

הקדמה אמר המחבר ארי' ליב בהגאון המפורסם מהור"ר אשר זצלה"ה הנה חדשתי בס"ד חידושים רבים בגפ"ת ופוסקים.

הלכתא גברותא איפא למשמע מיני'. אמנם לא עלתה בידי עד הנה להביאם על משבח הדפוס רק זה שנים רבות הבאתי בדפוס סנסן קטן מהם שמו נקרא שאגת ארי'.

והנה שנה שעברה שנת תק"ם עלתה על רעיוני להביא אל הבית הדפוס קמא קמא דמטי לדי. והתחלה להדפי' חידושים על ארבע מסכתות תענית ר"ה חגיגה מגילה וסימנא מילתא היא.

כמה שנאמר עתה תקום תרחם ציון שבו נרמז השנה וראשי תיבו' על המסכתות ויען כי מן השמים עכבונני כי הייתי מנטל על ערש דוי כמה חדשים. ואף שקמתי בעזהי"ת אמנם עדיין מאור עיני אין אתי כ"כ וחלישות הראות השיבני אחר מלהדפיס על מסכת תענית ואם רחם ירחמני ה' להחליף פח אשלם את נדרי אשר נדרתי להדפיס על מסכת תענית שחברתי ואוסיף עוד פהנה וכהנ' על שאר מסכתות וגם שו"ת רבות אליבא דדינא.

הנה קראתי שם החיבור בשם טורי אבן ובסוף כל מסכתא ומסכתא הוספתי נוסף מה שאינו שייך כ"כ לגוף הלכה. קראתיו בשם אבני שהם ר"ת שלהי מסכתא ועוד שאר חידושים הבאים באגב גררא קראתים בשם אבני מילואים למלאות את כל מה ששייך לענין ההלכה וקדם אלהא דשמ' אומר הודו.

כי גבר עלי חסדו. אשר עזרני עד פה כן יעזרני להוציא .

שאר החיבורים לאורה. והנה פתח דברי יאיר נתיב בדברי תורה בהלכה שאני עוסק בה פעת והוא זה.

גרסינן בפ"ק דבכורות דף ט' ע"ב פטר חמור אסור בהנאה דר"י ור"ש מתיר. מ"ט דר"י אמר עולא יש לה דבר שצריך פדייה ומותר.

ולא נהרי בכור אדם שצריך פדייה ומותר אלא יש לה דבר שהקפידה עליו תורה בשעה ומותר. ומי הקפידה והא רב נחמיה ברי' דר"י פריק לי' בשילקי בשורו.

בשניו לא קאמרינן כי קאמרינן שלא בשניו. וה"ק יש לה דבר שהקפידה עליו תורה לאפקועי לאיסורי' בשעה.

והכי מסקנת הסוגי' התם (דף יא) דאפילו לר"י מי שאין לו שעה פודה בשניו לא יהי' חמור מן ההקדש. ולא אמרה תורה בשעה להחמיר עליו אלא להקל עליו.

וק"ל דשם בסוף פירקין (דף יב) מבצע' לן מהו לפדות בפסולי המקודשין. אדר"ש לא תבעי' לה פינו דאמר מותר בהנאה חולין הוא.

כי הבעי' לה אדר"י דאמר אסור בהנאה מהו פינו דאסור בהנאה אין איסור קל על איסור. א"ד פינו דלא תפס פדיונו אפקועי' אסורי' בעלמא הוא.

א"ר מרי ברי' דר"כ מי זוטר הא דכתיב בהו פצבי וכאיל מה צבי ואיל אין פודין אף פסולי המקודשין אין פודין. השתא דאית להכי לר"ש נמי צבי ואיל כתיב בהו והשתא פינו דלכ"ע בשניו פודין בכל מילי אפתי בעי' במקומה עומדת אדר"י דהא צבי ואיל נדאי

פודין בְּהוֹן בְּשׁוּיָו דְּלֵא גְרַע מְכַל מִיְלֵי שְׁפוּדִין בְּהוֹן בְּשׁוּיָו אַבְל אֵי אַתִּינּוּ עֲלֵה אַפְסוּלֵי
מְקוּדְשִׁין דְּאִין פּוּדִין בְּהוֹן מְטַעְמָא דְּאִין אִיסוּר חַל עַל אִיסוּר הָא וְדַאי אַפִּילוּ בְּשׁוּיָו נְמִי
א"פ בְּהוֹן.

וְהַשְׁתָּא אַע"ג דְּאִיתְקַשׁ לְצָבִי וְאִיל אַכְתִּי אִיכָא לְמִיבְעֵי אֵי פּוּדִין בְּהוֹן בְּשׁוּיָו דְּהָא צָבִי וְאִיל
גּוּפָא פּוּדִין בְּהוֹן בְּשׁוּיָו. א"ד פִּינּוּ דְּאִיסוּרֵי הִנְאָה גִינְהוּ אִין אִיסוּר חַל עַל אִיסוּר אַפִּילוּ
בְּשׁוּיָו א"פ וְאִכְתִּי אַבְעֵי בְּמִקוּמָה עוּמְדַת מַה לְפָדוּת בְּהוֹן בְּשׁוּיָו (*): תּוּ גְרַסִינּוּ הֵתֵם
וּר"ש מ"ט אָמַר עֲוֹלָא יֵשׁ לֵה דְּבַר שְׁפָדִיוֹנוּ מְוֹתֵר וְהוּא אִיסוּר וְלֵא וְהָרֵי שְׁבִיעִית דְּפָדִיוֹנוּ
מְוֹתֵר וְהוּא אִיסוּר.

וּמְשַׁנֵּי שְׁבִיעִית נְמִי פָדִיוֹנוּ אִיסוּר דְּאָמַר הָאֲחֵרוֹן אַחֲרוֹן אִיסוּר. וּמְדַקָּא מְשַׁנֵּי שְׁבִיעִית נְמִי
פָדִיוֹנוּ אִיסוּר ש"מ דַּקס"ד דְּמִקְשָׁה דְּשְׁבִיעִית פָדִיוֹנוּ מְוֹתֵר מִש"ה מְקַשֵּׁי וְהָרֵי שְׁבִיעִית.

אַבְל מְכַל מְקוּם הֵיךָ יָדַע דְּשְׁבִיעִית גּוּפָא אַחַר פָדִיוֹנוּ הוּא גּוּפָא בְּאִיסוּרָא קִינְמָא. וּמִש"ה
מְשַׁנֵּי לֵיהּ הִתְרַצָּן שְׁבִיעִית נְמִי פָדִיוֹנוּ אִיסוּר דְּאָמַר מַר כּו' וְלֵא קְאָמַר שְׁבִיעִית הוּא וּפָדִיוֹנוּ
אִיסוּר וּק"ל טוּבָא מֵאֵי פְרִיף מְשְׁבִיעִית שְׁהָרֵי הֵכָא קְאָמַר עֲוֹלָא יֵשׁ לֵה דְּבַר שְׁפָדִיוֹנוּ מְוֹתֵר
כּו' הֵינּוּ לּוֹמַר שְׁהוּא אִיסוּר קוּדָם פָדִיוֹן וְע"י פָדִיוֹנוּ פִקַּע אִיסוּרוֹ מְמַנּוּ וּג"כ לֵא חַל
הָאִיסוּר עַל פָדִיוֹנוּ דְּוּמִי דְּפִטֵר חֲמוּר דְּקוּדָם פָדִיוֹנוּ אִיסוּר בְּהִנְאָה לר"י וְלֵאֲחַר פָדִיוֹנוּ
הִתְרַת הוּא וּפָדִיוֹנוּ אַבְל הֵכָא דַע"י פָדִיוֹנוּ אִיסוּרוֹ דְּגּוּפָא בְּמִקוּמָה עוּמְדַת אַע"ג דְּפָדִיוֹנוּ
מְוֹתֵר לִית לָן בַּהּ פִּינּוּ דְּאִיסוּרוֹ דְּגּוּפָא בְּמִקוּמָה עוּמְדַת.

תַּדַע דְּהָא בְּסוּף פ"ב דְּקִדּוּשִׁין (דָּף נז) תִּנּוּ גַבֵּי כָל אִיסוּרֵי הִנְאָה מְכַרְוּ וּקִינְדְּשָׁה בְּדַמֵּיהוּ
מְקוּדְשַׁת מְטַעְמָא מְשׁוּם דְּכִינּוּ דְּאִיסוּרוֹ דְּגּוּפָא בְּמִקוּמָה עוּמְדַת אִין פָדִיוֹנוּ נְאָסַר כְּדָאֲמַר
הֵתֵם.

וּכְדַפִּיר ש"י הֵכָא יֵשׁ לֵה דְּבַר שְׁפָדִיוֹנוּ מְוֹתֵר כְּגוֹן הֵכָא שְׁכַהּ אוֹכַל אֵת הַשָּׁה בְּלֵא שׁוּם
הִקְרָבָה וְהוּא אִיסוּר קוּדָם פָדִיוֹן דְּהָא פְסוּלֵי הַמְּקוּדְשִׁין שְׁאִיסוּר בְּהִנְאָה קוּדָם פָדִיוֹן הֵהוּ
פָדִיוֹנוּ נִתְפַס בְּקִדּוּשְׁתּוֹן וְאִיסוּר.

וְהַשְׁתָּא מֵאֵי קָא קִשִׁי לִי וְהָרֵי שְׁבִיעִית אַע"ג דַּקס"ד דְּפָדִיוֹנוּ מְוֹתֵר מ"מ פִּינּוּ דְּאִיסוּרוֹ
דְּגּוּפָא בְּמִקוּמָה עוּמְדַת וְאִינוּ נִתְרַת ע"י פָדִיָּה הָא וְדַאי דְּמִי לְכָל אִיסוּרֵי הִנְאָה וּבְדִין הוּא
שְׁיָהָל פָדִיוֹנוּ מְוֹתֵר.

וְלֵא דְּמִי לְפִטֵר חֲמוּר שַׁע"י פָדִיוֹנוּ הִתְרַת הוּא וּפָדִיוֹנוּ וְשַׁפִּיר קְאָמַר ר"ש יֵשׁ לֵה דְּבַר
שְׁפָדִיוֹנוּ מְוֹתֵר וְהוּא ג"כ הִתְרַת ע"י פָדִיוֹנוּ וְתַרְוּנֵיהוּ מְוֹתֵרִין וְלֵא דְּמִי לֵא לְכָל אִיסוּרִין
שַׁא"ע פְּשָׁדִיוֹנוּ מְוֹתֵר הוּא עֲצָמוֹן בְּאִיסוּרוֹ עוּמְדַת.

וְלֵא לְפְסוּלֵי הַמְּקוּדְשִׁין אַע"פ שְׁהוּ עֲצָמוֹן הִתְרַתוֹ מ"מ נִתְפַשׁ פָדִיוֹנוּ בְּאִיסוּרֵיהוּ. אַבְל דְּוּמִי
דְּפִטֵר חֲמוּר דְּקוּדָם פָדִיוֹנוּ הִתְרַת ע"י פָדִיוֹנוּ הִתְרַת הוּא וּפָדִיוֹנוּ לֵא מְצִינּוּ וְשַׁפִּיר קְאָמַר
ר"ש לר"י יֵשׁ לֵה דְּבַר כּו': תּוּ גְרַסִינּוּ הֵתֵם בְּמִסְקָנָא ר"י וּר"ש בְּהָאֵי קָרָא קְמִיפְלָגִי לֵא
תַעֲבַד בְּכֹר שׁוּרָף וְלֵא תִגְוּ בְּכֹר צִאנָה.

ומסיק דשורף לכ"ע למעוטי בכור אדם קאתי פי פלוגי בצאנף דר"י לטעמיה דאמר
שנתפת נכרי חייב בבכורה וכי איצטרף קרא למישרי בגיזה ועבודה. ור"ש סבר שנתפת
נכרי פטורה מן הבכורה ולעגנן גיזה ועבודה לא איצטרף קרא למעוטי.

פי איצטרף קרא למעוטי פטר חמור דשרי ומשמע ודאי לפי מה דמסיק מברייתא דבקראי
פליגי וטעמיה דר"ש דמתיר פטר חמור בהנאה מצאנף. תו לא צריכו לטעמיה דעולא
אדר"ש משום יש לה דבר שפדיונו מותר כו'.

או ר"ש נמי מסבא פטעמי דר"י ס"ל דיש לה דבר שהקפידה עליו תורה בשה. אלא
דאתי קרא דצאנף אפיקתין מהאי סבא מש"ה מתיר פטר חמור בהנאה ואי למישרי
שלף ושל אחרים אתי לא צריף קרא דהוא ס"ל שנתפת נכרי פטור מן הבכורה אבל ר"י
דאית לי שנתפת נכרי חייב בבכורה מוקי לצאנף למעוטי שנתפת נכרי ופטר חמור
ממילא אסור בהנאה מסבא.

וק"ל דלקמן (דף יא) אמרינן אמר ר' יצחק אר"ל מי שיש לו פטר חמור ואין לו שיה
לפדותו פודהו בשניו למאן. אלימא לר"י הא אמר הקפידה עליו תורה בשה.

אלא לר"ש. רב אחא מתני הכי רבינא ק"ל ר"י ור"ש הלכה כר"י וסתם לן תנא כר"י
ונת אמרת הלכה כר"ש.

אלא אפ"ח ר"י לא יהי חמור מן ההקדש ולא אתא בשה להחמיר עליו אלא להקל עליו
והשתא מאי קשי לי לרבינא מהא דסתם לן כר"י דפ"ח אב"ה כדאמרינן התם מדספק
פ"ח בעי פדניה הא סתם לן תנא נמי כר"ש רפ"א (דף ב) גבי פ"ח ורפ"ב (דף יג) גבי
בכור בהמה טהורה דשנתפת נכרי פטורה מן הבכורה ודלא כר"י ומדשנתפת נכרי פטורה
מן הבכורה בע"כ צאנף לאו למעוטי שנתפת נכרי אתי אלא למישרי פ"ח בהנא הוא
דאתא ומאי אולמ' דהאי סתמא מהאי סתמא.

ואפ"ת דרב אחא ורבינא לא שמיע להו ברייתא דבקראי פליגי אלא סבירא לי לר' אחא
טעם חדש דטעמי דר"י משו' יש לה דבר שהקפידה עליו תור' בשה דמשמע לר"י שיה
דווק' ולא דבר אחר אפי' בשניו לא ור"ש ס"ל דשה לאו דווקא אלא ה"ה לדבר אחר
בשניו מהני ושה דכתב רחמנא אפי' שלא בשניו וכדמשמע מהא דאמר אליבא דמאן אלא
אליבא דר"י הא אמר הקפידה עליו תורה בשה אלא אליבא דר"ש ולפי דבריו שפיר
אקשי' ליה רבינא מ"מ פיון דבשמעתין מיייתי מברייתא דפליגי ר"י ור"ש במיעוטי דקרא
דצאנף בע"כ א"א לומר הני תרתי בהדי הדדי דפ"ח אסור בהנאה ושנתפת נכרי פטורה
מן הבכורה דא"כ צאנף למעוטי מאי ובע"כ צ"ל אי פ"ח אסור בהנאה צאנף למעוטי
שנתפת נכרי וש"מ שנתפת נכרי חייב בבכורה ואי של נכרים פטורה מן הבכורה בע"כ
צאנף להתיר פ"ח קאתי ונהרי בולה סוגיין דפ"ק דבכורות רהטי דקיי"ל דפ"ח אסור
בהנאה וש"נ פטורה מן הבכורה וכה פסקו פל הפוסקים וא"כ צאנף למעוטי מאי אתי
ומאי דרשת בי' ויש לי דקדוקי רבים ופלפול עצום ועמוק בעגנן זה ואין פאן מקומו
ולא פתבתי זאת אלא שיהי' דברי במאור התורה כמאמר הכתוב ראש דברך יאיר.

דף ב' ע"א ארבעה ראשי השנים הן. אורחא דגמרא בכל מקום דדייק מניינא למעוטי
מאי וקא דלא דייק הכא הכי משום דפתח בארבעה וחשיב ה' פדפריף בגמרא ד' ה' הוון.

ועוד מניינא דמתניתין למעוטי טובא אתא פדחשיב בפרייתא בגמרא (דף ח') ר"ה לעומר ולשתי הלחם ועוד כמה ר"ה חשיב בגמרא ובמתניתין לא חשיב להו פדמפרש בגמרא טעמא: לשמיטין וליובלות.

פרש"י משנכנס תשרי אסור לחרוש ולזרוע מה"ת. ואיני יודע למנ"מ מסיים מן התורה אי רוצה לומר דמדרבנן אסור לחרוש קודם לכן בשדה הלכן מן הפסח של ששית ובשדה האילן מן העצרת פדתנן במסכת שביעית ומייתי להו רפ"ק דמ"ק (דף ג') ואמרין התם דאסור שני פרקים אלו מדרבנן הן הא אמרינן התם דשלישים יום לפני ר"ה אסור מה"ת מהלכ' למשה מסיני אלא ונדאי לק"מ הא דתנן בא' בתשרי דהא משום תוספות שביעית אינו אסור אלא בתרישה לבד ולא בקצירה וה"נ לענן עיקר קדושת שביעית אינו נוהג אלא בפירות שגדלו בשביעית עצמו ולא שגדלו בתוס' שביעית הרי שאין עיקר שביעית וקדושתו נוהג עד אחד בתשרי ולא קודם.

וכ"ש למאי דמסיק רב אשי התם דאין תוספות שביעית נוהג אלא בזמן שבה"מ קנים אתי שפיר: ולנטיעה, פרש"י למנין שני ערלה ואפילו נטע באב פלטה שנתו הראשונה לסוף אלול וקשה לי קצת דהא אמרינן בגמרא (דף ז') דלהפסקת עיבורין ר"ה ניסן והא דלא חשיב תנא דידן משום דבהתחלה מיירי בהפסקה לא קא מיירי, והא נטיעה הפסקה היא דכלתה שנתו סוף אלול ואפ"ה חשיב ליה ועוד ק"ל אי כפר"שי דלענן פלות השנה מיירי אין זה באחד בתשרי אלא ביציאות רגע יום אחרון של אלול פלה השנה ולא בכניסת אחד בתשרי והא ליכא למימר דה"פ דכינן דכלות שנתו הראשון בסוף אלול א"כ ממילא התחלת שנה שניה באחד בתשרי דהשתא בהתחלה קא מיירי הא ליתא דלא שייך למימר ר"ה לנטיעה לשנה שניה דעומד באמצע שני ערלה ועוד למנ"מ אמצע שני ערלה אימת מתחיל: מיהו אם נפרש הא דאמרין בגמרא (דף ט') בנוטע פחות משלשים יום לפני ר"ה לא עלתה לו שנה היינו דלא עלתה שנה עד תשרי הבא וכמ"ש שם א"כ אותן ימים שמשעצת הנטיעה ועד אחד בתשרי שאחריהם פלו ואין עולים לכלום ושנתו נמנית מאחד בתשרי עד אחד בתשרי מיום אל יום א"ש הא דאמרין אחד בתשרי ר"ה לנטיעה בנוטע פחות משלשים יום לפני ר"ה דהשתא בהתחלה מיירי אבל אם נפרש דבנוטע פחות מל' יום א"צ להמתין עד ר"ה אלא במיום אל יום סגי כמ"ש שם.

א"כ אפילו לנטיעה זו אין התחלת שנתו באחד בתשרי קשה הא דאמרין ואין לפרש לנטיעה דקאמר היינו להתחלת היתר נטיעה דבאחד בתשרי יוצא מתורת ערלה וכן מתורת רבעי. הא תניא לקמן ופירות נטיעה זו אסורין עד ט"ו בשבט אם לערלה ערלה אם לרבעי רבעי אלמא התחלת היתר נטיעה לענן ערלה ורבעי ט"ו בשבט הוא ולא א' בתשרי מיהו למאן דמפרש דהיכא דנטע בין א' בתשרי לט"ו בשבט כשמגיע א' בתשרי שאחר שנת ג' פלטה שני ערלה הואיל ועברו עליו שלשה ט"ו בשבט וא"ל להמתין עד ט"ו בשבט שאחריו ובאחד בתשרי דשנה שלאחריו פלה שנת רבעי, א"ש הא דא' בתשרי ר"ה לנטיעה.

היינו לענן התחלת היתר ערלה ורבעי ומנטיעה כזו איירי שנטע בין אחד לתשרי לט"ו בשבט ומיהו הא נמי ליתא דאי פירוש לנטיעה לענן היתר הפירות ומסוף ג' שני ערלה איירי אין זה קרוי נטיעה אלא אילן כדפר"שי שם.

דְּקָא דְאִיסוּר עֲרֵלָה נִמְשָׁךְ עַד ט"ו בְּשַׁבָּט הוּא מְשׁוּם דַּאֲע"פ דר"ה תִּשְׁרִי לְנִטְיַעָה ט"ו בְּשַׁבָּט ר"ה לְאִילָן וְזֶה כְּבָר נַעֲשֶׂה אִילָן וְאִין שְׁנָתוֹ מִתְחַדְּשֵׁת לְצֵאת מִיַּד עֲרֵלָה עַד ט"ו בְּשַׁבָּט. וּא"כ מֵאֵי לְנִטְיַעָה דְּקָא נִקְט אֵי מִיַּרְי לְעַנְנֵי הָיִתֵּר אֲכִילָה וּלְאַחַר זְמַן שְׁיִצְאֵת מִיַּד עֲרֵלָה אִין קְרוּי נְטִיַעָה אֲלָא אִילָן וְה"ל בְּכֻלָּל ר"ה לְאִילָן בְּשַׁבָּט דְּתַנּוּ בְּסִיפָא וּבְגִמְרָא יִתְבָּאָר זֶה: וְלִירְקוֹת.

פִּירֵשׁ"י לְעַנְנֵי מַעֲשֵׂר יֵרֶק דְּאִין תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין מִן הַנִּלְקָט לְפָנֵי ר"ה עַל שְׁלֹאֲחַר ר"ה וְה"נ פִּירֵשׁ עַל ר"ה לְאִילָן דַּנ"מ לְעַנְנֵי חֲדָשׁ וְיִשָּׁן וְה"ה דַּנ"מ לְעַנְנֵי מַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְעַנֵּי דַא' בְּתִשְׁרֵי ר"ה לִירְקוֹת וְשַׁבָּט לְאִילָן כְּדַמוּכַח בַּגְמ' (דף י"ד).

אֲלָא דְרִישׁ"י נִקְט הָא נ"מ דְּחֲדָשׁ וְיִשָּׁן לְחֹד מְשׁוּם דְּדָמִי לר"ה דְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה דְּתַנֵּי בְּרִישָׁא דְאִין זֶה אֲלָא לְעַנְנֵי חֲדָשׁ וְיִשָּׁן: לְשִׁטְרוֹת. דְּתַנּוּ שֵׁט"ח הַמְּוֹקְדָּמִים מֵה שְׁפִירֵשׁ"י כְּבָר סִתְרוּ פִּירוּשׁוֹ הַתּוֹס' וְהַתּוֹס' פִּירֵשׁוּ נ"מ לְשֵׁט"ח הַמְּוֹקְדָּמִים כְּגוֹן אִם הַמְּלָךְ עֲמַד בַּא' בְּנִיטָן כְּשֶׁהֲגִיעַ א' בְּנִיטָן אַחַר יִשְׁכַּח הַסּוֹפֵר וְיִסְבֹּר שְׁעֲמַד הַמְּלָךְ בַּב' בְּנִיטָן דְּעֵבִיד אֵינֶשׁ דְּטַעֲי חַד יוֹמָא וְיִכְתּוּב בַּא' בְּנִיטָן שְׁנָה א' לְמְלָךְ וְנִמְצָא שְׁטֵר זֶה מְוֹקְדָּם שְׁנָה שְׁלִימָה אֲבָל עַכְשָׁיו שְׁקִבְעוּ נִיטָן ר"ה תו לא אֲתִי לִיַּד תִּקְלָה וְהַמְּחַנּוֹר מֵה שְׁפִי הָר"ן לְמַלְכִּים לְמֵאֵי הִילְכְתָא בְּהֵאֵי ר"ה וּמְשַׁנֵּי לְשִׁטְרוֹת דְּתַנּוּ וְכו' הַלְכָךְ מְלָךְ שְׁעֲמַד בְּאֲדָר וְכַתּוּב לוֹ בְּנִיטָן שְׁאֲחַר י"ב חֻדָּשׁ נִיטָן שָׁל שְׁנָה ב' כִּינּוּ דְנִיטָן ר"ה לְמַלְכִּים ה"ל מְוֹקְדָּם וּפְסוּל דְּקָא ה"ל נִיטָן שָׁל שְׁנָה ג' הֵאֵי הוּא דַּנ"מ בְּהֵא ר"ה לְמַלְכִּים.

וְהָא דְקִבְעוּ נִיטָן ר"ה לְמַלְכִּים וְלֹא מְנוּ מִיּוֹם שְׁעֲמַד בּוֹ הֵינּוּ טַעְמָא כְּדָאֲמַר ר' יוֹחָנָן לְקַמְן מְקִישׁ מַלְכוּת שְׁלֵמָה לְיִצְאֵת מְצָרִים כְּלוֹמַר כִּינּוּ דְלִיַּצְיָאֵת מְצָרֵי' תְּחִילַת מַלְכוּתוֹן שָׁל יִשְׂרָאֵל דַּאֲל"כ הֵיּוּ מְשׁוּנְעֵבְדִים בְּדִין הוּא שְׁכָל מְלָךְ יִשְׂרָאֵל יַעֲשֶׂה בְּמַלְכוּתוֹ זְכָר לִיַּצ"מ.

וְהָא דְקִבְעוּ תִּשְׁרֵי ר"ה לְמַלְכוּ' אֲנָמוֹת עוֹלָם וְלֹא מְנוּ מִיּוֹם שְׁעוֹמַד בּוֹ הֵינּוּ טַעְמָא מְשׁוּם שְׁאֲפִשֵׁר שְׁיַעֲמוּד אֵיזָה מְלָךְ הָאֲנָמוֹת בְּנִיטָן וְכִשְׂרָאוּ שְׁמֵנוּ לוֹ מְנִיטָן יִחְשׁוּב שְׁגַם ר"ה שְׁלֵהֶם נִיטָן לְפִיכָךְ קִבְעוּ ר"ה שְׁלֵהֶם תִּשְׁרֵי: מְלָךְ שְׁעֲמַד בַּכ"ט בְּאֲדָר כְּשֶׁהֲגִיעַ אַחַד בְּנִיטָן עֲלֵתָה לוֹ שְׁנָה.

נ"ל מְדַנְקֵט בַּכ"ט בְּאֲדָר וְלֹא נִקְט בְּעַר"ח נִיטָן אֲלָמָא מִיְלֵתָא פְּסִיקְתָא דַּמְכ"ט בְּאֲדָר עַד אַחַד בְּנִיטָן לִיכָא אֲלָא יוֹם אַחַד אֲלָמָא ס"ל לְהֵאֵי תַנָּא אַדָּר הַסְּמוּךְ לְנִיטָן לְעוֹלָם חֶסֶר וְלִיכָא מְכ"ט בְּאֲדָר עַד אַחַד בְּנִיטָן אֲלָא יוֹם אַחַד דְּאֵי זִימְנָן חֶסֶר וְזִימְנָן מְלָא ה"ל לְמִימַר מְלָךְ שְׁעֲמַד בְּעַר"ח נִיטָן וְכו' דְיוֹם א' בְּשְׁנָה חֲשִׁיב שְׁנָה כְּדַמְסִיק וּפְלוּגְתָא דְתַנָּאֵי הֵיא בַּפ' ט' דְּבְכוּרוֹת (דף נ"ז): ע"ב הָא קַמ"ל דְנִיטָן ר"ה לְמַלְכִּים יוֹם א' בְּשְׁנָה חֲשִׁיב שְׁנָה לְכַאוּרָה לר' אֶלְעָזָר דַּס"ל לְקַמְן (דף י') דַּל' יוֹם בְּשְׁנָה הוּא דְחֲשִׁיב שְׁנָה ה"ה לְמַלְכִּים דְּאֵי עֲמַד פְּחוֹת מַל' יוֹם קוֹדָם א' בְּנִיטָן לֹא עֲלֵתָה לוֹ שְׁנָה בַּא' בְּנִיטָן דְּאֵי הֵיּוּ הִפְרָשׁ בֵּין שְׁנוֹת מְלָכִים לְשָׂאָר עַנְיֵי שְׁנִים.

ה"ל לְהַגְמ' לְאִסוּרֵי הֶכָא כְּדַמְסִיק לְקַמְן (דף י"א) גַּבֵּי שְׁכִירוֹת בְּתִים וְאֶפְל' לַמ"ד יוֹם א' בְּשְׁנָה חֲשִׁיב שְׁנָה שְׁאֵנֵי הֶכָא וְכו' וְגַבֵּי נְדָרִים אֲמַרִּינוּ לְקַמְן (דף יב) אֶפְל' לַמ"ד יוֹם א' בְּשְׁנָה לֹא ח"ש לְצַעוּרֵי נְפִשׁוֹ וְכו' וּמְדַלָּא מְסִיק הֶכָא הֶכִי ש"מ שְׁנוֹת מְלָכִים שְׁנָה לְכָל עַנְיֵי שְׁנִים וְלר"א דְּבַעֲי ל' יוֹם בְּשְׁנָה ה"נ ל' יוֹם בְּעֵי וְאֲע"ג דְּלִפִּירֵשׁ"י דַּמְש"ה תְּקַנּוּ

יום קבוע למלכים לידע אם תמוז קודם לכסליו או איפכא והא חששא דירחי איפא נמי
ביומי בשנה ראשונה למלה אי אמרי דפחות מל' יום לא ע"ל שנה כגון אם עמד בפחות
מל' יום קודם א' בניסן וכתוב בשטר בעשרה באדר בשנה א' למלה לנה והעדים אמרו
שראו ההלואה בכ' באדר בשנה א' למלה.

אין להבחין אם מוקדם הוא ופסול או מאוחר וכשר דאם עמד בין עשרה לכ' מאוחר הוא
וכשר ואם עמד קודם עשרה מוקדם הוא ופסול וה"נ למאי דפי' התוס' דמה"ט קבעו ר"ה
למלכים א' בניסן משום דעבידי אינשי דטעו חד יומא ה"נ אפתי איפא להאי חששא דאם
עמד המלה בעשרה באדר פשיגייע י' באדר יטעה ויספור שעמד אשתקד בי"א באדר
ויכתב בי' באדר שנה ראשונה למלה ונמצא השטר מוקדם שנה שלימה מ"מ הא פי' בשם
הר"ן דלאו משום חששא דתקלת מוקדם תיקנו ר"ה למלכים לא' בניסן ומ"מ למאן דמפ'
הא דאמ' (לקמן דף ט') גבי ערלה דהנוטע פחות מל' יום לפני ר"ה לא ע"ל שנה עד אחר
בתשרי הבא.

ה"נ למלכים אי אמר' דלא ע"ל שנה בפחות מל' יום לר"א כדס"ל בכל מקום בע"כ אי
אפשר להתחיל ולמנו' שנה שני' למלה עד א' בניסן של שנה הבאה וא"כ זה שמלה פחות
מל' יום קודם ניסן א"א לה למנות ולכתוב לכל אותן הימים שעד א' בניסן השתא ולשנה
הבאה שנה ראשונה למלה.

דקא אין לידע באיזה זמן נכתב השטר אם בתחלת מלכותו אם בסוף שנתו הלכה למלכים
בע"כ יום א' בשנה חשיב שנה אפילו לר"א. והא דלא אסיק עלה הגמ' כדמסיק גבי
שכירות בתי' ונדריים משום דמישתמע ממילא וכדפלי': ומיהו אם נפרש להא דפחות מל'
יום לא עלתה לו שנה היינו דלא עולה לו עד י"ב חודש מיום אל יום אבל א"צ להמתין
עד א' בתשרי איפא למימר למלכים בפחות מל' יום לר"א לא ע"ל שנה עד תשלום י"ב
חודש מיום אל יום מיום שמלה למאי דפי' הר"ן דלא חיישינו לתקלת מוקדם וכל שנותיו
של אותו מלה לעולם אין מתחילין בניסן אלא באותו יום שמלה דנוקא מ"מ לקמן (דף
י') אוכיח שפי' הראשון עיקר דלר"א פחות מל' יום לא ע"ל שנה עד ר"ה שנמנו בו כגון
לערלה עד א' בתשרי ומהשתא ע"כ אי אפה מונה למלכים לעולם אלא בא' בניסן לר"ה
אפי' בעומד בכ"ט באדר דאל"כ שטר הנכתב בכ"ט באדר בשנה ראשונה למלה אין
לידע באיזה זמן נכתב אי בתחילת מלכותו אי בסוף שנתו וכדפלי': ובהכי ניהא לי הא
דקאמר הגמ' קמ"ל דניסן ר"ה למלכים ויום א' בשנה חשיב שנה ואיפא למידק פשיטא
דקא קמ"ל ול"ל להגמ' להאריה ולומר קמ"ל דניסן ר"ה ויום א' בשנה ח"ש.

ולמאי דפי' א"ש וה"פ קמ"ל דניסן ר"ה למלכים לעולם ואפילו עמד בכ"ט באדר ולא
אמרין דמונין לו שנה מיום אל יום מיום שעמד וממילא שמע מינה דיום א' בשנה חשיב
שנה ואפילו לר"א דסבירא לי' בפחות מל' יום לא ע"ל שנה הכא אי אפשר דא"כ אין
לידע באיזה זמן נכתבו השטרות שזמנם בשנה א' למלה בפחות מל' יום קודם ניסן וכדפלי'
נאי לאו ניסן ר"ה למלכים לעולם אלא בעמד פחות מל' יום לר"א במייום אל יום סגי
פינו דלמלה זה מנינו מיום אל יום א"כ ידוע וניפר באיזה זמן נכתבו.

אבל פינו דדין ר"ה בפחו' מל' יום לא סגי במייום אל יום עד ר"ה הקבוע לו ומהשתא
בע"כ ניסן קבוע לעולם לר"ה של מלכים. וכינון שפן יום א' בשנה חשיב שנה לכולי

עֲלָמָא אֶפְלוּ לר"א דאל"כ אין לידע זמן השטרות אימת וכ"ת פיון דלר"א מדינא דכל מקו פחות מל' יו' בשנה לא עלתה לו שנה אלא פאן משום דלא אפשר מפני דכל השנים אין נמנין אלא לר"ה שלהם אפי' בפחו' מל' יום לר"א וְלֹא סְגִי לְהוּ בְּמִיּוֹ אֶל יו' מאי חזית דבטל' האי פללא דקיימא לן פחו' מל' יום לא עלתה לו שנה משום האי פללא דכל מידי דיש לו ר"ה קבוע בפחות מל' יום לא סגי להו מביום אל יום ולא ע"ל שנה בשנה ראשונה שלו עד ר"ה הקבוע לו ומשום דלא אפשר לקיים את שניהם במנין שנות מלכים דא"כ אין לידע בשנה ראשונה שלו זמן השטר אימת.

אדרבה ליבטול הא דר"ה הקבוע למלכים שהו' א' בניסן ונימא דבעמד פחות מל' יום מביום אל יום סגי והא האי פללא דפחות מל' יום דלא עלתה לו שנה עדיף ושכיח טפי דנוהג בכל שנים הקצובים לעגל וכבש ואיל ופר דקדשים כדאמר ר"א (לקמן דף יו"ד) וכו' לענין ערלה ולשנות מלכים.

ואלו הא דלא עלתה לו עד ר"ה הקבוע לו וְלֹא סְגִי בְּמִיּוֹ אֶל יוֹם לֹא מִשְׁכַּחַת לָהּ אֲלָא גְבִי עָרְלָה וּמְלָכִים דִּישׁ לָהֶם יוֹם קָבוּעַ בְּר"ה שְׁלָהֶם וְלֹא בְּאִינְךָ דְּאִין לָהֶם יוֹם קָבוּעַ לְר"ה שְׁלָהֶם: וי"ל דהנינו טעמא דבטל' הא דפחות מל' יום אדר"א ואמרו דלמלכים יום א' בשנה ח"ש אע"ג (דכ"ע) [דלכל עניני'] שבעינן ל' יו' משום דאין ביטול זה אלא בשנה ראשונה של מלך זה ומשנת א' ואילך נמנין השנים פתיקונו מיום אל יום מניסן לגיוסן.

אע"ג דעל ידי שנוי זה דשל שנה ראשונה דחשבית לי' יום א' לשנה גורם שינוי לכל השנים דלשנה ראשונה שני' קרית לי' ולשני' שלישית וכו' לעולם מ"מ מצד עצמם של השנים נמנין פתיקונו.

ועוד משנה א' ואילך נמנין תחילת השנים פדינן למלכי' שראוי להיות ניסן ר"ה שלהם כמו דליצ"מ שהי' תחילת מלכותן של ישראל כמש"כ לעיל בשם הר"ן. משא"כ אלו היו מונים לו מיו' אל יום לא היו בכל שני מלכותו ניסן לר"ה דא"כ אין לידע זמן השטר דשנה ראשונה אימת ואין בכל שני מלכותו זכר ליצ"מ כלל מש"ה בטלו הא מפני הא: מונין שנה לזה ולזה.

פירש"י הבא לכתוב בשטר באדר לאחר שעמד השני אם רוצה לכתוב בשטר בשנת פלוני למלך שמת פותב ואם רוצה פותב בשנה ראשונה למלך שעמד ותימא לי אמאי לא פ' להאי מונין שנה לזה ולזה כפשוטו שצריך לכתוב על שם שניהם ביחד כף וכף למלך פלוני שמת ושנה ראשונה למלך פלוני שעמד: מהו דתימא שתא לבי תרי לא מנינן ואע"ג דמסיפא שמעינן לה דקתני מת בניסן ועמד אחר תחתיו בניסן מונין שנה לזה ולזה דש"מ מונין שנה לבי תרי ה"א ה"מ היכי שמת בניסן דלא מלך ראשון בשנה זו אלא מעט מש"ה מונין נמי לשני אבל היכי שמת באדר שפמעט שעבר כל השנה למלך שמת אין מונין אותו לשני.

ואע"ג דבמת בניסן ועמד אחר בניסן דלא עבר למלך שמת משנה זו אלא מעט אפ"ה מונין לו אותו שנה. הנ"מ למלך שמת שפבר מנו לו תחילת אותו שנה בחייו למנין שנותיו לפיכך אם רצה גומרים נמי אותו למנינו.

אָבֵל בְּמַת בְּאֶדָר שְׁלֵא מְנוּ תַחֲזִיקְתוּ לְחַי ה"א פִּינּוֹן שְׂיָצָא רֹבֵב שְׁנָה זֹו קוֹנְדֵם שְׁמֵלֶה הַב' לָא לִימְנֵי לֹו שְׁנָה זֹו פְּלָל קמ"ל. ונ"ל דמש"ה הַנְּכַרְח רַש"י לְפָרֵשׁ מֵהוּ דְתִימָא שְׁתָּא לְבִי תַרִי לָא מְנִינּוּ שְׁמִשְׁנֹכְנֵס בּוּ הַמֵּלֶה שְׁמַת אַפִּי יוֹם א' לָא יִכְתְּבוּ בְּשִׁטְר לְמַנְיָן הַמֵּלֶה הָעוֹמֵד אֶלָּא לְמֵלֶה הַמַּת וְלֹא פִי אִיפְכָא דְה"א דְלָא לִימְנֵי לְמַת אֶלָּא לְחַי בְּלִבְד מִשׁוּם דְיוֹתֵר מְסַתְּבָרָא לְמַנּוֹת לְמַת מְלַחֵי שְׁפָבֵר רַאשִׁית הַשְּׁנָה גִּימְנַת לֹו בְּחַיָּו וְכַדְפִּי: דְאִימְנֵי לִי מְאֶדָר וּמֵלֶה ב"מ הוּא.

דְאִי מִשׁוּם דְאִימְנֵי עֲלִיו לְחוּד מְקַמְיִית' שְׁמַעַת לִי פֶן פִּירַש"י וק"ל דִּילְמָא חֲדָא אִיירִי בְּדְאִימְנֵי לְחוּד וְאִידָהּ בַּמ"ב אָבֵל בְּדְאִימְנֵי וְגַם מַב"מ אַה"נ דְמוֹנִין לֹו ב' שְׁנֵי וצ"ל דַּמַּב"מ לְחוּד וְלֹא אִימְנֵי לִיכָּא רְבוּתָא פְּלָל וּפְשִׁיטָא דְאִין מוֹנִין לֹו ב' שְׁנֵי א"נ דְמִשְׁמַע לִי לְהַגְמֵי דְאִימְנֵי לִי לְחוּד וּמֵלֶה ב"מ שְׁקוּלִים הֵמָּה וְכִינּוֹן דְקַמ"ל בְּחֲדָא דְאִין מוֹנִין לֹו ב' שְׁנֵי מְמִילָא ה"ה לְאִידָהּ וְהַשְׁתָּא בַע"כ בְּתַרְיִית' אֶלָּא בְּדְאִיכָּא תַרְתִּי דְאִימְנֵי עֲלִי וּמַב"מ הוּא וקמ"ל דְאַפ"ה לֹא: מְקִישׁ מְלַכּוֹת שְׁלַמָּה לִיִּצְאָת מְצָרִים.

פְּתַבּוּ הַתּוֹס' מְפִשְׁטִיָּה דְקָרָא לֹא מְצִי לְמִילַף מִשׁוּם דְנוֹלְדוּ בּוּ זְיוֹתְנֵי עוֹלָם דְדִילְמָא מְאֶדָר מְנִינּוּ וְלִנְיֹסָן קָרִי לִיָּה חֲדָשׁ זִיו. וְאַפִּילוּ אִי הָוִי (הָכִי) קָרִי לִיָּה לְאִירִי חֲדָשׁ זִיו מִשׁוּם דְאִית בִּיָּה זִיו לְאִילְנֵי אִין לְהוֹכִיחַ דְאַלְמָא מְנִינּוּ לְשְׁלַמָּה דְקָרִי לִיָּה חֲדָשׁ שְׁנֵי מִשׁוּם דְהָכִי הָוִי מַעֲשֵׂה שְׁמֵלֶה בְּנִיטָן וְקָשָׁה לִי דַא"כ מֵאִי פְּרִיָּה בְּסִמוּף אִימָא אִירִי אוּ אֶחָד מְשָׂאָר חֲדָשִׁים הָוִי ר"ה לִיִּצ"מ הָא פִּינּוֹן דְמְקִישׁ מְלַכּוֹת שְׁלַמָּה לִיִּצ"מ א"א לַפ"ז לְמַנּוֹת לִיִּצ"מ אֶלָּא מְאֶדָר אוּ מְנִיטָן אָבֵל לֹא לְאַחַד מְשָׂאָר פֶּל הַחֲדָשִׁים דַּא"כ אִין חֲוֹדָשׁ זִיו שְׁהוּא גִיטָן אוּ אִירִי חֲוֹדָשׁ שְׁנֵי לְמַלְכּוֹת שְׁלַמָּה שְׁמִנְיָנוּ מְכַנּוֹן עִם יִצ"מ.

\$\$\$צִיּוֹר בְּסַפְרָא \$\$\$ אָבֵל הַדְּבָר בְּרוּר דְהָאִי בְּחֲוֹדָשׁ הַשְּׁנֵי לָא קָאִי אֶל הַמֵּלֶה שְׁלַמָּה אֶלָּא הָאִי חֲוֹדָשׁ שְׁנֵי אִירִי הוּא וְקָרִי לִיָּה חֲוֹדָשׁ שְׁנֵי מִשׁוּם דְנִיטָן ר"ה לְחֲדָשִׁים פְּדַתְנִיָּא לְקַמֵּן (דָּף ז') בָּא בְּנִיטָן ר"ה לְחֲדָשִׁים וְלְמַלְכוּ' שְׁלַמָּה אֲשַׁנָּה רְבִיעִית בְּלְחוּד קָאִי וְהַשְׁתָּא פְּרִיָּה שְׁפִיר דַּא"ל לְמַלְכּוֹת שְׁלַמָּה וְלִיִּצ"מ דְאִיתְקַשּׁוּ לְהַדְדִי מְנִינּוּ ר"ה שְׁלֵהֶם בְּאַחַד מְשָׂאָר פֶּל הַחֲדָשִׁים פִּינּוֹן דְמַלְכּוֹת שְׁלַמָּה לָא קָאִי אַחֲוֹדָשׁ אֶלָּא אֲשַׁנָּה לְחוּד: וְיִצְיָאָת מְצָרִים גּוּפִי' מְמֵאִי דְמְנִיטָן מְנִינּוּ ק"ל אַפְּנֹלָא שְׁמַעַתִּין דַּר"ל דְלִיִּצ"מ מְנִינּוּ בַּא' מְשָׂאָר חֲדָשִׁים וְלֹא מְנִיטָן.

א"כ הָאִי עֲשִׂיתִי עֲשׂוֹר חֲוֹדָשׁ דְמִשְׁנָה תוֹרָה דְמְנֵי לִיִּצ"מ מ' שְׁנָה פְּדַמְסִיק לֹא הָיוּ כ"א ל"ח שְׁנָה שְׁלִימוֹת לִיִּצ"מ וְעוֹד ב' שְׁנָיִם מְקוֹטְעוֹת שְׁנָה רַאשׁוֹנָה לִיִּצ"מ מְקוֹטְעַת שְׂיָצָאוּ בְּנִיטָן וְכִלְתָּהּ בְּחֲוֹדָשׁ שְׁמוֹנִין בּוּ לִיִּצ"מ.

וְכֹן שְׁנַת מ' מְקוֹטְעַת הִיא שְׁתַּחֲזִיקְתָּהּ בְּחֲוֹדָשׁ שְׁמִנּוּ בּוּ לִיִּצ"מ וְכִשְׁהִגִיעַ גִּיטָן עֲדִיין לֹא פְּלָה שְׁנָה שְׁלַמָּה דִי"ב חֲוֹדָשׁ מִיּוֹם אֶל יוֹם. וְהָא מְשָׂה מַת בַּז' בְּאֶדָר שְׁאַחַר עֲשִׂיתִי עֲשׂוֹר חֲוֹדָשׁ זֶה שֶׁל מְשָׁנָה תוֹרָה פְּדַמוּכַח לָהּ בְּסוּף פ"ק דְקִידוּשִׁין (דָּף ל"ח) מְקַרְאִי וְכַתִּיב וּב"י אָכְלוּ אֶת הַמֶּן מ' שְׁנָה וּמִשְׁמַע מ' שְׁנָה מִיּוֹם אֶל יוֹם לֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר פְּדַמוּכַח הָתֵם דְקָאָמַר וְכִי מ' שְׁנָה אָכְלוּ הָא מ' שְׁנָה חָסַר ל' יוֹם אָכְלוּ אֶלָּא מְלַמֵּד שְׁעוֹגוֹת שְׁהוּצִיאוּ מִמְצָרִי' טְעַמוּ בְּהֵם טַעַם מֶן.

ומדתמה וְהָא מ' שְׁנָה חֶסֶר ל' יוֹם אָכְלוּ. ש"מ דמ' שְׁנָה מְכַוֵּן וּמִיּוֹם אֵל יוֹם קָאָמַר וְכַדְחִשִּׁיב הָתָם שְׁנֵי סִפְקוֹ מְעוּגַת שְׁהוֹצִיאוּ מִמְצָרִים שְׁטַעְמוּ בָּהֶם טַעַם מִן ל' יוֹם עַד ט"ו בְּאֵייר וְבוֹ בַּיּוֹם הַתְּחִיל הַמֶּן לִירֵד וּפְסִק בְּשַׁבְּעָה בְּאֶדְר שְׁמַת מִשֶּׁה וְנִסְתַּפְקוּ מִמֶּן שְׁבַכְלֵיהֶם עַד ט"ז בְּנִיסָן שְׁאָכְלוּ מְעַבּוֹר הָאָרֶץ פְּדֻכְתִּיב בִּיהוֹשֻׁעַ וְאִי ר"ה לִיצ"מ בֵּא' מְפַל הַחֲדָשִׁים וְלֹא נִיסָן א"כ לֹא מְלֹאוּ מ' שְׁנָה מְכַוֵּן בִּט"ז בְּנִיסָן שְׁאָחַר אֶדְר שְׁמַת בּוֹ מִשֶּׁה שְׁפָלוּ מ' שְׁנָה מִיּוֹ יו' לֹא כִילוּ מִן \$\$\$ צִיּוֹר בְּסִפְרָא \$\$\$ וְכ"ת דְּלִמְאִי דַס"ד הַשְּׁתֵּא י"ל לֹא מֵת מִשֶּׁה בְּאֶדְר שְׁאָחַר עֲשִׂיתִי עֲשׂוֹר חוֹדֶשׁ דְּמִשְׁנָה תוֹרָה אֵלָא בְּאֶדְר שֶׁל שְׁנָה שְׁלֹא חֲרִיוּ.

קָשָׁה דַא"כ טְפִי אֲכִילוֹת הַמֶּן עַל מ' שְׁנָה מִיּוֹם אֵל יוֹם וְעוֹד דְּהָא מְסִיק שְׁאָהֲרֵן מֵת בְּאָב שְׁקוֹדֶם הַעֲשִׂיתִי עֲשׂוֹר חוֹדֶשׁ שְׁבַמְשְׁנָה תוֹרָה דְּהָא כִי נָח נִפְשֵׁי דְאֶהֲרֵן אַפְתִּי הֵנִי סִיחוּן קָיִים פְּדָאָמַר בְּסִמּוּף.

וְאִי לֹא מֵת מִשֶּׁה עַד בּוֹ בְּאֶדְר דְּשְׁנָה שְׁלֹא חֲרִיו חִי מִשֶּׁה אַחַר אֶהֲרֵן יוֹתֵר מִשְׁנָה וּמְחַצָּה וְהָא אֶהֲרֵן הִי בֶן קכ"ג שְׁנָה בְּמוֹתוֹ פְּדֻכְתִּיב בְּפ' מְסַעֵי. וְאֶהֲרֵן לֹא הִי גְדוֹל מִמִּשֶּׁה אֵלָא ג' שְׁנִים בְּלִבְד פְּדֻכְתִּיב וּמִשֶּׁה בֶן פ' שְׁנִים וְאֶהֲרֵן בֶן פ"ג שְׁנָה בְּדַבְרָם אֵל פְּרַעָה וְאִי מִשֶּׁה חִי אַחַר אֶהֲרֵן יוֹתֵר מִשְׁנָה וּמְחַצָּה נִמְצָא הִי בְּמוֹחוֹ בֶן קכ"א וְהַפְּתוּב אָמַר וּמִשֶּׁה בֶן ק"כ שְׁנָה בְּמִנְתּוֹ: דִּילְמָא מִתְּשַׁרְי מְנִינֵן פִּירִש"י אַע"פ שְׁיִצְאוּ בְּנִיסָן מִשְׁהַגִּיעַ תְּשַׁרְי קָרִי לִי שְׁנָה לְפִי שְׁתַּשַּׁרְי ר"ה לְשָׁנִים הַנִּימְנִי לְבָרִיאוֹת עוֹלָם וְה"ה לִיצ"מ.

נ"ל דְּפִי הֵכִי מִשׁוּם דַק"ל אִמְאִי מְדַלְג דְּלִגְי הַגַּמ' מְנִיסָן וְעַד תְּשַׁרְי וְאַח"כ פְּרִיף עַל אֵייר וְסִינֵן הַקּוֹדְמִי לֹו ה"ל לְמִיפְרָף כְּסֻדְר הַחֲדָשִׁים תְּחִלָּה עַל אֵייר וְסִינֵן וְאַח"כ עַל תְּשַׁרְי לְפִיכָף פִי דְתַשַּׁרְי מְסַתְּבָרָא יוֹתֵר מִשְׁאָר חֲדָשֵׁי לַהֲיוֹת ר"ה לִיצ"מ לְפִיכָף אַקְדָּמִי.

וּבְאֶמַת בְּלֹא"ה ק"ל אֶהָא דְפָרִי וְאִימָא אֵייר אוֹ א' מִשְׁאָר חֲדָשֵׁי חוּץ מִתְּשַׁרְי מֵהִיכִי תִיִּתִי לֹוּמַר בֶּן פִּינֵן דְּלֹא מְצִינֵן שְׁהֶם ר"ה לְשׁוּם דְּבָר וִי"ל פִּינֵן דְּאָפִי נִיסָן ר"ה הִינְנוּ א' בְּנִיסָן וְלֹא יוֹם ט"ו שְׁבוּ יְצִאוּ שְׁהָרִי נְאָמַר וְיִהִי בַחַד הַרְאִשׁוֹן בְּשָׁנָה הַשְּׁנִית בֵּא' לְחֲדָשׁ הוּקַם הַמְשָׁפֵן וְהִינְנוּ א' בְּנִיסָן הַסִּמּוּף לְשָׁנָה שֶׁל יצ"מ.

דל"ל דְּנִיסָן שְׁלֹא אַחַר שְׁנָה הַסִּמּוּכָה לִיצ"מ הִי וְקָרִי לִי שְׁנָה הַשְּׁנִית מִשׁוּם דְּלֹא נִתְחַדְּשָׁ שְׁנָה עַד ט"ו בּוֹ הָא כְּתִיב וְיִהִי בְּשָׁנָה הַב' בַּחַד' (רִאשׁוֹן) [הַשְּׁנִי] נַעֲלָה הָעֵנָן מֵעַל הַמְשָׁפֵן אִם אִיתִי בְּשָׁנָה שְׁלִישִׁית מִבְּעֵי לִי.

א"ו הַקְּמַת הַמְשָׁפֵן הָיוּ בֵּא' בְּנִיסָן הַסִּמּוּף לְשָׁנָה שֶׁל יצ"מ וְקָרִי לִי שְׁנָה שְׁנִית אֵלְמָא כְּבָר נִתְחַדְּשָׁ שְׁנָה אַע"ג דְּלִיכָא י"ב חֲדָשִׁים מִיּוֹם אֵל יוֹם שֶׁל יצ"מ עַד ט"ו בּוֹ. א"כ אִפִּי תִימָא דְּנִיסָן ר"ה לִיצ"מ אִפִּי"ה אִינֵן אֵלָא גְזִירַת הַפְּתוּב לְחֲדָשׁ שְׁנָה מִר"ח אַע"ג דְּלֹא מְלִי י"ב חוֹדֶשׁ עַד ט"ו בּוֹ וְכִינֵן שְׁפֵן ה"נ א"ל דַר"ה לִיצ"מ הוּא אֶחָד מִשְׁאָר כָּל הַחֲדָשִׁים ג"כ מַגְזָה"כ: דִּילְמָא לְהַקְּמַת הַמְשָׁפֵן.

ק"ל הָא הַקְּמַת הַמְשָׁפֵן הִי בַר"ח נִיסָן בְּשָׁנָה הַב' וְאִי הָאִי עֲשִׂיתִי עֲשׂוֹר חוֹדֶשׁ הִי שְׁנַת מ' לְהַקְּמַתוֹ שְׁהוּא שְׁנַת מ' לִיצ"מ וְעֲדִינֵן הִי מִשֶּׁה חִי נִמְצָא אָכְלוּ הַמֶּן מ"א שְׁנָה וּקְרָא פְּתַב מ' שְׁנָה וְתוֹ לֹא. וִי"ל דְּלִמְאִי דַס"ד דְּהָאִי קָרָא דַמ' שְׁנָה בְּעֲשִׂיתִי עֲשׂוֹר חוֹדֶשׁ דְּחִשִּׁיב לְהַקְּמַת הַמְשָׁפֵן ר"ה לְהַקְּמָה נְמִי בֵּא' בְּתַשַּׁרְי הוּא.

ושנת ח' דידן' התחיל בתשרי שלפני עשתי עשר חודש דהאי קרא. וקרי עשתי עשר חוד' ושבועה באדר שלאחריו שבו מת משה אפתי בשנת מ' יום ליצ"מ הי': הקא נמי שנת מ' לג"ש.

ק"ל הא אמרינו פ"ג דנדה (דף ד) דג"ש שאינו מופנה כל עיקר אין למידו הימנו ללישנא קמא דהתם לכ"ע וללישנא דר"א לרבנו הא הקא שנת מ' ושנת עשרי' דר"פ אין מופנה כל עיקר ואפ"ה למידו וי"ל דאין זה ג"ש גמורה אלא גילוי מילתא בעלמא ללמוד סתם מן המפורש.

ואולי רש"י פיון זה לזה במאי דפירש שם ר"פ פלהו שני' שבפסוק שצריכן ללמוד זה מזה פלהו גמר ר"פ ללמוד סתם מן המפורש ע"י דין ג"ש: דילמא מעשה דשבט קדים. ק"ל האידו ס"ד למימר דמשנה תורה נאמר קודם מיתת אהרן הא משנה תורה נאמר בעבר הירדן בארץ מואב פדכתי בהדי ואהרן מת בהר החר שהי הרב' מסעות מהר החר עד ארץ מואב פדכתי בפ' מסעי.

ועק"ל שיקרי במשנ' תורה נאמר ובני ישראל נסעו מבארות בני יעקן מוסרה שם מת אהרן ובכמה מקומות במשנה תורה מוכח בהדיא שנאמ' לאחר מיתת אהרן ולמ' שביק הני קראי המפורשי ומייתי להו מדרשא.

ואפני' מדרשא לא נ"ל שפיר אלא מדתנא הוא סיחון הוא פנען פדמסיק: דף ג' ע"א ואימא ר"ה אייר. ק"ל הא כתיב בפ' בשלח שבאו למדבר סין בט"ו יום לחודש שני ליצ"מ ואי ר"ה אייר לחודש השני בשנה (ג) [ב] מיבעי לי'.

וכה"ג אמר בסמוך גבי ואימא ר"ה סיון ועוד ק"ל דמהאי קרא דנפקא לי דסיון אינו ר"ה משום דאם איתא בחודש הג' בשנה ה"ב מיבעי לי' וממילא ש"מ דאייר שקודם לסיון כ"ש דאינו ר"ה. וי"ל משום דר"א ס"ל לקמן (ד' י') הנוטע פחות מל' יום לפני ר"ה לאעלתה לו שנה לענין ערלה והשתא אפילו תימא דאייר ר"ה ליצ"מ אין ר"ה זה אלא משנה ב' ליצ"מ ואיך דאלו בשנה ראשונה אי אפשר לא' באייר להיות ר"ה למנות מעתה שנה ב' דהא יצאו ממצרים בט"ו בנימן וליכא עד א' באייר אלא ט"ו יום ולא חשיב שנה בפחות מל' יום ובע"כ לא פלגה שנה ראשונה עד א' באייר הב' ליצ"מ למאן דמפרש פחות מל' יום לא עלתה לו שנה עד א' בתשרי לשנה הבא כמ"ש לעיל וא"כ בסיון הראשון ליצ"מ וכ"ש באייר הקודם לו אפילו תימא דאייר ר"ה ליצ"מ אפ"ה לא נתחדשה שנה עד אייר הב'.

ואפתי סיון הראשון וכ"ש אייר שלפניו שנת א' הן. אבל הא דנפקא לי דסיון לאו ר"ה מדלא קרי לי' שנה ב' ניחא דהא כבר יצאו יותר מל' יום ליצ"מ ואם איתא דסיון ר"ה בסיון ראשון ליצ"מ נתחדשה שנה.

וכן הא דמשני אפירכא זו ואימא ר"ה אייר מדקאי בניסן וקרי לי' שנה ב'. נמי א"ש דהני קראי איירי מניסן ואייר השניים ליצ"מ מדחשיב לניסן לשנה שנית אם איתא דאייר ר"ה ע"כ האי ניסן הוא ניסן ה"ג ליציאת מצרים דהא לא נכנסה שנת ב' עד אייר שלפניו א"כ אייר שלאחריו ה"ל שנת ג': מיהו לר"מ דאמר לקמן יום א' בשנה חשיב שנה הנה מצי לשנוי' הכי אלא דניחא להש"ס לשנוי' אליבא דכ"ע מיהו לאידך פי'

שְׁכַתְבֵתִי שָׁם דְּבַפְחוֹת מַל' יוֹם א"צ לְהַמְתִּין עַד תִּשְׁרִי הַבָּא אֶלְא בִּי"ב חֹדֶשׁ מִיּוֹם לְיוֹם סָגִי.

בַּע"כ הָא דְּפָרִיף וְאִימָא ר"ה אֲיִיר לָאו אֶלִיבָא דַר"א פְּרִיף לָהּ. דְּהָא לְדִידִין לַק"מ דְּכִינּוֹן דְּמִיִּצִיאַת מְצָרִים עַד ר"ח אֲיִיר לִיכָא ל' יוֹם תּוֹ א"א לְמָנוֹת ר"ה מַר"ח אֲיִיר בְּכָל הַשָּׁנִים אִפִּי מְשָׁנָה א' וְאִילָף עַד לְעוֹלָם.

אֶלְא כָּל הַשָּׁנָה כָּלִים בִּי"ב חֹדֶשׁ מִיּוֹם לְיוֹם לִיִּצ"מ שְׁהִיָּה בַט"ו בְּנִיסָן. דְּהָא פְּחוֹת מַל' יוֹם לֹא עָלְתָה לוֹ שָׁנָה עַד הַשְּׁלֵמַת הַשָּׁנָה מִיּוֹם לְיוֹם.

וְא"כ מִכָּאֵן וְאִילָף לְעוֹלָם הָוִי הַתְּחֵלַת שָׁנָה חֲדָשָׁה וְכָל הַשָּׁנִים שְׁוִים בְּזֶה שְׁמַחְשָׁבִים אוֹתוֹ מַט"ו בְּנִיסָן לַט"ו בְּנִיסָן וּבַע"כ אֶלִיבָא (דַר"א) [צ"ל דַר"מ] פְּרִיף דַס"ל יוֹם א' בְּשָׁנָה (לֹא חֲשִיב) [צ"ל חֲשִיב] שָׁנָה וְהַשְׁתָּא הֲדָרָא קוּשְׁיָא לְדוֹנְכְתָה דַה"ל לֹא ס"ד דְּאֲיִיר ר"ה לִיִּצ"מ דַא"כ בַּחוּדֶשׁ (הַג') [צ"ל הַב'] בַשֵּׁנִי הַב' מִיְבְּעֵי לִיָּה דְּהָא כְּבָר נִתְחַדְּשָׁה הַשָּׁנָה מֵא' בְּאֲיִיר וְה"נ הַמ"ל מְהָא קָרָא דַפ' בְּשַׁלַח פִּינּוֹן דְּפִיְרְכָא זֹו לִיתָא אֶלִיבָא דַר"א אֶלְא אֶלִיבָא דַר"מ לַחוּד: וְאִם אִיתָא בַּחוּדֶשׁ ה"ג בְּשָׁנָה ב' מִיְבְּעֵי לִיָּה ק"ל הַנִּיחָא לַר"מ דַס"ל יוֹם א' בְּשָׁנָה חֲשִיב שָׁנָה נְהָרִי אַע"ג דַבַר"ח סִינּוֹן בָּאוּ לְסִינֵי כְּדָאֻמְרִי בַפ"ט דְּשַׁבַּת (ד' פ"ו).

הָא ס"ל לַר"מ מְקַצַּת הַיּוֹם כְּכּוֹלוֹ כְּדָאֻי לְקַמֶּן (ד' י'). אֲבָל לַר"א דַס"ל ל' יוֹם בְּשָׁנָה דְּוָקָא חֲשִיב שָׁנָה אַפְתִּי אַפְשֵׁר לְזַמְרֵי סִינּוֹן ר"ה וְהָא דְלֹא קְאָמַר בְּטַנְהָ הַשָּׁנִית מְשׁוּם דְּאַפְתִּי לֹא עֵינִיל אֶלְא יוֹם א' וְכְדָאֻמְרִי לְקַמֶּן נִיָּהִי בְּאַחַת וְשֵׁשׁ מְאוֹת שָׁנָה בְּרַאשׁוֹן בַּא' לַחוּדֶשׁ וְר"מ סָבַר מְדַאפְתִּי יוֹם א' עֵינִיל בְּשָׁנָה ש"מ יוֹם א' בְּשָׁנָה חֲשִיב שָׁנָה וְר' אֶלְעָזָר אִי כְּתִיב בְּשֵׁשׁ מְאוֹת וָא' שָׁנָה כְּדָאֻמְרִי.

הַשְׁתָּא דְּכְתִיב בְּאַחַת וְשֵׁשׁ מְאוֹת שָׁנָה שְׁנֵי אֲשֵׁשׁ מְאוֹת קָאִי וּמְאִי אַחַת אַתְחַלְתָּא דְּאַחַת קְאָמַר וְה"נ אַפ"ת דְּסִינּוֹן ר"ה א"א לְכַתּוּב בְּשָׁנָה הַשָּׁנִית לַר"א פִּינּוֹן דְלֹא עֵינִיל ל' יוֹם וְי"ל דַה"מ לְבַחוּדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי בַשָּׁנִית וְאַפְי' לַר"א וְלֹא לִיכְתּוּב בְּשָׁנָה הַשָּׁנִית וְה"א מְאִי שָׁנִית אַתְחַלְתָּא דְּשָׁנִית כְּדָאֻמְרִי גַבִּי בְּאַחַד אַתְחַלְתָּא דְּאַחַד.

וְהָא דְּקְאָמַר בְּשָׁנָה הַשָּׁנִית מִיְבְּעֵי לִיָּה מְשׁוּם ר"מ דַס"ל יוֹם א' בְּשָׁנָה חֲשִיב שָׁנָה נְקִיט הַכִּי וְאֶלִיבָא דַר"א ה"ל לְזַמְרֵי בַשָּׁנִית מִיְבְּעֵי לִיָּה בְּלֹא שָׁנָה אֶלְא דְּאִין כָּאֵן עֵיקַר מְלִתָּא דַר"א וְר"מ. לֹא חָשׁ הַגַּמ' לְהַאֲרִיף בְּזֶה: מְאִי שְׁנֵי לָאו שְׁנֵי לִיְרַח שְׁמוֹנִין בּוֹ לְמַלְכוּתוֹ וּמְהַשְׁתָּא פִּינּוֹן דְּמוּכַח דְּלְמַלְכוּת שְׁלֵמָה מוֹנִין מְנִיסָן ש"מ דְּלִיִּצ"מ נְמִי מוֹנִין מְנִיסָן דְּהָא מ"ש וִיִּצ"מ אִיתְקוּשִׁי לְהַדְּדִי וְהִיָּנוּ דְּפִשְׁטָא לָן בַּמ' ע"א (דָּף י) דְּלִיִּצ"מ מְנִיסָן מְנִינּוֹן: תַּנְיָא כְּנוֹתִי דַר"י פִּיר' הַתּוֹס' וּבְקָרָא דַר"א לֹא סָגִי דַה"א לְשַׁלְמָה הָוִי וְנִדְאִי שְׁנֵי לִיְרַח שְׁמוֹנִין לוֹ לְמַלְכוּתוֹ לְפִי שְׁעָמַד בְּנִיסָן אֲבָל לְשַׁאֲר מְלָכִים לֹא לְהַכִּי צַרִי נְמִי לְהַקִּישׁ לִיִּצ"מ וְרַע"ג דְּלִיִּצ"מ גּוֹפ' א"ל אִימָא תַמּוּז אָב אֲדָר כְּדְּפָרִיף לְעֵיל מ"מ הַשְׁתָּא דְּמוּכַח דִּיִּצ"מ וּמְלָכִים מְנִין א' לְהֵם וְחִזְינּוּ מְקָרָא דְּוִיחַל לְבָנוֹת דְּלְשַׁלְמָה מְנִיסָן מְנִינּוֹן ע"כ יִצ"מ נְמִי מְנִיסָן מְנִינּוֹן כְּדָפְי' בְּסַמּוּף וְהָא דְּאִיְתִי לָהּ לְכָל הַנִּי קָרָאִי שְׁל תוֹרָה הָא ל"צ דְּהָא מְהִי בְּקָרָאִי (דְּמְלָכִים) [צ"ל דְּמְלָכִים וּדד"ה] לַחוּד סָגִי אַפ"ה כָּל הַחֲדָשִׁים שְׁאֲפָשֵׁר לוֹ לְהוֹכִיחַ מְקָרָאִי שְׁל תוֹרָה שְׁאִין מוֹנִין לְהוֹ לִיִּצ"מ נִיחָא לִי לְאַתּוּיָיְנָהוּ: דָּף ג' ע"א מְדַקָּאִי

בכסליו וקרי' לי שנת כ' וכו' וכ"ת נהי דמוכת מקרא דמלכי א"ה לא מנינו להו מניסן אפתי מנ"ל דתיקנו להם יום קבוע לר"ה דלמא מונין שנה משעמד מיום אל יום ואין להם יום קבוע לר"ה בשלמא לפירש"י ותוס' הא דתיקנו יום קבוע למלכי ישראל משום חשש תקלת מוקדם מש"ה צריף לתקן נמי למלכי א"ה יום קבוע משום חשש מוקדם ולא מניתי מקרא דנחמנ' אלא הא לחוד דאין מונין להו נמי מניסן כמלכי ישראל אבל יום קבוע סברא הוא מה"ט דאמרן.

אבל למאי דפי' לעיל בשם הר"ן דתקלת מוקדם לאו מילתא היא והא דתיקנו ניסן ר"ה למלכי ישראל הוא שראוי לעשות במלכות זכר ליציאת מצרים השתא י"ל דמלכי א"ה אין להם יום קבוע כלל וי"ל דלהאי פי' נמי ל"צ קרא אלא שלא תימא דזמן א' לשניהם וכינון דמלכי ישראל ראוי לקבוע להן לר"ה ניסן מטעמא דפי' גם לא"ה כן דלא פלוג קמ"ל קרא דא"מ להן מניסן והשתא ממילא שמעינן הא דא"מ להן מיום אל יום כמש"ל בשם הר"ן שאפשר שיעמוד אינה מלה לא"ה בניסן וכשיראו שימנו לו מניסן ר"ה יחשבו שגם ר"ה שלהם ניסן לפיכך קבעו ר"ה שלהם תשרי: ע"ב לא ס"ד דברים שאמר חנני.

ק"ל דלמאי דמסיק השתא לא שמע מינה מקרא דתשרי ר"ה למלכי א"ה דהא אפשר לומר דלמא מעשה דניסן קדים אלא מברייתא דקאמר מעשה דכסליו קדים והא אמרי' לקמן (ד' ח') ולשנים דתיקנו למלכי א"ה ופריף רב חסדא דאמר למלכי א"ה מתשרי מנינו מתני' קמ"ל ומשני.

ר"ח קראי קמ"ל והשתא פינו דהא דר"ח לא מוכח מקרא אלא מברייתא והא נדאי מתני' עדיף מברייתא ואפתי תקשה ר"ח מתני' קמ"ל: וכתב בשבועה בשנת ב' בכ"א לחודש ופר"ש נבדק במקרא ולא נמצא בפסוק ב' בשנת שתיים אף י"ל שלפסוק שלמעלה הימנו קאי שכתוב בו בשנת ב' וק"ל מנ"ל לר"י שקאי אפסוק שלמעלה הימנו דלמא לעול' נתחדשה השנה בשבועה והא דלא פתיב בשבועה בשנת ג' כר"א דאמר פחות מל' יום לא עלתה שנה ואין מונין השנה לשנה הנכנסת כדאמרי' לקמן גבי באחת ושש מאות שנה ושמה אליבא דר"מ דס"ל יום א' בשנה חשיב שנה פריף לה.

מיהו למאי דפי' לעיל דאע"ג דא"א לקרות לשנה הנכנסת שנה בפחות מל' יום לר"א אפ"ה מונין לה. וה"נ ה"ל בשביעי בג' בכ"א לחודש ואע"ג דקאמ' אם איתא בשבוע' בשנ' ג' מביעי ליה היינו אדר"מ אבל אדר"א בשביעי בשלש בלא תיבת שנה מביעי ליה אלא דלא חש להאריף וכמ"של ועוד י"ל דר"י בדוקא נקט בשנת שלש מביעי ליה דהא ע"כ דר"ח לא אתי כר"א אלא כר"מ שהרי מוכיח לה מדקאי בכסליו וקרי לי שנת ד' מפלל דר"ה לאו ניסן בירושלמי דחי לה לעולם מניסן מנינו תפתר כר"א דאמר כל שנה שלא נכנסו לו ליום א"מ אותה שנה שלימה.

פי' לה אחר שנה שעברה אלמא הא דר"ח אליבא דר"מ אולא ולהאי תי' ניחא דקימא שיטת הירושלמי וגמ' דידן בהדא שיטתא אליבא דר"א דכל שנה שלא נכנסה לה ל' יום משנה החדשה. או שמונין לה אחר שנה שעברה פדעת הירושלמי א"נ על שם החדשה אלא דמסתם לה סתומי ואין קורא על החדשה שם שנה אלא ע"ד דאמר גבי אחת ושש מאות שנה לקמן גבי ושש מאות שנה אליבא דר"א דשנה אנש מאות קאי ומאי אחת אתחלתא דאחת וא"נ מסתים לה סתומי ואין קורא לה לא על שם שנה שעברה ולא על

שְׁנָה דְלִהְבָּא כְּלָל וְע"ד שְׁפִירְשָׁתִי לְעִיל גַּבֵּי וְאִימָא ר"ה אִינְר: וּבְהִכִּי נִיחָא לִי לְמַאי דְפִי לְעִיל דְלִר"א פְּחוּת מִל' יוֹם לֹא עָלְתָה לּוֹ שְׁנָה עַד מִיּוֹם אֶל יוֹם דֵּה"ה נְמִי לְמַלְכִּים בְּפָחוּת מִל' לִר"ה שְׁלֵהֶם מוֹנִין לָהֶם בְּכָל שְׁנוּתֵיהֶם בְּמִיּוֹם אֶל יוֹם וְלֹא מִר"ה שְׁלֵהֶם בֵּין לְמַלְךְ: יִשְׂרָאֵל בְּעַמְד בְּפָחוּת מִל' יו' קוֹנְדָם א' בְּנִיסוֹן בֵּין מַלְכֵי א"ה בְּעַמְד פְּחוּת מִל' יוֹם קוֹנְדָם א' בְּתִשְׁרִי וְהִשְׁתָּא אִיפָא לְמִידָק מַאי ק"ל לִר"י בְּשַׁבְּעָה בִּשְׁנ' ג' מִיבְּעִי לִיָּה מַאי קוֹשְׁיָא דִּילְמָא עַמְד דְרִינֵשׁ פְּחוּת מִל' יוֹם קוֹנְדָם א' בְּתִשְׁרִי וְקוֹנְדָם כ"ד בְּאֵלוּל וְנִמְצָא כ"ד שְׁל שְׁשִׁית שְׁהוּא אֵלוּל וְכ"א שְׁל שְׁבִיעִי שְׁלֹאֲחִרְיוֹ דְמִינְרִי בְּהוּ קִרְאִי שְׁנֵיהֶם שְׁנָה א' לְמִנְיָנוּ שְׁהֶם בְּשַׁנַּת ב' לּוֹ.

אֵלָּא וְדַאי מְשׁוּם דַּע"כ הָא דְר"ח לֹא אֶתָּא כְּר"א אֵלָּא כְּר"מ דַּס"ל יוֹם א' בְּשַׁנָּה חֲשִׁיב שְׁנָה וְלִדְיָדִי אִפִּי עַמְד בַּע"רָה עָלְתָה לּוֹ שְׁנָה בְּר"ה וְכָל שְׁנוּתֵיו נִמְנִין מִר"ה לִר"ה לְעוֹלָם וְהִשְׁתָּא פְּרִיף שְׁפִיר בְּשַׁבְּעָה בְּשַׁנַּת ג' מִיבְּעִי לִיָּה: דָּף ד ע"א אֶתָּד הַנּוֹדֵר וְא' הַמְקַדֵּשׁ וְא' הַמְעַרֵּף בֵּינוֹן שְׁעֵבֵר עָלְיוֹ ג' רְגָלִים.

ק"ל מ"ש דְקַחְשִׁיב בְּהַאי בְּרִינְיָתָא קְדָשִׁי בְּדָק הַבֵּית דְהֵנִי תְלִתָּא בְּנִלְוֹן קב"ה בְּנִיָּהוּ וְאֵלוּ קְדָשִׁי מְזַבְּחָא לֹא קַחְשִׁיב נְהָרִי אִף עָלֵיהֶם עוֹבְרִי תִּאֲחֵר כְּדָאֲמַר לְקַמְן וְלֹא עוֹד אֵלָּא מִקַּב"ה קַחְשִׁיב תְּלִתָּא וּבְקְדָשִׁי מְזַבְּחָא לֹא קַחְשִׁיב וְלֹא מִיָּדִי.

וְהֵנָּה אִם נֶאֱמַר כְּדִר"ל בְּרַפ"ב דְחֻלְיִין דָּף קל"ט) דַּס"ל בְּקַב"ה בְּאַפְרִישׁ לְחוּד סְגִי דָאִם נִגְנְבוּ אוֹ נֶאֱבָדוּ לְאַחַר הַפְּרִשָּׁה אַעפ"י שְׁלֹא בָּאוּ עַדִּין לִיד גִּזְבָּר שׁוּב אִינוּ חֲזִיב בְּאַחְרֵינָתָן דְכַתִּיב לֵה' הָאֲרֵץ וּמְלוֹאָהּ הִנֵּי נִיחָא דַּע"פ דְאִיפָא ב' קִרְאִי לְבַל תִּאֲחֵר חַד לְאַמֵּר וְלֹא אַפְרִישׁ וְחַד לְאַפְרִישׁ וְלֹא אַקְרִיב כְּדָאֲמַר לְקַמְן (דָּף ו') מ"מ בְּקַב"ה לֹא מְשַׁכַּחַת הֵנִי תִּרְתִּי אֵלָּא אֲמַר וְלֹא אַפְרִישׁ לְחוּד דְאֵלוּ דְוּמִיָּא דְאַפְרִי וְלֹא אַקְרִי דְבַק"מ.

לֹא מְשַׁכַּחַת דְהָא מְפִי אַפְרִישׁ אַע"ג דְלֹא אֶתִּי לִיד גִּזְבָּר שׁוּב אִינוּ עוֹבֵר מִעֲתָה בְּב"ת וְה"ל אִם נֶאֱמַר דְהָא דְתַנְי' לְקַמְן דְבְּשַׁנָּה בְּלֹא רְגָלִים עוֹבֵר בְּב"ת אִפִּי ר"ש מוּד' בְּהָא דַּע"כ ל"ק ר"ש פְּעָמִי ד' אוֹ ה' אַע"ג דְכְּבָר יִצְאָ שְׁנָתוֹ אִינוּ עוֹבֵר עַד ד' וְה' רְגָלִים הֵינְנוּ דְוּוּקָא (בְּאַפְרִישׁ וְלֹא אַקְרִיב) [צ"ל בְּאַמֵּר וְלֹא אַפְרִישׁ] דְהָא דְרַבִּי רַחֲמָנָא בְּכָל הַקְּדָשִׁים בְּשַׁנָּה בְּלֹא רְגָלִים לְב"ת נְפָקִי לָן מְדַכְתִּיב פֶּל הַכּוֹר לְרַבּוֹת פֶּל הַקְּדָשִׁים לְשַׁנָּה בְּל"ר הֵינְנוּ דְוּוּקָא דְוּמִיָּא דְכּוֹר דְהֵנִי בְּדַאֲפְרִישׁ וְלֹא אַקְרִיב שְׁהָרִי מְמִילָא קוֹדֵשׁ מְרַחֵם בְּלִתִּי הַפְּרִשָּׁה וְכַמ"ש שֵׁם וְכִינּוֹן דְלֹא מ"ל לְפַעְעָמִים ד' אוֹ ה' דְר"ש לְעַנְיָן ב"ת אַע"ג דְכְּבָר פְּלִתָּה שְׁנָה בְּל"ר אֵלָּא (בְּאַפְרִישׁ וְלֹא אַקְרִיב) [צ"ל בְּאַמֵּר וְלֹא אַפְרִישׁ] לְחוּד לְהִכִּי נִקַּט בְּהַאי בְּרִינְיָתָא לְקַב"ה לְחוּד דְפְּסִיקָא לִי מְלִתָּא לְהֵנִי ד' אוֹ ה' לִר"ש דְהָא בְּהוּ לִיפָא ב"ת אֵלָּא בְּאַמֵּר וְלֹא אַפְרִישׁ לְחוּד כְּדִר"ל וְכַה"ג הָא דְמְשַׁכַּחַת לְהֵנִי ד' אוֹ ה' דְהָא בְּשַׁנָּה בְּלֹא רְגָלִים לֹא שְׁיִיף ב"ת כָּל זְמַן שְׁלֹא הַפְּרִישׁ וְאֵלוּ בְּקְדָשִׁי מְזַבְּחָא דְמְשַׁכַּחַת לֵה תִּרְתִּי לְעַנְיָן בַּל תִּאֲחֵר אֲמַר וְלֹא אַפְרִישׁ אַפְרִישׁ וְלֹא אַקְרִיב לֹא פְּסִיקָא לִי לְהֵנִי ד' אוֹ ה' דְר"ש דְהָא בְּאַפְרִישׁ וְלֹא אַקְרִיב בְּשַׁנָּה בְּלֹא רְגָלִים סְגִי לְב"ת דִּינָה.

אֲבָל הָא לִימָא דְב' חֲשׁוּבוֹת בְּדָבָר חֲדָא דְהָא נִתְבָּרַר הֵתָם דְבְּאַמֵּר וְלֹא אַפְרִישׁ נְמִי עוֹבֵר בְּב"ת בְּשַׁנָּה בְּלֹא רְגָלִים. וְהִשְׁתָּא אִפִּי בְּקְדָשִׁי בְּדָק הַבֵּית נְמִי לְהַאי תִּנָּא דְשַׁנָּה בְּלֹא רְגָלִי לֹא מְשַׁכַּחַת לְפַעְעָמִים ד' אוֹ ה' דְר"ש.

ובע"כ לר"ש לית ליה פלל הא דתנא שנה בלא רגלים עובר בב"ת כמ"ש שם בשם רש"י ועוד דהא חשיב הכא מעריף ובערכין אפי' ר"ל מודה דחייב באחריותו עד שיבוא ליד גזבר פדמטיק התם רפ"ב דחולין ומשפחת לה במעריף דומיא דאפרי' ולא אקרי' ואפתי לאו מלתא דפסיקתא היא.

וכ"ש לר' יוחנן דס"ל התם דבקדשי ב"ה נמי חייב באחריותו עד שיבוא ליד גזבר א"כ לאו מלתא דפסיקתא היא פלל בכל הני קדשי ב"ה דקדשי' והשת' הדרא קושיא לדוכתא אמאי לא חשיב קדשי מזבח פלל בהאי פרייתא.

ומיהו למאי דאפרש לקמן דהא דבשנה בלא רגלים עובר בב"ת היינו מדכתיב גפי בכור תאכלנו שנה בשנה וכתוב כל הכור לרבות כל הקדשים לשנה בלא רגלים והיינו דווקא קדשי מזבח דומיא דבכור אבל קדשי בד"ה דלא דמו לבכו' נהי דאיתרבו לעגנו כל תאחר דרגלי' (דשנה) [צ"ל לשנה] בלא רגלים לא איתרבו ולפ"ז ר"ש אית ליה להא דשנה בלא רגלי' לב"ת.

מיהו ה"מ בקדשי מזבח אבל בקדשי בד"ה אינו עובר אלא בג' רגלים פסדרן ולא בשנה בלא רגלים א"ש הא דנקיט בפרייתא זו לקדשי בד"ה ולא קדשי מזבח. משום דקדשי בד"ה הא דמשפחת לה לפעמים ד' או ה' דר"ש.

דאע"ג דעבר עליו שנה אפ"ה אינו עובר בב"ת עד ג' רגלי' פסדרן. אבל בקדשי מזבח לא משפחת ליה להני ד' או ה' דר"ש דמיד שעבר עליו שנה בלא רגלים פבר עובר בב"ת.

ואפי' ד' רגלים לא משפחת לה כ"ש ה'. מש"ה שייך בפרייתא זו לק"מ ולא קתני להו לגמרי משום דלא שייך בהו להני ד' וה' דר"ש: פעמים ד' פעמים ה'.

ק"ל פינו דבעינו ג' רגלים פסדרן פעמים ו' רגלים נמי משפחת ליה פגון שפדר ליל א' של פסח דשוב אין אותו רגל עולה לו למנן ג' רגלים פינו דכבר יצא מקצתו פדמוכח לקמן (דף ז') גפי נהרי רגלים דלא חיילי מאורתא פינו דבעינו פסדרן ה"ל פגדר לפני עצרת דחמשה ואותו פסח שפדר בתחלתו הני לי' ששה.

דליכא למימר דכד הדר ליל א' של פסח לשנה הבא מצטרף לפסח דשעת נדר וה"ל ג' רגלים פסדרן ובהכי סגי לעבור בב"ת ליתא דכיון דבעינו ג' רגלים פסדרן וחג המצות תחלה אי אפשר לאותו ליל א' של פסח הבא להצטרף עם הפסח של שעת הנדר פינו דאותו הלילה לא הני חג המצות תחלה דכמו שאותו מקצת לילה שיצאת מחג המצות מעפבת שהנותר מן החג אינו עולה למנן ג' רגלים אלמא מקצת לילה מילתא היא ה"נ מעפבת לכסדרן.

מיהו י"ל דלא חשיב ר"ש פעמים ה' אלא פגור לפני כל הרגל דאפי' מקצת הרגל אפתי לא נפיק קודם הנדר אבל בנפק פבר מקצתו לא חשיב והא דנדר בליל א' של פסח בכלל לפני עצרת ה' דקתני הוי: וחרמים.

רש"י פי' חרמי גבוה והתוס' פי' בין חרמי גבוה בין חרמי פהני' ונ"ל דלטעמייהו אזלי דלקמן (דף ה') מרבינו לדמים וערכין וחרמים והקדשות מלה' אלהיה ופירש"י שהו

קדשי בְּדָק הַבַּיִת וְכוּלָן לֵה' וְאִין לַפְּהָגִים בְּהֵן כְּלוּם וְאִ"כ חֲרָמֵי פְּהָגִים לֹא אֵינְתֵּרְבוּ מִכָּאן לַב"ת וְהַתּוֹסֵ' פִּינְרָשׁוּ בְּכוּלָן פְּתִיב לֵה' וְכו'.

וּבְחֲרָמִים פְּתִיב קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים לֵה'. וְגַבֵּי חֲרָמֵי פְּהָן נְמִי דֵר' לִי בְּכֹרוֹת רַפ"ה (דָּף ל"ב).

וּמ"מ אֶפ"ה לַפ"ד אֵין רֵאִי שְׁעוֹבְרִין בַּב"ת עַל חֲרָמֵי פְּהָגִים וּמ"ש דְּגַבֵּי חֲרָמֵי פְּהָגִים נְמִי דְרִישׁ לִי הֵתָם. אֲמַת דְּהִכִּי אֲמַרִינוּ הֵתָם חֲרָמִים כָּל זְמַן שֶׁהֵן בְּבֵית בְּעֵלִים הָרִי הֵן פְּהִקְדָּשׁ לְכָל דְּבַרְיָהֶם שְׁנֹאֲמַר כָּל חֲרָם ק"ק הוּא לֵה' נִתְּנָן לְכַהֵן ה"ה פְּחֹלִין לַכ"ד שְׁנֹאֲמַר כָּל חֲרָם בְּיִשְׂרָאֵל לָהּ יִהְיוּ מ"ת זֶה אֵינוֹ אֶלְאָ לְמ"ד סֵתָם חֲרָמִים לַפְּהָגִים דְּהִכִּי תִנּוּן בַּפ"ז דְּעַרְכִין (דָּף כ"ח) ר"י בְּן בְּרוּקָה אֹמַר סֵתָם חֲרָמִים לְבְּדָק הַבַּיִת שְׁנֹאֲמַר כָּל חֲרָם ק"ק הוּא לֵה' וְחַכ"א סֵתָם חֲרָמִים לַפְּהָגִים שְׁנֹאֲמַר כְּשִׁדָּה הַחֲרָם לַפְּהָן תֵּהִי פְּאֲחֻזָּתוֹ וְאִ"כ לְמָה נֹאֲמַר כָּל חֲרָם ק"ק הוּא לֵה' שְׁחָל עַל ק"ק וְעַל קֹדֶשִׁים קְלִים הָרִי ר"י בְּן בְּרוּקָה דַס"ל סֵתָם חֲרָמִים לְבְּדָק הַבַּיִת דְרִישׁ לְכָל חֲרָם אַחֲרָמֵי גְבוּהָ וּלְדִידָן גַּבֵּי חֲרָמֵי פְּהָגִים לֹא פְּתִיב לֵה' אִ"כ חֲרָמֵי פְּהָגִים לְרִיב"ב לַב"ת מְנִין וּבְגַמְ' פֶּסֶק רַב הֵתָם כַּר"י בְּן בְּרוּקָה וְאֵע"ג דְּעוֹלָא ס"ל הֵתָם סֵתָם חֲרָמִים לַפְּהָגִים הָא רַב יְהוּדָא עָשָׂה מְעַשָּׂה כַּר"י ב"ב וְקִי"ל מְעַשָּׂה רַבִּי וְעוֹד דְּעוֹלָא יַחֲדָאֵי הוּא לְגַבֵּי רַב וְכֵן פֶּסֶק הֲרַמְבַּ"ם מ"מ פִּי הַתּוֹסֵ' אֲמַת דְּבַהֲאֵי כ"ע מוֹדוֹ דְּחֲרָמֵי פְּהָגִים מוֹעֲלִין בְּהֵן אֶפ"י לְמ"ד סֵתָם חֲרָמִים לְבְּדָק הַבַּיִת כְּדַמוּכַח בַּפ"ז דְּתַמּוּרָה (דָּף ל"ב) גַּבֵּי הָא דְמַסִּיק הֵתָם דְקָרָא דְכָל חֲרָם לְמַעֲלָה אֲתִי.

וּפְרִיף מְעִילָה ל"ל קָרָא ק"ק כַּתִּי בִי. וּפִי הַתּוֹסֵ' מְדָלָא דְרִישׁ כָּל חֲרָם דְמִיָּרִי בַח"כ אִ"כ ק"ק בַּח"כ הִכָּא כַתִּי אֶלְאָ דְסַמִּיף אַקְרָא אַחַר דְכַתִּיב וְהִיוּ הַשְּׁדָה בְּצִאתוֹ בִּינְיָבֵל קוֹדֶשׁ לֵה' כְּשִׁדָּה הַחֲרָם לַפְּהָן תֵּהִי.

וּק"ק לֹאוּ דְנוּקָא אֶלְאָ כְּלוּמַר קוֹדֶשׁ לֵה': וְעוֹד פִּי אֶפ"י אֵי לֹא דְרִישׁ כָּל לְרַבּוֹת חֲרָמֵי פְּהָגִים מ"מ פֶּשֶׁט' דְקָרָא דַק"ק קָאֵי אַחֲרָמֵי פְּהָגִים דְכַתִּיב בְּתַרְי' לֹא יִגָּאֵל וְלֹא יִמְכַר דְהֵינּוּ ס"פ דָּאִין לְהֵם פְּדִיוֹן דָּאֵלוּ חֲרָמֵי ב"ה אַדְרַבָּא כָּל עֲקָרָן לְפְדִיוֹן קִימִי: וְנ"ל דְעִיקָר כְּדַבְרֵי הַתּוֹסֵ' דְחֲרָמֵי פְּהָגִים נְמִי עוֹבֵר בַּב"ה דָּאֵי חֲרָמֵי ב"ה דְנוּקָא קְאָמַר תַּרְתִּי ל"ל דְתַנִּי הַחֲרָמֵי וְהַקְדָּשׁוֹ.

הָא חֲרָמֵי ב"ה בְּכָלֵל הַקְדָּשׁוֹת הֵן וְאֵע"ג דְשָׁם בַּפ"ז דְתַמּוּרָה רְצָה לוֹמַר הַגַּמ' הָא דְתַנּוּן הֵתָם מְקַדִּישִׁין אוֹתוֹ וּמְחַרְימִין אוֹתוֹ וְאֶקְדָּשִׁי מְזַבֵּחַ קָאֵי. וּפְרִיף מְנִינִי לֵר' הוּנָא דְאָמַר קֹדֶשׁ מְזַבֵּחַ שְׁהַתְּפִסוּן לְחֲרָמֵי פְּהָגִים לֹא עָשָׂה כְּלוּם וּמִשְׁנֵי אִידִי וְאִידִי קֹדֶשִׁי ב"ה.

וְל"ש מְפִיק לֵהוּ בְּלִשׁוֹן הַקְדָּשׁ לַב"ה. וְל"ש מְפִיק לֵהוּ בְּלִשׁוֹן חֲרָם לַב"ה.

הָא בְּמַסְקָנָא לֹא קָאֵי הִכִּי הֵתָם אֶלְאָ סֵתָם מְחַרְימִין דְתַנִּי גַבֵּי מְקַדִּישִׁין הֵינּוּ חֲרָמֵי פְּהָגִי: וְאֵע"ג דְהָא דְאֲמַרִינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת אֵין מְקַדִּישִׁין וְאֵין מְעַרְכִין וְאֵין מְחַרְימִין בְּזַמַּן הַזֶּה וְשִׁעָמָא מְפַנֵּי הַתְּקֵלָה \$\$\$ צִיּוּר בְּסִפְרוֹ \$\$\$ וְהֵאֵי אֵין מְחַרְימִין בַּע"כ הֵינּוּ לַב"ה דָּאֵלוּ לַפְּהָגִי לִית לָן בַּהּ דְהָא בְּזַמַּן הַזֶּה נְמִי אֶפְשָׁר לִיתָן לְכַהֵן כְּמוֹ בְּזַמַּן הַבַּיִת.

וְכַדְתַּנָּא הֵתָם רַפ"ה דְבְּכֹרוֹת נִתְּנָן לְכַהֵן הָרִי הֵן פְּחֹלִין לַכ"ד אֶלְמָא אֵע"ג דְתַנִּי אֵין מְקַדִּישִׁין אֶפ"ה תַּנִּי נְמִי אֵין מְחַרְימִין י"ל דְאֵע"ג דְחֲרָמִין בְּכָלֵל הַקְדָּשׁוֹת הֵן אֶפ"ה נְקִיט אֵין מְחַרְימִין בְּזַמַּן הַזֶּה אֵע"ג דְכַבֵּר תַּנִּי לֹאֵין מְקַדִּישִׁין דַסד"א הוּאִיל וְתַנָּא בַספ"ז דְעַרְכִין (דָּף כ"ח) אֵין שְׁדָה חֲרָמִים נוֹהֵג אֶלְאָ בְּזַמַּן שְׁיֻבֵל נוֹהֵג שְׁנֹאֲמַר וְהִי הַשְּׁדָה כו' וְה"א

דבמטלטלין נמי אין תרמים נוהג בזה"ז כדס"ד דמקשה התם קמ"ל דבמטלטלין נוהג אפי' בזמן הזה כדמסיק התם וכן הא דתנן' בפ"ט דסנהדרין (דף פ"ז) גבי זקן ממרא דברי אלו התרמים וההקדשות היינו טעמא דתני תרמים אע"ג דתני פבר הקדשות משום דתרי מילי נהו.

דבהקדשות פליגי זקן ממרא וסנהדרין בד"ר אליעזר בן יעקב ורבנן אי הקדש צריף עשרה לפדותן אי סגי בתלתא ובתרמין פליגי בד"א אי סתם תרמים לב"ה או לפהגים כדמפרש הגמ' התם אבל הקא לגבי ב"ת פינו דתני הקדשות ל"ל למתני תו תרמי' הא בכלל הקדשות הו.

א"ו מח"פ מייירי דלא דמו להקדשו' דהני לגבי לגבוה והני לפהגי' וש"מ דעל תרמי פהגי' עוברים בב"ת וכ"ת א"כ ת"ק דברייתא קמייטא דא' המקדיש אמאי שנייר למחרים פינו דתרמי פהגים עוברין בב"ת והא ח"פ אינו בכלל מקדיש.

י"ל הואיל דתני פינו שיעברו עליו ג' רגלים עובר בב"ת וקמ"ל דווקא ג"ר אבל קודם אינו עובר והא למ"ל אלא בקדשי גבוה (דתלי) [צ"ל דתליא] במקדש דקדשי ב"ה נמי צרכי מקדש הו ובאין ללשפה מש"ה אין עובר עליהו בב"ת עד ג"ר דומיא דקדשי מזבח אבל תרמי פהגים דמי לצדקות דעובר עליהם לאלתר מטעמא דקיימי עניי' כדאמר רבא לקמן (דף ו') וע"ד שאפרש בסמוך וה"ט שייך נמי גבי תרמי פהגים דהא קיימי פהגים ומה"ט נמי עוברין עליהו בב"ת לאלתר ולא שייך גבייהו ג"ר לב"ת.

מש"ה לא תני בהו בברייתא קמייט'. אבל בהאי ברייתא דחשיב נמי לצדקה ומתנו' עניי' לב"ת אע"ג דעוברין עליהו בב"ת לאלתר.

מש"ה חשיב נמי תרמים לענין ב"ת אע"ג דעוברין עליהו לאלתר כמו דחשיב להני: ומפאן ראני' למאי דאפרש בסמוך דכל הני דלא שייכי למקדש כצדקות ושאר מתנו לעניי' לא שייכי בהו ב"ת דג"ר אלא לאלתר עובר עליהם דהא מש"ה שיירי בברייתא קמייטא תרמי פהגים וכדפ'י' והא דדריש לקמן אשר דברת לקדשי ב"ה והא ח"פ אינו בכלל קדשי ב"ה ובברייתא קמייטא דריש מלה' אלהיך אילו הדמי' והערכין והתרמי' והקדשו' ש"מ דתרמי' דנקיט היינו תרמי' ב"ה ומש"ה לא תני בבריית' שניי' לתרמים משום דאף הו בכלל קדשי ב"ה.

דל"ל מש"ה שייך ח"פ משום דלאלתר ע"ע בב"ת הא קחשיב בה בפיהו זו צדקה אע"ג דלאלתר עוברין עליהו א"ו אין ב"ת לח"פ מש"ה שייך לתרמים. י"ל משום דלקמן אמרינו דהני תרמי קראי לב"ת צריכא חד לאמר ולא אפריש וחד לאפריש ולא אקריב וקמ"ל דדיבורי' מלתא היא.

מש"ה באמר ולא אפריש נמי עובר וה"ט לא שייך אלא בקדשי גבוה בין למזבח בין לב"ה וכדתנן' בפ' קמא דקדושין (דף כ"ח) האומר שור זה עולה בית זה קרבן פי' לב"ה קני בדיבור משום דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי אבל תרמי פהגים כהדא הוא דמשפחת לה דהיינו דומיא דאפריש ולא אקריב בדתחרי' איזה דבר ולא נתנו לכהן אבל דומי' דאמר ולא אפרי' דהיינו שקיבל עליו לתחרי' לכהן לאו פלום הוא דאין זה אמיר' לגבוה אלא להדיוט שהוא הפהו כדמוכח להד' שם בפ"ז דתמורה.

דְּהָא דְאָמַר עֲוֹלָא שְׁם חֲרָם וְכָל חֲרָם פִּי' מַדְה"ל לְמִיכְתִּי' ק"ק הוּא וְכִתִּי' פֶּל חֲרָם מִשְׁמַע דְּעַל הַכֹּל חֲנִיִּל חֲרָם אִפִּי' אֲמִידִי דַק"ק הוּא וּפְרִיָּהּ מִי אָמַר עֲוֹלָא הִכִּי וְהָאָמַר עֲוֹלָא הַמִּתְפִּיס עוֹלָה לַב"ה אֵין בָּהּ אֲלָא עֲכוּב גִּינְפָרִים לְבַד.

וְכַתֵּב הַתּוֹס' דַּה"פ דְּאֵין בָּהּ לְהַקְדֵּשׁ בְּגוּף הַבְּהֵמָה פְּלוּם וּמִוֹתֵר לְשַׁחֲטָה קוּדָם הַפְּדִיּוֹן שְׂאֵין הַקְּדֵשׁ חָל עַל גּוּף הַבְּהֵמָה אֲלָא עֲכוּב הַגְּזֵפְרִין שְׂשִׁישׁוּמוֹ אוֹתוֹ קוּדָם שְׁחִיטָה וְדָמֵי הַשׁוּמָא יִתֵּן לַב"ה.

וְקִשְׁי' לְדְעוֹלָא קַמְיִית' דְּמַרְבִּי מִפְּל חֲרָם (שְׁקֵדְשֵׁי ב"ה) [צ"ל שְׁחֲרָמֵי פִּהְגִּי'] חֲלִין עַל קִדְשֵׁי מִזְבֵּחַ וּש"מ דְּחֲלִין עַל גּוּף הַבְּהֵמָה דַּא"כ עַל מַה יְחִיל ח"פ. וּל"ד לְחֲרָמֵי ב"ה דְּאָם אָמַר הָרִי עָלֵי מְנָה לַב"ה דְּחֲזִיב דְּאֲמִירְתוֹ לְגִבּוּתָהּ פְּמִסִּירְתוֹ לְהִדְיוּט אֲבָל חֲרָמֵי פִּהְגִּים וְנוֹדָאֵי אִם אָמַר הָרִי עָלֵי מְנָה לְחֲרָמֵי פִּהְגִּי' אִם יִרְצָה יִחְזִיר בּוֹ דְּאֲמִירְתוֹ לְהִדְיוּט לְאוּ פְּלוּם הוּא וְחֲרָמֵי פִּהְגִּים לֹא הָווּ אֲלָא בְּאָמַר חֲפָץ זֶה לְחֲרָמֵי פִּהְגִּי' שְׂאֵז וְנוֹדָאֵי הַחֲרָם חָל עַל גּוּף הַחֲפָץ א"כ ע"כ קִסְבַּר עֲוֹלָא שְׁהַחֲרָם חָל עַל גּוּף הַבְּהֵמָה וַא"כ אֲמַאי אֵין בָּהּ אֲלָא עֲיָכּוּב גִּינְפָרִין הָאִיפָא אִיסוּר לְשַׁחֲטָה עַד שְׂשִׁיפְדָּנָהּ וּמְשַׁנֵּי מְדַרְבָּנָן פִּי' מִן הַתּוֹרָה אֵינוֹ חָל פְּלָל עַל גּוּף הַבְּהֵמָה אֲלָא מְדַרְבָּנָן הוּא דְּאִסוּר לְשׁוֹחֲטָה וְעֵיקָר קָרָא וְנוֹדָאֵי אֲתִי לֹמַר שְׁחָל עַל הַקְּדֵשׁ לְכָל הַפְּחוֹת לְהַתְחַיֵּיב מִטַּעַם חוֹב וּש"מ דְּאָמַר וְלֹא אֲפָרִישׁ גְּבִי ח"כ לֹא מִשְׁפַּחַת לַה לַב"ת דְּהָא לְאוּ פְּלוּם הוּא.

וְע"כ לֹא רַבִּי קָרָא לְפִי הַמִּסְקָנָא דְּחֲרָמֵי פִּהְגִּים חֲלִין עַל בְּהֵמַת קְדָשִׁים לְהַתְחַיֵּיב מִטַּעַם חוֹב מְשׁוּם דַּה"ל כְּאוֹמַר חֲפָץ זֶה לְחֲרָמֵי פִּהְגִּים אֲלָא דַּא"א לֹא לְחוּל עַל גּוּף הַבְּהֵמָה פִּינּוֹן שְׂאֵינוֹ שְׁלוֹ אֲלָא שְׁל גְּבוּתָהּ וּמ"מ רַבִּי קָרָא שַׁע"כ"פ חָל אַחֲפָץ לְהַתְחַיֵּיב מְשׁוּם חוֹב אֲבָל בְּאוֹמַר הָרִי עָלֵי מְנָה לְחֲרָמֵי פִּהְגִּים לֹא שְׁמַעִית מִינֵי' שְׂשִׁיפְדָּנָהּ מְשׁוּם חוֹב דְּאֵין אֲמִירָה לְהִדְיוּט פְּלוּם וּלפ"ז אָמַר וְלֹא אֲפָרִישׁ בְּחֲרָמֵי פִּהְגִּים לְעַנְנָן ב"ת לֹא מִשְׁפַּחַת לַה דְּאֲמִירְתוֹ לְאוּ פְּלוּם הוּא.

וְאֵע"ג דְּמִשְׁפַּחַת לַה בְּהָאֵי גְּוֹנָא בְּמַחְרִים קְדָשִׁי מִזְבֵּחַ לְחֲרָמֵי פִּהְגִּים דַּה"ל כְּחוֹב מִן הַתּוֹרָה וְאֵינוֹ חָל עַל גּוּף הַחֲפָץ וְה"ל כְּאוֹמַר וְלֹא אֲפָרִישׁ מ"מ פִּינּוֹן דְּסַתָּם אָמַר וְלֹא אֲפָרִישׁ לֹא מִשְׁפַּחַת לַה גְּבִי ח"כ.

וְלֹא דָמִי לְשַׁאֲר קְדָשֵׁי ב"ה דְּמִשְׁפַּחַת לַה אָמַר וְלֹא אֲפָרִישׁ בְּסַתְמָא לְעוֹלָם מַש"ה לֹא פְּסִיקָא לִי לְחַנְּא דְּבַרְיִיתָא (קַמְיִיתָא) [צ"ל בְּתַרְיִיתָא] לְמַתְנֵי לְחֲרָמֵי פִּהְגִּים וּלְכַיִּיל לִי בְּהִדְי שְׂאֵר קַרְבָּנוֹת ב"ה.

הוֹאִיל וְלֹא דָמִי לְהוּ: צְדָקוֹת. הַק' תּוֹס' הָא אָמַר רַבָּא לְקַמְן וְצְדָקוֹת מְחֻיָּב עֲלֵי' לְאַלְתֵּר מ"ט דְּהָא קִיָּמִי עֲנִיִּים וַא"ל הָא דְּאָמַר עוֹבֵר לְאַלְתֵּר הִיָּינוּ עֲשֵׂה דַא"כ הַל"ל עַד דְּעֵבֵר רַגְלֵי א' פְּקָרְבָּן: וְהָר"ן בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א פִּי' דְּהָא דְּצְדָקוֹת עוֹבֵר לְאַלְתֵּר הִיָּינוּ בְּעֲשֵׂה וְיִפָּה דְּחוּ הַתּוֹס' לְסַבְרָא זו.

וְעוֹד אֲנִי אוֹמַר מְדַסְדֵּר תְּלַמוּדָא לְקַמְן (דַּף ו') בְּתַחֲלִילָה הָא מִימְרָא דְּרַבָּא דְּצְדָקוֹת מְחֻיָּב עֲלֵיהֶם לְאַלְתֵּר וְכַתֵּר הִכִּי לֹאִידָךְ מִימְרָא דְּרַבָּא פִּינּוֹן שַׁע"כ"ע רַגְלֵי אַחַד עוֹבֵר בְּעֲשֵׂה. לֹא מִשְׁמַע הִכִּי: וְהָר"ן פִּי' פֶּל מִיָּדֵי דְּלֹא תְּלִיא בְּמַקְדֵּשׁ אֵין לֹא עַנְיָן לְדַגְלִים וְלְאַלְתֵּר עוֹבֵר בַּב"ת.

וְהָא דְחָשִׁיב בְּבְרִינְתָא צְדָקוֹת בְּהַדֵּי אֵינְהוּ וְקַתְנֵי כִּינּוּן שְׁעָבְרוּ עֲלֵיהֶם ג' רְגָלִים עוֹבֵר בְּב"ת
לְאוּ לְמִימְרָא דְצְדָקוֹת בְּעֵי ג' רְגָלִים לְב"ת. דְּלִיתָא וְתַנָּא הֵכִי קְאָמַר דְּבָכָל הֵנִי דְחָשִׁיב
לִיכָא מִלְתָּא שְׁלֵא יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם ג"ר בְּב"ת עכ"פ.

אַבְל אִין ה"נ דִּישׁ בְּהַנִּי דְחָשִׁיב שְׁעוֹבֵר עֲלֵיו מִיַּד פְּגוֹן צְדָקוֹת וְכִינּוּצָא בְּהוּ וְהָאֲרִיף בְּזֵה
לְהַסְבִּיר הָעֲנָנָן. \$\$\$ צִיּוֹר בְּסָפֶר \$\$\$ וּמ"ש הוּא תְּמַצִּית דְּבָרֵיו וְכַדְבָּרֵיו נ"ל עֵיקַר דְּכָל מִלְּי
דְּלָאוּ דְקוֹדֶשׁ נִינְהוּ לָא תְּלִי רַחֲמָנָא ב"ת דִּידְהוּ בְּרָגְלִים וְלֹאֲלַתֵּר עוֹבֵר עֲלֵיהֶם.

וְרֵאָנִי לְדָבָר בְּדִאֲמָרֵינוּ רַפ"ק דְּנִדְרִים (דָּף ג') מְהַקְיִישָׁא דְלַנְדוֹר נְדָר נְזִיר לְהַזִּיר נְפָקָא לָן
מַה נְדָרִים עוֹבֵר בְּבַל תְּאָחַר אָף נְזִירוֹת עוֹבֵר בְּב"ת וְשָׁקִיל וְטָרִי הַש"ס ב"ת דְּנְזִירוֹת
הֵיכִי מְשַׁכַּחַת לֵה כִּינּוּן דְּאָמַר הַרִינֵי נְזִיר ה"ל נְזִיר.

אַכְל קָם לִי בְּבַל יֵאָכֵל וּמוֹקִי לֵה רַב אַחָא בְּר יַעֲקֹב פְּגוֹן שְׁנָדָר וְהוּא בְּבִית הַקְּבָרוֹ אַע"ג
דְּלֹאֲלַתֵּר חָל עֲלֵיו נְזִירוֹת עוֹבֵר בְּב"ת דְּנְזִירוֹת טְהָרָה א"ר אָשִׁי הוֹאִיל וְכֵן נְזִיר שְׁטִימָא
עֲצָמוּ בְּמִזִּיד עוֹבֵר מְשׁוּם ב"ת דְּנְזִירוֹת טְהָרָה.

וּמִדְנַקְט נְזִיר שְׁטִימָא עֲצָמוּ מִזִּיד מְשַׁמַּע דְּלַחֲיִיבּוּ מַלְקוֹת לֹאֲלַתֵּר מְשׁוּם ב"ת עַל טוֹמְאָה
זוּ קְאָתִי. וְאִי כָּל ב"ת אִפִּי מֵאִי דְלָא תְּלִי בְּמַקְדָּשׁ בְּרָגְלִים תְּלוּי אִפִּי טִימָא עֲצָמוּ בְּמִזִּיד
אִין פְּאֵן מַלְקוֹת אִפִּי שְׁהָה בְּטוֹמְאָתוֹ ג' רְגָלִים דַּה"ל לָאוּ שְׁאִין בּוּ מַעֲשֵׂה וְאִין לֹקִין עֲלֵיו
וְדוֹחֵק לְאוֹקְמֵי מִלְתָּא דְרַב אָשִׁי דְלָא פְּהַלְכַת' כַּמ"ד לָאוּ שְׁאִין בּוּ מַעֲשֵׂה לֹקִין עֲלֵיו.

וְעוֹד אִי אַתְיָא כַּמ"ד לֹקִין עֲלֵיו טוֹמְאָה בְּמִזִּיד דְנַקְט לַמְנ"מ הָא בְּשָׁהָה בְּטוֹמְאָתוֹ ג"ר
בְּמִזִּיד הוּא דְתְּלִי חַיִּיב דִּידְנִי נְאָפִי אִם נְטָמָא בְּשׁוֹגֵג אֶלָּא וְנֹדָאֵי לֹאֲלַתֵּר חֲיִיב עַל טוֹמְאָתוֹ
מְשׁוּם ב"ת הוֹאִיל וְלָאוּ מִלְּי דְהַקְדָּשׁ הוּא מַש"ה דְּוֹקָא בְּנְטָמָא בְּמִזִּיד הוּא דְחֲיִיב וְאַע"פ
שְׁפִי הֶתֶם הָרָא"ש עוֹבֵר בְּב"ת דְּחִירוֹת טְהָרָה אִם נְשַׁתְּהָא בְּטוֹמְאָתוֹ ג"ר וְה"ה אִם נְטָמָא
בְּשׁוֹגֵג אִם הַשְׁהִי' הִי בְּמִזִּיד וְשְׁטִימָא עֲצָמוּ בְּמִזִּיד דְקָאֲמַר הֵינּוּ שְׁשָׁהָה עֲצָמוּ בְּטוֹמְאָתוֹ
בְּמִזִּיד וְכֵן פִּי הַתּוֹס' שָׁם.

אִינוּ בְּמַשְׁמַע לְפָרֵשׁ כֵּן דְשְׁטִימָא בְּמִזִּיד עַל הַשְׁהִי' קָאִי וְלֹא עַל הַטוֹמְאָה עֲצָמוּ וְעוֹד לְפִי
פִּירוּשָׁם שְׁטִימָא עֲצָמוּ בְּמִזִּיד דְקָאֲמַר רַב אָשִׁי ל"ל. דְּהָא מִלְתָּא דְפְּשִׁיטָא הִיא בְּכ"מ
דְּבִשׁוּגֵג אִין עוֹבֵר וְהָא אִפִּי תַנּוּקוֹת שְׁל בֵּית רַבִּין יוֹדְעִים אוֹתוֹ וְעוֹד מַצִּידָה תְּבָרָא אִי ס"ד
דְּאָפִי מִיַּד דְלָא תְּלִיָּא בְּמַקְדָּשׁ כְּמוֹ נְזִירוֹת וְכִינּוּצָא בּוּ נְמִי אִין עוֹבֵר בְּב"ת לֹאֲלַתֵּר אֶלָּא
בְּג"ר דְּוֹקָא פְּקָרְבָנוּ'.

א"כ לַפ"ז מַה ב"ת דְּקָרְבָנוּ' מִי שְׁאִינוּ חֲיִיב בְּרֵאָנִי וְשַׁמְחָ' לִיתָא בְּב"ת. וְהֵכִי אָמְרִינֵי' לְקַמֵּן
(דָּף ו') בְּעֵי ר"ז אָשִׁה מַהוּ בְּב"ת מִי אָמְרִינוּ הָא לָא מְחֲיִיבֵי בְּרֵאָנִי אוּ דְלָמָּא הָא אִי
בְּשַׁמְחָה אָמַר לִי אַבְיִי ת"ל דְּהָא אִי בְּשַׁמְחָה.

וּמְשַׁמַּע מֵאֵן דְּלִית' לָא בְּרֵאָנִי וְלֹא בְּשַׁמְחָה אִין עוֹבֵר בְּב"ת וְטַעֲמָא כִּינּוּן דְּתְּלִי בְּבִיאָה
דְּרָגְלִים וּמֵאֵן דְּלִיתָא בְּבִיאָה דְּרָגְלִים לִיתָא בְּב"ת וְהָא טָמָא לִיתָא בְּבִיאָה דְּהָא טָמָא פְּטוֹר
מִן הָרֵאָנִי בְּדִאֲמָרֵינוּ בַּפ"ק דְּתַגִּיגָה (דָּף ד').

וְכ"ש דְּלִיתָא בְּשַׁמְחָה דְּהָא טָמָא שְׁאָכֵל קוֹדֶשׁ בְּכַרְתָּ וּמְמִילָא לִיתָא בְּב"ת ד"ג רְגָלִים.
ב"ת דְּנְזִירוֹת הֵיכִי מְשַׁכַּחַת לֵה הָא כָּל פְּמָה דְלָא מְטַהֵר נְפִשִׁי' אִינוּ בְּבִיאָה וּמְמִילָא אִינוּ

בב"ח ול"ל דמשום הא גופה עובר בב"ח משום דכיון דבידו לטהר את עצמו וה"ל בר ביאה ולא טיהר משום הא גופא ה"ל מזיד ועבר בב"ח.

הא ליתא ושיבוש הוא דהא אפי' טהור גמור אי עבר ולא עלה לרגל אע"ג דעבר אעשה דמפנות ראיות פנים ועשה דחגיגה ושמחה מ"מ אין עובר בעשה ול"ת דב"ח דהא לא תלוי להו רחמנא בראוי לביאה אלא בביאה ממש פדכתיב ובאתם שמה והבאתם שמה דמשמע ביאה ממש אבל בחיוב לבא ועבר ולא בא אין עובר אפי' בראוי לבא כ"ש בטמא אעפ"י שהי' שהות לטהור ולא טיהר דאינו עובר בל"ת ועשה דבל תאחר א"ו ש"מ דכל מידי דלא תלוי במקדש לא שינה ב"ח דידן לרגלים אלא עובר בב"ח לאלתר.

א"כ ב"ח זה בטמא נמי חל מש"ה נזיר שטימא עוב' בב"ח. וש"מ דכל מיילי דתליא במקדש עובר בב"ח לאלתר כמו טומאת נזיר וה"ה נמי לצדקות ומעשרות לקט שכחה ופאה דלאו במקדש תליא עובר עליהן לאלתר בב"ח: ומ"מ אין להבי' ראי' מהא דלקמן דפרי' אהא דאמ' אב"י ת"ל דהא אי' בשטת' והא אמר אב"י אשה בעלה משמחה ומשני לדבריו דר"ז קאמר וש"מ דלאב"י גופ' ס"ל דאשה לית בשמחה וממיל' לית בב"ח והשתא תקשה הא דתנן בפ"ב דקידושין (דף כ"ט) פל' מצות ל"ת בין שהז"ג בין שלה"ג א' אנשים וא' נשים חייבים חוץ מכל תקיף והא איכא נמי הא ל"ת דב"ח דנשי' פטורו' אלא נדאי ש"מ דבהא ל"ת איכא נמי מיילי טובא דנשים נמי עוברות עליהן בב"ח כגון הני מיילי דאמרו דלא תלי' במקדש ואין ב"ח דידהו תלי' בביאה דרגלים אלא לאלתר עוברות עליהן בב"ח דיש לדחות דאיכא למ"ד לקמן (דף ה') דשנה בלא רגלים נמי עוברין בב"ח ופי' שם דבלאו ממש של ב"ח עובר ודלא כס' המאור והא נדאי בב"ח זה דנ"ל מלפני ה' אלקיך תאכלנו שנה בשנה לאו במאן דאית' בביאת רגלי' משום ראי' או שמחה תלי' דמה ענין שנה לביאת מקדש וכיון שפן הא נדאי אשה אע"פ דלית לא בראי' ולא בשמחה לאב"י אפ"ה עוברת בלאו של ב"ח דשנה והשתא אפי' תימא דאפי' מידי דלא תלי' במקדש נמי אין עוברין עליו בב"ח אלא בביאת רגלים ואין אשה בכלל זה לאב"י הא איתא מיהו בכלל לאו דב"ח דשנה בשנה מש"ה לא חשיב הא לאו דב"ח דנשי' פטורת דניהו דפטורת בל"ת זו ברגלים.

מ"מ ל"ת זו בשנה בלא רגלים מיהת חייבת: אבל אין לדחות דתני ושייר כדאמר התם ארישא שהיא דכל מ"ע שהז"ג נשים פטורות דאין למידין מן הכללת אפי' במקום שנאמר חוץ דאין זה דיחוי דהא אמר מאי שייר דהא שייר משא"כ רישא דשייר טובא כדאמר התם מ"מ הא דפ"ק דנדרי' ראי' גמורה הי' וכמ"ש דהא גבי נזיר ל"ל דעובר בב"ח דשנה בשנה.

דהא ליתא דהא (על) לאו דמשנה בשנה לא קאי אפי' אקדשי ב"ח משום דבעינן דווקא דומיא דבכור דהוא קדשי מזבח וכמ"ש לעיל וכ"ש דלא קאי אנזיר דאין לו ענין לקדשים פלל: וא"ת למאי דפי' תקשה לה הא דתנן בפ"ג דמפלות (דף כ"ב) יש חורש תלם א' וחיוב עליו משום ח' לאוין וקחשיב שם פהו ונזיר אבית הטומאה והא תשעה לאוין הני דבנזיר איכא תרתי משום לא יטמא ומשום לאו דב"ח דנזיר' טהרה.

וכ"ת אה"נ דטומאה דנזיר' חשיב לב' לאוין שהרי הרבה דחקו רש"י ותוס' התם ובפ' ג' דפסחי' (דף מ"ז) בהא דל"ח במתני' אלא ז' איסורי ומחייב עליהן משום ח' לאוין וכבר

דחו התוס' פרש"י והם פירשו דכלאים בכרם חשיב תרתי וחיוב ב' משום פלאי זרעי' וכה"כ וכו"י דאמר אינו חייב עד שיזרע חטה וישעור' וחרצון.

\$\$\$ציוור בפפר\$\$\$ והא א"ל דהאי תנא ל"ל דר"י ומיירי שלא זרע בכרם אלא מין א' דכה"כ איכא פלאי זרעי' ליכא ומשום פלאים בכרם אינו חייב אלא א' ואפיק הא ועייל ב"ת דנזיר טהרה.

הא ליתא דא"כ ט' לאוי איכא הכא דהא משום נזירות עובר נמי בלאו דבל יחל דמייתי לה התם בפ"ק דנדרים מהאי הקישא גופיא דלגדור נדר נזיר להזיר ומלקינן עלה כדאמר בפ"ו דנזיר (דף ל"ח) דפריה התם לילקו שש וכו' ומשני תני ושייר מאי שייר דהאי שייר שייר לא יחל דברו: ובאמת בח"י למס' מכות פי' חשיב נזיר' לתרתי משום טומאה ומשום לא יחל והשתא אם אי' דעל לאו דב"ת לוקין עלי' משום דע"ע לאלתר אפתי לוקין עליו משום ט' לאונן מפעי לי' למיתני ואע"ג דפריה עלה הגמ' דלילקי עוד משום לאוי טובא ואפ"ה ל"ח להו ה"ט כדפני' התוס' התם דלא חש תנא למיתני כל הלאונן שאפשר למצוא בחורש תלם א' הא מ"מ באותן הלאונן דקחשיב אי איתא דאיכא דמחשיב עלה תרתי ה"ל למחשבי'.

כדמוכח התם להדיא דפריה ולילקי נמי משום זרע בי"ט וכמ"ש התוס' שם: וי"ל פיון דאינו מוכרח לעולם בנזיר שנטמא ללקות עליו משום בל תאחר דהא אם נטמא למת פבר בו ביום קודם שחרש אבית הטומא' שוב אינו מאחר לנזירו' טהרה ע"י טומאה דחרישה זו יותר מע"י טומאה הראשונה שהרי שניהם פלו טומאתו ביום א' לא חשיב להו כמו דלא חשיב שאר לאונן דפרכינו התם.

תדע דהא בלאוי דנזיר משפחת לה עוד מלקות משום לא יבא היכא דטומאה וביאה בהדי הדדי קאתי כדאמר בפ"ו דנזיר (דף מ"ו). אלא נדאי כדאמרן: וכ"ת למאי דפי' אמאי חשיב תנא להני דלא תליין במקדש בהדי אינה ופסיק ותני פיון שעברו עליו ג' רגלים עובר בב"ת הא פריה לקמן ופסח בר אקרב' ברגלים הוא פסח זימני קבוע לי' אי אקרב' אקרב' ואי לא אינדחי לי כלומ' ומיד עובר עלי' ואמאי ח"ל תנא בהדי הנה דאע"ע בב"ת עד ג"ר כדפני' התוס' שם והשתא למאי דפי' מאי קושיא הא צדקות ושאר מתנות עניים קחשיב אע"ג דעובר עליהן בב"ת לאלתר.

לק"מ דנ"ד דאע"ג דאהני עובר עליהן לאלתר מ"מ שינה בהו ג' רגלים נמי לב"ת כדאמר רבא לקמן (דף ו) פיון שעברו עליו ג"ר בכל יו' ניום עובר בב"ת. והה"נ בהני שעובר עליהן לאלתר בב"ת.

בכל יום ניום עובר בב"ת עד לעולם נמצא אפי' לאחר שעברו ג"ר אפתי איתא לב"ת דידהו ולא פקע מש"ה שינה למיתני לב"ת דידהו בהדי הני שב"ת דידהו בג"ר. אע"ג דב"ת של אלו קדים למיחל מלאלתר פיון דלאחר ג"ר נמי איתא לב"ת דידהו כמו הנה ולא פקע עדיין אפי' לאחר ג"ר אבל פסח אם לא אקרב' בזמנו מעתה פקע ב"ת דיד' לגמרי ותו אין עובר עליו לעולם דהא אינדחי לי' מהקרבה לגמרי ולא שינה בי' ב"ת בג' רגלים כלל אין לערבו ולמיתני בהדי הני דב"ת דידהו בג"ר מש"ה פריה ופסח בר מיקרב כו': ומ"מ אני תמה אמאי לא חשיב בשמעתין לנזירו' שעובר עליו בב"ת בהדי כל הני

דקחשיב הניחא למר זוטרא דמפ'התם דב"ת דנזירו' דרבי קרא מהקיש' היינו ב"ת קרפנותיו א"ל דהני בכלל חטאת ועולה ושלמים דתני דהני גינהו קרפנות נזיר טהור אבל לר' אשי דמפ' לעגנו ב"ת דנזירות טהרה וכן למאן דמפרש התם להאי ב"ת באומר לא אפטר מן העולם עד שאהי' נזיר השתא לא מיבעיא למאן דמפרש דב"ת זה בג"ר תליא דה"ל דומיא דהני דקחשיב אלא אפי' למאי דפי' דבכה"ג דלאו במקדש תליא ב"ת דינ' מלאלתר חניל.

הרי צדקות ומתנות עניים דחיילא נמי ב"ת דידהו לאלתר דהא לא תליין במקדש ואפ"ה חשיב להו מה"ט דפי' הואיל ואית לב"ת דידהו אפי' אחר מ"ר. ה"נ בנזירות נמי שנייה לה"ט דהא לא פקע ב"ת דינ' אפי' לאחר ג"ר ואמאי לא חשיב לה בהדי אינה.

וי"ל דלא חשיב אלא הני דאתיא לב"ת דידהו מהאי קרא דכי תדור נדר כדאמ' לקמן אבל ב"ת דנזירות דנפקא לן מהקישא דקרא אחר דלנדור נדר לא חשיב ליה ומה שקשה אמאי דפי' מפ"ב דנזיר.

כ"כ בח"י למס' נדרים ונזיר בס"ד: ומעשרו'. פי' התוס' כגון מעשר ראשון ומ"ש ומעשר עני ואיני יודע מ"ר לב"ת מנין דהא לקמן נ"ל צדקות ומעשרות לב"ת מלה' אלקי' דקרא תירא הוא לאתויי צדקות ומעשרו' שכתוב בהו שם זה ולי' תהי' צדקה לפני ה' אלקיך ואכלת לפני ה' אלקיך מעשר דגנה וכדפי' רש"י שם והא קרא דמעשר דגנה במ"ש אייר' שנאכל בירוש' דנוקא וה"נ על מ"ע נמי עובר בכל תאחר דהא לקמן דרשינו ממה זה לקט שכחה ופאה שהן חלקו של עני דכתב בי' את העני עמה והא מ"ע נמי חלקו של עני הוא אבל מ"ר של לוי הוא ועני' נעשירי' שנים בו ב"ת מנ"ל.

ומ"ש מפל מתנו' כפדיון הבן ופדיון פטר חמו' וכיוצא בהן שאין ע"ע בב"ת דהא לא חשיב להו בפרייתא ולא עדיף מ"ר מהן לעגנו ב"ת. ונהרי התוס' דף ז' גבי בכור מאימת מונין לו שנה דקאמר ולא פליגא הא בתם הא בבעל מום.

פי' אין להוכיח מכאן שיהא שנייה ב"ת בנתינה לכהן דהכא לעגנו האכילה בתוך שנתו דצריה. ואע"ג דתנון בפ"ג דמס' תרומו' המקדי' תרומה לבכורי'.

מ"ר לתרומה מ"ש לראשון אעפ"י שהוא עובר בל"ת שנאמר מלאתה ודמעה לא תאחר כו' וכיון דעובר בב"ת על מ"ש ומ"ע ואי אפשר להקדים למ"ר ובכ"כ צריה להקדים למ"ר קודם להן כדי שלא יעבור עליהן בב"ת ממילא אי אפשר לאחר למ"ר.

מ"מ מצד עצמו של מ"ר אין בו משים ב"ת. גם נ"מ אי עבר והקדים למ"ש או של עני למ"ר בשוגג או במזיד שוב אין בשהיתו משום ב"ת.

אי נמי נ"מ לאחר שהפריש למ"ר אין בשהיתו משום ב"ת אם לא נתנו ללוי ובהכי ניחא לי מה שהקשה התוס' דאמאי לא חשיב תרומה לעגנו ב"ת דאין בו משום ב"ת כיון דלא רבי לי' קרא לב"ת ואע"ג דצריה להקדימו אפילו למעשר ראשון כל שפן למ"ש ועני מ"מ מצ"ע אין בו משום ב"ת.

ונ"מ נמי להני תרי מקלי דפי' גבי מ"ר: עוד כתבו התוס'. וקצת תימא דלא חשיב הכא תרומה ובכפורים פי' היכא דמרב' לקמן מעשר נרבי נמי תרומ' ובכפורי' ושמא בכלל

מעשר איתגהו כמו בכל דונקתא דקתני חייב בתרומה ובפורים וא"י מאי קאמר דמקא דמייתי אינו המשמע שיהי' בכלל מעשר ומ"מ מתרומה לק"מ וכבר פ"י דאין ב"ת בתרומה פ"ן דלא רבי לי קרא.

אבל מביפורים קשה אמאי ל"ח דנדאי אית' בב"ת דהא ביהאי קרא דואכלת לפני ה' אלקיה מע/שר דגנה דמיני' מרבי מעשרות לב"ת סיפא דקרא תרומת ידך כתי' ואמר מר תרומת ידך אלו בפורי' דכתי' בהו ולקח הפהו הטנא מידך ותירצו התוס' מיהו משום בפורים אין לחוש דאין דינם בג"ר אלא מעצרת ועד הטג בקריני' ומחג עד חנופה בלא קריני' ואע"ג דפי' לעיל דאצדקות ושאר מתנות עני' עוברי' בב"ת מיד קודם ג"ר ואפ"ה חשיב להו וה"נ ה"ל למיחשב לבפורי' אע"ג דאין זמן מצוותו נמשך עד ג' רגלים הואיל כשעבר זמן מצוותו עובר בב"ת כדפריה לקמן גבי פסח אי אקרבי' אקרבי' אי לא אידח' לי ופי' התוס' ומיד עובר בב"ת.

וש"מ דכל היכא דעבר זמן מצותו מיד עובר בב"ת אע"ג דליכא ג"ר וה"נ גבי פורים אע"ג דאין זמן המשך מצוותו אלא מעצרת ועד חנופה וליכא ג' רגלים מ"מ פ"ן דמתחנפה ואילך דאידיחי לי' עובר בב"ת ה"ל למיחשבי כמו דחשיב צדקות (ומ"מ) [צ"ל ומעשר עני].

לק"מ דשאני צדקות ומ"ע דאע"ג דעובר עליו מיד מ"מ בג"ר נמי עובר פ"ן דעדיין לא אידחי ולא פקע מצוותו משא"כ בפורי' דאי אתה מוצא בהם ג' רגלי' לב"ת פל עיקר דהא אידיחי ופקע מצוותו פבר קודם ג' רגלי' ומעתה ולכי מלאו ג"ר לא שייך תו בב"ת מש"ה לא חשיב לי' דהא מהאי טעמא מקשה אפסח ואי לא אקרבו' אידחו לי'.

וכיון דלא שייך גבי' ג' רגלים לב"ת אין ראוי למיחשבי' בהדי הנ"י: עוד כתבו התוס' אהא דמעשרות ומה שקבע עליהם הפתוב זמן ביעור דכתי' מקצה שלש שני' תוצי' וגו' ותנן בפ"ב דמ"ש עי"ט הראשון של פסח של ד' ושל ז' ה"ה ביעור דהתם אע"פ שלא הפריש חייב להפריש ובלבד שבאו לעונת מעשרות כדתנן התם וכ"ז שלא הפריש לא קאי בב"ת אבל משהפריש קאי בב"ת אע"פ שלא הגיע זמן הביעור.

תדע לקמן דרשינו תרי קראי לכולהו חד דאמ' ולא אפריש וחד דאפריש ולא אקריב אבל מעשרו' לא אשפחן אלא חד קרא וק"ל על זה שתירצו דהא נדאי ל"צ קרא גבי מעשר ללא אפריש דע"כ ל"ל קרא ללא אפריש לקמן אלא משום דס"ד דדיבורא לא פלום הוא והאי טעמא ל"ש אלא בדבר הבא ע"י דיבור פנדר ונדבה דהחייב חל ע"י דיבורו ומוצא שפתיו ולא מאיליו אבל מעשרות דרחמנא רמי עלי' בע"כ מאליו הא ננדאי לא גרע קוד' הפרשה מלאחר הפרשה וגם איפכא ל"ל מדלא אשפחן גבי מעשרות ב' קראי אינו ע"ע בב"ת מדאפריש המעשר שני' אע"פ שלא העלהו לירושלמי' או בדאפריש מתנות עני' ולא נתן לעני' ואין עובר עליהן אלא קודם הפרשה וקרא דביעור מדאפריש מיירי הא ליתא דבכה"ג נמי עובר בב"ת וכמ"ש לקמן והשתא תיקשי קרא דביעור ל"ל.

ואע"ג דפי' דאין עוברין בב"ת על מ"ר מ"מ קרא דביעור ממ"ש נמי איירי כדתנן התם בפ"ב דמס' ומה שתירצו התוס' דאתי קרא דביעור לע"ע ב"ב לאווי' דכונתי' אשפחן רפ"ק דנדרי'. ובזה לא דקו דקרא דביעור עשה הוא ולא לאו והכי הל"ל לע"ע בלאו

וְעֵשָׂה וּמ"מ אפ"ת לעבֹר עליו בְּלֹא וְעֵשָׂה אֶפְתִּי תִקְשֶׁה ל"ל ת"ל דבלא"ה איכָּא לָאו וְעֵשָׂה מְשׁוּם ב"ת.

וכה"ג פְּרִיף לְקַמְן (דף ז') מוֹצֵא שְׁפִתֶיהָ זוּ מִצְנֹת עֵשָׂה ל"ל מוֹבָאֵת שְׁמָה וְהִבָּאֵת שְׁמָה נִפְקָא. תִּשְׁמַר זוּ מִצְנֹת ל"ת ל"ל מְלֵא תִּסְחַר לְשִׁלְמוֹ נִפְקָא וּמְשַׁנֵּי חַד דַּאֲמִי וְלֹא אֶפְרִישׁ וְחַד דְּאֶפְרִישׁ וְלֹא אֶקְרִיב.

ומ"ש דְּכֻוּנְתִי אֶשְׁפַּחַן רַפ"ק דְּנִדְרֵי לֹא דְמֵי דְהִכֵּי אֶמְרִינֵן הֵתֵם דְּהִקְיִשְׂא דְלִנְדֹר נִדְרֵי נִזִּיר לְהִזִּיר לְעִבְרָא עַל נִזִּירוֹת בְּבַל יַחַל כְּמוֹ בְּנִדְרֵים וּפְרִיף בַּל יַחַל דְּנִזִּירוֹת הִכֵּי מִשְׁפַּחַת לֵה אֶכַל קָם לֵה בְּבַל יֹאכַל וּמְשַׁנֵּי לַע"ע בב' לֹאנוּן.

וְהֵתֵם א"ש דנ"מ בְּהָא דְעוֹבֵר בַּב' לֹאנוּן לְלִקוֹת שְׁמוֹנִי מְשׁוּם בַּל יֹאכַל וּמְשׁוּם בַּל יַחַל דְּלוֹקִי עָלָיו נְמִי כְּדִאֶמְרִינֵן בַּב"ו דְּנִזִּיר (ד' לח) אֶבַל הֵכָא אִין פְּאֵן מְלִקוֹת לְגַמְרֵי וְאִין שׁוּם נ"מ בְּמָה שַׁע"ע בַּב' וּמְשׁוּם הִכֵּי פְּרִיף לְקַמְן תִּשְׁמֹר ל"ל מְלֵא תִּסְחַר לְשִׁלְמוֹ נִפְקָא דְהָא ל"ל לַע"ע בַּב' דְּאִין שׁוּם נ"מ בְּזָה פִּינֹן דְּבִמְאָחַר נִדְרוֹ לִיכָּא שׁוּם מְלִקוֹת דְּהָא ה"ל לָאו שֶׁאֲב"מ וְאִין לֹקִין עָלָיו וְה"נ דְּכֻוּנְתִי וְאֶפְתִּי תִרְתִּי ל"ל: וְעוֹד תִּיְרָצוּ הַתּוֹס' דְּבִיעוֹר מִיְיָרֵי בְּנִתְמַרְח בְּכָרִי בֵּין רְגַל לְבִיעוֹר דְּהָא פְּשִׁטָּא כ"ז שְׁלֵא נִתְמַרְח לֹא מְחִיב אֶמִּידֵי וְלִי עוֹד נ"מ בְּהָא דְּבִיעוֹר אִם אִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִישׁ צְרִיף לְקָרוֹת עָלָיו שְׁם כְּדִתְנֵן הֵתֵם מִי שְׁהִי פִירוֹתֵי רַחוּקִים מִמֶּנּוּ צְרִיף לְקָרוֹת לְהֵם שְׁם וּמְעֵשָׂה בַר"ג וְכו' אֶבַל לְהוֹצִיא מְלֵא דַב"ת אִין קְרִיאַת שְׁם מוֹצִיאֵהוּ הִלְכָּה א"צ לַק"ש מְשׁוּם לָאו דַב"ת פִּינֹן דְּעִזִּינֵן לֹא נִתְקַן בְּזָה אִיסוּר ב"ת וְלִמְאִי דַפִּי בְּסֻמוּף גַּבִּי בְּכוּר דְּאִיכָּא עֵשָׂה דְּתִאֲכַלְנָה שְׁנָה בְּשְׁנָה אַע"ג דְּעוֹבֵר בַּב"ת דנ"מ לֹאֲתֹן שְׁאִינֵן בְּלֹא דַב"ת פִּינֹן דְּאִינֵן לֹא בְּרִיאֵי וְלֹא בְּשִׁמְחָה.

א"כ א"צ לכ"ז דְּקֻוּשְׂיָא מְעִיקְרָא לִיתָא דנ"מ בְּהָא דְּבִיעוֹר לֹאֲתֹן שְׁאִינֵן בְּלֹא דַב"ת אֶפִּי לְמִאי דַפִּי דְּדָבַר שְׁאִינֵן תְּלוּי בְּמִקְדָּשׁ מִיַּד עוֹבֵר בַּב"ת וּבְזָה שְׁוִים אֲתֹן שְׁאִינֵן בְּרִיאֵי וְשִׁמְחָה לֹאֲתֹן מ"מ הָא פִּי דַב"ת דְּמְעַשְׂרוֹת אִינֵן בְּמְעַשְׂרֵי רֵאשׁוֹן אֶלָּא בְּמְעַשְׂרֵי שְׁנֵי לְחוּד דְּתְלוּי בְּבִיאַ דְּהָא נֶאֱכַל בִּירוּשָׁלַיִם דְּוִנְקָא דְּוִמְנִי דַב"ת דְּאִשָּׁה דְּאִתָּהּ בַּב"ת הוֹאִיל וְאִתָּהּ בְּשִׁמְחָה כְּדִאֶמְרִינֵן לְקַמְן אַע"ג דַּא"צ בִּיאוֹת מְקַדָּשׁ מְשׁוּם שְׁלֵמִי שְׁמִחָה דְּהָא נְמִי נֶאֱכַל בִּירוּשָׁלַיִם וְכַמ"ש: בְּכוּר.

ברפ"ד דְּבְכוּרוֹת (דף כז) גַּבִּי אֶכִּילַת בְּכוּר בְּתוּף שְׁנִתּוּ פְּדֻכְתִּי לְפָנֵי ה' אֶלְקִיף תִּאֲכַלְנוּ שְׁנָה בְּשְׁנָה כְּתוּב הַתּוֹס' וְצְרִיף לֹאֲתֹן הָאִי בְּשְׁנָה בְּלֹא רְגָלִים שְׁבִשְׁנֵי לְחוּד בְּלֹא רְגָלִים אִיכָּא ב"ת כְּדִאֶמְרִינֵן בַּב"ק דַּר"ה.

וק"ל לר"מ דְּאֶמַר בְּרְגַל אֶחָד עוֹבֵר בַּב"ת וְלִרְאב"י בַּב"ר שְׁנָה בְּשְׁנָה גַּבִּי בְּכוּר ל"ל הָא א"א לְשְׁנָה בְּלֹא ב' רְגָלִים וְכ"ש בְּלֹא רְגַל א' לְכָל הֵנִי שְׁיִנוּי דְּלְקַמְן לְמֵאן דַּל"ל ג"ר פְּסֻדֵן דְּלֹא מִשְׁפַּחַת לֵה אֶלָּא לר' בְּשְׁנָה מְעוֹבְרַת אוּ לְרַבֵּנָן כַּדְר' (שְׁמַעוֹן) [צ"ל שְׁמַעֲיָה] דַּאֲמִי עֲצָרַת פְּעַמֵּי ה' אוּ ו' אוּ ז' וְעוֹד ק"ל הָא אֶמְרִינֵן לְקַמְן פִּינֹן שְׁעֵבַר עָלָיו רְגַל א' עוֹבֵר בְּעֵשָׂה לַע"ע וְהִשְׁתָּא תִקְשִׁי לַע"ע דְּתִאֲכַלְנוּ שְׁנָה בְּשְׁנָה ל"ל.

וְאֶפִּי לְמִאי דְּפְרִישִׁית לְקַמְן דְּשְׁנָה בְּלֹא רְגָלִים עוֹבֵר בְּלֹא דַב"ת מ"מ לר"ש דְּאֶמַר רְגָלִים פְּעַמֵּים ד' פְּעַמֵּים ה' לִית לֵיהָ הָא דְּשְׁנָה בְּלֹא רְגָלִים עוֹבֵר בַּב"ת דַּא"כ לְעוֹלָם אֶפִּי ד' לַמ"ל וְכ"ש ה' וְהָאִי שְׁנָה בְּשְׁנָה לֹא אֲתִי לר"ש אֶלָּא לְעֵשָׂה וְהִשְׁתָּא עֵשָׂה זוּ ל"ל ת"ל

מרגל א' דעובר בעשה: מיהו הא לק"מ למאי דפי' דבקדשי ב"ה הוא דאמר ר"ש פ'עמי' ד' או ה' דשנה בלא רגלים לא רבו בהו קרא.

לפ"ז י"ל דלר"ש נמי עובר בלאו דב"ת בשנה בלא רגלים בקדשי מנבח מ"מ קוש' ראשונה ודאי קאי ול"נ לפ' דנ"מ מאן דליתא ברא' וחסגיגה ושמחה דאינו בלאו דב"ת כדמוכח לקמן (דף ו') גפי' אשה מאי בב"ת א"נ בחלה הקרבן ברגל כדאמר רב זבד לקמן דבכל הני אינו עוברים לא בלאו דב"ת ולא בעשה דובאתם שמה וקמ"ל עשה דשנה בשנה דאי פלטה שנתו בין רגל לרגל דמצנה להקריבו בתוך שנתו: בכור ומעשר פי' מעשר בהמה.

ונ"ל דהני תרתי לא דמי לכל הני דחשיב בברייתא זו דבכולן משפחת לה אומר ולא אפריש פגון נדרים ונדבו' דחיובו (בה) [צ"ל בא] על ידי אמירתו וכן דברי' שפחוכ' פמו חטאת ואשמות אע"ג דלא ע"י אמירתו באו חיובו מ"מ משפחת לה בלא אפריש אחר שנתחייב בהן דע"ע בב"ת.

וה"נ משפחת לה בכולן אפריש ולא אקריב דהא אמרינו לקמן דצריכא תרי קראי חד לאמר ולא אפריש וחד לאפריש ולא אקריב אבל בכור דקדוש ממילא מרחם אומר ולא אפריש לא מ"ל אלא לא אקריב לחוד וכן גפי' מעשר אע"ג דמ"ל ג"כ דומיא דאמר ולא אפריש בדלא עישר בהמותיו דהא דמי לדבר שפחוכה שע"כ רמי רחמנא עליו חיובא לעשר בהמותיו אפ"ה בכה"ג אינו עובר אלא באפריש ולא אקריב לחוד ולא בלא אפריש.

ורא'י' לדבר מהא דתנו בפ"ח דבכורות (דף נ"ז) ג' גרנות למעשר בהמה בפרוס הפסח ובפרוסהקג ופרוס היינו ט"ו יום קודם לרגל כדאמרינו התם. ומפרש התם מ"ש הני זימני פדי שתהי' בהמה מצוי לעולי רגלי'.

ואע"ג דתנו עד שלא הגיע הגורן מותר למפור ולשחוט. אפ"ה ניחא לי' לאינש דלמעבד מצנה בממוגי' ונהדר לזבן ולאכול.

אלמא תקנת חכמים הוא דלא לעשר קודם זמנים הללו משום עולי רגלים. והא הנולד מפרוס הרגל ואילך שהוא ט"ו יום קודם הרגל עד ז' ימים קודם הרגל אינו מחוסר זמן ברגל וראוי להקריבה ואפ"ה אין מעשרין עד פרוס החג הבא ואמאי הא ברגל א' עובר בעשה לכ"ע ולר"מ אפי' בב"ת עובר ברגל א'.

וה"נ לר"א בר"ש פ'ין דעבר עליו חג הסוכות בלבד עוב' בב"ת והא פ'ין דהנולדי' מפרוס החג ואלף אין מתעשרין עד פרוס הפסח הרי עובר בב"ת כשעובר עליו החג והא משמע התם דכ"ע ס"ל הא דג' גרנות למ"ב אלא ודאי ש"מ דבמעשר בהמה אינו עובר לא בעשה דובאת שמה ולא בל"ת דב"ת בדלא אפריש אלא באפריש ולא אקריב בלבד וטעמא דמילתא דשני מ"ב מפל הקרבנות נ"ל דהיינו טעמא משום דכל הקרבנות בין הבאי בחובה בין בנו"נ א"א לצאת ידי חובתו בשום ענין א"כ מקריבו.

מש"ה בדלא אפריש עובר דכ"ז שאינו מפרישן א"א להקריב והא נתחייב בהקרבנות עכ"פ. אבל מעשר בהמה אע"פ שמצנה לעשר בהמותיו אפ"ה אינו מוכרח שהמעש' יקריב דהא אי בעי שדי מומא בכולה עדרו ומכניסן לדיר להתעשר ושפיר דמי כדאמרינו

רפ"ט דבכורות (דף ט') גבי מעשר בזמן הזה ובסוף פ"ד (ד"ף ל"א) גבי ורואה את מעשרותיו וכיון שפן אין באיחור הפרשת מעשר בהמה משום ב"ת פכל הקרבנות דהא אין עליו חוב לעשותם פשאר קרבנות כדי שיהי' ראוי להקריב אלא אפי' בעל מום ש"ד ויכיון שיש בי'דו להפקיע עדרו מלהקריב המעשר למזבח ע"י הטלת מום ואין פאן אלא מצות מעשר לחוד דרמי עלי' הרי הוא פכל המצנה שבתורה דאין בהן משום ב"ת אם איחרו.

ולא דמי לכל הקרבנות דא"א להפקיען מתורת הקרבה. אבל באפריש מעשר בהמה ולא אקריב אם הוא תם עובר עליו בב"ת פכחור וכל הקרבנות דכיון דלא שדי מומא מעיקרא וכבר חל עליו שם מעשר בעודו תם אי אפשאר מעכשיו להטיל בו מום ולהפקיעו מהקרבה.

דקא אסור מן התורה להטיל מום בקדשים ומעתה הרי הוא פכל הקדשים דמסתמא למזבח קיימי: וכ"ת על לא אפרי' מעשר בהמה אמאי אינו עובר בב"ת ניהו דאפשאר להפקיעו מהקרבה ע"י הטלת מום בכולהו עדרו מעיקרא ול"ד לשאר פל הקרבנות מ"מ לעבור עליו בב"ת מידי דהוי אמתנות עניים וצדקה שע"ע בב"ת י"ל דשאני הני דרבי בהו קרא לעבור אפילו בלא אפריש מב' קראי כמ"ש לקמן משא"כ מעשר דליכא אלא חד קרא מסתברא דלאפרי' אקריב אתא דמי לכל הקרבנו' ללא אפרי' דלא דמי לקרבנות פיון דאפשאר להפקיעו מהקרבה ע"י הטלת מום בכולהו עדרו מעיקרא קודם הכנסתו לדיר לעשרו.

ודמי להא דפי' התוס' לקמן (דף ז') גבי בכור בעל מום שמונין לו שנה משנולד דאין לדקדק מכאן שיהי' שייף ב"ת בנתינה לכהן דהכא לענין להאכילו בתורה שנתו דצרי' אלמא בכור ב"מ פיון דלא בר הקרבה הוא אע"ג דאפתי איכא מצות עשה ליתנו לכהן שהוא א' מכ"ד מתנות פהונה אפ"ה פיון דלא בר הקרבה הוא משום מצות נתינה לחוד אין בו משום ב"ת ה"נ מעשר בהמה פל זמן דלא אפרי' פיון דאפשאר להפקיעו מהקרבה ע"י הטלת מום אע"ג שמצות מעשר מוטל עליו אפ"ה אין עוברין עליו משום ב"ת: ע"ב לקט שכחה ופאה.

פי' התוס' חייב להניח בשדה דאי שקיל להו עבר בל"ת דכתיב לא תלקט ולא תשוב ולא תכלה וכתוב לעני ולגר מעזוב והיכי דעבר ונטל חייב להחזיר וליתן דאי עביד לא מהני פדאי' בפ"ק דתמורה (דף ו') ואם לא הפריש פאה מן הקמה מפריש מן העומר או מן הפרי ואיכא ב"ת והק' התוס' דאי בעבר ונטלו הרי עובר בב"ת לאלתר דדווקא היכי דליכא עניים אינו עובר בב"ת אלא ברגלי' אבל היכא דקיימו עני' קא עבר לאלתר כמו צדקה ובדלא קיימי עני' ושקלי בהיתר א"א לאוקמי דאז מותר לשקלו לנפשי' פדמוכח בסוף הירוע (דף קל"ד) לעני ולגר מעזוב אנתם ולא לעורבים ולא לעטלפי'.

ולמאי דפי' לעיל גבי צדקו' לק"מ דלעולם איירי בעבר ושקלו ואין ה"נ דעבר בב"ת לאלתר ומ"מ תשיב להו בהדי הנה דע"ע בג' רגלים פיון דלאחר ג"ר לא פקע ב"ת דידהו דהא צדקות גופיא נמי תשיב בהדי הני מה"ט: אבל אי ק"ל הא ק"ל אי מיירי בעבר ושקל וקמ"ל דעובר בב"ת אם אין חזר ונותן הניחא למ"ד בפ"ג דיומא (דף ל"ו) מעזוב השתא משמע אבל לר"ע דאמר התם מעיקרא משמע דאי עבר ושקל א"צ לחזור וליתן

ב"ת דלקט ושכחה ופאה דרבי קרא לקמן ממעמך היכי משפחת לה הא פיון דשקלינהו
פקע חיוכו הואיל וא"צ לחזור וליתן: ועק"ל אי מייירי קרא דב"ת בעבר ושקל.

והא פריה בפ"ק דתמורה (דף ו') לאביי דס"ל כל מילתא דאמר רחמנא לא תעבד אי
עביד מהני מהא דתנן מצות פאה להפריש מן הקמה. לא הפריש מן הקמה מפרי' מן
העומר'.

לא הפרי' מן העומר' מפרי' מן הפרי אלמא לא מהני ומשני שאני התם דכתי' תעזוב
יתרא. והשתא ל"ל קרא דלא מהני הא ע"כ לא מהני דאי מהני לא משפחת דרבי קרא
גבי לקט שכחה ופאה לב"ת: עוד פי' התוס' דמייירי במלקט לצורך עני' פהא דתנן בפ"ד
דפאה מי שלקט את הפיאה ואמר ה"ז לפלוני עני רא"א זכה לו וחכ"א יתנונו לעני
הנמצא ראשון ולפי דבריהם צ"ל הא דאמרינו בפ"ק דגיטין (דף י"ב) דהיינו טעמא
דרבנן דלא זכה לו משום דכתיב לא תלקט לעני לא תלקט לו לעני וא"כ במלקט לצורך
עני' לרבנן אפתי איסורא עביד והיינו עבר ושקל דר"ל (ד"הא) [צ"ל די"ל ד"הא] דמזהיר
רחמנא לא תלקט לעני היינו לצורך עני פרטי והיינו דכתיב קרא לא תלקט לעני לשון
יחיד אבל במלקט לצורך עניי' דעלמא ליתן לכל הבא ראשון אפי' לרבנן שפיר דמי
ופלוגתיהו אינו אלא במלקט לצורך עני פרטי כדקאמר ה"ז לפלוני עני והיינו עני פרטי
ולפ"ז לק"מ לא מהא דר"ע ולא מהאי דפ"ק דתמורה דבמלקט ע"מ ליתנו לעני אינו עוב'
בהני לאויי דלא תלקט ולא תשו' ולא תכל'.

שקרי גבי שלוח שקן דכתיב לא תקח האם שלח תשלח ס"ל לר"י שילהי מס' חולין (דף
ק"מ) דשלח מעיקרא משמע ואם עבר ונטל האם א"צ להחזיר ולשלחו. אפ"ה אמרינו
התם בנטלו ע"מ לשלח דלא עבר על לאו דלא תקח הואיל דלקח ע"מ לשלח ועשה
דשלח לחוד איכא ומשלח ואינו לוקה אפי' לר"י וה"נ לר"ע דס"ל תעזוב מעיקרא משמע
אבל בעבר ושקל א"ל לחזור וליתן.

דהנ"מ בשקל ע"מ שלא ליתן לעניי' אבל בשקל ע"מ ליתן לעניי' חייב ליתן ועובר בעש'
דמעזוב אם אינו נותן להם. ומ"מ אפי' אינו נותן עובר בכל הני לאויין אלא בעשה
דמעזוב כדאית לי' לר"י גבי שלוח שקן וקמ"ל קרא דעובר בב"ת אם אינו חוזר ונותן.

ומהאי טעמא איצטרך תעזוב יתרא לאביי לומר דלא מהני היינו דאפי' נטלו ע"מ שלא
לחזור וליתן דעבר בלאו אפ"ה לא מהני וחיוב ליתן. והא לא שמעית לי' מדרבי לעבר
עליו בב"ת.

די"ל דקרא דב"ת מייירי בדלא עבר בלאו אלא בנטל ע"מ ליתן לעניי': עי"ל אליב'
דר"ע דקרא דמעמך דמרבי לב"ת לחלק של עני' היינו בפאה דווקא דהא בפאה איכא
פמה מיני אילנו' דעיקר מצוותן לכתחילה להוריד ולחלק לעניי' בתלוש דווקא וכדתנן
במס' פאה הפאה ניתנת במקור לקרקע בדלית פי' גפן המודלית ע"ג עצים ובדקל בעל
הבית מוריד ומחלק לעני' רש"א אף בחילוקי אגוזים.

אפי' צ"ט אומרים לחלק וא' אומר לבוז לזה שומעין שאמר פהלכה בדלית ובדקל אינו
כן אפי' צ"ט אומרים לבוז וא' אומר לחלק לזה שומעין שאמר פהלכה ובירושלמי נ"ל
מקרא לא תכלה פאת שדה לקצור מפאן שהפאה ניתנת במקור לקרקע יכול אף בדלית

ובדקל פן ת"ל קציר מה קציר מנוחד שקטן מושל בו כגדול וכו' ואיפא דנפקא ליה מדכתי' תעזוב הנח לפניהם תבואה בקשים כו' יכול בדלית ובדקל פן ת"ל אותם שאין בהם סכנה וכו' (וכגון) [צ"ל וכינון] דבדלית ודקל מצוותו לכתחילה דווקא בתלוש להוריד ולחלק לעני' הפאה וכי נטל בהיתר נטל וקמ"ל קרא דעובר בב"ת ולפ"ז אליבא דר"ע דס"ל תעזוב מעיקרא משמע האי קרא דמעמף דדריש תנא זה לקט שכחה ופאה ל"צ אלא לפאה לחוד דמשפחת לה שלקח בהיתר באותו אילנות שמצות פאה שלקח לכתחילה בתלוש אבל לקט ושכחה דלא משפחת לה שלקט בהיתר שהרי גבי פולן פתיב תעזוב א"צ קרא לר"ע לרבות לב"ת דאי בעבר ונטל הא א"ל לחזור ולתן ואין פאן משום ב"ת והאי תנא דמרבבי נמי מעמף לקט ושכחה לב"ת דלא כר"ע ובעבר ונטל מיירי.

והאי דתמורה דמשני אבני דמתעזוב יתירה נ"ל (דמהני) [צ"ל דלא מהני] ואפאה קאי דהא פריף לה מהא דתנני' מצות פאה להפריש מן הקמה לא הפריש כו' בע"כ דלא כר"ע מדתנני' מצות פאה להפריש מן הקמה ע"כ מיירי באותו פאה שאין עיק' מצותו להוריד ולחלק ואפ"ה תנא לה לא הפריש מן הפאה כו' דאע"ג דבהני דמצוותו בקמה עובר אלא דלא תכלה אפ"ה מפריש מן העומר ודלא כר"ע דס"ל תעזוב מעיקרא משמע ומקשה מהא לאבני דס"ל כל מילתא דאמ' רחמנא לא תעבד אי עביד מהני דהא בעבר ונטל מיירי האי ברייתא בע"כ.

ושני אבני שאני התם דגלי קרא (דהני) [צ"ל דלא מהני] מדכתיב תעזוב יתירא ולר"ע האי תעזוב יתירא מבע"ל לכדתני' המפקיר את פרמו ולשחר עמד ובצרו כו' כדמסיק התם אליבא דרבא.

ונה הפי' נ"ל עיקר דאע"ג דגבי שלוח הקן בנטלו ע"מ להחזירו אינו עובר בלאו דלא תקח אפ"ה גבי מתנות עניים עובר בהללו לאוי וכדתנ' הפאה ניתנת במחנך לקרקע ובדלי' ובדקל מוריד ומחלק ונ"ל הא מקרא ובע"כ בדלית ודקל הא דתולש ומוריד מה"ט דאין קטן מושל בו כגדול או משום סכנה אינו אלא בתולש ע"מ להוריד לעני' דאלו תולש לעצמו מ"ש הני מהני ומיני' דבכל הדברים גזירות הכתוב הוא להניח הפאה במחנך דווקא פדכתי' לא תכלה פאת שדף לקצור ואפ"י מכלה ע"מ לתן לעני' עובר ומה שיש לדקדק בזה מהירושלמי ומגמ' דידן אליבא דר"ע יתבאר במ"א בס"ד ואין להאריך פאן יותר: ראב"י א' פיון שעברו עליו ב' רגלי' עובר בב"ת משמע דב' רגלים דראב"י דומיא דרגלים דמיירי בי' תנאי קמאי דהיינו רגלים דחג המצות ושבועת וסוכת דמינייהו נפקא לת"ק ור"ש לג"ר לב"ת וכן ר"מ דנ"ל לרגל אחד מובאת שמה הא אין זמן ביאה אלא בג' רגלים אלו ואין ר"ח ור"ה ויוה"כ בכלל ב' רגלים הללו דקאמר ועוד דר"ה ויה"כ אינו קרואים רגלים כדאמ' בסוף פ"ג דעירובין (דף מ) גבי ר"ה ויה"כ או דלמא פיון דלא איקרו רגלים לא אמרינו זמן וכ"ש ר"ח דלא איקרי רגל שהרי ר"ה ר"ח תשרי הוא ולא איקרי רגל והשתא ק"ל הא טעמא דראב"י מאלה תעשו לה' במועדיכם מיעוט מועדים שנים.

והא הני נמי מועד איקרו. ה"כ כדאמ' בפ"י דמנחות (דף צא) או לאיל לרבות אילו של אהרן פי' דיוה"כ ופריף אילו ממועדיכם נפקא \$\$\$ציור בספר \$\$\$ שהרי לרבנן דראב"י דדרשי לאלה אשר תעשו במועדיכם להקישא דכל המועדים מכפרים על טומאת מקדש

וקדושים כל עצמו של הקיש זה ל"צ אלא לעצרת (ור"ה) [צ"ל ויום הכיפורים וע"ש בש"ס] בלבד דלא פתיב בהו ושעיר כדאמר בפ"ק דשבועות [דף י"א].

וה"נ אמרינן בפ"ז דסוטה [דף מ"א] אי כתב רחמנא במועד ה"א מר"ה כו' וה"נ ר"ח איקרי מועד דמה"ט שעיר ר"ח דוחה את הטומאה מדאקרי מועד דכתיב קרא עלי מועד כדאמר בפ"ז דפסחים (דף עו) והשתא פנין דראב"י ממועדיכ' נ"ל למה קפיד על ב' רגלים בעברו עליו ר"ה ויוה"כ או ב' ר"ח יעבור בב"ת.

וי"ל דמשמע לי מדתלי רחמנא לב"ת במועדים היינו משום דזמן ביאה לעזרה הו' וכיון דבא ולא הביא עובר בב"ת פדתלה רחמנא לעשה דובאת שמה ונהבאת שמה. וכיון שפון ע"כ אינו אלא ג' רגלים דזמן ביאה הו' ולא הני דילמוד סתום לאו דב"ת מן המפורש העשה דכל תאחר וכדאמרי' לקמן גבי אשה מה היא בב"ת מי אמרינן ה' לא מתייבי בראי' פ' וכיון דליתה בעשה דבאת שמה ונהבאתם שמה לעבור ברגל ראשון בעשה זו אינה נמי בלאו דב"ת בג' רגלים אלקא נפקא לי' הלאו דב"ת מן העשה ומי שאינו בביאה ולעבור בעשה בלאו נמי אינו ה"נ ילמוד הלאו מן העשה דאינו אלא בזמן ביאה: אצ"ל חה"ס שבו דיקבר הפתוב למה נאמר לומר שזה אחרון זהו גי' רש"י נכתבו התוס' והשתא ר"א ור"ש דורשין בע"א אלא דמ"ס שזה גורם ומ"ס שזה אחרון.

ור"ח גרס אצ"ל בחד המצות שבו פתח הפתוב תחילה למה נאמר לומר שזה ראשון וק"ל בין לגי' רשי' בין לגי' ר"ח חג השבועות דכתב קרא ל"ל דהא מדכתיב חג הסוכות יתירא לגי' רש"י או חג המנוחות יתירא לגי' ר"ח ילפינן מיני' לג"ר פסדרן וחה"מ תחילה לגי' ר"ח או חה"ס אחרון לגי' רשי'.

ממילא חג השבועות שהוא בין ב' חגים הללו בכלל לב"ת. וי"ל דקמ"ל קרא דב"ת בחד השבועות נמי תליא.

נ"מ מאן דליתא לא בראי' ולא בשמחה דליתא בלאו ב"ת כמ"שכ לעיל. והשתא אי לא כתב קרא בחה"ש ה"א דלא תליא לאו דב"ת בדידן' ומאן דאית' בראי' או בשמחה בב' חגים דפסח וסוכות אע"ג דליתא בחה"ש פגון שהי' טהור בב' חגים הללו ובחה"ש הי' טמא עובר בב"ת מש"ה כתב רחמנא בחה"ש לומר דלאו דב"ת בדידן' נמי תליא וכיון דאינו לא בראי' ולא בשמחה בדידן' אע"ג שישנו בשאר ב' חגים אינו עובר בב"ת: ובהכי ניתא לי ה' דאר"ש ג' רגלים פסדרן וחג המצות תחלה ואיפא למידק תרתי ל"ל פנין דאמר וחג המצות תחילה לג"ר ממילא ש"מ דג' רגלים פסדרן הו'.

א"ו ה' ק"מל אע"ג דחה"מ תחילה לג"ר בעינן נמי פסדרן לאפוקי אם אינו בראי' ושמחה בחה"ש וישנו בהה"מ שלפניו ובחה"מ שלאחריו סד"א אם ישנו נמי בחה"ש של שנה הבאה עבב"ת דהא עברו עליו ג"ר פסח שבועות וסוכות ואע"פ שאין ג"ר פסדרן דהא סוכות של ב"ת קדים לשבועות אפ"ה הואיל ועברו ג"ר וחג המצות תחילה עובר.

ק"מל דבעינן ג"ר פסדרן והכא פנין דקדם סוכות לשבועות אינו עובר ואע"ג דחה"מ הי' תחילה הואיל ולא ע"ע ג"ר פסדרן עדיין א"ע עד שיעברו עליו ג"ר פסדרן להבא: מ"מ ק"ל מנ"ל לר"ש דבעינן הני תרתי ג"ר פסדרן וגם חה"מ תחילה ואי משו' דאצ"ל חג הסוכות שבו דיב' הפתו' לגי' רשי' אפתי לא שמעת מיני אלא שזו אחרון אבל חה"מ תחיל'

לא ש"מ ונ"מ בעבר עליו חה"ש ואתריו חה"מ של שנ' הבא' בחה"ס שלאתריו מיד עוב' בב"ת אי ישנו בהני ג"ר דאמרן בראי' או בשמח' אע"ג דאינו בחה"ש שפין חה"מ וחה"ס של שנה הבאה ואינו ג"ר פסדון אפ"ה הואיל ועברו ג"ר וחה"ס אחרון עובר אעפ"י שאין חה"מ תחילה ואין הג"ר פסדון דהא לא קפי' אלא על חה"ס שיהא אחרון לג"ר אבל שיהא חה"מ תחיל' מנ"ל.

וה"נ קשה לגי' ר"ח דגבם אצ"ל חה"מ שבו פתח הפתוב תחיל' נהי דש"מ שחה"מ ראשונה מ"מ מנ"ל דג"ר פסדון וחה"ס אחרון דילמא לא קפיד קרא אלא חה"מ שיהא ראשון אבל א"ל ג"ר פסדון וחה"ס אחרון אלא אפי' חה"ס באמצע נמי סגי ובלבד שיהא חה"מ תחילה וה"ד פגון שע"ע חה"מ וחה"ס שלאתריו שישן בראי' או בשמח' [צ"ל ובחג השבועו'] שבנתיים לא היה לא בראי' ולא בשמחה אפ"ה עובר בשבועו' של שנה הבאה בב"ת אם ישנו באותו חה"ש בראי' או בשמח' אע"ג דאינו ג"ר פסדון אפ"ה פיון דע"ע ג"ר וחה"מ תחילה סגי: ונ"ל דהני תרתי גי' של רשי' ור"ת צריכין תדא לתברתה דס"ל לר"ש דאצ"ל חה"מ שבו פתח הפתוב תחילה ולא חג הסופו' שבו דיבר הפתוב בחה"ש לחוד סגי למה נאמר לומר שחה"מ ראשון וחה"ס אחרון וש"מ דבעינו ג"ר פסדון וחה"מ תחילה.

ואע"ג דלגי' רשי' לא קאמר אלא אצ"ל חה"ס לחוד ממילא משמע דאצ"ל נמי חה"מ שבו פתח תחילה וה"נ י"ל לגי' ר"ח להיפך והגמ' קיצר במוכן וממילא משמע הכי מדבעי ר"ש תרתי וכדפלי': מ"מ גי' רשי' דאצ"ל חה"ס נוח לי יותר והא דאצ"ל חה"מ ממילא משמע ול"צ להגמ' לפרש דע"כ טעמא דר"ש מדאצ"ל חה"מ נמי דאי מדאצ"ל חה"ס לחוד יליף לה אמאי נקט במילתי' ג"ר פסדון וחה"מ תחילה הל"ל וחה"ס אחרון פיון דמיני' יליף לה א"ו מדאצ"ל חה"מ נמי אתי לי' הא וממילא שמעת לי' דהא מש"ה נקט במילתי' וחה"מ ראשון אבל לגי' ר"ח תקשה אמאי לא נקט נמי אצ"ל חה"ס פיון דר"ש בע"כ א"א למדרש להא דבעי ג"ר פסדון אם לא מהאי דיוקא נמי: ור"מ א"ט דכתיב ובאת שמה ובהבאת שמה ק"ל פיון דיליף לב"ת מה"ט והא עובר בב"ת בע"פ משום דהני נמי זמן ביאה במקדש משום פסח.

ול"ל דל"ד ביאה דפסח לשל רגלי דחייב הביאה בהן מצד עצמו דכת' שלש פעמי' יראה ואע"ג דכתיב לא יראו פני ריקם מצות ראי' הגורמת לקרבן ולא הקרבן גורמת לבא לראות במקדש משא"כ פסח דהיא הגורמת ביאה למקדש ואין החייב ביאה מצד עצמו דהא גופא מנ"ל דעל החייב ביאה מצ"ע דוקא קפיד קרא.

ועוד לקמן (נ"ו) ר"ל דאשה עוברת בב"ת משום דאי' בשמחה אע"ג דלי' בראי' ואפ"ה קרינו בה ובאה שמה אע"ג דהביא' מחמת שמחה אינו מצ"ע מ"מ בכלל ובאת שמה הוי א"כ ע"פ נמי. וה"נ תקשה לרבנו דפליגי אדר"מ ומוקמי להאי ובאת שמה לעשה יהא עובר בעשה זו אע"פ נמי.

והא רבא אמר לקמן פיון שעבר עליו רגל א' עובר בעשה משמע דנוקא רגל א' ולא ע"פ. והניח' לר"נ דאמר ברפ"ט דפסחי' (נ"ב) ה' בדרך רחוקה ושחטו וזרקו עליו הורצה דמיחס חס רחמנא עליו ואי עבי' תע"ב שפי' דלפ"ז אין חייב לבא בע"פ.

אָלאַ לר"ש דאָמר הָתָם לֹא הוֹרְצָה דְחִינִי פֶטְמָא א"כ ע"פ בַּר חַיִּיב בִּיאָה הוּאִי וְאָפְשָׁר לֹמַר דַּס"ל לר"ש פֶּרַב יְהוּדָא דַּס"ל הָתָם דְּרַף רְחוּקָה הָוִי פֶּל שְׂאִינֹו (יְכוּל) [צ"ל יְכוּל לְכַנּוּס] בְּשַׁעַת אֲכִילָה א"כ א"צ בִּיאַת מִקַּד'.

מִיְהוּ ר"א ור"י דא' הָתָם בְּמַתְנֵי דְּרַף רְחוּקָה הָוִי מְאַסְקוֹנְפַת הַעֲזָרָה וְלַחֲוִיז אֶלְמָא צָרִיף בִּיאַת מִקַּדְשׁ דְּנֻקָא א"כ בַּע"פ עוֹבֵר בַּע"פ. ה"נ לֹא אִישְׁתְּמִיט תַּנָּא לְמַתְנֵי לְהָא וְכַה"ג דְּיִיָק הַש"ס בַּר"פ הָעֶרְל (דְּף ע') גַּבֵּי עֶרְל אֶלְיָבָא דַּר"ע וְעוֹזד אַפ"ת דַּס"ל כַּר"י דְּרַף רְחוּקָה פֶּל שְׂאִינֹו יְכוּל לְכַנּוּס בְּשַׁעַת אֲכִילָה עַכ"פ צָרִיף לְכַנּוּס בְּשַׁעַת אֲכִילָה לִירוּשְׁלַיִם וְקָרִינֹו בִּי וּבָאָת שְׂמָה מִשׁוּם חַיִּיב בִּיאָה לִירוּשְׁלַיִם מִשׁוּם אֲכִילַת פֶּסַח.

שְׁהָרִי לְמֵאִי דַּר"ל דְּאִשָּׁה אִי בַב"ת מִשׁוּם דֹּאִי בְּשַׁמְחָה וְהָא מִשׁוּם שְׂמֻחָה א"ל לְבוֹא לְמִקַּדְשׁ אֶלְא לִירוּשְׁלַיִם לְחוּד וְאִפ"ה קָרִינֹו בִּיה וּבָאָת שְׂמָה כַּמ"ש שָׁם. מִיְהוּ י"ל פִּינֹו דֹּאִין פֶּסַח נֶאֱכַל אֶלְא בְּלִילָה א"א לֹמַר דּוּבֵאָתֶם שְׂמָה וְהִבְאָתֶם שְׂמָה עֲלֵה קָאִי דְּהָא חַיִּיב בִּיאָה מִשׁוּם אֲכִילָה שְׁהוּא בְּלִילָה לֹא זְמַן הַקֶּרֶב' הָוִי דְּהָא הַבָּאָה דְּקָפִי קָרָא בְּשַׁעַת בִּיאָה הִינֵנו הַקֶּרֶב' דֹּאִלוּ הַבָּאָה בְּעֶלְמָא לֹא פְלוּם הוּא אִם אִינוּ מִקְרִיבֹו.

מ"מ לר"א ור"י וְדֹאִי קָשָׁה דְּהָא זְמַן בִּיאָה הִיא בְּיוֹם בְּשַׁעַת עֵשִׂי בַע"פ וִי"ל פִּינֹו דּוּבֵאָתֶם שְׂמָה דְּקָפִיד קָרָא לְהִבִּי לֹא בְּבִיאָה דְּרִשׁוּת מִיָּרִי דַּא"כ פֶּל אִימַת שְׂיָבָא לִירוּשְׁלַיִם יְהִי חַיִּיב לְהִבִּי. אֶלְא עַל שַׁעַת חַיִּיב בִּיאָה דְּקָפִיד וְכִינֹו דֹּאִין חַיִּיב בִּיאָה מִחַמַּת פֶּסַח אֶלְא לְאַחַר תְּמִיד שְׁבַה"ע וְאִין קָרְבָן קָרַב אַחַר תְּמִיד חֲשׂו דְּעֵלִי הַשְּׁלֵם כְּדֹאֲמַר רַפ"ה דְּפֶסְחִי (דְּף נ"ט).

הָרִי בְּזַמַּן בִּיאַת פֶּסַח א"א לְהַקְרִיב שׁוּם קָרְבָן מִשׁוּם עֲשֵׂה דְּהַשְׁלֵמָה וְלֹא קָרִינֹו בְּזַמַּן חַיִּיב זֶה שֶׁל בִּיאַת פֶּסַח וְהִבְאָתֶם שְׂמָה פִּינֹו דַּא"א לְהִבִּיא שׁוּם קָרְבָן בְּאוֹתוֹ שְׁעָה אַע"ג שְׂאִם הַקָּדִי פֶּסַח לְתַמִּיד כְּפֶשֶׁר בְּדִיעֵבַד וְכַדְתַּנְיָא הָתָם שְׁחֲטוּ קוֹדֵם לְתַמִּיד כְּפֶשֶׁר.

מ"מ פִּינֹו דְּלַכְתַּחֲזִילָה אִין לְהַקְדִּים פֶּסַח לְתַמִּיד אִין עֵיָקֵר הַזְּמַן לְבִיאַת חַיִּיב פֶּסַח עַד אַחַר הַקְרַבַת תְּמִיד וּבְאוֹתוֹ שְׁעָה אִינוּ רְאוּי לְהַקְרִיב שׁוּם קָרְבָן לְכַתַּחֲזִילָה אַע"ג דְּבַדְעֵבַד כְּפֶשֶׁר כַּמ"ש תוֹס' בַּפ"ד דְּמִנְחוֹת (דְּף מ"ט) מ"מ פִּינֹו דֹּאִין כְּפֶשֶׁר לְכַתַּחֲזִילָה לֹא קָרִינֹו לִי זְמַן בִּיאָה וְדָמִי לְהָא דְּאֶמְרִינֹו בְּמִנְחוֹ' פ"י (דְּף ע"א) גַּבֵּי קוּצְרִין בֵּית הַשְּׁלַחִי קוֹדֵם לְעוֹנָמַר אַע"ג דִּיעֵבַד עוֹנָמַר כְּפֶשֶׁר מִבַּה"ש פִּינֹו דְּלַכְתַּחֲזִילָה לֹא יָבֵא ה"ל מִמְקוֹ' שֶׁא"א מְבִיא (אִי) [ט"ס] אַתָּה קוּצֵר וְה"נ קוֹדֵם הַקְרַבַת הַתְּמִיד שְׂאִין רְאוּי לְפֶסַח לְכַתַּחֲזִילָה וְכֵן אַחַר הַקְרַבַתוֹ שְׂאִין רְאוּי לְכַתַּחֲזִילָה לְכָל הַקְרַבָּנוֹת לֹא זְמַן בִּיאָה וְהַקְרַבָּה מִקְרִי: וְכַפֵּן הַהוּא לַעֲשֵׂה.

וְה"נ אָמַר רַבָּא לְקַמֵּן פִּינֹו שְׁעֵבֵר עֲלִיו רַגְלֵי אֶחָד עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה. וְק"ל הָא דְּתַנֵּן בַּפ"ק דְּחִגִּיָּה (דְּף ט) מִי שְׁלֵא חָג י"ט רִאשׁוֹן שֶׁל חָג חוֹגֵג אֶת כָּל הַרְגֵל וִי"ט אַחֲרוֹן שֶׁל חָג.

וּמִשְׁמַע דְּאִפִּי לְכַתַּחֲזִילָה יְכוּל לְהַתְמִיךְ מִלְחוֹג עַד יט"א מְדָלָא תַּנְיָא לִישְׁנֵי דְּדִיעֵבַד אִי"ט אַחֲרוֹן כְּדִתְנֵי לִישְׁנָא דְּדִיעֵבַד אֶכַל הַרְגֵל דְּקַתְנֵי מִי שְׁלֵא חָג וְכו' ש"מ דִּיט"א וְכָל הַרְגֵל שְׁוֹנֵי הֵן לְמִי שְׁלֵא חָג בֵּיט"ר.

וְהָא פִּינֹו דִּיט"א רַגְלֵי בְּפִנֵי עֲצָמוֹ הוּא כְּדֹאֲמְרִינֹו בְּסִמוּף שְׂמִינֵי רַגְלֵי בְּפִנֵי עֲצָמוֹ הוּא וְאִין בְּכָלֵל חָג הַסּוּכוֹ' וְשְׂמִינֵי שְׁלוֹ חֲשׁוּבִים כַּב' רַגְלֵי' וְעוֹבֵר בַּעֲשֵׂה זֹו דּוּבֵאָת שְׂמָה פִּינֹו שַׁע"ע

ז' ימי הסופר מיד אע"פ שלא עבר עליו השמיני ואמאי ממחין לכתחילה מלהבי' תגיגה עד יט"א הא עובר עליו בעש' זו.

ולא מיבעי לפירש"י לקמן (דף ה) דעולה ושלמים דרבי קרא לבל תאח' היינו עולת ראין' ושלמי תגיגה. דתקשה דנדאי מדעוברי עלי' לאו דב"ת ב"ג רגלים ממילא עוברי' עליו בעשה זו ברגל אחד דבני חדא ביקתא ניהו פדמוכח לקמן גבי בעי' דר"ז אשה מהו בב"ת.

אלא אפי' למאי דאפרש לקמן דהאי עולת ושלמים דרבי קרא לב"ת בעולת מחוסר פיפורי' ושלמי נזיר איירי. מ"מ ראין' ותגיגה לא נפקא מפלגא דכל הקרבנו' דרבי קרא לב"ת כדאמר לקמן: ועק"ל דבפ"ו דפסחי' (דף ע') נ"ל דתגיגה אינו דוחה שבת מדכתיב וחסותם חג לה' שבעת ימי' שמונה הוי מפאן לתגיגה שאינו דוחה שבת והא התם בפ"ק דתגיגה אמרין דשמיני תשלומי דראשון ונפקא לן מגז"ש דעצרת עצרת מחג המצות והשתא מאי קשיא ליה ח' הוי הא רבי קרא לשמיני נמי ובע"כ הכי ק"ל אמאי חלק הפתוב לח' מז' ימי' שלפניו ולא פללו עמהם ביחד ולכתוב קרא וחסותם שמונה ימים א"ו ללמד שא"ד שבת.

והשתא מאי ק"ל דילמא מש"ה חלקו והפרידו משלפניו משום דז' ימים אפה רשאי לאחר לכתחילה מלחוג עד יו' הז' ול"ל בה דהא דתנו מי שלא חג ביט"ר חוגג וכו' דמשמע מצותו לכתחילה לחוג ביט"ר.

לאו איסורא איפא למאחר אלא זירוז בעלמא הוא מדרבנן משום דזריזין מקדימים למצות מ"מ מה"ת כל ז' שוין. משא"כ ביט"א מה"ת דיעבד אין לכתחילה לא משום דאי מאחרת ליה עד ח' פבר עבר בעשה וי"ל למאי דאפרש לקמן (דף ז') בשה התוס' גבי פיון שצ"ל מעיקרא מחויב דאם מקצת מן ליל י"ט קודם לנדרו או לחובתו אין אותו רגל עונה למגן ג' רגלים של ב"ת א"כ ה"ה נמי לעגן עשה דרגל א' נמי אינו עולה מהשת' קרבן רא' ותגיגה דאין חובתן חל עד היום של יט"ר דהוא זמן הקרבה לא פליל יט"ר אינו עובר בעשה אם עבר אותו רגל שנתחייב בהן שאין אותו רגל עולה למגן ג"ר ללאו דב"ת ולא לרגל א' לעבור בעשה הואיל ועבר ליל י"ט קודם שנתחייב בהן.

והשתא פריד' שפיר ז' הא ח' הוי והוי לי' לכללו עם ז' ז' שלפניו דאיהו נמי ראוי לחג בו אפי' לכתחילה עוד י"ל דשמיני פיון דהוא תשלומין לקרבנו' דהחג לעגן לעבור בעשה ולא תעשה דב"ת פלח' ימים כרגל א' חשיבי ואינו עובר עד שעברו כל שמונת ימי החג מידי דהוי אחג השבועת דכל עצמו של חג אינו אלא יום אחד מ"מ הואיל ויש לו תשלומין כל שבעה חשיבי כל ז' לעגן עשה ולא תעשה דב"ת כעצמו של רגל כמו שאפרש לקמן ואין עובר עד שעברו כל ז' ימי תשלומין וה"נ חג הסוכת ושמיני שלו הואיל ותשלומין אחד הן אינו עובר עד שעברו כל ח' ימי התשלומין אע"ג דחג הסוכת פתיב בקרא מ"מ שמיני בתריהו גררא: ועל תירץ הראשון ק"ל מהא דפ"ק דתגיגה (דף ט) דס"ל לר' יוחנן דכולן תשלומין דראשון וחיגר ביום א' ונתפשט ביום השני הואיל ולא חזי ביום א' לא חזי ב"ב ופטור.

וּפְרִיָה מֵהָא דַר"י דְאָמַר גַּבֵי נְזִיר טַמָא דָאָם חֲזַר וְנִטְמָא בְלֵיל ח' מְבִיא ב' קְרַבְנוֹת אֶלְמָא
אֵע"ג דְלֵא חֲזִי יֵשׁ לֹו תְשִׁלוּמִין וּמְסִיק קְסָבֵר ר"י לִילָה אִין מְחֻסָר זְמַן וּמְשַׁמ' פִּינֹן דְלִילָה
אִין מְחֻסָר זְמַן אִם נַעֲשׂ חִיגָר בְּלֵיל יוֹם רֵאשׁוֹן י"ל תְשִׁלוּמִין הוֹאִיל וְהָיָה רְאוּי בְּלֵיל יוֹם
רֵאשׁוֹן קוֹדֵם שְׁנַעֲשֵׂה חִיגָר דְהָא מִש"ה גַּבֵי נְזִיר שְׁנַטְמָא בְּלֵיל ח' מְבִיא הוֹאִיל וְהִי רְאוּי
קוֹדֵם שְׁנַטְמָא יֵשׁ לֹו תְשִׁלוּמִין וְכִינֹן דְחָשִׁיב לֵיה לִילָה לְשַׁעֲה חַיִּיב לְעַנְיָן תְשִׁלוּמִין ה"נ
חָשִׁיב לֵיל רֵאשׁוֹן לְשַׁעֲה חַיִּיב שֶׁל עוֹלָת רֵאִי וְחִיגָה לְעַנְיָן ב"ת וּבְעֵבֶר עָלְיוּ רְגֵל זֶה
שְׁנַתְחַיִּיב בְּהוּ עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה דב"ת דְהָא אִיפָא פְּנֻלָה רְגֵל שְׁנַתְחַיִּיב בְּהוּ דָגַם לֵיל י"ט רֵאשׁוֹן
שְׁלֹו רְמִי חַיִּיבָא עֲלֵי אֵע"ג דְאִין לִילָה רְאוּי לְהַקְרָבָה.

פִּינֹן דְאִין לִילָה מַח"ז מְצַטְרָפוֹת לֵיל י"ט ר' לְשַׁאָר הַרְגֵל לְעַנְיָן עֲשֵׂה לְעַבְוֹר עָלְיוּ בְּרֵגֵל זֶה
(וְאִם) [צ"ל עִם] עוֹד ב' רְגֵלִים בְּלֵאֵו דב"ת דְהָא אִיפָא פְּנֻלָה רְגֵל וְאִפִּילוּ לֵיל י"ט רֵאשׁוֹן
בְּכָלֵל מֵהוּ י"ל דְלֵא דְמוּ כָּל כְּפֹד לְהַדְדִי: אֵלָה תַעֲשׂוּ לֵה' בְּמוֹעֲדֵיכֶם.

מֵיעוּט מוֹעֲדִים ב' וְאֵע"ג דְהָא קְרָא בְּקְרַבְנוֹת חוֹבָה כְּתִיב הָא כְּתִיב נְמִי לְבַד מְנַדְרִיכֶם
וְנִדְבוֹתֵיכֶם. כֵּן פִּי הַתּוֹס'.

וְלֹא פִי כָּל צָרְכּוֹ דא"כ מֵאִי קְאָמַר וְרַבְּנֹן הִקְשִׁי כָּל הַמוֹעֲדִים זֶה לְזֶה. וְנ"ל דְרַאב"י
דְרִישׁ לֵה מְבַמְוֲעֲדִיכֶם יַתִּירָא דֵה"מ לְמִיכְתָּב אֵלָה תַעֲשׂוּ לֵה' לְבַד מְנו"נ.

בְּמוֹעֲדֵיכֶם ל"ל אֵלָה שְׁדִי לְהָאִי תַעֲשׂוּ אִסִּיפָא דְקְרָא דְלְבַד מְנו"נ. לֹוּמַר דְנו"נ תַעֲשׂוּ
בְּמוֹעֲדֵיכֶם וּמֵיעוּט מוֹעֲדִים ב' דַּבְב"ר עַבְב"ת.

וְרַבְּנֹן דְרַפִּי לְהָאִי בְּמוֹעֲדֵיכֶם יַתִּירָא אַרְיִשָׁא דְמִיָּירִי מְמוֹסְפִין קָאִי וְכַדְר' יוֹנָה שְׁהוֹקְשׁוּ
כָּל הַמוֹעֲדִים זֶה לְזֶה:: מְנִין לְעַצְרָת שְׁיֵשׁ לֹו תְשִׁלוּמִין כָּל ז'. פִּירֵשׁ"י דְאֵלוּ בְּחַג הַסּוֹכּוֹת
וְחַג הַמִּצּוֹת צ"ל מוֹחְגוֹתֶם חַג לֵה' שְׁבַעַת יָמִים וְק"ל הָא הָאִי קְרָא בְּחַג הַסּוֹכּוֹת כְּתִיב
וְאִפְתִּי חַג הַמִּצּוֹת מְנ"ל וּבפ"ב דְחִיגָה (דָּף י"ג) פִּירֵשׁ"י תְשִׁלוּמִין דֵּה"מ כְּדַרְבִּינֹן קְרָאִי
בְּפָרֶק קְמָא בְּחַג הַסּוֹכּוֹת ה"ה לַחַה"מ שְׁהָרִי אַף הוּא ז' ימ'.

וְק"ל א"כ נִילַף חַה"מ מַחַה"ס לְתְשִׁלוּמִין ח' כְּמוֹהוּ. וְאִי מְשׁוּם דַּחַה"מ אִינֹו אֵלָה ז' סְבָרָא
הוּא דְאִין לֹו תְשִׁלוּמִין יוֹתֵר לִיְהָא דְהָא אֵהָאִי הִקְשִׁי אַחַה"ש לַחַה"מ לְתְשִׁלוּמִין פְּרִיָה
וְנִיקוּשׁ לַחַה"ס לְתְשִׁלוּמִין ח' וּמְשַׁנֵּי תַפְסֻת מְרוּבָה לֹא תַפְסֻת.

וּבְמֵאִי שְׁנוּי' הוּא זֶה הָא גּוּפָא תַקְשִׁי נִיקוּשׁ חַה"ש עִם חַה"מ לַחַה"ס לְתְשִׁלוּמִין ח' כְּמוֹתוֹ
פִּינֹן דְלִיכָא קְרָא לְהַדְדִי דַּחַה"מ אִין לֹו תְשִׁלוּמִין יוֹתֵר מַז'. וְאִי מְשׁוּם הָאִי סְבָרָא הָא וְדָאִי
אַתִּי הִקְשִׁי אַחַה"מ מְפִיק לֵה מְסָבָרָא דְהָא חַה"ש אִינֹו אֵלָה יוֹם אַחַד וּלְהָאִי סְבָרָא אִין רְאוּי לֹו
תְשִׁלוּמִין כָּל עֵינָר.

וְה"נ י"ל גַּבֵי חַה"מ דְאַתִּי הִקְשִׁי אַחַה"מ מְפִיק לִיְהָא מְהָאִי סְבָרָא וּמְמִילָא חַה"ש יֵשׁ לֵה תְשִׁלוּמִין
כָּל ח' דְלֵמֵאִי מְקַשִׁית לִיְהָא אִי לַחַה"מ אִי לַחַה"ס תְשִׁלוּמִין ח' יֵשׁ לֵהֶם. וְשֵׁם בַּפ"ב דְחִיגָה
יַתְבָּאָר יוֹתֵר וְגַם כָּל סוּגְל' זֹו יַתְבָּאָר שֵׁם בְּחִידוֹ בַּס"ד: דָּף ה' ע"א וְת"ק וְר"ש תְשִׁלוּמִין
לְעַצְרָת מְנ"ל וְק"ל לְמֵאִי דְגָרַס ר"ח לְעֵיל אַצ"ל חַג הַמִּצּוֹת שְׁבוּ דִיבְרַת הַפְּתוּבַת תַחֲקִילָה
לֹוּמַר שְׁנֵה רֵאשׁוֹן.

התניח לר"ש פריד שפיר תשלומין לעצרת מנ"ל פיון דחה"מ לכסדרן אתי תשלומין מנ"ל אכל לת"ק דאפי' בשלא פסדרן עובר בג"ר ונפקא ליה מטעמא דמנייהו סליק. מאי ק"ל תשלומין מנ"ל דלמא ביהאי דיוקא דאצ"ל חג המצות שבו פתח הפתוח תחילה נמי כר"ש ס"ל.

אלא דלא דריש לי' כר"ש לומר שנה תחילה אלא דריש לי' להקישא שא דחג השבועות לחה"מ לתשלומין ז. ואע"ג דחג השבועות הלמד אינו מותר לת"ק דהא מ"ל לב"ת דג' רגלים.

הא קאמר לעיל אליבא למאן דמליף מחג המצות וחה"ש להקישא לתשלומין דעצרת דחג הסוכות פתוב רחמנא לאקושי לחה"מ ללינה אע"ג דהמלמד שהוא חה"מ אינו מותר דהא מיבעי ליה להקישא לתשלומין.

אפי' הכי הואיל והלמד דחה"ס מותר שפיר אתי' לן הא הקישא. הא ה"נ פיון דהמלמד חה"מ מותר לת"ק אע"ג דחג השבועות לת"ק מ"ל לב"ת ואינו מותר אפ"ה נ"ל מנין' נמי תשלומין לעצרת מהקישא לחה"מ.

דמה לי' אם הלמד לחוד מותר או המלמד לחוד: ול"ל דע"כ לת"ק לית לי' הא דיוקא דר"ש דלמה נאמר חה"מ שבו פסח תחלה. דאי אית ליה יותר מסתבר למידרשין' כר"ש לב"ת פסדרן דהשתא פולה קרא מחד עניינא דב"ת מייירי ולא למדרשין' בתרי עניינא רישא להקישא דתשלומין וסיפא דקרא לב"ת אלא ונדאי ת"ק לא משמע לי' האי דיוקא למה נאמר חה"מ שבו פתח תחילה' והשתא פריד שפיר תשלומין מנ"ל הא ליתא דהא לראב"ש דריש חה"ס לב"ת ורישא דקרא דחג המצות וחה"ש דריש לי' לתשלומין דהא מהאי טעמא לא קשה ליה לראב"ש תשלומין לעצרת מנ"ל אלמא דריש לקרא ב"ב עניינא.

וה"נ י"ל לת"ק דדרי' לחה"מ להקישא דתשלומין אע"ג דחה"ש וחה"ס מבעי' לב"ת ומאי פריד את"ק תשלומין לעצרת מנ"ל. אכל לגי' רש"י דר"ש דניק מלמה נאמר חג הסוכות ניחא דל"ל דת"ק נמי דניק לה ונפקא לי' מהא תשלומין דחה"ש דא"כ ה"ל לעצרת תשלומין כל ח' מדאיפקש לחה"ס ונהא ליפא למ"ד פן שעצרת יש לו תשלומין קל ח'.

א"ו פולה קרא לת"ק לב"ת אתי ולית ליה כלל דיוקא דר"ש א"כ תשלומי' לעצרת לגמרי מנ"ל וה"נ למאי דפרישת דיוקא דר"ש מתרנוניהו מפיק למה נאמר חה"מ שבו דובר תחלה ולמה נאמר חה"ס שבו דובר הפתוח נמי ניחא דמשמע להגמרא דהני תרתי למה נאמר פחדא אזלי או דייקין לתרנוניהו או אפי' חדא נמי לא וכיון דת"ק ל"ל בע"כ לדיוקא למה נאמ' חה"ס לומר שנה אחרון דהא לת"ק בג"ר בכל ענין עובר ומשנה הקישא דעצרת לחה"ס לתשלומין נמי א"א דא"כ תשלומין ח' הוי לעצרת ונהא ליפא למ"ד אלא ע"כ נ"ל לגמרי להאי דיוקא דלמה נאמר חג הסוכות ממילא נמי לית לי' להא דיוקא דלמה נאמר חה"מ א"כ תשלומין לת"ק לעצרת מנ"ל: ופסח בר מקרב ברגלים הוא כו' ואי לא אקריבי' אידיחי לי'.

ופי' התוס' נהרי מיד עובר עליו ועוד נ"ל לפרש דה"פ אי לא [אקרבין] אידחי ולא שיניף גבי' לאו דב"ת פלל משום דמשמע לי' להגמ' דאינו עובר בב"ת אלא בדבר שלאחר איחורו אפתי בר תשלומין הוא פגון פל הני דחשיב לעיל בפרייתא זו אבל בדבר דאי אפשר בתשלומין לאחר זמן הכשירו אינו עובר והינינו לישנא דלא תאחר לשלמו דקרא דמשמע אע"פ שאיחרו בר תשלומין הוי דאפתי רמי חיובא עלי' הוא דעובר עליו משא"כ פסח דאי לא אקרבין בזמנו אין לו תשלומין לא שיניף גבי' לאו דב"ת פלל: וכ"ת הא דרשינו לקמן (דף ה') והי' בה חטא ולא בקרבניה חטא פי' דאין הקרבן נפסל אינו עובר בב"ת והשתא קרא למה לי שאינו נפסל.

הא פינו דרבי רחמנא נדבה לב"ת אע"פ שאינו חייב באחריותו כדאמרינו לקמן ש"מ דאין הקרבן נפסל בעבר בב"ת דאי נפסל לא משפחת לה ב"ת בנדבה פינו שאינו חייב באחריותו ולא רמי עלי' חיובא מאחר שגפסל ע"י איחורו ממילא אין פאן ב"ת דהא לא קרינו בי' לא תאחר לשלמו וה"נ בנדך ובקרבנות חובה דרינו לקמן באפריש ולא אקריב לב"ת היכי משפחת לה דהקרבן נפסל באיחורו ולא קרינו ביתו לא האחר לשלמו ולא משפחת ללאו דב"ת אלא בדאמר ולא אפריש לחוד אבל דאפריש ולא אקריב וכן בקרבן נדבה למ"ל לאו דב"ת פלל מיהו מנדך וקרבנות חובה בדאפריש ולא אקריב לק"מ דאפ"ת דהקרבן נפסל באיחורו אפ"ה שיניף בהו ב"ת פינו דאפתי חיוב עיקר הנדך עליו וכן חיוב החוב עליו ולא פקע וצרי' להפרי' אחר' תחתייהם דהא חייב באחריותו עד שעת הקרבה אפתי קרינו בי' לא תאחר לשלמו וכ"ת הא פינו דהקרבן נפסל ע"י איחורו הדר הוי לי' אמר ולא אפריש לק"מ דסד"א באפריש ולא אקריב לא שיניף מעתה לאו דב"ת פלל משום פל היכא דאית' בי' דרחמנא אית'.

מ"מ הא ודאי קשה ב"ת דנדבה דאינו חייב באחריותו את"ל דהקרבן נפסל ע"י איחורו היכי משפחת לה לא קרינו בי' לא תאחר לשלמו פלל. אלא ודאי ש"מ דאע"ג דאין לו תשלומין אפ"ה שיניף בי' לאו דב"ת.

לק"מ דלא במי הא לפסח דפסח אי לא אקרבין בזמנו אידחי ליה מצד עצמו ולא מפח לאו דב"ת מש"ה לא קרינו ביה לא תאחר לשלמו פינו דאין לו תשלומין. אבל שאר קרבנות אפי' את"ל שקרבן שאיחורו נפסל פינו דאין פסולו מתמת דבר אחר אלא איסור ב"ת גופי' גרס פיסולו בע"כ עובר בב"ת.

דאי אמרינו אינו עובד ממילא לא נפסל ויש לו תשלומין מש"ה אי אפשר לומר דהפסול הנמשך מפח לאו דב"ת גורם לו להפקיע לאו דב"ת דאם אתה אומר פן אין פאן פסול וממילא קאי בב"ת ועוד נ"ל לפרש דה"פ ואי לא אקרבין אידחי לי' מיד בו ביום דערב פסח ואי אתה מוצא ג' רגלים לב"ת דידן' דאפי' רגל א' דרבי מאיר אין פאן.

ול"ד לצדקות ושאר מחנות עניים דעובר עליהן בב"ת לאלתר וכדפרישת לעיל דשאני הני דאין תלוין' בביאת מקדש פלל אבל פסח דאי אפשר להקריבו אנא במקדש כשאר פל הקרבנות וכיון דליכא שום רגל בזמן הכשירו אין בו משום ב"ת פלל.

מיהו מפי' רש"י משמע דס"ל כפי' התוס' דהא בסמוך אהא דקאמר סד"א הואיל ומתמת פסח קאתי כפסח דמי פי' רש"י וברגל א' יעבור עליהן ש"מ דס"ל דפסח ע"ע נמי מיד:

וא"ת א"כ דעובר עלפסח מיז בב"ת כשלא הקריבו בזמנו בע"פ תקשה לה הא דפ' י"ב דזבחים (דף ק') דרצה לומר אההוא עובדא שמתה אשתו של יוסף הכהן בע"פ וטימאהו בע"כ משום דס"ל לה יטמא מצנה ופירש"י וכינון דטומאת קרובי אין לו תשלומין ופסח יש לו תשלומין אלים טומאת קרובים לידחות פסח.

ואם איתא דאיכא לאו דב"ת בלא אקריב הפסח בזמנו בע"פ. הוי לי' פסח עשה דפסח ול"ת דב"ת וקא אע"ג דעשה דטומאת קרובין אלים טפי מפסח הואיל ואין לו תשלומין אפ"ה אין פח לעשה דאלים לידחות לעשה ול"ת פדמוכח בשילהי מס' חולין (דף קמ"א) גבי שלח תשלח אפי' לדבר מצנה דהיינו טהרת מצורע דאלים עשה דידי' דאית בי' משום שלום בית דאסור בתשמי' המטה וסד"א דלדחי לעשה דשלוח הקן ופריה וקא שלוח הקן עשה ול"ת הוא ואיך סלקא דעתך דמצורע דאינו אלא עשה לחוד אע"ג דאלים דחי לעשה ול"ת ודחיק הגמרא לאשכוחי בגוונא דליכא לל"ת דשלוח הקן כי אם לעשה לחוד וש"מ דאין עשה דאלים דוחה עשה הקל כשיש ל"ת עמה וה"נ אי בהדי עשה דפסח איכא ל"ת דב"ת עמה אמאי דחי לה עשה דלה יטמא אע"ג דאלים מיני' י"ל דה"מ דאין עשה דאלים דחי לעשה ול"ת קלין היכא דעשה הקל קאי בפני עצמה וכן הל"ת ואין הל"ת באה מפח העשה.

אבל הכא אין הל"ת דב"ת קאי בפני עצמה אלא העשה גורם להל"ת לבא דכיון דמחויב בעשה דפסח אי לא עשה פסח בזמנו עובר בבל תאחר ואין הל"ת קאי בפ"ע א"כ כשאנו אומרים דעשה דלה יטמא דאלי' דוחה לעשה דפסח דקיל ממילא אין פאן לאו דב"ת פיון דפקעי חובת פסח מיני' ואין חייב בו ממילא לא חל עליו לאו דב"ת פלל ולא משום דעשה דלה יטמא דחי לה אלא משום דאין פאן ללאו דב"ת פלל דכיון דהא עשה הגורמת ללאו פקע ליתא ללאו ולא חל מעיקרא פיון דבטיל הגורם לו: סד"א הואיל ומחמת פסח קאתי פפסח דמי פ"א רשי' ברגל אחד יעבור עליהם.

והא דלא פ"א דמיז בע"פ עובר עליו פמו פסח דהא רשי' בשיתת תוס' קאי דפסח עובר עליו מיז וכמ"ש בסמוך י"ל דהא דשלמי פסח פ"א רש"י שאבד ונתכפר באחר הא נעשה שלמים ובע"כ מיירי שנמצא לאחר שחיטה השני דאי קודם שחיטת השני פיון דקאי בשעת שחיטה ולא אקרבי דחי' בידי' ואינו קרב שלמים הוא גופי' לר' זירא (בפ"ט) דפסחים (דף צט) אלא ירעה עד שישתאב ויבא בדמיו שלמים וכיון דלאו בר הקרבה הוא פשיטא דאינו עובר עליו פלל.

וכיון דמיירי שנמצא לאחר שחיטת השני והא פסח נשחט אחר תמיד של פן הערבים כדאמרינו דיש פ' ה' דפסחים (דף נט) ומעתה אינו קרב שום קרבן משום עשה דהשלמה כדאמרינו התם אין לה דבר קרב אחר תמיד של בה"ע אלא פסח וכו' ושלמי פסח דינו כשלמי דעלמא וכמ"ש התוספות בפ"ד דמנחות (דף מט) גבי תדיר ומקודש ואי אפשר להקריבו בזמן שחיטת פסח.

וא"כ א"א לעבור עליו בב"ת בע"פ פיון דלאו בר הקרבה הוא. מיהו לרבה דפליג התם אדרבי זירא וס"ל דחצות שהוא זמן שחיטה גורם הדיחוי דאם נאבד בחצות אעפ"י

שְׁנַמְצָא קוֹנָדָם שְׁחִיטַת הַשְּׁנִי הוּא עֲצָמוֹ קָרַב שְׁלָמִים וְאִינוֹ רוּעָה דְהַשְׁתָּא מְשַׁכַּחַת לַב"ל דִּינָהּ בַּע"פ בְּנַמְצָא לְאַחַר חֲצוֹת וְקוֹנָדָם הַקָּרְבַּת הַתְּמִיד.

מִיְהוּ רִשִׁי אֲלִיבָא דְר' זִירָא פִי כֹן וְכֹן הֶעֱתִיקוּ הַתּוֹס' לְלִשׁוֹן רִשִׁי שְׁלָמִי פֶסַח שְׁאָבַד וְנִתְפָּר בְּאַחַר וְאַח"כּ נִמְצָא הֶרְאִישׁוֹן דְּקָרַב שְׁלָמִים וּמְדַכְתֵּב בְּשִׁנְתַּכְפָּר וְאַח"כּ נִמְצָא מְשַׁמַּע הָא נִמְצָא וְאַח"כּ נִתְפָּר הָנִי לִי דְחֻוּי וְאִין קָרַב שְׁלָמִים אֲלָא רוּעָה וְעוֹד אֶפְשָׁר לֹאמַר דְּמְשַׁמַּע לִי לְרִשִׁי דְלָא הָנִי ס"ד לְעֵבֹר עַל שְׁלָמִי פֶסַח הוּאִיל וּמְחַמַּת פֶּסַח קִאֲתִי קוֹנָדָם שְׁעֵבֵר עַל פֶּסַח גּוּפִי דְאָלוּ עַל פֶּסַח אִינוֹ עוֹבֵר עַד, שְׁקִיעַת הַחֲמָה שְׁעֵבֵר זְמַן שְׁחִיטָתוֹ כְּדִאֲמַרְיָנוּ בַּפ"ט דְּפֶסַחִים (דָּף צד) וְאִיךָ ס"ד שְׁעַל שְׁלָמִי פֶסַח יַעֲבֹר לְאַחַר הַקָּרְבַּת הַתְּמִיד מִיָּד וְאִיךָ יְהִי הַטָּפֵל חֲמוּר מִן הַעֵינְקָר וְהַשְׁתָּא אִפִּי אֲלִיבָא דְרַבָּה נִיחָא הָא דְפִי דַס"ד דְּבִרְגֵל חַד יַעֲבֹר עָלָיו וְלֹא בַע"פ: ע"ב וְנִאֲמַר לְהֵלֵן אִם נָדָר וְנִדְבָה פְתִיבוּ הַתּוֹס' הָנִי מְצִי לְאַתּוּיִי מְהָא עֲנִינָא גּוּפִי דְכְתִיב כְּאֲשֶׁר נִדְרַתְּ נִדְבָה.

וּל"נ דְּהָהוּא לֹא מְצִי לְאַתּוּיִי דְאִינוֹ מְוַפְנָה דְחַד בְּדִאֲמַר וְלֹא אֶפְרִישׁ וְחַד בְּדִאֲפְרִישׁ וְלֹא אֶקְרִיב וְתַרְוּנִיָּהוּ צְרִיכָא כְּדִאֲמַר לְקַמֵּן. אֲבָל אִם נָדָר וְנִדְבָה מְוַפְנָה הוּא דְרִישָׁא דְקָרָא מְשַׁלְמִי תוֹדָה אִינְרִי דְנִאֲכַלִּין לְיוֹם וְלִילָה וְכְתִיב בְּסִיפָא אִם נָדָר אוֹ נִדְבָה קָרְבָנוּ דְהִינּוּ שְׁלָא הִבִּיאוּ עַל הוֹדָאָה עַל גַּס שְׁנַעֲשֶׂה לוֹ שְׁנִאֲכַלִּין לַב' יָמִים וְלִילָה אַחַד.

דְּהָנִי מְצִי לְמִיכְתֵּב אִם לֹא עַל תוֹדָה יְבִיאָנוּ דְהָנִי דְבָר וְחִילּוּפִי מְרִישׁ דְקָרָא דָאָם עַל תוֹד' יְבִיאָנוּ דַה' קָרַב' תוֹד' נְמִי לָאוּ דְבָר שְׁבַחּוּכ' הוּא אֲלָא נָדָר וְנִדְבָ' הוּא דְהָא אִפִּי אִם נַעַשׂ גַּבִּי גַּס אִינוֹ מְחַוֵּיב לְהִבִּיאַ קָרְבַּן תוֹד' אַא"כּ נָדָר אוֹ נִדְבָ תוֹדָה א"ו מִש"ה שִׁנְיָה קָרָא בְּסִיפָא לְמִיכְתֵּב אִם נָדָר אוֹ נִדְבָה לְאַגְמוּרִי גַז"ש לְהֵאִי קָרָא דְכִי תִדְוֹר דְמָה לְהֵלֵן נִדְבָה עֲמוֹ אָף כְּאִן נִדְבָה עֲמוֹ.

וְהָא דְלָה' אֲלִיקִיכֶם אֵלוּ הַדְּמִים כְּכָר נִתְבָּאָר לְמַעְלָה: כִּי דְרוּשׁ יְדִרְשָׁנוּ אֵלוּ חֲטָאֵת וְאַשְׁמוֹת עוֹלָת וּשְׁלָמִים. פִּירְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת בְּשֵׁם י"מ דְנִפְקוּ לְהוּ חֲטָאֵת מְדַכְתֵּיב לְשׁוֹן דְרִישָׁה גַבִּי חֲטָאֵת דְכְתִיב דְרַשׁ דְרַשׁ מִשֶּׁה וְאַשְׁם עוֹלָה וּשְׁלָמִים דְאַתְקוּשׁ דְזֹאת הַתּוֹרָה בְּסוּף הַתּוֹדָה (דָּף פ"ב) וְלֹא יִתְכַן דָאָם כֹּן נְדָרִים וְנִדְבוֹת נְמִי וּבְכוֹר וּמְעַשֵּׂר וּפֶסַח נְמִי תִפְקַ מְהֵתֶם דְכֹלְהוּ אִתְקוּשׁ וּבַפ"ק דְנִדְרִים (דָּף ד) אֵהָא דְמִקִּישׁ נְזִירַת לְנִדְרִים לַב"ל מוֹקִי לָהּ מָר זוּטְרָא בְרִי' דְרַב מָרִי לַב"ל קָרְבָנוֹתֵינוּ אֲתִי וּפְרִיךָ הָא נ"ל מְדָרוּשׁ יְדִרְשָׁנוּ אֵלוּ חֲטָאֵת וְאַשְׁמוֹת.

וּפִי שָׁם הָרָא"ש דְאַשְׁכַּחַן בְּחֲטָאֵת דְרִישָׁה דְרַשׁ דְרַשׁ מְשֶׁה וְאַשְׁם כְּחֲטָאֵת דְכְתֵב כְּחֲטָאֵת וּכְאֲשָׁם. וְאַנִּי תְמַה עַל פִּי זָה.

דַא"כּ עוֹלָת וּשְׁלָמִים דְמִינְרִי בְשָׁל חוּבָה מִנ"ל לַב"ל דְהָא לֹא אִיִּתְקוּשׁוּ בְהֵאִי קָרָא לְחֲטָאֵת. וּמִפְּנֵי שְׁרָאָה הָרָא"ש לְשָׁם בַּפ"ק דְנִדְרִים לֹא מִיִּתִי הִגְמָרָא אֲלָא חֲטָאֵת וְאַשְׁמוֹת וְלֹא עוֹלָת וּשְׁלָמִים פִּי כֹן.

וְרַש"י פִי אֵלוּ חֲטָאֵת וְאַשְׁמוֹת שְׁהוּ נְדָרְשִׁין מִמָּה שְׁהָרִי חוּבָה הֵם מְוַטְלִין עָלֵיהּ וּק"ל לְמֵאִי דְאַפְרַשׁ לְקַמֵּן דְהָנִי תְגִי קָרָאִי דְמַרְבּוּ לְחֲטָאֵת וְאַשְׁמוֹת דְאֲמַר חַד לְאַפְרִישׁ וְלֹא אֶקְרִיב וְחַד לְאֲמַר וְלֹא אֶפְרִישׁ וְהָרִי אֲמַר וְלֹא אֶפְרִישׁ לֹא שִׁינְיָה גַבִּי חֲטָאֵת וְאַשְׁמוֹת שְׁהֵם שְׁל חוּבָה אֲלָא בְּדִאֲמַר אָדָם אַחַר הָרִי עָלִי לְפִטוֹר אֵת פְּלוּנִי מְחוּבָתוֹ.

א"כ הוי ליי פנדרים ונדבות: שְהרי אותו שְאמר הרי עלי אינו מְחויב בְהם מצד עֲצֵמו
אֵלָא מְחַמַת מוֹצֵא שְפִתְיוּ וּא"כ אֵינן נִדְרָשִׁין מֵאוּתוּ הַנּוֹדֵר וְהֵאִיף נִפְקָא לֵיהָ הָא מְדְרוֹשׁ
יִדְרָשְׁנוּ [צ"ל וכי אילו החובות הי' מוטלין] על הַנּוֹדֵר כֻּלָּל.

וְשָׂמָא י"ל פִּינן שְנִדְרַת לְפִטוֹר אֵת פְּלוּנֵי מְחוּבְתוֹ וְכִינן דְהַחֹבָה מְנוֹטְלַת עַל אוֹתוֹ פְּלוּנֵי
וְהוּא נִדְרַת לְפִטוֹרוֹ הָיִי לִי בְכָלֵל דְרִישָׁה דְקָרָא. א"נ י"ל דְהֵאִי דְדְרָשִׁי דְרוֹשׁ יִדְרָשְׁנוּ אֵלּוּ
ד' דְבָרִים שְבַחֹבָה לָאו מִמְשַׁמְעוֹת גּוֹפִי' דְקָרָא דְרוֹשׁ יִדְרָשְׁנוּ נ"ל הָא.

אֵלָא מִיִּתּוּרָא דְקָרָא דְרוֹשׁ יִדְרָשְׁנוּ נ"ל הָא וְעַל דְרָף זָה פִי' רִשִׁי לְקַמֵּן גְּבִי מוֹצֵא שְפִתְיָהּ
דְדְרָשִׁי לְה' אֵלְקִיָּהּ אֵלּוּ חֲטָאת וְאִשְׁמוֹת עוֹלַת וְשְׁלָמִים קָרָא וְתִירָא הוּא לְדְרָשָׁא לְרַבּוֹת
לְדָבָר שְבַחֹבָה אֵלְמָא לָאו מִמְשַׁמְעוֹתָא דְקָרָא נ"ל לְהוּ אֵלָא מִיִּתּוּרָא דְקָרָא.

וה"נ יש לפרש הכי ג"כ: עולות ושלמים פרש"י פגון עולות ראי' ושלמי תגיגה שְהו
חֹבָה דְאֵלּוּ נו"נ בְּרִישָׁא דְקָרָא כְּתָבָא. וְהַקְשׁוּ הַתּוֹס' אַרְאִי' נְחִיגָה זִמְנֵי קְבִיעַ לְהוּ דְעֵבֵר
הַרְגֵּל וְלֹא חָג אֵינּוּ חִיב בְּאַחֲרֵיֹתוֹן א"כ אֵי אַקְרָבִי' אַקְרָבִי' וְכו' כְּדָאָמ' לְעֵיל גְּבִי פִסַח
וְתִרְצוּ מ"מ הֵיכָא דְהַנְפְּרָשׁוּ וְלֹא הִקְרַבּוּ קָאֵי עֲלִיָּהּ בּב"ת פִּינן שְׁלֹא נִפְסְלוּ בְכָף וְק"ל
דְהָא לְקַמֵּן מְרַבָּה לְהוּ מְקָרָא דְמוֹצֵא שְפִתְיָהּ תְּשַׁמֹּר וְאַמְרִינן לְקַמֵּן חַד דְאָמַר וְלֹא אַפְרִישׁ.

שוב ראיתי להרשב"א שהקשה פן. מיהו למאי דפרקי' לעיל גבי פסח דפרקי' אי אקרב
אקרב וכו' משום דבל תאחר תלה רחמנא ברגלי' ופסח אידחי לי בע"פ ומיד עובר עליו
בב"ת אין פאן אפי' רגל אחד כדפי' התוס' מהשתא משפחת לה לב"ת גבי ראי' נחגיגה
שְהו חֹבַת הַרְגֵּל אִפִּי' בְּדָלָא אַפְרִישִׁים בְּעֵבֵר עֲלִיהֶן כֻּל אוֹתוֹ הַרְגֵּל.

לא מיבעיא לר"מ דאמר ברגל אחד עובר בב"ת דמ"ל שפיר. אלא אפי' למאן דבעי ב'
או ג' רגלים לב"ת בהגי שְהו חֹבַת הַרְגֵּל מוֹדוּ דְבַעֲבֵר אוֹתוֹ רְגֵל וְלֹא אַפְרִישִׁי דְה"ל
מְעוֹנוֹת שְׂאִין יוֹכַל לְתַמְנָן וְשׁוֹב אֵין לְהֵם תְּשַׁלּוּמִין וְלֹא דְמוּ לְשַׁאֲרַת כֻּל הַקְּרַבּוֹת דִּישׁ לְהֵן
תְּשַׁלּוּמִין לְעוֹלָם וְאֵי לֹא אַקְרָבִי הַשְׁתָּא מְקָרַב וְהוּלָף לְאַחַר זְמַן וְכו"ת פִּינן דְבַעֲבֵר רְגֵל
א' שׁוֹב א"צ לְהַפְרִישֵׁן כֻּלָּל.

א"כ לעולם לא משפחת לי ב"ת דידהו בג' רגלים והאיף חשיב להו תנא דלעיל בהדי
אינף שְעוֹבְרִים עֲלֵיהֶם בּב"ת בג' רגלים. דְהָא ל"מ ל"ב"ת דִּידְהוּ בַג' רְגָלִים דְהָא כְּבָר
פְּקַע חִיּוּבָא דִּידְהוּ לְאַחַר רְגֵל אֶחָד פִּינן שְׁלֹא הַפְרִישֵׁן בְּרְגֵל שְׁל זְמַן חִיּוּבָן וְהַשְׁתָּא אֵין
עוֹבֵר עֲלֵיהֶם בַּג"ר וְכַדְפִּי' לְעֵיל גְּבִי צְדָקוֹת וּבְהָא דְמִקְשָׁה פִסַח זְמַן (קְבִיעַי) [צ"ל קְבִיעַיָהּ]
לִי דִי"ל לְעֵיל דְחָשִׁיב לְעוֹלַת וְשְׁלָמִים בְּהַדִּי הָנִי דְעוֹבֵר בּב"ת בַּג' רְגָלִים מִיָּרִי בְּדַאֲפְרִישׁ
וְכַדְבְּרֵי הַתּוֹס' וּבְרִיָּתָא זֹה אִיָּרִי בְּדָלָא אַפְרִישׁ דְבַהֲהִיא לֹא הַנּוֹזְכֵר ג' רְגָלִים ל"ב"ת וִי"ל
דְכָל חַד וְחַד עוֹבֵר עֲלֵיו לְזְמַן דְשִׁיָּף גְּבִי' אֵי נְמִי עוֹלַת וְשְׁלָמִים דְבְרִיָּתָא קְמִיָּתָא לֹא
מִיָּרִי בְּשַׁל חֹבַת הַרְגֵּל אֵלָא מְשַׁל נְדָרִים וְנִדְבּוֹת מִיָּהוּ לְמֵאֵי דְפְרָקִי' לְעֵיל דְהָא דְפְרִישׁ גְּבִי
פִסַח אֵי אַקְרָבִי הִיָּנּוּ דְלֹא שְׁיָף גְּבִי' ב"ת כֻּלָּל פִּינן דֵּאֵין לוֹ תְּשַׁלּוּמִין לְאַחַר שְׁעֵבֵר זְמַנּוּ
א"כ רֵאִי' נְחִיגָה נְמִי בְּדָלָא אַפְרִישִׁי הוּאֵיל וְאֵין לְהֵן תְּשַׁלּוּמִין לְאַחַר הַרְגֵּל ל"ש בְּהֵן
ב"ת כֻּלָּל.

הא ונדאי קשה ב"ת דידהו בדלא אפרישי היכי משפחת לה: ול"נ לפ' דהאי עולת ושלמים דתני לאו משל חובת הרגל איירי אלא בעולת מחוסרי פפרה של זב וזבה יולדת ומצורע איירי דכולן מביאים עולת ביום טהרתו.

ושלמים משל נזיר איירי שמביא איל לשלמים במלאת נזרו דדבר שבחובה הו' ולא נידחין מהקרבה לעול' בין אפריש בין לא אפריש וכ"ח ל"ל לרבות שלמי נזיר מפי דרוש ידרשנו הא רפ"ק דנדרים [דף ג'] מקיש נזירות לנדר מלנדור נדר נזיר ואיפא למ"ד התם דהאי הקישא לב"ת קרבנותו אתא לק"מ דהא פריה התם מפי דרוש ידרשנו אלו חטאת (ושלמי) [צ"ל נאשמות] נפקא ומשני סד"א חידוש הוא דלא מתפיס לחטאת נזיר בנדבה ולאו לכפרה אתיא והתם רבי' קרא לחטאת נזיר לחוד לב"ת משום דחידוש הוא אבל שלמי נזיר איתרבי עם פל הקרבנות הקא וה"נ למאי דרצה לומר התם סד"א הינו חידושא הואיל ואם אמר הריני נזיר מן הסרצון הוי נזיר לפל.

א"נ אם גילח על אחד משלשתו יצא לא לעבור עליו בב"ת איפא למימר דכל זה אחטאת לחוד קאי ומשום דלא מתפיס לי' בנדר אבל שלמי נזיר מפי דרוש ידרשנו נפקא ותדע לה דהא דנפקא ליה התם לב"ת קרבנותיו מהקישא משום חטאת לחוד הוא ולא משום שלמיו דהא התם משמע דבהאי הקישא כ"ע מודו דאהא דמשני דחידושא הוא אם אמר מן הסרצוני לחודצ"ל הוי נזיר לכל [פרי לר"ש דל"ל דהוי נזיר לפל (וא"ל) [צ"ל מאי איפא למימר] ולא משני ר"ש ל"ל האי הקישא ש"מ דכ"ע מודו בו והא ראב"י נ"ל דב' רגלים עובר בב"ת מאלה תעשו לה' במועדי' מיעוט מועדים שנים.

ובסיפא דהאי קרא פתיב וילשלמיכם ודרשינו לה רפ"ב דתמורה [ד' י] לרבות שלמי נזיר. וכינון דשלמי נזיר גפי האי קרא דמיירי בב"ת פתיבא.

ש"מ דע"ע בב"ת וא"כ הקישא דב"ת לקרבנותיו ל"ל. אלא נדאי הקישא לחטאת אתיא דחטאת משלמי לא נפקא.

וה"נ י"ל לשאר תנאי אע"ג דשלמי מדרוש ידרשנו נפקא אפ"ה משום חטאת צריף להקישא: וכ"ת הא משמע התם דנזירות נדר ונידב הוא ומרישא דקרא דנדרים ונדבותיכם נפקא לן וילשלמי' לרבות שלמי פסח אתיא וא"כ ה"נ א"א לומר דהני שלמים דנ"ל מפי דרוש היינו שלמי נזיר הא בהאי קרא דב"ת נדרים ונדבות פתיב ושלמי נזיר נמי בכלל לק"מ דהא פלוגתא דתנאי היא בפ"ב דזבחים [דף קי"ז] ואיפא למ"ד נזירות לאו נדר ונידב הוא ומ"מ מהשתא אינו ראי' דהקישא ל"צ לשלמי נזיר מדראב"י דמרב' ב"ת מהאי קרא דאפשר לומר ראב"י משלמיכם מרב' שלמי פסח ולא של נזיר.

ומ"מ ל"ק למאי דפי' דשלמי נזיר מרב' מפי דרוש. די"ל דהאי תנא ס"ל נזיר לאו נו"נ ואין שלמיו בכלל נו"נ דקרא דב"ת: ה' אלקיה אלו צדקות ומעשרות.

ה"ה נמי הנה חצי למילף לצדקות מקרא דמעמף כמו דדריש בסמוך מעמף זה לקט שכחה ופאה שהן חלקו של עני דכתיב בי' את העני עמף כדפי' רשי' והא צדקות נמי חלקו של עני הן כמות' אלא פיון דמצי לאתוי' מרישא דקרא טפי ניחא לי' למיתי: צדקות ומעשרות ובכור רשי' נראה דלא גרס ובכור דהא גפי דרוש ידרשנו דמרב' חטאת כו' פי' דה"ה לבכור ומעשר ופסח שהן חובה והתוספות גרסי ובכור וכתבו בכור ומעשר מפי דרוש

יְדָרְשֵׁנוּ לֹא נִפְקָא דל"ד חַיִּיבָא דִּידְהוּ לְחַיִּיבָא דְחֻטָּאת וְאַשְׁמוֹת דְּאִי ל"ל בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר לֹא מְחַיִּיב בְּהוּ וּנ"ל ג'י רש"י עֵינְקֵר דְּהָא פְּרָתִי קָרְאִי אִיפָּא חֵד לֹאמֵר וְלֹא אֶפְרִישׁ וְחֵד לֹאֶפְרִישׁ וְלֹא אֶקְרִיב וְלֹא מְסִימִי הִי מְיִירִי מְאַמֵּר וְלֹא אֶפְרִישׁ וְהִי מְלֵא אֶקְרִיב כַּמ"ש שָׁם.

וְהַשְׁתָּא בְּכָל הַגֵּי דְקַחְשִׁיב מִשְׁפַּחַת לָהּ מִתְרַתִּי דְאַפִּי קְרַבְנוֹת שְׂבַחוּבָה פְּחֻטָּאת וְאַשְׁמוֹת מִשְׁפַּחַת לִי דְוּמַי דְאַמֵּר וְלֹא אֶפְרִישׁ דְנו"נ דְהֵינְנוּ שְׁנַתְחַיִּיב בְּהוּ וְעֶבְרוּ ג"ר וְלֹא הֶפְרִישׁוּן אֲבָל בְּכוֹר בְּחֵד הָא דְמִשְׁפַּחַת לָהּ דְהֵינְנוּ בְּלֵא אֶקְרַבּוּ אֲבָל בְּלֵא הֶפְרִישׁוּ לַמ"ל דְּהָא קִדְשׁ מִרְחָם מְאִילִיו מִש"ה שְׁיִיר לָהּ פִּינּוּ דְקָרְאִי לֹא מְסִימִי וְאִיפָּא לְמִימֵר דְּהָאִי קָרָא בְּלֵא אֶפְרִישׁ אִיירִי וְהָא בְּבְכוֹר לִיתָא לְפִיכָה לֹא קַחְשִׁיב בְּכוֹר בְּהַדִּי הַגֵּי: וּבְהַכִּי נִיחָא לִי דל"ח נְמִי מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה בְּהַדִּיָּהּ דְּהָא הָאִי מַעֲשֵׂרוֹת דְּתַנִּי הֵינְנוּ מַעֲשֵׂר דְּגֵן מִש"ה מִפִּיק לִי לְמַעֲשֵׂרוֹת בְּלִשׁוֹן רַבִּים דְּאִיפָּא מַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְעֵנִי דְעַל שְׁנֵיהֶם עוֹבֵר בַּב"ת.

וְאֵע"ג דְּמַעֲשֵׂר עֵנִי הַדְּבָר בְּרוּר דְנ"ל ב"ת דִּידְנִי מִמַּעְמָהּ כַּדְנ"ל לְקַט שְׂכָחָה וּפְאָה מְהַכָּא דְּהָא נְמִי חֲלָקוּ שְׁל עֵנִי כְּמוֹתָם וְכָתַב אֶת הָעֵנִי עִמָּהּ וְכַדְפִּי רִשִׁי דְאַלוּ מַה' אֶלְקִיָּהּ לֹא מִשְׁמַע לָן מ"ע דְּלֹא פְּתַב שָׁם זֶה לְגַבִּי רַק גַּבִּי צְדָקוֹת וּמ"ש פְּתַב שָׁם זֶה פְּדַפְרִישׁ רִשִׁי. מ"מ פִּייל לִי בְּהַדִּי דְמ"ש דְּשָׁם מַעֲשֵׂר חֵד הוּא. וְעוֹד שְׁהוּא בָּא חֲלִיפְתוּ דְבִשְׁנַת ג' וְשִׁשָּׁה מִפְרִישִׁין מ"ע בְּמָקוֹם מ"ש דְּשָׁנִים שְׁלֹפְנֵיהּ:.

אֲבָל מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה לֹא פִייל לִי בְּהַדִּי דְמ"ש דְּלֹא בְּנִי חֵדָא בּוּקְתָא נִינְהוּ וּל"ד לְהַדִּי וְהָא בְּבַרְיֵיתָא קַמְיֵיתָא לְעֵיל תַּנִּי צְדָקוֹת וּמַעֲשֵׂרוֹת בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר הַרִי דְנִקְט לְמַעֲשֵׂר דְּגֵן בְּפִנֵי עֲצָמוּ וּקְרָא לִי מַעֲשֵׂרוֹת בְּלִשׁוֹן רַבִּים וּלְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה' בְּפִנֵי עֲצָמוּ וּקְרִי לָהּ מַעֲשֵׂר בְּלִשׁוֹן יְחִיד הַלְפָּה וְנוֹדָאִי הָאִי מַעֲשֵׂרוֹ דְתַנִּי לֹא מְיִירִי פְּלָל מִמַּעֲשֵׂר בְּהֵמָה לֹא מְמַנּוּ לְחֹד דְּלֹא מְצִינּוּ בְּכֹלָהּ גַּמְר' דְּקָרוּ לִי לִשׁוֹן רַבִּים רַק מַעֲשֵׂר לִשׁוֹן יְחִיד וְלֹא בְּכָלְלָן ג"כ אִינּוּ וְכַמ"ש א"ו הָאִי מַעֲשֵׂרוֹת הֵינְנוּ מ"ש וְעֵנִי לְחֹד וְאַלוּ מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה לֹא קַחְשִׁיב א"ו ה"ט מְשׁוּם [דְּמַלְמ' צ"ל דְּלֹא מִשְׁפַּחַת] דְּוּמַיָּא דְאַמֵּר וְלֹא אֶפְרִישׁ דְבַכָּה ג' אִינּוּ עוֹבֵר ב"ת עַל מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה אֶלָּא בְּאַפְרִישׁ וְלֹא אֶקְרִיב לְחֹד פְּדַפְרִי לְעֵיל (ד"ה וּבְכוֹ') וְאַנִּי תַמ' עַל הַתּוֹס' דְּמַפְרִישִׁי דְמַכִּי דְרוּשׁ יְדָרְשֵׁנוּ לֹאֶנְפֵק' בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר.

א"כ מַעֲשֵׂר דְחֻשְׁבִּיב תַּנָּא לְעֵיל בְּהַדִּי הַנָּה דְעוֹבְרִי עֲלֵיהֶם ב"ת מְנַלְן. בְּשִׁלְמָא בְּכוֹר אִיפָּא לְמִימֵר דְנ"ל מַלְה' אֶלְקִיָּהּ דְּהָא בְּהָאִי קָרָא דְכִי אִם לְפִנֵי ה' אֶלְקִיָּהּ בְּסִיפָא בְּכוֹרוֹת בְּקָרָה וְצִאָנְהָ פְּתִיב אֲבָל מַעֲשֵׂר מְנָא לָן דְּהָא גַּבִּי מַעֲשֵׂר שָׁם זֶה לֹא פְּתִיב א"ו מַכִּי דְרוּשׁ יְדָרְשֵׁנוּ נ"ל מַעֲשֵׂר וְכַדְפִּישׁ"י: לֹא תִאָּחַר לְשִׁלְמוֹ הוּא וְלֹא חִילּוּפּוֹ בְּסִמּוּךְ מוּקִי לָהּ בְּחִלּוּפֵי עוֹלָה וּשְׁלָמִים וּקְצַת ק"ל הָא אֶפְתִּי לֹא עֵינְלִת' לְעוֹלָה וּשְׁלָמִים גּוּפִיָּהּ לַב"ת עַד סִיפָא דְקָרָא דְכִי דְרוּשׁ יְדָרְשֵׁנוּ פְּדַמֵּר בְּסִמּוּךְ וּכְבָר אֶפְתִּית' לְחִלּוּפֵי מַב"ת מִיְהוּ הָא לַק"מ דְּעוֹלֹת וּשְׁלָמִים דְאַתְרָבָה מַכִּי דְרוּשׁ הֵינְנוּ שְׁל חוּבָה דְהֵינְנוּ עוֹלֹת רִאֲנִי וּשְׁלָמִי חֲגִיגָה פְּדַפְרִי רִשִׁי וְתוֹס' אִי נְמִי עוֹלֹת שְׁל מְחֻסָּר פְּפָרָה וּשְׁלָמִי נְזִיר פְּדַפְרִישׁת בְּסִמּוּךְ אֲבָל שְׁל נְדָר וּנְדָבָה מְרִישָׁא דְקָרָא דְכִי תַדּוֹר נ"ל לַב"ת אָהּ ק"ל לְמַאי דַס"ד דְּהָאִי הוּא וְלֹא חִילּוּפִיו לְמַעוּטֵי חִלּוּפֵי חֻטָּאת אֲתִי הָא וְנָדָא קַשְׂיָא דְּהָא חֻטָּאת גּוּפָה לֹא אֶתְרַבּוּ לַב"ת עַד כִּי דְרוּשׁ סִיפָא דְקָרָא וְהָאִי מְמַעֵט בְּרִישָׁא לְחִלּוּפֵי.

מיהא אינו קשה כ"כ דבלא"ה פריה שפיר דהא למיתה אזלי: והי' ביה חטא ולא בקרבנה
חטא. לקמן הקשה התוס' (בד"ה מה מעשר) וקצת תימה בכול' שמעתי מהיכא תיתי לן
דנפסל דאיצטרף קרא דאינו נפסל וכו' אותו בלא ירצה ואין מאחר נדרו בלא ירצה ל"ל.

ולי לק"מ דהא לקמן אמרינו מוצא שפתיה זו מצות עשה תשמור זו מצות ל"ת ופריה
למה לי הא מובאת שמה ומלא תאחר לשלמו נפקא לן עשה ול"ת ומשני חד לאמר ולא
אפריש וחד לאפריש ולא אקריב וצריכא פדמסיק לקמן והשתא אי לא גלי קרא דאין
קרפן נפסל באיחורו ה"א דהני קרא אתו תרנוייהו ללא אפריש לחוד או ללא אקריב
לחוד והני תרי קראי לשנה עליו הפתוב לעכב הוא דאתו.

והשתא דנפקא לן מקרא דאין הקרפן נפסל באיחורו. בע"כ הא דשנה עליו הפתוב לאו
משום לעכב אלא חד ללא אפריש ואידך ללא אקריב הא דאתי וכה"ג מצינו רפ"ק
דזבחים (דף ד') דנ"ל מקרא דמוצא שפתיה דבעינן זביחה לשמ' ופריה אימא היכי דשחיט
להו שלא לשמה לפסלו והקשה התוס' הא בכל דוכתא בעינן בקדשי' שינה לעכב והכא
לא שינה ותירצו דפריה משינה קודש דאיכא תרי קרא ואמרינו לעיל אם אינו ענין
לשינה קודש תנהו ענין לשינה בעלי' ופריה השתא אימר תרנוייהו בשינה קודש ולעכב:
והא פיון דלאו בת הקרבה היא קרא למעוטי ל"ל.

נ"ל דעדיפא מיני' ה"ל להקשות דהא מן התורה יש לו תקנה ובת הקרבה היא דהא בפ'
ח' דמנחות (דף פ"א) פריה עלה הא דר"ח אמאי אין לו תקנה וליתי בהמה וליתי שמונים
בהמה ולימא אי הו' דקיימא תודה היא הא גמי תהוי תודה ונהא דתרנוייהו הי' ואי הו'
דקיימא תמורה היא הא תודה ונהא לחמ' ולקדשו מ' מתוך (ב) [צ"ל פ] דקאמ' התם ואם
אימא לדחוקי' דאמ' קדשי מ' מתוך פ'.

כ"ע אית להו האי תקנת' כמו שכתבו התוס' התם. ואע"ג דמשני עלה משום דקא ממעט
באכילה דד' או דפ' חילוף הגירס' דפירש"י שם מ"מ אם תדקדק היטב לכולן פירש"י
שם תראה שאין במיעוט אכילה זו שום לתא דאיסור תורה אלא איסור דרבנן גרידא
אלא לפום רהיטא דמילתא דר"ח דמשמע דאין לו תקנה מדינא פריה הכי: כגון שעברו
עליו ב' רגלים והומם.

ק"ל למה נאדי רב ששת ממאי דס"ד עד השתא דבחילוף ממש מיירי ובשלא הומם
ובחילופי עולה ושלמים ובשאבד אחר שעברו עליו ב"ר והפריש אחר תחתיו ולא נמצא
הראשון ועבר על השני רגל אחד וסד"א פיון דמפח קמא קאתי כו' קמ"ל וכדאמ' גבי
הומם וי"ל דאם מיירי באבד והפריש אחר תחתיו בע"כ מיירי בקרבן חובה או נדר דהרי
עלי דסייב באחריותו דאי בקרבן נדב' דהרי זו פיון דאין סייב באחריו' אי אבד אין צריה
להפריש אחר תחתיו וכיון דהכי הא בע"כ מצטרף רגל זה לב"ר שקודם הפרשת השני
פיון דאיכא משעת נדרו או משעת שנתחייב ג"ר זל הפרשות קרבנות הללו מכאן הא
עובר על ג"ר משעה שנתחייב עד השתא.

ופשיטא דעובר עליו בב"ת. אבל כשהומם א"ש דמיירי בקרבן נדב' דהרי זה דאי אבד
אינו סייב באחריותו אלא בהומם צריה לחללו על אחר וקמ"ל דאין ב' קרבנות מצטרפין
לב"ת דג"ר: ויש לי להוכיח מכאן דבקרבן חובה או של נדר אין צריה ג"ר לב"ת משעת

הפְּרִישָׁה דְּוּנְקָא אֵלּא מְשַׁעֲה שְׁנִיתִיב בְּקֶרְבֵּן וְעַד שְׁעַת הַקֶּרְבָּה מוֹנִין ג"ר וּאֵע"ג דְּאִיפָּא הַפְּרִישָׁה בְּנִתְיָם אִינוּ מְחַלְק מְלַצְטֵרֶף ג"ר הִלְלוּ מְהֻדְדִי וְלֹא אֲמַרִינּוּ כִּינּוּ דְאָמַר וְלֹא אֲפָרִישׁ וְאֲפָרִישׁ וְלֹא אֲקָרִיב מִתְרִי קֶרְאִי נ"ל לְקַמְן לִב"ת בְּעֵינֵי שְׁיַעֲבֵרוּ ג"ר לְאַחַד מְהֵנָּה לְחוּד וְלֹא הֵיכָא דְעֵבְרוּ מְקַצֵּת מִג"ר הִלְלוּ לְאָמַר וְלֹא אֲפָרִישׁ וּמְקַצֵּת לְאֲפָרִישׁ וְלֹא אֲקָרִיב דְּבַהֲאֵי גְוֹנָא אִין מְצַטְרְפִין זֶה עִם זֶה לִג"ר.

דא"כ אֲפִתִּי הֵנָּה מְצִי לְאוּקְמִי בְּאֶבֶד וְהַפְּרִישׁ אַחַר תַּחֲתִּיו וּבְקֶרְבֵּן חוֹבָה אוּ שְׁל נְדָר וּבְדֹאֶבֶד אַחַר שְׁעֵבְרוּ עָלָיו ב' רְגָלִים (וְה"א) (צ"ל וְהָא) מְדַאֲפָרִישׁוּ הֵימִים הֶרְאִישׁוּנִים דְּמִשְׁעַת הַנְּדָר יִפְלוּ וְאִין מוֹנִים לוֹ ג"ר אֵלּא מְשַׁעֲת הַפְּרִישָׁה וְכִינּוּ דְלֹא עֵבְרוּ ג"ר אֵלּא ע"י צְרוּף בֵּין ב' קְרַבְנוֹת קמ"ל קֶרְא דְלֹא מְצַטְרֶף: וְלֹא בְּקֶרְבְּנֵי חֲטָא מְדַאֲחֵרִים נְפָקָא קִשָּׁה לִי מֵאֵי פְרִיָּה דִּאֵע"ג דְּגִלִּי קֶרְא דְּבַכּוֹר שְׁעֵבְרָה שְׁנָתוֹ אִינוּ נְפֹסֶל בְּכַף אִפ"ה אִיִּצְטְרֶף לְמֵאֲחַר נְדָרוֹ ג' רְגָלִי אֵע"ג דְּעֵבֵר בִּב"ת דְּנָמִי אִינוּ נְפֹסֶל וְרַש"י פִּי דְּבַכּוֹר שְׁעֵבְרָה שְׁנָתוֹ דִּסְד"א שְׁיִפְסֹל הוֹאִיל וְעֵבֵר וְאִיִּחְרוּ שְׁהֲרִי אִין שְׁנָה בְּלֹא ג' רְגָלִי בְּרוּב שְׁנִים וְאִינִי יוֹדֵעַ כְּוֹנְנִתִּי אִי רְצָה לְפָרֵשׁ דְּמֵאֵי פְרִיָּה מְעֵבְרָה שְׁנָתוֹ לְמֵאֲחַר נְדָרוֹ מִש"ה פִּי דִּא"א לְשְׁנָה בְּלִי ג' רְגָלִים בְּרוּב שְׁנִים אֲפִתִּי לֹא תִּקְוֶן פְּלוּם בְּזָה הָא מ"מ כִּינּוּ דְּמִשְׁפַּחַת לָהּ בְּמִיעוּט שְׁנִים כְּדָרֵב שְׁמַעִי בְּעֵצְרַת דְּפַעְמִים ה' פַּעְמִים ו' פַּעְמִים ז' אִי לָאו קֶרְא דְּבַךְ חֲטָא וְלֹא בְּקֶרְבְּנֵי ה"א דְּהַקְרָבֵן נְפֹסֶל הֵיכָא דְּעֵבֵר בִּב"ת.

וְהָא דְּמִקִּישׁ לְמַעֲשֵׁר הֵינּוּ בְּמִיעוּט הַשְּׁנִי דְּמִשְׁפַּחַת לָהּ לְשְׁנָה בְּלֹא רְגָלִים וְאִי כְּוֹנְנִתוֹ מִהִכִּי תִּתִּי דְּבַכּוֹר שְׁעֵבְרָה שְׁנָתוֹ פְּסוּל לְפִיכָף פִּי דִּא"א לְשְׁנָה בְּלִי ג' רְגָלִים וּמִשׁוּם דְּעֵבֵר עַל ב"ת ס"ד שְׁיִפְסֹל ל"ל לְתַלּוּתוֹ בִּב"ת ת"ל מִשׁוּם דְּעֵבֵר עַל עֲשֵׂה דְּתֹאכְלֵנוּ שְׁנָה בְּשְׁנָה דְּכִתִּיב גַּבִּי בְּכּוֹר גּוֹפִין ס"ד דִּיִּפְסֹל.

לְפִיכָף כְּוֹנְנֵת רַש"י נְעֻלְמָה מֵאִתִּי: מֵאֵי פְרִיָּה מְדַאֲחֵרִים נְפָקָא וְכִמ"ש מִיְהוּ בְּהָא י"ל דְּהָא אַחֲרִים לִית לָהּ דְּרַב שְׁמַעִי כְּדָאֵמַר לְקַמְן אִין בֵּין עֲצָרַת לְעֲצָרַת אֵלּא ד' יָמִים בְּלִבְד וּלְפ"ז לֹא דַק רַש"י בְּמֵאֵי דְפִי בְּדַאֲחֲרִי אִין שְׁנָה בְּלֹא ג"ר בְּרוּב שְׁנִים הָא לְאַחֲרִים לֹא מְשַׁבְּחָ לָהּ פְּלֵל לְעוֹלָם אִפִּי בְּמִיעוּט הַשְּׁנִים לְמֵאֵי דְפִי רַש"י לְקַמ' מֵאֵן תְּנָא דְּפִלִּיג אֲדָרֵב שְׁמַעֲנָה ת"ק דְּלֹא אִיִּרִי בְּשְׁנָה בִּל"ר אַחֲרִי מְשַׁמַּע דְּלַאֲחֲרִי לְמ"ל לְעוֹלָם פְּלֵל לְשְׁנָה בְּלֹא רְגָלִים וּמִיְהוּ לְמֵאֵי דְפִי שְׁם דְּלַאֲחֲרִים נָמִי מ"ל לְשְׁנָה בְּלֹא רְגָלִים בְּהֵנָּה מְעוֹנְרַת הַרְרִי קוֹשְׂיָא לְזוּכְתִּי.

וְעַק"ל מֵאֵי פְרִיָּה מְדַאֲחֵרִים נְפָקָא דִּילְמָא כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן ס"ל דְּבַעִי ג' רְגָלִים פְּסֻדָּרֵן וְהַשְׁתָּא מְשַׁפַּחַת לָהּ לְשְׁנָה בְּלֹא ג' רְגָלִים פְּסֻדָּרֵן וְכְדָאֵמַר לְקַמְן. אִי נָמִי כְּרַבִּי ס"ל דְּאָמַר שְׁנָה תְּמִימָה מוֹנָה שְׁס"ה יוֹם וּמְשַׁפַּחַת לָהּ לְשְׁנָה בְּלֹא רְגָלִי בְּשְׁנָה מְעוֹנְרַת כְּדָאֵמַרִי לְקַמְן אֵלּא דְּבַהֲא נָמִי י"ל דְּקִי"ל אַחֲרִים רַבִּי מֵאִיר הוּא כְּדָאֵמַר בְּסוּף מִס' הוֹרִיּוֹת (דָּף יד) וְהָא ר"מ ס"ל לְעֵיל דְּבְּרַגְלֵי א' עוֹבֵר בִּב"ת הָא לְעוֹלָם לֹא מְשַׁפַּחַת לָהּ לְשְׁנָה בְּלֹא רְגָלֵי א' וְלִפִּי זֶה מֵאֵי דְּפְרִיָּה מְדַאֲחֵרִי נְפָקָא הֵינּוּ לְמֵאֵי דִּס"ל לְדִידִי פְרִיָּה הִכִּי.

מ"מ ק"ל דְּבַפ"ב דְּזִבְחֵי (דָּף כט) אֵד בֵּן עוֹזַי דֹּאֵמַר אוֹתוֹ בְּלֹא יְרָצָה וְאִין מֵאִח' נְדָרוֹ בִּל"י פְרִיָּה מְדַאֲחֵרִי נְפָקָא וּמֵאֵי קוֹשְׂנִי דִּילְמָא בֵּן עוֹזַי כִּר"ש אוּ כְּרַבִּי ס"ל וּמְשַׁפַּחַת לָהּ שְׁפִי לְשֵׁן בִּל"ר וְלֹא נְפָקָא לָן מֵאֲחַר נְדָרוֹ מִהַקִּישָׁא דְּבַכּוֹר לְמַעֲשֵׁר וְדוּחַק לֹאֲמַר דְּאִין לְחוּשׁ אִם הִגְמ' הוֹלֵף וּמִיִּשְׁבַּב בְּכָל עֲנָנִין.

ועד"ז פי' התוס' אהא דפריה התם אדבן עזאי מדאחרים נפקא ובפ"ד דתמורה (דף כא) בן עזאי לית לי' דאחרים דמפיק הקישא דבכור למעשר לענין שאינו נפסל משנה לחברתה וכן עזאי מפיק לה לאכול לפניו מן החומה כמעשר.

ויותר הי' לו לרש"י לפרש לפי שיטתו פיון דאיתקש בכור למעשר אפי' בג' שנים אין בכור נפסל כמעשר דכתיב מקצה ג' שנים תוציא כו' וזמן זה אי אפשר בלא ג' רגלים מיהו גם על פי' זה ק"ל דילמא הא הקישא דבכור למעשר דאחרים נ"מ למאן דפטור מן הראי' ומן השמחה דליתא בלאו דב"ת ומ"מ בתאכלנו שנה בשנה איתא דאין זה תלוי בביאת רגלי וכמש"ל.

ומגלו ללמוד מדאין נפסל משנה לחברתה הה"נ דאין נפס' משו' ב"ת פיון דמשפח' בלה לקא בענין שאין עוב' בב"ת ונ"ל דה"פ מדאחרי' נפקא וכינ' דגלי קרא דאין נפסל משו' עש' זו דשנה בשנה הה"נ דאין נפסל משו' לא תעש' דב"ת דמה לי אי עבר אמירא דרחמנא בעש' או בלאו וכ"ש למאי דאפרש לקמן דבשנה בלא רגלים עובר בל"ת דב"ת ול"ת זו פיון דלאו ברגלים תלי' רחמנא כמו שתלי לל"ת דב"ת אין לחלק בין מאן דאית' בראי' ושמחה למען דליתא אלא פולן שוין לעבור בב"ת של שנה וכמש"ל.

והכי נמי משמע מפי' רשי' בסוף פ"ד דתמורה (דף כ"א) שפי' יכול בכור שעברה שנתו כו' ונפסול מהקרבה הואיל וכתיב שנה בשנה וה"נ פי' בסוף פ"ב דזבחים (דף כ"ט) שעברה שנתו וזה איחורו דכתיב תאכלנו שנה בשנה אלמא הא דס"ד דפסול לאו משום לתא דב"ת ה"א הכי אלא משום הא גופי' הואיל ועבר משום תאכלנו שנה בשנה ה"א דנפסול: מ"מ גם על פי זה ק"ל דאי פריה הכי פיון דגלי קרא דאין נפסל משום דעבר אמירא דרחמנא משום שנה בשנה ה"א אי עבר אלאו דב"ת.

א"כ עדיפא מיני' ה"ל להקשו' הקישא דאחרים ולא אותו דכן עזאי ולא ביה חטא ולא בקרבנה חטא דאס"ד דמשום דעבר אמירא דרחמנא נפסל הקרבן. באפריש ולא אקריב וה"נ נדבה דהרי זו דמרבין לקמן לב"ת היכי משפחת לה הא ברגל א' עובר לכולי עלמא בעשה כדאמר לעיל ולקמן.

וכיון דברגל א' פבר עבר אמירא דרחמנא אי הקרבן נפסל בכף מה"ט. ב"ת לרגלים שלאחריו מנין פיון דכבר נפסל ושוב אינו ראוי פלל להקרבה מרגל א' ואילף וכ"ת דמירי בסלה הקרבן ברגל אי נמי דהבעלים אין ברגל לא בראי' ולא בשמחה עד רגל האחרון של ב"ת דנראו הבעלים והקרבן לב"ת.

הא ליתא דא"כ אין אותו רגל עולה למנין רגלים של ב"ת כדפי' לעיל דמש"ה פתיב רחמנא לחג השבועות לר"ש דבעי ג' רגלים פסדרן ללמד שיהי' הבעלים והקרבן ראויין ללאו דב"ת גם בחג השבועות מיהו למאן דמפרש דבשנה בלא רגלים עובר בלאו דב"ת י"ל דאע"ג דבעשה דרגל א' בע"כ אין נפסל הקרבן דאל"כ לא משפחת לה ללאו לב"ת.

סד"א ה"מ בעשה דקיל אכל לא העשה דב"ת דחמיר כדאמר בפ"ק דיבמות (דף ז') בשיטה דעלי' אטו עשה דוחה את ל"ת לאו לא תעשה חמור מיני' דעשה. דתפסול.

אבל מאן דמפרש דשנה בלא רגלים אין עובר אלא אעשה דשנה בשנה ואפ"ה רוצה ללמוד מיני' ללאו דב"ת שאין נפסל הקשה ה"ל בלא"ה אין נפסל. דאל"כ לא משפחת

לה ללאו דב"ת בל עיקר דהא פבר נפסל משעבר עליו רגל א' דעובר בעשה ואין ראוי להקרה ולא שינה בי' ב"ת דג' רגלים מיהו א"ל דלאחרים שהוא ר"מ לק"מ דאיהו ס"ל דברגל א' עובר בב"ת נהרי העשה דובאת שמה לא קדים לל"ת אלא שניהם באי' פאחד וקודם לכן לא עבר אממר' דרממנא מידי וה"נ בן עזאי דרריש מאותו דאין מאחר נדרו בלא ירצה א"ל נמי כר"מ ס"ל ושאר תנאי דס"ל דאין עובר בב"ח ברגל א' א"צ קרא לא לשאינו נפסל לא משום משנה לחברתה ולא משום ב"ת.

וקרא דוק' בה חטא דרשי ולא באשתה פדמסיק ותיקשא דבכור למעשר דרשי לכדר"י ור"ע דספ"ג דתמורה (נף כ"ה) מה בכור אינו נאכל אלא בפני הבית אף מעשר כן א"נ מה מעשר אינו בא מח"ל אף בכור כן.

ואותו בלא ירצה דרשי כדר"א. ספ"ק דנבחי' אותו בנבח (היא) [צ"ל הוא מדבר] ואינו מדבר בכהן: ומיהו ק"ל מהא דאמר התם בספ"ג דתמורה ולרבנן דמפקי להו לטעם אחר.

משנה לחברתה מנ"ל נ"ל מלפני ה' אלקיה וכו' שנה בשנה והשתא ל"ל הא לימא דס"ל דאין עובר בב"ת ברגל א' א"כ בע"כ אינו נפסל מחמת עבירה ואם משום כן עזאי (פל"ה) פריף לה הא איהו מאותו נפקא הא ולמה לי למימר דנ"ל משנה שנה.

ובע"כ צ"ל דא"א ללמוד דאין נפסל מחמת עבירה דאי נפסל לאו דב"ת בג' רגלים היכי מ"ל הא מיד שעבר עליו רגל אחד עבר בעשה דובאת שמה ונפסל מהקרה פבר די"ל דבעבר עשה בע"כ אינו נפסל אלא דשאני עשה דקיל מש"ה אונו נפסל אבל לא דחמור מעשה איפא למימר בעבר עליו נפסל מש"ה איצטרף קרא לבכור שע"ע שנה שאינו נפסל וש"מ מהאי טעמא דאפרש לקמן.

וכ"כ הרמב"ם בפ"א (מהלכות בכורות) עבר ואיחר הבכור בתר שנתו אע"פ שעבר בל"ת אם הי' תם ה"ז לא נפסל אלא מקרבן: \$\$\$ ציור בספר \$\$\$ מה מעשר אינו נפסל משנה לחברתה. פי' רש"י דכתיב מקצה ש"ש תוצא כל מעשר תבואתה אם שנה מעשר שנה א' או ב' נאפי' למאי דפי' לעיל דקרא דשנת הביעור איצטרף כמי שאינו בראי' ובשמחה (דעובר) [צ"ל דאינו עובר] עליו טל לאו דב"ת מ"מ קרא משמע' אפי' כמי שיש בהן דשינה בלאו דב"ת נאפ"ה א"נ משנה לחברתה וה"ה בכור דאמקוש למעשר אין נפסל משנה לחברתה אפי' מי שישנו בהן דעב"ת.

וכה"ג פי' התוספות לשיטתן דב"ת דמעשר בהפריש ולא נתנו וקרא דביעור בלא אפריש מ"מ בכולו משמע קרא דמתבער. ועוד דבקרא דביעור פתב מתנות עניים כדרשינן בפ"ה דמ"ש לגר וליתום ולאלמנה יהי' זה מעשר עני הלקט והשכחה והפאה והגי פיון דלאו בביאת מקדש תליין דמו לצדקות דעוברים בב"ת לאלתר כדפי' לעיל וממילא דאפי' מי שאינו בראי' ושמה נמי עובר עליהם בב"ת: אבל קדשים דבני הרצאה כו' וכ"ת לכתוב גבי קדשים אע"ג דבני הרצאה גינהו וכ"ש בכור ותיקשא דאחרי ל"ל די"ל דאי מבה חטא ה"א דקמ"ל קרא דאינו נפסל לגמרי ומ"מ אינו מרצה קמ"ל התיקשא דאינו נפסל ומהשתא איך קרא קמ"ל דארצויי נמי מרצה.

מ"מ אפתי ק"ל דפריף מדבן עזאי נפקא מאותו בל ירצה ומחמת קוש' זו מוקי לבך חטא לדרישא אחרית' ללא באשתה חטא ואם איתא דבקדשים דבני הרצאה מחד מעוטי י"ל

דאינו נפסל ומ"מ אינו מרצה הל"ל דצריכא אותו ובה חטא חד לאינו נפסל ואידך לומר דמרצה נמי והא הקישא דבכור י"ל דהא תנא דדריש ולא בקרבנה מיבעיא לי כר"ע דדריש בפרק ג' דתמורה דאינו בא מח"ל.

א"נ כן עזאי דאינו נאכל אלא לפני מן החומה או כר"י דאינו נאכל אלא לפני הבית כד"א התם וכל הני תנאי לית להו הא הקישא דאחרים פדמוכח התם וסוגיא דהתם יתבאר שם בחי' בס"ד: קדשים דבני הרצאה נינהו.

פ"ה התוספות דעולה מכפרת אחיבי עשה פדאמר פ"ק דזבחים [דף ז'] ואיני יודע למה פ"ה כן הא אפ"ת דאין עולה מכפרת פלום הא חטאת ואשמות נמי פתיבא בקרא דכי תדור נדר ומשום דידהו דבני הרצאה נינהו פתבו רחמנא בה ולא בקרבנה.

ושמא משום דהגמ' קאמר סתמא אכל קרבנות דבני הרצאה נינהו משמע דאכל הקרבנות דהאי קרא קאמר הכי ומיהו לא מילתא היא הא שלמים נמי פתיב בהאי קרא ואינו מרצין פלום.

מ"מ רש"י פ"ה בסוף פ"ב דזבחים [דף כט] קדשים דבני הרצאה נינהו פגון עולה שפכפרת על עשה ושלמים שמביא דורון ליתן שלום בין ישראל לאביהן שבשמים כו': דף ו ע"א אא"כ מבקשין ממון ואין לו.

פתבו התוספות שם בפ"ב דזבחים פ"ה הקונ' ממון של גזל אבל נראה דמייירי בנדר פדמוכח בפ"ב דשבת דתנ"ר' נתן אומר בעון נדרים מתה אשתו של אדם דכתיב אם אין לה לשלם וגו' והא בה ולא באשתה מייירי במשלם אח"כ אלא שעבר בב"ת וק"ל פיון שבעון דב"ת אינו עונש לאשתו המ"ל להא דבעון נדרים מתה אשתו הא כל ימיו בעומד ושלם קאי ושמא ישלם אחר זמן קודם מותו והא ל"ל דקמי שמיא גלי' ואם אין עתיד לשלם לאח"כ מתה אשתו הא אין הקב"ה מעניש האדם על שם סופו.

והכי אמרינן בירושלמי דפרקין גבי בינונים שתלוין מר"ה עד יוה"כ דפריה ואין הקב"ה רואה את הנולד ומשני אין הקב"ה דן את האדם אלא בשעה שהוא עומד בה מ"ט פי שמע אלקים את קול הנער באשר הוא שם א"ר לוי מה פתיב לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך למה ששנאת כל פועלי און פלומר פשפעל את האון ולא קודם לכן אע"פ שגלוי לפניו שסופו לפעול את האון ומיייתי עוד קראי לזה ונהוא דבאשר הוא שם איתא נמי בגמ' דידן לקמן בפרקין [דף טו] והא נמי ל"ל הא דאשתו מתה היינו לאחר שמת הוא ולא שלם נדרו הא קרא קאמר למה יקח משפכה תחתה ש"מ בעודו חי נענש בזה ונ"ל שבגמר בדעתו תליא מילתא דאם דעתו לשלם לאחר זמן אע"פ שעובר בב"ת אין אשתו מתה אבל אם גמר בדעתו שלא לשלם נדרו לגמרי אשתו מתה.

והכי משמע לי מדברי הר"ן בחי' בפ' דסנהדרין שכתב שם אהאי מימרא דר"א דאין אשתו מתה אא"כ מבקשין ממנו ממון ואין לו פ"ה שנדר ואין משלם נדרו פדאמר פ"ק דר"ה דבעון נדרים אשתו מתה דוקא פשגמר בדעתו שלא ליתן התם הא אם גמר ליתן אלא שהוא עני או שעבר על ב"ת אין אשתו מתה דוקא פשגמר בדעתו שלא ליתן אלא נ"ל במה שדחקו עצמם קמאי אהא דחייבה תודה פרת לערל זכר אשר לא ימול היכי מ"ל [ענין בדברי הרמב"ם והראב"ד בפ"א מהלכו' מגילה ובטי"ד סימן רס"א] והא כל

יָמֵיו בְּעוֹמֵד וּמַל קָאֵי וְתַלְמֵי פֶּרֶת דִּידֵי' עַד שְׂיָמוֹת וְהוּא עָרַל בְּמִזִּיד וּלְדִידֵי נִיחָא עַל דְּרָף זֶה שְׂפִתְבֵּיתִי בְּעוֹן דְּב"ת דְּכֶרֶת דְּעָרַל נְמִי בְּגִמְרָא דְּעֵתוֹ תְּלוּי דָּאֵם גְּמַר בְּדַעְתּוֹ שְׁלֵא לְמוּל פֶּלֶל לְעוֹלָם חָל עָלְיוֹ עוֹנֵשׁ פֶּרֶת מִיָּד וְאִין פֶּאֵן מְקוּם לְהֶאֱרִיף בְּזֵה מ"מ דְּכָרִי הֶר"ן צָרִיכִין תִּיקוּן קֶצֶת וְאִין לְהֶאֱרִיף א"נ י"ל דְּהָא דְּאֶשְׁתּוּ מֵתָה בְּעוֹן נְדָרִים אַע"ג דְּבְעוֹן דְּב"ת אִינוּ מֵתָה מ"ל בְּשִׁקְבַע לְנִדְרוֹ זְמַן פְּגוֹן שְׁיַלְמוּד פֶּה פְּרָקִים בְּיוֹם פְּלוּנִי אוֹ שְׂיָתוֹן לְצִדְקָה פֶּה וְכָה בִּי' פְּלוּנִי אוֹ שְׂאָר אִיזָה דְּבַר מְצוּהָ דְּכִינּוֹן דְּעֵבֶר זְמַן שְׁקִבְעוּ פִּקְעָה נְדָרוֹ מִמִּילָא וְשׁוּב אִין לוֹ תְּשְׁלוּמִין וְה"ל מְעוֹנוֹת שֶׁא"י לְתַקְּנוּ.

אַבְל בְּשִׁלְאָ קִבְעָה זְמַן לְנִדְרוֹ וּבִידּוֹ לְקִיָּמוֹ פֶּל יָמֵיו אֶלְאָ שְׂבִאִיחוּרוֹ עוֹבֵר בְּב"ת אִין אֶשְׁתּוּ מֵתָה בְּהֵאֵי עוֹן הוֹאִיל וְלֹא פִּקְעָה נְדָרוֹ לְגִמְרֵי וְאֶפְשָׁר לְקִיָּמוֹ עֲדִינּוֹן פֶּל יָמֵיו: מוֹצָא שְׂפִתְיָהּ זו מ"ע ל"ל מוֹבָאֵת שְׁמָה וְהִבְאֵתָם שְׁמָה נְפָקָא ק"ל הָא בְּהֵאֵי קָרָא דְּנֹבָא שְׁמָה פְּתִיב עוֹלוֹתֵיכֶם וְזַבְחֵיכֶם שְׁהוּן שְׁלָמִי' וּמַעֲשָׂרוֹתֵיכֶם וּתְרוּמַת יְדָכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבָחוֹתֵיכֶם וּבְכֹרֹת וְעֲלִיָּהוּ קָאֵי הֵאֵי עֲשֵׂה דְּנִבְאֵת שְׁמָה וְאֶפְתִּי לֹא שְׁמַעִינוּ מִיָּנִי' עֲשֵׂה לְקַדְשֵׁי בְּדִק הַבֵּית וְצִדְקָה וְאֶפְשָׁר דְּחֻטָּאֵת וְאֶשְׁמוֹת וְעוֹלֹת רֵאִי' וְשְׁלָמִי שְׁמַחָה שְׁהוּן חוֹבַת הֶרְגֵּל נְמִי לֹא אֶתִּיא מִיָּנִי' מִש"ה פְּתַב רַחֲמֵנָא לְקָרָא דְּמוֹצָא שְׂפִתְיָהּ לְעֲשֵׂה דְּמִיָּנִי' אֶתִּיא נְמִי פֶּל הֵנִי וְאִי מִשׁוּם דְּבִקְרָא דְּמוֹצָא שְׂפִתְיָהּ פְּתִיבִי נְמִי נְדָר וּנְדָבָה וְהֵנִי ל"ל הָא כְּבָר נ"ל עֲשֵׂה דִידְהוּ מוֹבָאֵת שְׁמָה הָא י"ל הָא דְּכַתְב רַחֲמֵנִי' לְהֵנִי בְּהֵאֵי קָרָא אַע"ג דְּאִיִּתְרַבּוּ כְּבָר לְעֲשֵׂה בְּאִידָהּ קָרָא לֹא מִשׁוּם הָעֲשֵׂה דְּמוֹצָא שְׂפִתְיָהּ אֶלְאָ מִשׁוּם הִלְאוֹ לֹא מְרָא לֵךְ דְּעֲלִיָּהוּ נְמִי עוֹבֵר בְּלֹא זֶה וִי"ל דְּקוֹשְׁיָי' זו דְּמוֹצָא שְׂפִתְיָהּ ל"ל מוֹבָאֵת שְׁמָה נְפָקָא לֹא קוֹשְׁיָא בְּפִנֵּי עֲצַמ' הֵיא אֶלְאָ אִידָהּ קוֹשְׁיָא סְמִיָּה דְּפִרְיָהּ תִּשְׁמֹר זו ל"ת ל"ל מְלֵא תִּאֲחֵר נְפָקָא וְכִינּוֹן דְּלִמְאִי דַס"ד דְּהִלְאוֹ דְּתִשְׁמוּ' מִיָּוֶתֶר דְּהָא כְּבָר נֶאֱמַר לֹא תִאֲחֵר מִהִשְׁתָּא הָעֲשֵׂה דְּמוֹצָא שְׂפִתְיָהּ דְּכ"ר לְנִדְרָא וּנְדָבָה נְמִי מִיָּוֶתֶר דְּהָעֲשֵׂה מוֹבָאֵת נְפָקָא וְהִל"ת מְלֵא תִּאֲחֵר נְפָקָא וְאִין צָרִיף ל"ל תִּשְׁמֹר דְּתִשְׁמֹר לְגִמְרֵי דְּכָל הֵנִי דְּאֶתִּיא ל"ל תִּדְּהוּ מְקָרָא דְּתִשְׁמֹר כְּוִלְהוּ אִיִּתְרַבּוּ כְּבָר לְלֹא בְּקָרָא דְּלֹא תִּאֲחֵר וְהֵנִי נְדָר וּנְדָב דְּכִתְיָבִי בְּקָרָא דוּבָא' שְׁמָה מִיָּוֶתֶר לְגִמְרֵי דְּל"ת נְפָקָא מְקָרָא דְּלֹא תִּאֲחֵר וְלְעֲשֵׂה א"צ דְּהָא כ"ר עֲשֵׂה דִידְהוּ בְּאִידָהּ קָרָא דְּנִבְאֵת שְׁמָה.

וּבִדִּין הוּא דֵה"ל לְהַקְשׁוֹת תַּחֲזִילָה תִּשְׁמֹר זו מְצַנֵּת ל"ת ל"ל וְאִת"כּ לְפָרוּךְ מוֹצָא שְׂפִתְיָהּ זו מ"ע ל"ל פִּינּוֹן דְּקוֹשְׁיָי' דְּמוֹצָא שְׂפִתְיָהּ אִידָהּ קוֹשְׁיָא דְּתִשְׁמֹר סְמִיָּה אֶלְאָ דְּהָעֲשֵׂה דְּמוֹצָא שְׂפִתְיָהּ קוֹדִים בְּקָרָא וּבְדִרְשָׁא דְּכַרְיִיתָא הַמְקַשָּׁה לְפִי סִידְרָא דְּקָרָא וּבְרִייתָא נְקִיט לְפִירְכָא דִידֵי' אִמְאִי דְּמוֹקְדָם מוֹקְדָם וְאִמְאִי דְּמִאֲחֵר מִאֲחֵר: חַד דְּאֶמַר וְלֹא אֶפְרִישׁ וְקִשָּׁה לִי הָא בְּקָרָא דְּכִי תִדְּוֹר נְדָר וּבְהֵאֵי קָרָא דְּמוֹצָא שְׂפִתְיָהּ מְרַבִּי לְקַדְשֵׁי בְּדִק הַבֵּית כְּדָאָמ' לְעִיל לֵה' אֶלְקִיָּהּ אֵלוֹ הָעֶרְכִין כו' וְהָא בַּפ' י"ג דְּחֻלִּין (דָּף קל"ט) פְּלִיגִי ר' יוֹחָנָן ור"ל.

ר"י ס"ל קַדְשֵׁי ב"ה חֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹן עַד שְׂיָבֵא לִיד גִּזְבָּר ור"ל אֶמַר הֵתָם דְּאִין חֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹן לְאַחֵר הַפְּרָשָׁה מִשׁוּם דְּהִיכָא דְּאִיִּתִי בִי' גִּזְא דְּרַחֲמֵנָא אִיִּתָא מִשׁוּם דְּכִתְיָב לֵה' הָאֲרָץ וּמְלוֹאָה אִם כֵּן לר"י מִשְׁפַּחַת לֵה' בְּקַדְשֵׁי בְּדִק הַבֵּית אֶפְרִישׁ וְלֹא אֶקְרִיב בְּדִאֶפְרִישׁ וְלֹא בָא לִיד גִּזְבָּר דְּהוּי דוּמְיָא דְּאֶפְרִישׁ וְלֹא אֶקְרִיב דְּקַרְבָּנוֹת מְזִבַּח אֶבֶל לר"ל דְּאֶמַר אִינוּ חֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹן אֶפְרִישׁ וְלֹא אֶקְרִיב בְּקַדְשֵׁי בְּדִק הַבֵּית לְדִידֵי' לַמ"ל.

וְל"ל תְּרַמִּי קָרָאֵי בְּקַדְשֵׁי בַה"ב וְאַע"ג דְּבִדְלִיתָא בְּעוֹלָם כְּמוֹ הַקְדִּישׁ שׁוֹר לַב"ה וּמֵת בֵּית וּנְפִל מוֹדָה רִישׁ לְקִישׁ דְּחֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹן כְּדָאָמַר הֵתָם אִין זֶה אֶפְרִישׁ וְלֹא אֶקְרִיב פִּינּוֹן

דליתני' אונדא לי' הפרשה קמיית' ומעשה הדר ה"ל אמר ולא אפריש ואפתי אפרי' ולא אקריב המ"ל.

ומיהו משפחת לה אפריש ולא אקריב בערכין דאפי' דיש לקיש מודה דחייב באחריותו עד שיבא ליד גזבר כדאמר התם מקרא וכל זמן שלא בא ליד גזבר הוי לי' פלא אקריב דקדשי מזבח והשתא בקדשי בנדק הבית לא אפריש משפחת לה בכולקו ולא אקריב למ"ל אלא בערכין לחוד לר"ל.

ובהכי ניחא לי' הא דקאמר הגמ' צריכותא בב' צדדי' לא אפרי' משום דלא קיים לדיבורא ולא אקריב משום דמשהי לי' גבי' והא פיון דלא מסיימי קראי הי' מייירי מלא אפריש והי' לא אקריב בצריכותא דחד צד סגי דאי לא פתיב אלא חד קרא ה"א דמייירי מההוא דחמיר דווקא אלא נדאי כדפרישית והשתא לר"ל מסיימי קרא דקרא דכי תדור דכתיב בי' לה' אלקי' דמדרכי לכל קדשי בה"ב דבכולן פתיב שם זה כדפני' התוס' בע"כ.

מייירי בלא אפריש דאלו לא אקריב לא משפח' לה בכולן אלא בערכין לחוד וקרא דמוצ' שפתי' דמרבין לקדשי בנדק הבית מיתורא דאשר דברת בפיה ולא ממשמעות דקרא איירי מדומיא דלא אקריב ובערכין לחוד ומשום ר"ל נקיט הגמ' צריכותא לכל צד: מיהו בלא"ה אינו קושיא כל פה הא דנקיט הצריכותא בב' צדדים שפן דרף הגמ' בכמה מקומות לעשו' הצריכות' בב' צדדים אע"ג דלא מסיימי קראי פאלו מסיימי ובע"כ לר"ל גופי' צ"ל פן דהא נהי דקרא דלא אפריש מסיימי לא אקריב לא מסיימי במאי איירי והא איפא לאוקמי לקרא דאשר דברת בערכין לחוד או בכל קרבנות בנדק הבית ואי לא פתיב קרא לה' אלקי' ה"א קרא דאשר דברת מלא אפריש איירי צריכותא דצד לא אקריב דקאמר הגמרא למה לי' אלא נדאי כדאמרן: מ"מ ק"ל לר"ל פיון דקרא דכי תדור נדר לה' אלקי' מסיימי דמייירי באמר ולא אפריש דאלו דומיא דאפריש ולא אקריב לדידנ' בקב"ה לא משפחת לה הא בסיפא דהאי קרא פתיב לא תאחר לשלמו ודרשינן הוא ולא חילופיו וכגון שעברו עליו ב' רגלים והומם וחיללו על אחר ועבד עליו רגל א' וכדמוקי לה רב ששת לעיל וקמ"ל דאין רגל זה של שני מצטרף לב' רגלים של ראשון.

אע"ג דשני מפח ראשון אתי והא ליתא אלא בהפרי' ולא אקרי'. הא שמעת מהאי קרא דכי תדור בין דומיא דאמר ולא אפרי' מדרכי קרבן בנדק הבית ובין אפרי' ולא אקריב מדמעט חילופיו.

דמשמע הא איהו גופי' דומיא דחילופיו דהיינו אפריש ולא אקריב אינדף עובר בב"ת קרא דמוצא שפתי' ל"ל פיון דכבר תרנוייהו שמעת להו מקרא קמא דכי תדור ובשלמא הא דמעט לקמן מסיפא דקרא דכי תדור פרט ליורש והא בפ"ק דקידושין (דף י"ג) אהא דתנו האשה שהביא ומתה יביאו יורשי' עולתה ומוקי לי' שמואל התם והוא שהפרישה מחיים וש"מ דהא דהמחניב גופי' עובר בהפריש ולא אקריב לק"מ דר"ל לטעמין' אונד' דס"ל דאפי' לא הפרישה מחיים דשיעבודא דאורייתא.

והשתא א"ל דמעט ליורש בדלא אפריש וכן הא דחשיב לעיל בכור ומעשר לב"ת והא ליתא אלא בדלא אקריבי' כדפירשתי לעיל וכן שלמי פסח לעיל דהיינו מפריש פסחו ואבד והקריב אחר תחתיו ונמצא הראשון דהיינו גמי אפריש ולא אקריב.

לק"מ דהני לא אתי להדני מקרא. וא"ל דכי דרש ידרשנו לשאר דברים שפחובה אתי פמו חטאת ואשמות דבהני משפחת לה דומיא דאמר ולא אפריש אבל מהא דאמרן קשה ול"ל דלר"ל הא דממעט ולא חילפיו לא מיירי בעברו ב' רגלים והומם וחיללו על אחר אלא מיירי בעברו ב' רגלים והומם ולא חיללו על אחר ועבר רגל אחר דכיון דאפי' בנדבה בהומם רמי רחמנא עליו בע"כ לחלל על אחר פדכתיב ואם בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנו קרבן לה' וגו' ואמר מר בבבלי מומי' שנפדו הפתוב מדבר ר"פ דבכורו' (דף ל"ז).

דמא לאמר ולא אפריש דהא אמר ולא אפרי' דקרבות חובה כה"ג הוי וסד"א פיון שעבר רגל א' עובר דכמאן שע"ע ג"ר דמי קמ"ל דהא ליתא דכיון דלמאי דס"ד השתא אין עובר בב"ת אלא בלא אפריש לחוד איה ס"ד שיצטרף ב' רגלים דאידיך עם רגל אחד של שני פיון שהפסי הפרשה בנתיים בתוך ג"ר הקלו של ב"ת.

והא פקע פבר איסור ב"ת למאי דס"ד השתא דבהפרי' ולא"ק ליפא ב"ת: וה"נ ק"ל מדכתי' בהאי קרא דכי תדור והי' בה חטא למעוטי ולא בקרבניה חטא פי' שאין הקרבן פסול אי עבר בב"ת ש"מ דמיירי נמי באפרי' ולא"ק דאי בדלא אפרי' מהיכי תימי לפסול הקרבן שהפריש אח"כ ובשעה שעבר בב"ת אפתי לא הי' מופרש ועומד ואע"ג דבמסקנא דריש בה חטא ולא באשתיה היינו משום ולא בקרבניה נ"ל מאותו דבן עזאי ומ"מ מדממע' קרבניה מאותו ש"מ דאפריש ולא אקריב נמי עובר (ולא) [צ"ל ואמר ולא] אפריש בע"כ לר"ל צ"ל נמי מפי תדור מדמרכי לקב"ה וקרא דמוצ' שפתייה למה לי וי"ל דהא דנפקא לן מלה' אלקיה לקב"ה לאו משום דהאי שם דכתיבי גבי קב"ה מופנה ולגז"ש אחי מהאי דכי תדור דהני נודאי אינו מופנה דלגופו אחי אלא האי לה' דגבי פי תדר לבד הוא דמופנ' ולגז"ש הוא דאחי נאי לאו אידיך קרא דמוצ' שפתייה ה"א דאין עובר בב"ת אלא באפריש ולא אקריב לחוד והאי הפנאה דלה' דקרא דב"ת לא אחי ללמד אלא על ערכין לבד דמשפחת לה גבי דומי' דלא אקריב הואיל וסגיב באחריותו אבל לאינה קדשי ב"ה דלא משפח' לה דומי' דלא אקריב לא.

משו"ה איצטרף אידיך קרא דמוצ' שפתייה ללא אפריש: אימא דיבורא לאו פלום הוא פי' דה"א דבשביל הדיבור אינו סגיב להבי' צריכא וכ"ת הא בתרנוייהו מרבינו קרבנות חובה פמו חטאת ואשמות והא הני אין חיובן בא ע"י דיבורו ול"ל ב' קרא בהני הא לא מסיימי קראי נאפי' לר"ל וכדפי' בסמוך נאי לא כתי' אלא חד הוי מוקמינן לה בלא אפריש אבל באפרי' ולא"ק ה"א בי' גזא דרחמנא אית' והא דקאמר הגמ' אבל אמר ולא אפריש דיבורא לאו פלום הוא אנדר ונדבה קאי שאין חיובן בא אלא ע"פ דיבורו א"נ י"ל דבקרבנו' חובה נמי משפח' לה אמר ולא אפריש כגון דאמר הרי עלי חטאת ואשם לפטור את פלוני מחטאת ואשם שהוא סגיב דבכה"ג נמי חל הנדר כדמוכח בפ"ק דחולין (דף כ"ב) דקאמ' לא צריכא דאמ' הרי עלי חלות לפטור תודתו של פלוני.

וה"נ משמע בפ"ב דתמורה (דף י'). והא בקרבנות חובה כה"ג משפחת לה אמר ולא אפריש וה"א דיבורו לאו פלום הוא קמ"ל: אימא דיבורא לאו פלום הוא מדקאמ' דהא דגרע לא אפרי' מלא אקרי' אינו אלא משו' דה"א דיבורא לאו כלו' מעתה מש"כ התוס' לעיל גבי מעשרו' דליכא ב' קראי בלא אפרי' אינו עובר בב"ת ולפי דבריהם ה"ה נמי

כָּל הַגֵּי דְרָבִי בִי קָרָא קָמָא דְכִי תְדוּר וְלֹא מְרַבֵּי לְהוּ בִּקְרָא דְמוּצָ' שְׁפִתְיָהּ בְּלֹא אֶפְרָי' אִינוּ עוֹבֵר לִיתָא פִּינּוּן דְּלִפֵּי דְבְרֵיהֶם קָרָא דְמוּצָ' שְׁפִתְיָהּ מְלֹא אֶפְרָי' אִינְרִי ל"צ לְרַבּוּי לְכָל דְּבַר שְׁבַחֹב' כַּמ"ש וְעַנֵּי לְקַט שְׂכָחָה וּפְאָה פִּינּוּן דְּחִיּוּבָן בָּא שְׁלֵא ע"פ דְּיַבּוּר פִּיּו אֵלָא מְאַלִּיהֶם רַמֵּי רַחֲמָנָא עֲלֵי' לֹא גָרַע מְאַפְרִי' וְלֹא"ק דְּקָרְבָּנוּ דֹּא ע"ג דֹּא"ל כָּל הֵיכ' דֹּאִית' בִּי גִזָּא דְרַחֲמָנָא אִית' כ"ש בְּדִלָא אֶפְרָי' בְּדִבְרֵי' שְׁבַחֹב' שְׁעוּבָרִי עֲלִיהָ' מ"מ יֵשׁ לְדַקְדָּק אִימָא אִיפְכָּאוּקְרָא דְכִי תְדוּר דְרָבִי לְכוּלָּן אִינְרִי מְלֹא אֶפְרִישׁ וּקְרָא דְמוּצָא שְׁפִתְיָהּ מְלֹא אֶקְרִי' וְכִינּוּן דְּלֹא רַבֵּי לְכוּלָּן אִינוּ לְנוּ לַב"ת בְּאֵלוּ דְּלֹא רַבֵּי.

מִיָּהוּ לְרַב וּשְׁמוּאֵל דַּס"ל דְּשִׁיעֵבּוּדָא לָאוּ דְּאוּרִייתָא מְהֻשְׁתָּא בַּע"כ קָרָא דְכִי תְדוּר דְּכַתִּי בְּסִיפָא דְּהֵאֵי קָרָא מְעַמָּה דְּמַמְעַט לְיִוְרֵשׁ מַב"ת בַּע"כ מִינְרִי בְּדֹאפְרִי' הַמּוֹרִישׁ מְחִיִּים וְכַדְפִּי' בְּסָמוּךְ.

ש"מ דְּקָרָא דְכִי תְדוּר מִינְרִי מְאַפְרִי' וְלֹא אֶקְרִי' א"כ ע"כ עַל פְּלוֹן עוֹבֵר בְּבַל תְּאַחַר בְּדֹאפְרִי' דְּהֵא בְּהֵאֵי קָרָא רַבֵּי לְכוּלָּן. מִיָּהוּ לַר"י וְר"ל דַּס"ל הֵתָם דְּשִׁיעֵבּוּד' דְּאוּרִייתָא אֶפְתִּי יֵשׁ לְוֹמֵר אִימָא אִיפְכָּא וְכַדְפִּי': וְיֵשׁ לְוֹמֵר דְּנוֹדָי בְּהֵי א"צ ב' קְרָאֵי לְלֹא אֶפְרִישׁ וּלְדוּמִיָּא לְלֹא אֶקְרִיב אֵלָא פִּינּוּן דְּגִלִּי קָרָא דְּעוּבָרִין עֲלִיהֶם בַּב"ת בְּהֵכִי סָגִי וּמְמִילָא הַפֵּל בְּכָלֵל דְּהֵא דְּגָרַע אָמַר וְלֹא אֶפְרִישׁ מְאַפְרִישׁ מְשׁוּם דַּס"ד דְּיַבּוּרָא לָאוּ פְּלוּם וְהֵא מְתַנַּת עֲנִים לְבַד מְצַדְקָה לָאוּ בְּדִיבּוּר שְׁלוֹ נְתַחֲזִיב אֵלָא בַּע"כ רַמֵּי עֲלֵי' רַחֲמָנָא וְה"נ מְעַשֵּׂר שְׁנֵי לֹא ע"י דְּיַבּוּר פִּיּו רַמֵּי עֲלֵי' אֵלָא מְאַלִּיו.

וְה"נ לֹא גָרַע גַּבֵּי הַגֵּי אֶפְרִי' מְלֹא אֶפְרִישׁ דַּל"ל גַּבֵּי הַגֵּי מְדֹאפְרִישֵי בִי גִזָּא דִּידְהוּ הַגֵּי דְּבִשְׁלָמָא גַּבֵּי קְדָשֵי גְבוּהָ ה"א מְדֹאפְרִישֵי בִי גִזָּא דְרַחֲמָנָא קִינְיָמִי מְשׁוּם דְּכַתִּי לַה' אֶרְצָן וּמְלֹאָה דַּמַּה"ט ס"ל לַר"ל דְּאִינוּ חֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתָן בַּקַּב"ה כַּמ"ש לַעֲלִיל.

אֲבָל הַגֵּי לְקַט שְׂכָחָה וּפְיָאָה דְּמַצְנֹת נְתִינָה אִינוּ אֵלָא לְהַדְיוּט פְּשִׁיטָא דְּכָל זְמַן שְׁלֵא נָתַן עוֹבֵר דְּנוֹדָי לֹא בְּגִזָּא דִּידְהוּ הַגֵּי עַד שְׁיַתָּן לְהֵן וְיִזְכּוּ בְּהוּ וְכֵן מ"ש לִיכָא טַעֲמָא לְפִטְרוּ מְדֹאפְרִישֵיָהּ מַה"ט גּוּפָא וּפְשִׁיטָא דְּעוֹבֵר בַּב"ת לְאַחַר הַפְּרִשָּׁה עַד שְׁיֵאכַל הֵן אוּ פְּדִינּוּם בִּירוּשָׁלַיִם.

וְאַפִּי' לְמַ"ד מ"ש מְמוֹן גְּבוּהָ הוּא הָא עֵינְקֵר מְצַנּוּתוּ אִינוּ אֵלָא לְאַכְלוּ בִּירוּשָׁלַיִם וְגַם בְּיָדוּ לְפָדוּתוּ וּלְהוֹצִיאֵו לְחַוְלִין וְלְאַכְלוּ הַפְּדִיּוֹן בִּירוּשָׁלַיִם וְלֹא וְלֹא שְׁיִיָּהּ לּוּמ' גַּבֵּי בִי גִזָּא דְרַחֲמָנָא וְה"נ הָא דְּפִינְשֵׁתִי דְּמִשְׁפַּחַת לְהָ בְּקָרְבָּנוֹת חוּבָה אָמַר וְלֹא אֶפְרִישׁ בְּאָמַר אַחַר הָרִי עֲלֵי לְפִטוּר חוּבָתוּ שֶׁל פְּלוּנִי הָא ל"ש גַּבֵּי הִלְלוּ מְתַנּוֹת עֲנִיִּים וְכֵן גַּבֵּי מ"ש וּצְדָקוֹת אַע"ג דַּל"ל גַּבֵּי דְּגָרִיעַ אֶפְרִישׁ מְטַעַם בִּי גִזָּא.

אַפ"ה פִּינּוּן דְּשִׁינְיָהּ גַּבֵּי לְמִימַר אָמַר וְלֹא אֶפְרִישׁ שְׁהָרִי חִיּוּבוּ ע"י דְּיַבּוּרוּ בָּא וְלֹא מְאַלִּיו מַש"ה אִינְצִטְרִיָּהּ ב' קְרָאֵי לְצַדְקוֹת. דֹּאֵלוּ חַד פִּינּוּן דְּלֹא מְסִינְיָמִי קָרָא ה"א דְּמִינְרִי מְאַפְרִישׁ וְלֹא נָתַן אֲבָל אָמַר וְלֹא הַפְּרִישׁ ה"א דְּדִיבּוּרָא לָאוּ פְּלוּם.

וְשְׁלָמִי פֶּסַח וּבְכוּר לֹא מְשַׁפַּחַת לְהָ בְּלֹא הַפְּרִישׁ אֵלָא בְּלֹא אֶקְרִיב לְחוּד וְכֵן מְעַשֵּׂר בְּהֵמָה דְּאִינוּ עוֹבֵר עֲלֵיוּ בְּלֹא אֶפְרִישׁ אֵלָא בְּלֹא אֶקְרִיב לְחוּד כַּמַּש"ל. וְגַם לֹא שְׁיִיָּהּ לְמִימַר בְּהֵא הָרִי עֲלֵי לְפִטוּר אֵת פְּלוּנִי מְאַלוּ.

בחד רבוי' לב"ת סג'י: ומדברי הרמב"ם נ"ל שיטה אחרת בקה ויתבאר במילואי'. וגם שם יתבאר הני תרי קראי דגבי עשויים למה לי: פיון שעבר עליו רגל אחד עובר בעשה נ"ל דאכל רגל ורגל עובר בעשה זו דהא בכל רגל ובאת שמה קרינו בי': אלא ונלדה בעצרת היכי משהי לה ק"ל דילמא חל אותו עצרת בשבת ואין קרבן יחיד דוח' את השבת והא י"ט של עצרת פיון דאינו אלא יום אחד ואם אי אפשר להקריב בו ביום אין עובר בעשה זו דובאת שמה ונהבאת פיון דאי אפשר בהבאה ולא דמי לפסח וסוכות אע"ג דכולו רגל בעינו לעשה ול"ת דב"ת והא א"א לז' ימי רגל בלא שבת.

מ"מ אפשר להקרי' שאר ימי הרגל אבל עצרת שאינו אלא יום אחד אם חל בשבת פיון שא"א להקריבו ביומו מעתה אין פאן משום עשה וה"ה לל"ת דב"ת ונ"ל מכאן דאע"ג דעצרת אינו אלא יום אחד אפ"ה הואיל ויש לה תשלומין כל ז' לענין ראני' נחגיגה דינו לענין ב"ת כשאר רגלים ומשך זמנו כל ז' לענין ב"ת.

תדע דאמר ר"ש לעיל רגלים פעמים ד' פעמים ה' הא פעמים ו' נמי משפחת לה בנדר לפני הפסח דעצרת שאחריו חל בשבת וכיון דבעי ר"ש ג' רגלים פסדון לב"ת וכיון דאותו עצרת אינו עולה לו למנין ג' רגלים שוב לא סגי בעצרת דשנה הבא להשלים ג"ר דה"ל שלא פסדון דהא קדים סוכות לעצרת ובע"כ אינו עובר ב"ת עד שיעברו ג"ר של שנה הבא פולן דה"ל ג"ר פסדון וה"ל ו' רגלים ולא עוד אלא דמ"ל פעמים ח' רגלים בנדר לפני עצרת ועצרת של שנה הבא חל בשבת דלא משפחת לה לג' רגלים פסדון עד שיעברו ג"ר של שנת ג' לנדרו א"ו עצרת נמי כשאר רגלי' לענין ב"ת ואין יום שבת מעכב על ב"ח מלחול כשאר רגלים אע"פ שא"א לז' ימי הרגל בלי שבת וכדפרשית.

מיהו ראני' זו יש לדחות דר"ש לא חשיב אלא מה שאפשר להיות בכל השנים כמו נדר לפני חג או לפני עצרת דנה יכול להיות בכל השנים אבל מה שאפשר להיות עי"ד מקרה לפעמים ואינו ברוב שנים לא קאמר.

וכה"ג אמרינו בסוף פרק ה' דסוכה (נ"ד) גבי מנין התקיעות פי קתני מידי דאיתא בכל שנה ע"פ שחל בשבת דליתא בכל שנה ל"ק. א"נ דבר שיש לו קצבה קאחשיב.

אבל דאל עצרת בשבת דבר שאין לו קצבה הוא דהא אפשר כמה שנים זה אחר זה לחול בשבת בזמן שהיו קובעים ע"פ הראני'. תדע דהא מ"ל פעמי' רגלים הרבה עד מאה ויותר מה"ט דבעינו פסדון כגון שחלה הקרבן באחד מן הרגלים פעמים הרבה או שהיו הבעלים טמאים הרבה פעמים באחד מן הרגלים דכיון דאינו לא בראני' ולא בשמחה אינו בב"ת א"ו דבר שע"י מקרה או שאין לו קצבה לא קאמר גם אין להביא ראיה דאם חל עצרת בשבת עולה לג"ר של ב"ת דדחיק לקמן אליבא דת"ק דר"ש דל"ל לג"ר פסדון שנה בלא רגלים היכי משפחת לה והשתא המ"ל אפי' בהקדיש קודם לפסח אלא שאותו עצרת חל בשבת דליכא ג"ר דקרא עד אחר עצרת של שנה הבא וכבר מלא לו שנה קודם פסח אלא ש"מ דעצרת קמא אע"פ שחל בשבת עולה למנין ג"ר.

הא ליתא דאפת"ה אפתי משפחת לה שנה בלא רגלים במי שאין חייב לא בראני' ולא בחגיגה אלא בשמחה לחוד וכהני דפי' לעיל דב"ת דידן' תלי מחמת דאיתן' בשמחה דקרינו ביה ונהבאת שמה מחמת שמחה כדאמר אפי' לקמן גבי אשה מהו בב"ת ת"ל דהא

איתא בשמחה הא להני בע"כ אין עצרת שחל בשבת עולה לי למנן ג"ר דהא שמחה עצרת אינו אלא יום אחד ולא כל ז' שהן ימי חול והא משפחת לה בהני שנה בלא רגלים ואפי' בנדר קודם הפסח שחל עצרת בשבת מיהו יש לדחות זה דמש"ה למ"ל לשנה בלא רגלים בכי האי גוונא משום דאיפא למ"ד בפ' ח' דפסחים (דף ע') שלמים ששחטו מעי"ט יוצא בהם משו' שמחה דלא בעינן זביחה בשעת שמחה ולדידך אפי' חל עצרת בשבת שמחה נהוג בו בשלמים ששחטו מעי"ט.

וא"כ אפי' הני דליתא בראי' נחגיגה אלא בשמחה לחוד אפ"ה עצרת שחל בשבת עולה להן לג' רגלים דב"ת דהא איתא בשמחה בשלמים ששחטו מעי"ט. ועוד הא לר"ז מביע' לי' אי הא דאיתנן בשמחה מהני לב"ת והשתא אליבא דר"ז דלא מהני לב"ת לא משפחת לה שנה בלא רגלים בכה"ג דאמרן.

מ"מ בלא"ה יש לדחות ראי' זו דהא משפחת לה לאשכוחי שנה בלא רגלים בחלה הקרבן בעצרת כדפי' התוס' שם. או שהי' הבעלים טמאים באחד מג"ר דאינו לא בראי' ולא בשמחה ובע"כ צ"ל כדפי' התוס' לקמן דהגמ' חד מתרי ותלתא טעמא נקט: מאי ואכלנו וולדה שלמים בחג דקתני חג השבועות ק"ל הא קימ"ל בפ"ק דביצה (דף י"ט) דנדרים ונדבות אין קריבין בי"ט וכ"ת דר' פפינס ס"ל כמ"ד דקריבין בי"ט א"כ מה פריף התם בפ"ג בתמורה (דף י"ח) א"כ מה אסקהדות' דרב פפינס פ"י מאי קמ"ל פיון דמייר' שהיו חולה בעצרת.

א"נ כדר"א שאכלהו בעצרת טובא קמ"ל דנו"נ קריבין בי"ט. ול"ל דאשנוויי קמא (דר"א) [צ"ל דרב זביד] לחוד פריף הא ולא אשנוויי דר"א.

דא"כ ה"ל להגמ' למקבע הא קושיא בטר שנוויי קמא דר"ז ולא בטר שנוויי דר"א פיון דלאו עלי' קאי ואפשר לומר פיון דקי"ל בפרק קמא דנחגיגה (דף ח') דישאל יוצאין י"ח בנו"נ משום מצות שמחה דרגל ונהיא דאין נו"נ קריבין בי"ט פ"י שם התוס' דמיירי בדקרב כפר לשלמי שמחה א"נ הא דיצאו י"ח שלמי שמחה בנו"נ היינו בהקריבן לש"ש דווקא והא שמחה שהיא מחובות הרגל לכ"ע קרב בי"ט והשתא פיון דלא מסתיים מהא דר"פ דהאי וולד הקריבו בתורת נו"נ וא"ל שהקריבו לצאת ידי חובת של ש"ש דלכ"ע קרב בי"ט.

משום הכי פריף שפיר מאי אסקהדותי' ומאי קמ"ל: מיהו למאי דפי' בחידושי בפ"ק דנחגיגה דאפי' אם רוצה להקריב נו"נ בי"ט פדי לצאת ע"י אכילתן ידי מצות שמחה אפ"ה אין קריבין בי"ט הואיל ועיקר הקרבתן הוי משום שנו"נ ונדרב כפר לא א"ש: והמחנור נ"ל מדקאמר ואכלנו וולדה שלמים בחג ולא קאמר והקרבנהו בחג ש"מ לא הקריבו בי"ט אלא מעינו הקריבו ואכלו בי"ט דזמן אכילת שלמים לב' ימים ולילה א' והשתא פריף שפיר מאי אסקהדותי' דר"פ: וכ"ת אי לישנא דואכלנו משמע אכילה ממש והקרבה היתה מעי"ט א"כ רישא דקאמר ואכלנוהו בפסח דקאי אאם נמי ה"פ שאכלוהו בפסח והקרבתה הי' בע"פ.

ובע"כ נולד כפר הנוול קודם הקרבה מחיים דאל"כ ה"ל יוצא דופן ופסול להקרבה כדאמרי' בפ"ב דחולין (דף ל"ז) וא"כ היכי קאמר בשלמא בפסח לא אכלנוהו אימר

מח"ז הוי הא פינן שנוולד עכ"פ בע"פ ראוי לאקרוב' בןודאי בשביעי של פסח דה"ל משביעי ואילך לילדתו ואמאי לא אקריבו בשביעי לק"מ דכולו התג בעינו ללאו ועשה דב"ת ואפילו אם אינו ראוי יום אחד מן התג להקרבה א"ע בעשה וכ"ש (כו"ז) [צ"ל בז'] ואפ"ל לא הי' מח"ז אלא ביום ראשון של פסח אינו עובר בעשה זו עד לאחר עצרת והאי בפסח ל"א אימר מח"ז הוי דקאמר לאו דא"א הי' להקריב בפסח משום איסור מח"ז דןודאי ביום ז' של פסח בע"כ הי' מותר להקריבו אלא ה"ק אימר מחסור זמן הי' במקצת הפסח ושוב אינו עובר בעשה בפסח זה מש"ה לא חש להקריבו בכל זה הרגל אע"פ שמוותר: ליתני בכל יום עובר בב"ת ואע"ג דבשנה בלא רגלים נודאי עובר עליו בכל יום ויום כמ"ש לעיל מההיא דרפ"ד דבכורות ואפ"ה לא קתני לה.

י"ל דהאי תנא לא קתני אלא במאי דשוו שנה בלא רגלים לרגלים לכלא שנה אהדדי דהיינו לענין ב"ת. אבל לענין לעבוד עליו בכל יום ויום דלא שוו להדדי אע"ג דבשנה בלא רגלי' עובר בכל יום פינן דברגלי' בלא שנה אין עובר לא קתני מ"מ צריך טעם למאי דס"ד דברגלים בלא שנה אינו עובר בכל יום ובשנה בלא רגלים עובר בכל יום דמאי שנא הא מהא: הניחא למאן דאית ליה פסדון.

ואע"ג דר"ש אמר לעיל רגלים פעמים ד' פעמים ה'. האי תנא ס"ל כר"ש בתדא דבעי ג' רגלי' פסדון ופליג עליו בתדא בשנה בלא רגלים כפרש"י ובספ' המאור.

תי' הא דקתני ברייתא עובר בב"ת דווקא ברגלים בלא שנה דסמיה לי' אבל בשנה בלא רגלים עובר משום תאכלנו שנה בשנה ואין שם בב"ת ומ"מ ביןבזה ובין בזה עובר ולא חש התנא לפ' אלא על מה דסליק מיני' אע"ג דאמ' מקדי תנא אלאני קא מהדר.

סד לאו כמשמעו וחד לאו הבא מפלל עשה וכמ"ד אאיסורי' קא מהדר וזה דחוק לפרש דעובר בב"ת דקתני אסיפא קאי ולא ארישא ועוד שנה בלא רגלים דרישא שיירי' לא פ' במאי קמיירי' כלל פינן דעובר בב"ת לאו עלי' קאי ועוד דאין נראה לומר דאיסורי נסיב ליה תנא בלשון לאני: וכ"ת הא נדאי תאכלנו שנה בשנה אינו אלא עשה ולאו דב"ת לשנה בל"ר מנין נ"ל דהכי נפקא ליה מדקבע רחמנא זמן שנה לבכור וכל הקדשים ונפקא לן מדכתוב כל וכינן דאמר רחמנא אייתי ולא אייתי ממילא קם לי בב"ת כדאמ' לעיל אדר"מ דברגל אחד עובר בב"ת משו' דכתי' ובאת שמה ונהבאת וכינן דאמ' רחמנ' אייתי ולא אייתי ממילא קם לי בב"ת.

ואע"ג דרבנן אמרי ההוא לעשה היינו משום דנ"ל מקרא אחר לזמן (קב"ת) [צ"ל ב"ת] דאין עובר ברגל א' בע"כ קרא דובאת שמה דחיק אנפשי' דאינו אלא לעשה דאל"כ אינו קראי לב"ת ל"ל. אבל בעשה דשנה בשנה א"צ לדחוק בזה דקמ"ל דבשנה בלא רגלים נמי עובר וכינן דאמר רחמנא אייתי ממילא קם לי בב"ת עוד תירץ בספר המאור הא דקאמר רגלים פעמי' ה' ה"מ לעבור עליו בכל יום ויום דכינן דעובר על ב"ת דרגלים מאחר דברא' פנים הוא יום אחד כף בכל יום עובר בב"ת אבל התלוי בשנה אינו עובר אלא על כל שנה ושנה כמו שנאמר תאכלנו שנה בשנה.

וק"ל הא האי שנה בשנה מיבעי ליה לאיזה שנה שנכנסת בחברתה הוי אומר זה שנה דידי' ולא של מנין עולם א"נ ליום אחד בשנה זו ויום א' בשנה זו לימד על הבכור ששנאכל

לב' ימים וליילה אחד כדאמ' רפ"ד דבכורות (דף כ"ז) ולא ללמד שא"ע אלא על כל שנה ושנה ועק"ל דמשמע ונדאי דבכור לאחר שנתו נמי עובר על כל יום יום דהא מסיק התם בנולד מום בבכור בזמן הזה לאחר שנתו אינו רשאי לקיימו אפי' שעה א' וש"מ דעובר עליו על כל יום ויום ואפ' למאי דפי' לקמן דהא דבכור בעל מום נאכל בתוך שנתו אינו אלא מדרבנן מ"מ כל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון ואי בכור תם מן התורה לאחר שנתו א"ע עד תשלום שנה שני' אמאי ב"מ דרבנן אינו רשאי לקיימו אפי' שעה א' קיימנו עד פלות שנה אלא ונדאי פירש"י עיקר: ול"ל דהאי תנא דשנה בלא רגלים לא פליג אדר"ש דאמר פ'עמים ה' דע"כ ל"ק דשנה בל"ר עובר בב"ת אלא באפריש ולא אקריב דומיא דבכור אבל אמר ולא אפריש א"א ללמד מרבויו דכל לשאר קדשים פיון דלא משפחת לה כה"ג גבי בכור גופא א"א לה לרבויו מפל אלא דומיא דמ"ל גבי בכור כה"ג לימא דהא (איצטריף) [צ"ל דאיצטריף] קרא לאמר ולא אפריש היינו טעמא משום דה"א דיבורא לאו פלוס הוא ומהשתא פיון דגלי קרא דיבורא מילתא הי' וצריף לקיימו ממילא ילפינן אמר ולא אפריש מלא אקריב בכ"מ ולא עוד דעדיפא מלא אקריב דא"ל כל היכי דאיתי בי גזא דרחמנא איתא.

וכיון דדומיא דבכור דהיינו בלא אקריב ואפ"ה עובר בב"ת. כ"ש ללא אפריש: והשתא אי שנה בלא רגלים לר"ש עובר בב"ת פ'עמים ד' או ה' לא משפחת לה.

מיהו אפתי י"ל דגבי בכור דכתב רחמנא בהדיא שנה אפי' ר"ש מודה דעובר בלאו דב"ת בשנה בלא רגלים. ולא פליג אלא בשאר כל הקדשים ולא דריש כל לרבות כל הקדשים לענין שנה: וכ"ת הא בהאי ברייתא דתייבי הדמים קחשיב בכור בב"ת בג' רגלים וקאי עלה ר"ש ופליג ואמר ג"ר פסדון בעינן וחס המצות תחילה והא שנה בבכור בהדיא פתיב.

י"ל דהא דנקיט פסדון גבי בכור לאפוקי שלא פסדון פגון עצרת או סוכות תחילה אע"ג דמלו ג"ר קודם לשנה אינו עובר ומיהו במלו שנה בלא רגלים דקדים שנה לג"ר פסדון בבכור לחוד עובר ובכולן אינו עובר עד שעברו ג"ר פסדון דוקא ועוד בלא"ה ניחא נהי דקדמי ב"ת דבכור לג"ר פסדון אפ"ה שניף למחשבי בהדי אינף פיון דשייף בי' ב"ת לאחר ג"ר נמי וכה"ג פירשתי לעיל גבי צדקות: עוד נ"ל דר"ש נמי אית ליה בכל הקדשים בשנה בל"ר עובר עליו כמו גבי בכור מרבויו דכל הבכור פדתנ' בספרי וקי"ל סתם ספרי ר"ש.

מיהו לא ללאו דב"ת מרבי להו אלא לעשה משום דס"ל בבכור גופי' בשנה בל"ר אינו עובר בלאו אלא בעשה דשנה בשנה לחוד וטעמא רבה איכא בהא מילתא דבשלמא לת"ק דבג"ר אפי' שלא פסדון עובר בב"ת כ"ש למ"ד בב' רגלים או ברגל א' עובר א"כ פיון דקבעי רחמנא זמן שנה לבכור ולכל הקדשים כל כפה דעברה שנתו עובר בב"ת דכיון דדאמר רחמנא אייתי ולא אייתי ממילא קם לי' בב"ת אבל לר"ש פיון דס"ל דאצ"ל לחה"מ ולא לחה"ס וכתב רחמנא לתרנוייהו יתירא לומר לה דאפי' בד' רגלים שלא פסדון אינו עובר על ב"ת ואפ' בה' רגלים שלא פסדון א"ע.

אע"ג שא"א להו בלא שנה. בע"כ שבקני' לקרא דאיהו דחיק ומוקי אנפשי' דתאכלנו שנה בשנה אינו אלא לעש' פמו קרא דובאת שמה להני תנאי דפליגי אדר"מ ונ"ל מקרא דברגל אקד אין עובר ב"ת מש"ה מוקי ליה לקרא דובאת לעשה מה"ט.

ה"נ לר"ש האי קרא דשנה בשנה בע"כ לעשה אתי מה"ט גופי' ונ"מ למאן דליתא לא בראי' ולא בשמחה דליתא לעשה דובאת שמה אבל בעשה דשנה בשנה אית' דעשה זו לא תליא רחמנא בביאה אע"ג דאפתי בברייתא לא מתוקם פנותי' דר"ש מדתני רגלים בלא שנה ש"מ דאלאני מהדר מדנקט רגלים דאלו עשה ברגל א' נמי איתא ורגלים דנקט ל"ל.

מ"מ ניחא הא דקאמר הניחא למאן דאית ליה פסדון דהיינו ר"ש דאהא דפריד שנה בלא רגלים היכי משפחת לה לחוד קאי עוד אני אומר דהאי תנא דמרבני פל הקדשים לשנה בלא רגלי' לבל תאחר ונפקא ליה מפל דכתיב גבי שנה דבכור היינו דווקא קדשי מזבח דומיא דבכור שהוא ק"מ אבל קדשי בידק הבית דלאו דומיא דבכור הן אין לנו ואין עובר עליהם בב"ת אלא ברגלים בלבד דרבינוהו קרא בהדיא אבל לשנה דלא רבי לא תדע דמה"ט לא חשיב בהדיא ברייתא דאיירי בה ר"ש ואמר עלה רגלים פעמים ג' פעמים ד' פעמי' ה' אלא קרבנות קב"ה בלבד ואלו מקרבנות מזבח לא חשיב אפי' אקד משום דלא משפחת לה בהו להאי פעמים ד' דר"ש דאי אפשר לד' רגלים מכ"ש ה' בלא שנה וכבר קדי' ב"ת דשנה קודם להם כמש"ל ומיהו לפי מה שהוכחתי דאע"ג דאית ליה לר"ש האי דרשא דכל דרבנות פל הקדשים לשנה בל"ר מ"מ היינו דווקא לעשה ואע"ג דברגל אקד עובר בעשה דנהבאת שמה נ"מ להא דפרישת לעיל אבל בלאו דב"ת ר"ש ל"ל פלל בשנה בל"ר אפי' בבכור גופי' כ"ש בשאר קדשים דאלת"ה למ"ל בבכור ושאר קדשי מזבח לד' וה' רגלים דר"ש השתא הדרא קושפי' לדוכתי' אמאי לא נקיט בהאי ברייתא דלעיל אלא קב"ה ולא קדשי מזבח לענין ב"ת הא פינו דבשנה בל"ר לית' ללאו דב"ת לר"ש אלא עשה בלבד וי"ל הא דלא חשיב מק"מ פלום משום ת"ק שייר להו דאמר פינו שעברו ג"ר עובר בב"ת דלא בעינו פסדון ומשמע דאם לא עברו עליו ג"ר אע"ג דכבר עברו עליו שנה אפתי אינו עובר בב"ת דכולי מקלתא בג"ר תליא והא ליתא אלא בקדשי בידק הבית לחוד אבל בק"מ לפעמים אע"פ שלא ע"ג ג"ר פינו שעברו עליו שנה ומ"ל פרבי או פדרב שמעי' פדאמ' לקמן מיד עובר בב"ת: מ"ל לרבי דאקדשה פתר חז"מ כו' אלא לרבנן המ"ל דאי בדאקדשי' בתוך הרגל דכי מטא שתא אפתי ליפא ג' רגלים דשלימי' בעינו פדלעיל ה"נ איפא רגלים שלימים דסוף רגל ראשון דאשתמד מצטרף על תחילת רגל דהשתא פן פ' התוס'.

ומפאן נ"ל להוכיח דשנה דב"ת מונין לו מיו' אל יום ומשעה אל שעה ואם נדר באיזה יום מן הרגל בו' שעות ביום אינו עב"ת עד שנה הבא בו' שעות של אותו היום דאי במיום אל יום לחוד סגי ומשעה אל שעה לא בעינו וכי מטא לשנה הבאה ליל אותו יום מיד עובר.

מ"ל שנה בל"ר בנדר בתוך הרגל בתוך הלילה או ביום הא בכניסת לשנה הבאה ליל אותו יום שנדר שנה מלא ורגלים לו מלא עד אותו שעה ביום שנדר אשתמד דהא נודאי לענין רגלים משעה אל שעה בעינו פדמוכח לקמן גבי נהרי רגלים דלא חיילי מאורתא

וקא תשיב דאפי' נדר בליל יט"ר אין רגל זה עולה לו לענין ב"ת משו' דכולה רגל בעינן כדפי' התוס' וכמ"ש שם.

וא"כ ה"נ בנדר בתוך הרגל אם אינו משעה אל שעה ליכא פולה רגל דמה לי אם חסר קצת שעות מן הרגל בתחילתו דאינו עולה לו. ומה לי אם חסר בסופו ואפי' אם תדחק לחלק בניהם אפ"ה מ"ל שנה בל"ר בנדר ביט"ר דרגלים לא מלו עד משעה אל שעה משנדר דהא היינו דקאמר הגמ' ונהרי רגלים דל"ח מאורתא ואלו שנה מלא עם פניסת ליל יט"ר.

א"ו ש"מ דבשנה נמי בעינן משעה אל שעה דהשתא שנה ורגלי' באים פאחת ולא משפחת לה שנה בל"ר. וכ"ת מנ"ל הא דבשנה דב"ת בעינן משעה אל שעה הא בהרבה שנים של תורה במיום אל יום לחוד סגי כמ"ש לקמן בשם התוס' י"ל דכיון דשנה דקדשי' רבי רחמנא גבי שנה דבכו' מדקתיב כל הבכור פדתנן' בסופרי וכמ"ש לעיל דומיא דשנה של בכור רבי להו לכו אמרינן לקמן דשנה דבכור מונין לו משעת הרצאה דהיינו תחילת ליל שמיני משנולד ונהרי שנת הבכור לעולם אינו אלא משעה אל שעה פיון דאין שנתו מתחיל בכל פעם בתוך היום אלא בתחילתו אע"פ שנולד בתוך היום ה"נ גבי כל הקדשים אע"ג דמשפח' לה שנה בלא משעה אל שעה בנתחייב בהן תוך היום ולא בתחילתו דומי' דבכור בעינן משעה אל שעה דווקא ולא דמי להא דאמרינן בעלמא אין דנין אפשר משא"א דש"ה פיון דגלי רחמנא ב"ת דקדשים בשנה גבי בכור ע"כ דומיא דבכור בעינן.

אבל אין לדחות ראני' זו דהא דפריה שנה בל"ר המ"ל קאי אבכור לחוד דקתני א' בכור וא' כל הקדשים ע"ע בשנה בל"ר דהא בבכור משעה אל שעה לא מ"ל כדפי' דהא מדמשני לרבי מ"ל כגון דאקדשי' וכו' ש"מ דאשאר קדשי' קאי שקדושי' על פיו דאי בכור קדוש מאליו מרחם וא"צ להקדישו: מ"ל לרבי דאקדשי' בתר חה"מ פירש"י בתוך הרגל ואית דאמרי לאחר הרגל בשילהי אדר בתרא לאו דווקא אלא לאחר שיצא אדר קאמר משום דק' לרש"י מבתר חה"מ עד שילהי אדר שני למ"ל להני שס"ה ימים דקרי שנה תמימ' לרבי מש"ה דחיק לפרש פן ואני תמה דהא מ"ל שס"ה ימי' מכיון מבתר חה"מ עד שילהי אדר שני ע"ד שאמ' שמואל בפ"ב דערכין (דף ט') אין שנת לבנה פחותה משנ"ב ולא יתירא על שנ"ו פיצד שניהם מלאים ששה שניהם חסרים שנים א' מלא (י"א) [צ"ל וא'] חסר ד' ופירש"י ב' מלאים ב' מן החסרים כגון מרחשון ואייר ב' חסרי' ב' מן המלאים כגון פסלו וסיון והשתא משפחת לה בשנה מעוברת ובשניהם מלאים דה"ל מר"ח אייר עד שילהי אדר שני שנ"ו ימי' ומבתר חה"מ שהוא כ"ב בניסן עד ר"ח חט' ימים דניסן לעולם מלא שנ"ו ו"ט הם שס"ה נמצא משפחת לה לפעמים מאחר חה"מ עד שילהי אדר ב' שס"ה ימים ואע"ג דרוב פעמים לא משפח' לה מ"מ פיון דמ"ל לפעמים נקט לה ול"ל בה.

מיהו י"ל דס"ל לרש"י כמ"ש למעלה דבשנה לענין ב"ת בעינן שנה שלימה מיום אל יום ומשעה אל שעה נמצא אפי' אי אקדשי' בתחילת ליל מוצאי חה"מ שהוא ליל כ"ב בניסן לא מלא שנה בשילהי אדר שני דהא אע"ג דמלא שנה למנין ימים אם יצאת יום

אחרון של אדר שני דה"ל שס"ה ימים מיום אל יום אפתי משעה אל שעה לא מלא בשיליהי אדר עד ליל ר"ח ניסן עד אותו רגע שפבר עבר בליל מוצאי חה"מ קודם הגדר.

מ"מ אפ"ת הכי לישני דהגמ' דווקא הוא ע"ד דפי' דחסרון משהו לאו אורחא דגמ' לדקדק בצמצום כל פך אע"ג דמשמע שם בערכין דאין עושין שמונה מעוברי' בשנה אא"כ היתה שנה שלפניה מעוברת והא דשניהם מלאי' דה"ל ח' מעוברין ואותה שנה מעוברת היכא מ"ל.

מ"מ למדקדק היטב שם באותו סוגיא בפ"י רש"י ותוס' יראה שאפשר להיות והדברים ארופים ואין להאריך פאן בזה: פדתני ר' שמעי' פרש"י ומשפחת לה שנה בל"ר פגון שניהם מלאים ואירע עצרת בה' בסיון והקדיש למחרתו בו' בסיון ולשנה הבאה היו שניהם חסירים ואירע עצרת בז' בסיון והשנה מליאה ביום ששי בסיון משנהקדישה ועדיין לא עבר עצרת עליו ואני תמה ל"ל לאוקמי בשניהם מלאים ולשנה הבאה שניהם חסרים הא אפי' אי בשעת הקדש הי' א' מלא וא' חסר ואירע עצרת זה בו' בסיון ולשנה הבאה שניה' חסרים.

א"נ בשעת הקדש שניהם מלאים ולשנה הבאה א' מלא וא' חסר והקדיש בעצרת זה נמי מ"ל שנה בלא רגלי' דכיון דעצרת הבא נדחה יום א' לאתריו בחודש סיון מעצרת זה של שעת הקדש.

פי הדר לשנה הבאה יום זה בחודש סיון. שנה מלא ועדיין לא עבר עליו עצרת דאע"ג דהקדי' אשתקד בי"ט עצמו של עצרת.

אין עצרת זה עולה למנין ג"ר פדאמר רבא לעיל פגון שהומ' בתו' הרגל וחיללו ועבר עליו כל הרגל דש"מ דאין ב"ת אלא בכל הרגל לר"מ דס"ל פרגל א' עובר בב"ת ומדר"מ נשמע לרבנן דאמרי ג"ר לב"ת דג"ר שלמים בעינן ואי עבר פבר מקצת מן הרגל בשעת הקדישה צריך להשלים פנגדו מרגל זה לשנה הבאה.

ולא תימא דווקא אם עבר מרגל זה קודם הקדשה יום שלם או יותר הוא דצריך השלמה פנגדו אבל אם לא עבר אלא מקצת יום מקצת יום הנותר הוי פכולו וא"צ השלמה והשתא בהקדיש בעצרת דאינו אלא יום א' למ"ל לשנה בלא רגלים דרגלים קדמה טובא לשנ' דהא ג' רגלים פלו בפסח הבא ליתא דאפי' נדר בליל ראשון של איזה רגל ליפא פולו רגל ואין רגל זה עולה למנין ג"ר פדמוכח לקמן (דף ז') גבי ונהרי רגלים דלא חיייל מאורתא וכדפ' התו' שם וכמ"של: וכו"ת דס"ל לרש"י דמיד פשמגיע ליל י"ט ראשון של רגל ג' לאתער עובר בב"ת פדמשמע לכאורה ממה שפי' לקמן גבי ב"ת ממילא חיייל ודלא פמו שפי' התוס' דבריו וכיון שפון בע"כ צ"ל דעצרת של הקדש קדים לשל שנה הבא ב' ימים דאי לא קדים אלא יום א' הא דתני בברייתא אחד בכור וא' כל הקדשים בשנה בלא רגלים עובר בב"ת והשתא בבכור שנה בלא רגלים המ"ל.

דהא מונין שנה של בכור אלא בשעת הרצאה דהיינו מתחילת יום ח' ללידתו והא אם יום ח' שלו חל בעצרת רגל זה עולה למנין ג' רגלים דהא איפא פולה רגל ומיד בפסח שאחריו פלו ג' רגלי' וליפא שנה בל"ר דהא רגלים קודמים לשנה טובא ואי אירע יום

ח' שלו ביום הסמוך לעצרת שלאחריו אי לא נדחה עצרת הבא מעצרת זה אלא יום א' לאחריו.

פי מטא ליה עצרת הבא חל שנה ורגלים פאחת ואפתי שנה בל"ר למ"ל הא ליתני דבע"כ אינו עובר בב"ת אלא עד שעברו ג' רגלי לגמרי ולא בתחילת רגל ג' פדמוכח בפ"ב דביצה (דף י"ט) גבי (א') [צ"ל אין מביאין] תודה בחה"מ וכמ"ש שם וגם לישנ' דרש"י דנקט והקדשו ל"מ דמייירי בכ"ו דהא בכור קדש ממילא ואין צריך להקדישו אלא ע"כ משאר קדשים איירי ובהא בנדחה עצרת הבא לאחריו מעצרת דשעת הקדישה יום א' סגי אפי' את"ל דבתחילת רגל ג' חגיל ב"ת ובדאקדיש בתוף י"ט של עצרת עצמו פגון דאקדישה בשעה ו' לכי מטי שעה ששית של אותו יום לחודש שנה מלא רגלים לא מלו עד לאורחא: מאן תנא דפליג אדרב שמעי' פירש"י ת"ק דל"מ בשנה בל"ר אחרים היא.

וק"ל הא לאחרים נמי מ"ל לשנה בל"ר בהני גונוי גופי' דהא אמר בפ"ב דערכין (דף ט) אין ר"ה חלה אלא או ביום הג' או לאור עיבורו ומוקי ליה פאחרים ופריה לאחרים ביום הג' למ"ל ומשני פגון שהיתה שנה מעופרת ועיבור שנה ל' יום דל ירחא בהדי ירחא מ"ל ביום הג'.

ופרש"י דל ירחא דקייטא ועביד לי' חסר לבהדי ירחא דעיבור דעבדת לי' מלא דכי היכי דעבדי שקט ואדר א' מלאים ביחד עבדינו נמי ניסן ואיר חסירן ביחד דהא אמר' ואם הי' שנה מליאה ה' וכינון דעיבור שנה ל' אי לא עבדינו תרי חסירן בהדי הדדי ה"ל ו' בין ר"ה לר"ה דהא פי מוספת חד ירחא מלא על ירחי שתא מאחרת לי' לר"ה תרי יומי הרי לאחרים במי זימניו דניסן ואיר שניהן חסירין בשלה מעופרת ועיבורו ל' יום.

והשתא מ"ל שנה בל"ר פגון בשנת הקדש היתה פסדר השנים פולן דאחד מלא וא' חסר והוא הקדישה בעצרת ואין עצרת זה ממנין ג"ר דב"ת פיון דכבר יצא מקצתו קודם הקדישה דאנו פולה רגל בעינו לענין ב"ת.

ולשנה הבא היתה שנה מעופרת ועיבורו ל' יום ועשאו ניסן ואיר שניהם חסירן. דהשתא חל עצרת בשבעה בסיון וכי מטא ששה בסיון שנה מלא רגלים לא מלאו עד למחר: ורש"י נראה דלטעמי' אזל דבר"ש אסבר לה לשנה בל"ר בהיו שניהן מלאים ולשנה הבא שניהם חסרים דמתאחר עצרת השני מן הא' ב' ימים.

ולאחרים למ"ל בין עצרת לעצרת אלא יום אחד בשנה מעופרת. אבל ב' ימים לא משפחת לה פלל אלא דהא גופי' קשה דאפי' אי ליכא בין עצרת לעצרת אלא יום א' בלבד נמי משפחת לה שנה בל"ר וכמ"ש בסמוך ועק"ל הא בלא"ה משפחת לה לשנה בלא רגלים לכ"ע.

פגון בחלה הקרבן ברגלים או שהיו הבעלים פטורים מן הראי' ומן השמחה כדפי' לעיל וא"כ אמאי לא איירי הת"ק משנה בלא רגלים בכה"ג. לכן נ"ל לפרש הא דקאמר מאן תנא דפליג אדר"ש מילתא באפי' נפש' היא ולא קאי אדלעיל פלל אלא ה"ק דהא דר"ש לאו כ"ע מודים בו אלא אחרים פליגא עלי' ואהא דאר"ש עצרת פפעמים ה' דמייירי בשניהם מלאים קאי דפליגא אחרים דלדידהו שניהם מלאים למ"ל פלל אבל בשניהם חסרים לאחרים נמי מ"ל וכדפי': או דלמא הא איתא בשמחה.

ק"ל מאי ס"ד דר"ז פיון דפשיטא לי דאשה איתה בשמחה ולית ליה הא דאבני דאשה בעלה משמחה פשיטא דאיתא בב"ת. ונ"ל דהכי מבעי לי מי אמרינן דהאי ובאת שמה אביאת עזרה קפיד הא ליתא אלא באנשים שתיבין בראית פנים בעזרה או ובאת שמה אירושלים קאי ואשה נמי מחוניבת לבא לירושלים משום שלמי שמחה שאינו נאכל אלא בירושלים.

ואבני דאמר לי תיפק לי דהא איתא בשמחה פשיטא ליה דאביאת ירושלים קפיד דהא בהאי קרא דמעשר דגגה וגו' פתיבי ואין צריך ביאת מקדש אלא נאכל לפנים מחומת ירושלים: וכ"ת מאי ס"ד דר"ז דאביאת מקדש קפיד הא מעשר פתיב י"ל דס"ד פיון דקרא אביאה קפיד א"ל בכל חד אביאת מקום הכשירו קפיד ומעשר דהכשירו בירושלים שהרי אין בו עבודת מזבח ומצות הבאתו כדי לאכלו בירושלים בביאת ירושלי' תליא הבאתו דכיון דבא לשם קרינן בי ובאת שמה והבאה שמה דהא אוי להכשר מצונותו אבל קדשי מזבח פיון דקפיד קרא אובא שמה א"ל דביאת ירושלי' פלום דהא א"א להביא שם אפתי להכשר מצונותו ומה לי ירושלים ומ"ל שא עיירו לענן קדשי מזבח ולא קרינן בי ובא שמ' אלא בביא עזר' דראוי להביאו לש' ולהקריבו כמצונותו א"ד פיון דכיל קרא דקדשי מזבח עם מ"ש בא ביאה דובאת שמה נימא מה ביא דמעשי מירושלי' איירי איירי אף ביאה דקרננותך: לדבריו דר"ז קאמר אבל לאבני גופי' אשה אינו בב"ת דהא ליתה בשמחה מ"מ לדידי' נמי נ"מ במאי דקאמר ת"ל דהא איתה בשמחה באיש דליתא בראי' ואיתא בשמחה כגון מדבר ואינו שומע או שומע ואינו מדבר וכל הני דחשיב רפ"ק דחגיג' דפטורין מן הראי' וה"ה נמי דפטורין מן החגיגה וכמ"ש שם בחידושי ומ"מ בשמחה חייבין דישנן בב"ת מה"ט דאבני דת"ל דהא איתא בשמחה ור"ז (דאין נקט) [צ"ל דנקט] בבעי דידן באשה לחוד דאגב אורחא קמ"ל דאשה איתה בשמחה לאפוקי מדאבני דאמר אשה בעלה משמחה וכן פי' התוס' בבעי בר"ז דהא ליתא בראי' וה"ה זקן וחולה ומי שאין לו קרקע וכל הפטורים מן הראי' ול"ל דע"כ לא מיבעי לר"ז אלא באשה דאע"ג דאיתה בשמחה מ"מ א"ל דאביאת עזרה קפיד קרא והא שלמי שמחה נאכלים בכל העיר וא"צ ביאת עזרה אבל איש אע"ג דפטור מן הראי' אפ"ה פיון דאיתא בשלמי שמחה בע"כ צריך לבא לעזרה כדי לסמוך על ש"ש שלו והא קימ"ל רפ"ג דזבחים (דף ל"ג) כל הסומך ראשו ורובו הוא מכניס לפיכך א"א לטמא לסמוך פדאמרינן התם ואפי' למ"ד התם ביאה במקצת לא שמי' ביאה דראשו ורובו שמי' ביאה לכ"ע וא"כ הה"נ לענן ובאת שמה לגבי ב"ת שמה ביאה א"כ אע"ג (איש דאינו) [צ"ל דאיש אינו] בביאת עזרה משו' אכילת ש"ש דהא נאכלין בכל העיר אפ"ה ישנו בביאת עזרה בע"כ משו' סמיכתו.

ולמ"ד בפ"א דמנחות (דף צ"ג) דהינו טעמא דתנן התם סומא אינו סומך דיליף סמיכה סמיכה מעול' ראי' ומשמע לכאורה דמאן דליתא בראי' ליתא בסמיכה וא"כ פטורי ראי' אינו אפי' בסמיכה דש"ש ומ"מ אין זה מוכרח בשאר פטורי ראי' לבר מסומא שיהיה פטורין מסמיכה ויש לדון בזה כמ"ש בחידושי למס' חגיגה.

וכ"ש למאן דיליף התם הא דסומא אינו סומך דאתי סמיכה סמיכה מזקני העדה דאין ענן לפטור לשא' פטורי ראי' מן הסמיכה וכיון דחייבין בסמיכה דע"כ צריכין ביאת

עזרה משום סמיכה דש"ש משא"כ באשה דהא קי"ל בנזיל ישראל סומכין ולא בנות ישראל סומכות כדאמר לקמן בפ"ד (דף ל"ג).

וע"כ לא קאמר ר"י התם אלא דנשים סומכות רשות אבל חובה ליכא למ"ד הילכ' אשה אינה אפי' בביאה סמיכות ש"ש. הא ליתא דה' אומר בפ"ק דחגיגה (דף ח') ישראל יוצאין ידי חובתן בנו"נ וברור ומעשר בהמה והפקנים בחטאות ואשמות ובחנה ושוק של שלמים והא בבור ומעשר א"צ סמיכ' כדתנן בפ"א דמנחות שם וגם מהא דכהנים יוצאין ידי חובת ש"ש בחנה ושוק של שלמי ישראל ש"מ דה"ה ישראל יוצאין ידי חובן בשלמים של חבירו וא"צ להקריב שלמים מיוחד לשם מצות (סמיכה) [צ"ל שמחה] וכמ"ש בחדושי הר"י מצות שמחה משפחת לה בלתי מצות סמיכה וביאת עזרה.

אלא נדאי דר"ז מביעיא לי' מן פל פטורי ראין' אפי' אנשים אי איתנו בב"ת ונקט אשה מטעמא דפ"י. מיהו י"ל דמש"ה מביעיא לר"ז מאשה לחוד ולא משאר פטורי ראי' משום דאשה פסיקא לי' לעולם אפי' אין לה בש"מ מנ"ו וצריכא להביא שלמי' מיוחדים לשם שלמי שמחה.

אפ"ה אינה בביאת עזרה כיון דפטורה מן הסמיכה משא"כ שאר פטורי ראי' שהן אנשים וחיובין בסמיכה לא פסיקא ליה דהא אם מביאים שלמים מיוחדים לשם ש"ש ישנו בביאת עזרה משום סמיכת הש"ש.

וכבר פ"י למעלה דאע"ג דלאפ"י גופי' אשה אינו עוברת בב"ת אפ"ה לא תני לה במתני' דפ"ק דקדושין גבי מצות ל"ת שנשים חייבות חוץ מכל תקיף דבדבר שאינו תלוי בביאת מקדש כצדקה ושאר מתנות עניים אשה נמי עוברת בב"ת.

ועוד דשנה בלא רגלים אפי' בדברי' התלויים במקדש כקרבות אפי' אשה דליתה לא בראין' ולא בשמחה עוברת בב"ת כיון דאין בב"ת זה תליא בביאת מקדש כלל: דף ז' ע"א בעל מום מי מצוי אכיל לי': מפאן נ"ל להוכיח הא דתנן רפ"ד דבכורות (דף כ"א) הבכור נאכל שנה בשנה בין תם בין ב"מ שנאמר לפני ה' אלקיך תאכלנו שנה בשנה דהאי קרא ארישא דתם קאי אבל ב"מ א"צ מן התורה לאכלו בתוך שנתו דנוקא דהא קרא לפני ה' אלקיך תאכלנו כתיב ואין זה אלא בבכור תם שנאכל לפני מן החומה דאלו ב"מ נאכל בכ"מ.

וכה"ג מצינו בפ"ק דבכורות (דף ט') דתנן התם שנאמר ופטור חמור תפדה בש"ה מן הכבשים ומן העזים והאי שנאמר לא קאי אמאי דסליק מינ' אלא ארישא והכי משמע סוגי' דידן מדפריף ב"מ מי מצוי אכיל לי' פ"י דעד ח' ימים אסור לאכלו דילמא נפל הוא דעד ח' ימים בבהמה אינו יוצא מידי ספק נפל כדאמ' בפ"י ט דשבת (דף ק"מ).

נהרי הא דאסור באכילה תוך ח' משום ספק נפל אינו אלא מדרבנן דאלו מן התורה אזלינן בתר רוב וולדות ורוב וולדות אינן נפלים וכמ"ש התוס' פ"ק דחולין (דף י"א) ורפ"ג דבכורות (דף כ') ובכמה מקומות ודבר ברור הוא והשתא אם איתא דבכור ב"מ מצוותו לאכלו בתוך שנתו דנוקא מה"ת מאי פריף ב"מ מי מצוי אכיל לי' הא נדאי כיון דמה"ת מצוי אכיל ביום שנולד מיום הלידה מונין לו שנה אע"ג דמדרבנן אין יכול לאכלו עד יום ח' היינו לחומרא אבל לא להקל על ד"ת.

אָלאַ ודאי ש"מ דבכור ב"מ הא דנאָאָל בַּתּוֹף שְׁנָתוֹ אִינוּ מֵה"ת אָלֵא מְדַרְבָּנּוּ וְהוּ אָמְרוּ וְהוּ אָמְרוּ וְכָל דְּתִיָּשׁוּן רַבָּנּוּן כְּעִין דְּאוֹרְזֵייתָא תִּיָּשׁוּן וְכִמּוּ דְּבִכּוֹר תָּם שְׂרָאוּיָא לְהַקְרִיבָה מוֹנִין לוֹ מְשַׁעָה שְׁנִירָאָה לְהַרְצָאָה מֵה"ת ה"נ ב"מ שְׁעוּמָא לְאַכִּילָה מוֹנִין לוֹ מְדַרְבָּנּוּ מְשַׁנְרָאָה לְאַכִּילָה מְדַרְבָּנּוּ.

וְנָה שְׁלֵא פְּנִירָאָה מְדַבְּרֵי קֶצֶת מְפָרְשִׁים שְׁאַפִּילוּ בְּעַל מוּם אִינוּ נֶאֱכָל מִן הַתּוֹרָה אָלֵא בַּתּוֹף שְׁנָתוֹ דְּוּוּקָא: וְאִימָא מְרַחֲשׁוֹן וּמֵאִי ז' ז' לְאַיִר. דֹּאע"ג דְּהָא מְקָרָא דְּחֻדְשׁ הָאָבִיב פְּכָר נ"ל דְּאִין אִינִיר רֵאשׁוֹן דְּהָא בְּעִינָן אָבִיב וְלִיכָא וּמִמִּילָא דְּאִין ז' מְרַחֲשׁוֹן אָלֵא פִּינּוּ דְּמִינָנִי וּבִי דְּחֵי לָהּ כַּה"ט דְּלַעִיל גּוּפִי בְּעִינָן אָסִיף וְלִיכָא פְּדֹאֵמֵר הֵתָם בְּעִינָן אָבִיב וְלִיכָא ה"ט נִיחָא לִי יוֹתֵר: וְלַעִיבּוּרִי מְנִיָּסָן מְנִינָן וּרְמִינָהוּ.

ק"ל דפ"ק דסנהדרין (דף י"ד) מסיק הא דאין מעברין השנה לפני ר"ה דחשובי מחשבין גלוי לא מגלינו פי' מחשבין העיבר קודם ר"ה אָבֵל אִין מְגַלִּין אוֹתוֹ וְהַשְׁתָּא מֵאִי פְּרִיָּף דְּהָא דְּהָא אִיכָא לְמִימֵר דֹּא בְּנִיָּסָן ר"ה לְעַבּוּרִין דְּקוֹדָם לְכּוֹן אִפִּי חֻשׁוּבֵי לֹא.

וי"ל דחשובי אפי' קודם א' בְּנִיָּסָן נְמִי ש"ד פְּדִמוּכַח הֵתָם גְּבִי ר"ע שְׁעִיבֵר (ב) [צ"ל ג'] שְׁנִים זא"ז דְּמִסִּיק ב"ד יִשְׁבּוּ וְקָבְעוּ לְכָל א' וְא' בְּזִמְנּוֹ לְפָרֵשׁ"י בל"א הֵתָם. וְעוֹד בִּלְא"ה אִין סְבָרָא לֹאֵמֵר דְּקוֹדָם א' בְּנִיָּסָן אִפִּי חֻשׁוּבֵי לֹא דְּמֵאִי אִיכְפַת לָן אִי מְחֻשְׁבֵי זְמַן רַב קוֹדָם וְלֹא דְּמִי גְּלוּי דְּאִיכָא חֻשׁוּבֵי שְׁמָא בַּתּוֹף הַמְּשֻׁף הַזְּמַן יִשְׁתַּפַּח הָעִיבּוּר וְיִאָכְלוּ חֻמְזִין בְּפִסְחָא דְּכִינּוּן שְׁעִיבּוּרֵי גְּתַרְחַק הַפִּסְחָא חוֹדֶשׁ א' לְהֵלָן אָבֵל אִם יִשְׁתַּפַּח הַחֻשׁוּבֵי אִין פְּאָן תַּקְלָה דְּאָפִי אִם הַשְּׁנָה רְאוּי לְהַתְּעַבֵּר כ"ז שְׁלֵא עִיבּוּרֵי ב"ד צ"ל בָּהּ פְּדֹאֵמֵר סוּף פְּרָק ב' (דף כ'): אַעפ"כ אִין מְעַבְּרִין אָלֵא אָדֵר.

פי' רש"י מדכתיב שְׁמֵר אֵת חוֹדֶשׁ הָאָבִיב חוֹדֶשׁ הַסְּמוּף לְאַבִּיב עֵבֵר שְׁיָבֵא אָבִיב בְּזִמְנּוֹ וְהַתּוֹס' בַּפ"ק דְּסִנְהֶדְרִין שָׁם פִּי' מְדַכְתִּיב לְחוֹדֶשׁ הַי"ב הוּא חוֹדֶשׁ אָדֵר וְאִי מְעַבְּרִין אָחַד מְשַׁאֵר חֻדְשִׁים לֹא הוּי אָדֵר י"ב וּב' הַטְּעָמִי אִינּוּן מְסַפִּיקִין.

אָבֵל עִיָּקֵר הַדְּבָר מְבוּרָאָר בְּמַכִּילְתָּא פ' בֵּא. ר' יוֹנָתָן אָמַר שְׁמוּר אֵת הַחוֹדֶשׁ הָאָבִיב חוֹדֶשׁ הַסְּמוּף לְאַבִּיב אֵתָהּ מְעַבֵּר אָבֵל לֹא שְׁמַעְנוּ מִפְּמָה מְעַבֵּר פְּשֵׁהוּא אומ' שְׁמוּר אֵת חוֹדֶשׁ חוֹדֶשׁ אֵתָהּ מְעַבֵּר וְהַדִּין נוֹתֵן הוּאִיל וְהַחוֹדֶשׁ מְתַעַבֵּר וְשְׁנָה מְתַעַבְרַת מֵה חוֹדֶשׁ א' מְמַנּוּי אָף שְׁנָה א' מְמַנּוּי כו' וּמֵה חוֹדֶשׁ אִין תּוֹסְפַת עִיבּוּרוֹ אָלֵא בְּסוּף אָף שְׁנָה אִין תּוֹסְפוֹת עִיבּוּרוֹ אָלֵא בְּסוּף: מֵאִי עִיבּוּרִין הַפְּסָקַת עִיבּוּרִין ק"ל הָא אִמ' בַּפ"ק דְּסִנְהֶדְרִין (דף י"ב) אִין מְעַבְּרִין אֵת הַשְּׁנָה בְּיוֹם ל' שֶׁל אָדֵר הוּאִיל וְרְאוּי לְקַבּוּעַ בּוֹ נִיָּסָן א"כ ר"ה לְהַפְּסָקָה לֹא פְּסִיקָא שְׁיָהָא א' בְּנִיָּסָן דְּכָשָׁאָדֵר מְלֵא ה"ל יוֹם אָחַד קוֹדָם א' בְּנִיָּסָן וּל"ל דס"ל לְהָאִי תַּנָּא אָדֵר הַסְּמוּף לְנִיָּסָן לְעוֹלָם חֶסֶר דֹּא"כ לְמָה לִי לְמִימ' דְּתַנָּא דִּידָן בְּהַפְּסָקָה לֹא מִיָּרִי לִימָא דס"ל אָדֵר זִימְנִין מְלֵא וְזִימְנִין חֶסֶר דְּהִי כִּתְּם לָן תַּנָּא דִּידָן לְקַמּוֹ (דף כ') פְּדִינִיק לָהּ גַּמ' מְדַתְּנּוּ עַל ב' חֻדְשִׁים מְחַלְלִין אֵת הַשְּׁבֵת עַל נִיָּסָן כו' מִש"ה לֹא פְּסִיקָא לִי לֹא בְּנִיָּסָן ר"ה לְעִיבּוּרִין.

וי"ל דאע"ג דאין מעברין השנה ביום ל' שֶׁל אָדֵר מ"מ אִם עֵבְרוּ בְּדַעְבַּד מְעוֹבֵר פְּדֹאֵמֵר הֵתָם עִיבְרוּהוּ אִין מְקוֹדְשִׁין אֵת הַחוֹדֶשׁ וּלְר"נ אִפִּי אִם קוֹדְשׁוֹ מְעוֹבֵר וּמְקוֹדְשׁ וְאִפִּי לְרָבֵא דְּאָמַר הֵתָם אִם קוֹדְשׁוֹ בְּטַל הָעִיבּוּר מ"מ בְּלֹא קוֹדְשׁוֹ מוֹדָה דְּמְעוֹבֵר בְּדַעְבַּד.

אָבֵל בַּא' בְּנִיסָן ר"ה לְעִיבּוּרִין לְגַמְרֵי דְאַפִּי עִיבְרוּ אִינוּ מְעַנְפֵר וּמכ"מ אפִּי לִפ"ז צ"ל דס"ל לְהֵאֵי תַנָּא דְאָדָר לְעוֹלָם חֶסֶר דְאֵי זִנְמִינִין מְלֵא נִמְצָא ב' יָמִים ר"ה, לְהַפְסֵקָת עִיבּוּרִין א' בְּנִיסָן דְעַבְד וּל' שֶׁל אָדָר לְכַתְחִילָה וְה"ל לְמַחְשָׁבֵי נְמִי לְכַתְחִילָה שֶׁל ל' בְּאָדָר לר"ה כְּמוֹ שְׁחֻשִׁיב לֵא' בְּנִיסָן ר"ה לְתַרּוּמַת שְׁקָלִים אַע"פ שְׁאָם הֵבִיא מִן הַיָּשָׁן בְּדַעְבָד יֵצֵא כְּדֹא בְּסֻמוּף מִיְהוּ לְתַנָּא דִּינֵן דְקֶאָמ' הַגַּמ' דַּמְש"ה לֹא חֻשִׁיב לִי מִשּׁוּם דְבַהֲפֵסְקָת לֹא מִיָּרִי.

וּל"ק מִשּׁוּם דְלֹא פְּסִיקָא לִי וּכְמ"ש ע"כ ה"ט דְכִינֵן דָּאָם עֲבָרוּ מְעַנְפֵרְת א' בְּנִיסָן ר"ה גְּמוּר הוּא דְהָא מִפ' לְקַמֵּן דְהֵינּוּ טַעְמָא דל"ח תַּנָּא דִּינֵן ר"ה לְתַרּוּמַת שְׁקָלִים פִּינֵן דָּאָם הֵבִיא יֵצֵא לֹא פְּסִיק' לִי וְכְמוֹ דר"ה דְלְכַתְחִיל' לֹא חֻשִׁי תַנָּא דִּינֵן לר"ה וְכֹאֵלוּ אִינוּ דְמִי ה"נ ל"ח לְעַכְב עַל שֶׁל דְעַבָד מְלַמְחֻשְׁבִּי בַּהֲדִי ר"ה.

וְאֵי לֹא דְבַהֲפֵסְקָה ל"מ רָאוּי לְמַחְשָׁבֵי לֵא' בְּנִיסָן לר"ה לְעִיבּוּרִין וְאִין לְכַתְחִיל' שֶׁל ל' בְּאָדָר מְעַכְב עֲלִיו וְלְמַחְשָׁבֵי לר"ה לְתַנָּא דִּינֵן וּת"ק דְבַרְיֵיתָא: אָבֵל מִפְּנֵי הַדְּחָק מְעַבְרִין אַחַר ר"ה מִיָּד אַע"ג דְתַנָּא רִישָׁא א"מ לִפְנֵי ר"ה וּמִשְׁמַע דְיּוֹם ר"ה גּוֹפֵי' פְּלֶאֶחְרִיו וּמְעַבְרִין וְהַדָּר תַּנָּא מְעַבְרִין אַחַר ר"ה מִשְׁמַע דר"ה פְּלֶפְנִיו וְאִין מְעַבְרִין לִק"מ מִשּׁוּם דְמִסִּיָּים בְּרִישָׁא אִם עֲבָרוּ אִינוּ מְעַנְפֵר הָא בַּר"ה עֲצָמוּ א"ע מְעַנְפֵרְת וּבְסִיפָא דְתַנִּי אַחַר ר"ה אִמְפְּנֵי הַדְּחָק קֵאֵי דְמְעַבְרִין אפִּי לְכַתְחִילָה וְנִוְנָקָא אַחַר ר"ה אָבֵל בְּיּוֹם ר"ה עֲצָמוּ אפִּי מִפְּנֵי הַדְּחָק א"מ לְכַתְחִילָה.

מ"מ צָרִיף טַעַם מ"ש יּוֹם ר"ה מְלֶאֶחַר ר"ה מִיָּד דְמִפְּנֵי הַדְּחָק בְּזַה אפִּי לְכַתְחִילָה ש"ד וּבְזַה לְכַתְחִילָה לֹא: הֵן הַעִידוּ. פְּתַבוּ הַתּוֹס' אַהֲהִיא דפ"ק דְסַנְהֶדְרִין גְּבִי עִיבְרוּ בְּיּוֹם ל' שֶׁל אָדָר דֹּאֵמ' הָתָם מְעַנְפֵר וּמְקוֹדֵשׁ וְאִקְשִׁי לִי רְבָא מְפֻדֵי מְפּוֹרָ' לְפֶסַח ל' יּוֹם הָיִי וּמְפּוֹרִי דְרִשִׁינֵן בַּהֲל' פֶּסַח וְכִי מְטִי רִישׁ יְרֻחִי וּמְרַחֲקִינֵן לְהוּ אֲתִי לְזִלוּלֵי ה"נ ה"מ לְאַקְשׁוּנֵי אַמְתַּנִּי דְעַדִּיּוֹת.

וּלְדִידֵי לִק"מ דְלְרְבָא ה"ט דִּיזְהוּ דס"ל דְמְעַבְרִין כָּל אָדָר מִשּׁוּ דְלֹא ס"ל דְשׁוֹאֲלִין בַּהֲל' הַפְּסַח קוּד' לְפֶסַח ל' יּוֹם וּמְפּוֹרִים דְרִשִׁינֵן בַּהֲל' פֶּסַח אֲלֵא ס"ל פְּרֻשָׁבֵי ג דְפְּלִיג בַּפ"ג דְפְּסַחִי (דָּר ו') וְאָמַר דְאִין שׁוֹאֲלִין אֲלֵא ב' שְׁבֻתוֹת בְּלַבַּד דְהֵינּוּ מַר"ח גִּיסָן כְּדֹאֵמ' הָתָם וְאֵי מְעַבְרִין עַד גִּיסָן לֹא אֲתִי לְזִלוּלֵי דְהָא עֲדִינֵן לֹא הִתְחִילוּ לְדָרוּ אָבֵל הָתָם פְּרִיף לר"נ מִמְעַשָּׂה בְּכָל יּוֹם דְדְרִשִׁינֵן ל' יּוֹם קוֹדֵם וְהֵינּוּ דל"ק הָתָם פְּהֶקָא דְאָמַר מַר שׁוֹאֲלִין כּו' דֹּא"ל פְּרֻשָׁבֵי ג ס"ל אֲלֵא דְרִשִׁינֵן קֵאֵמ' פְּלוּמ' וְהָא מְעַשָּׂה בְּכָל יּוֹם כַּת"ק דְרֻשָׁבֵי ג.

וּכ"ת לְמָה מוֹקִי בְּשִׁמְעֵתִין בְּפְּלוּגָת' חֲדָשָׁה וְלֹא מוֹקִי דְפְּלִיג בְּפְּלוּגָתָא דְרֻשָׁבֵי ג וּרְבִנֵן י"ל פִּי הֵיכָא דְלֹא תִקְשָׁה הִלְכָתָא אַהֲלְכָתָא דְקִי"ל פְּרֻשָׁבֵי ג וְקִי"ל כָּל עַדו' הִלְכָה הִיא כְּדֹאֵמ' בַּפ"ק דְחֻלִּין (דָּר י"ט) בְּסוּגֵיָא דְמוֹגְרַמַּת: אֲתִי לְזִלוּלֵי בְּחַמֵּץ.

ק"ל הָא אפִּי אֵי מְעַבְרִין עַד הַפּוֹרִים אִיכָּא הָא זְלוּל גּוֹפֵי' דְהֵתִינוּחַ בְּמָקוֹם הַנּוֹעַד שְׁמַעְבְּרִין יָדְעִי מִן הַעִיבּוּר בְּיּוֹמוֹ וְלֹא דְרִשִׁי בַּה' הַפְּסַח אָבֵל רַחוּק מְמָקוֹם הַנּוֹעַד אִין יוֹדְעִין שְׁעִיבְרוּ וְדְרִשִׁי וְאֲתִי לְזִלוּלֵי וְאִין תִּקְנָה לְחַשֵּׁשׁ זֶה אַא"כ מְעַבְרִין בְּכַדִּי שְׁיִתְפָּרְסַם הַעִיבּוּר ע"פ הַשְּׁלוּחִים בְּכָל מָקוֹם קוֹדֵם זְמַן הַתְּחִלַּת הַדְּרֻשָּׁה וְאִז לֹא יִתְחִילוּ לְדָרוּשׁ בְּשׁוּם מָקוֹם עַד זְמַנּוֹ וִי"ל דְנוֹדֵאֵי בְּמָקוֹם שְׁאִפְשֵׁר לְהֵם לִידַע בְּתוֹף זְמַן שְׁדוֹרְשִׁין דְהֵינּוּ

קוֹדֶם שְׂיִכְלוּ ל' יוֹם שְׂדוּרְשֵׁינָן וְאַז יִפְסְקוּ מִלְדְרוֹשׁ הַיָּמִים הַנּוֹתָרִים עַד תְּשֻׁלוּם ל' יוֹם שְׂדוּרְשֵׁינָן וְדַאי ל"ח לְזִלְזוּלֵי דְכָמוּ שַׁע"י תַּחֲזִילַת הַדְרָשָׁה יָדְעֵי ע"י הַחֲכָם שְׂדָרֵשׁ שְׂיִהְיֵי פֶסַח לְסוּף ל' יוֹם ה"ג בְּסוּפוֹ פְּשִׁיפְסוֹן הַחֲכָם מִלְדְרוֹשׁ בְּתוֹף ל' יָמֵי הַדְרָשָׁה יָבִינוּ שְׂנִתְעַבֵּר הַשָּׁנָה וְלֹא הִגִּיעַ עַדִּינָן זְמַן הַדְרָשָׁה דְכָמוּ שְׂסֻמְכוּ תַחֲזִילָה ע"י הַחֲכָם הַדוּרֵשׁ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח לְאַחַר ל' יוֹם פֶּן יִסְמְכוּ עָלָיו שְׂנִתְעַבֵּר ע"י שְׂפֶסֶק הַחֲכָם מִלְדְרוֹשׁ דְּנִדְאֵי עַל הַחֲכָם יִסְמְכוּ בְּכָל וִיצִייתוֹ וְלִיפָא לְמִיחַשׁ לְזִלְזוּלֵי אָבֵל לְשִׁלוּחִים לְאַחַר שְׂיִכְלוּ יָמֵי הַדְרָשָׁה לַח יִצִּייתוֹ שְׂנִתְעַבֵּר.

וְהַשְׁתָּא נִיחָא דָאֵם יַעֲבְרוּ אַחַר פּוּרִים אֶפְשָׁר שְׂיִכְלוּ זְמַן ל' יוֹם שְׂדוּרְשֵׁינָן בְּגוּלָה קוֹדֶם שְׂיִדְעוּ הֶרְחָקִים מִן הָעֵיבוֹר אָבֵל אִם יַעֲבְרוּ קוֹדֶם לְכֹן א"א שְׂלֵא יִנּוֹדַע לְכָל כַּד"א לְקַמְן (דף כ') כָּל סְפִיקָא לְקַמְן שְׂדִינָן וּפְרִיף וְלִיעֲבַד נְמִי אַרְבִּיסַר דִּילְמָא חֲסְרוּ לְאָב וְאֵלּוּל וּמְשַׁנֵּי ב' יָרְחֵי חֲסִירָא קָלָא אֵית לִי פִי' אִם חֲסְרוּ גְמִי לְאָב כְּבָר יִצָּא הַקּוֹל עַד הַמּוֹעֵד אִפִּי לְרַחוּקִים אִם חֲסְרוּ וּבַע"כ מְדָלָא עֲבָדוּ ר"ה מִיּוֹם כ"ט לְאֵלּוּל ש"מ דָאֵם חֲסִירוּ לְאָב עַד ר"ה שְׂהוּא יוֹם ל' לְאֵלּוּל אִם חֲסִירוּ לְאֵלּוּל קָלָא א"ל לְכָל וּש"מ בַּכ"ט יוֹם קָלָא אִיפָא לְכָל וְכִינּוּן שְׂפֶן אִם מְעַבְרִין הַשָּׁנָה אִפִּי בְּפוּרִים שְׂהוּא ל' יוֹם לְפֶסַח שֶׁל בְּנֵי הַגּוּלָה י"ו יוֹם מְפוּרִים שְׂהוּא יוֹם י"ד לְאֶדְרַר עַד ר"ח גִּיסָן אִם אֶדְרַר חֲסַר וְהוּי ר"ח גִּיסָן בְּיוֹם ל' לְאֶדְרַר וִי"ד דְּנִיסָן עַד הַפֶּסַח שֶׁל בְּנֵי הַגּוּלָה שְׂעוֹשִׁין ב' י"ט שֶׁל פֶּסַח מִסְפָּ' דְלֵא יָדְעוּ בְּקַבֵּי דִינְרָחָא אִם חֲסַר אִם מְלֵא וְעוֹשִׁין פֶּסַח אַחַר י"ד יוֹם לְיוֹם ל' לְאֶדְרַר מְסִפִּיקָא דְלֵמָא חֲסִירוּ לְאֶדְרַר.

וּבַע"כ זְמַן הַדְרָשָׁה שְׂלֵהֶם בַּהֲל' פֶּסַח מִתְחִיל לְהֶם בְּפוּרֵי דַה"ל י"ו יוֹם עַד ל' אֶדְרַר. וִי"ד שֶׁל גִּיסָן קוֹדֶם הַפֶּסַח שְׂלֵהֶם נִמְצָא בִּיּוֹם כ"ט מִיּוֹם הַדְרָשָׁה שְׂלֵהֶם סְמוּךְ לְעֶרְבֵי א"א שְׂאִין יוֹדְעִין מִן הָעֵיבוֹר אִפִּי הֵיּוֹתֵר רַחוּקֵי וְלִמְחַר בְּיוֹם ל' יִמְנַע הַחֲכָם מִלְדְרוֹשׁ בַּהֲל' פֶּסַח אִיפָא הַפִּירָא וְלֹא אֲתִי לְזִלְזוּלֵי אָבֵל אִם מְעַבְרִין בְּפָחוֹת מִל' יוֹם אַע"ג דְּאַפְתִּי אִיפָא כ"ט יוֹם שֶׁל מְשֻׁף הַדְרָשָׁה אִפְתִּי יֵשׁ לְחוּשׁ שְׂלֵא יִתְנוּדַע לְרַחוּקֵי עַד סְמוּךְ לְעֶרְבֵי שֶׁל יוֹם כ"ט שְׂהוּא יוֹם ל' לְדְרָשׁוּ שֶׁל בְּנֵי הַגּוּלָה וְכַבֵּר דְרֵשׁ הַחֲכָם בּוֹ בְּיוֹם בְּהִלְכַת פֶּסַח וְכַבֵּר כְּלוֹ ל' יוֹם שְׂדוּרְשֵׁינָן וְאִין פֶּאֵן הַפִּירָא וְאֲתִי לְזִלְזוּלֵי מִש"ה אִין מְעַבְרִין לְאַחַר הַפוּרִים שְׂהוּא יוֹם י"ד לְאֶדְרַר שְׂלֵא נּוֹתֵר לְפֶסַח שֶׁל בְּנֵי הַגּוּלָה, אֶלָּא כ"ט יוֹם שְׂהוּא ט"ו שֶׁל אֶדְרַר לְבַד מְפוּרִים אִם חֲסְרוּ לְאֶדְרַר וִי"ד דְּנִיסָן עַד הַפֶּסַח שְׂלֵהֶם וְאַפְתִּי אִיפָא לְמִיחַשׁ לְזִלְזוּלֵי אָבֵל עַד הַפוּרִים וְעַד בְּכָלֵל מְעַבְרִין דְּאַפִּי לְפֶסַח שֶׁל בְּנֵי הַגּוּלָה נְשִׂאָרוּ ל' יוֹם י"ו מְאֶדְרַר אִפִּי אִם הוּא חֲסַר וִי"ד דְּנִיסָן וְהַרִי בְּיוֹם כ"ט סְמוּךְ לְעֶרְבֵי א"א שְׂלֵא יִנּוֹדַע מִן הָעֵיבוֹר אִפִּי לְרַחוּקִים וְכִינּוּן שְׂלֵמְחַר בְּיוֹם ל' שְׂהוּא יוֹם אַחֲרוֹן מִיּוֹם הַדְרָשָׁה שְׂלֵהֶן אִם יִמְנַע הַחֲכָם מִלְדְרוֹשׁ אִיפָא הַפִּירָא לְעֵיבוֹר וְלֹא אֲתִי לְזִלְזוּלֵי וְלִפִּי זֶה הָא דְתַנּוּן שְׂמְעַבְרִין עַד הַפוּרִים הֵיּינוּ עַד וְעַד בְּכָלֵל וּבְיוֹם הַפוּרִים נְמִי מְעַבְרִין: וְהַשְׁתָּא לַפ"ז נִיחָא הָא דְנִסְיָב הַגַּמ' וְאִידָף שְׂתָא מְעוּבְרַת בְּחוּשְׁבְּנָא תְלִיא וְלֹא קְאָמַר מְשׁוּם דַּס"ל כְּרִשְׁבִּי"ג דַּא"כ אִפְתִּי אִיפָא זְלִזְלוּלֵי לְרַחוּקִים אִי מְעַבְרַת לִי עַד גִּיסָן אֶלָּא דְהַשְׁתָּא קַשְׂיָא אַמְאִי אַקְשָׁה רְבָא לר"ג מְכַדִּי מְפוּרִים לְפִיִּסְחָא ל' יוֹם כּו' ה"ל לְהַקְשׁוּ הָא אַמְתַּנִּיתָן דְּעַדִּיּוֹת.

עִי"ל דְּמַחְמַת הָא דְדוּרְשֵׁינָן בַּהֲל' פֶּסַח בְּשִׂאָר מְקוּמוֹת חוּץ מִמְקוֹם הַנּוֹעַד ל"ל בַּה וְלִיפָא לְמִיחַשׁ לְזִלְזוּלֵי דַכ"ע יָדְעֵי דְמַחְמַ' סְפִיקָא דוּרְשֵׁינָן דְּחֲכָם הַדוּרֵשׁ גּוּפִי' מְאִין לוֹ לִידַע מַה

נעשה בבית הנועד אם עיברו או לא עיברו אלא ודאי מפני שא"י שעיברו דורש לפיכך ודאי צייתי לשלוחים אם יאמרו שעיברו ולא אתי לזלזולי אלא במקו' הנועד איכא למיחש פנין ששמעו שדרשו במקום הנועד שוב אפי' כשישמעו שעיברו השנה לא צייתי מש"ה אין מעברין אלא עד הפורים קודם שמתחילין לדרוש בהל' פסח.

והשתא י"ל הא דהעידו שמעברין כל אדר פרשב"ג ס"ל מש"ה לא קשי' לרבא מהא: בהפסקה לא מיירי ק"ל מ"מ ה"ל למיתני בא' בתשרי ר"ה להתחלת עיבורין דהא אם עיברו קוד' לכן אינו מעוברת ול"ל פנין דאפי' מר"ה ואילך אין מעברין לכתחילה פדתני אבל מפני הדחק מעברין אותו אחר ר"ה מיד מפני הדחק אין שלא מפני הדחק לא לא פסיק' לי למיחשב' בהדי שאר ר"ה וכדמשני אר"ה דתרומת שקלים בסמוך פנין דאם הביא יצא לפ"ל וה"נ י"ל איפכא פנין דלכתחיל' לא לא פסיקא ליה ליתא דהא אי לאו בהפסקה לא מיירי הוי חשיב להא דר"ה בא' בניסן להפסקת עיבורין.

אע"ג דאין מעברין השנה לכתחילה מיום ל' של אדר. אפ"ה פנין דאם עברו מעוברת הוי חשיב לי' כדפ' בסמוך כ"ש הכא דבשעת הדחק מעברין אפי' לכתחילה ואפי' שלא בשעת הדחק כדיעבד מיהו מעוברת דראוי למחשב' לר"ה.

מיהו לר"פ דשני לקמן דמש"ה לא חשיב ר"ה לעומר וב' הלחם משום דלא חל מאורתא ניחא דהא ר"ה דעיבור השנה לא חל מאורתא דאם עיברו בלילה אינו מעוברת פדאמר בפ"ק דסנהדרין אבל לשאר אמוראי דלקמן דל"ל דר"פ קשה.

וי"ל פנין דהא ר"ה דאחד בתשרי לעיבורן אינו אלא לגלוי בעלמא אבל לחישוב אפי' קודם לכן נמי ש"ד כדפ' בסמוך אינו פדאי למחשב בהדי ר"ה פנין שאינו דבר חדש לגמרי אלא גילוי מילתא בעלמא: מעברין אותה אחר ר"ה מיד.

ק"ל הא תניא בפ"ק דסנהדרין (דף י"ג) על ג' דברים מעברין את השנה על אביב ועל פירות האילן ועל התקופה על ב' מהן מעברין על א' מהן א"מ והשתא תקופה דבחושבנא תליא פדאמר התם אפ"ש לידע אפי' אחר ר"ה מיד.

אבל אביב של תבואה אם תהי' קודם ניסן א"א לידע באותו שעה דהא זמן של זריעת תבואה הוא מחשון כדמוכח בפ"ק דמעניית וה"נ אמר לקמן (דף ח') אימת שבלים אומרים שירה בניסן שהיא זמן הקציר והא זמן גידול תבואה הוא ו' חדשים פדאמר' בפ"ק דבכורות (דף ח') שועל וכל מיני שרצים לו' חדשים וכנגדו באילן תבואה וה"נ זמן חנטת אילן הוא בט"ו בשבט דמש"ה הוא ר"ה לאילן פדאמ' (דף י"ד) והא א"א לידע אביב ופירות האילן אחר ר"ה מיד קוד' זריע' וחנט' אם יהי' בזמנן אם לא וא"א לידע אלא תקופה לבד והא על אחד מהן א"מ.

\$\$\$ציוור בספר\$\$\$ ואע"ג דא' רשב"ג התם על התקופ' הא מבעי' לן התם על התקופ' (שממתין) [צ"ל שמחין] או מעברין ועלטה בתיקו ואע"ג דאמר התם דמעברין מפני הדרכים והגשרים ותנורי פסחים וגליות ישראל שנעקרו ממקומם והני אפי' על א' מהן מעברין כדפ' התוס' התם.

הא אלו נמי א"א לינדע מיז אחר ר"ה. וי"ל הא אמר התם דמפני גדיים וטלאי וגזלות שלא פירחו עושין אותן סעד לאחד מהג' פדמפ' התם זימנא דאביבא לא מטא והשתא י"ל שאלו נעשו סעד לתקופה.

והשתא מ"ל שיכולן לעבר מיז אחר ר"ה וכ"ת מנא ידעי שהגדיים וטלאים יהיו קטנים בזמן פסח וכן הגזלות לא יפריחו. י"ל דגדיים וטלאים אפשר לינדע אחר ר"ה מיז משום דזמן עיבור בהמה דקה באדר ויולדת באב פדאמר לקמן וראו אחר ר"ה שפאותו שנה נתאחר עיבור בהמה דקה ויהיו עדיין בפסח דקין.

אע"ג דמפר התם פיצד עושין אותן סעד מהודענא לכוון דגזולתא רפיכין ואמריא דעדקין וזימנא דאביבא לא מטא אלמא בעינן לסעד גזולתא עם אמריא והא גזולתא שלא יפריחו בפסח א"א לינדע אחר ר"ה מיז.

י"ל אימריא לחוד סגי לסעד בלא גזולתא והתם מעשה שהי' פה הי': ואם הביא מן הישן יצא אלא שחיסר מצנה. אע"ג דנ"ל מקרא דצריף להביא מן החדש מ"מ בדעבד אינו מעכב דבקדשים בעינן שנה עליו הפתוב לעכב פדאמ' בפ"ג דמנחות (דף י"ט).

מיהו ק"ל מאי קמ"ל שמואל הא משנה שלימה שנינו בפ"ד דשקלים מותר הקטורת מה היו עושין בה מפרישין ממנו שכר האומנין ומחללין אותה על שפר האומנין ונותנין אותו לאומנין בשכרן וחוזרין ולוקחין אותה מתרומה חדשה אם בא החדש בזמנה לוקחין אותה מת"ח ואם לאו מן הישנה ופר' המפ' אם בא החדש בזמנה דהיינו אם הביאו שקלני' ונתרום התרומה חדשה בזמנה מביאן אותה מת"ח ואם שלא נתרום התרומה חדשה בזמנה ולא הביאו עדיין שקלים שנה זו לוקחין אותה מתרומה הישנה אלמא מאחד בניסן ואילף אם בא מן הישן יצא דהא תרומה חדשה בא' בניסן היתה דתנו התם רפ"ג בג"פ תורמי' את הלשפה בפרוס הפסח דהוא אחד בניסן והא קטורת נמי מקרבנות צבור: וי"ל דאי ממתני' ה"א ה"מ דבעי מן הישנה היינו דווקא בשלא בא החדש בזמנו פיון דאין פאן חדש בא מן הישן דהא א"א בע"א אבל היכא דאיכא חדש וישן קמן אם הביא מן הישן אפי' דעבד לא יצא וצריף לחזור ולהביא מן החדש קמ"ל שמואל דלא והיינו דנקיט שמואל במלת' לישנא יתירא אם הביא מן הישן יצא אלא שחיסר מצנה והאי שחיסר דנקיט ל"ל.

אלא לאשמועינן דאפי' יש לו חדש אם הביא מן הישן אפ"ה יצא דאי באין לו חדש אלא ישן לחוד מה חיסר מצנה שייף פאן דמאי ה"ל למיעבד הא א"א לו בענין אחר. ואל תתמה האייף ס"ד לומר דבאין לו חדש יוצא בישן ובגיש לו לא דכה"ג אמ' בפ"ד דמנחו' (דף מ"ה) גבי ב' פרים דר"ח דבספ' יחזקאל ביום החדש תקח פר מאי תלמוד לומר לפי שצאמר בתורה פרים ומנין שאם לא מצא ב' מביא אחד ת"ל פר והכי דריש גבי כבשים ומנין שמעפבין זא"ז ת"ל יהי'.

ופירש"י ותוס' מנין שמעפבין זא"ז דאם יש להם פרים שנים וכבשי' ז דאין יכולי' להקרי' זה בלא זה אלמא אע"ג דבאין להם אין מעפבין אם יש להם מעפבין זא"ז. וה"נ אמרינן בפ' י"ב דיבמות (דף ק"ד) יבמה שרקקה תחלוץ מפלל דאיפסלא לה מאח'.

מני אלימא ר"ע השתא ומה במקום מצנה דא"ל מידי דהוי אאימורים דכי ליתנהו לא מעפבי וכי איתנהו מעפבי. מיהו כ"ז למאי דפירשו המפרשי להאי דפרק ד' דשקלים דהא אם בא חדש בזמנו דאתרומה חדשה קאי אבל מן הירושלמי נראה שהוא מפרש להא דאם בא החדש בזמנו אקידוש החדש קאי וה"פ אם באו עדים שגראית הלכנה ביום ל' לחודש אדר וקידשו ד"ח ביום ל' של אדר דלקידוש ביום ל' קרוי בזמנו כדאמר לקמן בפרקי' אם נראה בזמנו וכו' בא מן החדשה פי' בא הקטורת ביו' ל' מתרומה החדשה דה"ל ר"ח ניסן דמצנתו לבא מן החדש ואם לאו שלא בא החד' בזמנו ולא קידשו לר"ח ניסן ביו' ל' לאדר אלא ביו' ל"א בא מן הישן ביו' ל"א לאדר דיו' זה בתר שנה שעבר' גריא ולא נתחדש' השנה לת"ח עד יום ל"א לר"ח אדר דה"ל א' בניסן.

וא"כ לא ש"מ להאי פירושא דאם הביא בא' בניסן מן הישן דנצא מש"ה איצטרף לי' לשמואל לאשמוענו הא. דה"ג בירושלמי רפ"ג דר"ה רבי אמר ניסן לא נתעבר מימיו והא תנינן אם בא חדש בזמנו פי' מקשה מהא מתני' דפ"ד דשקלי'.

ומסיפא פרי' ואם לאו מן הישנה. ומשמע לי' אם בא החדש בזמנו הינו שקדשו לניסן ביום ל' לאדר ואם לאו הינו שקדשוהו ביום ל"א אלמא מעברין.

ומשני אם בא לא בעי פי' התנא קמ"ל אם אינרע פן אבל ר' קאמר דמעולם לא אינרע שעברוהו: וכת' למה דמפ' הירושלמי להאי אם בא החדש בזמנו על קידוש החדש א"כ מאי קמ"ל מתני' דאם קידשו בזמנו בא קטרת מת"ח פשיטא דהא ה"ל א' בניסן דמצנה להביא מן החדש וכן סיפא דאם לאו מהישנה נמי פשיטא דהא אפתי לא עייל א' בניסן.

ואי הא גופי' קמ"ל דא' בניסן ר"ה לתרומת שקלי' מ"מ לא הוי ליה לאשמוענו הא ולמיתלי באם בא ר"ח בזמנו או לא בא אלא הוי לי' לאשמוענו הא בהדיא דבאחד בניסן מצנתו להביא מן החדש וממילא ש"מ הא דאם בא החדש בזמנו או לא בא י"ל דטובא קמ"ל בהא דאם בא דביום ל' של אדר אע"ג דאיכא ספיקא שמא יבואו עדי' עוד היום סמוך ויתקדש החדש היום ויהי ר"ח ניסן למפרע מבפערב נמצא שהי' היום למפרע א' בניסן שמצונותו להביא קטרת מת"ח.

והא בכל ר"ח רוב פעמים אין העדים באים קודם שיר של תמיד של שחר שהי' בשעת הנסוף דמה"ט לא תיקנו בר"ה בשחרית שיר של י"ט פדתנן' לקמן פ"ד (דף ל') תמיד של ר"ה שחרית קרב פהלקתו וכדפי' רש"י התם.

וכ"ש שעדיין לא באו קודם הקטרת קטרת שהרי הנסוף הי' אחר קטרת וגם לפעמים לא היה באים עידי קידוש עד לאחר תמיד וקטרת של בין הערפים פדתנן רפ"ג וסד"א דביום ל' של אדר בכל השנים יקטירו קטרת מתרומה חדשה מספק שמא יבואו עידי ראי' היום והיום ר"ח ניסן שמצונותו לבוא מת"ח קמ"ל דווקא אם בא החדש בזמנו דהיינו שפבר באו עידי ראי' הוא דבא מת"ח.

אבל כל כמה דלא באו עדיין בא מתרומה ישנה ול"ח לספיקא שמא יבואו והיינו דקתני ואם לאו מן הישנה ול"ח לשמא יבואו היום עוד והיינו דנקיט שמואל ושהיא ברייתא דתנן' פנותי' קרבנות צבור הבאים בא' בניסן מצנה להביא מן החדש ואיכא למידק למה נקט א' בניסן לחוד ביחוד הל"ל ק"צ הבאים מא' בניסן ואילך מצנה להביא מן החדש

דהיינו פל השנה ואחד בניסן נמי בכלל א"ו מילתא אגב אורחא קמ"ל דדווקא הבאים בא' בניסן שפבר נודע שהוא א' בניסן שפבר נתקדש החודש הוא דמצינה להביא מן תרומה חדשה אבל מספיקא בא מן הישן וכדפי' ואע"ג דכבר שמעת לה הא מהא מתני' דפ"ד דשקלים מ"מ פיון שאין מאריף יותר משום רבותא נקיט לה שמואל אגב אורחין לאשמעיון הא.

ועוד דהא מתצי' דפ"ד דשקלים איכא לפרש כדפי' תמפ'. מ"מ יש לעיין מ"ט מביא ביום ל' קודם שבאו עדים מן הישנה לא מיבעי אי נימא דהא דא' תור' חדש והבא קרבן מת"ח דלא קפיד אלא שלא להביא מן הישנה אחר א' בניסן אבל מן החדשה קודם א' בניסן לית לן בה דה"ל להביא בל' של אדר בכל שנה מן החדשה.

דממ"נ שפיר דמי דאפי' לא יקדשו היום אם מביא מן החדשה נמי ש"ד וכ"ש אם יקדשו. אלא אפי' אם תדחק לומר דקודם א' בניסן אינו ראוי להביא מן החדשה מ"מ פיון דיום ל' של אדר ספיקא הוא אם יקדשו מצותו מן החדש ואם לא יקדשו מצותו מן הישן ניזיל בתר רובא דכיון דרוב שנים אדר חסר כדא' רבי ניסן לא נתעבר מימיו א"כ רוב שנים הוא ר"ח ניסן ביום ל' לאדר ומצותו מן החדש ומספיקא ניזיל בתר רובא ויביא ביום ל' של אדר מת"ח.

והא יום הפפורים דאיסור חמור של פרת הוא מונין מיום ל' של אלול עשרה ימים ומתעניין בו וסמכינן ארובא דרוב אלול חסר כדאמ' מימו' עזרא ואילף לא מציינו אלול מעובר כ"ש באיסור עשה הקל דת"ח מניסן ואילף דה"ל למיזל בתר רובא.

עוד דאפי' בשאר מועדות דעבדינן תרי יומי מספק היינו דחיישינן נמי למעוטי אבל מיחש למעוטי ולא לרובא הא ודאי א"א ואמאי בתרומה חדשה ביום ל' של אדר אזלינן בתר מעוטי ומביא מתרומה הישנה ושקיינן לרובא דרוב פעמים אדר חסר.

ושמא ה"ט דירושלמי דס"ל דאם לא קידשו החדש ביום ל' של אדר דתמיד בא ול"ח לספיקא שמא יקדשו עוד ומצוותו מן החדשה. מדחזינן דכתב רחמנא להא לימודא דחדש והביא קרבן מת"ח גבי מוסף ר"ח דכתיב זאת עלולת חדש בחדשו לחדשי השנה ולא רבי לה גבי תמיד דקוד' בהאי פרשה וקדים נמי בהקדמה כדתנן ברפ"י דזבחים (דף פט) והא תמידיו נמי בכלל ק"צ הבאי' בא' בניסן דמצוותו להביא מן החדש א"ו ש"מ דמספיקא א"צ להביא ביום ל' לאדר מן החדשה והשתא נהי דאם אדר מלא ור"ח חל ביום ל"א לאדר תמיד של שחר קדי' למוסף ר"ח לבא מן החדשה דהא ודאי היום ר"ח פיון דלא קידשו אתמול את החדש דהא אין חדש יותר מל' יום וא"נ באדר חסר וקידשו ביום ל' קודם הקרבת התמיד דבהא קדים תמיד למוסף לבא מן החדש אבל אם אדר חסר ולא קידשו קודם הקרבת התמיד קמ"ל קרא דמוסף ר"ח קרב מן החדשה ראשון לתמיד דכיון דמקריבן למוסף ר"ח א"א א"כ קידשו כפר את החדש אבל בשעת הקרבת התמיד דעדיין לא קידשו א"צ לבא מן החדש.

וקמ"ל קרא דבהא ל"ת לספיקא שמא יבאו עוד היום ויקדשו החדש על פיהם נמצא שמצוות תמיד זה לבא מן החדשה. ויש להביא ראי' לדברי זה הירושלמי מן הגמ' שלנו ויתבאר בש"ה והא דקאמ' מהו דתימא ליחש שמא לא ימסרנו נרבור יפה יפה ותבאר

בְּחִידוּשֵׁי בַּפ"ק דְּיוֹמָא (דָּף ל"ה) בַּס"ד: ע"ב לָא טַרַח אֵינְשׁ לְמִיגַר בֵּיתָא פְּחוּת מַל' יוֹם ק"ל הָא אָמַר שְׂמוּאֵל בַּפ"ק דַּב"מ (דָּף יד) גַּבֵּי אַחֲרֵיּוֹת ט"ס ה"מ בְּשִׁטְרֵי הַלְוָאָה אָבֵל בְּשִׁטְרֵי מו"מ לָא דַּעֲבִיד אֵינְשׁ דְּזַבִּין אַרְע' לְיוֹמָא וְאַמְרִינֵן הָתָם אַבְוָה בַּר אִיהוּ זַבִּין עַל־יִתָּא מְאַחֲתִי וְדָן שְׂמוּאֵל שְׂאֵיבֵד מְעוּתֵי מַה"ט דַּעֲבִיד דְּזַבִּין אַרְע' לְיוֹמָא וְגַבֵּי מִיגַר בֵּיתָא אָמַר דְּלָא טַרַח לְמִיגַר בְּפָחוּת מַל' יוֹם וְאֵלּוּ הָתָם אֲסִי טַרְפוּ בְּיוֹמוֹ אָמַר דְּאֵיבֵד מְעוּתֵי מְשׁוּם דַּעֲבִיד דְּזַבִּין אַרְעֵי וּבֵיתוֹ לְיוֹם אֶחָד לְחוּד וְכִי גָרַע מְכַר מְמִיגַר.

וְשָׂמָא שְׂמַעְתִּין לָא אֲזֵלִי בְּשְׂמוּאֵל אֶלְא פְּדַפְסִיק רַבָּא הָתָם בְּמַסְקָנָא דְאַחֲרֵיּוֹת ט"ס אֲפִי בְּשִׁטְר מו"מ אֶלְמָא ל"ל לַה"ט דַּעֲבִיד דְּזַבִּין לְיוֹמָא וְשְׂמוּאֵל מוֹקִי לְהָא בְּרִיִּיתָא דְבְּפָחוּת מַל' יוֹם לָא עָלְתָה לוֹ שְׁנָה דְאַתְנִי כַּמ"ד ל' יוֹם בְּשְׁנָה דְּוּקָא חֲשִׁיב שְׁנָה.

ע"ל דְּאַפִּי לְשְׂמוּאֵל א"ש דַּש"ה דְּבִשְׁעַת זַיְבוּנֵי הָוֵי סַפְק אִם יִטְרְפוּ מְמַנּוּ אִם לָא וְכַדְפִּי רַש"י הָתָם עֲבִיד דְּזַבִּין אַרְע' לְיוֹמָא לְסַפְק יוֹם אֶחָד דְּשָׂמָא לָא יִטְרְפוּ מְמַנּוּ וְאִם יִטְרְפוּ שְׂמָא לְזַמֵּן מְרַנְבָּה וְיֵאכַל בְּתוֹךְ כֶּף פִּירוֹת לְפִיכֶף מְכַנֵּס עֲצָמוּ בְּסַפְק דְּהָא אֶפְשָׁר שְׂלֵא יִטְרִיפוּ מְמַנּוּ כָּלֵל וְאִם יִטְרִיפוּ שְׂמָא לְזַמֵּן מְרַנְבָּה וּמְשׁוּם סַפְק הַנְּבָא מְרַנְבָּה מְכַנֵּס עֲצָמוּ לְסַפְקָא וְגַמַר וּמְקַנֵּי אֲפִי אִם יִטְרִיפוּ מְמַנּוּ לְאַלְתֵּר אָבֵל הָכִי דְבַנְוֵדָאֵי אֵין לוֹ הַנְּבָא מְמַנּוּ כ"א בְּצִיר מַל' יוֹם אֲפִי לְמִיגַר לָא טַרַח: וְת"ק דְּבְרִיִּיתָא וְתַנָּא דִּידֵן כו'.

מֵאֵי פְּרִיף אֲתַנָּא דִּידֵן אֲמַאי לָא חֲשִׁיב א' בְּנִיסָן שְׂהוּא ר"ה לְשִׁכִּירוֹת בְּתִים הָא בְּהַפְסָקָה לָא מֵיִירֵי דַּמְש"ה ל"ח לר"ה דְּעֵיבּוּרִין בְּדָאֲמַר לְעִיל וְהָאֵי דְּבְתִים נְמִי ר"ה דְּהַפְסָקָה הִיא דְּכַשְׂמַגִּיעַ א' בְּנִיסָן כְּלָתָה שְׁנָה לְלוֹקַח וְהָרִי הָא דְּלָא קַתְנֵי תַנָּא דִּידֵן לר"ה דְּנִדְרִים דְּלִקְמֵן נְמִי ה"ט מְשׁוּם דַּה"ל ר"ה לְהַפְסָקָה כְּדַפִּי תוּס' לְעִיל וְהָא דְּשִׁכִּירוֹת בְּתִים לְהָא דְּאֲמִי'.

וּי"ל נְהִי דְּלִגְבֵי הַשׁוֹכֵר ה"ל ר"ה דְּהַפְסָקָה דְּמַשְׁתָּא יוֹצֵאת מִתַּחַת יְדוֹ לְגַבֵּי מְשַׁפִּיר ר"ה דְּהַתְחַלָּה הִיא שְׂמַעְכְּשֵׁי וְנִכְנַס לְרִשׁוּתוֹ אָבֵל גַּבֵּי עֵיבּוּרִין וְנִדְרִים כְּוָלָה מִלְתָּא אֵינּוּ אֶלְא ר"ה דְּהַפְסָקָה וְלָא מְשַׁפַּח לָהּ לְהֵנִי ר"ה בְּהַתְחַלָּה: לְרַבָּא לִיתְנֵי שְׂשָׁה.

ק"ל הָא בַּע"כ הָאֵי תַנָּא דְּחֲשִׁיב שְׂשָׁה בְּסִינּוֹן לר"ה דְּשִׁתֵּי הַלְחָם אַחֲרִים הוּא דָּאֵמ' אֵין בֵּין לְעֲצָרַת לְעֲצָרַת אֶלְא ד' יָמִים דָּאֵלּוּ לְרַב שְׂמַעִי דָּא' לְעִיל עֲצָרַת פְּעַמִּים ה' או' ו' או' ז לָא פְּסִיקָא לָן יוֹם קְבוּעַ לְהָא ר"ה דַּב' הַלְחָם וְהַשְׁתָּא מֵאֵי פְּרִיף לִיתְנֵי הָא ר"ה דַּב' הַלְח' דְּקִלְמָא ס"ל כַּר"ש דָּאֵין יוֹם קְבוּעַ לר"ה שְׁלוֹ וי"ל דְּהָא וְדָאֵי מִתְנִיתָן ר"מ בֵּין לְרַבָּא דָּא' לר"מ דַּל רְגָלִים בֵּין לר"נ ד' חֲדָשִׁים וּבְהֵן כַּמָּה ר"ה.

ו"ד חֲדָשִׁים אֵינּוּ אֶלְא לר"מ דָּא' אֶחָד בְּאַלּוּל ר"ה לַמ"ב וְקִי"ל אַחֲרִים ר"מ הִיא כְּדָא' בְּשִׁילְהִי מַסְכַּת הוֹרִיּוֹת מ"מ אַכְתִּי ק"ל הָא מוּכַח לְהַדְיָא בַּפ"ב דְּעַרְכִּין (דָּף ט') דְּאַפִּי לְאַחֲרִים פְּעַמִּים (אֵייר וְסִינּוֹן) [צ"ל נִיסָן וְאַיִר] חֲסֵרִים בְּשְׁנָה מְעוֹבְרַת וְעֵיבְרוּ ל' יוֹם וְא"כ לְדִידְהוּ נְמִי עֲצָרַת פְּעַמִּים ה' וְכַדְפִּי לְעִיל גַּבֵּי מֵאֵן תַּנָּא דְּפִלִּיג אַדַּר"ש נְמַצָּא לַד"ה אֵין יוֹם קְבוּעַ לר"ה לְשִׁתֵּי הַלְחָם.

וְשָׂמָא י"ל כִּינּוֹן דְּבִשְׁנֵים פְּשׁוּטִין לְעוֹלָם עֲצָרַת בְּשִׁשָּׁה בְּסִינּוֹן לְאַחֲרִים וְאַפִּי בְּסַתָּם שְׁנָה מְעוֹבְרַת הָכִי הוּא דְּהָא קָאֲמַר אִם הִי שְׁנָה מְעוֹבְרַת ה' דְּסַתָּם חוֹדֵשׁ הָעֵיבּוּר חֲסַר אִם לָא ע"י מְקַרְהָ שְׂעֵבְרוּ ל' יוֹם דַּה"ל מִיְעוּטֵי דְּמִיְעוּטֵי.

אין מיעוט פון מעפב על הרוב דששה בסינון מלמנוע ממנו שם ר"ה: לר"נ ב"י ליתני חמשה פ"א עם ר"ה דשתי הלחם משמע אבל הא דעומר ל"ק לי. וק"ל מה בכך אעפ"י שאינו מחשבון ר"ה אפ"ה ה"ל למיתנא כמו דתני רגלי אעפ"י שאינו מחשבון ר"ה וי"ל דרגלים שאני דאעפ"י שאינו מן החשבון אפ"ה תני לי דקמ"ל דבעי ג' רגלים פסדון ור"ש היא אבל הא דעומר פינו שאין ממנו ר"ה ל"ל למיתני קרי' בי' רב הוא דעומר מתיר לחדש במדינה.

מ"מ ק"ל מאי פריה ליתני לר"ה דשתי הלחם הא אמר לעיל דלא תשיב תנא דדון לר"ה דאחד בניסן לתרומת שקלים פינו דאם הביא מן הישן יצא לא פסיקא לי' והשתא מאי קשיא לה מו' בסינון דהוי ר"ה לשני הלחם להביא מן החדש למקדש הא תנו בפר"י (דף ס"ח) קודם לש"ה לא יביא ואם הביא פשר וכינון דאם הביא פשר לא פסיקא ליה דומיא לתרומת שקלי' פינו דלא מהני ר"ה זה אלא להביא לכתחילה מתרומה חדשה לא תשיב לי'.

ה"נ הא ש"ה ל"מ אלא לכתחילה. וי"ל דלא דמי דגבי תרומת שקלים פינו דל"מ ר"ה זה אלא לכתחילה לא הוי ר"ה גמור פינו דאפתי גם מן הישן דאשתקד שהוה היפוך ר"ה שילו פשר בדיעבד ולא ג מור למילת' לגמרי אבל הא דש"ה אדרבה הא גמר למילת'.

עי"ל דל"ד הא דש"ה קודם לעצרת דאם הביא פשר להא דתרומת שקלים. דהכא אי לא הביאו שקלים קודם א' בניסן מביא אפי' לכתחילה מן הישן וכמ"ש וכינון דלפעמים אפי' לכתחילה מביא מן הישן מש"ה לא פסיקא לה למחשבי' להא ר"ה בא' בניסן אבל בהא א' בסינון ר"ה לש"ה אין להביא מן החדש קודם לו אפי' לא מצא מן הישן א"א להביא מן החדש אלא מנחות ונסכי' בטילים לגמרי עד שינדפון לו תבוא מן הישן כדמוכח במנחו' פר"י: ונהרי רגלים דלא חיילו מאורתא.

פי' דקס"ד דהתחלת רגל ראשון לענין ב"ת הוא פיום של י"ט ראשון שראוי להקריב אבל לא בלילה ואם נדר בליל י"ט ראשון אע"ג דבאורתא דהיינו בתחלת הלילה עדיין לא חל הנדר עליו אפ"ה רגל זה עולה למנון ג"ר לר"ש ולתנא דידן דבעי ג"ר פסדון וחס המצות תחלה אם נדר בליל י"ט של פסח עובר אחר סופת בב"ת דה"ל ג"ר פסדון הרי רגלים לענין פסדון לא חיילו מאורתא בתחילתו וקחשיב ומשני פינו דצרי' לאתויי מעיקרא מחוייב וקאי פי' דלילה אין ראוי להקריב מ"מ בעינו שיהא מאורתא חייב להביא דהיינו בנדר קוד' הלילה שיהא מחוייב בתחילת הלילה דלאו בשעה שראוי להקריב בלחוד תליא הא דקבע רחמנא ג"ר לב"ת אלא שיהא בר חיובא בג"ר ואף הלילה בכלל מאורתא וכ"פ התוס' הא דלא חיילי מאורתא א היינו אם הי' מחוייב ועומד לפני הרגל איכא פולה רגל ואם נכנס הרגל וקא נדר אפי' ליל א' ליכא פולה רגל ואין עולה למנון ג"ר.

וגם בדברי המקשן צריף לפ"ז פן דהאי לא חיילי מאורתא אליל א' דרגל ראשון קאי וכדפי' דאי ארגל ג' קאי וכדמשמע לכאורה מפרש"י ואסוגי' דב"ת קאי. מאי פריה מרגלים דל"ח מאורתא בסוף ב"ת ואפ"ה תשיב.

הא מתניתן דחשי' גיסן ר"ה לרגלי' אתחילת ב"ת קאי ולא אסופו כדאמ' לעיל רגל שבו ר"ה לרגלים ועוד תנא דדון בהפסקה לא מיירי דמש"ה ל"ח לר"ה דהפסקת עיבורין באחד בניסן כדאמ' לעיל.

אלא ודאי כדפי': וה"נ הא דאמר בסמוך ב"ת ממילא חגיל ה"פ אין תחילת חלות ב"ת בשעה שראוי להקרב לגמרי והיגנו ביום אחר הקרבת התמיד דתימא דלא חל תחילת מאורתא הואיל ולילה אינו ראוי להקרב אלא ממילא משקנודש היום חגיל התחלתו אעפ"י שא"ר להקרב וע"ד זה דפי': נהרי גובלת דלא חגילי מאורתא הקשה התוס' מאי ס"ד הא לא מתוקמי כלל אלא כר"י בנו של ריב"ב לקמן ולק"מ הא התוס' בעצמן פי' לקמן אהא דפריד גובלת באחד בתשרי בעשרה בתשרי הוא דלר"א דאמ' לעיל דר"ה ב"ד ר"ח פריד.

דלשאר אמוראי ל"ק דאית להו כדרב חסדאדאמ' לעיל רגל שבו ר"ה לרגלים. וה"נ המ"ל ה"כ: \$\$\$ציוור בספר \$\$\$ והשתא י"ל דהמקשה לא שמיע לי' הא דר"א ומפרש לה כדר"ח.

מיהו אין דברי התוס' ברורי' ונשם אפרש לה: מידי דתלא במעשה ל"ק. וק"ל נהי דבזמן הבית תלוי במעשה דהקרבת העומר שלא בזמן הבית בין למ"ד בפר"י (דף יח) האיר המזרח מתיר בין למ"ד כל יום הנה אסור דעד עצם היום עד ועד בכלל לאורתא דשיתסר הותר החדש ממילא ואינו תלוי במעשה כלל וניתני ר"ה דהתיר חדש שלא בזמן הבית.

וצ"ל דל"ח אלא ר"ה דקביעי וקיימי משא"כ הותר חדש דמשתנה מזמן הבית לשלא בז"ה דס"ל כמ"ד שלא בז"ה כל יום הנה אסור ואין י"ו בניסן ר"ה להתיר חדש. א"כ ל"ל לשנויי דלא חשיב ר"ה דעומר משום דתאלי במעשה ת"ל מהאי טעמא דאין ר"ה שלו קבוע.

ודונק לומר דרב שישא לא משני שנויי דידי' אליבא דרבא דקשה לדידי' ליתני ששה דהיינו ר"ה דעומר ושני הלחם. אלא אדר"נ דלא קנשי אליבוי אלא ליתני חמשה דהיינו של שה"ל מיהו (לר"ב) [צ"ל לר"פ] דשני מידי דל"ח מאורתא ל"ח לק"מ.

דקא שם בפר"י ס"ל דבזמן שאין בית האיר המזרח מתיר ואינו אסור כל יום הנה נמצא דלא חגיל מאורתא. והא נמי ל"ל דלא חגיל אלא מה דהוי לר"ה בזמן שהשנים פתקונון וישאל שרויין על אדמתן.

ולא זה ששלא בפני הבית דאע"ג דחשיב א' בתשרי ר"ה לשני' דאיכא למ"ד לקמן דהיינו למלכי א"ה. זה הי' נמי בזמן הבית דקא מן נחמ' נ"ל לעיל הא וכבר הי' הבית בנוי.

הא מ"מ בזמן הבית נמי מ"ל התיר חדש שלא ע"י מעשה כגון אם אירע איזה אונס ולא הקריבו עומר דאז התיר החדש בא מאיליו שלא ע"י מעשה כמו בזמן הגז. וצ"ל דל"ח אלא ר"ה פתקונה ולא שע"י מקרה וסיבה.

תדע (דהכא) [צ"ל דהכי] הוא דאל"כ תקשה בין לר"פ בין לר"ש אמאי ל"ח לז' בסיון ר"ה להתיר חדש למקדש בשלא הקריבו ב' הלחם בעצרת שהוא ו' בסיון ע"י איזה מקרה

וְסִיבָה דְהָא נְדָאי אֵין הִתִּיר חֲדָשׁ לְמַקְדָּשׁ עַד לְאַוּרְתָּא אֲבָל כָּל הַיּוֹם שְׁהוּא רְאוּי לְהִבְחָת
שְׁתֵּי הַלְחָם אָסוּר כְּדָאָמַר בַּפ"ד לְקַמְן (דָּף ל"א) גְּבִי עוֹמֵר דְקָאָמַר שְׁמָא יְבִנָּה ב"ה בְּלִילָה
וְאֵין סְבָרָא לֹאמַר דְאֵין חֲדָשׁ גִּיתָר לְמַקְדָּשׁ מְאִילֵוּ בְּלִתֵּי הִבְחָת שֶׁה"ל וְלַעוֹלָה עוֹמ'
בְּאִיסוּרוֹ לְמַקְדָּשׁ אַא"כ הִבְיָאוּ וְלֹא דְמִי לְעוֹמָ' לְהַדְיֹו דֵּהת' תְּרֵי קָרָאֵי כְּתִיבֵי עַד עַצ' הַיּוֹם
וְעַד הִבְיָאָכ' הָא כִּיצ' בְּזִמְנֵי דְאִיכ' עוֹמ' מִתִּי בְּזִמְנֵי דְלִיכ' עוֹמ' עֲצָם הַיּוֹם מִתִּיר כְּדָאָמַ'
הַת' בַּכַּר"י.

אֲבָל חֲדָשׁ מִקְדָּשׁ דְּתִלֵּי רַחֲמֵנִי בַּש"ה ל' א"ל דְּדוֹנוּקָא וְאֵי לֹא הִבְיָאוּ לְעוֹלָם בְּאִיסוּרֵן עוֹמֵד
וְעוֹד דָּאמ' בַּפ"ב דְּשְׁבוּעוֹת (דָּף טז) אֵי עֲזָרָה מִתְקַדְּשֶׁת אֲלֵא בְּשִׁירֵי מְנַחָה וְאִמ' הֵתָם
דָּא"א לְקַדְּשׁ בַּש"ה ל' דְּעֲצָרַת דְּהָא אֵין קִידוּשׁ אֲלֵא בְּשַׁעַת בְּנִינֵן וְאֵין בְּנִינֵן בַּה"מ דּוֹחָה
י"ט.

וְכִינֵן דָּא"א לְקִידוּשׁ בַּש"ה ל' אִם אֵי דְאֵי לֹא הִבְיָאוּ (חֲדָשׁ) [צ"ל לְשְׁתֵּי הַלְחָם] בְּמַקְדָּשׁ
בְּאִיסוּרוֹ עוֹמֵד לְעוֹלָם לַמ"ל לְקִידוּשׁ עֲזָרָה כָּלֵל שְׁאִינוּ אֲלֵא בְּשִׁירֵי מְנַחָה וְהָא א"א לְהִבְיָא
מְנַחָה כָּלֵל אִפִּי מִן הַיָּשׁוֹן דְּמֵאֵן שְׁרֵי לִי כִינֵן דְּעֲדִינֵן קוֹד' קִידוּשׁ עֲזָרָה לֹא הִבְיָא לַש"ה ל'
וְלַמ"ל לְקִידוּשׁ אֲלֵא בְּיוֹם הַגֵּן בִּי"ו בְּנִיסָן דְּזָאוּ אֲפָשָׁר, לְקַדְּשׁוּ בְּשִׁירֵי עוֹמֵר אֲבָל לֹא כָּל
יְמוֹת הַשָּׁנָה וְזֶה דּוֹחַק לֹאמַר דְּאֵין קִידוּשׁ עֲזָרָה אֲלֵא יוֹם א' בְּשָׁנָה בְּלַבַּד.

וְעוֹד קִידוּשׁ בְּיָמֵי שְׁלֹמֹה הִי סוֹכֶת כְּדָפִי הַתּוֹס' הֵתָם וְכַדְמוּכַח בַּפ"ק דַּמ"ק (דָּף ט').
וְאֵע"ג דְּבִימֵי שְׁלֹמֹה הִיִּתָּה בְּמוֹת צִיבוּר בְּגִבְעוֹן.

מ"מ לַמ"ד בַּפ"יג דְּזַבְּחִים (דָּף קי"ז) אֵין מְנַחָה בְּכֶמֶה אִפִּי בְּשַׁל צְבוּר מְאֵי אֵיכּוּ לְמִימַר
א"ו ש"מ דְּהִיכָא שְׁלֹא הוּבָא שֶׁה"ל הַתִּיר הַחֲדָשׁ מְאִילֵוּ בְּמוֹצָאֵי י"ט שַׁל עֲצָרַת. מִיָּהוּ
לְתִירֵי ב' שַׁל הַתּוֹס' שְׁם דְּהָא דְאֵין מְקַדְּשִׁין אֲלֵא בְּשִׁירֵי מְנַחָה הִינֵנוּ בְּדָאָפָשָׁר אֲבָל בַּל"א
לֹא אֵין מְזָה רְאִיָּה כָּלֵל: ד"ף ח ע"א מִתְעַרְבוֹת בְּאֶדְר וְיִוִּלְדַת בְּאָב ר"ה שְׁלֵהֶם אֲלוּל
דְּהִינֵנוּ סְמוּךְ לְגִמְרוֹ שַׁל בְּהֶמָּה דְקָה.

ק"ל תִּינַח בְּהֶמָּה דְקָה אֲבָל בְּהֶמָּה גְּסָה דְעִיבוּר שְׁלֵה ט' חֲדָשִׁים כְּדָאָמַר בַּפ"ק דְּבִכּוּרוֹת
(דָּף ח) וְלֹא מְצִינוּ זְמַן קְבוּעַ לְעִיבוּרָה כְּמוֹ לְדְקָה שְׁהוּא אֶדְר אוֹ נִיסָן כְּדַמְסִיק אֲמַאי ר"ה
אֲלוּל. ו"ל כִּינֵן דְכָתַב רַחֲמֵנָא וְכָל מַעֲשֵׂר בְּקָר וְצֹאֵן אֵין לְחִלְק בְּנִיָּהֶם וְזִמְנֵן א' לְחֲדָשׁ וְיָשׁוֹן
שְׁלֵהֶם וְכִינֵן דְלְמַעֲשֵׂר צֹאֵן יֵשׁ טַעַם לְקַבּוּעַ ר"ה שְׁלוֹ אֲלוּל אוֹ תְּשִׁירֵי סְמוּךְ לְגִמְרוֹ הַה"נ
לְמַעֲשֵׂר בְּקָר דְּהָא אֵי אֲזַלְתָּ בְּתַר גְּמָרוּ אֵין זְמַן קְבוּעַ לְגִמְרוֹ וְעִי"ל אִפִּי אֵי הַיּוֹם זְמַן קְבוּעַ
לְעִיבוּר בַּה"מ גְּסָה מ"מ מִיְעוּטֵי בְּתַר רַבָּא גְּרִיר לְעַנְיָן מַעֲשֵׂר וְלֹא אֲזַלְיָן בְּתַר גְּמָר דִּידָן
תַּדְע דְּהָא לְמַר חֲרַפִּיתָא הַיּוֹם מְאֶדְר וְיִוִּלְדַת בְּאָב וְאִפ"ה ל"א בְּחֲרַפִּיתָא בְּתַר גְּמָרֵן דְּמֵאָב
אֲלֵא בְּתַר רַבָּא אֲזַלְיָן דְּמֵן נִיסָן וְכֵן לְאִידָךְ דְּאִפְלִיִּיתָא הַיּוֹם מִנִּיסָן אִפ"ה ל"א בְּתַרִּיָּהוּ
אֲלֵא בְּתַר רַבָּא דְמֵאֶדְר.

ה"נ בְּהֶמָּה דְקָה הַיּוֹם רַבָּא נִגְדַּד בְּהֶמָּה גְּסָה חֲדָא דְגְּסָה אֵינוּ אֲלֵא מִיָּן א' בְּקָר לְבַד וְדְקָה ב'
מִיָּנִים כְּבָשִׂים וְעֲזִים וְעוֹד גְּסָה אֵינוּ יִוִּלְדַת אֲלֵא א' בְּכָרֵס א' וְדְקָה הַרְבֵּה כְּדָאָמַ' בַּפ"ג
דְּבִכּוּרוֹת (דָּף כ) גְּדִיָּה שְׁיִלְדָה ג' ג' וְכָל בְּנוֹתֵי יִלְדוּ ג' ג' כְּוָלֵן נְכַנְסוֹת לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר
וְכִינֵן דָּא א' לָךְ לְחִלְק לְעַנְיָן חֲדָשׁ וְיָשׁוֹן בֵּין גְּסָה לְדְקָה אֲלֵא זְמַן א' לְשִׁנְיָהֶם בַּע"כ אֲזַלְיָן

בְּתֵר גָּמְרוּ וְשֶׁל דָּקָה וְהוּא רִנָּבָא וּמַעוּטֵי דְגִסָּה בְּתֵר רִנָּבָא גְרִיר וְלֹא רִנָּבָא דְדָקָה בְּתֵר מְיַעוּטֵי דְגִסָּה.

וְעִי"ל דְּהָא מְפִיק רַבָּא מְקַרָּא דְמַקְיֵשׁ מַעְשָׁר בְּהֵמָה לְמַעְשָׁר דְּגֵן אֱלָא דְמַר מְקִישׁ לָהּ לְסַמְנָה לְגַמְרָן עֵישׁוּרוֹ וּמַר מְקִישׁ לָהּ לַר"ה תַּשְׁרִי וּלְר"י לַכ"ע סְמוּךְ לְגַמְרוֹ עֵישׁוּרוֹ מְקִישׁ לָהּ וְכֵן לְרַבָּא אֲדַר"מ נֶקֶט לְאוֹרְחָא דְסְמוּךְ לְגַמְרוֹ וּשְׁבֹב' לְאַנְרַח דַּר"ה תַּשְׁרִי בְּמַעְשָׁ' דְּגֵן וְתַרְנוּנֵיהּ א"א לְדַרוֹ' דַּה"ל תַּרְתִּי דְסְתָרִי אֶהְדְּדִי הִילְכָף אַפ"ת דְּגִס' נְמִי יֵשׁ לָהּ זְמַן קְבוּעַ שְׁמַתְעַבְר' וְלְסַמְנָה לְגַמְרוֹ אַפ"ה כָּל כְּפָה דְאַפְשָׁ' לְקַר' זְמַן ר"ה דַּמ"ב לְשֶׁל דְּגֵן עֲדִיף טָפִי.

דְּהַשְׁתָּ' אִינוּ מְרוּחָק זְמַן ר"ה דַּמ"ב בְּיוֹתֵר מִהֶקְיֵשׁא דְמַעְשָׁר דְּגֵן. וְהַשְׁתָּא אַפ"ת דְּזְמַן קְבוּעַ שְׁמַתְעַבְרַת גִּסָּה הָיָה כְּזְמַן שֶׁל דָּקָה וְזְמַן א' לְשַׁנְיָהֶם מ"מ כְּפֶאן דְּזְמַן עֵיבּוּר שֶׁל גִּסָּה הָיָה ט' חֲדָשִׁי בַע"כ אִינוּ סְמוּךְ לְגַמְרוֹ עַד זְמַן אֲרוּךְ מַר"ה דְמַעְשָׁר דְּגֵן וְיוֹתֵר מְרוּחָק מִסְמוּךְ לְגַמְרוֹ דְשֶׁל דָּקָה.

הִילְכָף אֲזַלְיָנוּ בְּהֶקְיֵשׁא בְּתֵר סְמוּךְ גָּמְרוּ דְדָקָה דְּהַשְׁתָּא אִינוּ מְרוּחָק כ"כ מְאִידָךְ גִּיסָא דְּהֶקְיֵשׁא דְמָה מַעְשָׁר דְּגֵן ר"ה שֶׁלֹּו תַּשְׁרִי וְלֹא בְּתֵר סְמוּךְ גָּמְרוּ דְּגִסָּה דְמְרוּחָק יוֹתֵר מִהָאִי גִיסָא דְּהֶקְיֵשׁא וְכ"ש אִי זְמַן עֵיבּוּר שֶׁל גִּסָּה מְרוּחָק אַחַר שֶׁל דָּקָה אִם לֹא שְׁנַאֲמַר שְׁעֵיבּוּר גִּסָּה בְּכַסְלִיו וְסְמוּךְ לְגַמְרוֹ הוּא תַּשְׁרִי דְּהַשְׁתָּא מְקַרְבֵּי סְמוּךְ לְגַמְרוֹ דְּגִסָּה לְתַשְׁרִי יוֹתֵר מִדָּקָה ל"ר מ וְה"ל ל"ר מ לְמִיזַל בְּתֵר סְמוּךְ לְגַמְרוֹ דְּגִסָּה בְּהָא י"ל דְּקו"ל ל"ר מ דְּאִינוּ זְמַן עֵיבּוּר גִּסָּה בְּחוֹדֵשׁ זֶה אֲבָל אִי עֵיבּוּר בֵּא' מְשַׁאֲר כָּל הַחֲדָשִׁים ל"ל בַּה דַּא"כ מְרוּחָק סְמוּךְ לְגַמְרוֹ דְּגִסָּה מִתַּשְׁרִי יוֹתֵר מְשַׁל דָּקָה לְפָנָיו אִו לְאַחֲרָיו וְאִי מְכוּוֹן עֲמָה הָא כ"ש דְּשַׁפִּיר דְּאִז בֵּין גִּסָּה בֵּין דָּקָה ר"ה שְׁלָהֶם סְמוּךְ לְגַמְרוֹ וְסְמוּךְ לְתַשְׁרִי בְּשׁוּה: עֲשׂוּר תַּעֲשָׂר בְּב' מַעֲשָׂרוֹת הַכְּתוּב מְדַבֵּר.

ק"ל דְּתַנּוּן בַּפ"ט דְּבְכּוֹרוֹת (דָּף נ"ה) הִלְקוּם וְשַׁנְיָתָן לוֹ בְּמַתְנָה פְּטוּר מִמַּעְשָׁר בְּהֵמָה וְנִפְקָא לֹן בְּגַמְרָא מְדַכְתִּיב בְּכּוֹר בְּנִיָּה תַתָּן לִי כֵן תַּעֲשֶׂה לְשׁוֹרָה. מַה בְּנִיָּה אִינוּ בְּלִקּוּם וּמַתְנָה אַף צִאֲנָה כֵן וְאֵע"ג דְּקַרָּא גְבִי בְּכּוֹר כְּתִיב נִפְקָא לֹן הֵתָם בָּאִם אִינוּ עֲנִין לְמַעְשָׁר וְהַשְׁתָּא קַרָּא ל"ל ת"ל מִהָא הֶקְיֵשׁא דְמַעְשָׁר בְּהֵמָה לְשֶׁל דְּגֵן וּמַעְשָׁר דְּגֵן אִינוּ בְּלִקּוּם כְּדַתְנִי' רַפ"ז דַּב"מ (דָּף פ"ח) תְּבוּאֹת וְרַעָה וְלֹא לְקוּם.

וּמִינֵי' ה"ה וְלֹא שַׁנְיָתָן לוֹ בְּמַתְנָה דְּהָא לָאוּ תְּבוּאֹת וְרַעָה הוּא וְלֹא מִיבְעִיָּא לְמֵאִי דַר"ל רַבָּא שָׁם בַּפ"ט דְּבְכּוֹרוֹת [דָּף נ"ז] דְּהָא הֶקְיֵשׁא לְכָל מִילֵי אִיתְקוּשׁ וְנִפְקָא לֹן מִינֵי' דְּאִינוּ בְּקַר וְצִאֲן מִתַּעֲשָׂרָן מִזֶּה עַל זֶה כְּמוֹ שְׁאִינוּ מַעְשָׁר דְּגֵן מִתַּעֲשָׂר מִמֵּין עַל שְׁאִינוּ מִינֵו כַּדְנ"ל הֵתָם מְקַרָּא.

אֱלָא אַפִּי' לְמֵאִי דְקַאֲמַר הֵתָם דְּהָא הֶקְיֵשׁא לְשַׁנְיָה הִקְשׁוּ וְלֹא לַד"א. מְשׁוּם דְּאָמַר קַרָּא שַׁנְיָה שַׁנְיָה.

מ"מ כ"ש דִּישׁ לְהֶקְיֵשׁ לְעַנְיָן לְקוּם וּמַתְנָה דְּקִדִּים וְרַעָה בְּקַרָּא דְמַמְעַט לְקוּם וּמַתְנָה לְהֶקְיֵשׁא דְעֲשָׂר תַּעֲשָׂר יוֹתֵר מְשַׁנְיָה בְּשַׁנְיָה דְמַמְעַט חֲדָשׁ וְיִשָּׁן וְלֹא מְבַעֲי' לְמֵאִי דְפִירְשׁוּ הַתּוֹס' הֵתָם בַּפ"ז דַּב"מ בְּשָׁם ר"ת דְּהָא דְלִקּוּם פְּטוּר הֵינְנוּ בְּלִקּוּם אַחַר מִירוּם דְּוָקָא אַע"ג דְּכַבֵּר חָל חוֹבַת מַעְשָׁר פִּקַּע ע"י לְקוּם אֲבָל בְּלִקּוּם קוּדָם מִירוּם חֲיִיב.

השפא הני דומיא דפטור לקות דמ"ב דהני נמי בכה"ג דכשחל חובת מ"ב פבר לוקח פוטרו דהיגנו אם לקחו אחר שנולד אבל אם לקחו במעי אמן אין לקוח פוטר כדנ"ל התם א"ק פן תעשה בשעת עשי' פי' בשעה שראויין להתעשר וכבר חל עליהם חובת מעשר פבר מיעט הפתוב דאז פטור הפתוב לקוח ולא קודם לכו ולמ"ד מחוסר זמן דהיגנו עד יום ח' ללידתו (נכנס) [צ"ל אין נכנס] לדיר להתעשר אין לקוח חל עד יום ח' שח"ע חובת מעשר כדא' התם דהשפא לקוח דמ"ב ודמ"ד שוין.

דקוד' שחל חובת מעשר אינו פוטר בשניה' ולאחר שחל אז פוטרין דהשפא ודאי תקשה וכן תעשה ל"ל ת"ל מהקישא אלא \$\$\$ ציור בפספס \$ אפי' למאי דפי' התוס' התם בשם ריב"א דדווקא לקוח קודם מרוח פוטר הואיל ולא חל עדיין חובת מעשר ביז המוכר אבל לאחר מרוח הואיל וחל פבר תו לא פקע ע"י לקוח וא"כ צריך קרא דוכן תעשה דהא לקוח דמ"ב הני איפכא דלאחר שחל פוטר וקודם שחל דהיגנו קודם שנולד למר ומחוסר זמן למר אינו פוטר מ"מ אפתי קשה נהי דוכן תעשה לפטור לקוח אחר שחל חובת מעשר אתי דכנותי' גבי מעשר דגן לקוח חייב אפ"ה נימא אהני קרא דוכן תעשה לפטור לקוח לאחר שחל חובת מעשר דבשעת עשי' מיעוט הפתוב אע"ג דבמ"ד בכה"ג חייב.

ואהני הקישא דמ"ב למעט לפטור לקוח קוד' חובת מעשר כמו שפטר כה"ג גבי מ"ד דאע"ג דכתיב וכן תעשה דמשמע בשעת עשי' מיעוט הפתוב אינו במשמע מהא דקודם זמן עשי' חייב אלא כל כמה דל"ל קרא לפטור קודם זמן עשייה ממילא בחיובא עומד ומנין לנו לפטור אבל לפי ריב"א דכה"ג במ"ד פטור ה"ל אית לן לפטור גבי מ"ב מהקישא וקרא דכן תעשה אתי לפטור בשעת עשי' נמי אע"ג דבמ"ד כה"ג חייב ועוד ק"ל פינו דאיפקשו מ"ב ומ"ד אהדדי נימא ליתן של זה בזה ושל זה בזה וכמו דבמ"ד לקוח פטור קודם שחל חובת מעשר ה"נ יפטור בשל מ"ב וכמו שבמ"ב פטור לאחר שחל.

ה"נ יפטור במ"ד ובין קודם ובין לאחר יפטור בשניה' דהא איפקשו להדדי וכו' ת"א כ' לכתוב רחמנא פטור לקוח בין קודם בין לאחר בחד דנכתא או במ"ב או במ"ד ולילף אידך מינ' בהקישא מ"ש דפלגינהו רחמנא ש"מ דדווקא הוא דלא פטור לקוח גבי מ"ב אלא בשעת עשי' דווקא ולא קודם לכן וממילא פטורה דלקוח של מ"ד הני איפכא דווקא קודם דאי לאחר פן א"כ לשתוק קרא מינ' וממילא ידענו מהקישא.

א"ו גבי מ"ד קודם הוא דפטור קרא לקוח וקא אין לומר דגבי חד מנייהו פטור לקוח בכל ענין חדא מקרא וחדא מהקישא וגבי אידך לא פטור אלא בחד גוונא דהשפא מיהו אהני קרא ואהני הקישא בחד לד דמאן מפיס הי צד לפטרו בכל גוונא והי בחד גוונא הלכ' כל חדאונחדא תיקם בדוכתי' גבי מ"ב בשעת עשי' דווקא פדגלי בי' קרא.

וגבי מ"ד אמ' מסברא דלא פטור אלא קודם מירוח אבל לאחר מירוח פינו דכבר חובת מעשר עליו ע"י לקוח לא פקע. דמ"מ אפתי קשה דהתיבח מעשר בהמה דגלי קרא לשעת עשי' בהדני' א"כ י"ל דדווקא' הוא ולא תימתי לאידך נד בהקיש' מטעמא דפי' אבל גבי (מ"ר) [צ"ל מ"ד] דכת' רחמנא סתמא ורעה למעוטי לקוח נפטרי' גבי' בכל ענין קודם

מִירוּחַ מְסֻבָּרָא וּלְאַחַר מִירוּחַ מְהֻשָּׁא וְאֵע"ג דְּהַאי הֶקְיִישָׁא עֲשָׂר תְּעֻשָׁר גְּבִי מ"ד כְּתִי וּמְשֻׁמַּע דְּאֵתִי לְהֶקְיִישׁ מְעֻשָׁר בְּהֵמָה לֹו וְלֹא לְדִידִי לִמ"ב.

הָא בְּפִר' ב' דְּפֻסְחִי (דָּף כ) גְּבִי הֶקְיִישָׁא דְּנַעְרָה הֶמְאֻנְרָסָה לְרוּצָח קְאָמֵר ה"ז בָּא לְלַמַּד וְנִמְצָא לְמַד מָה רוּצָח כּו' וּמָה נַעְרָה הֶמְאֻנְרָסָה כּו' ה"נ הָא מְקִישׁ מ"ב לְמ"ד נְמִי לְעַנְוִן מִן הֶחֱדָשׁ עַל הַיָּשׁוּן דְּלָא וּלְל"ב דְּרָבָא שָׁם בְּפ"ב דְּבַכּוּרֹת הֶקְיִישׁ נְמִי לְעַנְוִן (מִן) [צ"ל מִמִּין] עַל שֵׁא מ"מ דְּלָא: עֵק"ל לר"ע דְּדַרְיִישׁ רִפ"ח דְּבַכּוּרֹת (דָּף נ"ג) וְהִבְאֵתֵם שָׁמָּה וְגו' וְאֵת מְעֻשְׁרוּתֵיכֶם בְּב' מְעֻשְׁרוּת הַפְּתוּב מְדַבֵּר אֶחָד מ"ב וּא' מ"ד וְנִפְקָא לָן מִיַּגְי' דְּכִמּוּ דְּשָׁל דָּגָן אֵינוּ בָּא מִחוּץ לְאַרְצָא אֶרֶץ אֶרֶץ שָׁל בְּהֵמָה פִּן.

וְהַשְׁתָּא הֶקְיִישָׁא דְּעֻשָׁר תְּעֻשָׁר ל"ל ת"ל מְאִידָה הֶקְיִישָׁא דְּמְעֻשְׁרוּתֵיכֶם דְּמְעֻשָׁ' בְּהֵמָה מִן הֶחֱדָשׁ עַל הַיָּשׁוּן לֹא פִמּוּ מְעֻשָׁר דָּגָן וּי"ל מְשׁוּם דְּאִיפָא ק"ו דְּמְעֻשָׁ' בְּהֵמָה מִן הֶחֱדָשׁ עַל הַיָּשׁוּן שְׁפִיר דְּמִי פְּדָאָמ' הֵתֵם וּמָה פְּבָשִׁים וְעוּזִים שְׁהֵן פְּלֵאִים זֶה עִם זֶה מְעֻשְׁרִין מְזָה ע"ז חֲדָשׁ וְיָשׁוּן שְׁאִינוּ פְּלֵאִים זַע"ז לֹא כ"ש.

וְאִפְשָׁר לֹוּמֵר דְּאֵתִי ק"ו וּמְפָקָא מְהֻשָּׁא לְהָא מְלִתָּא דְּחֲדָשׁ וְיָשׁוּן. וְאֵע"ג דְּאִין הֶקְיִישׁ לְמַחְצָה אִפ"ה פִּינּוּ דְּאִיפָא לְאוּקְמִי לְהֶקְיִישָׁא לְד"א דְּבַח"ל לֹא לֹא מְפִיק מִק"ו וְהִנּוּ הֶקְיִישָׁא לְמַחְצָה כִּמ"ש הַתּוֹס' בְּפ"ה דְּבַכּוּרֹ' (דָּף ל"ג) דְּיִלְפִי ב"ש דְּבַכּוּר בְּעַל מוּם אֶסוּר לְזָרִים מְדֻאִיתְקוּשׁ לְחֻזָּה וְשׁוּק וּב"ה מְתִירִין לְזָרִי' ק"ו (מְתִמִּי) [צ"ל מְטִמֵּא] וּפִי' הַתּוֹס' דְּמִש"ה אֵתִי ק"ו וּמְפָקָא מְהֻשָּׁא דְּא"ל הֶקְיִישָׁא לְבַכּוּר תָּם (אֶכְתִּי) [צ"ל אֵתִי].

וּבַה"ג בְּכ"מ פְּדָפִי' הַתּוֹס' שָׁם וְה"נ דְּכּוּנְתִי. אֲבָל הַשְׁתָּא דְּהֶקְיִישׁ מְעֻשָׁר בְּהֵמָה לְמ"ד וְהָא הָאִי הֶקְיִישָׁא דְּעֻשָׁר תְּעֻשָׁר בְּע"כ הָאִי הֶקְיִישָׁא מְפִיק מִק"ו דְּהָא לֹא אִיֶּצְטְרַךְ לְד א אֶלָּא לְהָא דְּמִן הֶחֱדָשׁ עַל הַיָּשׁוּן דְּלָא: מִיְהוּ לְל"ב דְּרָבָא שָׁם בְּפ"ח דְּבַכּוּרֹת דְּהֶקְיִישָׁא דְּעֻשָׁר תְּעֻשָׁר אֵתִי נְמִי לְעַנְוִן דְּאִין מְעֻשְׁרִין מִן הַבְּקָר עַל הַצָּאן וְאִפ"ה דְּרָשִׁינוּ לִי נְמִי לְמִן הֶחֱדָשׁ עַל הַיָּשׁוּן דְּלָאוּ וְלֹא אֶמְרִינוּ אֵתִי ק"ו וּמְפִיק מְהֻשָּׁא קָשָׁה עֲשָׂר תְּעֻשָׁר (אֲדִי"ע) [צ"ל אֲדִר"ע] ל"ל ת"ל הַפִּל מְהֻשָּׁא דְּמְעֻשְׁרוּתֵיכֶם: סְמוּךְ לְגַמְרוּ עֲשִׂירִי.

פִּירוּשׁ הַתּוֹסֵף אֵע"ג דְּתַנּוּ בְּפ"ק דְּמְעֻשְׁרוּת הַתְּבוּאָה וְהַזִּתִּים מְשִׁיבֵיאוּ שְׁלִישׁ מ"מ אִין דְּרָף לְלַקְטוּן אֶלָּא פְּשֻׁנְגָמֵר. וְא"י מָה עַנְוִן לְקִיטָה לְתַשְׁרִי דְּהָא קְצִיר חִזְטִים הוּא קוּדָם לְפֻסְחָא.

וְה"נ אָמֵר לְעֵיל אֵיזָה חוּדָשׁ שְׁיִישׁ בּוּ אָבִיב זֶה נִסָּן וְה"נ מְשֻׁמַּע בְּפ"ה דְּב"מ (דָּף עג) אָנָּא נְטֻרִינּוּ לִי עַד אֵייר וּמְרֻנְחָנָא לִי בְּכַמָּה פִּי' שְׁכ"ע מְקַדִּימִים לְקַצוּר חִטִּים מְנִיסָן וְאָנּוּ נְטֻרִינּוּ עַד אֵייר אֶלְמָא הֶמְאֻחַר לְקַצוּר עַד שְׁיִתְבַּשֵּׁל לְגַמְרִי אֵינוּ מְאָחְרוּ יוֹתֵר מְעַד אֵייר וְקְצִיר שְׁעוּרִים קוּדָם לְשָׁל חִטִּים פְּדָאָמ' בְּפ"ק דְּסַנְהֶדְרִין גְּבִי וְלַחֵם שְׁעוּרִים שְׁמָא תְּאֻמֵּר חִטִּים ת"ל שְׁעוּרִים פִּירוּשׁ שְׁמֻמְהֶרִין לְהַתְּבַשֵּׁל מִן חִטִּים וְכֵן זְמַן בִּישׁוּל פִּירוּת הָאֵילָן הוּא קוּדָם לְעֻצְרַת פְּדָמוּכַח בְּפ"ק דְּסַנְהֶדְרִין שָׁם גְּבִי עַל ג' דְּבָרִים מְעַבְרִין אֵת הַשְּׁנָה עַל הָאָבִיב וְעַל פִּירוּת הָאֵילָן וְכַדְפִּי' רִש"י הֵתֵם.

וְאִפְתִּי אִיפָא טוּבָא עַד תַּשְׁרִי וְהָאִיף קְאָמֵר הֶכָּא דְּתַשְׁרִי הוּא סְמוּךְ לְגַמְרוּ שָׁל מְעֻשָׁר דָּגָן. וְרִש"י פִּי' סְמוּךְ לְגַמְרוּ דְּכָל יְמוֹת חַמ' מְנִיחוּן לִיבֵשׁ בְּגוּנָר שְׁבִשְׁדוּ' וְאָמַת הוּא דְּמָה"ט קְרָא חַג הָאֶסִּיף לְסוּפַת פְּדָאָמ' לְעֵיל אֵיזָה חוּדָשׁ שְׁיִישׁ בּוּ אֶסִּיפָה כּו' מ"מ ק"ל וְכִי מְפִי

שְׁמִיבְשִׁין הַתְּבוּאָה בְּשָׂדוֹת עַד סְמוּךְ לַתְּשָׁרֵי קָרִי לִי סְמוּךְ לְגִמְרוֹ דְמַאי תְּלִי טַעְמָא בְּהֵכִי:
וּל"נ לִפ' סְמוּךְ לְגִמְרוֹ דְקֶאָמ' דְהִינּוּ סְמוּךְ לְגִמְרוֹ לַחֲיוּב מַעְשָׁר דַּאמ' בִּפ"ז דב"מ (דף
פ"ח) א"ר יֵנְאִי אִין הַטְּבָל מִתְחַיֵּיב בְּמַעְשָׁרוֹת עַד שְׁיִרְאָה פְּנֵי הַבַּיִת וְלר' יוֹחָנָן פְּנֵי הַחֲצָר
וְכִינּוּן דְּכָל יָמוֹת הַחֲמָה מְנַחַח בְּשָׂדֵה לְהַתְּיַבֵּשׁ עַד סְמוּךְ לַתְּשָׁרֵי עַד אוֹתוֹ שְׁעָה אִין גִּמְרוֹ
לְמַעְשָׁר עַד שְׁמַכְנִיסוֹ לְרִשּׁוֹתוֹ לְחֲצִירוֹ וּלְבֵיתוֹ וְאַפְּי' לְמַאי דר"ל הֵתָם דְּבַחֲטִין וּשְׁעוּרִים
גִּוְרָן בְּהַדְיָא פְּתִיב בְּהוּ וּא"צ רְאִיָּת פְּנֵי הַבַּיִת וְחֲצָר מ"מ מְרִוּחַ בְּעִי וְאִין מְרִוּחַ אֲלֵא
לְאַחַר שְׁנֵתִיבֵשׁ בְּשָׂדֵה וְהוּא סְמוּךְ לַתְּשָׁרֵי וְהַשְׁתָּא יְלִיף לִמ"ב נְמִי דְסְמוּךְ לְגִמְרוֹ לְמַעְשָׁר
(עֵישׁוֹרוֹ) [צ"ל עֵישׁוֹרוֹ] מְמַעְשָׁר דְגֵן דְהִינּוּ לְאַחַר שְׁנוֹלַד דְקוֹנְדָם שְׁנוֹלַד אִין שֵׁם מַעְשָׁר
חָל עָלֵיו אִפִּי' לר"ש דַּאמ' בִּפ"ט דְּבְכּוֹרוֹת מְחַנְסֵר זְמַן דְהִינּוּ קוֹנְדָם יוֹם ח' מְשְׁנוֹלַד נְכַנְס
לְדִיר לְהַתְּעָשֵׁר מ"מ מוֹדָה דְאִין שֵׁם לְקוּחַ חָל עַל הָעוֹבֵר דַּא"ק תַּעֲשֶׂה בְּשַׁעַת עֵשִׂי מִיעוּט
הַפְּתוּב וּבְמַעֲצֵי אִמּוֹ לֹא שַׁעַת עֲשִׂיָּה הִיא פְּדֹאֵמֵר הֵתָם וְהַשְׁתָּא לֹא מִיבְעִיא לר"ש דְסְמוּךְ
לְלִידָה דְהִינּוּ אֲלוּל לר"מ אוֹ תְשָׁרֵי לר"ש הֵינּוּ סְמוּךְ לְגִמְרוֹ לְמַעְשָׁר שְׁהָרִי חֲיוּב מַעְשָׁר
מְשְׁנוֹלַד הָוִי.

אֲלֵא אִפִּי' לְרַבְּנָן דְאִינוּ נְכַנְס לְהַתְּעָשֵׁר עַד אַחַר ז' יָמִים לְלִידָתוֹ אִפִּי' הַ פִּינּוֹן דְאִינוּ אֲלֵא ז'
יָמִים לְחֹד מְשְׁנוֹלַד שְׁפִיר קָרִי לִי סְמוּךְ לְגִמְרוֹ לְמַעְשָׁר: לְשִׁטְרוֹת דְתַנּוּ שֵׁט"ח הַמְּקוֹדְמִי.
ק"ל לִמְנ"מ בְּהָא דְקַבְעוּ ר"ה א' בְּתִשְׁרֵי מְשׁוּם שְׁטְרוֹת לְהַתְּחִיל מְגִינּוּ הַשְּׁנִים מֵא' בְּתִשְׁרֵי
הָא בִּלְא"ה י"ט הוּא וְאִין יִשְׂרָאֵל כּוֹתְבִים בּוֹ שְׁטְרוֹת וּבִין לְמַאי דִפִּי' הַתּוֹס' גְּבִי ר"ה בֵּא'
בְּנִיסָן לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל דְנ"מ שְׁמָא יִשְׂפַח הַסּוֹפֵר וְיִטְעָה יוֹם א' וְאִם עָמַד בֵּא' בְּחֹדֶשׁ יִטְעָה
וְיִסְבֵּר שְׁעָמַד בְּב' בְּחֹדֶשׁ וּלְשָׁנָה הַבָּאָה יְכַתּוּב בֵּא' בְּחֹדֶשׁ בִּשְׁנ' א' לְמַלְךָ וּבְכַאֲמַת הוּא שְׁנָה
ב' מְקוֹדָם שְׁנָה שְׁלִימָ'.

וּבִין לְמַאי דִפְרַשׁ י"ד דְנ"מ הִיכָא דְהַהֲלָאָה לֹא הִית' בְּזִמְנָן הַנְּכַתֵּב בְּשִׁטְרָא וְלִידְעָה אִי הַהֲלָאָה
קְדָמָה לְזִמְנָן הַשְּׁטְרָא וּמֵאֲחֵרָה הוּא זְמַן הַשְּׁטְרָא קָדִי הוּא וּמוֹקֵד' הָא הִכָּא לִיכָא לְמִיחַשׁ חֲשָׁשׁ
שְׁל פִי' הַתּוֹס' דְאִפִּי' עָמַד הַמְּלָךְ בֵּא' בְּתִשְׁרֵי וְיִטְעָה וְיִסְבֵּר שְׁעָמַד בְּב' לִיכָא לְמִיחַשׁ
לְתַקְלָה פִינּוֹן דְאִין כּוֹתְבִין שְׁטְרוֹ' בֵּא' בְּתִשְׁרֵי.

וְלֹא ה"ל לְתַקְנָן לר"ה אֲלֵא ב' בְּתִשְׁרֵי דְאִזְזוּ אֲפֹשֶׁר לְבֵא לִידֵי טַעוּ' שְׁיִטְעָה בִּין ב' לִג' וְה"ה
תַּקְלָה דִפְרַשׁ י"ד דָּאִם הַזְּמַן בֵּא' בְּתִשְׁרֵי וְהַהֲלָאָה לְזִמְנָן אַחַר לִידְעָה הִי קָדִי לִיכָא לְמִיחַשׁ
הִכָּא פִינּוֹן דְאִין כּוֹתְבִין שְׁטְרוֹת בֵּא' בְּתִשְׁרֵי.

וְאֵע"ג דִּי"ל הוּאִיל וְהוֹצֵרְכוּ לְתַקְנָן יו' מְנוּחָד לְמַלְכֵי מְטַעְמָא דִפִּי' רִשׁ"י לְפִי שְׁיִטְתוֹ וְכֵן
הַתּוֹס' לְפִי שְׁיִטְתוֹ. תִּיקְנּוּ בֵּא' בְּתִשְׁרֵי שְׁהוּא ר"ה בִּלְא"ה לְכַמָּה מִיְלֵי לְשְׁמִיטִין כּו' פְּדִתְנּוּ.

אֲבָל ב' בְּתִשְׁרֵי אִינוּ ר"ה לְשׁוּם דְּכָר. אִפִּי' לִישְׁנָא דְאֲחַד בְּתִשְׁרֵי לְשָׁנִים לֹא א"ש
דְלַעוֹלָם לֹא מְשַׁפְּחַת לָהּ לְהָא ר"ה שְׁיִתְחִילוּ לְמַנּוּ' שְׁנָה הַחֲדָשָׁה בּוֹ בַּיּוֹם לְשִׁטְרוֹת פִּינּוֹן
שְׁהוּא י"ט וְאִסּוּר לְכַתּוּב וְאִין זֶה ר"ה לְשִׁטְרוֹת פִּינּוֹן שְׁאִין כּוֹתְבִין בּוֹ שׁוּם שְׁטְרָא וִי"ל
דְנ"מ אִם כְּתוּב אִיזָה שְׁטְרָא קוֹנְדָם א' בְּתִשְׁרֵי וְאִחַר זְמַנּוֹ עַל א' בְּתִשְׁרֵי דְמוֹנִין לְשְׁנָה
הַחֲדָשָׁה מֵהַיּוֹם אֲתִי שְׁפִיר לִישְׁנָא דר"ה.

וְגַם בְּכַה"ג תַּקְלָה בְּמִקוּמָה עוֹמְדָת לְפִי' הַתּוֹס' לְמַאי דִפִּי' לְעֵיל בְּשֵׁם הָר"ן דְלֹא מְשׁוּם
תַּקְלָה תִּיקְנּוּ כֵן. א"ש: ע"ב אִיזָה חַג שְׁהַחֲדָשׁ מִתְּפַסָּה בּוֹ הָוִי אוֹ' זֶה ר"ה.

התוס' פ"א ב"שם הר' משולם שהחדש מתפס' בו שאין חטאת ר"ח קרב בר"ה פדכתי מלבד עולת החדש ולא פתיב מלבד חטאת ועולה. והקשה לו ר"ת דבריש תוספתא דשבועות תנא ל' שעירים מקריבים ישראל בכל שנה וחשיב י"ב בר"ח.

ולי י"ל פסברת ר' משולם דשעיר ר"ח לא קריב בר"ה למאי דס"ל לר"י ברפ"ק דשבועות דבין של רגלים בין של ר"ח פפרתן שנה לכפר על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף וכיון דכפרת שעיר של ר"ח ושל ר"ה שוין קרב א' (שעי') [צ"ל שני] למה בה.

פדתנא בפ"ק דזבחים (דף ז') רש"א ב' שעירי עצרת למה באים לכפר על טומאת מקדש וקדשיו נזרק דמו של א' שני למה קרב על טומאה שאירע בין זה לזה אמור מעתה ראוי' הי' ישראל להקרי' קרבנותיהן בכל עת ובכל שעה אלא שחיסף הפתוב ודווקא התם דגלי קרא בהדיא להביא משום טומאה שאירע בין זה לזה אבל בר"ה דלא גלי אדרבה מדכתיב עולת החדש וחסות שניר' א"ל דא"צ אלא א' בלבד ולא חייש קרא לטומאה שאירעה בין זה לזה מפני החיסף כמו שחס מלהקריב בכל עת ובכל שעה.

מיהו ה"ט ל"ש אלא לר"י דס"ל פפרת שעיר ר"ח וכן של רגלים שוין וכן לר"מ דאמ' התם פל שעירי פפרתן שוים אבל לר"ש דאמר התם דשל רגלים מכפרים על שאין לו ידיעה פלל ושל ר"ח על טהור שאכל את הטמא פיון דאין פפרתן שנה צריך להקריב זה וזה זה לכפר על שולו וזה לכפר על שולו והשתא ההיא דתוספתא ר"ש היא ושהיא דשמעתין ר"מ ור"י היא ומיהו לר"ש בן יהודא דאמר התם של ר"ח מכפר על טהור שאכל את הטמא מוסיף עליו של רגלים שמכפרין על הטהור שאכל את הטמא ועל שאין בה ידיעה א"ל גמי דבר"ה קרב שעיר של ר"ח: וכ"ת תינח של ר"ח בעי לשל ר"ה דמרבנה פפרתו משל ר"ח אבל תסגי לי בשל ר"ה בלבד דהא בכלל מאת' מנה י"ל פיון דתנו רפ"י דזבחי' (דף פ"ט) פל התדיר מחבירו קודם את חבירו מוספי ר"ח קודמין למוספי ר"ה גמצא לפי סדר הקרבנות לק"מ ראשון קרב שני למה בא פיון דשל ר"ח קרב ראשון וקודם לשל ר"ה שני של ר"ה מפני תוספ' פפרתו לכפר על שאין בו ידיעה והא ל"ל דתסגי בשל ר"ה לחוד ושל ר"ח ל"ל.

די"ל פיון דשל ר"ח קרב קודם ובשעת הקרבנותו מכפר פפרתו לא רצה הפתוב לשנות ר"ח של ר"ה משאר פל ר"ח ואח"כ בא של ר"ה ומירק פפרתו רגלי' לכפר על שאין בו ידיעה: אבל קשה על הא דפי' דלר"מ ור"י דס"ל דשעיר של ר"ח ושל ר"ה פפרתן שנה ואין צריך להקרי' שעיר של ר"ח ור"ה ובשל ר"ה לחוד סגי.

למה לי דכתב רחמנא לשעיר פלל גבי סדר קרבנות ר"ה. פיון דכפרת של ר"ח ושל ר"ה שוין ודיו הקרבנות שנה לשותוק קרא מינ' וממילא ידענו דמקריבן בו שעיר מידי דהוי אשאר ר"ח דמקריבין בו שעיר ומה לי קרב משום ר"ה ומה לי אם קרב משום ר"ח.

וכיון שפן אפשר לומר להפוך דלר"מ ור"י פיון דכפרתן שנה בע"כ קרב של ר"ח ושל ר"ה דאלת"ה שעיר דגבי ר"ה דכתב רחמנא ל"ל. ת"ל משום ר"ח.

א"ו דזה וזה קריב. וכ"ש לר"ש דאמר של ר"ח מכפר על טהור שאכל את הטומאה ושל רגלים על שאין בו ידיעה וכפרתו של זה אינו ככפרתו של זה וזה קרב לעצמו וכן זה.

אָבֵל לר"ש בן יהודא דְשֵׁל ר"ח מְכַפֵּר עַל טְהוֹר שְׂאֵכֵל אֶת הַטְּוֹמָאָה וּמוֹסָף עָלָיו שֶׁל רְגָלִים שְׂמֻכְפָּרִים עַל זֶה וְעַל שְׂאִין בּוֹ יְדִיעָה י"ל דְּמַקְרִיב אֶת שֶׁל ר"ה וְנִדְיוֹ וּא"צ לְשֵׁל ר"ח דְּאִתָּא בְּכָלֵל מֵאִתָּא מְנָה.

וְהַשְׁתָּא שְׂמַעְתִּין דָּאמ' מֵהַחֲנֻדָּשׁ מִתְּפָסָה בּוֹ שְׂאִין קָרַב שֶׁל ר"ח ר"ש בן יהודא הִיא וְהִיא דְּתוֹסָפ' פְּשָׁאָר תְּנָאִי: אִין לִי אֶלְא לְיִשְׂרָאֵל לְאו"ה מְנַן ת"ל מִשְׁפ'. ק"ל הָא וְדָאִי הָאִי חֵק לְיִשְׂרָאֵל דְּדוֹנָקָא לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא לְאו"ה דְּהָא בְּקִדּוּי הַחֲנֻדָּשׁ אִינְרִי פְּדָאָמ' בְּסוּמוֹה מְלַמֵּד שְׂאִין ב"ד שֶׁל מַעְלָה נְכַסִּין לְדִין אִא"כ קִיְדָשׁוּ ב"ד שֶׁל מַטָּה אֶת הַחֲנֻדָּשׁ.

וּלְקַמֵּן רפ"ג אִמ' אֵימַת הָנִי חֵק בְּגַמְר דִּין וְקָרָא לִי מִשְׁפָּט מַה מִשְׁפָּט בְּיוֹם קִידּוּשׁ הַחֲנֻדָּשׁ בְּיוֹם וַי"ל דְּהָאִי כִי חֵק מִשְׁמַע הָכִי וּמִשְׁמַע הָכִי מִשְׁמַע בְּחֵק שֶׁל קִיָּה"ח וּמִשְׁמַע בְּחֵק שֶׁל דִּין פְּדָאָמְרִי רפ"ב דְּבִיזָה (דָּף ט"ז) כָּל מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם קְצוּבִין לוֹ וְנִפְקָא לֹן מִחֵק לְיִשְׂרָאֵל וְחֵק לְיִשְׁנֵי דְּמְזוּנֵי הוּא.

וְה"נ מִשְׁפָּט דְּרִשְׁיָנָן לִי הֵכָא אֲדִין שֶׁל מַעְלָה וְלֹאו"ה. וּבְרפ"ג דְּרִישׁ לָהּ אֶקִידָשׁ הַחֲנֻדָּשׁ וְהֵכָא ה"ק אִין לִי חֵק שֶׁל דִּין אֶלְא לְיִשְׂרָאֵל כּו': יִנְבַלְתָּ בַעֲשָׂרָה בְּתִשְׁרֵי הוּא.

פְּתָבוּ הַתּוֹס' לר"א דָּאמ' לְעֵיל ד' ר"ה בְּד' ר"ח פְּרִיף הָא דָּאמ' ר"ח לְעֵיל רְגַל שְׁבּוֹ ר"ה לְרְגָלִים הַמְנ"ל הֵכָא הָכִי וְל"נ דָּא"א לֹמַר כֵּן הֵכָא דְּהָא אַחַר יִנְבַלְתָּ קְתָנִי לְנִטְיָעָה וְלִירְקוֹת וְלִהְיֵי וְדָאִי ר"ה שְׁלֵהֶם א' בְּתִשְׁרֵי הוּא וְאִי לְיִוְבְלוֹת ר"ה עֲשָׂרָה בְּתִשְׁרֵי הוּא הו"ל לְמִתְנֵי יוֹבְלוֹ בְּתַר הָנִי שְׁהָרִי קָדִים ר"ה דִּידְהוּ לְשֵׁל יוֹבְלוֹ.

וּבַע"כ צ"ל כ"דאל"כ לר"א נָמִי לֵק"מ דָּאפ"ת יוֹבְלוֹת בִּי בְּתִשְׁרֵי אִפְתִּי אִיפָא ד' ר"ה בְּד' ר"ח דְּהָא א' בְּתִשְׁרֵי ר"ה הוּא לְשָׁנִים וְלְשָׁמִיטִין וְלִירְקוֹת וְאִיפָא לְמִימַר דְּיִנְבַלְתָּ לְאוֹ אֲד' ר"ה קָאִי כְּמוֹ שְׁלֹא קָאִי אֲרָגְלִים שְׁהוּא בַט"ו בְּנִיסָן אֶלְא וְדָאִי כְּדָפְרִי וְהַשְׁתָּא פְּרִיף לֵכ"ע: וְקִדְשָׁתֶם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים מַה ת"ל פְּרַש"י מְכִינֵן שְׂאָמַר שְׁבַע שְׁבָתוֹת שְׁנִים וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר בְּחֲנֻדָּשׁ הַשְּׁבִיעִי יוֹדַע אֲנִי שְׁהִיא שְׁנַת הַחֲמִישִׁי.

וּק"ל הָא קָרָא דּוֹקְדָשְׁתֶּם מִיבְעִיא לִיהַּ שְׂצָרִיף לְקִדְשׁ שְׁנָה הַנ' לֹמַר מְקוֹדָשׁ הַשְּׁנָה וְכַדָּאִיתָא בְּסוּמוֹה וְרַבְּנָן שְׁנִים אַתָּה מְקִדָּשׁ וְאִי אַתָּה מְקִדָּשׁ חֲדָשִׁים וְגַם לְרַבְּנָן קָשָׁה מְנ"ל לְמַעוּטֵי חֲדָשִׁים מְקִדָּשׁ דְּלָמָא לְגוֹפִי אִינְצִטְרָף לֹמַר שְׁשָׁנַת הַיּוֹבֵל צָרִיף קִידּוּשׁ: וְנִרְא' לִי דְּשְׁנָה יִתְרִיהַּ דְּרִישׁ דְּהִנּוּה מְצִי לְמַכְתָּב וְקִדְשָׁתֶם אֶת שְׁנַת הַחֲמִישִׁי לְחוּד שְׁנָה ל"ל א"נ הַמ"ל וְקִדְשָׁת' אֶת הַחֲמִישִׁים שְׁנָה.

שְׁנַת ל"ל. אֶלְא לְדְרִשָׁא: מַר"ה וְעַד יוּה"כ לֹא הִי עֲבָדִים נְפֻטָרִים לְבַתִּיהֶם וְלֹא מִשְׁתַּעֲבָדִין.

נ"ל דַּה"ט דר' יִשְׁמַעְאֵל אוֹ דַּס"ל כר"י לְקַמֵּן דְּמַצָּנוֹת יִנְבַלְתָּ תְּלוּי בְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר אוֹ אִפִּי פְּרַבְּנָן דָּאָף בְּשָׁמִיטַת קַרְקָעוֹת נָמִי תְּלוּי מ"מ ת"ש נָמִי בְּעִי. וְהִינּוּ דְּקָאָמ' תְּקַעוּ ב"ד בְּשׁוֹפָר הִינּוּ בִיוֹה"כ עֲבָדִים נְפֻטָרִים לְבַתִּיהֶם הַלְפָּה מַר"ה וְעַד יו"ה כ מַצָּנוֹת יוֹבֵל תְּלוּי וְקִינְיָמָא אִי תְּקַעוּ שׁוֹפָר בִּיוֹה"כ לְרַבִּי יְהוּדָא וְלְרַבְּנָן שְׁמִיטַת קַרְקָעוֹת עִם תְּקִיעַת שׁוֹפָר חֲזִייל יוֹבֵל לְמַפְרַע מַר"ה וְאִי לֹא חֲזִייל וּבְטַל יוֹבֵל זֶה לְגַמְרֵי מַש"ה אִין עֲבָדִים נְפֻטָרִים מַר"ה לְגַמְרֵי לְבַתִּיהֶן דְּלָמָא לֹא עֲבָדִין בִּיוֹה"כ הָא דְּמַעֲכָב אֶת הַיּוֹבֵל וּמ"מ לֹא מִשְׁתַּעֲבָדִין דְּדָלְמָא עֲבָדִי לְהוּ וְחֲזִיילֵי יוֹבֵל לְמַפְרַע מַר"ה וְנָמִי הָא מִקְלָתָא לִי"ט שֶׁל ר"ה דְּתְלוּי וְקִינְיָמָא

דאי מקדשין ב"ד את החודש ביום ל' חל י"ט למפרע מתחילת הלילה ואי לא לא מש"ה אסור במלאכה ביום ל' של אלול מבפערב מספק פדאמר לקמן בפ"ק ד' וה"נ דכונתי' וקא ל"ל דר"י דס"ל מר"ה חגיל יובל פליג על הני תנאי דלקמן וס"ל שאין שום אחד מהן מעפב למצנת יובל דא"כ לקמן דפריה לרבנן קתיב יובל ה"ל למפרה נמי לר"י קתיב היא וה"ל להגמ' לפרש היא לר"י למאי אתי אלא ודאי פדפי': ואין לפרש שמצנת יובל מר"ה ועד יוה"כ חל בהחלט ואינו תלוי בתקיעת שופר אלא הימים הבאים מיוה"כ אי תקעו שופר קדשו ואי לא בטל היובל להבא מיה"כ ואילך אבל הימים דלמפרע מר"ה ועד יוה"כ לא בטיילן.

דאין זה סברא דא"כ לפעמים אין יובל נוהג אלא ימים מועטי' הללו שמר"ה ועד יוה"כ בלבד בדלא תקעו. ועוד דא"כ סברת ר"י הפוכה לגמרי משל רבנן דלרבנן ימים הללו שמר"ה ועד יוה"כ קילי מפל השנה ולעולם הן חול דיובל אינו חל לעולם עד יוה"כ.

ולר"י אלימא טפי דקדושי לעולם בלי תנאי משא"כ מיוה"כ ואילך דקדושין תלוי בתנאי דתקיעת שופר ואי לא תקעי לא קדשי. אלא ונדאי פדפרי' עיק': וכת"ה אמר לעיל (דף ח') פי קחשיב מידי דלא תלוי במעשה כו' ופריה ונהרי יובלות ומשני ר"י היא ולמאי דפי' קא אפי' לר"י יובלות תלוי במעשה בת"ש המעפבו לק"מ דהא דקאמר מידי דתלוי במעשה לא חשיב היינו שהמעשה קדמה לשנה וא"א לשנה לחול בשום ענין אא"כ קדמה לה מעשה ואר"ה דעוןמר וב' הלחם קאי התם דא"א לשנ' להתחד' ביו' בניסן ובו' בסיון להתי' החד' במדינ' ובמקדש אא"כ קרבו לעוןמר וב' הלחם קודם.

אבל יובל השנה מתחלת קודם למעשה שהשנה תלוי בו שהשנה מתחדשת לר"י בר"ה והמעשה שתלוי בה השנה בא ביוה"כ מאןחר לה ובהכי ניחא לי מאי דקשה להתוס' התם אהא דפריה ונהרי יובלות מאי ס"ד קא לא מתוקמי פלל אלא לר"י לקמן.

ולמאי דפי' א"ש דס"ד דאף לר"י תלוי במעשה הוי כיון דא"א אלא ע"י מעשה הבא אחריה. ומשני ר"י היא ואין זה קרוי תלוי במעשה כיון דחלות היובל קדים למעשה מיהו קושיות התוס' בלא"ה לק"מ וכדפי' התם: ושדות חוזרות לבעליהן.

וק"ל ה"א משמע דאפי' לר"י דס"ל דיובל מר"ה חגיל אפ"ה שדות אינן חוזרות עד לאחר תקיע' שופר ביוה"כ ואלו בספ"ד דערכין (דף כ"ח) לא משמע ה"כ דאמר התם א' יובל ואחד שביעית משמטין כאחד.

פירוש שמטת קרקע דיובל ושל פספים בשביעית חלין כאחד. מפני שהיובל משמט בתחלתו ושביעית בסופו ופריה יובל בתחלתו ביוה"כ הוא ומשני קא מני ר"י היא דא' יובל מר"ה הוא דחגיל.

ש"מ דשמטות קרקעות לר"י מר"ה הוא (הא) [צ"ל קא ה"א משמע] דבת"ש דיוה"כ הוא דחוזרין ולא מר"ה וי"ל דלמאי דפי' א"ש דמצנ' יובל מר"ה ועד יוה"כ תלוי וקנימא בספק אי תקעי ביוה"כ חגילא למפרע ואי לא לא חגילי.

ולפי"ז שמטו' קרקעו' מר"ה ועד יוה"כ נמי תלוי בספק אי תקעי ביוה"כ חל למפרע מר"ה נמצא שביעית ויובל משמטין כאחד ולפי"ז דין קרקעות פדין עבדי' מר"ה ועד

יוה"כ דלא משתעבדין ולא נפטרין עד דאיגלי מילתא ביוה"כ אי תייל או לא תייל כדפי' בסמוך.

ה"נ קרקעות מר"ה ועד יוה"כ תלוין ועומדין בספק ואין הלוקח משתמש בהן ולא חונרות להמוכר עד דתיגלי מילתא ביוה"כ. וכינן דחילק ברישא גבי עבדים דלא משתעבדין ולא נפטרין מר"ה ועד יוה"כ סמיה בסיפא גבי קרקעות נמי אהיה חלקה ול"צ לפ' דממילא משמע דמ"ש קרקעות מעבדים: דף ט ע"א ואי אתה מונה שנת חמישים אחת.

פי' למגןן שמיתה הבא אלא שנת השמיטה מתחיל לאחר היוכל ומונה ששה שני' לבד שנת היוכל והז' הוא שמיתה ראשונה של יוכל הבא וק"ל א"כ לרבנן השמיטה הז' הסמוך ליוכל לפני' עד שמיתה הא' דלאחר' ה"ל שבע שנים שנת היוכל ושש שני' של שמיתה ומשונה שמיתה זו משאר ששה שמיתות של יוכל דליכא אלא ששה שנים בין זו לזו א"כ הא דכתב רחמנא גבי הקהל מקץ ז' שני' במועד שנת השמיטה וגו' בשמיתה א' שלאחר יוכל היכי משפחת לה אי תקרא מקץ שבע שנים אינו בחה"ס דביתר שנת השמיטה אלא שנת השמיטה עצמו הוי נאי בחה"ס דביתר שנת השמיטה הוי לי' מקץ ח' שנים.

אבל לר"י ניחא דלעולם משביעית לשביעית אינו אלא ז' שנים ואין שנת היוכל מפקתן דהא יוכל עולה לכאן ולכאן. ובחי' למ' נדרים יתבאר זה פי שם עיקר מקומו: וש"מ משמעטן דלרבנן תייל היוכל מיוה"כ ורבנן דרשי יוכל היא לאפוקי מדר"י דאמר שנת חמישים עולה לכאן ולכאן נאני תמה תבואה שהביאה שליש באותן עשרה ימים שמר"ה של יוכל עד יוה"כ איזה מעשר מפרישין עלי' שהרי סדר המעשרות הולכין אחר שני השמיטה א' וב' לשמיתה וכן ד' וה' מעשר שני ג' וששה מעשר עני ושנת השמיטה ויוכל פטורין מן המעשר לגמרי והשתא לרבנן אותן עשרה ימים המה משנת היוכל ומ"מ אין להם דין יוכל ותייב במעשר איזה מעשר נוהג בהן אי נימא מ"ע הא נוהג בשנת מ"ח שהוא שנת ו' לשמיתה הז' ולא מציינו שניהג ביחד יותר משנה א' ואי מפריש למ"ש לא מציינו למ"ש שניהג ביחד יות' מב' שנים.

והא שנת א' וב' שאחר היוכל ינהוג מ"ש ואי ינהוג מ"ש באותן הימים נמי נמצא מ"ש נוהג ביחד יותר מב' שנים. ואי נימא שניהג באותן הימים מ"ש ותחשב לו לשנה שלימה ובשנת ראשון אחר היוכל תחשב לשנה ב' של מ"ש ושנה ב' אחר היוכל שהוא ג"כ שנה ב' למגןן השמיטה לרבנן ינהג מ"ע.

א"כ בטלת סדר השנים לשני השמטה לענין מ"ש ומ"ע ואין חוזר לכסדרן של א"ב וכן (ב"ה) [צ"ל ד"ה] מ"ש. וג"ו מ"ע.

עד היוכל הז' שהרי מיוכל ליוכל מתבלבל הסדר יותר. וה"נ למאי דאמ' בספ"ט דערכין (דף לב) דמשגלו שבט ראובן וגד בטלו היוכלות ואמ' התם דבבית שני מנו ינבלת לקדש שמיתי' פי' לרבנן דס"ל אין שנת היוכל מן המגןן מנו שנת הנ' ליוכל ולא הי' ממגןן השמיטה ותחילת מגןן השמיטה חשבו משנה שאחר היוכל נמצא משמיתה הז' הסמוך ליוכל לפני' עד שמיתה ראשונה שלאחריו ז' שנים לבד ב' שני השמיתות ול"ד לשאר כל השמיתות שאין בין שמיתה לחברתה אלא ו' שנים והשתא לרבנן דרבי יהודה שנת

הנ' הראוי ליובל ואע"ג שאין קדושת יובל נוהג מניחין אותו מלמנות לחשבון השמיטה וחיוב במעשר וה"ל שבע שנים רצופין שחיובים במעשר וכן לרבי דס"ל שביעי' בזה"ז דרבנן רפ"ק דמ"ק (נ"ד ב) וס"ל בפ"ק דחולין (נ"ד ו') דקדושה ראשונה בטלה וקדושה שני' דעזרא קידושה לע"ל ולא בטלה מה תהא על שנת היובל לרבנן משגלו שבט ראובן וגד ועל שני כל השמיטות אחר קידוש עזרא לרבי דחיובין במעשרות מה"ת ואיזה מעשר נוהג בהן מ"ש או של עני וקא אי אפשר וכדפי': ובמסכת ידים פ"ד תנן עמון ומואב מה הן בשביעית שגזרו עליהן מעשרות מד"ס אבל שביעית אינו נוהג בהם אפי' מדרבנן וגזר ר"ט מפשר עני וראב"ע גזר מ"ש שלא לשנות מסדר השנים והואיל ובשמיטת נהג מ"ע אחריו בז' ראוי לנהוג מ"ש.

וה"נ נימא דינהוג לרבי בשביעית מ"ש ואע"ג דמסיק ראב"ע התם דמדמי לה לבבל י"ל דה"ט דבבל עצמה דמ"ש בז' שלא לשנות מסדר השנים היא וא"כ ה"נ בא"י שקדושה עזרא ראוי למ"ש בז' מה"ט. וקא דלא פליגי בא"י בזה"ז י"ל דס"ל שביעית בזה"ז מה"ת ואין נוהג בו מעשר כלל או ס"ל שביעית בזה"ז מד"ס ומעשרות מה"ת ולכ"ע מ"ש שלא לשנות מסדר השנים.

וקא דגזר ר"ט התם מ"ע היינו משום דהואיל והמעשרות שלקחם מד"ס הניחם ש סמכו עניים עליהם בז' כדמפרש התם דהם אמרו וזהם אמרו אבל בשל תור' לכ"ע אחר סדר השנים אזלינן מ"מ בהא י"ל דלא אמרה תורה סדר המעשר' לסדר שני השמיטה אלא בזמן שהשביעית נוהג מה"ת דנמצא סדרו מכונן לסדר שני השמיטה לעולם דכיון דשנת שמיטה פטור מן המעשר נמצא משמיטה לשמיטה חוזרין חלילה ב' פעמים והשביעית מפסיק.

דקא אינו נוהג בו מעשרות לגמרי. אבל בזמן שאין שביעית נוהג סדרו לעולם ב' שנים מ"ש והג' מ"ע והשנה הראוי לשמיטה ושלחרי' מ"ש והשני לה מ"ע וכן חוזר חלילה לעול' ואין חוזר סדר המעשרות לסדר שני השמיטה עד שנים רבות ולפי"ז הני תנאי דמס' ידים ס"ל דשביעית בזה"ז מה"ת מדנחלקו בעמון ומואב מה הן בז' מפלל שלא בז' הילך על סדר המעשרת כמו בא"י.

ואי' בזה"ז נשתנה המעשר משביעית לשביעית פעמים נוהג בו בשביעית מ"ש פעמים מ"ע א"כ מאי פסקא הא דגזר ראב"ע מ"ש שלא לשנות מסדר השנים הא פפי סדר השנים בזה"ז נמי נוהג בז' מ"ע והה"נ אי נימא דס"ל במעשרות בזה"ז נמי מד"ס ניחא דאפתי הולך המעשרות בזה"ז לסדר שני השמיטה מ"ג שנים ל"ג שנים וה"ז מפסקתן ואתי שביעית דרבנן ומפקע מעשר דרבנן דהם אמרו וזהם אמרו ונמצא כל שנות השביעית אינו נוהג שום מעשר בא"י.

וא"ש הא דגזר ראב"ע מ"ש בז' כסדר השנים. אבל הא ל"ל דס"ל דמעשר נוהג מה"ת ושביעית מד"ס אלא או שתיקה מד"ת או שתיקה מד"ס וכדפרישי': מיהו כ"ז אינו אלא אליבא דרבי דס"ל שביעית בזה"ז דרבנן אבל לרבנן דפליגי אדר"י אפתי לא א"ש וה"נ מבעי' לי לר"י דס"ל שנת היובל היא שנה א' למנין לשמיטה שלחרי' נמצא לדידן' לעולם אין בין שמיטה לשמיטה אלא ששה שנים ואין היובל מפסיקתו.

ואי הוי ס"ל דיובל חניל מיוה"כ הוי ניחא דלפ"ז סדר השנים לענן מ"ש ומ"ע לעולם
עומד במקומו והני יומי דמר"ה עד יוה"כ של שנת היובל נחשב לשנה לענן מ"ש נשאר
חמשה שנים עד השמיטה נמצא סדר השני לעולם פתיקנן לענן מעשרות וכולן סדר א'
לקן אלא ר"י ע"כ ס"ל דמר"ה חניל יובל שהרי ד"י דריש יובל היא למעוטי שאין
מתקדשת בסופו ואמ' ורפנן פיון דס"ל דאינה מתקדשת בתחילתה ל"צ למעוטי סופה
וקא' דיובל היא דרשי לאפוקי מדר"י מקלל דר"י דריש לה למעוטי סופה ש"מ דס"ל
שמתקדשת מתחילתה ולפ"ז אין בשמיטה הא' שאחר היובל אלא ה' שנים בלבד שנוהג
מעשר פיון דשנת היובל עולה לכאן ולכאן וחניל מר"ה והשתא סדר המעשרות של
שמיטה זו שאין בה אלא ה' שנים בלבד שנוהג בהן מעשרות האידן סדרן אי נימא שבא'
וב' מה' שנים אלו מ"ש ובג' מ"ע ואין עוד עד שמיטה הבאה אלא ב' שנים ואם תפריש
בהן מ"ש שנוהג ב' שנים רצופים.

נמצא נשתנה שמיטה זו סדר השנים שבשאר שמיטה מתחיל סדרן משנה הא' ובזו מן
השני' ומתאחר זמן המעשרות בסדרן שנה אחת לאחרי. ועוד שאין בה מ"ע אלא שנה
א' שהיא שנת ד' לסדר שמיטה זו לחוד ובשאר שמיטות נוהג מ"ע ב' פעמים בג' ובו'
ועוד יש שינוי גדול דבב' שנים ראשונים שאחר שמיטה זו בע"כ צריף להפריש מ"ש
כדר' כל השמיטין נמצא ד' שנים רצופי' נהג מ"ש ב' שנים סמוף לשמיטה זו לפני' וב'
לאחרי' וגם נשתנה לענן מ"ע שדינו מג' שנים לג"ש וכאן יש הפסק כמה שנים שלא
נהג.

ואי נימא שלאחר שמיטה זו בשנה א' נהוג מ"ע כדינו שפא אחר ב' שנים של מ"ש שנהג
סמוף לשמיטה זו מלפני'. א"כ בטלת סדר המעשרות לסדרן של שנת שמיטה ולא יחזור
לסדרן עד זמן ארוף אחר כמה יובלות ורובן של שנים בטלה הסדר ואי נימא דבשנה א'
שאחר היובל בלבד נהוג מ"ש ובב' מ"ע ובג' שני' הנותרים עד השמיטה הב' שנים
הקודמים מ"ש והג' הסמוכה לשמיטה מלפני' מ"ע ולפ"ז יבאו סדר השנים של כל
השמיטין לענן מעשרות פתקונן פסדרן מ"מ יש שינוי גדול בשמיטה זו מקל השמיטין
שלא נוהג בה בתחילתה ומ"ש אלא שנה אחת בלבד ובכולן אין מ"ש פחות מב' שנים
רצופים ביחד: ודמוסיפין מחול על הקודש מנלן.

משמע דקאי אהא דקאמ' ואל תתמה שהרי מוסיפין מחול על הקודש וק"ל מאי פריף
דלמא מהא גופי' נ"ל מדאצטרף יובל היא למעוטי שאינו מתקדשת בסופה והיינו מטעם
תוס' כדאמ' לעיל ש"מ שמוסיפין וכה"ג פריף בפ"ח דיומא (דף פא) ותנא דעצם עצם
האי בט' לחודש מאי עביד ליה פי' מדאצטרף למעוטי לתוס' מעונש ואזהרה ממילא
ש"מ דמוסיפין ואע"ג דבהא י"ל מדא' אל תתמה שהרי מוסיפין ש"מ שבלא האי קרא
דיובל היא קים לי' לתנא דמוסיפין מקרא אחר מ"מ אפתי קשה למאי דמסיק מקרא אחר
דמוסיפין ל"ל ת"ל מדאצטרף יובל היא.

וי"ל דנדאי אי לאו קרא אחר דמוסיפין לא מסתבר לשום תנא למדרש האי יובל היא
למעוטי שא"מ בסופה מטעמא דמוסיפין דמהיכי תיתי דמוסיפין דצריף למעוטי סופה
מה"ט ובע"כ הי' ניחא למדרש כרבנן דשנת חמשים אתה מונה אבל השתא דגלי קרא
בהדיא דמוסיפין ניחא לי' להאי תנא למדרש יותר דלמעוטי סופה אתי: אין צ"ל חריש

וקציר של שביעית שהרי כבר נא' שָׁדָה לא תזרע והא דילמא לעבור עליו בלאו ועשה
הא עשה נמי פתיכה התם ברישא דקרא ובשנה השביעית שנת שבתון יהי' לארץ ובסיפא
שנת שבתון יהי' לארץ והא דמייתי ללאו דשָׁדָה לא תזרע ושביק לעשה משום דלאו דלא
תזרע מגלי על האי עשה דשבתון דמיירי מאיסור קצירה פדמסינ' קרא את ספית קצירך
לא תקצור מש"ה נקיט לי': חריש של ערב שביעית הנכנס לשביעי ומקא נ"ל לר"א
שמוסיפין מחול על הקודש דל"ל הא דאר"י עשר נטיעות המפוזרים בתוך בית סאה
חורשין כל בית סאה בשבילן הל"מ דאל"כ פיון דהלכתא למישרי ילדה ממילא זקונה
אסורה כדאמר' בפ"ק דמ"ק (דף ד) ולפ"ז אין לחלק בין ילדה לזקונה דהא קרא סתמא
פתיב ואפי' ילדה במשמ'.

והשתא קשה הא תנו ספ"ק דשביעית עשר נטיעות המפוזרת בתוך בית סאה חורשים
כל בית סאה בשבילן עד ר"ה וקתני סיפא עד אימתי נקרא נטיעו' רא"בז אומר עד שיחלו
רי"א בת ז' שנים רע"א נטיעה פשמה.

אלמא מוד' ר"ע להא דאר"י דיש להקל בנטיעות יותר מן הזקנה לענין תוספות שביע'
ומנ"ל הא: וק"ל דסוגיין אולא דר"ע נפקא לי' תוספות לשבת וי"ט מחריש של ע"ש
היוצא לשביעית וקציר של שביעית [היוצא למ"ש ואין צריך קרא] דועניתם לתוספות
שבת וי"ט ואני תמה מה ענין תוספות זה דנ"ל לר"ע מחריש וקציר לתוספות זה של
שבת וי"ט דנ"ל מועניתם ללמוד זה מזה הא אסור בזה מותר בזה תוספות של חרישה
ע"ש הנכנס לשביעי' היינו שלא יחרוש בע"ש חרישה המועיל לשדה ואילן בשביעית
והוא משעה שאין החרישה מועלת לפי' של ששית כדתנו בפ"ק דשביעית וכן של
שביעית היוצא למ"ש היינו תבואה שהביאה שליש בז' נוהג מנהג ז' (ב"ח) [צ"ל בח']
ואסור לחרוש ולקצור אותה אפי' אחר ז' מ"מ לא ש"מ שיהא אסור לקצור בע"ש וכן
לחרוש במ"ש משום תוספות ואין לנו אלא שלא לחרוש בע"ש חרישה המועלת לז' וכן
שלא לקצור במ"ש פי' שהביאו שליש בשביע' וזה אסור לעולם ואין לתוספות זה זמן
קצוב וה"ט דכיון דהביאו שליש בשביעית דין פירות שביעית עליהם כאלו נגמרו לגמרי
בז' דבתבואה הלכו אחר שליש אף לענין מעשר כדאמר' לקמן [דף יג].

ואלו תוספות שבת וי"ט דנ"ל מועניתם הא לגמרי להיפך דמותר לחרוש קודם שבת
וי"ט חרישה המועלת לשבת וי"ט דאל"כ לא יחרש לעולם דהא כל הפירות גדילים בכל
שבתות השנה וכן מותר לקצור בחול פירות שהביאו שליש בשבת וי"ט ואסור לחרוש
ולקצור וכן שאר כל מלאכות סמוך לשבת וי"ט מעט לפנייהם או לאחריהם משום
תוספות שבת וי"ט וא"כ לר"ע נמי אע"ג דנפקא לי' מבחריש וקציר לחריש של ע"ש
וקציר של ז'.

אפ"ה א"ל שבת וי"ט נפקא לי' מועניתם דתרי מזלי ניהו ול"ד להדדי וכדפי': ועק"ל
דקא' הגמרא ודמוסיפין מחול על הקודש מנ"ל ואבריינתא דלעיל קאי דקאמר פך
מתקדשת והולכת בסופה כלומר לאחר כלות שנת היובל ואל תתמה שהרי מוסיפין מחול
על הקודש א"כ מאי מייתי מדר"ע מחריש וקציר הא אין ללמד מכאן לקדש בסופה
דהיינו בשנה שאחרי' דאיצטרך קרא למעוטי.

דְּהָא תוּס' דְּנַפְקָא לִי' לר"ע מְחַרֵּישׁ וְקָצִיר עֲנֵן אַחַר הוּא לְגַמְרֵי וְכַדְפִּי: מָה חֲרִישׁ רְשׁוּת
אָף קָצִיר רְשׁוּת. פִּירֵשׁ"י מָה חֲרִישׁ רְשׁוּת אֵין לָהּ חוֹרֵשׁ שֶׁל מְצָנָה פִּי' לְזָרוּעַ לְצִנְרָה הַעֲנוֹמֵר
וּב' הִלְחָם שְׁהָרִי אִם מְצָא חֲרוּשׁ אֵינוֹ חוֹרֵשׁ וְלֹא פִי' כְּפִי הַמְּסַקֵּנָא דפ"ב דְּמַכּוֹת (דָּף ח')

דנ"ל מְקַצֵּירָה דְּנִמְיָא דְּחַרִּישָׁה מָה חֲרִישָׁה מְצָא חֲרוּשׁ אֵינוֹ חוֹרֵשׁ אָף קָצִירָה מְצָא קָצוּר
אֵינוֹ קוֹצֵר וּאִס"ד מְצָנָה מְצָא קָצוּר אֵינוֹ קוֹצֵר מְצָנָה לְקָצוּר וּלְהִבִּיא וּכ"ת לר"י אִיסוּר
חֲרִישָׁה בְּשִׁבְעִיעִית לְגַמְרֵי מנ"ל י"ל דְּמַסִּיק הַגַּמ' רפ"ק דמ"ק (דָּף ד') דְּעֵשֶׂר נְטִיעוֹת
הַמְּפִנְרוֹת בְּתוֹךְ בֵּית סָאָה חוֹרְשִׁים כָּל בֵּית סָאָה בְּשִׁבְלֵן עֵרֵב שְׁבִיעִית עַד ר"ה הִלְכָה
לְמַשָּׁה מְסִינֵי ש"מ דְּבִשְׁבִיעִית אִסוּר לְחַרוֹשׁ מִן הַתּוֹרָה: אָף קָצִיר רְשׁוּת.

וְהָא ל"ל דְּנִקִּישׁ אֵיפְכָא מָה חֲרִישׁ אִסוּר לְעוֹלָם וְלֹא חִלְקֵתָהּ בּוֹ דְּהָא חֲרִישׁ מְצָנָה לִיפָא
אָף קָצִיר לֹא תַחֲלֵק בּוֹ וּבְכָל עֲנֵן אֲמוֹר דְּאָפִי' בְּמִקּוּם מְצָנָה וְכַה"ג מְצִינוּ רפ"ו דְּחֻלּוּן
(דָּף פ"ד) גָּבִי כְּסוּי הַדָּם דְּכֹתִיב חִי' אוֹ עוֹף מָה חִי' אֵינוֹ קֹדֵשׁ אָף עוֹף אֵינוֹ קֹדֵשׁ.

אֵי מָה חֲיֵי שְׂאִין בְּמִינוֹ קֹדֵשׁ אָף עוֹף שְׂאִינוֹ בְּמִינוֹ קֹדֵשׁ אוֹצִיא תוֹרִין וּבְגִי יוֹנָה שְׂיֵשׁ
בְּמִנָּם קֹדֵשׁ לֹא כַחֲלִי. מָה חִי' לֹא חִלְקֵתָ בָּהּ אָף עוֹף לֹא תַחֲלֵק בּוֹ וְה"נ נִימָא הֵכִי וְהֵכִי
עֲדִיר טְפִי דְּלַחֲוּמָרָא מְקַשִּׁינָא א"א לומר כֹּן דֹּא"כ הַקִּישָׁא ל"ל הָא בְּלֹא"ה ה"א דְּאֵין קָצִיר
הַעֲנוֹמֵר דּוֹחָה שְׁבֵת דְּמַהִיכָא תִּיתִי שְׂיַדְחָה: וּר"י מוֹסִיפִין מְחוּל ע"ה מנ"ל.

הַקִּישָׁה הַתּוּס' בְּשֵׁם ר"ת הָא אֲמַרִּינָן בַּפ"ק דמ"ק (דָּף ד') הִילְכֵתָא לר"י קְרָאִי לר"ע עֵשֶׂר
נְטִיעוֹת הַל"מ. וְכִינּוּן דְּהִלְכֵתָא לְמִשְׁרֵי יְלָדָה מְמִילָא זְקִינָה אִסוּרָה \$\$\$ צִיּוּר בְּסַפְרָא \$\$\$ וְאֵינִי
יּוֹדֵעַ מֵאֵי ק"ל הָא מְסִיק הַתָּם כִּי גְמִירֵי הִלְכֵתָא בְּזִמְנָא שְׁב"ה קִינִים דְּנִמְיָא דְּנִסְוָה הַמִּים
אָבֵל בְּזִמְנָא שְׂאִין בַּהַמ"ק לֹא.

וְהַשְׁתָּא אֵינְצֵטְרָה קְרָא לְשַׁבְּתוֹ וִי"ט בְּזִמְנָא שְׂאִין בַּהַמ"ק דְּאֵי מַהִלְכֵתָא מְשִׁבְעִי' ה"א דְּנִמְיָא
דְּשְׁבִיעִית וּבְזִמְנָא שְׁבַהַמ"ק קִינִים דְּוּוּקָא וְהִלְכֵתָא אֵינְצֵטְרָה לְמִשְׁרֵי יְלָדָה. א"נ שְׁבִיעִית
מְשַׁבְּתוּהָ וִי"ט לֹא אֲתִיָּא דְּהָא קִילֵי מְכּוֹלָן וְכַמ"ש בְּסַמּוּדָה וְהָא דְּקָאֵמ' כָּל מְקוּם שְׂיֵשׁ שְׁבּוֹת
הֵאֵי כ"מ לֹא לְאֲתוּיִי שְׁבִיעִית אֲתִי אֵלָא לְסִימְנָא בְּעֵלְמָא נְקִיט לִי' וְאִשְׁבָּתוֹת וִי"ט דְּאֵיִרִי
בִּי' וְכַה"ג מְצִינוּ רפ"ג דְּמַגִּילָה (דָּף כ"א) דְּתַנּוּן זֶה הַכָּל כָּל מְקוּם שְׂיֵשׁ בּוֹ מוֹסָף וְאֵינוֹ
י"ט קוֹרִין ד' דְּלֹא מְרַבֵּי בְּזֶה הַכָּל מִיַּדִּי אֵלָא לְסִימְנָא בְּעֵלְמָא נְקִמִי' כְּדַמְסִיק הַגַּמ' הַתָּם
וְכַה"ג מְצִינוּ בְּהַרְבֵּה מְקוּמוֹת וּכְבָר כְּתַבְתִּי מְזָה בַּפ"ח דְּיוֹמָא (דָּף פ"א) בַּחֲלִי: נ"ל מְדַתְנִי
וְעֵנִיתָם.

וּלפ"ז לִית לֵיהּ לר"י הָא דְּחִיָּא בְּרַ מְדִינְפֵת' דְּכָל הָאוֹכֵל בַּט' כו' וּק"ל ל"ל לְמִימֵר דר"י
נ"ל מְוַעֲנִיתָם וּל"ל דְּחִיָּא. לִימָא דְּנַפְקָא לֵיהּ מָהָא דפ"ח דְּיוֹמָא (דָּף פ"א) דְּמַמְעֵט הַתָּם
לְתוּס' יוֹה"כ מְעוֹנָשׁ וְאִנְזַהֵרָה מְדַכְתִּי' בְּעֵצָם הַיּוֹם הַזֶּה וְאִח"פ מְבִיא הָא בְּרִיָּתָא דְּוַעֲנִית'
כו' וּפְרִיָּהּ הֵאֵי תַנָּא דְּעֵצָם עֵצָם הֵאֵי וְעֵנִיתָם בַּט' לְחוֹדֵשׁ מֵאֵי עֵבִיד.

פִּי' מְדִאֵינְצֵטְרָה לְמַעוּטֵי לְתוּס' מְעוֹנָשׁ וְאִנְזַהֵרָה מְמִילָא ש"מ דְּמוֹסִיפִין וּמְשַׁנֵּי מ"ל לְדְחִיָּא.
\$\$\$ צִיּוּר בְּסַפְרָא \$\$\$ וִי"ל דְּלֹא רְצָה הַגַּמ' לְאוּקְמִי לְדַר"י דְּלֹא כְּהִלְכֵתָא דְּקִי"ל דְּקָצִירַת עוֹמֵר
דּוֹחָה שְׁבֵת כר"י כְּדַתְנָן בַּפ"ר"י (דָּף ע"א).

וקי"ל נמי דשבת וי"ט בעו תוס' ובע"כ האי תנא דעצ' עצם לית ליה תוס' אלא גבי יוה"כ דכתבי קראי אכל לא במקום א'. לא מיבעי שביעי דאין ללמוד מיה"כ דקיל שאינו נוהג אלא במחנה ויה"נ י"ט קיל מיוה"כ שפן אןכל נפש מותר בו ואינו בכרת.

אלא אפי' שבת דחמיר מיוה"כ שהוא במיתת ב"ד אפ"ה א"א ללמדו מיוה"כ לתוס' דמה ליה"כ שנוהג בו עינוי משא"כ בשבת ותדע דהא האי תנא דמוקי לוענייתם לתוס' מרבה לשבת מתשביתו ולא יליף לי' מיוה"כ: ע"ב יובל היא אעפ"י שלא שמוטו.

נ"ל דלאו למימרא דאי לא פתיב קרא לגמרי ה"א דמעכבין דליתא דבלא קרא מסבא ודאי אינו מעכב כדא' לקמן אליבא דרבנן דדרשי ליובל דאפי' בח"ל והא נפקא לן דשולשתן מעכבת בו.

אלמא אי לא כתב רחמנא היא לעכובא מסבא ה"א דא"מ. אלא תנא אהיא דסיפא דקרא סמיה פדמסיק.

והכי קאמר אע"ג דהיא עיכובא משמע. מ"מ יובל אחי לרבוני אע"פ שלא שמוטו ותקעו: וא"א לעולם בלא תקיעות שופר הקשה הרשב"א תינח שלא שלחו שלא שמוטו מא"ל.

דהא א"א לעולם בלא השמטת קרקע' לר"י דאמ' האחין שחלקו מחזירין זה לזה ביובל דהא א"א דהוי כ"ע חד בר חד ותירץ דמשום הא נמי תני ועוד זו מסורה לב"ד נחדא מנייהו נקיט ול"נ דא"צ לדחוק בזה דר"י אפשר דס"ל מקרא נדרש לפניו ולפני פניו אבל לא לאחריו מש"ה אין לדרוש עיכוב' דהיא אלא שמוטו דלאחריו.

מיהו הא בעי טעמא אמאי דריש עיכובא דהיא אתקיעה דלפני פניו ולא אשלו דלפניו וקאמ' מפני שאפשר בלא שילוח וא"א בלא ת"ש: קסבר מקרא נדרש לפניו כו'. ק"ל א"כ יובל לרבות לא (שלו) [צ"ל שמוטו] ולא תקעו ל"ל.

הא פניו דאין מקרא נדרוש אלא לפניו לחוד ועיכובא דהיא לא קאי אלא אשלו לפניו הא מסבא אין מעכבין ורבוני' דיובל ל"ל ונ"ל דהאי פסבר מקרא נדרש לפניו אמקרא זה דיובל היא לחוד קאי ומשו' דיובל א"א לדרש מיעוטי דהיא אלא אלפניו לחוד אבל בכל מקום ס"ל דלפני פניו נמי נדרש וכ"ת (א"צ) [צ"ל א"כ] לדרשי למעוטי דהיא אלפני פניו וכדדרש ליה ר' יוסי לק"מ דבשולמא ר"י דס"ל לה"ט דא"א בלא ת"ש.

א"נ זו מסורה לב"ד ע"כ עקר למיעוטי דהיא משילוח דלפניו ושדי לי' את"ש דלפני פניו אבל ר' יהודא דל"ל להני טעמי מסתבר לי' יותר למדרש מיעוטא דהיא אשילוח דלפניו ורבוני' דיובל את"ש דלפני פניו ולא נאמר דמיעוטי דהיא לא קאי אשילוח דלפניו דסמיה לי' אלא את"ש דלפני פניו דלא סמיה למעוטא דהיא דא"כ ה"ל למכתיב ליה בקרא דלעיל סמוך לת"ש: ולא לפני פניו ק"ל אמאי ל"ק נמי ולא לאחריו דהא אם אי' דלאחריו דריש ה"ל למדרש מיעוטא דהיא אלא שמוט דלאחריו נמי דלעכב כמו לא שלחו דלפניו וכדא' בסמוך אליבא דרבנן ומיהו למאי דפי' בסמוך דבעלמא ס"ל לר"י מקרא נדרש לפני פניו נמי והכא משום רבוני' דיובל לא דריש השתא י"ל דה"ט דל"ק ולא לאחריו משום דלאחריו לא מסיימי מאי ס"ל לר"י בעלמ' דאפשר דלא דריש לאחריו בעלמא ורבוני' דיובל משום לאחריו ל"צ אלא משו' לפני פניו לחוד דדרש לי' בעלמא או אפשר דבעלמא דריש לאחריו והכא לא דריש משום דרבוני' דיובל מרבי לא תקעו ולא (שלו) (שילוח)

[צ"ל שחטו] דלפ"פ ולאחריו ומיעוטי דהיא אלא שילחו דלפניו קאי לחוד ומשום דלא מסיימי מש"ה מסתים לה סתמא דגמ': וכ"ת אס"ד דבעלמא דריש ר"י לפניו פניו ולאחריו נמי וקא יובל מרבה לשתייהם ומיעוטי דהיא לא דריש אלא אלא שילחו דלפניו לחוד תקשה לה מאי חזית דרבויו דיובל מרבה ב' ומיעוטי דהיא אינו ממעט אלא לא'.

איפה אנא דמיעוטי דהיא ממעט ב' ורבויו דיובל אינו מרבה אלא א' לק"מ כיון דמסבא בלא רבויו דהיא שלשתו אינו מעכבות אלא דאחי היא ומלמד שתעכב וכיון דהיא לעכב יובל ממעט מעיכובא די לה לעכב (לא) [צ"ל ל"א] משלשתו ורבויו אחי לב' מניהו כפי שהסבא נוטה: מ"מ אפתי קשה מנ"ל להגמ' לר"י דריש לפניו פניו בנודאי ובלאחריו מספקא לן.

הא א"ל נמי דילמא דריש לאחריו ולא לפ"פ ורבויו דיובל ל"צ לרבות אלא משום לא שחטו ולאחריו: והא ל"ל דאם אי דדריש לאחריו כ"ש לפניו פניו ליתא דהא ר"ש בפ"ב דזבחים [נ"ד כט] גבי קבלה וזריקה בימין לאחריו דריש ולפניו לא דריש כ"ש דא"ל אדר"י דדריש לפניו ולאחריו ואפ"ה לפ"פ לא דריש ומהשתא נמי ל"ל דמשמע להגמ' דמרבויו דיובל אין לה לרבות תרתי דהשתא אם אי דדריש נמי לאחריו בעלמא הל"ל דשנים משלשתו מעכבי ורבויו דיובל לא אתיא אלא לחדא.

דא"כ ה"ל להגמ' למימר איפכא דלפ"פ לא דריש בעלמא ולאחריו דריש ורבויו דיובל משו' לאחריו אחי: וי"ל דהגמ' לישנא קטיע נקט דהל"ל כסבר מקרא נדרש לפניו ולא לפ"פ ולאחריו ולאפוקי מדעלמא דדריש אפי' לפ"פ ולאחריו דהכי ניהא טפי דהשתא קאי ר"י בשיטת רבנו דבסמוך דדרשי הכי אלא דהכא לרבנו שלשתו מעכבין משום דלא דרשי יובל לרבויו ור"י דריש לי' דלרבות קאחי ומ"מ במאי דמקרא נדרש ר"י ורבנו בחדא שישתא קיימי אלא משום דר"י דאירי בהאי ברייתא דרש לפ"פ ולא לפניו מטעמא דמפר' נקיט בדר' יהודא דדריש איפכא לפניו ולא לפ"פ דלית ליה טעמא דר' יוסי: ולא לפ"פ.

פ"ה התוס' והא דמשמע ליה רבויו דיובל לפ"פ ולאחריו משו' נמי דריש הכי אלא (דהכי) [צ"ל דהכא מוקי] מיעוטי בדדמי. א"נ רבויו דיובל משמע שריבה הכתוב שבכל ענין הוא יובל ול"נ משום דאי לא קרא מסבא שלשתו אין מעכבין הילכ' די לן לאוקמא מיעוטי דהיא אאחד משלשתו אשלפניו בלחוד ורבויו דיובל בתרתי דאין מעכב כפי שהסבא נוטה וכדפ' בסמוך: הדין בזמן כו' שא"נ בארץ כו' פירש"י בזמן שאין היובל נוהג כגון ק בזמן שאין כל יושבי עלי' וק"ל ל"ל קרא דבארץ להא דרשא וכי ס"ד דיציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא דבארץ א"נ דרור ובח"ל ינהוג שוב ראיתי להרא"ב דמביאו הרמ"ב בספר הזכות שלו שכתב ואמרינו בקדושין והכתיב בארץ ההוא בזמן שהדרור נוהג בארץ נוהג בח"ל אין הדרור נוהג בארץ אינו נוהג בח"ל והאי למאי איצטריך שלא יהא נוהג בארץ ויהא נוהג בח"ל.

אלא ודאי ה"ק אפי' בזמן שיושבי עלי' אם אינו נוהג בארץ כגון שלא תקעו ולא שילחו א"נ בח"ל אפי' שיהא שם ב"ד נאני תמה דמה תיקון בנהא ודאי לרבנו דס"ל שלשתו מעכבת בו הא ודאי אין השמטת שדות נוהג בח"ל וכן ת"ש דהא כתיב בחודש הז' העבירו שופר בכל ארציקם ולא בח"ל ואם לא השמיטו ות"ש בארץ השמיטה ות"ש של ח"ל

אינו לא מעלה ולא מורדת שיהא יוכל תלוי בה פינון שאין מצות הללו נוהגים בח"ל אלא קריאת דרור בלבד נוהג בו אלא שעיקר פירושו יש לקני' עד"ז שאם השמיטו ות"ש באר' אבל לא שלחו אלא שבח"ל שלחו אעפ"י שקראו דרור בח"ל ה"א הא נתקנים שלשתן שמים שא"נ אלא בארץ ונתקנימו בארץ וקריאת דרור אעפ"י שלא נתקנים בארץ הואיל ונוהג בח"ל ונתקני' שם סגי בהכי קמ"ל לקרא בארץ וכינון שלא נהג באר' קריא' דרור דח"ל אינו כלו' ונהרי לא נתקנים מצות דרור וכינון דשלשתן מעפבות אין יוכל נוהג: ולנטיעה מנ"ל דכתיב שלש שנים ערלים וכתיב בשנה הרביעי תיליף שנה שנה מתשרי ק"ל הא בספ"ו דנדה (דף מז) ובספ"ד דערכין (דף יח) ילפינו דשש שנים דעבד עברי בתר שנים דידן' אזלינו ולא בתר שנת עולם מתשרי מדכתיב שש שנים יעבוד ובשביעית וי"ו מוסיף על ענין ראשון דבשביעית נמי יעבוד וה"נ נימא הכי דני"ו דובשנה הד' מוסיף על ענין ראשון דבד' נמי נוהג ערלה דבתר שנים דידן' אזלינו ולא בתר מנין עולם \$\$ציור בספר \$\$ וי"ל דש"ה דא"א לדרוש וי"ו דובשביעי' לדרשא אחרת בע"כ לאפוקי מגז"ש דשנה שנה אתיא (דממרא) [צ"ל לממרא] דלאו למנין עולם מונין אבל ה"א פינון דאפשר למדרש הני"ו דובשנה הד' פעמים שבד' ועדיין אסורה משום ערלה כדלקמן לא שבקינן לגז"ש דשנה שנה ודריש לה לדרשא דלקמן.

מ"מ ק"ל מאי חזית דגמרי' שנה מתשרי דלמנין עולם מנינו נגמר שנה מעבד עברי דלמנין דיד' מנינו ועוד דאמר התם שנה האמור בקדשים ובבתי ערי חומה ב' שנים שבשדה אחרונה כולן מעת לעת דהיינו למנין דידן' ולא של עולם.

נגמ' נמי לערלה בגז"ש דשנה שנה מנייהו דלמנין דידן' מנינו. ונהרי גז"ש מאילו עדיפא דלחומרא.

ואפילו למאי דאפרש לקמן דפחות מל' יום לא עלתה לו שנה עד תשרי הפא ובזה אי אזלינו למנין עולם הני חומרא מ"מ רוב פעמים הני חומרא אי אזלי למנין דידן' בנוטע אחר א' בתשרי עד פחות מל' יום לפני א' בתשרי דאי אזלת בתר מנין עולם בא' בתשרי מיז עלתה לו שנה ואי בתר מנין דידן' מעת לעת בעינן.

ועוד ר' מאיר דא' לקמן יום א' בשנה חשיב שנה וס"ל דר"ה לנטיעה בא' בתשרי. ע"כ הא דאזלת בתר מנין עולם קולא היא ולא משפחת לעולם לחומרא בשום ענין מאי איפא למימר.

מיהו מאן דמפרש לקמן פי' נטיעה זו אסורה עד ט"ו בשבט דוקא בנטיעה שהקלת' עליה בתחילתה להיות עולה לה ל' יום לשנה אבל לא בנטיעה שלא הקלתה עליה דאין סברא לומר דשנה שלמה לא תעלה לשנה ניחא קצת דמדדרשי' לקמן פעמים שבד' ועדיין אסורה משום ערלה ופעמים מים שבה' ועדיין אסורה משום רבעי מדכתיב ובשנה הד' ובשנה הה' ש"מ דלא בתר שנה דידן' אזלינו.

דאל"כ לעולם לא משפחת לה שתמשך ערלה בשנה הד' ורבעי בשנה הה'. דהא שנה דידן' לעולם מיום ליום היא ואין סברא להוסיף עוד אבל למאן דמפ' לעולם שנת ערלה ורבעי נמשכים עד ט"ו בשבט שלאחריה אע"ג שמינו להם שנים מיום ליום קשה: וי"ל דכינון דגלי קרא יתירא בכל הני בעבד עברי ובקדשים ובבתי ע"ח ושדה אחרונה דלמנין

דידן מנינן הוי לי' ב' פתובים הפאים פאחד נאין מלמדים נאפי' למ"ד מלמדים נשלה פתובים הפאים כא' דכ"ע א"מ.

אע"ג דלאו פבנין אב אנו פאין ללמוד מהני הא דלמנין דידן מנינן אלא בגז"ש דשנה שנה מ"מ ב' או ג' פתובים ה"בכ אפי' בגז"ש אין מלמדין. וכ"הג אמר בספ"ה דזבחים (דף נט) דילף התם דפסח בנריק' פנגד היסוד בגז"ש דנריקה נריקה מעולה ופריה אי מה להלן ב' מתנות שהן ד' אף פאן פן ומשני אפי' ל"ל למכתובסביב בעול ובחטא' ה"ל ב' פתובי' הב"כ וא"מ ולמ"ד מלמדין הוי אשם שלש' וג' נדאי א"מ אלמ' אין מלמדין אפי' בגז"ש אותו הדבר הנכתב בשניה' כדפי' רש"י התם.

נאפי' למאי דפירשו התו' ספ"ה דפסחי' (דף סד) דב' פתובים הב"כ מלמדין בגז"ש דע"כ אשם וחטא' דכתי' בהו סביב דאמ' התם דהוי ב' וג' פתובי' ילפי' בגז"ש מעול' או עול' ילפא מנייהו והשתא א"ש הא דמסיק ה"ל ב' פתובי' הב"כ דלמעוטי דלא נילף בגז"ש (את) [צ"ל אתי] דדומיא דידהו דכתי' בהו סביב קממעט דאית בהו גז"ש כדפי': א"כ ה"נ שנ' דע"ע וקדשי' ובתי ערי החומה ושנה אחרונה הוי אפשר למילף חד מחברין' בגז"ש דלמנין דידן מנינן ה"ל ב' וג' פתובים הב"כ למעוטי דלא נילף בגז"ש דדומיא דידהו דכתיב בהו שנה קממעט דאית בהו גז"ש: פתיב ש"ש ערלים נכתב ובשנה הד'.

משמע מדמנית' נמי לקרא דבשנה הרביעית דמירי מרבעי משמע דרצה ללמוד מגז"ש זו דלענין רבעי נמי אזלינן בטר שנה דמנין עולם לא בטר שנה דידן דהוי מיום אל יום דהאי א' בתשרי לנטיעה דתנינן רבעי נמי בכלל: דאי ערלה בלחוד ה"ל ר"ה לערלה וק"ל הא תניא בסמוך ופי' נטיעה זו אסורה עד ט"ו בשבט אם לערלה ערלה אם לרבעי רבעי וכיון דערלה נמשך לעולם עד ט"ו בשבט ומט"ו ואילך עד ט"ו בשבט דשנה הפא איסור דבעי נוהג הרי לעולם אין א' בתשרי ר"ה לרבעי לא בתחילתו ולא בסופו דלעולם תחילתו נסופו של רבעי ט"ו בשבט הוי הניחא למאי דאפר' בסמוך דהא דפי' נטיעה זו אסירה לערלה ולרבעי היינו דוקא בנוטע ל' יום או יותר קודם א' בתשרי אבל בנוטע פחות מל' יום מונין לו שנה מיום אל יום לנטיעתו ולפי"ז בנוטע כ"ט יום א' פחות קוד' אח' בתשרי מיד אחר ג' שנים מיום אל יום לנטיעתו יצא מידי ערלה ומתחיל רבעי ונהי דשנת רבעי נמי נמשך שנה שלימה מיום אל יום פיון דג"ש ערלה נמשך עד פחות מל' יום לפני א' בתשרי א"א לחשוב אותן הימים שעד א' בתשרי לשנת רבעי כדי שיצא מידי רבעי בא' בתשרי פיון דה"ל פחות מל' יום לא עלתה לו שנה עד מיום אל יום וכלה שנת רבעי בחודש אלול ואין ר"ה שלו בא' בתשרי לא בתחילתו ולא בסופו.

מ"מ משפחת לה בנוטע בר"ח אלול ושנת הנטע הי' אלול חסר ואין מונין לו שנה בא' בתשרי דה"ל פחות מל' יום. ומונין לו שנה מיום אל יום לנטיעתו.

דהיינו מר"ח אלול לר"ח אלול. ובר"ח אלול דכלו ג"ש ערלה והתחיל איסור רבעי עיברו לאותו אלול ועשו ל' יום ועלו אותן ל' ליום לשנה שלימה של שנה רבעי דה"ל ל' יום שנה רבעי דחשיב שנה אלא שצריף להמתין עד ט"ו בשבט לצאת מידי רבעי הואיל והיקלטה בתחילתה לחשוב יום לשנה אבל למאן דמפ' בנוטע פחות מל' לפני א' בתשרי אין אותן הימים עולים לו מן המנין ומונה ג"ש ערלה מיום אל יום מתשרי ומתשרי הד' עד תשרי ה' מיום אל יום לרבעי.

השפא שנה יתירא דבשנה הרביעית ל"ל הא ממילא בלא ריבוי דקרא ידעינן דשנה מגינן מיום אל יום וכ"ש למאן דמפ' דאפי' בנטיעה שלא הקלטה עלי' פלל בתחילתה אפ"ה אינו יוצא מידי ערלה עד ט"ו בשבט דשנת ד' ומאותו היום מתחיל שנת רבעי מיום אל יום עד ט"ו בשבט דשנת ה'.

א"כ לעולם לא משפחת לה א' בתשרי ר"ה לרבעי לא בתחילתו ולא בסופו ואינו לעולם אלא מט"ו בשבט לט"ו בשבט: וי"ל דאפי' להאי פי' צרי' למיתי מקרא דלרבעי ר"ה תשרי דהא מתני' רבי היא פדאמ' (ר"ז) [צ"ל רב יוסף] לעיל (דף ז) ורבי הא ס"ל שנה תמימה מונה שס"ה יום אפי' בשנה פשוטה וה"א דלשנת רבעי נמי מונין לו שס"ה יום ונמשך פמה ימים אחר פלות שנתו דמיום אל יום עד תשלום שס"ה יום קמ"ל דר"ה לרבעי הוא א' בתשרי.

מיהו עדיין למאן דמפרש דפירות נטיעה לעולם אסורה עד ט"ו בשבט אפי' בנטיעה שלא הקלטה עליה בתחילתה בין לערלה בין לרבעי לעולה לא משפחת לה שיהא אחד בתשרי ר"ה לרבעי לא בתחילתה ולא בסופה ועדיין הקושיא במקומה עומדת: אחד הנוטע וא' המבריך וא' המרכיב הקשו קמאי דבת"כ תניא ונטעתם פרט למבריך ומרכיב.

ותיר' התוס' התם בשלא נפסק' מאבי' ובאילן זקן והכא בשנפסק' מאביה פדמוכח בפ"ק דערלה ומ"מ אפתי מרכיב אמרכיב קשיא. ואפ"ת דהכא מיירי בשנפסק מאבי' אמאי חי' בערלה הא אר"י בפ"ח דסוטה (דף מג) ילדה שסיבכה בזקינה לה ילדה בזקינה ואין בה דין ערלה וצ"ל דמיירי בילדה שסיבכה בילדה.

אבל ל"ל דמיירי אפי' בזקינה ובדלא נפסקה מאבי' אלא שסיבכה בילדה: דהא ודאי אין בה דין ערלה דמ"ש ילדה שסיבכה בזקינה דבטלה משום דיש לה צד היתר זקינה בילדה נמי הא אית לה צד היתר.

והא דאר"י ילדה דסיבכה בזקינה ולא קאמר איפכא זקינה שסיבכה בילדה דבטלה משום דילדה בזקינה פסיקא לי' דבטלה לעולם אבל זקינה בילדה לפ"ל דזקינניו דאינה בטלה וה"ד בנפסקה מאבי' דנעשית ילדה.

ול"ל דה"ט דלא נקט איפכא: משום דהתוס' במנחות (דף סט) פי' ע"פ הירושלמי דמיירי בשנטע אילן בפ"ע פדרוך הנוטעים ונטעה אצל הזקינה וסיבך ענפיו בענפי הזקינה דאם קודם קליטת שרשיו בארץ נתאחזו זה בזה בטלה הילדה בזקינה והא ל"ש בזקינה שסיבכה בילדה שפכר נקלטו שרשיו הא הנה מצי למימר זקינה שסיבכה בילדה וקודם קליטת שרשי הילדה נתאחזו זה בזה א"ו טעם א' עיקר.

וההיא דת"כ מיירי בסיבכה בזקינה באפי' היא ילדה ומסיימי' התוס' וצריך לדקדק אי הוי שייך לשנויי הכי בפ"ט דסוטה לגבי חוזר מערכי מלחמה משום מבריך ומשני פאן בהרפכת איסור פאן בהרפכת היתר ואני או' מה מקום לדקדק בזה דהא הכי אמ' התם לא חי ולא חיללו פי' מדה"ל למכתב לא חילל וכתב לא חיללו מיעוטא משמע לזה ולא לאחר פרט למבריך ומרכיב ופריך והא תנן אחד הנוטע וא' המבריך וא' המרכיב ומשני עליה פאן בהרפכת היתר פאן בהרפכת איסור והא ודאי לא הוי מצי לשנויי מתני' בהרפכ' שתיבת בערלה ובריית' באינו חייבת.

דא"כ קרא דלא חילל ל"ל דכינן דאין חייבת בערלה ורבעי ואינו בתורת חילל פשיטא שאינו חוזר עלי' פינן דלאו בת חילול היא פלל כדפריהו התם האי הרפכת היתר ה"ד אלימא ילדה בילדה ת"ל דבעי מהדר משום ילדה ראשונה אלא ילדה בזקונה הא אר"י ילדה שסיבבה בזקונה בטיילה ילדה בזקונה ואין בה דין ערלה: אלמא פינן מדאין בה דין ערלה מסבא ידעינן לה דאינו חוזר עלי' דל"ל דה"פ פינן דבטיילה ילדה בזקונה לענין ערלה ה"נ בטיילה לענין חזרה ואינו חוזר עלי' דכמאן דליתא דמי דא"א לומר פן דהא מ"ל בילדה בילדה וכגון שנטע למפיינתא לסניג ולקורות דפטור מן הערלה ואי חזרה לאו בדין ערלה תליא אפתי תקשה להדר משום קמיינתא שנטעה לסניג ולקורת אע"פ שפטורה מן הערלה אפ"ה חוזר עלי' ועוד דפריהו התם מ"ש ילדה בזקונה דבטיילה ומ"ש ילדה בילדה דלא בטיילה פירש"י בהו' ילדה קמיינתא דכזקונה היא לענין ערלה דלא בטיילה הרפכה בה לפטור מן הערלה כמותה ש"מ שחזרה בדין ערלה תליא.

ועוד דמשני התם אי מימלך עלה לא בת מהדר היא דהא מעיקרא לפירי קיימא. (הכי) [צ"ל ה"א] אי מימלך עלה פי' לאכילה בת מהדר היא מ"ד אעלו מאליהם דחייב בערלה.

ואי חזרה לאו בדין ערלה תליא מאי אהני טעמא דאי אימלך הא אדרבה אי אימלך על קמיינתא לאכילה דאחשבה יותר כ"ש דבטיילה השני' לגבה לאחר המלכה יותר מקודם המלכה אבל אי חזרה בדין ערלה תליא ניחא דילדה בזקונה דה"ל היתר גמור מש"ה בטלה אבל ילדה בילדה כזו שנטעה לסניג פינן דהיא גופה בת ערלה היא אי ממליך עלה אין עלה שם היתר גמור להפקיע דין ערלה מן השני' וש"מ מהא דמן הסבא שמעינן להא דהיכא דליכא עלה דין ערלה אינו חוזר עלה א"כ א"א לומר דמיעוטי דלא חיללו להיכא דליכא עלה דין ערלה אתיא.

דא"כ פשיטא שאינו חוזר עלה וקרא למעוטי ל"ל: וראיתי להר"ן שכתב בשם הרמב"ן דאנו אין נוהגין ערלה בהברכה ובהברכה משום דאמרין בפ"ז דסוטה גבי הא דאמר לא חיללו פרט למבריה ומרפיב פלומר שאינו חוזר ממערכי מלחמה ואמ' התם לאו מי אמר ראב"י פרום כמשמעו ה"נ נטע כמשמעו נטע אין מבריה ומרפיב לא הלכה נמי ונטעתם כמשמעו אבל לא מבריה ומרפיב ומש"ה הוא שאין חוזר עליו מעורכי מלחמה לראב"י משום דלא נהגו בהו' ערלה והכי ונדאי מסתברא דאי הני ס"ל לראב"י דונטעתם לאו דווקא אפי' מבריה ומרפיב נמי אמאי נימא גבי עורכי מלחמה נטע דווקא.

א"ו פדפי' וכינן דקימ"ל כל המיקל בארץ הלכ' פמותו בח"ל לא נהגא ערלה בח"ל בהברכה ובהרפכה פלל. ולפ"ד י"ל דהאי דשמעתין פרבנן ודת"כ כראב"י דמבריה ומרפיב לאו בכלל נטע ולפ"ז צ"ל דלראב"י אפי' מרפיב ילדה בילדה אע"פ ששנייהם למאכל אין ערלה נוהגת בהן ולא תימא דהאי דת"כ מייירי במרפיב למאכל בתוך נטוע לסניג ולקורו' דווקא דאינו נוהג בה דין ערלה ומ"מ אין מורכב בה בטיילה לגבי כמו ילדה שסיבבה בזקונה והיינו טעמא משום דאי מימלך עלה לאכילה היא גופ' בת חיוב ערלה היא משו' ה"כ ממעט לה מה"ט דאינו בכלל נטע כראב"י אבל אי א' מלך אקמיינה למאכל דבת ערל' היא א"נ במרפיב בתוך נטוע מתחיל' למאכל אע"ג דהמורכב מצד עצמה לאו בת ערלה היא לראב"י דאמר נטוע דווקא הואיל וקמיינתא בת ערלה היא אין פח בשני לבטלה.

דְּהָא הֶרְמֵב"ן רוּצָה לִיתָן טַעַם דְּאִין אָנוּ נוֹהֲגִי עַרְלָה בְּהֶרְפָּכָה מִשּׁוּם דַּס"ל כְּרַאב"י וְהָא
אָנוּ אִין נוֹהֲגִי שׁוּם עַרְלָה בְּהֶרְפָּכָה אִפִּי הֶרְאִשׁוּנָה נְטוּעַ לְמַאֲכָל ש"מ דְּאִתִּי שְׁל הֶרְפָּכָ'
וּמְבַטְל' דְּכִמוּ דָּאם קַמְיִתָּא שְׁל הֵיתֵר מְבַטְל לְהַשְׁנִי' ה"נ הֵב' דְּשְׁל הֵיתֵר הִיא לְרַאב"י
דְּאָמַר נּוֹטַע דְּוּנְקָא מְבַטְלָת לְקַמְיִתָּא וַע"ד דְּפִי לְעֵיל: וְאָנִי אֹמֵר דַּא"א לֹמַר פֶּן דְּלַרַאב"י
הָאִי וְנִטְעָתֶם דְּגַבִּי עַרְלָה דְּרִישׁ לָהּ פֶּרְט לְמַבְרִי' וּמַרְפִּיב דְּוּנְדָאִי מוֹדָה דְּחִיבִין בְּעַרְלָה
דְּהִכִּי תִנִּי הֵתֶם אֲשֶׁר נְטַע פְּרָם אִין לִי אֶלְא פְּרָם מְנִין לְרַבּוֹת ה' אֵילְנִי מַאֲכָל אִפִּי מִשְׁאָר
מִיָּנִי ת"ל אֲשֶׁר נְטַע פִּי רַש"י מְדַלָּא כְּתִי אֲשֶׁר פְּרָם נְטַע דְּרוּשׁ בִּי נְמִי נְטַע מ"מ אִפִּי
אִינוּ פְּרָם שְׁהָרִי לֹא הִזְכִּיר בְּרָם עֲדִינִן יָכוֹל שְׁאֲנִי מְרַבָּה ד' אֵילְנִי מַאֲכָל וְה' אֵילְנִי סָרְק
ת"ל פְּרָם רַאב"י אָמַר פְּרָם כְּמִשְׁמַעוּ לֹא חִילָל וְלֹא חִילְלוּ פִּי מַדָּה"ל לְמִיכְתָּב לֹא חִילָל
וּכְתִי לֹא חִילְלוּ בְּנִי"ו מִיעוּטָא מִשְׁמַע לְזָה וְלֹא לְאַחַר פֶּרְט לְמַבְרִי' וּמַרְפִּיב וּפְרִיָּה הָא
אָנוּ תִנִּן א' הַנּוֹטַע וַא' הַמַּבְרִי' וַא' הַמַּרְפִּיב וְשְׁאֲנִי ר"ז אַר"ח פֶּאן בְּהֶרְפָּכַת אִיסוּר פֶּאן
בְּהֶרְפָּכַת הֵיתֵר וּבְתֵר הִכִּי גְרָסִינִן פִּי אֲתִי ר"ד אָמַר הָא מְנִי רַאב"י לָאו אִמ' רַאב"י הֵתֶם
פְּרָם כְּמִשְׁמַעוּ ה"נ נְטַע כְּמִשְׁמַעוּ נּוֹטַע אִינוּ מו"מ לֹא.

וּפְרַש"י הָא מְנִי פֶּרְט לְמו"מ לָאו סְתָמָא הִיא אֶלְא סִיּוּמָא דְּמִילְתָּא דְּרַאב"י הִיא וְאִפִּי
הֶרְפָּכַת הֵיתֵר לֹא הִזְדַּר עֲלֵי זָה הוּא סְנַגְי' הַגַּמ' הֵתֶם. וּמִהֲכָא דִּינִיק הֶרְמֵב"ן כְּמוֹ דְּהֵתֶם
נְטַע דְּוּנְקָא לְרַאב"י ה"ה לְגַבִּי עַרְלָה דְּוּנְקָא וְאִין עַרְלָה נוֹהֲגַ בְּמו"מ.

וַיֵּשׁ לִי לְמִידַק עֲלָה טוֹבָא אַס"ד דְּלַרַאב"י מְסַבְרָא נ"ל דְּאִין בְּמַבְרִי' וּמַרְפִּיב בְּכָלִל נְטַע
וּמַש"ה פְּטוּרִין לְדִידִי מִן הָעַרְלָה. א"כ הָאִיָּה מוֹקִי (ר"ז) [צ"ל ר' דִּימִי] לְהָא דְּתַנְי' לֹא
חִילָל וְלֹא חִילְלוּ פֶּרְט לְמו"מ.

קָרָא דְּלֹא חִילְלוּ ל"ל לְמַעֲטִינָהוּ הָא גַבִּי עַרְלָה דְּלִיפָא קָרָא לְמַעֲטִינָהוּ אִפִּי"ה מְמַעַט לְהוּ
מְסַבְרָא דְּאִינִן בְּכָלִל נְטַע וְעוּד פִּינִן דְּאִין נוֹהֲגַ אִיסוּר עַרְלָה מְמִילָא אִין חוּזְרִין עֲלֵיהֶם
וְל"צ קָרָא לְהִכִּי דְּחִזְרָה בְּאִיסוּר עַרְלָה תְּלִי' וּכְמ"ש לְעֵיל וְעוּד ק"ל (ר"ז) [צ"ל רב
דִּימִי] דְּאָמַר דְּהָאִי לֹא חִילָל וְלֹא חִילְלוּ דְּמַמַּעַט מו"מ אֲתִי כְּרַאב"י דְּאָמַר פְּרָם כְּמִשְׁמַעוּ
וְה"נ נְטַע כְּמִשְׁמַעוּ וְאִיָּה אֲתִי כְּוֹתִי הָא הָאִי תִנָּא אִינוּ מְמַעַט מו"מ אֶלְא מִיתוּרָא דְּקָרָא
דְּלֹא חִילְלוּ הָא לֹא ה"ה א נְטַע ל"ד אֶלְא ה"ה לְמו"מ וְהִיָּינוּ אֲדַרְבָּה דְּלֹא כְּרַאב"י דְּאָמַר
פְּרָם כְּמִשְׁמַעוּ מְסַבְרָא וַא"צ רִיבּוּי דְּקָרָא לְזָה \$\$\$צִיּוּר בְּסַפְרָה \$ הִילְכָּה נ"ל לְפֶרֶשׁ דְּהָא
וְנִדְאִי אַע"ג דְּכְתִיב נְטַע פְּרָם לָאו דְּוּנְקָא אֶלְא אִפִּי שְׁאָר אֵילְנִי מַאֲכָל נְמִי כְּכָרָם דְּמִי בְּלֹא
רִיבּוּי דְּקָרָא.

וְאַע"ג דְּגַבִּי בְּנָה בֵּית נְמִי אָמַר הֵתֶם אִין לִי אֶלְא בֵּית מְנִין לְרַבּוּי בֵּית הַתְּבָן כו' ת"ל אֲשֶׁר
בְּנָה. מ"מ ש"ה דְּאִי לֹא רַבִּי קָרָא ה"ה א בֵּית דְּוּנְקָא דְּחֻשִׁיב דְּעִיקָר דִּירְתוּ שְׁל אָדָם הוּא
בְּבֵית דְּוּנְקָא אָכַל שְׁאָר בְּנִינִי אִינִן אֶלְא לְהַצְנִיעַ חִפְצוֹ וְלֹא דִירְת עֲצָמוּ וּמַש"ה גַבִּי
מְזוּנָה בֵּית הַתְּבָן וְחַבְיָרִי פְּטוּרִים מִן הַמְּזוּנָה מִשּׁוּם דַּל"ד לְבֵּית כְּדַא' בַּפ"ק דִּיּוּמָא [דָּף
יֵא] וּמַש"ה רַאב"י דְּלֹא מִשְׁמַע לִי רִיבּוּי מַאֲשֶׁר בְּנָה אָמַר הֵתֶם בֵּית כְּמִשְׁמַעוּ אָכַל הִנִּי
לֹא דְמו' לְבֵּית דְּחֻשִׁיב טְפִי אָכַל גַבִּי נְטַע כו' לָאו דְּוּנְקָא ה"ה לְשְׁאָר אֵילְנִי מַאֲכָל דְּמ"ש
הִנִּי מְפָרָם וְכֵן נְטַע לָאו דְּוּנְקָא דַּה"ה לְמַבְרִי' וּמַרְפִּיב דְּמ"ש הָא מְהָא וְכַדָּא' גַבִּי עַרְלָה
בְּשְׁמַעֲתִין דְּמו"מ חִיבִין בְּעַרְלָה כְּנִטַע בְּלֹא יְתוּרָא דְּקָרָא וּבְהָא כ"ע מוֹדִי: וְהָא דַּא'
רַאב"י פְּרָם דְּוּנְקָא גַבִּי מַעֲרִכִי מְלַחְמָה וְלַת"ק אִי לֹא רִיבּוּי דְּאֲשֶׁר נְטַע ה"ה פְּרָם דְּוּנְקָא.

נ"ל דה"ט משום דהתם פתיב אשר נטע פרום ולא חיללו ובר' פ"ה דברכו' (דף לה) איפא מ"ד נטע רבעי פלומר דרבעי נוהג בכל אילני מאכל כמו ערלה ואיפא מ"ד פרום רבעי דווקא ולא שאר אילני מאכל והנה למ"ד נטע רבעי וכל אילנו' שונים לענין רבעי כמו לענין ערלה כ"ע לא פליגי דלענין חזרה ממערכי מלחמ' נטע פרום לאו דווקא ה"ה לשאר אילנות אלא ת"ק וראב"י ס"ל כמ"ד פרום רבעי דווקא וכיון דכל אילנו' א"צ חילול וקרא אחילל קפיד מש"ה אמר ראב"י פרום דווקא דבר חילל הוא ולא שאר אילנו' דלאו בני חילל הו.

וה"נ ה"ט דת"ק דנ"ל מקרא לשאר אילנו' הא לא"ה ה"א פרום דווקא מה"ט דאמרן והשתא א"ש הא דרב דימי דתלה להא דלא חילל ולא חיללו דממעט מבריה ומרפיב בדראב"י דאמ' פרום כמשמעו דהא דמרפיב אי אתה מוצא שיהא חוזר בשביל המורכב אלא ילדה בילדה שנטע לסייג ולקורו' דאלו ילדה בזקונה הא בטלה: ואי ילדה בילדה שנטע למאכל ת"ל שחוזר משים ילדה ראשונה והנינו טעמ' דלא בטלה המורכב לגבי ילדה ראשו' שנטע לסייג ולקורו'.

משום דאי מימלך על הראשונה למאכל היא גופה חייבת בערלה משום הכי אין בה פח לבטל את המורכב והא אמלוכי לא מהני לחיי' הראשונה בערלה אלא אי אימלך בתו' ג"ש לנטיעתה דקיימה בתוך שני ערלה אבל אי לא אימלך למאכל עד שנה הרביעית אין דין רבעי נוהג בה דכל שלא נהג בו ערלה פלל אין לו רבעי כדאמ' בירוש' פ"ק דמס' ערלה וכן פסקו הפוסקים ולפ"ז המורכב בתוך אילן שנטע לסייג ולקרות אי לא אימלך על הראשונה למאכל בתוך ג"ש לנטיעתו אע"פ שנטלך בשנת ד' אין דין רבעי על המורכב כיון דהראשונה גופה לא מהני לה אמלוכי מעתה להביא' לדין רבעי כ"ש להמורכב בהו ולא משפח' לה שניה רבעי בהמורכב אלא א"כ אימלך על הראשונה בתוך ג"ש לנטיעתה דהואיל ונחית לה איסור ערלה ויש לה ולמורכב דין רבעי וכיון שכן הא נודאי לת"ק א"א למעט מולא חיללו למורכב פהאי גוונא דהשתא שאר אילני מאכל דלמ"ל דין רבעי לגמרי לעולם אפי' לת"ק מדאיצטרך לת"ק לרבות אותן מאשר נטע ולא גמר להא במה מציינו מפרם כמו שמציינו לגבי ערלה לכ"ע וכדפי'.

אפ"ה חוזר עליו. כ"ש מרפיב פרום בפרם הנטוע לסייג שאפשי' לבוא לתורו' רבעי ע"י המלכה דחוזר עליו הילכ' סיפ' דממעט למרפיב מולא חיללו דלא כת"ק אבל לראב"י ניקח כיון דס"ל פרום דווקא משום דכיון דקרא אחילל קפיד פרום דווקא דבעי חילל אבל אינך לא אפשר לומר דפרם המורכב בפרם הנטוע לסייג ולקורות אינו חוזר עליו.

ולא דמי לנטע פרום דקרא דהתם נודאי יבא לידי לא חיללו דרבעי אבל הכא אפש' שלא יבא לידי חילל דרבעי דשפא לא מימלך על הראשונה למאכל בתוך ג"ש ואף אם ימלך בשנה הד' לא נחית לה תורת חילל רבעי וי"ל דבתר השתא אזלינן ואפתי לא אימלך ומ"מ אי לאו קרא יתירה דלא חיללו ה"א הואיל ואפשר לבא לידי חילל רבעי ע"י המלכה דינו פנוטע קמ"ל קרא דבתר השתא אזלינן ואפתי לא אימלך על הראשונה ומיהו אי אימלך בלא"ה ת"ל דחוזר משום ראשונה: וה"נ יש לפרש האי מבריה דממעט תנא מלא חיללו דלאו בכל מבריה מיירי אלא במבריה דומיא דמרפיב כגון שנטע אילן לסייג ולקורות והבריה ענף ממנו בארץ למאכל ולא הפסיק הענף מאבי' ואע"ג דגוף האילן

פְּטוּר מִן הָעֲרָלָה אֵין הָעֲנָף בָּטֵל לַגִּבָּה מִטַּעַם דָּאֵי אֵימְלָהּ כְּדָא' גַּבֵּי מַרְכֵּיב מִיְהוּ פִּינּוּ דְאַפְתִּי לֹא אֵימְלָהּ עָלֵהּ קַמ"ל קָרָא דְבִתְרַהּ הַשְּׁתָּא אֲזֵלִינּוּ וְאַפְתִּי לֹא אֵימְלָהּ אַאֲבִי מַש"ה אֵין חוּזְרָא אַהֲבָרְכָה: וְאַל תִּקְשָׁה לָּהּ לְמֵאֵי דְפִי דְבַמְבָרִיף כַּה"ג אֵינְרִי הַאִיף תְּנָא פְּרִט לְמַבְרִיף סִתָּם הָאִיפָא מַבְרִיף בְּנַפְסָא הָעֲנָף מַאֲבִי דְחוּזְרָא עָלֵיו לַק"מ דְּהָא אַע"ג דְּתַנּוּ סִתְמָא פְּרִט לְמוֹ"מ אַפ"ה מוֹקֵי לָהּ ר"ח דְּמֵינְרִי בְּהַרְפָּבָה וְהַבְּרָכָה דְּאִסּוּר דְּוּנְקָא וְכֹן הָאֵי דַת"כ גַּבֵּי עָרְלָה דְּמַמְעַט מִן מְנַטְעָתָם מוֹ"מ מוֹקֵי לָהּ רַבּוּנְתָא דְּלָאוּ בְּכָל גּוּנְנָא מֵינְרִי אֵלָא בְּשָׂלָא נַפְסָא מַאֲבִי דְּוּנְקָא.

וְאַדְרָבָה לְדִידִי א"ש טְפִי דְנִקְט מַבְרִיף דְּוּמְיָא דְּמַרְכֵּיב דַּע"כ מֵינְרִי בְּנִטְע לְרֵאשׁוּנָה לְסִיגִי וְכַמ"ש: וְכ"ת אֵי ס"ד לֹמַר דְּאַהֲבָרְכָה וְהַרְפָּבָה דְּכַה"ג חוּזְרִין מַה"ט דְּאַפְשָׁר לְבָא לִידֵי חִילָל ע"י הַמְלָכָה שֶׁל רֵאשׁוּנָה א"כ מֵאֵי אֵינְרֵי הַבְּרָכָה וְהַרְפָּבָה ה"ל לְמַעַט נִטְע גּוּפָה כְּזָה בְּנִטְע לְסִיגִי וּלְקוּרוֹ' וְס"ד דְּחוּזְרָא עָלֵיהּ הוּאִיל וְאַפְשָׁר לָהּ לְבָא לִידֵי חֵיב ע"י הַמְלָכָה קַמ"ל קָרָא דְּלָא מַה"ט דְּבִתְרַהּ הַשְּׁתָּא אֲזֵלִינּוּ לֹא קִשָּׂה מִינְדֵי דְּוּנְדָאֵי נִטְע גּוּפָה לֹא ס"ד שְׁחוּזְרָא עָלֵיהּ מַה"ט דָּאֵי אֵימְלָהּ דְּאַפִּי אֵי אֵימְלָהּ וְתַבָּא לִידֵי חֵיב חִילָל אֵין חוּזְרָא עַלֵי דְּהָא טַעֲמָא דְּחוּזְרָא מַפ' קָרָא פִּן יָמוּת בְּמַלְחָמָה וְאִישׁ אַחַר יִחְלַלְנוּ פִּי' וְה"ל עֲגַמַת נָפֶשׁ טְפִי שְׁטַרַח וְעַמְל בָּהּ וְלֹא נְהַנָּה מִמֶּנָּה כְּלָל שְׁהֵרִי מִשְׁעַת הַנְּטִיעָה עַד דְּחִילָל הַפִּירוֹ' אֲסוּרִי בְּהַנָּאָה אֲבָל בְּנִטְע לְסִיגִי וּלְקוּרוֹ' הָא נְהַנָּה כְּבָר קוּדָם הַמְלָכָה וְאֵין כָּאֵן עֲגַמַת נָפֶשׁ וְאַפִּי' אֵי מֵימְלָהּ עָלֵהּ וְבַת חִילָל הִיא אַפ"ה אֵינוּ חוּזְרָא הוּאִיל וְנְהַנָּה כְּבָר מַעֲמָלוֹ אֵין כָּאֵן עֲגַמַת נָפֶשׁ דְּמַה לִּי נְהַנָּה מִמֶּנָּה לְבִתְרַהּ חִילָל וְיַמָּה לִי סְמוּדָּא לְנְטִיעָתוֹ סוּף סוּף הָא נְהַנָּה מַעֲמָלוֹ וְיַגְעוּ.

אֲבָל בְּמוֹ"מ בְּאֵילָן שְׁנִטְע לְסִיגִי וּלְקוּרוֹ' דְּמִשְׁעַת הַרְפָּבָה אֲסוּר מִשּׁוּם עָרְלָה סַד"א הוּאִיל וְלֹא נְהַנָּה מִהוּן וְגַם אַפְשָׁר שְׁיָבֵאוּ לִידֵי חִילָל ע"י הַמְלָכָה חוּזְרָא עָלֵיו קַמ"ל דְּבִתְרַהּ הַשְּׁתָּא אֲזֵלִינּוּ וְאַפְתִּי לֹא אֵימְלָהּ וְלָאוּ בַת חִילָל הִיא וּמִיְהוּ אֵי אֵימְלָהּ עַל מוֹ"מ כְּזוֹ בְּתוּף ג' שְׁנֵי עָרְלָה וְדָאֵי חוּזְרָא עָלֵיו פִּינּוּ דְּלֹא נְהַנָּה מִהוּן מַעוּלָם וְסוּפוֹ וְדָאֵי יָבֵא לִידֵי חִילָל ה"ל כְּנִטְע: ל' יוֹם לְפָנֵי ר"ה עָלְתָה לּוֹ שְׁנָה ק"ל מַה עֲנִין ל' יו' לְפָנֵי ר"ה גַּבֵּי מַרְכֵּיב הָא וְדָאֵי אֵין מוֹנִין ג' שְׁנֵי עָרְלָה לְמַרְכֵּיב מִשְׁעַת הַרְפָּבָה אֵלָא מִשְׁעַת נְטִיעַת הָאֵילָן הָרֵאשׁוֹן שְׁמוֹרְכָב בּוֹ מוֹנִין.

וְכַשְׂמָלוֹ לּוֹ ג' שְׁנֵים פְּקַע אִסּוּר עָרְלָה גַם מִן הַמְּוֹרְכָב מַעֲתָה דַּה"ל כְּפִילָדָה שְׁסַבְבָּה בְּזַקִּינָה דְּבִטְלָה וְלֹא תִימָא דְּוּנְקָא הִיא דְּבִשְׁעַת נְטִיעַת הַיְלָדָה ה"ל אֵינְדָּה זְקִינָה הוּא דְּבִטְלָה הוּאִיל וְלֹא חָל עַלֵי אִסּוּר עָרְלָה מַעוּלָם: אֲבָל הִיא דְּבִשְׁעַת סִיבּוּבָה וּבִשְׁעַת הַרְפָּבָה עֲדִיין לֹא מָלוּ לְאֵינְדָּה ג' שְׁנֵים וְלֹא יָצָאת מִינְדֵי עָרְלָה הוּאִיל וְחָל עַל הַב' שֵׁם אִסּוּר עָרְלָה לֹא פְּקַע אִסּוּרָא מִינְדָּה אַף לְאַחַר שְׂמָלוֹ ג' שְׁנֵי לְנְטִיעַת רֵאשׁוּנָה וּמוֹנִין לָהּ לְעֲצָמָה ג' שְׁנֵים מִשְׁעַת הַרְפָּבָה דְּהָא לִיתָא דְּהָא פְּרִיף שֵׁם הָאֵי הַרְפָּבַת הַתִּיר ה"ד אֵלִימָא יְלָדָה בְּיְלָדָה ת"ל דְּבַעֵי מְהַדָּר מִשּׁוּם יְלָדָה א' כו' וּמֵאֵי קוּשְׂיָא דִּילְמָא מֵינְרִי בְּמָלוֹ שְׁנֵי עָרְלָה וּרְבַעֵי לְרֵאשׁוּנָה וְלֹא לְשַׁנְיָ.

אַע"כ אֵי מָלוּ לֹא גַם הַב' מוֹתֵרַת דְּהַשְּׁתָּא דִּין יְלָדָה שְׁסַבְבָּה בְּזַקִּינָה עָלֵהּ דְּבִטְלָה. וְאַפִּי' לְמֵאֵי דְּמוֹקֵי הֵתָם בְּנִטְע לְרֵאשׁוּנָה לְסִיגִי וּלְקוּרוֹ' דְּאֵין הַב' בְּטִילָה בְּהַ מִשּׁוּם דָּאֵי אֵימְלָהּ עָלֵהּ גּוּפָה בַת מְהַדָּר לְדִין עָרְלָה הִיא.

ל"ל דְהַנִּי ל' יום לפני ר"ה דְהַרְפָּכָה מִיְיָרֵי בְּנֻטֵע ל'א' לְסִיגֵי דְמוֹנִין לָהּ מִשְׁעַת הַרְפָּכָה דְהָא לִיהָא דַק"ו הַשְׁתָּא בְּהַרְכֵי בְּאִילֵן מְאַכֵל דְּבַת אִיסוּר עֶרְלָה הִיא עֶכְשָׁיו אַפ"ה מוֹנִין לָהּ מִשְׁעַת נְטִיעֵתָהּ כ"ש מְרָכֵי בְּאִילֵן הַנְּטוּע לְסִיגֵי וּלְקוֹרוֹת דְּעֶכְשָׁיו אִין אִיסוּר עֶרְלָה נוֹהֵג בָּהּ אֱלָא מִשּׁוּם דְּבַת מִמְלָךְ הִיא דְלָא בְּטֵלָה בָּהּ.

כ"ש דְמוֹנִין לָהּ מִשְׁעַת נְטִיעֵתָהּ: וְעוֹד דְּהָא דְנֻטֵע לְסִיגֵי וּלְקוֹרוֹת אַפִּי' אִי מִמְלָךְ לְמְאַכֵל אִין מוֹנִין לָהּ גּוֹפָה מִשְׁעַת הַמְלָכָה (ל'א) [צ"ל אֱלָא] מִשְׁעַת הַנְּטִיעָה כ"ש הַמְּוֹרְכָב בָּהּ בְּעוֹד שְׁעֵדִינִין ל'א אִימְלָךְ עַל שֶׁל סִיגֵי לְמְאַכֵל דְמוֹנִין ל'ב' מִשְׁעַת נְטִיעֵת הֶרְאִשׁוּנָה וְאַפְתִּי (יּוֹם) [צ"ל ל' יוֹם] לְפָנֵי ר"ה מֵאִי עֲבִידְתָּ גְבִי הַרְפָּכָה: וִי"ל דְנ"מ בְּהַנִּי ל' יו' דְהַרְפָּכָה כְּגוֹן אִם הֶרְכִּיבָה בְּאִילֵן שֶׁל אִיסוּר כְּגוֹן שֶׁל אֲשִׁירָה דְהָא טַעְמָא דְיִלְדָה שְׁסַבֵּב בְּזַקְנָהּ דְבְטֵלָה הִינּוּ מִשּׁוּם דְאִיפָא צַד הֶיְתֵר בְּזַקְנָהּ אֲזֵלִינּוּ בְּתַרְהּ וְה"ט נְמִי בְּיִלְדָה בְּיִלְדָה כְּשֶׁמְלוּ שְׁנֵי עֶרְלָה לְהָא הֶנְתְּרָה נְמִי הַב' אַע"ג שְׁלָא מְלוּ לָהּ עֲדִינִין דְהַשְׁתָּא נְמִי אִיפָא צַד הֶיְתֵר וְה"ט ל"ל אֱלָא אִי הֶרְאִשׁוּנָה הִיא בַת הֶיְתֵר גְּמוּר אָכֵל אִם הִיא אֲסוּרָה אַפִּי' מְחַמַת דְּבַר אַחַר כְּגוֹן שֶׁהִיא אֲשִׁירָה א"א לָהּ לְהַפְקִיעַ דִּין עֶרְלָה מֵהַב' דְהָא אִין כְּפִאן צַד הֶיְתֵר וּמַמ"נ בֵּין אֲזֵלַת בְּתֵר הַרְפָּכָה בֵּין בְּתֵר קְמִיָּתָא שְׁנֵיהֶם שֶׁל אִיסוּר דְהָא אַפִּי' הַב' בְּתוּף שְׁנֵי עֶרְלָה אֱלָא שְׁלַח"כ הַב' יֵשׁ בָּהּ פַּח לְבַטֵּל הָאִיסוּר שֶׁל הָא' כִּינּוּ דְהִיא בַת הֶיְתֵר עֶכְשָׁיו דְמָה לִי הָא' בַת הֶיְתֵר דְצַד הֶיְתֵר שְׁבָה מְבַטֵּל לְהָאִיסוּר שֶׁל הַב'.

וּמָה לִי אִם הַב' שֶׁל הַרְפָּכָה בַת הֶיְתֵר ה"נ צַד הֶיְתֵר שְׁבָה אֵלִים לְבַטֵּל הָאִיסוּר שֶׁל הָא' וְכַדְפִּי לְעִיל. וְכִינּוּ שְׁכֹן ע"כ צָרִיף אַתָּה לְמַנּוֹת ג' שְׁנֵי עֶרְלָה ל'ב' מִשְׁעַת הַרְפָּכָתָה וְלֹא מִשְׁעַת נְטִיעֵת הָא' וְאִין יוֹצֵאת מִיַּד עֶרְלָה עַד מְלוּ לָהּ ג' שְׁנֵי מִשְׁעַת הַרְפָּכָתָה דְלָא דְמִי לְשָׂאֵר אֵילָנוֹת דְמוֹנִין ל'ב' מִשְׁעַת נְטִיעֵת רִאשׁוּנָה מִשּׁוּם דְכִינּוּ דְמְלוּ לְהָא' ג' שְׁנֵי ה"ל צַד הֶיְתֵר וּבְתַרְהּ אֲזֵלִינּוּ.

אָכֵל הִיכָא דְהִיא אֲסוּרָה מְחַמַת דְּבַר אַחַר אַפִּי' כְּבַר מְלוּ לָהּ ג' שְׁנֵי וְיֹצֵאת מִיַּד עֶרְלָה לְגַמְרֵי קוֹדֵם הַרְפָּכַת הַב' מוֹנִין לָהּ ג' שְׁנֵי לְעַצְמָהּ מִשְׁעַת הַרְפָּכָה דְהָא אִין כְּפִאן צַד הֶיְתֵר וְאִדְרָבָה אִי אֲזֵלַת בְּתֵר א' אִיסוּרָה אִיסוּר עוֹלָם אֱלָא צַד הֶיְתֵר שֶׁל הַב' גּוֹרְמַת לְהַתִּיר וּלְהַפְקִיעַ הָאִיסוּר הָא'.

וְה"מ לְאַחַר שְׁעֵבְרוּ ג' שְׁנֵי מִשְׁעַת הַרְפָּכָה אָכֵל בְּתוּף ג' שְׁנֵי אַע"פ שְׁעֵבֵר ג"ש לְרִאשׁוּנָה א"א לָהּ לְמִיזֵל בְּתֵר הָא' כִּינּוּ שֶׁהִיא נְמִי אֲסוּרָה מְחַמַת ד"א וְבַע"כ בְּתֵר דִּינְדָה אֲזֵלַת הָא' מְצַד עַצְמָהּ בְּתוּף ג"ש לְהַרְפָּכָתָה אִיסוּר עֶרְלָה נוֹהֵג בָּהּ וְאִין כְּפִאן צַד הֶיְתֵר כְּלָל: שׁוּב רִאִיתִי בִירוּשָׁלַיִם בַּפ"ק דְּעֶרְלָה תְּנִי נְכָרֵי שֶׁהַרְפִּיב אֵילֵן מְאַכֵל ע"ג אֵילֵן סָרְק אַע"פ שְׁאִין רִשָּׁאִי לְעֵשׂוֹת כֵּן פִּי מִשּׁוּם כְּלָאִי אֵילֵן חֲזִיב בְּעֶרְלָה מְאִימְתִי הוּא מוֹנָה לוֹ מִשְׁעַת נְטִיעֵתוֹ רִישׁ לְקִישׁ [אַמֵּר] וּבְלִבְד דְּבָרֵי שֶׁהֵן בְּאִים בְּמַחְשָׁבָה פִּי סִתְמֵן אֵינוֹ רְאוּיִן לְאַכִּילָהּ אַא"כ חֲזִיב אֵלֶיהֶן לְאַכִּילָהּ כְּגוֹן חֲרוּבֵי צִלְמוֹנָה וְחֲרוּבֵי גִידוּדֵי אָכֵל עֶרְבָה פִּי דְעֵץ בְּעֵלְמָא הוּא וְלֹא מְהַנִּי בָּהּ מְחַשָּׁבָה לְהַבִּיאָה לִיַּדִּי אֲנֹכֵל ה"ל כְּנוּטֵע הַהַרְפָּכָה בְּאַרְצָא.

פִּי וּמוֹנִין לָהּ ג"ש עֶרְלָה מִשְׁעַת הַרְפָּכָה ר' יוֹחָנָן אָמַר אַפִּי' בְּעֶרְבָה וּפְרִי' עֲלָה מֵהִיא דְמַרְפִּיב ל' יום לפני ר"ה עֲלָתָהּ לוֹ שְׁנָה דש"מ דְמוֹנִין לוֹ מִשְׁעַת הַרְפָּכָה וְלֹא מִשְׁעַת נְטִיעֵת הָאֵילָן. עַל דְּעֵתִי דר"ל פְּתֵר לָהּ בְּעֶרְבָה עַל דְּעֵתִי דר"י קִשְׁיָא תְּנִי ר' יְהוֹשֻׁעַ אֲוִנִי לִית כְּפִאן מַרְפִּיב פִּי סְמִי מְבַרְיָתָא מַרְפִּיב.

והשפּתּא גמ' דידן דלא מְסמִי מְרְפִיב בע"כ כר"ל ס"ל ומוקי לה בְּמְרְפִיב בְּעֶרְבָה דְמוֹנִין לה מְשַׁעַת הֶרְפָּבָה וְאֵל תּתְמָה אגמ' דידן הָא קי"ל כר"י לגבֵי ר"ל דכה"ג מְצִינּוּ גְבֵי הַקְּלִין שְׂבִדְמַאי דפ"ק דְדְמַאי דר' יוֹחָנָן א' בִּירוּשׁ' דְדְמַאי לָאו דְוּוּקָא ה"ה לְוּדַאי.

ור"ל א' דְמַאי דְוּוּקָא וְסוּגִיָא דגמ' דידן בפ"ו דְבְרָכוֹת (דף מ) דְקָאָמ' דְמַאי הוּא דְלָא בְּעִי עִישׁוּרֵי כר"ל אֲזָלָא. אע"ג דְמְסִיִּים עֲלָה בִירוּשׁ' א"ר אָבָא מְרִי אפִי' כר"ל לִית פָּאן מְרְפִיב לְשַׁעְבֵר הָא לְכַתְחִילָה לָא.

פִי דא"א לְאוּקְמִי בְּמְרְפִיב בְּעֶרְבָה דה"ל פְּלָאי אֵילָן שֶׁל מְאָכֵל בְּשֶׁל סָרְק וּמְשַׁמַּע לִי דְהַמְרְפִיב דְקִתְנִי לְכַתְחִילָה מְשַׁמַּע י"ל דגמ' דידן לֹא חֲנִינֵשׁ לָה דְשִׁפִּיר י"ל דְהַמְרְפִיב דְעַבְד מְשַׁמַּע וּכ"ת אֵי בְּמְרְפִיב אֵילָן מְאָכֵל בְּאֵילָן סָרְק מְזִירֵי אֵיךְ תִּנְא וּמִתְרַ לְקִינָן בְּשִׁבְעִית וּפְחוֹת מל' יוֹם אָסוּר לְקִינָן הָא לְעוֹלָם אָסוּר לְקִינָן מְשׁוּם מְקִינָן פְּלָאיִם פְּדִתְנָן רפ"ט דְכִלְאִים פְּלָאי נְרַעִי אָסוּר לְזָרוּעַ וּלְקִינָן וְה"ה לְכִלְאֵי אֵילָן דְמַחֲד קָרָא נ"ל לְכִלְאֵי אֵילָן וְנְרַעִי בְּסוּף פ"ק דְקִדּוּשִׁין (דף ל"א).

לק"מ דְהָא רַפ"ק דמ"ק תִּנְיָא הַמְקִינָן פְּלָאי' לֹוּקָה לר"ע וְנַחְמִי פוֹטְרִין. וְהַשְׁתָּא י"ל בְּרִינְתָא דְהָכָא רַבְּנָן הִיא וּמִתְנִי דרפ"ט דְכִלְאִים ר"ע הִיא וּלְפִי"ז א"ל דר' אָבָא מְרִי דא' אפִי' לר"ל לִית פָּאן מְרְפִיב לְשַׁעְבֵר כו'.

מְשׁוּם דס"ל כר"י דא' בִירוּשׁ' פ"ח דְכִלְאִים דְמִתְנִי דְאָסוּר לְקִינָן פְּלָאיִם ד"ה הִיא דְהַפֵּל מוֹדִין בְּאִסּוּר שְׁהוּא אָסוּר פִי אפִי' לְרַבְּנָן בְּשִׁלָּא קִינָן ע"י מְעַשָּׂה. פִי וּפְלִיגִי לר"ע לָאו שְׂאִין בּוֹ מְעַשָּׂה לֹוּקִין עֲלֵיו וּלְרַבְּנָן אֵין לֹוּקִין אָבָל אִם קִינָן ע"י מְעַשָּׂה לֹוּקָה פִי אפִי לְרַבְּנָן.

פְּהֵדָא דְתַנִּי הַמְחַפָּה בְּכִלְאֵי' לֹוּקָה אָבָל לַגְמ' דִּידָן ס"ל כמ"ד הֵתָם בִירוּשׁ' דְלְרַבְּנָן אפִי אִסּוּרָא גְרִידָא לִיתָא בְּמְקִינָן פְּלָאיִם וּכְבָר הוֹכַחְתִּי בְּחִידוּשֵׁי לְמַס' מְפּוֹת פ"ג (דף כ"ב) דְהָכִי ס"ל לַגְמ' דִּידָן.

[עִינָן בט"א עַל מְגִילָה דף י"ג ד"ה וְעַל הַפְּלָאיִם]: פְּחוֹת מל' יוֹם לֹא עֲלָתָה לּוֹ שְׁנָה פִרְשׁ"י עַד תְּשַׁרְי הַבָּא וְלְכַאוּרָה הִי נ"ל ל'פ' לֹא ע"ל שְׁנָה עַד פְּלוֹת שְׁנָה מִיּוֹם הַנְּטִיעָה מִיּוֹם אֵל בְּשַׁרְה נְטַע בְּשַׁנִּי בְּאֵלּוּל לר"א דס"ל לְיוֹם בְּשַׁנָּה חֲשִׁיב שְׁנָה וְלֹא פְחוֹ' ב'ב' בְּאֵלּוּל לְשַׁנָּה הַבָּאָה פְּלוֹתָה לּוֹ שְׁנָה וּמַעֲתָה מוֹנִין לּוֹ שְׁנָה שְׁנִי' וְלֹא גְמָרִינָן מ"ש דְשַׁנָּה שְׁנָה דְמִתְשַׁרְי מְנִינָן אֵלָא לְהַקְּל עַל הַנְּטִיעָה בְּנְטַע ל' יוֹם קוֹדֵם תְּשַׁרְי חֲשׁוּב לְשַׁנָּה שְׁלִימָה אע"ג דְלְמִנָּן דִּידָן הוּא הֶרְבָּה עַד לְסוּף שְׁנָתוֹ אָבָל בְּכִלְה שְׁנָתוֹ מִיּוֹם אֵל יוֹם א"צ לְהַמְתִּין עַד פְּלוֹת גַּם שְׁנָה לְמִנָּן עוֹלָם דְלְהוֹסִיף עַל שְׁנָתוֹ אֵין לָנוּ: וּכ"ת א"כ מַאי פְּסָקָא הָא דְתַנָּן בֵּא' בְּתִשְׁרִי ר"ה לְנְטִיעָה הָא בְּכִלְה שְׁנָתוֹ לְמִנָּן דִּידָן פְּחוֹת מל' יוֹם לְאַחַד בְּתִשְׁרִי אֵין ר"ה שְׁלוֹ תִשְׁרִי.

י"ל מִתְנִי ר"מ הִיא דס"ל יוֹם א' בְּשַׁנָּה ח"ש וְיוֹם ל' עוֹלָה לְכָאן וּלְכָאן פְּדִמְסִיק לְקַמָּן וּלְדִידָן מְלִתָּא פְּסִיקְתָּא הִיא לֹא בְּתִשְׁרִי ר"ה לְנְטִיעָה דְאָפִי' הַשְּׁרִישׁ בְּעַר"ה פְּלוֹתָה שְׁנָה בֵּא' בְּתִשְׁרִי א"נ אפ"ת ר"א הִיא וְהִיא דא' בְּתִשְׁרִי ר"ה לְנְטִיעָה דְקָאָמ' הִינּוּ בְּרוּב נְטִיעוֹת דְכָל הַשְּׁנָה חוּץ מְנוּטַע פְּחוֹת מל' יוֹם לְתִשְׁרִי דֵאֵינָן אֵלָא מְעוּטֵי דְמְעוּטֵי.

מיהו פרש"י יש להסב פדפ"י וקא דפי' לא ע"ל שנה עד תשרי הבא. לאו למאי דס"ד דבריינתא זו אתיא כר"א דב"ע ל' יום לחשיבת שנה.

אלא לפי המסקנא דמוקי לה כר"מ דב"מ א' סגי וקני ל' לקליטה ויום ל' עולה לכאן ולכאן פי' פן: מיהו הרמב"ם (בפ"ט מהל' מ"ש) פתב בפחו' מל' יו' לקליטה אין עולה לו למנין שנה עד א' בתשרי וכ"פ שאר פוסקים.

ונה תימא מנין לנו להוסיף על מנין שנתו. ונ"ל ראי' לדבריהם מדאמר לקמן ושניהם מקרא א' דדשו ויהי בא' ויש מאו' בראשון בא' לחרש ר"מ סבר מדאכתי יום א' הוא דע"ל בשנה וקא ק"ל שנה ש"מ יום א' בשנ' ח"ש.

והרי האי בא' ויש מאו' שנה חשיב קרא לחיי נח ומשום דר"ה למנין שני הדורות היא תשרי וכמ"ש שם וקא ר"מ ס"ל מקצת היום פכלו והשתא מנ"ל מפאן דיום א' ח"ש דילמא ל' יום ב"ע וקא דחשיב בא' לחדש א' ויש מאו' דילמא נולד נח כ"ט יום קודם ר"ה דמונין שני' ש"ל מיו' ליום וכלו לו ויש מאו' שנה כ"ט יום קוד' ר"ה ובא' לחדש הא' הוי יום שלשים וכיון דמקצת היום פכלו ה"ל ל' יום מש"ה קרי ל' שנה וכן לר"י דאמר בניסן נברא העולם והאי בראשון דקרא הוא ניסן דמנינו מונין שני הדורו'.

דילמא נולד נח כ"ט יום קודם א' בניסן. אלא ודאי ש"מ שכל היכא דמנינו למנין עולם בפחות מל' יום למ"ד ל' יום חשיב שנה לא פלטה לו שנה עדיין במיזם אל יום עד ר"ה ש"ל.

ומהשתא בע"כ בראשון בא' לחדש יום א' הוא דע"ל וקרי ל' שנה וש"מ יום א' בשנה ח"ש וכ"כ ריש פרקין גבי קסבר ניסן ר"ה למלכים כו' עוד ראני' לזה ע"ש אבל ק"ל ע"ז מהא דרפ"ד דבכורות (דף כ"ז) דיליף התם הא דבכור נאכל בתוך שנה דלמנין דידן' מנינו ולא למנין עולם מדכתיב לפני ה' אלוקיך תאכלנו שנה בשנה איזה שנה שנכנס' בחברתה הוי אומר זה שנה ש"ל.

פי' של בכור. שפשתא מונה לשנה דידן' נכנסת בתוך שנה שני' למנין עולם.

והשתא אם אי' דבפחות מל' יום לא עלתה לו שנה עד תשרי כל היכא דמונין למנין עולם אפ"ת למנין עולם מנינו לבכור משפחת לה שנה נכנסת בחברת' להיפך בנולד פחות מל' יום לפני ר"ה.

שפשתא מונה לשנה דמנין עולם שהוא עד תשרי הבה נכנסת בתוך שנה שני' למנין דידן' שפבר פלה קודם תשרי וכ"ת פנין דלא משפחת לה דשנת עולם נכנסת בתוך שנה שני' דידן' אא"כ נולד פחות מל' יום של מ"ע לא קרינו בי' שנה נכנסת בחברתה דהא פחות מל' יום בשנה לא ח"ש וקרא אומ' שנה בשנה איברא משפחת לה פגון שנולד אשתקד בר"ח אלול והי' אלול חסר ולא עלתה לו שנה בא' בתשרי למ"ע פנין דהוי פחות מל' יום עד א' בתשרי ולשנה הבא עיברו לאלול נמצא שנה דידן' פלה ער"ח אלול ולמנין עולם לא פלה עד לאחר ל' יום שהוא א' בתשרי נמצא שנה נכנסת בחברתה דהא איכא ל' יום משנה דידן' לשנה דמ"ע.

וכ"ש לרבי דס"ל לעיל (דף ח) דשנה תמימה מונין שס"ה יום פמנין ימות החמה בין בשנה פשוטה בין במעוברת דמ"ל שנה נכנסת בחברתה הרבה אפ"ת דל"מ מע מנינן בנולד פחות מל' יום קודם א' בתשרי ולשנה הבאה היתה מעוברת דלשנה דידן' פלה קודם ר"ח אלול ולמ"ע אינו פלה עד תשרי.

מיהו זה יש לדחות דמאן דיליף דלשנה דידן' מנינן משנה בשנה ס"ל כר"מ דיום א' בשנה חשיב שנה ולידידן' למ"ל שנה נכנסת בחברתה אי מנינן למ"ע אבל ר"א יליף הא דלשנה דידן' מנינן מכבש בן שנתו שנה דידן' ולא של מ"ע פדיליף דבי' רב התם: אלא שאפתי ק"ל מהא דאמ' בסוף פ"ו דנדה (דף מז) ובסוף פ"ד דערכין (דף יח) שש שנים שבפבד עברי מעת לעת פי' בטר שנים דידן' אזלינן ולח בטר מ"ע ונ"ל מדכתיב שש יעבד ובשביעית זמנין דבשביעית נמי עבד פי' היא זו למ"ע ולמנין דידן' אפתי בששית קאי ואי פל היכא דאזלת בטר מ"ע אי פלה מנין דידן' קוד' מ"ע פחות מל' יום א"מ שנה עד א' בתשרי מנלו דלמנין דידן' דילמא למ"ע ומ"מ מ"ל דבשביעי' נמי יעבד בנמפר פחות מל' יום קודם א' בתשרי וכשעובד בסוף שש עד תשרי ואע"ג דפחות מל' יום לא קרי שנה הא הקא לא כתיב ובשנה השביעית דתבעי חשיבת שנה אלא ובשביעית לחוד כתיב וא"ל מאי שביעית אתחלתא דשביעית כדאמ' לקמן גבי א' ושש מאות שנה אדר"א.

וכ"ש אליבא דרבי דס"ל שנה תמימה בין בפשוטה בין במעוברת מונה שס"ה יום אפ"ת למ"ע מנינן אפ"ה מ"ל דבז' נמי יעבד הרבה אם היו כמה שני' מעוברים בתוך שש שנים הללו דכלו שש למנין דידן' בשס"ה ימים לשנה הרבה קודם א' בתשרי דז' של מ"ע.

אע"כ פל היכא דאזלינן אחר מ"ע אי קודם שנה דידן' למ"ע א"צ להמתין עד פלות מ"ע מהשתא אי בטר מ"ע אזלי' למ"ל דבשביעית למנין דידן' עבד משום של מ"ע ומדכתיב דבז' יעבד ש"מ דלמנין דידן' מנינן.

וי"ל פיון דשכיח טפי הא דבשביעית נמי יעבד פי' אזלת בטר מנין דידן' מלמ"ע דלמנין דידן' משפחת לה מפי נמפר בטר א' בתשרי מיד למחרתו וכן פל השנה. אבל אי אזלת למ"ע למ"ל הא דבז' יעבד אלא בנמפר פחות מל' יום קודם תשרי ולא בנמפר ל' יום קודם וכ"ש יותר ואפי' לר' למ"ל אלא במיעוט נקטינן הא דבז' יעבד למנין דידן' דשכיח יותר וכה"ג פי התוס' התם גבי הא דיליף לב' שנים שבשנה אחונה דלמנין דידן' מנינן מדכתיב במספר שני תבוא' ימפר לה פעמים שאדם אוכל ג' תבוא' בב' שנים והקשו התוס' שאפי' מונין למ"ע נמצא ג' תבוא' בב' שנים כגון שמכר לו בב' בתשרי שנה מלאה פירו' שפשיבא תשרי של שנים הבאים קצר כפר פירותיו מכ"ט באלול.

ותי' דשכיח טפי ג' תבוא' בב' שנים שאנו מונין מעת לעת יותר משאנו מונין לבריא' העולם וה"נ דכונותי'. והשתא דאמית להכי הא דרשא דשנה בשנה כר"א נמי אתיא ואע"ג דאם אתה מונה לבכור למ"ע מ"ל שנה נכנסת לחברתה בנולד פחות מל' יו' לפני ר"ה ולר' בשנה מעוברת אפ"ה פיון שאין אתה מונה לשנה דידן' שכיח טפי להא דשנה נכנסת בחברתה נקטינן לה בדשכיח טפי: מ"מ אפתי ק"ל לפי המפ' דאמ' בפ"ג דזבחי' (דף פה) ובפ"ז דבכורו' (דף לט) שש תמים בן שנה יהיה שיהיו כל הנויותיו תמים ובשנה ופריף ומי איפא מידי דבשעה שחיתה הוי בן שנה ובשעת זריקה הוי שנים וא' רבא ז"א שעות

פוסלת בקדשים והשתא תקשה ל"ל קראי דרפ"ד דבכורו' דלשנה דידן' מנינן בקדשי' אי משנה בשנה אי מפכש ב"ש ח"ל דבע"כ אין מונין למ"ע דאי למ"ע מנינן הא לעולם פלטה לו שנה עם יציא' יום טר"ה וכניסת ליל ר"ה ולמ"ל לשעות פוסלת בקדשים שיהא בשעת שחיטה בן שנה ובשעת זריקה לאחר שנה.

דאי בשחט בער"ה וזרק בליל ר"ה או אח"כ הא בלאו הכי הא קי"ל דם נפסל בשקיעת החמה בספ"ה דזבחי' (דף נ"א) ול"ל ה"ט דשעות פוסלת בקדשי' והשתא אא"ב דכל היכא דמנינן למ"ע אפ"ה בפחות מל' יום קודם ר"ה דקדים לכלות מנין דידן' למ"ע בתר דידן' אזל'.

אפ"ת שנה דקדשים למ"ע מנינן אפ"ה מ"ל להא דשעות פוסלות בקדשים בנולד פחות מל' יום לפני ר"ה דהשתא בתר שנתו אזלי' הואיל וקדם לשל עולם ואם נולד בשש שעות לשנה הבאה בש"ש של אותו היום לחודש שנולד פלה לו שנה ואם שחט קודם שש וזרקו לאחר שש היינו שעות שפוסל' בקדשים.

אבל א"א כל היכא דאזלי' בתר מ"ע אפי' בנולד פחות מל' יום לפני ר"ה לעולם לא עלתה לו שנתו עד ר"ה למ"ל שתתחדש לו שנה בין שחיטה לזריקה לעולם. ובע"כ מדגלי קרא לשעות שפוסלות בקדשים והיינו דאיכא חידוש שנה בין שחיטה לזריקה א"א א"א כפשתא מונה למנין דידן' ולא למ"ע והשתא קראי דפ"ד דבכורות דלמנין דידן' מנינן ולא למ"ע ל"ל הא ממילא ש"מ הא דאל"כ למ"ל הא דשעות פוסלת בקדשים דת"ל בלא"ה משום דדם נפסל בשקיעת החמה וכדפ': וי"ל דולטעמף לר"מ דס"ל יום א' בשנה ח"ש ומקצת היום ככלו ולידידן' את"ל למ"ע מנינן לקדשים אפי' בנולד ער"ה סמוך ללילה עלתה לו שנה בר"ה מיז תו לעולם למ"ל הא דשעות פוסלת בקדשים אי מנינן למ"ע.

ובע"כ מדגלי קרא להא דשעות פוסלת בע"כ ש"מ דלמנין דידן' מנינן והני קראי דפ"ד דבכורות ל"ל אלא י"ל משו' דהאי קרא דשה תמים בן שנה מיירי מתרתי שיהא תמים ושיהי' בן שנה ועליהם קאי יהי' ומשמע שיהי' כל הוניתיו תמי' וכן שנה ושיהא מום פוסל או עד אחר הזריקה והכי ס"ד ה"תם אלא דבמסקנא אמ' דיהי' לא קאי אלא בן שנה לחוד ולא אתמים ומייתי לה מהא דתניא כל הנבחים שנשפתייר מהן פזית בפשר או כזי' חלב זורק את הדם ונהרי אין לה בעל מום גדול מזה ואפ"ה זורק ש"מ יהי' דקפיד קרא אכל הנויותיו לאו אתמים קאי אלא אכן שנ' לחוד דסמיך ליהי' והיינו לבתר דגלי קרא דשנה דקדשים בתר שנה דידן' אזלי' ולא (פחד) [צ"ל בתר] שנה למ"ע.

אבל אי לא גלי קרא ה"א דסת' שנ' הוא של מ"ע דסת' שנ' היכא דלא גלי קרא הוא של מ"ע וא"כ לא משפחת לה לשעות שיהא פוסלי' בקדשים ובע"כ א"א למדרש להאי יהי' אכן שנה דהא א"א שיהא בן שנה בשעת שחיטה וכן שתיים בשעת זריקה אלא ודאי האי יהי' הני דרשינן לי' אתמים דלפני פניו שיהא כל הנויותיו תמים: ואל תתמה שנאמר שיהא יהי' קאי אתמים דלפ"פ ולא אכן שנה דלפניו דסמוך לי' דכה"ג מצינו בספ"ק דקדושין (דף לה) דדרש איסי בנים ולא בנות אקרח וקפסור נשי' מלאו דקרח ולא אגדיד' דסמוך לקרא דבנים משו' סברא בעלמ' דקרח אינו אלא במקום שער אבל גדידה ישנה במקום שע' במקו' שע'.

כ"ש הָכָא דה"ל לְמִיעָקָר לְהָאֵי יְהִי מִבְּנֵי שְׁנַה דְסִמּוּף לִי פִינּוּ דְסִתָּם שְׁנִים דְקָרָא לַמ"ע הֵן וְלֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ שְׁיָהָא בְּן שְׁנַה בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה וּבְן שְׁתַּיִם בְּשַׁעַת זְרִיקָה וּבַע"כ אַתְּמִים שְׁדִינּוּ לִי לְהָאֵי יְהִי.

אַבְל הַשְׁתָּא דְגַלִּי לָן קָרָא דְבְקָדְשִׁים בְּתַר שְׁנַה דִּידִן מְגִינּוּ וְלֹא לַמ"ע מְסַתְּבָרָא יוֹתֵר לְמִיעָד לְהָאֵי הִי אֲבֹן שְׁנַה דְלַפְנֵי לְלַמַּד דְשַׁעוֹת פּוֹסְלַת בְּקָדְשִׁי וְלֹא אַתְּמִי דְלַפְנֵי פְּנִיּוֹ: וּש"מ מְהָא דְאַמְרֵן דְפַחּוֹת מַל' יוֹם לַפְּנִי א' בְּתַשְׁרִי לַע"ל שְׁנַה לְעַנְיָן עָרְלָה עַד א' בְּתַשְׁרִי וּמִיָּהּ בְּסוּף ג"ש עָרְלָה הָא אַמ' בְּסִיפָא דְאַיְסוּרָן עַד ט"ו בְּשַׁבָּט וּי"מ דְּנֹקָא גְטִיעָה שְׁהַקְלִינוּ עָלֵיהָ שְׁעָלוּ לָהּ ל' יוֹם לְשַׁנָּה שְׁלִימָה לְפִיכָהּ מִחְמִירִין עָלֵיהָ בְּסוּפָה לְהַמְשִׁי שְׁנִתָּה עַד ט"ו בְּשַׁבָּט שְׁהוּא ר"ה לְאֵילָן וְהִינּוּ דְקָאֵמ' פִּי גְטִיעָה זֹו דְמִשְׁמ' דְּנֹקָא זֹו אַבְל הַרְז"ה פְּתַב שְׁפָהּ הַדִּין בְּכָל גְטִיעָה וְאַפִּי בְּאוֹתוֹ שְׁלֹא הַקְלִינוּ עָלֵיהָ בְּתַחֲלִיתָהּ וְכִי קָא' פִּי גְטִיעָה, זֹו הִינּוּ לֹוֹמַר שְׁהַגְטִיעָה שְׁגוֹרְמַת לָהּ אִיסוּר עָרְלָה הִיא מוֹשַׁכְתָּה עַד ט"ו בְּשַׁבָּט כ"כ הַרְז"ן וְהַרְז"ן הַכְרִיעַ כְּדַבְּרֵי הַרְז"ה פִּינּוּ דה"ט דְמִקְלָמָא דְאֵילָן גְּדַל עַל רוֹב מִיָּם שְׁנַה שְׁעָבְרָה וְכָל שְׁהוּא חוֹנֵט בֵּין תַּשְׁרִי לַט"ו בְּשַׁבָּט הִינּוּ מְחַמַּת יְנִיקַת מִיָּם דְלַפְנֵי ר"ה דְמֵאוֹתוֹ יְנִיקָה חָנְטוּ הַפִּירוֹ הַלְלוּ לְפִיכָהּ הַרִי הֵן כְּפֹאֵלּוּ חָנְטוּ קוֹדָם תַּשְׁרִי דְחִנִּיטָה זֹו מְשַׁרְף לַפְּנֵי תַּשְׁרִי הוּא.

וְכִינּוּ דה"ט דְמִקְלָמָא לִיכָא לְאַפְלוּגִי בְּנֻטַע ל' יוֹם לַפְּנֵי ר"ה אוּ פַּחוֹת מְפָאן וּלְפִי הַרְז"ה וְדָאֵי קֶשֶׁה הָא דְתַנּוּ בַּא' בְּתַשְׁרִי ר"ה לְנֻטִיעָה לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ כְּדַפְרִי בְּמַתְנִי וְכֵן הָא דָא' לְעֵיל וְכַתִּיב בְּשַׁנָּה הַרְבִּיעִי דְמִשְׁמַע דַּר"ה לְרַבְעֵי גְמִי בַּא' בְּתַשְׁרִי לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ לֹא בְּתַחֲלִית שְׁנַת רַבְעִי וְלֹא בְּסוּפָה דְלַעוֹלָה הַתְּחִלַּת שְׁנַת רַבְעִי הוּא בַּט"ו בְּשַׁבָּט וּבְסוּפָה גְמִי ט"ו בְּשַׁבָּט הוּא.

אַבְל עוֹד י"מ אֵילָן הַנְּטוּעַ קוֹדָם ט"ו בְּשַׁבָּט פְּלַתָּה לֹו ג' שְׁנֵי עָרְלָה בְּתַשְׁרִי בְּשַׁנָּה ג' וּלְשַׁנָּה הַבָּא פְּלוֹנָהּ לֹו שְׁנַת רַבְעִי דְהוּאִיל וְעָבְרוּ עָלָיו ג' ט"ו בְּשַׁבָּט דְהוּא ר"ה לְאֵילָן דִּי בְּכָהּ. וְק"ל מֵאֵי אַהֲנֵי ט"ו בְּשַׁבָּט הָרֵאשׁוֹן שְׁעָבַר עָלָיו הָא עֲדִינּוּ גְטִיעָה הִיא וְאִין ר"ה שְׁלוֹ שְׁבָט אֲלֵא תַּשְׁרִי.

אַבְל בְּסוּף ג"ש כְּשֶׁנַּעֲשֵׂי אֵילָן הוּא ר"ה שְׁלוֹ ט"ו בְּשַׁבָּט וְאַמֵּי יָצָא מִיָּדֵי עָרְלָה וּרְבִיעִי בַּא' בְּתַשְׁרִי הָא כְּבָר בְּן אֵילָן הוּא דַר"ה שְׁלוֹ שְׁבָט. וְיֵישׁ לְרַמְבַּ"ם שְׁיִטָּה אַחֲרַת וְהַפְּלִי? תְּבֵא' בְּמִילּוּאִי: דָּף י ע"א וּפִי גְטִיעָה זֹו כו' ק"ל דְפַתַּח בְּתַלַּת בְּנוֹטַע וּמְבָרִיף וּמְרַפִּיב וּמְסִיִּים בְּחֻדָּא בְּנוֹטַע לְחוּד וְאֵינְדָּה שְׁיִירָלִי.

וְלִיכָא לְמִימַר דה"ט דְשְׁיִיר לְמְרַפִּיב מְשׁוּם דְפִי רַש"י וְחוֹס' דה"ט דְנֻטִיעָה אִיסוּרָה עַד ט"ו בְּשַׁבָּט מְשׁוּם דְנַעֲשֵׂה אֵילָן וְר"ה לְאֵילָן הוּא ט"ו בְּשַׁבָּט וְהָא לֹא שְׁיִיף בְּהַרְפָּכָה שְׁהָרִי אִפִּי הַרְכִּיבָה בְּשַׁנַּת ג' לְרֵאשׁוֹנָה שְׁעֲדִינּוּ הַרְפָּכ' הִיא יְלִדָה אִין רָאוּי לְמִשׁוּף אִיסוּר עָרְלָה דְיָדָה מֵא' בְּתַשְׁרִי וְאֵילָף שְׁהוּא ר"ה לְנֻטִיעַ וְאִין לָהּ עַנְיָן לַר"ה שְׁלֵ אֵילָן שְׁהוּא ט"ו בְּשַׁבָּט שְׁהָרִי עֲדִינּוּ לֹא נַעֲשִׂי אֵילָן וְאִין עָלִי שֵׁם אֵלִין וְע"ג שְׁיֵישׁ שֵׁם אֵילָן עַל הָרֵאשׁוֹן מ"מ הָא בְּטִילָה בְּהַ דְּוּמֵא דְיִלְדָה שְׁסַבְּבָה בְּזַמְנָה וְה"ה דְאַחַר א' בְּתַשְׁרִי דג"ש אֲזַלִּינּוּ בְּתַר הַיְלָדָה וּבְטִילָה הַזְּמִינָה אַצֵּל הַיְלָדָה וְע"ד שְׁפִי לְעֵיל שְׁצַד הַיְתֵר דְיִלְדָה מְבַטְלַת לְצַד אִיסוּר דְזַמְיָנָה.

דליתא דנמצא דבהרפכה זו בתחילתה אולינון בטר צד היתר דזקונה ומונין ג' שני ערלה לילדה משעת נטיעת הזקונה וכשפלו ג' שנים לזקונה גם להילדה פלו ג' שני ערלה בא' בתשרי שאחר ג' שנים של הזקונה ומא' בתשרי זה אע"ג דהזקונה נעשית אילן ור"ה שלה בט"ו בשבט לענגן ערלה אולת בטר שעת היתר דילדה שחין לה תורת אילן ור"ה שלה א' בתשרי לצאת מאיסור ערל' וצד היתר שלה מר"ה מבטל לצד איסור של הזקונה שתורת אילן עלה וראוי לאיסור ערלה שלה למשוף עד ר"ה לאילן שהוא ט"ו בשבט.

והא ראוי למשוף בזה איסור ערלה עד ט"ו בשבט ממ"נ דאי בטר זקונה אולת ר"ה שלו שבט דה"ל אילן ונמשף איסור ערלה שלה עד ט"ו בשבט. ואי בטר ילדה אולת הא לא מלו לה ג' שנים משעת הרפכה ואין פאן צד היתר ממ"נ עד ט"ו בשבט ומיהו לדברי הירושלמי שכתבתי בסמוך דנקרי שהרפיב אילן מאכל ע"ג אילן סרק דמונין לו משע' נטיעתו דהינו משעת נטיעת אילן סרק מונין להרפכה דאילן מאכל ולא משעת הרפכתו השתא משפחת לה שהרפכה היא נטיעה ילדה והשלם ג' שני ערלה לנטיעת האילן סרק ואין איסור ערלה שלה ראוי למשוף עד ט"ו בשבט פינון שעדיין לא נעשית אילן.

ואי משום הזקונה שכתב נעשית אילן הא מצד הזקונה אין פאן איסור ערלה פינון דלאו אילן מאכל הוא אלא סרק וכינון דאיפא מרפיב דאין פירוטיו איסור עד ט"ו בשבט במרפיב בתוף אילן סרק בכה"ג דאמרן אע"ג דבמרפיב באילן מאכל בכה"ג פי' איסור עד ט"ו בשבט פינון דאיפא מרפיב דאין אסורה אלא עד ר"ה לא פסיקא לים למיתני מרפב לאיסור עד ט"ו בשבט והשתא דאתית להכי לדברי הירושלמי דבהרפכה באילן סרק מונין משעת הנטיעה אע"ג דהקא אין לתלות טעמא דאולינון בטר צד היתר דזקונה.

פינון דלא אילן מאכל הוי ולא שייכא לדין ערלה פלל ובע"כ הכי הוי דינא דבמרפיב בתוף נטיעה מונין משעת הנטיעה. ל"ש אם הנטיעה של אילן מאכל.

ל"ש סרק ולא מטעמא דאולינון אחר צד היתר של הנטיעה דא"כ אם היא אילן סרק גיזל בטר צד היתר דידה דאינו אילן מאכל והמורכב יהי פטור מן הערלה כמו ילדה שספכה בזקונה אלא ודאי ל"ש גבי אילן סרק לומר דגיזל בטר צד היתר דידה ואפ"ה לענגן מנין מונין משעת נטיעה הסרק.

מהשתא מה שמונין במרפיב בשל מאכל משעת הנטיעה אין אנו צריכין לטעמא דצד היתר אלא פן הוא דין הרפכה מהשתא מצית לשנויי דבמרפב באילן מאכל אם הרפכה היא ילדה בכלות ג' שנים של נטיעה אולינון בטר היתר דידה לצאת מן הערלה בא' בתשרי פינון שהיא עדיין ילדה אין לה ענגן לט"ו בשבט שהוא ר"ה לאילן והא נטיעה היא ור"ה שלה א' בתשרי ואין לומר פאן שתאסר ממ"נ דבתחילה הא דמונין משעת נטיעה להרפכה לאו משום לתא דצד התיר דנטיעה אתינון עלה אלא משום דכף דינו של הרפכה מצ"ע הוי הכי.

וכינון שפן בסופו ראוי למיזל אחר צד התיר של הנטיעה הילדה דר"ה שלה תשרי ואין שייף לומר פאן צד איסור ממ"נ מן הילדה והזקונה. מיהו הא דשייר למבריה אפתי קשיא עוד י"ל דמש"ה שייר למבריה ומרפיב משו' דבעי לסיומי עליה פי' נטיעה זו איסורן עד

ט"ו בשבט אם לערלה ערלה אם לרבעי רבעי דבנטיעה פסיקא לי' דא"א לערלה בלא רבעי אבל במו"מ לא פסיקא לי' הא שיקרי אתה מוצא בהו איסור ערלה בלא רבעי.

דקא ילדה שסיבבה בילדה הנטוע לסינג ולקורו' דנוהג בה דין ערלה ולא בטילה. היינו טעמא משום דאי אימלה אקמיתא לאכילה איהו נמי חייבת בערלה מש"ה אין בה פח להפקיע דין ערלה מן המורכבת השניה מיהו אי לא אימלה אקמיתא לאכלה בתוך ג' שנים לנטיעה עד שנה הד' דכבר יצאת מג' שני ערלה ועומדת בשנת הד' של רבעי לא מהניא מחשבה אפי' בקמית' גופא להביאה לדין תורת רבעי דאין רבעי בלא ערלה כדאמר בירושלמי וכמ"של.

כ"ש דלא מהניא מחשבתה לאחר ג' שנים להביא המורכב בתורת רבעי נמצא ילדה המורכבת בתוך ילדה הנטוע לסינג ולקורות דין ערלה נוהג בה הואיל דאי אימלה אקמית' היא גופא חייבת אין בה פח לבטל השני' מאיסור ערלה אע"ג דלא אימלה עלה אבל איסור רבעי לא דמהשתא בטילא בה פינון דלא מהני אמלוכי לקמיתא להביאה לאיסור רבעי יש בא פח לבטל המורכב כדין ילדה שסיבבה בזקני' דבטלה וכו' מבריה משפחת לה דין ערלה בלא רבעי בכה"ג נהי דאי מפסיק הענף מאבי' אפי' מאילון וכן נוהג בה ערל' ורבעי דכשפסק והבריה נעשית ילדה.

וכן אי מתח ענף מן הילדה והבריה אע"פ שלא פסק מאבי' ערלה ורבעי נוהג בה. מ"מ אי מתח והבריה מאילן שנטע לסינג ולקורות ועל הברכה חושב למאכל ודאי נוהג דין ערלה על המורכב.

וכדתנו בפ"ק דערלה הנטוע לסינג ולקורת פטו' מן הערל' רי"א אפי' א' הפנימי למאכ' והחיצון לסינג הפנימי חייב והחיצון פטור והא ודאי לר"י אי אמ' כל האילן לסינג ולקורו' חוץ מענף א' דאיהו חייב בערל' אע"פ שלא פסק הענף מאבי' מה"ט דקא קמית' גופ' בת אימלכי היא אבל רבעי אין נוהג בהברכה זו אי לא אימלה אקמית' בתוך ג' שני לאכילה דקא מהשתא לאו בת אמלוכי היא דקא רבעי לית' בלא ערלה וכינון דאיפא מבריה ומרפיב דאין דין רבעי נוהג בהם אע"פ שנהג בהם דין ערלה מש"ה לא נקיט בסיפא אלא ופי' נטיעה דבנטיעה פסיקא לי' דא"א לערלה בלא רבעי משא"כ במבריה ומרפיב דאיפא גונוי דערלה נוהג בהן בלא רבעי.

ואפשר שהתנא אתי הא גופא אגב אורח' לאשמועינן דמשפחת לה במבריה ומרפיב לערלה בלא רבעי וכדאמר: ר"א אומר בן כ"ד חדש ול' יום ונ"ל דהיא ל' יום דקאמר היינו ביציאת יום ל' וכניסת ל"א אבל יום ל' גופי' לית לי' לר"א מקצת יום פכולו כדמוכח ספ"ו דנדה (דף מ"ד) גבי בן כ' שלא הבי' ב' שערות הרי הוא פסריס לא חולץ ולא מיניבם וקאמר ר"א שנת כ' שיצא ממנו ל' יום הרי הוא פשנת כ' לכ"ד ור"א לטעמי' דאמר ל' יום בשנה חשיב שנה.

כדמוכח התם בהאי פירקא גבי קדושי ביאה דאיפא למ"ד בת ב' שנים ויום אחד מתקדשת בביאה ואיפא למ"ד בת שתי שנים ול' יום. ואמרינן התם הא כמ"ד יום אחד בשנה חשיב שנה הא כמ"ד ל' יום בשנה חשיב שנה ולא אמרינן מקצת יום פכולו וביום ל' סגי.

וק"ל דבפ"ד דערכין (דף י"ח) (ל' יום א') [צ"ל אמרינו יום ל'] פלמטה הימנה שנת ה' ושנת כ' פלמטה מהם רא"א עד שיהי' יתירות על שנה חודש ויום אחד ובגמ' תני' רא"א נאמר פאן ומעלה ונאמר להלן מכן חודש נמעלה מה להלן מכן חודש ויום אחד ק אף פאן פן ואימא פי התם מה התם חד יומא אף פאן חד יומא א"כ גז"ש מה אהני פי' בלא גז"ש חד יומא בעי דהא ומעלה פתיב.

צ"ל ציור בספר \$\$ והשתא אפתי גז"ש מאי אהני פיון דאיהו גופי' סבר דעד פניסת יום ל"א נחשבה לשנה שעברה ממילא בלא גז"ש בעי שיתר על שנה חודש ויום אחד שהו אחר ל' יום דעד עכשיו נחשב אחר שנה שעברה וג"ש ל"ל הא התם גבי לוי' נמי יום ל"א במשמע דחודש דקרא היינו ל' יום ומעלה דקרא היינו יום ל"א ומינ' גמרינו לערכין שיהא יותר ל' יום ויו' ל"א פלמעה.

הא בלא ג"ש לר"א יום ל' פלמטה ושל ל"א פלמעה ובמלואים יתבאר עוד: עגל סתם ב"ש כו' נ"ל דלא דמי להדדי דעגל יש לו שיעור למעלה דיותר מכן שנה נפק מכלל עגל ובכלל בן בקר הוא אבל אין לו שיעור למטה וכשר כל שנתו מיום הז' והלאה ופר יש לו שיעור למטה דפחות מכן ג' בכלל בן בקר הוא אבל בן ג' ומכן ג' ולמעלה אין לו שיעור וכן בקר יש לו שיעור בין למטה בין למעלה דפחות מכן שנה בכלל עגל הוא ויותר מכן ב' שנים בכלל פר הוא ואין פשר לבן בקר אלא שנה שני' ללידתו לחוד לא קודם לכן ולא אח"כ: וראיתי להרב"ם (בפ"א מה"ק) שכ' והגדולי' בפקר עד ג' שנים שלמות מיום אל יום ובצאן עד ב' שנים שלמות מיום אל יום יותר ע"ז ה"ה זקן ואין מקריבי' אותו.

ולפ"ז פר בן ג' שנים למעוטי למעלה מג' שנים והשתא כל הני שיעורא דעגל וכן בקר ופר בתדא מחתא ניהו ולמעוטי למעלה קאתי ולכולן יש שיעור למעלה: אבל אני תמה ע"ז דאי פר יותר מכן ג' שנים הרי הוא זקן הא זקן פסול להקרבה אפי' בדעבד דהא בספ"ו דבכורות (דף מ') נ"ל מקרא דמן הצאן מן הכבשים מן העזים פרט לזקן ולחולה ולמזוהם: ומשמע דדעבד נמי פסולים להקרבה דומי' דממעט התם מכן הפקר מן הצאן לרובע ונרבע ומקצה ונעבד ונוגח והני פסולים בדעבד ואפי' אם עלו ירדו פדתן בפ"ט דזבחי' (דף פ"ד).

ועוד דבפ"ו דזבחים (דף נ"ט) אמרינו כל הקדשים שהיו עד שלא נבנה המזבח ואח"כ נבנה פסולי' נבנה דחוי' מעיקרא ניהו. אלא עד שלא נהרס המזבח ואח"כ נהרס הא איזקן להו וכו' פירש"י ופשיטא דפסולי' דגבי מומין תני' להו בבכורות החולה והזקן ש"מ דזקן דעבד נמי פסול דאי לכתחילה לחוד מאי קשיא ליה ל"ל למימר משום נראה ונדחה ת"ל משום דאזקין.

מאי קו' משום דאזקין דעבד פשר אבל משום נו"נ דעבד נמי פסול כדאמר התם. אלא ודאי ש"מ דמשום דאזקין אפי' פסול וכיון שפן אם אי' דפר יותר מג"ש ה"ל זקן א"כ דעבד נמי פסול ולפ"ז הה"נ פרה יתירא על ג' שנים נמי ה"ל זקניה ואפי' דעבד נמי פסול דלעגנו זקנה ודאי אין לחלק בין זכר לנקיב': והא בפ"ב דע"ז (דף כ"ז) פריה למ"ד אין לוקחין קרבן מן הנכרי' משו חשש רביע מנאת הפקר העל' עול' לה' ומשגי הוראת שעה הית' דאלת"ה עולה נקובה מי איכא.

נדחי דילקא בכמת יחיד. ואי פּר ופּרה לאחר ב' שנים ה"ל זקנים הא בל"ה מוכח דע"כ הוראת שעה היתה דהא מוכיח הגמ' התם דאותם פרות היו יתידות על בנות ג"ש מדכתיב ואת בניהם פלו בבית דאילו פחותה מבת ג' שני' לא ילדה פדתנן פרה וחמור בנות ג' ודאי לפהו ואי יותר ה"ל זקן א"כ דעבד נמי פסול וע"כ הא דהאי דהעלו הוראת שעה היתה דהא ה"ל זקנים אלא ש"מ פּר ופּרה יותר מג' שנים עדיין אינן קרוי' זקנים וכשרים להקרה: גם מה שכתב הרמב"ם דבצאן מב' שנים שלמות מיום אל יום ה"ל זקן.

ק"ל הא בהדי' אמרינן בפ"י דמנחות (דף צ') או לאיל מת"ל לפי שמצינו שחלק הפתוב בין נסכי בן שנה לנסכי בן שתיים יכול לחלק בן נסכי בן שתיים לנסכי בן ג' ת"ל או לאיל וש"מ דאיל בן ג"ש נמי פשר והא דתנן בפ"ק דפּרה אלים בני שתיים לאו למעוטי יותר מכן ב' אלא למעוטי פחות מפאן והה"נ לפי' בני ג' דתנן התם לאו למעוטי יותר אלא פחות: וה"נ משמע בפ"ו דיומא (דף ס"ה) גבי פּר וּשְעִיר שֶל יו"ה כ שְאֵבְדוּ וְהִפְרִישׁ אַחֲרָי תַחֲתֵיהֶן יְמוּתוֹ לר' יהודא ולא אמר יקרבו לשנה הבא דהא ס"ל לר"י התם גבי שקלים חובות של שנה זו קריבין בשנה אחרת.

ומשני גזירה משום חטאת שעברה שנתה ופריה התינוח שעיר פּר מאי איכא למימר ומשני גזירה פּר אטו שעיר ואי כדברי הרמב"ם הא אין הכשירו של פּר אלא בשנת ג' לחוד דקודם לכן לא מיקרי פּר ואם"כ ה"ל זקן ופסול נמצא זמן הכשירן של פּר ושעי' שוין ששניהו אין הכשירו אלא שנה א' לשעי' שנה ראשונה ללידתו ולפּר שנה ג' ללידתו.

צ"ע ב"מ דא"כ מאי פריה תינוח שעיר פּר מאי איכ' למימ' הא ההיא גזיר' דעברה שנתה גופה דגבי שעיר שני' נמי גבי פּר גזיר' משום שעברה שנת הכשירו שהוא שנה ג'. אלא ודאי ש"מ דפּר אפ"י משנת ג' ולמעלה נמי פשר וכ"ת הא מ"מ זקן פסול ובע"כ זמן וגבול יש לו מאימתי נקרא זקן ואפתי הנה מצוי למימר גזי' פזו דשעיר גבי פּר נמי שפא עד שנה הבא זקין ויפסול לק"מ הא פינן דזקן לאו בשנים תלי' בע"כ בתשש פח ובכתיש' תלי' וכדאמ' כה"ג גבי אדם בפ"ק דחולין (דף כ') דכהנים פשרים בשנים ופסולים בזקין' דהיינו משירתית וכדמפרש ר"ח התם הא ודאי מיןכרא מילתא ולא אתי למיטעי אכל בשעיר דאפ"י לר' דמונה לשנה שס"ה יום דאפ"י נולד אשתקד זו ימים קודם יו"ה כ דלאו מחוסר זמן הוא ביוה"כ לא נותר עד יוה"כ דשנה הבא משנת הכשירו אלא ימים מעוטים וחישינ' שפא יטעו בכמה ימים ויבי' עבר' שנתו ואי כדברי הרמב"ם גבי פּר נמי איכא למיחש להכי ומאי קשיא ליה פּר מא"ל ולא עוד אלא אהא דמשני גזי' משו' חטאת שעברו שנתו מקשה שם היא גופי' חטאת שעברו שנתו היא.

ומשני הא ל"ק כדר' דאמר שנה תמימה מונה שס"ה יום פמנין ימות החמה. פּר מא"ל גזי' פּר אטו שעיר הדר פריה ומשום גזי' ימותו ואי אין הכשירו של פּר אלא שנת ג' לבד ולא יותר ה"ל לשנוי דלאו משום גזירה אתינן עלה והא דלא יבי' לשנה הבא הפּר והשעיר משום דר"י לא ס"ל כר' דמונה שס"ה יום אלא כרבנן ס"ל דמונה י"ב חדש מיום אל יום א"כ לשנה הבא ודאי עברו שנת הכשיר של שעיר ופּר דאינו אלא שנה א'.

אלא ודאי ש"מ דהכשירו של פּר היא למעלה מג' שני' נמי א"כ הא דלא יבי' לשנה הבא בע"כ א"א אלא משו' אטו שעיר הוא והשתא פריה שפיר ומשו' גזי' ימותו: מ"מ אין להקשות על דברי הרמב"ם מהא דאמר בפ"ו דתמורה (דף כ"ח) אמר ר"ל אין איסור

מְוֹקָצָה פִּי לְאַסֹּן' לְהַקְרִיבָה לְגִבּוֹהַ אֲלָא לִז' שְׁנַיִם דְּכַתִּיב בְּפֶר הַשְּׁנַיִ ז' שְׁנַיִ וְגַבֵּי פֶר
שְׁהַקְרִיב גִּדְעוֹן פְּתִיב וְאַמְר' הֵתָם ח' דְּבָרֵי הַוֹתֵר בְּאוֹתוֹ לִילָה בְּהַקְרִיבֵת אוֹתוֹ פֶר חוּץ
וְלִילָה וְזָרוֹת כּו' וּמְוֹקָצָה וְאִי פֶר לְאַחַר ג"ש ה"ל זָקֵן וּפְסוּל לְהַקְרִיבָה ה"ל ט' דְּבָרֵי
שְׁהוֹתֵרוּ הָא זָקֵן הִי יוֹתֵר מִפֶּן ז' שְׁנָה פִּינּוֹן דְּהִי מְוֹקָצָה כְּבָר וְעוֹד פִּינּוֹן דְּאִין אִיסוּר אֲלָא
לִז' שְׁנַיִם ל"ל קָרָא לְמַעוֹטֵי מְוֹקָצָה ת"ל דה"ל זָקֵן וּבְלָאוּ מְוֹקָצָה פְּסוּל לְהַקְרִיבָה וִי"ל
דְּמְוֹקָצָה דְּפְסוּל לְהַקְרִיבָה וְכֵן הֵהוּא פֶר דְּגִדְעוֹן בְּתוֹף ג' שְׁנַיִם הַוֹנִי אֲלָא שְׁהַקְצָהוּ לִז' שְׁנַיִ
וְכִינּוֹן שְׁהַקְצָהוּ לִז' שְׁנַיִם פְּסוּל לְהַקְרִיבָה מִיַּד: בְּן בְּקָר בְּן שַׁחִי.

אָבֵל יוֹתֵר מִפְּאֵן יָצָא מִכָּל בְּן בְּקָר וּבְכָלֵל פֶר הָוִי וּק"ל מֵהָא דְתַנּוּן בְּפִי"ג דְּמַנְחוּ' (ד'
ק"ז) הָרִי עָלֵי עוֹל' יבִי כְּבֶשׂ כּו' פִּירְשֵׁתִי מִן הַבְּקָר וְאִינִי יוֹדַע מַה פִּי יבִי פֶר וְעַגְלִי.
וְאַמְאִי לָא מְסַפְקָא לִי בְּבִן בְּקָר נְמִי וְיבִי בְּן בְּקָר נְמִי וְעוֹד תַּנּוּן הֵתָם מִן הַבְּהֵמָה וְא"י מַה
פִּירְשֵׁתִי יבִי פֶר וְעַגְלִי אִיל וּגְדִי וְטָלָה תוּ תַּנּוּן הָרִי עָלֵי תוֹדָה וּשְׁלָמִי יבִיא כְּבֶשׂ.

פִּירְשֵׁתִי מִן הַבְּקָר וְאִינִי יוֹדַע מַה פִּירְשֵׁתִי יבִי פֶר וּפְרָה עַגְלִי וְעַגְלָה מִן הַבְּהֵמָה וְאִינִי יוֹדַע
מַה פִּירְשֵׁתִי יבִי פֶר וּפְרָה עַגְלִי וְעַגְלָה אִיל וְרַחֵל גְּדִי וּגְדִינִי שְׁעִיר וּשְׁעִירָה טָלָה וְטָלִי.

וְאַמְאִי לָא מְסַפְקָא לִי בְּכָל הָנִי מִפֶּן בְּקָר שְׁהוּא בְּן ב' שְׁנָה דְּאִינוּ לָא בְּכָלֵל עַגְלִי דְּהָוִי בְּן
שְׁנָה וְלָא בְּכָלֵל פֶר דְּהָוִי בְּן ג' שְׁנַיִ וּמְסַפְקָא יבִי נְמִי בְּן בְּקָר וִי"ל דְּלְמַאי דְּפִי רִש"י
וְתוֹס' דְּהָא בְּן בְּקָר בְּן שְׁנָה דְּקָאֵמֵר הִינּוּ עַגְלִי בְּן בְּקָר דְּמִילּוּאִי וְלָא פֶר בְּן בְּקָר וְכִינּוֹן
דְּבִן בְּקָר פְּנָה לְדוֹרוֹ לָא מְשַׁפְּחַת לָהּ בְּקָרְבָן חוֹבָה י"ל פִּי קָא מְסַתְּפָא לִי.

בְּקָרְבָן הַבָּא חוֹבָה לְדוֹרוֹת אִינוּ בָּאָה חוֹבָה לְדוֹרוֹ לָא מְסַפְקָא לִי. וּבִהְגַמ' הֵתָם בְּרַפ"ג
(דָּף ק"ה) גַּבֵּי מְנַחֹת פִּירְשֵׁתִי וְאִינִי יוֹדַע אִיזָה מֵהֵן פִּירְשֵׁתִי יבִיא חֲמִשָּׁתָן וּפְרִיף עָלָה
בְּגַמ' (דָּף ק"ו) וְהָא אִיכָּא לְסַפּוּקָה בְּמַנְחַת נְסֻכִים פִּי מ"ל בָּאָה בְּגַלְלִי יַחִיד בָּאָה בְּגַלְלִי
צִיבּוּר לָא מְסַפְקָא לִי כּו' בָּאָה בְּגַלְלִי זָבַח כּו' שְׁאִינוּ טְעוּנָה לְבוֹנָה כּו' בָּאָה ג' לְוַגִּין כּו'
שְׁאִינוּ טְעוּנָה קְמִיצָה לָא מְסַפְקָא לִי: ע"ב פֶל הַרְפָּבָה שְׁאִינוּ קוּלְטָת לִג"י כּו'.

וּמִשְׁמַע וְנִדְאִי דִל' יוֹם דְּר"א וּב' שְׁבֻתוֹת דְּר"י וְר"ש שְׁאֵם אִינוּ קוּלְטָת בְּתוֹף זְמַן זֶה שׁוּב
אִין קוּלְטָת וְהָא נ' הַשְּׁרָשָׁה לְתַבּוּאָה שְׁנָה זְמַנּוֹ לְזַמַּן קְלִיטָה דְּאִילָן לְמַר כְּדָא"ל וּלְמַר
כְּדָא"ל כְּדָמֻכַח בְּפ"ד דְּפִסְחִי (דָּף נ"ה) גַּבֵּי הַמְנַפֵּשׁ בִּי"ג דְּמַדְמִי מִשְׁשׁ יְמֵי הַשְּׁרָשָׁה
לְקְלִיטָה דְּבַג"י הָוִי לִר"י.

וּק"ל הָא תַּנּוּן בְּמַנְחוֹת פֶר"י (דָּף ע) אִי הַשְּׁרִישׁוּ קוּדָם לְעוֹנָר הַעוֹנָר מִתִּיר וּפְלִיגוּ אַמּוֹרָאִי
אִי קוּדָם הַבָּאת הַעוֹנָר אוּ קְצִירוֹת הַעוֹנָר וְהָרִי קְצִירָה וְהַבָּאָה הִיוּ בְּיוֹם אַחַד קְצִירָה
בְּלִיל י"ו בְּנִיסָן וְהַבָּאָה בְּיוֹמוֹ פְּדָאֵר הֵתָם.

וְכִינּוֹן.

דְּהַשְּׁרָשָׁה בְּמַנְיִן הִימִי תְלִי לְכָל חַד כְּדָא"ל וּבַע"כ אִינִירִי שְׁחַל י"ו בְּנִיסָן בְּיוֹם אַחֲרוֹן שְׁל
יְמֵי הַשְּׁרָשָׁה וְהַשְּׁתָא מִנ"מ בְּהָא דְּפְלִיגִי אִי קְצִירָה דְּלִילָה מִתְרַת אוּ הַבָּאָה דְּבוּ בְּיוֹם מִמ"ג
אִי אִמֵר' מְקַצֵּת יוֹם פְּכּוּלוֹ לְעַנְיִן קְלִיטָה וְהַשְּׁרָשָׁה כְּבָר נִקְלַט בְּתַחֲזִילַת לִיל י"ו בְּנִיסָן עִם
פְּנִיסוֹת הַלִּילָה אִפִּי קוּדָם קְצִירַת הַעוֹנָר דְּהָא א"א לְצַמְצָם הַקְצִירָה עִם פְּנִיסַת הַלִּילָה
פְּרָגַע.

ואי לא אמ' מקצת היום ככולו הא לא ישריש עד עת רגע של יציאת יום י"ו וממ"נ בין קצירה להבאה לא משפחת לה השרשה כל עיקר ואיך פליגי הגי אמוראי במה שא"א ואינו בעולם כלל והא ל"ל דהגי אמוראי ס"ל כמ"ד התם בזמן שאין בה"מ קנים כל הגוף אסור מה"ת עד ליל י"ז והא ונדאי דבזמן שאין בית ואין עומר פינו דהיתר חדש ביציאת י"ו תליא לחומרא ה"כ לקולא אולינו בתרין ואם השריש ביציאת יום הגוף עם פניסת י"ז מתירו דכמו למ"ד קודם הקרבת עומר בזמן עומר הואיל והיתר חדש תליא בעומר השרשה קודם לו הוא דבעינו ה"נ בזמן שאין עומר דהיתר חדש תליא ביציאת י"ו בכניסת י"ז.

השרשה דקודם לה מתרת דבין לחומרא בין לקולא בתרה אולינו וא"כ איכא נ"מ בפלוגתא זו אם קצרו לצורך עומר בזמן הבית בליל י"ו ולא הספיקו להקריבו דהשתא היתר חדש תליא ביציאת י"ו עם פניסת י"ז.

ומשפחת לה בשלמו ימי השרשה בי"ו דל"מ מד השרשה דקודם קצירה מתרת זו אסורה דס"ל דל"א בהשרשה מקצת היום ככולו. ולמ"ד השרשה דקודם הבאה מתרת פינו דלא הקריבו לעומר היום והיתר חדש של אותו היום תלי ביציאת י"ו פינו דהושרש עם יציאתו מתירתו.

דליתא דלישנא דקודם הבאת העומר משמע שהבי' והקריבו העומר בו ביום ואפ"ה פליגי דלמר הקרב' מתיר ואע"ג שלא הושרש קוד' קצירה פינו שהושרש קודם הבא' מתיר והא לא משפחת לה להשרשה בין קצירה להבא' וכדפי'.

ועוד הדעת נוטה למ"ד קודם קצירה וקצירת העומר מתיר: דה"מ בקצירה הבא לידי הקרבה אבל אי לא הספיק להקריבו בטל מעלת קצירה למפרע וכל הית' השרשה תלי ביציאת י"ו למ"ד כל יום הגוף אסור בזמן דליכא עומר ולמ"ד האיר המזרח מתיר הפל תלי בו בין להקל בין להחמיר.

ואפתי תקשה השרשה בין קצירה להבאה היכי משפחת לה ושמא אפ"ת דאמרינו מקצת יום ככולו אינו אלא יום ממש אבל לא לילה והשתא שפיר משפחת לה להשרשה בין קצירה שבלילה להבאה שביום.

אלא דבספ"ב דמגילה (דף כ) גבי שומרת יום פנגד יום קאמר בלילה מיהו לעבוד קצת שימור וליטבול קמ"ל פינו דבעי ספירה ספירה ביום' היא. פירש"י פינו דהאי אחד לאחד משום ספירה היא מדוגמת ספיר' ז כל ספירה דיממא היא דכתיב וספירה לה ז"י משמע דאי לאו טעמא דספירה ביממא היא ה"א דבמקצת לילה נמי סגי מה"ט דמקצת היו' ככולו וכמ"ש שם בחי' מיהו י"ל דהגי אמוראי דפליגי אי קודם לקצירה או קודם להבאה ס"ל פרבינא דאמר התם אדר"י דס"ל הקלטה והשרשה בג"י דבהשרשה חד מקצת היו' ככולו אמרינו תרי מקצת היום ככולו ל"א.

והשתא מ"ל להשרשה בין קצירה להבאה בזורע בי"ד פניסן בג' שעות על היום דבשעת קצירה שהוא ליל י"ו ה"ל תרי מקצת מקצת י"ד וט"ו כולו ומקצת מליל י"ו אבל בשעת הבאה אינו אלא חד מקצת פגון שהביאו והקריבו העומר בד' שעות על היום דעד ג'

שעות מיו' י"ו הוא לתשלום יום הגרועה שהיא בי"ד וה"ל ב' ימי' של מעת לעת של ימי' והשעה ד' של שעת הקרבה הוא חשיב למקצת יום ג' וחד מקצת אמרינו.

וה"נ משפחת לה למשך ימי השרשה לכל חד מהני תנאי כדא"ל בכה"ג דפי': מ"מ גם זה אינו דהא התם פריה אהא דתני המנפש בי"ד [צ"ל בי"ג] ונעקר' בידו שותלו במקום הטוט ואין שותלו במקום הגריד ואס"ד י"ד לר"י מותר בעשיית מלאכה ל"ל י"ג וקא איפא י"ד וט"ו מקצת י"ו וקא עלה שני רבינא בהשרשה תרי מקצת היום ל"א.

ואי קצת מקצת מן הא' וקצת מן האחרון מצטרפין ליום שלם והעודף בשעות בשל אחרון על הא' חשיב למקצת היום בפ"ע. אפתי ל"ל י"ג.

בי"ד נמי סגי במנפש בבקר בהאיר המזרח דאיפא מקצת י"ד וט"ו פולו וי"ו עד הקרבת העומר שא"א להבי' עד שהאיר המזרח שהקרבתו הוא ביום. והרי האיר המזרח קודם לו שהוא ב' מע"ל משעילתו עד הקרבת העומר תעלה לו למקצת היום.

אלא ודאי לרבינא דאמר ב' מקצת לא אמרינו אין ב' תצאין מצטרפין: אבל י"ל דאפי' תימא ב' תצאין מצטרפין אפ"ה לא נקט המנפש בי"ד משום דלא פסיקא לי' דאם נפש מכונן לזמן הקרבת העומר בי"ו מכ"ש מאןחר ממנו הרי פאן ב' מקצת אבל מנפש בי"ג פסיקא לי' אפי' אם נפש סמוך ללילה אין פאן אלא חד מקצת: עי"ל נהי דמשך זמן קליטה והרפכה שונו' פדמוכח האי דפ"ד דפסחי' וגבי הרפכה אמ' כל שאינו קולטת לג' שוב אין קולטת אלמא פללא הוא דא"א לקליטה לימשוך יותר מזמן הקבוע לה וכדפי' לעיל.

מ"מ גבי השרשה לפעמי' אפשר דימי השרשה נמשכי' יותר כדאמר ר"י גופי' גבי מנפש בי"ג דאין שותלו במקום הגריד משום דבמקום הגריד ימי השרשה נמשך ביותר מג"י וא"ל דהשרשה של מקום הגריד אין תלוי ב'מים ואפשר שתשרש בין קצירת העומר להבאתו: שוב ראיתי בירושלמי פ"ג דשביעית אהיא מתני' דאין נוטעין ר"א בשם ר"י בן זמרא בסתם פי' הני זימני הרפכה דהני תנאי דמתני' בירושלמי דלא ידעה אי נשרש אי לא מסתמא אנשרש בזמני' הללו דמתני' הא דבר שנשרש פי' קודם לזמני' הללו מותר.

משמע הא דאר"י כל הרפכה שא"ק לג' ימי' שוב א"ק לאו דוקא ולא פללא הוא והשתא משפחת לה זימניו שנשרש בין קצירת העומר להבאתו. ובמ"א יתבאר יותר ההיא סוגי' הירושלמי הנזכר: דברי האו' ל' (צריף ול') (צ"ל ל' ול') רש"י פי' צריף ל' יום לקליטה ול' לתוס' שביעי'.

והתוס' פיר' בשם ר"ת דלענין ערלה מייירי דצריף ל' לקליטה ול' לחשיבת שנה אבל לענין שביעית לא חיישינו אלא שלא תקלט בז' עצמו. וק"ל לפי' ר"ת מנ"ל לר"נ דל"ל להני תנאי פדמסיק אליבא דר"מ קסבר דיום ל' עולה לכאן ולכאן וה"נ נימא למ"ד ל' בל' וכ"ט סגי ויו' ל' דקליטה עולה לכאן ולכאן מקצתו לקליטה ומקצתו ליום א' של ל' דחשיבת שנה ולר"י בל"ב סגי.

ולמ"ד ב' שבתות במ"ג ימים סגי מטעמא דאחרון של ימי הקליטה עולה לחשבון ימי הקליטה וליום א' של חשיבת שנה ולפרש"י ניחא פיון דל' השניים משום תוס' שביעי'

הן צריף שיהא נקלט קודם זמן התוס' דהיינו קודם פניסת ליל של ל' קוד' ר"ה של התחלת ז' דהא ודאי ל' שלקמין בעינן לתוס' כמו דבכל מקום לילה הולכת אחר היום בכל ימים קדושי של שבת וי"ט ולא שינה פאן לומר מקצת היום פכולו: מיהו למאי דמשני רבינא בפ"ד דפסחים (דף נה) דתנן התם ר' יהוד' אמר המנפש בי"ג ונעקרה בידו שותלו במקום הטיט ואין שותלו במקום הגריד ופריף מפדי שמעת לי' לר"י פל הרפכה שאינו קולטת לג"י שוב אין קולטת ל"ל המנפש בי"ג אפי' בי"ד נמי דהא איפא מקצת י"ד וט"ו ומקצת י"ו עד הקרבת העומר ושני רבינא בהשרשה חד מקצת היום פכולו אמ' ב' מקצת ל"א וא"כ לר"י דתרי מקצת ל"א ע"כ לא סגי לדידן' דה"ל תרי מקצת מקצת יום הנטיעה דא"א לצמצם וליטע פרגע של קודם התחלת הלילה ומקצת יום הקליטה.

והואיל ואלקבא דר"י צריף ל"ג דנקא ואין אחרון של קליטה עולה לכאן ולכאן נקט נמי פכולהו הכי. מיהו לר"ש ור"ב ור"א דס"ל התם דאפי' תרי מקצת אמר' לר"י א"כ אפי' לר"י בל"ב סגי.

אלא שיש לומר דר"נ פריבנא ס"ל: מ"מ קושיות ר"ת על פרש"י נ"ל דלק"מ דמה שהקשה דלשון המשנה ל"מ פן דלא איירי בשביעי' פלל אלא בקליטה. לא קשיא למאי דמסיק רפ"ק דמ"ק (דף ד) אלקבא דר' ישמעאל דתוס' ז' מהלכה אתיא וכי גמירי הלכתא בזמן שבה"מ קיים דנמיא דנסוף המים שנאמרה עמה.

י"ל דמתני' דאין נוטעין מיירי בזמן הזה דליכא תוס' שביעי' ומה שהקשה עוד מאי ק"ל מהאי פרייתא דלעיל אי ר"א ל' ול' בעי דילמא מיירי נמי בל' של קליטה בלא תוס' פמתניתן לפרש"י ולמאי דפרישת דמתניתן מיירי בזה"ז דליכא תוס' אפ"ת דברייתא נמי בזה"ז איירי אפתי קשיא לענין ערלה דמיירי בה בפרייתא ל' ול' בעי ל' לקליטה ול' לחשיבת שנה.

ומה שהקשה עוד מהא דלקמן גבי אורז ודוחן שמחלק לענין שביעית בין השריש קודם ר"ה לאח"כ משמע דלא חיישינן במה שהשריש בתוך תוס' י"ל דמיירי נמי בזה"ז ונהרי התוס' בעצמן פי' לקמן לחד.

שנויי דהא דאזלינן באורז וחביריו פתר השרשה היינו בשביעית בזה"ז דרפנן ורבי היא אלמא דההיא מתני' לא איירי בכל שנת שביעי' ולמאי דפרישת ניקח הא דמשני לעולם ר"מ וכי קאמר ל' לקליטה דאפתי תקשה לפרש"י ל' ול' בעי ל' לקליטה ול' לתוס' בנוטע ערב שביעי' ואעפ"י שרש"י נראה שנשמר מזה שפי' פסבר ר"מ דלא יהיבנן לתוס' ל' יום אלא יום א' ק"ל הא לא אשכחן לשום תנא שפוחת תוס' שביעי' פחות מל' יום פדמוכח להדיא התם פכולי סוגיא דרפ"ק דמ"ק.

אבל למאי דפריש' דברייתא איירי נמי בזה"ז דליכא תוס' וס"ל כר"י דהתם ניקח: מדאפתי יום א' הא דעניל בשנה נ"ל מפאן דשני הדורות אין מונין מיום אל יום ללידתם אלא למנין עולם והנולד יום א' קודם מנין עולם לר"מ ול' יום לר"א ביום א' למנין עולם מונין לו שנה שנייה דהא האי בא' ויש מאות שנה לחיי נח מנה הפתוב דבשנת שש מאות שנה לחיי נח פחודש השני בי"ז בו ירד המבול ובא' ויש מאות שנה פראשון בא'

לחודש חרבה פני האדמה ואי שני הדורות לאו למ"ע מונין אלא ללידתם איך מוכיח מפאן דיום א' בשנה חשיב שנה דילמא עייל בשנה הרבה ללידת נח.

אלא ש"מ כדפ"י ובסמוך יתבאר עוד: וחודש למנויו ושנה למנויו פ"י ושנה נמנה לחדשים כדכתיב לחדשי השנה וכדפ"י רש"י וק"ל הו"א איפא נמי חדשים חסירין של כ"ט יום והשנה נמנית ע"י נמי א"כ והו"א כ"ט יום בשנה חשוב שנה כמנין אימי חודש חסר.

ואע"ג דאיפא נמי חדשים מלאים שהשנה נמנת ע"י. האמ"מ פיון דע"י חסירין נמי נמנית א"א לך להוציא כ"ט יום כמנין ימי חודש.

חסר מפלל מנויו דשנה וכ"ט יום בשנה נמי יהא ח"ש לה"ט דשנה למנויו ועוד הו"א בכל מקום אמרינן תפסת מרובה לא תפסת תפסת מועט תפסת. וכיון דמנויו דחודש פפעמי' ל' יום פפעמי' כ"ט יום ה"ל למתפס פחות שבמנויו דשנה שהוא כ"ט ולא מרובה דמנויו שהם ל': דף י"א ע"א מאן דאמר דבניסן נולדו בניסן מתו דכתיב כו' ק"ל כמו דקאמ' בניסן מתו לר"י משום דבניסן נולדו או בתשרי מתו משום דבתשרי נולדו לר"א מטעמא דהקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום אל יום הל"ל גבי יצחק נמי דבפסח מת פיון שנולד בפסח מה"ט גופי' ואפשר לומר דאין זה מעלה אלא א"כ מת ביום שנולד ומלאו שנותיו בו ביום וכיון דשני הדורו' קודם מתן תורה היו למנין עולם בע"כ לא הי' מיידה זו מהלכת ע"פ הדורות הללו של מילוי ימים ושנים לצדיקים אלא למאן דנולד בעצומו של יום הראשון למנין עולם דמילוי ימיו ושנותיו באים כא' דומיא דהיום מלאו ימי ושנותי דמשה וכמש"ל אבל משלא נולד ביום אחד למנין עולם אין זמן קבוע למיתתו כיון דאין מילוי ימיו ושנותיו באים כא' דאם ימות ביום שנולד מילוי ימים איפא.

שנים ליפא דעומד בתוך השנה שפכר נתחדשו לו שנה בא' למנין עולם ואם ימות ביום אחד למנין עולם מילוי שנים איפא מילוי ימים ליפא הילקף לא אפשר מש"ה גבי יצחק יום מותו לא אפשר ביום מילוי ימיו ושני' כיון דבפס' נולד ואין זה ר"ה למ"ע לכ"ע.

אבל גבי אבות שהן אברהם ויעקב דלר"א בתשרי נולדו אפשר לומר דבא' בתשרי נולדו ולדידך' מ"ע מא' בתשרי הוא דהו"א אמר בתשרי נברא העולם. ומ"ל בהו' מילוי ימים ושנים כא' מש"ה קא' בתשרי מתו.

וכן לר"י דאמר בניסן נולדו א"ל שנולדו בא' בניסן ולדידך' מנין עולם מניסן דהו"א אמר בניסן נברא העולם נמי מ"ל מילוי ימים ושנים באין כא'. ולפי"ז לא א"ש הו"א דפ"י רש"י אהו' דיליף ר"י דבניסן נולדו האבות מבחודש זיו והו"א אייר וקאמר ירח שנולדו בו זיותני עולם משום זומנין דתקופה דניסן נמשך בתוך אייר של לבנה דא"כ לא נולדו ביום א' למנין עולם ושיוין ליצחק ובהו' נמי לא משפחת לה למילוי ימים ושנים באים פאחת אלא כפירש א' של רש"י שנולדו בו זיותני עולם פשנתחדש אייר נולדו כפר בניסן וא"ל שנולדו בא' בניסן וכדפ"י: היום מלאו ימי ושנותי ואע"ג דבו' באדר נולד משה ובו' באדר מת וכיון דשני הדורות למנין עולם מנינן הו"א בו' באדר ימיו מלאו שנותיו לא מלאו דלכ"ע אין זה ר"ה למ"ע.

והניחא לר"י דמנין שני הדורו' מניסן וע"ד שפי' למעלה דלר"א דס"ל ל' יום בשנה חשיב שנה ובפחות מל' יום אין מחשבין עד שנה הבא למנין עולם אלא מיום אל יום

סגי. א"ל לר"י דמגנן שני הדורות מגיסן ניקח דכינון שנולד בז' באדר שהוא פחות מל' יום למגנן שני הדורות מונין שנה מז' באדר לז' באדר שהוא יום הלילה.

אבל כ"כ למעלה דא"א לומר פן. ועוד לר"א דמגנן הדורות מתשרי קשיא.

ודחוק לומר דר"א לאו ממשה יליף אלא מקרא דמספר גמיה אמלא ועוד אפי' לר"י נמי לא א"ש הא דיליף ממשה למ"ד בפ"ק דסוטה (דף י"א) דאותו שנה שנולד משה מעופרת הי' והוא נולד בז' באדר ראשון פשא לי' אפתי הרבה מל' יום לא' בניסן שהוא ד"ה למגנן שני הדורות ומגיסן מגינן שנותיו ונ"ל דאע"ג דמגנן שני הדורות מגינן מגיסן ה"מ קודם מתן תורה אבל לאחר מ"ת ניתנה תורה ונתחדשה הלכה דכמו דרוב שנים שפדין תורה מיום אל יום מגינן פדאמרינן בסוף פ"ז דנדה.

הה"נ לשני הדורות מיום אל יום מגינן להו. וכהג"מ במגנן החדשים שנשתנו דקודם יציאת מצרים מנו תשרי ראשון למגנן החדשים ומציאת מצרים ואילך ניסן הוא ראשון פדכתי' החודש הזה לכם ראשון הוא וגו' וכמ"ש הרמב"ן שם בפ"ה התור': ומזה ק"ל על פי"רשי בפ"ה התורה פ' כי תשא שפי' שהמגנן הא' שנמנו ישראל מחרת יוה"כ בשנה הא' ליצ"מ והשני שאחריה בא' באייר בשנ' ב'.

שהי' המגנן מכונן אע"פ שא"א שלא הי' במגנן האח' בני י"ט שלא נמנו ובב' נעשו בני כ'. ומשום דשנת אנשים נמנין לשנת העולם מתשרי בשנה א' נמנו אבל יצ"מ שמונין מגיסן הוי בשנ'.

אלמא דס"ל דמגנן שני הדורות לאחר מ"ת נמי למגנן שנות עולם מגינן וקשה מהא דהיו' מלאו ימי ושנותי פדפריש': ועוד ק"ל לר"י דבניסן נברא העולם ולדידי' מגנן שני הדורות מגיסן לא הי' ב' המגיני' בשנה א' מא"ל.

ודחוק לומר דניסן שנה ב' ליצ"מ הי' חסר ובא' באייר שנימנו לא הי' עדיין אלא יום ל' למגנן עולם וס"ל כר"א דבעי ל' יום לחשיבת שנה והיינו ביום ל"א פדפרישת לעיל וכל יום ל' גריר אחר שנה שעברה ע"ד שכתבתי לעיל.

דכל זה דחוק דסתם ניסן מלא הוא פדאמ' בפ"ט דשבת (דף פ"ז) השלים ניסן כו'. והא דהי' הב' מגינים מכונן פבר עמד עליו הרמב"ן שם בפ"ה התורה אין זה מקומו: ע"ב פתשרי עתידי' לגאל אתי' שופר שופר.

ולר"י בניסן עתידין לגאל ונ"ל מליל שמורים פדמסיק וק"ל הא תני' בפ"ד דערוובין (דף מ"ג) הריני גזיר ביום שפן דוד בא מותר לשמות יין בשבתות וי"ט דאין (ב"ד) [צ"ל אליהו] בא בע"ש ועי"ט פדמפר' התם ואסור לשמות יין בימי החול והשתא אמאי אסור לשמות פל ימות החול אי לר"א לא יהי' אסור אלא פתשרי ולר"י בניסן לחוד ומסתבר לי' בהא מילתא דב' קיצין איכא לביאת ב"ד פדאמ' ב"פ חלק (דף צ"ד) ריב"ל רמי פתיב בעתו וכתתי' אחישנה זכו אחישנה לא זכו בעתו והאי דשמעתין מייירי מבעתו ובדלא זכו דלמר עתו פתשרי ולמר בניסן אבל בקץ דאחישנה ובדזכו אין זמן קבוע לדבר אלא פל יומא זימנ' הוא וכדא"ל משיח התם לריב"ל היום אם בקולו תשמעו מש"ה פנדר ביום שב"ד בא אסור פל ימות החול ביין דילמא זכו וכל יומא זימנ' הוא.

ולא תיקשי לך דהא משמע לר"א דנ"ל דעתידין לגאל בְּתִשְׁרֵי הַיָּינוּ בִּי"ט שֶׁל ר"ה שֶׁהוּא בְּתִשְׁרֵי יוֹם תְּרוּעָה דְּהָא מִתְקַעוּ בְּחֻנְדֵּשׁ שׁוֹפָר וּמִגְזוּ"ש דְּשׁוֹפָר שׁוֹפָר אֲתִי לִי הָא וְכֵן ר"י דאמ' בְּנִיסָן עֲתִידִין לְגָאֵל הַיָּינוּ לֵיל ט"ו בְּנִיסָן שֶׁהוּא י"ט דְּהָא מְלִיל שְׁמוּרֵי דְּמִיָּרֵי מְלִיל יִצְיָאֵת מְצָרִים דְּהָוֵי בִּט"ו בְּנִיסָן אֲתִי לִי הָא וְהָא יוֹם שְׁלֹפְנֵיהֶם ה"ל עֵי"ט.

וְהָא אָמַר הָתָם דֵּה"ט דְּמִנְתָּר לְשָׁתוֹת יַיִן בְּשִׁבְתוֹת וִי"ט מְשׁוּם דְּכִתִּיב הַנְּגִי שׁוֹלַח לְכֶם אֵת אֲלֵי הַנְּבִיא לִפְנֵי בָּא יוֹם ה' דְּהַיָּינוּ יוֹם א' לִפְנֵי בִיאַת ב"ד בָּא אֲלֵי לְבָשֶׁר וּכְבָר מְוִבְטַח לְהֶם לְיִשְׂרָאֵל שְׁאִין אֲלֵי לֹא בַע"ש וְלֹא בַעִי"ט מְפָנֵי הַטְּוֹרַח וְא"כ א"א לִב"ד לְבֹא בֹא בְּתִשְׁרֵי וְט"ו בְּנִיסָן שֶׁהוּא י"ט וִי"ל דְּהַיָּינוּ דְּוִוּקָא בְּקִיץ דְּאַחִישְׁנָה וּבְדַזְכוּ אָבֵל בְּדִלָּא זָכוּ וּבְקִיץ דְּבַעַתוֹ אֲפִי בַעִי"ט נְמִי בָּא אֲלֵי וְלֹא חֲנִישׁ לְטְוֹרַח דְּכִינוּ דְּבַעַתוֹ הוּא א"א לְהַעֲבִיר מוֹעֵד הַקִּיץ דְּהָא מַה"ט אֲפִי בְּדִלָּא זָכוּ אֲתִי שְׁלֹא לְהַעֲבִיר הַמוֹעֵד: מ"מ תִּיקְשִׁי הָאֵי דַפ"ד דְּעָרוּבִין דְּקָא פְּסִיק וְתַנִּי מִנְתָּר לְשָׁתוֹת יַיִן בִּי"ט דְּאַפִּי י"ט שֶׁל ר"ה וְשֶׁל פֶּסַח לִילָה רִאשׁוֹנָה בְּמִשְׁמַע וְאַמַּי מִנְתָּר דִּילְמָא עֲתוֹ הוּא וְאַפְשָׁר לְאַלְפֵי לְבֹא בַעִי"ט מִיְהוּ לִר"י י"ל כִּינּוּ דַנ"ל מְלִיל שְׁמוּרֵי אִין ב"ד בָּא בְּעֲתוֹ אֲלֵי בְּלִילָה וְהָא דְּפְסִיק וְתַנִּי דְּמִנְתָּר לְשָׁתוֹת בִּי"ט דְּאַפִּי א' שֶׁל פֶּסַח בְּמִשְׁמַע בְּנִדָּר בּוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁל יוֹם וְלֹא בְּלִילָה דְּמְשׁוּם עֲתוֹ לֹא חֲנִישְׁינּוּ דְּאִין עֲתוֹ אֲלֵי בְּלִילָה וְהָא כְּבָר עֲבַר לִילָה וּב"ד לֹא בָּא וְאִי מְשׁוּם אַחִישְׁנָה וְשְׁמָא יְבֹא ב"ד עוֹד הַיּוֹם קוֹדֵם לִילָה הָא לֹא אֲפְשָׁר בִּיאַת אֲלֵי בַעִי"ט בְּקִיץ דְּאַחִישְׁנָה וְכ"ת הָא הָתָם אֲתִינּוּ לְמִשְׁפֵּט לְאַבְעִי דְּאִי יֵשׁ תְּחוּמִין לְמַעְלָה מִי' אוֹ לֹא וְאַמְר' אִי אִין תְּחוּמִין לְמַעַל מִי' אֲמַאי מִנְתָּר לְשָׁתוֹת יַיִן בִּש' וִי"ט וְדַחֵי מְשׁוּם דְּלֹא אֲתִי אֲלֵי אֲתַמּוּל וּפְרִיף אִי הֲכִי כֹל יוֹמָא וְיוֹמָא לְיִשְׁתְּרֵי דְּהָא ל"א אֲלֵי מְאַתְמוּל אֲלֵי אֲמֵרֵי לִב"ד הַגְּדוּל אֲתִי ה"נ גִּימָא לִב"ד הַג' אֲתִי וּמְסִיק דְּלֹא אֲתִי אֲלֵי בַע"ש וְעִי"ט מְפָנֵי הַטְּוֹרַח וְא"כ אֲמַאי מִנְתָּר בִּי"ט שֶׁל פֶּסַח אֲפִי כִי נִדָּר בְּעַצְמוֹ שֶׁל יוֹם גִּימָא דִּילְמָא בְּעֲתוֹ הוּא בָּא וּכְבָר בָּא ב"ד בְּלִילָה זֹו לִב"ד הַגְּדוּל וִי"ל דְּוִוּדָי לְמַאי דַר"ל מְעִיקְר' הָא דְּמִנְתָּר בְּשִׁבְתוֹ וִי"ט הַיָּינוּ טַעְמָא מְשׁוּם דְּלֹא אֲתִי אֲלֵי מְאַתְמוּל הָא מְדַאָסֵר בְּחוּל בַע"כ הוּא מְשׁוּם דְּחִישְׁתָּ לְדִילְמָא אֲתִי לִב"ד הַגְּדוּל מְאַתְמוּל ה"נ בִּש' וִי"ט נְמִי גִיחוּשׁ לְהֲכִי אָבֵל לְמַאי דְּמְסִיק דֵּה"ט דְּמִנְתָּר בְּשׁוּי"ט מְשׁוּם דְּאִין אֲלֵי בָּא לֹא בַע"ש וְעִי"ט מְפָנֵי הַטְּוֹרַח מְהַשְׁתָּא י"ל דַל"ח לְשְׁמָא כְּבָר בָּא ב"ד קוֹדֵם שְׁנִדָּר אוֹ קוֹדֵם חֲלוֹת הַנְּדָר דְּלְשְׁמָא בָּא ל"ח אֲלֵי לְשְׁמָא יְבֹא אֲפִי הַיּוֹם קוֹדֵם חֲשִׁיקָה וְהִיא נִדָּר בַּיּוֹם שִׁב"ד בָּא וְלֹא קָאֵמַר מְשַׁעַת בִּיאַתוֹ וְאֵילָף אֲלֵי בַּיּוֹם בִּיאַתוֹ דְּמִשְׁמַע שְׁנִדָּר מִתְחִילַת הַיּוֹם הַזֶּה וְאֵילָף וְחַל עָלָיו הַנְּדָר בּוּ בַּיּוֹם אֲפִילוּ קוֹדֵם שְׁבָא וְכֵה"ג מְשַׁמַּע בַּפ"ג דְּגִיטִין (דַּף פַּח) לְשְׁמָא מַת ל"ח מַש"ה בַּת יִשְׂרָאֵל שְׁנִישְׁתָּא לְכַהֵן וְהֵלֶךְ בַּעֲלָה.

לְמַדִּינּוֹת הַיָּם אוֹכְלַת בְּתֵרוּמָה בְּחֻזְקַת שֶׁהוּא קָיִים אַפ"ה לְשְׁמָא יְמוֹת חֲנִישְׁינּוּ וְהָאוּמֵר לְאַשְׁהָ ה"ז גִּיטִיף שְׁעָה אַחֲלוּ קוֹדֵם לְמִיתָתוֹ אֲסוּרָה לְאַכּוֹל בְּתֵרוּמָה מִיָּד וְה"נ כִּינּוּ שְׁנִדָּר וְבָא בַּיּוֹם שֶׁל פֶּסַח מִנְתָּר בִּינּוּ בּוּ בַּיּוֹם מִיָּד דְּלְמַאי גִיחוּשׁ דְּאִי עֲתוֹ הוּא וּכְבָר בָּא ב"ד בְּלִילָה הָא לְשְׁמָא בָּא ל"ח וְלְשְׁמָא יְבֹא לֹא אֲפְשָׁר דְּבַעַתוֹ א"א לוֹ לְבֹא בַּיּוֹם וְלְשְׁלֹא בְּעֲתוֹ ל"ח דְּהָא אִין אֲלֵי בָּא בַעִי"ט אָבֵל אִם נִדָּר בְּלִיל י"ט אֲסוּר בְּאוֹתוֹ הַלִּילָה דִּילְמָא עֲתוֹ הוּא וְעַדִּין יְבֹא בְּאוֹתוֹ הַלִּילָה דְּהָא אֲפְשָׁר כִּינּוּ שֶׁהוּא עֲתוֹ א"כ אֲפִי בְּנִדָּר בְּלִיל א' שֶׁל פֶּסַח מִיָּרֵי וּבַיּוֹם שִׁב"ד בָּא בַּיּוֹם מְמַשׁ וְאַפִּי' אִם יְבֹא בְּלִילָה אִין חֲלוֹת הַנְּזִירוֹת עָלָיו עַד הַיּוֹם וּמִנְתָּר בִּינּוּ אֲפִי בַּיּוֹם דְּלְשְׁמָא בָּא ל"ח וְכַדְפִּי: מ"מ ק"ל כִּינּוּ דְּלְשְׁמָא בָּא ל"ח יְהִי

מוֹתֵר בְּיָנֵן אִפִּי בְּנֹדֵר בְּחֹל וְלֹא חִיִּישִׁי לְשִׁמָּא יָבֵא הַיּוֹם בְּיָנֵן דִּא"א לִב"ד לְבֵא הַיּוֹם אֲלֵא א"כ אֲלֵי בָּא מְאֲתָמוּל וְהָא בְּלֵא הָא לֹא סָגִי וְכִינֵן דְּחִיִּישִׁית לְשִׁמָּא יָבֵא ב"ד הַיּוֹם הָא א"א לֹא לְבֵא אֲלֵא א"כ תֵּאמֵר שְׂפָכְרָא בָּא אֲלֵי מְאֲתָמוּל וּלפ"ז חֲשִׁישָׁא דְשִׁמָּא יָבֵא הַיּוֹם דְּלִגְבֵי ב"ד מְמִילָא ה"ל חֲשִׁישָׁא דְשִׁמָּא בָּא כְּפָר מְאֲתָמוּל לִגְבֵי אֲלֵי דְכִינֵן דְּהָא בְּלֵא הָא לֹא אֲפָשֵׁר וְהָא אֲמַרְתָּ דְשִׁמָּא בָּא ל"ח וְשִׁמָּא י"ל כִּינֵן דְּלֵא תְּלֵה נְזִירְתּוֹ בְּבִיאת אֲלֵי אֲלֵא בְּבִיאת ב"ד לְחוּד אַע"ג דְּבִיאת זֶה בְּלֵא בִיאת זֶה ל"א אֲנֵן בְּתֵר עֵיקֵר נְזִירְתּוֹ אֲזִלִּינֵן וְכִינֵן דְּלִגְבֵי בִיאת ב"ד שְׂתֵּלֵה בּוֹ ה"ל חֲשִׁישָׁא דְשִׁמָּא יָבֵא הָא לֹא אֲזִלִּינֵן לְהַקֵּל מֵה"ט דֵּה"ל חֲשִׁישָׁא דְשִׁמָּא בָּא לִגְבֵי אֲלֵי כִינֵן דְּלֵא תְּלֵי נְזִירְתּוֹ בְּבִיאתוֹ מ"מ ק"ל אִם אֵי דל"ח לְשִׁמָּא בָּא א"כ מ"ק הֵתֵם דְקָאֵי אֵימַת וְקָא נְדֵר אֲלִימָא דְקָאֵי בְּחֹל בְּיָנֵן דְּחַל עָלֵיו נְזִירוֹת הֵיכִי אֲתִי שְׂבֵת וְקָא מְפַקֵּע לִי וּמִש"ה מ"ל דְקָאֵי בְּשִׂבְתָּ וִי"ט וְקָא נְדֵר הֵהוּא יּוֹמָא קָא שְׂרִי אֲבָל שְׂאָר שְׂבֵתוֹת וִי"ט אִסוֹ וְהִשְׁתָּא בְּיָנֵן דל"ח לְשִׁמָּא בָּא כָּל שְׁ"נִיט יֵהִי מוֹתֵר דְּבִשְׂלָמָא בְּחֹל כָּל שְׂעֵתָא אִמ' שְׁמָא יָבֵא עוֹד הַיּוֹם אֲבָל כָּל שְׂבֵתוֹת הַשְּׁנָה לְמֵאֵי נִיחּוּשׁ אֵי לְשִׁמָּא בָּא הָא לֹא חִיִּישִׁי וְלְשִׁמָּא יָבֵא הָא אֵי אֲפָשֵׁר בְּשְׂאָר שְׂבֵתוֹת בֵּין בְּעֵתוֹ בֵּין בְּאַחִישְׁנָה לְבֹד שְׂבֵתוֹת שְׂבִינִסֵן לר"י בְּתִשְׁרִי לר"א וּבְקִץ דְּבַעְתּוֹ.

א"ו לְשִׁמָּא בָּא נְמִי חִיִּישִׁי מִש"ה אִסוֹר בְּכָל שׁוִי"ט דְשִׁמָּא בָּא כְּפָר בְּחֹל לִב"ד הַג' לְבֹד מְאוּתוֹ שְׂבֵת וִי"ט דִּא"א עוֹד לְבֵא הַיּוֹם וְל"ד לְשִׁמָּא מֵת דפ"ג דְּגִיטִין דל"ח דש"ה דְּהַעֲמִיד הַבְּעַל בְּחֻזְקַת חִיָּי אֲבָל הֵקָא מֵאֵי חֻזְקָה אֵיכָּא הַלְכָּף לְשִׁמָּא בָּא נְמִי חִיִּישִׁי וְא"כ קִשָּׂה הָא דְאַמְרֵן וִי"ל הָא דְקָאֵמֵר הַרִינֵי נְזִיר בְּיּוֹם שִׁב"ד בָּא הָאֵי בְּיּוֹם אַעֲיָקֵר נְדֵר קָאֵי וְלֹא אֲחֻלוֹת הַנְּדֵר וְה"ק ה"נ יּוֹם שִׁב"ד בָּא כְּלוֹמֵר אִם יָבֵא בְּיּוֹם יֵהִי נְזִיר אֲבָל אִם יָבֵא בְּלִילָה אֵין מְקַבֵּל עָלֵיו נְזִירוֹת כְּלָל הַלְכָּף אִפִּי אִם נְדֵר בְּלִיל א' שֶׁל פְּסַח מוֹתֵר בְּלִיל י"ט זֶה וּבְיּוֹמוֹ דְלִמְאֵי נִיחּוּשׁ לֵה דְהָא בֵּין בְּעֵתוֹ בֵּין שְׂלֵא בְּעֵתוֹ א"א שְׂלֵא בְּעֵתוֹ מְעַכְבַּב בִּיאת אֲלֵיהָ מְאֲתָמוּל דִּא"א מְפָנֵי הַטְּוֹרַח בְּעֵתוֹ הָא א"א בִּיאת בֶּן דְּוֹד אֲלֵא בְּלִיל יּוֹם זֶה וְלֹא בְּיּוֹמוֹ וְלֹא ח"ע.

נְזִירוֹת כְּלָל אִם בָּא בְּלִילָה אֲבָל אִם הוּא נְדֵר וּבָּא בְּחֹל אִסוֹר בְּכָל יּוֹם טוֹב בְּיָמִים וּבְלִילוֹת דְשִׁמָּא כְּפָר בָּא ב"ד בְּחֹל וּבִינֵי וְעִי"ל דְּבִין לר"א בֵּין לר"י א"ש דִּאֲע"ג דִּילְפִי לְטַעֲמִיָּהוּ מְלִיל שְׂמוּרִי וּמִתְקַעוֹ לֹא לְמִימֵר דְּלִגְמָרֵי דְמִי לֵהוּ דֵּאֵין ב"ד בָּא אֲלֵא בִי"ט שֶׁל ר"ה לר"א בְּיּוֹם תְּרוּעָה וּלר"י בְּלִיל שְׂמוּרִי שֶׁהוּא לִיל יִט"ר שֶׁל פְּסַח דְּוֹנְקָא אֲלֵא בְּיָמִים הַסְּמוּכִים לְיּוֹם תְּרוּעָה לר"א וְהַסְּמוּךְ לְלִיל שְׂמוּרִים לר"י רְאוּי לְבֵא אֲבָל בְּלִיל שְׂמוּרִים וּבִינֵי תְּרוּעָה דְּוֹנְקָא גּוֹפ' א"א דֵּאֵין בִּיאת אֲלֵי בְעִי"ט מְפָנֵי הַטְּוֹרַח וְהִשְׁתָּא נִיחָא דְנִקְט ר"א בְּתִשְׁרִי עֲתִידִין לְגָאֵל וּר"י נִקְט בְּנִיִסֵן אֲלֵמָא כָּל הַחוּדָשׁ בֵּין לְמָר בֵּין לְמָר רְאוּי לְבִיאת ב"ד מִיָּהוּ יֵשׁ לְדָחוֹת דְּלַעוֹלָם אֵין רְאוּי לְבִיאת ב"ד לר"א אֲלֵא בְּיּוֹם תְּרוּעָה וּלר"י בְּלִיל שְׂמוּרִי לְחוּד וְהָא דְנִקְטֵי נִיִסֵן וְתִשְׁרִי אַגַּב דְּמָר נִקְט בְּרִישָׁא בְּתִשְׁרִי נוֹלְדוּ אָבוֹת וּמָר בְּנִיִסֵן דְּהֵתֵם דְּוֹנְקָא הוּא דְהָא מְהֵנִי קִרְאֵי דְמִיִּיתִי תְּלִמוּדָא לְמִלְתִּיָּהוּ לֹא שְׂמַעִינֵן מִינֵן אֲלֵא לְמָר בְּנִיִסֵן וּלְמָר בְּתִשְׁרִי אֲבָל בְּכַמָּה בְּחוּדָשׁ לֹא שְׂמַעִינֵן מִינֵן נִקְטֵי נְמִי גְבִי עֲתִידִין לְגָאֵל.

הַחוּדָשׁ וְלֹא יּוֹם מְכַוֵּן מִיָּהוּ לְמֵאֵי שֶׁהוֹכַחְתִּי לְמַעֲלָה דְהָא דְבְנִיִסֵן נוֹלְדוּ אָבוֹת לר"א וּבְתִשְׁרִי לר"י הִיָּינוּ בְּר"ח נִיִסֵן וְתִשְׁרִי דְוֹנְקָא א"כ אֲדַרְבָּה מוֹכַח מְכַוֵּן הָא דְנִקְטֵי נִיִסֵן

ותשרי סתם ולא יום המכונן הוא משום הא עתידין לגאול וש"מ כדפרישת עי"ל דלכ"ע
בי"ט א"א לב"ד לבא דהא התם לא איפשטא לן אי יש תחומין למעלה מעשרה ואי יש
תחומין א"א לאלי' ולב"ד לבא בשבת כדאמ' התם א"כ קראי דחיק ומוקי אנפשי' דלאו
דוקא בליל שמורים וביום תרועה ב"ד בא אלא כל החודש ראוי לביאתו מיהו זה ל"ק
אלא לקצת מפרשי' דתחומי' די"ב מילין אסור מה"ת א"כ בע"כ קראי לאו דווקא אבל
למאן דס"ל אין לתחומין עיקר מה"ת לגמרי אין זה קושני' כל פה דזמן קבוע לביאת ב"ד
הוא מן השמים בי"ט ומפי אתי רבנן ותיקנו לאיסור תחומין ביאתו נדחה מיום הקבוע
לו מן השמים לסמוך לו מלפניו ומלאחריו והשתא הא דנקטי ר"א ור"י בתשרי וניסן
עתידין לגאול אע"ג דקראי דמייתי להו משמע דבי"ט עתידין לגאל מ"מ לבתר שתיקנו
רבנן לאיסור תחומין בע"כ נדחה ביאתו מיום הקבוע לו כדפני' ועיין עוד בשה"מ: דף יב
ע"א תנא לירקות ולמעשרות ק"ל מאי פסקא דתני סתמא ולמעשרו' ר"ה שלו תשרי
ותני ירקות דרבנן ונהדר תנא מעשרות דאוריית' כדמסיק הא איכא מעשר אילן דר"ה
שלו שבט כדא' לקמן והא מעשר תירוש נמי מה"ת וי"ל דתנא דברייתא אסיפא דמתני'
סמיה דתנו בא' בשבט ר"ה לאילן והיינו למעשר אילן לענין חדש וישן ומ"ש וענין כדפני'
במתני' ובע"כ למעשרות דברייתא דר"ה שלו תשרי אינו אלא של דגן בלבד ואני תמה
על התוס' שפיתבו מדתנו לירקות יותר משאר כל הפירות משמע דשאר כל הפירות
מעשרן מדאורייתא והאי דיוקא ליתא דבכלל בא' בשבט ר"ה לאילן הוי נמי מעשר אילן
ואין ענין מעשר אילן לתשרי וגם הברייתא דתני לירקו' דרבנן ולא תני פירות האילן
נמי ה"ט וכדפני' ועוד בלא"ה י"ל מתני' דתנא ירקות מדרבנן לא פסיקא לי' למיתני פירות
האילן דהא איכא זתים וענבים דפירות האילן הו ומעשר שלהם או של שמן ויין הינצא
מהו לדעת הרמב"ן כמש"ל הוי מן התורה מש"ה לא תני להו אבל ירקות פסיקא דכולן
מעשר שלהן דרבנן הוא מ"מ ק"ל אמאי שנייר למיני קטניו' כאורז ודונסן ופרגין
ושומשמן דר"ה שלהן תשרי כדא"ל האורז והדונסן כו' שהשרישו לפני ר"ה והני לאו
בכלל ירקות הו כדאמרי' ירק בטר לקיטה הני כמאן כו' ושמא י"ל פיון דאיכא קצת מיני
קטניו' שדרפן לזרע לזרע ולירק כמו פול המצרי וכיוצא בו כדאמרי בכלל ולירקו' הו
דהא בזרעו לזרע דינם פירקו' לכ"ד אולינו בהו נמי בטר לקיטה וכיון דזרע לירק
דה"ל בכלל ירקו' דתני דר"ה שלהם תשרי משמע ממילא דהה"נ בזרעו לזרע נמי ר"ה
שלהן תשרי דמ"ש לזרע מלירק לענין ר"ה מש"ה לא חש למיתנינהו: והא דמעשר ר"ה
שלו תשרי פי' התו' לעיל (דף ח) גבי עשר תעשר בב' מעשרות הפתוב מדבר דנ"ל
מדכתיב עשר תעשר כל תבואת זרעה הינצא השדה שנה וגמר שנה שנה מתשרי דכתיב
מראשית השנה כדלקמן גבי לשמיטין ובת"י פי' דה"ט כדפני' רש"י בפ"ב דכתובות (דף
פה) דלא נתחייבו ישראל במעשר עד שהתחילו למנות שמיטין א"כ מעשר בשמיטין
תלה רחמנא ושמיטין הוי ר"ה תשרי.

ועיין בשה"מ מש"כ ע"ז: תנא דרבנן. פרש"י ואשמעינן דיום קבוע לו כ"ש דאורייתא
וק"ל נהי דמכ"ש נפקא לן שיש לו יום קבוע אפתי לא דעינן דתשרי קבוע לר"ה למעשר
דגן דילמא שבט כמו לאילן מיהו י"ל דהא דשבט ר"ה לאילן לאו מצ"ע של שבט הוא
שיום גורם לר"ה אלא מה"ט דכל שחנטו פירותיו קודם שבט בידוע שחנטו פירותיו על
מימי שנה שעברה דהיינו קודם תשרי וכמש"ל בשם הר"ן.

נמצא שעיקר ר"ה לאילן הוא תשרי ושבת אינו אלא גילוי מילתא בעלמא דאם חנטו קודם לו בידוע שגדלו על מימי שקנודם תשרי ואם לאו גדלו על שלאחר תשרי ולפי"ז עיקר ר"ה לאילן נמי א' בתשרי ושבת אינו אלא גילוי מילתא בעלמא אם גדלו על מימי שקנודם תשרי וכיון דאין לנו יום קבוע למעשרות אלא תשרי ממילא ידעין דיום הקבוע למעשר דגן נמי א' בתשרי הוא והא גופי' דיש לו יום קבוע במכ"ש אתי מירקות: אלא שפפ"י רש"י לקמן גבי מה"מ דבתבוא' וזתים בטר שלישי וגבי הואיל ויצאו רוב גשמי שנה משמע דשבת ר"ה לאילן מצ"ע הואיל וזמן חנטה הוא ולפי"ז קשיא מיהו לפרש"י נמי י"ל כיון דהא דשבת ר"ה לאילן בטעמא תליא מפני שהוא זמן חנטה וה"ט לא שינוי גבי מעשר דגן ממילא ידעין דר"ה שלו הוי שנה פירקות.

ול"נ דה"פ תני דרבנן דר"ה שלו תשרי כ"ש מעשר דגן דאורייתא דר"ה שלו אינו אלא תשרי דאי ליכא במעשר של תורה תשרי לר"ה ה"ל לרבנן לקבוע בירק של דבריהם נמי אותו ר"ה הקבוע מה"ת בשל תורה דהא כל דתיקון רבנן פועין דאורייתא תיקון: וליתני מעשר אחד מעשר בהמ' וא' מעשר דגן ק"ל כיון דלמעשרו' ממעשר דגן דאורייתא איירי ה"ל לשנויי תרי גונוי מעשר דהא תנן בפ"ק דמעשרות התבואה משמרם ואם אינו ממרם עד שיעמוד ערימה דכה"ג אמרי' בסמוך גבי ירקות ירק הנאגד משאיגד ושאינו נאגד משמלא את הכלי: ע"ב הקישו הכתיב לנחלה אע"ג דע"כ ל"ד לנחלה לגמרי דנחלה אין לה הפסק לעול' ואילו מעשר דגן יש לה הפסק בשנ' השביעי דאין נוהג בו מעשרות מ"מ בנחלתך קרא יתיר' הוא ובע"כ לא כתב רחמנא אלא להך דרשה שלא תבטל בשנה הג' והששית.

ואי נימא בזמן שאין השמיטה נוהג אפ"ה מעשרות נוהג כמש"כ במקום א' א"כ נחלה גמורה היא שאינו פוסק לעולם אפ"ה בשביעית: המנדר הנא' מחבירו לשנה מונה י"ב חודש מיום אל יום. פי' אם נדר בא' בניסן מונה שנה עד א' בניסן.

וק"ל הא אמ' במסכ' עירובין פ"ב [דף ט] אין שנת לבנה פחותה משנ"ב יו' ולא יותר משנ"ו כיצד שניהם מליאים ששה שניהן חסרין ב'. א' מלא וא' חסר ד' ופריה עלה מדתנן' הריני נזיר פירות החמה מונה נזירות שס"ה יום כמנן ימות החמה פירות הלבנה מונה נזירות שנ"ד יום כמנן ימות הלבנה ואם אית' זימנין דמ"ל ששה ומשני בנזירות הולכין אחר לשון ב"א ורוב שנים.

והשתא הךא במונדר לשנה אמאי אסור במיום אל יום דמשמע בין שניהם חסירין ואינו אלא שנ"ב יום בשנה זו בין ששניהם מליאים והוי שנה זו שנ"ו יום אפ"ה איסורו נמשך מיום אל יום.

ואמאי ניזיל בטר רוב שנים בין להקל ובין להחמיר כדא' התם לגבי נזירות. ודווקא לומר דש"ה דמונדר הנאה לשנה דמשמע כמו שנה זו של שעת נדרו נמנית הוא נודר בין להקל ובין להחמיר והיינו מיום אל יום שכן מונין לשנה.

משא"כ באומר כמנן ימות הלבנה ולא הזכיר שנה אין פוננתו על שנת נדרו אלא על שם שנת הלבנה בעלמא מש"ה ל"א בטר שנת נדרו אלא אחר רוב שנים דאין זה סברא דגבי כמנן שנת הלבנה נמי נימא שנתכנון לשנה זו של שעת נדרו דמ"ש: ואי לאו

מסִתְפִינָא אַמִּינָא דל"ג בְּהַאי דְעֶרְכִין גְּבִי יְמוֹת הַחֲמָה דְרִישָׁא וְגַבֵּי יְמוֹת הַלְבָנָה דְסִיפָא מוֹנִין נְזִירוֹת שְׁס"ה ימֵי וּשְׁנ"ד יו'.

דְּמִשְׁמַע דְּהוּי נְזִיר כְּמִנְן יְמֵים הַלְלוּ אֶלְא ה"ג מוֹנִין נְזִירוֹת שְׁס"ה וּשְׁנ"ד וּל"ג יְמֵים וְהַאי שְׁס"ה וּשְׁנ"ד אֲנְזִירוֹת קָאֵי וְלֹא אִימֵים אֶלְא צָרִיךְ לְמִנּוֹת שְׁס"ה אוֹ שְׁנ"ד נְזִירוֹת כֹּל א' מַל' יוֹם כְּסִתְמָה נְזִירוֹת דַּה"ל שְׁס"ה וּשְׁנ"ד נְזִירוֹת.

וְכִי הָא דְתַנּוּ בִּסְפ"ק דְנְזִיר (דָּרְ ח) הֲרִינֵי נְזִיר כְּמִנְן יְמוֹת הַחֲמָה מוֹנִין נְזִירוֹת כְּמִנְן ימֵה"ח פִּי שְׁס"ה נְזִירוֹת כֹּל א' מַל' יוֹם אר"י מְעֻשָׁה בֵּא"א שֵׁא' הֲרִינֵי נְזִיר כְּמִנְן ימֵה"ח וְכִינּוּן שְׁהַשְׁלִים מֵת וְדִינִיק הֵתָם בְּגַמ' דְּלִישְׁנָא דְהַשְׁלָמָה דְנִקֵּט דְשְׁס"ה נְזִירוֹת קִבְל עָלֵיו וְלֹא תִימ' מִשּׁוּם דְאָמַר כְּמִנְן מִשְׁמַע דְנְזִירוֹת הֲרַבָּה קִבְל עָלֵיו כְּמִנְן זֶה דַּה"ה נְמִי אִם אָמַר כִּימּוֹת הַחַמ' בְּלֹא כְּמִנְן אָמַרִי נְמִי הֲכִי שְׁהַרִי הֵתָם תִּנְיָא הֲרִינֵי נְזִיר כְּמִנְן יְמוֹת הַחַמ' מוֹנִין נְזִירוֹת כְּמִנְן יְמוֹת הַחֲמָה פִּי נְזִירוֹת הֲרַב'.

כִּימּוֹת הַלְבָנָה מוֹנָה כִּימּוֹת הַלְבָנָה רַבִּי א' עַד שְׂיֵאמַר נְזִירוֹת עָלֵי כְּמִנְן ימֵה"ח וְכְמִנְן ימֵה"ל אֶלְמָא לַת"ק אִי אָמַר כִּימּוֹת אַע"ג דְּלֹא אָמַר כְּמִנְן אַפ"ה מוֹנָה נְזִירוֹת הֲרַבָּה כְּמִנְן ימֵה"ל. וְצ"ל דְרִישָׁא גְּבִי ימֵה"ח נְקִיט כְּמִנְן לְהוֹדִיעַ כַּח דְרַבִּי דֹאע"ג דְאָמַר כְּמִנְן אַפ"ה בְּעֵי עַד שְׂיֵאמַר נְזִירוֹת כו' וְתַנִּי סִיפָא כִי"ה לְהוֹדִיעַ כַּח דַּת"ק אַע"ג דְּלֹא אַמ' כְּמִנְן אֶלְא כִימּוֹת אַפ"ה מוֹנִין נְזִירוֹת הֲרַבָּה כְּמִנְן זֶה וְהַשְׁת' הַאי בְּרִייתָא דַּפ"ב דְעֶרְכִין ת"ק דְרַבִּי הִיא וּלְפִי"ז לַק"מ דְּנִדְאֵי בְּנוֹדָר מְדַבֵּר לְשָׁנָה אוֹ שְׂאָמַר שְׂיַעוֹר מְנִין ימֵה"ל דְּהִינּוּ שְׁנָה וּמוֹנָה י"ב חוֹדֶשׁ מִיּוֹם א"י בֵּין שְׁהַשְׁנָה שְׁנ"ב אוֹ שְׁנ"ד אוֹ שְׁנ"ו דְשָׁנָה אוֹבְמִיּוֹם אֶל יוֹם הוּא דְמַקְרִי הֲכִי וְכִינּוּ דְנִדָּר הֲכִי מִסְתְּמָא נְתַפְנִין לְשָׁנָה זֶה שְׁבַשְׁעַת הַנְּדָר כְּמִנְן שְׁהִיא יב"ח מִיּוֹם אֶל יוֹם כְּפִי קְבִיעַת שְׁנָה זֶה דַּכַּה"ג הוּא דְמַקְרִי שְׁנָה וְכַדְפִּי'.

אֶבֶל הֵתָם בֵּא' כִּיה"ח לֹא לְאִיסוּר שְׁנָה זֶה כְּמִנְן שְׁהוּא נְתַפְנִין דְּהָא נְזִירוֹת הֲרַבָּה הוּא דְוּוֹקָא כְּמִנְן יְמֵי שְׁנָה שְׁל לְבָנָה לְפִיכָף אִין הוֹלְכִין אַחַר שְׁנָה זֶה שְׁל שְׁעַת נְדָרוֹ כְּמִנְן שְׁהִיא שְׁהַרִי נְזִירְתוֹ נְמִשְׁף שְׁנִים רַבּוֹת אַחֲרֵי עַד ל' שְׁנִים וְלֹא נְתַפְנִין שְׁהִיא אִיסוּרוֹ נְמִשְׁף שְׁנָה זֶה דְוּוֹקָא דְמֵאֵי אֶוֹלְמָא שְׁל שְׁנָה זֶה מְכַל הַשְׁנִים שְׁלֹאֲחֲרֵי שְׁמִשְׁף נְזִירוֹתוֹ נְמִשְׁף נְמִי בְּהֵם.

וּבַע"כ הָא דְקֵא' כִּיה"ל לְשָׁנָה בְּעֶלְמָא דְקָרוּי יְמֵי הַלְבָנָה הִילְכָף הַלְף אַח' רֹב שְׁנִים וְלִשׁוֹן ב"א וּמוֹנָה שְׁנ"ד פְּעָמִים נְזִירוֹת שְׁל ל' יוֹם: וְסִיגָא לְדַבְרֵי דַּל"ג גְּבִי מוֹנָה שְׁס"ה וּשְׁנ"ד לְתִיבַת יְמֵים שְׁהַרְמָב"ם (בַּפ"א מַה"נ) כְּתַב כְּלִשׁוֹן זֶה הָאוּמ' הֲרִינֵי נְזִיר כִּיה"ח מוֹנָה נְזִירוֹתוֹ כְּמִנְן ימֵה"ח.

אִם פִּי שְׁנוֹת הַחֲמָה מוֹנָה שְׁס"ה נְזִירוֹת כֹּל אַחַד. מְהֵם ל' יוֹם וְאִם פִּי שְׁנוֹת לְבָנָה מוֹנָה שְׁנ"ד נְזִירוֹת.

וְזֶה הֶעֱתִיק מְבַרִייתָא זֶה דַּפ"ב דְעֶרְכִין גַּם נִרְאָה שְׁגוֹרֵס כְּמִנְן ימֵה"ח: מ"מ גִּירְסַת סְפָרִים דִּינָן כִּיה"ח וְכִיה"ל נְמִי נִיחָא וְכַדְפִּי'. וְימֵה שְׁק"ל מְזָה עַל פִּי הֲר"ן פ"ח דְנִדְרֵי (ד' סֵא) גְּבִי אֶלְמָא שְׁנָה כְּהַשְׁנָה דְמִי וְעֵלָה מִשְׁכ"ה הֲר"ן בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א שֵׁם כְּמִתְנִיתוֹ יִין שְׂאֲנֵי טוֹעֵם הַשְׁנָה נְתַעֲבָרָה הַשְׁנָה כו'.

אכתוב בחי' למסכת נדרים: התלתן משתצמח. מתניתן היא רפ"ק דמעשרות התבואה והזיתית' משהביאו שליש ופיר"ש' משתצמח אחר שנת צמיחתו הוא מתעשר ולא אחר שנת לקיטתו התבואה והזיתית' משיביאו שליש אחר שנת שהגיעו בו לשליש בישולם אם שני' אם שלישית וק"ל הא באלן בטר חנטה אזלינן למעשרות לעגנן חדש וישן וב' נכנסת לג' כדאמ' לקמן אילן בטר חנטה וכו'.

ולקמן (דף טו) תני' אילן שחנטו פירותי' קודם ט"ו בשבט מתעשר לשנה שעברה ולקמן אמרינן ליקט אהרוג ערב ט"ו בשבט עד שלא תבא השמש וחרז ולק' משתבא השמש אין תורמי' ומעשרין מזה על זה ואלו התם מפרש שיעורא אחרניא דתנן מאימתי הפו' חיי' במעש' התאנים משיבחו התמרי' משיטילו שאור החרובין משינקדו התלתן משתצמח והתבואה והזית משהביאו שליש ובשאר כל אילנות מפרש התם כל אילן שיעורו מאימתי מתחייבי במעשר.

ולא אשתמיט באחד מהם לומר שיתחייב משעת החנטה ואפי' בתפוחין ואתרוגי' דקדים שיעור חייב מעשר שלהם לכל האילנות תנן התם שחייבי קטנים וגדולים ואלו משעת חנטה לא קאמר.

ובירקות תנן הקשואי' והדלועי' והאבטיחי' והמלפפנות חייבין גדולים וקטנים ואלו לעגנן חדש וישן ומע"ש ועני ירק בטר לקיטה אזלינן כדאמ' לקמן אבל האי דפ"ק דמעשרות לא מייירי כלל לזמן מעשרות לעגנן חדש וישן ומע"ש ועני.

אלא ארישא קאי דתנן התם כל שתחילתו אנוכל וסופו אנוכל אע"פ שהוא שמרו להוסיף אנוכל חייב קטן וגדול וכל שאין תחילתו ואנוכל אבל סופו אנוכל אין חייב עד שיעשה אנוכל ועלה קאי כל הגי שיעורי דסיפא מאימתי הפירות חייבין במעשרות פי' שפבר נעשה אנוכל וקאמר התאני' משיבחו כו': שנת השמיטה מאי עבידתיה ק"ל הא האי שנת השמיטה לאו אחג הסוכת דבתרי' קאי אלא אמקז ז' שנים דלקמן' קאי ופירושי קמפר' האי מקז ז' שנה דאמינא לך היינו שנת השמיטה וכאלו כתיב מקז ז' שני' שנת השמיטה ביחוד ותרונייהו אמקז קאי כלומר מקז ז"ש ומקז שנת השמיטה דהיינו בחג הסוכות של ח' שהוא בטר ז"ש: ושנת השמיטה ותרונייהו צריכי כדא' בפ"ז דסוטה (דף מ) דאי כתב רחמנא מקז ז"ש.

ה"א נמנה מהשתא אע"ג דלא מתרמי בשמיטה כתב רחמנא שמיטה ואי כ"ר שמיטה ה"א בסוף שמיטה כ"ר במועד ואי כ"ר במועד ה"א מריש שתא כ"ר בחג הסוכות אלמא שנת השמיטה אז' שנה קאי דלא תימא נמינו מהשתא כמו דכ"ר בחה"ס לפ' האי במועד דל"ת מריש שתא.

והשתא שנת השמיטה אז' שנים קאי ובחה"ס אבמועד קאי לפירושי ודוחק לומר דהא גופי' ק"ל אמאי קרי לי' מקז ז"ש הא שמונה הוא דפשטא דמילתא דמשנת השמיטה בחג הסוכות דייק לה דקא' שנת השמיטה מאי עבידתיה' בחה"ס ח' היא.

עוד קרא דירמ' דכתיב מקז ז"ש תשלחו וגו' דמוקי לה בפ"ב דערכין [דף לג] ז' שנים לנרצע היינו לאחר ז"ש בשנת ח' אם פגע בו יובל כדפרש"י התם אלמא אורח' דקרא הוא אתחילת שנה לקרוא מקז שנה שלפני'.

וי"ל דהכי דייק לה מפדי שנת השמיטה אז' שנים קאי לפרש וכן חג הספות לפ' אבמועד קאי מ"ש דפלגינהו וכתב ברישא ז' שנים במועד והדר פתב שנת השמיטה לפ' ז"ש דרישא ובחה"ס לפ' במועד דסיפ' הל"ל מקץ ז"ש שנת השמיטה ביחד והדר לכתוב במועד בחה"ס נמי ביחד.

ומדפלגינהו רחמנא ש"מ למדרש שנת השמיטה בחה"ס באפי' נפשי' לומר לה דחה"ס של ח' עדיין חומר שנת השמיטה עליו: וכ"ת א"כ ל"ל צריכותא דפ"ז דסוטה להאי שנת השמיטה ובחה"ס ת"ל דצריף לדרשא דשמעתין: וי"ל דמ"מ פשטא דקרא משמע דעיקר לסימנא דמצות הקהל דאירי בי' עניינא קאתי דאי הא לחוד אתי לארזי' לענן מצות השמיטה דאתה נוהג מנהג ז' בח' לא ה"ל למכתב (הא בעניינא דמצות) [צ"ל אלא בעניינא] שמיטה דמאי שייכי דיני שמיטה לארזי' בפ' הקהל.

א"ו לגופי' למצות הקהל איצטריף להא דשנת השמיטה בחה"ס לסימנא דזמן הקהל אימת ואגב אורח' פלגינהו קרא ללמד הא נמי דאתה נוהג מנהג ז' בח': מנהג ו' בז'. הקשה התוס' היכי גליף חיוב מעשר משביעי' הא כל האילנות הולכין בשביעית בתר חנטה וענבים נמי בכלל פדאמר לקמן אילן בתר חנטה כו' ואפ"ה לענן להתחייב במעשר שיעור אחר מפנרש בפ"ק דמעשרות ולא הנה להם להביא הא דלקמן דהתם לא מייירי לענן שביעית אלא לענן מעשרות מ"מ אמת הוא דלענן שביעית אילין בכל אילנות בתר חנטה פדמוכח לקמן בסוגיא דאתרוג בת ו' שגכנס לז' ותנן אתרוג שנה לאילן לשביעית פי' שהולכין בו בתר חנטה פאילן ותי' התוס' דבכולהו ניחא דחזו בשיעור המפנרש בהן אבל תבואה וזיתים קודם הבאת שלישי נמי חזו פדאמר בפ' המוציא יין אנפיקנין שמן זית שלא הביא שלישי שמשיר את השער ומעדן את הפשר ואמרי' בפ"ג דפסחים (דף מב) עמילן של טבחים פת תבואה שלא הביא שלישי ומה"ט ניחא דק"ל אהנה טפי מנלן דאזלינן בתר שלישי פנין דקודם לכן חזו ומיייתי ראי' מז' דאפי' לז' לא משערין עד ה"ש כ"ש למעשרות דהא שאר אילנות דאזלינן לשביעית בתר חנטה אפ"ה לא מחייב במעשר עד דמטו לשיעור המפ' בהם וזה ל"ל דקרא דשנת השמיטה בחה"ס מייירי משאר אילנות דלא חזו עד שיעור המפ' בהם שהוא הבאת שלישי שלהם פדפי' התו' אבל בתבואה וזיתים דחזו קודם הבאת שלישי ניזיל בתר ההוא שעתא דחזו דאטו תבואה וזיתים רמיזא בהאי קרא דשנת השמיטה די"ל דהא דתלה רחמנא לשנת השמיטה בחה"ס.

בע"כ ה"ט כל תבואה שנקצרת בחג בידוע שהביא שלישי לפני ר"ה פדאמרינן לקמן דהה"נ לזיתים אלא דחדא מנייהו נקט. אבל בכל שאר אילנות אין להם זמן אחד קבוע לכולן לומר דאם גלקטת בחג בידוע שהביא כף וכה לפני ר"ה ואפי' דבמין אחד אילן זה שהביא שיעור זה לפני ר"ה ומתאחר בשולו ולקטתו מאילן חבירו של אותו מין גופי' או מקדים לו ואפשר שאפי' באילן אחד נמי אין כל השנים שוות פעמים מקדים בשנה זו משנה שלפני' ופעמים מאחר פנין שפן מהשת' בע"כ הא דתל' רחמנ' לשנ' השמיט' בחה"ס אי אפשר לומר דמייירי משאר כל האילנות דא"כ מאי פסק' דשנת השמיטה אחה"ס.

אָבֵל אִי לֹא מַיְיֵרִי אֱלֵא בְּתִבּוּאָה וְזִיתִים הָא נִוְדָא פִּסְקָא דְבְּכָל מִינֵי הַתְּבוּאָה וְכָל הָאֵילָנוֹת
זֹתִים הֵכִי הֵוִי וְכִדְפִי: וּמ"מ לְמֵאֵי דִילִיף בְּסִמּוּף מוֹעֲשֵׂת אֶת הַתְּבוּאָה לְשֵׁלֶשׁ כּו' לֹא א"ש
נְאִי מְשׁוּם דְּכְתוּב תְּבוּאָה מְשֻׁמַּע תְּבוּאָה דְּנִקְא א"כ זִיתִים מְנָלֵן נְאִי מְשׁוּם דְּזִיתִים נְמִי
בְּכָלֵל תְּבוּאָה הֵן פְּדֻכְתִּיב בְּתִבּוּאָת הֵיָקֵב הָא עֲנָבִים נְמִי בְּכָלֵל תְּבוּאָת יָקֵב הֵם וְעוּד
דְּתִבּוּאָה בְּהִדְיָא פְּתוּב בְּהוּ וְתִבּוּאָת הַפָּרִם גְּבִי כְּלָאֵי הַפָּרִם וְנִיזֵל בְּהוּ נְמִי אַחַר ה"ש לְעֲנִין
שְׂבִיעִית וְלֹא בְּתֵר חֲנֻטָּה כְּשֶׁאֵר אֵילָנוֹת.

וּי"ל לְמֵאֵי דְאֶפְרָשׁ לְקַמֵּן דְּהֵאִי דְדַרְשׁ מְנַעֲשֵׂת נְמִי אַהֲאִי קָרָא דְבִשְׁנַת הַשְּׁמִיטָה בַּחֲה"ס
סְמִיךְ נִיחָא: דָּף יג ע"א וְקָדִי לִי בְּצִאָת הַשְּׁנָה כְּתִבוּ הַתּוֹס' וּמ"מ בְּהֵאִי קָרָא לְחוּד פְּחוּד
לֹא סָגִי אִם לֹא שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה בַּחֲה"ס וְלֹא פִי' מ"ט לֹא סָגִי בְּהֵאִי קָרָא לְחוּד וּנ"ל דֵּה"ט
דְּאִי מְבַצְאָת הַשְּׁנָה לְחוּד ה"א ה"מ לְעֲנִי מְעַשֵּׂר דְּהָא בְּשֶׁאֵר הָאֵילָנוֹת אִפִּי' עֲנָבִים
דְּמְעַשֵּׂר שְׁלֵהֶם מֵה"ת אֲזֵלִי בְּהוּ בְּתֵר ה"ש שְׁלֵה' לְגַבִּי מְעַשֵּׂר וּא"כ הֵה"נ בְּתִבּוּאָה וְזִיתִים
דְּבַע"כ בְּהוּ מַיְיֵרִי הֵאִי קָרָא דְחַג הָאֶסִיף בְּצִאָת הַשְּׁנָה מְדַתְּלָה לְקַצִּיר הַחַג אַחַר שְׁנָה
הַיּוֹצֵאת מְשׁוּם דְּבִידוּעַ שְׁהִבִּיאָה שְׁלִישׁ לְפָנֵי ר"ה וְהָא לִיתָא אֱלֵא בְּתִבּוּאָה' וְזֹתִים בְּלִבְד
וְכִדְפִי' בְּסִמּוּף אָבֵל לְעֲנִין שְׂבִיעִית ה"א דְּבְתֵר חֲנֻטָּה אֲזֵלִין כְּשֶׁאֵר אֵילָנוֹת קִמ"ל שְׁנַת
הַשְּׁמִיטָה בְּחַג הַסְּפֹת דְּאֶפִּי' לְעֲנִין שְׂבִיעִית בְּתִבּוּאָה וְזֹתִים לֹא אֲזֵלִי' אֱלֵא בְּתֵר ה"ש וְלֹא
קוּד' לְכֹן.

וּמֵהֵאִי קָרָא דְשֵׁנ' הַשְּׁמִיטָה בַּחֲה"ס לְחוּד לֹא סָגִי דֵּה"א תְּשַׁמִּיט וְתִיזֵל עַד חֲה"ס אֲמַר
רַחֲמָנָא כְּדִפְרִיף לְעֵיל אָבֵל לֹא לְעֲנִין הַבָּאָה שְׁלִישׁ בְּתִבּוּאָה' וְזִיתִים דְּלֹא מְסַתְּפֵר לְזִמְרָן כֹּן
הוּאִיל וְהֵן רְאוּנֵן קוּדָם ה"ש שְׁלֵהֵן אָבֵל הַשְּׁתָא דְגִלִי קָרָא אַחַג הָאֶסִיף דְּבְתִבּוּאָה וְזִיתִים
נְמִי אֲזֵלִין בְּתֵר ה"ש אִפ"ת דְּלְעֲנִין מְעַשֵּׂר מַיְיֵרִי מ"מ פִּינֵן דְּקוּדָם ה"ש נְמִי רְאוּנֵן וְאִפ"ה
לֹא אֲזֵלִין בְּהוּ לְעֲנִין מְעַשֵּׂר עַד הַבָּאָת שְׁלִישׁ מַגְזָה"כ מֵהַשְּׁתָא יוֹתֵר רְאוּי לְמַדְרֵשׁ לְהֵאִי
קָרָא דְשְׁנַת הַשְּׁמִיטָה דְעֲנִין הַבָּאָת שְׁלִישׁ אֲזֵלִין בְּהוּ לְגַבִּי שְׂבִיעִית אִע"ג דְּרְאוּיִן קוּדָם
לְכֹן אִפ"ה גְּזָה"כ כֹּן כְּדִאֲשַׁכְּחֵן הֵכִי גְבִי מְעַשֵּׂר מְלִמְדֵרֵשׁ דְּכָר חֲדָשׁ דְּתְשַׁמִּיט וְתִיזֵל עַד
חֲה"ס דְשְׁנַת ח' מַה שְׁלֵא מְצִינוּ בְּמִקּוּם אַחַר כִּיּוֹצֵא בּוּ שְׁתָּהָא שְׁנָה נְכַסְּתָּ בְּחִבְרָתָהּ כְּלָל:
קַצִּירְכֶם אֲמַר רַחֲמָנָא וְלֹא קַצִּיר נְכָרִי.

כְּתִבוּ הַתּוֹס' וְאִע"ג דִּירוּש' הִיא לְהֵם מְאָבוּתֵיהֶם כְּדָאֵמ' בַּע"ז פ"ד (דָּף נ"ג) דֵּא"ר
וְאֲשִׁירֵיהֶם תִּשְׁרְפוּ בְּאֵשׁ מְכַדִּי בְּרוּשָׁה הִיא לְהֵם מְאָבוּתֵיהֶם וְאִין אָדָם אוֹסֵר דְּכָר שְׂאִינוּ
שְׁלוֹ מ"מ יֵשׁ לוֹ בְּמַה שְׁזַרְע וּמ"מ דִּיִּיק הֵתָם שְׁפִיר מְאֲשִׁירוֹת מְדוּרוֹת רֵאשׁוּנִים.

\$\$\$ צִיּוֹר בְּסִפְרָא \$\$\$\$ וְאִי מַאי קְאָמַר אֲדַרְבָּה אֲשִׁירוֹת שְׁמִדוּרוֹת רֵאשׁוּנֵי קוּדָם שְׁנִימֵן
לְאֲבָרְהֶם הִי' יְכוּלִין לְאֶסְנ' וְלִק"ל הֵתָם אֱלֵא עַל אֲשִׁירוֹת שְׁלֵאֲחַר שְׁנִימֵן הָאֶרֶץ לְאֲבָרְהֶם
נְאִי יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּמַה שְׁזַרְע וְנָטַע לִק"מ הָא נִוְדָא יְכוּל לְאֶסְרוֹ כִּינֵן שְׁיֵשׁ לוֹ חֵלֶק בּוּ ש
וּל"ל דִּק"ל מְדָאֵמ' תּוֹרָה וְאֲשִׁירֵיהֶם תִּשְׁרְפוּ בְּאֵשׁ הַכֹּל בְּמִשְׁמַע וְאִפִּי' אֵילָן הַעוֹלָה מְאִילִיו
וְזֵה אֵין לְנְכָרֵי חֵלֶק בּוּ כִּינֵן דְּלֹא טָרַח לְנָטְעוּ.

הָא לִיתָא דְּהַעוֹלָה מְאִילִיו לִכ"ע אֵינוּ אֶסוּר מְשׁוּם אֲשִׁירָה הוּאִיל וְאִין בּוּ תְּפִיסַת יְדֵי אָדָם
כְּדָאֵמ' בַּפ"ג דַּע"ז (דָּף מו) בְּסוּגְיָא דְנְכָרֵי הַעוֹבְדִים אֶת הָהָרִי: וּל"נ דְּוְנִוְדָאֵי כָּל הַתְּבוּאָה
וְהָאֵילָנוֹת שְׁהִי' בֵּא"י בְּשַׁעַת פְּנִיס' לְאֶרֶץ ה"ל יִשְׂרָאֵל וְנְכָרֵי שְׁוֹתְפִי' בּוּ דֵּישׁ לְנְכָרֵי חֵלֶק
בְּמַה שְׁזַרְע וְנָטַע וּמ"מ לְמ"ד יֵשׁ בְּרִירָה נוּטֵל יִשְׂרָאֵל חֵלְקוֹ וּמִן תֵּר דָּאֵמ' זֵהוּ חֵלְקוֹ הַמְּגִיעוּ

וכדמתנן רפי"א דחולין (ד' קל"ה) ישראל ונכרי שלקחו שדה בשותפות טבל וחולין מעורבין זה בזה דברי רבי משום דס"ל אין בריה רשב"ג א' שלו חייב ושל נכרי פטור דס"ל י"ב פדמפ' התם וה"נ חצי אשירו' המגיע לחלקו של ישראל למ"ד י"ב מותר ור"א דקשיא ליה אמאי א"ר נאשריה תשרפון.

לטעמא אגזיל דס"ל י"ב בפ"ט דבכורות (נז) גבי אחים שחלקו לענגן מעשר בהמה דאם קו ט' פנגד ט' אמ' זהו חלקו המגיעו דגש בריה משום הכי ק"ל אמאי אמר רחמנא לשרוף פל האשירו' יטול הישראל חציים לחלקו ולישתרי.

ואע"ג דהא דר"א אגזיל התם אליבא דרב דא' ישראל שזקף לבינה כו' ומפיק לה ר"א מתחילתה של א"י והא רב אין בריה ס"ל בפ"ה דביצה (נז לח) גבי ב' שלקחו חביו' ובהמה בשותפות מ"מ א"ל הא דפריה אין א"א דשא"ש לאו אליבא דרב ס"ל א"ב פריה אלא למאי דס"ל י"ב ואליבא דרב מוכח לה מהא דמסיק התם בבביתולא בעלמא סגי וסבריא דרב פהנא ס"ל כמ"ד א"ב נאפני' לאחר חלוקה חלקו של ישראל פחלקו של נכרי דמי מש"ה ק"ל קצירכם אמר רחמנא ולא קציר נכרי: קצירכם ולא קציר נכרי ומשמע קמו שמשמעט קציר נכרי ה"ה נמי של הפקר דהא לאו קצירכם הוא.

וק"ל לפי"ז אין עומר בא בשביעית שהכל הפקר ותנן בפ"ד דשקלים שומר ספיח' בשביעית נוטלין שקרן מתרומת הלשפה ואשומרי ספיחין לצורף העומר קאי דאמ' בפ"י דב"מ (נז קי"ח). מיהו י"ל דקצירכם אינו ממעטו אלא של נכרי לחוד אבל של הפקר אע"ג שאינו של ישראל הואיל ואינו של נכרי אינו ממעט וכה"ג צ"ל גבי הא דאמ' רפ"ק דבכורות (נז ב') דממעט שנתפי' נכרי מן הבכורה משום שנתאמ' בישראל אבל לא באחרים מ"מ משמע דשל הפקר חייב בבכורה מדאמ' התם רב מרי בר רחל הנה מקנה אונגיהו לנכרים וטורח זה למה יפקירם וממילא יהי פטורין מן הבכורה אלא נדאי אין דין הפקר שנה לדין של נכרי בכל מקום אע"ג שיש מקומות ששון הן ובח"א תבאר זה: מיהו בלא"ה אין זה קושיא דיהא שביעית פטור מן העומר מטעם הפקר הא בלא"ה פריה בפ"ט דמנחו' (נז פ"ד) דלאכלה אחר רחמנא ולא בשרפה ומשני רחמנא אמר לדורותיכם אלמא א"א לבטל עומר בשביעית מיהו ק"ל הא קצירכם מ"ל להא דדרוש בפ"ב דפסחים (נז כ"ג) דחדש מותר בהנאה אע"ג דא"ר אפנהו כ"מ שנתאמר לא תאכל אסור בהנאה משום שנתאמר קצירכם שלכם יהא.

נאפני' לחזקני' דל"ל התם דר"א מפר' התם לקצירכם דכל ישראל משמע והכי מפרש התם לתרומתכ'. מ"מ כ"ע לא דרשי לקצירכם קציר נכרי והתוס' הקשה התם הא איצטרף לכדדרשינן בפר"י (נז ע"ב) קצירכם ולא קציר מצוה וחזקני' נמי לשני הכי ותי' מדלא כתי' ראשי קצי' והמ"ל קצירך וכת' קצירך ש"מ תרתי.

נאפתי תקשה ומגלן למדר' ולא קצי' נכרי דהא תלתא לא ש"מ שהרי ליכא אלא תרי תורא: ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול ק"ל אמאי מעיקרא לא אכול הא אפי' דבר טמא אישתרי להו בז' שפכשו כ"ש חדש דהא אמר בפ"ק דחולין (נז י"ז) בעי ר"י אברי בשר נחירה שהכניסו ישראל עמהם לארץ מהו ומתמה אימת אלימא בז' שפכשו השתא דבר טמא אישתרי להו דכתיב ובתים מליאים פל טוב וא' רב קדלי דחזירי בשר

נחירה מיבעי וקאמ' אלא לאחר מפאן מיהו לשנויי בתרא דהתם פי אישתרי שלל של נכרי דידהו ל"א.

א"ש הא דמעיקרא ל"א פיון דא"י מוחזקת היא ה"ל פדידהו ואע"ג שיש לנכרי נמי חלק במה שזרע הא ס"ל לחברי דר"כ דאין בריה וכדפינ' בסמוך ולשנויא קמא דהתם דאינו מחלק בין שלל של נכרים לדידהו הא דמעיקרא לא אכול לאו משום איסור חדש אלא דל"צ שהיו מסתפקין עדן מן הפן שבכליהם פדאמ' בסוף פ"ק דקדושין (דף ל"ח) אדמ"ד משיב לאחר ירושה וישיבה משמע עי"ל דלא הותר להם אלא איסור שא"א לבוא לעולם ליד היתר כמו בשר נחירה ודבר טמא אבל איסור שאפ"ש לבוא לידי היתר כמו חדש לא דלמה לו למיכלו בעודו עומד באיסור ותדע דהא א' בפ"ב דכתובות (דף כ"ה) דבו' שפכשו נתחייבו בחלה ואמאי הא אפי' דבר טמא אישתרי להו.

ול"ל דנתחייבו בחלה היינו אם גילגול בז' שפכשו והניחו לאחר מפאן פדמשיני אאברי בשר נחירה דפשטא דקרא משמע שאם אכלו מיד שפאו לארץ נתחייבו בחלה פדכתיב בבואכם אל הארץ וגו' והי' באכלכם מלחם הארץ וגו' אלא ודאי איסור שיש לו תקנה לבא לידי היתר לא הותר להם ונהרי עיפה הטבולה לחלה יש לה היתר ע"י הפרשה והא דתנו רפ"ק דערלה עת שפאו אבותינו לארץ מצאו נטוע פטור נטעו אע"פ שלא כפשו חיי' והא ערלה אין היתר לאיסורו צ"ל דמירי במצניע מפי' הללו של ערלה לאחר ז' שפכשו: וראיתי להרמב"ן בפ"י התורה על פסוק זה ובתים מלאים כל טוב שפי' כי הטובה שהוא שפל מה שימצאו בבתים מותר להם אפי' היו שם דברים הנאסרים כגון פתלי דחזרי או פרמים נטועים פלא' או ערלה כו' והשליט אותם בכל הנמצא בארץ במותר ובאסור.

הנה הותר להם כל האיסורים זולת איסור ע"ז כו' והנה ההיתר הזה עד שאכלו שלל אויביהם וי"א ז' שפכשו וכ"כ בגמ' פ"א ממס' חולין. ומדבריו למדנו שאפי' איסור ערלה הותר להם ובע"כ ההיא דפ"ק דערלה עת שפאו כו' מירי במצניע לאחר ז' שפכשו וכדפי'.

ובשם הרמב"ם פתב שפל חלוצי צבא משנכנסו לגבול נכרי מותר להם לאכול נבילות וטרפות ובשר חזיר וכיוצא בהן אם רעבו ולא מצאו מאי לאכול אלא מאכלי האסורים וכן שותה יי"נ.

מפי השמועה למדו ובתים מלאים כל טוב ערפי חזירי וכיוצא בהן. ולפ"ד דמשני חלוצי צבא של דורות לשל פכבוש לא הותר לכולן אלא בשעת הדחק שאין להם מה לאכול משל היתר.

א"ש הא דמעיקר' לא אכלו דמירי בשהי' להם של היתר מיהו ק"ל דלפ"ד מאי פריד' אהיהא דאברי בשר נחירה אלימא בז' שפכשו השתא דבר טמא כו' מאי קושיא הא דבר טמא לא אשתר להו אלא בשעת הדחק שאין לו מה לאכול אבל אבר בשר נחירה דמבעי' לי' משום שמא הואיל אישתרי קודם לכן אישתרי לה"ט אפי' שלא בשעת הדחק שרי ול"ל לדחוקי בלאחר מפאן.

אָלאַ ודאי בז' שְׁכַבְשׁוּ בְּכָל עֵינֵן שְׂרֵי לְהוֹ: ומ"מ נ"ל דַּאִין לְלַמּוּד מְהֵם לְשַׁאֲר חֲלוּצֵי צָבָא לְהַתִּיר לְהֵם דְּבַר אִסּוּר כְּלָל דְּאַצְלָם הוֹרָאת שְׁעָה הֵיחָתָה וְגַם הֶרְמַבְ"ן הַשִּׁיג עָלָיו בְּזָה וְאִין זֶה מְקוּמוֹ: דָּף יג ע"ב אַל תִּקְרָא לְשֵׁלֶשׁ אָלָא לְשֵׁלִישׁ.

הק' התוס' דהשתא הדרא קושני' דלעיל לדוכתא דילמא לא עיגיל כלל ואמר רחמנא תשמט ותזיל עד חה"ס. ותי' דהאי תנא ל"ל דרשא דלעיל וק"ל א"כ תקשה לי' הא דפריה לעיל שנת השמיטה מאי עבידתה בחה"ש ח' היא.

ולמאי דפרישת לעיל ניחא דאי מהאי קרא דנעשת ה"א ה"מ לענן מעשר אכל לענן שבעי' אפי' קודם לכן נמי וכדפי' לעיל גפי' קרא דבצאת השנה א"נ דאי מהאי קרא דנעשת ה"א דאפי' ענבים בטר שליש אולינו בין למעשר ובין לשביעית דענבי' ג"כ בכלל ונעשת את התבואה דגם הן תבואה פדכתיב ותבואת הפרם ולפיכך כ"ר שנת השמיטה בחה"ס למימרא דלענן שביעי' נמי בטר הבאת שליש אולינו מיהו דוקא בתבואה וזתים מדתלה רחמנא לתבואה של חה"ס אחר שנת השמיטה ש"מ מפני פיון שנקצרת בחג בידוע שהביאה שליש לפני ר"ה דאפתי שביעי' היא וקא ליתא אלא בתבוא' וזתים בלבד אבל בענבים לא דבהו לא פסיקא לן הא כדפי' לעיל: כיצד הוא עושה צובר גרנו לתוכו ק"ל הא בפ"ג דמנחות (דף לא) תניא אר"ש שזורי פ"א נמערב לי טבל בחולין ושאלתי את ר"ט ואמר לי קח מן השוק ועשר עליו קסבר דאורייתא ברובה בטל ורוב ע"ה מעשרין הן וה"ל פתורם מן הפטור על הפטור והשתא פיון דר"ש שזורי ס"ל יש בילה ל"ל ליקח מן השוק יצפור גרנו לתוכו ונמצא מעשר מן החיוב שבתערבות על החיוב שבו ודוחק לומר דר"ט סבר אין בילה ולא רצה ר"ש שזורי להורות פדכריו במקום ר"ט רבו ועוד דהתם מיייתי להא דר"ש שזורי דפול המצרי דשמעתין וא' ר"ח התם כ"מ ששנה ר"ש שזורי הלכה פמותו ובתר הכי מיייתי הא עובדא דטבל שנתערב בחולין ומסתפק שם אי הלכה פמותו ובר"פ אין וקשני' בה ר"ח מסורא פשיטא מי קא' הלכ' פמותו במשנתינו כ"מ ששנה קא' והשתא איך אפשר לומר דהלכה פמותו בהא עובדא ובהא דפול המצרי הא ה"ל תרתי דסתרון אהדדי דמהא ש"מ דאין בילה ובהא דפול המצרי ס"ל דיש בילה דל"ל דהא דקבע הלכה פמותו פי האי עובדא לא קאי אהא דש"מ אין בילה דבהא דבילה ודאי הלכה פרש"ש משמני' דנפשני' דס"ל יש בילה גפי' פול המצרי אלא קבע הלכה במאי דש"מ מהאי עובדא רוב ע"ה מעשרין הן ועוד דפריה התם ולימא קח מן הנכרי ומשני קסבר אין קנן לנכרי בא"י להפקיע מן המעשר וה"ל מן החיוב על הפטור ובהא קבע הלכה פהאי עובדא.

הא ליתא דהתם איפא חד לישנא להיפ' דא"ל קח מן הנכרי דיש קנן ולא מן השוק דאין רוב ע"ה מעשרין והשתא הא דקבע ר"פ הלכה פמותו לא מסיימי אי אלישנא קמא דאין קנן ורוב ע"ה מעשרין אי אלישנא בתרא דיש קנן ואין רוב ע"ה מעשרין \$\$\$ציוור בפסר\$\$\$ והשתא נפל פיתא בבירא דאין שום נ"מ בהאי פסקא דר"פ פיון דלא פ"א אהאי לישנא קבע הלכה אי אקמא דש"מ הכי אי אבתרא דש"מ איפכא.

ובע"כ הא דפסק ר"פ פהאי עובדא אינו (שלא) [צ"ל אלא] מה דש"מ לתרתי לישני דהיינו דאין בילה דבין אי א"ל קח מן השו' או מן הנכרי עכ"פ ש"מ אין בילה דאי יש בילה טורח זה למה יצפור גרנו לתוכו דהא דקא' הגמ' קסבר מדאוריית' ברובה בטל הא

מִקְלָתָא דְפִשְׁטָא הִיא דְבְטֵל בְּרִנְבָא וְהָאִי קְסָבֵר אֶסּוּף דְבְרִי קָא גְרִיר קְסָבֵר מְדְאוּרִינְתָא
בְּרִנְבָא בְטֵל וְרוּב ע"ה מְעֻשְׂרִין פִּי קְסָבֵר דּוּב ע"ה מְעֻשְׂרִין וּלְאַפּוּקִי מְלִישְׁנָא בְתָרָא
דל"ל הָא רִנְבָא וְכִינּוּ דְרוּב ע"ה מְעֻשְׂרִין מְמִילָא ש"ד לְעֻשָׁר מְשָׁל ע"ה דְהָא מְדְאוּרִינְתָא
לכ"ע בְּרוּב בְטֵל וּמְהַשְׁתָּא לִיפָא שׁוּם נ"מ בְּמַאי דְפָסֵק ר"פ פִּי הָאִי עֲנֹבְדָא אֶלָּא בְהָא
בְלִבְד דש"מ דְאִין בִּילָה וּא"כ קִשְׁיָא הִלְכְתָּא אֶהֱלְכְתָּא דְהָא רְש"ש בְהָא דְפּוֹל הַמְצָרִי ס"ל
דִּישׁ בִּילָה: וי"ל דע"כ ל"ק רְש"ש דִּישׁ בִּילָה אֶלָּא בְטֵבֵל דְרַבְּנָן כְּמוֹ פּוֹל הַמְצָרִי אֶבֶל
בְטֵבֵל שֶׁל תּוֹרָה כְּגוֹן שֶׁל דָּגָן לֹא.

וכה"ג מְצִינּוּ בְשִׁילְהִי פ"ה דְבִיצָה (דף לח) דְאִיפָא לְמ"ד בְּשֶׁל תּוֹרָה אִינוּבְרִינְהָ וּבְדְרַבְּנָן
יֵשׁ בְּרִינְהָ וְהָהוּא טְבֵל שְׁנִתְעַרְבוּ בְּחֻלִּין טְבֵל שֶׁל תּוֹרָה הִי וּלְפִי"ז פָּסֵק ר"פ פְּתִרְוֹנִינְהוּ
כְרִש"ש דְבְדְרַבְּנָן יֵשׁ בִּילָה וְכֵהָהוּא עֲנֹבְדָא דְבְשֶׁל תּוֹרָה אִין בִּילָה וְהָא דְפְרִיף אֶשְׁמוּאֵל
דַּאמ' הִלְכָּא כְרִש"ש מְהָא דַּאמ' לְכָל אִין בִּילָה וְלֹא מְשַׁנֵּי דֵהָהוּא דְאִין בִּילָה מִיְיָרִי בְשֶׁל
תּוֹרָה דְנוּקָא הִינּוּ מְשׁוּם דְשְׁמוּאֵל סָתֵם וְכִייל לְכָל אִין בִּילָה דְמְשַׁמַּע אִפִּי בְדְרַבְּנָן בִּילָה
ל"ל: וּכ"ת דַּאפ"ת דְהָאִי עֲנֹבְדָא דְטְבֵל שְׁנִתְעַרְבּ בְּחֻלִּין בְטֵבֵל שֶׁל תּוֹרָה מִיְיָרִי אִפ"ה
כִּינּוּ שְׁנִתְעַרְבּ חִזּוּר עֲכָשְׁיוּ לְהִי' טְבֵל דְרַבְּנָן דְהָא מְדְאוּרִינְתָא בְּרִנְבָא בְטֵל וְאִי בְדְרַבְּנָן יֵשׁ
בִּילָה אִפְתִּי תִקְשָׁה ל"ל לְמַמ' קַח מִן הַשּׁוּם יִצְבֹּר גְּרָנוּ.

י"ל כִּינּוּ שֶׁהִי טְבֵל שֶׁל תּוֹרָה קוֹדֵם שְׁנִתְעַרְבּ אִפִּי שְׁנִתְעַרְבּ לֹא פָקַע מִיְיָרִי שֵׁם טְבֵל שֶׁל
תּוֹרָה מִש"ה לֹא סְמְכִינּוּ אֲבִילָה תַדַּע דַּה"מ ל קַח מְעַצִּין שְׁאִינּוּ נְקוּב אוּ מְשָׁל ח"ל. אֶלָּא
ע"כ ה"ט דְהָא דְטְבֵל שְׁנִתְעַרְבּ בְּחֻלִּין דְמִי לְחִיּוּב שֶׁל תּוֹרָה וְה"ל כְּמַפְרִישׁ מִן הַפְּטוּר עַל
הַחִיּוּב כַּמ"ש הַתּוֹסֵף שֵׁם.

וה"ג לְעַנְיָן אִין בִּילָה הַטְבֵּל שְׁנִתְעַרְבוּת זֶה דְמִי לְחִיּוּב שֶׁל תּוֹרָה וְאִין בִּילָה בְשֶׁל תּוֹרָה:
וּנ"ל שְׁיֵשׁ לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׁיֵשׁ לְחִלְק דְהָא דְבִילָה בֵּין שֶׁל תּוֹרָה לְשֶׁל דְבְרִינְהָ מְהָא דְתַנּוּ
בְפ"ה דְדַמַּי הַלּוּקֵחַ מִן הָעַנִּי וְכֵן הָעַנִּי שְׁנוּתְגִין לוֹ פְּרוּסַת פֶּת אוּ פְלַחִי דְבִילָה מְעֻשָׁר
מְפָל א' וְאֶחָד וּבִתְמָרִים וְגִרּוּגָרוֹת בּוֹלֵל וְנוֹטֵל וְאָמַר' עֲלֵה בִירוּשְׁלַמִי ר יוֹס' בְּשֵׁם ר"ש
בְּדַמַּי הַתִּירוּ פִּי הָא דְסְמְכִינּוּ אֲבִילָה דְנוּקָא בְּדַמַּי שְׁפָל עֵיקְרוּ אִינּוּ אֶלָּא מְדְרַבְּנָן וְאִע"ג
דל"ד לְגַמְרִי לְהָא דְרְש"ש דְלִדִּידִן' אִפִּי דְרַבְּנָן כְּמוֹ הִיא דְפּוֹל הַמְצָרִי סְמְכִינּוּ אֲבִילָה
וְאִילוּ בְהָאִי דְפ"ה דְדַמַּי לְפִי הִירוּשְׁלַמִי בְּנוֹדַי טְבֵל דְרַבְּנָן כְּמוֹ תְמָרִים וְגִרּוּגָרוֹת לֹא
סְמְכִינּוּ אֲבִילָה אֶלָּא דְנוּקָא בְּדַמַּי שְׁלֵקָהּ הוּא דְסְמְכִינּוּ אֲבִילָה מ"מ בְּהָא שְׁוִין לְחִלְק בֵּין
שֶׁל תּוֹרָה לְשֶׁל דְבְרִינְהָ וּנ"ל דְבָהָא פְּלִיגִי דְרְש"ש לֹא גָזַר שֶׁל דְבְרִינְהָ אִטּוּ שֶׁל תּוֹרָה
וְתַנָּא דְפ"ה דְדַמַּי גָּזַר הָא אִטּוּ הָא וְלֹא הִקְיָלוּ אֶלָּא בְשֶׁל דְמַאי דְקִיל טְפִי דְלִית צִיָּה עֶקֶר
בְשֶׁל תּוֹרָה כָּלֵל מִיָּהוּ בְּדַמַּי אִפִּי בְשֶׁל דָּגָן דְנֹדַי שְׁלוּ מַה"ת אִפ"ה נ"ל דְלֹא גָזַר בְּדַמַּי
שְׁלוּ מְדַתְנִי רִישָׁא הָעַנִּי שֵׁן"ל פְּרוּסַת פֶּת וּפְלַחִי דְבִילָה מְעֻשָׁר וְכָל א' וָא'.

וּמְשַׁמַּע דַּה"ט דְפְרוּסַת פֶּת מְשׁוּם שְׁאִין נְבָלְלִין יָפָה דְוּמָיָא דְפְלַחִי דְבִילָה דַּע"כ טַעְמָא
מ"שֶׁה הָנִי הָא אִם הִי נְבָלֵל יָפָה יֵשׁ בִּילָה אִע"ג דְמְעֻשָׁר וְדַאי שֶׁל פֶּת מַה"ת הוּא וּש"מ
דס"ל לְהָאִי תַנ' דְבְנוֹדַי אִפִּי בְדְרַבְּנָן אִין בִּילָה וּבְדַמַּי אִפִּי בְשֶׁל תּוֹרָה יֵשׁ בִּילָה לְהָאִי
תַנָּא דְפ"ה דְדַמַּי.

מיהו לרש"ש כל בדרבנן אפי' בנדאי כמו פול המצרי יש בילה וְהָא דמוקי הירושלמי להא סיפא דבתמרים וגרוגרות בולל ונוטל בדמאי דוקא ה"ל לאוקמי אפי' בנדאי ורש"ש היא דכל בדרבנן אפי' נדאי יש בילה.

י"ל דמתני' קשית' דאי בנדאי רישא דתני פרוסת פת דומי' דפלחי דבילה דה"ט משום דאין נבללין ת"ל דאפי' נבלל פרוסת פת דהוי טבל של תורה אין בילה. א"ו ש"מ מתני' בדמאי איירי מיהו בלא"ה לק"מ הא דלא אוקי לה בנדאי ור"ש היא משום דכנולה מכילתא וכל האי פירקא לפני בבא זו וילאחרי' בדמאי איירי אם אי' דההיא בבא איירי מנדאי לא ה"ל למיתנא התם: מ"מ אפתי ק"ל על תי' זה דהא להאי לישנא דא"ל קח מן השוק דהיינו דמאי ש"מ דטבל זה שנתערב בחולין ודמאי בני חיובא פהדדי נינהו ולא ה"ל כמפריש מן הפטור על החיוב כמו טבל של ח"ל ושל עציץ שאינו נקוב דחשיבי להו לגבי טבל זה המערב כמו מן הפטור על החיוב כמש"כ לעיל בשם התוס' וכיון דכהדדי נינהו וְהָא אפי' רבנן דמתמרי בבילה דאפי' בדרבנן אין בילה בההיא דתמרים וגרוגרות דבולל דוקא בדמאי אבל בנדאי לא ואפ"ה בדמאי שונדאי שלו מה"ת יש בילה כדמוכח האי דפרוסת פת וכדפי'.

ש"מ דמאי שלתורה קיל מנדאי טבל דרבנן וכיון דס"ל לרש"ש יש בילה בנדאי טבל דרבנן גבי פול המצרי כ"ש דיש בילה בדמאי של תורה דבהא לא שמעינן דפליגי רש"ש ורבן אלא מאי דלמר חשיב לי' קיל או חמיר ה"ה למר וכמו דס"ל לרש"ש יש בילה בדמאי של תורה ה"ה ממילא נמי לטבל שנתערב בחולין יש בילה דהא פהדדי חשיב להו ועוד כ"ש הוא מנדאי של דבריה' דחמיר בדמאי של תורה ומטבל זה ואפ"ה יש בילה לרש"ש: והשת' הדר גושפי' לדוכתא ל"ל לממ' קח מן השוק.

טורח זה למה יצבור גרנו לתוכו עוד י"ל דרש"ש ס"ל דיש בילה אפי' בשל תורה וְהָא דלא תיקון ע"י צבירת גורן לאו משום דאין בילה ושפא יעלה החולין ביזו וכדפיר"שי התם דהא ל"ח דנדאי יש בילה אלא מש"ה א"ל קח מן השוק או מן הנכרי משום דאלו הי' מפריש מני' ובי' ע"י צבירת גורן משום דיש בילה הי' מפסיד.

שהי' צריך להפריש תרומת מעשר על הכל אפי' על חולין שבתערוכת זה והי' מפסיד כשיעור ת"מ של החולין אבל כשמפריש ממקום אחר מן השוק או מן הנכרי אינו מפריש ת"מ אלא שיעור המגיע לשל טבל לבד ולא לשל חולין וכי הא דתנן בפ"ג דמסכת חלה זיתי מסיק שנתערבו עם זיתי ניקוף ענבי בציר עם ענבי עוללות אם יש לו פרנסה ממקום א' מוציא לפי חשבון.

פי' דזיתי ניקוף וענבי עוללות ממתנות עניים הן ופטורין מן המעשרות. וה"ל טבל שנתערבו עם החולין ואם לא מוציא תרומה ותרומת מעשר לכל והשאיר מ"ש ומ"ע לפי חשבון וה"נ דכונת' וכדפי': מיהו אפתי להאי פי' ק"ל דמאי מספק' לי' אי הלכה כרש"ש בהאי עובד' דטבל שנתערב בחולין פשיטא דהלכתא כנותי' דהא לא קמ"ל מידי אלא פי' הא מתני' רפ"ג דחלה וְהָא סתמא היא וליכא מאן דפליג עלי': וי"ל דהא דמספקא לי' אי הלכה כרש"ש היינו במאי דס"ל דמדאורייתא ברובא בטל לאפוקי מדר"י דס"ל בכל מקום מין במינו אינו בטל ולדידי' מן התורה לא בטל מין במינו אפי' לקולא כדאמר ר"י בפ"ח דזבחים (דף עח) גבי דם קדשים שנתערב בדם בהמה או חי' אין דם מבטל דם

ואפ"י טיפה של דם קדושי בכלי גדול של דם חולין אינו בטל וכשר לזריקה דמין במינו לא בטל ומקרא נ"ל לר"י הא בפ"ג דמנחות (דף כב) מולקח מדם הפר ומדם השעיר הדבר ידוע שדמו של פר מרובה משל שעיר מפאן למין במינו לא בטל וא"כ אפי' נתערב מעט טבל בהרבה חולין במין במינו יכול להפריש ממקום אחר של חיוב ואין פאן משום מן החיוב על הפטור דהטבל שבתערובת זה נמי בר חיוב מן התורה הוא ולא עוד בע"כ א"א להפריש עליו ממקו' אחר מן הפטו' מן התורה פגון מן השוק או בשל נכרים למ"ד יש קננו דה"ל מן הפטור על החיוב פינו דטבל זה אינו בטל ברוב חולין מה"ת קמ"ל דמה"ת אפי' מין במינו בטל אלא מדרבנן הוא דאינו בטל מש"ה צרי' לעשר מן השוק או מן הנכרי דווקא וסגי לי בהכי ואעפ"י שהתוס' פי' התם דלר"י חטים בחטים בטל מדא"ר"י אף מעליו את המזנומע בק"א ולא אר"י מין במינו לא בטל אלא בדבר המתערב פגון קמח בקמח י"ל ההי' דרש"ש נמי קמח בקמח איגרי ואפ"ה דמיגרי חטים בחטים נמי א"ש דהא גופי' קמ"ל דעכ"פ חטים בחטים בטל וגם לתי' התוס' השני הת' נמי א"ש אלא שלא רציתי להאריף בזה והדבר מוכן מאליו וא"כ א"ש לפי"ז הא דלא סמיך רש"ש אביקה משום הא דפ"ג דחלה שלא יהי' צריף להפריש על הפל גם הא דמספקא לי' אי הלכה פמותו משום הא דמין במינו: הפל הולף אחר גמר פרי'.

הקשו רש"י ותוס' שמואל דאמר פמאן הא בין רש"ש בין רבנו אזלי בתר השרשה ולכאורה י"ל שמואל דאמר כר"ש דאמר לקמן אתרוג בת ו' שנקנס לז' פטור מן המעשר ומן הביעור שאין לה דבר שחייב במעשר אא"כ גדל בחיוב ונלקט בחיוב ובת ז' שנקנס לח' פטור מן המעשר ומן הביעור שאין לה דבר שחייב בביעור אא"כ גדל בשביעית ונלקט בשביעית והאי נלקט דקאמ' היינו גמר פרי כדפי' התוס' גבי אתרוג שנה לאילן לשביעית ואע"ג דר"ש בעי' תרתי גדל בחיוב עם נלקט בחיוב אבל בחד צד לחיוב אזל לקולא לעגנו מעשר ושביעית פינו דחד צד פוטרו לגמרי אזלינן בתר צד הקל שבו ה"מ לעגנו מעשר ושביעית אבל לעגנו חדש וישן ומ"ש ועני' שגדל בשנה זו ונלקט בשני' פינו דע"כ הו' טבל מב' צדדים מצד הגדל והנלק' וסגיב במעשר וא"א לה לילה בהם אחר ב' צדדים דהמפריש מן החדש על הישן או איפקא לא עשה ולא כלום וכן בשנת מ"ש אם הפריש מ"ע או איפקא לא עשה כלום ובע"כ צריף אתה לתפוס צד אחד ולהניח צד השני לגמרי לר"ש.

ולשמואל דקאי פנותי' אין החיוב חל עד שעת גמר פרי דהיא שעתא גומר להביא לידי חיוב מש"ה אזלינן בתר גמר פרי להני מילי ואע"ג דר"ש אמר לעגנו אתרוג מ"מ נלמד ממנו לעגנו אורז והשאר דאזלינן בתר השרשה וגמר פרי לעגנו מעשר ושביעית דבעינו נשרש וגדל בחיוב וה"מ לעגנו שביעית ומעשרות ושביעית אבל לעגנו חדש וישן ומ"ש ועני' גמר פרי עיקר ותדע לה דשמואל דאזיל אחר גמר פרי לאו אהאי מתנינן דהאורז ודנסן לחוד קאי אלא אפי' אאילנות נמי קאי דהא אמר בסמוך ואי אמר הפל הולף אחר גמר פרי ה"א אפי' תבואה וזיתי' נמי ש"מ דהא דשמואל קאי נמי אכל פירות אילן חוץ מתבוא' וזיתי' דילפינן לעי' מקר' דהולכין בהן אחר שלישי דאל"כ הל"ל ה"א אפי' בתבוא' ואילן נמי והני זית נמי בכלל אילן דקאמר אלא ודאי ש"מ דהא דשמואל אכל אילן נמי קאי חוץ מתבואה וזיתי' לחוד וכדפי'.

והא דמסיים לקמן קמ"ל הלכה כר"ש שזוירי במאי דפליג דמשמע דל"מ שמואל אלא במיני קטניות דפליגי בהו רש"ש ורבנן ל"ד מדאמר תחילה הוי אמינא אפילו תבואה וזיתים וכדפי' והאי במאי דפליגי קאי אר"ש דלקמן דאזל באילן בתר גדל ונלקט בחיוב דהיינו גמר פרי לענן שביעית ומעשר דשביעית ומ"מ לענן חדש וישן ומ"ש ועני בע"כ אזיל לאחר גמר פרי לחוד וכדפי' אפ"ה בתבואה וזיתים מודה דאזלינן בתר שלישי.

ומיהו למאי דאפרש לקמן דר"ש ל"ק דבעינן גדל ונלקט בחיוב אלא באתרוג לחוד מטעמא שאכתוב שם א"כ הא דשמואל א"א דאזלא אדר"ש: דף יד ע"א לפל אין ביולה ל"ל פירש"י מדאמ' שמואל הפל הולף אחר גמר פרי אשמועינן דהאי דאמ' הלכה כרש"ש לאו משום ביולה אלא משום דכולה חדש אבל ביולה ל"ל דאי אית ליה ביולה אמאי אשמועינן הפל הולף אחר גמר פרי וק"ל דמ"מ ה"א דאית לי ביולה ונ"מ בהא דאחר גמר פרי לאו אהא דרש"ש קאי דמיירי בהשריש לפני ר"ה ולאחר ר"ה ולענן חדש וישן אלא לענן שני נכנסת לג' ולגבי מ"ש ועני קאי דאי אזלת אחר השרשה מפריש מ"ש קמ"ל אחר גמר פרי ומפריש מ"ע א"נ נ"מ נמי לענן חדש וישן ואע"ג דס"ל יש ביולה מ"מ בנשרש מקצתו לפני ר"ה ומקצתו לאחר ר"ה לרש"ש דאזיל בתר השרשה צריף צבירת גורן לתוכו כדי שיהא נבלל וקמ"ל שמואל דהולף אחר גמר פרי וא"צ צבירת גורן דהפל הוי חדש ועק"ל אי לא אשמיענן לכל אין ביולה ה"א הא דאמר הולף אחר גמר פרי אפי' בתבואה וזית' נמי ואפי"ה קמ"ל הלכה כרש"ש דיש ביולה: דנ"מ היכא שגמר פרי שלהם הי' בב' שנים ונתערבו זה עם זה דמעשר מיני' ובי' ע"י צבירת גורן קמ"ל לפל אין ביולה ומחשת' ע"כ הא דאמ' הלכה כרש"ש אחי לאשמועינן דהלכה כמותו במאי דאמ' מערבין הנשרשים לפני ד"ה עם הנשרשים לאחר ר"ה משום דהפל הולף אחר גמר פרי ודווקא במאי דפליגי אבל לא בתבואה וזית': מה גורן ויגב כו'.

פי' רש"י באספה מגרנה מיקבד מכאן סמכו חכמי לקבוע זמן מעשר ירק דדבר ה' אחר לקיטה לאסמכת' בעלמ' פל אסיף שלה יאה' כתרומת גורן ויגב שהלכה בהן תורה אחר שנה שהבי' שלישי הרי שהלכה בתן אחר שנה שגדלו במימי' שהבאת שלישי שלהן היא גדילת' שפאותו שעה ראוי לקצור בדוחק אף פל כו' לכה הלכו באילן אחרי חנטה שפל גדילת פירותיו ע"י העלאת שרף האילן לפני חנטה היא.

וק"ל הא אדרבה מקרא זה ש"מ איפכא דהא יקבד כתי' בקרא והיינו אילן זית ואפ"ה לא ואזלינן בי' בתר חנטה אלא בתר שלישי שהוא זמן רב אחר חנטה ומה אף פל דקאמר ואם היינו מפרשי כפי' א' של רש"י בסמוך דקאמר בצלים הסריסי' ופול המצרי א"ב דר"י הגלילי א"ל הא מתני' שאם מנע מהן מים ל' יום לפני ר"ה מתעשר לשעבר ומותרין בשביעי' א"ל דהאי אף פל מרבה להו הואיל וגדילין על מי שנה שעברה מתעשרין לשעבר ולא מיירי פלל מפי' האילן.

אבל לאידך פי' דריה"ג ל"ל הא מתני' דאע"ג דמנע מהן מים ל' יום לפני ר"ה מתעשרין להבא ובע"כ האי אף פל מרבה לפי' האילן תקש' הא דאמרן ועק"ל ר"ע דאמר מה גורן ויגב מיוחדין שגדילין על רוב מים ומתעשרין לשנה שעברה אף פל שגדילין כו' האי אף פל מאי מרבה דהא אין טעם לקבוע ר"ה למעשר אילן בתר חנטה מטעם שגדל על

רוב מים דמה ענגן זה לזה: ונ"ל דר"י ור"ע לא נ"ל מהאי קרא דהכל מתעשר לפי זמן שקבעו חכמים כמו באילן בטר חנטה דנדאי א"א ללמוד זה מהאי קרא וכדפ"י.

אלא דאי לאו קרא מן הסתם ראוי לילף אחר לקיטה שהוא וגמר פירי כדפ"י לעיל בשם התוס' ונפקא לן מהאי קרא דמה גנרן ויגב כמו דבהא ל"א אחר גמר פי' ה"ה לכל וינצאו ירקות שאין דומין לגנרן ויגב אי משום דר"י ואי משום דר"ע ומתעשרין לשנה הבא שהוא לקיטה וגמר פי'.

ומדע דע"כ מסברא ראוי לילף אחר גמר פי' דאל"כ נהי דירקות ל"ד לגנרן ויגב דקרא ואין זמן מעשרות שלהם כמוהם אפתי מנ"ל דזמן מעשרות של ירקות הוא בטר לקיטה אלא נדאי הא ממילא אתיא מסברא אנהא דאזלינן באילן בטר חנטה טעם אחר הוא וכמ"ש בסמוך: הואיל וינצא רוב גשמי שנה.

פי' התוס' דלב"ש זמן חניטת של גשמי שנה זו באחד בשבט ולב"ה בט"ו בשבט וכל החנוטין קודם זמן הזה היינו על גשמי שנה שלפני תשרי והא דלא אזל באילנות בטר תשרי כמו בשליש בתבואה משום דדרשינן לעיל (דף י') פ'עמים שבד' ועדיין אסורה משום ערלה.

משמע מדבריהם הא דאמ' ר"א הואיל וינצא רוב גשמי שנה היינו משום דהחנוטין קודם שבט הוא על גשמי שנה שלפני תשרי ולפ"ז ר"ה לאילן נמי תשרי הוא כמו בתבואה וזיתאי ושבת גילוי מילתא בעלמ' הוא דהחנוטין קודם לו הוא על גשמי שנה שלפני תשרי ולישנא הגמ' ל"מ הכי ועוד הא בירושלמי אמרינן ר' אילא ר"א בשם ר' אושע' כפר יצא רוב גשמי שנה פולא וכבר רוב התקופה מבחויז.

ר"א בשם ר"א אמה ע"כ הן חייני ממי השנה שעברה מפאן ואילף הן חייני ממי השנה הבא אלמא תרי טעמי נינהו וגמ' דידן קיימי בשיתת ר' אילא שקלה הדפה בכבר יצא רוב גשמי השנה ודלא כר"ז שתלה בע"כ חייני ממי שנה שעברה והאי יצאו רוב גשמי שנה דקאמר היינו כדפ"י רש"י שפבר עבר רוב ימות הגשמים שהוא זמן רביעה ועלה השרף באילנות ונמצא הפו' חונטים מעתה.

ולקאי פי' נ"ל דאע"ג דר"ה למעשרות תשרי כדפ"י לעיל מג"ש דשנה שנה או מה"ט שפי' בתוס' ישיגי' וכש"ש שם מ"מ עקרו חכמי ר"ה של אילן מתשרי וקבעו בשבט ואפי' בענבי' דמעשר דידהו מה"ט וה"נ לענגן שביעית דנוהג מה"ט בכל אילנות הואיל ודרף אילנות רופן לחנוט בשבט וזה זמן קבוע להן לחנוט אזלין בטר חנטה ול"ד לתבוא' וזיתאי דאזלי' בהו בטר שלוש ור"ה שלהם תשרי ולא אזלינן בטר זמן שדרפן להבי' שליש דשאני הכי דאין זמן קבוע להבאת שליש שלהם דשדה זו ואילן זה מבי' שליש קודם וזה מאחר ואין לרופן זמן אחד קבוע להבאת שליש שלהם משא"כ חנטה לאילנות ששבט קבוע לרופן לחנטה שלהם וזמן אחד להו: מ"מ ק"ל הא דאמר לקמן גבי אתרוג אע"ג דבשעת לקיטתו עישורו אפ"ה ר"ה שלו שבט הא פיון דלא אזלינן בי' בטר חנטה כשאר אילנות אלא בטר לקיטה מה לשבט שהוא זמן חנטה ענגן לר"ה של אתרוג דהא טעמא דשבט ר"ה לאילן לומ' דידן משום דזמן חנטה הוא ולגמ' ירושלמי משום דעד

כּאן הֵם חֲיִין מִמִּימֵי שְׁנֵה שְׁעֵבְרָה וְאַחַרְיִיתָה קָאֵי שְׁחַנְטֹן מִמִּימֵי שְׁנֵה שְׁעֵבְרָה בְּאַתְרוּג בְּתֵר לְקִיטָה אֲזֵלִינֵן וְלֹא בְּתֵר חֲנֻטָה.

מִיְהוּ אֶפְתִּי צְרִי טַעְמָא עַל עֵינֵי קְרָא דְמִקְלָתָא מִנ"ל דְּאֲזֵלִין בְּאֵילָן בְּתֵר חֲנֻטָה וְאֵי מְשׁוּם ה"ט שְׁפִי הַתּוֹס' גְּבִי אַתְרוּג דְּשְׁנֵה לְאֵילָן בְּג' דְּבָרִים דְּאֲמַרִּינֵן לְקַמֵּן וְהָא דְלֹא אֲזֵלִינֵן בְּאַתְרוּג בְּתֵר לְקִיטָה בְּכָל דְּבָר כִּינֵן שְׁהוּא גְּדֵל עַל כָּל מִי כִּינֵר לְמֵאֵי דְפִי לְעֵיל דְּהָאֵי דְרִשָּׁא צְרִיכ' לְשִׁבְעֵית דְּאֲרִיזְתָּא מְשׁוּם דְּדַרְשִׁינֵן לְעֵיל (דָּר י) פְּעָמֵי שְׁבַד' וְעַדִּין אֲסוּרָה מְשׁוּם עֲרָלָה.

הָא גּוֹפ' תִּיקְשִׁי מִנ"ל גְּבִי עֲרָלָה גּוֹפ' דְּאֲזֵלִינֵן בְּתֵר חֲנֻטָה דִּילְמָא אֲזֵלִינֵן בְּתֵר הַבָּאֵת שְׁלִישׁ אוּ בְּתֵר גְּמַר פְּרִי דְּהוּא לְקִיטָה וְעוֹד הָרִי אֵילָן זִית דְּגִלִי קְרָא דְּאֲזֵלִינֵן בְּתֵר שְׁלִישׁ לְגַמְרִי לְעַנְנֵן מְעַשֵּׂר וְשִׁבְעֵית וְלְעֲרָלָה אֲזֵלִינֵן בְּתֵר חֲנֻטָה דְּהָא הַתּוֹס סְתָמָא קְאָמַר פִּי נְטִיעָה זֹו אֲסוּרִין מְשׁוּם עֲרָלָה אֶפְי' אֵילָן זִית בְּמִשְׁמַע וִי"ל לְמֵאֵי דְפִי לְעֵיל גִּיחָא דְּהָאֵי קְרָא דְלְעֵיל דְּמִקְשִׁי לְגִנְרֵן וְיִקְב לר"ע מדא"ל ולר"י כדא"ל אַתָּא לְאֶפּוֹקִי דְלֹא אֲזֵלִינֵן בְּאֵילָן בְּתֵר גְּמַר פְּרִי דְּהֵינֵנוּ בְּתֵר לְקִיטָה: וְל"ל דְּנִיזֵל בְּאֵילָן גְּמִי בְּתֵר שְׁלִישׁ כְּגִנְרֵן וְיִקְב מֵהָא הַקְּשָׁא.

דֹּא"כ לִיקְתוּב רַחֲמֵנָא חֲדָא אוּ גִנְרֵן אוּ יִקְב וּמְדַכְתֵּב רַחֲמֵנָא תְּרִיתֵי ה"ל ב' כְּתוּבֵי הַבָּאֵי כְּאֶחָד וְאֵין מְלַמְּדִין עַל פִּי אֵילָן דְּנִיזֵל בְּתֵר שְׁלִישׁ דֹּא"כ לִיקְתוּב חֲדָא וּמֵהֲשַׁתָּא בַע"כ הָא דְּמִקְשִׁי כָּל אֲסִיפּוֹת לְגִנְרֵן וְיִקְב אֵינוּ אֵלָא דְלֹא נִיזוּל בְּהָ בְּתֵר גְּמַר פְּרִי לְחוּד מֵהֲשַׁתָּא כִּינֵן דְּאֵין הוֹלְכִין לֹא אַחַר גְּמַר פְּרִי וְלֹא אַחַר לְקִיטָה בַע"כ קְבוּעָה לְהֵם זְמַן שְׁלִישִׁי וּמִסְתַּבְּרָא לְרַבְּנֵן דְּזְמַן הַקְּבוּעָה לְהֵם הוּא חֲנֻטָה אֵלָא דְּאֶפְתִּי הָא דְּאֲזֵלִינֵן בְּתֵר חֲנֻטָה בְּאֵילָן זִית לְעַנְנֵן עֲרָלָה כְּמוֹ בְּשַׁאֲרֵי אֵילָנוֹת אֶפְתִּי תִיקְשִׁי וְעוֹד אֶכְתוּב בְּזֵה: וְנִהְגוּ בּוֹ שְׁנֵי עֲשׂוּרִים.

פִּי הַתּוֹס' אִם שְׁנֵי עֲשׂוּרִים מִמֶּשׁ הַפְּרִישׁ לֹא הִי מְתוּקָן וּמְפָרֵשׁ בַּהֲג"ה דְּהַמְרָבָה בְּמַעֲשְׂרוֹת הֵן מְקוּלְקָלִים אֵלָא מְפָרֵשׁ בִּירוּשְׁלַמִי שְׁהַפְּרִישׁ מְעַשֵּׂר אֶחָד לַמ"ש וּפְדָאוּ וְחִלְקוּ לְעַנְיִים וְאֵנִי תָמָה מַה עֲנִין מְרַבָּה בְּמַעֲשְׂרוֹת לְכָאן דְּמְרַבָּה בְּמַעֲשֵׂר הֵינֵנוּ שְׁמַפְרִישׁ יוֹתֵר מְחֻלְקֵי עֲשִׂירִית לְמַעֲשֵׂר כְּגוֹן א' מֵה' מִש"ה פִּירוּתֵי מְתוּקָנִים וּמַעֲשְׂרוֹתֵי מְקוּלְקָלִים דְּאֵינוּ חָל שִׁם מְעַשֵּׂר אֵלָא עַל הַחֲצִי וְהַחֲצִי הַב' אֵין עֲלֵיו שִׁם מְעַשֵּׂר וְהוּא לֹא כִּינֵן לְהוֹצִיא אוּ מִיָּדֵי טָבֵל ע"י קְרִיאַת שִׁם מְעַשֵּׂר ב אֵידָךְ הַחֲצִי אֵלָא קְרָא עֲלֵיו ג"כ שִׁם מַעֲשֵׂר וְכִינֵן דְּלֹא חָל עֲלֵיו שִׁם מַעֲשֵׂר מִמִּילָא נְשַׁאֲרָא בְּטָבְלוֹ כְּדַמְעִיקְרָא אֲבָל הַכָּא בְּדַר"ע שְׁלֵקַח שְׁנֵי עֲשִׂירִית וְקָרָא עַל אֶחָד שִׁם מ"ש וְעַל א' שִׁם מ"ע וְהַתְּנָה אִם הוּא שְׁנַת מ"ש וְאֵין נוֹהֵג מ"ע יְהִי זֵה מ"ש עַל כָּל הַט' חֻלְקִים אֶפְי' עַל אוֹתוֹ חֻלְקֵי שְׁקָרָא שִׁם מ"ע וְאִם הוּא שְׁנַת מ"ע וְאֵינוּ חָל מ"ש עַל אֵידָךְ וְזֵה שְׁל מ"ע חָל עַל הַכָּל.

וְאֶפְיָלוֹ עַל אוֹתוֹ חֻלְקֵי שְׁקָרָא שִׁם מ"ש וְאֵין כְּאֵן מְשׁוּם מְרַבָּה בְּמַעֲשְׂרוֹת שְׁלֹא עֲשָׂה אֵלָא א' מְעַשֵּׂרָה עַל הַכָּל דְּהֵינֵנוּ אוֹתוֹ מְעַשֵּׂר שְׁנוֹהֵג בְּשְׁנֵה זֹו יְחוּל עֲלֵיו שִׁם מְעַשֵּׂר גַּם עַל אֵידָךְ וְהַשְּׁנֵי לֹאוּ כְּלוּם הוּא וּמֵה שְׁפִי בִירוּשְׁלַמִי וְשְׁהַפְּר' מְעַשֵּׂר א' לַמ"ש וּפְדָאוּ וְחִלְקוּ לְעַנְיִים לֹאוּ מְשׁוּם מְרַבָּה בְּמַעֲשְׂרוֹת נִגְעוּ בְּהָ דְּהָא וְדָאֵי הִנֵּה יוֹכֵל לְהַפְּרִי' ב' מַעֲשְׂרוֹת עַל תְּנַאי וְכַדְפִּי'.

אָלָא מִשׁוּם טוֹרַח זֶה לָמָּה לְהַפְרִי שְׁנֵי מַעֲשָׂרוֹת כִּינּוּ דְיוּכַל לְתַקֵּן הַכֹּל ע"י מַעֲשֵׂא א' עַל תְּנָא אִם הוּא שְׁנַת שָׁל מ"ש יְהִי מ"ש וְאִם הוּא שְׁנַת שָׁל מ"ע יְהִי מ"ע וּמִסְפֵּק פְּדָאוּ וְחִלְק לְעֵנִיִּים. א"צ י"ל שְׁלֵא הַפְרִי אָלָא מ"ש לְחוּד וְאָפִי הוּא שְׁנַת מ"ע ל"ל בַּה וְע"ד שְׁכַתְב הַרְמַב"ם [פ"א מה"מ] פִּירוֹת שְׁנָה שְׁנֵי שְׁנַתְעָרְבוּ בְּפִירוֹ שְׁנָה שְׁלִישִׁי אוֹ שָׁל ג' בַּד הוֹלְכִין אַחַר הָרוֹב מְחַצָּה לְמְחַצָּה מִפְרִישׁ מ"ש מִן הַכֹּל אָבֵל לֹא מ"ע שְׁמ"ש תְּמוֹר שְׁהָרִי הוּא קוֹדֵשׁ וּמ"ע חוֹל וְכוּן פִּי שְׁהוּן סָפֵק אִם פִּי ב' הֵן אוֹ פִי ג' מִפְרִישׁ מִהֵן מ"ש וְה"מ לְיִשְׁנָא דִירוּשׁ בְּפִרְקִין וּבפ"ב דְּבַכּוּרִים דְּמַסִּיק אַהֵהוּא עֲנֻבְדָּא דר"ע מָה עָשָׂה לוֹ קָרָא שֵׁם לִמ"ש שְׁבֹו וּפּוֹדָהוּ וּנְתָנוּ לְעֵנִיִּים וּלפ"ד הִירוּשׁ צ"ל הָא דְקָאֵמֵר שְׁנָה ג' ב' עֵישׁוּרִים אַע"פ שְׁלֵא קָרָא שֵׁם אָלָא לִמ"ש לְחוּד הֵינְנוּ בְּמָה שְׁפָדָהוּ וּנְתָנוּ לְעֵנִיִּים מִשׁוּם סָפֵק מ"ע אָבֵל ק"ל דָּאֵא ב' דָּהָא דְנָהָג ב' עֵישׁוּרִים מִסְפֵּק הֵינְנוּ שְׁהַפְרִישׁ ב' מַעֲשָׂרוֹ מ"ש וּמ"ע מִסְפֵּק וְעַל תְּנָא א"נ אַפ"ת שְׁהַפְרִישׁ מַעֲשָׂר א' ע"ת אִם הוּא שְׁנַת מ"ש יְהִי מ"ש וְאִם שְׁנַת מ"ע יְהִי מ"ע וְה"ט דְּצָרִיף תְּנָא מִשׁוּם דָּאִם הוּא שְׁנַת מ"ע לֹא פָקַע שֵׁם טָבֵל מִיָּנִי בַק"ש מ"ש שְׁלֵא כְּדַבְרֵי הַרְמַב"ם נִיחָא הָא דְקָאֵמֵר דְנָהָג ב' עֵישׁוּרִין דְּהֵינְנוּ בְּמָה שִׁק"ש ב' מַעֲשָׂרוֹ עָלִיו ע"ת אָבֵל אִם לֹא קָרָא עָלִיו אָלָא שֵׁם מ"ש בְּלַבָּד וּבַע"כ הָאִי שְׁנֵי עֵישׁוּרִין דְנָהָג דְקָאֵמֵר אַע"ג שְׁלֵא קָרָא עָלִיו אָלָא שֵׁם מ"ש לְחוּד וְלֹא שֵׁם מ"ע הֵינְנוּ מִשׁוּם דְּפָדָהוּ וּנְתָנוּ לְעֵנִיִּים פְּדִין מ"ע ק"ל אַמָּאִי נְתָנוּ לְעֵנִיִּים מִסְפֵּק הָא כִּינּוּ דְמִסְפֵּקָא לִי דְלָמָּא ט"ו בְּשִׁבְט ר"ה לְאֵילִן וְאַפְתִּי שְׁנַת מ"ש הוּא הַמוֹצִיא מִחֻבְרִין עָלִיו הִרְאָה וְא"צ לִיתֵן לְעֵנִיִּים מִסְפֵּק וְאַע"ג דִּסְפ' זֶה הוּא סְפִיקָא דְדִינָא אִי אֶחָד בְּשִׁבְט ר"ה לְאֵילִן אוֹ ט"ו הָא בְּסְפִיקָא דְדִינָא נְמִי שְׁמַעִין לִי לר"ע דֵּהֲמַע"ה דְתַנּוּן בַּפ"ח דְּבַכּוּרִין [דָּף מַח] גְּבִי פְדִיוֹן בְּכוֹר מֵת בִּיּוֹ ל' כִּיּוֹם שְׁלֹפְנִיּוֹ רַע"א אִם נְתָן לֹא יִטוֹל וְאִם לֹא נְתָן לֹא יִתֵּן וּמַפ' בַּגְמ' טַעֲמָא דר"ע דְמִסְפֵּקָא לִי יו' ל' אִי פְשִׁלְפְנִיּוֹ אִי פְשִׁלְאֲחֲרִיּוֹ מִש"ה אִם לֹא לִתֵּן לֹא יִתֵּן דֵּהֲמ"מ ע"ה אֲלָמָא בְּסְפִיקָא דְדִינָא נְמִי הָכִי ס"ל וְהָא סָפֵק מִתְּנֻת פְּהוּנָה כְּמוֹ בְּכוֹר וְסָפֵק שְׁוִין הֵן לְעֵנִיִּין סְפִיקָא דָּהָא תַנּוּן בַּפ"א דְחֻלִּין (דָּף קַלֵּד) גַּר שְׁנַתְגִּייר וְהִיתָה לוֹ פְרָה נְשֻׁחֶטֶת עַד שְׁלֵא נְתַגִּייר פְטוֹר מִשְׁנַתְגִּייר חֲזִיב סָפֵק פְטוֹר שֶׁהֲמ"מ ע"ה וְדִיִּיק עָלָה בַּגְמ' אֲלָמָא סְפִיקָא לְקוֹלָא וְרַמְנָהוּ חוֹרֵי הַנְּמָלִים שְׁבַתוּף הַקָּמָה הָרִי הוּא שָׁל בַע"ב וְשְׁלֵאֲחַר הַקּוֹצְרִים הָעֲלִיוֹנִי לְעֵנִיִּים וְהַתְחַתּוֹנִים שָׁל בַע"ב רַמ"א הַכֹּל לְעֵנִיִּים שְׁסָפֵק לְקַט לְקַט וּש"מ אִי סָפֵק מִתְּנֻת פְּהוּנָה לְהַקְל הַה"נ לְסָפֵק מִתְּנֻת עֵנִיִּים דְכִינּוּן דַּלר"ע סָפֵק מִתְּנֻת פְּהוּנָה לְהַקְל ה"ה לְשָׁל עֵנִיִּים וְאַמָּאִי נְתָנוּ לְעֵנִיִּים וְשָׁמָּא י"ל אַע"ג דְלָגְמ' דִּין הֵנִי תַרְתִּי דְמִינּוּ אַהֲדָדִי גַמ' יְרוּש'.

ס"ל דָּאֵע"ג דְּבָשָׁל פְּהוּנָה סְפִיקָא לְהַקְל אַפ"ה בְּשָׁל עֵנִיִּי לְהַחֲמִיר דְגִלִי בְּהוּ קָרָא עֵנִי וְרַשׁ הַצְּדִיקוּ צָדֵק מְשַׁלֵּה וְתוּן לוֹ כְּדָאֵמֵרִינּוּ הַתָּם בַּפ"י דְחֻלִּין וְהִיא דְרַשָּׁא אִיתָא נְמִי בִירוּשׁ פ"ד דְּפִיָּאָה עַל מְשָׁנָה זוֹ דְחוֹרֵי נְמָלִים וְעוֹד מִיִּתִי הַתָּם מְקָרָא לֹא תִשָּׂה מְשַׁפֵּט אֲבִיוֹנָה בְּרִיבּוֹ בְּרִיבּוֹ אִי אַתָּה מִטְהוּ אָבֵל אַתָּה מִטְהוּ בְּמִתְּנֻתִיּוֹ א"נ מִתְעַזּוֹב הַנַּח לְפָנֶיהֶם מְשַׁלֵּה א"נ מְלַגֵּר וּלְתוֹם וְלֹאֲלָמָּה יְהִי בֵין מְדִידָף בֵין מְדִידָף הַב לִי וְכָל הֵנִי קָרָאִי גְבִי מִתְּנֻת עֵנִיִּים כְּתִיבִי אָבֵל בְּשָׁל פְּהוּנָה דָּלָא גְלִי ה"ל כְּכָל דִּין מְמוֹן לְהִירוּשׁ דֵּהֲמ"מ ע"ה מ"מ לַגְמ' דִּין דְּמִשְׁנֵה לְהַדְדִי סָפֵק מִתְּנֻת פְּהוּנָה וְשָׁל עֵנִיִּים וְכִינּוּן דָּא"ל לר"ע גְּבִי שָׁל פְּהוּנָה סְפִיקָא לְהַקְל הַה"נ בְּשָׁל עֵנִיִּים וּבַע"כ הָא דְנָקַט ב' עֵישׁוּרִים מִסְפִּיקָא לָאוּ בְּשָׁפְדָאוּ וּנְתָנָה לְעֵנִיִּים מִיָּרִי דֵּהֲמ"מ ע"ה אָלָא אַקְרִיאַת שֵׁם קָאִי שִׁק"ש ב' מַעֲשָׂרוֹת עָלִיו לְהוֹצִיאֻ

מספק טבל השתא הקשה לרמב"ם וכבר הקשה עליו הרמב"ד מצינו לר"ע שעושר ב' מעשרים מספק ובמילואים יתבאר כל זה: ע"ב ולרבעי פתבו התוס' משנה אתיא פמאן דתני נטע רבעי רפ"ה דבכורות (דף ל"ה) ובריש פ"ק דקדושין (דף ג') פתב התוס' וק' למאן דהני התם פרום רבעי דאין רבעי נוהג אלא בכרם בלבד וכתבו די"מ דאפילו מאן דתנא כ"ר מודה בשאר אילנות דמדרבנן נוהג וקא מדרבנן קא' וק"ל דאא"ל דבכל אילנו' חוץ מפרם ינהוג רבעי מדרבנן הא משמע להדני' בירושלמי פ"ז דפיקאה דלב"ה דמ"ל דרבעי ממון גבוה הוא ויש לו חומש וביעור ופטור מפרט ועללות משום דגמרי קדש קדש ממ"ש ה"נ פטור מן המעשרו' והשתא איך אפשר לתמן רבעי בשאר אילנו' הא אתה מפקיע מן המעשרות שלא כדן ואפ"ת דבשאר אילנות חוץ מזית דמעשרות שלקם אינו אלא מדרבנן ל"ל בה דהן אמרו והן אמרו אבל זית דחייב במעשר מה"ת דכתיב ראשית דגנה תירוש ויצהרה מא"ל ואפ"ל למאי דפרישית לעיל בשם הרמב"ן דזיתים וענבי' עצמן אינו חייבין במעשרות מה"ת אלא תירוש ויצהרה אתי לאפוקי זיתי רבעי דרבנן ממעשרות של תורה פשוטא שמון מזיתי רבעי וכ"ת ה"נ דרבעי דזית חלוק משאר אילנות ורבעי דידני' חייב במעשר ליתא דא"כ לא אישתימיט בכולה גמ' לאשמועינן דזית חלוק לענן מעשרות רבעי תשאר אילנות ועוד נייחוש דילמא אתי לאפוקי רבעי של זית ממעשרות והא בפ"ה דב"ב (דף פ"ד) אמר גבי קונה ב' אילנות בתוך של חבירו דמביא ואינו קורא לרבנן דמספק' להו אי קנה קרקע ופר'י מפדי פסוקי ניהו ליקרי ומשני דילמא אתי לאפקועינהו מתרומת ומעשרו' הרי שמשום הא גזי בטלינהו מקרא ביפורים מספק ביפורים כ"ש דליגזור רבעי מדרבנן משום הא גזירה גופ' ואפ"ל לאידך שנויים התם דה"ט דאין קורא משום דמחזי כשיקרא נ"ל דלא פליג אטעמא קמא אלא דנ"מ בה"ט היכא דחייב בביפורים בנדאי והספק הוא אי חייב בקריאה דלטעמא דלמא אתי לאפוקי קורא דהכי פינו דביפורים ונדאין ניהו פטור' מתרומה ומעשר ולטעמא דמחזי כשיקרא אינו קורא: ומי עבדינן פתרי חומרא והתניא ק"ל מדרבנן מי עבדינן כב' חומרי משמע דלא ק"ל מרישא דברייתא דלעולם הלכה כב"ה אלא הא ק"ל היכא עבד פחומרא דתרונויהו הא ה"ל פסיל שא"י להבחין איזה סברא נכונה יותר והשתא מאי משני ר"ע לא ידע אי ב"ה בא' בשבט אמר או ט"ו הא פינו דא"י להבחין מסברא איזה יום ר"ה לאילן תקשה ה"ל ר"ע ח"ו בכלל פסיל וי"ל דנדאי למאי דס"ד דמקשה מדלא ק"ל האידך עביד כב"ש במקום ב"ה הא נפיק ב"ק דהלכה כב"ה בע"כ ר"ע כר"י ס"ל דאמ' אין משגיחין בב"ק כדמשני ברפ"ק דברכות דמקשא רישא דברייתא דלעולם הלכה כב"ה אסיפא דהרוצה לעשות כב"ש עושה ומשני סיפא ר"י מש"ה ק"ל שפיר דה"ל פסיל מדאינו יודע להבחין מסברתו אבל למאי דמשני ר"ע לא ידע אי ב"ה בא' בשבט א' מהשתא א"ל דר"ע א"ל דלאחר ב"ק לעולם הלכה כב"ה וסיפא קודם ב"ק כדמשני התם בתי' א' ממילא אין פאן משום פסיל דאין שום אדם ראוי לסמוך על הבחנתו וחקמתו נגד ב"ק פדכתיב אין חכמה ואין תבונה נגד ה' וכה"ג מצינו בפ"ט דבכורו' (ד' ס"ח) דבן עזאי לא רצה לסמוך אסברתו אי א' באולול ר"ה למעשר בהמה או אחד בתשרי מש"ה א' האוללים מתעשרים בפ"ע אע"ג דרב גוברין דאמר כל חכמי ישראל דומין עלי פקליפו' השום דמפי השמועה אמרו מפי חגי זכרין ומלאכי מש"ה לא רצה לסמוך על חקמתו כ"ש דאין לסמוך על חקמתו נגד ב"ק: אלא מנהג ר"ג ור"א

נהג בו ק"ל לר' יוסי ב"י תקשה ומי עבדינו פתרי חומרי הא ה"ל פסיל ואפ"ת דה"נ דלא ידע אי ר"ג אמר אתרוג בטר חנטה למעשר או ר"א אפתי לא נפק מכלל פסיל דנגד ר"ג ור"א דלא אליים זה מזה ראוי לסמוך על חקמתו וי"ל למאי דפי' התוס' פר"א דמילה (דף קל"א) בשם הירושלמי הא דאמר התם ר"א שמותי הוא פי' שעומד תמיד בכל דבר בשיט' ב"ש ניחא דה"ל ר"א כב"ש ור"ג כב"ה דהא מתלמידי ב"ה הני פדאמ' בספ"ק דיבמות (דף ט"ו) וע"ד שפי' בסמוך א"כ לר"י ב"י נמי צריף לומר דר"ע לא ידע אי ר"ג א' אתרוג בטר חנטה או בטר לקיטה מ"מ ק"ל דמשמע ונדאי דהא פלוגתא דר"ג ור"א שייכא בפלוגתא דר' יוסי הגלילי ור"ע דבסמוך דר"ג דאמר אתרוג שנה לירק לעגנו מעשר דרש מה גורן וניקב מיוחדו דגדליו על רוב מים יצא ירקות משמע דה"ל לאתרוג שגדל על כל מים ולר"י דאמר מה גורן וניקב שגדליו על מי ש"ש ה"ט ל"ש גבי אתרוג אלא גבי ירק לחוד דגוזזין אותן ונהדר צומחין אבל אתרוג בטר חנטה אזלינן פשאר אילו והא דקאמ' לעיל בצלים הסריסי א"ב א"ב ול"ק אתרוג א"ב משום דרוצה למצוא נ"מ בירקות גופא דאיירו בהו ר"י ור"ע וא"כ אמאי נהג מנהג ר"ג ור"א הא איהו נדאי כר"ג ס"ל ולא ה"ל לאפרושי אלא מ"ע לבד ונ"ל מפאן ראי' מה שפי' התוס' דהא דנ"א באתרוג בטר לקיטה לכ"ד פיון שגדל על כל מים פירק למאי דפר' לעיל דהיא דרש' צריכ' לשביעי' דאורייתא משום דדרשינן לעיל (דף י') גבי ערלה פעמי' שפרביעית ועדיין אסורה משום ערלה אלא שאין דברי תוס' מוכיני לי דכיון דאתרוג גדל על כל מים ומן הראוי לילף בו אחרי לקיטה מדרשא דהאי קרא א"כ אין ראוי' מקרא דפעמים שבד' ועדיין אסורה משום ערלה שגילה בו אחרי חנט'.

נהרי אילו זית דגלי קרא דאזלינן בו בטר שליש אע"ג דלעגנן ערלה הוא נמי בכלל פעמים שבר ביעי ועדיין אסורה משום ערלה דהא תנא סתמא קאמר פי' נטיעה זו אסורה משום ערלה נאפי' אילו זית במשמע ואע"ג דלעגנן מעשר ושביעית בטר שליש אזלינן בי': דף טו ע"א פטורה מן המעשר במכילתא ונהבי' רש"י בשמעתין דשביעית פטור מן המעשר מדכתיב ואכלו אבינוני עמף ויתרם תאכל חזית השדה מה חי אוכלת ופטורה מן המעשר אף אדם פטור וק"ל הקישא ל"ל לפטור פי' שביעית מן המעשר ת"ל דשביעית הפקר הוא והפקר כבר נ"ל דפטור מן המעשר מוכא הלוי פי אין לו חלק ונחלה עמף ממה שיש לה ואין לו יצא הפקר שידה וידו שוין כדתנן' בספרי ובירושלמי דפיאה והא ל"ל דנ"מ אם זכה אחד קודם מרום ונתמרח אחר שפא לרשות הזוכה דאי מטעמ' דהפקר הי' חייב פיון דבשעת מרום שהוא גמר מלאכה למעשר כבר הי' ברשות הזוכה ואינו הפקר דחייב מעשר בטר ההיא שעתא אזלינן וכדתנן בפ"ק דפיאה לעולם הוא נותן משו' פיאה ופטור מן המעשרו' עד שימרח ונותן משום הפקר ופטור מה"מ עד שימרח כו' המקדיש ופודה חייב במעשרות עד שימרח הגזבר פי' אם נתמרח בעודו ברשו' גזבר פטור אבל אם פדה קודם מרום חיי' וכדתנן התם פ"ד המקדיש פירותיו עד שפא בא לעונת מעשרות ופדאן חיי' משפאו לעונת המעשרות ופדאן חייבין הקדישן עד שלא נגמרו וגמרו הגזבר פי' שנתמרח בעודו ביז הגזבר כדמפרש בירושלמי ואח"כ פדאן פטורין שבשעת חובתן היו פטורין.

וש"מ דהקדש אינה פוטר אא"כ היו ברשות הקדש בשעת מירוח אבל אם הי' קודם מירוח או אחרי ברשות הקדש ובשעת מירוח לא אינו פוטר. וא"כ הה"נ להפקר דאינו

פּוֹטֵר אֲא"כ הִיא הַפְקָר בְּשַׁעַת מִירוּק וְלֹא קוֹדֵם לוֹ אוֹ לְאַחֲרָיו שֶׁהָיָה פְּיִיל לְהַפְקֵר וְהַקְדָּשׁ כְּאַחַת אֲלֵמָא שְׁוִין הֵן בְּהָא וְכִינּוּן שְׁפֹן א"ש הָא דְאַיְצְטְרִיךְ קָרָא לְמַפְטוֹר שְׁבִיעִי הַמְעַשֵּׂר אַע"ג דְּבִלְא"ה ת"ל מְשׁוֹ הַפְקָר.

דנ"מ דָּאם זָכָה בְּהֵן הַזּוֹכָה קוֹדֵם מִירוּחַ וְנִתְמַרְח בְּרִשׁוּתוֹ דְּאִין זֶה פְטוֹר מִטַּעַם הַפְקָר הוֹאִיל וּבְשַׁעַת מִירוּחַ אִינוּ הַפְקָר. וְקמ"ל דְּאַפ"ה הוֹאִיל וּפ"י שֶׁל שְׁבִיעִית הֵן פְטוֹר.

\$\$\$צִיּוֹר בְּסַפְרָא \$\$\$ הָא לִיתָא דַּאע"ג דְּמַדְמִי תַנָּא הַפְקָר לְהַקְדָּשׁ הֵינּוּ לַעֲנֵן דָּאם מַפְקִיר לְאַחַר מִירוּחַ חִי' כְּמוֹ הַמְקַדִּישׁ לְאַחַר מִירוּחַ הוֹאִיל וְקָדוּם מִירוּחַ הַקּוֹבַע לְמַעֲשֵׂר לְהַפְקִירוֹ אֲבָל בְּקִדְּמָה הַפְקָר לְמִירוּחַ בְּהָא אִין הַפְקָר שְׁוִיהַ לְהַקְדָּשׁ דְּאִלוּ הַקְדָּשׁ דְּקָדִים לְמִירוּחַ וּבְשַׁעַת מִירוּחַ הִיא בְּיַד הַפּוֹדָה חִי' כְּדַתְנֵן הַמְקַדָּשׁ פ"י עַד שְׁלֵא בָּאוּ לְעוֹנַת מַעֲשָׂרוֹת וּפְדָאָן חֲתִיבִין הוֹאִיל וְהֵן בְּשַׁעַת מִירוּחַ בְּרִשׁוּת הַפּוֹדָה וְאִלוּ גַבִּי הַפְקָר אִם הִיא הַפְקָר קוֹדֵם מִירוּחַ אַע"פ שֶׁהִיא בְּשַׁעַת מִירוּחַ בְּיַד הַזּוֹכָה פְטוֹר מִן הַמְעַשֵּׂר וְהֵינּוּ דְשִׁנֵּי תַנָּא בְּלִישְׁנָא דְגַבִּי פִּיאָה וְהַפְקָר תַּנָּא דְּפְטוֹר עַד שְׁיִמְרַח נִקְט לִישְׁנָא דְּפְטוֹר עַד שְׁיִמְרַח וְאִלוּ גַבִּי הַקְדָּשׁ נִקְט לִישְׁנָא דְּחִיּוּבָא הַמְקַדִּי וּפּוֹדָה חִי' עַד שְׁיִמְרַח הַגְזָבֵר מְשׁוּם דְּבִפְיָא וְהַפְקָר אַע"פ שֶׁזָּכָה בְּהַפְקָר הַזּוֹכָה וְהַעֲנִי בְּפִיאָה קוֹדֵם מִירוּחַ אַפ"ה פְטוֹר כִּינּוּן דְּקָרָא שֵׁם הַפְקָר וּפִיאָה קוֹדֵם מִירוּחַ אַע"פ שֶׁבְּשַׁעַת מִירוּחַ לֹא הִיא הַפְקָר אֲבָל בְּהַקְדָּשׁ אִינוּ פּוֹטֵר אֲא"כ הִיא בְּשַׁעַת חוֹבְתָן שֶׁהוּא מִירוּחַ בְּרִשׁוּת הַקְדָּשׁ וּבְהַדְיָא תַנָּא בַּפ"ב דְּב"ק (דף כ"ח) וּמִיִּיתִי לָהּ בְּכַמְהָ דְּנוֹכְתִי הַמְפְקִיר אֶת כְּרָמוֹ וְהַשְׁפִּי בַּבּוֹק' וּבְצָרוֹ חֲתִיב בְּפִרְט וּבְעוֹלָלוֹ וּבְשַׁכְחָא וּבְפִיאָא וּפְטוֹר מִן הַמְעַשֵּׂר וְהָא כִּינּוּן דְּזָכָה מִן הַהַפְקָר קוֹדֵם בְּצִיּוֹר' הַקּוֹבַע לְמַעֲשֵׂר כְּבָר הִיָּתָה בְּרִשׁוּת הַזּוֹכֵר' וְלֹא שֶׁל הַפְקָר וְאַפ"ה הוֹאִיל וְהִיָּתָה שְׁעָה אַחַת שֶׁל הַפְקָר קוֹדֵם שֶׁהַקּוֹבַע לְמַעֲשֵׂר פְטוֹר מִן הַמְעַשֵּׂר.

וה"נ אמ' לקמן גב' אתרו' בת ששית שנגב' לשביעי דפטו' מן הביעו' דאזלי' בטר חנט' ואפ"ה פטו' מן המעש' משו' דיד הפל ממשמש' בו וה"ל הפקר שפטו' מן המעש' אע"ג דמישמש' יד הפל בעודו מחובר שתולשין אותו מן האילן וזפין בו קודם שהוקבע למעש' וכשהוקב' למעש' כבר הוא ביד הזוכ' ואינו הפק' ואפ"ה פטו' מן המעש'.

וש"מ מהא דהפקר דקוד' שהוקבע למעש' אע"ג דבשעה שהוקבע כבר זכה בו אפ"ה פטו' מן המעש' וא"כ קרא לפטו' פ"י שביעי' מן המעש' ל"ל ת"ל דה"ל הפקר מיהו בירוש' פ"ד דפ"א קאי בהפקר לישראל ולא לנכרי דרי"א הפקר ורל"א אינו הפקר והשתא הניחא לר"ל דאמ' אינו הפקר מש"ה איצטריך קרא למיפטור שביעית מן המעש' אע"ג דהני הפקר הואיל ואינו הפקר אלא לישראל אב"ל לר"י דבהפק' לישראל לחוד סגי לפטור מן המעש' קרא ל"ל דשביעית פטור ת"ל דה"ל הפקרוהא קי"ל ר"י ור"ל הלקה כר"י ועוד האי דרבה דפוטרי אתרוג בת שש' שנגב' לז' מה"ט דיד הפל ממשמשין בו וה"ל הפקר כר"י אזלי דהא מישמש' דיד הפל דשביעית אינו אלא לישראל ואפ"ה הפקר זה פטור מן המעש' כ"ש הפקר גמור לישראל ולא לנכרים דפוטרי: ומיהו הא לא ק"ל דמשמע דאי לא קרא ה"א דשביעית חייב במעש' וה"ה בתרומה ותרומת מעש' דהא תרומת ומעש'רות חזא הן והמחויב בכולן צריך להפרישן ופטור בא' מהן פטור בכולן תדע דהפקר פטור ממתנות מוכא הלוי נ"ל ואע"ג דהאי קרא גב' מעש'ר

ראשון פתיב ומהקא נפקא לן לעול דמ"ר נוהג בב' ושישה לשמיטה דנבא הלוי כ"ז שפא
תן לו ונאפתי מגלן דהפקר פטור מתרומה ושאר מעשרות.

א"ו פל שאינו חייב בא' אינו חייב מפולן \$\$\$ ציור בספר \$\$\$ והא בספ"ק דבכורו' (דף
י"ג) אר"ח בהמת שביעי' פטורין מן הבכורה לאכלה אמר רחמנא ולא לשריפה ופריד
מהא דתנו האוכל מעיסת שביעי' עד שלא הורמה חלתה חיי' מיתה נאמאי פיון דאלו
מטמא בת שריפה היא לאכלה א"ר ולא לשריפה ומשני ש"ה דכתיב לדורותיכם וליגמר
מיני' התם עיקר לאכילה הקא עיקר לשריפה והשתא לדורותיכ' ל"ל דאס"ד היכא דאפי'
עיקר לאכילה הוא הואיל ומטמא בת שריפה בכלל לאכלה ולא לשריפה הוי ופטורין
ל"ל הקישא לפטו' שביעי' מן המעשר תיפוק ליה דלאו בת תרומה היא מטעמא דאלו
מטמא בת שריפה היא דהא תרומה טמאה אסורה באכילה וכיון דליתא בתרומה ממילא
ליתא נמי במעשרות וכדפי' ולא עוד אלא אם אי' דגבי חלה אמר פיון דאלו מטמא בת
שריפה היא ופטורה ק"ו לתרומה מחלה דהא אהא דקאמ' אלו מטמא בת שריפה היא
פתיבו התוס' ואע"ג שיוכל להפריש מאחר' מעיסה אחרת שאינו של שביעית על זאת
ויקיף לשתייהם מ"מ זאת לאו בת חלה הוא ולא מצי להפריש מגופה הוי כמו מן החיוב
על הפטור והא גבי תרומה ל"ל שפריש מתבואה שאינו של שביעית על זאת דה"ל מן
הישן על החדש דאין תרומתו תרומה ובע"כ א"א להפרי' אלא משל שביעי' עלי' נאפ"ה
אי לא הקישא ה"א דחייב ול"א ה"ט דאלו מטמא כ"ש חלה דאפשר להפריש משאינו
של שביעי' עליו דלא אמר ה"ט דאלו מטמא לפטו' ורבו' דלדורותיכם ל"ל די"ל דמ"מ
אי לא לדורותיכם ה"א דפטור מה"ט דאלו מטמא והא דצריד הקישא לתרומה ומעשר
הא לא"ה הי' חייב נאמאי הא אלו מטמא ה"א דהא דחייב בתרומה היינו תבואה שלא
הנכשרה דצ"ל בה אלו מטמא דהא אין אנכל מקבל טומאה בלי הכשר אבל חלה פי
איצטריד קרא לחייב היכי שנגילשת במי' או בא' מז' משקי' המכשירין פדתנו בפ"י
דתרומת וכ"ש למ"ד בירושלמי פ"ב דחלה דעיסה שנגילשת במי פירו' פטורין מן החלה
ואינו חייבת אא"כ נילשה במי' דהשתא ל"מ לחיוב חלה בלתי הכשר העיסה: שאין לה
דבר שחייב בפיעור אלא א"כ גדל בשביעית הק' התוס' מאי ק"ל סיפא בין לרבה בין
לר"ה הא פלהו תנאי פליגי אדר"ש בהא דהא מילתא דפשיטא דבכל דוכתא בין למעשר
בין לשביעית אילן בתר חנטה ירק בתר לקיטה תבואה וזיתים בתר שלישי.

ועוד קשיא דבפ' מקום שנהגו (ד' נ"א) קא' ר"ש גופי' כל הספיחי' אסורין חוץ מספיחי
פרוב שמעמיד' ר"נ גאון בשל ז' הינצא בח' ומירצו דלא איירי הקא אלא באתרוג דווקא
ושמא שום טעם יש ולא פי' הטעם נאני אפרש הטעם דה"ט דאזלינו באתרוג בתר לקיטה
פירק משום דגדל על כל מים ונ"ל מהקישא דמה גורן ויקב שגדילין על רוב מים ובכל
אילנות אזלינו בתר חנטה ואתרוג בפלל לפיכך הלה ר"ש להקל דאי גדל בחיוב ולא
גלקט בחיוב אזלינו (אחד) [צ"ל אחר] צד הנלקט להקל ואי נלקט בחיוב ולא גדל באיוב
אזלינו בתר צד הגדל שהוא חנטה להקל בין למעשר בין לשביעית משא"כ בשאר כל
המינים דאין לה למיזל בהן אלא בתר צד אחד בין להקל בין להחמיר פגון ירק בתר
לקיטה לחוד ואינו בתר חנטה לחוד וזה הוא לר"ע דקאמר מה גורן ויקב גדילין עגל רוב
מים אתרוג נמי פיון דגדל על כל מים תורת ירק נמי עליו לילה אחרי לקיטה נמי להקל
אבל לרי"ה דאמר מה גורן ויקב שגדילין על מי שנה שפעברה אתרוג תורת אינו עליו

לכל דבר ובין להקל בין להחמיר לא אֶזְלִינוּ בו אֶלָּא בְּתַר חֲנֻטָּה וּר"ש בְּשִׁיטַת ר"ע רבו קאי מ"ה פְּעֵי תַרְתִּי.

וְהָא דְקָאָמַר הַגַּמ' רִישָׁא קִשִׁי לר"ה וְהָא לְרַבָּה נָמִי קִשִׁי דְהָא טַעְמָא דְרַבָּה דְפִטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר הוּא מְשׁוּם דִּיד הַפֶּל מִמַּשְׁמָשִׁי בּוּ וְטַעְמָא דר"ש מְשׁוּם דְבַעֲיָנוּ גְדֵל וְנִלְקַט בְּחִיּוּב: מ"מ בְּעִיקָר דְבָרָיו דְפִטוּר מִז הַמַּעֲשֵׂר ר"ש נָמִי הָכִי ס"ל אֶבֶל לר"ה וְדָאִי קִשָּׁה עַל עִיקָר דְבָרָיו דְמַחְיִיב בְּמַעֲשֵׂר וּר"ש פּוֹטֵר א"נ ר"ש נָמִי בְּתַר טַעְמָא דְרַבָּה אֶזְלִיל דְפִטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר מְטַעְמָא דְהַפֶּל מִמַּשְׁמָשִׁי בּוּ דָאִי מְטַעַם דְגְדֵל וְנִלְקַט בְּחִיּוּב דְבִין תְּאֵמַר דַּה"ט דְשִׁבְעִיעִית פִּטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר מְטַעַם הַפָּקֵר הוּא פִּינּוּן דְבַת ו' הַנְּכַנְסַת נֹז' פִּטוּר מִן הַבִּיעוּר מְשׁוּם דְאֶזְלַת לְהַקֵּל בְּהַר לַד (הַנְּלִקַט) [צ"ל הַגְּדֵל] הַה"נ דָּאִין צָרִיף לְהַפְקִירָא וּמִמִּילָא חֲיִיב בְּמַעֲשֵׂר וּבִין הָאָמַר דַּה"ט דַּפ' מִן הַמַּעֲשֵׂר מְשׁוּם הַקִּישָׁא דַּחִי אִוְכְלַת וּפְטוּרָה מִן הַמַּעֲשֵׂר הֵינּוּ נָמִי דְוּוּקָא לְפִי שְׁקֻנוּשַׁת שְׁבִיעִית נוֹהֵג בְּהוּן וְצָרִיף לְהַפְקִירָן לַחִי אֶבֶל אֵלּוּ אִין קְוּנוּשַׁת שְׁבִיעִית נוֹהֵג בְּהוּן מִמִּילָא חֲיִיבִים בְּמַעֲשֵׂר.

ובע"כ הָא דְפּוֹטֵר ר"ש אוֹתָן מִן הַמַּעֲשֵׂר לָאו דְתַחֲזִילָתָן לָאו בַת חִיּוּב הֵן דְוּוּדָאִי תַחֲזִילָתָן וְסוֹפָן בַת חֲיִיב לְמַעֲשֵׂר הֵן פִּינּוּן דָּאִין (פִּינּוּן) [צ"ל בְּהוּן] קְוּנוּשַׁת שְׁבִיעִית אֶלָּא ה"ט כְּדַרְבָּה מְשׁוּם דִּיד הַכ"מ בְּהוּן הוּא (וְאִירִי) [צ"ל וְאִירִי] דְנִקַט בְּסִיפָא גְבִי בַת ז' שְׁנַכְנַס לַח' וּפְטוּר מִן הַבִּיעוּר מְשׁוּם דְבַעֲיָנוּ תַחֲזִילָתָן וְסוֹפָן בְּחִיּוּב דְוּוּקָא הוּא: נָקַט נָמִי בְּרִישָׁא הָכִי וְלָמַד אֶלָּא עִיקָר טַעְמָא מְשׁוּם דְרַבָּה הוּא: וּכ"ת מֵאִי פָרִיף מְהָא דר"ש אֶדְרַבָּה וּר"ה לִימָא (אִיהוּ) [צ"ל אִינְהוּ] אָמְרִי כְרִי"ג וְנָקַטוּ אֶתְרוּג לְרַבּוּ' לְאִפּוּקִי מִדְר"ש דְקָאִי בְּשִׁיטַת ר"ע רבו.

לק"מ דְהָא הַק' תּוּס' דְהִנֵּה מְצִי לְאֶתְוִי הָא מִתְנִי' דְאֶתְרוּג שְׁוֵה לְאִילָן בַּג' דְרַכִּי וְלִירָק בְּדַרְפָּה אֶחָד וּפִי' הַרְזוּ'ה בַס' הַמְּאֹר דַּה"ט דְלָא מִיִּיתִי לְהָא מְשׁוּם דְהָא מִתְנִי' נָמִי מַעֲדוּתָיו שְׁל אֶבְטוּלְמוֹס נִישְׁנִית לְדִידִי נָמִי ה"ט: ע"ב ר"י וּר"ל דָּא' אֶתְרוּג בַת ו' שְׁנַכְנַס לֹז' לְעוֹלָם ו'.

ק"ל הָא אר"י הִלְכָה כְּסִתְמָם מְשָׁנָה וְתַנּוּן בַּפ"ד דְסוֹפָה (דָּף ל"ט) הִלּוּקַח לְוִלְב מִחֲבִירוֹ בְּשִׁבְעִיעִית נוֹתָן לוֹ אֶתְרוּג בְּמִתְנָה לְפִי שְׁאִין רִשָׁאִי לְקַחְחוּ בְּשִׁבְעִיעִית. וּמַפ' בְּגַמְרָא דַּה"ט לְפִי שְׁאִין מוֹסְרִין דְמִי פִירוֹת ז' לַע"ה וְלִוְלָב בַת ו' הַנְּכַנְס לֹז' הוּא אֶבֶל אֶתְרוּג בְּתַר לְקִיטָה אֶזְלִינוּ אֶלְמָא סְתִים לָן תְּנָא פְּרַבּוּתִינוּ בְּאֶתְרוּג דְבְּתַר לְקִיטָה לְשִׁבְעִיעִית וְאֶתְרוּג בַת ו' שְׁנַכְנַס לֹז' קְוּנוּשַׁת שְׁבִיעִית עָלְיוּ וְכַה"ג פָּרִיף הַגַּמ' דר"י אֶדְרַבָּה בַּכ"מ: וּל"ל דְכִינּוּן דַּבַּפ' (ד') [צ"ל ב'] דְבִיפּוּרִי גְבִי אֶתְרוּג שְׁוֵה לְאִילָן דְמִיִּיתִי לְהוּ לְעִיל לָא תְּנּוּן אֶלָּא פְּלוּגְתָא דר"ג וּר"א לְגְבִי מַעֲשֵׂר אִי בְּתַר חֲנֻטָּה אִי בְּתַר לְקִיטָה וּלְכ"ע לְעַנְיָן שְׁבִיעִית בְּתַר חֲנֻטָּה.

ה"ל כְּסִתְמָם מְשָׁנָה דְכָל כַּה"ג לָאו סְתִמָּא הוּא אַע"ג דְלָא תְּנָא בְּהָא הָא דְרַבּוּתִינוּ כְּדְמוּכַח בַּכ"מ. וְעַנְל' כו' אֶלְמָא לר"י ב"ב: \$\$\$ צִיּוּר בְּסַפְרָא \$\$\$ וּנ"ל דר"י לָא מַפ' מִתְנִי' דְהִלּוּקַח לְוִלְב מִחֲבִירוֹ בְּשִׁבְעִיעִית שְׁלִקַח בְּתַחֲזִילַת שְׁבִיעִית לְצוּרָף הַחַג שְׁל ז' דְהִשְׁתָּא הִלּוּב וְהָאֶתְרוּג בַּע"כ מְשָׁל ו' הַנְּכַנְס לֹז' הֵם דְהָא בְּאוֹתָן ט"ו יוֹם שְׁמַר"ה עַד הַחַג א"א שְׁגָדְלוּ אֶלָּא הִלּוּקַח לְוִלְב בּוּ' הֵינּוּ בְּסוּף ז' סְמוּף לר"ה שְׁל ח' לְצוּרָף הַחַג שְׁל ח' לְפִיכָף נוֹהֵג שְׁבִיעִית בְּאֶתְרוּג דְבְּתַר חֲנֻטָּה בּוּ' וְאִפ"ה לְוִלְב שְׁרִי לְקַח אַע"ג דָּאִין

מוסרין פ"ז ז' לע"ה משום דאין קדושת ז' חל עליו משום דעץ בעלמא הוא וכדר"ל התם בסוגיא זו בתחילה ובחז' למ' סופה ותפאר יותר: כגון דקלים וזיתים.

ק"ל הא מדס"ל לר' נחמ' באילן שעושה בריכה א' אולינו בטר לקיטה ש"מ דלקיטה עיקר אלא שבאילן שעושה ב' בריכות תקנות חכמי' היא למיזל בטר חנטה משום תקנתא דחדש וישן כדאמר לעיל גבי אורז ודוחן מתוך שעשוין פרכין פרכין.

וכיון דלקיטה עיקר בע"כ בשל תורה צריף לילה בטר לקיטה דהא ה"ט דעשוין פרכין לא מהני אלא בשל סופרים וכדפרי' רש"י לעיל גבי אורז ודוחן הואיל ומעשר קטניות דרבנן יכולת ביזם לקבוע זמן לפ"ד וכיון שכן בזיתי' ל"ל לר"נ למיתלי טעמא משום דעושים בריכה אחת הא אפי' היו עושים ב' בריכות אפ"ה בע"כ הי' צריף לילה בו בטר לקיטה שהוא עיקר דהא מעשר של זיתי' מה"ת הוא דכתי' תירוש ויצהר ונ"ל להביא ראיה מפאן למאי דפי' הרמב"ן דמעשר זיתים וענבי' מן הפי' עצמן אינן מה"ת אלא מעשר שמן היצא מן הזיתים ומעשר זין היצא מן הענבי' לחוד הוא דהוי מה"ת והיינו תירוש ויצהר דקרא גבי תרומה: בנות שוח שביעית כו'.

הק' התוס' הא בנות שוח מפ' בפ' פיצד מברכין (דף מ) תאינה חיוורתא ובריש פלל גדול אמר' לקיטתו כאחד למעוטי תאינה אע"פ שיש לחלק בין סתם תאינה לתאינה חיוורתא הא בפ"ק דפיאה חשיב אילנות שלקטי' כאחד ולא חשיב בנות שוח.

ושמא תני ושייר: ולמאי דפי' דבשל תורה לר"נ דלקיטה עיקר אפי' עושה ב' בריכות צריף לילה אחר לקיט' אפ"ת בנות שוח אין לקיטתן כאחד אפ"ה לגבי שביעית שהוא מה"ת כולן שנה למיזל בטר לקיטה והשתא שפיר פריף לי' ר"ל לר"י אם אית' לדר"נ בעושים בריכה א' הואיל ונלקטין כאחד דבטר לקיטה למעשר אלמא לקיטה עיקר.

א"כ בשביעית שהוא מה"ת אין לחלק ואפי' באותן שאין נלקטין כאחד בטר לקיטת' אולינו וכ"ת דאולינו בטר חנטה לשביעית אע"ג דנלקט בשני' גבי ב"ש משום דלחומרא הוא וגזרו רבנן למיזל בטר חנטה גזי' אטו מעש' דהוי מדרבנן דראוי למיזל בטר חנטה הואיל ואין לקיטתן באחת ולא הוי כגזירה לגזי' דבכמה מקומות מצינו דגזרו נמי בדרבנן וא' מהן בפ"ק דביצה (דף ד) דאמר ביצה נמי אסורה מ"ט מהרה יבנה ב"ה וכו' אע"ג דביצה בי"ט ב' של ר"ה אפי' בזמן הבית אינו אסורה אלא מדרבנן לא היא דהא דחומרא דאתא לידי גולא גזי' שמא יאמרו דבו' נמי אולינו בטר חנטה מדינא ואתו להתיר ב"ש שחנטו שנה ה' לשמיטה ונלקט בז' דהא עושות לג"ש וכו' א"ג אמר בפ"ק דיומא (דף י) וכ"ת מדרבנן מעש' מי א"ל מדרבנן דילמא אתי להפרישו מן החיוב על הפטור וכו' אע"ג דלא גזרו במעש' דדברי סופרי' אטו ז' של תורה באותן ב' בריכות.

י"ל דז' במעשר לא מיחלף ומש"ה אולינו באתרוג בטר חנטה לשביעית ובטר לקיטה למעשר לר"ג כדאמ' לעיל אבל שביעית בשביעי' מיחלף לפיכך מק' ר"ל מהא דב"ש דתנינו לענן ז' אדר"י דמייירי לענן מעשר: מעשר חרובין דרבנן הרמב"ם פסק [בפ"א מהל"ת] דמעש' פיר' אילן הוי מה"ת והאי דחרובין דשמעתין מ"ל (בפ"א ה"טמהל"מ) בחרובה צלמונה וכיוצא בהן שאין ראוי למאכל רוב ב"א והן.

מתעשרות מד"ס אָבֿל שְׂאָר חֲרוּבֵי ה"ה כְּשֶׁאָר פִּי אֵינֶן וְהָרָאב"ד הַשִּׁיג דא"כ מאי פְּרִיָּד ר"ל מב"ש מה עֵנִין ב"ש אָבֿל חֲרוּבֵי צִלְמוֹנָה שְׁהֵן פְּסוּלָת מִינָם וְאִי מֵאֵי ק"ל דְּהָא ר"ל דְּלֹא אִסִּיק עַל דַּעְתֵּי לַחֲלָק בֵּין מַעֲשֵׂר חֲרוּבֵי צִלְמוֹנָה דְּמִיָּרֵי בְּהוּ ר"י לְפִי הֶרְמְב"ם לִז' שְׁל תוּר' וְשִׁפִּיר הַקְּשָׁה מִב"ש לְהָא דר"י אָבֿל לִי ק"ל בְּסִמּוּף אָמִינָא לָךְ אָנָּא מַעֲשֵׂר חֲרוּבֵין דְּרַבְּנֵן כּו' וְאִי כָּל מַעֲשֵׂר חֲרוּבֵין מֵה"ת אֶלָּא הַגְּרוּעִים לְבַד מְדַרְבְּנֵן וְע"כ הָא דאר"י נִהְגוּ הָעַם בְּחֲרוּבֵי כר"נ הֵינּוּ בְּגֵרוּעֵי דְּוּוּקָא אָבֿל בְּטוּבֵי לֹא נִהְגוּ כְּמוֹתוֹ בֵּין דְּמַעֲשֵׂר שְׁלֵהֶם מֵה"ת ש"מ מֵהָא מְנַהֵגָא גּוּפֵי שְׁמַחֲלָקִין בֵּין שְׁל תוּרָה לְשֵׁל סוּפְרֵי א"כ אִיָּה טְעָה ר"ל לְמִפְּנֵי דְּשְׁבִיעֵי דְּהֵנִי מֵה"ת וְשָׂמָא י"ל דְּמִשְׁמַע לר"ל דְּמִיָּרֵי מִתְנִי בְּשְׁבִיעִית בּוּזָה"ז דְּאֵינּוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנֵן לְרַבֵּי דְּאָמַר רַפ"ק דמ"ק דְּבִזְמַן שְׂאִין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג אִין שְׁבִיעִית נוֹהֵג וְהָא דְּקָאָמַר וְאֵת אֲמַרְתָּ דְּשְׁבִיעֵי דְּאוּרֵינִי הֵינּוּ דא"ל מִתְנִי רַבְּנֵן הִיא דז' בּוּזָה"ז דְּאוּרֵינִי תָּא א"נ אפ"ת רַבֵּי הִיא וּמִתְנִי מִיָּרֵי בְּזִמְנָן שְׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג דְּלִכ"ע שְׁבִיעִית דְּאוּרֵינִי עִי"ל דאפ"ת דְּרַבְּנֵן הִיא בְּשְׁבִיעֵי בְּזִמְנָן הִנֵּה אפ"ה עֵיקְרוּ מֵה"ת בְּזִמְנָן שְׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג אָבֿל מַעֲשֵׂר חֲרוּבֵי צִלְמוֹנֵי אִין לָהֶם עֵיקְרָא מֵה"ת בְּשׁוּם זְמַן: אָבֿל מ"מ בְּעֵיקְרָא דְּבְרֵי הֶרְמְב"ם דס"ל מַעֲשֵׂר פִּי אֵילָן מֵה"ת כְּבָר הַק' הַתּוֹסֵף עַל זֶה מְכַפֵּה מְקוֹמוֹת בְּגַמ' דְּקָאָמַר לְהַדְיָא דְּאִין מֵה"ת אֶלָּא דְּגַן תִּירוּשׁ וְיִצְהָר לְבַד וְעֵיקְרָא דְּבָר זֶה מְבִנְיָא לְהַדְיָא רַפ"ט דְּבַכּוּרוֹת (נַד) מַעֲשֵׂר דְּגַן תִּירוּשׁ וְיִצְהָר דְּאוּרֵינִי וְשֶׁאָר מִיָּנִי מְדַרְבְּנֵן וְגִדּוּלָה חֲזוּ כְּתַב הֶרְמְב"ן דְּאָפִי זְתִים וְעַנְבִּים אִין חֲיִיבֵי בְּמַעֲשֵׂר מֵה"ת אֶלָּא תִירוּשׁ וְיִצְהָר בְּלַבַּד שְׁהוּא יִין וְשָׁמֶן וְלִי יֵשׁ לֵה"ר לְכַאוּרָה לְדְּבָרֵי מִן הַיְרוּשְׁלַמִּי דפ"ג דְּחֻלָּה דְּפְלִיגֵי אָמוּרָאֵי אִי טָבֵל בְּטַל בְּרוּב אוֹ אֵינּוּ בְּטַל בְּרוּב אָמַר ר' בָּא מֵה פְּלִיגִין בְּטָבֵל שְׁנַטְבֵּל דְּבְרֵי תוּרָה אָבֿל טָבֵל שְׁנַטְבֵּל מְדַבְּרֵיהֶם כ"ע מוֹדָה שְׁהַטָּבֵל בְּטַל בְּרוּב הַתִּיב ר' בָּא בַר כְּהֵנָא קוּמִי ר' יִרְמִי' וְהַתְּנִינֵן כִּיּוֹצֵא בּוּ זִיתֵי מְסִיק שְׁנַתְעַרְבוּ עִם זִיתֵי נִיקָף עֵינְבֵי בְּצִיר שְׁנַתְעַרְבוּ עִם עֵינְבֵי עוֹלְלוֹת וְלֹא טָבֵל שְׁנַטְבֵּל מְדַבְּרֵיהֶן הוּא א"ר מְנָא אָנָּא קִיָּיְמַת בְּשָׁמֶן שְׁל זִיתֵי מְסִיק שְׁנַתְעַרְבוּ בְּשָׁמֶן שְׁל זִיתֵי נִיקָף.

וה"פ ר"י מְקַשָּׁה לְמ"ד טָבֵל שְׁל דְּבְרֵיהֶם בְּטַל בְּרוּב הָא טָבֵל דְּזִיתִים וְעַנְבֵי אֵינֶן אֶלָּא מְדַרְבְּנֵן וְאָפ"ה אִין זִיתֵי מְסִיק וְעַנְבֵי בְּצִיר הַחֲיִיבֵי בְּמַעֲשֵׂר בְּטָלִים בְּרוּב עַנְבֵי עוֹלְלוֹת וְזִיתֵי נִיקָף שְׁהֵן שְׁל עַנְבֵי הַפְּטוּרִים מִן הַמַּעֲשֵׂר דְּקִתְנֵי אִם יֵשׁ לוֹ פְּרִנְסָה מְמָקוֹם אַחַר מוֹצֵיא לְפִי חֲשׁוֹבֵן כּו' וּמִשְׁמַע לִי דְּאָפִי נִתְעַרַב בְּרוּב שְׁל פְּטוּר אָפ"ה לֹא בְּטָל וּמִשְׁנֵי דְּמִיָּרֵי בְּשָׁמֶן שְׁל מְסִיק שְׁנַתְעַרַב עִם שָׁמֶן שְׁל נִיקוּף דֵּה"ל טָבֵל מִן הַתּוּרָה.

והה"נ דְּעֵינְבֵי בְּצִיר מִיָּרֵי שְׁנַתְעַרַב עִם יִין שְׁל עוֹלְלוֹת דֵּה"ל טָבֵל מֵה"ת וְהַיְרוּשׁ קִיָּצַר בְּמוּבָן. וּש"מ דְּתְרוּמַת זִיתֵי וְעַנְבֵי אֵינֶן שְׁל תוּרָה: מִיָּהוּ בְּגַמ' דִּידֵן מִשְׁמַע דְּזִיתֵי וְעַנְבֵי גּוּפֵי חֲיִיבֵין בְּמַעֲשֵׂר מֵה"ת דְּבַפ"ז דְּב"מ (נַד פ"ח) א"ר יִנְאִי אִין הַטָּבֵל מִתְחִיִּיב בְּמַעֲשֵׂר עַד שְׁיִרְאָה פְּנֵי הַבַּיִת שְׁנַאָמַר בְּעַרְתִּי הַקּוֹדֵשׁ מִן הַבַּיִת וּר' יוֹחָנָן אָמַר אִפִּי חֲצַר קוֹבַעַת שְׁנַאָמַר וְאָכְלוּ בְּשַׁעֲרֵיהָ וְשִׁבְעוּ וּפְרִיָּה עָלָהּ וּמִשְׁנֵי.

וקא' וְאִיבַעַתָּ אִימָא כִּי קָאָמַר ר"י בְּזִיתִים וְעַנְבֵי דְּלָאוּ בְּנֵי גִוְרָן נִינְהוּ אָבֿל חֲטִי וְשַׁעוּרֵי גִוְרָן בְּהַדְיָא כְּתִיב בְּהוּ. וּמִדָּא' כִּי קָאָמַר ר"י בְּזִיתִים וְעַנְבִים וְהָא ר"י מְקַרָּא נ"ל הָא ש"מ בְּזִיתִים וְעַנְבֵי חֲיִיבֵי בְּמַעֲשֵׂר מִן הַתּוּרָה וּמִשְׁמַע דְּמִיָּרֵי מְזִיתִים וְעַנְבֵי עֲצָמָם וְלֹא מִיָּין וְשָׁמֶן הַיּוֹצֵא מִהֶן וְכֵן פִּרְש"י כִּי קָאָמַר ר"י דְּבִית קוֹבַעַת בְּזִיתִים וְעַנְבִים הַעוֹמְדָת לְאַכִּילָהּ

ואף הן בכלל תבואה ומעשר של הן מה"ת וכיון דלאו בני גורן נינהו כניסתן לבית קובעתן שאין להן קביעות אחר וכ"פ התוס' כי קאמר ר"י בזיתים וענבים דלאו בני גורן נינהו ואע"ג דתירוש ויצהר פתיב והיינו לאחר שדרפן לעשות יין ושמן ר"י מייירי בשאין דעתו לדרכן אלא לאכלן כה דחייב לעשר מה"ת בראיית פני הבית ואע"ג דבפסוק ל"מ אלא תירוש ויצהר ומשמע מפי' רש"י ותוס' שזיתים וענבים גופי' יש לחלק בדעתו לאכלן חייבי' במעשר מה"ת כמות שהן ובדעתו לדרכן אין חייבין מה"ת אלא ביוצא מהן שהן יין ושמן.

ונ"ל לדעתם הא דלא משני הירוש' ההיא מתני' דזיתי מסיק שנתערבו בזיתים וענבים עצמן ובדעתו לאכלן דחייבין במעשר מה"ת ולמה דחיק בשמן של זיתי מסיק י"ל משו' דירוש' ס"ל כשמואל בגמ' דידן (דף י"ג) לפל אין ביזיה חוץ מיין ושמן ואי הני מוקי לה בזיתים וענבים עצמן שנתערבו של חייב עם של פטור אמאי תנו בההיא דזיתי מסיק שנתערבו עם זיתי ניקף אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו מוציא תרומה ות"מ לפל והשאר מעשר ו"מש לפי חשבון וכיון דאין ביזיה לא סגי לי' באין לו פרנסה ממ"א לא בתרומה ות"מ ולא בהשאר לכי חשבון עד שיפריש פשיעור המועט שבתערובת זה ועוד בכדי שיעור מתנו' המגיע להרוב אי הרוב של חייב בתערובת זה.

ואי הרוב של פטור צריף להפריש פשיעור המרובה ועוד פשיעור מתנות המועט דאפשי' לומר דמפריש מן הפטור על החייב או מן החייב על הפטור כיון דאין ביזיה מש"ה מוקי לה כיון ושמן שנתערב דכ"ע מודו דיש ביזיה לפיכך סגי לי' בהאי תקנתא דתנינן: וראיתי לר"א ממיץ בס' יראים סימן (קע"ב) שכתוב תרומ' ומעשרו' אינו נוהג מה"ת אלא בדגן תירוש ויצהר לבד אבל מעשר שני נוהג בכל הפירות שבעולם אפי' בירקות שבו ריבה הכתוב דתני' בסיפרי עשר תעשר כל תבואת זרעה מקלל שצאמר ואכלת לפני ה' גומ' יכול אינו חייב אלא דגן תירוש ויצהר מיין לרבות פיר' ת"ל תבואת זרעה לרבות קטניות מיין ת"ל עשר תעשר מיין לרבות ירקות ת"ל כל מעשר הארץ בפ' בחקומי והאי קרא במעשר שני משתעי דכתי' אם גאל יגאל ולא מצינו גאולה אלא במ"ש דכתיב ונתת בפסוף בסוף פ' ראה ותני' זרע הארץ לרבות שחלי' וגרגר פרי העץ לרבות פי' האילן וכל הגני ריבוי' בפ' מע"ש פתיב שאות' פ' דעשר תעשר במעשר פתיב דכתי' בי' ואכלת לפני ה' וגומ' והא דאמר בכ"מ בגמ' דמעשר דרבנן האי במעשר ראשון ותרומת מעשר ומעשר עני דלא מצינו בהו ריבוי והא דתני' עשר תעשר וגומר שנה שנה למדנו שאין מעשרין משנה אל חבירתה אין לי אלא מע"ש שבו דיבור הכתוב מיין לרבות שאר מעשרות ת"ל תעשר.

לא לכל הענין האמו' בפ' מרבה שאר מעשרו' כ"א לדין משנ' לחבירתה בלבד דכתי' בהאי קרא עשר תעש': ופליא' הי' בעיני מאו' לומ' שמ"ש בלב' נוהג בכל ולא שאר תו"מ דא"כ כשתיקנו בהו רבנן תו"מ וצרי' להפריש על הסדר תרומ' גדולה תחיל' ואחר כך מעשר ראשון ואחר כך מעשר שני וכדתנן בפ"ד דמס' תרומו' והשתא בשאר פי' האיף אפשי' להקדי' תרומה ומ"ר למ"ש הא כיון דמן התורה לאו בני תרומה ומעש' ראשון נינהו הא ספי' לכהן ולוי טבל הטבול למעשר שני דאין שם תרומה ומ"ר חל עליה' כיון דלאו בני חייבא נינהו מן התורה.

וכ"ת ה"נ דהפכהו והלוי מחונכים להפריש מן התרומה מעשר ראשון ומ"ש (א"כ) [צ"ל אי נמי] הא דתנן דסדר הפרשה הוא תומ"ר קודם למ"ש הוא באות מינן שחייבי בתו"מ מה"ת אבל באותן שא"ת מה"ת אלא מ"ש לבד הוא קוד' לפל.

והא ליתא דא"כ לא אשתמיט הגמ' בבלי ובירושלמי להשמיענו חידוש פנה ובפ"ז דקמאי תנן פועל שאינו מאמין לב"ה נוטל גרוגרת אחת ואומר זו וט' הבאי אחר' עשו' מעשר על תשעי שאני אוכל זו עשו' ת"מ עליהם ומ"ש באחרונה ומחולל על המעות וחושף גרוגרת אחת הרי בהדי' שאפי' בגרוגרת שהם תאיני' יבשי' מפריש מ"ש אחר מ"ר ותרומ': ומדתני ומ"ש באחרונה ואלו מ"ש על אותן שעשאן מ"ר לא קאמר דמפריש גם עליהם ש"מ שא"צ להפרי' רק על המותר שנשפתי' לאחר הפרישת מ"ר אבל על מה שיקרא שם מעשר ראשון א"נ להפריש עלי' מ"ש.

ש"מ דמ"ש משאר פי' אילן נמי מדרבנן ומשמעתי' נמי מוכח הכי דקאמר ר' נחמ' באילן שעושי' ב' בריכות בשנה הוא דמעשר לשעבר ומשמע בין לענין חדש וישן בין לענין מ"ש ועני' ותקנת חכמי' הוא דמדינא בטר לקיטה אזלינן מה"ת וכדפי' לעיל והשתא הא תינח כל המעשרות דמדרבנן הן ומ"ש מאי איפא למימר אם היו ג' נכנס לד' דמדינא ראוי לילך בטר לקיטה ולהפריש מ"ש ואת אזלת בטר חנטה ומפריש מ"ע.

והא אין יוצא מדי טבל בזה ואפי' בשאר שני שמטה אם חנט בשנה זו ונלקט בשני' דמדינא אינו מפריש ממנו על החנט ונלקט בראשון או מן הראשון עליו והשתא דאזלת בטר חנטה ה"ל מפריש מן החדש הישן ומן הישן על החדש.

וה"נ משמע לעיל גבי אורז ודוחן וסבין דאזלינן בטר השרשה מה"ט דעושין פרכין פרכין ומדינא ה"ל למיזל בטר לקיטה ותקשי נמי הא מ"ש מאי איפא למימר אלא ודאי מעשר שני נמי אינו מן התורה חוץ מדגן תירוש ויצהר בלבד: ד' ט"ז ע"א בד' פרכים בשנה העולם נידון הקשה הר"ן פיון דאדם נידון בר"ה ודאי על כל המאורעות שלו דנין אותו על תבואתו ופירותיו ושאר עסקיו וכיון שפן הפל נידון בר"ה ות' שג' דברים הללו נידונין לכל העולם בג' זמנים האלו השנויי' במשנתנו וילפינן הכי מדאמר' תור' לצבור שביאו בזמנים הללו שפריצין עליהן א' א' בזמנו אבל בר"ה כל באי העולם עוברין לפניו אחד א' וגזרין עליו חלקו מדברים הללו וק"ל א"כ הא דתניא בגמ' תבואה שאירע בה קרי או אונס קודם פסח נידונית לשעבר מתבואת של כל העולם מיירי ולא בשל יחיד ואינו במשמע ועוד דומיא דאדם שאירע בו קרי או אונס דמתני' בסיפא מאדם יחיד איירי ה"נ רישא דתבואה נמי בשל יחיד מיירי.

ועוד ק"ל אם אית' שבג' זמנים הללו דין הפלל ובר"ה בפרט והא דין של פסח מפסח לפסח ושל ר"ה מר"ה לר"ה א"כ דין הפלל של פסח פלה באמצע שנה של דין הפרט של ר"ה העבר נמצא מפסח עד ר"ה דלהבא קדים דין הפרט לדין הפלל ותו דין הפלל ל"ל מפסח עד ר"ה דלהבא דהא בדין הפרטי דין הפלל נכלל בו ממילא וכלל ל"ל.

ותנא קאמ' תבואה שאירע בה קרי או אונס קודם פסח נידון לשעבר לאחר פסח נידון להבא משמע דמקרה התבואה בקודם פסח ובלאחר פסח דוקא תליא ואם אית' הא לא תליא מקרה התבואה מפסח ועד ר"ה בפסח פלל אלא ע"י דין הפרט של ר"ה שלעבר

גידונית עד ר"ה הבא ולא תליא בדין הפסח אלא מר"ה דלהבא עד הפסח דלהבא דלפי
דין פסח העבר גידונית בפרט בר"ה עד פסח דלהבא אבל בפסח דלהבא עד ר"ה
דלאחריו כבר קדים דין הפרט בר"ה לדין הכלל של פסח זה שהוא לאחריו ונמצא לעולם
חוזר חלילה מר"ה עדפסח גידון הפרט ע"פ דין הכלל של פסח שעבר ומפסח עד ר"ה
שלאחריו גידון הפרט על פי דין של ר"ה וממילא דין הכלל נכלל בדין הפרט וא"צ לזמן
זה דין כלל לגמרי וזה קשיא נמי על דין פ"ה האילן ומים של עצרת וחסג.

וא"ל שבר"ה אין גזרין חלק קצוב ליחיד שיהי' לו חלק פה וכה אלא חלק פרט מערב
חלק הכלל של ציבור פגון אחד מרובא וכיוצא בו יהי' לפלוני וחלק הכלל של ציבור
מן פסח עד ר"ה דלהבא צריך הפרט להכלל דפסח שלפניו.

שאע"פ שפסקו חלק היחיד מר"ה שלעבר עד שלהבא מ"מ עד פסח נוטל חלקו משל
ציבור כפי גזר דין של ציבור בפסח דלעבר ומפסח דלהבא עד ר"ה נוטל חלקו כפי ערב
דין של ציבור בפסח זה וכה"ג דין פ"ה אילן של עצרת ודין המים של חג הוא על ד"ז.

וברוב היודע אמת: בפסח על התבואה לא נתברר לי אימת יום מז' ימי הפסח הני דין זה.
ול"ל ביום ראשון של פסח הא עומר מרצה על התבואה כדא' בגמ' אמר הקב"ה הביאו
לפני עומר בפסח כו' וזמן הבאתו הוא ביום ב' של פסח וא"א שירצה אחר גזר דין.

ול"ל נמי שהדין בא' משאר ימי הפסח. דא"כ לא הי' לו לתנא לסתום אלא לפרש איזו
יום הני ואי נימא שהדין נמשך כל ז' ימי הפסח מקצתו ביום זה ומקצתו ביום זה: ק"ל
דלמה זמן הבאת עומר ביום ב' ולא ביום א' לרצות נמי על הגדונים ביום זה ועוד לפי"ז
יש לתמוה קצת איך שדין בני אדם עצמן שהוא בר"ה אינו נמשך אלא יום א' בלבד ודין
התבואה יהי' נמשך ז' ימים: ונ"ל דתחילת דין התבואה הני ביום א' של פסח וגמר דין
ביום אחרון ימים שבגמ' ליכא דין כלל וה"ל דומיא דאדם דתחילת דין שלו הוא בר"ה
וגז"ד שלו ביום הפורים לתנא דידן כדא' בגמ' ובהבאת עומר ביום ב' פינן דהני קודם
גז"ד שלו ש"ד.

ואע"ג דמיום הבאתו עד גז"ד עדיין כמה ימים לבא פינן שהן ימים מועטים ל"ל בה וכן
י"ל גבי בחג גדונית על המים כה"ג דתחילת דין ביום א' של חג וגז"ד בז' בו ובגמ' אפרש
עוד: ובחג גידונית על המים.

נ"ל הא דל"ק בחג על המים כמו בפסח על התבואה ובעצרת על פי' האילן וקאי אד'
פרקים בשנה העול' גידון דרישא. גידונית דתני בחג ל"ל.

י"ל הואיל ואפסקי בקרא דהיוצר יחד לבם הדר ונקט גדונית. ומתוך הירושלמי מ"ל ט"א
ניתבאר בש"הם: קודם הפסח גדונית לשעבר כו'.

ק"ל דיוקא אהדדי דקא' קודם פסח לשעבר הא תוף הפסח להבא ואח"כ אמר לאחר
הפסח להבא הא תוף פסח לשעבר. וה"נ קשה בסיפא גבי אדם שאירע בו קרי או אונס
דקא' קודם יוה"כ גידון לשעבר הא ביוה"כ להבא ואח"כ אמר לאחר יוה"כ להבא הא
ביום פפור גופא לשעבר מיהו הא דאדם י"ל דנדאי גז"ד דיוה"כ דומה לתחילת דין של
ר"ה דאמ' בפ"ק דע"ז (נ"ו) לא ליצלי אינש צלותא דמוסף בתלת שעתא קמיינתא דיומא
ביומא קמא דריש שתא ביחיד דילמא פינן דמפקד דינא דילמא מעיניו בעובדי ודקפי לי'

מִיָּדָה וְהַ"נ גַּז"ד דְּיוֹה"כ הָיָה בְּג' שְׁעוֹת רֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל יוֹם וְהִשְׁתָּא יוֹה"כ גּוֹפְנִי לֹא פְּסִיקָא לִי דְמֵי שְׁאִירְעָה בּוֹ דְּבַר קְנוֹדָם ג' שְׁעוֹת נִידוֹן לְשַׁעֲבַר לְאַחַר ג"ש נִידוֹן לְהִבָּא.

וְהַ"נ י"ל גְּבִי דִין שֶׁל תְּבוּאָה בְּפֶסַח אֵין הֵדִין בְּלִילָה אֶלָּא בְּג"ש רֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל יו' נִמְצָא פֶּסַח גּוֹפְנִי לֹא פְּסִיקָא לִיהָ וְלִמְאֵי דְפָרְי' דְתַחֲזִיל' דִין הַתְּבוּאָה הוּא בְּיוֹם א' שֶׁל פֶּסַח וְגו"ד בְּיוֹם אַחֲרוֹן וְדַאי הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר גַּז"ד כְּדָא' גְּבִי אָדָם בְּסִיפָא קְנוֹדָם יוֹה"כ נִידוֹן לְשַׁעֲבַר לֹא פְּסִיקָא לִיהָ מִשּׁוּם דְּפֶסַח גּוֹפְנִי יֵשׁ חִילּוּק קְנוֹדָם יוֹם אַחֲרוֹן לְשַׁעֲבַר בְּיוֹם אַחֲרוֹן לְהִבָּא: קְנוֹדָם יוֹה"כ נִידוֹן לְשַׁעֲבַר בַּע"כ הָאֵי תַנָּא ס"ל כַּמ"ד בְּסוּמוֹף אָדָם נִידוֹן בַּר"ה וְגו"ד שֶׁלּוֹ נִחְתָּם בְּיוֹה"כ וְהָאֵי נִידוֹן לְשַׁעֲבַר וְלִהִבָּא דְקָא' הֵינְנו גַּז"ד וְלֹא תַחֲזִילַת דִין דְּדַאי תַחֲזִילַת דִין קָא' תַקֻּשָׁה בְּרִייתָא זֹו מְנִי.

וּמִדְתְּלָה לְזִמְן הֵדִין בְּיוֹה"כ דְּקְנוֹדָם לֹו לְעַבְרָא וְאַחֲרֵי לְהִבָּא אֶלְמָא גַּז"ד הוּא מִיּוֹם כְּפוּרִים לְיוֹה"כ וּמְמִילָא ש"מ דְתַחֲזִילַת דִין שֶׁל ר"ה הָיָה מִיּוֹה"כ שֶׁלְאַחֲרֵי עַד יוֹה"כ שֶׁל שְׁנָה הִבָּא וְיָמִים שְׁמִיּוֹם ר"ה זֶה עַד יוֹה"כ שֶׁלְאַחֲרֵי נִידוֹן לְשַׁעֲבַר וְכֵן חוּזַר חֲלִילָה כָּל שְׁנֵי הָעוֹלָם וְלֹא נִשְׁתַּנָּה זֶה אֶלָּא בְּתַחֲזִילַת דִין הָרֵאשׁוֹן שֶׁל בְּרִיאַת הָעוֹלָם בַּר"ה הָרֵאשׁוֹן לְבַד שֶׁבַע"כ הִי' תַחֲזִילַת דִין מַר"ה הֵנָּה עַד יוֹה"כ הַשְּׁנִי וְגו"ד מִיּוֹה"כ לְיוֹה"כ כְּדָרְךָ כָּל הַשְּׁנִים אֶלָּא שְׁאֵנִי מְגַמְגֵם קֶצֶת קָרִי אוֹ אוֹנָם שְׁאִירְעָה לְאָדָם בַּר"ה הָרֵאשׁוֹן עַד יוֹה"כ אֵימַת הִי' גַּז"ד שֶׁלּוֹ מִיּוֹה"כ אֵין לְחוּשׁ בְּכָף כִּיּוֹן שֶׁלֹּא הָיָה כִּי אִם בְּנֵי אָדָם מוֹעֲטִים אוֹלֵי לֹא אִירְעָה לְהֵם שׁוּם מְקָרָה א"נ הֵדִין הֵנָּה בְּשַׁעֲת הַמְקָרָה כְּמוֹ שְׁנַגְזַר מִיָּתָה עַל אָדָם הָרֵאשׁוֹן בְּאַכִילַת עֵץ הַדַּעַת וְלֹא בְּיוֹם קְבוּעָה כְּמוֹ לְדוֹרוֹת וְכַע"כ אַתָּה נ"ל כֵּן בְּמְקָרָה דְתְּבוּאָה וּפִי' הָאֵילָן וְיָמִים בְּשַׁעֲת בְּרִיאַת הָעוֹלָם בְּשְׁנָה הָא' מְקָרָה שְׁלָהֶם קְנוֹדָם פָּרַק הֵדִין שֶׁל כָּל אֶחָד אֵימַת אֵימַתְדוֹן אֶלָּא וְדַאי כְּדָפְנִי: מ"מ ק"ל אַמְאֵי תְלָה קָרִי וְאוֹנָס בְּגַמ"ד דְּיוֹה"כ דְּזָה אֵינּוּ אֶלָּא בְּצַדִּיקֵי גְמוּרִים דְּנִכְתָּבִין וְנִחְתָּמִים לְאַלְתֵּר בַּר"ה לְחַיִּים וְלֹא בְּרִשְׁעֵי דְנִכְתָּבִין וְנִחְתָּמִין לְאַלְתֵּר בַּר"ה לְמִית' הָרִי בְּאֵלוֹ ב' כִּיתוֹת אֵין גַּז"ד שְׁלָהֶם תְלוּי בְּיוֹה"כ כָּלָל אֶלָּא תַחֲזִיל' וְגַמְרוּ בַּר"ה לְבַד וְגו"ד דְּיוֹה"כ הָאֵ לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ אֶלָּא בְּכִינוּנִים דְתְלוּיִין מַר"ה וְעַד יוֹה"כ כְּדָא' לְקַמְן וְאִיָּהּ פְּסִיקָא וְתַנִּי סְתָמָא קְנוֹדָם יוֹה"כ לְשַׁעֲבַר דְּזָה אֵינּוּ נוֹהֵג בְּשְׁנֵי כִיתוֹת אֶלָּא בְּכַת א' שְׁלִישִׁי בְּלְבַד.

וְשְׁמָא י"ל דְּרוֹב הָעוֹלָם בְּכִינוּנִים נִיגְהוּ אַבְל ב' כִּיתוֹת הַנוֹתְרִים לֹא שְׁכִיחֵי כְּלוּלֵי הָאֵי. וּבְגַמְ' אַכְתָּב עוֹד בְּזָה: הַכֹּל נִידוֹנִין בַּר"ה וְגַזַּר דִין שְׁלָהֶם כו' וּמַר"ה עַד זִמְן גָּמַר דִין שְׁלָהֶם נִידוֹנִין לַר' יְהוּדָא בַּר"ה שֶׁל שְׁנָה שְׁעָבְרָה.

וְהַכֹּל ע"ד שֶׁפ' בְּסוּמוֹף: ר' יוֹסִי אוֹמֵר אָדָם נִידוֹן בְּכָל יוֹם וְלַר"נ בְּכָל שְׁעָה. וְק"ל לַר"י וְר"נ אֵין בֵּין ר"ה לְכָל יָמוֹת הַשְּׁנָה כְּלוּם לְעַנְנֵי דִין שֶׁל מַעֲלָה א"כ בְּמֵאֵי מוֹקֵי לָהּ לְקָרָא דְכִי חָק לְיִשְׂרָאֵל וּמִשְׁפָּט לְאַלְקֵי יַעֲקֹב דְקָאֵי אַר"ה מְרִישָׁא דְקָרָא דְתַקְעוּ בַחֲזוֹדֵשׁ שׁוֹפָר בְּפֶסַח לְיוֹם חֲגִינוּ דְאִיזוּ חֵג שְׁהַחֲזוֹדֵשׁ מִתְּפֶסֶה בּוֹ הָיָה אוֹמ' זֶה ר"ה כְּדָרְשִׁינוּ לְעִיל (דף ח).

מִיּוֹה"כ זֶה ל"ק כְּלוּלֵי הָאֵי דְאֵינְהוּ מוֹקֵי לָהּ לְהָאֵי מִשְׁפָּט אַקְדוּשׁ הַחֲזוֹדֵשׁ לְחוּד כְּמוֹ שְׁפָרְשִׁיתִי שָׁם מ"מ הָאֵ ק"ל דְּהָא אַמ' הֵתָם דָא' בְּתַשְׁרֵי ר"ה לְדִין וּנ"ל מְקָרָא דְעֵינֵי ה' אֶלְקִיָּהּ בְּהַ מְרֵאשִׁית הַשְּׁנָה וְעַד אַחֲרֵית הַשְּׁנָה וּמְפָרֵשׁ לָהּ הֵתָם דְמַר"ה אֵיירִי מִתְקַעוּ בַחֲזוֹדֵשׁ שׁוֹפָר וְגו' הוּא מִשְׁפָּט וּמְרֵאשִׁית הַשְּׁנָה גְמָרִינוּ לְעִיל גַּז"ש דְר"ה דְשְׁמִיטִין יוֹבְלוֹת הוּא א'

בתשרי וכן לנטיעה לענן גז"ש של ערלה בהאי גז"ש נפקא לן לעיל א"כ לר"י ור"נ מנלן דכל הני ר"ה שלקום א' בתשרי הוא פנין דלדדהו אין ר"ה יום דין יותר משאר ימיה ועוד ק"ל מדא' לקמן בפ"ד (דף לג) דבר"ה א"א הלל מפני אפשר מלה יושב על פסא דין וספרי חיי' וספרי מתים פתוחין לפניו וישאל א' שירה.

א"כ לר"י ור"נ שר"ה וכל ימות השנה שוין לדין א"כ לעולם לא נימא הלל לא ביי"ט ולא בחנוכה ואי ל"ל האי סברא דאמרי מלה יושב על פסא הדין בר"ה נמי נימא נאותו קשי' תקשה נמי מהא דאר"י פמאן מצלינו האינדא אקצרי (ואמריני) [צ"ל ואמריעי] כר"י א"כ פנין דס"ל כר"י מדמצלינו.

בטלת קריא הלל לגמרי דה"ל תרתי דסתרי אהדדי וגם מהא ר"ה דשמיתין ויובלות ונטיעה קשיא לדין ועוד ק"ל דלקמן בפ"ג [דף כ"ו] מפרש אביי הא דאין תוקעין בשופר של פרה לרבנו ה"ט משום דאין קטיגור נעשה סניגור אע"ג דבחוץ ל"ל בה שופר פנין דלפרון אתי פבפנים דמי וקא' ור"י אמר לה דקאמר אין קטיגור נעשה סניגור ה"מ מפבפנים והאי שופר מבחוץ הוא והשתא לר"י ל"ל טעמא דשופר מבחוץ הא לר"י בע"כ שופר לאו לזפרון אתי פנין דס"ל אדם נידון בכל יום א"כ אי משום זכרון הוא ה"ל למתקעי בכל יום דמה יום מיומים ובע"כ שופר של ר"ה גזה"כ הוא ולית בי' משום סניגוריא פלל ול"ש של פרה משאר שופרות.

ועוד ק"ל מה ענין מלקיות זכרונות ושופרות שאמרי בר"ה יותר משאר ימי' דטעמא שמתלכני עליכם ושיעלה זכרוכם לפני ולר"י מה יום מיומים והא ר"י מודה דאמ' להו כדא' בפ"ד (דף לג). מיהו למאי דפרי' לעיל דדין דאדם אין בכלל אלא דבריו שבגוף אדם אבל לא שאר צרכיו לק"מ מפל הא דבהא יש חלוק בין דין של כל יום לשל ר"ה לר"י דאדם עצמו נידון לדין בכל יום אבל מודה דאשאר צרכיו אינו נידון אלא בר"ה לחוד: ומה"ט יש לחלק נמי לענין הלל בין דין של ר"ה לדין של כל השנים לר"י דדין של ר"ה אלים טפי אבל לפי הר"ן דבכלל דין אדם כל צרכיו בכלל א"כ אין בין ר"ה לכל הימים לענין דין פלל לר"י דאמר אדם נידון בכל יום א"כ תקשה לי' כל הני וה"נ תקשה לר"נ דאמר אדם נידון בכל שעה: מפני שהפסח זמן תבואה הוא פירש"י זמן שהתבואה נדונית בו ולפי' הא דקאמר מפני שעצרת זמן פירות אילן הוא היינו נמי זמן שפי' האילן נדונית בו וק"ל א"כ בסמוך גבי מ"מ א' תורה נסכו מים בחג א' הקב"ה נסכו לפני מים בחג פדי שיתברכו לכם גשמי שנה הל"ל נמי מפני שהחג זמן מים הוא דהיינו שהמים נדונית בו פדאמ' בהני וכדתנו במתני' ובחג נדונית על המים ול"נ לפ' דזמן תבואה ופיר' אילן דקאמר לאו על דין קאמר אלא בישול התבואה והפיר' הני באותן פרקים כדמוכח בפ"ק דסנהדרין (דף יא) גבי על ג"ד מעברין את השנה על האביב ועל פיר' האילן וכדפי' התוס' התם ולפי"ז א"ל דר"ע כר"מ ס"ל דא' הפל נידונית בר"ה ועוד דמפ' טעמא דניסוף פדי שיתברכו לאו על זמן הניסוף קאי אלא על עיקר הניסוף ומ"מ גבי עומר דפסח וב' הלחם דעצרת פנין דכול ליתן טעם על עיקרון וזמן נותן וקאמר מפני שזמן תבואה הוא וזמן פיר' אילן הוא.

ותדע דע"כ לאו אזמן דווקא יתב טעמא דאי דווקא אפתי תקשה מ"ש דבעומר דעל התבואה סגי בחד יומא וכן ב' הלחם ואלו ניסוף דבחג אפי' לר"ע דממעט בימי הניסוף

מפולו תנאי דריש פ"ק דמעני' [דף ג] בעי תרי יומי ו' של חג ושביעי שלו כדאמ' התם אלא ודאי ש"מ כדפני': ותוקעין ומריעין כשהן עומדין הקשו התוס' הא קעבר משום בל תוסיף וכ"ת פינו דכבר יצא ה"ל שלא בזמנו ולא עבר הא אמר' בסוף פ"ג [דף כ"ח] גבי ברפת פהגים דאי מוסיף ברכה א' משלו דלא עבר עלי' זמני' פינו דאי מתרמי לי' ציבורא אחרנא הדר מברך להו ה"נ אי מתרמי לי' ציבורא הדר תקע להו ובנדאי לפ"ד בה"ג שצאכתוב לקמן (דף כט) דמי שילא פבר אינו מוציא אין זה קושני' דהא אי מתרמילי ציבורא אין תוקע להם ומיהו למאן דס"ל אע"פ שייצא מוציא כמ"ש שם קשה.

אע"ג דמהא דבכור דקאמ' התם דאם נתנו במתן ד' עובר י"ל התם שאני דאי דמתרמי לי' בוכרא א' הדר מחונייב להזות ה"ל זמנו כדאמ' התם אבל הקא אי מתרמי לי' ציבורא אינו מחונייב לתקוע להו אבל מהא דברפת פהגים קשה דהא אי מ"ל ציבורא א' אינו חייב לתזור ולברך כדאמ' התם ואפ"ה עובר וקראש"א בחי' תי' דתקנת חכמים לצורך ליפא משום ב"ת דכתיב ע"פ התורה אשר יורו ומה"ט יתבינו בסנפה בח' בזה"ז אע"פ דביעי' השתא בקביע דירחא וה"ה בל תגרע לצורך פגון י"ט של ר"ה שחל בשבת אע"ג דאמר רחמנא תקעו גזרו שלא לתקוע וכ"ז לצורך וה"נ לצורך ראוי לתקוע ולתזור לתקוע ומצנה לשמוע דברי חכמי' מלא תסור.

וק"ל מדפריה אבני לקמן הישן בח' בסנפה ילקה ומדק"ל מהישן בח' בסנפה יותר מכל המצות שהזמן גרמא היינו משום דאנו יתבינו בח' ספק ז' כדפרש"י רפ"י דעירובין (דף צ"ו) אלא אע"ג דתקנת חכמים היא וכדמסיק בפ"ד דסנפה (דף מ"ו) מיתב יתבינו אפ"ה שייך ב"ת מיהו למאי דפי' י"ל דל"ק כ"כ.

מ"מ ק"ל מדאמ' התם מתן ד' במתן א' רא"א ינתן במתן ד' רי"א ינתן במתן א' א"ל ר"י ה"ה עובר על ב"ת ומאי קושני' הא פינו דלר"א ראוי ליתן מתן ד' כדי לקיים מצות זריקה למתן ד' פתקוני' אין לה לצורך גדול מזה וראוי לחכמים לתקן ליתן מתן ד' והשתא אין פאן ב"ת פינו דעביד לה משום תקנה לצורך.

ואפני' אם תדחוק לומר דהיינו מה דאדר לי' ר"א לא נאמר ב"ת אלא כשהוא בעצמו פלומ' אבל בתערוך ליפא ב"ת הואיל וראוי לתקן במתן ד' משום מתן ד' שבתערוכת אע"פ שאין זה במשמע אלא כדפני' מ"מ הדבר תמוה בעצמו לומר משום תקנת חכמים פקע איסור ב"ת מ"ש מפל איסורי תורה דקי"ל אין ב"ד מתנין לעקור דבר מה"ת בקום ועשה ולא א' משום תקנת חכמי' פקע איס' אע"פ שיש לחלק קצת אין נראה.

ומה שהביא מאי' ב"ת דר"ה שחל בשבת דגזרו שלא לתקוע אינו ראוי דהתם לאו משום דע"י תקנת חכמים פקע ממילא איס' ב"ת. ודנדאי האיסור יש אלא פינו שהוא שב ואל תעשה יש פח ביזם להתנות עלי' כמו שהתנו לבטל מ"ע של תקיעה גופני' סיניג וגדר שפא יעברנו ד"א ברה"ר כדאמ' לקמן רפ"ד.

והכי א' רפ"י דיבמות (דף צ') ערל הנאה איזמול כו' שוא"ת שאני וה"נ יש פח לחכמי' לבטל ל"ת של שוא"ת כמו בל תגרע משום סיניג. גם עיקר דברי הרשב"א תמוה לי דמשמע מדבריו דהמבטל איזה מ"ע פעם א' עובר בבל תגרע וקא דאינו עובר בר"ה שחל בשבת הואיל ותקנת חכמים הוא.

נמצא לְדַבְּרוֹ הַמְבֹטָא אֵינָהּ מ"ע מְלֻבֵד שְׁעוֹבֵר בְּעֵשֶׂה עוֹבֵר נְמִי בל"ת דְּבַל תַּגְרַע א"כ לְמַד לָאו שְׁאִין בּוּ מַעֲשֵׂה לּוֹקִין עָלָיו הַמְבֹטָל אֵינָהּ מ"ע שְׁבַתוֹר' יִלְקֶה מִשׁוּם לָאו דְּבַל תַּגְרַע שְׁעֵמָה וְהָא לֹא מְצִינוּ לְאֵינָהּ תַּנָּא אוֹ אַמּוֹרָא דְנִימָא הָכִי: מִפְּלֵל דְּבַחְדָּשׁ וְשַׁבַּת אִיבְעִי לָהּ לְמִיזֵל.

ק"ל שְׁבִיק ר"י שַׁבַּת וְחֻדְשׁ דְּכַתִּיבִי וְנִקְט רְגֵל דְּלֹא פְתִיב וְעַק"ל רְגֵל מָאן דְּכַר שְׁמִי וּמִנ"ל לר"י שְׁחִינִי לְהַקְבִּיל בְּרֵגֶל. וּנ"ל דַּמ"ל שַׁבַּת דְּקָרָא הֵינּוּ י"ט וְלֹא שַׁבַּת בְּרֵאשִׁי כְּדֻרְשֵׁינוּ לְמַחֲרַת הַשַּׁבַּת דְּגַבִּי סְפִירָה דְּהֵינּוּ מְחַרָה י"ט בַּפ"י (דָּף ס') דָּאִי שַׁבַּת מִמֶּשׁ אַמְאִי אַקְדִּים קָרָא לְחֻדְשׁ קוֹדֵם לְשַׁבַּת הָא שַׁבַּת תְּדִיר יוֹתֵר מִבְּחֻדְשׁ אֲבָל אִם הוּא י"ט נִיחָא וּמִיָּהוּ מִשְׁמַע לִי לר"י דְּהָאִי חֻדְשׁ לָאו חֻדְשׁ מִמֶּשׁ אֲלֵא י"ט שָׁל ר"ה דְּמִיקְרֵי חֻדְשׁ כְּדַכְתִּיב תְּקַעוּ בְּחֻדְשׁ שׁוֹפָר וְדֻרְשֵׁינוּ לִי לְעִיל (ד) אר"ה.

ואע"ג דִּי"ט תְּדִיר יוֹתֵר מִר"ה וְה"ל לְאַקְדוּמִי שַׁבַּת לְחֻדְשׁ וְעוֹ לְמָה לִי חֻדְשׁ כָּלֵל הָא ר"ה נְמִי בְּכָלֵל י"ט דְּקָרָא קָרִי לִי שַׁבַּת י"ל מַה"ט אַקְדָּמִי לִי לְחֻדְשׁ דָּאִי אַקְדָּמִי לְשַׁבַּת דַּה"ל ר"ה נְמִי בְּכָלֵל שַׁבַּת הָא תּוֹ ל"צ לִימֵר חֻדְשׁ דְּהָא כְּבָר נְכָלֵל בְּכָלֵל שַׁבַּת דְּקָרָא \$\$\$ צִיּוֹר בְּסִפְרָא \$\$\$ אֲבָל הַשְׁתָּא דְּאַקְדָּמִי לְחֻדְשׁ ה"ק לֹא חֻדְשׁ הַיּוֹם שְׁהוּא י"ט שָׁל ר"ה דְּאִיקְרֵי חֻדְשׁ וְלֹא שַׁבַּת שְׁהוּ שְׁאָר רְגָלִים.

וְאִי לֹא הָוִי כַתִּי אֲלֵא שַׁבַּת לְחֻדְשׁ ה"א שַׁבַּת דְּקָרָא הוּא שַׁבַּת מִמֶּשׁ לְכֹן פֶּרֶט לְחֻדְשׁ בַּפ"ע לְגַלּוּי אַשְׁבַּת דְּלָאו שַׁבַּת מִמֶּשׁ אֲלֵא י"ט וְכַדְפֵּרש"י. וְכ"ת לְמֵאִי דְפִי דְּחֻדְשׁ דְּקָרָא הֵינּוּ ר"ה דְּחִיב בְּהַקְבִּיל פְּנִים א"כ ר"ה הוּא נְכָלֵל בְּהָא דַּאֲר"י חִיב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנִי רַבּוּ בְּרֵגֶל וְהָא ר"ה לֹא מִיקְרֵי רְגֵל כְּדַאֲמַר' סַפ"ד דְּעִירוּבִין (דָּף מ) גַּבִּי זְמַן דְּר"ה וְיוֹה"כ א"ד פִּינוּ דְּלֹא מִיקְרֵי רְגָלִים לֹא אַמְרִינוּ וְתַנּוּ בַּפ"ג דַּמ"ק (דָּף יד) ר"ה וְיוֹה"כ כְּרֵגָלִים ש"מ שְׁהוּ אֵינּוּ רְגָלִים וְאִי פִייל ר"י לר"ה בְּכָלֵל רְגֵל.

י"ל הָא דְּקַאֲמַר חִיב לְהַקְבִּיל בְּרֵגֶל הֵינּוּ ג"ר וְר"ה מִשְׁתַּמַּע מִמִּילָא דְּהָא חֻדְשׁ פְּתִיב בְּקָרָא מִמִּילָא דַּאֲפ"ת דְּחֻדְשׁ מִמֶּשׁ קַאֲמַר קָרָא הָא ר"ה נְמִי ר"ח הוּא אֲלֵא מִשְׁמַע לִי לר"י דְּהָאִי חֻדְשׁ הֵינּוּ ר"ה מְדַקְאֲמַר חִיב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנִי רַבּוּ בְּרֵגֶל וְלֹא קַאֲמַר בְּחֻדְשׁ.

וּבְדִין הוּא דַּה"ל לר"י לְמִימַר חִיב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנִי רַבּוּ בְּמוֹעֵד וְר"ה בְּכָלֵל מוֹעֵד הוּא כְּדַאֲמַרִי לְעִיל (דָּף ד) מַאֲלָה תַּעֲשֵׂה לָהּ בְּמוֹעֲדֵיךָ הַקּוֹשׁוּ כָּל הַמוֹעֲדִי כּוֹלֵן זֶה לְזֶה שְׁפֹלֵן מְכַפְרִי עַל טוֹמְאָת מְקַדָּשׁ וְקַדְשֵׁי אֲלֵא דַּא"כ הָוִי יוֹה"כ נְמִי בְּכָלֵל מוֹעֵד וְה"א דְּחִיב נְמִי לְהַקְבִּיל פְּנִי רַבּוּ בְּיוֹה"כ מַש"ה נִקְט רְגֵל וְר"ה מִמִּילָא מִשְׁמַע מְדַכְתִּיב חֻדְשׁ כְּדַפְּל.

וְעוֹד מִשׁוּם אֵידָךְ דַּר"י דְּבִסְמוּךְ דְּקַאֲמַר חִיב אָדָם לְטַהַר אֶת עַצְמוֹ בְּרֵגֶל דְּוּוּקָא רְגֵל שְׁהוּ ג' רְגָלִים בַּל בַּד מְטַעְמָא שְׂיָכוּל לְקַיִם קְרַבְנוֹת שְׁהוּ חוֹבַת הַרְגֵל כַּמ"ש בְּסְמוּךְ וְוּוּקָא רְגֵל וְלֹא ר"ה וְיוֹה"כ דְּהָא לִית בָּהּ חוֹבַת הַרְגֵל נִקְט נְמִי הַקְבִּיל פְּנִים רְגֵל וְל"ד: חִיב אָדָם לְטַהַר א"ע בְּרֵגֶל שְׁנֵא וּבְנִבְלָתָם ל"ת וּמ"ל בְּרֵגֶל כְּדַאֲמַר בְּסְמוּךְ וּק"ל נְהִי דְּקָרָא מִיָּרִי בְּרֵגֶל אַפ"ה לֹא נ"ל מִיָּנִי אֲלֵא שְׁאָסוּר לְטַמָּא א"ע בְּרֵגֶל בְּיָדָם אֲבָל אִם נִטְמָא כְּבָר שְׂיָחִיב לְטַהַר א"ע מְנַלֵן וְכִי דְנִין טוֹמְאָה קְדוּמָה לִיטְהַר מִטוֹמְאָה דְּאוֹתוֹ שְׁעָה וְהָרִי פְּהִינִים יוֹכִיחוּ שְׁמוֹנְהָרִין שְׁלֵא לְטַמָּא לְמַת וְאִם נְטַמָּא כְּבָר אִם רָצָה לְעַמּוֹד בְּטוֹמְאָתוֹ יָמִים רַבִּי ל"ל בָּהּ וְאִינוּ חִיִּי שְׂיָטְהַר דְּזֶה ל"מ בְּשׁוּם דְּנוֹכְתָא וִי"ל דְּהָא וְדָאִי הָא דְּמוֹקִי

לקרא ברָגל דָאטוּ רָגל רְמִיזָא בְקִרְא וּמ"ש רָגל מְשָאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה דַּמ"ל אַרְגָּל וּבַע"כ ה"ט מְשֻׁנָּה חוֹבֵת הָרָגל הוּא רְאִי' נַחְגִּיגָה וְשִׁלְמִי שְׁמָחָה שֶׁא"א לְקִיָּמָן בְּטוֹמְאָה מִש"ה שְׂדֵי לְקִרְא אַרְגָּל וּכ"כ הָרַמְבַּ"ם [בפ"ו מה' ט"א] כָּל יִשְׂרָאֵל מְוִזְהָרִין לְהִיּוֹת טְהוּרִין בְּרָגְל מִפְּנֵי שֶׁהֵן נְכוּנִים לְכַנּוּס לְמַקְדָּשׁ וְלֶאֱכֹל קִדְשִׁים וְזֶה שֵׁנָא בְּתוֹרָה וּבְנִבְלָתָם ל"ת בְּרָגְל בְּלִבְד אֶבֶל בְּשָׂאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה א"מ.

וְכִינּוּן שְׁפָן תְּקֻשָּׁה לָךְ ל"ל קִרְא מְלֻטְמָא בְּרָגְל הָא בְּלֹא"ה הָא אִיפָא עֲשֵׂה בְּכָל א' מְחוֹבֵת הָרָגְל וּמְמִילָא כְּשִׁמְטָמָא א"ע בְּרָגְל הוּא מְבֻטֵל כָּל מ"ט אֵלוּ וְאַזְהָרָה דְּבִנְבְּלָתָם ל"ת בְּרָגְל דְּכָל עֲצָמָן הָוֵי מִפְּנֵי בִיטוּל הַחוֹבֵת הַלְלוּ ל"ל.

וְהָא ל"ל דְּאַזְהָרָה לְמַלְקוֹת אַתִּי הָא וְדָאֵי אֵין לֹקִינַן עַל אַזְהָרָה זֹו פִּינּוּ דְּעֵיקָר אַזְהָרָה זֹו אֵינוּ אֵלָא מְשׁוּם בִּיטוּל חוֹבֵת הָרָגְל שְׁגוּרָם ע"י טוֹמְאָתוּ אֵינוּ חֲמִיר מְמַבְטְלָן בְּיָדִים דְּאֵינוּ עוֹבְרַ אֵלָא בְּעֲשֵׂה גְרִידָא וְאֵין מִן רְאוּי לְהַחְמִיר בְּגוּרָם לְבֻטֵל מְמַבְטֵל מְמַשׁ וּכ"כ שָׁם הָרַמְבַּ"ם שְׂאֵין לֹקִינַן עַל טוֹמְאָת הָרָגְל וּבְרוּר הָא מַה"ט דְּפִי' וְא"כ אַזְהָרָה זֹו ל"ל אַע"כ אִם אֵינוּ עֲנִין לְטוֹמְאָה שְׁבִרְגָל תְּנוּהוּ עֲנִין לְטוֹמְאָה שֶׁל קוֹדֵם הָרָגְל שְׁלֹא יִטְמָא בְּנִבְיָלָה אַע"ג דְּאַפְתִּי לֹא חָל עָלֵיו חוֹבֵת הָרָגְל מִפְּנֵי בִיטוּל חוֹבֵת הָרָגְל וּלְפ"ז בַּע"כ ש"מ דְּלָאוּ מְשׁוּם טוֹמְאָה דְּבִינְדִים לְחוּד אַזְהָר קִרְא א"ו דְּחִיב לְטַהַר א"ע בְּרָגְל קַמ"ל דַּאֲל"כ הָא טוֹמְאָה זֹו שֶׁל נְבִיָּלָה דְּמִשְׁתַּעֵי בִי' קִרְא אֵינוּ אֵלָא טוֹמְאָת עֲרַב וְהָא בְּטוֹמְאָה כְּטוֹמְאָה זֹו אִפִּי' נְטָמָא בְּעֲרַב הָרָגְל יוּכַל לְטַבֵּןל בּוּ בִּיּוֹם וּלְטַהַר לְעֲרַב וּמֵאֵי אִיכְפַת לָן שְׁנִטְמָא בְּנִבְיָלָה פִּינּוּ שְׁיִוְכַל לְיִטְהַר עַד הָרָגְל וּלְקִיָּמָן חוֹבֵת הָרָגְל א"ו דְּעֵיקָר לָאו זֶה קַמ"ל דְּאִם נְטָמָא בְּנִבְיָלָה קוֹדֵם הָרָגְל דְּחִי' לְטַהַר א"ע קוֹדֵם הָרָגְל שְׁלֹא לְבֻטֵל חוֹבֵת הָרָגְל פְּגוּן שְׁלִמִי שְׁמָחָה שְׁנוּהַג כָּל שְׁבָעָה אִפִּי' בִּי"ט רֵאשׁוֹן וּכ"ת לְמֵאֵי דְּפִרִי' דְּהָאֵי לָאו דְּבִנְבְּלָתָם ל"ת מְשׁוּם חוֹבֵת הָרָגְל הוּא הָא אִמ' בַּפ"ב דִּיבְמוֹת (דָּף כֹּט) אֲשֵׁתוּ אַרוּסָה לֹא אוּנָן וְלֹא מְטָמָא לָהּ וְכֵן הִיא ל"א וְלֹא מְטָמָא לּוּ וּפִי' רִש"י וְתוֹס' אֵהָא דַּל"מ לּוּ בְּרָגְל שִׁישְׂרָאֵל מְוִזְהָרִין עַל הַטְּהָרָה מְבִנְבְּלָתָם ל"ת וְהָא לִיתָא דְּבִאֲשָׁה מ"ש רָגְל מְכָל הַשָּׁנָה הָא אֵינָן מְצוּיִן בְּרֵאזִיָּה נַחְגִּיגָה כְּדָאֲמַר פ"ק דְּמַסְכֵּת חֲגִיגָה וְאֵי מְשׁוּם שְׁלִמִי שְׁמָחָה הַנִּיחָא לר"ז דַּס"ל לְעֵיל [דָּף ז'] דְּאַשָּׁה אִיתָא בְּשִׁמְחָה אֶבֶל לְאַפְיֵי דְּאֲמַר הָתָם אִשָּׁה בְּעֵלָה מְשִׁמְחָה וְאֵין חִיּוּב שְׁמָחָה מוּטֵל עָלֶיהָ כָּלָל הָא וְדָאֵי א"צ לְטַהַר אֵת עֲצָמָה בְּרָגְל דְּכִינּוּן שֶׁהִיא טְמֵאָה דְּלֹא אֶפְשָׁר אֵין שׁוּם חִיּוּב מוּטֵל עַל בְּעֵלָה לְשִׁמְחָה.

וְהָא וְדָאֵי דְּאֵין עֲלֵי' שׁוּם חִיּוּב לְהִבִּיא אֵת בְּעֵלָה לִיְדֵי חִיּוּב שִׁישְׁמַחְנָה פִּינּוּ שְׁעֵלֵי' גּוּפָה אֵין חוֹבָה שֶׁל נְשָׁל מְצַנַת שְׁמָחָה וּמְשׁוּם לְחִיב אַח בְּעֵלָה אֵינוּ חִיבָת לְטַהַר אֵת עֲצָמָה וְזֶה פְּשׁוּט הַלְכָּה נ"ל פִּי' א' שֶׁל רִש"י שָׁם דְּאֵינוּ מְטָמָא לּוּ הֵינּוּ שֶׁא"ח לְטָמָא לּוּ אַע"פ שְׁמַחְנָה לְטָמָא לּוּ מִתִּים הָאֲמוּרִין גְּבִי טוֹמְאָת פְּהָגִים וּנְשׂוּאָה חִיבָת לְטָמָא לְבְּעֵלָה מ"מ אַרוּסָה לֹא דְּלָאוּ שְׂאָרוּ הִיא וְרַחֲמָנָא אָמַר כ"א לְשָׂאָרוּ הַקְּרוּב אֵלֵיוּ וְאַע"ג דְּהָרַמְבַּ"ם פֶּסֶק דְּנָשִׁים אֵינָן מְצוּוֹת לְטָמָא לְקְרוּבִים וּפִי' הָרַמְבַּ"ן בְּתוֹרַת הָאָדָם מְשׁוּם דַּס"ל כָּל שִׁישְׁנֵנוּ בְּבֵל יִטְמָא אִית' בְּטוֹמְאָ' קְרוּבִים וְהֵנִי נָשִׁים הוּאֵיל וְלִיתָא בַּב"י דְּבִנְי אֵהָרֵן וְלֹא בְּנוֹת אֵהָרֵן לִית' נְמִי בְּטוֹמְאָת קְרוּבִים כְּכָר הַשִּׁיבּוּ הָרַבָּב"ד מְהָא דְּלֹא מְטָמָא לּוּ דְּתַנְי' גְּבִי אֲשֵׁתוּ אַרוּסָה וְעוֹד ק"ל א"א דְּנָשִׁי' כְּהִנּוֹת אֵינָן מְצוּוֹת לְטָמָא לְקְרוּבִים מַה"ט דְּאֵינָן בַּב"י א"כ הַה"נ יִשְׂרָאֵלִים אֵינָן מְצוּוֹת לְטָמָא לְקְרוּבִים דְּהָא אֵינָן נְמִי בַּב"י.

לפי"ז תקשה דא' בפ"ב דסנפה (דף פה) ויהי אנשי אשר הי' טמאים לנפש מי הי' ר' יצחק א' טמאי מת מצנה שחל ז' בע"פ והאי מ"מ דקא' היינו שנטמא לקרובי שחיבי לטמא להם וכן פי' רש"י ותוס' התם דהא ל"ל ט"מ מצנה ממש דהיינו מת שאין לו קוברים כמו פל מ"מ שבגמ'.

דא"כ מאי פריה התם אהא דנ"ל דעוסק במצנה פטו' מן המצנה מובלכתה בדרה ת"ל מאותן האנשים שנטמו למ"מ אף על פי דע"ז ידחו מפסח. דהא ל"ל דפריה לה מרבי יוסי דאמר נושאי ארונו של יוסף הי' או מדרבי עקיבא דאמר מישאל ואלצפון הי' הא פיון דכבר היו יכולין לטהר עד ע"פ כדא' התם.

ובע"כ הא דלא נטהרו הי' מחמת איזה אונס וא"כ אין ללמוד מהם לעוסק במצנה פיון דבשעה שנטמא הי' עדיין שהות לטהר עד ע"פ ודאי למקרא שלאונס לא חששו דאל"כ ה"ל לאתויי להא דעוסק במצנה מטומאת קרובים דכתיב בהדיא ועוד מאי פריה לגליף מהתם לעוסק במצנה ש"ה שאינו מבטל מצות פסח בנדאי פיון דהי' יכולין לטהר ואפתי לא שמעת מינ' למבטל נדאי פגון שיהא שלוחי מצנה פטורין מן הסנפה כדאמ' התם להקא פתב רחמנא בלקתה בדרה למבטל בנדאי אלא נדאי מדר"י דא"ל טמ"מ שחל ז' שלהם בע"פ דאיכא ביטול מצות פסח בנדאי פריה.

ואי מ"מ דר' יצחק היינו מ"מ שאין לו קוברים מאי פריה גילף מינ' לעוסק במצנה הא מ"מ פנה שאני שדוחה כל המצות ואפי' פהו גדול ונזיר והולך לשחוט פסחו ולמול בנו מטמא לו כדנ"ל מלאחותו.

אע"כ הא מ"מ מטומאת קרובים איירי. ואי אין מצות טומאת קרובים בישראל לא הי' אותן האנשים עוסקי במצנה פלל דהא במדבר באותו זמן לא הי' שום פהנים אלא אהרן ובניו לבד אלא ש"מ דמצות טומאת קרובים שייכי בישראל אע"ג דאינון בב"י ממילא הה"נ לנשי ועוד ק"ל אם אית' דישראלים אין מוזהרין על טומאת קרובים אלא פהנים לחוד תקשה הא דדרשינן מלאביו דגבי נזיר לאביו לא יטמא אבל מטמא הוא למ"מ ולאמו אפי' פהו ונזיר לאמו אינו מטמא אבל מטמא למ"מ והשתא מנלן דלאביו ואמו שניהם לדיוקא ולהתיר ח"מ אתא דילמא לאביו לגופי' אתא ולאסור אפי' פהו לטמא לאביו.

דאלו מעל פל נפשות מת דאפי' קרובים בכלל כדאמ' בפ"ב דזבחים (דף ק) ה"א ה"מ נזיר ישראל דא"מ לטמא לקרובים אבל נזיר פהו דמצנה לטמא לקרובים ה"א דישטמא קמ"ל לאביו דאפ"ה אינו מטמא וכ"ת מהיכא תיתי דישטמא הא אין עשה דטומאת קרובים דוחה לעשה ול"ת דנזיר י"ל שאני נזיר דאיתא בשאלה כדא' בפ"ק דיבמות (ד) ואע"ג דעשה דטומאת קרובי נמי קיל אם אמרת שאינו נוהגת אלא בכהנים ולא בישראלים ונשים חשיב ליה עשה שאינו שנה בפל מ"מ ה"א דהאי דנזיר דאיתא בשאלה קיל טפי וראוי לעשה דטומאת קרובים של פהו לדחות לעשה ול"ת של נזיר אע"ג דעשה זו אינו שנה בכל תדע דהא מצריה תרי קראי דעשה דתגלחת מצורע דוחה לעשה ול"ת דנזיר ודכהו ואמר התם הא דלא גמרינו מזהו דעשה דוחה לעש' ול"ת משו' דנזיר אית' בשאל' וכהו דה"ל אינו שנה בכל והשתא אי הא דאית' בשאל' ואינו שנה בכל שקולין הן אפתי תיקשה נהי דבעלמא ל"ג מהו נגמר חד מחברי' ותרי קראי ל"ל או ליכתוב בכהו ולגמור

נזיר מינן' או בנזיר ולגמור פהו מינן' אלא נדאי חד מחברין' ל"ג דאיכא למימר דהא דשאלה קיל מא"ש בבל א"נ איפכא וא"כ ה"נ לאביו איצטרי' דה"א הא דאיתין' בשאלה קיל מא"ש בבל דכהן ולייתי עשה דכהן ולדחי עשה ול"ת דנזיר קמ"ל לאביו דלא.

ומנלו דלאביו לדיוקא אתי למשרי מ"מ. אלא ע"כ עשה דטומאת קרובים שנה בבל ונוהג בישראל ונשי' נמי ומעל נפשות מת לא יבוא אפ"ת דמייירי בישראל ממילא נ"ל דאין עשה דטומאת קרובי' דוחה אפי' לעשה ול"ת דנזיר גרידא כ"ש אם הוא נזיר וכהן ובע"כ לאביו משום דיוקא אתי ולהתיר מ"מ: לטהר א"ע ברגל.

ק"ל מאי לטהר ברגל דקאמ' דמשמע שיטבל ויטהר א"ע בתוך הרגל והא חיי' לטהר קודם הרגל בעי"ט פדי שיהי' לו הערב שמש דאם יטבל בי"ט אפי' ביום א' הא בטל משלמי שמחה שנוהג כל ז' וי"ל דהא לא פסיקא לי' דאם חל י"ט ראשון בשבת אין ש"ש דוחה שבת וכמ"ד בעינן זביחה בפעולת שמחה ואין יוצא ידי שמחה בשלמים שהן נשחטין בעי"ט בפ"ו דפסחים (דף ע"א) א"כ בתל יום א' בשבת יוכל לטבול בי"ט ראשון ואגב אורחין' קמ"ל דבעינן זביחה בש"ש: תנא נמי הכי ובגבלתם ל"ת יכול יהי' ישראל כו' אע"ג דמברייתא לא ש"מ שחייב לטהר א"ע אלא שלא יטמא בידים מ"מ פיון דמוקי לקרא ברגל ממילא ש"מ דמחוייב לטהר ומזה ראי' למאי דפי' בסמוך: הלא דברים ק"ו מה טומאה חמורה פהנים מוזהרין כו' וק"ל דילמא לעולם ישראל מוזהרין על טומאת נבילה ואפ"ה איצטרי' להזהיר את הפהנים על טומאת מת ונ"מ אם נטמא כפר באיזה טומאה דתו אין ישראל מוזהרין מלטמא דאמאי קפיד קרא אטומאה הא כפר מיטמא וקאי חבל בט"מ לפהנים.

אלו אטמא באיזה טומאה שאינו של מת מוזהר שלא לטמא אח"כ במת. דע"כ לא פליגי בפ"ו דנזיר (דף מ"ב) בטומאה וטומאה אלא כשהראשונה היתה ג"כ של מת מטעמא דמיקחל וקאי אבל כשהיתה טומאה אחרת אסור לטמא אח"כ במת וזה חידוש הפתוב בט"מ לפהנים דוקא אבל ישראל אפ"ת דמוזהרין מלטמא הא כל הטומאות וטומאת מת שוין בהן ואם נטמא כפר שוב אינו מוזהרין ואפ"ת דאי ישראל מוזהרין על טומאת נבילה כ"ש דמוזהרין על טומאת מת דחמיר א"כ אם נטמא בנבילה אפתי מוזהרין על ט"מ דהא מוסיף טומאה על טומאתו דבזה טמא טומאת ערב ובזה טמא טומאת ז' ובע"כ אם אית' דישראל מוזהרין על מגע נבילה וכ"ש של מת אם נטמא בנבילה אסור לטמאות במת משום דתוס' טומאה משל ערב לשל ז' וא"כ אזהרת טומאת מת לפהנים ל"ל י"ל דנ"מ אם כפר נטמא טומאת ז' כגון זב ובועל נדה דישראל אין מוזהר שוב בו ביום על ט"מ דאין פאן תוס' טומאה פיון דכפר נטמא טומאת ז' ומ"מ לפהנים אפי' בכה"ג מזהיר רחמנא ועוד ק"ל אפ"ת דישראל מוזהרין על מגע נבילה וממילא מוזהרין על ט"מ מק"ו מ"מ אם נטמא במת אינו לוקה דקי"ל אין מזהירין מן הדין כתב רחמנא לאו מפרש גבי ט"מ לפהני' שילקה הפהן על טומאת מת משא"כ ישראל וכה"ג מצינו בפ"ב דפסחים (דף כ"ד) דקאמ' ואימא ליחודי לאו לגופי' הוא דאתי דאי מדר"א אין לוקין על לאו שבבבלות עוד אמרי' ה"תם והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל מה ת"ל לא יאכל א"ע לגופי' דנ"ל ק"ו ממעשר הקל כו' וכ"ת אין מזהירין מן הדין הקישא הוא אלמא אע"ג דהוי בכלל לאו אחר או דאת' בק"ו טרח הפתו' ליחודי' לי' לאו מפני מלקות וה"נ אפ"ת

דמונהרין על מגע גבילה ואתיא ט"מ בק"ו טרח הפתוב ליחודי' לאו לפנהגים מפני המלקות עוד ק"ל ה"ל לאתויי מדכ"ר גבי נזיר על פל נפשות מת לא יבוא מכלל דשאָר בני ישראל אין מונהרין על ט"מ וק"ו לטומאת גבילה דקילי.

וי"ל דודאי מנזיר ל"ל מדמונהר על ט"מ דש"מ דעל טומאת גבילה אינו מונהר דאפשר לומר דנ"מ לשנטמא פבר. א"נ למלקות וכדפני' והכא קרא יתירא דריש מפדי פתיב אמור אל הפנהג' בני אהרן ל"ל.

אלא ודאי למעוטי בני ישראל מאיסור ט"מ לגמרי וק"ו לטומאת גבילה ובע"כ בנבלתם ל"ת לרגל אתי והיינו דנקט בפרייתא בני אהרן מונהרין ואין בני מונהרין ולמה לא נקט הא מהפנהגים דרישא דקרא מדמזהיר לפנהגים ש"מ דישאל אין מונהרין בט"מ הקמור ק"ו לטומאת גבילה הקל אלא ודאי מהא ליכא למשמע מינ' דאיכא לדחויי פדאמ' אבל מפני אהרן יתירא ש"מ דלגמרי מיעוט הפתוב לבנ"י מטומאת מת וכדפני': אבל ק"ל הא דרשא בת"כ בני אהרן יכול חללים ת"ל הפנהגים להוציא חללים אלמא הפנהגים אינו מיותר להוציא בני לגמרי מאזרה ט"מ אלא להוציא חללים: צדיקים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים ולפ"ז הא דתניא לעיל אדה שאירע בו קרי או אונס קודם יוה"כ נידון לשעבר לא משפחת לה אלא פבינוני וכן הא דאמר לעיל אדם נידון בר"ה וגזר דין שלו נחתום ביוה"כ היינו של בינוני דנוקא ומשום דסתם בני אדם בינוני הם פסק ותני סתמא כדפני' במתניתן עוד י"ל אם הצדיק מקלקל מעשיו בתוך זמן שמר"ה עד יוה"כ או הרשע מתקן מעשיו בתוך הזמן הזה נהפך דינו ביה"כ מטובה לרעה או מרעה לטובה.

ונ"מ בהא דנחתמים בר"ה לחיים או למוות דשוב אין גז"ד נהפך אלא ע"י עון גדול לצדי' וע"י זכות גדול לרשע מה שא"צ כ"כ אלו הרעו מעשיהם או הטיבו בתחילה ובינוני זכות קל או חובה קל מכריע לחתום ביוה"כ לחיים או למוות ואפני' לר"י דאמר יפה צעקה לאדם בין לפני גז"ד בין לאחר גז"ד א"כ אין ענין יוה"כ לרשעי' דהא אם מיטב מעשיו אפני' שנה פולו נקרא גזר דינו אפשר דצעקה דבר אחר הוא ואין זה הטבת מעשיו לחוד אלא לדפוק על שערי רחמי' בתפילה ובקשה יתירא וכדכתיב ויצעקו אל ה' בצר להם כו': בינוני תלוי' ועומדי' וגבי דין דלעתיד אמרי ב"ה ורב חסד מטה פלפי חסד אם לא במקצה עונו ובתוכם עון דפושעי ישראל בגופן.

השתא אם נקמה דין ר"ה לדין דלעתיד בע"כ הא דבינוני תלוי' היינו שיש בתוכם עון זה והשתא א"א לפרש הא דקאמר סתמא גבי אדם דגז"ד שלו ביוה"כ וכן הא דאירע בו קרי משום דסתם בני אדם בינוני' הן פנין דאין דין של בינוני' תלוי' ביוה"כ אלא א"כ יש בהן עון זה חלילה לומר דסתם בני אדם יש בהן עון דפושעי ישראל בגופן ואפשר שיש לחלק בין דין של ר"ה שהוא אינו אלא לחיי שעה הקל אינו מטה פלפי חסד אבל דין דלעתיד שהוא דין דחיי עולם דחמיר חס רחמנא עלי' להטות פלפי חסד: והמחנור מה שפי' קצת מפרשים דצדיקים ורשעים דהכא בדין זה קאמר דמי שזוכה בדין זה מחמת איזה זכות לשלם שכרו בעה"ז אע"פ שהוא רשע גמור בדין זה צדיק מיקרי וכן צדיק גמור כגון שנתחייב בדין זה מפני איזה עבירה בדין זה רשע מיקרי ובינוני' היינו מי שהמשפט שלו הוא שקול.

ונ"ל שגם רש"י מפרש פן דהא בסמוך גבי ג' פתות ליום הדין פ"י רשעים גמורים רובם
עונות בינוני' מחצה על מחצה. ומדלא פ"י הכי גבי דין זה של ר"ה ש"מ פדאמרן ולהאי
פ"י ניחא לי הא דאמר בסמוך ועם צדיקים אל יכתבו זהו ספרן של בינוני' והאי קרי
לבינוני' צדיקים הא זה שקול במעשיו וזה זכיותו מרובי' אלא ודאי פדפי' והשתא אע"פ
שהוא צדיק בדין זה אינו אלא בינוני: ונשפי' מדרכי צבור רש"י ל"ג לה דהיינו כל הני
דלעיל וקרי"ף ג"ל ופי' הרמב"ם בפ"ג [מהל' תשובה] הפורש מדרכי צבור אע"פ שלא
עבר עבירה אלא נבדל מעדת ישראל ואינו עושה מצוות בכלל ולא נכנס בצערותן ולא
מתענה בתעניתן אלא הולך בדרך פאחד מגוי הארץ וכאלו אינו מהן אין לו חלק לעה"ב:
רא"א פובש פ"י רש"י פובש את כף המאזני' של זכות ומכריעין את העונות וק"ל הא
ר"א מבי' רא"י מקרא ד'כפוש עונותינו ש"מ פובש אעונות קאי ולא אזכות אע"פ
שפירש"י יכפוש עונותינו יכרעו בו הא לפ"ז צריף לעקום לישנא דקרא דה"ק יכפוש
כף של זכות פדי שיכריע את העונות ואינו במשמע דא"כ עיקר חסר מן הספרועק"ל
דבפ"ב דערכין (דף ח) משמע להדי' דכובש דה"א נמי אעונות קאי כמו נושא דר' יוסי
ב"ח אלא דמר סבר פובש לעונות עצמו ומ"ס נושא את כף העונות' וה"ג התם פשטא
דקרא דצדקתה פהרי אל במאי כתוב אמר ר"י אלמלא צדקתה פהרי אל מי יכול
לעמוד מפני משפטיה תהום רבה ומ"ל הגמ' דס"ל כר"י דאמר נושא ורבה אמר צדקתה
פהרי אל מפני משפטיה פ"י העונות תהום רבה דס"ל כר"י דאמר פובש אלמא פובש
דר"א אמשפטיה שהן העונות קאי ונשם פ"י רש"י רא"א פובש הקב"ה פובש ומסתיר
העונות תחת מחילת פסא הכבוד פדי שיכריעו הזכיות ורבה כר"א וה"ק צדקתה פה"א
שאתה מצדיקנו במה שאתה פובש ומסתיר משפטיה דהיינו העונות בתהום רבה ור"י
כריב"ח וה"ק אלמלא צדקתה פה"א שאתה עושה לצו לדקה שאתה מגבי' העונות מי
יכול לעמוד מפני משפטיה שהי' מכריעין עד תהום רבה ול"ל הא דלא פירש"י הכי להאי
פובש דר"א אעונות' קאי שמסתירין דא"כ היינו דתנא דבי ר"י דאמר מעביר ראשון
ראשון למאי דפי' רש"י בסמוך וה"ל להגמ' למימר תנא דבי ר"י לסיוע לר"א פדרף
הגמ' לומר פן כ"מ בכל כה"ג לפיכ' פ"י פובש דר"א אכף של זכות: מעביר ראשון ראשון
עון שפראשני' הבא לתא בפך מעבירו ושמטו שאם הי' מחצה ע"מ פיון שחסר אחד
מהן יכריעו הזכיות ולמאי דפי' בסמוך א"א לומר פן דא"כ היינו פורש דר"א ועק"ל
לפי' רש"י מאי מעביר ראשון ראשון ב' פעמים דנקט הא אין מדה זו דמעביר אלא גבי
בינוני' דמחצה עונות ומחנה זכיות ולא ברובא עונות דהא אפי' עון גופ' דמעביר אינו
נמחק דאי איכא רובא עונות איהו גופי' מתחשב בהדי' פדמסיק רבא וכינון דבשקול מיידי
מעביר ראשון ראשון דמשמע דמעביר עכ"פ ב' עונות ל"ל בהעברת עון אחד נמי סגי
דכינן דהי' שקול ונחסר עון א' ה"ל רובא זכיות והעברת עון שני ל"ל.

והרי"ף פ"י מעביר ראשון ראשון וכו' היא המדה פ"י אדם פשר ותמים בדרבנן אם נכשל
בחטא ועדין לא בא חטא לידו מעודו אותו החטא אין הקב"ה פותבו עליו אלא מעבירו
וכף היא מידתו של הקב"ה שגא לחייב בתחילה שגאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים
ושלש עם גבר ולדידן' א"ש: דף יז ע"ב ל"ק הא ביחיד הא בצבור ק"ל הא גבי חזקה
מלה יהודא שא"ל הנביא פי מת אתה ולא החיה דאמרינן בפ"ק דברכות (דף י) דאמר
לו הנביא פבר נגזר עליה גזרה ואמר לו פן אמוץ פלה נבואתה וצא כף מקונבלי אפילו

קרוב חֲדָה מְנוּחָה עַל צְנֵאוֹרוֹ שֶׁל אָדָם אֶל יִמְנַע עֲצָמוֹ מִן הַרְחָמִים וְאֶמְרִינָן אִיתְמַר נְמִי ר"י ור"א דְאֶמְרִי תְרוּנוּיָהּוּ אִפִּי ח"ח כו' וּמִסְקֵנָּה הִכִּי הָנָה שְׁנִקְרַע גִּזְרֵי דִינוֹ וְהוֹסִיפוּ עַל חֲטָיו ט"ו שְׁנָה וּל"ל דְּהָנָה בַּעֲשָׂרָה יָמִים שְׁבִין ר"ה לִי"ה דְּהָא חֲצִיּוֹ הָיָה בְּנִיסָן וּמִיָּד לְאַחַר שְׁנִקְרַע גִּזְרֵי שְׁלוֹ בּוֹ בִּיּוֹ א"ל הִנְבִּיאַ בִּיּוֹ הִג' תַּעֲלֶה בֵּית ה' וְהוּא הָיָה לֵיל מַפְלַת סַנְחֵרֵב שְׁהִיָּה לֵיל א' שֶׁל פֶּסַח כַּדָּא' בְּאַגְדָּה וּמִיָּתִי לָהּ רַש"י בִּפְיָ לְנִבְיָאִים וְא"ל דְּשִׁאֲנֵי חֲזַקְיָה דְרַב גּוֹבְרִי שְׁהִיָּה מְשׁוֹנָה מְאוּד בְּמַעֲשָׂיו וּבַתּוֹרָתוֹ וְשִׁקּוּל כְּמוֹ צִיְבוּר א"נ מְלֵךְ שִׁאֲנֵי דְדָמֵי וְשִׁקּוּל כְּנֶגֶד צִיְבוּר כְּדָאָמ' שְׁלֵמָה לַעֲשׂוֹת מְשַׁפֵּט עֲבָדוֹ וּמְשַׁפֵּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל אֶלְמָא שְׁקוּל מְלֵךְ כְּצִיְבוּר: אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֲר"י בְּרִית כְּרוּתָה לִי"ג מְדוּת שְׁאִינוֹ חוֹזְרוֹת רִיקָם מְדָאָמַר ר"י אֶאֱל רַחוּם וְחַנוּן לְהָא דְבְרִית כְּרוּתָה לִי"ג מְדוּת מְשַׁמַּע דְּבִכָּאֵן מִתְחִיל מְנַיִן י"ג מְדוּת וְנָה שְׁלֵא כְּדְבָרֵי הַתּוֹס' שְׁפִירְשׁוּ שְׁהִמְנִיָן מִתְחִיל אוֹ מְהַשֵּׁם הָרֵאשׁוֹן שֶׁל ה' ה' אוֹ מִן הַשְּׁנִי: דָּף יח ע"א ר"א אָמַר כָּאֵן קוּד' גִּז' ד' נ"ל דס"ל לר"א כְּהִנֵּי תַנְאֵי דָא' אָדָם נִידוּן בְּכָל יוֹם אוֹ בְּכָל שַׁעֲהָ דָאֵי כִּמ"ד אָדָם נִידוּן בְּר"ה וּגִז' ד' שְׁלוֹ נְחִתוּם בִּיּוֹה"כ הָא אִיְהוּ אֲדַר"מ קָאֵי דָא' שְׁנִיָּם שְׁעָלוּ לְמַטָּה וְחֻלְקִין שְׁוִין וְכֵן שְׁעָלוּ לְגַרְדּוֹ לִידוּן וּמְשַׁמַּע שְׁעָלוּ לְמַטָּה אוֹ לְגַרְדּוּם בִּיּוֹם א' וּבְכַפְרָק א' הִמ"ל שְׁיָהָא לָזָה קוֹנְדָם גִּז' ד' וְלָזָה לְאַחַר גִּז' ד' הָא גִּז' ד' שֶׁל כָּל עוֹלָם בִּיּוֹם א' וּבְכַפְרָק א' הוּא א"ו כַּדָּא': עַל שְׁשָׁה חֲדָשִׁים שְׁלוּחִין יוֹצְאִין מְשַׁמַּע דְּמִילְתָא פְּסִיקְתָא הִיא דְּבִין אֶמְלָא בִּין אַחְסָר יוֹצְאִין וְכֵן פִּירַש"י שְׁמוּדִיעִים לְגוּלָה יוֹם שְׁקִינְדְּשׁוּהוּ אִם בִּיּוֹם ל' וְחֲדָשׁ שְׁעָבַר חֶסֶר אוֹ בִּיּוֹם ל"א וְחֲדָשׁ שְׁעָבַר מְלָא וּק"ל לִיפְקוּ אַחְסָר לְחוּד וְלָא אֶמְלָא וּמְמִילָא יְדַעֵי מְדָלָא נְפָקֵי דְמְלָא הוּא וְה"נ אָמַר בִּפ"ב (דָּף כג) בְּרֵאשׁוֹנָה הִיּוּ מְשִׁיאֵי מְשׁוֹאוֹת דְּאַחְסָר עֲבָדֵי וְאַמְלָא לָא וּמְמִילָא יְדַעֵי מְדָלָא עֲבָדֵי דְמְלָא הוּא בְּשִׁלְמָא אִיפְכָ' ל"ק לִי דְלִיפְקוּ אֶמְלָא וְלָא אַחְסָר וּמְדָלָא נְפָקָא מְמִילָא יְדַעֵי דְחֶסֶר הוּא דָא' כִּי אוֹתָן הִרְחֻקִים מִבֵּית הַנּוֹעַד שֶׁל מְקַדְשֵׁי הַחֲדָשׁ עַד שְׁאִין שְׁלוּחִים מְגִיעִין אֶצְלָם עַד עִי"ט לָא יְדַעֵי אִי חֶסֶר הוּא וְהֵאֵי דְלָא בָּאוּ שְׁלוּחִים מִשׁוֹ דְּאַחְסָר לָא נְפָקֵי אוֹ שְׁמָא מְלָא הוּא וְזִמְן הַגָּעַת הַשְּׁלוּחִים לְבָא עֲדִינָן לָא הִגִּיעַ עַד לְמַחַר.

אָבֵל הָא וְדָאֵי תַקְשָׁה דְלִיפְקוּ אַחְסָר וְלָא אֶמְלָא וּמְדָלָא בָּאוּ ע"כ מְלָא הוּא דָאֵי חֶסֶר כְּבָר הִגִּיעַ זִמְן הַשְּׁלוּחִים לְבָא וִי"ל כָּל הֵיכָא דְאִיכָא לְבָרוּרֵי מְבָרְרִין וְלָא סְמִכִין אַהָא דְמְמִילָא יְדַעֵי וּל"ד לְהֵאֵי דְמְשׁוֹאוֹת דְּסְמִכֵי אַהָא דְמְמִילָא יְדַעֵי.

דש"ה דְלָא אֶפְשָׁר דְנַעֲבַד נְמִי אֶמְלָא כְּדָאָמ' הָתָם וּגְזָרָה מְשׁוּם ר"ח שְׁחָל בַּע"ש תַּדַּע דְהָתָם נְמִי פְרִיָּה וְלַעֲבִיד בֵּין אֶמְלָא וּבִין אַחְסָר וְכִי מִיקְלַע ר"ח חֶסֶר בַּע"ש לָא לַעֲבִיד וּמְשִׁנֵי אִפ"ה אֶתִּי לְמִיטְעֵי הָא לָאו הִכִּי הוּי עֲבָדֵי אַתְרוּנוּיָהּוּ אַע"ג דְסָגִי בְּחֻדָא ש"מ כָּל הִכִּי דְאֶפְשָׁר לְבָרוּרֵי מְבָרְרִין לְהִדְיָא: וּמָה דִק"ל עַל זֶה מְהָא דָאָמ' לְקַמָּן וְאֵלוֹ נְתַעֲבְרָה הַשְּׁנָה יוֹצְאִים אָבֵל אָדַר שְׁנֵי מְפָנֵי הַפּוֹרִים ל"ק דש"מ דְּסְמִכִין אַהָא דְיְדַעֵי מְמִילָא וְלָא נְפָקֵי עֲלֵיו שְׁלוּחֵי שְׁם יִתְבָּאָר וְהָא דְקָאָמַר עַל ו' חֲדָשִׁים שְׁלוּחִין יוֹצְאִין.

נ"ל דְּמִילְתָא פְּסִיקְתָא ה"א דָאִין יוֹצְאִין אֶלָּא עַל שְׁשָׁה דְהִיָּנוּ בְּזִמְן הָהָא הַשְּׁיָשִׁי הוּא אָב וּבְזִמְן הַבֵּית הוּא אִיָּר אָבֵל לָא אָב אַעפ"י שְׁהִי לְשִׁשׁוֹן וְלִשְׁמֻחָה בְּזִמְן הַבֵּית וְכִמ"ש לְפָנֵינוּ: עַל נִיסָן מְפָנֵי הַפֶּסַח לְכַאוּרָה מְשַׁמַּע שְׁאִין הוֹלְכִין אֶלָּא עַד ע"פ וְכֵן בְּתַשְׁרֵי עַד עָרֵב סוֹפֵת וּלְפּוּם רְהִיטָא ה"מ מִפִּי רַש"י בְּמְשַׁנְתֵּינוּ.

אָבֵל נ"ל שְׁהוֹלְכִין עַד עָרֵב י"ט אַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח וְסוֹפֵת לַיְדַע מְתֵי י"ט אַחֲרוֹן וְאֵע"ג דְּאָפִי
כְּשֵׁי־דְעוּ יוֹם קְבִיעוֹת י"ט אַחֲרוֹן אֶפ"ה צָרִיף לַעֲשׂוֹת ב' גְּזִירָה אֲטוּ י"ט רֵאשׁוֹן כְּדָאמ'ן
לְקַמֵּן (דָּף כ"א) כָּל הֵיכָא דְמָטוּ שְׁלוּחֵי גִיסָן וּל"מ שְׁלוּחֵי תַשְׁרֵי לַיעֲבָדָא תַרְי יוֹמֵי גִזִי'
גִיסָן אֲטוּ תַשְׁרֵי כ"ש דְבָהּ הוּא י"ט גּוֹפ' אִיכ' לְמַגְז' י"ט אַחֲרוֹן אֲטוּ י"ט ר'.

מ"מ נְפָקֵי כְּדַמְּכֵי גּוֹפְנֵי דְקָא' כָּל הֵיכָא דְמָטֵי שְׁלוּחֵי גִיסָן אֲלַמָּא הוֹלְכִין שְׁלוּחֵי גִיסָן אֶפִי
בְּמָקוֹם דְל"מ שְׁלוּחֵי תַשְׁרֵי אֵע"ג דְמ"מ עֲבָדֵי תַרְי יוֹמֵי מִשׁוּם גְּזִירָה אֶפ"ה הוֹלְכִין לְשֵׁם
וּנ"מ שְׁכֵשְׁיִדְעוּ יוֹם הַקְבִיעוֹת יוֹם שְׁנֵי שְׁעוֹשִׁין אִינוּ מְחַמַּת סְפָק אֲלֵא מִשׁוּם גְּזִירָה דְרַבְנָן
לְחוּד וּלְגַבֵּי מַת בִּי"ט שְׁנֵי יִתְעַסְקוּ בּוּ יִשְׂרָאֵל כְּדָאמ'ן בַּפ"ק דְּבִיבְיָה (ד) לְדִידָן דְּבִקִיעֵין
בְּקִבְיָא דִּירְחָא וְכֵן לְכַחֵל עֵינָא לְרַפּוּאָה שְׁרֵי לְדִידָן בִּי"ט ב' כְּדַתְנָן בַּפ"ב דְּבִיבְיָה (דָּף
כ') וְאִי הוּי עֲבָדֵי ב' י"ט מְחַמַּת סְפִיקָא אֶפִי לְגַבֵּי מַת וְרַפּוּאָה אָסוּר דַּה"ל סְפִיקָא דְאִרְיִיתָא
וּלְחוּמְרָא וּכְמ"ש שָׁם מִיְהוּ לְמַאי דְאֶפְרָשׁ בַּגְמ' גַּבֵּי מוּטָב שְׁתַּתְקַלְקַל ר"ה דְבַתְשְׁרֵי
סְמִכִינוּ לְגַבֵּי מַת וְרַפּוּאָה אַרְנָבָא לְהַקְל דְרוּב פְּעָמִים אִין אֱלוּל מְעוֹנְבָר א"צ לְמִיפְק בְּתַשְׁרֵי
עַד י"ט אַחֲרוֹן שֶׁל חַג אֲלֵא בְּמַעְנֵבָר שְׁלֵא לְהַקְל בִּי"ט אַחֲרוֹן גַּבֵּי מַת וְרַפּוּאָה מְחַמַּת רְנָבָא
אָבֵל בְּחֶסֶר א"צ לְמִיפְק דְהָא בַלֵּא"ה סְמִכֵי אַרְנָבָא: וְעַל אָב מְפָנֵי הַתַּעֲנִית פִּירוּשׁ כְּדִי
שְׁיִדְעוּ בְּאִינְזָה יוֹם יִתְעַנּוּ וּבְזִמְן הַזֶּה אִירֵי אָבֵל אִין לְפָרֵשׁ מְפָנֵי הַתַּעֲנִי מִקְלָתָא פְּסִיקָתָא
קָאמַר בַּזֶּה"ז כְּדִי שְׁיִתְעַנּוּ וּבְזִמְן הַבֵּית כְּדִי שְׁלֵא יִתְעַנּוּ מְפָנֵי שְׁהוּא לְשִׁשׁוֹן וּלְשִׁמְחָה
וְאָסוּר בְּתַעֲנִית דַּה"כ לִיפְקוּ נְמִי בְזִמְן הַבֵּית אַתְמוּז וְאֲטַבַּת דִּימֵי צוּם שְׁלֵהֶם בְּזִמְן הַבֵּית
הִי נְמִי לְשִׁשׁוֹן וּלְשִׁמְחָה.

עַל אֱלוּל מְפָנֵי ר"ה ק"ל שְׁלוּחֵי עַל אֱלוּל ל"ל אִי מִשׁוּם לְהוֹדִיעַ אִם עֵיבְרוּ לְאָב אוּ לָא
הָא אָמַר לְקַמֵּן (דָּף כ') כָּל סְפִיקָא לְקַמֵּי' שְׁדִינוּ לְמִימְרָא דְחַמִּיסַר וְשִׁתְּסַר עֲבָדִינוּ אַרְבִּיסַר
לָא עֲבָדִינוּ וּפְרִיף וְנַעֲבִיד נְמִי אַרְבִּיסַר דִּילְמָא חֶסְרוּהוּ לְאָב וְאָסְרוּהוּ לְאֱלוּל וּמִשְׁנֵי תַרְי
יְרַחֵא חֶסֶרִי קְלָא א"ל פִּי' דְהָא תַמּוּז הוּא חֶסֶר כְּסִדָר הַחֲדָשִׁים דְאָחַד מְלֵא וְאָחַד חֶסֶר
וְאִם אֵיתָא דְחֶסְרוּ לְאָב כְּבָר יֵצֵא הַקּוֹל וּבָא אֶפְלוּ לְמָקוֹם שְׁאִין שְׁלוּחִין מְגִיעִין לְשֵׁם א"כ
א"ל לְהוֹדִיעַ מְתֵי מַתְחִיל אֱלוּל דְשִׁמָּא חֶסְרוּ לְאָב דַּה"כ ה"ל תַרְי יְרַחֵא חֶסֶרִי וְקָלָא א"ל
וּכ"ת דְדוֹנוּקָא עַד סוֹכּוֹת שְׁהוּא בְּאֶמְצַע הַחֲוֹדֵשׁ הוּא דַּה"ל קְלָא אָבֵל לָא בַר"ה שְׁהוּא
בַר"ח הָא לֵיתָא דַּה"כ הֶרְחוּקִים הָיוּ צָרִיכִין לַעֲשׂוֹת שְׁלִשָּׁה יָמִים ר"ה דִּילְמָא חֶסְרוּ לְאָב
וְהָא לָא מְצִינוּ שְׁעוֹשִׁין ג' יָמִים בְּשׁוּם מָקוֹם אֲלֵא ש"מ דָּאִם אֵיתָא שְׁחִיפְרוּ לְאָב קְלָא א"ל
עַד ר"ה לְפָל.

וּי"ל אֵע"ג דְּמַסְתְּמָא קְלָא א"ל מְפָנֵי חוֹמֶר הַמוֹעֲדוֹת גַּם שְׁמִסוּרִים לְכָל לַע"ה וְנָשִׁים לָא
רְצָה לְסַמְנֵי אֶסְתְּמָא וְכִינוּ דְאֶפְשֶׁר לְבָרַר ע"י שְׁלוּחִים מְבָרְרִין אָכַל לְרַחוּקִים דַּה"ל א
לְבָרַר סְמִכִינוּ אֶסְתְּמָא דַּה"ל קְלָא: מְפָנֵי ר"ה פֶּרֶשׁ"י נְעוֹשִׁין ר"ה בְּיוֹם ל' לְאֱלוּל בְּגוֹלָה
דְרוּב שְׁנִים אִין ז' אֱלוּל מְעוֹנְבָר.

וּק"ל דַּפ"ב (דָּף כ"ג) גַּבֵּי בְּיִטוּל מְלֵאכָה לְעָם ב' יָמִים פֶּרֶשׁ"י גּוֹפְנֵי דַּר"ה קָאִי ש"מ
דְּמַסְפִּיקָא עוֹשִׁין ר"ה בְּגוֹלָה ב' ימֵי וְעַק"ל דַּפ"ד דְּפֶסְחִים (דַּנ"ד) תַּנְיָא אִין בֵּין ט"ב
לְיוֹה"כ אֲלֵא שְׁנֵי סְפִיקוּ מוֹתֵר וְזֶה סְפִיקוּ אָסוּר וּמַפ' הַגְמ' מַאי סְפִיקוּ מוֹתֵר לְקַבִּיעַ
דִּירְחָא.

פירש"י לעשות ב' ימי' פי מספקא לן אי עיברו ב"ד החדש שעבר אי לא. והשתא מ"ש בר"ה סומכין על הרוב וביוה"כ לא.

אע"ג דר"ה בלאו בעלמא ויוה"כ בכרת דחמיר טפי פל בדאורייתא ל"ש בין איסור לא לאיסור פרת כדא' ר"פ ט"ז דיבמות (דף קיט): והתוס' פ"א להיפך לגמרי שכתבו שעושין ר"ה ביום ל' לאלול וגם למחרתו פדמשמע בפ"ק דביצה (דף ה) ובפ' בפל מערבין (דף לט) שהי' עושין ב' י"ט של ר"ה מספק דילמא עיברו לאלול ופ"ד דפסחים פתבו אין לפרש פגון בני בכל שא"י מתי הוקבע החדש בא"י שצריכין לעשות יוה"כ ב' ימים דבהדיא א' בפ"ק דר"ה שא"ע אלא יום א' אלא ה"פ ספיקו אסור אפ"י בא"י אם מסתפק מתי הוקבע פגון שמהלך במדבר עושה ב' ימים פדין פל ספיקא דאורייתא דאזלינו לחומרא ונ"ל דה"ט דהחמירו בר"ה יותר מיוה"כ משום דמן התורה אזלינו בתר רובה ורוב פעמים אין אלול מעובר אלא דחכמים החמירו על בני הגולה לעשות ב' ימים ר"ה וסוכות ולמיחש למיעוטא אבל לא רנו להחמיר לעשות יוה"כ ב' ימי' לחוש למיעוטא ולהתענות ב"י רצופים דאיכא חשש ספנה וה"ל דבר שאין דוב ציבור יכולין לעמוד בו אוקמוהו אדאורייתא למיזל בתר רובה.

לפיכך במסתפק מתי הוקבע החדש דהיינושא"י אם היום עשירי ל' של אלול או למחר חיי' להתענות ב"י מספק פכל ספיקא דאורייתא דאזלינו לחומרא: וכשה"ל בהמ"ק קנים יוצאין על אייר.

בספרי' מדוייקים ול"ג אף על אייר פמקצת ספרים משונבשי' דמשמע שיוצאין על פל אלו ו' חדשים ואייר נוסף עליהם דה"ל ז' חדשים וליתא דעל ו' חדשים דתני ברישא מילתא פסיקתא היא לעולם ובזמן הב ית אפיק אב דלית בו תענית ועייל אייר ואע"ג דט"ב הוא לששון ולשמחה בזמן הב ית אפ"ה מש"ה לא היו יוצאין דאל"כ ליפקו נמי אתמוז וטבת דיו' צום דידהו היו לששון ולשמחה.

א"ו מש"ה לא נפקי וכמ"ש בגמ': ע"ב בזמן שבה"מ מק קיי' יהי' לששון ולשמחה פי' אסור בהספד ותענית כדא' בפ"ק דמגילה (דף ה) שמחה מלמד שאסור בהספד וה"נ אמ' לקמן בזמן שבה"מ קיי' ת"ל דה"ל יום שנהרג בו גדלי' פי' ובלא"ה אסור בהספד ותענית וק"ל א"כ בזמן הבית ליפקו נמי אתמוז וטבת דימי צום דבהו הי' אסור בתענית וכ"ש למאי דפי' במשנתנו דבזמן הבית לא נפקא אאב ואמאי ליפק משום איסור תענית שבט"ב דהני דברי קבלה בזמן הבית כמו חיו' תענית בזה"ז ודוחק לומר דלא נפקי אלא מפני תקלת איסור דקום ועשה כמו איסור מלאכה די"ט ואיסור אכילת דתענית ט"ב בזה"ז אבל משום תקלת איסור דשב ואל תעשה כמו איסור תענית דימי שמחה אלו בזמן הבית לא נפקי והא דנפקי אפסליו ואדר מפני חנוכה ופורים אע"ג דליכא למיחש לתקלת איסור בקום ועשה דהא לא אסירי בעשיית מלאכה י"ל דפרסומי נוסא חשיב טפי כדא' לקמן מהא דנפקי אאייר בזמן הבית מפני פסח קטן אע"ג דליכא תקלת איסור בקום ועשה שאנו פסח דאית בי' צד פרת א"נ מפני שהוא מה"ת חמיר טפי ואפ"ל לתקלת שב ואל תעשה חשו זה דוחק.

ועוד אפ"ת לתקל' שב ואל תעשה לאיסור דברי קבלה שהוא קל כד"ס ל"ח מ"מ ליפקו בזמן הבית מפני איסור הספד שבהם דה"ל חשש תקלת קום ועשה כמו תענית דזה"ז

ושמא י"ל דמן הסתם ל"ח לתקלה דנדאי מספק כל אדם יחמיר על עצמו בשל תורה לעשות ב' ימים מספק דכ"ע ידעי דספיקא דאורייתא לחומרא.

ואפי' חנוכה ופורים דד"ס נמי יחמירו לעשות ט' ימי חנוכה וב' ימי פורים מספק שמא עיברו או חיסרו ול"ש פאן לומר ספיקא דרבנן להקל דאמאי נקיל בההוא יומא יותר מאידך יומי ואי אולת בתרנוניהו להקל הא עקרת מצות פורי' ויו' אהד של חנוכה בנדאי וכיון דלא אפשר בע"כ גיזל בתרנוניהו להחמיר וכה"ג אמ' בפ"י דפסחי' (ד' ק') דא"ל תרי פסא קמאי בעי הסיבה וא"ל איפקא ומסיק אידי ואידי בעי הסיבה ופי' הר"ן אע"ג דה"ל ספיקא דרבנן ולקולא דאי גיזל לקול' אמאי נקיל בהני טפי מהני ואי גיזל בתרנוניהו לקולא הא מעקר מצות הסיבה מפסי לגמרי וה"נ דכונתא וכיון שפן דכ"ע ידעו שיש להחמיר מספק ואין לחוש לתקלה אטרוחי שלוחי' ל"ל אלא דחיישי רבנן לבררו לבטלה של י"ט שני בתפילה וקידוש וקריאת התורה ואפטרותא והלילא ודחנוכה ופורים ברכת הגרות ומגילה וקריא' התורה והלילא והא דנפקו אאיר בזמן הבית ול"א מפני הספק כל א' יורז את עצמו להקדים ולבא ביום י"ד מל' דניסן שאני פסח שיש בו צד פרת החמירו בו יותר למיחש לתקלה.

ומהשתא בזמן הבית א"ל לשלוחים מפני הני י"ט דלששון ולשמחה דנדאי כל א' יעשה ב' ימים מספק וליפא למיחש לתקלה אבל בזה"ז מפני חיוב תענית דט' באב בע"כ צריכון לצאת מפני התקלה דהא ט"ב ספיקא דקביעא דירחא שרי וא"ל להתענות אלא יום א' כדפי' במשנתנו מפ"ד דפסחים עי"ל כל בדאורייתא חיישינן לתקלה ולא סמכינן אהאי טעמא דמספק יעשו ב' ימים ובדרבנן סמכינן אהא.

וכה"ג אמר רב וששת בפ"ג דעירובין (דף לב) דבשל תורה ל"ס אחזקה שליח עושה שליחתו ובדרבנן סמכינן. ובחנוכה ופורים מפני פרסומא א ניסא החמירו כשל תורה הלכך הני מועדים דדברי קבלה לדרבנן דמו מ"מ תענית דאב בזה"ז דא"א מפני התקלה כדפי' בע"כ נפקו שלוחים: ותדע דכל בדברייהם לא נפקו דהא בגמ' אמ' דעל אדר ב' לא נפקו למאן דא' מצות הנוהגת באדר ב' נוהגת בא' ואמאי ליפק משום הספד ותענית האסור בי"ד ובט"ו שבזוה וכוזה פדתנן בפ"ק דמגילה (ד"ה) מיהו למאי דפי' הרא"ש דאין אסור בהספד ותענית אא"כ עיברו השנה לאחר שקרא המגילה באדר א' הא לא"ה לא והא ל"ש אלא למ"ד אין נוהגת בא' דאלו למ"ד נוהגת למ"ל לעולם איסור הספד ותענית בי"ד וט"ו דאדר ב' וא"כ אין חזוה ראי' \$\$\$ ציור בספר \$\$\$ מ"מ יש להביא ראיה מדלא נפקי אכל חדשים הכתובין במגילה תענית שיש בהם ימים האסורין בהספד ותענית בזמן הבית ואפי' למ"ד לקמן בטלה מג"ת.

אלא ש"מ כדפי': הואיל והכפלו בו צרות פירוש התוס' בתמוז נמי אירע חמשה דברים פדתנן בפ"ד דתענית [דף כ"ו] אבל חורבן בה"מ תקיפי טובא ועוד לא דמי לט"ב דצרה א' הוכפלה בו ולישנא דהוכפלה בו צרות לא משמע על צרה א' דתקיפי טובא א"ו פי' ב' עיקר: זה ט' בתמוז שבו הוכפעה העיר פי' התוס' היינו בראשונה אבל בשני הוכפעה בי"ז בתמוז מש"ה עבדינן י"ז תענית והא ברייתא מיתני בירושלמי וגרס בה י"ז ואע"ג דכתיב בקרא בט' לחודש קלוקל חשבונות היו שם ופליג אש"ס דידן ור"ל דמתוך טרדת' טעו בתשבונם ולא רצה הכתוב לשנות ממה שהי' סבורים ולא פי' במה פליג אש"ס דידן

ונ"ל שפוננו משום דאר"פ שאני ט"ב הואיל והנכפלו בו צרות דהינו צרה א' הנכפלה בו שהוא חנרפן הבית דפי' זה עיקר כמ"ש בסמוך ואי בא' הנכפלה העיר נמי בי"ז כבשני' א"כ גם בי"ז הנכפלה בו צרה א' פמו בט"ב ואמאי רצו אין מתעני' \$\$\$ ציור בספר \$\$\$ ונ"ל דאפי' לגמ' דידן בא' נמי הנכפלה בי"ז בע"כ דאי בט' פדכתיב הוי לן להתענות עכשיו אחר חנרפן ב' בט' אע"ג דבשני לא אירע בו דבר דומיא דג' בתשרי דלא אירע בו שום דבר בשני אפ"ה הדרא למילתא קמיתא בחנרפן ב' להתענות על מה שאירע פראשונה ה"נ ה"ל להתענות בט' על הבקיעה דא'.

א"ו בא' הי' מן הדין לקבוע תענית של הבקיעה בי"ז שבו היתה אלא שהי' להם קלקול חשבונות וכד' הירושלמי ומ"מ רצו אין מתענין בו אע"ג דהנכפלה בו ההבקיעה פיון דבא' מפני קלקול החשבונות לא הי' מתענין בו אלא בט' וגם הפתוב לא רצה לשנות ממה שהי' סבורים לא חיישינו לשנהנכפלו הצרות דאין לנו להחמיר יותר מהם פיון דמ"מ הן לא הי' מתענין בי"ז: מ"מ ק"ל על הירושלמי מהא דתנו בפ"ד דתענית [דף כו] ה' דברים אירע את אבותינו בי"ז בתמוז וה' בט"ב וקחשיב להא דנחרב הבית בא' וב' לשנים דט"ב ודהבקיעה העיר לחדא די"ז בתמוז ואי בא' היתה הבקיעה בי"ז נמי פמו בב' ה"ל למיחשבה לב' פמו שמשב חרפן א' וב' דט"ב לשני' והל"ל ו' דברים אירע בי"ז בתמוז.

וי"ל פיון דהי' קלקול חשבונו ונחשבנו לא רצה לשנות ממה שיהיו סבורי' גם התנא לא רצה למחשב הבקיעה של הא' בהדי המאנרעות מה שאירע בי"ז בתמוז: ומי הרגו? שמעאל בן נתני' הרגו.

אינו יודע מאי קמ"ל הא מקרא מלא הוא פירמ' שהוא הרגו: אלא צום הד' זה ה' בטבת שבו באה שמועה לג' ונ"ל דלר"ש גם בזה"ז צריך להתענות בה' בטבת אע"ג דבשני' לא אירע בו דבר דומיא דצום גדלי' וכדפי' בסמוך: אלא שאני אמר על ראשון ראשון פ' שבתחילה הנכפלה העיר ואח"כ נשרף הבית ובתשרי שאחריו נהרג גדלי' ובטבת שאחריו באת שמועה כפי' רש"י.

ובנדאי הכי הוא שבטבת הראשון שאחר ט"ב של שריפת הבית מיד באת השמועה שנא' בשתי ע' שר שנה לגלותינו בא אלי הפליט לאמר הנפתה העיר. ונהרי גלות יחזקאל שגלה עם יכני' הי' י"א שנה קודם גלות צדקי' שהי' בחנרפן הבית דאמ' מר גלו בז' כו' כדא' בפ"ב דערכין (דף יח) ובפ"ק דמגילה.

ולפי"ז צ"ל דג' בתשרי שבו נהרג גדלי' הי' מיד אחר ט"ב של שריפת הבית וקודם של ה' בטבת של שמועה שנהרי רש"א על ראשון ראשון ואי טבת של שמועה קדמה לתשרי של גדלי' א"כ לדידי' נמי נאמר על ראשון דשמועה אחרון ועל אחרון דגדלי' ראשון א"ו כדפי' וק"ל למאי דפי' מקצת מפ' בשם הירוש' דגדלי' נהרג בב' בתשרי אלא שאותו ב' בתשרי חל בשבת לפיכך נדחה צום גדלי' לג' בתשרי והשתא פיון דגדלי' נהרג בתשרי שלאחר ט"ב של שריפת הבית מיד.

ונהרי הבית נשרף בא' בשבת פדתנא התם בפ"ב דערכין רי"א מגלגלין חובה ליום חייב אמרו פשחרב הבית בא' ובב' מ"ש הי'. וכיון דט"ב בא' בשבת ר"ח אב הי' בשבת ור"ח

אלול אפי' אי עיברו לאב הי' לא יאותר מב' בשבת ור"ח תשרי שאחריו אפי' דעיברו נמי לאלול הי' לא יאותר מד' בשבת וא"כ הי' ב' בתשרי בה' בשבת.

וכ"ש אם חיסרו לאב ואלול דהאי שתא או אפי' א' מלא וא' חסר דלא אירע ב' בתשרי בשבת ואיך קא' יום שנהרג גדל' הי' בב' בתשרי בשבת פיון דע"כ נהרג בתשרי ראשון שלאחר אב של חורבן הבית שהיה באח' בשבת כדאמר ר"י וליפא מאן דפליג עלי' ושמא י"ל לפ"ד הירו' אה"נ דהריגת גדל' הי' אחר שנת השמועה ולק"מ הא דלא תשיב על ראשון ראשון של שמועה קודם לשל גדל' י"ל פיון דבע"כ הא דד' שהנפתה העיר ודה' של שריפה צריף למכתוב קודם לשל ז' ונעשרה של גדל' וש' שמועה.

דקא בין לסדר חדשי' בין לסדר פורעניו' קדמי הני להני. וכיון דבב' קמאי התחיל כבר לחשוב לפי סדר החדשי' גמור נמי בב' בתראי למחשבינהו לסדר חדשי' ולא לסדר פורעניו'.

אבל אליבא דר"ע קשיא לי' לר"ש פיון דלדידן עשרה בטבת שבו סמוך קדים לכולן ה"ל להתחיל בו תחילה על ראשון ראשון קודם הני ב' המאחריו לו פיון דעדיין לא התחיל קרא לחשוב כלל מהני דעל סדר חדשים משא"כ אדר"ש פיון דבע"כ צריף להקדים סדרו דשל ב' קמאי לב' בתראי דקא קדמי לכל בין לסדר חדשים בין לסדר פורעניו' נקיט נמי להני בתראי לסדר חדשי' ומונה והולך בסופן ואמצעון כתחילתן: ור"י וסיפר.

א"י מה ענין סיפר לתענית וכי תענית ציבור אסור בתספורת. בשלמא רחץ דר א ניחא דת"ב אסור ברחיצה כדתנן בפ"ק דתענית גבי ת"צ של גשמים אבל סיפר דר"י קשיא: קמייטא בטול אחרייטא מוסיפין.

אע"ג דקא בזמן הבית תקנובעוד שהי' פהו גדול. מ"מ משמע לר"א דע"כ לא הוצרכו לתקן אלא משו' לאחר החורבן דאלו בזמן הבית ת"ל דה"ל יו' שנהרג גדל' כדפריף בסמוך ואל תתמה על זה דיצעו שיחרב הבית.

כדפ' התוס' גבי הלל שהתקין פרוזבול לאחר שיחרב הבית וה"נ אמר בפ' ה' דנזיר [דף לב] דיצעין להון דיחריב כו' ולא יצעין לאימת כו' ואפתי מי יצעו בהי יומא וכ"ת לאחר החורבן קא ג' בתשרי ה"ל צום הז' ואיך תקנו ליי"ט י"ל שתקנו בזמן שאין גזי' מלכות ואין שלום דרצו א"מ: שלפניו נמי ת"ל דה"ל יו' שלאחר ר"ח.

ק"ל מאי פריף קא תנן בפ"ג דתענית (ד' טו) פל הכתוב במג"ת דלא למיספד לפניו אסור ולאחריו מותר רי"א לפניו ולאחריו אסור והשתא דילמא קא אתיא פרבן וי"ל דסתמא דמג"ת כר"י אתיא דתנ' התם ומב' הגמ' שם מתמניא בניסן עד סוף מועדא איתות' חגא דשבויעיא דלא למספד בהון ופריף ל"ל עד סוף המועד לימא עד המועד ומועד גופי' י"ט הוא ומשני לא נצרכא אלא לאסור יום שלאחריו וכר"י דאמר לאחריו אסור מ"מ אפתי ק"ל אי המקשה ידע לברייטא זו הא מוכח מניה דר"ח לא בעי חיזוק דקתני רישא דההיא מריש ירחא דניסן עד תמניא בי' איתוקם תמידא דלא להתענות בהון ופריף ל"ל מריש ירחא לימא מתרי בניסן ור"ח גופי' י"ט הוא ואסור ומשני לא נצרכא אלא לאסור יום שלפניו דאלו משום ר"ח שרי דלא בעי חיזוק וי"ל דאע"ג דיצע המקשה מהא אפ"ה ס"ד דר"ח בעי חיזוק והא דלא קאמר מתרי בירחא קאמר התם אהא דפריף אתמניא בי'

ל"ל מתמניא לימא מתשעה ותמניא גופי' אסור דה"ל יומא דאיתוקם תמידא ומשני פיון דאלו מיקלע בי' מילתא ובטלינהו [צ"ל לשביעי] (ל"ד) תמניא גופ' אסור דה"ל יומא קמא דאיתותב בי' חגא דשבויעא ופירש"י שאם נגזר גזי' וצריכין להתענות תוך אלו ימי' דתמיד ובטלו אותן להתענות בכולן שאין לבטל לתצאין אפתי יום ח' אסור משום חגא דשבויעא.

וכיון שפן ח' סנפו אותו לחגא דשבויעא דאי בטל מקצת ימי תמיד בטילין פולן אבל פיון שהוא סניף לחגא אפתי בקדושתו עומד משום חגא. ה"נ א"ל איפכ' ולהקל דמה"ט סנפו ר"ח ניסן לגס דתמידא דאם נגזרה גזי' להתענו' בר"ח ניסן פדתנו התם אין גוזרין תענית על צבור בר"ח ואם התחילו פי' (שיתחילו) [צ"ל שיתחילו] להתענות קודם לכן אין מפסיקין וכיון שהתענו יום אחד מן גס דתמידא בטלו ימי התמידא דשנה זו פולם מי"ט שלהם.

ואי הוי נקט מתרי בירחא ואין יום ר"ח סניף לתמידא אפתי ימי תמידא בקדושתו קאי דלא נתבטל מי"ט שלהם כלום: ולמאי דפי' הה"נ דהמ"ל אהא דפריף לימא מט' בו דמה"ט סנפו את הח' ליו' דחגא דאי מיקלעי דבטל לח' פגון שגזרו להתענות בח' בחודש יחי חגא דלאחריו בטילין מי"ט שלהם.

אלא דבר הרגיל ושכיח יותר דליבטול חג מז' שלפניו מחד יומא דתמניא יומא לחד דלא שכיח כ"כ וכ"ת א"כ מה פריף הקא שלפניו נמי תפוק ליה דה"ל יום שלא ר"ח דנ"מ דאי בטלו להווא ר"ח תשרי וגזרו להתענות בו בטל יום הטפל לפניו ולאחריו מכ"ש שאם בטל מקצת הימי' בטילי פולם אע"ג דשקולים הן ק"ו שאם עיקר הי"ט בטל שפטל הטפל לו משלפניו ולאחריו ומ"מ משום יום דלפניו דביטל אדפרתא אסור פיון די"ט דביטל אדפרתא במ"ע ולא נתבטל וכה"ג אמר' התם כ"ט נמי פיון דאלו מיקלעי מילת' ובטלינהו כ"ח כ"ט גופי' אסו' משום קמא יומא דתמיד'.

די"ל דלמאי דאפרש בסמוך דבר"ח תשרי שהוא י"ט של ר"ה אסור בלא"ה בהספד ותענית משום לתא די"ט ניחא דהשתא ל"ל דאי בטלינהו בר"ח זה דאי אפשר לבטלו וליגזור בו תענית לעולם דע"כ לא תנן אם התחילו אין מפסיקין אלא בר"ח חנוכה ופורי' דקילי אבל בי"ט דתמירי לא: ומדפריף ת"ל דה"ל יום דלאחר ר"ח נ"ל להוכיח דאסור להתענות בר"ח זה שהיא ר"ה ולאפוקי ממקצת מפרשי' שאמרו שמוטר להתענו' בו ומקצת מן המפרשי' שהפריזו על המדה ואמרו שמצוה להתענו' בו ובתשובה הבאתי ראיו' רבות דמשום די"ט אסור להתענות בו כשאר י"ט והא דפריף ת"ל דה"ל יום דלאחר ר"ח ול"ק דה"ל יום דלאחר ר"ה משום דהא ידע המקשה די"ט דאורייתא ודברי תורה א"צ חיזוק אבל ס"ד דר"ח דרבנן הוא ומשום דר"ח בעי חיזוק ומשני ר"ח נמי דאוריית' ולא בעי חיזוק ולפ"ז הא דמסיני' לכדתני הימי' האלו הכתובין במגלת תענית לאו מדברי התרצון הוא הוא דהמקש' נמי ידע דד"ת א"ל חיזו' אלא סתמא דגמ' מ"ל לפר' דברי המקש' והמתרץ וכהנ' רבו' גמ' וגם מהא דפי' בסמוך נמי יש ראיה דר"ה אסו' בתעני' משום לתא די"ט: ותיפוק לי' דהנה לי' יו' שלפני יו' שנהרג בו גדלי' ק"ל דהא ה"ל להקשו' ברישא מיד כשמשני לא נצרכא אלא לאסור יום שלפניו ת"ל משום הא גופ' דיום שנהרג בו גדלי' נמי נאסור יום שלפניו וא"כ אפתי לא משני מידי אהאי

קוּשְׁיָ דַת"ל דה"ל יום שְׁנֵהֲרַג בּוֹ גְדֻלָּתָּ וּמַאי קַאמ' לֹא נִצְרָכָא לְאַסְוֹר יוֹם שְׁלִפְנֵי הָא מְשׁוּם הָא דְגְדֻלָּתִי גּוּפִי נְמִי נְאַסְר יוֹם שְׁלִפְנֵי וְאַפְתִּי אוֹתָהּ קוֹ קַמְיִיתָא עֲצָמוֹ ת"ל מְשׁוּם יוֹם גְדֻלָּתִי בְּמִקוּמָהּ עוֹמֵד דְּמְשׁוּם הָא דְגְדֻלָּתִי רְאוּי לְאַסְוֹר יוֹם שְׁלִפְנֵי כִּהוּא עֲצָמוֹ וְאַמַּאי שְׁבִיב לְהַאי קוֹ דְּמִינְיָ וְבִי וְלֹא עֵלְת' אֲפְתִי אַרוּכְּ לְקוֹ קַמְיִית' וּפְרִי' לָהּ בְּרִישׁ' מְמַנְוֹן חַד'.

וְעוֹ דְּהָא ל"ק אֵלָא אֲדַר"י וְכַדְפִּי וְאַלוֹ קוֹ דְּלִפְנֵי גְדֻלָּתִי הָוִי לְכ"ע אֲפִי לְרַבְּנָן דַּר"י: דָּף יט ע"ב קְשִׁיָּא הִלְכְתָּא אֵהִלְכְתָּא ל"ק פְּאַן בְּחֻנְפָּה וּפּוֹרִי'. ק"ל הִלְכָּה מְפָלֵל דְּפִלְגִי הָא מְסִיק לְעִיל דְּבַחְנוּכ' כ"ע מוֹדִי דְּלֹא בְּטָלוּ מְשׁוּם דְּמִפְרָסְמָא נִסָּא כ"ש דְּפּוֹרִים דְּמִפְרָסְמָא נִסָּא טְפִי מְחֻנְפָּה וְעוֹד כָּל עֲצָמוֹ שְׁל פּוֹרִים בְּגוּלָּה נִתְקַנָּה אַחַר חוֹרְבָן בֵּית רַאשׁוֹן.

וְיֵשׁ לִפ' דְּהָא דְּקִבַּע הִלְכְתָּא דְּחֻנְפָּה וּפּוֹרִים לֹא בְּטָלָה הֵינְנוּ כְּחוֹמָר י"ט דַּמְג"ת דְּאַסְוֹר לְפִנְיָהֶם וְלֹא חֲרִיבָה'. מִיְהוּ הֲרַבְּהָ מִן הַמִּפ' הִסְפִּימוּ דְּלִפְנֵיהֶם וְלֹא חֲרִיבָהֶם דְּחֻנְפָּה וּפּוֹרִים בְּטָלָה וּלִפ' ז' תְּקִישֵׁי הִלְכָּה מְפָלֵל דְּפִלְגִי מִיְהוּ י"ל דְּהָא דְּשִׁנִּי לְעִיל שְׁאַנִּי חֻנְפָּה דְּמִפְרָסְמָא נִסָּא הֵינְנוּ מְשׁוּם דְּאַפְתִּי לֹא קָם לָן הָא דְּבְטָלוּ מַג"ת בְּתַנְאִי וְהָוִה קִשִׁי' לָן לְמ"ד בְּטָלוּ מְעוֹבְדָא דְּגִזְרוּ תַעֲנִית בְּחֻנְפָּה בְּלוֹד וְדַחִיק לְשִׁנּוּיָי' בַּע"כ דְּשְׁאַנִּי חֻנְפָּה.

אַבְל לְבַתֵּר דְּקָם לָן הָא דְּבְטָלוּ מַג"ת בְּתַנְאִי הִשְׁתָּא א"ל דְּלְמ"ד בְּטָלוּ חֻנְפָּה נְמִי בְּטָל וְלֹא תִקְשָׁה אֵהָא עוֹבְד' דְּלוֹד דְּהָיָא כַּר"מ וְאִיְהוּ דַּא' כַּר"י דַּס"ל בְּטָלוּ מַש"ה הַנְּצַרְדָּא לְפִסּוּק הִלְכְתָּא דְּחֻנְפָּה ל"ב.

וּכ"ת תִּינַח חֻנְפָּה אַבְל פּוֹרִים תְּקִישָׁה ל"ל הִלְכְתָּא הָא לְכ"ע פּוֹרִים ל"ב דְּהָא כָּל עֵיקָר בְּגוּלָּה נִתְקַנָּה וְכַדְפִּי'. י"ל דַּנ"מ לְהָא דְּאַמְרִינוּן בַּפ"ק דְּמַגְלִיָּה (דָּף ה') פְּתִיב בַּמַּג"ת אַת יוֹם י"ד וְאַת יוֹם ט"ו יוֹמֵי פּוֹרִים אִינוּן דְּלֹא לְמַסְפַּר בְּהוֹן וְאַמַּר רַבָּא לֹא נִצְרָכָא אֵלָא לְאַסְוֹר אַת שְׁל זָה בְּזָה פִּי בְּנִי י"ד בַּט"ו וּבְנֵי ט"ו בִּי"ד וְהִשְׁתָּא לְמ"ד בְּטָלָה מַג"ת שְׁל זָה בְּזָה שְׁרִי מַש"ה מְסִיק הִלְכְתָּא דְּפּוֹרִים לֹא בְּטָלָה וְאַפְתִּי שְׁל זָה בְּזָה בְּאַיְסוּרוֹ עוֹמֵד וּבְחִי' בַּפ"ק דְּמַגְלִיָּה אַכְתוּב עוֹד בְּזָה: וְהָא מִיקְלָקֵל ר"ה.

לִפִּי רַש"י בְּמַתְנֵיתֵן דְּבַגּוּלָּה סוּמְכִי עַל רֹב הַשָּׁנִים דְּאִין אֱלוּל מְעוֹבָר וּבְיוֹם ל' לְאַלוּל לְבַד עוֹשִׁין ר"ה גִּיחָא לְשָׁנָא דְּמִיקְלָקֵל ר"ה דְּהִשְׁתָּא דְּמַעְבְּרִין לְאַלוּל נְמַצָּא שְׁעֵשׂוּ בְּגוּלָּה לְקוּדְשׁ קוּל אַבְל א"א לּוֹמַר כֵּן דְּוַנְדַּאי בְּגוּלָּה עוֹשִׁין ב' יָמִים ר"ה מְסַפֵּק כַּדְפִּי' בְּמַשְׁנַתְנוּ וְהַתּוֹס' פִּי וְהָא קִלְקֵל ר"ה שְׁיַעֲשׂוּ ב' יָמִים מְסַפֵּק וְאִין לְשׁוֹן קִילְקֵל נוֹפֵל עַל זָה אֵלָא בְּעוֹשִׁין לְקוּדְשׁ חוּל אַבְל בְּמַאי שְׁעוֹשִׁין ב' יָמִים מַה קִילְקֵל יֵשׁ לַר"ה בְּזָה אִם עוֹשִׁין מְחוּל קוּדְשׁ וְעוֹד ק"ל ה"ל לְהַקְשׁוֹ הָא מִיקְלָקֵל יוֹה"כ שְׁהֲרַחוּקִי אִין עוֹשִׁין אֵלָא יוֹם א' לְיוֹם ל' שְׁל אֱלוּל לְחוּד כְּדַאמְ' לְקַמְן (דָּף כ"א) גְּבִי ר"נ וְשְׁבִיב קִילְקֵל חֲמוּר דְּיוֹה"כ דְּבַכְרַת וּמַתְמָה עַל קִילְקֵל קַל דְּבִיטַל מְלֹאכָה לְעַם ב' יָמִים דַּר"ה.

וְאַע"ג דְּקִילְקֵל זָה דַּר"ה הָוִי לְכָל הַדְּרִים רַחִיק מִמְּהֵלָּה יוֹם אַחַד מִמְּקוֹם הַנּוֹעַד וְשְׁל יוֹה"כ אִינוּ אֵלָא לְרַחוּקִים מְהֵלָּה עֲשָׂרָה יָמִים ח"מ לֹא הָיוּ לוֹ לְהַנִּיחַ קִילְקֵל גְּדוּל וְחֲמִיר וְלְהַקְשׁוֹ מְדַבֵּר קַל שְׁאִין בּוֹ דְּרָרָא דְּאַיְסוּרָא כָּלֵל הַלְכָּה נ"ל דְּוַנְדַּאי מְדַרְרָא דְּאַיְסוּרָא קָא קִשִׁי' לִי הָא מְקִילְקֵלָא ר"ה אַע"ג דְּעוֹשִׁין בְּגוּלָּה ב' יָמִי מְסַפֵּק אַפ"ה אִיכָּא קִילְקוּל דְּאַמַּר בַּפ"ק

דְּבִיצָה (דָּרַח ו') מֵת בִּי"ט שְׁנֵי יִתְעַסְקוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל אִפִּי בִּי"ט ב' שֶׁל ר"ה וְטַעֲמָא מְשׁוּם
דְּרוּב שְׁנִים אֵין אֱלוּל מְעוּבָה וְסִמְכִינוּ בְּמַת אַרְבֵּה פְּדֻמוּכַח (בִּפ"ב) [צ"ל פ"ק] דְּבִיצָה
(דָּרַח ז' שָׁם) גָּבִי אֶף בִּיצָה מְוַתֶּרֶת וְאִם מְעַבְרִין לְאֱלוּל אִיכָּא קִלְקַל ר"ה לְעִנְיָן מֵת דִּיתְעַסְקוּ
בּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּי"ט שְׁנֵי וְכִינּוּן דְּעִיבְרוּ לְאֱלוּל יוֹם ב' י"ט גְּמוּר הוּא וְכִינּוּן דְּקִלְקַל דְּר"ה נְמִי
קִלְקוּלָא דְאִיסוּרָא הָוִי פְּרִיָּה מִינֵיהּ מְשׁוּם דְּר"ה קִדְיָא לִיּוּה"כ וְעוּד פִּינּוּן דְּתַרְנוּנֵיהּ
קִלְקוּלָא דְאִיסוּר הוּא חֲדָא מִינֵיהּ נְקוּט: דִּיקָא נְמִי דְקִתְנִי עַל תְּשָׁרִי מְפִנִי תַקְנָא הַמּוֹעֵדוֹ
פִּי מְדֻלָּא קֵא' עַל תְּשָׁרִי מְפִנִי הַמּוֹעֵדוֹ דְקִתְנִי עַל נִסּוֹן מְפִנִי הַפֶּסַח וְכֵן פּוֹלְהוּ וְקִתְנִי תַקְנַת
הַמּוֹעֵדוֹ.

קמ"ל דאע"ג דאיכא קילקול ר"ה אפ"ה תקנת המועדו' עדיף לן: כמה עיבור שנה ל'. פי'
דווקא מלא ולא חסר כדמסי' מ"מ לא נתברר טעמא דת"ק מ"ט דווקא מלא.

ונ"ל דתקנת חכמים היא לעשו' לעולם יום קבוע לר"ח אדר שני שיהי' ביום (ל') [צ"ל
ל"א] לאדר א' שלא להטרי' השלוחי' בשנת עיבו' לצאת על אדר שני מפני הפורי'. והא
דלא תיקנו להיפך שיהי' חסר לעול' דה"ל נמי יו' קבוע וא"צ להטרי' השלוחי'.

י"ל דס"ל כמ"ד לקמן מאימ' על העדי' על החד' שנרא' בזמנו לעברו אבל לא לקדשו
משום כנה ראה וקד' מש"ה א"א לתמן שיהי' לעול' חס' דזימנ' לא נרא' החד' ביו' ל'
אבל אי עבדינן מלא לעול' אפי' אם נרא' ביו' ל' ל"ל בה דכנה ראה וקדש הוא והא דלא
תיקנו פן בשא' ו' חדשי' שהשלוחי' יוצאי' לעברן לעול' וא"צ פלל ליצא' השלוחי' י"ל
דא"כ ו' חדשי' הללו מלאי' לעול' והשת' א"א לעב' בו' חדשי' הנותרי' בשנ' כ"א חדש
א' דהא אמר' דערבין (ד' ט) דלא נרא' לעב' יות' מח' חדשי' בשנ' משו' דקדי' אתי סיהר'
חדת' ב' ימי' וזימנ' א"א בלא עיבו' מן ו' חדשי' הנותרי' אם לא נרא' החדש בזמנו דבע"כ
צרי' לעבר משו' כנה ראה וקדש: וכ"ת מ"מ ניסן ותשרי דלכ"ע מאימ' אפי' לקדשו
כדא' לקמן וכדפ' שם למה לא תקנו שם שיהי' גאלול חסירי' לעול' ול"צ ליצא' שלוחי'
בהן דהא אפי' במועדו' של תורה נמי סמכינ' אהא דידעי ממילא כדפרי' לעיל וכינון
דנפקו אלויל אתשרי ל"ל משו' דמימות עזרא ואילך לא מצינו אלויל מעוב' כ"ש אם הי'
יום קבוע לעול' מיהו מתשרי לק"מ דא"א לעשו' יום קבוע לר"ה משו' דצרי' לעבר
ולחסר משו' ירקא או מתי' כדאמ' לקמן.

א"נ משו' שביעי של ערב שלא יפול בשבת כדאמ' בפ"ד דסוכה (דף מ') אבל מניסן ודאי
קשי': מ"ש ל' דידעי חדש נמי ידעי ק"ל הא ונדאי שאני ושאיני שיהי' לתנא דידן הא
דידעי שנתעברה השנה אע"ג דלא נפקא על אדר ב' היינו פינון דהשלוחי' יוצאי' על ניסן
ממיל' ידעי כשיגיעו ר"ח ואין השלוחי' יוצאי' א"כ השנ' מעובר'.

והא ונדאי א"ז הוכח' אל' לאותן הדרי' בתו' מהלך י"ג יו' ממקו' הנעד של קידו' החד'
שמש' יוצאי' השלוחי' אבל לאותן הדרי' רחו' ממקו' הווע' שאין שלוחי' מגיעין אליה'
מיו' הקידו' עד ליל י"ד או יומו להם א"ז הוכח' מדלא באו השלוחי' ש"מ דעברו השנ'
דדילמ' לא עברו השנ' אלא שעברו לאדר ועשו ר"ח ניסן ביו' ל"א לאדר ויו' י"ד שהוא
פורי' באמת הואיל ועברו השנה וחודש עיבר שהוא אד' א' חס' וסברו שלא עברו את
השנ' והא דלא אתו השלוחי' היינו משום דעברו לאדר ויו' זה הוא י"ג לחודש ואין זמן
הגעת השלוחי' לכאן עד למחר שהוא י"ד לחודש הילק' לא ידעי וצרי' להודי' ע"י שלוחי'

בְּשִׁלְמָה לְמִ"ד עֵיבֹר הַשָּׁנָה הַגִּי ל' יוֹם דְּוֹקָא נִיחָא דְבַע"כ הַגִּי יָדְעֵי בִּי' י"ד שֶׁהוּא פּוֹרֵי
מְדָלָא בָּאוּ הַשְּׁלוּחֵי הַיּוֹם אֲלֵיהֶם דָּאֵם הוּא נִסָּן הִי' בְּאִי אִפִּי' עֲבָרוּ לְאָדָר וְכ"ש אֵם
חִסְרוּ דְכָבֵר הָיוּ בָּאִין מֵאֲתָמוּל.

אָבֵל לְמִ"ד עֵיבֹר הַשָּׁנָה חוֹדְשֵׁהֶינּוּ כ"ט יוֹם קָשִׁי הָא נּוֹדָאֵי אֵלוּ לֹא יָדְעוּ וְצָרִיכִים
לְשְׁלוּחֵי וּמְאֵי פְרִיָהּ: וּמִיָּהוּ לְמִ"ד לְקַמְן אָדָר הַסְּמוּךְ לְנִסָּן לְעוֹלָם חֶסֶר. לְק"מ דְבַע"כ
הַגִּי נְמִי יָדְעֵי בְּיוֹם י"ד שֶׁהוּא פּוֹרֵים דְעֵיבְרוּ הַשָּׁנָה דְאֵל"כ הָיוּ הַשְּׁלוּחֵי בָּאִין אֲלֵיהֶם
בִּי"ד מִיּוֹם ל' לְאָדָר דָּאֵי לֹא עֵיבְרוּ הַשָּׁנָה אָדָר זֶה הוּא סְמוּךְ לְנִסָּן וְהוּא חֶסֶר וְה"ל הַיּוֹם
י"ד לְנִסָּן שֶׁהוּא זְמַן הַגָּעַת הַשְּׁלוּחִים לְכָאן אֲלֵא דְמ"ד אָדָר הַסְּמוּךְ לְנִסָּן לְעוֹלָם חֶסֶר
אִיתּוּמְב לְקַמְן בְּסְמוּךְ וְעַק"ל אִפִּי' לְת"ק דְאָמַר עֵיבֹר הַשָּׁנָה הוּא שְׁלֵשִׁי יוֹם דְּוֹקָא מ"מ
אֵם עֵיבְרוּ הַשָּׁנָה בְּכ"ט לְאָדָר יֵצְאוּ שְׁלוּחִים לְהוֹדִיעַ לְאוֹתָן הַדְרִי' מִמְקוֹם הַנּוֹעַד בְּכַדִּי
מְהֵלָּה יוֹתֵר מִי"ד יוֹם וּמְגִיעֵי אֲלֵיהֶם בְּלִיל אוֹ בְּיוֹם ט"ו דְהַשְׁתָּא גִּיעוּ אֲלֵיהֶם בְּיוֹם
הַפּוֹרִים שֶׁהוּא יוֹם י"ד דְלֵאלוּ אִין הוֹכְחָה שְׁעֵיבְרוּ הַשָּׁנָה מְדָלָא בָּאוּ הַשְּׁלוּחֵי בְּיוֹם י"ד
דְהָא אִין זְמַן הַשְּׁלוּחֵי לְבֹא אֲלֵיהֶם עַד (ט"ז) [צ"ל לִיל ט"ו] אוֹ יוֹמוּ וְאַפִּי' לְאוֹתָן שְׁמַגִּיעֵי
אֲלֵיהֶם הַשְּׁלוּחֵי בִי"ד בְּיוֹם יֵשׁ לָהֶם תּוֹעֵלַת בִּיצִיאַת הַשְּׁלוּחִים לְעִנְיָן מְקַרָּא מְגִילָה בְּלִילָה
וְכ"ש לְאוֹתָן שְׂאִין מְגִיעִים אֲלֵיהֶם עַד סְמוּךְ לְעֵרֵב בְּיוֹם י"ד בְּכַדִּי שְׁלֹא נִשְׂאָר לָהֶם בְּיוֹם
זְמַן לְמ"מ דִּישׁ לָהֶם תּוֹעֵלַת בְּשְׁלוּחִים לְעִנְיָן קְרִיאַת הַמְּגִילָה דְלִילָה וְדִיּוֹם וְהָא ע"כ אִין
מֵאֲחֵרִין לְעֵבֵר הַשָּׁנָה יוֹתֵר מְכ"ט לְאָדָר וְלֹא בְּיוֹם ל' הוֹאִיל וְרֵאוּי לְקַבְּוֹעַ בּוֹ נִסָּן כְּדָאֵמַר
בְּפ"ק דְסִנְהֶדְרִין (ד' י) \$\$\$ צִיּוֹר בְּסִפְרָא \$\$\$ מִיָּהוּ לְמִ"ד אָדָר הַסְּמוּךְ לְנִסָּן לְעוֹלָם חֶסֶר הָא
לְק"מ אֲלֵא דְהָא אִיתּוּמְב וְעוֹד אִפִּי' תִּיקְשִׁי אֵם עֵיבְרוּ הַשָּׁנָה קוֹדֵם לְכ"ט לְאָדָר מְאֵי אִיפָּא
לְמִימַר הָא וְדָאֵי יֵשׁ תּוֹעֵלַת בִּיצִיאַת הַשְּׁלוּחִים עַל אָדָר שְׁנֵי לְהַגִּי דְפִי' וְגַם לְרַחוּקִים מִהֵן
לְפִי עֶרְףְּ הַקְּדָמַת הַעֵיבֹר בִּימֵי אָדָר דָּאֵז יֵשׁ שְׁהוּת לְשְׁלוּחֵי לִילָה וְלַהֲגִיעַ עַד הַפּוֹרִים
לְמִקוּמוֹת יוֹתֵר רַחוּק לְפִי עֶרְףְּ הַקְּדָמַת הַעֵיבֹר קוֹדֵם ר"ח אָדָר שְׁנֵי וְלֹא מְסִתְפֵּר לּוֹמַר
דְקִים לְהוּ לְרַבְּנָן שְׁבַכְדִּי מְהֵלָּה י"ד יוֹם מִירוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא מְקוֹם הַנּוֹעַד לֹא הִי' מְקוֹם יֵשׁוּב
אֲלֵא ימִי' נְהָרוֹת וּמְדַבְּרוֹת דְהָא לִיתָא שְׁהָרֵי מְקוֹם הַנּוֹעַד לֹא הִי' קְבוּעַ דְהָא אִמַר' לְקַמְן
בְּפ"ד (דף ל"א) י' גְּלִיּוֹת גְּלִתָּה סִנְהֶדְרִין וְעוֹד אֲמַרִּינּוּ שָׁם (דף ל"ב) וְכִשְׁקָדְשׁוּ ב"ד
הַחוֹדֵשׁ בְּאֲנָשָׁא אֲמַר ר"ש לֹא הִי' נוֹהֲגִין כֵּן בְּיַבְנָה אֲלֵמָּא יַבְנָה וְאֲנָשָׁא הָיוּ נְמִי מְקוֹם וְעַד
וְרַבִּי אֲמַר לר' חִי' זִיל לְעִין טָב וְקוֹדֵשׁ' לְקַמְן פ"ב (דף כ"ה): אָדָר הַסְּמוּךְ לְנִסָּן לְעוֹלָם
חֶסֶר נ"ל דְתַקְנַת חֲכָמִים הִיא לְבַתֵּר דְתִיקְנוּ שְׁיֵהָא שְׁלוּחִים יוֹצְאֵי כְּדַתְּנָן בְּפ"ב (דף כ"ב)
וְא"א לְהַגִּיעַ לְמִקוּמוֹ הַרְחוּקִים עַד הַפֶּסַח מִש"ה תִּיקְנוּ שְׁיֵהָי' אָדָר לְעוֹלָם חֶסֶר דְהַשְׁתָּא
אִפִּי' הַרְחוּקִים יוֹדְעִין מְתֵי פֶסַח.

וְאֵע"ג דְמ"מ צָרִיכִין לְעֵשׂוֹת ב' יָמִים י"ט דְלֹא גָרַע מְהָא דְאָמַר לְקַמְן (דף כ') כֹּל הֵיכָא
דְמְטֵי שְׁלוּחֵי נִסָּן וְלֹא מְטוּ שְׁלוּחֵי תַשְׁרֵי לְעַבְדוּ תַרְי יוֹמָא גְזִי' נִסָּן אִטוּ תַשְׁרֵי וְה"נ אִיפָּא
לְמִיגְזוֹר אִטוּ תַשְׁרֵי דְאֵלוּל פְּעָמִים מְלֵא פְּעָמִים חֶסֶר.

מ"מ נ"מ לְעִנְיָן מֵת בִּי"ט שְׁנֵי דְקִימ"ל יִתְעַסְקוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל לְדִידֵן דְבְקִיעֵין בְּקִבִיעַ דִּירְחָא
וְלֹא מְשׁוּם סְפִיקָא אָנוּ עוֹשִׂין י"ט שְׁנֵי וְהוּא נ"א אִי אָדָר לְעוֹלָם חֶסֶר וּבְכ"מ אִין עוֹשִׂין י"ט
שְׁנֵי שֶׁל פֶּסַח אֲלֵא מְשׁוּם גְזִי' אִטוּ תַשְׁרֵי וְלֹא מְשׁוּם סְפִיקָא מֵת בִּי"ט שְׁנֵי יִתְעַסְקוּ בּוֹ
יִשְׂרָאֵל בְּכ"מ מְשׁוּם דְזִימְנִין דְלִיפָּא עֲמָמִים מִש"ה תִּיקְנוּ שְׁיֵהָי' לְעוֹלָם חֶסֶר.

וכה"ג אמר' לקמן דעיברו לירחא משום מתניא וה"מ לקמן גבי הא דכל היכא דמטו שלוחי גיסן וכמ"ש שם וה"נ נ"מ לענין מכחול עינא וכדפני' במתני': וכ"ת ה"ל לתקן איפכא שיהא אדר לעולם מלא דהשתא נמי יהי' ידוע אימת פסח אפי' להר קים.

י"ל דס"ל כמ"ד לקמן מאימיה על העדי' משום לקדשו ומשום לעברו לא משום דהא מיחזי פשיקרא וקא ל"מ פשיקרא מש"ה א"א לתקן לאדר שיהי' לעולם מלא משום דהא זימנין מחזי פשיקרא פשיקרא החדש בזמנו ואין מעברין לי' אבל לחסר תקנה קבוע לעול' היא דהא ל"מ פשיקרא \$\$\$ ציור בספר \$\$\$ וקא דלא תיקנו שיהי' אלול חסר לעולם פדי שיהי' יום קבוע למועדות של תשרי ולא יהי' י"ט בספק אפי' לרחוקים מה"ט כדפני' משום דהתם לא אפשר דלפעמים צריכו לעבר שלא יבאו שבת ויוה"כ בהדדי משום מתניא וכן משו' יום ערבה שלא יפול בשבת צריכו לעבר אלול לפעמים פדאמרין בפ"ד דסופה (דף מ) משא"כ באדר דאפש' לחסרו לעולם וליכא למיחש למידי ולפ"ז בזמן שהי' משיאי' משואות ועי"ז הי' יום הקידוש נודע לכל אפי' להרחוקים וכדתנן בפ"ב (דף כ"ב) ולא היו עושין י"ט שני פלל בשום מקום אדר הסמו' לגיסן הי' שנה לכל החדשים והי' פעמים מלא ופעמים חסר דלא היה שום נ"מ בחיסרונו אפי' להרחוקים: לעולם חסר הק' התוס' א"כ אמאי יוצאי' על גיסן מפני הפסח.

ול"נ דמש"ה יוצאי' פדי לידע שאין השנה מעובר'. וכ"ת טורח זה בכל שנה ל"ל לא ליפקו אלא בשנה מעוברת בלבד להודיע שנתעברה השנה וממילא ידעי פשיאין השלוחי' יוצאי' שאינו מעוברת.

י"ל דלא רצו חכמים לסמוך על זה שידעי ממילא במועדים דחמירי' והרבה מצות תלוין בהן ומסורי' לכל לנשי' וע"ה. תדע דהא משום הכי יוצאין על ששה חדשים דמתנייתן בין אמלא בין אחר וקא סגי דליפקו אחר וקא אמלא ומדלא נפקי ממילא ידע דמלא הוא א"ו ה"ט.

דלא רצו חכמים לסמוך במועדת על ה"ט דידעי ממילא וכדפני' במתני' ואע"ג דלתנא דיין אי נתעברה השנה לא נפקי אדר שני מפני הפורים משום דס"ל עיבור השנה ל' יום וידעי ממילא כדאמ' לעיל שאני פורים דקיל שאינו של תור' ולא חשו פל כף לתקלה פמו מועד' של תורה דחמירי וקא דפריה לעיל וכינן דנפקו אאלול אתשרי ל"ל דנפק הא מימו' עזרא לא מציינו אלול מעובר שאני התם דס"ד מימות עזרא ואילך תקנ' קבוע היא שלא לעבר אלול לעולם ותו ליכא למיטעי שוב ראיתי להר"ן ה"ב בס' המאור שכתב הא דנפקי אנסן משום ספק שנה מעוברת ואפילו שנה מעוברת מתחילתו שיצאו שלוחי' על השני מפני הפורי' נ"ל דליפקו אנסן מפני הפסח שהשליחו' לכל מסורה ואין הפל בקיעין לידע שאדר הסמוך לגיסן לעולם חסר ודילמא מיקלקל לפסח דאית בי' פרת וקא דהקילו בפורים בנתעברה.

השנה למ"ד עיבור השנה ל' יום משום דידעי ל"ד לפסח דחמיר ואע"ג דאמר וכינן דנפקא אאלול למה לי דנפקי אתשרי אלמא ידעי חדש זה מכלל חדש זה שאני התם שאין לאלול שליחות בשביל עצמו אלא בשביל ר"ה אבל אדר הסמוך לגיסן אע"ג דלעול' חסר כיון שיש לו שליחות בשביל עצמו אע"ג שיוצאין על אדר חזרין על גיסן אלו דבריו ומקצתן דחוקי'.

ומ"ש הוא מרנוח דהא דס"ד דתשרי ידעי מפלגא דאלול היינו משום דס"ד דמימות עזרא תקנה קבוע היא שלא לעבר אלול לעולם ותו ליפא למטעי אבל אדר הסמוך לניסן אע"ג דליפא למטעי בחדש מלא שהוא חסר לעולם הא איפא למטעי בין שנה פשוטה למעוברת לפיכך על דידעי מפלגא לא סמכינן ואפי' בשנה המעוברת בתחילתה.

נפקי נמי אנסן משום משום שלא תחלק בשליחות דניסן והשוו חכמים מידותיהם עוד י"ל אע"ג דאדר חסר לעולם אפ"ה נפקי אנסן אע"ג דידעי ממילא גזי' ניסן אטו תשרי דלא ידעי ממילא דהא אלול פעמי' מלא פעמים חסר וכדאמרי' לקמן גבי כל היכא דמטו שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי לעבד תרי יומא גזי' ניסן אטו תשרי וה"נ אי אמרת דליעבד בניסן בכ"מ שלא על פי השלוחי אתו למעבד לתשרי נמי יום אחד שלא ע"פ השלוחי אפי' לא מטו השלוחי להתם והא דפריד לעיל וכינן דנפקי אלול אתשרי למה לי ולא אמרי' גזי' תשרי אטו ניסן.

פריד אליפא דמ"ד אדר הסמוך לניסן לעולם חסר דהשתא ניסן ותשרי שווין שבשניהם חדש שלפניהם שהו אדר ואלול חסרין וליפא למימר הא אטו הא דלעולם קבוע ר"ח שלקם ביום ל' לחדש שלפניהם ואע"ג דהאי מ"ד איתותב בסמוך מ"מ בכ"מ דרף הגמ' להקשו' לימא מהא נמי תיקוי תיובתא ולמאי דמשני אי איצטר' מעברין לאלול השתא י"ל גזי' ניסן אטו תשרי וכ"ת לעבד מיהת יו' א' בניסן שלא ע"פ השלוחי במקום דמטו שלוחי תשרי פינן דאדר לעולם חסר לא מינכר מילתא ואתי למעבד נמי הרחוקים פסח יום אחד דאמרי' מ"ש אינהו מינן משום דסמכו אאדר דחסר לעולה ה"נ אנו ואתי למיעבד בתשרי נמי יומא חד שלא ע"פ שלוחי ואתי למטעי משום הכי השוו חכמים מידותיהן אפי' הני דמטי להו שלוחי תשרי נא יעשו בניסן יום אחד שלא ע"פ השלוחי ואין זה גזי' לגזי' דא"ל כולא חדא גזירה היא א"נ איפא דוכתא דגזרי' בי' רבנן גזירה לגזירה כדפ' התוס' בכמה מקומות תדע הא דגזרו ניסן אטו תשרי כל היכא דלא מטי שלוחי תשרי הוי גזירה לגזירה שהרי תשרי מדינא ביום אחד סגי דרוב פעמים אין אלול מעובר וכדפ' לעיל ומה"ת אנלינן בתר רובא ורבנן חיישי' למיעוטא למעבד בתשרי ב' ימים וכי גזרינן ניסן אטו תשרי ה"ל כגזי' לגזירה ועוד דהא האינדנא בקיעין בקביע דירחא ואפ"ה עבדינן תרי יומא משום גזי' שפא יחזור דבר לקילקלו כדאמרינן בפ"ק דביצה [ד] ואפ"ה כל מה דגזרו בי' רבנן משום שבות בי"ט אפתי באסורא עומד ביום שני נמי אלמא מפני חומר המועדות השוו מידותיהן להרבות בגזירות ומירוץ זה עיקר דלתירוץ א' ק"ל הא דשנינו בכ"מ במשנה וברייטא שני י"ט של גליות הא למ"ל למ"ד אדר הסמוך לניסן חסר לא בפסח ולא בעצרת אלא בחג בלבד ולתירוץ ב' א"ש: אמאי מחללין נעברו האינדנא ונקדשי' למח' וכ"ת אפ"ת אדר לעולם חסר אפתי תקשה אמאי מחללין על תשרי דהא ליפא למ"ד אלול לעולם חסר וא"כ ניעברו לאלול וניקדשי' לתשרי למחר.

לק"מ דא"א לעשות לר"ה ביום א' דא"כ מיקלעי יום של ערבה בשבת ואין ערבה בזמן הזה דוחה שבת אע"ג דבזמן הבית דוחה כדתנן רפ"ד דסוכה (ד' מ) וכמ"ד התם בזה"ז לא מיקלע ז' של ערבה בשבת מה"ט ומתני' דעל ששה חדשי' שלוחי יוצאי בזמן הזה מיירי מדתני ספא בזמן שבה"מ קנים מפלל דרישא בזה"ז מיירי אבל גבי ניסן פריד

שפיל' נייעברו לאָדער וכה"ג פירש"י בפ"ק דסנהדרין (ד' יג) גבי פּוּלָה חג פּעִינָן בתקופה חֲדָשָׁה.

\$\$\$ ציור בספר \$\$\$ מ"מ ק"ל למאי דקאמר השתא דאם ראו עדי' הלכנה ביום ל' שחל בשבת אין מחללי' את השבת אלא מעברין ואין מחללין אא"כ חל יום ל"א בשבת משום מצוה לקדש על ראיי' וְהָא לְקַמְן רפ"ב (ד' כב) תנן אם אינו מפירין אותו פ"א אם העד פשר לעדות משלחין עמו אחר להעידו ובגמרא מעשה בר"נ שהלך אצל העד להע' עליו בשבת באנשא וְהָא לְפִי סוּגְיָא דִּידָן בְּאִיקְלָע יוֹם ל' בְּשַׁבַּת אִין מְחַלְלִין אֶפְיֵלוּ עֵידי רַאֲיִיהָ גּוּפְיִיהוּ דְּמַעְבְּרִין הַאי דְּנָא מְקַדְּשִׁין לְמַחַר כ"ש הַמְעֵידִין עֲלֵיהֶם דְּנֹדָא לֹא עֲדִיפ' מִיְנֵיְהוּ וְא"כ בְּאִיקְלָע בְּשַׁבַּת לִמ"ל חִילּוּל שַׁבַּת שֶׁל מְעֵידִין עֲלֵיהֶם דְּהָא לֹא מְקַדְּשִׁין הַיּוֹלָא מ"ל לְחִילּוּל דְּעֵידי רַאֲיִיהָ וְהַמְעֵידִין עֲלֵיהֶם אֶלָּא בְּדַאִיקְלָע יוֹם ל"א בְּשַׁבַּת מְשׁוּם מְצוּה לְקַדְּשׁ ע"פ הַרַאֲיִיהָ.

והשתא תקשה בשלמא עידי ראיה עצמן מחללין מה"ט דמצוה לקדש ע"פ הראייה אבל המעידין עליהם פנין דיום ל"א בשבת וא"א לאחר יותר אפילו בלא עידי ראיה לגמרי בע"כ מקדשין היום ולמה הן מחללין דהא אפילו לא יעידו על עידי ראיה מקבלין אותן דמה תקלה יש בדבר דממ"נ אי הן פשרין מצוה לקדש ע"פ הראייה ואפילו אי פסולין הן מה תקלה יש פאן הא אפילו בלא עדי' א"א לאחר יותר וא"כ מספיקא אפילו בלא המעידין עליהן סיביו ב"ד לקבלן דילמא פשרין הן ואיפא משו' מצוה לקדש ע"פ הראייה ולא עוד אלא אפילו בחו' מסתברא דא"צ להעיד עליהן אלא בחודש חסר דשמא אין נאמנין ועבדינו למלא חסר שלא פדין אבל בחודש מלא ל"ל להעיד עליהן פנין דבלא"ה א"א לאחר יותר וע"ד דפריש'.

והשתא בשבת לפ"ד ר"נ אפילו בחסר תקשה ל"ל למעידין עליהן לחלל נעבר' האי דנא ונדקדש' למחר. וכ"ת מה"ט מחללין שמא יבאו לב"ד הרבה עידי ראיה ואי לא יחללו המעידין עליהן שמא יקבלו ב"ד לפת אחת שאין להם מעידין מהאי טעמא ומה תקל' יש בדב' ושמא אות' פת שקבלו אין נאמני' ונמצ' אין מקנ' פאן מצוה לקד' ע"פ הראי' ואע"ג דתנן לקמן (ד' כג) ושאר פל' הזוג' שואלין אות' ראשי דברי' שלא יצאו בפחי נפש בשב' שיהיו רגילין לבא אלמ' שואלין לכל הפיתו'.

מ"מ יש לחוש שמא לאותו פת שאין לה' מעידין ישאלו בחקירה גמורה ושמא הן פסולין ולפת זה הכשר' שיש להן מעידין ישאלו ר"ד וזה אינו כלו' ואין פאן משו' מצוה מש"ה מחללין המעידין עליהן פדי שאלו יבדקו בחקירה גמורה משו' מצוה ולשאר בראשי דברי' פדי שיהי' רגילין לבא מ"מ תקשה ל"ל לחלל שבת בשביל חשב' ותקנו בשב' לחקור לכל הפיתות בחקירה גמורה דהא פל' טצדקי דאית לן למיעבד שלא לחלל שבת עבדינו דהא גדולה מזו אמ' נעבר' האי דנא ונדקדש' למחר פדי לחלל שבת אלמא אפי' לעבר עבדינו פדי שלא לחלל כ"ש שראוי לקבל בחקירה גמורה לכל הפיתות בשביל שלא לחלל: וי"ל אפילו בחודש מלא נ"מ למה שמעידין עליהן פהא דתנן סוף פירקין אב ובנו שראו את החודש ילכו לא שמצטרפין זע"ז אלא שאם יפסל הא' יצטרף הב' עם אחר והשתא נ"מ אם הקרובים הפסולים לעדו' הללו ראו בחודש (חסר) [צ"ל מלא] ולא הועד עליהן אם ילכו אילו בלא המעידין עליהן יהיו פולם שוין ושמא יקבלו ב"ד את

עדות קרוביהן ולהם לא ישאלו דהא פסולין להעיד עם הקרובי' ושמ' הקרובי' אינו נאמני ולא נתקני' ע"פ מצו' זו דקידוש ע"פ הראייה לפיכך הולכין אלו המעידין עליהן עמהם לב"ד פדי שיקבלו עדותן ולא של קרובים.

דהא ל"ל יתקנו שיקבלו כל עדות קרובים בשבת וא"צ המעידין עליהן לחלל שבת דאי יתקנו לקבל עדות קרובים הא קי"ל נמצא א' מהן קרוב או פסול עדות פלן בטילה היקלף המעידין עליהן מחללין נמי את השבת לילה להעיד עליהן ונתקנים בנודאי מצוה זו דקידוש ע"פ הראייה.

א"נ הא דלא תיקנו בשבת לחקור כל הפיתות בתקירה גמורה דהשתא אותן עדים שאלו מעידין על נאמנתן ג"כ בכלל ול"צ מעידין עליהן לחלל שבת דשמא יבאו הרבה פיתי עדים ולא יהי' שהות ביום לחקור פולן בתקירה גמורה ולקדוש קודם הלילה ותנו לקמן רפ"ג נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשכה ה"ז מעובר וטעמא משום דאין קה"ח בליקה.

והא סוגיא דמוקי בדאי קלע יום ל"א בשבת ומשום דמצוה לקדש כ ש"מ דס"ל דמלא צריף קידוש וא"א לקדש בליקה ובע"כ באין שהות ביום לחקור פולן ומקצתן לא ישאלו אלא ראשי דברים ואי לא יחללו המעידין עליהן שמא אותן לא ישאלו אלא ראשי דברים ואותן שיחקרו ואין להם מעידין עדות שקר הן ולא נתקדש ע"פ הראייה מש"ה מחללין המעידין שיחקרו לאותן שמעידין עליהן ונתקדש ע"פ הראייה א"נ שמא לא יהא שהות ביום אלא פדי בדיקת פת א' בלבד ולשאר אפי' ר"פ לא וע"ד דפי' עי"ל אע"ג דבמלא מסברא א"צ להעיד על העד אפ"ה תקנו להעיד גזירה מלא אטו חסר וכה"ג מצינו לקמן על פולן שלוחין יוצאין מבערב על גיסן ועל תשרי עד שישמעו מפי ב"ד מקודש דלפיר"שי ותוספות גזרו שלא יצאו במלא אטו חסר.

וכיון דמשום האי גזירה לא יקבלו ב"ד את עדותן בלתי המעידין עליהן נמלא דעיקר קה"ח תלוי בהם. אע"ג דאי אפשר לאחר יותר מיום ל"א.

מ"מ כיון דהב"ד לא יקבלו אותן עדי ראייה משום גזירה מלא אטו חסר אלא יקדשו בלא עדי ראייה ונתבטל מצוה זו דקידוש ע"פ הראייה מש"ה המעידין עליהן מחללין את השבת פדי שיקבלו את עידי ראייה ואע"ג דא"ל דלא דמי הא להא דשלוחין יוצאין מבערב משום גזירה דש"ה דב"ד הוא דמקדשי לחודש וא"ל דלב"ד לא מחלפי להו בין מלא לחסר ר"נ לטעמי' דאפילו בב"ד חייש לאחלופי דאמר בפ"ב דיבמות (דף כ"ב) גרים אחים מן האם אין מעידין לכתחילה דלא לייתי לאחלופי בישראל ואע"ג דקי"ל התיב פאמימר דאמר מעידין לכתחילה כיון דעדות מסורה לב"ד ל"ח לאחלופי נמי א"ש.

דהא במסקנא ליתא להא דמצוה לקדש ע"פ הראייה ואדר הסמוך לגיסן זמנין מלא ובע"ב עידי ראייה אין מחללין אלא אחסר אבל אמלא לא דהא בלא"ה א"א לקדש אלא היום וש"מ דלא אמר להאי סברא דנעבר' היום ונקדשי למחר דאל"כ חילול דהמעידין על עידי ראייה למ"ל ומהשתא מ"ל חילל דמעידין עליהן בחסר: ומיהו קשיא לי מאי נ"מ בהא דנעבר' היום ונקדשי למחר אע"ג דמקדשי למחר אפ"ה עדים שראו את החודש היום והם רחוקי ממקום הנועד שמקדשין בו את החודש בכדי מהלך ב' ימים צריכין

ליל' ולחלל היום את השבת כְּדֵי לְהַעֲיִי פְּדֵי לְקַדֵּשׁ ע"פ הַרְאֵיָה דְּמָה לִי לְחַלֵּל שַׁבַּת לְקַדֵּשׁ ע"פ הַרְאֵיָה בְּיוֹמוֹ וּמ"ל לְחַלֵּל לְקַדֵּשׁ בְּיוֹם הַמְּחֻרָת ע"פ הַרְאֵיָה אִם הַעֲדִים רְחוּקִים מִמָּקוֹם הַנוֹעֵד כְּדֵי מְהֵלֶּךָ ב' יָמִים וְהִשְׁתָּא אִם נִקְדַּשׁ הַיּוֹם אִין מְחַלְלִין שַׁבַּת אֲלָא אוֹתָן שְׁדָרִין בְּכַדֵי מְהֵלֶּךָ בּוֹ בְּיוֹם.

אָבֵל אוֹתָן הַרְחוּקִים יוֹתֵר בְּכַדֵי מְהֵלֶּךָ יוֹם מָה לָּהֶם לְחַלֵּל שַׁבַּת כִּינּוּן שְׁלֵא יִגִּיעוּ לִב"ד קוֹדֵם שְׁיִקְדָּשׁוּ וְכִדְתָּנוּ לְקַמְּנוּ (דף כ) שְׁלֵהלוֹף לִילָה וְיוֹם מְחַלְלִין אֵת הַשַּׁבַּת וְיוֹצֵאִין לַעֲדוֹת הַחוֹדֵשׁ דְּמִשְׁמַע אָבֵל יוֹתֵר מִמְּהֵלֶּךָ זֶה לֹא מִטְעָמָא דְכִי דה"ל שְׁלֵא לְצוּרְךָ וְהִשְׁתָּא כְּשִׁאֲתָה מְקַדָּשׁוֹ לְמַחַר מָה אֲתָה מְרוּוִיחַ לְעִנְיָן חִילוּל שַׁבַּת דְּאַף שְׁאוֹתָן שְׁבַכְדֵי מְהֵלֶּךָ יוֹם א' ("א") ("צ"ל אִין מְחַלְלִין) אֵע"פ שְׁכָל הַרְוָאִים צְרִיכִין לְבֹא לְהַעֲיִד וְאַפִּילוּ בְּשַׁבַּת כְּדִתָּנוּ לְקַמְּנוּ מַעֲשֵׂה שְׁעָבְרוּ יוֹתֵר מִמ' זוג כו' מ"מ אֵלוֹ א' צ"צ לְחַלֵּל שַׁבַּת שְׁהוּן מִגִּיעִין לְשֵׁם בְּיוֹמוֹ בְּא' בְּשַׁבַּת.

א"כ צְרִיכִין לִילָף וְלְחַלֵּל שַׁבַּת הַרְחוּקִים בְּכַדֵי מְהֵלֶּךָ שְׁנֵי יָמִים מִשׁוּם מְצוּהָ לְקַדֵּשׁ עַל פִּי הַרְאֵיָה כִּינּוּן שְׁיִקְדָּשׁוּ לְמַחַר וְאַפְתִּי אֲפֹשֶׁר לָהֶם לְבֹא קוֹדֵם קִידוֹ ב"ד וּממ"נ אִיכָּא חִילוּל שַׁבַּת לַעֲדִים שְׁבַכְדֵי הַהֵלֶךָ יוֹם א' לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר שְׁאִם נִקְדַּשׁ לְמַחַר אִיכָּא חִילוּל לְכָל אוֹתָן הַדְרִים בְּכַדֵי מְהֵלֶּךָ יוֹם ב' דְּהָא כָּל הַרְוָאִים צְרִיכִין לְבֹא לְהַעֲיִד.

וְאִם נִקְדַּשׁ הַיּוֹם נְמִי לִיכָּא חִילוּל אֲלָא לְכַדֵי מְהֵלֶּךָ יוֹם א' דְּהֵינּוּ הַדְרִים בְּכַדֵי מְהֵלֶּךָ יוֹם לְבַד דְּכִינּוּ דִלר"נ גִּימָן לְחַלֵּל שַׁבַּת לְקַדֵּשׁ ע"פ הַרְאֵיָה בְּיוֹמוֹ ה"ה מִשׁוּם יוֹם הַמְּחֻרָת וְאַפְתִּי מֵאִי נ"מ שְׁנַעֲבַר הַיּוֹם כִּינּוּן דמ"מ א"א בְּלִתִּי חִילוּל שַׁבַּת כְּדֵי מְהֵלֶּךָ יוֹם וְהָרִי לְקַמְּנוּ אִמ' יָכוֹל מְחַלְלִין עַד שְׁיִתְקַיְּמוּ ת"ל אֲשֶׁר תִּקְרָאוּ אוֹתָם וְהָרִי חִילוּל הַשַּׁבַּת כְּדֵי שְׁיִתְקַיְּמוּ קָדִים לְמוֹעֵד וְאַפ"ה אִי לֹא מִיַּעֲטוּ קָרָא ה"ה אֲשֶׁיִחַלְלוּ הַשַּׁבַּת עַכְשָׁיו כְּדֵי שְׁיִתְקַיְּמוּ הַמוֹעֵד לְאַחַר זְמַן בְּזַמְנוֹ וּש"מ כָּל דְּבָר שְׁמַחְלִין בְּשַׁבִּילוֹ בְּיוֹמוֹ מְחַלְלִין עָלָיו נְמִי מִשׁוּם לְמַחַר וְלִיוֹמוֹ חָרָא.

וְדוֹחַק לִזְמַר דל"צ קָרָא לְמַעוֹטֵי אֲלָא שְׁלֵא יִחַלְלוּ שַׁבַּת בְּשַׁבִּיל שְׁיִתְקַיְּמוּ הֵינּוּ בְּיוֹם הַמוֹעֵד עַצְמוֹ וְלְרְחוּקִים. א"נ אֲפִילוּ לְקָרוֹבִים וְאַפִּילוּ בְּזַמְנוֹ שְׁהִי מִשְׁוֹאֵין מִשְׁוֹאוֹת בְּלִילָה וְהָיָה נוֹדַע לְכָל בְּאוֹתוֹ לִילָה כְּדֵי ב"ב וְלֹא ש"ס ד לְחַלֵּל שַׁבַּת לְהַשִּׁיבָה דְּהָא אִיכָּא שְׁוֹאֵין לְהַשִּׁיבָה בְּחוּל וְהָא כְּפָה לִיל חוּל אִיכָּא עַד הַרְגָל שְׁהוּא יָמִים רַבִּים אַחַר ר"ח.

מ"מ ה"ה דר"ה שְׁחַל בְּשַׁבַּת נְחַלֵּל ע"י שְׁלוּחִין אוֹ ע"י מִשְׁוֹאוֹת דְּהַחִילוּל מִשׁוּם קִיּוֹם דְּבִיוֹמוֹ הוּא וְאֵע"ג דְּאָמַר הָתָם דֵּא"מ מִשְׁוֹאוֹת אֲלָא אַחְסָר בְּלְבַד וְלְאַחַר עֵיבוּרוֹ וְאִין בְּזוּהָ כְּדֵי לְקַיְּמוֹ בְּיוֹמוֹ שְׁהָרִי כְּכָר עֲבַר יוֹם ר"ה.

מ"מ לְמֵאִי דס"ד דְּכַדֵי לְקַיְּמוֹ מִקְלָתָא הִיא עַד שְׁמַחְלִין עָלָיו אֵת הַשַּׁבַּת נְהִי דְּבַחוּדָשׁ חֲסָר א"א בְּמִשְׁוֹאוֹת דְּבְלִילָה אִין מְקַדָּשִׁין הַחוֹדֵשׁ וּבְיוֹם אִין הַמִּשְׁוֹאוֹת נִרְאִין אַפ"ה הִי אִיכָּא בְּמִשְׁוֹאוֹת עַל הַמְּלָא וּבְלִילָה וְאֵע"ג דְּאִין מְקַדָּשִׁין הַחוֹדֵשׁ בְּלִילָה.

כִּינּוּן שְׁלֵא קִדְּשׁוּ יוֹם ל' הָא נוֹדָאִי יְקַדָּשׁוּ לְמַחַר דְּהָא דְּלֹא עֲבָדִינוּ אֲמַלָא בְּלִיל עֵיבוּרוֹ אִינוּ אֲלָא מִשׁוּם בְּיָטוּל מְלָאכָה לְעַם ב"י בִּר"ה כְּדְּאָמַר הָתָם וּכְמוֹ שְׁפִירְשִׁתִּי שָׁם. וְאִי ס"ד דְּקִיּוֹ מְלָתָא הִיא וּמְחַלְלִין שַׁבַּת בְּשַׁבִּיל הָא נְעַבִּיד לִיל ל"א כְּדֵי שְׁהִיוֹ ר"ה

ואם חל בשבת נחלל את השבת קמ"ל קרא דל"מ מ"מ הדבד מוכרע מעצמו דאי גינתן לחלל שבת משום לקדשו ע"פ הראייה ביומו ה"ה משום יו' המחרת דמ"ש וא"נ קשה.

וראייתי בירו' סוף פיריק' דבעי מכשירן מהו שידחו את השבה בלילה פ"י דבר שמצנתו ביום ודוחה את השבת אי מכשיריו דוחה את ליל שבת וקאמ' וקא תנינו שעל מהלך לילה ויו' מחללין את השבת ויוצאין לעדות החודש פ"י וקא אין מקדשין את החודש בלילה ואפ"ה עדי הראי' מחללין ליל שבת אמר ר' יוסי בר בון ולא למפרע הוא קדוש פ"י אם מקדשין ביום גם הלילה קדושה למפרע וכיון שהוא קדיש למפרע הוא יום הוא לילה ועד פאן לא מבעי' לי אנא דבר שמצנתו ביום אי דוחה את ליל שבת או לא וה"ט משום דלילה ניום חד יומא הוא דהיו' הולך אחר ה לילה בכל ימים קדושי'.

אבל דבר שמצנתו לאחר שבת אע"פ שדוחה שבת כמו קידוש החודש שעדי ראייה מחללין את השבת כדי לקדשו ביומ' אין מחללין את השבת כדי לקדשו לאחר שבת דתרי יומי ניהו השתא לק"מ: גיעברה האידנא וניקדשי' למחר וא"ת איך בא לסייע עם זה להגי דשלוחו למר עוקבא דאדר לעולם חסר הא כפר פ"י דה"ט דס"ל לעולם חסר ולא תיקנו שיהי' לעולם מלא משום דס"ל אין מאימינן על החודש שגראה בזמנו לעברו משום דמיחזא פשקרא וא"כ איך מסייע להו דחדר לעולה חסר משום דא"לכ גיעברה האידנא וניקדשי' למחר הא חיישי למיחזא פשקרא אם געברי'.

י"ל דוודאי גבי סתם אדר פיון דע"כ צריף לתמן או לעבר לעולם או לחסר לחסר עדיף מלעבר מטעמא דמיחזא פשקרא אבל בחל יום א' בשבת אע"ג דאם געברי' מיחזא פשקרא אפ"ה הא עדיף טפי משנחסרו ונחלל עליו את השבת ולא שייף הקא הא דאמר בפ"ח דכתובות [דפ"ו] ובפ"ג דגיטין דלמיחזי פשקרא לא חיישינן מדר"נ אלמא ל"ל לר"נ ה"ט דמיחזא פשקרא ל"ד הא להא: תיובתא פלומר למ"ד אדר הסמוך לניסן לעולם חסר ק"ל מאי קוש' הא איכא בן עזאי דס"ל הכי דא"ל דהגי דשלוחו למר עוקבא כון עזאי ס"ל דהכי תנו בפ"ט דבכורת [דנ"ז] ג' גרנות למעשר בהמה בפרוס הפסח ובפרוס עצרת ובפרוס החג וכו' דברי ר"ע בן עזאי אומ' בכ"ט באדר בא' בסיון בכ"ט באב ואמרין בגמ' במאי קמפלגי רע"ס אדר הסמוך לניסן זימנו מלא זימנו חסר וזימנו דמיקלע ביום ל' זימנו דמיקלעי בכ"ט מש"ה לא קביע לי זמן וכן עזאי סבר אדר הסמוך לניסן לעולם חסר הלכך קביע לי לזמן לעולם בכ"ט באדר ולר"ע לא קביע לי זמן ואם אדר מלא ה"ל פרוס הפסח יום ל' לאדר אלמא ב"ע ס"ל לעולם חסר קביע לי זמן בכ"ט באדר לעולם וי"ל דב"ע ס"ל פאחרים דאין בין עצרת לעצרת אלא ד"י משום דס"ל דאין מעברין ואין מחסרין שום חודש לצורך אלא לעולם א' מלא וא' חסר כדא' לקמן בסמוך לפיכך אדר לעולם חסר לפי סדר החודשים דא' מלא וא' חסר וכיון דניסן ראשון לחודשים מלא אדר שהוא חודש י"ב חסר ואפי' נתעברה השנה אדר ב' גמי חסר כדא' אחרים אם הי' שנה מעוברת ה' נאי הי' אדר שני מלא ה"ל ששה.

אבל הגי דשלוחו למר עוקבא בע"כ ל"ל דאחרים דאל"כ מאי איריא אדר פל חודשים שניים שבשש זוגת שבי"ב חודשי השנה כמו כן ה"ל חסירים והל"ל להלכה פאחרים ועוד מ"ש אדר הסמוך לניסן דקאמר דמשמע דוקא זה הסמוך לניסן אבל בשנה מעוברת אדר שאין סמוך לניסן זימנו מלא ואלו לאחרים זה גמי לעולם חסר מדאמר אם הנה

שְׁנָה מְעוֹפֶרֶת ה' וְאִם אֵית' ו' מִבַּע"ל א"ו גְּבִי אֶדְר ס"ל דְּהוּא חֶסֶר לַכ"ע אִפִּי לְרַבְּנָן:
מִשׁוּם מִתְּיָא.

מִשְׁמַע דְּמַת בְּשַׁבַּת וְיוֹה"כ אַע"ג דְּאַשְׁתְּהִי אָסוּר לְקַבְרוּ ע"י עֲמָמִין דְּהָא מַה"ט עֵיבְרוּ
לְאַלוּל לְהַפְרִיד שַׁבַּת וְיוֹה"כ זֶה מְזַה שְׁלֵא יִסְרִיחַ מֵת שְׁיִמּו' בֵּא' מִהֶן שְׁיִהֵא רֵאשׁוֹן וְלֹא
יִקְבֵר לֹא הַיּוֹם וְלֹא לְמַחַר אֲלֵמָא אַע"ג דְּאַשְׁתְּהִי שְׁהִרִי מֵת מֵאַתְּמוֹל אַפ"ה אֵין נִקְבֵר בְּיוֹם
שְׁלֵא חֲרִיו ע"י עֲמָמִין וְאֵלוּ בִי"ט נִקְבֵר ע"י עֲמָמִין כְּדַמְסִיק וְאַפִּי לֹא אִישְׁתְּהִי לֹא מִשְׁהִינּוּ
לִי כְּדַאֲמַר בַּפ"ק דְּבִיצָה אֲלֵמָא חֲמִיר נְשִׁבוֹת שַׁבַּת מְשִׁבוֹת י"ט.

וּק"ל הָא בַּפ"ה דְּבִינָה (דָּף לו') תָּנּוּ אֵין בֵּין י"ט לְשַׁבַּת אֲלֵא אֲנָכֵל נֶפֶשׁ בְּלֶבֶד וְאַשְׁבוֹת
קֵאִי הָתֵם כְּדִתְּנִי רִישָׁא וּבְגַמ' רְמִי הָתֵם מְדַתְּנּוּ מִשְׁלִינן פִּירו' דְּרַף אַרְנֹב' בִּי"ט אֲבָל לֹא
בְּשַׁבַּת וּמְפָרֵשׁ לָהּ ר"פ בְּמַסְקָנָא דְּהָאִי דְּאֵין בֵּין י"ט לְשַׁבַּת ב"ש הִיא וְהָאִי דְּמִשְׁלִינן ב"ה
הִיא.

הָא ע"כ לֹא קֵאֲמָרִי ב"ה דִּישׁ חִילּוּק בֵּין שַׁבַּת לִי"ט אֲלֵא מִטְעָמָא דְּמְפָרֵשׁ הָתֵם דְּתָנּוּ ב"ש
אוֹמְרִים אֵין מוֹצִיאֵין לֹא אֵת הַקְּטָן וְלֹא אֵת הַלּוֹלֵב וְלֹא אֵת הַס"ת לְרַה"ר וּב"ה מִתִּירִין
וּכְמוֹ שֶׁלִּב"ש הוֹצֵאָה שְׁלֵא לְצוֹרֶף י"ט אֲסוּרָה הַה"נ לְטַלְטֵל שְׁלֵא לְצוֹרֶף נְמִי אֲסוּרָה
וְכַדְמְסִיק הָתֵם אֲטוּ טַלְטֵל לֹא צוֹרֶף הוֹצֵאָה הִיא וּלְב"ה דְּהוֹצֵאָה שְׁלֵא לְצוֹרֶף שְׂרִי"ה
לְטַלְטֵל שְׁלֵא לְצוֹרֶף אֲבָל בְּשֶׁאֲר דְּבָרִים אִפִּי ב"ה מוֹדִים שִׁי"ט וְשַׁבַּת שְׁנוּיָן הֵן וְכַדְקַתְּנִי
הָתֵם בְּרִישָׁא כָּל שְׁחִיבֵי עֲלִיו מִשׁוּם שְׁבוֹת מִשׁוּם רְשׁוּת מִשׁוּם מְצוּהָ בְּשַׁבַּת חִיבִין עֲלִיו
בִּי"ט וְהִכִּי מוּכַח בְּמִקּוּמוֹת רַבִּים שְׁכָל שְׁבוֹת דְּשַׁבַּת וִי"ט שְׁנוּיָן הֵן וְכ"ע מִדִּי דְּאֵין בֵּין
י"ט לְשַׁבַּת אֲלֵא אֲנָכֵל נֶפֶשׁ בְּלֶבֶד וְהָאִי כָּל כ"ע אֵינָה לְהוּ לְבַד שְׁבוֹת דְּבַעֲגִנן טַלְטוּל
וְהוֹצֵאָה בְּהָא יֵשׁ חִילּוּק לְב"ה וְהִרִי קְבוּרַת הַמֵּת ע"י עֲמָמִין הַרְבֵּה אֲסוּרִי מְלֵאכָה יֵשׁ בּוֹ
לְבַד מִן הוֹצֵאָה וּבְחִדּוּשֵׁי לְמַס' בִּיצָה יִתְבָּאָר זֶה: אֲמַר רַבָּא כָּאֵן לְעַבְרוּ.

ג"ל דְּרַבָּה גְּרַסִּין בַּה' וְלֹא רַבָּא בֵּא' דְּהָא רַבָּא מְשַׁנֵּי הָא דְּתַנִּי רַבָּה ב"ש אַחֲרֵי הִיא: ל"ק
הָא בְּנִסָן וְתִשְׁרִי שְׁהַמוּעֵדִים תְּלוּיִין בְּהֶן מְקַדְשֵׁי לְצוֹרֶף הָא בְּשֶׁאֲר יִרְחִי כְּפֹר ש"י.
וְהַתּוֹס' כְּתִבוּ דִּי"א אִיפְכָא דְּבִשְׁאֲר יִרְחִי מְקַדְשֵׁים לְצוֹרֶף וּבְנִסָן וְתִשְׁרִי לֹא.

וּק"ל עַל פִּי י"מ דְּבַע"כ רַב דִּימִי דְּמַתְּנִי מְאַיְמִין לְקַדְשׁוֹ וְלֹא לְעַבְרוֹ ע"כ בְּשֶׁאֲר יִרְחִי
קֵאִי דְּאֵלוּ נִסָן וְתִשְׁרִי לְעַבְרוֹ ש"ד. דְּהָא א' עוֹלָא עַבְרוּהוּ לְאַלוּל מִשׁוּם טִיבוּתָא דְּבַבְלָאִי
מִשׁוּם יִרְקָא וּמִתְּיָא.

הָא לֹא"ה ה' מְקַדְשֵׁים יוֹם ל' לְאַלוּל. ש"מ נִרְאָה הַחֲדָשׁ בְּזִמְנֹו דַּל"כ בְּלֵא"ה לֹא הִי
מְקַדְשֵׁים קוֹנָם רֵאִי שְׁלֵא לְצוֹרֶף אַפ"ה מִשׁוּם יִרְקָא וּמִתְּיָא מְעַבְרִין וְלֹא אִיכְפַת לָן הָא
דְּמַחְזִי כְּשִׁיקְרָא וּמִינֵי ל"ק דְּרִיב"ל דַּא' אִיפְכָא מְאַיְמִין לְעַבְרוֹ אֲבָל לֹא לְקַדְשׁוֹ אֲשֶׁאֲר
יִרְחִי קֵאִי דְּאֵלוּ בְּנִסָן וְתִשְׁרִי אִפִּי לְקַדְשׁוֹ ש"ד.

דְּמַדְר"ד דְּחִינֵישׁ לְמַחְזִי כְּשִׁיקְרָא אַפ"ה בְּנִסָן וְתִשְׁרִי ל"ל בַּה. נִשְׁמַע ל"ק דְּבְּנִסָן וְתִשְׁרִי
אִפִּי לְקַדְשׁוֹ ש"ד וִי"ל דַּל"ד דְּבִשְׁלֵמָא לְר"ד בְּלְעַבְרוֹ דְּאֵינּוּ אֲלֵא מְדַרְבְּנָן מִשׁוּם מַחְזִי
כְּשִׁיקְרָא וּמַה"ת ל"ל בַּה הָא בְּנִסָן וְתִשְׁרִי שְׁהַמוּעֵדִים תְּלוּיִין בְּהֶן הַעֲמִידוּ עַל ד"ת אֲבָל
ל"ל"ק הָא דְּלְקַדְשׁוֹ מַה"ת לֹא אֲדַרְבֵּה נִסָן וְתִשְׁרִי הוֹאִיל וְהַמוּעֵדִים תְּלוּיִין בְּהֶם אֲלִימִי טְפִי
וְהַעֲמִידוּ עַל דְּבָרֵי תוֹרָה דְּלְקַדְשׁוֹ לֹא מִשׁוּם כְּזֶה רֵאֵה וְקַדְשׁ וְלֹא רְצוֹ לְעַקּוֹר ד"ת אַע"ג

דבדעבד ש"ד דאתם אפי' מזידין משא"כ שאר ירחי מיהו ק"ל על י"מ דבניסן ותשרי אין מקדשין לצורך משום ירקא ומתא א"כ מ"ל שבת ויוה"כ סמוכין זה לזה כשלא נראה החדש בזמנו והא בפ"ה דסנפה (ד' נד) אהא דתנן אין מוסיפין על מ"ח תקיעות במקדש פריה דהא איפא ע"פ שחל בשבת ומשני דליתא בכל שנה ל"ח ופריה אטו ע"ש שבתוה חג איתא בכל שנה זימנין דלמ"ל וה"ד פגון שחל א' של חג בע"ש ומשני כי מיקלע הכי דחינו ל"י משום דיוה"כ הוי בחד בשבתא פ"י ודחינו ל"י משום מתא.

ולאבני לפי' י"מ אפתי מ"ל שאם חל א' של חג בע"ש בשלא נראה החדש בזמנו דצריה לעשותו מלא וא"א לחסרו משום פנה ראה וקדש מיהו גל על פירש"י ק"ל מדאמר אמ' אבני ול"ק אלא אמר אבני משמע דלא הדר בי' משינויא דרבה פאן לעברו פאן לקדשו והשתא מאי דוחקין דאבני להגיה הברייתא מקדשין במקום מעברין ה"ל לשנוי הברייתא פמות שהיא ואין מעברין נמי לצורך והא דעולא בשאר ירחי וברייתא בשאר ירחי.

ולי"מ איפכא ניחא דבע"כ בניסן ותשרי מעברין לצורך פדעולא ואי איפא לפלוגי בין ניסן לשאר ירחי במקדשין לחוד הוא דבניסן ותשרי לחוד הו' דאין מקדשי' ובשאר ירחי בין מקדשין בין מעברין לצורך ש"ד דהשתא מקדשין לצורך כדא"ר הנשיא משמ' דר"י מעברין לא כל שפן.

דהא להאי לישנא מעברין עדיפא ממקדשין ואי ברייתא אין מעברין קאמר תקלל במאי מיירי לא מניסן ותשרי ולא משאר ירחי דהא בכללן מעברין ובע"כ צריה להגיה הברייתא אין מקדשין במקום אין מעברין ומיירי מניסן ותשרי לחוד דמעברין אבל לא מקדשין ודר"יבל דמאיימין לעברו ולא לקדש מיירי נמי מניסן ותשרי ודר"י הנשיא בשאר ירחי דמקדשין ו"כש דמעברין וי"ל \$\$\$ ציור בפספס \$ דהא דמחלק אבני בין ניסן ותשרי לשאר ירחי היינו לתרוצי רומיא דר"יבל אדר"י הנשיא דמדרבנן יש חילק ביניהם אבל מה"ת אין לחלק ביניהם וכיין דנ"ל מקרא ומיירי מה"ת בע"כ אפי' בטר שינויא דאבני צריה אפתי להגיה בה מקדשין במקום מעברין: רבא אמר הא דתני רבה ב"ש אחרים היא נ"ל לא משום דרבא ל"ל הא דריב"ל מוקי לה פאחרים אלא משום דלשנויא דרבה צריה להגיה במקום מעברין מקדשין מש"ה מןושב רבא הברייתא פמות שהיא שנוי' וא"ל נמי הא דאבני משום רומיא דר"י נשיאה אדריב"ל ולא פליג אלא משנויא דרבה כדפ'י אבל למאי דלא קי"ל פאחרים איתא לריב"ל ודר"י נשיאה וכדמתרץ אבני א"נ א"ל פרב דימי דבסמוך דמתני לדרי"בל איפכא ותו ל"ק דרי"בל אדר"י נשיאה ותו א"צ לשנוי דאבני ופי' ראשון עיקר: דף כ' ע"ב מ"ט האי מיחזי פשקרא והאי ל"מ פשקרא נ"ל מדנקט האי טעמא דאין מעברין משום מחזי פשקרא משמע הא מה"ת בין מעברין בין מקדשין ש"ד בע"כ מ"ל פשנויא דרבא דהא דתני רבה ב"ש אחרים היא אבל לדין דלא קי"ל פאחרי' בין מעברין בין מקדשי' לצורך ש"ד מה"ת ומ"מ בניסן ותשרי לא חיישינו למחזי פשקרא נאפ' מעברין ש"ד וכדאמ' עולא עברוה לאול וכדפ'י.

ובע"כ צל"כ דאל"כ משפחת לה לי"ט ראשון של חג שחל בע"ש ותקשה מהאי דפ"ה דסנפה א"ו כדפ'י ובסמו' אכתוב עוד בזה: צריה שיהא לילה יום מן החדש פרש"י שאם נראית הלכנה הישנה משחשיכה ביום כ"ט שהוא ליל ל' אין מקדשים יום שלשים וכו'.

למ"ד מאימין על העדים על החדש שלא נראה בזמנו לקדשו ואשמענו דאם נראת הישנה בלילה אין מאימין שהרי הפל ראו שהלילה מן החדש שעבר.

ומשמע מפירושו שה' בניסן ותשרי צריף שיהא לילה ניום מן החדש ואם נראת הישנה בליל שלשים אין מקדשים אלא מעברין וכן פי' להדיא לקמן גבי חצות לילה א"ב דלמאן דיליף ממצות אין היום הולך אחר תחילת הלילה כו' ולדידן' אפי' נראת הישנה בתחילת הלילה' מאימין למחר על העדי' לומר ראינוהו אם צריכין אנו לקדשו ביום ל' להרחיק יוה"כ משבת.

משמע דאם נראה הישנה אחר חצות לילה אפי' לר"ל אין מאימין אלא מעברין וכן לר"י אם נראה הישנה בתחילת ליל ל' מעברין אבל לא מקדשין. וק"ל א"כ משפחת לה ליי"ט ראשון של חג שחל בע"ש ותקשה מהאי דפ"ה דסנף' דאין מוסיפין על מ"ח וכמ"ש.

ובע"כ צ"ל דהאי צריף שיהא לילה ניום מן החדש אשאר ירחי קאי ולא אנוסין ותשרי וכדמחלק אב"י לעיל בין ניסן ותשרי לשאר ירחי לקדשו ומ"מ על עיקר פירושו של רש"י ק"ל דמשמע מתוך דבריו דה"ט דצריף שיהא לילה ניום מן החדש שאם נראית הישנה בלילה אין מאימין מפני הרואי' שהרי הפל ראו שהלילה מן החדש שעבר ולה"ט אינו אלא מדרבנן הא דצריף לילה ניום מן החדש שלא ירננו העם על הב"ד וע"ד שאמרו בפ"ב דערכין [דף ט] גבי ולא נראה לעבר יותר משמונה אבל מה"ת ל"ל בה וק"ל הא לקמן בין לר"י ובין לר"ל נפקא לן הא מקרא אלמא מה"ת הוא הא דצריף שיהא לילה ניום מן החדש ועוד אי האי טעמא משום רינון העם הוא מ"ט דר"ל אליבא דרבא דאמ' חצות לילה א"ב.

ולר"ל אם נראה הישנה קוד' חצות לילה מקדשין ואמאי הא אפתי הרינון במקומו עומד פינן שראו הישנה בתחילת ליל ל' דהא קי"ל כ"ד שעי מכפי סיהרא. והתוס' פירשו בשם י"א דצריף לילה ניום מן החדש כלומר צריף שיהא סדר הקידוש לילה ניום ולא יום ולילה דאם הי' המולד ביום קודם חצות וקדשהו ב"ד נתקדשה לילה שלפניו ואם נולד אחר חצות ולא נראית ביום אין החדש מתקדש אלא למחר ואין יום זה שלפניו מתקדש עמו והקשו על זה הא דקאמר חצות לילה א"ב דליבא מ"ד שמשחשכיה לא חנייל י"ט ור"ח.

ולי עוד ק"ל הא בפ"ק דמגילה [דף ה'] אמרינ' מנין שאין מחשבין שעות לקדשים שנאמ' עד חדשימים ימיה אתה מחשב לקדשים ואי אתה מחשב שעות לקדשים אלמא דר"ח משחשכה חנייל וליבא מאן דפליג עליה וגם תקשה לר"י דלמה מניתי קרא דמערב ועד ערב ולא מניתי מקרא דחדש ימים או היום ה"ל לאתויי האי קרא דר"י.

א"ו האי דהכא ודהתם תרי מיילי נינהו והתוס' פירשו דמיירי הכא לענין המולד דצריף שיהא לילה ניום מן החדש שיהא המולד מבערב של י"ט באדר שיהא יום ל' ולילו הפל מן המולד החדש ויש לעיין בהא מן הירושלמי אלא שלא רצייתי להאריך בזה: אמר לו לא שמעתי מפי ב"ד מקודש הקש' התו'.

והאיך הניחם לאכול ויש פאן ונדאי איסור פרת. ותי' הא תנו לקמן אשר תקרא אותם בין בזמנם בין שלא בזמנם ואמ' אתם אפי' שוגגי' אתם אפי' מזידין ומנוטעין.

והרשב"א כ"כ בזה"ל ואולי נאמ' דכיון דכבר קבעו בנ"י בכל יום ל' ועליו סמכו והתענו
יום עשירי שלהם אין להם לחזור ולשנות ביום אחר כיון שאין פאן עד ששמע שנתקדש
שם יום ל"א ויש להם לסמוך עמ"ש בתורה אתם אפ"י מוטעין ושוגגין.

ומיהו אלו העיד לוי ששמע או ידע מפי מי שראה שנתקדש החדש ביום ל"א אע"פ שהו
כבר קבעו יום ל' כיון דבני בכל בטר ב"ד שבא"י גרירי טעותם אינו עומד וחיובו
להתענות ביום א"י.

ואני תמה מאוד ע"ז וכי אפשר לומר שכל א' יעשה המועדות כפי דעתו ויהי' לאלו מועד
ובכרת על אכילת יוה"כ וחקמין בפסח ולאילו יהי' יום חול וכן לענין שאר מועדו' נמצא
ישאל נעשים אגודות אגודות ונתת תורת כל או"א בידו וח"ו לומר כן והיא דאשר
תקראו בין מזמנו בין שלא בזמנו אין לה מועדות אלא אלו היינו שמחוייבין כל ישראל
לשמור יום המועד כפי קביעת ב"ד אע"פ שקבעו ע"י טעות אבל אם איזה מדינה או עיר
עשו קביעת לעצמם שלא בקביעת ב"ד שבא"י היא ונדאי אינו כלום.

ובפ"ד דמנחות [נ"ד מ] א' רבא השתא חמין בפסח ויוה"כ סמכינן אדיסקי הכא יעשה
בעלמא לא כ"ש נאי הא דאתם אפ"י שוגגין אכל אדם קאי ולא אב"ד דווקא א"כ ליכא
פרת בטעו בחמין בפסח ויוה"כ אי טעי בקביעות החדש או בעיבור השנה ואפ"י תקלת
איסור גרידא של תורה ליכא מש"ה סמכינן אדיסקי משא"כ התם דאיכא מיהת איסור
עשה של תורה לא סמכינן אדיסקי.

ועוד דאמר לקמן (ד' כ"ב) עדות זו הוה מסורה לכם ויליף לה מדכתיב החדש הזה לכם
שנאמר למשה ואהרן כלומר לחשובי הדור נמסר קה"ח ועוד דהא אמר בספ"ט דברכו'
(נ"ד סג) אין מעברין שנים וקובעין חדשים בח"ל אא"כ לא הניח פמותו בא"י ומשמע
דאפ"י דעבד לא עשה כלום ובפ"ק דסנהדרין (נ"ד י) פליגי תנאי אם עיברו בגליל אם
מעוברת או לא ומשמע דהד"נ לקה"ת.

וע"כ ל"פ אלא אם קידשו או עיברו בגליל שהיא מא"י אבל בח"ל לכ"ע אינו מעובר
ומקודש ואיך ס"ד לומר דלכ"י בכל אמ' אתם ואפ"י מוטעין וסמכינן אקידוש דידהו אעפ"י
שאינו יום של קידוש ב"ד של א"י.

ועוד הא קידוש ב"ד בעו סמוכין וווקא פדאמ' בפ"ח דב"ב (נ"ד קכא) ובפ"י דגדרים
מועדיה' צריכין מןמחין דהיינו סמוכין והא בבבלי אין סמיכה והשתא אם קידשו בני בכל
אפ"י פהוגן אינו כלום כ"ש טעותם דאינו כלום והאיך הניחם לו לאכול ביוה"כ שעפ"י
קביעת ב"ד מןמחין שבא"י ועוד ק"ל על הא דפי' התוס' והרשב"א דקביעות בני בכל
הי' ביום ל' בפה נודע וינכר להם שקבעו תשרי ביום ל' לאול אי משום שעשו בו ר"ה
בכל מצות ר"ה הא בני בכל עושין ר"ה לעולם ב"י כדפי' במשנתנו וכיון דביום ל"א
נמי נהגו בו פדין ר"ה א"כ במאי ניכר להם קביעת יום ל' לר"ה יותר מיו' לא'.

וע"כ אין להם הפירא יום ל' יות' מל"א עד יוה"כ שעושין אותו יום עשירי ליו' ל' ולא
ללא' וכדפי' הרשב"א והא אין קידוש למפרע וכמש"ל. ועק"ל הא שלוחי תשרי הולכין
עד הסופות להודיע לגולה יום הקביעה כדפרש"י לקמן גבי היכי דמטו שלוחי ניסן כו'
דכל מה שהשלוחי' יכולי' לילך הן הולכי' עד הפסח וכן בתשרי עד הס' וכו' חוץ משבת

וי"ט שלא ניתנו לחלל שלוחי לפיכך שלוחי ניסן מגיעים למקום שאין שלוחי תשרי מגיעי' שְהָרִי אֵין בְּנִתִי י"ט לעֲפָבּוּ וּבִתְשָׁרִי יֵשׁ ר"ה ויוה"כ שאין שלוחי' הולכי' בו וכיון שֶׁפֶן דְּלִבְנֵי בְּבַל הֶקְבַּע ר"ח תְּשָׁרִי בִּי' ל' ע"י מֵה שֶׁעָשׂוּ הַעֲשִׁירִי לוֹ לְיוֹה"כ וּקְבִיעֶתֶם מְהֵרָה מֵה"ת אַע"פ שֶׁב"ד הַגְּדוֹל שֶׁפִּירו' קָבְעוּ ר"ה יוֹם ל"א.

א"כ לְמָה לְהוֹ לְהַשְׁלוּחִי לִילָף לְמִקוֹמַת הַרְחוּקִים אַחֲרֵי יוֹה"כ לְהוֹדִיעַ לָהֶם יוֹם הַקְּבִיעוֹ קָא אֲפִי עֵיבְרוּ ב"ד הַגְּדוֹל לְאֵלוֹל בְּנֵי הַגּוֹלָה מְחַיִּיבִין לַעֲשׂוֹת י"ט שֶׁל סְנוֹפוֹת גַּם בְּיוֹם ט"ו לְיוֹם ל' שֶׁל אֵלוֹל בַּע"כ פִּינֵן שֶׁקָּבְעוּ יוֹם עֲשִׁירִי לִי אֶת יוֹה"כ וּקְבִיעֶתֶם קְבִיעוֹת גְּמוּר לָהֶם מֵה"ת אֵיךְ אֶפְשֶׁר לָהֶם לְחַזֵּר וּלְקַבֵּעַ אֶת יוֹם ל'א' שֶׁל אֵלוֹל לר"ח וְלַעֲשׂוֹת ט"ו לְסוֹפוֹת וְלֹא ט"ו לְיוֹם ל' שֶׁל אֵלוֹל כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ לְיוֹם הַכַּפּוּרִים וּכ"ת דֹּאֵה"נ עוֹשִׁין לְשִׁנֵי הַיָּמִים י"ט שֶׁל סְנוֹפֵת לְכָל מַצּוֹתָיו דֹּאֲפ"ת דִּמְה"ת א"ל מ"מ מְדַרְבְּנָן צְרִיכֵי לַעֲשׂוֹת אֶת י"ט שְׁנֵי כְּפִי קְבִיעוֹת ב"ד.

וּבַע"כ צִל"כ לְפִי הַתּוֹס' דֹּאֲל"כ בְּטֻלָּת יִצִּיאַת שְׁלוּחִים וְה"ו שֶׁתִּקְנֶנוּ שְׁלֹא וְעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֲגוּנֹת אֲגוּנֹת א"כ מֵה. בְּצַע לָהֶם בִּיצִיאַת הַשְׁלוּחִים לְהוֹדִיעַ לָהֶם יוֹם הַקְּבִיעוֹת שֶׁל ב"ד פִּינֵן דְּבִלֵּא"ה הָיוּ עוֹשִׁין ב"י וְגַם הִשְׁתָּא עֲדִינֵן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת ב"י.

וְהָא וְדֹאֵי א"נ לומר שֶׁיִּחְזֹר מְקַבְּעוֹ יוֹם ל' וְיִקְבְּעוּ יוֹם נֹא' כְּמוֹ קְבִיעַת הַב"ד אֲפִי לְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם דס"ל דֹּאֲע"ג שֶׁפְּכָר קָבְעוּ יוֹם ל' אוֹ ל"א אֲפ"ה חוֹזְרִין וְקוֹבְעֵי אֲפִי בְּתֵר כְּמָה יָמִים לְהִפְדֵּי. דְּהָקָא א"א לְבְנֵי הַגּוֹלָה לְשִׁנוֹת אֶת קְבִיעֶתֶן דֹּא"כ אֶכְלוּ וְעָשׂוּ מְלֹאכָה בִּיּוֹה"כ דְּבִקְרַת.

וְעוֹד דְּבָרֵי הַרְמַב"ם בִּלֵּא"ה תְּמוּהֵי וְא"א לְהִלְמֵן דְּנוֹדֵאֵי אֵין קִידוּשׁ לְמַפְרַע כ"ש שֶׁא"א לְשִׁנוֹת אֶת הַקְּבִיעוֹ שֶׁקָּבְעוּ כְּכָר וּכְמַש"כ: וּכ"ת דְּהָא דְקֹאֲמַר הֵיכִי דְמָטוּ שְׁלוּחֵי נִיסָן וְל"מ שְׁלוּחֵי תְּשָׁרִי ה"פ דִּמְש"ה לֹא מָטוּ מְשׁוּם שֶׁאֵין שֶׁל תְּשָׁרִי הוֹלְכִין אֶלָּא עַד יוֹה"כ וְלֹא יוֹתֵר מֵה"ט דֹּאֲמָרֵן מִשֶּׁא"כ שְׁלוּחֵי נִיסָן שֶׁהוֹלְכִין עַד הַפֶּסַח דְּלִישְׁנָא דְּנִקְטַט מָטוּ וְלֹא מָטוּ מִשְׁמַע שְׁלֹא יְכוּלִין לְהַגִּיעַ לְשֵׁם מַחְמַת רִיחּוּק הַדְּרָף וְלֹא שִׁיכוּלִין לִילָף וְלִבֹּא לְשֵׁם אֶלָּא שֶׁא"צ.

מִיּוֹה בְּהָא י"ל דְּנ"מ בְּהִלְיָכוֹת הַשְׁלוּחִים אֶצְלָם לַעֲנִין מֵת וּרְפוּאָה שֶׁאֲע"פ שֶׁמֵּה"ת אֶצְלָם יוֹם רֵאשׁוֹן עֵיקָר מ"מ פִּינֵן דְּלִבְנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יוֹם שְׁנֵי עֵיקָר שֶׁיִּחְמִירוּ לַעֲנִין מֵת וּרְפוּאָה בְּיוֹם שְׁנֵי כְּמוֹ בְּיוֹם רֵאשׁוֹן אֶלָּא דְּזָה דְּחֻק פִּינֵן דִּמְה"ת יוֹם רֵאשׁוֹן לָהֶם עֵיקָר אֵין טַעַם מְסַפִּיק לְהַחְמִיר לָהֶם בְּיוֹם שְׁנֵי לַעֲנִין מֵת וּרְפוּאָה כְּמוֹ יוֹם רֵאשׁוֹן: הַרְזַ"ה בְּסִפְרֵי הַמְּאֹר פִּי שֶׁבְּתוֹף חֲדָשׁ אֵלוֹל יִצָּא לוֹ מֵא"י וְהָיוּ ב"ד גְּמֻלְכֵי לַעֲבֹר אֶת הַחֲדָשׁ לְפִיכָף לֹא רָצָה לְהַעֲיֵד עֲדוֹת שְׁלִמָּה כִּי שֶׁמָּא חֲזְרוּ בְּהוֹ.

וְהָאֵי דֹּא"ל ל"ש מְפִי ב"ד מְקוֹדֵשׁ לִישְׁנָא דְּמִתְנֵי נִקְטַט כְּדִקְתָּנִי שֶׁבְּהֶם שְׁלוּחִין יוֹצְאִין וּכְדִמְפָרֵשׁ אֲבֵי בְּגִמְרָא שֶׁאֵם עֲמַד שָׁם לוי כָּל חֲדָשׁ אֵלוֹל וְרָאָה שְׁלֹא קִידְשׁוּ הַחֲדָשׁ בְּזִמְנֵוּ בְּיָדוֹעַ שֶׁהוּא מְעוֹבֵר וְעַל מֵה גְּמָגוּם בְּעֲדוּתוֹ וְהִנֵּה מְלֻבֵּד שְׁפִי דְּחוּק מְאוֹד בְּהָא דֹּא"ל ל"ש מְפִי ב"ד מְקוֹדֵשׁ.

ק"ל ע"ז דֹּא"כ לוי גוֹפִי' מְסַפְקָא לִי אִם עֵיבְרוּ אוֹ לֹא וְהָאֵי קֹא' בְּסִיס תְּבַשְׁלִי דְּכַבְּלֵי בִי"ר דְּמַעְרְבָא הָא לְדִידֵי' גוֹפִי' לֹא פְסִיקָא לִי דְּהוּא י"ר דְּמַעְרְבָא דִּילְמָא לֹא עֵיבְרוּ

ואתמול הי' יומא רבא: ומה שנהיה הנ"ל בזה דנדאי לוי ביום ל"א יצא משם ונדע שלא קידשו יום ובע"כ יום ל"א קידשו אלא שלא שמע מפי ב"ד מקודש ואפ"ה א"ל להתענות בחדסר פינו דלוי לא הנה אלא עד אחד מן הדין אין ע"א נאמן לומר שעברו לאלול.

לא מיבעי להקל ולהתיר להם יום עשירי באם לא ובמלאכה שאינו נאמן אלא אפי' להתמיר ולאסור את יום י"א נמי. א"נ דהא קי"ל כל דבר שהוא בחזקת היתר אין ע"א נאמן להוציאו מחזקתו ולאסרו.

כדאמר בפ"ה דגיטין (דף לט) טהרות שעשיתי עמה ביום פ' נטמאו אינו נאמן הואיל ובחזקת טהרה קיימו. וכ"ד שעומד בחזקת איסור אין עד אחד נאמן להוציאו מחזקת איסור כדאמר רפ"ח דיבמות (דף פח) גבי הקרש טבל וקונמות דבעלים נאמן משום דבידה לתקנו אבל אחר אינו נאמן וכיון דאין ע"א נאמן במקום חזקה לא לאיסור ולא להתיר כ"ש שע"א א"נ במקום רובא דהא קיימ"ל רובא וחזקה רובא עדיף כדאמר רפט"ז דיבמות (דף קט) והא יוה"כ אפי' במקום שאין שלוחין מגיעין אפ"ה אולינו לקולא אע"ג דגבי יוה"כ גופא מצינו בפ"ד דפסחי דאולינו לחומרא וכמ"ש במשנתנו ובע"כ הא דאולינו לקולא וא"צ לעשות שנ' ימי' מספק שמא עברו לאלול הוא מה"ט דאולינו בחר רוב שנים דאין אלול מעובר ובמ"ש שם מש"ה אין ע"א נאמן להעיד נגד הרוב ולומר שעברו.

והוא דפ"ב (דף כב) שהאמינו לר"כ שקידשו לירחא מטעמא דמילתא דעבידא לגלוי לא משקרי אינשי אפרש שם. ומה שהשיב לוי לא שמעתי מפי ב"ד מקודש הא אלו העיד לוי ששמע מקודש היו מתענין גם בי"א צ"ל דמשום חומרא בעלמא היו עושין פן דמדינא אין ע"א נאמן על עיבור דאלול מה"ט דאמר וזה ע"ד שפי' הרשב"א הא דל"ש מפי ב"ד מקודש לפי שיטתו ואפשר דדונקא ע"פ לוי דגברא רבה הוא וכיוצ' בו אלו שמע מפי ב"ד מקודש היו מחמירין על עצמם אבל על איניש דעלמא לא.

והא דאמר לקמן פי אתא עולא אמר עברוה לאלול אלמא אע"פ דאלול חד נמי מהימן י"ל דסהדי אחרינא הוי בהדי עולא ומשום כבודו דעולא לא חשיב לי' וכה"ג משני בפ"ב (דף כב) גבי ר' נהוראי שהלך אצל העד בשבת להעיד עליו ועוד מש"ה נקט התם עולא משום דהא מסיק עלה הא דידעין חברי' גם מפרש לטעמא דמשום ירקא.

מיהו בשאר ירחא זימנין מלא וזימנין חסר כמו אדר הסמוך לניסן למאי דאיתותוב לעיל מ"ד לעולם חסר פינו דליכא רובא לא להאי גיסא ולא להאי גיסא ע"א נאמן בין אקידוש בין אעיבור פינו דאי' פנגדו רובא ולא איתחזק איסורא וכמ"ש שם בפ"ב: מיהו ראיתי בשאלות דרב אחאי פ' בא בזה הלשון ויומא דכיפורא משום דל"א למינקט תרי יומי דתרין יומי ותרין לילנותא בדלא אכל איכ' דאתי לידי סכנה.

נקטינו חד יומא ול"ח למילתא דילמא מליו. ואפילו אתי ואמרו מליו לאלול ולא שמענו מפי ב"ד מקודש ל"ח לה למילתא.

פי הא דרב איבו בר נגרי ורבי חייא ב"ר איקלעו לבבל בחד עשר לבבל אמרו בסים תבשילא דבבלאי ביומא רבה דמערכא אמר ליה אסהודו אמרו לא שמענו מפי בית דין מקודש דילמא אמליכו ולא קידשוהו למחר ושניה חסר.

הרי לפי ג'ירסא זו אף על גב דהיו תרתי ר"א ור"ח אפילו הכי לא אסהידו הואיל ולא שמעו מפי בית דין מקודש אלא דלפי ג'ירסא דמט"א לא אסהדו דאע"ג דלא קדשו ב"ד את החדש ביום ל' אפתי א"ל דביום ל"א יקדשו ב"ד למפרע את יום (ל"א) [צ"ל למ"ד] והיינו דמסיים דילמא אמליכהו ולא קידשוה למחר ושוייה חסר ס"ל קידוש למפרע מהני וכשיטות הרמב"ם מש"ה אע"ג דה"ל תרי לא אסהדו.

מ"מ גם על ג'ירסא זו ק"ל הא דהקשתי על פ"ה הרנ"ה דא"כ מאי קאמרי בסיים תבשילא דבבלאי ביומא רבא דמערבא הא לדידהו גופי' לא פסיקא להו יומא רבא דמערבא דילמא נמלכו ב"ד וקידשו יום ל' למפרע פניו דלמפרע מהני ועוד עיקר הדבר תמוה לומר דקידוש למפרע מהני וכמש"ל.

עוד פתוב שם בפשאלתות ברם צריף חד פי אתא ואמר מליוה לירח' וקידשוהו מי סמכוהו עלי' מי אמרינון פכל עדיו' שפתורה דבעינו תרינ א"ד הא מילתא דעבידי לגלוי הוא ולא משקר בי' אינשי וגילוי מילתא בעלמא הוא ואפ"י חד (מנהון) (וצ"ל מהימן) ת"ש דכי אתי עולא אמר קדשהו לירחא אר"כ ל"מ עולא דג"ר הוא דמהימן כו' עד ובמילתא דעבידין לגלוי ל"מ אינשי פדאי' בפ"ק וכן הילכתא ע"כ בפשאלתות משמע דס"ל דבעיבור נמי ע"א נאמן דלא כמו שפי'.

ומה שפי' נראה נכון דאקידוש לחוד בתשרי ע"א נאמן אבל אעיבור אין ע"א נאמן מן הדין אפילו להחמיר וכעובדא דלוי ועובדא דר"נ דלקמן ומהשאלתות אין ראי' דספרו שבידנו משונבש הוא והכי מוכח מינ' ובי' והא דהתענה ר"נ בי"א ע"פ ע"א דמדהריא לקמן ר"נ החמיר על עצמו ולא מן הדין: כל הכי דמטו שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי לעבדו תרי יומי.

ק"ל מדנקט כל היכי דמטו ש"נ משמע דאע"ג דלא מטו שלוחי תשרי להתם וצריכן לעשות שני ימים משום הא גזירה דניסן אטו תשרי אפ"ה בניסן הולכין ומטים השלוחי' להתם והשתא ל"ל לטרוח השלוחים להתם פניו דמפל מקום צריכין לעשות ב"י וזוחק הא דנקט כל היכי דמטי ש"נ היינו אם הי' הולכין לשם אבל פניו דגזרינו אטו תשרי שוב להלך.

דלישנא ל"מ הכי אלא דמטו ממש קאמר ועוד בעובד' דבסמוך משמע דמטו ממש הוי מדעבדי חד יומא ותו לא ש"מ דהודיעו להם שלוחי ב"ד יום הקביעו' וב"ד ונדאי לא עשו שלא פהוגן לתת פהוגן לתת מפשו' לעם לעשו' יו' א' וגם ר"י לא הקפי' אלא על תלמידי ולא על הב"ד ששלחו שלוחי לשם ש"מ שראוי לשלוח שלוחי וגם מפרש"י ותוס' לקמן גבי על פולן שלוחי' יוצאי' מבער' מוכרח לומר פן וכמ"ש שם ואמאי פניו דמ"מ צריכין לעשות ב"י טורח זה למה ולא עוד הא עי"ז אפשר לבא לידי תקלה ומכשול שלא יטעו ולא יעשו אלא יום א' בלבד כמ"ש וי"ל דאע"ג דעושין ב"י משום גזיר' אפ"ה מטו שלוחים להתם דנ"מ לענן מת ורפואה דאי עבדי ב"י בלי שלוחי' ה"ל יום שני ספק י"ט וא"א לקבור בו מת או לעשות בו רפואה ע"י ישראל דה"ל ספק י"ט של תורה ולחומרא אבל השתא דנפקי שלוחים ונדעי יום הקביעות ואין עושין י"ט אלא משום גזירה דרבנן בלבד מת ורפואה נעשין ע"י ישראל כמו לדין דקים לן בקביע דירחא ואין עושין י"ט שני אלא מדרבנן משום שפא יחזור הדבר לקולא כדפי' במתני' ועי"ל

דמש"ה הולכין השלוחים להתם אע"ג דמכל מקום צריכין לעשות ב"י דהולכין לשם להודיע להן שלא עיברו ב"ד את השנה לעשות אדר שני ופסח הוא בחדש זה דהא מה"ט שלוחים יוצא על ניסן למ"ד אדר הסמוך לניסן לעולם חסר משום ספיא דעיבור השנה וכמ"ש שם: גזי' ניסן אטו תשרי.

ונ"ל דלפי גזי' זו אין עושין יום אחד אלא אותן הדברים בכדי מהלך עשרה ימי' מירושלמי' ששם היו הב"ד הקובעי' חדשים ושנים אבל הרחוקים לא. דהא לפעמים יש בתשרי הפסק ד' ימי' שא"א לשלוחים לילך בהן כגון דאיפא ב' שבתות בין ר"ה לחג ור"ה ויוה"כ הרי ד' ימים וא"כ בכל תשרי הרחוקים יותר מהלך עשרה ימים צריכין לעשות ב"י אפי' בדחל ר"ה או יוה"כ בשבת דליכ' הפסק מהלך לשלוחין בשנים אלו אלא בכדי מהנהג' ג' ימים בלבד דהשתא ניסן אטו תשרי גזרינן תשרי אטו תשרי לא כ"ש וכינן דהני צריכין בכל תשרי לעשות ב"י בע"כ ניסן נמי עבדי ב"י גזי' ניסן אטו תשרי ואין זה כמו גזי' לגזירה דכינן דאיפא תשרי דיש בהן לפעמים הפסק הליכות השלוחים כדי מהלך ד' ימי' גזרינן כל ניסן ותשרי אטו תשרי הללו וזה ברור שוב ראיתי להרמב"ם (בפ"ב מהל' קה"ח) שתלה הדבר בכדי מהלך עשרה ימים שכתב כל מקום שיש בינו וירושלים מהלך יותר על י' ימים גמורים עושין ב"י לעולם שאין שלוחי כל תשרי ותשרי מגיעים אלא מקום שבינו לירושלים מהלך י' ימים או פחות פנין למש"כ ולקמן גבי ע"כ שלוחים יוצאים מבפ"ב אכתוב עוד בזה.

מ"מ ק"ל פנין דגזרינן ניסן אטו תשרי א"כ נגזור כל המועדות אטו ר"ה דהא ר"ה הוא לעולם בא' בתשרי שהוא בר"ח וביום הקידוש ואין השלוחים מגיעי' להודיע להם יום הקידוש אלא בסמוך למקום הנועד שקידשו בו את החדש וא"כ מאי גזירה ניסן אטו תשרי דקאמר הא אפי' מועדות דתשרי גופי' כגון חג ושמיני שלו אע"ג דמטו השלוחים לעבדו תרי יומי ויש ליישב בדוחק: דף כא ע"ב על ניסן ועל תשרי עד שישמע מפי ב"ד מקודש פירש"י דאם לא יבאו העדי' בשבת מקדשין למחר ממעטין את הלוחן מהלך לילה יותר דאם יבאו ויקדשו בשבת ילכו במ"ש מיז וילכו כל ימי החול של ב' שבתות דהא פסח חל בשבת ואם לא באו עדי' היו' לא ילכו עד למחר ובע"כ בשבת של ע"פ ישבתו נמצא שלא הלכו י"ב יום שלמים ולכאורה יש להקשות הא אמ' לעיל כל היכא דמטו שלוחי ניסן ול"מ שלוחי תשרי לעבדו תרי יומי גזי' ניסן אטו תשרי ולפ"ז אין שלוחי ניסן יוצאין מיז לאחר שקידשו את החדש אלא יוצאין בכדי שיהא עד הפסח שיעור שיכולין להגיע שם שלוחי תשרי דהיינו ב' ימים אחר ר"ח נגד ב' ימים של ר"ה וי"כ שאין שלוחי תשרי הולכין וכינן שאין שלוחי תשרי יכולים להגיע נגד מהלך ב"י אלו ובע"כ אותן הדברים במהלך ב"י אילו עושין פסח ב"י אפילו אם גיעו אליהן השלוחי' משום גזירה אטו תשרי.

מה בצע לטרונח שלוחי' לילך לשם להודיע יום הקידוש דהא אין להם נ"מ בהודעה זו פנין דמ"מ צריכין לעשות י"ט ב"י פאותן שא"י יום הקידוש. ולא עוד אלא אפי' על תשרי אין טעם זה מספיק דהא פנין דבתשרי לפעמי' א"א להם לילך אלא בכדי מהלך י' ימים כגון אם חל ר"ה בשני בשבת דאיפא בין ר"ה לסוכות ב' שבתות ור"ה וי"כ הרי ד"י שא"א לשלוחי' להלך.

וא"כ אפילו חל ר"ה בא' משאר ימים שאפשר לשלוחני לילה בכדי מהלך י"א יום. אותן הדרים בכדי מהלך יום י"א בע"כ עושין ב"י סוכות גזיר' אטו אם חל ר"ה ביום ב' דהשתא ניסן אטו תשרי גזירנו כ"ש דיש לגזור תשרי גופני' תשרי זה אטו תשרי של שנה אחר וא"כ גם בתשרי א"צ השלוחני לילה מיד בחל ר"ה בשבת או ביום א' עד יום המחרת.

וא"כ א"צ העדים לחלל שבת דהא אף אם לא יקדשו עד למחר אין ממעטין את מהלך השלוחני פלום. מיהו בהא דניסן י"ל דהא דנפקי אנסן אפילו במקום שאין שלוחני תשרי מגיעין אע"ג דמ"מ צריכין לעשו' ב"י.

כדי לידע שלא עיברו השנה ובחדש זה הוא וה"ט דקאמר שבהן שלוחני יוצאין אנסן לחוד קאמר לה והא דנקט שבהן לשון רבים משום דבאמת בתשרי נמי אין שלוחני יוצאין עד שישמע מפ"ד מקודש.

והא גופני' קמ"ל דניסן שנה לתשרי בהא ומ"מ עיקר טעמא דניסן לאו מפני מיעוט הליכת השלוחים אלא לידע שלא נתעברה השנה וכדפני'. וכה"ג פי' התוס' לשיטתם דא"צ לתלות טעם חילול שבת דעדים ביציאת השלוחים על תשרי דהתם ה"ט דאי מאחרת לי' עד א' בשבת ה"ל יום ערבה בשבת אלא משום ניסן נקט לה.

ולדידי ליו' ערבה ל"ח לה אלא להיפך ה"ט אשלוחי תשרי לחוד קאי וכמ"ש. מיהו הא ודאי תקשה הא על תשרי בטעמא דיום הערבה סגי כדפני' התוס' דהכי אמר להדי' בפ"ד דסופה (דף מ"ג) דדחינו לתשרי כי היכא דלא ליקלע יו' ערבה בשבת ואי טעמא דניסן מפני עיבור השנה הא אהיא קאי טעמא דמתני' שבהן שלוחני יוצאין וי"ל דודאי טעמא דשלוחני אנסן קאי שלא לקצר מהלכם דאע"פ במקו' שאין שלוחני תשרי מגיעין עושין ב"י מ"מ במה דנדעי יום הקביעות יש להם נ"מ דעכשיו י"ט שני שלהם אינו אלא מדרבנן ויש להקל לענן מת ורפואה כדפני' התם.

והשתא דאיתת להכי גם בתשרי מלבד טעם יום ערבה איכא נ"מ להא דאמ': ומיהו אפתי ק"ל מדאמר אב"י על פולן ש"י מבערב משמע דמש"ה אין העדי' מחללין שבת על השאר משושה חדשי' משום דאין חילול שבת דעדי' מאריה זמן הליכת השלוחים הא א' מו' חדשים אלו הוא אדר מפני הפורים והא באדר איכא רוןחא למהלך שלוחים טפי אי מקדשין בשבת מקודש דיום א' דאי מקדשין בשבת פורים דעניירות שהוא בי"ד חל בע"ש הוי מהלך השלוחים י"א ימי החול עד הפורים ואם יקדשו יום א' חל י"ד בשבת וצריכין העניירות להקדים ליום הכניסה שהוא ה' בשבת כדתנן רפ"ק דמגילה חל בשבת כו' נמצא אין הילוף השלוחים אלא עשרה ימים מיום א' דשבוע זו עד יום ה' דשבוע שלאחריו.

והשתא ניסן ותשרי משום שלא יתמעט מהלך השלוחים כדי מהלך לילה ניותר מחללין העדים שבת באדר שנתמעט כדי הילוף מעת לעת ניותר לא כ"ש שישללו. מיהו בהא יש לדחוק ולומר אם מקדשין בשבת מה שפוגם בהילוף השלוחים לעניירות כדי מהלך מעל"ע משביח לכרפים כנגדו יום א' דבחל י"ד בע"ש כרפים קורין נמי בע"ש ואין הילוף השלוחים לכרפים אלא י"א יום עד יום ה' ואילו בחל י"ד בשבת כרפים הקורין

בט"ו קורין בא' בשבת נמצא הילוף השלוחים להם מר"ח עד יום הקריאה י"ב יום: אבל אי ק"ל הא ק"ל מדאמר אב"י על פולן שלוחים יוצאין מבערב משמע אי לא היו יוצאין עד שישמעו מקודש כמו בניסן ותשרי היו העדים מחללין ג"כ עליהם כמותם ואמאי בשלמא ניסן ותשרי שהמועדות שבהן הטהר י"ד יום מר"ח שהן ב' שבתות מכונן לא פחות ולא יותר א"ש דאם נעשו ר"ח שלהם באחד בשבת נתמעט הילוף השלוחים כדי מהלף לילה ויותר אבל בהשאר אדרבה אפילו אי לא היו יוצאין מבערב אפ"ה נתרבה הילוף השלוחים כשמקדשין באחר בשבת יותר מקודש של שבת כגון באב מפני התענית שהוא בט' בו אם ר"ח בשבת ט' בו בא' בשבת הולכין השלוחים שפה ימים עד ט' בו ולא יותר דהא מר"ח עד ט"ב איכא ב"ש שאין יכולים להלף בהן.

ואם ר"ח בא' בשבת ט' בו בב' בשבת הולכין בר"ח בו ביום מיד לאחר הקידוש ועוד ה' ימים עד השבת ועוד בא' בשבת שלאחריו. וכן באלול אם נקדש בשבת יהיה ה"ש בחדש זה שאין הולכין בהן ואלו בא' בשבת ליכא אלא ד' שבתות וכן בכסליו אם ר"ח יהיה בשבת יהיה ד' שבתות עד חנוכה שהוא בכ"ה בו ואם בא' בשבת אינן אלא ג' ול"ל למתלי טעמא בהא דעל פולן שלוחין יוצאין מבערב: וגם על עיקר פירושו של רש"י ק"ל דהא לעיל (דף כ) על הא דשלחו למר עוקבא אדר הסמוך לניסן לעולם חסר פריד ר"נ ממתני' על ב"ח מחללין את השבת על ניסן ועל תשרי אא"ב זמנין מלא וזמנין חסר מש"ה מחללין אלא א"א לעולם חסר אמאי מחללין ומשני משום דמצנה לקדש ע"פ הראי' והשתא האיך איפשר לומר כן דלעולם חסר ומשום מצנה לחוד הוא דמחללין הא מדניהב טעמא לחילול שבת דעדים על ניסן משום דאין שלוחין יוצאין עד שישמעו מקודש הא לא"ה מעברין לי' ש"מ דאדר הסמוך לניסן זמנין מלא ועוד ק"ל דבל"ב אר"נ התיב אף אנו נמי תנינן על ב"ח מחללין אא"ב לעולם חסר מש"ה מחללינן דמצנה לקדש ע"פ הראי' אלא אי זמנין מלא וזמנין חסר אמאי מחללין נעברין האינדנא ונקדשין למחר. והשתא מ"ק אמאי מחללין הא במתני' מפרש טעמא להדיא שבהן שלוחין יוצאין ואי נקדשין למחר נתמעט הילוכן. ועוד דדחי אי דמיקלע יום ל' בשבת ה"נ הכא ב"ע דמיקלע יום.

ל"א בשבת דמצנה לקדש עה"ר א"כ מאי שבהן ש"י דיהיב טעמא לחילול העדים ומשום שאין ש"י עד שישמעו מקודש. הא אפילו אם לא יבאו העדי' בע"כ יקדשו היו ואין כאן משום מיעוט הליכות השלוחי' דהא כבר קדשו בשבת והן ילכו בליל מ"ש מיד וחילול העדים מטעם אחר הוא דמצנה לקדש עה"ר ולא מפני השלוחי': והר"ז ב"ד בספר המאור פ"א זה שאמר שאין שלוחים יוצאין מבערב עד שישמעו מפי ב"ד מקודש צ"ל שלא אמר אלא כשנראה החדש בזמנו ומפני הספק שלא יספיקו עליו לעברו מפני תקנת המועדות צריכין השלוחין לשהות עד שישמעו מפי ב"ד מקודש אבל אם עיברו אותן ולא קידשו ב"ד את החדש מה צורך לנו להשהות עוד הלא בידוע שהחדש מעובר וכגון זה יוצאין בניסן אפילו מבערב וזה שאמרנו שבהם שלוחין יוצאין ובהן מתקנין את המועדות אין ציאת השלוחין טעם לחילול שבת ע"י עדי' ואין ביציאת השלוחי' שום סמך וסעד לעדות העדים אלא הרי הוא כמונה והולך המעלות שיש לניסן ותשרי על כל החדשים שבהם הש"י לאחר שישמעו מפי ב"ד מקודש והם הם שיש בהן תקנת המועדות כל אילו

המעלות יש בהן ופי' זה פשוט נכון ועיקר מיהו מה שפי' הרז"ה דהא דאין ש"י על ניסן ותשרי מפערב אינו אלא בחודש חסר אבל על מלא יוצאי מפערב דנדאי יקדשו למחר דהא א"א לאתרו יותר י"ל דעל מלא נמי א"י מפערב גזי' אטו חסת וכדברי התוס': דף כ"ב עדות זו פשיטה בכם לכאורה משמע דר"ש מוקי לקרא דהחודש הזה לכם אעדות ולהכשיר עדות קרובים בקידוש החודש אחי וק"ל הא לקמ' רפ"ג מוקי לקרא בדניני' ונ"ל דקה"ח בשלשה דא"ל הקב"ה למשה החודש הזה לכם עד דאיפא אתרו בהדרגה ואין ב"ד שקול כו'.

וכי ר"ש דמ"ל אעדי' ל"ל דקה"ח בשלשה ועו' הא רפ"ק דסנהדרין תנו עיבור החודש בשלשה ונא פליג ר"ש אע"ג דבסמיכות זקני' ועריפת עגלה פליג התם דלר"י בחמשה ולר"ש בשלשה. ובפ"ג דיבמות (דף קב) דניק מהא דס"ל לר"י התם דחליצה בה' מדפליג בספא אהא דסמיכות זקנים וע"ע ולא פליג ארישא דחליצה ש"מ דהדר בי' והשתא אם איתא דר"ש ל"ל עיבור החודש בג' ה"ל לאפלוג' עלה פדפליג אהאי דסמיכו' זקנים וע"ע הילכך נ"ל לפ' הא דקאמר עדות זו תהא פשיטה בכם היינו שתהיו פשרי' זה עם זה לב"ד של ג' לקה"ח ומב"ד איירי קרא ולא מעדי' ועדות זו לאו דוקא אלא הואיל ועיקר קה"ח נעשה ע"י עדי' קאמר עדות תדע דהא לרבנן נמי קאמר עדות זו תהא מסורה לכם והא ע"כ אדנינים קאי ואפ"ה נקט לישנא דעדות זו וה"נ לר"ש ה"פ עדות זו פי' קה"ח שעיקרה ע"פ עדי' תהא פשיטה בכם להיות דניני' ומדאחי' פשרי' לדון בקה"ח ה"נ פשרי' להעיד פדתנן בפ"ו דמס' נדה (דף נ) כל הראוי לדון ראוי להעיד: אלו הן הפסולין רש"י פי' טעמא דכל הגי' פסולי' דחשיב לפי שגזשדו כל אלו לעבר על דת מחמת ממון חשידין להיות מעידין שקר ע"י ממון ושונד וק"ל למה פי' דלא פהלקת' דה"ט ליהא אלא לרבא נאנן קי"ל פאבני' דאמר בפ' זה בורר (דף כ"ז) מומר אוכל נבילות לתאבון ד"ה פסול להכעיס אבני' אמ' פסול דה"ל רשע ורחמנ' א' אל תשת רשע עד רבא אמ' פשר רשע דחמס בעינו ואיפסק התם הילכתא פאבני' דאפילו להכעיס אע"ג דאינו עובר על דת מחמת ממון א"ה פסול ועוד דמסיק התם הילכתא פאבני' דקאי כר"מ דאמר הת' דעד זומם פסול לכל התורה דר"מ רי"א בד"א שזהו בד"נ אבל הוזהר בד"מ פשר לד"נ משום דסתם לן כר"מ דתני הקא זה הפלל כל עדות שאין האשה פשיטה לה אף הן אין פשיטון לה ולר"י הא איכא עדות ד"נ שאין אשה פשריה והן פשרם אלא לאו ר"מ היא.

הרי למסקנא זו דמתני' כר"מ דעד זומם דממון פסול אפילו לד"נ ומדמי לה לאוכל נבילות להכעיס דפסול נמי מה"ט אע"ג דלא דמי לרשע דחמס משום תרי טעמא חדא דלאו רשע דחמיד ממון הוא דהא להכעיס עבד ולא משום דנבילה בזול יותר מן הפשיטה.

ועוד דאוכל נבילה אינו אלא רע לשמים ועדות שקר חמור טפי דרע לבריות נמי אפ"ה מקולא לחומרא אמ' וש"מ טעמא דמתני' לאו משום חשד ממון הוי פנין דמתני' ר"מ היא ולדידי' להכעיס נמי פסול אע"ג דאינו רשע מחמת ממון אפ"ה פסול מגזירת הכתו' אלא דהא שמעתתא דפ' זה בורר גופי' קשיא אלא שאין זה מקומו: ומשחק בקוביא פרש"י

משום דאסמכתא לא קניא ואינו יודע למה מפ' הכי דאינו אלא לרמי ב"ח דפ"ג דסנהדרין [דף פד].

הא רב שישת פליג התם ואמר פל כה"ג לאו אסמכתא היא אלא לפי שאין עוסקין בישובה של עולם וכדא' ר"י התם במתני' אימתי בזמן שאין לו אנומנות אלא הוא והכי ס"ל לריב"ל ולר"י התם דאימתי דר"י אינו אלא לפ' דברי חכמים ורמי ב"ח דאמ' לחלק יחידא הוא אע"ג דמימתי התם ברייתא דר"י פוסל אפילו יש לו אנומנות שלא הוא הא מסיק התם דהאי ר"י משום ר"ט הוא אבל מתני' ה"ט משום שאינו עוסק בישוב' ש"ע.

מיהו שמעת' דהתם גופי' ק"ל דקאמר התם מאי מפריחי יוני' הכא תרגמ' אם תקדים יונף ליוני רחב"א א' ארא ומפ' הגמ' מ"ט לא א' אם תקדים יונף ליוני משום דהינינו משחק בקוביא ואידך תני תולה בדעת עצמו ותני תולה בדעת יוני' וצריכי כו' והא לא אולא אלא אליבא דרמי ב"ח דמפ' משחק בקוביא פסול משום דה"ל אסמכתא.

ובחי' למס' סנהדרין ותבאר זה: זה הפלל כל עדות שאין האשה כשרה לה כו' ק"ל ה'א כל הני אינו פסולין אלא מדרבנן כדמפ' בגמ' נהי דלענין ממון אפילו להחזיק אין נאמנין כגון ב' אומרים פלוני לנה מפ' מנה והן אומ' לא לנה דבממון הפקר דב"ד הפקר וכיון דפסלינהו רבנן אף להחזיק א"נ אבל בדיני נפשות להציל הגדון כגון ב' או' הרג והן א' לא הרג פינן דמה"ת פשרין הן בע"כ פשרין להציל את הגדון וא"כ מאי כלל' דמתני' ה'א איכא עדות בדיני נפשות להקל ולהציל ואשה אינה פשירה לה ואלו פשרין.

ובפ"ג דסנהדרין (דף כז) דייק מדתנן הכא זה הפלל כל עדות שאין האשה כשרה לה אה הן אין פשרי' נה דסתים לן כר"מ דמקיילתה פסול נמי לחמירתא דאמ' עד זומם דממון פסול לד"נ דאי ר' יוסי דאמר פשר לד"נ ה'א איכא פל הני דכשרין לד"נ ואין אשה כשרה לה.

והשת' אפ"ת ר"מ היא אפתי תקשה נהי דלחייב אלו נאשה שוין שא"נ לחייב הגדון ע"פ. מ"מ להקל ולהציל הגדון ב"ב אומר הרג ואלו אמר לא הרג אינו שוין ואע"פ שאשה א"נ הן נאמנין.

ובדוחק יש ליישב זה: ה'א אשה כשרה לה. פרש"י כגון להעיד על אדם שמת להשיא אשתו ועל סוטה שנשטמ' בסתירתה שלא תשטה.

וה"ל למחשבי' נמי להעיד שראתה את ההרוג שלא להביא עגלה ערופה כדתנן בפ"ט דסוטה (ד' מ) ע"א אומר ראיתי את ההרוג וע"א אומר לא ראית אשה אומר' ראיתי ואש' אומ' לא ראית היו עורפין טעמא דמכחיש לה אבל בלא הכחשה אשה נאמנת לומר ראיתי ולא הנה עורפין.

מיהו מדאמר זאת אומר' דגזלן דדבריה' פשר לעדות אשה ולא שייה לומר עדות אשה אלא להשיאה וסוטה אבל עגלה ערופה אין לו ענין לעדות אשה. מיהו ה'א גופה קשה הל"ל גזלן דדבריהם פשר לעדות שהאשה כשרה לה דה"ל עגלה ערופה נמי בכלל דהאשה כשרה לה ושמא י"ל משום דקאמר גזלן דדבריהם פשר לעדות אשה משמע ה'א גזלן של תורה פסול אבל לענין עגלה ערופה להעיד שראתה את ההרוג אפילו גזלן של תורה פשר להעיד על זה ולא הנה עורפין.

וה"ט דבְּהִי גִזְלוֹן שֶׁל תּוֹרָה א"נ וּבְהִיא נֶאֱמָר מִשּׁוֹ דְּהָא דַּע"א נֶאֱמָר גְּבִי סוּטָה שְׁלֵא תִשְׁתָּה נִפְקָא לָן רַפ"ק דְּסוּטָה (דָּף ב') מְדַכְתִּיב וְעַד אִין בְּהָ וְאָמַר מָר כ"מ שְׁנַאֲמַר עַד הָרִי פְּאָן שְׁנִימַם עַד שְׁיִפְרֹט לָהּ א' פְּדַכְתִּיב לֹא יָקִים עַד א' בְּאִישׁ וְא"ר תְּרִי לִית בְּהָ אֶלְא חַד וְהִיא לֹא נִתְפְּשָׁה אֶסְרָה מִפְּאָן שַׁע"א נֶאֱמָר לְאַחַר קִינּוּי וּסְתִירָה לְהַעֲיִי שְׁנַטְמַתָּה שְׁלֵא תִשְׁתָּה.

וְכִינּוּ דְאַפִּיק רַחֲמָנָא בְּלִשׁוֹן עַד לְהָא דַּע"א נֶאֱמָר הִינּוּ דְוּוּקָא בְּרֵאוּי לְהַעֲיִד לְאַפּוֹקִי גִזְלוֹן שְׁאִינוּ בְּתוֹרַת עֲדוּת כְּלָל דְּהָא כְּתִיב אֵל תִּשָּׁת יָדָהּ עִם רִשְׁעָה לְהִיּוֹת עַד חֲמָס וְדַרְשִׁינוּ אֵל תִּשָּׁת רִשְׁעָה עַד ש"מ דְּרִשְׁעָה אִינוּ בְּכָלל תּוֹרַת עֲדוּת כְּלָל וְאִין שָׁם עַד עָלְיוּ לְגַמְרִי אֶבְל אִשָּׁה שָׁם עַד עֲלִי וְהָא דְאַשָּׁה פְּסוּלָה לְעֲדוּת נִפְקָא לָן רַפ"ד דְּשְׁבוּעוֹת (דָּף ל) מְוַעֲמָדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים אֵלּוּ עֲדִי וְדַרְשִׁינוּ אֲנָשִׁים וְלֹא נָשִׁים וְלֹא לְמִימְרָא שְׁאִינוּ בְּתוֹרַת עֲדוּת וְאִין שָׁם עַד עָלְיָה דְּנֻדְאִי שָׁם עַד עָלְיָה וְלֹא מִיַּעַט הַפְּתוּב לְאַשָּׁה אֶלְא מִשּׁוּם דְּאִין שָׁם אִישׁ עָלְיָה וְרַחֲמָנָא א' אֲנָשִׁי דְוּוּקָא הִלְכָהּ לִית לָן לְמַעוּטִי אִשָּׁה אֶלְא בְּמִקְלָתָא דְצָרִיף ב' עֲדִי דְמִיַּעַט אִשָּׁה דַּנ"ל מְאָנְשִׁים לֹא נָא אֶלְא הִיכָא דְצָרִיף שְׁנֵימַם פְּדַכְתִּיב וְעֲמָדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים לְמַעוּטִי דְאַשָּׁה לֹא בְּמִקּוּם שְׁצָרִיף ב"ע אֶבְל הִיכָא דַּע"א נֶאֱמָר אִשָּׁה נְמִי בְּכָלל עַד וְכֹן לְעַנּוּן עֲדוּת אִשָּׁה לְהַשְׁיֵאָה ע"י ע"א שְׁמַעֲיִד שְׁמַת בְּעֵלְהָ הַקִּילוּ רַבְּנָן מִשּׁוּם עֲגוּנָה ל"ש כְּשָׂרִי ל"ש פְּסוּלִי כְּדָאֲמַר בְּשִׁלְהִי בְּמֹת גִּזְלוֹן דְּאוֹרְיִיטָא חֲשׂוּ דְלִמָּא מַעֲיִד שְׁקַרְהוּאִיל וְחֲשׂוּד לְעַבְרוֹר עַל דַּת אֶבְל הָא דְחַד נֶאֱמָר לְוֹמַר שְׁרָאָה אֶת הַהוּרָג לְאוּ מִשּׁוּם תּוֹרַת עֲדוּת נִגַּע בְּהָ דְנִבְעִי שְׁיָהָא תּוֹרַת עַד עָלְיוּ.

אֶלְא נ"ל הֵתָם מְדַכְתִּיב לֹא נוֹדַע מִי הִפְּהוּ הָא נוֹדַע מִי הִפְּהוּ אֶפִּילוּ א' בְּסוּף עוֹלָם לֹא הִי עוֹרְפִין נוֹדַע מִי הִפְּהוּ כָּל דְּהוּ אֶפִּילוּ גִזְלוֹן בְּמִשְׁמַע אֶלְא דַּק"ל לְהִנֵּי מַפ' דַּע"י עֲדוּ אִשָּׁה אִין מַחְיִיבִין שְׁבוּעָה דְּאוֹרְיִיט' אִמְאִי דְּהָא דַּע"א מַחְיִיבוּ שְׁבוּעָה נ"ל מְדַכְתִּיב לֹא יָקוּם ע"א בְּאִישׁ לְכָל עֶזְרָה וְלְכָל חֲטָאָה וְאִמ' לְכָל עֶזְרָה וְחֲטָאָת אִינוּ קָם אֶבְל קָם הוּא לְשְׁבוּעָה וְאִי אִשָּׁה נְמִי בְּכָלל עַד תְּקוּ נְמִי לְשְׁבוּעָה וִי"ל מְדַכְתִּב לֹא יָקוּם ע"א לְכָל עֶזְרָה דְּמִשְׁמַע אֶבְל ב' יָקוּמוּ פְּדַכְתִּיב בְּסִיפ' דְּקָרָא ע"פ ב"ע יָקוּם וְכִינּוּ דְאִין אִשָּׁה קָמָה וּמִצְטָרְפַת לַב"ע דְּכָבֵר מִיַּעַט הַפְּתוּב מִב' אֲנָשִׁים וְלֹא נָשִׁים לֹא קָמָה נְמִי לְשְׁבוּעָה בְּתוֹרַת ע"א וְאִין לְהַאֲרִיף כְּאִן יוֹתֵר וּבַמ"א יִתְבָּאֵר יוֹתֵר: הָא אִשָּׁה כְּשֶׁרָה לָהּ אַף הֵן כְּשֶׁרִין לָהּ ק ל מֵאִי קִתְּנִי הָא אִשָּׁה כְּשֶׁרָה לָהּ דִּילְמָא הָא גּוֹפִי קַמ"ל דְּכָל שְׁאִין הָאִשָּׁה כְּשֶׁרָה לָהּ אַף הֵן אִין כְּשֶׁרִין הָא אִשָּׁה כְּשֶׁרָה לָהּ יֵשׁ שְׁהֵן כְּשֶׁרִין כְּגוֹן גְּבִי סוּטָה לְהַחְמִי שְׁלֵא תִשְׁתָּה פִּינּוּן דַּמַּה"ת כְּשֶׁרִין א"א לְמַחְזֵק הַמְּגִילָה וְלְהַבִּיא מְנַחַת סוּטָה דַּה"ל חוֹלִין בְּעֲזָרָה וְיֵשׁ מְהֵן שְׁאִין כְּשֶׁרִין לָהּ כְּגוֹן לְעֲדוּת אִשָּׁה לְהַשְׁיֵאָה ע"פ.

וְכַה"ג מְצִינּוּ רַפ"ג דַּמ"ק (דָּף י"ד) גְּבִי קָטָן הַנּוֹלֵד בְּמוֹעֵד מְוֹתֵר לְגַלְחוֹ בְּמוֹעֵד וּפְרִיף מְהָא דְתַנְיָא כָּל א"ש מְוֹתֵר לְגַלְחָה בְּמוֹעֵד מְוֹתֵר לְגַלְחָה בִּימֵי אֶבְלוֹ הָא אֶסְוֵר אֶסְוֵר מִי קִתְּנִי הָא אֶסְוֵר דִּילְמָא יֵשׁ מְהֵן מְוֹתֵר וְיֵשׁ מְהֵן אֶסְוֵר.

וּבְרַפ"ב דְּזִבְחִים (דָּף ק"ב) תְּנּוּן כָּל שְׁאִין רְאוּי לְעַבְדָּה אִינוּ חוֹלֵק בְּבִשְׂרָה וְדִיִּיק הָא רְאוּי לְעַבְדָּה חוֹלֵק הָרִי טְמֵא בְּעַבְדָּת צִיבּוֹר וּמִסִּיק אִי מִשּׁוּם טְמֵא לֹא קִתְּנִי פִי' לֹא תִידּוּק הָא רְאוּי דְּהָא ל"ק הָא גּוֹפִי קַמ"ל כָּל שְׁא"ר וְלֹא לְדִיִּיק הָא רְאוּי וְה"נ דְּכּוֹנְתִי.

דְּלִיכָא לְמִימַר דַּש"ה דְּאִיצְטְרִיף לְגוֹפִי דַּקַּמ"ל דְּמֹת לְגַלְחָה בְּמוֹעֵד מוֹת' לְגַלְחָה בִּימֵי אֶבְלוֹ דַּה"א דְּאֶבְל חֲמוֹר מְמוֹעֵד קַמ"ל דְּלֹא וְכֹן כָּל שְׁא"ר לְעַבְדָּה אִינוּ חוֹלֵק בְּבִשְׂרָה הָא גּוֹפִי

איצטרייך לי' דה"א דחולק קמ"ל דלא ולא משום דיוק קתני לה אבל הכא אי לאו משום דיוקא תני לה למידק הא אשה פשרה לה אף הם פשרין ל"ל למיתני פלל להא זה הפלל פל עדות שאין האשה כ"ל אף הן אין כ"ל פשיטא מהיכי תיתי לומר שהן עדפין מאשה דכשירין למה שאין האשה פשרה לה ליתא דהא גופי' איצטרייך לאשמועינן לאפוקי מדר"י דאמ' ע"ז דממון פשר לר"נ ולדידין' איכא עדו' בד"נ שאין האשה פשרה לה והו פשרי' פדאמ' בפז"ב קמ"ל דלא דר"י.

וי"ל דמתני' דכנייל פל עדות שאין אשה כ"ל לא מיירי מדבר'י שצריכי' שני עדי' לחוד כגון ד"מ וד"נ וכיוצא בהם אלא אף מדבר'י דסגי להו ע"א וה"ק פל עדות שאין אשה כ"ל ולרבוני' אע"פ דסגי לה בע"א כגון לחייב שבוע' ע"א מעיד שגה לנה מנה מזה א"נ מוד' במקצת וע"א מסייע לנתבע דפוטרן מן השבועה כדפ'י הרא"ש בש' הר"מ רפ"ק דב"מ מק"ו אם ע"א מחייב שבועה למחזק כ"ש שהמחזק פטור לישובע היכא שפסייע לו ע"א מיהו אין ע"א מחייבו לישובע אלא פשר ולא פסול או אשה כדפ'י המפ' וא"כ הה"נ לפוטרו משבועה אין פוטר אלא פשר ולא פסול וקמ"ל דפסולים אלו ע"פ שאין פסולין אלא מדברבנן שאין אשה כ"ל אף הן און פשרין לא לחייב שבועה ולא לפטור פנין דהאי דע"א פוטר מק"ו מדמחייב קאתי אמ' דיו כמו שלחייב און פסו' ואשה נאמן הה"נ לפטו' נמי א"נ והיינו דנקט פל עדות שאין אשה כ"ל לשון יחיד ולא נקט שאין נשים כ"ל לשון רבי' והאי רבויא דמה שאין אשה כ"ל אף הן אינו כ"ל לגופי' ל"צ דמלתא דפשיטא היא דהא לא מרבה אלא דבר שבממון דשייך בי' לפטור ולחייב ע"פ ע"א אלא ונדאי לדיוקא איצטרייך דקמ"ל הא אשה כ"ל אף הן כ"ל והא דדייק בפז"ב דמתני' היא דאי ר"י הא איכא פל הני דכשרי' לד"נ ואין אשה כ"ל והא ד"נ ב"ע בעו י"ל דנדאי האי זה הפלל אהיכא דבעי ב"ע נמי קאי דהא ארישא קאי דמיירי מעדות החודש דבעי ב"ע דהא משפט פתיב בי' אלא מדשני בלישנא ונקט שאין האשה כ"ל לשון יחיד ולא נקט נשים לשון רבים ש"מ הא נמי וכדפ'י: אם אינן מפירין פרק ב' משלחין עמו אחר להעידו ואותו אחר נמי מחלל את השבת דאמ' בגמ' בר' נהוראי שהלך אצל העד בשבת להעי' עליו.

וק"ל פנין דמה"ת פל אדם בחזק פשרו' א"כ אמאי ניתן לחלל שבת לאותו המעיד עליו וכי ב"ד מתנין לעקר דבר מה"ת בקום ועשה פנין דמה"ת א"צ להעי' עליו הא ונדאי אפי' משקלקלו המיני' אפ"ה מה"ת כ"א בחזקה פשרות הן וכי מפני שוטה אחד נוציא את הפל מחזקת פשירותו.

ודנסק לומר דלא התירו להאי אחר לחלל שבת אלא בדברים של שבות כגון לרפוב על גבי בהמ' דאינו אלא שבות דחי נושא את עצמו וכן תחומין דרבנן אבל לא באסו' של תודה כגון ליגח ביזם מזונות או מקלות דא"כ ה"ל לפרש בהדיא וי"ל דה"ט דמחלל פנין דלבתר דתיקנו רבנן דאין מקבלין אלא מן המפירן דהשתא הקידו' תלוי בזה המעיד עליו פנין דבלא"ה אין מקבלין עדי ראיה וכינן דא"א לקדש ע"פ עידי ראיה בלתי המעידים עליהם ורחמנא אמר במועדו אפי' בשבת פדאמ' לעיל ספ"ק ניתן להם לחלל שבת ודמי להא דאמ' רפ"ח דיומא (דף ע"ד) המשחק בקוביא אע"ג דאינו פסול מה"ת

אינו בפשטות העדות דאמ' קרא אם לא יגיד ונשא עונו וקא פינו דאין מקבל' עדותו מדרבנן לאו בר הגדה הוא.

ה"נ פינו דמדרבנן אין מקבלין עידי ראיי' לחוד בלתי המעידים עליהם עידי הראיי' הוא זו והתורה התיר לחלל שבת בשביל קה"ח: דף כב ע"ב כי אתא עולא אמר קידש לירחא כו' מ"ט פל מילתא דעבידי לגלוי ל"מ ביה אינשי.

סתם קידוש שעשהו חסר וקרי לה קידוש סתמא משום דקי"ל לקמן אם לא נראה החדש בזמנו א"מ אותו מש"ה קאמר עולא הכא קידשו לירחא ולעיל פ"ק אמר עולא עיברו לירחא אלמא לשון קידוש סתמא משמע חסר.

ובריייתא זו דבסמוך מדלא נקט או חסרו או עיברו ונקט קידוש ומשמע דאחסר נאמן ואמלא לא. וק"ל מ"ש דאהא נאמן ואהא לא וי"ל דחסרו פסיקא לי דלעולם נאמן בכל קדשי השנה אבל מלא לא פסיקא לי דאע"ג דבכל הקדשים נאמן אאלול אינו נאמן וטעמא דמילתא משום דקי"ל רפ"י דיבמות (דף פ"ח) דאין ע"א נאמן היכי דאיסתחוק איסורא להתירו ולהוציאו מחזקתו וטעמא דע"א נאמן להעי' לאשה שמת בעלה כדאמ' התם ה"ט משו' חומר שהחמרת' עלי' בסופה הוא ומשמע דאי לאו ה"ט הואיל ואסתחוק איסורא דאשת איש א"נ אע"ג דה"ל מילת' דעבידי לגלוי וש"מ דאין ע"א נאמן מה"ת אפי' במילתא דעבידי לגלוי בדאיסתחוק איסורא ולפ"ז כ"ש במקום רובא אין ע"א נאמן נגד הרוב דהא קימ"ל רובא וחזקה רובא עדיף כדאמ' רפט"ז דיבמות (דף קיט) פ"א דחולין יתא אלול רוב פעמים חסר ומעוטה דמעוטה שהוא מלא כדאמ' בפ"ק מימות עזרא ואילך ל"מ אלול מעובר דמה"ט הקילו שלא להתענות ביה"כ אלא יום אחד ולפירש"י גם ר"ה אין עושין בגולה אלא יום א' מיהו אפי' לפי התוס' אע"פ שעושין ב' ימים אפ"ה מת בי"ט שני יתעסקו בו ישראל וה"ט משום דאזלינן בתר רובא דאלול חסר וכדפ' בפ"ק משום הכי אין ע"א נאמן לומר שהוא מלא נגד הרוב דהא מה"ת אזלינן בתר רובא.

אבל העיד שהיא חסר דרובא מסייע לי נאמן שאין צריך לעשות י"ט שני ואפ' לפי רש"י בגולה עושין בסוכות ב' י"ט. מיהו בשאר ירחי דזימנין מלא וזימנין חסר ואין שום צד נגד הרוב בין אחסר בין אמלא ע"א נאמן אלא בחסר פסיקא לי דלעולם נאמן אפי' על אלול משא"כ במלא כדפ' ומ"מ קצת ק"ל ל"ל לרב כהנא טעמא משום דעבידי לגלוי' דהא אפ"ת דהא דעולא דאמר קידשו לירחא לא על אלול הוי מ"מ פינו דאין פאן נגד הרוב ע"א נאמן ובלא הא דפי' נמי קשה דהא פל הכא דלא איסתחוק איסורא ע"א נאמן אפי' במילתא דלא עבידי לגלוי' כדאמר התם רפ"י דיבמות גבי חתיכה ספק של חלב ספק של שומן.

וצ"ל מפני חומר המועדות אי לאו טעמא דעבידי לגלוי לא היו נאמן מדרבנן: וזה שלא כדברי הרמב"ם שכתוב (ב"פג מה"ל קה"ח) דשליחים שהיו יוצאים על ששה קדשי' חד שלוש נאמן. ולפי מאי דפי' אם עיברו לאלול היו צריכין ב' שלוחים על אלול הואיל והוא נגד רובא ונהא דמילתא דעבידי לגלוי מה"ת לא מהני אלא שהרמב"ם לטעמ' אזיל שכתוב (בפמ"ה מ"ה אישות) דהא דע"א נאמן להעיד לאשה שמת בעלה אע"ג דאיסתחוק איסורא ה"ט משום דמילתא דעבידי לגלוי' הוא ואין דעת פל המקרשים פן.

וּכְבֹּר פְתִיבְתִי בְּזֶה הַרְבֵּה בְּדִינֵי עֲגוּנָה אֵין פֶּאן מְקוּמוֹ: בְּאֵ אֶחָד בְּסוּף עוֹלָם וְאָמַר קִינְדְּשׁוּ כו' ק"ל מְדַנְקֵט בְּאֵ אֶחָד בְּסוּף עוֹלָם מְשֻׁמַּע אִפִּי בְּמִקּוּם שְׂאֵין שְׁלוּחֵי ב' ד' מְגִיעִים לְשֵׁם וְזֶה בְּאֵ ע' גְּמֵלָא פְּרַחָא אוּ בְּקִפִּיצָה נְאָמְן וּמְשֻׁמַּע דַּא"צ לַעֲשׂוֹת ב' י"ט דַּא"כ נְאָמְן לְמַאי הָרִי אִפִּי הִשְׁתָּא שְׂאֵתָה מְאָמִינוּ אִפִּי"ה לֹא פְּלִטֵי מְלַעֲשׂוֹת ב' י"ט וְהָא גְּדוּלָה מְזוּ אָמְרוּ בַּסְפִּי"ק כֹּל הֵיכָא דְמָטוּ שְׁלוּחֵי נִיסָן וְלֹא מָטוּ שְׁלוּחֵי תְּשַׁרְי לַעֲבֹד חֲרֵי יוֹמֵי גְזִי נִיסָן אִטּוּ תְּשַׁרְי כ"ש הֵיכָא דְלֹא מָטוּ לַעֲוֹלָם אֶלְא ע"י מִיקְרָה אִירַע פְּעַם אַחַת שְׂבָא א' לְשֵׁם וְהִגִּיד לָהֶם יוֹם הַקְּבִיעוֹת דְּצָרִיכִין לַעֲשׂוֹתוּ ב' יָמִים אִפִּי בְּאוֹתוֹ פְּעַם שְׁנֹדַע לָהֶם מְשׁוּם גְזִי אִטּוּ פֶּל הַזְּמַנִּים.

דְּבִשְׁלָמָא הָא דְעוֹלָא ל"ק דִּי"ל שְׂאוֹתוֹ עִיר הֵיטָה בְּמִקּוּם דְּמָטוּ שְׁלוּחֵי נִיסָן וְתְּשַׁרְי אֶלְא ע"י אֲנָס לֹא מָטוּ הַשְׁלוּחִים בְּאוֹתוֹ פְּעַם לְשֵׁם אֶבֶל הָאֵי דְבָא אֶחָד בְּסוּף עוֹלָם ק' מִיְהוּ לְמַאי דְפִי לַעֲיִל נִיחָא וְאֵע"ג דַּמ"מ צָרִיכִין לַעֲשׂוֹ ב' יָמֵי אִפִּי"ה נ"מ בְּהָא דְנְאָמְן לַעֲנִין מַת בִּי"ט שְׁנֵי דְקִי"ל יִתְעַסְקוּ בּוּ יִשְׂרָאֵל הִשְׁתָּא דְבְּקִיָּאֵי בְּקִבִיעַ דִּינְרַחָא פִּינּוּ דְאִינוּ אֶלְא מְדַרְבְּנָן הַה"נ הֵיכִי דְמָטוּ שְׁלוּחֵי נִיסָן וְלֹא שְׁל תְּשַׁרְי אֵע"ג דְּעַבְדוּ נִיסָן תְּרֵי יוֹמָא הוֹאִיל וְיוֹם ב' אִינוּ אֶלְא מְדַרְבְּנָן יִתְעַסְקוּ בּוּ יִשְׂרָאֵל אֶבֶל כֹּל זְמַן שְׂלֹא הָיוּ בְּקִיָּאֵין בְּקִבִיעַ דִּינְרַחָא עוֹשִׁין י"ט שְׁנֵי מְסַפֵּק דְקִי"ל סְפִיקָא דְאוֹרִיָּתָא לְחוּמְרָא וְלֹא יִתְעַסְקוּ בּוּ יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתָּא נ"מ בְּהָא דְבָא אֶחָד בְּסוּף עוֹלָם וְאָמַר קִינְדְּשׁוּ הַחֲדָשׁ דְנְאָמְן לְהַקֵּל בִּי"ט שְׁנֵי לַעֲנִין מַת כְּדָפִי'.

וּלפ"ז צ"ל דְהָא דְנְאָמְן נ"מ אִם אָמַר קִינְדְּשׁוּ דְהֵינּוּ שְׂעֵשָׂה נִיסָן חֲסֵר וּנ"מ לַעֲנִין י"ט דְפִסַּח וְאֵלוּ חֲסֵרוּ לְתְּשַׁרְי א' צ' לְנְאָמְנוֹת שְׁל שְׁל זֶה דְבִלֵּא"ה אֲזַלִּין לְהַקֵּל לַעֲנִין מַת בִּי"ט שְׁנֵי דְאֲזַלִּין בְּתַר רַנְבָּא שְׂאֵלוּל חֲסֵר וּכַמ"ש בְּסַמוּף א"נ י"ל דְבָא אֶחָד בְּסוּף הָעוֹלָם וְאָמַר קִינְדְּשׁוּ נְאָמְן לְגַמְרֵי וְאֵין עוֹשִׁין אֶלְא יוֹם אֶחָד וּל"ד לְהֵיכָא דְמָטוּ שְׁלוּחֵי נִיסָן וְלֹא שְׁלוּחֵי תְּשַׁרְי.

דְּהֵתָם א"א דְאֵי לֹא לַעֲבֹדוּ לַעֲוֹלָם י"ט שְׁל נִיסָן אֶלְא חַד יוֹמָא אֲתִי לְאַחֲלוּפִי בְּשַׁל תְּשַׁרְי וְיִאמְרוּ מ"ש תְּשַׁרְי מְנִיסָן וְלֹא יָדְעֵי דְבִשְׁלוּחֵי תְּלִי מִקְלָתָא. אֶבֶל בְּהָא דְבָא אֶחָד וְאָמַר קִינְדְּשׁוּ דְלַעֲוֹלָם קְבִיעַ לְהוּ מִקְלָתָא לַעֲשׂוֹת כֹּל י"ט ב' יָמִים אֶלְא דִּרְךָ מְקַרְהַ עוֹשִׁין הִשְׁתָּא יוֹם אֶחָד מִיָּדַע יָדְעֵי דְטַעֲמָא מְשׁוּם דְהִשְׁתָּא נְתַבְּרַר לָהֶם יוֹם הַקִּינְדוּשׁ וְלֹא אֲתִי לְאַחֲלוּפִי וּל"ג אִטּוּ שְׂאָר שְׁנֵימָ: בִּיקְשׁוּ לְהַטְעוֹת אֶת הַחֲכָמִים פְּרַש"י שְׂאִירַע יוֹם ל' שְׁל אֶדְר בְּשַׁבַּת וּל"ג הַחֲדָשׁ בְּזַמְנֹו וְהוּן מְתַאוּיִן שְׂיִהֵיָה יוֹם הַנְּפֶת הָעוֹמֵר וְעֲצָרַת בֵּא' בְּשַׁבַּת שְׁדוּרְשִׁין מְמַחֲרַת הַשַּׁבַּת שַׁבַּת בְּרַאשִׁית כְּמִשְׁמַעוּ וּק"ל לְמ"ד לַעֲיִל אֶדְר הַסְּמוּף לְנִיסָן לַעֲוֹלָם חֲסֵר וְאִפִּי ל"ג הַחֲדָשׁ בְּזַמְנֹו מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ א"כ א"א לְהַטְעוֹת בְּאֶדְר דַּמ"מ מְקַדְּשִׁין יוֹם ל' מַא"ל.

וְעוֹד א"כ א"צ לְתַקְּנוּ שְׂלֵא יְהִיוּ מְקַבְּלִין אֶלְא מִן הַמְּפִירִין אֶלְא בְּחַל ל' שְׁל אֶדְר בְּשַׁבַּת וְלֹא בְּחַל בְּשַׁאָר יוֹמֵי דְבְּזֶה אֵין תּוֹעֵלַת לָהֶם אִם יִטְעוּ וְכֵן בְּשַׁאָר כֹּל הַחֲדָשִׁי פּוּלְהוּ לַעֲוֹלָם אֵין לָהֶם תּוֹעֵלַת בְּטַעוֹת אֶבֶל אֲנִי תְּמַה עַל רַש"י וְתוֹס' וְכִי טַעֲמֵן שְׁל פִּירוּשֵׁי נִיקוּם וּנְפָרַשׁ הָא לְקַמֵּן אָמְרִינוּ מְשַׁקְלְקְלוּ הַכּוֹתִי הַתְּקִינּוּ שְׂיִהֵיָה שְׁלוּחֵי יוֹצְאִים וּפִי רַש"י שְׂהַשְׂיָאוּ גַם הֵן מְשׁוֹאוֹת שְׂלֵא בְּזַמְנֹו הַחֲדָשׁ לְהַטְעוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל וְה"נ י"ל שְׂעֵשׂוּ כֹן לְהַטְעוֹת כְּלִי תּוֹעֵלְתָם.

אח"ז מְצַאֲתִי בִירוֹ וּמֵה קִלְקוּל הַנְּהָה תִּמְנָן שֶׁהִיא אוֹמְרִים עֲצָרֶת לְאַחַר שֶׁבֶת וְהִיא יוֹצֵאִין עֲלֵיו מִבְּעָרֵב פִּי לְהַעֲיִד לִפְנֵי ב"ד פְּדֵי שְׂיִתְקַדֵּשׁ. מֵעַתָּה עַל גִּיסוֹן לֹא יִקְבְּלוּנוֹן עַל שְׂאָר יִרְחֹצֵא יִקְבְּלוּנוֹן.

אָמַר ר' יוֹסִי בַר"ב עֵינֵקֶר קִלְקוּלוֹתֵיהֶן מִן אֶדְר הַנּוֹת. מֵעַתָּה עַד הִיא דְכֻוֹנָתָהוֹן יִקְבְּלוּנוֹן אִין לִית הוּא דְכֻוֹנָתָהוֹן ל"י.

וּמִשְׁנֵי זֶה בְּפִנֵי זֶה וְהִינּוּ כְּדַפְּנֵי רִש"י וְתוֹס' וְגַם לִק"מ מֵה שֶׁהִקְשַׁתִּי וּמ"מ לְהִנִּי דְשִׁלְחוּ לְמַר עוֹקְבָא צְרִיף לְפָר' כְּדַפְּנֵי: בְּרֵאשׁוֹנָה הִיא מְשִׁיאִין מִשְׁוֹאוֹת וּק"ל תִּינַח לְהַפִּיר בֵּין מְלֵא לְחִסְר מְהִנֵּי הָא אָבָל לִידַע אִם נִעְבְּרַת הַשָּׁנָה אוֹ לֹא בְּמָה יִדְעוּ וְהִנִּיחָא לְמ"ד אֶדְר הַסְמוּף לְגִיסוֹן לְעוֹלָם חֶסֶר וּכְמ"ד בַּפ"ק עֵבֹר שָׁנָה ל' יוֹם פִּי אֶדְר רֵאשׁוֹן שֶׁהוּא עֵיבֹר לְשָׁנָה הוּא לְעוֹלָם מְלֵא וְהָא מִשְׁוֹאוֹת אַחְסָר עֵבֹדוֹ אֲמַלְא לֹא עֵבֹדוֹ כְּדַמְפ' בַּגְמ'.

וְהִשְׁתָּא אִיפָא נְמִי הִפִּירָא אַעֲיָבֹר הַשָּׁנָה. אִי עֵבֹדוֹ מִשְׁוֹאוֹת.

ש"מ דְּחֶסֶר הוּא ע"כ לֹא עֵבֶרְוֹן דְּאִי עֵיבְרוּ וְחֻדְשׁ הִינְצָא הִנְהָ אֶדְר הֵרֵאשׁוֹן הָא הוּא לְעוֹלָם מְלֵא וְאִי לֹא עֵבֹדוֹ ש"מ דְּמַלְא הִיא הִינְצָא בַע"כ עֵיבְרוּ דְּאִי לֹא עֵיבְרוּ ה"ל אֶדְר הַסְמוּף לְגִיסוֹן וְהוּא חֶסֶר לְעוֹלָם דְּהָא אִפִּי לְמ"ד אֶדְר הַסְמוּף לְגִיסוֹן לְעוֹלָם חֶסֶר אִפִּי הִיא מְשִׁיאִין מִשְׁוֹאוֹת אַע"ג דְּהִנֵּי יִדְעֵי מִמִּילָא דְּהָא לְבַתֵּר דְּתִיקְנוּ שֶׁהִיא שְׁלוּחִים יוֹצֵאִין נְפָקֵי עַל גִּיסוֹן וְלֹא סְמִכִּינָן אַהָא דִּינְדְעֵי מִמִּילָא וּכְמִש"כ שָׁם.

אֲלֵא הֵאִי מ"ד אֶדְר הַסְמוּף לְגִיסוֹן לְעוֹלָם חֶסֶר אִיתּוֹתֵב שָׁם. וְא"כ בְּזִמְנ מִשְׁוֹאוֹת מֵאִי הִפִּירָא הִיא עַל עֵיבֹד הַשָּׁנָה וְהִרִי אִפִּי ת דְּמִשׁוֹם דְּלֹא אָתוּ לְמִיכַל חֶמֶץ בְּפִסְחָא אִין צְרִיף הִפִּירָא דְּהָא מוֹכַח בַּפ"ק גְּבִי פִל סְפִיקָא לְקַמִּי שְׁדִינֵן דְּבַכ"ט יוֹם מַר"ח כ"ע יִדְעֵי בְּקַבִּיעַ דְּיִרְחָא אִפִּי בְּמִקּוּמוֹת הֶרְחוּקִים שְׁאִין הַשְׁלוּחִי מַגִּיעֵן לְשָׁם כ"ש דַּמַּר"ח אֶדְר ב' עַד הַפִּסְחָא שֶׁהוּא יוֹתֵר אִם נִתְעַבֵּר דִּינְדְעֵי בְּכָל מְקוּמוֹת מ"מ בְּמִצּוֹת מַגִּילָה וְסִדֵּר פְּרִשׁוּת דְּקִי"ל בַּפ"ק דְּמַגִּיל' דְּאִין נוֹהֲגִין בֵּא' אֲלֵא בְּשִׁנֵי דְּנִקָּא אִי עֵיבְרוּ בְּמָה יִדְעֵי.

שְׁמָא י"ל דַּאִפ' בְּזִמְנ מִשְׁוֹאוֹת הִנֵּי נְפָקֵי שְׁלוּחִים אִי עֵיבְרוּ הַשָּׁנָה א"נ ע"י מִשְׁוֹאוֹת הִנֵּי יִדְעֵי דְּבָכָל הַחֻדְשִׁים הִיא מְשִׁיאִין עַל הַחֶסֶר לְאוֹר עֵיבֹרוֹ וְאִם חָל בְּשֶׁבֶת לְאוֹר אוֹר עֵיבֹרוֹ כְּדַמּוֹכַח בַּגְמ' וְעַל אֶדְר הִיא מְשִׁיאִין יוֹם א' רְחוּק מַר"ח יוֹתֵר.

וְזֶה הִיוּ סִימָן עַל עֵיבֹר הַשָּׁנָה: הִיא מְשִׁיאִין מִשְׁוֹאוֹת נ"ל דְּעַל כָּל חֻדְשֵׁי הַשָּׁנָה הִיוּ מְשִׁיאִין אַע"ג דָּא שְׁלוּחִין יוֹצֵאִין אֲלֵא עַל ו' חֻדְשֵׁי לְבַד כְּדַתְנֵן בַּפ"ק. מ"מ בְּזִמְנ מִשְׁוֹאוֹת הִיא מְשִׁיאִין עַל כָּל חֻדְשֵׁי הַשָּׁנָה מִשׁוֹם בְּיִטּוּל מְלֵאכָה לְעַם ב' יָמִים בְּכָל ר"ח דְּאִין הַנְּשִׁים עוֹשׂוֹת כּוּ מְלֵאכָה כְּמוֹ שְׂאֲפָרֵשׁ בַּגְמ': דְּכַתִּיב וַיִּשְׂאֵם דָּוִד וַיִּמְתַּרְגְּמִינוּ וְאוֹקְדִינוּ דָּוִד.

ק"ל דְּבַפ"ב דַּע"ז (דָּף מַד) מִיִּיתִי ר"י רֵאזִיָּה דַּע"ז טוֹחֵן וְזוֹרֵה לְרוּחַ מוֹיִשְׂאָם דָּוִד דְּלִישְׁנָא דְּזִרוּיִי הוּא כְּמוֹ תַנְרָם וְרוּחַ תִּשְׂאֵם וְנִכְפָּן הַשִּׁיבּוֹ הִרִי אוֹמֵר וַיִּשְׂרַפֵּם בְּאֵשׁ מְדֵלָא כְּתִיב וַיִּשְׂרַפ' וַיִּשְׂאֵם ש"מ וַיִּשְׂאֵם מִמֶּשׁ נְטָלֵם לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ וְלֹא קָשָׁה מִתְחִילָה רְצָה לְשַׂרְפֵּם וּלְאַחַר שְׂבָא אִיתִי הַגִּיתִי וּבִיטְלֵם נְטָלֵם.

מ"מ לַכ"ע הֵאִי וַיִּשְׂאֵם לְאוֹ לִישְׁנָא דְּמוֹקֵד הוּא אֲלֵא לִישְׁנָא דְּזִרוּיִי הוּא אוֹ נְטִילָה מִמֶּשׁ וַי"ל סוּגִינֵן כַּר"י. מִיְהוּ ע"כ הֵאִי וַיִּשְׂאֵם לִישְׁנָא דְּשְׂרִיפָה נְמִי הוּא כְּדַתְנִי בְּאִידָף קָרָא

וישָׁרְפֶם אֶלָּא מִדְּלָא כְּתִי בְּחַד מְהֵי קִרְאִי וַיִּשְׂאֵם וַיִּשְׁרַפֶּם שׁ"מ דְּהֵאִי וַיִּשְׂאֵם מִשְׁמַע תְּרַתִּי זְרוּיִי וּשְׁרִיפָה דְּלִישְׁנָא דְּתַרְנוּנִיָּהּ הוּא.

וכִּינֹן דְּבַחַד קִרְא כְּתִי שְׁנִיָּהֶם לֹא חָשׁ בְּאִידָהּ לְמַכְתָּב שְׁנִיָּהֶם וּנְקֻט מֵאִי דְּעַבִּיד בְּתַחֲלִיָּה דְּהֵינֵנוּ שְׁרִיפָה שְׁהוּא קוֹנְדִם לְזְרוּיִי. א"נ מִשׁ"ה פְּתִיב וַיִּשְׁרַפֶּם לְגִלוּיִי עַל אִידָהּ קִרְא דְּוִישְׂאֵם שְׁרִיפָה נְמִי בְּמִשְׁמַע דְּאִי זְרוּיִי פְּשִׁיטָא דְּהֵיא בְּמִשְׁמַעוֹת דְּוִישְׂאֵם כְּמוֹ וְרוּחַ תִּשְׂאֵם.

וְהִשְׁתָּא נִיחָא לִר"י הָא דְּלָא כְּתִי וַיִּשְׂאֵם וַיִּשְׁרַפֶּם דְּהֵא וַיִּשְׂאֵם תְּרַתִּי בְּמִשְׁמַע אֶלָּא דְּרַבְּנֹן הִשְׁיִבוּ לוֹ מֵאִידָהּ קִרְא דְּכְתִי וַיִּשְׁרַפֶּם לְחֹד וְלָא כְּתִי תְּרַנְנוּיָּהּ שׁ"מ דְּוִישְׂאֵם מְשׁוּ. ור"י לֹא חָשׁ לָהּ מִטְעָמָא פְּדַפְּיָא וְסוּגְיָא כִּר"י: אֶמְלָא לָא עַבִּיד מ"ט.

ק"ל ל"ל לְמַעְבַּד אֶמְלָא נְמִי הָא פִּינֹן דְּעַבְדוּ אַחְסָר לְחֹד מְמִילָא פִּי לָא עַבְדוּ יְדַעִי דְּמִלָּא הוּא וְאַטְרוּחִי ב"ד בְּכַדִּי לְמָה. וי"ל אַע"ג דְּבַחַדָּא סָגִיא וְאִידָהּ מְמִילָא שׁ"מ הִיכָא דְּאֶפְשִׁי לָא סְמַכִּינֵן עֲלָהּ מְפָנִי חוֹמֵר הַמוֹעֲדוֹת וְעוֹד שְׁהֵם מְסוּרִים לְכָל אֶפְיָא לַע"ה וְנָשִׁים שְׁלֹא יְבוֹאוּ לִידֵי טְעוֹת.

תַּדַּע דְּהֵא לְבַתֵּר שְׁתַּקְנוּ שְׁיָהֲנִי שְׁלוּחִי יוֹצֵאִין נְפָקִי בֵּין אַמְלָא בֵּין אַחְסָא וְלָא סָגִי בְּחַד מְנַיָּהּ וְאִידָהּ מְמִילָא שׁ"מ א"ו פְּדַפְּיָא וְכַבֵּר פְּתַבְתִּי מְזַה בַּפ"ק בְּמַתְנִיתוֹן דְּעַל ו' חֲדָשִׁים: אִתְּנוּסִי פִּי רַש"י בְּשַׁכְרוֹת שְׁלַ מְשִׁתָּה שְׁבַת.

וּנ"ל שְׁהַדִּין עִמּוֹ דִּל"ל דְּהֵאֲנוֹס הוּא בַּד"א שְׁלֹא מַחְמַת מְשִׁתָּה שְׁבַת דַּא"כ לְמָה אַר"ז גְּזִירָה מְשׁוּם ר"ח חֶסֶר שְׁחַל בַּע"ש אֶפְיָא בַּר"ח מְלָא שְׁחַל בַּע"ש נְמִי אֶמְרִי חֶסֶר הוּא וְהֵאִי דְּלָא עַבְדִּי בְּלִיל ו' אִתְּנוּסִי אוּ דִּילְמָא מְלָא הוּא וּמְשׁוּם דְּלָא אֶפְשִׁר מְשׁוּ אִיסוּר שְׁבַת אֶבֶל אִי לָא טְעוּ לְמִתְלִי בְּאִתְּנוּסִי אֶלָּא מְשׁוּ מְשִׁתָּה שְׁבַת נִיחָא דְּהִשְׁתָּא אִין לְגִזְרָא מְשׁוּ מְלָא שְׁחַל בַּע"ש דִּיְדַעִי דְּנֻדָּי מְלָא הוּא מְדָלָא עַבְדוּ בְּלִיל ו': וְלַעְבַּד אֶמְלָא וְלָא אַחְסָר.

פִּי רַש"י וְכִי מְקַלַּע ר"ח חֶסֶר בַּע"ש וּל"ע מִיְדַעִי יְדַעִי דְּחֶסֶר הוּא וְלָא תִּלְיָא בְּשַׁכְרוֹ וְאֶלָּא בְּמִידֵי דְּשָׁכִיחַ דְּבַכְל הַחֲדָשִׁים חֶסֶרִין ל"ע וְהֵאִי נְמִי ל"ע וְכֹן פִּי הַתּוֹסֵ' וּל"נ שַׁא"צ לְדַחוּ' בְּזַה דְּנֻדָּי אִי עַבְדוּ בֵּין אֶמְלָא וּבֵין אַחְסָר אִי ל"ע בְּזַמְנוֹ לְאוּר עֵיבּוּדוֹ אַחְסָר וְלְאוּר אוּר עֵיבּוּרוֹ אֶמְלָא אִי עַבְדִּי לְאַחַר מְפָאן לָא יְדַעִי אִם מַל' הוּא אוּ חֶסֶר דְּהֵא עַבֵּר זְמַן הַקְּבוּעָה לְמִשׁוּאוֹת בֵּין דְּמִלָּא וּבֵין דְּחֶסֶר וְאִתִּי לְמִתְלִי בְּאִתְּנוּסִי אֶבֶל אִי עַבְדִּי אַחַד מְנַיָּהּ לָא טְעִי לְמִתְלִי בְּאִתְּנוּסִי בְּמִשְׁתָּה שְׁלַ שְׁבַת דְּהֵא אִם אִית' דְּהֵא חוֹדֶשׁ מִן אוֹתוֹן הַחֲדָשִׁים דְּבַנִּי מִשׁוּאוֹת הֵן ה"ל לְמַעְבַּד מִשׁוּאוֹת אַחַר לִיל ע"ש לְאוּר יוֹם ב' בְּשַׁבַּת לִידַע שְׁהַחֲדַשׁ מִן הַמְּשִׁאִין וּבְהַכְרַח יְדַעִי שְׁאִינוּ מִן הַמְּשִׁאִין: מְשׁוּם בְּטוּל מְלָאכָה לְעַם ב"י.

רַש"י פִּי דַּאֲר"ה לְחֹד קָאִי וּכְתָבוּ עֲלֵיו הַתּוֹסֵ' דְּבַחְזָם דְּחַק לְפָרֵשׁ פִּן דְּבַכְל ר"ח אִין הַנְּשִׁים רְגִילִין לְעִשׂוֹת מְלָאכָה וְהֵינֵנוּ דַּאֲמַ' בַּפ"ב דְּמַגִּילָה (דָּף כ"ב) וְכָל שְׁאִין בִּיטְלַ מְלָאכָה לְעַם פְּגוֹן ר"ח וְחַה"מ קוֹרִין ד' שְׁהוֹסִיף הַמְּקוֹם י"ט לְנָשִׁים עַל שְׁלֹא נִתְרַצוּ בְּמַעֲשֵׂה הַעֲגָל וְנֵאֱמַר לְפִי"ז תִּקְשָׁה הָא רַש"י גּוֹפָה פִּי הֵתָם בְּמַגִּילָה הִכִּי דְּמִשׁוּם הִכִּי קִרְא לִי לַר"ח אִין בּוֹ בְּטוּל מְלָאכָה מְפָנִי שְׁהוּא י"ט שְׁלַ הַנְּשִׁי וְלְמָה דְּחַק לְפָר' פִּאן דַּאֲר"ה לְחֹד קָאִי וּל"ל דְּאִי אִי"ט לְנָשִׁים דַּר"ח קָאִי מֵאִי בִּיטְלַ מְלָאכָה לְעַם ב"י דְּקָאֲמַ'

הא י"ט זה דנשים ונדאי אינו מן התורה וכיון דלא ידעי אימת הנקבע ראש חודש אי ביום ל' או ביום ל"א שניהם מותרין וה"ל ספיקא דרבנן ולקולא ומאי ביטול מלאכה ב"י דקאמר אדרבה לפי"ז מרויחין הני נשי דבגי גולה יותר פיון דא"י הקביעו' הותר להם מלאכה בכל ר"ח ואי משום הא גופא תיקנו לעבד אחר ולא אמלא פדי שפיום ר"ח יהיו בטילים ממלאכה ע"י שיודע להם ע"פ המשא' יום הקביעו' ולא יהי' עוד ספק בדבר ונהי דבר ר"ח חסר ביום ר"ח עדיין לא נודע הקביעו' דהא אין משיאין אלא לאור עיבורו שיהא מוצאי ליל ר"ח דביום א"א דאין המשואות נראה ביום למרחוק מ"מ במלא ל"ע דינדי דמלא הוא מדלא השיאה לא"ע מ"מ הא דקאמר משום ביטול מלאכה לא א"ש דאדרבה אי עבדי אמלא לחוד לא הי' ביטול מלאכה כלל והשת' דעבדי אחר גורם לביטול מלאכה מיהו בהא י"ל דאין שינוי פאן לומר ספיקא דרבנן לקולא להתירן בב"י דכי אמר ספיק' דרבנן לקולא היכי דלא מעקר תקנתא דרבנן בנדאי אבל בהא אי שרית להו למלאכה מספיקא ביום ל' ול"א הא מייעקר תקנתא דרבנן בנדאי דהא חד מנייהו ודאי ר"ח ואי אזלת ביום זה להקל וביום זה להחמיר מאי חזית להקל בזה יותר מזה וכה"ג פתבתי בפ"ק (דף י"ח) גבי ועל אב מפני התעני' והבאתי ראיה לזה לפיק' א"ע אמלא בע"כ איכא ביטול מלאכה ב"י אבל מה שהכריח לרש"י לפרש אר"ה לחוד דאי משום שאר ר"ח אפתי לעבד אמלא לחוד ולאור עיבורו דהיינו ליל ל"א דאע"ג דאין מקדשין החדש בלילה אפ"ה פיון דלא קדשי ביום ל' ודאי למחר ר"ח דהא א"א לאחר יותר דבשקמא אי ל"ע אלא אחר א"א להשיאה בליל ל' דהא פיון דא"מ בלילה וא"א לקדש עד למחר בעיצומו של יום א"א להשיאה לא בליל ל' שפא לא קדשי למחר ולא ביום ל' אפילו לאחר הקידוש דאין נראין המשואות ביום למרחוק מש"ה א"א להקדימו עד אחר ר"ח שהוא אור עיבורו דהיינו ליל ל"א וכן אי עבדו בין אמלא ובין אחר בע"כ א"א למעבד אמלא אלא לאור א"ע שהוא ליל ל"ב לחדש העבר דכיון דעבדי נמי אחר וא"א לו עד ליל ל"א עד לאחר יום הקידוש צריף לאחר על המלא עוד לילה א' שהיא ליל ל"ב דאי בליל ל"א אין לינדע ולהפיר בין מלא לחסר.

אבל עכשיו שפריף דלעבד אמלא לחוד ואחר כלל לא א"כ הא אפשר בלא ביטול מלאכה ב"י דלעבד אמלא בליל עיבורו שהוא ל"א דהא פיון דלא קידשו ביו' ממילא החדש מעובר ואפ' להשיא' בתחילת ליל ל"א לינדע שהוא מעובר' ממילא והיום ר"ח פדאמרין בכה"ג בפ"ק (דף כ) על כולן שלוחין יוצאין מבפערב ליל ל"א אי לא קידשו יום ל' מה"ט.

ואע"ג דמשיאין ליל ל"א איכא הפירא בין מלא לחסר שפיר פיון דאין משיאין אחר כלל פשמיאין ליל ל"א נודע שהוא מלא ואם לא השיאו הוא חסר. ולא מ"ל ביטול מלאכה ב"י דבחסר עושין מלאכה אי לא השיאו לאורו ואע"ג דבמלא אין עושין אפי' יום ל' דשפא היום קידשו כ"ש ל"א דנודע שהוא ר"ח פיון שהשיאו בלילו הא השתא נמי דעבדו אחר ולא אמלא ובע"כ אחר נמי א"א להשיאה עד ליל א"ע שהוא ליל ל"א פמלא איכא ביטול מלאכה ב"י כדפי' אלא דבחסר ליכא ביטול אלא יום אחד מדלא השיאו וא"כ נעבד אמלא בליל ל"א ואחר כלל לא דליכא ביטול מלאכה בחסר אלא יום אחד דמדלא השיאה ש"מ דחסר הוא מש"ה פי' רש"י דהא ביטול מלאכה ב"י דקאמר אר"ה לחוד קאי דהשתא אי עבדי אמלא בליל ל"א בכל החדשי'.

הא בר"ה במלא לא אפשר שהוא י"ט ואין משואות דוחין י"ט דהבערה שלא לצורך
אנכל נפש אסורה. נמצא איכא ביטול מלאכה בר"ה ב"י בין מלא בין חסר אבל השתא
דעבדי אחר לחוד ליל ל"א כי עבדי ליל ל"א ידעי דחסר הוא ועבדי מלאכה יום ל"א
ואני תמה על תוס' דלמאי דפי' ביטול מלאכה ב"י אכל ר"ח קאי דמ"מ תקשה לעבד אמלא
לחוד ובליל ל"א וכמש"כ: ד' מיני ארזים הם.

הק' התוס' דבפ"ג דסנפא (דף לו) אמרי' סנפא אינו נוהגת אלא בד' מינים שבלולב ופריד
מהא דמכשיר ר"י לסנפא בנסרים של ארז ומשני מאי ארז הדס והשתא לר"י דאמר ד'
ותו לא מאי איכא למימר ושמא הכא לענין מקח וממכר פליגי אבל כ"ע מודו ד"י מיני
ארזים הן וק"ל דא"כ לא ה"ל לר"י לסתום אלא לפרש.

ועק"ל מנ"ל להגמ' דפליגי אדרבה בר"ה דילמא רבה לא מיירי לענין מ"ומ פלל: ובפ"ב
דסנפא תירצו דלספרי' דגרסי' פ"ק (דף י"ד) בברייתא דתניא פנותי' דרב סינפא בנסרים
שאין בהן ד' ד"ה פשיטה ול"ג של ארז ניקח.

דברייתא דהכא תניא פנותי' דשמואל ונא חשיב לרב עיקר. וגם זה דוחק דמ"מ דבנסרים
של ארז דכשר לסנפא לר"י בהא ל"פ הני ב' ברייתות וכ"ש לספרי' דגרסי' בהאי דתני'
פנותי' דרב נמי של ארז דקשה: ול"נ דלק"מ דרב ס"ל דר"י הדר בי' מהא דסנפא אינו
נוהגת אלא בד"מ דהא נ"ל התם מק"ו מלולב שאין נוהג בלילות פכמיים ואינו נוהגת
אלא בד"מ ואמרו לו רבנן כל דין שאתה דן תחילתו להחמיר וסופו להקל אינו דין דאם
לא מצא ד"מ ישב בטל.

ובפ"ב דפסחי' (דכ"ז) פליגי נמי כה"ג דל"רי אין ביעור חמץ אלא שריפה מק"ו מנותר
שאינו בב"י וא"ל רבנן דין זה תחילתו להחמיר וסופו. להקל לא מצא עצים לשרפו ישר
בטל.

וחזר ר"י ודן דין אחר נותר ישנו בכל תותירו וכו' אף חמץ בשריפה ומדדן ר"י דין אחר
ס"ל לרב דהדר בי' ר"י מהא ק"ו משום דסופו להקל א"ד כרבנן. ועוד דהא דין אחר
אקשי' לי רבנן ושתיק להו מדלא הדר לדין ראשון של ק"ו ש"מ דס"ל דא"ד כרבנן
משום דסופו להקל וא"כ אנדא לי נמי האי ק"ו דסנפא א"נ אלא בד"מ דהא סופו להקל
ואפשר לומר הא דמתיר ר"י לסנפא בנסרים של ארז היינו בטר דהדר בי' וס"ל כרבנן
דא"צ ד"מ לסנפא ונהא דמיינתא מהא ברייתא אהא דאר"י אין סנפא נוהגת אלא בד"מ.

משו' דרבא אמר התם אהא דאר"י אין אוגדין את הלולב אלא במינו דאפילו בסיב
ועיקרא דדיקלא נמי אוגדין ומייתי ראיי' מהא דמכשר ר"י לסנפא בנסרים והשתא אי הוי
ס"ל לרבא דהדר בי' ר"י מהא דד"מ שבסנפא מאי ראיי' היא מהא דסיב ועד"ד מיני'
דלולב הן לענין אגודה דילמא הא דמספכין בנסרים אמרו ר"י דבטר דהדר בי' וס"ל
דא"צ ד"מ לסנפא.

אלא ע"כ ס"ל לרבא דר"י לא הדר בי' ואפתי ס"ל דאע"ג דסופו להקל הוי דין ונהא דחזר
ר"י ודנו דין אחר בהאי דחמץ לא משום ה"ט דהדר בי' מק"ו אלא לדברי רבנן דס"ל
אינו דין קא"ל דאפתי נ"ל דחמץ בשריפה מהא דין אחר ונהא דשתיק להו בסוף היינו

משום דהדר בי' מדין אחר השני וח"מ מדין ק"ל לא הדר בי': דף כג ע"ב ומכניסין את הגדול שבהן.

משמע ששומעין דבריו של גדול לחוד ואח"כ של איך פדתנ' סיפ' והיינו כד"נ דתנן' בפ"ג דסנהדרין (דף ל) ואין עדותן מתקיימות עד שיעידו שניהם פאחת רנ"א שומעין דבריו של זה היום וכשיבא חבירו למחר שומעין את דבריו.

וכה"ג דייק שם אהא דתנן התם גמרו את הדבר היו מכניסין אותם ואמר בגמרא למאן אלימא לבעל דינין התם קיימי אלא לעדי' פ"י כדי שיעידו זה בפני זה בבת אחת מפני שבתחילה העידו זה שלא בפני זה כמאן דלא כר"נ.

והכא גבי קידוש החדש דלא תנן שאח"כ מכניסין את העדים כדי שיעידו זה בפני זה ש"מ דבמה שהעידו זה שלא בפני זה סגי והיינו כר"נ. ול"ק סתמא אסתמא משום דבמסקנא מ"ל התם להאי היו מכניסין אבע"ד קאי ובהכי נ"ל דדחק התם לאוקמא מתניתין כר' נחמ' דאמר פ"ה היו נקיי הדעת שבירושלים עושין שהיו מוציאין הבע"ד לחוץ לאחר ששמע דבריהם והיו מכניסין דתנן התם אבע"ד קאי אע"ג דמתניתין לא מיירי פלל מבע"ד ועוד דמביא התם ברייתא דקתני בהדי' היו מכניסין לעדים.

א"ו ה"ט דדחק לאוקמא האי מכניסין אבע"ד דלא איירי בהו ולא אעדים ודלא כר' נחמ' כי היכא דלא תקשה סתמא אסתמא דכאן גבי קה"ח סתים לן סתמא כר"נ וכדפ' ול"ל דמתניתין דהכא אתיא נמי כרבנן דפליגי אדר"נ למאי דמפרש התם דבסברא פליגי דרבנן סברי ע"א כי אתי לשבועה אחי לממונא ל"א ותפרש הכי פיון דעדותו של ע"א היו לשבועה שוב אין חוזר ומצטרף לשני.

להוציא ממון א"נ ה"ט פיון דאחי לשבועה מיגרע גרע משום דה"ל עדות שאי אפה יוכל להזימה שיקול לומר לשבועה באתי ולא לחייבו ממון וכדאמר התם בפ"ה (דף מ) עידי בערה מאורסה שהוזמו אין נהרגין מתוך שיקולין לומר לאסורה על בעלה באנו.

ולה"ט לא שייך הא אלא בעדות ממון לחוד דמהני ע"א לשבועה ושוב אין מצטרף עם השני לממון פיון דכבר קאתי ואהני לשבועה א"נ משום דאין יכול להזימה אבל גבי קה"ח וכן בכל עידי עונש ועידי איסור דע"א לא מהני למידי דל"ש בהו שבועה.

ע"כ ע"א קמא קאתי להעיד על עיקר גוף העדות ואפי' לרבנן מצטרפין אע"ג שלא העידו בב"א ומתניתין ככ"ע. דהא ליתא דהא התם איכא לישנא חד דמפרש דפליגי בקרא באקושי הגדה לראי' וככ"ע כרבנן דפליגי התם אר"י ב"ק דאמר אין עדותן מצטרף עד שיראו שניהם פאחת דת"ק מקיש ור' נתן לא מקיש ולפ"ז אין לחלק בין עדות ממון לשאר עדות פיון דגזי' הכתוב הוא.

עוד אני אומר אפי' להאי לישנא דקאמר דה"ט דת"ק עד אהד: מיותר כי אתא לשבועה לממונא ל"א. לאו למימרא פיון דמהני עדותו לשבועה מיגרע גרע דתו לא מצטרף לממונא א"נ דה"ל עדות שאא"י להזימה דא"כ להאי טעמא בכל עדיות דלאו ממון מודה ת"ק דלא בעי הגדה אחת.

א"כ תקשה הא דתנן בפ"ב דכתובות [דף כ'] דרא"א אין מעלין לפהונה ע"פ עד אחד ורשב"ג משום ר"ש בן הסגן אמר מעלין ומוקי בגמ' פגון שהעידו עליו ב' עדים שהוא פהן אלא שהעידו בזה אחר זה רשב"ג כר"נ דאמ' מצטרפין ור"א כת"ק דאמר א"מ.

והא בעדות זו ל"ש שבועה ואמאי אמ' דס"ל כת"ק. הא ביהא כ"ע מודו.

אע"כ הא דקאמר ע"א פי אתי לשבועה אתי לרביתא קאמ' מיבעי היכא דאין ע"א מועיל כלל דלא מהני לת"ק עד שיעידו כאח' פיון דע"י עדות ע"א ליכ' חיוב כלל ולא פא לחייב את הנידון שום דבר אלא אפי' דאיכ' תור' שבוע' ע"י ע"א ל"מ לצרף עדותן לחייב ממון וכ"נ מפי' רש"י שפי' לשבוע' אתי ע"א אינו מחייב' ממון אלא שבועה הלכה פשהעיד זה יחידי וזה יחידי ל"ש תורת ממון בעידותן דלא מצטרפין להו דהא לאו לחייבו ממוןא אתי.

ומדפי' ע"א אין מחייבו אלא שבועה משמע דלרביתא קאמר אע"ג דמחייבו אינו מחייבו ממון אלא שבועה גרידא כ"ש בשאר עדיות דע"א לא מחייבו כלל דבעי שיעידו פאחד דאי הא דקאמר ע"א לשבועה אתי דווקא הוא וטעמא יחיב למילת' דמש"ה אין מצטרף מאי אינו מחייבו אלא שבועה דקאמר: הכי הל"ל ע"א מחייבו שבועה דמשמע מש"ה אין מצטרפין משום דמהני עדותו לשבועה אלא ש"מ כדפי': אם אמר לפני החמה ל"א פלום.

והא דלא מפ' לאינה מן הבדיקות נמי משום דלא פסיק' לי' דבלצפונו או לדרומו פעמים לצפונו ל"א פלום פעמים לדרומו כדמפ' בגמ' וכן בכמה הנה גבוה אין שיעור לדבר רק שלא יהא הכחשה בין העדים כל פה פמו מן ג' מרדעת לה' אבל אה פיונו עדותן פאחת אין שיעור לגבוה למעלה או למטה וכן פמה הנה רחב נמי אין שיעור לדבר.

בלבד שלא יהא הכחשה בין העדים שיעור שאין דרף ב"א טועים בין זה לזה וכן לאין הי' נוטה הוא בכלל לפני החמה או לאחריה פמו שאפרש. אבל לפני החמה פסיקא לי' דלעולם לאו פלום הוא ואפילו שניהם פיונו לומר לפני החמה לא פלום הוא משום דלא אפרש.

לפיקה מיד שאמר הראשון לפני החמה אע"פ שעדיין לא העיד השני עדותו בטילה דוודאי משקר משא"כ באינה אין עדות הראשון בטלה עד לאחר שיעיד השני ויהא שיעור הכחשה ביניהם מש"ה תני בלפני החמה לחוד ל"א פלום מיד דהא אבתרה תני נאח"פ מכניסין השני.

נ"ל: ולאין הנה נוטה פרש"י ראשי הפגימה לאינה צד נוטין לצד צפון או לצד דרום. ק"ל פיון דכבר שאלו לפני החמה דהיינו אם פגימתה נוטה לפני החמה כדמפ' בגמ' ועלה מסיים אם אמר לפני החמה ל"א פלום נאח"פ שאלו לצפונו או לדרומו של חמה ונהרי אם אמרו לצפונו בע"כ השיב על שאלת לפני החמה או לאחריה שאם פגימתה נוטה לצפון היינו לאחר החמה דאלו לדרום ה"ל לפני החמה וכן אם אומ' לדרומו בע"כ השיב על שאלת לפני החמה או לאחריה פיון שהפגימה נוטה לדרום וא"כ ל"ל תו שאלת לאין הנה נוטין ראשי הפגימה הא מתוך תשובת העד שהשיב כבר על שאלת הראשונות ממילא ש"מ הא.

וכה"ג פריה בגמ' היינו לפני הסמה היינו לצפוננו כו' מש"ה מפ' לה דאפגימתה קאי. ושמא י"ל דאע"ג דממילא ש"מ הא הי' מרבים בדיקות כל מה שאפשר כמו שמצינו שהיו בודקין בד"נ באיזה יום בשבוע אע"ג דכבר בדיקו בכמה ימים בחודש ולא ק"ל להגמר' היינו לפני הסמה היינו לצפוננו אלא משו' דהא חדא מלתא הי' לגמרי מיהו בלא"ה אינו קושיא כ"כ: דף פד ע"א וא' או' ה' עדות בטלה.

ק"ל גימא דהי' גובה ד מרדע' והאי דאמ' ג' טעי גובה מרדעת לקמין' והאי דא' ה' טעי גוב' מרדע' לאחרי' ויהא עדותן קיימת. דהא בגובה מרדע' טעו אינשי כדאמ' ברישא ומסתמא טעו אינשי במרדע אחת בין לפחות בין להוסיף דמ"ש הא מהא ועוד אם איתא דלא טעו אינשי אלא באחת מהם ואי טעי לפחות ה"ט דרישא דתלינן הטעות באומר ב' ואי טעי להוסיף תלינן הטעות באו' ג' אבל בסיפא בא' אומ' ג' ושני ה' דלא טעו אינשי בגובה ב' מרדע ובע"כ נתלה הטעות בשניהם זה לפחות וזה להוסיף הא לא אמר ליתא דא"כ ה"ל להתנא לפר' במי תלינן הטעות ברישא אי בפחות האומר ב' או במוסיף האומר ג' וי"ל דאין לתלות הטעות בשניהם וכה"ג כתב התוס' בפ"ק דפסחים (דף י"ב) לרבא אדר"מ דאדם טועה ב' שעות חסר משהו אמאי א' אומ' בב' וא' אומ' בה' עדותן בטילה גימא דעובדא בד' הני משום דאין לתלות הטעות בשניהם.

מיהו ק"ל דיוקא דרישא וסיפא אהדדי דרישא טעמא דא' או' ב' וא' ג' דאין בניהם אלא גובה מרדע אחת הוא דעדותן קיימת: אבל ביותר מרדע א' בטילה. ובסיפ' תני בא' אמ' ג' והשני ה' דאיפא ביניהם ב' מרדע' הוא דבטילה אבל פחות מב' אע"פ שהוא יותר מאחת עדותן קיימה.

ונ"ל דתנא סירכא דלישא דמתני' בפ"ה דסנהדרין (דף מ') נקט דתנן א' אמ' בב' בחודש וא' אמ' בג' עדותן קיימת א' אמ' בג' וא' אמ' בה' עדותן בטילה והתם לא סגי דלא תני הכי כדמוכח בפ"ק דפסחים נקט ה"נ הכא פן ורישא דווקא וסיפא ל"ד ומה"ט מדליגי דילוגי מב' וג' דרישא לג' וה' בסיפא ולא נקט בסיפא ב' וד' משום סירכ' דהתם והכי משמע לי דברי הרמב"ם [בפ"ב מה' קה"ח] שרישא דווקא ושכתב א' אומ' כמו ג' קומת וב' אמ' כמו חמש אין מצטרפין ומצטרף א' מהם עם הב' שאמר כמותו או יהיה ביניהם קומה אחת משמע דווקא קומה אחת אבל לא יותר: עוד נ"ל דלפי גובה הקומות שהיתה הלבנה בשעת ראיה' באמת טעו אינשי שליש מלבר אם מעט מעט אם הרבה הרבה בין לפחות בין להוסיף מש"ה ברישא בא' אח' ב' והשני ג' אפילו אי של ב' טעי ובאמת הי' גובה שלש.

א"כ לא טעי אלא שליש מלבר שפחת ובהכי טעי אינשי לפיכך עדותו קיימת. והה"נ אי של ג' ובאמת הי' ב' לא טעי אלא לשליש מלבר שהוסיף.

אבל בסיפא בא' או ג' והשני ה' דבין טעה הפוחת בין טעה המוסיף אין עדות' בטילה בגובה מרדע' אחת עד שהיה' ביניהם יותר משליש מלבר שהוא יותר מא' ומחצה. ואם אמת כדברי האומר ג' אין עדות המוסיף בטל עד שיאמר שהיה יותר מד' ומחצה ואם אמת הי' כדברי האומר ה' אין עדות הפוחת בטל עד שיפחות יותר מגובה מרדע' וב' שלשים שהוא יותר משליש מלבר ממה שהוא או' ואע"ג דבההיא דפ"ה דסנהדרין גבי טעות דשעות בין לאביי בין לרבא הטעות לעולם שנה לל"ק דאביי לר"י אדם טעה חצי

שְׁעָה וּלְל"ב טוֹעָה שְׁעָה וּמִשְׁהוּ וּלְרָבָא לר"מ טוֹעָה ב"ש חֶסֶר מִשְׁהוּ וּלְר"י טוֹעָה ג"ש חֶסֶר מִשְׁהוּ וּבֵין א' או' בְּשָׁנִים וּא' או' בְּג' וּבֵין א' אוֹמ' בְּג' וּא' אוֹמ' בְּה' הַטְּעוֹת שְׁנוֹה לְמַר כְּדָאִית לִי וְכֵן לְמַר כְּדָאִמַר בַּפ"ק דְּפִסְחִים וּל"א לְפִי רַבּוּי הַשְּׁעוֹת יִרְבֶּה הַטְּעוֹת וּלְמַעַט יִמְעִיט.

מ"מ בְּטְעוֹת הַגּוֹבֶה לְפִי רוֹב הַגְּנוּבָה יִרְבֶּה הַטְּעוֹת וְהַדְּעוֹת נוֹטָה פֶּן לְכָל טְעוֹת דְּעֵבִידֵי אֵינְשֵׁי לְמַטְעֵי שְׁהוּא לְפִי הַחֲשָׁבוֹן. וּבְאַמַּת הַתָּם גּוֹפְי' לְגַבֵּי שְׁעוֹת צָרִיף טַעַם דְּאִיף יִתְכֵן דְּבִשְׁעָה רֵאשׁוֹנָה אָדָם טוֹעָה כָּל כֶּף כְּמוֹ בְּשְׁעָה ה' פְּדֻמוֹכַח הַתָּם גְּבִי הָא דְּמִשְׁנֵי דִּיהֲבִינָן לִי כָּל טְעוֹת וְלֹא נִתְרַבֶּה הַטְּעוֹת לְפִי חֲשָׁבוֹן רִבּוּי הַשְּׁעוֹת וּמ"מ אֵין לִי לְדַמּוֹת טְעוֹת הַגּוֹבֶה לְטְעוֹת הַשְּׁעוֹת וּבְגֻנוּבָה הַטְּעוֹת לְפִי חֲשָׁבוֹן.

וְכִינּוֹן דְּהָכִי הוּא בְּסִיפָא בְּיוֹתֵר מְגֻנוּבָה קוּמָה מְרַדְעָא אַחַת אַכְתֵּי עֵדוּתָן קִינִימַת מִש"ה נִקְטָבָא או' ג' וְהַשְּׁנֵי ה': אֲבָל מְצַטְרָפִין לְעֵדוֹת אַחֲרַת פִּירִש"י א' מְהֵם מְצַטְרָף עִם ע"א שְׁיֵאמ' כְּמוֹתוֹ. וּכ"ת מֵאֵי קמ"ל פְּשִׁיטָא דְּמְצַטְרָפִין לְעֵדוֹת הַחוּדָשׁ דְּהָא אֵין דְּבָרֵיו שְׁל א' בְּמִקּוֹם שְׁנַיִם וִי"ל דְּקמ"ל דל"א דְּכִינּוֹן שְׁהַעִיד מִתְחִילָה עִם הַפְּסוּל וְתַבְטֵל גַּם עֵדוּתוֹ כְּדִקִּי"ל נִמְצָא א' מְהֵם קְרוֹב או' פְּסוּל עֵדוֹת פְּלוֹן בְּטֵלָה: וּבְהָכִי נ"ל מֵאֵי דְפִי רִש"י הָאֵי מְצַטְרָפִין לְעֵדוֹת אַחֲרַת דָּא' מְהֵן מְצַטְרָפִין עִם א' שְׁאוּמֵר כְּמוֹתוֹ וּבפ"ז דְּשַׁבּוּעוֹת (דָּף מ"ז) אִמַר' ב' כִּינֵי עֵדִים הַמְּכַחֲשִׁי זָא"ז רַב הוּנָא א' זֹה בָּאָה בַּפ"ע וּמְעִידָה וְכֵן זֹה.

ר"ח א' בְּהֵדֵי סְהָדֵי שְׁיִקְרָא ל"ל וּפְרִיף לר"ח מְהֵא אֲבָל מְצַטְרָפִין לַע"א וְשְׁנֵי רְבָא הוּא וְאַחַר מְצַטְרָפִין לְעֵדוֹת ר"ח. פִּי רִש"י א' מְהֵן מְצַטְרָף לְעֵדוֹת ר"ח זֶה עִם אַחַר אִם יִאמַר כְּמוֹתוֹ מ"ט דה"ל חַד וְאֵין דְּבָרֵיו שְׁל א' בְּמִקּוֹם שְׁנַיִם.

וְהָא קִי"ל כְּר"ה שְׁהוּא רַבּוּ שְׁל ר"ח וְכֵן פְּסָקוֹ הַתּוֹס' וְכָל הַפּוֹסְקֵי נִהְרִי לר"ה הָא דְּמְצַטְרָפִין לַע"א בַּע"כ לְעֵדוֹת מְמוֹן נְמִי וּכ"ש לְעֵדוֹת זֶה דְּר"ח דה"ל שְׁנַיִם בְּמִקּוֹם א': וְלָמָּה פִּי דְּמְצַטְרָפִין לְעֵדוֹת אַחֲרוֹת עִם א' שְׁיֵאמַר כְּמוֹתוֹ בְּעֵדוֹת ר"ח זֶה הָא אֲפִילוּ לְעֵדוֹת מְמוֹן מְצַטְרָף כ"ש לְעֵדוֹת ר"ח זֶה אֲבָל לְמָה שְׁפַתְבְּתֵי א"ש דָּא ע"ג דס"ד דְּמִקְשָׁה דְּהָאֵי מְצַטְרָפִין לַע"א לְעֵדוֹת מְמוֹן הוּא.

מ"מ בְּתֵר דְּשְׁנֵי רְבָא דְּמְצַטְרָפִין לְעֵדוֹת ר"ח זֶה אֲפִילוּ לר"ה נְמִי יֵשׁ לִפ' פֶּן וְלֹא מִיבְעֵינָא קֵאמ' ל"מ לְעֵדוֹת מְמוֹן דְּמְצַטְרָף מֵה"ט דְּר"ה דְּהַעֲמִיד כָּל א' וּא' עַל חֲזַקַת כְּשָׁרוֹת אֲלֵא אֲפִילוּ לְעֵדוֹת זֶה דְּר"ח דה"א דְּגֵרַע טְפִי הוּאִיל וּכְבָר הַעֲיֵד עִם הַפְּסוּל עֵדוּתוֹ בְּטֵילָה כְּבָר וְשׁוּב א"א לוֹ לְהַצְטָרָף עִם אַחַר בְּעֵדוּי זֶה שְׁל ר"ח קמ"ל דְּלֵא.

וּמִשׁוּ דְּלִישְׁנָא דְּמְצַטְרָף מִשְׁמַע יוֹתֵר לִפ' דְּלְעֵדוֹת זֶה שְׁל ר"ח קֵאמַר מְלַכְרֵשׁ דְּלְעֵדוֹת מְמוֹן קֵאמַר מִש"ה בְּתֵר דְּשְׁנֵי רְבָא גַם אֲלִיבָא דְּר"ה נְמִי יֵשׁ לִכְר' פֶּן מִיְהוּ הָא גּוֹפְי' ק"ל הָא אִמַר בַּפ"ק דְּמַכּוֹת (דָּף ו') בְּנִמְצָא א' מְהֵן קְרוֹב או' פְּסוּל עֵדוֹת פְּלוֹן בְּטֵלָה לְרַבֵּי בֵין בַּד"נ בֵּין בַּד"מ.

וְאִפִּי לר"י דָּאמַר הַתָּם בַּד"א בַּד"נ אֲבָל בַּד"מ תַּתְּקִיִּים הַעֲדוֹת בְּשָׂאָר מ"מ עֵדוֹת הַחוּדָשׁ וְנִדְאֵי לַד"נ דְּמִי אִפִּי לר"י דְּהָא טַעְמָא דְּר"י דְּמַחֲלֵק בֵּין ד"מ לַד"נ אַע"ג דְּכַתִּיב מִשְׁפָּט א' יִהְיֶה לְכֶם. פִּי הַתּוֹס' מִשׁוּם דְּהָא בְּנִמְצָא א' מְהֵן קְרוֹב או' פְּסוּל עֵדוֹת פְּלוֹן בְּטֵלָה אֲתֵינָא לָן מְהִינְשָׁא דְּשִׁלְשָׁה לְשָׁנִים וּבְשָׁנִים אִם הָא פְּסוּל בְּטֵל כָּל הַעֲדוֹת וְאֵין כָּאֵן אֲלֵא ע"א

אף ג' פן נהא בד"מ אף בשנים וא' פסול אין עדות הב' בטל לגמרי דהא ע"א בממון קם לשבועה ולפ"ז עה"ח וכל העדיות דלא שייך בהו שבועה ע"פ ע"א דמי לד"נ בהא דפסול א' מבטל עדות פלן אפי' לר"י מהקישא דמה שנים ואפתי תקשה למה הוא ואחר מצטרף לעדות ר"ח זה הא פבר נתבטל עדותו פשהעי' הפסול: וה"נ ק"ל הא דאמר בסוף פ"ב דנזיר גבי נזירות בא' אומר נזיר ב' וא' אומר נזיר ה' דלביית שמאי בכת אחת עדותן בטלה ובב' פיתות עדותן קיימת ולב"ה אפילו בכת אחת עדותן קיימת משום דיש בכלל ה' ב' והשתא לב"ש בב' פיתות אמאי עדותן קיימת תבטל כל העדות מטעמא דנמצא א' מהן קרוב או פסול דהא גבי נזירות לא שייך שבועה ע"פ ע"א דדמי לד"נ ועדות פלן בטילה ובפ"ג דב"ב (דף מ"א) תנא אר"ש ב"א לא נחלקו ב"ש וב"ה על ב' פתי עדים שאחת אומרת מנה ואחת אומרת מאתים שיש בכלל מאתים מנה על מה נחלקו על פת אחת שא' אומ' מאתים וא' אומ' מנה שבש"א נחלקו עדותן ובה"א יש בכלל מאתים מנה והקשו התוס' בשם ריב"א לב"ש דאמרי בכת אחת נחלקו עדותן דחשיב להו עדות מכתשת אפילו ב' פיתות הבטול עדותן דה"ל נמצא א' מהן קרוב או פסול ותירצו בשם ר"י דב"ש ס"ל כר"י דאמר בד"א בד"נ אבל בד"מ מתקנים העדות בשאר ותי' זה אינו עולה פהוגן בשמעתין גבי עה"ח ובההיא דנזירו' דכיון דלא שייך בהו שבועה ע"פ ע"א אפי' ר"י מודה דעדותן בטלה דלד"נ דמו.

עוד תירצו התוס' בפ"ג דסנהדרין פיון דלא ידעינן איזה פסולה א"ע בטילה. גם תי' זה אינו עולה בשמעתין דהא לבתר שא מאלו מצטרף ע"א שייאמר פמותו הא נודע לנו שהפסול הוא איך דאין דבריו של א' במקום ב' ואמאי אינו מבטל עדות של זה שהאחר מסייע' לי'.

מיהו י"ל בהא דמה שאמר רבא דהוא ואחר מצטרפין לעדות ר"ח לאו שייאמר האחר פמותו לגמרי דא"כ הי' הפסול מבטל עדותו לגמרי פיון נודע מי הוא הפסול. אלא מייירי בבא האחר ואומר גובה ד' מרדעת הי' דזה ראוי לצטרף עם האומר ג' ועם האומר ה' דכ"כ טעי אינשי אלא דאינהו בהדי'.

הדדי א"א לצרפינהו דבין ג' לה' לא טעי אבל בין ג' לד' או בין ד' לה' ונדאי טעו וזה האחר ראוי לצטרף בין עם זה בין עם זה ואפתי לא נודע מי הוא הפסול. א"נ אע"ג דכשמצטרף זה עם אחר שייאמר פמותו נודע שאיך הנה הפסול אפ"ה פיון דבשעה שהעיד עם השני לא נודע מי הוא הפסול דאע"ג דהשתא איגלי מילת' למפרע אפ"ה אין עדותו בטילה הואיל דבשעת הגדת העדות לא הי' נודע מי הוא הפסול מ"מ גם על תי' זה ק"ל דכיון הא דפסול א' מבטל עדות פלן מהיקשא דג' לב' נ"ל.

פי לא נודע הפסול מה בכך הא בב' בכה"ג עדותן בטילה כדא' הכא בא' או' ג' והב' ה'. עו' תירצו התו' דא"ל דמייירי דאתו למחזי ולא נתכוננו להעיד וזה אין עולה לפי מה שפירש רפ"ג דכריתות דעדים שלא נתכוננו להעיד בשעת ראיתן אינו פלום.

וכיון דסיפא דא' או' ג' וא' או' ה' דעדותן בטילה מייירי דאתי למחזי ולא להעיד בע"כ רישא דא' או' ב' וא' או' ג' נמי כה"ג מייירי דאתי למחזי ולא להעיד ואמאי עדותן קיימת וגם תקשה מהאי דנזירות ודמנה ומאתים כה"ג.

עו' תירצו בפ"ג דסנהדרין דלא אמ' נמצא א' מהן קרוב או פסול אלא בבאו בבת אחת תוף פדי דיבור דאז חשיבא עדותן א' והכא פשפאו ב' פיתי עדים זא"ז ות' זה עולה פהוגן ע"ד שפירשתי במשנתנו דעדי החודש א"צ להעיד בבת אחת: מ"ט אימר פוביתא דעיביא בעלמא הוא דחזי.

ק"ל טעמא משום דחיישינן לפוביתא הוא דלא מהני הא לא"ה הי' מהני אע"ג דחזו מאליהם ולא נתפוננו לראות פדי להעיד וכדפירש"י ושבנו לראות מדעתנו פדי להעיד עליו מפלל דראינו מאלינו היינו שלא פינונו להעיד עליו ואפ"ה אי לאו חששא דכוביתא מהני עדותן והא בפ"ג דכריתות (דף יב) אמר אב"י גופי' מודה ר"מ לחכמים שאם אמרו לו שנים יודע אתה בעדות פלוני והוא א' לא ידעתי פטור דאיבעי אמר לא נתפוננתי לעדות פ' התוס' התם מפאן דן ר' הלכה למעשה דעדים ששמעו הדבר מפי בעלי המעשה אף לא נתפוננו להעיד ולאו הובאו לשם לשם עדות אין בעדותן פלום אם באים לאחר.

זמן להעיד בב"ד וש"מ דאם לא נתפוננו להעיד בשעה ראית המעשה א"ע עדות מיהו באמת מהא דאב"י דפ"ג דכריתות א"ר לדברי התוס' ודברי אב"י. ענין אחר הוא כמ"ש שם בחי' וה"מ מהתוס' גופ' שכתבתי בסמוך: ונדבר משה את מועדי ה' מפא שרב"ד אומר מקודש ובשילהי מס' מגילה תנו ונדבר משה את מועדי ה' מצוותן שיהי' קורין כל אחד ואחד בזמן הכא עיקר יקר דרשא והתם אסמכתא בעלמא דקריאת התורה בשבת וי"ט אינן מה"ת אלא מד"ס כדאמ' בספ"ו דב"ק [דף פב]: אשר תקראו אותם קרי בי' אתם.

ק"ל דהכא דריש ר"פ דהאי אתם אכל העם קאי ולקמן בס"פ דריש מג"פ אתם דאפי' שוגגי' מזידי' ומוטעים אתא ואב"ד קאי הני תלתא אתם. וי"ל משום דב' פעמי' נאמר בפירשה אשר תקראו אתם מקרא קודש ובפעם ג' נאמר מ"ק אשר תקראו אתם.

ומדשינה בקרא ב"פ להקדים אשר תקראו למקרא קודש דר יש אשר תקראו אתם לעונין אחריו מקודש לפיכך שינה פדי למיסמוך אתם למקרא קודש דמינ' ג' ליה שכל העם עונין ב"פ מקודש דמקראי תרתי משמ' כדמסיק.

ואי להא לחוד ליכתוב רחמנא אשר תקראו מ"ק אתם ל"ל ש"מ להא דרשא דסוף פירקי' נמי. ואע"ג דבפעם ג' הנאמר בסוף הפרשה הקדים נמי אשר תקראו אתם למקרא קודש אידי דכתוב בתחילת הפרשה הכי מסיים נמי פן בסוף הפרשה ותדע דהא מדכתוב מקראי קודש בלשון רבים נ"ל מינ' שצ"ל מקודש מקודש תרי זימני ואפ"ה בכל הג"פ פתיב מקראי לשון רבים והא משום דרשא זו בפעם אחד סגי א"ו משום אידי הוא אבל הכא משום ה"ט שינה קרא פעם אחת ללמד דכל העם עונין מקודש מקודש וכדפ'ל: מעובר אין מקודש לא פירש"י מעובר אין דמשמע משחשיכה נתעברה אבל מקודש ל"ק ה"ז מתקדש למחר.

ודחי מעובר א"ל כו' אפרסמי' ולא לעיברה. פירש"י לעולם למחר בעי קידוש כו' ואי תני ה"ז מתקדש למחר ה"א לעולם מיומא קמא מתקנינן מועדות וק"ל א"כ עיקר התירץ חסר מן הספר ול"ל למימר דסד"א איפרסמא אטו אב"י לא ידע דקמ"ל הא דלא תימא

דאיפרסמ' דאל"כ ראו ב"ד וכל ישראל דתני ל"ל וכדמפ' לקמן רפ"ג אלא דאבני דניק לה מדל' נקט ה"ז מתקדש למחר ש"מ דא"צ לקדשו.

והכי הל"ל אי תני ה"ז מתקדש למחר ה"א דלעולם מיומא קמא מגינן ועוד דלמאי דמשני סד"א איפרסמא ה"ט ליתא אלא בראו ב"ד וכל ישראל אבל בקא דנחקרו העדים לא שניק לה"ט אלא ה"א תיקווי חקירו' העדים פתחילת דין וכו' פדאמרינן לקמן וא"כ ה"ל נמי למימר פאן להאי ס"ד פדאמר הס"ד דראו ב"ד וכל ישראל.

ונ"ל לפרש דהא ודאי דקמ"ל הא דמפרש ואזיל אלא דהכי דניק לה אבני מדתני גבי נחקרו העדים ה"ז מעובר ובע"כ הא דנחקרו העדים מיירי בראו ביום כ"ט דאי ביו' ל' א"כ איך ס"ד לומר תיקווי חקירות עדים פתחילת דין ומקודש מקודש כג"ד ולקדשי' בלילה תיקשי לה פיון דקודש למפרע מהני אכתי ליקדש את יום ל' ביום ל"א למפרע א"ו קודש למפרע לא מהני א"כ איך ס"ד נקדשי' בלילה הא אין קודש למפרע אע"כ הא דנחקרו מיירי בראו ביום כ"ט וה"א ניקדש את יום ל' בליל ל' דחקירות עדים כת"ד והא דתנא ולא הספיק לומר מקודש ע"ש ה"ז מעובר מיירי שאמרו מקודש בטעות בלינה דטעו וסברו שעדיין יום הוא והאי לא הספיק לומר מק' עד שחשיכה היינו שאמרו מקודש בטעות וכמו שאפרש שם ולא נודע טעותם עד ליל ל"א מש"ה ה"ז מעובר משום דקודש למפרע לא מהני והשתא א"ש הא דדניק אבני דרא"בצ היא דאל"כ לתנא למיתני האי דנחקרו העדי' בכה"ג דלא נודע הטעות עד ליל ל"א ובע"כ ה"ז מעובר דאין ק' למפרע ה"ל למיתנא הא דנחקרו בלי שום טעות אלא שלא הספיקו לומר מקודש ע"ש ולא אמרו בלילה וליתני ה"ז מקודש למחר ואע"פ שדחקרו א"א לגמור עד למחר ביום א"ו הא קמ"ל דה"ז מעובר מאיליו וא"צ לקדשו שלא בזמנו וכו"א בר"צ.

נדחי מעובר איצטרי' לי' כו' איפרסמא בו' ומשום דתני להא דנחקרו בחזא בכא עם ראו ב"ד וכל ישראל והתם מיירי אפי' בראו ביום ל' סמוך לחשיכה ולא ה"ל מקודש ואפ"ה סד"א דיום ל' מקודש מאיליו וא"צ לקדשו דהא איפרסמא ול"ש פאן לומר אין קודש למפרע הואיל ואיפרסמא יום ל' ממילא קדוש וא"ל לקודש וכיון הא דראו ב"ד וכל ישראל מיירי נמי בראו ביום ל' ובע"כ מעברין לי' דהא דאפרסמא לאו מילת' היא ואפילו הכי צריך ק' ואין קודש למפרע והאי נחקרו בחזא בכא תני לי' בהדיהו מש"ה תנא ה"ז מעובר משום אינה וכדפי': אשר תקראו אתם בין בזמנכם.

פירש"י אשר תקראו בקריאת ב"ד תלה הכתוב ובגמ' משמע מדכתי' אתם ג"פ נ"ל אתם אפי' שוגגי' מזידין ומנטעין ומשום דבההיא עובדא הי' ר"ג מנטעה ע"י עידי שקר לדר"י ב"ן ור"ד מש"ה לא אייתי ר"ע אלא חד מהני ג' אתם דנ"ל מיניה אפילו מנטע': אתם ג"פ.

פ"א אתם פתיב חסר ני"ו וקרינן אותם מלא ויש אם למסורת וק"ל דהא בפ"ב דסנהדרין (דף ד) אמ' לר"ע יש אם למקרא ס"ל מדתנא ר"ע אמר מנין לרביעית דם שיצא מב' מתים שפטמא באהל שגאמ' על נפשות מת לא יבא שתי נפשות ושיעור א' ורבנן נפשת פתיב ויש אם למסור' ואמאי דרש הקא מסורת דכתיב אתם ולא מקרא דקרינן אותם: דף כ"ה בין בזמנן ובין בלא בזמנן אין לה מועדות אלא אלו.

ק"ל הא בספ"ה דסוכה (נ"ד) תנו אין מוסיפין על מ"ח תקיעות במקדש. פריה הא איפא ע"פ שחל בשבת דאיפא יותר ומשני כיון דליתא בכל שנה לא קתני.

ופריה אטו ע"ש שבתוה החג אית בכל שנה דהא בחל יט"ר של חג בע"ש ליתני. ומשני כי מיקלע הכי דחינו לי דא"כ חל י"כ באחד בשבת ודחינו לי משום מתניא פדאמ' בפ"ק.

ופריה ומי דחינו והא תנו חלבי שבת קריבין ביוה"כ ואר"ז כי הוינו בי רב בבבל הוי אמרינו הא דתניא י"כ שחל בע"ש לא הי' תוקעין במ"ש לא הוי מבדילין ד"ה. פי סלקי להתם אשפחית לר"י דיתבי וקא' ר"ע היא.

ופירש"י ש"מ מהא מברייתא נמי דחל י"כ במ"ש ומשני ל"ק הא רבנו הא אחרים פי דאמרי אחרים אין בין ר"ה לר"ה אלא ד' ימים ואין מעברין ומחסרין לצורך ומתני' דפ"ה דסוכה רבנו היא ודחינו לי משום מתניא ולא מיקלע.

והא בהאי דחלבי שבת מייירי ר"ע שם בפ"ז דשבת (ד' קי"ג) בסיפא דאמ' ר"ע לא שחל שבת קריבין בי"כ ולא שחל י"כ בשבת. אלמא דס"ל דמיקלע באחרים.

והכי קאמר לענין קה"ח בין בזמנו ובין שלא בזמנו א"ל מועדו' אלא אלו. הא לאחרים לא משפחת לה הא דלעולם א' מלא וא' חסר: י"ל דבדעבד אפילו אחר' מודו דאם עיברו או חסרו שלא כדיון מה שעשו עשוי כדדרשינו בגמ' מהני ג' אתם והא דס"ל אחר' דאין מעברין ומחסרין לצורך אינו אלא לכתחילה עוד י"ל לעולם ר"ע פרבנו ס"ל דאלו לאחרים אפי' בדעבד לא עשה כלום דהא נ"ל מקרא מהחודש הנה לכם כזה ראה וקדש פדאמ' בפ"ק.

וכ"ת תקשה הנה דפ"ה דסוכה הא ע"ש תוה הנה ליתא בכל שנה בחל י"ט ראשון בע"ש ואי משום דלא מיקלע הא בדעבד איפשר די"כ בא' בשבת. י"ל כיון דלכתחילה אין לעשות כן לא שכיח.

ועוד כיון דלא מיקלע ע"פ תקנת חכמים בעשו שלא פתיקון חכמים לא איירי תנא מב"ד טועי' שעשו שלא פתיקון חכמים. והא דמייירי ר"ע בחלבי שבת קריבין בי"כ אלמא מיקלע היינו בדעבד וכ"ש לפי מה דפליגי שם בברייתא בקרא דע"ש בשבתו דא"ש דמה"ת תרי שפתי בהדדי אפילו לכתחילה ש"ד.

והא דפריה ומי דחינו והתנו חלבי שבת קריבין בי"כ ואר"ז כי הוינו בי רב כו'. לאו פתמי קושטין פריה ממתני' לחוד ומדר"ז לחוד.

דמתני' נדאי לק"מ כיון דבדעבד איפשר למיקלע כדפלי': ועוד אני חוכה לומר לר"ע דס"ל התם פ' פל פתבי דעולת שבת קריבין בי"ט ולר"י אפי' בי"כ. לאו דווקא בי"כ ושבת שחלו בא' בשבת דווקא אלא אפי' חלו י"ט או י"כ בשאר יומי.

ע"ש דהיינו איברי תמיד של שבת שנותרו קריבין בהו ל"מ בפ' המנזח מקדש (נ"ד פו) אין לינה מועלת בראש המנזח. אפי' ירדו.

ולמ"ד מועלת. בלא ירדו.

כְּדָאָמְ הָתָם וַאֲע"ג דִּימִי חוּל מְפָסִיק בֵּין שַׁבָּת לִי"ט אוּ י"כ ל"ל בַּה דְעֵיקָר טַעְמָא דְחֻלְבֵי שַׁבָּת קַרְיָבִין בִּי"ט אוּ י"כ הוּא הוּאִיל וּתְחִילָתוֹ דּוּחָה שַׁבָּת וְגַם אַבְרָיו הָיוּ רְאוּלִי לְהַקְטִירָן וּלְהַקְרִיבָן בְּשַׁבָּת וְהוּאִיל וְנִימָן שַׁבָּת הַחֲמוּר לְדַחוּת אֲצֵלָן כ"ש י"כ וי"ט הַקְלִין מִשַׁבָּת וּלְר"ע דְּוּקָא י"ט קַל אֲבָל י"כ אֵינוֹ קַל לְגַבֵי שַׁבָּת וּלְר"י חָשׁוּב לִי"כ קַל לְגַבֵי שַׁבָּת מִש"ה דְּחֵי י"כ וְכִינּוֹן דְּטַעְמָא מִש"ה הוּא.

מַה לּוֹ אִם י"ט לְכ"ע אוּ י"כ לְר"י חֲלִין בֵּא' בְּשַׁבָּת שֶׁהוּא סְמוּךְ לְשַׁבָּת לְאַחֲרֵיו מִיַּד מ"ל בֵּא' מִשְׁאָר יְמֵי הַחֹל הָא מ"מ פִּינּוֹן דְּנִימָן שַׁבָּת הַחֲמוּר לְדַחוּת כ"ש הַקְלִין מִשַׁבָּת וּבִמ"א יִתְבָּאָר זֶה יָפָה וַאֲ"כ מֵאֵי קִשְׂיָא לִי מָהָא דְחֻלְבֵי שַׁבָּת קַרְיָבִין בִּי"כ אֵהָא דְקֵא' לֹא מִיְקַלַּע י"כ בֵּא' בְּשַׁבָּת דְּלָמָּא הָא דְחֻלְבֵי שַׁבָּת ל"מ בְּחֹל י"כ בֵּא' בְּשַׁבָּת אֲלֵא בְּשַׁאָר יוֹמֵי וְאַפ"ה קַרְיָבִין בּוֹ חֻלְבֵי שַׁבָּת.

א"ו מָהָא לְק"מ וְעֵיקָר הַפִּירְכָּא מִהֶבְרֵייתָא וּמִדְבְּרֵי ר"י דְאַתְמַר עֲלָהּ. וְה"פ מְדַמוּקֵי ר"י לְהָא דְתַנְיָא י"כ שְׁחַל בַּע"ש לֹא הָיוּ תּוֹקְעִין כַּר"ע וְלֹא כַר"י וּמִפ' הַגַּמ' שָׁם בַּפ' כָּל פְּתָבֵי הָכִי דְאֵי ר"י דֵּא' חֻלְבֵי שַׁבָּת קַרְיָבִין בִּי"כ לִיתְקַע פִּי הֵיכָא דְלֵהוּי יְדַעֵי דְחֻלְבֵי שַׁבָּת קַרְיָבִין בִּי"כ פִּי לִיתְקַע בְּחֹל בַּע"ש לְהוֹדִיעַ שִׁי"כ קַל מִשַׁבָּת וְלִכְשִׁיחֹל י"כ בַּמ"ש וְלֹא יִתְקַע יְדַעוּ שְׁמוּתָר לְהַקְרִיב בּוֹ חֻלְבֵי שַׁבָּת כְּדָפִי' שָׁם רִש"י וְתוֹס' וְהַשְׁתָּא אֵי ס"ד דְּדַחֲיָנּוּ מְדַרְבָּנּוּ מִשׁוּם מִתְיָא בַּע"כ הָא דְתַנְיָא יוֹם כְּפִיּוּר שְׁחַל בַּע"ש בַּב"ד שְׁעָשׂוּ שְׁלֵא כְּדִין מִיְיָרֵי ה"ל לְאוּקְמֵי אֲפִילוּ לְר"י דְאַמַּר חֻלְבֵי שַׁבָּת קַרְיָבִין בְּיוֹם כְּפִיּוּר אַפ"ה לֹא הֵיזָה תּוֹקְעִין לְהִיפְרָא לִידַע לְהִבָּא שְׁחֻלְבֵי שַׁבָּת קַרְיָבִין בִּיו"כ.

הָא מִסְתַּמָּא לְב"ד טוֹעִין ל"ח דֹּאֲע"ג דְּב"ד טָעוּ הַשְׁתָּא תַּקְנִיתָא לְהִבָּא מְפָנֵי הַטוֹעִין לֹא, עֲבָדִין וְכ"ש לְמֵאֵי דְמִסִּיק הָתָם דְּתַקִּיעוֹת שׁוֹפָר וְשָׁבוֹת שְׁאִין רְאוּי לְדַחוּת וְשָׁבוֹת מְפָנֵי חֲשָׁשׁ דְּב"ד טוֹעִים. אֲלֵא ש"מ אֲפִילוּ לְכַתְחִילָה מִיְקַלֵּט תְּרֵי שַׁבְּתֵי אֶהְדְּדֵי וְהַשְׁתָּא דְּנִיָּק שְׁפִיר לִיתְקַע כְּשִׁיחֹל בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת שְׁמַקְרִיבִין חֻלְבֵי שַׁבָּת.

וְהָא דְמִיִּתֵי לְמַתְנֵי דַח"ש קַרְיָבִין בִּי"כ לְמָה דְפִי' הָא מָהָא לֹא מְקַשָּׁה כָּלֵל אֲלֵא מִבְּרֵייתָא וְדַר"י. מִשׁוּם דְּהָא דְפְלוּגְתָא דַר"ע וְדַר"י בְּמִשְׁנֵה זֹו מִיִּתָּא רִישָׁא דְבְּרֵי ר"י לְחוּד בְּקַצְרָה.

וְתוֹדַע דְּהָכִי הוּא כְּדָפִי' דַּל"פ אֲלֵא מְדִיוּקָא דַר"י דְּנִיָּק דַר"ע הִיא דְאֵי כְּדַמְשָׁמַע לְכַאוּרָה מִפִּירִש"י דְּתַרֵי פִירְכָּא פְּרִיָּה מְמַתְנֵי לְחוּד וּמִבְּרֵיית' לְחוּד א"כ לְמָה מְבִיא הַגְּמָרָא דְבְּרֵי ר"י הָבָא הָא בַּלֵּא"ה ש"מ הָא דְחַל.

א"ו כְּדָפִי' דְעֵיקָר פִּירְכָּא אַדְר"י סְמוּךְ. וְכ"ת לְמֵאֵי דְפִי' מַה דְּנִוְחָקִי דַר"י לְאוּקְמָא הֵהִיא דְפִי' כָּל פְּתָבֵי כְּאַחֲרִים וּמִש"ה דְּנִיָּק מִיְיָנִי דַר"ע הִיא לְוִקְמֵי כְּרַבָּנּוֹן וְאַפִּילוּ ר"י.

מִיָּהוּ פִּינּוֹן דְּלְכַתְחִילָה לֹא מִיְקַלַּע לְב"ד טוֹעִין ל"ח וְל"צ הִיבְרָא וְי"ל דְּמִשְׁמַע לִי לְר"י דְאֵי כְּרַבָּנּוֹן מֵאֵי קַמ"ל דְּלֹא הִי תּוֹקְעִין פְּשִׁיטָא דְלַב"ד טוֹעִין ל"ח וְאַפִּילוּ לְמֵאֵן דְּחִינֵשׁ לְב"ד טוֹעִין בַּפ' מְצוֹת חֲלִיצָה (דָּרָף ק) ה"מ ב"ד דְּעֲלָמָא אֲבָל קַה"ח דְּבָעוּ מְוַמְחִין מִסְנֵה דְרֵי גְדוּלָה הָא וְנִדְאֵי לְכ"ע בְּהָא לְטוֹעִין ל"ח א"ו כְּאַחֲרֵי אֲתִיָּא וּלְכַתְחִילָה מִיְקַלַּע ב' שַׁבְּתֵי בַּהְדְּדֵי וְהֵינּוּ כַר"ע דְאֵי כַר"י לִיתְקַע אֲפִילוּ לְמָה דְּדַחֲי שָׁם ר"ז לְהָא דַר"י דְּכַהֲנֵי זְרִיזִין הֵן וְא"צ הִיבְרָא הָא גּוּפִי' קַמ"ל אַמ' זְרִיזִין הֵן דְּהָא פְּרִיָּה עֲלָהּ וְיָמֵי אַמ' כְּהֵנִים זְרִיזִין הֵן וְהִתְנּוּ וְכו'.

ואומר ובאת אל הכהנים כו' היא אין לה לילה כו' וק"ל היא בפ"ז בורר דרש ר"י הגלילי ובאת אל הכהנים וכו' וכי תעלה על דעתך וכו' אלא זה שהי' קרוב ונתרחק אלמא להכשיר קרוב ונתרחק אתי האי קרא והכ' נ"ל מיני' שאין לה אלא שופט שפימיו אפי' אינו חשוב פראשונים אפ"ה תורת שופט עליו לכ"ד וי"ל דהאי תנא כר"י ס"ל דאמ' התם אפילו מתה בתו ויש לו בנים ממנה ה"ז קרוב ופסול לעדות ואינו פשר אא"כ לא הי' בני' ממנה ולקא ל"צ קרא דפשיטא דכשר פיון דא"ל בנים ממנה מש"ה דרש לה לדרשא דכאן ורי"ה פרבנו ס"ל דאפי' י"ל בנים ממנה פשר ולקא צריף קרא תדע דרי"ה פיש לו בנים מיירי מדא' הקא הלכה כרי"ה הלכה מקלל דפליגי ואי בא"ל בנים ממנה מאן פליגי הא כ"ע מודו דכשר א"ו פיש לו בנים ממנה איירי דפליגי ר"י ופוסל דאי בא"ל בנים לא צריף קרא וכדפי': ראוהו ב"ד פ"ג ולא הספיקו ומר מקודש עד שחשכה ה"ז מעובר משמע הא אי הספיקו לומר מקודש סגי בהכי ומקודשן לי'.

וק"ל היא לקמן בפ"ד [דף ל'] תנו פראשונה הי' מקבלין עדות החדש כל היום פעם אחת נשפתהו העדים מלבא ונתקלקלו הלויים בפיר התקינו שלא יהי' מקבלין אלא עד המנחה וכדמפ' בגמ' פדי שתהא שהות ביום פדי להקריב תמידיו ומוספין ונספיהם ולומר שירה שלא בשיבוש והא נדאי אכל ר"ח קאי ולא אר"ה לחוד דהא בכל ר"ח איכא נמי מוספין ונספיהם והשתא בהספיקו לומר מקודש קודם שחשכ' מאי הוי פיון דאין שהות ביום למוספין ונספיהם.

מיהו י"ל מתני' לאחר חורבן הבית מיירי דתיקון ריב"ז שיהי' מקבלין עה"ח כל היום והשתא ליכא קלקול מוספין פדתנו התם בסיפא ומיהו למאי דאפרש בגמ' דבבא זו מיירי פראו יום כ"ט סמוף לחשכה ולא הספיקו לקדש את יום ל' בו ביום אפ"ת דמיירי נמי בזמן הבית ניחא דהא אין מקדשין את יום זה אלא יום ל' שלמחר הוא דמקדשין היום יום כ"ט אם יש שהות ביום לומר מקודש.

אע"ג דהא דראו ב"ד וכל ישראל מיירי פראו נמי יום ל' סמוף לחשכה אפ"ה פיון דמיירי נמי פראו יום כ"ט. והא דלא נחקרו העדים דתני א"צ להשמיענו אלא פראו יום כ"ט דוקא כמ"ש בגמ' הא דנקט ולא הספיקו לומר מקודש הא אם הספיקו לומר סגי בהכי אפי' בזמן הבית עוד י"ל דעיקר התקנה שלא יהיו מקבלין אלא עד המנחה הי' מפני קלקול השיר ולא מפני הקרבת מוספין ונספיהם וזה ל"ש אלא בר"ה דתיקנו שיר מיוחד לתמיד של בין הערבנים בר"ה משא"כ בר"ח וכמ"ש שם: ולא הספיקו לומר מקודש כו' נ"ל הא דלא תנו מקודש מקודש ב' פעמים פדתני מציעת' וסיפא ה"ט דתנו בפ"ב ראש ב"ד או' מקודש וכל העם עונים אחריו מקודש מקודש ונ"ל בגמ' מדכתיב מקראי קודש מש"ה פרישא דתני ה"ז מעובר הואיל ולא הספיקו לומר ביום מקודש אינו מעכב לקדו' אלא אמירת ראב"ד בלבד שאו' מקודש פעם אחת ואמיר' כל העם שעונים אחריו מקודש מקודש ב"פ אינו מעכב שהרי גמר דין דבעי יום בקידוש החדש פדאמר בגמרא דאמירת מקודש שאמר ראב"ד נגמר הדין ולא תליא באמירה העם דלא שייך אמירה העם לגמ"ד ואין אמירתם אלא גזה"כ בלבד אבל מציעתא וסיפא איירי מדין קה"ח למצוה נקט מקודש מקודש ב"פ פמצותו לכתחילה והאי ניאמ' מקודש מקודש ב"פ אעם קאי שעונים

אחריו ב"פ והינינו דקא' ויאמ' לשון רבים ומלתא בתריית' נקט דהא אמירת מקודש
דראב"ד קדם לו: ראוהו ב"ד בלבד.

ק"ל בבא זו ל"ל אי לאשמועינן דאין עד נעשה דיין הא מסיפא דראו ג' והן ב"ד ש"מ
הא ובגמ' דייק איפכא סיפא ל"ל ומשני דקמ"ל שאין היחיד נאמן ע"י עצמו אבל הא
דראוהו ב"ד בלבד ל"ל ודאי קשה: וי"ל דסד"א פיון דכל הג' שנעשו דיינים הו בעצמן
ראוהו ג"כ תו לא.

בדקי למעידין בפניהם בדיקה יפה ע"ד ששינוי בפ"ב פיצד בודקין את העדים כו' וכה"ג
פ"ה הרנ"ה בגמ' גבי ע"כ ל"ק ר"ע אלא בדיני נפשות וכמ"ש שם והא מסיפא דראוהו ג'
והו ב"ד לא שמעינן לה דהתם אין בב"ד המקדשים אלא א' שראוהו וב' מן הב"ד לא ראו
והא הני ב' שלא ראו ודאי בדקו בדיקה יפה להמעידין בפניהם: ל"ל למיתני ראו ב"ד
וכל ישראל.

והא ל"ל דראוהו ב"ד א"נ כל ישראל קא' פדמפרש א"נ נחקרו העדים ואע"ג דתני וכל
ישראל בניו אפ"ה איפא למימר דאו קא' כמו חלץ ועשה מאמר בפ"ה דיבמות (דף נ)
דאו קא'. דש"ה מדתני נחקרו העדים בלא ו' וכ"י בניו ש"מ דוקא הוא.

ועוד מדתני מציעתא ראוהו ב"ד בלבד מכלל דרישא בראו ב"ד עם כ"י קא'. ועוד אס"ד
א"נ כ"י קאמ' מכלל דראוהו ב"ד דרישא בראוהו ב"ד בלבד מייירי מאי קמ"ל דה"ז
מעובר פשיטא דאפ"ה את"ל דראוהו ב"ד ביום מייירי דה"ל ראיתם פהעדות עדים
לפניהם וסד"א דס"ל תחילת דין ביום וכדא' בסמוך גבי נחקרו העדים הא ל"ל מונחקרו
העדים ממש דסיפא אתיא הא במכ"ש: סד"א תהוי חקיר' העדים בתחילת דין כו' ולקדשי
בלילה כו'.

ק"ל פיון דאי לא קרא דכי חק ה"א דמקדשין בליל ל"א את יום ל' למפרע והוי יום ל'
קודש למפרע אע"ג דלילה הולכת אחר יום דלהבא כדאמר בפ"ק (דף ח). אלא דגלי
קרא דכי חק בגמר קידוש נמי בעי יום אלמא קידוש למפרע מהני.

א"כ אמאי תנו ה"ז מעובר נהי דבליל ל"א א"א לקדש משום דיום בעינן לקדש ביום
ל"א את יום ל' למפרע דכיון דקודש למפרע מהני מ"ל ליל ל"א או יומו: וי"ל דנדאי
קידוש למפרע לא מהני אחר שעבר יומו ומתניתן ל"מ בראו ביום ל' אלא בראו ביום
כ"ט ואי לא שלא הספיקו לומר מקודש עד שחשכה הי' מקדשין את יום ל' ביום כ"ט
דקידוש קודם לו ודאי מהני דכה"ג מצינו גבי עיבור השנה אע"ג דאם מעברין השנה
לאחר אדר למפרע אפ"ה קודם אדר מעברין ואפ"ה אחר ר"ה מיד כדא' בפ"ק דסנהדרין
(דף יג) והלכך אי לאו קרא דכי חק ה"א דגומרין בליל ל' לקדשו.

ומתניתין דתני ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשכה לאו למימרא דלה"ל ולא אמרו
קא' אלא ה"פ ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשכה ומשחשכה אמרו מקודש ע"י טעות
שפברו שעדין לא החשיף היום היום הוא.

ואע"ג דקי"ל אתם ואפ"ה מוטעין אפ"ה קידשו בטעות בלילה אינו מקודש כדנ"ל מפי חק
ואה"נ בנודע להם טעות' ביום ל' דחוזרין ומקדשין יום ל' ביומו. אלא הבמ"ע בלא נודע
להם טעותם עד שעבר יום ל' דא"א לתמן דאין קידוש למפרע מש"ה ה"ז מעובר וכ"ת

ל"ל למתני ה"ז מעובר ומיירי בכה"ג דלא נודע טעותם עד שעבר יום ל' ליתני ה"ז מתקדש למחר וכגון שנודע טעותם ביום ל' עצמו.

י"ל משום דהא דנחקרו העדיל' תני לה בהדא בבא עם ראוהו ב"ד וכ"י דקמ"ל דלא תימא איפרסמא לה ולא לעברוה פלל כדא' בסמוך והא מיירי בכל ענין בין בראו ביום כ"ט או ביו' ל' סמוך לחשכה דהא אפי' בראו יום ל' שינה נמי למימר הא רבוהא דאיפרסמא.

והא בראו ביום ל' בע"כ מעברינן לי' וא"א לקדש דאין קידוש למפרע תני נמי בנחקרו העדים ה"ז מעובר אע"ג דא"ל לאשמעינן אלא בנחקרו ביום כ"ט דאילו ביום ל' פשיטא דהא אין קידוש למפרע ובהכי ניחא לי דהא מציעתא דראו ב"ד בלבד וסיפא דראו ג' והו' ב"ד דמיירי בראו בלילה פדא בסמוך בע"כ מיירי בראו ליל ל' דאלו בליל ל"א הא אפי' בלא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה תני רישא דה"ז מעובר כ"ש בראו בלילה וכ"ת האי ניאמרו מקודש מקודש דתני היינו שמקדשים יום ל"א הא קי"ל כראב"צ דא' בפ"ב דשלא בזמנו אין מקדשין אותו ואין להעמיד סתם משנה דלא פהלקתא ועוד הא אב"י רצה להוכיח התם מרישא דראו ב"ד דאתיא כר"א.

אע"ג דראיית אב"י אידחי התם ומ"מ אם איתא דסיפא דלא כר"א לא הי' אב"י טועה בזה לאוקמי לרישא פנותי' דא"כ קשיא סיפא ארישא אע"כ בראו בליל ל' מיירי ואי רישא דראו ב"ד וכל ישראל בראו ביום ל' מיירי ה"ל לאקדומי למציאת' וסיפא דמיירי מראיית ליל ל' לרישא דמיירי מראיית יום ל' שאחר הלילה סמוך לחשכה.

א"ו רישא איירי נמי בראו ביום כ"ט סמוך לחשכה דקדים לראיית ליל ל' דאינהו בבי מש"ה אקדמי' לה: ובהכי נ"ל דיש להקשות פיון דמסיק דהא דתני נחקרו העדים רבוהא קמ"ל דאע"ג דהוי תחילת דין ביום אפ"ה ה"ז מעובר ל"ל לשנויי דא"נ נחקרו העדים קא' נימא דנחקרו העדים אהאו ב"ד וכ"י קאי ולרבוהא קתני לה אע"ג דראו ב"ד וכל ישראל ואיפרסמא לה וגם נחקרו העדים דהוי תחילת דין ביום אפ"ה ה"ז מעובר ולמאי דפריה א"ש דא"כ אמאי מעובר דהא בע"כ בראו ביום כ"ט סמוך לחשכה מיירי הא דנחקרו העדים דאלו ביום ל' פשיטא דהרי זה מעובר דהא אין קידוש למפרע ואי חדא קתני ראו ב"ד וכ"י וג' נחקרו העדיל' וכולה מילתא ביו' כ"ט מיירי מ"ש דנקט ה"ז הנה לי למימר הרי זה מתקדש למחר אבל אי תרתי ניהו וא"כ נחקרו העדיל' קא' מש"ה נקט ה"ז מעובר משו' ראו ב"ד וכ"י דמיירי בכל גוונא אפי' ביו' ל' סמוך לחשכה דבע"כ מעברינן לי' דאין קידוש למפרע ולמאי דפירשתי אחי' שפיר הא דדייק בפ"ב מעובר' אין מקודש לא וכמ"ש שם: והא דקא' סד"א תהוי חקירת עדי' פתחילת דין אע"ג דבפ"ד דשבועות (ד' ל) אמ' בשעת גמר דין ד"ה דיינים בישיבה ובע"ד בעמידה דהא עדים פגמר דין דמי וכתוב ועמדו ב' האנשי' אלמא חקירת עדים דמי לגמ"ד והכא מדמי לה לתחילת דין לק"מ דנדאי לגבי דיינים חקירת עדים לתחילת דין דמי דהא אחר חקירתו צריה למשא ומתן של דין ולומר איש פ' זכאי איש פ' חייב בכל הדינים וגבי קה"ח לומר מקודש החדש.

ודקאמ' התם עדים פגמר דין דמי היינו לגבי עצמן של עדים מש"ה מדמי גמ"ד דדיינים ובע"ד לעדים שצריכון לעמוד בשעת הגדתן שהוא גמר דין שלהם הוא הדין נמי לדיינים ובעל דין בשעת גמר דין ממש: ובהכי ניחא לי דאמאי מוקי לה ר"ז שראו בלילה וכן האי

דסנהדרין שראו באחד שהרג את הנפש דלקמן דקאמר ר"ט מקצתן נעשוי עדים ואין עד נעשה דיין דמוקי לי נמי בפ' החובל בראו בליזה לאוקמ' אפי' בראו ביום אלא שראו מעומד דל"ל לא תהי שמיצה גדולה מרא' ויהי' ראיה במקום קבלת עדות דשמיצה דכינן דקבלת עדות פגמר דין דמי הא פגמר דין אמרינן לד"ה דיניני' בישיבה אבל למאי דפי' א"ש דנהי דלגבי עדים חקירות עדים פגמר דין דמי לגבי דיניני' עצמם אינן אלא פתחילת דין: ובהכי נ"ל נמי הא דאמ' בפ"ק דגיטין (דף ה) דאיפא מ"ד דהשליח המביא גט לאשה וצ"ל בפני נכתב ובפ"נ דנותן לה בפני ב' ור"ל הגמ' דה"ט משום דס"ל עד נ"ד פי' אע"ג דצריף ג' לקבל עדות השליח מצטרף עמהם לג' ונעשה עד ודיין ביחד וה"נ אמ' בפ"ב דכתובות [דף כ] ג' שישבו לקיים את השטר ב' מפירין ח"י העדים וא' א"מ עד שלא חתמו מעידין לפניו וחותרם.

ואמ' ש"מ עד נ"ד פי' והמעיד' לפני הג' מצטרפין עמו בשעה שמעידין ונעשים עדים ודיניני' ביחד והשת' אי חקירת עדות לגבי דינינים נמי כגמ"ד דמי והא קי"ל בשעת גמ"ד לכ"ע דינינים בישיבה והשתא א"א להיות עד ודיין ביחד דבישיבה א"א פנין שהו עד ובעמידה נמי א"א פנין שמצטרף לג' דינינים.

ולא מיבעי למאן דס"ל דעמידת העדים מעכב דעבד וא"כ הה"נ לישיבת דינינים מעכב אלא למאן דס"ל דאין מעכב דעבד כמו שפי' המפ' לכתחילה מיהו א"א ואיף עד נ"ד לכתחילה למאי דלא אסיק אנדעת' התם לחלק בין בדאורייתא לרבנן אלא ש"מ (דת"ע) [צ"ל דח"ע] אע"ג דלגבי עדים כגמ"ד דמי וא"א להעיד בישיבה לגבי דיניני' לאו כגמ"ד דמי ובשעת חקירות עדות לא בעי ישיבת דינינים והשתא היכא דעד נ"ד ביחד אפשר בעמידה: \$\$\$ציוור בספר \$\$\$ מה משפט ביום פירש"י דמשפט היינו תחילת דין וק"ל דאמר בפ"ד דסנהדרין (דף לד) רבא רמי פתיב ופשטו את העם בכל עת וכתוב ביום הגחילו הא כצד יום לת"ד לילה לג"ד אלמא משפט ג"ד במשמע ורש"י גופי' פי' התם לילה לג"ד דכתיב ופשטו ועיקר משפט היינו ג"ד.

ול"נ דוודאי בין ת"ד בין ג"ד בכלל משפט הן ובכלל ופשטו בכל עת תרנוייהו במשמע אלא דאתי קרא דביו' הגחילו וגלי אקרא דפשטו בכל עת דלאו אתחילת דין וג"ד קאי האי בכל עת אלא לצדדין קאי ת"ד דושפטו ביום דכל עת וג"ד דושפטו לחוד אפילו בליזה דכל עת ואיפכא ל"ל כדפי' התוספות התם דמסתמא ת"ד עיקר ועוד ביום הגחילו קבלת עדות הוא דהוי כת"ד אבל הקא דכתיב פי חוק דמשמע לג"ד ואקשה למשפט ע"כ לת"ד של משפט אקשה דלג"ד ל"ל היקשא וגם פי חוק גופי' ל"ל דממילא ידעינן דקה"ח תחילה ביום וסופה בליזה מ"ד אד"מ.

מ"מ ק"ל פנין דמשפט ת"ד וג"ד במשמע א"כ הא דאמר רפ"ד דשבועות [דף ל"ד] דבשעת ג"ד ד"ה דינינים בישיבה ובע"ד בעמידה אע"ג דבת"ד לר"י בע"ד בישיבה. דכתיב וישב משה לשפוט את העם ויעמוד העם והשתא מנ"ל לר"י דהאי וישב יעמוד אג"ד קאי דלמא את"ד נמי או את"ד לחוד קאי פנין דאית' בכלל משפט.

ועוד דלר"י תקשה מ"ש לענן לילה מוקי לקרא דפשטו בכל עת דמרבא לילה אסופו לחוד ואלו קרא וישב לשפוט ויעמוד מוקי אסופו לחוד ומחמיר בג"ד לענן ישיבת

הדיינים דעמידת בע"ד יות' מתחילת דין הא פמו דתחילת דין חמור לענן לילה לישדי נמי חומרא זו אתחילת דין דחמיר ולא אג"ד דקיל לענן ליל'.

מיהו בקא י"ל פדאמ' התם משום דעדי כג"ד דמי וכתוב ועמדו ב' האנשים מיהו הא קשה לילה ת"ד לענן ישיבת דיינים ועמידת בע"ד מק"ו מג"ד דקיל לענן לילה אפ"ה חמור לענן זה כ"ש דת"ד דחמור לענן לילה מיהו לרבנן דהתם ניחא דמוקי לקרא דוישב ויעמוד בין אתחילת דין בין אג"ד דהכל בכלל לשפוט וקא דג"ד בלילה משום קרא דכל עת ואלים להו ת"ד מג"ד מה"ט דפי' התו' אבל לר"י קשיא וי"ל לר"י אין תחלת דין בכלל משפט אלא גמר דין לחוד הילכך קרא דושפטו בכל עת דמרבא לילה וכו' קרא דוישב ויעמוד אין במשמע אלא ג"ד לחוד מיהו אי לאו ביום הנחילו ה"א דת"ד נמי פשר בלילה ועוד דק"ו מג"ד דחמיר לענן ישיבת דיינים ועמידת בע"ד ואפ"ה פשר בלילה ק"ו לת"ד ולרבנן הכל בכלל משפט וסוגיין דקא' מה משפט ביום והיינו ת"ד רבנן היא דלר"י אין בכלל משפט אלא ג"ד דכשר בלילה: עוד נ"ל דלרבנן לא אלים ת"ד מג"ד אלא שקולין הן ודלא כפי' התו' ומ"מ קרא דוביום הנחילו בע"כ את"ד קאי דאי אג"ד ל"ל קרא דוהוקע נגד השמש דמינן' נ"ל בפ"ד דסנהדרין (דף לו) דג"ד דד"נ ביום ת"ל מביום הנחילו דאפי' ד"מ ביום כ"ש לד"נ \$\$\$ציוור בספר \$\$\$ ומיהו אי לאו קרא דכל עת הוי נ"ל ד"מ מד"נ לג"ד ביו' משו' משפט א' יהיה לכם כדנ"ל ד"מ מד"נ אדרישא וחקירה מהאי קרא דמשפט א' מש"ה פתב רחמנא בכל עת ללמד דלא נילף בקא ד"מ מד"נ: ואמאי לא תהא שמיצה גדולה מראייה.

פירש"י גבי עדות החודש לא פתיב עדות אלא כזה ראה וקדש ומשמע מפירושו דכל היכא דכתיב עדות פמו ד"נ וד"מ אפילו ראו ביום א"ו דין ע"פ ראיתם: וק"ל הא אמ' בפ"ד דסנהדרין (דף לד) ובפ"ח דב"ב (דף קיד) שלשה שנוכסו לבקר את החול' רצו כותבין רצו עושין את הדין ב' כותבין וא"ע את הדין ואר"ח ל"ש אלא ביום אבל בלילה כותבין וא"ע דין משום דה"ל עדים וא"ע נעשה דין ונ"ל התם מקרא דביום הנחילו את בניו.

וש"מ דאפילו בד"מ דכתיב עדות ע"פ שנים עדים אפ"ה בראו ביום נעשו דיינים ע"פ עצמן. ולא עוד אלא אפילו בד"נ מצינו שנעשו דיינים ע"פ ראיי' עצמן בראו ביום דאמ' בפ' הנשקפין (דף עח) אמר רבא טרפה שטרף בפני ב"ד חייב דכתיב ובערת הרע מקרבך שלא בפני ב"ד פטור דה"ל עדות שא"א יוכל להזקמן ולא שמה עדות.

וה"נ אמר רבא התם גבי טרפה שרבע בפני ב"ד חייב שלא בפני ב"ד פטור מה"ט וקא דבפני ב"ד חייב היינו בראו ביום שדנין על ראיתן דאי בראו בלילה בעינן עדות וכיון דבעי עדות בעינן עדות שא"י להזקמה \$\$\$ציוור בספר \$\$\$ וכן פירשו התו' התם.

מ"מ ש"מ בראו ב"ד ביום דנין ע"פ ראיתן אע"ג דבד"נ עדות פתיב: וש"מ י"ל דמשמע לרש"י למאי דס"ד דמקשה דאפילו בראו בלילה נמי אמ' לא תהא שמיצה גדולה מראייה מדמתרץ רבי זירא פגון שראו בלילה מפלל למאי דס"ד בראו בלילה נמי אמרינן הכי דאע"ג דאין שמיעת עדות מהני בלילה אפ"ה ראית לילה מהני לא משום דראייה דמי לשמיעת עדות הא בשמיצה דלילה לא סגי דאין קבלת עדות פשר בלילה אלא ע"כ ה"ט משום דגבי קה"ח לא בעי עדות מש"ה בשמיצה דלילה נמי סגי וה"ה נמי דראיית לילה

סג' בקה"ח והאי לא תהא שמיעה גדולה מראייה דקא' אראייה ושמיעה דקה"ח גופי' קאי ולא אדעלמא דבעלמא בין ראייה בין שמיעה דלילה לא סגי לדון ע"פ ולפי"ז למאי דשני ר"ז בשראה בלילה ראייה ושמיעה דקה"ח שנה לדעלמא ולא סגי ליה בראייה ושמיעה דלילה והא דדחק לרש"י לפ' דלס"ד דמקשה נמי מיירי בראה בלילה ולא מפרש דס"ד דראה ביום.

משום דקשני' ליה מדפריה אמאי ל"ת שמיעה גדולה מראייה משמע דמסבא פריה הכי יותר ה"ל להקשות מגופי' דמתני' מדתני רישא בראו ב"ד וכל ישראל ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשכה ה"ז מעובר ומיירי בלא נחקרו העדים דהא נחקרו העדים בתר הכי תני לה וטעמא דלא ה"ל מקודש הא הספיקו אע"פ שלא נחקרו העדים ה"ז מקודש וא"צ לעבר ואמאי הא אין כאן עדים.

אלא נודאי ש"מ ממתני' דאמרין ל"ת שמיעה גדולה מראי' מש"ה פ' דהא דמקשה ל"ת שמיעה גדולה מראייה אראה בלילה קאי וס"ד דבקה"ח הואיל ולא כתיב בי'. עדות בראה בלילה נמי סגי.

מש"ה א"א לו לדייק הא מרישא דראו ב"ד וכל ישראל דהתם הא מיירי בראו ביום: והתוספות הקשה על פ' רש"י דבחנמ דחק דאפילו בד"נ אמר הכי בפ"ק החובל אם ראה ביום והא פבר תי' הרמב"ן בספר המלחמות פ"ב דכתובות דמפרק החובל אינו ראייה דאיכא התם שנוי' אחר וביותר ה"ל התוספות להקשות מהא דאמרן אלא דהא נמי לק"מ וכדפ'.

ומפל מקום נדאי רש"י סבירא ליה גם לפי המסקנא כל היכא דבעי עדות עד הרואה אפילו ביום אין נ"ד דהא מפרש לקמן גבי מקצתו נעשין עדים ויעידו בפני חבריהם דלגבי ד"נ עדות בעינן דכתיב ע"פ שנים עדים וכו'.

ומדפ' דגבי ד"נ עדות בעינן בע"כ מוקי להו בראו ביום דאלו בלילה למה לי ה"ט דבד"נ עדות בעינן הא אפי' גבי קה"ח דלא בעינן עדות לפי' רש"י אפ"ה בראו בלילה אין עד הרואה נעשה דיין לדון ע"פ עדו' עצמו וכדמוקי לה ר"ז להא בראו בלילה.

אלא נדאי בראו ביום מיירי ואפ"ה מקצתו נעשין עדים ואין יכולין לדון ע"פ ראייתו משום דכתיב בי' ע"פ עדים בעינן הגדה דווקא: §§ ציור בספר §§ ה"נ נקדשי' ביחיד. פ' התוס' דסוגיא דהכא כמ"ד בפ"ק דסנהדרין (דף ג') ד"ת חד נמי פשר דכתיב בצדק תשפט עמיתך דלמ"ד התם מה"ת צריף ג' מןחזין דה"ה קה"ח ל"ל קרא עד דאיכא אהרן בהדף.

וק"ל דבפ"ד דיבמות (דף מ"ו) אר"י גר צריף ג' מ"ט משפט כתיב בי' ופי' התוספת אפילו למ"ד מה"ת חד נמי פשר הכא מדמינן לגזילות ונחלות דבעי ג' לכ"ע ומסיימי התוספת בפ"ג דקדושין משום דקולא וחומורא לחומרא מקשינן והשתא קרא גבי קה"ח עד דאיכא אהרן בהדף ל"ל פינן דקריא רחמנ' משפט ממילא נידמי' גזילות ונחלות דבעי מה"ת ג' לכ"ע ונ"ל דונדאי ממשפט לחוד למ"ד חד נמי פשר ה"א בין גר בין קה"ח נדמי להודאות והלונאות דחד נמי פשר ואי משום דלחומר' מקשינן ליתא דבכל צד איכא חומרא וקולא.

גבי גר (אי) [ט"ס] איפא חומרא דאי דינו פנכרי לכ"ד יאסור בבת ישראל אי דינו פגר דינו להקמיר פישראל לכ"ד ואסור בנכריות. וכן לגבי קה"ח דאי אמרת חד נמי מקדש ומונין מיום ל' הוי חומרא בתחילת המועד דקדי' תחילתו וקל בסופו דכלה יום א' קודם.

וא"א דחד אינו מקדש ה"ל מענב' מאליו וסוף המועד נמשך להלן יותר מאילו הנה חסר. וקיל בתחילתו ונתמיר בסופו וכיון דאיפא בכל צד קולא וחומרא ה"א דדמיא להודאות והלונאות דבחד נמי סגיא דה"ל בכלל מה שאמרו חכמים תפשת מרובה לא תפשת.

וקא דגבי גר צריף ג' לכ"ע משום דתרי משפט פתיב בי' א' משפט א' לכם ולגר כדפני רש"י ה"תם ואידך ושפטתם צדק וגו' ובין גרו פדתנא ה"תם דמפאן אר"י דגר צריף ג' דלקי כ"ר משפט ב"פ גבי גר דנדמו כחומר שבמשפט הצריכין ג' שהן גזילות ונחלות אבל גבי קה"ח אי לאו קרא ה"א דבחד נמי סגי פקל שבדינין.

ותדעדאי ס"ד דלחומרא מקשינן ובעי ג' בגזיל' ונחלו' נבעי כ"ג כחומר ד"נ א"נ חמשה פסמיכות זקנים ועריפת עגלה דבעי ה' לר"י ברפ"ק דסנהדרין ואמאי סגי לגר בג' משום משפט דכתיב בי' ועוד אי ס"ד לחומרא מקשינן האיף ס"ד להקיש משפט דכתיב גבי קה"ח לדמויי לד"מ דגומרין בלילה אדרבה נדמיין לד"נ דג"ד נמי ביום וקרא פי חוק ל"ל דהא ג"ד נמי בכלל משפט הוא אלא ונדאי כדפני'.

מ"מ ק"ל למ"ד ה"תם דבהודאות והלונאות נמי צריף ג' מה"ת ב"פ משפט דכ"ר גבי גר ל"ל. וי"ל דקמ"ל בגר דאפי' גמ"ד דגר צריף שיהא ביום כד"נ ולא כד"מ שגומרין אפי' בלילה להכי כתי' משפט ב"פ להקיש להא מילתא לד"נ ולא לד"מ.

וכ"ת נקיש גר לחומר שבמשפט דלבעי כ"ג כד"נ א"נ ה' כחומר הני דבעי ה' לר"י ומש"ה כ"ר גבי גר ב"פ משפט ולא לענין חומר ג"ד דדיני נפשות דביום. וי"ל דא"כ ל"ד לגמרי לא לד"מ ולא לד"נ דהא לא מצינו שיהא צריף יותר מג' וג"ד בלילה דאפי' סמיכת זקנים ביום וה"נ עגלה ערופה פדתנן ספ"ב דמגילה (דף כ"א) ואין שם משום גמר והתחלה ולמ"ד מה"ת חד נמי פשר איפשר דתתתי ש"מ.

וכ"ת למ"ד מה"ת ד"מ בג' ל"ל קרא עד דאיפא אהרן בהדף פי' הרשב"א בשם הרמב"ן דס"ד קה"ח דמי להיתר נדרי' דסגי בג' או ביחיד מןמחה. ובהכי נ"ל דל"ל קרא דאין מןמחה פשר לקדש יחידי הא מה"ת אין לחלק בד"מ ביחיד בין מןמחה להדיוט כדמוכח פל הסוגיות דרפ"ק דסנהדרין דלמ"ד עירוב פרשיות פתיב פאן מה"ת בעי ג' ומןמחין דווקא.

ולמ"ד מה"ת חד נמי פשר ל"ש בין מןמחה להדיוט והא דבעי ג' הדיוטות או יחיד מןמחה היינו מדרבנן משום יושבי קרנות כדאמ' ה"תם. אבל לפירוש הרמב"ן ניחא דה"א גילף מהפרת נדרי' ונסגי ביחיד מןמחה אלא דאפתי קשה דהגמ' קא' מ"ד אד"מ אלמא דה"א למילף מד"מ וה"תם אין לחלק ביחיד בין מןמחה להדיוט: למימרא דעד נ"ד לימא מתנייתן דלא כר"ע.

ק"ל דילמא ה"ט דר"ע דאמר פולם עדים הן משום דאזיל לטעמא דאמר בפ"ק דמכות (דף ו') מקיש שלשה לשנים דבנמצא אחד מהן קרוב או פסול עדות פולן בטילה ותנן בפ"ז דסנהדרין (דף נ"ט) גבי מגדף והב' אומר אף אני כמוהו והג' אומר אף אני כמוהו

ואמריןו בגמרא סתמא כר"ע דמקיש שלשה לשנים פ"י מש"ה בדקנינ' לכולהו דאי מתקחשין או מתזמי בטלינו לעדות פולן וא"כ מה"ט אמר ר"ע בד"נ פולן נעשים עדים משום דצריכין פולן להעד דילמא ע"י אחד מהו תתבטל עדות פולן וכינון שהעיד אין עד נעשה דין אבל בשאר דינים בעדות שנים סגי פדתנו גבי עדו' קה"ח ושאר כל הזוגות שואלין אותו ראשי דברים וכו' פדי שלא יצא בפחי נפש טעמא מפני פחי נפש הא לא הכי א"ל לשאול שאר זוגות וש"מ דא"צ לקבל עדות יותר מב' אלא בד"נ בלבד ולא בעידי החדש ושאר עדות מש"ה בשאר עדות וכן בקה"ח עד הרואה נעשה דין בהעידו אחרים לפניו אבל בד"נ לא משום דכולן צריכין להעיד אפי' הן מאה וכינון שהעידו הא אין עד המעיד נ"ד.

אע"ג דהא נדאי מה שבד"נ צריכין כל הרואין להעיד משא"כ בשאר עדיות הא גופ' מהאי טעמא דנהצילו העדה דכתיב גבי ד"נ הוא מ"מ ל"ל לשנויי מטעמא דחזני' דקטל נפש' ל"ח זכותא ת"ל מה"ט דאמרן.

ודחוק לומר דמתני' דפ"ב דלא כר"ע דמקיש ג' לב' אבל לר"ע אה"נ דגם בעדו' החדש צרי' לקבל עדות פולן. ואע"ג דקי"ל כר"ע דמקיש ג' לב' וגם סתם מתני' דפ"ז דסנהדרין פנותי' וא"כ קשה סתמא אסתמא לק"מ דבלא"ה הא איפא סתמא דלא כר"ע שם בפ"ה (דף מ"ב) גבי אחד אומר וב' אומרין כו' דזה דחוק ועוד בסוף פ"ק תנו מעשה ועברו יותר ממ' זוג ועפכין ר"ע בלוד שלח לו ר"ג אם מעפב אתה את הרבים נמצאת מכשיל' לע"ל ואי בעה"ח נמי פולן צריכין להעיד אפי' הן מאה כא בד"נ למה עפכין ר"ע ודחוק להעמיד דההוא עובדא הנה בשבת ואין לחלל שבת מה"ט והאי עד נ"ד יתבאר עוד בשה"מ ובמילואים: ע"ב ל"ק ר"ע אלא בד"נ דרח"א ונשפטו כו'.

הקשו התוס' דבפ"ב דמפוח (דף י"ב) נ"ל מקרא א' דאמ' מנין לסנהדרין שראו בא' שהרג את הנפש שאין הורגין אותו עד שיעמוד בב"ד ת"ל עד עמדו לפני העדה למשפט ותי' דעיקר דרשא מהתם וקרא דהקא אצטריף דל"א לילף מהתם לשאר דינין להצריף ב"ד א' דש"ה דא"ר ונהצלו העדה וק"ל מנ"ל ללמוד שאר דינין מד"נ ואי משום שנאמר משפט א' יהיה לכם ומה"ט ד"מ בעי דרישה וחקיר' מה"ת אע"ג דלגבי ד"נ פתיבו כדאמ' רפ"ק דסנהדרין.

הא ע"כ בד"מ עד הרואה נעשה דין כדנ"ל מביום הנחילו דג' שנכנסו לבקר את החולה רצו עושין דין בנכנסו ביום כדאמ' בפ' אד"מ (דף ל"ד) אלמא ד"מ אפילו ע"י ראית עצמן נעשה דין בראה ביום כ"ש עד הרוא' שנעשה דין ע"י אחרים א"כ לשאר דינין שאינן ד"נ פגון קה"ח וכיוצא בלא ה"ט דנהצילו העדה אין ללמוד מד"נ משום משפט א' הא פינון דד"מ ליתא בהאי קרא למשפט א' להא מילתא מאי חזית לאקושי לד"נ משום ה"ט נקיש לד"מ מה"ט גופי' דמשפט א' תדע דהא ד"מ ג"ד בליקה ובד"נ אפילו גמ"ד ביום וטעמא דכ"ר פי חוק גבי קה"ח למימרא דגמ"ד ביום כד"נ הא לא"ה ה"א דדמי למשפט דד"מ הקל ולא הוי מקשינו לי' לד"נ לחומרא ש"מ כדפלי'.

והרנ"ה בספ' המאור תי' ר"ע לדבריו דר' טרפון קאמ' דל"ל דרשא ע"ע לפני העדה למשפט דס"ל דבד"נ נמי אמ' ל"ת שמיצה גדולה מראי' בראה ביום וקא דאמ' נעשין עדים בראו בליקה דהכי מ"ל לר"ט בפ' החובל.

אודי לי מיהת בראו בלילה פיון דבע"כ מקצתן נעשין עדים וצריכין להעיד לפני השאר דאין עד נעשה דיין בד"נ בכה"ג דר"א ונהצילו העדה שיש לנו לבדוק בעדות העדים כדי להציל הרוצח והני פיון דחזו דקטל תו ל"ח לי נכותא ולא בדרקו לעדים בדיקה יפה הילקף אין עד נ"ד בכה"ג ור"ט לבדיקה יפה ל"ח ולעולם עד נ"ד פלומר הראוי להעיד וכ"ש אם ראו ביום די"ל ל"ת שמיעה גדולה מראייה.

וק"ל מנ"ל להג' הא דר"ע לדבריו דר"ט קאמ' ומקרא דנהצילו העדה הא לא שמעין לר"ע דא' הכי. ועק"ל דהגמ' לא תלה טעמא דנהצילו העדה משום דלא בדרקו לעדי' יפה אלא משום דל"ח לי נכותא ואשעת משא ומתן דדייני' קאי ואלו בדיקת העדי' לאו מוהצילו העדה נ"ל אלא מקרא א' דפ' היו בודקי' (דף מ').

ועק"ל דהא סנהדרין שראו שנהרג משמע שלא ראו אלא הן לבד מדא' ר"ט מקצתן נעשין עדים. ובע"כ במקום אלו שנעשו עדים צריף להושיב אחרים במקומן לתשלומין מנין כ"ג הצריף לד"נ א"כ ליפא למיחש שפא לא יבדקו יפה נהי דאיתן שראו יש לחוש דיקמא לא יבדקו יפה אבל הנוספין לא יצייתו להו ובנודאי לא ידונו עד דבדקו יפה פיון דהן לא ראו שנהרג: ול"נ דקושית התו' לק"מ דהאי פלוגתא דר"ע ור"ט דשמעתין לחוד ונהיא דפ"ב דמפות לחוד ולא שייכי להדדי אלא תרי מילי ניגהו ונהיא דפ"ב דמפות ה"פ ע"ד שפתב הרמב"ם (בפ"א מה' רוצח) רוצח שנהרג בזדון אין ממיתין אותו העדים ולא הרואים אותו עד שיבא לב"ד וידוניהו אותו שנא' לא ימות הרוצח עד עמדו לפני העדה למשפט וה"ה לכל מחוייבי מיתת ב"ד שעברו ועשו אין ממיתין אותן עד שיגמר דינן בב"ד ומההוא דפ"ב דמפות הוציא ד"ז והפנונה אע"פ שנהראין ראו שרוצח או שעבר עבירה שחייב עליו מיתת ב"ד ובנודאי כשיבא לפני ב"ד ידוניהו במיתה אפ"ה אין רשות להורגו עד אחר שיגמר דינו בב"ד כמו שדנין ד"כ בכל תנאיו בפ' נגמר הדין בי' דברים שביין ד"נ לד"מ.

וכ"כ בס' המצות הנהירנו מהרוג חייבי מיתה כשנראה שפבר עשה חטא שנתחייב עליו הריגה קודם הגיעו לב"ד אבל נביאו לב"ד בהכרח ונעיד עליו העדים לפניהם ונהי' אנחנו עדים לב"ד והם ישפטו עליו במה שהוא חייב ואז הרה שפא בזה הענין הוא אמרו לא ימות הרוצח עד עמדו לפני העדה למשפט ולשון מכילתא יכול ינהרו אותו משהרג או משנאף ת"ל ע"א לפני העדה ואפילו היו לפני ב"ד הגדול הם שראוהו הורג והם פולן עדים תבא בעדות אצל ב"ד א' ואחר דיניהו.

ובמכילתא הרי עד שראו בא' שנהרג את הנפש יכול ינהרוהו עד שיעמיד אצל ב"ד ת"ל ע"ע לפני העדה. הרי נ"ל מהאי קרא דעד עמדו ודאפילו עדות שהן סנהדרין שהן עצמן ראויין לדון ד"נ אפ"ה דינן פכל אדם ועד שיהו נידון פדרף שדנין ד"נ אין להם רשות להרגו.

והיינו דא' ר"ע בפ"ב דמפות מנין לסנהדרין כו' עד שיעמיד בב"ד ולאפוקי קודם גמ"ד פדרף ד"נ הוא דקאטי ובהא כ"ע מודה. ול"מ פלל עד שיעמיד בב"ד אי הן עצמן נעשין דיינים או ב"ד א' ובהא פליגי ר"ע ור"ט דל"רט הן עצמן נעשין דיינים ע"פ עדים אחרים ולר"ע דווקא ב"ד א' מטעמא דמפ' הקא פיון דחזו דקטל ל"מ חזו לי' נכותא ורחמנא אמר ונהצילו העדה וכיון דגלי קרא דע"ע לפני העדה דבעינו עדה דווקא שאין נידון

ונגמר הדין ע"פ ואין הרואים רשאים להרגו ואע"ג שראו שנודאי הרג וגזירת הפתוב הוא מהשתא נ"ל ממילא מוהצילו העדה כ"מ דבעי עדה בעינן והצילו והגי לא חזו לי זכותא ואי לא עד עמדו לפני העדה ה"א הרואים שהרג בנודאי א"צ עדים והרשות בינדם להורגו וממילא ל"ל בה משום והצילו העדה פיון דאפילו עדה ל"צ כ"ש הצלה דידהו.

והא דבספרי דידן שם בפ"ב דמכ"ב גרסי מניין לסנהדרין שראו כו' עד שיעמד בב"ד א' התו' הקא לא גרסו א' אלא עד שיעמד בב"ד לחוד והכי גרסי קצת מפרשים ואפ"ת דגרסי בב"ד א' י"ל ג"כ ע"ד שפי דמההיא דע"ע לפני העדה לא שמעינן מיני' אלא לחוד הא דצריף ב"ד ועדה פדרף שדגין ד"נ וכינון דההיא קרא גלי דאין הרואה יכול להמיתו אלא צריף עדה הא ממילא ש"מ דצריף א' ולא ב"ד שראו דכינון דצריף עדה בעינן והצילו העדה והגי פיון דחזו דקטל ל"ח לי זכותא: מיהו כ"ז אדר"ע אכל ר"ט ל"ל ה"ט דל"ח לי זכותא מיהו האי דרשא דר"ע דפ"ב דמפות דעד שיעמיד לפני ב"ד דהיגו שצריף לדונו כד"נ ואין ביז הרואה ואפילו הו' ב"ד להרג קודם גמ"ד אית לי ומדקאמר ע"כ ל"ק ר"ע אלא בד"נ ומשום והצילו העדה ש"מ דל"ל לר"ע הא דאמ' רבא בפ' הנשרפין טריפה שהרג או שרבע בפני ב"ד חייב הא בעינן והצילו העדה והא לא מצו ליחזי לי זכותא והא ל"ל דדוקא התם דחזו ביממא וא"צ להעיד בפניהם וכינון דכולן ראוי' להיות דייגי' לית לן בה משום והצילו העדה דאי משום דלא חצי חזו לי זכותא אדרבה זה הוא הצלתו.

פדאמר פ"ק דסנהדרין (דף ז) אמר ר' פהנא סנהדרין שראו פולן לחובה פוטרם אותו מ"ט פיון דגמירי הלנת דין למיעבד זכותא והגי תו' ל"ח לי'. אבל הכא אמירי בראו בלילה דמקצתו נעשי' עדים ומקצתו דייגי' וע"כ צריף להוסיף דחרים שלא ראו במקום המעידים למלאות מנין כ"ג הצריכין לד"נ והא הגי שלא ראו מצוי חזו לי זכותא ואין פאן משום ראו פולן לחובה ונגידון ע"פ הרוב דהא ליתא דאי פסיקא לן מילתא דהגי דחזו בודאי ובבירור ל"מ חזו לי זכותא א"כ היכי משפחת לה הא דטריפה שהרג ורבע בפני ב"ד שיהי' חייב הא פיון דראו והפל לחובה ממילא פוטרין אותו ותדע עוד דהא בפ' החובל אמ' ע"כ ל"ק ר"ט אלא דמקצתו נעשי' דייגי' אבל עד נ"ד לא ומנ"ל הא דילמא עד נעשה דיון לר"ט נמי שפיר דמי והא דאמר מקצתו נעשין עדים ומקצתו נעשין דייגים לא מיבעי קאמר ל"מ אם פולן נעשי' דייגים דשפיר דמי דהשתא איכא משום והצילו העדה דזה הוא הצלתו פיון דל"מ חזו לי זכותא אלא אפי' מקצתו נעשין דייגים ואיכא נמי הגי דלא חזי דמצו חזו לי זכותא והגי דחזו הוי רובא דל"מ חזו לי זכותא אפ"ה ל"ל בה אלא ש"מ דהא לא מילתא היא: חוץ משל פרה.

איני יודע אמאי נקט פרה ולא נקט שור וגם הגי קראי דמייתי בגמ' שור כתי' בי' ושמא משום הא גופ' נקט פרה פיון דקרא דקרי קרו גבי שור כתיב בכור שירו וקרני ראם וה"א דשל פרה שפיר דמי דלא מצינו דקרוי קרו.

ואע"ג דל"מ נמי דקרוי שופר ל"ל בה תדע דהא של יעל כשר פדתנו לקמן אע"ג דל"מ דקרוי שופר דהא יעל מין חי' הוא כדפירש"י ש"מ אע"ג דל"מ דקרוי שופר מסתמא שופר הוא וה"נ ה"א גבי פרה הכי קמ"ל דלא דפרה ושור אע"ג דחלוקי' בשמותן חד

מינא הוא וכיון דשׁל שׁור קרוי קרן שׁל פּרה נמי ל"ש: מאי שׁור פּר משׁופר ורַבּנן כּדרב מתנא, ק"ל מ"ט דר"י הא ונדאי קרא בשׁור שׁל מעשה בראשית מיירי דבסיפא.

דקרא מקרן מפריס כתיב וכדתנן בפ"ק דע"ז (נף י) דעמד אדה"ר והקריב שׁור שׁקרנותיו קודמין לפרסותיו שנא' מקרין ומפריס ואמרין התם שׁור שׁהקריב אדה"ר קרן אחת הי' לו במצחו משום דמקרן כתיב.

וי"ל דס"ל לר"י דאי אשׁור שׁל מ"ב לחוד קאי ל"ל. דכתיב משׁור פּר במקרן ומפריס לחוד סגי דש"מ דקרנױ קודם לפרסותיו מדכתי' ברישא וגם דקרן א' ה"ל מדכתי' מקרן דש"מ בדידין' משמע דליכא אחר כה"ג שׁור פּר ל"ל ש"מ משׁופר ורַבּנן אָמרו לך דאגב אורחא קמ"ל דכל מ"ב בקומתן נבראו כדאמ' בפ"ג דחולין (נף ס) מאי שׁור פּר שׁהוא גדול כפר: ה"ט דרבנן כדר"ח.

ונ"ל דא"ב שׁל יובל לטעמא דמתניתן פסול בשׁל פּרה דהא ביובל שׁופר כתיב ולטעמא דר"ח כשׁר דהא שׁל יובל אינו לזפרון אלא לסימן שילוח עבדום והשמט' קרקעו' ומש"ה נקט במתני' ה"ט שׁהוא קרן לפסול שׁל פּרה אפי' ביובל ולפ"ז בע"כ משו' ר"י במתני' לקמן נקט לה"ט דס"ל בר"ה תוקעין בשׁל זכרי' וביובלת בשׁל יעלי' משו' דבר"ה כמה דכייף אינש טפי מעליא וביובל ליתא לה"ט דאלו לרבנן דלקמן דיובל ור"ה בשׁל פשוטים משום דבר"ה כמה דפשיט מעליא וביובל אע"ג דלא שׁייף ה"ט בעי בשׁל ר"ה מג"ש דשביעי שביעי בטעמא דר"ח לחוד סגי להשוות יובל לר"ה משום ג"ש ולמאי דפי' דאליכא דר"י נקט לטעמא דקרן ש"מ לר"י בדעבד כל השופרות כשקרין אע"פ שאינן זכרים ויעלים חוץ משׁל פּרה דאל"כ ל"ל לטעמא שׁהוא קרן בטעמא דר"ח לחוד סגי ועי"ל דא"ב חצוצרות שתוקעין בהן למוספין ובשעת מלחמה דאינהו נמי לזפרון אתי כשׁופר כדכתיב ונזפרתם דלטעמא דר"ח שׁל פּרה פסול לחצוצרות ולטעמא דמתני' מפני שׁהוא קרן כשׁר דחצוצרות לא מקרי שׁופר ומש"ה צריף לטעמא דמתני' ודר"ח וה"ט מאן דס"ל חצוצרות שׁל קרבן ושׁל מלחמה ש"ד משׁל קרן: מ"מ אין כה"ג נכנס.

ק"ל א"כ למה נשתנה אבנט שׁל כה"ג דביו"הכ שׁל בויץ וכל השנה שׁל פלאים כדאמ' בפ"ק דיומא [נף יב] מיהו ולמ"ד התם דשׁל פהו הדיוט שׁל בויץ יש קצת טעם פנין דאין נכנס בשׁל זֶהב (וה"ט) [פנ"ל מהאי טעמא] דר"ח אָנא בד' בגדים שׁל הדיוט לא רצתה התורה לשנות נמי האבניט שׁלו משׁל הדיוט אלא לגמרי כשׁל הדיוט אב"ל למ"ד התם שׁל הדיוט שׁל פלאים תקשה שינוי אבנט למה: חוטא בל יתגאה קאמר והשתא הדר בי' מההוא שינוי' דחוטא בל יקריב דשׁני אהא דאיכא ארון והא דלא קאמר אלא ה"ט משום דלא נזכר שם אמורא בשׁנויי דארון.

ורש"י שפי' אהא דמסיק שׁופר פנין דלזפרון אתי' אע"ג דלית בי' משום חוטא בל יקריב ול"ב משום חוטא בל יתגאה כו' רהיטא דשׁנויי דגמ' נקט וקאמר דאפי' משו' בל יקריב ליכא אפ"ה פנין דלזפרון אָתא כו' ומה שפי' התוס' וגבי שׁופר מתגאה נמי בקול תקיעתו א"י למה דחקו לפרש פן דהא מסיק שׁופר פנין דלזפרון הוא כלפנים דמי ה"נ א"ל פנין דלזפרון אתי כָּבֵל יתגאה דמי: והא שׁופר פנין דלזפרון אָתא נ"ל דהאי זכרון לאו זפרון דעקידת: צחק קאמר דהא קאמ' בפ"ק [נף יז] למה תוקעין בשׁופר שׁל איל לזכור עקידת צחק מפלל דתקיעת שׁאר שופרות לאו משום ה"ט הוא אלא משום שׁיעלו זכרוניקם

לטובה ובמה בשופר פדאמ' התם וכל שופרות קיימי לזכרון אלא לזכרון דקאמר היינו
פדכתי' ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בתצוצרות וגו' והי' לכם לזכרון והיינו
דאמ' בספ"ג דערובין (נף מ) מה להזכיר של ר"ח בר"ה א"ד זכרון א' עולה לכאן ולכאן
וא"ל פיון דבר"ה איפא ב' זכרונות של ר"ח ושל ר"ה דאיהו בכלל מועדיכ' הוסיף רחמנ'
זכרון משאר ר"ח ומועדות שאינן בתצוצרות ובמקדש על הקרבן ובר"ה של שופר אפי'
בגבולין והיינו זכרון של שופר ולפ"ז א"צ למאי דפי' בפ"ק (נף יו) אדר"י דאמ' התם
אדם נידון בכל יום: אביי אמר ה"ט דרבנן שופר א' א"ר.

ק"ל טעמא דאביי ל"ל בשלמא טעמא דמתני' מוסיף אדאביי דהא דגילדי בשנה ראשון
ללידה ליפא פדפי' רש"י בכל שנה ושנה מוסיף גלד על גלד קמ"ל דאפ"ה פסול מפני
שהו' קרן אבל טעמא דאביי ל"ל הא בכלל שהוא קרן דמתניתן הפל בכלל ושמא קמ"ל
דאי תימצא חי' בעולם דקרנה קיימי גילדי גילדי אע"ג דלא מיקרי קרן פסול משום ה"ט
דשופר אחר: ע"ב של יעל פשוט משמע ונדאי דלאו בשל יעל ובשל זכרי' בדווקא אלא
בפשוט וכפוף תלי' וכדמפ' בגמ' מ"ס בר"ה פמה דכייף כו' ובי"ה פמה דפשיט כו' ומ"ס
בר"ה פמה דפשיט כו' ולא נקט של יעל לזכרים אלא משום דאורחא דמילתא דשל יעל
פשוט ושל זכרי' פפופים וגם ר' לוי בגמ' קאמר מצות של ר"ה וי"ה כפופים ואיהו
דאמר כר"י ולא הזכיר של זכרים ש"מ פדפי'.

והכי משמע מפירש"י שפי' בשל זכרים איגלי' שסתמן פפופין ולפ"ז אי איפא של יעל
כפוף דינו בשל זכרים וכן של זכר פשוט דינו כשל יעל. ותדע דהכי היא דאי יעל וזכרים
דווקא תינח לר' יודא בעינו בשל זכרי' דווקא להזכיר עקידות יצחק פדאמ' בפ"ק [נף
יו] אבל יוה"כ מהטעמא של יעל דווקא וכן לת"ק דבר"ה ויה"כ בשל יעל שהיא חי'
פדפי' רש"י ותוס' למה זכתה יעל יותר משאר בהמה וחי' להיות קרני' דווקא לשופר.

א"ו בפשוט וכפוף דווקא תלי' ולפ"ז של שאר מיני' אי פפופין דינ' פיעל פאיל נאי'
פשוטים דינ' פיעל ולמאי דפי' י"ל דפלוגתא דת"ק ור"י דמתני' בדעבד ואפ"ה לא תלי'
בפלוגת' דת"ק ור"י דלעיל דפליגי בשל פרה דהתם פליגי אינזה מין פשר קרנו לשופר
והכא פליגי הני שופרות של המין דכשר לכ"ע אי בעינו כפוף או פשוט ובהכי ניחא מה
שה"ק התוס' אי ת"ק ור"י בדעבד פליגי א"כ פליגי את"ק ור"י דלעיל ולפי מאי דפי'
א"ש: וב' תצוצרות מן הצדדים תצוצרות שפאמרו פאן ובכ"מ לא נתבאר ממה נעשו
ובפ"ב דע"ז (ד' מז) בעי ר"פ המשתחנה לבהמה קרני' מה' לתצוצרות למ"ד עיקר שירה
בכלי נודאי אסור פי תיבועי לך למ"ד עיקר שירה בפה וכו' והק' התוס' הא תני' בפ'
הקומץ רבה (ד' פח) תצוצרות הי' בה מן העשת של פסוף עשה של שאר מיני מתכות
פסולה וכ"ש של קרן וכו' והכא ממכשירי קרבן איירי דכתיב ותקעתם בתצוצרות על
עולותי' ותיגרץ דהיא דמנחות איירי בתצוצרות שתוקעי' הפהנים והכא בשל לו' שהי'
משוררים על הקרבן וכמה פלי שיר הי' שם פנורות ונבלים ומצלתים תדע דקא' בסמוך
עיקר שיר בפה [צ"ל וכלי שיר] לא מעכב ואיך יוכל להיות זה והא כתיב ותקעתם
בתצוצרות אלא ש"מ פדפי' תקיעה דקרא לפהנים ושם בפר' הקומץ תי' פן בשם ר"ת.

ובשם ר"י תיר'. דהיא דפרק הקומץ בשל משה דווקא קאמ' וקשה לי דסיפא דקרא בני
אחרן יתקעו בתצוצרות משמע דהיא תקיעה דקרבו ושל מלקמה והיו בתצוצרות של

מִשֶׁה שֶׁהִי שֶׁל פֶּסֶף וְאֵע"ג דְּאִמְרִינֵן הֵתָם תְּצַצְרוֹת פְּשָׁרוֹת לוֹ וְלֹא לְדוֹרוֹת הַיָּיִנוּ דְּנוֹקָא
אוֹתָן שְׁעֵשֶׂה מִשֶׁה דַּנ"ל מַעֲשֵׂה לֵה אֲבָל מ"מ לְדוֹרוֹת בְּעֵינֵי דְּוַגְמָתָן שְׁלוֹ שְׁהוּן שֶׁל פֶּסֶף
לְעַפְב כַּדַּנ"ל הֵתָם.

וְחַדַּע דְּשֶׁל דוֹרוֹת לֹא הִי שֶׁל קָרְנֵן דְּהָא בְּפ"ה דְּסוֹפָה (ד' ג) תַּנְיָא פְּלִי שְׁרַת שְׁעֵשֶׂאָן שֶׁל
עֵץ ר' פֶּסוּל וּר' יוֹסִי בַר"י מְכַשִּׁיר וְרַצָּה לְוַמַּר רַב יוֹסֵף דְּפִלְיָגִי לֵר' יוֹסִי עֵיקָר שְׁיָרָה בְּכָלִי
וְיִלְפִי מֵאֲבוּב דְּמִשֶׁה דַּהִי שֶׁל עֵץ וּר' סָבַר עֵיקָר שְׁיָרָה בְּפָה וְלֹא יִלְפִינִי מֵאֲבוּב דְּמִשֶׁה
וְדַחִי דְּפִלְיָגִי אִי דְּנִין אִפְשִׁי מִשֶׁא"א דְּאֲבוּב א"א לְעֵשׂוֹת אֲלֵא שֶׁל עֵץ וְאִיבְעִית אִימָא
דַּכ"ע אִין דְּנִין אִפְשִׁיר מִשֶׁא"א וְע"ש בְּפָה אֲלֵא דְּרַבִּי דְּרַשׁ פְּלִי וּפְרָטִי מְמַנְוֶרָה דְּשֶׁל
מַתְּכָת וּר"י דְּרַשׁ רִיבּוּי וּמַעוּטִי וּמְרַבִּי פֶּל מִזְלִי וְאִינוּ מְמַעֲט אֲלֵא שֶׁל חֶרֶס וּמְשַׁמַּע דְּאִי
דְּנִין מִשֶׁא"א וְעֵיקָר שְׁיָרָה בְּכָלִי אִפִּי לֵר' דְּכָלִי שְׁרַת שְׁאִינוּ שֶׁל מַתְּכָא כִּשְׂר'.

וְהָא תְּצַצְרוֹת שֶׁל קָרְבָן שֶׁל מוֹעֲדוֹת וּר"ח הָא וְנוֹדָא פְּלִי שְׁרַת הֵן וְאִפְשִׁי לְהֵן בְּשֶׁל פֶּסֶף
שְׁהָרִי שֶׁל מִשֶׁה שֶׁל פֶּסֶף הִי וְנִיל' מֵהֶם פְּלִי שְׁרַת שְׁאִינוּ שֶׁל מַתְּכָת פְּשִׁירִין דְּהָא שֶׁל דוֹרוֹ'
הִי שֶׁל קָרְנֵן.

וּבַפ' הַקּוֹמֵץ שֶׁם תַּנְיָא שֶׁל עֵץ וְשֶׁל עֵצִים וְשֶׁל זְכוּכִית ד"ה פֶּסוּל אִמָּאִי שֶׁל עֵצִים פֶּסוּל
נִילִי מִתְּצַצְרוֹת דְּשֶׁל קָרְנֵן הִי דְּהוּא עֵצִים א"ו שֶׁל פֶּסֶף הִי. וּלְפִי"ז לְמ"ד עֵיקָר שְׁיָרָה
בְּכָלִי שֶׁל לוֹי' דְּתַנּוּן בַּפ"ב דְּעַרְכִּין (ד' יב) א"א לְהֵם בְּשֶׁל מַתְּכָת וְא"ד אִפְשִׁיר מִשֶׁא"א
א"נ הָא אִינוּ אֲלֵא לְבַסוּמִי קְלָא כַּדָּא לְמ"ד ע"ש בְּפָה.

וְהָא דַּר"ל דְּיִלְפִינֵן מֵאֲבוּב דְּמִשֶׁה דְּכָלִי שְׁרַת שֶׁל עֵץ פְּשִׁיר הַיָּיִנוּ מִשׁוּם דְּתַנּוּן הֵתָם וְלֹא
הִי מַחְלֵק פִּי מְסִיִּים אֲלֵא בְּאֲבוּב יְחִידִי אַע"ג דַּפְר"שִׁי אֶחָד מֵהַחֲלִילִין הִי מֵאֲרִיף לְאַחַר
שְׁתִּיקַת הָאֲחֵרִים. י"ל דַּה"ה לְאַחַר שְׁתִּיקַת פֶּל פְּלִי שְׁרַת וְלֹא אַחֲלִילִין לְחוּד קָאִי וְכוּן פְּתַב
הֶרְמֵב"ם (בַּפ"ג מ"ה כה"מ) דְּתְּצַצְרוֹת שְׁתוֹקְעִין בַּר"ח וּבְמוֹעֲדוֹת בְּשַׁע' הַקָּרְבָן הִי
נַעֲשִׂית מִן הָעֵשֶׂת שֶׁל פֶּסֶף וּלְפִי"ז שֶׁל שְׁעֵת מְלַחֲמָה נְמִי הִי שֶׁל פֶּסֶף פְּשֶׁל מִשֶׁה בְּשֶׁל קָרְבָן
דְּכוּלְהוּ בְּחַדָּא מְחַתִּינְהוּ קָרָא ה"ה שְׁתַּקִּיעוּ הִלְלוּ הִי בְּפִהֲנִים מַה"ט.

מִיָּהוּ שֶׁל תַּעֲנִית דְּקַתְנֵי ב' תְּצוּצְרוֹת בְּאִמְצַע אִפְתִּי א"י מְמָה הָווּ. וּלְפִי מ"ש הֶרְמֵב"ם
(רַפ"א מַה"ת) מ"ע מַה"ת לְצַעֲוֹק וּלְהָרִיעַ בְּתְּצוּצְרוֹת עַל פֶּל צָרָה שֶׁלֹּא תְּבֹא עַל הַצְּבוּר
שְׁנֵאֲמַר עַל הַצֵּר הַצְּנוֹר אֲתַכֶּם וְהִרְעוּתֶם בְּתְּצוּצְרוֹת פְּלוּמַר כ"ז שְׁמִיָּצַר לְכֶם כְּגוֹן בְּצוּרוֹת
וְדָבָר וְאֲרַבָּה וְכִיּוּצָא בְּהֵן זַעֲקוּ עֲלֵיכֶם וְהִרְיעוּ וְכִיּוּן דַּלְפ"ד מֵהָאִי קָרָא דְּגַבִּי קָרְבָן נ"ל
הָא צ"ל שֶׁל פֶּסֶף כְּמוֹהוּ.

מִיָּהוּ בַל"ה י"ל דְּהִי שֶׁל פֶּסֶף דְּהָא תְּקִיעוֹת תַּעֲנִית הָיוּ בְּפִהֲנִים כְּמוֹ שֶׁל קָרְבָן פְּדַתְנֵן
בַּפ"ג דְּתַעֲנִית (דַּף י"ו) תְּקִיעוּ בְּנֵי אֲהֵרֹן הַפִּהֲנִים תְּקִיעוּ וּנ"ל רֵאִינִי לְזָה מֵהָא דְּתַנּוּן גַּבִּי
תַּעֲנִית בְּשֶׁל זְכָרִי פְּפוּפִים וּפִיָּהֶם מְצוּפָה בְּכֶסֶף וּב"ח בְּאִמְצַע וּמְשַׁמַּע דְּשֶׁל תְּצוּצְרוֹת לֹא
הָיוּ מְצוּפִין כֶּסֶף אֲלֵא שֶׁל שׁוּפְרוֹ בְּלַבָּד וְאִמָּאִי בְּשֶׁלֵּמָא גַּבִּי שׁוּפְרָא שֶׁל ר"ה דְּקַתְנֵי דְּשׁוּפְרָא
פִּיּו מְצוּפָה זָהָב גַּבִּי תְּצוּצְרוֹת דְּמֵן הַצְּדָדִים לֹא קַתְנֵי דְּמְצוּפִין נִיחָא דְּהֵתָם שׁוּפְרָא עֵיקָר
דְּמְצוּנָת הַיּוֹם בְּשׁוּפְרָא אֲבָל גַּבִּי תַּעֲנִית דְּמְצוּנָת הַיּוֹם בְּתְּצוּצְרוֹת וְשׁוּפְרָא טָפַל אִמָּאִי פִי
שׁוּפְרוֹת הַטָּפַל מְצוּפִין וְשֶׁל תְּצוּצְרוֹת עֵיקָר לֹא.

אלא נודאי דכל עצמו של חצוצרות היו של פספס ואין ציפוי פספס ע"ג פספס ניכר ובגמ' תראה עוד הכרח לזה: וב"ח באמצע ולא באחת פמו בזמן שמצנת היום בשופר דסגי בשופר א' באמצע משום דסתם תקיעה בחצוצרות הוא בב' פדאשפחן במקרא העדה ובמסע מחנות לבד מקר' נשיאי' היו באחת לחוד פדכתיב בפ' בהעלותה: שנה יובל לר"ה לתקיעה ולברכות.

א"י מה ענין מלכיות וזכרונות ליוה"כ של יובל דבר"ה ה"ט פדאמ' בפ"ב ופ"ד אמרו מלכיו פדי שתמלכוני עליכם זכרונות פדי שיעלה זכרונותם לפני לטובה ובמה בשופר אבל ביובל התקיעה אינו לא לזכרון ולא לתפילה אלא לסימן לשלוח עבדים והשמטת קרקעות כדפירש"י ובפ"ג דתענית (דף ט"ו) ס"ל לת"ק דאמר זכרונות ושופרות בתענית ובגמ' (דף י"ז) אמר' דבשעת מלחמה אומר' אותו לכ"ע י"ל דה"ט משום דכתיב ונזפרתם גבי מלחמה ומהאי קרא יליף ר"י ב"י בפ"ד לזכרונות וה"ה לצרה שעלי מתעני' פדי שיעלה זכרונם לטובה וגם שופרות שייך בהאי שעתא ואפ"ה נ"א בהו מלכיות דל"ש ה"ט שתמלכוני עליכם א"כ ביוה"כ דל"ש זכרונות כ"ש מלכיות מ"ט אמרינו להו.

ונ"ל פיון דגמרינו יובל ור"ה מהדדי בג"ש דשביעי שביעי לקמן בפ"ד מה דשייך בר"ה ויש לו טעם אע"ג דל"ש ביובל שוו להדדי אפי' בדבר שאינו אלא מד"ס אפ"ה השוו אותן חכמים להדדי וה"נ פיון דאיכא טעמא לאמרן בר"ה תיקנו נמי ביובל אע"ג דל"ש ה"ט בי' ובהכי לק"מ מה שהק' התוס' מהא דאר"ל מצות ר"ה ויוה"כ בכפופין פיון דבר"ה ה"ט משו' פמה דכייף אינש ה"ט ל"ש ביובל ורצו לומר מהא דכפוף מעכב בדעבד מה"ט ואין ראוי' דברכות יוכיחו דשנה יובל לר"ה אע"ג דל"ש ביובל אפ"ה השוו אותן חכמים: רי"א בר"ה תוקעין בשל זכרים וביןפלת בשל יעלים ומדלא מייירי ר"י פלל משל תענית ושייר' משמע לכאורה דמודה לת"ק דבכפופין.

מיהו ק"ל א"כ אמאי נקט וביובלות בש"י הא לת"ק נמי הכי הוי וי"ל שאני יובלות אע"ג דמודה לת"ק דב"ש מ"מ בהא גופ' יש קצת חילוק ביניהם דלמאי דס"ל לר"י דר"ה בש"ז א"כ למאי דס"ל לת"ק דיובל שנה לר"ה מגז"ש מן הראוי דיובל נמי בש"ז והא דס"ל לת"ק דבש"י משום דבר"ה נמי הכי הוא מש"ה נקט תרתי ופליג לגמרי על ת"ק דאמ' בש"י וביובל נהי דמודה לת"ק דבש"י מ"מ מדברי ר"י דס"ל בר"ה בש"ז לדעת ת"ק דא"ל שנה יובל לר"ה ה"ל לתקוע ביובל לה"ט בש"ז אבל בתענית שוין ת"ק ור"י לגמרי מש"ה לא נקט לי' אבל ק"ל לפ"ז ר"ל דאמ' בגמ' ושל כל השנה דהיינו בתענית כדפי' רש"י בפשוטין דאמר פמאן.

ונ"ל ר"י דשייר לשל תענית משום דס"ל דאין קבע לשל תענית אלא רצה תוקע בשל זכרים כר"ה רצה בש"י ביובל וה"ט משו' דלת"ק דמשו' יובל לר"ה דבש"י פשוט מש"ה בתענית בש"ז כפוף משו' דבעינו הפירא לשופר בין היכא שהוא עיקר להיכא שהוא טפל וכיון דר"ה יובל שופר עיקר שמצנת היום בשופר ובעי פשוט לת"ק מש"ה בתעני' דחצוצרות עיקר שהוא מצנת היום ושופר טפל מש"ה עבדינו לשופר הטפל כפוף להפירא אבל ר"י דס"ל דבשופר של עיקר איכא כפוף ופשוט דהא בין ר"ה בין יובל

שוֹפֵר עֵיקָר, ומ"מ זֶה בְּפִשׁוּט זֶה בְּכַפּוּף מֵהַשְׁתָּא א"א לַעֲשׂוֹת הַיִּכָּר בֵּין עֵיקָר לְטָפֵל הַלְפָּה רָצוּ עוֹשֶׂה שֶׁל תַּעֲנִית בְּפִשׁוּט רָצָה בְּכַפּוּף.

ור"ל פִּינּוֹן דס"ל שֶׁל ר"ה וְשֶׁל יוֹבֵל מִצְוֹנוֹת בְּכַפּוּף מֵהַשְׁתָּא צָרִיף לַעֲשׂוֹת שֶׁל תַּעֲנִית פִּשׁוּט מִשׁוּם הַפִּירָא דְבָהָא פְּלוּ עֲלָמָא מוֹדוּ דְבָעוּ הַפִּירָא אֶלְא דִּלְר"י ל"א בְּהַפִּירָא וְכַדְפִּי אֶלְא הַפִּירָא דְטָפֵל לַת"ק בְּכַפּוּף פִּינּוֹן דְשֶׁל עֵיקָר לְדִידִי בְּפִשׁוּט אֶבֶל לר"ל דְּכָל שֶׁל עֵיקָר בְּכַפּוּף שֶׁל טָפֵל מִשׁוּׁ הַפִּירָא ע"כ בְּפִשׁוּט וּלְמֵאֵי דְפִי ר"ל שֶׁל תַּעֲנִית אֲשֶׁל מְקַדָּשׁ לְחוּד קָאֵי כַּמ"ש בְּגִמְרָא: וְשֶׁל כָּל הַשְּׁנָה פִי רָש"י שֶׁל תַּעֲנִית.

נ"ל דל"ד נֶקֶט שֶׁל תַּעֲנִית אֶלְא מִשׁוּם דְּבַמְתַּנִּיתוֹן תַּנּוּן שֶׁל תַּעֲנִית נֶקֶט לָהּ אֶבֶל ה"ה שֶׁבְּכָלֵל שֶׁל כָּל הַשְּׁנָה דְאָמַר ר"ל ה"נ שֶׁשׁ תְּקִיעוֹת שֶׁל ע"ש לְהַבְטִיל וּלְהַבְדִּיל בַּסַּפ"ב דְשַׁבַּת וְתְקִיעוֹת דְּמְקַדָּשׁ דַּסַּפ"ה דְּסוֹפֵי (דָּף נ) וְכֵן תְּקִיעוֹת שֶׁל קוֹה"ח פְּדָאָמ' בַּפ"ד דְּב"ק (דָּף ל"ו) שְׁיִפּוּרָא גָּרִים וְשֶׁל הוֹצָאת הַמַּת דַּפ"ב דְּכַתּוּבוֹת שִׁית אֶלְפִי שְׁיִפּוּרָא וְרֵאָיְנִי לְדַבְּרֵי שְׁהָרֵי שָׁם בַּפ"ב דְשַׁבַּת קָאֵמַר גַּבֵּי שׁוֹפֵר שֶׁל ע"ש שְׁאִין מְטַלְטְלִין לֹא אֵת הַשׁוֹפֵר וְלֹא אֵת הַחֲצוֹצְרוֹת וּפְרִיף וְהָא תַּנִּי מְטַלְטְלִין וְחֲצוֹצְרוֹ א"מ וּמְשַׁנֵּי ר"י פָּאן בְּיַחֲזִיד שׁוֹפֵר מְטַלְטְלִין מְפָנִי שֶׁהוּא כְּפוּף וְרֵאָוִי לְגַמְוַע מִים לְתִינוּק פָּאן בְּצַבּוּר כו' ש"מ שׁוֹפֵר שֶׁל ע"ש כְּפוּף וְה"ה כָּל אֵלוֹ מְסַתְמָא דְמֵי לְשׁוֹפֵר שֶׁל ע"ש וְה"ט דְשַׁנֵּי בֵּין שֶׁל תַּעֲנִית לְשֶׁל כָּל הַנִּי מִשׁוּם דְּהָאֵי שֶׁל תַּעֲנִית דַּר"נ מְשַׁל מְקַדָּשׁ מִיָּרֵי דְחֲצוֹצְרוֹת עֵיקָר שְׁמַצַּנֵּת הַיּוֹם בְּהוֹן וְשׁוֹפֵר טָפֵל עֶבְדוֹ הַפִּירָא בֵּינוֹ לְשׁוֹפֵר שֶׁל עֵיקָר אֶבֶל כָּל הַנִּי דְאָמְרוֹן אִין עִמָּם חֲצוֹצְרוֹת אֶלְא שׁוֹפֵר וְהוּא עֵיקָר דְמֵי לְשֶׁל ר"ה וְיוֹבֵל לְכָל חַד כַּדְס"ל.

ולפי"ז לְמֵאֵן דְּמַפְרָשׁ דְּבַגְבוּלִין תּוֹקְעִין בְּתַעֲנִי בְּשׁוֹפֵר כַּמ"ש בַּחֲי' פ"ג דַּמַּס' תַּעֲנִי פִּינּוֹן שֶׁהוּא לְחוּד בְּעֵי כְּפוּף וְהָא דַּר' לוי אַמְתַּנִּיתוֹן קָאֵי דְמִיָּרֵי מְקַדָּשׁ. וּלְפ"ז לְמֵאֵי דְקו"ל כַּר"ל רַל הַשׁוֹפֵר וְכַפּוּפִין לְבַד שֶׁל תַּעֲנִי בְּמַקְדָּ' דְּבְּפִשׁוּטִי וּמִיָּהוּ לר"י לְמֵאֵי דְמַחֲלַק בֵּין שֶׁל ר"ה לְבֵין שֶׁל יוֹבֵל פִּינּוֹן דְּבְּשׁוֹפֵר שֶׁל עֵיקָר מְצוּהָ כְּפוּף וּבְּפִשׁוּט שֶׁל הַנִּי נְמִי רָצָה תּוֹקְעַת בְּפִשׁוּט רָצָה בְּכַפּוּף וְכ"ת א"כ ה"ל לְשַׁנּוּי בַּפ"ב דְשַׁבַּת דְּהָא דְתַנִּי מְטַלְטְלִין לֹא מְטַלְטְלִין לֹא אֵת הַשׁוֹפֵר מִיָּרֵי בְּפִשׁוּׁ וְהָא דְתַנִּי שׁוֹפֵר מְטַלְטְלִין בְּכַפּוּף וְכַר"י דְּלִידִינִי שְׁנִיָּהֶם רָאוּי לְתַקִּיעוֹ עֶרֶב שַׁבַּת.

לְק"מ דְּאֵי הָאֵי דַּא"מ בְּשׁוֹפֵר פִּשׁוּט מִיָּרֵי הַיָּינוּ חֲצוֹצְרוֹ פִּינּוֹן דְּפִשׁוּטִין הֵן אִין רָאוּי לְגַמְוַע בְּהוֹן מִים וְתַרְתִּי ל"ל וְכ"ת הַשְׁתָּא נְמִי פִּינּוֹן דְתַנִּי שׁוֹפֵר א"מ חֲצוֹצְרוֹ לֹא כַּש"כ הָא אָמְרִינוּן הַתָּם מֵאֵי שׁוֹפֵר חֲצוֹצְרוֹ דְאִישְׁתַּנּוּ שְׁמִיָּהוּ וְאֵי לֹא תַנִּי אֶלְא חֲדָא ה"א דְוּוּקָא פִּשׁוּט א"מ דַּל"ר לְגַמְוַע תַּנִּי תַרְתִּי דְהַשְׁתָּא ע"כ א' בְּכַפּוּף וְאִפ"ה א"מ: מ"ס בַּר"ה כְּמָה דְכְּיִיף פִי רָש"י מִשׁוּם עֵינֵי וְלִבֵּי שָׁם הֵילְכָה בַּר"ה פִּינּוֹן דְּלַתְּפִילָה הוּא וּלְהַזְכִּיר עֲקֵדַת יִצְחָק בָּא בְּעֵינֵן כְּפוּף וּמ"ס כְּמָה דְפִשִּׁיט כו' מִשׁוּם נְשֵׂא לְבַבִּינוּ אֶל כְּפִים הַלְכָה בַּר"ה דְּלַתְּפִילָה הוּא בְּפִשׁוּט.

ובפי"ב דִּיבְמוֹת (דָּף ק"ו) פְּלִיגֵי ר"ח וְר"ש בְּרַבֵּי חַד א' הַמְתַּפְּלֵל צָרִיף שְׁיַתָּן עֵינָיו לְמַט' מִשׁוּם וְהָיוּ עֵינֵי וְלִבֵּי שָׁם וְח"א עֵינָיו לְמַעְלָה מִשׁוּם נְשֵׂא לְבַבִּינוּ וְא"ל ר"י בְּרַבֵּי יוֹסֵי הָכִי אָמַר אַבָּא הַמְתַּפְּלֵל צָרִיף שְׁיַתָּן עֵינָיו לְמַטָּה וְלִבּוֹ לְמַעְלָה כְּדִי לְקַיֵּים ב"מ הַלְלוּ.

וּלְכַאוֹרֵי שְׁמַקְיִים ב' מְקַרְאוֹ הִלְלוּ גְבִי תְּפִילָה גְבִי שׁוֹפָר שֶׁל ר"ה נְמִי רָצָה בְּכַפּוּף רָצָה בְּפִשׁוּי פִּינּוֹן דְּלִתְפִיל' הָא וְהָא בְּעֵי וְגַבֵּי שׁוֹפָר א"א לְתַקְנֵע בְּכַפּוּף וּבְפִשׁוּט לְקִיָּים ב"מ הִלְלוּ דְשׁוֹפ' א' א"ר וְלֹא ב' שׁוֹפְרוֹת הִלְכָה שְׁנֵיהֶם שְׁנוּנִי וּבְאִיזָה מְהֵן שְׁיִרְצָה תּוֹקַע אֲלֵא דְלַפ"ז קָשָׁה דַּא"כ ג' מְחַלְוֹקַת בְּשׁוֹפָר שֶׁל ר"ה פִּינּוֹן דְּלַר"י בֵּין בְּפִשׁוּט בֵּין בְּכַפּוּף שְׁפִי דְמִי דְלֵא כַת"ק וּדְלֵא כַר"י.

וְעוֹד לֹא אֶשְׁתַּמֵּיט שׁוּם תַּנָּא לְמִיתְנֵי שׁוֹפָר שֶׁל ר"ה בֵּין כְּפּוּף בֵּין פִּשׁוּט וְנִימָא ר"י הִיא וְכַה"ג פְּרִיָּה רְבָא בַפ"ח דִּיבְמוֹת (ד' ע"ב) דְּלִיתְנֵי הָעֶרֶל וְהַטְמָא וְלִימָא ר"ע הִיא וְצ"ל לַר"י עֵיקַר הַדְּבָר בְּתְּפִילָה שְׁיִהֵי עֵינָיו לְמַטָּה פְּדַכְתִּיב וְהִי עֵינֵי וְלִבִּי שָׁם אֲלֵא בִּינוֹן דְּאֶפְשָׁר שָׁם לְקִיָּים נְמִי קָרָא דְּוִנְשָׂא בְּמָה שְׁיִהֵי לְבוּ לְמַעְלָה ש"ד אֲבָל גְבִי שׁוֹפָר שֶׁא"א לְקִיָּים שְׁנֵיהֶם פְּמָה דְּכִינְיָה טְפִי עֲדִיף אֲבָל א"ל אִיפְכָא דְּהִכִּי נִיחָא טְפִי דְּהַשְׁתָּא קָם ר"י אֲלִיבָא דְּהִלְכְתָּ וְכַדְר"ל דְּקו"ל ר"י נִימּוֹקוּ עֵמוֹ: וְתָרִי קָלָא מ"מ וְהָא תְּנִי כּו"ל ק"ל מֵאִי פְּרִיָּה דִּילְמָא הָא דְּקָאֵמֵר וְאִין הָאֲנּוֹן יָכוֹל לְשַׁמְנֵע הֵינּוּ שְׁתִּיהֶם בְּיַחַד א"א לְשַׁמְנֵע דְּוִמְנִי דְּזָכוֹר וְשְׁמֹר שְׁהִיו צְרִיכִין לְשַׁמְנֵע לְשְׁתִּיהֶם וּמ"מ אִי מְכַוֵּן לְשַׁמְנֵע אֵת א' מְשַׁתִּיהֶן יָכוֹל לְשַׁמְנֵע וְה"נ הָא א"צ לְשַׁמְנֵע אֲלֵא אֵת קוֹל הַשׁוֹפָר לְחֹד שְׁמַצְנַת הַיּוֹם בּוּ וְכ"ת פִּינּוֹן דְּנ"ל מְקַרָּא לְקַמֵּן דְּבַמְקַדָּשׁ צְרִיָּה נְמִי חֲצוּצְרוֹת הָא צְרִיָּה לְשַׁמְנֵע קוֹל חֲצוּצְרוֹת נְמִי.

לִיתָא דַּא"כ מֵאִי מְשַׁנֵּי לְכֵן מְאָרִיָּה בְּשׁוֹפָר אַכְתִּי מֵאִי אֶהְיֵי הָא מ"מ קוֹל חֲצוּצְרוֹת לֹא שְׁמַע שְׁהָרִי בְּהֵן תְּקַעוּ בְּיַחַד עִם הַשׁוֹפָר וִי"ל דְּלִמָּאִי דְּמְשַׁנֵּי לְכֵן מְאָרִיָּה בְּחֲצוּצְרוֹ ה"ק דְּבַתְּחִילוֹ הַתְּקִיעַ בְּעוֹד שְׁתּוֹקַע בְּשְׁתִּיהֶן יַחַד נוֹתֵן לֵב לְשַׁמְנֵע אֵת קוֹל הַחֲצוּצְרוֹ לְחֹד וְאַח"כ פְּשַׁמְאָרִיָּה בְּשׁוֹפָר יי"ח שְׁמִיעוֹת קוֹל שׁוֹפָר וּמִשׁוּם דְּעֵיקַר מְצַנַת הַיּוֹם בְּשׁוֹפָר מְאָרִיָּה בּוּ דַּאִם הִי מְאָרִיָּה בְּחֲצוּצְרוֹ וּכְשִׁתּוֹקַע בְּהֵן בְּיַחַד נִתֵּן לְבוּ לְקוֹל שׁוֹפָר חֵינְשִׁינּוּ שְׁמָא יִתֵּן לְבוּ לְשַׁמְנֵע קוֹל חֲצוּצְרוֹת וְלֹא שֶׁל שׁוֹפָר מִשָּׂא"כ בְּחֲצוּצְרוֹת דְּאִינּוּן מְצַנָּה כ"כ ל"ח לָה: זְכוֹר וְשְׁמֹר בַּד"א נְאָמְרוּ בַפ"ג דְּשַׁבּוּעוֹ מְפָרְשׁ הַגַּמ' לְמֵאִי הִלְכְתָּא לְכַדָּא ר"א נְשִׁים חֵיבּוֹת בְּקִידוּשׁ הַיּוֹם ד"ת דַּא"ק זְכוֹר וְשְׁמֹר כָּל שְׁיִשְׁנּוּ בְּשַׁמִּירָה יִשְׁנּוּ בְּזִכְרָה וְהֵנִי נְשִׁי הוֹאִיל וְאִיתְנָהוּ בְּשַׁמִּירָה אִיתְנָהוּ גְמִי בְּזִכְרָא.

וְק"ל אַבְיֵי דַאֵמ' בַּפ"ג דְּבִרְכוֹ (דף כ) דְּנְשִׁי אִין חֵיבּוֹת בְּקִידוֹ הַיּוֹם מַה"ת אֲלֵא מְדַרְבְּנּוּ לְמַנ"מ נְאָמְרָה זְכוֹר וְשְׁמֹר בַּד"א וְשָׁם אֶפְרָשׁ: מ"ש הֵתֵם דְּזִנְהָב. ק"ל הָא וְדַאִי שְׁאֵנִי וְשְׁאֵנִי דְּבַר"ה דְּשׁוֹפָר עֵיקַר שְׁהוּא מְצַנַת הַיּוֹם מִש"ה פִּיו מְצַנְפָּה זְהָב דְּחִשְׁבִּיב אֲבָל בְּתַעֲנִית דְּשׁוֹפָר טְפִל דְּהָא מְצַנַת הַיּוֹם אִינוּ בּוּ בְּצִיפּוּי פִּיו כְּסָף נְמִי סָגִי.

וַיֵּשׁ לֹאֵר דְּלֵאוּ שׁוֹפָר אֲשׁוֹפָר קָשָׁה לִי דְּנַדְאִי שְׁאֵנִי הָא מְהָא וְכַדְאֵמֵר אֲלֵא עֵיקַר אֶעֱיקַר ק"ל מ"ש בְּשׁוֹפָר עֵיקַר בְּעֵי צִיפּוּי בְּזִנְהָב ה"נ בְּחֲצוּצְרוֹת עֵיקַר לִיבְעֵי צִיפּוּי פִּי חֲצוּצְרוֹת בְּשֶׁל זְהָב דְּבִשְׁלֵמָא אִי צִיפּוּי פִּה דְּשׁוֹפָר כְּשִׁהוּא עֵיקַר הָנִי סָגִי כְּבוֹד הַמְצַנָּה בְּשֶׁל כְּסָף אַע"ג דְּבְּחֲצוּצְרוֹת עֵיקַר חֵין פִּיהֶן מְצַנְפָּה כְּלָל נִיחָא פִּינּוֹן שְׁהֵן שֶׁל כְּסָף אִין צִפּוּי כְּסָף עַל גְבִי כְּסָף נִיכָר וְכִינּוּן שֶׁא"א לְצַפּוֹת אֵת הָעֵיקַר מִשׁוּם כְּבוֹד הַמְצַנָּה מְצַפִּין מִיַּת לְשׁוֹפָר הַטְּפִל דְּאֶפְשָׁר דְּהָא מִינְכָר בּוּ הַצִּיפּוּי דְּלַפְטוֹר בְּלֵא כְּלוּם א"א מְפַנֵּי כְּבוֹד הַמְצַנָּה אֲבָל פִּינּוֹן דְּנֹי דְּכְבוֹד הַמְצַנָּה צְרִיָּה זְהָב מ"ש הֵכָא דְּכְסָף פִּירוּשׁ לְמָה עָשׂוּ הַנּוּי מְשֶׁל כְּסָף וּמְפַנֵּי זֶה פִּינּוֹן דַּא"א לְעֵשׂוֹ עַל הָעֵיקַר דְּלֵא מִינְכָר בַּע"כ צְרִיָּה לְעֵשׂוֹתוֹ עַל הַטְּפִל וְאֵמֵא הָא פִּינּוֹן דְּגָדוֹל כְּבוֹד הַמְצַנָּה כ"כ עַד שְׁצַרְיָה לְיַפּוֹתוֹ בְּשֶׁל זְהָב ה"נ בְּשֶׁל תַּעֲנִית נֹי בְּשֶׁל

זָהָב וְכִינּוֹן שֶׁכֵּן הָא אֶפְשָׁר לְצַפּוֹ' אֶת הַעֵינָן דְּצִיפּוּי שֶׁל זָהָב ע"ג הַפְּסָף מִינְכָר שֶׁפִּיר דְּהָא אָדוּם וְהָא לְבָן וּמִכָּאן דְּחִצּוּצָרוֹת עֲצָמָן הֵיּוּ שֶׁל פְּסָף דָּאִי שֶׁל קָרְנָן כְּשׁוֹפָר בַּע"כ שׁוֹפָר דְּתַעֲנִית אֶסּוּפָר דַּר"ה פְּרִיָּה הָא לַק"מ כַּמ"ש.

א"ו פְּדַפְנִי: הַתּוֹרָה חֲסָה וְכו' ק"ל דַּאֲמַ' בַּפ"י דְּמִנְחוֹת (דָּף פ"ט) גְּבִי גְרוֹת שֶׁל מְנוּרָה דְּשִׁיעָרוּ חֲצִי לֹג מְאֹרְתָא עַד צַפְרָא א"ד מִמַּטָּה לְמַעְלָה שִׁיעָרוּ דְּהַתּוֹרָה חֲסָה א"ד מְלַמְעָלָה לְמַטָּה מְשׁוּם דָּאִין עֲנִיּוֹת בְּמִקְוֹ' עֲשִׂירוֹת וְהָא תְּקִיעַת שׁוֹפְרוֹת עִם חִצּוּצָרוֹת בְּתַעֲנִית הִי בְּמִקְדָּשׁ וְלֹא אֲמַרִי אִין עֲנִיּוֹת מְשׁוּם חֲסָה.

וי"ל דַּע"ג דְּהִי בְּמִקְדָּשׁ לֹא שְׁיִיכִי כ"כ לְמִקְדָּשׁ דְּוֹנָקָא דְּהָא עֵינָן הַתְּקִיעוֹת נוֹהֵג נְמִי בְּגִבּוּלִין אֶלָּא שְׁלִתּוֹסְפָת בְּמִקְדָּשׁ לְתַקּוּעַ בְּשִׁנְיָהֶם יַחַד. וְהָא דְּהַתּוֹרָה חֲסָה פִּירָשׁ"י דְּכַתִּיב וְצָוָה הַכֹּהֵן וּפְיָנוּ אֶת הַבַּיִת שֶׁלֹּא יִטְמָא כְּלִי חָרָס שֶׁבְּתוֹכּוֹ שְׂאִין לָהֶם טְהָרָה בְּמִקְנֵה וְאֲנִי תָמָּה הָא בַּפ"ז דְּמִנְחוֹת (דָּף ע"ו) הַתּוֹרָה חֲסָה הִיכִי רְמִיזָא וְהַשְׁקִיטָה אֶת הַעֲדָה וְאֶת בְּעִירָם וְהָא דְּלֹא נ"ל הַגַּמ' מְנוּצָוָה הַכֹּהֵן מְשׁוּם דְּתַנּוּן בַּפ"י ב' דְּנִגְעִים וְצָוָה הַכֹּהֵן וּפְיָנוּ אֶפְיָלוּ חֲבִילֵי עֲצִים וְאֶפְיָ חֲבִילֵי קָנִים דַּר"י רַש"א עָסוּק הוּא לְפָנָיו פִּי' וְכִי כִּינּוֹן הַפְּתוּב לְפָנָיו אֶת הַבַּיִת שְׂאֵתָה מְזַקִּיקוֹ לְפָנָיו אֶפְי' דְּבָרִים שְׂאִינָן מְקַבְּלִין טוֹמְאָה א"ו ה"ט דְּפָנָיו כְּדַמְסִיק בְּמִתְנִי' אַר"מ וְכִי מַה מְטַמָּא לוֹ וְא"ת כְּלִי עֲצִיּוֹ וְכו' מְטַבֵּילָן וְהוּן טְהוֹרִין וְכו' וְעַל מָה חֲסָה הַתּוֹרָה עַל כ"ח וְכו' וְאִם כֵּן חֲסָה הַתּוֹרָה עַל מְמוֹנוֹ הַבְּזוּי ק"ו עַל הַחֲבִיב הָרִי ר"י דְּמִצְרִיָּה לְפָנָיו אֶפְי' דְּבָר שַׁא"מ טוֹמְאָה ע"כ פְּיָנוּי זֶה אִינוּ מְשׁוּם חֲסָה אֶלָּא גְזַה"כ הוּא וְאִין לְלַמּוֹד מִכָּאן דְּהַתּוֹרָה חֲסָה וְהָא דְּחֲסָה נ"ל מְוַהֲשֶׁקִית וּלְפִי"ז רַש"י (אֲדַר"י) [צ"ל אֲדַר"ש] וְר"מ נְקוּט דְּטַעְמָא דְּפִינּוּי מְשׁוּם חֲסָה הוּא וְדוֹנָקָא דְּבָר הַמְּקַבֵּל טוֹמְאָה וּמְשׁוּם כ"ח שְׂאִין לָהֶם טְהָרָה בְּמִקְנֵה: אַפ"ה כְּבוֹד י"ט עֲדִיף נ"ל דַּל"ד לְהָא דַּאֲמַ' רַפ"ד דִּיּוֹמָא (דָּף ל"ט) גְּבִי קַלְפִי דְּשֶׁל עֵץ הִיָּתָה וְשֶׁל חֹל וְאֲמַי לֹא עָשָׂה שֶׁל פְּסָף אוֹ שֶׁל שֶׁל זָהָב מְשׁוּם דְּהַתּוֹרָה חֲסָה עַל מְמוֹנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֲמַ' כְּבוֹד י"ט עֲדִיף ש"ה דְּקַלְפִי אִינוּ מְעִיָּקָר מְצָוָה כְּמוֹ שׁוֹפָר שֶׁל ר"ה דְּקַלְפִי שֶׁל גּוֹרְלוֹת אִינָן אֶלָּא מְכַשְׁרֵי קָרְבָן וְלֹא שְׁיָיָה כְבוֹ' י"ט אֶלָּא בְּגוּפּוֹ שֶׁל מְצָוָה וְגִרְע אֶפְי' מְשׁוֹפָר שֶׁל תַּעֲנִי דְּמִצְוָה פִּיהֶם מִיָּהַת בְּשֶׁל פְּסָף אַע"ג דְּמִצְוֹת הֵיּוּ בְּחִצּוּצָרוֹ' וְאֵלוּ קַלְפִי אֶפְי' שֶׁל פְּסָף לֹא עָשָׂה: לֹא הִי נוֹהֵגִין וְכו' וּבְהַר הַבַּיִת וְאֲנִי תָמָּה כִּינּוֹן דַּנ"ל מְהַרְעוֹ לְפָנָי ה' לְמָה נוֹהֵגִין כֵּן בְּהַר הַבַּיִת הָא אִין לְפָנָי ה' אֶלָּא מְקַדָּשׁ לְבַד וְהָא גְּבִי שְׁחוּטֵי חוּץ כְּתִיב לְפָנָי ה' וְאִם שְׁחַט בְּהַר הַבַּיִת חֲזִיב דְּאֶפְיָלוּ סְמִיכָה דְּאִתְקַשׁ לְשַׁחֲטָה צָרִיף עֲזָרָה דְּוֹנָקָא כְּדַמּוּכַח לְהַדְיָא רַפ"ג דְּזִבְחֵי (דָּף ל"ג) גְּבִי סְמִיכַת אֲשֶׁם מְצוּרַע וְהִכִּי מוּכַח בְּכּוֹלָה סְדֵר קְדָשִׁים דְּאִין לְפָנָי ה' אֲצַא בְּעֲזָרָה מִיָּהוּ מְצִינָן בַּפ"א דַּמַּס' בִּיכּוּרֵי' וּמִנִּין שְׁחִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתָן עַד שְׁיָבִיאָם לְהַר הַבַּיִת שְׁנֵאֲמַ' תְּבִיא בֵּית ה' מְלַמֵּד שְׁחִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ עַד שְׁיָבִיא לְהַר הַבַּיִת ש"מ שְׂאֵם הַבִּיאָם לְשֶׁם שׁוֹב א"ח בְּאַחֲרֵיּוֹתָן וּש"מ הַר הַבַּיִת בֵּית ה' קָרִי: מִתִּיב ר"ע שְׁנֵה יוֹבֵל לַר"ה.

ק"ל מַאי פְּרִיָּה דִּילְמָא מְהַנְי' ר"י הִיא דַּאֲמַ' בַּפ"ק בְּנִיֶסָן נְבָרָא הַעוֹלָם וְשְׂמָא י"ל דַּר"ע דְּפִרְיָה הִכִּי מַפ' לְהָא דְּתַנּוּן בַּפ"ק בַּא' בְּתַשְׁרֵי ר"ה לְשָׁנִים הִינּוּ לְתַקּוּפָה וְר"א הִיא דַּא' בְּתַשְׁרֵי נְבָרָא הַעוֹלָם וְכַדְמָפ' לָה ר"ז הַתָּם הִכִּי וְכִינּוֹן דְּסַתְּמָן לָן תַּנָּא דִּינָן כַּר"א וְאֶפְ"ה תַּנָּא הִכָּא דְּשׁוּנָה יוֹבֵל לַר"ה ש"מ דְּאֶפְי' לַר"ח ל"א זֶה הִי' דַּא"כ אִינָן שְׁוִין וְג"מ דְּמִשְׁנֵי

אשָׁאָרָא (ר"ה) [צ"ל ה"ה] דהמ"ל דההיא דלשָׁנִים כְּשָׁאָר אַמּוּרָאֵי דְלַעִיל אוּ לְמַלְכֵי א"ה אוּ לְדִין אֱלָא נ"ל לְשָׁנוּיֵי הָא דְזָה הַיּוֹם אִפִּי אֲדַר"ז וְכַדס"ל לְרַב מִינָא: כְּמָאן דְלָא כַר"א.

הַקְשָׁה הַתּוֹס' הָא ע"כ לָא שְׁנֵי לְכָל מִלֵּי דְהָא תְּנִיָּא לְקַמָּן פ"ד שְׁנָה יוֹבֵל לר"ה לְתַקִּיעָה וְלִבְרָכוֹת אֱלָא שְׁבִיבֵל תּוֹקְעִים בֵּין בב"ד שְׁקִינְדְּשׁוּ אֶת הַחֲדָשׁ וְכו' וְכָל יַחֲדֵי וְיַחֲדֵי חֲזִיב לְתַקְנֵעַ וְלָא תִי כְּלוּם.

וְאִינִי יוֹדַע מֵאֵי ק"ל דְהָא שְׁנָה יוֹבֵל לר"ה קְתַנִּי כְּלוּמַר כָּל מַה שְׁנוּהַג בַּר"ה לְעַנְיָן תְּקִיעוֹת וּבְרָכוֹ דְנוּהַג נְמִי בַּיּוֹבֵל מִש"ה פְּרִיָּה אִי תְּחִילַת מַעֲשֵׂיָהּ מִצְלִינָן בַּר"ה הָא בַּיּוֹבֵל לִיהָא א"כ אִין יוֹבֵל שְׁנָה לר"ה לְבְרָכוֹת אֲבָל הָא ל"ק דְמַה דְאִיתָא בַּיּוֹבֵל וְלִיתָא בַּר"ה דְנוּדְאֵי אִיתָא בַּיּוֹבֵל מַה שְׁאִינוּ בַּר"ה: אִם קוּל חִיצוֹן שְׁמַע לָא יֵצֵא.

פִּרְש"י מִשׁוּ דְאִיכָּפ' מְחִיצַת הַפְּנִימִי מִפְּסַקַת הַתְּקִיעָה. וּמִפְּרִש"י מִשְׁמַע דְקוּל חִיצוֹן וְלָא קוּל הַפְּנִימִי קָאמ' וְאִפ"ה לָא יֵצֵא מִפְּנֵי הַפְּסַק הַתְּקִיעָה.

וְהַר"ן פִּי אִם קוּל פְּנִימִי לְבָדוּ שְׁמַע יֵצֵא וּמִיָּרֵי כְּגוֹן שֶׁהוּא עוֹדֵף עַל הַחִיצוֹן שְׁאִין פְּאֵן אֱלָא קוּל פְּנִימִי אֲבָל אִם קוּל חִיצוֹן נְמִי שׁוֹמַע לָא יֵצֵא דַה"ל קוּל ב' שׁוֹפְרוֹת וְאִי תְּמַה דְנוּדְאֵי הָא דְאָמַר אַבְיֵי לְעִיל שׁוֹפֵר א' אָמַר רַחֲמָנָא וְלָא ב' אוּ ג' שׁוֹפְרוֹת הֵינּוּ דְנוּקָא דְוּמִיָּא דְפָרָה כְּדַמְסִיק וְהָא דְפָרָה פִּינּוּ דְקָאֵי גִילְדֵי גִילְדֵי מִתְחַזִּי כ"ב אוּ ג' שׁוֹפְרוֹ דַּא"א לְקוּל הַתְּקִיעָה לְצִאת אֱלָא ע"י כְּמַה גִילְדֵי עוֹד דְאִין שְׁיַעוּר שׁוֹפֵר בְּגִילּוּד א' אֱלָא ע"י צִירוּף ב' אוּ ג' וְשׁוֹפֵר אָמַר רַחֲמָנָא שְׁיַהֲלֵ שְׁיַעוּר שׁוֹפֵר בַּא' וְגַם קוּל הַתְּקִיעָה יֵצֵא ע"י שׁוֹפֵר א' וְלָא ע"י ב' וְדִבּוּק שְׁבָרֵי שׁוֹפְרוֹת דְפְּסוּל מִשׁוּם ב' אוּ ג' שׁוֹפְרוֹת נְמִי הָוִי כַה"ג אֲבָל כָּל הַיְכִי שְׁיַשׁ שְׁיַעוּר שׁוֹפֵר בַּא' לְבָד וְגַם הַקוּל יְכוּל לְצִאת ע"י א' מִהֵן לְחוּד כְּשֶׁתּוֹקַע בַּב' שׁוֹפְרוֹת מֵאֵי אִיכְפַת לָן בְּקוּל הַיְתֵר שֶׁל שׁוֹפֵר הַשְּׁנִי פִינּוּ דְכָל א' מִן הַשׁוֹפְרוֹת א"צ לְהַשְׁנִי לָא לְסִייעַ לְהוֹצֵאוֹת הַקוּל וְלָא לְהַשְׁלֵמַת שְׁיַעוּר שׁוֹפֵר אִין פְּאֵן מִשׁוּם ב' אוּ ג' שׁוֹפְרוֹ דְמֵאֵי אִיכְפַת לָן בְּקוּל שֶׁל שׁוֹפֵר אַחַר פִּינּוּ דְבַלֵּא"ה נְמִי סְגִי.

צִיּוּר בְּסִפְרָא \$\$\$ וְרֵאִיתִי לְהַתּוֹס' בַּפ"ב דְסוּטָה [דף י"ד] גְּבִי הָא דַּאמ' הֵתֵם כְּתָבוּ פִי לְמַגְלַת סוּטָה עַל ב' דְפִין פְּסוּלָה סִפְרָא א' אָמַר רַחֲמָנָא וְלָא ב' אוּ ג' סִפְרִים שְׁפָתְבוּ ה"ה אִם כְּתָב לָהּ ב' מְגִילּוֹת וּמְחַקָּה לְתוּף כּוּס א' וְכֵן גְּבִי גִט אִם נָתַן לָהּ ב' גִּיטִין אַע"ג דְכָל חַד וְחַד שְׁלֵם הוּא וְסִפְרָא בַּפ"ע הוּא פְּסוּל וְלָא מִיָּרֵשִׁי בְּתַרְנוּיָהּ מִשׁוּם ב' וְג' סִפְרִים כְּדַאמ' ב"פ שׁוֹר שְׁנַגַח (דף מ') כְּפִי א' אִם רַחֲמָנָא וְלָא ב' אוּ ג' כּוֹפְרִים וּבַפ"ג דְסוּפָה (דף ל"ה) לִינְקֻט תְּרִתֵי תְּלִתָא פִירֵי א' אָמַר רַחֲמָנָא וְלָא ב' וְג' פִירֵי וְאִין לְהַקְשׁוֹת מ"ש מְנַתֵּן שׁוֹפֵר תּוּף שׁוֹפֵר אִם קוּל פְּנִימִי שְׁמַע יֵצֵא וְלָא חֲשִׁיב לִי כַב' שׁוֹפְרוֹת דְהֵתֵם בְּשְׁמִיעָה תְּלִיָּא מִקְלָתָא וְהוּא לָא שְׁמַע אֱלָא קוּל הַפְּנִימִי וּבְעֵינֵי דְכָרֵי תִימָא דְנוּדְאֵי אִם הֵן כְּתָב ב' מְגִילּוֹת וּמְחַקָּה לְתוּף כּוּס א' אוּ נָתַן לְאִשְׁתּוֹ ב' גִּיטִין פִינּוּ דְכָל א' סִפְרָא שְׁלֵם בַּפ"ע הוּא ל"ל בַּה וְל"א סִפְרָא א' אָמַר רַחֲמָנָא אֱלָא בְּכַתֵּב מְגִילָה א' עַל ב' דְפִין דְאִין הַמְגִילָה נְגַמֵר אֱלָא ע"י צִירוּף הַב' סִפְרִים אֲבָל אִם כָּל א' לְחוּד הוּא סִפְרָא שְׁלֵם בַּפ"ע ל"ל בַּה אִי אִיתְּנָהוּ ב' סִפְרִים.

וְהָאֵי דְכּוֹפֵר א' אָמַר רַחֲמָנָא אִין לוֹ עֲנִיָּן לְכָאן דְהֵתֵם מִיְבַעֵי לָן שׁוֹר שֶׁל ב' שְׁוֹתְפִין כְּצַד מְשַׁלֵּם אֶת הַכּוֹפֵר מְשַׁלֵּם הָאֵי כּוֹפֵר וְהָאֵי כּוֹפֵר כּוֹפֵר א' א"ר פִי לָא חֲזִיבָה תּוֹרָה עַל

נגיחת שיר לאדם א' אלא חד כופר אבל לא ב' הילכף בשור של שנתפין א"א דהאי ישלם כופר וכן אינדף הוי לי' ב' כופרין על נגיחה א' אבל הא ונדאי אם זה ישלם מעצמו כופר ישלם וכן אינדף דש"ד ויצא י"ח דאפי' בשור של אדם א' שנגח אם הבעל משלם ב' כופרין דבר תימה הוא לומר שלא י"ח ואין מתכפר לו בזה אלא ונדאי כדפני' וה"נ הא דאמ' פרי אחד אמר רחמנא לאו למימרא אי נקוט ב' או ג' אינו כלום אלא הכי קאמ' פרי א' חייבו תורה ליקח ולא ב' וג' דהכי אמ' התם פרי עץ הדר פ' שטעם עצו ופריו שוין הוי אומר זה אתרוג ופריה ואימא פלפלין ומשני דלא אפשר היכי ניעבד גינקוט חדא לא מינקרא לקיחתו גינקוט פרי או תלת א' אמר רחמנא פ' לא חייבה תורה גינקוט אלא א' וא"נ ליקח ב' או ג'.

הילכף א"א לומר דפלפלין הוא דהא פיון דבא' לא סגי דלא מינקרא לקיחתו ואי לוקח ב' או ג' א' א"ר דמשמע דסגי בלקיחת פרי א' ומפלפלין א"א בחד פיון דלא מינכר בע"כ אתרוג הוא דמינכר לקיחתו בחד: ותדע דהכי הוא כדפני' דכל היכי דבחדא סגי ל"ל בה אפי' בב' וג' דהא תנן בפ"ט דגיטין (דף פ"ו) שנים ששלחו ב' גיטין שוין ונתערבו נותן שניהם לזו ושניהם לזו והשתא האיך מגרשה בשניהם לזו ספר א' א"ר ולא ב' ספרים.

אלא ונדאי כל כה"ג דכל א' בפ"ע ש"ד וכל אחד מגרשה בדידה והשני היתר אינו מגרע פח הגט שלה משום ב' ספרי' מיהו יש לידחות ראיי' זו דנותן שניהם לזו דקאמר לאו בבת אחת משום ב' ספרים אלא נותן לה זה אחר זה דאין פאן משום ב' ספרים פיון דמעולם לא הי' בידיה אלא א' מ"מ זה דוחק דא"כ ה"ל לפר' בהדיא שנותן לה בזא"ז עוד נ"ל להביא ראיה מסיפא דהתם דתנן ה' שפתבו פלל בתוך הגט איש פ' מגרש פ' ופ' פלונית והעדים מלמטה פולן כשרים וינתן לכל א' וא' תו תנן הי' כותב תופס לכל א' וא' והעדים מלמטה את שהעדים נקראין עמו כשר והשתא בה' שפתבו פלל אמאי תנתן לכל א' וא' ובהי' כותב תופס אמאי את העדים נקראים עמו כשר הא פיון דנכתבו ה' גיטין הללו בספר א' כשנותן לאחד נותן לה בע"כ כל הה' גיטין שהן ה' ספרים ור"א ספר א' אלא ונדאי פיון דכל א' ואחד סגי לה בחד ספר שלה לחוד ל"ל בה משום ב' ספרים מיהו ראיי' זו מג' בבות אלו יש לדחות דע"כ לא אמרי' דב' וג' ספרים לא.

אלא כל היכי דראוי להתגרש בכל א' וא' מספרי' הללו אבל בכל הני ב' בבי אין ראוי להתגר' אלא בא' מהם אותו שנתן' לשמה אבל לא בשאר שלא נכתוב לשמה ואנן בעינן לשמו ולשמה הילכף השאר לגבי דידיה לאו ספר מקריא וכמאן דליתא דמו וה"ל כאילו אין פאן אלא ספר א' אבל היכי שנותן לה ב' גיטין בב"א ושניהם נכתבו לשמו ולשמה אע"ג דכל א' ספר שלם בפ"ע אינו מגורשת מה"ט דספר א' א"ר ולא ב' או ג' ספרי' וכדברי התוס' ובהא נמי ניחא הא דפ"ב דסוטה דבעי רבא כתב ב' מגילות לב' סוטות ומחקן לתוך כוס א' מהו כתיבה לשמה בעינן והאיכא א"ד בעי נמי מחיקה לשמה והשתא ל"ל האי טעמא משום מחיקה לשמה ת"ל דה"ל ב' ספרים אלא משום דאין ספר של חברתה מעכב על של שלה משום ב' ספרים הואיל ושלם לשמה הוא: ומ"מ אעפ"י שאין ראיי' מכל זה שלא כדעת התוס' אפ"ה פיון דראיית התוס' אינו ראי' וכמ"ש זיל בתר סברא ומסתברא דאם כתב ב' גיטין או ב' מגילות לסוטה א' ל"ל בה ואין התוס' פוסל משום ספר א' א"ר ולא ב' וה"ה גבי שופר אם שמע ב' קולות ביחד מב' שופרות ל"ל

בה וְהָא דְקוּל פְּנִימֵי שְׁמַע לֹא יֵצֵא לְאוּ מִשּׁוּם ב' שׁוֹפְרוֹת וְאַף קוּל פְּנִימֵי שְׁמַע אֶלְא אִפִּי בְּשְׁמַע קוּל פְּנִימֵי לְחוּד נְמִי ל"י מִפְּנֵי הַפֶּסֶק הַתְּקִיעָה וְכַדְפִּי רִשִׁי: אֲבָל אוֹתָן הַעוֹמְדִים בְּבוּר יֵצֵאוּ פִּרְשִׁי שֶׁהֵן קוּל הַשׁוֹפָר לְעוֹלָם שְׁמַעוּ מִשְׁמַע מִפִּי דְלִהְעוֹמְדִין עַל שְׁפַת הַבוּר אִיכָּא לְאַפְלוּגֵי בֵּין קוּל שׁוֹפָר שְׁמַע לְקוּל הַבְּרָה דְזִימְנִין דְשְׁמַעוּ קוּל שׁוֹפָר וְזִימְנִין לְקוּל הַבְּרָה אֲבָל שְׁבַבּוּר שׁוֹמְעִין לְעוֹלָם לְקוּל שׁוֹפָר וְלְכַאוּרָה ק"ל עַל פִּי רִשִׁי מִדְּאָמ' רַבָּה לְקַמֵּן שְׁמַע מְקַצֵּת תְּקִיעָה בְּבוּר וּמְקַצֵּת עַל שְׁפַת הַבוּר יֵצֵא וּמְסִיק דְמִינְרֵי בְּתוֹקַע וְעוֹלָה לְנִפְשֵׁי וּפְרִיָּה א"ה מֵאֵי לְמִימְרָא וּמְשַׁנֵּי זִימְנִין דְמִפְּיָק רִישֵׁי וְאַפְתֵי שׁוֹפָר בְּבוּר וְקֵא מְעִירָבָא קוּלָא קמ"ל.

וְהַשְׁתָּא אִי בְּעוֹמֵד עַל שְׁפַת הַבוּר תְּלוֹי בְּהַבְחָנְתוֹ וְאִי קוּל שׁוֹפָר שְׁמַע יֵצֵא א"כ אִיָּהּ ס"ד לְחוּשׁ לְמִפְּיָק רִישֵׁי וְאַפְתֵי שׁוֹפָר בְּבוּר הָא אִפ"ה אִי קוּל שׁוֹפָר שְׁמַע יֵצֵא וְכִי ס"ד דְגָרַע בְּמִפְּיָק רִישֵׁי בְּאֲמַצְעַ מְהִיכִי שְׁהוּא עַל שְׁפַת הַבוּר מִתְחִילַת הַתְּקִיעָה עַד סוּפָה וְהַתּוֹקַע בְּבוּר.

וְכִי תִימָא דְקמ"ל דְלֹא גְזַרְיָנָן בְּהָא דְרַבָּה שְׁמַע ק"ש אִטּוּ קוּל הַבְּרָה הָא נְמִי בְּק"ו מְהָא דְמִשְׁנַתִּינוּ אִתִּי דל"ג הָכִי וִי"ל דסד"א אע"ג דְבִשְׁהוּא עוֹמֵד ע"ש הַבוּר מִתְחִילַת הַתְּקִיעָה וְעַד סוּפָה וְהַתּוֹקַע בְּבוּר יֵצֵא אִם אוֹמֵר שְׁשְׁמַע קוּל שׁוֹפָר דְהֵתָם וְנִדְאֵי קוּשְׁטָא קֵאמ' וְאִינוּ טוּעָה וְאִמֵר בְּדָדְמִי.

וְאִי לֹא שְׁבַרְוֵר לוֹ דְשְׁמַע קוּל שׁוֹפָר לֹא הִי טוּעָה לוֹמֵר קוּל שׁוֹפָר עַל קוּל הַבְּרָה אֲבָל בְּתוֹקַע לְעַצְמוֹ וְעוֹלָה בְּאֲמַצְעַ תְּקִיעָה נִיחַשׁ דְדִלְקָא מִפְּיָק רִישֵׁי וְאַפְתֵי שׁוֹפָר בְּבוּר וְזִימְנִין דְקוּל הַבְּרָה שְׁמַע וְטוּעָה וְאו' בְּדָדְמִי דק"ש שְׁמַע דל' אִסִּיק אֲדַעְתִּי דְאַפְיָק לְרִישֵׁי וְאַפְתֵי שׁוֹפָר בְּבוּר אֶלְא שְׁסַבּוּר דְלֹא אִפְיָק כְּשֶׁהִי' שׁוֹפָר בְּבוּר וּבְכַה"ג לְעוֹלָה שׁוֹמְעַ לְק"ש וְלֹא קוּל הַבְּרָה קמ"ל דל"ג.

וְהֵאֵי מְעוֹרְבָב לְקֵלָא דְקֵאמ' גְּבִי אִפְיָק לְרִישֵׁי לֹא מִיְלַתָּא פְּסִיקָתָא הִיא אֶלְא אֲזִימְנִין קֵאֵי וְכֵאלוּ קֵאמ' זִימְנִין דְאַפְיָק לְרִישֵׁי וְע"י דְאַפְיָק זִימְנִין דְמִעֲרַבְבֵי קֵלָא: וְהָרֵא"ש פִּי דְהֵאֵי ל"ש לְפָרֵשׁ הַמְּשֻׁנָּה בָּא וְה"פ ל"ש אִם קוּל הַבְּרָה שְׁמַע אֶלְא לְאוֹתָן הַעוֹמְדִים ע"ש הַבוּר שְׁהַקוּל מִתְבַּלְבֵּל בְּבוּר קוֹדֵם שְׁיֵצֵא לְחוּץ וְלְעוֹלָם אִין שׁוֹמְעִין אֶלְא קוּל הַבְּרָה אֲבָל לְאוֹתָן הַעוֹמְדִים בְּבוּר לְעוֹלָם ק"ש הֵן שׁוֹמְעִין וְיֵצֵאוּ וְאִין סוּגְיּוֹת הַגַּמ' עוֹלָה פְּהוּגָן לְפִי זֶה דֵא"כ מֵאֵי תנ"ה דְמִינְתֵי מִדְּתַנִּי הַתּוֹקַע לְתוֹף הַבוּר יֵצֵא וְהֵתָנָן לֹא יֵצֵא ש"מ כְּדֵר"ה.

הָא לְפִי פֶּל חִידוּשׁוֹ דֵר"ה לְחַלְקֵי דְשְׁבַבּוּר שׁוֹמְעִין לְעוֹלָם ק"ש וְשְׁבַחוּץ ק"ה לְעוֹלָם וְהָא אִין לְדִיִּיק מְרוּמֵיָא דְמִתְנִי וְכִרְיִיתָא אֶהְדְּדִי וְגַם לִישְׁנָא דל"ש דְקֵא' ר"ה לְפִי לֹא א"ש פִּינּוּ דֵר"ה לֹא חִידוּשׁ דְבָר חִידוּשׁ אֶלְא לְפ' הַמְּשֻׁנָּה אִין דְרָף אֲמוּרָאֵי לוֹמֵר ל"ש עַל פִּירוּשׁ הַמְּשֻׁנָּה: לְמִימְרָא דְסַבֵּר רַבָּה שְׁמַע מְקַצֵּת תְּקִיעָה וְכו' ק"ל הָא שְׁמַע מְקַצֵּת ל"ד לְכַמַּע מְקַצֵּת בְּבוּר דְהֵתָם אוֹתוֹ מְקַצֵּת גּוּפִי' דְבְּבוּר זְמַן חִיּוּבָא הוּא לְעוֹמְדִים בְּבוּר אֲבָל שְׁמַע מְקַצֵּת תְּקִיעָה לְחוּד דְמִי לְשְׁמַע מְקַצֵּת קוֹדֵם שְׁעֵלָה עֵה"ש וְגָרַע מִינְי' דְהֵתָם מ"מ שְׁמַע כּוּלָה אֶלְא בִּינוּ דְלֹא בְּזִמְן חִיּוּבָא שְׁמַע ל"י.

כ"ש היכא דלא שִׁמְעַתְּ תַחֲזִיקְתָּ אוֹ סוֹפָה דְאִידָךְ מְקַצָּת לֹא שִׁמְעַתְּ כִּי לֹא כ"ש דְלֹא יִצָּא וּאִפ"ת דְהָא דְדִיִּיק דְסָבֵר רַבָּה בְּשִׁמְעַתְּ תַחֲזִיקְתָּהּ אוֹ סוֹפָה סְגִי לָאוּ לְמִימְרָא דְלֹא שִׁמְעַתְּ לְאִידָךְ מְקַצָּת כִּי לֹא א"ו שִׁשְׁמַע לְכֹלָהּ.

אַלְא שִׁמְקַצָּת שִׁמְעַתְּ בְּעֵנֵן שְׂאִי"ח כְּגוֹן מִתְעַסֵּק בְּדִלְקָמֵן דְהִשְׁתָּא דְמִי שְׁפִיר לְשִׁמְעַתְּ מְקַצָּתָהּ בְּבוֹר דְשִׁמְעַתְּ בְּזִמְנֵן חִיּוּבָא וּל"ד לְמְקַצָּתוֹ קוֹדֵם עַה"ש דְלֹא זִמְנֵן חִיּוּבָא הוּא מ"מ קְשָׁה מְאִי פְרִיָּד מִתְקַע בְּרֵאשׁוֹנָה תְּסַלֵּק לִי בְּתַרְתִּי א"כ רֵאשׁוֹנָה ה"ל שִׁמְעַתְּ תַחֲזִיקְתָּו בְּלִי סוֹפּוֹ כִּי לֹא וְהַשְׁנִי' ה"ל שִׁמְעַתְּ (סוֹפֵר) [צ"ל] בְּלֹא תַחֲזִיקְתָּו כִּי לֹא וְהָא בְּהָא אִפִּי' רַבָּה מוֹדָה דִּל"י מְק"ו דְמְקַצָּתָהּ קוֹדֵם עַה"ש הִלְכָּךְ נ"ל דְמְכָאן רֵאשׁוֹנָה דְשִׁמְעַתְּ מְקַצָּת תְּקִיעָה קוֹדֵם עַה"ש דִּל"י לְרַבָּה וְכֵן בְּשִׁמְעַתְּ מְקַצָּת תְּקִיעָה בְּבוֹר דְלְמִסְקָנָא ל"י אִפִּי' אִי אִיפָא שְׁיַעוּר תְּקִיעָה בְּמְקַצָּת שְׁלֹא חֵר עַה"ש אוֹ בְּמָה שִׁשְׁמַע חוּץ לְבוֹר אַע"ג אִי לֹא שִׁשְׁמַע אַלְא זֶה בְּלִבְד הִי יוֹצֵא כִּי שִׁשְׁמַע בְּהַשְׁמַע תְּקִיעָה אַפ"ה כִּינֵן שְׁהֶאֱרִיף בְּהַשְׁמַע יוֹתֵר מְכַשְׁיַעוּר כְּנֹלָה חֵרָא תְּקִיעָה אֲרִיכְתָּא וְהִיא וְכִינֵן דְמְקַצָּתוֹ לָאוּ כְּלוּם אִידָךְ נְמִי אִינּוּ כְּלוּם.

מִיָּהוּ לְמִאִי דִס"ד הִשְׁתָּא דְמְחַלֵּק רַבָּה בֵּין תְּקַע מְקַצָּתָהּ בְּזִמְנֵן חִיּוּבָא כְּגוֹן בְּבוֹר דְיִצָּא וְכִינֵן תּוֹקַע שְׁלֹא בְּזִמְנֵן חִיּוּבָא לְמְקַצָּתָהּ דְהִינּוּ קוֹדֵם עַה"ש דִּל"י דְהָא דְשְׁלֹא בְּזִמְנֵן חִיּוּבָא מְגַרַע אוֹתוֹ שְׁל בְּזִמְנֵן חִיּוּבָא אַע"פ שִׁשְׁמַע בּוֹ לְחֹד כְּשִׁשְׁמַע תְּקִיעָה מִשְׂא"כ אִם הִמְקַצָּת בְּזִמְנֵן חִיּוּבָא אַלְא שְׁהוּא בְּגוֹנוֹנָא שְׂא"י כְּזֶה כְּגוֹן מְקַצָּתוֹ בְּבוֹר שְׂאִין אוֹתוֹ מְקַצָּת מְגַרַע לְשִׁיַעוּר תְּקִיעָה שְׁכַהוֹגֵן וְהִשְׁתָּא כ"ש הִכִּי דְלֹא שִׁמְעַתְּ אַלְא מְקַצָּת תְּקִיעָה וְיִש בְּהַשְׁמַע לְשִׁיַעוּר אַע"ג דְלֹא שִׁמְעַתְּ הֵתוּ דִל"ל בְּהַשְׁתָּא בְּשִׁמְעַתְּ מְקַצָּתוֹ בְּבוֹר דְהִתּוֹסְפֵת שִׁמְעַתְּ בְּפִסּוּל דְבַכָּה"ג בְּשִׁמְעַתְּ שְׁלֹא בְּזִמְנֵן חִיּוּבָא מְגַרַע הִתּוֹס' אֵת שְׁל זִמְנֵן חִיּוּבָא אַפ"ה אִין הִתּוֹס' הִפְסוּל בְּזִמְנֵן חִיּוּבָא גּוֹרַע לְשִׁיַעוּר תְּקִיעָה שִׁשְׁמַע בְּהַכְּש' אַע"ג דְאִיפָא שְׁמִיעַת פְּסוּל עֵמוּ.

כ"ש היכא דלא שִׁמְעַתְּ אַלְא מְקַצָּת תְּקִיעָה דְאִפִּי' אִי שִׁמְעַתְּ לְכֹלָהּ אִין כְּאֵן צַד פְּסוּל כ"ש דְאִין הִתּוֹס' שְׁלֹא שִׁמְעַתְּ מְעַכְבַּב עַל הַשְׁיַעוּר שִׁשְׁמַע וְעוֹד נ"ל דְבַע"כ הָא דְשִׁמְעַתְּ מְקַצָּת תְּקִיעָה קוֹדֵם עַה"ש וְכֵן מְקַצָּתָהּ בְּבוֹר לְמִסְקָנָה דִּל"י הִינּוּ אִפִּי' יִש בְּאוֹתוֹ מְקַצָּת שְׁל הַכְּשֵׁר שְׁיַעוּר תְּקִיעָה דְאִי בְּדִלְכָּא שְׁיַעוּר תְּקִיעָה אַלְא בֵּין הַכָּל אַדְק"ל אַרְבָּה מְהָא דְתְּקַע בְּרֵאשׁוֹנָה הָא בַע"כ דְתְּקַע בְּרֵאשׁוֹנָה בְּדִתְקַע שְׁיַעוּר תְּקִיעָה דִּל"ל כִּי לָאוּ כְּלוּם הוּא וְכִינֵן דְמִשְׁתָּא בְּשִׁנֵּי כְּשִׁתִּים ה"ל פִּי שְׁנֵי כְּשִׁיַעוּר תְּקִיעָה.

אַדְק"ל לְרַבָּה לְדִידֵן נְמִי תְּקַשָּׁה דְהָא אִפִּי' נְשָׂאָר בְּכָל א' כְּשִׁיַעוּר תְּקִיעָה לְמִאִי דְלֹא אִסִּיק הִמְקַשָּׁה הִשְׁתָּא דְפְסוּק' תְּקִיעָה מְהַדְדִי ל"פ: וְעוֹד ק"ל גְּבִי' ב' חֲצוּצָרוֹת מִן הַצְּדָדִין קֹא' לְמִימְרָא דְב' קְלָא מְשִׁתְּמַעִי וּמְשִׁנִּי לְהַכִּי מְאָרִיף בְּשׁוֹפֵר וְדִיִּיק לְמִימְרָא דְאִי שִׁמְעַתְּ סוֹף תְּקִיעָה וְכו' וּפְרִיָּד מְהָא דְתְּקַע בְּרֵאשׁוֹנָה וּמְהַתּוֹקַע לְתוֹף הַבוֹר.

וּמִשְׁתָּא הִזְרַבִּי וּמִאִי קוּשְׁנִי דִיִּלְמָא שׁוֹפֵר מְאָרִיף כִּש"ת דְאַחַר הַפְּסוּק חֲצוּצָרוֹת א"ו אִפִּי' כַּה"ג ל"י. וְעוֹד מְצִידָה תְּבָרָא דְהָאִיף אֶפְשָׁר לֹמַר דִּס"ד דְלְרַבָּה בְּשִׁמְעַתְּ מְקַצָּת תְּקִיעָה דְיִצָּא בְּדִלִית בִּי כִּש"ת הָא תְּקִיעָה צְרִיכָה שְׁיַעוּר כְּדִתְנֵן לְקַמֵּן ספ"ד (דָּף לָג) אַלְא ע"כ לְרַבָּה נְמִי ל"י בְּשִׁמְעַתְּ מְקַצָּתוֹ אַלְא בְּדִאִית בְּהַשְׁמַע ש"ת וּמְנִיג' לְדִידֵן אִפִּי' בַּכָּה"ג לִי: וְכִינֵן לְפִי"ז מְאִי פְרִיָּד מְהַתּוֹקַע לְתוֹף הַבוֹר אִמְאִי לְיַפְק בְּתַחֲזִיקְתָּהּ הַתְּקִיעָה מְקַמִּי דְלֹא לְיַעֲרָבוּב קְלָא וְהָא בַע"כ עֲרָבוּב קְלָא בְּאֵן קוֹדֵם שְׁתְּקַע שְׁיַעוּר תְּקִיעָה דְהָא מְתַנִּי פְּסוּק וְתַנִּי הַתּוֹקַע לְתוֹף הַבוֹר וְכו' ל"י.

ומי לא עסקינו אלא בדתקע ש"ת מצומצם ואפ"ה ל"י אלמא ערבוב קלא בא קונדם
שיתקע ש"ת. א"כ לרבה נמי ניתא דע"כ ל"ק רבה דבמקצת תקיעה נמי יצא ודייקינו
לה מדאמר רבה שמע מקצת תקיעה בבור וכו' דיצא אלא בדאיכא במקצת ששמע בבור
ש"ת אבל במתני' דליכא ש"ת מקמי דלערבוב קלא מודה רבה דל"י.

לק"מ דנדאי מתני' פסק למילתא ומיירי בין תקע ש"ת מצומצם בין האריף הרבה יותר
מש"ת ובכולן פסיק ותני אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה שמע ל"י. ומשמע אפי'
בתקע יותר מפשיעור ושמע כש"ת לקול שופר ובהמותר הוא דשמע לקול הברה אפ"ה
לא יצא אע"ג דשיעור תקיעה הי' קול שופר וע"ד דפי' לעיל והיינו דלא כרב'.

ולמאי דפי' א"ש דלמסקנ' מוקי לה להא דרבה בתוקע ועולה לנפשיה. והשתא תקשה
אדמפליג רבה בין שמע מקצת קונדם שעה"ש לשמע מקצת בבור לקפולג בדידן' בין שמע
מקצת בבור ובין תוקע לנפשי' א"ו משום דהא דשמע מקצת קונדם שע"הש מיירי אפילו
במקצת שלאחר ע"הש שהיה תקיעה אפ"ה ל"י.

ונה נלמוד מדברי רבה גופי' דאי בדליכא ש"ת אלא בין הכל פשיטא דל"י אלא ע"פ
מיירי בדאיכא שיעור תקיעה בשל אחר שע"הש אפ"ה ל"י ואי אשמעינו פולה מילתא
בתקיעה שבבור ה"א דרישא דשמע מקצת תקיעה בבור דל"י מיירי בדליכא אלא שיעור
תקיעה בין הכל אע"ג דמילתא דפשיטא היא ה"א משום סיפא נקיט לה דקמ"ל דל"ג
לדילמא מפיק ריש' אבל השתא דנקיט מקצתו קונדם שע"הש דהוי רישא וסיפא תרי
עניני ל"ש לומר דנקט רישא משום סיפא ורישא מיירי בדליכא אלא ש"ת בין הכל דא"כ
מאי קמ"ל א"ו אפי' בדאיכא ש"ת בשל אחר שע"הש אפ"ה ל"י: פי קאמר רבה בתוקע
ועולה לנפשי'.

וק"ל א"כ למה שני לי רבה לאבני לחלק במקצת קונדם שע"הש למקצת בבור משום
דהתם לאו זמן חיובא הוא פלל והכא מקום חיובא הוא פיון דמיירי בתוקע ועולה לנפשי'
ת"ל דכל התקיעה היתה פהוגן.

ודחוק לומר דה"ק הכא מקום חיובא הוא וכיון דתוקע ועולה לנפשי' ה"ל פל התקיעה
במקום חיובא דא"כ לה"ל לחלק התם לאו זמן חיובא פלל הכא מקום חיובא דמשמע
דמחלק לה"ט דהתם באותו שעה ליכא זמן חיובא פלל אבל הכא זמן חיובא הוא ואע"פ
שמקצת שבבור לאו ממקום חיובא שמע הא פיון דתוקע ועולה לנפשי' פל התקיעה
במקום חיובא היתה: ונ"ל דלמסקנא זו לא הקשה אבני לעולם להאי מ"ש דלעיל ולא
אהדר לי רבה הכי וכהג"מ בכמה מקומות ואחד מהן בפ"ק דבכורות [ד"ד] גפי פלוגתא
דר"י ור"ל בקידשו בכורות במדבר דאקשי' לי ר"י ר"ל פמה קוש' וילבסוף מסיק
דלכ"ע קידשו ופליגי אי פסקו או לא פסקו ולפ"ז לא אקשה ר"י ר"ל מעולם להני
קוש' דהתם.

וכמ"ש התוס' שם: בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא וטעמא משום דס"ל
מצוה להנות נתנו וה"ט דרבה מקמא דהדר בי' וה"נ ס"ל לאבני בפ"ב דנדרים דא' התם
הא דאמר הנאת סוכה עלי' הא דא' שבווע' שלא אשב בסוכה א"ל רבא וכי מצוה להנות

נתנה אלא א' רבא הא דא' ישיבת סנפה עלי הא דא' שבוע' שלא אשב בסנפה והא דרבא אמרה לבתר דהדר בי'.

וק"ל הא תנו בפ"ב דמעילה [דף יב] ערבה לא נהגין ולא מועלין ר"א בר צדוק אומר נוהגין הי' הזקנים שנהגין ממנו בלולביהו ופי' התוס' ערבה שהי' מקיפין המנפח נהגין הי' מהם הזקני' בלולביהו דסבר מצנה לאו להנות נתנו והשתא תקשה להגי אמוראי דס"ל מצנה לה"נ.

ודוחק לומר דת"ק דא' לא נהגין פליג אדר"א דס"ל מצנה לה"נ ומ"מ לא מועלין משום דלא קידשו כדפי' התוס' דא"כ לא הי' רבא מתמה אאפי' כ"כ וכי מצנה להנות נתנו אדרבה דאפי' עדיפא דא' פרבנו ורבא הוא דא' פייחידאי ודוחק לומר פיון דאפי' לת"ק לא מועלין ע"כ הא דלא נהגין אינו אלא מדרבנו ובמקו' מצנה ל"ג רבנו ליתא הא פל דתיקו רבנו פעין דאוריית' תיקו פדאמר בכל דוכתא והרמב"ם בפ"ה [מה"מ] פתב ערבה הגדילה בשדה הקדש לא נהגין ול"מ ולא פ"י מ"ש משאר כל אילנות שמועלים בהם פדתנו התם ובפי' המשנה ביאר דבריו שפתב וכשצומחות ערבה בשדה הקדש הואיל ואינו נמכרות ואינו ראוי' לשום דבר לא נהגין ולא מועלין.

וא"י מה הוא זה הא אמר' בכמה מקומות צריפי דאנרביי שהי' מכסין גגותיהו בענפי ערבה וגם מצינו סלם של נצרים של ערבה קלופה וגם ראי' להבעיר כדא' בספ"ק דשבת ועוד שראוי' למפור לצורך ד' מינים של חג.

ומ"מ לפ"ד טעמא דר"א דנהגין בלולב משום דמצנה לאו ל"נ ואפתי תקשה הא דאמרן אבל הראב"ד כ"ע בהשגת זה שיבוש של"נ במשנה אלא על אותו ערבה של אותו מקום שהיתה למטה מירושלים שיחזוהו לשם מצנה ולפי' נ"ל הא דלא נהגין אעפ"י שאין פאן צד הקדש מ"מ הרחיקו כל אדם ממנ' שאם הי' נהגין היו מכלין את הפל ולא הי' מצוי לערבה של מקדש פחג ומ"מ בלולביהם הי' נהגין הזקנים לר"א דדבר מועט הוא ויש לו קצבה ופי' זה יתכן ועק"ל הא בפ"ד דנדרים תנו גבי מןדר הנאה ומלמדו מדרש הלכות והגדות וטעמא משום דלא מהני לי' מידי דאסור לטול שכר לימוד כדמפ' התם בגמ' ופי' הר"ן דאע"ג דמהני לי' במה שפולמדו.

מצות לאו ל"נ. והשתא תקשה למאן דס"ל ל"נ אמאי מלמדו.

וי"ל פיון דאסור ליטול שכר לימוד והפל חייבין ללמוד בחנם אין זה הנאה במה שזה מלמדו בחנם דאם לא ילמדנו המןדר זה ילמדנו אחר. ולפ"ז הא דבשופר של שלמים אם תקע ל"י לר"י היינו דאין לו שופר א' אלא זה של שלמים דיש פאן הנאת מצנה דא"א לו לצאת י"ח אלא בהאי של הקדש ובהקא א"ש גי' הספרי' שופר של ע"ז אם תקע יצא דגרסי אמר ר"י דאע"ג דס"ל בשופר ש"ש דל"י משום דהאי מייירי בדליפא שופר אחר אבל האי דשל ע"ז מייירי בדאיפא שופר אח' ואפ"ה בשל עיר הנידחת ל"י דכיתות' מיקתת שיעורא ושופר בעי שיעור ודומה לזה מצינו בפ"ג דסנפה [דף ל"ג] גבי ענביו מרובות מעליו דאין ממעטין בי"ט דמתקו מנא להכשירו ללולב ואי אית לי' הושענא אחריתא ממעטי לראב"ש דהשתא אין פאן תיקו דהא אפשר לו באחרת ובהכי א"ש הא דתנו בפ"ג דסנפה [דף כ"ט] של אשרה ושל עיר הנידחת פסולה ופרי' והא' רבא לולב

שֶׁל ע"ז לֹא יִטוּל וְאִם נִטְל כְּשֶׁר וּמִשְׁנֵי הֶכָּא בְּאַשְׁמֵי דְמִשְׁה עֶסְקִינָן דְּכַתּוּת' מְכַתֵּם
שְׂעוּרָא דִּיקָא נְמִי דְקַתְנֵי דְוּמְנִי דְעִיר הַנְּיַדְחַת ש"מ וְהַשְׁתָּא לר"י תְּקַשָּׁה לְמָה תְּנִן אֲשִׁירָה
דְוּמְנִי דְעָה"נ לְמִמְרָא דְדוּקָא אֲשִׁירָה שֶׁל מִשְׁה פְּסוּלָה נְת"ל דְאַפִּי אֲשִׁירָה דְעֶלְמָא נְמִי
פְּסוּלָה פִּינָן דְמִצּוֹת לְהַנּוֹת נְתָנוּ א"ו פְּדַפְרִי דְהִיכָא דִישׁ לוֹ שׁוֹפֵר אַחַר אַפִּי לר"י יוֹצֵא
בְּשׁוֹפֵר שֶׁל שְׁלָמִים וְה"ה אִם יֵשׁ לוֹ לְיֹלָב אַחַר שְׂאִינוֹ שֶׁל אֲשִׁירָה מִטְעָמָא דְהַנְּאָה ל"ל
בְּה מ"מ מְשׁוּם פְּתוּתֵי שְׂעוּרָא דְעָה"נ וְדָאֵי פְּסוּל מִש"ה קַתְנֵי דְוּמְנִי דְעָה"נ דְאִין לוֹ
בְּיִטוּל דְאַפִּי בְּיֵשׁ לוֹ לְיֹלָב אַחַר פְּסוּל מִה"ט דְּכַתּוּתֵי.

וּמִיָּהוּ לְמָאֵי דְפִי הַתּוֹסֵ' הֶתֵּם דְהָאֵי דְרָבָא דָא' אִם נִטְל כְּשֶׁר מִיָּרֵי בְּאַשִׁיר' שְׁלֵא נְטָעָה
מִתְחִילָה לְע"ז וְאַפִּי' דִּישְׂרָאֵל וְכַרְבֵּנָן בְּפ"ב דְע"ז דְשָׂרֵי בְּהַנְּאָה וּבְמִתְנֵי בְּנִטְעוּעָה
לְכַתְחִילָה לְע"ז וְהִינּוּ אֲשִׁירָה דְמִשְׁה וּבְהָאֵי מוּקֵי רַבְּנָן לְקָרָא דְנֹאֲשִׁירָה' תְּשַׁרְפוּן בְּלֹא"ה
נִיחָא וְאַפִּי לר"י הָא דְנִקְטֵט אֲשִׁירָה דְוּמְנִי דְעָה"נ דְקמ"ל דְמִיָּרֵי מְאַשִׁירָה שֶׁל אִיסוּר
הַנְּאָה דְוּמְנִי דְעָה"נ וְה"ט דְפְּסוּל מְשׁוּם דְמִצְוָה ל"נ וְלָאוּ מְשׁוּם פְּתוּתֵי שְׂעוּרָא.

מִיָּהוּ כִּד מְעִינָתָה הֵטִיב אַא"כ דְכָל הִיכָא דְאַפְשֵׁר לִי לְהַנּוֹת הַנְּאָה זֹו מְדַבֵּר הַיָּתֵר אַפִּי
בְּאִיסוּר הַנְּאָה ש"ד דְתַמָּה ע"ע אִטוּ אִם יֵשׁ לוֹ בְּשָׁמִים שֶׁל הַתֵּר בְּיָדוֹ לְשַׁתְּרֵי לוֹ לְהַרִיחַ
מִשְׁל א"ה הָא וְנִדְאֵי לֹא וְהָא בְּסִמּוּף א' רָבָא גְבִי מְוָדֵר הַנְּאָה מִחֲבִירוֹ דְמִזָּה עָלְיוֹ בִּימּוּת
הַגְּשָׁמִים מִה"ט דְמִצּוֹת לָאו ל"נ הָא לֹא"ה אִיסוּר וְהָא שְׂכַר הַזָּאָה נְמִי אִיסוּר לְיִקְחָה פְּדָאֵמֵר
בְּס"פּב דְקִידוּשִׁין (דָּף נח) וּל"א פִּינָן דְאִיסוּר לְיִקְחָה שְׂכַר הַזָּאָה יִמְצָא אַחַר שְׂיָזָה עָלְיוֹ
בְּחִנָּם וּל"ד לְהָא דְהִדָּס דָּאִם יֵשׁ לוֹ אַחַר דָּאִין בּוֹ מְשׁוּם מְתַקֵּן מְנָא דִש"ה פִּינָן דִישׁ לוֹ
אַחַר וְיִכּוּל לְצִאָת בּוֹ י"ת אִין בְּזָה תִיקוּן מְנָא פְּלָל אַבְל הֶכָּא אַע"ג דִישׁ לוֹ אַחַר וְאַפְשֵׁר
לוֹ לְהַנּוֹת הַנְּאָה זֹו מִן הַתֵּר אַפ"ה אִם נְהַגָּה מִן הָאִיסוּר הָא נְהַגָּה מִא"ה וְהָאֵי דְק"ל מִפ"ד
דְנִדְרִים יִתְבָּאָר שָׁם יוֹתֵר בְּחִי: שְׁלָמִים דְלָאוּ בְּגִי מְעִילָה נִיגְהוּ.

ק"ל הָא דְהִיכֵי דְתַקַּע בְּאִיסוּר לֹא יִצָּא ע"כ ה"ט מְשׁוּם דִּה"ל מִצְוָה הַבָּא בְּעִבְרֵיהּ וְכַדָּאֵמֵר
בְּרַפ"ג דְסוּפָה [דָּף ל] דְמִה"ט לְיֹלָב הַגְּזוּל וְכֵן קְרָבָן הַגְּזוּל פְּסוּלִין וְהָא הַקְּשָׁה הַתּוֹסֵ' הֶתֵּם
בְּפ"ק [דָּף ט] דְנ"ל דְסוּפָ' גְזוּלָה פְּסוּלָה מִחַג הַסּוּפָת תַעֲשֶׂה לָהּ וְכֵן צִיצִית גְזוּלִין פְּסוּלִין
דְכַתִּיב וַעֲשׂוּ לָהֶם מִשְׁלָהֶם דְל"ל קָרָא ת"ל מְשׁוּם מִצְוָה הַבָּא עִבְרֵיהּ וְתִי דְטְעָמָא דְמִה"ב
אִינוּ מִה"ת אֲלָא מְדַרְבָּנָן וְהַשְׁתָּא הָא פִּינָן דְמִה"ת יִצָּא אַפִּי בְּתוֹקַע בְּעוּלָה בְּאִיסוּר בְּע"כ
מְעַל פִּינָן דְיִצָּא מִה"ת וְהַשְׁתָּא מֵאֵי ק"ל לְרָבָא אֵימַת מְעַל לְבַתֵּר דְתַקַּע וְכו' וְכִי פְּסָקָא
דְר"י לֹא מִיָּרֵי אֲלָא בְּתַקַּע כְּמִנְיָן תְּקִיעוֹת שֶׁל תוֹרָה בְּצִימְצוּם אַדְרָבָה אֹרְחָא דְמִילְתָא
לְתַקַּע יוֹתֵר כְּדָא בְּפ"ק (דָּף טו) לְמָה תוֹקַעִין וְחוֹזְרִין וְתוֹקַעִין כְּדִי לְעַרְבֵב הַשְּׁטָן וְאַע"ג
דְבַחְבֵּר עִיר אֵיירִי דְחוֹזֵר וְתוֹקַעִין עַל סֵדֵר הַבְּרָכוֹת א"ל דְר"י נְמִי אֵיירִי מְחַבֵּר עִיר.

וְעוֹד דְאַפ"ת דְלָא תַקַּע אֲלָא כְּמִנְיָן הַמְּפָן' בְּמִתְנֵי לְקַמְן בְּפ"ד שְׁהוּן שְׁלֵשׁ שֶׁל שְׁלֵשׁ הָא
אֵיכָּא לְקַמְן מִד א' מִה"ת וּב' מִד"ס וְא"ל דְר"י כְּנֹתְמִי' ס"ל וְכִי תַקַּע כְּמִנְיָן שֶׁל תוֹרָה יִצָּא
מִה"ת וְכִינָן שְׂעוּרָא מִה"ת אַע"פ שְׁלֵא יִצָּא מְדַרְבָּנָן וְדָאֵי מְעַל דְהָא נְהַגָּה לְצִאָת י"ח שֶׁל
תוֹרָה וְכִי הִדֵּר תַקַּע שֶׁל ד"ס אַפִּי לֹא תַקַּע אֲלָא ג' שֶׁל ג' ג' כְּמִנְיָן הַמְּפָן' בְּמִתְנֵי פִינָן
דְתַקַּע שֶׁל תוֹרָה הָא מְעַל פִּינָן דְנִפְק מִה"ת וְכִי תַקַּע אֵינְדָּף ב' שֶׁל ג' ג' בְּהַתִּירָא תַקַּע פִּינָן
דְמְעַל כְּבָר בְּשְׁלֵשׁ רֵאשׁוֹנוֹת שְׁתַקַּע וְהַשְׁתָּא תַעֲלָה לוֹ תַקִיעַת שֶׁל ב' פְּעָמִים שֶׁל ג' ג'
לְתַקִיעַת שֶׁל תוֹרָה שְׂאִין בְּהוֹן מְשׁוּם מִה"ב דְכְבָר נְפִיק לְחוּלִין בְּתַקִיעַת שֶׁל ג' רֵאשׁוֹנוֹת

וע"י יי"ח תקיעת של תורה אפי' מדרבנן הואיל ותקע להו בְּהִתִּירָא וְאִי מְשׁוּם דְּרֵאשׁוּנָה
הי' במה"ב הָא תַעֲלֶה לּוֹ לְתַקִּיעַת שֶׁל ד"ס דְּלֹא אִיכַפַּת לָן בְּהוּ מְשׁוּם מַה"ב דר"י כְּשִׁמוּאֵל
רבי' ס"ל דא' הָתָם בַּפ"ג דְּסוּפָה דְּבִי"ט שְׁנֵי יָצָא בְּגִזוּל דְּבִדְרַבְנָן ל"ל בַּה מְשׁוּם מַה"ב
כְּמוֹ שֶׁפִּי הַתוֹ הָתָם וְאֵע"ג דְּהִשְׁתָּא קָדִים לְהוּ תַקִּיעַת שֶׁל ד"ס לְתַקִּיעַת שֶׁל תוֹרָה ל"ל
בַּה.

וְלֹא עוֹד אֵלָא דְּהַקְדָּמָה זֹו אֵינּוּ אֵלָא מְדַרְבָּנָן דְּגִזְרוּ בְּשֶׁל תוֹרָה מְשׁוּם מַה"ב אֶבֶל מַה"ת
דל"ח למה"ב יָצָא יי"ח בְּרֵאשׁוּנָה. נִמְצָא יי"ח תַקִּיעַת שֶׁל תוֹרָה מַה"ת קוֹדֵם לְשֶׁל ד"ס
וְאֵינּוּ כָּאֵן הַקְדָּמָה שֶׁל ד"ס עַל שֶׁל תוֹרָה דֵּה"ל פְּנִיָּה מִקְלָתָא דְּרַבְנָן וְאִיךְ אֶתְקִיף רַבָּא לר"י
אֵימַת מְעַל לְבַתֵּר דְּתַקַּע וְכוּ' וּמְשׁוּנֵי לִי טוֹעָה מִתּוֹף דְּבָרֵי עֲצָמוּ מִינֵי וְבִי הָא יי"ל דס"ל
כְּדָפְיָ.

וְאֵע"ג דְּלָמ"ד ב' מַה"ת וְא' מַד"ס בְּתוֹקַע שְׁיַעוֹר מְצֻנְמָצָם שֶׁל ג' ג' דְּמִשְׁנֵינּוּ אֵינּוּ וִי"ח
שֶׁל תוֹרָה אֵלָא אַחַר שְׁתַּקַּע ב"פ שֶׁל ג' ג' וְכֹאֲתוֹ שְׁעָה הוּא דְּמַעַל וְכִי הִדְרַתְּ תַקַּע פַּעַם ג'
ג' תַקִּיעוֹ וְנֹדָי לֹא יָצָא מְדַרְבָּנָן אֶת שֶׁל תוֹרָה מְשׁוּם מַה"ב דב' פְּעָמִים שֶׁל ג' הִרְאֵשׁוּנוֹת
דְּתַקַּע לְהוּ בְּאִסּוּרָא וְאֵינּוּ כָּאֵן שֶׁל הִיָּתֵר אֵלָא ג' שֶׁל פַּעַם אַחַת וְאֵנּוּ ב' מַד"ת בְּעֵינּוּ וְכ"ש
לָמ"ד כָּל הַג' שֶׁל ג' מַה"ת דְּפָרִיף רַבָּא שְׁפִיר אֶבֶל מַנ"ל לְהַקְשׁוֹת דִּילְמָא ר"י כַּמ"ד אַחַת
מַה"ת ס"ל וְכִשְׁלָמָא א"א דְּטַעְמָא דְּאֵינּוּ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבַת מַה"ב מַה"ת א"ש דְּאֶפִּי תוֹקַע כָּל
הַיּוֹם בְּשׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה לֹא יָצָא יי"ח.

דְּאִי אֶמְרַת יָצָא מִמִּילָא עֶבֶר עֲבִירָה דְּמַעַל מִפְּנֵי הַנָּאֵת מִצְוָה לר"י דס"ל מְצוֹת לְהַנּוֹת
נִתְּנוּ וְה"ל מַה"ב. מַש"ה אַמ' דְּלֹא יָצָא וּמִמִּילָא לֹא מְעַל וְלֹא עֶבֶר דְּהָא לֹא עֲשָׂה מִצְוָה
וְאֵינּוּ כָּאֵן הַנָּאֵה מִשְׁל הַקְדָּשׁ אֶבֶל כֵּינּוּ דְּטַעְמָא דְּמַה"ב דל"י אֵינּוּ אֵלָא מְדַרְבָּנָן וְכִדְבָרֵי
הַתּוֹסֵף וְנֹדָי קִשְׂיָא הָא דְּאָמַר: וִי"ל הִכִּי אַמ' דְּטַעְמָא דְּמַה"ב מַה"ת ל"ל בַּה ה"מ הִכִּי
שְׁהַעֲבִירָה נַעֲשִׂית וְנִגְמַרְת כָּכֵר וְהִיא גּוֹרְמַת לְמִצְוָה שְׁכָא ע"י לְאַחַר זְמַן כְּגוֹן סוּפָה וְצִיצִית
גְּזוּלִין דַּאֲפ"ת דַּאֲי"ח הַמִּצְוָה בְּגִזְלֵי זֶה אַפ"ה אֵינּוּ עֲבִירָה מִתְּקוֹן ע"י זֶה דְּבִין יי"ח בֵּין
אֵינּוּ יי"ח ע"י גְּזוּלֵי זֶה מ"מ לֹא נִתְּרַבָּה וְלֹא נִתְּמַעַט אִסּוּרָא שֶׁל גְּזוּלֵי זֶה מִשְׁא"כ בְּתַקִּיעַת
שׁוֹפָר שֶׁל עוֹלָה אֵינּוּ אִסּוּר זֶה שֶׁל מְעִילָה נַעֲשִׂית וְנִגְמַרְת אֵלָא ע"י מִצְוָה זֹו שֶׁל תַקִּיעָה.

דְּהָא אִי אֶמְרַת דַּא"י בַּת"ש זֶה מִמִּילָא אֵינּוּ כָּאֵן אִסּוּר מְעִילָה דְּהָא אֵינּוּ כָּאֵן שׁוּם הַנָּאֵה
אֵלָא הַנָּאֵת מִצְוָה הַגּוֹרְמַת לְאִסּוּר מְעִילָה וְכֵינּוּ דַּאֲי"ח לִיכָּא הַנָּאֵה וּמִמִּילָא מְעִילָה לִיכָּא
וְא"א וְלִבָּא לִידֵי אִסּוּר מְעִילָה אַא"כ תֹּאמַר שְׁיַצֵּא וְאֵז אִיכָּא הַנָּאֵת מִצְוָה וּמִמִּילָא חַל
אִסּוּר מְעִילָה דְּהָא נִהְיָה מִן הַהַקְדָּשׁ נִמְצָא הַמִּצְוָה וְקִיּוּמָה הִיא הַגּוֹרְמַת לְהִבִּיא לְכָאֵן
אִסּוּר זֶה שֶׁל מְעִילָה מַש"ה אַא"י וּמִמִּילָא לֹא רַכִּיב עַלֵי אִסּוּר זֶה שֶׁל מְעִילָה \$\$\$צִיּוֹר
בְּסַפְרָא \$\$\$ וְה"נ בְּשׁוֹפָר שֶׁל שְׁלָמִים נָמִי לֹא רַכִּיב אִסּוּר גְּרִידָא שְׁנִיָּה מִן הַהַקְדָּשׁ אַא"כ
תֹּאמַר דַּא"י שֶׁל תַקִּיעָה דָּאֵם לֹא יָצָא אֵינּוּ כָּאֵן הַנָּאֵה וּמִמִּילָא אֵינּוּ בּוֹ אִסּוּר שֶׁל נִהְיָה מִן
הַהַקְדָּשׁ.

וְל"מ לְרַבָּא גּוֹפְיָ דַּאֲמ' בַּפ"ק דְּתַמּוּרָה (דָּף ד) כָּל מִקְלָתָא דְּאָמַר רַחֲמָנָא לֹא תַעֲבֹד אִי
עֲבִיד לֹא מְהַיֵּי אֵלָא אֶפִּי לְאַבְיֵי דַּאֲמ' הָתָם מְהַיֵּי הֵינּוּ דְּוּקָא הִכִּי שְׁאֵינּוּ הָאִסּוּר בָּא ע"י
הַמִּצְוָה וְאֵינּוּ תְלוּיִין זֶה בְּזֶה.

דאפ"ת דלא מהני אפ"ה איסורו דעביד עביד כמו כל הני דמייתי הנה כמו התורם מן הרע על היפה דרחמנא אמר חלבו אין גרוע לא וכן תורם ממין על שאינו מינו דרחמנא אמר כל חלב תירוש וכל חלב יצהר תן חלב לזה וחלב לזה כדאמר' התם.

דאפ"ת דלא מהני אפ"ה עבר אמירא דרחמנא דהא בהדיא אזהיר עלה קרא מש"ה ס"ל לאביי התם שמהני אבל הכא בתוקע בשופר של עולה ושלמים דלא אזהיר רחמנא להדיא שלא לתקוע בהן אלא דאזהיר שלא להנות מן ההקדש אלא דממילא האיסור בקיום המצוה תליא והשתא אי אמרת' דל"י אין פאן איסור כלל אא"כ תאמר שייצא יש פאן איסור וה"ל מה"ב וכ"ע מודו בכה"ג דלא מהני ואינו יוצא י"ח.

נדע די"מ דמה"ב מה"ת אינו יוצא י"ח וכן לא באתי אלא לישב שימעתין לשיטת התוספת: אלימא כפאו שד והתני' עתים חלים וכו' פי' ואמאי יצא בכפאו שד דכיון דבאותו שעה הני שוטה ופטור מן המצות אכילה דאותן שעה לאו כלום הוא פי' הדר חלים באותו לילה ונעשה בר חיובא צריף לחזור ולאכול נאכילה קמייתא לא פטרותו כיון דלא הי' באותו שעה בר חיוב מצות.

וק"ל מהא דאמרינן בפ"י דיבמות (דף סב) הי' לו בנים בגיותו ונתגי' רי"א קיים פרי' ורבי' ואע"ג דבני נח אין מצווין על פ"ו כדאמ' בפ"א א"מ ב"ד (דף נז) והא דא' התם בפ"ו דיבמות מות דמעיקרא פי' קודם שנתגייר בני פ"ו ניהו לאו בני חיוב פ"ו ניהו אלא שביניהם נקרא על שם פדמוכח התם וכן פי' התוס' שם מ"מ על פ"ו ודאי א"מ והשתא אמאי קיים פ"ו לר"י בבנים שהי' לו בגיותו הא באותו שעה לאו בר חיוב פ"ו הני א"כ אותן בנים לא עלו לו לפטרו לאחר שנעשה בר חיוב דהיינו לאחר שנתגייר כדא' גבי מצה דאם אכלו בשעה שאין ב"חלא עלתה לו לפטרו לאחר שנעשה ב"ח.

והי' נ"ל דהכי פריף שכינן דכשהוא שוטה הרי הוא פשוטה לכל דבריו והא תנן המתעסק ל"י לכ"ע אפי' אם מצות א"צ פונה ונהרי שוטה אינו אלא במתעסק בעלמא פדמוכח בפ"ק דחולין (דף יב) גבי קטן יש לו מחשבה וכדפי' התוספות התם ונהרי חש"ו חד דין אית להו פדתנן לקמן והשתא היכא דבר חיובא הוא אפ"ה במתעסק ל"י ק"ו לשוטה דלאו ב"ח הוא כיון דאינו אלא מתעסק בעלמא דל"י ונ"מ להני ב' פרושים אם הי' גדול בשעת חיוב המצוה אלא שהי' עבד דדינו כאשה דפטור ממ"ע שהזמן גרמא ונעשה אותו מצוה ובו ביום נשתחרר דלפ"א לא יצא י"ח במה שעשה המצוה קודם שנעשה ב"ח ולפ"ב יצא כיון שהי' בן דעת בשעה שעשה המצוה לא ה"ל מתעסק ואע"ג דלענין אכילת מצה אין נ"מ בין הני ב' פרושי' דהא אפילו נשים חייבות באכילת מצה כדאמר בפ"ב דפסחים מ"מ נ"מ לענין מצו' שופר ולילב בכה"ג דאמרן.

מיהו ע"כ פי' א' אמת דהא אמרינן לקמן (דף כט) דמי שחציו עבד וחציו ב"ח אף לעצמו אינו מוציא משום דלא אתי צד עבדות דידן' ומוציא צד חירות דלנפשי' ומיני' דכ"ש כשכולו אינו ב"ח כגון קטן ושוטה דלא אתי שעת פטור דידן' ומפיק שעת חיובא אחר שנתגדל והביא ב' שערות או אחר שנתפקח.

וְהָא דק"ל מִהֵיא דהי' לוֹ בְּנֵי בְּגִיּוֹתָן וְנִתְגַּיֵּיר לְק"מ דש"ה דְּשִׁבְתָּ בְּעֵינָן וְהָא אִיפָּא.
ואע"ג דר"י פְּלִיג אֲדַר"ה הֵתֵם וס"ל בְּהֵי לֹו בְּנִים וּמֵתוּ דְּלֹא קִיָּים פ"ו מ"מ בְּהֵי לֹו בְּנִים
בְּהֵיּוֹתוֹ נְכָרֵי מוֹדָה דְּהָא אִיפָּא שְׁבֵת: אָמַר רב אִשִּׁי שְׁפָפְאוּ פְּרָסִי!

פְּתַב הָר"ן בְּשֵׁם הַר"א דְּדוֹנָקָא כה"ג יִצְאָ שְׁיֻדְעָ הוּא שְׁעֲכָשְׁוֹ הוּא פֶּסַח וְזוּ מִצְּהָ אֶלְא
שְׁאִין מְכוּוֹן לְצִאת אֶבֶל קְסָבוֹר חוּל הוּא וְאָכַל מִצְּהָ אוֹ קְסָבוֹר לְאָכֹל בְּשֵׁר וְאָכַל מִצְּהָ
וְנֻדְאֵי לֹא יִצְאָ דָּאָם אִיתָא ל"ל לְמִנְקֻט פְּפָאוּ פְּרָסִיִּים לְנִקְוֹט חַד מְהֵי גְּוֹנֵי א"ו פְּדֹאֲמָרָן:
וְלֵי אִין רְאִינִי זֹו מְוִכְרַחַת דְּוֹנְדֵי הֵינִי דְּשִׁלְחוּ לְאִבּוּיָהּ דְּשִׁמוּאֵל לֹא נְחִיתִי לְרַבּוּתָא דֵּא"כ
ה"ל לְאִשְׁמוּעֵינָן הָא דְּתוֹקְעָ לְשִׁיר דְּהֵוֹי רַבּוּתָא טְפִי וְרַבָּא נְמִי דְּנִחִית לְרַבּוּתָא דְּאִפִּי תוֹקְעָ
לְשִׁיר לֹא יִצְאָ פְּדִמְסִיק.

לֹא נְחִית אֶלְא לְאִשְׁמוּעֵינָן דְּהָא דְּתוֹקְעָ לְשִׁיר שְׁוָה לְמִצְּהָ בְּהָא מִלְּתָא דְּמִיָּירֵי בִּי בְּמִצְּהָ
אֶבֶל ל"נ לְאִשְׁמוּעֵינָן מִלְּתָא חֲדָתָא דְּלֹא אִיָּירֵי בִּי דְּהָא ז"א קְאָמַר מ"מ בְּעֵינָן דִּינָא נ"ל
דִּיפָּה פִּינֹן דְּהָא קְאָמַר בְּסָמוּךְ בְּשִׁלְמָא מְתַפְּוֹן מְשָׁמִיעַ וּל"נ שׁוּמְעָ קָא סָבַר חֲמוּר בְּעֵלְמָא
הוּא ש"מ דְּכַה"ג שְׁאִין יוֹדְעָ שְׁוָה הוּא קוּל שׁוּפְרָ ל"י וּא"כ ה"ה אָם א"י שְׁוָה מִצְּהָ דְּלֹא
יִצְאָ דְּמ"ש דְּהָא אִין חִילּוּק בֵּין שׁוּפְרָ לְמִצְּהָ דְּהָא רַבָּא מְדַמֵּי שׁוּפְרָ לְמִצְּהָ לְעֵנִין לְצִאת
וּא"כ ה"ה שְׁלֹא לְצִאת דְּמִי מִצְּהָ לְשׁוּפְרָ וּבִפ"ק דְּחֻלִּין (דָּף יג) אָמַרִּינוּ מִנִּין לְמִתְעַסֵּק
שְׁפָסוּל בְּקַדְשִׁים פִּי ר'ש"י וְתוֹס' פְּגוֹן קְסָבוֹר שְׁהוּא חֻלִּין וּבְהֵדֵיָא אָמַרִּינוּ הֵכִי בִּסְפ"ד
דְּזַבְּחִים (דָּף מו) חֲטָאת שְׁשִׁחְטָה לְשֵׁם חֻלִּין פְּשִׁירָה.

מִשׁוּם חֻלִּין פִּי קְסָבוֹר שְׁהוּא חֻלִּין פְּסוּל פְּדְבְּעֵי מְנִי שְׁמוּאֵל מר"ה מִנִּין לְמִתְעַסֵּק
בְּקַדְשִׁים שְׁהוּא פְּסוּל הָרִי מִשׁוּם חֻלִּין דְּהֵינֵנוּ קְסָבוֹר שְׁהוּא חֻלִּין מְתַעַסֵּק מְקָרִי. א"כ
הֵה"נ לְקְסָבוֹר שְׁאִינוּ מִצְּהָ ה"נ מְתַעַסֵּק וְתַנּוּן לְקַמְן מְתַעַסֵּק ל"י וְהֵה"נ קְסָבוֹר חוּל הוּא
וְאָכַל מִצְּהָ נְמִי ל"י וְלֹא מְסַתְּפֵר לְחַלְקָ בֵּין קְסָבוֹר חֲמוּר הוּא אוֹ חֻלִּין הוּא לְקְסָבוֹר חוּל
הוּא: דָּף פַּח ע"ב וְהֵאִי מְתַעַסֵּק הוּא קמ"ל.

דֵּאע"ג דְּמִתְעַסֵּק הוּא יוֹצֵא דְּמִצְּוֹת אצ"כ. כִּפִּי ר'ש"י וְלֹא ה"ל לִפ' פֶּן דְּוֹנְדֵי מְתַעַסֵּק ל"י
פְּדַתְנֹן לְקַמְן פ"ג אֶלְא ה"פ קָא מְשַׁמְעָ לֹן דְּתוֹקְעָ לְשִׁיר ל"ד לְמִתְעַסֵּק: אֶלְמָא קְסָבוֹר רַבָּא
מִצְּוֹת אִין צ"כ.

וְהָק' הַתּוֹס' אִמְאֵי ל"פ מְדֹאֲמַר ר' יוֹסִי יוֹסִי בִּפ"י דְּפָסְחֵי [דָּף קִיד] אע"פ שְׁטַבֵּל בְּחֻזְרַת
מִצְּוָה לְהִבִּי מִצְּהָ וְחֻזְרַת וְדִיִּיק הֵתֵם מְדַתְּנָא מִצְּוָה אֶלְמָא לָאו מִשׁוּם הִפְיָרָא דְּתִינוּקוֹת
הוּא אֶלְא מִשׁוּם דְּמִצְּוֹת צ"כ מִשׁוּם דִּי"ל לְעוֹלָם מִצְּוָה מִשׁוּם הִפְיָרָא וּנ"ל \$\$\$צִיּוּר
בְּסָפְרָ \$\$\$ דְּבַע"כ צ"ל פֶּן דְּהָא בִּפ"ג דְּסוֹנְפָה (דָּף מֵא) תַּנּוּן ר' יוֹסִי אוֹמַר יט"ר שֶׁל חַג שְׁחָל
בְּשִׁבְתָּ וְשָׁכַח וְהוֹצִיא אֶת הַלּוּלָב לְרַה"ר פְּטוּר מִפְּנֵי שְׁהוֹצִיא בְּרִשׁוּת וְאָמַר אֲבִי ל"ש
אֶלְא שְׁלֹא יִצְאָ בּוֹ אֶבֶל יִצְאָ בּוֹ חֵיִיב וּפְרִיָּהּ הָא מְדֹאֲגַבֵּי נְפִיק בִּי וּשְׁנֵי אֲבִי פְּשִׁהֲפְכוּ
וְרַבָּא שְׁנֵי בְּשִׁהוֹצִיא בְּכִלֵּי וְבַע"כ הָא דְּפְרִיָּהּ מְדֹאֲגַבֵּי נְפִיק הֵינֵנוּ לְמ"ד מִצְּוֹת אִין צְרִיָּהּ
פְּוֹנָה דְּלָמ"ד צ"כ לְק"מ דְּהָא לֹא פְּוֹנוֹן לְצִאת וְהִשְׁתָּא מֵאִי פְּרִיָּהּ הָא ר"י ס"ל מִצְּוֹת צְרִיָּהּ
פְּוֹנָה מְדֹקָאֲמַר מִצְּוָה לְהִבִּי כו' וְהָא דְּלוּלָב אֲדַר"י קְאָמַר אֲבִי לְהֵאִי ל"ש אֶלְא שְׁלֹא יִצְאָ
בּוֹ א"ו לְאֲבִי וְרַבָּא ל"ל הֵאִי דִּיּוֹקָא דִּפ"י דְּפָסְחֵי!

וכ"ת מנ"ל להמקשה להקשות מדאגבין נפיק דילמא אל להאי דיוקא ולר"י מצ"כ. י"ל דאב"י ורבא גופייהו אקשי להא מדאגבין נפיק למאי דס"ל מצות אצ"כ ולא ניקא להו לאוקמי לר"י דלא פנותייהו וכה"ג פתבו תוספת רפ"ב דב"מ (דף כא) גבי נכמה אר"י קב לד' אמות דר"י גופין פריף להא נכמה פדמוכח ה"תם מן הסוגין וכה"ג בכ"מ: מצות א"צ פנונה.

ומקשו ה"ק מדמבעי לן בספ"ק דברכות (דף י"ג) היכי דנקט פסא דשכרא בידן וסבור דחמרא הוא פתח בדחמרא וסייגים בדשכרא מאי פתח פתיחה אולינו או פתח חתימה ומאי מיבעי ליה ה"ק מצות אצ"כ ומאי נ"מ בהא דפתח אדעתא דחמרא.

ותי' הר"ר יונה דהא דמצות אצ"כ ה"מ במצוה התלוי במעשה שהמעשה הוא במקום פנונה אבל במצוה התלוי באמירה בלבד צריף פנונה דכשאינו מתפונן ואין עשה מעשה ה"ל פאלו לא עשה שו' דבר מן המצוה \$\$\$צ"יור בספר \$\$\$ וק"ל דא"כ מאי פריף מהי קורא בתורה דאם לא פנון לבו לא יצא ה"ק ש"ש שאני דתלי בדבור וצריף פנונה לכ"ע ובשם הר"ש תי' דאע"ג דמצות אצ"כ ה"מ בסתמ' אבל מתפונן להדי' שלא לצאת אינו יוצא והקא ה"ק מתפונן שלא לצאת פלל משכרא אלא מחמרא דיוקא.

ול"נ דלמ"ד אין צריף פנונה אפי' מתפונן בהדי' שלא לצאת אפ"ה יוצא דהא בפ"י דעירובין [דף צה] תנו המוצא תפילין מכניסן זוג זוג רג"א ב' ב' ומוקי לה בגמ' במצות צריף פנונה פליגי תנא קמא סבר מצות אצ"כ לא לצאת ולא לעבור על כל תוסף ואי מכניסן ב' ב' אע"ג דאין מתפונן למצוה עובר בב"ת ור"ג סבר מצות אצ"כ בין לצאת בין לעבור מש"ה מכניסן ב' ב' וכיון דאין מתפונן למצוה אין עובר.

ואי במתפונן בהדי' שלא לצאת אינו יוצא אפי' למ"ד מצות אצ"כ א"כ לת"ק נמי יכניס ב' ב' ויכוון להדיא שלא לצאת וכמו שאין יוצא בכה"ג ה"נ אינו עובר דהא לצאת ולעבור חדה מחתה אינהו א"ו ש"מ דלצאת ולעבור אפי' במתפונן להדיא שלא לשם מצוה יוצא והה"נ דעובר מש"ה לת"ק דמצות אצ"כ א"א בב' ב' בשום ענין משום ב"ת ועוד איפא ה"תם לישנא דלצאת לא בעי פנונה ובלעבור פליגי לת"ק אצ"כ ולר"ג צ"כ.

והשתא פנון דלעבור קיל מלצאת דלצאת לכ"פ אצ"כ ולעבור לר"ג צ"כ ואי למ"ד לצאת אצ"כ במתפונן להדיא שלא לשם מצוה מודה דלאו פלוס הוא כ"ש לעבור אפי' למ"ד אצ"כ אי מתפונן בהדיא שלא לשם מצוה דלאו פלוס הוא א"כ לת"ק אמאי זוג א' אין ב' לא אפי' ב' ב' יכניס ויתפונן להדיא שלא לשם מצוה ובלישנא בתרא אמרינו ה"תם דפליגי בלעבור שלא בזמנו דלת"ק עובר והשתא לת"ק יכניס ב' ב' ויתפונן להדיא שלא לשם מצוה ותו אינו עובר.

א"ו ש"מ כל היכי דאצ"כ בין לצאת בין לעבור אפי' מתפונן להדי' שלא לשם מצוה פסתמא דמי ויוצא ועובר וה"נ משמע להדיא בהא דמסיק לקמן במתן דמי' לר"י דעובר בלא מתפונן בב"ת ואמאי יתפונן להדי' שלא לשם בכור את הנוסף על מתן א' של בכור א"ו אפ"ה עובר בב"ת אע"ג דמתפונן שלא לשם בכור להדיא: וראיתי להתוס' בפ"ג דסו"ה (דף ל"ט) לענין ברכות לולב דצריף עובר לעשייתו והא מדאגבין נפיק שפי' דמכוין לשמה עד לאחר הברכה ואע"ג דמצות אצ"כ בע"כ לא נפיק וק"ל מפל הני דאמרן

ועוד מסיימי התוס' בהאי דפרק ג' דסנפה גבי שכח והוציא הלולב לרה"ר בי"ט ראשון של חג פשחל בשבת ופריה מדאגביל נפיק ושני אביי פשהפכו ורבא שני פשהוציא בכלי והל"ל בנתפנון שלא לצאת משו' דמייירי באדם שאינו בקי והולך אצל בקי ללמוד ומסיים עולה הרא"ש אבל הא יודע שאין יוצא בהן אלא דרך גדילתו.

נדברי תימה הן דמאן מפסי דבהא ידע ובהא לא ידע ועוד אדרבה איפכא מסתברא דבהא דמצ"כ מסתמא רגיל ע"ה לידע יותר מהא דדרך גדילתו דכוננה נוהג בכל המצות של פל השנה הנוהגת בכל בכל עת ושעה והאי דדרך גדילתו אינו נוהג אלא בד' מינים שבלולב שאינו נוהג אלא בחג פעם אחת בשנה ומיהו יש לדחות לאביי דמוקי לה בשפהף דכיון דמייירי בע"ה הא לא ידע דין פוננת המצנה לכונן בהדי' שלא יצא י"ח אבל דהא דהפכו איתרמי לי' ממילא דלא במתכונן דהא אפשר אפי' בע"ה וכן הא דרבא שהוציא בכלי אפשר דאיתרמי לו פו.

מ"מ למאי דפי' הסוגי' מרנוח יותר וכן ראיתי להר"ן בשם הר"א ל"ד מצות אצ"כ אפי' עמד וצונח שאינו רוצה לצאת אפ"ה יוצא בע"כ מיהו למאי דפי' לעיל פסבור שאינו מצה ואכלו ל"י לכ"ע לק"מ דסבר סמרא הוא ונמצא שכר דהא דמי לסבר שאינו מצה ותמהני על הר"ן שכתב בדברי הר"ש במתפנון שלא לצאת ל"י לכ"ע מפח שהוא קושיא דכסא דחמרא פיון דכתב בדברי הר"א דכסבור שאינו מצה לא יצא לכ"ע תו ל"צ לדברי הר"ש דהא לק"מ מיהו כ"ז לשיטת גי' רש"י ותוס' בהאי סוגיא דכסא דחמרא אבל הריא"ף וסייעתו יש להם גי' אחרת בהאי סוגיא ולגירסתו אין לו ענין להא דמצ"כ ואין לי להאריך פאן בזה: מאי לאו אם פיון לבו לצאת הק' הרמב"ן בס' המלקמות לימא האי אם פיון לבו לאו פוננת מצנה קאמ' אלא בכוננת הלב מייירי וכמ"ד רפ"ב דברכות (דף י') דפר' א' או פסוק אחד צריך פוננה ומחמת קושיא זו ר"ל דלמ"ד מצות אצ"כ אצ"כ ככל והני תנאי ואמוראי ס"ל כמ"ד מצ"כ.

ואני תמה מה ענין זה לזה דכוננה דהתם קרא לה שם פוננת הלב. והיינו שיכנון וידע ויבין הדברים שמוצא מפיו ודבר זה תלוי בכוננת הלב ואע"פ שאינו מתפנון לצאת ומעל לבבה נ"ל התם וכוננה דהכא היינו שמכנון לצאת י"ח אותו מצנה אפי' שאינו משים הדברים על לבו אלא שמפנה לבו לדברים אחרים ותדע לה דהא רבא פסק התם כר"מ דפסוק אחד צריך פוננת הלב ובשמעתין ס"ל דלצאת ל"ב פוננה.

וה"נ ס"ל בפ"ג דסנפה גבי שכח והוציא את הלולב דיצא י"ח ועוד אי הא אם פיון לבו פוננ' הלב דפליגי תנאי התם ולא מכוננת לצאת מייירי איך פסיק ותני במתניתן אם פיון לבו דמשמע אסתם ק"ש קאי שהן ג' פרשיות הא ליכא למ"ד התם דמצריך פוננהאלא או בפסוק א' או בפ' א' ואפי' ר"י דמחמיר התם מכולי תנאי ומצריך פוננה אף בפרשה ב' אפ"ה בפרשה ג' ליכא למ"ד דבעי פוננה ועוד אי פוננת הלב דהתם מכוננת לצאת י"ח מייירי הא למ"ד מצ"כ אפי' מצנה דרבנן: צ"כ והא איכא למ"ד התם בפ' אחד או פסוק אחד לחוד צריך פוננה או בב' פרשיות ולכ"ע פרק ג' א"צ פוננה הא פיון דס"ל מצ"כ ליבעי פוננה בכולי ק"ש ומה שהשיב שם הרמב"ן דעיקר ק"ש פסוק א' הוא דזה ק"ש של ר"י הנשיא הוא ואם נאנס בשינה מכאן ואילך יצא אינו ראי' דר"י הנשיא מפני שהי' מלמד לאחרים הי' פטור משאר ק"ש כמ"ש המפרשים וגם הא דנאנס בשינה אינו ראי'

דְּכַבֵּר פִּי הַמֶּלֶךְ דְּנוֹדָאֵי קוֹרָא כָּל הַק"ש אֵלָא שְׁקוֹרָא פְּשִׁיחָא מְנַמְנָם בְּלִי פְּנוּנָת הַלֵּב וְעוֹד ק"ל אֵי בְּכּוֹנֵנָת לְצִאֵת מִיְיָרֵי הַתָּם הָא אֲמַרִינָן הַתָּם אָמַר ר"י עַד עַל לְבַבָּךְ בְּעַמִּידָה ר' יוֹחָנָן אָמַר כָּל הַפ' פּוֹלָה בְּעַמִּידָה וְאֲזַדָּא ר"י לְטַעֲמִי דְאָמַר הַלְכָה דְכָל הַפ' צְרִיכָה פְּנוּנָה וְאֵי פְּנוּנָה זֹו פְּנוּנָה לְצִאֵת הִיא מֵאֵי וְאֲזַדָּא ר"י לְטַעֲמִי דְקֶאֱמַ' וְכִי מְשׁוּם דְצְרִיךְ פְּנוּנָה לְצִאֵת צְרִיךְ עַמִּידָה הָא וְנוֹדָאֵי אֵין עֲגֻנָּו זֶה לְזֶה וְעוֹד אֲטוּ לְמַ"ד מְצוֹת צ"כ יְהִי כָּל הַמְצוֹת צְרִיכוֹת עַמִּידָה הָא וְנוֹדָאֵי לֹא שְׁמַעְנוּ וְהָא בַפ"ד דְּבִרְכוּ' (נְרָף ל"ג) תְּנָא גַבִּי רֹכֵב עַל תְּמוֹר דַּס"ל ל'ר' דִּישַׁב בְּמַקוֹמוֹ וַיִּתְפַּלֵּל מִפְּנֵי שְׁאִין דַּעֲתוֹ מִיְיָ שְׂבַת עָלָיו פִּי מִפְּנֵי עֵיפּוֹב הַדְרָף אֲלֵמָא מִתְפַּלֵּל בְּמַהֲלָף מַה לִּי מַהֲלָף בְּרַגְלִים מַה לִּי הַתְּמוֹר שְׂהוּא רֹכֵב מְהֲלָף (אמ'') [צ"ל וְה' אָמַר] הַתָּם רָבָא הַלְכָה פְּרַבִּי וְהָא רָבָא לְפִי דְבַרִּי הַרְמַב"ן ס"ל מַצ"כ דְהָא פֶּסֶק כַּר"מ דְּפֶסֶק אֲחַד צְרִיךְ פְּנוּנָה וְאַפ"ה מִתְפַּלֵּל בְּעוֹד שְׂהַתְּמוֹר שְׂרוֹכֵב עָלָיו מְהֲלָף א"ו דְּכּוֹנֵנָה דְגַבִּי ק"ש מְכּוֹנֵנָת הַלֵּב מִיְיָרֵי וְלֹא מְכּוֹנֵנָת לְצִאֵת וְדוּנְקָא ק"ש בְּעֵי פְּנוּנָת הַלֵּב מְשׁו' דְגַלִּי קָרָא עַל לְבַבָּךְ אֲבָל שְׁאָר מְצוֹת לֹא וְאַע"ג דַּתְּנָי' הַמְתְּפַלֵּל צְרִיךְ שְׂיַכּוּנָן אֵת לְבוֹ בַּסַּפ"ד דְּבִרְכוֹת (נְרָף ל"ה) י"ל דַּמ"מ א"צ כ"כ פְּנוּנָה כְּמוֹ בַק"ש דִּישַׁב בּוֹ קַבְּלַת עוֹל מ"ש אֲבָל אֵי מִיְיָרֵי לְצִאֵת בְּזֶה כָּל הַמְצוֹת שְׁוִין.

אֲבָל הַדְּבַר בְּרוּר דַּמְש"ה לֹא מוֹקִי לְהָא אֵי פִּינּוֹן לְבוֹ דְּבִכּוֹנֵנָת הַלֵּב מִיְיָרֵי חַדָּא דַּתְּנָא פֶּסֶק וְתָנִי אִם פִּינּוֹן לְבוֹ דַּמְשַׁמַּע דְּכָל ג"פ שֶׁל ק"ש צ"כ וְאֵי פְּנוּנָת הַלֵּב מִיְיָרֵי לִיכָּא לְמַ"ד דְּבִכּוֹלָה בְּעֵי פְּנוּנָה וְעוֹד דְּבַקוֹרָא בַתוֹרָה מִיְיָרֵי וְאַתִּי וְאַטוּ בְּשׁוֹפְטֵי עַסְקִינוּ דְּקוֹרָא וְאַיְנוּ מְשִׁים עַל לְבוֹ הַדְּבָרִים שְׂהוּא קוֹרָא א"ו אִם פִּינּוֹן לְבוֹ דְּקֶאֱמַר הִיְיָנוּ לְצִאֵת וּבְהָא כָּל ג"פ שְׁוִין: בְּקוֹרָא לְהַגִּי'.

הַתּוֹס' פִּי רַפ"ב דְּבִרְכוֹת הִיְיָנוּ שְׂאִינוּ קוֹרָא הַתִּיבּוֹת פְּהִלְכְתוּ וְכַנְּקוֹדְתוּ אֵלָא כְּכַתִּיבְתוּן קָרִי פְּדִי לְהַבִּין בַּחֲסֵרוֹת וַיִּתְרוֹת כְּמוֹ לְטַטְפַת מְזוֹזוֹת וְאַם פִּינּוֹן לְבוֹ לְאוּ דוּנְקָא אֵלָא לֹא קָרִי פְּדִין כַּנְּקוֹדְתוּ וְהִלְכְתוּ וְאַיִן טַעַם לְפִי זֶה וְרַש"י פִּי בְּקוֹרָא לְהַגִּיָּה אָף קָרִי אֵין פֶּאֵן אֵלָא מְגַמְגֵם וְגַם זֶה אֵינוֹ בְּמַשְׁמַע אֲבָל ע"ד שְׂפִי גִיחָא וְה"פ מֵאֵי לְאוּ אִם פִּינּוֹן לְבוֹ לְצִאֵת דַּקַּס"ד דְּהִי' קוֹרָא בַתוֹרָה הִיְיָנוּ פְּדָרָף קָרִיָּאָה וְלִמְדוּ שְׂמַגְמָתוֹ לְהַבִּין מַה שְׂהוּא קוֹרָא דַּא"כ טִנְרַח זֶה לְמָה א"כ הָא וְדָאֵי אֵיכָּא פְּנוּנָת הַלֵּב וְמָה אִם פִּינּוֹן לְבוֹ דְּקַתְּנִי בַע"כ לְצִאֵת קַאמ' וְש"מ מַצ"כ וּמְשַׁנֵּי לְקָרוֹת וְהַשְׁתָּא לְפִי"ז אִם כ"ל בְּכּוֹנֵנָת הַלֵּב מִיְיָרֵי הַדַּר פְּרִיף לְקָרוֹת הָא קָרִי וּמְשַׁנֵּי בְּקוֹרָא לְהַגִּיָּה פִּירוּשׁ לְאוּ כַּדַּס"ד דְּקוֹרָא לְלִמְדוּ דַּא"כ א"א בְּלֹא פְּנוּנָת הַלֵּב לְהַבִּין מַה שְׂקוֹרָא וְא"כ הָאֵי אִם כ"ל אֲכַנְּוֵנָת לְצִאֵת קֶאֱמַר דַּתְּקַשָּׁה לָךְ.

אֵלָא בְּקוֹרָא לְהַגִּיָּה מִיְיָרֵי דְּבַזָּה א"צ לִידַע וְלְהַבִּין מַה שְׂהוּא קוֹרָא וְאַיְנוּ מְשִׁים לְבוֹ לְהַבִּין אֵלָא לְדַקְדָּק אִם אֵין טַעַם בְּכַתִּיבָה וְלְהַגִּי' וְהָא דַּמְשַׁנֵּי בַתְּחִילָה לְקָרוֹת הִיְיָנוּ הָךְ תִּי בְּתַרָּא גּוּפְנִי דְּקֶאֱמַ' לְהַגִּי' דַּמְסִיק וְלְקָרוֹת דְּקֶאֱמַר הִיְיָנוּ דְּהִי' קוֹרָא בַתוֹרָ' לְהַגִּי' דַּאֵין פֶּאֵן פְּנוּנָת הַלֵּב וְהָא דַּאִם פִּינּוֹן לְבוֹ דְּקֶאֱמַר הִיְיָנוּ אִם פִּינּוֹן לְקָרִיָּאָה גְּמוּרָה פֶּסֶתָם קוֹרָא בַתוֹרָה אֵלָא דַּהַמְקַשָּׁה לֹא הַנִּיחַ לְאַסִּיק הַתִּי שְׂפִיר וְקָדִים וְאַקְשִׁי לִי וְהָא קָרִי וְאַזְּ בִּיָּאָר לוֹ הַמְתַּרְץ בְּקוֹרָ' לְהַגִּי' אֵיְיָרֵי מַתְּנִי וְהָאֵי אִם כ"ל דְּקֶאֱמַר לְקָרוֹת פְּדָרָף הַקּוֹרִין בַּתוֹרָה לְלִמְדוּ קַא'.

וְכֹן דַּחַק הַגַּמ' בַּכ"מ שְׂאַפְתִּי לֹא סִיִּים הַמְתַּרְץ דְּבִרְיוֹ קָדִים וּמְקַשָּׁה לִי וּבְתִי' בְּתַרָּא גּוּמַר הַתַּרְצוֹן לְבָאָר לְתִי קַמָּא וְהִיְיָנוּ דַּל"ק אֵלָא בְּקוֹרָא לְהַגִּי' דְּלֹא הַדַּר בִּי מַתִּי קַמָּא אֵלָא

מסיק ומבאר לתי' קמא ואלו לפרש"י ותוס' הדר בי' מתי' קמא לגמרי ועוד קשה איך טעי בתחילה לתרץ דלקרות קא' האי אם פנינו לבו דהא נודאי קאמר קרא דהא הנה קורא קאמר ולמאי דפי' הפל ניקח והשתא לפי המסקנא' האי אם כ"ל בכוננת הלב מייירי.

וראיתי להרשב"א בחי' רפ"ג דברכות בקורא להגיה פי' האי לפי שצריך לכונן מיהא לקרי וכ"כ הר"י בן גיא דה"ל פנונה זו פנתפנון שומע לשמוע ומשמיע להשמיע שאינו פנונה גמורה אלא שצריך מיהא פנונת שמיעה נראה מדבריו דאפי' למ"ד אצ"כ אפ"ה מודה דכוננת שומע ומשמיע מיהו בעינו וכדברי י"מ שאכתב לקמן גבי איפנון ותקע לי ושם יתבאר דליתא להאי סברא פלל הלכה המחוור כדפי': לא לשמוע והא שמע סבור חמור בעלמא הוא.

פי' האי לשמוע דקאמ' בתחילה היינו שיתכונן לשמיעת קול שופר ולא קול של חמור וע"ד שפי' בסמוך האי דקורא להגי' מיהא ק"ל תינח קול שופר איפא למימר פסבור חמור בעלמא הוא אבל קול מגילה דקאי עלה נמי האי אם כ"ל מא"ל דהקא ל"ל סבר חמור הוא על קול אדם קורא תיבת נאותיות: אבל נתפנון שומע ול"נ משמיע המ"ל.

פי' התוס' לא המ"ל כגון של"נ המשמיע להוציא השומע דס"ל כדדייק לי' בסוף הסוגי' משמין לעצמו דומיא דשומע לעצמו אלמא לא ב"כ משמע מדבריהם אפי' אי תקע לשיר יצא דמצות אצ"כ אפ"ה אפ"ש לומר דכוננת משמיע להוציא השומע בעינו דאי פנונת המשמיע קיל מכוננת לצאת השתא לצאת לא ב"כ למ"ד תוקע לשיר יצא כ"ש דאא"ל אליבא דידן' פנונ' משמין' הא ממילא ש"מ דתוקע לשי' ל"י ציור בספר \$\$ ולהאי פי' דס"ל לקמן משמיע ב"כ להוציא השומע לא פליג אדרבה דא' תוקע לשיר יצא: אבל אאל"כ ומצידה תברא דהא פריה לקמן אדר"ז דא' משמיע ב"כ מהא דנתפנון שומע קתני משמיע דומיא דשומע מה שומע לעצמו אף משמיע משמין' לעצמו ומשום הא קושיא מוקי לדר"ז בתנאי וכינון דמוכח מהא ברייתא דבמשמיע לעצמו סגי איך ס"ד מיהא להוכיח דמצ"כ השתא פנונת משמיע דחמיר לא בעינו כ"ש דכוננה מצו' דקיל מיני' ל"ב א"ו פנונת מצנה חמיר מכוננת משמיע וקס"ד אע"ג דכוננת משמיע לא בעינו אפ"ה פנונת מצנה דעדיף מיני' בעינו: הרי הוא עובר על בל תוסיף בפ"י דעירובין (דף ק') הקשה התוס' וליתי עשה דמתן ד' ולידחי ל"ת ותי' דלא דמי לכלאים בציצת דהקא ע"י פשיעה הוא בא ויוכל הי' להתקני' בלא דחיית הלאו \$\$\$ ציור בספר \$\$ וק"ל הא בפ"א דזבחים (דף צ"ד) אמר פל הננגע בהם יקדש להיות פמוה הא פיצד אם פסול' היא תפסול ופריה ואמאי ליתי עשה ולידחי ל"ת והא התם נמי בא ע"י פשיעה מה שבלע הכשירה מן הפסולה ואפ"ה פריה דלידחי.

אבל יש לתרץ קושין' התוס' כדמשני רבא התם אהיה דיקדש דאין עשה דוחה ל"ת שבמקדש שנאמר ועצם לא תשברו א' עצם שיש בו מוח ואחד עצם שאין בו מוח ואמאי גייתי עשה ולידחי ל"ת אלא אין עשה דוחה את ל"ת שבמקדש וה"נ האי עשה דמתן ד' במקדש הוא אינו דוחה ל"ת דבל תוסיף אע"ג דב"ת אינו מיוחד למקדש דווקא דהא אית' בכל המצות ול"ד לל"ת דשכירת עצם ודאכילת פסולי קדשים שמיחזין למקדש דווקא מ"מ הקא פינון דלאו דב"ת בקדשים הוא ה"ל פלאו שבמקדש דאלים ואין עשה דוחה לה.

ועוד נ"ל דהא דקא' אין עשה דוחה ל"ת שבמקדש לאו משום דאלימא ל"ת דינדה מפל ל"ת דעלמא דא"כ הא עשה שבמקדש נמי אלים מפל עשה דעלמא. והשתא כמו דעשה דעלמא הקל דוחה ל"ת דעלמא הקלה וה"נ לעשה דמקדש דחמיר לינדחי ל"ת דמקדש דחמיר דכה שנה עשה דחמיר נגד ל"ת חמורה כמו ששנה עשה הקל נגד ל"ת הקל' וכמו דהתם דוחה ה"נ לינדחי א"ו גזה"כ הוא דהאי פלגא דעשה דוחה ל"ת ליתא במקדש.

מהשתא א"ל דקים להו לרבנן דעשה דמקדש דגלי קרא דאינו דוחה לל"ת. אפי' ל"ת דעלמא נמי לא דחי ואע"ג דר' אשי שני התם יקדש עשה הוא ואין עשה דוחה ל"ת נעשה לאו למימרא דל"ל ה"ט דרבא דאין עשה דוחה לא מעשה שבמקדש הא רבא מיייתי לה נמי משבירת עצם אלא ר"א ה"ק גבי יקדש ל"נ לה"ט דהא בלאו הכי אינו דוחה דה"ל עשה ולא מעשה: מיהו מפ' רש"י שם פ"י דעירובין משמע די"ל פאן דעשה דוחה לא מעשה דאמר התם תני חדא אם עלה פ' באילן בשבת מותר לירד וכו' ורצה לומר התם דאיתי כר' אליעזר דאמר קום עשה עדיף ה"נ מותר לירד ופירש"י ר"א סבר קום נעשה מצוה.

עדיף אע"ג דבהאי מצוה איכא צד עבירה דעבר אפכור אבל תוסיף אתי עשה דחטאת דכתיב ונתן על קרנות ונדחי לב"ת דבכור אלמא ס"ל דה"ט דר"א משום דאיתי עשה ודוחה ל"ת. וקשה על פ' זה א"כ מאי פריף ר"י לר"א הרי הוא עובר על ב"ת ול"ל לר"א לשנויי לא נאמר ב"ת אלא כשהוא בעצמו ת"ל דעשה דחי לה לל"ת דב"ת: וי"ל משום דבפ"ח דזבחי' שם מסיק דיש ביילה לר"א ופליגא בין בבבול בין בכוסות וקא דעשה דוחה ל"ת ל"ש לומר בכוסות דבשלמא בבבול שנגבלו ונתערבו מתן א' עם מתן ד' בתוך כוס אחד פיון דיש ביילה כשנות' במתן ד' בשטה דעובר על הבכור בב"ת מקנים עשה דמתן ד' ושפיר אמ' דעשה דחי לה אבל בנתערבו הכוסות זה עם זה ואינו יודע איזה של מתן א' ואיזה של מתן ד' כשנותן מכוס של מתן א' מתן ד' עובר עליו בב"ת ואין פאן קיום עשה מש"ה שני לי' ל"נ ב"ת אלא כשהוא בעצמו: מ"מ ק"ל אם אות' דשייף פאן לומר אתי עשה ונדחי ל"ת מ"ט דר"י דאמ' ינתן מתן א' אפי' בבבול כדי שלא לעבור עליו ב"ת מה בכך ליתי עשה לינדחי ל"ת א"ו אין לומר פאן דוחה ל"ת וכמ"ש משום דה"ל עשה ול"ת שבמקדש: מיהו בע"כ צ"ל דעשה דמקדש דחי לל"ת דעלמא שיהי בפר"א דמילה (דף קלב) אמ' דמילה שלא בזמנו אינו דוחה י"ט ול"א אתי עשה ונדחי ל"ת ומיייתי לה אבני מדכתיב עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת וי"ט והשתא מנ"ל דאין עשה דמילה דוחה י"ט הא ש"ה גבי עולות חול ה"ל עשה דמקדש מש"ה אינו דוחה לל"ת די"ט משא"כ עשה דמילה הוי עשה דעלמא דוחה לל"ת דעלמא א"ו עשה דמקדש דוחה ל"ת דעלמא והשתא מיייתי לה אבני שפיר מלא עולת חול בי"ט דאין עשה דמילה דוחה י"ט וקא ל"ל דלא אמרינן עשה דוחה ל"ת אלא היכי דעקירת הקלא עם קיום העשה הוא בדבר א' כגון פלאים בציצת דמטיל בפסדין של פשתן חוט של צמר שהוא תכלת דבהאי חוט שעובר בלאו של פלאים מקנים נעשה שלתכלת אבל הקא אפי' בבבול אע"ג דבהאי מתן ד' שע"ע ב"ת דבכור מקנים לעשה של מתן ד' ובעידנא דמעקר לאו דבכור מקנים לעשה אפ"ה אינן בדבר א' דהל"ת הוא בדם הבכור וקיום העשה אינו בד"א אלא בדם דמתן ד' הנבלל ונתערב עמו.

הא ליתא דא"כ מאי פ"ר ד גבי יקדש דאם פסולה היא תפסול יבא עשה וינדחה ל"ת הא אינו בדבר"א דהא עשה היא בכשירה והל"ת היא בפסולה הנבלעת בה א"ו פל כה"ג אמ' עשה דוחה ל"ת (ונ"ל דמה"ט אין עשה דמתן ד' דוחה ל"ת דב"ת משום דעשה זו קילא די'שנו בשאלה וכדאמר בפ"ק דיבמות [דף ה] דראשו דמצורע אתי דעשה זו דוחה לתגלחת נזיר אע"ג דאין עשה דוחה ל"ת ועשה שאני נזיר דקיל שי'שנו בשאלה וכיון דקיל א"ל דאין עשה שי'שנו בשאלה דוחה ל"ת שאינו בשאלה והא דמתן א' מבכור איירי דאינו בשאלה דהא קדיש מרחם והיינו דנקיט בכולה שמעתינן הא דמתן א' דאיירי מבכור ולא ממעשר דהא נמי מתן א' משום דמעשר נמי אית' בשאלה פכל הקדשים הקדושים בפה הלפף הלאו דב"ת דידי' נמי קיל ואתי עשה דמתן ד' ונדחי לי' דעשה אע"ג דקילא די'שנו בשאלה אפ"ה דוחה ל"ת דכונת' דומיא דעשה החמיר שאינו בשאלה דוחה ל"ת דכונת' החמורה.

והא דפרי' גבי יקדש דניתי עשה וינדחה ל"ת משום דמיירי מסתם קדשים דהעשה ול"ת יכולן לעקר ע"י שאלה דקדשי ע"י קדושת פה דהא האי יקדש גבי חטאת ומנחה פתיב והא הל"ת י'שנו בשאלה דהני אין קדושתין מאליהן אא"כ מקדישין בפה: ואע"ג שהתוס' פ"א בפ"ג דכריתות [דף יג] גבי הא דתנו יש אוכל אכילה אחת וחיבי עלי' ד' חטאות ואשם א' טמא שאכל חלב נותר מן המוקדשי' ביוה"כ והא דלא חשיב כגון שנשבע שלא יאכלנו ואכלה י"ל מידי דאיתא בשאלה לא קתני ומקדשין דתני אע"ג דהני בשאלה מ"מ השתא שנשחטו ונזרק דמן פהלקתן ליתא בשאלה אבל ל"ל דא דאיירי בבכור שהרי קאמ' בגמ' אקדשי' מיגו דאיתוסף וכו' דאי הני מיירי בבכור לא הני או' אקדשי' שהרי קדש בפטר רחם אלמא לאחר שחיטה וזריקה לית' בשאלה וא"כ אין עשה דמתן ד' בשאלה לאחר שנתן מתן א' דכיון דנתן מתן א' כפר ושריא בשר באכילה ושאר המתנות אינו אלא למצוה בעלמא כדתנו רפ"ד דזבחים (דף לו) ה"ל לאחר זריקה ושוב אינו בשאלה ויבא עשה דמתן ד' וינדחי ל"ת דב"ת: אלא שאני רואה שנעלם מהתוס' גמרא ערוכה פ"ג דשבועות (דף פד) דא' רבא דשבועה חלה על שבועה ע"י פולל ופרי' עלי' מהא דיש אוכל אכילה א' וחיבי עלי' ד' חטאות ואם אית' משפחת לה ה' כגון שא' שבועה שלא יאכל תמרים וחלב מיגו דחיילא אתמרים חיילא נמי אחלב ומשני כי קתני איסור הבא מאליו איסור הבא מעצמו ל"ק ונהרי הקדש בבכור דקדוש מרחם איבעית אימא פי קתני מידי דל"ל שאלה שבועה דא"ל שאלה לא קתני ונהרי הקדש הא אוקימנא בבכור \$\$\$ ציור בספר \$\$\$ הרי דלהני תרתי שנויי הקדש דמתני' דיש אוכל אכילה א' מבכור איירי ומשנויי בתרא ש"מ דיש שאלה אפי' לאחר זריקה דהא נותר דקחשיב הוא לאחר זריקה הוא כדא' בפ"ק דגדרים (דף יב) והא נותר לאחר זריקת דמים ואפ"ה מ"ל בבכור שאין לו שאלה אבל לא משאר מוקדשין הואיל ויש להם שאלה ל"ק ש"מ דאפילו לאחר זריקה יש שאלה והא דקאמר הגמרא אקדשי' מיגו וכו' היינו לשאר שנויי דהתם פי קתני קרבן הקבוע או מידי דחיילא בכשיעור או דענש פרת או מידי דחיילא אמדי דאית בי' ממשא ולכל הני שנויי א"צ לדחוק דמוקדשי' דמתני' מיירי מבכור ש"מ דיש שאלה בהקדש אפי' לאחר זריקה כ"ש שיש שאלה קודם שגמר פל המתנות של, מתן ד' אע"פ שנתן כבר מתנה א' אעפ"י שפפר בההיא מתנה וכ"ת א"כ מאי ראי' מייתי אפיי למילה שלא בנמנו שא"ד י"ט ול"א דאתי עשה דמילה ודוח' ל"ת די"ט מעולת שבת

בשבתו ולא עולת חול בשבת דש"מ דאין עשה דהקטרה דוחה לל"ת די"ט שאני הכא דאפשר בשאלה.

הא לאו מילתא היא דקרא דעולת שבת בשבתו מקרבן ציבור הבא מתרומת הלשפה שמעורב בו שקלי כל ישראל ואין לו בעלים מיוחדים שאפשר לשאול עליו דמאן מפיס משקלים של מי בא קרבן זה ואי תקשה דוד שהרי חזקני נפקא לי' התם למילה שלא בזמן שאינו דומה י"ט מנותר שפסח שנא' והנותר ממנו עד בוקר שאין, ת"ל עד בוקר אלא ליתן בוקר שני לשריפתו ולא בי"ט דאין עשה דשריפת נותר דוחה לל"ת די"ט והא פסח מקרבנות יחיד היא ואפשר בשאלה ומאי ראיה היא זו למילה שלא בזמן דא"א בשאלה שלא תדחה י"ט: אומר אני אף דא לא תברא דהא מ"ע להקריב פסח בזמנו בי"ד בניסן ואם בשעה שנעשה נותר שהוא ט"ו בניסן ישאל עליו וה"ל חולין למפרע ולא יי"ח פסח נעשה זו של חיוב פסח אינו בשאלה ואע"פ דעשה דשריפת נותר אפשר לעקרו ע"י שאלה מ"מ פנין דע"י שאלה זו היא גרמא לעקור מצות עשה של פסח למפרע דלא שייך גבי שאלה נמצא אם אית' דעשה דוחה לל"ת די"ט ראוי' הי' לשריפת נותר למידחי י"ט דא"א בשאלה דא"כ אתה מבטל ועוקר למפרע למצו' עשה שאינו תלוי בשאלה אלא ש"מ דאין עשה דוחה לל"ת די"ט ומכאן אתה למד לעשה דמילה נמי והשתא דאתית להכי א"ש נמי האי דלא עולת חול בי"ט דאפ"ת דהוי אפשר בשאלה מ"מ הי' מבטל למפרע מ"ע של קרבנות ציבור שזמנו קבוע.

אבל הרי דמתן ד' שנתערבו במתן א' מיידי בקרבן יחיד שאין זמנו קבוע ואפ"ל אם אתה שואל עליו וה"ל חולין למפרע ואפ"ל הוא מקרבנות חובה אפ"ה לא נתבטל מ"ע של קרבן זה דהא אפשר להביא למחר וליומא חדא ואפילו בקרבנות ציבור שזמנו קבוע ואי עבר יומא בטל קרבנו מ"מ בנתערבו הדמים עדיין יש לו תקנה להקריב אחר אם יש עדיין שהות ביום משא"כ שריפת נותר ועולת חול בי"ט שא"א אלא לאחר יום הקבוע לקרבנו ואם אתה שואל עליו וה"ל חולין למפרע נתבטל ממילא מ"ע של חיוב קרבן זה שאין לו תקנה בשעבר יומא אלא דאפתי קשה הא אי מיתשל עליו נמי גורם לבטל למפרע עשה דאיסור חולין שנשחטו בעזרה דה"ל לאו הבא מכלל עשה כי ירחק ממך המקום ונבחת ברחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקרוב מקום פרט לחולין שלא ישחטו בעזרה בסוף פרוק ב' דקידושין (דף נח).

וא"כ האי תערובת דמים נמי לא הוה ליה עשה שישנו בשאלה פנין דאם ישאל עליו עובר בלאו הבא מכלל עשה דחולין שנשחטו בעזרה דה"ל עשה ודמי להני עשה דשריפת נותר ועולת חול בי"ט וי"ל פנין דבשעת שחיטה פדין שחט שהי' עלי' שם קדשי' אע"ג דע"י השאלה נעשה חולין למפרע ל"ל בה דחולין בעזרה ממילא הוי וכה"ג מצינו בפ"ד דמנחות (דף מח) גבי שחט ב' כבשים על ד' חלות מושף ב' מהן ומניפן והשער נאכלות בפדיון ופריף דלא כרבי דאמר שחיטה מקדש דפריק להו היכי אי מאבראי פנין דכתיב לפני ה' איפסל ביוצא אי בגנאי הא מעייל חולין בעזרה ומשני לעולם כרבי ופריק להו גונאי וחולין ממילא קא הוי מיהו לא דמי כולי האי דהתם פי פריק להו מכאן ולהבא הוא דנעשה חולין ובשעת שעשה מעשה והכניסו לעזרה הי' קודש ואף פי פריק לה מ"מ עד השתא שם קודש עליו ואין בו משום איסור חולין בעזרה אלא מההיא שעתא דפריק לה

כְּשֶׁהוּא בַּעֲזָרָה וְהָא אֵין בּוּ מַעֲשֵׂה וּמְמִילָא הָנִי אָבֵל כִּי שְׂאֵל עֲלֵה פִּינּוֹן דְּקִימ"ל חֲכָם עוֹקֵר אֵת הַנְּדָר מַעֲיָקְרָא נִמְצָא אִיגְלִי מִקְלֵתָא דְלַמְפָּרַע בִּשְׁעַת פְּנִיסָה לְעֲזָרָה וּבִשְׁעַת שְׁחִיטָה שְׁעֵשֶׂה מַעֲשֵׂה הַכְּנִיס וְשַׁחַט חוֹלִין בַּעֲזָרָה וְאֵין זֶה מְמִילָא אֲלָא מַעֲשֵׂה גְמוּר נַעֲשֵׂה בְּאִיסוּר מ"מ אֵין סְבָרָא זֶה מְוֹכַרְחַת וְעוֹד הָא אִיכָא לְמ"ד בַּפ"ב דְּפִסְחִים (דָּף כב) חוֹלִין בַּעֲזָרָה לָאו דְּאוֹרֵיִיתָא אִפִּי' (אִפִּי' אִיסוּר) [צ"ל הִיָּה בְּאִיסוּר] שְׁחִיטָתוֹ וְעוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק בְּכַמָּה גִּוּוּנֵי וְאֵין זֶה מְקוּמוֹ: וּבְהִכִּי נִיחָא לִי הָא פְּלוּגְתָא דְר"א וְר"י דְלר"י מִתָּן א' עֲדִיף שְׂלֵא יַעֲבוּ' בְּבָכוֹר עַל ב"ת וְאֵין עֲשֵׂה דְמִתָּן ד' דוּחָה ל"ת זֶה דְּבַל תוֹסִיף דְּבָכוֹר הוּאִיל וְהַל"ת אֲלִימָא דֵּא"א בְּשִׂאֲלָה עַל בְּכוֹר וְהַעֲשֵׂה דְמִתָּן ד' קִילָא דְאִית' בְּשִׂאֲלָה דַס"ל לר"י ב"פ דְּעַרְכִּין (דָּף כ) דִּישׁ שְׂאֲלָה בְּהַקְדָּשׁ וְר"א לְטַעֲמֵי דַס"ל הֵתָם אֵין שְׂאֲלָה בְּהַקְדָּשׁ וְכִינּוֹן דְּאֵין שְׂאֲלָה הַעֲשֵׂה דְמִתָּן ד' אֲלִימָא כְּמוֹ הַל"ת דב"ת דְּבָכוֹר מִש"ה אֵי נָתַן בְּמִתָּן ד' נִדְחָה הַל"ת דב"ת דְּבָכוֹר מְפָנִי הַעֲשֵׂה דְמִתָּן ד' דְּאֲלִימָא כְּמוֹתָהּ הוּאִיל וְלִיתָא בְּשִׂאֲלָה כְּמוֹ הַל"ת וְאִתִּי עֲשֵׂה וְדוּחָה ל"ת: וְלֵא תַקְשָׁה לָךְ לְפִי מֵאֵי דְפִי דְּאֵין עֲשֵׂה דְמִתָּן ד' דוּחָה ל"ת הוּאִיל וְאֲפֹשֶׁר בְּשִׂאֲלָה.

הַתִּינַח הִיכִי דְהַמְקַדֵּישׁ עֲצָמוֹ מְקַרִּיבוֹ דְּאֲפֹשֶׁר לוֹ בְּשִׂאֲלָה אָבֵל הִיכִי שְׂמַת וּבְנוֹ מְקַרִּיבוֹ הָא אֵינוֹ בְּשִׂאֲלָה דֵּא"א לוֹ לְשִׂאֵן אֶהְקַדָּשׁ אָבִיו וְלֵא אֲפֹשֶׁר בְּשִׂאֲלָה וְהָא מִתְּנִיתָן פְּסִיק וְתָנִי מִתָּן אַרְבַּע בְּמִתָּן אַחַת לר"י יִנָּתַן בְּמִתָּן א' וְאֵין עֲשֵׂה דְמִתָּן ד' דוּחָה ל"ת דב"ת דְּמִתָּן א' וְאֲפִי' הַקְרִיבוֹ בְּנוֹ אַע"ג דְּעֲשֵׂה דְמִתָּן ד' הַשְׁתָּא לִיתָא בְּשִׂאֲלָה (הָנִי) [צ"ל הָא] י"ל פִּינּוֹן דְּשָׁם עֲשֵׂה זֶה אִי בְּשִׂאֲלָה בְּהַקְרִיב הַמְקַדֵּישׁ עֲצָמוֹ אִפִּי' הַקְרִיבוֹ הַיּוֹרֵשׁ לֵא פִקַּע שָׁם שְׂאֲלָה מִינֵי'.

וּגְדוּלָה מְזוֹ מְצִינּוֹ בְּהָא דַפ"ק דִּיבְמוֹת דְּעֲשֵׂה דְתַגְלַחַת מְצוּרַע דוּחָה לְעֲשֵׂה וּל"ת דְּתַגְלַחַת נְזִירוֹת הוּאִיל וְנָזִיר יִשְׁנוֹ בְּשִׂאֲלָה פְּסִיק וְתָנִי דוּחָה לְעַשׂ וּל"ת דְּנָזִיר אִפִּי' בְּנָזִיר שְׁמִשׁוֹן שְׂאִינוֹ בְּשִׂאֲלָה כְּדִאֲמַרִּינּוֹ בַפ"ב דְּנָזִיר (דָּף י) וּבַע"כ ה"ט דְּשָׁם נְזִירוֹת חַד הוּא כ"ש הָכָא דְהָאֵי קָרְבָן גּוֹפ' הִי אִפִּשׁ' לוֹ בְּשִׂאֲלָה כְּשֶׁהַקְדִּישָׁה אָבִיו.

וּבְהִכִּי נִיחָא לִי לַה"ט בְּתָרָא דְר"י דְּעֲדִיף לִי מִתָּן א' מִמִּתָּן ד' מְפָנִי שְׂאֵין עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה בְּיַדִּי מִשָּׂא"כ מִתָּן ד' שְׁעוֹבֵר בְּבַל תוֹסִיף בְּקוּם וְעֲשֵׂה וְכִינּוֹן שְׁפָן לֵא יִתָּן אִפִּי' מִתָּן א' כְּדִי שְׂלֵא יַעֲבוֹר בְּלָאוֹ דְּבַל תַּגְרַע דֵּאע"ג דְּמִתָּן א' מְעַכְבֵּב וּמִתָּן ד' לֵא מְעַכְבֵּב הָא אַע"ג דְּאֵינוֹ מְעַכְבֵּב מְצוּנָה מִיָּהָא אִיכָא אֲלָא דְכָאֵן אֵין עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת א"כ לֵא יִתָּן כָּלֵל אִפִּי' מִתָּן א' דָּאֵז אֵינוֹ עוֹבֵר בְּבַל תַּגְרַע כְּדָפִי' לְעֵיל בַּפ"ק (דָּף י"ו) דְלֵא כְּנִרְאָה מִדְּבָרֵי הַרְשָׁבָ"א וְכַמ"ש שָׁם אָבֵל בְּנָתַן מִתָּן א' גּוֹרֵם לְעָבוֹר בְּבַל תַּגְרַע וְאֵין פַּח בַּעֲשֵׂה זֶה לְדַחוֹת הַלָּאוֹ וְאִטּוֹ מְשׁוּם דְלֵא יִפְסוֹל הַקְרָבָן עוֹבֵר בְּבַל תַּגְרַע פִּינּוֹן דְּאֵין פַּח בַּעֲשֵׂה זֶה לְדַחוֹת הַל"ת לַה"ט דְּפִי' הַתּוֹסֵ' הַל"ל שְׂלֵא יִתָּן כָּלֵל וְהַעֲשֵׂה נַעֲקַרְתָּ מֵאֲלִיּוֹ שְׂלֵא בְּגִרְמָא דִּידֵי' מִהַשְׁתָּא שְׁנוּתָן מִתָּן א' שְׁהוּא הַגּוֹרֵם לְלָאוֹ דְּבַל תַּגְרַע לְחוּל כָּאֵן וְע"י גִּרְמָא דִּילָי' חֲלָה וְנַעֲקַרְתָּ אָבֵל לְמֵאֵי דְפִי' נִיחָא דְגַבִּי לָאו דְּבַל תַּגְרַע אִפִּי' לר"י אֲתָא עֲשֵׂה דְמִתָּן א' וְנָדְחֵי ל"ת דְּבַל תַּגְרַע דְּהָא עֲשֵׂה דְמִתָּן א' דְּבָכוֹר אֲלִימָא דְּאֵינוֹ בְּשִׂאֲלָה מִש"ה דוּחָה ל"ת דְּבַל תַּגְרַע דְּמִתָּן ד' מִשָּׂא"כ אִם יִתָּן מִתָּן ד' א"א לְעֲשֵׂה דְמִתָּן ד' דִּישְׁנוֹ בְּשִׂאֲלָה לְדַחוֹת ל"ת דְּבַל תוֹסִיף דְּמִתָּן א' דְּבָכוֹר שְׂאֵינוֹ בְּשִׂאֲלָה וְכַמ"ש מִיָּהוּ כָּל זֶה אֵינוֹ אֲלָא אֵי אִמ' דְּפְלִיגֵי בְּבָלוֹל אָבֵל מֵאֵן דְּמוֹקֵי לָהּ בַפ"ח דְּנִבְחִים דְּפְלִיגֵי בְּנִתְעַרְבוּ פּוֹס בְּכוֹסוֹת הַשְׁתָּא ל"ש לּוֹמֵר דְּאֲתָה

עשה ודאי ל"ת הא ודאי תקשה לר"י לטעמא בתרא דעדיף לי מתן א' ממתנד' מפני שאין עושה מעשה בידו' א"כ לא יתן כלל אפילו מתן אחד וכמ"ש.

וביותר קשה לי פיון דסבירא ליה לר"י דלא נאמר בל תגרע אלא פשהו בעצמו ממילא ה"ה לבל תוסיף וכדאמר ר"א דמ"ש ואם פן מ"ט דר"י דא' ינתנו במתן א' הא ונדאי מתן ד' דר"א טפי עדיף פדי לקיים זריקת דם של מתן ד' פמצנותו פיון דאין פאן נידנדוד דאסור בל תוסיף משום האי דמתן א' הואיל ואינו בעצמו והא תקשה בין למ"ד דבלול בין למ"ד בכוסות פליגי.

והתוס' פירשו ל"נ בל תגרע אלא פשהו בעצמו הלכך פיון שהוא יוצא בא' למה ננדקקנו לקמן ד' ועוד טפי עדיף באחת מבד' פדמפ'. ואיני יודע מה הוא זה הא ונדאי זקוק הוא למתן ד' פדי שיקני' מצות מתן ד' פמצנותו לכתחילה ול"ל לבטל בחנם וגם הא דמפ' פשנתה עברת בקל תוסיף ועשית מעשה הא אין שנייה פאן עבירות בקל תוסיף פל עיקר פיון שאינו בעצמו ומ"ט הוסיף ר"י לדבריו בהא הא דר"א עדיף וכדפני'.

וביותר אני תמה בפ"י דעירובין (דף ק) דרוצה לדמות האי דפליגי התם בעלה באילן בשבת אי ירד או לא ירד להא דר"א ור"י לר"א דאמר ינתן במתן ד' דאמר קום ועשה עדיף ה"נ ירד. הא לא דמי קום ועשה דאילן לקום ועשה דמתן ד' דהכא פיון דל"נ בל תוסיף אלא פשהו בעצמו לא מבעי דליכא עבירה בקום ועשה זה אלא אפי' מצוה נמי איכא אבל הת' אם ירד בע"כ עביד אסורא בהאי קום ועשה: דף כט ע"א איפונן ותקע לי י"מ דר"ז ס"ל מצ"כ ואיפונן ותקע לי דקאמר לצאת י"ח קאמר.

וכ"פ רש"י וי"מ דלא אמר איפונן למצוה אלא צ"כ לשומע ולמשמיע לשם תקיעות שופר פל דהו אפי' שלא לשם מצוה ולעול' פנונת מצוה לא בעינו אבל בעי פנונה לשמוע ולהשמיע ונ"ל כפי' רש"י דאם איתא דכנונת שומע ומשמיע יותר חמיר מכנונ' המצוה עצמו ואפי' למ"ד מצות אצ"כ אפ"ה פנונת משמיע לשומע בעי א"כ לעיל דפריה מהא דנתפונן שומע ולא נתפונן משמיע היכי משפחת לה לאו בתוקע לשיר וש"מ מצות צ"כ והאיך ס"ד דמקשה לומר פן הא בסמוך דניק המקשה גופי' מהא פרייתא עצמה קתני משמיע דומי' דשומע מה שומע לעצמו אף משמיע וכו' וש"מ דלא בעינו פנונת משמיע וכיון דהאי פרייתא פנונת משמיע לא בעי פלל אפי' לשם תקיעת שופר פל דהו ממילא ש"מ מכ"ש דלא בעי פנונ' מצוה דהא להאי פירושא פנונ' משמיע חמיר מכנונת מצוה והשתא האי תנא חמירתא לא בעי קילתא לא כ"ש אלא ונדאי פנונת מצוה חמור מכנונת משמיע וקא ס"ד דאע"ג דהאי תנא פנונת משמיע לא בעי פנונת מצוה מיהו בעי ולפ"ז ש"מ דר"ז דבעי פנונת משמיע כ"ש דבעי פנונת מצוה דמצ"כ.

וק"ל דהא לעיל פריה לרבא דאמר לצאת לא בעי פנונה לעבור בעי פנונה והא מתן דמים לר"י דלעבור ולא בעי פנונה ומש"ה הדר בי' רבא ומסיק לצאת לב"כ לעבור בזמנו לב"כ וכו' והשתא לר"ז דס"ל לצאת ב"כ כ"ש לעבור דב"כ דהא לצאת קיל לענין כוו' מלעבור פדמוכח מהא דרבא ומהא דפ"י דעירובין שכתבתי למעל' והשתא לר"ז תקשה והא מתן דמי' דלעבור ולב"כ וה"נ ק' לר"ל בפר"י דפסחי' (דף קי) דדייק ממתניתן דהת' דמצ"כ וכמ"ש לעיל והשתא תקשה לר"ל נמי הא וי"ל דר"ל מדייק לה שם מדברי ר"י דא' אע"ג דמטבל בחזרת מצוה להביא לפניו מצוה וחזרת ולא משו' הפירא דתינוקות

דא"כ מאי מצוה פדדייק התם אלא ש"מ מצות צריכות פנונה ור"ז נמי ס"ל פהאי דיוקא
ואינהו דא' כר"י.

מיהו ק"ל דהקא ס"ל לר"ל דמצ"כ הא בפ"ג דגנזיר (דף כג) ובפ"ג דהוריו' דף י' אר"י
מאי דכתי' פי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופונשעים יפשו בם משל לב' שאכלאו את
פסחיהם א' אכלו לשם מצוה וא' אכלו לחם אכילה גסה זה שאכלו לשם מצוה צדיקים
ילכו בם וזה שאכלו לשם אכילה גסה ופונשעים יפשו בם א"ל ר"ל האי רשע קרית לי
ניהי דלא עבד מצוה מן המנבחר פסח מיהא עבד אלא אר"ל משל לב' זה אשתו ואחותו
עמו בבית וכו' והשתא איך אר"ל פסח מיהא עביד הא מדא' א' אכלו לשם מצוה מפלל
דהשני שאכלו לשם אכילה גסה לא אכלו לשם מצוה שהוא דבר והפוכו והא אע"ג
דעביד פסח אפ"ה מצות אכילת פסח שהו' חייב מה"ת לא קיים ור"ל דס"ל מצ"כ א"כ
הא ודאי פושע ורשע מקרי אפי' דברי חכמים מקרי הכי פדאמר בפ"ב דיבמות (דף כ)
וספ"ק דגינה (דף י"ב) כ"ש באינו מקיים מצוה של תורה.

ואפ"ת דהאי אכלו לש"מ דנקיט ל"ד דתדוק מיני' דהשני לא אכלו לש"מ אלא אכלו
לש"מ דקאמ' היינו כדר' מצוותו מן המנבחר דהיינו לתיאבון ואיד' אכלו באכילה גסה
ומ"מ פנון לש"מ והאי לשם דנקט גבי מצוה ואכילה גסה ל"ד מ"מ תקשה למה נאדי
ר"ל לגמרי מהאי משל דכס' ומוקי בד"א הל"ל באכילת פסח גופי' דאיירי בי' אחר אכלה
לשם מצוה ואחר אכלו שלא לש"מ דה"ל רשע לר"ל: ונ"ל מהא דאפי' למ"ד מצ"כ ה"מ
בדבר שכל המין ראוי למצוותו כגון מצוה ושופר ולולב דאין חתיכת מצוה זו ושופר ולולב
אלו מיוחדין למצותו דאפשר למצוה זו לקיים ע"י דברים אחרים של מין כמו באלו
ואין אלו סתמן עומדין למצוותו ודמי לסתמא (דגמ') [צ"ל דגט] דאמ' רפ"ק דזבחי' גבי
קדשי' דקי"ל כל הזבחי' שנשחטו שלא לשמן פשירין ולא עלו לבעלי' לשם חוב' ואם
שחטן סתמא עלו דסתמן לשמן קיימא אבל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול ואפי' סתמא
נמי פסול משום דסתם אשר לו לגירושין קיימא ופי' התוס' ואפי' זינתה מ"מ לאו
להתגרש בגט זה עומד' דהא אפש' להתגרש בגט אחר כמו בזה.

אבל בדב' פרטי המיוחד ועומד למצוותו וא"א לקיימו אלא בגופו ואפי' במינו א"א אלא
בו בעצמ' כגון אכילת קדשי' ופסח דמצות אכילתו מיוחד בגופו וא"א לקיים מנותן אלא
בגופו דמי לשחיטת קדשי' דסתמן לשמן עומדין הואיל ומצותו מיוחד בגופו וגם במילה
למ"ד דבעי מילה לשמה אפ"ה בנכרי פשירה משום דעביד סתמא וסתמא לשמה קאי
כמש"כ התוס' רפ"ק דזבחי' וצ"ל דה"ט משום דמצות אדם זה מיוחדת לגופו ממילה
סתמא לשמה קאי א"נ משום דכל הני אי עשאן שלא לשמן בטל מצותו לגמרי כגון מילה
אם נעשה שלא כהכשרה שוב א"א בחזרה לעשות כמצותו אע"ג דאפשר בהטפת דם
ברית אין זה עיקר מצות מילה אלא במקום דלא אפשר כגון גר שנתגייר פשהוא מהול
או קטן הנולד מהול אבל עיקר מצות מילה אנדא לה וכן קדשי' אי עשאן שלא כמצותו
בטל מצות קרבן זה מש"ה סתמא לשמו קאי משא"כ בשאר מצות כמצוה שופר ולולב
עשאן שלא כמצותו יש להם תקנה לחזור ולעשות כמצותו אין סתמן עומדת לשמן: חרש
שוטה וקטן אין מוציאין את הרבים י"ח וטעמא פדמסיק משום דאין מחוייב בדבר וק"ל
למ"ד לעיל (דף פח) דמצנ' צריכה פנונה ל"ל משום דאינו מחוייב בדבר ת"ל משום

דלאו בגי פנונה נינהו ואנן פנונת שומע ומשמיע בעינן דהא מה"ט שחיטת חש"ו פסולה אפילו באחררי רואין אותן למאן דבעי פנונה לשחיטה משום דלאו בגי פנונה נינהו פדאמ' בפ"ק דחולין (דף י"ב) ועוד למאי דפי' לעיל דהיכי דאינו יודע שהיום פסח או שנה מצה ה"ל מתעסק ולכ"ע לא יצא והה"נ באינו יודע שהיום ר"ה או שנה שופר ה"ל מתעסק והא חש"ו פל מעשיה' כמתעסק דיינינן לי' וכדא' התם קטן אין לו מחשבה ואם שחט עולה לשמה פסולה ופי התוס' אע"ג דסתמא נשמה קאי ואינו פסול עד שנעקר מלשמה להדיא סתמא דקטן גרע טפי דא"י שהוא קדשי' ואמרי' לשם חולין כשירה משום חולין פ"י שפסבור שהוא חולין פסולה ואפ"י אומר הקטן בפירוש ששחטו לשם קדשים לאו פלום הוא דאין לו מחשבה וה"נ אפי' אי אמר בפירוש שהיום ר"ה לאו פלום הוא ועדיין דיינינן לי' כמתעסק ואנן תנן בפ"ד המתעסק והשומע ממנו לא יצא וי"ל דבאחררי עע"ג ומלמדין אותן לשמה בגי פנונ' נינהו דמה"ט מכשירין כתיבת חש"ו את הגט בגדול עע"ג אע"ג דבעי כתיבה לשמה כמ"ש שם התוס' וקמ"ל במתני' דבאחררי עע"ג נמי אין מוציאן מה"ט דאין מחוייב בדבר מיהו למאי דאמרי מקצת המפרשים דחרש המדבר ואינו שומע אע"ג דהוי כפסקם לכ"ד פטור מתקיע' דמצנת תקיעה תליא בשמיעה כדתנן לעיל התוקע לתוף הבור דאם קול הקרה שמע ל"י א"כ מעיקרא לק"מ דהשתא חרש דמתני' בחרש שאינו שומע לחוד איירי ואע"פ שמדבר וכפסקם הוא ובר פנונה קמ"ל דאפ"ה אינו מוציא מה"ט דאינו מחוייב בדבר.

אלא דבהא אין ליישב הא דתנן בפ"ב דמגילה הפל כשירין לקרות את המגילה דר"י מכשיר בקטן ושם יתבאר: סד"א הואיל ותנן שנה יובל לר"ה וכו' ק"ל פיון דקרא לא מקיש להו מה ס"ד לאקושי להו משום דתנן שנה יובל לר"ה ועוד דמתני' נמי לא משנה להו אלא לתקיעות ולברכות והאיך ס"ד לאקושי ת"ש דר"ה לשאר מצנות יובל דליתנהו בכהנים וי"ל משום דילפינן לקמן בפ"ד (דף ל"ד) בהקישא וגז"ש דשביעי שביעי ר"ה ליובל לכמה מזלי ומש"ה תנן שנה יובל לר"ה והא תקיעות של יובל עיקר הוא לסימן של שילוח עבדי' והשטו' קרקעו' כדמוכח בכמה דוכתי' וה"א מאן דליתא בכל דין השטו' קרקעו' לא מחייב בת"ש דיובל ור"ה קמ"ל והא דנקט במצוה דר"ה ושבק יובל משום דר"ה שכיח מפי ונוהג בכל זמן ועוד דמכילתן מר"ה מייירי: ובהכי נ"ל הא דקתני בההוא ברייתא גרים ועבדים משוחררי' ומאי קמ"ל פשיטא ולמאי דפי' א"ש משום דאמ' בפ"ה דב"מ (דף ע"א) אין אשה וגר קונין עבד עברי ואע"ג דמסיק התם אין קונין ודינו פישראל אבל קונין דינו פנכרי כדתני' הנרצע והנמכר לנכרי אין עובד לו את הבן ולא את הבת מ"מ מסתברא דהנמכר לנכרי לא שייך בי' רציעה א"כ הה"נ לנמכר לגר צדק שדינו פנכרי לענין ע"ע ולא שייך בי' רציעה ועוד דאיכא למ"ד בפ"ק דקידושין דמוכר עצמו אין נרצע אא"כ מכרוהו ב"ד וב"ד מסתמא אין מוכרין אותו לנכרי אלא לישראל כדכתיב בקרא להדיא א"כ ה"ה דאין ב"ד מוכרין אותו לגר צדק א"כ ליתא בשילוח עבדים בנרצע אע"ג דאיתני' בשילוח עבדים בפגע בו יובל בתוף שש למכירתו אפ"ה ה"א הואיל ולייתא בכל דין שילוח עבדים דיובל דלא משכחת גבי שילוח דנרצע וא"צ תקיעה גבי לסימן שילוח של נרצע לא מחייב בתקיעה שופר דיובל וכדאמ' הגמ' גבי השמטת קרקע סד"א הואיל ולייתא בכל דיני השמטה פטור מתקיעה.

קמ"ל דגר ועבד משוחרר חייבין בתקיעה: והני פהגים הואיל דליתניהו במצוה דיוכל
ה"ה דהמ"ל פהגים ולויים איצטריף לי' דלוי נמי ליתנו במצוה דיוכל פדמסיק כ"פ
התוספ' רפ"ק דערכין (דף ג') דתנו פהגים ולויים וכו'.

ק"ל הא לאו בכהגים ולויים תליא הא מילתא דגואלין לעולם כדאמ' בספ"ב דערכין (דף
ל"ג) לרבנן דישראל שירש את אבי אמו לוי גואל פלוי ולוי שירש לישראל אינו גואל
פלוי דבערי הלויים תלא רחמנא לגאולת עולם וכינון דלוי וישראל דינו שנה דבערי
ישראל אין גואלין ובערי הלויים גואלין לעולם האיהו ס"ד מש"ה לפטור מתקיעה א"כ
לא משפחת לה למצנת תקיעה ביוכל פלל אפי' בישראל ואפתי תקיעה פשיטא אי הני לא
מחייבי מאן מחייבי והא ל"ל דמשפח' לה לגאולת עולם בכהגים מה שאינו בישראל
בשדה הגתחלקת לפהגים ביוכל א"נ בשדה חרמים דאחונות פהו הוא פדכתיב.

ולפי"ז הא דקאמ' פהגים איצטריף לי' דווקא הוא דאילו בלויים לא משפחת לה להני
ודלא כפי' התוס' ליתא דהא בהדיא אימעט לה לשדה חרם בשילהי ערכין דאם הקדשה
ולא גאל' יצאה מתח"י ומתחלקת לכל אחיו הפהגים ואינו בכלל קרא דגאולת עולם
ומשמע דה"ה לשדה המתחלקת לפהגים דיצאת מתח"י ומתחלקת לכל הפהגים אם
הקדישה ולא גואלה.

דאם במסקנא ילף התם מאחונות' אמר רחמנא אחונות' אין חרמי' לא וא"כ הא נמי אימעט
מהא ועוד דאחונותו גבי שדה היוצאת לפהגים ביוכל כתיב. מיהו י"ל דאינו ממעט
מאחונותו אלא שדה חרם בלבד ולא היוצאת לפהגים ביוכל ואדרבה משום ה"ט גופי'
הואיל וגב' כת' לכהו תהיה אחונותו ואע"ג דלאו מערי הלויים שנייתן להם אחונה אפ"ה
קרי לי' רחמנא אחונותו ואפשר נמי דלענן מכירת הדיוט נמי דין אחונות הלויים יש לו
לענן שדה אחונה שאין של ישראל נגאל פחות מב' שנים ולפי"ז ניחא הא דנקט פהגים
לחוד ולא נקט נמי לויים ודלא כפי' התוס' והדבר מוכרע.

עוד דאת' פרבי דאמ' התם דקרא דאחונות עולם מייירי דווקא מן לוי וערי הלויים ותרתיה
בעינו אבל בישראל לא משפחת לה פלל לגאולת עולם: טומטום א"מ לא את מינו. ק"ל
מינו אמאי אינו מוציא הא ה"ל ספק ספיק' ספק שמא זכר הוא ואת"ל נקיבה שמא טומטו'
השומע נמי נקיבה.

וי"ל משום דלפעמים תהפך ספיקא דטומטום זה התוקע לאידך גיסא דאם טומטום אחר
בא להוציא מאיזה מצוה של תורה שאין הנשים חייבות בו כמו ק"ש וכיוצא בו ותאמר
נמי שיוצא מחמת ס"ס כזו שמא המוציא איש את"ל אשה שמא זה הטומטו' נמי אשה
הרי להוציא הוא טומטום אחר אגלת לקולא מחמת ספיקא שמא זכר הוא וה"ל ס"ס
וכשטומטום אחר בא להוציא אתה מספקת לי' בנקיבה, וה"ל ס"ס ה"ל תרתי קולא
דסתרין אהדדי ומש"ה לא אמרי פלל לס"ס זה.

וכה"ג מצינו בפ"ג דגדה (דף כ"ט) המפלת ואינו יודע מה הפילה תשב לזכר ולנקיבה
ולגדה. ופי' התוס' אע"ג דהני ס"ס דשמא לא נולד הי' ואת"ל נולד שמא זכר ואמאי תשב
לנקיבה משום דא"כ אם תראה ביום ל"ד ותחזור ותראה ביו' א"ל נמי אימר לא ילדה

כָּלֵל וְהוּי כְּמוֹ שׁוֹמֵרֵת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם וְאֵת"ל יְלֵדָה אֵימֵר נִקְיָה הִיא וְה"ל רְאֵינִית דָּם טְהוֹר
הָא א"א בְּתַרְנוּיָהּ לְמִיזֵל לְקוֹלָא דְסִתְרִין אֶהְדְּדִי מִש"ה אֲזֵלִינוּ בְּתַרְנוּיָהּ לְחוּמְרָא.

וְה"נ אִם אֲזֵלֵת לְקוֹלָא בְּטוֹמְטוֹם זֶה כְּשֶׁבָא לְהוֹצִיא אַחֲרֵים מְשׁוּם דְסִפִּיקָא דְשָׁמָא זָכֵר
הוּא וְע"י זֶה הָיִי ס"ס וְכִשְׁטוֹמְטוֹם אַחַר מוֹצִיאָו תִּיזֵל לְקוֹלָא מִחֲמַת ס"ס שְׁמָא נִקְיָב' הוּא
ה"ל תְּרֵי קוֹלָא דְסִתְרֵי אֶהְדְּדִי מִש"ה אֲזֵלִינוּ בְּתַרְנוּיָהּ לְחוּמְרָא: וְל"ל דְּהֵיא דְטוֹמְטוֹם
ל"ד לְהֵיא דְלִידָה דְהֵתָם אֶפְשָׁר לְהִתְהַפֵּף הַס"ס בְּאִשָּׁה זֶו גּוֹפָא אַבְל הָכָא א"א לְהִתְהַפֵּף
אֶלָּא ע"י שְׁנַיִם.

זֶה אֵינוֹ דְּהָא סִפִּיקָא דְרַבְּנָן לְקוֹלָא וּמ"מ הֵיכָא דְסִתְרִין אֶהְדְּדִי אִפִּי' בְּשְׁנַיִם. לָא אֲזֵלִינוּ
לְהַקְל כְּדַתְנָן בִּפ"ט דְּנִדָּה (דָּף נ"ט) הַשְּׂאִילָה חֲלֻקָּה לְנִכְרִיּוֹת אוֹ לְנִדָּה ה"ז תּוֹלָה בָּהּ פִּי'
אִם מִצְאָתָהּ עֲלִי' כְּתָם אַבְל אִם הַשְּׂאִילָה לְיִשְׂרָאֵלִי טְהוֹרָה שְׁתִּיבָהּ טְמֵאִים וְל"א לְהַקְל
שְׁמָא כָּל חֲדָא וְחֲדָא טְהוֹרָה הִיא מְשׁוּם דֵּה"ל תְּרֵי קוֹלָא דְסִתְרֵי אֶהְדְּדִי וְש"מ דְּהֵיכָא
דְסִתְרִין אִפִּי' בְּשְׁנַיִם ל"א סִפִּיקָא דְרַבְּנָן לְקוֹלָא א"כ הֵ"נ בְּשָׁל תּוֹרָה אַע"ג דַּס"ס לְהַקְל
אִפ"ה בְּתַרְתֵּי דְסִתְרֵי לָא אֲזֵלִינוּ לְהַקְל אִפִּי' אִי סִתְרֵי בְּשְׁנַיִם מְשׁוּם דְסִפִּיקָא בְּדַרְבְּנָן וְס"ס
בְּשָׁל תּוֹרָה שְׁוֹנִי' וְאִי מְשׁוּם דְּהֵיא דְכְּתָם ה"ל וְנִדְּאִי תְּרֵי אֶהְדְּדִי אִי מְטַהֵרֵת
לְשְׁתִּיבָהּ וְהָכָא גְּבִי טוֹמְטוֹם אֵינוֹ וְנִדְּאִי תְּרֵי דְסִתְרֵי אֶלָּא שַׁע"י מְקַרְהָ אֶפְשָׁר לְבוֹא לִידֵי
תְּרֵי דְסִתְרֵי ע"ד שְׁפִי' הָא נִלְמַד מֵהָא דַּפ"ב דְּנִדָּה כֹּה"ג נְמִי ל"א לְהַקְל: מִי שְׁחֻצִי
עֶבֶד אֵינוֹ מוֹצִיא וְכו' וְאַף לְעֻצְמוֹ אֵינוֹ מוֹצִיא כְּדַמְסִיק וְק"ל הָא בְּרִישׁ פ"ק דְּחֻגִיגָה מְסִיק
לְאַחַר שְׁחֻצְרוֹ ב"ה לְהוֹרוֹת כַּב"ש דְּמִי שְׁחֻצִי עֶבֶד כּוֹפִין אֶת רַבּוֹ לְשַׁחֲרוֹ מְשׁוּם דְּאֵינוֹ
יְכוֹל לְיִשָּׂא אִשָּׁה לָא שְׁפָחָה וְלֹא בֵּת חוֹרִין ה"ל כְּמִשְׁוֹחֲרָר וְסִיבֵי בְּרֵא' אַע"ג שְׁפָטוֹר
מֵה"ת כְּדַכְּתִי לְפָנֵי הָאֱדוֹן ה'.

וְה"נ אִם בִּפ"ח דְּכִסְחִים דְּלְאַחַר חֻזְרָה מִי שְׁחֻצִי עֶבֶד אוֹכֵל פְּסַח מְשָׁל עֻצְמוֹ אַע"ג דְּמֵה"ת
אֲסוֹר לְאַכּוֹל אֶלָּא מְשָׁל רַבּוֹ וְלֹא מְשָׁל עֻצְמוֹ דְּאֵין צַד עֲבָדוֹת שְׁבוּ נְמִשָּׁף אַחַר דְּעֵתוֹ וְה"ל
שְׁלֵא לְמַנּוּי' וְרַחֲמַנִי' אֲמַר בְּמַכְסַת אֶלְמָא לְאַחַר חֻזְרָה מִי שְׁחֻצִי עֶבֶד ה"ל כְּמִשְׁוֹחֲרָר' אִפִּי'
לְהַקְל בְּאִיסוֹר שְׁל תּוֹרָה וּמְבִיא עוֹלֵת רֵאִי אִפִּי' בִּי"ט וְכֵן אוֹכֵל פְּסַח מִש"ע וְלֹא ה"ל
שְׁלֵא לְמַנּוּי וְהַשְׁתָּא אֲמַאי אֵינוֹ מוֹצִיא אִפִּי' לְעֻצְמוֹ הָא אִפִּי' אַחֲרֵים יוֹצִיא פִּינוּ דְּהָיִי.

כְּמִשְׁוֹחֲרָר אִפִּי' לְהַקְל. וִי"ל דְּוִנְדְּאִי צַד עֲבָדוֹת שְׁבוּ אִפִּי' בְּתַר חֻזְרָה בְּמַקּוֹמוֹ עוֹמְדַת תַּדַּע
דְּאִמ' בִּפ"ד דִּיבְמוֹת (דָּף מ"ו) דְּמִי שְׁחֻצִי עֶבֶד שְׁקִידָשׁ בֵּת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹלֵד אֵין לוֹ תְּקִנָּה
דְּאִתִּי צַד עֲבָדוֹת שְׁבוּ וּמְשַׁתְּמִ' בִּא"א וְל"א דֵּה"ל כְּמִשְׁוֹחֲרָר' וְאַע"ג דְּלֹא קֵאִי הֵתָם בְּמַסְקִנָּא
הָכִי הֵינּוּ מִט"א כְּדַמְפְּרֵשׁ הֵתָם.

וּבִפ"ד דְּגִיטִין (דָּף מ') קַמְבַּעֲנִי לֵן מִי שְׁחֻצִי עֶבֶד שְׁקִידָשׁ ב"ח מֵהוּ אֵת"ל בֵּן יִשְׂרָאֵל
שְׂאִמ' לְבֵת יִשְׂרָאֵל הִתְקַדְּשִׁי לְחֻצִי מְקוֹדְשֵׁת דְּחֻצִי לְכוּלוֹ הֵאִי לָא חֻצִי לְכוּלוֹ פִּי' דְּהָא לְצַד
עֲבָדוֹת שְׁלוֹ א"מ.

וְש"מ דַּצ"ע בְּמַקּוֹמוֹ עוֹמֵד אִפִּי' לְאַחַר חֻזְרָה מִש"ה לְעַנְנִן תְּקִיעָה אַף לְעֻצְמוֹ אֵינוֹ מוֹצִיא
מְשׁוּם צ"ע שְׁבוּ וְלְעַנְנִן עוֹלֵת רֵאִי' שְׂאִנִי דְּהָא אִי לָאו קְרָא דְּאֵל פְּנֵי הָאֱדוֹן ה' סִיבֵי בְּרֵא'!
מְפָנִי צַד חֻזְרוֹת שְׁבוּ כְּמוֹ שְׁחֻצִי בְּכָל הַמְּצוֹת מְשׁוּם צַד חֻזְרוֹת כְּדַמְ' הָכָא גְּבִי שׁוֹפֵר

וממילא הי' מותר להביא אף בי"ט כמו שמביאים הפל פינן דה"ל עולת חובה ולא של נדר.

אלא דגלי קרא דאל פני האדון דצד עבדות מעכב על צד חירות לפטור את צד חירות נמי מן הראי' מגזה"כ וכינן דלכתר חזרה פופין את רבו לשחררו קליש צד עבדות שבו ואין בו פח לעכב על צ"ח דאלים ואע"ג דצד עבדות במ"ע ואינו כבן חורין ה"מ לחלק עבדות עצמו אבל מ"מ קלישותי' דידי' לאחר חזרה אהני שלא לעכב על צ"ח שבו דאלים.

וה"נ לענין פסח דהא אפי' מצ"ע שבו חייב לאכול פסח אלא שא"א לאכול מצ"ע מש"ע אלא משל רבו דווקא וכינן דכתר חזרה קליש צ"ע שבו ה"ל טפל ובטל לגבי צ"ח שבו ואינו מעכבו מלאכול משלו אבל משום צ"ע שבו דינו כעבד לפיכך לא אתי צ"ע ומפיק לצ"ח אפי' של עצמו וה"נ לענין קדושין ואישות צ"ע שבו לאו בר קדושין הוא ובין צ"ע ובין צ"ח כל אחד ואחד במקומו עומד ושם ריש חגיגה ביארתי הטיב: כל הברכות פולם אע"פ שייצא מוציא ק"ל דבפ"ו דברכות (דף מ"ח) אמ' לעולם אינו מוציא את הרבים י"ח עד שייאכל פזית דגן ופי' רש"י ומפי' אכל פזית דגן מוציא אפי' למאן דאכל ושבע דמחויב בבה"מ מה"ת אע"ג דהוא אינו חייב אלא מדרבנן פינן דמחויב מדרבנן מחויב בדבר קרינן בי' ובה"ג פי' דווקא דאכל פזית או בפזיה דכונתו' אבל אכלו ושבעו לא מפיק וא"כ כ"ש היכא דיצא דא"י להוציא את המחויב אפי' בדרבנן והכא אמרינן בכל הברכות אע"פ שייצא מוציאה מיהו מפי' רש"י בשמעתין למדתי תירוץ לזה דה"מ דיצא אינו מוציא בשל תורה כמו בברכת המזון אבל בדרבנן כמו שאר ברכות אע"פ שייצא מוציא שהרי בסמוך פי' אהא דברכות הינן של קידוש היום מהו מקדש ישראל לא תבעי לך דחובה ניהו ומפיק ואמאי שביק מקדש השבת דשכיח ונקט מקדש ישראל שהוא קידוש די"ט דל"ש.

ובע"כ ה"ט דקידוש של שבת הוא מה"ת כדאמרינן בפ"ג דברכות (דף כ') היקף לא מצי מפיק לאחר שייצא אבל קידוש י"ט ונדאי אינו מה"ת לפיכך אע"פ שייצא לא מבעי' לי' דוודאי מוציא ולא מספק' לי' על עיקר הקידוש אלא אברפת יין שלפניו וכן נראה דהא תנן בסמוך בהלל ובמגילה אע"פ שייצא מוציא שביק האי תנא לאשמעינן הא רבותא במצות של תודה ולא נקט לה אלא גבי מצות דרבנן הלל ומגילה ש"מ דבש"ת פינן דיצא פקע מינ' חיובא ומעתה ה"ל אינו מחויב בדבר (ויכול) [ואינו יכול] להוציא אחרים וכ"ת א"כ אמאי תנן במתניתין חש"ו א"מ אחרים ה"ל לאשמעינן רבותא טפי דאפי' גדול דבר חיובא הוא אפ"ה פינן שייצא א"מ כ"ש חש"ו דלאו בני חיובא הן כל עיקר דא"מ.

די"ל משו' דאמרינן לקמן בפ"ד ג' תרועות נאמרו בר"ה ב' מד"ת וא' מד"ס ואיכא למ"ד ב' מד"ס ובהני גדול אע"פ שייצא מוציא דה"ל מד"ס וקמשמע לן דבחרש שיטה וקטן דלאו בר חיובא ניהו לגמרי אפי' בהני נמי א"מ והא דאמרינן בסמוך פד הוינן בי ר"פ הוי מקדש לן וכי אתא אריסיה מדברא הוי מקדש להו ומסתמא בקידוש של שבת של לילה מיירי דהני מה"ת דאלו קידוש של יום הוי מדרבנן.

מדקאמר וכי אתי אריסיקה מדברא והיינו בע"ש דאלו בשפת הא אסור במלאכה ומאי טיבו להיות בדברא. א"ל דלא הי' הוא מוציאם י"ח אלא הן הי' עונין אחריו מה שהי' אומר וכהא דתנן בפ"ג דסנפה מי שהי' עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריו מה שהו אומרים ומפני שלא היו יודעי לקדש הי' מקרא להו.

ומייתי לה מהאי עובדא דדין בברכת היין של קידוש בברכת חובה ואין בו משו ברכה לבטלה א"נ אע"ג דה"ל מקדש להו תחלה לא הי' מכונן להוציא א"ע בכך עד דמקדש להו קודם וכשמקדש להו עדיין הי' מחויב בדבר וס"ל מצ"כ דאע"ג דהוא א"י באותו קידוש שהי' מקדש להו בתחילה אפ"ה פיון דלא יצא עדיין וה"ל מחויב בדבר יכול להוציאם אע"פ שהוא גופא א"י וכהא פיון דאי בעי ראוי לצאת בזה הא עצמו מוציא אבל אם יצא כבר ואינו ראוי להוציא א"ע בהאי שעתא אחרים נמי א"מ: מ"מ ק"ל על פי רש"י דפי' דמחויב מדרבנן יכול להוציא את המחויב מה"ת \$\$\$ציוור בפפר \$\$\$ דהא בפ"ג דברכו' (דף כ) מפעי לן אי נשים חייבות בבה"מ דאורייתא או דרבנן למנ"מ לאפוקי אחריו י"ח א"א דאורייתא אתי דאורייתא ומפיק דאורייתא אלא א"א דרבנן ה"ל שא"מ בדבר ע' מ"ש הראש רפ"ג שלשה שאכלו אלמא מחויב דרבנן אינו מוציא למי שחייב מן התורה אבל לבעל ה"ג נחא.

והא עובדא דמייתי התם דינאי מלפא פרידריפתא ויהיב פסא לשמעון בן שטח שתני' וביבד להו ואמר ר"א שמעון בן שטח דעבד לגרמ' עבד דהכי אמר ר"י לעולם אינו מוציא עד שיאכל כזי' דגן ומזה הקשו עליו רש"י ותוס' דהא ינאי וחביריו אכלו ושבעו ואפקינהו שמעון ב"ש ואע"ג דלגרמ' עביד טעמא משום דלא אכל כזי' דגן הא אכל כ"ד ה"נ.

איני יודע מאי ק"ל דה"ה אי הוי מפיק להו ע"י אכילת כ"ד נמי לגרמ' הני עבי' פיון דאינהו אכלו ושבעו והא דר"י לאו אהאי עובד' קאי אלא שמעתי' בעלמא קאמר לה ואמאן דלא אכל אלא פזית קאי והינו לי' שפא דלעולם אינו מוציא ולא נקיט א"מ סתמא אלא ה"ק הא לא משפח' לעולם שיכול להוציא אלא עד שיאכל כ"ד אבל בדלא אכל פזית לא משפח' פלל שאפשר להוציא עד שיאכל כ"ד דאז משפח' לה שיכול להוציא למאן דלא אכל פדי שביעה ומ"מ הא לא פסיקא לי' דבדאכל פזית דמוציא לכל דונדאי א"מ למאן דאכל פדי שביעה אבל האי גוונא דאינו מוציא פסיקא לי' דעד דאכל פזית א"מ פלל אפי' למחויב מדרבנן והינו שאכל פזית דבאכל פחות מפזית א"מ אפי' של דרבנן ותא דמייתי מר"י דלגרמ' עביד אע"ג דר"י לא מיירי אלא להוציא את מי שלא אכל פדי שביעה וינאי וחביריו אכלו כ"ש במכ"ש מייתי לה ותתי עביד לגרמ' שהוציא בכוס שתי' למאן דאכל ושבע מיהו הני תתי חדא נינהו דאיהו ס"ל.

מי שאינו מחויב בדבר פלל מוציא אפי' המחויב מה"ת ואנן ס"ל מי שא"מ אין יכול להוציא אחרים לפיכך מחויב דרבנן מוציא דכונת' אבל לא של תורה מש"ה בכזית דגן מוציא את של דרבנן אבל לא של תורה דהא אינו מחויב בדבר מן התורה ועד דאכל ושבע אינו מוציא של תור': ומדברי רש"י שפכתתי משמע דהא שאינו מחויב א"מ אחרים אינו אלא מדרבנן דהא פי' מי שאכל כ"ד מוציא למאן דאכל ושבע דמחויב מה"ת.

ואי הא דאינו מחוייב בדבר א"מ הוי מה"ת פי מחוייב מדרבנן מה הוי הא מ"מ מה"ת לאו בר חיובא הוא אבל הרמב"ן בס' המלחמות פ"ב דברכות פתב בפשיטות דא"מ בדבר אינו מוציא אחרים מה"ת.

ונ"ל להביא ראיה מדאמ' אנדרונגוס מוציא את מינו אבל לא שאינו מינו וה"נ אמ' דטומט' א"מ לא את מינו ולא את שאינו מינו וטעמא משום דהוי ספק אשה מש"ה א"א להו להוציא לאיש שחייב בנדאי.

והשפתא אא"ב הא דאינו מחוייב דאינו מוציא מחוייב ה"ל מה"ת ניקח דה"ל ספיק' דאוריית' ולחומרא אבל א"א דאינו אלא מדרבנן הא פיון דטומט' ואנדרונגוס הוי ספק זכר אמאי אינו מוציא זכר ונדאי הא ה"ל ספיקא דרבנן ולקולא אבל אי מה"ת אינו מוציא ניקח אע"ג דלגבי להוציא את מינו הטומט' ה"ל ס"ס דאפ'י בשל תורה לקולא ניקח דה"ט דל"א להקל משום דזמנין אתה מהפך הס"ס להקל ותאמר בספק ב' דילמא נקיבה הוא כגון אם זה הטומט' המוציא עכשיו את מינו יבא פעם אחר לצאת ע"י בר מינו טומטו' כמותו.

אבל אי אמרת דהא דאין מחוייב בדבר א"מ למחוייב אינו אלא מדרבנן בחד ספיקא סגי למיזל לקולא וכיון דחד ספיק' סגי למ"ל לעולם שתהפך הספק הא' ויהי' להקל דהא ע"י שתאמר ספק שמה איש הוא ע"י ספק זה למ"ל קולא אלא חומרא בלבד: י"ט של ר"ה פ"ק ד' דף כט ע"ב במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה פי' רש"י לא בירושלים ולא בגבולין ופי' התוס' והא דקתני כל עיר שרואה ושומע תוקעין היינו לאסר חורבן שהתקין ריב"ז ואיני יודע ירושלים בחרבנה אמאי עדיפא משאר עיירות ולא תליא מילתא אלא בב"ד לרבנן ובסנהדרין גדולה לר"א ובהא ירושלים וכל המקומות שוין.

ועק"ל פלפי לאיי דירושלים בבניינה אין תוקעין אלא במקדש לבד ובחרבנה בכל עיר שרואה כו' תוקעין. ואפ"ת דבירושלים בחורבנה וביש בה ב"ד או סנהדרין לר"א דומיא דרבנה אפ"ה קשה מאי עדיפותא בחורבנה משאר עיירות שתוקעין בה בכל עיר רואה.

ועוד ק"ל אי בחורבנה איירי מאי היתה ירושלים? תירה דקאמר לשון עבר ה"ל זאת ירושלים? תירא לשון הנה והרמב"ם מפרש במקדש היינו בכל העיר ירושלים ולפי"ז ניקח הא דקאמר היתה ירושלים? תירה היינו בבניינה מ"מ צריך טעם מפני מה הי' לה תרון זה ובשלמא למאי דפי' רש"י בגמרא דהאי טעמא דבמקדש היו תוקעין משום דאין שבות במקדש ולא גזרו בה משום שמה יעבור ד"א בר"ה פיון שאין שבות במקדש ותוקעין בו נגדר אחרי ירושלים והקרוב' לה דהינו ביושבת בתוך התחום פדמפ' הגמ' דכיון דיכולה לבא למקדש דהא כל העיר חשובה כד"א לענין תחומין חשבינן לה כאלו באה לשם ולפי"ז הא דקאמ' במקדש הי' תוקעין ניקח דאע"ג דהי' תוקעין בכל העיר והרואה פיון דאין תוקעין בהן מצד עצמן אלא מפח העזרה דאין בה משום שבות והן נגדרין אחרי' וטפילין לה אבל אי במקדש הי' תוקעין היינו בכל העיר וכמו שאפרש בגמ' דה"ט פיון דתקיעת שופר מה"ת לא רצו לבטל לגמרי והניחו רוחא פורתא במקדש דהיינו בירושלים בזמן הבית ושללא בזמן הבית בב"ד לרבנן וביבנה לר"א אמאי היתה ירוינת' ירא באלו דקחשיב מיבנה וכ"מ שיש בהן ב"ד וי"ל דה"ט דתוקעין בכ"מ דיש בו ב"ד לאחד שחרב הבית משום דכיון דלא רצו לבטל מצות שופר לגמרי הניחו רוחא

קצת ותלו לה בב"ד מפני שאימת ב"ד עליהן וליכ' למיגזר כל כף לשמא יעבירו ולר"א דווקא ביבנה תוקעין דאימת סנהדרין שם אבל במקו' סתם ב"ד חשו לשמא יעבור דאין כ"כ אימת סתם ב"ד עליהן וכיון דאין המקום מצ"ע גורם אלא באימ' ב"ד או סנהדרין תליא מש"ה אין תוקעין אלא בפני ב"ד כדמנח בגמ' ואפי' למאי דס"ד דרבא בגמ' דבזמן ב"ד תוקעין אפי' שלא בפני ב"ד היינו משום דס"ד דבזמן שב"ד יושבין אימת ב"ד בכל העיר ומ"מ אין תוקעין אלא בתוך העיר ולא ברוצה דשם אימת ב"ד ליכ' ואיכ' למיחש לשמא יעבור ואלו ירו' בבנינה לאו משום ב"ד הוא אלא משו' רוןקא דמזנות שופר שלו לבטלו לגמרי ותלו בירוש' שהיא הייתה אם מפל ערי ישראל מפני בתיה קדושתה לפיכך קרובה לה עשו כמותה מטעמא דפי' הואיל ויכולה לבא שם בשבת: כתוב א' אומר זכרון תרועה וכתוב א' איום תרועה הא כיצד וכו'.

ק"ל מאי רומיא דקרא דילמ' תרתי קאמ' קרא לתקוע ולעשו' זכרון באמירת פסוקי תרועה נמי. וי"ל דא"כ לכתוב רחמנא זכרון תרועה ויום תרועה בחד דנוכתא מ"ש דפלגינהו רחמנא וכתב לזכרון תרועה בפ' אמור ש"מ זמנו של זה אינו כזמנו של זה זכרון תרועה בחל בשבת יום תרועה בחל בחול.

ולפי"ז לר' לוי נמי בחל בחול אצ"ל הפסוקי מה"ת אלא מדרבנן ובהכי ניתא לי הא דתנן לקמן (דף לד) ב' עיריות בא' תוקעין ובא' מברכין הולכין למקום שתוקעין ואין הולכין למקום שמברכין מכדי לר"ל הא דאורייתא והא דאורייתא אמאי עדיפא הא מהא.

ולמאי דפי' א"ש דבחל בחול דתוקעין ר"ל מודה דברכות אינן מה"ת אלא מד"ס. מ"מ ק"ל לר"ל מנ"ל דזמנו של זה אינו כזמנו של זה משום דפלגינהו קרא דילמא מש"ה פלגינהו דתקיעה אינו נוהג' בשבת ואין בו אלא זכרון אבל זכרון נוהג בין בחול ובין בשבת וי"ל דאם איתא דזמן א' לשניהם בחל בחול א"כ ה"ל למכתב ליום תרועה וזכרון בחד דנוכתא ולכתוב איזה לימוד אחר ללמד שאין תוקעין בשבת ומדפלגינהו ש"מ דחלוקין הן לגמרי ואין נוהגין שניהם כא' בשום פעם בין בחול בין בשבת: ועוד הא לאו מלאכה היא.

משמע דלרבי לוי מלאכה גמורה היא. וכ"ת הא תנו לקמן (דף לב) דשופר של ר"ה א"מ עליו את התחול' כו' ואין חותכין אותו כו' ומפ' בגמ' משום דשופר עשה וי"ט עשה ול"ת הא לר"ל פיון דתקיעה עצמו מלאכה היא בע"כ גלי קרא דמצנ' שופר דוחה לעשה ול"ת די"ט מדא' רחמנא יום תרועה יהי לכם.

וי"ל דלר"ל הא דאין דוחה י"ט בכל הני דתנינן משום דע"כ לא שרי רחמנא אלא לתקוע בי"ט דבעידנא דמעקר לעשה ול"ת די"ט מקיים לעשה דתקיעה אבל הני בעידנא דמעקר לעשה ול"ת די"ט לא מקיים לעשה דתקיעה ועוד שאני הני דאפשר להו לעשות מעי"ט משא"כ בתקיעה ובע"כ צל"כ למ"ד י"ט ל"ת גרידא וכמ"ש שם והגמ' חדא מתרי ותלת טעמא נקט והא דתנן לעיל ספ"ג דטומטו' ואנדרוגנוס חייבי' בת"ש אע"ג דדילמא אשה ואין חייבין בה ונמצא מחלל י"ט שלא במקום מצוה די"ל דחייב לשמוע מאיש התוקע לעצמו והא דקאמר התם טומטום אינו מוציא אפילו את מינו ואנדרוגנוס את שא"מ היינו בעבר ותקע מיהו ק"ל מהא דתנן בפ' ו' דחולין [דפ"ד] גבי תקיעת שופר דר"ה דאין נודאי דותה שבת וספיקו דוחה י"ט ומפ' הגמ' מאי ספיקו ספק אשה כגון טומטום ומדקא

ספיקו דוחה י"ט בע"כ בתוקע לעצמו או אחר לצרפו דאי באחר התוקע לצורך עצמו והוא שומע אין פאן שום איסור ואי תקיעה שלא במקום מצוה בי"ט מה"ת אסו' איך ספק דוחה י"ט אלא ש"מ דאין אסו' אלא מדרבנן ודחי' דרבנן קאמ' ה'תם.

ועוד ק"ל מהא דאמר' לקמן וג' תקיעו' נאמרו בר"ה ב' מד"ת וא' מד"ס ואי תקיעה שלא במקום מצוה בי"ט אסורו מד"ת וכי ב"ד מתנין לעקור ד"ת בקו' נעשה ובפ' י"ט דשבת (דף קל) תני' שופר וכל מכשיריו דוחין שבת דר"א ונ"ל מדכתיב יום תרועה ביום אפי' בשבת ולמאי אלימא לתקיעת שופר הא תני דבי שמואל כל מלאכה כו' כדבשמעת' ואע"ג דהא דקא' שופר וכל מכשיריו דוחין שבת איכא לאוקמי לר"ל במקדש מ"מ אי ת"ש מלאכה היא מנ"ל לאוקמי לר"א האי ביו' אפי' בשבת למכשירין דילמא להתיר לתקיעה גופי' בשבת אע"ג דמלאכה היא ועק"ל דתנו בספ"ק דחולין (דף כו) י"ט שחל בע"ש תוקעין פי' לבטל העם ממלאכה ולהבדיל ב"ק לחול והא חייב תקיעו' הללו אינן אלא מד"ס ואי תקיע' בי"ט אסור מה"ת א"א לתקיעת הללו לדחו' י"ט: מדרבנן הא דגזו' כדרכה.

פי' רש"י ובמקדש ל"ג דאין איסור שבות דרבנן במקדש וק"ל הא ע"כ שבות שאינו תלוי במקדש וקדשיו גזרו במקדש נמי דהא תנו רפ"ד דסוכה (דף מב) לילב שבועה פיצד י"ט א' שחל בשבת לילב ז' ושאר כל הימים ששה וקא אפי' במקדש נמי כדתני סיפא מצות לילב פיצד י"ט א' של חג שחל בשבת מולכין את לילביה' להר הבית כו' והזגני' מניחן את שלהם בלשפה ושאר כל הימי' ששה וגבי ערבה תנו ה'תם יום ז' של ערבה שחל בשבת ערבה שבועה ושאר כל הימים ששה וטעמא דאינו דוחה שבת בשאר ימים הוא משום הא גזי' דרבה כדמפ' ה'תם וטעמא דעל לילב ל"ג ביום א' בזמן הבית אפי' בגבולין ועל ערבה גזרו מפ' ה'תם וקא ערבה ז אינו אלא במקדש ואפ"ה שאר כל הימים ששה משום הא גזי' דרבה גופי' וש"מ דגזרו על השבות אפי' במקדש.

ובע"כ הא דאין שבות במקדש היינו בדבר התלוי בכבוד המקדש כגון הדח' עזרה לאחר שחיטת פסחי' בי"ד שחל בשבת אדר"ח בספ"ה דפסחים (דף ס"ה) לרבנן דאינו אלא שבות שרי במקדש וכן לצורך עבודה וקרבן בכל הגי' דחשיב בפ"י דערובין במתני'.

א"נ לענין שתי הלחם למ"ד צרכי שבת נעשין מה"ת בי"ט בפ"ג דפסחים [דף מ"ז] דס"ד ה'תם דאפי' דוחה י"ט מאכל מה שאינו צורך מקדש וקדשיו אע"פ שאינו נוהג אלא במקדש כגון ערבה וילב בשאר ימי החג אינו דוחה את השבות כ"ש ת"ש שאין מצוותו מיוחד למקדש דווקא שא"ד שבות וכ"ש למאי דפי' בסמוך במקדש הי' תוקעין היינו בירו' בכל העיר דא"א לפי כפי' רש"י דהא בירו' בזמן הבית ל"ש לה"ט דאין שבות במקדש.

אבל הפי' הנכון נ"ל משום דלא רצו חכמים לבטל ת"ש לגמרי בר"ה שחל בשבת משום שהוא להעלות זכרונם של ישראל לאביהם שבשמים דמה"ט הקילו לתקוע משחרב בה"מ בכ"מ שיש בו ב"ד משא"כ בלילב דבטלו לגמרי כמו שפי' התוס' דה"ט דלא ביטלו וכיון דתיקנו בחד ב"ד תקנו בכ"מ שיש בו ב"ד אע"ג דבזמן הבית לא הי' אלא במקדש דוקא ומש"ה הניחו רוןחא לשופר במקדש שהוא מקום מסוים כדפי' לעיל ושללא בזמן הבית כ"מ שיש בו ב"ד.

וְהָא דְלִגְבֵי לְוֵלֵב בְּזִמְנָן הַבֵּית בְּחַל יִט"ר בְּשִׁבְת דּוּחָה בְּגַבּוּלִין מִשָּׂא"כ בְּשׁוֹפֵר כְּכַר פִּי הַתּוֹס' דְּשִׁאנֵי לְוֵלֵב שְׂאִינוּ אֶלָּא טְלִטּוּל בְּעֶלְמָא מִש"ה הוּאֵל וְהוֹתֵר בְּמִקְדָּשׁ הוֹתֵר נְמִי בְּגַבּוּלִין אֶבֶל ת"ש מַעֲשֵׂה חֻקָּמָה א"נ מִשׁוּם דְּבִר"ה לָא יַדְעֵי קְבִיעוֹת הַחֲדָשׁ אֶלָּא בִירוּשְׁלַיִם אֶבֶל יוֹם א' דְּלוּלֵב הִי יָדוּעַ אַף בְּגַבּוּלִין.

וְעַל תִּי' הָא' יֵשׁ לְדוֹן מִשׁוּם דְּהַתּוֹס' לְטַעְמֵי אֲזִילֵי דַס"ל דְּהַתְּקִיעָה מִצַּד עֲצָמָה הִיא שְׁבוֹת וְאַסוּר לְתַקְוָע בִּי"ט שְׁלֵא לְצוֹרֵךְ כַּמִּש"ל בְּפִרְקִין [דָּף ל"ג] מִשְׁמַם גְּבִי הָא נְשִׁים מְעַכְבִּין וְשִׁם יִתְבָּאָר: גְּזִירָה שְׁמָא יִטְלִנוּ בְּיָדוּ וְכו' וְלִב"ש דַּס"ל בַּפ"ק דְּבִיּעָה [דָּף י"ב] דָּאִין מוֹצִיאִין לָא אֶת הַלּוּל' וְלָא אֶת הַקֶּטֶן וְלָא אֶת ס"ת לִר"ה דַּל"א מִתּוֹךְ שְׁהוֹתֵרָה הוֹצֵאָה לְצוֹרֵךְ הוֹתֵרָה נְמִי שְׁלֵא לְצוֹרֵךְ כַּדָּא הֵתָם וְאַפ"ה ל"ג בְּחַל ר"ה אוּ יִט"ר שְׁל חַג בְּחוּל שְׁלֵא לְתַקְוָע וְשְׁלֵא לִיטְוֹל לְוֵלֵב מִשׁוּם הָא גְּזִירָה גּוֹפְי' דְּשְׁמָא יַעֲבִיר וְעֵבֵר עַל שְׁל תוֹרָה דַּא"כ בְּטַלְתַּ מְצֻנָת שׁוֹפֵר וְלוּלֵב לְגַמְרֵי וְהָא ל"א.

אֶבֶל אִי גְזָרוּ בְּשִׁבְת לְחוּד אִינוּ בְּטַל מְצֻנָתוֹן לְגַמְרֵי דְהָא אֶפְשֵׁר לְקַיָּיֵמֵן בְּשִׁחְלוּ בְּחוּל וְאֵע"ג דְּבִטְלוּ חֻקָּמִים לְמַעֲשֵׁר בְּהַמָּה לְגַמְרֵי שְׁלֵא בְּזִמְנָן הַבֵּית מְפַנֵּי הַתְּקִלָּה כַּדָּא רַפ"ט דְּבִכּוּרוֹת [דָּף נ"ג] מ"מ לָא נִתְבַּטַּל לְגַמְרֵי לְעוֹלָם דְּלִכְשִׁיבְנָה בַּה"מ ב"ב יַחְזוֹר מְצֻנָתוֹ לְמִקּוּמוֹ דְהָא תוֹ לִיכָא לְמִיחָשׁ לְתַקְלָה אֶבֶל אִי גְזָרִינוּ בִּי"ט מִשׁוּ' שְׁמָא יַעֲבוֹר אֶתָּה מְבַטַּל מְצֻנָתוֹן לְגַמְרֵי לְעוֹלָם דְהָא בְּהָא גְזִי' כָּל הַזְּמַנִּים שׁוּיָן וְא"א לְעַקּוֹר מְצֻנָת ש"ת לְגַמְרֵי לְעוֹלָם.

וְהָא יו"ה כ"ע אֶסוּר לְהוֹצִיא מֵה"ת לְמֵאֵי דְקִי"ל עִירוּב וְהוֹצֵאָה לְיו"ה כ"ב בַּפ"ג דְּכָרִיתוֹת [דָּף י"ב] וְאַפ"ה בְּיו"ה כ"ע שְׁל יוֹבֵל כָּל יַחֲד וְיַחֲד חִיָּיב לְתַקְוָע אֶפְי' בְּגַבּוּלִין כַּדָּא' לְקַמֵּן וְל"ג מִשׁוּם שְׁמָא יַעֲבִיר אֶלָּא וְדָאִי ה"ט מִשׁוּם דַּא"כ בְּטַלְתַּ מְצֻנָת תְּקִיעָה שְׁל יוֹבֵל לְגַמְרֵי לְעוֹלָם וְגַם אֶלִיכָא דַב"ה בַּע"כ צ"ל כ"ד דְהָא בַּפ"ב דְּבִיּעָה [דָּף י"ח] בֵּין לַב"ש וּבֵין לַב"ה פְּלִים אִין מְטַבִּילִין לָא בְּשִׁבְת וְלָא בִי"ט וּמַפ' רַבָּה גְזִירָה שְׁמָא יַעֲבִיר דַּא' בִּר"ה וְגַז' י"ט אֶטוּ שְׁבֵת וְאַמְאֵי ל"ג גְּבִי שׁוֹפֵר וְלוּלֵב י"ט אֶטוּ שְׁבֵת א"ו כְּדָפְי' מִיְהוּ יֵשׁ לְדַחוֹת דְּכּוֹלָה הָאִי י"ט אֶטוּ שְׁבֵת בְּמִקּוּם מְצֻנָה צ"ג וְל"ד לְטַבִּילוֹת פְּלִים דְּגְזָרוּ י"ט אֶטוּ שְׁבֵת דְּהֵתָם אִינוּ בְּמִקּוּם מְצֻנָה א"נ י"ל י"ט פִּינּוֹן דְּקִיל דְּאִינוּ אֶלָּא לָאוּ בְּעֶלְמָא ל"ג מִשׁוּ' שְׁמָא יַעֲבִיר וְל"ד לְשְׁבֵת דְּחִמִּיר דְּבִסְקִילָה וִי"ט אֶטוּ שְׁבֵת בְּמִקּוּם מְצֻנָה ל"ג וְכַדָּפְי': וְה"ט דְּלוּלֵב וְה"ט דְּמַגִּילָה וְהָא דְלָא קָא' נְמִי וְה"ט דְּהַזָּא בְּשִׁבְח דְלָא דְהוּי נְמִי טַעְמָא מִשׁוּם שְׁמָא יַעֲבִיר כַּדָּא' בַּפ"ו דְּפִסְחִים [דָּף ס"ט] וְה"נ ה"ט דְּטַבִּילַת פְּלִים לְרַבָּה כַּדָּא' בַּפ"ב דְּבִיּעָה וְכֵן הָא דְקָא' הָכִי הַפֵּל חִיָּיבִין בַּת"ש וְה"נ א' בַּפ"ק דְּמַגִּילָה [דָּף ד'] גְּבִי מְגִילָה וְאֵלוּ גְבִי לְוֵלֵב רַפ"ד דְּסוֹפָה ל"ק הָאִי לִישָׁנָא דַּה"ח בְּלוּלֵב פִּי יָפָה שָׁם בַּפ"ק דְּמַגִּילָה.

א"ל נִתְקַע וְאַח"כ נָדִין נ"ל דַּה"ט מִשׁוּם דַּא' בַּפ"ו דְּעִירוּבִין [ד"ס] בְּדַרְבְּנָן עֲבָדִין עוֹבְדָא וְאַח"כ מוֹתְבִינָן תְּיּוֹבְתָא: דָּף ל' ע"א וּבִיבְנָה בְּזִמְנָן ב"ד אִין. נ"ל דַּנ"ל לְרַבָּא דְהָא חִסּוּרִי מְחַסְרָא דִירוּשְׁלַיִם יִתְרָה עַל יְבָנָה בְּשִׁלָּא בְּזִמְנָן ב"ד וְלָא בְּשִׁלָּא בְּפָנֵי ב"ד וְכַדָּרָה וְכַדְמִסִּיק.

דַּקְס"ד דְּבִירוּשְׁלַיִם אִין לְחַלְק בֵּין בְּזִמְנָן ב"ד לְשִׁלָּא בְּזִמְנָן ב"ד אֶלָּא כָּל הַיּוֹם תּוֹקְעִין אֶפְי' שְׁלֵא בְּזִמְנָן ב"ד וְאֵלוּ יְבָנָה גְרִיעֵי מִיָּנָה בְּתַרְתֵּי חָדָא דָּאִין תּוֹקְעִין אֶלָּא בְּזִמְנָן ב"ד וְעוֹד דְהָא דוֹקָא בְּפָנֵי ב"ד וְא"כ ח"מ תַּרְתֵּי בְּבִי בְּמִתְנִי' וְאֵלוּ לְרַבָּא לָא מְחַסְרָא אֶלָּא חָדָא בְּבָא דְשִׁלָּא בְּזִמְנָן ב"ד וְהָא כָּל לְמַעוּטֵי בַּחִסּוּרֵי מִיַּחְסְרָא טְפִי עֲדִיף.

ומשני דח מ דאילו בירושלים תוקעין בפני ב"ד כו' פ' לא כדקס"ד דבירושלים תוקעין
כל היום אפי' שלא בזמן ב"ד דליתא דבירושלים גופי' אין תוקעין אלא בזמן ב"ד והאי
בין בפני ב"ד בין שלא בפני ב"ד דקא' המתרץ משמע שלא בפני ב"ד דומיא דבפני ב"ד
דהיינו כל זמן שב"ד יושבין ותו לא.

ומהשתא אין יתירה ירושלים על יבנה אלא בהא חדא דשלא בפני ב"ד אבל בזמן ב"ד
ירושלים ויבנה שוין בהא דשלא בזמן ב"ד אין תוקעין: תקיעת ר"ה ויובל דוחה את
השבת ואע"ג דיובל אפי' חל בחול דוחה יו"ה כ למאי דקיי"ל עירוב והוצאה ליו"ה כ
כדמסקינן בפ"ג דכריתות [דף י"ד] ול"ג שפא יעבור אפ"ה סד"א דשבת דחמיר טפי
דבסקילה גזרינן א"נ אגב ר"ה דנקט בהדי יובל תני דוחה את השבת: מאי עם ב"ד בזמן
ב"ד פרש"י והא ליפא לפ' דהאי עם ב"ד בפני ב"ד דהא בקל ארציכם כתי'.

פ' לפי דהא נדאי האי עם ב"ד אינו אלא מדרבנן דאטו בית דין באורייתא רמיזא ואינו
אלא מדרבנן גזי' שפא יעבור מ"מ ביובל ל"ג אלא שלא בזמן ב"ד אע"פ שבר"ה שחל
בשבת למאי דמסיק בעינן בפני ב"ד דוקא דאי גזרי' ביובל בפני ב"ד דוקא כמו בר"ה
אתה עוקר לגמרי את מצנות ת"ש מגבולין ורחמנא א' בקל ארצכם ול"ד לר"ה דמצנתו
מתקיים בחל בחול והא ל"ל דבעיר שיש ב"ד לא יתקעו אלא בפני ב"ד ובאין בו ב"ד
יתקעו כל היום דכיון דלעקר תקיעות יובל מהם לגמרי א"א תו אין לחלק בהם בזמן
ב"ד לשלא בזמן ב"ד דאין זה סברא שמוקום שאין ב"ד יהי' עדיף ממקום שיש ב"ד וגם
דרף חכמים להשוות מדותיהן ותקנו במקום שיש ב"ד זמן ב"ד נאפ'י' שלא בפניהם דמ"מ
איפא קצת אימת ב"ד אפי' שלא בפניהם כ"ז שיושבין אבל פשעמדו ליפא אימה פלל
והשוו מקום שאין ב"ד למקום שיש ב"ד כדי שלא לחלק והשתא אין תקיעות של יובל
בטיילה לגמרי דהא אפשר לקיים בזמן ב"ד בכ"מ אבל בר"ה במקום שאין ב"ד אין
תוקעין פלל ולא בטל תקיעת ר"ה מהם לגמרי דהא אפשר לקיימו בחל בחול מש"ה אפי'
במקום ב"ד לא התירו אלא בפני ב"ד דוקא דאיפא אימת ב"ד גמור אבל שלא בפני ב"ד
דליפא אימת ב"ד כ"כ אע"ג דבזמן ב"ד הוא לא פינן דל"צ הקא לתלות בזמן ב"ד משום
לתא מקום שאין בו ב"ד כמו גבי יובל וכדפ'.

זה נ"ל בטעמא דתלה היתר תקיעה בר"ה שחל בשבת בפני ב"ד דוקא וביובל בזמן
ב"ד נאפ'י' שלא בפני ב"ד אע"ג דתרונויהו משום חדא גזי' דשפא יעבור הנאי. מיהו כל
זה אינו אלא למאי דקיי"ל עירוב והוצאה ליו"ה כ נמצא אפי' אם יוה"כ חל בחול דינו
כמו בשב' מש"ה הקילו בו יות' מר"ה דלא לעקור לגמרי ת"ש של יובל אבל לרפר' דא'
שם אין עירוב והוצא' ליה"כ תקש' מ"ט הקילו ביובל שחל להיו' בשבת מר"ה פחל
בשבת דהא לדיד'י' הא דתנ'י' לקמן אלא שביובל תוקעין בין בב"ד שקידשו וכו' בע"כ
בחל יוה"כ בשבת מיירי דאלו בחול פשיטא למאי גיחוש וכו' ת כמו שפי' בתשוב' [סי'
ק"ז] דהא מילתא דרפר' תלי' בפלוגת' דב"ש וב"ה בהא דאין מוציאין לא את הלולב
וכו' והא מתנ'י' דמיקל בתקיעה דיובל בחול מיירי וס"ל יש עו"ה ליוה"כ וב"ש היא א"כ
בתקיעה דר"ה נמי יש להקל כמו ביובל שלא לעקרו לגמרי פינן דיש הוצאה לי"ט איפא
נמי למגזר בקל י"ט של ר"ה שמ' יעבור מיהו להאי תירוץ דלעיל בי"ט דקיל דאינ' אלא
בלאו ל"ג שמ' יעבור משא"כ שב' דחמור גיחא.

דאָפּשער לומר יוה"כ נמי חמי' דבכרת ושיניף למיגזו' שמה יעבור וכיון דשיניף למיגזר בו לשמה יעבור א"כ לא אפּשער לעקור ת"ש ממנו לגמרי לפיכך שבקו לי רנוחא טפי. אכל לת' קמא שפי' דאלו ב"ש בי"ט נמי שיניף למיגזו' שמה יעבור ומתני' דמיקל ביוה"כ של יובל יותר מר"ה ע"כ לאו ב"ש היא אלא ב"ה א"כ הא אליבא דב"ה ס"ל לרפרם דאין עו"ה ליוה"כ ובע"כ האי תנא דמיקל ביובל יותר מר"ה דקא' לקמן דיובל כל יחיד ויחיד חייב לתקוע משא"כ בר"ה יובל דיומא דר"ה איירי ובחל בשבת דאלו בחול פשיטא והשתא תקשה מ"ש יובל מר"ה הא דמי לגמרי לר"ה דבחל בשבת איפא למיגזר לשמה יעבור ובחל בחול ל"ש למיגזר פיון דאין עו"ה ליוה"כ א"ו אידך תי' אליבא דרפרם עיקר: אלא לאו איש בביתו אפי' שלא בזמן ב"ד.

ק' לי למאי דס"ד דמדתני איש בביתו אפי' שלא בזמן ב"ד משמע דמאי ענין זה לזה. ועוד ק"ל דמשמע דאי איש בביתו היינו איש ואשתו לא הוי ק"ל מידי ומ"ש וי"ל משום דטעמא דיובל דנוקא בזמן ב"ד הוא משום שמה יעבור וקס"ד דרבא דאיש וביתו היינו איש בביתו דנוקא וה"ט משום ה'פרא שלא יעבור וכה"ג אמרינן רפ"ד דסופה גבי לולב דדוחה יט"ר את השבת ול"ג לשמה יעבור משום דהא תיקנו לי רבנן בביתו פ"י פיון דתיקנו בביתו אי' לי ה'פרא ולא אתי לעבור וה"נ גבי יובל פיון דתיקנו בביתו משום ה'פרא אפי' שלא בזמן ב"ד נמי שרי פיון דאי' לי ה'פרא תו אין לחוש לשמה יעבור.

ואע"ג דגבי ר"ה לא סגי בהאי תקנתא בביתו ולא שרי אלא לפני ב"ד דנוקא היינו משום דמצות תקיעת שופר של ר"ה אינו בטל לגמרי לעולם במקום שאין ב"ד דרוב פעמים חל בחול אכל יובל שהוא לעולם חל ביה"כ אי אמרינן בפני ב"ד דנוקא אפה מבטל מצות תקיעת שופר דיובל במקום שאין ב"ד לגמרי לפיכך סגי לי בהאי ה'פרא דבביתו משא"כ בר"ה דלא סגי לי בהכי דהא התם גבי לולב נמי לא קאי במסקנא הכי ולא סגי לי בה'פרא בביתו ומשני לעולם בזמן ב"ד ואפ"י שלא בפני ב"ד ומש"ה הקילו גבי יובל יותר מר"ה שלא לעקור מצות יובל במקו' שאין ב"ד ומ"מ זמן ב"ד בעי דבמקום שיש ב"ד יש קצת אימת ב"ד אפי' שלא בפניהם והשוו במקו' שאין ב"ד למקום שיש ב"ד שלא לחלק כדפי"ל.

אכל בר"ה בעי בפני ב"ד דנוקא מה"ט דפרי'. מהשתא דהאי איש וביתו דקתני בברייתא לאו איש בביתו דנוקא קאמר ומשום ה'פרא אלא לרבות' נקט לה ואיובל לחוד קאי דאפי' בביתו הוא דתוקע אע"ג דהוי שלא בפני ב"ד משא"כ בר"ה דבעינן בב"ד דנוקא מיהו בהא דרב ששת דבסמוך צריף טעם מאי ס"ד לפרש דביובל תוקעין בין בזמן ב"ד בין שלא בזמן ב"ד דמאי דנוקא לפרש פן פדי להקשו' ועק"ל מה דסידר הגמ' קו' ר"ש לבתר דרבא אע"ג דר"ש קדים לרבא: רואה פרט וכו' ובפ"ק דמגילה (דף ג') אמ' פרו' וכל הסמוך לו אע"פ שאין נראה עמו כגון שיושבת בנחל א"נ נראה עמו אע"פ שאין סמוך לו כגון שיושבת בראש ה'הר גדון כפרו' ומ"ש ה'כא דביושבת בנחל אע"פ שסמוך לו פיון שאין נראה עמו א"נ ביושבת בראש ה'הר אע"פ שנראה פיון שאין סמוך לו אינו פירושלים פבר פי' שם: בראשונה הי' לולב ניטל במקדש שבעה מושמחתם לפני ה' נפקא לן הא והאי במקדש משמע לכאורה בעזרה דנוקא ולא בירושלים דהא לפני ה' פתיב בהאי קרא דמשמע מקדש דנוקא.

אע"ג דפ"ה הא דתנן לעיל ר"ה שחל בשבת במקדש הי' תוקעין דירושלים נמי בכלל זה
הכא ע"כ מקדש דוקא וירושלים אינו בכלל: ושיהא לולב נישטל במדינה זו זכר למקדש
ובגמ' מיינת' לה מקרא ציון היא דורש אין לה מפלל דבועי דרישה.

מיהו פי עבדינו זכר למקדש ה"מ בדבר שיש לו עיקר מה"ת במדינה פגון לולב דנטילתו
ביום הראשון בגבולין מה"ת אבל דבר שאין עיקר מה"ת בגבולין לגמרי לא ומה"ט
אמרי' בפ"ד דסופה (דף מד) ערבה דל"ל עיקר מה"ת בגבולין לא עבדינו זו זכר למקדש
ואע"ג דנ"ל מקרא דציון דורש אין לה משמע דאין לחלק קרא אסמכתא בעלמא הוא
ע"ב ונתקלקלו הלויים בשיר.

הקשו התוס' אמאי לא חששו על קילקול המוסף שלא קרבו מוסף של ר"ה שלאח' תמיד
אינו יכולין להקריבו כדדרשינו עלי' השלם בפ"ה דפסחי' (דף נ"ט) וכ"ת דמעלה ומלינה
בראשו של מזבח דעלן' השלם ל"ש אלא בהקטרה ואין מקטיר עד למחר הניחא ל"מ"ד
בפ"ט דזבחי' [דף פ"ז] דאין לינה מועלת בראשו של מזבח אבל ל"מ"ד מועלת מא"ל.

ולכאורה אין זה קושני' דהא פריף התם אמ"ד מועלת אי דלא ירדו השתא לנו בעננה אמ'
לא ירדו בראשו של מזבח מבעיא אלא דירדו פ"ה ביו' מן המזבח וא"כ מוסף יש לו תקנה
להקריבו אחר תמיד ולהעלותו ולהלינו בראש המזבח ולא ירדו עד שיקטי'.

וה"נ אמ' שם בפ"ה דפסחים לר"י דאמ' מחוסר פיפורים מביא פפרתו אחר תמיד ופריף
מאי אולמ' דהאי עשה מעשה דהשלקמה ושני ר"פ מעלה ומלינה ופ"ה רש"י ולינה אינה
מועלת בראש מזבח כדא' בזבחי' דד"ה לא ירדו.

מ"מ י"ל דמ"ל לתוס' פיון דלינה מועלת במזבח אע"ג דלא ירד מ"מ אסור להעלותו
לכתחילה אם א"א להקטירו קודם שילין כמו הכא דא"א להקטיר בלינה משום עשה
דהשלקמה עד לאחר הקרבת תמיד של שחר וכבר נפסל בלינה ה"ל כמעלה דבר פסול
ע"ג המזבח לכתחילה.

ור"פ דאמ' ומלינה י"ל דס"ל כמ"ד אינו מועלת ואינו דבר פסול ואפי' אם ירד יעלה.
ולפי' רש"י א"ל דס"ל דכה"ג ל"ל בה דכיון דבשעת העלתו אפתי לא נפסל אע"ג דלאחר
זמן תפסול ממילא ל"ל בה דאיהו לאו מידי עביד אחר פיסולו אלא הפסול חל מאליו
והשתא התוס' לשיטתם יפה הקשו.

וה"נ ל"ל דל"ש עשה דהשלקמה אלא לאחר הקטרת התמיד אבל קודם הקטרתו אפי'
לאחר שחיתתו וזריקתו ל"ל בה לפיכך לא הי' קלקול במוסף די"ל שפאו עדים אחר
זריקת דם התמיד וקודם הקטרתו דמותר להקריב המוסף וקלקול אינו אלא בשיר ליתא
הא אין אומרים שיר אלא בשעת נסכי' כדאמר בפ"ב דערכין ונהקטרת אבריו קודמין
לנסכיו כדא' בפ"ג דיומא (דף לג) ועוד הא מוכח ברפ"ה דפסחי' שם דעשה דהשלקמה
איפא לאחר הקרבתו אפי' קודם הקטרה דר"כ רמי התם כתי' לא ילין וגו' הא פל הלינה
ילין וכת' השלמים עליה השלם ומאי קושני' דילמא קרא דלא ילין איירי בשלא הקטירו
אברי התמיד א"ו בכל ענין איפא לעשה דהשלקמה ואין פאן מקומו להאריף בזה: מיהו
הא דפשיטא להתוס' דעליה השלם ל"ש אלא בהקטרה לאו ד"ה היא.

דא"כ לר"פ דא' מעלה ומלינה מ"ט דת"ק דר"י דא' ה'תם ד'ווקא מ'חוסר כ'פורים בע"פ מביא כ'פ'רתו אחר תמיד משום ד'עשה ד'פסח ד'חמיר ד'בכרת ד'וחה לע'שה ד'הש'למה ד'קיל ו'אמאי הא אין כ'אן ע'שה ד'הש'למה לגמרי כ'ינן ש'אינו מקטירו ו'אפילו ב'שאר י'מות הש'נה נ'מי ש"ד.

וכ"ת בע"פ ע'שה ד'פסח ד'חמיר ד'וחה לגמרי לע'שה ד'הש'למה ו'אפי' להקטיר ש"ד. ליתא ד'אם איתא ד'לת"ק ע'שה ד'הש'למה ליתא כ'אינו מקטיר ל'מה מקטירו בע"פ הא אפ'ש' ל'קני'ם ע'שה ד'פסח ב'לא ד'חית ע'שה ד'הש'למה י'בא כ'פ'רתו ו'לא י'קט'רנו וכדק"ל ג'בי ע'שה ד'וחה ל"ל"ת כ'ל הי'כי ד'אפ'שר ל'קני'ם ש'ניהם אינו ד'וחה ו'אין ס'ברא ל'ומר אדר"פ ד'ת"ק ור"י ד'פליגי ב'פ'לוג'תא ד'הני א'מוראי אי לינה מו'עלת ע"ג מ'זבח ולת"ק מו'עלת ועוד לר"ח ד'מוקי ה'תם הא דר"י כ'חטאת עוף ד'אין כ'ה הקטרה ומשמע ד'ת"ק נ'מי מ'הא איירי ד'הא ר"י עלי' קאי ו'פליג ד'לאו ד'ווק' בע"פ א'לא ב'שאר י'מות הש'נה נ'מי ו'אמאי לת"ק בע"פ ד'ווקא.

א"ו ש"מ ד'לת"ק ב'הק'רבה ל'חוד אעפ"י ש'אינו מקטיר איכ'א נ'מי ע'שה ד'הש'למה כמ"ש במ"א: ותי' ה'תוס' ד'לאחר תמיד י'כול להקריב מוס'ף משום ד'אתי ע'שה ד'רבי'ם וד'וחה ע'שה ד'הש'למה כ'דאמ' ב'פ' השולח (ד'ף לח) ג'בי ש'יחרור ע'בדו הש'לימו לע'ש'רה מ'צנה ד'רבי' ש'אני וג'בי ע'שה ד'הש'למה א'מרי' ש'נדחה מקמי ע'שה ד'פסח ש'יש בו כ'רת וב'פ' ש'לוח ה'קן [ד'ף קמ"א] א' ד'ע'שה ד'מצורע ד'וחה ע'שה ד'ש'לוח ה'קן משום ש'לוח ב'ין איש ל'אש'תו וק"ל אי ע'שה ד'מוס'ף ד'וחה ל'שאר ע'שה משום ד'קרבן צ'יבור ע'שה ד'רבי' הוא א"כ מ'אי מ'קשה רפ"ט ד'מנחות [ד'ף פד] איך ע'נומ'ר כ'א ב'שביעי' ל'אכלה א'מר ר'חמנ'א ו'לא ל'שריפה פ'י ו'האיך מקטיר ה'קנומ'ץ הא ע'ובר ב'ע'שה ד'לאכלה ו'לא ל'שריפה ו'הא ע'נומ'ר קרבן צ'יבור הוא ו'אתי ע'שה ד'רבי' וד'חי ע'שה ד'יחיד ד'לאכלה וגם ה'תם מ'שני ש'אני ה'תם ד'כתיב לד'ורותיכם ו'הש'תא קרא ל"ל ב'לא"ה ע'שה ד'רבי'ם ד'חי' לע'שה ד'יחיד ול"ל ד'מע'נומ'ר ד'גלי קרא לד'ורותיכם נ"ל הא ד'ע'שה ד'רבי' ע'דיפ' אפתי א"א ל'למוד מע'נומ'ר לע'שה ד'מוס'ף ד'איכ'א ל'מ'פ'ר' מה לע'נומ'ר ש'כן מ'צ'נותו כ'כ' ד'א"א להביא ב'שביעי' א'לא מ'פי' ש'ביעי' ד'הא אין כ'א לא מן ה'ישן ו'לא מ'ח"ל.

כה"ג פ'רי' ב'פ"ק ד'מנחות (ד'ף ה) ג'בי להוציא א'ת ה'טריפה ו'פירכ'א זו י'ש בב' ה'לקחם ש'בא ב'שביעי'. ועוד איכ'א פ'ירכ'א ג'בי ע'נומ'ר ש'כן מ'תיר ח'דש ו'אפ'שר ד'ג'בי ב' ה'לקחם נ'מי איכ'א פ'ירכ'א זו ש'כן מ'תיר ח'דש ל'מקד'ש וא"א ל'למוד מ'הם ל'שאר ע'שה ד'רבי'.

ועק"ל מ'דא' ב'פ"ד ד'מנחות [ד'ף מ"ו] ב' ה'לקחם ה'באים ב'פני ע'צמן י'ונפו ו'מע'בור צ'ורתן ו'יצאו ל'בית הש'ריפה ו'פ'רי' מ"נ אי ל'אכילה א'תנין ל'מכ'לינהו ו'אי ל'שריפה א'תנין ל'שר'פינהו ל'אלתר ל'מה לי צ'ורה ו'שני ר"י גזי' ש'מא י'זדמן ל'הן כ'בשים ל'אחר מ'כ'אן וא"ל א'בני תינח כ"ז ה'קרב'תן ל'אחר הכי ל'שר'פינהו ומ'שני מ'אי ת'ע'בור צ'ורתן נ'מי ד'ק'תני צ'ורת ה'קרב'תן.

פירש"י צ'ורת ה'קרב'תן עד תמיד ה'ערב וש"מ ד'לאחר תמיד אפי' ק"צ אינו ד'וחה לע'שה ד'הש'למה. אע"ג ד'התוס' ש'ם כ'תבו על פירש"י מ'הו ב'שמע'תא ד'נתקללו ה'לוי'ם ב'שיר מ'פ' דק"צ קרב אח' תמיד וד'חי לע'שה ד'הש'למה ל'כן נ"ל עד ה'לילה.

ק"ל אי ס"ד עד הלילה קא' ל"ל למדחק להוציא לשון תעבך צורתן ממשמעתו בכ"מ דפי' פסול לינה. הא פיון דאי אפשר לשפרו עד הלילה משום שפא ינדמנו לו כבשים עוד ממילא א"א לשוןרפן נמי בלילה כדאמר בספ"ה דזבחי' (דף נו) גבי נותר ביום הג' אתה שורפו ולא בלילה נאפילו נותר שלא בזמנו אינו נשרף בלילה כדאמר בפ"א דיבמות וה"ה לשאר פסולי קדשים אין נשרפין אלא ביום ולא בלילה כדא' בירוש' אהא דתנו אין מדליקין בשמן שריפה בי"ט דפריה אפי' בחול נמי אין מדליקין דקדשי' אין נשרפין בלילה אר"י ירדו לה בשיטת ר"י דא' תינוק שעבר זמנו נימול בין ביו' ובין בלילה ומקשה מאי אית לה שמן שריפה שעבר זמנו נשרפת בין ביו' ובין בלילה' אר"י פן פזי פיון שנטמא שעבר זמנו אלמא מדמי כל פסולי קדשי' לנותר שאינו נשרף בלילה' אפי' שלא בזמנו למ"ד של"ב אינו נימול אלא ביו' ולמסקנ' דגמ' דידן הת' גבי נותר כ"ע מודו דאינו נשרף אלא ביו' וכיון שפן מאי הוה חזקו' לפרש צורת הקרבן לימא העבור צורתן ממש דהיינו פסול לינה דכיון דא"א לשרפן כל היו' משום שפא ינדמן להן כבשי' ממילא א"א לשרפן בלילה דקדשי' אין נשרף בלילה וממילא נפסלין בלינה א"ו פרש"י עיקר דצורת הקרבן דאר"י היינו הקרבת תמיד ולאחר מפאן לא דאפי' ינדמנו להם כבשי' אין מקריבין משו' עשה דהשלמה וש"מ דק"צ א"ד לעשה דהשלמה.

מיהו התוס' לשיטתיהו אזלי דמפ' הא דא' בספ"ה דזבחים (דף נו) דם נפסל בשקיעות החמה היינו בתחלת שקיעה דאפתי יום הוא י"ל צורת הקרבת היינו תחילת שקיעה דאפתי איפא פדי מההך ד' מילין עד הלילה ומ"מ אנדא לי' זמן הקרבה מגזה"כ ולא משום עשה דהשלמה מ"מ כפר הוכחתי בתשובה (סימן י"ז) דליתא להאי פי' ואין דם נפסל עד סוף שקיעה שהוא לילה ממש וא"כ אפתי תקשה אמאי ל"ח לקילקול המוסף מיהו אפתי יש לפרש צורת הקרבן היינו שלא נשאר מן היום עדיין שאם ינדמנו להן כבשי' שיש שהות לשחטן ולזרוק דמן קוד' הלילה' מ"מ קוש' א' מהאי דרפ"ט דמנחות נדאי קשה.

ועק"ל הא למ"ד שא' שיר של חול עם התמיד ע"כ לא אמרו זמן גדול קודם הלילה דהא כל עת מצפין שפא יבואו עדי' ויקדשהו וצ"ל שיר של י"ט א"ו ל"א שיר של חול אלא סמוך ללילה עד שא"א להמתין יותר דא"כ יפנה היום ויבטל השיר לגמרי דאין אומר' שיר בלילה וכיון שפן כל שפן שלא נשאר שהות להקרבת מוספין שהיו בהמות רבות ובנדאי צריה שהות יותר מאמירת השיר ואפתי תקשה אמאי ל"ח להקרבת מוסף.

ול"נ דנדאי משום קילקול מוסף א"א לתמן שלא יהי' מקבלין אלא עד המנחה ואם באו עדי' מן המנחה ולמעלה שיהא מעונבר דא"כ בכל החדשי' יש קילקול זה של מוסף ר"ח ומאי אולמא דמוסף ר"ה יותר מפל מוספי ר"ח דל"ח לה וכת"ת אין ה"נ ניהוש לקילקול המוסף בכל ר"ח.

הא א"א דהא תנו בפ"ב דערכין (דף ח) דלא מוסיפין לעבר יותר מח' חדשים בשנה נאי מעברין אי אישתהו העדים לבא משום קילקול המוסף הא א"א לתמן קילקול זה בכל פעם דאישתהו דנמצא צריה לעבר לפעמים יותר מח' חדשי' וזה א"א וכיון דאין תקנה לקילקול זה בשאר ראשי חדשי' אלא אפי' אם באים סמוך לחשיכה אפ"ה מקבלין אותן וכדתנו לעיל רפ"ג נחקרו העדי' ולא הספיקו לומר מקודש ה"ז מעונבר הא הספיקו לומר

מְקוֹדֵשׁ ל"ל בַּהּ וּמִתְנַיִי פְּסִיק וְתַנְי סִתְמָא וּמִשְׁמַע אִפִּי בְּזִמְנֵי הַבֵּית נְמִי דִּינָא הֵכִי וּל"ח
לְקַלְקוּל מוֹסָף ר"ח ש"מ דה"ט כְּדַפְּנִי וְכִינּוּן נֶשְׁכּוֹן דֵּא"א לְתַמְנֵן קַלְקוּל זֶה הַמוֹסָף מְפַל ר"ח
ה"ה מר"ה ל"ח לָהּ דַּמ"ש ר"ח זֶה דַּר"ה מְשַׁאֵר ר"ח אַע"ג דַּבְּרֵיהּ אִיכָּא תַרְתֵּי מוֹסָף
ר"ה נוֹסָף עַל מוֹסָף ר"ח מַה לִּי חֲדָא מ"ל תַּרְתֵּי נֶשְׁכּוֹן מוֹסָפִין הַפֵּל א' אֲבָל בְּשִׁבְלֵי שִׁיר שְׁל
ר"ה נֶשְׁכּוֹן דְּבַר חֲדָשׁ בַּר"ה לְבַד מִשְׁא"כ בְּשַׁאֵר ר"ח דְּלֵא תִּיקְנוּ בְּהוּ שִׁיר מְיֻחָד לְתַמִּיד
אַלְא לְמוֹסָף בְּלַבַּד כְּדַמְּ' בַּפ"ה דְּסוֹפָה (דָּף נ"ד) מִש"ה מְפַנֵּי קַלְקוּל זֶה שְׁל שִׁיר שְׁל
תַּמִּיד הַמְיֻחָד לַר"ח זֶה שְׁל ר"ה לְבַד תִּיקְנוּ בְּאִישְׁתַּהוּ הָעֵדִים לְעַבְרוּ וְאִין לְשַׁאֵר ר"ח
עֲנִין לוֹ לְפִיכָּה עֲשׂוּ תַקְנָה לְקַלְקוּל זֶה הַמְיֻחָד בְּעִיבּוּר חֲדָשׁ זֶה עוֹד נ"ל דְּאִפִּי בְּלֵא ה"ט
דִּפִּי אִיכָּא טַעְמָא הָא (דַּחְזִי) [צ"ל דַּחְשׁוּ] לְקַלְקוּל שִׁיר וְלֵא לְקַלְקוּל הַמוֹסָף.

מִשׁוּם דֵּאֲע"ג דְּעִיקָר שִׁירָה מַה"ת וְאִיכָּא לְמ"ד עִיקָר שִׁיר בְּפָה כְּדַמְּ' בַּפ"ב דְּעַרְכִּין (ד)
מ"מ שִׁיר הַמְיֻחָד לְחוּל וְלִי"ט אִינּוּ אֶלְא מַד"ס וּמַה"ת בְּשִׁיר כָּל דְּהוּ יֵצֵא וְכִינּוּן דְּשִׁיר זֶה
דְּתַמִּיד שְׁל ר"ה אִינּוּ אֶלְא מַד"ס וּמַה"ת בְּשִׁי' שְׁל חוּל נְמִי יֵצֵא מִש"ה עֲשׂוּ חִזּוּ' לְדַבְּרֵיהּ
לְעַב' מְפַנֵּי הַשִּׁיר דְּלֵא לִיְתִי לְזוּלוּי בֵּיהּ.

אַבְל בְּשִׁבְלֵי מוֹסָפִין בֵּין שְׁל ר"ח בֵּין שְׁל ר"ה פִּינּוּן שְׁהוּ שְׁל תוֹרָה אִין מְעַבְרִין וְכְדַמְּ'
בִירו' רַבִּי סִימוֹן מְפָקִיד לְאִילִין דְּמַחְשָׁבִין הָבוּ דְעַתִּיכוֹן דְּלֵא אַתָּא תְּקִיעָתָא בְּשַׁבְּתָא וְדֵלֵא
אַתִּי עֲרוּבְתָא בְּשַׁבְּתָא וְאִי דַחִיקָתוֹן עֲבַדְתוֹן תְּקִיעָתָא וְלֵא תַעֲבָדוֹן עֲרוּבְתָא.

וּפִי' הַתּוֹס' רַפ"ד דְּסוֹפָה (ד' מ"ג) דְּתַקִּיעָתָא פִּינּוּן שְׁהוּ מַה"ת ל"א לְפַקְפוּקֵי בִי' בְּשַׁאֵר
שְׁנֵי אֲבָל עֲרַבָּה שְׁהוּ מְדַרְבְּנָן אַתִּי לְפַקְפוּקֵי בִי'. וְהַ"נ אָמַר הֵתָם בְּגִמְרָא דִּידָן לֵא מִקְלַע
יוֹם ז' שְׁל עֲרַבָּה בְּשַׁבְּתָא אֶלְמָא חֲשׂוּ לְעַבְרָה עַל שְׁל ד"ס יוֹתֵר מִשְׁל תוֹרָה.

וּכ"ת תִּינַח לְמֵאן דְּמַפְרָשׁ דְּקַלְקוּל הַשִּׁיר הִנֵּה שֵׁא' שִׁיר חוּל אֲבָל לְמ"ד שְׁל"א שִׁיר כָּל
עִיקָר וְהָא עִיקָר שִׁיר מַה"ת וְכִינּוּן דַּל"א פְּלֵל יֵשׁ כָּאֵן קַלְקוּל מִשְׁל תוֹרָה וְאִפ"ה תִּיקְנוּ
בְּשִׁבְלֵי לְעַבְרָה וְהַשְׁתָּא הֲדַרָּא קְשִׁיָּא לְנוֹכְתָ' אַמְאִי ל"ח אַקְלְקוּל מוֹסָף י"ל דְּלְמ"ד ל"א
שִׁירָה כָּל בַּל"ה לַק"מ דַּל"ל שְׁלֵא בָּאוּ עֵדִים כָּל לְפִיכָּה לֵא הִי' לְהֵן קַלְקוּל אֶלְא בְּשִׁיר
וְכַדְפִּי' הַתּוֹס'!

אַבְל אִין לְפָרֵשׁ דְּמִתְנַיִי ר"י הִיא דַּאֲמ' רַפ"ד דְּבִרְכוֹת (ד' כ"ו) דְּמוֹסָף אִינּוּ קָרַב אֶלְא עַד
ז' שְׁעוֹת בְּלַבַּד מִש"ה אִין לְחוּשׁ לְקַלְקוּל מוֹסָף מִשׁוּם דְּרוּב פְּעָמִים אִין הָעֵדִים מְמַהֲרִין
לְבֹא בְּזִמְנֵי מוֹסָף וְאִי חִיָּשְׁתָּ לָהּ יְהִי' ר"פ אֶלּוּל מְעַנְבֵּר וְזֶה לֵא רְצוּ לְתַמְנֵן אֲבָל שְׁלֵא יְבֹאוּ
הָעֵדִי' עַד אַח"ז שְׁל תַּמִּיד הָעֲרַב מִקְלָתָא דַּל"ש הוּא וְאִם אִירַע בְּמַקְרָה שְׁלֵא בָּא בְּזִמְנֵי
הַקְּרַבְתָּ תַּמִּיד וַיַּעֲבְרוּ בְּשִׁבְלֵי שִׁיר שְׁלוֹ ל"ל בַּהּ וּבְהֵכִי א"ש דְּבַמְתַּנֵּי ל"ח אֶלְא לְקַלְקוּל
שִׁיר בְּלַבַּד וְעַל קַלְקוּל הַמוֹסָף ל"ח אַע"ג דְּלְמ"ד שְׁאֲמָרוּ שִׁיר שְׁל חוּל ש"מ דְּהֵכִי הָנִי
מַעֲשֶׂה שְׁפָאוּ הָעֵדִים וְהַעִידוּ וְאִלוּ בְּבִרְיָתָא בַּגְּמ' קֵא' הַתְּקִינוּ שְׁלֵא יְהִי' מְקַבְּלִין אֶלְא כְּדִי
שְׁיָהָא שְׁהוֹת בְּיוֹם לְהַקְרִי' תַּמִּידִין וּמוֹסָפִין וְנִסְכֵּיהֶן וְלוֹמַר שִׁירָה שְׁלֵא בְּשִׁיבוּשׁ ש"מ
דְּקַפִּיד נְמִי אַהֲקַרְבָּה.

אַלְא וְדַאי ה"ט דְּמִתְנַיִי ר"י הִיא לְפִיכָּה ל"ח אַהֲקַרְבַת מוֹסָף וְנִסְכֵּיהֶם פִּינּוּן דַּר"פ אִין
הָעֵדִים מְמַהֲרִין לְבֹא בְּזִמְנֵי מוֹסָף וְכַדְפִּי' אֲבָל בְּרִיָּתָא רַבְּנָן הִיא דְּאֲמָרוּ הֵתָם זְמַן מוֹסָף

כל היו' מש"ה קפיד נמי אהקרבת מוסף ונסכיו מ"מ זה דוחק לאוקמא לסתם משנה כפיחידאי ודלא פרבגן דקיי"ל פנוניהו פדאמ' התם.

והא דנקט בפריית' להקרב' מוספי' ונסכי' י"ל הואיל והוצרכו לתקן שלא לקבל באשפתהו מפני קלקול השיר אגב תיקנו נמי להרחיב זמן יותר פדי הקרבה נמי לחוש להקרבת מוסף ונסכים אבל תחילת עיקר התקנה לא הי' אלא מן השיר מהני טעמי דפי': עוד הקשו התוס' אמאי נתקלקלו הלויים בשיר הא בשעת נסכי' הנה השיר דא"א שירה אלא על הינו' והא יכול להמתין מלהביא נסכי' עד הלילה ועד למחר פדאמ' ברפ"ב דתמורה (ד' י"ד) ומנחתם ונסכי' אפי' בלילה אפי' למחר ותי' דלכתחילה יש להבי' עם הזבח דאם מביאי' בלילה א"י לומר שירה דמה פפרה ביום.

אף שירה ביום ואם מביאין למחר הא מבפני' לן בפ"ב דערכין נסכי' הבאין בפ"ע אי טעונין שירה ואפ"ת דטעונין שירה מ"מ טוב להביא עם הזבח פדי שיאמר ע"י אכילה ושתי' כדא' התם א"ד אאכילה ושתיה אמר אשפני' לחוד לא ויהי דמביא זבחו היום ונסכים מכאן עד עשרה ימי' משמע דלכתחילה יכול לעשות פן שהוא בקרבן יחיד דאין טעון שירה וק"ל דא"כ דאין לאחר הנסכים של ק"צ מיום הקרבנותו מפני ביטול השיר הא דאמ' ר"ש בפ"ו דפסחים (ד' ס"ח) בא וראה כמה חביבה מצנה בשעתה שהרי איברים ופדרים פשרים כל הלילה ולא היו ממתנין להן עד שתחשף והשתא מנול דמשום דחביבה מצנה בשעתה הוא דילמא משום שלא לבטל מצנות שירה הוא דהא הקטרה קודמת לנסכי' כדא' בפ"ג דיומא (ד' ל"ב) ואי מאחרת להקטרה עד שתחשף כ"ש לנסכי' המאחרין לה א"כ בטלת את השיר והא עיקר שירה מה"ת הוא.

אלא ע"כ דאי מאחר' לנסכי' עד הלילה אין בזה משום ביטול מצנות שיר דאפי' את"ל נסכי' הבאים בפ"ע אין טעונין שיר דהא מעולם לא נתחייב נסכים אלו בשיר ולא חל עליהן מצנות שיר כלל אלא א"כ קריבין ביו' עם הזבח: ועק"ל למ"ד של"א שירה כל עיקר מספיקא תפשוט מכאן דנסכים הבאים בפ"ע אין טעונין שירה דאל"כ ה"ל להמתין מלהביא הנסכי' עד למחר וירונחו שיאמרו שירה.

וי"ל מה"ט גופי' אין מביאין עד שתחשף משום חביבה מצנה בשעת' והרי בנסכי' נמי איתא לה"ט דהא אפשר לאח"ז ואפ"ה דוחין שבת פדכתוב עולת שבת בשבתו על עולת התמיד ונסכו ובהכי א"ש אפי' למ"ד של"א שירה כל עיקר מספיקא ואמאי לא המתינו להביא הנסכים לאח"ז אפי' את"ל דבאין בפ"ע א"ט שיר הא עדיף טפי מלהביא נסכים ביום בלא שירה כלל מפני ספק י"ט ספק חול ומבטל מצנה שיר של תורה לגמרי בשלמא למ"ד שאו' שיר של חול גיחא דמ"מ עיקר מצנות שיר של תורה יצאו ידי חובתן אבל למ"ד ל"א שירה כלל קשה.

אלא ודאי משום חביבה מצנה בשעת' דאלים כ"כ אפי' לדחות שבת החמור כ"ש דאלים לבטל מצנות שיר מה"ט אבל לפי התוס' ודאי קשה ולמאי דפי' ההיא דמביא אדם זבחו היום ונסכיו מכאן ועד עשרה ימים נמי לא מייירי בקרבנות ציבור שזמנם קבוע אלא בקרבן יחיד שאין קבוע להם זמן ויכול להקריב קרבנו לאימת שירצה וכיון דיוכל לאחר קרבן עצמו לכתחילה הה"נ בהקריב הקרבן היום יכול לאחר נסכיו לאח"ז אפי'

לכתחילה דלא עדיף מעצמו של קרבן שהוא יכול לאתרו: התקינו שלא יהו מקבלין אלא עד המנחה.

נ"ל שהוא מנחה קטנה מט' שעות ומחצה ולא מנחה גדולה מו' שעות ומחצה כדא' רפ"ד דברכו' (דף כ"ו) והיגו שהות פדי להקריב תמידין ומוספין ונספיה' ולומר שירה דתני בברייתא: שלא אמרו שירה כל עיקר.

משמע שהביאו נסכי' אלא של"א שירה מפני שלא ידעו איזה שיר יאמרו אם של חול או של י"ט דהא אין אומר' שיר אלא על יין של נסכי'. וק"ל א"כ נסכי' עצמן איך הביאו כיון דאין לומר שיר מספק הא ר"מ ס"ל בפ"ב דערכין שם דשיר מעפב את הקרבן והיגו נסכי' דאלו לקרבן גופי' אפי' נסכי' עצמן אין מעכבין דקי"ל שמיביא אדם זבחו היום ונסכיו מפאן עד עשרה ימים כדפי' התוס' התם והשתא האיך הביאו נסכי' כיון דא"ל שיר מספק ה"ל נסכים פסולין והא ר"מ ס"ל התם דעיקר שירה בפה גבי הא דא' התם ועבדי פהגים היו וי"ל דהביאו נסכים על תנאי דאם יבואו עדים יאמרו שיר של י"ט ויהי' נספי חובה של תמיד ואם לא יבואו יהי' נספי נדבה דקי"ל בפ"י דזבחים (דף צא) מתנדבין יין וכמה ג' לוגין כנספי התמיד ונספי נדבה א"צ שירה כדא' התם.

ולפי"ז צ"ל אליבא דר"מ דנספי נדבה לספלים כדא' התם נסכי' לספלים או אינו אלא לאשים אמ' לא תקבה. דאלו למ"ד התם לאשים הא נספי חובה לכ"ע לספלים כדא' התם א"כ א"א להתנות בנסכי' על תנאי של חובה ונדבה דהיכי לעבדי אי נותן לספלים דילמא של נדבה הם ואי לאשים דילמא של חובה הן ואפתי תקשה איך הביאו נסכי' מספק א"ו ס"ל כמ"ד נספי נדבה נמי לספלים.

ולפי זה הא דחשו לעבר מפני קלקול השיר של תמיד ולא מפני קלקול הנסכים עצמן של תמיד של בין הערבים כיון דל"א השיר הנסכי' אינו אלא נדבה ונמצא התמיד קרב בלא נסכים והשתא בטול הנסכים והשיר ושניה' בישול מצות של תורה הן וגם חשו זה של בישול הנסכים מיוחד דווקא לר"ח זה של ר"ה ולא לשאר ר"ח ואזדא לה הב' תירוצים שכתבתי לעיל אקושיות התו' מ"ש דחשו על בישול השיר ולא על בישול המוספי' למ"ד דאמרו שירה של חול וגם תי' התוס' ל"ש פאן גבי בישול נסכים ואי משום דכחול להביא לנספי התמיד לאח"ז משא"כ לשירה דלאח"ז ליתא א"כ תפשוט מהא דנסכי' הבאין בפ"ע א"ט שיר.

לק"מ כיון דהשיר גורם לביטול נסכים דאלו מצד עצמן של נסכים ראויין לבא מש"ה נקט בישול השיר שהוא העיקר הגורם ג"כ לביטול נסכים. א"צ י"ל דמש"ה ל"ח לביטול נסכי' משו' דאפשר להו לאח"ז ואפ"ה לביטול השיר חשו דאפ"ת נסכי' הבאין בפ"ע טעונין שיר היגו שיר של אותו היום שמיביאין את הנסכי' ומקריבין אכל לא שיר של י"ט שהוא יום הקרבת התמיד שנסכי' הללו באים בגללו כדמוכח בפ"ב דערכין שם גבי הדין בעינין דנסכים הבאין בפ"ע אי טעונין שירה ורצה למיפשט מדתניא רי"א כשחרב הבית מוצאי שבת הי' והיו הלויים אומרים שירה וישב עליהם את אונם ודניק הגמ' האי שירה מאי עבידתא אלימא דעולת חובה מי הוי בי"ז בתמוז בטל התמיד אלא לאו דנסכים וקאמר ותסבא שירה דיומא לה' הארץ ומלואה וישב עליהם את אונם בשירה דארבעה בשבתא הוא ופי' התוס' וא"נ נסכים הבאין בפ"ע טעונין שירה היגו שיר של יום

שֶׁמִבִּיאִין אוֹתוֹ וְלֹא שִׁיר שֶׁהָיוּ רְאוּי לְיוֹם הַבָּאָת הַקָּרָבִן וְכִינּוּן שְׁפָן מִשׁ"ה חָשׂוּ לְבִטּוֹל הַשִּׁיר מִשׁוֹם דְּשִׁיר שֶׁתִּיקְנוּ מִיְנוּחַד לִי"ט אֵין לוֹ תִשְׁלוּמִין לְאַחַר זְמַן: תְּמִיד שֶׁל ר"ה שְׁחֵרִית קָרַב פְּהֶלְקָתוֹ.

וְהָא דְלֹא תִיקְנוּ לְזִמְרָה שִׁיר שֶׁל י"ט פִּי רִש"י וְתוֹס' מְפָנִי שְׁבָרוּב שְׁנַיִם אֵין עֲדִים בְּאֵין קוֹדֵם תְּמִיד שֶׁל שְׁחֵר וְסִפְקָא אִם יִתְקַדֵּשׁ הָיוּ אִם לֹא. ל"ל ה"ט הָא בִּי"ט וְר"ח לֹא תִיקְנוּ שִׁיר מִיְנוּחַד בְּתַמִּידֵי הַיּוֹם אֲלֵא בְּמוֹסָפִין בְּלִבְד הַבָּאִים בְּשִׁבִיל י"ט וְר"ח אֲבָל בְּתַמִּידִין אוֹמְרֵי הַשִּׁיר הַקְּבוּעַ לְאוֹתוֹ הַיּוֹם דְּכֹה"ג מְצִינּוּ בְּחַה"מ שֶׁל סְנוּפוֹת דְּאוֹמַר הוּמ"בֵּהי פְּדָאֵי בְּסַפ"ה דְּסוּפָה (דָּף נ"ה) וְהִינּוּ דְנוּקָא בְּמוֹסָפִין פְּדָפִי רִש"י הֵתָם אֲלֵא דְבַר"ה מְלִבְד שִׁיר הַמִּיְנוּחַד שֶׁתִּיקְנוּ לְמוֹסָף הַמְדַבֵּר מְעַנֵּן הַיּוֹם רְאוּ חֲכָמִים לְתַקֵּן עוֹד שִׁיר הַמְדַבֵּר מְעַנֵּן שׁוּפְרוֹת שֶׁל מ"ת פְּדִי לְהַזְכִּיר זְכוּת מ"ת וְלֹא מְצִאוּ לוֹ מְקוֹם מִשׁ"ה עֲקְרוּ לְשִׁיר הַמִּיְנוּחַד לְיוֹמוֹ מִן תְּמִיד הַעֲרַב וְקָבְעוּ אוֹתוֹ בְּמִקְוָמוֹ אֲבָל שִׁיר שֶׁל תְּמִי הַבְּקָר פְּדָקָאֵי קָאֵי וְשָׁנָה לְשִׁאֵר י"ט דְּאוֹמְרֵי בְּשְׁחֵר שִׁיר הַמִּיְנוּחַד לְיוֹמוֹ וְל"ל לְעַקְרוּ.

וְאֶפְשָׁר דְּמִשׁ"ה פִּי פֶן דֹּא"כ מ"ט תִּיקְנוּ שִׁיר הַמִּיְנוּחַד בְּשִׁבִיל ר"ה בְּתַמִּיד שֶׁל עֲרַב וְשִׁיר שֶׁל יוֹמוֹ בְּשֶׁל בְּקָר ה"ל לְתַקֵּן לְהִיפָּךְ בְּבִקְרָה שֶׁל ר"ה וְלְעֲרַב שֶׁל יוֹמוֹ אֲבָל הָא לֹא מִיְלָת' הִיא דְּשִׁיר שֶׁל יוֹמוֹ ה"ל תְּדִיר וְקִימ"ל תְּדִיר וְשִׁאֵינוּ תְּדִיר קוֹדֵם דְּאוֹמְרֵי דְּסַפ"ה דְּאוֹמְרֵי רְאוּי לְהַקְדִּי לְשֶׁל ר"ה בְּשְׁחֵר וְל"ל בְּהַ מִשׁוֹם תְּדִיר קוֹדֵם דְּהָא ר"ה הוּא בְּר"ח וְרְאוּי לְהַקְדִּימוּ פְּדִי לְיַדַע שֶׁהוּקְבַע ר"ח וְר"ה בְּזִמְנֵי דְּהִכִּי אֲמַרִּינוּ שֶׁם בְּפ"ה דְּסוּפָה לְמַד שִׁאֲוֹמְרִים שִׁיר עַל כָּל מוֹסָף וְמוֹסָף ר"ח שֶׁחַל בְּשִׁבְתָּ אַע"ג דְּבִשְׁבַת תְּדִיר שִׁיר שֶׁל ר"ח קוֹדֵם לְשִׁיר שֶׁל שְׁבַת מִה"ט לְיַדַע שֶׁהוּקְבַע ר"ח בְּזִמְנֵי מִשׁוֹם הִכִּי לֹא פִירִש"י וְתוֹס' פֶן מִיְהוּ ל"ד הָא כָּף לְהֵאֵי דְּפ"ה דְּסוּפָה וְלֹא רְאִיתִי לְהַאֲרִיךְ בְּזֵה: בְּמוֹסָף מִהוּ אוֹמְרִים הַרְנִינוּ בְּמִנְחָה מ"א קוֹל ה' יְחִיל.

וְאַע"ג דְּקוֹל ה' קָדִים בְּס' תִּילִים לְהַרְנִינוּ אַפ"ה הַקְדִּימוּ הַרְנִינוּ לְמוֹסָף מְפָנִי שֶׁמְדַבֵּר מְעַנֵּנוּ שֶׁל יוֹם שֶׁהוּא תְּקַעוּ בְּחוֹדֵשׁ שׁוּפְרָה מִשִּׁא"כ קוֹל ה' יְחִיל דְּאֵינוּ מְדַבֵּר מְעַנֵּנוּ שֶׁל יוֹם אֲלֵא מִקְלוֹת שֶׁל מִתְּנֵי תוֹרָה לְהִזְכִּיר זְכוּת מ"ת בְּר"ה וְהָא דְּקָאֵמ' בְּמִנְחָה אוֹמַר קוֹל ה' נ"ל שֶׁהוּא מִתְחִיל מִתְחִילַת הַפָּרָק שֶׁהוּא הָבּוּ לֵה' בְּנֵי אֱלִים וְהָא דְּנִקְטָא קוֹל ה' הִינּוּ מִשׁוֹם דְּעִיקָר אֲמִירַת מְזִמּוֹר בְּר"ה הוּא מִשׁוֹם פְּסוּקָא זֶה שֶׁמְדַבֵּר מִמ"ת.

וְכֹה"ג מְצִינּוּ בְּסַפ"ה דְּסוּפָה (דָּף נ"ה) בְּשִׁנֵּי דְּח"ה מִהוּ אוֹמַר וְלְרִשָּׁע אֲמַר אֲלֵקִים וְזֵה בְּתוֹךְ הַמְזִמּוֹר אַע"פ שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים מִתְחִילַת הַמְזִמּוֹר כְּדִפִּירִש"י הֵתָם מ"מ פִּינּוּ דְּעִיקָר אֲמִירַת מְזִמּוֹר זֵה בְּשִׁנֵּי דְּח"ה הוּא מִשׁוֹם פְּסוּקָא זֶה מִטְעָמָא דְּפִי רִש"י הֵתָם נִקְטָא לִי וְה"נ דְּכְוֹנְתִי: לֹא הָיוּ אוֹמְרֵי בְּשְׁחֵרִית הַרְנִינוּ מְפָנִי שֶׁחִזְרוּ וְכּוֹפְלֵי אֵת הַפֶּר' ק"ל מ"ש הִקְא דְּחִינֵישׁ לְכַפִּילַת הַפֶּר' וְאֵלוּ גְבִי חַה"מ דְּסוּפּוֹת תְּנִי הֵתָם בְּג' דְּחַה"מ בְּמוֹסָף מִהוּ אוֹמַר מִי יְקוּם לִי בְּד' בִּינּוּ בּוֹעֲרִים וְשִׁנְיָהֶם בְּמְזִמּוֹר אֲחַד וְהוּא שִׁיר שֶׁל ד' בְּשִׁבְתָּ וְיָמִי יְקוּם מְאֻנְחָר לְבִינּוּ בּוֹעֲרִים וְבֵה' הַסְרוֹתֵי וְהוּא שִׁיר שֶׁל ה' בְּשִׁבְתָּ וְבו' יְמוֹטוֹ וְהוּא שִׁיר שֶׁל ג' בְּשִׁבְתָּ הַרִי בְּד' יְמֵי חַה"מ הָיוּ אוֹמְרִים מְזִמּוֹרִים שֶׁל שִׁיר יְמֵי הַחֹל וְהָרִי אִפִּי חָל אוֹתוֹ יוֹם שֶׁל חַה"מ שֶׁשִּׁירוֹ שָׁנָה לְשִׁיר שֶׁל הָיוּ וְשִׁיר א' לְשִׁנְיָהֶם אַפ"ה אוֹמַר בְּשְׁחֵרִית לְאוֹתוֹ שִׁיר אַע"פ שֶׁחִזְרוּ וְכּוֹפְלֵי אֵת הַפָּרָק בְּמוֹסָף אֲלֵמָא ל"ח לְכַפִּילָה.

וי"ל שיר חה"מ דסוכות שאני דבל"ה בשחרית ובמנחה היו אומרים שיר של יום דלא תיקנו שיר של י"ט אלא במוסף כדפ"י רש"י התם וכיון דבלא"ה שיר של יום נאמר ונכפל היום אם נאמר נמי במוסף ל"ל בה דמה לי אם כופלו או משלשו אבל בר"ה דתיקנו למנחה שיר אחר של י"ט ולא שיר של יום קשו לכפילה: אלא מהו אומר הסירותי בשחרית והוא באותו מזמור עצמו אלא דבכל יום ה' דכל השנה מתחיל הרנינו וגומר את כל המזמו' והיו מתחיל מהסרותי ובחל ר"ה בא' מימי השבוע אומר מתחילת המזמור שהוא הרנינו וגו' כל המזמור מיהו מספקא לי בחל ביום ה' שאומר בשחר' חלק בתרא של המזמור שהוא הסירותי אם אומר במוסף מהרנינו עד סוף המזמור כמו בשאר השנה ומשום כפילה חלק בתרא מן המזמור ל"ל בה פיון שאין כופלו פולו א"ד יחלקו לחצאין במוסף אומר מתחילתו עד הסירותי ובשחרית מהסירותי עד סופו ונמצא כמו שנשתנה היום שיר דשל שחרית מכל השנה שאין אומר פולו ה"נ נשתנה שיר של מוסף היום מכל השנה שחל ר"ה בא' משאר ימי השבוע והדבר שקול והא דאומרי' הסירותי פ'י רש"י משום דבר"ה יצא יוסף מבית איסורין ואע"פ שהוא שיר של יום ה' גופ' אפ"ה פ'י כן ליתן טעם למה מתחילין בפסוק זה משום כ"י לומר בשיר של שחר' נמי מעין ר"ה ועוד י"ל דק"ל הא מפ' לקמן טעמ' דאומרי' הרנינו בשיר של ה' ע"י שפרא עופ' ודגי' לשבח לשמו וכיון דמשום פסוק זה תיקנו מזמור זה לשיר של ה' בחל ר"ה בה' דמתחיל מהסירותי ואין אומר הרנינו בשחר א"כ אין לו ענין לשיר זה לה' בשבת מש"ה פ'י אע"פ שאין לו ענין לה' בשבת אפ"ה מענין היום הוא משום יוסף מ"מ ל"ל לטעם זה פיון דמ"מ שיר של ה' בכל השנה הוא שני' נמי לאמרו היום יותר משיר אחר והא דהקדימו הסירותי המאחר לאמרו בשחרית להרנינו המוקדם שאומר אח"כ במוסף משום דהרנינו מדבר במצות היום דכתיב ב' תקעו בחדש שופר ראוי יותר להאמר במוסף הבאים לכבוד היו'.

ועוד דמסיפ' נ"ל דיני קה"ח מפי חק לישראל הוא משפט כדאמ' רפ"ג וזה ענין ר"ח שני' נמי למוסף ר"ח הקרב בר"ה משא"כ הסירותי שאין לו ענין לר"ח כלל ואף לר"ה אין לו ענין כ"כ אע"פ שמוזכר בו יציאת יוסף.

ל"ד לתקעו בחדש שופר שמדבר מחובת היו' של דורות: דף לא ע"א וקמפלגי בדבר קטינא. ק"ל הא טעם פלוגתייהו מפרש בפרייתא להדיא אר"נ מה ראו חכמים לחלק בין הפ' הללו ופ'י רש"י שכל ששת ימים נאמרים פרקי' הללו ע"ש שעבר ושל שבת ע"ש להבא אלמא טעמא דר"נ מש"ה הוא וי"ל דכן דרף התנאים להקשות לתבירו אע"ג דעיקר טעמו לאו מש"ה הוא וכהג"מ בפ"ז דנזבחים (דף כ"ז) גבי פלוגתא דק"ק ששחטן בדרו' דטעמא דר"י אינו משום הא דאחד לר"א וכהג"מ בכמה מקומות ובהכי נ"ל הא דקאמ' תניא פנותי' דר"ק הא ר"נ פאב"י ס"ל ומאי ת"כ דקאמ' אלא ודאי משום דטעמא דר"נ לא ברירא כ"כ דכאב"י ס"ל דא"ל דה"ט פדמפ' ר"נ בהדיא: עד שהראשונה אומר א' שני' חוזרת שנים ק"ל איף חלקו לשירת הים לב' ושל האזינו לששה הא אומר בפ"ק דברכות (ד' יג) כל פרשה דלא פסקה משה רבינו לא פסקינן ומשום הכי לא קבע פסוק פרע רבץ בק"ש כדאמ' התם והא שירת הים וכן של האזינו לא פסקה דהא פולו חדא פרשה הן בתורה מיהו אהיה דהתם ק"ל מהא דאמר בפ"ד דמענית (דף כז) גבי אנשי מעמד שהיו קורין במעשה בראשית בשנים אע"ג דאינו אלא ה' פסוקים דאמר רב דולג

ולא פוסק דְּכָל פְּסוּקֵי דְלֵא פְּסָקָה חֲשָׁה רַבֵּינוּ לֵא פְּסָקִינוּ מִשְׁמַע דְּאַפְסוּקָא לַחִוּד קְפָדִינוּ
אַבְל אַפְרָשָׁה כְּלוּלָא לֵא מִיְהוּ בְּהָא י"ל כִּי קְפָדִינוּ אַפְּלוּ פְּרָשָׁה וְנוּקָא בְּאִין דַּעְתּוֹ לְהַשְׁלִימוּ
לְאַחַר זְמַן כְּגוֹן פְּסוּק דְּכַרְע רַבִּין לַחִוּד דְּהָא אִין דַּעְתּוֹ לְהַשְׁלִים כְּלָל לְכוּלוֹ פְּרָשָׁה דְּבַלְעָם
אַבְל הֵיכִי דַּעְתּוֹ לְהַשְׁלִים בְּפְּסוּקָא קְפָדִינוּ אַפְּלוּ פְּרָשָׁה לֵא.

וְהָתָם גַּבֵּי בְּרֵאשִׁית בְּב' אִי פּוּסָק הַקּוּרָא רֵאשׁוֹן הָא מִיָּד בָּא הַשְׁנִי וְגוּמְרוּ וּבְכַה"ג אַפְרָשָׁה
לֵא קְפָדִינוּ אַבְל בְּחַד פְּסוּק אִפִּי' בְּכַה"ג קְפָדִינוּ וְהֵיא דר"ח דְּהָתָם לְהַפְסִיק לְב' בְּשִׁבִיל
תְּנוּקוֹת אַפְשָׁר דְּהִי דַּעְתּוֹ לְהַשְׁלִים לֵאח"ו בְּפַעַם אַחְרֵת לֵא הִי' אַפְשָׁר לְקֵרוֹת לְתִינוּק כְּלָל
הַפְּסוּק בְּיַחַד עַד שְׁיִהְיִי מְקַצְתוֹ רְגִיל וְשִׁגוּר בְּפִיו וְאַח"כּ מְקַצֵּת הַשְׁנִי א"נ כִּינּוּן דְּלֵא אַפְשָׁר
כְּדָאמְר' הָתָם שְׁרִי לְגַמְרֵי אִפִּי' אִין דַּעְתּוֹ לְהַשְׁלִים סוּף הַפְּסוּק וְהָא דְפָרִיף מְהָא דר"ח
אַהָא דְרַב דְּאָמַר פּוּסָק בְּתוֹרַת ק"ו פָּרִיף לֵה דְהָא בְּהָא הַשְׁנִי סוּפוֹ לְהַשְׁלִים הַפְּסוּק שְׁפָסְקוּ
הֵרֵאשׁוֹן אַבְל מְהָא דְהָכָא לְדפ"ק דְּבִרְכּוֹת וְדָאִי ק' דְהָא מְשַׁמְרוֹת כְּהוֹנָה וְלוּנִי' מִתְחַלְפִים
וּמִתְחַדְשִׁים בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת אֵלּוּ נִכְנָסִין וְאֵלּוּ יוֹצְאִין וְאִיף יְהִי' מְהֵנִי גָמַר שְׁל אַחְרֵי
לְהִתְחַלֵּה שְׁל אֵלּוּ לְהַצְטָרְף זֶה עִם זֶה דל"ח הַפְּסָק פְּרָשָׁה לְאֵלּוּ הַמְתַּחֲזִילִין מִפְּנֵי שְׁעֵתִידִי
אַחְרִים לְגַמְרוֹר הַפ' אַח"ז: ע"ב אִפִּי' רֵאשׁ ב"ד בְּכ"מ.

פִּירַשׁ"י שְׁהָרֵי עֵיקַר הַקְּיָדוּשׁ תְּלוּי' בּוּ כְּדִתְנִין בַּפ' דְּלַעִיל רֵאשׁ ב"ד א' מְקַדְּשׁ וְיִלְפִינוּ
מְקַרְאִי. וְק"ל לְמַד הָתָם בֵּין אַמְלָא וּבֵין אַחְסָר אִין מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ וּבַע"כ ל"ל הֵוֹא
דְּרֵשָׁא דְהָתָם דְּוִינְדָב' מִשָּׁה א"כ אִין הַקְּיָדוּשׁ תְּלוּי' בּוּ וְהַשְׁתָּא אִין מְקוֹם לְתַקְנַת רִיב"ז
כְּלָל.

אַבְל א"י לְמָה דְחָק לַפ' כֵּן דְּוִדָאִי אִפִּי' אִם אִין רֵאב"ד צ"ל מְקַדְּשׁ מ"מ כִּינּוּן שְׁהוּא מוֹפְלָא
שְׁל ב"ד וְרֵאשׁ לְהֵם מִן הֵרֵאשׁוּי לִילְיָ אַחְרֵי דְהָא אִפִּי' בְּד"מ שְׁאִין עֵיקַר הַדִּין תְּלוּי'
בְּהֵרֵאב"ד אַפ"ה (א"צ) [צ"ל צָרִיף] לִילְיָ אַחְרֵי כְּדָא בְּגַמ' גַּבֵּי עוֹבְדָא דְאַמִּימָר: שְׁלֵא
יְהִי הַעֲדִי הוֹלְכִין אֵלּא לְמְקוֹם הַנּוֹעַד.

לֵא נִתְפָּרַר לִי אִם הַב"ד מְקַדְּשִׁין לְחִלוּטִין בְּלִתֵּי הֵרֵאב"ד אוּ עַל תְּנָאִי ע"מ שְׁיִרְצָה הוּא
וְע"ד דְּתַנִּינוּ בַּפ"ז דְּעֵדוּת הֵן הַעֲיָדוּ שְׁמַעְפְּרִין אֶת הַשְּׁנָה ע"ת וּמַעֲשֵׂי' בְּר"ג שְׁהֵלְף לִיטְוֹל
רְשׁוּת מְהַגְמוֹן א' בְּסוּרְיָא וְשָׁהָה לְבָא וְעֵיבְרוּ אֶת הַשְּׁנָה ע"ת כְּשִׁירְצָה ר"ג וּכְשָׁבָא אָמַר
רוּצָה אֲנִי וְנִמְצָא הַשְּׁנָה מְעוֹבְרַת וְכַה"ג תְּנָאִי בַּפ"ק דְּסִנְהֶדְרִין (דָּף י"א) וְעֵיקַר תְּקִנַּת
רִיב"ז לֵא הִי' אֵלּא שֵׁא"צ לְהַטְרִיחַ הַעֲדִים לִילְיָ אַחְרֵי אֵלּא הוֹלְכִין לְמְקוֹם הַנּוֹעַד מְטַעַם
דְּמַפְר' בְּגַמ' דָּא"כ נִמְצָא מְכַשִּׁילָן לַע"ל אַבְל מ"מ אִין מְקַדְּשִׁין אֵלּא ע"מ שְׁיִרְצָה כְּדָא
גַּבֵּי עֵיבּוּר הַשְּׁנָה וּמְפִרַשׁ"י שְׁפִי' הַקְּיָדוּשׁ תְּלוּי' בּוּ כְּדִתְנִין רֵאב"ד אוּמַר מְקַדְּשׁ מִשְׁמַע
קַצֵּת שְׁמַקְדְּשִׁי לְגַמְרֵי בְּלִי תְנָאִי דַּע"מ שְׁיִרְצָה דָּאִי ע"ת עֲדִינִי' עֵיקַר הַקְּיָדוּשׁ בּוּ תְלוּי'
כְּשִׁיבָא וְיֵאמֵר מְקַדְּשׁ מ"מ ק"ל הַשְׁתָּא קְיָדוּשׁ הַחֲדָשׁ לְפִירַשׁ"י דְּתַלְהָ רַחֲמָנָא בּוּ לוּמַר
מְקַדְּשׁ אַפ"ה הַתְּקִין רִיב"ז דְּמְקַדְּשִׁין אוֹתוֹן לְגַמְרֵי בְּלִי תְנָאִי דַּע"מ שְׁיִרְצָה עֵיבּוּר הַשְּׁנָה
לֵא כ"ש שְׁאַחַר הַתְּקִנָּה א"צ תְּנָאִי זֶה \$\$\$ צִיּוּר בְּסַפְרָא \$\$\$ וְהָא ר"י שְׁהַעֲיָד שְׁמַעְפְּרִי הַשְּׁנָה
ע"ת בְּתַר רִיב"ז הִנֵּה וּמִתְלַמִּידוֹ כְּדִתְנִין בַּפ"ב דְּאַבּוֹת וְכֵן ר"ג סְתָם בְּתַר רִיב"ז הִי' דְּאֵלּוּ
זֶה שְׁהִי קוּדָם לוֹ וְנוֹהֵג נְשִׂאוֹת בְּפְּנֵי הַבַּיִת כְּדָאמַר בַּפ"ק דְּשַׁבָּת ר' הִזְקוּן קָרָא לִיהִי וְלָמָּה
עֵיבְרוּ ע"ת שְׁיִרְצָה ר"ג תְּנָאִי זֶה לְמָה.

ונאפי למאי דפי לעיל דאין החדש תלוי בו ממילא עדיף עיבור מקידוש וכמו שבעיבור צריה תנאי אפי לאחר תקנת ריב"ז הה"נ לקידוש ואע"ג דא"ל דשאני קידוש דבראית הלבנה תליא וכיון שהעדים העידו שראו מסתמא גם הרב"ד יספים לקדש מש"ה א"צ תנאי ע"מ שירצה דנדאי יתרצה אבל עיבור תלוי בד"א באביב ופי' האילן ותקופה ובזה צריה אומדנא.

ליתא דהא קידוש אע"פ שהוא ע"פ עדים אפתי בתושבנא תליא כדא' התם חישב ל"ק ועוד שצריה להבחין בקידוש נמי דילמא עידי שקר הן פהגי תרי עובדא דמתני' דספ"ב דקיבולן ר"ג וא' ר"י עידי שקר הן ובפ"ק נמי אמ' נ"מ לאכחושי סהדי.

ומ"מ זה א"א לקדש החדש ע"ת שירצה אא"כ נתרצה ביום ל' של חדש העבר שהוא יום הקידוש אבל אח"כ פיון דעבר זמן קידוש אין קידוש למפרע וכמש"ל בפ"ג מיהו למ"ד יש ברירה מהני כמו ב' לוגין שאני עתיד להפרישה"ה תרומה דמהני לר"מ דא"ל ברירה וכו' בעיבור דאין מעברין מניסן ואילך משום דנה ניסן ואין אחר ניסן ל"מ ריצוי הנשיא אא"כ נתרצה קודם ניסן לעבר אבל לא אח"כ דכיון דזמן עיבור וקידוש פלה איגלי מילתא למפרע ל"א: אבל הכא עבד לנה לאיש מלנה.

ק"ל ל"ל ה"ט ת"ל פיון דל"ש לומר פאן נמצא מכשילן ממילא צריה בד"מ לילה אחריו לדינא והא נראה שתשובת אמימר לר"א תחילת הדברים וסופן סותרין זא"ז דתחילה קאמ' ה"מ לענגן עדות החדש דא"כ מכשילן משמע דכל היכא דל"ש לה"ט מדינא צריה לילה אחריו ובסיפא תלא בטעמא דעבד לנה הא לא"ה א"צ לילה אע"ג דאין לחוש למכשול מיהו לפירש"י ניחא דנדאי בכ"מ מדינא א"צ לילה אחריו הלכך צריה הכא לטעמא דעבד לנה הא לא"ה לא אלא הכא גבי קידוש שאני דעיקר הקידוש בו תליא מש"ה אי לאו טעמא דמכשילן הי' העדים צריכו לילה אחריו: אין הפהנים רשאי לעלות בסנדליהן לדוכן.

בפ"ז דסוטה (דף מ) מפ' רבנן דה"ט מפני כבוד הציבור ור"א א' דה"ט שפא נפקה לו רצועה בסנדלו ונהדר אזל למיקטרי' ואמ' בן גרושה או בן חלוצה הוא וק"ל הא אמר' התם אריב"ל כל כהן שאין עולה לדוכן עובר ג' עשה כה תברכו וכו' רב א' חוששין שפא בן גרושה או בן חליצה הוא ולא פליגי הא דסליק לפרקים פ' אז אין חוששין לבן גרושה הא דלא סליק לפרקים חוששין השתא פיון דבסליק לפרקים א"ח לב"ג אמאי אין רשאין לעלות בסנדליהם מחששא שפא נפקה לו רצועה וכי ס"ד דחיישינן לשפא נפסק לו רצועה תמיד דהא נדאי לא שכיח אלא שפא יארע לו כן אינה פעם ומה בכך אפ"ה ליכא למיחש דלעז דב"ג הוא ולא גרע מהיכי דסליק לפרקי' דל"ח להא חששא.

וי"ל דש"ה דאיכא חששא דארחי ופרחי א"נ שיעבור הוא דרף אינה עיר לפי שעה ואם נפסק לו רצועה אותן שלא ראה אותו שפלה באינה פעם יאמרו ב"ג הוא אבל בפ"ז דסוטה מירי באותן שפבר ראו אותו סליק לפרקים דליכא חששא דב"ג: מ"מ ק"ל על טעמא דר"א דחייש לשפא נפסק לו רצועה ואזל למיקטרי' וע"י זה יבטל נשיאות פנים ל"ל טעמא דאמר ב"ג הוא ת"ל דעבר בג' עשה דאיכא דררא דאיסורא דנדאי הוא יותר גדול מחששא דלעז דב"ג דאין בו דררא דאיסורא ושם יתבאר: צריה שפבר' רובע לקיבו.

ק"ל מ"ש גר דנקט מפל מחוייבי קרפן שא"צ להפריש דמי הקרפן בזה"ז פגון אם אכל חלב או נתחייב אשם. וכ"ת שאני גר דהוי ממחוסרי פפרה לר"א ב"י רפ"ב דכריתות (דף ח) דאיכא למיחש שפא לכשיבנה בה"מ יפנס למקדש או יאכל קודש קודם שיבא קרפנו א"כ ד' מחוסרי פפרה דתנו התם זב וזכה ויולדת ומצורע יפרישו דמי קניהן וקרפנו בזה"ז ומ"ש דלא תקנו אלא בגר בלבד שוב ראיתי לתוס' חדשי' שם שפתיבו ל"ד לזכה ויולדת דלא מפרשי משום דקרפן שלהם להכשירו בקדשי' אבל גר מביא קרפן להתירו בקהל ושם בחיד' יתבאר: ואידך פלוגתא דר"פ.

ק"ל הא משנה שלימה שנינו בפ"ט דסוטה (דף מו) משרבו המנאפין פסקו המי המרים וריב"ז הפסיקו ולימא הפסיק המים המרים הוא אידך והני דכרם רבעי ולשון של זהורית שלא נזכר בהן מתקינין אינו מתקנתו ואע"ג דמביא התם מקרא לא אפקוד על בנותיך' פי תיזננה וגו' מ"מ הא ר"ל ב"י קא' לעיל (דף ל) גבי שיהא יום הנה פולו אסור ריב"ז ס"ל כר"י דא' עד עצם היום עד עיצמו של יום ומאי התקין דריש והתקין וה"נ נימא הכי ל"ל לר"נ ב"י לומר דאידך הוי לשון של זהורית.

ושפא י"ל דהתם שייך יותר לומר לשון התקין משום דעד עכשיו הי' עומר מתיר חדש והי' יום הנה לאחר הקרבת העומר מותר בחדש ועכשיו שחרב הבית התקין דבר חדש לאסור כל יום הנה מה שלא הי' כלל כן בזמן הבית.

אבל הא דמשרבו המנאפין אין זה דבר חדש לגמרי דהא קודם לכן נמי לא הי' משקין ממי המרים לאשת המנאף שהרי אין המי' בודקי' אותו אלא משרבו פסקו לגמרי והואיל ואין זה דבר חדש לגמרי אין נופל עליו לשון התקין: דתנן' פ'רם רבעי הי' עולה לירושלמי' דתנו גרסינו דמשנה היא בפ"ה דמ"ש.

ונ"ל דאפילו למאן דתני נטע רבעי ברפ"ו דברכות (דף לו) וס"ל דרבעי נוהג בכל האילנות אפ"ה א"צ להעלות שאר פ'י רבעי לירושלים אלא של פ'רם בלבד דהכי משמע להדיא בגמ' ירושלמי פ"ה דמ"ש דתנו התם פ'רם רבעי הי' מציינין אותו בקוזזות של אדמה ובת'ר הכי תנו לה דכ"ר הי' עולה ואמ' שם קדמייא פ'י הני תרתי כ"ר ותניינא פ'י מה דתני התם אחר כן נטעי רבעי.

וטעמא דמילתא למדתי מירושלמי דקאמר א"ר אולא בראשונה הי' עושין בטורה יין לנסכים ולא הי' ענבים מצוין פ'י בירושלים מפני שהי' עושין מהן יין לנסכים התקינו שיהא עולה לירושלים מהלך יום לכל צד וזה ל"ש בשאר כל הפ'י'.

וכ"ת אם כן יהי' תקנה זו נוהג נמי מיהת בזתים שהי' עושין שמן למנחות ולנסחת נסכים י"ל שא"צ כ"כ לזיתים כמו לענבים שעושין מהן יין לשת' א"נ בלא"ה הי' מצויין להם הרבה זיתים. מ"מ ק"ל מ"ט תיקנו כן בכ"ר ולא במ"ש של ענבים מה"ט.

וכ"ת משום דלעטר בשל כ"ר לחוד סגי מ"מ ה"ל לתקן איפכא לעטר בשל מ"ש ולא בשל כ"ר דבשלקמא למאן דתני כ"ר פ'ינו דעיקר תקנה הי' ענבים שלא הי' מצוים ניחא דמה"ט תיקנו ברבעי שאינו נוהג אלא בפ'רה בלבד אבל מ"ש שנוהג נמי בשאר דברי' לא רצה לתקן לחצאין שיהא של ענבי' עולה ולא של שאר דברים אבל למאן דתני נטעי רבעי השתא דתקנו ברבעי הוי נמי לחצאין שיהא של רבעי עולה ולא של שאר דברי'

א"כ תקשה מ"ש שתקנו פן בשל רבעי ולא בשל מ"ש וי"ל משום דרבעי נוהג בכל השני משא"כ מ"ש שא"נ בג' לשמיטה ולא בשמיטה עצמה ואי תיקנ' במ"ש במה יעטרו באותן השנים אבל ברבעי אפשר לעטר תמיד דהא בכל השני הוא נוהג: וביקש ר"א להפקירו לעניים.

נ"ל דר"א כב"ש ס"ל דתנן בפ"ד דמס' פאה בש"א הפקר לעניי הפקר ובה"א אינו הפקר עד שיפקר אף לעשירי פשמיטה והיינו דאמ' בפ' י"ט דשבת (דף ק"ל) ר"א שמותי הוא ופי' התוס' ע"פ הירושלמי שעומד תמיד בשיטת ב"ש ומה שיש לדקדק בברייתא זו יתבאר בחי' למס' ביצה: דף לב ע"א קדושת היום ותוקע ק"ל מ"ט דריב"נ דמקדים מלכיות לקדושת היום ואינו תוקע במלכיות אלא בקדושת היום הא נדאי יותר מסתבר לתקוע במלכיות שהוא דבר נוסף בר"ה אבל קדושת היום כל י"ט שוין בו וי"ל דס"ל כרבי בגמרא דילף מלכיות מדכתיב אני ה' אלוהיכם ובחדש השביעי וו מלכות וסמך לי שבתון זכרון תרועה וס"ל כר"א בגמרא דנ"ל קה"י משבתון וזכרונות ושופרות מזכרון תרועה ומדהפסיק הפתוב בקה"י הבא בשביל י"ט לבין מלכיות לזכרונות ושופרות הבאים מיוחד בשביל ר"ה ש"מ דמלכיות קדמי לקה"י א"כ אינו בדין לתקוע למלכיו ולהפסיק בין תקיעת אלו של זכרונות ושופרות בקה"י שאין לתקיעת ענין בו.

א"ו שמלכיות אנו תוקע ובקה"י תוקע פדי להתפיר התקיעות ג' של ג' ג' דר"ה זה לזה ור"ע לטעמי' דאמר בגמרא שבתון שבות א"כ מלכיות זכרונות ושופרות תכופי מתפיר להו קרא בהדי הדדי ואין להפסיק בניהם בקדושת היום ואע"ג דלר"ע קה"י ממקרא קודש נ"ל הפתוב לבסוף אחר הפל מ"מ פוללו עם מלכיות מטעמא דקאמר רבי בגמרא דקה"י בכ"מ ברביעי והתקיעות בשביל מלכיות אחי שמיוחד לר"ה ולא בשביל קה"י: רחמנא אומר איך ל"ד דאינו אלא מדרבנן פדאמר לקמן ב' עיירות בא' תוקעין ובא' מברכין וכו' פשיטא הא דאוריית' והא דרבנן אלא משום דא"ל אסמכתא מה"ת נקט האי לישנא והא דקאמ' אלא למה י' לימא ט' היינו למאי דס"ל לסתת משנה לקמן אין פוחתין מי' מלכיות וסתם משנה ר"מ ואדר"ע פדאמר בפ' (ד' פו) אבל ריב"נ ס"ל לקמן בברייתא הפחות לא יפחות מז' ואליב' המ"ל למה ז' לימא ו': מ"מ לא נאמר שבתון שבות.

למאי דפי' במתניתן ניחא מאי בני יהו בין ר"א לר"ע דלר"א פולל מלכיות עם קדושת השם ואינו תוקע ולר"ע פולל עם קה"י ותוקע פדאמר ר"ע במתניתן: כ"מ שפאמר בו זכרונות כו'. נ"ל דהאי כ"מ אינו אלא יוכל בלבד וכדתנן בפ"ג שנה יוכל לר"ה לתקיעה ולברכות אבל תענית וכן בשעת מלחמה אע"ג דאמרינן בהן זכרונות ושופרות פדאמ' בפ"ב דתעני' (דף יא) אפ"ה אין אומר מלכיות עמהם וה"ט דהקישא דהאי קרא והי' לכם לזכרון לפני ה' אלתיכם במועדיכם ובר"ח פתיב והיינו ר"ה ויוה"כ דאיקרי מועד פדפי' בפ"ק ועליהם אומר קרא שיהי' מלכיות עם זכרונות אבל בשעת מלחמה ל"מ מיני' בהאי קרא אלא קרא באפי נפשי' פתיב בי' למעלה מהד' קרא ולא רמיזא בי' מלכיות אלא זכרונ' בלבד דכתי' ונזפרתם לחוד וכן תענית לא רמיזא בקרא כל עיקר אע"פ שאומר זכרונ' אצ"ל למלכיות עמהם: הני עשרה מלכיות נגד מי בר"פ הקורא במס' מגילה (דף כו) אומר אין פוחתין מעשרה פסוקי' בבה"כ ואריב"ל פנגד עשרה בטלגין שבבה"כ וה"ט ל"ק ה"א גפי מלכיות משום שאין להם ענין למלכיות וכל הסוגי' מסיק ה"תם פמו ה"א

וקאמר נמי ר"ל פנגד עשרה הלולים שאמר דוד בס' תהלים ולא אסיק עלה הלולים
טובא הוי הנה דכתיב בהו הללוהו בתקע שופר פדאמ' הקא.

ונ"ל דנדאי אין לתמן עשרה פסוקים בקריאת התורה נגד הלולים דתקיע' שופר דמאי
עגנו שופר לכל השנה דדונקא בר"ה וביוה"כ של יובל דהוי ימי תרועה שינה טעם זה
וה"נ שינה בתענית פדתנו רפ"ב דתענית לת"ק דהתם וכן בשעת מלקמה איכא תקיעה
מש"ה אמרינו עשרה זכרונות ושופרות פדאמ' הגמ' התם אע"ג דתקיעה דשעת מלקמה
היו בתצוצרות ולא בשופר פדכתיב ותקעתם בתצוצרות מ"מ שם תקיעה אחת היא א"נ
פינו דתיקנו באינה י' פנגד הלולים דתקע שופר שיש בהו תקיעת שופר ה"נ תיקנו פנה
במלקמה והא דאר"ל התם גבי ע"פ פנגד עשרה הלולים לאו מהלולים דהאי קרא מייירי
אלא פהא דאמר ריב"ל בפ"י דפסחי' (דף קיז) בעשרה מינים של שבח נאמר ס' תהלים
בנצח בנגון במשפיל כו' והיינו שבח דריב"ל והיינו הלולים דר"ל והא דפריה הקא
הלולים טובא הוי ולא קאמר דהיינו עשרה מיני' של שבח דמה עגולתמן בראש השנה
פנגד עשרה מיני שבח שבס' תהלים דאין זה עגון מיוחד למצות היום ואם פן ראין לתמן
פנגד הלולים שבס' תהלים וטובא הוי ומשני דתיקנו פנגד הני דתקע שופר דמיוחד למצות
היום והינו דנקט האי פסוקא דתקע שופר שהוא בתוך הפרשה ולא נקט הני דהללוהו
אל בקדשו שהוא תחילתו משום דעיקר הא דתיקנו פנגדו הוא מפני פסוק זה דבתקע
שופר שהוא מצות היום והא דתיקנו התם ע"פ פנגד עשרה מאמרות שבהו נברא העולם
לר"י בשלמא לר"י דאמר התם שתיקנו פנגד עשרת הדברות דשעת מתן תורה ניחא
דכנגד' ראוי לתמן ע"פ בקריאת התורה אבל לר"י טעמא בעי ונ"ל דה"ט שהעולם נברא
וקיים בזכות קבלת התורה פדאמ' בפ"ק דע"א מ"ד ויהי ערב ויהי בוקר יו' הששי כו'
והיינו דכתיב והארץ יראה וישקטה וכו' פדאי' התם ולפ"ז א"צ למאי דפי' רש"י פנגד
ע"הד דכתיב בהו נמי שופר אלא ה"ט שהעולם קיים על התורה שעיקרה עה"ד והעול'
נברא בר"ה פדפי' רש"י גופי' על ע"מ שהעולם נברא בר"ה.

וק"ל לר"י דאמר בפ"ק דבניסן נברא העולם מאי עגנו ע"מ שבהו נברא העולם לר"ה
של תשרי וי"ל דלר"י מודה ר"י דה"ט פנגד עשרה הלולים אלא דרצה להוסיף טעם
אחר לר"א דאמר בתשרי נברא פנגד ע"מ ואולי מש"ה פי' רש"י פנגד עה"ד דכתיב בהו
נמי שופר שיהי' טעם זה עולה נמי לר"י: פנגד עשרת הדברות שנאמר למשה מסיני
אע"ג דכל ישראל היו במעמד הר סיני מ"מ לא שמעו מפי הגבור' אלא אנכי ולא יהי'
לה והשאר שמעו מפי משה פדאמר בשילהי מס' מכות (דף כג): בראשית נמי מאמר הו'
דכתיב בדבר ה' שמי' נעשו פירש"י דבאמיר' נברא ולא בידיים.

וק"ל הא אמ' בפ"ק דכתובות (דף ה) גדולה מעשה צדיקים יותר ממעשה שמי' וארץ
דאלו במעשה שמי' וארץ כתיב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמי' ואלו במעשה ידיהם
של צדיקים כתיב מקדש ה' פגנו ידיה אלמא שמי' וארץ בידי' נברא ולא במאמר בלבד
ובחי' לטפ' למס' מגילה אכתוב עוד בזה: לא יפחות משבע פי' רש"י ואס"ד ג' מן התורה
ג' מן הנביאים ג' מן הכתובים לכל א"כ ז' נמי מפל' א' (ריב"ל) [צ"ל ריב"נ] מוסיף ק"ל
מה בכך דאע"ג דבדעבד פוחת מת"ק מ"מ בלכתחילה י"ל דמוסיף את"ק.

ונ"ל דה"פ אס"ד ג' מכל א' קאמר א"כ שבועה נמי מכל א' וְהָא מַלְכוּת אֶפְיָלוּ לר' יוסי לקמן לא משפחת לה בתורה אלא שית ושבוע מה"ת היכא מ"ל. ונ"ל דה"ט דריב"נ דא' לכתחילה בשבוע סגי משום פנין דלכ"ע הצריף להעדיף פבוד תורה על של נביאי' וכתובי' מש"ה קא ת"ק מש"ת ומנהי בג' ג' סגי וס"ל לריב"ן כר"י לקמן דלדידנ' ליתא בתור' מלכויות אלא ג' קראי ובע"כ א"ל מלכויות מאינן אלא ב' קראי מכל א' מהן לבד מפני פבוד תורה דא"א בכל אַחַד מֵהֶם ג' ג' א"א להוסיף עליהם מש"ת דליפא אלא ג' לחוד מש"ה אַמְרִינן א' מֵהֶם ב' ב' לבד ומוסיף עליהם משל תורה פסוק ג' וכינן דבשל מלכויות לכתחילה בשבוע סגי דא"א להוסיף ה"נ ראוי להשוות זכרונות ושופרות לשל מלכויות ובדידהו נמי סגי בשבוע אע"ג דאפ"ש ביותר וכדמוכח לעיל דאר"ע אם א"ת למלכויות למה מזכיר ומתמה למה מזכיר רחמנא א' אדפר אלא למה עשר לימא ט' הואיל ואישתני אישתני הא בלא"ה משמע דראוי להשוותו יחד.

מ"מ אע"ג דפסק שמוא' הלכה כריב"ן נהיגין לכתחילה לומר עשרה מכל א' אע"ג. דלדידנ' בז' ז' סגי מטעמא דפי' דריב"ן כר"י ס"ל דליפא בתורה מלכויות אלא ג' לחוד לפיקו' בע"כ בז' סגי אכל אַנן ק"ל כר' יוסי דהלכתא פנותי' לגבי ר' יהודא ולדידנ' איפא שית קראי של מלכויות בתורת וא"ל ד' מהן מש"ת ואפי' אם אמר ג' ג' מאינן אפתי י"ש להעדיף פבוד תורה עליהן.

ובע"כ ע"כ לא פסק שמוא' כריב"ן אלא בהא דבדעבד בג' ג' סגי אכל בלכתחילה עשרה בעינו כת"ק מטעמא דפי' אמוראי פנגד עשרה כו' ואפי' לריב"ן גופי' הי' מצריף עשרה מה"ט אלא לדידנ' ל"א מטעמא דפי' אכל לדידנ' פנין דאפ"ש הא ונדאי עשרה בעינו מה"ט.

ומתני' הכי דייקא דבדברי ת"ק קא' א"פ מי' מלכויו' ונהינן לכתחילה דאלו דעבד בז' סגי פדתני בפרייתא ובדריב"ן נקט אם אמ' ג' ג' מכולן יצא ונהינן דעבד דאלו לכתחילה אפי' לדידנ' ז' פעי פדתני בפרייתא והשתא קשה מ"ש דבדברי ת"ק נקט לכתחילה דידנ' ושביק לדעבד ובדריב"ן נקט דעבד דידנ' ולכתחילה שלו שביק א"ו תנא דידן הלכתא פסיקתא נקט ואזל דבלכתחילה קי"ל כת"ק ובדעבד כריב"ן.

ובהכי נ"ל דלא פליג ריב"ן אהא דא"פ מעשר' פסוקי' בבה"כ מה"ט דא"פ מי' מלכויו' ולימא דבז' סגי' פדפליג הקא א"ו ש"ה דל"א וכדפני': ע"ב אדכורי ריתחא פריש שתא לא מדפרינן. משמע הא לא"ה הוי חשיב מלכות אע"ג דאמלך עליכם אישראל לחוד קאי ואין א"ה בכלל זה ונהינן דלא כר' יהודא דס"ל בסמוך דאמרו למלכינו ל"ח מלכות פנין דלא אמלכת' אלא על ישראל לבד אלא כר"י דח"ל בכה"ג למלכות: וכתובי' וה' צבאות יגזו עליהן ק"ל למנ"מ מייתי להא סיפא דקרא.

וי"ל דפורענות לחוד אפי' של ארם לא מדפרינן אא"כ מןזכר ג"כ איזה טובה לישראל נמי בהאי קרא פגון ה' מלך אבדו גוים מארצו דיש בזה רעה לארם. והטבה לישראל שיאבדו המה מא"י ותשוב לישראל וכן זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים דאיפא רעה להם והטבה לישראל שינקם מהם נקמת עמו ועירו וכן ה' מלך ירגזון עמים מדבר נמי בטובת ישראל דקרא בלעתיד מיירי פשימלך לעתיד פדכתי' והי' ה' למלך על פל הארץ ואז יהי' יושב פרוכים לכשיבנה בה"מ ויחזיר הארון עם הפרובי' למקומן ונהינן דכתיב

בסמוך להאי קרא וה' בציון גדול וְדָרַשׁ לָהּ בְּמִדְרַשׁ שׁוֹחֵר טוֹב אר"ח וה' בציון גדול
כְּשֵׁיחֲזִיר שְׁכִינְתוֹ לְצִיּוֹן גְּדוֹל הוּא אֶלְמָא הוּא עֲנִינּוּ מְגַאֲלָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְעֵתִיד מִיְיָרִי
מ"מ בכה"ג קרא דְמִיְיָרִי רַעָה לְיִשְׂרָאֵל אע"ג דְאִיפָא נְמִי טוֹבָתָם בְּהֶדְלָא אפ"ה ל"א
וְכִדְאָמַר לְעֵיל אע"ג דאר"נ פל כּי הַאי רִיתְחָא וכו' אֶלְמָא דְקָרָא הִטְבַּת יִשְׂרָאֵל נְמִי הָוִי
אֶפְלוּ הִכִּי פִינּוֹן דְאִיפָא בְּהֶדְי קֶצֶת רַעָה לְיִשְׂרָאֵל הוֹאִיל וּבְרִיתְחָא אָמַר ל"מ וּמִיָּהּ הִכִּי
דְקָרָא מִיְיָרִי מְרַעוּת אָרְם וְלִית בִּי שׁוּם הִטְבָּה לְיִשְׂרָאֵל ל"מ בר"ה ומש"ה אי לאו סיפא
דְקָרָא דה' צְבָאוֹת יִגַּן עֲלֵיהָ פִי' עַל יִשְׂרָאֵל דְמִיְיָרִי נְמִי מִהִטְבָּה דְיִשְׂרָאֵל ל"מ פִּינּוֹן דְמִיְיָרִי
מְרַעוּת אָרְם מש"ה מִיְיָתִי לְסִיפָא דְקָרָא: זְכָרוֹן שְׁיֵישׁ עֲמָה תְרוּעָה ק"ל הִנֵּי תִלְתָּא פְּלוּגְתָּא
דְזַכְרוֹן שְׁיֵישׁ בּוֹ תְרוּעָה וּמִלְכוּת שְׁיֵישׁ עֲמָה תְרוּעָה וּתְרוּעָה שְׁאִין עֲמָה כְּלוּם ל"ל הָא פֶּל
עֲצָמָן שֶׁל אֱלוֹ הוּא אִי קִיָּמִי תְרוּעָה בְּמָקוֹם שׁוֹפְרוֹת וְאִי לֹא וּבְחֻדָּא נְמִי סָגִי: מ"ש השני
מִתְקִיעָה מְשׁוּם בְּרוּב עִם א"י מַה עֲנִין רֹב עִם אִם הַשְּׁנִי מִתְקִיעָה יוֹתֵר מֵאִם הָא' מִתְקִיעָה
ול"ל מְשׁוּם דְבִשְׁחָרִית אִיפָא ק"ש שְׁהוּא מַה"ת דְאֱלוֹ תְּפִילָּה אִינוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנָן וְכֹן
תְּקִיעוֹת מַה"ת הֵן מַש"ה מְשׁוּם בְּרוּב עִם רָאוּי לְחַלֵּק מְצוֹת שֶׁל תּוֹרָה לְשִׁנְיָא ק"ש לְשֶׁל
שְׁחָרִית וּתְקִיעוֹת לְשֶׁל מוֹסָף הָא לִיתָא דְהָא מִן הַסֵּתָם אַחַר תּוֹקֵעַ וְלֹא הִמְתַּפְּלֵל מִדְתַּנִּי
מִתְקִיעַ וּל"ק תּוֹקֵעַ כְּדָפְנִי הָרָא"ש בְּשֵׁם רַב הַאי וְכִינּוֹן דְתְּפִילָּה וּתְקִיעָה ע"י שְׁנַיִם הֵם מַה
לִי אִם הָא' מִתְקִיעַ אוֹ הַב' הָא שְׁוִין הֵן בְּרוּב עִם.

וְעוֹד מֵאִי פְּרִיף א"ה הִלֵּל נְמִי הָא הִלֵּל אִינוּ מַה"ת וּבִין בֵּא' וּבִין בַּב' שְׁוִין הֵן בַּה"ט דְבְּרוּב
עִם דְאֶפְלִי הִלֵּל דְמוֹעֲדוֹת אִינּוֹן מַה"ת כַּמְש"כ בְּתִשְׁבָּה [סי' י"ט] וְשָׂמָא הִלֵּל דְמוֹעֲדוֹת
כְּשֶׁל תּוֹרָה דְמִי פִינּוֹן דְתַקְנּוּ גְבִיאִים רֵאשׁוֹנִים לְאָמְרוּ עַל כָּל פֶּרֶק וּפְרָק דְהִכִּי אָמְרִינוּ
בַּפ"ד דְתַעֲנִית (דף פח) ז"א הִלֵּל דר"ח לֹא דְאוֹרִיָּתָא אֲבָל הִלֵּל דְמוֹעֲדוֹת כְּשֶׁל תּוֹרָה
דְמִי מַה"ט כַּדְפִירֵשׁ"י הֵתָם וְעוֹד גְּבִי הִלֵּל שְׁיֵיף לּוֹמַר פִּירְסוּמִי גִיפָא כַּדָּא רפ"ג דְבְּרִכּוֹת
(דף יח) חָשִׁיב כְּשֶׁל תּוֹרָה עִי"ל כָּל מַה שְׁמֵאֲחֲרִין לְתַקְנֵעַ כְּלָל שְׁעָה בְּאִים בְּנֵי אָדָם יוֹתֵר
לְבַה"כ וְאִיפָא רֹב עִם: וְהִמְתַּעֲסַק לֹא יֵצֵא הָא תּוֹקֵעַ לְשִׁיר יֵצֵא וְגַרְעַ מִתְעַסַּק מִתּוֹקֵעַ
לְשִׁיר דְמַכּוּיָן לְעֵשׂוֹת תְּקִיעָה כְּהִלְכָתָן מִשֵּׂא"כ בְּמִתְעַסַּק.

עִי"ל דְתּוֹקֵעַ לְשִׁיר פִּינּוֹן דְאִין מְכּוּיָן לְשֵׁם מְצוּנָה יֵצֵא לְמ"ד מְצוֹת אַצ"כ אֲבָל מִתְעַסַּק פִּינּוֹן
דְכָבֵר הוּא מְכּוּיָן לְמְצוֹת דְהִינּוּ לְחִנּוּף אֶת הַתְּנּוּק' אוֹתָהּ פְּנוּנָה מְעַפְכַּת מְצוּנָה אַחֲרַת שְׁלֵא
תַחּוּל דּוּמְיָא דְמֵאִי דְאֶסְקִינָא רִישׁ זְבָחִים דְבַת מִינָה מִחֲרִיב בַּה דְלֹא בַת מִינָה לֹא מִחֲרִיב
בַּה כֹּן פִּי' הָר"ן.

ול"נ דל"ד הָא לְדַהֲתָם דְהֵתָם קָאִי אַחֲטָאֵת שְׁשַׁחֲטוּ לְשֵׁם עוֹלָה פְּסוּלָה לְשֵׁם חוֹלִין כְּשִׁירָה
מְשׁוּם דְעוֹלָה שְׁהוּא מִינָה קְדָשִׁים כְּמוֹתָהּ מִחֲרִיב בַּה אֲבָל חוֹלִין דְלֹא מִינָה ל"מ בַּה דְהָא
נְדָאִי א"א שְׁיָהָא קָרְבָן זֶה עוֹלָה וְחֲטָאֵת דָּאִם עוֹלָה אִין חֲטָאֵת אִם חֲטָאֵת אִין עוֹלָה מַש"ה
מִחֲרִיב בַּה אֲבָל בְּהָא דְמִתְעַסַּק אִם מְכּוּיָן לְשֵׁם מְצוּנָה חִינּוּף אִמָּאִי מְעַכְב לְמְצוֹת שׁוֹפֵר
לְחוּל שְׁלֵא יי"ח הָא אֶפְשָׁר לִב' אֱלוֹ לְחוּל שְׁנִיָּהֶם שְׁיָהָא תְּקִיעָה זֹו עוֹלָה לְמְצוֹת חוֹבַת
תְּקִיעָה וּלְחִנּוּף הַתִּינּוּק' וְאִין זֶה סוֹתֵר לְזֶה כְּמוֹ חֲטָאֵת לְשֵׁם עוֹלָה.

וְעוֹד לֹא דְמִי לְהָא דְרִישׁ זְבָחִים דְהֵתָם בְּעִינּוֹן זְבִיחָה לְשִׁמָּה אֶלָּא דָּאִם שַׁחֲט סֵתָם נְמִי כְּשֶׁר
דְסִתְמָא לְשִׁמָּה קָאִי מַש"ה בְּשַׁחֲט חֲטָאֵת לְשֵׁם עוֹלָה מִחֲרִיב בַּה וְעוֹקְרָה מְהָא לְשִׁמָּה

דסתמא קנימא לה אבֵל שְחִיטָה לְשֵׁם חֻלִּין ל"מ בַּהּ וְאִינוּ עוֹקְרָה מֵהָא סְתָמָא דְקִינְמָא לְשִׁמָּה וְה"ל כְּפִלּוּ שְׁחִטּוֹ סְתָמָא וְהָא סְתָמָא לְשִׁמָּה קָאִי פְדִמְפִּי הַגַּמ' הֵתֵם.

אָבֵל לְמִ"ד מֵאצ"כ לָאו מְשׁוּם דְסְתָמָא לְשֵׁם מְצוּה קָאִי דְתִימָא דְמִינָה דְהִינּוּ לְשֵׁם מְצוּה אַחֲרַת מַחְרִיב בַּהּ וְעוֹקְרָה מֵהָא סְתָמָא דְלְשִׁמָּה דְקִינְמִי דְהָא לִיתָא. ל"מ לְמֵאִי דְפִי לְעִיל סַפ"ג (דָּף פַּח) דְלְמִ"ד מֵאצ"כ אִפִּי מְתַפְּנִין לְהִקְדָּא שְׁלֵא לְצִאת יִי"ח מְצוּה זֹו אִפ"ה יִי"ח דל"ש לומר דְכּוֹנֵנַת מְצוּה א' מְעַכְבַּ עַל מְצוּה.

אַחֲרַת מְלַחֵוּל דל"ג מְתַפְּנִין לְהִקְדָּא שְׁלֵא לְצִאת דְאִפ"ה יִצָּא וְאִין פְּנוּנָה זֹו מְעַכְבַּת עַל הַמְצוּה מְלַחֵוּל כ"ש פְּנוּנַת מְצוּה אַחֲרַת. אֵלָּא אִפִּי לְמֵאִי דְפִי קִצַּת מְפָרְשִׁים דְאִי מְתַפְּנִין לְהִקְדָּא שְׁלֵא לְצִאת א"י אִפִּי לְמִ"ד מֵאצ"כ.

מ"מ ה"מ בְּמְתַפְּנִין לְהִקְדָּא שְׁלֵא לְצִאת דָּא"י בַּע"כ אָבֵל בְּסְתָמָא וְלֹא מְכּוּנִין כְּלוּם יִצָּא וְלֹא מְשׁוּם דְסְתָמָא לְשִׁמָּה קָאִי אֵלָּא מְשׁוּם דָּא"ל כְּפִנְנָה לְגַמְרִי גַבִּי מְצוֹת דְהָא סְתָמָא דְמְצוּה דְמִי לְסְתָמָא דְגִיטִין דְבַעֲיִנִין פְּתִיבָה לְשִׁמּוֹ וְלְשִׁמָּה וְסְתָמָא נְמִי פְּסוּל מְשׁוּם דְסְתָמָא אִשְׁתָּה לָאו לְגִירוּשִׁין קִינְמָא כְּדָא הֵתֵם וּפִי הַתּוֹסִ' וְאִפִּי זִינְתָה לָאו לְהַתְגַּרְשׁ בְּגַט זֹה עוֹמְדַת וְה"נ לְגַבִּי מְצוּה ל"ל דְחֲתִיכַת מְצוּה זֹו סְתָמָא לְמְצוֹת אֲכִילַת מְצוּה עוֹמְדַת דְהָא יְכוּל לְצִאת י"ח מְצוּה בְּחֲתִיכָה אַחֲרַת כְּמוֹ בְּזוֹ וְאִין חֲתִיכָה זֹו מְיֻחֲדַת לְמְצוּה זֹו יוֹתֵר מֵאַחֲרַת וְכֹן ת"ש וּמְצוֹת לְוִלְבָאִין שׁוֹפֵר זֹה וְלִוְלֵב זֹה מְיֻחֲדִין לְמְצוֹתָן יוֹתֵר מֵאַחֲרִים וְכֹן בְּכָל הַמְצוֹת וְל"ד לְזַבְחִי דְסְתָמָן לְשִׁמּוֹן עוֹמְדִין דְש"ה מְשַׁעַת הַקְדִּישָׁה שְׁהַקְדִּישָׁה לְחֲטָאֵת סְתָמָא עוֹמְדַת לְהַקְרִיבֻ לְחֲטָאֵת וְא"א לְהַקְרִיבוּ לְשֵׁם זֶבַח אַחֵר וְכִינּוּן דְמְצוּה סְתָמָא לָאו לְשִׁמָּה קִינְמִי וְבַע"כ לְמִ"ד מֵאצ"כ לְגַמְרִי אצ"כ וְכִי מְכּוּנִין לְמְצוּה אַחֲרַת מֵהָ הָיִי וּמֵה מִינָה מַחְרִיב בַּהּ א"ל הֵכָא דל"ל מַחְרִיב בַּהּ וְעוֹקְרָה מִלְשִׁמָּה דְסְתָמָא הָא סְתָמָא בְּלֹא"ה לָאו לְשִׁמָּה קָאִי וְאִפ"ה יִצָּא וּבְהָא דְמְתַפְּנִין מְצוּה זֹו לְשֵׁם מְצוּה אַחֲרַת מִי גֵרַע כְּפִלּוּ דְאִי מְשׁוּם דְמִינָה מַחְרִיב הָא אִינוּ מַחְרִיב אֵלָּא לְהוֹצִיאָה מִסְתָּמָא ה"מ הֵכָא דְסְתָמָא לְשִׁמָּה עוֹמְדַת אָבֵל מְצוֹת בְּסְתָמָא לָאו לְשִׁמָּה עוֹמְדִי מֵהָ יֵשׁ לְמִינָה לְהַחְרִיב וְרָאִי דָּאִין פְּנוּנַת מְצוּה מְעַכְבַּת מְצוּה אַחֲרַת מְלַחֵוּל מֵהָ דְפָרִיף בְּסַפ"ג לְמִ"ד מְצוֹת אצ"כ מֵהָ דְתַנּוּ הִי קוּרָא בְּתוֹרָה וְהִגִּיעַ זְמַן מְקָרָא אִם כ"ל יִצָּא וְאִם לָאו ל"י וּמֵאִי קוּשְׁי' ש"ה דְכָבֵר הוּא מְכּוּנִין לְמְצוּה לְקִרוֹת בְּתוֹרָה דָּאִין לְהַ מְצוּה גְדוּלָה מְמַנּוּ וְאוֹתוֹ פְּנוּנָה מְעַכְבַּת מְצוּה אַחֲרַת מְלַחֵוּל אֵלָּא ע"כ לִיתָא לְה"ט: וְאִפְשָׁר לִי לומר סְבָרָא לְהִקְדָּא דְאִפִּי לְמִ"ד מְצוֹת כ"ה"מ בְּדָבָר שְׁכָל הַמִּין רָאוּי לְמְצוֹתוֹ פְּגוֹן מְצוּה וְשׁוֹפֵר וְלִוְלֵב דָּאִין חֲתִיכָה זֹו וְשׁוֹפֵר וְלִוְלֵב אֵלּוּ מְיֻחֲדִין לְמְצוֹתוֹ דְאִפְשָׁר וְכו' כַּמ"ש לְעִיל בַּפ"ג וְהַבְּאִי רָאִי לְזֹה מֵהָ דְרַפ"ג דְגִנְזִיר (דָּף כג) גַבִּי ב' שְׁצִלָּאוּ אֵת פְּסָחִיהֶם: וּמ"מ אִין לְהַבְּאִי רָאִי לְזֹה מִפ"ד דִּיבְמוֹת [דָּף מ'] דְתַנּוּ הֵתֵם מְצוֹת תֵּאֲכַל מְצוּה מְצוּה שְׁבַתְחִילָה הִינְתָה עָלָיו בְּכָלל הִיִּתֵר נְאֻסְרָה וְחִזּוֹר וְהוֹתֵרָה יְכוּל תַּחֲזוֹר לְהַסְרָה הִרְאִישׁוֹן ת"ל מְצוֹת תֵּאֲכַל מְצוּה וְדַחֲיק הֵתֵם הַגַּמ' לְמְצוֹת תְּרִי גְנוּנִי אֵלִיבָא דְר' יִצְחָק ב"א וְקָא' וְכ"ת רְצָה לְתִיאָבוֹן אוֹכְלָה רְצָה אֲכִילָה גְסָה וּפְרִי' וְאֲכִילָה גְסָה מִי שְׁמִיָה אֲכִילָה וְהָאֵר"ל הָאוֹכֵל א"ג בִּיּוֹה"כ פְּטוֹר וְאִמָּאִי לָא מוֹקִי רְצָה אוֹכְלוּ לְשֵׁם מְצוּה רְצָה שְׁלֵא לְש"מ וְס"ל כַּמ"ד מְצוֹת א"ו ש"מ דְכָל כַּה"ג דְמְצוּה פִּרְט' הִיא וּמְיֻחֲדַת לְמִנְחָה זֹו דוֹקָא אצ"כ לְכ"ע דָּאִין זֹה רָאִי' דַּע"כ לָא ס"ל דְמְצוֹת צ"כ דְהָא ר"י מוֹקִי נַה רִישָׁא דְהִיא בְּרִייתָא דִּיבְמָה יְבֵא עָלֶיהָ כְּפִיבָא שְׁאוּל דָּא' הַכּוֹנֵס יְבַמְתּוֹ לְשֵׁם נוֹי לְשֵׁם

אישות פאלו פונגע בערונה וקא' יכול תחזור להתיירה הראשון רצה לשם נוי וכו' ואי ס"ל מצ"כ לוקי לה אפי' פרבנון וה"ק (יכול לתזור) [כ"צל יכול תחזור] להתיירה הוא אפי' בלא פוננת מצנה דה"א דאין פאן מצנה קמ"ל דיבום מצנה היא ובעי פוננה פכל המצות מיהו בלא ה"ה נמי אינו ראוי' מהא דכבר למדנו מצנה מואכלו אשר נפר כם וממילא ש"מ שצריך לכונן לש"מ פכל המצות למ"ד מצ"כ ול"צ קרא דמצנ' תאכל מ"מ מהאי דפסח ראי' גמורה היא: מ"ט שופר עשה הוא וי"ט עשה ול"ת.

פי' ה"ן דקושטא דמילתא קא' י"ט עשה ול"ת מיהו ל"ל להכי דאפי' הוי י"ט ל"ת גרידא לא אתו מכשירי שופר נדחי לה דהא בעידנא דמעקר לאו לא מקנים עשה אלו דבריו ובע"כ צ"ל הכי דאל"כ למ"ד י"ט אינו אלא ל"ת גרידא בפ"ב דשבת [דף כו] ופ"ז דפסחים מ"ט לא דחי עשה דשופר ל"ת די"ט פכל הני דמתני' ובשיבולי לקט פי' בשם ר"ת דשופר הוי עשה דרבי' הלכך אי לאו די"ט עשה ול"ת הוי דחי לי' אע"ג דבעדנא דמעקר לאו ל"מ עשה.

וק"ל לפ"ז דאם אי' דאלפי' עשה דרבי' למידחי לאו גרידא אע"ג דבעידנא דמעקר לאו לא מקנים עשה תקשה מתני' להני אמוראי דס"ל די"ט ל"ת גרידא אמאי לא דחי פכל הני דתנינו ואין להביא ראיה לפי' מהא דא' בפ"ד דגיטין (דף לח) מעשה בר"א שזכנס לבה"כ ולא מצא עשרה ושיחרר עבדו והשלימו לעשרה ואע"ג דס"ל לר"א המשחרר עבדו עובר בעשה דלעולם בהם תעבדו משום דמצנה שאני ובפ"ז דברכות [דף מז] מסיק עלה והא מצנה הבא בעבירה היא ומשני מצנה דרבי' שאני והא התם בעדנא דשיחרר עבדו ועבר בעשה דלעולם בה"ת אפתי לא מקנים מצנה דכל דבר שבקדושה אין אלא בעשרה ואפ"ה שיחרר משום עשה דרבים.

וש"מ דעשה דרבים דוחה עשה דיחיד אע"ג דבעידנא דמעקר לשל יחיד ל"מ לשל רבי' וא"כ ה"נ עשה דרבים ראוי לדחות ל"ת דיחיד אע"ג דבעידנא דמעקר לאו ל"מ עשה. ועוד ק"ו השתא לעשה דיחיד דוחה דין הוא שתדחה ל"ת דיחיד דהא ל"ת קילא מעשה שיהי עשה דוחה ל"ת דאין זה ראי' דעשה שאני דעשה דחמיר הדוחה לעשה הקל אע"ג דבעידנא דמעקר הקל ל"מ החמיר אפ"ה דחה לה אע"ג דבל"ת בעינן בעידנא דמעקר לאו מקני' לעשה כדפי' התוס' רפ"ה דפסחי' (דף נח) בשם ר"י גבי עשה דפסח דחמיר דחה עשה דהשקמה דקילא אע"ג דבעדנא דמעקר הא ל"מ להא ונאפי' לריב"א דל"ל האי סברא דר"י ומדמי עשה דקיל הנדחה מפני עשה חמיר ל"ת כמ"ש התו' שם: מ"מ אינו ראיה מעשה דלעולם בה"ת לעשה אחרת דהא דבר שבקדושה שבתפילה אינו מה"ת והאיך דחה לעשה של תורה א"ו ה"ט דדחה לה משום שהתורה לא אסרו לשחרר עברו אלא בחנם לטובת העבד גרידא אבל בשביל ד"א ל"ל בה כמ"ש הר"ן שם בשם הרשב"א:

עי"ל דבלא"ה אינו ראיה דא"ל דנתן לו גט שיחרור על תנאי שלא יחול השיחרור עד שיתחילו דבר שבקדושה נמצא בעידנא דנא דמעקר עשה דשיחרור מקנים לעשה דרבים וכ"כ מזה בחי' ריש מס' חגיגה עוד פתבתי שם ע"א: השתא דרבנו אמרת לא.

פי' רש"י איסור תחומין ופיקוח הגל: דליכא למיגזר אטו דאורייתא אמרת לא לאורייתא רוכבים דא"ל שמה יחתוך זמורה ועולי' באילן דא"ל שמה יתלוש דאוריית' מבעני' והה"נ

ל"ש על פני המים דאיפא למגזר אטו דאורייתא שפא יעשה חביות של שייטין פדאמרינו
בפ"ה דביצה (ד' לו) וק"ל מאי פריה דילמא ס"ל תנאי דידן כמ"ד תחומין דאורייתא
ומפקחיה את הגל כגון דבעי מרא ונחצינא דהוי מלאכה דאורייתא פדאמרינו בפ"ג
דעירובין (דף ל"ה) והשתא ה"ל לא זו אף זו ול"ל מדתני אין מפקחין עליו את הגל
מסתמא משמע אפי' היכא דלא בעי מרא ונחצינא דאפ"ה לא ומהא לחוד פריה השתא
דרבנן לא ואע"ג דאיפא למגזר אטו היכא דבעי מרא ונחצינא דה"ל מלאכה דאורייתא
דקא מש"ה קרי לרוכבין ועולין ושטין דאורייתא אע"ג דהן עצמן דרבנן הואיל ואיפא
למגזר בהו אטו דאורייתא.

י"ל דל"ד בשלמא רוכבין ואינה יש לגזור בהו השתא שפא יבא לידי איסור דאורייתא
בהא רכיבה גופא דהשתא שלצורה השופר שפא יחתוך ועולה באילן דלמא בהאי עלי'
לצורה השופר יתלוש וכו' בהא שייטא לצורה השופר גופא יעשה חביות של שייטין אבל
בפיקוח גל היכא דלא בעי מרא ונחצינא א"א בהאי פיקוח של שופר לבא לידי איסור
דאורייתא אלא דגזרינו אטו היכא דבעי הא ונדאי אינו קרוי אלא דרבנן הא ליתא דקא
התם בפ"ג דעירובין נפל עליו הגל סתמא קתני ואפ"ה מוקי הגמ' כגון דבעי מרא ונחצינא
דווקא וה"נ ה"ל לאוקמי הקא הכי ורש"י מסיים על הא דפריה השתא דרבנן כו' ויש
גמגום ונ"ב דל"ג לה וכן נראה עיקר: הא נשים מעפבין.

פ"י רש"י דפטורין לגמרי דמ"ע שהזמן גרמא הוא וכי תקעו איפא בל תוסיף. וק"ל לרבא
דא' לעיל מצות אין ע"ע אלא בזמן הא נשים פינן דפטורין ממ"ע שהז"ג הוי לעולם
גבייהו שלא בזמן ואין סברא לומר הואיל דהוי בזמן לאנשים גם נשים עוברין בב"ת
ואפילו לרבא דאמ' התם דשלא בזמנו עובר ה"מ דמכונן לשם מצוה וא"כ אמאי נשי
מעפבין לתקעו ולא לכונו.

ודחוק לומר משום גז' אטו מכונני מש"ה מעפבין ועוד הא בריש פ"ק דסוטה א"ר יהודה
דהילגני המלכה היתה יושבת בסוטה שגבוה למעלה מכ' אמה עם בני' ומהא מיייתי ר"י
ראי' להקשיר סוטה שגבוה למעלה מכ' אמה משום דכל מעשי' לא עשתה אלא ע"פ
חקמי' והא ר"י ס"ל דאין בנו' ישראל סומכות ומוקי אביי למתני' דנשים מעפבין פותי'
והאיך יתבי בסוטה פינן דנשי' פטורו' איפא משום ב"ת לר"י: שוב ראייתי בתוס' רפ"י
דעירובין (דף צ"ו) גבי מיכל בת שאול היתה מנחת תפילין דתי' הא דהילגני משום בניה
היתה יושבת וק"ל אטו משום בני' עוברת היא על ב"ת גם התוס' מסיימי דדחוק הוא
עוד תי' משום דה"ל שלא בזמנו לגבי אשה דפטורות ממ"ע שהז"ג וס"ל לעבור שלא
בזמנו ב"כ ואני תמה הא התם גבי מיכל הא דלא מיחו בינדה אי משום דס"ל תפילין לאו
מ"ע שהז"ג היא או משו' דס"ל נשי' סומכות רשות והשתא לפי' רש"י אפתי אדר"י
דס"ל אין בנות ישראל סומכות תקשה הא דהילגני והאיך מישבין לפי' רש"י בהאי תי'
עק"ל על פי' רש"י אי טעמא דמ"ד נשים מעפבין מלתקוע ולסמוך הוא משום ב"ת הא
בפ"ו דחולין (דף פ"ד) גליף ר' יוסי דכוי אין מכסין את דמו בי"ט מק"ו מה מילה שונדאו
דוחה שבת אין ספיקו דוחה י"ט כיוסי שאין נדאי דוחה שבת אינו דין שאין ספיקו דוח'
י"ט א"ל ת"ש בגבולין תוכיח שאין נדאי דוחה שבת וספיקא דוחה י"ט ומפ' התם להא
ספיקא דסופר ספק איש ספק אשה פי' טומטום ואמ' ור"י לטעמי' דאמ' אשה נדאית נמי

תקעה ומייתי מהא דא' נשים סומכות רשות והשתא אי למ"ד אינו סומכות ותוקעות היינו משום ב"ת מה ענגן דחייית י"ט לכאן ועוד ק"ל הא בפ"ג דחגיגה (דף י"ז) אמ' דסמיכה בכל פחו בעינן ולמ"ד נשים סומכות רשות היינו דאמר' להו אקופי ידייכו כי היכי דלא לעבוד עבודה בקדשים וכה"ג אינו סמיכה פלל פדאמ' התם וא"כ מאי ב"ת יש פאן לת"ק פיון דאין זו סמיכה פאותה של מצנה ועוד ל"ל לאוקמי דנשי מעפבין דלא כר"י ור"ש הא א"ל דבת"ש מודה דמעפבין ושאני סמיכה דאינו לסמיכה פלל פיון דא"א לנשים אלא באקופי.

אבל ת"ש דתקעי פדרה תקיעות מצנה דהא דדייק הא נשים מעפבין דומיא דאין מעפבין את התינוק דמיירי דתקעי פדרה תקיעו' של מצנה בהא כ"ע מודי דמעפבין משו ובריית' דא"מ את הנשי דלא פמאן והתוס' פי' דנשי מעפבין גבי תקיע' וסמיכ' למאן דל"ל רשו' משו' מלאכה דרבנן היא כדא' בפ"ו דחולין (ד' פד) דאין ודאי דוחה שבת וסמיכה אפי' בהקפת יד מחזי כעבודה בקדשי ותפילין צריכי גוף נקי ונשי אין זריזו' להזהר וגבי עליו' רגל גבי אשתו של יונה דא' התם דלא מיחו בה למ"ד [צ"ל אין נשי סומכו'] רשו' משו' דמחזי כמביאה חולין בעזר' או משו' רא' פני' בעזרה שלא לצורך וק"ל הא רפ"ג דזבחי' (ד' לג) אמ' סמיכ' אשם מצורע לאו דאוריית' ובע"כ הא דסומך היינו באקופי וכן פי' התוס' התם.

וא"כ למאן דל"ל נשי סומכו' רשו' דבאקופי נמי מחזי כעבוד' בקדשי אמאי התירו גבי מצורע באקופי. ושם הא דלא כר"י ולדידי מצורע ליפא סמיכה פלל אפי' באקופי.

ע"ל דמצורע מילתא דלא שכיח היא ל"ג אקופי אטו סמיכה גמורה אבל קרבנו' דשכיח בחוב' ובנדורים ונדבות גזר' אקופי דילמא תסמוך בכל פוחה פאנשים ועובדת עבודה בקדשים שלא במקום מצנה עוד פי' התוס' שם בפ"ו דחולין דשייך נמי בי"ט שם אעבור דאם אשה הוא זה הטומטום אסו' להוציא לצרכה דהא לא מחייבא ואין להתיר מטעם הואיל והותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך דהיינו דווקא היכא דהוי צורך היום קצת אבל הכא ליפא צורך היום פלל ומה שיש לדקדק בזה כתבתי בתשובה [סי' ק"ו] בדיני ר"ה הרבה ואין להאריך פאן בזה: והתניא א"מ לא את הנשי'.

וק"ל הא בסמוך דייק אברייתא אתינוקת עיפוב' הא דל"מ הא לכתחילה ל"א תקעו וברישא תני מתעסקין בהן אלמא אפי' לכתחילה אמ' תקעו ומשני פאן בקטן שהגיע לחינוך פאן בקטן שלא ה"ל והא במתני' נמי איפא למיזק הכי דקתני א"מ אבל לכתחילה לא נהדר תני אבל מתעסקין עמהם דמשמע אפי' לכתחילה ובע"כ צ"ל נמי דבתרי גונוי תינוקות מיירי פברייתא וכיון דהכי הוא דא"מ אח התינוקות משמע לכתחילה לא א"כ מנ"ל למיזק הא נשי מעפב ואדרבה דוק לאידך גיסא דווקא תינוקות א"מ ומ"מ לכתחילה ל"א תקעו הא נשים אפי' לכתחילה אמרינו תקעו וכמ"ד נס"ר.

ושם מתני' פיון דתני א"מ קודם אבל מתעסקין י"ל דלא זו אף זו קא' ל"מ דא"מ אלא אפי' מתעסקין וכולו מחד' גוונא תינוקות איירי אבל בריית' דתני איפכא בתחיל' מתעסקין עמהן ואח"כ תני א"מ ליפא למימר הכי והא אפי' בזו ואצ"ל זו דמוקי לעיל דשבות ול"ת דספינא ומגלא ל"ש לומ' הקא דהת' שבות ול"ת תרי מילי נינהו ומלאכתן נעשו ע"י ב' כלי' א' ע"י ספינא וא' ע"י מגלא ואין זה בכלל זה אלא דל"ת אתי משבות

במכ"ש א"ל זו ואצ"ל זו קתני אבל הכא בכלל מתעסקין הוי א"מ פיון דמתעסקין וא"ל לכתחילה תקעו הא ה"ל אין מעפבין בכלל ועדיף מינן דאפי' מתעסקין ל"ש למימר הכי נשפי' פריהו הא גופי' קשי': ע"ב אבל השומע מן המשמיע לעצמו מאי וכו' ק"ל למאי דפי' בספ"ג דר"ז דבבב פנונת שומע ומשמיע כ"ש דבבב פנונת מצוה ותוקע לשיר ל"י א"כ לדידי' צ"ל דתקע לשיר הוי בכלל מתעסק דמתני' משום קושל' קמיית' דדייק הא דתוקע לשיר יצא והשתא מנ"ל למידק דהשומע מן המשמיע לעצמו יצא דילמא ל"י והא קמ"ל דאם תוקע לשיר דהוי נמי בכלל מתעסק אע"ג דמפנין נמי להוציא את השומע אין השומע יוצא דבשלמא אי בתוקע לשיר אינו בכלל מתעסק ולא קרוי מתעסק אלא מנבח נבוהי או שהי' נופח בשופר ועלתה בידו תקיעה א"כ אא"ל דמתפנין להוציא השומע פיון דהוא גופי' אינו מכונן לתקיעה הגונה כל עיקר אבל פיון דתוקע לשיר נמי בכלל מתעסק א"ל דקמ"ל אע"ג דמתפנין לתקוע לשיר ולהוציא השומע אפ"ה ל"י השומע וי"ל דהכי פריהו השתא לעצמו א"א להוציא בתקיעה דמתעסק כ"ש דא"א להוציא בהא את השומע וסיפא דהשומע מן המתעסק ל"ל דא"א דהשומע מן המשמיע לעצמו יצא קתני סיפא משום דיוקא דנקא השומע מן המתעסק ל"י הא מן המשמיע לעצמו יצא אבל אי אפי' מן המשמיע לעצמו נמי ל"י השתא סיפא ל"ל לא לגופי' ולא לדיוקא איצטריו ומשני דילמא אידי וכו' פי' פולה בבא דסיפ' דהשומע מן המתעסק ל"צ אלא משום אידי תני לה כמו דאיהו גופי' ל"י שומע ממנו נמי ל"י אע"ג דלא צריה פלל דהא כ"ש הוא: מי שפירי' נאח"כ נתמנה לו שופר תוקע ומריע ותוקע ג"פ.

ק"ל מאי קמ"ל בה דצרי' לתקוע ג"פ תר"ת פשיט' מהיכי תיתי משום דבירי' פבר א"צ לתקוע שוב ג"פ תר"ת וסגי לי בפחות וי"ל דס"ל לתנא דידן כמ"ד בגמ' א' או ב' מד"ת והשא' מד"ס ודלא כמ"ד ומניין ליתן את האמור של זה לזה דס"ל ג' של ג' ג' פולן מה"ת.

וה"ט דתקנו רבנן ג' של ג' כדי להשוות מלכיות זכרון' ושופרות לתקיעותיהן כדפי' רש"י בגמרא. והשתא סד"א פיון דכבר בירי' אותן מעתה סגי לי בתקיעות של תורה לחוד קמ"ל דלא: הא פיצד ג' שהן תשע משמע דהאי תנא חשי' תקיעה לחוד ותרועה לחוד מש"ה ה"ל ג' שהן ט' ולעיל קא' ג' של ג' והיינו דלא כר"י בספ"ה דסוכה [דף נג] דתנו ה"תם אין פוחתין מכ"א תקיעות במקדש ולא מוסיפין על מ"ח ואמ' בגמ' מתני' דלא כר"י דתנן הפוחת לא יפחות מז' והמוסיף לא יוסיף על י"ו במאי קמפילגי ר"י סבר תר"ת אחת היא ורבנן סברי תקיעה לחוד ותרועה לחוד וק"ל הא אמ' ה"תם מ"ט דר"י דכתי' ותקעתם תרועה וכתוב תרועה ותקעו הא פיצד תר"ת א' היא ורבנן ההיא לפשוטה לפניה ולאחריה הוא דאתי וכינון דהאי תנא נ"ל פשוטה לפניה ולאחרי' מוהעברתם ומעבירו דגבי יובל אייתר לי' ותקעתם תרוע' ותרוע' יתקעו דגבי מדבר ובע"כ לתר"ת א' הוא קאתי ואמאי חשוב לתר"ת בשלש וי"ל אע"ג דהאי תנא נ"ל פשיטה לפניה ולאחרי' מיובל אפ"ה צריכ' קראי דגבי מדבר לפשוטה לפניה ולאחריה דמדבר גופי' דל"ל גז"ש דתרועה תרועה דלקמן למילף ר"ה ויובל ומדבר מהדדי.

ובהכי א"ש הא דא' ה"תם ור"י לפניה ולאחרי' נ"ל משנית דגבי מדבר ולא קאמ' נ"ל מיובל פהאי תנא דאפ"ה צריה קרא דשנית דכתב גבי מדבר למדבר גופי': האי תנא מעיקרא קרא מיתי לה בהקישא וכו' פירש"י ליתן האמור של זה לזה הוא נמי תית'

בְּהִישָׁא דְאִי פְּדָכְתָּב שְׂיָהָא ב' בַּר"ה וְא' בַּיּוֹבֵל אִין תְּרוּעַת שְׁל חֲדָשׁ הַזֶּה שְׁוֹת וּק"ל
הָאָמֹר שְׁל זֶה בְּזָה וְשְׁל זֶה בְּזָה א"א לְמִיתִי בְּהִישָׁא דְא"א לְהִבִּיא בְּהִישָׁא אֶלְא שְׂיָהָא
בַּיּוֹבֵל ב' כְּמוֹ בַּר"ה שְׂיָהָא הַרוּעָה שְׁל חֲדָשׁ הַזֶּה שְׁוֹת וְהִינְנוּ שְׁל זֶה בְּזָה לְחֹד שְׁל
ר"ה בַּיּוֹבֵל אֶבֶל שְׁל זֶה בְּזָה וְשְׁל זֶה בְּזָה פְּדִי שְׂיָהָא פֶּאן וְכֶאן שְׁלֵשָׁה לֹא ש"מ מַש"ה
אִינְטְרִיָּה גַז"ש לִיתָן שְׁל הָאָמֹר בְּזָה בְּחִבְרֹו שְׂיָהָא פֶּאן וְכֶאן שְׁלֵשָׁה.

וּנ"ל לִפ' אִיפְכָּא דַּה"פ פִּינֹן דְאִיפְכָּא גַז"ש הִישָׁא ל"ל תִּית' הַפֵּל בַּגַּז"ש וְהָא דְמִשְׁנֵי אִי
לְאוּ גַז"ש הַיּוֹ מִיִּיתִי לֵה בְּהִישָׁא לֹא כַּדְפִּירִש"י הִיִּיתִי מְבִיא הַפֵּל בְּהִישָׁא דְנִדְאִי הָאָמֹר
שְׁל זֶה בְּזָה א"א לְהִבִּיא בְּהִישָׁא אֶלְא אֲתֵרִי מִיִּלִּי קְמָאִי שְׁבִשׁוּפֹר וּפְשׁוּטָה לְפָנִי וְלֹאֲחֵרִי
לְחֹד קָאִי אֶבֶל ג' שְׁל ג' א"א לְמִיתִי בְּהִישָׁא פִּי אִם בַּגַּז"ש.

וּלְמָאִי דְפִי הָאִי תַּנָּא דְנוֹןְקָנָא הוּא דְתֵרִי מִיִּלִּי קְמָאִי דְאֶפְשָׁר לְמ"ל בְּהִישָׁא מ"ל בְּהִישָׁא
אֶבֶל ג' שְׁל ג' א"א לְמִיתִי בְּהִישָׁא שְׁבִיָּק לְאוֹרְחָא קְמָא וּמ"ל בַּגַּז"ש אֶבֶל לְפִירִש"י
קִשָׁה פִּינֹן דְאֶפְשָׁר לְמִיתִי הַפֵּל בִּין בְּהִישָׁא וּבִין בַּגַּז"ש מ"ש בְּתֵרִי מִיִּלִּי קְמָאִי מ"ל
בְּהִישָׁא וְהָא שְׁל ג' א"א שְׁבִיָּק לְאוֹרְחָא קְמָא וּמ"ל בַּגַּז"ש: וְעַק"ל לְפִירִש"י גַז"ש זֹו
שְׁנָאֲמָר' בְּסִינֵי לְמִדְר' שְׁבִיעֵי שְׁבִיעֵי ל"ל פִּינֹן דְכָל הַיּוֹ ג' מִיִּלִּי דְאֶמְרֹן אֶפְשָׁר לְהוֹ לְמִיתִי
בְּהִישָׁא הִילְכֹף קָרָא וּמִתְנִיתָא מְסִינֵע לְמָאִי דְפִי לְקַמֵּן גְּבִי ב' מַד"ס אֶכְתֹּוב עוֹד בְּזָה
לְהוֹכִיח לְמָאִי דְפִי: א"צ ה"ה או' וְתַקְעֶתֶם תְּרוּעָה שְׁנִית.

נ"ל דַּא"יב דְלֵהָאִי תַּנָּא תַּר"ת חֲדָא הִיא דְכִינֹן דַּנ"ל פְּשׁוּטָה לְפָנִי וְלֹאֲחֵרִי מְשַׁנֵּית אִינְתֵּר
לִי תְרוּעָה יִתְקַעוּ לְחֲדָא הִיא כַּר"י וְת"ק פְּרַבְּנֹן: וּמַה ת"ל שְׁנִית תְּהָא תְּקִיעָה שְׁנִי לֵה
מְשַׁמַּע וְדָאִי דְלָא נ"ל מְשַׁנֵּית אֶלְא פְּשׁוּטָה דְלֹאֲחֵרִי אֶבֶל לְפָנִי מְתַקַּעַת' תְּרוּעָה נ"ל כַּת"ק
וְל"ק א"צ אֶלְא אֲתֵרֹעָה יִתְקַעוּ דְמִינֵי' נ"ל לְת"ק פְּשׁוּטָה לְאֲחֵרִי וְהָאִי נ"ל מְשַׁנֵּית וּק"ל
הִיא דְפ"ה דְסוֹפָה דַּר"י יְלִיף דַּתַּר"ת א' הֵן מְוִתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה וּמִתְרוּעָה יִתְקַעוּ דְאֵלוּ
פְּשׁוּטָה לְפָנִי וְלֹאֲחֵרִי מְשַׁנֵּית נ"ל כְּהָא תַּנָּא הָא מְשַׁנֵּית א"א לְלַמֹּד אֶלְא פְּשׁוּטָה לְאֲחֵרִי
בְּלִבְד וּלְפָנִי בַּע"כ מְוִתְקַעַת' תְּרוּעָה נ"ל וְכִינֹן דְלָא אִינְתֵּר אֶלְא תְרוּעָה יִתְקַעוּ א"א לְלַמֹּד
מִכָּאן אֶלְא דְתֵרֹע' וְתַקִּיעָה דְלֹאֲחֵרִי דְחֲדָא הֵן וְאִין לְהַפְסִיק בִּינֵיהֶן כַּדָּא הֵתֵם וְאֶפְתִּי
מִנ"ל דְתַקִּיעָה לְפָנִי עִם תְּרוּעָה וְתַקִּיע' דְלֹאֲחֵרִי דְחֲדָא הִי וְאִין לְהַפְסִיק בִּינֵיהֶן וְאֵלוּ
לַר"י תַּר"ת שְׁלֵשָׁתָן א' הֵן וּנ"ל מְוִתְקַעַת' תְּרוּעָה וְתֵרֹעָה יִתְקַעוּ וּמְשַׁמַּע דְתַרְתִּי קָרָאִי
הִלְלוּ לְהָא דְרִשָׁא דַּתַּר"ת א' הֵן אֲתֵינֵן וְע"כ צ"ל דַּר"י מְהַעֲבֵרַת וְתַעֲבִירוּ דְיֹוֹבֵל מ"ל
פְּשׁוּטָה לְפָנִי וְלֹאֲחֵרִי וְגַם גְּמִיר ר"ה מְיֹוֹבֵל בַּגַּז"ש דְשְׁבִיעֵי שְׁבִיעֵי וְאִית לִי גְמִי גַז"ש
דְתֵרֹעָה תְרוּעָה כְּהָאִי תַּנָּא דַּא"ל הַיּוֹ תַּרְתִּי גַז"ש כַּדָּא לְקַמֵּן פִּינֹן דְיֹוֹבֵל וְר"ה יְלִפִּינֹן
מְהַדְדִי בַּגַּז"ש וְגַלִּי קָרָא גְבִי יֹוֹבֵל מְהַעֲבֵרַת וְתַעֲבִירוּ לְפְשׁוּטָה לְפָנִי וְלֹאֲחֵרִי מְהַשְׁתָּא הַיּוֹ
תַּרְתִּי קָרָאִי דְמַדְבַּר אִינְתֵּרוּ שְׁנִיָּהֶם לַר"י לְהַדְדֹף דְרִשָׁא דַּתַּר"ת א' הֵן וְהָאִיָּהּ קָא' פ"ה דְסוֹפָה
דַּתַּר"ת א' הֵן וּפְשׁוּטָה לְפָנִי וְלֹאֲחֵרִי תַּרְוִינֵיהֶן נ"ל לַר"י מְמַדְבַּר מִיָּהוּ הָא דַּל"ק הַגַּמ'
דַּר"י א"ל גַּז"ש דְשְׁבִיעֵי שְׁבִיעֵי ר"ה מְיֹוֹבֵל נִיחָא דְלַעֲלִיל פ"ג (ד' כו) אַר"י דַּבַּר"ה תּוֹקַעִין
בְּשֵׁל זְכָרִי וּבְיֹוֹבֵל בְּשֵׁל יַעֲלִי וּמֵאן דָּאִית לִי גַז"ש ר"ה יֹוֹבֵל שׁוֹפֵר א' לְשִׁנֵּיהֶן כְּדִמּוֹכַח
בְּאוֹתוֹ סוֹגִיא אֶבֶל הָא וְדָאִי קִשָׁה מִנ"ל לַר"י דַּתַּר"ת שְׁלֵשָׁתָן א' הֵן וְכַמ"ש: אִין לִי אֶלְא
בְּמַדְבַּר בַּר"ה מְנִינֵן.

נ"ל דה"ה ביובל דהא מסיק ג' תרועות נאמרו בר"ה נחדא מהני גבי יובל פאמר פדמסיק ועוד פיון דיליף תרועה לגז"ש הא גבי יובל נמי תרועה פתיב אלא נקיט ר"ה דתדיר יותר מיובל נגם נוהג בזה"ז והה"נ ליובל וכ"ת תינח ר"ה גליף ממדבר בהאי גז"ש דתרועה משום דבר"ה מופנה יום תרועה אכל ביובל הא ליפא הפנאה.

לק"מ דהאי תנא א"ל גז"ש דשביעי דר"ה ויובל פדמסי ומש"ה נ"ל ר"ה מיובל לביו' ולא בלילה וא"כ לבתר דגמר ר"ה ממדבר בגז"ש דתרועה לפשוטה לפני' ולאחר' הדר גמר יובל מר"ה בהאי גז"ש דשביעי לה והשתא כ"ש דניחא דקא בר"ה מניין ושביק ליובל ומשום דמאחי גז"ש דמדבר לא אתיא אלא ר"ה לחוד אלא דהדר גמר יובל מר"ה בגז"ש אחרת דשביעית מהדדי: שתיים מד"ת ואחד מד"ס משום דיום תרועה מיבעי ליה להפנאה ללמוד בגז"ש דתרועה ר"ה ממדבר וזכרון תרועה עם שופר תרועה המה מד"ת משום דא"ל נמי גז"ש דשביעי ר"ה מיובל פדמסיק.

וק"ל פיון דב' מד"ת בר"ה וביובל אע"ג דבכל חד לא נאמר אלא חדא ש"מ דס"ל דע"י גז"ש אמר' ליתן את של זה בזה וכתנא דלעיל דמ"ל לג' שהן ט' לר"ה ויובל מה"ט אלא לדידנ' שלשתן למנינא ולהאי תנא ב' למנינא וא' להפנאה לגז"ש דתרועה דבעי פשוטה לפני' ולאחר' משום דהעברת תעבירו ל"מ לי' פדמסיק וכיון שפן מה בכך שבר"ה ויובל ליפא אלא תרי קראי למנינא הא פיון דחד קרא פתיב גבי מדבר וילפינו ר"ה מנינ' בגז"ש דתרועה לית' נמי לתרועת שלישי' לר"ה ממדבר ליתן את האמ' של זה בזה ע"י גז"ש זו פדמייתית לתרועת שני' ע"י גז"ש דשביעי דיובל מר"ה מה"ט דליתן את האמור של זה בזה ואם הי' אפשר לומר דע"י גז"ש לחוד מי לא אמרינו ליתן של זה בזה ולא גליף תנא דלעיל ג' שהן ט' וכן הא תנא ב' אלא משום דאתיא לת"ק ב' ביובל כמו בר"ה וה"נ פשוטה לפני' ולאחר' בר"ה אתיא מיובל ע"י הקישא ומהשתא בע"כ גז"ש פי אתיא ליתן של זה בזה וכן של זה בזה קא אתיא דאל"כ למה נאמר' גז"ש זו בסיני דהא אין אדם דן גז"ש מעצמו ת"ל מהקישא דאדם דן מעצמו אפשר ללמוד שר"ה בשופר ופשוטה לפני' ולאחר' מיובל וב' תרועה ביובל מר"ה אלא ע"כ גז"ש פי אתיא לשל זה בזה שיהי' פאן וכאן ג' שהן ט' ובזה א"ש נמי להאי תנא דמדנאמר' גז"ש זו בסיני ולא סמיך אהקישא מה דיליף האי תנא ר"ה מיובל לבימים ולא בלילה ש"מ לכדי ליתן של זה בזה נאמר' אבל גבי מדבר דליתא שם הקישא אלא גז"ש לחוד לא ילפינו לה לשל זה בזה וכי אתיא גז"ש לפשוטה לפני' ולאחר' בלחוד להאי תנא ושל ושל זה בזה אין לנו: והשתא כ"ש דניחא הא דתנא דלעיל אייתי תרי מילי קמאי בהקישא אע"ג דלבסו' מיייתי לגז"ש משום דאי לאו דאפשר למיייתי לתרי מילי קמאי בהקישא מגז"ש זו לחוד לא הנה אפשר למיייתי לאת של זה בזה וכדפי': שבתון זכרון תרועה יום תרועה לתלמודו פא לביום ולא בלילה והשתא איפא חילוק בין תנא דברייתא לר' יונתן דאלו לתנא תרועה דיום תרועה מופנה לגז"ש דלפשוטה לפניה ולאחר' ואלו לר"י יום תרועה מ"ל לביום ולא בלילה ותרועה דזכרון תרועה מופנה לגז"ש זו וק"ל פיון דר"י ל"ל גז"ש דשביעי של יובל ור"ה דמש"ה מפיק ליום תרועה לביום ולא בלילה אע"ג דביום הפיפורי גבי יובל פתיב וכדמסיק א"כ פשוט' לפניה ולאחר' גבי יובל מנ"ל בשלמא גבי ר"ה האיקא הפנאה לגז"ש זו אבל ביובל הא ליפא הפנאה וכיון דג"ש דשביעי ר"ה ויובל בהדדי ל"ל פשיטא לפניה ולאחר' ביובל מנ"ל \$\$\$ציור בספר \$\$\$ וצ"ל דר"י פליג נמי את"ק דידנ'

דלת"ק וְהַעֲבֵרְתָּ וְתַעֲבִירוּ דַגְבֵי יוֹבֵל לֹא מ"ל לְפִשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ (גז"ש) [צ"ל וגז"ש] דְּשִׁבְעֵי מ"ל וּלְר"י הָיוּ אֵיפְכָא דגז"ש דְּשִׁבְעֵי לֹא מִשְׁמַע לִי וְהַעֲבֵרְתָּ תַעֲבִירוּ מ"ל לְפִשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ וְהַשְׁתָּא יְלִיף ר"ה מִמְדָּבָר לְפִשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ בְּגז"ש דְּתַרוּעָה יוֹבֵל נ"ל מִהַעֲבֵרְתָּ תַעֲבִירוּ דְּגוּפֵי: וְדִילְמָא יְלִוּי הֵיךְ וְקָא מְפָסִיק כּו' ה"ג סְפָרִי דִּינֵן בְּרִישָׁא דִּילְמָא יְלִוּי וּבְתַר פֶּן גָּרְסִי וְדִילְמָא גְנוּחֵי הָוָה וְרַש"י נר' דְּגָרְסֵי אֵיפְכָא בְּרִישָׁא דִּילְמָא גְנוּחֵי וּבְתַר פֶּן דִּילְמָא יְלִוּי אֲמַאי לֹא ק"ל נְמִי דִּילְמָא גְנוּחֵי דַמ"ש דְּקַפְיֵד אֶהְפֹּסֵק דְּבִין תַּרוּעָה לְתַקִּיעָה שְׁלִפְנֵי וְלֹא קַפְיֵד אֶהְפֹּסֵק דְּבִין שְׁבָרִים לְתַקִּיעָה שְׁלִאחֲרֶיהָ מַש"ה מְהַפֵּךְ רַש"י אֵת הַגִּי' וְקָמָא גְנוּחֵי לַחֹדֶד קָא ק"ל אָבֵל דִּילְמָא יְלִוּי לַחֹדֶד לֹא ק"ל מְשׁוּם דְּמַסִּיק סְתָמָא דְּמִילְתָא כִּי מִיתְרַע בְּאִינְשׁ מִילְתָא בְּרִישָׁא גְנַח וְהָדָר יְלִיל מַש"ה לֹא מְסַפְקָא לָן לְלִיל בְּרִישָׁא וְהָדָר גְנַח לְהַקְדִּים תַּרוּעָה לְשְׁבָרִים וְה"נ מִשְׁמַע לִי אֵי לֹאוּ גְנַח וְיְלִיל בְּיַחַד הִנְיֵן תַּרוּעָה בַע"כ גְנַח הוּא דְּהוּי תַּרוּעָה דְּהָא בְּרִישָׁא הוּי גְנַח וְלֹא יְלִיל דְּהוּי בְּתַר גְנַח וּכ"ת הָא תַּנָּא דִּינֵן ס"ל יְלִיל הוּא י"ל דְּתַנָּא דִּינֵן ס"ל דְּבִין גְנַח לַחֹדֶד בִּין יְלִיל לַחֹדֶד כֹּל אֶחָד מֵהֶם לַחֹדֶד הִנְיֵן תַּרוּעָה וְנִקְטֵי יְלִיל דְּסִיפָא דְּהוּי תַּרוּעָה כ"ש גְנַח דְּרִישָׁא אָבֵל תַּנָּא בְּרָא דְּנִקְטֵי גְנַח בַע"כ גְנַח דְּוּנְקָא וְלֹא יְלִיל.

דל"ל דְּאַף גְנַח קָאמ' וְה"ה לְיְלִיל דְּמַתְנִי' וּמַאי דְּמַשְׁיֵיר בְּמַתְנִי' דְּהָא תּו' ל"ל הַשְׁתָּא יְלִיל לַחֹדֶד דְּסִיפָא קַמ"ל בְּמַתְנִי' תַּרוּעָה גְנַח דְּבְרִישָׁא מִבְּעֵינָא אֶלְא וְדָאי תַּנָּא בְּרָא דְּוּנְקָא גְנַח קָאמ' וְלֹא יְלִיל וּפְלִיג אֲמַתְנִי' מַש"ה פְּרִיף דִּילְמָא גְנַח הוּי כְּתַנָּא בְּרָא וְקָא מְפָסִיק אָבֵל הָא לַק"ל דִּילְמָא יְלִיל לַחֹדֶד אָבֵל לֹא גְנַח דְּזָה לַחֹדֶד א"א אִם לֹא תַרְנוּיָהּ בְּיַחַד וְלְצִאת מֵהָא סְפִיקָא כְּבָר תִּיָּקֵן ר"א בְּזָה תַּשְׁר"ת: אָבֵל מֵאן דְּפְרִיף וְדִילְמָא יְלִוּי מִשְׁמַע לִי דַא"ל שְׁמָא לְתַנָּא דִּינֵן יְלִוּי לַחֹדֶד הוּי תַּרוּעָה אָבֵל גְנוּחֵי לַחֹדֶד לֹא דְּוּנְדָאי אֵי גְנוּחֵי וְיְלִוּי בְּיַחַד הִנְיֵן תַּרוּעָה אֲזֻלִּינֵן בְּתַר סְתָמָא דְּמִילְתָ' דְּבְרִישָׁא גְנַח וְלֹא אֵיפְכָא אָבֵל אֵי לֹא בְּעִינֵן תַּרְנוּיָהּ אֵין קַפְיֵדָא בְּהָא דְּגְנַח קָדִים לְיְלִיל: וי"ל דְּתַנָּא דִּינֵן דְּוּנְקָא יְלִיל דְּבִסוּף הָא דְּהוּי תַּרוּעָה אָבֵל לֹא גְנַח דְּבְרִישָׁא כִּי עֵיקַר הַתַּרוּעָה קְרוּי עַל שֵׁם הַסּוּף וְה"נ תַּנָּא בְּרָא דְּנִקְטֵי גְנוּחֵי דְּוּנְקָא הָא דַס"ל דְּתַרוּעָה קְרוּי עַל שֵׁם גְנַח דְּרִישָׁא לַחֹדֶד וְיְלִיל דְּבִסוּף לֹאוּ כְּלוּם הוּא וּמִהַשְׁתָּא יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק סְפִיקָא דִּילְמָא גְנוּחֵי לַחֹדֶד וְלֹא יְלִיל כְּהֵנָּא בְּרָא א"נ שְׁמָא יְלִוּי לַחֹדֶד קָאמ' תַּנָּא דִּינֵן אָבֵל לֹא גְנוּחֵי מַש"ה צְרִיף נְמִי תַר"ת.

אָבֵל מֵאן דְּפְרִיף וְדִילְמָא גְנוּחֵי לַחֹדֶד וְיְלִוּי לַחֹדֶד לֹא מְסַפְקָא לִי מִטְעָמ' דְּפְרִי' דְּסִגִי לִי בַתְש"ת בְּהַדִּי תַּשְׁר"ת אָבֵל תַּר"ת לֹא צְרִי' וְדִקְא' מְסַפְקָא לִי דִּילְמָא גְנַח וְיְלִיל בַע"כ ה"פ מְסַפְקָא לִי דִּילְמָא תַּרְנוּיָהּ בְּיַחַד קְרוּי תַּרוּעָה וְזָה בְּלֹא זָה לֹא סִגִי וְתַנָּא דִּינֵן תַּנִּי לְסוּפָה וְה"ה דְּצְרִיף לְדְרִישָׁא וְתַנָּא בְּרָא מִפ' לְרִישָׁא וּמַאי דְּמַשְׁיֵיר בְּמַתְנִי' מִפ' הַבְּרִייתָא: ע"ב תַּנָּא נְמִי הָכִי שְׁמַע ט' תַּקִּיעוֹת בַּט' שְׁעוֹת.

ק"ל מַאי תַנ"ה שְׁיָיָךְ בְּדָבָר שֶׁהוּא מְחַלְוֹקֵת תַּנָּאי דְּתַנָּאי בַפ"ב דְּמַגִּילָה (ד' י"ח) קָרָא סִירוּגִין יְצָא סִירוּסִין לֹא יְצָא ר' מְנָא א' מְשׁוּם ר"י אַף בְּסִירוּגִין אִם שָׁהָה פְּדִי לְגְמוֹר אֵת כְּוָלָה חוּזַר לְרֹאשׁ וְשְׁמָא פִּינֵן דְּמַצָּא הַגַּמ' בְּרִייתָא מִפְּנִינְשׁת סְתָמָא גְבִי תַקִּיעוֹת כַּר"י מַש"ה קָא תַנ"ה א"נ סד"א הָא דַר"י דְּלֹא כְּחַד דַע"כ ל"פ אֶלְא גְבִי מַגִּילָה דְּרַבְּנֵן דְּקִיל אָבֵל בַּתַּקִּיעוֹת שְׁל תוֹרָה אִם שָׁהָה חוּזַר לְרֹאשׁ מַש"ה מִיִּתִי תַנ"ה גְבִי תַקִּיעוֹת שְׁל תוֹרָה אֵיפְכָא נְמִי מֵאן דַס"ל כַר"י.

ותי' זה עיקר: הא דידן' והא דרב' משמע דבתקיעות לרב' אם שקה כדי לגמור את פולו חוזר לראש וק"ל א"כ ט' תקיעות של ג' ג' על סדר ברכות היכי משפחת לה דהא בין תר"ת דמלכיות ותר"ת של זכרונות וכן בינם לשל שופרות איכא הפסק בעשרה פסוקים בין פל' א' וא' פדתנן אין פותחין מי' וכו' וזה הני יותר מקדי לגמור את פולו: והניחא למ"ד א' מד"ת וב' מד"ס דבההוא א' של תורה ליכא הפסק פלל ואי משום ב' ל"ל בה דמעיקרא הכי תיקנו על סדר הברכות אבל למ"ד ב' מד"ת וכ"ש למ"ד פל' הג' מה"ת קשה הא הני הפסק בשל תורה.

ונ"ל להוכיח מכאן דלמ"ד שקה חוזר אינו אלא מדרבנן אפי' במצות של תורה פגון שופר. אבל מה"ת שקה לאו פלום הוא והכא מעיקרא הכי תיקנו על סדר הברכות דהו אפרו והן אמרו: השמטות דף יוד ע"א פר בן כ"ד חודש ויו' א' משום דיום א' בשנה ח"ש ולר"א בעינן ל' יום מכאן קשה לי אהא דגרסי' בפ"ק דחולין (דף כג) בעי ר"ז האומר הרי עלי עולת בהמה מן האיל ומן הכבש פי' דכבש בן שנה ואיל בן ב' שנים והביא פלגס פי' כל חודש י"ג קרא פלגס ואינו פשר לא לאיל ולא לכבש פדתנן בפ"ק דפר' מהו אדר"י לא תיבעיא לך דא' בריא הו' פי' ת"ל אליבא דבר פדא דא' מיייתי ומתני מאי איל וכבש מתני וברייה לא מתני א"ד בברייה גמי מתני דא' אי בריא הוא להני פולה נדבה והשתא מתני מני אי ר"מ האומר יום א' בשנה ח"ש ובע"כ בן שנה ויו' א' מיד חשוב איל כדס"ל גבי פר דיו' א' אחר כ"ד חודש חשיב פר ולדידי פלגס פלל שלא יהא פשר לא לאיל לא לכבש פינן דס"ל לר"מ מקצת היום ככולו פדלקמן מיד יו' א' אחר יב"ח ביו' א' של חודש י"ג פשר לאיל ונהרי פל' יב"ח פשר לכבש וביום שלאחריו פשר לאיל מיד ואי ר"א פינן דא' ל' יום בשנה ח"ש הא ונדאי אינו איל פינן דלא עברו לו ל' יום בשנה שניה ואנן תנן בפ"ק דפרה שם אלים בני שתי' וכדס"ל לר"א גבי פרים דבעי כ"ד חודש ול' יום צריף לומר דבר פדא ס"ל דהאי תנא ספוקי מספקא לי' אי יז' א' בשנה ח"ש כר"מ ופלגס איל הוא או ל' יום כר"א ולא איל הוא מ"מ ק"ל א"כ בע"כ בבריא מספקא לי' אי כר"א הא בריא הוא ואינו קרוי איל עד ל' יו' בשנה שניה ובתוף ל' לא ובע"כ בבריא גמי מתנה ועק"ל מאי קא' באיל וכבש מתנה תנאי דכבש ל"ל הא פינן דעברה שנתו ונדאי לאו פכש דאין פכש אלא בתוף שנתו פדתני ברישא דההיא וקראי גמי פתיבי פכש בן שנתו וכתיב פכשי' בני שנה ובע"כ א"צ להתנות אלא אי בבריא וכר"א אי באיל וכר"מ אבל בכבש לכ"ע ל"צ וי"ל דע"ד האי ירושלמי שפי' לעיל דכל שלא נכנס ל' יום בשנה אמה מונה לה אחר שנה שיצאתה ניחא דהשתא א"ל דהא גמי מיבעי לי' לר"ז אליבא דבר פדא דילמא מספקא לי' להאי תנא אדר"א הא גמי בפלגס הואיל ואפתי לא עבר ל' יום משנת ב' אי מונין לו אחר שנה שעברה וה"ל פכש או אין מונין לו לא לשעבר ולא להבא אלא בריה בפ"ע הי' ועו' מספק' לי' דילמא איל הוא וכר"מ וה"ל תלתא ספיקא הלכך צריף להתנות איל וכבש וברי' לצאת ידי פל' הג' ספיקות מיהו קשה לי דמבעיא לי' אליבא דבר פדא אי מתני בכבש ואיל או בברי' גמי מתנה משמע דהא פשיטא לי' דבכבש ואיל גמי מתנה ואמאי נהי דלבר פדא דל"ל דרשא דאו לרבות את הפלגס בע"כ הא דמביא עליו נספי איל ולזבחו לא עלה הא ונדאי משו' דספיקא היא אפ"ה י"ל דפשיטא לי' כר"א וא"צ להתנות באיל אלא בכבש וברי' משום ספיקא אי פדברי הירושלמי וה"ל פכש או ליתא להא דירושל' וה"ל בריה א"נ פשיטא

לי שלא פֿדבֿרי הירושלמי וּבְנוֹדַאי לֹאוּ פֿכֿבֿשׁ הוּא אֱלָא מְסַפֿקָא לִי אִי כר"מ וה"ל אֵיל
אִי כר"א וה"ל ברִי' וא"צ לְהַתְּנוֹת אֱלָא בְּאֵיל וּבְרִי' אֲבָל בִּפְכֿבֿשׁ לֹא מִיְהוּ קוֹשְׁנִי בְּלֹא הָא
דְּפָרִי נְמִי קָשִׁי וְנַחְזוֹר לְעִנְיָנִינוּ דְּסַפִּיקָא דְּכִבֿשׁ וּבְרִי' אֵינוּ אֱלָא מְשׁוּם דְּמְסַפֿקָא לָן אִי
אֵית' לְהָא דִּירוּשְׁלָמִי אוּ לֹא וּמִיְהוּ לר"י דְּפִשְׁטָא לִי דְּבָרִי הוּא מְיִתִי לִי לְגַסְפִּי אֵיל
מְרַבּוּנִי דְּאוּ אֵיל אֱלָמָא ל"ל הָא דִּירוּשְׁלָמִי וְהִינּוּ דַבֿפ"ב דְּיוֹמָא (דָּף סה) גַּבִּי פֿר וּשְׁעִירִי
יִוְה"כ שְׁאָבְדוּ דְּאִין קְרִיבִין לִי"כ אַחַר דַּר"ל גְּזִי' מְשׁוּם חֲטָאת שְׁעֵבְרָה שְׁנָתוּ וְגִזִּי' פֿר אֲטוּ
שְׁעִיר וּפְרִיָּה הִיא גּוֹפְנִי חֲטָאת שְׁעֵבְרָה שְׁנָתוּ הִיא וּמוֹקִי לָהּ פֿרְבִּי דֹא' שְׁנָה תְּמִימָה מוֹנָה
לָהּ שְׁס"ה יוֹם וְה"נ הָא דְּתַנִּי גַּבִּי פֿסַח שְׁלֹא קָרַב בְּשְׁנָה זוּ יִקְרַב לְשְׁנָה הַבָּאָה מוֹקִי לָהּ
כַּר' דְּאֵלוּ לְרַבְּנָן עֵבְרָה שְׁנָתוּ הִיא וְלֹא מוֹקִי לָהּ כַּר"א וְע"ל לְשְׁעִיר יוְה"כ וּלְפֿסַח דְּלֹא
ע"ש אֲפִתִי לְשְׁנָה הַבָּאָה וּכְגוֹן שְׁנוּלְדוּ פְּחוֹת מִל' יוֹם קוֹדֵם יוְה"כ וְע"פ דְּכָל ל' יו' רֵאשׁוֹנִים
שְׁל שְׁנַת ב' אֲתָה מוֹנָה לָהּ אַחַר שְׁנָה שְׁעֵבְרָה מְשׁוּם דְּלִיתָא לְהָא דִּירוּשְׁלָמִי וּכְדַפְּנִי וְהָא
ל"ל דְּאִין זֶה סוּתֵר דְּבָרִי הִירוּשְׁלָמִי דֹא' ל"ל דְּקִדְּשִׁי שְׁאֵנִי דְּבָהָא ל"א דְּכָל ל' יוֹם אֲתָה מוֹנָה
לְשְׁעֵבֵר אַדַּר"א דַּה' פֿרִי' בְּסַמוּךְ דַּל"ל לר"א מְקַצֵּת הִיוּ פְּכוּלוֹ וְהִנִּי ל' יו' בִּשְׁנֵי דְקֹא'
ר"א הִינּוּ ל' שְׁלָמִי וְעַד פְּנִיסַת יו' ל"א לֹא מִיְקָרִי שְׁנָה מְדַאָּמ' בַּפ"ב דְּזַבְּחִי (ד' כה) שְׁה
תְּמִי זָכַר בֶּן שְׁנָה יִהְיֶה לִכ' שְׁיִהָא פֿל הַנְּוִיחִיו בֶּן שְׁנָה אֲפִי בְּשַׁעַת זְרִיקָה וּפְרִיָּה מִי אֵיפֿא
מִיָּדִי דְּבִשְׁעַת שְׁחִיטָה בֶּן שְׁנָה וּבִשְׁעַת זְרִיקָה בֶּן שְׁתִּים אָמַר רַבָּא זֹאת אוֹמְרַת שְׁעוֹת
פּוֹסְלוֹת בְּקִדְּשִׁים וְהִשְׁתָּא אִי לר"א פֿל ל' יו' שְׁל שְׁנָה שְׁנִיָּי' עַד הַלֵּיל' (לֹא) [צ"ל שְׁל
ל"א] קְרוּי בֶּן שְׁנָתוּ אֲפִתִי לַמ"ל בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה בֶּן שְׁנָה וּבִשְׁעַת זְרִיקָה בֶּן שְׁתִּים דְּהָאִי
דָּם גַּפְסֵל בְּשַׁקִּיעַת הַחַמָּה כַּדֹא' בְּסוּף פ"ה דְּזַבְּחִים (דָּף נו) וְעו' הָא הָאִי קְרֵא דִּיהִיו גַּבִּי
פֿסַח פְּתִיב דְּזַמֵּן הַקְּרַבְתּוּ אֵינוּ אֱלָא בַּע"פ וְאִי שְׁחַט לִי אֲפִילוּ בְּיוֹם ל' שְׁלֹא אַחַר שְׁנָתוּ
בַּע"כ זָרַק לִי בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם ה"ל בֶּן שְׁנָה בְּשַׁעַת זְרִיקָה נְמִי וְאִי שְׁחַט לִי בְּיוֹם ל' בְּשַׁעַת
שְׁחִיטָה נְמִי לֹאוּ בֶּן שְׁנָה הָנִי וְיִהְיֶה דְּכַתֵּב רַחֲמֵנָא ל"ל א"ו ש"מ דְּבְּקִדְּשִׁים גְּלִי קְרֵא דְּאִין
מוֹנִין לָהֶם שְׁנָה אֱלָא מִיּוֹם אֵל יוֹם מְשַׁעַת הַלֵּיָדָה וְלֹא הִל' יוֹם שְׁל שְׁנִיָּה דְּהִשְׁתָּא מְשַׁפַּחַת
לָהּ פְּגוֹן שְׁנוּלְד אֲשַׁתְּקַד בַּע"פ בְּשַׁשׁ שְׁעוֹת וְאִי שְׁחַט לִי בַּע"פ הַבָּא קוֹדֵם שְׁשׁ וְזָרַק לִי
לְאַחַר שְׁשׁ הִינּוּ שְׁעוֹת שְׁפּוֹסְלוֹת בְּקִדְּשִׁים דִּישׁ לְדַחוּת דַּאֲפ"ת דְּבְּקִדְּשִׁים נְמִי דִּינוּ שְׁנָה
לכ"ד דַּלְפ"ד הִירוּשְׁלָמִי ל' יוֹם בְּשְׁנָה שְׁנִיָּה אֲתָה מוֹנָה לְשְׁעֵבֵר אֲפ"ה מְשַׁפַּחַת לָהּ לְשַׁעַת
דְּקִדְּשִׁים דְּכַמוּ דְּמוֹנִין י"ב חוֹדֶשׁ שְׁל שְׁנָתוּ מְשַׁעַת אֵל שְׁעָה ה"נ מוֹנִין לְהִנִּי ל' יוֹם
שְׁלֹא אַחֲרֵיו וּכְגוֹן שְׁנוּלְד אֲשַׁתְּקַד ל"א יוֹם קוֹדֵם ע"פ בְּשַׁשׁ שְׁעוֹת אִם שְׁחַט בַּע"פ הַבָּא
קוֹדֵם שְׁשׁ וְזָרַק לְאַחַר שְׁשׁ הִינּוּ שְׁעוֹת שְׁפּוֹסְלוֹת בְּקִדְּשִׁים.

וּמִיְהוּ אִי נִימָא דְּבִיּוֹם ל' מְקַצֵּת יוֹם פְּכוּלוֹ הוּא דְּלֹא אֲמַר' אֲבָל מ"מ מְשַׁעַת אֵל שְׁעָה לֹא
בְּעִינָן וּלְפ"ז לְפ"ד הִירוּשְׁלָמִי פֿל אוֹתָן ל' יוֹם שְׁלָמִי מְחַשְׁבִּין אַחַר שְׁנָה שְׁעֵבְרָה (לֹא
א"ש) [צ"ל אֲתִי שְׁפִיר] לְפ"ד הִירוּשְׁלָמִי מ"מ לר"ז אֲלִיבָא דְּבַר פְּדָא קָשָׁה הָא דְּאֲמָרוּ
וּי"ל אַע"ג דְּלְעִנְיָן נְסֻכִים אֵיפֿא נ"מ בִּין פֿל א' מְהִנִּי תִלְתָּא סְפִיקָא דְּאִי בְּרִי' הָנִי צְרִיָּה
לְאַתְּנוּיִי בְּהַפֿל גְּדָבָה וְאִי אֵיל הַפֿל חוּבָה וְאִי פֿכֿבֿשׁ הַמְּוֹתֵר גְּדָבָה מ"מ לְעִנְיָן בְּעִיָּא דְּהָרִי
עָלִי עוֹל' מִן הָאֵיל אוּ מִן הַכֿבֿשׁ סְגִי בְּסַפֿק זֶה לְחוּד אִי בְּרִיקָה הוּא אִי לֹא דְּאִי בְּרִיקָה הוּא
לֹא נְפִיק בְּפֿלְגָס דְּאֵינוּ לֹא אֵיל וְלֹא פֿכֿבֿשׁ וְהָא נָדַר לְהַבִּיא מֵא' מְהֵם אֲבָל אֵינוּ בְּרִיקָה בִּין
הוּא אֵיל אוּ פֿכֿבֿשׁ מ"מ נְפִיק מִש"ה אֵינוּ מְזַפֿיר אֱלָא חַד סְפִיקָא אוּ אֵיל אוּ פֿכֿבֿשׁ אוּ שְׁמָא

בְּרִיָּה הוּא אֲבֵל אֵיךָ סְפִיקָא אַע"ג דנ"מ לַעֲנִין נְסֻכִים פִּינוּן דְּלַעֲנִין בְּעֵינֵין לִיכָא נ"מ מַש"ה שְׁיִיר לָהּ וְלֹא נִקְטִינָהּ.

וְהָא דא' ר"מ פֶּר בֶּן כ"ד חֲנֻדֵּשׁ יוֹם א' מְשׁוּם דְּפֶר בֶּן ב' שָׁן פְּדֻמְסִיק וְהָא יוֹם א' מְשׁוּם דְּלֶר"מ יוֹם א' בְּשָׁנָה חֲשִׁיב שָׁנָה וּמְשַׁמַּע וְנֻדָא דְהָא יוֹם א' הֵינֵנו בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן שְׁאֲחַר כ"ד חֲנֻדֵּשׁ נְמִי פֶּשֶׁר לְפָר דְּהָא ס"ל לר"מ מְקַצֵּת הַיּוֹם פְּכוּלוֹ כְּדָא לְקַמָּן הַלְפָּה בְּמַקְצֵת הַיּוֹם שְׁלֹאֲחַר כ"ד חֲנֻדֵּשׁ סְגִי וְא"כ ה"ה לְאֵיל אַחַר יב"ח מִיָּד פֶּשֶׁר לְאֵיל.

וּק"ל מְהָא דפ"ק דְּפֶרָה דְּבֶן יג"ח קְרוּי פְּלָגָס וְאִינוּ פֶּשֶׁר לֹא לְאֵיל וְלֹא לְכַבֵּשׁ וְאִי קָרַב מְבִיא עֲלָיו נְסִיפִי אֵיל וְלֹא עֲלָהּ לֹא מְדַקְאָמַר בֶּן י"ג חֲנֻדֵּשׁ יוֹם א' ה"ז אֵיל בַּע"כ דְּלֹא כר"מ אֲלֵא ר"א דְּבַעֲי ל' יוֹם וְאֵילוֹ לר"מ ל"מ פְּלָגָס שְׁאִינוּ פֶּשֶׁר לֹא לְאֵיל וְלֹא לְכַבֵּשׁ.

וְהָא בַּפ"י דְּמִנְחֹת (דָּף צא) אָמַר אוֹ לְאֵיל לְרַבּוֹת אֶת הַפְּלָגָס וּפְרִיָּה הִנִּיחָא לר"י דא' בְּרִיָּה הוּא כּו' אֲלֵא בַּר פְּדָא דא'. מִיִּתִּי וּמִתְנִי דְסְפִיקָא הוּא אֵי צְטָרִיָּה קָרָא לְרַבּוּנֵי סְפִיקָא וּמְסִיק אוֹ לְבַר פְּדָא קְשִׁיָּא וְהִשְׁתָּא לר"מ נְמִי תְקַשָּׁה אוֹ ל"ל פִּינוּן דְּלִדְיָדָן פְּלָגָס ל"מ לְקָל: דָּף יא בְּסוּף ד"ה בְּתִשְׁרִי עֲתִידִין לְגָאֵל כֵּן צ"ל.

מִיָּהוּ בַּפ"ק דְּפֶסְחִים (ד' יג) גָּבִי י"ד שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת מְבַעְרִין אֶת הַכֹּל מִלְּפָנֵי הַשַּׁבַּת וְשׁוֹרְפִין תְּרוּמוֹת טְמֵאוֹת וְתִלּוּיּוֹת וְטְהוּרוֹת כּו' א"ל לְדַבְרֵיכֶם אַף תִּלּוּיּוֹת לֹא יִשְׁרְפוּ שְׁמָא יָבֵא אֲלֵיהֶוּ וְיִטְהַר א"ל כְּבָר מְוַבְטַח לְהֵן לִישְׁרָאֵל שְׁאִין אֲלֵיהֶוּ בָּא לֹא בַּע"ש וְלֹא בַּע"ט מְפָנֵי הַטְּוֶרַח ש"מ דא"א בְּשׁוּם עֲנִין שְׁיָבֵא אֲלֵיהֶוּ בַּע"ש וּבַע"ט אִפִּי בְּקֶץ דְּבַעְתּוֹ: דאל"כ אֲפִתִּי תְקַשָּׁה שְׁמָא בַּעְתּוֹ הוּא וְיָבֵא אֲלֵיהֶוּ בַּע"ט וְיִטְהַרְמ: אֲכַנֵּי שְׁהֶם דָּף א ע"ב בא' בְּשַׁבַּת ר"ה לְאֵילָן פְּדַבְרֵי ב"ש בַּה"א בַּט"ו בְּשַׁבַּת: הָאִי ר"ה לְאֵילָן נ"מ לַעֲנִין חֲדָשׁ וְיִשָּׁן וּמ"ש וְעָנִי.

וּנ"מ נְמִי לְהָא דְתַנְיָא לְקַמָּן (דָּף י') וּפְרִירוֹת נְטִיעָה זוֹ אֲסוּרָה עַד ט"ו בְּשַׁבַּת אִם לְעֶרְלָה לְעֶרְלָה אִם לְרַבְּעֵי לְרַבְּעֵי וְהֵינֵנו כּב"ה דְּאֵילוֹ לַב"ש אִינוּ אֲסוּר לְעֶרְלָה וְלְרַבְּעֵי אֲלֵא עַד א' בְּשַׁבַּת וְהָא וְנֻדָאֵי לַעֲנִין חֲדָשׁ וְיִשָּׁן וּמ"ש וְעָנִי אִין פָּאן לֹא קוֹלָא וְלֹא חוּמְרָא בֵּין ב"ש לַב"ה דְּהָא מ"מ בֵּין לְמָר וּבֵין לְמָר מוֹנִין שְׁנָה מִיּוֹם אֵל יוֹם וּמָה לִי אִם הַשְּׁנָה מִתְחַלֵּת בא' בְּשַׁבַּת אוֹ בַּט"ו בּוֹ מ"מ לַעֲנִין עֶרְלָה וְרַבְּעֵי הָא וְנֻדָאֵי ב"ש לְקוֹלָא דְכֻלָּה אֲסוּרוֹן בא' בְּשַׁבַּת וּלְב"ה אִינוּ פְּלָה עַד ט"ו בּוֹ.

וּק"ל א"כ לְחֻשְׁבֵּי הָא גָּבִי קוֹלֵי ב"ש וְחֻמְרֵי ב"ה דְּקַחְשִׁיב לְהוּ בַּמַּס' עֲדִיּוֹת: בְּשַׁלְמָ' לְמֵאן דַּמְפ' דָּאִין פִּי נְטִיעָה אֲסוּרִין עַד שַׁבַּת בְּנוֹטַע בֵּין תִּשְׁרִי לְשַׁבַּת אֲלֵא פְּשַׁמְגִיעַ תִּשְׁרִי דְשִׁנַּת ד' דְּיוֹצָא מִיָּדֵי עֶרְלָה הוּאֵיל וְעָבְרוּ עֲלָיו ג' שַׁבַּת שְׁהוּא ר"ה לְאֵילָן א"כ י"ל פִּי אֲתִשִּׁיל בְּנוֹטַע בֵּין א' בְּשַׁבַּת לַט"ו בּוֹ דַּלְב"ש אֲסוּר עַד א' בְּשַׁבַּת דְּעַדְדִין לֹא עָבְרוּ עֲלָיו ג' ר"ה פְּשַׁמְגִיעַ א' בְּתִשְׁרִי וּלְב"ה שְׁרִי בא' בְּתִשְׁרִי פִּינוּן שְׁפָכְרַ עָבְרוּ ג' ט"ו בְּשַׁבַּת שְׁהוּא ר"ה לְאֵילָן.

וְכַה"ג אִי בַּפ"ח דְּיוֹמָא (דָּף פ') פִּי אֲתִשִּׁיל בְּעוֹג מְלָךְ הַבְּשָׁן אֲתִשִּׁיל דַּה"ל ב"ש לְחוּמְרָא. וּבַפ"ד דְּזַבְּחֵי (ד' לח) פִּי אֲתִשִּׁיל לְהִתִּירָא אֲתִשִּׁיל דַּה"ל ב"ש לְחוּמְרָא אֲבֵל לְמֵאן דְּמְפָרֵשׁ דְּבָכֵל עֲנִין אֲסוּר פִּי נְטִיעָה עַד שַׁבַּת שְׁהוּא ר"ה לְאֵילָן קְשִׁיָּא וִי"ל פִּי אֲתִשִּׁיל לַעֲנִין חֲדָשׁ וְיִשָּׁן וּמ"ש וְעָנִי אֲתִשִּׁיל דָּאִין פָּאן לֹא קוֹלָא ב"ש וְלֹא חוּמְרָא ב"ה א"נ פִּי אֲתִשִּׁיל בְּהַפְרִישׁ

חן פירות שחנטו קודם א' בשבט על פירות שחנטו בין א' בשבט לט"ו בו א"נ איפכא
א"נ שהפריש מ"ש או עני שנהג קוד' א' בשבט והפריש אותו מעשר לאחר א' בשבט
דבזה ב"ש לחומרא וב"ה לקולא דפירותיו מתוקנניו אליבא דב"ה: שט"ח המוקדמים.

משנה היא בפ"י דשביעית ופ"י שם הרמב"ם פגון שלנה ממנו ופרעו ולאח"ז חזר ונה
ממנו על אותו שט"ח עצמו כסד זה ואני תמה על פ"י זה מאי איריא משום מוקדם אפי'
לנה ופרעו ביומו וחזר ונה ממנו בו ביום ה"ל נמחל שעבודו והכי אמ' בפ"ק דב"מ (דף
יח) שטר שלנה בו ופרעו אינו חוזר ונה בו ופריה אימת אלימא למחר וליומא קרא מ"א
שנמחל שעבודו ת"ל דה"ל מוקדם ותנן שט"ח המוקדמין פסולין אלא ביומו פ"י שחזר
ולנה ממנו ביום שנכתב ש"מ דנמחל שעבודו אע"פ שאינו מוקדם אלא ביומו נמי לא
וכן מוקדם אע"פ שלא נ"ש נמי לא דתרי מילי גינהו ובפ"ה דב"מ (דף עב) מפ' הגמרא
דה"ט דמוקד' פסול לגמרי ואפי' מזמן שני אינו גובה אי משום גזירה שפא יגבה בו מזמן
ראשון א"נ ר"מ היא דקניס היתירא אטו איסורא ואי מוקדם היינו שנמחל שעבודו ל"ל
משום קנס או גזירה בלא"ה ת"ל דהאי שטר חספא בעלמא הוא כדא' התם מלנה גופי'
לא שביק פ"י לחזור וללות בשטר של שנ"ש סבר שמעי בי רבנן ואפסידו לי וכיותר אני
תמה על הרמב"ם על שפ"י שם ואמרו בו שהיא פסול ולא יטרון בו לעול' ולא נאמר
יטרון בו מזמן אחרון גזי' שפא יטרון מזמן א' וזה תימא לפי' ל"ל להא גזי' דת"ל משנה
שנ"ש ואין כאן אלא מלנה ע"פ עוד כתב שם הרמב"ם רבים כשלו וחשבו שכל מי
שיכתב שט"ח מזמן ואח"כ לקח הממון לאח"ז ארוה שזהו שט"ח המוקדמים וזה אינו
אמת והתבאר ביטולו מן הגמ' שכ"ז שיהי' השטר בקנין טורף משעת כתיבה אף על פי
שנתן הממון אח"כ הנה מה שכתב שהתבאר ביטולו מן הגמרא כיון למאי דאמ' בפ"ק
דב"מ (דף י"ג) דפריה אהא דתנן כותבין שטר ללנה אע"פ שאין מלנה עמו ופריה גיחוש
שפא כתב ללות בניסן ולא לנה עד תשרי ואתי למטרף לקוחות שלא פדין אמר רב אסי
בשטר אקנייתא דהא שעבד נפשי' ומפ' הרמב"ם בשטר הקנאה היינו שטר בקנין מ"מ
הא רש"י פ"י התם שטר הקנאה שמקנה לו נכסיו מהיו' בין ילנה בין לא ילנה יגבה מהן
לאותו זמן מהיום וכ"פ הרבה מן המפ' ועוד אפי' לפי' פ"י למה גינה למפ' לשטר"ח
המוקדמין שלנה לאח"ז הכתיבה דלמא מיירי בלא קנין ואפי' לאפיי דא' התם עדיו
בחתומיו זכין לו י"ל שחתמו העדי' למחרת יום הכתיבה כדתנן בפ"ב דגיטין (דף יח)
נכתב ביום ונחתם בליל' פסול מ"מ פשטא דשט"ח המוקדמין משמע שהקדים זמן
הכתיבה ליום שנכתב פגון שנכתב בניסן וכתב בו זמן הכתיבה באדר שלפניו ומ"מ לב'
פ"י אלו הוי מאותרין פשרים דומי' דמוקדמין פסולין דאי מוקדמין פ"י שהקדי' זמנו ליום
הכתיבה כה"ג נמי פ"י מאותר' שאחר זמנו ליום הכתיבה ואי פ"י מוקדמין שהקדים זמן
הכתיבה לזמן הלנואה אע"פ שנכתב בזמן הכתוב בו ה"נ מאותר' כשירי' הוי כה"ג שזמן
הכתיבה נתאחר מיו' הלנואה וכתבו בשטר זמן הכתיבה ביום שנכתב אבל לפי' הרמב"ם
דמוקדמין הוי שט"ח שלנה פרעו ואח"ז חזר ונה בו וזמן כתיבה מוקדם להלנואה שני'
א"כ מאותר כה"ג אע"פ שזמן הכתוב בו מאותר אפי' להלנואה שני' אפ"ה פשר אמאי
הא נמחל שעבודו א"ו כדפ"י עיקר: כיון שעובר עליו רגל אחד עובר בעשה וקשה לי
כפ"ב דביצה [דף יט] אין מביאין תודה בחג המצות מפני החמץ שבו ולא בעצרת מפני
שהוא י"ט אבל מביא אדם תודתו בחג הסוכות רש"א ה"ה אומר בחג המצות ובחה"ש

ובאה"ס פל שְׁבֵא בחה"מ פֶּא בחה"ש ובחה"ס כו' ומוקי לָה אַבְי בלמיקם בב"ת פליגי
ת"ק סבר ג"ר אָמַר רַחֲמָנָא אפּי' שְׁלֵא פְסֻדָּן פּי' רַש"י וּה"ק ת"ק פֶּל מִי שְׁיֵשׁ עֲלֵיו תוֹדָה
יְבִיאָנָה בחה"ס אפּי' הוּא רַגְל רֵאשׁוֹן אַחַר גְּדָרוּ שְׁאָם לֹא יְבִיאָנוּ עֲכָשְׁיוּ יִצְטַרְף לְבֹא
בְשִׁבִילוֹ לִירוּשָׁלַיִם שְׁהָרִי א"א לֹא לְהִבְיָאָה לֹא בְפֻסַח וְלֹא בְעֲצָרַת וּר"ש סָבַר פְּסֻדָּן אִין
שְׁלֵא פְסֻדָּן לֹא פִירֵשׁ"י הִקְלִפָּה הַנּוֹדֵר לְפָנֵי הַסּוֹכּוֹת יֵשׁ לוֹ שְׁהוּת עַד לְשָׁנָה הַבָּאָה וּה"ק
וּכּו' וְכָל שְׁאִינוּ פֶּא בחה"מ שְׁלֵא הִי' עֲלֵיו לְהִבְיָאוּ בְפֻסַח שְׁנֹדֵר לְאַחַר הַפֻּסַח אִין צָרִיף
לְהִבְיָא לֹא בחה"ש שְׁאַחֲרֵיו וְלֹא בחה"ס שְׁיֵשׁ לוֹ שְׁהוּת עַד חַה"ס שְׁלֵא שְׁנָה הַבָּאָה שְׁעֵבְרוּ
ג"ר פְּסֻדָּן וְאַמַּי לר"ש פֶּל שְׁאִינוּ בחה"מ א"צ לְהִבְיָא עַד שְׁיַעֲבְרוּ ג"ר פְּסֻדָּן וּה"ה
לְת"ק אִי לִיפֵא מְשׁוּם חֲמִיץ א"צ לְהִבְיָא בְרַגְל רֵאשׁוֹן הָא גָּהִי דְלֹאָו בּב"ת לִיפֵא עֲשֵׂה
דּוֹבֵאָת שְׁמָה מִיְהוּ קַעֲבַר בְּרַגְל אַחַד אָם אִינוּ מְבִיא וּל"ל דְּהָא בְּרַגְל א' עוֹבֵר הִיָּינוּ
בְּאַפְרִישׁ וְלֹא אַקְרִיב דְּוּנְקָא דְּוּמְיָא דְּבַכּוֹרוֹת בְּקַרְף הָאָמּוּר בְּהִיא קְרָא דְּנִבְאָת שְׁמָה וְהָא
בְּכוֹר לְאַפְרִישׁ וְלֹא אַקְרִיב דְּמִי דְּהָא מְאַלְיו קְדוּשׁ מְרַחֵם וְאִינוּ מְחַסְרֵה הַפְּרִשָּׁה אֲלֵא
הַקְרֵבָה לְחֹד אֲבָל אָמַר וְלֹא אַפְרִישׁ אִינוּ עוֹבֵר בְּעֲשֵׂה בְּרַגְל א' וְהָא פְּלוּגְתָּא דְּת"ק וּר"ש
בא' וְלֹא אַפְרִישׁ אִיָּירִי דְּלִיפֵא עֲשֵׂה דְּנִבְאָת שְׁמָה וְאֵע"ג דְּדַרְשִׁינוּ מוֹצִיא שְׁפִתֵיךָ זֹו הִיא
מ"ע תְּשִׁמּוּר זֹו מַל"ת וּפְרִיף מ"ע מוֹבֵאָת שְׁמָה וּל"ת מְלֵא תְּאַחַר נְפָקָא וּמוֹקִי לָה חֲדָא
בא' וְלֹא אַפְרִישׁ וְנִחְדָא בְּאַפְרִישׁ וְלֹא אַקְרִיב אֲלֵמָא בְּלֵא אַפְרִישׁ אִיפֵא נְמִי עֲשֵׂה דְּנִבְאָת
שְׁמָה י"ל דְּעֲשֵׂה דְּמוֹצֵא שְׁפִתֵיךָ פִּינוּ דְּכִתִּיב עִם הַל"ת דְּתְשִׁמּוּר בְּמַקְרָא אַחַד אִין עוֹבֵר
עֲלֵיו אֲלֵא בְּג' רַגְלִים לְת"ק וּבְכֻסְדָּן לר"ש לִיתָא דְּהָא דְּמַצְטְרִיף תְּרִי קְרָאִי לְלֵא אַקְרִיב
וְלֵלֵא אַפְרִישׁ קֵא' הַגַּמ' מְשׁוּם דְּה"א דִּיבּוֹרָא לָאוּ פְלוּם הוּא וְא"צ לְקַיְיֵמוּ פְּלָל וְהַשְׁתָּא
פִּינוּ דְּגִלִי קְרָא דְּדִיבּוֹרָא מִקְלָתָא הִיא לֹא גֵרַע לֹא אַפְרִישׁ מְלֵא אַקְרִיב לְעַבּוֹר עֲלֵיו בְּרַגְל
א' מִיָּד בְּעֲשֵׂה דּוֹבֵאָת שְׁמָה וְאַדְרָבָה לֹא אַפְרִישׁ אֵלִים טְפִי מְלֵא אַקְרִיב דֵּא"ל פֶּל הִיכָא
דְּאִיתָא בִי גֵנָא דְּרַחֲמָנָא אִית' פְּדָאָמַר הַגְּמָרָא בְּהִיא צְרִיכּוֹתָא וְעַק"ל אֲדַר"ש דֵּס"ל דְּמִי
שְׁנֹדֵר קוֹדֵם סוֹכּוֹת רֵשָׁאִי לְהַמְתִּין עַד חֲלוּ שְׁל מוֹעֵד שְׁל סוֹכּוֹת דְּשָׁנָה שְׁנִי מְשׁוּם דְּבְעִי
ג"ר פְּסֻדָּן וְאַמַּי הָא מ"מ בְּשָׁנָה בְּלֵא רַגְלִים עוֹבֵר מְשׁוּם תְּאַכְלָנוּ שְׁנָה בְּשָׁנָה בְּכָל
הַקְדָּשִׁים דְּאִיתְרַבוּ מְפָל הַבְּכוֹר פְּדִתְנִיא בְּסַפְרֵי וּקִי"ל סֵתָם סַפְרֵי ר"ש הִיא כְּדֵא' בַּפ'
הַנְּחַנְקִין (דָּף פּו) וּבַע"כ צָרִיף לְהַקְרִיבוּ קוֹדֵם סוֹכּוֹת הַשְּׁנִי קוֹדֵם שְׁתַּכְלָה שְׁנָה מִיְהוּ י"ל
דְּאִינוּ עוֹבֵר מְשׁוּם תְּאַכְלָנוּ שְׁנָה בְּשָׁנָה אֲלֵא בְּאַפְרִישׁ וְלֹא אַקְרִיב לְחֹד דְּוּמְיָא דְּבַכּוֹר
דְּדְמִי לְאַפְרִישׁ וְלֹא אַקְרִיב שְׁהָרִי קְדוּשׁ מְמִילָא מְרַחֵם אֲבָל בְּלֵא אַפְרִישׁ דֵּנ"ד לְבַכּוֹר ל"ל
בְּהַ וְעוֹד שְׁהָרִי הַפְּתוּב קְפִיד עַל אֲכִילָתוֹ בְּשִׁנְתוֹ פְּדִכְתִּיב תְּאַכְלָנוּ שְׁנָה בְּשָׁנָה וְאַהָא קֵאִי
פֶּל דְּמַרְבָּה לְשַׁאֲר קְדָשִׁים וְאַכִּילָה לֹא שְׁיִיף אֲלֵא בְּדֵאֲפְרִישׁ כְּבָר וְלֹא בְּדֵלֵא אַפְרִישׁ' עֲדִינוּ
מ"מ קוֹשִׁי' קַמְיָתָא קְשָׁה וְעַק"ל פִּינוּ דֵּא"א לְהִבְיָא תוֹדָה בחה"מ פֶּל ז' יְמֵי הַרְגֵל מְפָנִי
חֲמִץ שְׁבוּ הָא לֹא שְׁיִיף גְּבִי תוֹדָה לָאוּ דב"ת פֶּל עֵיקַר אפּי' לְת"ק דְּכִינוּ דְּתִלָּה רַחֲמָנָא
לְלָאוּ זֵה בְּג"ר וְא' מְהֵן חַה"מ וְכִינוּ דֵּא"א לְעוֹלָם לְהִבְיָא תוֹדָה לְהַקְרִיבָה בְּאוֹתוֹ הַחַג מְפָנִי
הַחֲמִץ שְׁבוּ א"כ אִין לָה זְמַן הַקְרֵבָה אֲלֵא בְּאִינָף ב' רַגְלִים אֲבָל רַגְל זֵה הַשְּׁלִישִׁי אִין זְמַן
לְהַקְרִיבוֹת תוֹדָה וְאַנּוּ ג' רַגְלִים בְּעֵינוּ לְלָאוּ דב"ת וְהָא א' מְהֵן חַה"מ וְהָא א"א וּפְקַע לִי
לָאוּ זֵה מְקַרְבֵּן תוֹדָה מִיָּדִי דְּהָוִי הִיכָא שְׁחָלָה הַקְרֵבָן בא' מַג"א אוּ שְׁהַבְעֵלִים פְּטוּרִים
מְרֵאִי' וּמְשִׁמָּה בא' מַג"ר דְּאִינוּ עוֹבֵר בּב"ת בְּג"ר וּכְמ"ש לְעֵיל ה"נ פִּינוּ שְׁאִינוּ רֵאוּי
לְתוֹדָה לְקַרְבַּ בחה"מ מְמִילָא פְקַע לָאוּ דב"ת מְקַרְבֵּן זֵה לְעוֹלָם בְּשִׁלְמָא חַה"ש אַע"ג דְּאִין

שיום קרָבָן דְּנִדְרִים וּנְדָבוֹת קָרַב לְהָאֵי תַנָּא מ"מ עוֹלָה לְחֻשְׁבוֹן ג"ר מִשּׁוּם דְּנָהִי דְלֵא קָרַב בִּי"ט עֲצָמוֹ קָרַב בִּימֵי תַשְׁלוּמִין דִּידָן דְּהָא עֲצָרְתָּ נְמִי יֵשׁ לוֹ תַשְׁלוּמִין כָּל ז' אָבֵל מַחֲה"מ וְנִדְאֵי קִשְׁיָה דְּהָא א"א לְהִבְיָא תוֹדָה בְּכָל ז' יְמֵי תַשְׁלוּמִין שְׁלוֹ מִפְּנֵי חֲמִצַּי שְׁבוּ: מַאי עֲבִידְתָּן בְּחַג הַסְּנוֹפוֹת ח' הֵיא מִפְּאָן ק"ל לְמַאי דְּפִירְשׁוּ הַתּוֹס' בַּסַּפ"ק דְּקִדּוּשֵׁין (דָּף לוח) גַּבֵּי מִקְצָה ג' יָמִים הֵינּוּ סוּף יוֹם ב' שְׁסוּמָה לְיוֹם ג' פִּינּוֹן דְּמִקְצָה תַחֲזִילָה נְמִי בְּמִשְׁמַע מַאי פְּרִיזָה הָכָא בַחֲה"ס ח' הוּא דִּילְמָא מִקְצָה ז' שָׁנִים בְּתַחֲזִילַת ז' קֶאָמַר וּבְחַג הַסְּנוֹפוֹת שְׁל שְׁמִיטָה הָוִי מִצְוֹת הַקְּהֵל וְאֵע"ג שְׁפָכְרָ נְכֻסֵי מִשְׁנַת הַשְּׁמִיטָה יוֹתֵר מִט"ו יוֹם אַפ"ה קָרִי לז' מְקַץ דְּפִי מִתַּחֲזִילָה וְתַדַּע דְּהָא אִיפָּא לְמ"ד לְעֵיל דְּמִיּוּה"כ תְּחִיל יוֹבֵל וְאַפ"ה קָרִי לִי מְקַץ ז' שָׁנִים בִּירְמִיָה דְּהֵינּוּ מִתַּחֲזִילַת ז' שָׁנִים לְפִי הַתּוֹס' הֵתֵם וְדוֹחֵק לֹאמַר דְּעַד יוּה"כ שְׁאִינְהָ אֵלָא עֲשָׂרָה יָמִים מִר"ה שְׁהוּא תַחֲזִילַת שְׁנָה קֶץ קָרִי לִי מִשָּׂא"כ סְנוֹפוֹת שְׁהוּא ט"ו יוֹם מִר"ה דְּזָה א"נ דְּכִינּוֹן דְּעַד סְנוֹפוֹת אֵינּוּ אֵלָא חֲלָק אֶחָד מְכ"ד בְּשָׁנָה וְנִדְאֵי תַחֲזִילַת שְׁנָה מִקָּרִי וְכ"ת א"כ שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה ל"ל בְּמִקְצָן ז' שָׁנִים לְחוּד סְגִי י"ל מִשּׁוּם הָא גּוֹפְלִי שְׁלָא תִימָא הָאֵי מְקַץ ז' אֶסּוּפָה קָאֵי וְהַקְּהֵל הִי בַח' פְּתַב רַחֲמָנָא שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה וְהָאֵי מְקַץ אֶתַּחֲזִילַתָּה קָאֵי נְעוּד בְּלֵא"ה בַּפ"ז דְּסוּטָה [דָּף מ'] מִצְרִיזָה לָהּ לְשְׁנַת הַשְּׁמִיטָה דְּל"ת נְמָנָה מִהֲשַׁתָּא וִי"ל דַּס"ל כַּמ"ד ל' יוֹם בְּשָׁנָה הוּא דְּחָשׁוּב שְׁנָה וְהֲשַׁתָּא אֵי מְקַץ ז"ש עַל תַּחֲזִילַתָּה קָאֵי אִיזָה קָרִי לָהּ שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה פִּינּוֹן דְּעַדִּין לָא עֵייל ל' יוֹם מִשְׁנַת הַשְּׁמִיטָה א"ו אֶסּוּפָה קָאֵי וְכ"ת אִיזָה קָרִי בִּירְמִיָה מְקַץ ז' שָׁנִים עַל תַּחֲזִילַתָּה י"ל ז' שָׁנִים שְׁאֵינִי פִּינּוֹן דְּכֻלִּיל לִי בְּהַדִּי שֵׁשׁ שָׁנִים שְׁעָבְרוּ כְּבָר וְעִיקָר שָׁנִים דְּקָרָא אֲשָׁנִים שְׁעָבְרוּ קָאֵי מ"מ לְמ"ד יוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה חָשׁוּב שְׁנָה וְאִס"ד דְּמִקְצָן תַּחֲזִילָה נְמִי בְּמִשְׁמַע מְנַלְן דְּהַקְּהֵל הִי בְּשְׁנַת ח' דִּילְמָא בְּשְׁנַת ז' וְאַפ"ה שְׁפִיר קָרִי לִי שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה וְהָא לִיפָּא לְמ"ד דְּהַקְּהֵל בְּשְׁנַת ז' הִי וְעַק"ל אִם אֵית' דְּמִקְצָן תַּחֲזִילָה נְמִי בְּמִשְׁמַע הָא דְּקִי"ל שְׁמִיטָה אֵינּוּ מִשְׁמַטָּת אֵלָא בְּסוּפָה אֵי מִשּׁוּם שְׁנֵא' מְקַץ ז' שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִיטָה מְנַלְן דְּהָאֵי מְקַץ סוּפָה מִשְׁמַע דִּילְמָא תַּחֲזִילַתָּה וְתַהָא מִשְׁמַטָּת בְּתַחֲזִילָה מִיּהוּ י"ל דְּהִנְהוּ תְרֵי קָרָאֵי דְּמִקְצָן ז' שָׁנִים יִלְפִינּוּ לָהּ בְּגוֹז"ש מְקָרָא דְּמִקְצָה שְׁלֵשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא גַבֵּי דְּבִיעוּר שְׁהִיא בַע"פ שְׁל ד' וְשָׁל ז' פְּדִתָּנּוּ בַּפ"ב דַּמ"ש וְנ"ל מְדַכְתִּיב פִּי תַכְלָה לְעֶשֶׂר רִגְלֵי שְׁכָל הַמַּעֲשָׂרוֹ פְּלִין בּוֹ וְזַהוּ פְּסַח כְּדָאמַר הֵתֵם בִּירוּשְׁלָמִי וְרִגְלֵי יִלִּיף הֵתֵם בְּגוֹז"ש הֵיא מִקְצָה מְמַקְצָן ז"ש בְּמוֹעֵד דְּגַבֵּי הַקְּהֵל מַה לְהֵלֵן מוֹעֵד אַף כָּאֵן מוֹעֵד וְהָא ל"ל דְּהָוִי חַג הַסְּנוֹפוֹת כְּהֵתֵם דְּהָא אֵינּוּ הַמַּעֲשָׂרוֹת פְּלִין בּוֹ וְהֲשַׁתָּא כְּמוֹ דַּנ"ל מִקְצָה דְּבִיעוּר מְמַקְצָן דְּהַקְּהֵל דְּהָוִי מוֹעֵד ה"נ יִלִּיף הַקְּהֵל מִבְּיַעוּר דְּמִקְצָן דִּידָן הָוִי בְּסוּפָה כְּמוֹ מִקְצָה דְּבִיעוּר דְּבַע"כ הָוִי בְּסוּפָה דַּל"ל בְּתַחֲזִילַתָּה פִּינּוֹן שְׁהַבְּיַעוּר צ"ל בְּרִגְלֵי שְׁכָל הַמַּעֲשָׂרוֹת פְּלִין בּוֹ וְהוּא פְּסַח אִזְ כְּבָר יִצְאוּ רַבּוּ שְׁל שְׁנָה הַמִּתְחַלֶּלֶת בְּתַשְׁרִי וְאֵין זָה קְרוּי הַתַּחֲלַת הַשְּׁנָה אֵלָא ע"כ הֵיא מִקְצָה סוּפָה מִשְׁמַע דְּהֵינּוּ פְּסַח שְׁל שְׁנַת ד' וְז' וְה"נ הֵיא מְקַץ דְּגַבֵּי הַקְּהֵל סוּפּוֹ מִשְׁמַע ה"נ י"ל בְּמִקְצָן דְּשְׁמִיטָה יִלְפִינּוּ בְּגוֹז"ש דְּבְּסוּפָה מִשְׁמַע אָבֵל הֵיא מְקַץ דִּירְמִיָה אֵין לְלַמּוּד בְּגוֹז"ש דְּסוּפָה מִשְׁמַע דְּקִי"ל ד"ת מַד"ק לָא יִלְפִינּוּ וְה"ה אִיפְּכָא נְמִי לָא מִיּהוּ לְמַאי דְּפִר' בְּפָנִים נִיחָא וְא"צ לַכ"ז דְּבַע"כ הֵיא מְקַץ ז' שָׁנִים סוּף ז"ש בְּמִשְׁמַע דַּאִס"ד תַּחֲזִילַת שְׁבַע שָׁנִים שְׁהוּא שְׁנַת ז' קָא' קָרָא וְלָא אֶתִי לְאַשְׁמַעֲינּוּ הָא דְּרָשָׂא דְּאַתָּה נוֹהֵג מְנַהֵג ז' בַּח' לְכַתּוּב רַחֲמָנָא מְקַץ ז"ש שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה בִּיחַד ל"ל דְּפִלְגִינְהוּ קָרָא א"ו הֵיא מְקַץ אֶסּוּפָה קָאֵי וְהֲשַׁתָּא נִיחָא הָא דְּפִלְגִינְהוּ דְּקַמ"ל הָא דְּרָשָׂא דְּאַתָּה נוֹהֵג מְנַהֵג ז' בַּח' מ"מ מִהֵיא דִירוּ' גּוֹפְלִי ק"ל עַל פִּי הַתּוֹס' דְּאַמְרִינוּ הֵתֵם יְכוּל

משגגיע ר"ה שנת ג' אתה תיב לבער ת"ל מקצה אין מקצה אלא לבסוף בסוף שנה אתה מבער וא"א מבער בר"ה ש"מ דאין לשון מקצה אלא בסופה ואין תחילתה במשמע פלל אבל איני יודע אמאי דחק התוס' לפ' דהא דאמרין בערכין ז' לנרצע דבפגע בו היובל שנת ז' לרציעתו מתחילת שנה נמי מיקרי מקץ הא א"ל ז' לנרצע בפגע בו היובל שנת ח' לרציעתו וקרי בו מקץ ז' היינו אחר יציאת ז' בתחילת ח' וכ"פ רש"י התם והוינו בה מקץ ז"ש משמע לאחר ז"ש שאף שנת ז' בכלל כו' ז' לנרצע שאם נרצע ופגע בו יובל בשנת ח' לרציעתו יוצא ביובל והאי קרא דיהושע מקצה (ג' שנים) [צ"ל ג' ימים] אין זה מקומו לפרשו: היכן הקריבו פתבו התוס' משמע דאי לא הקריבו הי' אסורין כל היום ודלא כמ"ד במנחות בפרק ר"י [דף סח] דאף שבזמן שבהמ"ק האיר המזרח מחיר ואני תמה שהרי התם פריך והא כתיב עד הביאכם ומשני למצוה פי' שמצוה להמתין עד הבאת העומר אף אינו עובר בלאו אם אוכל חדש לאחר שהאיר המזרח ביום הגוף ואפילו למ"ד האיר המזרח מתיר אפ"ה מצוה להמתין עד הקרבת העומר וכ"כ התוס' עצמם לעיל (דף ז') גבי מידי דתליא במעשה נ"ח ואפ"ל למ"ד בזמן שבהמ"ק האיר המזרח מתיר מ"מ עד יום הביאכם למצוה כדאמ' בפר"י.

ונ"ל שהתוס' לטעמייהו אזלי שפי' בפרק קמא דמנחות (ד' ה') דהאי למצוה אינו אלא למצוה מן המוכרח בעלמא ור"ל דאינו אלא מדרבנן מ"מ אני תמה ט"ז דמה תלי' בהאי דלמ"ד דבזמן שבהמ"ק ה"ה מתיר הא אפ"ל למ"ד עומר מתיר ובזמן שאין בית ה"ה מתיר משום דתרי קראי כתיב עד עצם היום ועד הביאכ' הא פיצד פאן בזמן שבהמ"ק פאן בזמן שאין בה"מ.

מ"מ לא א"ש דהא אם אינו עומר בעונם ממה להביא הא נודאי האיר המזרח מתיר דמה לי אי איכא עומר וליכא בית להקריבו דמתיר האיר המזרח הואיל וא"א בהקרבה מה לי איכא בית ועומר אין הא נמי א"א להקרבנות עומר ועוד נראין הדברים ק"ו מה היכא דאיכא עומר ואין בית אע"ג דיש תקנה לבנו' הבית אפ"ה מתיר ה"ה כ"ש בזמן דליכא עומר בעולם דאין שום תקנה בשנה זו להקריב עומר דה"ה מתיר והא למאי דס"ד דחברי' דר"כ דלא הי' בשעת פניסתו לארץ שום תבואה שראוי להקרי' את העומר ממנו מאי דיוקא מדמעיקרא לא אכול ש"מ דהקריבו עומר דאפ"ת לא הקריבו אפ"ה אכל משום שהאיר המזרח התיר להם פיון דא"א להביא עומר דהא אין ממה להקריבו לפי מה דס"ד דחברי' ונדמי לבזמן שאין בהמ"ק ובע"כ צ"ל דס"ל לחברי' דר"כ דבזה"ז כל יום הגוף אסור כמ"ד התם הכי וה"ה נמי אי ליכא עומר למאי דס"ד דחברי' ומדאכלו ש"מ דהקריבו עומר לכן מבעיא להו מהיכן הקריבו עומר: יצבור גרנו לתוכו הקשו התוס' מאי ק"ל גהי דמהני צבירות גורן לענין חדש וישן לענין שני' הנכנסת לשלישית לא מהני דב' מ"ש ונדג' מ"ע וכן ה' נכנסת לו'.

ומיהו זה יכול לתקן שיפריש מעשר א' ויחלל על מעות והמעות יאכל בירושלים והמעשר יחלק לעניים. ולכאורה א"צ לזה דהא נודאי דאע"ג דעשוויין פרכים פרכים מסתמא א"א לצמצם שלא ירבה הנלקט של שנה אחת על של הנלקט בשל חביתה מש"ה לענין חדש וישן דאפילו תרומה ות"מ אין מפרישין משנה על חביתה ולא בטל ברוב דלא גרע מטבל שנתערב בחולין דלא בטל ברוב כעובדא דר"ש שזורי בפ"ג

דמנחות (דף ל"א) שכתבתי בפנים כ"ש טבל בטבל של חדש בשל ישן דלא בטל א' בחבירו.

\$\$ציוור בספר\$\$ ומ"מ ע"י צבירת גורן יש לו תקנה למ"ד יש ביזה אבל לענין מ"ש ועני המועט בטל ברוב וא"ל צבירת גורן כלל פדתנן ספ"ג דמכשירין פירות שניני שרבו על של שלישיית ושל ג' על של ד' ושל ד' על של ה' ושל ה' על של ו' ושל ו' על של שביעית ושל שביעית ע"ש מוצאי שביעית הולכין אחר הרוב.

מחצה למחצה להחמי' ופי' הר"ש דמפריש מעשר א' ויחולה מעשר על המעות ויחלק הפירות לענים והמעות יאכל בירושלים מכלל הולכין אחר הרוב דרישא א"צ להפריש אלא מעשר א' ע"ש הרוב ועל של המיעוט א"צ להפרי' כלל דהמיעוט בטל ברוב וכמאן דליתא דמי אלא דק"ל על פי' הר"ש דאמאי הולכין אחר הרוב לענין מ"ש ועני הא טבל דבר שיל"מ הוא דאפי' באף לא בטיל וכדמניא בפ"י דנדריים (דף נח) רש"א כ"ד שיל"מ כגון טבל ומ"ש והקדש וחדש לא נתנו בו חכמים שיעור ובע"כ ה"ט דטבל דשיל"מ הוא משום דאפ"ש להפריש עליו ממקום אחר כגון משל נכרים למ"ד יש קנין לנכרי בא"י להפקיע מן המעשר או משל דמאי למ"ד רוב ע"ה מעשרין הן דהלו פטורין מה"ת וסייבין מדרבנן כמו תערובת של טבל דפטור מה"ת דהא בטל ברוב החולין שנתערב בהן וסייבין מדרבנן וכדא' שם גבי עובדא דר"ש שזורי אבל בע"א א"א בתקנה להפריש עליו ממ"א כמש"כ התוס' וכמש"כ בפנים מש"ה איכא למימר דה"ט דהולכין אחר הרוב בהא דפ"ג דמכשירין לענין מ"ש ועני ול"ח להו דשיל"מ לא מבעיא היכא דרובא של שנת מ"ש בתערובת זה דשל מ"ע בטל ברוב ולא ה"ל דשיל"מ דא"א להפריש על המיעוט של מ"ע ממ"א ואין לו תקנה כלל דאי משל נכרים א"ל דס"ל להאי תנא אין קנין לנכרי וה"ל מן החיוב על הפטור ואי משל דמאי אע"ג דנודאי קי"ל רוב ע"ה מעשרין הן דאין לאוקמי לסת' מתניתין דלא פהלקתא פסיקתא דליכא מאן דפליג עליה א"ל דס"ל כר"א דאמר בפ"ה דמס' דמאי דא"צ לקרוא שם למ"ע של דמאי ולא נחשדו ע"ה עליו כיון דמותר לזרי' ל"ל פסידא דמפריש לה ואוכלה כדא' בפ"ג דמפכות (דף י') אלא אפילו רובא של (מ"ש) [צ"ל מעשר עני].

והא לכ"ע יש לו תקנה למ"ש בהפרישה ממ"א אפילו למ"ד אין קנין דהא דמאי לכ"ע חייב במ"ש ויכול להפריש עליו משל דמאי די"ל דמייירי שנתערב חוץ לירושלים דאפילו מ"ש בטל שם ברו' פדתנן בפ"ג דמס' ביפורים גבי מ"ש וביפורים ואסורין כל שהן מלאכול בירושלים פי' אם נתערבו בירו' אוסרין בכ"ש הואיל ויכול לאוכלן שם בקדושת מ"ש ה"ל דשיל"מ אבל אם נתערבו חוץ לירושלים לא ה"ל דשיל"מ הואיל ואיכא טורח להעלותו לירו' ולאכלו שם וה"מ בפ"ד דב"מ (דף נג) בסוגיא דמ"ש שאין בו ש"פ כמ"ש התוס' שם.

א"נ י"ל דמתני' כרבנן דפליגי עלי' דר"א וס"ל דקורא שם למ"ע של דמאי ואפ"ה ברובא של מ"ש מ"ע המועט בטל ברוב ולא הוי דבר שיל"מ אע"ג דאפ"ש להפריש עליו משל דמאי דמייירי כגון שאין לו טבל מ"ע אח' של דמאי להפריש עליו וכה"ג לא הוי לי' דשיל"מ כמש"כ הרשב"א בת"ה בשם ר"ת שהקשה מהא דאמר בספ"ה דע"ז (דף עד) דטבל לא בטל מטעמ' דכהיתרה דחטא א' פוטרת את הפרי מתרומה כף איסורה.

ותפוק ליה דְטָבַל ה"ל דשיל"מ. ותי' דל"א טָבַל דְבַר שיל"מ אֵלָא כְּשֵׁישׁ לוֹ לְהַפְרִישׁ עֲלֵיו מ"מ אֵשְׁאֵלוּ אַתָּה מְזַקְקוּ לִיקָח מ"מ אֵשְׁעָמִים אִין לוֹ וְנִהְרִי הוּא גַפְסָד כְּדִי לְהַתִּירוֹ וְלֹא אָמְרוּ דְבַר שיל"מ אל' כְּשֵׁאֲתָה יְכוּל לְהַתִּירוֹ בְּלֹא שְׁנָה הַפְסָד מְמוֹן מ"מ א: וּאֵע"פ שִׁק"ל ע"ז מְעַנְבְּדָא דר"ש שְׁזוּרֵי שְׁנַתְעָרְבַר לוֹ טָבַל בְּרוּב חֻלְיִן וּא"ל קַח מִן הַנְּכָרִי אוֹ מִן הַשּׁוּק הָרִי אֵע"פ שְׁלֹא הִי לוֹ פִּינּוֹן שְׁאֲפָשֶׁר לִיקָח ה"ל דשיל"מ וְלֹא בְּטַל בְּרַבָּא וְאִי מְשׁוּם תְּרוּמָה שְׁבֹו הַזְּקִיקוֹ לִיקָח מִן הַשּׁוּק אוֹ מִן הַנְּכָרִי דֵאֵע"ג דְּאִין פְּאֵן מְשׁוּם דשיל"מ אֵפ"ה בְּטָבַל לְתְּרוּמָה אִינוּ בְּטַל בְּרוּב מֵה"ט דְּכִהִיתְרוּ כְּפֵי אִיסוּרוֹ לִיתָא דֵע"כ הֵאֵי עֲנַבְּדָא דַר שׁ דְּנַתְעָרְבַר טָבַל בְּחֻלְיִ בְּטָבַל שְׁכָבַר הוֹרַם מְמַנּוּ תְּרוּמָה גְּדוּלָה מִיְרִי דְּאִי לֹא תִימָא הָכִי הֵיאֵךְ קְאָמַר לִי קַח מִן הַשּׁוּק דְּהִיָּנּוּ מֵע"ה א"צ הֵאֵ לְקוֹחַ מֵע"ה לְהַפְרִישׁ מְמַנּוּ ת"ג דְּלֹא נִחְשְׁדוּ ע"ה עֲלֵי מֵה"ט גּוּפְיָי דְּחֻטָּה א' פּוֹטַר אֵת הַפְּרִי א"כ אִין תַּקְנָה לְתַעְרֹבְתָּ זֶה לְהוֹצִיא מְטָבַל דֵת"ג בְּקַח מִן הַשּׁוּק אֵלָא ע"כ מִיְרִי שְׁכָבַר הַפְּרִישׁ מִן הַטָּבַל הִזָּה לֵת"ג קוֹדֵם שְׁנַתְעָרְבַר כְּדֵא' בְּעֵלְמָא שֵׁא"א לְגִנְרוֹן שְׁתַּעְקַר אֵלָא א"כ נִתְרַמָּה מְמַנּוּ ת"ג וּא"כ פִּינּוֹן דְּלֹא טָבַל לֵת"ג הַתַּעְרֹבְתָּ הִזָּה אִינוּ אֵלָא לְמַעְשָׂרוֹת בְּלִבְד א"א לָךְ לֹמַר לְתַעְרֹבְתָּ הִזָּה שְׁאִינוּ בְּטַל בְּרַבָּא דְּכִהִיתְרוּ כְּפֵי אִיסוּרוֹ דְּהֵא שְׁאָר מַעְשָׂרוֹת שְׁיַעוּרָא בְּעֵי וְחֻטָּה א' אִין פּוֹטַרְתָּ בֵע"כ א"א דְּלֹא בְּטַלוּ בְּרוּב אֵלָא מְטַעְמָי דֵה"ל דשיל"מ.

וְהֵא בְּצָרִיף לִיקָח מִן הַשּׁוּק אוֹ מִן הַנְּכָרִי לר"ת לֹא דשיל"מ מְקַרִי וְאֵמַאי לֹא בְּטַל בְּרוּב. מ"מ א"ל כְּגוֹן שְׁאִינוּ מוֹצֵא לְקִנּוֹת מִן הַשּׁוּק אוֹ מִן הַנְּכָרִים דְּכֵה"ג לֹא הָנִי דשיל"מ כְּדִפְיָי שְׁאָר מִפ' אִין זֶה מְקוֹמוֹ וְתִי' זֶה נִרְאָה יוֹתֵר דְּדוֹחַק לְאוּקְמִי לְסַתֵּם מְשָׁנָה כר"א דִּיחִידָאֵי הוּ' וְעוֹד דְּשִׁמוּתֵי הוּא וְהַשְׁתָּא לְמַאי דִפ' הֵא דְּלֹא חָשִׁיב לְהֵהוּא תַעְרֹבוֹת טָבַל שְׁל מ"ש וְעֵנִי דשיל"מ אֵלָא הוֹלְכִין אַחַר הָרוּב וְהַמְיַעוּט כְּמַאן דְּלִיתָא בֵע"כ ס"ל לְהֵאֵי תַנָּא אִין בִּינָה דְּאִי יֵשׁ בִּינָה אֵפ"ה דְּאִין לוֹ לְהַפְרִישׁ מ"מ א' ע"ד דְּכַר' אֵפְתִי דשיל"מ הוּא דְּכִינּוֹן דִּישׁ בִּינָה הִי יְכוּל לְהַפְרִישׁ אִפִּי מְנִי וְכִי ע"י צְבִירַת גְּוָרָן וְהֵא נּוֹדָאֵי יוֹתֵר נִקַּל מִלְּהַפְרִישׁ עֲלֵיו מ"מ א' וְהַשְׁתָּא בְּעֵנִין זֶה כ"ש דֵה"ל דשיל"מ טְפִי וְכ"ת אִי ס"ל אִין בִּינָה מֵה הוֹלְכִין אַחַר הָרוּב דְּקָאֵמ' דְּמִשְׁמַע שְׁמַפְרִישׁ שְׁיַעוּר מַעְשָׂר מֵה שְׁהָרוּב שְׁבַתְעָרְבְתָּ מְתַחֲבִיבּוּ דְּאִי אִין בִּינָה לִיכָּא תַקְנָתָא בְּהֵא דִילְמָא הַמַּעְשָׂר שְׁעֵלָה בְּיָדוֹ הוּא מִן הַמַּעוּט וְאִין הָרוּב גַּפְטַר בְּזֶה.

דִּי"ל דְּנוֹטַל כְּפִי שְׁיַעוּר כָּל הַמּוֹעֵט שְׁבַתְעָרְבְתָּ זֶה וְעוֹד מוֹס' עֲלֵיו כְּשְׁיַעוּר הַמַּעְשָׂי שְׁל הַמְרַבָּה כְּגוֹן אִם נִתְעָרְבוּ כ' סָאִין עִם עֲשָׂרָה סָאִין אַחַד שְׁל שְׁנַת מ"ש וּא' שְׁל שְׁנַת מ"ע נוֹטַל לְמַעְשָׂר י"ב סָאִין כְּשְׁיַעוּר כָּל הַמּוֹעֵט וְנוֹסָף עֲלֵיו כְּדִי מַעְשָׂר שְׁל הַמְרַבָּה דְּשָׂמָא עֲלָתָה בְּיָדוֹ כָּל הַעֲשָׂר סָאִין שְׁל הַמּוֹעֵט וּא"א לְעֲשָׂר מְמַנּוּ עַל הָרוּב וְצָרִיף לְהוֹסִיף כְּדִי מַעְשָׂר שְׁל הָרוּב עוֹד דְּהַשְׁתָּא נּוֹדָאֵי יֵשׁ פְּאֵן מִן הָרוּב כְּדִי מַעְשָׂרוֹתֵיו וְכֵה"ג אֵמ' בִּפ"ח דְּזַבְּחִים (דַּר פ) גַּבִּי נִתְנִין לְמַעְלָה שְׁנַתְעָרְבוּ בְּנִתְנִין לְמַטָּה לְמ"ד אִין בִּינָה בְּדֵאִיכָּא רַבָּא עֲלִיוֹנִים וְנִהֵב לְמַעְלָה שְׁיַעוּר תַּחְתּוֹנִים וְעוֹד (וְעֲלִיוֹנִים) [צ"ל עֲלִיוֹנִים] עֲלָה לוֹ תַּחְתּוֹנִים ל"ע לוֹ מְטַעְמָא דִפִּי וְהִיָּנּוּ הוֹלְכִין אַחַר הָרוּב דְּקֵא' מְפִנִי שְׁצָרִיף לִיטּוֹל כְּדִי הַמּוֹעֵט וְעוֹד לְעֲשָׂר וּלְתַמְנֵן אֵת הָרוּב כְּדִין מַעְשָׂר שְׁל הָרוּב אִם מ"ש מ"ש וּא' מ"ע מ"ע וְהַמּוֹעֵט שְׁנַשְׂאָר בְּטַבְלוֹ שְׁאִין לוֹ תַקְנָה פִּינּוֹן דְּאִין בִּינָה בְּטַל בְּרוּב הַמְתַקֵּן ע"ד שִׁפִּי.

ומקצה להחמיר דקתני כיון דס"ל אין בילה צריה להפריש מזה מן התערובות ועוד יות' פשיעור מעשר של השני כגון אם נתערבו עשרה סאין של מ"ש עם עשרה של מ"ע מפריש הוא י"א סאין פשיעור הטבל של א' מהם והמעשר של אידה.

והאי להחמיר היינו שפריש מעשר אחד ויחלל על המעות ויחלק הפירות לעניים והמעות יאכל בירושלים כיון דלא בטל אחד בתבירו משא"כ פשאחד מהן רוב השני בטל במיעוטו וא"צ אחר הפרשת מעשר אחר פלום.

והשתא דאחית להכי אא"ל כמה דפר' דהא דפריה ויצפור גרנו לתוכו דלעגן מ"ש ועני ל"ל בה דא"א לצמצם והמועט בטלו במרובה דליתא דהא הני לי' דשיל"מ שהרי למאי דפריה ויצפור גרנו לתוכו קס"ד דיש בילה וכיון דיש בילה לעגן מ"ש ועני א"צ להפסיד יות' מדינו אלא מפריש על כל אחד לפי חשבוננו ודיו נמצא מפריש משל שני כפי חשבון של שני ומשל עני כפי חשבון של עני כדאמ' אב"י לעגן חדש וישן למ"ד יש בילה: דף כ"ה בד"ה ואומר ובאת אל הפהנים וכו' עד סוף הדיבור מיהו כ"ז כתבתי לפי גי' ספרים דידן דנ"ל האי דרשא דשמעתין ודפ' ז"ב שניהם מחד קרא דפ' שופטי הנא גבי זקן ממרא אבל הקרוב בעיני דט"ס הוא דנפל בספרים דידן דהרי גבי עדים זוממין נמי פתיב קרא כה"ג ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני הפהנים והשופטים אשר יהיו בימים ההם ומחד קרא נ"ל הא דשמעתין ומאידה ההיא דפ' ז"ב ומסתבר לי דהאי דרשא דשמעתין נ"ל מהאי קרא דזקן ממרא דחייב מיתה הזקן ממרא וקמ"ל דאין לה אלא שופט שבימיו אפילו אינו חשוב כראשונים אפ"ה הממרה את פיו חייב מיתה וכדכתוב בספא דקרא לא תסור מן הדבר אשר יגידו לה ימין ושמאל ודרשינן אפי' אומרים לה על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין אפ"ה תשמע לו דאלו האי דרשא דקרוב ונתרחק ל"ש גבי עגן ז"מ דהא לא מייירי מאיזה דין למעשה לחייב או לזכות לאיזה איש פרטי דהא בין דם לדם בין נגע לנגע נמי פתיבי וגם קרא דבין דין לדין לא מייירי דווקא שדניו בהלכה למעשה לזכות איזה איש או לחייבו אלא בהלכה בעלמא פליגי אבל האי בימים ההם דגבי עדים זוממין מייירי מהלכה למעשה ולדון את העדים זוממין בכאשר זמם בעונש גוף או ממון ובזה שייך לדרוש דלהכשר קרוב ונתרחק באותו הלכה למעשה אחי קרא: אר"ז כגון שראו בלילה פי' דאין ראוי לגבות עדות אם לאו שיעידו למחר וכיון שצריכין להעיד אין עד נעשה דין וטעמא דאין ענ"ד פי' התוס' בפ"ק דסנהדרין (דף ט) משום דבעינן עדות שאתה יכול להזימה וכיון שעדים בעצמן דנין לא ירצו לקבל הזמה על עדותן ובפ"ח דב"ק (דף צ) הקשו בשם הר"י דאורלינש דא"כ עדים הקרובים לדנינים לא יעידו בפניהם דה"ל עדות שאי אתה יכול להזימה אע"כ יכול להזימה בב"ד אחר ה"נ בני הזמה נינהו בב"ד אחר והא דקאמר ועוד עדים הקרובים לדנינים לא יעידו בפניהם דמשמע מדבריו דיכולין להעיד לאו כ"ע מודו בזה מ"מ מסברא יש להקשות כן הא בני הזמה נינהו בב"ד אחר.

עק"ל דלפי טעם זה אפי' ראו ביום אמאי נעשו דנינים ע"פ ראיתן משום ל"ת שמיעה גדולה מראי' הא לא דמי שמיעה לראי' דבשמיעה עדות שאתה י"ל הוא באותו ב"ד משא"כ בראי' דעדות שא"א להזימה הוא דלא יקבלו הזמה על עצמן ועק"ל דהא אפי' עד אחד אין נעשה דין אע"ג דב' הדנינים שעמו אינן עדים וראויים להצטרף עם אחר מן

השיק לקבל הַזְמָה על המעיד ש"מ בעינו דוקא שהדיינים הן בעצמן יהיו ראוי לזון דיני הַזְמָה בלי הצטרפות אַחַד מן השוק עמקו השפּא תקשה לַמ"ד רפ"ק דסנהדרין (דף ג') דמה"ת חד נמי פּשֵׁר לזון ד"מ דכתי' בַּצֶּדֶק תִּשְׁפּוּט עֲמִיתָהּ וְהָכִי ס"ל לר"נ הַתָּם דְּאָמַר מִשְׁמַי' דְּשִׁמוּאֵל שְׁנַיִם שְׁדָנוּ דִּינֵי מְמוֹנוֹת דִּינִיָּהֶם דִּין וְהִשְׁתָּא אִיף חַד פּשֵׁר לדיני ממונות קָא בְּדִינֵי קְנוֹסוֹת לַכ"ע בְּעִינֵי שְׁלֵשָׁה מְנוּחִין דְּוָקָא פְּדִשְׁלַח לִי ר"נ ב"י דְּהוּא סָתָם ר"נ פְּמו שְׁפִי הַתּוֹס' בְּכֻמָּה מְקוּמוֹת לר"נ בַּר חֲסֵדָא הַתָּם (דף ח') וְקִי"ל דְּדִין זִוּמְמִין הָוֵי קָנֵס פְּדָאֵמַר ר"ע רפ"ק דְּמַכּוֹת וַא"כ בְּעִי' ג' מְנוּחִים דְּוָקָא וְאָמַר ר"נ הַתָּם תְּדַע שְׁהָרִי לֹא עָשָׂה מַעֲשֵׂה כּו' דָּגַם הָא דָּאִין עַד נַעֲשֶׂה דִּינֵין ר"נ ס"ל הָכִי פְּדָאֵמ' בַּפ"ח דב"ב (דף קיד) וְהִשְׁתָּא אִיף אַחַד רְאוּי לְזוֹן דִּינֵי מְמוֹנוֹת הָא כַּה"ג לְפִי סְבָרָא זֹו ה"ל עֲדוֹת שִׁא"א לְהַזְמִיָּה ע"י דִּינֵין זֶה לְחֹד אִם לֹא שְׁיִצְטָרְפוּ עוֹד ב' אַחֲרֵים עִמּוּ פְּדִי לְקַבֵּל עֲדוֹת הַזְמָה.

ולא עוד שמוכח הַתָּם בְּהִדְיָא לַמ"ד דמה"ת חד נמי פּשֵׁר אפִּי הוּא הִדְיוּט וְאִינוּ מְנוּחָה וַא"כ דִּינֵין זֶה אִין רְאוּי אִפִּי לְהַצְטָרֵף עִם ב' מְנוּחִין לְקַבֵּל עֲדֵי הַזְמָה אֲלֵא צְרִיכִין שְׁלֵשָׁה אַחֲרֵים מְנוּחִין לְקַבֵּל הָא כַּה"ג ה"ל עֲדוֹת שִׁא"א לְהַזְמִיָּה לַה"ט.

ובשם הרשב"ם פ"א דה"ט משום דכתי' וְעַמְדוּ ב' הָאֲנָשִׁים אֶלּוּ הָעֵדִי לְפָנַי ה' אֵלּוּ הַדִּינִים בְּעִינֵי שְׁיַעֲמְדוּ הָעֵדִים לְפָנַי הַדִּינִים וְלֹא שְׁיִהְיוּ הָעֵדִים בְּעִצְמָן יוֹשְׁבִים וְדָנִין. וְגַם עַל ט"ז ק"ל דא"כ אפִּי רְאוּ בִּיּוֹם אֲמַאי נַעֲשׂוּ דִּינֵינִים הָא בְּעִינֵי וְעַמְדוּ ב' הָאֲנָשִׁים וְכו' וְהָא לִיכָא דְהָא הֵן עִצְמָן דִּינֵינִים וְעֵדִים: וְרֵאִיתִי לְהַר"ן בַּח"א בַּפ"ד דְּסִנְהֶדְרִין (דף לד) שְׁפִי בְּשֵׁם הַרְמְב"ן דנ"ל מְדַכְתִּי וְעַד אַחַד לֹא יַעֲנֶה בְּנֶפֶשׁ לְמוֹת וְדָרְשׁוּ רַבְּנָן הַתָּם דְּעַד אִינוּ עוֹנֶה בִּין לְזָכוֹת וּבִין לְחוּבָה וְהָאֵי לְמוֹת דְּקָרָא מוּקִי לַה בֵּא' מִן הַתְּלַמִּידִים אֲבָל עַד הַמַּעֲיֵד אִפִּי לְזָכוֹת אִינוּ עוֹנֶה כ"ש שְׁאִינוּ נַעֲשֶׂה דִּינֵין.

ועל טעם זה ג"כ ק"ל דְּהָא ה"ט דְּעַד אִין עוֹנֶה אִפִּי לְזָכוֹ' מִשׁוּם דְּמַחְזִי פְּנוּגַע לְעֲדוֹת דְּחִיָּשִׁינֵין שְׁמָא הָעֵיד שְׁקָר וְרוּצָה לְהַפֵּךְ בְּזָכוֹתוֹ פְּדִי שְׁלֵא יִגְמֹר הַדִּין ע"פ וְאִם יוֹזֵם יִהְיִי פְּטוּר א"כ אִפִּי רְאוּ בִּיּוֹם אֲמַאי עַד נַעֲשֶׂה דִּינֵין מְטַעֲמָא דל"ח שְׁמִיעָה גְּדוּלָה מְרֵאִיָּה הָא ל"ד שְׁמִיעָה לְרֵאִיָּה דְּבִשְׁמִיעָה אִין פְּאֵן מִשׁוּם נוֹגַע בְּעֲדוֹת אֲבָל בְּרֵאִיָּה אִיכָא מִשׁו' נוֹגַע בְּעֲדוֹת וְכִדְאָמְרֵן וְעַק"ל לר"י בִּי מֵא"ל דְּפִלִּיג הַתָּם אֲדָרְבָּנֵן וּס"ל דְּעַד לֹא יַעֲנֶה לְמוֹת אֲבָל לְזָכוֹת עוֹלָה וּל"ל לַה"ט דְּמַחְזִי פְּנוּגַע בְּעֲדוֹת וּלְפִי דְּבָרֵי בְּרוּר דבד"מ עוֹנֶה דל"ש זָכוֹת וְחוּבָה בד"מ דְּמָה שְׁהוּא חוּבָה לְזֶה הוּא זָכוֹת לְזֶה וְה"ה בְּכָל הָעֲדִיּוֹת דל"ש זָכוֹת וְחוּבָה פְּגוּן עֲדוֹת קִידוּשׁ הַחֲדָשׁ וְכִיּוּצָא בּוּ עוֹנֶה א"כ מנ"ל דָּאִין עַד נ"ד בְּהִנְיָ וְהָא הִלְכָה רוֹנַחַת הִיא לַכ"ע דָּאִין נ"ד וְלִיכָא מֵאֵן דְּפִלִּיג עֲלֵי.

ול"ל דר"י כר"מ ס"ל דְּמַקִּישׁ רִיבִים לְנִגְעִים וְאִפִּי גְּמַר דִּין בְּלִילָה לֹא נ"ל מֵהָא הִקְיָשָׁא וְאִיִּתֵּר לִי קָרָא דְּבִיּוֹם הַנְּחִילוֹ לְאִין עַד נ"ד וְכִמוּ שְׁאֲכַתּוּב בְּסוּמָף. לִיתָא דְּהָא רָצָה לְאוּקְמִי שְׁם לְמַתְנִי דְּהַתָּם דְּתַנּוּ ד"מ הַפֵּל מְלַמְדִין זָכוֹת וְחוּבָה וּד"נ הַפֵּל מְלַמְדִים זָכוֹת וְאִין ה"מ חוּבָה בֵּא' מִן הָעֵדִים וְרִיב"י הִיא וְאִי דר"י אֲלִיכָא דר"מ אֲזֵלָא הָא מַתְנִי דְּהַתָּם לֹא אֲתִי כר"מ דְּמַקִּישׁ רִיבִים לְנִגְעִים וְאִפִּי גמ"ד בְּלִילָה לֹא וְאֵלּוּ הַתָּם תַּנּוּ ד"מ דִּינֵין בִּיּוֹם וְגוֹמְרִין בְּלִילָה וְכִדְאָמְ' בְּגַמ' הַתָּם וְבָשֵׁם ר"י פִּי הַתּוֹס' שְׁם בַּפ"ח דב"ק טַעַם אַחַר דָּאִין עַד נ"ד מִשׁו' דנ"ל מְבִיּוֹם הַנְּחִילוֹ אֶת בְּנֵי דפ' נְחִלוֹת אוֹתָן מְבַקְרִין הַחוּלָה שְׁשִׁמְעוּ אֶת הַצְּנוּאָה שְׁתַּנּוּ לְכָל א' מְבִיּוֹ יַעֲמְדוּ פֵּל א' בְּחֻלְקוֹ אֲבָל ע"פ שְׁמִיעָתוֹ בְּלִילָה לֹא יַעֲמְדוּ

כָּל א בְּחִלְקוֹ לְפִי שְׁשִׁמְעֶתָן בְּלִילָה אֵינוֹ רָאוּי לְדוֹן ע"פ וְכִינּוֹן שְׁאִינוֹ רָאוּי לְדוֹן ע"פ רָאִינִי
 הַלִּילָה עַד שְׁיַעֲדוּ עֲלֵיהֶן בְּיוֹ ה"ל עֲדִים לְכֹן א"י לְדוֹן דָּאִין עַד נ"ד אֶלְמָא מְהֵבָא הוּא
 דְּשִׁמְעִינָן דָּאִין עַד נ"ד וְהֵינּוּ דָאִמ' בַּפ' אַד"מ (נַרְף לַה) וּר"מ דַּנ"ל שְׁאִין דְּנִין אִפִּי גַמ"ד
 אֶלָּא בְּיוֹם מְדַאֲתַקֵּשׁ דִּינִין לְנִגְעִים בְּיוֹם הַנְּחִילוֹ מֵאֵי עֲבִיד לִי וּמ"ל בְּיוֹם אַתָּה מְפִיל
 נְחִלָּאוֹת וְאֵי אַתָּה מְפִיל נְחִלָּאוֹת בְּלִילָה דְּבִלְיָה פּוֹתְבִין וְאִין עוֹשִׁין דִּין וּמְסִיק וְאֶזְיֵל פְּנִלָּה
 סוּגְיָ עַד דַּה"ל עַד וְאִין עַד נ"ד וּלְהֵכִי אֵינְךָ לְאַתּוּי עֲלָה וּר"ח דְּכָל עֵינְךָ לֹא מְיִיטִי
 בְּיוֹם הַנְּחִילוֹ אֶלָּא מְשׁוּם דְּבַעֲי לְאַפּוֹקֵי מִיְנָה דָּאִין עַד נ"ד בְּדַר"ח דָּאִי לֹא לְהֵכִי אֶחָא
 אַמְאֵי אֵינְךָ פְּלָל בְּיוֹם הַנְּחִילוֹ לַר"מ וְא"ש הָא דְּמֵיטִי עֲלָה וּר"ח וְל"ק ר"ח בְּלֹא
 נִיּוֹ אֵלוֹ דְּבָרְיוֹ וְאֵע"פ דַּק"ל דְּכָאן פִּי דְּהָאֵי בְּיוֹם הַנְּחִילוֹ ל"צ אֶלָּא מְשִׁים דָּאִין עַד נ"ד
 וְהָא בַּפ"ח דַּב"ב (נַרְף קִיג) תַּנִּי וְהֵיטָה לַב"י לְחֻקְתָּ מְשַׁפֵּט אֲנָרְעָה כָּל הַפ' פְּנִלָּה לְהִיּוֹת
 דִּין כַּדְר"י דָאִמ' ג' שְׁנַכְנִסוּ לְבַקֵּר אֶת הַחֹלָה וְכוּ' וּמְסִיק וְאֶזְיֵל פְּנִלָּה סוּגְיָ כְּמוֹ בְּהֵיבָא
 דְּפ"א ד"מ וְאִין עַד נ"ד וְפִי שֵׁם הַתּוֹ בְּשֵׁם ר"י אֲנָרְעָה כָּל הַפ' פְּנִלָּה לְהִיּוֹת דִּין לְעַנְיָן שַׁע"כ
 שֶׁל בְּנִים נַעֲשִׂין אֵלוֹ דִּינִים אוֹתָן הַעוֹמְדִים בְּשַׁעַת צְנוּאָה וְעוֹשִׂין דִּין וְלֹא מְצִי הָאֵי לְמִימַר
 אֵינִי רוּצָה לְדוֹן לְפָנֶיכֶם אֶלָּא לְפָנֵי ב"ד הַגְּדוֹל וְכוּ' אַע"כ מְקַבֵּל אוֹתָן בְּדִינִים: וְא"ת הָא
 דָא' בַּפ"א ד"מ וְר"מ הָאֵי בְּיוֹם הַנְּחִילוֹ מֵאֵי עֲבִיד לִי לְכַדְתְּנִי רַבָּה ב"ח וְהִשְׁתָּא אֵי מְיִירִי
 בְּדָבָר שְׁשִׁינְךָ בִּי דִין גְּמוּרָה הָא שְׁמַעַת לִי מְהִיקְשִׁי דְרִיבִי לְנִגְעִים וְאַמְאֵי אֵינְךָ בְּיוֹם
 הַנְּחִילוֹ וּר"י אֵינְךָ דַּס"ד פִּינּוֹן דְּמִשְׁנֵה מְשַׁאֵר דִּינִים שְׁדִינִין ע"כ ה"א שְׁדִינִין אַף
 בְּלִילָה הָרִי אִפִּי לַר"מ אֵינְךָ הָאֵי בְּיוֹם הַנְּחִילוֹ שְׁאִין לְדוֹן דִּינֵי נְחִלָּאוֹת בְּלִילָה דָאֵע"ג
 דַּנ"ל מְהִיקְשִׁי דְרִיבִים לְנִגְעִים לְכָל ד"מ אִפִּי גַמ"ד בְּיוֹם אִפִּי הָאֵי אֵינְךָ בְּיוֹם הַנְּחִילוֹ
 דְּדִין נְחִלָּאוֹת בְּלִילָה הוּאִיל וְקִילֵי דְּנִין אוֹתָהּ בַּע"כ כַּדְנ"ל מְלַחֲקֵת מְשַׁפֵּט נֶקֶל נְמִי לְעַנְיָן
 לִילָה קַמ"ל דְּלֹא וְכִינּוֹן דִּינֵי הַנְּחִילוֹ לְהֵכִי אֶתָּא אַפְתִּי לֹא ש"מ דָּאִין עַד נ"ד וְשְׁמָא תְרִי ר"י
 נִינְהוּ אֶחָד ר"י הִידוּעַ בַּעַל הַתּוֹס' וְהַשְׁנִי ר"י אַחַר הוּא וְלֵהָאֵי ר"י דַּפ"ח דַּב"ק מְשַׁמַּע לִי
 דַּר"מ הָאֵי בְּיוֹם הַנְּחִילוֹ קַמ"ל דְּבִינֵי דִּינֵי נְחִלָּאוֹת ה"ל דִּין פְּסוּק ע"פ צְנוּאָתוֹ וְהַעֲדִים
 שְׁשַׁמְעוּ מִפִּי נַעֲשִׂין דִּינִים וְלַחֲקוּת מְשַׁפֵּט קַמ"ל דְּבִלְיָה הוּאִיל וְאִין רָאוּי לְעַדוֹת אִין
 נ"ד ש"מ דָּאִין עַד הַרְוָאָה בְּלִילָה נ"ד וְכִינּוֹן נ"ד וְש"מ מִיְנָיָן שְׁנִינְהוּ כַּדְפִּי דְּבִינֵי נ"ד אֶבֶל
 לֹא בְּלִילָה.

וּמַה"ט נִיחָא לְחֵלֶק בֵּין רָאוּ בְּלִילָה דָּאִין נ"ד לְרָאוּ בְּיוֹם דַּנ"ד. וְאֵיפְכָא ל"ל דְּמִסְתַּבְּרָא
 בְּיוֹם דְּרָאוּ לְהַעֲיֵד נ"ד מַה"ט דְּל"ת שְׁמִיעָה גְּדוּלָה מְרָאִיָּה מְשַׁא"כ בְּלִילָה אֶבֶל לֹא נ"ל
 לוּמַר שְׁדִין נְחִלָּאוֹת מְשַׁנְּהָה מְשַׁאֵר ד"מ א"נ מְבִינֵי הַנְּחִילוֹ נ"ל פְּנִלָּהוּ מִקְלָתָא דְּבִינֵי הַנְּחִילוֹ
 צְנוּאָתוֹ לְפָנֵי הַעֲדִים דִּין פְּסוּק וְשַׁמְעָה הַצְנוּאָה נ"ד אֶבֶל לֹא בְּלִילָה דַּה"ל עֲדִים וְאִין עַד נ"ד
 אֶלָּא דָאִפְתִּי יֵשׁ לְעֵינֵי הַנִּיחָא לַר"מ אֶבֶל לְרַבְּנָן דַּנ"ל מְבִינֵי הַנְּחִילוֹ דְּתַחֲזִילַת דִּין בְּיוֹם
 אִין עַד נַעֲשִׂיָה דִּינֵי מַנ"ל: נַרְף פַּח ע"א הַדְרָא אֶמַר רַבָּא אֶחָד זַה וְא"ז יֵצֵא.

דְּהָא מְשַׁמַּע וְנִדְאֵי דַּע"כ לֹא פְּלִיג רַבָּא עֲלֵי דַּר"י אֶלָּא בְּדִיעֵבַד דְּסַבִּירָא לִי לַר"י דְּבָשָׁל
 שְׁלָמִים אִם תִּקַּע לֹא יֵצֵא וְלְרַבָּא יֵצֵא אֶבֶל בְּלַחֲזִילָה מוֹדָה לִי דְּלֹא יִתְקַע וְכַדְאֶמַר ר"י
 בְּשׁוּפֵר שֶׁל עוֹלָה לֹא יִתְקַע וְאִם תִּקַּע יֵצֵא אֶלְמָא אַע"ג דְּבַדְעֵבַד יֵצֵא לְכַתְּחִילָה לֹא וּמִנְיָ
 שְׁמַעִינָן לְרַבָּא בֵּין שֶׁל עוֹלָה בֵּין שֶׁל שְׁלָמִים אַע"ג דְּיֵצֵא בְּדִיעֵבַד לְכַתְּחִילָה לֹא וְא"כ
 אַמְאֵי יֵצֵא בְּדִיעֵבַד הָא ה"ל דִּיחֻי וְכִינּוֹן דָּאִין רָאוּי לְכַתְּחִילָה אִפִּי בְּדִיעֵבַד נְמִי לֹא וְכַדְאֶמַר
 רַבָּא גּוּפִי' בַּרפ"ח דְּזַבְּחִים [נַרְף עַג] גְּבִי זַבְּחִים שְׁנַתְעַרְב בְּהוֹן א' מִן הַפְּסוּלִין לְהַקְרִיבָה

השָׁמָר דְאָמַר רַבֵּנּוּ לֹא יִקְרַב מִדְּרַבָּנָן מִשּׁוּם גְּזִירָה קְדָמָּךְ הֵתָם אִי נִקְרִיב לֹא מְרַצָּה וּפְרִיף לִי הֵתָם מְהֵא דְתַנּוּן חֲטָאת שְׁנַתְעָרְבוּ בְּעוֹלָה וְעוֹלָה שְׁנַתְעָרְבוּ בְּחֲטָאת אֲפִילוּ אַחַת בְּרִיבּוּא יְמוֹתוֹ פְּוֹלָן בּוֹד"א בְּכֹהֵן נִמְלֵף אֲבָל בְּכֹהֵן שְׂאִינּוּ נִמְלֵף עֲשָׂאָן לְמַעַלָּה מְחַצָּה כְּשֶׁר וּמְחַצָּה פְּסוּל לְמַטָּה כּו' וּמִשְׁנֵי הָא כּמ"ד בְּעָלֵי חַיִּים נִיְדָחִין הָא כּמ"ד ב"ח א"נ וּפְרִיף תּוּ נִהְרֵי שְׁחוּטִין דְּלכ"ע נִיְדָחִין וּתַנּוּן רֵא"א אִם קָרַב הָרֵאשׁ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן יִקְרִיבוּ כָּל הָרֵאשִׁין וְגַבֵּי אֵיבָרֵי תְּמִימִים שְׁנַתְעָרְבוּ בְּאִבְרִין בְּעָלֵי מוּמִין תַּנּוּנָן לֵה וּמִשְׁנֵי ר"א הוּא דֵא' כְּתוּב הַמְצָרֵי דֵא' אִפִּי דָם בְּכּוּס מְבִיא חֲבִירוֹ וּמְזוּנָג לּוֹ דְאִפִּי שְׁחוּטִין אֵין נִיְדָחִין וּמ"מ ש"מ דס"ל לְרַבָּא דִּיחּוּי וּס"ל לְמִי כָּל הֵיכָא דְאָמַר רַבֵּנּוּ לְכַתְּחִילָה לֹא אִפִּי דִיעֵבַד לֹא מְהֵנִי מִשּׁוּם דִּיחּוּי וְהָא בּפ"ג דְּסוֹפָה (נַר לֵג) מְבַעֲנִי לָן גַּבֵּי הַדָּס בְּנִקְטָם רֵאשׁוֹ מַעֲי"ט וְעֵלְתָה בּוֹ תְּמָרָה בִּי"ט אִי יֵשׁ דִּיחּוּי אֲצֵל מְצוֹת אוֹ לֹא וְרַצָּה לְמַפְשֵׁט מִדְּר"פ וְדַחֵי לֵה הֵתָם וְהִשְׁתָּא תְּפִשׁוּט לִי מִדְּרַבָּא דְאֵין דִּיחּוּי אֲצֵל מְצוֹת מְדַמְהֵנִי שׁוֹפֵר שֶׁל עוֹלָה וּשְׁלָמִים בְּדִיעֵבַד אַע"ג דְּלַכְתְּחִילָה לֹא ש"מ אֵינוֹ דִּיחּוּי דְאִי יֵשׁ דִּיחּוּי פִּינוּן דְּלַכְתְּחִילָה לֹא אִפִּי בְּדִיעֵבַד ל"מ מִשּׁוּם דִּיחּוּי כּוּדֵא רַבָּא גַבֵּי תַעֲרוּבוֹת פְּסוּלִים בְּכִשְׁרִין גַּבֵּי קְדָשִׁים.

מִיְהוּ מַש"ה לִק"מ דְּהָא דְאָמַר ר"י בְּשׁוֹפֵר שֶׁל עוֹלָה ל"י וְאִם תִּקַּע יֵצֵא לְצַדִּין קְאָמַר לַח תִּקַּע בְּמִזִּיד וְאִם תִּקַּע אֲשׁוּגָג קְאִי דְבִשׁוּגָג מְעַל וּנְפַק לְחַוְלִין אֲבָל בְּמִזִּיד לֹא מְעַל וְלֹא נִפְקָא לְחַוְלִין כְּדַפְּנֵי הַתּוֹ וְכִינוּן דס"ל לר"י מְצוֹת לִיְהִנּוּת נִתְּנוּ בְּמִזִּיד אִפִּי בְּדִיעֵבַד נְמִי לֹא יֵצֵא דְהָא בְּמִזִּיד עוֹלָה נְמִי לֹא בַת מְעִילָה הִיא וְדַמִּי לְשְׁלָמִים לְדִידִי דְלֹא בַת מְעִילָה נִיְנָהוּ אִפִּי בְּשׁוּגָג וְאִסּוּרֵי הוּא דְרַכִּיב עֲלֵי ס"ל דְּלֹא תִקַּע פִּינוּן דְּלִיכָא דְרַבָּא דְמַצְנָה אַע"ג דְאֵין פֶּאן הַנְּאָה מִן הַקּוּדֵשׁ דְּכִינוּן דְּמַצְנָה לִיכָא אֵין נִיְנָה פְּלוּם מְתַקִּיעָה זֹו מ"מ א"ל דְּרַבָּנּוּ גְזָרוּ אִטּוּ הַנְּאָה אֲבָל רַבָּא בְּתַר חֲזָרָה דס"ל דְּמַצְנָת לֹא לִיְהִנּוּת נִיְתְּנוּ וּבְשׁוֹפֵר שֶׁל קוּדֵשׁ יְכוּל לְצִאת יְדֵי חוּבַת מְצָנָה שֶׁל תִּקְיַעַת שׁוֹפֵר דְאֵין פֶּאן אִסּוּר נִיְנָה מִן הַקּוּדֵשׁ אִפִּי לְכַתְּחִילָה רִשְׁאֵי לְתַקּוּעַ בְּהֶן תִּקְיַעַת מְצָנָה דְּבַמְקוּם מְצָנָה ל"ג רַבָּנּוּ וְאֵין פֶּאן דִּיחּוּי קָלָל.

אֲבָל מ"מ ק"ל מְהֵא דְאָמַר רַבָּא בְּסִמוּף שׁוֹפֵר שֶׁל ע"ז לֹא תִקַּע וְאִם תִּקַּע יֵצֵא וְרַבָּא גְרַסִּין וְלֹא פְּסָפְרִים דְּגְרַסִּי ר"י דֵא"כ קִשְׂיָא דר"י אֲדַר"י דְאָמַר גַּבֵּי שׁוֹפֵר שֶׁל שְׁלָמִים דל"י וְכַדְפֵּי הַתּוֹסֵף וְהִשְׁתָּא פִּינוּן דֵא"א לְכַתְּחִילָה אַע"ג דְּבַמְקוּם מְצָנָה הוּא אִם תִּקַּע בְּדִיעֵבַד אֲמַאי יֵצֵא הָא כָּל כּה"ג חֲשִׁיב לְרַבָּא דִּיחּוּי וְתַפְשׁוּט מִיְנֵי בְּעֵינֵין דפ"ג דְּסוֹפָה דְאֵין דִּיחּוּי אֲצֵל מְצָנָת וְעוֹד דְּהָא אָמַר רַבָּא בּפ"ג דְּסוֹפָה [נַר לֵא] לְוִלְבִּי שֶׁל ע"ז לֹא יִטּוּל וְאִם נָטַל כְּשֶׁר וְאִי ס"ד יֵשׁ דִּיחּוּי אֲצֵל מְצָנָת פִּינוּן דְּלַכְתְּחִילָה לֹא יִטּוּל אִם נָטַל אֲמַאי כְּשֶׁר.

מִיְהוּ ק"ל אֵהָא דְפ"ה דְּזַבְּחֵי דְכּה"ג חֲשִׁיב לִי רַבָּא לְדִיחּוּי הָא תַנּוּן הֵתָם [נַר ע"ח] נִתְעָרַב בְּדָם הַתְּמַצִּית יִשְׁפֹּף לְאִמָּה ר"א מְכַשִּׁיר אִם לֹא נִמְלֵף וְנִתְּנוּ כְּשֶׁר אֲלֵמָא אַע"ג דְאִסּוּר לְזִרוּק לְכַתְּחִילָה אַפ"ה אִם לֹא נִמְלֵף וְנִתְּנוּ כְּשֶׁר וּבפ"ג דְּמִנְחוֹת [נַר כ"ג] תַנּוּן קוּמָץ שְׁנַתְעָרַב בְּמִנְחָה שְׁלֵא נִקְמָצָה לֹא יִקְטִיר וְאִם הִקְטִיר זֹו שְׁנַקְמָצָה עֲלֵתָה לְבַעֲלִים כּו' נִתְעָרַב קוּמָצָה בְּשִׁירֵיהֶּ כּו' לֹא יִקְטִיר וְאִם הִקְטִיר עוֹלָה לְבַעֲלִים אֲלֵמָא אַע"ג דְּלַכְתְּחִילָה לֹא בְּדִיעֵבַד שִׁפ"ד וְלֹא דֵה"ל דִּיחּוּי וְכּה"ג מְצִינּוּן הִרְבָּה בּס' קְדָשִׁים וְכִי נִקּוּם לְכָל הֵנִי

פְּחָנָן הַמַּצְרִי: מְצוֹת אֵין צְרִיכוֹת פְּנֹנָה בְּפָנִים הַבְּאִתִּי הָא דְתַנְנָן רַפְ"י דְעִירוּבִין (דָּף צ"ה) הַמוֹצָא תְּפִילִין מְכַנְסֵן זוג זוג רג"א שְׁנַיִם שְׁנַיִם.

וּמוֹקִי לָהּ בְּחֵד לִישְׁנָא בְּלַעֲבוֹר בְּכָל תּוֹסִיף פְּלִיגִי וּפִי רַש"י הֵתֵם דָּאָם עוֹבֵר בְּב"ת פְּגוֹן שְׁמִינִית ב' זוגות תְּפִילִין אִם שְׁבֵת הוּא אֲתָא אִסּוּר ב"ת וּמְשׁוּי עֲלִי כְּמִשְׁאוּי וּמִמִּילָא חֲיִיב עָלֵי מִשׁוּם הוֹצָאָה.

וּק"ל ע"ז מְהָא דְתַנְנִי בַּפ' הַנְּחַנְקִין (דָּף פ"ז) גְּבִי זָקוּן מְמַרָא אִינוּ חֲיִיב אֲלָא עַל דְּבַר שְׁזוֹדוֹנוּ פְּרַת וְשִׁגְגָתוּ חֲטָאת דר"מ. רי"א ע"ד שְׁעִיקְרוּ מַד"ת וּפִירוּשׁוּ מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים וּמַפ' הַג"מ הִינְנוּ טַעֲמָא דר"מ יִלְיָף דְּבַר דְּבַר מְחַטָּאת וּר"י ה"ט דְּכַתִּיב ע"פ הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרֵךְ עַד דְּאִיפָא תּוֹרָה יוֹרֵךְ.

וּבַתֵּר שְׁמַעְתָּא זִו גְּרַסִּינָן [דָּף פ"ח] אר"א א"ר אוֹשְׁעֲיָא א"ח אֲלָא ע"ד שְׁעִיקְרוּ מַד"ת וּפִי נִישׁ בּוּ לְהוֹסִיף וְאִם הוֹסִיף גּוֹרַע וְאִין לָנוּ אֲלָא תְּפִילִין פִּי שְׁפִירוּשׁוּ מַד"ס שְׁהָן ד' פְּרָשִׁיּוֹת נִישׁ בּוּ לְהוֹסִיף ה' אוֹ יוֹתֵר וְאִם הוֹסִיף גּוֹרַע דְּעוֹבֵר בְּב"ת וְאֲלִיבָא דר"י פִּי דַאמ' לְעִיל עַד דְּאִיפָא תּוֹרָה יוֹרֵךְ.

וּבַע"כ הָא דְקָאָמַר אֲלִיבָא דר"י דְאִין לָנוּ אֲלָא תְּפִילִין לָאוּ לְמִימְרָא דְאִין נַעֲשׂוּ זָקוּן מְמַרָא עַל שׁוּם מְצוֹנָה שְׁבִתּוֹרָה אֲלָא עַל תְּפִילִין בְּלַבַּד הָא קָרָא גְּבִי ז"מ כְּתִיב בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין בֵּין נֹגַע לְנֹגַע אֲלֵמָא אֲהֵי נָמִי נַעֲשֵׂה ז"מ.

וְאֵע"ג שְׁתוֹס' פִּירְשׁוּ שָׁם וְאִין לָנוּ אֲלָא תְּפִילִין וְאֵדֵר ר"י כָּל הֵנִי דְרִשׁוֹת דְּרִשְׁיָנָן לְעִיל מְקָרָא דְכִי יִפְלִיא לָא חֲיִינִישׁ דְּבַרִי תִימָה הֵן בְּעֵינֵי נְהִי דְהֵנִי דְרִשׁ הֵתֵם מְרִיבּוּי דְקָרָא אִיפָא לְמִימַר ל"ח אֲבָל דָּם וְדִין וְנֹגַע דְכַתִּיב בְּקָרָא בְּהִדְיָא מִי א"ל דְלָא חֲשִׁיב.

וּפְשׁוּט בְּעֵינֵי שְׁדַבְּרִים הִלְלוּ לָא יִצְאוּ מִפִּי רַבּוֹתֵינוּ בְּעִלֵי הַתּוֹס' אֲלָא אִיזְנָה תְּלַמִּיד טוֹעָה אָמְרוּ וְעו' יֵשׁ לִי לְהִבִּיא רַאִי דִלְר"י גַם עַל שְׁאָר מְצוֹת שְׁבִתּוֹרָה נַעֲשׂוּ ז"מ דְהָא אר"כ הֵתֵם דְאִינוּ נְהָרַג אֲלָא א"כ הֵן אוֹמְרֵי מִפִּי הַשְּׁמוּעָה וְהוּא אוֹמ' כֶּף הוּא בְּעֵינֵי תַדַע שְׁלֵא הִרְגוּ אֶת עַקְבָּיָא בְּן מִהִלְלָאֵל וּר' אֲלֵעֶזֶר אוֹמ' אִפִּי הוּא אוֹמ' מִפִּי הַשְּׁמוּעָה וְהֵן א' כֶּף הוּא בְּעֵינֵינוּ נְהָרַג כְּדִי שְׁלֵא יִרְבוּ מַחְלֻקֹת בִּישְׁרָאֵל וְא"ת מְפָנִי מַה לָּא הִרְגוּ אֶת עַבְ"מ מְפָנִי שְׁלֵא הוֹרָה הִלְכָה לְמַעֲשֵׂה וְאִי לר"י אִינוּ נְהָרַג אֲלָא עַל הוֹדְאוֹת תְּפִילִין הָא ד' דְּבַרִים שְׁנַחֲלִקוּ עַקְבָּיָא וְרַבָּנָן בְּמַס' עֲדִיּוֹת אִינוּ נוֹגַע לְעַנְנָן תְּפִילִין כָּלֵל וְמַה מְבִיא ר"כ רַאִי מְהָא דְלָא הִרְגוּהוּ.

וּכ"ש ר"א דַאמ' וְאִין לָנוּ אֲלָא תְּפִילִין אֵדֵר ר"י ל"ל לְמִימַר מְפָנִי שְׁלֵא הוֹרָה הִלְכָה לְמַעֲשֵׂה אִפִּי הוֹרָה אִפ"ה פְּטוֹר דְהָא כר"י ס"ל דְאִין לָנוּ אֲלָא תְּפִילִין אַע"כ ר"י נָמִי מוֹדָה לר"מ דַע"ד שְׁזוֹדוֹנוּ פְּרַת וְשִׁגְגָתוּ חֲטָאת נָמִי חֲיִיב הָא בְּהֵנִי ד' דְּבַרִים דְּעַקְבָּיָא יֵשׁ בְּהֵן בְּנֵי פְּרַת וְחֲטָאת כְּמוֹ דָם הִירוֹק וְשַׁעַר הַפְּקוּדָה מִיְהוּ רַאִי זִו יֵשׁ לְדַחוּ דְהָא מוֹכִיחַ ר"כ אֵדֵר ר"מ וְכֵן לר"ש דְאָמַר הֵתֵם אִפִּי דִיקְדוּקָא א' מַד"ס מ"מ לָא הִרְגוּהוּ וּמַדְר"מ וּר"ש נִשְׁמַע לר"י דַא"ח עַד שְׁיֵאמ' כֶּף הוּא בְּעֵינֵי דְבָהָא לָא שְׁמַעְנוּ דְפִלִּיגִי וְעוֹד מְדַסִּיפָא דְהָא דְעֲדִיּוֹת ר"י דְתַנְנָן א ר"י ח"ו שְׁעַקְבָּיָא נְתַנְדָּה כּו' ש"מ דְרִישָׁא לָאו ר"י.

וּמ"מ הַדְּבַר מְוַכְרַע מַעֲצָמוּ דַאי אֲפֻשֶׁר לְזַמַּר דְדוֹקָא תְּפִילִין קַא דָּם וְדִין וְנֹגַע כְּתִיבֵי בְּקָרָא בְּהִדְיָא: אֲבָל הַדְּבַר בְּרוּר כְּמוֹ שְׁפִי הַמַּפ' דר"י אִית לִי דר"מ דַע"י דְבַר שְׁל פְּרַת

וְחִטָּאת נַעֲשֶׂה זָקֵן מִמָּרָא וּמוֹסִי עָלָיו ע"ד שְׁעֵיקְרוּ מַד"ת וּפִי מַד"ס וּנ"ל הָא מִיתוּרָא דְקָרָא דְאָפְשָׁר יוּרְךָ עַד דְּאִיפָא תוּרְהָ יוּרְךָ.

ומ"מ על דבר של פרת וְחִטָּאת נְמִי חֲזִיב כּר"מ מג"ש דְּדָבָר דְּבָר לְכָל הֵנִי דְכְתִיבִי בְּהָא קָרָא וּדְאָתִי מְרַבּוּיָא אַע"ג דְּהִרְבָּה מִהֵן לָאוּ בְּנֵי פֶרֶת וְחִטָּאת גִּינְהוּ מ"מ פִּינּוֹן דְּאָפְשָׁר לְהַתְגַּלְגֵּל ע"י הוֹרָאָה זֹו לְבָא ע"י אִינְזָה סִיבָה אִפִּי' עַל דְּרָךְ רַחוּקָה לְבָא לִידֵי אִיסוּר פֶּרֶת וְחִטָּאת חֲזִיב וְכַדְפִּי הֶתֶם בְּגַמ' בְּכָל חַד אִיךָ אָפְשָׁר לְהַתְגַּלְגֵּל בְּכָל הֵנִי לְבָוֵא לִידֵי אִיסוּר פֶּרֶת וְחִטָּאת וְהִשְׁתָּא אִם אִיתָא כְּדָפִי' רִש"י דְּאִיסוּר ב"ת מְשׁוּי לְתַפְּיִלִּין לְחֲזִיב עָלֵיהֶן מְשׁוּי הוֹצָאָה בְּשַׁבַּת וּא"כ מַה מוֹסִיף ר"י עַל ר"מ מְרַבּוּיָא דְקָרָא דִּיּוּרְךָ לְאַתּוּיִי תַפְּיִלִּין מַה תּוֹסְפוֹת הוּא זֶה וְגַם קָרָא ל"ל הָא בְּכָלֵל דְּבָר שְׁחֲזִיבִין עָלָיו עַל זְדוּנוֹ פֶּרֶת וְשַׁגְגָתוֹ חִטָּאת הֵנִי נְמִי הוֹרָאָה זֹו דְּאִי זָקֵן מִמָּרָא הוֹרָה לַעֲשׂוֹת ה' פְּרָשִׁיּוֹת וְסִנְהֶדְרִין ד' אִיפָא פֶּרֶת וְחִטָּאת ע"פ הוֹרָאָתוֹ דְּאִי יוֹצֵא בַּה"פ אֵילּוּ בְּשַׁבַּת חֲזִיב פֶּרֶת וְחִטָּאת כְּכָל מְלֹאכֶת שַׁבַּת (דכ"ת) [צ"ל דב"ת] מְשׁוּי לִי לְמִשְׁאָא וְאָפִילוּ הוֹרָה לְפַחוֹת הַפְּרָשִׁיּוֹת יוֹתֵר מִן הַסִּנְהֶדְרִין הָא אִיפָא מְשׁוּם בַּל תִּגְרַע וּמַה לִּי לָאוּ דְּבַל תּוֹסִיף וּמַה לִּי לָאוּ דְּבַל תִּגְרַע וּא"כ לִיתָא אִיסוּר' דְּבַל תִּגְרַע וּלְשׁוּי עֲלִי לְמִשְׁאָא וְהוּי לִי דְּבָר שֶׁל פֶּרֶת וְחִטָּאת אִם תִּתְּפוּן לְשֵׁם מְצָנָה בְּשַׁבַּת.

וְהָא וְדָאִי לֹא לְגַרְע מִהִרְבָּה דְּבָרִים דְּקַחְשִׁיב הֶתֶם אֲדָר"מ דְּחֲזִיב עָלָיו אַע"פ שְׁאִין עֲנִינִים לְאִיסוּר פֶּרֶת וְחִטָּאת אֶלָּא שְׁאָפְשָׁר לְבָוֵא לְזֶה ע"י סִיבָה רַחוּקָה פְּגוּן ד"מ וּד"נ וְדִינֵי מַלְקוֹת וּמִתְנֹות עֲנִינִים וְעוֹד הִרְבָּה דְּבָרִים דְּחֲזִיב דָּא"א לְבָוֵא לִידֵי אִיסוּר פֶּרֶת וְחִטָּאת אֶלָּא א"כ יִקְדָּשׁ אִשָּׁה בְּמָמוֹן זֶה וּכ"ש הֵכָא דְּאָפְשָׁר לְבָוֵא ע"י אִיסוּר פֶּרֶת וְחִטָּאת ע"י הוֹרָאָתוֹ מְשׁוּם הוֹצָאָת דְּשַׁבַּת וְהָא ר"מ וּר"י ס"ל דְּשַׁבַּת וְלִילָה זְמַן תַּפְּיִלִּין וְנָשִׁי חֲזִיבוּ בְּהֵם בַּפ"י דְּעִירוּבִין (דף לו') וּלְפִי' רִש"י פִּינּוֹן דְּשַׁבַּת זְמַן תַּפְּיִלִּין הוּא שְׁיִיךָ אִיסוּר בַּל תּוֹסִיף וּמְשׁוּי לִי כְּמִשְׁאָא בְּמַנְיַח ב' זוּג תַּפְּיִלִּין אִפִּי' אִינוּ מִתְּפוּן לְמְצָנָה לְמ"ד מַאצ"כ כְּדָא הֶתֶם וּא"כ הַה"נ לְמוֹסִי' אוֹ גוֹרַע אַחַת מִן הַפְּרָשִׁיּוֹת דְּעוֹבֵר וְחֲזִיב בְּשַׁבַּת מְשׁוּם הוֹצָאָה וּל"ל מְשׁוּם דְּאָמַר בַּפ"ק דְּשַׁבַּת (דף ו') אֶלִּיפָא דְּאִיסִי בֵּן יְהוּדָא דְּאָבוֹת מְלֹאכּוֹת מ' חֶסֶר אַחַת וְאִיפָא אַחַת מִהֵן דְּאִינוּ חֲזִיב עָלָהּ וּא"כ יֵשׁ לוֹמ' אֶלִּיפָא דְּר"מ וּר"י דְּעַל הוֹצָאָה אִינוּ חֲזִיב דְּלִיפָא נ"מ לְשׁוּם אִיסוּר פֶּרֶת וְחִטָּאת ע"י הוֹרָאָה זֹו דְּתַפְּיִלִּין הָא לִיתָא דְּבַפ"ז וְח' דְּמַס' שַׁבַּת מְצִינוּ לְהִדְּלִי לְר"מ וּר"י דְּמְחִיבֵי אֶהוּצָאָה דְּשַׁבַּת וְעוֹד הָא כְּבָר הוֹכִיחוּ הַתּוֹסִ' בְּשֵׁם ר"י שֵׁם דְּאָפִי' אִיסִי ב"י מוֹדָה דְּעַל כָּל ל"ט מְלֹאכּוֹת דְּשַׁבַּת חֲזִיבִין עָלֵיהֶן פֶּרֶת וּל"ק אִין חֲזִיבִין עַל א' מִהֵן הֵינּוּ סְקִילָה בְּמִזִּיד וְהִשְׁתָּא תִקְשָׁה אִם אִית' דְּאִיסוּר בַּל תּוֹסִיף וְתִגְרַע מְשׁוּי לְתַפְּיִלִּין בְּשַׁבַּת כְּמִש' וְחֲזִיב עָלָיו מְשׁוּם הוֹצָאָה בְּשַׁבַּת א"כ מַה מוֹסִיף ר"י אַר"מ מִקָּרָא יִתִּירָא דִּיּוּרְךָ תַּפְּיִלִּין הָא תַּפְּיִלִּין לְדִידִי' זְמַן תַּפְּיִלִּין הָא ה"ל בְּכָלֵל דְּבָר שַׁח"ע זְדוּנוֹ פֶּרֶת וְעַל שַׁגְגָתוֹ חִטָּאת דְּקָאָמַר ר"מ וְאִין זֶה תּוֹס' וּקָרָא דִּיּוּרְךָ ל"ל.

אֶלָּא וְדָאִי מְשׁוּם אִיסוּרֵי בַּל תּוֹסִיף וְתִגְרַע לֹא מְשׁוּי לְהָא כְּמִשְׁאָא וְאִינוּ חֲזִיב עָלֵיהֶם מְשׁוּם שַׁבַּת הִילְכָף אִינוּ בְּכָלֵל פֶּרֶת וְחִטָּאת מְשׁוּם הֵכִי אֶצְטְרִיךְ קָרָא יִתִּירָא דִּיּוּרְךָ לְרַבּוּ' תַּפְּיִלִּין.

וּא"ש הָא תּוֹס' דְּר"י: דָּף כ"ח בַּד"ה כָּל הַבְּרָכוֹת כְּתִבְתִּי בְּפָנִים וּנ"ל לְהִבִּיא רֵאִי מְדָאָמ' אֲנִדְרוּגְנוֹס מוֹצִיא אֶת מִינוּ כו' אֶלָּא חוּמְרָא בְּלַבַּד כְּצ"ל: מִיְהוּ יֵשׁ לְדַחוֹת רֵאִי' זֹו דָּאִפ"ת דְּהָא דְּאִינוּ מְחֻיָּב אִינוּ מוֹצִיא אַחֲרֵים אִינוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנָן מ"מ מ"ל שְׁיִתְהַפֵּף הַסֶּפֶק לֵאִידִךְ

גיטא להקל זינגיין זעה טונמטו' המוצי' את מינו תוציא אותו אשה מספיק' דהא גיטא דילמ' נקבה הוי ואידך טונמטום שיצא ע"י זה יוציא זכר משום ספיקא דהאי גיטא שמא זכר הוא והשתא ע"י שלשתן נהפך הספק האחד להקל שלא פדין בנודאי בין שתאמר שניהם זכרים א"כ זה לא יצא ע"י אשה בין שתאמר שניהם נקבות הזכר הנודאי לא יצא בין שתאמר שא' מהם נקבה אם המוציא זכר א"א לו לצאת ע"י אשה ואם הינצא נקבה א"א לו להוציא את זכר נודאי וכיון דאפש' להפך לכל צד עד שיבא לידי קולא בנודאי ע"י ג' בני אדם מש"ה אזלינן לחומר' אע"ג דאצל כל א' וא' בפ"ע ה"ל ספק ומדרבנן ספיקא לקולא אפ"ה כיון דע"י ג' ב"א אפשר לבוא לידי קולא בנודאי ממ"נ אזלינן לחומרא: דף ל ע"א וקסבר עד ועד בפלל.

בפ"ו דמנחו' [דף ס"ח] גרסינן רב ושמואל דאמרי תרנוניהו בזמן שב"ה קנים עומר מתיר בזמן שאין בה"ק האיר מזרח מתיר מ"ט חרי קראי פתיבי פתיב עד יום הביאכם וכתוב עד עצם היום הזה הא פיצד פאן שבה"ק פאן בזמן שאין בה"ק ר"י ור"ל דאמרי תרנוניהו אפי' בזמן שב"ה קי' האי' מזרח מתי' והא כתיב עד הביאכ' למצנה ופריף משחרב ב"ה התקין ר"י ב"ז שיהא יום הגף פולו אסור מ"ט מהרה יבנה ב"ה כו' פדאמ' הקא ואס"ד למצנה משום מצו' ליקום וליגזור אמר ר' נב"י ריב"ז פשיטת ר"י אמ' דאמ' מה"ת אסור שצאמר עד עצם היום הזה עד עיצומו של יום וקסבר עד ועד בפלל וכתבו התוס' מנ"ל לר"י ולר"ל דפליג שום תנא עליה דר"י דקא' אבל בזמן שבה"ק האי' המזרח מתי'.

ביאור דבריהם בשלמא לרב ושמואל ניחא דכיון דת"ק משו' מהרה יבנה בה"מ אלמא ס"ל דעד ולא עד בכלל ואינהו דאמ' כת"ק אבל לר"י ולר"ל ע"כ ת"ק כר"י ס"ל משנה קושיא דמשו' מצנה ליקו' ולגזו' והא קו' ל"ק אלא משום דא' אף בזמן שבה"מ ק האיר המזרח מתיר ועד הביאכם למצנה מנלן דפליג שום תנא אר"י: ונ"ל שפעלם מהם פלוגתא דתנאי בספ"ד דערבין [ד' י"ח] דתנן' התם מיום הראשון ועד יום השביעי יכול א' ולא א' בכלל ז' ולא ז' בכלל כו' ת"ל עד יום הא' ועשרים להודש בערב רבי אומ' א"א א' וא' בכלל ז' וז"ב.

ומפ' התם דפליגי לת"ק עד ולא ע"ב ולרבי עו"ב ומשמע התם דלמ"ד גבי א' וז' עד ולא עד בכלל. בכ"מ נמי ס"ל הכי ולרבי בכל מקום אמרי' עד ועד בכלל דפריף התה לימא מתני' דהתם דיליף מקרא דשנת עשרים (מלמטה) [צ"ל פלמט'] גבי ערבין והתם עד בן עשרים כתי' דלא פרבי והנ"מ מהא דרפ"ז שאכתוב בסמוך גבי מוכר שדהו בשנת היובל ה"נ ר"י דהקא גבי חדש פרבי ס"ל דעד ועד בכלל ור"י ור"ל דא' פרבנן דהתם (דע"ו עב) [דעד ולא עד בכלל כצ"ל] וה"נ עד עצם היום לא עצם היום בכלל מ"מ הא ק"ל דשם ברפ"ד ד' כ"ז] איתמר המקדיש שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר קדושה ונותן חמשי' שמואל אמר א"ק פל עיקר ומפרש התם דהיינו טעמא דרב דאמר קרא ואם (שנת) [צ"ל משנת] היובל ושנת היובל בפלל ומקשינן התם לרב מדתנן' דאם הקדי' בשנת היובל אינה קדוש ומסיק הא מני רבנן היא ורב דא' דא' א' וא' בכלל ז' וז' בכלל ה"נ בשנת היובל ושנת היובל מרבי בכלל אלמא ס"ל לרב דעו"עב בכלל.

וא"כ אמאי אמר הקא גבי חדש דבשהמ"ק האיר המזרח מתיר ולא אמר עד עצם היום ועד בכלל ויהא פל היום הגוף אסור בזמן דליכא עומר וכו"ל דס"ל הכי. ושמיא דאע"ג דבכ"מ ס"ל לרב דעד ועד בכלל היכי דמוכח שאני דלכ"ע אמר' עולע"ב.

כדמוכח ה"מ בפ"ד דערכין גבי מראשו ועד רגלו דראשו ולא ראשו בכלל רגלו ולר' בכלל לכ"ע משום דשאני סימני דראשו מסימני דגופא א"נ משו' דכתי' לכל מראה עיני הפהן פדאמ' ה"מ אלמא היכי דמוכח שאני וה"נ ס"ל לרב דעד עצם היום ולע"ב דאי ס"ד דועד בכלל נמצא הקרבות עומר ממנה היתר חדש משעת הקרבה עד הלילה וכיון דעד עצם שלא בזמן עומר כל היום אסור ה"ל למכתב עד הביאכם קודם לעד עצם היום שזמן הבאה ביום ועד עצם היום אי ועד בכלל הא פלות זמנו אינו עד הלילה וכיון דהיתר הבאה קדים להיתר דעד עצם היו' ה"ל לקרא לאקדומי אלא נדאי עולע"ב וא"כ הית' דעד עצם היום קדים לזמן הבאה לפיכך אקדומי קרא.

וכ"ת הא ר"י משום דס"ל עולע"ב ס"ל כל יום הגוף אסור בזמן דליכא עומ' ול"א שאני ה"מ דמוכח וכדפ' לרב לאפלוגי עלי' וי"ל דס"ל לרב דר"י פליג את"ק ולא ניחא לי' למימר דר"י טע' פדפ' ר"נ אליכא דר"י ור"ל ולטעמא דת"ק הא דיום הגוף פולו אסור מתקנת ריב"ז מטעמא דגזירה מהרה יבנה בה"מ וש"מ דשלא בזמן עומ' האיר המזרח מתיר ולא מסתבר לי' לומר דרבי דס"ל עולע"ב פליג אהא תקנתא דריב"ז לפיכך ניחא לי' לומר דלרבי משמע לי' דהקא מוכח דעולע"ב ולר"י משמע ליה דאין זה הוכחה כ"כ כמו גבי מראשו ועד רגלו לפיכך ס"ל דה"נ אמ' עולע"ב.

מ"מ זה דוחק קצת דמחמת סברא בעלמא דלא תניא בשנים דנכתא יחלק רב אדר"י ואולי נאמר פדאמרינו בעלמא רב תנא הוא ופליג ושמואל א"ל דברבון ס"ל דבכ"מ עד ולא עד בכלל ואע"ג דה"מ ברפ"ז דערכין פי' רש"י ותוס' דדברי שמואל דה"מ דאמר אינו קדושה כל עיקר אתיא אפי' כרבי.

אינואלא לרונחא דמילתא לומר כ"ע מודו אבל לעול' שמואל ברבון ס"ל דעד ולא עד בכלל כדמוכח מהא דחדש: מיהו ק"ל דהקא ס"ל לרב דבזמן דליכא עומר האיר ה"מ מתיר ובפ"ק דמנחות תניא פשהוא א' מן הבקר למטה שאין ת"ל להוציא את הטריפה ולא דין הוא מה בעל מום שמוותר להדיוט אסורה לגבוה טריפה שאסור להדיוט אינו דין שאסורה לגבוה כו' ואם השבתה ת"ל מן הבקר ואמ' מאי אם השבתה אמר רב משו' דא"ל מנחת עומ' תוכיח שאסור להדיוט ומותרת לגבוה ופרי' מה למנחת עומ' שכן מתרות חדש ושקיל וטרי טובא הת' בהאי פירוקא למיתי ככולי עלמא.

והשתא מאי פירכ' היא זו לרב דא' מנחת העומר תוכיח הא לדידן' דס"ל בזמן שאין עומ' הה"מ אין עומ' מתי' לחדש פלום אדרבה מארי' עלי' איסור דאילו בלא עומ' פבר הותר חדש וקאי משתאיר המ' ואילו הוא הארי' זמן איסורו מהאיר המזרח ועד שעת הקרבתו והשתא ל"מ שאינו מתיר את החדש אלא אדרבה אפי' אוסרו וגורם להארי' זמן איסורו יותר ושפי' א"ל מנחת העומ' יוכיח.

וי"ל דהא מתני' מתניא בת"כ וקי"ל סתם ספרא דהא ת"כ כר"י פדאמ' בפ' הגזנקין. ואדר"י אין מנחת עומר מוכיח דהא ס"ל היום עד ועד בכלל ובזמן שאין עומ' כל היום

הַנָּה אָסוּר נִמְצָא עוֹנֵם גּוֹרֵם לְהַתִּיר חֻדְשׁ מִשְׁעַת הַקְּרִבָּת עַד הַלְיָלָה וּלְדִידוֹ שְׂפִי א"ל
מֵה לְמִנְחַת הַעֲוֹנוֹת שֶׁכֵּן מִתְּרַת חֻדְשׁ מִשְׁעַת הַקְּרִבָּתוֹ עַד הַלְיָלָה.

מִיְהוּ בְּלֹא ה"ל זֶה לְמִדְקָדֵק הַטֵּיב: דָּף לֵד ע"א הַשְּׁתָּא דְאֵתִי ג"ש הַקְּיִשָּׂא ל"צ. מִכָּאֵן
ק"ל עַל פִּירֵשׁ"י רִפִּי"ט דְּשִׁבְתָּ (ד' קֵלָא) דִּס"ל לר"א הֵתֵם (לוֹלָב) [צ"ל שׁוֹפָר] וְכָל
מִכְשִׁירוֹ דּוֹחִין אֶת הַשְּׁבִתָּ וּנ"ל מִדְּכַתֵּב יוֹם תְּרוּעָה יְהִי לָכֶם בְּיוֹם אִפִּי בְּשִׁבְתָּ וְרַבָּנָן הֵוֹא
מִבְּעֵינָא לִי בְּיוֹם וְלֹא בְּלִילָה וּר"א בְּיוֹם וְלֹא בְּלִילָה נ"ל מִבְּיוֹה"כ תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר וְגַמְרִי
מִהֲדָדִי וּפִירֵשׁ"י וְגַמְרִי מִהֲדָדִי מִבְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעִי שִׁיְהָא כָּל תְּרוּעוֹת חֻדְשׁ הַזֶּה שְׁוֹת וּכ"פ
הַתּוֹסֵף שָׁם וְזֶה תִּימָא הָא לְפִי מִסְקָנָא דְהֵכָא בְּגוֹ"ש מִיִּתָּא לָהּ וְלֹא בְּהַקְּיִשָּׂא וּמ"מ נ"ל
שֶׁדְקָדֵק הוּא יָפָה דְהֵתֵם אֲלִיב' דר"א קִינִינִין וּר"א ס"ל הֵתֵם מְוַפְנָה מִצַּד אַחַד לְמִידִין
וּמְשִׁיבִין וְהָא גוֹ"ש דְּשְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אִינוּ מְוַפְנָה אֲלָא מִצ"א דְּיוֹבֵל מְוַפְנָה א"מ וְהָא אִיכָּא
לְמִיפְרֻךְ דְּלִיב' לְמִיגְמַר ר"ה מִיּוֹבֵל דְּאָמַר מָר תַּקְעוּ ב"ד בְּשׁוֹפָר לְפָטְרוֹ עֲבָדִים לְבִתְיָהּ
וְשָׂדוֹת חוֹזְרִין לְבַעֲלֵיהֶן דְּהִכִּי פָּרִיף הֵתֵם דְּמַה"ט א"א לְמַגְמַר מִתְּקִיעוֹת שׁוֹפָר דְּיוֹבֵל
לְמַצָּה לוֹלָב סוֹפָה לְפִיכָף אֲלִיבָא דר"א הֵהִיא גְּמָרוֹ מִהֲדָדִי ר"ה מִיּוֹבֵל דָּאמ' הֵתֵם בַּע"כ
בְּהַקְּיִשָּׂא קֵא' וְלֹא בְּגוֹ"ש אֲבָל שְׁמַעְתִּין כְּרַבָּנָן אֲזִילִי דִּס"ל מְוַפְנָה מִצ"א לְמִידִין וּא"מ
וּנ"ל מַגוֹ"ש.

וּכ"ת פִּינָן דְּלֹר"א לָא נִפְקִי לִי מַגוֹ"ש אֲלָא בְּהַקְּיִשָּׂא ג' שָׁל ג"ג מִנ"ל שְׁהָרִי זֶה א"א
לְלַמּוֹד מִהַקְּיִשָּׂא אֲלָא בְּגוֹ"ש כְּדָפְנִי בְּפָנֵי. י"ל דָּאֵה"נ דר"א ל"ל ג' שָׁל ג"ג דְּהָא אִיכָּא
תַּנָּא בְּסוּמוֹף דִּל"ל הָא.

מִיְהוּ לִפ"ז לָא אֵתִי שְׁפִיר לִישְׁנָא גְּמָרִי מִהֲדָדִי דְּקֵא' הֵתֵם דְּכִינָן דִּל"ל גוֹ"ש וּג' שָׁל ג"ג
הָא הֵנִי תְּרִי מִקְּיִלִי דְּמִיִּתָּא תַּנָּא מִהַקְּיִשָּׂא ר"ה לְחוּד קָא גְּמַר מִיּוֹבֵל וְלֹא יוֹבֵל מִר"ה אֲבָל
אִי גְּמָרִי מִהֲדָדִי בְּגוֹ"ש קֵא' נִיחָא דֵא"א לְלַמּוֹד ג' שָׁל ג"ג אֲלָא א"כ אֵתָּה נּוֹתֵן שָׁל זֶה בְּזֶה
וְשָׁל זֶב"ז ע"י גוֹ"ש א"כ יוֹבֵל מִר"ה נְמִי גְּמַר לְטַעוֹן הַב' הַנְּאָמַר בִּר"ה יוֹבֵל וְאִין לְהַאֲרִיף
כָּאֵן יוֹתֵר: דָּף לֵד ע"ב לְדִידִי לָא סְבִירָא.

פִּר"שִׁי לָא סְבִירָא מֵה שְׁהַפְּסִקָתָ דְּאֵית לִי לִר"י בִּפ"ג דְּבִרְכוֹת [דָּף נד] הִי קוּרָא ק"ש
וּבָא לְמִבּוֹאוֹת הַמְּטוֹנָפוֹת מִנִּיחַ יָדָיו ע"פ וְקוּרָא וּא"י לְמָה שִׁינָה רִש"י דְּבָרֵי ר"י דְּנִקְט
שֶׁהִי קוּרָא ק"ש קוֹנֵם לְכֵן א"צ לְהַפְּסִיק מִשְׁמַע אֲבָל לְהַתְּחִיל מוֹדָה ר"י דְּאָסוּר דְּאִפִּי
לְהַתְּחִיל שְׂרִי דְּהִכִּי אִר"י הֵתֵם הִי מֵהַל' בְּמִבּוֹאוֹת הַמְּטוֹנָפוֹת מִנִּיחַ יָדָיו ע"פ וְקוּרָא מִשְׁמַע
אֲפִילוֹ לְהַתְּחִיל שָׁם שְׂרִי ר"י אֲלָא רִש"י אֲגַב רְהִיטָא מִיִּתִּי לְדִר"י דְּהֵתֵם דּוּמְיָא דְּעוֹבְדָא
דִּר"א וּל"ד.

מִיְהוּ ק"ל אֵהֵא דִּר"י דָּאמ' הֵתֵם צוֹאָה עוֹבְרַת אֲבִי א' מוֹתֵר לְקִרוֹת ק"ש וְרָבָא אָמַר
אָסוּר אָמַר אֲבִי מְנָא אָמִינָא לָהּ דְּתַנְן הַטְּמָא עוֹנֵם תַּחַת הָאֵילָן וְהַטְּהוֹר עוֹבֵר טְמֵא טְהוֹר
עוֹמֵד תַּחַת הָאֵילָן וְהַטְּמָא עוֹבֵר טְהוֹר וְצוֹאָה עוֹבְרַת דְּמִינִי לְטְמֵא עוֹבֵר וְרָבָא א"ל הֵתֵם
בְּקִבְעוֹתָא תְּלִיא מִילְתָּא דְּכַתִּיב מְחוּץ לְמַחְנֵה מוֹשְׁבֵי וְהָא וְהִי מְחַנְף קְדוּשָׁא ר"ר וְלִיכָּא
וְהַשְּׁתָּא ר"י אֲפִילוֹ אִי מְדָמָה הָא דְּצוֹאָה לְהָא דְּטְמֵא כְּאֲבִי נְהִי דְּצוֹאָה עוֹבְרַת שְׂרִיא מְשׁוּם
דְּדָמִי לְטְמֵא עוֹבֵר מ"מ הָא דְּהִי מְהַלֵּף בְּמִבּוֹאוֹת הַמְּטוֹנָפוֹת דְּמִי לְטְמֵא עוֹמֵד וְטְהוֹר עוֹבֵר
דְּטְמֵא וְהֵה"נ לְעַנְנֵן ק"ש כֵּה"ג אָסוּר לְקִרוֹת וּכ"ש אִי ס"ל כְּרַבָּא וְאֲפִילוֹ בְּצוֹאָה עוֹבְרַת

דדמי לטמא עובר אפ"ה אסור כ"ש מהלך במבואות המטונפות דגרע טפי דצואה יש לה קביעות ודמי לטמא עומד דאסור לקרות ק"ש ובפ"ג דתענית יתבאר בהידושי זה.

והא דקא' לדידה דס"ל אם שקה וכו' בפ"ג דברכות (דף כ"ג) פתב הרא"ש הקשה הר"ש מקוצי פיון דשאל ממנו מהו לגמור אלמא מספקא לי ומנ"ל דס"ל צריה לחזור לראש ועוד אין זה דרף שקה יחזיר לתלמיד לפי מה שסובר התלמיד ומחלק הר"ש דונודאי היכא דשקה בלא דחוי ואונס א"צ לחזור לראש פי ההוא (דלר"י) [דר"ה ודהלל כצ"ל] ומגיל' אבל היכא דשקה מחמת אונס דחוי פגון שהי' מים שותתין על ברפיו דפ"ג דברכות לכ"ע חוזר לראש בשקה והשתא ה"ק לדידי לא ס"ל להפסיק דא' התם הי' מהלך במבואות המטונפות מניח ידיו על פיו וקורא ק"ש אבל לדידה שיהפסקת דס"ל שאין המקום ראוי לקרות שקה חוזר לראש וקשה לי ניהו דבפ"ג דברכות שם כ"ד ע"ב איכא מ"ד דר"י אמר להא דמניח ידיו ע"פ שייף לשנויי לדידי לא סבירא לי להפסיק לדידה דס"ל שאין המקום ראוי מאמר שיהפסקת.

אבל בשמעתין דלא איירי פלל מהא דמניח ידיו ע"פ אין שייף לומר לדידי דלא ס"ל להפסיק לדידה דס"ל אמאי דלא מיימ' הגמ' הכא פלל ובע"כ אשקה גופי' קאי לדידי ולדידה אי חוזר לראש דמיני' מייירי בשמעתין ורש"י פי' לדידה דס"ל פיון דבעי מיני' שקה לגמור מפלל דס"ל סירוגין מעפבי קרני' ומ"ל בכמה הני סירוגין ודבר תימ' הני מנ"ל דמספקי לי בכמה הני סירוגין דילמא הא גופא מ"ל אי סירוגין מעפבו קרני' או לא מעפבו פלל: אבני מלואים דף ב' ע"א בא' בא' לול ר"ה למ"ב פי' דאין מעשרין מן הנולדין קודם א' בא' על הנולדין אח"כ וכן איכפ' דה"ל חדש וישן דאין מעשרין מזה על זה דכתיב עשר תעשר בב' מעשרות הכתוב מדבר א' מעשר בהמה וא' מעשר דגן כדאי בגמ' (דף ח').

והרמב"ם כת' בפ"ז מהלכות ביכורים [צ"ל בכורות] ויראה לי שאם עשר בהמה משנה אל שנה ה"ז מעשר מפני חומרת הקדשים שגרי לא הקפידה תורה על מעשר בהמה שיהי' שנה שנה \$\$\$ ציור בספר \$\$\$ וק"ל דהא פל הני ר"ה דחשוב במשנתנו מעפב בדעבד למלת' דהכי אמ' בגמ' (דף ח) דמש"ה לא חשיב תנא דידן א' בניסן ר"ה לתרומת שקלים להביא קרבנות ציבור מן החדש פיון דאם הביא מן הישן יצא לא פסיקא לי והשתא אי בדעבד מ"ב משנה לחברתה ש"ד לא ה"ל לתנא למחשב' בין ר"ה מיהו למאי דאפרש בגמ' דהאי דקאמר פיון דאם הביא מן הישן יצא לא פסיקא לי לאו משום פיון דבדעבד יצא לא פסיקא לי למחשב' בהדי הני ר"ה דקחשיב דונודאי פל היכא שהוא ר"ה למלת' אפי' אינו אלא לכתחילה ראוי למחשב' בהדי ר"ה דמתני' אלא התם שאני דאם לא בא החדש בזמנו אפי' לכתחילה מביא מן הישן מש"ה לא פסיקא לי למחשב' בהדי הני ר"ה א"ש הא דחשיב ר"ה למעשר בהמה א' בא' לול אפי' את"ל אם עישר משנה אל שנה דעבד ש"ד אפ"ה פיון דא"א בשום ענין לעשר משנה לחברתה לכתחילה ראוי למחשב' בהדי הני ר"ה: דף ו ע"א אמר רבא וצדקה מחויב עליהן לאלתר וכו' פבר פתבתי בפני' שהעיקר כפי' הך"ו דצדקות פיון דלאו מידי דתלי' במקדש הוא פקרבנות לאו פביאה תליא וע"ע בב"ת מיד וכן בעשה בפיה זו צדקה ולפ"ז ה"נ ללקט שכחה ופיאה ומעשר עני ע"ע מיד מה"ט גופא ונהרמב"ם פי"ד מה' מה"ק פתב א' נדרים ונדבות

עם שאר דברים אדם חייב בהן מעריכין ונדמים ומעשרו ומתנות עניים מ"ע מה"ת שייבא הפל ברגל שפגע בו תחילה שנגמר ובאת שמה ובהבאת שמה פלומר בעת שתבא לחוג תביא פל שאפה חייב בו ותמן פל חוב שעליה לשם הגיע הרגל ולא הב"א ה"ז ביטול מ"ע ע"ג ר"ר ולא הביא קרבנותיו שזנדר או התנדב או שלא נתנו הערכין והתקמין והדמין ה"ז עובר בל"ת שנגמר לא תאחר לשלמו ואני תמה דגבי מ"ע דבאת שמה חשב למתן עניים בהדי מילי דקדשי לומר שאינו עובר עליו בעשה מיד אבל ברגל דוקא שהוא זמן ביאה ואילו גבי לאו דב"ת בג"ר לא חשיב אלא מילי דמקדש או של מזבח או של בדיק הבית ואלו למתנות עניים שניר אלמא ס"ל הני פינו דלאו מילי דמקדש הן לא תלי בביאה ולא לתר עובר בב"ת וכן פתב להדיא [רפ"ח מה' מ"ע] הצדקה הרי היא בכלל נדרים לפיכך האומר הרי עלי סלע לצדקה או הרי סלע זו לצדקה חייב ליתן לעניים מיד ואם אחר עובר בב"ת שהרי בידו ליתן מיד ועניים מצויין הן.

וכה"ג כתב [בפ"ה מה"נ] נזיר טהור שטימא א"ע לוקה אף משום ל"ת לשלמו שהרי אחר נזירות טהרה ועשה מעשה וכן אם נזיר בבה"ק לוקה אף משום ל"ת. אלמא ס"ל דמאחר נזירו טהרה עבב"ת מיד פינו דלאו מילי דמקדש הוא לפיכך לוקה שהרי עשה מעשה דאי אינו עובר עד ג"ר פקרבנו אמאי לוקה הא באתו שעה לא עשה מעשה ובשב וא"ת ממילא עבר ולא שאין בו מעשה אין לוקין עליו והשתא אמאי עבר בהני דלא תליא במקדש בלאו דב"ת מיד כמו מאחר נזירות טהרה וצדקו וכן שאר מ"ע ואלו בעש"א א"ע אלא בשעת ביאה שהוא רגל ואפ"ת פינו דעשה מוכא נ"ל בע"כ אשעת ביאה קפיד קרא והא ליתא אלא ברגל מ"מ תינח שאר מ"ע דלא איתרבו בקרא דמוצ' שפתיך אבל צדקו דאיתרבי בהאי קרא בסיפ' בפיך זו צדקה והתם עשה ול"ת פתיבי פדרשינו מוצ' שפתיך זו מ"ע תשמך זו מצו' ל"ת א"כ כמו שע"ע ל"ת דב"ת מיד הואיל דלאו מילי דמקדש הוי ה"נ בהאי עשה נמי יעבור מיד פינו דלא תלי רחמנא לעשה זו בזמן ביאה והא צדקות בכלל מ"ע דקחשיב הני ואפוליהו פניל מ"ע מה"ת שייבא הפל ברגל וכו' משמע דאצדקה נמי א"ע בשום עשה קודם הרגל ודוחק לומר דמ"ע דמוצא שפתיך דאיתרבי בי צדקות ילמוד מ"ע זו סתום ממ"ע מפנרש דובאת שמה דתליא ברגל דזמן ביאה הוא ענ"ל דהעשה דובאת שמה לא קאי פלל אצדקות ושאר מ"ע דל"ש לביאת מקדש פל עיקר אלא הלאו דל"ת דבקרא דכי תדור נדר דאיתרבי בי צדקות ושאר מ"ע קאי אפוליהו ועל צדקה לחוד עובר בעשה ול"ת דאינדך קרא דמ"ש תשמך דאיתרבי בי צדקות מן בפיך אבל עשה דובאת שמה ל"ש בהו פלל ע"כ הרמב"ם שם ואחד האיש וא' האשה עבב"ת ולכאורה תמוה דהא ע"כ ל"מ לר"ז אשה מהו בב"ת אלא מטעמא דהא איתא בשמחה דל"ל הא דאב"י אשה בעלה משמחה אבל אב"י דא' אשה בעלה משמחה הא ונדאי אשה אינו בב"ת והא פשיטא דקיי"ל פאב"י לגבי ר"ז דבתרא הוא אלא שהרמב"ם לטעמו אזל שכתב (בפ"א מה"ח) גבי שמחה נשים חייבות במצנה זו הרי דפסק דלא פאב"י וכבר הגיה עליו הרמב"ם דלא פקרבן אלא בשמחה שתשמך עם בעלה שתעלה עמו והוא שמח אותה והנינו פאב"י ונ"ל דה"ט דפסק כר"ז משום דסתמא דגמ' פ"ק דנדרים (דף ג) אזלא פנומ' דקא' התם נהרי חטאת יולדת דלא אתיא לכפרה וע"ע משום ב"ת אלמא אשה ישנה בב"ת וממילא ש"מ נמי דאיתא בשמחה והנינו כר"ז דאלו לאב"י פינו דאפי' בשמחה ליתא ב"ת מניין וכ"כ זה (בתשו' סי' ס"ו) מיהו י"ל הא דקאמ'

התם חטאת יולדת עובר' בב"ת היינו בע"ע שנה בל"ר ובב"ת זה דשנה אפי' אשה נמי
ע"ע לכ"ע וכמ"ש בפנים ועוד למאי דפי' בפנים דאמ' ולא אפריש דחטאות ואשמות פל
קרפנות חובה מיירי באומר אחר הרי עלי לפטור את פלוני מחובתו וחסאת יולדות נמי
אפ"ת דאשה א"ע בב"ת דאינו לא בראי' ולא בשמחה מ"מ שינוי ב"ת ב"ת באיש שא' הרי
עלי לפטור את פלוני יולדת מחטאתה ואע"ג שהיא אינה בביאת רגלים לגמרי פיון
שנודר הוא איש וינשנו בביאת רגלים עובר אע"פ שעיקר החיוב אינו בביאת רגלי' הא
קיי"ל (גדרים ד') מחוסר פפרים א"צ דעת: ויצפור גרנו לתוכו בשה"מ הבאתי הא דתנו
פ"ב דמס' מקשרין פי' שני שרבו על שלישי כו' עד ושל שביעית על של מוצאי שביעית
הולכין אחר הרוב מחצה למחצה להחמיר וכבר כתבתי שם ע"ד פי' הר"ש אבל
להרמ"ב יש שיטה א' שפי' שם מחצה על מחצה להחמיר ר"ל שאם הי' עירוב בין פי'
השנה הג' והב' שלפניה או שלאחריה או בין הו' וה' ראוי שיוציא מן הפי' ההן מ"ר
התמידי ואח"כ מ"ש פי' מ"ע אין בו קדושה ומע"ש קדוש וטעון הבאת מקום ואם הי'
עירוב מחצה למחצה בין פי' שביעית בשנה שלפניה או לאחריה התעורבות ההוא ידונו
בו דין פי' שביעית ואוכל בקדושת שביעית וכ"כ בחיבורו פ"א מה"מ פמה שכתבתי
בפנים (דף י"ד) ולפ"ז באותן העשויים פרכים פרכים לעולם הי' ראוי' להפריש מהן
מ"ש אם לא בידוע בנודאי שמ"ע הרוב והכ"מ הקשה בשם הר"י קורקוס דלדעת הר"ש
ה"ל לפ' ולומר מפריש שניהם אבל לשון הולכין להחמיר משמע דאחר אחד מהן הולכין
אלא שהולכין אחר החומר שהוא מ"ש שצריך לאוכלו בקדושה ונר' חילוק נכון ומוכרח
שאם המועט נשאר טבל כדברי הר"א דמיתתי מן הירושלמי אבל שאינו בטל ברוב איך
אמרו הולכין אחר הדוב הא טבל לא בטל ואני אומר אפי' לפי דברי' נמי תקשה דהא
הרמ"ב נמי מודה בהא שאם הפריש מ"ע במקו' מ"ש לא עשה כלו' והא תנו הולכין
אחר הרוב משמע הרוב של עני עני שאם מפריש על הפל מ"ע דהא פיון דשל שני ע"י
הפרישה של עני א"י מידי טבל אינו בטל ברוב וכיון דה"ל טבל אסור בכל שהוא.

ועוד ק"ל הא האי מתני' איירי נמי מתעורבות של חדש וישן דהא קתני של רביעית על
של חמישית והא בשתי שנים הללו נוהג מ"ש לחוד ובע"ב לא קתני לה אלא משום דה"ל
תעורבת זה חדש עם ישן וחדש וישן אפי' בדעבד אין מוציא זא"ז מידי טבל כדתנו בפ"ק
דמס' ואמאי הלכו אחר הרוב הא אין טבל בטל ברוב.

וימה שדקדק מדקתני הולכין להחמיר משמע שהולכין אחר א' מהן והוא החומר
שבשניהם אין זה דקדוק דהא מיירי נמי לענין חדש וישן וכדפי' והתם ליפא חומר באחד
מבשני. והא קתני התם ושל שביעית על של מוצאי שביעית והתם הא איפא חומר בכל
א' מהן משא"כ בחבירו דשל ז יש בהן קדושת שביעית ופטור מן המעשר ושל מ"ש
חייב במעשר ואין בהם משום קדושה ובע"כ להחמיר במחצה למחצה דידהו היינו
שנותני' עליו חומר שניהם לפיכך סתם ותני להחמיר בכולהו ובכל א' אזלינן אחר החומר
דשינוי גבי' ומהא דשל שביעית על של מ"ש תקשה נמי מרישא דהולכין אחר הרוב אם
רובא של ז' פטור מן המעשר ואמאי הא זה טבל ונדאי הוא וטבל אינו בטל ברוב: ול"נ
לפרש משנה זו דלא איירי פלל בנתערבו זה לתוך זה ורבו בתעורבת של זה על של זה
אלא הא מתני' ע"ד הא דתנינן שם לפני (הילכו') [צ"ל הלכה] זה המוציא פירו' בדרב
אם רוב מכניסין לבתיה' פטו' למפור בשוק חייב מחצה למחצה דמאי וה"נ תנינן התם

הרבה מקלי כה"ג גבי עיר ישראל ונכרי' דרין בה לעננו מרחין ונרק הנמכר בשוק ומצא בו תינוק מושלף או מציאה ושאר דברים דבכולן הולכין אחר הרוב ובמחצה ע"מ להחמיר וכה"ג מתפרש הא מתני' דפי' ב' שרבו על של ג' וכו' דמייירי משל מ"ש ועני וחדש וישן מדתני של ד' ע"ש ה' וכן לעננו מעשרות ושביעית מדתני של ו' על של ז' ושל ז על של מוצאי שביעית וכמש"כ וה"פ פירות של שנה שני' שרבו בעיר על של שנה שלישית וכן אם רבו בעיר של ג' על של ד' ומצאו שם פירות בשוק הולכין אחר הרוב וכיון דרוב פירות שבעיר הו' של ב' מפריש מ"ש גרידא וברבו בעיר של ג' מפריש מ"ע.

והה"נ לעננו חדש וישן הולכין אחר הרוב ואם רוב פירות שבעיר הו' של ב' מפריש מהו על פירות של ב' ומשל ב' עליהו וכן משל ג' על ד' ומשל ה' על של ו' ונ"מ לעננו חדש וישן ולעננו שני ועני ושל ד' ע"ש ה' נ"מ לעננו חדש וישן לבד ועל כולן תני ספא מחצה על מחצה להחמיר ובכולן אין מפרישין עליהו ממ"א ולא מהו על מקום אחר ואין להם תקנה אלא להפריש מני' ובי' משום ספק חדש וישן וכן לעננו ספק שני ועני במחנה למחצה הולכין להחמיר וצריף להפריש במעשרות מספק וכדעביד ר"ע ובשל ו' על של ז' ושל ז על של מ"ש הולכין אחר הרוב ברבו בתוכו ושל ו' ע"ש ז' חייב במעשר ואין בהם משום קדושת שביעית וברבו של ז ע"ש מ"ש פטור מן המעשר ויש בו קדושת שביעית.

וכה"ג תנן במס' שביעית פ"ה מאימתי מותר אדם ליקח לוף במוצאי שביעית רי"א מיד וחכ"א משירבה החדש: דף י"ד ונהג בו ב' עישורין כ"כ בפנים דבגמ' דידן משנוה ספק מתנות פהונה ומתנות עניים להדדי מדדמי אמתני' דגר שנתגיייר דמייירי ממתנות פהונה אמתני' דחורי נמלים מיהו ק"ל לגמ' דידן דמדמי ורמי להו אהדדי ושני רבא התם הכא פרה בחזקת פטור קיימא פי' עד עכשיו היתה בחזקת נכרי ומספק העמידנה על חזקתה קמה בחזקת חיובא קיימא פי' שהיתה מעולם בחזקת ישראל שחייב במצות מש"ה אזלינן בספיקא להחמיר ומשמע לי דרישא דקא פרה בחזקת פטור קיימא דווקא הוא אבל אי ליכא חזקה ספיקא להחמיר וסיפא דקא קמה בחזקת חיובא קיימא ל"ד דאלת"ה אלא פרונייהו דווקא קשיין דיוקא דרישא וסיפא אהדדי טעמא דפרה בחזקת פטורה הא לא"ה ספיקא להחמיר ובסיפא קאמר קמה בחזקת חיובא הא לא"ה ספיקא להקל אלא נודאי חדא דווקא ואידך ל"ד וכיון שפן ע"כ הא דקמה ל"ד דמאי חזקת חיוב שייך לומר בה דאע"ג דשל ישראל היא מעולם אפ"ה אין כאן חזקת חיוב דהא תבואה זו שפחורי נמלים אפטר לומר דשל בעה"ב הו' אטו קמה קיימי בחזקת עניים יותר משל הבעה"ב אלא נדאי סיפא לאו דווקא אלא כל כמה דלא קיימא בחזקת פטור כמו פרה ספיקא להחמיר ונה ברור ואעפ"י שהר"ן בפ"א מס' נדרים (דף ד) דייק מהא דקאמר קמה בחזקת חיובא קיימא הא לא"ה אזלינן לקולא במתנות עניים לדידי לאו דיוקא הוא דהא מההוא דקאמר פרה כו' איכא למידק איפכא וכדפי' דההוא דווקא.

עוד הביא ראיה הר"ן שם מפ"ק דיומא (דף ח') גבי נחתומין דקא' בשלמא מ"ר ומ"ע הממע"ה וש"מ דספק מ"ע לקולא אין זה ראיה דדמאי שאני דרוב ע"ה מעשרין מש"ה

אזלינו להקל וכ"כ שם הר"ן בשם הרמב"ן והרשב"א דספק מ"ע להחמיר מכל מקום קשה ליה למאי דפ"י ובא דגמרא שאלנו דספק מ"ע להחמיר והה"נ לספק מתנות.

כהנהגה למאי דמדמי גמ' שאלנו אהדדי והא בהרבה מקומות מצינו דספק מ"כ להקל להא דמת ביום ל' אליבא דר"ע ופ"ד דטקרות תנן ספק בכורות א' בכור אדם וא' בכור בהמה בין טמאים ובין טהורים הממע"ה והכי רהטא פול' פירקי דבכורות בפ"ק (דף ד) גבי פטר חמור ובפ"ב גבי בכור בהמה טהורה ובפ"ח גבי בכור אדם דבכוליהו מספק אזלינו להקל.

וברפ"ג (דף יט) גבי לוקח בהמה מן הנכרים וא"י אם בפרה קאמר ר"ע ואם ספק יאכל במומו לבועלים ובספ"ק דבכורות [דף יא] גבי מפקיד פירות אצל נכרי פכירותיו רש"א דמאי וקא' ר"א להפריש כ"ע ל"פ פי פליגי ליתנן לכהן ת"ק סבר ונדאי חלפינהו ובזעי מיתבינהו לכהן ור"ש סבר דמאי והממע"ה.

וכה"ג מצינו בכולי גמ' דספק מתנות כהנהגה להקל ומ"ש מספק לקט דלכ"ע להחמיר אפי' לרבנן דע"כ ל"ק רבנן גבי חורי נמלים התחתונים לבעה"ב ב אלא דס"ל דהני ונדאי פנסו משל בעה"ב הא אם הי' ספק הני לקט דהא עליוני נמי ספק נינהו ואמרי רבנן דהווי לעניינים מספק וכדפ"י התוס' התם ובפ"ב דבכורות [דף יח] אר"פ הפל מודים בספק מעשר שפטור מן המתנות ואמ' ה"מ מאן ר"מ פשיטא כו' אלמא אע"ג דס"ל לר"מ ספק לקט לקט אפ"ה במתנות כהנהגה מודה דספיקא להקל והממע"ה.

ועוד ק"ל באותה סוגי' דפ"י דחולין דמדמי מ"כ ומ"ע להדדי ומחלק בין האי דפרה לקמה משום דפרה בחזקת פטורה וקמה בחזקת חיובא. הא פתב המרדכי שהקשו קמאי אמאי לא אזלינו בחר רובא ורובא דקמה של בעה"ב היא והא אפי' ר"מ דחישי למעוטי בכ"מ ה"מ ברובא דליתא קמן אבל דאיתא קמן מודה.

ותי' ר' ברוך דה"ט דגלי קרא עני נרש הצדיקו צדק משלף ותן לו וש"מ דבמתנו' עניינים ספיקא להחמיר ואפילו בחר רובא ל"א וחישינו למעוטא ואפי' רבנן מודו בהא וכדפ"י. וכינון דאפי' בחר רובא דעדיף דל א ב"ש בחר חזקה דגריעי דהא קו"ל רובא וחזקה רובא עדיף והשתא מאי משני פרה בחזקת פטורה קיימא מה בכך פינו דאפי' בחר רובא ל"א גבי קמה ה"ה למ"כ דדמי למ"ע לפי גמ' דידן כ"ש דל"א בהו בחר חזקה דפרה בחזקת פטורה קיימא.

ואמאי ספק משנתגייר נשחטה פטורה ומ"ש מקמה דאפי' בחר רובא ל"א להקל דאפילו את"ל דקמה יש לה חזקת חיוב הא מ"מ רובא וחזקה רובא עדיף כדא' רפט"ז דיבמות [דף קיט] וכ"ש למאי דפ"י לעיל דבקמה ליכא חזקת חיובא פלל ואפ"ה ל"א בחר רובא להקל.

ואע"ג דר"ב תי' עוד דה"ט דל"א גבי קמה בחר רובא משום דכל קבוע פמחצה על מחצה דכל דבר שאינו בעל חיים כ"מ שמונח שם הוא קביעתו דהא אין יכול לילף משם דהא ט' שרצים וצפרדע אחת בגניהם וגם גבי ט' צבורין של מצה וא' של חמץ הואיל והנח שם הוי מקום קביעתו דברי תמה הן ונדאי במקום הנחתו הוי לי' קבוע אבל אם פירש מכם אזלינו בחר רובא ואמ' כל דפי' מרובא פי': דף טו ע"ב בנות שוח כו' שהן עושות

לג' שנים וקתני סיפ' רי"א הפרסאות שביעית שלקחם מוצאי שביעית שהן עושות לב' שנים א"ל לא אמרו אלא בנות שוח ותימא בעיני מאי שנא פרסאות לרבנן מפנו' שוח והי' נ"ל דה"ט דרבנן דס"ל כר"נ דבאילן העושה' ב' פריכות אולינן פתר חנטה והעושה פריכה אמת פתר לקיטה ובנו' שוח עושין ב"ב כשאר תאנים כדפ' בפנים ואולינן בהו פתר חנטה לפיכך שבויעי שלקחם שני' אבל פרסאות עושין פריכה אחת אולינן בהו פתר לקיטה למעשר והה"נ לשביעי' כמש"ש מש"ה אין שביעי' שלקחם מ"ש לרבנן ולפ"ז פרסאו' של ו' שגלקטו בז' לר"י דאזל פתר חנטה אין שביעית נוהג בהם ולרבנן דאזלי פתר לקיט' נוהג ובזה ר"י לקולא ורבנן לחומרא אלא שראיתי שם בירושלמי א"ל נהרי עמך בטבריא והו עושות לשנה אחת א' להן נהרי עמכם בצפורי וה"ע לב"ש אלמא בעיקר עשיית אילן זה נחלקו לר"י עושה לב"ש ולרבנן לשנה אחת וזה תימה שגחלקו במציאות ומכחישין זא"ז בדבר הנראה לעינים.

ונ"ל דנדאי איכא פרסאות שעושות לשנה פהני דטבריא ואיכא (לכ"ש) [צ"ל לב' שנים] פהני דציפורי והעושות לב"ש שביעית שלקחן מ"ש אפי' לרבנן דכ"ע פתר חנטה אולי לא נחלקו אלא בסתמא אי נכרי או ישראל חשוד מוכר פרסאות בשוק במ"ש ואין דוע אי הו מהעושות לב"ש ושביעית נוהג בהן או הו מהעושות לשנה ואין שביעי' נוהג בהם דהא חנטו במ"ש רי"ס שרובן עושות לב"ש ואולינן פתר רובא וז' נוהג בהם ורבנן ס' רובן עושות לשנה ואין ז' נוהג בהם וע"ד שפי' מתני' דפ"ב דמכשירין פי' שרבו ע"ש ג' א"נ במוצא פרס' ב' שנגמרו במחנה באילן במ"ש לרבנן אין קדושת שביעית נוהג בהן ולר"י נוהג ורישא דב"ש ז' שלקחם ב' נמי נ"מ להא דאמר מיהו פרישא כ"ע מודו דכולן או רובן אינן עושות אלא לג' שנים: דף כ"ח הדר אמר רבא אחד זה וא"ז יצא מאות לאו להנות נתנו פתב הר"ן בשה הר"ן דכי שרי דונקא בתקיעות של ר"ה שהן מה"ת אבל בתעניות לא ולפ"ד אף בתקיעות ר"ה צריף לדקדק לפי שיש בהן דרבנן ואני תמה הא הר"ן בס' המאור רפ"ג דסנפה פסק בשמואל דביו"ט שני של חג יוצא בלולב גזול ובע"כ ה"ט דבמצוה דרבנן יי"ח במצוה הפאה בעבירה כמ"ש בפנים בשם התוספות.

וכיון שפן אפי' את"ל דמדרבנן מצות להנות נתנו וה"ל מה"ב מה בכך הא פל דרבנן מה"ב יוצא בדעבד ואולי לא אסר הר"ן ה בשל תענית אלא לתקוע בו לכתחילה אבל בדעבד יוצא: מ"מ ק"ל על הר"ן דמחלק לענין מצות לאו להנות נתנו בין מצות של תורה למצות דרבנן והא תנן רפ"ג דעירובין (דף כז) מערבין לכהן בבית הפרס רי"א אפי' בבה"ק ומפרש בגמרא (דף ל) דאע"ג דאסור לקנות בית באיסורי הנאה אפ"ה שרי ר"י משום דא"ר יוסף אין מערבין אלא לדבר מצוה ומצות לאו להנות נתנו והא אפי' בשביל מצוה דרבנן נמי מערבין כדפריף שם רפ"ח (דף פ"ב) אמילתא דר"י מאי קמ"ל תנינא לכל מי שילף לבית האבל או לבית המשפת' והא הני מצות דרבנן גינהו וש"מ דבמצו' דרבנן אמ' נמי מצו' לאו להנות נתנו.

ול"ל דאע"פ דאפי' על מצות דרבנן נמי מערבין מ"מ ההיא דבה"ק דר"י מירי פגון שעירוב על מצוה של תורה פגון לעלו' לרגל או לצורך' לול' ושופ' וכיוצ' בזה דא"כ למה לרבנן בבה"ק לא משו' דס"ל מערבין אפי' לדבר הרשות.

הא מ"מ פִּינּוֹן דְּזוּה עִירוּב לְדַבֵּר מְצוּה מְדַשְׁרֵי ר"י לְיִשְׁתַּרְי לְרַבְּנָן נְמִי פִּינּוֹן דְּמַצְנָן לל"נ
אַלְא וְדַאי ש"מ לְמ"ד מְעַרְבִין אִפִּי לְדַבֵּר הֶרְשׁוּת אִפִּי הֵיכָא שְׁעִירָב לְדַבֵּר מְצוּה בְּבַה"ק
אָסוּר גְּזִירָה אִטּוּ עִירוּב לְדַבֵּר הֶרְשׁוּת וְה"נ לר"י אס"ד דל"א בְּמַצְנָה דְּרַבְּנָן מְצוּת לל"נ
וְאָסוּר נְהִי דס"ל אִין מְעַרְבִין אַלְא לְד"מ לְגִזּוּר מְצוּה שְׁל תוֹרָה אִטּוּ מְצוּה דְּרַבְּנָן וְכ"ת
ר"י לֹא גִזּוּר א"כ ל"ל לְמִימַר דְּפִלְיָגִי בְּדַר"י עַד שְׁמַתְמָה הֵתָם לִימָא כְּתַנְאִי אָמַר לְשִׁמְעוֹתָ
לִימָא דְּלכ"ע א"ל לְדַר"י אַלְא דְּרַבְּנָן גִּזְרוּ מְצוּת שְׁל תוֹרָה אִטּוּ דְּרַבְּנָן וְר"י לֹא גִזּוּר.

א"ו ש"מ לכ"ע גִּזְרוּ וּמְהַשְׁתָּא אִי בְּדַרְבְּנָן מְצוּת לִיהֲנוּת נְתַנוּ אִפ"ת דר"י דְּמַתִּיר בְּ"פִהָק
בְּמַעְרַב לְמַצְנָה שְׁל תוֹדָה אִינְרִי אִפ"ה לְגִזּוּר שְׁל תוֹרָה אִטּוּ דְּרַבְּנָן אַלְא ש"מ דְּמַדְרַבְּנָן
נְמִי אִמ' מְצוּת לל"נ וְשָׁרִי בְּשִׁבְלִי נְמִי לְעַרְב בְּבַה"ק מַה"ט וְלִיכָא לְמַגְזוּר מִיְדֵי נְהָא דִּאִמ'
בְּסוּמָהּ הַמּוֹדָד הַנָּאָה מִמְעֵינ טוֹבֵל בּוּ בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים אַבָּל לֹא בִּימּוֹת הַחַמ' וְה"ט מְשׁוּם
דְּלִיכָא הַנָּאָה הַגּוּף וְה"ט נְמִי דְּמַנְדָּר הַנָּאָה מְחַבְּרִי דְּאִין מְזָה עֲלִיו בִּימּוֹת הַסְּמָה.

מְכָאן ק"ל עַל מַה דְּכָתַב הַר"ן בִּפ"ז דְּחֻלִּין דְּבִאִסוּר הַנָּאָה כָּל הֵיכָא דְּלֹא מְכּוּנּוֹן אִפִּי
בְּפָסִיק רִישָׁא נְמִי שָׁרִי וּמְבִיא רִאִי מְהָא דְּמוֹכְרֵי פְסוּת מוֹכְרִין כְּדַרְכָּן וּבְלֵבָד שְׁלֹא יְכּוּנּוֹנוּ
בְּחַמָּה מְפִנִי הַסְּמָה וְהָא הֵתָם וְדַאי מְטִי לִי הַנָּאָה אַלְא פִּינּוֹן דְּלֹא מְכּוּנּוֹן לֹא חִיִּישִׁינּוּ לָהּ
מִיְדֵי וְהָא בְּמַעֲזֵן וּבְהִזָּה לֹא מְכּוּנּוֹן לָהּ וְאִפ"ה בִּימּוֹת הַסְּמָה אָסוּר: הָרִי הוּא ע"ע בַּל תִּגְרַע.

לֹא נִתְבָּרַר בְּגַמ' בְּאִיזָה עֲנִין ע"ע בַּל תִּגְרַע וְרַש"י בִּפ' וְאִתְחַנּוּן פִּי לֹא תוֹסִיפוּ כְּגוֹן ה'
פְּרִישׁוּת בְּתַפְּלִין וְה' מִינִין בְּלוּלָב וְה' צִיצִית וְכֵן לֹא תִגְרַע מִשְׁמַע מִפ' דְּבַג"פ וְג' מִינִים
שְׁבִלּוּלָב וְג' צִיצִית ע"ע בַּל תִּגְרַע דְּוּמִיָּא דְּעוֹבֵר בַּה' מְהֵם אַבָּל תוֹסֵף.

וְלִכְאוּרָה נ"ל דֹּא ע"ע בְּבַל תִּגְרַע אַלְא דֹּאם גִּרַע אִפ"ה כְּשֶׁר בְּדִיעֵבַד וְלֹא בְּטַל מְצוּנוֹתוֹ כְּגוֹן
מַתַּן ד' דְּקִי"ל רִפ"ד דְּזִבְחִים (דָּף ל"ו) כָּל הַנְּיָתָנּוּן עַל מְזַבְּחַת הַחִיצוֹן שְׁאֵם נוֹתָנּוּן מַתְנָה א'
כְּפִיר. אַבָּל הֵיכִי דְּמַגְרַע בִּיטַל מְצוּתָהּ לְגַמְרִי וּפְסוּל אִפִּי בְּדַעְבַּד כְּגוֹן כָּל הַנְּיָ דְּקִי"ל ד"פ
שְׁבִתְפִילִין וְד"מ שְׁבִלּוּלָב וְד' צִיצִית מְעַכְבִּין זֹא"ז כְּדַתְנָן בִּפ"ב וְג' דְּמַנְחוֹת וְאִם חִסְר
אַחַד מֵהֶן אִף הֵג' שְׁעֵשָׂה אִינוּ כְּלוּם וְאִין כְּאֵן מְצוּת תַּפְּלִין וְלוּלָב וְצִיצִית כָּלָל א"ע עַל
בַּל תִּגְרַע דְּאִין לְשׁוֹן גִּרְעוֹן נוֹפֵל אַלְא שְׁהִיכָא שְׁעֵשָׂה מְצוּה אַלְא שְׁלֹא עֵשָׂה בְּשִׁלְמָתָהּ
וּבְמִילָא וְחִסְר קֶצֶת מְטַכְסִי הַמְצוּה אַבָּל הֵיכָא שְׁהַגְרַעוֹן פּוֹסְלָהּ וּמְבַטְלָהּ לְגַמְרִי אִין
שִׁינִי כְּאֵן לְשׁוֹן גִּרְעוֹן וְה"ל כְּאֵלוֹ לֹא הַנִּית תַּפְּלִין כָּלָל וְלֹא נְטִל ד"מ וְלֹא עֵשָׂה צִיצִית
לְגַמְרִי דֹּא ע"ע אַלְא בְּעֵשִׂין הִלְלוּ הַשְׁתָּא נְמִי דְּעֵשָׂאָן אַלְא שַׁעַש' בְּגִירְעוֹן א"ע אַלְא בְּעֵשָׂה
לְחוּד אִם יֵשׁ בְּיָדוֹ לְעֵשׂוֹת וְלֹא עֵשָׂה וְאִין לְהֵם שְׁיִיכּוֹת כָּלָל לְלָאוּ דְּבַל תִּגְרַע וְהִינּוּ דְּלֹא
מְצִינוּ בְּכּוּלָּהּ גַּמ' שַׁע"ע בְּב"ת אַלְא בְּהָא דְּמַתַּן ד' לְחוּד וְאִע"פ שְׁכַתְב הַרְשָׁפ"א בִּפ"ק
דְּהָא דֹּא ע"ע בְּב"ת אַלְא בְּשַׁכְל בְּשַׁכְתָּ דְּגִזְרוּ רַבְּנָן שְׁלֹא לְתַקּוּע מְשׁוּם דְּתִקְנוּ שְׁלֹא לְתַקּוּע
לְצוּרָה מְשׁוּם גְּזִירָה שְׁמָא יַעֲבְרָנוּ ד"א בְּרַה"ר הֶרְשׁוּת בְּיָדָם וְלִיכָא ב"תֵּג.

וּמִשְׁמַע מְדַבְּרִי דֹּאם אִינוּ תוֹקַע בְּר"ה שְׁחַל בְּחוּל אוֹ שְׁלֹא עֵשָׂה שְׁאָר א' מִמ"ע מְלַבַּד
שְׁעוֹבֵר בְּעֵשָׂה עוֹב' נְמִי בְּלָאוּ דְּב"ת אַלְא וְלִפ"ז כ"ש אִם עֵשָׂה ג"פ בְּתַפְּלִין וְג"מ בְּלוּלָב וְג'
צִיצִית אִע"ג דְּמַעֲכְבִּין זֶה אֵת זֶה אִפְּלוּ הֵכִי עוֹבֵר נְמִי בְּב"ת אַלְא גִּרַע מְאֵלוּ יֵשֵׁב וּבְטַל
אֵת הַמְצוּה לְגַמְרִי כְּבָר תְּמַהֲתִי עֲלִיו בְּפָנִים בִּפ"ק דֹּא"כ לְמ"ד לָאו שֹׁאב"מ לוֹקִין עֲלִיו
יִלְקוּ עַל בִּיטוּל מ"ע אַחַת דְּהָא אִין לָהּ עֵשָׂה שְׁאִין עִם בִּיטוּלָהּ לָאו דְּבַת"ג וְהָא וְדַאי לֹא
שְׁמַעְנוּ אַלְא וְדַאי ש"מ דְּלֹא קָאִי לָאו דְּבַת"ג אִבְיטוּל מ"ע כָּלָל.

וניש להביא ראיה למאי דפי' דהיכא דמעפבין זא"ז אם גרע א' מהם א"ע בבת"ג דתנן' בפ"ג דסוף' (דף ל"ג) ד"מ שבלולב פשם שאין פוחתין מהן פה אין מוסיפין עליהן לא מצא אתרוג לא יביא לא פריש ולא רימון ולא ד"א ופריה פשיטא ומשני סד"א לייתי פי היכא דלא לישתפח תורת אתרוג קמ"ל זמנין דנפיק חורבא מיני' דאתי למיסרה ואי אפי' זא"ז יש לאו דבת"ג אי חיסר א' מהן.

האיך ס"ד לעבור בלאו למיתי פריש או רימון במקום אתרוג משום דלא לשתכח תורת אתרוג הא ונדאי פריש או רימון שמיביא פמאן דליתא דמי ואין פאן אלא ג' מינין לחוד ועובר בבת"ג.

וגם ל"ל למימר דאינו מביא משום חורבא דאתי למיסרה ת"ל משום לאו דבת"ג דה"ל איסור דאורייתא ואפ"ת דה"ק סד"א לייתי ולא לכונן לשם מצוה דאין פאן משו' בת"ג דכמו דלעבור בקל תוסיף בעי פוננה ה"נ ג"כ לעבור בקל תגרע וכמ"ד מצות צ"כ דהא תנאי פליגי בהא בפ"י דפסחים ולהאי תנא לעבור נמי אפי' בזמנו ב"כ.

מ"מ אפתי תקשה ל"ל טעמא דילמא אתי למיסרה דאין חשש זה אלא לימים ושנים הבאים פשיה' לו אתרוג ראוי לצאת הל"ל דאין ראוי להביאן משום חשש חורבא בשעת' מיד דילמא יביאם ויכונן לשם מצוה ויעבור בלאו ולמה שביק חשש חורבא בשעת' ונקט חשש חורבא דלאחר זמן ועו' דחורבא זו דמפ' דילמא אתי למיסרה אינו אלא בשב ואל תעשה דמבטל מצות לולב הא כל תגרע חמיר דה"ל בקום ועשה.

א"ו ש"מ בד"מ שבלולב וכל פיוצא בו דמעפבין זא"ז אם חיסר א' מהן ליכא משום כל תגרע אפי' במקוון לשם מצוה דומה לעצים בעלמא שנוטלין לשם מצוה דל"ש בהו לאו זה: מיהו בספרי בפ' ראיה תנאי לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו מפאן אמרו הנתנין במתנה אחת שנתערכו בנתנין במתנות ארבע ינתנו במתנה אחת ד"א ל"ת עליו מנין שאין מוסיפין לא על הלולב ולא על הציצית ת"ל לא תוסיף עליו ומנין שאין פוחתין מהם ת"ל לא תגרע ממנו מנין שאם פתח לברך ברכה פהנים שלא יאמר הואיל ופתחתי לברך אומר ה' אלתיכם יוסף עליכם וגו' ת"ל דבר אפי' דיבור אל תוסיף עליו ומדקתני מנין שאינו מוסי' לא על הלולב ולא על הציצית ת"ל לא תוסיף ומסיים עלה ומנין שאי פוחתין מהם ת"ל לא תגרע.

ש"מ דבלולב וציצית שייך לאו דכל תגרע אע"ג דמעפבין זא"ז ובשלמא מציצית לק"מ דאיכא למימר דתנא דספרי כר"י ס"ל דתנן ספ"ג דמנחות (דף ל"ח) ד' ציצית מעפבין זא"ז שארבעתן מצוה אחת רי"א ארבעתן ארבע מצות ומיירי בדאית לי' כל הד' ציציות ופוחת מהם ומטיל ג' בטלית דלא שייך פאן לומר שיבא עשה וינדחה ל"ת פיון דיכול לקיים שניהם שהרי בידו כל ארבעתן וכדאמ' ר"ל כ"מ שאמה מוצא עשה ול"ת אם אמה יכול לקיים את שניהם מוטב כו' אבל בלולב קשי' דהא לכ"ע ד' מינים שבלולב מזא"ז ואפ"ה עובר על ב"ת בפוחת מהואלא פפאו שד וקא תנאי עתים חלים וכו' כ"כ בפנ"י דה"פ ואמאי יצא בכופו שד פיון דבאותו שעה הנה שוטה ופטור מן המצות אכילה דאותו שעה לאו פלום הוא וכי הדר ה"ל חלים באותו לילה ונעשו ב"ח צריך לחזור ולאכול ואכילה קמיינתא לא פטרותו פיון דלא הי' באותן שעה בר חיוב מצות אבל אין לפרש דה"פ דכשהוא שוטה ה"ה פשוטה לכ"ד ופטור מן המצות ה"ל דיחוי ואי בתחילת

ליל פסח כפאון ונעשו שוטה ופקע חובת מצות מינני' אע"פ שחזר וחקלים באותו לילה לא הדר חיוב אכילות מצה עליו דהואיל ואיךחי בשטותו איךחי לאחר מפאן אפי' כי קחזר וחקלים וכ"ש אי כפאון בתוך ליל פסח ובכניסת הלילה הי' פריא אע"פ שחזר וחקלים באותו לילה דגרע טפי דה"ל נראה ונדחה דגרע מדיחוי מעיקרא קרא פדאמ' בפ"ג דסופה גבי הדם שהי' ענביו מרובים מעליו דפסול ומאי יצא דקאמ' הא לאו ב"ח מצה הוא פלל באותו ליל פסח לגמרי.

ואע"ג דהתם הוי בעי' דלא אפשוט אי יש דיחוי לגבי מצות או לא ה"מ בדחוי החפץ ההוא הראוי למצוה זו אבל בדחוי דגברא שנדחה מחיוב המצוה גרע טפי ולכ"ע אפי' דיחוי מעיקרא גבי גברא הנה דיחוי ול"ד דהא דאמרי' בפ"ד דיבמות (דף לד) פגון דאייתי ב' שערות בשבת אתיא לי' שבת ונרות בהדי הדדי ול"א הואיל ואיךחי מאיסורא דשבת זה קודם דאייתי ב"ש איךחי לגמרי אפי' בתר דאייתי דשאני שבת דמצונותו רמי עלי' פוליי יומא ואפי' אי שמר תחילתו חייב לשומר עד סופו ואין תחילתו פוטר סופו וכל גרע ממנו חיובא בפ"ע הנה מש"ה אין סופה נידחי אע"ג דבתחילתו לא הי' ב"ח.

אבל אכילת מצה אין קיום מצנתו אלא שעה אחת ובאיזה שעה מן הלילה שאכל פזית פוטר לגמרי וכיון שהוא פטור בתחילתו פגון שהי' שוטה או קטן אע"פ שישנא שבת באותו הלילה או אייתי ב' שערות והגדיל הואיל ונידחי בתחילתו איךחי לגמרי אפי' בתר שנתחייב ושוב לא חל עליו חיוב מצה לגמרי דא"א ל"כ דכל כה"ג ל"ש לומר דיחוי מחמת דגברא לא הי' ב"ח בתחילת חלות חיוב המצוה והא חגיגה למ"ד בפ"ק דחגיגה (דף ט) פולין תשלומין זא"ז חגיר ביום א' ונתפשט ביו' ב' חייב ול"א הואיל ונדחי ביום א' ידחה לגמרי ואפי' למ"ד פולין תשלומין דראשון מודה דחגיר ביום ראשון בתחילתו ובסופו בו ביום נתפשט דחייב ול"א הואיל ואיךחי ידחה.

א"ו הא דפריף מעתים חלים היינו כדפריף דאם חזר וחקלים אינו נפטר במה שאכל בהיות שוטה. ומפאן ק"ל על מש"כ הרמ"ב (בפ"ה מה' פסחים) גר שנתגייר בין פסח ראשון לפ"ש וכן קטן שהגדיל בין ב' פסחי' חייבין לעשות פ"ש ואם שחטו עליו בראשון פטור ואמאי פטור כיון דבא' לאו ב"ח הי' שהי' עזבו קטן: כ"ה ע"ב ונתנו במתנה אחת.

פרש"י והרי ישבה משניהם ועולה לשניהם משמע שמפרש לה בכלול דהיינו שנתערב ב' הדמים לתוך כוס א' וכמאן דמוקי הכי בפ"ח דזבחים (דף עט) דבכלול פליגי ויש בילה בדבר לח ולמ"ד אין בילה מוקי לה התם בנתערבו כוס בכוסות והשתא למאן דמ"ל בכלול הא דאמרו ר"א ור"י ל"נ בל תוסיף או בל תגרע אלא כשהוא בעצמו ולא בנתערבו היינו משום דכיון דאיכא במתנה זו שהוא נותן משום מתן א' ומשום מתן ד' לר"א אין פאן משום בל תוסיף דהוא צרי' ליתן ד"מ משו' מתן ד' ואין זה חשוב תוס' למתן א' שעמו שחיוב מתן ד' שעמו מכריח ליתן ד' בשבילו ואין נותן בשביל מתן א' אלא שממילא א"א בלא מתן א' שנגבלול עמו ולר"י אם נותן מתן א' אין בו משו' בל תגרע על מתן ד' דהאי דנותן מתן א' אינו בשביל מתן ד' אלא בשביל מתן א' אלא שממילא א"א בלא מתן ד' שנגבלול עמו ולמ"ד כוס בכוסות פליגי אע"ג דכל חד בלחוד קאי אפ"ה כיון דמספקא לן איזה כוס של מתן ד' ואיזה של מתן א' לר"א נותן ד' מכל כוס דכיון דאינו מתכוון להוסיף אלא משום ספיקא הוא נותן ד' מתנות אין במתן א'

משום בל תוסיף ולר"י אין במתן ד' משום בל תגרע פנין דאין מתכונן לגרוע אלא דכל כוס וכוס מספקא לן דילמא של מתן א' הוא משום הכי אינו נותן אלא מתן א' ל"ל בה מ"מ ק"ל פנין דס"ל לר"י דל"נ בל תגרע אלא פשהוא בעצמו ממולא הה"נ לבל תוסיף וכדא' ר"א דמאי שנא וא"כ מ"ט דר"י דאמר ינתן במתן א' הא ונדאי מתן ד' דר"א טפי עדיף כדי לקיים זריקת דם של מתן ד' כמצינו דאין פאן נידווד איסור בל תוסיף משום ההיא דמתן א' הואיל ואינו מעצמו וקא תקשה בין למ"ד בבבול בין למ"ד בכוסות פליגי ותוס' פי' ל"נ בל תגרע אלא פשהוא בעצמו הילכך פנין שיהוא יוצא בא' למה נזקקנו ליתן ד' ועוד טפי עדיף בא' מבד' פדמפ'.

וא"י מהו זה ונדאי זקוק הוא למתן ד' לקיים מצנת מתן ד' כמצינו לכתחילה ול"ל לבטל בחינם. וגם הא דמפרש פשנת עברת בכל תוסיף ועשית מעשה הא אין שנייה פאן עבירות בל תוסיף כל עיקר פנין שאינו בעצמו ומה טע' הוסיף ר"י לדבריו מהא הא דר"א עדיף וכדפ' וביותר אני תמה דספ"י דעירובין (דף ק') דרוצה לדמות ההיא דפליגי התם בעלה באילן בשבת אי ירד או לא ירד להא דר"א ור"י לר"א דאמ' ינתן במתן ד' דא' קום ועשה עדיף ה"נ ירד.

הא ש"ל ד קום ועשה דאילן לקום עשה דמתן ד' דהכא פנין דל"נ בל תוסיף אלא פשהוא בעצמו לא מבעיא דאין עבירה בקום ועשה זה, אלא אפילו מצנה נמי איכא אבל התם אם ירד עביד איסורא בהאי בקום ועשה ועק"ל לה"ט בתרא לר"י דעדיף לי' מתן א' ממתן ד' מפני שאין עושה מעשה בינים משא"כ מתן ד' שעובר בכל תוסיף בקום ועשה ולא שנייה פאן לומ' יבא עשה וידחי ל"ת מטעמא דפ' בפנים וכיון שכן לא תן אפי' מתן א' כדי שלא יעבור בלאו דב"ת אע"ג דמ"א מעכ"מ ד"מ הא דא"מ מצו' מיהא איכ' אלא דכאן א"ע דוחה ל"ת א"כ לא תן פלל אפי' מתן א' דאז אין עובר בב"ת כדפ' לעיל דלא פנראה מדברי הרשב"א אבל פשוטן מתן א' גורם לעבור בכל תגרע ואין פח בעשה זו לדחות הל"ת אטו משום שלא יפסול הקרבן עובר על בל תגרע פנין דאין כא בעשה זו לדחות את ל"ת הל"ל שלא תן פלל והעשה נעקרת מאיליו שלא בגרמא דידי' מהשתא שנתן מתן א' שהוא הגורם ללאו דבל תגרע לחול פאן וע"י גרמא דילי' חלה ונעקרת ובדוחק יש ליישב זה: ואין עד נ"ד פי' התוס' אע"ג דה"ט דרמב"מ א' והצילו העדה מיהו הה"נ לענן חובל לתבירו פדמוכח בפ' החובל (דף צ') וק"ל מ"ש חובל בתבירו דאין עד הרואה נ"ד משאר ד"מ הא בחובל נמי ל"ש ה"ט דל"ח לי' זכותא ור"א והצילו העדה פמו בשאר ד"מ וקא דאמר ההוא גברא דתקע לתבירו דא"ל ר"י נשיאה הא ר"י הגלילי דא' מנה צורי הב לי' מנה צורי וקס"ד ה"ק הא אנא דחזיתך ופרי' למימ' דעג"ד מהא פרייתא דסנהדרין שראו.

בא' שהרג דאפי' ר"ט ל"ק. אלא דמקצתו נעשין עדי' אבל ענ"ד ל"ק היינו למאי דס"ד דהא דר"ט מייירי בחזו ביממא ואפ"ה מקצתו נעשין עדים ולא סגי לדון ע"פ ראית עצמן ול"א עד נ"ד ע"פ ראיתו משו' ל"ת שמקשה גדולה מראי' אלמא גזרת הפתוב הוא דבעי הגדה עדי' לדון ע"פ משום שנאמר עפ"י שני' עדים דבעי דגדא דווקאי לא סבירא דווקא א"כ הה"נ חובל ושאר ד"מ שוין נמי בזה לד"נ דבעי הגדה דווקא דהא ע"פ כתי' בהו ולר"ט ליכא למיתני משום טעמא דהצילו העדה דא"כ אפי' מקצתו נמי אין נעשין דינינים

ואפֿשר שְׁהַתּוֹסֵס סְמָכוֹ אַהָּא דְפָרְיִי הַתּוֹסְבֵר ר"ע דָּאִין עַד נ"ד וְהַתּוֹנֵי וְהַפָּה אִישׁ אֵת
רַעְהוּ בְּאָבָן אוֹ בְּאֶגְרוֹן שְׁמַעוֹן הַתּוֹמְנֵי א' מָה אֶגְרוֹן מִיְנוֹחַד שְׁמָסוֹר לְעֵדָה וְלְעֵדִים אַף פֿל
שְׁמָסוֹר לְעֵדָה וְלְעֵדִים פֿרֵט לְשִׁיזְתָּא אָבָן מַת"י הָעֵדִים א"ל ר"ע וְכִי בְּפָנֵי ב"ד הִפָּהוּ
שְׁיָדְעוּ בְּמָה הִפָּהוּ וְעַל מָה הִפָּהוּ כו' הָא הִפָּהוּ בְּפָנֵיהֶם עַד נ"ד וּמִשְׁנֵי לְדַבְרֵי דְשְׁמַעוֹן
הַתּוֹמְנֵי קֵא' וְלִי לָא ס"ל וּש"מ דס"ל לְהַגְמֵי אֶלְיָבָא דר"ע אִין עַד הָרוּאָה נ"ד בְּחוּבְל וּנ"ל
מָהָא דֵאמ' ר"ע גְּבִי ד"נ בְּרָאוּ שְׁהַרְג פּוֹלָן עַדִּי הֵן אֶפִּי אוֹתָן שְׁלֵא הַעִידוּ אִין נ"ד דָּאִי
בְּחוּבְל עַד הָרוּאָה וְלֹא הַעִיד אֶדְר"ע נ"ד וּבְמַעִיד לְחוּד הוּא דָּאִין נ"ד כְּשָׂאָר ד"מ מֵאִי
ק"ל מָהָא דְעֵדָה וְעֵדִים הָא הִכָּה בְּפָנֵיהֶּ נ"ד דְלָמָּא הָא דנ"ד הֵינִי ע"י הַעֲדוֹת עֲדוֹת אַחֲרֵי
בְּפָנֵיהֶּ וְלֹא ע"פ עֲדוֹת עֲצָמָן וְאֵע"פ שְׁזָה יֵשׁ לְדַחוֹת לְכַאוּרָה דֵאֶפ"ת דְּהָא דְדִיִּיקִינָן הָא
הִפָּהוּ בְּפָנֵיהֶּ וְנַעֲשׂוּ דִיִּינֵי הֵינִי ע"פ הַעֲדוֹת אַחֲרֵי מ"מ פִּינָן דֵּלֵת"ק בְּעֵינָן מְסוֹר לְעֵדָה
וְלֹא סְגִי בְּעַדִּי לְחוּד מַגְזָה"כ ה"ל עַד בְּכָלֵל עַדִּי לְדַבְרֵי זֶה וְאֵמָּאִי נ"ד בְּהִפָּהוּ בְּפָנֵיהֶּ ה"ל
בְּכָלֵל עַדִּי לְדַבְרֵי זֶה וְאִין עַד נ"ד מ"מ פִּי מַעְיֵינִית בִּי אִין מִמֶּשׁ בְּדִיחוּי זֶה דְּהָא וְנִדְאִי
אֵע"ג דְּמַגְזָה"כ בְּעֵי ת"ק מְסוֹר לְעֵדָה כְּמוֹ לְעֵדִים מ"מ הָאִי מְסוֹר לְעֵדָה לָאוּ מִשּׁוּם לְתָא
דְּעֵדִים הוּא אֶלָּא מִשּׁוּם לְתָא דְעֵדָה הוּא דְרָמִי רַחֲמָנָא עֲלֵה דְעֵדָה מְסִירָה זֹו וְאִין זֶה עֲנָן
לְעַד נ"ד דְּכֻלָּה מְיֻלְתָּא בְּתוֹרַת דִּיִּינוֹת הוּא וְלֹא בְּתוֹרַת עֲדוֹת פְּלָל וְעוֹד דֵּאֶפ"ת דְּהָא
דְּמְסוֹר לְעֵדָה תּוֹרַת עֲדוֹת הוּא אֶפ"ה מוֹכַח שְׁפִי דְחוּבְל כְּד"נ הֵנָּה אֶדְר"ע דס"ל בְּד"נ אִין
הָרוּאָה נ"ד דְּהָא לָא שְׁמַעְנוּ לר"ע לְהַדְנֵי דָּאִין עַד אֶפִּילוּ הַמַּעִיד נ"ד אֶלָּא דְהַמְקִשָּׁה מָהָא
דְעֵדָה וְעַדִּי דִיִּיק לָהּ מָהָא גְּבִי רָאוּ שְׁהַרְג דְּכּוֹלָן נַעֲשִׂין עֵדִים אֶדְר"ע אֶלָּמָּא אֶפִּי עַד
הָרוּאָה אִין נ"ד כ"ש הַמַּעִיד וְהָא ר"ע גְּבִי ד"נ אֶיִרִי וּמְדַרְמֵי מָהָא הַמְקִשָּׁן אַהֵיָּא דְעֵדָה
וְעַדִּי דְמִיִּירֵי מְחוּבְל ש"מ דְּחוּבְל בְּהָא לְד"נ דְּמִי דָּאִי אֶמְרַת דֵּה"ט דר"ע בְּהָא דְרָאוּ שְׁהַרְג
מִשׁוּ דְלָא חֲזִי לִי זְכוּתָא הָא מִש"ה הָרוּאָה אִין נ"ד כ"ש הַמַּעִיד הָא מֵאִי קוּשְׁיָ מָהָא
דְעֵדָה וְעַדִּי דְמִיִּירֵי בְּחוּבְל דְלָמָּא בְּחוּבְל אֶפִּי הַמַּעִיד נְמִי נ"ד פִּינָן דֵּל"ש בִּי ה"ט דֵּל"ח
לִי זְכוּתָא א"ו חוּבְל לְד"נ דְּמִי וְלִי א"ר מְזָה דְנוּדָאִי חוּבְל אִינוּ כְּד"נ לָהּ מְלִתָּא דְהָרוּאָה
אִין נ"ד פִּינָן דֵּל"ש ה"ט דֵּל"ח לִי זְכוּתָא וְלִיכָּא מִשּׁוּם וְהַצִּילוּ הָעֵדָה גְּבִי חוּבְל כְּמוֹ בְּד"נ
וְהָא דְפָרִיף מָהָא דְעֵדָה וְעַדִּי לָאוּ מְרִישָׁא דְקָרָא דְמִיִּירֵי מְחוּבְל לְחוּד פָּרִיף אֶלָּא מְסִיפָּא
דְכַתִּיב אִם יָקוּם וְגו' וְנִקְהָ הַמְכָּה וּנ"ל מִיִּנְיָ בִּפ' הַנְּשָׁרְפִין [דָּרַף עַח] מְלַמֵּד שְׁחוּבְשִׁין אוֹתוֹ
וְאִי מְיִית קְטֻלִינָן הַמְכָּה וְהָא לְת"ק לְעֵנָן מִיתָה נְמִי בְּעֵינָן מְסוֹר לְעֵדָה וְלְעַדִּי וְעֵלָה קְאָמֵר
ר"ע וְכִי בְּפָנֵי ב"ד הִפָּהוּ הָא הִפָּהוּ בְּפָנֵיהֶּ נ"ד אֶפ"ת דְּנִידוֹן ע"פ עַדִּי אַחֲרִים וְלֹא ע"פ
ב"ד הָא בְּד"נ אֶפִּי בְּכַה"ג הוּא אִין עַד נ"ד וְזֶה בְּרוּר גַּם אִין לִיִּישֵׁב דְּבָרֵי הַתּוֹסֵס דְּחוּבְל
אֶפִּילוּ עַד הָרוּאָה אִין נ"ד ע"ד שְׁפִיר הָרְזָה"ב ס' הַמְאֹר דֵּה"ט דְּבִד"נ אִין עַד הָרוּאָה נ"ד
דְּכִינָן דְּחִזּוּ לָא בְּדָקִי בְּדִיק' יָפָה וְהָא מֵה"ת אֶחָד ד"מ וְאֶחָד ד"נ בְּדִרִישָׁה וְחֻקִּירָה אֶלָּא
מְפָנֵי נַעֲלִילַת דְּלֵת בְּטָלוּ רַבָּנָן דְּרִישָׁה וְחֻקִּירָה מֵהוּדָא' וְהַלּוֹאוֹת וּבְדִינֵי קְנָסוֹת אוֹקְמוּהוּ
אֶדְאוּרִיִּיתָא פְּדָאֶמְרִי ר"פ אֶד"מ [דָּרַף לָא] וְה"ה לְגִזְלוֹת וְחֻבְלוֹת כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹסֵס
וְהַמְפָּרְשִׁי וְלִפ"ז י"ל מֵה"ת בְּכָל דְּבָר אִין עַד הָרוּאָה נ"ד פִּינָן דְּצָרִיף דו"ס הוּאִיל וְרָאוּ
הַמַּעֲשֵׂה חֲזִיִּישִׁינָן שְׁמָא לָא יִסְקֵר וְיִדְרוֹשׁ יָפָה מִיְהוּ בְּתֵר דְּתִיקוֹן רַבָּנָן דֵּד"מ א"צ דו"ס
מַעֲתָה עַד הָרוּאָה נ"ד דְּהָא לִיכָּא לְמִישׁ לְמִיִּדִי מִיְהוּ בְּגִזְלוֹת וְחֻבְלוֹת דְּאוּקְמֵי אֶדְאוּרִיִּיתָ'
אִין עַד הָרוּאָה נ"ד כְּמוֹ בְּד"נ מֵה"ט גּוֹפָא דָּאִין זֶה נְכוֹן דֵּא"כ עֵינֵי קִידוּשׁ הַחוּדָשׁ דְּנוּדָאִי
בְּעֵי דו"ס אֶפִּי מְדַרְבְּנָן דְּהָא ל"ש בְּהוּ חֻשְׁשָׁא דנ"ד וְאִי מֵהָאִי טַעְמָא תִּלְיָ הָא דְהָרוּאָה אִין

נ"ד אפתי מתגיתן דעד הרוצה נ"ד גפי קה"ח דלא כר"ע ועוד דהגמ' קאמר ע"כ ל"ח ר"ע אלא בד"נ דר"א ונהצילו העדה אלמא טעמא דר"ע משונה ונהצילו ולא משום דו"ח וה"ט ונהצילו ליתא אלא בד"נ לחוד דהא בחובל נמי ל"ש לה"ט.

נדע דהא דמקצתו נעשו דיינים פרש"י אבל המעיד לא ישובו וידונו עמהם דהראוי להעיד א"ל לר"ע דנ"ד אבל עד עצמו ל"ל נ"ד וגבי עדות החודש גופה לא אכשרנא במתני' להיות העדי' נ"ד דא"כ ל"ל יושיבו מחבריהם יעידו בפני היחיד ואח"כ ישובו הן עמו ויקדשו והכי אמרינן לי' בפ"ב דכתובות [דף כ] ועירבובי דברים קא חזינא הכי דמה שינו לומר גפי קה"ח דמייירי במתגיתן בראו שלשה והו' ב"ד יעידו בפני היחיד מי הוא היחיד שיעידו בפניו הלא שלשתן שוין שראו פאחת והאי דפ"ב דכתובות עגנו אחר הוא דה"ג התם שלשה שישבו לקיים את השטר שנים מפירין ח"י עדים ואחד א"מ עד שלא חתמו מעידין לפניו וחותרם ואמר ש"מ עד נ"ד.

ופרי' עלה ממתגיתן דראו ג' והו' ב"ד ואס"ד עד נ"ד ל"ל פולי האי ליתבו בדין וילקדשו ומשני הנח לעדות החודש דאורייתא וקיום שטרות דרבנן דשם שינו מעידין לפניו המפירין השנים לפני הא' שא"מ אבל מתגיתן שלשתן ראו ואי עד המעיד נ"ד צריכין שנים מהם להעיד לפני כל או"א וישב אחד ויעמדו שנים פן יעשו ג' פעמי' כדי שכל או"א מהשלשה ישמע מפי שנים ולמ"ל גפי קה"ח שאין צריך להעיד אלא לפני היחיד אם לא בראו שנים מן הב"ד והג' לא ראה כה"ג דהאי דפ"ב דכתובות הן מעידן בפני היחיד ואח"כ ישובו הן עמו ויקדשו אי עד המעיד נ"ד.

מ"מ גם ע"ז אני תמה דהא אפ"ת דעד המעיד נ"ד מ"מ בשלש' שראו א"א שיעידו כל אחד מהן לפני היחיד מאותן הג' לחוד ע"ד דפי' דנה א"א דהא ונדאי א"א לקבל עדות אלא בב"ד של שלשה בד"מ ובכ"מ שצריך ג' כמו שפי' המפרשי' וה"ה היכי דצריך כ"ג קבלת העדו' גופא אין הפחות מכ"ג כמנין שראוי להיות דיינים באותו דין.

ואף שדבר זה ברור הוא נ"ל להביא ראוי לזה מהא דאמרינן בפ"י דב"ב [דף קסה] שנים ששהעידו בב"ד זה וחקרו והעידו בב"ד א' מהו שיבא א' מכל ב"ד ויצטרפו ואדת"ק דר"נ דאמר עדים לא מצטרפין בהעידו בזה"ז דיינים מהו ומדנקט העדו' בב"ד זה וחקרו והעידו בב"ד א' ולא נקט בששהעידו לפני זה וחקרו והעידו בפני אחר מהו שיבא ויצטרפו ביחד אדת"ק דר"נ.

אלמ' דבכה"ג פשיט לן דלכ"ע אפי' לר"נ ל"מ הואיל ולא הי' במוטב תלתא דנהו ב"ד וק"ע אינו אלא בג' בד"מ וכיון שפן איך אפשר שיחיד מקבל עדות השנים ביחיד וקא דפריה בהאי דפ"ב דכתובות ואס"ד עד נ"ד ל"ל פולי האי ליתבו בדין וילקדשו לאו אשעת הגדת עדות קאי ולמימרא שיעידו בפני היחיד ויקדשו דהא ל"א דק"ע צריך ב"ד של שלשה \$\$\$ ציור בספר \$\$\$ אלא ה"פ ל"ל דנקט ויעידו בפניה' ויאמרו מקודש דקאי על השני' הנוספי' עם היחיד הנשאר מן הרואין הוא שיאמרו ל"ל פולי האי ליתבו בדין וילקדשו פ' אחר ששהעידו עדותן לפני אותן שני' ולפני היחיד ישובו המעידין עם היחיד והנוספים ילכו להם והן עם היחיד יאמרו מקודש והיינו דקאמר ליתבו בדין וילקדשו דאי אשעת הגדת עדות נמי קאי איך קאמר ליתבו דהא עדים בעמידה אע"כ כדפ' וליתבו דקא' אשעת אמירת מקודש לחוד קאי ולא אשעת הגדה ומתגיתן נמי דייק' הכי דתני ראו

ג' והו' ב"ד יעמדו ב' ויושיבו מחבריה' אצל היחיד ויעידו בפני' ויאמרו מקודש ואי קבלת עדות גופייהו סגי ביחיד למה מושיבין מחבריהו קודם הגדה גידו קודם ואח"כ יושיבו פדי לומר מקודש אע"כ ש"מ דק"ע צריך ב"ד של ג' דווקא ועי' מה שפתי בפנים בזה: סליק מסכת ר"ה חגיגה דף ב' משנה חוץ מחש"ו כו' בירושלמי קאמר בד"א בראי' קרפן אבל בראי' פנים בעזרה הכל חייבין כמו בהקהל אנשים ונשים וטף.

והתוס' פי' דגמרא דידן לא ס"ל הכי והבי' ראי' לזה ואינו מוכרח אבל ל"נ להביא ראי' דאפי' מראית פנים נמ' פטורין מפ"ק דר"ה (דף ו') דבעי ר' זירא אשה מהו בכל תאחר מי אמרינן הא לא מחייבה בראי' או דילמא הא איתא בשמחה א"ל אביי תיפוק לי' דהא איתא בשמחה ופריה והאמר אביי אשה בעלה משמחה ומשני לדבריו דר"ז קאמר ואי אשה חייבת בר"פ מאי קא מיבעי לי' לר"ז פשיטא דאיתא בב"ת פיון דמחויבת בר"פ.

ואפי' אביי לא קאמר תיפוק לי' דהא איתא בשמחה אלא לדבריו דר"ז משמע למאי דס"ל לדידן' דאשה בעלה משמחה ליתא בב"ת ואמאי תיפוק לי' דאיתא בר"פ אלא ש"מ דאפי' מר"פ פטורה והתוס' ראי' מדאמרינן בגמרא (דף ו') אימא דמחייבה בשמחה אייתו.

ולא קאמר נמי דמחייב' בר"פ משמע דפטורה ולדידי אינו ראי' דנקט שמחה דמילתא דפסיקתא היא דאלו מר"פ הרבה פטורי' פגון שמע ואינו מדבר או מדבר ואינו שומע כדאמרינן בגמרא מגז"ש דראי' ראי' מהקהל.

ובהא נודאי אפי' גמרת ירושלמי מודה. דהני פטורי דמתני' מיייתי לה לחיובא בר"פ מהקהל בהאי גז"ש א"כ מאן דפטור בהקהל בר"פ נודאי נמי פטור אבל בשמחה נודאי מחייבי כדאמרינן בגמרא וכן מי שאין לו קרקע פטור מר"פ ותייב בשמחה וכמו שאכתוב לקמן.

אבל מהא דפ"ק דר"ה נודאי ראי' ברורה הוא דהא דשקיל וטרי אשה מהו בכל תאחר בע"כ מייירי שאין בה אחד מפל הני פטורי דאמרן דאם לא פן מ"ש אשה דקא מבע"ל ה"ל למיבעי נמי באיש פיון דפטור מן הראי' מהו בב"ת אלא נודאי מאשה דיש בה פל תנאי דחייבי ראי' דאיש כה"ג נודאי איתא בב"ת דהא איתא בראי' נאפ"ה מיבע"ל באשה ש"מ דאשה מצד עצמה פטורה מן הראי' לגמרא דידן ודלא פירושלמי ועוד נ"ל להביא ראי' לזה מהא דפריה בגמרא (דף ד') זכור להוציא את הנשים ל"ל קרא מ"ע שהז"ג היא ואי בר"פ נשים חייבות ובע"כ קרא דזכור בא להוציא את הנשים מקרבן ראי' הא קרבן ראי' מקרא דלא יראו פני ריקם נפקא דהוא לא תעשה מאי ק"ל הא ל"ת אפי' שהז"ג קיי"ל דנשים חייבות כדתנן בפ"ק דקידושין.

אלא נודאי ש"מ דנשים אפי' מר"פ פטורים וכיון דפטורים מר"פ דה"ל מ"ע שהז"ג ממילא פטורה מהל"ת דלא יראו פני ריקם דנפקא לן מינ' קרבן ראי' דתליא ובא מחמת מ"ע דר"פ דהא לא יראו פני ריקם פתב רחמנא והשתא פריה שפיר ל"ל קרא ולפנינו בסוגי' דאינה קטן אבאר עוד: ומ"מ נ"ל ללמוד מן הירושלמי הנה שר"פ וקרפן ראי' תרתי גיהו ואם ראה פנים ריקם בלא קרבן ראי' מצות ר"פ מיהו קיים שפירי לפי דברי הירושלמי יש שמחויבים בר"פ ואין חייבין בקרבן ראי' דתרתי גיהו ואפשר להא בלא הא א"כ אפי' מאן דמחויב בקרבן ראי' אם עבר וראה פנים בלא קרבן אע"ג דעבר בל"ת

דלא יראו פני ריקם מ"ע מיהו דר"פ קינים והרמ"בם ו"ל פתב (בפ"א מה' חגיגה) מי שפב בעזרה ביום א' ולא הביא עולה לא די שלא עשה מ"ע אלא עובר על ל"ת שפאמר לא יראו פני ריקם ולפי דעתו צ"ל דלאו דל"י פני ריקה הוא תנאי לעשה דינראה פל זכורה ואם ראה פנים ריקם מ"ע לא קינים.

וק"ל מההיא דירושלמי והא נודאי אין סברא לחלק בין מי שמצווה על לאו דלא יראו פני ריקם דלזה הא בלא הא לא סגי ובין מי שאינו מצווה על לאו זה דהא פינו דמשפח' לה למצוות ר"פ בלא קרבן ש"מ דאין קרבן מעכב למצוה ר"פ אלא נודאי המחוץ בקרבן ראוי' ראה פנים בלא קרבן אע"ג דעבר בל"ת מ"ע דר"פ מיהו קינים מיהו ביהא י"ל דנודאי לפי דברי ירושלמי דאיכ' מאן דמסייבו בר"פ ואפ"ה פטורים מקרבן ראוי' אין קרבן ראוי' מעכב למצוה ר"פ.

אבל לפי גמרא שפלו דס"ל דליתא לחיוב ר"פ בלתי קרבן ראוי' והסייב בזה סייב בזה והפטור בזה פטור בזה ק"ר מעכב לר"פ ואם ראה פנים בלא ק"ר אפילו מצוות ר"פ לא קינים ולקמן אכתוב עוד בזה: טומטום ואנדרוגנוס ונשים.

פאן הקדים טומטום ואנדרוגנוס לנשים ובפ"ק דביכורים תנו העבד האשה וטומטום ואנדרוגנוס מביאין ולא קורין משום שאין יכולין לומר אשר נתת לי ה' היום טעמא מפני שהארץ לא נחלקה לנקבות וטומטום ואנדרוגנוס נמי לא נטלו חלק בארץ והיינו מפני שהן ספק אשה משום הכי הקדים נשים להן דמה"ט אין קורין מפני שהן ספק אשה אבל פאן הקדים לשנותם קודם לאשה דהא לאו משום ספק אשה פטורי' דהא טומטום אפילו ביצו מבחוח אע"ג דנודאי זכר הוא אפ"ה פטור כדאמרינן בגמרא ואנדרוגנוס אפי' למ"ד ברי' בפני עצמה הוא אפ"ה פטור כדאמר בגמרא ומכל מקום שנה שם התנא לאנדרוגנוס בטר אשה דנדרה התנא בכ"מ לשנות טומטו' ואנדרוגנוס ביחד כ"ש למ"ד אנדרוגנוס ספיקא הוא דא"ש טפי והא דמקדים שם עבד לאשה וכאן שנה עבדים שאינה משוחררים בטר נשים.

י"ל משום דהתם טעמא דתרווייהו משום שלא נטלו חלק בארץ ולא ילפינו חד מאידך אבל (הכי) [צ"ל הכא] ה"ט דעבד פטור משום דילפינו לה לה מאשה תנא עבדים בטר נשים דמנשים אתיא לה פטורא דעבדים אפילו לרבינא דמפ' לעבדים שאינם משוחררים דמתני' במי שח"ע וח"ב ונפקא לי' מאל פני אדון ה' מי שאין לו אלא אדון א' יצא זה כו' ולא אתיא לה מנשים מפל מקו פינו דעבדים דמתניתין ודמס' ביכורים לאו תנא גוונא גינהו.

א"ש ותו לא קשה מידי: ועבדים שאינם משוחררים משמע אבל עבד משוחרר חייב בראוי'. וק"ל הא אמר רב אמי בפ"ק דפסחים (דף ח') כל אדם שאין לו קרקע אינו עולה לרגל ונפקא לי' מלא יחמוד איש את ארצה בעלת' לראות וסתמא דמילתא אקרקע דארץ ישראל קפיד קרא.

וה"נ משמע ספ"ק דקידושין (דף לט) שדך למעוטי זרעים שבחוח לארץ והא גרים ועבדים לא נטלו חלק בארץ ולא משפחת לה שיהי' להם קרקע בא"י אלא שדה מקנה החוזרת ביובל וא"כ לריש לקיש דס"ל בספ"ד דגיטין (דף מח) דהמוכר שדהו בזמן

שְׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג מְבִיא וְאִינוֹ קוֹרָא דְקַנְיָן פְּיֵרוֹת לְאוֹ פְּקַנְיָן הַגּוֹף דְּמִי וְלֹא קַרְיָנָן בִּי אֲשֶׁר נִתְּתָ לִי ה' א"כ ה"נ לֹא קַרְיָנָן בִּי אַרְצָהּ וּא"כ גַּר וְעֶבֶד מְשֻׁנָּחָרֵר הֵיכָא מִשְׁפַּחַת לָהּ שְׂיֵהֵי' חֲזִיב בְּרֵאֵי' הָא לִמ"ל שְׂיֵהֵי' לָהֶם קַנְיָן הַגּוֹף בְּקַרְקַע שְׁבָאֲרִיז יִשְׂרָאֵל.

מִיָּהוּ בְּהָא י"ל דְּמִשְׁפַּחַת לָהּ קַנְיָן הַגּוֹף פְּגוֹן שְׁנַשְׂא בֵּת יִשְׂרָאֵל יוֹרְשַׁת נַחֲל' וּמִתָּהּ וִירְשָׁהּ וּכְמ"ד יְרֻשַׁת הַבְּעַל דְּאוֹרֵיית' בִּפ' יֵשׁ נוֹחֲלִין דְּאִין חוֹזְרַת בִּיּוֹבֵל פְּדָאָמ' בִּס"פ יֵשׁ בְּכוֹר (דָּף נג) אֲלֵא שִׁמ"מ קַשְׂיָא לִי לָמָּה לִי לְמַעוּטִי מִי שְׁחָצִיו עֶבֶד וּחִב"ח מֵאֵל פְּנֵי הָאֲדוֹן פְּדָאָמְרִינוּ בְּגִמְרָא תְּפֹק לִי דְּאִין לוֹ קַרְקַע בְּאֲרִיז יִשְׂרָאֵל.

וְלִיכָא לְמִימַר בְּנַשְׂא אִשָּׁה וִירְשָׁהּ הָא בִּפ"ד דְּגִיטִין (דָּף מ"ג) מִיְבַעֵי לִי בְּמִי שְׁחָצִיו עֶבֶד וְחָצִיו בְּן חוֹרִין אִי קוֹדֵשִׁין תּוֹפְסִין בְּבֵת יִשְׂרָאֵל וְלֹא אִיפְשָׁטָא מִיָּהוּ יֵשׁ לוֹמַר לְמֵאִי דְּמַסִּיק רַב חֲסֵדָא הֵתָם מְחֻלְקַת בִּיּוֹבֵל ב' אֲבָל בִּיּוֹבֵל א' דְּבָרֵי הֶבֶל מְבִיא וְקוֹרָא וּמוֹקִי לָהּ לְכַמְּהָ סְתָמִי מִתְּנִיתִין דְּמִיָּתִי הֵתָם בִּיּוֹבֵל א' הֵכִי נְמִי אִיכָא לְאוֹקְמִי מִתְּנִיתִין.

אִי נְמִי יֵשׁ לוֹמַר בְּזִמְנָן שְׂאִין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג פְּגוֹן מְשַׁגְלוֹ שְׁבָט רְאוּבֵן וְשְׁבָט גָּד אִי נְמִי בְּזִמְנָן בֵּית שְׁנֵי שְׂלֵא נִהַג יוֹבֵל מֵה"ת שְׂאִין כָּל יוֹשְׁבֵי' עֲלֵי פְּדָאָמְרִינוּ בִּסְפ"ב דְּעִירוֹכִין (דָּף ל"ג) וְאִין שְׂדֵה מְקַנָּה יוֹצֵאת בִּיּוֹבֵל וּמַצְנַת רֵאִי נוֹהֵג הוֹאִיל וְהַבֵּית הִי קֵיִים וְצָרִיף קְרָא (לְמַעוּט) [צ"ל לְמַעוּטִי] מִי שְׁשִׁיָּהּ שַׁח"ע לְפָטְרוֹ מִן רֵאֵי' לְאוֹתוֹ זְמַן: הַחִיגָר וְהַסּוּמָא.

כָּל הַנֵּי נְפָקָא לִי בְּגַמ' מְדַכְתִּיב רְגָלִים מְפָאן נְרָאָה לִי דְּהַפְטוֹר פְּטוֹר נְמִי מִן הַרְאֵי' דְּהָא רְגָלִים גְּבִי חֲגִיגָה כְּתִיב שְׁלֵשׁ רְגָלִים תְּחַוֵּג בְּשִׁנָּה וְאַפ"ה פְּטוֹר נְמִי מִן הַרְאֵי' וְהֵכִי נְמִי תַנּוּן בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים כָּל שְׂאִין יָכוֹל לְאַחֲזוֹ בִּידוֹ שְׁלֵ אֲבִיו כו' שְׁנַאָמַר שְׁלֵשׁ רְגָלִים וְהָרִי מִיָּתִי לָהּ מִן הַרְגָלִים שְׁנַאָמַר גְּבִי חֲגִיגָה לְרֵאֵי' דְּהָא פְּנֹלִי מִתְּנִיתִי מְפִטוֹרִי רֵאֵי' מִיָּרִי ש"מ דִּילְפִינוּ רֵאֵי' מְחִיגָה וְהֵכִי נְמִי תְּשְׁלוּמֵי ז גְּבִי חֲגִיגָה כְּתִיב וְחַגוּתָם אוֹתָם לָהּ שְׁבַעַת יָמִים וְגְבִי רֵאֵי' לָא כְּתִיב.

וְא פ"ה רֵאֵי' נְמִי יֵשׁ לָהּ תְּשְׁלוּמִין כָּל ז' פְּדִתְנֵן לְקַמְן פ"ב וְהֵכִי מִשְׁמַע בְּגִמְרָא גְּבִי לְאִתּוּי חִיגָר בְּיוֹם רֵאשׁוֹן. וּבְגַמ' אֲפָרֵשׁ דְּהוּא הַדִּין דִּילְפִינוּ נְמִי חֲגִיגָה מְרֵאֵי': הַכָּל לְאִתּוּי מֵאִי ק"ל לִימָא לְאִתּוּי עָרֵל וְדָלָא כו"ע דְּמַרְבָּה לְעָרֵל כִּי טָמֵא פְּדָאָמְרִינוּ לְקַמְן (דָּף ד') וּמְכָאן אֲנִי אוֹמַר הָא דְּאֲמְרִינוּ בִּפ' עָרֵל (דָּף ע"ב) אֵהָא דְּאָמַר הֵתָם עָרֵל פְּסוּל לְקוֹדֵשׁ וּמוֹקִי לָהּ רַב יוֹסֵף כו' עֲקִיבָא דְּמַרְבָּה לְעָרֵל כִּי טָמֵא.

וּפְרִיף לָהּ רְבָא לֹא לִישְׁתְּמִיט תְּנָא וְלִתְנֵי הָעָרֵל וְהַטָּמֵא וְלִימָא כו' עֲקִיבָא וּפְרִיף וְלֹא וְהָא תְּנָא הָעָרֵל וְהַטָּמֵא פְּטוֹרִין מִן הַרְאֵי' וְדַחֵי הֵתָם מִשׁוּם \$\$\$צִיּוֹר בְּסַפְרָא \$\$\$ דְּמֵאֲנֵס הִיָּנוּ מִשׁוּם דְּלִכ"ע פְּטוֹר מֵה"ט וְאַפְּי' לְרַבְּנָן וְכֵן פִּי' שָׁם הִתּו' בִּתְחִילָה.

הִילְכַף אֲלִיכָא דְּרָבָא אִי אֲפָשֶׁר לוֹמַר כָּאן דְּלִאֲתוּי עָרֵל אֲתִי דְּהָא פְּטוֹר הוּא לִכ"ע וְדָלָא כְּדָפְי' הִתּו' אַח"כ דְּמֵהָאִי טַעְמָא דְּמֵאֲנֵס הוּא דְּמַרְבָּה לְעָרֵל כְּטָמֵא אֲבָל לְרַבְּנָן עָרֵל חֲזִיב בְּרֵאֵי' דֵּא"כ הֵנִי לִי הַכָּל לְאִתּוּי עָרֵל לְחִי' בְּרֵאֵי' וְכַרְבְּנָן א"ו כְּדַפְרֵשְׁתִּי: לְאִתּוּי חִיגָר בְּיוֹם רֵאשׁוֹן מְכָאן ק"ל עַל מַה שְׁכָּתַב הַרְמְב"ם (בִּפ"א מֵהַלְכוֹת חֲגִיגָה) הַרְאֵי' הָאֲמוֹרָה בַּחוּרָה הוּא שְׂיֵרָאָה פְּנִיו בְּעִזְרָה בִּי"ט רֵאשׁוֹן שְׁל חַג וְיָבִי עֲמוֹ קָרְבַּן עוֹלָה כו' וּמִי שְׁבָא בְּעִזְרָה בְּיוֹם א' וְלֹא הִבִּי עוֹלָה כו' מִשְׁמַע מְדַבְּרֵי דְּחֻצוֹת רֵאֵי' פְּנִים אִינוּ אֲלֵא בְּיוֹם א' לְחוּד וְאִין לוֹ תְּשְׁלוּמִין כָּל ז'.

וה"מ ממ"שכ עוד מי שלא הקריב בי"ט ראשון עולות ראני' ושלמי חגיגה ה"ז מקריב בשאר ימות הרגל שנא' ז' ימי תחוג מלמד שפולן ראויים לחגיגה ואילו ר"פ ל"ק ש"מ דס"ל דאין לו תשלומין כל ז' והא לפ"ז לא משפחת לה תשלומין לעולת ראני' אלא א"כ הי' בר חיוב בראיות פנים בי"ט ראשון דאם לא הבי' עולת ראני' בו ביום מבי' כל ז' אבל אם לא הי' בר חיוב בראיות פנים בי"ט ראשון תו לא מחייב בעולת ראנייה פלל דהא ע"ר חיובא דידני' תלי' בר"פ פדכתב ולא יראו פני ריקם מאן דאית בר"פ אית בלא יראה ריקם ומחויב להבי' עולת ראני' ומאן דליתא בר"פ ליתא בעולת ראני' התלוי בה.

והשתא היכי קאמי' הפל לאתויי חגור ביו' א' ונתפשט בב' הא פנין דהוי חגור ביו' א' ופטור מר"פ כי נתפשט ביום ב' מה הוי הא פטור מר"פ כל זמנו שהוא יט"ר. פטור נמי מעולת ראני' התלוי בה ותו לא מחייב אפי' נתפשט בב'.

ולא משפחת לה לפלוגתא זו לקמן אי פולן תשלומין דראשון או תשלומין זה לזה דנ"מ לחיגר בי"ט ראשון ונתפשט בב' אלא לענין חגיגה דמייני' התם אבל עולת ראני' התלוי בר"פ אם אי' דאין מצות ר"פ נוהג אלא בי"ט ראשון לחוד ולא בשאר ימות הרגל חגור ביום א' א"ל תשלומין אפי' לעולת ראני' אפי' למ"ד פולן תשלומין זה לזה הואיל ובזמן חיוב ר"פ לא הי' בר חיוב פקע מצותו לגמרי עם עולת ראנייה התלוי בה ותו לא דדרי רבבי' עליו אפי' נתפשט בב'.

א"ו מצות ר"פ יש לה תשלומין כל ז'. והשתא למ"ד תשלומין זה לזה חגור ביט"ר ונתפשט בב' יש לו תשלומין וחיוב בר"פ וע"ר התלוי בה פמו בחגיגה.

והא ליכא למימר דחיגר אינו פטור אלא מעולת ראני' אבל לא מר"פ ואע"ג דכל הני פטורי דמתני' מר"פ נמי פטורי' דלא פירושלמי ה"מ בח"שו הואיל ופטורי' מפל מצות וה"נ נשי' ועבדים דפטור דידהו נפקא לי' מזכורה ואת פני אדון ה' דכתיב גבי ראני' פנים גופ' אבל חגור ונחביריו דנ"ל מרגלים דכתיב גבי חגיגה אין ללמוד מהא לראיות פנים אלא לע"ר לחוד דהוי קרבן דומיא דחגיגה הא ליתא דע"כ ר"פ נמי אתיא מחגיגה לפטורא דהא אמרי' בגמ' חגור ברגלו אחת פטור מן הראני' שנאמר רגלים ופריה הגמ' האי מפעי לי' פרט לבעלי קבין ומשני האי מפעמים נפקא והשתא אי איתא דלא גמרינו ר"פ מחגיגה א"כ ה"ה דחגיג' לא גמרינו נמי מראני' פנים נימא רגלים דכ"ד גבי חגיגה למעוטי בעלי קבין מחגיגה ופעמים דגבי ראני' לגופי' לפטורו מר"פ אתיא.

א"ו גמרינו ר"פ וחגיגה מהדדי וש"מ חגור פנין דפטור מחגיגה מר"פ נמי פטור ועוד נ"ל להביא ראני' דמצות ר"פ נוהג כל ז' דהא תני לקמן (דף ז') ג' רגלים בשנה נצטוו לעלות ברגל וכו' ואין נראין חצאין משום שנאמר כל זכורה ואין נראין ריקנין משום שנאמר לא יראו פני ריקם ומדקאמר א"נ חצאין קודם א"נ ריקנין ש"מ דא"א חצאין אר"פ ממש קאי ולא אקרבן ראני' ומדקאמר התם וא"נ חצאין סבר ר"י למימר מאן דאית לי' בנים לא ליסקו האידנא ה' ולמחר ה' ש"מ מצות ר"פ לאחר י"ט ראשון נמי איתא ואפי' אבני לא פריה עלה התם אלא משום דמקלמא דפשיטא הי' דהי מנייהו משני להו פושעים וה"מ מ"ל זריזי' מ"מ מודה דאית' למנות ר"פ לאחר יט"ר נמי אלא דהמאחר נקרא פושע ועצל.

ומ"מ אין להקשות אדברי רמב"ם מסוגיא דהיו ישראל מחצה מאי דפ"ז דפסחים (דף פ) כמ"ש בתשובה: אלא למ"ד פולן תשלומין דראשון הפל לאתויי מאי. ולמ"ל חגור בפשה אחת ונתפשט בב' דהא פשיטא כ"פ התוס' וק"ל לימא לאתויי נעשה חגור בליל יו"ט ראשון קודם עמוד השחר.

ולא נתפשט עד יום ב' דאע"ג דהי' חגור פל יט"ר אפ"ה יש לו תשלומין אפי' למ"ד תשלומין דא': דלילה אין מחוסר זמן וה"ל בר חיובא בא' דהא לקמן (דף ט) פריה לר"י דאמר פולן תשלומין דא' ודלא חזי בא' ל"ח בכולן.

הא' ר"י נטמא בליל מביא ואנזיר קאי שאם נטמא בליל ח' לטומאה ראשונה מביא ב' קרבנות אלמא אע"ג דל"ח להקרי' בלילה יש לה תשלומין. ומשני קסבר ר"י לילה אין מח"ז וה"ל מחויב בקרבן אלא שהלילה מעכבו מלהקריב אבל חגור ביום א' אין עליו חובת ראי' מש"ה אין לו תשלומין משמע להקד' אם נעשה חגור בתוך ליל יט"ר פיון דלילה אין מח"ז ה"ל מחויב בקרבן באותו מקצת הלילה קודם שנעשה חגור ויש לו תשלומין דומיא דנטמא בליל ח' דנזיר והל"ל דלאתויי הא אתא וטובא קמ"ל לאפוקי מ"ד ה"ל ליל' מח"ז וחגור לא חזי בא' וא"ל תשלומין למ"ד פולן תשלומין דראשון.

וי"ל דהגמ' ר"ל דלא נפש' ממתניתין ולא חזא דאפי' אם ת"ל פולן תשלומין דא' ולילה מח"ז אפ"ה אתא לאתויי הא דמסיק ואזיל תדע הא מצי למימר מאן דא"ל פולן תשלומין דא' ל"ל הא דרבינא ולאתויי מי שחציו עבד אתא.

ורבינא ל"ל פולן תשלומין דא' ולאתויי חגור ביום א' אהא. א"ו כדפי' דר"ל דלא נפשט ולא חזא.

מיהו ראי' זו יש לדחות דלקמן דייק ממתניתין הא דרבינא מש"ה לא ר"ל דמ"ד פולן תשלומין דא' ל"ל דרבינא מ"מ בלא"ה יש לומר כדפי': פאן פמשנה ראשונה. פירש"י למשנה ראשונה מי שחציו עבד פטור אבל למשנה אחרונה פיון שיש ביד ב"ד לכוף להרב לשחררו הוי לי' כמשוחרר וחיוב וכן פ"ה התו' רפ"ח דפסחים (דף פ"ז) תנו מי שח"ע וחב"ח לא יאכל משל רבו ודייק עלה בגמרא משל רבו הוא דלא יאכל משל עצמו יאכל ונתניא לא יאכל לא משל עצמו ולא משל רבו ומשני פאן פמשנה ראשונה וכאן פמשנה אחרונה ופירש"י דלמשנה ראשונה יאכל משל עצמו [צ"ל אחרונה] לא יאכל והרמב"ם כתב (בפ"ב מה"פ) מי שחציו עבד וחב"ח לא יאכל לא משל רבו ולא משל עצמו וגבי ראי' כתב (בפ"ב מה' ח') מי שח"ע וחב"ח פטור מפני צד עבדות שבו הרי שפירש איפקא דלמשנה אחרונה פטור מן הראייה ולגבי פסח לא יאכל פלל.

ופי' הר"א בנו דה' פ דלמשנה ראשונה עבדינן לי' תקנתא להוציא מחיובו ומטעם זה אוכל משל עצמו ולמשנה אחרונה לא עבדינן לי' תקנתא שאמא זה גורם לעכב שיחררו. אלא אומרים לרבו שאינו אוכל משל רבו עבד איש ולא משל עצמו אלא מהר ושחררו כדי שלא ימנע מן המצנה אבל למשנה ראשונה דליכא חיוב לשחררו עבדינן לי' תקנה במצנה שהוא חייב בה מדברי סופרים דאלו מן התורה פטור כדדייק רבינא ממתניתין.

ותימא לי פינן דהוא פטור מן התורה למשנה ראשונה איך יתחייבו רבנן להביא עולת
ראי' דאע"ג משום חולין בעזרה לית לן בה דאפשר לומר דמיייתי לה לשה עולת נדבה
מכל משמע דמיייתי לה אפי' ביו"ט כמו כל חייבין בראי'.

הא עולת נדבה לכ"ע אין קרב ביו"ט פדאמרין לקמן בפירקון (דף ח') ונהכי נמי איך
אוכל פסח משל עצמו מדרבנן הא פינן דמן החו' אין ראי' לאכול משל עצמו כעבד גמור
הוי לי' פסח נאכל שלא למנויו דאיכא איסורא דאורייתא וכי ב"ד מתנין לעקור דבר מן
התורה בקום ועשה ועוד קשה לי בשלמא גבי פסח עבדו לו תקנה שיאכל משל עצמו
הואיל ובר חיובא דפסח הוא אלא שצד עבדות מעכב עליו מלאכול משום הכי עשו לו
תקנה אבל ראי' דרחמנא פטרי' מאל פני אדון ד' פדאמרין לקמן ל"ל תקנה זו לחייבו
מ"ש משאר פטורי ראי' דלא תקנו לחייב לבד מקטן וכדי לחנכו.

ומלבד הא אין פירוש זה נכון ו אינם דברים של טעם א"ו עיקר כפרש"י ותו' דלמשנה
אחרונה דינו כבן חורין לכל דבר פינן דכופין לרבו לשחררו הוי לי' כמשוחרר לכל דבר
וסייב מן התורה במצות בין להקל בין להחמיר דהפקר ב"ד הפקר וכן פי' הרמב"ד
בהשגותיו וכ"ת הא בספ"ג דר"ה (דף כט) מסקינן דמי שחצי ועבד אינו מוציא אחרים
ידי חובת שופר ואף לעצמו אינו מוציא דלא אתי צד עבדות דידי' ומפיק צד חירות דידי'
ואמאי לא.

לא מיבעי לעצמו דמוצי' אל' אף לאחרי' נמי מוצי' למשנ' אחרונ' דק"ל פנותי' פינן
דבידנו לשחררו דינו כמשוחרר לכל דבר אפי' להקל פדאמרי' גבי פסח וראי'יה. ודוחק
לאוקמי ההיא דפ"ג דר"ה דרב הונא ורב נחמן שקלי וטרי התם זה דלא פהלקתא.

וי"ל דהתם מייירי בחצי עבד של קטן פינן דלאו בר כפי' הוא פדאמרי' בפ"ד דגיטין (דף
מ) גבי עבדא דבי תרי שחרר חד מינייהו קם אידך אקני' לבנו קטן א"כ לאו כמשוחרר
הוא מש"ה צד עבדות במקומו עומד לפיכך אף לעצמו אינו מוציא ונהכי נמי אמרי' התם
נגחו שור יום של רבו לרבו יום של עצמו לעצמו ופי' התו' אפי' למשנה אחרונה פגון
בשל יתומים קטנים דלאו בני כפי' נינהו וכי תימא א"כ לאוקמא לכולי מתני' כמשנה
אחרונה ורישא דמרב' לחיובא בעבד של גדול דבר כפי' הוא וסיפא דפוטרו בשל קטן
בשלמא האי דפ"ח דפסחים דלא מתוקמא לבריי' דלא יאכל לא משלו ולא משל רבו
כמשנה אחרונה ובעבד של קטן דא"כ מאי לא יאכל משל רבו פינן דקטן הוא חלק בפסק
מנא לי'.

הא קיימ"ל שיה לבית אבות לאו דאורייתא פד מסיק בפ"ד דנדרי' (דף לו). אבל האי
דהכא תקשא.

וי"ל משום דמתני' מייירי מתלתא עניינא גבי פטורה ראי' בבא זו מהני דלאו בני דעה
נינהו ותני להו בלשון יחיד חוץ מחרש שוטה וקטן וכן בבא ג' דפטורא דידהו נפקא לו
מרגלי' החיגר ונחביריו פדאמרי' בגמרא תני להו נמי יחיד.

החיגר. והסומא.

והחולה. ואלו בבא מציעא זו תני לעבדים ונשים בלשון רבים.

וְלֹא תִגִּי הָאִשָּׁה וְהָעֶבֶד בְּלִשׁוֹן יְחִיד א"ו בְּתַרְי גִּוּוֹנָא עֲבָדִים מִיִּירֵי בֵּין שָׁל קִטּוֹן וּבֵין שָׁל גְּדוּל אַע"ג דְּבָר כִּפִּי הִיא אַפ"ה פֶּטוּר. וּבַע"כ הֵיִינוּ כְּמִשְׁנֵה רֵאשׁוּנָה וְאִיִּדֵי דְתַנִּי עֲבָדִים בְּלִשׁוֹן רַבִּים תַּנִּי לְנִשִּׁים בְּלִשׁוֹן רַבִּים דְּבַנִּי חֲדָא בּוּקְתָא נִינְהוּ: דְּעֶבֶד גָּמַר לָהּ לָהּ מֵאִשָּׁה כְּדָאֲמַרִּי בְּגִמְרָא וְכֵה"ג דִּינִיק הִגְמְרָא בַּפ"ק דְּנִדְוָה (דָּף ח') מְדַתְנִי הִכָּא אִשָּׁה וְהֵתָם תַּנִּי קִטְנוֹת א"כ לָאו קִטְנוֹת דְּעֶלְמָא קֵאמ' אֶלְא קִטְנוֹת תַּרְתִּי חֲדָא דר' אֶלְיָעֶזֶר וְכו' וְדָלָא כִּפִּי הֵתוּ: וּבְהִכֵּי נִיחָא לִי דְקֵאֲמַר הִלָּא לֹא נִבְרָא הָעוֹלָם אֶלְא לְפָרְי' וְרַבִּי'.

וְאִיכָּא לְמִידָק אִי קִיָּים כְּבָר הָעֶבֶד פ"ו מֵאִי אִיכָּא לְמִימַר וְאִמַּאי כּוֹפִין הָרַב וְכִי תִימָא אִין הִכֵּי נְמִי דָּאִין כּוֹפִין בְּקִיָּים פ"ו. א"כ הָוִי לִי לְאִוּקְמִי כְּפִלּוֹ מִתְנִיתִין כְּמִשְׁנֵה אַחְרוּנָה וְסִיפָא בְּדִקְוִים פ"ו דָּאִין כּוֹפִין.

מִיָּהוּ בְּהָא י"ל דְּאֲמַרִּינָן בַּפ"ו דִּיבְמוֹת (דָּף ס"ב) הִפְלִ מוֹדִים פִּי דְפְלִיגָא הֵתָם בְּהִי לֹו בְּנִים בְּגִיּוֹתוֹ וְנִתְגַּיִיר דר' יוֹחָנָן אָמַר. קִיָּים פ"ו דְּהָא עֶבֶד לִי שְׁבֵת וְרִישׁ לְקִישׁ א' לֹא קִיָּים פ"ו גַּר שְׁנִתְגַּיִיר כְּקִטּוֹן שְׁנוּלְד דְּמִי מוֹדִין בְּעֶבֶד שְׁאִין לֹו חִיָּים.

פִּי וְאִם הָוִי לֹו בְּנִים בְּעֶבְדוּתוֹ וְנִשְׁתַּחֲרַר דְּלֹא קִיָּים פ"ו. וְהִכֵּי נְמִי בְּחֲצֵי עֶבֶד אֲזַלִּינוּ לְחוּמְרָא כְּתַר צַד חִירוֹת שְׁלֹו מְחַמַּת צַד חִירוֹת לֹא קִיָּים.

מִיָּהוּ קָשָׁה לִי לר' יוֹחָנָן דְּסָבִירָא לִי בְּהִי לֹו בְּנִים בְּגִיּוֹתוֹ וְנִתְגַּיִיר דְּקִיָּים פ"ו דְּנִכְרִי יֵשׁ לֹו חִיָּים. אִפְתִּי מְשַׁכַּחַת לָהּ עֶבֶד דְּקִיָּים פ"ו בְּהִי לֹו בְּנִים בְּגִיּוֹתוֹ וְאִתְ"פ נִמְכַּר לְעֶבֶד וְשִׁחְרְרוּ חֲצִיּוֹ דְּמִשׁוּם מֵאִי נִכּוּף לְרַבּוֹ לְשִׁחְרְרוּ.

אִי מִשׁוּם צַד חִירוֹת שְׁבֹו. לֹא יֵהִי אֶלְא כְּפִלּוֹ ב"ח הָא קִיָּים פ"ו בְּבָנִים וְהָוִי לֹו בְּגִיּוֹתֵי כְּדָאֲרִי בְּנִכְרִי וְנִתְגַּיִיר וְאִי מִשׁוּם דְּאִפְסָקְנִי עֲבָדוֹת בֵּין גִּיּוֹתוֹ לְשִׁחְרְרוֹ וְעֶבֶד אִין לֹו חִיָּים הִנֵּי מִיָּלִי בְּבָנִים שְׁנוּלְדוֹ לֹו בְּשַׁעַת עֲבָדוֹת הוֹאִיל וְאִין לֹו חִיָּים כְּדִנְפָקָא לִי הֵתָם מְקָרָא מִשׁוּם הִכֵּי כְּשִׁנְשַׁתְּחַרְרֵר לֹא קִיָּים פ"ו אֶבֶל בְּנִים שְׁהִי לֹו כְּבָר בְּגִיּוֹתוֹ קוֹדֵם שְׁנַעֲשֵׂה עֶבֶד אִפִּי אִתְ"פ כְּשִׁנְשַׁעֲשֵׂה עֶבֶד לֹא פָקַע שְׁמוֹ מִהֶן וְזָרְעוּ מִתְיַחַס אַחְרִיו וּבְנָיו מְקָרִי וְקִיָּים פ"ו לר' דְּאָמַר אִפִּי בְּנִכְרִי שְׁנִתְגַּיִיר דְּבָאוּ לְקוֹנְשָׁה חֲמוּרָה לֹא אֲמַרִּינוּ כְּקִטּוֹן שְׁנוּלְד דְּמִי וְקִיָּים פ"ו ע"י בְּנִים שְׁהִי לֹו בְּגִיּוֹתוֹ כ"ש נִכְרִי שְׁנַעֲשֵׂה עֶבֶד דְּלֹא בָּא אֶלְא לְקוֹנְשָׁה קִלְהָ דְּלֹא אֲמַרִּי כְּקִטּוֹן שְׁנוּלְד דְּמִי ע"י קוֹנְשָׁה זֹו דְּעֲבָדוֹת וְכִי תִימָא ח"פ מַה פְּרִיף הֵתָם אֵהָא דְּקֵאֲמַר דְּעֶבֶד אִין לֹו חִיָּים מְדַכְתִּיב וְלְצִיבָא ט"ו בְּנִים.

אֶלְמָא יֵשׁ חִיָּים לְעֶבֶד מֵאִי ק"ל דִּילְמָא אוֹתָן בְּנִים הִי לֹו בְּגִיּוֹתוֹ קוֹדֵם שְׁנַעֲשֵׂה עֶבֶד. מִשׁוּם הִכֵּי לֹא פָקַע יַחְסוֹ מִהֶן אַף לְבִתְרִשְׁטָבֵל לְשֵׁם עֲבָדוֹת לֹא קָשָׁה מִיָּדֵי דְּלֹאוּ אֲדַר"י פְּרִיף אֶלְא אֲדַרִּישׁ לְקִישׁ דְּאָמַר אִפִּי בְּיֵשׁ לֹו בְּנִים בְּגִיּוֹתוֹ וְנִתְגַּיִיר אִין לֹו חִיָּים מִשׁוּם דְּכִקְטָן שְׁנוּלְד דְּמִי א"כ ה"ה כְּשִׁטְבֵּל הַנְּכָרִי לְשֵׁם עֲבָדוֹת וְנִכְנַס לְקוֹנְשָׁה וְחִיָּיב בְּכָל מִצְוָה שְׁהָאִשָּׁה מְחֻיָּבַת הָוִי לִי ג"כ כְּקִטּוֹן שְׁנוּלְד וְכְּדָאֲמַרִּינוּ בַּפ"ז דְּסִנְהֶדְרִין (דָּף נ"ח) עֶבֶד מוֹתֵר בְּאִמּוֹ וּבְבִתּוֹ דְּיִצְאָ מִכְּלָל נִכְרִי וְהָוִי לִיָּה כְּקִטּוֹן שְׁנוּלְד נִמְצָא כְּשִׁטְבֵּל לְשֵׁם עֲבָדוֹת פָּקַע יַחְסוֹ מִכְּפִי שְׁנוּלְדוֹ לֹו בְּגִיּוֹתוֹ וְהִשְׁתָּא לֹא מְצִינוּ יַחְסוֹ בְּבַנִּי עֶבֶד אִפִּי בְּנוּלְדוֹ לֹו בְּגִיּוֹתוֹ כ"ש בְּעֲבָדוֹתוֹ וְהִשְׁתָּא פְּרִיף שְׁפִיר מוּל צִיבָא ט"ו בְּנִים דְּבֵין נוּלְדוֹ לֹו בְּגִיּוֹתוֹ בֵּין בְּעֲבָדוֹתוֹ אִין לָהֶם יַחְסוֹ אֶבֶל לר' יוֹחָנָן לְק"מ דְּאִפְשָׁר לֹוּמַר שְׁנוּלְדוֹ לֹו בְּגִיּוֹתוֹ וְלֹא פָקַע יַחְסוֹ מִהֶן בְּעֲבָדוֹתוֹ כְּמוֹ מִנְכְּרִי שְׁנִתְגַּיִיר לר"י וְהִשְׁתָּא הִדְרָא קוֹ לְדוֹכְתִּי לר"י אִמַּאי

מוקי (לרישא) [צ"ל לסיפא] כמשנה ראשונה הא למשנה אחרונה נמי ניחא ובעבד שקיים פ"ו פבר בגיותו.

וקא ליפא למימר אע"ג דכבר קיים פ"ו אפ"ה איפא משום שבת. שיקרי התוס' לפי (שיטתם) [צ"ל שיטת י"מ] פ"י דהא דקאמר הלא לא נברא העולם אלא משום פ"ו לאו דווקא דעבד אינו מצננה על פ"ו אלא משום שבת קאמר.

ליתא דכבר קיים פ"ו שוב משום שבת נמי ליפא דאמרי' בפ"ד דמגילה (דף כ"ז) אין מוכרין ספר תורה אלא לישא אשה משום דהעולם לא לתהו בראו אפ"ה אמרינן בפ"ו דיבמות (דף ס"א) דבקים פ"ו אין מוכרין ס"ת לישא אשה בת בנים אלא נושא דלאו בת בנים.

ועוד דבאותו סוגי' איפא למ"ד דבזכר ונקבה קיים פ"ו דהא איפא שבת. אלקא שבת ופ"ו חדא מילתא ובקים פ"ו לית ליה בה משום שבת ולמאי דפ"י ניחא מדנקט עבדים לשון רבים דייק לה ותדע לה דהכי הוא כדפ"י דאם לא פ"ו נדאי משפחת לה תצי עבד שאין כופין את רבו כגון שהעבד סריס דלאו בר שבת הוא והני ליה לאוקמי (לרישא דמתיב) [צ"ל לסיפא דפטורי] כמי שחצי עבד פהאי גוונא דאפי' למשנה אחרונה אינו כמשוחרר אלא נדאי ע"כ דייק לה מדנקט עבדים בלשון רבים ש"מ דאפי' אותן דבני שבת ניהו ואפ"ה פטורים ובע"כ היינו כמ"ר.

(וכר) [צ"ל וכי תימא] מפל מקו' האי ברייתא דאין אוכל לא משל רבו ולא מש"ע ה"ל לאוקמי אף כמ"א ובעבד דלאו בר שבת מייירי דאין כופי' אף למ"א י"ל. דא"כ מאי קמ"ל פשיטא שאינו אוכל לא מש"ר ולא מש"ע א"ו בעבד דבר שבת מייירי וקמ"ל לאפוקי ממ"א: והשתא דאתי להכי מה"ט נמי לא מ"ל בעבד של קטן דלאו בר כפי' דא"כ מאי קמ"ל פשיטא דאין אוכל כלל: ענ"ל אע"ג דמי שח"ע חייב בראי' ואוכל בפסח מש"ע למ"א לאו למימרא דדיינינן לצד עבדות דידן' פאלו הוא בן חורין דהא ליתא דנדאי כל זמן שלא שחררו רבו צד עבדות דידן' במקומו עומד לפיכך גבי תקיעת שופר אף לעצמו א"מ דלא אתי צד עבדות ומפיק צ"ח.

ומ"מ בראייה חייב דהא אלו לא מייעטו קרא מאל פני האדון ה' הנה חייב מצ"ח שבו אלא דקרא דאל פני האדון גלי פניו דרשות רבו עליו צ"ע מעכב על צ"ח מלחייב בראייה מש"ה למ"א פניו דכופין את רבו הואיל ואין רשותו עליו אע"ג דצ"ע במקומו עומד ומהאי צד פטור מן הראייה כל כפה שלא שיחררו אפ"ה פניו דאין רשות רבו עליו אין צ"ע שבו מעכב על צד חירות מלחייב בראייה מצ"ח שבו לחוד הוא דחייב אבל לא מצ"ע שבו.

כ"ש לגבי פסח דבין צ"ע ובין צד חירות בר חיוב מיכל בפסח הוא אלא כל כפה דרשות רבו עליו מעכב עליו מלאכול מש"ע אלא מש"ר דווקא וכיון דלמ"א פקע רשות רבו מעליו לגמרי לפיכך אוכל מש"ע.

משא"כ גבי תקיעת שופר אע"ג דאין רשות רבו עליו למ"א אפ"ה פניו דעדיין לא שיחררו אפתי צ"ע במ"ע מש"ה אף לעצתו א"מ דלא אתי צ"ע ומפיק צ"ח: ותירץ זה נ"ל עיקר דאפי' למ"א צ"ע במ"ע ולענין מצות ולכל דבר.

דָּקָא בַּפ"ד דְּגִיטִין (דָּף מַג) מִבַּע"ל מִי שַׁח"ע וְחַב"ח דְּקִינְדֵּשׁ ב"ח אִי תַּפְסִי קִידוּשִׁין אוֹ
לֹא וּבַפ"ד דִּיבְמוֹ' (ד' מַה) דָּאִי קִינְדֵּשׁ בַּת יִשְׂרָאֵל צ"ע שְׁבוּ מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּא"א וּמִשְׁמַע
דְּאֶסוּרָה לֹא אַע"ג דְּקִימ"ל כַּמ"א. וְהַנֶּאמָר בְּשִׁמְעִין ב"ח א"י אֶלָּא כּוֹפִין אֶת רַבּוּ
וְעוֹשֶׂהוּ ב"ח מִשְׁמַע דְּקִנְדֵּם שְׁעֵשָׂה ב"ח אֶסוּר בַּב"ח.

ש"מ דצ"ע במ"ע פל כמה דלא שיקררו אפילו למ"א ות"י זה פ"י שם בספ"ג דר"ה בח"י:
לישא שפחת א"י. בפ"ק דב"ב (דף י"ג) הקשו התוס' ליתא עשה דפ"ו ולידחי ל"ת דלא
יהיו קודש ות"י בשם ר"י דבעידנ' דמעקר לא מקיים לעשה דמשעת הערצה קא עקר
ללאו ועשה דפ"ו ל"מ עד גמר ביאה וק"ל ט"ז הא בפ"י דיבמות (דף צ"ו) [צ"ל ע"ב]
אמ' הא דפטר רבנן סדין מן הציצית משום דהוי שבו ואל תעשה הקשו התוס' והא ה"ל
קום ועשה כשמתעטף בטלית בת חיובא ואין בו ציצית הרי הוא עובר בידים ות"י דבשעת
עיטוף לא מחייב עד לאחר שנתעטף דכסותה משמע שאתה מכוס' בה ככר ולאחר
שנתעטף בה דמחייב שבו וא"ח הוא והא דמשמע בפ"י מי שמתו דכשהוא לבוש פלאים
ואינו פושטן ל"ח שבו וא"ח אלא עמוד ועשה הוא שאני פלאים דעיקר האיסור בשעת
לבישה שלובש באיסור אבל פאן לא מתחייב עד לאחר שנתעטף ואיכא למידק הא דאמר
בפ"ק דביצה (ד' ח) ופ' י"ט דשבת (דף קל"ב) אימר דאמ' דאתי עשה ודחי ל"ת פגון
מילה בצרעת א"נ סדין בציצ' דבעידנא דקא מעקר לאו קא מקיים לעשה ולדברי ר"י
הא סדין בציצית ל"מ לעשה בעידנא דקא מעקר לאו דהלאו דכלאים מעיקר מיד בשעת
עיטוף והעשה א"מ עד לאחר שנתעטף ובע"כ צ"ל פיון דא"א למ"ע דציצית לקיים אלא
ע"י עיטוף הקדום זהו הכשר מצוותו וה"ל שפיר בעידן דקא מעקר הלאו מקיים לעשה
דבשעת העיטוף דעובר בלאו דכלאים מקיים לעשה דציצית דהא עיטוף אתחלתא דמ"ע
דציצ' פיון דאין מקום למ"ע זו לעולם בלתי עיטוף הקדום והעיטוף עצמו אתחלתא
דמ"ע זו ומן המצוה עצמו יחשב ול"ד לקציצת בהרת לצורך עבודה דפי"ט דשבת
ולכתיש' ב"ט לצורך מ"ע של פיסוי כה"ק דביצ' דש"ה דאפשר למ"ע דעבודה להתקני'
בלתי קציצת בהרת ככהן שאין בו בהרת וכן מ"ע דכסוי אפשר להתקיים בלתי כתישה
בעפר תיחוח או באפר מקלה אין הקציצה והכתישה הכשר מצוותן אע"ג דאירע במקרה
דא"א בלא"ה אין זה מן המצוה וכדאמ' בפ"ב דמפוח (דף ח) פיון דאי מצא חרוש אינו
חורש לאו מצוה היא ואפ"י ל"מ חרוש וחורש לצורך העומר לאו מצו' היא וה"נ הא
דקציצת בהרת וכתישה דכסוי כה"ג הוא וחילוק זה נ"ל דמוכרח הוא לדברי ר"י ונ"ל
להביא ראי' מפ"א דזבחים (ד' צ"ו) [צ"ז ע"ב] דמוכח רבא דאין עשה דוחה ל"ת
שבמקדש מדכתוב ועצם לא תשפרו בפסח שני שאין ת"ל שכתב נאמ' פכל חוקת הפסח
יעשו אותו אלא לרבות עצם שיש בו מוח ואמאי יבא עשה דנאכלו הבשר וידחה הבשר
דשבירת עצם אלא ש"מ דאין עשה דוחה ל"ת שבמקדש והקשו התוס' האיה אתי העשה
ודחי הל"ת הא בעידנ' דמעקר לאו דשבירת דעצם ל"מ לעשה דאכילה ולא תי' כלום.

ולמאי דפי' א"ש פיון דא"א לעולם לקיים עשה דאכילת מוח אא"כ שובר העצם המקיפו
השבירה נמי הכשר מצוותו הוא ומגוף המצוה יחשב. וראיתי בפסקי התוס' כתב שם אם
א"א לקיים עשה בע"א לא בעינו בעידנא דקא מעקר לאו מקיים לעשה נר' שפיונו
למש"כ ומתירץ התוס' הוא והסופרים השמיטו התי' מן הספרים ועי"ז יש ללמוד זכות
על הרמב"ם שכתב בסוף הלכות פלאים פהן שלבש אכנט של בגדי כהונה שהוא של

פלואים לוקה משום לובש וְהָא דְשָׂרִי בְשַׁעַת עֲבוּדָה ה"ט דְּאֲתִי עֲשֵׂה דַעְבוּדָה וְדַחֵי ל"ת דְּכִלְאִי וְאֵמַאי הָא בְּעֵינֵי דְּמִיַּעְקָר לָאו דְּכִלְאִים דְּהֵיִינוּ בְּשַׁעַת לְבִישׁוֹת הָאֲבָנִט עֲדִינֵן ל"מ לַעֲשֵׂה דַעְבוּדָה עַד שְׁעָה שְׁיַעְבֹּד וְלִמַאי דְּפִי גִיחָא פִּינֵן דַּא"א לְעוֹלָם לְקִינִי מ"ע דַעְבוּדָה בְּלִתִי לְבִישׁוֹת פְּלָאִים דְּאֲבָנִט דְּמִחְסָר בְּגָדִי שְׁשִׁימָשׁ מִיחַל עֲבוּדָה פְּדִתְנֵן רַפ"ב דְּזִבְחִים (דָּף ט"ו) הַלְבִישָׁה נְמִי אֶתְחַלְתָּא דַעְבוּדָה הִיא דְּהִכִי מְצֻנְתוּ הוּאִיל וְלֹא סְגִי בְּלֹא"ה וְכִינֵן שְׁפֹן ה"נ פִּינֵן דְּגָמֵר בִּיאַה שְׁפָה מְקִינִים מ"ע דְּפ"ו א"א לָה בְּלִתִי הַעֲרָאָה דְּקָדִים לָה גַם הִיא חֲשׂוּבָה מִן הַמְצָנָה פִּינֵן דְּלֹא סְגִי לָה בְּלֹא"ה זֶה הַכָּשֵׁר מְצֻנְתוּ וְא"כ קָשָׁה דְּר"י אֲדָר"י: עוֹד חִי' ר"י דְּהִיא אֲסוּרָה לְהִינְשָׂא לֹו דְּלִגְבִי דִּינָה לִיכָּא עֲשֵׂה דְּלֹא מִיַּפְקֵדָא אֲפ"ו וְעוֹד אֲפִי מִיַּפְקֵדָא אֲיַפְשָׁר לָה לְהִינְשָׂא לְאַחַר וְק"ל לְרִיב"ב דְּס"ל בְּסַפ"ו דִּיבְמוֹת (דָּף ס"ה) דְּאֲשֵׁה מִיַּפְקֵדָא דַּא' עַל שְׁנֵיהֶם הוּא אֹו פְּרוּ וּרְבוּ מֵא"ל וְאִי מְשׁוּם דְּאֲפְשָׁר לָה בְּאַחַר מ"ע מִי שְׁחָצִי עֲבָד יִשָּׂא אִשָּׁה בֵּת אִינוּ חֲצִיָּה שְׁפָחָה וְחֲצִיָּה ב"ח וְאֵע"ג דְּאֲסוּרִין זֹא"ז מְשׁוּם דְּאֲתִי צַד עֲבָדוֹת שְׁלִנָּה וּמְשַׁתְּמָשׁ בְּצַד חֲקִירוֹת שְׁל שְׁנֵי נְצַד חֲקִירוֹת בְּצַד עֲבָדוֹת מַה בְּכָד לְרִיב"ב יְבֹא עֲשֵׂה דְּפ"ו שְׁלוֹ וְשָׁלָה וְיִדְחָה ל"ת דְּלֹא יְהִי קֹדֶשׁ שְׁל שְׁנֵיהֶם פִּינֵן דְּל"א לֹו בְּאַחֲרָת וְלָה בְּאַחַר.

ובפ"ד דְּגִיטִין (דָּף מ"ג) אֵמ' מְעֲשֵׂה בְּשַׁפְחָה אַחַת חֲצִיָּה שְׁפָחָה וְחֲצִיָּה ב"ח וְכִפָּה אֶת רַבָּה וְעֲשָׂאָה ב"ח אֵמ' עֲלָה כְּמֵאן כְּרִיב"ב דַּא' עַל שְׁנֵיהֶם ה"א פְּרוּ וּרְבוּ וְהִשְׁתָּא לְרִיב"ב ל"ל לְכוּף אֶת רַבָּה הָא אֲיַפְשָׁר לָה בְּבֵת מִינָה מִי שַׁח"ע פִּינֵן דְּשְׁנֵיהֶם מְצוּוִין עַל פ"ו אֲתִי עֲשֵׂה דְּפ"ו וְדַחֵי הִלָּאוּ דְּלֹא יְהִי קֹדֶשׁ פִּינֵן דַּא"א לְקִינִים מ"ע זֹו בְּלִתִי דַחֵי לָאו זֶה דְּהִיא שְׁלֹא בְּמִינוּ א"א.

ולא עוד אֵלָא אֲפִי מִי שַׁח"ע א"צ לְכוּף אֶת רַבּוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ ב"ח לְרִיב"ב פִּינֵן דְּאֲפְשָׁר לֹו בְּבֵת מִינוּ הוּאִיל וְהִיא ג"כ מְצוּוֹת אֲפ"ו ש"ד וְא"צ כְּפִיָּה: עוֹד תִּירָץ ר"י פִּינֵן דְּאֲפְשָׁר לְקִינִים שְׁנֵיהֶם עַל יְדֵי כְּפִיָּה לָא דַחֵי.

וְקָשָׁה ע"ז הָא הַתּוֹסֵף בְּשֵׁם ר"י גּוֹפִיָּה פִי אֵהָא דְּכוּפִין לַעֲשׂוֹתוֹ בֵּן חוּרִין אֵע"ג דְּהַמְשַׁחֲרָר אֶת עֲבָדוֹ עוֹבֵר בְּעֲשֵׂה דְּלְעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ דְּמְשׁוּם מְצוּנָה רַבָּה דְּפ"ו נְדָחָה עֲשֵׂה דְּתַעֲבֹדוּ וְהִשְׁתָּא פִינֵן דַּאִיכָּא תַקְנָתָא לִישָׂא וְיִדְחָה עֲשֵׂה דְּפ"ו לְלָאוּ דְּלֹא יְהִי קֹדֶשׁ דַּאֵמ' לִישָׂא שְׁפָחָה א"י דְּמְשַׁמַּע דַּאִי הִי יְכוּל לִישָׂא שְׁפָחָה ש"ד וְא"צ לְכוּף הָרַב לְשַׁחֲרָרוּ אֵלָא מְשׁוּם דַּא"י הוּא וְאֵמַאי פִּינֵן דַּעַשׁ דַּחֵי ל"ת הָא וְנִדְאִי יְכוּל וְיִכּוּל הוּא וְאֵמַאי כְּפִינֵן הָרַב לְשַׁחֲרָרוּ לַעֲבֹר בְּעֲשֵׂה.

מִיהוּ י"ל דְּלֵהִיא תִי דְּמְשׁוֹ לְתָא דִּינָה דְּאֲפְשָׁר לָה בְּאַחַר א"א לֹו בְּב"ח וְלֹא בְּשַׁפְחָה א"ש. וְדִקְשָׁה לִי מֵהִיא מְעֲשֵׂה דְּחֲצִי שְׁפָחָה וְחַב"ב דְּכוּפִין אֶת רַבָּה לְשַׁחֲרָרָה וְאֵמ' כְּמֵאן כְּרִיב"ב וְהָא לְדִידִי פִינֵן (דְּאֲיַפְשָׁ) [צ"ל דַּא"א] לְהוּ בְּאַחַר וְאַחֲרָת לִית' וְעֲשֵׂה וְלִיִּדְחֵי ל"ת י"ל ע"ד שְׁפִי הַתּוֹסֵף דְּעֲבָד אִין מְצוּנָה עַל מ"ע דְּפ"ו וְא"כ אִין חַל עֲשֵׂה דְּפ"ו אֵלָא עַל צַד חֲקִירוֹת שְׁבֹו וְכֵן לְרִיב"ב עַל צַד חֲקִירוֹת שְׁפָה אֲבָל בְּצַד עֲבָדוֹת שְׁבֹו בְּצַד שְׁפָחוֹת שְׁפָה לֹא אֲפִילוּ לְרִיב"ב וְהָא הִיא ל"ת דְּקֹדֶשׁ הִיא מְחַמַּת עֲבָדוֹת שְׁבָהָן דְּאֲסוּרִין בְּבֹא חוּרִין וְכֵן חוּרִין מְשׁוּם הִכִי הִיא עוֹבְדָא דְּחֲצִי שְׁפָחָה וְחַב"ב דְּכִפּוּ אֶת רַבָּה לְשַׁחֲרָרָה לְרִיב"ב גִּיחָא דְּלִיכָּא לְמִימַר אֲתִי עֲשֵׂה דְּפ"ו וְדַחֵי ל"ת דְּלֹא יְהִי קֹדֶשׁ דְּלֹא אֲמַרִינֵן עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת אֵלָא אִם הַעֲשֵׂה הוּאִבְאוּתוֹ דְּבָר שְׁל הַל"ת כְּגוֹן פְּלָאִים בְּצִיצִית דְּבָאוּתוֹ חוּט

שֶׁל תְּכַלֵּת שְׁעוֹבֵר מְשׁוּם כְּלָאִים דְּסֻדִּין שֶׁל פְּשָׁתָן בּוּ בְּעֶצְמוֹ מְקַיֵּים מ"ע שֶׁל תְּכַלֵּת בְּצִיצִית אֲבָל הֵקָא הַעֲשֵׂה דפ"ו הוּא בְּצַד חִירוֹת שְׁבוּ דְאִי מְצַד עֲבֻדוֹת אִינוּ מְצַנְוֵה עַל פ"ו וְאִי נִסְיָב ב"ח עוֹבֵר עַל צַד עֲבֻדוֹת מְשׁוּם ל"ת דְּקֻדְשׁ וְהָא בְּהָאִי צַד לִיתָא לַעֲשֵׂה אֲלָא בְּאִידָךְ צַד הַחִירוֹת וְכִינּוּן דְּאִין הַעֲשֵׂה תְּלָה בְּאוֹתוֹ צַד עֶצְמוֹ שְׁעוֹבֵר עַל ל"ת לָא אֲתִיָּא עֲשֵׂה דְהָאִי צַד וְדוּחָה ל"ת דְּאִידָךְ צַד פִּינּוּן דְּלָא הָוִי דְּוִמְיָא דְּכְלָאִים בְּצִיצִית דְּנִפְקָא לָן מִינֵי דְּעֲשֵׂה דוּחָה ל"ת דְּהָא עֲשֵׂה הַדוּחָה הַל"ת הַנְּדַרְשׁ שְׁנִיחָם בְּעִנְיָן א' וְצַד א' וְהַשְׁתָּא הָא דְּקָאָמֵר בְּמִתְנֵי לִישָׁא ב"ח א"י יָכוֹל הֵינּוּ מְשׁוּם לְתָא דִּידְךָ דְּאִין עֲשֵׂה דפ"ו מְצַד חִירוֹת דוּחָה ל"ת דְּקֻדְשׁ מְצַד עֲבֻרוֹת וְהָא דְּקָאָמֵר לִישָׁא שְׁפָחָה א"י יָכוֹל אַע"ג דְּצַד עֲבֻדוֹת מוֹתֵר בְּשְׁפָחָה וְאִי מְשׁוּם צַד חִירוֹת יָבֵא עֲשֵׂה דפ"ו דְּהָאִי צַד וְיִנְדְּחָה ל"ת דְּהָאִי צַד פ"י מְשׁוּם לְתָא דִּינְדָה לָא מִיבְעִי לְרַבְּנָן דְּאִשָּׁה א"י מְצַנְוֵה עַל פ"ו דְּהַשְׁתָּא אִין אֲצִלָּה עֲשֵׂה דפ"ו וְעוֹבֵרֵת אֵת הַלָּאוּ דְּקֻדְשׁ מְשׁוּם צ"ח שְׁבוּ.

אֲלָא אִפִּי לְרִיב"ב דְּאִשָּׁה מְצַנְוֵה עַל פ"ו מ"מ פִּינּוּן דְּשְׁפָחָה הִיא אֵינָה מְצוּוֹת עַל פ"ו כְּמוֹ שְׁעֵבֵד א"י מְצַנְוֵה וּמַהֲשֵׁתָא א"ש הָא דְּכָפּוּ לְרַבָּה שֶׁל חֲנִי שְׁפָח' לְשַׁחֲרָךְ אֲדַרְי"ב בַּב דָּא אִשָּׁה מְצוּ' עַל פ"ו דְּחֻצֵי עֵבֵד פִּינּוּן דְּאָסוּ' בְּחֻצֵי שְׁפָחָה דְּאֲתִיָּא צַד עֲבֻדוֹת שֶׁל הָא וּמַשְׁתַּמֵּשׁ בְּצַד חִירוֹת דְּשֶׁל אִידָךְ.

אִי אֲפֻשֵׁר לְחֻצֵי עֵבֵד לִישָׁא חֻצֵי שְׁפָחָה מִטְעָמָא דְּאֲתִיָּא עֲשֵׂה וְדַחֵי ל"ת הָא עֲשֵׂה שֶׁל אִישׁ זֶה וְאִשָּׁה זֶה אִינוּ אֲלָא מְצַד חִירוֹת שְׁבִשְׁנֵיחָם וּבְהָאִי צַד יֵשׁ לוֹמֵר יָבֵא עֲשֵׂה, וְיִנְדְּחָה ל"ת דְּקֻדְשׁ שְׁבִצַד הַשְּׁנִי שֶׁל חֲבִירוֹ אֲבָל הָאִידָךְ יִנְדְּחָה צַד עֲבֻדוֹת שְׁפָחָה שְׁאָסוּר בְּצַד חִירוֹת שֶׁל חֲבִירוֹ לֵלֵא תַעֲשֵׂה דְּקֻדְשׁ פִּינּוּן דְּבְהָאִי צַד לִיתָא לַעֲשֵׂה דפ"ו וְאִין ל"ת דְּהָאִי צַד גְּדוּחָה מִפְּנֵי עֲשֵׂה דְּאִידָךְ צַד דְּכִינּוּן דְּבְהָאִי צַד לִיתָא לַעֲשֵׂה.

מ"מ אִין זֶה נִרְאָה לִי אֲלָא אַע"פ שְׁאִין הַעֲשֵׂה ו ל"ת בְּדַבָּר א' אַפ"ה עֲשֵׂה דַחֵי ל"ת וְרִאָנִי לְדַבָּר מְהָא דְּפִי"א דְּנִזְבָּחִים דְּמוֹכִיחַ דְּאִין עֲשֵׂה דְּאֲכִילַת קֻדְשִׁים דוּחָה ל"ת דְּאִי פְּסוּלָה הִיא תִּפְסֹל מְשׁוּם דְּאִין עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת שְׁבִמְקֻדְשׁ מִדְּכַתִּיב יִקְדָּשׁ לְהִיּוֹת כְּמַהוּ וּמִנָּא לִי דְּבִמְקֻדְשׁ תְּלִיָּא מִקְלָתָא הָא דְּאִין דוּחָה דִּילְמָא מַה"ט אִינוּ דוּחָה מְשׁוּם שְׁאִין הַעֲשֵׂה וְהַל"ת בְּדַבָּר א' דְּעֲשֵׂה בְּכִשְׁרָה וְהַל"ת בְּפְסוּלָה הִיא בְּפְסוּלָה הַבְּלוּעָה בָּהּ אֲלָא וְנִדְּאִי ש"מ דְּאֲפִי בְּכַה"ג אֲמַרִּינּוּ אֲתִיָּא עֲשֵׂה וְדַחֵי ל"ת וְכֵן כְּתַבְתִּי קֻצַּת מְזָה בַחִי' פ"ג דר"ה וְאִין סְבָרָא לְחַלְקֵי אִינוּ בְּדַבָּר א' דְּעֵבֵד לְהָא דִּיקְדָּשׁ כְּלָל.

וּמ"מ אֲנִי תַמְהָה עַל הַתּו' דְּחֻקוֹ בְּזָה הָא בִּסְפ"ק דְּקֻדְוִישׁוֹן גְּבִי וַיֵּאָכְלוּ מִעֵבֹר הָאֲרֵץ מִמְּחַרַת הַפֶּסַח הַקָּשׁוּ דְּאֲמַאי לָא אֲכָלוּ מְצָה בְּלִיל ט"ו מִחֻדְשׁ דִּיבֵא עֲשֵׂה דְּמְצָה וְיִנְדְּחָה ל"ת דְּחֻדְשׁ. וְתִיָּרְצוּ דְּאִין עֲשֵׂה דְּקוֹנְדָם הַדִּיבּוֹר דוּחָה ל"ת דְּלֵאֲחַר הַדִּיבּוֹר וַא"כ ה"נ אִין עֲשֵׂה דפ"ו דְּקוֹנְד' הַדִּיבּוֹר דוּחָה ל"ת מַה דְּלָא יְהִי קֻדְשׁ דְּלֵאֲחַר הַדִּבּוֹר.

מִיְהוּ כ"כ בְּתַשׁוּבָה סִי' צ"ו דְּלִיתָא לְהָאִי כְּלָלָא דְּעֲשֵׂה דְּקוֹנְדָם דוּחָה ל"ת דְּלֵאֲחַר הַדִּבּוֹר. גַּם מַה שְׁפִי' שָׁם כֵּן בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי אִין פִּי' שֶׁל הִירוּשְׁלָמִי כְּמוֹ שְׁהִבִּינוּ הַתּוֹס' וְהַשְׁתָּא הַדְּרָא קוֹשְׁיָן לְנוֹכְתֵי לִיתִי עֲשֵׂה דפ"ו וְיִנְדְּחָה לָאוּ דְּקֻדְשׁ אֲבָל נִרְאָה לִי דְּלֵמַאי דְּפִי' הַתּו' עֶצְמָן קו' מַעֲיָקְרָא לִיתָא שְׁהָרִי הַקָּשׁוּ הַתָּם הָא אִית לִי תַקְנִתָא לִישָׁא מְמַזְרֵת דְּהָא עֵבֵד מוֹתֵר בְּמַמְזֵרֵת וְצַד חִירוֹת נְמִי מוֹתֵר בָּהּ דְּקַהֵל גְּרִים לָא אִיקָרִי קַהֵל.

ותי דאין זה תקנה להרבות ממזרים בישראל וְהָא נודאי אין זה איסור של תורה לישא ממזרת אע"פ שמרבה ממזרים ועוד תנן בפ"ד דסוטה (דף כ"ו) אשת ממזר שותה ואמר בגמרא פשיטא מ"ד לא ליפשי פסולים קמ"ל ואע"ג דשם הקדוש נמקה על המים לית לן בה אלא דרבנן לא רצו לתקן ליקח ממזרת פדי שלא להרבות פסולים.

וכיין דיש להם תקנה מה"ת שישא ממזרת אי אפשר לו לישא שפחה משום דמצנת פ"ו דותה ל"ת דקדש פיון דאופש' לו לקנים מ"ע זו מה"ת בלא דחייית הלאו שישא ממזרת וכ"ת לר"י דס"ל בפ"ד דקדושין קהל גרים מקרי קהל וגר אסור בממזרת א"כ מי שחציו עבד אסור בה מצ"ח שבו וא"א בתקנתא שישא לקנים מ"ע דפ"ו בהיתר אלא באיסור תקשה יבא עשה ד"פו לידחי ל"ת דצ"ח דאסור בפסולי קהל וְהָא נודאי דא"ל דשום תנא פליג אדב"ה.

וי"ל דר"י ל"ל דריב"ב וס"ל כרבנן דאין אשה מצנה על פ"ו ומשום לתא דידה א"א בחצ'י שפחה דלדידה אין פאן עשה לדחות לאו דל"י קדש וְהָא יעבדא דחצ'י שפחה דכפו את רבה לשחררה ור"ל.

כר"י ב"ב ולא קשה אתי עשה דפ"ו ודוחה ל"ת ותנשא לבת מינה למי שח"ע די"ל דלא ק"ל כר"י אלא קהל גרים ל"מ קהל וכיין דאפש' לה להנשא בהיתר לממזר לא דתי ל"ת דל"י קדש ולהנשא לבת מינה.

אלא דאפתי ק"ל הא התוס' פי' הא דכופין את הרב לשחררו אע"ג דעובר בעשה דלע"ב תעבדו משום דלא לתהו ברא' הוי מצנה רבה והשתא פיון דיש תקנה למצנה רבה זו מה"ת ע"י שישא ממזרות למה נכופי לרב לשחררו ולעבדו באיסור עשה בקום ועשה משום ה"ט שלא להרבות ממזרים שאינו אלא מדרבנן ועי"ז עובר הרב באיסור של תורה בקום ועשה ומה שפראה לי בזה דאע"ג דלר"י בב"ב יש פאן עשה נגד ל"ת ל"א הקא יבא עשה וידחה ל"ת פיון דאפש' לקנים העש' בהית' או ע"י כפי' כמ"ש התוס' ודקא ק"ל א"כ איך כופין את הרב לשחררו ולעבדו על עשה של תורה בקום ועשה לק"מ מש"ה כופין אותו ול"ל בה משום עשה דתעבדו משום דנודאי אין עיקר האיסור במשחרר עבדו מצד השיחרור עצמו אלא מפני שהשיחרור מפקיע רשות האדון מעליו וא"א להשתעבד בו מעתה והתורה אמר' לעול' בהם תעבדו ואי בלא השיחרור הי' איזה ענין שפקע רשות רבו מעליו ושאין יוכל לשעבד בו תו ליכא איסור אם משחררו לגמרי פיון דבלא"ה א"י לשעבד בו וְהָא קי"ל רפ"י דיבמות דב"ד מתני' לבטל ד"ת בשב ואל תעשה למגדר מילתא אכל לא בקום ועשה וה"נ ב"ד הפקיעו רשות הרב ממי שח"ע משום שפת דאין לה מגדר מילתא גדול מזה דא"א לא בשפחה ולא בב"ח וכיין דכבר פקע רשות הרב מעליו ע"י תקנת חכמי' דה"ל שב וא"ת תו ליכא שום איסור ע"י קום ועש' של שטר שיחרור שכותב הרב ומוסר לו דכבר פקע עבודת רבו ממנו ע"י תקנת חכמי' משא"כ בשאר משוחרר דע"י שיחרורו הוא דפקע רשות רבו מעליו ולא קודם לכן מש"ה עובר בעשה דתעבדו.

ורא' לדבר מהא דפ"ד דגיטין מי' שאמ' פ' שפחתי אל ישמעבדו בה דאי אמר לשון שיחרור כופין את היורשין לכתוב לה גט שיחרור ופי' התוס' (דף ל"ח) גבי המשחרר עבדו עובר בעשה ואיך כופין פיון דאין יורשין רשאין להשתעבד בה משום מצנה לקנים

דברי המת לא קרינו בה לעולם תעבדו ומשום נתינת הגט לחודיה ליפא איסור עשה ונהרי הא דמצנה לקיים דברי המת אינו אלא מצנה דרבנן ולא של תורה אפ"ה פיו דפקע רשות היורשי משפחה זו ע"י תקנת חכמים דמצנה לקיים דברי המת שוב אין עוברים היורשים בכתיבת הגט בעשה דתעבדו ה"נ בח"ע פיו דפקע רשות רבו מעליו ע"י תקנת חכמי משום שבת א"ע הרב בכתיבת הגט בעשה זו מעתה.

ותמהני על התוס' דמסיימי התם בחצי ב"ח דכופין את רבו התם משום דאיפא מצנה רבה דלשבת יצרה דל"ל לדחוקי בזה הא בלא"ה א"ש פדפי' גבי כופין את היורשין והנ"מ מפ"ד דגיטין (דף מ) עבד שעשוהו רבו אפוקי לאחרי ושיחררו שורת הדין אין העבד חיי' כולם אלא מפני תקון העולם כופין את רבו ועושה ב"ח ומפ' עולא בגמ' מי שיחררו רבו שני שורת הדין אין עבד חייב כלום במצות אלא מפני תה"ע שהרי יצא עליו שם ב"ח כופין את רבו הראשון ועושה אותו ב"ח והא מן הדין שיחרר של שני לאו כלום הוא ואין חייב במצות והשתא איך כופין את רבו הראשון לשיחררו שעובר בקום ועשה בעש' של תעבדו א"ו פיו דע"י תקנת חכמי מפני תא"ע א"י רבו הראשון לשעבד בו מעתה אחר שיחררו של שני לכופו לעבדו פקע עשה זו מרבו הראשון ממילא מעצמו ושוב א"ע בעשה זו דתעבדו ע"י כתיבת שטר שיחררו וכדפי'.

עוד אפשר לי לומר דמה"ט כופי' את רבו לשיחררו למי שח"ע דגבי דידי' ליפא עשה דלעולם בה"ת דכיון דכבר חצי ב"ח ומדינא עובד את עצמו יום א' א"כ אין בו עשה דלעולם בהם תעבדו פיו דביומו לעצמו ואין רשות רבו עליו מעתה אפי' בצד עבדות שלו אין בו משום עשה זו פיו דאי אפשר לקיים בו לעול' תעבדו והר"ן פ"א בשם י"מ שם גבי הא דאמ' מעשה בר"א שנקנס לבה"כ ולא מצא עשה ושיחרר עבדו להשלים לעשה ואע"ג דבשיחרר עבדו עוב' בעשה מצו' שאני ואע"ג דמצנה דרבנן היא והאיך דחי לעשה של תורה דלעו' ב"ת דאין עשה זו אלא משום דאסור ליתן להם מתנת חנם דכתב לא תחנ' וכיון דאיפא מצנה לאו משום חנינה דידהו עבד אלא לצורך עצמו והוי לי' כנותן דמי עצמו וא"כ לפי דבריו ה"נ.

פיו דכותב שטר על חצי דמיו דאין פאן משום חנינה וכ"ש שעושה נמי שלא יעבדו העבד לאו של תורה דקדוש ולא משום חנינה שיחררו דש"ד. וק"ל דבפ"ז דברכות (דף מז) פרי' אהא דר"א שיחררו עבדו והא אר"א כל המשחרר עבדו עובר בעשה ומשני מצנה שאני והדר פרי' מצנה הבא בעבירה הוא ומשני מצנה דרב' שאני ואם אית' דליפא איסור במשחרר אלא משום חנינה לחוד אבל כל לצורך שריא דתו לית בי' משום חנינה א"כ לבתר דשני מצנה שאני ולית בי' משום חנינה אלא לצורך עצמו וה"ל כנותן דמי עצמו להרב מאי פרי' בתר הכי מצנה הבא בעבירה היא אין פאן עבירה וגם ל"ל לשנויי עלה מצנה דרבים שאני משמע משום דהיא מצנה דרבים דאלים טפי הא בלא"ה נמי שרי וכדומה לי דנעלם מהני י"מ האי סוגיא דפ"ז דברכות ולא ראו אלא סוגיא דפ"ד דגיטין דלבתר דשני מצנה שאני לא פרי' תו מידי ופי' מצנה שאני פיו דמשום מצנה עביד אין פאן משום חנינה אבל בהא דפ"ז דברכות דפרי' בתר הכי מצנה הבא בעבירה היא א"א לפרש פן מיהו כל זה לשיטת התוס' ובשה"מ ובמילואים אכתוב עוד בזה עוד הקשה התוס' וימכר עצמו לעבד עברי למ"ד מוכר עצמו רבו מוסר לו

שפחה פנעניגות ותי' דמש"ה אין לו לח"ע תקנה ע"י שימכר עצמו לע"ע משום דאסור למכר עצמו בע"ע משום דאמר התם אונן ששמע על הר סיני פי לי בני ישראל עבדים.

וק"ל הא תנן בספ"ג דקדושין (דף סח) [צ"ל ס"ט] רע"א יכולין ממזרים ליטתהר פיצד ממזר (נושא) [צ"ל שנשא] שפחה הולד עבד שחררו הולד ב"ח ומבעי לן בגמ' ר"ט לכתחילה קאמ' ממזר נושא שפחה או דיעבד ואמ' ת"ש דאןשפזנא דר' שמלאי ממזר הי' וא"ל אי אקדמה פה טהרתיהו לבנה אא"ב לכתחילה שפיר אלא א"א דיעבד מאי ניהו פ"ל דלמעבד איסורא לא הוי מנסוב לי' עצה דא"ל זיל גנוב מינדבן בע"ע ובשנא דר"ש ע"ע מי הוי כו'.

ופירש ותוס' אע"ג דהא דזיל גנוב נמי איסורא הוא והאיך מנסוב לי' עצה זו ותי' דהמ"ל דא"ל זיל ומכר עצמו בע"ע וכמ"ד מוכר עצמו רבו מוסר לו שפח'. והשת' המ"ל הכי הא אפתי איכא אסורא משו' אונן ששמע א"ו ליכא איסורא למכור עצמו בע"ע אלא שלא לצורך דבהכי איירי התם בפ"ק דקדושין (דף כב) גבי רציעה פשאינו רוצה לצאת בשש אמרי' התם מה נשתנה אונן מכל איברי' שבגוף אמ' הקב"ה אונן ששמע על הר סיני כי לי ב"י עבדים ולא עבדים לעבדים והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע ונתם קנה אדון לעצמו בחנם דינו לצאת בשש ואינו דוצ' אכל לטהר את זרעו למאי דס"ד דר"ט דיעבד קאמ' ש"ד וה"נ הא ה"ל לצורך לא מיבעי למה שפי' התוס' בשא ר"י דבכפי' זו עובר הרב בעשה דלעולם בה"ת אלא דלשבת שהיא מצנה רבה דוחה לעשה זו דנדאי תקשה לפי"ז ימכר עצמו דאין לה צורך גדול מזה דה"ל לדבר מצו' פדי שלא יעבור הרב בעשה דתעבדו אלא אפי' למאי דפירשתי דבכפי' זו אין עובר הרב בעשה ח"מ למה נכוף לרב לשחררו ולהפקיע זכותו בחנם ואי משום לשבת ימכר עצמו לע"ע דה"ל לצורך דל"ל ביה משום פי לי ב"י עבדי' והא התו' פי' אהא דקא' לישא שפחה א"י ואע"ג דאפי' הי' יכול לישא שפחה אינו מקיים מצות פ"ו בכך מ"מ אם הי' יכול לקיים שבת כ"ד משום מצות פ"ו לחוד לא הוי כפינו לרבו דלא מחוייב ביה פינו דאונס הוא והשת' פינו דיוכל לקיים שבת ע"י שימכר עצמו בע"ע לישא שפחה שמותר ביה למה כופין את רבו לשחררו דהא אפי' למאי דפי' דע"י כפי' זו אינו עובר בעשה צ"ל נמי דאם יוכל לקיים שבת כ"ד אין כופין את הרב לשחררו משום פ"ו דמחוייב ביה הואיל והוא אונס מדאמר לישא שפחה א"י וכדדייקי התוס'.

עוד תירצו התוספות משום דקי"ל גר אינו נמכר בע"ע דבעינן ושב אל משפחתו וליכא כדא' בפ"ה דב"מ (דף ע) וק"ל על זה מהא דתנן בספי"א דיבמו' (ד' צט) פהנת שנתער' ולדה בולד שפחת' כו' הגדילו התערוב ושחררו זה את זה נושאים נשים הראוי' לכהונה ופריה בגמ' שחררו אי בעי אין אי לא בעי לא ואמאי לישא שפחה א"י ב"ח א"י א' רבא אימא כופין אותן ומשחררין זה את זה.

והשתא אמאי כופין ימכר עצמו בע"ע על תנאי אם הוא בן פהנת והשתא מות' בשפחה ממ"נ אם הוא בן שפחה מותר ביה ואפי' הוא בן פהנת נמי מותר ביה דהא אפי' ע"ע פהן מותר בשפחה כדמסקינן בפ"ק דקדושין (דף כא).

והשתא מאי ק"ל לרבא שחררו אי בעי אין ל"ב לא הא לישא שפחה א"י הא א"ל תקנה בשפחה שימכר את עצמו בע"ע על תנאי כדא' מש"ה אין כופין לשחררו אא"כ רצו.

וי"ל דהא דכופין גבי פהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה ולא סגי לי' תקנת' ע"י שימכר בע"ע דמותר בשפחה משום פיון דאחד מהם ישראל מעליא הוא שהוא בן פהנת ומצוה על פ"ו א"י לישא שפחה פיון דולדה פמוה ואין זרעו מןחס אחריו לא קיי' פ"ו: קתני חרש דומיא דש"ו.

וק"ל מ"ש דהכא דייק חרש דומיא דשוטה וקטן ולא דייקינן בשו' דוכתי דתנן ח"ו גבי הדידי ועוד בפ' ב' דמגילה (דף י"ט) תנן הפל פשרים לקרות את המגיל' חוץ מחרש שוטה וקטן והת' מחרש המדבר ואינו שומ' לחוד איירי מדקרי את המגילה.

הרי אע"א דבר דיעה הוא ואינו דומיא דש"ו אפ"ה תני להו גבי הדידי וא"כ ה"נ א"ל הכי. וי"ל דדייק לה דבע"כ מתני' משאינו שומע ואינו מדבר איירי.

ומשום דאינו בר דעה הוא דפטו' דומיא דש"ו דאי במדבר ואינו שומע לחוד ואע"ג דבר דעה אפ"ה פטור בע"כ ה"ט דפטור משו' דגמר לה בגז"ש דרא' ראי' מהקהל וכדלקמן ואי איתני' לה"ט ה"נ שומע ואינו מדבר נמי פטור כמו שפטור מן הקהל כדלקמן וא"כ ה"ל למחשבי' נמי לשומע ואינו מדבר בהדי פטורי ראי' דמתני' א"ו תנא דידן לא גמיר ראי' ראי' מהקהל ומהשתא בע"כ חרש דתנן בדומיא דש"ו מיירי ומשום דלאו בן דיעה דפטור מכל המצות הוא דפטור לי' נהא דקא' דומיא דש"ו לאו משו' דקתני להו בהדידי דייק לה הכי אלא מילתא בעלמא קא' דהאי חרש דמתני' מיירי מחרש דהוי דומיא דש"ו דלאו בר דיעה הוא אלא שמפרש"י ל"מ כדפ' דהא במסקנא אמ' חסורא מחסרא.

ולענן ראי' בין חרש השומע וא"מ בין מדבר וא"ש פטירי: וחרש גמו' ושוטה וקטן פטורין מן השמחה קא' הואיל ופטורין מכל המצות שבתורה פ"ה היינו חרש דמתני' שפסכו לש"ו הרי פ"ה דחרש גמור דשמחה היינו חרש דמתני' דסמכו לש"ו.

ולמאי דפ"ה א"צ לנה בתירץ דקא' חסורי מחסרא וחשיב לשניהם לענן ראי' בין מדבר וא"ש בין שומע וא"מ עוד נ"ל דדייק לה הכי דהא תלתא מיני פטורי תנא במתני' תחילה ש"ו משו' דלאו בני דיעה גינהו ופטורין מכל המצות ואח"כ טומטום ונחביו דפטורי משום אשה וספק אשה ועבדים משום דגמר לה לה מאיש ואע"ג דרבינא מוקי לעבדי' שא"מ דמתני' במי שח"ע וחב"ח היינו מיתורא דשאינו משוחררין מ"מ מעבד גמור נמי איירי וה"נ טומטו' דא' לקמן אפי' בשבציו בחוץ נמי פטור מ"מ סתם טומטו' נמי בכלל.

וה"נ אנדרוגנוס דפ"ה למ"ד ברי' בפ"ע הוא אפ"ה לאו בכלל איש הוא וקמ"ל דאע"ג דחמירי מש"ו דהא חייבין במצו' מ"מ פיון דפטורין ממצות עשה שהזמן גרמא פטורין נמי מן הראייה. וה"ל הני תרי בבי דמתני' ע"ד לא זו אף זו והדר תני בבא א' החיגר ונחביו אע"ג דחייבין בכל המצות אפ"ה פטורין מרא'.

והני נמי ע"ד לא זו אף זו ונהשתא אא"ב דחרש דמתני' מיירי מחרש דלאו בר דעה הוא היינו דכילל לי' בבבא קמא בהדי ש"ו משום לא זו אף זו וכדפ' אכל אי האי חרש מא"ש לחוד איירי דחייב בכל המצות.

הוי לי' למיתני לסוף אחר בבא אחרונה. דהוא נמי דומיא דההיא בבא דחייב בכל המצות ופטור מן הראי' ולהאי פירש"י דאמרן א"ש.

מ"מ פי' קמא עיקר ולשני התי' ניחא הא דלא דייק בשום מקום הכי משום דפשיטא דמחרש דלאו בר דעה מיירי דאל"כ אין טעם לפטרו משא"כ הכא יש טעם לפטרו מגז"ש ראי' ראי' מהקלה: פדתנו חרש שדיברו בו חכמים בכ"מ.

משנה היא בפ"ק דתרומות ופי' שם הרמ"בם הא דקרי לא"מ וא"ש חרש לפי שסיבת האלמות היא חרשות יתחדש לעובר בעודו בבטן אמו ולא ישמע מה שמדברים עמו: תנינא להא דת"ר. ק"ל מאי תנינא או משום דבברייתא תני זה נזה פפקחים.

והיינו דלא פטור אלא חרש הדומה צש"ו וכדפירש רש"י הא זה גופי' א"א למידק ממתניתן אלא אי אמרינן דמדבר וא"ש. וכן שומע ואינו מדבר הוי פפקחים.

וכדתני' בברייתא בע"כ מתניתן דמדמי לי' לש"ו דלאו בני דעה נינהו מא"מ וא"ש איירי. אבל א"א דמדב' וא"ש נמי לאו בר דעה הוא ואינו פפקח.

א"ל דמתני' ממדבר וא"ש מיירי דהוי נמי דומיא דש"ו לאו בר דעה. וכינון שפן הא גופי' מנלו.

דתנינא להא דת"ר דזה נזה פפקחים דילמא ס"ל לתנא דמתני' דא"ש לחוד אע"פ שמדבר אינו פפקח. ומחרש כזה איירי מתני'.

ומ"מ הוי דומיא דשוטה דלאו בד דעה הוא בא"ש לחוד לתנא דמתני' ודלא כברייתא: והי' נ"ל לפ' דהאי תנינא להא דת"ר לאו אמשנתינו קאי אלא אמתני' דמסכת תרומות דחרש שדברו בו חכמי' שאינו לא שומ' ולא מדב' נזה שנה לש"ו לבד הא מדב' וא"ש או שומע וא"מ הרי פפקחין לכ"ד ונהיינו כת"ר זו"ז פפקח' אבל הא ליתא דלזה א"ל לסיני' לבריית' דמתני' דאינו שומע לחוד או א"מ לחוד הוי פפקחין דמילתא דפשיטא היא.

מדדייק בפשיטו' קתני דומיא דש"ו דלאו בני דיעה הוי וקמ"ל פדתנו חרש כו' שאינו מדבר וא"ש מפלל דא"מ או א"ש לחוד הוי פפקחין דאי פשוטה הא א"ל דמשנתינו מחרש כזה מיירי ואפתי' לא ש"מ לכדתנו חרש שדיברו בו כו'.

אע"כ דא"ש או א"מ גרידא פפקחין ומדמתני' מלאו דבר דיעה איירי בע"כ מא"מ וא"ש איירי דאי מחזא לחוד הא נדאי בר דיעה הוא וא"כ מאי תנינא להא דת"ר דקאמ' למימרא דמתני' מסייע להברייתא למימ' דעיקר היא הא בלא"ה מילתא דפשיטא היא.

ולקא ל"צ לא מתניתין ולא מתניתא: לכן נ"ל דהא דקאמ' תנינא להא דת"ר לאו אזה נזה פפקחין דלקא ל"צ אלא קאי אהא דת"ר חרש זה המדבר וא"ש דלא תימא דשומע וא"מ הוא קרוי חרש וכדאמר בסמוך וממאי דמדבר וא"ש קרוי חרש וכו' והכי דייק לה מתני' מדתני חרש דומיא דש"ו דלאו בני דיעה נינהו בע"כ מיירי בא"ש וא"מ וקרי לי' בשם חרש אע"ג שהוא א"מ נמי וקא עיקר שם חרש אינו אלא בא"ש לחוד מ"מ פניל לא"ש וא"מ נמי בשם חרש משום דלפעמים חרשתו גורם לו לא"מ בנולד חרש.

וכמ"ש בסמוך בשם הרמב"ם מש"ה פניל לי' בשם חרש שעיקר שם זה לא"ש את שא"ש וא"מ נמי משום דלפעמי' הא דא"ש גורם נמי לא"מ וקרי לי' ע"ש הגורם. והשתא א"אב

דְּעִיקָר שֵׁם חֶרֶשׁ הוּא לֹא שׁ א״ש הָא דְכִייל לֹא שׁ וּא״מ נְמִי בְּשֵׁם זֶה מִשׁוּ׳ דְזֵה גִוְרָם לְזֵה.

אַבְל אִי עִיקָר שֵׁם חֶרֶשׁ הוּא א״מ א״כ הִיכִי פְּיִיל לֹא שׁ וּא״מ בְּשֵׁם חֶרֶשׁ דְּמָה עֲנִין א״ש לְכָלְלוּ בְּשֵׁם חֶרֶשׁ דְּנוֹדָאֵי הָאֵי דֹא״מ לְעוֹלָם לִמ״ל שְׂיָהָא סִיבָה וּגְרָם שְׂלֵא יְהֵא שׁוֹמַע אֱלָא ע״כ שׁ״מ מְמַשְׁנַתִּינוּ וּמַמְתַּנִּי דְתֵרוּמָה לְהָא דַת״ר בְּבִרְיָתָא דְעִיקָר שֵׁם חֶרֶשׁ קְרוּי לֹא שׁ.

מִשׁ״ה פְּיִיל נְמִי לֹא שׁ וּא״מ נְמִי בְּשֵׁם חֶרֶשׁ מִה״ט דְאַמְרֵן: הַכֹּל חֲזִיבִין בְּרֵא״ל וּבְשִׁמְחָה ק״ל הַכֹּל דְגַבִּי שְׁמַחָה לְאַתּוּנֵי מֵאֵי דְהָא פֶּל מְקוּם דְתַנִּי הַכֹּל וְחֲשִׁיב כְּמָה מְיָלֵי רִיבּוּי דְהַכֹּל אַכֵּל א׳ וְאַחַד קָאֵי.

כְּמוֹ בְּרִישׁ עֲרֵכִין דְתַנּוּן הַכֹּל מְעַרְכִין וְנִעְרְכִין נוֹדְרִין וְנִדְרִין. וְדַרְיֵשׁ הַגַּמ׳ רַבּוּי דְהַכֹּל עַל פֶּל אַחַד וְאַחַד אַע״ג דְאַמְרֵינוּן הֵתָם נוֹדְרִין ל״ל נְדָרִין אִינְצִטְרִיָּה לִי׳.

הֵכָא ל״ל הֵכִי תַדַע דְהֵתָם אֲמַרִינוּן נְדָרִין לְאַתּוּנֵי מֵאֵי לְאַתּוּנֵי פְּחוֹת מִכּוֹן חֲדָשׁ וְתַנִּי וְהִדְר מִכּוֹן וְלֹא קָאֵמַר דְאַגַּב מְעַרְכִין וְנִעְרְכִין קְתַנִּי לְהוּ. וְל״ל דְהַכֹּל דְגַבִּי שְׁמַחָה מְרַבִּי לְהַנִּי דְפִטְרִי מְרֵא״ל כְּמוֹ סוּמָא וְחִיגָר וּמִי שַׁח״ע.

דְּמִילְתָא דְפִשִׁיט׳ הִיא דְמַהִיכָא תִיתִי לְפִטְרִינָהּ. י״ל דְהַכֹּל דְמַרְבָּה לְטוֹנְמָטוּם דֹאע״ג דֹא״א לֹא לְאַכּוֹל מִשְׁלָמֵי שְׁמַתָּה דֵה״ל סַפְק עָרַל וְעָרַל אָסוּר בְּקַדְשִׁים כְּדֹאֵמַר פ׳ הָעָרַל (דָּף ע׳).

מ״מ יָכוֹל לְקַיִי׳ שְׁאָר מִינֵי שְׁמַח׳. כְּדֹאֵמ׳ בַּפ״י דְפִסְחִים (דָּף ק״ג) בְּזִמְנָן שְׁבַה״מ קִינִים אִין שְׁמַחָה אֱלָא בְּבִשְׁרֵי שְׁנֹאֵמַר וְנִבְחַתְּ שְׁלָמֵי׳ וְאַכְלַתְּ וְשְׁמַחַתְּ עַכְשָׁיו שְׁאִין בַּה״מ ק׳ אִין שְׁמַחָה אֱלָא בְּיִין וְטוֹנְמָטוּם אִפִּי׳ בְּזִמְנָן הַבֵּית דֹא״א לֹא בִשׁ״ש חֲזִיב לְשִׁמּוֹחַ בְּשְׁאָר שְׁמַח׳ וְכ״ת פִּינּוּן דְמַתַּנִּי׳ חֲסוּרֵי מְחַסְרָא וְהַכֹּל חֲזִיבִין בְּרֵא״ל וְשְׁמַחָה קָא׳ א״כ כֹּל הַנִּי חוּץ דְמַתַּנִּי׳ קָאֵי נְמִי אֲשְׁמַחָה.

וְהָא טוֹנְמָטוּם הוּא אַחַד דְחֻשׁ׳ לִי בְּהָאֵי חוּץ. לִיתָא דֹאע״ג דְהַכֹּל דְרִישָׁא אֲשְׁמַחָה נְמִי קָאֵי חוּץ דְסִיפָא לֹא קָאֵי אֱלָא אַרְאִי׳ לְחוּד וְלֹא אֲשְׁמַחָה.

תַּדַע דְהָא אִשָּׁה פְּטוּרָה מְרֵא״ל וְחֲזִיבַת בְּשְׁמַחָה לְמֵאֵן דִּל״ל אִשָּׁה בְּעָלָה מְשִׁמְחָה כְּדַמוּכַח בַּפ״ק דַר״ה (דָּף ו׳) גְּבִיאִשָּׁה מִהוּ בְּכָל תְּאַחַר וְחוּץ דַחֲשׁ״ו לְחוּד קָאֵי נְמִי אֲשְׁמַחָה הוּאִיל וּפְטוּרִין מְכָל הַמְצוֹת כְּדַמְסִיק.

וְהֵיאָּא בְּבֵא דְטוֹנְמָטוּם וְאִילָּוֵי לֹא קָאֵי אֲשְׁמַחָה דְנוֹדָאֵי פּוֹלָן חֲזִיבִין בְּהָ חוּץ מְטוֹנְמָטוּם וְכַדְפִּי׳ דֹא״א לֹא בִשׁ״ש וְאַתִּי הַכֹּל לְרַבּוּי׳ דִּמ״מ בְּשְׁאָר מִינֵי שְׁמַח׳ מִיָּהוּ חֲזִיב. א״נ י״ל דְהַכֹּל דְשְׁמַחָה מְרַבָּה לְטַמָּא אַע״ג דֹא״א לֹא בִשׁ״ש מ״מ חֲזִיב בְּשְׁאָר מִינֵי שְׁמַח׳: גְּמַר רֵאִי רֵאִי מִהַקְהֵל.

ק״ל הָא בַּפ״ג דְנִדְהָ (דָּף כ״ה) [כ״ג] אַמ׳ כֹּל גִּז״ש שְׁאִינוּ מוֹפְנָה כֹּל עִיקָר אִין לְמַדִּין מְמַנּוּ וְהָא הָא רֵאִי׳ דְגַבִּי מְצוֹת רֵאִי׳ אִינוּ מוֹפְנָה כֹּל עִיקָר. וְהֵיאָּא דְגַבִּי הַקְהֵל כְּבוֹא כ״י לְרֵאוּ׳ מִיבְעִי לִי כְּדַרְיֵשׁ בַּפ״ח דְסוּטָה (דָּף מ״ג) [צ״ל פ״ג דָּף מ״א] דֹאֵי כ״ר בְּחַג הַסְּנוּפּוֹת ה״א י״ט אַחֲרוֹן כ״ר כְּבוֹא כ״י מֵאַתְחַלְתָּא דְבִיאָּה.

וה"נ ק"ל אהא דקאמ' לקמן (דף ד') דאיצטריה זכורף להוציא נשים דס"ד גילף ראי' ראי' מהקהל האיה ס"ד למילף גז"ש זו הא אינה מופנית מיהו י"ל דהיה דהקהל מופנית לכתוב בבוא כ"י ל"ל לראות ש"מ לאפנוני ה"מ ק"ל למאי דא' הת' בפ"ג דנד' בל"ק מופנ' מצ"א לר"י למדין וא"מ ולרבנן למדין ומשיבין וקא פיון דאינו מופנ' אלא מצ"א דהקהל לחי' הא איפא למיפרף מה לרא' שפן תדיר שנוהג ג"פ בשנה בג' רגלים תאמר בהקהל שאינו תדיר שא"נ אלא פעם א' בשמיטה וקא ודאי פירכא גדולה היא ובשלמא הא דקאמ' לקמן סד"א גילף ראי' ראי' מהקהל לחייב נשים ניחא דא"ש טפי פיון דרא' תמיר מהקהל שתדיר כ"ש דגילף בגז"ש זו דהשתא הקהל הקל נשים חייבות ראי' תמורה לכ"ש.

אבל הא דגילף קא גז"ש זו מהקהל לפטו' להגי מרא' הא איכ' למיפרף מה להקהל שפן קל דאינו תדיר מש"ה פטירי תאמ' ברא' דתמיר שפן תדיר לא. גם בפ"ה דמנחות (דף ס') דגילף התם ר"י מנחת העומר להגשה במה מצוינו ממנחת חוטא ומנחת סוטה ואמר התם ור"ש פריף הכי מה להצד השנה שפנה שפן מצוין ור"י אדרבה הא מצוי טפי פי' עומר חובה הוא בכל שנה ושנה הנך זימנין לא משפחת לה פלל.

אלמא בדבר שבחובה וא' מצוי יותר מחבירו לכ"ע פרכינן כה"ג. ואין ענין לכאן הא דפ"י דנבחים בסוגיא דתדיר ומקודש כו' דא' רבא תדיר מבעי' לן מצוי למ"ל וא' התם במסקנא מילה לגבי פסח כתדיר דמא ואין להאריף בזה פי הדבר מבואר מעצמו למדקדק היטב: לענין ראי' גמר ראי' מהקהל.

נ"ל דאמסקנא קא סמיה דהאי למען ילמדו לאחרים הוא. ואע"ג דגמיר לעצמו ומבין מה שיקראו לפניו בהקהל.

אפ"ה פטרו רחמנא מגזה"כ. וכן הא דפוסר א"ש הוא אפי' חרש באזנו א' אע"ג דשומע באזנו ב' מה שיקראו מ"מ פטור מגזה"כ כדנ"ל בסמוך מבאזניהם.

והא דנקט למען ישמעו משום דלמען ישמעו גלי אבאזניהם. דחרש אפי' באזנו א' ממעט דאי לאו האי קרא ה"א באזניהם דכלהו ישראל קא': דאי כמו דס"ד השתא דלמען ילמדו לעצמו קא' וכיון דלא משמע לא גמיר א"כ הא דפטורי מהקהל לאו משום גזה"כ אלא בטעמא תליא מילתא משום דלא משמע אי משום דלא שמע ל"ג ואין לו שום תועלת בביאתו לשם.

א"כ א"א ללמוד גז"ש בהא לרא' מהקהל דהא ה"ט דהקהל ל"ש גבי דאי' דרא' אין מצותו משום גמיר והא בהקהל גופי' לא פטרו רחמנא אלא מה"ט דלא גמיר והני א"א להו לגמור וה"ט אין לו ענין למצות ראי' ואין מגרע מצוותו בכך ותמה על עצמה מי שהוא לועז ואינו מבין בלה"ק הא ונדאי דפטור מהקהל דהקהל אינו נאמ' אלא בלה"ק פדתנן ריש פ"ז דסוטה (דף לב) והאי אינו בילמדו ע"י ביאה זו אפי' לעצמו ואפילו בישמעו נמי ליתא דישמעו לשון הבנה הוא כמו ולא ידעו פי שומע יוסף וכן אמר גוי אשר לא תשמע לשונו שהוא לשון הבנה וכי ס"ד לפטרו מרא' בהאי גז"ש.

א"ו פִּינּוֹן דַּה"ט דַּפְטוֹ הַקְהָל ל"ש גַּבֵּי רֵאִי ל"ג לְהַ ה"נ הַכִּי. א"ו אַמְסִקְנָא סְמִיךְ דְּגַבֵּי הַקְהָל פְּטוֹר אֶפְיָלוּ חֲרַשׁ בְּאַזְנוֹ א' אַע"ג דְּשׁוּמַע שְׁפִיר ע"י אֲזוֹן ב' וְכֵן אִינוּ מְדַבֵּר דְּהָא אַע"ג דְּלֹא מְשַׁתְּעֵי גְמִיר וְקָרִי ב'י לְמַעַן יִלְמְדוּ לְאַחֲרֵי.

וְהָא וְנֹדָאֵי מַגְזָה"כ פְּטִירֵי הֵנִי דַּאֲע"ג דְּגַמִּירֵי וַיֵּשׁ לוֹ תוֹעֵלַת בְּבִיאָתוֹ וְאַפ"ה פְּטִירֵי וּבַע"כ לְאוּ בְּטַעְמָא תִּלְיָא אֶלְיָא גְזָה"כ הֵנִי גַבֵּי הַקְהָל אִם פֶּן שְׁפִיר יִלְפִינּוּ בַּגְז"ש מִן הַקְהָל רֵאִי ג"כ: דָּף ג ע"א חֲרַשׁ בְּאַזְנוֹ ח' פְּטוֹר מִן הָרֵאִי שְׁנַאֲמַר בְּאַזְנֵיהֶם פִּירוּשׁ בְּלִשׁוֹן רַבִּים וּפְרִיךְ הָא לִשׁוֹן רַבִּים אֲזַנְי פֶּל יִשְׂרָאֵל קָאִי וְלֹא מִיִּירֵי בְּאַדָּם יַחִיד וּמִשְׁנֵי הֵהוּא מְנַגֵּד פֶּל יִשְׂרָאֵל נְפָקִי וּפְרִיךְ אִי מְנַגֵּד ה"א אַע"ג דְּלֹא שְׁמַע מִש"ה פְּתִיב בְּאַזְנֵיהֶם וְהוּא דְּשְׁמַע וּלְעוֹלָם אֲזַנְי דְּכ"י קָאִי וְאַפְתִּי אִין לְנוּ לְמַעַט חֲרַשׁ בְּאַזְנוֹ א' דְּהָא שְׁמַע וּמִשְׁנֵי הֵהוּא מְלַמְעֵן יִשְׁמְעוּ נְפָקָא שְׁצָרִיךְ שְׁיִשְׁמַע וּמִמִּילָא אִימְעַט נְמִי חֲרַשׁ גְּמוֹר בְּב' אֲזַנְי דְּהָא לֹא שְׁמַע וְכִי אֲתִי בְּאַזְנֵיהֶם בַּע"כ לְמַעוֹטֵי חֲרַשׁ בְּאַזְנוֹ א' וּבְאַזְנֵיהֶם לִשׁוֹן רַבִּים אִיחִיד קָאִי דְּבַעֲי ב' אֲזַנְיִם וְק"ל פִּינּוֹן דְּכְתוּב בְּאַזְנֵיהֶם לְמַעַט אִפִּי חֲרַשׁ בְּאַזְנוֹ א' וְלֹא נֶאֱמַר לְמַעַן יִשְׁמְעוּ אֶלָּא לְגַלוּי עַל בְּאַזְנֵיהֶם דְּלַמְעַט בְּאַזְנוֹ א' אֲתִי דָאִי בְּב' אֲזַנְיִם ל"ל מְלַמְעֵן יִשְׁמְעוּ אִימְעַט.

וְכִינּוֹן שְׁפִין אִיךְ דְּיִיק ר' אֲשֵׁי בְּסַמוּךְ וְדָאִי לְמַעַן יִלְמְדוּ דַּאֲס"ד לְמַעַן יִלְמְדוּ וְכִינּוֹן דְּלֹא מְשַׁתְּעֵי לֹא גְמַר וְכִינּוֹן דְּלֹא שְׁמַע ל"ג הֵהוּא מְלַמְעֵן יִשְׁמְעוּ נְפָקָא הָא פִּינּוֹן דְּסוֹפְנוּ לְמַעַט אִפִּי חֲרַשׁ בְּאַזְנוֹ א' אַע"ג דְּשְׁמַע וְגַמֵּר.

וְלֹא כְּתִי לְמַעַן יִשְׁמְעוּ אֶלָּא לְגַלוּת עַל בְּאַזְנֵיהֶם דְּלַמְעַט לְבְּאַזְנוֹ א' אֲתִי וּבַע"כ הָא דְּמַמְעַט בְּאַזְנוֹ א' גְזָה"כ הוּא א"כ א"א לְמַעַט מְכָאן לֵאֲיִן מְדַבֵּר אִפ"ת אִפִּי פִי לֹא מְשַׁתְּעֵי ל"ג. פִּינּוֹן דְּטַעְמָא דְּחֲרַשׁ לְאוּ מְשֻׁנָּה דל"ג הוּא מְדַפְטוֹר אִפִּי בְּאַזְנוֹ א'.

אַע"ג דְּגַמֵּר פִּינּוֹן דְּשׁוּמַע בַּא' מְב' אֲזַנְיִו אֲטוּ מְשׁוּם דְּלֹא בְּאַזְנֵיהֶם ה"א דְּלַמְעַן יִשְׁמְעוּ אֲתִי לְמַעַט חֲרַשׁ גְּמוֹר וּמְשׁוּם דְּלֹא גְמַר וּמִמִּילָא לַה"ט אִי אֲמַר לֹא מְשַׁתְּעֵי ל"ג נְמִי נְפָקָא מְהָא לְפִטוֹר. פִּינּוֹן דְּלִפִּי אֲמַת אִינוּ פֶּן דְּהָא פִּינּוֹן דְּמַמְעַט מְבְּאַזְנֵיהֶם לְחֲרַשׁ בְּאַזְנוֹ א' נְמִי אֲזַלָּא לִי לְגַמֵּרֵי לַה"ט דְּחֲרַשׁ מְשׁוּ דְּלֹא גְמַר הוּא אֶלָּא בַּע"כ גְזָה"כ הוּא וְאִי לְאוּ לְמַעַן יִלְמְדוּ לֹא אִימְעַט א"מ מִיִּנְי אִפ"ת דל"ג.

וּי"ל דְּלֵהָאִי מְסִקְנָא דְּאַפִּי חֲרַשׁ בְּאַזְנוֹ א' נְמִי פְּטוֹר מַגְזָה"כ. מ"מ מוֹכַח רַב אֲשֵׁי שְׁפִיר דְּלַמְעַן יִלְמְדוּ לְאַחֲרֵים וְאַע"ג דְּלֹא מְשַׁתְּעֵי גְמַר לְעַצְמוֹ וְאַע"ג דְּגַמֵּר וַיֵּשׁ לוֹ תוֹעֵלַת בְּבִיאָתוֹ אִפ"ה פְּטוֹר מַגְזָה"כ.

דָאִי ל"ג בְּדִלָּא מְשַׁתְּעֵי וּפְטוֹר מַה"ט דל"ג. א"כ ל"ל לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וְחֲרַשׁ גְּמוֹר בְּב' אֲזַנְיִו מְלַמְעֵן יִלְמְדוּ נ"ל פִּינּוֹן דל"ג וְא"א לוֹ לְלַמְּדָא לְעַצְמוֹ כְּמוֹ שְׁאִינוּ מְדַבֵּר פְּטוֹר מַה"ט וּמִמִּילָא בְּאַזְנֵיהֶם לְמַעַט לְחֲרַשׁ בְּאַזְנוֹ א' אֲתִי דְּלְחֲרַשׁ גְּמוֹר ל"צ א"ו לְמַעַן יִלְמְדוּ דְּמַמְעַט לֵאִינוּ מְדַבֵּר הֵיִינוּ מְשׁוּ דַא"י לְלַמְּדָא לְאַחֲרֵים אֶבָּל לְעַצְמוֹ גְּמוֹר שְׁפִיר וּמַגְזָה"כ קָא פְּטוֹר וְא"א לְלַמְּדָא מְנַוּוּ לַא"ש אִפִּי בְּב' אֲזַנְיִם וּמְצָרִיךְ קָרָא לְמַעַט חֲרַשׁ גְּמוֹר.

וְאִי לְאוּ בְּאַזְנֵיהֶם ה"א דְּלַמְעַן יִשְׁמְעוּ לְמַעַט חֲרַשׁ גְּמוֹר וְכֵן מְבְּאַזְנֵיהֶם לְחוּד ה"א נְמִי דְּלַמְעַט חֲרַשׁ גְּמוֹר. הַשְׁתָּא דְּכְתוּב רַחֲמֵנָא תִּרְתִּי לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּבְאַזְנֵיהֶם בַּע"כ חֲרַשׁ בְּאַזְנוֹ א' נְמִי אִימְעַט מַגְזָה"כ.

וְהָא דאמ' ר"א בְּתַחֲלֵיל הַסּוּגָנִי אִיפְכָא אִי לָא מִשְׁתַּעֵי ל"ג מְלַמְעֵן יִשְׁמְעוּ נְפָקָא וְלַמְעֵן יִלְמְדוּ ל"ל. הֵינֵנוּ בְּתַחֲלֵילָה קוֹנְדִים הָא מִימְרָא דר' תַּנְחוּם דנ"ל מִבְּאֲזוּנֵיהֶם לְחַרְשׁ בְּאֲזוֹן א' וְהוּי אָמִינָא דְלֹא נְתַמְעֵט מְלַמְעֵן יִשְׁמְעוּ לְחוּד אֲלֵא חַרְשׁ בב' אָזְנִיו.

וּמִשׁוּ דל"ג הוּא מְמִילָא אִימְעֵט אִינוּ מְדַבֵּר נְמִי אִי הוּא ג"כ ל"ג אֲלֵא ע"כ לְמַעַן יִלְמְדוּ לְאַחֲרֵי אֲבָל לְמַסְקָנָא דְחַרְשׁ בְּאֲזוֹן א' נְמִי פְטוּר דִּיּוּקָא דר"א לֹא יִדְרֵךְ גִּיסָא. וְכַדְפִּי.

וּבִירוּשְׁלָמִי תְלָה לְהָא דְחַרְשׁ בְּאֲזוֹן א' בְּפִלּוּגְתָא דְתַנְצֵי וְלִבְנֵי אֶהְרֹן תַּעֲשֶׂה פִתְנוּ. רַבְּנָן אַמ' ב' כְּוַתְּנוֹת לְכָל א' וַא' רִי"א אִפִּי לְכָל א'.

ה"נ רַבְּנָן אָמַר בְּאֲזוּנֵיהֶם ב' אָזְנֵי לְכָל א' וַא'. ור"י אָזְנֵן לְכָל א' וַא' וְהַתּוֹס' הִבִּיאוּ יְרוּשְׁלָמִי זָה.

וְלַמָּא דִּפִּי נ"ל דגמ' דִּינָן אֲתִיָּא כר"י דְאַפִּילוּ כְּתוּנָת לְכָל א' וַא'. וְה"נ אִי לָאו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ.

ה"א בְּאֲזוּנֵיהֶם אָזְנֵן לְכָל א' וְלִשׁוֹן רַבִּים אֲכַל יִשְׂרָאֵל קָאִי דְאֵלוּ לְרַבְּנָן כְּמוֹ דְכְּתוּנָת לִשׁוֹן רַבִּים בְּלֹא יְתוּרָא דְקָרָא אֲכַל א' וַא' מְבַנֵּי אֶהְרֹן קָאִי. ה"נ בְּאֲזוּנֵיהֶם אֲכַל יְחִיד קָאִי וְלַמְעֵן יִשְׁמְעוּ ל"ל בְּלֹא ה' אִימְעֵט לְחַרְשׁ בְּאֲזוֹן א' מִבְּאֲזוּנֵיהֶם לְחוּד בְּלֹא לְמַעַן יִשְׁמְעוּ ונ"ל דְגַם סוּגָנִי דפ"ק דְמַגִּילָה לְכַאוּרָה נְמִי כר"י אֲתִיָּא דאמ' הֵתֵם וּמִתְּנוֹת לְאַבְיוֹנִים ב' מִתְּנוֹת לַב' אָבְיוֹנִים: לְרַבְּנָן הַל"ל ב' מִתְּנוֹת לְכָל א' מַב' אָבְיוֹנִים.

כדא' הָכָא ב' כְּתוּנָת לְכָל א' מְבַנֵּי אֶהְרֹן. וְכ"כ שְׁם מְזֵה בַחֲי: מִיְהוּ ק"ל לַגַּמ' דִּינָן נֶגְדַּךְ כ"י ל"ל מְלַמְעֵן יִשְׁמְעוּ וּבְאֲזוּנֵיהֶם לְחוּד סָגִי לְמַעַט חַרְשׁ אִפִּי בְּאֲזוֹן א': חִיגָר בְּרַגְלוֹ א' פְטוּר מִן הֶרְאִי.

שְׁנַאֲמ' רַגְלֵי. פִּי שְׁלֵשׁ רַגְלִים תְּחוּג לִי בְּשָׁנָה וַאֲע"ג דְרַגְלִים מְבַעֲרֵי לְגוּפִי דְהֵינֵנוּ ג' פְּעָמִי.

כְּמוֹ לְפָה זָה הַכְּתוּבִי זָה שְׁלֵשׁ רַגְלִים גְּבִי אֲתוּן דְבַלְעָם. י"ל דְקָרָא יִתִּירָא הוּא דְכְּתִי (לְעִיל מִינֵי) [צ"ל בְּתַר הֵכִי] אֵת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר וְחַב הַקְּצִיר וְחַג הָאֶסְיֹף ג' רַגְלִים ל"ל.

א"ו לְמַעוּטֵי חִיגָר אֲתִי: אֲבָל אִין לִפ' דנ"ל הָא מְדַשְׁנֵי קָרָא בְּדַבּוּרֵי וְלֹא כְּתוּב ג"פ כְּדַכְּתִיב גְּבִי רִאִי אֲלֵא לְמַעוּטֵי, חִיגָר. דא"כ לֹא א"ש הָא דְדַרְשׁ מְפַעְמִים דְגְּבִי רִאִי דְאִין פְּעָמִים אֲלֵא רַגְלֵי וּבַע"כ מְדַשְׁנֵי וְכַתְּבֵי פְּעָמִי וְלֹא רַגְלֵי כְּמוֹ גְּבִי חִיגָה ש"מ דְּפַעְמִים דְּשָׁנָה לְרַגְלִים אֲתִי א"כ בַּע"כ הָא דְדַרְשׁ רַגְלִים לְמַעוּטֵי חִיגָר מִיְתוּרָא אֲתִי: וְהָא רַגְלִים מִיבְעֵי לִיְהִי לְמַעוּטֵי בְּעֵלֵי קַבִּין פִּי שְׁאִין לוֹ רַגְלֵי כְּלָל אֲבָל חִיגָר לֹא תַמְעֵט מִינֵי וּמִשְׁנֵי הֵהוּא מְפַעְמִים נְפָקָא אַף עַל גַּב דְּפַעְמִים גְּבִי רִאִי כְּתִיב וְרַגְלֵי גְּבִי חִיגָה מ"מ רִאִי וְחִיגָה יִלְפִי מְהַדְדִי וְכַמ"ש בְּמִשְׁנֵינֵנוּ.

וְהָא דְמִינֵי לְהָא דְאִין פְּעָמִים אֲלֵא רַגְלִים תְּחִילָה מְקָרָא דְרַגְלֵי פְּעָמִי וְאַח"כ מְפַעְמִי בְּבַעֲלִים. דְּאִי מְרַגְלֵי פְּעָמִי ה"א לְמַעוּטֵי חִיגָר אֲתִי דא"י לְהַלְוֵהּ בְּרַגְלֵי אַע"ג דְּחִיגָר קַל מְבַעֲלֵי קַבִּין א"כ מְקָרָא חַד אִין לְהָא לְמַעַט אֲלֵא ב"ק הַחֲמוּר לְחוּד אֲבָל לֹא חִיגָר דְקַל מִינֵי מ"מ אִימָא אִיפְכָא רַגְלֵי לְמַעוּטֵי ב"ק הַחֲמוּר וּפְעָמִי חִיגָר הַקַּל דְּהָא לֹא מְסִימִי קָרָאִי הִי לַב"ק וְהִי לְחִיגָר.

ועוד מסתברא דרגלים דכתב בס' שמות דקדים לפעמים [דמשנה תורה] אחי למעוטי
ב"ק האמור ופעמי' דכתב מאןחר למעוטי נמי חגור הקל מש"ה מיייתי נמי לאידה קרא
לפעמי' בנעלים דאין לשון פעמים שיי' אלא בבבלי מנעל וממעט מינני' ב"ק דלאו בר
מנעל הוא דאלו חגור בר מנעל הוא.

ומהשתא קרא דג' רגלי' ע"כ רגלי' למעוטי חגור דלב"ק ל"צ דמפעמים נפקא וכ"ת פיון
דפעמי' משמע למעוטי ב"ק פדכתיב פעמי' בנעלים. ולמעוטי נמי חגור פדכתיב רגלי
פעמי'.

ל"ל רגלים נמעט ב"ק וחגור תרנויהו מפעמים. וכה"ג פרי' רפ"ק דב"ק [דף ג] לכתוב
רחמנא ושילח ולא בעי וביער דמשמע הכי והכי.

משמע שו דכת' וישן בהמות אשליח ומשמע רגל דכתיב משלחי רגל. וי"ל דש"ה דישן
ורגל שקוליו הן ואין לה לרב' לחד ולא השני מש"ה אתיא שניהם פיון שיהן ב' עניינים
ישן ורגל ואין א' חמור מחבירו אבל ה"א ב"ק חמור מחגור.

ואע"ג דאפשר למעט לשניהם מפעמים מ"מ תפסת מרובה ל"ת. ודי לה למעט ב"ק
החמור לחוד ולא אף חגור הקל: מ"מ זה נ"ל דחוק פיון דשניהם במשמע למעוטי
מפעמים.

אע"ג דא' קל משני אפ"ה ממילא שניהם במשמע למעוטי אבל למאי דפי' בסמוך דהא
דמעט ב"ק מפעמים היינו מדשני ולא כ"ר רגלים כמו באידה קרא מהשתא בע"כ
איצטריך רגלי'. דאל"כ אין פאן שינוי ולא הני ממעטינו מפעמים מידי אפי' ב"ק כ"ש
חגור: שהי' תחילה לגרי' תוספו' שצצטנה על המילה טפי מכל אותן שלפניו.

ול"נ משום דב"פ דיומא (דף כח) אמ' קנים אברהם אבינו כל התורה פולה אפי' עירוב
תבשילין. ותנו נמי שלהי מסכת קדושין מציינו שקיימו א"א להת"כ עד שלא ניתנה שגאמ'
עקב אשר שמע אברהם וגו'.

עכ"ל הא דקאמ' שהי' תחילה לגרים היינו שהי' ראשון שיצא מתורת ב"נ ובא לכלל
קדושה כדא' בספי"א דיבמות (דף ק) עצורה פהנים עומדים ופי' א' מהן ובעל הולד
שתוקי שמשתיקין אותו מדין כהונה מ"ט דאמר קרא והיתה לו ולזרעו אחריו בעיניו זרעו
מיוחס אחריו ופרי' אלא מעתה גבי אברהם דכתיב להיות לה לאלקי' וזרעה אחריו.

התם מאי קא מזהיר לי' רחמנא ומשני ה"ק לי' לא תנסיב נכריות ושפחה דלא ליזיל
זרעה בתרה. פי' שזרעה מתניחס אחריו והיינו פישראל דאלו בן נח ובת נח הזרע מתניחס
אחר הזכר כדא' בפ"ו דיבמות (דף סב): ואע"ג דבמסקנא התם בפי"א דיבמות קא' אהא
דעשאה פהנים זרעו מיוחס אחריו דרבנן וקרא אסמכתא בעלמא וא"כ פיון דלא דרשינו
לזרעו אחריו למיוחס אחריו אברהם נמי לא דרשינו להכי.

וא"כ אין לנו מפאן שאברה' יצא מכלל ב"נ: י"ל דהא דקא' קרא אסמכתא לאו דלא
דרשינו להא ולזרעו אחריו כלל. אלא דאהא דעשאה פהנים הוי אסמכתא ומבעי לי' להא
דדריש שמואל בספ"ג דקדושין (דף מ"ג) דחלל עבודתו פשירא דאמר קרא ולזרעו
אחריו בין זרע כשר ובין זרע פסול ופי' הריט"ב דלאו מזרעו נ"ל דהא זרע לא מיקרי

אָלאַ זרע פֿשר כדא' הָתם בפ"ק אָלאַ מדְכְתִי וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו פִּי הַמְתִּיחַס אַחֲרָיו וְחָלַל מְתִיחַס אַחֲרָיו וְדָלָא כְפִי הַתּוֹס' וְכִינּוּ דְלִזְרַעוֹ אַחֲרָיו הַמְתִּיחַס אַחֲרָיו דְאַבְרָהָם נָמִי מִשְׁמַע הָכִי וְהָ"נ מִשְׁמַע דְהָאָבוֹ קֶצֶת דִּין יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶן דְּבַפ"ק דְקָדוּשִׁין רָצָה לְמִילָף דְנִכְרִי יוֹרֵשׁ אֶת אָבִיו מְדַכְתִּי פִי יְרוּשָׁה לְעַמּוֹ נְתַתִּי וְדָחִי דִילְמָא יִשְׂרָאֵל מוּמַר שְׂאֲנִי.

אע"ג דְּבַכְמָה מְקוּמוֹת מְצִינּוּ שְׂדִין בְּן נָח עֲלֵיהֶן כְּדָא' בַּפ"ז דְחֻלִּין (ד' ק) וְהָלֵא מַב"נ נֵאֵס' גִּיד הַנֶּשׁ' וְעַדִּין בַּהַמ' טַמְא' מוֹתֵר' לְהֶם וְהָאִי מְבַנִּי נָח דְקָאֵמ' אַבְנֵי יַעֲקֹב לְחֹד קָאִי כְּדָפִי הַתּוֹס' פ"ב דְפֶסְחִים (דף כג) וְהָא עֲמָרָם נֶשֶׂא דוֹדְתוֹ וְאַבְרָהָם אָמַר אַחֲוִיתִי בַת אָבִי הִיא פְּדִין ב"נ כְּדָא' בַּפ"ט דְסִנְהֶדְרִין מ"מ יֵשׁ לֹמַר אַע"ג דְלְכָלל יִשְׂרָאֵל לֹא פָּאוּ מ"מ מְכָלל ב"נ יְצָאוּ מִימֵי אַבְרָהָם וְהָ"נ תָּנּוּ בַּפ"ג דְנִדְרֵי (דף לג) שְׂאִינוּ נִהְנֶה לַב"נ מוֹתֵר בְּיִשְׂרָאֵל וְאָסוּר בְּאַנְמוֹת הָעוֹלָם.

וּבַגְמ' אִטּוּ יִשְׂרָאֵל מִי נְפָקָא מְכָלל ב"נ אִין פִּינוּ דְאַתְקַדְשׁ אַבְרָהָם אִיקְרוּ עַל שְׁמוֹ וּבַמ"א יֵשׁ לְהַאֲרִיף בְּזָה. וְהַשְׁתָּא א"ש הָא דְקָא' הָכָא שְׁהִי תַחֲזִילָה לְגָרִים: שְׁבַת שְׁל מִי הֵיְתָה.

רש"י לֹא פִי וְהַדְבָר מְבֹאָר מְהָא דַּאֵמ' בַּפ"ד דְּבִרְכוֹת (דף פח) דְהוֹרִידוּ לַר"ג מְנַשִּׂיאָתוֹ מְפָנִי שְׂצִיעֵר לַר"י וּמִינּוּ לַרָא' בַּע אַח"כ פִּיִּס לַר"י וְעֵשׂוֹ שַׁר"ג דְרֵשׁ ג' שְׁבַתוֹת וְרַאב"ע שְׁבַת א'. מַש"ה שְׂאֵלוּ שְׁבַת שְׁל מִי הֵיְתָה שְׁל ר"ג אוֹ שְׁל רַא"בַע: פְּדִי לִתְּנֵן שְׁכָר לְמַבִּיאֵיהֶם.

לֹא נִתְבָּאָר לִי הַבָּאָת הַטָּף עַל מִי מוּטָל הַחַיִּיב אִי עַל הָאָב דְּוָקָא אוֹ אָף עַל הַב"ד. וְכ"ת אִי דְוָקָא עַל הָאָב הָא יְלִיף לְעֵיל לְפִטוֹר פְּטוּרֵי רַאִי מְהַקְהֵל בַּגז"ש רַאִי רַאִי וְלִקְמָן אַמ' נָמִי דַּמַּש"ה פְּתִיב זְכוּר לְהוֹצִיא אֶת הַנְּשִׂי' גַּבִּי רַאִי דְלֹא גִילַף מְהַקְהֵל וַא"כ אִיפְכָא נָמִי שְׁפִטוּרֵי רַאִי פְּטוּרָה מְהַקְהֵל בְּהָאִי גַז"ש וְהָא בַּפ"ק דְפֶסְחִים (דף ו) א"ר אַמִּי מִי שְׂאִין לוֹ קַרְקַע פְּטוּר מִן הָרָאִי וְנ"ל מוּלָא יַחְמוֹד אִישׁ אֶת אַרְצָהּ וּבּוֹדַאי עַל קַרְקַע שְׁל א"י קַפִּיד קָרָא וַא"כ ה"ה דְפִטוֹר מְהַקְהֵל וְהַשְׁתָּא אִי הַקְהֵל דְטָף חָל עַל הָאָב דְוָקָא מַאֲזִין לוֹ קַרְקַע לְטָף בַּא"י אִם אָבִיו קִיִּי וּבַע"כ מִיָּרִי מִמֵּת אָבִיו וְיָרֵשׁ מִמֶּנּוּ קַרְקַע דְהָא קָרָא דְהַקְהֵל סְתָמָא פְּתִיב דְמִשְׁמַע אַפִּי בְּזִמְנֵן שְׁיֹבֵל נוֹהֵג וְעוֹד שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה אָמוּר בַּב"פ הַקְהֵל וְאִיפְכָא לְמ"ד בַּפ"ד דְגִיטִין (דף לו) דַּאִין שְׁמִיטָה נוֹהֵגַת אָלָא בְּזִמְנֵן שְׁהִיֹּבֵל נוֹהֵג וּבּוֹדַאי אִין לְהַתְּמִיר בְּטָף יוֹתֵר מְגֹדוֹל דְפִטוֹר כְּשְׂאִין לוֹ קַרְקַע.

וְכִינּוּ דַלְמ"ל לְחַיִּיב טָף בְּהַקְהֵל אָלָא בְּמַת אָבִיו וְיָרֵשׁוּ ש"מ דְחַיִּיב עַל ב"ד. דַּאִין זָה רַאִי דְלַעוֹלָם מִיָּרִי בְּאָבִיו קָיִים וְאַפ"ה מ"ל דִּישׁ לוֹ קַרְקַע בַּא"י בְּמַתָּה אָמוֹ וְהִיא הֵיְתָה בַת יוֹרֵשֶׁת וְיָרֵשָׁה הוּא וְלֹא אָבִיו לְמ"ד יְרוּשָׁת הַבְּעַל דְרַבְּנָן.

א"כ בְּנוֹלָד מִן הָאֲנוּסָה וּד"ה. א"נ בְּנִתְגַרְשָׁה וְחִדְעָ דְהָא כְּתִיב בְּהַקְהֵל וְגָרָה וּמִנִּין לְגָר קַרְקַע בַּא"י אִי בְּקָנָה הָא לְמ"ד קָנִין פִּירוֹת לָאוּ פְּקָנִין הַגּוֹף דְּמִי לָאוּ אַרְצָהּ קָרוֹי כְּדָא' בַּסַּפ"ד דְגִיטִין (דף מח) וְאִי בְּנֶשֶׂא בַת יִשְׂרָאֵל יוֹרֵשֶׁת וְיָרֵשָׁה לְמ"ד יְרוּשָׁת הַבְּעַל דְרַבְּנָן מַא"ל אָלָא ע"כ אִיִּירִי בְּגָר שְׁנַתְגַּיִיר אָבִיו וְאָמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל וְיָרֵשָׁה: וּבְזָה נ"ל לְלַמּוֹד זְכוּת עַל הַרְמַב"ם שְׁפַתָּב (בַּפ"ג מַה"ח) כֹּל פְּטוּרֵי רַאִי וְהַשְּׁמִיטָה הָא דַּר' אַמִּי דְמִי שְׂאִין לוֹ קַרְקַע אַע"ג דְלִיפָא מַאן דְפָלִיג עַלִּי וְהִינּוּ מִשּׁוּם דַּנ"ל דְחֻסָּק לְאִוְקָמִי גָרָה דְגַבִּי הַקְהֵל

בַּנְתִּיגִייר אָביו וְלֹא הוּא בְּעֶצְמוֹ א"ו בַּנְתִּיגִייר הוּא בְּעֶצְמוֹ מִיִּירי קָרָא וְהָא קִי"ל יִרְנֹשֶׁת
הַבְּעַל דְּרַבְּנָן וְגַם קִי"ל קִנְיָן פִּי לֹא קִנְיָן הַגּוֹף דְּמִי.

א"כ אִי ס"ד דְּמִי שֶׁא"ל קִרְקַע פְּטוֹר מֵה"ר א"כ ה"ה דְּפִטוֹר מִהִקְהָל דְּהָא מִילֵּף יְלִפִּי
מִהִדְדִי. א"כ לִמ"ל גַּר שְׁנִתְגַּיִיר בְּעֶצְמוֹ שְׁנִתְחַיֵּיב בְּהִקְהָל וְר' אַמִּי י"ל אוֹ דִּס"ל יִרְנֹשֶׁת
הַבְּעַל דְּאוֹרֵינְתָא וּמ"ל בְּנֹשָׂא בֵּת יִשְׂרָאֵל וִירְשָׁה אוֹ קִנְיָן פִּי קִנְיָן הַגּוֹף דְּמִי אָבָל לְמֵאִי
דִּק"ל א"א לֹא לֹא פֶן וּכְמִש"כ וּבִע"כ לִיתָא לִר"א.

מ"מ נ"ל דְּאִין בְּזָה פְּדִי לְדַחֲוֹת לְמִימְרָא דִּר"א דְּלִיכָא מֵאֵן דְּפִלִּיג עָלֵי לְהִדְיָא וְשִׁבְקִין
לְקָרָא דְּאִיהוּ דְּחֹק וּמוֹקִי אֲנַפְשֵׁין דְּגַרְדָּה דְּקָרָא בַּנְתִּיגִייר אָביו וְאִמּוֹ יִשְׂרָאֵלִית וִירְשָׁה וְעוֹד
שְׁהַרְמָב"ם עֶצְמוֹ פֶּתַב בִּפ"ד מֵה"ב שְׁהַמוֹכֵר שְׁדָּהוּ בְּזִמְנָן שְׁיִוִּבֵל נוֹהֵג מִבֵּיא וְקוֹרָא בְּיִוִּבֵל
רֵאשׁוֹן בְּלִבְדָּ שְׁעֵדִינָן לֹא סְמָכוּ דְּעֵתִין דְּמוֹכֵר שְׁתַּחֲזִיר לוֹ אֶת הַקִּרְקַע אָבָל אִם חָזַר וּמְכָרוּ
בְּיִוִּבֵל ב' אִינוּ קוֹרָא שְׁהָרִי סְמָכָה דְּעֵתִין שֶׁא"ל אֶלָּא קִנְיָן פִּי וְקִנְיָן פִּי לֹא כִּקְה"ג א"כ
מ"ל לְגַר שְׁנִתְגַּיִיר בְּעֶצְמוֹ שְׁיִהְיֵי לוֹ קִנְיָן הַגּוֹף בְּקִרְקַע שֶׁל א"י לְעוֹלָם בְּכָל הַיּוֹבְלוֹת
דְּהִינְנוּ בְּיִוִּבֵל א' מִקְנִיּוֹת הַקִּרְקַע: ע"ב פְּשׁוּט יָדִיָּה.

פִּירֵשׁ"י הַקִּשְׁפָּה בְּעֵינָיו שְׁנַתְּנוּ עֲטָרָה לְאוֹתוֹ דּוֹרֵשׁ. וְיֹתֵר נ"ל לְפָרֵשׁ שְׁהַקִּשְׁפָּה בְּעֵינָיו עַל
שֶׁא"ל לוֹ לְהִדְיָא.

וה"ל לְמִימֵר תַּחֲזִיקָה תְּלִמִּידָה אֲנִי וּמִימִיָּה אָנוּ שׁוֹתִים כִּדָּא הִנְי לִר"י רַבָּם. וְה"מ מִדָּא
לְעֵיל וְלִימְרָא לִי לְהִדְיָא מְשׁוּם מַעֲשֵׂה שֶׁהִי וְכ"נ מִפִּי הִר"ש בְּמִס' יָדִים פ"ד שְׁמַבִּיא
תּוֹסְפָתָא שֶׁא"ל ר"י לִר"א בְּתַחֲזִיקָה תְּלִמִּידָה אֲנִי וּמִימִי אָנוּ שׁוֹתִי.

וְכַתֵּב בִּפ"ק דְּחִגְיָה מְשַׁמַּע שְׁלֹא א"ל פֶּן וְכַעַס עָלָיו וְא"ל פְּשׁוּט יָדָה וְכו': הַלֵּכָה לְמִשְׁהָ
מְסִינֵי עֲמוֹן וּמוֹאָב מְעַשְׂרִין מְעַשֵּׂר עֲנִי בְּשָׁבִיעִי הָאִי אִין הִל"מ ל"ד דְּהָא מְדַרְבְּנָן הוּא
דְּאֵלוּ מֵה"ת פְּטוֹרֵי לְגַמְרֵי פִּינּוֹן דְּלֹא קִיְדָשָׁה לְע"ל כְּדַמְסִיק וְכֹה"ג מְצִינּוּ כָּל בְּאַמַּת שֶׁאִמ'
הִל"מ וְתַנּוּן בִּפ"ק דְּשַׁבַּת (דָּף יג) בְּאַמַּת א' הַחֲזוֹן רוֹאָה הָאִיָּה הַתְּנוּקוֹת קוֹרִין אָבָל הוּא לֹא
יִקְרָא.

וְהָא מְדַרְבְּנָן הִיא מִי"ח דְּבָר שְׁגָזְרוּ תְּלִמִּידֵי שְׁמַאי וְהִלֵּל כְּדָאמ' הֵתָם. אֶלָּא כֹהֵל"מ קֵא
כִּמ"ש הַמִּפ' הֵתָם.

וה"נ דְּכִנּוּתִין אָבָל אִין לִפ' דְּהָא דִּקָּא הִל"מ אַעֲיָקְרָא דְּמִילְתָּא קָאִי דְּקִנְיָנָה רֵאשׁוֹנָה ל"ק
לְע"ל וְכִינּוֹן דִּל"ק רְשׁוֹת בְּיַד חֲכָמֵי וְהַטִּיל עָלֵיהֶם אֵיזָה מְעַשֵּׂר שְׁיִרְצוּ לְהַטִּילוּ מ"ע
מְטַעֲמָא דְּמִסִּיק פְּדִי שְׁיִסְמָכוּ עֲנִיִּים בְּשָׁבִיעִי לִיתָא דְּהָא בִּפ"ע דְּעַרְכִּין (דָּף ל) [צ"ל ל"ב
ע"ג] מִפ' מְקָרָא מ"ט דִּמ"ד לֹא קִיְדָשָׁה.

וְאִי הִל"מ הוּא קָרָא ל"ל וְכֹה"ג פְּרִיָּה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. א"ו פְּדִפִּין עֵיקָר וְהַקִּשְׁפָּה הַתּוֹס'
בְּשֵׁם ר"ת בִּפ"ק דִּיבְמוֹת (דָּף יו) וּבִפ"ק דְּמַגְלָה (דָּף י) וּבִפ"ב דְּשָׁבוּעוֹ מְסַפְקָא לָן אִי
ס"ל לִר"א קִיְדָשָׁה לְע"ל אוֹ לֹא קִיְדָשָׁה לְע"ל וְתִי דְּמָה טַעַם לֹא ר"א קֵא"ל אֶלָּא הַגְּמ'
קְאָמֵר לָהּ דְּלָמ"ד לֹא קִיְדָשָׁה הִנְיָחוּ אַף מֵא"י לְקַדְּשׁ בְּשָׁבִיל עֲנִיִּים.

לְכֹן אִין תִּימָה אוֹ גָזְרוּ עַל עֲמוֹן וּמוֹאָב מְעַשֵּׂר עֲנִי וְלֹא מְעַשֵּׂר שְׁנֵי מִיָּהוּ לְמֵאִי דִּפִּי הַתּו'
בִּפ"ח דִּיבְמוֹת (דָּף פג) דְּלְמַעֲשָׂרוֹת וְדָאִי ל"ק אָבָל קִנְיָנֹשֶׁת יְרוּשָׁלַיִם וְהַבֵּית קִיְדָשׁוּ

שקדושה מחיצות לא בטלו וקיימה כל שעה מאין לו חומה דדריש בפ"ק דמגילה אעפ"י שאין לו עכשיו והי' לו קודם לכו.

א"נ משום דמיקרי נחלה אין לו הפסק א"נ משום דכתיב זאת מנוחתי עדי עד א"כ אפ"ת דהאי מ"ט ר"א קא"ל לק"מ. דשם קדושת היכל נעזרה קא' אר"א פשה' בונין בהיכל וכו' פשה' בונין בעזרה וכו' וא"כ אע"ג דקדושת א"י בטלה קדושת העזרה שהיא משום מחיצת אפשר לאמר דלא בטלה.

אלא דלא משמע הכי בפ"ק דמגילה דאר"י שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזה"ז דקדושה ראשונה ל"ק לע"ל ופריף מהא דתנן ירושל' אין אחר' היתר ומ"ל בתנאי דאיפא למ"ד דבמי עזרא קודשו ערי החומה.

ובספ"ט דערכין שם נ"ל מקרא דושב אלקים את שבותה מקיש ביאתו בימי עזרה לביאתם בימי יהושע בן נון לענין קדוש שמטיין ויובלות וקדוש ערי החומה. אלמא למ"ד ל"ק לענין שמטיין ויובלות לענין קדושת נמי ל"ק וכו' למ"ד קדושה לע"ל קדושה לכל אע"ג דאין ענין שמטיין ויובלו' למחיצות ושם פ"ק דמגילה יתבאר יותר: אינה שוטה היוצא יחידי בלילה ק"ל דבפ"י דפסחים (דף קי"ב ע"ב) תנא לא יצא יחידי בלילה לא בלילי ד' ולא בלילי שבתות משמע דבשאר לילות ל"ל בה ונהא היצא יחידי בלילה סתמא קתני בלילה משמע בכל לילות ודוחק לומר דברייתא זו נישנית קודם ר' חנינא בן דוסא.

דהוי שכיחא כל יומא ור' חנינא הוא דגזר עליהם שלא יעברו בישוב לעולם ושבק להו ר' נוחא בליל ד' וליל שבת פדאמ' התם דא"כ ה"ל לאסוקי דהאינדנ' אף היצא יחיד בלילה אינו מסימני שוטה אא"כ יוצא יחידי בלילי שבתות ובליל ד' לחוד.

ועוד אמר התם דאב"י גזר עלי' שלא יעברו בישוב לעולם א"כ השתא אין יוצא יחידי מסמני שוטה והא המפרשים כתבו בחיבוריהן הא דיוצא יחידי בסימני שוטה ואי משום דמסיק התם בטר עובדא דאב"י והא חזינו (דעבד') [צ"ל דעברי] אמר הני גזזיתא נינהו דמשמטי סוסייהי ואתו דברי להו.

וא"כ אפתי איפא למיחש להכי שלא יצא יחידי בלילה בזה"ז. ליתא דא"כ אמאי תנא לבתר ר"ח לא יצא יחידי בליל ד' וליל שבתותו לא הא איפא למיחש בכל לילה לגזזיתא.

ודוחק לומר דאב"י גזר עליו שלא יעברו בישוב לעולם שבק להו ההוא דגזזיתא משום סוסייהו דשמטי. אבל ר"ח דשבק להו ריווח ליל ד' וליל שבת לא שביק להו ר' נוחא דגזזיתא.

ואי משום סוסי' דמשמטי אפשר להו לחפש בליל ד' וליל שבת וא"כ בטר אב"י הדר למילתא קמיינתא שלא ליצא יחידי בלילה לעולם משום חפשא דמשמטי סוסייהו. מש"ה כתבו המפ' בסי' שוטה הא דיוצא יחידי בלילה א"כ קילקולא דאב"י יותר מתיקונו דבטר ר"ח הי' אפשר לילך יחידי בכל הלילות לבד מליל ד' וליל שבת.

ולר' נוחא דאב"י אי אפשר לילך בלילה לעולם משו' חשש דמשמטי סוסייהו. והרי אב"י עשה זה בשביל תיקון העולם כדי שיכולין לצאת יחידי בלילה ותקנתו קלקלתו דבטר

ר"ח הי' אפֿשֿר לילך יחידים בְּכָל הלילות חוץ מִליל ד' וְליל שַׁבַּת וְאַתָּא הוּא וְהַחֲזִיר הַדֶּבֶר לְקַלְקוּלוֹ הִרְאִישׁוֹן וְאִפֿ"ת דֶּהֱאִי בְּרוּחָא דְמִשְׁמַטִּי סוֹסִינְהוּ לֹא שָׁבַק לְהוּ אֲלֵא בְּלִיל ד' וְלִיל שַׁבַּת לְחֹד.

וְאַרְנוּחָא דְר"ח קָאִי הָא בְּרוּחָא דְאַבְיִי מ"מ אַע"ג דְּלֵא קְלַקוּל. לֹא הוֹסִיף תַּקֵּן אֲדַר"ח אִם אֵיתָא דְמִשׁוּם חֲשֵׁשׁ זֶה אֲפִתִי א"א לְצֵאת יחידים בְּלִיל שַׁבַּת וְלִיל ד'.

אֲלֵא וְדַאי הָאִי חֲשֵׁשׁא דְשִׁמְטִי סוֹסִינְהוּ לֹא שָׁכִיחַ וְלֹא חֲזִינְשִׁינּוּ לְהוּ וּבִתְרַ אַבְיִי מוֹתֵר לְצֵאת יחידים בְּכָל הלילות וְהַשְׁתָּא הַדְּרָא קוּשְׁנִי לְדוּכְתָא דְבוּזָה"ז אִי יוֹצֵא יחידים בְּלִילָה אֵינּוּ מִמִּי שׁוֹטָה אִי פְתוּבוּהוּ הַמַּפֿ'.

וְהַמְחֻנּוֹר נ"ל דְּיוֹצֵא יחידים בְּלִילָה בְּמָקוּם יָשׁוּב אִפֿי קוֹדֵם ר"ח ל"ל בֵּה וְכֵן בְּלִיל שַׁבַּת וְד' קוֹדֵם אַבְיִי. תַּדַּע שְׁהָרִי ר"ח וְאַבְיִי נִפְקוּ וְאֵין בֵּהוּ מִשׁוּם סִימ' שׁוֹטָה.

וְהָא דְמִתְנִיָּא לֹא יוֹצֵא יחידים לֹא בְּלִיל ד' וְל"ל שׁ אֵין אֲלֵא זְרִיזוֹת בְּעֻלְמָא וּנְטִירוֹתָא וְתִירָא וְהִיוֹצֵא יחידים בְּלִילָה דְשִׁמְעִין דְחֲשִׁיב לָהּ בְּסִימָן שׁוֹטָה הֵינּוּ שְׁלֵא בְּמָקוּ' יָשׁוּב וְאַפֿי' הָאִידְנָא נְמִי.

דְּלֵא גִזְרַ עֲלֵיהֶם ר"ח וְאַבְיִי אֲלֵא שְׁלֵא יַעֲבְרוּ דוּקָא בְּיָשׁוּב וְכַה"ג פֿי' בִּפ"ק דְּמַגִּילָה דֶּהֱא דַא' הָתֵם אָמור לִימֵן שְׁלוֹם בְּלִילָה חֲזִינְשִׁינּוּ שְׁמָא שַׂד הוּא. ה"מ בְּשַׂדָּה חוּץ לְעִיר אֲבָל בְּמָקוּם שְׁבִין אָדָם מְצוּיִן כְּמוֹ בְּעִיר נ"ל בֵּה.

וְהָא דַאמ' בִּפ"ג דְּתַעֲנִית (דָּף כ"ג) וְנִתְתִי גְשָׁמִיכֶם בְּעֵתָם בְּלִיל ד' וְלִיל שַׁבַּת וּפֿי' רַש"י (דְּעוֹדָח) [צ"ל שְׁאֵין טוֹרַח] לְבָנֵי אָדָם דְּאֵין הוֹלְכִין בְּדַרְכֵי' בְּאוֹתוֹ לִילוֹת. זֶה מִפְּנֵי אַגְרַת בַּת מַחְצֶת וְכַע"כ הֵינּוּ לְאַחַר ר"ח דְּקוֹדֵם לוֹ אֵין לְחַלֵּק בֵּין אוֹתָן לִילוֹת בְּשַׁאֲרַ כָּל הלילות הֵינּוּ נְמִי מִשׁוּם גְּבוּלוֹת וּפְרָדְסִים שְׁבִינְשׁוּב: וְהֵלֵן בְּבֵית הַקְּבֻרוֹת.

פִּירִש"י הֵלֵן בְּלִילָה וּבְדַאי לְלִישְׁנָא דְהֵלֵן לִינוֹת לִילָה בְּמִשְׁמַע וְכ"ת הֵינּוּ יוֹצֵא יחידים וְהַשְׁתָּא שְׁלֵא בְּבֵית הַקְּבֻרוֹ' הָיִי סִימ' שׁוֹטָה בְּבֵית הַקְּבֻרוֹת לֹא כ"ש וְהַתְּנִיחַ לְר"ה דַאמ' עַד שְׁיָהִי' כְּלוֹן כַּא' דַאֲלוֹ לֵן לְחֹד תְּלִינּוּ בְּאוֹמֵר שְׁתִּישְׁרָה עֲלֵיו רוּחַ הַטְּוִמְאָה וְיוֹצֵא יחידים בְּאוֹמֵר וְכו' וְכִינּוּ דְעֵבִיד לְכוּלְהוּ וְכו' כְּדַמְסִיק.

וְכִינּוּ דְתְּלִינּוּ בְּכָל א' מַה שַׁא"א לְתַלוֹת בְּחֻבְרֵי בַע"כ צָרִיף שְׁנִינְהוּ. דְּבִיוֹצֵא יחידים א"א לְתַלוֹת מִשׁוּם רוּחַ הַטְּוִמְאָה וּבְכָל א"א לְתַלוֹת בְּגַגְדֵינּוּס (דְּלֵמָא לֹא) [צ"ל דְּלֵמָה לוֹ] לְלוֹן בְּבֵית הַקְּבֻרוֹת בְּשִׁבִיל זֶה אִפֿי' בְּמָקוּם אַחַר סָגִי לְזֶה וְכִינּוּ דַא"א לְתַלוֹ' שְׁעֵבֵד שְׁנִינְהוּ מִשׁוֹ' דְּבָר א' אַא"כ אִתָּה תוֹלָה בְּב' לֹא תְּלִינּוּ בְּהוּ כְּמוֹ נִגַּח שׁוֹר וְכו' ה"נ תְּלִינּוּ לְהוּ בְּד"א דְּמִשׁוּם שְׁטִית עֵבִיד אֲבָל לְר"י דַא' בְּחֻדָּא סָגִי לֵן ל"ל ת"ל מִשׁוּם יוֹצֵא יחידים: דִּי"ל דְּמוֹצֵא יחידים לֵן לֹא אִתְּנִיָּא דֶּהֱא יוֹצֵא יחידים תְּלִינּוּ בְּשִׁטוֹת וְלֹא בְּגַגְדֵינּוּס דְּמִשׁוּם בְּרוּחָא פְּרוּחָא לֹא הָיִי יוֹצֵא יחידים אֲבָל בְּבַה"ק כְּדִי שְׁתִּישְׁרָה עֲלֵיו רַה"ט שְׁיִסְיָעוּ לְהִיוֹ' מְכַשְׁרַ דְּמִקְלַת' יְתִיר' הִיא לְמַלְאוֹ תַּאוֹת יִצְרוּ תְּלִינּוּ בְּהוּ וְלֹא בְּשִׁטוֹת.

וְעוֹ' דֶּה"א דְּלֵן כִּינּוּ דְנִכְנַס בְּמָקוּם סַפְנָה אֵין לְתַלוֹת בְּשִׁטוֹת דְּאַפֿי' שׁוֹטָה שְׁבִשׁוּטִי אֵינּוּ מוֹסֵר עֲצָמוֹ לְסַפְנָה בִּידְנִי'. א"ו כְּדִי שְׁתִּישְׁרָה עֵבִיד קמ"ל דְּאַפֿ"ה תְּלִינּוּ לָהּ בְּשִׁטוֹת א"נ דְּלֵן בְּבַה"ק בְּלִילָה אִפֿי' עִם אָדָם אַחַר וְאֵינּוּ יחידים אִפֿ"ה מִסִּי' סוֹטָה הָיִי: רַב הוֹנָא אָמַר

עד שיהי פולן בב"א נ"ל דהאי בבת א' ל"ד ביחד אלא פלומר באדם א' ואפי' בזא"ז דאלו ביחד ובאדם א' לא משפחת לי דיעשה לשלשון ביחד דהא לן בבה"ק ויוצא יחידי בליקה ביחד א"א לא מפעי דאי לן בב' בני אדם א"כ לאו היינו יחידי ואפי' לפי א' דפי' היינו נמי יחידי מ"מ ב' מקומות הן זה בבה"ק וזה במקו' אחר וא"א לאדם א' להיות בב' מקומות בב"א יחד.

א"ו הא עד שיהי פולן בב"א ל"ד אלא באדם א': ונ"ל דהאי דר"ה אתיא פרש"ב"ג דס"ל בפ"ו דיבמות (דף ס"ד) דבג' זימנא הוי חזקה גבי נשואין ומלקיות ונסתות. דאילו לרבי דאמ' התם בב' זימנא הוי חזקה הני תלתא לן ויוצא ומקרע פסותו ל"ל בתרי מנייהו סגי להחזיקו לשיטה בדעבד להו דרף שטות.

אע"ג דלגבי מועד לכל אינו עד דנגח שור חמור וגמל לכ"ע ולא סגי בב' מהן נגיחות. שאני דגזה"כ הוא דאינו נעשה מועד עד ג"פ פדכתיב תמול מתמול שלשום כדא' בפ"ב דב"ק (דף כ"ג).

ואע"ג דא' התם בפ"ו דיבמות שור המועד סתם לן תנא פרש"ב"ג דתנן אין השור נעשה מועד עד שיעידו בו ג"פ. ופי' התוס' שם דנדאי רבי לא פליג אקרא אלא פלומ' התם מתקני' דברי רשב"ג דלא מוחזק אלא בתלת זימנא ובסמוך אפרש עוד: והלן בבה"ק.

ק"ל הא בפרייתא היוצא יחידי קודם ללן. ואמאי מפ' הגמ' לן קודם ליוצא ומיהו ק"ל וכי משום דאיכא למיתלא בהני אימור דקאמ' לא מחזקינן לי בשוטה הא פיון דעביד להו דרף שטות (נדאי) [צ"ל נהי] להקל לא מחזקינן לי שאין גיטו גט למשרי' ליבם ואין קדושיו קדושין משום הני אימר דא' מ"מ להחמיר נחש פיון דרף שטות עביד ה"ל שוטה ואי משום דמעמידן אותו על חזקתו ועד השתא הי' פיקס דהתניח מי שיהי' דרף עמנו והי' בחזקות פיקס עד השתא אבל מי שלא הי' קמן עד עתה ולא הי' לו חזקות פיקס מעולם מאי איבעי למימר דהא פרייתא פסיק ותנא סתמא איזה שוטה משמע אפי' שוטה הנה ועלה קאי ר"ה עד שיהא פולן אבל בא' מהן תלינן בהני אימור ואפי' להקל.

ועוד ברפ"ק דתרומות תנן חש"ו שתרמו אין תרומתן תרומה. ומייתי בירושלמי עלה הא דאיזה שוטה ואר"ה עד שיהא פולן אבל בא' מהן תלינן בהני אימור דגמ' דידן ואי מטעמא דחזקות פיקס תלינן בהני אימור אפי' להקל התם אדרבה העמוד טבל על חזקתו ולא ניתקן דהתורם שוטה הוא ואין תרומתו תרומה וי"ל דאזלינן בתר רובא דאינשי דלאו שוטי' הם ומש"ה אפי' איכא חזקה להחמי' פמו ההוא דחזקת טבל ולדידן' ל"ל חזקת פקחת פגון בא ממדינת הים הא קי"ל רובא וחזקה רובא עדיף בר"פ ט"ז דיבמות (דף קי"ט): דף ד ע"א פי הוי הדר בי' ממקרע הוא דהוי הדר בי' דדמיא להא כו'.

וק"ל מאי קמבעי' לי אם מכולהו הוי הדר בי' ובחד מנייהו סגי הא פיון דהדר בי' ממקרע א"כ לא נשפיר עוד מסי' שוטה דברייתא זו אלא תרי לבד לן ויוצא יחידי והא לר"ה דלא סגי לי' בחזא בדע"ל דרף שטות ה"ט מפני דתלינן לי' בכל הני אימור דקא' הגמ' אבל בדעבד לכונה נעשה כמי שנגח שור כו' נעשה מועד לכל כדפירש"י ול"א עד שיהא מועד בג' בכל מין ומין הואיל והועד בג' נגיחות בג' מינין אין זה מקפיד על מין אחר אף כאן לא באו ג' דברי' לידי בב"א אלא כול' משום שטות וכיון שפון פולן ויוצא יחידי לחוד

לא סגי להוכיח דע"ל משום שטות ואפתי יש לתלות בכל הני איסור דהא ל"ד לנגח שור וכו' דש"ה דכינן דהועד בג' נגיחות בכל מילין הללו מש"ה נעשה מועד לכל משא"כ פאן דליכא אלא תרתי ועדיין ליכא הוכחה דע"ל משו' שטות וכ"ת דלמאי דר"ל ממקרע לחוד הדר בי' ברייתא זו איתא פרבי דא' בתרי זימני הוי תזקה ובע"ג דס"ל בתרי זימני הוי תזקה מודה דבענין העדאה ג"פ להיות מועד דהא קרא בהדיא כחי' וכדפ' התוס' התם אהא דקא' שור המועד פרשב"ג רבי לא פליג אקרא אלא פלומר התם מתקיימין דברי רשב"ג דלא מתחזק אלא בתלתא זימנא ה"מ לענין תשלומין נזק שלם בעי ג"פ פדכתי' אבל לענין נעשה מועד לכל בתרי מינ' בג' נגיחות סגי וה"ד דנגח מין א' תרי זימנא ועו' מין אחר חד זימנא פגון דנגח שני שוורי' וגמל א' א"נ איפכא דנעשה מועד לכל לשלם נזק שלם דהא איכא ג' נגיחות פדין מועד דקרא וגם איתחזק בתרי מינ' נעשה מועד לכל ולא בעינן ג' נגיחות אלא לשלם נזק שלם מגזירת הפתוב אם פן הכא להחשב פשוטה ולא לתלות בהני אימור בדעבד שני מיני שטות חלוקים סגי לרבי דס"ל בתרי זימנא הוי תזקה פמו דסגי לרשב"ג תלתא.

והשתא אפי' את"ל דלא הדר בי' ר"ה אלא ממקרע לחוד נימא דבלן ויוצא בעי עד דעביד להו בב"א דאל"כ תלינן בכל הני אימור דקא' הגמ' אבל ממקרע לחוד סגי. הא ליתא דא"א לאוקמי ברייתא בתרי גונוי דבלן ויוצא יחידי דתני בתחיל' בב"א בעינן ומקרע דסיפא לחוד סגי דנדאי א"א לפרש הברייתא דהני תלתא פולן או או קאמר ויבחד סגי כר"י או פולן בב"א כר"ה אבל לחלק הברייתא תרתי דרישא בב"א בעינן ואחת דסיפא בלחוד סגי א"א ועוד דהא לענין ממון אפי' רבי מודה דלא הוי תזקה בכל דיני ממונות עד תלת' זימני דהכי תני' בפ"ו דיבמות (דף סה) גיסת לראשון ולא הי' לה בנים לשני ולא הי' לה בנים לשלישי לא הנשא אלא למי שיש לו בני' נשאת למי שאין לו בני' תצא בלא פתובה וכתבו התוס' משמע דמן השני יש לה פתובה כו' תימא לר"י דאמאי יש לה מן השני הא פינן דאסורה לג' קסבר דבתרי זימנא הוי חזק' כו' ואור"י דלענין ממון מודה רבי דלא הוי תזקה עד דאיתחזק בג' זימני פדאשפחון בשור המועד' דבשור המועד לא פליג והא ברייתא זו דאיזה שוטה פללא פניל אפי' לענין ד"מ דאין מקחון וממכרון ממכר כדפירש"י ועלה א' ר"ה עד שיהא פולן בב"א והשתא את"ל ממקרע לחוד הדר בי' אבל לן ויוצא יחידי בעינן' בב"א הדרא קושני' לדוכתא אי בחד מנייהו לא סגי משום דתלינן בכל הני אימור פי עבד שניהם בב"א מאי הוי הא איכא למיתלי בכל חד מהן באימור דשייך גבי' ואפתי אמאי חשבינן לי' לשוטה לענין ממון דאין מקחו וממכרו ממכר הא אפתי ליכא הוכחה לענין ממון עד תלת זימני ול"ד לנגח שור חמור וגמל דה"ל ג' מינ' חלוקי' אבל פאן ליכא אלא ב' מיני שטות חלוקי' דהא למאי דפי' התוס' אפי' לרבי אין נעשה מועד לד"מ אלא בנגיחו' ג' מינים חלוקי' ולא בב' מינים וג' נגיחות: ונ"ל דבדעבד מעשה אשר בשבילו לשוטה יחשב פגון לר"י בכל הני תלתא דברייתא קמייתא וכן מאבד מה שנתן לו ואפי' לר"ה לא סגי בפעם א' נחשיב שוטה אלא עד דאיתחזק לרבי בתרי זימני לענין איסור' ולרשב"ג בתלת' זימנ' והשתא איכא לאוקמא לברייתא זו פרשב"ג דבג' זימני הוי תזקה והשתא א"ש דאפי' את"ל דממקרע הוא דהדר בי' ובהא לחוד סגי דומי' דמאבד דברייתא בתרייתא ה"מ בע"ל ג"פ הא דמאבד או דמקרע דאיתחזק אבל בכ"פ דאפתי לרשב"ג לא איתחזק לא סגי וברייתא קמייתא איירי בדע"ל

ללן ויוצא ומקרע בב"א פל א' פעם א' דע"י צרוף שלששתן יחד אמתחוק לשטות וגם לא תלינו להני תרתי דלן ויוצא ברה"ט וגדרופוס דנעשה כמי שנגח וכו' אף פאן לא פאו ג' דברי' לידו בב"א אלא פולן משום שטות ול"מ מקרע דליפא למיתלי במידי אלא בשטות לחוד אלא אפי' לן ויוצא דאיפא למיתלינהו בד"א בהני אימור דקאמר הגמרא מ"מ מצרף מקרע עמהן לאמתחוק בתקנת שוטה ולא תלינו להו בד"א ואפתי לא אמר דמשום מקרע לחוד יחשב שוטה דהא לע"ל אלא פעם א' ואין זה חזקה אלא דה"ל כמי שנוח שור וכו' ונכ"ת א"כ דבעי אמתחוק ג"פ דווקא מאי פריף אר"ה אי דע"ל דרף שטות אפי' בתדא נמי דילמא מייירי דל"ע לכל א' מהני ג' אלא פ"א ואלא אמתחוק עד דעבי' לכולן בב"א דג"פ הוי חזקה וכרשב"ג.

לק"מ דה"פ מאי דוחקין דר"ה דמוקי לברייתא דמייירי בדל"ע פל א' מהן אלא פ"א ומש"ה בעי שלששתן בב"א להתחוק לוקמי' לברייתא דאו או קתני ומייירי בדעבד לכל אחד ואחד ג' פעמים דאפילו באחד מהן אמתחוק ועוד מדפליג עלי' ר"י ואמר אפילו באחד מהן בעל פרוף בדאמתחוק בהאי אחד מהן ג' פעמים איירי דאלו בפ"א פשיט' לי' להגמרא דלאו פלום הוא א"ו בדאמתחוק מייירי ר"י מפלל לר"ה אפילו אמתחוק בא' מהן לאו פלום הוא משום הכי פריף שפיר אי דע"ל ד"ש אפילו בתדא נמי.

וכה"ג בפ"ט דפסחים (דף צד) והא מדאמר ר"י עלה אין הפסח קרב שלמי' אלא שנמצא לאחר שחיטה אבל קוד' שחיט' לא אלמא שחיט' קבע מפלל דשמיא סב' חצו' קבע. וה"נ מדר"י נשמ' לר"ה וכדפלי'.

ובהכי נמי נ"ל דמנ"ל לר"פ לומר דלא שמיע לר"ה הא דתנן איזה שוטה זה המאבד מה שנ"ל דילמא שמיע לי' ואפ"ה לא הדר בי' אפי' ממקרע לחוד והא דאמ' עד שיהא פולן בב"א היינו (ברייתא) [צ"ל בדעבד להו] לכל חד בפ"א ומש"ה בעינו פולן בב"א להחזיקו ג"פ ונהי' דמאבד וה"ה למקר' דדמין' לי' בדעבד הא לחוד ג"פ דאמתחוק בהא לחוד והא דלא אוקמי לקמייתא דאו או קא' ובדעבד לכל חד ג"פ משום דבלן ויוצא יחידי בא' מהן ג"פ לא סגי דהא א"ל הני אימור דשייף בהו ואפלי' בשניהם בחד פל א' ג"פ לא סגי לרשב"ג דווקא בג' דברי' חלוקי' אמ' נעשה כמי שנגח שור וכו' ולא סגי (בדעבד) [צ"ל בדברים] חלוקים בג"פ פל היכי דא"ל בכל א' מהן אימר דשייף בי' א"ו דא"א לומר פן דמדר"י נשמע לר"ה וכדפלי': איצטריף קרא למעוטי ספיקא פירש"י ל"ל קרא מהיכי תיתי לחיובא וק"ל הא ודאי אי לא מיצטו קרא מספיקא קא ה"א דחייב דקי"ל ספיקא דאורייתא לחומרא דנדאי אי פל הטומטמי' הי' שוין או פולן זכרים או פולן נקיבות אלא לדין מספקא לן אי זכרים הן או נקיבות פמו באנדווגוס דאיפא למ"ד הכי הוי פריף שפיר דהא קמא שמי' גליא.

אבל פיון דטומטמים אינו שוין במינו יש מהן זכרים ומהן נקיבות מאי פריף ואע"ג דהרמב"ם ס"ל הא דקי"ל ספיקא דאורייתא לחומרא אינו אלא מדרבנן ומה"ת לקולא א"כ פריף שפיר: אבל הא נחלקו עליו חכמי הדורות דנדאי ספיקא דאורייתא לחומרא הוי מה"ת ואפתי מאי פריף והתוס' פי' דה"פ פיון דנשים פטורין.

והאי שמיא אשה היא ממילא הוי פטורין לי' כי היכי דלא לייתי חולין לעזרה גם על פי זה ק"ל דילמא קרא לא אתא לפוטרו מקרבן ראי' אלא לפוטרו מעיקר ראי' פני בעזרה

אתא דהא האי קרא דזכורף גבי מצות ראית פנים כתי' ובאמת אי הוי ס"ל פדעת הרמב"ם דאם נראה בעזרה ברגל ולא הביא קרבן אף מצות ר"פ לא קנים א"כ טונמטום פינון דא"א לו להביא קרבן מספק ממילא ראי' פנים נמי א"ב אלא דמשמע דהתוס' לא ס"ל הכי אלא ר"פ לאו בקרבן תלי' ואם תראה בלא קרבן מ"ע דר"פ מיהו קנים אלא דעבר על לאו דלא יראה ריקם.

ואפתי תקשה דאי לא ממעטו קרא לטונמטום ה"א מספק חייב בראי' פנים ואי משום שפא איש הוא ועבר בלאו דלא יראה ריקם אפ"ה שפיר עביד ממ"נ דאי הוי אשה ל"ל בה משים ראי' ריקם.

ואי איש הוא א"כ חייב במ"ע של ר"פ ואע"ג דא"א לו להביא קרבן יבא עשה וידחה ל"ת דקי"ל כל מקו' שאתה מוצא עשה ול"ת וא"א יכול לקנים שניהם יבא עשה וידחה ל"ת. וה"נ א"א לקנים את שניהם מספק לק"מ דקי"ל בפ"א דזבחים במקדש אין עשה דוחה ל"ת וא"כ פינון דא"י להביא קרבן מספק א"צ קרא למעטו מר"פ דשמ' זכ' הוא וקא עבר בלאו דריקם ואין עשה דוחה אותה דהוי לאו שבמקדש והשתא פריף שפיר מיהו התוס' עצמן הקשו על פי' לייתי על תנאי ואי הוי אשה להוי נדבה דאפ"ל למ"ד נדרים ונדבות א"ק בי"ט ליקרב למחר דניחא אפי' למ"ד דתשלומין דראשון כדפ"ל לעיל.

פיונונו למאי דפי' גבי קטן (דאפשר) [צ"ל דאי אפשר] לו להביא עולת ראי' אלא בתורת נדבה ולמ"ד נדרים ונדבות א"ק בי"ט א"ק עד למחר בחה"מ. ואמאי נימא פינון דל"ח בא' תו ל"ח פלל למ"ד פולן תשלומין דראשון א"ו שאני התם דכל חיוב שיש בשני ישנו בראשון אלא משו' שאין היום ראוי' עכשיו ודמי לחל יט"ר בשבת דל"ח בראשון אפ"ה יש לו תשלומין פינון דגברא חזי אלא שהיו גורם.

מיהו למאי דפי' לקמן דמהיו גורם נמי אין לו תשלומין ודיחוי דמחמת שבת שאני דא"א אין לו תשלומין הי' ראוי לדחות שבת דה"ל זמנו קבוע א"כ גבי טונמטו' דל"ל הכי א"כ פינון דלא חזי בא' תו לא חזי ואל תתמה פינון דהא דטונמטו' לא חזי בי"ט ראשון הוא מטעמא דשפא הוא נקובה אבל אם זכר הוא ודאי חזי בא' א"כ אפי' למ"ד פולן תשלומין דא' טונמטום יכול להביא בחה"מ על תנאי דנדבה דאם הוא אשה ה"ל עולת נדבה ואם הוא איש הא חזי בא' להקריב עולת ראי' דקבוע זמנו שלו ודוחה י"ט וא"כ ה"ל חזי בא' ליתא דכל היכי דלא חזי אפי' מספיקא אין לו תשלומין למ"ד פולן תשלומין דא' דכהג"מ בפ"ה דב"ב גבי קונה ב' אילנות בתוך של חבירו דמביא ביפורי' ואינו קורא משום דמספקא לן אי קנה קרקע אי נא קנה מש"ה מספק מביא אבל א"א לקרו' מספק מה"ט דמפ' התם ופריף פינון דא"א לו לקרות ה"ל אינו ראוי לביקלה ואע"ג דקרני' לא מעכבא הני מילי בראוי לקרני' אבל באינו ראוי מעכבא והא דא"ר לקרני' אינו אלא משום ספיקא דילמא לאו ביפורים נינהו והא דא"ר לקרני' אפ"ה חשיב לו א"ר לביקלה משום דילמא ביפורים נינהו ואינו ראוי לקרני' מספק וה"נ הטונמטום פינון דספק הוא דילמא איש הוא וחייב בעולת ראי' והואיל וא"א לו להביא ביוט"ר משום ספק אשה ה"ל ל"ח בא' ולמ"ד פולן תשלומין דא' תו ל"ח והשתא א"ש הא דפריף איצטריף קרא למעוטי ספיקא מיהו על פי' זה תקשה מה שק"ל על כל הפירושים וכמ"ש בסמוך: עוד תי' התוס' דמבטל מסמיכה ואע"ג דסמיכה לא מעכבא מ"מ אין לנו לתקן

קָרָבָן לַכַּתְחִילָה פְּדִי לַבְטָלוֹ מִסְמִיכָה דְהָא אִמ' בַּפ"ח דְּפִסְחִים (דָּף נ') [צ"ל פ"ח ע"ב] גְּבִי ה' שְׁנֹתֶעָרְבוּ פִּסְחֵיהֶם וְנִמְצְא יִבְלַת בֵּא' מֵהֶם וְלִי לֹא דָמִי לַהֲהִיא דִּיבְלַת דְּשֵׁם ד' יִצְאוּ בְּרֵאשׁוֹן י"ח פִּסַּח וְאִי יָבִיא כ"א פִּסַּח וְשְׁנֵי עַל תְּנַאי דְּנִדְבָה מְבַטְלִין ד' מֵהֶם בְּנִדְבָא לְמַצּוֹת סְמִיכָה מִשְׁא"כ הֵכָא אִין בְּטַל בְּנִדְבָא לְמַצּוֹת סְמִיכָה דְאִי הֲטוּמְטוּם אֲשֶׁה הָוִי אִינוּ בְּסְמִיכָה וְאִין כָּאן בִּיטַל מַצּוֹת סְמוּכָה אִא"כ הוּא זָכָר וְאִפ"ת דְּאִפִּי' בְּאִם אִינְרַע לֹא' בְּלִבְד סָפֵק פִּסּוּל בְּפִסַּח וְשְׁלוֹ נְמִי אִין מְבִיא פ"ש מִשּׁוּם סָפֵק בִּיטַל מַצּוֹת סְמִיכָה אִפְתִּי ל"ד לְדִקְכָא דִּקְתָּם אִם אִינוּ חֲזִיב בְּפִסַּח וְשִׁכְבָר יִצְא יְדִי חוּב' פִּסַּח וְהִיא נִדְבָה הוּא נִמְלָא מְבַטַל מַצּוֹת סְמִיכָה וְשִׁלָּא בְּמִקּוּם מַצְנָה אֲבָל הֵכָא גְּבִי טוּמְטוּם אִין כָּאן בִּיטַל מַצּוֹת סְמִיכָה אִי מְבִיא עַל תְּנַאי אֲלֵא בְּמִקּוּ' שְׁמִקְיָים מַצּוֹת רֵאִי' דְּאִי טוּמְטוּם זֶה הָוִי אֲשֶׁה וְהִקְרָבָן נִדְבָה אִין כָּאן מַצּוֹת סְמִיכָה דְהָא אֲשֶׁה אִינְהָ בְּמַצּוֹת סְמִיכָה כָּל עֵינְקָר מֵאִי אֲמַרְתָּ דִּילְמָא הָוִי אִישׁ וְחֲזִיב בְּסְמִיכָה א"כ חֲזִיב נְמִי בְּרֵאָנִי' וּמֵאִי חֲזִיב דְּמְבַטְלַת מַצּוֹת רֵאִי' מִפְּנֵי סְמִיכָה אֲדַרְבָּה מְבַטַל מַצּוֹת סְמִיכָה מִפְּנֵי הֵרֵאָנִי' וְל"ד לְהֵאִי דַּפ"ח דְּפִסְחִי' כָּלֵל וְאֵע"ג דְּבַטְלַת מַצּוֹת רֵאִי' נַעֲשֶׂה מֵאֲלִי' וּבַטְלַת מַצּוֹת סְמִיכָה נַעֲשֶׂה ע"י מַעֲשֶׂה וּגְרָמָא דִּילְנִי' אִפ"ה ל"ל בַּה דְכֹה"ג מְצִינוּ גְּבִי מִתַּן ד' דֹּאר"י בַּפ"ק דְּנִדְבָחִים דִּינְתָן בְּמִתָּן א' וְל"א שְׁלֵא יִזְרוּק כָּלֵל וּבְטַל מַצּוֹת זְרִיקַת דָּם מַעֲצָמוֹ וְלֹא יִנְתָן בְּמִתָּן א' דַּע"י גְּרָמָא דִּילְנִי' הוּא עוֹבֵר עַל בַּל תִּגְרַע וְכַמ"ש בַּחִי' דַּפ"ג דַּר"ה (ד' כ"ח) אֲלֵא ש"מ דְהָא לֹא מִיְלַתָּא הִיא וְכַמ"ש שָׁם וּמ"מ אַע"פ שְׁנִדְחָה רֵאָנִי' הַתּוֹס' אִפ"ה מְסַבְרָא אֲפִשֵׁר לֹא מֵר כֵּן דַּל"צ קָרָא לְמַעַט טוּמְטוּ' דְבִלֹא"ה ה"א דְלֹא יָבִיא ע"ת דְכִינֵן דֹּאר"א לֹא לְקִינִים מַצּוֹת רֵאִי' אִא"כ מְבַטַל ע"ז בְּמַצּוֹת סְמִיכָה מֵאִי אֲנִלְמָא דְהֵאִי מֵהֵאִי דָּאִם אִינוּ מְבִיא אִיכָּא בִּיטַל מַצּוֹת סְמִיכָה דְאֲפִשֵׁר שְׁיִישׁ לְחַלְקָא בֵּין הָא לְהָא דְמִתָּן א' וְא"כ טוּרַח זֶה לְמָה פִּינוּ דַּמ"מ א"א בְּלִי בִיטוּל א' מִן הַמַּצּוֹת מִיְהוּ אִפְתִּי ק"ל עַל פִּי הַתּוֹס' דְבְּסִמּוּף מְמַעַט מִי שְׁחֻצִי עֶבֶד וְחַב"ח מְקָרָא דְאֵל פְּנֵי הָאֲדוֹן וְהָא מוֹ שְׁחֻצִי עֶבֶד דְּמִי לְטוּמְטוּם וְגִרַע מִינֵי' דְאֵילּוֹ טוּמְטוּם מְסַפִּיקָא אִינוּ רֵאוּנִי' לְסִמּוּף דְדִילְמָא אֲשֶׁה הָוִי אֲבָל מִי שְׁחֻצִי עֶבֶד צַד עֶבֶדוֹ דְדְמִי לְאֲשֶׁה אִינוּ רֵאוּנִי' לְסִמּוּף בְּנִדְבָא כְּאֲשֶׁה דְגָמַר לָהּ לָהּ מֵאֲשֶׁה וְעֶבֶד עֲבוּדָה בְּקַדְשִׁים וְשִׁלָּא בְּמִקּוּם מַצְנָה וְאֵע"ג דְצַד חִירוֹת שְׁבוּ דְמִי לְאִישׁ וּמַצְנָה עַל הַסְמִיכָה הָא אִמ' בְּסוּף פ"ג דַּר"ה (ד' כ"ט) גְּבִי תְקִיעַת שׁוֹפָר דְמִי שַׁח"ע אַף לְעַצְמוֹ אִינוּ מוֹצִיא דְלֹא אֲתִי צַד עֲבָדוֹת דִּידִנִי' וּמִפְּיָק צַד חִירוֹת דִּידִנִי' אֲלֵמָא אַחַר כָּל צַד דִּידִנִי' אֲזִלִּינֵן לְהַחְמִיר וּלְחַיִּיב אֲזִלִּינֵן בְּתַר צַד חִירוֹת שְׁבוּ וּמ"מ צַד עֲבָדוֹת שְׁבוּ מְעַכְב עָלֵינוּ שְׁאֵף עַצְמוֹ א"י לְהוֹצִיא וְה"ל צ"ח שְׁבוּ מְחִיבֵי בְּסְמִיכָה וְצ"ע מְעַכְב עָלֵינוּ שֵׁא"י לְסִמּוּף וְא"כ פִּינוּ דְחֲזִיב בְּסְמִיכָה וְא"י לְסִמּוּף קָרָא לְמַעוּטֵי מְרֵאָנִי' ל"ל וְאִי מִשּׁוּם דְאֲתִי עֲשֶׂה דְסְמִיכָה דְצַד חִירוֹת וְדַחִי ל"ת דְעֲבוּדָה בְּקַדְשִׁים דַּע"ע הָא אִין ל"ת שְׁבַמְקַדְשׁ דוּחָה עֲשֶׂה כַּמ"ש וְהָא א"א לִינִישׁב שִׁיטַת הַתּוֹס' אֲלֵא ע"ד זֶה וְכַדְפִּי'.

אֲלֵא שְׁבָהָא י"ל אַע"ג דְאִין עֲשֶׂה דוּחָה ל"ת שְׁבַמְקַדְשׁ מ"ע דְסְמִיכָה שְׁאֵנִי דַּע"כ עֲשֶׂה זֹו שְׁאֵנִי דְהָא בְּכָל הַסְמוּכוֹת א"א לְהֶם בְּלֹא דְחִיּוֹת הַל"ת דְעֲבוּדָה בְּקַדְשִׁים דְבְּכָל כַּחוּ הוּא סוּמְף וְאִפ"ה א"ר דְסוּמְף מִש"ה מִשַׁח"ע נְמִי סוּמְף דְגִזְרַת הַכְּתוּב הוּא גְּבִי סְמִיכָה דְדוּחָה ל"ת זֹו אַע"ג דְבְּקַדְשִׁים הִיא וְהָא ל"ל דְּמִי שְׁחֻצִי עֶבֶד ע"כ א"י לְסִמּוּף עַל שִׁים קָרָבָן שְׁמַבִּיא דְלֹא אֲתִי עֲשֶׂה דַּע"ח וְדוּחָה ל"ת דְצַד עֲבָדוֹת הוֹאִיל וְאִין הַעֲשֶׂה הַדוּחָה וְהַל"ת

הנחת בפני' בחד צד דעשה דסמיכה הוא של צ"ח והל"ת דעבודה בקדשים הוא של צ"ע.

הא ליתא דהא פבר נתבאר לעיל דכל כה"ג נמי אמרינו דאתי עשה ודחי ל"תמ"מ הדבר קשה מצד עצמו לומר דקרפון שאינו יכול לסמוך עליו יהי בטל לגמרי וגם יש ראי' להיקף שאין קרפון נדחה ובטל לגמרי מפני שא"א לקיימן בכל מצותיו חוקותיו ויתבאר במ"א: ועוד ק"ל על פי התוס' דא"צ קרא למעט לטומטום מן הראי' מפני ביטול מצות סמיכה דא"א לו לסמוך הא תנו בפ"א דמנחות (ד' צ"ג) הסומא אינו סומך וא"כ צריך קרא למעט טומטום שהוא סומא דליכא גבי מצות סמיכה כלל וה"א דליתי ע"ת קמ"ל דלא וכ"ת הא סומא בלא"ה פטור מן הראי' וכדתנו במתני' ליתא דאין פטור מראי' סומא בב' עיניו לרבנן דפליגי אדר"י וכדא' לעיל הפל חייבין בראי' לאתווי סומא בא מעיניו ודלא כר"י ואלו לענין סמיכה אפי' סומא בא' מעיניו אינו סומך למאן דיליף התם סמיכה סמיכה מזקני העדה מה להלן סומא לא אף בכל הסמיכות סומא לא והא בזקני העדה סומא אפי' בא' מעיניו פסול כדנ"ל בפ"ק דסנהדרין (דף י') ודפי"ג דיבמות מכולך יפה ומום אין בך הא סומא אפי' בא' מעיניו נמי בעל מום הוא ומ"מ לענין ראי' לרבנן חייב וא"כ מאי פריך קרא ל"ל הא איצטריוך קרא למעט טומטום אפי' הוא סומא בא' מעיניו דליתא בסמיכה ושאר סומא כה"ג חייב בראי' קמ"ל דטומטום כזה פטור מן הראי' מיהו למאן דמפ' התם דה"ט דסומא אינו סומך דיליף סמיכה סמיכה מעולת ראיה לק"מ דא"כ לרבנן כמו דסומא באחד מעיניו חייב בראייה הכי נמי סומך דהא ילפי מהדדי אבל לאידך תקשה ועוד קשה לומ' בין לפי התוספת בין אי נפרש דספיקא להקל מט"א מאי פריך ל"ל קרא ת"ל בלא שהוא פטור דנ"מ אי נקרא הטומטום ביום ב' ונמצא זכר ולמ"ד לקמן [דף ט] פולן תשלומין דא' ודלא חזי בראשון ל"ח בכולן דאי הייתי פוטר לטומטום מפני שהוא ספק אשה השתא לבתר דנקרא ונמצא זכר איגלי מילתא למפרע דזכר הוא והי' בר חיוב בא' ויש לו תשלומין וחיוב לבתר שנקרא אבל השתא דמעטו קרא ה"ל כשאר פטורי ראי' ונדאין כ"ז שלא נקרא וכיון דל"א בא' שעדיין לא נקרא ל"ח בב' כחייגר ונחבריו דאם ל"ח בא' ל"ח בב' מיהו למ"ד התם פולן תשלומין זה לזה ואע"ג דל"ח בא' חזי בב' וחיוב אין שום נ"מ בין השתא שפטור מגזה"כ קודם שנקרא או אי הוי פטרינו לי' מסבא כ"ז שהוא טומטום דבין כף וב"כ לאחר שנקרא חייב אע"ג דפטור מגזה"כ כ"ז שהוא ספק מ"מ השתא בר חיוב הוא אע"ג דלא חזי בא' חזי בב' וחיוב אבל לאידך תקשה מיהו למאי דפי' דדיחוי דמחמת היו' ה"ל דחוי ולמ"ד פולן תשלומין דראשון אם אין היום ראוי הוי דחוי ואי לא חזי בראשון ל"ח בכולן הא לק"מ דכיון דכ"ז שלא נקרא לא חזי להקריב בי"טר ע"ת ה"ל דחוי דהא דחוי מספק נמי הוי דחוי כדמוכח האי דפ"ה דב"ב וכמ"ש לעיל ולפ"ז פריך שפי' איצטריוך קר' למעוטי ספיקא דהא בלא"ה אפילו אי לא מעטי' קר' בנודאי אפ"ה פינו דבלא קר' לא הי' אפי'ש' לו להקריב בי"טר על תנאי ממילא אפילו אי מקר' בשני ונמצא זכר ממילא הייתי פוטר אף לאחר שנקרא פינו דבי"טר ל"ח מחמת ספיקא ה"ל דחוי וכיון דלא חזי בראשון לא חזי בכולן למ"ד פולן תשלומין דראשון דדחוי מחמת ספיקא הוי דחוי ולא חזי.

מיהו למאי דפי' התוס' דדיחוי מחמת היו' לא הנה דחוי תקשה הא. ועו' אפילו למאי דפי' אפתי תקשה לאידך גיסא למ"ד פולן תשלומין זה לזה ואע"ג דל"ח בראשון חזו בכולן

אפתי מאי פריה אצטריה קר' למעוטי ספיקא משום דמספיקא א"א לו לסמוך ולבטל מצות סמיכה האיפא נ"מ בעבר והביא קרבן ראוי בעודו טומטו ובתוך ימי הקהג נקר' ונמצא זכר דאי לא קרא ה"א שיצא ידי קרבן ראוי במה שהביא בעודו טומטום דהשתא אגלי מילתא למפרע שזכר הי' ובר חיוב ראוי' היא ושפיר הביא ויצא י"ח במה שהביא בעודו טומטום מש"ה מעטו קר' להדיא למימרא דבעודו ספק הוא פטור מגזה"כ ולבתר שנקרע הוא דחל עליו חובת ראוי' מפאן ולהבא ולא למפרע ובעודו ספק פטר הפתוב לגמרי נמצא במה שהביא בעודו ספק לא יצא י"ח פיון דהאי שעשתא לאו בר חיובא הוא אלא מפאן ולהבא לבתר שנקרע הוא דחל עליו החיוב פיון דכולן תשלומין זה לזה ובמה שהביא בעודו לאו בר חיובא אינו פוטרו וכדאמר בפ"ג דר"ה (דף כח) כפאן ואכל מצה יצא ואמ' כפאן מאן אלימא כפאן שד וקא תניא עתים אלים ועתים שוטה כשהוא חלים הרי הוא כפקח לכ"ד וכשהו' שוטה ה"ה כשוטה לכ"ד פי' וכיון שאכל מצה פשהני' שוטה ולא בר חיוב הוא פי' הדר חלים בהאי לילה לא יצא י"ח בזה שאכלו כשהוא שוטה וכמ"ש שיה בחדושי אלמא כל היכא דעבד מצנה בעודו לאו בר חיובא פי' הדר נעשה בר חיובא לא יצא י"ח בזה וה"נ הכי.

ועוד ק"ל לכולהו פי' מאי פריה אצטריה קר' למעוטי ספיקא דילמא נ"מ להתיר לו ליכנס בעזרה ברגל דבלא"ה אם הייתי פוטר מספק או משום סמיכה כפי' התוס' הי' אסור לו ליכנס בעזרה כל הרגל דילמא זכר הוא וחיוב בראי' ויעבור בלא יראו פני ריקם כשאינו מביא קרבן אבל השתא שפטור ונדאי מגזה"כ הרשות ביזו ואם רצה ליכנס ברגל בעזרה אע"פ שאינו מביא קרבן נכנס כשאר פטורי ראוי' ואין בכך פלוס: ונ"ל לפ' בע"א משו' דק"ל אשמעתין דממעט מקר' אהד דזכורה תרתי לטומטום ואנדרוגינוס.

וקא הן פטורין מפח תרי טעמא פטור אנדרוגינוס משום דברי' בפ"ע הוא. וטומטום אי למאי דס"ד דמשום שהו' ספק ממעט לי' בין למאי דמסיק אבני' כשבציזו מבחויז.

מ"מ לאו מה"ט דברי' בפ"ע נתמעט והשתא איך איפשר למעט ב' דברים התלוין בב' טעמי מחד קרא דהא ונדאי ל"ש פאן למימר שקולין הן ויבא שניהן ונדאי אינן שקולין ול"ל למאי דמסיק אבני' כשבציזו מבחויז עיקר קרא לטומטום כזה אתי למעוטי ועיקר פטור דאנדרוגינוס משום דהוי ספק זכור ולאסמכתא בעלמא סמכי' לקר' דזכורה.

וכה"ג מצינו בפ"ח דיומא (דף עד) דמרבא לחלב כוי וחצי שיעור מפל חלב ולמ"ד כוי ספיקא הוא אסמכתא בעלמא הוא וה"נ בפ"ב דב"מ (דף כ) ממעט מוהתעלמת' ג' מילי לאסמכתא ועיקר קרא לא אתי אלא לזמן ואינו לפי פבודו לחוד כדאמ' התם.

ליתא דלמאי דס"ד דמקשה דממעט לאנדרוגינוס מה"ט דברי' ל"ל להקשות קרא למעוטי ספיק' ל"ל ה"ל להקשות בפשיטות האיך ממעט ב' דברי' של תרי טעמי מקרא א'. ועוד דא"כ מנ"ל לאבני' להקל לפטור בשבציזו מבחויז ונדאי זכר הוא לימא דמיינרי מסתם טומטום דספיקא הוי וקא דממעט לי מקרא לאסמכתא בעלמא דהא השתא נמי בע"כ אנדרוגינוס לאסמכתא ועיקר קר' למעט טומטום כזה לאבני' נימא איפכא דמיינרי מסתם טומטום דאינו אלא ספיקא ועיקר קר' לאנדרוגינוס אתי וקמ"ל דברי' בפ"ע הוא בלא ספיקא וטומטום לאסמכתא נקטי' הלכך נ"ל לפ' דהא דפריה איצטריה קרא למעט ספיקא לאו אטומט' פריה אלא אנדרוגינוס: ועיקר קושיות המקשה מדמיעט להני תרתי מחד

קרא וקס"ד דפטר דידהו בתרי טעמא תליין של טנמטום משום דספיקא הוא ומשום דהספק אינו שנוה בכולן דלפעמים זה נמצא זכר וזה נקבה מש"ה צריה קר' למעטו.

אבל אנדרוגנוס ל"ל דמשום ספיקא קא ממעט לי' פיון דהספק שנוה בכולן או הפל זכרי' או הפל נקבות קמי שמיא גליא ול"צ קרא למעוטי מספק א"ו לאו משום ספיקא מיצעטו קרא והיינו דקא' בשלמא אנדרוגנוס פי' אי לא הוי ממעט תנא מזכורה אלא הוא לחוד ה"א דמת"ה ממעט לי' קרא משום דבריה בפ"ע ולא משום ספק דנודאי קמי שמיא גליא אלא טנמטו' ספיקא הוא ולא ברי' בפ"ע הוא פאנדרוגנוס ונהי דמ"מ צריה קרא למעט פיון דלאו ספק השנוה בכולן הוי אפ"ה פיון דאנדרוגנוס בע"כ מטעם אחר ממעט משום דבריה הוא א"א למעט שניהם מחד קר' דזכורה פיון דתלוי בתרי טעמא.

ומהשתא בע"כ מיצעטו' דאנדרוגנוס נמי לאו מטעמא דבריה בפ"ע הוא אלא מטעמא דהוא נמי ספיקא הוי פטומטו' וחד טעמא לתרנוייהו מש"ה אימצעטו מחד קר'. והשתא פריה שפיר אצטריה קרא למעוטי ספיקא ואספיקא דאנדרוגנוס קמהדר ל"ל למעטו' הא קמי שמיא גליא ומשני אבני טנמטום דהכא דמעט קרא בשבציו מבחויז איירי דזכר ונדאי הוא.

ובע"כ ה"ט דמעטו משום דמשונה הוא ול"ד לסתם זכרים. ומהשתא י"ל דהא דמעט אנדרוגנוס לאו ה"ט דבריה בפ"ע הוי פי נודאי זכר הוא אלא הואיל ומשונה הוא והשתא שניהם חד טעמא הוא דזכרים ונדאין הן אלא דמשוננין הן משאר זכרים.

מש"ה אימצעטו שניהן מחד קר' דזכורה דטעם א' לשניהן הואיל ומשוננין מסתם כל זכורה: קטן שלא הגיע לחינוך דרבנן ול"ל דהכא מרבה קר' קטן לחיוב מידי דהוי אטף דחייב בהקלה דא"כ לא הגיע לחינוך נמי דהא קר' סתמא פתיב: לא נצרכה אלא למי שחציו עבד ונחציו בן חורין היינו למשנה ראשונה דאילו למ"א לאו אדון הוא והקשו התו' בפ"ד דגיטין (נ"ח מג) מבעיא ליה משח"ע יש לו קנס או לא פסר שלשים שקלים יתן לאדונו א"ד והאי לאו אדון הוא ולפי מ"א מ"ל ואילו הכא פשיטא לן דא"ל אלא אדון א' ות' דע"כ לא מחייב הכא אלא משום שעומד לכוף את רבו וכמאן דשיחררו דמי אבל התם פיון דאית איגלאי מילתא דלא הוי עומד לשחררו.

וק"ל פיון דהא מילתא דמשח"ע תלוי ועומד אפילו למ"א אם יבא לידי שיחרור הוי משוחרר למ"א ואם ימות קוד' עדיין הוי חציו עבד א"כ משח"ע לעולם בספיקא עומד קודם שיחרור דשפא ימות ולא יבא לידי שיחרור.

א"כ תקשה איך הו' חייב בראייה למ"א ומשמע אפילו להקל שמקריבו בי"ט אפילו למ"ד נו"נ אין קריבין בי"ט וגם אוכל פסח משל עצמו כדאמ' בפ"ת דפסחי' כמ"ש לעיל ואמאי נחוש שפא ימות קודם שיחרור ואינו דוח' י"ט והפסח נאכל שלא למנוייו והא אע"ג דלשפא מת ל"ח לשפא ימות חיישינן כדאמ' בפ"ג דגיטין (נ"ח פ"ח) ה"ז גיטף שעה אחת קודם מיתתי אסור' לאכול בתרומה מיד חיישינן שפא ימות ואע"ג דמסיק התם שפא ימות תנאי הוא ואיכא למ"ד שפא ימות נמי ל"ח מ"מ תקשה האי דפ"ח דפסחי' דמוקי למתני' דמשל עצמו יאכל כמ"א ובריינתא דלא יאכל משל עצמו כמ"ר והא דלא פהלקתא דקי"ל כמ"א ה"ל לאוקמי ברייתא נמי כמ"א אלא דס"ל כר"י ור"ש דחיישי

התם לשמא ימות ומתני בר"מ דל"ח התם לשמא ימות והשתא אתי ברייתא פהלקתא דקי"ל כר"י לגבי ר"מ ועוד הא דר"מ יחידאי הוא לגבי ר"י ור"ש ואי משום מתני דאוכל מש"ע הא לפ"ז ממ"נ דלא פהלקתא היא דהא ל"ח לשמא ימות מדאוכל מש"ע.

אלא ע"כ ש"מ דלמ"א אפילו ימות ולא יבא לידי שחרור אפ"ה מהשתא לאו אדון מקרי וא"כ תקשה ההיא דפ"ד דגיטין דקרוי אדון לענן קנס. וי"ל דלמאי דפי' לעילניחא דאפ"ת דאדון קרינון בי' לענן קנס אפ"ה אזלין לקולא לענן ראיה וילענן פסח דאוכל משלו.

וה"ט פיון דבר חיובא בראיה הוא מצד חירות שבו וכן ב"ח הוא בפסח מב' צדדי' אלא צ"ע שבו מעכב עליו לאכול מש"ע וכן מלחייבו בראיה וכוונן דאין רשות רבו עליו למ"א אין צ"ע מעכב על צ"ח מלחייבו בראיה כ"ש מלאכול מש"ע אבל מ"מ פל פמה דלא שיחרר צ"ע במקומו עומדת בפ"ע אלא שאין בו פח לעכב עצ"ח שבו מש"ה מבעיא לן התם אי קרינון בי' אדון לענן קנס או לא: דגמר לה לה מאשה.

ק"ל הא האי קר' משפחה איירי ומנ"ל ללמוד מפאן דעבד שהיא זכר אינו חייב אלא במצות שהאשה חייבת בה דילמא עבד חייב בכל המצות כשאר כל הזכרי' וכ"ת א"כ גז"ש דלה לה ל"ל דמהיכא תיתי לחייב שפחה במצות יותר מבת חורין א"ו אם אינו ענן לשפחה תנהו ענן לעבד שאינו חייב במצות שאין הנשים חייבות בהן הא ליתא דנודאי אי לא אתי גז"ש זו דלה לה אלא להכי בע"כ ה"א הכי אבל גז"ש זו לד"א נמי צריכין דב' עבדי' אין משתחררין בגט א' ולשמו ובתלוש ולכ"ד הפוסל בגט אשה פוסל בשחרור של עבד מהאי גז"ש דלה לה מאשה כדאמ' בפ"ד דגיטין (דף מב) גבי פל נכסי נתוני' לפלוני ופלוני עבדי וכדפירש"י התם ואפתי מנ"ל לפטור את העבד ממצות שהנשים פטורי' וי"ל דנודאי אי לא רבוי רחמנ' לחייב לעבד ולשפחה במצות מסתמ' הוי פטורין דמהיכי תיתי לחיובינהו הא לא בכלל ישראל נינהו אלא מהא גז"ש דלה לה נ"ל לחייבן במצות שהאשה חייבת דהא אין גז"ש למחצה ואע"ג דלה משפחה אייר' נ"ל עבד בק"ו משפחה דהא בישראל החמיר באיש מבאשה לענן מצות אבל להחמיר בעבד יותר משפחה א"א דאמ' דיו לבא מן הדין להיות כנדון פיון דעבד בק"ו משפחה אתי א"א להחמיר על העבד יותר משפחה: ע"ב בשלמא טמא דכתיב ובאת שמה כו'.

וכל שאינו בביאה אינו בהבאה. ופי' התו' והא דאמ' ערל וטמא משלחין קרבנותיהן אע"ג דלית' בביאה.

התם איירי בנו"נ שאין קבעות הזמן בהבאת רגלים ונאי קר' לא מיירי אלא בעולת ראיה דבעינו ביאה וק"ל קר' למעוטי לטמ' מעולת ראיה ל"ל ת"ל מגופי' דקר' ג"פ יראה ולא יראה פני ריקם דאין חייב בקרבן אא"כ ראה פניו ונאי ר"פ בעזרה דווקא היא ולא בהר הבי' וכמש"ל בשם הירושלמי והא פל הטמאין אסור לעזרה ובכרת.

ולא מסתבר דנ"מ דאם עבר ונכנס בעזרה במזיד א"נ בשוגג דאע"ג דמ"מ קנים מצות ראיה אפ"ה אין מביא בשביל ראיה זו קרבן ראיה דלהא נודאי לא צריף קרא דכיון שזכנס שלא ברשות אלא בעבירה מל"י פני נ"ל פיון דלאו בר ראיה הוא.

אָלאַ י"ל דנ"מ דַּכְהֵן טַמָא וְקָרְבֵן צְבוּר דְקִי"ל טוּמְאָ' הַתְּרָה בְּצְבוּר דָּאָם עֶבֶד בְּמוֹעֵד הָא
וְנִדְאֵי קִיָּים מְצַנֵּת רְאִיָּת פְּנִים וְהָא דְמַבִּיא עוֹלֵת רְאִיָּי' קמ"ל דְּלָא וּמוּבָאָת שְׁמָה יְתִירָה
נ"ל דה"ל וְהִבְאָת שְׁמָה לְחוּד וּבָאָת שְׁמָה ל"ל אָלָא בַע"כ ה"ק אֵי רְאוּי לְבֵא שְׁמָה
בְּשִׁבִיל קָרְבֵן זֶה וְהִבְאָת יָצָא טַמָא בַק"צ שְׁאִין בִּיאָתוּ בְּשִׁבִיל קָרְבֵן זֶה.

א"נ י"ל דנ"מ אָם הִי טְהוֹר בִּיּו' א' שֶׁל חַג וְרָאָה פְּנֵיו בְּעֶזְרָה וְנִתְחַיֵּיב בַע"ר וּבִשְׁאָר יְמֵי
הַחַג נְטַמָא אִינוּ מְבִיא עוֹלֵת רְאִיָּה בְּעוֹד שֶׁהוּא טַמָא וּמוּבָאָת שְׁמָה יְתִירָה נ"ל הָא דְאִינוּ
מְבִיא עוֹלֵת רְאִיָּה אא"כ רְאוּי לְבִיאָה בְּשַׁעַת הַבָּאָה דְהָא אָפִילוּ חֲגִיגָה דְחוּבָה בַפ"ע הִיא
וְאִינוּ תְלוּי בַר"פ אַפ"ה אִינוּ בָּא בְּטוּמְאָה וְכִדְאָמַר בַפ"ז דְּפִסְחִים (דף פ) וַיִּטְמְאַנוּ בְּמַת
מִדְח' אַתָּה מִחֲגִיגָתוֹ ש"מ דְּאִין טַמָא מְבִיא חֲגִיגָה כְּדִפְנֵי הַתּוֹסֵ' הַתָּם הוּאִיל וְהוּא חוּבָה
לְבֵא בְּרִגְלֵי י"ל דִּין עוֹלֵת רְאִי' דנ"ל הֵכָא דְטַמָא פְּטוּר וּמְסִיָּמֵי הַתּו' וְכֵן אִית' בְּפִירוּשְׁלָמֵי
דְאִיְתַקְשׁ לְעוֹלֵת רְאִיָּה: ר"ע הִיא דְמַרְבָּה לְעָרֵל כְּטַמָא הַקְּשׁוּ הַתּו' ל"ל כָּל עָרֵל לֹא יֵאָכֵל
בּו גְּבִי פֶסַח ת"ל מְטַמְאֵי מַתִּי' (צ"ל תִּירְצוּ) דנ"מ לְעָרֵל שְׁמַתוֹ אֲחִיו מְחַמַּת מִיָּלָה דְאִינוּ
כְּטַמָא מִיְהוּ דְנוּקָא לְפִירֵש"י דְעָרֵל הִיָּינוּ שְׁמַתוֹ אֲחִיו מְחַמַּת מִיָּלָה אָבֵל לְפִי' ר"ת דְעָרֵל
הִיָּינוּ שְׁדוּאָג מְחַמַּת הַצֶּעַר וְאִינוּ מֶל עֲצָמוֹ אָבֵל מַתוֹ אֲחִיו מ"מ הָוֵי אֲנוֹס עָרֵל דְּפֶסַח ל"ל
ת"ל מְטַמָא.

וי"ל דְּמִפְּסַח נ"ל בְּעֵלְמָ' דְּמִדְּמִדְּמֵי עָרֵל כְּטַמָא בְּפֶסַח דְּרִשְׁיָנוּ אִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹת עָרֵל כְּטַמָא
אֵלוּ דְּבָרֵי הַתּוֹסֵ' וְק"ל דַּבַּפ"ב דְּזִבְחִים (דף יז) [כב ע"ב] נ"ל לר"ח דְּהָא דְתַנּוּן עָרֵל פְּסוּל
לְעַבּוּדָה מִקְר' דִּיחֻזְקָאֵל כָּל בֶּן נֶכֶד עָרֵל לֵב וְעָרֵל בְּשֶׁר לֹא יְבֵא אֶל מְקַדְשֵׁי לְשִׁרְתָּנֵי וְגו'
וְהַשְׁתָּא לר"ע ל"ל קר' ת"ל מְטַמָא דְתַנּוּן הַתָּם דְּמַחְלָל עַבּוּדָה וּבִשְׁלָמָא לְפִירֵש"י א"ל
דְּהֵאֵי מִיָּרִי בְּעָרֵל שְׁמַתוֹ אֲחִיו מ"מ דְּאֲנוֹס וְאִינוּ בְּטַמָא וְקמ"ל דְּאַפ"ה מְחַלָּל עַבּוּדָה.

אָבֵל לְפִי ר"ת שְׁפִי הַתּו' הַתָּם בְּשֶׁמוֹ דְעָרֵל דְּאֲנוֹס אֵין מְחַלָּל אא"כ אִינוּ מֶל עֲצָמוֹ מְחַמַּת
צֶעַר לר"ע ל"ל קר' דְּהַתָּם ת"ל מְטַמָא וְהָכִי מִשְׁמַע מְדַאָמ' הַתָּם וְצָרִיכֵי דְאֵי אֲשַׁמּוּעֵי'
עָרֵל מְשׁוּם דְּמָאִיס אָבֵל בֶּן נֶכֶד דְּלֹא מָאִיס אִימָא לֹא וְאֵי עָרֵל דְּעַבּוּדָה הִיָּינוּ דְנוּקָא מִיָּמַר
לְעַרְלוּת אָבֵל אָנִיס לֹא בַע"כ טַעְמָא לָאוּ מְשׁוּם מִיְאֻסְתָּא הִיא דְּמְשׁוּם טַעְמָא דְּמָאִיס אֵין
לְחַלֵּק בֵּין אָנִיס לְמוּמַר וְאַכְתִּי בֶן נֶכֶד ל"ל.

וּמִיְהוּ אֵין לְהִבִּיא רְאִיָּה דְעָרֵל דְּאָנִיס מְחַלָּל עַבּוּדָה מְהָא דְתַנְיָא הַתָּם בֶּן נֶכֶד יָכוֹל בֶּן
נֶכֶד מְמַשׁ פִּי' נְכָרֵי ת"ל עָרֵל לֵב א"כ מַת"ל בֶּן נֶכֶד שְׁנֹתִנְכָרוּ מְעַשְׂיוּ לְאָבִיו שְׁבִשְׁמִים
וְאֵין לִי אָלָא עָרֵל לֵב עָרֵל בְּשֶׁר מְנִיָּן ת"ל וְעָרֵל בְּשֶׁר וּפִירֵש"י ת"ל עָרֵל לֵב אֵין נְפֹסֵל
אָלָא מְחַמַּת עָרְלָת לֵב וּבְכֵהֵן קֵא' שְׁנֹתִנְכָרוּ מְעַשְׂיוּ שְׁנֹתִשְׁבִּין נְכָרִים לְמָקוּם.

וּמִשְׁמַע בְּכָל עֲבִירוֹת שְׁעֵבֶר הָא מְעַשְׂיוּ הַנְּיָן נְכָרִים לְמָקוּם הוּא פְּסוּל לְעַבּוּדָה מְהַשְׁתָּא
בַע"כ הָא דְכְּתִיב עָרֵל בְּשֶׁר בְּאָנוֹס מִיָּרִי דְּבִמְזִיד עָרֵל בְּשֶׁר ל"ל ת"ל דה"ל עָרֵל לֵב
וְכִדְפִירֵש"י לְהַדְּנָ' בְּפִי הַתּוֹרָה פ' בָּא גְּבִי עָרֵל דְּפֶסַח לְהִבִּיא שְׁמַתוֹ אֲחִיו מְחַמַּת מִיָּלָה
שְׁאִינוּ מוּמַר לְעַרְלוּת וְאִינוּ גִלְמַד מַב"נ לֹא יֵאָכֵל בּו.

דְּאִין זֶה רְאִיָּה דַב"נֵל דְּגְבִי פֶסַח וְעַבּוּדָה הִיָּינוּ עוֹבְדֵי ע"ז דְנוּקָא דְהָוֵי מוּמַר לְכַה"ת כְּנֹלָה
אָבֵל מוּמַר לְשְׁאָר עֲבִירוֹת אִינוּ בְּכָלֵל בֶּן נֶכֶד לֹא לְעַנְיָן פֶּסַח וְלֹא לְעַנְיָן עַבּוּדָה וְכִיּוֹן שְׁכֹן
י"ל דְעָרֵל הִיָּינוּ דְנוּקָא מוּמַר לְעַרְלוּת וְאַפ"ה אִינוּ בְּכָלֵל בֶּן נֶכֶד וְכ"נ מְדַבְּרֵי הַתּו' הַתָּם

דבן נכר היינו ע"ז דווקא דהא דקאמר התם ב"נ אין לבו לשמים פ"י דאפי' שב בשעת
עבודה אמ' בסוף מנחות דאין קרפנו ריח נוחות ונתתם במנחות מע"ז מיירי גם הרמב"ם
(בפ"ט מהק"פ) פ"י לב"נ דגבי פסח היינו ישראל מומר לע"ז דווקא.

משמע אבל לשאר עבירות לא. מיהו לר"מ דס"ל מומר לד"א הוי מומר לכה"ת פולה
ואפי' מומר לערלת נמי אע"ג דהוי שב ואל תעשה וכדאמ' בפ"ק דחולין (דף ד) גבי הפל
שוחטין ואפי' ערל ואפי' ישראל מומר מומר א"כ בן נכר דגבי פסח ועבודה בע"כ לר"מ
מומר לשאר עבירות נמי בכלל דהא אין לחלק בגיהם מהשתא בע"כ ערל דגבי פסח
ועבודה היינו בדאגים דאי במומר לערלות ת"ל מן נכר ואיפא למימר מדר"מ נשמע
לרבנן דערל דהני קראי בערל דאלים מיירי מיהו א"ל דהא בהא תלי' דלר"מ פיון דמומר
לד"א הוי מומר לפה ת"כ ובע"כ בן נכר דהני קראי מפל עבירות מיירי בע"כ ערל
בדאגים דאל"כ ת"ל דה"ל בכלל בן נכר אבל לרבנן דאין בכלל בן נכר אלא עע"ז ולא
לשאר עבירות אין לנו להביא בכלל ערל אלא מומר לערלו' בלבד ולא בדאגים וכדאמ'
גבי ערל דמרבי ר"ע פטמא מאיש איש דהיינו מומר לערלה דווקא ובמ"א יתבאר עוד:
יראה יראה הוי בכי אמר עבד שרבו מצפה לו לראותו כו' הא דמייתי למקרא ומסו'ר'
אע"ג דממסור' לא משמע שרבו מצפה לראותו אלא ממקרא לחוד משמע הא וילפי
המסו'ר' משמע שעבד בא לראות את הרב והא בקרא דתבאו לראות את פני מי ביקש
זאת מיזכר רמס חצירי ל"מ אלא בראי' העבד לרב והא במקרא לחוד סגי ומסו'רת ל"ל
דמייתי י"ל דמייתי לה להגדיל ולהפליג הדבר פלומר עבד שהי' חביב לרבו כ"כ עד
שרבו מצפה לראותו איך גדלה השנאה כ"כ לא משמע שאינו מצפה עוד לראותו אלא
אפי' להיות העבד רואה אותו אינו חפץ מיהו קק"ל דלעיל מייתי להאי קרא דרמו' חצירי
אמפניקי ומשמע משו' דהילך במנעליו בעזרה הוא רמוס חצירי ולא משום דנתרחק ממנו:
דף ה ע"א מוספינא ליה והניא חילופי' הקשה התוס' לר"ע דא"ל שילקה החולץ (דף מ')
משלו הוסיפו לו לחזקת' ול"ל זכו מוסיפי' לי' הא משמע הךא דמוסיפין לו והניחו בצ"ע
ושם בפ' החולץ תי' בשם ר"י דאפי' לד"ע ניחא דאין זה אוס' פיון דנגזר לשום אדם א'.

היינו דכתיב הן בקדושי לא יאמין ופי' רש"י אף הבחורים הצדיקים נאחזין למיתה פן
יחטאו ולא שסופם לחטוא בודאי והכי משמע לישנא דקרא דהן בקדושי לא יאמין
דמשמע דאינו מאמינם שיעמדו בצדקתם אלא חושש שמא יחטאו וק"ל א"כ לא שבתת
חיי' לצדיקים דהכל עומדין בספק זה שמא יחטאו והא מצינו באבות העולם שזכו לזקנה
פדכתיב בקראי וכן הרבה צדיקים יסודי עולם מצינו שזכו לזקנה ומצינו בתנחומא פ'
תולדות גבי יעקב שא"ל הקב"ה אנכי אלקי אברהם ואלקי יצחק אע"פ של"מ שיחד
הקב"ה שמו על הצדיקים באייהם משום הן בקדושי לא יאמין פאן יחד שמו על יצחק
מפני שפיהו עיניו והרי הוא כמת ויצה"ר בטל ממנו והא אבות העולם שאין למעלה מהם
בחייהן הי' בכלל הן בקדושי לא יאמין ומצינו בהגדה שאפי' האבות העולם לא נקראו
קדושים עד שנקברו ונסתם הגולל בפניהם שנאמ' לקדושים אשר בארץ המה וטעמא
משום הן בקדושי לא יאמין הוי.

וגם ק"ל להיפך מצינו כמה אנשים שהי' צדיקים בתחילה ולבסוף הרשיעו וכי הא דתנן
אל תאמין בעצמך עד יום מותך שיהי' יוחנן כה"ג שימש בכהונה גדולה פ' שנים ולבסוף

נעשה צדוקי פדאָמ' בפ"ד דברכות ולא מת קודם שהרשיע פדאָמ' הָכָא הוּן בקדוּשׁוֹ לֹא יֵאָמְרוּ וְהִנִּיחָא לְאַבְיֵי דַאֲמִי הָתָם הָא יֵנְאִי הָא יוֹחֲנָן אֱלָא לְרַבָּא דַאֲמִי הָתָם יוֹחֲנָן צְדִיק מְעִיקְרָא מַא"ל וּבְנֵי דַאֲמִי מְשַׁפְּטֵי ה' צְדִיקוֹ יִחְדְּדוּ וְאִין בְּנֵי פִתְּ לְהַשִּׁיג וּבְרוּךְ הַיּוֹדֵעַ הַאֲמִי: דִּילְמָא מְהוּן בְּקִדּוּשׁוֹ לֹא יֵאָמְרוּ הֵנָּה כְּתוּבוּ הַתּוֹסֵ' וְכֹן א"ל בְּהַאי דַפ"ק דְּשַׁבַּת (דָּף י"ג) בַּא' שְׁמַת וְהִיתָה אֲשֶׁתוֹ נוֹטְלַת תְּפִילָּיו וּמְחַזְרֵתָן בַּב"ה וּב"מ אֲמַר' כְּתִיב כִּי הִיא חֲזִיף וְאַרְךָ יָמֶיךָ בְּעָלֵי שְׁקָרָא הֲרַבְּהָ הִכִּי מֵת בְּחַצֵּי יָמָיו וְלֹא הִי אָדָם מְשִׁיבָה דְבָר וּל"א מְהַנִּי הוּא דְהוּן בְּקִדּוּשׁוֹ ל"י א"נ לֹא הִיתָה תְּשׁוּבָה נּוֹצֶחַת וְנָה דּוֹחֵק וּל"נ פִּינּוּן דְּאוֹתוֹ תְּלַמּוּד לֹא מֵת עַד שֶׁהִגִּיעַ כְּבָר לְחַצֵּי יָמָיו וְלֹא מְצָאוּ לוֹ חֲטָא לְשַׁעֲבַר אֶפְשָׁר לּוֹמַר חַצֵּי יָמָיו לֹא דוֹקָא בְּצַמְצוֹ' אֱלָא מְעַט יוֹתֵר וְהָא אֲמִי בַספ"ג דְּיוֹמָא (דָּף לַח) פִּינּוּן שְׁעָבְרוּ רֹב שְׁנוּתָיו וְלֹא חֲטָא שׁוּב אִינוּ חוֹטָא שְׁנָאָמ' רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמָרוּ וּפִי' רַש"י רֹב שְׁנוּתָיו ל"ו שְׁנָה דְכְּתִיב יָמֵי שְׁנוּתֵינוּ בְּהֵם ע' שְׁנָה וּבְנֵי דַאֲמִי ל"ו שְׁנָה דַפ"י רַש"י ל"ד אֱלָא מְעַט יוֹתֵר עַל ל"ה ה"ל רֹב שְׁנוּתָיו וְרַש"י מְיַלְתָּא פְּסִיקְתָּא נֶקֶט לָהּ בְּשָׁנִים וְכִינּוּן דְּלֹא יִדְעוּ לֹא תוּ תְּלַמִּיד חֲטָא יְדוּעַ לְשַׁעֲבַר א"א הִי לְהֵם לְהַשִּׁי' שְׁמַת מְשׁוּם הוּן בְּקִדּוּשׁוֹ ל"י דְּהוּי טַעְמָא מְשׁוּם שְׁמָא יַחֲטָא לְהַבָּא דְּהָא זֶה נִדְּאִי בְּטוּחַ הִי' שְׁלֹא יַחֲטָא עוֹד פִּינּוּן שְׁלֹא חֲטָא בְּרוּב שְׁנוּתָיו עַד שְׁבָא אֲלִי' וּמְצָא לוֹ חֲטָא לְשַׁעֲבַר כְּדַמְסִיק הָתָם בִּימֵי לְבוּנִיךָ מְהוּ אֶצְלָךָ כו' עַד בְּרוּךְ הַמְּקוּם שְׁהַרְגוּ כו': וְתַסִּיתָנִי בּוֹ לְבַלְעוּ חַנּוּם עֶבֶד שְׂרַבּוּ כו' וַאֲע"ג דַּא' בַּפ"ק דְּסוּטָ' ג' הִיוּ בְּאוֹתוֹ עֲצָה דְּכָל הַבֵּן הִיאָרָה תְּשַׁלְּכוּהוּ כו' אִיּוּב שְׁשַׁתְּקוּ נִידוֹן בְּיִסּוּרֵין אֲלֵמָא לֹא בְּחִינָם בָּא עָלָיו י"ל דַּאֲמִי לֹא הִסְתָּה לֹא הִי' רַאֲוֵי לְיִסּוּרִים קִשִּׁי' כְּאַלּוּ: כֹּל הַמְּטָה דִּינוּ שֶׁל גֵּר כְּאַלּוּ מְטָה דִּינוּ שֶׁל מַעֲלָה.

ק"ל מאי ארְיָא שֶׁל גֵּר אֲפִי' מְטָה דִּינוּ שֶׁל כָּל אָדָם נְמִי כַדַּא' בַּפ"ק דְּסִנְהֶדְרִין (דָּף ו') וְיִהְיוּ הַעֲדִים יוֹדְעִין אֶת מִי הוּן מְעִידִין פִּי' רַש"י כְּאַלּוּ הוּן מְעִידִין בַּהֲקַב"ה פְּדַאָמ' לְקַמּוֹן שְׁמַטְרִיחִין לְהַק"ב הַהִתְחַזֵּיר מְמוֹן לְבַעֲלָיו וְיִהְיֵ' דְּיִינְנִי יוֹדְעִין אֶת מִי הוּן דְּנִין כו' וְכֹן בִּיהוּשֶׁפֶט הוּא א' רַאֲוֵי מָה אֲתָם עוֹשִׂין לֹא לְאָדָם תְּשַׁפּוּטוּ כִּי אִם לְאַלְקִי וְהָא דְּיִינְנִים נְמִי מַה"ת דְּעֲדִים הוּא.

וְדוֹחֵק לּוֹמַר דְּהָכָא ה"ק אֲפִי' גֵּר הַקַּל הַמְּטָה דִּינוּ כְּאַלּוּ מְטָה דִּין שְׁלַמְעֵלָה וְכַדַּא' בַּפ"ב דְּשַׁבַּת (דָּף לַא) וּמַה יִּשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאוּ בְּנִים לְמַקּוּם כו' גֵּר הַקַּל כו' לַכ"ש. דְּכַפְשָׁא דְּמִילְתָּא דְּרִישׁ לְקִישׁ מְשַׁמַּע דְּכָל הַמְּטָה דִּינוּ שֶׁל גֵּר לְהַחְמִיר מִשְׁאָר כָּל אָדָם נֶקֶט לִי'.

וְשְׁמָא י"ל דְּמְטָה דִּינוּ שֶׁל כָּל אָדָם אִינוּ כְּמְטָה דִּינוּ שֶׁל מַעֲלָה מְמַשׁ אֱלָא ע"י גְּרָמָא בְּעֵלְמָ' שְׁגוּרָם לְהַחְזִיר הַמְּמוֹן לְבַעֲלָיו אֲבָל מְטָה שֶׁל גֵּר מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאַלּוּ כְּבִיכּוֹל הַקַּב"ה בְּעֲצָמוֹ בַּעַל דִּין וּמְטָה דִּינוּ ית': הָא יִרְאֵנִי מוֹחֲלִים לוֹ כְּתוּבוּ הַתּוֹסֵפ' גְּבִי עוֹשִׁקֵי ש"ש כְּתִיב דַּה"ל ל"ת וּפְלִיגֵי דַר"י דְּאֲמַר פ"ח דְּיוֹמָא (דָּף פ"ו) תְּשׁוּבָה תּוֹלָה וְיוּה"כ מְכַפֵּר.

וּל"נ דַּל"פ דְּהָא ר"י אֲמַר הָתָם עֵבֶר עַל עֲשָׂה וְעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה לֹא זֶו מְשַׁם עַד שְׁמוֹחֲלִים לוֹ כו' וְעֵבֶר עַל ל"ת וְעֲשֵׂה תְּשׁוּבָה תְּשׁוּבָה תּוֹלָה וְיוּה"כ מְכַפֵּר וְהִינּוּ כְּמַתְּנִי' דְּהָתָם דַּתְּנֵן חֲשׁוּבָה מְכַפֵּרַת עַל עֲבִירוֹ' קָלוּ' עַל עֲשָׂה וּל"ת וְעַל הַחֲמוּרוֹת הוּא תּוֹלָה עַד שְׁבִיבָא יוּה"כ וַיְכַפֵּר וּמַפ' בַּגְּמָרָא דַּה"ק תְּשׁוּבָה מְכַפֵּרַת עַל עֲשָׂה וּל"ת שְׁנִיתָק לְעֲשָׂה אֲבָל עַל ל"ת גְּמוּר תְּשׁוּבָה תּוֹלָה וְיוּה"כ מְכַפֵּר.

הרי דל"ת שניתק לעשה בכלל עשה הוי דלא זז משם עד שמוחלים לו כשעשה תשובה וטעמ' משום דלאו הניתק לעשה אין לוקין עליו והא עושקי ש"ש אין לוקין עליו מתרי טעמ' חדא הואיל וניתן להישבון דמה"ט גנב וגזלן אין לוקין דה"ל לאו הניתק לעשה כדאמ' בסוף חולין (דף קמ"א) ועוד דעושקי ש"ש ה"ל לאו שאין בו מעשה ואין לוקין עליו מש"ה ה"ל בכלל קלות דתשובה לחוד מכפר וא"צ ליוה"כ: עבד שרבו שוקל לו שגגות פזונות תקנה יש לו.

נ"ל דלאו למימרא דעונש שוגג ומזיד שנים הן בידי שמים דחלילה לאל מרשע ושדי מעול ועוד דבהאי קרא לא רמיזא מזיד פלל אלא שוגג לחוד דהא על פל נעלם פתיב דהיינו שוגג אלא ה"ק שוקל לו ועונשו על השוגג נמי כמו שיש עונש במזיד מיהו האי פדינו מזיד בעונש חמור ושוגג בעונש קל מ"מ בשם עונש שוין ושקולין הו: חדא דקא מיייתי לה לידי חשדא.

נ"ל הא דנקט דקא מיייתי לה לשון נקיבה לאו אאשה שהוא נותן לה לחוד קאי שיאמרו בשביל אתנו נתן לה דא"כ הל"ל דמיייתי עצמו לידי חשד דמ"ש דחייש לחשדא דאשה יותר מחשד האיש הנותן אלא הא דנקט לשון נקיבה אנתינה זו קאי וה"ק דמיייתי לה נתינה זו שנותן לאשה בסתר לידי חשד שניהם של הנותן והמקבל ואחשד שניהם קפיד וקדנתנו [בפ"ד] דשקלי שצריף לצאת ידי הבריות פדריף שצריף לצאת ידי המקום שנא והייתם נקיי' מה' ומישראל ואומר ומצא חן בעיני אלקי' ואדם': אמר רבא היינו דתנו רשב"ג א' כ"מ שנתנו חכמים עיניהם דתנ' גרסינו שאינו משנה בשום מקום גם מה דתני לה בשם רשב"ג הקא ובפ"ג דמ"ק (דף יז) גבי נידוי ובפ"ט דסוטה גבי ויראם ויקללם דאלישע תני לה נמי בשם רשב"ג ובפ"ק דנדריים (דף ו) גבי הזכרות השם תני לה סתמא ולא בשם רשב"ג: אמר רבא א' הקב"ה אע"פ שהסתרתי פני כו' נ"ל דרבה בה' גרסינו ולא רבא בא' מדקאי ר"י עלי' דהוא חבירו של רבה אכל רבא הי' תלמידו: ר"א ידו נטויה עלינו ק"ל למה נקט ר"א דלישנא משמע דאתי לאפלוגי אדרבה והא אין לו ענין להא דרבה ונ"ל דגרסינו אר"י ומקלמא בפ"ע היא: תקפי' ואזל בהדי' מכאן מוכח נשיא שמחל על כבודו כבודו דר"ח א"ל לרבי שב אל תולזל בנשיא' ואעפ"כ אזל ובפ"ק דקדושין (דף לב) פריף למ"ד נשיא שמחל על כבודו א"כ מחול מדתניא מעשה בר"ג שעשה משתה לבנו ויהב פסא לר"י וקיבלו.

הה"נ דה"מ למפרך מההיא עובדא דרבי אלא ההיא דהת' ברייתא היא אלימא לי' לאקשוויי מינה: וכן במדת פורענות אע"ג דהקא במדה טובה איירי מ"מ מיייתי לה נמי משום דמקרא דאותי יום יום ידרשון אינו מוכח דיום א' שעוסק בתורה מעלין עליו כאלו עסק כל השנה דבקרא לא רמיזה שנה להכי מיייתי להא דיו' לשנה דהשתא במדה רעה מועטת נחשב יו' לשנה מדה טובה מרובה לכ"ש דכ"הגמ דנ"ל מדה טובה דמן שהי' גבוה ס' אמה מק"ו דמדה רעה דמבול בפ"ח דיומא (דף עד): דף ו' פייסקא איזה קטן פל שא"י לרפוב אכל משם ואילף חייב לחנכו מדרבנן ופ"ה התו' וצריף להבי' קרבנותיו נדבה ולמ"ד נדרים ונדבות אין קריבין בי"ט אין קריבין עד חה"מ והקשו התו' למ"ד פולן תשלומין דראשון גינהו פינן דל"מ קרב בא' ל"ק תו כדאמ' לקמן גבי חיגר שנתפשט בשני ות' דהתם גברא לא חזי הלכך פינן דלא חזי בא' לא חזי בב' אכל הקא פל חייב

שֵׁשׁ בב' יש בא' אֶלָּא שְׁאִין הַיּוֹם רְאוּי עֲכָשְׁוּ וְדָמִי לְחַל יוֹם א' שֶׁל חַג בְּשַׁבַּת דְּקָרַב אַח"כ פִּינּוֹן דְּמַחְמַת יוֹם הוּא דְּאֵתִי מִיהוּ לְמֵאִי דְּפִי לְקַמְּנָן (דָּרָף ט) דְּכָל הֵיכָא שְׁאִין רְאוּי מַחְמַת הַיּוֹם ה"ל פְּאִילוּ גַבְרָא ל"ח וְאִין לֹא תִשְׁלֹמִין לְמַ"ד פְּלוֹן תִּשְׁלֹמִין דָּא' וְהָא דִּישׁ תִּשְׁלֹמִין בְּחַל יוֹם א' בְּשַׁבַּת ה"ט מִשּׁוּם דְּאִי אֶמְרִינּוּ דָא' ל' תִּשְׁלֹמִין מִמִּילָא רְאוּי לְדַחֲוֹת אֶת הַשַּׁבַּת דִּה"ל זְמַנּוֹ קְבוּעַ דְּכִינּוֹן דְּאִי אֶמְרַתְּ לְקָרַב הַיּוֹם מַחְמַת אִיסוּי מְלָאכָה דְּשַׁבַּת וְשׁוּב א"ל תִּשְׁלֹמִין לְפִיכְךָ אִינוּ דוֹחָה שַׁבַּת וְיִישׁ לֹא תִשְׁלֹמִין וּבְמ"ש שְׁמָא א"כ גַּבֵּי קֶטְן דְּל"ש ה"ט דְּהָא מֵה"ת לָאוּ ב"ח הוּא דְּאֶפִּילוּ א"א דָא' ל' תִּשְׁלֹמִין א"ד י"ט הָא וְנִדְאִי תִקְשָׁה אֲמַאי יִישׁ לֹא תִשְׁלֹמִין לְמַ"ד פְּלוֹן תִּשְׁלֹמִין דָּא' הָא ל"ח בָּא' וְאוּלַי מִש"ה פִּירֵשׁ"י דְּאִינְהָ קֶטְן אַר"פּ בְּעֵזְרָה קָאִי וּל"מ מְקַרְבָּן וּמ"מ נ"ל דְּאֶפִּילוּ תִימָא דְּאִינְהָ קֶטְן אֶקְרַבָּן גַּבֵּי קָאִי דְּמִשְׁהֲגִיעַ לְחִינּוּף חֲזִיב גַּבֵּי בְּקָרְבָן רְאִינְהָ מְדַרְבְּנָן אַפ"ה נִיחָא הָא דְּמַבִּיא אַע"ג דְּל"ח בָּא' דְּהָא בְּלֵא"ה פִּינּוֹן דְּקֶטְן פְּטוּר מֵה"ת אִינוּ יָכוֹל לְהַבִּיא לְשֵׁם קָרְבָן רְאִינְהָ דִּה"ל חוֹלִין בְּעֵזְרָה אֶלָּא מַבִּיאוּ בְּתוֹרַת נְדָבָה וְגַם א"י לְסַמְנָה עֲלֵיו דְּקֶטְן אִינוּ סוּמָה וְאַפ"ה דְּמִי לְחִינּוּף וְכַדְפִּי הַתּוֹ עֲצָמָם וְה"נ פִּינּוֹן דְּהָא דְּתִיקְנוּ רַבְּנָן לְחִינּוּף לְקֶטְן ה"ט פְּדִי שְׂיֵהָא מְחֻנְפָּה לְמַצּוֹת לְכַשְׂיַגְדִּיל הִילְכָה פֶּל הֵיכָא דְּבַר חֵיבָא הוּא פְּשִׁיגְדִּיל אֶלָּא שְׂקֻטְנוֹת גָּרָם לֹא לְפִטוּר בַּר חִינּוּף הִיא פְּדִי שְׂיֵהָא מְחֻנְפָּה לְכַשְׂיַגְדִּיל מִש"ה אַע"ג דְּבִקְטָנוֹתוֹ ל"ח בָּא' יִישׁ לֹא תִשְׁלֹמִין אַע"ג דְּכֵה"ג פְּגָדוֹל דְּל"ח בָּא' פְּטוּר מִשּׁוּם דְּהָא דְּקֶטְן ל"ח בָּא' קֻטְנוֹתוֹ גְּרָמָא לִי הוּאִיל דְּלָאוּ בַר חֵיבָא הוּא מֵה"ת אִינוּ דוֹחָה י"ט וְהָרִי פְּשִׁיגְדִּיל וִיחָא ב"ח יִחָא חֲזִי בָּא' הִילְכָה בַר חִינּוּף הוּא פְּדִי פְּשִׁיגְדִּיל יִחָא פְּכָר מְחֻנְפָּה וּל"ד לְהָא דְּמַסִּיק אַבְיִי בַּגְמ' (דָּרָף ו') גַּבֵּי קֶטְן חִיגָר שְׂיָכוֹל לְהַתְּפַשֵּׁט וְסוּמָא שְׂיָכוֹל לְהַתְּפַקֵּחַ קוֹדָם שְׂיַגְדִּיל דְּפִטוּר הוּאִיל וְגָדוֹל כֵּה"ג פְּטוּר מֵה"ת דְּש"ה דְּלָאוּ קֻטְנוֹתוֹ גוֹרָם לֹא לְפִטוּר אֶלָּא דְּבַר אַחַר וְכִינּוֹן דְּגָדוֹל חִיגָר וְסוּמָא פְּטוּר מֵה"ת אִין לְהַחְמִיר בְּקֶטְן דְּרַבְּנָן יוֹתֵר מְגָדוֹל שֶׁל תוֹרָה אֶבְל הָא דְּקֻטְנוֹתוֹ גָּרָם לֹא דְּל"ח בָּא' דְּהָא גָדוֹל חֲזִי וְאַפִּי חַל יוֹם א' בְּשַׁבַּת גַּבֵּי גָדוֹל פְּחֲזִי דְּיִינְיָנּוּ לִי מִטְעָמָא דְּפִי וְכִינּוֹן דְּהָא דְּל"ח בָּא' קֻטְנוֹתוֹ הוּא גָרָם לֹא דְּאִינוּ ב"ח מֵה"ת ל"ל בַּה דְּהָא ח"מ רְאוּי לְחִינּוּף לְכַשְׂיַגְדִּיל דְּהָא זָה עֵיקַר טַעַם חִינּוּף לְקֶטְן בְּכָל הַמַּצּוֹת אַע"ג דְּמֵה"ת פְּטוּר הוּא: וְתַדַּע לָהּ דְּהָכִי הוּא פְּדִי דְּאֵלֶּת"ה תִּקְשָׁה לָהּ אֲמַאי א' אַבְיִי בַּגְמ' דְּקֶטְן חִיגָר שְׂיָכוֹל לְהַתְּפַשֵּׁט וְסוּמָא שְׂיָכוֹל לְהַתְּפַתַּח קוֹדָם שְׂיַגְדִּיל אַפִּי לַב"ה פְּטוּרִי הוּאִיל וְגָדוֹל כֵּה"ג פְּטוּר וְהָא לַב"ה מְיָכוֹל לְאַחֲזוּ בְּיָדוֹ שֶׁל אָבִיו וּלְב"ש אַפִּי מְשִׁיכֵל לְרַפְּנוּב עַל פְּתַחוֹ בַר חִינּוּף אַע"ג דְּגָדוֹל כֵּה"ג פְּטוּר כְּדָא' לְעֵיל רְגְלִים פְּרִט לְסוּמָא וְזָקֵן מִשּׁוּם שְׂאֵלוֹ צְרִיכוֹ מְשַׁעֲנָת א' לְבַד מְרַגְלִיו וְהָא קֶטְן דְּב"ה שְׁאִין יָכוֹל לְאַחֲזוּ פִּינּוֹן דָא' יִי לְהַלּוֹ בְּרַגְלִיו אַא"כ אוֹחֲזוּ בְּיָדוֹ שֶׁל אָבִיו הָא צְרִי לְמַשְׁעָנָת א' לְבַד מְרַגְלִיו וְכ"ש קֶטְן דְּב"ש שְׁאִי אַפִּי לְאַחֲזוּ וְא"י לְהַלּוֹ בְּרַגְלִיו פְּלָל אַפִּי ע"י מְשַׁעֲנָת אַא"כ רוֹכֵב עַל פְּתַפּוֹ וְאַפ"ה הָוִי ב"ח וְאַמַּאי הָא גָדוֹל כֵּה"ג פְּטוּר א"ו ש"מ דִּישׁ לְחַלֵּק בֵּין דְּבַר שְׂקֻטְנוֹתוֹ גָרָם לֹא שְׂבָגְדוֹל פְּטוּר בְּכֵה"ג וּבִין דָא' גַר' לֹא מִש"ה קֶטְן דְּב"ש וּב"ה אַע"ג דְּגָדוֹל כֵּה"ג פְּטוּר פִּינּוֹן דְּקֻטְנוֹתוֹ גָרָם לֹא ב"ח הוּא וּל"ד לְחִיגָר וְסוּמָא דְּאַבְיִי דְּדָא' גָרָם לֹא וְה"נ הָא דְּל"ח בְּיוֹם רֵאשׁוֹן פִּינּוֹן דְּקֻטְנוֹתוֹ גָרָם לֹא וְלֵא דָא' ל"ל בַּה וּב"ח הוּא וְהָא דְּמִיִּתּוֹ ב"ה לְכַשְׂא"י לְאַחֲזוּ בְּיָדוֹ ש"א לְפִטוּר שְׁנֵא רְגְלִי אַע"ג דְּקֻטְנוֹתוֹ גָרָם לֹא אֶפְרָשׁ בַּגְמ'.

וְתַדַּע לָהּ עוֹד דְּכָל הֵיכָא שְׂקֻטְנוֹתוֹ גָרָם לֹא שְׂבָגְדוֹל פִּינּוֹן בַּר חֵיבָא הוּא דְּאֵלֶּת"ה לָא מְשַׁפַּח לִי חִינּוּף דְּקֶטְן בְּמַצּוֹת פְּלָל לְמַ"ד בַּפ"ד דְּר"ה (דָּרָף פַּח) מַצּוֹת צְרִיכוֹת פְּוֹנְנָה

וכדס"ל לר"ל בפ"י דפסחים (ד' קי"ד) ודניק לה התם ממתני' וה"נ ס"ל ר"י התם וכינון דמצות צריכות פנונה ובלא פנונה א"י י"ח הא ודאי קטן לא בר פנונה הוא וכדא' בפ"ק דחולין [ד' י"ב] גבי קטן יש לו מחשבה כדפרש"י ותוס' התם וא"כ מה הועילו חכמים בתקנתו שתקנו לחנה את הקטן במצות הא פינון דלאו בר פנונה הוא דלאו פלוס הוא וכאלו לא עשה דמי ועוד הא מסיק אב"י בגמרא פל היכא דגדול פטור מדאוריית' מדרבנן קטן נמי פטור מהשתא איפא להפקיע לקטן מחינוף פל המצות פינון דגדול כה"ג דלאו בר פנונה הוא פטור מה"ת קטן נמי פטור דהא לאו בר פנונה הוא לעולם והשתא חינוף קטן למ"ל פלל בכל המצות א"ו פינון דהא דלאו בר פנונה הוא קטנותו הוא דקא גרם לו וכשגידיל בר פנונה הני אין זה מפקיעו מחינוף בקטנותו פדי שלכשיגדיל ויהא בר פנונה יהא רגיל ומחונף במצות וכדפ'י ובגמ' אפרש יותר.

מ"מ פבר נתברר שרש"י פי' דאיזה קטן לאו אקרבו ראי' קאי אלא אר"פ לחוד מיהו מדברי ירו' לא משמע פן שיהי הירו' מ"ל לכל הני פטורי דמתני' בראית קרבו אכלבר"פ הפל חייבין והכי איתא התם מתני' בר"ק אכל בר"פ הפל חייבין מן הדא הקהל את העם זה אנשי והנשי והטף ואין קטן גדול מטף וש"מ דלר"פ לפי הירו' אפי' טף דצעיר מקטן חייב ובע"כ איזה קטן דב"ש וב"ה דתנו דמשמע דווקא כשפגיע לשם קטן הוא דחייב אכל פל זמן שאין שם קטן עליו אלא שם טף פטור מייירי מראית קרבו וש"מ דקטן חייב בר"ק כפי' התוס' אלא שלכאורה נראה מן הירו' דקטן דב"ש וב"ה מה"ת חייב דמ"ל מקראי אכל למאי דס"ל לגמ' דידן דר"פ וכ"ש רק קטן פטור מה"ת א"ל קטן דב"ש וב"ה אר"פ קאי ולא אר"ק וכפר"ש לקמן אפרש יותר: פל שא"י לעלות מירו' א' בירו' מאיכן את מודד פי' מאיזה מקו' בירו' הוא מתחיל למדוד מן החומה או מן הבתי' תני שמוא' מן השילוח פי' שם נהר ושילוח באמצע המדינה מירו' להר הבית לכאורה משמע מפאן דר"פ דרגלים בהר הבית סגי לי' וא"צ ביאת עזרה מיהו בירושלמי מסיק דצריף דווקא ר"פ בעזרה ונ"ל דבהא ל"ש למילף בגז"ש ראי' ראי' מהקהל כדיילף לה לעיל לכמה מילי והא קריאת הקהל הי' בהר הבית בע"כ כדא' בפ"ד דסוטה [דף מ] דשאני ראי' דגלי קרא בהדיא במקום אשר יבחר ה' ואין זה אלא עזרה ועוד יראה את פני ה' והיינו עזרה שהשכינה שורה שם והא נמי ל"ל איפכא שיהא הקהל בעזרה דווקא פמו ראי' מגז"ש זו דבהא ל"ש למילף גז"ש דשאני ראי' דעיקר מצותו לראו' פני ה' וזה א"א אלא בעזרה שהשכינה שורה שם משא"כ הקהל דמצותו משום למען ישמעו ולמ' לקדו' א"צ עזרה דווקא והא שהי' בהר הבית משו' שהי' רחוב גדול ופנוי ומחזיק רוב עם והא דתנו לעלו' מירו' להר הבית אע"ג דראית פנים צריכא עזרה י"ל משום דעיקר השקנשי' הוא לעלו' להר הבית ומי שיכול לעלו' לשם בנדאי יכול לעלות משם לעזרה לפיכך תולה החינוף בו מ"מ ח"י זה א"נ דהא א"ל דמדבר ואינו שומע פטור מן הראי' מגז"ש מהקהל דכ"ר למען ישמעון פרט לא"ש אע"ג דהקהל שאני דמצותו לשמוע וללמוד ודין הוא שא"ש יהא פטור מהקהל וה"ט ל"ש גבי ראי' ואפ"ה נ"ל מגז"ש זו לפטרו נמי מן הראיה אע"ג דל"ש ה"ט דהקהל לפטרו נמי מראי' אפ"ה נ"ל זה מזה בגז"ש וה"נ גילף מהקהל מראי' שיהא בעזרה פמו ראי' אלא י"ל דגז"ש זו דראי' והקהל ל"ג אלא לענין חיוב ופטור החייב בזה חייב בזה והפטור בזה פטור בזה אכל לגמור מקו' מצותו זה מזה לא ולמאי שפ' לעיל גבי חרש באזנו א' א"ש נמי תי' א': שפאמר

ש'לש רגלים וק"ל אההוא דפטררי ב"ה ביכול לרפוב מקרא דרגלים ומחייבי ביכול לאחזו
הא בגדול פמו דשא"י להלף פלל ברגליו פחיגר דומיא דקטן דב"ש פטור מקרא דרגלים
ה"נ נתמעט מהאי קרא דרגלים גופי' דומיא דקטן דב"ה אע"ג דיכול להלף אלא שצריף
למשענת א' פזקו וכינון דפטררי ב"ה קטן דב"ש דיכול לרפוב הואיל וגדול כה"ג פטור
מה"ת משום שנא' רגלי' הא מהאי קרא גופי' נתמעט גדל שצריף למשענה א' דה"ל
דומיא דקטן דיכהו שיוכל לאחזו וא"כ גם קטן שיוכל לאחזו לאו בר חיוב הוא הואיל
וגדול כה"ג פטור מה"ת ואינו בר חיוב עד שילף בעצמו וא"ל לאחזו בידיו של אביו
הואיל וכה"ג בגדול חייב מה"ת וי"ל דנדאי א"א לדמות קטן לגדול לגמרי בכל ענין
דגדול פטור מה"ת דקטן נמי לאו בר חיוב הוא אא"כ נשאר מאותו שעה שיגיע לדומיא
דחובה דגדול עד שיגדיל פדי שיעור חינוף הלף קטן דב"ש לב"ה פטור הואיל וגדול
כה"ג פטור ומ"מ משיוכל לאחזו בר חיוב הוא דאי אמ' דאינו בר חיוב עד שיוכל להלף
בעצמו וא"צ אפי' לאחזו יש קטנו' הרבה המאחרי' להלף עד שמאותו שעה ועד שיגדילו
לא נשאר פדי שיעור חינוף שיהא מחונף ורגיל במצוה זו דר"פ שאינו מצוה תדירא
ואינו אלא לפרקי' ג"פ בשנה לחוד אבל משיוכל לאחזו פסיקא להו לב"ה דאפי' קטני'
המאחרי' לאחזו אפתי נשאר פשיעור חינוף מאותו שעה עד שיגדילו וב"ש נמי אע"ג
דא"ל נמי האי דרשא דרגלי' דהא אמר בגמ' חגר לב"ש מהו א"ל דלא פסיקא להו הא
דנדאי נשאר פשיעור חינוף משעה שיוכל לאחזו אלא משירפוב הוא דפסיק' להו א"נ
אפ"ת דמשעה שיאחזו נמי פסיק' להו כב"ה אפ"ה משיוכל לרפוב לדידהו ב"ח הוא משו'
דכינן דחינוף קט בע"כ א"א לה לאחר שיהא דומיא דב"ח דגדול דהיינו משעה שיוכל
להלף בעצמו משו' דלא פסיק' לו שיהא נשאר פשיעור חינוף וכינון דצריף להקדי' לחינוף
של קטן אע"ג דבגדול כה"ג לאו בר חיוב מה לי משעה שיוכל לרפוב מה לי משעה
שיוכל לאחזו הא נמי אפתי לאו דומיא דבר חיוב דגדול הוא וב"ה ס"ל דמשיוכל לאחזו
הואיל והולף ברגליו קצת אע"ג דצרי' לו למשענת אביו קרוב הוא יות' לב"ח דגדו'
וב"ש ל"ל ה"ט דמ"ל פטור' רבה ומ"ל פטור' זוטא פיון דמ"מ לאו דומי' דב"ח דגדו'
מה"ת הוא מה"מ דקטן ב"ח הוא לב"ש כדא"ל ולב"ה כדא"ל ואע"ג דגדול כה"ג לאו
ב"ח הוא מה"ת היכא דקטנותו גורם לו והוא שלא נשאר פדי חינוף נדאי משעה שיהא
דומיא דב"ח של גדול מה"ת אבל היכא דלאו קטנותו גורם לו אלא דבר אחר כגון חגר
וסומא ויוכל להתפשט ולהתפקח היינו בעיא דר"ש בגמ' ועלה מסיק אביי בגמ' פיון
דגדול כה"ג פטור מה"ת קטן נמי לאו ב"ח הוא ואע"פ שלא נשאר פדי חינוף משיתרפא
פטור נמצא אמה אומר ג' מדות בקטן אם בגדול כה"ג פטור מה"ת גבי קטן נמי לאו בר
חיוב הוא והיינו יכול להתפשט ולהתפקח ואע"ג דאפשר שלא יתפשט ויתפקח עד שלא
ישאיר לו עוד פשעור חנוף ל"ל ביה הואיל ונדבר אחר גורם לו ולא מחמת קטנותו הוא
והיכא דקטנותו גרם לו אם אפשר שלא ישאר לו משעה שחייב גדול כה"ג עד שיגדיל
פשעור חנוף ב"ח הוא מעכשיו הואיל וקטנותו גרם לו לא גרע משאר כל הקטנים אע"פ
שפטור מה"ת מדרבנן ב"ח הן וה"ט קטן שיוכל לאחזו בידיו של אביו דב"ח הוא אע"ג
דגדול כה"ג פטור והיכא דנדאי ישאר פדי חנוף מאותו שעה עד שיגדיל פטור וה"ט
דקטן שא"י לאחזו אע"ג דיכול לרפוב פטור לב"ה וב"ש ס"ל פיון דע"כ קטן א"א לאחר
חנוף שלו יותר משעה שיוכל לאחזו עד שיוכל לילף בעצמו שיהא דומיא דב"ח דגדול

דא"כ זימנין דלא ישאר פדי חינוף ובע"כ צריף להקדי' זמן החינוף קודם שכה"ג גדול לאו ב"ח הוא מ"ל פטור זוטא או רבה הואיל וקטנותו גרם לו משעוה שיכול לרפוב נמי ב"ח הוא א"כ טעמא דב"ש כדפ"ל: דמחייבי אמו בשמחה.

הקשה הר"ה בס' המאור בפ"ק דר"ה הא אמר אב"י גופא התם אשה בעלה משמחה ותי' הא דהכא ודהתם חד טעמא הוא שבעלה משמחה שחובתה מוטלת עליו לשדלה בדברים להעלותה פדי שתשמח עמו וקטן דאיית' אמו כגון שנתרצית לבעלה לשמוח עמו ועלתה עמו ומ"מ הרשות בודה ואין החוב אלא על בעלה לשדלה ולהעלותו עמו ולשמחה ורוב נשים מתרצית ונמשכת לדעת בעליה' ואף חנה כמו כן אלמלא מפונקתא היתה מתרצית לבעלה לעלותו ולשמוח עמו מש"ה קא' בסמוך חנה גופה מי לא מחייבה בשמחה וכפ' הר"ה צ"ל כן נמי לקמן גבי הא דתניא יש בשמחה (מ"ט) [מה שאין כצ"ל] בשתייהו שהשמחה נוהגת באנשים ובנשים: השיב רבי כו' וחנה לא עלתה והא שמואל ד יכול לרפוב.

ק"ל הא א' בסמוך עד השתא אייתית' אמו ש"מ דאפי' לב"ה אין חינוף של קטן בראי' אא"כ אייתית' אמו מעירו לירושלים ואם לאו לאו בר חינוף הוא אע"ג דגדול קצת שיכול לאחוז בידיו של אביו אפ"ה הואיל וא"א לו להיות חוץ מאמו פטור אם לא דאיית' אמו כ"ש בשיעור דב"ש ביכול לרפוב' ע"כ של אביו א"א לו להיות חוץ מאמו דהא חינוף דב"ש קדי' לדב"ה.

והשתא מאי תשו' היא זו לב"ש משמואל ד יכול לרפוב הא עירו של אלקנה הי' בהר אפרים ולא בשילה ששם הי' המשפך שעשה משה באותן הימי' וכיון שחנה אמו לא עלתה ממילא שמואל לאו בר חינוף הוא ומאי ק"ל לב"ש.

וכ"ת הא גופי' ק"ל דה"ל לחנה לעלות בשביל לחנוף שמואל בנה הא ליתא דהא' א' בסמוך עד הכא דמחייב' אמו בשמחה אייתת' אמו משמע דווקא משום חיוב שמחה דרמי עלה הוא דחייבת לעלות ואגב גררא הוא דמעלו' את בנה עמה בע"כ משום דא"י להיות חוץ מאמו ולא משום חיוב חינוף דבנה ואם א"צ לעלות משום שמחה כגון שהיא טמאה וליתא בש"ש משום חיוב דבנה אינו מחויבת לעלות.

ואפשר דקי"ל לרבי שהר אפרים הי' קרוב כ"כ לשילה שהי' שמואל יכול להיות במשך מהלך זה וחוזרתו חוץ מאמו כמו מירושל' להר הבית דהא שילה נמי בחלקו של אפרים הי' פדכת' וימאס באנהל יוסף ובשבת אפרים לא בחר ואמשפן שילה קאי כדא' בשילהי מסכת זבחים (דף ק"י): והא שמואל דיוכל לרפוב.

ק"ל פיון דמסקינו לעיל (דף ד') דחינוף דקטן אינו אלא מדרבנן מאי פריף משמואל מהא אפתי לא גזרו רבנן על חינוף של קטן וצ"ל דקי"ל לרבי שפבר גזרו רבנן על חינוף קטן ומהכא ק"ל אהאי דירושלמי שפבר פתבתי לעי' דכל הגי פטורי ראי' דמתני' היינו בראית קרבן אבל בראית פנים הפל חייבין כמו בהקהל אנשים ונשים וטף ואין קטן גדול מטרף וש"מ דבראית פנים אפי' טף חיובן מה"ת וכ"ש קטן דגדול מטרף ושמואל דכבר הגיע לכלל קטן כ"ש שנתחייב בר"פ מה"ת.

והשתא בע"כ פלוגתא דבית שמאי וב"ה דאינה קטן בראיית קרבן מיירי דאילו בר"פ נתחייב פבר בעודו טף קודם שהגיעו לכלל קטן וא"כ מאי פריה רבי משמואל אדב"ש דמשמע דלב"ה ניחא והא לב"ה נמי קשה נהי דעדיין לא הגיע לכלל זה שיוכל לאחוז בידו של אביו ולעלות ופטור מק"ר מ"מ הגיע פבר לכלל טף וחיגי' בר"פ אפי' מה"ת וחיגי' לעלות.

וצ"ל דאמוראי ירושלמי לא שמיע להו הא דהשיב רבי וכו' מצינו בכמה מקומות דל"ש להו מבריי'ת' שמביא בגמ' שלנו מ"מ ק"ל מאי פריה רבי והא שמואל דיכול לרפוב הא בפ"ק דפסחי' (דף ח') אמ' כל מי שאין לו קרקע אין עולה לרגל ונ"ל מקרא דל"י איש את ארצה וכיון דגדול פטור מה"ת קטן שא"ל קרקע פטור נמי מדרבנן וכדא' אב"י בסמוך גבי חיגר שיכול להתפשט וסומא שיוכל להתפקח הואיל וגדול פטור מה"ת קטן נמי פטור והשתא מה התם שנדאי יתפשט ויתפקח וכשיגדיל יהי חיגי' ודאי אפ"ה בקטנותו קודם שיתפשט ויתפקח פטור הואיל וגדול כה"ג פטור כ"ש בא"ל קרקע דאינו ודאי שהי' לו קרקע לכשיגדיל ויבוא לידי חי' ראי' שיהי' פטור בקטנותו הואיל וגדול כה"ג פטור ומהשתא בע"כ למ"ל לחינוך דקטן במצות ראי' אלא ביש לו קרקע והלא בקטן כה"ג דב"ש שיוכל לרפוב וכן שיוכל לאחוז דב"ה א"א שיהי' לו קרקע אלא בנפלו לו בירוש'ה דהא לאובר קנין הוא נאפי' במתנה דדעת אחרת מקנה לו אינו קונה לדעת רוב מפרשי'.

והשתא מאי ק"ל משמואל לב"ש פיון שהי' קטן כ"כ שלא הגיע לשיעור חינוך דב"ה הא ודאי לא הי' לו שום קרקע לא בזכות עצמו דלא בר זכי' הוא ולא בירוש'ה דממילא הוא פיון דאביו אלקנה ואמו חנה היו קנימי' עדיין ירוש'ה מנין לו וא"כ לאו ב"ח הוא פיון דגדול כה"ג שאין לו קרקע פטור מה"ת נאפילו למאי דפי' במתני' דכל היכא דקטנות גרם לו הפטור ב"ח הוא ומשמע דהא דא"ל קרקע לקטן נמי קטנותו גרם לו דסתם גדול יש לו קרקע ע"י זכיות עצמו שקנה או של מתנה והא דל"ל קרקע לקטן משום דאין לו זכיי' מפני קטנותו אפתי משמואל ל"ק דהתינח בזמן שאין היובל נוהג דבגדול שיש לו קרקע של מתנה או שקנה חייב בראי' א"ל דקטן שא"ל ב"ח הוא דקטנותו גורם לו הא דאינו בר זכי' אבל בזמן שיוכל נוהג קטן וגדול שוין וא"ח בראי' אא"כ יש להם קרקע של ירוש'ה דאלו של קנין או של מתנה ה"ל קנין פירות דמתנה נמי חוזרת ביובל פמכר לרבנן כדא' בספ"ח דבכורות (דף נ) ואין פאן אלא קנין פי' כדא' בפ"ד דגיטין (דף מח) גבי המוכר שדהו בזמן שיוכל נוהג וא"כ קטן בזמן שיוכל נוהג בא"ל קרקע של ירוש'ה לאו קטנות גרם לו לפטור משום דלאו ב"ח הוא דהא אפי' גדול דב"ת הוא קרקע הבאה לו ע"י זכיותו ולא ע"י ירוש'ה דממילא אינו מתייבחו בראי' למ"ד קנין פי' לאו פקנין הגוף דמי והכי ס"ל לרבי פדמני' בפ"ח דב"ב (דף ק"ל) נכסי לה ואחריה לפ' וברד הא' ומכר ואכל הב' מוציא מיד הלוקח דברי רבי משום דקנין פי' דא' לאו פקנין הגוף דמי כדא' התם.

והשתא מאי ק"ל לרבי משמואל הא בימיו הי' נוהג יובל וכיון דבאותו זמן לאו קטנות גרם לפטור קטן שא"ל קרקע יותר מגדול קטן לאו ב"ת הוא פיון דגדול כה"ג פטור מה"ת באותו זמן בכל גונוי דפטור קטן מחמת שא"ל קרקע.

ונאפי' למאי דפי' הרמב"ם אההוא דאמר ר"ה התם מחלוקת ביובל ב' אבל ביובל א' ד"ה מביא וקורא דהאי יובל א' לקניית כל לוקח קאמ' דמודה ר"ל דקנין פי' פקנין הגוף דמי ביובל א' לקנייתו.

ולפי"ז מ"ל בגדול אפי' בזמן שיובל נוהג דחי' בראי' אע"פ שא"ל קרקע של ירושה ע"י של לקוח ומתנה וביובל א' דא"כ קטן אפי' באותו זמן קטנותו גרם לו וב"ח הוא. אפ"ה בקטן שא"ל קרקע בין בזמן שיובל נוהג בין בזמן שא"נ אין לחייבו מה"ט דקטנות וגור' לו.

דל"ש ה"ט אלא היכא דהפטור לכשיגדיל חלף הלה לו בנודאי מאליו פגון קטן דב"ש שיוכל לרפוב ודב"ה שיוכל לאחוז דב"ח הוא אע"ג דגדול כה"ג שצריף למשענ' אחר חוץ מרגליו פטור וכן קטן שא"י להביא קרבן ראי' בי"ט הוא דפטור מה"ט ה"ל בכלל נז"נ דא"ק בי"ט ונאפ"ה ב"ח הוא אע"ג דגדול כה"ג דל"ת בא' פטור למ"ד פולן תשלומין דא' וכדפי' במשנתינו דשאני כל הני דכשיגדיל חלפי כל הני פטורי בנודאי מאליהם דלכשיגדיל ל"צ למשענת א' בנודאי וכן ק"ר שלו כשיגדיל ויהי' חייב מה"ט חזי להקריב בא' אבל הא דאין לו קרקע אין הפטור חלף והלה לו לכשיגדיל מאליו דהא לכשיגדיל נמי אפשר שלא יהי' לו שום קרקע לא של קנין ולא של מתנה הילכף אין קטנותו גורם לו פטור זה דא"ל קרקע.

ועוד א"ל איפכא פיון דמ"ל קטן שיש לו קרקע אפי' בקטנותו פגון של ירושה אא"ל במי שא"ל דקטנותו גרמה לו דלאו בר חיוב הוא. פיון דאין פטור זה דא"ל קרקע קבוע וקנימי אליו בקטנותו וכינון דגדול כה"ג דא"ל קרקע פטור קטן לאו ב"ח הוא נאפתי מאי ק"ל מהא דשמואל וכ"ש לפירש"י דפי' הא דיובל א' דר"ח לאו לקניית הלוקח קא' אלא יובל א' לתחילת ביאת ישראל לא"י קאמ' מאי פריף משמואל הא הוא הי' כמה יובלות לאחר ביאת ישראל לא"י וצ"ל דיש חילוק בין פטורי ראי' מחמת חסרון שבגופו פגון חרש וסומא דכיון ככה"ג גדול פטור קטן נמי לאו בר חינוף הוא לפטורי ראי' מחמת דבר א' שלא בגופו פגון מחמת שא"ל קרקע אע"ג דגדול לאו ב"ח הוא מה"ט קטן בר חינוף הוא דאלת"ה בטלת חינוף מרוב קטנים דרובן פכולם אין להם קרקע בקטנותם משא"כ פטורי מחמת חסרון שבגופו דלא שכיח כ"כ: א"ל אביי ולטעמיה ת"ל חנה גופה הרז"ה בפ"ק דר"ה פתב שמצא בס' מוגה א"ל אבנה פי' אביו של רבי שהוא רשב"ג השיב לו פן וכ"נ דאלו אביי לא הי' בדורו של רבי ולא הי' משיב על דבריו ואם גי' זו אמת י'ש לזקוק קצת מהכא דנשים מר"פ בעננה נמי פטורים דלא פהא דירושלמי מדקאמר חנה גופה מי לא מחייבא בשמח' ול"ק נמי בראי' מ"מ אין דברי הרז"ה מוכרחי' שמצינו בפ"ה דב"מ (נף עא) גבי הא דתניא רבי אימר גר צדק האמור לענין מכירה וגר תושב האמור לענין ריבית איני יודע מה היא שהשיב ר' נחמן ב"י על דברי רבי.

ולפי"ז ל"ג א"ל אביי דהא לא הנה בדורו של רבי אלא אמר אביי סתמא. ואם הגי' אמר אביי אמת אין מפאן ראי' דלא פהאי ירושל' מדלא נקט חנה גופה מי לא מחייבה בראי' דאידי דנקט אביי לעיל אקושף' דר"ז דלהכא דמחייבי אמו בשמח' ולא נקט בראי' מטעמא דפי' פירקין נקט נמי הכא פן: בחיגר שאין יכול להתפשט פירש"י שאין סופו להתפשט עולמי' מפי' משמע דוקא בא"י להתפשט עולמית אפילו לאחר שיגדיל הוא

דקא קשה לי השתא גדול פטור קטן מבעני אכל בסופו להתפשט אפילו לאחר שיגדיל
ניחא דבקהא א"ל אע"ג דגדול כה"ג פטור אפ"ה קטן חייב לחנכו שיגדיל בקטנותו כדי
לקיים לאחר שיתפשט וק"ל דמהא דמשגי ל"צ בחיגר שיוכל להתפשט פירש"י שיוכל
להתפשט קודם שיגדיל משמע דנקא בקודם שיגדיל הוא דא"ל דקטן חייב אע"ג דגדול
כה"ג פטור אכל בא"י להתפשט פשהוא קטן אע"ג דלאח"ז פשיגדיל ותפשט פשיטא לן
הואיל ויפט' פשיגדיל פשהוא קטן נמי פטור נמצא דברי רש"י סותרים זא"ז.

והתוס' פי' בחיגר שיוכל להתפשט מקמא גדלות וכ"נ עיקר והשתא למסקנא דאבני אפי'
יוכל להתפשט קודם שיגדיל נמי פטור מכ"ש לאחר שיגדיל דפטור: ל"צ בחיגר שיוכל
להתפשט.

ק"ל תפשט ממתני' דא' ב"ה דקטן שא"י לאחזו פטור ודלא כב"ש דא' ביכול לרפוב חיי'
ומייתי תלמודא למילתא שנא' שלש רגלים פי' וכיון דגדול שא"י לעלות ברגליו פטור
מה"ת קטן לאו ב"ח הוא והא קטן דב"ש שא"י עדיין לאחזו דמי לחיגר שיוכל להתפשט
ולסומא שיוכל להתפקח דקטן זה ג"כ סופו להלך ברגליו ואס"ד דבקטן בתר סופו אזלינן
ביכול להתפשט ולהתפקח וחיוב אע"ג דגדול כה"ג פטור דבזה חומר בקטן מבגדול
מאי ראי' מביאין ב"ה מרגלי' שנא' גבי גדול למעוטי קטן כזה הואיל וקטן כה"ג פטור
הא סופו של זה נמי לילך ברגליו וב"ח הוא כהני דבעינן.

וי"ל דל"ד קטן שא"י לאחזו לחיגר וסומא שיוכל להתפשט ולהתפקח משו' דהני זימנין
דא"י להתפשט ולהתפקח עד סמוך לגדלותן ולא יספיק הזמן הנשאר עד שיגדילו
ויסתייבו מה"ת פשיעור שיהיו מחונכין ורגילים במצות ר"פ נאפ' אם יתרפאו זמן ארוך
קודם גדלותן עד שעדיין נשאר חינוך אפ"ה א"ל דלא פלוג אכל בקטן שא"י לאחזו הא
נדאי אפי' המאחר לאחזו הא בנדאי אפתי נשאר פשיעור חינוך משעה שיוכל לאחזו עד
שיגדיל אפי' למאחר לפיכך פטרו ב"ה כל זמן שא"י לאחזו משום שנא' רגלי' וכיון
דגדול בכה"ג פטור קטן נמי לאו ב"ח הוא וכש"כ: הראי' ב' כסף.

בפי"ג דמנחות (דף קז) תנן הרי עלי שור יביא הוא ונסכיו במנה עגל יביא הוא ונסכיו
בה' סלעי' איל מביא הוא ונסכיו בב' סלעי' כבש הוא ונסכיו בסלע. והקשה התוס' שם
והא משמע רפ"ה דזבחי' (דף מח) דחטאת בת דנקא פי' מעה כסף שתות דינר וברי'ש
חגיגה אמר (דף י"א) דחגיגה מעה כסף ושה של פדיון פטר חמור אמר בפ"ק דבכורות
פטרוזה בת דנקא.

וי"ל דנדאי מה"ת יכול להביא אפי' בפרוטה כדאמר בפ"ב דכריתות (דף פח) שלא נתנה
הקורה קצבה במחוסרי פפרה שמא יזלו טלאים ואין להם תקנה לאכול בקדשי' ושמא
עין יפה בסלע עין רעה בדנקא ואם יזלו טלאי' אפי' בפחות אם הוא טוב ומובחר ואיני
יודע למה הביאו להא דשה דפדיון פ"ח דבדנקא דאין לו ענין להא קצבה דקדשי' מיהו
רש"י פי' התם כבש יביא הוא ונסכיו בסלע כה' נתפרש דינו בתורה שבע"פ משמע דס"ל
דה"ל בכלל שיעורי' הל"מ דא' בכמה דנקתא וראייה התוס' מהא דל"נ תורה קיצבה
במחוסרי כפרה נ"ל דאינו ראייה דהתם השיעור בדונקא נאפ' יזלו טלאים בעולם א"א
לו להביא בפחות מגזה"כ ואין לו תקנה אכל הני שיעורי' דשור במנה וכו' כולן אינו אלא
היא דאפשר למצוא טובים ביוקר ופחותים בזול דחי' ליקח בשיעור הזה אכל אם

הוּזְלוּ בְּהַמּוֹת בְּעוֹלָם וְאֶפְיָלוּ הַיָּפָה וּמְנוּבָחָר אֵין דְּמִיו מְגִיעֵי לְשִׁיעוֹר הַזֶּה יִקַּח כְּמֵה שְׁהוּ
וְעוֹד דְּבִמְח"כ הַשִּׁיעוֹר מְעַכְב אֶפְיָלוּ בְּדִיעֵבֵד אֶבֶל הֵנִי שִׁיעוֹרֵי אֶפְיָלוּ אֶפְשָׁר לוֹ לִיקַח
בְּשִׁיעוֹרָן וְלִקַּח בְּפָחוֹת יֵצֵא בְּדִיעֵבֵד וּבִע"כ לְפִירִש"י צ"ל כֵּן דְּהָא כָּל הֵנִי שִׁיעוֹרֵי דִּיבְא
הוּא וְנִסְכֵי בְּכָף וְכָף קָצוּב הוּא בֵּין בְּקֶרְבָּן שְׁטַעוֹנִים נִסְכִּים שִׁיעוֹרָן כֵּן עִם הַנִּסְכִּים בֵּין
שְׂאִין טַעוֹן נִסְכִּים צָרִיךְ לִיקַח הַקֶּרְבָּן לְחוּד בְּדַמְיָה הַקָּצוּבִים לוֹ כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחוּ הַתּוֹס' הֵתָם
וְכִינּוּן שְׁכָן אֵיל בְּכֶסֶף שְׁקָלִים דְּכַתְּב רַחֲמָנָא גְּבִי אֲשֵׁם מְעִילוֹת ל"ל דְּהָא אַע"ג דְּאֵין אֲשֵׁם
טַעוֹן נִסְכִּים מ"מ כָּל אֵיל אִפִּי בְּלֹא נִסְכִּים דְּמִיו קָצוּבִין בְּהַכִּי.

אֵלָא וְדַאי כְּדַפְּי' דַּנ"מ בְּשִׁהוּזְלוֹ אוֹ בְּדִיעֵבֵד גַּם בְּהָא דְחֻטְאֵת בֵּת דְּנִקְא לַק"מ דְּמִיָּרֵי
בְּהוּזְלוֹ א"נ בְּדִיעֵבֵד וְהִיָּנוּ דַּאֲמ' הֵתָם דְּאֵילוּ חֻטְאֵת בֵּת דְּנִקְא בְּהוּזְלוֹ אוֹ בְּדִיעֵבֵד וְאֲשֵׁם
כַּב' סְלַעִים אִפִּי בְּכַה"ג מ"מ אֵין לְהִבְיָא רַאֲי' דְּכָל הֵנִי שִׁיעוֹרֵי דְּמִתְנִי' הֵנִי מַה"ת דַּאֲל"כ
מְנַלן דְּאֵיל אֲשֵׁם בְּכֶסֶף שְׁקָלִים אִפִּי בְּדִיעֵבֵד מְעַכְב דִּילְמָא אֵינוּ לְכַתְּחִילָה דְּהָא לֹא שְׁנָה
עָלְיוּ הַפְּתוּב לַעֲכָב בְּעִינָן שְׁנָה כְּדַאֲמ' בַּפ"ג דְּמִנְחוֹת (דַּף י"ט) מְשוּם דְּאֵיל בְּשִׁתִּים דְּתָנּוּ
גְּבִי סְתָם קֶרְבָּנוֹת הֵנִי מַה"ת מְהַשְׁתָּא בַע"כ אֵיל בְּכֶסֶף שְׁקָלִים דַּכ"ר גְּבִי אֲשֵׁם אִפִּי
בְּדִיעֵבֵד מְעַכְב דְּאֵי לְכַתְּחִילָה ת"ל דְּבַכָּל קֶרְבָּנוֹת צ"ל אֵיל בְּשִׁתִּים.

וּלפ"ז ל"ל הָא דַּפִּי דְּבְּהוּזְלוֹ בְּשִׁאָר אֵילִים אִפִּי לְכַתְּחִילָה מְבִיא בְּפָחוֹת דְּאִפְתִּי מְנַלן
דְּבִאֵיל אֲשֵׁם מְעַכְב אִפִּי בְּדִיעֵבֵד דִּילְמָא אֵינוּ אֵלָא לְכַתְּחִילָה. וְהָא דְּכַתְּב רַחֲמָנָא כְּסָף
שְׁקָלִים גְּבִי אֵיל אֲשֵׁם נ"מ דְּבְּהוּזְלוֹ דְּבִשְׁאָר אֵילִים מְבִיא לְכַתְּחִילָה בְּפָחוֹת מִשֵּׁא"כ בְּאֵיל
אֲשֵׁם אֵלָא ע"כ בְּשִׁאָר אֵילִים אִפִּי הוּזְלוֹ אֵין מְבִיא לְכַתְּחִילָה בְּפָחוֹת וּבַע"כ הָא דְּכַתְּב
רַחֲמָנָא כְּסָף שְׁקָלִי גְּבִי אֵיל אֲשֵׁם אֵינוּ אֵלָא לַעֲכָב דְּאֵין זֶה רַאֲיָי' דַּאֲפ"ת דְּכָל הֵנִי שִׁיעוֹר
הַלְכָה לְמַשְׁה מְסִינֵי הֵן לְכַתְּחִילָה אִפִּי"ה יֵשׁ לוֹמַר כְּסָף שְׁקָלִים דְּאֵיל אֲשֵׁם אֵינוּ אֵלָא
לְכַתְּחִילָה וְאִפִּי"ה צָרִיךְ קָרָא לַע"ע בְּעֵשֶׂה דְּאֵי מְהַלְכָה לְמַשְׁה מְסִינֵי א"ע בְּעֵשֶׂה וְכַה"ג
מְצִינּוּ בַּפ"ד דְּנִזְוִי' (דַּף כ"ה) וּבַע"כ הָא דְּכֶסֶף שְׁקָלִים מְעַכְב בְּאֵיל אֲשֵׁם לָאו מַה"ט דַּפִּי
אֵלָא מַט"א הוּא אֵלָא שְׁאִפְתִּי יֵשׁ לַה"ר מְהֵאֵי דַּפ"ב דְּכָרִיתוֹת דַּמ"מ לֹא נִתְּנָה תוֹרָה קֶצְבָּה
בְּמַח"כ דְּכָל הֵנִי שִׁיעוֹרוֹ מַה"ת הֵן מַה"ל"מ דְּאֵי מַה"ת בְּכָל דְּהוּ סָגִי אִפְתִּי תִקְשָׁה נְהִי דַּל"נ
תוֹרָה קֶצְבָּה בְּמַח"כ דְּוָמְי' דְּאֵיל אֲשֵׁם אִפִּי בְּדִיעֵבֵד מַה"ט דְּמְפָרֵשׁ שְׁמָא יוּזְלוֹ וְא"ל תִּקְנָה
מ"מ לְכַתְּחִילָה בְּדַאֲפְשָׁר ה"ל לִיתָן קֶצְבָּה דְּנִקְוֹט מִיְהוּ פִּלְגָא בְּיַדְךָ אֵלָא ש"מ דְּלְכַתְּחִילָה
בְּלֹא"ה בְּכָל הַקֶּרְבָּנוֹת הַקֶּצְבָּה מַה"ת לְכָל מִין וּמִין מִיְהוּ רַאֲי' זוֹ יֵשׁ לְדַחוֹת דְּנִזְדַּאי הָא
דְּקַאֲמ' מ"מ ל"נ תוֹרָה קֶצְבָּה בְּמַחְנוֹסָר כְּפוּרִים ה"ק פִּינּוּן דְּמְצִינּוּ קֶצְבָּה בְּאֵיל אֲשֵׁם ה"ה
דַּה"ל לִיתָן קֶצְבָּה בְּמַחְנוֹסָר כְּפוּרִים דְּוָמְיָא דְּאֵיל אֲשֵׁם וְכִינּוּן דַּא"א לִיתָן קֶצְבָּה זוֹ בְּמַחְנוֹסָר
כְּפוּרִים לְגַמְרֵי דְּוָמְיָא דְּאֵיל אֲשֵׁם אִפִּי בְּדִיעֵבֵד מְשוּם שְׁמָא יוּזְלוֹ אִפִּי לְכַתְּחִילָה ל"נ קֶצְבָּה
פִּינּוּן דַּל"ד לְגַמְרֵי לְאֵיל אֲשֵׁם וְאִפִּי לְבְּדִיעֵבֵד.

מִיְהוּ אִפְתִּי יֵשׁ לְהִבְיָא רַאֲיָיָה קֶצֶת דְּכָל הֵנִי קֶצְבָּה דְּמִתְנִי' הַל"מ הֵן דְּאֵי אֵינוּ אֵלָא מְדַרְבָּנּוּ
כְּדִי שְׁיִבְא מִן הַמְּנוּבָחָר תִּקְשָׁה אִמְאֵי קֶרְבָּן שֵׁא"צ נִסְכֵי צָרִיךְ דְּמִי שְׁוּוֹנִי' כְּקֶצְבָּה זוֹ דְּמִתְנִי'
וְגַם קֶרְבָּן שְׁצָרִיךְ נִסְכִּים סָגִי לִי עִם נִסְכִּים בְּקֶצְבָּה זוֹ נִמְצָא דְּמִי גוּף הַקֶּרְבָּן פָּחוֹת מִקֶּצְבָּה
זוֹ.

וְע"ק מ"ט ל"נ חֲכָמֵי נְמִי קֶצְבָּה לְשִׁעִירֵי קֶרְבָּן דְּלֹא תְּנִינּוּ קֶצְבָּה אֵלָא בְּשׁוֹר וְעַגְל וְכֶבֶשׂ
וְאֵיל וְאֵלוּ שְׁעִיר ל"ק אֵלָא וְדַאי הַל"מ הוּא וְגַזִּי' מְלָךְ הִיא וְהַלְכָת בְּלֹא טַעֲמָא הֵנִי מ"מ

א"ר מְוֹכַרְתָּ מ"מ האי דְרָאָן וְחִגְיָה דְבִמְעָה אוּ בְשִׁתִּי וְדָאי קְשָׁה לְפִי רְשִׁי דַאפ"ת דְהַאי שְׁיַעוּרִי הוּא בְּלֹא נְסֻכִים מ"מ הַדְבָר בְּרוּר דְאִין בְּדָמִי נְסֻכִים לְמִלְאוּת ג' מְדָמִי מְעָה אוּ ב' אפ"י עַד סְלַע שְׁהוּא הַפְּחוּת שְׁבִשְׁעוּרִי דְמִתְנִי אָבֵל וּלְפָן הַתּוֹס' דְכָל הַגְּנִי שְׁיַעוּרִין אִינּוּ אֵלָא מְדַרְבְּנּוּ נִיחָא דְבִחִגְיָה וְרָאָן הַקְּלוּ פִינּוּ דְרָמִי חִיּוּבִיּוּהוּ עַל הַפֵּל וְאִין יָד הַפֵּל מִשְׁגָּת לְדָמִי הַגְּנִי שְׁיַעוּרִי דְמִתְנִי מִש"ה הַקְּלוּ: וְנ"ל דְלִק"מ דַּע"כ חִגְיָה וְרָאָן בְּאִין בְּשׁוֹתְפוּת וַאֲע"ג דְדְבָר שְׁבַחֻבָּה הֵן מ"ד אֶפְסַח שְׁהוּא חוּבָּה וְכָל בְּנֵי חַבּוּר' מְבִיאִין פְּסַח א' בְּשׁוֹתְפוּת כְּדַכְתּוּב בְּקִרְא וְהַשְׁתָּא דְוִדָּאי קְרַבּוּן רָאִי וְחִגְיָה צְרִיכּוּן בְּהַגְּנִי שְׁיַעוּרִי דְתַנִּינּוּ כְּבָשׁ הוּא וְנְסֻכִים בְּסְלַע וְכֵן פְּלוּן וְזֶה מַה"ת מִיְהוּ אִם נִשְׁתַּתְּפוּ רַבִּי אֶקְרַבּוּן רָאִי וְחִגְיָה אפ"י אִינוּ מַגִּיעַ מְדָמִי לְכָל א' וַא' עַל חֶלְקוֹ אֵלָא שְׁוֵה פְּרוּטָה סְגִי לִי בְּהֵכָא מַה"ת וּמְדַרְבְּנּוּ שְׁלֹא יִתּוּן פֶּל אֶחָד בְּדָמִי פְּחוּת מְמַעָה פְּסָף וְנִשׁ לִי לַה"ר דְעוֹלַת רָאִי בָּאוּ בְּשׁוֹתְפוּת דַּבְפ"י דְמִנְחוּ (דָּף צ"ג) אִמ' קְרַבּוּן א' יִתִּירָא לְרַבְּנּוּן לְרַבּוֹת כָּל בְּעָלֵי חוּבְרִין לְסַמִּיכָה פִּי אִם שׁוֹתְפִין מְבִיאִין קְרַבּוּן א' כְּלוּן סוּמְכִין עָלָיו לְר"י ל"ל כָּל בְּעָלֵי חוּבְרִין לְסַמִּיכָה וּפִי רְשִׁי וְתוֹס' דְלִר"י א' סוּמְךָ ע"י כְּלוּן וְאִי עוֹלַת רָאִי אִינוּ בָּא בְּשׁוֹתְפוּת אִמָּאי לְר"י אִזְ סוּמְךָ עַל קְרַבּוּן שׁוֹתְפוּת לֹא יִהְיֶה בְּסַמִּיכָה כָּל עֵיקָר דְהָא תַנּוּן הֵתֵם הַסּוּמָא אִינוּ סוּמְךָ וְאִיכָּא מ"ד דַּה"ט דְיִלְיָף סַמִּיכָה סַמִּיכָה מְעוֹלַת רָאִי וְסוּמָא אִינוּ בְּרָאָן וְכַמְש"ל וְאִי ע"ר אִינוּ בְּשׁוֹתְפוּת א"כ גִּילְיָף מְעוֹלַת רָאִי דְקְרַבּוּן שׁוֹתְפִין אִינוּ בְּסַמִּיכָה וְכַדְיִלְיָף לַה בְּסוּמָא וְאִפִּי לְרַבְּנּוּן מִנ"ל דְקִרְא יִתִּירָא לְדְכָל בְּעָלֵי חוּבְרִין אֲתִי דְכְלוּן סוּמְכִין דְיִלְמָא לֹא רַבִּי אֵלָא לְשִׁיחָא א' סוּמְךָ ע"י כְּלוּן דָּאי לֹא קִרְא ה"א גִּילְיָף מְע"ר וְקְרַבּוּן שׁוֹתְפוּת לִיתָא בְּסַמִּיכָה כָּל עֵיקָר וְאִפִּי א' נְמִי א"צ לְסַמְנָךְ אֵלָא וְדָאי עוֹלַת רָאִי בָּא בְּשׁוֹתְפוּת וּמִמִּילָא בְּלֹא קִרְא יִתִּירָא מְסַבְּרָא א' סוּמְךָ ע"י כְּלוּן וְיִתִּירָא דְקִרְא לְרַבְּנּוּן בַּע"פ לְשִׁיחָא כְּלוּן סוּמְכִין הוּא דְאֲתִי וְכִינּוּ דְעוֹלָת' רָאִי בָּא בְּשׁוֹתְפוּת מְמִילָא ה"ה לְחִגְיָה דְלְכָל מִיְלִי כְּהַדְדִי גִינְהוּ וְכַדְפִּי לְעִיל וְכַמְדוּמָה לִי שְׁהַדְבָר מְוֹכַרְע מְעַצְמוּ דְעוֹלַת רָאִי וְחִגְיָה בְּאִין בְּשׁוֹתְפוּת שְׁהַרִי אִין בְּאִין אֵלָא מִן הַבְּהֵמָה כְּדָאָמ' לְקַמּוּן וְהָאִיף יִתְכּוּן שְׁבִמְעָה יִקְנָה בְּהֵמָה שְׁלִימָה לְקְרַבּוּן: מִיְהוּ הָא דְקַשְׁיָא לְהוּ לְהַתּוֹס' עַל הַגְּנִי שְׁיַעוּרִי דְמִתְנִי מַהָא דְהַרָאָן וְחִגְיָה מְעָה פְּסָף ב' פְּסָף בְּלֹא ה"ה לְק"מ דַּבְע"כ צ"ל דְהָא דָּאִין לַה שְׁיַעוּר מַה"ת הֵכִי גְמִירָא לַה מְסִינִי דְהָא בַּפ"ק דְקַדּוּשִׁין (דָּף יז) קֵא' ר"מ כְּמָה מְעַנִּיקִין ה' סְלַעִים מְכָל מִין וְיִלְיָף בַּגז"ש דְרִיקָם רִיקָם מְבָכוֹר וּפְרִיף וְגִילְיָף רִיקָם רִיקָם מְעוֹלַת רָאִי וּמְשַׁנִּי א"ק אֲשֶׁר בְּרַבְּךָ.

וְהַקְשָׁה הַתּוֹס' דְגִילְיָף עוֹלַת רָאִי בַּגז"ש זֶה מְבָכוֹר לַה סְלַעִים וְתִי דְעוֹלַת רָאִי גְמִירָא גְמִירָא לִי וְבַע"כ צ"ל כֵּן שְׁהַרִי גז"ש זֶה מְקוֹנְבֵּלַת הִיא לְכ"ע דַּבְפ"ק דְבְּכּוֹרוֹת (דָּף נ"א) נ"ל מַהָא גז"ש דְמַת הַבּוּן לְאַחַר ל' יוֹם אַע"פ שְׁלֹא נִתְּן יִתּוּן דְמָה עוֹלַת רָאִי יוֹרְשִׁים חִיבִין אִף בְּכוֹר כֵּן וַא"כ גִּילְיָף נְמִי אִיפְכָא עוֹלַת רָאִי מְבָכוֹר לַה סְלַעִים אֵלָא וְדָאי הִלְכְתָּא גְמִירָא לַה דָּאִין שְׁיַעוּר לְעוֹלַת רָאִי וַא"כ אַפ"ת דְהַגְּנִי שְׁיַעוּרוֹ דְמִתְנִי הַל"מ הֵן וְכַדְבְּרִי רְשִׁי אַפ"ה עוֹלַת רָאִי יְצָא מְפֻלְּן וְכַדְפִּי וַא"ל דְחִגְיָה נְמִי מַה"ל מְאִתָּא לְכ"ש כְּמוֹ עוֹלַת רָאִי: וְעוֹד מְצִינוּ בְּעַצְרַת וְכו' וְהָא דְלָא מִיִּיתִי מְכָל הַמוּסְפִין שְׁיִישׁ בְּהֵן עוֹלוֹת וְאִין בְּהֵן שְׁלָמִים כָּלֵל דַּש"ה דְכִינּוּן דְלָא קְרַבּוּ שְׁלָמִים כָּל עֵיקָר אִין זֶה מוֹכִיחַ עַל הֵיכָא דְקַרְבַּ עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים כְּמוֹ רָאִי וְחִגְיָה שְׁמוּטָל חוּב עַל יְחִידִים בְּרַגְלָא שְׁיִחָא עוֹלוֹת עֲדִיפָא מְשָׁלָמִים אָבֵל מְעַצְרַת מִיִּיתִי שְׁפִיר דְתַרְוּוּיָהוּ קְרַבִּי וְרַבִּי בְּעוֹלוֹת יוֹתֵר מְבַשְׁלָמִים:

אדרבה תגיגה עדיפה דאית בי' ב' אכילות נ"ל דהאי עדיפה לאו דוקא לומר שיהא עדיפה מראי' מה"ט אלא עדיפ' וישקולה פראי' דה"ט דכליל דראי' (ובאכילת) [וב' אכילת צ"ל] דתגיג' שקולין הן ושוין הן לב"ה וליכא חומר בהאי מבאידיה ואידי דנקט אליבא דב"ש לישנא דראי' עדיפה שכולה כליל דהוי דוקא דמש"ה אמרי הראי' ב' כסף ותגיגה בפחות.

סיים נמי ונקט אדב"ה אדרבה תגיגה עדיפה ול"ד. אבל אין לומר דלב"ה תגיגה עדיפה מדאי' ממש קאמ' מה"ט דב' אכילות א"כ ה"ל לב"ה למיהב טעמא דתגיגה ב' כסף משום דאית בי' ב' אכילת פדיהבי ב"ש טעמ' לראי' ב' כסף משום דכליל.

ועוד דבפ"ו דפסחי' (דף עו) תניא ועשית עולתיך הפשר והדם ר' יהושע אומר אם אין בשר אין דם ד' אליעזר אומר דם אע"פ שאין בשר שניאמ' ודם נבתיך ישפך וא' ור"י הא כתי' ודם נבתיך ישפך.

א"ל הא כת' גבי' והבשר תאכל והני תרמי קראי ל"ל חד בעולה וחד בשלמים וצריכא דאי כ"ר בעולה ה"א עולה תמירא שפן כליל ואי כתב רחמנא בשלמי' ה"א אדרבה שלמי' תמירא דאית בי' ב' אכילת וכו'.

והשתא לר"א דס"ל עולה תמירא משלמי' מה"ט דכליל ס"ל כב"ש אבל ר"י דמצריף ב' קראי לאם אין בשר אין דם וחדא בעולה וחדא בשלמי'. כמאן ס"ל אי כב"ש דעדיפה לי' ה"ט דכליל מטעמא דב' אכילות קרא דעולה ל"ל גילף בק"ו משלמי'.

ואי כב"ה ס"ל דעדיפ' לה"ט דב' אכילות מטעמ' דכליל קרא דשלמי' ל"ל הא אתיא בק"ו מעולה אלא ע"כ לב"ה שקולין הן טעמא דכליל וב' אכילות מש"ה איצטריף לי' תרי קראי וחדא לעולה וחדא לשלמים לענין אם אין בשר אין דם מיהו ק"ל אה"ט דב"ה דתגיגה עדיפה מראי' דכליל היא הואיל ויש בהם ב' אכילות.

הא בפ"ק דזבחים (דף יב) דר"ל דעולה פסולה שלא לשמה מק"ו מפסח וחסאת שאינן כליל נימא הני עדיפי דיש בהן ב' אכילות. אלא בהא י"ל דא"ל שלמי' יוכיחו שיש בהן ב' אכילות וכשר' שלא לשמה.

מיהו בפ"ק דזבחים ובהרבה מקומות נקט לה חומר דעולה מפני שהיא כליל ול"א אדרבה שאר קדשי' עדיפי שיש בהן ב' אכילות. ובפ"י דזבחים (דף פט) תנן איברי עולה קודמי' לאימורי חטאת מפני שהו' כליל לאישים אע"פ שחטאת מן הנאכלין ומ"ש הכא בשמעתיה וגבי אם אין בשר אין דם אמ' הא דב' אכילות עדיפתא היא.

ושמא י"ל דנדאי לענין דברי' השייכין לעיקר העבודה של גבוה ולא נוגעי' לענין אכילות אדם לכ"ע עולה עדיפה מפני שכליל לגבוה אבל בהא דאם אין בשר אין דם דהגורם הוא בשר הנאכל י"ל דב' אכילות עדין מפליל וכן מההיא דשמעתין דמירי לענין יוקרא וזולא דהאי יוקר איכא חשיבת בבשר יותר מן הזול ואפי' למאי דפי' לעיל דהא דמעה כסף ב' כסף מירי ברבי' המשפתפי' בבהמה א' של ראי' ותגיגה מ"מ אם נתן מעות יותר מגיע לחלקו חלק גדול ומובחר יותר בהא ס"ל דב' אכילות עדיפה.

וה"נ י"ל פן בָּהַאי דפ"ג דמפכות דקא' נְמִי רְבָא אֲדַרְבָּה ב' אֲבִילוּת עֲדִיפָא וכמ"ש שָׁם בחי': מ"ש חֲגִיגָה דִּישְׁנָה לִפְנֵי הַדִּיבּוּר דַּכְת' וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים וְשִׁלְמִים פִּירִשׁ"י לְקַמְן אוֹתָן וְשִׁלְמִי וְשִׁהֲקִיבוּ הַבְּכוֹרוֹת אַע"פ וְשִׁלְא בְּרַגְלֵי הַקְּרִיבוּ חֲגִיגָה נְקִרְאוּ וְשִׁבְהֵן נְתַקְיִין וַיַּחֲוּגוּ לִי בְּמִדְבָּר וְשִׁנְאַמֵּר לָהֶן בְּמִצְרַיִם וְהָא דְלָא מְפָרֵשׁ שֶׁהִי חֲגִיגָה מִמֶּשׁ דְּבַרְגְּלֵי הַקְּרִיבוּ אוֹתָן וְשִׁלְמִים דְּהָא בַּפ"ט דְּשַׁבָּת [דָּף פו'] אַמ' דְּבַה' בְּסִינּוֹן בְּנָה מְזַבַּח וְהַקְּרִיב עָלָיו אוֹתָן קְרַבְנוֹת וְכַדְפִּין רַשׁ"י בְּשִׁמְעָתִין וְאַמְרִי הֵתָם לְרַבְּנָן בְּשִׁשָּׁה בְּסִינּוֹן נְתִיבָה תוֹרָה וְאַיִיר וְסִינּוֹן דְּהָאִי שְׁתָּא מִלִּיּוּהוּ נִמְצָא חֲג הַשְּׁבוּעוֹת דְּהָאִי שְׁתָּא הוּ' בַּה' בְּסִינּוֹן וְכַדְמִנְיָ רַב שְׁמַעְיָה בַּפ"ק דַּר"ה שְׁנִינְהָ מְלָאִי ב"ה וְהַשְּׁתָּא י"ל דְּהָעוֹלָת וְשִׁלְמִים וְשִׁהֲקִיבוּ בּוּ בְּיוֹם הִי עוֹלָת רַאִי וְשִׁלְמִי חֲגִיגָה מִמֶּשׁ.

דְּאִי אֲפֻשֶׁר לֹאמֵר פֶּן דְּבַע"כ עֲדִינּוֹן לֹא נִצְטוּוּ עַל הַרְגְּלֵי תַדְע דְּהָא בְּנוּ מְזַבַּח בּוּ בְּיוֹם כְּדַכְתִּי וְהָא אֲפִי בְּנִין בַּה"מ קי"ל דְּאִין דוֹחָה י"ט: מ"מ ק"ל ל"ל לְאַתּוּנִי מֵהָאִי קְרָא דְּחֲגִיגָה יִשְׁנֹן לִפְנֵי הַדִּיבּוּר ת"ל דְּהָא בְּפִסְחָא מְצַרְיָא כַּת' וְהִי הִזָּה לְכֶם לְזַכָּרוֹן וְחֲגוּתָם אוֹתָם חַג לַה' לְדוֹרוֹתֵיכֶם חֲנוּקַת עוֹלָם תַּחְגּוּ.

וי"ל אַע"ג דְּהָאִי קְרָא נָא' לְהֶם בְּפִסְחָא מְצַרְיִים לֹא נִצְטוּוּהוּ בְּאוֹתוֹ י"ט עַל הַחֲגִיגָה אֲלָא אֲלִדוֹרוֹתֵיכֶם לְחוּד קָאִי הָאִי וְחֲגוּתָם וְלֹא לְאוֹתוֹ שְׁעָה כְּמוֹ שְׁנָא שָׁם אֲכִילַת מִצָּה כָּל ז' וְפִסְחָא מְצַרְיָא אִין חֲמִיּוּצוֹ נוֹהֵג אֲלָא יוֹם א' בְּלִבְד כְּדָאֵמֵר בַּפ"ב דְּפִסְחָא (דָּף פַּח) וּבַפ"ט שָׁם.

וְהָאִי קְרָא דַּבַּפ' קַדְשׁ דַּכְתִּי ז' יָמִים תְּאַבְל מִצְוֹת וּבְיוֹם הַז' חַג לַה' הָאִי נְמִי אֲלִדוֹרוֹת קָאִי דוּמְיָא דוֹ"י מִצְוֹת דְּקָרָא וּל"ד לְחַג הַסּוּכּוֹת דַּכְתִּי בַּפ' אֲמִיר לְדוֹרוֹתֵיכֶם כְּחֻדְשׁ הַזֶּה תַּחֲנוּגוּ אוֹתוֹ הָא כַּתִּי לְעֵיל מִיְגִינְהָ תַּחֲנוּגוּ אֶת חַג ה' ז' יָמִים סְתָמָא דְּמִשְׁמַע מִיָּד וְלִדוֹרוֹת מִיְהוּ ק"ל הָא בַּפ"ד דְּזִבְחִים (דָּן קט) פְּלִיגִי אֲמוֹרָאִי אִי הַקְּרִיבוּ בְּנֵי נַח וְשִׁלְמִי אוּ לֹא וּבִירוּשְׁלַמִי פ"ק דְּמַגִּילָה פְּרִיָּה מֵהָאִי קְרָא וַיִּזְבְּחוּ זִבְחֵי וְשִׁלְמִים וּמִשְׁנֵי וְשִׁלְמִים בְּגוֹפֶן בְּלֹא הַפְּשֵׁט וְנִתּוּחַ פִּי לְעוֹלָם עוֹלֹת הָוִי וְהָא דְּקָרָא לְהוּ וְשִׁלְמִים מִפְּנֵי וְשִׁהֲקִיבוּ כְּשִׁהֲקוּ וְשִׁלְמִי בְּלִי הַפְּשֵׁט וְנִתּוּחַ וְהַשְּׁתָּא תַּקְשָׁה מִדְּב"ה דַּס"ל וְשִׁלְמִי יִשְׁנֹן לִפְנֵי הַדִּיבּוּר ש"מ דַּס"ל דְּהִנֵּי וְשִׁלְמִים מִמֶּשׁ הִי וִי"ל דְּהִירוּשְׁלַמִי ל"ל טַעְמָא דְּב"ה דְּחֲגִיגָה יִשְׁנֹן לִפְנֵי הַדִּיבּוּר תַּדְע דְּבִירוּשְׁלַמִי דְּמַכִּילְתָּן אַר"י ב"ח דְּב"ש יְלְפִי מַעְצָרַת וּב"ה מִן נְשִׂאִים וְה"ט דְּלִפְנֵי הַדִּיבּוּר לִיתָא שָׁם וְרִיב"ח הוּא דַּא' הֵתָם בִּירוּשְׁלַמִי לֹא הַקְּרִיבוּ ב"נ וְשִׁלְמִי.

מִיְהוּ לְהַגְמִי דִּילֵן דְּקָא' שְׁהַחֲגִיג' יִשְׁנֹן לִפְנֵי הַדִּיבּוּר לְק"מ לְמ"ד לֹא הַקְּרִיבוּ ב"נ וְשִׁלְמִים מִשׁוּם דַּע"י קְרַבְנוֹת אֲלוּ נְכַסּוּ לְבָרִית וְיִצְאֻ מִפְּלֵל ב"נ וְעִי"ז נְכַסּוּ לְקַדְוֶשֶׁת יִשְׂרָאֵל דְּהָא מֵהָא נְפָקָא לָן רַפ"ב דְּכָרִיתוֹת (דָּף ח) לְגַר הַמִּתְגַּזֵּיר דַּכְתִּי פְּכֶם כְּגַר מָה אַבוֹתֵיכֶם לֹא נְכַסּוּ וּבְבָרִית אֲלָא בְּמִילָה וּטְבִילָה וְהַרְצָאָת דְּמִי דַּכְתִּיב וַיִּזְבְּחוּ זִבְחֵי וְשִׁלְמִים אַף גַּר כֵּן.

וְאַמְרִי הֵתָם כְּכֶם כְּגַר מָה אַבוֹתֵיכֶם עוֹלָה וְשִׁלְמִים אַף הַגֵּר כֵּן. וְהָאִי דְּמִשְׁמַע בְּשִׁמְעָתִין דְּלִכ"ע וְשִׁלְמִי חֲגִיגָה הָוִי וְהֵתָם אַמֵּר דַּע"י וְשִׁלְמִים הִלְלוּ נְכַסּוּ לְבָרִית הָא פִּי הַתּוֹס' הֵתָם אֲוִיעֵלוּ עוֹלָת דְּאֵמֵר הָא עוֹלָת תְּמִיד אוּ רַאִי הָוִי י"ל וְשִׁהֲקִיבוּ עוֹלֹת הַרְבֵּה ה"נ י"ל וְשִׁהֲקִיבוּ וְשִׁלְמִים הַרְבֵּה וּבְהַכִּי א"ש דְּלָא פְּרִיָּה שָׁם בַּפ"ג דְּזִבְחִים לְמ"ד לֹא הַקְּרִיבוּ ב"נ

שְׁלֵמִי מֵהַאִי קָרָא דְוַיִּזְבְּחוּ וְשְׁלֵמִים אַע"ג דְּפָרִיף עֲלֵי מִפְּמָה קָרָאִי מִשׁוּם דַּע"י קָרְבָּנוֹת הִלְלוּ יִצְאוּ מִפְּלִל ב"נ.

מִיָּהוּ ק"ל דָּא הָתֵם לְמ"ד יִתְרוּ קוֹדֵם מ"ת בָּא הָא כְּתִי וַיִּקַּח עוֹלָה וַיִּזְבְּחִים בַּע"כ ס"ל וְשְׁלֵמִים הִקְרִיבוּ ב"נ וְאַמָּאִי אַע"ג קוֹדֵם מ"ת בָּא שְׁמָא לֹא בָּא עַד לְאַחַר וְשִׁנְכְּסוּ לְבָרִית עַ"י עוֹלוֹת וְשְׁלֵמִים הִלְלוּ שֶׁהִי בְיוֹם ה' בְּסִינּוֹן כְּדָא' בַּפ"ט דְּשִׁבְתָּ וְכַדְפִּירִש"י בְּשִׁמְעֵתִין וְהַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָה עַד יוֹם ו' אוֹ ז' בְּסִינּוֹן כְּדָא' הָתֵם.

וְאִי מְשִׁים דְּכְתִי נִיְהִי מִמְחַרְת וַיֵּשֶׁב מִשָּׁה לְשִׁפְנוּט אֶת הָעָם וְאִי לֹא בָּא עַד ה' בְּסִינּוֹן לְמַחְרָתוֹ יוֹם ו' לֹא הִי לוֹ פְּנָאִי לְשִׁפְנוּט מִפְּנֵי מ"ת וְאַפִּי לְמַחְרָת בּוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה הָא לַכ"ע בְּשִׁבְתָּ נִתְּנָה תּוֹרָה כְּדָא' הָתֵם וְהָא הָתֵם אָמַר דְּבוּ' לֹא הִי לְמִשָּׁה פְּנָאִי לְעוֹלוֹת לְהָר מִפְּצִי טוֹרַח שְׁבֵת כ"ש שְׁלֵא הָיָה לוֹ פְּנָאִי לְשִׁפְנוּט הָא פִּי רַש"י בְּפִי הַתּוֹרָה שְׁהָאִי מִמְחַרְת וַיֵּשֶׁב לְשִׁפְנוּט לֹא קָאִי אֲדַלְעִיל מִיְיָ אֶלָּא הָאִי מִמְחַרְת הִינּוּ מְחַרְת יוֹה"כ וְהִיא מְחַרְת וַיִּרְדּוּ מִן הָהָר שְׁיָרַד בְּיוֹה"כ: ע"ב מִי אִיכָא מִיָּדִי דְּמַעֲיָקְרָא לֹא בְּעֵי הַפְּשֵׁט דְּוִנְקָא הַפְּשֵׁט קְמַבְעֵי לִי מִשׁוּם דְּעֵיקָר הַפְּשֵׁט כְּתִי בְּגוֹפִי אֲבָל מַע"ר אַע"ג דְּאַמַּת הוּא דְּטַעוּנָה הַפְּשֵׁט לְקַל"מ פִּינּוֹן דְּלָאוּ בְּגוֹפִי פְּתִיב כֵּן פִּי הַתּוֹס' וְאַע"ג דְּהַפְּשֵׁט וְנִתּוּחַ גְּבִי תְּמִיד נְמִי לֹא פְּתִיב אֶלָּא בְּעוֹלוֹת נְדָבָה סְתָמָא בְּוִיָּקְרָא י"ל דְּהָתֵם בְּוִיָּקְרָא גְּבִי הַפְּשֵׁט וְנִתּוּחַ דְּעוֹלוֹת נְדָבָה גְּבִי כֵּן בְּקָר בְּסִיפָא דְּקָרָא פְּתִיב וְעָרְכוּ וְדָרְשִׁינּוּ בַּפ"ב דְּיוֹמָא (דָּרַף כֹּז) וְעָרְכוּ ב' בְּנֵי אַהֲרֹן ב' הַפְּהֲגִי ב' מִכָּאֵן לְטָלָה שְׁטַעוֹן שְׁשָׁה וּפְרִיף הָאִי בָּבוּ בְּקָר כְּתִי וּמִשְׁנֵי עַל הָעֲצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ אֵינָה דְּבָר שְׁנֵאֲמַר בּוֹ עֲצִים וְאֵשׁ וּמִזְבֵּחַ הָיִי אוֹמַר זֶה טָלָה פִּי טָלָה שֶׁל תְּמִיד שֶׁל שַׁחַר שְׁצָרִיף בְּשִׁבְלוֹ מַעֲרָכָה חֲדָשָׁה בְּכָל שַׁחֲרִי וְכַדְפִּי רַש"י שֵׁם אֶלְמָא תְּמִיד גְּבִי הַפְּשֵׁט וְנִתּוּחַ רְמִיזָא וְה"ל כְּאֵלוֹ נְאֻמַּר גְּבִי תְּמִיד כְּנ"ל לְפִי הַתּוֹס' וְרַש"י פִּי א' סד"א דְּעוֹלוֹת סִינֵי עוֹלוֹת תְּמִיד וְחוֹבַת דְּוִנְרָת מִפִּי הַגְּבוּרָה מִי אִיכָא מִיָּדִי כּו' א"ו ע"ר הָיִי וּמֵאַלְיָהוּן הִקְרִיבוּ.

וּק"ל דָּא כ"מ אִי קָא לְעִיל מ"ש חֲגִיגָה דְּיִשְׁנָה לְפָנֵי הַדִּיבּוּר דְּכְתִיב וַיִּזְבְּחוּ ז"ש עוֹלָה נְמִי פְּתִיב וַיִּעְלוּ עוֹלוֹת וּמִשְׁנֵי קְסָבֵר עוֹלוֹת תְּמִיד הִי הָא אַפ"ת עוֹלוֹת רֵאִי הָיִי אַפְתִּי ל"ר לְחֲגִיגָה שְׁנַצְטוּהָ עֲלֶיהָ וְכַדְפִּי רַש"י דְּבָהּ נִתְּקִינִים וְיַחְזִיגוּ לִי בַּמְדָּבָר וְהַנ"מ לְקַמֵּן (דָּרַף י) גַּז"ש דְּמַדְבָּר מְדָבָר מַש"ה גְּמָרִינּוּ מִיְיָ לְדוֹרוֹת מַשָּׂא"כ ע"ר שְׁהִקְרִיבוּ מַעֲצָמֵן שְׁלֵא ע"פ הַדִּיבּוּר ל"ג מִיְיָ א"ו אַפ"ת ע"ר הָיִי אַפ"ה ע"פ דִּיבּוּר הִקְרִיבוּ: שְׁבִטוּ שֶׁל לִוִּי שְׁלֵא עַע"ז הֵן הִקְרִיבוּ אוֹתוֹ ק"ל בְּמָה נִפְסְלוּ יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב תְּמִיד מִשְׁלֵהֵן אַע"ג דְּמוּמָר לַע"ז אִין מְקַבְּלִין מִמְּנוּ קָרְבָּן לֹא חוּבוֹ וְלֹא נו"נ כְּדָא' בַּפ"ק דְּחֻלִּין מ"מ הָיִי מִקְּלִי בְּשִׁלָּא שָׁב אֲבָל בְּשָׁב ל"ל בַּה כְּדָא' בַּפ"ק דְּזִבְחִים (דָּרַף יב) אֲכַל חֵלֶב וְהַפְּרִישׁ קָרְבָּן הַמִּיר דָּתוֹ וְחִזּוֹר בּוֹ הוֹאִיל וְאִידְחִי אִידְחִי מִשְׁמַע אֲבָל אִם חִזּוֹר בּוֹ וְאַח"כ הַפְּרִישׁ ש"ד וַיִּשְׂרָאֵל הָא שָׁבוּ בְּתִשׁוּבָה.

וַיֵּשׁ לִי לִישָׁב קֶצֶת דְּבַפ"ג דְּמוּעַד קָטָן (דָּרַף יז) מִבְּעֵי לִן מְנוּדָה מֵהִי שְׁיִשְׁלַח קָרְבָּנוֹתָיו וְרָצָה ר"י לְמַפְשֵׁט מִכָּל אוֹתָן מ' שְׁנָיִם שְׁהִי יִשְׂרָאֵל בַּמְדָּבָר מְנוּדִין הָיִי וְשִׁלְחוּ קָרְבָּנוֹתֵיהֶן וְהִקְשָׁה הַתּוֹס' מִנְּלֵן דְּשִׁלְחוּ קָרְבָּנוֹתֵיהֶם וְפִי שְׁמָא יֵשׁ לְהוֹכִיחַ הִיכָא מִן הַפְּסוּק וְלֹא פִי מֵהִיכָא.

ונ"ל דר"י פשט לה אליבא דר' ישמעאל מדאמר בפ"ק דחולין (דף י) שבפתחילה פלומר במדבר נאסר להם בשר תאנה אלא שהי צריכו להקדיש ולהקריב חלב ודם ולאכול הבשר ונ"ל התם מקרא כדפי' רש"י ותוס' שם.

וכיון שפן ש"מ דשלאו קרבנותיהן אע"ג דמגודין הי' אבל ר"ע פליג התם אדר"י דבשר תאנה לא נאסר כלל וא"ל לדידן' דמגודה א"מ קרבן לפיכה אצל לטעמא דא' הקא ישראל שעשו העגל ועע"ז נזופי' ומגודין הי' למקום לפיכה א"א להקרי' ע"א שהוא ק"ל משלהם אלא שבטו של לוי שלא עע"ז ולא הי' מגודין הן הקריבו משלהן ונראה דלזה פיון רש"י שפי' ומה אני מקיים הנזבים כו' לשון תימא ומשמע שלא הקריבו לפי שזופי' הי': ג' מצות ראי' ונתיגה ושמחה ר"ל דתנא סידרא נקט ואתי דכו סדר הקרבנות ראי' קודם לחגיגה ונתיגה לשמחה וטעמא דמילתא משום דק"ר עונה היא ונתיגה שלמים פדתנו רפ"י דנזבים (ד' פט) פל המקודש מחבירו קודם את חבירו דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה איברי עולה קודמין לאימורי חטאת מפני שהוא כליל לאישים חטאת קודם לאשם כו' אשם קודם לתודה ותודה לשלמים א"כ כ"ש שעולה קודמת לשלמים לפיכה ראי' דעולה היא קודמת לשלמי חגיגה וכן חגיגה קודמת לשמחה אע"ג דשניהם שלמי' ניהו מ"מ חגיגה קודמת דעדיפא שהיא דבר שבחוב משא"כ שמח שאינו דבר שבחובה דהא אדם יוצא י"א בנו"נ פדתנו לקמן וא"צ להביא שלמי שמחה אא"כ אין לו בשר קודש במה לשמוח אבל חגיגה חובה היא מ"מ והא נדאי דש"ב עדיף.

ואע"ג דמבעי' לן התר תדיר ומקודש אינה מהן קודם ולא איפשט והא ש"ש תדיר שנוהג בכל ימות הרגל בכל יום ויו' בפני עצמו משא"כ חגיגה שלא מביא רק פ"א ברגל וא"כ אמאי חגיגה קודמת לשמחה דתדירי.

י"ל דהא דמבעי' לן מתדיר ומקודש אינה מהן קוד' ה"מ בשתייהן דבר שבחובה דחשיבי אבל דבר שאינו בחובה לגבי דבר שבחובה לאו פלום הוא ואע"ג דתדיר לפיכה דבר שבחובה קדים לפיכה חגיגה הואיל ודבר שבחובה קדמי לש"ש אע"ג דתדירה.

ולמאי דפי' דתנא סידרא נקט ואתי וקפסק ותני דרא' קודמת לחגיגה מטעמא דקדוש טפי הואיל וכליל היא משמע קצת שלא כדברי רמב"ם דס"ל דעולת ראי' באה מן העוף כמש"ל דא"כ לאו מילתא דפסיקתא היא לעולת ראי' שתקדי' לחגיגה שאין באה אלא מן הבהמה דהא אם מביא עולת עוף לע"ר אע"ג דקדושי מש"ח דכליל הוא אפ"ה ש"ח הבאה מבהמה קדמי לי' פדתנו התם המעשר קודם לעופ' מפני שהוא זבח ויש בו ק"ק דמו ואיברים וקדם מעשר בין לחטאת עוף ובין לעולת עוף מה"ט פדמוכח התם במתני' ובגמ' וכ"ש דשלמים קודם לעופות דהא שלמים קודם למעשר פדתנו התם: ושמחה גבי שבועות וסוכות נאמר שמחה בקרא בהדיא אבל בפס' לא מצינו שמחה בהדיא בקרא.

וראיתי לרא"מ בספר יראים (סימן קכ"ז) שכתוב בהג המצות ל"מ שמחה אבל מצאנו גז"ש בפ"ט דשבת דגמ' גז"ש ט"ו ט"ו מחה"ס. ועי"ל מדכתוב ג' רגלים תחוג לי בשנה למדנו מצות חגיגה בחה"מ ומדכתוב ושמחת בחגיגה י"ל כ"מ שיש חגיגה יש שמחה ועל שני התרוצי' ק"ל דאם איתא מדןשמחת בחגיגה נפקא לן כ"מ שיש חגיגה יש שמחה א"כ פיון דכתב רחמנא שמחה גבי חג השבועות ל"ל למחדר למכתב גבי חה"ס ת"ל מהא.

מיהו בָּהָא י"ל דְּאִי לָא פְתַב רַחֲמֵנָא שְׁמַחָה בְּסוּפּוֹת ה"א דְּאִין שְׁמַחָה נוֹהֵג בְּסוּפּוֹת אֱלָא יוֹם א' דְּוִמְיָא דְּשַׁבּוּעוֹת דְּהָא נְדָאִי אַע"ג דְּיֵישׁ לוֹ תְּשַׁלּוּמִין כָּל ז' ה"מ לְעַנְנִין רֵאִי וְנַחְגִּיגָה אֲבָל שְׁמַחָה הָא נְדָאִי אֵינּוּ נוֹהֵג אֱלָא בְּיוֹם רֵאשׁוֹן שְׁהוּא י"ט אֲבָל נְשָׂאָר יְמֵי תְּשַׁלּוּמִין חוּל גְּמוּר הֵן וּל"ש בְּהוּ שְׁמַחָה וְנָה בְּרוּר לְהֵכִי כ"ר שְׁמַחָה בַּחַה"ס לְמִימְרָא שְׁיָהָא נוֹהֵג כָּל יְמֵי הֶחָג וְה"נ אִי כ"ר שְׁמַחָה בַּחַה"ס וְגַמְר לַחַה"ש מִיַּנְיָ' ה"א שְׁתַּנְהֵג בּוֹ כָּל ז' כַּחַה"ס לְהֵכִי כ"ר בַּחַה"ש וּבַחַה"ס לְמִימְרָא דְּהָאִי פְדִינְיָ' וְהָא פְדִינְיָ'.

מ"מ הָא גּוּפָא קְשִׁיָא אִי מְוִשְׁמַחְתָּ בְּחַגִּיף נ"ל שְׁמַחָה לַחַה"מ הוֹאִיל וְיִשְׁנּוּ בְּחַגִּיגָה אַפְתִּי מְנַלְן לְאַקוּשִׁי לַחַה"ס לְשְׁמַחָה כָּל ז' נְקִישׁ לַחַה"ש דְּאֵינּוּ נוֹהֵג אֱלָא יוֹם א' דְּהָא תְּפַשְׁתָּ מְרוּבָה ל"ת וְעוֹד הַשְׁתָּא אִי אַתָּה מְקִישׁ אַה"מ לְגַמְרִי לַחַה"ש דְּאֵינּוּ נוֹהֵג שְׁמַחָה אֱלָא יוֹם א' לַחוּד וְלֹא לַחַה"ש לְגַמְרִי דְּאֵלוֹ הֶתֶם נוֹהֵג שְׁמַחָה כָּל ח' פְּדַתְנִין רפ"ד דְּסוּפָה הַהִלְל וְהַשְׁמַחָה שְׁמוּנָה וְאֵלוֹ בַּחַה"מ א"נ אֱלָא ז' וְדוּחַק לּוֹמַר כִּינּוּן דְּהַנְקִישׁ לַחַה"ש וַחַה"ס גְּמַרְיִין מְבַנְיָהוּ מַה חַה"ס נוֹהֵג כָּל הַרְגָל שְׁהוּא ח' אַף חַה"מ נוֹהֵג כָּל הַרְגָל שְׁהוּא וְמַה חַה"ש אֵינּוּ נוֹהֵג אֱלָא בְּיוֹם רֵאשׁוֹן שְׁהוּא י"ט וְלֹא בְּיַמֵּי הַחוּל אַף חַה"מ א"נ בַּח' שְׁלוֹ שְׁהוּא יוֹם הַחוּל דַּא"נ לּוֹמַר כֵּן.

וְעַל תִּי הָא' ק"ל דְּאִי מַגְז"ש דַּט"ו ט"ו נ"ל לְשְׁמַחָה אִי מַה לְהֵלֵן נוֹהֵג כָּל ח' אַף חַה"מ נוֹהֵג כָּל ח' וְאֵמַאי א"נ אֱלָא ז' וְהָא נְמִי לִיפָא לְמִימַר דְּכִינּוּן דְּיִלְפִינּוּ לְקַמֵּן בַּכ"ב (דָּף יז) דְּהַקְיִשְׁא דַּחַה"ש לַחַה"מ דְּיֵישׁ לְעַצְרַת תְּשַׁלּוּמִין כָּל ז' כְּפָסַח ה"נ נְקִישׁ אִיפְכָא פָּסַח לְעַצְרַת לְשְׁמַחָה וְהָא קי"ל אִין הַקְיִשׁ לְמַחְצָה הָא לִיתָא דַּא"כ אַפְתִּי שְׁמַחָה כָּל ז' לַחַה"מ מְנַלְן כִּינּוּן דְּמַהֲקִישְׁא מְעַצְרַת נ"ל גִּימָא מַה הֶתֶם אֵינּוּ נוֹהֵג שְׁמַחָה אֱלָא חַד יוֹמָא וְתוֹ לֹא ה"נ גִּימָא הֵכִי וְעוֹד לר"ש וְלְשָׂאָר תַּנְאִי בַּכ"ק דַּר"ה (דָּף ז) דְּלִית לְהוּ הָאִי הַקְיִשְׁא דַּחַה"ש לַחַה"מ אֱלָא מְפָקִי לִי לְהָאִי קְרָא כְּנֻלָּה לְבַל תִּאָּחַר בַּג"ר וְתְּשַׁלּוּמִין לְעַצְרַת נ"ל מְדַאֲמַר תּוֹרַת מְנָה יָמִים וְקִדְשׁ חוֹדֶשׁ שְׁמַחָה בַּחַה"מ מְנַלְן.

וְרֵאִיתִי לְהַתּוֹסְפוֹת לְקַמֵּן (דָּף ח) דַּאֲמִי וְשְׁמַחְתָּ בְּחַגִּיף לְרַבּוֹ' כָּל מִינֵי שְׁמַחוֹ שְׁפִירוֹשׁ גְּבִי חַה"ס כַּתִּי וְדַרְשִׁינּוּ לִי מְדַהֲדַר פְּתַבִּי הֵכָא כִּינּוּן דְּכַתִּיב גְּבִי עַצְרַת וּפָסַח יִלְפִינּוּ מִינֵי בְּהַקְיִי כִּינּוּנוֹ לְהָאִי הַקְיִשׁ דַּפִּי (הַרְא"ש) [צ"ל הַרְא"ם] וְתַקְשָׁה הָא דַּפִּי: דָּף ז ע"א אֵלוֹ דְּבָרִים שְׁאִין לְהֶם שְׁעִעוֹר הַפָּאָה וְהַבִּיכּוֹרִים וְהֵינּוּ מַה"ת דְּאֵלוֹ מְדַרְבְּנִין יֵשׁ לַפָּאָה שְׁעִעוֹר אַחַד מְשִׁשִּׁים וְכֵן בִּיכּוֹרִים מְדַרְבְּנִין א' מְשִׁשִּׁים כְּדַאֲמַר בִּירוּשְׁלַמִי רפ"ב דְּבַכּוֹרִים תְּנִי הַבִּכּוֹרִי א' מְשִׁשִּׁים אֲבָל אִין לְהֶם שְׁעִעוֹר לְמַעְלָה וְק"ל אַמַּאי לֹא חֲשִׁיב נְמִי רֵאשִׁית הַגְּזוּ דְּהָא אִין לוֹ שְׁעִעוֹר לְמַעְלָה כְּדַאֲמַר בַּפ"י דְּחוּלִין [דָּף קלו'] דְּרַבִּי אֵילְעִי יִלְיָף לְרֵאשִׁית הַגְּזוּ גְּמַרִי מְתַרוּמָּה וְנוֹהֵג בַּח"ל וְלֹא כְּעִינּוּ שִׁירִיהַ נְפָרִין וְהָאֲוִמַר כָּל גִּזְיָי רֵאשִׁית דְּבָרִיו כִּינּוּמִין וְהָא סְתָם לֵן תַּנְאִי הֶתֶם כְּרַבְּנִין דְּרֵאשִׁית הַגְּזוּ נוֹהֵג בַּח"ל וַא"כ ה"נ דְּלֹא כְּעִי שִׁירִיהַ נְפָרִין וְאִין לוֹ שְׁעִעוֹר לְמַעְלָה לְתַנְאִי דִּידֵן כְּפָאָה וַאֲע"ג דְּיֵישׁ לוֹ שְׁעִעוֹר לְמַטָּה מְדַרְבְּנִין דַּרְה"ג בַּס' כְּדַאֲמַר הֶתֶם הָא פָּאָה וּבַכּוֹרִים נְמִי בַּס' מְדַרְבְּנִין וַאֲפ"ה תְּנִי לְהוּ וי"ל נְהִי דְּרֵאשִׁית הַגְּזוּ אִין לוֹ שְׁעִעוֹר לְגַתִּינְתוֹ לְמַעְלָה מ"מ יֵשׁ שְׁעִעוֹר לְמַנְיָן הַרְחֵלִים שְׁחִיבִים בְּרֵאשִׁית הַגְּזוּ כְּדַתְנִין הֶתֶם (דָּף קל"ה) וְאִין נוֹהֵג אֱלָא בְּמְרוּבָּה וְכַמָּה הוּא מְרוּבָּה וְכו' בַּה"א חֲמִשׁ לְאַפּוּקִי פִּיָּאָה וּבִיכּוֹרִים אַפִּי קַרְקַע כָּל שְׁהוּ חִיבִיבַת בְּהוּן כְּדַתְנִין בַּכ"ג דְּפָאָה רַע"א קַרְקַע

כ"ש חִיבָת בַּפֶּאָה וּבִכְפוּרֵי וְאֵע"ג דְּלִגְבֵי פֶּאָה פְּלִיגֵי תַנְאֵי הָתָם דְּתַנּוּן רַא"א קַרְקַע בֵּית רֹבַע חִיבָת בַּפֶּאָה רִי"א הָעוֹשֶׂה סְאֵתִים וְכוּ' תַנּוּן דִּידָן כַּר"ע ס"ל וְאֵע"ג דְּמָה שְׂיֵשׁ לַפֶּאָה וּלְכַפּוּרִים שְׂיֵעוּר לְמַטָּה לֹא חָשׁ לָהּ הוּאִיל וְאִין לּוּ שְׂיֵעוּר לְמַעְלָה וְא"כ ה"נ אֵע"ג דְּיֵשׁ קַצְבָּה לְמַנְיָן הֶרְחַלִּים לְמַטָּה דְּפַחוּת מְשִׂיעוּר מְנַנְן הַקְצוּב פְּטוּרִים אַפ"ה אִין לּוּ שְׂיֵעוּר לְמַעְלָה דְּאֵפִילוּ רִבּוּא רְחִילוֹת וְיוֹתֵר חִיבִים בְּרֵאשִׁית הִגְז מ"מ לֹא דְמִי דְּפִיָּאָה וּבְכּוּרִים בְּשְׂיֵעוּר נְתִינָה שְׁלָהֶם לְמַטָּה אִינוּ אֱלָא מְדַבְּרָנּוּן אֲבָל שְׂיֵעוּר מְנַיִן הֶרְחַלִּי הָנִי מַה"ת דְּבְּפַחוּת מְמַנְיָן הַקְצוּב פְּטוּרִים מַה"ת וְאַפְּי' לַר"י דַּס"ד לּוֹמֵר דְּהֶרְאִיוֹן יֵשׁ לּוּ שְׂיֵעוּר לְמַטָּה מְעָה כֶּסֶף וּב' כֶּסֶף דְּאוֹרֵינְתָא כְּדָאֵמֵר בְּסוּמָה וְאַפ"ה ל"ל בַּהּ וְנַחְשִׁיב לָהּ הוּאִיל וְאִיל וְאֵל"ש לְמַעְלָה אַפְתִּי ל"ד דְּהֵאִי שְׂיֵעוּר לְמַטָּה דְּמְעָה כֶּסֶף ב' כֶּסֶף הוּא לְחוּמְרָא דְּלֹא סָגִי בְּפַחוּת מְהֵאִי שְׂעוּרָא וְא"כ כ"ש דְּחַשְׁבָּא מִלְּתָא וְכִינּוּן דַּאֵל"ש כ"ש דְּרֵאוּי לְמַחְשְׁבִי בְּדְּבָרֵי שַׁאֵל"ש מְחַמַּת חַשְׁבּוּתוֹ אֲבָל שְׂיֵעוּר לְמַטָּה דְּרֵאשִׁי הִגְז לְקוּלָא דְּאִין חִיבִים בְּפַחוּת מְקַצְבָּה זֹו וְגִרְעֵתָא הוּא לְחִיּוּב דַּה"ג אֵע"ג דְּיֵשׁ לּוּ מְעָלָה דַּאֵל"ש לְמַעְלָה מ"מ פִּינּוּן דְּיֵשׁ לּוּ גְרִיעוּתָא דִּי"ל קַצְב' לְמַטָּה אִינוּ חַשְׁבִּי כְּאֵלוּ שְׁמַנָּה וְלֹא חַשְׁבִּי לִי וְהָא דְּבְּכּוּרִים אִין לָהֶם שְׂיֵעוּר לְמַעְלָה אֵע"ג דְּכַתִּי בַּהּ רֵאשִׁית כְּמוֹ בְּתַרוּמָה דְּבַעֵי שְׂיֵרִי נִיפְרִי מִשׁוּ דְּכַתִּיב בַּהּ רֵאשִׁית אִמְר' בִּירוּ' מְשׁוּם דְּכַתִּיב רֵאשִׁית כָּל.

בְּכּוּרֵי כָּל. כֵּן פִּי הַתּוֹס' וְאַנִּי תַמָּה הָאִי קֵרָא ל"ל וְאִי מִשׁוּ דְּכַתִּיב רֵאשִׁית הָא בְּתַרוּמָה גּוּפָא לֹא נ"ל שְׂיֵרִיָּה נִיפְרִין מְרֵאשִׁית דַּא"כ רַה"ג דְּכַתִּיב נְמִי רֵאשִׁית רֵאשִׁית גְּז צִאנְדָּה לְבַעֵי ש"נ \$\$\$ צִיּוּר בְּסַפְרָא \$\$\$ אֱלָמָה אֲמַרִי דְּחֻלְיוֹ (דַּרְף קִלְג) לְרַבְּנָן (רַה"ג) [צ"ל דְּלֹא יִלְפִי רַה"ג] מַגְז"ש דְּנִתִּינ' נְתִינ' מְתַרוּמָּה.

הָאוּ כָּל גִּזְיָי רַה"ג דְּבְּרִיו קִיָּמִין. וְכַתֵּב שֵׁם הַתּוֹס' מְנַלְן דְּבְּתַרוּמָה בְּעֵי שְׂיֵרִיָּה נִיפְרִין אִם מְדַכְּתִיב רֵאשִׁי בְּרַה"ג נְמִי כְּתִיב רֵאשִׁית וּפִי דְּמַה"ט בְּעֵי בְּתַרוּמָה ש"נ מְשׁוּם דְּיִלְפִינּוּ תַרוּמָה מְחַלָּה דְּחַלָּה נְקֵרָא תַרוּמָה וּבְחַלָּה כְּתִיב מְרֵאשִׁית דְּמִשְׁמַע וְלֹא כָּל רֵאשִׁית אֱלָמָה רֵאשִׁית ל"מ לִי ש"נ א"כ בְּכּוּרִים קֵרָא לְמַעוּטֵי דְּלֹא בְּעֵינּוּ שְׂיֵרִיָּה נִיפְרִין ל"ל.

וְל"נ דְּלֹאוּ מְשִׁים רֵאשִׁית ה"א דְּבְּכּוּרִים בְּעֵי ש"נ אֱלָא מְשׁוּם דְּבְּכּוּרִים אֵיִקְרוּ תַרוּמָה כְּתַרוּמָה וְחַלָּה דְּכַתִּיב תַרוּמַת יְדָה וְא' מֵר אֵלוּ בְּכּוּרִים וּמַהְכָּא נ"ל דְּבְּכּוּרִים חִיבִים עֲלֵיהֶן מִיתָה וְחֻמְשׁ כְּתַרוּמָה כְּדָאֵמ' בַּפ"ח דִּיבְּמוֹת (דַּרְף ע) וְה"א דְּבַעֵי נְמִי ש"נ כְּתַרוּמָה וּמִיָּהוּ ק"ל דְּשֵׁם בְּפִי"א אִדְר"א דְּיִלְיָה רַה"ג מְתַרוּמָה מְנַתִּינָה נְתִינָה אִי מַה תַרוּמָה בְּעֵינּוּ רֵאשִׁית ש"נ וְכוּ' אֱלָמָה שְׂיֵרִיָּה נִיפְרִין מְתַרוּמָה מְרֵאשִׁית נ"ל וְאִין לְהֶאֱרִיף כָּאֵן: וְג"ח וְת"ת נ"ל אֵע"ג דְּכִיָּיל לְת"ת דְּאִין לּוּ שְׂיֵעוּר בְּהַדִּי הִנְהוּ ל"ד לָהּ דְּהִנֵּי לְעִיקָר מְצַנּוּתָן יֵשׁ לָהֶן שְׂיֵעוּר לְמַעְלָה אֱלָא שְׂאֵם רְצָה לְהוֹסִיף מוֹסִיף וְאִין שְׂיֵעוּר לְמַעְלָה לְתוֹסְפָת וְכָל שְׂהוּא מוֹסִיף יֵשׁ מְצַנָּה וּמְקַבֵּל עֲלֵי שְׂכָר וְכְּדָאֵמ' בִּירוּ' ר"ב בְּעֵי וְלָמָּה לֹא תַנִּי אֲפֵר פְּרָה וְדוּק יְבָמָה וְדָם צִיפּוֹר שֶׁל מְצוּרַע וּמְשַׁנִּי ל"ח אֱלָא דְּבָר שְׂהוּא מוֹסִיף עֲלֵיהֶם וְיֵשׁ בְּעַשְׂיָתָן מְצַנָּה וְאֵלוּ אֵע"פ שְׂהוּא מוֹסִיף אִין בְּעַשְׂיָתָן מְצַנָּה אֲבָל יֵשׁ קַצְבָּה וְשְׂיֵעוּר לְמַצְנָתָן וְאִם רַלָּה שְׂלֹא לְהוֹסִיף הֶרְשׁוּת בְּיָדוּ.

אֲבָל ת"ת עִיקָר מְצַנּוּתוֹ וְחִיּוּבוֹ אִין לּוּ שְׂיֵעוּר אֱלָא מְחַנּוּב לְלַמּוּד יוֹם וְלִילָה כְּפִי כּוּחוֹ וְכֵן ג"ח דְּמוּקִי לָהּ בִּירוּ' בַּג"ח דְּבַגּוּפָא נְרָאָה דְּדְּמִי לְת"ת דְּאִין לּוּ שְׂיֵעוּר לְעִיקָר שְׂיֵעוּר מְצַנּוּתוֹ בְּת"ת וְאֵע"ג דְּאֵמֵר בַּפ"ק דְּנְדָרֵי הָאוֹמֵר אֲשַׁכִּים וְאַשְׁנָה פֶּרֶק זֶה אֲשַׁנָּה מִסְכ' זֹו

גְּדוּל גְּדוּל גְּדוּל לְאֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפִּי הַגַּמְלָה דָּאִין זֶה מְנַשְׁבֵּעַ וְעוֹמֵד מִהֵרָה סִינֵי דָּאִי בְּעֵי פִטְרָה
נִפְשֵׁי בְּק"ש שְׁחֵרִית וְעֲרֵבִית אֶלְמָא יֵשׁ שְׁיַעוּר לַת"ת הָא פִּי שְׁם הָרָ"ן דְּמ"מ מְצֻנָה מֵה"ה
אִיפָּא מְשִׁים וְשִׁנְנָתָם ע"ש וּבְהָאֵי דִירוּשְׁלָמִי שְׁפַתְבְּתִי נִיחָא לִי מֵה דְק"ל אֶמְאִי ל"ח ב'
דְּבָרֵי שְׁאִין לְהֵם שְׁיַעוּר לְצִיצִית וְלוּלָב דְּאָמְרֵי בְּמִנְחוֹת פ"ד (דָּף מ"ב) צִיצִית אִין לֹ
שְׁיַעוּר פִּיּוּצָא בּוּ לוּלָב אִין לֹ שְׁיַעוּר וּמ"ל דָּאִין לֹ שְׁיַעוּר לְמַעְלָה.

אָבֵל יֵשׁ לֹ שְׁיַעוּר לְמַטָּה פְּדָמָפִּי הֵתָם וּלְפִי דְבָרֵי הִירוֹ נִיחָא דְהֵנִי אִם תּוֹסִיף עַל שְׁיַעוּרָן
וְעוֹשֶׂה צִיצִית וְלוּלָב גְּדוּלִים יוֹתֵר מְשְׁיַעוּר מְצֻנָתָן אִין בְּעֵשְׂיָתָן מְצֻנָה וְאִין מְקַבְּלִין שְׁכָר
ע"ז יוֹתֵר מְפִי עוֹשֶׂה כְּשְׁיַעוּרָן: אֶתָּה אוֹ בְּזִבְחֵי אוֹ אִינוּ אֶלָּא בְּעוֹפוֹת וּמִנְחוֹת.

ה"ג.

וְהֶרְמַב"ם פְּתַב (בְּפ"א מֵה"ח) הֶרְאִיָּה הָאֲמוּרָה בְּתוֹרָה וְהִיא שְׁנֵרָאָה פְּנִיו בְּעֻזְרָה בִּי"ט
רֵאשׁוֹן שְׁל חֵג וְהִבִּיאָה עֲמוּ עוֹלָה בֵּין מִן הָעוֹף בֵּין מִן הַבְּהֵמָה מְשַׁמַּע דֵּה"ג אוֹ אִינוּ אֶלָּא
בְּמִנְחוֹת לַחֹד אָבֵל בְּעוֹפֵי יֵצָא י"ח עוֹלַת רֵאִיָּה.

וּק"ל דָּא כֹּדֵי אִינוּ מְמַעַט אֶלָּא מִנְחוֹת לַחֹד ל"ל לְתַנָּא לְמַתְנֵי תְרֵי בְּבִי בְּדִינָא קְמָא מְמַעַט
לְמִנְחוֹת בְּבִנְיָן אָב דְּחִגִּיגָה דְּזִבְחִים דְּוִנְקָא בְּחִגִּיגָה וּבְדִינָא בְּתֵרָא מְמַעַט לְשִׁלְמִים מְבִנְיָן
אָב דְּחִגִּיגָה דְּבִרְאִיָּה לֹ דְהֵינּוּ עוֹלָה דְּכֹלָה פְּלִיל וְלֹא שְׁלָמִים ת"ל דְּמִנְחוֹת לֹא נְמִי מֵהָא
דִּינָא בְּתֵרָא לַחֹד דְּבִרְאִיָּה לֹ לְאֶפּוֹקֵי מִנְחוֹת דְּנִקְמָצַת וְשִׁירֵי נְאֻכְלֵי לְפִתְהִים וּבְהָאֵי דִינָא
לַחֹד סְגִי לְמַעוּטֵי מִנְחוֹת וְדִינָא קְמָא ל"ל לְגַמְרֵי.

אָבֵל אִי גְרָסִי בְּדִינָא קְמָא לְמַעוּטֵי נְמִי עוֹפוֹת א"ש דְּעוֹפוֹת א"א לְמַעוּטֵי מְדִינָא בְּתֵרָא
דְּהָא עוֹלַת הָעוֹף נְמִי כְּנֹלָה פְּלִיל וְאֵע"ג דְּמִנְחוֹת אִינְפִּשֵׁר לְמַעַט מְדִינָא בְּתֵרָא כְּשִׁלְמִים
מ"מ אִינְהוּ נְמִי מֵהָאֵי דִינָא אִימְעַט אָבֵל לְגִירְסַת הֶרְמַב"ם א"צ דִּינָא קְמָא פְּלִיל § צִיּוּר
בְּסִפְרָה § וִי"ל דְּאֶפִּילוּ לְגִירְסַת הֶרְמַב"ם נ"מ בְּדִינָא קְמָא לְמִנְחַת פְּהֵן דְּכֹלָה פְּלִיל וְנ"ל
מֵהָאֵי דִינָא דָּאִין פְּהֵן יוֹצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ בְּמִנְחָתָם.

א"נ נ"מ לְמִנְחַת נְסֻכִים וְאֶפִּילוּ יִשְׂרָאֵל דְּאָמְרֵי בְּפ"י דְּזִבְחִים (דָּף פ"ד) מְתַנְדָּב אָדָם מִנְחַת
נְסֻכֵי בְּכָל יוֹם (וֵא"נ) [צ"ל וּמִנְחַת נְסֻכִים] פְּנֹלָם פְּלִיל. מ"מ דְּגָרִי הֵתוּ נ"ל דְּגָרְסִי כְּגִי
דִּינָן דְּהָא פִּי לְעִיל (דָּף ז') גְּבִי הָא דְּפִרְיָה ל"ל קְרָא דְּזִכּוּרָה לְהוֹצִיא טְוִמְטוֹ אִינְצִטְרִיָּה
קְרָא לְמַעוּטֵי סְפִיקָא דָּא"א לְסִמּוּךְ מְסַפִּיקָא דְלָמָא אֶשְׁה הוּא וְעֵבִיד עֲבוּדָה בְּקִדְשִׁים שְׁלֹא
בְּמִקּוּם מְצֻנָה וְאִי אֶפְשֵׁר לְהִבִּיא עוֹלָה רֵאִיָּה מִן הָעוֹף.

מֵאִי פְרִיָּה הָא וְנִדְאִי אִינְצִטְרִיָּה קְרָא לְמַעוּטֵי דֵּה"א מְסַפִּיקָה יְבִיאוּ עוֹלַת עוֹף דְלָא בְּעֵי סְמִיכָה
כְּדָאֲמַר בְּפ"ג דְּגִיטִין (דָּף פ"ח) גְּבִי שׁוֹלַח חֲטָאתוֹ. מ"מ אִין רֵאִי מֵהֵכָא לְסִתְנָר גִּי הֶרְמַב"ם
דְּכָבֵר פִּי שְׁם דְלָאוּ מְשׁוּם סְמִיכָה פְרִיָּה.

מ"מ אִין לְהַקְשׁוֹת עַל גִּי הֶרְמַב"ם מְדַקְאָמַר בְּשִׁמְעֵתִין לֹא יִרְאוּ פְנֵי רִיקָם בְּזִבְחִים וְהָא
וְנִדְאִי עוֹף אִינוּ בְּכָלִל זָבַח וְכַדְפִּי רִש"י בְּזִבְחִים בְּהֵמָה הַזְּבוּחַ בְּסִפִּין וְלֹא עוֹלַת עוֹף שְׁהִיא
נְמִלְקַת כְּדָאֲמַר בְּפ"י דְּמִנְחוֹת (דָּף צ) וְהֵרִי הוּא אוֹמֵר זָבַח וְעוֹף אִינוּ זָבַח.

י"ל לְשׁוֹן תּוֹרָה לַחֹד וּלְשׁוֹן חֲכָמִים לַחֹד וְהָא דְתַנּוּן בְּפ"ח דְּזִבְחִים (דָּף ע"ד) קְדָשִׁים
בְּקִדְשִׁים מִין בְּמִין זֶה קָרַב לְשֵׁם מִי שְׁהוּא וּפְרִיָּה בְּגַמְלָה וְהָא בְּעֵי סְמִיכָה וּמְשַׁנֵּי בְּקָרְבָן

אִשָּׁה פִּי הַתּוֹ הָא דל"ק בְּעוֹף כְּמוֹ בְּהַאי דפ"ג דְּגִיטִין דְּהִכָּא בְּזִבְחִים אִינְרִי ש"מ בְּלִשׁוֹן
חֻכְמִים אִין עוֹף בְּכָלֵל זִבְחָא הָא פִּי הַתּוֹ טַעַם אַחַר דְּעוֹפוֹ לָאוּ בְּנִי רַעִי וּפְדִי נִינְהוּ.

מִיָּהוּ נ"ל דְּגִי סְפָרִי דִּינֵן עֵיקָר דְּהָא לְעִיל גַּבִּי בְּעֵינֵי דר"ח דְּוִיעֵלוּ עוֹלוֹת כְּבָשִׂים אוֹ
פָּרִים דְּהָא בְּעֵינֵי לִיתָא אֶלְא לְמ"ד עוֹלוֹת שְׁהִקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר עוֹלוֹת רְאִיָּה הָווּ
וְע"כ לָא מִיבְעֵי לִי אֶלְא בְּכָבָשִׂים וּפָרִים אַבְל בְּעוֹף לָא ש"מ דְּאִין עוֹלֵת רְאִי בָּאָה מִן
הָעוֹף הַזְּבוּחַ בְּסַפִּין וְלֹא עוֹלֵת הָעוֹף שְׁהִיא נְמַלְקָת: וְאִין נִרְאִין רִיקְנִים מְשׁוּם שְׁנֵא לָא
נִרְאוּ פְּנֵי רִיקָם.

ק"ל מֵאֵי קמ"ל דְּאִין נִרְאִין רִיקְנִים פְּשִׁיטָא הָא מְקַרָּא מְלֵא הוּא וְזִיל קְרִי בִּי רַב הוּא מִיָּהוּ
לפמ"ש הֶרְמֵב"ם (בפ"א מהל"ח) הֶרְאִיָּה הָאמּוּרָה בְּתוֹרָה הִיא שְׁנִרְאָה פְּנִיו בְּעֵזְרָה בִּי"ט
א' שֶׁל חַג וְנִיבֵי עֵמוֹ קֶרְבֵּן עוֹלָה וּמִשְׁבָּא לְעֵזְרָה בִּי' א' וְלֹא הִבִּיא עֵזְרָה לָא דִּי שְׁלֵא עֲשָׂה
מ"ע אֶלְא שְׁעֵבֵר עָלָיו עַל ל"ת שְׁנֵא ל"י פְּנֵי רִיקָם וּלפ"ז הִלְאוּ דל"י הוּא תְּנֵאֵי לִמ"ע שֶׁל
ר"פ דִּירְאָה כֹּל זְכוּרָה וּמְעַכְבָּת אוֹתוֹ וּנ"מ שְׁאָם אִין לוֹ קֶרְבֵּן ל"א דְּאִתִּי עֲשָׂה דִּירְאָה
וְדוּחַ ל"ת דל"י פְּנֵי רִיקָם כְּדִקוּ"ל בְּכָל מְקוֹם דְּאִתִּי עֲשָׂה וְדוּחָה ל"ת דש"ה דהל"ת
מְעַכְבָּת לְעֲשָׂה דָּאָם ר"פ בְּלֵא קֶרְבֵּן אַף הָעֲשָׂה לָא קִיָּים הִלְכָּהּ אִסוּ' לוֹ לר"פ בְּעֵזְרָה
בְּנִרְגְלִים רִיקָם אִפִּי א"א לוֹ לְהִבִּיא קֶרְבֵּן רְאִי' דְּעוֹבֵר בל"ת שְׁלֵא בְּמְקוֹם מְצוּהָ דְּבִלֵּא
קֶרְבֵּן רְאִי' אֶפִּילוּ מ"ע דר"פ לָא קִיָּים.

וְהִינְנוּ דְקֵא' הֵאֵי תְּנֵא וְא"נ רִיקְנִים פִּי בְּשׁוּם עֲנִין אִין נִרְאִין בְּיָדִים רִיקְנִים בְּלֵא קֶרְבֵּן
וְאֶפִּילוּ א"א לוֹ בְּקֶרְבֵּן ל"א דמ"מ יִרְאָה דְּאִתִּי מ"ע דר"פ וְדַחֵי לל"ת דל"י רִיקָם דְּלִיתָ'
דְּקֶרְבֵּן רְאִיָּה מְעַכְבָּת לְעֲשָׂה דר"פ וְהָא בְּלֵא הָא לָא סְגִי אֶלְא דְּדַבְרֵי הֶרְמֵב"ם ק"ל טוֹבָא
כְּמוֹ שְׁאֶפְרֵשׁ דֹּאע"ג דְּמֵהָא דְּאִמְר לְעִיל (ד' ו') יֵשׁ בְּרְאִיָּה מֵה שְׁאִין בְּשִׁתִּיהוֹן.

שְׁרִיאִי עוֹלָה כְּנֹלָה לְגַבּוּהָ מֵה שְׁאִין בְּשִׁתִּיהוֹן וּל"ק שְׁק"ר דְּאִינְרִי בְּהָ מְדַנְקֵט שְׁעוֹלָה כְּנֹלָה
לְגַבּוּהָ מְעַכְבָּת לְמִצּוֹת ר"פ מֵה שְׁאִין בְּשִׁתִּיהוֹן ש"מ דְּאִין מְעַכְבִּין אוֹתוֹ דְּלִק"מ דְּבִלֵּא"ה
תְּנֵא וְשִׁינְר טוֹבָא וּכְמ"שֶׁל.

מ"מ הָא וְדֵאֵי קֶשֶׁה דְּמַנ"ל הָא וּכְמ"ש בְּרִישׁ פְּרָקִין. וְעו' שְׁבַפ' מְשַׁפְּטִים וְכִי תִּשָּׂא נֵא'
מְצוֹת ר"פ לְחוּד בְּלִתִּי לָאוּ דל"י פְּנֵי רִיקָם וְלָאוּ זֶה לָא נֶאֱמַר בְּסִמּוּף לְמִצּוֹת ר"פ.

אֶלְא בְּכ' רְאָה לְחוּד ש"מ דְּאִין קֶרְבֵּן מְעַכְבֵּב לְמִצּוֹת ר"פ וּמ"מ אִפ"ת דמ"ע וּמל"ת הִלְלוּ
כֹּל חַד וְחַד לְחוּדֵי קֵאֵי וְאִין ק"ר מְעַכְבָּת לִמ"ע דְּרִיאִיָּת פְּנִים אִפ"ה א"ש הָא דְּתַנִּי וְא"נ
רִיקְנִין אֶפִּילוּ בֵּא"א לוֹ בְּקֶרְבֵּן רְאִי' וְלֹא אֶמְרִינוּ לִיתִי עֲשָׂה דר"פ וְיִדְחָה ל"ת דל"י רִיקָם
מְשׁוּם דְּאִין עֲשָׂה דוּחָה ל"ת שְׁבַמְקַדָּשׁ.

כְּדֵא' בְּפִי"א דְּזִבְחֵי (ד' צ) כֹּל הַנוֹגֵעַ בְּבִשְׁוָה יִקְדָּשׁ לְהִיּוֹת כְּמוֹהוּ. אִם פְּסוּלָה הִיא תִּפְסוּלָה.
וְאִי כִּשׁוֹר הִיא תִּאֲכַל כְּחִמּוֹר שְׁבָה וּפְרִי אִמָּאֵי וְנִיתִי עֲשָׂה וְנִדְחֵי אֵת ל"ת אָמַר רַב' אִין
עֲשָׂה דוּחָה אֵת ל"ת שְׁבַמְקַדָּשׁ דְּתַנִּי וְעֲצָם לָא תִּשְׁבְּרוּ בּוֹ. א' עֲצָם שְׁיֵשׁ בּוֹ מוּחַ.

וְא' עֲצָם שְׁאִין בּוֹ מוּחַ וְאִמָּאֵי נִיתִי עֲשָׂה וְנִדְחָה אֵת ל"ת אֶלְא אִין עֲשָׂה דוּחָה אֵת ל"ת
שְׁבַמְקַדָּשׁ. ה"נ אִין עֲשָׂה דר"פ דוּחָה אֵת ל"ת דל"י פְּנֵי רִיקָם דה"ל ל"ת שְׁבַמְקַדָּשׁ וְאִע"ג
דְּרַב אִשִּׁי מְשַׁנֵּי הֵתָם יִקְדָּשׁ עֲשָׂה הוּא וְאִין עֲשָׂה דוּחָה ל"ת וְעֲשָׂה לָאוּ לְמִימְרָא דְּלֵא ס"ל

הָא דְרַבָּא דְאִין עֲשֵׂה דוֹחָה אֶת ל"ת שְׁבַמְקַדְשׁ דְּהָא מוֹכַח מֵא' עֲצָם שְׁיֵישׁ בּוּ מוֹחַ א"ו הָכִי קֵא' דְּבָהָא דִּיקְדָּשׁ א"צ לְהָא דְרַבָּא דְּבִלֵּא"ה אִינוּ דוֹחָה דֵּה"ל עֲשֵׂה וּל"ת: יִרְאֵה יִרְאֵה.

מָה אָנִי בְּחֻנָּם אַף אַתָּה בְּחֻנָּם מִשְׁמַע דְּר"י דְּרַשׁ מְקַרָּא וּמְסוֹנְרַת. וְה"נ אִמ' רַפ"ק רַפ"ק דְּסִנְהֶדְרִין (דָּף ד') וְנִהְרִי יִרְאֵה יִרְא' דְּכִי הֶדְדִי נִינְהוּ פְּלִיגִי וּמִיִּתִי לָהּ מָהָא דְּר"י דְּלַעֲיִל דֵּא' הַסּוּמָא מֵא' מְעִינְיוּ פְּטוּר מִן הָרֵאָיִן שְׁנֵא' יִרְאֵה יִרְאֵה פְּדָרָה שְׁבָא לְרֵאוֹת פְּהָ בָּא לִירְאוֹת.

נִי' וְאֵע"ג דְּכִי הֶדְדִי נִינְהוּ דְּרִשִׁי נְמִי מְסוֹנְרַת וּמִשְׁמַע דְּרַבְּנָן פְּלִיגִי עֲלֵי' (דֵּאֵע"ג) [צ"ל דְּכִינּוֹן] דְּכִי הֶדְדִי נִינְהוּ לֹא דְּרִשִׁי מְסוֹנְרַת. וְה"נ אִמְר' בְּר"פ הַפֵּל חֲיִיבִין בְּרֵאָיִן לְאַתּוּנִי סוּמָא בֵּא' מְעִינְיוּ וְדָלָא כְּר"י וְהִשְׁתָּא ק"ל מֵאִי פְּרִיָּה מִינְיָן ר"י לְר"ל דִּילְמָא הוּא דֵּא' פְּרַבְּנָן דְּלֹא דְּרִשִׁי מְקַרָּא וּמְסוֹנְרַת הִיכִי דְּכִי הֶדְדִי נִינְהוּ וִי"ל דְּכ"ע דְּרִשִׁי מְקַרָּא וּמְסוֹנְרַת בְּכַה"ג מִיְהוּ לָאוּ לְכָל מִילֵי מְקַשִּׁינָן אָנִי וְאַתָּה לְהֶדְדִי דְּוֹדָאִי ל"ש לְאַקְשִׁינְהוּ אֶהְדְּדִי לְכָל מִילֵי.

אַלָּא לְמֵאִי דְּמִסְתַּבֵּר וְהֵאִי הִקְשִׁיא דְּמָה אָנִי לְאַתָּה בְּחֻנָּם מְסַתַּבֵּר הוּא. וְלִכ"ע דְּרִשִׁי לִי אַבְּל בְּהָא דְּסוּמָא בֵּא' מְעִינְיוּ לְר"י מְסַתַּבֵּר לִי לְמִדְּרִשִׁי לְהָכִי וְלְרַבְּנָן לֹא מְסַתַּבֵּר וְהֵא דְּקֵא' הֵתָּם וְהֵא יִרְאֵה יִרְאֵה דְּכִי הֶדְדִי נִינְהוּ וּפְּלִיגִי לָאוּ לְמִימְרָא דְּפְּלִיגִי בְּעֵיקַר מִיְלְתָא אִי דְּרִשִׁי מְקַרָּא וּמְסוֹנְרַת אִי לֹא.

אַלָּא ה"ק וּפְּלִיגִי בְּהָא בְּסוּמָא בֵּא' מְעִינְיוּ וּמְדֵר"י פְּרִיָּה לָהּ דְּשְׁמַעִינָן לָהּ לְהֶדְדִי דְּרִשׁ מְקַרָּא וּמְסוֹנְרַת מְדַפְטֵר סוּמָא בֵּא' מְעִינְיוּ וּמ"מ אֶפִּילוּ לְמֵאִי דְּפִי לֹא תִימָא דְּמִדְּרַבְּנָן לְחוּד פְּרִיָּה לָהּ דְּמִדְּחִיבּוּ סוּמָא בֵּא' מְעִינְיוּ וְהֵא פִּינּוֹן דְּכ"ע דְּרִשִׁי מְקַרָּא וּמְסוֹנְרַת בְּע"כ לְרַבְּנָן הִקְשִׁיא לְמָה אָנִי בְּחֻנָּם אֶתִּי דֵּא"כ אֶפְתִּי תִקְשָׁה מֵאִי פְּרִיָּה דִּילְמָא ר"ל כְּר"י ס"ל דְּהִקְשִׁיא לְסוּמָא אֶתָּא א"ו אֲדֵר"י נְמִי פְּרִיָּה דְּלְבַחְנָם כ"ע מוֹדוּ וְכַדְפִּי: אַלָּא פֵּל הִיכָא דְּאַתָּא וְלֹא אִיִּתִי כ"ע ל"פ דְּעֵינִיל וּמִתְחַזִּי מ"ל דְּהִשְׁתָּא נְמִי לֹא הֶדְר בִּי אַלָּא מָהָא דְּקֵא' בְּל"ק דְּבִשְׁאָר יְמו' הֶרְגֵּל פְּלִיגִי.

וְלִר"ל לְכָל דְּאַתִּי צְרִיָּה לְאַתּוּנִי דְּלִיתָא דְּלִר"ל נְמִי אִינוּ אַלָּא רְשׁוֹת וְלִר"י אִפִּי רְשׁוֹת אִינוּ. דְּאִי מִיִּתִי לֹא מְקַבְּלִין מִינְיָן: אַבְּל בְּמֵאִי דְּקֵא' בְּל"ק דְּבְּעֵיקַר הֶרְגֵּל פֵּל אִימַת דְּאַתִּי צְרִיָּה לְאַתּוּנִי אֶפְתִּי פְּדָקֵאִי קֵאִי וְאִי הֵנִי הֶדְר בִּי מָהָא הֵנִי מְפָרֵשׁ לָהּ בְּהֶדְדִי וְהִקְשִׁיא דִּירְאֵה יִרְאֵה דְּבַחְנָם ל"ק לְפִי"ז דְּמִיִּרִי בְּשְׁאָר יְמוֹת הֶרְגֵּל דְּהָא לְנ"ק לְר"י נ"ל הֵאִי הִקְשִׁיא אֵע"ג דֵּא' בְּהֶדְדִי דְּבְּעֵיקַר הֶרְגֵּל צְרִיָּה לְהִבִּיא פֵּל אִימַת דְּאַתִּי וּבְע"כ הִקְשִׁיא לְשְׁאָר יְמוֹת הֶרְגֵּל אֶתִּי: ע"ב בִּש"א מְבִיאִין שְׁלָמִי וְאִין סוּמְכִים עֲלֵיהֶן.

פִּירֵשׁ"י שְׁהִסְמִיכָה שְׁבוֹת הִיא שְׁמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּבַעֲלֵי חַיִּים וּבְדַב"ה פִּי דְּסוּמְכִים עֲלֵיהֶן פִּינּוֹן דְּמִוֹתֵר לְהִבִּיאָם ל"ג שְׁבוֹת לְבַטֵּל סְמִיכְתָּן מִשְׁמַע מִפִּי דְּלִב"ש גְּזָרוּ מִשׁוּם שְׁבוֹת לְבַטֵּל מִהֶן עֵיקַר מְצוֹת סְמִיכָה לְגַמְרֵי וּק"ל דְּבַפ"ב דְּבִיצָה (דָּף כ) לֹא מִשְׁמַע הָכִי דְּלִכ"ע אִפִּי אֲלִיבָא דְּב"ש אִין מְצוֹת סְמִיכָה בְּטִילָה מְשַׁלְּמִי הִקְרִיבִין בִּי"ט אַלָּא דְּאִיכָּא לְמ"ד הֵתָּם דְּלִב"ש סוּמָה עֲלֵיהֶן מְעִי"ט וְשׁוֹחֲטִין בִּי"ט וְלֹא בְּעִינָן תְּכַף לְסְמִיכָה שְׁחִיטָה.

וְלִב"ה בְּעִינָן תְּכַף לְסְמִיכָה שְׁחִיטָה. וְאִיכָּא לְמ"ד אֲלִיבָא דְּב"ש דְּס"ל שְׁלָמִי חוֹב לֹא בְּעוּ סְמִיכָה פֵּל עֵיקַר דְּחֻבָּה מְנַדְּבָה לֹא יִלְפִינָן וְלִב"ה שְׁלָמִי חוֹב בְּעִי סְמִיכָה מ"מ לְכ"ע

אדב"ש אין פאן ביטול מצנות סמיכה משום שבות זה אלא או דס"ל שלמי רוב לא בעי סמיכה א"נ בעי סמיכה אלא דאפשר לסמוך מעי"ט דלא בעי תכף לסמיכה שחיטה דאין צריכה לדחות שבות זה ולב"ה שלמי חוב בעי סמיכה ותכף לסמיכה שחיטה לפיכך מצנות סמיכה הואיל וא"א מעי"ט דוחה לשבות זה ובדוחק יש לישב דברי רש"י ג"כ עד"ו אלא שאין פשט לשונו מורה פן: עולות נדרים ונדבות ביו"ט אינן פאות אין לדקדק מפאן דסתם לן כמ"ד נדרים ונדבות קריבין בי"ט דע"כ ל"פ אלא בשלמי שאינו של י"ט דאיכא למ"ד קריבין בי"ט הואיל ויש בהם מאכל אדם אבל עולות שאינו של י"ט ד"ה אין קריבין בי"ט דהא עולה פליל כדאמר בפ"ב דביצה (דף י"ט) ומדנקט עולת נדרים ונדבות בי"ט אינן פאות ש"מ דשלמי של נדרים ונדבות פאות.

דא"ל דאגב דתני עולת ראיה באה אפי' בי"ט תני רישא נמי עולות וה"ה דשלמים נמי לא נרש"י פ"ל עולות נדרים ונדבות במועד פאות. בי"ט אינן פאות ואפי' לב"ה ס"ל תנא דמתניתין דנדרי ונדבות א"ק בי"ט משמע דמפ' דפלוגתא דנדרי ונדבות אי קריבין בי"ט בעולות נדרים ונדבות נמי איתא וזה אינו דבעולות כ"ע מודים דא"ק בי"ט וכדפ'.

מ"מ ק"ל לרבה דאמר בפ"ג דפסחים (דף מו) באופה מי"ט לחול דאינו לוקה משום הואיל ומיקלע לי' אורחים חזי לי' ולדידן אמר נמי הואיל ואי בעי איתשיל עלה לפיכך ס"ל לר"א ה"ה במתניתי גבי פיצד מפרישין חלה בטומא' דלא תקרא לה שם עד שתאפה כדי שלא יעביר על פל יראה דאע"ג דלאו דידן הוא הואיל ואי בעי איתשיל עלה פדידן דמא.

וה"ה משום האי הואיל אינו עובר על מלאכת אפייה בי"ט כמ"ש שם רש"י ותוס'. וא"כ אמאי נדרים ונדבות א"ק בי"ט נימא הואיל ואי בעי מיתשיל עלה וראוי' להדיח דהא אפי' עולות נמי יהו קריבין בי"ט מה"ט דהואיל מיהו למ"ד חולין שנשחטו בעזרה אסור בהנאה מה"ת וא"כ אין פאן הואיל דאי מיתשיל עלי' א"כ הוי לי' למפרע חולין שנשחטו בעזרה דאינו ראוי' לאכיל'.

אבל למ"ד חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא ואפי' באכילת שרי מה"ת כדאמר רפ"ב דפסחים (דף כ"ב) קשה. והא אין סברא לומ' דמשו' איסור שחיטה ל"ל בה ואין הכי נמי דנו"נ קריבין בי"ט ואפילו עולות אלא דהקטרת אברים דעולות ואימורי' דשאר קרבנות היא דאין דוחין י"ט דבהקטר' ל"ל הואיל ועוד הא ל"ל דמחמת שחיטה ליכא בנו"נ משום מלאכ' די"ט פדמוכח בכמה דוכתא ואין להאריף פאן בזה ובחז' למס' ביצה ותבאר באור'.

וקא דאמ' ענו"נ במועד פאות בי"ט אינן פאות פירש"י וכי שרי ב"ה בע"ר (וש"ש) [צ"ל ו"ש"ח] אע"פ שיש להם תשלומין עיקר מצותן ביט"ר. דכתיב וסגותם אותו יום ראשון במשמע וק"ל א"כ חגיגה וראיה לא יקריבו בי"ט אחרון דפסח וסוכות פינו דאין עיקר מצוותן בימים הללו דמו לנו"נ דאפי' לב"ה א"ק בי"ט אלמה תנו לקמן מי שלא חג ביט"ר של חג חוגג את כל הרגל וי"ט אחרון של חג חוגג לכתיחלה משמע ובפ"ו דפסחי' (דף סח) נ"ל דאין חגיגה דוחה שבת מדכתיב וסגותם אותו חג לה' שבעת ימי' שמונה הוא מפאן שאינו דוחה שבת ופריף זמנין דלא משפחת לי' אלא ששה בחל יט"ר בששת ומשני ז' אית' ברוב שני' ו' ליתא ברוב שנים.

והשפ' ע"ד פירש"י ז' למ"ל לעולם אלא ו' אפילו בקל יט ר בחול ולא פחות מששה אפי' אי חל בשבת ואין חילוק בין חל בשבת לחל בחול לעולם למ"ל שבעה. מיהו ע"ד פי' התוס' שאכתוב בסמוך שפי' האי דאין נו"נ קריבו בי"ט הני מילי בשקרב שלמי שמחה פבר או בלא פנון לש"ש אבל בלא הקריב ש"ש ומתפנון לצאת ידי ש"ש קריבין בי"ט השתא מ"ל שלמי חגיגה קריבין בי"ט אחרון בשלא קרב עדין לש"ש מקריבין לצאת י"ח ש"ש ג"כ.

ואע"ג דרשינו [צ"ל דרש"י פירש] בפ"ו דפסחים (דף ע) [צ"ל ע"א] דהא דא' התם והי' אף שמח לרבוי' ליל י"ט אחרון לשמח' דנוק' לילה אבל יום אחרון לא איתרבי לשמחה וכינון דמי' לא איתרבי לשמחה אפתי לא משפחת לי' ז' לחגיגה הא תברא רש"י לגזיזתי' בפ"ד דסופה (דף מח) דפי' לרבוי' ליל י"ט אחרון וכ"ש ליום אחרון וכן פי' התוס' ועיקר וכמ"ש בתשובה [ע' סוף סי' ס"ח] מיהו למאי דאפרש בסמוך דאע"ג דיצא ידי חובת שמחה בנו"נ ושלמי שמחה קריבין בי"ט אפ"ה אין נו"נ קריבין בי"ט א"כ א"א לחגיגה לקרב בי"ט לפי שיטת רש"י אפי' אם נתפנון לצאת בו חובת ש"ש.

ועוד דאפי' לשיטת התוס' דאי מתפנון בנו"נ לצאת י"ח שמחה קריבין בי"ט מ"מ תינח חגיגה מ"ל שקריבין בי"ט בכה"ג דמכונן לצאת ידי חובת שמחה אבל עולת רא' דכולי פליל ואין נאכלת פדי לצאת בו י"ח שמחה לא מ"ל שהקרב בי"ט אחרון וא"כ למ"ל לעולם שיהי' לה תשלומין ז'.

וכ"ת לשיטת רש"י ה"ט דחגיגה וראי' קריבין בי"ט אחרון משום דאי לא אקריב' היום שוב אין לו תשלומין ה"ל מענות שאינו יכול לתקן מעתה מש"ה דוחה י"ט אחרון משא"כ יום טוב ראשון דיש תשלומין למחר וליזמא אחרת אי לאו ה"ט דעיקר מצוותו ביום ראשון לא הי' דוחה י"ט.

ליתא דהא פלל אמר ר"ע בכל המצות שדוחין שבת כמו מילה ופסח ולחם הפנים וב' הלחם וחביתי כה"ג דזמנו קבוע דמכשירין (שא"א) [צ"ל שאפשר] לעשות מע"ש אין דוחין את השבת פדתנו במס' פסחים ומס' מנחות וה"ה לי"ט דמש"ה שני הלחם נאפ' מעי"ט וכן לחם הפנים בחל י"ט בע"ש פדתנו התם ואפי' בדעבד אי לא עשה מכשירין בע"ש אין דוחין שבת כדא' בפ"ט דשב' בלא הביא פלי בע"ש ובפ"ו דפסחים בלא הביא ספין בע"ש וה"ה לי"ט.

ואמאי נימא פינון דלא עשה למכשירין מע"ט ושבת חזרו דין מכשירין לדין גוף הפניה וינדחה שבת וי"ט דהא אם עבר יומו בטל מצותו אלא ודחי ש"מ מה שאינו דוח' שבת וי"ט מה"ט דאפשר לעשותו מע"ש ועי"ט אפי' לא עשה קוד' לכן אינו דוח' שבת וי"ט ואע"ג דלמחר ה"ל מענות.

ה"נ אם איתא שאין חגיגה וראי' ראויין לדחות י"ט אחרון מצד עצמן משים ה"ט דאין להם תשלומין יותר וה"ל מענות נמי אין דוחין הואיל והי' אפשר לעשותו קודם נהרי הדברי' ק"ו מה בהני דאמרו דעיקר מצותו זמנו קבוע וראונו לדחות שבת ויו"ט והמה תלוין במכשירין אפ"ה עיקר מצותו נדחה אע"פ שראויין מצד עצמן לדחות שבת ויו"ט הואיל והמכשירין אפשר להם מע"ש ועיו"ט ובגדרת דמכשירין נידחין הן כ"ש רא'.

ונחגיג' הואיל ואפ'ש' להם קוד' י"ט אחרון דאין דוחין אותו ולא מהני להו ה"ט דמענות
הוא' דמצד עצמן אינן ראוינן לדחוי' י"ט ול"נ דה"ט דחגיגה וראיה דוחין י"ט היינו מהא
קרא גופא דחגותם שבעת ימים נאי אין דוחין י"ט לעולם לא משפחת לה שבועה אלא
ששה אלא ש"מ דוחין י"ט ל"ש יט"ר או אחרון דל"ש האי מהאי: עולת נדרים ונדבות
במועד באה בי"ט אינו באה הקשה התו' אמאי לא מייתי נדרים ונדבות בי"ט משום
דנפיק בהו משום שלמי שמחה ות' דמיירי דכבר קרב שלמי שמחה וק"ל דאם אימי
דקודם שקרב שלמי שמחה נדרים ונדבות קריבן בי"ט אם פן לבתר דנפיק נמי יהו
קריבן.

לרבה דאמר בפ"ג דפסחים (דף מו) דהאופה מי"ט לחול אינו לוקה משום הואיל נאי
מיקלע לי אורחים חזי לי ה"נ נימא הואיל נאי מיקלע לי חזי לי נדרים ונדבות הללו
לצורכי שלמי שמחה לאורחי.

וכ"ת הא דאין נדרים ונדבות קריבן בי"ט היינו משום גזה"כ דכתי' לכם ולא לגבוה
כדאמ' בפ"ב דביצה (דף יט) וש"מ גבי גבוה ל"א הואיל מגזה"כ דאל"כ ולא לגבוה היכי
משפחת לי הא איכ' לאוקמי בעולות א"נ בקרבנות דעופו' ומנחו' דאינו יוצא י"ח שמח'
בהו כדא' לקמן אבל קרבנות הנאכלין לא משום הואיל עוד תי' בשם הר"א ור"י דלא
נפק משום שלמי שמחה בנדרים ונדבות אלא היכא שהקריבן משום שמחה אבל הביאם
לשם נדרים ונדבות לא נפיק רק משו' הקדישו.

ואיני יודע מניין לנו לחלק בכך ומ"ט יש בזה דהא אע"פ שהביאם לשם נדרים ונדבות
אפ"ה פיון שיש לו בשר מ"מ אמאי אינו יוצא י"ח שלמי שמחה ואין לתרץ נמי דהא
דנדרים ונדבות א"ק בי"ט מיירי במקריבן סמיה לערב עד שלא נשאר שהות ביום לאחר
הקרבתו כדי צלי' נאכילה דשמחה בבשר חי ליפא כדא' בפ"ו דפסחי' (דף עא).

ואע"פ שהתוס' פ"ה דאמר בפ"ה דפסחים (דף נו) ובפ"ג דמנחות (דף כא) דדם נפסל
בשקיעת החמה היינו בתחילת שקיע' דאפתי איפא טובא עד הליל' כדי מהלך ד' מילין
כדמוכח בפ"ט דפסחי' (ד' צה) ובע"כ הא דנדרים ונדבות אין קריבין בי"ט בזמן הקרבה
איירי שהוא קודם תחילת שקיעה והא ודאי איפא שהות טובא ביום שיכול לצלות ולאכול
קודם הלילה הא הוכחתי בתשובה (סי' י"ז) בהרבה ראיות דאין דם נפסל עד סוף שקיעה
שהוא לילה וא' מן הראיות שכתבתי שם הוא מפ"ק דהוריות (דף ד') דקא' אדם שהביא
כפרתו בין השמשות ספק מבע"י נתפפר לו ספק משחשקה דאין מביא אשם תלוי נאי
דם נפסל בתחילת שקיעה שהוא כדי מהלך ד' מילין אפי' אם בה"ש יום הוא אפ"ה לא
מתפפר לו שהרי שיעור בה"ש אינו אלא או תרי תלתא מילין או ג' רביעי מיל לכל
היותר כדא' בספ"ב דשבת (דף לו) וכבר פלה זמן הקרבה קודם לזמן זה הרבה אלא
ע"כ דזמן הקרבה הוא עד הלילה והשתא משפחת לה לנו"נ דאין קריבין בי"ט בדליפא
שהות כדי לצלות ולאכול זה אינו דהא בפ"ב דביצה (דף ד') אמרי' לדבר האומר נו"נ
אין קריבין בי"ט עבר ושחט מאי.

רבא א' זורק את הדם על מנת להתיר בשר באכילה בי"ט רבה א' זורק ע"מ להקטיר
אימורי' לערב ואמ' דאיפא בנייהו נטמא הבשר או שאבד. לרבה לא זרק.

לרבה זרק. ובע"כ האי על מנת להתיר בשר באכילה פלומר בי"ט דקאמר רבא היינו
לבשר צלי דהוא א' התם ואם היתה שבת לא יזרוק משום דא"א בצל"י היום מכלל דבי"ט
צולה ואוכל וכיון דגיש שהות ביום פדי צלי ואכילה א"כ מאי עבר ושחט דקאמר הא
אפי' לכתחילה מות' משום הואיל.

וכ"ת דאע"ג דשרי מה"ת משום הואיל מדרבנן מיהו אסור והאי עבר ושחט בעבר
אדרבנן קא'. א"א לומר פן דע"כ עבר אד ת קא' דאס"ד דמה"ת מותר לשחוט משום
הואיל ה"נ מותר להקטיר אמורי מה"ט מה"ת דהא ש"ש דחובת היו הן אפי' הקטרמן
שרי ביו"ט.

וכיון דמדרבנן אינו מקטיר עד לערב בעבר ושחט בנו"נ א"כ האיד קא' רבא יזרק ע"מ
להתיר בשר באכילה בי"ט הא קי"ל ברפ"ה דפסחים פל רמה דלא אתקטרי' אמורי' לא
מצי אכלי בשר וכבר הקשה התוס' זאת ותל' פיון דא"א להקטיר היום בי"ט עשאם כמו
שנטמאו או שאבדו דאינו מעכב אכילה פדאמ' התם והשתא אי אמרת בשלמא מה"ת
אסורה הקטרמן היום ש"ד דה"ל פאילו אינם ואינו מעכב לאכילת בשר אבל אי מה"ת
ראוי' היום להקטרה הא נדאי אסור באכילת בשר פיון דאמורי' קנימי' וראויין להקטרה
היו' מעכבי לאכילה מה"ת ואע"ג דרבנן אסרו להקטיר לא להקל על ד"ת באו ולעשותן
פאילו אינו דל"מ לבשר: ואע"פ שהתו' כ' שם אהא דתניא שאם נטמא אמורי או שאבדו
כהני' זכאין בחזה ושוק ואפי' למ"ד הציץ מרצה על העולין בנטמאו פיון דמדרבנן אסו'
ה"ל פאבדו.

דבריה' מרפסין איגרא וכי ע"י חומרי דרבנן אנדא לי' איסור של תורה ודוחק לומר
דרבא ורבה בר"ה ל"ל הא הואיל דרבה ועוד הא תניא התם כבשי עצרת ששחטן שלא
לשמן הדם יזרוק והבשר יאכל והא היו' בי"ט לא יקטיר האמורי' אמאי יאכל בשר
אע"כ פיון דא"א בהקטרה ה"ל פאילו אבדו ואי אמרת הואיל אמאי הבשר יאכל פיון
דמה"ת בני הקטר' היום הן לעכבו לאכילת בשר והשתא תקשה מהא ברייתא לרבה
דאית לי' הואיל ועק"ל אכילהו שנויי דהא תני' שם בפ"ב דביצה (דף י"ט) אין מביאין
תודה בחה"מ מפני חמץ שפה ולא בעצרת מפני שהוא י"ט אבל מביא בחה"ס ור"ש גליף
התם מקרא דכל שלא באה בחג המנות ובחה"ש אינו באה בחה"ס ומפ' אפני דפליגי
בלמיק' עליו בב"ת דלת"ק בג"ר אפי' שלא פסדרן עובר פי' וקמ"ל ענה טובה דמי שחזי'
בתודה יביא בחה"ס אפי' הוא רגל א' דכיון שא"מ לא בפסח ולא בעצרת נמצא עובר
בב"ת.

והשתא אם אית' דגיש תקנה להקריב נו"נ בי"ט לשם ש"ש א"כ לת"ק למה יבא תודתו
בחה"ס דוקא אפי' הוא רגל א' נהי דבפסח א"א להקריבו משום חמץ שבו ימתין עד
חה"ש ויקריבנו לשם ש"ש. ואי משום לחמי תודה דא"א בי"ט ללוש ולאפותו הא אפשר
מעיי"ט א"נ לקנות לחמי תודה אפיוות מעיי"ט פהאי דתנן בפ"ג דפסחים חלת תודה
ורקיגי נזיר עשאן לעצמן אין יוצא בהן למפור בשוק יוצאי' בהם דאין לחמי תודה
קדושי' קדושת הגוף אלא בשחיטת הזבח לאחר אפייתו.

ואפי' שחט הזבח קודם שקרם פני הלחם אפילו א' מן הלחמי' לא קידש הלחם. פדתנן
בפ"ז דמנחות (דף ע') וכ"ת דהא דאין מביאין תוד' מיירי בנדר בחה"ש ביום לאחר

שְׁהִיבֵיָא ש"ש דא"א לו להקריב עוד בו ביום לנו"נ מש"ה צָרִיף לְהִבְיָא בְּחַג הַסְּנוּפוֹת וְהָאֵי
וְלֹא בַחַה"ש דְּקֶאָמֵר הֵיִינוּ בּוּ בְיוֹם שְׁנֵדֵר.

דְּזֵה דִּוְחָק וְעוּ' הָא אֶפְתִּי יֵשׁ לוֹ שְׁהוּת לְהִבְיָא בַחַה"ש דְּלֵהֲבֵא עַד אוֹתוּ שְׁעָה וְשָׁל שְׁעָת
נְדָרוּ כְּגוֹן אִם נָדֵר בַּחַה"ש זֶה בְּשֵׁשׁ שְׁעוֹת עַל הַיּוֹם אֵינּוּ עוֹבֵר עַד שֵׁשׁ שְׁעוֹת דַּחַה"ש
דְּלֵהֲבֵא דְבַעֲיָנוּ פְּלוּ רְגַל כְּדַמוּכַח בַּפ"ק דַּר"ה (דָּף ז') וּל"ל לְהִבְיָא בַחַה"ס הָא יֵשׁ לוֹ
שְׁהוּת בַּחַה"ש הֲבֵא לְהִבְיָא קוֹדֵם שֵׁשׁ שְׁעוֹת עַל הַיּוֹם לְשֵׁם ש"ש.

וְדוּחָק לֹאמֵר דְּבִנְדָר בְּלֵיל חַה"ש אֵינְרִי וּנ"ל דַּאֲע"ג דִּי"ח ש"ש בְּנו"נ בְּכָל עֲנִין אִפֵּי הָא
ק בִּי"ט דְּהָא בְּלֵיל הַפֶּל הַחַוֵּץ מְעוּלָה יֵשׁ בְּהֵן צָרִיף הֶדְיוּט דְּהָא הַבְּשָׂר נֶאֱכָל וְאִפֵּי הָא
א"ק בִּי"ט מְטַעֲמָא דַּמֶּכָּ בַּפ"ב דְּבִיבְיָה (דָּף כ) דְּכֵהֲנִים דְּכִי זְכוּ מְשַׁלְחֵן גְּבוּהָ זְכוּ פִּי דְּעֵיקָר
הַשְּׁחִיטָה מְשׁוּם צָרִיף גְּבוּהָ נַעֲשִׂית וְלֹא מְשׁוּם אֲכִילַת הֶדְיוּט וְנַעֲשֶׂה צָרִיף הֶדְיוּט טְפֵל
לְשֵׁל גְּבוּהָ ה"נ אַע"ג דִּינְצָא יְדֵי חוֹבַת ש"ש בְּנו"נ.

מ"מ עֵיקָר הַשְּׁחִיטָה נַעֲשִׂית לְשֵׁם נו"נ שְׁמַחְוֵיב וְעוֹמֵד כְּבָר אֶלָּא שְׁמַמִּילָא יִצָּא י"ח ש"ש
דְּהָא יֵשׁ לוֹ בְּשָׂר בְּמָה לְשִׁמּוֹן נִמְצָא צָרִיף הֶדְיוּט דְּשִׁמְחָה נַעֲשֶׂה טְפֵל לְשֵׁם גְּבוּהָ. מִשָּׂא"כ
בְּאִם הִבְיָא שְׁלָמִים מִיְּחֻדִים לְשֵׁם ש"ש דְּהַשְּׁתָּא עֵיקָר הַקְּרָבֵן נַעֲשֶׂה לְצָרִיף הֶדְיוּט שְׁיָהָא
לוֹ בְּשָׂר בְּמָה לְשִׁמּוֹן חֲלָא שְׁהַתִּירָה הַקְּפִידָה עַל בְּשָׂר שְׁמַחָה זֶה שְׁיָהָא שְׁל קְרָבֵן דִּיקָא
נִמְצָא עֵיקָר שְׁחִיטָה נַעֲשֶׂה לְצָרִיף אִנְכָּל נֶפֶשׁ דְּהֶדְיוּט אֶלָּא שְׁצוֹרֵף הֶדְיוּט זֶה א"א בְּלִתִּי
הַקְּרָבָה הַלְכָּף נַעֲשֶׂה צָרִיף גְּבוּהָ טְפֵל לְשֵׁל הֶדְיוּט וּמִתֵּר לְהַקְרִיב בִּי"ט דַּה"ל כְּפֵאלוּ חֲלָק
גְּבוּהָ זוֹכָה מְשַׁלְחֵן הֶדְיוּט מִמְצוֹת הַמְּקוֹ': חֲגִיגַת י"ד לֹא אֶלְמָא קְסִבֵּר חֲגִיגַת י"ד לֹא
דְּאוּרִיבְיָא ק"ל מְנַלֵּן לְמִידָק הָא דְּנִקְט חֲגִיגַת ט"ו לְמַעוּטֵי חֲגִיגַת י"ד לְקוּלָּא.

דְּבָאָה מִן הַמְּעַשֵּׂר גְּרִידָא בְּלִתִּי טְפִילָה שְׁל חוֹלִין עִם הַמְּעַשֵּׂר דִּילְמָא הָא דְּנִקְט חֲגִיגַת ט"ו
לְמַעוּטֵי שְׁל י"ד לְהַחְמִיר עֲלֵי דְּהָא הָאֵי מִן הַמְּעַשֵּׂר דְּקֹא' בְּהָ הֵיִינוּ ע"י טְפִילָה עִם מְעוֹת
חוֹלִין כְּדֹאֲמֵר עוֹלָא בְּסִמוּף וּלְקַמֵּן נ"ל הָא דְּשָׂרִי טְפִילָה בְּחֲגִיגַת ט"ו מִשָּׂא"כ בְּשָׂאֵר דְּבָר
שְׁבַחְוָה דְּאֶפִּי טְפִילָה לֹא מְשׁוּם דְּכַתֵּב רַחֲמָנָא גְּבַהּ כְּפֵאֲשֵׁר יְבָרַכְוּ וְדוּקָא חֲגִיגָה דְּגִלְיָ בִּי
קָרָא אֶבְל שָׂאֵר דְּבָר שְׁבַחוֹ דַּל"ג לֹא וְהַשְּׁתָּא מְנַלֵּן דִּילְמָא קְסִב' חֲגִיגַת י"ד דְּאוּרִיבְיָא
שְׁנֵה לְשָׂאֵר דְּבָר שְׁבַח' וְכִיּוֹן דְּנָא גְּלִי בִּי קָרָא לְמִשְׁרִי טְפִילָה וְאִפ' טְפִילָה נְמִי לֹא וּמְטַפִּיל'
דְּשָׂרִי בְּחֲגִיגַת ט"ו הִיא דְּקַמְמַעֵט תַּנָּא לְחֲגִיגַת י"ד.

וְהִנְיָחָא לְחַזְקֵי דַּא' בְּסִמוּף דְּהָאֵי טְפִילָה דְּשָׂרִי בְּחֲגִיגַת ט"ו הֵיִינוּ בְּהִמָּה לְבַהֲמָה אֶבְל
מְעוֹת לְמַעוֹת לֹא מְהַשְׁתָּא בַע"כ הָא דְּקַמְמַעֵט חֲגִיגַת י"ד מִדִּין שְׁל ט"ו לְהַקְל עֲלֵי שְׁבָאָה
מִן הַמְּעַשֵּׂר גְּרִידָא וְאֶפִּי טְפִילָה ל"צ דְּאֵי לְהַחְמִיר עֲלֵיו מִשְׁל ט"ו דְּאֶפִּי ע"י טְפִילָה אֵינּוּ
כְּבָאָה הָא גְּבִי חֲגִיגַת י"ד טוֹפְלִין בְּהִמָּה לְבַהֲמָה לַמ"ל דְּהָא בְּבַהֲמָה אֶחָד לְחוּד סְגִי בְּשִׁלְמָא
חֲגִיגַת ט"ו מְשַׁכַּחַת לָהּ בְּהִמָּה לְבַהֲמָה בְּשֵׁישׁ לוֹ אוֹכְלִין הַרְבֵּה וְכַדְפֵּר ש"י לְקַמֵּן.

אֶבְל חֲגִיגַת י"ד אֵי דְּאוּרִיבְיָא הִיא לֹא בְּאִנְכְּלִין תְּלִיא מִלְתָּא וּבְחֻדָּא סְגִי דְּהָא דַּא' חֲגִיגַת
י"ד כְּבָאָה עִם הַפְּסוּחַ כְּדֵי שְׁיָהֵן הַפְּסוּחַ נֶאֱכָל עַל הַשְּׁנִיבַע וּמַה"ט בְּאִנְכְּלִין הַרְבֵּה צָרִיף חֲגִיגוֹת
רַבּוֹת הָא ה"ט דְּעַל הַשְּׁנִיבַע לִיתָא אֶלָּא לְמ"ד דְּחֲגִיגַת י"ד לֹא דְּאוּרִיבְיָא הִיא אֶבְל לְמ"ד
דְּאוּרִיבְיָא חוֹבָה בְּפִנֵּי עֲצָמוּ הִיא כְּדֹאֲמֵר' לְהִדְיָא בַּפ"ו דְּפְסָחִים (דָּף ע) אַעפ"י שְׁמַפְרֵש"י
בְּשִׁמְעֵתִין לְכֹאֲרִי לֹא מְשַׁמַּע הָכִי וְכִיּוֹן דְּשָׁל י"ד בְּחֻדָּא סְגִי וּלְמ"ל בְּטְפִילָה דִּידָהּ אֶלָּא

במעוות למעוות אא"ל דממעט של י"ד מדין של ט"ו להחמיר ולאסור טפילה הא כה"ג
דטפילה זו דמ"ל בפ"ל י"ד שהיא מעוות למעוות אפ"ל בפ"ל ט"ו לאו ש"ד והאיך ממעט
לשל י"ד מדין ט"ו א"ו להקל ממעט לה דלאו דאורייתא היא אבל לר"י דאמ' לקמן גבי
חגיגת ט"ו דטפילת מעוות למעוות שרי והא טפילה כזו מ"ל נמי בחגיגת י"ד והשתא נדאי
קשה מנלן דממעט את של י"ד מדין של ט"ו להקל דילמא להחמיר וכדפ"ל.

וי"ל דאי איתא דממעט חגיגת י"ד מדין ט"ו להחמיר א"כ הא דנקיט יט"ר במתני' וממעט
חגיגת י"ד אינו אלא אליבא דב"ה דאלו לב"ש שונוין הן בחומרי צו דהא אפ"ל בחגיגת
(י"ד) (צ"ל ט"ו) לא שרי ב"ה טפילה לפיכך משמע לי דלקולא ממעט של י"ד מדין ט"ו
דהשתא הא דנקט חגיגת ט"ו למעוטי של י"ד מדין של ט"ו אליב"ד דכ"ע ממעט לה אבל
אין לומר משום דבפ"ו דפסחים (שם) דייק ממתני' דהתם דתנן אימתי מביאן עמו חגיגה
בזמן שהוא בא בחיל בטרה ובמועט בזמן שבאה בשבת במרובה ובטומאה א"מ דש"מ
דחגיגת י"ד לאו דאורייתא דאי דאורייתא תימתי בשבת מה"ט דייק מהכא דלקולא ממעט
לה דלאו דאורייתא היא פי סיכא דלא תקשה סתמא אסתמא דהא איכא נמי סתמא כון
תימא דאורייתא הוא כדאמר התם: דף ח' ע"א אמאי דבר שבחובה הוא ק"ל הא במנחות
פ' התודה דף פ"ב יליף ר"א להא דכל דבר שבחובה אין בא אלא מן החולין מונבחת
פסח צאן ובקר להקיש כ"ד הבא מן הצאן ומן הבקר לפסח דאין בא אלא מן החולין
ופסח גופי' נפקא התם מןעבדת בחדש הנה שיהא כל עבודת חודש זה כנה ובפסח מצרים
ומדבר לא הי' עדיין מעשר ור"ע ל"ל הא מהיקשא דזאת התורה לעולה ולמנחה חטאת
אין בא' אלא מן החולין אף הפל כן וחטא' נ"ל מנהקריב אהרן את פר החטאת אשר לו
משלו ולא משל מעשר ובפי"א דנבחים (דף צח) ובפ"ק דחולין דרשי' אשר לו ולא משל
ציבור ולא משל מעשר.

והכי עיקר דהא בפ"ה דיומא ובסוף פ"ק דשביעית דרש להאי אשר לו ולא משל ציבור
ובע"כ צ"ל דמ"ש א מעט ממילא מניה דהא לאו שלו הוא. וכמ"ד מעשר ממון גבוה הוא
ובפ' התודה לישנא קטיעה נקט.

וא"כ למ"ד מעשר ממון הדיוט הוא א"א למעט מ"ש מאשר לו דלאו שלו הוא וא"כ
למאן דל"ל הא הקישא דר"א דצאן ובקר כר"ע. וא"ל נמי דמ"ש ממון הדיוט היא ולא
אימעט מ"ש מאשר לו אין לנו שדבר שבחובה אין בא משל מעשר שני וא"כ מאי פריד
הא דבר שבחובה הוא דילמ' הקיש' דר"א ל"ל וס"ל מעשר שני ממון הדיוט הוא ולא נ"ל
מהא דר"ע נמי ואין לנו דבר שבחובה שלא יהא בא משל מעשר וכ"ת א"כ עולת רא"י
אמאי אינו בא אלא מן החולין ה"ט משום דעולה פולה פליל ואין דמי מ"ש ניתן אלא
בדבר אכילה וכדתנן בספרי הביאו התו' וכמש"ל: וראיתי לרש"י בפ"ק דחולין (דף כב)
דפי' משלו ולא משל מעשר דתרי אשר לו כתיב בפ"רשה ואפ"ל לר"י דא' מעשר ממון
הדיוט הוא להכי אתי אשר לו למעוטי ובהכי א"ש דלכ"ע אימעט מ"ש מקרא יתירא
אבל אני תמה על פירש"י דהא תלתא אשר לו כתיבי בפ"רש' וכלהו דרשי' להו שם בפ"ה
דיומא ובספ"ק דשבועו' חד דלא מש"צ ואידך ולא משל אחיו הפנה"י והג' לעבב וא"כ
ליכא קרא יתירא ללא מש"מ.

ובע"כ מש"ל וְשֶׁל מַעֲשֵׂר מִחֵד קָרָא נ"ל דְּלָאוּ שְׁלוֹהֵם וְהִינְנוּ ע"כ לְמ"ד מ"ש מְמוֹן גְּבוּהָ
הוּא וְכַפְּי' וּא"כ מֵאֵי פְּרִיָּהּ הָא דַּש"ב הוּא וְי"ל דְּהִקְא אֲלִיבָא דַּב"ה קִינְמִינָן וּלְב"ה מ"ש
מְמוֹן גְּבוּהָ הוּא פְּדָאָמ' בַּפ"ב דְּקִדּוּשֵׁין (דַּף נד) גַּבְי וְהָא דְּכָרָם רְבַעֵי לְב"ה פְּלוּ לַגַּת:
אָמַר עֲנֵלָא בְּטוּפֵל אָבֵל לְעוֹלַת רֵאֲיָנ' אֲפִילוּ בְּטוּפֵל נְמִי לֹא פִירִש"י דַּה"ט דְּגַבְי שְׁלָמִים
יֵשׁ אַד' שְׁיֵשׁ לוֹ אוּכְלִין מְרַנְבִין וְנִכְסִים מוּעָטִין וּא"א לְהִבִּיא אֲכִילַת פְּלוֹן מִן הַחֻלְיָן אָבֵל
עוֹלָה ל"ל טוּפֵל יָבִיא מְעָה כְּסָף.

אָבֵל עֵיקַר הַדְּבָר מִפּוֹ בְּסִיפְרֵי דְתַנְיָא הֵתָם וְאֲכַלְתָּ וְשִׁמְחָתָּ שְׂמֵחָה שְׁיֵשׁ בּוֹ אֲכִילָה יֵצָא
עוֹלָה שֶׁא"נ. מ"מ ק"ל דַּא"כ ל"ל אֲשֶׁר לוֹ בְּחֻטָּאת דְּאֶהְרֹן שְׁאִין בָּא מ"ש מ"ת"ל דְּאִינוּ
נֶאֱכַלְתָּ אֲלָא נִשְׁרַפְתָּ דְּהָא פִיר"שִׁי דְּאֲשֶׁר לוֹ יִתִּירָא לְלֹא מִש"מ אֲתָא וְכ"ת דָּאָם אִינוּ עֲנִין
לְחֻטָּאת דְּאֶהְרֹן תְּנוּהוּ עֲנִין לְשֶׁאָר קְדָשִׁים הַנֶּאֱכָלִים שְׁאִין בָּאִים מִש"מ א"כ הָאֵי הִקְיָשָׁא
דְּכָל קְרַבְנוֹת לְחֻטָּאת שְׁאִין בָּאִים אֲלָא מִן הַחֻלְיָן ל"ל הָא כָּל עֲצָמוֹ דְּקָרָא דְּאֲשֶׁר לוֹ
דְּמַמְעֵט מִש"מ ל"צ אֲלָא לְשֶׁאָר קְרָשִׁים וְלִמְאֵי דַּפִּי לְעֵיל א"ש: טוּפְלִין בְּהֵמָה לְבַהֲמָה.

פִּי הַתּוֹסֵס מְשׁוּם דַּס"ל לְחֻזְקָי בִּירוּשְׁלַמֵי חוּלְק אָדָם חוֹבְתוֹ לְב' בְּהֵמוֹת וְכִינּוּ דְּאֲפֹשֶׁר
לְטַפּוֹל לְב' בְּהֵמוֹת בְּמַעוֹת לֹא אֵיטְפֵל וְרִי"א טוּפְלִין מְעוֹת פִּינּוּ דְּרַבִּי קָרָא טְפִילָה דְּשָׂרִי
ע"כ הָכִי הוּא דַּב' בְּהֵמוֹת לֹא דַּס"ל לְר"י אִין אָדָם חוּלְק חוֹבְתוֹ לְב' בְּהֵמוֹת וְכ"מ בִּירוּש'
חֻזְקָי א' אָדָם חוּלְק חוֹבְתוֹ לְב' בְּהֵמוֹת וְרִי"א אִין חוּלְק.

וְאִנִּי תָמָה הָא כְּלָפִי לֹאֲיֵי דְּבִירוּשְׁלַמֵי קָאֵי אֶהָא דַּא' ב"ה הָרֵאֲיָנ' מְעָה כְּסָף וְחִגִּיגָה ב' כְּסָף
וְא' חֻזְקָי אָדָם חוּלְק חוֹבְתוֹ לְב' בְּהֵמוֹת פִּי מְבִיא ב' בְּהֵמוֹת כָּל א' בְּשׁוּהָ מְעָה וְרִי"א א"א
חֻזְקָי חוֹבְתוֹ לְב' בְּהֵמוֹת אֲלָא צָרִיף שְׁתַּהָא בְּיָדוֹ ב' כְּסָף לְכָל א' וְא'.

וְהַשְׁתָּא פִּינּוּ לְחֻזְקָי חוּלְק הַב' מְעוֹת שְׁהֵן שְׁיַעוּר חִגִּיגָה לְב' בְּהֵמוֹת אֲלֵמָא הַשְׁנִי נְמִי שֵׁם
חִגִּיגָה עֲלָה מְדַמְצָטְרִפִין דְּמִי לְהַשְׁלִי לְשְׁיַעוּר דְּמִי חִגִּיגָה. כ"ש דְּאִין רֵאֲוִי לְטַפֵּל בְּהֵמָה
לְבַהֲמָה וְלְהִבִּיא הַב' בְּדָמֵי מַעֲשֵׂר פִּינּוּ דְּעַל הַב' נְמִי שֵׁם חִגִּיגָה וּמְצָטְרִפִי לֹא לְהַשְׁלִים
הַשְׁיַעוּר ב' כְּסָף וְלִר"י דַּא' אִין חוּלְק חוֹבְתוֹ לְב' בְּהֵמוֹת וּא"מ לְב' כְּסָף כ"ש דְּהָרֵאֲשׁוּנָה
עֵיקַר וְהַב' רֵאֲוִי לְבָא בְּדָמֵי מַעֲשֵׂר וְנֶאֱפִי אִם תְּדַחֹק לֹאמַר דְּהָא קְדִינּוּ דַּס"ל לְחֻזְקָי
דְּחוּלְק חוֹבְתוֹ יֵשׁ לְאוּקְמֵי לְטַפִּילָה דְּקָרָא מְמַסַּת בְּבַהֲמ' לְבַהֲמָה דַּסְד"א פִּינּוּ דְּחוּלְק אֲלֵמָא
הַשְׁנִית נְמִי שֵׁם חִגִּיגָה עֲלָה פְּרֵאֲשׁוּנָה וְלֹא תְּבִיא מְמַעוֹת מ"ש כְּמוֹתָה קַמ"ל אַפ"ה דְּבָהָא
מְמַעוֹת מ"ש.

דַּאֵי הָנִי ס"ל דְּאִין חוּלְק אֲלֵמָא רֵאֲשׁוּנָה עֵיקַר לִיכָא לְאוּקְמָא לְרִיבּוּי דְּטַפִּילָה בְּבַהֲמָה
לְבַהֲמָה דְּפְּשִׁיטָא דְּשְׁנֵי בָּהָא מִמ"ש פִּינּוּ דְּאִין שֵׁם חִגִּיגָה עֲצָה וְל"ל קָרָא וְהָא דְּקָא אִין
טוּפְלִין מְעוֹת לְמַעוֹת מְסַבְּרָא בְּעֲלָמָא קַא"ל דַּס"ל דְּטַפְּלַת מְעוֹת גָּרַע מְטַפִּילַת בְּהֵמָה וְכִינּוּ
דַּא"ל לְקָרָא בְּטַפִּילַת בְּהֵמָה טַפִּילַת מְעוֹת מְזִינָן אָבֵל ר"י דַּס"ל דְּאִין חִזְקָא חוֹבְתוֹ לְב'
בְּהֵמוֹת אֲלֵמָא הָרֵאֲשׁוּנָה עֵיקַר ל"ל דְּקָרָא דְּמַסַּת מְרַבָּה בְּהֵמָה לְבַהֲמָה דְּפְּשִׁיטָא פִּינּוּ דְּהָא
עֵיקַר מְמִילָא יְדַעְנוּ הַב' בָּהָא מִמ"ש וְקָרָא דְּמַסַּת ל"ל א"ו לְטַפִּילַת מְעוֹת אֲתָא.

מ"מ אַפְתִּי תִקְשָׁה לְר"י דַּא' אִין טוּפְלִין בְּהֵמָה לְבַהֲמָה אֲמַאי פִּינּוּ דַּס"ל דְּאִין חוּלְק וְהָא
א' עֵיקַר אַע"ג דְּהַשְׁתָּא רִיבּוּיָא דְּקָרָא דְּמַסַּת מְשׁוּם מְעוֹת לְמַעוֹת אֲתִי בַע"כ מ"מ בְּהֵמָה
לְבַהֲמָה בְּלֹא קָרָא מְמִילָא שְׂרִי פִּינּוּ דְּאִין חוּלְק וְאִין שֵׁם חִגִּיגָה עַל הַב' אֲמַאי לֹא תִיִּתִי

ממענות מ"ש ועק"ל פיון טעמא דר"י בְּהָא דְאִין חוֹלֵק מְשׁוּם דְהָא' עֵינְקָר מ"מ לְמָה אר"י
צָרִיף שְׁתָּהָא בְּיָדוֹ ב' כְּסָף לְכָל א' וּא' דְמִשְׁמַע אִפִּי הַב' צָרִיף שְׁתָּהָא שְׁנָה ב' כְּסָף וְאִמְאִי
פִּינּוֹן דָּא' עֵינְקָר וְהַב' אִין שְׁם חֲגִיגָה עֲלָהּ מִכְּבָל דְהוּ סָגִי לָהּ וּב' כְּסָף ל"ל.

א"ו הַנִּי תִרְתִּי פְּלוּגְתָּא דְחֻזְקִי וְר"י לָאו בְּחַד טַעְמָא תַּנְיָא וּפְלוּגְתָּא דְטְפִילָה טַעְמָא לְחוּד
וּפְלוּגְתָּא דְחוֹלְקִין טַעְמָא לְחוּד וְהָכָא ה"ט כַּדפִּיר"שִׁי חֻזְקִי א' ט"ב לְבַהֲמָה אִם יֵשׁ לוֹ
אוֹכְלִין הֶרְבֵּה וְכו' ע"ש וְהָאִי דְחוֹלֵק חוֹבְתוֹ דִּירוּ ה"ט דר"י ס"ל מְעָה כְּסָף וּב' כְּסָף דְרָאָן'
וְחֲגִיגָה ד"ת לְפִיכָף א"א לְחֻלְק חוֹבְתוֹ לְב' בְּהַמּוֹת אֲלָא צָרִיף שְׁתָּהָא בְּיָדוֹ ב' כְּסָף לְכָל א'
וּא' וְאִפִּי הַב' צָרִיכָה נְמִי שְׁתָּהָא בָּאָה ב' כְּסָף דְעַל כָּל הַבָּאָת בּוֹ בִּיּוֹם שְׁם חֲגִיגָה עֲלִיהֶן
וְאִין ב' בְּהַמּוֹת מְצַטְרָפִין לְכַשְׁיַעוּר וּמָהָא דְיִינֵק הֶתֶם בִּירוּ' דְלָא הִדָּר בִּי ר"י מָהָא דָּא'
מְעָה כְּסָף ב' כְּסָף ד"ת מְדָא' אִין חוֹלֵק וְכַדפִּי' וְחֻזְקִי ס"ל דְמְעָה כְּסָף ב"כ דְרַבְּנָן כַּדס"ל
ל'ר' אוֹשְׁעֲנִי הֶתֶם בִּירוּש' לְפִיכָף ל"ל בְּהָ אִי חוֹלֵק חוֹבְתוֹ דְהֵינּוּ הַב' כְּסָף שְׁחִי' מְדַרְבְּנָן
לְב' בְּהַמּוֹת: בִּי"ט מ"ט לָא.

ק"ל מֵאִי פְּרִיף דִּילְמָא לָאו מְשׁוֹ דֵאִי"ח שְׁמָחָה בְּמַעֲשֵׁי בְּהִמָּה בִּי"ט אֲלָא מְשׁוּם דְנו"נ
א"ק בִּי"ט אֲפִילוֹ נִשְׁחַטָּה לְשֵׁם חוֹבְתָה שְׁמָחָה נְמִי א"ק בִּי"ט וְכַמ"ש בְּסַמוּף מְשׁוּם דְעֵינְקָר
הַקְּרָבּוֹ לְגַבּוּתָהּ בְּעִי וּמִשְׁלַחַן גְּבוּתָהּ הוּא דְזִכִּי לְצִאת י"ח שְׁמָחָה.

וְכ"ת יְצָא יְדֵי שְׁמָחָה בְּמַעֲשֵׁר בְּהִמָּה שְׁנִשְׁחַט בְּעִי"ט דְהָא נְאָכְל לְב' יָמִים הָאִיפ' לְמ"ד
בִּפ"ו דְפִסְחִי (דָּף עֵא) בְּשִׁלְמִים שְׁנִשְׁחַטוּ בְּעִי"ט שֵׁאִי"ח שְׁמָחָה בְּהִמָּה מְשׁוּם דְבְּעִינָן
זְבִיחָה בְּשַׁעַת שְׁמָחָה. וְכ"ת דְמִשְׁמַע דַּס"ל לְהָאִי תַּנְיָא דְנו"נ קְרִיבָן בִּי"ט מְדַנְקֵט בְּשַׁאָר
כָּל יָמוֹת הַפִּסְחָה י"ח בְּמ"ב וּמִשְׁמַע דָּאָף י"ט אַחֲרוֹן בְּכָלֵל הָא לִיתָא דְהָא לְמֵאִי דַמִּפ' רַב
אַשִׁי דַה"ט דְבִי"ט לָא מְשׁוּם דְלָמָא אֲתִי לְעַשׂוּרֵי בִי"ט מַה"ט וְנוֹדָאִי ל"ש י"ט אַחֲרוֹן
מִיט"ר.

וְעו' לְמֵאִי דְפָרִי דַה"ט דְבִי"ט לָא מְשׁוּם דַּל"א דְבִי"ט א"ק נו"נ בְּשִׁל עִי"ט נְמִי לָא מְשׁוּם
דְבְּעִינָן זְבִיחָה בְּשַׁעַת שְׁמָחָה בִּי"ט אַחֲרוֹן נִיחָא דַמ"ל דֵּי"ח בְּשִׁלְמִי הַנִּשְׁחַטִּי מְאֲתָמוּל
דַה"ל זְבִיחָה בְּשַׁעַת שְׁמָחָה דְהָא שְׁמָחָה נוֹהֵג כָּל ז' יָמֵי הַפִּסְחָה אֲלָא דְבָהָא י"ל דַּא"כ מֵאִי
אַרִי מ"ב אֲפִילוֹ בְּשַׁאָר קְדָשִׁים אֲפִילוֹ בְּנִאֲכָלִי לְב' כְּגוֹן שְׁלָמִים וּבְכוֹר נְמִי לָא י"ח
שְׁמָחָה בִיט"ר מַה"ט.

אַלָּא דֵאֲפִתִי קִשָּׁה דַא"כ לָא מ"ל דָּאִין י"ח בְּמ"ב בִּיט"ר אֲלָא בְּעַבְרָה בְּעֵבֶר וְשַׁחַט וְעו'
ק"ל דְאַפִּילוֹ לְמ"ד לָא בְּעִינָן זְבִיחָה בְּש"ש אֲפ"ה אִמְאִי י"ח בְּנו"נ אֲפִילוֹ בְּנִשְׁחַטִּין
מְעִי"ט נְגִזוֹר נְמִי דְלָמָא אֲתִי לְאַקְרוּבֵי בִי"ט כְּדֵי לְצִאת י"ח ש"ש כְּדַגְזָרִי דְלָמָא אֲתִי
לְעַשׂוּרֵי בִי"ט וְא"א לְעַשֵׁר בִּי"ט מְשׁוּם סְקָרְתָּא וְגַם בְּמ"ב גּוֹפִי' שְׁיָיָה ה"ט.

וּי"ל דְקָרְבָן שְׁקָרַב ע"י כְּהֻנִים ל"ג דְלָמָא אֲתִי לְאַקְרוּבֵי בִי"ט דְכְּהֻנִים זְרִיזִין הֵם כְּדָאָמ'
רַפ"ה דְפִסְחִים וּבְכַמָּה דְוֹכְתִי וְאֲפִילוֹ שְׁחִיטָה דְכַשְׁרָה בְּזָר אֲפ"ה נְהִי דְלִיתָא בְּזְרִיזִין
בְּמָקוֹם זְרִיזִין מִיְהוּ אִיתָא בְּעִזָּרָה כְּדָאָמ' בִּפ"ב דְפִסְחִי (דָּף לו') גְּבִי לְתִיתָה בְּחֻטִין שְׁל
מְנַחֲתוֹת דְגָזָרוּ שְׁאִין לוֹתְתִין וְעַל לִישָׁה בְּפּוֹשְׁרִין ל"ג מְשׁוּם דְלִישָׁה אִיתָא בְּזְרִיזִין וּפְרִיף
וְהָא לִישָׁה כְּשָׁרָה בְּזָר וּמִשְׁנֵי נְהִי דְלִיתָא בְּזְרִיזִין בְּמָקוֹם זְרִיזִין אִיתָא בְּעִזָּרָה לְאַפּוֹקִי

לתימה דליתא לא בנריון ולא במקום נריון אבל הא דגזר דלמא אתי לעשורי ביי"ט דאינו לא בנריון ולא במקום נריון שפיר גזרינו.

מ"מ אפתי ק"ל ל"מ"ד בעינו זביח' בש"ש למ"ל דאדם יי"ח ש"ש ביט"ר בנו"נ אלא בעבירה בעבר ונשחט ביי"ט דהא ביי"ט א"א לשחוט אפילו אם רוצה לצאת י"ח ש"ש נמי אינו קרב כדפ"י. ועו' ק"ל אפילו מאן דלא בעי זביחה בשעת שמחה אמאי איי"ח במ"ב אפילו בנשחטין בעי"ט דלמא אתי לעשורי ביי"ט כדי לצאת י"ח ש"ש מאי מרוויח בזה דמעשר ביי"ט פיון דמ"מ א"ק ביי"ט אפילו ברוצה לצאת י"ח ש"ש נמי אינו קרב.

ובע"כ צ"ל דהא אתיא כמ"ד נו"נ קרבן ביי"ט דפלוגתא דתנאי בפ"ב דביצה (דף יט): בש"א יום ראשון פ"י רש"י יום א' שהוא משום חגיגה יהי' מן החולין ול"ל לב"ש טפילה בדבר שפחובה מפאן ואילך שאינו אלא משום שמחה דאלו בחגיגה פתיב וסגותם אותו יום א' ותו לא אף מש המעשר.

וק"ל מדנקט ברישא מסת מלמד שאדם מביא חיבתו מן החולין משמע כ"ע הוא ואפי' לב"ש ואי ל"ל לב"ש טפילה פלל אלמא לא דרש פאשר יברכה לטפילה מסת ל"ל דאי לדבר שפחובה שאינה באה אלא מן החולין הא נ"ל מקרא אחר בפ' התודה וכמש"ל.

וכבר פ"י התוס' דהכא איצטריף דסד"א פיון דכת' פאשר יברכה לטפילה דמעשר אימא פולה נמי א לייחתי מן המעשר והשתא לב"ש דלא משמע אפר יברכה לטפילה מסת דכתב רחמנא גבי חגיגה שאינו באה אלא מן החולין ל"ל ת"ל מהני קראי דפ' התודה.

וי"ל למאי דפ' לעיל ניחא דב"ש ל"ל דרשא דר"א דיליף דבר שפחובה אין בא אלא מן החולין מפסח מצרים ושל מדבר דס"ל אין דנין אפר משא"א כדפריף עלה ר"ע התם וגם הקישא דר"ע ל"ל ונ"ל דדבר שפחובה שאין בא אלא מהחולין מהאי קרא דמסת.

ואע"ג דלב"ש פרום רבעי ממון הדיוט הוא שם בפ"ב דקדושין מ"מ אפר לומר דס"ל מ"ש ממון גבוה הוא אלא דלא יליף כ"ר מ"ש בקודש קודש דמה"ט ס"ל התם דכ"ר אין לו חומש וביעור כמ"ש משום דנ"ל גז"ש דקודש קודש.

א"נ אפי' את"ל דס"ל מ"ש ממון הדיוט הוא אפ"ה קודש קראי רחמנא וממעט לי' דמסת דלישנא דחולין הוא ולא משל מ"ש דקודש הוא אע"ג דממון הדיוט הוא הואיל וקודש קראי קרא: משום סקרתא. הקשה התוס' בשם הר"א ת"ל דאין מקדישין ביי"ט פדתנו בפ"ה דביצה (דף לו).

ותי' דש"ה דקדושה ועומדת פיון דחגי' מה"ת לקדשו הלכך ל"ש בי' שום אסור וק"ל מאי בכה דמחוי' מה"ת להקדישו אפ"ה פיון דאינו קודש מאיליו ככור וצריף לקורא עליו שם ולהקדישו בפה יש בו משום שבות דא"מ והא טעמא דאין מקדישין מפ' התם משום מקח וממכר שמוציא מרשותו לרשות הקודש והא נמי הכי הוי פיון דאינו קודש מאיליו אלא ע"י קריאת שם:.

ועק"ל הא חגיגה ופסח מחויבין מה"ת להקדיש ואפ"ה אי לאו טעמא דה"ל חובות שקבוע להם זמן הי' אמור להקדישן בשבת וי"ט כדא' רפ"ו דפסחים (דף סו) ורפכ"ד דשבת ועק"ל למאי דס"ד דשייף למגזר שאיי"ח שמחה ביי"ט משום גזי' שלא להקדיש ביי"ט

אֵלָא דְבַמְעֶשֶׂר בְּהֵמָה ל"ל בַּהּ מַה"ט דְּפִי הַתּוֹסֵ' א"כ בְּנִדְרִים וְנִדְבוֹת נְמִי לָא יי"ח מְשׁוּם
הָא גְזִי דִילְמָא אֲתִי לְהַקְדִישׁוֹן בִּי"ט וּמְדַנְקֵט וּשְׂאָר כָּל יְמוֹת הַפְּסָח אָדָם יי"ח בְּמַעֲשֵׂר
בְּהֵמָה לְאִפּוֹקִי יט"ר דְּלָא מְשַׁמַּע אַבְל בּוֹנוֹ' אִפִּי בִיט"ר נְמִי יי"ח וְאִמְאִי נְגִזְר דִילְמָא אֲתִי
לְהַקְדִישׁוֹן בִּי"ט עוֹד תִּי הַתּוֹסֵ' דְמְשׁוּם הַקְדָּשׁ ל"ק דְּהָא מְקַדִּישׁ אֲד' חֲגִיגָתוֹ בִּי"ט וּפְסָחוֹ
בְּשַׁבָּת וּא"כ ה"נ כִּינּוֹן דְנִפְק בְּהָא יְדִי ש"ש מְצִי לְהַקְדִישׁ וְלַה"ט א"ש וְלִק"מ מַה שְׁהַקְשָׁתִי
וְכַתְּבוּ הַתּוֹסֵ' שְׂאִין ר"י מוֹדָה לוֹ כִּינּוֹן דְּלָא אֲתִי עֵיקָר מְשׁוּם ש"ש דַּאֲל"כ נו"נ נְמִי לִיקְדָּשׁוֹן
כִּינּוֹן דְנִפְק מְשׁוּם שְׁמַחָה וְלִי לִק"מ דַּאֲה"נ דְנו"נ אִי נְפִיק בְּהוּ מְשׁוּם שְׁמַחָה מְקַדִּישׁוֹן בִּי"ט
דְּהָא הַתּוֹסֵ' לְעִיל הַקְשָׁה אִמְאִי נו"נ אִין קְרַבִּין בִּי"ט כִּינּוֹן דְנִפְק בְּהוּ מְשׁוּם ש"ש.

וְתִי בְּשֵׁם הַר"י גּוֹפִי דְלָא נְפִיק בּוֹנוֹ' מְשׁוּם ש"ש אֵלָא בְּשְׁהַקְרִיבוּ מְשׁוּם שְׁמַח' אַבְל
הַקְרִיבוּ לְשֵׁם נו"נ לָא נְפִיק אֵלְמָא בְּהַקְרִיבוֹן לְש' שְׁמַח' יוֹצֵא יי"ח ש"ש נְמִי וְכִינּוֹן דִּינְצָא
בְּהֵם יְדִי שְׁמַחָה מוֹתֵר לְהַקְדִישׁוֹן נְמִי בִי"ט וְק"ו הוּא הַשְׁתָּא אִיסוּר דְאִוּרִייתָא הַתְּרַת דְּהָא
דְאִין נו"נ קְרַבִּין בִּי"ט אִיסוּר שְׁל תוֹרָה הוּא כְדָא' בַּפ"ב דְּבִינְצָה (דָּף כ) וְאִפ"ה אִם מְבִיאֵן
לְצֵאת יי"ח שְׁמַחָה קְרַבִּין בִּי"ט כ"ש שְׁמו' לְהַקְדִישׁוֹן בִּי"ט שְׂאִינוּ אֵל' אִיסוּר שְׁבו' הוּאִי
וְרוֹצֵ' לְצֵאת בְּהוּ יְדִי שְׁמַח' דַּה"ל חוֹב' שְׁקִבּוּעַ לוֹ זְמַן דְאִפִּי לְמ"ד שְׁלָמִי שְׁשַׁחַט מַעֲי"ט
יוֹצֵא בְּהוּ יְדִי שְׁמַח' אִפ"ה מְקַדִּישׁוֹן וּמְקַרְבִּין בִּי"ט מ"ד אַחֲגִיגָה דְקָדְשִׁי וְקַרְבָּה בִּי"ט
אֵע"ג דִּישׁ לוֹ תְשַׁלּוּמִין כָּל ז' וְכ"ש לְתִי ב' שְׁבַתוֹס' לְעִיל דְּהָא דְאִין נו"נ קְרַבִּין בִּי"ט
מִיָּרִי בְּשַׁבְּכָר קָרַב שְׁמַחָתוֹ הֵיכָא דְמְבִיאֵן לְצֵאת בְּהוּ יְדִי שְׁמַחָה דַּש"ד לְהַקְדִישׁוֹן.

מִיְהוּ לְמֵאִי דְפִי לְעִיל דְבְּכָל עֲגִין נו"נ קְרַבִּין בִּי"ט וְאִפִּי אִי אַקְרִיבוֹן לְשֵׁם ש"ש כִּינּוֹן
דְעֵיקָר הַקְרַבָּתוֹן לָאוּ מְשׁוּם ש"ש אֵלָא מְשׁוּם נו"נ א"כ לִמ"ל כָּלֵל לְנו"נ שְׁמוֹתֵר לְהַקְדִישׁוֹן
בִּי"ט וְה"ה לְמַעֲשֵׂר בַּהֲמ' אִפְתִּי תַקְשָׁה ל"ל טַעְמָא דְסַקְרָתָא ת"ל מְשׁוּם דַּא"מ.

וּבְשֵׁם ר"י תִי הַתּוֹסֵ' דְצָבִיעַ דְנִקֵּט לְפִי שְׁהוּא אִיסוּר דְאִוּרִייתָא הַלְכָה גְזָרוּ בּוֹ אַבְל
מְקַדִּישׁוֹן דְלָא הָוִי אֵלָא מְדַרְבְּנָן ל"ג. וּמְסִינִי הַתּוֹסֵ' מְכָל הַגִּי שְׁנוּי לָא יִתְכֵן בְּבַכּוֹרוֹת כַּב"ש
(דָּף נח) דְהֵכִי תִנּוּן הַתָּם וְלָמָּה אִמ' כַּכ"ט בְּאֵלוּל וְלֵא בַא' בְּתִשְׁרִי מְפִנִי שְׁהוּא י"ט וַא"א
לְעֶשֶׂר בִּי"ט וּמִפ' בַּגִּמ' דְּהָא דַּא"א לְעֶשֶׂר בִּי"ט הוּא מְשׁוּם סַקְרָתָא וְאִמְאִי נִקֵּט סַקְרָתָא
וְלֵא מְקַדִּישׁוֹן דְשֵׁם לָא שְׁיָיָה גְזִי אֵלָא שְׁיָנוּי א' דְקִדּוּשִׁין וְעוֹמְדִי יִתְכֵן הַתָּם וְהֵכָא.

מִיְהוּ לְמֵאִי דְפִי דְהָא דְקוֹדֵשׁ וְעוֹמֵד ל"מ לְהַקְדִישׁוֹ בִּי"ט קֶשֶׁה מְהָא וְשֵׁם תִי הַתּוֹסֵ' עוֹד
דְכִינּוֹן דְעֵשִׂירִי מְאֵלִיו קוֹדֵשׁ אִפִּי לָא קָרָא עֵשִׂירִי ל"ש לְאִסוּר הַקְדָּשׁ כְּזֵה בִי"ט וְלִי א"ל
לכ"ז דְהִגְמִ' עֵיקָר אִיסוּר נִקֵּט סַקְרָתָא דְהָוִי אִיסוּר חֲמוּר שְׁל תוֹרָה וְהֵכָא גְבִי גְזִי דְרַבְּנָן
ל"ג דַּא"כ אִפִּי נו"נ נְמִי לָא וְה"ט דַּל"ג כְּפִדְפִי הַתּוֹסֵ' כָּאֵן בְּשֵׁם ר"י אַבְל הַתָּם דִּי"ל דְעֵיקָר
אִיסוּר נִקֵּט וְכַדְפִּי: ע"ב מְנִין שַׁא"נ בְּמוֹעֵד שַׁנַּא' וְשְׁמַחָתָא בְּחֻגְיָה וְלֵא בְּאִשְׁתָּהּ.

ק"ל דְמְשַׁמַּע מְהֵכִי דַמַּה"ת א"נ נְשִׁי בְּמוֹעֵד וְהָא תִנּוּן בְּפ"ה דְבִינְצָה דְכָל שְׁחֵיבִים עָלִיו
מְשׁוּם שְׁבוֹת מְשׁוּם רְשׁוֹת מְשׁוּם מְצוּהָ בְּשַׁבָּת ח"ע בִּי"ט וְחֻשְׁבִּי בְּהִנִּי דְרְשׁוֹת ל"ח וְלֵא
מִיָּבְמִין וְקַתְנִי סִיפָא כָּל אֵלוּ בִי"ט אָמְרוּ ק"ו בְּשַׁבָּת וְהַשְׁתָּא לָמָּה חֻשְׁבִּי לָלֵא מִיָּבְמִין בִּי"ט
מְשׁוּם רְשׁוֹת ת"ל דַּמ"ה תְּ אִסוּר אִפִּי בַחש"מ וְכ"ש בִּי"ט מְשׁוּם דְיִבּוּם הִינּוּ נְשׁוּאִים
כְּדַתְנָן פ"ק דְמוֹעֵד קֶטֶן (דָּף ה) א"נ נְשִׁים בְּמוֹעֵד וְכו' וְלֵא מִיָּבְמִין מְפִנִי שְׁשַׁמְחָה הִיא לוֹ
וְכ"ש בִּי"ט וְי"ל דְּהָא דְגְזָר' עַל הַיָּבוּם בִּי"ט מְשׁוּם שְׁבוֹת נ"מ לִי"ט שְׁל ר"ה דְאִין מְצוּת
שְׁמַחָה נוֹהֵג בּוֹ וְאִפ"ה גְזָרוּ מְשׁוּם שְׁבוֹת גְזִי שְׁמָא יְכַתּוּב כְּדַמְפָּרְשׁ הַתָּם.

א"נ י"ל דְּהָא דְּגִזְר' עַל יְבוּם בִּי"ט מְשׁוּם שְׁבוּת מְשׁוּ' לִיל יט"ר הוּא דְּמַצְנֵת שְׁמִחָה אֵין נוֹהֵג' בְּלִיל יט"ר וְכַדְתַּנְי' וְהֵי' אַף שְׁמִחָה לְרַבּוֹת לִיל י"ט אַחְרוֹן אוֹ אֵינוּ לִיל יט"ר וְכוּלֵי כַמ"ש בְּתַשׁוּ: מְבִיא שְׁלָמִים מְרַנְבִים.

פִּי רַש"י שְׁלָמִי תְּגִיגָה רַבִּי לְפִי הָאוּכְלִים וּבַע"כ צ"ל כְּ דְּהָא בְּגִמְר' קְאָמַר שְׁלָמִים מְרַנְבִים מְהִיבָא מִיִּתִי לִי הָא ל"ל. א' ר"ת בְּטוֹפֵל וּמְבִיא פֶר גְּדוֹל וְהָא א"צ טְפִילָה אֶלָּא גַבִּי תְּגִיג' אַבְל ש"ש בָּאָה הַפֵּל מִן הַמַּעֲשֵׁר פְּדָאָמַר לְעִיל.

וְעוֹד דְּתַנִּי סִיפָא זֶה וְזֶה מוּעֵט ע"ז נְאָמַר מְעָה פְּסָרָה ב' פְּסָרָה וְאֵלוּ ש"ש אֵין לָהּ שְׁיַעוֹר וְזֶה ל"נ אֶלָּא בְּעוֹלַת רְאִיָּה וְתְּגִיגָה פְּדָתַנּוּ לְעִיל וְהָא דָא' נְכֻסִים מְרַנְבִים וְאוּכְלִים מוּעֵטִין מְבִיא עוֹלוֹת מְרַנְבִים ע"כ מְקַרָא דְּאִישׁ פְּמַתְנַת יָדוּ נ"ל הָא דְּמְבִיא עוֹלַת מְרַנְבִי' וּמִיִּתָא לָהּ בְּסִיפָא וְה"ה לְרִישָׁא אֶלָּא דְּהֵתָם מ"ל לְרַבּוּתָא דְּאִישׁ פְּמַתְנַת יָדוּ עַל תְּגִיגָה נְמִי קָאִי אַע"ג דְּכַתִּי גַבִּי ע"ר וּמְשׁוּם דְּתְּגִיגָה וְרַאָי' מִילָף יִלְפִי מְהַדְדִי לְכָל מִילֵי כַמ"ש.

לְפִיכָ' פְּבַרְכַת ה' הַפֵּל לְפִי הַבְּרַכָּה יְבִיא שְׁדִינּוּ לָהּ נְמִי עַל תְּגִיגָה מִיְהוּ פֵל חַד וְחַד לְפִי הַבְּרַכָּה שְׁשִׁיףּוּ בּוּ גַבִּי עוֹל' פְּפִי בְּרַכַת הַנְּכֻסִי' דְּהָא פְּוֹלָן פְּלִיל וּגַבִּי שְׁלָמִי תְּגִיגָה הַנְּאָכְלִין לְפִי בְּרַכַת רִיבּוּי הָאוּכְלִי'.

מִיְהוּ ק"ל לְאֹכְלִין מְרַנְבִי' ל"ל קְרָא ת"ל בְּלֵא"ה פִּינּוּן שְׁאוּכְלִין מְרַנְבִים צְרִיףּוּ שְׁלָמִי מְרַנְבִי' פְּפִי הָאוּכְלִי' וּכְמוֹ שְׁפִי רַש"י וְאִי קַמ"ל דָּא ע"ג דִּישׁ לּוֹ בְּשׁוֹר מְנו"נ דִּי"ח שְׁמִחָה בְּהֵן כְּדָא לְעִיל אַפ"ה צְרִיףּוּ לְהִבִּיא שְׁלָמִי תְּגִיגָה מְרַנְבִי' פְּפִי הַבְּרַכָּה וְהָא אֵין נו"נ קְרִיבּוּ בִי"ט וְאִי לְמַעוּטִי.

מְשְׁלָמִים. שְׁנַשְׁחֲטוּ בְּעֶרְבַיּוּם יוֹם טוֹב הָא בְּלֵא"ה אִיפָא לְמ"ד בַּפ"ו דְּפְסָחִי (דָּף ע') שָׂא"י בְּהֵן יָדִי שְׁמִחָה מְשׁוּ' דְּבַעֲיָנוּ זְבִיחָ' בְּשַׁעַת שְׁמִחָה וּל"ל דְּצְרִיףּוּ קְרָא לַחַש"מ וּמִיִּירִי שְׁלֵא הַקְּרִיב שְׁלָמִי תְּגִיגָה וְעוֹלַת רְאִיָּה בִיט"ר.

זֶה אֵינוּ דְּהָא בְּאֹכְלִי' מְרַנְבִי' וּנְכֻסִי' מְעוּטִין קָא' ר"ח בְּגַמ' בְּטוֹפֵל וּמְבִיא פֶר גְּדוֹל אַבְל לֹא מְבַהֲמָה לְבַהֲמָה דָּא"ב פְּוֹלָה מְתַנִּי' מִיט"ר מִיִּירִי הִיָּינוּ דְּבַהֲמָה לְבַהֲמָה לֹא מְשׁוּם דְּכָל הַבָּאוֹת בִּיט"ר שֵׁם תְּגִיגָה עֲלֵי' פְּדָפְי' רַש"י לְעִיל אַבְל אִי בַחַש"מ מִיִּירִי בְּהֵמָה לְבַהֲמָה אַמַּאי לֹא הָא יי"ח תְּגִיגָה בְּבַהֲמָה רֵאשׁוֹנָ' וְהַשְּׂאָר אֵינוּ אֶלָּא ש"ש דְּבָאָה אַפִּי' מִן הַמַּעֲשֵׁר.

וּי"ל דַּמ"מ קַמ"ל מְקַרָא דְּצְרִיףּוּ שְׁיָבֵא שְׁלָמִי תְּגִיגָה מְרַנְבִי' לְפִי בְּרַכַת הָאוּכְלִי' וְלֹא יְבִיא שְׁלָמִי שְׁמִחָה מְעוּטִין לְשֵׁם שְׁלָמִי תְּגִיגָה וְלְרִיבּוּי הָאוּכְלִי' יְבִיא שְׁלָמִי לְשֵׁם ש"ש אֶלָּא צְרִיףּוּ לְהִבִּיא הַפֵּל לְשֵׁם ש"ח לְפִי רִיבּוּי הָאוּכְלִי': מְתַנִּיתָא ל"פ.

פִּירַש"י לֹא פְּלִיגָא בְּמַעו' אֶלָּא בְּבַהֲמָה הָא דְּקַתְנִי אִם רְצָה לְעַרְבַיּוּם הוּא דָא' מְעוֹת דְּוּוּקָא אַבְל אִידָףּוּ מְתַנִּי' ס"ל בֵּין מְעו' בֵּין בְּהֵמָה וְלִישְׁנָא דְּלֹא פְּלִיגָא מְשַׁמַּע דְּלֹא פְּלִיגָא לְגַמְרִי וְתַרְנוּנֵיהוּ מוֹדוּ דָּאָם רְצָה לְטַפֵּל בֵּין מְעו' בֵּין בְּהֵמָה מְטַפֵּל אֶלָּא מַר א' חַדָּא בְּבַהֲמָה וְה"ה בְּמַעו'.

וּר"ש דָא' כַּכ"ע וּמַר א' בְּמַעו' וְה"ה בְּהֵמָה וְאֵינִי יוֹדַע מִי דְּחָקוּ לְרַש"י לִפ' דְּפְלִיגִי בְּבַהֲמָה וּר"ש דָא' פְּתַנָּאִי וְהָא דָא' הָרִי אֶמְרוּ אַף טוֹפְלִין בְּהֵמָה לְבַהֲמָה לָאוּ לְמִימְרָא דְּטַפִּילַת

בְּהֵמָה גֵרַע טְפִי מִמְעוֹ וּמִהַשְׁתָּא בַע"כ הֵיחָא דְתַנִּי טְפִילַת מַעוֹ ל"ל טְפִילַת בְּהֵמָה דַּל"כ
לְאַשְׁמְעִינוּ קוּלְתָּא וּכ"ש חֲמִירְתָּא דְהָא לִיתָּא דְתַרְנוּנְיָהּוּ שְׁקוּלִין הֵן וְאַף טוֹפְלִין בְּהֵמָה
דְּקַא' אֵלִיבָא דַר"ח קַא' לְדִידְךָ דְאַלִים טְפִילַת מַעוֹ הָרִי א' אַף טוֹפְלִין בְּהֵמָה אַבְל לַר"ש
תַרְנוּנְיָהּוּ שְׁקוּלִין הֵן.

א"נ ה"ק הָרִי א' טוֹפְלִין בְּהֵמָה כְּמוֹ מַעוֹ דְתַרְנוּנְיָהּוּ שְׁקוּלִין הֵן תַּדַע דַּאס"ד דַּלְר"ש נְמִי
טְפִילַת מַעוֹ אֵלִים וְהָאִי מַתְנִי דְטְפִילַת מַעוֹ טְפִיל לְבְּהֵמָה לְגַמְרִי ל"ל א"כ מַאי הָרִי א'
אַף טוֹפְלִין בְּהֵמָה דְפָרִיךְ לִי לַר"ח הָא הוּא דְאָמַר נְמִי מְאִידְךָ מַתְנִי דְטְפִילַת מַעוֹ דְוּוּקָא
כַר"ח וּמַאי אֲוֹלְמָא דְהָא מַתְנִי מְהָא דְאַקְש' לַר"ח מְיָנָה א"ו בְּדַפְרִי דַס"ל לַר"ש דַּל"פ
הָנִי מַתְנִי לְגַמְרִי א"נ מִשְׁמַע לִי לַר"ש הֵיחָא בְּרִינְיָתָא דְמִינְרִי מְטְפִילַת מַעוֹ אֵלִי לִי
טְפִילַת בְּהֵמָה מִמְעוֹ וְנִקְט לְרַבּוּתָא טְפִילַת מַעוֹ וּכ"ש בְּהֵמָה וּלְאַיְדְךָ אֵלִים לִי מְעוֹת
מְבַהֲמָה וְנִקְט בְּהֵמָה לְרַבּוּתָא וּכ"ש מְעוֹת וּכְהַג"מ בַּפ"ק דְסוֹפָה (דָּף ח) מַר אֵלִים לִי סוּכ'
רַשְׁב"ק מִנְג"ב וּמַר אֵיפְכָא: חוּזַר וּמְקַרִיב חֲמֵשׁ בִּי"ט שְׁנֵי וְלֹא אָמַר עוֹבֵר הוּא בְּבָל
תּוֹסִיף וְרַחֲמֵנָא א' וְחִגּוּתָם אוֹתוֹ חַד יוֹמָא וְתוֹ לֹא דְהִנְךָ נְמִי חַד יוֹמָא הוּא וְשְׁנֵי תַשְׁלוּמִין
דְרַאשׁוֹן וּמְסִיק ר"א דְלֹא פְּלִיג ר"ל דַּא' חוּזַר וּמְקַרִיב אַדְר"י דַּא' פִּינּוֹן שְׁפָסַק שׁוּב אֵינּוּ
מְקַרִיב פָּאן בְּסִתָּם אִם הִפְרִישׁוֹן סִתָּם אֵינּוּ חוּזַר וּמְקַרִיב פָּאן בַּמַּפ' דַּא' בְּהִדְיָא לְיוֹם א' אֲנִי
מַפ' אֵת כְּוֹלֵן חוּזַר וּמְקַרִיב שְׁאֵינּוּ אֶלָּא תַשְׁלוּמִין דַּא' זְהוּ שִׁיטַת רַש"י וּק"ל לַפ' דְאַמְאִי
אוּקִי דַר"ל בְּמַפְרָשׁ לְהִדְיָא הָא אִפִּי בְּסִתָּם נְמִי דְלֹא אָמַר לְהִדְיָא לְיוֹם א' אֲנִי מַפ' אֶפ"ה
חוּזַר וּמְקַרִיב בְּסִתָּמָא אַא"כ אֵיכָּא גִילּוּי דְעֵתָא דְשִׁינְרִי שְׁיִיר כְּגוֹן שְׁיִישׁ שְׁהוּ לְהִקְרִי וְיִישׁ
לוֹ אוּכְלִין דְמוּכַח מִקוּלְתָּא מְדַלָּא הַק' בַּא' ש"מ שְׁיִירִי שְׁיִיר כְּדַמְסִיק וְאַזְיֵל אַבְל בְּדַלִּיכָא
גִילּוּי דְעֵת כְּגוֹן שְׁא"ל שְׁהוּת א"נ אֵין לוֹ אוּכְלִין אִפִּי בְּסִתָּמָא דְלֹא אִמ' לְהִדְיָא לְיוֹם א' אֲנִי
מַפ' אֶפ"ה חוּזַר וּמְקַרִיב לַכ"ע וְה"ל לְאוּקְמִי לְדַר"י וְר"ל בְּסִתָּם אֶלָּא דַר"י בְּדַאִיכָא גִילּוּי
דְעֵת וְדַר"ל בְּדַלִּיכָא וְאֶע"פ שְׁלֹא פִי לְהִדְיָא נְמִי ש"ד.

וּי"ל דַּנ"מ בְּהָא דַּמַּפ' דְאַפִּי אֵיכָּא שְׁהוּ וְאוּכְלִין אֶפ"ה חוּזַר וּמְקַרִיב בַּב' הוּאִיל וּפִי
לְהִדְיָא שְׁהַפ' לְיוֹם א' דְּבַחְדָּא סְגִי אוּ בְּאֵין לוֹ שְׁהוּת אוּ אוּכְלִין א"נ בְּשְׁפִי לְהִדְיָא וְאַפִּי
יֵשׁ לוֹ שְׁהוּת וְאוּכְלִין וְהָא דְמַפְלִיג ר"א בֵּין סִתָּם לַמַּפ' וְלֹא מַפְלִיג בְּסִתָּם גּוּפִי בֵּין יֵישׁ לוֹ
שְׁהוּת וְאוּכְלִין לֵאֵין לוֹ י"ל דְלְרַבּוּתָא לְקַט מַפ' לְהִדְיָא דַּאע"ג דְיֵישׁ לוֹ אֶפ"ה חוּזַר וּמְקַרִיב
הוּאִיל וּפִי לְהִדְיָא וְנ"ל דְנִפְקִי לִי לַר"א הָא דַּלְר"י בְּחִדָּא סְגִי מְשׁוּם דְשְׁמִיעַ לִי הָא דַּר'
שְׁמֹן אַר"י דְּבַסְמוּף דַּא' גְּמַר הַיּוֹם חוּזַר וּמְקַרִיב וְדַרְבִּי אַר"י דַּא' חוּזַר וּמְקַרִיב וּמוּקִי לָהּ
לְדַרְבִּין בַּמַּפ' לְהִדְיָא דַּל"כ תַּרְתִּי דַּר"י ל"ל וְא"ל נְמִי דְהָאִי ה"נ מְסַתְּבָּרָא ר"א גּוּפִי
קַא' לָהּ לְהוֹכִיחַ דְּבַחְדָּא סְגִי וְלֹא סִתָּמָא דְגַמְרָא קַא' לָהּ מ"מ ק"ל מַאי פִּינּוֹן שְׁפָסַק שׁוּב
אֵינּוּ מְקַרִיב סִתָּמָא דְקַאמֵר ר"י.

נְהִי דַא"מ לְשֵׁם שְׁלָמִי חֲגִיגָה בַּחַה"מ מְשׁוּם בַּל תִּאֲחַר לְשֵׁם שְׁלָמִי נְדָבָה מִיְהוּ מְחִיב
לְהִקְרִיב אַעפ"י שְׁהַקְדִּישׁוֹן לְשֵׁם חֲגִיגָה הָא חֲגִיגָה שְׁלֹא הִקְרִי בְּרַגְלֵי חִיבִי לְהִקְרִיב אַחַר
הִרְגָל לְשֵׁם שְׁלָמִי נְדָבָה דְהָא בַּפ"ק דַּר"ה (דָּף ד) מְרַבִּינּוּ לְעוֹלַת וּשְׁלָמִים לְגַבִּי ב"ת וְהִינּוּ
עוֹלַת רְאִיָּה וּשְׁלָמִי חֲגִיגָה דַּאֲלוֹ נו"נ בְּהִדְיָא פְתִיבָן כַּדְפַרְש"י וְתוֹס' הֵתָם וּכַמ"ש בַּחִי
שָׁם.

אלמא חגיגה שלא הקריבה בשעתה לשם חגיגה אינו נדחית מהקריבה לגמרי אלא מקריבה אח"כ ול"ל דשוב א"מ דקאר"י לשיטת רש"י אחוזר ומקריב בי"ט ב' דר"ל קאי. וקאר"י דבי"ט ב' אינו חוזר ומקריב לאחר שפסק דכיון דא"א לו להק' לשם חגיגה משו' ב"ת (גזיל וכ"ת) [צ"ל הוי פנדרים ונדבות] דאין קריבין בי"ט וע"ד פ"א (הרא"ש) [צ"ל הר"ח] שאכתוב בסמוך דא"ב ל"ל לרש"י טעמא דב"ת הא בה"ט דנו"נ א"ק בי"ט לחוד סגי וצ"ל דהאי פינון שפסק שוב אינו מקריב דאר"י היינו לשם ש"ח.

ומ"מ לשם נדבה מחויב להקריב ונ"ל שהקריחו לרש"י לפרש פן דה"ט דאין חוזר ומקריב משום ב"ת ולא משו' דנ"ו א"ק בי"ט משום דר"י סתמא קאמר פינון שפסק שוב א"מ ואהקריב חמש בי"ט דר"ל קאי ומשמע דבפסק ביט"ר שוב א"מ פלל אפי' בחש"מ מדלא קאמר שוב א"מ בי"ט ב' ש"מ דה"ט משו' ב"ת ושוב א"מ דקא' היינו לשם שלמי חגיגה וכדפ"י ולפ"ז הא דא' ר"ל חוזר ומקריב בי"ט שני לרבנותא נקט לה ותרתי קמ"ל דאין בו משום ב"ת מדחוזר ומקריב.

וקמ"ל אפי' בי"ט ב' מותר להקריב דל"ד לנו"נ. וזהו מה שנ"ל ע"ד פרש"י: והתוספות בשם ר"ח פ"א הקריב ה' בי"ט ראשון חו"מ ה' בי"ט ב' ואע"ג דאין קריבין נו"נ בי"ט הואיל והלוי תחילת הפרשתו לשם חגיגה היתה מותר להקריב בי"ט ומסיק דר"י בסתם ובדיש לו שיהו' נאוקלין נעשו כנו"נ שלא מחמת י"ט ודר"ל פגון שפי' שאלו הנשארי יקריב' ביט"א פגון זה מותר וגם לפי"ז נמי צ"ל הא דמחלק בין סתם למפ"ר ולא מחלק בסתם גופי' בין יש לו שהו' נאוקלין לאין לו דרבנותא קמ"ל דבמפ"ר להדיא אפי' יש לו חו"מ דה"ל חגיגה ולא נו"נ וכדפ"י לעיל והביאו ראי' התו' לפי' זה מדא' בירו' הי' לפניו עשרה בהמו' הקריב הביט"ר המות' מהו שידחה י"טא פליגי בה ר"י ור"ל חד א' דוחה וחד א' אינו דוחה ומפ"ר הירו' מדאר"י טופל מעו' למעו' היא אומ' דוחה ר"ל דא' טופל בהמה לבהמה ולא מעות למעות הוא א' א"ד.

ארשפ"א בשם לעולם הוא מוסיף והולך ודוח' י"ט עד שיאמר אין עוד בדעתו להוסיף משמע דלענן דחזית י"ט מיירי נאני תמה מאי ראי' מהא דירו' לגמ' דידן הא נדאי פליגי אהדדי דבירו' תלו פלוגתא זו באידך פלוגתא דטפילה דר"י א"ל דוחה משום דא' טופלין מעות למעות ולא בהמה לבהמה אלמא שם חגיגה על כל הבהמות מש"ה פולן דוחין י"ט ור"ל דא' טופלין בהמה לבהמה אלמא אין שם חגיגה על פולן אלא על הראשונה בלבד מש"ה הוא א' א"ד י"ט והא בגמ' דידן מסיק דל"פ דביש לו שיהו' נאוקלין א"ח ומקריב וב"אל חו"מ לכ"ע ואי דחזית י"ט לגמ' דידן בפלוגתא דטפילה תליא לר"י דא' א"ט בהמה לבהמה אלמא שם חגיגה על פולן אמאי ביש לו שהו' נאוקלין א"ח ומקריב ביט"א.

וה"נ ר"ל דס"ל טופלין בהמה לבהמה משום דא"ש חגיגה עליהם אמאי חו"מ בי"ט ב' באין לו שהו' נאוקלין הא מ"מ א"ש חגיגה עליהן דהא לעלין טפילה אין חילק בין יש לו לא"ל. ועק"ל אי גמ' דילן לענן דחזית י"ט מיירי פירו' הא בגמ' דילן בהקדוש פבר לשם חגיגה מיירי דקא' הפריש עשרה בהמות לחגיגתו אמאי בא"ל שיהו' נאוקלין א"מ ביט"א הא פינון שקרא שם חגיגה עליהן וחגיגה מותר להקריב בי"ט ואמאי פקע קדושת חגיגה מעליהן אטו משום שהי' לו שיהו' נאוקלין ולא הקריבון פקע מעליהן קדושת חגיגה ונעשה נו"נ וכי קדושת הגוף פקע בכדי וקדושת חגיגה להיכן הלכו ועוד בדפ"י להדיא

שְׁהַנּוֹתְרִי יִקְרִיבוּ לִיט"א מִן־תֵּר לִפִּי שִׁיטָה זוֹ וּבִדְלָא פִּי אָסוּר וְזֶה תִּימָה וְכִי מְשׁוּם דְּפִי
לֹא פָקַע קְדוּשַׁת חֲגִיגָה מְעַלְיָהּ וּבִדְלָא פִּי פָקַע וְנִעְשׂוּ נו"נ.

וְהֵיכָא דִּירוּ אֵין לֹו עֲנִין לְהֵיכָא דְשִׁמְעֵתִין וְלֹא מִיִּירִי כָּלֵל בְּהַפְרִישׁוֹן תַּחֲלִילָה לְשֵׁם חֲגִיגָה
דְּהָא ל"א בִּירוּ הַפְרִישׁ י' בְּהֵמוֹ אֶלָּא הָיוּ לְפָנָיו י' בְּהֵמוֹ פִּי שֶׁהִי בִּידוֹ וּבְרִשׁוֹתוֹ י' בְּהֵמוֹ
וְהַקְרִיב ה' בִּיט"ר הַמּוֹתִיר מֵהוּ שִׁיִּדְחָה יט"א כְּלוֹמַר לְאַחַר שֶׁהַקְרִיב הָרִאשׁוֹנִי בִּיט"ר
אִם רוּצָה לְהַקְרִיב אֶת הַמּוֹתֵר אַח"כ לְשֵׁם חֲגִיגָה אִי חָל שֵׁם חֲגִיגָה גְמוּרָה עֲלֵיהֶן לְדַחּוֹ
י"ט אוֹ לֹא וְתִלָּה לָהּ בְּהָא פְּלוּגְתָא דְטוֹפְלִין.

לְמ"ד בְּהֵמָה בְּבִהֵמָה לֹא אֶלְמָא שֵׁם חֲגִיגָה חָל עַל כְּוֹן מִש"ה אֵין בָּאִין מִן הַמְעַשֵּׂר לְפִיכָּד
דּוֹחִין י"ט וְלְמ"ד בְּהֵמָה לְבִהֵמָה ש"ד ש"מ דָּאִין שֵׁם חֲגִיגָה חָל עַל כְּוֹן א"ד י"ט וְהִינּוּ
דְּמַסִּיק בִּירוּ לְעוֹלָם הוּא מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ כּוֹ הֵאֵי לִישְׁנָא מְשַׁמַּע בְּהַדְיָא וּבִדְלָא הַפְרִישׁ
וְהַקְדִּישׁ מִיִּירִי וּמוֹסִיף וְהוֹלֵךְ וּמְקַדִּישׁ וְשֵׁם חֲגִיגָה עַל כְּוֹן עַד שִׁיא' לְהַדְיָא אֵין עוֹד בְּדַעְתּוֹ
לְהוֹסִיף וְמֵה שִׁיּוֹסֵף אַח"כ אֵין שֵׁם חֲגִיגָה ח"ע אֶלָּא נו"נ הַנּוּיִן.

אָבֵל בְּגַמ' דִּילָן אֵינְרִי בְּהַקְדִּישׁ וְהַפְרִישׁ עֲשֵׂר בְּהֵמוֹת בְּבַת א' לְחֲגִיגָתוֹ וְחָל שֵׁם חֲגִיגָה עַל
כְּוֹן לְדַחּוֹת י"ט לְכ"ע בְּכָל עֲנִין דְּהָא וְדָאִי חֲגִיגָה אֵין לָהּ שִׁיעוּר לְמַעְלָה מֵה"ת וְאַפְּי'
אֶלְף בְּהֵמוֹת אִם יִרְצָה לְהַק' לְחֲגִיגָתוֹ מְקַרִיב וְשֵׁם חֲגִיגָה עַל כְּוֹן לְכ"ד כְּדָא בִּירוּ עֲנִי
וְיָדוּ רַחֲבָה קוּרָא אֲנִי אִישׁ כְּמַתְנַת יָדוּ וְתַנּוּ מִי שִׁישׁ לֹו אוֹכְלִין מְרוּבִי מְבִיא שְׁלָמִי מְרוּבִי
כּוֹ אֶלְמָא אֵין שִׁיעוּר לְחֲגִיגָה לְמַעְלָה וּמְקַרִיב אֶת כְּוֹן בְּכָל הַרְגֵל דְּאַפִּי בִּיט"א וּמְשׁוּם
לְתַא דְּבִהֵמוֹת חֲגִיגָה אֵין לְחַלְקָא בֵּין בְּהֵמָה רִאשׁוֹנָה לְהַשְׁאַר בְּכָל עֲנִין אֶלָּא מְשׁוּם לְתַא
דְּגַבְרָא שְׁלֹא יַעֲבֹר עַל ב"ת דְּרַחֲמָנָא א' וְחַגּוּתָם אוֹתוֹ דְּמְשַׁמַּע חַד יוֹמָא וְתוֹ לֹא בְּהָא יֵשׁ
לְחַלְקָא בֵּין סְתָם לְמַפ' וּבֵין יֵשׁ לֹו שְׁהוֹת וְאוֹכְלִין לֹא"ל דְּבָהּ אֵיכָא גִילוּי דַּעֲתָא דְשִׁירִי
שִׁיר וּבְהָא לֹא מִיָּהוּ הָא ק"ל עַל הִירוּ דְמוֹסִיף וְהוֹלֵךְ וְאַמְאִי ל"ת לְב"ת.

וּל"ל דס"ל כְּרַבָּא דֵאמ' בִּפ"ד דר"ה (דף פח) דב"ת אע"ע אֶלָּא בְּזַמְנֹו וְהָא דְכִהֵן שְׁעָלָה
לְדוּכֹן אִם מוֹסִיף בְּרַכָּה א' מְשַׁלּוֹ וְכֹן מַתַּן א' דְּבָכוֹ שְׁנַתְנוּ בְּמַתַּן ד' דַּע"ב בַּת ש"ה דְּאֵלוֹ
מְתַרְמִי לִי צִיבּוּרָא אַחְרִינָא הָדַר מְבַרַךְ א"נ אִי מְתַרְמִי לִי בְּנוֹכְרָא א' הָדַר מְזַה זְמַנִּי הוּא
כְּדַמְסִיק הֵתָם אָבֵל הֵכָא כְּוֹן דְּחַגְג י"ט א' כְּבָר י"ח חֲגִיגָה שְׁאַר יוֹמֵי ה"ל שְׁלֹא בְּזַמְנֹו
דל"ל הֵכָא אֵלוֹ מְתַרְמִי לִי כְּדָא הֵתָם.

דא"כ אַמְאִי דּוֹחָה יט"א כְּוֹן דָּאִין שֵׁם חֲגִיגָה עֲלֵיהֶן דְּהָא ח"ל שְׁלֹא בְּזַמְנֹו לְגַמְרִי מְדָאִין
עוֹבֵר עֲלֵיהֶן עַל ב"ת וּבַמ"א יִתְבָּאַר זֶה: עֵבֶר הַרְגֵל וְלֹא חָג א"ח בְּאַחְרִיּוֹתוֹ ק"ל מֵאִי עֵבֶר
הַרְגֵל דְּקָא עֵבֶר י"ט אַחְרוֹן הַל"ל דְּהָא בְּרִישָׁא קָא חוּגְג אֶת כָּל הַרְגֵל וִיט"א שְׁל חָג
אֶלְמָא יט"א אֵינוֹ כְּוֹן בְּכָלֵל הַרְגֵל דְּקַתְנִי א"כ בְּסִיפָא הַל"ל עֵבֶר יט"א א"ח בְּאַחְרִיּוֹתוֹ
וְאַמְאִי כְּוֹן אֶף לִיט"א בְּכָלֵל רְגֵל.

וִי"ל לְמֵאִי דְאַפְר' בְּגַמ' דְאַפִּי לְמ"ד בְּגַמ' כְּוֹן תְּשַׁלּוּמִין זֶה לְזֶה אַפ"ה יט"א תְּשַׁלּוּמִין
דְּרִאשׁוֹן הוּא דַּמְש"ה לֹא כְּוֹן קָרָא לִיט"א לְעֲנִין חֲגִיגָה בְּהַדִּי ז' יְמֵי הַחֵג שְׁלִפְנֵי דְלַכְתּוּב
רַחֲמָנָא וְחַגּוּת' שְׁמוּנָה יְמִים לְמִמְרָא דְחַלְקָא מְשַׁלְּפְנֵי דְאֵלוֹ ז' יְמֵי הַחֵג תְּשַׁלּוּמִין זֶה לְזֶה
אָבֵל יט"א תְּשַׁלּוּמִין דָּא וְחִיגָר כָּל ז"י הַחֵג וְנִתְפָּשֵׁט בִּיט"א פְּטוּר דְּהַשְׁתָּא א"ל דַּמְש"ה

שינה התנא לשונו בסיפא מריש' וקא' עבר הרגל ול"ק עבר יט"א דקמ"ל דזמנין בעבר הרגל לחוד א"ח באחריותו כה"ג דפי' פאן שהי' פטור פל ז"י הרגל ונתחייב ביט"א.

ואלו לא עבר עציו פל ז"י הרגל בפטור אפי' לא נתחייב עד יום הז' חוגג בו פנין דכולן תשלומי' זה לזה אבל השתא דל"נ עד יט"א א"ח באחריותו דיט"א אינו אלא תשלומין דא' וכ"ת הניחא למ"ד פולן תשלומין ז"לז אבל למ"ד פולן תשלומין דא' מא"ל דהא השתא ל"ל כה"ג דא"כ מאי ארי' יט"א אפי' נתפשט פל ימות הרגל חוץ מיט"ר כה"ג א"ח באחריותו וי"ל דלדידן' הוי בע"כ איפכא דמדלא פניל ליט"א עם ז"י שלפניו למימרא דהוא חלק מ"זי התג ול"ד להו לענין חגיגה וכיון דכולן תשלומין דא' הא דל"ד להו היינו שהוא בפ"ע ואינו תשלומין דא'.

והשתא נ"מ למ"ד פולן תשלומין דא' דאם הי' פשוט בא' וחיגר בשאר פל ימות התג פנין דרמי עלי' חיובא בא' אע"ג דל"ח בימי תשלומין תו לא פקע תורת תשלומין מהו אכל למ"ד פולן תזל"ז פנין דאין עליו תורת חיוב בו פיום משום דרמי עליו חיובא בא' ל"ל ביה ופטור וכמ"ש בגמ' ע"ד התוס' והשתא הא דתני בסיפא עבר הרגל ולא עבר יט"א דנ"מ איפכא בהי' פשוט פיום א' וחיגר בשא' ימי התג וגם ביט"א דכל ימי הרגל חוגג פהו דהו תשלומין דא' וקא בא' הי' פשוט וב"ח.

אבל אם לא חגג פל ז"י התג א"ח באחריותו ביט"א הואיל והוא חיגר ולא ב"ת בו פיום אעפ"י שהי' פשוט וב"ח אין לו ענין לחייב מש"ה ביט"א אם הוא חיגר דהא אינו תשלומין דא' אלא חיובא רמי רחמנא עלי' בפ"ע אם הוא ב"ח בו פיום חייב ואם לאו פטור מיהו למאי דאפרש בגמ' דפשוט בא' וחיגר אח"כ לכ"ע פטור אפי' למ"ד פולן תשלומין דא' לא א"ש.

וקא נמי ל"ל הא דלא פניל ברישא ליט"א עם ז"י שלפניו משום דבאותן ז"י התג אם איחר להביא ולהקריב חגיגה עד יום הז' ל"ל ביה וא"ע בלא כלום אבל אם איחר מלהקריב עד יט"א ש"ח עובר בעשה כדא"ר בפ"ק דר"ה (דף ה) פנין שעבר עליו רגל א' עובר בעשה דנבאת שמה ונהבאתם שמה וכיון דח' של חג רגל בפ"ע הוא וחלוק מז"י התג שלפניו ז"י התג ה"ל רגל שלם בפ"ע וכיון שעבר עליו ז"י התג פבר עבר בעשה זו דהא עולת ראני' וש"ח נמי איתרבו לב"ת פדאמ' בפ"ק דר"ה (דף ה) ה' אלקי' אלו חטאת נאשמות עולות ושלקמים והיינו עולות ראני' ושלמי חגיגה שהן חוב דאלו של נו"נ מרישא דקרא נ"ל כדפירש"י ותוס' התם וכיון דאיתרבו ללאו דב"ת בג' רגלי' ה"ה דע"ע בעשה זו פרגל א' דהא ביה תלי' וכדאמ' התם (דף ו) אשה מהו בב"ת מי אמ' הא ליתא פראני' כו' פי' לא קריבין ביה לעשה זו דנבאת שמה הילקף אפי' בלאו דב"ת נמי ליתא וא"כ עולות ראני' וש"ח דעובר עליו בג' רגלים בלאו דב"ת פרגל א' עובר עליו בעשה זו ועל עולת ראני' ושלמי חגיגה דחג הסופו' עובר בעשה אחר שעבר ז"י קודם יט"א דח' רגל א' בפ"ע ואינו נמנה לרגל א' עם ז"י שלפניו והמה רגל שלם בפ"ע הן מש"ה נקט ברישא חוגג את פל הרגל דהיינו ז"י הסופות דהיינו דאפי' לכתחילה יכול להמתין עד יום הז' וא"ע בלא כלום אבל עד יט"א אינו רשאי להמתין לכתחילה דהא פבר עבר עליו בעשה דליתא דכ"כ שם בחי' דגם ושמיני' של חג שני' לחג ואין עבב"ת בג"ר וברגל א' בעשה

עד שיעבר גם גם השמיני ועוד פתבתי שם בזה גם הא דלא כגיל לח' עם ז' ימים שלפניו פתבתי שם טעם אחר ע"ש.

דף ט ע"א על זה נא' מענות אינו יוכל לתקן. ק"ל מאי ע"ז נא' דקאמר בכל המצות הקבוע להן זמן בעבר זמן ה"ל מענות שא"י לתקן.

וי"ל דמשמע להפנא דהני פתבי דקאמר קרא דה"ל מענות וא"י לתקן וגם חסרון שא"י להמנות דסיפא דקר' מיירי בתדא מילתא וקא לימא אלא בתגיגה דכשעבר הרגל ולא הקריבו אע"ג שעדיין יכול לחייב להקריבו שהרי עבר עליו בכל תאחר בג' רגלים וכמ"ש בסמוך מ"מ ה"ל מענות שא"י לתקן גבי מצית חגיגה פינו שלא הקריבו בזמן חגיגה הרגל ומ"מ עדיין מצות הקרבה דבהמה זו שהפריש הרגל לשם חגיגה עליו להקריבה לשם נדבה ואי המתין לה ולא הקריבה עד שמתה או נגנבה א"ח באחריותה ופקע מצות הקרבתה מעתה לגמרי וה"ל חסרון שא"י להימנות ג"כ באות' בהמה עצמה והיינו דתנו לישנא דלא חג בעבר הרגל א"ח באחריות' וקא ל"ש לאחריות אלא בהפריש הרגל וקא הני פתבי גונוי למ"ל אלא בתגיגה לבד דאלו בכל המצות הקבוע להן זמן בעבר זמנו בטל מצוותו לגמרי אבל בתגיגה בעבר זמן חגיגה וה"ל מענות אפ"ה מצות הקרבה לא נחסר מבהמה זו שהפריש בחג לשם חגיגה עד שמתו או אבדו דנתבטל לגמרי מצות הקרבה מבהמה זו.

אלא דק"ל דבגמ' דסופה (דף כ"ז) תנו ועוד אר"א מי שלא אכל ליל יט"ר של חג ישלים ליט"א וחכ"א אין לדבר תשלומין וע"ז נא' מענות כו' וחסרון כו' והתם מאי פרי גונוי איפא דקא בלא אכל ליל יט"א בטל מצוותו לגמרי וא"כ מ"ש (דנקט) [דלא נקט] להאי קרא גבי שארי מצות הקבוע להן זמן: עצרת דכתב רחמנא ל"ל ק"ל הא עצרת פתיב קודם לא תעשו מלאכה א"כ קר' השני דל"ת מלאכה מיותר לאפנויי ולא עצרת הפתוב תחילה.

וכ"ת לת"מ לעבור עליו בלאו אתי א"כ עצרת נמי אינו מופנה דא"ל דלעשה אתי ולע"ע בלאו ועשה א"ו האי קרא לא צריך דקא אזנת עשה ול"ת שלו כפר נאמר בפ' בא ונשנית בת"כ עם סדר כל המועדות וא"כ הל"ל דאחרון מיותר ולא הראשון וי"ל דל"ק דאי לאו דכת' רחמנא לא תעשו מלאכה לא ידענו דעצרת דקרא אסור בעשיית מלאכה קא' אלא ה"ח כנופיא של מאכל ומשתה קא' לשון נעצרה נא אותה כדפירש"י בפי' התורה אבל פינו דכתיב גבי' בסיפא לא תעשו מלאכה משמע לר"י דכנלה קרא חד עניינא הוא נאעשיית מלאכה קאי וכינו דסיפא דקר' מפ' לרישא בע"כ רישא מיותר ומ"מ ק"ל דהל"ל דכנלה קרא מיותר דקא כפר נא' בת"כ בסדר המועדות ואע"ג דאהדר' קר' במשנה תורה למועדות פעם ב' אפ"ה איסור עשיית מלאכה לא הדר פלל בשום מועד אלא בז' של פסח דכתיב גבי האי קרא דשמעתין וי"ל משום דדרשינו בפ"ב לקמן (דף י"ח) מה ז' עצור אף פולן נעצרו וללמוד על חש"מ שאסור בע"מ ואפ"ל לא כ"ר עצרת הוי נ"ל מלת"מ מה ז' אסור בעשיית מלאכה אף פולן ובע"כ עצרת מופנה לגז"ש זו: תלמוד לומר בחודש השביעי ק"ל לר"י דנ"ל דיט"א של חג תשלומין הוא לחגיגת החג מגז"ש דעצרת בחודש הז' ל"ל.

וה"נ להאי תנא אפנוי' דעצרת ל"ל: אי בחנדש הזי יכול יהא חוגג והולך כל החנדש פלו פירש"י אינה יום שירצה לתשלומי התג אם לא הקריב בתג. וק"ל לפירושו דמאי ס"ד לומר שיהא כל החנדש פשר לתשלומין פינן דכ"ר פבר ז"י וכתוב אותו לתשלומין אי כל החנדש פשר לתשלומין ז"י דכ"ר לתשלומין ל"ל הא בכלל מאתים מנה ועו' ק"ל הא בפ"ו דפסחי (נף ע) נ"ל דתגיגה א"ד שבת אע"ג דקרפן ציבור הוא מדכתיב וסגותם חג ז"י ז' ח' הניין מפאן לתגיגה שא"ד את השבת ונדל שבת מנייהו פשו להו ז"י להקרב' תגיגה ואם איתא דכל החנדש פשר לתשלומי תגיגה אפתי תקשה ז"י סא יותר הני וי"ל דה"ק דאי בחנדש הזי ה"א שיהא חוגג כל החנדש לתשלומין וז"י דקר' שיהא חוגג כל ז בכל יום ויום וכל החנדש לתשלומין והשתא אתי אותו קמא למעט כל החנדש לגמרי אפילו מתשלומין ומ"מ וסגותם ז"י דא' קר' לאו לתשלומין קא' אלא בכל יום ויום וכ"ת א"כ לשתוק קרא מבחנדש הזי וא"צ אותו למעוטי כל החנדש ולא לכ"ר אלא חג ז"י לחוד ומפילא ידענו דז"י דקא' היינו בכל יום ויום וכדקא' ברישא יכול יהא חוגג כל ז' ת"ל אותו טעמא דכ"ר אותו למיעוטי הא לא"ה ה"א מסתמא ז' דקא' קרא כל ז"י במשמע.

די"ל דבחנדש הזי לרבוני ח' של חג לחוד אתי והשתא אצטריף פולן ז"י לכל ז' ובחנדש הזי לרבות ח' של חג ומיהו שלא תאמ' לרבות כל החנדש לתשלומין ת"ל אותו למעוטי כל החנדש אפילו מתשלומין ולעולם ז"י דקר' כל יום ויום במשמע ולהאי פ'י הא דקא' אי בחנדש הזי יכול יהא חוגג כל החנדש לאו למימרא אע"ג דכתי' אותו קמא ה"א הכי דליתא אלא אילו ל"נ אותו קמא אגא ז"י ובחנדש הזי לחוד ה"א הכי ומ"מ פינן דס"ד לומר כן בלא אותו קמא מהשתא י"ל דאותו קמא למעוטי כל החנדש אתי אפי' מתשלומין ובחנדש הזי לרבות ח' של חג וסגותם חג ז' ימים כמשמעו קאמר כל ז' ת"ל אותו תניינא למעוטי והשתא מהני תרי אותו מחד אימעט כל החנדש אפי' מתשלומין ומחד א מעט שלא יהי חוגג כל ז' ול"נ ז' אלא לתשלומין ובע"כ בחנדש הזי לרבוני ח' של חג לתשלומין וכ"ת ליתא רחמנא וסגותם ח' ימים וחד אותו ול"צ בחנדש הזי ולא אותו תניינא למעוטי כל החנדש דמהיכא תיתי ומדכ"ר ח' ימי' ואותו בע"כ תדרשי' דלא יהי חוגג כל ח' דהא כתי' אותו ול"נ ח' אלא לתשלומין.

י"ל דאי כ"ר חג ח"י ה"א דתגיגה דוחה את השבת כ"ר ז' לומר שאין דוחה שבת פדדרשינן שם בפ"ז דפסחים: דל"ח בא' ל"ח בשני כתבו התוס' וצ"ע אם הי' פשוט בא' וחיגר בשני מי אמרינן פינן דחייב' עלי' רמיא בא' תו ל"פ מינ' אע"ג דלא חזי השתא א"ד פינן דתשלומין זה לזה לר"א לא מסייב מדבריהם משמע דלא מספקא להו אלא למ"ד פולן תשלומין זה לזה אבל למ"ד פולן תשלומין דא' פינן דהראשון עיקר ושאר כל הימים טפלים לו אם הי' פשוט בא' וחיגר משני ואילך פינן דחייבא רמי' עלי' בא' אע"ג דהשתא לאו בר חייבא הוא לא פקע חייבא מינ' \$\$\$ ציור בספר \$\$\$ ולי א"א ל"כ דהא בר"פ אמרי' הפל לאתויי מאי לאתויי חיגר ביום א' ונתפשט ביום ב' פריף הניחא למ"ד פולן תשלומין זה לזה אלא למ"ד פולן תשלומין דא' מא"ל ומש"ה הדר בי' מהא שנויי ומ"ל לאתויי סומא באחד מעיניו או מי שחציו עבד אתי.

והשפא אמאי קדר מהא שינוני דחגור דאירי בי הא למ"ד פולן פשלומין דא' המ"ל איפקא דאתי לאתויי פשוט בא' וחגור בשני דסיב דכין דכולן פשלומין דא' לא פקע חיובא דרמל עליו בא'.

וכ"ש א"א דאפי' למ"ד פולן פשלומין זה לזה דפשוט בא' וחגור בב' דסיב דה"ל לאוקמי קכי אדכ"ע: פין דל"ח בא'. בריש מכילתן פ' התוס' גבי קטן דבחל יום א' בשבת אע"ג דאין חגיגה דוחה שבת אפ"ה יש לו פשלומין כדא' בפ"ו דפסחים (דף ע) חגיגה פעמים ו' ול"א פין דל"ח בא' ל"ח בב' ול"ד לחגור ביום א' דגברא חזי אלא שהיום אינו ראוי.

וק"ל דא"כ מאי פריה בסמוך דר"י אדר"י דאמר בנטמא הנזיר בליל ח' לטומאתו נמי מבי' אלמא אע"ג דלילה ל"ח לקרבן יש לו פשלומין. והשפא מאי קאמר הא לילה דמאי לשבת דגברא חזי לפיכך יש לו פשלומין דהא פין דשלמו ימי טומאה ראשונה גברא חזי לקרבן אלא שהלילה אינו ראוי לקרבן והניחא למ"ד (בפ"ג) דנזיר ודף י"ח ע"א דנזירות טהרה משמיני חזי' א"ל למאי דס"ד השפא לילה מחוסר זמן נזירות טהרה עד שמיני ביום לא חזי' א"כ בליל ח' גברא ל"ח.

אבל למ"ד ה"ה נזירות טהרה בשביעי חזי' א"כ פי מטי ליל שמיני גברא חזי' אלא שהלילה מעפבתו ונדמי לשבת דגברא חזי' השפא מאי פריה דילמא ר"י ס"ל כמ"ד נ"ט מיום ז' חזי' ועוד הא סתים לן תנא ה"ה כמ"ד נ"ט משביעי חזי' והאמר ר"י הלכה כסתם משנה ול"ל דש"ה דאפשר ליום א' של רגל לחול בחול לפיכך פי מיקלע בשבת אין זה דיוחוי מצד עצמו של יום זה אלא מחמת דבר אחר אבל יום ח' של טומאה לגבי נזיר פין דא"א לעולם א"כ קדמו לילה הוי דיוחוי ונדמי לחגור ואי לגבי חגור ל"ל פשלומין ה"ה ללילה ולפ"ז גבי קטן דכתבו התוס' ה"ה דמבי' קרבן ראי' אע"ג דמה"ת פטור וא"א להקריבו ביום א' של רגל שהיא י"ט דמ"מ יש לו פשלומין פין דגברא חזי' אלא שהיא אינו ראוי לה ליתא פין דא"א ליום א' של רגל להיות יום חול אלא לעול' הוא י"ט דמי לחגור.

ומ"מ עיקר החילוק של תו' אפשר להעמידו דל"ד חגור לחל בשבת יט"ר והא דקטן י"ל דמיירי לענן ראיה פנים וכדפירש"י ולא לענן קרבן ראיה א"נ אפי' מיירי לענן קרבן ניקח כדפי' ה"ה.

ד"ה ליתא דא"כ לב"ש דס"ל אפי' עולות ראי' א"כ בי"ט אלא בח"ש וקדחתן לקמן פ"ב (דף יז) נהרי א"א ליום א' של רגל להיות חול אלא לעולם הוא י"ט ונדמי לחגור א"כ תיקשי לך לר"י דאמר פולן פשלומין דראשון דהא א"א לומר פן דהא לעולם ע"ר בא' ל"ח לב"ש ואפ"ה יש לי פשלומין.

מיהו י"ל ע"ד התוס' אבל לא מטעמין וה"ט דשבת וי"ט ל"ח לי' דיוחוי משום דאינהו נמי ראויין לחגיגה הוי אלא דארי דאיסור שבת וי"ט הוא דרבע עלייהו דקרבן שאין קבוע לו זמן אין דוחין שבת וי"ט אבל מ"מ אם עבר והקריבן בשבת וי"ט בשוגג או במזיד הקרבן פשר וי"ח כדאמר בפ"ב דביצה (דף יט) לדברי האומר נו"נ א"כ בי"ט עבר ושחט זורק הדם ומנא ה"ה כפשי עצרת ששחטן שלא לשמן או ששחטן בין לפני זמן בין לאחר זמן הדם זורק והבשר יאכל ואם הי' שבת לא יזרוק ואם זרק הורצה וש"מ בדעבד

שַׁבַּת וי"ט ימי הקרבה נִינהוּ וְאִם עָבַר וְשָׁחַט כְּשֶׁר וּבִפ"ב דְּחֻלִּין (דף מ) דְּתַנְיָא הַשּׁוֹחֵט חֲטָאָת בְּשַׁבַּת בַּחוּץ לַע"ז חֲזִיב ג' חֲטָאוֹת וּפְי' שֵׁם הַתּוֹס' אַע"ג דָּאִין מִתְקַבֵּל בְּפָנִים דַּמ"ל הֵתָם בְּחֲטָאָת עוֹף שֶׁהוּא קָרְבַּן יָחִיד וְאִינוּ דוֹחָה שַׁבַּת פִּינּוּ דְזַרְק הַנּוֹרֵצָה וְחֲזִיב מִשּׁוּם שְׁחוּטֵי חוּץ וְאֵע"ג דָּאוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ בַּחוּץ חֲזִיב מַח"ז וּפְטוּר שַׁבַּת ל"ח מַח"ז דָּאִין זֶה אֵלָא מִפְּנֵי דָּאִין עָשָׂה דְקָרְבַּן יָחִיד דוֹחָה ל"ת דְּשַׁבַּת וְכִינּוּן שְׁכּוֹן אִין זֶה דִּיחּוּי לְמ"ד תְּשַׁלּוּמִין דַּא' לֹאמַר דַּל"ח בַּא' מִחֲמַת שַׁבַּת וי"ט דְּוַדָּאִי חֲזוּ וּבְדַעְבָּד שְׁפִיר דְּמִי וְיֵצֵא יְדֵי חוֹבַת חֲגִיגָה אֵלָא לְכַתְחִילָה אָרִי דָּאִיסוּר שַׁבַּת רְבַע עָלְיוּ דָּאִין דוֹחָה שַׁבַּת מִשָּׂא"כ לִילָה לָאוּ זְמַן הַקְרָבָה הִיא לְגַמְרֵי אִפִּי' דַּעְבָּד נְמִי לֹא דְבִיּוֹם צוּוּתוֹ פְּתִיב ה"ל דִּיחּוּי גְמוּר מִשּׁוּם הָכִי נְטָמָא בְּלִילָה אִינוּ מְבִי'.

מִיְהוּ עַל כ"ז ק' בַּע"כ א"א לְחַלְק בֵּין דִּיחּוּי דְלִילָה שֶׁל נְזִיר שְׁנַטְמָא לְדִיחּוּי שֶׁל יִט"ר שְׁחַל בְּשַׁבַּת מַה"ט דְּפִי' דְּהָא בַּסַּפ"ק דְּכָרִיתוֹת (דף ז) תְּנִן הַמְּפָלֶת לְאוּר פ"א ב"ש פּוֹטְרִין מִן הַקְרָבַן מִשּׁוּ' שְׁלֹא יֵצֵא לְשַׁעָה שֶׁהִיא רְאוּי' לְהִבִּיא קָרְבַּן כְּדַמְסִיק הֵתָם א"ל ב"ה הָרִי הַמְּפָלֶת יוֹם פ"א שְׁחַל בַּשֶּׁב' תּוֹכִיחַ שְׁלֹא יֵצֵא לְשַׁעָה שֶׁהִיא רְאוּי' לְהִבִּיא קָרְבַּן וְחֲזִיבַת בְּקָרְבַּן א"ל (ב"ה) [צ"ל ב"ש] לֹא א"א בְּהַמְּפָלֶת לְאוּר פ"א שְׁחַל בְּשַׁבַּת שִׂאע"פ שְׂאִינוּ רְאוּי' לְקָרְבַּן יָחִיד רְאוּי' לְקָרְבַּן צְבוּר תֵּאמַר בְּהַמְּפָלֶת לְאוּר פ"א שְׂאִין לִילָה רְאוּי' לֹא לְקָרְבַּן צְבוּר וְלֹא לְקָרְבַּן יָחִיד וְהַשֶּׁב' לְמֵאִי דַס"ל לר"י דְּכָל הֵיכָא דַל"ח לְקָרְבַּן א"ל תְּשַׁלּוּמִין וְהָא ב"ש ע"כ ס"ל לִילָה מַח"ז מְדַחְשִׁיב לִיל פ"א שְׁעָה שְׂאִין רְאוּי' לְקָרְבַּן א"כ מַה הַשִּׁיבּוּ ב"ה מִיּוֹם פ"א שְׁחַל בְּשַׁבַּת תּוֹכִיחַ שְׂאִנִּי אוּר פ"א דְּהוּי דִּיחּוּי דָּאִפִּי' בְּדַעְבָּד הַקְרָבַן פְּסוּל מִשָּׂא"כ שַׁבַּת הוּאִיל וּבְדַעְבָּד הַקְרָבַן כְּשֶׁר לֹא הוּי דִּיחּוּי וְיֵשׁ לוֹ תְּשַׁלּוּמִין וְהָא נְמִי תִקְשָׁה לְמֵאִי דְּפִי' לְמַעְלָה מֵאִי הַשִּׁיבּוּ ב"ה מִיּוֹם פ"א שְׁחַל בְּשַׁבַּת שְׂאִנִּי אוּר פ"א דְלַעוֹלָם א"א א"כ קְדָמָה לִילָה זֹה ה"ל דִּיחּוּי לְפִיכָף א"ל תְּשַׁלּוּמִין מִשָּׂא"כ לִיל פ"א שְׁחַל בְּשַׁבַּת שְׂאִין זֶה דִּיחּוּי מִצ"ע שֶׁל יוֹם אֵלָא מִחֲמַת מְקָרָה גַם ב"ש ל"ל לְהַשִּׁיב מִטַּעַם אַחַר דְּזֶה רְאוּי' לְקָרְבַּן צְבוּר וְזֶה אִינוּ רְאוּי' אֵלָא ש"מ דָּאִין לְחַלְק בְּזֶה.

מִיְהוּ לְמֵאִי דָּאִפְרִשׁ לְקַמֵּן דְּגַבֵּי קָרְבַּן יוֹלָדָת לֹא שְׁיִיף לְמִימַר לַב"ה תְּשַׁלּוּמִין לְק"מ. וְל"ג דְּוַדָּאִי אִין לְחַלְק בֵּין הֵיכָא דְּהַיּוֹם ל"ח לְהֵיכָא דְּגַבְרָא ל"ח וְאִפִּי' בְּחַל יִט"ר בְּשַׁבַּת הוּי נְמִי דִּיחּוּי אַע"פ שְׁדִיחּוּי שֶׁל מְקָרָה וְלֹא מִצ"ע שֶׁל יוֹם וְכ"ש יִט"ר לַב"ש דְּהוּי דִּיחּוּי אַפ"ה בֵּין שַׁבַּת לַכ"ע בֵּין י"ט לַב"ש יֵשׁ לָהֶן תְּשַׁלּוּמִין אַע"ג דַּל"ח וְל"ד לְחִיגָר.

וְה"ט מִשּׁוּם דְּקִי"ל קָרְבַּן שְׁזַמְנּוּ קְבוּעַ דוֹחָה אֵת הַשַּׁבַּת וְאֵת הַטְּוִמָאָה אִפִּילוּ שֶׁל יָחִיד כְּמוֹ פֶר יוֹה"כ וְחֲבִיתֵי כַה"ג כְּדָאֵמ' בַּפ"ה דְּיוֹמָא (דף נ) וַע"כ הָא דָּאִין ע"ר נְחִיגָה דוֹחִין שַׁבַּת הִינּוּ מִשּׁוּם דִּי"ל תְּשַׁלּוּמִין וְאִי אִמַר' דְּבַחַל בְּשַׁבַּת דָּאִין לוֹ תְּשַׁלּוּמִין מִשּׁוּם דְּלֹא חֲזִי בַא' הָא מַה"ט דַּל"ח בַּא' מִפְּנֵי שֶׁהוּא שַׁבַּת מִמִּילָא עֲשִׂיתוּ לַעוֹלָת רְאוּי' וְחִיגָה בְּשַׁבַּת זֹה שְׁחַל בִּיט"ר זְמַנּוּ קְבוּעַ וְדִין הוּא לְדַחוּת שַׁבַּת דְּהָא פִּינּוּ דְּאִמְרַת דָּאִין דוֹחָה שַׁבַּת שׁוּב אִין לוֹ תְּשַׁלּוּמִין פִּינּוּ דַּל"ח בַּא'.

וְהָרִי א"א לָהּ לְתַפּוֹס אֵת הַחֶבֶל בְּתַרְיִן רְאוּשֵׁין לֹאמַר שְׂאִין דוֹחָה שַׁבַּת מִפְּנֵי שְׁיֵשׁ לוֹ תְּשַׁלּוּמִין וְאִין זְמַנּוּ קְבוּעַ א"כ מִמִּילָא עֲשִׂיתוּ זְמַנּוּ קְבוּעַ ע"י זֶה שְׂאִמְרַת שְׂאִין דוֹחָה שַׁבַּת זֹה שֶׁהוּא יִט"ר דְּהָא אִם אִינוּ דוֹחָה אִין לוֹ תְּשַׁלּוּמִין.

וה"נ ל"ל איפכא ושיקל דוחה שבת זו ותחשוב לשבת זופמו זמנו קבוע כיון דא"א אינו דוחה שוב א"ל תשלומין אפתי תפסת הסבל בתרין ראשין כיון דאמרת שבת זו נדחה מפני עולת ראין' ונחגיגה א"כ ה"ל חזי בא' ויש לו תשלומין א"כ הא גופא גרם להא שאין זמנו קבוע וכיון דאין זמן קבוע ממילא א"א להם לדחות את השבת וכיון דאינה צד שתתפוס ה"ל דבר והיפוכו שאם תאמר שאין' דוחה א"ל תשלומין וממילא ראוי לדחות וא"ת דוחה ממילא יש לו תשלומין ואין ראוי לדחות כל חדא וחדא תיקום אדנכת' ואמ' יש לו תשלומין פאלו ראוי בא' דהא אי אמרת א"ל תשלומין ממילא הוי ראוי בא' דה"ל זמנו קבוע ודוחה שבת ואין דוחה שבת פאלו אין זמנו קבוע דהא כיון דא"א דוחה ממילא ה"ל אין זמנו קבוע דכיון דראוי ביט"ר יש לו תשלומין וה"נ י"ל פן אליבא דב"ש לענן ע"ר בי"ט: וכ"ת למאי דפי' א"כ מאי משני ר"י אהא דאר"י נטמ' הנזיר במת בליילה מבי דשאני טומאה הואיל ויש לו תשלומין בפסח שני דמה ענין תשלומין דפסח שני מפני הטומא' לטומאות מת דנזיר דשאני פסח דה"ט דא"א דאין לו תשלומין א"כ ה"ל זמנו קבוע וראוי לדחות את הטומאה ואפילו דיחיד דע"כ הא דיחיד נדחה לפסח שני היינו טעמא משום דיש לו תשלומין בפ"ש ה"ל אין זמנו קבוע ואינו דוחה את הטומאה ואי אמרת אין לו תשלומין ממילא ראוי לדחות את הטומאה ומש"ה אמרינ' דאין דוחה את הטומאה ויש לו תשלומין וע"ד שפי' גבי ע"ר ונחגיגה ביט"ר שחל בשבת דמה"ט י"ל תשלומין לר"י וה"ט גופ' י"ל גבי טומאה לענין פ"ש משא"כ גבי נזיר דאין ראוי לדחות טומאה פלל אמאי יש לו תשלומין בנטמא בטמא מת.

וי"ל דהא דקאמ' שאני טומאה דיש לו תשלומין בפ"ש לאו אטומאת מת קאי אלא אשאר טומאות קאי כגון זב ומצורע דאינהו אינן נדחין אפי' בק"צ וזמנו קבוע ואפ"ה יש להן תשלומין בפ"ש כדאמר רפ"ט דפסחי' (דף צו) ואע"ג דלענין קרבן טומאה דנזיר אינו אלא בטמא מת בלבד אפ"ה יליף טמא מת דנזיר משאר טומאת דגבי פסח לענין תשלומין דשם טומא' אחת היא.

עוד נ"ל דע"כ גבי פסח לענין טמא מת אינו דוח' אלא ברוב ציבור דוקא ולא ביחיד ואפ' היכא דאין לו תשלומין בפ"ש דהא אמרי' בפ"ז דפסחי' (דף פ) הוי רובן זבין ומיעוטן טמאי מת אותן טמאי מת אין עושין לא את הראשון משום דה"ל מיעוטין ולא בשני ואמאי כיון דלא עבדי בשני ה"ל פסח ראשון לגבי דינהו זמנו קבוע ונדחה טומאה אלא ש"מ דפסח שאני ואפ' היכא דזמנו קבוע אפ"ה אינו דוחה את הטומאה ביחיד אלא ברוב ציבור דוקא.

וכ"ת מ"ש דפסח דוחה שבת ואפ' ביחיד דהא לא אישתמיט בשום דנכתא לומר שא"ד שבת אלא ברוב ציבור כדא' גבי טומאה ומ"ש טומאה משבת הא תרנוניהו נ"ל מחד קרא במועדו אפי' בשבת אפי' בטומאה ועוד מדמחלקין גבי טומאה בין ציבור ליחיד ע"כ ה"ט משום דברוב ציבור ה"ל פסח ראשון זמנו קבוע דהא אין רוב ציבור עושין פ"ש כדא' בפ"ז דפסחי' לפיכך דוחין את הטומאה משא"כ ביחיד דיש תשלומין בפ"ש לפיכך אין דוחה את הטומאה דהא אין זמנו קבוע הואיל ויש לו תשלומין.

ולפ"ז דמי פסח לשאר קרבנות שזמנו קבוע שדוחין את הטומאה אפי' דיחיד וקא דבעי גבי פסח רוב ציבור דוק' לאו ברוב ציבור תליא מילת' אלא בזמנו קבוע תליא מילתא

דברוב ציבור הואיל ואין עושין פ"ש ה"ל הראשון זמנו קבוע משא"כ ביחיד י"ל דשאני טומאה לענין פסח משאר קרבן יחיד וזמנו קבוע דשאני התם דלא התורה טומאה אלא לכהן המקריב בלבד ולא בבועלים מש"ה התורה אפי' בקרבן יחיד משא"כ פסח שדוחה טומאה בבועלים נמי מש"ה א"ד אלא ברוב ציבור דוקא ומש"ה גבי פסח גופא שאני לן בין שבת שדוחה לגבי פסח ליחיד.

משא"כ בטומאה משום דשבת אינו נדחה אלא אצל (הבועלים) [צ"ל הפהו]. א"נ שאני בין פסח לבין שאר קרבן שקבוע לו זמן וכן בין שבת לטומאה בפסח גופא משום דפסח נאכל בטומאה פדתנו הפסח שאר בטומאה נאכל בטומאה שלא באה מתחילתו אלא לאכילה מש"ה א"ד טומאה אלא ברוב ציבור משא"כ שאר קרבנות דאינו נאכלין בטומאה לפיכך אפי' קרבן יחיד שקבוע לו זמן דוחין טומאה ומה"ט נמי פסח דוחה שבת אף ביחיד דלא שייך בשבת דוחי אצל אכילה אלא בעבודה לבד ובע"כ צ"ל דהא דאין פסח דוחה טומאה ביחיד לאו ה"ט משום דיש לו תשלומין בפ"ש דא"כ אותן אנשי שהי טמאי מתים בפסח מדבר הא פינן דבאותו שעה עדיין פרחת פ"ש לא נאמרה אלא ע"י שאיתם נתחדש מצו' פ"ש פדכתי בקר' אמאי מספק' להו אי אייתי פסח אי לאו פשיט' דראינו לעשו' פסח דהא לדידהו ה"ל זמנו קבוע ואין לו תשלומין הואיל ועדיין ל"נ פ' פ"ש ופשיטא דאייתי' בטומאה דמ"ש משאר קרבן יחיד הקבוע לו זמן א"ו שאני פסח דלא דמי לשאר ק"י מטעמא דאמר' או משנה דדוחה טומאה נמי בבועלים א"נ משו' שנגאכל בטומאה וטעם א' עיקר דאלו לה"ט דשאני פסח לשאר קרבן יחיד משום אכילה בטומאה תקשה למ"ד אין שוחטין וזורקין על טומאת שרץ וה"ה לטומאת מת בז' ש'לו אע"ג דראוי לאכילה לערב מיהו הא י"ל דגבי יחיד הואיל ויש לו תשלומין בפ"ש ה"ל אין זמנו קבוע ובמ"א יתבאר יותר: שאני טומאה הואיל וי"ל תשלומין בפ"ש ק"ל מאי בכך גהי דמהני ה"ט להביא על טומאה א' אע"ג דל"ח אפ"ה יש לו תשלומין כמו שי"ל תשלומין בפ"ש מ"מ פינן דס"ד השתא דליקח מחוסר זמן דאי אין מח"ז בלא"ה לק"מ וכדמשני ר"פ במסקנא אמאי מביא נמי על השני' הא לא יצא מטומאה א' לשעה שראוי להביא קרבן וכדאמרי ב"ש גבי מפלת לאור פ"א דאינו מביא על השני' הואיל ולא יצא מן הראשונה לשעה שראוי להביא עלי' קרבן.

ואפי' ב"ה לא פליג עלי' בה"ט אלא מריבוי דקרא לבת כדא' התם וגזיה"כ הוא גבי יולדות ולא ילפינו מיני' שאר טומאו' כדא' התם וה"נ אר"י בסמוך לדברי האו' ליקח מח"ז ראה ב' בליקח וא' ביום א"מ משום דלא יצא לשעה שראוי להביא עלי' קרבן לפיכך א"מ על השני' ול"ל דהא דא' ר"י אף בליקח מביא היינו על הא' וקמ"ל דאע"ג דאינו ראוי יש לו תשלומין אבל על השני' אין ה"נ דאף לר"י אינו מביא למאי דס"ד השתא דליקח מח"ז דהא לא יצא מן הא' לשעה שראוי להביא ליתא דא"כ לחזקת' דא' בליקח א"מ פלל קאמר לא על הא' ולא על הב' ואמאי דאפ"ת דס"ל דהראשונה אין לו תשלומין והב' לא יצא שעה שראוי להביא קרבן מה בכך הא פינן דא"מ על הא' אע"ג דהב' לא יצא לשעה אפ"ה מביא על הב' פינן דא' לאו בת קרבן היא ולא מהני האי טעמא דלא יצא לפטור על הב' אלא פשמביא קרבן על הא' אבל פשאין מביא על הא' בע"כ מביא על הב' דלפטור בלא פלוג' א"א ועוד הא תנו (פריתו') נזיר מביא קרבן א' על טומאת הרבה ואפי' בנטמא

תוף ז' קאָמער דמ"מ קרָבן מיהו מביא כ"ש בְּנִטְמָא ליל ח' ובע"כ א"מ דא' חֲזַקְנָא א"מ ב' אָבֵל א' מביא מְכַלֵּל דלר"י מביא ב' וְתַקְשָׁה הָא דְאַמְרֵן.

וצ"ל למאי דס"ד דר' ירמ' השתא דלילה מח"ז לר"י אפ"ה מביא נמי על הב' דכינן דגלי רחמנא גבי יולדת מלכת אע"ג דלילה מח"ז מביא על הב' בהמפלת לאור פ"א גמרין מינ' בכל מקו' מש"ה בנזיר שנטמא בליל ח' נמי מביא קרָבן על הב' וכדס"ד דר"א התם למילף מיולדת.

מהו אהני לן הָא דלילה מח"ז היכא דאין ראוי בלילה אין לו תשלומין וכי קאמר ר"י נטמא בלילה מביא היינו אליבא דמ"ד פ"ש תשלומין דא' דשאני לן בין שאר דיחוי לדיחוי דטומאה הואיל ויש לו תשלומין בפ"ש.

וכ"ת כמו דגמרין מיולדות דמביא על הב' ה"נ נגמר דמביא על הא' אע"ג דל"ח מחמת טומאה ואפי' למ"ד פ"ש רגל בפ"ע הוא דהא מדגלי קרא לכת גבי יולדת לרבות מפלת אור לפ"א ש"מ תרתי מדמביא על הא' ש"מ אע"ג דל"ח יש לו תשלומין ומדמביא על הב' ש"מ דאפ"ת לילה מח"ז אפ"ה מביא לק"מ דביולדת ל"ש פלל תשלומין כמו גבי חגיגה דכ"ר אותו דמשמע יום א' עשה הכתוב עיקר והשאר טפל לו משא"כ גבי יולדת דלא כ"ר ביום מלאת תביא לא (הי') [צ"ל דהיה] משמע דעשה יום מלאת לעיקר והשאר טפל לו לתשלומין אלא ובמלאת כתי' משמע שפל הימים שאח' מלאת שוין ואין זה תשלומין וטפל לתבירו מש"ה אע"ג דל"ת ביו' מלאת אי חזי לאח"כ תביא אבֵל בנזיר טמא וכן בנזב וביום הח' יביא פתיבי דפרד קרא ליום הח' בלחוד אלא דילף בת"כ קבע זמן למקריבין וקבע זמן לנקרבין מה להלן פשר בח' ומח' ואילף דכתי' ומיום השמיני והלאה ירצה אף פאן פן ומ"מ מדפרד קרא ליו' ח' לחוד ש"מ שהוא עיקר והשאר תשלומין לו כדא"ל לר"י גבי חגיגה מש"ה א"א ללמוד נזיר טמא ונזב לתשלומין מיולדות דשאני יולדת דל"ש בה תשלומין אבֵל הָא דלילה מח"ז וא"ר לקרבן נזיר טמא ונזב ויולדת שוין בהא ומדרבי רחמנא גבי יולדת מלכת דאע"ג דלא יצא לשעה ראוי' מביא על הב' גמרין מינ' הָא לזב ונזיר טמא להא מילתא ולמ"ד פ"ש תשלומין דא' ואע"ג דל"ח בא' מחמת טומאה יש לו תשלומין כדאשפחן בפסח מביא נמי על הב' אע"ג דל"י כמו ביולדת דרבי קרא לכת: ע"ב אלא למ"ד רגל בפ"ע הוא מאי איכא למימר ק"ל פיון דמשמע לי' מהכא דאפי' למ"ד גבי חגיגה כולן תשלומין דא' אפ"ה א"ל דמ"מ פסח שני רגל בפ"ע הוא ולא תשלומין דא' הוי דהא ר"י דקא' ושני שאני טומאה הואיל ויש לו תשלומין בפ"ש אדר"י דא' גבי חגיגה כולן תשלומין דא' הוא דשני לה ואפ"ה פריף עלה למ"ד רגל בפ"ע הוא מא"ל.

וש"מ דלאו כולן תשלומין חדא מחתא ניהו לומר או כולן תשלומין דא' או כולן לא אלא בהא אפשר לומר דתשלומין דא' הוי ובאידיך לא וכיון שפן תקשה לה מאי פריף לעיל אהא דר"י דא' כולו תשלומין דא' הוא מהא דאר"י אף נטמא בלילה נמי מבי' אלמא אע"ג דל"ח לקרבן יש לו תשלומין.

מאי קוש' דילמא אע"ג דס"ל גבי חגיגה כולן תשלומין דא' אפ"ה גבי קרבן נזיר טמא ל"א פן אלא דמי לפ"ש הלכך אע"ג דלא חזי לקרבן יש לו תשלומין ועק"ל הָא גופא קשיא מכדי חגיגה ופסח תרווייהו דמו להדדי בהא דאם הביא חגיגתו ביו' א' שוב א"צ

להביא כדא' לעיל אותו אתה ח גג נאי אתה חוגג כל ז' וה'נ גבי פסח אם הקריבו בא' שוב א"ל להקריבו בב' וא"כ אין טעם לחלק בניה' לומר דאע"פ דגבי חגיגה תשלומין דא' אפ"ה פ"ש רגל בפ"ע הוא ולא עוד אלא מסבבא י"ל דאפי' את"ל דפ"ש תשלומין דא' אפ"ה חגיגה י"ל תשלומין זה לזה משום דגבי חגיגה לא מצינו שעשה הכתוב ליו' ראשון עיקר יותר משאר ימי' דאותו דכתב רחמנא ללמד אותו אתה חוגג לאו איום ראשון לחוד קאי שהיא עיקר והשאר טפילים לו אלא למעוטי שאין צריה לחוג כל ז' לחוד אתי והאי אותו אכל א' מז' ימי' קאי שא ל לחוג כל הז' אלא בא' מן הז' שירצה ואין בו אלא משו' זריזין מקדימין למצות ושם כל הימי' שוויים ואפי' יו' הו' קודם ליום הז' משום זירוז לפיכך אינו דוחה טומאה ושב' אם חל יט"ר בשבת אבל גבי פסח הראשון עיקר ובע"כ חיי' להקריב בא' אם אפשר ודוחה טומאה ושבת הלכה אפי' את"ל גבי פ"ש תשלומין דא' הוי אפ"ה א"ל ובי חגיגה תשלומין זה לזה אבל לר"י דא' גבי חגיגה כולן תשלומין דא' כ"ש דפ"ש תשלומין דא' וא"כ מאי ק"ל לר"פ מ"ד פ"ש לרגל בפ"ע לר"י הא לר"י דא' גבי חגיגה תשלומין דא' כ"ש פ"ש כדפני' וי"ל דמשמע לי' לר"פ דא"ל נמי לאידך גיסא דאפ"ת חגיגה תשלומין דא' אפ"ה פ"ש רגל בפ"ע הוא וה"ט דחגיגה דכל ז' ימי' תשלומין רצופין וסמוכין זה לזה ואין הפסק בניהם א"ל שפיר תשלומין דא' אבל פ"ש דאינו סמוך ורצוף לפסח ראשון אלא הפסק ימי' רבי' בניה' דזה בי"ד בניסן וזה בי"ד באייר א"ל דמודה ר"י דרגל בפ"ע הוא דאי אינו אלא תשלומין לא' הי' ראוי להיות בסמוך ורצוף ולא ברחוק ממנו והשתא ניחא הא דמדמה הגמ' לעיל הא דנזיר טמא להא דחגיגה אדר"י דא' כולן תשלומין דא' משום דהת' נמי כל ימי' תשלומין סמוכין ורצופין זה לזה דאם לא הביא ביום ח' כל הימים מח' ואילך זמנו הוא ואין לה יום מיום ח' ואילך שאינו ראוי מצד עצמו להבאת קרבן נזיר טומאה ובהכי א"ש דלא פליג גמ' דידן אהא דא' בירוש' דא' התם אר"י כל ז' תשלומין דא' א"ר אילא מפ"ש לדר"י פמה דאמר תמן פ"ש תשלומין דא' כה הוא או' הלא כל ז' תשלומין דא' הרי מדמה להו אהדדי ודלא כר"פ דגמ' דידן והשתא למאי דפי' ניחא דלהאי גיסי דאת"ל דפ"ש תשלומין דא' ה"ה דגבי חגיגה א"ל הלא מטעמא דפי' אבל לאידך גיסא דאת"ל דחגיגה תשלומין דא' אפ"ה גבי פ"ש שפיר י"ל דרגל בפ"ע הוא דגמ' דידן ול"ל לירו' האי סבבא דפי' לעיל ובהא אפשר דגם גמ' דידן ס"ל כהאי ירושלמי בהא: לדברי האומר לילה מח"ז.

ק"ל הא בפ"ק דזבחי' (נ"ד יב) מסיק ר"פ גופא דלילה אין מח"ז ומייתי מדר"א דרמי והי' שבעת ימי' תחת אמו הא לילה חזי וכתי' מיום השמיני והלאה ירצה לקרבן הא לילה ל"ח הא פיצד לילה לקדושה יום להרצאה וי"ל דל"ד דנדאי בהא לכ"ע אמ' לילה אין מח"ז לענין דחשבינו ללילה כמאן דלית' לפיכך התם דמיירי לגבי דיוחי' ל"א פיון דלילה ל"ח להקריבה ה"ל דיוחי' אלא אמ' לילה אין מח"ז דה"ל טפילה ליום וכיון דביום חזי להקריבה הלילה כמאן דלית' דמי ואין פאן דיוחי' אבל לגבי ראה ב' פלילה לענין זיבה או נטמא פליל ח' לגבי נזיר אפי' את"ל דחשבינו ללילה כמאן דלית' ולא מעלה ולא מורדת אינו מביא דהא לא יצא לשעה שראוי להקריבה שקודם היום כבר נטמא: וא"א לה לומר שיבא ב' קרבנות אא"כ חשבת ללילה כמאן דלית' בפ"ע ואינו טפילה ליום כולי האי ל"א ור"י אליבא דיד' ס"ל דאפי' בכה"ג אמ' לילה אין מח"ז אע"ג דביום

שלאחר ל"ח להביא קרבן חשבינו ללילה פאלו היא עצמה שעה שראוי להביא קרבן: קמ"ל כדר"י.

ק"ל אפתי אחד בלילה וב' ביום אמאי מביא ב' נהי דרא' א' כבעל קרי דמי ה"ט לא מהני אלא לזיבה ב' אע"פ שרא' א' שלח היתה עד שלא נצאה מזיבה א' לשעה שראוי להביא קרבן ל"ל בה דהא אינו אלא כב"ק בעלמא ועיקר זיבה ב' זו אינו אלא ע"י ב' ראיות אחרונות נהרי אלו ראה ביו' בשעה שצאה מזיבה א' והו' הו' המביאין אותו לידי קרבן אבל לזיבה א' שיהי' לה תשלומין אע"פ שלא נראה לקרבן מאי מהני ה"ט דרא' א' אינו אלא כב"ק לא יהי' אלא ב"ק גמור פינון דמ"מ אינו ראוי לקרבן לר"י אין לו תשלומין בודאי.

והגע בעצמה אם הי' ב"ק ביט"ר ונטהר בשני בודאי אין לו תשלומין לר"י למ"ד פ"ש רגל בפ"ע הוא והנדה מפני טומאה א"ל תשלומין. ודבר זה מוכרע מעצמו ועוד אי ס"ד דבטומאת קרי לכ"ע אע"ג דל"ח בא' חזי בב' א"כ הל"ל בר"ש פירקין הפל לאתווי טומאה בקרי בא' דהא דל"א הפל לאתווי טמא בא' ונטהר בב' משום דלר"פ למ"ל הכי ואי בטומאת קרי מודה.

אפתי המ"ל הפל לאתווי נטמא בא' ונטהר בב' כדפ"י התוס' אלא ש"מ דלר"פ אפי' בטומאה קרי לר"י אין לו תשלומין וי"ל דנדאי טומא' זיבה לענן תשלומין ל"ד לגמרי לתשלומין דחגיגה שאין הטומאה מעפכת לענן זיבה שלא יהי' לו תשלומין כמו לענן חגיגה דשאני חגיגה דהטמא פטור מן החגיגה משום דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה כדאמר לעיל (דף ד) וכמ"ש שם משא"כ בשאר קרבנות הא קי"ל דערל וטמא משלחין קרבנותיהו וכן על נזיר טמא אין מעפכ כל הטומאת מלהביא קרבן ולהתחיל מנן נזירותו אלא טומאת מת בלבד כדכתב בקרא וכן על זיבה א"מ מלהביא קרבן אלא טומאת זיבה כדכתיב וכי יטה' הזב מזובו וספר לו ז' וביום הח' יביא לפיכ' נטמא הנזי' במת קודם שנטהר מטומאה ראשונה וכן הזב בזיבה קודם שנטהר מזיבה ראשונה הוא דמעפכין על טומאה קמייתא מלהביא קרבן אבל שאר טומאת אינו מביא: זה הבא על הערונה והוליד ממנה ממזר מדנקט לישנא דהבא על הערונה משמע חייבי פרישות דוקא ואפי' למ"ד אין קדושין תופסין בחייבי לאוין מ"מ לא מצינו שקרוין ערונה ומדנקט הבא על הערונה והוליד ממזר ש"מ דס"ל לר"ש בן מנסיא דאין ממזר מחייבי לאוין אלא מערונה דחייבי פרישות דוקא וק"ל דברי' פ"ג דכתובות (דף פח) תניא ולו תהי' לאשה שמעון התימני א' אשה שיש בה הוי' ר"ש בן מנסיא א' אשה הראוי' לקיימו ואמ' מאי בנייהו אר"ז ממזרת ונתנה א"ב למ"ד יש בה הוי' הא נמי יש בה הוי' למ"ד ראוי' לקיימו הא א"ר לקיימו ואמר ולר"ע הא אין קידושין תופסין בחייבי לאוין מא"ל ופי' רש"י ותוס' אע"ג דר"ש התימני פליג בהדיא אר"ע בפ' החולץ דא' איזה ממזר כל שח"ע פרת בידי שמי' הבא אדר"ש בן מנסיא פריף דאי סבר כר"ע מאי בנייהו והשתא הא רשב"מ נמי לא ס"ל כר"ע מדנקט בהא על הערונה והוליד ממזר ול"ל דאפ"ת דס"ל כר"ע אפ"ה נקט הבא על הערונה משום דחייבי פרישות פסיקא לי' דמפולן הוי' ממזר אבל חייבי לאוין לפ"ל דכ"ע מודה בבא על הסוטה דאע"ג דמחייבי לאוין הוא דאין הנולד ממזר כדא' התם.

דליתא דהא אמ' התם הכל מודים בבא על הנדה דאין הנולד ממזר אלמא ערוה דתיבי פרישות נמי לפ"ל: דף י' ע"א היתר נדרים פורחים באויר ק"ל הא בספ"י דנדרים [דף עח] ובפ"ח דב"ב ילפינן בגז"ש דזה הדבר דשחוטאי חוץ ודפ' נדר' מהדדי לב"ה דסגי ג' הדיוטות בהיתר נדר' וביחיד מןמחה אלמא פולה מילתא דהיתר נדרים בג' הדיוטות או בא' מןמחה נלמוד בגז"ש בהדי הני דיש להם ע"מ שישמכו אע"ג דמגז"ש אתיין פדמפ' בגמ'.

ואפ' לב"ש דל"ל גז"ש זו וס"ל דאין שאלה בהקדש נ"ל מדכתיב וידבר משה את מועדי ה' ליחיד מןמחה וג' הדיוט' פדמפ' התם. והני קרא עדפא טפי מפל הני קראי דסמכי הני תנאי להיתר נדרים בגמ' דמ"מ לא ש"מ לחלק בין יחיד מןמחה לג' הדיוטות.

והשתא תקשה בין אמתני' דקאמר הטר נדרים פורחים באויר בין להני תנאי דבגמ' דסמכו אקראי למה לא נ"ל ונדבר הלמוד בגז"ש יש להם ע"מ שישמכו דהא תנא סיפא הדינ' והערייות מהא דב"ש וב"ה וי"ל דאי לאו דגמיר' לן היתר נדרים מתורה שבע"פ לא הוי ידעינן האי גז"ש דזה הדבר למנ"מ דקא מיייתי לכל ישראל לפ' נדרים ולראש מטות לשחוטאי חוץ לב"ה ולא הוי מוקי להו פלל דלענן היתר נדרים והקדש ביחיד מןמחה ובג' הדיוטות מייירי דמסבא אין לנו שיש לנדרים היתר ולא הוי ידעינן גז"ש זו למאי אתי פלל.

א"נ הוי דרשינן לה לדרשא אחרתא וכן הא דרשא דמועדי ה' לב"ש לא הוי דרשינן להכא אי לאו דא"ל עיקר להיתר נדרים מתורה שבע"פ או מהני קראי דאמר בגמ'. ובהכי נ"ל נמי הא דל"נ לעיקר היתר נדרים מדאמ' בפ"ט דנדרים (דף סה) המודר הנאה מחבירו בפניו א"מ לו אלא בפניו ונ"ל מדכתיב ויאמר ה' אל משה במדן לך שוב מצרימה א"ל במדן נדרת לך הטר נדר' במדן א"ו אי לאו דנ"ל לעיקר היתר נדרים ממקום א' לא הוי דרשינן להני קראי להכא וכדפ'ל: רא"א יש להן ע"מ שישמכו שנתאמ' כי יפלא.

מפאן נ"ל ליישב הא דפ"ד דנזיר (דף ל"ב) דתנן התם זו טעות טעה נחום המדי פשעלו נזירי מן הגולה ומצאו בה"מ חרב א"ל נחום המדי אלו היית יודעין שבה"מ חרב הייתם נודרים א"ל לא והתירן וכשבאו הדבר אצל חכמים אמרו כל שנזר עד שלא חרב בה"מ נזיר משחרב בה"מ אינו נזיר ובגמראי א"ר שטפוהו רבנן לר"א ואוקמוהי בשיטתיהו דתנן פותחין בגולד דבר ר"א וחכמים אוסרים פ"ל מדלא פליג הכא גבי מי שנזיר עד שלא חרב הפית לומר דאינו נזיר ש"מ דהדר בי לגבי חכמים דאין פותחין בגולד.

וק"ל ע"ז הא שמעינן לי לר"א בפ"ו דערכין (דף כ"ג) גבי מקדיש נכסיו והיו עליו פתובות אשה דס"ל כב"ש דאין שאלה בהקדש ושמעינן לב"ש ריש פ"ב דנזיר (דף ט) גבי הריני נזיר מן הגרוגרות דהוי נזיר ומפרש בגמ' טעמ' דב"ש דאזלי לטעמ' דאין שאלה בהקדש וכינן דאין שאלה בהקדש א"ש בגזירות.

וכינן שפן מנ"ל דהדר בי ר"א דילמא לעולם ס"ל בנדרים ושבועות דיש בהן שאלה לכ"ע דפותחין בגולד והא דלא פליג אנזיר עד שלא חרב הפית משום דא"ש פלל בגזירות

אפילו בלא נולד ואע"ג דאין זה הכרח לומר משום דס"ל כב"ש בְּהָא דְהִקְדֵּשׁ דא"ש דס"ל הֵכָא בְּנִזְרוֹת ג"כ.

מ"מ ניחא טפי לומר דלא הדר בי'. ועוד דהשתא לדברי רבא ה"ל ג' מחלוקת בדבר לב"ש א"ש לא בְּהִקְדֵּשׁ וְלֹא בְּנִזְרוֹת וּלְב"ה יֵשׁ שְׁאֵלָה בְּשִׁנְיָהֶם וּלְר"א בְּנִזְרוֹת יֵשׁ שְׁאֵלָה אַבְל לֹא בְּהִקְדֵּשׁ.

ועוד בלא"ה בכ"מ אַמְרֵי ר"א שמותי הוא ופ"י התוס' ר"פ ר"א דמילה (דף קל) ע"פ הירושלמי דעומד תמיד בשיטת ב"ש וכ"ת אם אי' דס"ל כב"ש גבי נזירות ה"ל לאפלוגי אסיפא דמשחרב בה"מ דהא טעמא דב"ש דאין שאלה בְּהִקְדֵּשׁ משום דס"ל הִקְדֵּשׁ טעות הקדש כדאמר התם פ"ו דערכין ליתא דבהאי דסיפא אפי' ב"ש מודו דאינו נזיר פיון דלא חל נדר זה אפי' רגע אחת מעיקרא דומיא דרישא דמי שְׁנֵדֵר בְּנִזְרִי וְהִלֵּךְ לְהִבִּיא בְּהִקְדָּשׁוֹ וּמִצָּא שְׁנֵגְבּוֹ אִם עַד שְׁלֹא נִגְבַּב בְּהִקְדָּשׁוֹ נִדְרֵהּ ה"ז נזיר ואם משנִגְבְּבוּ בְּהִקְדָּשׁוֹ נִדְרֵהּ אִינוּ נִזְרִי וְזֶה טְעוּת טְעָה נְחוּם כו' ש"מ הָא דְנִגְבְּבוּ בְּהִקְדָּשׁוֹ וְהָהוּא עוֹבְדָא דְנְחוּם שְׁוֹנִי' וְגַבֵּי הָאֵי דְנִגְבְּבוּ פִי הַתּוֹס' דְאַפִּי ב"ש מודו בְּהָא דְאִינוּ נִזְרִי.

א"כ ה"ה דמודה בְּהָא דְאֵי מְשַׁחֲרַב בַּה"מ נִדְרֵהּ דְאִינוּ נִזְרִי. אַבְל ע"פ הָא דְשִׁמְעִין א"ש מְדִילִיף ר"א הֵנִי ב' כִּי יִפְלִיא דא' כְּתִב רַחֲמָנָא גַבֵּי עֲרֻכִין וְא' גַבֵּי נִזְרוֹת דְאַחַד לְאִסוּר וְא' לְהִתִּיר וְהָא הָהוּא דְעֲרֻכִין ע"כ לָאו לְהִתִּיר אַתָּא פִּינּוֹן דְס"ל דא"ש בְּהִקְדֵּשׁ אִפִּי בְּקַדְוֶשֶׁת דְמִים כְּהִיא דְמִקְדִּישׁ נְכֶסֶי דפ"ו דְעֲרֻכִין.

וכי אתי לְהִתִּיר בע"כ הִיא דְנִזְרוֹת וּש"מ לר"א דִּישׁ שְׁאֵלָה בְּנִזְרוֹת וּבַע"כ הִדְרֵהּ בִּי מִהִיא דְפּוֹתְחִין בְּנוֹלָד וְכַדָּא מ' רַבָּא [וּק"ל] אֵהָא דְקָאָמַר ב' פְּעָמֵי כִי יִפְלִיא א' לְאִסוּר וְא' לְהִתִּיר מְשַׁמַּע דְלֹא מִיְנַתֵּר אֲלָא חַד כִּי יִפְלִיא וְחַד לְגוֹפֵי קָאָתִי דְהָא לֹא דְרִישׁ מִהֶם אֲלָא דְרִישׁ אַחַת לְהִתִּיר וְכֵן בְּסוּמוֹ לר"ט דא' לְאִסוּר ל"צ קָרָא מִיְנַחֵד דְהָא אִסוּר ע"י דִּיבּוּרֵי בְּהִקְדָּשׁוֹ כְּתִי בְּקָרָא: דְאֵי מִדְר"א דִּילְמָא כְּדִר"י כו' לֹא נִיְתְּנָה נִזְרוֹת אֲלָא לְהַפְלָאָה.

וק"ל לב"ש הרי כִּי יִפְלִיא ב' פְּעָמֵי דְהָא הַפְלָאָה לְהִתִּיר בִּין בְּעֲרֻכִין בִּין בְּנִזְרוֹת לִית לְהוּ דְהָא ס"ל אִין שְׁאֵלָה לֹא בְּנִזְרוֹת וְלֹא בְּעֲרֻכִין כְּמ"ש בְּסוּמוֹ וְהָא דְר"ט נְמִי ל"ל כְּדִתְנִן בְּפ"ה דְנִזְרוֹת גַבֵּי הִרְיֵנִי נִזְרִי שְׁנֵהּ נִזְרִי ב"ש אֹמַר פְּלוֹן נִזְרִין כו' רט"א אִין אַחַד מִהֶן נִזְרִי שְׁלֹא נִיְתְּנָה נִזְרוֹת אֲלָא לְהַפְלָאָה וְהִדְרֵהּ מְעַצְמוֹ נְמִי מְוַכְרַע פִּינּוֹן דְס"ל אִין שְׁאֵלָה בְּנִזְרוֹת וְטַעְמָא מְשׁוֹ דְנִזְרִי טְעוּת נִזְרִי כ"ש דְהַפְלָאָה ל"ל.

דְטַעְמָא דְמֵאן דְבַעֵי הַפְלָאָה מְשׁוּם דְכִינּוֹן דְתִלְתֵּהּ נִזְרִתוֹ בְּתַנְאֵי לֹא גְמוּר בְּלָבוֹ וְאֵי נִזְרוֹת אִפִּי בְּטְעוּת מְהֵנִי כ"ש עַל תְּנַאי. וי"ל דמבע"ל לְהָא דְדְרִישׁ לִי רַבָּא בְּפ"ק דְנִזְרִי דִידְנִי שְׁאִין מוֹכִיחִי לֹא הֵנִי יְדִי דְכְּתִי נִזְרִי לְהִזִּיר מְקִישׁ יְדוֹת נִזְרוֹת לְנִזְרוֹת מִה נִזְרוֹת בְּהַפְלָאָה אִף יְדוֹת נִזְרוֹת בְּהַפְלָאָה וּמְכִי יִפְלִיא נְפִיקָא הָא כְּדָאָמַר רַב"ט דְנִזְרִי (דף סב) כִּי יִפְלִיא ל"ל לִידְנִי שֵׁא"מ אֲתוּ וּמִיְהוּ לְאַבְיֵי דְס"ל הֵתֵם יְדִים שֵׁא"מ הֵנִי יְדִים הָאֵי כִי יִפְלִיא ל"ל לב"ש וּלְמִסְקָנָא דְהֵתֵם בְּפ"ק דְנִזְרִים דְמוֹקֵי אַבְיֵי הָא דִידְנִי שֵׁא"מ בְּפִלּוּגְתָא דְתַנְאֵי ר"י וְרַבְּנָן וְאִיהוּ פְּרַבְּנָן ס"ל א"ש וּבְחִזְנִי לְמַס' נִזְרִי וְנִזְרִי יִתְבָּאָר כ"ז בְּאַנְרָה: בְּאַפִּי נְשַׁבְעִתִי וְלֹא הִדְרַנָּא בִּי.

פ' התוס' דהאי קרא לאו בביאת הארץ מיירי דודאי לא הדר בי' שהרי לא באו לארץ אלא לחלק לעה"ב ומצינו תנא דאמר בחלק (ד' קט) דור המדבר יש להן חלק לעה"ב: וק"ל הא אמר ר"א ה'תם באים הם לעה"ב שנאמר אספו לי חסידי פורת בריתי עלי זבח אלא מה אני מקני' אשר נשבעתי באפי באפי נשבעתי וחרוני בי וא"כ ל"ל לר"א למילף להיתר נדרים מכי יפליא ב' פעמים מאשר נשבעתי הני מ"ל לדידנ' וי"ל דמ"מ ניחא לי טפי להבי' מקרא של תורה: ואי מדחנני' דילמא כדר"ג.

ק"ל הא דר"ג מנשבעתי אחא דש"מ דנשבעין לקני' את המצוה ומ"מ היתר נדרים נ"ל מדאמר ואקנימה מכלל דאי בעי שלא לקני' ולשאול עליו ש"ד. וי"ל דהא דאמ' ואקנימה לאו למימר דאי בעי שאל עליו אלא ה"ק נשבעתי ואקנימה לשמור משפטי צדקיה פלומ' דעיקר פוננתו בשבועתו היתה כדי לזרוזי נפש' לקני' את המצוה וכדמסיק בפ"ק נדרים (דף ח') הא קמ"ל דשרי אנשי לזרוזי נפש': ע"ב בזמן חג הוא דלא ילין וכו' פל הלילה עד הפוקר כתיב כתבו התוס' כי מוקמינן בחגיגה ל"ש לאקשוני חגיגה הוא דלא ילין הא שאר פל הקרבנות ילין דהא א"ל דלא הוי מוקמינן קרא אלא לעולה שהוא פלוו פליל אכל שאר קרבנות כשלמי' וחגיגה שאינן פליל לא.

וק"ל א"כ אפי' אם מוקמית לה לחלב הפא בזמן חג ל"ש לאקשוני הא דכל השנה ילין פל הלילה עד פוקר כתיב דההוא בעולה דכליל אכל בנאכלין דוקא בזמן חג הוא דלא ילין הא דכל השנה ילין ואדרב' הכי א"ש טפי דאי אמרת לא ילין חלב חגי בחגיגה ממש מיירי אע"פ שאינו פליל ק"ו לעולה דכליל פל הלילה דגבי עולה ל"ל.

אבל אי חלב חגי בזמן חג איירי ניחא דבנאכלין דוקא בזמן חג הוא דלא ילין ובעולה אפי' פל השנה פולה אין זמנו אלא פל הלילה ועק"ל הא דפריה בסמוך כי מוקי ללאו כתיב קרא אחרניא לא ילין הא כי נמי מוקמינן קרא לחגיגה ממש אפתי תקשה הא כתי' ל"י ללאו אע"פ שאינו פליל ולדידי לק"מ דודאי מפליל לשאינו פליל ילפינן וכ"ש איפקא וה"פ בזמן חג הוא דל"י דאי אמרת בשלמא בחגיגה ממש איירי אע"ג דאיסור לינה מפל הלילה נ"ל מ"מ כתב רחמנא ללא ילין חלב חגי לגלות אקרא דוחגותם חג דחגיגה ממש הוא דתרבא לחגא מי איפא והשתא איצטרף נמי לקרא דכל הלילה ליטר קרא דלא ילין ללמוד דבחגיגה ממש איירי אבל אי מחלב הפא בזמן חג איירי ל"ל מפל הלילה נפקא דאפי' מפל השנה דל"י ופריה דילמא ללאו אתי ולזמן חג נדחי ללאו הא כתיב ל"י מן הבשר והשתא אידך ל"י ל"ל מהתם נפקא אי לזמן חג נאמר א"ו ללמד דחגיגה ממש הוא: כתיב קרא אחרני' לא ילין מן הבשר ק"ל למה מייתי קרא דמשנ' תור' ה"ל לאתויי קרא דלא ילין לבקר זבח חג הפסח דקדים דמיירי מהקטר חלבי כדמוכח בפ"ה דפסחי' (דף נט) דרמי לא ילין וכתוב עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת וי"ט ומוקי בי"ד שחל בשבת עסקינן דחלבי שבת קריבן בי"ט ועק"ל השתא למאי דבעי להוכיח דלחגיגה ממש אתי דאי לזמן חגיגה הא כתיב ללאו ל"י מן הבשר לדידנ' נמי תקשי אפ"ת לחגיגה ממש אהי לא ילין מן הבשר ולא ילין דגבי פסח תרתי לאוני ל"ל וי"ל דהאי לא ילין גבי פסח לאו ללאו אתי אלא משום דיוקא דידנ' דהא פל הלילה ילין וילמד על חלבי שבת שקריבין בי"ט וכדמסיק בפ"ה דפסחים משום קושיא דלא עולת חול בי"ט.

אע"ג דר"ע יליף מעולת שבת בשבת לימד על עולת שבת שקרב בי"ט כדא' בספ"ט
דשבת (ד' ק) דהא איפא ר"י דדריש התם לע"ש בשבת לימד לע"ש שקריבין ביוה"כ
וא"ל דע"ש דקריבין בי"ט נ"ל מהאי קרא דל"י דגבי פסח ואיתר לי קרא דע"ש בשבת
דאפי' יוה"כ דחמי' מי"ט אפ"ה קרב בו ע"ש ואי לא קרא דל"י מע"ש לא נ"ל לע"ש
אלא דקריבין בי"ט דקיל אכל ביוה"כ דחמיר לא כתב רחמנא לקרא דלא ילין דגבי פסח
דנ"ל מו"נ דע"ש קריבין בי"ט מהשתא בע"כ אינדך קרא ליוה"כ דחמיר אתי דלי"ט ל"צ.

אע"ג דמפ' הגמ' התם דר"י ור"ע בנדריים ונדבות קריבין בי"ט פליגי דלר"י קריבין ול"צ
קרא לע"ש בי"ט היינו לפי המסקנא דהכא דהני קראי דגבי לינה לעבור עליו בב' לאוין
ועשה וליתורי לאוי גבי לינה וא"ל דקרא דגבי פסח משום ליתורא לאוי אתי.

אע"ג דש"מ ממילא דעולת שבת קריבין בי"ט מדקאמ' ל"י עד פקר משמע פל הלילה
ילין. י"ל דה"ק קרא שמהו שלא יבא לידי לא ילין פלומר שיקרבו מבע"י בשעה הראוי
לו פדפי' התוס' התם בשם הירושלמי.

ומהשתא ע"כ טעמא דר"י דדרש מע"ש בשבת ליה"כ דחמיר ולא לי"ט דקיל משום
דס"ל נו"נ קריבין בי"ט ול"ל קרא לי"ט אכל למאי דס"ד השתא דלא פתיב קרא לאו
יתירא משו' לינה בע"כ לאו דגבי פסח לע"ש בי"ט אתי ואינדך קרא דע"ש ליו"הכ אתי
ול"צ לומר דס"ל לר"י דנ"ו קריבין בי"ט ונהא דדייק בפסחים הא פל הלילה ילין ולא
מוקי שמהו פדמפ' הירו' היינו למאן דלא מוקי הני קראי דלינה ללאוי יתירא בע"כ
לדיוקא אתי הא פל הלילה ילין ולא לשמהו.

ואל תתמה למאי דפי' דסוגיא דשבת לא ס"ל פסוגיא דפסחים דדייק הא פל הלילה ילין
דבע"כ הכי הוא דאל"כ לא הי' צ"ל דר"י ס"ל נ"ו קריבין בי"ט דאפ"ת אין קריבין ס"ל
אפ"ה א"ש להאי סוגיא דפסחים דכיון דקרא גבי פסח א"א לאוקמא אלא בי"ד שחל
בשבת ממילא ש"מ דע"ש קריבין בי"ט מהשתא בע"כ קרא דע"ש בשבת ליו"הכ קאתי
דלי"ט ל"צ א"ו פדפי': שאני מעילה דילפא חטא חטא מתרומה רפ"ב דקדושין (דף מג)
פי' רש"י כתי' בתרומה באוכל בשוגג ולא ישא עליו חטא ואגב חורפי' לא דק דהאי ולא
ישא עליו חטא לאו גבי אכילת תרומה בשוגג כתי' אלא אאנכל תרומה בטומאת הגוף
קאי ומינה נ"ל בס"פ הנשרפין (דף פ"ג) לכהן טמא שאכל תרומה שהוא במיתה דכתי'
ושמרו את משמרתיו ולא ישאו עליו חטא ומתו בו פי' חללהו.

ומ"מ ניחא נמי הא דקא' בפ"ה דמעילה (דף יח) אקשה רחמנא מעילה לתרומה פי' מהאי
גז"ש דחטא חטא מה תרומה כו' אע"ג דהאי קרא מיירי מאכילת תרומה בטומאת הגוף
ולא מאכילת שוגג משום דבההוא עניינא נאמר למטה בפ' ואיש פי' יאכל קודש בשגגה
ואאכילת תרומ' בשוגג קאי: מה התם שלוחו של אדם כמותו פי' רש"י דכתי' פן תרימו
גם אתם ואמ' [צ"ל ואמר מר] גם לרבות שלוחו ואני תמה דהא ברפ"ב דקדושין (דף
מד) לא קיימי הכי דבתחילה ר"ל דשליחו דתרומה נ"ל מאתם גם אתם ונהדר קאמ'
לכתוב רחמנא בתרומה ומיתי מהנהו פי' רבינ' מגירושין מקדשים דרבי בהו רחמנא
שליחו ומסיק אין הכי נמי אלא אתם גם אתם ל"ל מיבעי לי לכדר"י.

דא' מַה אַתֶּם בְּנֵי בְרִית אַף שְׁלוּחֵיכֶם ב"ב וַיֵּשׁ לִי לְלַמּוֹד זְכוּת עַל רִש"י מִשׁוּם וּדְהַתָּם בְּסוּף הַסּוּגָא פְּרִיָּה מְהָא דְתַנּוּן הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעֵרָה וְכוּ' שְׁלַח בְּיַד פִּינְקָס פִּינְקָס חֵי'. וְאַמַּאי נִימָא שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ וּמִשְׁנֵי ש"ה דְּאִין שְׁלִיחַ לְדַבְרַי עֲבִירָה דְּאַמְרִינוּ דְּבְרֵי הָרַב וְדְבְרֵי הַתְּלָמִיד דְּבְרֵי מִי שׁוּמְעִין.

וּפְרִיָּה מְהָא דְתַנּוּן שְׁלִיחַ שְׁעֵשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ בַּע"ב מְעַל וְאַמַּאי נִימָא אִין שְׁלִיחַ לְדַבְרַי עֲבִירָה וּמִשְׁנֵי שְׁאֵי מְעִילָה דִּילְפִינוּן חֲטָא חֲטָא מִתְרוּמָה וַיֵּשׁ לִי לְמִיזְדַּק דְּכִינוּן דְּמְעִילָה יְלְפֵי חֲטָא חֲטָא מִתְרוּמָה ה"ה דְּתְרוּמָה אֵיכָּא לְמִילָף מְמַעִילָה וְהָא בְּמַעִילָה מְסַבְרָא אִין שְׁלִיחַ דַּא' דְּבְרֵי הָרַב וְכוּ' וְכַדָּא' גַּבֵּי שְׁלַח פִּינְקָס וְכִינוּן שְׁפָן מַאי קַאמ' לָא לִיכְתּוּב רַחֲמֵנָא גַּבֵּי תְרוּמָה וְתִיתֵי מְהֵנָּה מְגִירוּשִׁין וְקַדְשֵׁי הָא אֵיזְטְרִיף לְמִיכְתַּב גַּבֵּי תְרוּמָה דְּאִי לָא כְּתַב רַחֲמֵנָא שְׁלִיחוּת גַּבֵּי תְרוּמָה ה"ה דְּבְמַעִילָה מְסַבְרָא א"ש לַד"ע וּמַמְיָלָא בְּתְרוּמָה נְמִי א"ש מְהֵהוּא גַז"ש דְּחֲטָא חֲטָא וְנִילָף תְרוּמָה מְמַעִילָה דַּא"ש לְהַכִּי כְּתַב רַחֲמֵנָא בְּהִדְיָא תְרוּמָה דִּישׁ שְׁלִיחַ וּמְהַשְׁתָּא בַּע"כ מְעִילָה מִתְרוּמָה יְלְפֵי בְּהָא גַז"ש דִּישׁ שְׁלִיחַ אַע"ג דְּבְכָל הַתּוֹרָה כְּוָלָה א"ש לַד"ע הֵכָּא גַּבֵּי מְעִילָה ל"א הֵכִי מְחַמַּת גַז"ש.

וּבַע"כ צ"ל דְּהָא דְקַא' דְּאַתֶּם גַּם אַתֶּם ל"צ לְגוֹפוֹ לְלַמַּד דְּבְתְרוּמָ' יֵשׁ שְׁלִיחַ אֱלָא לְכַדְר"י אֲתָא מַה אַתֶּם בְּנֵי בְרִית הֵינְנוּ בְּתַחֲזִילַת הַסּוּגָא דְּאַכְתִּי לָא אֲסִיק אַדְעֵתִי דַּא"ש לַד"ע וּשְׁלִיחוּת דְּמְעִילָה ל"א לְמִיתֵי אֱלָא מִתְרוּמָה וּבַגַז"ש וַא"ל דְּתְרוּמָה וּמְעִילָה תְּרַנּוּיָהוּ תִיתֵי מְהֵנָּה וְל"ל קַרָּא דְּגַם אַתֶּם לְשְׁלִיחוּת אֱלָא לְכַדְר"י לְחוּד אַבְל לְמַסְקָנָא דְּמַסְבְּרָא א"ש לַד"ע וּבְלָא רִיבּוּי דְּקַרָּא ה"ה דְּאִין שְׁלִיחַ בְּמַעִילָה מְסַבְרָא וּמַמְיָלָא א"ש בְּתְרוּמָה מַגַז"ש מְהַשְׁתָּא גַם אַתֶּם לְגוֹפוֹ אֲתָא לְשְׁלִיחוּת דְּתְרוּמָה וְכִינוּן דְּרַבֵּי קַרָּא בְּהִדְיָא בְּתְרוּמָה דִּישׁ גַּבֵּי מְעִילָה נְמִי י"ש בַּע"כ מַגַז"ש וְהַשְׁתָּא מַגַּם אַתֶּם ש"מ תְּרַתִּי לְעִיקָר שְׁלִיחוּת דְּאֵיכָּא בְּתְרוּמָה וְלְכַדְר"י מַה אַתֶּם ב"ב דְּהָא בַּע"כ הַקִּישׁוֹן הַכְּתוּב שְׁלִיחַ לְמַשְׁלַחוֹ בְּהָא קַרָּא דְּגַם אַתֶּם דְּמַה אַתֶּם בְּנֵי בְרִית אַף הַשְׁלִיחַ ב"ב: וְכִי זֶה חוֹטָא וְזֶה מְתַחֲיִיל.

הַקְּשָׁה הַתּוֹ' בַּסַּפ"ב דְּקַדּוּשִׁין (דָּף מַג) הָא ע"כ מִיָּרִי בְּשׁוּגָא דְּאִי בְּמִזִּיד לֵיכָּא מְעִילָה א"כ י"ש לְדַבְרַי עֲבִירָה דְּלֵא שְׁיִיְהוּדל"ש לומר דְּבְרֵי הָרַב וְדְבְרֵי הַתְּלָמִיד דְּבְרֵי מ"ש פִּינוּן שְׁהוּא שׁוּגָא וַאֲר"י דַּה"ה אֵפִי נִזְכָּר שְׁלִיחַ קַא' דְּמְעַל בַּע"ב וְהַשְׁתָּא פְּרִיָּה אַמַּאי מְעַל נִימָא א"ש לַד"ע וַאֲע"ג דְּנִזְכָּר שְׁלִיחַ מְעַל בַּע"ב כְּדְמוּכַח בְּמַעִילָה דְּתַנּוּ' נִזְכָּר בַּע"ב וְלֵא נִזְכָּר שְׁלִיחַ מְעַל נִזְכָּרוּ שְׁנֵיהֶם חֲנֻנֵי מְעַל.

וְהַטְעַם לְפִי דְּמַעִילָה אֵינוֹ אֱלָא בְּשׁוּגָא לְפִיכָּה מְעַל אוֹתוֹ שְׁלֵא נִזְכָּר וְאוֹתוֹ שְׁנִזְכָּר מִזִּיד. מ"מ דְּנִזְכָּר שְׁנֵיהֶם הָא אִם נִזְכָּר הַשְׁלִיחַ לְבַד בַּע"ב מְעַל.

וְזֶה דְּוָחַק, דְּפְרִיָּה מִמְתַּנְיָ וְעִיקָר אַבְרַיִתָא סְמִיָּה וְלֵא מְבִיאָה לָא הֵכָּא בְּשִׁמְעֵתִי וְלֵא הֵתֵם בַּפ"ב דְּקַדּוּשִׁין. וְעַל עִיקָר דְּבְרִיָּה דַּס"ל דְּבְשׁוּגָא יֵשׁ שְׁלִיחַ לַד"ע בַּכ"מ ק"ל מְדַמְסִיק הֵכָּא וְהֵתֵם דְּמַעִילָה יְלִיף חֲטָא חֲטָא מִתְרוּמָ' דְּמִשְׁנֵי שְׁלִיחַ וְאֵיכָּ' לְמִיזְדַּק אֵיף יְלִיף לָהּ מִתְרוּמָה דִּישׁ לַד"ע הָא ע"כ תְרוּמָה גּוֹפִילָא בְּגוֹנוֹי דְּאֵיכָּא עֲבִירָה לָא מִשְׁנֵי שְׁלִיחַ כְּגוֹן דְּעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְהַקְדִּי תְרוּמָה לְבַכּוּרֵי דְּעוֹבֵר בַּל"ת כְּדְתַנּוּן בַּפ"ג דַּמַּס' תְרוּמוֹת א"נ בְּעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְתַרְוּם מִן הַרְעָה עַל הַיָּפֶה דְּנִקְרָ' חוֹטָא.

כדא' בפ"ק דתמוז' אע"ג דבעל הבית בדעבד תרומתו תרומה מ"מ בפשליח ודאי לא מבעי' דבעל הבית דאינו עובר בל"ת ואינו בכלל נשיאות עון אלא דמסתבר דאין תרומת שלים תרומה בהני תרתי דכינן דאיז שלים לד"ע ה"ל פתורם שלא מדעת דאין תרומתו תרומ' דומה למה שפי' התוס' בפ"ק דב"מ (נ"ד י"א) גבי פהו דא' לישראל נא וקדש לי אשה גרושה דלמ"ד בהא א"ש לד"ע משום דאי בעי ל"ע אין הקדושין חלין.

ומדע לה דהכי הוא שהרי שם בפ"ב דקדושין ילפינן תרומ' די"ש מביני מגירושין וקדושין ונהרי קדושין איתקש לגירושין מויצאה וקיתה כדא' התם ומדגבי קדושין א"ש לד"ע דע"כ ל"פ התם בפ"ק דב"מ אלא בכהו דא' לישראל קדש לי אשה גרושה דאיפא למ"ד הואיל ושלים לאו בר חיובא הוא דישראל אינו מונהר על הגרושה חייב שולחו.

אבל פהו דא' לכהו קדש לי גרושה א"נ ישראל דא' לישראל קדש לי אשה מפסולי קהל כינן דשלים במי בר חיובא הוא לכ"ע א"ש לד"ע ובגירושין נמי בכה"ג אין שלים פגון אי משוי שלים לגרש אנוסתו או מפנותתו דעובר בהני בלאו דלא יוכל לשלחה א"ש לד"ע.

וכינן דהכי הוא הקשה לה איך יליף מעילה בחטא חטא מתרומה דיש שלים כינן דבתרומ' גופי' דומי' דמעילה לד"ע א"ש והשתא אא"ב דבמעילה למ"ל לשליחות לעולם אלא לד"ע דאפי' אם השליח והמשלח שוגגי' שייף לומר בתרומה ובכל מקום אין שלים לדבר עבירה מהשתא כינן דמעילה ילפינן לכמה דברים בהא גז"ש מתרומה לשוגג ונהנה ובמה ששגג נהנה.

ועוד הרבה דברים פדאמ' בר"פ דמעילה (נ"ד יז) בע"כ לשליחות נמי מייתי לה למעילה מתרומ' בהא גז"ש דיש שליחות דהא אין גז"ש למחצה. וכינן דשליחות דמעילה א"א מוצא אלא בדב' עבירה ע"כ גזירת הכתוב היא גבי מעילה דיש שלים לדבר עבירה אבל א"א דגבי מעילה מ"ל לשליחות בחרי גונוי דבשגגות שניהם דמשלח ושלם בכל התורה פולה בכה"ג יש שלים אלא דבהא גז"ש דתרומה ילפינן דאפי' בהזנת שלים לחוד יש שלים לגבי מעילה הא כינן דגז"ש זו לאו לשליחות לחוד אתי אלא משום דאין גז"ש למחצה ילפי' נמי שליחות מינ' מהשתא גילף מתרומה איפכא דמה גבי תרומה באין עבירה פגון בהיתר א"נ באיסור אלא פגון בשוגג יש שליחות דלא שייף לומר בזה דברי הרב וכו' לסברת התוס' ה"נ גבי מעילה בשגגת שלים יש שלים כמו גבי תרומה ובהזנת שלים אין שלים כמו בתרומה דהשתא ילפי' לשליחות למעילה דהני דומיא דתרומה לגמרי אבל השתא דילפת למעילה דבהזנת שלים נמי יש שלים הא ודאי ל"ד לתרומה דגמרת מינ' אלא ע"כ ש"מ דלדבר עבירה אפי' בשוגג א"ש לתרומה ובכ"מ א"כ לעולם דומי' דמעילה למ"ל שליחות בין בשגגת שלים בין בזדונו והשתא אי גמרת למעילה מתרומה ע"כ ליש שלים הגמור לה וילמד דבמעילה יש שלים לדבר עבירה דאי ילפת לאידך גיסא מתרומה דא"ש לד"ע תי למ"ל לשליחות גבי מעילה לעול' פלל וכינן דאין גז"ש למחצה בע"כ יש שליחות למעילה ועוד נ"ל להבי' ראיי' דאפי' בשגגות שלים נמי אין שלים לד"ע לחייב שולחו מהא דבפ"ה דב"ק (נ"ד נא) דחיק הגמ' לאשפוחי בור של שני שותפין וקאמ' היכי משפחת לה אי דשוו שלים תרנוניהו וא"ל זיל פרי ואזיל וכרי א"ש לדבר עבירה אי דכרי האי ה' והאי ה' וכו' אר"י פגון שעקרו שניהם חוליא בב"א

והשלימו לי' והשתא ל"ל לדחוקי בכה"ג הא משפחת לה שפיר בדשוו שלים ואי משום דא"ש לד"ע משפחת לה בשגגת שלים כגון שלא ידע שהוא רשות הרבים כסבור שהוא רשותו א"נ כסבור שהוא בענין שרשאי לחפור את הבור בגונוי דליפא עבירה כדאמר' התם בהווא פירקא דאיפא כמה גונוי דשרי לחפור בור א"נ שטעי ולא ידעי שאסור לחפור בור ברה"ר אלא ע"כ ש"מ דאפי' היכא שהשלים שוגג נמי אמ' א"ש לדבר עבירה: דף יא ע"א והקריבו זו קבלת הדם.

פירש רש"י אע"פ שהוא לשון (הלכה) [צ"ל הולכה] אינו אלא קבלה שיהי לאחר שחיטה נכתבה ואין הולכה אא"כ קבל הדם. והקשה התוס' דה"נ ונרקו כתי' בתרין' והולכה מקמי זריקה הוי מיד לאפוקי קבלה דהולכה הוי בנתיים ולי לק"מ דנדאי והקריבו לשון הולכה הוא כדמסיק אלא דאנו הכי קאמ' דקבלה נמי בכלל והקריבו דהא קדמה להולכה ושניהם בכלל ולא הולכה לחוד וכיון שפן הולכה נמי פתיב ה"כא והא דקאמ' למימרא דהולכה לא תיפוק מכלל קבלה לאו משום דהולכה לא פתיב ה"כא אלא מדאפקי בלשון הולכה נ"ל הא דנדאי פתוב דנהקריבו הולכה משמע אלא מדאפקי בלשון הולכה נ"ל דהולכה לא תיפוק מקבלה לשלא לשמה וזר שיפור אונו ובעל מום פוסלים ביה כדאמ' בפ"ק דזבחים (דף יד).

אבל הא דבעי פהונה מגופי' דקרא דנהקריבו ב"א הפהנים וכן בגדי פהונה דנ"ל מהפנהגי בכיהונם כדא' התם הולכה נמי במשמע דנהקריבו כמו קבלה. ואדרבה היא עיקר במשמע דנהקריבו ומיהו בפ"ק דזבחים (דף ד) דנ"ל דשלא לשמה פוסל בקבל' מוהקריב את דם השלמים ואמר הולכה מנ"ל ומסיק מה"ט דאפיק קבלה בלשון הולכה והשתא ת"ל דהולכה עיקר במשמע בלשון והמקריב.

א"ו פי אמ' והקריבו זה קבלה מפקינן לי' מפשטי' לגמרי מהשתא אין הולכה כלל בלשון והקריבו אלא מטעמא דאפקה לחוד ואף שבדוחק י"ל קצת אין נראה. עוד הקשה התוס' הא מדר"ל בפ"ק דזבחים אינו אלא זריקה דהא אחר שחיטה נכתבה והתוס' פי' משום דהולכה אפשר לבטלה שיוכל לשחוט בראשו של מזבח מש"ה ל"מ קרא בהכא.

וק"ל דהא הולכה זוטרתי דהיינו בשוחט אצל מזבח או על מזבח דצריף להושיט למזבח לזרוק דהוי בכלל הולכה. כדא' בספ"ק דזבחים (דף יד) דא"א לבטלה ונימא דמייירי קרא בהאי הולכה.

ועק"ל דהא האי קרא דנהקריב הפהן את הפל מ"ל בהולכת אברי' והא נמי אפשר לבטלה בשוחט אצל המזבח או על המזבח אפ"ה איירי בי' קרא. וה"נ נימא דהאי והקריבו דגבי דם איירי נמי בהולכה אע"פ שאפשר לבטלה.

ול"נ לפ' דמש"ה מוקי להאי והקריבו הפנהגי דגבי דם בקבל' ולא בהולכה דהאי קרא בא ללמוד דמקבלה ואינו מצינה פהונה כדאמר ספ"ק דיומא (דף כו) ורפ"ב דזבחים ואי והקריבו מייירי מהולכת הדם ל"ל קרא דבעי פהונה.

דמק"ו הולכות אברים אתאי דאין מעכבין פפרה בעי פהונה הולכות דם דמעכב פפרה לא כ"ש דהכי אמר בספ"ק דזבחים (דף יז) אליפא דר"ש דא' התם הולכה לאו עבודה היא והואיל ואפשר לבטל' דאפ"ה בעי פהונה מהאי ק"ו דהולכת איברים.

מיהו אפתי ק"ל הָא אָמַר בַּפ"ב דְּזַבְחִים (דף יט) כ"מ שְׁנַאֲמַר פְּהוּנָה אֵינוּ אֵלָא יָמִין וּפְרִיָּד
מְהוּלְכַת אַבְרָם לִפְכָּשׁ דְּתַנּוּ הַרְגַּל שֶׁל יָמִין בְּשִׂמְאָלוֹ וּמְשַׁנֵּי דְוּוּקָא פְּהוּנָה בְּדָבָר הַמְעַפֵּב
כְּפָרָה דְּוּמְיָא דְּמַצְוָרַע קְאָמַר וְהָא הוּלְכוֹת דָּם בְּשִׂמְאָל מְסִיק בַּפ"ד דְּיוֹמָא דְּפָסוּל וּבַע"כ
מְפָהוּנָה לְיָדָא לְהָא וְכִינּוּן שְׁפָן אִפְתִּי אֵימָא דְּהָאִי וְהַקְרִיבּוּ הַפְּהוּנִים גַּבֵּי דָם מְהוּלְכָה אֵינְרִי
וְאִי מְשׁוּם דְּלַכְהוּנָה ל"צ דַּמְק"ו מְהוּלְכַת אַבְרָם אֲתִיָּא דִּילְמָא אֲתִי לְלַמַּד דְּהוּלְכַת דָּם בְּעֵי
יָמִין: וְאַפְקָה רַחֲמָנָא לְהוּלְכָה בְּלִשׁוֹן קַבְלָה לְמִימְרָא דְּהוּלְכָה לֹא תִפּוּק אֵלָא קַבְלָה וּק"ל
ר"ח דס"ל בספ"ק דְּזַבְחִים (דף יד) דְּהוּלְכַת דָּם בְּזָר פְּשִׁירָה וְה"נ אֵית לָהּ לר' שְׁשֵׁת
בַּפ"ה דְּיוֹמָא (דף מט) דְּהוּלְכָה בְּשִׂמְאָל פְּשִׁירָה לְמַנ"מ אֲפָקָה לְקַבְלָה בְּלִשׁוֹן הוּלְכָה וִי"ל
דנ"מ לְשֵׁלָא לְשִׁמְהָ לְפִיגְלָא חוּץ לְזַמְנָא אוּ חוּץ לְמִקְוָמוֹ וְכִיּוּצָא בּוּ אַבְל לְעַנְיָן זַר נ"ל לר"ח
הָתָם מְקַרָּא וַיִּשְׁחַטּוּ אֶת הַפֶּסֶח וַיִּזְרְקוּ הַפְּהוּנִים אֶת הַדָּם מִיָּדָם וְה"נ בְּשִׂמְאָל נ"ל לר"ש
מְהוּלְכוֹת מַחְתָּה בִּיּוּה"כ דַּא"א אֵלָא בְּשִׂמְאָל כְּדַאֲמַרִּין הָתָם.

אֵלָא דַּלְפִּי"ז לֹא א"ש הָא דְּפְרִיָּד הָתָם לִימָא לִי מְהֵכָא רְגַל שֶׁל יָמִין בְּשִׂמְאָל דְּהָא גּוּפּוֹ
מַנ"ל אֵלָא דְּבַלֵּא"ה מְשַׁנֵּי לִי הָתָם שְׁפִיר: ל"צ לְשִׁיעוּר מְקַנְהָ דְּלֹא פְּתִיבָהּ. ק"ל אִי מְאִי
דְּלֹא פְּתִיב בְּהֵדְיָא שְׁעוּרָא ע"ג דְּמְדַרְשָׁא אֲתִי כְּמִי הֵכָא דְּכַתִּיב כָּל בְּשָׂרוֹ דְּבַעֵי מִים שְׁפָל
גּוּפּוֹ עוֹלָה בְּהֵן אֵלָא שְׁלֵא פִי קְרָא כְּמָה שְׁיעוּר כָּל גּוּפּוֹ עוֹלָה וּפִי חֲכָמִים שְׁהֵן מ' סָאָה
חֲשִׁיב לִי תַנָּא דִּידָן לְסַמְדָּ בְּעֵלְמָא וְלֹא לְמַפּוֹר' בְּהֵדְיָא וְה"נ מְשַׁמַּע מְטוּמְאָה דְּבַסְמוּדָּ
דְּקַאֲמַר דְּהֵינּוּ פְּעַדְשָׁה מִן הַשְּׂרָץ דַּל"ח לְהָא כַּמֶּכָּ אַע"ג דְּמְקַרָּא מְקַצְתּוֹ שְׁוּנִי' כְּכּוּלוֹ נ"ל
דַּעִי"ז שְׁיעוּר' חֲכָמִים כְּעַדְשָׁה שְׁפָן חוּמְט וְכו' כְּדַאֲמַ' בְּסַמְדָּ א"כ לְחֲשׁוּב נְמִי הָא דַּאֲמַ'
בַּפ"ק דַּר"ה (דף י"ג).

וּפִי"א דְּמַנְחוֹת (דף ק"ב). גַּבֵּי כָּל מְדוּת חֲכָמִים פֶּן הוּא בַּמ' סָאָה הוּא טוֹבֵל וְכו'.

כְּבִיצָה מְטַמְאָה טוּמְאָת אוֹכְלִין מְשׁוּם דְּכַתִּיב מְפָל הָאֹכֵל אֲשֶׁר יֹאכַל אֹכֵל הַנְּאָכֵל בְּבַת
אַחַת וְשִׁיעֵרוֹ חֲכָמִים אֵין בֵּית הַבְּלִיעָה מְחֻזֵּק יוֹתֵר מִבִּיצַת תְּרַנְגוּלָת ג' עַל ג' מְטַמְאָה
מְדַרְס מְשׁוּם דְּשִׁיעֵרוֹ חֲכָמִי דְּבַכְּדָּ רָאוּי לְמַדְרַס דַּאֲע"ג דְּשִׁיעוּרָן דְּחֲכָמִים מְקַרָּאִי שֶׁל
תוֹרָה נְפָקָא מ"מ הוּאִיל וְקַצֵּב הַשְּׁיעוּר ל"נ בְּהֵדְיָא ה"ל לְמִיתְנָא בְּהֵדִי הֵנָּה דְּתַנִּי יֵשׁ לְהֵן
עַל מַה שְׁיִסְמְכוּ דַּאֲיָן כְּמַפּוֹרְשִׁין אֵלָא סַמְדָּ בְּעֵלְמָא וְה"נ הָא דַּאֲמַר דְּקִי"ל דַּס' עֲשָׂרוֹן
נְבָלְלִין ס"א אֵין נְבָלְלִין וְכֵן הָא דְּקַא' פ"ב דְּסוּטָה (דף טו) בְּצִיפּוֹר דְּרוּר שְׁיעֵרוֹ רַבְּנָן אֵין
קְטָנָה שְׁנִידְחַת מְפָנִי הַמִּי'.

וּבַפ"ז דְּחוּלִין (דף צו) שְׁיעוּרָא רַבְּנָן דַּאֲיָן נוֹתֵן טַעַם בְּאִיסוּרֵי יוֹתֵר מְבַצֵּל וְקַפְלוּט ה"ל
נְמִי לְמִיתְנָא בְּמַתְנִי בְּהֵדִי הֵנָּה דְּתַנִּי יֵשׁ לְהֵן ע"מ שְׁיִסְמְכוּ. וְדוּחַק לוֹמַר דְּטוּמְאוֹת אוֹכְלִין
בְּכַבִּיצָ' ג' עַל ג' דְּטוּמְאוֹת מְדַרְס בְּכָלֵל הַטוּמְאוֹת דְּמַתְנִי הֵן וְהָא דַּמַּפ' הַגַּמ' וְכַעַדְשָׁה מִן
הַשְּׂרָץ חֲדָא מְנַיְהוּ נְקִיט וְה"ה לְהֵנָּה.

וְעוּד מ"מ קָשָׁה מְאִינָּה דַּאֲמַ' וִי"ל דְּלַעוּלָם הָא דְּשִׁיעוּרָא חֲכָמִים ע"פ עֵיקַר הַמְפּוֹרְשִׁ
בְּקַרָּא כְּכַתוּבִים בְּפִי דְּמִיָּא וְהֵינּוּ דַּל"ח כָּל הֵנִי דַּאֲמַ' וְהָא דְּחֲשִׁיב לְשִׁיעוּר מְקַנְהָ מְשׁוּם
דְּהָא דְּשִׁיעֵרוֹ חֲכָמִים לְשִׁיעוּר מְקַנְהָ מ' סָאָה הֵינּוּ אִפִּי לְנַסֵּ שְׁפָל גּוּפּוֹ עוֹלָה בְּפַחוֹת מְהֵן
וְכַמֶּש"ל וְהֵינּוּ דַּקָּא לֹא נְצַרְכָּה לְשִׁיעוּר מְקַנְהָ כְּלוּמַר שְׁיֵהֵן לְהָא שְׁיעוּרֵי פְּסִיק לְמַטָּה שְׁלֵא
לְפַחוֹת מְהָא שְׁיעוּרָא דַּאֲמַ' אֵלָא שְׁחֲכָמִים נָתַנוּ שְׁיעוּר לְנַסֵּ פְּשִׁיעוּר שְׁפָל גּוּף שֶׁל בִּינוּנֵי
עוֹלָה בְּהֵן וְה"נ גַּבֵּי שְׂרָצֵי דְּרַחֲמָנָא א' מְקַצְתּוֹ שְׁיֵהֵן כְּכּוּלָּה וְנָתַנוּ חֲכָמִים שְׁיעוּר לְכָל ח'

שְׂרָצִי בְּכַעֲדֻשָּׁה מִשׁוּם שֶׁהַחֲנֻמֵּט שֶׁהוּא אֶחָד מֵהֶם תְּחִילַת בְּרִיאָתוֹ כְּעֵדֻשָּׁה וְלֹא נִתְּנוּ לְכָל א' וּא' שִׁיעוּר כְּפִי תְּחִילַת בְּרִיאָתוֹ וְהָא מִקְרָא בְּהֶדְיָא לֹא אֲתִיבָא וּמ"מ סְמָךְ מִן הַמְקַרְא יֵשׁ לָהֶם דְּרֵאוּי לְהַשְׁוֹת שִׁיעוּר כָּל הַשְּׂרָצִי לְתְּחִילַת בְּרִיית הַחֲנֻמֵּט שֶׁהוּא בְּכַעֲדֻשָּׁה לְהַחֲמִיר וְכֵן לְהַשְׁוֹת נִסָּ לְסִתָּם ב"א שֶׁהוּ בִּינוּנִים וְאִין כָּל גּוּפָן עוֹלָה בְּפָחוֹת מִפָּאן.

מִיְהוּ לְמֵאֵי דַמְפ' בְּסֻמוּף דְּמִתְרִי קְרֵאֵי נ"ל הָא דְלֵאָדָם נִסָּ בְּעֵי מִי' כְּשִׁיעוּר שְׂפָל גּוּפוֹ שֶׁל בִּינוּנֵי עוֹלָה בְּהוּ אֶפְתִּי תִקְשָׁה טְהוּרֹת מִכְתָּב פְּתִיבָן וַיֵּשׁ לִיִּשְׁב: וְרַחֲץ אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמִי בְּמִי מִקְנָה נ"ל דַּט"ס הוּא דְמִיִּתִּי לְהֵאֵי קְרֵא דַכְת' גְּבִי מְצוּרַע דְּהָא מְסִינ' וְדַרְשׁ אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ כּו' שְׂפָל גּוּפוֹ עוֹלָה בְּהֶם וְהֵאֵא כָּל לֹא כַתִּי אֶלָּא ה"ג וְרַחֲץ בְּמִי אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ וְגְבִי בַעַל קְרִי כַת' הֵאֵי קְרֵא וְה"ג לֵה בַפ"י דְּפִסְחִי (דָּף קט) וְהָא דְדַרְשׁ בְּמִי בְּמִי מִקְנָה פִי רַש"י בְּמִי נִקְוֶדְתוֹ בְּפִתַח מִשְׁמַע מִי' הַמִּינְחָדִין לְאַפּוֹקִי שְׂאוּבִין.

וּכְבָר הִקְשׁוּ עָלָיו הַתּוֹס' וְלִדְיָדִי ק"ל עוֹד לְמֵאֵי דַפִּי הַרְבֵּה מִן הַמְפ' דַּאֲפִי כְּלוֹ שְׂאוּב מֵה"ת כְּשֶׁר א"א לַפ' כֵּן וְהַתּוֹס' פִּי בְּמִי בְּמִי מִקְנָה הִינְנוּ אֲשַׁבְּרוֹן כַּדָּא מְעִינָן מְטַהַר בְּזוֹחֲלִין מִקְנָה בְּאַשְׁבְּרוֹן וְלֵהֵאֵי פִי צ"ל גְּמִי דַנ"ל מְדַקְטָ בְּפִתַח דְּמִשְׁמַע מו' הַמִּינְחָדִין דְּהִינְנוּ אֲשַׁבְּרוֹן דַּאֲל"כ מַנ"ל לְמַעוּטֵי זוֹחֲלִין מִבְּמִי: מ"מ ק"ל בִּין לַפִּי רַש"י וּבִין לַפִּי הַתּוֹס' דְּמִבְּמִי בְּפִתַח נ"ל מִי' הַמִּינְחָדִין דַּאֲל"כ תְּלָה הָא בְּפִלּוּגְתָא דִּישׁ אִם לְמִקְרָא אוֹ לְמִסְוֶר דַּאֲמ' בְּכּוֹלָה הַגַּמ' וְעִיקְרוֹ בְּרַפ"ק דְּסִנְהֶדְרִין (דָּף ד) גְּבִי שְׁבַעֵי וְקַרְנוֹת וּבְסוֹכ' וּנְפִשֹׁת וַיִּרְאֵה וַיִּרְאֵה וּבְחֻלָּב וּלְטַטְפַּת דְּמִיִּתִּינָן הֵתָם וּמִשְׁמַרְתַּת תְּרוּמָתִי.

וּכְבָּדוֹ בְּהַ דַּפ"ה דְּבְכוּרוֹת (דָּף לו) דְּכָל הַנִּי יֵשׁ אִם לְמִקְרָא בְּנִקּוּדֵי תְּלִיין. וְאַפ"ה אִיכָּא לְמַד דִּישׁ אִם לְמַסּוּרוֹת וְלֹא בְּתַר מִקְרָא אֲזִלְיָן וְכִי נִימָא דְלִית לְהוּ דְרִשָּׁה דְּהֵכָא לְמַעוּטֵי שְׂאוּבִין אוֹ זוֹחֲלִין וְלִי נִרְאֵה לַפ' דְּהָא דַּא' הֵכָא בְּמִי מִקְנָה לְאוֹ לְמַעוּטֵי מִיָּדֵי אֲתָא וְלֹא קְרֵא יִתִּירָא אוֹ נִקּוּדֵי דַרְשׁ אֶלָּא ה"ק בְּמִי מִקְנָה כְּלוּמַר דַּאֲ צ"מ חִיִּים כְּמוֹ בְּזַב שֵׁנָא וְרַחֲץ בְּשָׂרוֹ בְּמִי חִיִּים אֶלָּא בְּמִי סְתָמָא כַתִּי אֶפִּי מִי מִקְנָה דְלָאו מִי חִיִּי נִינְהוּ גְּמִי בְּמִשְׁמַע שׁוּב רַאֲיִתִּי רַש"י גּוּפִי שְׁפִי כֵּן בַּפ"ק דְּעִירוּבִין: אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ מִי' שְׂפָל גּוּפוֹ עוֹלִין בְּהֶם.

פִּי בְּבַת אַחַת וְלֹא שְׂיִטְבּוּל לְחַצְאִין בְּמִי מוּעָטִין וְהָא ל"ל דְּקְרָא אֲתִי לְאַשְׁמוּעִינָן שְׂיִטְבּוּל כָּל בְּשָׂרוֹ וְלֹא סְגִי בְּטָבָל מִקְצַת בְּשָׂרוֹ מ"מ לֹא בְּעִינָן בְּבַת אַחַת אֶלָּא אֶפִּי בְּטָבָל לְחַצְאִין בְּזַא"ז גְּמִי סְגִי א"כ לְכַתּוּב רַחֲמָנָא וְטָבָל בְּשָׂרוֹ וּמַהִיכָא תִּיתִי לּוֹמַר דְּסְגִי בְּטָבִילַת מִקְצַת בְּשָׂרוֹ כָּל ל"ל ש"מ לְמַעוּטֵי טָבִילַת לְחַצְאִין אֲתָא.

וּמִיְהוּ ק"ל דְּבַרְפ"ק דְּבְכוּרוֹת (דָּף ג) אִיכָּא פְּלוּגְתָא בְּשׁוֹתְפוּת נְכָרֵי דַר"י מַחֲזִי בְּבְכוּר' וְרַבְּנָן פְּטָרֵי וְאִמ' בַּגַּמ' וְשִׁנְיָה' מִקְרָא אֶחָד דְּרִשׁוּ כָּל בְּכוֹר. רַבְּנָן סְבָרֵי בְּכוֹר מִקְצַת בְּכוֹר מִשְׁמַע.

כַּתְּב רַחֲמָנָא כָּל עַד דַּאֲיִכָּא כְּוָלָה. וְרִי"ס בְּכוֹר כְּוָלָה בְּכוֹר מִשְׁמַע כַּתְּב רַחֲמָנָא כָּל דַּאֲפִי' כָּל דְּהוּ וְהַשְׁתָּא לַר"י דַּא' בְּכוֹר כְּוָלוֹ מִשְׁמַע וְכָל לְכָל דְּהוּ אֲתָא ה"נ נִימָא בְּשָׂרוֹ כָּל בְּשָׂרוֹ מִשְׁמַע כ"ר כָּל דַּאֲפִי' כ"ד סְגִי וְלֹא בְּעִינָן מִים שְׂפָל גּוּפוֹ עוֹלָה בְּהוּ וּבַפ' הַנְּשַׁרְפִין (דָּף עח) גְּבִי אִישׁ כִּי יִכֶּה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם דְּרִשִׁי רַבְּנָן כָּל נֶפֶשׁ עַד דַּאֲיִכָּא כָּל נֶפֶשׁ וּפְטָרֵי בְּהַכְּהוּ עֲשָׂרָה ב"א אֶפִּי בְּזָה אַחַר זָה וְרִיב"ב מַחֲזִי' דְּדַרְשׁ כָּל נֶפֶשׁ כ"ד נֶפֶשׁ וּבַפ"ה דְּפִסְחִי (דָּף

סא) אָמַר מַמַּאי דְּהַאי כָּל עֶרְלָא כְּדֵי לְמִשְׁמַע דִּילְמָא הַאי כָּל עֶרְלָא מִשְׁמַע כ"ד עֶרְלָא וְהוּ"נ
נִימָא כָּל בְּשָׂרוֹ כ"ד בְּשָׂרוֹ מִשְׁמַע כְּמוֹ כָּל נַפְשָׁא לְרִיב"ב דְּמִשְׁמַשׁ כ"ד וְכֵן כָּל עֶרְלָא דַּמ"ל
כ"ד עֶרְלָא.

וי"ל מְשׁוֹ דְּנִפְקָא לָן טְבִילַת חֲצֵאִין דְּלֵא מְהָא דְּתַנְיָ' בַּת"כ וְלֵא יֵאכֵל מִן הַקְּדֻשִׁי כ"א רַחֵץ
אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמִי יָכוֹל יִרְחֹץ אֲבָר אֲבָר ת"ל וְכֵן הַשְׁמֵשׁ וְטָהַר מַה בֵּיאַת שְׁמֵשׁ כְּנִזְלָה כְּפִתְחָא
אַף רַחֲצֵת גּוּפוֹ כְּנִזְלָה כְּפִתְחָא לְמַעוּטֵי טְבִילַת חֲצֵאִין.

וּמִהַשְׁתָּא בַּע"כ הַאי כָּל בְּשָׂרוֹ כְּנִזְלָה מִשְׁמַע וְלֵא כָּל דְּהוּ דְּהָא גְּלִי רַחֲמֵנָא מִבְּאֵי הַשְׁמֵשׁ
דְּרַחֲצֵהָ בְּעֵי כְּנִזְלָה כְּפִתְחָא וְנִזְלָה לְחֲצֵאִין וְכ"ת א"כ קְרָא דְּכָל בְּשָׂרוֹ ל"ל. וי"ל דְּצִרִיכָא
תְּרֵי קְרָאֵי דְּאֵי מְחַד קְרָא ה"א לְכָל א' וְא' סְגִי לְטַבּוּל בְּמִי שְׁפָל גּוּפוֹ עוֹלָה בַּה' הַגְּדוֹל
לְפִי גְּדוּלוֹ וְהַקְּטָן לְפִי קְטָנוֹ כ"ר תְּרֵי קְרָאֵי לְהַחֲמִיר עֲלֵיו דְּאַפִּי' נְנָס שְׁפָל גּוּפוֹ עוֹלָה
בְּפִתְחוֹת מִמ' סָאָה אַפִּי' בְּעֵינֵן מ' סָאָה כְּשִׁיעוֹר שְׁגוּף בֵּינוּנֵי עוֹלָה בְּהֵן וְלֵא אֲזַלִּינֵן בְּתַר
דִּידִין וְכֵהָא נִיחָא מַה דְּקָא שְׁיעוֹר מְקוּהָ מ' סָאָה דְּמִשְׁמַע אַפִּי' לְנָס וּמִנ"ל הָא דְּהָא
לְשִׁיעוֹרָא דַּמ' סָאָה לֵא רְמִיזָא בְּקָרָא וְלֵא קְפִיד אֲלֵא אַמִּי' שְׁפָל גּוּף עוֹלָה בְּהֵן וְאִימָא כָּל
חַד וְחַד בְּדִידִין מִשְׁעָרִין א"ו מְדַכְתִּיב תְּרֵי קְרָאֵי נ"ל הָא וּמַעֲתָה ל"צ לְהָא דְּפִי' דְּמַהֲכִי
תִּינְתִי לְוִמֵר דְּסָגִי בְּטְבִילַת מְקַצָּת בְּשָׂרוֹ דְּמִתְרֵי קְרָאֵי נ"ל הָא: וְכֵהָא הֵן אַמָּה עַל אַמָּה
בְּרוּם ג"א מְשׁוּם דְּסָתָם קוּמַת אָדָם בֵּינוּנֵי בְּלֵא הָרֵאשׁ הָוִי ג"א וּמְצִי לְהַרְכִּין אֶת רֵאשׁוֹ
מִן הַצַּד כ"פ הַתּוֹס'.

וּמ"מ בְּאָדָם הַגְּדוֹל בְּקוּמָה לֵא סְגִי לִי בְּהָא דְּהָא בְּעֵינֵן מִי' שְׁפָל גּוּפוֹ עוֹלָה בְּהֵן וְכֵהָא
רוּב מִיָּם כְּשִׁיעוֹר שְׁיַעֲלָה כָּל גּוּפוֹ בְּהֵן בְּב"א בְּלֵא רֵאשׁוֹ וְכ"ת א"כ אַמַּאי ל"ק לְהָא
שְׁיַעוֹרָא גְּבִי יֵשׁ שְׁאֲמַר הַכָּל לְפִי מַה שְׁהוּא אָדָם בְּפִי"ז דַּמְס' כְּלִי דְּחֻשֵׁיב הַתָּם הַקּוּמִין
אֶת הַמְּנַחָה וְהַחּוּפִין אֶת הַקְּטוּנָתָא וְהַשׁוֹתָה כְּמֵלָא לְגִגְמִיו בִּיּוֹה"כ וְכֵהָא ב' סְעוּדַת לְעִירוּב
כִּינּוּן דְּבְעֵינֵן הַגְּדוֹל לְפִי גְּדוּלוֹ.

לְק"מ דְּכָל הַגִּי דְּחֻשֵׁיב אֵין לְהֵם שְׁיַעוֹר לֵא לְמַעֲלָה וְלֵא לְמַטָּה אֲלֵא הַכָּל לְפִי גְּדוּלוֹ וְקוּטְנוֹ
אֲבָל שְׁיַעוֹרָא דְּמְקוּהָ נְהִי דְּאֵין לוֹ שְׁיַעוֹר לְמַעֲלָה יֵשׁ לוֹ שְׁיַעוֹר לְמַטָּה וְאַפִּי' לְנָס צְרִיךְ
אַמָּה עַל אַמָּה וְכו' אַע"פ שְׁפָל גּוּפוֹ עוֹלָה בְּפִתְחוֹת מְזָה וְכִינּוּן שְׁפָן ל"פ לִי לְמִינְתִּי הָא גְּבִי
הַכָּל לְפִי מ"ש אָדָם דְּגְבִי נְנָס לֵא אֲזַלִּינֵן לְפִי מַה שְׁהוּא אֲלֵא כְּשִׁיעוֹר שְׁל אָדָם בֵּינוּנֵי
וְכֵהָא מ"ב דְּעִירוּבִין (דָּף מַח) גְּבִי יִנְצָא חוּץ לְתַחוּם דִּישׁ לוֹ ד' אַמּוֹת דְּבִאמָה דִּידִין
יְהִיבִינֵן לִי וְהָא דַּל"ק גְּבִי יֵשׁ שְׁאֲמָרוּ הַכָּל לְפִי מ"ש אָדָם מְשׁוּם דְּאִיכָּא נְנָס בְּאִיבְרִיו דְּלֵאו
בְּתַר אַמָּה דִּידִין אֲזַלִּינֵן אֲלֵא בְּתַר אַמָּה בֵּינוּנִית שְׁל קוּדְשׁ וְהוּ"נ דְּכּוּנְתִי: ל"צ לְכַעֲדָשָׁה
מִן הַשְּׂרָץ דַּל"כ דְּתַנְיָ' בְּהֵן וְכו' הַקְּשָׁה הַתּוֹס' בְּשֵׁם הַר"א מְמִיץ דְּבַפ"ז דְּנִדְּהָ (דָּף נָה)
אִמ' כְּתִיב בְּהֵן וְכְתִיב מְהֵם בְּמִקְצָתוֹן ל"ק כָּאן בְּלַח כָּאן בְּיָבֵשׁ וְהָא דְּרֵשׁ לָהּ
לְכַעֲדָשָׁה וְשְׁמָא תְּרֵי ש"מ.

וְכ"ל הָא תְּרֵי דְּרֵשָׁא נִינְהוּ וְל"ל שְׁקוּלִין הֵן וְיָבֵא שְׁנִינְהֵם וְשֵׁם פִּי הַתּוֹ דְּהָא דְּהָא
אַסְמְכָת' הִיא שְׁשִׁיעוֹרֵן הַל"מ (אֵא"ל) [וַצ"ל] לְפִי"ז הָא דַּח"ל הָא יֵשׁ לְהֵם ע"מ שְׁיַסְמְכוּ
אַע"ג דְּהַל"מ הֵם אַפִּי' כִּינּוּן דִּישׁ לָהּ אַסְמְכָתָא מְפָלָל יֵשׁ לְהֵם ע"מ שְׁיַסְמְכוּ הָוִי וְל"ד
לְהִיטֵר נְדָרִים אַע"ג דְּוַדַּאי הַל"מ הִיא מְשׁוּם דַּל"ל ע"מ שְׁיַסְמְכוּ בְּשׁוּם אַסְמְכָתָא דְּב'
דְּקָרָא.

ולפי"ז צ"ל הא דר"ל לכעדשה לסמך בעלמא אע"ג דנ"ל מרומיא דמקרא היינו כדפי' לעיל שהלכו רבנן בכולה ח' שרצים בתר שיעור ברייתו של חומט. והרמב"ם (בפ"ב מהא"ט) כתב גבי שרץ שייבש אינו מטמא ב"דא במקצת שרץ אבל כל שרץ שייבש או שישפרף ושלדו קיים הואיל ותבנית פולו עומדת ה"ז מטמא והיינו בהן בכלל דפ"ז דנדה ומסיים עלה וקרוב בעיני שטומא' זו מדבריה' ולפ"ז האי דנדה אסמכתא היא והאי דהקא דרשה גמורה היא מ"מ א"י מהיכי למד דהאי דפ"ז דנדה אסמכתא ואי משום דהקא מפקא לה לדרשא א' יותר נראה כדברי התוס' שם דהאי דהקא אסמכתא היא וכעדשה מן השרץ בכלל שיעורין הן הוא דהל"מ הן וכ"מ בירושלמי דמכילתין גבי מעה פסוף ב' פסוף דחגיגה ורא' דכעדשה מן השרץ בכלל שיעורין הוא: ל"צ.

לבתו מאנוסתו דל"כ. נ"ל דה"ה דהמ"ל לאש חמיו ואם חמותו דל"כ ומגז"ש אתיא ר"פ הנשרפין (דף פה) נאמר למטה זימה ונאמר למעלה זימה וכו' וגם אחותו מן האב ומן האם לא פתיבי ומדרשא אתיא בפ"ק דמכות (דף ו) ועוד איכא בעריות הרבה דברים שאין מפורשי' אתיין מרבוניא כדא' בפ' ד"מ (דף נד) ובפ"ו דיבמו' (דף נ) ונדא מנייהו נקט וכיון ותדע לה דהא אביי התם בפ' הנשרפין ל"ל גז"ש זו דזימה זימה ומפיק התם לבתו מאנוסתו מק"ו על בת בתו עניש על בתו לא כ"ש ציור בפספ"ס (פריה*) (נ"ל דצ"ל ופריה כו' פונתו למ"שש הא אין עונשים מה"ד ומשני גילוי מלתא בעלמא הוא: [דמק"ו אתא ה"ל כמפןרשי' בהדיא ותקשה הא עריות מקתב פתיבין.

א"ו לאביי האי עריות דמתני' מהני דאמ' מיהא ק"ל אליב' דרבא דקאמר לבתו מאנוסתו דלא פתיב אע"ג דאתא בגז"ש חשיב לה תנא דידן לסמך בעלמא ולא למפןרש ה"ל למיחשב נמי להא דאמ' בפ"ק דכריתות (דף ה) אל תהי גז"ש קלה בעינה שהרי פגול ונותר וכן נסקלי' לא למדו אלא בגז"ש כדא' התם.

ואמאי ל"ח הני פמו שחשב לבתו מאנוסתו ודינין אליבא דרבי ודוחק לומר דפגול ונותר בכלל עבודות דתנן הוין דהא עבודות היינו פתיקונן וכמצונותן פמו שמפ' לעיל לקבל' מה שא"כ פגול ונות' נדע דאקהוא ק"ו דאביי פריה התם וכי עונשין מן הדין ומשני גילוי מילתא בעלמא הוא ופי' רש"י ואין זה עונש מ"ה דהא (בת) [צ"ל בת בתו] מקורבא דבתו היא דאתא וה"ד עונש מ"ה כגון ערות אחות' בת אביה או בת אמה דאם באת להביא בת אביה ואמה מק"ו זה עונש מ"ה דהא לאו מפח דהא אתיא דזו קרובה מחמת עצמו אבל הקא בת בתו אינה קרובה לו אלא משו' בתו עק"ל מהא דא' בפ"א דתמורה (דף ח) דקא' אביי ק"ו מה טוב ברע דעלוני קא מעל' לי' לקי טוב בטוב דכי הדדי נינהו לא כש"כ דלקי ורבא אין עונשין מן הדין ואביי אמ' לה הא לאו דינא הוא מי גרע טוב מרע והא התם טוב בטוב לא אתו מפח טוב ברע פכת בתו דאת' מפח בתו אלא הא לעצמו והא לעצמו ודמי לאחות דאביו ואמו דלא אתיא מפח אחותו דאביו או דאמו לחוד ואמאי לא חשיב לה אביי לעונש מן הדין ובמ"א יתבאר: אין דורשין פןרש שני דף יא ע"ב אלא הנהו לרבות את הנכרים שמונהרין כו'.

ק"ל לרבות נכרים שמונהרין על ע"ז פישראל ל"ל הא נ"ל מויצו ה' אלקים כדא' בפ"ז דסנהדרין (דף נו) ובשלמא איש איש דברכות ה' ונדעריות אע"ג דנ"ל התם מהאי ויצו

דְּנִכְרִים מְוֹזְהָרִין עֲלֵיהֶן הָא אַמ' הֶתֶם דְּאִישׁ דְּבְרָכוֹת ה' אֶתִי לְרַבּוֹ הַפְּיִנּוּיִים וְנִדְעָרִיות לְנִעְרָה הַמְּאֹנְרָס'.

א"נ לְנִכְנֶסָה לְחֻפָּה וְלֹא נִבְעֵלָה דְלִדְיָהּ לִית לְהוּ דְיִיגִין לְהוּ בְּדִינָא דִינּוֹן אֶבֶל אִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹת אוֹתָן לַע"ז ל"ל ת"ל מְוִיצוֹ. י"ל דְּהַאי סוּגְיָא אֶתְיָא כַּמ"ד בַּפ"ז דְּסִנְהֶדְרִין (דְּרַף סד) א' לְמוֹלָךְ וַא' לְשֹׁאֵר עֲבוּדָה זָרָה תִּיבְכַפִּי דַס"ל דְּמוֹלָךְ ע"ז הִיא וְלִכְדָּרְכָּהּ ל"צ קָרָא דְמַאִיכָה יַעֲבֹדוּ נ"ל אֶלָּא בְּשֵׁלָא פְּדָרְכָּהּ אִיגְרִי דַה"ל פְּאַרְבַּע עֲבוּדוֹת זִיבַח נְיָסוּף הַקְטָרָה וְהִשְׁתַּחֲוּי'.

דְּסִיב עֲלֵיהֶן אַפִּי בְּשֵׁלָא פְּדָרְכָּהּ הִילְכָּהּ ל"ש לְמוֹלָךְ ל"ש לְשֹׁאֵר ע"ז. וְהִשְׁתַּ' קַמ"ל קָרָא דַב"נ גְּמִי מְוֹזְהָרִין שְׁלֹא לְהַעֲבִיר זָרְעָם לְמוֹלָךְ וְלְשֹׁאֵר ע"ז כְּמוֹ שְׁמֹנְזְהָרִין עַל ד' עֲבוּדוֹת דְּאֶמְרוּ וְהָא דְמִנְיָא הֶתֶם (דְּרַף מ ע"ב) דְּבְרִים שַב"ד שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְמִיתִין עֲלֵיהֶם ב"נ מְוֹזְהָרִין עֲלֵיהֶם אֶלָּא דַה"א הַנ"מ בַּד' עֲבוּדוֹת שְׁהַשְׁלִישָׁה הֵן עֲבוּדוֹת פְּנִים: וְהִשְׁתַּחֲוּי' דְּרַף פְּבוֹד אֶבֶל מַעֲבִיר זָרְעוֹ לַע"ז דְּאִינוּ לֹא פְּעֲבוּדוֹת פְּנִים וְלֹא דְרַף פְּבוֹד.

ה"א יִשְׂרָאֵל דְּרַבִּי רַבִּי ב"ל דְּלֹא רַבִּי לֹא. קַמ"ל: מִיְהוּ לְמ"ד מוֹלָךְ לֹא ע"ז הוּא אֶלָּא חוֹק בְּעֵלְמָא וְלְמוֹלָךְ הוּא דְסִיב שְׁלֹא לְמוֹלָךְ לֹא א"כ וְדַאי אִין ב"נ מְצֻנָּה עֲלֵיהֶן דַּהּא אִין מְוֹזְהָרִין אֶלָּא עַל ז' מְצוֹת וְלֹא לְשִׁתְּמִיט תַּנָּא לְמַתְנֵי ח' מְצוֹת וַא' מִהֶן מוֹלָךְ.

וַאֲע"ג דַּר"י הֶתֶם כָּל הָאֲמוֹר בַּפ' פְּיָשׁוּף ב"נ מְוֹזְהָרִין עֲלֵיהֶן לֹא יִמְצָא מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבַתּוֹ בְּאִישׁ וְגו' הָא לַר"י אֶכֶל הֵנִי דְכַתִּי בְּהַאי קָרָא ב"נ מְוֹזְהָרִין עֲלֵיהֶן וְעוֹד טַעֲמָא דַר"י מְפָרֵשׁ הֶתֶם מְשׁוּם דְּלֹא עֲנֵשׁ אַא"כ הִנְהִיר וְלֹא מְרִיבּוּי דְאִישׁ אִישׁ א"כ אִישׁ אִישׁ ל"ל וּבַע"כ צ"ל לְדִידֵי דְאִישׁ אִישׁ ד"ת פְּלִשׁוֹן בְּנֵי אָדָם פְּדָאָמ' הֶתֶם בְּהֶדְנָ' אִישׁ אִישׁ דְּבְרָכוֹת ה' לְרַבָּן ד"ת פְּלִשׁוֹן ב"א וְה"נ הַאי אִישׁ אִישׁ לַר"י: לְרַבּוֹת אֶת הַנְּכָרִי'.

ק"ל דַב"פ ד"מ (דְּרַף סו) תַנִּי גְבִי מְקַלֵּל אָבִיו אִמּוֹ אִישׁ מַת"ל אִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹת בַּת טוֹמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגְנוֹס וּפִי הַתו' הֶתֶם אַע"ג דְקִימ"ל הַשְׁוֶה הַכְּתוּב אִשָּׁה לְאִישׁ לְכָל עֲוֹנָשִׁין שְׁבַתְרָה הִינּוּ הִיכָא דְכַתִּיבוּ בְּלִשׁוֹן זָכָר.

אַבְל הִיכָא דְכַתִּיב בְּלִשׁוֹן אִישׁ מְמַעֲטִינּוּ אַם לֹא דְכַתִּיב אִישׁ אִישׁ תְּרִי זִמְנֵי דְאִין מִיעוּט אַחַר מִיעוּט אֶלָּא לְרַבּוֹת וְה"נ הַאי אִישׁ דְּבְרָכוֹת ה' וְנִדְעָרִיות לְרַבּוֹת אֶת הָאִשָּׁה אֶתִי וְלֹא אֶת הַנְּכָרִים. וּבַפִּי"ג דְּזַבְּחִים [דְּרַף קִיג] דְּרִשׁ ר"ש אִישׁ אִישׁ דְּשַׁחוּטֵי חוּץ לְרַבּוֹת הַשְׁוֹחֵט לְהִדְיוּט וְדַגְבִּי הַמְעֵלָה בַּחוּץ לְרַבּוֹת שְׁנַיִם שְׁאֲחָזוּ בְּאַבְרָ וְהַעֲלוּ שְׁחִיבִין וְסַתְּם מְשַׁנָּה דַּהּתֶם כְּנוֹמְנִ'.

וּבַפ"ק דְּחֻלִּין אִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹת נְכָרִים שְׁנוֹזְרִים פְּיָשְׁרָאֵל. וַא"כ לֹא נִדְרֵשׁ לְהֵנִי אִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹתֵי נָשִׁים אֶתִי וְדָבָר זֶה צְרִיף לְאַרְיִכוֹת רַב וְלֹא רְאִיתִי לְהַאַרְיָךְ פְּאֵן בְּזֵה: אֶלָּא מַעֲתָה אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלָל אִישׁ אִישׁ אֶשְׁר יִתֵּן ה"נ אִין לְפָרֵשׁ דְּהִכִּי פְּרִיף דַּהּתֶם גְּמִי נִיְדְרוּשׁ הִכִּי אִישׁ אִישׁ תְּרִי אִין תְּלַת לֹא דְמַאי קוֹשְׁיָא ש"ה דְּסַמִּיף הַאי אִישׁ אִישׁ לֹא תַקְרִיבוּ דְמַשְׁמַע ג' בְּיַחַד לֹא יִקְרִיבוּ לְגַלוֹת טַעֲמָא עֲרִיות פְּדַמְסִיק וְאַמַר קָרָא ל"ת לְגַלוֹת עֲרוֹנָה אֶלְמָא מְדַסְמִיף לִי לְתַקְרִיבוּ נ"ל הָא וְכַדְפִּירֵשׁ"י אֶבֶל בְּרַכְתָּ ה' וּמוֹלָךְ דְּלֹא פְּתִיב בְּהוּ ל"ת ל"ש לְמַדְרָשֵׁי הִכִּי.

א"ו ה"פ אלא מעתה איש איש כי יקלל כו' ה"נ והא התם ל"ש למיִדְרֵשׁ הֵכִי. א"ו לרבות
לנְכָרִים אֲתִי ה"נ לרבות נְכָרִים.

וה"נ גְּבִי וְשִׁמְרָתֶם דְּפָרִיךְ מִשְׁבֶּת וּמִצֹּת וְקוֹדֵשׁ דְּכִתִּיב בְּהוּ וְשִׁמְרָתֶם אַע"ג דְּגַבֵּי עֲרִיּוֹת
נ"ל מִדְּאָמַר רַחֲמֵנָא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת פְּרִיךְ נְמִי כוה"ג בְּתַמְיָה הָא הֵתֵם ל"ש לְמִדְרֵשׁ הֵכִי דְהָא
לֹא פְתִיב בְּהוּ לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת ש"מ דּוֹשְׁמָרְתֶם לֹא לְהֵכִי אֲתִי.

אלא אורחא דקרא הוא והאי ושמרתם דגבֵי עריות בע"כ נְמִי לֹא לְדְרִשָּׁא אֲתִי: דף יב
ע"א וְהִשְׁתָּא דנ"ל מְלִמְקָצָה הַשְּׁמִי' לְמֵן הַיּוֹם וְכו' ל"ל. ק"ל בלא"ה ה"ל לְמִפְרִיךְ הַשְּׁתָּא
דנ"ל מְלִמְי' הָרֵאשׁוֹנִי שְׁמֹנְתָר לְשָׂאוֹל מו' יְמֵי בְּרֵאשִׁית לְמִיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא ל"ל.

דבשְׁלָמָא הָא דְלֹא פְרִיךְ לְמִיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא וְלִמֵּי הָרֵאשׁוֹנִי תַרְנֻנְיָהּ ל"ל מְשׁוּם דְלִמְי' הָרֵאשׁוֹנִי
אִיִּצְטְרִיךְ לְלַמֵּד יְחִיד שׁוֹאֵל בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְאִין שְׁנִי שׁוֹאֵלִין אֲבָל מִיּוֹם
אֲשֶׁר בָּרָא ל"ל פִּינּוֹן שְׁפִתִי לִמֵּי רֵאשׁוֹנִים: וְכִינּוֹן שְׁפִרְחָה הַנִּיחַ הַקַּב"ה אֵת יְדוֹ עָלָיו
וּמִיַּעֲטוֹ שְׁנַאֲמַר אַחֲזֹר וְקָדַם צְרַתְנִי.

פ"י רש"י יצרתני תחילה גבוה ולבסוף שפל. וק"ל דברפ"ב דעירוובין (דף יח) ובפ"ח
דברכות דרש מהא דו פרצופין הי' לאדה"ר שְׁנַאֲמַ' אַחֲזֹר וְקָדַם צְרַתְנִי.

ועוד דאמ' התם ניכּוֹן אֵת הַצֶּלַע רַב וְשִׁמּוֹאֵל ח"א פְּרָצוּף ח"א זָנָב וּפְרִיךְ בְּשִׁלְמָא לְמ"ד
פְּרָצוּף הִינּוּ דְכִתִּיב אַחֲזֹר וְקָדַם צְרַתְנִי אֲלֵא לְמ"ד זָנָב מֵאִי או"ק צְרַתְנִי מֵאִי פְרִיךְ הָא
מ"ל לְדְרִשָּׁא דר"א דְהָא פִינּוֹן שְׁפִרְחָה מִיַּעֲטוֹ וְהֵתֵם מְשַׁנֵּי אַחֲזֹר לְמ"ב וְקָדַם לְפִנּוֹרְעָנוֹת:
ע"ב וְאֵת הָאֲרִיז ל"ל לְהַקְדִּים שְׁמִים לְאֲרִיז.

פ"י רש"י דאי לא פתיב את ה"א פִּאֲחַת נְבִרָאוּ אֲלֵא שֵׁא"א לְקִרוֹת שְׁנֵי שְׁמוֹת פִּאֲחַת לְהֵכִי
פְתִיב אֵת לְהַקְדִּים. וק"ל הָא אִמ' פ"ו דְּבִרְכוֹת (דף מ"ל) כֹּל הַמְּוַקְדָּם בְּפִסּוּק זֶה פִּי אֲרִיז
חֲטָה וְשִׁעֲנוּרָה מְוַקְדָּם לְבִרְכָה אַע"ג דְלֹא פְתִיב אֵת.

וי"ל דש"ה דלאחר שְׁמֵנָה ה' מִינִים. הַפְּסִיק בְּאֲרִיז דְכִתִּיב אֲרִיז זֵית שְׁמֵן וּדְבַשׁ.

וה"ט דְּהַפְּסִיק לְהַקְדִּים רֵאשׁוֹן לְאֲרִיז שְׁנֵי לְשִׁנֵּי לְאֲרִיז קָמָא וְכֹן שְׁנֵי לֵב' לֵג' לְקָמָא פְּדָאֵמַר
הֵתֵם ש"מ דְּקָדִים קָדִים דֹּאֵל"כ אֲפִסּוּקֵי בְּאֲרִיז בְּתָרָא ל"ל: מ"מ ק"ל דְּבִשְׁלֵהִי מִסְכַּת
פְּרִיתוֹת (דף פח) תַּנּוּ רש"א הָאָב קוֹדֵם לְאֵם בְּכ"מ יְכוֹל מְפַנֵּי שְׁכִיבּוּד הָאָב קוֹדֵם לְכִיבּוּד
הָאֵם א"ל אִישׁ אָבִיו אָמוּ [צ"ל וְאָבִיו] וְאָמוּ תִירָאוּ מְלַמֵּד שְׁשִׁנִּיהֶם שְׁקוּלִין אֲבָל אָמַר
חֲכָמִים הָאָב קוֹדֵם לְאֵם בְּכ"מ מְפַנֵּי שֶׁהוּא וְאָמוּ חֲיִיבִים בְּכִבּוּד אָבִיו וּמִש"ה אִמ' בְּפ"ק
דְּקִדּוּשֵׁין (דף ל"א) נִתְגַּרְשָׁה שְׁנִיָּהּ שְׁוּוֹין וְהָא ר"ש דְרֵשׁ אֵת כְּדָא בְּפ"ה דְּמִנְחוֹת [דף
ס] רש"א אֵת הַמִּנְחָה לְרַבּוֹת שְׁאָר מִנְחוֹת לְהַגְשָׁה וּבְפ"ק דְּבִכּוֹרוֹת (דף ה') דְרֵשׁ (ה"ש)
[צ"ל ר"ש] אֵת הַגְּמֵל לְאֲסוֹר חֲלָבוּ וְהָא דָא בְּפ"ק דְּמִנְחוֹת (דף יא) גְּבִי קוֹמֵץ לְבוֹנָה
קָאֵמ' ר"ש אֵת לֹא דְרֵשׁ כְּבָר פִּי הַתּוֹס' לֹא דְרֵשׁ כָּלֵל אֲלֵא דְרֵשׁ לְהָא דְרֵשׁ אֵת
דְּהֵתֵם וְהָא גְּבִי כְּבָד אֵת אָבִיךָ וְאֵת אִמְךָ אֵת פְּתִיב נִימָא נְמִי דָּאֵת אֲתִי לְהַקְדִּים אָב לְאֵם
גְּבִי כִיבּוּד כְּדְרֵשׁ הָא לֵאֵת הָאֲרִיז לְהַקְדִּים.

וי"ל דָּאֵת לֹא לְהַקְדִּים אֲתִי אֲלֵא לְהָא דְרֵשׁ בְּפ"ב דְּכִתּוּבוֹת [דף ק"ג] אֵת אָבִיךָ לְרַבּוֹת
אֲשֶׁת אָבִיךָ אֵת אִמְךָ לְרַבּוֹת בְּעַל אִמְךָ: לְמִי שְׁאִין דְרַכּוֹ לְהַשְׁפִּים וְהַשְׁפִּים פִּירֵשׁ"י ה"נ

כִּינּוּן דַקְרָא לְשִׁמְיָא תַחֲזִילָה ה"ל אֶרֶץ אֵין דְרַפּוֹ לְהַשְׁכִּים וְעוּד שְׁפַל מַעֲשֵׂה אֶרֶץ מְתוּנִים
וּמַעֲשֵׂה שְׁמַיִם בְּמַהֲירוֹת וְזוֹ הַסְּפִימָה עִמּוֹ שְׁנַבְרָאוּ פִּאֲחַת לְכֹן הַתַּחֲזִיל לִפְּ מַעֲשֵׂהוּ תַחֲזִילָה
וּלְפִי"ז צ"ל דְלֹא קִיבֵל ר"י אֶת דְּבָרֵי ר"ע שֶׁא"ל אֶת הָאֶרֶץ לְהַקְדִּים שְׁמַיִם לְאֶרֶץ אֶתָּא
דֹּא ל"כ וְדַאי תַנָּא דְבֵי ר"י ל"פ עַל ר"י רַבֵּן וּל"נ דֹּא צ"ל לְזֵה דֹּא פ"ת דְּשִׁמַּיִם נְבָרָאוּ תַחֲזִילָה
מ"מ פְּשָׁקְרָא לְאֶרֶץ לְאַחַר בְּרִיאוֹת שְׁמַיִם הַשְׁכִּימָא מַעַת קְרִיאָתָהּ לְבְרִיאָתָהּ כְּמוֹ הַשְׁמַיִם
וְלֹא אִיחָרָה יוֹתֵר כְּמַשְׁעַת קְרִיאַת הַשְׁמַיִם לְבְרִיאוֹתָן: וְחַכ"א עַל י"ב עֲמוּדִים עוֹמְדִים מִשְׁמַע
דְּאִדְלָעִיל קָאֵי וְחַכְמִים פְּלִיגָא אֲדַר"י.

וּק"ל הָא ר"י סְתָמָא קֵאמ' הָאֶרֶץ עוֹמְדַת עַל הָעֲמוּדִי וְלֹא הַזְכִּיר מְנַן הָעֲמוּדִים וְשָׁמָּא
י"ל כִּינּוּן דֹּא עַל הָעֲמוּדִים סְתָם וּמִינֵיתִי לָהּ מִן עֲמוּדִיָּה יִתְפַּלְצוּן מִיַּעוּט עֲמוּדִים שְׁתִּים
בְּמַשְׁמַע: שְׁנַאֲמַר יֵצֵב גְּבוּלוֹת עַמִּים פְּשָׁטָא דַקְרָא דְגְבוּלוֹת עַמִּים הֵן ע' כְּמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
שְׁיָרְדוּ לְמַצְרַיִם בַּע' נֶפֶשׁ לְפִיכְךָ לֹא מִשְׁמַע לְשָׁאֵר תַנָּאֵי מְהָא דִּי"ב עֲמוּדִים הֵן וִי"א
דְּמִינֵיתִי לָהּ מִחֲצָבָה עֲמוּדִיָּה שְׁבַעָה וּשְׁאֵר תַנָּאֵי דְרָשִׁי לָהּ כְּדֹאֲמַרִּין ס"פ ד"מ (דָּף לט)
חֲצָבָה עֲמוּדִיָּה שְׁבַעָה אֵילוּ ז' יָמֵי בְּרֵאשִׁית וּר"א בְּן שְׁמוּעָה דְּמִינֵיתִי דְעַל עֲמוּד א' עוֹמֵד
מִצְדִּיק יְסוּד עוֹלָם וְשַׁעַר תַנָּאֵי מ"ל כְּדֹדְרָשִׁין בְּסַפ"ג דִּינְוָמָא (דָּף לט) אִפִּי בְּשָׁבִיל צְדִיק
א' נְבָרָא הָעוֹלָם שְׁנַאֲמַר וְצְדִיק יְסוּד עוֹלָם: אַר"י ב' רְקִיעִין הֵן מִשְׁמַע דְּל"ל לַר"י דּו' רְקִיעִין הֵן.

וּק"ל הָא בַּפ"ז דְּמִנְחוֹת (דָּף לט) גְּבִי חוֹלִיּוֹת שְׁבַצִּיצִית אָמַר תַנָּא הַפּוֹחַת אֵל יַפְחוֹת
מִשְׁבַּעָה כְּנָגֵד ז' רְקִיעִים וְהַמּוֹסִיף אֵל יוֹסִיף עַל י"ג כְּנָגֵד ז' רְקִיעִין וְשִׁשָּׁה אֲוִירִין שְׁבַנִּיָּהוּ
וְשָׁמָּא י"ל דַּר"י נְמִי מוֹדָה דּו' רְקִיעִין הֵן אֲלֵא דְקֵא' דְּמַקְרָא לֹא מוֹכַח אֲלֵא דַב' רְקִיעִין הֵן
דְּכַתִּיב הַשְׁמַיִם וְשִׁמְיָא וְדוֹחַק: נְכַנְס שְׁחַרִּית פִּי הַתּוֹס' נְכַנְס שְׁחַרִּית בְּעוֹלָם וּמַשְׁם
אוֹרָה יוֹצֵאת וְיוֹצֵא עַרְבִית מִן הָעוֹלָם וְלָכֵן הַכּוֹכָבִים נִרְאִים.

וּפִי זֶה תְּמוּנָה לִי וְכִי אוֹרָה יוֹצֵא לְעוֹלָם מִן וִילוֹן הָא הַשְׁמַשׁ נְבָרָאת לְהֵאִיר עַל הָאֶרֶץ
כְּדַכְתַּב בְּקֵרָא יְהִי מְאוּרוֹת וְגוֹמַר לְהֵאִיר עַל הָאֶרֶץ וְרַש"י פִּי נְכַנְס בְּתִיקוֹ וּמִמִּילָא הָאוּר
יוֹצֵא וְנִרְאָה וּמ"מ הָאוּר מִן הַשְׁמַשׁ בָּא בְּשָׂאִין הוִילוֹן מִפְּסִיק בֵּינוּ לְבֵין הָאֶרֶץ: עוֹמֵד
וּמַקְרִיב עָלָיו קָרְבָן בְּשִׁילְהִי מִס' מְנַחֹת (דָּף קי) אִמ' לְעוֹלָם זֹאת: עַל יִשְׂרָאֵל זֶה מְזַבַּח
בְּנוֹי וּמִיכָאֵל שֶׁר הַגְּדוֹל עוֹמֵד וּמַקְרִיב עָלָיו קָרְבָן וּפִי שֶׁם הַתּוֹס' יֵשׁ מְדַרְשִׁים חֲלוּקִים
י"א נְשַׁמוּתֵיהֶן שֶׁל צְדִיקִים וִי"א כְּבָשִׂים שֶׁל אֵשׁ: וְחַשׁוֹת בְּיוֹם מִפְּנֵי כְבוֹדוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

פִּירַש"י שְׁמַקְלָסִין בְּיוֹם שְׁנַאֲמ' יוֹמָם יֵצֵנָה ה' חֲסֵדוֹ יֵצֵנָה לְמַלְאָכֵי לְשִׁתּוֹק כְּדִי לְעַשׂוֹת
חֲסֵד לְצָרִיכִין חֲסֵד וְהֵן הַתַּחֲתוֹנֵי וּבִלְיָלָה שִׁירוֹ בְּרַקִּיעַ עִם שִׁיר שְׁלִי שְׁקֵלְסֵתִי בְּיוֹם. וְאַנִּי
תַמָּה שְׁפִי דְכָאן סוֹתֵר לְהָא דְפִי בַּפ"ק דַּע"ז (דָּף ג) דֹּאמ' הֵתָם דְּבִיוֹם הַקַּב"ה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק
בַּתּוֹרָה וְזוֹן אֶת הָעוֹלָם וְאָמַר וּבִלְיָלָה מֵאֵי עֵבִיד וְקֵא' בְּשִׁנּוּיָא בְּתָרָא יִישֵׁב וְשׁוֹמֵעַ
שִׁירָה מִפִּי הַחַיּוֹת שְׁנַאֲמ' יוֹמָם וְכו' וּפְרַש"י הֵתָם יוֹמָם יֵצֵנָה ה' חֲסֵדוֹ דֵּן וְזוֹן וּמְלַמֵּד תּוֹרָה
וּבִלְיָלָה שִׁירָה עִמּוֹ וּבִלְיָלָה נוֹהֵג שִׁירוֹ לְמַעְלָה עִם שְׁיָרֵי לְמַטָּה שְׁאָף דָּוָד לֹא הִי מְנַמְנֵם
אֲלֵא כְּשִׁינַת הַסּוּס וְכָל הַלִּילָה מִתְּעַסֵּק בְּשִׁירוֹת וְתוֹשְׁבַחוֹת וּבַתּוֹרָה כְּדֹאמ' בְּרִישׁ מִס'
בְּרַכּוֹת.

וְאִם תְּדַקְדַּק תִּרְאָה כְּמָה שְׁנוּיִים מִפִּי דְהֵתָם לְפִי דְכָאן אֲלֵא מְשׁוּם דְכָאן אִמַר' וְחַשׁוֹת
בְּיוֹם מִפְּנֵי כְבוֹדוֹן שְׁ"י מַה שְׁלֹא אִמַר' שֶׁם כֵּן הַנּוֹכַרְח לְשִׁנוֹת קִצַּת שֶׁם מְהַכָּא. מ"מ אִפְתִּי

שינה קצת שלא לצורך: ומ"מ גם על הגמ' קק"ל דשם אמ' שומע שירה מפי החיות וכאן אמ' שיש פתות של מלאכו' שאומרים שירה בלילה ועוד דשם לא אמר' שחשות ביום מפני כבודו ש"י כדאמ' הקא ועק"ל דהקא משמע דכל היום חשות מפני כבודן ש"י ובר' פ"ז דחולין (דף צא) אמ' דאין מה"ש אומרים שירה למעלה עד שישאל אומרי' שנאמ' ברוך יחד כוכבי בקר ונהדר ויריעו בני אלקי' ואמ' התם אהא קרא דשלחני כי עלה השחר אל מיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו מסייע לי לר"א אמ' רב דא' ג' פתות של מה"ש אומר' שירה בכ"י וכו' ומשמע התם בכנלה סיגא דביום ממש אומרים שירה וי"ל דכתות חלוקות הן יש שאומרי' שירה בלילה וחשות לגמרי כל היום מפני כבודן ש"י ויש שאומרי' ביום אלא מפני כבודן ש"י חשות עד שישאל אומרים קודם להן: א"ר לוי כל הפוסק מד"ת.

א"י מה ענין דר"ל לשמעתי דאיירי מענין ז' רקיעין ושם משום דבפ"ק דע"ז (שם) מיייתי להא דר"ל סמוך לדריש לקיש דכל העוסק בתורה נקיט לה נמי הקא אצל מימרא דר"ל ונהא דר"ל נקט לה הקא משום דרשא דהאי קרא דיומם יצוה ה' חסדו דמייירי בשמעתי: דוד ביקש והורידו לארץ.

הקשה התוס' בשם הר"א הא כתיב בישע'י פאשר ירד הגשם והשלג מן השמים. ותי' פינון שמו העננים יורד נראה פיורד מן השמים ויש מקום לזה התי' מהא דפ"ק דתענית (דף ע) דר"א ס"ל כל עולם ממי אוקיינוס הוא שותה שנאמר ואד יעלה מן הארץ רי"א ממים העליונים הוא שותה שנאמ' למטר השמים תשתה מים ואמ' כמאן אלא הא דכתי' משקה הרי מעליותיו ואר"י מעליותו של הקב"ה כמאן כר"י ור"א פינון דסלקי להת' מעליותיו קרי להו דאלת"ה אבק ופפר מן השמים המ"ל וכו'.

והיינו פדתי תוס' פאן מ"מ הא דאמר הקא דמתחילה הי' גשם ושלג מן השמים ודוד הורידו לארץ ק"ל אליבא דמאן אי ר"א הא לעולם הי' מן הארץ דהאי קרא דאד יעלה מן הארץ דמיייתי ר"א מינ' בבריאת עולם כתיב.

ואי ר"י הא משמע התם דגם לאחר דוד אפתי שותה ממים העליונים דקאמ' התם מים העליונים כמאמר הן תלוין ומפירותיו מי גשמים שנאמר וכו' ומ"ל כר"י ובפ"ד דעירובין (דף מ"ה) תניא גשמים שירדו בי"ט הרי הן פרגלי כ"א ופריו ואמאי לקני שביתה באקינוס לימא דלא כר"א דאמ' כל העולם וכו' והשתא אי לר"י בתי דוד גשם מן הארץ בא לר"י נמי תקש' ליקני שבית' בארץ עוד תי' התוס' דלא הוריד דוד אלא המוכנים לפורעניו אבל המרונים את הארץ נשאר למע' וזה יתכן: דף יג ע"א עוד רקיע א' למעלה מראשי החיות.

ק"ל א"ב ה"ל ח' רקיעי וז' אורין. ואמאי אמ' בפ"ד דמנחות הפוחת לא יפחות מז' ולא יותר מי"ג כנגד רקיע ואורין הא ה"ל ח' א"כ לא יפחות מח' ולא יוסיף על ט"ו ה"ל.

ושמא י"ל פינון שאין לנו רשות לדבר ברקיע זה הח' כנגדו וכנגד אוריו לא תקנו רבון מנין חוליות: ב"ב של נמרוד הרשע פי' התוס' ב"ב לאו דוקא שהרי כוש ילד את נמרוד ולא מצינו אותו רשע מזרע כוש אלא ע"ש מעשיו שמלך גם הוא בשנער.

ולוי לא יתכן זה דקורא אותו ע"ש מעשיו ב"ב ולגבי אַחְשֵׁרוֹשׁ אמ' אחיו של ראש ובין גילו זה חרב וזה ביקש להחריב זה הרג וזה בקש להרוג אַלְמָא אחיו ובין גילו הוא דקרוי ע"ש מעשיו אַבְל ב"ב לא לא שייך לקרוא אא"כ הוא מזרעו.

ורש"י פ"ט דפסחים (דף צה) שפי' ב"ב ל"ד אלא מזרעו וא"ל דמזרעו הי' מן האם אע"פ שאותו הרשע הי' פשדי: אלא למי שיש בו ה' דברים שר חמשי'. לקמן גבי י"ח קללות דבישעי' מפ' שר חמשים אל תקרי חמשים אלא חומשין זה שידוע לישא וליתן בחמשה חומשי תורה א"ד שר חמשים כדר"א דא' מפאן שאין מעמידין מתורגמן על הציבור פחות מנ' שנים וש"ח היינו החכם הראוי לעמוד מתורגמן לפניו כדפי' רש"י לקמן והשתא שר חמשים דהכא מדלא קאמר שר חומשין משמע דהיינו אב"ד שראוי לעמוד מתורגמן לפניו.

אלא דא"כ ק"ל דלפי זה היינו נבון לחש דסיפא דהא נבון לחש דגבי קללות אמר זה שראוי למסור לו ד"ת שנתן בלחש. פירש"י פגון אב"ד ולבו דואג בקרב וכוונאי מי שמגיע למעלת אב"ד ראוי להעמיד מתורגמן לפניו אלא ע"כ שר חמשים דהכא היינו שר חומשין והא דנקט שר חמשים לישא דקרא נקט (וזה) [צ"ל ומה] מ"ל שיהי' אב"ד סיני ואינו מפורפל ועוקר הרים לישא וליתן כל כף מ"מ פי' א' נ"ל עיקר דשר חמשים דהכא היינו כדר"א ואפ"ה אינו בכלל נבון לחש דסיפא דר' אמי דהכא כר"ז ס"ל דבאב"ד או בלבו דואג לחוד סגי למסור לו ראשי פרקים ודלא כא"ד דבעי תרתי והשת' לבון לחש דהכא היינו לבו דואג לחוד ואינו אב"ד ונשוא פנים לקמן מפרש זה שנושאין פנים לדורו בעבורו למעלה כר"ח בן דוסא למטה כר"א ומסתברא דנשוא פנים דהכא היינו למעלה לחוד דלמטה אין לו ענין למסירות ד"ת.

ויועז לקמן מפרש זה שידוע לעבר שנים ולקבוע חמשים וחכם חרשי' מפ' לקמן זה תלמיד המחכים את רבותיו חרשי' בשעה שפותח בד"ת נעשים הפל פחרשים ונבון זה המבין דבר חתוף דבר לחש שראוי למסור לו ד"ת שניתנו בלחש וק"ל א"כ דנבון ולחש שנים הן וכן חכם וחרשים שנים וה"נ גבי י"ח קללות חשיב להו בארבע א"כ האיה קאמר ר' אמי אא"כ יש בו ה' דברים הא שבעה הוי מיהו בהא דחכם חרשים י"ל דישעי' קילל את כלל ישראל חשיב לי' בתרתי שלא ימצא בכללן שום אדם לא אדם חכם המחכים רבותיו ולא חרש שנעשין פחרשים ואע"ג דחרש עדיף מחכם ואם לא ימצא חכם חרש לא כ"ש מ"מ קילל את הפלל דהא בשעה שעושים רצונו של מקום נמצא בכללם כל המעלות דיש מהם חכמים ויש מהם חרשי' חרשים אפ"י חרשים אב"ל פשאין עושין רצונו לא ימצא בה לא בעל מעלה גדולה דחרש ולא בעל מעלה קטנה דחכם וכיון דבשני מיני אנשים מיירי ב' קללות הן אב"ל הא דר' אמי דמיירי במי שראוי למסור לו סתרי תורה דמיירי מאדם יחידי וכיון דאין מוסרין לו עד שיגיע למעלה גדולה של חרש ממילא פבר בכללו מעלה של חכם דבכלל מאתים מנה והלכך אינו ראוי לחשבו אלא לדבר אחד והא דנקט ר"א במילתי' חכ' עם חרש אע"ג דבכלל חרש הוי חפה לישא דקרא נקט אב"ל הא ונדאי קשה הא נבון ולחש ב' דברים הן ואפשר לזה בלא זה אפ"י באדם יחידי ואמאי לא חשבון ר' אמי פחרתי פניו דאינו תלוי זה בזה ואמאי אמר ר' אמי ה' דברי' הא ששה הוי: אין מוסרין ד"ת לעובדי פוכבים הקשה התוס' בשם הר"א תיפוק לי' דהמלמד עובר משום

לפני עולת"מ פדאיתא ב"פ ד"מ וכ"ת דמיירי בשבע מצות דידהו הא מצוה למסן להם ונ"ל מהאי קרא אשר יעשה האדם וחי בהם ותיגרז דה"מ דאפי' היכא דאיכא עובד פוכבי' אחד ללמדו מ"מ אסור משום מגיד דבריו וכו' ול"נ דלק"מ דהא מפרש התם טעמא דא"מ דכתיב תורה צוה לנו משה מורשה לנו ופריה ולחשב'י גבי ז' מצות.

ומשני מ"ד מן מורשה מגזיל גזל ומ"ד מאנרסה פנערה המאנרס' בסקילה והשתא א"ל דר"א ס"ל כמ"ד מן מורשה ומשום לתא דגזל נגעו בה והיכא דמוסרין ומלמדין אותו ברצון תו ליכא משום גזל דלא יהי' אלא אפי' נכרי העוסק בתורה ה"ה פכהו גדול ומאי קושיא דלקמא מיירי שלומד ברשות י"ל דהגמ' פריה לה למ"ד דינו פנערה המאנרסה וא"כ ונדאי לא מהני רשות אבל אי אמרת דהתורה הקפידה כ"כ דשלא ברשות אסור משום גזל ול"ד לא"מ ועושה דשאר מצות אלא אדרבה מסתמא מצוה שלא לעשות מ"מ אפי' ברשות נהי דאיסורא ליכא אפ"ה דררא דמצוה נמי ליכא ואמאי אר"מ הרי הוא ככה"ג אלא ע"כ דעוסק תורה דמי לכל מצות דלישראל מצוה ולעכומ"ז רשות והוי בכלל אינו מצוה מש"ה הרי הוא ככה"ג ואמאי אר"מ ה"ה ככה"ג אלא ע"כ דעוסק תורה דמי לכל המצות דלישראל מצוה ולנכרי רשות והוי בכלל א"מ מש"ה ה"ה ככה"ג.

ותדע לה דהכי הוא דברשות ישראל ש"ד שהרי בהרבה מקומות מצינו שהושיבו חכמי לנכרי על שאלותם בד"ת ובפ"ג דע"ז (ד' מד) תנו ששאל נכרי א' אה ר"ג כתי' לא ידבק בידה מאומה מן החרם מפני מה אתה רוחץ במקרח וכו' והשיב אני לא באתי בגבולה וכו'.

וא"א נעשה מרא' לנוי וכו'. ד"א אם נותנין לה וכו' ואיך השיב הא איכא משום לפני עור אע"ג דבז' מצות דידהו מותרין לעסוק מ"מ נהי דעל ע"ז מצווין על הנאות ע"ז ומשמשיה ותקרבתה לא מצינו שיהי' מצווין.

וראי' לדבר נ"ל מסוף פ"ו דפסחי (דף עב) דפריה למ"ד מקלקל בחבורה בשפת פטור הא דתנ' השוח' בשפת בחוץ לע"ז חיי' ג' חטאות מה תיקון ומשני שמוציאן מידי אבר מן הסי.

ופירש"י שאם אכל ב"נ אינו נהרג ואי בני נח מצווין על לאו לא ידבק. אפתי לא תיקון אפי' לכן נח פיון ששחטו לע"ז אסור לב"נ משום לא ידבק ול"ל דמ"מ נ"מ בהא שמוציאן מידי אבר מן הסי ואפי' לישראל דאלו משו' לא ידבק אינו חיי' אא"כ אוכל פזית מן הבשר לחוד ואלו משו' אמ"ה אפי' אכל משהו בשר אלא שגידין ועצמות משלימין לכזית חיי' כדא' בפ"ז דחולין (דף ק) משא"כ בכל איסורי' הא ליתא דאטו בהאי קרא דלא ידבק אכילה כתי' בי' דניבעי שיעור אכילה שהוא פזית הא לא ידבק מאומה סתמא כתי' ואפי' פל שהוא במשמע ועוד בלא"ה הדבר ברור שאין ב"נ מצווין על לאו דל"י דמהיכי תיתי דהא אפי' בע"ז גופי' אין ב"נ מצווין אלא בדבר שב"ד של ישראל ממיתן עליהן למיעוטי גיפף ונישק פדאמ' התם בפ"ד מ"כ ש לאו דל"י דאינו אלא מאברזייהו דע"ז דא"מ עליהן וא"כ האיך השיבו ר"ג עלי' הא איכא משום לפני עור א"ו ברשות ישראל ש"ד וכ"ת אפתי האיך השיבו הא מ"מ איכא איסורא משום מגיד דבריו ליעקב וכדר"א.

י"ל דְּהָא אֵינוּ אֵלָא אֶסְמִכְתָּא בְּעֵלְמָא וּמְדַרְבְּנָן בְּשׂוֹאֵל מִמְּנוּ ד"ת וּמְשִׁיבוּ לִית לָן בַּהּ פִּינּוּן שְׂאִין זֶה אֵלָא דְרָף עֲרָא וְיֵישׁ בּוּ מְשׁוּם דְרָכִי שְׁלוֹם לֹא גְזָרוּ רַבְּנָן מִיהוּ לְמ"ד דִּינוּ פְּנֵעֵרָה הַמְאֹרְסָה וּלְפִי"ז אִפִּי בְרִישׁוֹת אָסוּר תְּקֻשָּׁה כָּל הַנִּי עוֹבְדֵי דְמַצִּינוּ שְׁהִשְׁבּוּ חֻכְמִים לְנִכְרִים עַל שְׂאֵלוֹתֵם הָא אִיכָא מְשׁוּם לְפָנֵי עוֹר: עַד וְאַרְא מְסָרִינּוּ רְאִישֵׁי פְרָקִי: מְפָאן וְאִלֵּךְ אִם הוּא חֻכְם ק"ל דְּהָכָא מְשַׁמַּע דְּתַרְתִּי עֲנִינָא אִיכָא בְּמַעֲשָׂה מְרַפְכָּה מְקַצְתוּ קַל וּמוֹסְרִין רְאִישֵׁי פְרָקִי אַע"פ שְׂאִינוּ חֻכְם וּמְקַצְתוּ חֻמִּיר בְּעֵי דְוָקָא חֻכְם וּמִבִּין מְדַעְתוּ.

וּלְפִי"ז הָא דְתַנּוּ וְלֹא בְּמַרְפְּכָה בְּיַחֲדִיד אַא"כ חֻכְם וּמִבִּין מְדַעְתוּ אַהֲנֵי קָרָא דְמוֹאֲרָא וְאִילֵךְ קָאִי א"כ הָא דְתַנִּי ר"ח לְעֵיל אַמְתַּנִּי קָאִי אָבֵל מוֹסְרִים לוֹ ר"פ וּמֵאִי הָא פִּינּוּ דְמַתַּנִּי מוֹאֲרָא וְאִילֵךְ אִיירִי הָא אִפִּי ר"פ אֵין מוֹסְרִי אֵלוּ וְדוֹקָא חֻכְם וּמִבִּין מְדַעְתוּ בְּעֵינּוּ וְהָא לְהָא לִישְׁנָא לְמ"ל לְהָא: בְּרַם זְכוּר אוֹתוּ הָאִישׁ לְטוֹב אֵין זֶה עֲנִין לְמָה דְקָדוּם כָּלֵל וְרָאוּי לְקַבְּעוּ אַחַר מַעֲשָׂה דְתִינוּק שְׁדַרְשׁ בְּחַשְׁמֵל דְאִיירִי מְחַנְנִי ב"ח אֵלָא שְׁלֹא רַצָּה לְהַפְסִיק בְּהָא בֵּין הָאִי מַעֲשָׂה דְתִינוּק שֶׁהִי דוֹרֵשׁ בְּחַשְׁמֵל לְהָא דְמַפ' מֵאִי חַשְׁמֵל מְפָנֵי שְׁמִירִי בְּהָאִי מַעֲשָׂה מְחַנְנִי שְׁרַצוּ לְגַנּוּז סָפֵר יְחֻזְקָאֵל וּמְנַעֵן חֲנַנְיָ מְבִיא ג"כ הָא דר"י שְׁרַצוּ לְגַנּוּז מַט"א וּמְנַעֵן נְמִי חֲנַנְיָ וְהַקְדִּימוּ לְהָא דר"י מַה"ט דְפִי: ע"ב מֵאִי רַצוּא נְשׁוּב אר"י כְּפֹאֹר הִיּוּצָא מְפִי הַכְּבָשָׁן ר"י לֹא אֲתִי לְפָרוּשֵׁי אֵלָא מֵאִי רַצוּא נְשׁוּב וְקָא שְׁהוּא דְמִי לְרִיצָה וְשִׁיבָה שְׁל אֹר הִיּוּצָא מְפִי הַכְּבָשָׁן וּלְעַנְיָן מְרָאָה מְדַמִּי לְמַרְאָה הַבְּזֻק שְׁעֲשׂוּי גְנוּנִים גְנוּנִים כְּדַמְפ' רִיב"ח.

מִיהוּ ק"ל ה"ל לְדַמּוּתוֹ לְגַמְרֵי לְבָזֻק שְׁהוּא אֹר הִיּוּצָא מִבִּין הַחֲרָסִי בֵּין לְעַנְיָן מְרָאָה דְגִינּוּנִים בֵּין לְעַנְיָן רִיצָה וְשִׁיבָה דְאֹר הִיּוּצָא מִבִּין הַחֲרָסִי נְמִי רַצוּא נְשׁוּב כְּדַפְרֵשׁ"י וְהָאֹר דְכִיבָשָׁן דָּאר"י לִיכָא רְמִז מְכִיבָשָׁן בְּקָרָא כָּלֵל וְשְׁמָא י"ל דִּישׁ חִילּוּק בְּרִיצָה וְשִׁיבָה דְכִיבָשָׁן מְחַרְסִים לְעַנְיָן הַמְהִירוֹתוֹ מְדַכְתִּיב בְּמַרְאָה הַבְּזֻק ש"מ דְאֵינוּ מְדַמֵּה לָהּ לְבָזֻק אֵלָא לְעַנְיָן מְרָאָה בְּלַבָּד וְלֹא לְעַנְיָן רִיצָה וְשִׁיבָה.

לְכֹן מַפ' ר"י דְהִרִיצָה וְהִשְׁיבָה דְמִי לְשֵׁל כְּבָשָׁן: שְׁלֹא יֵאמְרוּ א"ה בְּיַד אֲנָפָה שְׁפִילָה מְסָר הַקַּב"ה אֵת בְּנָיו דְכְתִיב הֵן אֶרֶץ כְּשָׂדִים זֶה הָעָם לֹא הִי וְהֵן א' מַד' דְּבָרִים שֶׁהַקַּב"ה מְתַחַרֵט עֲלֵיהֶן שְׁבָרָאֵם כְּדָמָ' בְּפ"ה דְסִיכָה (דָּרָ נב) וּמַש"ה גְּדֻלָּן הַקַּב"ה עַל כָּל הָאֲנוּמוֹת דְאִי לֹא גְדֻלָּם אֵלָא כְּאֲחַת מִן הָאֲנוּמוֹת הַחֲשׁוּבִים אֲפִתִי הָיוּ מוֹנִין לִישְׂרָאֵל שְׁמִסְרָם בְּיַד אֲנָפָה שְׁהִיתָה שְׁפִילָה מְעוֹלָם מֵהַכָּל וְלֹא מְסָרָם בְּיַד אִיזָה אֲנָפָה שְׁהִיתָה חֲשׁוּבָה מְאֹז וּמְקַדָּם מַעַת הָיִתָּה.

אָבֵל הַשְׁתָּא שְׁגָדְלָם עַל כָּל הָאֲנוּמַת אֵין כְּפֹאֵן גְּנָאִי דְזֶה חֲשִׁיבוֹת לִישְׂרָאֵל שְׁנַמְסְרוּ בְּיַד אֲנָפָה הִיּוּתֵר חֲשׁוּבָה בְּשַׁעֲתָה אַע"פ שְׁהִיתָה שְׁפִילָה מְאֹז מְאֵלוּ נְמָסְרוּ בְּיַד שְׁהִיתָה חֲשׁוּבָה מְאֹז וְעַכְשָׁיו הִיא שְׁפִילָה דְמֵאִי דְהוּי הוּי לְפִיכָךְ כְּבִשׁ הַקַּב"ה אֵת כָּל עוֹלָם כְּפֹלוּ תַחַת אוֹתוֹ רְשָׁע: לְבָן כְּפָר שְׂרָאָה פִי הַתּוֹס' שְׁצָרִיף לוֹ לְהַבִּי' סִימְנִי לְאַחֲרִים קוֹדָם שְׁיֵאֲמִינוּהוּ מְפָנֵי שְׂרָאָהוּ שְׁלֹא בְּמִקּוּמוֹ וְאֵין דְרָכּוֹ לְהַתְרָאָה שָׁם וְה"נ יְחֻזְקָאֵל שְׂרָאָהוּ עַל גְּהַר כְּבָר לְפִיכָךְ נִתְמַהוּ שׁוּמְעִיו.

וּלְפ"ז לָאו תְּלִיא בְּרָאָהוּ מְאִיזָה מְקוּם הוּא אִי מְכַפֵּר אִי מְכַפֵּר אִי מְכַפֵּר אֵלָא בְּמִקּוּם הָרָאִי תְּלִיא אִי רָאוּ אוֹתוֹ בְּכַרְךָ שְׁהוּא מְקוּמוֹ אוּ בְּכַפֵּר שְׂאִינוּ מְקוּמוֹ וְהָא דְנִקְטָב בֵּן כְּפָר שְׂרָאָה בֵּן

כָּרַךְ שְׂרָאָה אוֹרְחָא דְמִילְתָא נְקֻט דְכָל אֶחָד רוּאָה אוֹתוּ בְעִירוּ בֵּן כָּרַךְ בְּכָרַךְ בֵּן כָּרַךְ בְּכַפָּר.

אָבֵל רַש"י פִּי שִׁישְׁעִי דוּמָה לָבֵן מְלָכִים שְׁגָדֵל בְּפִלְטָן וּבֵן כָּרַךְ הָרוּאָה אֶת הַמְּלָךְ אֵינּוּ נִבְהָל וְאֵינּוּ תָמָה וְאֵינּוּ חָשׁ לְסַפֵּר וּלְפִי זֶה תִּלְיָא בְרוּאָה וְלֹא בְמָקוֹם דְּבֵן כָּרַךְ אִפִּי רְאוּהוּ בְּכָרַךְ נִבְהָל וְתָמָה וּבֵן כָּרַךְ בֵּין בְּכָרַךְ בֵּין בְּכַפָּר אֵינּוּ תָמָה.

וּפִי הַתּוֹס' יוֹתֵר נִכּוֹן דְּהָא סִיפְרֵי הַנְּבִיאִי נִכְתְּבוּ עִי"ד רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ וְלֹא לְפִי רְצוֹנָם לְכַתּוּב מֵה שְׁתַּמָּה בְּעֵינָיו וְרוּזָה לְסַפֵּר. וּלְפִי הַתּוֹס' נִיחָא: וְהַקַּב"ה מִתְנַגֵּא עַל כְּוֹנֵן וְעַל כָּל הָעוֹלָם.

הָאֵי וְעַל כָּל הָעוֹלָם אֵין לוֹ עֲנָן לְדַרְשָׁה דְּהָאֵי קָרָא דְכִי גָאָה גָאָה לּוֹמֵר שְׁמִתְנַגֵּא עַל כָּל הָעוֹלָם אֲלֵא אֵיזִידִי דְּדַרְיֵשׁ לְהָאֵי קָרָא דְמִיִּירִי מִגְּאֻנְתּוֹ שֶׁל הַקַּב"ה הַעֲדִיף בְּשִׁבְתּוֹ לּוֹמֵר שְׁמִתְנַגֵּא עַל כָּל הָעוֹלָם כְּוֹלֵוֹ נְמִי דְזֶה כְּבוֹד וְהַדָּר יוֹתֵר כְּדַכְתִּי בְּרוּב עִם הַדָּרַת מְלָךְ וְלֹא בִּיחִידִי סְגוּלָה הַחֲשׁוּבִי בְּלִבְד: בִּיקֶשׁ עֲלֵיו רַחֲמֵי וְהַפְּכוּ לְכָרוּב וְהִיא הִיא הַמְּרַכְבָּה שְׂרָאָה בְּרֵאשׁוֹנֵי וְלֹא אַחֲרַת כְּדַכְתִּי בְּקָרָא מ"מ ק"ל לְמָה שִׁינָה סֵדֵר דְּבַמְרָאָה הָרֵאשׁוֹנָה חֲשִׁיב פְּנֵי הָאָדָם וּפְנֵי הָאֲרִי בַתְּחִילָה מִיָּמִין וּלְבַתֵּר שׁוֹר מִשְׁמָאל וְאַחֲרָיו נָשֵׁר וְאֵלּוּ בַּמְרָאָה זֶה חֲשִׁיב בַּתְּחִילָה פְּנֵי כְרוּב שֶׁהִי פְּנֵי שׁוֹר שְׁנֵהֲפֹף לְכָרוּב וְאַחֲרָיו פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אֲרִי שְׁמֵנוּ בַּתְּחִילָה בְּשִׁנֵּי מְנָה כָּאֵן בְּשִׁלִּישִׁית וְאַחֲרָיו נָשֵׁר מִיָּהוּ אֵי לָאו דְחֲשִׁיב בְּשִׁנֵּי אֲרִי קוֹד' לְנִשְׁר ה"א דְלִק"מ דְּבַמְרָא רֵאשׁוֹנָה חֲשִׁיב מִיָּמִין לְשְׁמָאל וּבְשִׁנֵּי מִשְׁמָאל לְיָמִין וְאֵע"ג דְּאֵמֵר מֵר כָּל פִּינּוֹת שְׂאֵתָה פּוּנָה אֵינּוּ אֲלֵא לְיָמִין הַנ"מ בְּעֵבֻדָה אָבֵל בְּחֻנְשִׁבְנָא בְּעֵלְמָא ל"ל בַּה כְּדָאָמ' בַּפ"ק דְּיוֹמָא (ד' יז) גַּבִּי הָא דְמָנוּ הֵתָם לְשִׁכּוֹת דְּרַף שְׁמָאל: א"ל ר"פ לְאַבְיֵי כו'.

הֵינּוּ פְּנֵי כְרוּב וּבַפ"ק דְּסוּפָה (דף ה) גִּי הַסְּפָרִים א"ל אַבְיֵי הֵינּוּ פְּנֵי כְרוּב מִשְׁמַע דְּאַבְיֵי הַקְּנִשָּׁה כֵּן לר' אַבְהוּ דְּדַרְיֵשׁ כְּרוּב כְּרַבִּיא. וְגִי דְהָא נ"ל עֵיקַר דְּאַבְיֵי לֹא רָאָה אֶת ר"א מִיָּמִין דְּבַר מְעַרְבָא הִי וְאַבְיֵי הִי בְּכַבֵּל וְלֹא מְצִינוּ שְׁעָלָה לֹא"י: אֲלֵא מֵעַתָּה דְכַתִּיב פְּנֵי אֶחָד.

פְּנֵי כְרוּב. פְּנֵי שְׁנֵי.

פְּנֵי אָדָם. הֵינּוּ כְּפְנֵי כְרוּב.

הֵינּוּ פְּנֵי אָדָם. ק"ל כִּינּוּ דְפָרִיף לִי מֵהָאֵי קָרָא גּוּפוֹ דְעָלָה קָאֵי וּדְרִישׁ לִי לֹא הֵנָּה לִי לְמִימֵר אֲלֵא מֵעַתָּה דְכַתִּיב פְּנֵי אֶחָד דְּמִשְׁמַע דְּמִיָּתִי קָרָא אַחֲרֵינִי דְלֹא אֵיִירִי בִי אֲלֵא ה"ל לְמִימֵר בְּקִיצוֹר הֵינּוּ פְּנֵי כְרוּב הֵינּוּ פְּנֵי אָדָם וּנ"ל דר"פ לָאו עָלָה קָאֵי אֲלֵא אַפ"ק דְּסוּפָה דְקָאָמֵר הֵתָם מֵאֵי כְרוּב וְהֵתָם לָאו אַפְרוּב דְהָאֵי קָרָא קָאֵי שְׁהוּא כְרוּב שֶׁל מְעָלָה אֲלֵא אַקָּרָא שֶׁל תּוֹרָה דְכַתִּיב אֵל פְּנֵי הַכְּפֹרֶת יִהִי פְּנֵי הַכְּרוּבִים וּמְפָרֵשׁ ר"א הֵתָם כְּרַבִּיא.

וּפָרִיף הֵתָם מֵאֵי קָרָא דְפְנֵי א' פְּנֵי כְרוּב וּמִיָּתִי לָה לְכוּלָה קָרָא וְהַגְּמ' קִבַּע ה"נ לְקוֹשְׁיַת ר"פ וּנְקֻט כְּלִישְׁנָא דְהֵתָם: אֵלּוּ תַתְּקַפ"ד דוֹרוֹת שְׁקוּמְטוּ לְהִיבְרָאוֹת קוֹדֵם שְׁנַבְרָא הָעוֹלָם וְלֹא נִבְרָאוּ.

פירש"י נגזר להבראות קונדם מתן תורה לקיים מה שצאמר דבר צנה לאלף דור ראוי
היתה תורה להצמתן לסוף אלף וכשראה שאין העולם מתקיים בלא תורה עמד וטרדן
ונתנן לכו דורות מאד"הר עד משה רבינו וק"ל דבפ' י"ד דנבחי' (ד' קי"ז) הכי דאמר'
התם דבשע' מ"ת נתקבצו כל האומות אצל בלעם הרשע וא"ל מה קול ההמון הזה
ששמענו א"ל חמד' טוב' יש לו בבית גנזיו שהיה גנוזה אצלו תתקע"ד דורו קוד' שגברא
העולם וביקש ליתן לבניו ומדבר צנה לאלף דור נ"ל הכי כדפיר"ש שי התם תתקע"ד קונדם
שגברא העולם וכ"ו מאד"הר עד מ"ר אלמא הני אלף דור משעת בריאת התורה עד
נתינתה הוון תתקע"ד דורו' שקדמו לעולם וכ"ו מבריאת עולם עד נתינתה והכא פי'
דהני אלף קא חשיב מבריאת עולם שהיה ראוי להינתן לסוף אלף דור אלא שראה
שא"א לעולם להתקיי' כ"כ בלא תורה טרדן ונתן לסוף כ"ו דורות מבריאת העולם
ועק"ל אהא דשמעתין פיון דלא נתקיים מה שעלה במחשבה ליתן לסוף אלף דור לאחר
בריאת העולם משום שראה שא"א לעולם להתקיים כ"כ בלא תורה מש"ה טרדן ונתנה
לסוף כ"ו דורות איך קאמר קרא דבר צנה לאלף דור דמשמע שהיה פ' והא ליתא דהא
באמת נתינתה לסוף כ"ו דורות וי"ל דהאי דהכא ודפי"ד דנבחים חדא מלתא היא וה"פ
דקרא דבר צנה לאלף דור דהתורה שגברא תתק"ע דורות קונדם לעולם היה מן הראוי
לברוא העולם והאדם בזמן אחד עם התורה ביחד אלא שראה שא"א לעולם להתקיי' כ"כ
בלי תורה איחר בריאת העולם והאדם תתק"ע דורות לאחר בריאת התורה כדי
שיושלם האלף דור מבריאת התורה לסוף כ"ו דורות לבריאות העולם ואדם.

ולמאי דפרי' האי טרדן היינו אותן דורות שהיו ראויין להבראות קונדם בריאת אד"הר
של עכשיו ולא כדמשמע לכאורה שטרדן לאותן תתק"ע דורות שהיו ראויין להבראות
לאחר כ"ו דורות שמא"הר עד מ"ר.

תדע דהכי הוא מדקאמ' עמד ושתלן בכל דור ודור והו עזי פנים שבדור ואי אתתק"ע
דורות של אחר כ"ו דורות קאמר ששתלן בכל דור ודור א"כ אותן ע"פ שהיו באותן כ"ו
דורות ראשונים שמדאד"הר עד מ"ר מאין הו והא הרבה רשעי' וע"פ היו באותן הדורות
יותר מאחריהם דור אנוש ודור המבול ודור הפלגה ואנשי סדום ואחרים ולמאי דפי'
שטרדן לתתק"ע דורות שהיו ראויין לברוא קונדם לעולם ואדה"ר ושתלן בכל דור ניחא
דגם באותן הכ"ו דורות שמאד"הר עד משה רבינו שתלן: דף יד ע"א ופליגי דרשב"ג.

פי' התוס' שהוא אומר שהמלאכים נבראי' בדיבור המקום ולא מן נהר דינור. ואני תמה
על זה דמי לא מודה ר"ש שיש מלאכים אחרים שהו קיימין לעולם חוץ מאותן שגבראי'
מן נהר דינור שבטילין מיד אחר שאמרו שירה והא הרבה כתובים מעידים על זה וכל
ההגדות מליאים מזה שיש מלאכים שהו חיים וקיימי' לעד וה"מ לעיל וא"ל לרב ס"ל
גמי הכא דמכל דיבור של הקב"ה נברא מלאך והוא חי לעולם חוץ מאותן של נהר דינור
שבטילין.

ול"נ דודאי בהא כ"ע מודו דיש הרבה פיתות מלאכים שגבראו בשעת בריאת העולם והו
קיימין לעולם אלא דקרא דחדשים לבקרים דמשמע דבכל יום נבראו מלאכים חדשים
משמע לי' לרב דמנהר דינור נבראים והיינו פליגי אדרש"ב דאמר מכל דיבור שיצא
מפי הקב"ה נברא מלאך ומייתי לה מקרא דברוח פיו כל צבאיו א"כ אין לנו ראויי' מקרא

דחדשים לבקרים שמנהר דינור נבראים בכל יום וקרא מיירי מאותן שנבראי בכל יום מדיבורו של הקב"ה שאומרי שירה והיגו רבה אמונתיה דקרא.

ואע"ג דקרא קאמר חדשים לבקרי אפ"ה א"ל דקרא איירי מאותן הנבראי מפל דיבור של הקב"ה דהאי לבקרי ל"ד בקר פבקר דגבי תמיד שאינו אלא עד חצות לרבנן ועד ד' שעות לר"י פדאמרי רפ"ד דברכות (דף כו) אלא כל היום הוא במשמע דלבקרי כמו ותפקדנו לבקרים דמנ"ל נ"ל לר"י דאדם נידון בכל יום בפ"ק דר"ה (דף יז): אהד לו וא' לדוד פדמנ'.

ק"ל פיון דר"ע הדר בי' מהא פדאמר בסמוך אמאי נקט לה בתירוץ דקרא: פתוב אהד אומר פורסיה נכתוב אחר אומר עד די כורסוןן רמי' בלא רומא דקראי צ"ל לקל הני דרשה דמייתי דהא מהאי קרא פקרו המינים לומר ב' רשויות הן מדכתיב פורסין' רמי' לשון רבים פדאמ' ספ"ד דסנהדרין (דף לח) ומ"ל התי' נמי פדהכא אלא דניחא לי' נמי לאתויי הכא מרומי' דקראי: שרפרף להדום רגליו שפאמ' השמים פסאי שם בספ"ד דסנהדרין לא מייתי להאי קרא דהשמים פסאי וגי' דהתי' נ"ל עיקר והסופרים טעו להבי' מקרא זה פאן ואין זה ענין לכאן דהכא מכסא פבוד ממש מיירי ולא משמים נאריך מיהו י"ל דמייתי לי' לראי' דשייך לומר כלפי מעלה פסא ושפפרף פדאמ' לעיל מ"מ נ"ל עיקר פיון דהתי' ל"ג לה ה"נ ל"ג: י"ח קללות כו' עד שא"ל ירהבו הנער פזקן פי' י"ח קללות עם ונתתי נערים שריהם דבלא"ה אינן אלא י"ז אפי' אי חשבת חכם חדשים לשתי' וכן נבון לחש לשתי' ואי חשבת נערים שריהם ותעלולים ימשלו בהו לשתי' פשו לי' חדא דהני לי' י"ט וי"ל דחכם חדשי' חדא חשיב לי' כמש"ל: שופט זה דיין שדן דין אמת לאמתו בפ"ק דשבת (דף י) גבי הא דאמר התי' כל דיין שדן דין אמת לאמתו כו' פי' התוספות לאפוקי דין מרומה נ"ל דהיגו כדא' רפ"ד דשבועות (ד' ל) מנין לדיין שהו' יודע בדין שהו' מרומה שלא יאמר הואיל והעדי מעידי' אהתכנו.

ויהי' הקולר תלוי בצנאר עדים. .

ה"ל מדבר שקר תרחק והא דקאמר זקן זה הוא הראוי לשיבה היגו ע"ד שאין לה אין לה נאה בשיבה אלא זקן א"נ פי' ההיא דפ"ח דיומא (דף עח) זקן היושב בשיבה צריף לקטול רשות להתיר בכורות ופי' רש"י בשיבת סנהדרין והא דקאמ' יועץ זה שהיא יודע לעבר שנים נ"ל היגו ע"ד דדרשינו פ' הנהנקהו (דף פד) גבי פי' פלא ממה זה יועץ וכן הוא אומר ממה יוצא חושב על ה' רעה יועץ בליעל ומפרש התי' יועץ זה היודע לעבר שנים ולקבוע חדשים ופירש"י שנהלקו בעבור שנהקרוי' יודע עצה מ"מ א"י מנ"ל שהו' קרוין עצה אע"ג שקרוין סוד בפ"ק דר"ה (דף כ) ובשלהי מס' פתובות שלא יגלה סוד עיבו' לאו"ה מ"מ עצה ל"מ שקרוין ומה ענין עצה לסוד.

ואפי' סוד משמע שאינו קרוי אלא קביעות החודש לחוד פדאמ' התי' בפ"ק דר"ה גבי סוד העבור נולד קודם חצות או לאחר חצות שהוא דבר סתר ליודע עת מולד הלבנה בהתקרבה אל החמה או גתרהקה ממנו ושאר דברי' התלויים בזה אבל עבור השנה על אביב ועל פי' האילן ועל התקופה פדאמ' בפ"ק דסנהדרין אין זה אלא חושפנא בעלמא אפי' סוד לא מיקרי ונ"ל דהא דקאמ' הכא והת' יועץ זה היודע לעבר שנים ולקבוע חדשים דמצינו גבי עיבור שנה פי' האי לישנא ויועץ המלה לעשות פסח בחדש השני

וכמ"ד בפ"ק דסנהדרין (דף יב) שעייבר חזקני' את השנה מפני הטומאה א"נ כר"ש דאמר
התם שעייבר ניסן בניסן ודלא כמ"ד התם שהשיאן את ישראל לעשות פסח שני דא"ל
ענין לעיבור שנה והא דאמר הכא והתם דקה"ח נמי בכלל עצה אע"ג דהאי ויועץ לא
מייירי אלא מע"ש ולא מקה"ח דכ"ש דקה"ח קרוי עצה: ע"ב מהו לסרוסי פלפא א"ל
בארציקם וכו' בפ"ד דשבת (דף קי) פ"י התוס' בשם השאלות דנ"ל מבארציקם דהא
חובת הגוף הוא מ"ל בח"ל אלא האי בארץ לכל אשר בארץ אתי' וק"ל הא דשאלו על
סירוס פלב דוקא משום דאיסו' סירוס אצל מומי קרבן פתיב וכלב אפי' מחירו אינו ראוי'
לקרבן מש"ה שאלו עליו יותר משאר בעניי חיי' טהורי' וטמאים שאינן ראוי' לקרבן
כדפני' רש"י ותוס'.

והשתא מנ"ל מבארץ דלרבות אפי' פלב אתא דלמא אינו מרבה אלא שאר ב"ת דמחירן
ראוי לקרבן והו עצמן לא דהא הואיל והו עצמן אינו ראוי' אין איסו' סירו' נוהג בהו
קמ"ל בארץ דנוהג אבל פלב דאף מחירו א"ר לא שמעת מינני' ודחוק לומר דבארציק'
כל שבארץ במשמע דהא נדאי לא דפשיטא דקרא א"י קאי אלא דקשני' לן הא ח"ה הוא
מש"ה עקרינו לקרא מפשטי' ודי לה שתרבה לאותו ב"ח שמחירן ראוי' לקרבן ואפתי
פלב מנלן ועוד אם איתני' דמשמעויות בארציקם בכל שבארץ הא אמר ההם מנין לסירוס
באדם שהוא אסור ת"ל בארציקם לא תעשה בכם נא תעשה ומבארץ בארציקם נ"ל הא
דאדם כדפני' התוס' התם ואי משמעויות דארץ כל שבארץ במשמע ת"ל סירוס אדם נמי
מבארץ.

א"ו האי בארץ אינו אלא קרא יתירא בעלמא. ועק"ל דאפ"ת דבארץ הפל בכלל הא הגני
דשאלו דלא ידעו מהא דרשא דבארץ מ"ט שאלו על סירוס פלב דאפי' מחירו אינו ראוי'
לקרבן ה"ל להו למשאל אף על שאר ב"ח שהו עצמן א"ר אע"פ שמחירן ראוי' מהו
לסרוסי.

וי"ל משום דאמ' התם הפל, מודים במסרס אחר מסרס שהוא חיי' שנא' ונתוק וכרות
אם על פרות חיי' על הנתוק לא כ"ש אלא להביא נותק אחר פורת שהוא חייב וכיון דנ"ל
למסרס אחר מסרס שהוא חייב אע"ג דמסירוס ראשון כבר נעשה בעל מום ומעתה א"ר
לקרבן.

ממילא ש"מ כל ב"ח אף שא"ר לקרבן אפ"ה אסורין בסירוס ול"ל קרא בארציקם אלא
לסירוס פלב לחוד אף שמחירו א"ר לקרבן אפ"ה אסור בסירוס: שב ראיתי להרא"ש
שכתב שם בשם השאלות בזה"ל מהו לסרוסי פלב וכל דבר טמא מי אמרי' בבהמה
טהורה דוקא איירי קרא דראוי לקרבן וכו' משמע דמבעני' להו כל ב"ח שא"ר לקרבן
ול"ד פלב מיהו הלישנא דתלמודא משמע דכ"ד שא"ר לקרבן פשיטא להו לבד מפלב
משעמא דפי' רש"י ותוס' מדנקט דוקא מהו לסרוסי פלפא מ"מ בהא מסייע לי' דאיצטריך
קרא לכ"ד שא"ר לקרבן וג' חלוקים בדבר הראוי' גופא למזבח ושא"ר גופא אלא מחירו
ושא"ר לא גופא ולא מחירו ואין בכלל זה אלא פלב בלבד והפל נ"ל מקראי כדפני':
בתולה שעייברה מהו לכה"ג.

פְּתוּבוֹ הַתּוֹסֵף פִּי רִשׁוֹי שֶׁהִיא אוֹמֶרֶת בְּתוּלָה אֲנִי אֵי שְׂכִיחָא דְשִׁמוּאֵל מְהִימְנָא וְקַ' לְרִי
הָא בַפ"ק דְּכֶתְנֻבוֹת (דָּף יג) תָּנִן הֵיטָה מְעוֹפְרָת מַה טִּיבוֹ שֶׁל עוֹפֵר זֶה מְאִישׁ פ' וְכֵהֵן הוּא
כו' רִי"א לֹא מִפִּי אֲנִן חֵיִן וְהֵכָא מִשְׁמַע דְּקִבְעֵי אֵלֶיכָא דכ"ע.

וּא"י מִנ"ל דְּאֵלֶיכָא דכ"ע בְּעֵי דִילְמָא כּר"ג ס"ל דְּאָמַר הֵתָם גְּאָמְנַת וְהַתּוֹסֵף שִׁי וְשָׂמָא
בְּכָאן שְׂאָף הִיא בְּכֻלָּל הָאִיסוּר פְּדֻכְתִּיב פִּי אִם בְּתוּלָה מְעַמּוֹ יִקְחָ קרִי' בִּי יִקִּיחַ גְּאָמְנַת.
וְק"ל הָא הֵתָם בְּרִישָׁא גְּבִי הֵיטָה מְדַבְּרַת עִם א' אר"ג נְמִי דְּנֶאֱמְנַת וּפְלִיג ר"י וְאָמַר א"נ
לוֹמַר לְכַשֵּׁר גְּבַעְלִתִי לְהַכְשִׁירָה לְכַהֲנָה וְלְכָל אֲמוּרָאֵי הֵתָם בְּגַמ' הָא דְּאָמַר ר"ג גְּאָמְנַת
הֵינּוּ לְהַכְשִׁיר בָּהּ שְׁתַּנְשֵׂא לְכַהֵן וְהָא זוֹנָה לְכַהֵן הָאִשָּׁה נְמִי מְוַנְהֶרֶת כְּדָא' בַפ"ט דִּיבְמוֹת
(דָּף פד) לֹא יִקְחוּ דְּגְבִי פְּסוּלֵי כְּהֻנָּה לֹא יִקְיָחוּ מִלְּמַד שֶׁהָאִשָּׁה מְוַנְהֶרֶת ע"י אִישׁ וְאִפ"ה
פְּלִיג ר"י וְאָמַר א"נ לְהַכְשִׁיר א"ע לְכַהֲנָה: דָּף ט"ו ע"א חֵיִשְׁיָנָא שְׂמָא בְּאִמְבְּטֵי עֵיבְרָה
ק"ל דְּבַר"פּק דִּיבְמוֹ' תָּנִן ט"ו נְשִׁים פּוֹטְרוֹת צְרוּתֵיהֶן מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיָּבוּם וּפְרִיף בְּגַמ'
וְלִתְנֵי שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה נְשִׁי אֲמוֹ אֲנוֹסַת אָבִיו וְאִפִּי' לְר"י דְּאִוְסַר בְּאֲנוֹסַת אָבִיו מִשְׁפַּחַת לָהּ
בְּדַעְבַּר וְנָסִיב וּמִשְׁנֵי דָּאֵי לֹא קִתְּנֵי וּפְרִיף תּוֹ בְּלֹא דָּאֵי נְמִי מ"ל יַעֲקֹב אָנֹס פְּלָתוֹ וְהוֹלִיד
מִמֶּנָּה בֶן וּמַת בְּלֹא בָּנִים וְנִפְלָה קָמָא בְּרָהּ וּמִיגֹו דֵּהִיא אֲסוּרָה צְרֻתָהּ נְמִי אֲסוּרָה וּמִשְׁנֵי
בְּאַחֻתוֹ דֵּהִתִּירָא קְמִיָּרִי בְּאַחֻתוֹ דְּאִיסוּרָא ל"ק וְהַשְׂתָּא אִם אִיתָא דְּאִפְשָׁר לְהַתְּעַבְּרָ
בְּאִמְבְּטֵי בְּהִתִּירָא מ"ל נְמִי אָה נּוֹפְלַת לְפָנֵי בְּנָה לִיבּוּם פְּגוּן שְׁנַתְּעַבְּרָה פְּלָה מִחֲמִי'
בְּאִמְבְּטֵי וְהוֹלִידָהּ בֶן וּמַת בְּלֹא בָּנִים וְנִפְלָה קְמִי' בְּרָהּ: וְאִין בִּין זֶה לְזֶה אֵלֶּא ג' אֲצַבְעוֹת
שְׁנַאֲמַר וְכו' הֵאֵי שִׁיעוּרָא דְּג' אֲצַבְעוֹת לֹא נִפְקָא מִקְרָא אֵלֶּא מִסְבָּרָא קְאָמַר לָהּ וּמִקְרָא
ל"נ אֵלֶּא דָּאִין בִּין זֶה לְזֶה הִרְבָּה מְדַכְתִּיב מְרַחֶפֶת מִשְׁמַע פְּיוֹנָה הִמְרַחֶפֶת עַל בְּנֵי שְׂאִינוֹ
מִתְרַחֶקַת מֵהֶם הִרְבָּה א"נ סֵתָם יוֹנָה הִמְרַחֶפֶת עַל בְּנֵי אִינוֹ מִתְרַחֶקַת מֵהֶן אֵלֶּא שִׁיעוּר ג'
אֲצַבְעוֹת מ"מ א"י אֵיף מִשְׁמַע וְרוּחַ אֵלְקִי מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמִּי' לְשִׁיעוּר דְּבִין מִים לְמִים:
דָּף יו ע"א יוֹסִי בֶן יוֹעֶזֶר אוֹמַר שְׂלֵא לְסַמְנֹה בַפ"ק דְּשַׁבַּת מ"ל גְּבִי הָא דָּאֵר"ה הֵתָם בְּג'
מְקוֹמוֹת מְצִינוֹ שְׁנַחֲלִקוּ שְׂמַאי וְהִלֵּל וּפְרִיף וְתוֹ לִיכָא וְהָא אִיכָא שְׂמַאי אוֹמַר שְׂלֵא לְסַמְנֹה
הִלֵּל אוֹמַר לְסַמְנֹה וּפִי רִשׁוֹי הֵתָם פְּלוּגְתָא הִיא דְּב"ש וּב"ה גְּבִי נְדָרִים וּנְדָבוֹת וְסוּמְכִין
בִּי"ט וְדְבָרֵי תִמְיָה הֵן דֵּהִיא דְּמִבִּיאִין שְׁלָמִים בִּי"ט וְאִין סוּמְכִין עֲלֵיהֶן פְּלוּגְתָא דְּב"ש
וּב"ה וְהֵאֵי דֵּהִכָּא פְּלוּגְתָא דְּשְׂמַאי וְהִלֵּל עֲצָמָן הוּא וְגַם כָּל הַנְּשִׂאִים וְאִב"ד מִיּוֹסִי ב"י
וְאֵילֶף נְחָלְקוּ בְּהָא וּא"ל דֵּהִנֵּי תַנְּאֵי דְּמַתְנִיתָן כְּב"ה דְּלִקְמֵן דְּאִמְרֵי מְבִיאִין שְׁלָמִים וְעוֹלַת
בִּי"ט וְלֹא נְחָלְקוּ בְּעִיקְרָהּ הַבָּאָה אֵלֶּא בְּסִמְיָהּ לְחוּד גַּם מַה שְׁפִיר' דְּפְלִיגֵי בְּהַבָּאָת נו"נ
נְמִי לִיתָא דֵּהָא בַפ"ב דְּבִיצָה (דָּף יח) דְּנְדָרִים וּנְדָבוֹת לְד"ה א"ק בִּי"ט וְלֹא נְחָלְקוּ ב"ש
וּב"ה אֵלֶּא בְּשִׁלְמֵי חֲגִיגָה לְסַמְנֹה וּבְעוֹלַת רֵאִי' לְקָרְב: יוֹסִי ב"י אוֹמַר (לְסַמְנֹה) [צ"ל
שְׂלֵא לְסַמְנֹה].

בִּירוּשְׁלַמִי אָמְרוּ בְּרֵאשׁוֹנָה לֹא הָיָה מִחֲלוֹקַת אֵלֶּא עַל סְמִיכָה בְּלִבְד עֲמָדוֹ שְׂמַאי וְהִלֵּל
וְעָשׂוּ ד' וְכֶתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת שָׁם בַפ"ק דְּשַׁבַּת ל"מ רַק ג' דְּבָרִים שְׁנַחֲלִקוּ בְּהֵן וְלִק"מ דֵּהָא
פְּרִיף הֵתָם וְתוֹ לִיכָא הָא אִיכָא דְּשְׂמַאי אָמַר שְׂלֵא לְסַמְנֹה וְהִלֵּל אָמַר לְסַמְנֹה וּמִשְׁנֵי כִי
קְאָמַר הִיכָא דְּלִיכָא פְּלוּגְתָא דְּרַבְּנוֹתָא בְּהַדְּיָהּ מ"מ בְּהַדְּיָהּ הָא דְּסִמְיָהּ דְּאִיכָא פְּלוּגְתָא
דְּרַבְּנוֹתָא בְּהַדְּיָהּ ד' דְּבָרִים הֵן שְׁנַחֲלִקוּ בְּהֵן: ע"ב שְׁהָרֵי סְמִיכָה אִינוֹ אֵלֶּא מִשּׁוּם שְׁבוֹת
וְנְחָלְקוּ ק"ל מ"ט דְּמֵאן דְּאָסַר הָא קו"ל אִין שְׁבוֹת בְּמִקְדָּשׁ וְלִיכָא לְמִימַר דַּס"ל כְּדָאֵמַר
בַפ"ב דְּבִיצָה (דָּף כ) אֵלֶיכָא דְּב"ש דַּס"ל נְמִי בְּמַתְנֵי מְבִיאִין שְׁלָמִים וְאִין סוּמְכִים עֲלֵיהֶם

דלא בעי תכף לסמיכה שחיטה אלא סומך עליהם מעי"ט וה"ל פשבות שא"צ דלא התירו במקדש לר"נ בספ"ה דפסחים (דף סה) ומ"ל למתני' דהתם פנותי'.

ולפי"ז היכא דלא סמך מעי"ט יהי מותר לסמוך בי"ט לכ"ע דה"ל שבות דצריכא. א"כ תקשה הא דאמר התם גבי א' מתלמידי ב"ה שהביא עולתו לעזרה לסמוך עליו וא"ל א' מתלמידי ב"ש מה זו סמיכה דמשמע שהוא לא הקפיד אלא על סמיכה ולא ידע שהוא עולה דאלו ידע שהוא עולה הל"ל מה טיבה של בהמה זו פדאמר ליה התם להלל וכיון שפן אמאי הקפיד שמה שגג או נאנס ולא סמך מעי"ט ומותר לסמוך בי"ט לכ"ע ואפ"ת דאי לא סמך מעי"ט אינו מקריב בי"ט משום שבות דסמיכ' דאפי' תגיגה דחובת הרגל היא הא יש לה תשלומין כל ז' אפתי אמאי הקפיד דלמא שלמי שמחה הוי דא"א לה למחר דהא י"ט גופי' חיי' בשמחה וי"ל פיון דלא בעי ב"ש תכף לסמיכה שחיטה ממילא סמיכה בעזרה נמי לא בעי פדמוכח רפ"ג דזבחים (דף לג) דקאמר ואי אמר' תכף לסמן' שחיטה לאו דאורייתא סמיכה בטמאי נמי משפחת לה דהא אפשר לסמוך חוץ לעזרה וכיון שפן ה"ל כשבות מקדש במדינה פיון דאפשר לסמיכה חוץ למקדש ושבות מקדש שאפשר במדינה אפי' כשהוא במקדש לא התירו פדאמר בספ"י דעירובין (דף ק).

ועי"ל דלא כל השבות שוין דיש שבות שגזרו עליו אפי' במקדש כגון חזרת ציר העליון ונגר המנוח בפ"י דעירובין (שם) וסידור הקנים של לחם הפני' ונטילתן בכי"א דמנחות (דף צג) כמש"כ התוס' התם אלא דהא דסמיכה ל"ד כולי האי להתם דבהני אין בשבות זה משום דררא דמצנה ואפי' סידור הקנים ונטילתם אמר התם טעמא מאי משום עפוישי דלא ליעופש לחם בכהאי שיעורא לא מעפוש אכל סמיכה ה"ל מצנה גמורה ולא סגי בלא"ה: קמ"ל בשבות הוא דפליגא.

ק"ל מדפליגא בסמיכה משמע דלא מיירי אלא מחובות הרגל כגון תגיגה ושמחה דאלו נדרים ונדבות דברי הפל אמר קרא בי"ט פדאמר בפ"ב דביצה (דף יט) וכיון דמחובות הרגל מיירי מ"ט דמ"ד אין סומכין עליהם הא אמרי' רפ"ו דפסחים (דף סו) דחובות שקבוע להו זמן מקדישן בי"ט.

דאמר ר' יוחנן מקדיש אדם פסחו בשבת וחקיגתו בי"ט אע"ג דאלו משום שבות אין מקדישין אפ"ה הואי' והקרבתו דוח' שב' או י"ט הקדישן נמי שרי ואע"ג דאפשי' להקדי' מע"ש ועי"ט ל"ל בה"נ אמאי אין סומכין בי"ט להני תנאי ולב"ש לר"י דמפ' דה"ט משו' דלא בעי תכף לסמיכ' שחיט דאפשי' לסמוך מעי"ט מ"מ לישתרי לסמן' פדשרינן להקדישין וכ"ת דאה"נ למ"ד אין סומכי' ה"נ ס"ל דאין מקדישי' נמי וכי אר"י מקדישין היינו אליבא דמ"ד סומכים ליתא דהא אבטליון א' שלא לסמוך והתם משמע דס"ל דחובות היום שרי להקדיש אפילו בשבת כ"ש בי"ט דגבי שכח ולא הביא ספין מע"ש קאמר למחר מי שפסחו טלה תחב לו בצמרו מי שפסחו גדי תחבו לו בין קרניו.

ואמר הלל כף שמעתי מפי שמעני' ואבטליון ופריהעלה והא עבד עבודה בקדשים ומשני כהלל דמביא חולין לעזרה ומקדישו ופריה פסחו בשבת היכא מקדיש לי' ומשני כדר"י דאמ' מקדיש אדם פסחו ואמאי ס"ל בחובת היום שלא לסמוך.

ועוד היא אפילו למ"ד סומכין היינו משום דס"ל בעינן תכף לסמיכה שחיטה כדמפ' ר"י אליבא דב"ה דאמר סומכין היא לאו הכא אינו סומך ומ"ש ממקדישין. וי"ל דל"ד סמיכה להקדש דא"א להקריב שום קרבן אם לא הקדישו מש"ה לא גזרו בחובת היום אע"ג דאפשר מאתמול אבל סמיכה דאינ' מעכבת כדאמר בפ"ק דיומא (דף ה) וכינן דס"ל לאבטליון דלא בעי תכף לסמיכה שחיטה הואיל ואיפא תרתי אפש' מאתמול ואינו מעכב ס"ל דסמך מעי"ט ולמאי דפי' יש לעיין למ"ד שלא לסמוך אי דוקא בהקדיש מאתמול דכינן דלא בעי תכף לסמיכה שחיט' והי' אפשר לסמוך מאתמול לא שרי היום אבל בלא הקדיש עד י"ט פינו דל"א מאתמול שהי' עדיין חולין שרי לסמוך בי"ט א"ד ע"כ לא שבעינן דמותר להקדיש לכתחילה בשבת בחובת הקבוע להם זמן אלא גבי פסח דלא בעי סמיכה אבל חגיגה דבעי סמיכ' צריף להקדיש מעי"ט אע"ג דמצד שבות של הקדש עצמו ל"ל בה הואיל וקבוע לה זמן וא"א בלא הקדש מ"מ מצד שבות של סמיכה שא"א לה אלא לאחר הקדש והיא לא מעכבי בע"כ צריף להקדיש מעי"ט משום שבות דסמיכה שיהיא אחר הקדש וא"א לה בי"ט וסברא זו נ"ל עיקר דאל"כ מאי קא' תלמיד ב"ש לתלמיד ב"ה שהביא עולתו בי"ט בעזרה לסמוך עלי' בפ"ב דביצה מה זו סמיכה דילמא לא הקדישו עד היום.

א"ו ש"מ דבי"ט אין מקדישין למ"ד שלא לסמוך משום לתא דסמיכ' דא"א לה אלא לאחר הקדש: דבר אל ב"י וסמוך. כתבו התו' אבל בשחיטה ליכא למעט נשי' מה"ט אע"ג דסמיך טפי להקרבה מסמיכה דהא ברי' כל הפסולים (דף לב) מרבינן נשים לשחיטה וכן ליכא לאלופי שחיטה בבבועלים דומיא דסמיכה דהאי היקש לא הוי אלא מדרבנן הא דכתבו אע"ג דסמוך טפי בהקרבה א"י מאי קאמרי וכי מטעמא דסמוך להקרבה קא ממעט נשים מסמיכה הא מדבר אל ב"י וכת' בהאי עניינא וסמוך ממעט לבנות ישראל מסמיכה ולא קשה נמי אמאי לא ממעט לנשים משחיטה נמי משום דבנ"י סמיך לוסמך ובתרי' כתי' ושחט ועוד הא בלא"ה אין זה קושני' כמש"כ לקמן [דף פ"ג].

גם מש"כ דבפ"ג דזבחים מרבינן נשים לשחיטה ליתא דליכא התם קרא להא. גם מש"כ דליכא לאלופי שחיטה בבבועלים דומיא דסמיכה א"י מה ענין זה לכאן מ"מ נ"ל שפירושנו אהא דאמר התם וסמוך ושחט מה סמיכה בטהורין אף שחיטה בטהורין א"כ נקיש נמי דשחיטה בבבועלים כסמיכה.

ע"ז מסיימי דהאי הקישא לא הוי אלא מדרבנן והכי מסיק הגמ' התם אהאי הקישא דטהורין. מיהו נראה שנעלם מהם סוגיא דפ"ג דמנחות דפריף הגמ' בהדיא הכא אדר"ש ומשני לה כמש"ל וכמדונה לי שדברים הללו מאיזה תלמיד טועה הן: בני ישראל סומכין ולא בנות ישראל סומכות הק' התוספות בספ"ק דקידושין (דף לז) ל"ל למעוטי נשים מסמיכ' ת"ל דה"ל מ"ע ש"הג שאין נוהג אלא ביום ותרצו סד"א דאייתקש סמיכה לשחיטה דכתיב וסמוך ושחט מה שחיטה כשירה בנשים אף סמיכה פן וק"ל מ"מ קרא למעוטי נשים מסמיכה ל"ל דהא אפילו אי מקשית לי' לשחיטה מהאי הקישא לא אתיא דסמיכה איכא חיובא בנשים דהא שחיטה גופ' ליכא חיובא בנשים אלא רשות וא"כ סמיכה נמי הכי הוי ואפתי ב"י למעוטי נשים מסמיכה ל"ל.

דְּהָא הַשְׁתָּא נְמִי דְמַמְעֵט לְהוּ מַב"י נְשִׁים סוּמְכוּת רְשׁוּת מְצַד סְמִיכָה עֲצָמוּ אֵלָא דְאִיפָא אִיסוּרָא מְצַד אַחַר פִּינּוּן דְאִין חֵיבָת בְּסִמְיָה מִמִּילָא אֲסוּרִי לְסַמְוֵה דְהָא עֲבָדִי עֲבוּדָה בְּקַדְשִׁי שְׂלָא בְּמַקּוּם מְצוּה וְהָא אִי הוּינּוּן פְּטוּרִי לְנְשִׁים מִסְמִיכָה מְטַעֲמָא דַּה"ל מְצוּת עֲשֵׂה שֶׁה"ג מִמִּילָא אֲסוּרָה לְסַמְוֵה מְשׁוּם עֲבוּדָה בְּקַדְשִׁים שְׂלָא בְּמַקּוּם מְצוּ.

וּל"נ דְלִק"מ דְלָא הוּי מ"ע שֶׁהוּז"ג אֵלָא פֶּל הֵיכָא שְׁהַזְמֵן הַקְבוּעַ לָהּ הוּא קְבוּעַ וְעוּמָד בְּעֵנֵי פְשַׁעְבֵּר הַזְמֵן אֲזַדָּא לָהּ לְגַמְרִי וּבְטָלָה מְצוּתָהּ וְאִין לָהּ תְשִׁלוּמִין מֵעַתָּה פְשׁוּפֵר סוּפָה וְלוּלָב חֲגִיגָה וְרֵאָזִי פְשַׁעְבֵּר רָגַל זֶה וְלֹא קִיָּמִי בְטָלָה מְצוּתוֹן לְגַמְרִי וְאֵע"ג דְכְשִׁיחֲזוּ וְיָבֵאוּ רְגָלִים אֵלּוּ לֹאח"ז הַדֵּר חֵיבִי בְּמְצוּת הַלְלוּ הֵהִיא מְצוּת בַּפ"ע הֵן וְאִין תְשִׁלוּמִין לְאוּתוֹן שְׂלָא קִיָּים אֵלָא חֵיב מְחַדָּשׁ הוּא דְהָא אִפִּי קִיָּיָמֵן עֲכָשְׁוּ צְרִיף לְחֲזוֹר וּלְקִיָּיֵמוּ לְהִבָּא אֲבָל גְּבִי סְמִיכָה הָא קְבִיעַ זְמַן שְׁקַבַּע תּוֹרָה לְמְצוּתוֹ בְּיוֹם דְנוּקָא וְלֹא בְלִילָה אִין הַלְלִיָּה מְבַטֵּל מְצוּתוֹ לְגַמְרִי אֵלָא מְפַסְקַת דְהַלְלִיָּה עֲצָמָה אִינוּ רְאוּי לְסִמְיָה אֲבָל אִינוּ מְבַטְלוֹת חֵיב מְצוּת סְמִיכָה מְהַבְעֵלִים לְגַמְרִי אֵלָא פְשַׁהֲאִיר הַיּוֹם חוֹזֵר וְנִיעוֹר וְהַדֵּר הַדְרָא עֲלִי מְצוּת סְמִיכָה שֶׁל קָרְבָּן זֶה גּוֹפ' עֲלִיו וְלַעוֹלָם בְּכָל יוֹם בְּעַמּוּד וְסַמָּה קִיָּי וְאִין זֶה מ"ע שֶׁה"ג דְהָא אִין הַזְמֵן גּוֹרֵם בִּיטוּל מְצוּתוֹ לְגַמְרִי וְאִינוּ אֵלָא מְפַסִּיק מְצ"ע שֶׁל זְמַן שְׂאִינוּ רְאוּי אֲבָל חֵיב הַמְצָנ' מְצ"ע בְּמַקּוּמוֹ עוּמָדָת וְהִיא עֲצָמָה חוֹזֵרָת לְמַקּוּמוֹ בְּיוֹם וּמְצוּה אַחַת הִיא שְׁהַרִי חֵיב מְצוּת סְמִיכָת קָרְבָּן זֶה עַל הַבְּעַל אִינוּ אֵלָא פְעַם אַחַת לְעוֹלָם וְאִם הִי סוּמָה אֲתַמּוּל פִּקַּע חֵיב מְצוּה זֹו לְגַמְרִי מְעֲלִיו וְאִם לֹא סַמָּה אֲתַמּוּל הִיא מְצוּה גּוֹפ' שְׁחֵיב אֲתַמּוּל הִיא הִיא עֲצָמָה חוֹזֵרָת וְנִיעוֹרָת הַיּוֹם וְחֵיב לְקִיָּיָמָה וְה"נ מְצוּת צִיצִית וְתַפְּלִין לְמ"ד אִין נוֹהֲגִין בְּלִילָה דְחֵשִׁיב לִי בְּרַפ"י דְעִירוּבִין מְצוּת עֲשֵׂה שֶׁהוּז"ג לְפִטוּר אֵת הַנְּשִׁים וּל"א דְהַלְלִיָּה מְפַסְקוֹת וְאִינוּ מְבַטְלוֹת דְהָא בְּהֲאִיר הַיּוֹם בְּכָל יוֹם חוֹזֵר וְנִיעוֹרִין וְחֵיבִין בְּהֵן ל"ד לְמְצוּת סְמִיכָה דְגְבִי צִיצִית וְתַפְּלִין אִין יוֹם וְשַׁעָה וְשַׁעָה תְשִׁלוּמִין לְחֲבֵרָתָהּ שְׂאִם לֹא קִיָּים בְּיוֹם זֶה אִין יוֹם הִבָּא תְשִׁלוּמִין לוֹ דְהָא אִפִּי אִם קִיָּיֵמִי בְּיוֹמוֹ מְחֻיָּב בְּהֵן לְמַחֵר וְחֵיבָא בְּפִנֵי עֲצָמוֹ מְצ"ע וְכֵן בְּכָל שַׁעָה וְשַׁעָה לְפִיכָה אִי אִין נוֹהֲגִין בְּלִילָה הָא וְדֹאִי אִין זֶה הַפְּסַק לְחוּד אֵלָא בִּיטוּל גְּמוּר שְׁפִטוּרִין לְגַמְרִי וְאִין לְהֵן תְשִׁלוּמִי בְּקִיּוּמָן בְּשַׁאֲרֵי יָמִי דְאִינְהוּ דִי לְהַפְּקִיעַ אֵת עֲצָמָן מְחֵיב הַרְמִי עֲלִיו מְצ"ע מְפִנֵי עֲצָמָן דְהָא אִפִּי הִיוּ זְמַנָּן בְּלִילָה אַכְתִּי נְמִי מְחֻיָּב בְּהוּ בְּשַׁאֲרֵי יָמִים וְכִינּוּן דְאִין נוֹהֲגִין בְּלִילָה בִּיטוּל וּפְטוּר גְּמוּר הוּא וְלֹא הַפְּסַק בְּלַחוּד וְה"ל מ"ע שֶׁהוּז"ג מְש"ה נְשִׁי פְטוּרִי מְהֵן מְשִׂא"כ מְצוּת סְמִיכָה שְׂאִין חֵיב רְמִי עַל הַבְּעֵלִים לְעוֹלָם אֵלָא פְעַם אַחַת בְּלַחוּד וְאִי עֲבַד בְּשַׁעָה רֵאשׁוּנָה שְׁנַתְחֵיב בְּהֵן נְפִטֵר לְעוֹלָם מְחֻבָּת סְמִיכָה מְקָרְבָּן זֶה אֵלָא דְאִי לֹא עֲבַד יֵשׁ לוֹ תְשִׁלוּמִין לְעוֹלָם הָא דְלִילָה אִינִי זְמַנּוֹ אִין זֶה בִּיטוּל וּפְטוּר לְגַמְרִי דְמָה לִי אִם הִי נוֹהֵג בְּלִילָה הִי סוּמָה בְּלִילָה וּמִמִּילָא נְפִטֵר בְּיָמִי הַבָּאִים מ"ל אִם לִילָה אִינוּ זְמַנּוֹ מ"מ לֹא נִגְרַע מְמַצְנָתוֹ פְלוּם וּמְחֻיָּב לְעֲשׂוֹתוֹ בְּיוֹם וְחֵיב הַלְלִיָּה אִינוּ מְעַדִּיר בְּמְצוּתוֹ כְּלָל וּפְטוּרָה אִינוּ מוֹרְדָת דְהָא סוּף סוּף הַמְצָנ' נְתַקִּיָּמָה כְּהַלְכָתָהּ אִם אִינוּ נוֹהֲגָת אֵלָא בְּיָמִים לְחוּד כְּמוֹ שְׂאִם הִי נוֹהֲגָת בְּלִילָה אִין פְטוּר הַלְלִיָּה אֵלָא הַפְּסַק בְּעֲלָמָא וְאִין זֶה זְמַן גְּרָמָא וְאִי לֹא דְמִיעֲטָה קָרָא ה"א דְנְשִׁים חֵיבּוֹת בְּהֵן.

וּבְהַכִּי נְמִי נ"ל הָא דְהַק' הַתָּם הַתּוֹס' פ"ב דְמַגִּילָה בְּשֵׁם הַר"א פִּינּוּן דְאִין מוֹהֲלִין אֵלָא בְּיוֹם ל"ל אוּתוֹ וְלֹא אוּתָהּ דְאִין אֲשֶׁה מְחֻיָּבָת לְמוּל אֵת בְּנָה בַּפ"ק דְקִידוּשִׁין (דָּף ד') ת"ל דַּה"ל מ"ע שֶׁהוּז"ג פִּינּוּן דְאִינוּ נוֹהֵג בְּלִילָה דְכַתִּי בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי בְּיוֹם וְלֹא בְּלִילָה

ולמאי דפי' לק"מ דמילה נמי אין קביעת זמן שקבעה תורה ביו' דווקא ולא בלילה מבטל את מצותו לגמרי ואינו אלא מפסקת בלחוד דהא אין מצות האב על בן זה למולו אלא פעם אחת לחוד א"כ במה שאינו נוהגת בלילה אין מצותו נגרעת כלל ע"י זה ואם הייתה נוהגת נמי בלילות לא מעלה ולא מוריד למצותו דאם היו מולו בלילה אין מוהל שוב ביום ולעולם אינו נפטר מלמול אותו בן ובשביל שאין נוהג בלילה אין זה מ"ע שהז"ג ואינו אלא הפסק בעלמא פניו דנוהג בימים לעולם ואי לא מייעטה קרא ה"א נשים חייבות: ויש לי להביא ראיה למאי דפי' למצנה שאינו נוהגת בדבר פרטי אלא פעם א' ואין להם הפסק לעולם בשום זמן ואין מתבטלת לגמרי מאליו אא"כ קיימה אע"ג דאינו נוהג בלילה אין זה מ"ע שהז"ג ונשים חייבות בה.

מהא דתניא בפ"ז דפסחים (דף פ"ד) לא תותרו ממנו עד בקר. והנותר באש ישורף בא הפתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו דברי ר' יהודה.

ר' יעקב אומר לא מן השם הוא זה אלא משום דה"ל לאו שאין בו מעשה ואין לוקין עליו והשתא הא עשה דשריף' נמי דמי להני עשה דסמיכ' ומיל' לכל מילי דעשה דשריף' נותר א"נ אלא ביום ולא בלילה ואפי' שלא בזמנו לכ"ע פדמסיק בפ' ערל (ד' עג) מו"י ה"א תירא דנהגותר וגם מצנת עשה זו בנותר מיוחד וא"נ אלא פ"א ויותר א"א וזה הפע' אין קבוע לו זמן לומר פניו שעברה זמנו בטלה מצוותו אלא חייב' רמי לי' לשורפו בכל הימים כ"ז שנותר זה קיים.

ואס"ד פל כה"ג מ"ע שהז"ג הני ונשים פטורות מעשה דשריפות נותר א"כ לר' יהודה דתלי טעמא דאין לוקין עליו משום דה"ל לאו הניתק לעשה לפ"ז תחמיר באשה מבאיש דאשה תלקה על לאו דלא תותרו דבה אינו ניתק לעשה פניו דפטור' מעשה זו דשריפת נותר.

ונה תמוה שתחמיר באשה מבאיש ועוד האידו פסיק ותני בא הפתוב ליתן עשה אחר ל"ת לומר שאין לוקין עליו דמשמע ע"י זו נעקר לגמרי חייב מלקות מלאו זה לפיכך נקט סתמא ופסיק ותני ל"ש איש ול"ש אשה ואס"ד דאשה פטורה מעשה זו אין הלאו ניתק לעשה לגבי אשה ותלקה על לאו זה וכ"ש למאי דפי' הרמב"ם בפ"א (ע"ש) מהלכות תמורה דלמה לוקין על תמורה ונהרי לאו ניתוק לעשה שנאמ' ואם המר ימיר וגומר יהי קדש מפני שיש בה עשה ושני לאוין ועוד שאין הלאו שבה שנה לעשה שהציבור ושותפין אין עושין תמורה אם המירו ואע"פ שהן מוזהרין שלא ימירו והשתא לטעם ב' אי אמרת אשה ליתא בעשה דשריפת נותר משום דה"ל מצנת עשה שהזמן גרמא ה"ל נמי אין הלאו שנה לעשה שהלאו אית' נמי באשה והעשה אינו באיש לבד וכיון שאין הלאו שנה לעשה אין זה לאו הניתק לעשה ואפי' איש ילקה על לאו דמותיר ועוד דבריש מס' תמורה דייק מהא דר"י דאמר לא מן השם הוא זה מכלל דס"ל דלאו הניתוק לעשה לוקין עליו.

דאל"כ ל"ל טעמא משום דהני לאו שאין בו מעשה ת"ל משום לאו הניתוק לעשה והשתא מנלן דילמא ס"ל ר' יעקב לאו הנ"ל (לוקין) [צ"ל אין לוקין] עליו ואפ"ה איצטריך לטעמא דלאו שאין בו מעשה דאילו לטעמא דלאו הניתוק לעשה הייתה אשה לוקה דלדידה לא הוי נ"ל פניו דפטורה מעשה זו ואלו מטעמא לאו שאב"מ אשה נמי אין לוקין

עָלְיוּ וּבָרִי' מִס' שְׁבוּעוֹת (דָּף ג) ר"ל הַגִּמ' דְּסִתָּם לֵן תִּנָּא דְלָאוּ שֶׁאֲב"מ אֵין לֹקִין עָלְיוּ
מִדְתַּנֵּן הַמוֹתִיר בְּטָהוֹר וְהַשׁוֹבֵר בְּטָמָא אֵין לֹקִין אֶת הַמ' וְדָחִי מִמָּאֵי דַר"י הִיא וַאֲל"ל מִשׁוּם
דַּה"ל לָאוּ שֶׁאֲב"מ דִּילְמָא אֵין לֹקִין מִשׁוּם דְּנִיתְק לַעֲשֵׂה וְהַשְׁתָּא אֵי נְשִׁים פְּטוּרוֹת מֵהָא
עֲשֵׂה דְבָאֵשׁ יִשְׂרָפוּ מִשׁוּם דַּה"ל מ"ע שֶׁהוּ"ג וְלִדְיָדְהוּ לָאוּ נִיתְק לַעֲשֵׂה בַע"כ הָא דְתַנֵּן
מוֹתִיר בְּטָהוֹר דַּה"ל ה"ט מִשׁו' שֶׁאֲב"מ מִדְּפָסֵק וְתַנִּי סְתָמָא הַמוֹתִיר אֵין לֹקִין דְּמִשְׁמַע
ל"ש אֵישׁ וְל"ש אִשָּׁה וְעוֹד דְּוָמְנ' דְּשׁוֹבֵר בְּטָמָא קְתַנִּי לָהּ דְּלִיפָא שׁוּם צַד מְלָקוֹת בֵּין
לְאִישׁ וּבֵין לְאִשָּׁה וְאֵי טַעְמָא מִשׁו' נ"ל אִשָּׁה תִּלְקָה בְּמוֹתִיר.

א"ו כָּל כַּה"ג אֵין זֶה מ"ע שֶׁהוּ"ג מִטַּעְמָא דְּפִי וְנְשִׁים נְמִי חֲזִיבִין בַּעֲשֵׂה דְשְׂרִיפְתָּ נוֹתֵר
וְהַ"ל לָאוּ דְלָא תוֹתִירוּ נִיתְק לַעֲשֵׂה גְמוּר בֵּין לְאִישׁ וּבֵין לְאִשָּׁה וְאֵין בּוֹ צַד מְלָקוֹת כָּלֵל
וְהַתּוֹס' תִּי אֵהָא דְמִמַּעַט אִשָּׁה מְלָמוּל אֶת בְּנָה אַע"ג דְּהוּי מ"ע שֶׁהוּ"ג פִּינֵן דְּאֵין נוֹהֲגִין
בְּלִילָה דְּמִשׁו' מִיְלָה שְׁלָא בְּזַמְנָה אֵינְצִטְרִיד.

וכמ"ד דְּנוֹהֲגִין בֵּין בְּיּוֹם וּבֵין בְּלִילָה וְכ"ת אַפ"ת דְּשְׁלָא בְּזַמְנֵנוּ נִימּוּל בְּלִילָה אַכְתִּי תִקְשָׁה
אוֹתוֹ וְלֹא אוֹתָהּ לְמָה לִי הָא ה"ל מ"ע שֶׁהוּ"ג דְּהָא מִיְלָה שְׁלָא בְּזַמְנָה אֵינוּ דוֹחָה שְׁבֵת
וּי"ט. כְּדָאָמ' בַּפ' ר"א דְּמִיְלָה דְּמַה"ט חֲשִׁיב בַּפ"י דְּעִירוּבִין לְתַפְּלִין מ"ע שֶׁהוּ"ג אַפִּי
לְמַ"ד לִילָה זְמַן תְּפִילִין הוֹאִיל וְאֵינוּ נוֹהֲגִין בְּשֵׁבֵת וּי"ט י"ל ל"ד בְּשְׁלָמָא תְּפִילִין הוּי שְׁפִיר
שֶׁהוּ"ג פִּינֵן דְּלָא נוֹהֲגִין כָּלֵל בְּשֵׁבֵת וּי"ט אָבֵל הָא דְּאֵין מְלִין בְּשֵׁבֵת וּי"ט לָאוּ מִשׁוּם דְּאֵינוּ
נוֹהֲגִין בְּהוּן דְּהָא אִם עֵבֵר וּמָל בְּשֵׁבֵת עֵבֵד מְצוּהָ כְּדָא' בַּפ"י ט דְּשֵׁבֵת גְּבִי מָל שְׁל ע"ש
בְּשֵׁבֵת דְּפִטוּר דַּה"ל טַעְהָ בְּדָבָר מְצוּהָ וְעֲשֵׂה מְצוּהָ אֵלָא (דְּאָמַר') [צ"ל דְּאָרְז'] דְּאֵיִסּוּ
מְלָאכָה דְּשֵׁבֵת וּי"ט רְמִיָּא עָלְיוּ דְּאֵין מִיְלָה שְׁלָא בְּזַמְנֵנוּ דוֹחָה אוֹתָהּ מִש"ה אֵין זֶה מ"ע
שֶׁהוּ"ג לְפִטוּר נְשִׁים מ"מ הָא ק"ל הַנִּיחָא לַר"א בַּר"ש דַּס"ל הִכִּי בַּפ"ח דִּיבְמוֹת (דָּף עג)
אָבֵל לְרַבְּנָן דְּפִלְגִי עֲלֵי הָתָם וְס"ל אַפִּי שְׁלָא בְּזַמְנֵנוּ אֵין מְלִין אֵלָא בְּיּוֹם אוֹתוֹ וְלֹא אוֹתָהּ
ל"ל: וְעַק"ל מַפ"ד דִּיבְמוֹת (דָּף מח) גְּבִי עֵבֵד אִישׁ וְלֹא עֵבֵד אִשָּׁה וְכַבֵּר נְבָאָר זֶה בְּתַשׁוּ.

סימן נ"ג עוֹד תִּי הַתּוֹס' מִשׁוּם דְּה"א הוֹאִיל וְעֲשֵׂה דְּמִיְלָה יֵשׁ בָּהּ כְּרַת לְאַחַר זְמַן וְנִכְרַת'
עֲלֵי י"ג בְּרִיתוֹת ה"א דְּנְשִׁי חֲזִיבוֹת. גַּם עַל זֶה ק"ל דְּלָמָּה לֵן לְמִילָף שְׁנַשִּׁים פְּטוּרוֹת
מִמ"ע שֶׁהוּ"ג מִתְּפִילִין כְּדָאָמ' בַּפ"ק דְּקְדוּשִׁין ת"ל מֵהָא דְּמִמַּעַט קָרָא אִשָּׁה מְלָמוּל אֶת
בְּנָה דְּלָמָּד אֵינוּ נוֹהֲגִין בְּלִילָה וְה"ל מ"ע שֶׁהוּ"ג אַע"ג דְּחַמִּיר כ"ש לְשִׂאָר מְצוֹת דְּזַמַּן
גְּרָמָא דְּקִילָא.

וְהַרִיטְב"א תִי דְּלָא חֲשִׁיב מ"ע שֶׁהוּ"ג אֵלָא מְצוּהָ דְּנִפְשָׁה אָבֵל הִכָּא בְּמְצוּהָ דְּכְנָה ה"א
דְּמַחֲזִיבֵי דְּלָא גְרַע מַב"ד דְּמַחֲזִיבִין קַמ"ל אוֹתוֹ וְלֹא אוֹתָהּ וְלַה"ט לַק"מ מִשֵּׁבֵת וּי"ט דְּאֵין
מִיְלָה שְׁלָא בְּזַמְנֵנוּ דוֹחָה אוֹתָהּ וְאַפ"ת דְּמִש"ה ח"ל מ"ע שֶׁהוּ"ג.

וְגַבִּי סְמִיכָה תִי הַרִיטְב"א דְּכִי אָמַר מ"ע שֶׁהוּ"ג נְשִׁים פְּטוּרוֹת בְּמְצוּהָ שְׁבַחֻבָּה לְגַמְרִי
דְּכִי מְטִי זְמַן חִיּוּבָא לָא סְגִי דְּלָא מְקַיְיֵמי אָבֵל הָא דְּאֵינוּ בְּחוּבָה לְגַמְרִי אֵלָא שְׁבָא לְהַכְשִׁיר
קָרְבָּנוּ אִם יִרְצָה שְׂיַעֲלָה לוֹ לְרַצוֹן ה"א דַּא' אֲנָשִׁים וְא' נְשִׁים חִיּוּבֵן שְׁוִין וְזֶה דְּחַסְק וְאֵינֵן
דְּבָרִים שְׁל טַעַם וְלִכּוּלָּהּ תִי תִקְשָׁה לָךְ מְנוֹת' דַּאֲמ' אָבֵל לְפִי מֵאֵי שְׁפִי יָהּ הַפִּל: הִכִּי
גְּרַסִינֵן ר"י וְר' שְׁמַעוֹן אוֹמַר נְשִׁים סוּמְכוֹת רְשׁוֹת וְל"ג ר' יִשְׁמַעְאֵל דַּר"ש הִיא חֲבִירוֹ
שְׁל ר' יוֹסִי וְלֹא ר' יִשְׁמַעְאֵל וְה"ג בַּפ"ד דַּר"ה וּבַפ"ו דְּחֻלִּין וּבַפ"ו דְּעִירוּבִין וְכֵן וְכֵן

העתיקו פל המפרשים ר"ש ומשמע דר"ש דברש בגני ישראל ולא בנות ישראל דע"כ ל"ק
אלא דנשים סומכות רשות אבל חוב ליכא.

ק"ל הא בפ"ג דמנחות (דף יט) פריה הגמ' אדר ש הא דכתי' ושחט את בן הבקר והקריבו
בני אהרן וזרקו. גימא ני"ו מוסיף על ענין ראשון שחיטה ה"נ בנזר תהי' פסולה ומשני
ש"ה דכתי' וסמך ושחט מה סמיכה בנזרים אף שחיטה בנזרים ופריה אי מה סמיכה
בבעלים אף שחיטה בבעלים ומשני הא לא מצית אמרת מה זריקה דעיקר פפרה לא בעי
בעלים שחיטה לא כל שפן וכ"ת אין דנין אפשר משא"א גלי רחמנא ביוה"כ ושחטו את
פר החטאת אשר לו מפלל דבעלמ' לא בעי בעלי' והשתא פינון דר"ש א"ל הקישא
דשחיטה לסמיכה אפי' להקל דכשיגרה בנזרים כ"ש דנקיש נמי להחמיר מה סמיכה אינו
בנשים אף שחיטה בנשים לא.

ועוד ק"ל הא אי לאו הקישא ה"א דשחיטה בנזר לר"ש פסולה משום ני"ו מוסיף וכ"ש
דפסולה בנשים אלא דמהקישא דשחיטה לסמיכה מכשיר זרים והא מהאי הקישא א"א
להוציא אלא זרים דאיתגהו בסמיכה אבל לא בנשים דאינו בסמיכה וממילא פסולין מהא
דקישא דני"ו מוסיף לר"ש.

אלא שבהא י"ל פינון דמהאי הקישא דשחיטה לסמיכה נ"ל דא"צ פהו דווקא לשחיטה
מעמה גלי לן דלא אמרינו הקא ני"ו מוסיף וכינון שפן ממילא אש' נמי כשיגרה לשחיטה
דמהיכי תיתי לפסול אבל הא נודאי קשה תיתי מהקישא דשחיטה לסמיכה דלא.

וי"ל דא"א ללמוד מהא הקישא לפסול אשה לשחיטה דהא בסמיכה גופ' לא גלי רחמנא
שאשה אסורה לסמוך אלא שא"ל לסמוך וה"ק בגני ישראל חייבין לסמוך ואין בנות
ישראל חייבות וכי מיעט קרא מחיובא אבל איסורא ליכא אפי' לת"ק דל"ל נשים סומכו'
רשות אינו אלא מדרבנן כדפי' בסמוך אלא דלמאי דאמ' בכול פחו בעינו איכ' איסורא
לנשי' לסמוך דעבדי עבודה בקדשים שלא במקום מצוה ומ"מ אין איסור זה מצד עצמו
של סמיכה אלא איסור דבר אחר הוא וא"כ אפי' מקשית שחיטה לסמיכה אין לה למעט
מהא הקישא לאסור נשים בשחיטה דומי' דסמיכה פינון דבסמיכה גופ' מצד עצמה ליכא
איסורא לנשים וא"כ אדרבה מהקיש זה תיתי להכשיר נשים לשחיטה דומי' דסמיכה
דאין בו איסור לנשים מצד עצמה אלא מחמת דבר אחר דעבודה בקרשים והא ל"ש
בשחיטה הלכך שחיטה בנשים ש"ד ומה"ט נ"ל דלא מקיש שחיטה לסמיכה לענין טהורין
כדאמ' בפ"ג דזבחי' משום דסמיכה גופ' מצד עצמה לית בו איסור לטמאי' אלא מצד אחר
דבעינו סמיכה בעזרה וטמא אסו' לכנוס בעזרה אבל שחיטה אפשר שעומד בחוץ ושחט
בספין ארובה כדאמ' התם אבל הא דפריה אי מה סמיכה בבעלים אף שחיטה בבעלים
ניחא דהא מצד עצמה של סמיכה בעי בעלים דווקא כדאמ' בפ"י דמנחות (דף צג) ידו
ולא יד שלוחו א"כ אף בשחיטה נאמר פן מהקישא: בגני ישראל סומכין ולא בנות ישראל
סומכו'.

מדפליגי ר"י ור"ש ואמרי בנות ישראל סומכו' רשו' משמע דלת"ק איכא איסורא לנשי'
לסמוך. ולא נתברר טעמא מאי.

ומדבריו רש"י בפ"ד דר"ה (דף לג) משמע דה"ט דכיון דפטרירי אי סמכי עוברו' על כל תוסף אכל יש להקשו' ע"ז הרבה כמש"כ שזה בחדושי והתוס' פי' דה"ט דאע"ג דנשים סומכו' באקופי ידא ואין בו איסור של תורה משום עבודה בקדשים אפ"ה אסור מדרבנן דנראה פעבודה בקדשי' ור"י ור"ש ס"ל דמשום נחת רוח לנשי' לא גזרו רבנן: משום נחת רוח לנשים עבוד עבודה בקדשים אבל גבי מצות סמיכה אע"ג דהוי עבודה ל"ל בה דרממנא שריא וק"ל דבפי"א דזבחי' (דף צו) אמרינן כל הנוגע בהן יקדש להיות פמוה קא פיצד אם פסולה היא תפסול פו' ופריה ואמאי גימתי עשה ונידחה ל"ת וא' רבא אין עשה דוח' ל"ת שבמקדש שפאמר ועצם ל"ת בו א' עצם שיש בו מוח.

וא' עצם שאין בו מוח ואמאי גימתי עשה ונידחה ל"ת. אלא אין עשה דוחה ל"ת שבמקדש והשתא מאי חזית דילפי' מהתם דאין דוחה נגמור מעשה דסמיכה דדוחה ל"ת דעבוד' בקדשי' וי"ל דקולא וחומרא לחומרא גמרינן עי"ל דשאני עשה דסמיכה שמצנתו בכף דא"א לקיים כלל למ"ע דסמיכה בע"א פיון דבכל פחו בעינו לא סגי דלא עביד עבודה בקדשי' בסמיכתו אבל הני אין מצוותו בכף דעשה דאכילת קדשי' אפשר בהתירא ודפסח בבשר ולא פמות שבע ו' וכה"ג אמ' בפ"ק דמנחות (דף ה) מה למנחת עומר ומילה בשבת וכלאני' בציצית ופיטום הקטורת שכן מצוותו בכף: א"ה לא מפני שהסמיכה בנשים ת"ל דאינו לסמיכה כלל.

ק"ל דאפ"י תימא דבכה"ג הוי סמיכה גמורה אפתי בהאי עובדא שפמכו בעזרת נשים ליתא לסמיכה כלל דהא בעינו תיכף לסמיכה שחיטה לר"י ב' לכ"ע ולר"י אליבא דב"ה כדאמר' בפ"ב דבי דה וכמ"של.

וה"נ אמר רפ" דזבחים [דף לג] אינהו סמכו בעזרת נשים דהוי מחנה לוי' ואין שחיטה פשיטה שם אלא מעזרת ישראל שהוא לפנים משער הנקנור ואין פאן תכף לסמיכה שחיטה כדאמר התם בפ"ג דזבחים כל הסמיכה שהי' שם קורא אני עליהם תכף לסמיכה שחיטה חוץ מזו שהיו בשער נקנור שאין מצורע נכנס לשם עד שמיזין עליו מדם חטאתו ומדם אשמו.

דייק עלה אי סמ פה אשם מצורע דאורייתא ותכף לסמיכה שחיטה דאורייתא ליעול ולסמן' להדיא דרממנא אמר ומסיק סמיכות אשם מצורע לאו דאורייתא' ותכף לסמי' שחיטה דאורייתא.

וי"ל דהמ"ל ולטעמיה וכן דרף הגמ' בהרבה מקומות דהמ"ל ולטעמיה וקאמר: דף יז ע"א מביאין שלמים ואין סומכים עליהם. בפ"ב דביצה (דף ד) קאמר ר' יוסי לא נחלקו ב"ש וב"ה על הסמי' עצמה שצריה על מם נחלקו על תיכף לסמיכה שחיטה שב"ש אומרים א"צ וב"ה אומרים צריה.

והא דלא חשיב לה במס' עזיות גבי מקולי ב"ש וחומרי ב"ה דלב"ש א"צ תיכף לסמיכ' שחיטה ולב"ה צריה וקא ר"י גופי' אמר התם ו' דברים מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה ולא חשיב לה דסמיכה. די"ל פי איתשיל מהו לסמוך בי"ט איתשיל דב"ש לחומרא דצריה לסמוך מעי"ט הואיל ואין צריה תיכף לסמיכה שחיטת ולב"ה דצריה מותר לסמוך בי"ט וה"נ לר"י ב"י דאמר התם דלכ"ע תיכף לסמיכה שחיטה ונחלקו על הסמיכה עצמה

שבש"א א"צ פ"א בעולת חובה ובה"א צריף וילדידן' נמי א"ל דל"ח הא מקולי ב"ש דלענין י"ט איתשיל וכדפ"א א"נ בחול ואי מותר לסמוך איתשיל וכה"ג אמר בפ"ח דיומא פי איתשיל בעוג מלך הפשן איתשיל דה"ל ב"ש לחומרא ובפ"ד דזבחים (דף לח) אמר פי איתשיל להתיירא איתשיל דה"ל לב"ש לחומרא ועי"ל דבחול נמי איפא צד דלב"ש לחומרא אדר"י אם לא תיקף שחיטה לב"ש יצא וזה אסור לסמוך דה"ל עבודה בקדשים וכדאמר לעיל ולב"ה לא יצא וסומך וזה נ"ל יותר נכון דאלו לתי קמא דהא דב"ש לחומרא אדר"י הוא דלדידהו אסור לסמוך בי"ט תפשוט מינן' דסמיכה בכל פחו בעינן דאל"כ מאי קעביד פדדייק לעיל מה"ט אהא דמ"פ ר"י דתנאי דמתנן' דלעיל דפליגו בסמיכה בי"ט משום שבות דש"מ סמיכה בכל פחו בעינן והשתא הא דפריה לעיל אהני אמוראי מהא דאמר ר' יוסי נשים סומכות רשות הא קעביד עבודה בקדשים תקשה דר' יוסי אדר"י גופי' דע"כ ס"ל דסמיכה בכל פחו מדאסר לר"י אליבא דב"ש לסמוך בי"ט ואמאי רשות לנשים לסמוך הא קעביד עבודה בקדשים שלא במקום מצוה אבל אי הא דב"ש לחומרא נ"מ דאם לא תיקף לסמיכה שחיט' דלב"ש אסו' לסמן' עוד ניחא דאפ"ת דלא בעי סמיכה בכל פחו ואין פאן עבודה גמורה בקדשיםמה"ת אפ"ה אסורא דרפנן איפא מפני שגוראה כעבודה בקדשים דהא למאי דמסיק לעיל הא דנשים סומכות רשות היינו דא"ל אקפו ידיינו וע"כ לא שרי ר"י אלא משום נחת רוח לנשים פדמוכח לעיל הא לא"ה אסור מדרבנן וה"נ א"ל אליבא דב"ש דאפ"ת לא בעי סמיכה בכל פחו פיון דל"צ סמיכה נראה כעבודה בקדשים ואסור מדרבנן וכננה מתני' אפרש בחי' למסכת ביצה פ"ב: אין כה"ג מתלבש בכליו.

פ"א התוס' שבח' בגדים מייירי שבי"ט הי' רגיל כה"ג לעבוד בשביל כבוד היום אבל ביום טבוח לא הי' לובשן פדי לעבוד פדי שלא יתראה שהוא י"ט ונהביאו ראיה מן הירו' אר"י בר בון בשם ריב"ל בכל יום כה"ג מתלבש בכליו והולך ומקריב תמיד של שחר אם יש שם נדרים ונדבות מקריב אותן והולך לביתו ואוכל ובא ומקריב תמיד של ערב ר' עוקבא בשם ריב"ל לא הי' עושה פן אלא בשבתות וי"ט פלומר לא הי' רגיל להתלבש בכליו ולעבוד אלא מפני הכבוד היום אבל אי בעי מקריב בכל אנות נפשו פדתנן כה"ג מקריב חלק בראש וביום טבוח אף לכ"ע לא הי' מתלבש שלא יפירו שהוא י"ט וק"ל על פי זה דהתינת לרב עוקבא אבל לר"י דבכל יום הי' מתלבש בכליו ועובד א"כ ביום טבוח אמאי לא הא אין בזה הדיכרא שהוא י"ט שגרי בימי החול נמי הי' רגיל לעבוד ומיהו אני תמה על התוס' שמסיימי וביום טבוח לכ"ע לא הי' מתלבש שלא יפירו שהוא י"ט וזה אדר"י בר בון אמאי לא הא אין פאן הדיכר ליי"ט פיון דבכל יום הי' רגיל פן מ"ש יום זה מיומים ואם יאמרו התוס' דלר"י נמי לא הי' רגיל פן אלא שבת וי"ט בלבד משום כבוד היום אלא דקמ"ל דאם רצה להתלבש ולעבוד הרשות בידו ואין לאנשי בית אב לעכב ע"י א"כ מאי קמ"ל מתני' היא כה"ג מקריב חלק בראש בפ"ק דיומא (דף יז).

ועוד הא בירו' גופי' לא משמע הכי דאמ' התם אית תנא הציץ מרצה על מצחו פי' אבל אם אין על מצחו אינו מרצה שגאמר והי' על מצחו תמיד ואית תנא אפי' ביונית מהדין דיום הפיפורים פי' פדאמ' התם כה"ג ביום הפיפורים יוכיח שאינו על מצחו ומרצה מ"ד הציץ מרצה על מצחו מסייע לר"י בר בון פי' פיון דא"מ פשאינו ע"מ בע"כ צריף לעבוד בכל יום פדי שיהי' הציץ מרצה על טומאת הקדשים ומ"ד אפי' ביונית מסייע לר"ע פי'

פינון דאָפּן אינו על מצחו מרצה א"נ לעבוד בכל יום ולא הי' רגיל לעבוד אלא בשבתות וי"ט מפני פבוד היום וש"מ דלר"י בר בון הי' מוכרח לעבוד בכ"י פדי לרצות על הקדשים והשתא כ"ש שתקשה טפי על פיה התוס' למה אין מתלבש בכליו ביום טבוח זה לר"י בר בון דהא אין פאן הוכחה שהוא י"ט פינון שמחויב בכ"י לעשות פן משום ריצוי הקדשים.

מ"מ י"ל פינון דהא מילתא דר"י ב"ב ור"ע תליא בפלוגתא אי הציץ מרצה בשאינו על מצחו וקא פלוגתא דתנאי היא שם בפ"ק דיומא דלר"ש מרצה ולר"י אינו מרצה אמר לך ר"י ב"ב דמתני' ר"ש היא דאמר באינו על מצחו מרצה וא"צ לעבוד בכ"י אלא בי"ט בלבד מפני פבוד היום מש"ה באותו יום טבוח אינו מתלבש בכליו שיהי' ניכר שאינו י"ט ואיהו דאמר כר"י דאמ' אינו על מצחו אינו מרצה ובע"כ צריך כה"ג ללפן כלי' בכל ימות החול ולדידן ל"ל הא דתנן אין כה"ג מתלבש בכליו דהא פינון דבכל היום צריך להתלבש בכליו אין לבישת פליו הוכחה שהוא י"ט ואם לבש ל"ל בה: מה חה"מ יש לו תשלומין.

פיה רש"י פדרבינו מקרא בפ"ק בחה"ס וה"ה בחה"מ שיהי אף הוא ז"י וק"ל איך אפשר ללמוד חה"מ מחה"ס בבגין אב דמה לחה"ס שפן מרובה מצנתו סופה ולולב ערבה. וניסוף המים פדאמר בפ"ק דיומא (דף ב): ועק"ל הא חה"ס יש לו תשלומין ח' וחה"מ אינו אלא ז': ועק"ל דפריך בסמוך ונקיש לחה"ס.

ומשני תפשת מרובה ל"ת והשת' תקשה דנקיש שניה' חה"מ ונעצרת לחה"ס שיהי' להם תשלומין ח'. ול"נ דתשלומין ז' לחג המצות נ"ל מדכתוב בפ' בא והי' היום הזה לזכרון וסגותם אותו חג לה' ואיו"ט ראשון קאי ונאמר ז"י מצות תאכל וביום השביעי חג לה' ופיה הרמב"ן בפ"ה התורה שהפנונה שייבאו קרבנם ביום הז' ולא יאחרו עוד שא"ל תשלומין אח"כ וכ"ת ימים שביין א' לז' לתשלומין מנ"ל י"ל מק"ו נפקי מה א' וז' שאין קדושה לפניהם ולאחריהם חוגג כ"ש אלו שיש קדושה לפניהם ולאחריהם וכה"ג נ"ל לר"י לקמן דחש"מ אסור בעשיית מלאכה ואף על גב דשאר תנאי נ"ל הא מקראי לקמן היינו משום פירכא דששת ימי בראשית יוכיח ושאר פירכות על ק"ו דר"י דלקמן והא דמסיק מה לר"ח שאינו קרוי מקרא קודש לשאר תנאי לא משפחת לי' להא פירכא דמה לר"ח וכינון שפן א"א להקיש חג המצות לחג הסוכות לתשלומין ח' דא"כ ביום הז' חג לה' דכתב רחמנא ל"ל וכ"ת אי ימים שבנתיים מק"ו אתיין א"כ א"כ איך מלמד חג המצות בהקישא לתשלומין כל ז על עצרת.

הא בפ"ה דזבחים (דף נ) מבעי' לן דבר הלמד בק"ו בקדשים מהו שילמד בהיקש ולא איפשט והא חגיגה קדשים הוא וימי' שבנתיים הלמד מק"ו בחה"מ חוזר ומלמד על עצרת בהקישא די"ל כדא' בפ"ה דיומא (דף נו) ופ"ה דזבחים גבי הקישא וכן יעשה באהל מועד חוץ מפנים בחד זימנא גמר.

ה"נ י"ל פן הכי גבי האי הקישא דכיון דשביעי לתשלומין דחג המצות בהדיא פתיב וימים שביין א' לז' לחוד בק"ו אתי א"ל בחד זימנא גמר הא לעצרת. ובהכי נ"ל הא דפריך ונקיש לחג הסוכות לשמונה דאפ"ל לר"י דילף בפ"ק (ד' ט) דח' הוי תשלומין לחג מג"ש דעצרת מז' של פסח והא מבעי' לן שם בפ"ה דזבחים אי דבר הלמד בגז"ש חוזר ומלמד

בְּהִיקָשׁ בְּקִדְשִׁים דַּאֲפִ"ת דְּאִין חוּזַר וּמְלַמֵּד אֲפִ"ה פְּרִיָּה שְׁפִיר נְקִישׁ לַחַה"ס אַע"ג דַּח'
דְּתַשְׁלוּמִין בַּחַה"ס גּוּפִי' בַּגּוּז"ש אֲתִי ה"נ פִּינּוּן דּוֹז' יְמֵי הֶחָג לְתַשְׁלוּמִין דְּחַג בְּהִקְדָּא כַּתִּי
וַח' לַחּוּד בַּגּוּז"ש אֲתִיָּא בְּלֵהוּ ק' בְּחַד זִמְנָא גְּמָרִי בְּהִיקָשׁ לַעֲצָרַת וְהֵאֵי דַפּוֹ"ר קַש"ב
אַפְרָשׁ בַּפ"ד דְּסוּכָּה בַּחִי: תַּפְשֻׁתָּ מְרוּבָּה לֹא תַּפְשֻׁתָּ.

ק"ל דַּאֲמ' רַפ"ג דְּפִסְחִים (דָּף מַג) פֶּל מַחְמָצַת לֹא תֹאכְלוּ לְרַבּוֹת אֶת הַנְּשִׁים וּפְרִיָּה ל"ל
קָרָא הָא הַשְּׁנָה הַכְּתוּב אִשָּׁה לְאִישׁ לְכָל עֲוֹנָשִׁין שְׁבַתוּרָה וּמִשְׁנֵי סַד"א הוֹאִיל וּכְתִיב ל"ת
עֲלֵיו חֲמִץ ז' יָמִים תֹּאכַל עֲלָיו מִצּוֹת וְכו' פֶּל נְשִׁאִינוּ בְּקוּם אַכּוּל מִצָּה דַּה"ל מ"ע שְׁהַז"ג
אִימָא בַב"ת חֲמִץ נְמִי לִיְתַנּוּ קַמ"ל.

וְהַקְשָׁה הַתּוֹס' הָאִיָּה ס"ד לְמִקְדָּשׁ הֵכִי אַדְרַבְּ לַחּוּמְר' מְקֻשְׁיָנָן. וְתִי בְּשֵׁם ר"י דְּאֹרְחָא
דְּקָרָא דְּסִיפָא מְפָרֵשׁ לְרִישָׁא מַש"ה אַמ' דְּבִאֲכִילַת מִצָּה תְּלוּי הַכְּתוּב לְבִסּוּף וַא"כ ה"נ
נִימָא דַּבַּחַה"ס תְּלוּי (לַחַה"ש) [צ"ל חַג הַשְּׁבִיעוֹת] שְׁפַתּוּב אַתְרֵיו לְבִסּוּף פְּאֹרְחָא דְּקָרָא
דְּסִיפָא דַּחַה"ס מַפ' לַחַה"ש דְּרִישָׁא וְלֹא בַּחַה"מ הַקְדִּים לַחַה"ש וְשָׂמָא י"ל דַּש"ה דַּה"ל
לְהַקְדִּים עֲשֵׂה דוֹז"י תֹּאכַל מִצּוֹת לְלֹא דְּאֲכִילַת חֲמִץ סַד"א דְּבַעֵי לְמַדְרַשׁ מְסִיפָא לְרִישָׁא
פְּאֹרְחָא דְּקָרָא אַבְּל הֵכָא ל"ל דְּלַכְתּוּב רַחֲמָנָא לַתַּה"ש וַחַה"ס קוּדָם (לַחַה"ש) [צ"ל
לְחַג הַמִּצּוֹת] לְמַדְרַשׁ פְּאֹרְחָא דְּקָרָא דַּא"כ בְּהָא נְמִי שְׁבַקְיָה קָרָא לְאֹרְחָא דַּבַּכ"מ פְּתַב
קָרָא פְּהֵאֵי סְדָרָא חַה"מ וַחַה"ש וַחַה"ס.

מ"מ קָשָׁה לִי עַל פִּי ר"י דַּא"כ לְקוּדָם קָרָא עֲשֵׂה דְּאֲכִילַת מִצָּה קוּדָם לְלֹא דְּחֲמִץ וְתַדְרַשׁוּ
פְּאֹרְחָא מְסִיפָא לְרִישָׁא וְיִהְיֶה נְשִׁים חֲיִיבִין בְּלֹא דְּחֲמִץ וְגַם בְּאֲכִילַת מִצָּה פְּדָאֲמַר הֶתֵּם
נְשִׁים חֲיִיבוֹת בְּאֲכִילוֹת מִצָּה וּל"ל פֶּל לְרַבּוֹת נְשִׁים לְלֹא דְּחֲמִץ וְאִין לְהֶאֱרִיָּה פְּאֵן בְּזָה
יּוֹתֵר: ע"ב דְּכְתִיב וּפְנִיַת בְּבָקָר פִּי רְש"י שְׁהוּא חַש"מ דְּאֵלוּ בִי"ט תַּחּוּמִין אֶסוּר וּכְתָבוּ
עֲלֵיו הַתּוֹס' וְלֹא יִתְבּוֹן דְּהַתִּינַח לַר"ע לְרַבֵּנּוּ מַאי א"ל דְּלִיפָא אִיסוּר תַּחּוּמִין דְּאֹרְחָא
וּל"נ דְּגַם לַר"ע לֹא יִתְבּוֹן דַּע"כ לֹא שְׁמַעְתָּ לִי לַר"ע דְּתַחּוּמִין מַה"ת אֶלָּא בְּשַׁבַּת דְּחַמִּיר.

דְּהָא אִיסוּר תַּחּוּמִין נ"ל לַר"ע מְלֹא יֵצֵא אִישׁ מְמַקְנָמוּ בְּיוֹם הַשַּׁבַּת פְּדָאֲמַר בַּסַּפ"ק
דְּעִירוּבִין וְאֶפְתִּי י"ט דְּקִיל מְשַׁבַּת מַנ"ל דְּאִין לְמִיזֵן קַל מַחְמוּר לְהַחְמִיר עֲלָיו וּבַע"כ
תַּחּוּמִין בִּי ט אֲפִי לַר"ע אִינוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנָן וְכ"כ מְזָה הַרְבֵּה בַּחִי לְמַסְכַּת בִּיעָה.

וּבַפ"ק דַּר"ה (ד' ד) פִּי רְש"י בִי"ט ל"ק קָרָא שְׁהָרִי הוּא יוֹם שְׁחִיב לְרֹאוֹת בְּעֲזָרָה וַאֲע"פ
שְׁפִי רִישׁ מְכִילְתִּין דַּר"פ יֵשׁ לוֹ תַשְׁלוּמִין פֶּל ז' מ"מ הַמְּאָחֲרוּ נְקָרָא פּוֹשַׁע פְּדָאֲמַר בַּפ"ק
(דָּף ז) גְּבִי וַא"נ חֲצָאִין מַש"ה א"א לְאֹקְמָא לְקָרָא דְּוּפְנִיַת בְּבָקָר דְּבִי"ט אִיִּירִי דְּהָא חֲיִיב
בַּר"פ בּוּ בּוּי פִי הֵיכָא דְּלֹא לְהִי פּוֹשַׁע מ"מ עַל פִּי זָה ג"כ ק"ל דְּמִשְׁמַע וְדַאי דְּמִצְנוֹת
רֵאוֹת פְּנִים נוֹהֵג בְּלִילוֹת שְׁל י"ט כְּבִימִי דְּהָא לֹא נֶאֱמַר בְּקָרָא יָמִים גְּבִי מִצְנוֹת ר"פ נְהִי
דְּקָרְבָנוֹת שְׁל חוּבוֹת הַרְגֵל דְּאוּ אֲפִשׁ לְהַקְרִיב בְּלִיל' דְּבִיוֹם צוּוֹתוּ פְּתִיב אַבְּל ר"פ נוֹהֵג
נְמִי בְּלִיל י"ט בִּין בְּלִיל י"ט בִּין בְּשָׂאָר לִילוֹת א"כ אַפ"ת דְּהֵאֵי וּפְנִיַת בְּבָקָר הִיָּינוּ בְּקָר
שְׁל י"ט נְמִי נִיחָא דְּמִיִּירִי בַּר"פ בְּעֲזָרָה כְּבָר בְּלִיל י"ט ר.

וְכ"ת דְּמַאי פְּסָקָא דַּכ"ר וּפְנִיַת בְּבָקָר סְתָמָא הָא אֲפִשָׁר שְׁנָא ר"פ בְּעֲזָרָה עֲדִיין פִּינּוּ דִישׁ
לוֹ שְׁהוֹת לַר"פ עֲדִיין בְּעִיצוּמוֹ שְׁל יוֹם לַק"מ דְּהָא הַשְׁתָּא דְּמוֹקִי לִי לְהֵאֵי וּפְנִיַת בְּבָקָר
לְמוֹצָאֵי י"ט אַפְתִּי ל"פ מִקְלָתָא דְּהָא מִצְוֹת ר"פ יֵשׁ לוֹ תַשְׁלוּמִין פֶּל ז' וְכַמְש"ל בַּפ"ק.

א"ו פינן דר"פ נוהג כל ז' איירי בכבר קנים ר"פ מהשתא איפא לאוקמי להאי פקר בפקר
של יט"ר קאמר ומיירי בר"פ פבר בליל יט"ר. ונהכי מוכח בפ"ק דר"ה דר"פ נוהג בלילות
דאמ' התם (נ"ד ז') ונהרי רגלים דל"ח מאורתא וקחשיב ומשני פינן דצריד לאתווי מעיקר'
מחיב וקאי ולענין ב"ת מיירי התם.

ופי' התוס' דמאורתא חנייל לענין דאם הי' מחויב ועומד לפני הרגל איפא פולה רגל ואם
נכנס רגל ונדר אפי' ליל ראשון ליפא פולה רגל ואין עולה למנין ג' רגלים ומדאמרין
אם נדר בליל א' א"ע למנין ג"ר וקא לאו דב"ח בובאת שמה תליא דאמ' התם אשה מהו
בב"ת מ"א קא לא מחויבה בראי' א"ד קא אית' בשמחה ועוד מבעי' לו התם יורש מהו
בב"ת פי תדור נדר א"ר וקא לא נדר א"ד ובאת שמה ונהבאת שמה וקא מהיב.

אלמא בב"ת בחיוב ביאה תליא וממילא דבזמן ביאה של רגלים תליא לעפב מלחול לאו
דב"ת דכל זמן שא"ר לביאה אינו מעפב על ב"ת ומדחזינן דאפי' אי נדר בליל א' א"ע
למנין ג"ר אלמא מקצת לילה של ליל א' שעבר קוד' שנדר מעפב ואי אין ליל א' ראוי'
לר"פ קא אינו בכלל ביאה כלל ואינו בכלל ובאת שמה לעפב מלחול בב"ת כשא"ר כל
הרגל הראוי לביאה דקרינן בי' ובאת שמה דאפתי כל מה שראוי לביאת רגלים דקפיד
לקרא דבאת שמה קא עדיין מבחויז ועתיד לבא.

א"ו ליל יט"ר נמי ראוי' לביאת רגלי' משו' ר"פ דנוהג בו ובכלל ובאת שמה דרגלי' הוי
נמי ליל יט"ר לפיכך אם נדר בליל יט"ר הואיל וחסר מקצת מן הראוי לביאת רגלי' של
ובאת שמה מעפב על ב"ת מלחול וכ"ת אם אית' דקא דליל יט"ר מעפב על ב"ת מלחול
היינו משום דאית' בר"פ א"כ מצינו חומר באשה מבאישי לענין ב"ת דאלו איש דישנו
בובאת שמה ר"פ ליל יט"ר מעפבו כדפי' ואלו אשה למאי דפשט הת' אפי' לדכריו דר"ז
דאית' בב"ת משום דאיתה בשמח' וקרינן בי' ובאת שמה משום ש"ש אין ובאת שמה
של אשה חל עד היו' אכל לא בליל יט"ר דאין נוהג בשמחה כדפי' לעיל בפ"ק.

וכיון דובאת שמה לגבי אשה בליל יט"ר אפתי ליתא א"כ אין הלילה מעפבתה מלחול
לאו דב"ת ואם נדרה בליל יט"ר של רגל עול' רגל זה לגבי אשה ללאו דב"ת דקא אפתי
כל זמן ביאה דידה לא הגיע ועדיין עתיד לבוא כל מה שראוי' לביאת רגלים של אשה
ונה דבר תימה להחמיר באשה מבאישי.

ועוד לפי"ז סברת אפי' הוא לגמרי מהנפך מדר"ז דאלו לאפי' דס"ל אשה בעלה משמחה
ליתא בב"ת כל עיקר ואלו לר"ז לא מבעי' דאיתה בב"ת אלא דיש בה חומרא יתירא
מבאישי וסברת הפוכה כזו לא מצינו דנחלקו בהו תנאי ואמוראי קא לק"מ דנדאי קא
דתלה רחמנא לב"ת בובאת שמה לאו בביאת כל אדם בדיד' תליא אלא בזמן ביאה לכל
דקא מש"ה בעינן פולה רגל לב"ת מפני שכל הרגל זמן ביאה הוא וכיון שפן א"ל דבזמן
ביאת אנשים תלה רחמנא נמי אפי' לב"ת דנשים והואיל ולייל יט"ר זמן ביאה הוי
לאנשים משום ר"פ ה"נ אפי' לנשים מעפב ליל יט"ר לענין ב"ת הואיל ומ"מ זמן ביאה
הוי לאנשים ולא אזלינן בתר זמן דגופייהו.

ותדע דבלא"ה לאו לגבי חד וחד בְּתַר זְמַן בִּיאָה דְּגוֹפְנִי אֲזַלְיִנְנָא אֶלְא אִם זְמַן בִּיאָה הוּא לְשָׂאָר אַע"ג דְּלִדְיָדְנִי לָאו זְמַן בִּיאָה הוּא מְעַכְבֵּי לְדִידְנִי נְמִי לְעֵנְנִי ב"ת דאלת"ה אֶלְא בְּתַר זְמַן דְּגוֹפְנִי אֲזַלְיִנְנָא לְעֵנְנִי ב"ת.

א"כ מי שהי' טמא בְּיָמִים הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁל רֶגֶל דְּפִטוּר מִן הָרֵאָזִי וּמְקַל חוֹבַת הָרֶגֶל כְּדָאָמְרִי בַּפ"ק וְנִטְהַר בְּיוֹם הַזֶּה דְּחִיָּב לְמַד כְּפֻלְן תְּשַׁלּוּמִין זֶה לְזֶה וְלִר"י בַּפ"ק (דָּף ט) אֲפִי לְמַד כְּפֻלְן תְּשַׁלּוּמִין דֹּא מ"מ לְעֵנְנִי טְמֵא לֹא אָמַר כִּינֵן דַּל"ח בֵּא' ל"ח בְּב' הוֹאִיל וַיֵּשׁ לוֹ תְּשַׁלּוּמִין בַּפ"ש וְכִי אֲזַלְיִנְנָא בְּתַר זְמַן בִּיאָה דִּידְנִי וְאִין מְעַכְבֵּי לְדִידְנִי לְעֵנְנִי ב"ת אֶלְא יוֹם הַזֶּה שֶׁל הָרֶגֶל בְּלִבְד הוֹאִיל וְכ"ז בִּיאָה דִּידְנִי בְּרֶגֶל זֶה אֵינּוּ אֶלְא אוֹתוֹ יוֹם בְּלִבְד וְהָא וְדֵאִי לֹא אֶלְא בְּתַר זְמַן בִּיאָה דְּעֵלְמָא אֲזַלְיִנְנָא וְה"נ גְּבִי נְשִׁים אָמְרִי כֹן וְכִינֵן שְׁפֹן מְנַלן דְּהָאִי וּפְנִיתָ בַּבְּקָר מֵיָרִי מְלִיל מוֹצָאֵי יוֹט"ר דִּילְמָא מִי"ט רֵאשׁוֹן גּוֹפָה אֵיָרִי וּבְקֵינִים מְצֻנָת ר"פ כְּבָר בְּלִילָה וְל"צ לִפ' דְּטָעוֹן לִינָה הֵינְנוּ כָּל הָרֶגֶל דְּהָא כָּל הָרֶגֶל חִי' בַּש"ש דְּאֵינּוּ נְאָכְלִי אֶלְא בִירוּשָׁלַיִם וְאַע"ג דָּאָם חָל יוֹט"ר בְּשַׁבָּת לְמַד בַּפ"ו דְּפִסְחֵי (דָּף כ) דְּבַעֲיִנְנָא זְבִיחָה בְּשַׁעַת שְׁמֻחָה א"א לְקֵינִים מְצֻנָה שְׁמֻחָה בְּקֶרְבָּן דַּמַּע"ש א"א כִּינֵן דְּבַעֲיִנְנָא זְבִיחָה בְּשַׁעַת שְׁמֻחָה וּבְשַׁבָּת נְמִי לֹא דְאִין ש"ש דּוֹחִין שַׁבָּת וְא"כ אֶפְשָׁר לְקַרְא דְּוֹפְנִית בְּבְקָר בִּי"ט שְׁחַל בְּשַׁבָּת מֵיָרִי מ"מ קָרָא מְסַתְמָא לֹא מֵיָרִי אֶלְא בְּרוּב שְׁנִי דַּה"ל יוֹט"ר בְּחוּל כַּדְנָל הֵתָם דְּחִגִּיגָה א"ד שַׁבָּת דְּכַתִּי וְחִגוּתָם ז"י ח' הָנִי מְכָאן לְחִגִּיגָה שֵׁא"ד שַׁבָּת וּפְרִיָּה וְהָא זִימְנִין דְּאֵינּוּ אֶלְא ו' יָמִים כְּגוֹן שְׁחַל יוֹט"ר בְּשַׁבָּת וּמִשְׁנֵי ז' אֵיתִנִּי בְּרוּב שְׁנִים אֶלְמָא קָרָא סְתָמָא מְרוּב שְׁנִים מֵיָרִי שְׁחַל יוֹט"ר בְּחוּל וּבְרוּב שְׁנִים א"א לֹאמַר וּפְנִיתָ בַּבְּקָר עַד כְּלוֹת הַחֵג מְפִנֵי שְׁלָמִי שְׁמֻחָה וְאַע"ג דֹּא"א לֹא יְמִי הָרֶגֶל בְּלִתִּי שַׁבָּת מ"מ אֵיתִנִּי בַּש"ש בְּשַׁלְמִים הַנְּשַׁחֲטִין בַּע"ש שֶׁהוּא מִימֵי הָרֶגֶל וְה"ל זְבִיחָה בְּשַׁעַת שְׁמֻחָה וְכ"ת לְמֵאִי דְפִי דְּהָאִי וּפְנִיתָ בַּבְּקָר דִּילְפִינֵן מִיָּנֵן לִינָה הוּא מְשׁוּם דְּבִי"ט א"א מְשׁוּם שְׁלָמִי שְׁמֻחָה דְאִין נְאָכְלִין אֶלְא בִירוּשָׁלַיִם דִּילְמָא מֵיָרִי קָרָא בְּשַׁעַת הַיָּתֵר הַפְּמוֹת דִּיכּוֹל לְהַקְרִיב וְלְאָכּוֹל שְׁלָמִי בַּכ"מ וְאַ"צ לְאָכּוֹל בְּמִקּוּם שֶׁהִי הַמְּשַׁכֵּן קְבוּעַ שָׁם כְּמוֹ בְּנוּב וּגְבַעוֹן וּגְלַגֵּל כָּל י"ד שְׁנִים שְׁכַבְשׁוּ וְחִלְקוּ שֶׁהִי שָׁם הַמְּשַׁכֵּן וּבְמָה גְדוּלָה שֶׁל צִיבוּר וְאַע"פ שְׁאִין מְקַרִיבִין חוֹבוֹת בְּבָמָה קִטְנָה כְּדָאָמְרִי בַּפ"ב דְּזִבְחֵי (דָּף קט) הָא ש"ש לָאו דְּבָר שְׁבַחֻבָה הֵינְיִן כַּדְנָל בַּפ"ק (דָּף ח) מוֹשְׁמַחַתָּ בְּחִגִּיגָה לְרִבּוּת כָּל מִיָּנֵן שְׁמֻחָה לְשַׁמְחָה מְכָאן אִמ' יִשְׂרָאֵל יי"ח נְדָרִים וּנְדָבוֹת וְכו' אַע"ג דְּכָל דְּבָר שְׁבַחֻבָּ אִין בָּאִין אֶלְא מִן הַחֻלִּין כַּדֹּא הֵתָם דְּזֶה צָרִיָּה בְּאוּר אֲרוּךְ וַיִּתְבָּאָר בְּחִידוּשֵׁי לְמַס' סִנְפָה פ"ד.

גַּם מֵה שֶׁהָק' הַתּוֹס' בְּכַמָּה מְקוּמוֹת דַּל"ל קָרָא דַּחַה"ס טָעוֹן לִינָה ת"ל בַּלֹּא"ה טָעוֹן לִינָה מְשׁוּ' ש"ש שְׁנוּהַג בְּכָל ח'. וְתִי דַנ"מ אִם הִבִּי ש"ש אֶתְמוֹל דְּהָא נְאָכְלִין לִב' יָמִים וְלִילָה אַחַת אַכְתִּי לֹא הוֹעִילוּ כְּלוֹם דְּנָהִי דֹא"צ ש"ש מְשׁוּם הָאִי יוֹמָא כִּינֵן דְּנְאָכְלִין לִב"י מ"מ צָרִיָּה לְהִבִּי ש"ש הַיּוֹם מְשׁוּם הַלִּילָה דְּלִהָבָא שְׁכַבְרָה ש"ש דְּאֶתְמוֹל נַעֲשֶׂה נוֹתֵר הַיּוֹם וּבְמָה יִהִי לוֹ לְשִׁמּוֹחַ בְּלִילָה דְּלִהָבָא אִם לֹא שְׁיִקְרִיב ש"ש הַיּוֹם לְצָרְךָ הַלִּילָה דְּהָא שְׁמֻחָה נוֹהַג בְּלִילוֹת כְּבִימִים וְשָׁם יִתְבָּאָר \$\$\$צִיּוֹר בְּסִפְרָה\$\$\$: מֵאִי לָאו אִין לֵה יוֹם טְבוּחַת כָּלִל וְק"ל אֵיךְ ס"ד דַּלְב"ה אִין תְּשַׁלּוּמִין לְעַצְרָת כָּלִל הָא קְתָנִי סִפָּא וּמוֹדִים שְׁאָם חָל בְּשַׁבָּת שְׁיּוֹם טְבוּחַת אַחַר הַשַּׁבָּת וְאִי אִין לוֹ תְּשַׁלּוּמִין אֲמַאי בְּחָל בְּשַׁבָּת יוֹם טְבוּחַת אַחַר שַׁבָּת וִי"ל דְּלְמֵאִי דַס"ד הַשְּׁתָא וְדֵאִי יֵשׁ לוֹ תְּשַׁלּוּמִין אֶלְא שְׁהַתְּשַׁלּוּמִין אֵינּוּ אֶלְא יוֹם א' מַש"ה בְּחָל בְּשַׁבָּת יוֹם טְבוּחַת לִב"ה אַחַר שַׁבָּת.

דה"ל יום שני. ולפי"ז נ"ל הא דפריה בסמוך אהא דתני רבה ב"ש מאי לאו דגמור מחודש ליום א' לאו אר"א פריה לה לחוד דאמ' עצרת יש לה תשלומין כל ז' אלא אמשנתינו נמי פריה דהא ממתני נמי מוכח דעכ"פ יום א' יש לו תשלומין לעצרת: מאי לאו י"ט של עצרת למאי דס"ד השתא ה"ל להקשות ממתניתן גופי' דתני סיפא ומודים שאם חל בשבת שיום טבוח אחר שבת דש"מ דיום א' עכ"פ יש לו תשלומין.

ונ"ל דאהא סמיה הגמ' לשבש הפרייתא ומשני לא יום טבוח אלא ימי טבוח והא בפרייתא תני יט"ר של עצרת ותו לא נזה תימא וכי מפני שקשיל' לאמוראי משבש לברייתא דא"כ לא נקשי לאמוראי משום ברייתא דנימא משבשתא היא.

א"ו הכי שאני דמיני' ובי' מוכח דשבששתא היא דאל"כ תקשה לה משנתינו: מאי לאו גמר מחודש ליום א' כחודש ק"ל ליום א' האי בנין אב ל"ל הא יום א' בהדיא פתיב ואי לאפוקי שלא תאמר יש לה תשלומין כל ז' דמהיכא תיתי לומר פן דהא כל פמה דלא גלי לן קרא בהדיא דיש לו תשלומין מסתמא אין לו תשלומין כלל כדמוכח פולה שמעתין: אמר רבה ותסברא אטו עצרת יומי מנינן וכו' והשתא האי תנא אתיא לי' לתשלומין כ"ז לעצרת מהאי דיני'.

וק"ל אפתי תקשה לר"א דנ"ל תשלומין ז' לעצרת מהיקשא לחה"מ ואלו האי תנא מפיק לה מגופי' דמנה ימים וקדש עצרת \$\$\$ציור בספר\$: אימת אלימא בי"ט קצירה בי"ט מי שרי ק"ל מאי פריה הא ודאי מה"ת קצירה שרי בי"ט לפי הרבה מפרשי' דכל מלאכות שבאוקל נפש הפל שרי מה"ת אלא שחכמים אסרו מלאכות הנעשים לים הרבה כקצירה וטחינה וכיוצא בהם וכמש"כ הר"ן רפ"ג דביצה.

וה"נ הא דפריה ר"י אחג האסיף בי"ט אי שרי הא ודאי שרי מה"ת משום א"נ. וי"ל פיון דלא שרי מה"ת אלא קצירה ואסיפה מעוטה לצורף א"נ בי"ט ולא הרבה לצורף חול אין זה קרוי חג הקציר וחג האסיף בשביל קצירה ואסיפה מעוטה פזו.

מיהו ק"ל לרבה דס"ל בפ"ג דפסחי' (דף מו) האופה מי"ט לחול אינו לוקה משום דאי מיקלע לי' אורחים חזיא לי' משמע ה"ם דלרבה ליכא איסור פלל מה"ת דפריה לר"ח דל"ל הואיל איף אופין מי"ט לחול משמע לדידי דא"ל הואיל ניקח דשרי מה"ת לגמרי.

וכיון שפן קצירה ואסיף' שרי לגמרי מה"ת בי"ט ואפ"ל לצורף חול הואיל ושרי' לצורף א"נ דיו"ט גופי' וא"ל הואיל ואיקלע לי' אורחי' חזיא לי' והשתא שפיר קרי' קרא חג הקציר והאסיף פיון דכל קצירה ואסיפה שריין מה"ת לגמרי כמו בחול וצ"ל ר"י ור"ל כר"ח ס"ל דל"ל הואיל מיהו לר"י אינו מוכרח דל"ל הואיל דלדבריו דר"ל קאמר לדידה דא' קצירה בי"ט מי שרי אלמא ל"ל הואיל חג האסיף מאי דרשת בי' לדידה אסיפה בי"ט מי שרי.

מיהו התוס' פי' בפ"ק דביצה על פי הירושלמי אף אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם וסמיה לו' ושמתם את המצות כלומר מלישה ואילף הוא דשרי א"נ למעוטי טחינה והקדה כ"ש קצירה ואסיפה א"ש טפי דהשתא אתיא דר"ל ור"י אפ"ל פרה דא"ל הואיל דקצירה ואסיפה אפ"ל לצורף יו"ט נמי אסור מה"ת.

מיהו הא דירו' דקא' משמיר' ואילך דהיגנו מלישה הוא דשרי א"נ ע"כ לרבא דגמ' דינן בפ"ב דפסחים (דף מ) דאמר שמירה דלישה לאו שומר הוא ומצריף שמירה מקצירה ואילך א"כ לפי דרשת סמוכים דירו' קצירה ואסיפה נמי שרי' מה"ת ולרבה דא"ל הואיל אפתי מאי ק"ל לר"י ור"ל מיהו בירו' דורש עוד אף הוא לבדו הרי אלו ג' מעוטין מפאן שלא יקצור ולא יטחן ולא ירקד בי"ט ואמ' התם דברירה איפא בין הא דרשא לדרשא דושמרתם מ"מ לרבא דדרש מהוא ולא מכשירין ומלבדו ולא מילה שלא בזמנו ברפ"ק דשבת אין פאן אלא מעוט אחד דאף למעט קצירה ואפתי אסיפה דר"י שרי' מה"ת ואפשי' דאפי' להא דירושלמי דדרש ג' מעוטין לקציר' וטחינה וחרקדה אפתי אסיפה שהוא מעמר אין לבו מקרא לאסן'.

ולמאי דפי' דאפ"ת דקצירה ואסיפה לצורף א"נ די"ט שרי' מה"ת אפ"ה בשביל קצירה ואסיפה מעוטה א"ר לקרות הקטן חג הקציר וחג האסיף ניחא לי הא דפריף ר"י גבי חג האסיף אי בחש"מ מלאכה בחש"מ מי שרי' ואיפא למידק הא ודאי קצ ירה ואסיפה בחש"מ שרי' פדאמ' בפ"ב דמועד קטן (דף יב) רב חצדו לי חצדא במועדא וכן רב הונא ואפי' למאן דאסר התם במקורב אפי' פולא אבוד מ"מ באין לו מה יאכל במועד שרי' לכ"ע פדאמ' הת' וי"ל דבשביל קצירה ואסיף' מעוטה שאינו מותר אלא לימי מועד בלבד אין ראוי לקרות הקטן על שם אסיפה מעוטה פזו.

מיהו לרבה דא"ל הואיל אפ"ת דקצירה ואסיפה לצורף י"ט אסור מה"ת בי"ט מדרשת הירושלמי לק"מ אסיף' בחש"מ מי שרי' פינון דבאין לו יאכל שרי' אי אמרת' הואיל ואי מקלעי לי אורחים הרבה ואין להם מה לאכול שרי' א"כ פל מלאכת קצירה ודאי פולן שריגין בחש"מ מה"ת ומאי ק"ל לר"י.

ובע"כ צ"ל דר"י כר"ח ס"ל דל"א הואיל ובסמוף אפרש עוד: אר"י אלא מעתה חג האסיף וכו' חש"מ מי שרי' אלא חג הבא בזמן אסיפה ק"ל הא בפ"ק דסנהדרין (דף יג) משמע דכ"ע דרשי לחג האסיף ממש ואחש"מ קאי כר"ל וה"ל לר"י להקשות לכל הגי' תנאי חש"מ מי שרי' דהכי תנאי הת' אין מעברין את השנ' אלא א"כ תקופה חסירה י"ו דדרש חג האסיף תקופת השנה לאסיף ממש דהיגנו חש"מ שמונתר באסיף' יהי בתקופה חדשה מש"ה אסור י"ו מעברין דה"ל יום א' מחש"מ מתקופה ישגינה דיום תקופה גומר אבל אי נפלו בט"ו שהוא יט"ר של חג אע"ג דיום תקופה גומר וה"ל י"ט מתקופה ישגינה ל"ל בה דלא קרוי חג האסיף אלא חש"מ שאסיפה מותרת בו אבל לא יום ט"ו שהוא י"ט ואסיפה אסור בו ודכי ס"ל לר"ש התם דכולה חג דהיגנו פל חש"מ בתקופה חדשה אבל לא יט"ר דאין בו אסיף ממש ור' יהודא ור' יוסי דרשו התם לחג האסיף נמי ממש אלא דס"ל במקצת חש"מ דהיגנו יום אחרון של חש"מ סגי אלא לאחרים אליבא דרבנא ס"ל פוליהו חג בעינן ואפי' יט"ר ודרש חג האסיף חג הבא בזמן אסיפה ולר"ש ב"י דאמ' התם אחרים אתקופת ניסן קיימי לא ש"מ דאחרים לא דרשי חג האסיף לאסיף ממש ומהשתא לדידך' פוליהו תנאי דרשי לחג האסיף פנותי' דר"ל אבל ר"י דקשי אליה אסיפה בחש"מ מי שרי' א"כ תקשה לי אכל הגי' תנאי הכי.

ול"ל דר"י דקשיא ליה אסיפה בחש"מ מי שרי' היגנו אליבא דמ"ד בפ"ב דמועד קטן במקורב אפי' פולא אבוד אסור ומשמע התם דבמקורב קוצר ומעמר ושאר מלאכות עד

דישעה אסורין ואין היתר אלא באין לו מה יאכל לחוד וזה לא שכיח ולא קא קרי לי בשביל זה חג האסיף אבל הני תנאי ס"ל דדבר האבוד אפי' במחנה מותר וזה שכיח ונשפיר קרי לי בשביל דבר האבוד חג האסיף.

ליתא הא ר"י דרש התם לחג האסיף למקצת החג ומש"ה ביום אחרון של חש"מ סגי ואפ"ה בנופל התקופה בח' של חג מעברין אע"ג שהוא מן החג דהא אפי' למ"ד רגל בפ"ע הוא לענגן תשלומין מודה פדאמ' לעיל ואמאי מעברין בתלה התקופה בח' של חג האסיף חג האסיף הוא אלא ע"כ ר"י נמי דרש לחג האסיף אסיף ממש וזה בח' שהוא י"ט א"א אבל חש"מ שפיר קרי לי חג האסיף ממש אע"ג דר' יוסי ס"ל התם בפ"ב דמועד קטן במחנה אפי' אבוד אסור ובע"כ הואיל ושרי' לי למי שאין לו שאין מה יאכל משו' הא לחוד נמי קרי' חג האסיף.

והשתא מאי ק"ל לר"י אדר"ל ונשמא י"ל דר"י וכן שאר תנאי דהתם אית להו הואיל דרבה וא"כ פנין דבמחנה באין לו מה יאכל שרי שרי לגמרי מה"ת משום הואיל ולא אסר ר"י בפ"ב דמ"ק במחנה דדבר האבוד אלא מדרבנן כדא"ל לרבה גבי י"ט דאע"ג מה"ת שרי משום הואיל מדרבנן אסור פדפני' לעיל וכינן דמה"ת בח"ש אסיפה לגמרי שרי משו' הואיל ובי"ט ס"ל דאסור מדרשת הירושלמי מושמרת או מאד ואפי' לצורך אונקל גפ"ש אסור מה"ת ול"ל הואיל גיחא להו יותר למדרש לחג האסיף לאסיף ממש כפ"ש דקרא ובע"כ אינו אלא חש"מ דמ"ל לאסיף ממש דהכל שרי אבל י"ט למ"ל לאסיף פלל.

אבל ר' יוחנן לא ס"ל ברבה אלא כר"ח דל"ל הואיל דהא פלוגתא דרבה ור"ח בהואיל מוקי לה התם בפ"ג דפסחים בתנאי אע"ג דדחי לה התם דיוחי בעלמא הוא אבל וקושטא דמילתא תנאי היא פדפני' המפרשים שם וכינן דל"ל הואיל בע"כ א"א לאוקמא לקרא דחג האסיף כפשוטי' לאסיף ממש דאפ"ת בחש"מ דדבר האבוד אפי' במחנה שרי וכן אין לו מה יאכל שרי פנין דל"ל הואיל ולא שרי מה"ת אלא הני לחוד ולא שאר אסיפה בשביל אסיפה מעוטה של אלו אין ראוי לקרוא חג האסיף ממש ובע"כ שבקני' לקרא דאיהו דחיק ואוקי אנפשי' מאי חג האסיף חג האסיף אפי' י"ט נמי בכלל שם זה.

וכ"ת א"כ מאי פריה ר"י לר"ל מחג האסיף דילמא ר"ל ס"ל פהני דא"ל הואיל י"ל דר"י למאי דס"ל דל"א הואיל פריה לה וכהג"מ בפד"מ (ד' סד) א"ל ר"י וקלא פבר נאמר ונכרתה דלאו לר"ע פריה לה דהא ר"ע במכרה השם מ"ל אלא טעמא דנפשי' קאמר למאי דס"ל דבעובד ע"ז מיירי פדפני' רש"י התם וה"ר עוד בפ"ד דחולין גבי האומר רגלה של זו עולה פולה עולה.

ומהא ק"ל על מה שפ"ה התוס' בשם ר"ת דכל עיקר איסור מלאכה בחש"מ אינו אלא מדרבנן וקראי אסמכתא בעלמא אלא פנין דאקראי סמכינן לי למיתסר לא מסתבר לי לא קמי לקרא דשרי בהדיא בהכי וקא פל הני תנאי מוקי לחג האסיף אחש"מ ומה ק"ל לר"י.

אָלָא ע"כ מִשׁוּם דָּס"ל דְּכָל הַגֵּי א"ל הוֹאִיל וְכָל אֲסִיפָה שְׂרָיָא בַחש"מ וְהַשְׁתָּא אא"ב
חש"מ מִה"ת אָסוּר בְּמִלְאָכָה אע"ג דְּאֲסִיפָה בְּדָבָר שְׂאִינוּ אָבוּד מְדַרְבְּנָן מִיְהוּ אָסוּר הוֹאִיל
וּמִה"ת שְׂרָי מִשׁוּם הוֹאִיל שְׂפִיר קָרִי לִי קָרָא חַג הָאֲסִיפָה אָבָל א"א דְּכָל עֵיקָר חש"מ אִינוּ
אָלָא מְדַרְבְּנָן אָלָא פִּינּוּן דָּא"ל אֲסַמְכְתָּא מְקָרָא ל"מ לְאוּקְמִי לְקָרָא דְשְׂרָי בְּהָדָא בְּהָכִי א"כ
מֵאִי ק"ל אֲדָר"ל תְּקֻשָּׁה לְכָל הַגֵּי תַנְצִי דמ"ל לְחַג הָאֲסִיפָה מִמָּשׁ הָא מְדַרְבְּנָן דְּבָר שְׂאִין
אָבוּד וַיֵּשׁ לוֹ מַה יֵּאֲכַל אֲסִיפָה אָסוּרָה לְכ"ע וְנֶאֱפִי לְמֵאָן דָּא"ל הוֹאִיל וְהַאִיָּה מ"ל לְקָרָא
דְשְׂרָי לְהָדָא בְּהָכִי: אֵת חַה"מ תַּשְׁמֹר ז"י לְמוֹד עַל חש"מ שְׂאָסוּר בַּע"מ נ"ל מִדְּהַ"ל
לְמַפְתּוּב תֵּאֲכְלוּ מִצּוֹת ז"י וְנֶאֱקָדִימוּ קָרָא ז"י לְתֵאֲכְלוּ מִצּוֹת ש"מ דְּהַאִי ז"י קָאִי אַרְיִשָׁא
דָּאָת חַג הַמִּצּוֹת תַּשְׁמֹר וְנֶאֱסִיפָא דְתֵאֲכְלוּ מִצּוֹת וְאִי רִישָׁא דְתַשְׁמֹר נְמִי אֲתֵאֲכְלוּ מִצּוֹת
דְּסִיפָא קָאִי וְכַוְלָה חָדָא מְלִתָּא לְמֵאִי נ"מ בְּהָא דְאֶקְדִּימָה קָרָא לְז"י לְתֵאֲכְלוּ מִצּוֹת אָלָא
ע"כ לְרִישָׁא דְתַשְׁמֹר מְעַשְׂיָת מְלֵאכָּ מִיְיָרִי וְסִיפָא מְאָכִילת מִצָּה מִש"ה פְּתַב קָרָא ז"י
בְּמִיָּצְעֵי צוּמ' דְקָאִי אַע"מ דְתַשְׁמֹר שְׁלֻפְנִי וְנֶאֱתֵאֲכְלוּ דְלֵאֲחֲרִיו לְלַמֵּד עַל חש"מ שְׂאָסוּר
בַּע"מ.

וּבַהֲג"מ בַּפ"ג דְּמִכּוֹת (דָּף כֵּא) דְּדָרְשׁ ר"ע שְׁדָּה ל"ת פְּלֵאִים אִין לִי אָלָא זֹרַע מְקַיִים
מְנִיין ת"ל בְּהַמְתָּה לֹא הִרְבִּיעַ פְּלֵאִים שְׁדָּה ל"ת פְּלֵאִים וּפִי שָׁם רִי"בֵּן דְּהַמ"ל בְּהַמְתָּה
פְּלֵאִים ל"ת וּמְדַסְמָה פְּלֵאִי לְשְׁדָּה ש"מ פְּלֵאִים דְשְׁדָּה לֹא וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ נְמִי מִדְּהַמ"ל ל"ת
שְׁדָּה פְּלֵאִים מְדַסְמָה שְׁדָּה לְכֵלְאִי דְהִרְבְּעָה ש"מ דְּהַ"ק פְּלֵאִים שְׁדָּה לֹא לְרִבּוּת מְקַיִים
וְאֵע"פ שְׁלֵא פִי כֵּן בַּפ"ק דְּמ"ק וּבַפ"ד דְּע"ז פִּי זֶה עֵיקָר כַּמ"ש בְּמִקּוּמוֹ וְהַשְׁתָּא ר"י
דְשְׁמַעְתִּין בְּשִׁיטַת ר"ע דְּמְקַיִים קָאִי.

וְאֵע"ג דְּאוּרְחִי דְקָרָא לְהַקְדִּים ז"י לְאָכִילת מִצָּה כַּמ"ש בְּכַמְּה דְנוֹכְתָא מ"מ הִיכָא דְאִיפָא
לְמִטְעֵי ה"ל לְמַכְתָּב לְהִיפָּה וְכַה"ג פְּתַבְתִּי בַחִי פ"ק דְּמַגִּילָה בְּשֵׁם הַתּוֹס' אֵהָא דְרַפ"ק
דְּבִרְכוֹת (דָּף ב) דְקָאִמ' א"כ לִימָא קָרָא וַיִּטְהַר מֵאִי וַיִּטְהַר טְהַר יוֹמָא וְאֵע"ג דְּבַכְמָה מְקוּמַת
פְּתִיב וַיִּטְהַר וְהִינּוּ טְהוֹר גְּבָרָא הִיכָא דְאִיפָא לְמִיטְעֵי שְׂאִינִי וְעוֹד גְּבִי סְכוּת פְּתִיב בְּסַפְת
תַּשְׁבוּ ז"י קָדִים הַצּוּרִי לְמַנִּין הַיָּמִים אֲלֵמָא כַּה"ג נְמִי אוּרְחִי דְקָרָא הוּא וְהַ"נ הַמ"ל הַכִּי.

וְהָא דְדָרְשׁ ר"ע לְקַמְן לְאָסוּר ע"מ בַּחש"מ מֵאֵלָה מוֹעֲדֵי וְלֹא מְהָא דְהָא גְּבִי מְקַיִים פְּלֵאִים
דָּרֵשׁ כַּה"ג הִינּוּ מִשׁוּם דְּמַהֲאִי קָרָא אִין לָנוּ אָלָא חַפ"מ שְׁל הַסַּח אָבָל שְׁל סְכוּת לֹא
מִש"ה נ"ל מֵאֵלָה מוֹעֲדֵי ה' דְקָאִי אַפּוֹלָן.

מ"מ הֵאִי קָרָא דְתַשְׁמֹר ז"י לָאו קָרָא יִתִּירָא לְגַמְרִי הוּא אָלָא דְהַמ"ל אִיפְכָא פִּינּוּ דְקוּשְׁטָא
דְּמִילְתָּא חש"מ דְּפָסַח אָסוּר בַּע"ש מ ל"צ קָרָא לְכַתְּוֵב לְהִיפָּה וּלְשַׁנּוֹת מְשַׁאָר מְקוּמוֹת
דְּכַתִּיבָה גְּבִי חַה"מ וְלִמְאִי שְׂאֲכַתְּוֵב שָׁם בַּדָּר"ע א"ש טְפִי: לִימֵד עַל חש"מ שְׂאָסוּר
בַּע"ש"מ דְּבָרִי ר' יֵאֻשְׁי' וְכ"ת תִּינַח חש"מ דְּפָסַח דְּסוֹכוֹת מְנַלָּן.

וְהַ"נ תְּקֻשָּׁה לְר"י הַגְּלִילִי דַּנ"ל בְּסַמְוִה לְאָסוּר מְלֵאכָה בַּחש"מ מְפָל מְלֵאכָת עֲבֻנְדָה ל"ת
דְּכַתִּיב גְּבִי חַג הַסְּכוּת אַפְתִּי חש"מ דְּפָסַח מְנִיין וְכ"ת דְּגַמְרִינָן חַד מְחַבְּרִי מַר גְּמַר סוֹכוֹת
מְדַפְּסַח וּמַר פָּסַח מְדַסְפּוֹת לִיתָא דְּפָסַח מְדַסְפּוֹת לֹא יִלְפִינּוּ שְׁכּוֹן מְרוּבָה מְצוּנוֹתוֹ וְדַסְכּוֹת
מְדַפְּסַח נְמִי לֹא שְׁכּוֹן פְּתַח בּוֹ הַפְּתוּב תַּחֲזִילָה כְּדָאִמ' רַפ"ק דְּיוֹמָא וְעוֹד שְׂאָסוּר בְּאָכִילת
וּרְאִינִי שְׂאוּר וְחַמְצ' וְנ"ל דְר' יֵאֻשְׁי' וְרִי"ה כָּל חַד אַקְרָא דְחַבְּרִי סְמִיָּה וּמַר אָמַר חָדָא

וּמָר אָמַר תָּדָא וְלָא פְּלִיגִי וּמִקְרָאֵי דְתַרְנוּנְיָהּוּ דְהִנְי תַּנְאֵי אֶתְנָא לָן שְׁנֵי חַשׁ"מ אֱלוֹ שְׁל פֶּסַח מִדְר"י וְשְׁל סְכוּת מִדְר"י ה'.

וּבְהִכֵּי נ"ל מַאי דַּק"ל אַר' יוֹנְתָן דַּאמ' א"צ קְרָא דְתַשְׁמֹר דַּמְק"ו דַּא' וְז' אֶתְא א"כ לְדִידִין' אָסוּר בְּכָל מְלָאכָה בַּחשׁ"מ כְּמוֹ בִי"ט פִּינֹן דַּנ"ל מְיֻנְי' בַּק"ו וְכ"ת ה"נ הָא לָא אִישְׁתְּמִיט תַּנְא לְמִיתְנֵי דַחשׁ"מ אָסוּר בַּע"מ אַפִּי בְּדָבָר הָאָבוּד.

וְכַה"ג אַמ' בַּפ' הָעֶרְל (דָּף עב) לָא לִישְׁתְּמִיט תַּנְא לְמִיתְנָא הָעֶרְל וְטָמֵא וְלִימָא ר"ע הִיא וּבַפ"ק דְּכָרִיתוֹת (ד' ב) לָא לִישְׁתְּמִיט תַּנְא עֲגֻלָּה בְּשַׁחֲיטָה פְּשִׁירָה לִימָא ר"ש הִיא דְּבִשְׁלָמָא שְׁאָר תַּנְאֵי דַנ"ל מִקְרָא לְאַסְוֹר מְלָאכָה בַּחשׁ"מ.

י"ל מְדַפְלוּג רַחֲמָנָא לְאַסְוֹר מְלָאכָה דִּי"ט מְשַׁל חַשׁ"מ וְכַתְּבוּ בַּפ"ע ש"מ דִּי"ט חֲמִיר מַחשׁ"מ. וְלֹא מְסַרְוּ הַפְּתוּב אֱלָא לְחֲכָמִים וְכַדְאָמַר' לְקַמֵּן גְּבִי וּבִיּוּם ז' עֲצָרַת.

אָבֵל ר"י דַּנ"ל מַק"ו מַא' וְז' לַחשׁ"מ דְּפֶסַח וּמַהֲאֵי ק"ו גּוּפָא יֵשׁ לְלַמּוּד דַּחשׁ"מ דְּסוּכוֹת בַּא' וְח' דִּידִין' א"כ לִיתְסַר בְּכָל מְלָאכָה כְּמוֹ י"ט גּוּפָא הוּאִיל וּמִינְי' אֶתְנָא בַּק"ו. וְלִמָּאֵי דַפִּי גִיחָא דְּוִדָּאֵי ת"ק וּר' יוֹנְתָן דְּהוּא ר' יֵאֲשִׁי' אֶקְרָא דְרִי"ה סְמִיךְ לְמְלָאכְתָּ חַשׁ"מ דְּסוּכוֹת שְׁאָסוּרָה וּדְפֶסַח לַחוּד נ"ל מַהֲאֵי קְרָא וְקָאָמַר לִי ר"י קְרָא דְפֶסַח א"צ דַּמְק"ו נ"ל.

וּמ"מ אֵי לָאו קְרָא דְסוּכוֹת וְכַוְלָה מִקְלֵתָא דַּחשׁ"מ הָוֵי אַתִּי בַּק"ו מִי"ט ה"א דְאָסוּר בְּכָל מְלָאכָה כִּי"ט מַש"ה פֶּרְט קְרָא לַחשׁ"מ בַּפ"ע וְלָא פְּיִיל לִי עַם י"ט לְמִימְרָא דְקִילֵי מִי"ט וְכִינּוּן דְּפֶרְט קְרָא בְּהֶדְיָא לַחשׁ"מ דְּסוּכוֹת לְמִימְרָא דְקִיל מִי"ט מְמִילָא א"צ קְרָא לְשַׁל פֶּסַח דַּמְק"ו אֶתְנָא וְל"ל דְּלִיתְסַר בְּכָל מְלָאכָה כִּי"ט דַּחַה"מ שְׁל סְכוּת יוֹכִיחַ שְׁיֵשׁ קַדְוִשָׁה לְפָנָיו וְלֹאֲחֲרָיו וְקָרוֹי מ"ק וְאַפ"ה אֵין אָמוּר בְּדָבָר הָאָבוּד וְאַל תִּקְשָׁה פִּינֹן דַּמ"מ אַפִּי לַר"י דַּנ"ל מַק"ו אַפ"ה צָרִיךְ עַד קְרָא לְהֶדְיָא אוּ דְפֶסַח אוּ דְסוּכוֹת וְאִידָךְ מַפִּיק מַק"ו א"כ קְרָא שְׁנֵי שְׁל סוּכוֹת הַמְּאֻחָר לְשַׁל פֶּסַח הוּא מְיֻתֵר וְאַמָּאֵי קָאָמַר אֲשַׁל פֶּסַח דְקָדִים א"צ.

י"ל מְשׁוּם דְקָרָא שְׁל סוּכוֹת מְפֻרְשׁ בְּהֶדְיָא דְמִינְרֵי מַאֲסוּר מְלָאכָה דְכְּתִיב כָּל מְלָאכְתָּ עֲבוּדָה ל"ת ז"י אָבֵל תִּשְׁמֹר דְפֶסַח א"ל דְּלָא מְמִלָּאכָה אִינְרֵי אֱלָא מַאֲסוּר חֲמִין כְּדְכְּתִיב בְּסוּפֹ חֲצוֹת תֹּאכְלוּ: רִי"א א"ל ק"ו מָה רֵאשׁוֹן וְכו'.

ק"ל מַאי א"צ דְקָאָמַר הָא בַּפ"י דְעִירוּבִין (דָּף צו) אָמַר הַשְּׁמֵר דְלָאו לָאו לַכ"ע א"כ ר' יֵאֲשִׁי' דַּנ"ל אִיסוּר מְלָאכָה בַּחשׁ"מ מִתְשַׁמֹּר ז"י לָאו הוּא וְלוֹקִין עָלָיו וְהַשְׁתָּא מַאי מְהַדַּר לִי ר"י א"צ דַּמְק"ו אֶתְנָא הָא קִי"ל לַכ"ע אֵין מְזַהֲרִין מִן הַדִּין כַּדָּא רַפ"ג דְּמַכּוֹת (דָּף יד) וּרַפִּי"ג דְּזַבְּחִים (דָּף קו) וְא"כ צָרִיךְ קְרָא דְתַשְׁמֹר לְלָאו לּוֹמַר שְׁלוֹקִין עָלָיו מִיָּהָא י"ל לְדַעַת הַרְמַב"ם דְּהִיכָא דְאִיכָא עֲשֵׂה דְמַהֲכָא נ"ל לְהֶדְיָא וְהִלָּאוּ מִינְיָתִי לָה מְדִין ק"ו לּוֹקִין עָלָיו דַּמַּש"ה לּוֹקִין הָאוּכַל כְּפִינֵי מְבַהֲמָה טְמָאָה שֵׁא"ל סִימֵן טְהָרָה כְּלָל אַע"ג שְׁלֹא נֶאֱמַר לָאו אֱלָא בְּיֵשׁ לוֹ סִימֵן א' שְׁל טְהָרָה וְשָׂאִין לוֹ כְּלָל מַק"ו אַתִּי הוּאִיל וְיֵשׁ עָבָה לְהֶדְיָא אֵין זֶה כְּלָל עוֹנֵשִׁין מ"ה כַּמַּש"כ מַפ' שָׁם [צ"ל בַּפ"ב מַה"מ"א] א"ל דַּר"י אֶמְקָרָא קוֹדֵשׁ דַּר"ע דְּלַקְמֵן סְמִיךְ דְּמִקְרָא קוֹדֵשׁ מְשַׁמַּע עֲשֵׂה וְא"כ יְכוּל לְהִבִּיא לְלָאו מִן הַדִּין וּבַע"כ אַדְר"ע צַל"כ דְּלַקְמֵן נ"ל לַר"י הֵג אִיסוּר מְלָאכְתָּ חַשׁ"מ מִקְרָא דְכָל מְלָאכְתָּ עֲבוּדָה ל"ת וּמַהֲדַר לִי ר"ע א"ל מַאלוּ מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קוֹדֵשׁ נ"ל הָא מִקְרָא קוֹדֵשׁ אֵינּוּ אֱלָא

עשה מש"ה פתב רחמנא פל מלאכת עבודה לל"ת ללקות עליו ומה א"ל דמהדר ר"ע דרי"ה אלא ע"כ ר"ע נמי אק"ו דר"י סמיה וכינן דאיפא עשה להדיא לאיסורא הלוא א"ש מק"ו ול"צ האי קרא דרי"ה ללא דמק"ו שפיר אתיא נמי למלקות ובלא"ה צ"ל הכי לר"ע דאק"ו דר"י סמיה דאל"כ מה א"צ דקאמר ר"ע הא נדאי צריף האי קרא דרי"ה ללא דמקרא קודש דר"ע אין אלא לעשה והא דנשי' מותרין במלאכתחש"מ דה"ל מ"ע שהז"ג דנשים פטורות אפילו להכי פתיב קרא פל מלאכת דרי"ה ללא דה"ל מצנת ל"ת אע"פ שהז"ג קיי"ל דנשים חייבות פדתנן פ"ק דקדושין א"ו ר"ע אק"ו דר"י סמיה וכינן דבא' וז' דאיפא לאו דנשי' חייבות חש"מ מק"ו אתיא שיהא חייבות.

מיהו אפתי תקשה מה א"צ דקאמר ר"ע הא איצטריף לחיי' נשים במלקות על מלאכת חש"מ דהא פיון דאינן במ"ע דמקרא קודש דה"ל הז"ג אע"ג דמק"ו אתיא הא אין עונשין מ"ה פיון דליפא מ"ע דמקרא קודש אצל נשים דבשלמא אנשים הואיל ואית להו מ"ע עונשין מ"ה אכל גבי נשים דאינן במ"ע זו ה"א דאין עונשין מ"ה מש"ה כ"ר לאידך קרא דרי"ה ללא ללקות נשים עליו וכה"ג תקשה לר' יונתן מה א"צ דקאמר אקרא דתשמור דמק"ו אתיא נהי דסמיה אקרא דמקרא קודש דה"ל עשה נהי דק"ו מהני ללקות אנשים מ"מ נשים לא מש"ה כ"ד תשמור דיש לאו להדיא למלקות וי"ל פיון דמק"ו דא' וז' עכ"פ אתי לן לאסור לאו גרידא אפי' לנשים אע"ג דאין עונשין מה"ד מ"מ לוקין אפי' נשים.

אע"ג דהוי מ"ע שהז"ג נשים נמי חייבות בו כמו אנשים דהעשה אלים שנוהג בנשים נמי פיון דאיפא איסור לאו בהדה וע"ד שפתיבו התוס' פ"ק דקדושין (דף לד) בשם הר"ר יוסף גבי א"מ בשמן שריפה בי"ט משום די"ט עשה ול"ת ושריפות קדשים אינו אלא עשה דאשה שאינו בעשה די"ט דהוי ז"ג אפ"ה אינו מדלקת בש"ש בי"ט משום דעשה שיש עמה לאו אף הלואו אלים ולא דחי' לי' לעשה ואע"פ שמדבריהם משמע איפא דהעשה אינו נוהג בנשים אלא דהעשה אילומי מאלמי להלאו שעמו שלא לדחי' עשה אחרת הא איפא למימר איפא דהלאו מאלים לעשה אע"ג דהז"ג שתנהג בנשים כמש"כ במ"א ואפשר שהתוס' ג"כ מודו בזה ואין פאן מקומו וכינן שפן פיון דאתי' לן מק"ו אסור מלאכה בחש"מ ללאו בעלמא א"כ מאלים לה לעשה שתהא נוהג בנשים נמי אע"ג דהז"ג הוא וכינן דבנשים נמי איתא לעשה זו מעתה אלים ק"ו זה להביא לעונש מלקות אף את הנשים דהא בכה"ג דאיתא לעשה בהדיא עונשין מה"ד מיהו סברת הרמב"ם בהא דאי איפא עשה להדיא עונשין מה"ד לאו כ"ע מודו בו כמ"ש בפ"ג דמפלות בחי' והשתא תקשה הא דאמרן.

ולמאי דאפרש בסמוך דהאי א"צ דקאמר ר"ע ור"י לבר פלוגתיהו לאו א"צ לגמרי קאמר אלא ה"ק למאי דאתם גמרי לעיקר איסור ע"מ בחש"מ מהני קראי דאייתיתו הא ליתא דבלאו הני קראי נ"ל לעיקר איסור ע"מ בחש"מ לר"ע מאלה מועדי ולר"י מק"ו ומ"מ מודו דהני קראי נמי צריכא למאי דאמרן אלא לעיקר איסורו ל"צ דממ"א נ"ל: והא דקאמר חש"מ יש קדושה לפניהם ולאחריהם אינו דין שיהא אסו' בעשיית מלאכה.

בע"כ אין לפ' הא דמיייתי לימי חש"מ בק"ו מא' וז' הואיל ויש קדושה לפניהם ולאחריהם דמשתיהו אתיא לן בק"ו הואיל דאית בי' תרתי לטיבותא שיש להן קדושה מלפניהם וגם

לאַחַרְיֵהוּן דק"ו פְּזָה ל"ל אֵלָא אֵלֹו הִי יוֹם א' מוּטָל בֵּין ב"י קְדוּשֵׁין א' מְלַפְנֵי וּא' מְלַאחְרֵי
 בְּסֻמוּף לֹו אָבֵל הַיָּמִים שְׁבִין א' דְּפָסַח לז' שְׁלוֹ שְׁהָן יָמִים רַבִּים ל"מ מִיּוֹם ג' עַד הוּ' דְלֵא
 אַתְיָא לָן בְּהַאי ק"ו דְּהָא אֵלֹו ג' יָמִים אִין שׁוּם קְדוּשָׁה לֹא לַפְּנִיָּהֶם וְלֹא לְאַחְרֵיהֶם אֵלָא
 אֶפְיָלוּ יוֹם ב' וְשִׁשָּׁה לֹא אַתְיָא לָן בְּהַאי ק"ו דב' אִין לְאַחְרֵי וְשִׁשָּׁה אִין לַפְּנֵי וְא"ו לְצַדִּים
 נְקֻט וְאוּ אוּ קְאָמַר וּמִיָּתֵי יוֹם ב' לְקְדוּשָׁה בְּצַד דְּלַפְּנֵי לְחוּד מִיט"ר בְּק"ו וְיוֹם שְׁשִׁי בְּצַד
 אַחְרֵי לְחוּד מִיּוֹט אַחְרוֹן בְּק"ו מִיָּהוּ יוֹם ג' דְּפָסַח א"א לְמִיתֵי לִידֵי קְדוּשָׁה בְּק"ו מִיט"ר
 בְּהָא צַד שְׁלַפְּנֵי דְהָא יוֹם ב' דְּלַפְּנֵי פְּכָר אֵינְתָּת לִי לִידֵי קְדוּשָׁה ע"י ק"ו בְּצַד דְּלַפְּנֵי
 מִיט"ר דְּהָא אֵינְפֵא לְמִפְּרָךְ מַה לִּיט"ר שְׁפָן יֵשׁ קְדוּשָׁה לְאַחְרֵי שְׁהוּא יוֹם ב' דְּאֵינְתָּת לִי
 לִידֵי קְדוּשָׁה ע"י ק"ו מִיט"ר וּבַע"כ לֹא פְּיָתֵי לִידֵי קְדוּשָׁה לְיוֹם ג' אֵלָא מִיּוֹם ב' מִק"ו
 מַה יוֹם ב' שְׁאִין לָהּ קְדוּשָׁה אֵלָא לַפְּנֵי שְׁהוּא יט"ר אָבֵל לֹא לַפְּנֵי פְּנֵי ק"ו לְיוֹם ג' שְׁשִׁי
 קְדוּשָׁה לַפְּנֵי שְׁהוּא יוֹם ב' וְלַפְּנֵי פְּנֵי שְׁהוּא יט"ר נִמְצָא אֵינְתִּית לְיוֹם ג' לִידֵי קְדוּשָׁה
 ע"י ק"ו בְּן ק"ו דְּהָא מִיּוֹם ב' אֵינְתִּית לִי בְּק"ו וְיוֹם ב' גּוּפֵא לֹא אֶתִי לִידֵי קְדוּשָׁה אֵלָא
 בְּק"ו מְרַאשׁוֹן וְה"נ ה' יוֹם לֹא אֶתִי לִידֵי קְדוּשָׁה בְּהַאי צַד דְּלַאחְרֵי מִק"ו דִּיט"ר אַחְרוֹן
 דְּמַה לִּיט"ר אֵלָא מִיּוֹם ו' בְּק"ו שְׁאִין קְדוּשָׁה אֵלָא לְאַחְרֵי לְחוּד שְׁהוּא יוֹם ז' וְלֹא לְאַחַר
 וּבַע"כ ל"ת אֵלָא מִיּוֹם ו' בְּק"ו שְׁאִין קְדוּשָׁה אֵלָא לְאַחְרֵי לְחוּד שְׁהוּא יוֹם ז' וְלֹא לְאַחַר
 אַחְרֵי שְׁהוּא יוֹם ח' שְׁהוּא חוּל ק"ו לָהֶם שְׁשִׁי קְדוּשָׁה לְאַחְרֵי שְׁהוּא ו' וְלְאַחַר אַחְרֵי
 שְׁהוּא ז וְזָה נְמִי בְּק"ו בְּן ק"ו אֶתִי שְׁהַרִי ו' גּוּפֵא בְּק"ו מִז' אֶתֵא וּלפ"ז יוֹם ד' שֶׁל פָּסַח
 אֵלִים טְפִי לְמִיתֵי לִידֵי קְדוּשָׁה מִק"ו מִג' דְּלַפְּנֵי וּמִק"ו דְּיוֹם ה' מְצַד דְּלַאחְרֵי דְהָא פּוֹלָן
 אִין לָהֶם כ"כ קְדוּשָׁה מְשֻׁף יָמִים רַבִּים פְּמוּהוּ לֹא לַפְּנִיָּהֶם וְלֹא לְאַחְרֵיהֶם מ"מ ק"ל הָא
 מ"מ בְּסוּפָה דְהַאי ק"ו צָרִיף אֶתֵּה לְדוֹן וְלוֹמַר הִכִּי זָה שְׁשִׁי קְדוּשָׁה לַפְּנֵי וְלַאחְרֵי לִכ"ש
 וְהָא לַפְּנֵי שְׁהוּ יוֹם ג' ע"י ק"ו בְּן ק"ו אֵינְתִּית לִי וְכֵן לְאַחְרֵי שְׁהוּא יוֹם ה' נְמִי ע"י ק"ו
 בְּן ק"ו אֵינְתִּית לִי נִמְצָא יוֹם רַבִּיעִי א"א לְמִיתֵי לִי לִידֵי קְדוּשָׁה אֵלָא ע"י ק"ו בְּן בְּנוּ שֶׁל
 ק"ו אֵינְתִּית לִי וְהָא בַּפ"ה דְּנִבְחִים (דָּף נ' ע"ב) גְּבִי הָא דְאַמְרִינָן הֵתָם וְזָה ק"ו בְּן ק"ו
 וּפְרִיף בְּן בְּנוּ שֶׁל ק"ו הוּא וּפִירְש"י וְדַלְמָא פּוֹלִי הָא ל"ל לְמִילָף וּמִיזֵל אֶלְמָא ק"ו בְּן
 בְּנוּ שֶׁל ק"ו אִין דְּנִין וּאִפ"ת דְּתַחֲנִילַת דִּינֵוּ דְיוֹם ד' א"צ לְדוֹנוּ מִיּוֹם ג' שְׁלַפְּנֵי וְה' שְׁלַאחְרֵי
 מַה"ת דְּאַמְרוּן.

אָבֵל אֶפְשָׁר לְדוֹנוּ מִיּוֹם א' וּב' שְׁלַפְּנֵי וּמֵאִי פְּרַכְתָּ מַה לְהַנָּף שְׁשִׁי קְדוּשָׁה לְאַחְרֵיהֶם הָא
 נְמִי יֵשׁ קְדוּשָׁה לְאַחְרֵי שְׁהוּא יוֹם ה' וְה"נ אֶפְשָׁר לְדוֹנוּ בְּק"ו מִיּוֹם ז אוּ ו' בְּצַד דְּלַאחְרֵיהֶם
 וּמֵאִי פְּרַכְתָּ מַה לְהַנָּף שְׁשִׁי קְדוּשָׁה לַפְּנִיָּהֶם הָא נְמִי יֵשׁ קְדוּשָׁה לַפְּנֵי שְׁהוּא יוֹם ג' הָא
 מ"מ סוּף דִּינָא מְדַבֵּר שְׁבָא ע"י ק"ו בְּן ק"ו מִיָּתִית לָהּ דְסוּף דִּינָא הוּא ק"ו לְיוֹם ד' שְׁשִׁי
 קְדוּשָׁה לַפְּנֵי שְׁהוּא יוֹם ג' אוּ קְדוּשָׁה לְאַחְרֵי שְׁהוּא יוֹם ה' וְהָא יוֹם ג' וְה' גּוּפִיל לֹא
 אֵינְתִּית לְהוּ לִידֵי קְדוּשָׁה אֵלָא ע"י ק"ו בְּן ק"ו וּצ"ל פִּינֵן דְּתַחֲנִילַת דִּינֵוּ דְמִיָּתִית לִי מִב"י
 רַאשׁוֹנִים אוּ אַחְרוֹנִים וְאֵלֹו בָּאוּ לִידֵי קְדוּשָׁה ע"י עֲצָמָן אוּ ע"י ק"ו אַחְדָּא ע"ג דְסוּף דִּינָא
 הוּא ע"י ק"ו בְּן ק"ו ל"ל בַּה וְדִינֵינִן לִי פְּנ"ל לְפִירְש"י וְכִינֵן שְׁפָן חַה"מ דְסוּפּוֹת שְׁהוּא
 שְׁשָׁה יָמִים א"א לְהַבִּיא יוֹם ד' וְה' לִידֵי קְדוּשָׁה אֵלָא ע"י ק"ו ב' שֶׁל ק"ו דְהָא אִין לֹו
 קְדוּשָׁה לְאַחְרֵי וְה' לַפְּנֵי וּא"א לָהּ לְהַבִּיאַן לִידֵי קְדוּשָׁה מִב"י רַאשׁוֹנִים קְדוּשָׁה לַפְּנִיָּהֶם
 וְלַאחְרֵיהֶם שְׁהוּא יוֹם ג' וְשְׁשִׁי וּבַע"כ אִפִּי תַחֲנִילַת דִּינֵוּ א"א לְהַבִּיאַן לִידֵי קְדוּשָׁה אֵלָא
 מִק"ו דג' וְשְׁשִׁי וְהוּ עֲצָמָן לֹא אֶתֵּוּ לִידֵי קְדוּשָׁה אֵלָא ע"י ק"ו בְּן ק"ו וּלפ"ז י"ל דַּמְש"ה

נ"ל לר' יונתן לחש"מ דפסח מק"ו משום דאפ"י יום ה' א"צ לתחילת דינו למיתי מימי ע"י ק"ו פן ק"ו אכל ימים אמצעים דסוכות שגון ב' ימים ד' וה' אפ"י תחילת דינו א"א למייתי להו אלא מימים שלא באו הן עצמן לידי קדושה אלא ע"י ק"ו פן ק"ו לפיכך לדידהו בעי קרא להביאן לידי קדושה ולמאי דפי' הא דקאמר שישת ימי פראשית יוכיחו שיש קדושה לפנייה' ולאחריהם היינו ב"י שלאחר שבת וב"י שלפניו דאיכא למילף מהאי ק"ו אכל לא יום ג' וד' בשב'.

ומיהו הא לא יתכן אלא לפירש"י שם אכל לפי התוס' התם דאפ"י ב"ב של ק"ו נמי דינינו בע"כ צ"ל כדפ"י בתחילה: כל מלאכת עבודה לא תעשה לימד על חש"מ וכו' האי קרא גבי חג הסוכות פתיב ונ"ל דהכי נ"ל מינן' איסור מלאכה דחש"מ מדשני קרא דגבי חג המצות פתיב כל מלאכה עבודה לא תעשו והקרבתם אשה לה' ז' ימים דמקדים ציווי הקרבה למנן הימים והכא גבי סוכות פתיב כל מלאכת עבודה לא תעשו ז' ימים הקריבו אשה לה' קדם מנן הימי' לציווי ההקרבה ש"מ להכי שני למסמוך ז"י לכל מלאכת עבודה לא תעשה למדרש ל"ת ז"י ללמוד שחש"מ אסור בעשיית מלאכה: רע"א א"צ.

ר"ע ודאי מצי נ"ל מקרא דרי"ה דחה"ס ומקרא דר' יאשי' המצות דהא ר"ע גבי מקנים פלאים דריש כה"ג אלא דקאמ' א"צ דמקרא דאלה מועדי ה' נ"ל שני חש"מ בין לפסח ובין לסוכות מיהו מקרא דאלה מועדי ה' אינו אלא עשה מש"ה צריכ' קראי דר"י גבי פסח ודר' יוסי הגלילי גבי סוכות ל"ת ולעבך על מלאכת חש"מ בעשה ול"ת וא"ל דמהדר לי' ר"ע לאו אעיקר מילתא קאמר דא"צ קרא דכל מלאכה ל"ת לגמרי דנדאי צריכ' לל"ת אלא לר"י קא מהדר ר"ע לדידהו דילפת לעיקר איסור מלאכת חש"מ מהא לעיקר איסורא ל"ל דהא נ"ל מאלה מועדי ה' לעיקר איסורא והאי קרא לל"ת אתי דקרא דאלו מועדי דקרי לה מקרא קדש אינו אלא עשה.

וה"נ יש לפרש א"צ דרבי (יאשי') [צ"ל דר' יונתן] דמק"ו אתי היינו א"צ לעיקר איסורו דהא מק"ו אתין והני קראי לל"ת אתי. ולמאי דפי' הני קראי דכל מלאכת עבודה דפסח וסוכות כ"ע מודו דל"ת ור"י דמייתי קרא דחג הפסח וסוכות סמיהו אקרא דר' יוסי הגלילי וה"נ ר' יוסי הגלילי פסח אקרא דר"י סמיהו דנדאי א"א ללמוד לא פסק מסוכות ולא סוכות מפסח ומר אמר חדא ומר א' חדא ולא פליגי א"נ ר' יונתן דרשא דרי"ה דגבי סוכות א"ל משום דשני בי' קרא מפסח להקדים מנן הימים לציווי ההקרבה ש"מ לסמוך ז"י לכל מלאכה ל"ת אכל בפסח דליכא שינוי דאורחא דקרא להקדי' למנן הימים ל"ל דר' יאשי' למדרש איסור מלאכה מינן': ה"ג אם בח' הרי כבר נאמר שבתון ובס"א גרס אם בז' הרי כבר נאמר שבתון ושיבוש הוא דלא נאמר שבתון בז' של פסח אלא בשמיני של חג.

מ"מ ק"ל אמאי נקט קרא דשבתון לעשה שנאמר לבסוף ולא נקט רישא דקרא דמקרא קדש הנאמר בראשון ושמיני דמשמע קדשהו בע"מ כדמשמע לי' מקרא קדש דגבי אלה מועדי ה' דלע"מ אתי ואע"ג דבפ"ד דר"ה (דף לב) דרש ר"א שבתון דגבי ר"ה זה קדושת היום ומקרא קדש לע"מ וא"ל ר"ע מפני מה ל"נ שבתון שבות שבו פתח הפתוח בתחילה אלא שבתון קדשהו בע"מ ומקרא קדש זה קדושת היום.

ש"ה גב"י ו"ה שפכתב שפתון קודם למ"ק ראוי לדרשו לע"מ שהוא עיקר אכל הכא גב"י סופות מ"ק פתיב קודם לשפתון ראוי לדרשו לע"מ שהוא עיקר מש"ה אקדמו קרא וכ"ת משום דשפתון דר"ה פינו דאקדימה קרא בע"כ מיירי מע"מ הא מגלי על שפתון דסופות אע"ג דמאןחר למ"ק דמיירי נמי מע"מ.

ליתא מאי חזית דאזלת בתר ר"ה דאקדמו ונלפי' לסופת מינו' אדרבה זיל בחר חה"ס דאקדים קרא למ"ק לשפתון דבע"כ מ"ק לע"מ אתי' הואיל ופתח בו תחילה והוא מגלי על מ"ק דר"ה דקדשהו בע"מ קאמר א"ו כל חד וחד פתימי במילתי'.

ולא מגלי חד על חבירו אלא במאי דפתח תחילה מיירי מע"מ הלכך ר"ה דשפתון קדם מיירי מע"מ אכל סופות דקדם מ"ק הא מיירי מע"מ ולא שפתון ואמאי א' ר"ע וקלא כפר נאמר שפתון בא' וחי' הל"ל הלא כפר נאמר מ"ק לע"מ.

והשתא קשה הא דאמר הלא נאמר שפתון הא מקרא קדש דסופות שבות במשמע בלא שפתון ושמא י"ל פינו דר"ה נאמר בקרא קודם לסופת וגב"י ר"ה פתיב שפתון תחילה הוא עיקר משל סופות הפתוב לבסוף וכינון דשפתון דר"ה בע"כ שבות במשמע הואיל ופתח בו תחילה הא מגלי על שפתון דסופות דשבות במשמע אע"ג דכתיב לבתר מקרא קודש ולא של סופות המאןחר יגלה על של ר"ה הקדים: הרי הוא אומר אלה מועדי ה' ומסיפא דקרא דמקרא קדש משמע קדשהו בע"מ ואע"ג דבפ"ב דר"ה (דף כט) תנו ראש ב"ד א' מקודש וכל העם עונים אחריו מקודש ומקודש ואמ' בגמ' מנ"ל אמר קרא אשר תקראו אותם קרי בי' אתם רנב"י א' אמר קרא אלה הם מועדי הם יאמרו מועדי מקודש מקודש תרי זימנא ל"ל דכתיב מ"ק.

י"ל ב' פעמים כתב מ"ק א' בתחילת הפ' קודם למועדת וא' לבתר א' אתו לדרשא דהכא וא' לשהוא דפ"ב דר"ה ועוד קרא ג' נמי נאמר שם ושם בחי' יתבאר יותר: וביום ז' עצרת מה ז' עצור. נ"ל מדכתיב וביום הז' בניו מוסיף על ענין ראשון להיקשא דמה ז' עצור א"נ מדלא אהדר קרא הכא במ"ת בפ' ראה לאיסור מלאכה בשום רגל מג' רגלים מ"ש דאהדר' בז' של פסח לחוד אנא להקישא דאף ששה עצורים: ת"ל וביום ו' עצרת מה ז' עצור וכו' יש לפ' משום דכתיב בז' עצרת דמשמע דז' לחוד עצור אבל לא הששה ומאחר דמקרא א' מרבה וא' ממעט לא מסרן אלא לחכמים לומר שאסור במקצת דהיינו דבר שאין אבוד כל ז' ובאבוד מותר א"נ מדכתיב וביום השביעי בה' מיעוטי משמע למעט הו' ימים מאיסור כל מלאכה אבל ק"ל דבפ"ק דפסחים (דף ה) יליף רנב"י דחמץ בע"פ אסור דכתיב אף ביום הראשון תשביתו ראשון דמעיקרא משמע ופריף התם דכתב ביום הראשון שפתון וביום הח' שפתון ה"נ ראשון דמעיקרא משמע ומשני מה ח' ח' דחג אף א' א' דחג הראשון ל"ל למעוטי חש"מ חש"מ מראשון ושמיני נפקא ומשני סד"א הואיל וכתיב וביום הראשון וי"ו מוסיף על ענין ראשון דאפי' בחש"מ נמי קמ"ל ופריף לא לכתוב רחמנא לא וי"ו ולא ה"א והשתא מאי קא ק"ל הא ה"נ דריש בה"ג דמקרא א' מרבה חש"מ לאסור מלאכה ומקרא א' ממעט הא כיצד לאסור שאינו אבוד ולהתיר אבוד ה"נ נימא וי"ו מוסיף על ענין ראשון לאסור שאינו אבוד וה' מיעוטי משמע להתיר האבוד ויתר הדברים מה שיש לדקדק עוד בשמעתין יתבאר ריש מס' מועד קטן בחי': יח ע"ב נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולתרומה.

ל"צ למיתני למעשר כָּלֵל אֶלָּא בְּלַחֲוֹלִין וְלַתְרוּמָה בְּלַחֲוִיד סְגִי דַש"מ דְּלַחֲוֹלִין הַקָּל בְּעֵי נְטִילַת יָדַים וְלַתְרוּמָה הַחֲמוּרָה נְמִי סְגִי בְּנְטִילָה וְלֹא בְּעֵי טְבִילָה כְּמוֹ לַקּוּדֶשׁ דְּסִיפָא וְהָא מְמִילָא ש"מ לְהָא דְּמַעְשָׁר דְּבְעֵי נְטִילָה דְּלֹא גָרַע מְחֻלִּין וְדַסְגִּיא לִי בְּנְטִילָה וְא"צ טְבִילָה כְּקוּדֶשׁ דְּלֹא חֲמִיר מְתְרוּמָה מִיְהוּ אֵלֶיבָא דְּרַבְּנֵן דַּס"ל דְּמַעְשָׁר בְּעֵי נ"י אַף לְנִגְיָעָה וְחֻלִּין לְאַכִּילָה אִין לְנִגְיָעָה לֹא וְכֵן לְמֵאֵי דְּמַסִּיק דְּמַעְשָׁר בְּעֵי נְטִילַת יָדַים בְּאַכִּילָה דְּפִי וְחֻלִּין נִהְמָא אִין פִּי לֹא נִיחָא דְּקַתְנֵי מַעְשָׁר מְשׁוּם נְגִיעָה אוּ פִי וּבְגָמ' אֶפְרָשׁ עוּד: טָבֵל לַחֲוֹלִין הַחֲזֵק לַחֲוֹלִין אֲסוּר לְמַעְשָׁר יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּבְטְבִילָה גְמוּרָה מִיְיָרִי בְּטָמָא שְׂצָרִיף טְבִילַת כָּל הַגּוּף מַה"ת דְּלֹאוּ אַרְיִשָׁא קָאֵי דְּמִיְיָרִי בְּטָטְמַת יָדַים לַחֲוִיד הָא בְּחֻלִּין וּבְמַעְשָׁר וּבְתְרוּמָה בְּנְטִילָה סְגִי לְהוּ וְא"ל דְּאַטְנִימַת יָדַים (דְּאִוְרֵייתָא) [דְּרַבְּנֵן וְכַצ"ל] קָאֵי וְקַמ"ל דַּע"ג דְּעֵבוּד מִקְלַת' יִתִּירָא דְּטָבֵל בְּהִנֵּי דַסְגִּיא לְהוּ בְּנְטִילָה אִם לֹא הַחֲזֵק לַחֲמוּר אֶלָּא לְקַל כְּפֹאֵלוּ לֹא טָבֵל לַחֲמוּר מִיְהוּ מְדַפְרִיף בְּגַמ' מְדַתְנָה' בֵּין נְתַפְנוּן וּבֵין לֹא נְתַפְנוּן יָדִיו טְהוּרוֹת אַבְרֵייתָא דְּבְעֵי כְּוֹנָה וְלֹא פְרִיף לְהָא אַמְתָּנִי מְשַׁמַּע דְּאַמְתָּנִי לְק"מ דְּמִיְיָרִי בְּטָטְמַת' שְׁל תוֹרָה אֲבָל טָטְמַת יָדַים דְּקִיל דְּאִינוּ אֶלָּא מְדַבְרֵי סוּפְרִים מוֹדָה דַּא"צ כְּוֹנָה מְכָלֵל דְּמַתְנֵי מְטָטְמָה חֲמוּרָה שְׁל תוֹרָה מִיְיָרִי וְלֹא בְּטְבִילַת יָדַים מִיְהוּ לְמֵאֵי דְּמַשְׁנֵי כְּאֵן בְּחֻלִּין דַּא"צ כְּ כְּאֵן בְּמַעְשָׁר מְהַשְׁתָּא א"ל דְּמַתְנֵי מְטָטְמַת יָדַים קִלְהָ נְמִי אִיְיָרִי וּבְגָמ' אֶפְרָשׁ לְהָ: טָבֵל וְלֹא הַחֲזֵק כְּפֹאֵלוּ לֹא טָבֵל פִּי רַש"י וְלֹא הַחֲזֵק לֹא נְתַפְנוּן לְשֵׁם טְבִילַת טְהוּרָה אֶלָּא לְרַחֲיָצָה בְּעֵלְמָא.

וְק"ל לְמַה אִינוּ מִכ' דְּהָאֵי טָבֵל וְלֹא הַחֲזֵק דְּוָמִיא דְּרִישָׁא דְּהָא דְּטָבֵל לַחֲוֹלִין הַחֲזֵק לַחֲוֹלִין וְאִינְהוּ דְּרִישָׁא דְּאִיְיָרִי שְׁנַתְפְנוּן לְטְבִילָה גְמוּרָה וְלֹא לְרַחֲיָצָה בְּעֵלְמָא וְהָא לְכ"ע מְהִנֵּי מַה"ת אִפִּי לְמ"ד חֻלִּין צְרִיף כְּוֹנָה כִּינּוּן דְּנְתַפְנוּן לְשֵׁם טְבִילָה גְמוּרָה אַע"פ שְׁלֹא נְתַפְנוּן לְמַעְשָׁר וְלֹאִינְהוּ עֲלֵתָה לּוֹ טְבִילָה לְכָל דְּאִין טְבִילָה לְחַצְאִין.

וְכַה"ג אַמ' בַּסְפ"ק דְּכְרִיתוֹת (דָּרָף ח) מֵאֵן דְּמַחְיֵיב חֲמֵשׁ טְבִילוֹת כִּינּוּן דְּטָבֵל לַחֲדָא אִיטְהֵר וְאִפִּי אֲמַר עַל הָרֵאשׁוֹנִים אֲנִי טוֹבֵל טְהוּר מְכֻלְהוּ כְּדַמוּכַח הֵתֵם לְהִדְיָא וְכֵן פִּי רַש"י הֵתֵם הִינּוּ מְשׁוּם דְּאִין טְבִילָה לְחַצְאִין וְה"נ ל"ש וְטָבֵל וְלֵה"א מִיְיָרִי נְמִי בְּכַה"ג שְׁנַתְפְנוּן לְשֵׁם טְבִילָה וְלֹא לְרַחֲיָצָה בְּעֵלְמָא אֶלָּא שְׁלֹא הַחֲזֵק כְּלָל וְלֹא נְתַפְנוּן בְּשַׁע' טְבִילָה לְשׁוּם דְּבָר לֹא לַחֲוֹלִין וְלֹא לְמַעְשָׁר וְלֹא לְאַחַד מִן הַשְּׂאָר הֵנִי כְּפֹאֵלוּ לֹא טָבֵל וּמְדַרְבְּנֵן דְּאִלוּ מַה"ת כִּינּוּן דְּנְתַפְנוּן לְשֵׁם טְבִילָה סְגִי וּמְהִנֵּי לְכָל וּבְהָא כ"ע מוֹדוּ: וְהָא ל"ל דְּכַה"ג דְּטָבֵל לְשֵׁם טְבִילָה סְתָם אֶלָּא שְׁלֵה"ח לְשֵׁם אַחַד מֵאֵלוּ מְהִנֵּי אִפִּי מְדַרְבְּנֵן וְהָא דְּלֹא מְהִנֵּי מְדַרְבְּנֵן בְּרִישָׁא בְּטָבֵל לְשֵׁם חֻלִּין הִינּוּ מְשׁוּם דְּהַחֲזֵק לַחֲוֹלִין גָּרַע טְפִי דְּעַקֵּר דְּעַתוֹ לְגַמְרֵי מְמַעְשָׁר וְכֵן בְּטָבֵל לְשֵׁם מַעְשָׁר וְאִינְהוּ נְמִי ה"ט מְשׁוּם דְּעַקֵּר דְּעַתוֹ לְגַמְרֵי מִן הַחֲמוּר מְמַנּוּ וְכְמוֹ שְׂאֲכָתוּב בְּסוּמוֹף בְּשֵׁם הַתּוֹס' וּלְפ"ז דְּאִי נְתַפְנוּן לְשֵׁם טְבִילָה סְתָמָא מְהִנֵּי אִפִּי מְדַרְבְּנֵן לְכָל וּמְהַשְׁתָּא בַע"כ סִיפָא דְּטָבֵל וְלֵה"א א"א לְפָרֵשׁ אֶלָּא כְּדִפְנִי רַש"י דְּהִינּוּ שְׁלֹא נְתַפְנוּן אֶלָּא לְרַחֲיָצָה בְּעֵלְמָא לִיתָא דְּבַע"כ בְּטָבֵל סְתָם לְשֵׁם טְבִילָה אֶלָּא שְׁלֹא נְתַפְנוּן לְשֵׁם אַחַד מֵאֵלוּ כְּפֹאֵלוּ לֹא טָבֵל כְּלָל מְדַרְבְּנֵן דְּאִי סַד"א דְּמְהִנֵּי כַה"ג ר"א דַּאמ' בְּגַמ' טָבֵל וְעֵלְהָ מְחֻזֵּיק עֲצָמוּ לְכָל מַה שְׂיִרְצָה הִיכִי מְשַׁפְחַת לְהָ אִי בְּטָבֵל לְשֵׁם טְבִילָה סְתָם חֲזָקָה זוּ ל"ל וְאִי בְּטָבֵל בְּהִדְיָא לְשֵׁם א' מֵאֵלוּ לֹא מְהִנֵּי חֲזָקָה לְאַחַר שְׁעֵלָה דַּאִם הַחֲזֵק אִינוּ מְחֻזֵּיק לְאַחַר שְׁעֵלָה כְּדַאמְר' בְּגַמ' אֶלָּא ע"כ הָאֵי טָבֵל וְנְתַפְנוּן לְשֵׁם טְבִילָה אֶלָּא שְׁל"צ לְהִדְיָא לְמַעְשָׁר וְלֹאִינְהוּ נְמִי אַפ"ה לֹא מְהִנֵּי מְדַרְבְּנֵן וְר"א אַהָא קָאֵי.

וְדוֹחֵק לֹא דָּהָא דַּר"א דְּטַבֵּל וְעֵלָה הֵינּוּ שֶׁל"צ בְּשַׁעַת טְבִילָה אֱלָא לְרַחֲצָה בְּעֵלְמָא וְעוֹד דַּאֲמַי לְקַמֵּן עוֹדְהוּ רַגְלוֹ אַחַת בְּמֵימַי אַע"פ שֶׁהוֹחֲזֵק מִחֲזִיק עֵלָה אִם לֹא הוֹחֲזֵק מִחֲזִיק וְאִם הוֹחֲזֵק אִינוּ מִחֲזִיק וּמִדָּאִם הוֹחֲזֵק אִינוּ מִחֲזִיק דְּסִיפָא דְהֵתָם מִיְיָרִי בְּשִׁנְתָּכֶן לְשֵׁם טְבִילָה שְׁהֵרִי הוֹחֲזֵק רִישָׁא דָּאִם ל"ה מִחֲזִיק מִיְיָרִי נְמִי בְּנִתְכֹנֵן לְשֵׁם טְבִילָה וְאַפ"ה צָרִיךְ לְהַחֲזִיק: חֲזִיבִין עֲלֵיו מִיְתָה וְחֹמֶשׁ פִּי רַש"י מִיְתָה זֶר הָאוֹכֵל מְזִיד וְרֵאִיתִי בִירוּשָׁלַיִם סַפ"ק דְּחֵלָה דְּפָרִיף אֶהָא דְאָמַר רַב בַּסַּפ"ט דְּסַנְהֶדְרִין (דָּף פג) זֶר הָאוֹכֵל תְּרוּמָ' וְאִינוּ בְּמִיְתָה רַב פְּלִיג עַל מִתְנִי פִי מִדְתָּנָן חֲזִיבִין עֲלֵיהֶן מִיְתָה וּמִשְׁנֵי פִתְרָה לָהּ בְּכֹהֲנִים פִּי בְּכֹהֵן הָאוֹכֵל בְּטוֹמְאוֹת הַגּוֹף מִיְיָרִי מִתְנִי דְחֲזִיבִין עֲלֵיו מִיְתָה וְפָרִיף וְהָא תְּנִינָן חֹמֶשׁ וְכִי יֵשׁ חֹמֶשׁ בְּכֹהֲנִים פִּתְרָה לָהּ לְצַדְדִים הִיא מִתְנִי רִישָׁא בְּכֹהֲנִים סִיפָא הָא דְחֹמֶשׁ בְּיִשְׂרָאֵל וְהָא דְתָנָן וְאִסּוּרִים לְזָרִים רַפ"ח דִּיבְמוֹת (דָּף ע"ג) מִיְיָרִי לָהּ לְמִתְנִי וְפִי רַש"י הֵתָם דְאִיצְטְרִיף לְמִתְנִי מִשּׁוּם סִיפָא מִשָּׂא"כ בְּמַעֲשֵׂר אִפִּי אִסּוּר לִיכָא וְהַתּוֹס' פִּי דְאִסּוּר לְזָרִים אִפִּי חֲצִי שְׂעוֹר וְכֵן פִּי בִירוּ' הֵתָם אֲלִיבָא דַּר"י דַּס"ל זֶר שְׂאֵכֵל אֶת הַתְּרוּמָה חֲזִיבִין מִיְתָה דְהָא דְתָנָן וְאִסּוּרִים לְזָרִים דְמִשְׁמַע אִסּוּרָא בְּעֵלְמָא הֵינּוּ בְּחֲצִי שְׂעוֹר וְנ"ל דְאִפִּילוּ לְרַב הִיא וְאִסּוּרִים לְזָרִים דְסִיפָא בְּחֲצִי שְׂעוֹר מִיְיָרִי דְאִי בְּכִשְׂעוֹר א"כ אֲמַאי עָרִיב וְתַנִּי חֹמֶשׁ דְזָרִים בְּהַדִּי רִישָׁא דְמִיְתָה דְמִיְיָרִי לְדִידִי בְּכֹהֲנִים וּמִשּׁוּם טוֹמְאָה קַאֲמַי ה"ל לְמִתְנִי לְהָא חֹמֶשׁ בְּסִיפָא פִתְרָה וְאִסּוּר לְזָרִים דְמִיְיָרִי בְּמִזִּיד הַל"ל וְחֲזִיבִין עֲלֵיו חֹמֶשׁ וּבְשׁוֹגֵג א"ו וְאִסּוּרִים לְזָרִים אִפִּי לְרַב ל"מ אֱלָא מִחֲצִי שְׂעוֹר לְפִיכָהּ לֹא עָרִיב לְחֹמֶשׁ בְּהַדִּי זְרוֹת דְחֹמֶשׁ פְּחוֹת מְכַשְׂעוֹר לִיכָא פְּדִתָּנָן בַּפ"ז דְתְּרוּמוֹת הָאוֹכֵל פְּחוֹת' מְכַזִּית תְּרוּמָה מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן וְאִין מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ מִש"ה עָרִיב לִי בְרִישָׁא בְּהַדִּי חֲזִיבִין עֲלֵיו מִיְתָה דְשְׁנִיָּהּ אִינוּ אֱלָא בְּכִשְׂעוֹר דְמִיְתָה נְמִי לִיכָא בְּפְחוֹת מְכַשְׂעוֹר.

מִיְהוּ ק"ל לְפִי"ז אֲלִיבָא דְרַב אֲמַאי נֶקֶט תַּנָּא לְמִילְתָּא בְתַרִי גּוֹנֵי דְלַעֲנֵן טְמֵא נֶקֶט לָהּ בְּכִשְׂעוֹר וּבְזָרוֹת בְּפְחוֹת מְכַשְׂעוֹר י"ל דְקַמ"ל דְחֹמֶשׁ דְאוֹכֵל תְּרוּמָ' בְשׁוֹגֵג שְׂעוֹרוֹ שְׁוָה לְמִיְתָה דְאוֹכֵל בְּטוֹמְאָ' מָה הֵתָם בְּכַזִּית דְגַבִּי טוֹמְאָ' אֲכִיל' כְּתִי אִישׁ מְזַרַע אֶהָרֵן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בְּקִדְשֵׁי לֹא יֵאכֵל וְאֶתְרוּמָ' קָאִי כְדָא' בַּפ"ח דִּיבְמוֹ' (דָּן עֵא) וְאֲכִיל' בְּכַזִּי אָף חֹמֶשׁ דְתְּרוּמָ' בְּכַזִּית לְאִפּוֹקִי מְמ"ד בַּפ"ב דְפִסְחִים (דָּף לג) דְאוֹכֵל תְּרוּמָה בְשְׁוָה פְּרוּטָה אַע"ג דְלִיכָא פְּחוֹת חֲזִיבִין חֹמֶשׁ בְשׁוֹגֵג אַע"ג דְכָתוּב בִּי אֲכִילָה נ"ל מְדַכְתִּיב וְנָתַן וּנְתִיבָה הָוִי בַש"פ וְה"ה לְמִזִּיד לְהָא תַנָּא נְמִי אִינוּ חֲזִיבִין מִשּׁוּם זְרוֹת אֱלָא בְּכַזִּית פְּדִמוּכַח הֵתָם לְפִיכָהּ עָרִיב לְחֹמֶשׁ דְזָרוֹת בְּהַדִּי מִיְתָה דְטוֹמְאָה לְמִיְיָרִי דְשְׂעוֹרֵן שְׁוָה בְּכַזִּית וְאִי הָוִי תַנָּא לְחֹמֶשׁ דְזָרוֹת בְּהַדִּי מְזִיד דְזָרוֹת ה"א דְשְׂעוֹר שְׁנִיָּהּ שְׁוָה בַש"פ וְאַע"ג דְכָבֵר תַנִּי בַּפ"ז דְתְּרוּמוֹת דְאִין חֹמֶשׁ בְּפְחוֹת מְכַזִּית דְתַנִּי מְשַׁלֵּה אֶת הַקֶּרֶן וְאִין מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ דְמְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן ע"כ בְּדִאִיבָא ש"פ מִיְיָרִי וְאַפ"ה אִין מְשַׁלֵּם אֶת הַחֹמֶשׁ דְכַה"ג דְיִיִק בַּפ"ב דְפִסְחִים אַבְרָהָמָא.

מ"מ דְרַף הַתַּנָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ בְּקוֹצָר אַגַּב אוֹרְחִי' אֵן לְמָה דְתָנָן בְּהַדִּי בַּמ"א וְכַה"ג אֲמַרִינָן בְּרִישׁ בְּרִכּוֹת קַמ"ל דְכַפְרָה לֹא מְעַכְבָּא אַע"ג דְתַנִּי לָהּ בְּהַדִּי בַּמַּס' נְגַעִים וְכַמוֹ שְׁפִי הַתּוֹס' הֵתָם. עִי"ל בַּע"א וְלֹא רֵאִיתִי לְהַאֲרִיף בְּזָה יוֹתֵר: אֱלָא חֻלִּין אַחֻלִּין קַשְׂיָא וְלֹא הָוִי מ"ל הָא ר"ע וְהָא רַבָּנָן דְשְׁמַעִינָן לִי לַר"ע דַּא' שְׁנֵי עוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי בְּחֻלִּין פְּדִתָּנָן בַּפ"ה דְסוֹטָה (דָּף כז) כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יְטֵמָא אִין אוֹמַר טְמֵא אֱלָא יְטֵמָא לִימַד עַל כִּיכָר שְׁנֵי שְׁמַטָּא אֶת הַשְּׁלִישִׁי דִּי"ל דַּע"כ ל"ק ר"ע דְכִיכ' שְׁנֵי עוֹשֶׂה שְׁלִישִׁי בְּחֻלִּין אֱלָא

בְּטוֹמָא דְאוֹרֵייתָא אָבֵל בְּדַרְבְּנֵי לָא דְכַה"ג אַמ' בַּפ"ב דְחֻלְיִין (דָּף לַג) אַמְתַּנִּי דְהַשׁוּחַט וְלֹא יֵצֵא מֵהֶם דָּם.

מִיְהוּ ק"ל דְאֵהָא מַתְנֵי דְהַשׁוּחַט דְתַנִּי וְנֶאֱכָלִין בְּיַדִּים מְסוּאָבוֹת מ"ל בְּיַדִּים תְּחִילוֹת פְּגוֹן הַכְּנִיס יָדָיו לְבֵית הַמְּנוּגָע דְיָדָיו תְּחִילוֹת דְגִזְרִינֵן יָדָיו אִטוּ גּוּפוֹ וּר"מ הִיא דַאמ' יָדָיו תְּחִילוֹת אַף לְחֻלְיִין וְה"נ ה"ל לְאוֹקְמָא מַתְנֵי דְנוּטֵל לְיַדִּים לְחֻלְיִין בְּיַדִּים תְּחִילוֹת כַּר"מ וְדִלָּא פְּרַבְּנֵן דְאָמַר הֵתָם אֵין יָדִים תְּחִילוֹת לְחֻלְיִין מִיְהוּ לְמַאי דְפִי בְּמַתְנֵי מְדַנְקֵט בְּמַתְנֵי מַעֲשֵׁר וְע"כ פְּרַבְּנֵן דְפְּלִיגָא עֲלֵי דַר"מ דְשָׂאנִי לְהוּ בֵּין חֻלְיִין לְמַעֲשֵׁר וְנִקְט מַעֲשֵׁר לְמַאי דַּס"ד הַשְׁתָּא אִפִּי לְנִגְיַעָה וְלְמַסְקָנָא מַעֲשֵׁר אִפִּי אַכִּילָה דְפִי בְּעֵי נְטִילָה וְלַחֻלְיִין אַכִּילָה דְנִהָמָא אֵין דְפִי לָא וְכַמ"ש בְּסִמּוּד וְכִינֵן דְמַתְנֵי דְלָא כַּר"מ אֵלָא פְּרַבְּנֵן לָא נ"ל לְאוֹקְמָא בְּיַדִּים תְּחִילת כַּר"מ וְלָא פְּרַבְּנֵן.

מ"מ אַפְתִּי קִשָּׁה דְהָא לְקַמֵּן גַּבִּי טַבֵּל וְהִתְחַזַּק לְחֻלְיִין ח"ל לְמַשְׁנֵתֵינוּ רִישָׁא רַבְּנֵן דְשָׁנִי לְהוּ בֵּין חֻלְיִין לְמַעֲשֵׁר וְסִיפָא ר"מ אֵלָמָא מוֹקְמִינֵן לְמַתְנֵי בְּתַרִּי תַנְאִי. וִי"ל דַּמ"מ חֲדָא בְּבָא לָא נ"ל לְאוֹקְמָא כַּר"מ וְכַרְבְּנֵן וְהָא דְנוּטֵלִין לְיַדִּים לְחֻלְיִין וְלְמַעֲשֵׁה חֲדָא בְּבָא הִיא וְעוֹד דַּר"א ב"א מַתְנֵי בְּסִיפָא ה' מַעֲלוֹת וּמוֹקִי לַה פְּוֵלָה פְּרַבְּנֵן פְּדָאמַר לְקַמֵּן מַש"ה אֵלִיבָא דַּר"א לָא נִיחָא לִי לְאוֹקְמִי הָא דְנוּטֵלִים יָדִים לְחֻלְיִין כַּר"מ וְלְמַעֲשֵׁר פְּרַבְּנֵן: פְּאֵן בְּנִהָמָא.

ק"ל אַמַאי לָא מְשַׁנֵּי אִידִי וְאִידִי לְנִגְיַעָה פְּאֵן בְּנִגְיַעָה דְאוֹכְלִין א"ל נְטִיל' דְאֵין שְׁנֵי עוֹשָׂה שְׁלִישִׁי בְּחֻלְיִין פְּאֵן בְּמַשְׁקִין דְאִפִּי לְנִגְיַעָה צְרִיף נְטִילָה דְקו"ל כֹּל הַפּוֹסֵל אֵת הַתְּרוּמָה מְטַמָּא מַשְׁקִין לְהִיּוֹת תְּחִילָה.

וְיַדִּים קוֹדֵם נְטִילָה נְמִי עוֹשִׂין אֵת הַמַּשְׁקָה תְּחִילָה פְּדָאמַר בַּפ"ק דְבִרְכוֹת (דָּף נב) גִּזִּי שְׂמָא יִטְמָאוּ מַשְׁקִים אֵת אַחֻרֵי הַכּוֹס מִחֲמַה הַיָּדִים וְיַחֲזוֹר וְיִטְמָא אֵת הַכּוֹס וִי"ל לְמַאי דְפִי נִיחָא מְדַנְקֵט בְּמַתְנֵי מַעֲשֵׁר אֵלָמָא חֲמִיר לֵן מַעֲשֵׁר מְחֻלְיִין לְעַנְנֵן נ"י וְהָא א"א אֵלָא בְּאֹכְלִים דְשָׂאנִי בֵּין נִהָמָא לְפִי לְהָא שְׁנוּיִי א"נ בֵּין אַכִּילָה לְנִגְיַעָה לְשְׁנוּיִי קָמָא אָבֵל בְּמַשְׁקִים אֵין לְחֵלֶק בֵּין מַשְׁקָה לְמַשְׁקָה וּבֵין שְׁתֵּי עֲצָמָה לְנִגְיַעָה וְאֵע"ג דְהוּהוּ מְצִי לְמִימַר פְּאֵן בְּאֹכְלִים פְּאֵן בְּמַשְׁקִים וּמַתְנֵי נוּטֵלִין לְחֻלְיִין בְּמַשְׁקִים וְלְמַעֲשֵׁר בְּאֹכְלִים מ"מ נ"ל יוֹתֵר לְחֵלֶק בְּאֹכְלִין גּוּפִיָּהוּ בֵּין חוּלְיִין לְמַעֲשֵׁר בֵּין אַכִּילָה לְנִגְיַעָה א"נ בֵּין נִהָמָא לְפִי מְלֹאֹקְמִי (חֻלְיִין) [צ"ל חֻלְיִין וּמַעֲשֵׁר] דְמַשְׁנֵתֵינוּ בְּתַרִּי גְוּוּנָא חֻלְיִין בְּמַשְׁקִים וּמַעֲשֵׁר בְּאֹכְלִים וְאֵע"ג דְמַצִּינוּ בְּאֹכְלִים דְפִי דְבְּעֵי נְמִי נְטִילָה פְּדָאמַר בַּפ"י דְפְּסָחִים כֹּל שְׁטִיבּוּלוֹ בְּמַשְׁקָה צְרִיף נ"י הִיא לָאו מִשׁוֹ לְתָא דְאוֹכְלִין אֵלָא מִשׁוּם לְתָא דְמַשְׁקִים פְּדָאמַר הֵתָם שְׂמָא יַגַּע בְּמַשְׁקִים וּמְטַמָּאתוּ וְהָא דְקָאמַר פְּאֵן בְּפִי אַחֻלְיִין קָאִי וּמ"מ לְמַעֲשֵׁר אִפִּי אַכִּילת פִּי בְּעֵי נְטִילָה דְהוּהוּ שְׁנוּיִי דְמַשְׁנֵי מַעֲשֵׁר אַמַעֲשֵׁר הָא ר"מ וּמַתְנֵי רַבְּנֵן לְמַסְקָנָא נְמִי קָאִי מְדַנְקֵט לְמַעֲשֵׁר כֹּלֵל בְּמַתְנֵי וְכַדְפִּי: וְכֵן הַמְטַבִּיל יָדָיו נִתְכַּוְּוֵן ק"ל פִּינֵן דְאִשְׁמוּעִינֵן דְלַנְט"י שְׂאִיבוּ אֵלָא לְקַדוּשָׁא קִלְהַ מְתְרוּמָה וְלַמְטָה אַפ"ה צְרִיף פְּוֵנָה כ"ש לְטַבִּילָה שְׂאִיבוּ אֵלָא לְקוֹדֵשׁ הַתְּמוּרָה דְצְרִיף פְּוֵנָה דְהָא פְּוֵנָה בְּקַדוּשָׁה תְּלִיא דְמַה"ט חֻלְיִין לָא בְּעֵי פְּוֵנָה כְּדַמְסִיק.

וִי"ל דְהָא פִּינֵן דְאֵלִימָא מִקְלָתָא דְטַבִּילָה טְפִי מְנַטִּילָה דְמַהֲנֵי אִפִּי לְקַדוּשָׁה חֲמוּרָה לָא בְּעֵי פְּוֵנָה קַמ"ל דְאֵפ"ה בְּעוּ פְּוֵנָה א"נ י"ל הָא דְתַנִּי וְכֵן הַמְטַבִּיל אַמַעֲשֵׁר וְאִתְרוּמָה קָאִי

אע"ג דטבילה מילתא עדיפא היא דמהני אפי' לקודש ויה"א אי עביד לה למעשר ותרומה א"צ פנונה קמ"ל דאפ"ה צריף פנונה: והא תניא בין נתפנון.

ובין לא נתפנון ידיו טהורות הא דלא רמי לה אמשנתינו דמשמע דבעי פנונה כדפי' במתניתין. די"ל מתני' מיירי מטומאה חמורה של תורה אבל במעלות דרבנן מודה דא"צ פנונה וכדפי' במתניתין: פאן לחולין פאן למעשר ק"ל דמשמע דס"ל לר"נ אע"ג דחולין לא בעי פנונה מעשר בעי פנונה והא בפ"ב דחולין (דף לא) אמ' גדה שפאנסה וטבילה אר"י א' רב טהורה לביתה ואסור' לאכול בתרומה וא"ל הבא לר' נתן עון פרת הותרה איסור מיתה מבעי' א"ל בעלה חולין הוא וחולין לא בעי פנונה והשתא מאי איריא דקאמר אסורה לאכול בתרומ' הא אפי' הקל נמי אסורה כדאמר ר"נ גופי' הכא.

וי"ל דהא דאמ' הכא פאן למעשר היינו אליבא דרבנן דשאני להו בין חולין למעשר אבל התם דקאמר ואסורה לאכול בתרומה תרומה אין מעשר לא היינו אליבא דר"ת דלא מחלק בין חולין למעשר ועי"ל דמש"ה נקט רב הים אסורה לאכול בתרומה משום דנאכל בזה"ז משא"כ מעשר דבעי חומה ובזה"ז ליכא חומה למ"ד קדושה ראשונה לא קידשה לע"ל.

שוב ראיתי להתוס' שם בפ"ב דחולין דנקט תרומה ולא מעשר משום דנוהג בזה"ז: פאן לחולין פאן למעשר. למעשר בעי פנונה.

לחולין לא בעי פנונה ק"ל הא התם בפ"ב דחולין (דף לג) אמר' אליבא דרב דא' גדה שפאנסה וטבילה טהורה לביתה. דבעלה חולין הוא וחולין לא בעי פנונה לר' נתן דא' התם גבי שחיטה דלא בעו פנונה אפי' לחתיכה בעלמא בנפלה מן הגשר וטבילה אע"ג דאפילו לרחיצה בעלמא לא נתפנונה אפ"ה מהני לחולין ולרבנן דאמר התם גבי שחיטה דבעי מיהו פנונה לחתיכה ה"נ מיירי שירדה להקר דנתפנונה לרחוץ אלא של"נ לטבילה והשתא אע"ג דר"נ פרב ס"ל דחולין לא ב"כ אפ"ה הא מ"ל דהני תרתי ברייתא לחולין מיירו ולא נתפנון דקתני בהו מיירי דל"נ אפי' לרחיצה וקמייתא רבנן ובתרייתא ר"נ.

א"נ הא והא רבנן דקמייתא דבל"נ אפי' לרחיצה ובתרייתא בנתפנון לרחיצה אלא של"נ לטהרה דנטילה וטבילה פנון דאפי' בחולין איכא גונוי דבל"נ אינו כלו' הא מ"ל דהא דתני ל"נ ידיו טמאות בכה"ג.

וי"ל משו' דקתני בקמייתא תרתי נוטל ידיו וכן מטביל והא מטביל א"צ אלא בקודש והתם פנונה מעליא בעי לשם טהרה פדתנו הוחזק לתרומה אסור לקודש כ"ש בדלא הוחזק ונתפנון כלל לשם טבילה וכדתני סיפא טבל ולא הוחזק פאלו לא טבל דאפי' למ"ד חולין לא בעי פנונה למעשר ומן המעשר ולמעלה בעי פנונה מדרבנן ודומיא דהאי פנונה דטבילה מצריף האי תנא בנטילה מש"ה א"א לאוקמי בחולין ולפי"ז הא דתני תרתי נוטל ומטביל מש"ה תני לי' דנוטל בעי נמי פנונה גמורה דומיא דמטביל מיהו אין זה מספיק דהא איכא לפרושי נוטל ומטביל שניהן בחולין מיירו ונקט מטביל לרבנותא כדפי' לעיל: ומא תימרא דחולין לא ב"כ דתנו.

ק"ל ל"ל להביא ראיה ממקום א' ת"ל מהא ברייתא גופא דתני בין בנתפנון בין לא נתפנון ידיו טהורות ועכ"פ בחולין איירי וי"ל דמהא לא ש"מ אלא בטומאת ידי' דרבנן

אָבֿל בַּטּוֹמָאָה מָאָה שׁ"ת ב"כ וּלְפִיכָהּ מִיִּיתִי רֵאִי מַגָּל שְׁנִתְלַשׁ דְּמִיִּירִי מִסַּת טוֹמָאָה שֶׁל תוֹרָה וְהָא מְנָא תִּימְרָא דְשְׁמַעְתִּין דְּמִיִּירִי בַּטּוֹמָאָת יָדִים דְּרַבְּנָן ל"צ אֱלָא עֵיקְרוּ אַמְלִיתָא דְרַב בַּפ"ב דְּחֻלִּין גְּבִי נְדָה שְׁנֶאֱנָסָה וְטָבְלָה דֵּא רַב טְהוֹרָה לְבֵיתָה דְּבַעֲלָה חֻלִּין הוּא וְחֻלִּין לֹא בְּעֵי פְּנוּנָה וְאֵגַב גְּרָרָא אִיִּיתִי לֵה נְמִי בְּשְׁמַעְתִּין מְשׁוּם דְּלִר"נ בְּלֹא הֵהִיא דְּהָכָא ס"ל דְּחֻלִּין לֹא בְּעֵי פְּנוּנָה אִפִּי בַּטּוֹמָאוֹת שֶׁל תוֹרָה כְּדָאָמְרִי הֵתָם.

מִיָּהוּ לִר"י דֵּא הֵתָם אַף לְחֻלִּין בְּעֵי פְּנוּנָה קָשָׁה בְּמֵאִי מ"ל לְהִנִּי רוּמָיָא דְּמַתְּנִיתִי. וְל"ל בַּטּוֹמָאָת יָדִים דְּרַבְּנָן מוֹדָה י"י דְּחֻלִּין לֹא בְּעֵי פְּנוּנָה שְׁהֵרִי הֵתָם בַּפ"ב דְּחֻלִּין גְּבִי נְדָה שְׁנֶאֱנָסָה וְטָבְלָה מִיִּיתִי ר"נ סִינְעֵתָא לְרַב מְהֵאִי דְּלַקְמָן פִּי שְׁנַפְלָה לְתוֹף אַמַּת הַמִּי יָדִיו טְהוֹרוֹת וְאִי ר"י נְמִי מוֹדָה בַּטּוֹמָאָת יָדִים מֵאִי רֵאִי הִיא זוּ.

א"ו ר"י אַף בַּטּוֹמָאָת יָדִים נְמִי בְּעֵי פְּנוּנָה וְאִף לְחֻלִּין וְהָא פְּנוּנָה דְּבְּעֵי ר"י אַף לְחֻלִּין כְּפֻנּוֹן מְעַלְיָא בְּעֵי לְשׁוּם טְהֵרָה גְּמוּרָה כְּדִמּוּכַח כֹּל הֵהִיא סְגִיָּא דֵּהֵת וְא"כ הֵהִיא בְּרִיָּיתָא דְּבַל"נ יָדִיו טְהוֹרוֹת הִנִּי תִּיּוּבְתָא לִר"י דְּבְּמֵאִי מ"ל.

וּי"ל דְּלִמָּאִי דְּמַסִּיק הֵת ר"י אָמַר כִּר"י ב"י דֵּא וְכִיבֵס מֵה ת"ל שְׁנִית מְקִישׁ תְּכַפּוּסָת ב' לֹא מָה א' לְדַעַת אַף ב' נִיחָא. מִיָּהוּ אַכְתִּי ק"ל הָא דְּמַבִּיא ר"נ רֵאִי לְקַמָּן מִפִּי שְׁנַפְלָה לְתוֹף אַמַּת הַמִּי דִּיָּדִיו טְהוֹרוֹת הָא טוֹמָאָה דְּרַבְּנָן וְת"ל מְהָא בְּרִיָּיתָא דְּנוּטֵל וּמְטַבִּיל דְּלֹא ב"כ לְיָדִים דְּרַבְּנָן.

אֱלָא י"ל דְּמָהָא דְּל"נ יָדִים טְהוֹרוֹת אִין לְהוֹכִיחַ דְּחֻלִּין לֹא בְּעֵי פְּנוּנָה דֵּא ל"ל לֹא נִתְפַּוּן דְּמַתְּנִיא לֹאוּ לְמִימְרָא דְּלֹא נִתְפַּוּן לְשֵׁם טְבִילָה לְגַמְרִי אֱלָא לֹא הוֹחֲזִק וְלֹא נִתְפַּוּן לְהַעֲמִיד גּוּפִיָּה בְּחֻזְקַת טְהֵרָה לְחֻלִּין דּוּמָיָא דְּהוֹחֲזִק דְּכּוֹלָה מַתְּנִי וּבְהָא אִפִּי ר"י מוֹדָה דְּהוֹחֲזִק כֹּה"ג בְּחֻלִּין ל"צ: יָדִיו טְהוֹרוֹת וְהַפִּי אִינן בְּכִי יוֹתֵן וּבְתוֹסְפָתָא תְּנִיא פִּי שְׁנַפְלָה לְתוֹף אַמַּת הַמִּים וּפְשָׁטָן מִי שְׁיָדִיו טְמֵאוֹת וְנִטְלָם יָדִיו טְמֵאוֹת וּפִירוּ טְהוֹרִין וְאִם חִיָּשֵׁב בְּשַׁבִּיל שְׁיִוְדָחוּ יָדִיו טְהוֹרוֹת וְהַפִּי בְּכ"י וּפִי הִר"ש בַּפ"ז דְּמַס' וּמְכַשִּׁירִין דְּהֵאִי תְּנִיא פְּלִיג אַמַּתְנִי דְּחֻלִּין ב"כ.

וְלְדַבְּרֵי נ"ל הָא דְּמִיִּיתִי ר"נ רֵאִי מַמַּתְנִי מְשׁוּם דְּמַתְּנִי עֵיקְרֵהּ מְבַרְיָתָא. וְק"ל כִּינן דִּיָּדִיו טְמֵאוֹת אַמָּאִי פִּי טְהוֹרִין הָא נִגַּע בְּמַשְׁקִין טְמֵאִין שְׁבִידוֹ וְאִי מְשׁוּם כִּינן דְּלֹא נ"ל בְּנִפְלִתָן לֹא הוֹכְשָׁרָה דְּאִינוּ בְּכ"י הָא חָנֵן בַּפ"ק דְּמְכַשִּׁירִין מַשְׁקִין טְמֵאִין מְטַמְּאִין לְרַצוֹן וְשִׁלָּא לְרַצוֹן וְצ"ל לְפִי הִר"ש דְּבְּהָא נְמִי פְּלִיג אַמַּתְנִי וְס"ל כַּמ"ר בַּפ"ק דְּשַׁבְּתָא (דָּף יז) אִין פְּלִי טְמֵא חוֹשֵׁב מְשָׁקָה אַע"ג דְּהַכְּשִׁירוּ וְטוֹמָאָתוֹ בְּאִין כְּאֶחָד אִי לֹא נ"ל אִינן בְּכ"י וְל"נ דְּלֹא פְּלִיגָא כֹּלָל וְהַתּוֹסְפָתָא דְּתְּנִי יָדִיו טְמֵאוֹת מִיִּירִי לְמַעַשְׂרָא דְּב"כ אָבֿל לְחֻלִּין מוֹדָה דֵּא ל"נ פְּנוּנָה וְגַם מַתְּנִי נ"ל ע"ד זֶה דְּרִישָׁא בְּתוּלִין וְסִיפָא דְּבַשְׁבִּיל שְׁיִוְדָחוּ יָדִיו דְּתְּנִי יָדִיו טְהוֹרוֹת הִינְנוּ טְהוֹרוֹת אִפִּי לְמַעַשְׂרָא קְאָמַר כִּינן דְּנִתְפַּוּן וְהַשְׁתָּא א"ש לְהָא דְּתְּנִי יָדִיו טְהוֹרוֹת בְּסִיפֵי הַשְׁתָּא רִישָׁא דְּל"נ יָדִיו טְהוֹרוֹת סִיפָא שְׁנִתְפַּוּן לְכ"ש א"ו רִישָׁא בְּחֻלִּין וְאִפִּי ל"נ וְסִיפָא בְּמַעַשְׂרָא וְאִי נִתְפַּוּן אִין ל"נ לֹא.

וְלִמָּאִי דְּפִי ש"מ דְּאִפִּי לְטוֹמָאָת יָדִים דְּרַבְּנָן עֲשׂוּ רַבְּנָן מְעַלָּה דְּמַשְׁנַתְּנִינוּ דְּבְּעֵי הוֹחֲזִק לְמַעַשְׂרָא וְלְתְּרוּמָה וְכֹל אִינְדָּה דְּתְּנִינוּ וְעוֹד ש"מ דֵּא ע"ג דְּנִטְיִלָה שֶׁל"נ לֹא מְהַנִּי לְתְּרוּמָה ל"א כֹּל הַפּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה מְטַמֵּא מַשְׁקִין לְהִיּוֹת תְּחִילָה מ"מ ק"ל אֵהָא דְּקָא בְּשַׁבִּיל

ש'יודחו ידיו הפי' בכ"י משום כ'ינן ד'נתפנון להדיח ידיו גלי דעת' דנ"ל ב'קה נפילה שע"י יד'ים ידיו כ'דפ'י רש"י מה כ'קה וכי לא הי' ב'אפשרי להדיח ידיו בתוך אמת המים זה ב'לא נפילת פי' ה'ללו ונ'טלתם מתוכו ואין זה ג'לוי דעת שנ"ל ב'נפילת הפי' לתוך אמת המים ואנן ב'עינו פי' י'תן ד'ומ'יא ד'כי י'תן דנ"ל: ה"ק אע"פ ש'הוחזק לחולין אסור למעשר.

ק"ל מד'קאמר אע"פ ש'הוחזק לחולין משמע ד'עדיף הוחזק לחולין ולא הוחזק למעשר מ'לא הוחזק כ'לל אף לחולין והא ב'סיפא ד'מתני' ת'נו ט'בל ול"ה כ'אלו לא ט'בל ופי' התוס' ד'אי מ'רישא ה'יתי אומר ד'טפי ע'דיף ל"ה כ'לל למעשר מ'הוחזק לחולין ד'הא ע'קר ד'עתו לגמרי מ'מעשר ובע"כ ה'בי הוא ד'אל"כ ה"ל ס'יפא מ'שנה שא"צ א'למא להו"א כ'לל ע'דיף ט'פי מ'הוחזק לחולין ומאי אע"פ ש'הוחזק לחולין ד'קאמ'.

ואע"פ ש'התוס' פי' עוד ב'שם הר"א ור'בוחא ד'מתני' משום חולין ה'ניא ד'מהניא אף ב'לא כ'וונה ד'אי משום מעשר אף פי' הוחזק לחולין ק'תני ר'ישא דל"מ אאל"כ ד'הא מ'פ'שטא ד'מתני' משמע לה'יפ'ה ד'לחולין ב'עי הוחזק א'לא ר"נ למאי דס"ל חולין לא ב"כ ד'חזק ל'שנויי ד'אע"פ ש'הוחזק קאמ'.

והא ל"ל ד'לעולם הוחזק לחולין ע'דיף מ'להו"א כ'לל ד'מתפנון מ'יהת לש' ט'ביל' והאי ט'בל ולהו"א מ'יירי ש'לא נ'תפנון כ'לל אפי' ל'רחיצה ב'עלמ' ד'הא אפי' ר'ב מו'דה ד'לר'בנן ד'פליגי אדר' נ'תן וס"ל ד'גבי ש'חיט' ב"כ לש' ח'תיכה ה"נ ג'בי ט'בילה ב'עי כ'וונה ואי לא נ'תפנון א'פילו לש'ם ר'חיצה לא מ'הניב"ב לש'ם ר'חיצה ואי לאו נ'תפנון אפי' לש'ם ר'חיצה לא מ'הני מ'ה"ת ונ'אסורה אפי' ל'בעלה ד'חולין הוא כ'דאמ' ה'תם כ'פ"ב ד'חולין ומתני' א'תניא כ'ר'בנן וס'יפא מ'לה"ח ולא נ'תפנון אפי' ל'רחיצה ב'עלמא מ'יירי ומה"ת לאו כ'לוס הוא.

וה'ינו ד'שינה ת'נא ב'לישנא ד'ברישא ת'נא ט'בל לחולין הוחזק לחולין אסור למעשר וכו' אסור ל'תרומה אסור נ'קד'ש אסור ל'חטאת וב'סיפא ת'נא כ'אלו לא ט'בל משום ד'סיפא מה"ת הוא מ'ש"ה נ'קט כ'אלו ל"ט ד'לא ע'שה ולא כ'לוס לגמרי מה"ת וה"ל כ'אלו לא ט'בל כ'לל ובר'ישא ד'הוחזק ונ'תפנון ל'טבול לקל ולא ל'חמור דמה"ת ש"ד ואין כ'אן א'לא א'יסורא ב'עלמא משום מ'עלה ד'ר'בנן נ'קט ל'ישנא ד'אסור והא ל'יתא ד'כ'ינו ד'רישא וס'יפא נ'קט ח'דא ל'ישנא ד'ולא הוחזק ש'וין הו' ול"ל דל"ה ד'סיפא ל"ד ל'דרישא נ'עוד כ'ולה מתני' מ'מעלות ד'ר'בנן א'יירי ולא מ'של תורה והא ד'שני ב'לישנא ד'התם ת'נא אסור וה'כא כ'אלו לא ט'בל ה'ינו נ'מי מ'מעלות ד'ר'בנן א'לא ד'ברישא א'הני לי' ה'טבילו ק'צת אפי' מ'דר'בנן מ'יהת לקל ל"ש ל'שון כ'אלו לא ט'בל ד'הא ב'לא ט'בל א'מור ב'כולן א'בל ב'הוחזק לקל ש'רי לקל אפי' מ'דר'בנן א'בל ב'סיפא מ'דר'בנן לא מ'הני ל'מיד' ל'ד'בר ש'ב'קד'ש כ'אלו ל"ט לגמרי ונ"ל ד'הא אע"פ ש'הוחזק ד'קאמ' לאו ל'מימרא ל"ה לש'ם א' מ'אלו א'לא ש'נתפנון לש'ם ט'בילת ט'הרה ס'תם ד'נדאי ה'א ע'דיפא מ'דרישא א'לא ה"ק אע"פ ש'הוחזק לחולין פי' ל"מ ה'כא ד'לא נ'תפנון כ'לל לש'ם ט'בילה א'לא ל'רחיצה ב'עלמא ד'עביד ר'בנן מ'עלה אע"ג דמה"ת כה"ג מ'הני א'לא אפי' ט'בל והוחזק לחולין ד'נתפנון לש'ם ט'בילה לא מ'הני ל'אינ'ה מ'דר'בנן ול"מ ה'א ד'עקר ד'עתו מן ה'חומ'ר לגמרי א'לא אפי' ט'בל ול"ה כ'לל א'לא ס'תם נ'מי ע'בד ר'בנן מ'עלה וה'שטא ה'ני כ'בא ע"ד לא זו אף זו ת'ני להו' וב'סמוך א'כתוב עוד כ'זה: ט'בל ו'עלה מ'חזיק ע'צמו ל'כל מה ש'ירצה פי' התוס' נ'עודנו לח' וב'כמה ס'פרי' כ'תב ב'הדיא לח' וק"ל אע"פ ש'עודנו לח' ל'אחר ש'טבל ו'עלה א'מאי מ'חזיק ע'צמו ל'כל מה ש'ירצה ואע"ג ד'הא

מקלמא דהחוקק מדברבנו היא אפ"ה ה"ל פהלקתא בלא טעמא ונ"ל דר"א לטעמא אזיל דס"ל בפ"ט דבכורות (דף נו) דיש ברירה גבי מעשר בהמה בחלקו ט' פנגד ט' ועשר פנגד עשר אמ' זה הוא חלקו המגיעו משעיה ראשונה לכך וה"נ פינון דטבל סתם אחר עליותו פשמחזיק עצמו אמר' הוברר הדבר למפרע שטבילתו היתה ע"ד זה.

וכ"ת א"כ מאי ס"ד דמקשה מהא דעודנו רגלו אחד לומר לאין מחזיק כלל הא ודאי לא דמי דטעמ' דר"א משו' בריר' אבל בהחוקק לדבר (חמור) [צ"ל קל] כבר בשע' טביל' ל"ל בריר' לפיכך עלה אינו מחזיק וי"ל דנדאי המקשה דמדמי להו אהדדי לא אסיק אדעתא דטעמא דה"א משום ברירה וה"ה דהוי מצי להקשות מ"ט דר"א אלא דעדיפא מיני' פריף למאי דס"ד דטבל לקל שנה ללא החוקק כלל דלפי"ז קשיא לר"א מהאי בריותא אבל למאי דמשני דטבל סתם מחזיק לאחר שעלה ובהחוקק לא טעמ' דר"א משום ברירה הוא לפיכך בהחוקק לקל דל"ל ברירה עלה א"מ.

ולמאי דפי' אין מפאן ראי' דהחוקק לקל גרע מלא החוקק כלל מדהכי מהני לאחר טבילה והכא לא דכיון דטעמא דר"א משום ברירה הוא וגבי החוקק לקל ל"ל הכי אין זה משום קילויא דהא וחומר דאינדף: א"ר פדת היא ק"ל האף מדמי להו אהדדי הא ה"ט דר"י דא' אם הו' רגליו של א' נוגעת במים אף השני טהור משום גוד אחית פנדמר בסמוך והא ל"ל אלא לענין מקנה שיש בה מ' סאה מכיון שרגליו של א' נוגעת במים אמ' גוד אחית מים שעליו פאלו הן במקנה אבל הכא אפ"ת גוד אחית המים שעליו מאי אהני זה לחשוב לגברא פתחילת טבילה לומר שאע"פ שהחוקק מחזיק אדרבה כ"ש דגרע טפי דאמ' גוד אחית המים שעליו ה"ל פאלו עלה לגמרי דאינו מחזיק.

וכ"ת דאמר גוד אחיה לגברא גופי' פאלו הוא עדיין במקנה הא ליתא דהא גבי ג' גממיות פנחל אר"י לקמן דמטביל פתחתונה משו' גוד אחית ולא בפעליונה דל"ל גוד אסיק ואו שיקף למימר גוד אחית בגברא גופא אמאי אינו מטביל בפעליונה א"ו גוד אחית לגברא גופי' לא.

והנ"מ בסמוך גבי מהו להטביל מחטין בראשו של א' גוד אחית א"ל לר"י גוד אסיק ל"ל ואמאי נימא גוד אחית למחטין פאלו הן במקנה. א"ו ל"ש לומר גוד אחית לאותן שמטבילין בהן אלא דאמ' גוד אחית למים הללו פאלו הן מחנפרים זה לזה אבל בדבר הנטבל פגון אדם וכלים ל"ש לומר גוד אחית אותן למים לעשותן חיבור וי"ל דס"ל לר' פדת דאין לחלק בין גוד אחית לגוד אסיק ומאן דא"ל גוד אחית גוד אסיק נמי א"ל ולא שמיע לי' הא מתני' דלקמן דאני א' פתחתונה ולא בפעליונה כי הכא דלא שמיע לר"י ולפיכך מהני להחזיק בעודו רגלו א' במים דאע"פ שהחוקק לדבר קל מחזיק לדבר חמיר משום גוד אסיק מים שבמקנה למים שעליו ועושין חיבור דהא דרגלו א' במים מיירי בעודו לח ומים מטפחין עדיין על כל בשרו כדפי' התוס' גבי טבל ועלה דר"א דמיירי בעודנו לח.

מיהו למסקנא דלקמן דר"י גוד אסיק ל"ל תנא דעודהו רגלו א' במים ר"מ היא דא"ל מי גוד אסיק בסמוך דאמ' מטביל בפעליונה: ד"ה אף השני טמא ק"ל מאי אף ונ"ל דל"ג אף אלא ד"ה השני טמא: ר' מאיר הי' אומר מטביל בפעליונה לישנא קמא דר"נ דאמ' לעיל

במטומא' לטהרה ד"ה השני טמא דל"א גוד אחית דא"כ כ"ש גוד אסיק ל"א צ"ל דה"נ מיירי במעלות דרבנן: א"ל אי תניא תניא.

נ"ל דלא ס"ל לר"י כדר"נ דיש לחלק בין מעלות דרבנן לטומאה וטהרה דא"כ הוי מצי לאוקמי לקמייתא במעלות דרבנן לפיכך א"ל לר"י נמי גוד אסיק ובתרייתא במטומא' לטהרה הלכה גוד אסיק ל"ל מיהו יש לדחות דס"ל לר"י דבטומאה וטהרה לכ"ע אפי' גוד אחית ל"ל וכל"ק דר"נ דכי פליגא בהא דמקנה שיש בה מ' סאה מכוונת במעלות דרבנן והשתא הני תרתי מתני' תרונניהו במעלות ובע"כ פליג ר"י אר"מ אבל אי ס"ל פליגא בתרא דר"נ הוי מצי לאוקמי דקמייתא במעלות ובתרייתא בטומאה וטהרה לפיכך ל"ל לר"י גוד אסיק מיהו יש לדחות אם איתא דקמייתא במעלות ובתרייתא בטומאה וטהרה קמייתא לר"מ ל"ל השתא בטומאה וטהרה א"ל לר"מ גוד אסיק במעלות מבע"ל מיהו אין זה מוכרח: הטובל לחולין מני מתני' רבנן היא וכו' והא דלא דייק לה דמתני' רבנן היא מרישא דנוטלין לידים לחולין ולמעשה ולתרומה דמתני' מעשה אע"ג דממילא הוי שמעת לי' דבעי נטילה ודסגי' לי' בנטילה וא"צ טבילה מק"ו דחולין ותרומה ש"מ רבנן היא דשני להו בין חולין למעשה דאפי' למסקנא דמחלק בין אכילה דנהמא ובין אכילה דפי' ה"מ לחולין אבל במעשה אפי' פי' בעי נטילה פרבנן וכדפי' לעיל די"ל משום דמסיפא דייק לה להדיא יותר מרישא נקט לה והא בפ"ב דחולין (דף לג) דקאמ' ראב"י אין מזמנים נכרי' על בני מעיים ואמ' תניא דלא כר"א ב"י ומייתי לה מפריייתא אע"ג דהי' יכול לדייק לה ממתני' דפ"ק דטהרות פדמפ' התם בפ"ז (דף ק"ב) מדתנו אכל אבר מן החי ממנו אינו סופג מ' ושחיטתה [ואין שחיטתה צ"ל] מטהרתו דא' במאי אלימא בישראל פשיטא דאין שחיטתו מטהרתו אלא לאו בב"נ.

אלא משום דקושני' המשנה אינו פשוטה כ"כ מ"ל מפריייתא דמוכח בפשיטות דלא פנותי'. כ"ש הכא דמה"ט מייתו לה נמי מסיפא דמתני' גופי' דה"ט דדייק מיני' בפשיטות ושכח לרישא דאינו פשיטא כ"כ: אימא סיפא בגדי עם הארץ.

ק"ל מאי פריה הא ע"כ לא שני להו לרבנן בין חולין למעשה אלא באכילה דמעשה ולא בגייעה דמעשה דהכי מוקי לה לעיל ר"ש ואע"ג דבלשון ודילמא קאמר לה בפ"ב דחולין מ"מ לפי האמת הכי הוא דבגייעה דמעשה אפי' לרבנן שרי וכדפי' התוס' לעיל ושם בפ"ב דחולין וכינון שפן דלא עבדו רבנן מעלה בגייעה דמעשה פמו באכיל' מעשה והשתא מאי ק"ל מבגדי פרושי' מדרס לאוכלי תרומה ול"ק מדרס למעשה הא מדרס גייעה היא לפיכך ל"ע רבנן מעלה במעשה.

דהא בטעון לביאת מים מד"ס גופ' דאסרו רבנן במעשה דלעיל דמיני' שמעת לה דשני לרבנן בין חולין למעשה אינו אלא באכילה גרידא אבל בגייעה לא שאני להו ואם נגע זה הטעון ביאת מים מד"ס לא פסקה ומותר באכילה לטהור דאי הוי אסור באכילה לטהור אחר נגיעות טמא זו דד"ס ולא שרי אלא נגיעה גרידא משא"כ בתרומה אפי' נגיעה גרידא אסור ה"נ הי' אסור בגייעות מעשה פיון שנפסלו שוב מאכילה דהא תנו בפ"ב דמעשרו' מ"ש ניתו לאכיל' ולשת' ולסיכה.

אפי' למעט באכילת מ"ש נמי אסור פדתנו בפ"ח דזבחי' (דף עו) אין לוקחין תרומה בכסף מ"ש מפני שממעט באכילתו ואפי' ר"ש דמתיר התם היינו דוקא למעט באכילה

אָבֵל לְפָסְלוֹ מֵאֲכִילָה לְגַמְרֵי לֹא שָׁרֵי כְּדַמוּכַח שָׁם דְּמִיּוּתֵי רֵאִי דַר"ש ל"ח לְמַעַט זְמַן אֲכִיל' בְּקִדְשִׁים וּשְׁבִיעִית.

וּמִדְּשָׁרֵי טָמֵא דַד"ס בְּנִגְרָעוֹת מ"ש ש"מ דְּאִינוּ פּוֹסֵל ע"י נֶגַע עֵתֶם מֵאֲכִילָה. וְהַנ"מ לְהִקְדִּיא בַפ"ב דְּחֻלִּין (דָּף ג) דְּתַנּוּ הַשּׁוֹח' בְּהֵמָה חַי וְעוֹף וְלֹא יֵצֵא מֵהֶם דָּם כְּשִׁירִיו וְנֶאֱכָלִין בְּיָדַיִם מִסּוֹאֶבֶת וְדִיּוּק הַגַּמ' הָא יֵצֵא מֵהֶם דָּם אִין נֶאֱכָלִין בְּיָדַי' מִסּוֹאֶבֶת אֲמַאי יָדַיִם שְׁנִיּוֹת הֵן וְאִין שְׁנֵי עוֹשֶׂה ג' בְּחֻלִּין וּמ"ל הָא בְּחֻלִּין שְׁלֵקְחוּ בְּכֶסֶף מַעֲשָׂר עֲסָקִינוּ וְכַרְבָּנוּ דְּאוֹסֵר בְּמַעֲשָׂר לְכָל הַטְּעוֹן בִּיאַת מִים מַד"ס וּפְרִיָה ע"כ ל"פ רַבָּנוּ אֵלָא בְּאֲכִילָה דַמ"ש אֲבָל בְּנִגְיָעָה לֹא וְהָא נִגְיָעָה הוּא מְדַקְתָּנִי נֶאֱכָלִין מִי לֹא עֲסָקִינוּ דְקָא סָפִי לִי חֲבַרְנִי אֵלְמָא מְדַסְפִי לִי חֲבַרְנִי בְּיָדַיִם מִסּוֹאֶבֶת ש"ד נֶאֱכָל הוּאִיל וְאוֹכֵל טְהוֹר וּש"מ דְּלֹא נְפָסוּל בְּנִגְיָע' הַטָּמֵא מְלֶאכֶל אַחַר כּוֹ.

וְכִיּוֹן דְּנִגְיָעוֹת הַטָּמֵא דַד"ס אִינוּ פּוֹסֵל שׁוֹב מֵאֲכִילָה א"כ מֵהַשְׁתָּא סִיפָא דְמַעֲלָה דְמִדְרָסוֹת אֲפִי' כְּרַבָּנוּ אֲתִיא וְהָא דַל"ק בְּגִדֵי פְרוּשִׁים מְדָרְס לְאֹנְכָל מַעֲשָׂר ה"ט כִּיּוֹן דְּמִדְרָס נִגְיָעָה הִיא אִינוּ פּוֹסֵל בְּנִגְיָעוֹתוֹ אֲפִי' לְגַבְרָא מְלֶאכֶל מַעֲשָׂר דְאַפִי' בְּנִגְעָה בְּמַעֲשָׂא' גּוֹפְנִי אִינוּ פּוֹסֵל מְלֶאכֶל כָּל שְׁכָן שְׁבִנְגִיעָתוֹ בְּאֵדָם דְּאִינוּ פָּסְלוּ מְלֶאכֶל מַעֲשָׂר וְהָא דְהַחֲזִיק לְחֻלִּין אֲסִיר לְמַעֲשָׂר בַע"כ הִיָּינוּ לְאֲכִילַת מַעֲשָׂר וְלֹא לְנִגְיָעוֹת מַעֲשָׂר: אֲתָאן לַר"מ דַּא' חֻלִּין וּמַעֲשָׂר כַּהֲדָדִי נִיגְהוּ.

ק"ל מַנ"ל לְמִיָּדָק מְסִיפָא מְדַקְאָמֵר מְדָרְס לְאֹכְלֵי תְרוּמָה וְלֹא קֵא' לְאֹכְלֵי מַעֲשָׂר ש"מ דְּחֻלִּין וּמַעֲשָׂר כַּהֲדָדִי נִיגְהוּ דִילְמָא מַעֲשָׂר וְתְרוּמָה' כַּהֲדָדִי נִיגְהוּ וְכַדְדִּיּוּק בְּסִמּוּד דְּחֻלִּין שְׁנַעֲשֶׂה עַט"ק כְּקִדְשֵׁי דְמִי מְדָלָא קַתְנִי בְּהוּ מַעֲלָה וְדַחֵי דְאִי דְמִי לְתְרוּמָה הָא תְנִי תְרוּמָה וְאִי דְמִי לְחֻלִּין הָא תְנִי חֻלִּין וְה"נ אִי אֹכְלֵי מַעֲשָׂר דְמִי לְתְרוּמָה הָא תְנִי לְהַ תְרוּמָה.

וְעַק"ל לְמַאי דְדִיּוּק רִישָׁא רַבָּנוּ דְאַמְרוּ לְעִיל בְּכָל הַטְּעוֹן מִים מַד"ס לְמַעֲשָׂר כְּמוֹ לְתְרוּמָה א"כ אֲמַאי טָבֵל לְמַעֲשָׂר וְהַחֲזִיק לְמַעֲשָׂר אֲסוּר לְתְרוּמָה' כִּיּוֹן דְּלַרְבָּנוּ כַּהֲדָדִי נִיגְהוּ וְה"ל כַּחֲדָא בְּהַחֲזִיק לְזָה סְגִי לְזָה וְתַמָּה עַל עֲצָמָהּ וְכִי הַחֲזִיק דְתְנִי גַבִי הַהוּמָה וְקוֹדֶשׁ אֲטוּ כְּעִינוּ הַחֲזִיק לְכָל מִינֵי תְרוּמָה' וְקִדְשִׁים וְלֹא סְגִי בְּמַקְצָתָן הָא וְדַאי הַדְבָר, בְּדוּד אִי הַחֲזִיק לְתְרוּמַת דְגוֹן שָׁרֵי לְתְרוּמַת תִּירוּשׁ וְיִצְהָר א"נ אֲפָכָא וְה"נ אִי הַחֲזִיק א ת קִדְשִׁים כְּגוֹן לְחַטָּאת וְאֲשָׁם מוֹתֵר לְשִׁלְמִים וְה"ה אִיפְכָא מְשִׁלְמִים לְחַטָּאת וְאֲשָׁם אַע"ג דְּהוּי מְשִׁלְמִים לְחַמִּירְתָא אֲפִילוּ הִכִּי מְהִנִּי.

וּמִסְתַּבְּרָא אֲפִי' מְשָׁל ד"ס לְשֵׁל תוֹרָה מְהִנִּי חֲזָקָא בְּחֲדָא קְדוּשָׁה כְּגוֹן מְתַרְנוּח' שֵׁל לְתְרוּמָה שֵׁל תוֹרָה דְהָא בְּכָל הַנִּי דְתַנּוּ טָבֵל לְזָה לֹא הַחֲזִיק לְזָה ל"ק אֵלָא בְּקִדְוִשֵׁי קֵלָה זֹו לְקְדוּשָׁה אַחֲרַת חֲמִיר מְאָנוּ כְּגוֹן מְתַרְנוּח' לְקוֹדֶם וּמְקוֹדֶשׁ לְחַטָּא' אֲבָל בְּחֲדָא קְדוּשָׁה אֲפִי' מְשָׁל סִיפְרָצִים לְשֵׁל תוֹרָה נְמִי מְהִנִּי וְאַע"ג דְּתַמ טָבֵל לְחַמּוֹר מוֹתֵר לְקַל דְּמִשְׁמַע דְּנֹקָא לְקַל הִיא דְהוּתֵר אֲבָל לְחוֹמֵר כִּיּוּצָא בּוּ אֲפִי' מְמִין לְמִינוּ לֹא ל"ד אֵלָא אִיאִי דְתְנִי רִישָׁא מְקַל לְחוֹמֵר דַל"מ תְנִי סִיפָא דְמַתוּמֵי לְקַל מְהִנִּי וְה"ה לְכִיּוּצָא בּוּ דְמְהִנִּי.

דַּאלַת"ה דִּיּוּקָא דְרִישָׁא וְסִיפָא קִשְׁיָן אַהֲדָדִי דְבְרִישׁ מְשַׁמַּע דְלַחֲמִיר ל"מ הָא לְכִיּוּצָא בּוּ מְהִנִּי וּבְסוּפָא מְשַׁמוּעַ דְּדוּקָא מְחַמּוֹר לְקַל מְהִנִּי הָא לְכִיּוּצָא בּוּ ל"מ א"ו רִישָׁא דְנֹקָא וְסִיפָא ל"ד. וְאַע"ג רַא"ל א יְפָכָא דְסִיפָא דְנֹקָא וְרִישָׁא ל"ד מ"מ מְשַׁמַּע דְרִישָׁא דְנֹקָא

דְּהָא דַּיִיק בְּסִמְךָ דְּחִילִין שְׁנַעְשָׂה עֵט פְּקוּדָשׁ דְּמִי מְדַלָּא תְּנִי בְּהוּ מַעְלָה אֶלְמָא פִּינוּ דְּחֻלְיִין שְׁנַעְשָׂה עֵט"ק פְּקוּדָשׁ הָוִי אִפִּי' לְקוּלָּא נְמִי הָוִי פְּקוּדָשׁ וּבְגַדֵי אוּכְלֵי חֻלְיִין עֵט"ק שְׁנֵה לְקוּב שׁ לְאִי נוּ מְדָרְס לְאוּכְלֵי קוּדָשׁ שִׁמּוּ דְּמָה שְׁיֵישׁ לוֹ מַעְלָה שְׁנֵה לְחִבְרִוּוּ אִפִּי' מְדַרְבְּנֵן לְעַנְנֵן מַעְלוֹת דְּרַבְּנֵן אוּנִין הַקָּל כְּמוֹתוֹ מַה"נ מִשְׁמַע מִמְּסַקְנָא דְּדַיִיק מְהָא דְּיוֹחֲנֵן כ"ג הָיָה אוּכְל עֵט"ק פֶּל יָמִיו וְהִיָּתָה מְטַפְחָתוֹ אֲדַרְשׁ לְחֻטָּא' לְחֻטָּאת אִין לְקוּדָשׁ לָא אֶלְמָא אֵע"ג דְּהָא דְּחֻלְיִין שְׁנַעְשָׂה עֵט"ק אִינוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנֵן אִי עֲבָדֵי שְׁיִירְבַּקוּמ מַעְלָה פְּקוּדָשׁ דְּמִי מְהִי נְמִי לְגַבֵי קְדוּשַׁת קוּדָשׁ שְׁל תוֹרָה לְעַנְנֵן מַעְלוֹת דד"ס וְה"נ לְעַנְנֵן מַעְלָה זוּ דְּהוֹחֻק אִפִּי' הוֹחֻק לְתַרוּמָה דְּרַבְּנֵן מְהִי אִפִּי' לְשַׁל תוֹרָה וּכ"ש מִשׁ"ת גּוּפִי' מִק יִלְהָא לְחֻמְרִיָּהּ בְּחֻדָּא קְדוּשָׁה דְּמְהִי וְכִינוּ שְׁכוּ לְרַבְּנֵן דְּשָׁאֲנִי לְהוּ בִּין חֻלְיִין לְמַעְשָׁר פִּינוּ דְּמַעְשָׁר לְתַרוּמָה דְּמִי וּפּוֹסֵל בִּי שְׁלִישֵׁי מְדַרְבְּנֵן אֵע"ג לְגַבֵי תַרוּמָה פּוֹסֵל מַה"ת אִפִּי' לְעַנְנֵן מַעְלוֹת דְּרַבְּנֵן שְׁוִין הֵן וְאִם הִיָּחֻק לְזֵה הוֹחֻק נְמִי לְזֵה וְאִי הָאִי בְּבָא דְּהוֹחֻק כְּרַבֵּן אֲתִיָּא אֲמַאי הוֹחֻק לְמַעְשָׁ' לָא קו"ל הוֹחֻק לְתַרוּמָ' חֲשִׁיב לִי דְּוַדַּאי פֶּל הִיָּכָא דְּזֵה שְׁנֵה לְחֻב לִי בְּקְדוּשָׁה לְגַמֵּר אֲשׁ דְּאִינוּ שְׁנֵה אֶלָּא מְדַרְבְּנֵן מְהִי לְעַנְנֵן מַעְלוֹת דְּרַבְּנֵן אֶבְל בְּהָא דְּמַעְשָׁר לְרַבְּע דְּאֶסְרוּ ג' בְּמַעְשָׁר מַד"ס כְּמוֹ שְׁאֶסְרָה תוֹרָה ג' בְּחַרוּמָה מ"מ לָא הִישְׁוִו מְדַרְבְּנֵן לְגַמְרֵי דְּאִילוּ ג' בְּתַרוּמָה בְּנִגְיָעָה נְמִי פּוֹסֵל אֶבְל לְמַעְשָׁר ל"ג עַל הַג' אֶלָּא בְּאֶכִּילָה וְלָא בְּנִגְיָעָה וְכֹאֲהַקְפָּהָ דר"ש לְעִיל וְהַשְׁתָּא לְרַב וְהָוִי מַעְשָׁר מְמַנְעָה בִּין חֻלְיִין לְתַרוּמָה וּוּשׁ לוֹ מַעְלָה עַל הַחֻלְיִין עַנְנֵן הוֹחֻק וּמְדָרְס הוֹאִיל וּמַעְשָׁר אֶסְוֵר בְּאֶכִּינָה לְטַעוֹן בִּיאַת מִים מַד"ס מִשָּׁא"כ בְּחֻלְיִין וְיֵישׁ לְתַרוּמָה מַעְלָה עַל הַמַּעְשָׁר לְעַנְנֵן הוֹחֻק וּמְדָרְס הוֹאִיל וְחֻמְרֵי מְמַנּוּ לְעַנְנֵן נְגִיעָה אִפִּי' מְדַרְבְּנֵן וְהַשְׁתָּא סִיפָא דְּבַגְדֵי ע"ה בַּע"כ ד"ז הִיא דַּאֲמ' קוּלִין וּמַעְשָׁר כְּהַדְדִי נִיגְהוּ דְּהָא לִיפָא לְמ"ד דְּתַרוּמָה וּמַעְשָׁר לְגַמְרֵי כְּהַדְדִי נִיגְהוּ וְאִפִּי' לְרַבְּנֵן אִיפָא חוֹמֵר בְּתַרוּמָה מְמַעְשָׁר לְעַנְנֵן נְגִיעָה וְא"כ לְעַנְנֵן הוֹחֻק וּמְדָרְס יֵישׁ לְתַרוּמָה מַעְלָה עַל הַמַּעְשָׁר וּמְכָאן רַאִי לְדַבְרֵי הַתּוֹס' דְּפָא דר"ש דְּמַחְלַק אֶלִיבָא דְּרַבְּנֵן בִּין אֶכִּילָה לְנִגְיָעָה לְעַנְנֵן שְׁנִישֵׁי לְפִי הַאֲמַת נְמִי קִיָּמִי הָאִי חִילּוּקָא אֵע"ג דפ"ב דְּחוּלֵי בְּלִשׁוֹן דִּילְמָא גְרַסִּינוּ לָה: דָּף כ ע"א מְמַאי מַדל"ק בְּהוּ מַעְלָה.

פִּי' רַש"י מַדל"ק בְּגַדֵי פְּרוּשֵׁי הָאֻכְלֵי חוּלִיָּהֵן בְּטְהָרוֹת חוּלְיִין מְדָרְס לְאוּכְלֵי חוּלְיִין בַּט"ק ש"מ בְּכֻלָּל קוּדָשׁ הֵן וְהָא תְּנָא לִי קוּדָשׁ. וְא"י לְמָה לָא פִּי' דְּמַרִּישָׁא דְּהָא דַּיִיק לָה דְּרִי יֵשָׁא דְּהָא בְּבָא קְתַנִּי, טָבֵל לְחֻלְיִין הוֹחֻק לְחֻלְיִין וְכו' וְל"ק הָא מַעְלָה דְּטְבִילָה לְעַנְנֵן טה"ק ש"מ דְּכְקוּדָשׁ דְּמִי: אֶלְמָא קְסַבֵּר חִילִין שְׁנַעְשָׂה עֵט"ק פְּקוּדָשׁ דְּמִי.

וְק"ל הָא בְּרַפ"ק דְּחֻלְיִין מוֹקִי רַבָּה ב"ע לְמַתְנֵי דְּהֵתֵם הַפֶּל שׁוֹחֲטִין דְּמִשְׁמַע לְכַתְּחִילָה וְהַדְר תְּנִי וּשְׁחִיטָתוֹן כְּשִׁירָה דְּמִשְׁמַע דִּיעַבַּד דַּה"ק הַפֶּל שׁוֹחֲטִין אִפִּי' טָמָא בְּחֻלְיִין שְׁנַעְשָׂה עֵט"ק וְקְסַבֵּר כְּקוּ וְדָשׁ דְּעִי וְאָבִי וְרַבָּא וְרַבִּינָא וְר"א מ"ל בְּאוּקִימָתָא אַחְרִינָא וְקָאֲמ' הַגַּמ' כְּנֻלָּה כְּרַבָּה ב"ע ל"א קְסַבֵּר חוּלְיִין שְׁנַעְשָׂה עֵט"ק לָאוּ פְּקוּדָשׁ דְּמִי וְהַשְׁתָּא מַה בְּכָף דַּאֲפ"ת דס"ל כְּהִי תְּנָאִי דְּבְסִמְךָ דְּחִילִין שְׁנַעְשָׂה עֵט"ק הָרִי קוּן בְּחֻלְיִין אוּ כְּתַרוּמָה וּמ"מ לָאוּ לְקוּדָשׁ, דְּמִי אִפִּי' הֵן דְּסַתְמָא דְּמִשְׁנַתִּינוּ פְּלִיג וּס"ל פְּקוּדָשׁ דְּמִי וְכִי כְּעוֹרָה זוּ שְׁשָׁנָה רַבִּי וְסַתֵּם כְּאֵן בְּמִשְׁנַתִּינוּ דְּכְקוּדָשׁ דְּמִי וְאֲמַאי לָא נוֹקִי סַתְמָא דְּהֵתֵם כְּסַתְמָא דְּהָכָא.

מיהו ב' דלקמן (דף כא) אמ' עשר ממלל שנו פאן ה' ראשונות דא"ל דררא דטומאה דאורייתא גזרו רבין בין לקודש בין אא מפה עט"ק ובתרייתא דל"ל דררא דטומאה דאורייתא גזר רבנן לקודש קשא שנעשה עט"ק ל"ג בהו רבנן.

אלמא לא כל מעלות גז' רבנן בקודש שיות לנעשה עט"ק דהיכא דאיכא אש דטומאה דאורייתא גזרי ימלאא "ג וקרי בגדי אןכל תרומה מדרס לקודש חשיב ליה התם בה' ראשונות ש"מ דה"ל דררא דטומאה דאורייתא וה ט שמא ישבה עליו אשתו נדה דה חפש א אאאהאא טומאה דאורייתא כדפי' רש"י התם.

והשתא דניק ר"מ דחולין שנעשה עט"ק כקורש דמי להא מעלה דמדרס משו דה"ל ארא דטומאה דאורייתא ומ"מ אאר מעלות דלית בהו דררא דטומאה דאורייתא י"ל דס"ל לתנא דידן דלאו פקודש דמי ואלו למ"ד פקודש דמי ס"ל דלכ"ד שנה לקודש אפי' בדליכא דר"ט דאורייתא והשתא אא דקא התם קסבר דלאו פקודש דמי היינו בכה"ג דמייירי התם דליכא דאורייתא דהא גזי' בעו מא היא שמא יגע בפשר חומר בקודש פרק שלישי חומר ונ"ל דכל הני מעלות דחשיב מהני' לאו בתדא מחתא מחתינהו דהא דמטבילין כ"כ לתרן' אבל לא לקודש דתני היינו שהפלי הנטבל משתמ' בה בטר טבילה קודש או תרומה ול"מ בגופו של קודש ותרומה עצמן וכן ההיא דאחורים ותוך נמי בכה"ג מייירי ואע"ג דבנוסת' המשנה גרס בה בתרומה אבל לא בקודש נ"ל דט"ס הוא אלא לתרומ' לקודש בלמד גרסינן וילצורף קאמר אבל בקודש בב' משמע דבגופו של קודש ותרומה עצמן מייירי והא ליתא דל"ש בגופו הח לוקא מא ים ותוך.

והא ל"ל דמייירי בעוד שהקודש בתוך הפלי נגע אחורי הפלי במשקין טמאים וקמ"ל דנטמא הקודש שבתוך והשתא שפיר גרסינן בתרומה אבל לא בקודש דמייירי בגופו של קודש ותרומה עצמן הא ליתא דע"כ קדם זה לא נטמא ע"י משקין טמאים הללי שהרי לא נטע בהו אלא משום שהפלי עצמה נטמא תוכה ע"י נגיעת אחוריו בטומאה והשתא מה לי קודש שהי' בתוכו בשעת מגע טומאה זו ומ"ל קודש הבא לתוכו אח"כ ול"ל להאי תנא לאורויי מהה"א קודש שהי' בתוכו בשעת מגע טומאה מאה זו פניו דאפי' הבא לתוכו לאחר מכא נמ טמא א"ו לתרומ' אבל לא לקודש גרסינן כמו ברישא.

ובסדר המשנה ירושלמית גרסינן בתרי הני בבא בשנה בתרומה אבל לא בקודש בב' ופי' כמו בלמ"ד וכמו שפחבתי ובמעלה דנושא את המדרס דוקא בקודש גופא גזרה משום מעשה שהי' כדמפרש בגמ' אבל בכלים הצריכן נקודש ל"ג דבשלקמא אם יטמא את הקדא עבד איסורא אבל בכלים ל"ל בה ועוד דל"ג אלא כענן מעשה שהי' דבקד' הי' ומה"ט ל"ג נמי בתרומה כדאמר בגמ' ובגדי אוכלי תרומה מדר לקודש מסתברא לקודש ולכל צרכי קודש לפלים ולכל המתעסקים ברידש דה עיל בפ"ב תנן בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה אהל אלמא לאוכלים ומתעסקין בו גזרו וה"ה לכלים ושאר בבי דמשנתנו מבואר מעצמן איזה בבא מייירי בקודש עצמו ואיזה מייירי בכלישובאדם האוכלין וא"ל לפר' הלכ' נ"ל דה"ג גבי מדרס לחדש וכן לגבי מתיר ומנגיב לגבי פלים הנגמרים בטרהה לקודש ולתרומה בלמ"ד וגבי פלי מצרף וגבי פוסל גימל וד' בקודש ובחרו' בב' וכו' אשי' יד מטמא את חכרתה לקודש תרומה בלמ"ד וגבי אוכלים גובים בקודש ובתרומה בב' וגבי טבילה דאו ומח"כ לתרומה ולקודש בל' וזה מבואר והסופרים

נחלף להם בכמה בבי מלמ"ד לב' ומב' ללמ"ד והג' הנכונה כמ"ש בקודש מבטרומה
שמשבילן כ"בכ לחרימה אבל לא לקודש אחרים ותוף לכאורה משמע דנדאי פל הגי
חומר בקודש מבטרו' דכ"ש דעבדי רבנן הגי מעלות דקודש בחטאת נמי שְהרי, בחטאת
החמירו רבנן יותר מבקודש בכל מעלות דרבנן פדתנן לעיל בספ"ב גבי גיטליסלידים
דלקודש מטבילין ולחטאת אם נטמא ידיו נטמא גופו וטבל לקודש הוחזק לקודש א לחטאת
ובגדי אוכלי קודש מדרם לחטאת וכדמוכ' במס' פרה דהרבה החמירו בחטאת מבקודש
ואין מונין ראשון ושני לחטא' אלא אפי' הו מאה פס לין לחטאת חוץ מטבול יום פשר
בחטאת כדאמר בגמ' אע"ג דאפי' בתרומה פוסל כ"ש בקודש וק"ל דבפ"ח דנבחים (דף
עט) אר"י דמין במינו לא בטל ופריף עלי' מהא דתנן' דלי שְהוא מלא דוקין והטבילו
כאלו לא טבל וקניסיפא מלא מי חטאת עד שירבה המים על מי חטאת ושני רבא התם
בל שתוכו טהור וגבו טמא עסקינן דמדינ' סגי בכל דהו ורבנן הוא דגז' בה דילמא חייס
עליהו ולא מטביל להו וכיון דאיפא רבויא ל"צ ופי' רש"י ורבנן הוא דגזר שיטבילנו יפה
דאי אמרת דסג' לי בטבילת גבו דילמא חייס עליהו על מי החטאת שלא יתערבו המי'
לתוכי ויפסלו ולא מטביל לי' לשפת הפלי לפיכך גזרו עליו להטו ק ולפסלו וכיון דאיפא
רבויא תו ל"צ דהא טבילת תוכו חומרא בעלמא היא והשתא פיון דאין אחרים ותוף
חלוקים לקודש כ"ש לחטאת ואם נטמא גבו נטמא תוכו א"כ מי חטאת הללו עצמן פיון
דמונחין בכלי שנטמא גבו נטמ' הו עצמן ואפי' לא הו' בכלי בשעה שנטמא גבו אלא שב
אח"כ לתוכו וכיון שפן פשנכנסו לתוכו ונטמאו הו עצמן נפסלים מתורת מי חטאת ע"י
טומאתו ומעתה פסולין להזאה ג"כ וכיון שנטמאו מהזאה הא ליפא למיש משעתה לדילמא
חייס עליהו פיון שיפסלו להזאה ל"ל למישש ואמאי גזרו במלא מי חטאת עד שירבה
המים על מי חטאת: רא פמידת הקודש מידת התרומה ק"ל מ"ש בהגי מעלות קמאי
התחי' בקילותא שש ומסיים בחומרא דקודש ואלו במעלת מ שכ אשה .

שבתראי לא פמידת הקודש מידת התרומה מתחיל בחומרא דקודש תחילה ומסיים בכל
חדא וחדא אבל לא בתרומה פלומר אבל תרומה קל ואין בו מעלה זו חוץ ממעלה דנטמא
א' מידי חוזר והתחיל נמי בקילותא דתרומ' ומסיים בחומר דקודש דקתני ובתרומה אם
נטמא ח' מידי חבירתה טהור' ובקודש וכו' וכן פבא דאוכלים אוכלים נגובין מתחיל
בתרומה ומסיים אבל לא בקודש והא ל"ל דמאי דה"א דראוי להחמיר נמי בתרומה וה"ל
רבותא הא דבתרומה לא התחיל מקולא דתרומה ונקט הרבנותא פסדר פגון כבת"כ אי
לא קמ"ל ה"א דאפי' בתרומה לא משום חציצה כדר' אילא א"נ משום גזי' דמפ' רבא
בגמ' וקמ"ל דבתרומה ש"ד ולבטר דקמ"ל דבתרומה ש"ד מעתה ה"א דבקודש נמי קמ"ל
דאפ"ה בקודש לא וכן אחרים ותוף אי לאו דקמ"ל ה"א דבתרומ' נמי אין חילק וה"נ
נושא את המדרס ה"א דאפי' תרומה לא דחיישינן דילמא נגע קמ"ל דבתרומה ש"ד
ובתרי' [צ"ל וכתר דתני] תני דבתרומ' ש"ד קמ"ל דאפ"ה בקודש לא וכן אם נטמא א'
מידי ה"א דחבירתה נמי טמאה אפי' לתרומה דילמא נגע קמ"ל דלתרומה ש"ד והדר
תני דאפ"ה לקודש לא וכן אוכלין אוכלים נגובים בינדים מסנאבות ה"א דאפי' בתרומה
נמי לא שפא יגע ידיו באוכלין שפפיו קמ"ל דבתרומה ש"ד והדר תני דאפ"ה לקודש לא
אבל אינף בבי אפי' לא תנא להו לא ס"ד להחמיר בהם אפי' בקודש לפיכך סדר הרבנותא

להפך דקמ"ל תחילה דלקדש לא ולבתר דתני בקדש לא מהשת' ה"א דה"ה לתרום' קמ"ל דאפ"ה לתרום' ש"ד.

דקא ליתא דלר"א דמפ' בגמ' טעמא דכב"תכ ומענה דמתיר ומנגיב תרוננייהו משום חציצה ומהשתא שקולין הן א"כ מ"ש דבקה נקט קילותא דתרומה תחילה ובקה נקט חומר דקדש תחילה ומיהו לרבא דמוקי לה בתרי טעמי דבקה משום חציצה ובקה משום גזירה א"ש דא"ל דקא דמתיר ומנגיב אי לא קמ"ל ה"א דאפי' בקדש ש"ד פדמוכח בגמ' מצריכותא דקאמ' אבל אדר"א קשה דא"כ ה"ל למינקט גבי פלים חומר דקדש תחילה לתרום' פדנקט גבי מתיר ומנגיב בסיפא דה ל הרבותא בכה"ג פסדרן א"נ איפכא מיהו אי לאו ה"א בבא דמתיר וכבת"כ ואלקבא דר"א ה"ל תי' זה נכון ובגמ' אפרש עוד וקא דבקדש מתיר ומנגיב אפרש בגמ': פלים הנגמרי' בטרה פ"ה התוס' בשם הר"א דלהכי נקט נגמרים ולא נעשים משום דאין רגילות לשמרו בטרה בשעת עשייתן עד עת גמרו לפי שאין מקבלין טומאה עדיין אבל פי נגמרו מקבלין טומא' נותנין לב להו לשמרו בטרה משמע מפ"ה אפי' נותנין עליהו לב בתחילת עשייתן לשמרו בטרה אפ"ה צריף טבילה ולא נקט הנגמרי' אלא משום דדבר ההוה דרגילין לשמרו בשעת הגמר ולא בתחילת עשייתן וק"ל למה דחקו לפ' פן פי י"ל דדוקא נקט הנגמרי' דלא שמרו מתחילתו אלא בגומרו דאיכא למיחש משום צינורא דע"ה דנפל מקמא דגמרינהו ובעידנא דגמרו עדיין לחה היא פדמפ' בגמרא אבל היכא דשמרו מתחילתו לעשות בטרה א"ל טבילה דקא מתחילה נמי נזהר מצינורא דע"ה.

ומדע לה דהכי הוא פדפ' דאלת"ה אלא אפי' שמרו נמי בתחילתו אפ"ה צ"ט. א"כ פלי חרס שאין להם טרה במקוה אין להם תקנה להשתמש בהם קדש.

וכ"ת ה"נ ה"ה תנו לקמן (דף פה) מן המודעים ולפנים נאמנים על כ"ח ובגמ' תניא נאמנין על כ"ח הדקין לקדש אלמא שמשמשין קדש בכ"ח ואפ"ת מן המודעים שאני דקא אע"ג דאין ע"ה נאמן לומר פלי זה טהור הוא אפ"ה האמינוהו התם משום באין גזרי' גזי' על הציבור אא"כ יכולין לעמוד בה ולא סגי בלא"ה פדאמ' התם וא"ל דמה"ט לא חש נמי להא חששא דצינורא התם אבל בשאר פל מקומות א"א להשתמש קדש בשום כ"ח הואיל ואין להם טרה במקוה מ"מ תקשה מהא דתנו לקמן (דף כד) חומר בתרומה שביהודא נאמנין על טהרות יין ושמן לקדש ובגמ' ביהודא אין בגליל לא מ"ט מפני שרצועה של כותים מפסקת בניהו ופריף וליתי בכ"ח הפוקף צמיד פתיל ומאי פריף ה"א א"א להביא קדש בכ"ח משו' דא"א להטבילן א"ו פלים ששומרים בטרה מתחילתו א"ל טבילה והשתא יש תקנה לכ"ח להשתמש בהם קדש בשמרו מתחילתו והשתא פריף שפיר וליתי בכ"ח הפוקף צ"פ ומיהו במס' כלי' תנו ומייתי לה בפ"ד דביצה (דף לג) כ"ח מאימתי מקבלין טומאה משתגמור מלאכתו דברי ר"מ רי"א משיצרונו בכבשן א"כ לר"י כ"ח הנגמרים בטרה לית בהא דררא דטומאה דליכא למיחש בהו לצינורא דע"ה ובעידנא דנגמרי' דהינו פשראנו לקבל טומאה עדיין לחה היא פינו דאין גמרו לקבל טומאה עד צירוף פכשן ה"א משעת הכנסתו לכבשן קודם שיצרופו פבר נתיבש צנורא מפת האור קודם גמר המביאן לידי קבלת טומאה והשתא פריף שפיר וליתי בכ"ח הפוקף צ"פ.

ואע"ג דלר"מ לא בְּעֵי צִירוּף כְּבָשׁוֹן לְקַבֵּל טוֹמֵאָא אֲלֵא גָמַר מְלֹאכָה וּפְיֵי רִשׁוּי חֲקִיקוּתָן וְהֵתֵם מוֹקֵי לִסְתָם מְשֻׁנָּה כּר"מ הָא הֲכָרִיחוּ הַתּוֹס' הֵתֵם דְּאֲפִי לר"מ קוּד' צִירוּף אֵינּוּ טַמְא אֲלֵא לְאַחַר אֲפִיָּתָן מְסַלְקִין הַקָּשׁ אוֹ ד"א שְׁמַנִּיחָן בְּאֵוִירוֹ כְּדֵי שְׁלֵא יִפְלוּ הַמְחִיצוֹת וְיִסְתָּם הָאֵוִיר וְהִסְתָּתוּ מְשֻׁנֵי לִי מְנָא וּלר"י לֵאוּ מְנָא הוּא עַד גָּמַר צִירוּף שְׁלֵאחַר הִסְרָה א"כ אֲפִי לר"מ לִיכָא לְמִיחָשׁ לְצִינּוֹרָא דַע"ה שְׁיֵהָא לְחָה בְּשַׁעַת גָּמַר כְּלֵי כִינּוּן דַּמ"מ אֵין גָּמַר כְּלֵי אַא"כ קוּדָם לּוֹ צִירוּף וּבַע"ב גְּתִיבֵשׁ הַצִּינּוֹרָא כְּבָר קוּדָם הַגָּמַר וּפְרִיָּה שְׁפִיר לִיָּתִי בַכ"ח הַמְּוֹקֵף צ"פ מ"מ נ"ל עֵיקָר כְּדָפְי: הַכְּלֵי מְצַרְף מַה שְׁבִתּוּכָה כְּתָבוּ הַתּוֹס' הַקָּשָׁה הַר"א דַּבְּפ"ק דְּחֻלִּין (דָּף פֶּד) דְּרִשִּׁינּוּ מִכָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא לִיָּמֵד עַל כְּלֵי חֶרֶס דְּאֲפִי מְלֵא חֲרָדֵל טַמְא וּמַנ"ל דְּטַעְמָא מַש"ה דִּילְמָא הֵתֵם מְטַעְמָא דְּצִירוּף וְתִי הַר"י דַּל"מ צִירוּף לְחֻלִּין.

וְתִימָא לִי הָא כ"ש אֵוִיר דְּלֵא מְצִינּוּ בְּשׁוּם מְקוֹ אֲפִי בְּקֻדְשׁ וַא"כ יוֹתֵר ה"ל לְאוּקְמֵי דְּמְטַעֵם צִירוּף אֲתִינּוּ לָהּ דְּאֲשַׁכְּחֵן מִיָּהֵת בְּקֻדְשִׁים וּבַפ"ק דְּחֻלִּין תִּי דְּהִכֵּי דְּרִשִּׁינּוּ צִירוּף מְדַכְּת' אַחַת מְשַׁמַּע שְׁהַכָּף מְצַרְף וְעֵשָׂה לְכָל אֲחַד אֲבָל הֵתֵם לֹא כְּתַב א' ג"ז אֵינּוּ מְסַפִּיק עוֹד תִּי מְדַכְּתִיב כָּל (מְמַעֵט) [צ"ל מְשַׁמַּע] אֲפִי גְתִלָּהּ בְּאֵוִיר וּל"נ מְשׁוֹ דְּהִכֵּי אַמ' הֵתֵם תּוֹכוֹ אַע"פ שְׁלֵא נִגְעָה אוֹ אֵינּוּ אַא"כ נִגְעָה נִאָּמַר תּוֹכוֹ לְטַמְא וְנִאָּמַר תּוֹכוֹ לְיִטְמָא מַה תּוֹכוֹ הַאמ' לְטַמְא אַע"פ שְׁלֵא נִגְעָה אַף תּוֹכוֹ הַאמ' לְיִטְמָא אַע"פ שְׁלֵא נִגְעָה וּגַז"ש מְּוֹפְנִית הִיא כְּדָאמ' הֵתֵם ד' תּוֹכוֹ כְּתִיב תּוֹכוֹ תוֹךְ וְחַד לַגּוֹז"ש וְאֵמ' וְהֵתֵם מַנ"ל פִּי לְטַמְא אַחֲרִים וַאֲע"פ שְׁלֵא נִגְעָה אַר"י הַתּוֹרָה הַעֵיֶדָה עַל כ"ח וְאֲפִי מְלֵא חֲרָדֵל.

וְהַשְׁתָּא אֵי הָא דְּהַעֵיֶדָה תּוֹרָה דְּאֲפִי מְלֵא חֲרָדֵל מְטַמְא אַחֲרֵי הוּא מְטַעֵם אֵוִיר נִיחָא וַא"ש גַּז"ש דְּלִיטְמָא כְּלִיטְמָא וּמְקַבֵּל טוֹמֵאָה מְאֵוִירוֹ כְּמוֹ שְׁמַטְמָא אַחֲרִים מְאֵוִיר דְּחֻשְׁבִּינּוּ לְכָלִי כְּמֵאן דְּמִלֵּיא טוֹמֵאָה דְּמִי אֲבָל אֵי הָא דְּהַעֵיֶדָה תּוֹרָה בְּמֵלֵא חֲרָדֵל דְּמְטַמְא אַחֲרִים הָא מְשׁוּם צִירוּף כְּלֵי דְּמְצַרְף אֵת כָּל הָאוּכְלִים כְּאֵלוֹ הֵן אֲחַד וּבְנוֹגַע בְּהֵן דְּוִקָא א"כ בְּכַפְלוֹת טוֹמֵאָה לְעַצְמָהּ בְּנִגְיָע' בְּהַ גַּז"ש ל"ל פְּשִׁיטָא דְּמְטַמְא בְּמַגְעָה וְהָא דְּכָלִי מְצַרְף בְּגַמ' ס"ל לר' חֲנַן צִינּוֹר כְּלֵי דְּאוּרִיָּתָא וּבַפ"ג דְּמִנְחוֹת (דָּף כ) מְבַעֲי' לָן אֵי צִירוּף דְּאוּרִיָּתָא אוֹ דְּרַבְּנָן וְה"נ הָא דְּרַבֵּיעֵי בְּקֻדְשׁ פְּסוּל הָוֵי מַה"ת כַּמֶּש"כ בְּגַמ'.

וּק"ל כִּינּוּן דְּקַחְשִׁיב מְשֻׁנְתִּינוּ מַה שְׁחֻמְרָא בְּקֻדְשׁ מִבְּתְרוּמָה מַה"ת אַמְאֵי ל"ח נְמִי הָא דְּהַעֲרִיב שְׁמֵשׁוֹ אוּכְל בְּתְרוּמָה הִבִּיא כְּפָרְתוֹ אוּכְל בְּקֻדְשִׁים כְּדַתְנָן בְּמַס' נְגַעִים פ"י וּבַפ' הַעֲרַל נ"ל מְקַרָא אֲלֵמָא מְחֻסָר כְּפּוֹרִים מְוֹתֵר בְּתְרוּמָה וְאֲסוּר בְּקֻדְשִׁים וִי"ל דְּהֵאֵי הָוֵי בְּכָלִל מַעְלָה דְּסִיפָא הָאוּגוֹן וּמַח"כ צִרְיָכִין טְבִילָה לְקוּדְשׁ אֲבָל לֹא לְתְרוּמָה וְה"ט כִּינּוּן דְּעַד הָאֵיֶדָנָא הָוֵי אֲמֹר אֲצִרְכִּינְהוּ רַבְּנָן טְבִילָה וּמַדְלָא גְזֵרִינּוּ לְתְרוּמָה ש"מ בַּע"כ דְּמִוְת' בְּתְרוּמָה מַש"ה לֹא תִנּוּ נְמִי לְהָא חוּמְרָא (דְּאֵינּוּ) [צ"ל דְּאוּגוֹן] מְוֹתֵר בְּתְרוּמָה וְאֲסוּר בְּקֻדְשׁ דְּהֵי בְּכָלִל מַעְלָה זֹו מְדְאוּגוֹן צ"ט לְקֻדְשׁ אֲבָל לֹא לְתְרוּמָה ש"מ דְּבְקֻדְשׁ אֲסוּר וּבְתְרוּמָה שְׁרִי: דָּף כ' ע"ב הָאוּגוֹן.

רִשׁוּי פִּי בַפ"ח דְּפְסָחִים (דָּף צ) הָאוּגוֹן שְׁמָתוֹ מוּטָל לְפָנָיו כְּדָאמ' בַּפ"יב דְּזִבְחִים (דָּף כ') אֵיזָה אוּגוֹן כ"ז שְׁלֵא נִקְבֵר וְה"נ פִּי רַפ"ב דְּזִבְחִים (דָּף טו) דְּחֻשְׁבִּיב לְאוּגוֹן בְּהַדֵּי פְּסוּלֵי עֲבוּדָה וְה"פ בַּכ"מ וְתִימָא לִי הָא וְדָאֵי אֲפִי לְאַחַר קְבוּרָה קְרוֹי אוּגוֹן כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁל מִיתָה דְּבִאֲנִינּוֹת לִילָה שְׁלֵאחֲרֵיו הוּא דְּפִלְגֵי הֵתֵם תְּנָאֵי אֵי הָוֵי אוּגוֹן מַה"ת אוֹ מַד"ס וּמַה

שְׁהִיבֵיָא מִפּ"יב דְּזַבְחִים אַנִּי תַמֵּה דְהֵתֵם מִשְׁמַע לְהֵדְלִי לְהִיפָּף דְתַנְיָא הֵתֵם עַד מְתֵי מִתְּאוּנָן עֲלֵיו פֶּל הַיּוֹם רַבִּי א' כ"ז שְׁלֵא נִקְבֵר וְאִמ' בִּמ"ע אֲלִימָא בְּיוֹם מִיתָה מִי אִיכָא דִל"ל יו' מִיתָה תּוֹפֵס לִילוּ מְדַרְבְּנָן וְתוּ רַבִּי א' כ"ז שְׁלֵא נִקְבֵר הָא קוּבְרוּ אִישְׁתְּרִי לִי מִי אִיכָא דִל"ל וְאַחֲרִיתָהּ בְּיוֹם מָר וְכו': וּמַח"פ בְּרַפ"י דְּזַבְחִים (דָּף צד) [צ"ל בִּרְפ"ד דָּף קצ"ט] תַּנּוּ אוּנָן נוֹגַע וְא"ט וְרַמִּי לִי בִגְמ' מִמְשַׁנְתִּינוּ דְאוּנָן וּמַח"פ צָרִיכִין טְבִילָה לְקוּדְשׁ וּשְׁנֵי ר"י כָּאֵן בְּשֵׁלֵא טְבִיל וּפְרִיף וְכִי טְבִיל מֵאִי הָוִי הָא הֲדָרִי עֲלִי אַנְיָנוּת דָּא רַבָּה וְכו' וּמְסִיק בְּאַכִילָה עֲבִיד רַבְּנָן מַעְלָה בְּנִגְיָעָה לָא וְהָא דְמַח"פ צ"ט מִשְׁמַע מְדַתְּנֵי לָהּ בְּהֵדִי אוּנָן בְּחֻדָּא בְּבָא דְדוּמְיָא דְאוּנָן הָוִי וְלִמְאִי דִס"ד דְאוּנָן אִפִּי לְנִגְיָעָה צ"ט הֵה"נ לְמַח"פ וְלִמְסַקְנָא דְלִנְגִיעָה ל"ע מַעְלָה גַבִּי אוּנָן הֵה"נ לְמַח"פ לְנִגְיָעָה ש"ד.

מִיָּהוּ זֶה לְפִי רַש"י הֵתֵם דְלִמְאִי דְמְסִיק בְּנִגְיָעָה ל"ע מַעְלָה הֲדָר בִּי מְשַׁנּוּי דִר"י לְגַמְרִי. אֲבָל הַתּוֹס' פִּי הֵתֵם דְלִמְסַקְנָא נְמִי הָא דְאוּנָן נוֹגַע בְּשֵׁטְבִיל דְּוָקָא וּמְשַׁנְתִּינוּ בְּשֵׁלֵא טְבִיל וְהָא דְרַבָּה דְחוּזָר אַנְיָנוּת הֵינּוּ לְאַכִילָה וְלִפִּי"ז לְמַסְקָנָא נְמִי הָאִי דְמְשַׁנְתִּינוּ דְאוּנָן צ"ט הֵינּוּ לְעַנְנֵן נְגִיעָה וְדַכּוּנְתִּי טְבִילָה דְמַח"פ לְנִגְיָעָה נְמִי וּבְשֵׁלֵא טְבִיל וּמ"מ הַתּוֹס' מְסִיק הֵתֵם דְפִי רַש"י עֵיקָר וְהַשְׁתָּא בִּינוּ דְאוּנָן מוּת' בְּנִגְיָעָה בְּלֵא טְבִיל' הֵה"נ הָא דְמַח"פ דְהָא חֲד טַעְמָא לְתַרְנוּנֵיהוּ בִּינוּ דְעַד הָאִידְנָא אִסוּ' בְּאַכִילַת קְדָשִׁים אִיִּצְטָרְכוּ טְבִילָה כְּדַמְפ' בִּגְמ'.

וְכִינוּ דְעַל אוּנָן ל"ג נְגִיעָה הוֹאִיל וּמַחְמַת אַנְיָנוּת גּוֹפִי' שְׂרִי בְּמַגַּע ה"נ מַח"פ דְהָא מַחְמַת חִסְרוֹן כְּפָרָה גּוֹפָה שְׂרִי בְּנִגְיָעָה ל"ג עַל הַנְּגִיעָה וְכֵן פִּי הֲרַמְבַּ"ם (בִּפִּי"ב מֵה' שְׂאָר אה"ט) דְמַח"פ נְמִי א"צ טְבִילָה אֵלֵא לְאַכִילָה אֲבָל נוֹגַע לָא וְהָא דְכַתֵּב כָּאֵן בִּפִּי הַמְשַׁנָּה דְמַח"פ פּוֹסֵל אֵת הַקּוּדְשׁ כְּשֶׁנִּגַּע וְהָא אוּנָן מוֹתֵר לִיגַע אִין כְּוֹנְתוּ דְעַשׂוּ מַעְלָה בִּמַח"כ שְׂאִינוּ בְּאוּנָן לְעַנְנֵן נְגִיעָה דצ"ט דְהָא לִיתָא מְדַתְּנָא לְהָא בְּחֻדָּא בְּבָא וְחֲד טַעְמָא לְתַרְנוּנֵיהוּ שְׁוִוִין הֵן וְעוֹד אִי סד"א דְעֲבִיד מַעְלָה יִתְרָה בִּמַח"כ מְבִאוּנָן לְעַנְנֵן דצ"ט א"כ ה"ל אוּנָן וּמַח"פ ב' מַעְלוֹת וְהָא בִּין לְמ"ד עֶשְׂרֵן מַעְלוֹת שְׁנֵי כָּאֵן בִּין לְמ"ד י"א ל"ח הָא דְאוּנָן וּמַח"פ אֵלֵא לְחֻדָּא מַעְלָה א"ו מֵה"ט בִּינוּ דְעַד הָאִידְנָא אָמור ל"ג אֵלֵא עַל אַכִילָה וְלֵא עַל הַנְּגִיעָה אֲבָל מ"מ פּוֹסֵל מַח"כ קוּדְשׁ בְּמַגַּע בִּינוּ שְׂאִסוּר בְּאַכִילָה וְלֵא יִצָּא עַדִּין מִטּוּמְאַתּוּ מֵה"ת לְעַנְנֵן אַכִילַת קוּדְשׁ דִּמֵה"ט ט"י פּוֹסֵל אֵת הַתְּרוּמָה הוֹאִיל וְע"י אָסוּר בְּתַרוּמָה אֲבָל אִין אָסוּר בְּנִגְיָעָה מַחְמַת־מַעְלָה זֶה כְּמוֹ שְׂאִין אוּנָן אָסוּר בְּנִגְיָעָה וְנ"מ דְלֵאחֲרֵי שְׁהִיבֵיָא כְּפָרְתוּ מוֹתֵר בְּמַגַּע מִיד כְּמוֹ ש"ט"י לְאַחֲרֵי הָעֶרֶב שְׁמַשׁ מוֹתֵר מִיד בְּמַגַּע וְאַכִילַת תְּרוּמָה כִּב"ה בִּסְפ"י דְנִגְדָה (דָּף ע) אֲבָל בְּאַכִילָה אַכְתִּי אָסוּר עַד שְׁיִטְבֵּל מְשׁוּם מַעְלָה: צָרִיכִין טְבִילָה מְטַעְמָא דִּמְפ' בִּגְמ' דְהוֹאִיל וְעַד הָאִידְנָא הִי אָסוּר.

וּמִשְׁמַע הָא טְהוֹר הֵבָא לְאַכֹּל קוּדְשׁ אצ"ט. וְק"ל הָא בִּפ"ג דְּיוֹמָא (דָּף ל) אָמַר אִין אָדָם נִכְנָס לְעִזְרָה עַד שְׁיִטְבֹּל וְאִר"י סָרְף טְבִילָה הִיא זֶה שְׁיִזְכּוֹר טוּמְאַה יְשִׁינָה שְׁפִידוּ וּיְפָרֵשׁ וְהָא טְמֵא שְׂאֵכֵל אֵת הַקּוּדְשׁ שְׁנָה לְנִכְנָס לְמַקְדֵּשׁ טְמֵא דְבְּמִזִּיד בְּכַרְת וּבְשׁוּגַג בְּקָרְבָן עוֹלָה וְיִוֹרֵד מ"ש דְּגָזְרוּ טְבִילָה דְּכָל הַנִּכְנָס לְמַקְדֵּשׁ מְשׁוּם סָרְף טוּמְאַה וְל"ג נְמִי לְאַנְכֹל קוּדְשׁ מֵה"ט גּוֹפִי'.

וְעוֹד אֲלִיבָא דִר"י הַסְּבָרָא הַפּוּכָה לְגַמְרִי מֵהֵתֵם לְהֵכָא דְבִטְהוֹר צָרִיף טְבִילָה מְשׁוּ סָרְף טוּמְאַה אֲבָל מְצוּרַע כְּשֶׁרוֹצֵ' לְעַמּוֹד בְּשַׁע' נִקְנוֹר לְהַפְּנִס יָדִיו לְבַהוֹנוֹת ס"ל דֵּאצ"ט מְשׁוּם

שְׁכָר טָבֵל מְבַעֲרֵב אֶלְמָא מַח"פ שְׁטַבֵּל מְבַעֲרֵב ל"ח שְׁמָא נְטָמָא בֵּין טְבִילָה לְהַבְּאָת קַרְבָּנוּ דְלִזְמַן מוּעֵט כְּזֶה ל"ח שְׁמָא נְטָמָא לְעִנְיָן מְקַדְּשׁ וְאֵלּוּ לְעִנְיָן קוּדְשׁ חֲשֵׁשׁוּ בַמַּח"כ שְׁמָא נְטָמָא בֵּין טְבִילָה לְהַבְּאָת כְּפִרְתּוֹ וּצ"ט לְקוּדְשׁ וּבְטָהוּ הֵוֵי אֵיפְכָא דְלְמְקַדְּשׁ חֲשֵׁשׁוּ לְקוּדְשׁ ל"ח.

ואע"ג דְרַבָּא ס"ל הֵתָם אֶלִיבָא דר"י דְדוּקָא מְצוּרַע טוֹבֵל הוּאִיל וְדִינֵישׁ בְּטוּמְאָ אַבְל שְׁאָר כָּל אַד' לֹא וְהִינּוּ כְּמִתְנִיתָן מ"מ דְחִסְק לְוֹמַר לְשְׁאָר אַמּוּרָאֵי דְהַת' דר"י ל"ל הָא דְמִתְנִיתָן דְאוּגוֹן וּמַח"פ צ"ט לְקוּדְשׁ אַבְל שְׁאָר כָּל אֶדָם לֹא וְלִדְיָדִין' הֵוֵי אֵיפְכָא דְכָל אֶדָם צ"ט וְלֹא מַח"פ הוּאִיל וְטָבֵל מְבַעֲרֵב וְלִמ"ל לְדִידִין' מַח"פ צ"ט אֶלָּא בְּיִזְדָּת דְהֵוֵי ט"י אַרוּף וְלֹא בְשְׁאָר מַח"פ הַטּוֹבְלִים מְבַעֲרֵב אִם לֹא שְׁשֵׁהוּ זְמַן רַב בֵּין טְבִילָה לְהַבְּאָת כְּפִרְתּוֹ וְאִנּוּ מְחוּסַר כְּפִרְיָ סְתָמָא תָּנּוּ דצ"ט.

וְעוֹד הָא דְמַח"פ טוֹבֵל הֶלְכָה רוֹנַחַת הִיא בַּכ"מ בַּגַּמ' רַפ"ה דְפְסָחִים (דָּף נ"ט) מַח"פ בַּע"פ טוֹבֵל עוֹד שְׁמָ אָף מַח"פ בְּשְׁאָר יְמוֹת הַשְּׁנָה שְׁטוֹבֵל וְכו' וּבפ"ג דְעֵירוּבֵין (דָּף ל"ב) אַמ' הָאִשָּׁה חֵישׁ עֲלֵי לִידָה אוֹ זִבָּה מְבִיאָה מְעוֹת וְנוֹתְנָת בְּשׁוּפָר וְטוֹבֵלָת וְאוֹכְלָת בְּקִדְשִׁים לְעַרְב וְלֹא אִישְׁתְּמִיט בְּשׁוּם דְּוִכְתָּא לְמִתְנֵי דְמַח"פ צ"ט אֶצ"ט לְקוּדְשׁ וְנִיקָם וְנִימָא ר"י הִיא וְכו' ג' דִּינִיק הַגַּמ' בַּפ' הָעֶרְל לֹא אִישְׁתְּמִיט תְּנָא לְמִתְנֵי הָעֶרְל וְהַטְּמָא וְנִימָא ר"ע הִיא וּבְסוּף פ"י דְנִידָה (דָּף ע"א) גְּבִי יוֹשְׁבֵת עַל דָּם טוֹהַר תָּנּוּ בַּש"א צ"ט בְּאַחְרוּנָה וְכו' א"א צ"ט וּפִי רַש"י צְרִיכָה טְבִילָה צ"ט לִיל פ"א לְתַרוּמָה מְפִנֵי שַׁט"י אַרוּף הִיא וְהַסִּיחָה דְעֵתָה מִן הַתְּרוּמָה וְאִם יִשְׂרָאֵלִית הִיא טוֹבֵלָת לְבִיאַת מְקַדְּשׁ וְכו' א"א צ"ט אַבְל לְקִדְשִׁים מוֹדוּ ב"ה דְקִי"ל הָאוּגוֹן וּמַח"פ צ"ט לְקוּדְשׁ לְאַחַר שְׁהִבִיא כְּפִרְתּוֹ טוֹבֵלָת לְקִדְשִׁי מְשֻׁמַּע אַבְל לְבִיאַת מְקַדְּשׁ אֶצ"ט ל"ב ה"מ לְקִדְשִׁים צ"ט.

ועק"ל מה טעמא גזר' על מח"פ שצ"ט לקודש ול"ג על ט"י מאותן טומאות שא"צ כפירה. וכ"ת מש"ה אין ט"י צ"ט משו' שאין לדבר סוף דהא סוף סוף תחזיר ויהי' ט"י לערב ויטבול ויחזיר ויטבול והא לעולם הוא ט"י מטבילת היום שלפניו שיסיח דעתו מן הקודש משא"כ אוגון ומח"פ דסגי להו בטבילה א' לאחר שיצא מאנינותו ויבא כפירתו ליחא דהא טבילה זו דאוגון ומח"פ א"צ הערב שמש ולאחר טבילה מיד מותרין באכילת קודש דהא תנו צריכה טבילה דמשמע טבילה אין הערב שמש לא כדדיק בגמ' גבי פלים הנגמרים וכדפי' התוס' וא"כ אפי' אי גזר' על ט"י שיהא צ"ט בהאי טבילה סגי לי' ולאחר טבילה אוכל בקדשים מיד בלי הערב שמש: דף כא ע"א רישא וסיפא משום חציצה ק"ל פיון דהא דמטביל' כבת"כ ודמתיר ומגבי תרנוניהו משום חציצה הו"ל למיתנהו גבי הדדי פיון דחד טעמא להו ומ"ט אפסיק ביניהו תלתא בבי דאחורים ותו' ודנושא את המדר' ובגדי אוכלי תרומה וכו' ג' דדיק בפ"ק דכריתות (דף ג') המפטם את השמן המפטם את הקטורת וסוף בשמן המשחה דקתני המפטם את הקטורת במציע' ובפ"ב דב"ק (דף כד) אהא דתנו בפ"ק דכלים זוכו של זב ורוקו וש"ז ומימי רגליו דדיק כר"ג.

וי"ל דר"א נמי א"ל להאי טעמ' דלקודש לא משום שמה יטביל מחטין וצינורות בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד אבל רבא ל"ל טעמא דחציצה לגמרי בריש' דכבת"כ ור' אילא א"ל. ונ"מ דאי משנה טעמ' דחציצה לחוד הי' מותר להטביל מחטין וצינורות שאין דרכן להיות כבידים לעולם אבל משם גזי' שמה יטביל בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד כ"ש

דאיפא למיגזר בכלים פהגי פיון שהו קטנים לעולם ואפשר להטבילן בכלי שפיו קצר
אבל משום טעמא דחציצה פלים הללו שאין דרכם להיות גדולים וכבידים ליפא למגזר
משום חציצה.

דהא חציצה לאו מילתא דפסיקתא היא לעול' אלא דוקא בכלים פבידים דהא מה"ט גבי
תרומה ל"ל בה פדמוכח לקמן דפריד א"ה תרומה נמי ומשני למאן קאמרין לתבירם
תבירים מידע ידעי פי' שיעור עירוב מקנואו' ויענו פבידו של פלים נמי אם פבד הוא
מגביהין אותו פן פי' רש"י לקמן.

הלפך מחטין וצינורות משום פבידו של פלי ליפא שאפי' אם מכניס מהן הרבה יחד בכלי
גדול וממלאו מהן אפ"ה אין פאן פבוד לחוץ דהא המים מגביהין אותן ונכנס בין זה לזה
וביניהן בין הפלי מימי המקנה דהא א"א לאגדן ולהטביל דא"כ בלא כבת"כ הא ה"ל
חציצה ומה ארי' פלי בת"כ.

וכה"ג אמ' בסמוך א"ב סל וגרגותני שמלאן פלים והטבילן למ"ד משום חציצה איפא
ולמ"ד משום גזי' שמא יטבול וכו' סל וגרגותני שאין בפיהן כשה"נ ליפא. אלמא פיון
דכלים הללו לעולם אין דרכן להיות פיהם קצר ל"ג לטעמא דרבא ה"נ מיני' יש ללמוד
נמי לכלים שאין דרכן להיות פבידין לעולם ל"ג לטעמא דחציצה והשתא ר"א א"ל טעמא
דרבא וטעמא דחציצה גבי כבת"כ ונ"מ בין טעמ' דרבא בכלים שדרכן לעולם להיות
קטני' וקלים דמשום טעמא דחציצה ליפא ומשום טעמא דרבא איפא הלפך לא תנא הא
פבי דכ"כ ומתיר ומנגיב גבי אהדי אליפא דר' אילא דקמ"ל דלאו לגמרי חד טעמא
לשניהן כבת"כ איפא למיגזר נמי משום טעמא דרבא.

ובהכא נ"ל דמאי ל"ק בסמוך א"ב איפכא להטביל מחטין בתוך פלי משום חציצה ליפא
ומשום גזי' דרבא איפא א"ו פדפי' דר"א א"ל נמי דרב' ובהכא נ"ל במשנתנו ר' אילא
דס"ל דכבת"כ ומתיר ומנגיב תרנוניהו חד טעמא א"ל משום חציצה דאמאי התחיל בהא
מעלה דכבת"כ בקילותא דתרומה דתני לתרומה אבל לא לקדש ובהא דמתיר ומנגיב
התחיל בחומרי דקדש תחילה דקתני שפבדש מתיר מנגיב ומטביל ואח"כ קושר
ובתרומה קושר ואח"כ מטביל דבשלמא לרבא דס"ל דתרי טעמא נינהו ניחא דבהא יות'
רבותא דבתרומה ש"ד ובהא יותר רבותא דבקדש לא כמ"ש במשנתנו אבל ר' אילא
דתרנוניהו חד טעמא נינהו אמאי שנה הא מהא ולמאי דפי' ניחא דר' אילא נמי א"ל טעמא
דרבא מיהו אפתי ק"ל דא"כ למה לי להגמ' למעבד צריכותא זו אליפא דר' אילא דאי
אשמעינן כו' פיון דר' אילא א"ל נמי דטעמ' דרבא הא בלא"ה צריכא דא"א רישא ה"א
טעמא דקדש לא משום טעמא דרבא אבל סיפא דלא שייך טעמא דרבא ה"א דלקדש נמי
ש"ד ואי אשמעינן סיפא ה"א ה"ט משום חציצה אבל כבת"כ בכלים קטנים דלא שייך
חציצה אימא אפי' בקדש ש"ד ול"ת לטעמא דרבא קמ"ל דמדלא תני רישא וסיפא בהדי
הדי ש"מ דברישא אפי' היכא דלא שייך טעמא דחציצה אפ"ה לא משום טעמא דרבא
מיהו יש לדחות פיון דלא תני במתני' בהדל' הא אלא מדיוקא מיייתנו לה אדר"א ומדלא
תני להא גבי הדדי נ"ל להגמ' יותר למיעבד צריכותא במאי דתני לה במתני' בהדא:
וא"א סיפא ה"א ה"ט דלקדש לא משום דקטירא.

ק"ל ל"ל להגמ' למימר צרכיכותא בב' צדדים בחד צד נמי סגי לה או בצד שהתחיל דכבודו של פלי דמי יותר לחציצה מהא דקושר דסיפא קמ"ל סיפא דקושר חוצץ נמי לקדש ואי מהא דקושר ה"א דדוקא קושר בתרומה ש"ד דלא דמי לחציצה כ"כ אבל רישא דכבודו של פלי דמי יותר לחציצה ה"א אפי' בתרומה נמי לא קמ"ל רישא דאפ"ה בתרומה ש"ד.

א"נ הל"ל דקשירא חמיר ודמי יותר לחציצה ורישא קמ"ל דבקדש לא וסיפא קמ"ל אפי' קשירא דחמור אפ"ה בתרומה ש"ד ועוד אפי' למאי דנקט דאיפא למימר בכלל חד דחמיר מאידך למה נקט דהני תרתי בבי ומשום חומרא דקדש תנא להא הל"ל איפכא דמשום קולא דתרומה קתני לה אי מרישא ה"א ה"ט דלתרומה ש"ד משום דקל דמיא מקפו למנא ואי מסיפא לחוד ה"א דקשירא קל.

וצ"ל דמ"ל להגמ' דהא מילתא דפשיטא הוא דלתרומה ש"ד ולא תנא להו אלא משום חומרא דקדש בשניהם: ע"ב דקטירא במיא אהדויק מיהדק. פתבו התוס' ומנגיב דמתני' הני משום חציצה כדפני' רש"י וקא דל"נ צרכיכותא ממנגיב משום דקים לי' דלא ידעינו מאידך ודברי תימה הן.

עוד פתבו התוס' וי"מ דמנגיב לא טעמא אחרניא איפא משום שהמים חוזרים ומטמאי' לי' ולא סלקא להו השקה משום מעלה דקדש וקשה למורי דא"כ לרבא הני י"ב ולר' אילא י"א וי"ל רביעי בקדש ל"ח לי' או צירוף דאורייתא.

וק"ל למאי דאפי' לקמן דרביעי בקדש לכ"ע דאורייתא הוא ובפ"ב דמנחות (דף פד) משמע דס"ל לרבא הת' צירוף פלי דאורייתא דדייק התם מהא דתניא והרים ממנו מן המזון וכו' ומדומתר לקמן מזה על זה ע"י צירוף פלי ש"מ צירוף דאורייתא כדא' דאע"ג דרמי לי' אביי התם.

רבא לא הדר בי' דהכי מוכח התם גבי קמץ מן האבוד שירי' וראשון נאכלין מן פרי אינו נאכל לפו' ריהטא משמע דס"ל לרבא דצירוף דאורייתא והרבה אמוראי ס"ל התם הדי' ועוד דלקמן אר"נ כגון שצירוף על גבי קרטבלא דאורייתא יש לו תוך מצטרף וכו' אלמא ס"ל צירוף דאורייתא ולקמן אר"נ י"א מעלות שנה פאן א"כ י"ב הוי'.

ועק"ל אם איתא דמעלה זו דמנגיב לאו טעמא משום חציצה הוא א"כ למה פניל לה התנא בחדא בבא עם מתיר דהוי טעמא משום חציצה פיון דב' עניינא נינהו וה"ל למיתני באפי' נפשי' ככל שאר מעלות דקדש דקחשיב במתני' דכל חדו וחד ח"ל בחדא בבא בפ"ע ועק"ל אם איתא דהמים שאין מקודשים לא סלקא להו השקה לגבי קדש אחר משום מעלה כ"ש מים שנטמאו והשיקו וחדו והקדישין לא סלקא להו השקה לגופן ופסולי לניסוף וקא בפ"ב דפסחי' (דף לה) אמ' מי חג שנטמאו הקדישין ואח"כ השיקו טמאים משום מעלה דקדש השיקו ואח"כ הקדישין טהורין אלמא השיקו כשהו חולין מהני אפי' לגופן ואם הקדישין אח"כ ל"ל בה ומנהי לה השקה זו כ"ש דמהני השקה נמי חולין שלא לטמא לקודש אחר.

ואי לאו דמסתפינא הייתי מפ' דהא דתנו שפקדש מתיר ומנגיב ומטביל חדא מילתא קתני והיינו שאם הוא קשור וגם לח במקום הקשירה מתירו או מניחו עד שיתנגב אבל אם

אינו לח אף על פי שהוא קשור שפיר דמי והאי ומנגיב או מנגיבאמ' בחדא לחוד סגי כמו חלץ ועשה מאמר ונתן גט ובעל דרפ"ה דיבמות (דף נ) דאו או קתני וכמו נוטל רביעי בקרקע ורביעי במעות דפ"ק דב"ק (דף ט) ודספ"ז דב"ב לפי רש"י והרשב"ם בל"א וטעמ' הוא דכשהוא לח וגם קשור אהדוקי מהדק טפי משהוא קשור לחוד דל"ד פלל לחציצה לפיכך ל"ג אפי' לקדש אבל פשהוא לח וקשור ע"י ששהוא לח הקשירה אהדוקי מהדק טפי במקום לח במקום נגוב וזה דבר הנראה לעינים והואיל וקרוב ודמי לחציצה גזרי' עליו לקדש.

ומדע דכולה מילתא דמעלה זו דבקדש אבל לא בתרומה דהאי פבא בכלי לח מיירי מדתני ובתרומה קושר ואח"כ מטביל קתני קושר בתרומ' הפך דמתיר דקדש דרישא ואלו מלחלח בתרומ' היפך מנגיב דקדש דרישא לא קתני ש"מ דכולה מפלי לח עסקינן וקמ"ל דבקודש מתיר או מנגיב אבל בתרומ' אע"פ ששהוא לח קושרו אפי' לכתחיל' ואני תמה על פי רש"י ותוס' שמפ' להא דמנגיב משום חציצת לח מאי חציצה שייכי בי' דבשלמא הא דכבת"כ והא דקשירה גזרו רבנן עליה' משום דזימנין חנייז מדינא פגון אם הכלי הפנימי הוא פבד ביותר כדמוכח לקמן גבי חבירים מידע ידעי וגבי קשירה נמי א"ל זימנין דמהדק ביותר וחיצי מדינא פדאמר גבי כבת"כ לפיכך גזרו שלא להטביל פן לקדש לשום ענין מטעמ' דמסיק לקמן דחזי לי' ע"ה שא"י להבחין ואזל ומטביל אבל לח ל"מ שחוצץ לעולם בשום ענין למה גזרו עליו לקדש ואי חזי לי' ע"ה ואזל ומטביל ל"ל בה פנין דאי אפשר לבא לעולם עי"ז ששהוא לח לידי חציצה אבל לפי מה שפי' ניקח דע"י קשירה ולחות רגיל ומצוי לפעמים לבא לידי חציצה ומהדק ביותר ודלמא אי חזי לי' ע"ה שא"י להבחין ואזיל וטבל אבל בפגב אע"פ ששהוא קשור ל"ל בה ואפי' לקדש ש"ד: גזירה שלא יטבול מחטין וצינורת בכלי שאין בפיו וכו' ק"ל הא פנין דאמ' בסמוך דבכלי טמא מגו דסלקא טביל' לכולה גופא דמנא סלקא להו נמי לכלים דאית בי' וא"כ לעולם למ"ל להא גזי' דרבא דאפילו בכלי שפיו קצר שרי להטביל פלי טמא דהא קי"ל פל הפוסל את התרומה מטמא משקים להיות תחלה והמשקין חוזרין ומטמ' פלי פדאמ' בפ"ק דפסחים (דף יא) ובפ"ח דברכות גבי מוזגין את הפוס ובפ"ק דשבת גבי י"ח דבר והא פשנכנסו המי' מעט מעט לתוך פלי החצון קמא קמא מים ששנכנסו נטמא בנגיעתם בכלי הפנימי הטמא וחוזר ומטמא את החיצון וה"ל חיצון פלי טמא ומיגו דסלקא לי' טבילה לכולה גופי' דחיצון סלקא נמי לפלי דאית בי' מיהו ביהא י"ל דל"א מיגו אא"כ טומאה דפנימי אינו חמור משל חיצון פגון ששנמאו שניהם בטומאה של תורה או של ד"ס אבל אם הפנימי נטמא בשל תורה והחיצון בשל דבריהם ל"ל מיגו פנין דמה"ת החיצון טהור מעליא הוא מיהו ק"ל דלפי"ז פלי שפיו קצר טובלין בתוכו פלים ששנמא בטומאה של דבריהם משום מיגו וליתא להא גזי' דרבא פנין דגם החיצון נטמא בטומאה של דבריהם א"כ לימא דאיכ' בנייהו בין רבא לדר"א בנטמא הפנימי בטומאה של דבריהם דמשום דרבא ליפא משום חציצה איכא וכ"ת הא דגזרי' משום דרבא ור"א ה"מ בטומאה של תורה אבל בטומאה דד"ס ל"ג דה"ל פגזירה לגזיר' ואין ה"נ דמטבילן כבת"כ בפנימי טמא מד"ס ואפי' לר"א ול"ג בשל סופרי' משום חציצה ליתא דנדאי פל הני מעלות דמתניתין דחומר בקדש אפי' בטומאה דרבנן נמי גזרו משו' חומר דקדש דהא מתני' סתמא קתני וילקמן (דף פד) אמ' גבי מעלה דיד מטמאה את חביתה בקדש ובחיבורין

מ"ט דגזרין דילמא יגע הטמא בקדש אע"ג דכל עצמן של טומאת ידים אינו אלא מדרבנן אפ"ה גזרו ואע"ג דלא קנימא במסקנא הכי לאו מה"ט דל"ג בדרבנן הוא וי"ל פיון דהא דגזרו שלא להטביל כבת"כ לקדש משום דילמא חזי לי' ע"ה ואזיל ומטביל ואנון מקבלין קדש מהם משו' איבה תו אין לחלק בפנימי בין טומאת של תורה לשל ד"ס דאי חזי ע"ה דמטבילין כבת"כ טעה וסבר שפנימי טמא בשל תורה ואתי להטביל בשל תורה נמי בכלי בתוך פלי משא"כ בסל וגרנותני שמילאן פלים שגופן של פלים מוכיח' על עצמן פיון דכלים הללו ליכא שאין בפיהם פשפופרת הנוד מידע ידעי פיון דשאר פלים אין מטבילים בתוך פלים אלא באלו בלבד ש"מ טעמא משום דאין בפלים הללו דאין בפיהם כשה"נ.

א"נ שאלו לחבירי' מ"ש פלים הללו מכל הפלים ואמ' להן לא אתא הדבר לידי תקלה ובהקא נ"ל מה דהקשו התוס' לימא א"ב פלי החיצון בהטביל פלי בת"כ דאי משום חציצה איכא ומשום גזי' שאין בפיו כשה"נ ליכא דהא לדידן' גופא מהני טבילה אע"פ שאין בפיו פשפופרת הנוד ותי' בשם הר"א דמתני' מיירי בחיצון טהור ופנימי טמא וכן משמע לישנא דקתני מטבילין פלי בת"כ וגם רבא מוקי לה הכי בסמוך דקאמ' ה"מ בכלי טהור והיינו מתני' דמיתוקמא הכי.

ולי אין זה מספיק דמה בכך דמתני' איירי בחיצון טהור מ"מ לימא א"ב בחיצון טמא ופנימי טהור א"נ בשניהם טמאי' אבל לפי מאי דפי' נחא דנדאי א"מ כבת"כ לקדש סתמא קתני ל"ש בפנימי לחוד טמא ל"ש בשניהם טמאים דאע"ג דבשניהם טמאים לא שנייה גזי' דרבא מ"מ פיון דעיקר טעמא דבקדש לא משום דח"ל ע"ה ואזיל ומטביל אף בשניהם טמאים איכא למיחש דחזי ע"ה ומטביל בפנימי טמא ובחיצון טהור ומה"ט אפי' בחיצון לחוד טמא נמי לא דהא לא מוכח מילתא ודילמא חזי לי' ע"ה ומטביל אף בחיצון טהור ופנימי טמא וגזרו חיצון אטו פנימי דאתא פעמים לידי תקלה ע"ד שפיר' דחיצון בפנימי מחליף פיון דליכא הוכחה בגופו של פלי אבל סל וגרנותני שמילאן פלים והטבילין פיון דגוף הפלים מוכיחין על עצמן דהני פלים ליכא שלא יהי' בפיהם כשה"נ ל"ג דכלים בכלים ממין על שאינו מינו לא מיקלפו.

וכהג"מ בפ"ק דגיטין (דף יב) בסוגיא דשטר' העול' בעש"נ שפא בשמא מחליף אתרא באתרא ל"מ ותדע לה דהכי הוא כדפי' מדאמ' א"ב סל וגרנותני שמילאן פלים ול"ק נמי דא"ב סו"ג שהכניסן בתוך פלים טהורין והטבילין דמשום חציצה איכא ומשום גזי' דרבא בהני ל"ל בה דהא פלים הללו אפי' פיהם פחות משה"נ ליכא כ"ש כל הגוף הפלי דליכא בפחות וליכא משום גזי' דרבא.

א"ו דכיון דחשו שאין מטבילם כבת"כ משום דילמא אתא לטובלה בכלי שאין בפיו כשה"נ בעינן שפלי החיצון שגזרו משום לתא דידן' אטו פיו קצר יהי' גופו מוכיח על עצמו שאין פיו פחות מכדי שה"נ כגון סו"ג עצמן דלעולם פיהם קצר מהאי שיעור' ליכא ולא בפנימי סו"ג שאין החיצון שגזרו משום לתא דידן' מוכח ע"ע דאיכא במינו שפיהם קצרים אלא שהפנימי מוכיח עליו משום דבפנימי שמטבילין אותן בתוכן ליכא שאין בפיו פחות משה"נ וכל כה"ג השוו חכמים מדותיהם וגזרו ה'א אטו ה'א.

מש"ה פי' רש"י במתני' מטבילין כבת"כ בששניהם טמאים ואפ"ה בקדש לא משום דילמא חזי לי' ע"ה ואזיל ומטביל בששניהם טמאים או בחיצון לחוד טהור פיון דאין גוף

הפלים מוכיח על עצמן אתי לאחלופי והא דקא' הקא אכל בכלי טמא מיגו וכו' לאו אקדש קאי דומיא דרישא אלא אתרומה וחוילין קאי דומיא דמצעתא דמקנה שחלקו דאפי' לחולין נמי לא וכן ההיא ברייתא דאם לא טבל מיירי נמי מתרום' וחוילין ולא אקדש.

ולמאי דפי' אליב' דרש"י א"צ למה שדחקו התוס' ומסיימי והשתא לפי' סברת רש"י א"ב איכא למימ' דמצוי למימ' הכי חיצון אלא פח דהתיירא עדיף לה דאשפח אף בפנימים סלקא טביל' דלמאי דפי' רש"י בקדש אפי' בחיצון לחוד טמא נמי לא לרב' דגוג' חיצון אטו פנימי לחוד והא דפי' במתני' בשניהם טמאים לאו דוקא והא דקא' דתנו אם לא טבל דתניא גרסינו ולא דתנו דברייתא היא ולא מתני': דף כב ע"א אבא שאול אמר לתרומה וכו' פתבו התוספ' צריף טעם אמאי לא שרינו בעבר והטבילין קאמר בעבר.

וא"י מאי ק"ל פינון דטעמא דקדש לא אי משום חציצה ואי משום גזי' דרבא ודלמא חזי לי' ע"ה ואזיל ומטביל בגוונא דאיכא חציצה או בכלי שפי' קצר אמאי נשרי בעבר והטביל דהא אפשר לבא לידי תקלה דאי טבל לי' ע"ה בגוונא דאמרן אפי' בדעבד לע"ל טביל' מה"ת.

מ"מ ק"ל פינון דכלי בת"כ דעבד נמי לא א"כ הא דאמר ר"א בפ"ב דפסחים (דף לד) מי חג שנטמא השיקו ואח"כ הקדישו טהורין הקדישו ואח"כ השיקו טמאי' והשת' בהשיקו ואח"כ הקדישו אמאי טהורין הא השקת מים לטהרן דמי למטביל כבת"כ דהא א"א להשיקו אלא בגוונא בת"כ אחרת ואיכא למגזר בהא לשמא ישיקו בכלי שאין בפיו כשה"נ דודאי לא מהני פינון דכה"ג אין מים שפכלי מחוברים למי מקנה וליכא פאן השקה אלא למעט מים שפכלי נאנו השקה למקנה בעינו והא פינון דא"מ כבת"כ לקדש ואע"ג דאין הפלי עצמו קדש או בסופו להיות קדש אלא שישתמש בה קדשים אח"כ אפ"ה לא מהני טביל' זו דאם אח"כ הניח בהם קדש פסול כ"ש דל"מ השקה לימי החג שבת"כ אפי' בהשיקו ואח"כ מקדישו מה"ט דרבא גופא ואמאי השיקו ואח"כ הקדישו טהורין.

בשלקמא לה"ט דר"א דכבת"כ דלקדשים דלא הוא משום חציצה בהשקת מים ל"ש האי טעמא אכל לרבא קשיא. ודוחק לומר דרב' לא ס"ל הא דר"א דמשמע התם דרבא ס"ל פנותי' דקאמר רבא אף אנו נמי תנינא ונתנו עליו מים חיים וכו' ולפי' התוס' דהתם מיייתי ראי' להא דר"א דאין זריעה להקדש ובהקדשו ואח"כ השיקו טמאי' ואין נראה לומר דבהא א"ל דר"א אכל לא ברישא דהטביל אח"כ הקדישו דטהורין אלא לרבא בין כף וב"כ טמאים.

ועוד פינון דרבא איירי בהא מימרא דר"א ומיייתי ראי' אסוף מימרא דר"א אם איתא דרבא לית לי' הא דרישא ה"ל למפלג עלה בהדיא וי"ל פינון דטעמא דאין מטבילין כבת"כ לקדש משום דחזי לי' ע"ה ואזיל ומטביל נאנו מקבלין קדש מע"ה משום איבה השתא גיחא דהא לאוכלים ומשקים פולין לא מהני השקה אלא למים בלבד והא מים מקודשים למ"ל אלא במי חג בלבד שהן של תיבור וממלאין אותן מן השקלות והשיקו ואח"כ הקדישו היינו בשבת שבתוך החג שהי' ממלאין אותן בתוך חביות של זֶהב שא"מ וכדתנו בפ"ה דסוטה וכדפי' רש"י התם.

השָׁפָא לִיכָא מְשׁוּם דְלִמָּא חֲזִי לִי ע"ה וְאֶזְזִיל וּמְשִׁיקוּן בְּכָלִי שְׁאִין בְּפִיו כְּשֵׁה"נ וְאִין עֲנָן וְעֶסֶק מִי הֶחָג לְכָל אֲדָם אֲלָא לִפְהֵנִים וּשְׁלוּחֵי ב"ד בְּלִבְד דְזִרְיָוּן וְחִבְרִים הֵן: א"ה תְּרוּמָה נְמִי. ק"ל אֲמַאי פְּרִיָה אֶהָא מַעְלָה דְמִטְבִּילִין יוֹתֵר מְפָל הֵנִי מַעְלוֹ דְרַבְּנָן דְּמִשְׁנֵתֵינוּ דְבִקְדָשׁ עֲבָדוּ רַבְּנָן מַעְלָה וְלֹא בְתֵרוּמָה וּבַע"כ ה"ט מִשׁוֹ דְקִדְשׁ חֲמוּר מִתְרוּמָה מִש"ה הִחְמִירוּ יוֹתֵר מִתְרוּמָה וְה"ט א"ל נְמִי בְּהַאי מַעְלָה.

מִיָּהוּ י"ל כֹּל הֵנִי מַעְלוֹת דְּמִתְנִי ל"ג מְשׁוּם לְתָא דְטֻנְמָאָת שֶׁל תּוֹרָה אֲלָא חוּמְרָא בְּעֵלְמָא שְׁהַחְמִירוּ מְשׁוּם מַעְלָה בְּעֵלְמָא לְפִיכְף קוֹדֶשׁ דְחֲמִיר עֲבָדוּ מַעְלָה אֲבָל לֹא בְתֵרוּמָה דְקִיל אֲבָל הָא דְכַבַּת"כ דְּמְשׁוּם לְתָא דְטֻנְמָאָת שֶׁל תּוֹרָה גְזָרוּ אִי כְדָרְבָא אִי כְדָר"א פְּרִיָה שְׁפִי תְרוּמָה נְמִי גִיחַשׁ לְתַקְלָה זֹו עֲצָמָן דְּהָא תְרוּמָה טְמֵאָה נְמִי אֲסוּרָה בְּאַכִּילָה פְּקֻדָּשׁ: לֹא מְקַבְּלִין מְנִיָּהוּ כְּתָבוּ הַתּוֹ רַש"י פִּי דְבִשְׁעַת הַגִּיתוֹת נֶאֱמָרִין לְפִי שְׁחִבְרִים מְטַהְרִין כְּלֵיהֶם עֲבָרוּ הַגִּיתוֹת וְהַבְּדִים אִמ' דְלָא מְהִימָן וּל"נ דְּפוֹתַח בְּחִבְתוֹ לֹא הִתִּיר אִם לֹא סוּפוּ מִשׁוֹ תְּחִילְתוֹ כְּדָאָמ' בַּפ"ק דְּבִיצָה (דָּף י"א) וְאִם הִי טְהוּרִין בְּדִין בְּלֹא"ה נְמִי מִיִּשְׁתַּרִּי וְא"י מַה עֲנִין שְׁעַת גִּיתוֹת וְהַבְּדִים לְפוֹתַח חִבְתוֹ ע"ג הֶרְגֵּל דְּהִתָּם חִיָּשִׁין שְׁמָא נְטָמָא בְּיַד ע"ה אֲלָא שְׁפָרְגֵל הַקִּילוּ מְפָנִי שְׁמַחַת הֶרְגֵּל כְּדָמָּ' בִּירוּשְׁלַמִי אוֹ מְפָנִי שִׁיָּה מְזוֹן מְצוּי לְעוֹלֵי רְגָלִים כְּדָפְנִי רַש"י לְקָמָן אֲבָל שְׁעַת הַגִּיתוֹת וְהַבְּדִים ה"ט כְּדָפְנִי רַש"י וְכַמִּש"כ שָׁם: וּמֵאֵן תִּבְנָא דְחִיָּשׁ לְאִיבָה ר"י הִיא מְשַׁמַּע דְּרַבְּנָן פְּלִיגֵי עֲלֵי וְלֹא חִיָּשׁ לְאִיבָה מְדָאָמ' ר"פ כְּמֵאֵן מְקַבְּלִין הָאִידְנָא סְהַדְתָּא מַע"ה כְּמֵאֵן כַּר"י מְשׁוּם דְּחִיָּשׁ לְאִיבָה מְכָלִל דְּרַבְּנָן לֹא מְקַבְּלִין מִשׁוֹ דַּל"ח לְאִיבָה וְכָדָאָמ' בַּסַּפ"ג דְּפְסָחִים (דָּף מַח).

וּק"ל אִטוּ רַבְּנָן ל"ל הָא דְתָנּוּ לְקָמָן (דָּף כַּד) חוּמְרָא בְתֵרוּמָה שְׁבִיָּהוּדָא נֶאֱמָרִין עַל טְהוּרוֹת יִין וְשָׁמֶן כֹּל יְמוֹת הַשָּׁנָה וּבִשְׁעַת הַגִּיתוֹת וְהַבְּדִים אָף עַל תְּרוּמָה וְעוֹד דָּאִם אִיתָא דַּל"ל לְרַבְּנָן הָא דְלְקָמָן א"כ ל"ל נְמִי הָא מַעְלָה דְחוּמְרָא בְּקֻדְשׁ מִבְתֵּרוּמָּ' שְׁמִטְבִּילִים כַּבַּת"כ (בְּקֻדְשׁ אֲבָל לֹא בְתֵרוּמָה) [בְתֵרוּמָה אֲבָל לֹא בְקֻדְשׁ] וְטַעְמָא דְבִקְדָשׁ לֹא מְשׁוּם דְחֲזִי לִי ע"ה וְאֶזְזִיל וּמְטַבִּיל וְש"מ דְּמְקַבְּלִין מִיָּנִי כְּדָמְסִיק בְּסוּמָּה אֲלָמָא חִיָּשִׁין לְאִיבָה.

מִיָּהוּ זֶה אִינוּן גְּוָשְׁנִי אֲלָא לְפִי רַש"י שְׁמַפ' הָא דְקָאָמ' כְּמֵאֵן מְקַבְּלִין הָאִידְנָא סְהַדוּתָא מַע"ה כַּר"י דְאֵלוּ לְרַבְּנָן ל"מ כְּדָאָמ' בַּפ"ג דְּפְסָחִים. אֲבָל לְמַאי שְׁאָפְרִשׁ בְּסוּמָּה בְּשֵׁם הַרִי"ף לְק"מ: וְשׁוּרְף פְּרָה אֲדוּנָה לְעֲצָמוּ.

אִין עֲנִין שְׁרִיפַת פְּרָה אֲדוּנָה לְעֲצָמוּ לְנֶאֱמָנוֹת טְהוּרוֹת יִין וְשָׁמֶן לַע"ה. אֲלָא מְשׁוּם דְתָנּוּ בַּפ"ה דְּפְרָה שְׁהַפֵּל נֶאֱמָרִין עַל חֲטָאָת קָאמ' לָה דַּה"ט דַּע"ה נֶאֱמָן לְחֲטָאָת שְׁלֹא יִהָא כֹּל אֲחַד הוֹלֵךְ וְשׁוּרְף פְּרָה אֲדוּנָה לְעֲצָמוּ וְתִרְתִּי קָאמ' דַּעַל טְהוּרַת יִין וְשָׁמֶן נֶאֱמָן שְׁלֹא יִהָי בּוֹנָה בְּמָה לְעֲצָמוּ וְעַל חֲטָאָת נֶאֱמָן שְׁלֹא יִשְׁרַף פ"א לְעֲצָמוּ וְאִידִי דַּמַּפ' טַעַמ' דְנֶאֱמָן עַל טְהוּרַת יִין וְשָׁמֶן דְקֻדְשׁ שְׁלֹא יִהָי בּוֹנָה בְּמָה לְעֲצָמוּ נְקִט נְמִי שׁוּרְף פ"א לְעֲצָמוּ לוֹמַר דַּמַּה"ט נְמִי הַפֵּל נֶאֱמָרִין עַל חֲטָאָת אַע"ג דַּל"מ מְנַאֲמָנוֹת חֲטָאָת בְּמִכְלִיתָן: כְּמֵאֵן מְקַבְּלִין וְכו' כַּר"י הַקִּשָּׁה הַרִי"ף בַּסַּפ"ג דְּפְסָחִים מְהָא דָאמ' הִתָּם ו' דְּבָרִים נֶאֱמָרוּ בַע"ה אִין מוֹסְרִים לוֹ עֲדוּת וְא"מ מְמַנּוּ עֲדוּת.

וְתִי דְהָהוּא ע"ה דְהִכָּא לָאו כַּע"ה דְהִתָּם דְהִכָּא לִיתָא בְּמִקְרָא וּבְמִשְׁנָה אֲבָל בַּד"א וּבְמִצּוֹת אִיתָא דְלָא חֲשִׁיד אֲשִׁבוּעַ וְגִזְזִילָה וְלֹא ד"א מְאֲנִפִי פְסָלוּתָא. אֲבָל ע"ה דְהִתָּם חֲשִׁיד אֲכָל

הני דאמ' הוא דהא חשיד אנגיבה לפיכה אין ממנין אותו אפטרופס וחשיד נמי על שפכות דמים לפיכה אין מתלונן עמו בדרה.

ופי' הר"ן דבריו דלפי"ז הא דאמ' התם א"מ ממנו עדות ל"ד דאפי' בהעיד אין עדותו עדות כדאמ' בספ"ק דקדושין שכל שאינו במקרא ובמשנה ובד"א פסול עדות ודאמר דהא כמאן כר"י לאו למיקרא דרבנן פליגי עלי' דלא אשכחן בהא פלוגתא כלל ואשכחן פהאי לישנא במידי דל"ל פלוגתא כדאמר כמאן תלינן קיבורא בדיקלא כמאן פהאי תנא: אין מציל אלא על האוכלים י"מ דמ"כ דע"ה מייירי דא"מ אלא על כל הני דקחשב ולא על כלי שטף וכן פי' הר"ש וי"מ אפי' על כ"ת דחבר נמי גזרו שלא תציל על כלי שטף משום לתא דשל ע"ה.

וכן פי' הרמב"ם בפי' משנה זו וטעמא כדמפרש שטהרתי לה ולא תשאיל ממנו ותשמש בו לפיכ' גזרו נמי על של חבר דאלו גזרו על של ע"ה לחו' לא ישמע ע"ה לפיכ' השוו מדותיהן שא"מ על כלי שט' כלל אפי' של חבר כן פי' הרמב"ם שם.

ולפי' הר"ש דעל של ע"ה לחוד גזרו ק"ל דהא פיון דשאלינן מנייהו מדאמ' טיהרתי לה ולו כדמסיק בסמוך והא מנא לז' יומי לא משאלי אינשי אכתי טהרתי לה ולו. דהא ל"ל אפי' אם נאמר לע"ה שכ"ח שלו א"מ על כלים צניית לדברי חכמים ומחזיקו בחזקת טומאה אף ע"פ שרואה כ"ח של חבר דמציל על הכל אפי' על כ"ש.

דליתא דא"כ חבר יטביל נמי כבת"כ ולע"ה נאמר שלא יטביל אלא ע"כ אי אמרינן דחבר יטביל חזי לי' ע"ה ואזיל ומטביל ולא יציית לחלק בינו לבין חבר ה"נ אי אמרינן דכלי ארש של חבר יציל ושל ע"ה לא לא יציית וכי שאלינן מנייהו משתמשין בכלי שנטמא במת.

ועק"ל אי אוכלים ומשקים וכ"ח בשל ע"ה מייירי וטהורים דקאמר היינו לע"ה מה תמה ר"י אפשר אשה לשה בעריבה לגין מלא משקים אם נאמר הא דגז' ב"ש אינו אלא של ע"ה מה זה תמה הא כבר שאלו ב"ה לב"ש שאל' זו עצמ' והלא טהרתם אוכלי' ומשקי' שבתוכו והשיבו כשטהרנו לעצמו טהרנו נטה' את הכלי שטהרתי לה ולו ומאי ק"ל לר"י הא מתשוב' ב"ש לב"ה על אותן שהי' באנהל עם המת ש"מ הא ועוד ל"ל לתלמיד של ב"ש לומר ולא עוד אלא שאם אתה א"ל טמא א"ל שלי טהור ושלך טמא הא כל אנה' זה למה הא כבר נתפרש טעמן של ב"ש יפה כמ' ששאל כליו של ע"ה טמא או טהור א"ל טמא אלא ע"כ לב"ש אפי' כ"ח של חבר א"מ על הכלים ועל זה לחוד תמה ר"י דהאשה והעריבה ולגין של חבר טמאין והבצק ומשקין טהורין ועל זה השיב לו התלמיד בהא ולא עוד שאם אתה אומר לו טמא אומר שלי טהור ושלך טמא פלומר דמה"ט גזרו נמי על כ"ח של חבר דא"מ על הכלים דאי לא גזרו אלא על של ע"ה לחוד מפני שהוא טמא לא יציית ע"ה ואומר אדרבה שלי טהור וראוי להציל ושלך טמא ואין ראוי להציל לפיכה השוו ב"ש מדותיהן שאין כ"ח מציל על הכלים אפי' כ"ח של חבר דהשתא יציית ע"ה כדא' גבי טבילת כבת"כ פיון דגזרו דחבר לא יטביל לקדש יציית ע"ה: ע"ב הא דא' מעול' לא הטבילתי וכו' ק"ל אמאי לא מהימן לומר הטבילתי ולא הטבילתי בכלי שאין בפיו כשה"נ במגו דאי בעי אמ' לא הטבילתי כבת"כ וה"נ קשה אברייתא דא"נ לומר הוכשרו אבל לא נטמאו אמאי להימני' במיגו דא בעי א' לא הוכשרו.

והא ל"ל דהא דהטבלתי וכן דא"נ לומר הוּכְשָׁרוּ מִי מִיְיָרֵי בְּדִנְדְעֵי ע"פ אַחֲרִים שְׂרָאוּ שְׁטַבֵּל כַּבֵּת"כ וְשָׂרָאוּ שְׁהוּכְשָׁרוּ אָבֵל לֹא יָדְעֵי אֵי טָמֵא אוֹ לֹא וְאֵי טַבֵּל בְּכָלִי שְׂאִין בְּפִיו כַּשֶּׁה"נ אוֹ לֹא לִיתָא מְדַנְקֵט הַטַּבֵּלִיתִי אָבֵל ל"ה בְּכָלִי וְכו' מִשְׁמַע דְּלֹא יָדְעֵי דְטַבֵּל כַּבֵּת"כ אָלָא ע"פ וְה"נ קַתְנֵי דֵא"נ לומר הוּכְשָׁרוּ מִשְׁמַע דִּל"י דְהוּכְשָׁרוּ כִּי אִם עַל פְּיוֹ אַפ"ה אֵינוֹ נֶאֱמָן בְּהָא דְאָמַר אָבֵל לֹא נְטָמָא.

ועוד אי ס"ד דמייירי בדידענו על פי אחרים שהטביל פלי בתוה פלי וכן שהוּכְשָׁרוּ אַדְמַפְלִיג בֵּין אוֹ ל"ה לְאוֹמַר הַטַּבֵּלִיתִי אָבֵל ל"ה בְּכָלִי כו' וְכֵן בֵּין אוֹמַר ל"ה וּבֵין אוֹמַר הוּכְשָׁרוּ וְל"נ לְפִלּוּג בְּדִינֵי בְּאוֹמַר הַטַּבֵּלִיתִי וְהוּכְשָׁרוּ דְבְּדִידְעֵי זֶה ע"י אַחֲרִים א"נ לומר ל"ה בְּכָלִי וְכו' א"נ לֹא נְטָמָאוּ וּבְדָלָא יָדְעֵי אָלָא ע"פ עֲצָמוּ נֶאֱמָן וְכו"ש הָא.

א"ו אפ"י ע"פ עֲצָמוּ אֵינוֹ נֶאֱמָן וְאַמַּי נְהִימְנִי בְּמִיגוֹ: מִיְהוּ בְּהָא דְהוּכְשָׁרוּ אָבֵל ל"ל י"ל דֵּה"ט דֵּא"נ מְשׁוּם דַּע"ה אֵינוֹ בְּקִי בְּהִלְכוֹת טְוִמָּאָה וְטָהָר' וְשָׂמָא נְטָמָא וְסָבַר שְׂלֵא נְטָמָא אָבֵל הָא דְהַטַּבֵּלִיתִי קָשָׁה אַמַּי א"נ בְּמִיגוֹ דְהָא וְנוֹדָאי לֹא יָדְעֵי אֵי טַבֵּל אֵי לֹא טַבֵּל.

וי"ל דֵּה"ט דֵּא"נ לומר ל"ה פִּינּוֹן דְּבִשְׁעַת טַבִּילָה לֹא יָדַע דֵּא"מ בְּכָלִי שְׂאִין בְּפִיו כַּשֶּׁה"נ אַע"ג דֵּא" ל"ה לֹא פְלוּם הוּא דְּכָל מִילְתָּא דְּלֹא רַמֵּיָא עֲלֵי דְאַנְשֵׁי חִיָּיִשִּׁין דִּילְמָא עֲבִיד וְלֹא אַדְעֵתִי וְנִדְמֵיָא לְהָא דֵא"מ בַּפ"ק דְּחֻלִּין (דָּף ט) כֹּל טַבַּח שֶׁאֵי"ה שׁ אָסוּר לְאָכֹל מִשְׁחִיטָתוֹ וּפְלִי הַמֶּכֶּה דֵאֶפְיֵי אֵי שְׂאֵלֵי לִי אֵי שְׂהָה אוֹ דָּרַס וְא' לֹא דְכִינּוֹן דִּל"י בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה לְה' שְׁחִיטָה ה"ל מִילְתָּא דְּלֹא רַמֵּי דְדִילְמָא עֲבִיד וְלֹא אַדְעֵתִי וְה"נ דְּכִנּוּתִי וְהַשְׁתָּא הָאֵי וְהַתְּנֵיָא דְּמִיָּתִי מִיָּנִי סִיעֵתָא לְרַבָּא בַּמֶּכֶּה שׁ מ"ל מִיְהוּ ל"ד הָא לְהָאֵי דַּפ"ק דְּחֻלִּין כ"כ: אֵין מִזִּין עֲלִיו לְפּוּם רִיחָטָא מִשְׁמַע דְּאֵין יָדוּעַ לְנוּ שְׁנִטְמָא בְּמַת אָלָא ע"פ דְּאֵי בְּדֵאִיפָּא עֲדִים שְׁנִטְמָא בְּמַת מְסַתְמָא יָדוּעַ לְהֵם אֵימַת נְטָמָא וְאִם הִיוּ יוֹם ג' אוֹ ז' לְטוֹמְאָתוֹ אוֹ לֹא וְהַשְׁתָּא ק"ל אַמַּי לֹא מִהֲמֵן ע"ה לומר דְּהִיוּם יוֹם ג' אוֹ ז' לְטוֹמְאָתוֹ בְּמִיגוֹ דְּאֵי בְּעֵי לֹא אַמ' כָּלִל שְׁנִטְמָא בְּמַת וְה"ל הַפָּה שְׁאָסַר הוּא הַפָּה שְׁהִתִּיר.

מִיְהוּ י"ל דְּמִיְיָרֵי שְׁנִטְמָא בְּפִנֵי עֲדִים אָבֵל א"י אִם הִיוּם יוֹם א' לְטוֹמְאָתוֹ אוֹ יוֹם ג' וְאֵל תַּתְמָה ע"ז דְּהָא תְּנֵי עַד שְׁיַעֲשׂוּ בְּפִנֵינוּ ג' וְז' וְל"ל דְּתַנֵּי וְשַׁבִּיעֵי פִּינּוֹן דְּתַנֵּי ג' הָא פִּינּוֹן דְּעֵשָׂה לְפִנֵינוּ ג' מִמִּילָא יוֹם ז' יָדוּעַ הוּא מְעַצְמוּ לְפִי חֲשַׁבּוֹן הַיָּמִים א"ו לְאַפּוּקֵי שְׂאִם עָשׂוּ לְפִנֵינוּ יוֹם ג' וְשַׁכְחוּ וְא"י כְּפָה יָמִים יֵשׁ מִהַזָּאת יוֹם ג' לְהִיוּם ה"נ דְּכִנּוּתִי: דָּף כג ע"א לֹא יֵשׂא אָדָם מִי חֲטָאת פִּי הַתּוֹס' דֵּאֶפְיֵי לְרַבָּנָן דְּלֹא בָּעוּ כְּמַעֲשֵׂה שְׁהִי מ"מ לֹא אַחֲמוּר מִיְהוּ לְקַדֵּשׁ רַק לְחֲטָאת.

וּק"ל מ"ש דְּנוֹשָׂא אֵת הַמְּדָרְס דְּמַעֲשֵׂה שְׁהִי בְּקוּדֵשׁ הִי וְאַפ"ה מוֹקְמִינּוּ לְמַתְנֵי דְּנוֹשָׂא אֵת הַמְּדָרְס נוֹשָׂא אֵת הַתְּרוּמָה כַּר"ח אָבֵל לְרַבָּנָן תְּרוּמָה נְמִי לֹא. וי"ל דְּקַדֵּשׁ וְתְרוּמָא אַע"ג דְּתַרֵּי מִיְלֵי נִיגְהוּ מ"מ הָא דְּטוֹמְאָא פּוֹסֵל בְּהוֹן הוּא לְעַנְיָן אַחַד כְּשִׁנְטָמָאוּ אָסוּר לְאָכֹל בְּטוֹמְאוֹת עֲצָמָן לְפִיכֹף לְרַבָּנָן דְּלֹא בָּעוּ כְּמַעֲשֵׂה שְׁהִי לְגַמְרֵי לְתְרוּמָה נְמִי גְזַרִּינּוּ אָבֵל הָא דְּחֲטָאת דְּנִמְצָא כְּפִיָּת מַת תְּחוּב אֶפְיֵי לְרַבָּנָן קַדֵּשׁ וְתְרוּמָה ל"ד לְחֲטָאת לְגַמְרֵי דְּהָא דְּפוֹסֵל טוֹמְאָה בְּחֲטָאת אֵינוֹ לְעַנְיָן אִיסוֹר אָכִיל' אָלָא שְׁנַפְסוּל לְהַזָּאה וּפְסוּל טוֹמְאָה דְּקַדֵּשׁ וְתְרוּמָה הוּא לְעַנְיָן אִיסוּר אָכִילָה וְכִינּוֹן דְּתַרֵּי עַנְיָנָא נִיגְהוּ לְגַמְרֵי דְּמִי לְהָא דְּאָבֵל מְעַבְרִין ע"ג גְּשָׁר וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ אֶפְיֵי לְרַבָּנָן מְשׁוּם דְּמַקְנָן הַתְּקֵלָה ל"ד לְגַמְרֵי לְמַעֲשֵׂה שְׁהִי וְה"ה קַדֵּשׁ וְתְרוּמָה ל"ד לְמִי חֲטָאת וְאַפְרָ חֲטָאת שְׁנַעֲשֵׂה בְּהוֹן הַתְּקֵלָה וְלִמַּי דְּפִי נ"ל דֵּאֶפְיֵי לְרַבָּנָן

דלא בעו כמעשה שהי לגמרי ובנושא את המדרס אינו נושא אפי את התרומה מ"מ נושא הוא את מי חטאת דכיון דלא דמי לגמרי למעשה שהי דקודש אפי רבנן מודו כדס"ל לרבנן גבי ספינה דמה"ט ל"ג בקודש ובתרומה ואין שינה לומר פאן ק"ו מה קודש ותרומה דל"ג גבי ספינה ואפ"ה חטאת לא מדרס דגזרו גבי קודש ותרומה כ"ש חטאת דא"כ נחליף הק"ו איפכא מה חטאת דל"ג במדרס גזרו בספינה קודש ותרומה דגזרו במדרס כ"ש בספינה א"ו כל חטא וחטא תיקו בדוכתי וכה"ג אמ' בפ"ב דזבחים (דף טז) גבי אוגן לענין עבודה ועוד בלא"ה אין זה ק"ו כיון דמה שגזרו חכמים ע"י מעשה שהי היכא דל"ד למעשה שהי ל"ג וחטאת וקודש ל"ד פלל להדדי לענין פסול טומא' אין ענין דין ק"ו לכאן כיון דל"ד פלל למעשה שהי ל"ש למיגזר בי ועוד בלא"ה הא תנן בפ"ג דמס' ידים דאין דנין ד"ס מד"ס בק"ו וזה שלא פדברי הראב"ד בהשגת (בפ"ג מה' פרה) דהא דתנן הנושא את המדרס נושא את התרומה אבל לא את הקודש וכ"ש חטאת ודברי תימה הן וכדפ'י: מת תחוב בקרקעות ספינה כתבו התוס' דהא דאמר בפ"א דזבחים (דף צ"ג) רא"א מי חטאת שנטמאת מטהרין שפן נדה מזין עליה היינו בשאר טומאת אבל בנטמאת מת נפסול ושם תי' התוס' דהא דר"א דמי חטאת שנטמאו מטהרין מייירי לאחר קידוש וזהו עובדא דשמעתין קודם קידוש וק"ל הא האי עובדא דמת תחוב בקרקע של ספינה מי חטאת נמי הוי וגם גז' על מי חטאת נמי שלא ישא בספינה מהוה עובדא דנטמאו וש"מ דמי חטאת שאחר קידוש פשנטמאו נמי אין מטהרין ועוד מ"ט לחלק לענין טומאה בין קודם קידוש ללאחר קידוש דהא לכל הטעמים שיתבאר בסמוך דטמא מטמא אפר פרה אין לחלק בין קודם קידוש לאח"כ וגם על מה שתי' התוס' הכא לחלק בין נטמאה בנטמאת מת לשאר טומאת ק"ל הניחא לאפ"י אפ"י לחלק בין נטמא מי חטאת בט"מ בין נטמא בשאר טומאת אלא לרבא מא"ל דהא התם מפ' אפ"י דפליגי ר"א ורבנן בדנין טומאה קדומה מנטמאה שבאותו שעה דלרבנן אין דנין ולר"א דנין ולפי"ז צ"ל דבנטמאות מת נמי לר"א כ"ש דדנין טומאה קדומה מנטמאה שבאותו שעה דהא האי טומאה שבאותו שעה גבי נדה לא פתיב אלא דמסברא סביר' לי' לר"א דנדה מזין עלי' משו' שלא מצינו בתורה שזקוקה לטבול תחילה לנדתה ואח"כ תקבל הנזה ומכאן מביא ראי' חטאת שנטמא קודם הנזה וכדפ'י' רש"י כ"ש שנידון טומאה קדומה דמת מנטמאה שבאותו שעה דהיינו טומאה שבשעת הנזה דבכל הנזהות לא סגי בלא"ה ולא מפע'י' הנזה ראשונה שמזין על ט"מ בשלישי לטומאתו שבע"כ נטמאו המי חטאת כשנוגע בגופו אלא אפי' הנזה שני' שבשביעי שהוא גמר הנזאתו אפ"ה לא סגי בלא טומאה שבאותו שעה דהא אין גמר טהרתו תלויה בהנזה לחוד אלא בהנזה וטבילה והא בזמנו ביום הז' א"א להקדים טבילה להנזה כדמניא בסופרי שהייתי או' אם קדמה טביל' להנזה יצא ת"ל וחטאו ואח"כ וכבס בגדיו והא דתנן בסוף מס' פרה אבל הוא עצמו טובל בלילה ומזין ביום היינו בדאיסור הנזאתו לאחר ז' כדפ'י' שם הר"ש והרמב"ם וכיון דהנזאת ז' בזמנו הנזה קודמת לטבילה א"כ המי חטאת שמזין עליו בשביעי א"א להן בלתי טומאו' שבאותו שעה ולר"א דדנין טומא' קדומה משל אותו שעה מי חטאת שנטמאו בט"מ קוד' לכן נמי מטהרין דהא ליתא דט"מ שאני דאע"ג דלר"א דנין טומאה קדומה משל אותו שעה היינו דווקא בשאר טומאות כגון נדה שמזין עלי' שהרי לא מצינו שהזקיקה תורה לטבול לנדתה קוד' הנזה ואע"ג שאפ"י לה לאחר הנזה בטר שתטבל לנדתה ואפ"ה

לא חָשָׂה תוֹרָה לְטוֹמְאָה שְׂבָאוֹתוֹ שְׁעָה אַע"ג דְּסִגְלִי בְּלֹא"ה א"כ ה"ה טוֹמְאָ' קְדוּמָה ל"ל
בַּה אֲבָל לְגַבֵּי טוֹמְאוֹ' מֵת לר"א נְמִי אֵין דְּנִין מְשׁוּם דל"ד דְּהָא טוֹמְאָה דְּאוֹתוֹ שְׁעָה לָא
סְגִי בְּלֹא"ה דְּהָא א"א לְהַזְאָה וּלמ"ל כָּלֵל לְמַצְוֹת הַזְּאָה בְּלִתֵּי טוֹמְאָה שְׂבָאוֹתוֹ שְׁעָה
וְהַכְּשֵׁר מַצְוֹתוֹ בְּכַף אֲבָל טוֹמְאָה קְדוּמָה דְּמֵת דְּסִגְלִי בְּלֹא"ה וְאֵין זֶה הַכְּשֵׁר מַצְוֹתוֹ אֵין
מְטַהְרִין בְּנֻטְמָאוֹ בַּט"מ קוּד' לְכֹן וְאֵין דְּנִין אוֹתוֹ דְּאֵין דְּנִין דְּכַר שְׂלֵא בְּהַכְּשֵׁרוֹ מְדַבֵּר
שְׂבִיבְהַכְּשֵׁרוֹ תַּדְע דְּאֵלֵת"ה שְׁיֵשׁ לְחַלְקֵי בֵּין ט"מ לְשַׁאֲרֵי טוֹמְאוֹת לְמָה לוֹ לר"א לה"ר לְמִי
חֲטָאת שְׂנֻטְמָא מְטַהְרִין מְשַׁכְּן נְדָה מְזִין עֲלֵי דְלֹא מְצִינּוּ זֶה בְּקִרְא לְהַדְיָא ה"ל לְהוֹכִיחַ
מִינְיָ' וּבִי מְשַׁכְּן מְזִין עַל ט"מ גְּרִידָא אַע"פ שְׂנֻטְמָאוֹ מִי חֲטָאת בַּט"מ א"ו כְּדָא מְרַן אֲבָל
לְרַבָּא דְּמַפ' הָתָם דַּכ"ע אֵין דְּנִין טוֹמְאָה קְדוּמָה מְטוֹמְאָה שְׂל אוֹתוֹ שְׁעָה אֲלֵא דְּלר"א סְבַר
הַזְּאָה צְרִיכָא שְׁיַעוּר וּמְצַטְרַפִּין לְהַזְאָה וּכְשֵׁהִזְאָה בְּרֵאשׁוֹנָה פְּחוֹת מְכַשְׁיַעוּר עַל הַנְּדָה כְּבַר
נְטָמָא מִי חֲטָאת שְׁעֲלֵי מְטוֹמְאָ' קְדוּמָה קוֹדֵם הַזְּאָה וּכְשֵׁמְזָה בְּשִׁנְיָ' הַמְשַׁלְמֵת שְׁיַעוּר הַזְּאָה
ה"ל טוֹמְאָה קְדוּמָה מְהַשְׁתָּא בַע"כ לִיתָא לְסַבְרַת הַתוֹ דַּאס"ד דְּר"א מוּד' בְּנֻטְמָאוֹ הַמִּי
חֲטָאת קוּד' הַזְּאָה בַּט"מ אֵין מְטַהְרִין הַשְׁתָּא אִידָּ מְצַטְרַפִּין לְהַזְאָה כְּשִׁמְזִין עַל הַנְּדָ' נְהִי
דְּבַמָּה שְׂנֻטְמָאוֹ מִי חֲטָאת בְּטוֹמְאָת הַנְּדָה ל"ל בַּה הָא מ"מ נְטָמָאוֹ הַמִּי חֲטָאת בְּמֵת בְּטוֹמְאָה
קְדוּמָה וְהַשְׁתָּא בְּנֻטְמָא בַּט"מ לְחוּד בְּטוֹמְאָה קְדוּמָה אֵין מְטַהְרִין כ"ש בְּנֻטְמָא ט"מ וְנְדָה
דְּאֵין מְטַהְרִין דְּהָא אֵין זֶה הַכְּשֵׁר מַצְוֹתוֹ אִפִּי לְגַבֵּי ט"מ וְסְגִי בְּלֹא"ה דְּהָא אֲפֹשֶׁר לְהַזְוֹת
בַּפ"א כְּשִׁיַעוּר בְּיַחַד דְּאֵין זֶה אֲלֵא טוֹמְאָה שְׂל אוֹתוֹ שְׁעָה וְאֲפִי לר"א אֲלִיבָא דְּרַבָּא ל"ל
בַּה וְאֲפ"ה מְצַטְרַפִּין לְהַזְאָת דַּה"ל טוֹמְאָה קְדוּמָה וְא"כ אִפִּי בְּנֻטְמָא בְּמֵת הַמִּי חֲטָאת
אֲמַאי אֵין מְטַהְרִין וְמָה אֵיכְפֵת לָן בְּהָא שְׁמַת הִי תְּחוּב בְּסְפִינָה עַד שְׁגָזְרוּ מְשׁוּם זֶה שְׂלֵא
יִשְׂא מִי חֲטָאת בְּסְפִינָה וְאֲלִיבָא דְּרַבָּא ע"כ צ"ל הָא דִּילִיף ר"א טוֹמְאָה קְדוּמָה דְּמְטַהְרִין
מְנַדָּה שְׁמִזִּין עֲלֵי וּמְדַמְצַרְפִּין לְהַזְאָה וְלֹא נִפְקָא לִי מִינְיָ' וּבִי מְט"מ גּוֹפָא ש"מ
מְדַמְצַרְפִּין לְהַזְאָה דְּמִי חֲטָאת שְׂנֻטְמָאוֹ מְטַהְרִין דְּהָא בְּנֻטְמָאוֹ מִי חֲטָאת בַּט"מ כְּאֵלוֹ
נְטָמָאוֹ בְּשַׁאֲרֵי טוֹמְאוֹת בַּע"כ צ"ל אַע"ג דְּלר"א אֵין דְּנִין טוֹמְאָה קְדוּמָה מְטוֹמְאָה דְּאוֹתוֹ
שְׁעָה מ"מ פִּינּוֹן דְּלֹא סְגִי לְמִי חֲטָאת בְּלִתֵּי טוֹמְאָה שְׂל אוֹתוֹ שְׁעָה בְּמֵת אֵיכָּא לְמַדְחֵי דְּלֹא
גְּמִרְנִין שַׁאֲרֵי טוֹמְאוֹת מִינְיָ' וּלְכַף מְבִיא רֵאִי הִיּוֹתֵר חֲזָקָה מְשַׁכְּן נְדָה מְזִין עֲלֵיו וְעוֹד אִפִּי
לֹא תִרְצָה לְדַקְדֹק כ"כ הָא מ"מ לְבַתֵּר שְׁלֵמֵד ר"א לְמִי חֲטָאת שְׂנֻטְמָא שְׁמְטַהְרִין מְפִנִי
שְׁמִזִּין עַל הַנְּדָה לְאַבְיִי כְּדָא"ל וּלְרַבָּא כְּדָא"ל מַעְתָּה לְמָה לֹא נְגַמּוֹר נְמִי לְמִי חֲטָאת
שְׂנֻטְמָא בְּמֵת שְׁמְטַהְרֵה וּכְמוֹ שְׁמְטַהְרִין בְּנֻטְמָא' בְּשַׁאֲרֵי טוֹמְאָה וְהָא ל"ל דל"ד הָא דְּמֵת
עַצְמוֹ תְּחוּב בְּקַרְקַע שְׂל סְפִינָה דַּה"ל הַמֵּת אֲבִי אֲבוֹת הַטוֹמְאָה וְנַעֲשֶׂה הַמִּי חֲטָאת אַב
הַטוֹמְאָה שְׁהֵאָהִילוֹ עַל הַמֵּת לְפִיכְף וּפְסָלוֹ וְאֵין מְטַהְרִין דַּה"ל טוֹמְאָ' חֲמוּרָה אֲבָל הָא
דְּמִזִּין עַל הַנְּדָה וַט"מ אַע"ג דְּלר"א מְצַטְרַפִּין לְהַזְאָה וְה"ל טוֹמְאָה קְדוּמָה אַפ"ה אֵינוֹ
אֲלֵא טוֹמְאָה קְלָה דְּנְדָה וַט"מ אֵינּוֹן אֲלֵא אַב הַטוֹמְאָה וְהַמִּי חֲטָאת שְׂנַגְעָן בְּהֵן אֵינוֹ אֲלֵא
רֵאשׁוֹן שְׁהוּא טוֹמְאָה קְלָה לְפִי מְטַהְרִין לִיתָא דְּאֲוֹכְלִים וּמְשַׁקִּין וּכ"ח שְׁאֵין לְהֵן טַהְרָה
בְּמַקְנָה אוֹן נַעֲשִׂין אַב הַטוֹמְאָ' אִפִּי ע"י ט"מ וְאֵינוֹן אֲלֵא רֵאשׁוֹן לְטוֹמְאָה כְּמוֹ כְּשִׁנּוּגְעִין
בַּט"מ וּבְשַׁאֲרֵי אֲבוֹת הַטוֹמְאָה כְּדָא מ' בְּסוּף עִירוּבִין וּכְדַמוּכַח בַּפ"ה דְּסוּט' (ד' כַּט) גְּבִי
הָא דְּקֵא'.

הָתָם מָה לְט"י דְּשַׁרְץ שְׁכֹן בְּמִינוֹ אַב הַטוֹמְאָה כ"ת יוֹכִיחַ וְאַע"פ שְׁהַתוֹס' בַּפ"ק דְּפִסְחֵי'
(ד' יד) גְּמַמּוֹ דְּהָא דְּאֵין לְהֵם טַהְרָה בְּמַקְנָה אֵין נַעֲשִׂין אַב הַטוֹמְאָה הִינּוֹן דְּוָקֵא לְטָמֵא

אדם וכלים אבל אוכלים ומשקים נעשין אב הטומא' אין דעת המפ' פן גם נ"ל דההיא דפ"ה דסו"ט קשי' לזה דא"כ מאי קאמ' כ"ח יוכיח ומייתי לשלישי דפוסל בתרומה מהאי דינא הא איכא למיפריה מה לכ"ח שפן נעשה אב הטומא' ע"י ט"מ לטמא אוכלי' ומשקי' ול"ל ט"י יוכיח א"ו ה"ט ליתא דדבר שאין לו טהרה במקנה אינו נעשה אב הטומא' אפי' לגבי אוכלים ומשקי' וכיון שפן מי חטאת שנטמאו במת עצמו שוין לנטמא בט"מ ואינו אלא ראשון וכמו שהללו מטהרין לר"ח ה"נ בנטמאו במת נמי מטהרין פיון שאין זה אמור מזה והנכון הוא דגזרו שלא ישא אדם מי חטאת ואפר חטאת בספינה משום מעשה שהי' לר"א דס"ל מי חטאת שנטמא מטהרין ל"ל הא דלא איכפת לו בטומאתו פיון דמ"מ מטהרין: לא ישא אדם מי חטאת וכו' דילמא איכא הכא פזית מן המת ונטמא באהל מ"מ צריף טעם פיון דאינו אוכל אלא אפר בעלמא אמאי מקבלת טומאות אוכלין והתוס' בפ"ה דיומא (דף מח) פ"י דאפר חטאת אין לו שום טומאה מה"ת ואי משום חיבת הקדש הא לא שייף ביה משנעשית אפר כדמשמע ס"פ התכלת על הפרה שלא יהא מועלין באפריה וק"ל דבהדיא אמ' רפי"ב דמנחות (דף קב) דלר"ש דא' פל העומד לזרוק פזרוק דמי ה"נ פל העומד לשרוף פשרוף דמי פרה נות' אמאי מטמ' טומאו' אוכלי' אפר' בעלמא הוא וקא' חיבת הקודש מכשירתו ומשמע התם דמה"ט פרה מטמא מן התורה שוב ראיתי להרשב"א בתשובה סי' י"ב שכתב כמ"כ וקא' דמייתי התוס' ראי' מפ' התכלת שאני התם דמיצעטו רחמנא בהדיא כדאמר התם חטאת היא ביה מועלין פ"י מדקרי' רחמנא חטאת דינו שנה לקרבן חטאת וקודש ואין מועלין באפריה פי מדכתי' היא למעוטי' אבל לכל מיילי דינו פחטאת כדאמ' בכולה מס' פרה עי"ל דה"ט משום דכתיב גבי אפר חטאת והניח במקום טהור ומש"ה תנו בפ"י דמס' פרה גבי קלל של חטאת שנתן ע"ג השרץ דתחכים מטמאי מה"ט וכמה שאכתב לקמן בשם המפרשי': אלא דגמרינהו ע"ה נגמרין בטהרה קרי' להו נ"ל דה"ה דה"מ להקשות אי דגמרינהו ע"ה אפי' תרומה נמי ניבעי טבילה אלא דנ"ל להקשות מרישא מיהו על הא דמסיק משום צינורא דע"ה דנפל ק"ל א"ה תרומה נמי כדפריף לעיל גבי מטבילין כבת"כ לתרומה אבל לא לקדש וגבי נושא את המדרס וההיא שנוי' דהתם ל"ש הכא והתוספות פי' לעולם דגמרי' חבר הנהוג לאכול עט"ק ומשום צינורא דע"ה איכא היינו שאינו אוכל עט"ק רק על טהרות תרומה ושטהרתה טומאה היא אצל הקדש ואי אין צינורא דחבר טמא מוקמינן לי' בע"ה ממש ולמאי דפי' דהאי צינורא דע"ה היינו באוכל ע"ט תרומה ניחא וק"ל דנדאי אוכל ע"ט תרומה לא הוי קרי' לי' גמ' ע"ה אלא פרוש קרי' לי' ואפי' אוכל חולין בטהרה פרוש קרי' לי' כדתנו ספ"ב בגדי ע"ה מדרס לפרושים בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה ועק"ל אמאי לא חיישינן לצינורא דע"ה ממש ואפי' לתרומה נמי ודחוק לומר דלקדש דאיכ' למיחש לצינורא דע"ה ממש ושל אוכל ע"ט תרומ' וע"ט קדש שכחא וחישינן אבל תרומה דליכא למיחש אלא לצינורא דע"ה ממש לחוד לא שכחא ול"ח וי"ל דהאי חששא דשמא נפל צינורא דע"ה מקמי דגמרינהו ובעידנא דגמרי' עדיין לחה היא חששא רחוקה היא קדש דחמיר חששי לה תרומה דלא חמיר ל"ח: טבילה אין ערב שמש לא פי' התוס' בשם הר"א מדלא תני בהדיא וכו' ת"א כ"הייתי אומר דלתרומה טבילה מיהא בעי יש לומר דליכא למיטעי בהכי דא"כ לימא בהדיא צ"ט לתרומה והערב שמש לקדש ולי אין זה דיוק דבכולה גמ' אמ' כה"ג דנקט הכי משום רבותא דהא דקיל טפי אבל אינד' מילתא

דַתְנִי בְהַדִּי אִפִּי חוּמְרִי גְדוּלָה מִזֹּאת אֵיתָא בֵּיה וְכָל הַגַּמְ' מְלִיָּאָה מְזַה בְּמִקוּמוֹת וְשָׂאִין מְסַפֵּר
וּל"א א"כ לִימָא בְּהִדְיָא אָבֵל ל"ג דְּדִיִּיק הָכִי דַּה"ל לְמִתְנִי פְלִים הַנְּגַמְרִים בְּטַהֲרָה טְמָאִים
לְקַדְשׁ וּמְמִילָא יְדַעִינוּ דְּטְבִילָה מְטַהֲרָתָן וְכִי אֵיכְפּוֹל תַּנָּא לְשִׁמְעִינוּ דְּטְבִילָה מְטַהֲרָת כְּלִי
טְמָאִים מְטוּמְאָתָן א"ו לְהָכִי תְנִי הָכָא מְשׁוּם דִּיוֹקָא דְקַמ"ל טְבִילָה אִין הַע"ש לֹא: הָעֶרְב
שְׁמַשׁ לֹא ק"ל כִּינּוּן דְּמְשׁוּם לְתַא דְדַרְרָא דְטוּמְאָה דְאֹרְיִית' גְּזוּרִיבְנָן לְטְבִילָה זֹו מְשׁוּם
צִינּוּרָא דַּע"ה שְׁמָה זָב הוּא וְרַקוּ טְמָא מַה"ת כְּדָאמ' בַּפ"ד דְּסֵה הַנְּזָה א"כ מְאִי מוֹעִיל טְבִילָה
לְחוּד בְּלַתִּי הַע"ש הָא אֶפְתִּי פּוֹסֵל אֶת הַקְּדָשׁ מַה"ת דְּהָא גְבִי פְלִים פְּתַב רַחֲמָנָא הָעֶרְב
שְׁמַשׁ אֶלְמָא ט"י פּוֹסֵל אֶת הַקְּדָשׁ בְּמַגְע מַה"ת וּמָה הוֹעִילוּ חֲכָמִי בְּתַקְנָת' שְׁתַּקְנּוּ
לְהַטְבִּילָן כִּינּוּן דְּלִיפָא הַע"ש אֶפְתִּי טְמָאִים הֵם לְקַדְשׁ כְּדַמְעִיקְרָא וּל"ד לְהָא דַתְנּוּ בַּפִּי"א
מַמְס' פָּרָה גְבִי כָּל הַטְּעוֹן בִּיאַת מִים מַד"ס לְאַחַר בִּיאַתָּן מְוֹתָר בְּכַוְלָן פִּי בְּחֻלְיִין וּמַעֲשֵׂר
תְרוּמָה וְקַדְשׁ וּא"צ הַע"ש דַּש"ה דְּמִיָּרִי מְכָל הַנִּי דַּאמ' בַּפ"ק דְּשַׁבַּת הָאוֹכֵל אוֹכְלִים
טְמָאִים וְהַשׁוֹתָה מְשָׁקִים טְמָאִים וְהָבֵא רֵאשׁוֹ וְרַבּוּ בְּמִים שְׁאוּבִין וְכו' דְּמְכָל הַנִּי לִיפָא
לְמִיחַשׁ מְשׁוּם דְּרָרָא דְטוּמְאָה דְאֹרְיִיתָא בְּהָא מִלְתָּא גּוּפִי' דְאֹכֵל וְשׁוֹתָה מְשָׁקִים טְמָאִים
א"א שְׁיִטְמָא אָדָם בְּשׁוּם עֲנִין דְאִין אָדָם וְכָלִים מְקַבְּלִים טוּמְאָה אֶלָּא מְאֵב הַטוּמְאָה וְכִינּוּן
דְלָאו מְשׁוּם חֲשַׁשׁ דְּרָרָא שְׁמָא יֵשׁ כָּאן סַפֵּק טוּמְאָה שֶׁל תּוֹרָה גְזוּרָו עֲלִיהֶן טוּמְאָה אֶלָּא
טְעָמָא אַחֲרֵינָא אֵיכָא בְּכָל הַנִּי כְּדַמְפ' הַתָּם מַש"ה הַקְּלִי עֲלִיהֶם דְּסָגִי בְּטְבִילָה בְּלֹא הַע"ש
אָבֵל הָא דְכָלִים הַנְּגַמְרִי בְּטַהֲרָה כִּינּוּן דְּטַעֲמָא דְגְזוּרָו עֲלִיהֶם טוּמְאָה מְשׁוּ' שְׁמָא יִטְמָא
בְּטוּמְאָה שֶׁל תּוֹרָה דְהִינּוּ בְּצִינּוּרָא שֶׁל ע"ה שְׁמָא זָב הוּא הָא טְבִילָה לְחוּד בְּלֹא הַע"ש
אִינוּ מוֹצִיאָתוּ מִיַּדִּי סַפֵּק זֶה דְאִי אֵיכָא כָּאן צִינּוּרָא שֶׁל זָב לְאַחַר טְבִילָה קוּד' הַע"ש
כְּקוּדָם טְבִילָה הוּא מַה"ת לְעַנְיָן קַדְשׁ וְאִין טְבִילָה לְחוּד מוֹצִיאָתוּ מִיַּדִּי סַפֵּק זֶה עַד לְאַחַר
הַע"ש וְאֵמָי סָגִי לְהָא בְּטְבִילָה לְחוּד וּי"ל דְּדוֹדָי הָא חֲשַׁשְׁא רְחוּק' הוּא לְחוּשׁ שְׁמָא נָפֵל
צִינּוּרָא דַּע"ה מְקַמִּי דְגַמְרִי כְּשִׁחְבַר אוּחוּז בְּהָ וּכְשִׁנְגַמְרִי עַדִּין לַחָה הִיא וְלָאו אַדְעִתָּי'
דְחַבַּר וְלַחֲזוּיִק הַכְּלִי בְּסַפֵּק טוּמְאָה מַה"ט וְטְבִילָה זֹו אִינוּ אֶלָּא מְשׁוּם סְרָף טְבִילָה בְּלַבַּד
וְכַדָּא"רִי בַּפ"ג דִּיוֹמָא (דָּרָף ל) דְּהָא דְאִין טְהוֹר נְכַנְס לְעִזְרָה לְעַבּוּדָה עַד שְׁיִטְבֵּל דְּסְרָף
טְבִילָה הִיא זֹו כְּדִי שְׁיִזְכּוֹר טוּמְאָ' יְשִׁנָּה שְׁבִידוֹ וּיְפָרֵשׁ וְה"ט נְמִי לְטְבִילָ' זֹו שֶׁל פְּלִים
הַנְּגַמְרִים בְּטַהֲרָה אִין זֶה אֶלָּא כְּדִי שְׁיִזְכּוֹר שְׁמָא נָפֵלוּ צִינּוּרָא דַּע"ה קוּדָם גְּמָרָן וּבְשַׁעָה
שְׁגָמְרָן עַדִּין לַחָה הִיא וְכִינּוּן שְׁכַן בְּטְבִילָה לְחוּד סָגִי לְהַפִּירָא בְּעֶלְמָא כְּדִי לְהַזְכִּיר טוּמְאָה
יְשִׁנָּה וְאִין לוֹ עֲנִין לְהַע"ש כְּלָל כְּמוֹ לְכַנְס לְעִזְרָה דְּסָגִי' לִי בְּטְבִילָה לְחוּד ה"ט לְהַזְכִּיר
טוּמְאָה יְשִׁנָּה: אֶלָּא דַחֲתָכָה ע"ה בְּהָא לִימָא ר"י יִטְמָא וְיִטְבּוֹל הָא מְטַמָּא וְקָאִי וְכ"ת
יִטְמָא מְשׁוּם הַפִּירָא דְצְדוּקִים הָא טוּמְאָת ע"ה כִּינּוּן דְּנִהַג נְמִי בְּחֻלְיִין חֲמִירָא וּבְעֵי הַע"ש
אֵע"ג דְּמַדְרַבְּנָן הִיא וּל"ד לְשָׂאָר טוּמְאָת דְּרַבְּנָן שֶׁל מַעֲלוֹת דַּל"ג לְחֻלְיִין אֶלָּא לְתַרוּמָ'
וְקַדְשׁ בְּלַבַּד דְּלָא בְּעֵי הַע"ש כ"פ הַר"ש בַּפ"ק דְּטַהֲרוֹת וּקְצַת מְזַה כְּתַבּוּ הַתּוֹס' בַּר"פ
גְבִי הָאוּנָן וּמַח"פ צ"ט לְקַדְשׁ וּבְסוּמוֹ אֶפְרָשׁ יוֹתֵר: אֶלָּא לְבַתַּר דַּחֲתָכָה מִיְזַהָר זְהִיר בְּהָ.

וּק"ל בְּשִׁלְמָא לְעִיל גְבִי פְלִים הַנְּגַמְרִים בְּטַהֲרָה נִיחָא דְהַתָּם וְדָאִי זְהִיר בְּהָ כְּדִי שְׁלֹא
תַטְמָא אָבֵל הָכָא גְבִי שְׁפּוֹפְרָת כִּינּוּן דְּלַהֲשַׁתְּמַשׁ בְּהָ חֲטָאָת חֲתָכָה וְכִינּוּן דְּלַחֲטָאָת לֹא סָגִי
לְהָ בְּלֹא טוּמְאָה מְשׁוּם הַפִּירָא דְצְדוּקִים וּבַע"כ סוֹפּוֹ לִיטְמָא א"כ הַפּוֹכִי מְטַרְתָּא ל"ל
אַדְרַבָּה אִינוּ זְהִיר בְּהָ כִּינּוּן כְּדִי שְׁיִהָא צְרִיף טְבִילָה וְיִטְבּוֹל וּיִשְׁמַשׁ בְּהָ מְשׁוּם הַפִּירָא
וְשְׁמָא יֵשׁ לוֹמַר דַּע"ג דְּסוֹפּוֹ לִיטְמָא בַּע"כ מְשׁוּם הַפִּירָא מ"מ כָּל מַה שְׁאֶפְשֵׁר לְאַחַר

הטוןמאה סמך לתשמיש החטאת מאחר פדי שבין פך ובין פך לא יבא לידי תקלה לטמא קדש ומיזקה וזהיר בה: ע"ב אלא מעתה לא תטמא אדם וכו' ק"ל מה בכך דהא אע"פ שאין אדם וכלי מקבלין טומא' אלא מאב הטוןמאה מ"מ בחטאת מקבלין דהא תנו בפ"ג דפרה הטור לחטאת שנטמאו ידיו נטמא גופו ומטמא את חבירו ונחבירו את חבירו ונאפי' הן מאה לגין של חטאה שנטמא אחוריו נטמא תוכו ומטמא וכו' נאפי' הן מאה ובתוספתא תניא לגין של חטאת שנטמא אחוריו נטמא תוכו ומטמא את חבירו ונחבירו את חבירו ואת המזה שאין אומר' בחטאת זה ראשון וזה אחרון אפי' הן מאה פולן תחילה שאין מונין לחטאת ונהביאה הר"ש לתוס' זו שם אלקמא בחטאת אפי' מאה מטמאין זה את זה בין אדם לאדם ובין כלים לכלים בין כלים לאדם כהאי דלגין דתוספתא שנטמאין את האדם במשא וא"כ אפי' לא עשו שפופרת זו שחתכה לחטאת אלא כטמא שרץ אפי"ה מטמאין לאדם שחתכה דלא גרע מלגין שנטמא במשקים שנטמאין את המזה כ"ש כלי שנטמא בשרץ שנטמא' אדם לחטאת וזה פינו דעשו שפופרת זו פנטמא בשרץ דין הוא שיטמא לחטאת את האדם החתכה מש"ה תניא חתכה ומטביל טעין טבילה דמיירי לענין חטאת וזה דפריד מהאי דחתכה ומטבילו טעון טבילה פ"ה הא ע"כ כ"א אמתא ו"ל כר"י דהא א' יטמא: והתניא מעול' לא חידשו דבר בפרה ק"ל מאי פריד דילמ' הרי ר"י היא דלדידן' דס"ל יטמא נאח"כ יטביל בע"כ ל"ל דעשהו כטמא דא"כ ל"ל יטמא הא טמא וקאי אלא ודאי לא עשהו כטמא ונהיה ברייתא פנותי' אמתא ורב דא' עשהו כט"מ אדר"א קאמ' ול"ל הא דלא חידשו דבר בפרה וכ"ת משו' דלא ניחא לן לעשות פלוגתא חדשה בין ר"א לר"י בהא דל"ח דבר בפר' פינו דלא שמעינן דפליג בהא דנימא דהיה ברייתא דלא כר"א הא הנשפא נמי אי מוקמת דס"ל לר"א בכלים הנגמרי' בטורה צריכין הע"ש בע"כ פליג אדר"י דא' יטמא נאח"כ יטביל משו' הפירא דע"כ ס"ל לר"י דא"צ הע"ש ומתני' דלא כר"א ומאי אוקמא דנימא דפליגי אי צריד הע"ש אי לא ור"א פליג אמתני' או נימא דכ"ע.

א"צ הע"ש ופליגי בהא דלר"א עשהו כט"מ ול"ל הא ברייתא דחידשו בפרה מש"ה בטבילה לחוד סגי ונהי הפירא ור"י א"ל הא דל"ח מש"ה ליכא הפירא אא"כ יטמא ויטביל ואדרבה הכי ניחא טפי לומר דר"א לא פליג אמתני' דברייתא לא אהי' פנותי' מלומר דס"ל כברייתא ולפי"ז בע"כ מתני' לא אתי פנותי' וי"ל דהאי ברייתא דל"ח בפרה בע"כ ר"א היא דאלו ר"י מהיכא תיתי לומר דחידשו דאיצטריד לאשמעינן דל"ח ואי משו' שעשו בה מעלות הרבה וכדפי' רש"י מ"מ מהיכא תיתי שעשו כט"מ בז' שלו לטמא מה שלא מצינו פן בכ"מ אבל אי ר"א היא ניחא דסד"א הכי דכיון דר"א אמ' יטבול מיז וא"צ לטמא נאפ"ה הוי הפירא משו' דעשהו כט"מ קמ"ל דל"ח דב' בפרה וטעמא דר"א הוא משום דבעלמ' כלים הנגמרי' בטורה צריכין הע"ש וכיון דהכא אחר טבילה מיז משתמש בהו הוי שפיר הפירא נאפיי משני דלעול' ברייתא ר"א היא ולר"א ס"ל דהא דעשהו כט"מ וכדשני רב ומאי ל"ח בפרה דקאמ' של"א קורדום מטמא מושב והשפא כ"ש דניחא טפי דטוב' קמ"ל דאע"ג דחידשו ועשהו כטמא פולי האי ל"ח לומר קורדום מטמא מושב: הפלי מצרף מה שבתוכו לקדש פי' רש"י במתני' אוכלים חתיכות הרבה בכלי אח' ונגע הטמא בא' מהן הפלי מצרפם להיות פולן חתיכה אחת ונטמאו פולן מפ' משמע דוקא כשהן בכלי א' בשעת מגע הטומא' הוא דמצרפן הפלי אבל אי נגע

הטמא בא' והניחן אח"כ בכלי א' אין הכלי מצרפן לש' טמא הטמא השאר כאלו נגעו בו וק"ל מנ"ל הא ל"מ למ"ד צירוף דאורייתא ונ"ל מפרך א' עשהו פל מה שבפרך א' אפי' נטמא קודם פשמיחו בכלי א' עם אחרים הכלי מצרפן כאלו נגעו בו אלא אפי' למ"ד צירוף דרבנן נמי א"ל הכי.

והא דא' לקמן הסולת והקטורת והלבונה והגחלים שנגע ט"י במקצתן פוסל את כולן משמע דוקא פשהו בכלי א' בשעת מגע ונגע הט"י במקצתן הוא דפוסל את כולן אבל אם אחר המגע ט"י נתן בכלי עמו לא שאני ט"י דפוסל ואינו מטמא לפיכך אין מגע ט"י חוזר ומטמא אחרים אפי' במגעו וכ"ש ע"י צירוף פלי וה"נ ההיא דאמר לקמן על אפר חטאת שנגע טמא במקצתו שטימא את כולו דמשמע נמי פשהו בכלי א' בשעת מגע הטמא במקצתו ולא פשנתו אחר מגע הטמא בתוך פלי אחד אע"ג דטמא מטמא לטמא אחרים שאני אפר חטאת שאינו אוכל אלא עפרא בעלמ' דאפי' נגע בהו טמא אינו מטמא מה"ת אלא פוסל לחוד כמגע ט"י בכל דבר וכמש"ל אבל טמא הנוגע באוכל של קדש פשהו לבדו בכלי ונעשה ראשון ואח"כ הניחו עוד אוכלי קדש עמה בכלי הכלי מצרפן כא' כאלו נוגע בו ונעשין שני והא דאמ' בפ"ג דמנחות (נ"ד פ"ד) בעי רבא עשרון שחלקו ונטמא א' מהן והניחו בביסא וחזר ט"י ונגע באותו טמא מהו מי אמרינן שבע לי טומאה או לא והשתא אם איתא דאפי' בנטמא א' מהם ואח"כ הניחו בביסא א' עם חבירו הכלי מצרפן אפי' שבע לי טומאה הא מ"מ בלא"ה מטמא את חבירו מחמת טומאה ראשונה די"ל דהאי נטמא א' מהן דראשונה היינו נמי ע"י מגע ט"י דאינו אלא פוסל אבל לא מטמא ותדע דאי נטמא א' מהם ע"י מגע טמא מיירי אמאי נקט לבעיין דאי אמרת שבע לי בטומאה קלה דט"י על טומאה חמורה דמגע טומא"ה ל' למנקט בשני המגעות שוין או בחמירה על חמירה דהיינו שניה במגע טמא או בקל על קלה ושניהם הי' ע"י מגע ט"י דהוי רבותא טפי אע"ג דמגע השני שנה וחמורה פראשונה אפי"ה ל' שבע לי טומאה דהא כה"ג נמי מבעי' לן א"א שבע ולא פשיטא לי' אלא בחמורה על קלה דל"א שבע דהכי אמרינן התם אמר לי' אביי ומי אמרינן שבע לי' טומאה והתנן סדין טמא מדרס ועשאו וילון טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס אר"י וכי באיזה מדרס נגע זה אלא שאם נגע בו זב מטמאים מגע זב כי נגע בו הזב מיהא טמא אפי' לבסוף ואמאי לימא שבע לי' טומאה ודחי ממאי דאם נגע בו הזב לבתר מדרס דילמא מקמי מדרס דהווי טומאה חמורה על טומאה קלה אבל הכא דאידי ואידי ט"ק לא אלמא אפי' כאלו נאלו שוין מבעי' לי' ואי הא ראשונה דנגע בא' מהן היינו מגע טמא אמאי נקט בחזר ונגע ט"י דה"ל ט"ק על טומאה חמורה אפי' בחזר ונגע טמא נמי פיון דאידי ואידי שוין מבעי' לי' נמי א"א שבע וה"ל למבעי' בשוין דהוי רבותא טפי דאפי' בשוין א"ל שבע לי' טומאה ראשונה ושני' לא חייילא פלל ולא מהני לטמא לראשונה עוד כדי שתחזור ותטמא לשני' ע"י צירוף פלי אלא ע"כ מגע ראשונה היתה ע"י ט"י וכי חזר ונגע בו ט"י ה"ל אידי ואידי טומאה קלה מיהו נ"ל דאפי"ת דראשונה היתה ע"י מגע טמא והב' ע"י ט"י דה"ל ט"ק על ט"ח ואפ"ה נקט לבעיין בכה"ג לרבותא דאידי גיסא דאע"ג דה"ל קלה על חמורה מ"מ א"ל דלא שבע וקלה נמי חייילא לטמא הב' ע"י צירוף פלי ומ"מ אע"ג דאין מכאן ראוי להא דפי' דהא איכא למידחי דמשום רבותא דאידי גיסי נקט הכי מ"מ אין להקשות מהא למאי דפי' מדנקט במגע ב' ט"י ובמגע א' נקט ונטמא א' מהן סתמא ש"מ

שְׁנֵטְמַאבֶּט"ח מִט"י וְאַפ"ה א"א שְׁבַע לֹא נִטְמָא חֲבִירוּ ע"י צִירָף פְּלִי וְהֵינּוּ כִפִּי רִש"י
וּבִשְׁה"מ אֲבָאָר זֶה יוֹתֵר וְגַם הָא דְפִי דְבִאָפֶר חֲטָאָת אִפִּי נִגְעָ בְּהֵן טְמָא אִינוּ מִטְמָא מִה"ת
אֲלֵא פּוֹסֵל בְּלִבְד: עֲשָׂאוּ לְכָל מַה שְׁבִפְפֵי א' וְאֵע"ג דְּמַסִּיק בְּסִמּוּף דְּוִקָא בְּצִירָף לְכָלִי הַפְּלִי
מְצָרְפוּ וְהֵינּוּ מַה שְׁקִידוּשׁוֹ ע"י פְּלִי כְּמוֹ שְׁאָפֶרֶשׁ בְּסִמּוּף הָאִי קְטוֹרֶת דְּנִשְׂיָאִים נְמִי קְדוּשׁוֹ
ע"י פְּלִי וְה"ל צִירָף לְכָלִי דְּהָא בִּפ"ט דְּזִבְחִים (דָּף פח) וּבִפ"ק דְּמִנְחוֹת (דָּף ה) נ"ל דְּאִין
פְּלִי שְׁרֵת מְקַדְשִׁים אֲלֵא שְׁלָמִים פִּי' כְּשִׁיעוֹר שְׁצִירָף לְאוֹתוֹ דְּבַר כְּגוֹן מִנְחָה שְׂיֵהָא עֲשָׂרוֹן
שְׁלָם וְכֵן כֹּל דְּבַר בְּשִׁלְיָמוֹתוֹ שְׁנֵא' מְלָאִים סוֹלֶת פִּי' גְּבִי נְדָבוֹת סוֹלֶת שְׁל נִשְׂיָאִי אִין
מְלָאִי אֲלֵא שְׁלָמִים וְהָא גְּבִי הַקְטוֹרֶת דְּנִשְׂיָאִים פְּתִיב נְמִי כִּפִּי א' מְלָאָה קְטוֹרֶת אָמַר נְמִי
אִין מְלָאָה אֲלֵא שְׁלִימָה ש"מ דְּזִקוּק לְקִידוּשׁ פְּלִי אֲלֵמָא בְּצִירָף לְפְלִי אִיִּרִי הָא דְּעֲשָׂאוּ
לְכָל מַה שְׁבִפְפֵי א': מִתִּיב ר"כ הוֹסִיף ר"ע הַקְשָׁה הַתּוֹס' שֵׁם בִּפ"ג דְּמִנְחוֹת דְּהָכָא ס"ל
לר"כ צִירוּף דְּרַבְּנָן וְהֵתֵם מְסַפְקָא לִי וְתִי' דְּשָׂמָא מְסַפְקָא לִי מִשׁוּם שְׁנוּיִי דְּהָכָא: עַל אָפֶר
חֲטָאָת שְׁנִגְעָ טְמָא הָא דְּנִקְטָה הָכָא טְמָא וְלֹא נִקְטָה ט"י כְּדִנְקָט בְּעֵדוּת שְׁל ר"ע הֵינּוּ מִשׁוּם
דְּהֵתֵם אִיִּרִי בְּקִדְשׁ דְּט"י פּוֹסֵל בְּקִדְשׁ לְרַבְּנָן וְלר"מ וְאָבָא שְׂאוּל טְמוּיִי נְמִי מִטְמָא לְקִדְשׁ
כְּדָאָמ' בִּפ"ה דְּסוּטָה (דָּף ל) וּבִפ"ק דְּמַעֲלֵה (דָּף ח) אֲבָל בְּאָפֶר פֶּרֶה אִין ט"י פּוֹסֵל כְּדָאָמ'
לְעֵיל ט"י כְּפֶשֶׁר בְּפֶרֶה וְזֶה פֶּשׁוּט נְאֻמִי תְּמַה עַל הַתּוֹס' בִּפ"ה דְּיוֹמָא (דָּף מ"ח) שְׁהִכְרִיחוּ
דְּע"כ ט"י פּוֹסֵל קְטוֹרֶת מִה"ת דְּאִי מְדַרְבְּנָן לֹא מְהַנִּי צִירוּף פְּלִי וְהָא דְּגִנְרוּ צִירוּף פְּלִי
גְּבִי אָפֶר אֵע"ג דְּאִינוּ טְמָא אֲלֵא מְדַרְבְּנָן וְאִי מִשׁוּם חִיבַת קִדְשׁ הָא לֹא מְהַנִּי כְּשִׁנְעֵשִׂית
אָפֶר כְּדָאָמ' בְּהַ מוֹעֲלִין וְאִין מוֹעֲלִים בְּאָפֶרֶה י"ל דְּבִטְמָא גְּנְרוּ בִּטְמָא דְּקִילּוּשָׁא טוֹמְאָתוֹ
ל"ג וְאֲדַרְבֵּה מִשְׁם יֵשׁ רֵאִי מְדַנְקָט בְּסִיפָא ט"י וְכִרְיִשָׁא גְּבִי אָפֶר פֶּרֶה נִקְטָה טְמָא וְא"י מָה
רֵאִי הִיא הָא גְּבִי אָפֶר פֶּרֶה ע"כ נִקְטָה טְמָא דְּאֵלוּ ט"י אִין פּוֹסֵל בְּפֶרֶה: שְׁפּוֹסֵל אֵת כְּנֹלָה
ק"ל לְמֵאִי דְּמַסִּיק בְּסִמּוּף דֹּא צ"צ לְכָלִי אִין הַפְּלִי מְצָרְפוּ אִפִּי לְמ"ד צִירוּף מְדַרְבְּנָן אִפִּי הַ
צִירָף לְפְלִי בְּעֵינָן וְכְמוֹ שְׂאֵפ' א"כ אֲמַאי מְהַנִּי צִירוּף בְּאָפֶר חֲטָאָת הָא א"צ קִידוּשׁ פְּלִי
וְאֲמַאי הַפְּלִי מְצָרְפוּ וִי"ל דְּבַחֲטָאָת הֶחֱמִירוּ יוֹתֵר מְבַקְדָּשׁ כְּדִתְנֵן לְעֵיל בִּסְפ"ב וְלִקְדָּשׁ
מְטַבִּילֵן וְלִחֲטָאָת נִטְמָא יָדִיו נִטְמָא גּוֹפּוֹ וְתַנֵּן בְּגִדֵי אוֹכְלֵי קִדְשׁ מְדַרְס לְחֲטָאָת וְתַנֵּן בִּפְי"ב
דְּפֶרֶה הִטְהוֹר לְחֲטָאָת נִטְמָא יָדִיו נִטְמָא גּוֹפּוֹ וְיִמְטָמָא אֵת חֲבִירוֹ וְחֲבִירוֹ אֵת חֲבִירוֹ אִפִּי הֵן
מֵאָה לְגִין שְׁל חֲטָאָת שְׁנֵטְמָאָה וְכו' אִפִּי הֵן מֵאָה וְהִרְבֵּה מְעַלּוֹת תְּנִינָן הֵתֵם גְּבִי חֲטָאָת
מִשְׂא"כ בְּקִדְשׁ הִילְכָף אֵע"ג דְּבַקְדָּשׁ בְּאִין צִירָף לְכָלִי אִין הַפְּלִי מְצָרְף בְּחֲטָאָת הֶחֱמִירוּ
יוֹתֵר וְתַדַּע לָהּ דְּהִכִּי הוּא דְּבַחֲטָאָת הֶחֱמִירוּ יוֹתֵר מְבַקְדָּשׁ לְעַנְנֵן צִירוּף פְּלִי דְּהָא שֵׁם
בִּפ"ג דְּמִנְחוֹת מְבַעֲיָא לְבָנֵי ר"ח עֲשָׂרוֹן שְׁחֻלְקוֹ וְהִנִּיחוּ בְּבִיטָא וְנִגְעָ ט"י בֵּא' מִהֵן מַהוּ כִּי
תַנֵּן הַפְּלִי מְצָרְף מַה שְׁבִתּוֹכוֹ לְקִדְשׁ ה"מ הִיכָא דְּנִגְעֵי בְּהִדְדֵי אֲבָל הִיכָא דְּל"נ בְּהִדְדֵי לֹא
א"ד לֹא שְׁנָא וְהִשְׁתָּא מֵאִי מְבַעֲיָא לְהוּ אִי מְצָטְרָף בְּדִל"נ ע"כ מְצָטְרָף מְדַקְאָמַר אָפֶר פֶּרֶה
שְׁנִגְעָ טְמָא בְּמִקְצָתוֹ שְׁטִימָא אֵת כְּנֹלוֹ וְהָא מִיִּירִי בַע"כ בְּדִל"נ אֵהֲדָדִי דְּאִי בְּדִנְגָעָ צִירוּף
כְּלָל ל"ל הָא הִגְרָגִיר שְׁנִגְעָ בּוֹ הִטְמָא מִטְמָא אֵת חֲבִירוֹ וְחֲבִירוֹ אֵת חֲבִירוֹ וְאִפִּי הֵן מֵאָה
וְיוֹתֵר דְּאִין מוֹנִין רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי לְחֲטָאָת וְאֵע"ג דְּהָא דְּאִין מוֹנִין אִינוּ אֲלֵא מְדַרְבְּנָן הָא צִירוּף
פְּלִי דְּאָפֶר חֲטָאָת נְמִי אִינוּ אֲלֵא מְדַרְבְּנָן א"ו בְּהָא מְעַלָּה דְּצִירוּף פְּלִי הֶחֱמִירוּ בְּחֲטָאָת
יוֹתֵר מְלִקְדָּשׁ וְאֵע"ג דְּבִהָא מְעַלָּה בְּחֲטָאָת בַּע"כ בְּדִל"נ נְמִי אִפִּי ה"א לְ דְּבַקְדָּשׁ בְּדִנְגָעָ
דְּוִקָא ה"נ אֵע"ג דְּבַקְדָּשׁ א"מ אֲלֵא בְּצִירָף לְפְלִי דְּוִקָא אִפִּי ה"ח אֵע"ג דֹּא צ"צ לְפְלִי
מְצָטְרָף: וְקַתְנֵי הוֹסִיף ר"ע פִּי רִש"י דְּדִיִּיק לָהּ דְּע"כ בְּאָפֶר חֲטָאָת צִירוּף דְּרַבְּנָן דְּאִי מְקָרָא

דר"ח ליפא למילף אלא קדשי מזבח אכל אפר פרה לא וק"ל הא לענין חיבת הקדש
לפינו לפרה מקדשי מזבח כדאמר בפ"ב דמנחות (נ"ד קב) דפריה מדאמ' ר"ש כל העומד
לזרוק פזרוק דמי כל העומד לשרוף נמי פשרוף דמי נותר ופרה אמאי מטמאי טומא'
אוכלים עפרא בעלמא ניהו ומשני חיבת הקדש מפשירתו וקא חיבת הקדש נ"ל מוהבשר
לרבות עצים ולבונה כדא' בפ"ב דחולין (נ"ד לו) וקא האי קרא גבי שלמי' פתיב דקדשי
מזבח הו' ואפ"ה גמרינו מינ' נמי חיבת הקדש לפרה.

והאי חיבת הקד' דפרה הוי מה"ת כמש"ל בסוגיא דהנושא את המדרס וה"נ איפא למימר
דלענין צירוף פלים גמרינו לפרה מקדש וצירוף לאפר פרה גופא הוי מה"ת ול"נ דדייק
הכי דע"כ צירוף דאפר פרה אינו מה"ת ואע"ג דאיפא למילף פרה מקדש הא בקדש גופי'
אין הפלי מצרפו אלא בצריף לכלי דהיינו שקדשו ע"י הפלי וכמ"ש בסמוך והכי אר"כ
גופי' בפ"ג דמנחות וקא באפר פרה למ"ל צריף לפלי דקא אין קדושו ע"י פלי ואע"ג
דמשני ל"צ אלא לשיירי מנחה דאורייתא צריף לכלי כ"מ וכו' לאו משום דר"כ דמותיב
לה לא אסיק אדעת' סברא זו דקא ליתא דעיקר קושיתו מה"ת הוא ולא חידש המתיר
אלא סוף דבריו ואתו רבנו וגזרו אע"פ שאין צריף לכלי הפלי מצרפו ועיקר תירושו
אסוף דברו גריר ומשום דרצה לסיים ואתו רבנו וגזרו נקט בריש דבריו דאורייתא צריף
לכלי וכו' אע"ג דגם המקשה ידע קא ועיקר קושיתו מש"ה הוא והתוס' פי' דדייק דצירוף
מדרבנו משום דאפר חטאת אינו קדש אלא חול מדרשינו היא ביה מועלין באפרה לא
גם ע"ז קשה נהי דמעטו קרא ממעילה לגבי שאר דברי' פקודש כמ"ש.

ומ"מ אחר כל הפי' יש לי לדון שמנ"ל לדייק דהוספה דר"ע הוי מדרבנו כמו רישא דאפר
פרה דילמא קא כדאית' וקא כדאית' דאע"ג דאפר פרה דר"ש דרבנו מ"מ דר"ע מה"ת
הוא והי' נ"ל דלא שייך לישנא דהוסיף אא"כ בהא ש"מ כ"ש לקמיינתא דבלא"ה אין זה
הוספה דקא קמיינתא נמי עדיפא ומוספת על הך דמקא נמי ש"מ מילתא חתא דלא
שמעינו מבתרייתא וכה"ג פי' התוס' רפ"ק דזבחים (נ"ד ג) דמש"ה לא תני יותר ע"כ גבי
הפכות תופסי גיטין דמייתי ההם אע"ג דש"מ דסתמא פסול משום דאמר ללבלר דקתני
ברישא דהך יתר כמו כן דדייקינן מהא סתמא ומהא אין בריה והשתא אי צירוף בקדש
אינו אלא מדרבנו ניחא דתני להא דר"ע בלשון הוספה דכ"ש דיש צירוף מדרבנו לאפר
חטאת דקא בכ"מ החמירו במעלות דרבנו בחטאת מבקדש כדפי' לעיל והשתא מצירוף
חטאת דר"ש לא ש"מ לצירו' קודש דר"ע אכל מדר"ע דצירו' ק' הוי כ"ש חטא' דר"ש
אבל אי צירוף דקדש דר"ע הוי מה"ת קא בשל תור' ודאי א"א למיל' חטאת מקדש וכדפי'
וא"כ מה הוסי' ר"ע דקאמ' קא דר"ש יתר כמו כן דמר"ע לא שמעינו אלא קדש דהוי
מה"ת דנ"ל מקרא אכל קא דחטאת לא ש"מ אי לאו עדות דר"ש מיהו אין זה מספיק
דקא אפ"ת צירוף דרבנו אפ"ה ל"ג בא"צ לכלי גבי קדש כדפי' ואלו בחטאת למ"ל
בצריף לכלי.

וכולו עדות דחטאת דר"ש אינו אלא בא"צ לכלי הרי דלא ש"מ קא דחטאת דר"ש מקדש
דר"ע אפ"ת דאינו אלא מדרבנו אפ"ה בקדש בא"צ לכלי דומי' דחטאת ל"ג ואפ"ה קתני
הוסיף א"ו בכה"ג שייך נמי לישנא דהוסיף ונדלא כהתוס' א"כ אין לזקוק מהא דנקט
הוסיף דצירוף דרבנו דאפ"ת מה"ת שייך לישנא דהוסיף א"ו ליתא להא דפי' וכ"ת א"כ

אמאי לא תני יתר ע"כ בההיא דטופסי גיטין בפ"ד דגיטין פבר פי' התוס' טעם אחר בקא
שם בגיטין וקא דדייק הקא מדתני הוסיף ר"ע אלמא צירוף לקדש דרבנן נ"ל דהכי דייק
לה פיון דחטא דרבנן אם איתא דקדש דר"ע מה"ת דאורייתא אדרבנן ל"ש למיתנא
בלשון הוסיף דאינו מענין א' וסוג אַחַד ותרי ענייני הן אַבְל אי שניהן הן דרבנן שפיר
שנייה למיתנא הוסיף פלומר ר"ע הוסיף לומר דמלבד מעלות צירף שעשו בפאר חטאת
גזרו הוסיפו עוד בקדש נמי: דף פד ע"א דאורייתא הוצריה לכלי פי' שקידושו ע"י הכלי
מצרפו דומיא דכף א' מלאה קטורת שהי' קדושו ע"י פלי כדפלי לעיל והיינו פגון עשרון
דמנחה ודוקא עשרון הזקוק למנחה א' הוא דהכלי מצרפו אפי' נגעי אהדדי כדא' ר"כ
בפ"ג דמנחות (דף פד) ודייק לה מדתנן הכלי מצרף ולא קתני הכלי מחבר ש"מ אע"ג
דלא נגעי בהדדי אַבְל הושיט חצי עשרון אחר בין ב' חצי עשרונות של מנחה ונגע ט"י
באמצעי א"מ לטמא את של צדדים דהוצריה לכלי הכלי מצרף ושא"צ לכלי פגון חצי
עשרון זה דא"ל לכלי דהא אינו מצטרף עם אלו למנחה אחת אין הכלי מצרפו וה"נ א'
רבא התי' עשרון שחלקו ואבד א' מהם והפריש אחר תחתיו ואח"כ נמצא הראשון נהרי
שלשתן מונחין בביסא נטמא אבוד אבוד וראשון מצטרף מופרש א"מ פי' ולא נטמא ע"י
צירוף פלי משום שאין זה זקוק עם זה למנחה אחת נטמא מופרש מופרש וראשון מצטרף
אפי' א"מ אלמא מה שלא הופרש מתחילה להצטרף זה עם זה להתקדש בכלי א' ה"ל
א"צ לכלי דאין הכלי מצרפו ואפי' אביי דפליג התי' אדרבא ואמ' אפי' נטמא א' מהם
שניהם מצטרפין לאו משום דס"ל דאפי' א"ל לכלי הכלי מצרפו אלא פדמפ' התי' מ"ט
פוליהו בני ביקתא דהדדי ניהו פי' שפולין ממנחה אחת באין ש"מ היכא שאין באין ממנחה
אחת ה"ל א"צ לכלי ואין הכלי מצרפו והקשו שם התוס' דהקא קא' ר"ל משום ב"ק
דמדרבנן אפי' א"צ לכלי הכלי מצרפן ותי' דס"ל פהאי שנויי דרבה ב"א פגון שצברן על
גבי קרטבלה וק"ל מ"מ גם להאי שנויי דקרטבלא דגזרו רבנן אפי' באין לו תוף הכלי
מצרפו ממילא ה"ל א"צ לכלי דהא פלי שאון לו תוף אינו מקדש ואפ"ה הכלי מצרפו
ואפתי תקשה להא דר"כ עוד תי' התוס' התי' דוקא בשירי מנחה שהי' צורף פבר לכלי
מצרף פלי מדרבנן שלא יצא מקדושתו שקודם קמיצה ול"ד לדחקה דלא הי' מעולם
צריף לכלי ובסמוך יתבאר ונ"ל ל"מ למ"ד צירוף פלי דאורייתא מפא' א' דא"צ לכלי אין
הכלי מצרפו דהא ודאי דומיא דכף בעינו דצרי' לכלי וכדפלי אלא אפי' למ"ד צירוף
דרבנן בא"צ לכלי ל"ג תדע דהא ר"כ פשיט' לי' התי' בא"צ לכלי אין הכלי מצרפו ובתרי
הקא מבעי' לי' התי' מהו לקמוץ חזה ע"ז צירף דאורייתא או דרבנן אלמא אפי' את"ל
צירוף דרבנן בא"ל לכלי ל"ג וזה שלא פדברי התוס' ענ"ל לה"ר לזה דהא רבא קא'
בספ"ק דפסחי' (ד' יח) ר"ע לא ס"ל כר"י דמייתי לרביעי בקדש מק"ו ממח"כ פיון דס"ל
שלישי בחולין טמא לי' לרביעי בתרומה ונחמישי בקדש מהאי ק"ו ותנן הכלי מצרף
מה שבתוכו לקדש ואר"י מעדותו של ר"ע נשנית משנה זו דהעיד על הסולת והקטורת
וכו' וקתני סיפא הרביעי בקדש פסול רביעי אין חמישי לא וקא פיון דס"ל לרבא
דמעדותו של ר"ע נשנת אלמא ס"ל צירוף דרבנן פדאמ' בשמעתי' בסוגיא דהתמואפ"ה
א' רבא בפ"ג דמנחו' גבי עשרון שחלקו מופרש א"מ אבד א"מ הואיל וא"צ לכלי א"מ
והשת' ק"ל מה שפתיב (הרמב"ם בפ"ב מ"ה אה"ט) פלי שהוא מלא פי' פירורין זה מזה
פגון צמוקי' ויגרוגרות ונגע טומאה בא' מהם נטמא פל' מה שבכלי לקדש וקא פי' אלו

למ"ל שיהי צריכין לכלי נאמאי הכלי מצרפן לקדש וביותר ק"ל מה שכתב שם בסמוך
הי' ב' הציבורין בתוך הכלי וד"א בגינהו ונטמא א' משניהם אם הי' הדבר שפניהו צריף
לכלי הכלי מצרפן ונטמא הכל ואם א"צ לכלי ל"נ אלא זה שנגע בו הטמא בלבד והשפ'
מאי קא' אם הי' הדבר שפניהם צריף לכלי פינן דלפ"ד אפי' צמוקים וגרוגרות הכל
מצטרפין לקדש אע"ג דהני א"צ לכלי כולל וביותר יש לתמוה על הראב"ד שם ואין
להאריך עוד בזה מיהו ק"ל מהא דתנן ספ"ק דטהרו' פירכות הקדש שבתוך גומות הם
והמים המקדשים נטמא א' מהם בשרץ כולן טמאות בתרומה מטמא שנים ופוסל א' ופי'
רוב המפ' פירות הקדש המונחין בטבלא העשוני' גומות וכל פיקר מונח בגומ' שלו וכן
מים המקודשין המונחין בכלי העשוני' גומות גומות אם נטמא א' מהם בשרץ נטמא כולן
שהכלי מצרף את מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה והא פירות של קודש בצריף
לקדשו ע"י כלי למ"ל דאפי' לחמי תודה בשחיטת תודה הוא דמקדש כדא' בפ' התודה
ולא ע"י כלי נאפי' דמסיק דא"צ לכלי הכלי מצרפן מדרבנן הא פי' היינו דוקא בשירי
מנח' שהי' צריף לכלי הא בבכרות ליתא לה"ט שוב ראיתי להר"ש שם ספ"ק דטהרות
שכתב אע"פ דאמ' בהקומץ עשרון שחלקו והניחו בבקסא והושיט א' ביניהם את הצריף
לכלי הכלי מצרפן וכו' ה"מ דאורייתא אבל מדרבנן אעפ"י שא"ל לכלי הכלי מצרפם
כדאמר בפ' חומר בקדש אפי' אין לו תוף הכלי מצרפו דהא ליתא דכבר נתבאר דאפי'
מדרבנן א"ל לכלי אין הכלי מצרפו אלא שירי מנחה דוקא שהי' צריף כב' לכלי הוא
דכלי מצרף מדרבנן והרמב"ם גר' התם פירכות הקדש שבתוך גומותיהו מים המקודשים
פי' מים שנעשה עט"ק ונטמא פיקר אחד מהם בשרץ ונגע הפיקר הטמא בשני והשני
בשלישי נאפי' הן מאה כולן טמאי ואע"פ שלא נגע במים שבפיקר אלא כל פיקר בחבירו
נטמאו כולן שחיבת הקדש עושה כאלו נגע במי' שבתוך כל פיקר שהן נעשין תחילה
הוא שנגע בפיקר נטמאו וק"ל על פי' זה דא"כ ניתוסף עוד חומר א' בקדש מבתרומה
ונאמאי לא חשיב לה במתני' בהדי שאר מענות דחומר בקדש מבתרומה ואי משום דסמך
אדהיא דפ"ק דטהרות נהרי מעלה דאחורים ותוף ודאין מטבילי' פלים בת"כ לקדש אע"ג
דתנינן לה בספ"כה דמס' פלים אפ"ה תני לה הכא אע"פ שיש לדחות דשם לא קתני
דבתרומה לא קמ"ל הכא במשנתנו דבהא חומר בקדש מבתרומה אפ"ה מדלא חשיב
במשנתנו מעלה זו דחומר בקדש מבתרומה והא מדכניף לכל מה דחומר בקדש
מבתרומה ולא אני הא בהדיהו ש"מ דליתא להאי פי' והשתא הדרא קושני' לדוכתא וי"ל
דהרא"ש פי' שם פי' אחר דתנוריהו הי' גומא בתוכו לכל פיקר וכ"מ הלשון בתוף
גומותיהם משמע שהיה ידוע וברור שיש להם גומות לכל א' וא' דכף הי' אפייתו ותנור
של מקדש של מתכות הוא ולא נטמא מאוירו והשתא צריף להכלי וגם יש לו תוף זהו
פי' ואע"ג דבתנור של מקדש ל"מ שהי' בו גומות מ"מ קמ"ל אם אירע שהיו בו גומות
וכ"ת מים המקודשים בצריף לכלי דהיינו שקידושו ע"י כלי המ"ל הא מצינו מים שצריף
קידש כלי מי החג של נוסף המים שקדושו ע"י כלי: שא"צ לכלים אין הכלי מצרפו
נאפי' רבנן ל"ג בא"צ לכלי אלא כגון שירי מנחה שהי' צריף כב' לכלי שקדשו כדפי'
בסמוך בשם התוס'.

וק"ל א"כ איך תנן הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרו' הא פינן דבקדש גופ'
אין הכלי מצרף אלא בצריף לכלי או שהיה צריף כב' לקידש כלי כגון שירי מנחה והא

בתרומה צריף לכלי לקדשו למ"ל כלל וא"כ אמאי ח"ל בחומר בקדש מבתרומה להא דהפלי מוצרף הא בקדש גופי' דומיא דתרומה דא"צ לפלי ליתא להאי חומרא דצירוף פלי כלל וי"ל מ"מ הא גופי' חשיב לחומר בקדש דמ"ל צריף פלי בצריף מיהת לפלי משא"כ בתרומה דלמ"ל צירוף פלי בשום ענין ואגב דחשיב לשאר מעלות שבין קדש לתרומה שיהו מעלות גמורות דמ"ל פנגדון בתרומה ואפ"ה לא נהגו בתרומה חשיב נמי הא בהדיניהו: דאורייתא יש לו תוף מוצרף אין לו תוף א"מ ק"ל דמשמ' דאע"ג דרבי רחמנא כף א' לצירוף פלי דעשאו לכל שבפף א' ל"מ אא"כ יש לו תוף ונכנס לתוכו אבל אין לו תוף ומנח על גביו לא מהני לצרף הפל כא' ואלו בפ"ג דפסחים (דף מח) אר"א הרודה ונותן לסל הסל מצרפו לחלה ובעי' ר"י טבלה שאין לה לבזבז מהו תוף פלי בעינן וקא ליכ' א"ד אור פלי בעינן וקא איפא ועלתה בתיקו ואמאי הא ודאי תוף פלי בעינן לצירוף ובאין לו תוף א"מ כדאמ' הקא ואע"ג דהקא מדרבנן אע"פ שא"ל תוף מוצרף היינו משום מעלות דקדש כשאר מעלות דרבנן ששנו פאן אבל מ"מ פיון דמה"ת אין פלי ראוי לצירוף היכא דרבי רחמנא צירוף פלי אלא מה שבתוכו ולא בזה שבתו' אורו א"כ צירוף פלי דר' לגבי חלה אור פלי לאו פלוס הוא וא"מ ושמ' יתבאר: הרביעי בקדש פסול השלישי בתרומה תניא אר"י מנין לרביעי בקד' שהוא פסול ומה מח"פ וכו' וקא דשלישי בתרומה מיייתי בפ"ה דסוטה (דף ל) [צ"ל כט] בק"ו מט"י שמונתר בחולין פוסל בתרומה שני שפוסל בחולין א"ד שיעשה שלישי בתרומה ומייתי לה ה"תם ב"ה הצד מט"י דשרץ ומכ"ח ונ"ל הא דלא אייתי הגמ' בשמעתין להא דינא דפוסל ג' בתרומה כדמיייתי לרביעי בקודש לדינא דר"י משום דהא רישא דהפלי מוצרף לקדש מעדותו של ר"ע נשנית ור"ע ס"ל ה"תם דשלישי פוסל [צ"ל פסול] אפי' בחולין ונ"ל מדכתיב פל אשר בתוכו יטמא אין אומר טמ' אלא יטמא אחר לימד על פיכר שני שעושה שלישי בחולין ומיני' דייק הגמ' בפ"ק דפסחים (ד' יח) דר"ע ל"ל דר"י לד' בקדש ממח"כ דהא מדרישא ר"ע סיפא דד' בקדש ושלישי בתרומה נמי ר"ע ואי א"ל ק"ו דר"י ה"ל לאתויי ד' בתרומה וה' בקדש מק"ו דט"י ומח"כ.

ולפ"ז הא דתנן הג' בתרומה פסול לר"ע לאו משום דבהא חומר בתרומה מבחולין דהא ג' בחולין לר"ע נמי פסול אלא ה"ק הג' בתרומ' לבד פסול כמו בחולין אבל בקדש פסול אפי' הד' וקא מק"ו דר"י אתי' לי' (דא"כ ליתא) [צ"ל ליתא] לד' בתרומה וה' בקדש מהאי ק"ו א"ו מש"ה ל"ל ק"ו לד' בתרומה ב"ה הצד בט"י דשרץ וכ"ח משום פירקא דדור אחר דה"תם מה להצד השונה שבהן שפן יש בהן צד חמור אלא ג' בתרומה משום דלא גרע תרומה בחולין.

וכ"ת למה מביא בשמעתין להא ק"ו דר"י לד' בקדש ממח"כ הא לר"ע ליתא להאי ק"ו משום האי פירקא גופי' י"ל דמיייתי לה משום הא דאר"י וקמ"דנו ג' בקודש מה"ת דכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא מי לא עסקינו דנגע בשני וא"ר לא יאכל ור"ע אע"ג דל"ל הני ק"ו אפ"ה ד' בקדש אית לי' ובע"כ א"א לי' למיל' הא אלא מה"ט לחוד פיון דדרש יטמא לטמא אחרים ש"מ שלישי (קרא) [צ"ל נקרא] טמא ממילא עביד בקדש ד' קרינן בי' אשר יגע בכל טמא וכיון דבהא מילתא דר"י נ"ל לר"ע לד' בקדש מש"ה מיייתי לה הקא אמתי' דאתי' כר"ע: מנין לרביעי בקדש שפסול הקשה רש"י בפ"ק דפסחים (ד' יח) לר"מ ולר"א ולר"י דס"ל ה"תם דאין משקין מטמא ד"א מה"ת המ"ל קדש באה לידי

רביעי שרץ פלי הוי ראשון פלי אןכל הוי שני ואןכל משק' הוי ג' דהא אין אןכל מטמא אןכל דאין טןמאה עושה פיוצא בו כדנ"ל התם מטמא הוא ואין עושה פיוצא בו והאיך יבא לידי רביעי.

ותי' רש"י דלמ"ל לרביעי בקדש אלא מדרבנן וא"י מאי ק"ל הא פיון דר"י קאמר ולמדנו ג' בקדש מה"ת מהבשר אשר יגע בכל טמא דמשמע אפי' נגע בשני דאיקר טמא מה"ט נמי ע"כ משקים מטמאין ד"א כדפריה התם לשמואל אדר"א דא' משקי בי' מדבסניא שיהו של קדש דכן מלטמא אחרים אבל טןמאת עצמן יש להן קרי לי' פאן והבשר אשר יגע בכל טמא פ"י וכיון דיש טןמאה למשקים עצמן מה"ת מטמאין ד"א בקדשים דהא נגע בטמא דהשתא מיתתי לה לרביעי בקדש מה"ת פיון דמשקין מטמא' לקדש מיהו אפי' למאי דפי', לרב דא' בפ"ק דפסחי' (ד' טו) אליבא דר"א אין טןמאה למשקים כל עיקר אפי' טןמאת עצמן אינו מה"ת ל"מ לרביעי בקדש ולא מבעי רביעי בקדש למ"ל אלא אפי' שלישי לתרומה למ"ל מה"ת שרץ פלי וכלי אןכל הוי שני ותו לא מ"ל ולשמואל אדר"א דא' טןמאת.

עצמן יש להן אבל אין מטמאין ד"א אפילו בקדש ג' בתרומה מ"ל ד' בקדש למ"ל. והתוספות תי' בשם ר"ת דמשפח' לה ד' בקדש ע"י עצים ולבונה דחיבת הקדש מפשירתו ומשוי' להו אןכל וגם לפי"ז לר"א אליבא דרב למ"ל לג' בתרומה וכיון דג' בתרומה למ"ל ממילא ליתא לד' בקדש דהא לא נ"ל לד' בקדש אלא ע"י ק"ו דג' בתרומה ושם בחי' תבאר יותר: ובחיבורין שנו וטעמא משום דגזרו דילמא נגע יד הטמאה בקדש ל בעודה מחוברת לטהורה לפי' רש"י ולפני' התוס' האי בחיבורין היינו בעוד שהטמאה נגע בדבר הטמא הטהורה נגע בטמאה וגזרו טןמאה על הטהורה דילמ' אתי למינגע בדבר הטמאה וק"ל מדסיפ' משים גזי' כה"ג דילמא נגע טמאה בטהורה מפלל דרישא לאו ה"ט דקתני סיפא אוכלין נגובין בידים מסנאבות לקדש אבל לא לתרומה ומפ' לקמן עון שתחב לו חבירו לתוך פיו וכו' וביקש לאכול צנון ובצל של חולין עמהן לקדש גזרו פי' שפא יגע בידו מסנאבת בקדש שבפיו ולתרומ' ל"ג שפא יגע בתרומה שבפיו וה"נ לפי' רש"י שפא יגע הטמאה לקדש גזרו ולפני' התוס' שפא יגע יד הטהורה לטןמאה וכיון דרישא וסיפא גזרו לקדש משום שפא יגע תרת' ל"ל וכה"ג פריה בר"פ (ד' כא) דמדסיפא משום חציצה רישא לאו משום חציצה ועק"ל לר"ש דא' בחיבורין שנו משום שפא יגע ויטמא כטעמא דסיפא דאוכלי' נגובין מ"ש דהכא גזרו טןמאה אפי' בדעבד שאם נגע יד הטהור' בקדש לטמא את הקדש ואסור באכיל' דהכא משמע לי'שנא דמתני' שהי' מטמא את חברתה בקדש דמשמע דעלי' שם טןמאה ממש לטמא או לפסול וכדתני' בברייתא דבסמוך ואלו גבי אוכלים נגובי' ל"ג אלא לכתחילה שלא לאכול חולין בידים מסנאבות בעוד שהקדש בפיו שפא יגע בקדש שבפיו מ"מ אם עבר ואכל אין הקדש שבפיו טמא כדעבד והכי משמע לי'שנא דאוכלין אוכלין נגובים אבל לא לקדש דמשמע דבקדש אין אוכל לכתחילה ומ"מ בעבר ואכל ל"ג טןמאה על הקדש שבפיו כדעבד מפדיתרונו'יהו חד טעמא ניהו ומשום לתא דשפא יגע אתינן עלה מ"ש דבהא לכתחילה הוא דלא הא דעבד ש"ד ומ"ש דבהא דעבד נמי לא וצ"ל אליבא דר"ש דהאי חששא שפא יגע ידו הטמאה בקדש לפי' רש"י או ידו הטהורה כדבר הטמאה פשהו בחיבורין חשש מצוי הוא לפיכך גזרו אפי' כדעבד דילמא נגע ולאו אדעת' אבל הא חששא דלקמן

דְּשָׂמָא יַגַּע בְּיַדִּים בְּקִדְשׁ שְׂבָפִיו חֲשֵׁשׁ רְחוּק הוּא וְאִינוּ מְצוּי כ"כ לְפִיכָה ל"ג אֶלָּא לְכַתְּחִילָה אֶבֶל דְּעֵבֵד ל"ל בַּהּ וּלְפִי"ז נִיחָא דְתַנִּי לְשִׁנְיָהּ דְּהָא ל"ד דְּזֵה לְכַתְּחִילָה הוּא דְלֹא הָא דְעֵבֵד ל"ל בַּהּ הָא אִפִּי דְעֵבֵד נְמִי לֹא וַיֵּשׁ לִיתָן טַעַם לְזֵה דְהַת' פִּינּוּ דַא"א לֹו לְאַכְלֵהּ הַקִּדְשׁ שְׂעֵמּוּ אוֹכְלֵהּ הַצָּנוּן וּבְצֵל אֶלָּא כְּשֶׁתַּחֲבַב חֲבִירוֹ אוּ בְשֶׁתַּחֲבַב לְעַצְמוֹ בְּכוּשׁ וְכִרְפָּר שִׁהוּ פְּשׁוּטֵי פְּלִי עֵץ שְׂאִין מְקַבְּלִין טְוִמָּאָה פְּדִי שְׂלֵא יִטְמָא הַקִּדְשׁ בְּמַגַּע יָדָיו וְכִינּוּן שְׂאִין אוֹכְלֵהּ פְּדִירָה אֶכִּילָה בְּשַׁעַת אֶכִּילָה מְדַכְּר דְּכִיר וְלֹא אֲתִי לְמַגַּע בְּקִדְשׁ שְׂבָפִיו דְּהָא מִש"ה הַתִּירוֹ לְאַכְלוֹ אוּ הַקִּדְשׁ ע"י כּוּשׁ וְכִרְפָּר לְכַתְּחִילָה וְלֹא חִיָּשִׁינּוּ שְׂמָא יַגַּע בְּיָדוֹ בְּקִדְשׁ הוֹאִיל וּמִשְׁנֵה מְדַרְךָ אֶכִּילָה שְׂאוּכְלֵהּ ע"י כּוּשׁ וְלֹא בְּיָדוֹ מְדַכְּר דְּכִיר וְלֹא אֲתִי לְמַגַּע מִיְהוּ הַצָּנוּן וּבְצֵל שֶׁל חֻלְיִין שְׂאוּכְלֵהּ עִמּוֹ פִּינּוּ שְׂאוּכְלֵהּ בְּיָדוֹ פְּדִירָה אֶכִּילָה לְכַתְּחִילָה בְּקִדְשׁ לֹא שְׂמָא יַגַּע כְּמוֹ שְׂאֶפְרֵשׁ שָׁם וּמ"מ בְּדְעֵבֵד ש"ד פִּינּוּ שְׂאוּכְלֵהּ הַקִּדְשׁ שְׂעֵמּוּ בְּאוֹתוֹ אֶכִּילָה ע"י שִׁנּוּי בְּכוּשׁ אוּ ע"י שְׂתַחֲבַב לֹו חֲבִירוֹ וְלֹא ע"י עַצְמוֹ בְּיָדוֹ לֹא שְׂכִיחַ שְׂיִשְׁכַּח מִיָּד בְּאוֹתוֹ אֶכִּילָה לִיגַע בְּקִדְשׁ שְׂבָפִיו הַלְּפָהּ בְּדְעֵבֵד ל"ל בַּהּ אֶבֶל בְּהָא דְּהָכָא בְּנִטְמָא א' מִיָּדוֹ דְּלִיכָא הַפִּירָא כָּלֵל בְּאוֹתוֹ שְׂעֵה שְׂנַגַּע בְּטוֹמָאָה אוּ בְּקִדְשׁ שְׂיִהָא זְהִיר מְלִיגַע יָד הַטְּהוּרָה בְּטוֹמָאָה אוּ טְמָאָה בְּקִדְשׁ אִפִּי בְּדְעֵבֵד נְמִי לֹא דִילְמָא נִגַּע וְלֹא אֲדַעְתִּי: בְּחִיבּוּרִין שְׂנוּ פִירֵשׁ"י שְׂבָשְׂעָה שְׂיָד הַטְּמָאָה נוֹגַעַת לְטְהוּרָה הִיָּתָה הַטְּהוּרָה נוֹגַעַת לְקִדְשׁ וְהַקִּשּׁוֹ הַתּוֹס' א"כ הַשְּׁנִי' אִינוּ טְמָא כָּלֵל וְהַקִּדְשׁ טְמָא מִשּׁוּם גְּזִירָה שְׂמָא יַגַּע בְּטוֹמָאָה וְאִמָּא תָּנּוּ וּבְקִדְשׁ יִטְבִּיל שְׂתִיָּהּ יִטְבִּיל טְמָאָה לְחוּד וְתִי' דְּבְקִדְשׁ לְכַתְּחִילָה הוּא דְּצָרִיף לְהַטְבִּיל שְׂתִיָּהּ שְׂמָא נְטָמָא שְׂתִיָּהּ וּק"ל דַּא"כ תַּקְשָׁה לִי מְבַרְיָת' דְּבִסְמוּף דַּע"כ ל"פ רַבִּי וּר"י ב"י אִשׁ אִי יָד מְטָמָא אֶת חֲבֵרְתָהּ לְטָמָא קִדְשׁ אוּ לְפִסְוֹל בְּלִבָּד וּמ"מ הַקִּדְשׁ שְׂנַגַּע בּוֹ הִיָּד הַטְּהוּרָה נְפִסּוּל אִפִּי בְּדְעֵבֵד וְה"ל לְאַבְיִי לְאַקְשׁוּיִי מְהָא בְּפִשְׁטוּת וּל"ל לְהַקְשׁוֹת מְדִיּוּקָא דְּרַבּוּתָא דְּנִגּוּבָה וְעוֹד תַּקְשָׁה מִמִּתְנִי דַּמַּס' יָדִים דְּמִיָּתִי לְקַמּוֹן דִּיד מְטָמָא חֲבֵרְתָהּ דְּמִשְׁמַע דְּמְטָמָא מִמֶּשׁ לְאַסּוֹר אֶת הַקִּדְשׁ הַנוֹגַע בַּהּ מְדַמְדְּרִי רַבָּנּוּ עֲלֵהּ יָדִים שְׂנִיּוֹת הֵן וְאִין שְׁנֵי עוֹשֵׂה שְׁנֵי בְּחוּלִין מְכָלֵל דְּלִר"י עוֹשֵׂה יָד לְחֲבֵרְתָהּ שְׁנֵי' מִמֶּשׁ לְאַסּוֹר אֶת הַקִּדְשׁ בְּנִגַּע בְּקִדְשׁ וְגַם לִישְׁנָא דְּמִתְנִי דִּהִיָּד מְטָמָא אֶת חֲבֵרְתָהּ נְמִי מִשְׁמַע הָכִי דַּאֲפִי דְּעֵבֵד מְטָמָא: אַא"א בְּחִיבּוּרִין אִין וְכו' מֵאִי רַבּוּתָא דְּנִגּוּבָה פִירֵשׁ"י פִּינּוּ דְּבְחִיבּוּרִין טְמָא מִשּׁוּם דְּלִמָּא נִגַּע טְמָאָה לְקִדְשׁ מֵאִי רַבּוּתָא דְּנִגּוּבָה אִטּוּ יָד קַמְיָתָא לֹא מְטָמָא לְקִדְשׁ בְּלֹא מְשָׁקִים הִלֵּא שְׁנֵי' הִיא וּק"ל מֵאִי פְּרִיף דִּילְמָא הָא גּוּפָא קַמ"ל דְּטַעְמָא דִּיד מְטָמָא חֲבֵרְתָהּ מִשּׁוּם שְׂמָא יַגַּע הַטְּוִמָּאָה לְקִדְשׁ וְאַפִּי נְגוּבָה נְמִי וְלֹא תִימָא דְּטַעְמָא מִשּׁוּם דְּחִיָּשִׁינּוּ שְׂמָא נִגַּע הַטְּהוּרָה בְּמִשְׁקִים שְׂבִטְמָאָה וְה"ל הָךְ יָד נְמִי שְׁנֵי' מַחֲמַת הַמְשָׁקִי כְּמוֹ חֲבֵרְתָהּ וְאִינוּ נְגוּבָה אִין נְגוּבָה לֹא קַמ"ל דַּאֲפִי' נְגוּבָה מְטָמָא בְּחִיבּוּרִין מִשּׁוּם חֲשָׂא שְׂמָא תַּגַּע טְמָאָה לְקִדְשׁ דְּהָא הַשְׂתָּא נְמִי לְמֵאִי דְּמַסִּיק דְּמַחֲמַת מַעְלָה עֲשׂוֹ לְטָמָא יָד אֶת חֲבֵרְתָהּ אִפִּי שְׂלֵא בְּחִיבּוּרִין לִיכָא רַבּוּתָא בְּנִגּוּבָה אַע"כ דְּהָא גּוּפִי' קַמ"ל שְׂלֵא תַטְעָה לֹוּמֵר דְּטַעְמָא לֹאוּ מִש"ה אֶלָּא מִשּׁוּם שְׂמָא תַּגַּע טְהוּרָה לְמִשְׁקִי שְׂבִטְמָאָה וְשְׂאִינוּ נְגוּבָה אִין נְגוּבָה לֹא קַמ"ל דְּלֹאוּ ה"ט וְה"נ א"ל אֶלִיבָא דַּר"ש דְּקַמ"ל מִשׁוּ שְׂמָא תַּגַּע הַטְּמָא' בְּקִדְשׁ וּבְחִיבּוּרִין וְאַפִּי נְגוּבָה וְה"נ יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לְפִי הָאוּ דְּהָא בְּחִיבּוּרִין דַּר"ש הִיָּנוּ חִיבּוּר יָד בְּיָד בְּשַׁעַת טוֹמָא' דְּרַבּוּתָא דְּנִגּוּבָה הוּא כְּדָפִי' וּי"ל דְּבִשְׂלָמָ' לְמֵאִי דְּמַסִּיק דְּמִשּׁוּם מַעְלָה בְּעֵלְמָא יָד מְטָמָא אֶת חֲבֵרְתָהּ שְׂפִיר הֵוִי רַבּוּתָא דְּנִגּוּבָה דְּל"ת מִשּׁוּם לְתָא דְּמִשְׁקִים שְׂבִטְמָאָה מְטָמָא לְחֲבֵרְתָהּ קַמ"ל דַּאֲפִי' נְגוּבָה נְמִי טִימָאוּ מִשּׁוּם מַעְלָה בְּעֵלְמָא אֶבֶל אִי דוּקָא בְּחִיבּוּרִין

טַיִמָאוּ לַחֲבֵרְתָהּ ע"כ ה"ט משום גזי' שְׁמָא הִגַע חֲבֵרְתָהּ בַקִּדְשׁ לַפִּירֶשׁ"י אוּ בְטַמְאָה לַפִּי הַתּוֹסֵף אֵין פֶּאן שׁוּם רְבוּתָא בְּגוּבָה דַּא"ת דְּבִשְׂא"נ גְּזָרוּ מְשׁוּם שְׁמָא יִגַע בְּמִשְׁקִים שְׁבִטְמָאָה א"כ מִמִּילָא שְׁמַעְתָּ מִיְנֵי דְּבַחִיבּוּרִין נְמִי יֵישׁ לְגִזּוּר כַּה"ג גּוּפִי' שְׁמָא יִגַע בְּקִדְשׁ אוּ בְטַמְאָה דְּהָא הִיא דַּא"ח לְהָאֵי שְׁמָא יִגַע אִיפָא נְמִי לְמִיחֶשׁ לְאִידָהּ שְׁמָא יִגַע וְאִי ל"ג אֶלָּא בְּשִׂאֵינוּ נְגוּבָה מְשׁוּם שְׁמָא יִגַע מִמִּילָא גְּזָרִינוּ נְמִי בְּחִיבּוּרִין מְשׁוּם שְׁמָא יִגַע גּוּפִי' וְה"ה לְהִיפּוּףֵי אֵי גְּזָרִינוּ בְּחִיבּוּרִין הַה"נ בְּשִׂא"נ אִפִּי' שְׁלֵא בְּחִיבּוּרִין גְּזָרִינוּ שְׁמָא יִגַע בְּמִשְׁקִים דַּא וְדַא אַחַת הִיא וְאֵין בְּזָה רְבוּתָא יוֹתֵר מִזָּה דְּהָא מִמִּילָא ש"מ לְאִידָהּ: אִיְתָמַר נְמִי אַר"ל ק"ל מֵאֵי אִיְתָמַר נְמִי דְּקֶאֱמַר הָא אֵין הָא דַּר"ל וְר"י דְּבִסְמוּף עֵנְוֵן לְהָא דְּשְׁקֵלִינוּ וְטָרִינוּ הֶכָּא אֵי בְּחִיבּוּרִין דְּנֻקָּא אוּ לֹא וְאִי מְשׁוּם דַּאֲר"י אֶחָד יָדוּ וְא' יָד חֲבִירוֹ דִּקְלָמָא יָד חֲבִירוֹ נְמִי בְּחִיבּוּרִין דְּנֻקָּא אִיְיָרִי וְאִי מְשׁוּם דַּאֲר"י לְפִסְוֹל אֶבְל לֹא לְטַמָּא וְאִי מְשׁוּם שְׁמָא יִגַע הוּא אִפִּי' לְטַמְאָה נְמִי דְּלַה"ט אֵין לְחֶלֶק בֵּין יָד זֹו לַחֲבֵרְתָהּ לַפִּי"ז ל"ל לְאַבְיֵי לְדִיִּיק מְרְבוּתָא דְּנְגוּבָה ה"ל לְדִיִּיק בְּפִשְׁיטוּת מְרַבִּי דְּבְרִיִּיתָא דַּא' נְמִי לְפִסְוֹל אֶבְל לֹא לְטַמָּא וִי"ל דְּמַבְרִיִּיתָא לַק"מ דִּי"ל דְּבָהָא גּוּפָא פְּלִיגִי דְּרַבִּי דַּא' לְטַמָּא חֲבֵרְתָהּ נְמִי ס"ל מְשׁוּם שְׁמָא יִגַע וּבְחִיבּוּרִין דְּנֻקָּא וְלַר"י דַּא' לְפִסְוֹל ס"ל דְּמַעְלָה בְּעֵלְמָא הִיא וְאַפִּי' שְׁלֵא בְּחִיבּוּרִין לְפִיכָהּ דִּיִּיק מְרְבוּתָא דְּנְגוּבָה דְּקַא' רַבִּי גּוּפִי' ש"מ דְּאַפִּי' לַר' לֹא מְשׁוּם שְׁמָא יִגַע הוּא אִפִּי' שְׁלֵא בְּחִיבּוּרִין נְמִי וְר"ש דַּא' דְּלֹא כְּמַאן וְהַשְׁתָּא מִיִּיתִי שְׁפִיר מְדַר"י דַּא' לְפִסְוֹל אֶבְל לֹא לְטַמָּא ש"מ דְּטַעְמָא לֹא מְשׁוּם שְׁמָא יִגַע הוּא וְאַפִּי' שְׁלֵא בְּחִיבּוּרִין נְמִי וְיוֹתֵר נ"ל דְּדִיִּיק מְדַר"י בְּאוֹתוֹ הִיָּד פְּלוּמַר דְּנֻקָּא אִם נִגַע הָרַאשׁוּנָה בְּיַד חֲבִירוֹ הוּא דְּגָזְרוּ אֶבְל לֹא עַל הַשְּׁנִינֵי' וְאִי בְּחִיבּוּרִין וּמְשׁוּם שְׁמָא יִגַע אִם יָדִיו בְּחִיבּוּרִין זֹו לְזֹו אִפִּי' שְׁנִי' נְמִי תְּטַמָּא.

אַת יָד חֲבִירוֹ בְּנִגְעָה בָּהּ אֶלָּא ע"כ מַעְלָה בְּעֵלְמָא הִיא וְלֹא עֲשׂוּ מַעְלָה בְּיַד חֲבִירוֹ אֶלָּא בְּנִגְעָה בְּאוֹתוֹ הִיָּד נְזָה נ"ל עֵיקָר: מ"ט פִּינוּן דְּעַד הָאִידְנָא הִי' אֶסִירָא פִירֶשׁ"י דְּמַח"כ מְוֹתֵר בְּתַרוּמָ' וְאַסוּר בְּקִדְשׁ וְכֵן אוּנָן אַע"פ שְׁאַסוּר בַּמ"ש מְוֹתֵר בְּתַרוּמָה כְּדַא' בַּמַּס' יְבָמוֹת מְכַל זָר יִתִירָא זְרוּת אֲמֶרְתִּי לָהּ וְלֹא אֲנִינּוֹת מִשְׁמַע מִפִּי' דַּאִי הִי' אֶסוּר בְּתַרוּמָה הִי' אוּנָן צָרִיף טְבִילָה לְתַרוּמָה מַה"ט גּוּפִי' דְּקוּדְשׁ.

וּק"ל א"כ אוּנָן יִהָא צ"ט לְמַעְשָׁר מַה"ט גּוּפִי' פִּינוּן דְּעַד הָאִידְנָא הָוִי אֶסִירָא. וְהָא בַּפ"ב דְּמַס' בַּכּוּרִים תְּנִין חוּמְרָא בְּמַעְשָׁר וּבִכּוּרִים מִשִּׂא"כ בְּתַרוּמָה שְׁטַעוּנֵי' הַבָּאֵת מְקוּם וְיָדוּי וְאַסוּרִין לְאוּנָן וְאַלּוּ טַעוּנִין טְבִילָה לְאוּנָן מִשִּׂא"כ בְּתַרוּ' ל"ק וְאַע"ג דְּבִכּוּרִים וְדַאִי צ"ט לְאוּנָן דַּה"ל קִדְשׁ מ"מ ל"ח אֶלָּא זֶה שְׁנוּהֵג שְׁתִּיהֵן בְּמַעְשָׁר וּבַכּוּרִים וְלֹא בְּתַרוּמָ' וְאַע"ג דְּהָא דְּצ"ט אֵינוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנָן הָא חֲשִׁיב הֵתֵם וְאַסוּרִין כ"ש מְלַאכְוֹל בִּירוּשְׁלַיִם וְגַדוּלִיִּהֵן אֶסוּרִין אַע"פ שְׂאִינָן אֶלָּא מְדַרְבְּנָן וְאַע"ג דְּמַסִּיק הֵתֵם בַּפ"ח דִּיְבָמוֹת דְּתַנִּי וְשִׁיר מְדֻלָּא תַנִּי אֶסוּר לְבַעַר מִהֵן בְּטוּמְאָה וְכו' מ"מ ה"ל דְּשִׁיר נְמִי הָא דְּצ"ט וְהָא: ל"ל דְּכִינוּ דְּאוּנָן מְוֹתֵר בְּתַרוּמָה דְּחִמִיר מַמ"ש לְעַנְיָן טוּמְאָה דְּטַבֵּל וְעֵלְהּ מְוֹתֵר בְּמַעְשָׁר וְאַסוּר בְּתַרוּמָה וְכָל הַטַּעוּן בִּיאַת מִים מְד"ס וְאַסוּ' בְּתַרוּ' אִפִּי' לְנִגְיָעָה וּמְוֹתֵר לַמ"ש לַר"מ אִפִּילוּ לְאַכִּילָהּ וּלְרַבְּנָן לְנִגְיָעָה מִיָּהָא שְׁרִי כְּדַא' לְעֵיל סַפ"ב (דָּף יט) וְכִינוּ דְּמְוֹתֵר בְּתַרוּ' בְּעוּדוֹ אוּנָן וְלֹא אַסַּח דְּעַתָּי' מִלְּשִׁמּוֹר גּוּפּוֹ מְדַבֵּר הַפּוֹסְלוֹ לְתַרוּמָה כ"ש מַעְשָׂה הָא בְּכָלֵל שְׁמִירָה זֹו כ"ש דְּתַרְמָה דְּמַה י' לְמַעְשָׁ' מִשִּׂא"כ קִדְשׁ דְּצָרִיף שְׁמִירָה יוֹתֵר מְתַרוּמָה דְּהַרְבֵּה דְּבָרִים פּוֹסְלִין לְקִדְשׁ וְלֹא לְתַרוּמָה וְכִינוּ דְּאַסוּר לְקִדְשׁ אַסַּח דְּעַתָּי' מִשְׁמִירָתוֹ מַש"ה צ"ט לְקַד' וְנָא

למ"ש הא לית' דהתינח אוגן פהן אצ"ט למ"ש פיון דב' מיכל בתרומה הוא וכדפני' אכל
אוגן ישראל דלאו בר מיכל בתרומה הוא וכיון דאסור במעשר אסח דעתין' משמירתו
ויהא נ"ט ודחוק לומר דכיון דישראל לחוד צ"ט ולא פהן לא פסיק' לי' למיתני אוגן צ"ט
למעשר ומה"ט ל"ח לה לשיוור בפ"ח דיבמות א"נ לאידך גיסא פיון דל"ש טבילה זו גבי
פהן ל"ג טבילה אפי' על ישראל דאין גזיר' לתצאין דנה דחוק ועוד אם אי' דגבי ישראל
שייך למגזר ה"ל לתכמים למגזר טבילה זו אפי' בכהן דכהג"מ גבי לאכול ע"י מפה בלי
נ"י וכמו שאבאר בסמוך והא נמי ל"ל דאפי' ישראל אצ"ט למעשר משום דנהי דישראל
לאו בר מיכל תרומה הוא מ"מ בר נגיעה בתרומה הוא מש"ה לא אסח דעתין' מדבר
הפוסלו למגע תרומה והא אין לה דבר שכשר למגע תרומה ופסול לאכילת מעשר דא"כ
אמאי צ"ט לקדש הא פיון דמותר במגע קודש כדתנו אוגן נוגע לא אסח דעתין' דהא אין
לה דבר בענין טומאה וטהרה שפסול לאכול קדש ומותר ליגע בקדש: ע"ב ל"צ פגון
שפתח לו חבירו לתוף פיו וכו' ק"ל הא כה"ג אפי' בתרומה וחקולין צריף נ"י משום
האנכל שפתח לו חבירו לתוף פיו כדמסקינן בפ"ח דחקולין (דף קז) והלקתא אוכל מחמת
מאכל צריף נ"י וחקולין איירי התם פל הסוגיא ואמ' התם ר"ה בר סחורא בלע אומצא
לרב המנוא א"ל אי לאו רב המנוא את לא ספינא לה ומסיק משום דזרי קדים ומשי'
ידי מעיקרא והאידך תנו דאוכלים כה"ג בתרומה וי"ל דשאני אוכלי תרומה דכהני' זריזין
הן ול"ח דילמא נגע באוכל דהא התם לעיל מהא אבעי' מהו לאכול במפה מי חיישינן
דילמא נגע או לא ומסיק התירו מפה לאוכלי תרומה פלי משום דכהנים זריזין הן ולא
התירו מפה לאוכלי טהרות ור"א ור"ח דכהנים הוו קאכלי ע"י מפה והאי אוכל מחמת
מאכל קיל טפי מאוכל ע"י מפה דהא לבתר דאיפשט לן התם דאסור לאכול ע"י מפה
בלי נ"י מבעי' לן אוכל מחמת מאכל אי צריף נ"י אלמא אפי' לבתר דפשיטא לן דע"י
מפה צריף נ"י אפ"ה במחמת מאכל מבעי' לן דילמא ל"ח דילמא נגע במאכל וא"ל נ"י
אפי' לחולין וש"מ דע"י מאכל קיל מע"י מפה והא פיון דהתירו ע"י מפה לאוכלי תרומה
ול"ח דילמא נגע בלא מפה כ"ש דהתירו ע"י מאכל לפהנים אוכלי תרומה מה"ט גופין'
והשתא הא חוקר בקדש מבתרומה דחשיב חוקר בתרתי הוי דבתרומה תרתי חולי איכא
חדא דאוכל ביזים מסואבות ע"י מאכל משום דכהנים זריזין הן ול"ח דילמא נגע ועוד
דאוכל צנון או בצל של חולין עמהם ע"י עצמה ול"ח לשמא יגע בתרומה שבפיו משא"כ
בקדש שאסור בשתייהן דחיישינן לשמא יגע וכ"ת למה תנו אוכלים גבוים דמשמע
מש"ה בקדש לא משום לתא דהצנון והבצל שאוכל עמו שמא יגע בקדש שבפיו ת"ל
משום אכילת קדש גרידא א"א לו לאכול ביזים מסואבת ע"י אחר כמו בחולין שלא
התירו מפה לאוכלי טהרות וי"ל משום דמתני' מיירי בתרי גוונא אחד בתחב לו חבירו
שנית בתוחב הוא לעצמו ע"י כוש או כרפר שהן פשוטי פלי עץ ובהא שאין דרף לאכול
ע"י פלים הללו דא"ל הפירא אפי' לאוכלי טהרות ש"ד פיון דא"ל הפירא לא אתי למינגע
וכה"ג אמ' בספ"ה דגיטן (דף סב) גבי ע"ה עושה עיסת חולין בטהרה ונוטל ממנו כדי
חלה ומיחה בכפישא ובאנחותא וכשבא ע"ה ליטל נוטל את שתייהן ואינו חושש שמא
יגע ע"ה בחלה ויטמאנו משו' דא"ל הפירא משום דאין דרף לאנחות' בכלים פאלו ואע"ג
דהתם גבי ע"ה צריף נמי לאיים עליו ולומר דאם נגעת בי' הדרא לטיבלא מ"מ הכא
בדבר בהפירא בעלמא סגי ול"ח שמא יגע בקדש עצמו אבל באוכל בצל של חולין עמו

דאָוּכּל דֶרֶךְ אַכִּילָה א"ל שְׁמָא יַגַע בְּקַדְשׁ שְׂבִפּוֹ וְהַשְׁתָּא נָקַט שְׁתַּחֲב לֹו חֲבִירוֹ מְשִׁים רְבוּתָא דְתְרוּמָ' אע"ג דְּאִיפָּא לְמִיחָשׁ לְתַרְתִּי חֲדָא דְאֹכֵל ע"י מְאַכִּיל אע"ג דְּחֻלְיִן חִיְיָשִׁינֵן שְׁמָא יַגַע בְּתְרוּמָה ל"ל בַּה דְּכֶהֱנִים זְרִיזִין הֵן וְעוֹד אַל"ח לְשְׁמָא יַגַע לְתְרוּמָה שְׂבִפּוֹ פְּשָׂאוֹכֵל הַבְּצֵל עֲמוֹ ע"י עֲצָמוֹ וְנָקַט בְּאֹכֵל ע"י עֲצָמוֹ בְּכוּשׁ מְשׁוּם רְבוּתָא דְקַדְשׁ דַּאע"ג דְּחֻלְיִן בַּכַּה"ג ל"ח לְשְׁמָא יַגַע הוֹאִיל וַא"ל הַפִּירָא וְה"ה לְקַדְשׁ דַּמ"מ מְחַמַּת הַבְּצֵל שֶׁל חֻלְיִן שְׂאוּכֵל עֲמוֹ גְּזָרוּ שְׁמָא יַגַע בְּקַדְשׁ שְׂבִפּוֹ וְכ"ת אִי הָא דְנָקַט שְׁתַּחֲב לֹו חֲבִירוֹ מְשׁוֹ רְבוּתָא דְתְרוּמָה פְּדַפְיָ' הַל"ל פְּגוֹן שְׂאוּכֵל ע"י מְפָה דְהוּי טְפִי מְאוּכֵל ע"י מְאַכִּיל וְכַמְש"ל וְאַפ"ה הַתֵּתֵר לְתְרוּמָ' י"ל דַּר"ח לָא נַחִית לְהַשְׁמִיעֵנוּ רְבוּתָא דַּא"ל בְּהַתִּירָא דְתְרוּמָ' וְכָל עֲצָמוֹ אִינוּ בָּא אֶלָּא לִיְיָשֵׁב קוֹשְׁיָ' דְנָכִי יֵשׁ נְגוּבָה בְּקַדְשׁ אע"ג דַּקַּמ"ל בְּהָא דַּקָּא דְתַחֲב לֹו חֲבִירוֹ דַּכַּה"ג מְתֵתֵר בְּתְרוּמָה אַפ"ה ל"ח לְזִמְרָא פֶּל הַרְבוּתָא דְאִיפָּא בְּתְרוּמָה וְאִם נִפְרַשׁ הָא דְהַתִּירוֹ ע"י מְפָה כ"ש ע"י מְאַכִּיל לְאוּכְלֵי תְרוּמָה מְשׁוּם דְּכֶהֱנִי זְרִיזִין הֵן וְל"ח לְשְׁמָא נִגְעֵי אַפִּי בְּאֹכֵל הַכֶּהֱן חֻלְיִן שְׂרִי בַכַּה"ג מַה"ט גּוֹפְיָ' הֵן כ"ש דַּא"ש טְפִי דְאַפִּי בְּתַחֲב לֹו חֲבִירוֹ נָקַט אוּכְלִים נְגוּבִים בְּקַדְשׁ מְשׁוּם הַבְּצֵל שְׂאוּכֵל עֲמוֹ וְנ"מ אִם אוּכֵל ע"י מְאַכִּיל הוּא פֶּהֱן דַּש"ד וְל"ח לְשְׁמָא יַגַע מ"מ ע"י הַבְּצֵל שֶׁל חֻלְיִן שְׂאוּכֵל עֲמוֹ ע"י עֲצָמוֹ חִיְיָשִׁינֵן יוֹתֵר לְשְׁמָא יַגַע אע"פ שֶׁהוּא פֶּהֱן אַפ"ה בְּקַדְשׁ גְּזָרוּ מִיְהוּ מְדַנְקַט הַגְּמָרָא בַּפ"ח דְּחֻלְיִן הַתִּירוֹ מְפָה לְאוּכְלֵי תְרוּמָה וְלֹא נָקַט הַתִּירוֹ לְכֶהֱנִים מְשַׁמַּע קֶצֶת דְּלְכֶהֱנִים גּוֹפִיְיָהוּ לֹא הַתִּירוֹ אֶלָּא בְּאַנְכְלֵי תְרוּמָה לְחוּד דְּלִיתָא אֶלָּא בְּכֶהֱנִים אֶבֶל לְאַכִּילַת חֻלְיִן וְקַדְשִׁים הוֹאִיל וְאִיתָא בִּישְׂרָאֵל נְמִי לֹא פְּלוּג בֵּין יִשְׂרָאֵל לְכֶהֱנִים וְאִין לַה"ר מְדַאֲמֵר הֵתֵם דַּר"ז חֲזִי לַר"א וְר"א דְהוּי אֶכְלֵי בְּבִלְאֵי חֲמַתוֹת וְתַמָּה עֲלִי וְקַאֲמֵר הַגְּמָרָא אֲשַׁתְּמִיטָת' הָא דְאֲמֵר שְׁמוּאֵל הַתִּירוֹ מְפָה לְאוּכְלֵי תְרוּמָה וְאִינְהוּ כֶּהֱנִים הוּי וְהַשְׁתָּא אַמְאֵי תַמָּה עֲלִיהוּ וְגַם הַגְּמָרָא ל"ל לְמִיתֵי מְשַׁמוּאֵל שְׁהוּא אֲמוּרָא הָא הָאֵי ל"צ שְׁתַּחֲב לֹו חֲבִירוֹ וְדַאי מְדַבְּרֵי ר"ח הוּ' שְׁהוּא תַנ' וְכַדְפִּי הַתּוֹס' וְה"ל לְאַתּוּי מְהָא דְאַנְן דְּבַתְרוּמָה כַּה"ג שְׂרִי אֶבֶל אִי נִפְרַשׁ הָא דְהַתִּירוֹ מְפָה לְאוּכְלֵי תְרוּמָ' אַפִּי בְּחֻלְיִן שְׂרִי לְהוּ א"ל דְּאִינְהוּ דְאַכְלֵי בְּבִלְאֵי זְלַנְאוּהָ חֻלְיִן הוּי אֶכְלֵי מַש"ה א"ר מְהֵכָא דְמִיְרִי בְּתְרוּמָה וְי"ל דַּע"כ לֹא שְׁמַעִינֵן מַהֲכ' אֶלָּא דְאֹכֵל מְחַמַּת מְאַכִּיל שְׂרִי בְּתְרוּמָ' בְּלִי נ"י אֶבֶל ע"י מְפָה דְחַמִּי מִינֵי' כַּדְפִּי לַעִיל א"ל דְאַפִּי בְּתְרוּמָ' לֹא הַתִּירוֹ וְלַמְאֵי דַפִּי דְלְאַנְכְלֵי תְרוּמָה נְמִי לֹא הַתִּירוֹ מְפָה אִי אוּכְלִין חֻלְיִן נִיחָא הָאֵי דַפ"ב דְּסוֹכְפָה (דָּף כו) דְאֲמֵר הֵתֵם פְּשַׁנְתֵּן לַר' צְדוּק אֶנְכֵל פְּחוֹת מְכַבִּיצָה וְנִטְלוּ בְּמְפָה חוּץ לְסוֹכְפָה וְאִם בַּגְּמ' הָא כְּבִיצָה בְּעֵי נ"י וְהַקְּשׁוּ הַתּוֹסַפ' הָא ר"צ פֶּהֱן הוּי וְהָא הַתִּירוֹ מְפָה לְאוּכְלֵי תְרוּמָה וְלַמְאֵי דַפִּי לַק"מ דְהָא דְהַתִּירוֹ מְפָה לְאוּכְלֵי תְרוּמָה הִיְיָנוּ בְּשַׁעָה שְׂאוּכְלִים תְרוּמָה אֶבֶל לֹא כְּשְׂאוּכְלִים חֻלְיִן וְהָאֵי אֶנְכֵל דַּר"צ חֻלְיִן הִי מַש"ה כְּבִיצָה בְּעֵי נ"י וְנ"ל לַה"ר מְהָא דַּא' בִּירוּשְׁלָמִי דַּפ"ב דְּפִסְחִים גַּבִּי דַּאִין לְשִׁין מְצָה בְּפוּשְׁרִין וְפִרְיָה וְהָא תְּנִינָא פֶּל הַמְּנַחֲחוֹת נִילוּשׁוֹת בְּפוּשְׁרִין ר"א בְּשֵׁם רַשְׁב"ל תַּמָּן הַדְּבָר מְסוּר לְכֶהֱנִים דְּכֶהֱנִים זְרִיזִין הֵן וְהָכָא מְסוּר לְנָשִׁים וְהַנָּשִׁים עֲצִילוֹת הֵן וּמַבְעֵי' לִי הַכֶּהֱנִים עֲצָמוֹן מַהוּ שְׁלִילוּשׁוֹ מְצָתֵן בְּפוּשְׁרִין וּפְשִׁט לַהּ מְהָא ר' זְכַרְיָ' חַתְנֵי' דַּר' ל״ו א' נִדָּה חוֹפְפָת וְסוֹרְקָת כֶּהֱנָת אִינוּ חוֹפְפָת וְסוֹרְקָ' נִדָּה כֶּהֱנָת חוֹפְפָת וְסוֹרְקָת שְׁלֹא לְחֻלְיִן בֵּין נִדָּה לְנִדָּה ה"נ שְׁלֹא לְחֻלְיִן בֵּין מְצָה לְמְצָה אֶלְמָא דְבָר שְׁנוּהֵג בְּכֶהֱן וְיִשְׂרָאֵל ל"א כֶּהֱנִים זְרִיזִין הֵן לְמִישְׁרֵי' אֶפִּילוּ בְּכֶהֱנִים דְּלֹא פְּלִיג בֵּין כֶּהֱן לְיִשְׂרָאֵל וְה"נ דְּכּוֹנְתֵי': חוֹמֵר בְּתְרוּמָה מְבַקְדֵשׁ ק"ל הָא אִיפָּא עוֹד חוֹמֵר בְּתְרוּמָ' מְבַקְדֵשׁ דַּמ' בַּפ"ג

דפסחים (דף לד) מי חג שננטמא השיקן ואח"כ הקדישן טהורין הקדישן ואח"כ השיקן טמאין דאין זריעה לקדש וה"נ אמ' התם ענבים שננטמאו דורכן ואח"כ הקדישן טהורין הקדישן ואח"כ זרפם טמאים וכן בתרומה משום מעלה ופשיטא לן התם בתרומה דליפא בה קדושות פלי בקדושות פה לחוד עבדי רבנן להני תרתי מעלות אבל קדש דאיפא קדושות פלי מבעי' לו התם אי עבדו רבנן להני מעלות בקדושות פה גרידא או לא עבדו עד קדושות פלי והשתא את"ל דבקדושות פה לא עבדו בקדש ובתרומה עבדו איפא הא חומר בתרומה מבקדש בקדושת פה לענין הני תרתי מעלות דבתרומה עבדי ובקדש לא ושמא י"ל כיון דהני מעלות עיקרון נהגי בקדש כמו בתרומה אע"פ שקדים זמנו של זה לשל זה ל"ח להא ול"ח אלא לחומר שיש פזה ואינו בשני פלל: שביהודא נאמנין ע"ט יין ושמן ק"ל אמאי לא תני דנאמנין ע"ט סולת למנחות פדחשיב לנין ושמן וכ"ת דסולת כ"ש הוא דנאמני' דהשתא יין ושמן דא"ל הכשר נאמנין סולת דצריד הכשר וא"ל עדיין לא הוכשר כ"ש דנאמנין דהא אפשר לסולת בלי הכשר פדמסיק רבא בפ"ב דפסחי חטים של מנחות אין לותתין אותן וקרי לי' סולת הא ליתא דקי"ל חיבת הקדש מכשיר וי"ל דאמ' בס"פז דמנחות (דף עו) סולת ואפית אותם דגבי לחם הפנים מלמד שניקחת סול' ומניין דאפי' חיטין ת"ל ולקחת יכול אף שאר מנחו' פן ת"ל אותה אלמא שהמבי' מנחה צריד ליקח מן השוק סול' דוקא ולא חיטין ומסתברא כ"ש מיד א"א להביא מנחה מתבואת זרעו אא"כ קנה מן השוק דהשתא לקנות חיטין ולעשות סולת אמ' לא אלא צריד להביא לרשותו כשהוא פבר סולת כ"ש שאין רשאי להבי' לחיטין שמתחילתו גדולי שלו היו וברשותו גדלו וכיון שפן דאי אפשר להביא מנחות אא"כ לקוח מן השוק ולא משלו מש"ה לא האמינהו לע"ה ע"ט סול' דהא ה"ט דהאמינהו לע"ה ע"ט יין ושמן שלא יב ה במה לעצמו פדאמ' לעיל וה"ט ל"ש אלא גבי יין ושמן שאפשר להביא משלו ואם אתה אומר שא"נ ע"ט ובע"כ צריד לקנות מן השוק יש לו הפסד וחיטיון לשמא יבנה במה לעצמו אבל סולת בע"כ צריד לקנות מן השוק מן הדין אפ"ת אין ע"ה נאמן ע"ט ל"ל בה דיקנה מן השוק מן החבר ואינו לו הפסד במה שיקנה מחבר יותר ממה שיקנה מע"ה מש"ה לא האמינהו ע"ט סולת משא"כ יין ושמן מטעמא דפי': נאמנין ע"ט יין ושמן פל השנה פי' רש"י אם הקדישן למזבח בשעת הגיתות והבדים נאמנין על שמירתן פל ימות השנה וכתבו התוס' וכן יתכן לפ' דאי לא הקדישו בשעת הבציר ה"ל חולין ונטמא בטומא' ע"ה וכי משום דאקדש'י' פקע לי' טומאה מיני' ומשמע לפי' רש"י דמתני' מיירי שהקדישן ממש יין לנסכים ושמן למנחות וק"ל א"כ בעבר הגיתות דאם אמ' הפרשתי לתוכו רביעי' קדש נאמן נמי על תרומה משום מיגו והאיך יאכלנו הפהו הא מעורב בתוכו קדש וי"ל בפאומר בשעת הגיתות רביעי' שאני עתיד להפריש לאחר זמן הרי הו' קדש מהשתא ומתני' כמ"ד יש ברירה ואע"ג דבגמ' פריד אדר"י דא' האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביוכל מסתמא דצנועים והאר"י הלכה פסתם משנה בפ"ז דב"ק (דף ע) ומשני לה והשתא תקשה לי' ממתני' דהכא דיש ברירה אין לחוש לזה דהא בלא"ה תנינן כה"ג ספ"ב דמס' מ"ש מי שהי' מקצת בגיו טמאים ומקצתן טהורין מניח את הסלע ואמ' מה שטהורין שותין סלע זה מחולקת עליו נמצא טהורין וטמאים שותין מכד אהד ופריד עליו בירושלמי אי בפאומר מעכשיו נמצא חולין ומ"ש מעורבי' ואי בפאומר לכשישתו הרי שתו חולין ומשני באומר מעכשיו ולכשישתו פי'

וסמכינן אבריריה ומה שישתו טמאים חולין וטהורים מעשר אלמא יש בריריה ותקשה לר"י וי"ל היכא שמברר דבריו מודה ר"י דיש בריריה וכה"ג תי' התוס' דלא תקשה לר"י מסתם משנה דחבר וע"ה שירשו וכו' דלקמן בשמעתין א"נ י"ל מתני' באומר לא תפטור חביות זו מרביעית קדש דכה"ג מהני אפי' למ"ד אין בריריה לתי' א' של התוס' בסוף מס' מעילה (ד' כב) גבי מודה ר"ע באומר פרוטה מן הפיס זה הקדש שהוא מוציא והולך עד שיוציא את כל הפיס דמוקי התם באומר לא יפטור פיס זה מן ההקדש וכ"נ לכאורה מפי' רש"י התם ומיהו התוס' פי' עוד שם דל"מ כה"ג אלא למ"ד יש בריריה ולפי"ז צ"ל כדפני' תחילה שוב ראיתי להתוס' בפ"ב דחולין (דף לה) דמיייתי התם להא דאם א' הפרשתי לתוכו רביע' קדש שהקש' האי' הכהן תרומה כיון שהקדש מעורב בו ותי' ע"י בריריה שיאמר רביע' שאני עתיד להפריש זה קדש והיינו כדפני' מיהו כל זה ע"ד פי' רש"י אבל התוס' פי' דמייירי שיחדו לנסכים בשעת הגיתות וכי אקדשו א"ל שאימת קדש עליו ומעיקרא הי' נזקק לשמרון בטבר' וכו' מצינו גבי תרומ' דע"ה מניח תרומה כל ימות השנה לשנה הבאה בשעת הגיתות לתנו לחבר ונתניא בתוספתא אע"פ שמפירה החבר שהיא היא ואפי' בחבר עצמו משמע בגמ' שישנה הבאה ולכאור' פי' התו' עיקר דמייירי ביחדו לקדש דהא תניא בספ"ט דנזבחים (דף פח) אין מביא מנחות ונסכים ומנחות בהמה מן המדומע ואצ"ל מערלה וכלאי הפך ואם הביא לא קדש ופי' רש"י מדומע אע"פ שמוטר לפהני' בעינו מותר לכל ישראל דכתיב ממשקה ישראל מן המותר לישראל ואצ"ל מן הערלה שאסור אף לפהנים ופי' התוס' מההיא דחגיגה א"א הפרשתי לתוכו רביע' קדש נאמן אף לתרומה ל"ש לכאן דהת' לאו מדומע הוי שהרי אין מקדיש הרביעית ואין קורא שם על התרומה בעוד שיהי' בחביות אלא יחדה ושמה בטברה ליקח ממנה רביעית אחר שיתרום אלמא בלא הקדישו איירי אלא ביחדו לחוד ואף על פי שהתוספת פירשו התם בשם ר"ח פהן דהאי מדומע לאו היינו מדומע דתרומה דכיון דשרי לכהן מן המותר לישראל קרינו בי' אלא מדומע היינו שמעורבבערלה וכה"כ פי' זה תמוה לי דל"מ מדומע בכל הגמ' אלא ע"י תערובת תרומה בחולין ולא על שאר איסורים וקרא נמי כתב מלאכה ודמעה לא תאחר ומיני' נ"ל דמקדים תרומה לבכורי' עובר בל"ת דדמעה היינו תרומ' פדתנו בספ"ב דתרומה ועק"ל אי מדומע דרישא מערלה וכ"ה נמי מידי מאי ואצ"ל ערלה וכ"ה דקאמר בסיפ' דהא מדומע דרישא נמי בהא מייירי ואי משום דרישא ע"י תערבות וסיפא בעיני' הכי הל"ל ואצ"ל בערלה וכ"ה עצמן ומדנקט סתמא ש"מ דריש' לא איירי בהו ול"ל דריש' מדומע מייירי בשאר איסורים ואצ"ל בערלה דקאמר היינו בעיני' דאכתי תיקשי מ"ש דנקט לי' בתרי' גוונא תערובת דמדומע משאר איסורים ובעינו מערל' ה"ל למינק' תרנוייהו בחד גוונא אלא ע"כ פי' רש"י עיקר דמדומ' היינו תרומ' ואפ"ה לא יביא הואיל ואינה מותר לישראל וא"כ הא הפרשתי לתוכו קדש היינו שיחדו לקדש דיחוד מהני מיהו למאי דפי' דמייירי באומר בשעת גיתות רביעית שאני עתיד להפריש שיהא קדש מעכשיו וא"כ אפ"ת דיחד לחוד לא מהני כיון דלא אקדישו בשעת גיתות מ"מ בכה"ג מהני כיון דאמר שיהי' קדש לכשיפרישנו למפרע משעת הגיתות חל קדושה למפרע וכדפני' בירושלמי ההיא דמ"ש ומ"מ אינו מדומע כיון דיש בריריה דמייירי דגם על התרומה לא קרי שם סתמא אלא א' שני לגוין שאני עתיד להפריש הרי הו' תרומה וכהאי דלוקח יין מבין הכותל דמהני

בכה"ג למאן דא"ל ברירה: ואם אמ' הפרשתי לתוכו רביעי' קדש נ"ל דהאי רביעי' אינו פסחם רביעי' דכולה תלמודא פדמוכח בפ' ו' דנזיר (דף ל"ח) גבי עשר דרביעית הו' דמאי פסקא רביעית הלוג לנסכים אפי' לרבי הא ס"ל בפ' דנבחי' (דף מ') המתנדב לא יפחות מלוג אלא האי רביעית הוא רביעית ההין שהו' שלשה לוגין והוא פחות שבנסכים לנסכי פכש מפני שהתורה נתנה קצבה לנסכי' למדת הין שלישית הין רביעית הין חצי הין נקט תנא גמי להאי שיעורא והוא פחות שבנסכים אבל רש"י פי' דרביעית הלוג קאמ': מפני שרצועות של פותי' מפסקת הקשה התוס' בשם הר"א איה עולין לרגל מן הגליל פיון דאפסיק לי' רצועה גיטמא ובעי' הזאה ג' וז' פדאמ' בפ' כה"ג בנזיר (דף נד) וא"י מאי ק"ל אין ה"נ שהי' מקדימין ובאים קודם ימי הרגל פשיעור ימי הזאה: דף כ"ה אין הקדש ניצול בצ"פ ואפי' קודם שהקדישו אין ניצול ואסור להקדישו ולהקריבו תדע מדפריד' אהא דרצוע' מפסק' מהא דחברי' מדכן בגלילא ובע"כ חבריא לא הקדישו ממש יינן ושמנן לנסכי' ומנחות דהא תניא אין מקדישין בזה"ז משום תקלה ומה"ט בטלו לגמרי למעשר בהמה בזה"ז פדאמ' בפ"ט דבכורות (דף נג) אע"כ האי מדכן שעשו אותן ע"ט קודש דשמא יבנה בה"מ ויהי' להם יין ושמן טהור מוזמן להקרבה ואי קוד' שהקדישו ניצול מה ק"ל מהא דחברי' מדכן הא לכשיבנה בה"מ אפשי' להו' להביא ע"י צ"פ קודם הקדישן בעודן חולין אלא ש"מ אפי' קודם הקדישן אין ניצולים ע"י צ"פ ומ"מ תרומה ניצלת בצ"פ אפי' לאחר קריאת שם פדאמ' בפ"ה דגיטין (דף ס"א) מפקידין תרומה אצל ע"ה במוקף צ"פ וק"ל הא לענין השקה וזריעה דהקדש וכן לענין ענבים שנטמאו ואח"כ דרכן בהשיקן או דרכן קודם הקדישן לא עבדי מעלה וטהורין להקדש אא"כ השיקן או דורכם לאחר שנתקדשו בפלי פדאמר בפ"ב דפסחים כמש"ל ואפ"ה גזרו בתרומה אפי' לאחר קריאת שם והשתא הא מעלה דאין קודש ניצל בצ"פ שהחמירו בו אפי' קוד' הקדשן לא כ"ש שגם בתרומה לא תציל בצ"פ וכה"ג אמר ק"ו במעלות דרבנן של מעלות שבגדה בפ"ק דגדה מה כ"ח המוקף צ"פ הניצול באנהל המת אין ניצל במעט לעת שבגד' משכב ומושב שא"נ באנהל המה א"ד שא"נ במעט לעת שבגדה.

וי"ל דנדאי טעמ' רבה איכ' בהא משים דאמר לעיל כ"ח אינו מציל בצ"פ אלא על אוכלים ומשקים וכ"ח דבר שאין לו טהרה במקנה ולא על פלי שטרף שיש לו טהרה במקנה וטעמא דדבר שאין לו טהרה אין חבר שואל מע"ה דהא מאכלן מאכלן וכליהו בחזקת טומא' הו' הלכך כי מטהרינו לה כשהי' בתוך כ"ח המוקף צ"פ לעצמן טהרנו אבל דבר שיש לו טהר' במקום חיישינו לשמא ישאל החבר ממנו ויטבל וישתמש בו בלא הזאה שלא ידעי שניטמא באנהל המה כשהי' בתוך כ"ח מוקף צ"פ של ע"ה שהוא טמא ואין פלי טמא חוצץ מש"ה אמ' שאין כ"ח מצ"פ מציל על דבר שיש לו טהרה במקנה ואע"ג דהא ב"ש קאמ' לה הא חזרו ב"ה להורות פדברי ב"ש פדתנן בספ"א דמס' עזירות וכיון שפן ה"ט ל"ש לפלוגי בין מדבר שיש לו טהרה במקנה לאין לו דהא ניצול בצ"פ והא לא ה"מ בחולין ותרומה דהא אין ע"ה נאמן ע"ט תרומה אלא בשעת הגיתות והבדי' שהפל מטהרין פליהם אבל פל ימות השנה לא הלכך ל"ח לשמא ישאל החבר ממנו אבל קדש שנטמאנין עליו ע"ה פל השנה אפי' אוכלים ומשקים של קודש אפי' קודם הקדישן א"נ בצ"פ דאי אמ' ניצולין אתי לידי תקלה שיבא מאותן שהי' בתוך אנהל המת בתוך פלי ע"ה מצ"פ מיהו כי דייקת' כו' תמצא בסוף המסכתא: והתניא אין חטאת ניצול בצ"פ

מאי לאו הא קדש ניצול אין לפ' דהכי פריה מדתני אין חטאת דחמיר לענן מעלות דרבנן כמש"ל מפלל דקדש דקל מהם ניצול דהא ודאי בהא מעלה קדש חמיר מחטאת דהא מים שאינו מקודשים ניצולין פשרין אח"כ לקדש באפר פרה ואלו בקדש אפי' בעודן חולין פשיטא לי' להמקשה דאפ"ה א"נ ואין פשרין להקדישן אח"כ מדפריה מהא דחבריאי מדכן וכדפי' בסמוך וש"מ דבהא מעלה החמירו בקדש מבחטאת והשתא אי מדייק מדתני אין חטאת ניצול מפלל דקדש דקיל ניצול א"כ הי' סברת המקש' הפוכה לגמרי מלפי המסקנא דקדש חמיר בהא מחטאת הלכה נ"ל לפ' דה"פ מדתני אין חטאת ניצול ולא.

תני אין חטאת וקדש ניצולין מפלל דקדש ניצול ומשני הא מים שאינו מקודשין ניצולין מש"ה לא תני לקדש בהדי חטאת משום דלא דמי משום דגבי חטאת מים שאין מקודשין ניצולין אבל בקדש אפי' בעודן א"מ אין ניצולין והשתא פריה שפיר מהא דחברי' דבקדש אפי' בעוד שלא הקדישן אין ניצולין למה מדכן ולמאי אהני ורש"י פי' ואי רצועה מפסקת למה מדכן וק"ל א"כ ה"ל להקשות הא לעיל קודם וליתא בכ"ח המןקף צ"פ ולמאי דפי' א"ש מ"מ הא דקדש אין ניצול אינו אלא מדרבנן אבל מה"ת ניצול אבל הא דחטאת א"נ הוא מה"ת פדתנן בפ"א דמס' פרה דחטאת א"נ בצ"פ ופי' הר"ש דדרש לה בסיפרי דכתיב במקום טהור שיה' מקומה טהור מפאן אר"א הקפר ברבי קלל של חטאת המצ"פ ונתן באוהל המת טמא שנא' אל מקום טהור אין זה מקום טהור והשתא ק"ל מאי פריה הא קדש ניצול הא ודאי מה"ת קדש ניצול ול"ד לחטאת ומ"מ מדרבנן משום מעלה אין קדש ניצול ועק"ל אדמקשה מברייתא אמאי לא אקשה ממתני' דפי"א דפריה ומדקאמ' והסתניא ש"מ דמברייתא מקשה מדלא א' והא תנו ועוד דמשני לא הא מים שאינו מקודשין ניצולין ול"ק דתנא סיפא דהכי תנו התם בהדיא החטאת שא"נ בצ"פ ומים שאינו מקודשים ניצולין בצ"פ אלמא הא דמיייתי ברייתא היא ולא תני בה ההיא בבא דמים שאינו מקודשין ניצולין והשתא אמאי שביק מתני' ומותיב מברייתא לותיב ממתני' מיהו בהא י"ל מה"ט גופי' לא מיייתי' ממתני' דתני חטאת משום דבעי למיתני בסיפא אבל מים שאינו מקודשין דהא ל"ש לחלק גבי קדש מש"ה מקשה מברייתא דלא תני בה ההיא בבא דסיפא ואפ"ה משני דמש"ה תני חטאת משום דיוקא דמים שא"מ ניצולין אבל קוש' א' קשיא ושמא י"ל פיון דחטאת א"נ בצ"פ מה"ט דפי' נ"ל קדש מיני' בק"ו דהא מה"ת לענן טומאה קדש חמיר מחטאת דט"י פשר לחטאת ופסול לקדש אלא דלפי"ז קשה א"כ תרומ' אמאי ניצולית בצ"פ כמש"ל לא תנצל מהאי ק"ו גופי' דהא ט"י פוסל גמי בתרומה מיהו למ"ד בפ' הערל שפריה במח"כ פסול' דמח"כ פוסל בפריה מש"ה א"א ללמוד תרומה מחטאת בק"ו דמה לחטאת שפן מח"כ פוסל בו משא"כ בתרומה אבל קדש דמח"כ פוסל בו נ"ל שפיר בהאי ק"ו דחטאת מיהו הרבה יש לדקד' על זה מפמה מקומו' דמס' פרה ובמ"א יתבאר יותר ענ"ל דהא דפי' לעיל דקדש חמיר מחטאת בהא משום דחטאת מים שא"מ ניצולין ולאחר קידוש א"נ משא"כ בקדש אפי' קוד' קדש א"נ ופסול לקדשו אח"כ דהא ליתא דהא בחטאת ה"ט דא"נ משום דכתי' במקום טהור שיהא מקומו טהור וזה אאפר קאי אבל אמים ליכא קפידא והא דתנו מים שא"מ ניצולין דמשמע הא מקודשים א"נ לאו משום לתא דמים אלא משום לתא דאפר המעורב עם המים הא דא"נ ושם יתבאר יותר: והא אמ' עולא חבריאי מדכן בגלילא ק"ל מאי פריה דילמא ס"ל לחבריאי כר"י ב"י דס"ל אנהל זרוק שמי' אנהל ואפשר למיתי בשידה תיקבה ומגדל:

הגומר זיתיו ישיר קנפה א' ונתננ' לעיני פהו פי' רש"י ויראנו שלא הונקשו הזיתים והפכהו יעשנה בטרה וק"ל במאי נודע שלא הונקשו דילמא הונקשו פבר ונגבו ועק"ל למה יראה הפכהו שלא הונקשו הא ע"ה עצמו נאמן בכך פדתניא לעיל (דף כב) נאמן ע"ה לומר פי' הללו לא הונקשו והי' נראה לפרש הגומר את זיתיו לסוחטן בבית הבד להוציא שמן ונפריש תרומה מן השמן ישיר קנפה אחת של זיתים לצורך תרומה ולא יסחטו הוא הע"ה אלא פהו חבר שלא יטמא ע"ה את השמן במגעו אבל אם יסחוט חבר ל"ל בה אע"ג שפבר נטמאו הזיתים במגע ע"ה דמשקים מפקיד פקידי ולא נטמא השמן עם הזיתים ע"י מגע ע"ה וכדאמ' ר"י בפ"ב דפסחים (דף ל"ג ע"ב) ענבים שננטמאו דורכן פחות מכביצה וינינו פשר לנסכים דמשקה מפקיד פקידי לאימת קא מטמאה לכי סחיט להו ליתא לשיעורא אבל לא יקרא להם ע"ה שם תרומה קודם סחיטה בעודן ברשותו דאמ' התם ענבים שננטמאו וקרא להו שם תרומה קודם דריכה טמאים פי' הינו היוצא מהם עביד רבנן מעלה שננטמאו אגב הענבים ואפי' לרב חסדא דאמר התם משקין מבלע בליעי ונטמאו עם הפי' הא אמר התם דהא דתנו טמא מת שפסח זיתים וענבים פביצה מכוננת טהורין בענבים שלא הונקשו אימת הונקשו לכי סחיט להו לית בי' שיעורא וה"נ ההוא דגומר את זיתיו מיירי באומר ע"ה זיתים אלו לא הונקשו ונאמן ע"ז ולר"ח האי ישיר קנפה אחת דקאמ' לאו אקריאת שם קאי דכינון שלא הונקשו אפי' קרי' שם תרומה עליהו ל"ל בה פינו דלאו בני קבלה טומאה גינהו בלי הכשר רק שיטלה הפכהו קודם שידרכו והפכהו ידרכו בפחות מפביצה דלית בהו שיעורא וה"נ לר"י אי לא הונקשו אבל אי הונקשו לר"י דס"ל למשקים מפקיד פקידי בע"כ צריף ליתן קודם קריאת השם דק"ש קודם גתינה לכהו תו לא מהני דריכה פחו' מפביצה דהא לאחר קריאת שם תרום' עבדי רבנן מעלה שננטמא המשקה ג"כ מיהו פי' זה הי' נכון להאי רישא דמיייתי לה בשמעתין אבל בסדר המשנה פ"ט דמס' טהרות מסיים עלה דברי ר"י רי"א יולף לו את המפתח מיד רש"א מעת לעת פי' אין צריף להולף לו את המפתח מיד אלא אפילו בתוך מעת לעת סגי והשתא למאי דפי' ל"ל מיד לר"י ותוף מעת לעת לר"ש הא פינו שנותן לו הזיתים קודם קריאת השם או קודם סחיטה אפי' לאחר זמן רב נמי ל"ל בה וכדפי' ומיהו גם לפי' רש"י קשי' זה פינו שלא הונקשו הזיתים מה לי מיד או תוף מעת לעת ומ"ל לאחר זמן: בגלילא שנו פי' רש"י מתני' דקתני מהימני ביהודא קאי וק"ל בגליל מ"ט לא מהימני דמה שא"נ בגליל ע"ט יין ושמן מפ' לעיל מפני רצועה של פות' מפסקת' ואי אפשר להביא הקדש בטרה מגליל לירושל' אבל תרומה שנאכלת בגבולין למה אין נאמנין בשעת הגיתות בגליל כמו ביהודא מיהו התוס' פי' בגלילא שנו שיש להם רוב שמן ומאחרים בפדים מרוב שמן שיש להם לעשות וק"ל א"כ מאי נ"מ בשנוי' דר"נ דמשני באפלי לשל ר"י דמשני בגלילא והא היינו נמי אפלי: ע"ב אמה חייטי שבמקו' פ' פי' רש"י שידע שהונקשו ואני חייטים שבמקו' פ' שידע שלא הונקשו דכינון דחד מינו' הם אמר יש בריה שאילו הו חלקו של זה ואלו ש"ז ולא החליף החבר לע"ה חלקו בטמאי' בשביל חלקו של ע"ה בטהורין אבל בב' מינים אין לומר בריה דכשמת אביהו נפל חלק לזה וחלק לזה בכל המיני' ונמצא חבר זה מחליף לו ועובר אלפני עור וק"ל אי האי משנה לענין טומאה וטהרה מתני' אמאי תני לה במס' דמאי במס' טהרות ה"ל למיתני מיהו י"ל דאגב רישא דהת' דמיירי בכה"ג לענין דמאי משנים שקבלו שדה

באריסות וכו' תני נמי להא כמו דתני בסיפא דההיא גר ונכרי שירשו את אביהן נכרי באגב אבל הא נדאי ק"ל סיפא דקתני אתה זין שבמקום פ' ואני זין שבמקום פ' מא"ל הא בזין לא שינה הכשר וא"כ ב' היינו טמאין הן ועק"ל אי חיטים שבמקום פ' לענין הכשר מיירי שאנו הוכשרו ואלו לא היינו סיפא טול אתה לח ואני יבש דלח היינו שהוכשרו ויבש לא ועוד דא"כ קשי' רישא אסיפא דברינשא תני ד יכול לומר טול אתה חיטים וכו' דהיינו הוכשר ולא הוכשר ובסיפא בלח ויבש א"י לומר פן אבל שאר מפ' משני פ' לענין דמאי דאסור למכור דמאי לע"ה מש"ה בב' מינים דאין ברירה אסור אבל במין א' מותר דיש ברירה ומ"מ האי דלח ויבש דסיפא נדאי לענין טומאה איירי כדמוכח בשמעתין מ"מ הא דטול אתה לח ואני יבש ק"ל אמאי לא יאמר פן הא תרנונייהו חד מינא הן דמה לי לח ומה לי יבש ודמי לטול אתה חיטין שבמקום פ' דרישא והא האי תנא בחד מינא ס"ל דיש ברירה ונ"ל דהאי בבא דטול אתה לח ואני יבש דמתני' מיירי בתרומה לח טעון שריפה דנטמא בטומאת ע"ה וגרע מב' מינים והרי אפי' לחלק גדיים כנגד תנישים שהן מין א' אלא שאלו גדולים ואלו קטנים הואיל ולא שווו אהדדי אין לומר ברירה אפי' למ"ד יש ברירה כדאמר בפ"ט דבכורות (דף נו) כ"ש תרומה טמאה נגד תרומה טהורה דא"ל בהן ברירה ומדע דהא לח ויבש מתרומה מיירי מדאמ' ותני עלה אותו חבר שורף את הלח ומניח את היבש והא בתרומה איירי מדשורף הלח ואי מתני' לא איירי מתרומה דוקא פינו דברייתא אמתני' קאי לה ה"ל למסתם סתומי שורף את הלח והכי הל"ל אם תרומה הוא שורף את הלח ומדמסתם לאיזה טומאה ש"מ דמתני' נמי לא איירי אלא בתרומה וכדפי' והתוס' פי' דחבר וע"ה שירשו את אביהם מתני' היא בפ"ז דמאי ופי' רש"י טעם של משנה זו מטעם ברירה דמעיקרא היברר הדבר שאלו לחלקו נפל אבל בב' מינים ל"א הוכרר הדבר וכן פי' הוא עצמו משנה א' גר ועובד פוכבים שירשו את אביהם נכרי יכול לומר טול אתה את עבודת פוכבים ואני אטול מעות דא"ל ברירה התם וק"ל דאאל"כ דהא עבודת פוכבים ומעות וכן זין ופי' דתנא התם ב' מינים הן ובב' מינים לכ"ע אין ברירה ומה שכתבו פן כתב רש"י ל"מ לרש"י שפי' פן ומהתימא שהן עצמן פי' להא דטול אתה חיטים שבמקום פ' דשמעתין דה"ט דבחד מינא אמ' הוכרר הדבר אבל בתרי מינא ל"א הוכרר והאיך חזר וכתב מיז דההוא גר ונכרי משום ברירה הוי ועוד נראה שנגעלם מהם סוגיא דפ"ק דקדושין (דף יז) דמייתי התם להא דגר ועובד פוכבים שירשו את אביהם עובד פוכבים יכול לומר טול אתה ע"ז ואני מעות אתה יי"נ ואני פי' ואם משבא לרשות הגר אסור ומוכיח רבא מהא דירושית הגר את אבי אינו מד"ת אלא מד"ס דאס"ד דאורייתא פי' לא בא ברשותו נמי פי' קשקיל חילופי ע"ז קא שקיל אלמא לאו האי טעמא משום ברירה אלא משו' דירושית הגר לאו דאורייתא' ודע דהתם כתבו התוספות הא דמוכיח רבא דירושית הגר לאו דאורייתא דאי דאורייתא פי' לא בא לרשותו וכ' וא"ל משום, ברירה פלומר דהשתא הוכרר הדבר שזה חלקו דאם פן אפי' ברשותו נמי יהא מותר מהאי טעמא וא"י מאי קאמר דאי מטעם ברירה שרי ברישא הא נדאי כל שפן כשבא לרשותו דאסור דכינון שיש ברירה כשבא הע"ז ויי"נ לרשות הגר אמר הוכרר הוכרר שהוא חלקו וכי מחליף עם הנכרי חילופי ע"ז ויי"נ קשקיל ואפי' אין ברירה יש לאסור נמי לאחר שבא לרשותו דזכה בו אם יחליפו בקמה שפי' נכרי חילופו בע"ז ויי"נ קא שקיל ומנ"ל להוכיח מהא דירוש' נכרי אינו

מה"ת אָבֵל נִרְאָה שְׁנַעֲלֵם מֵהֶם רִישָׁא דְהֵיא דְמִינֵי לֵה בְּשִׁמְעֵתִין דְּחֵבֵר וְע"ה דְּבִמִין א' ס"ל דִּישׁ בְּרִירָה אָבֵל בִּב' מִינֵי א"ב וְכַדְפִּי וְהִשְׁתָּא מוֹכִיחַ שְׁפִיר אִס"ד דְּאוֹרִינְתָא פִי לֹא בָּא לִידוֹ חִילוּפֵי ע"ז קָשְׁקֵל וְכֹן דְּהָא ע"ז וּמַעוֹת וְכֹן יי"נ וּפִי תִרִי מִינֵי נִיגְהוּ וּל"ש פָּאן בְּרִירָה וְאַפְשָׁר שְׁהַתּוֹס' פִּי דְמִשְׁנָה זֹו חֵבֵר וְע"ה ע"ד שְׁפִי הֶרְמֵב"ם לְמִשְׁנָה הַקּוּדְמָת לֵה דְתַנּוּ הֵתָם שְׁנִים שְׁקִיבְלוּ אֵת הַשְּׂדֵה בְּאַרְיִסוֹת אוֹ שְׁיַרְשׁוּ אוֹ שְׁנִשְׁתַּתְּפוּ יוֹכֵל לֹמֵר טוֹל אֶתְהָ חִטִּין שְׁבִמְקוֹם פ' נְאֻנִי חִטִּים שְׁבִמְקוֹם פ' אֶתְהָ יִין שְׁבִמְקוֹם פ' נְאֻנִי יִין שְׁבִמְקוֹם פ' אָבֵל ל"י טוֹל אֶתְהָ חִטִּין וְנְאֻנִי שְׁעוֹרִין אֶתְהָ יִין וְנְאֻנִי אֶטְוֹל שְׁמֵן וּפִי הֶרְמֵב"ם דל"מ מְאִיסוֹר וְהִיתֵר אֶלָּא לְעַנְיָן דִּינָא קְאָמֵר דָּאֵם ב' מִינֵי מִן הַחִטִּין וּמִן הַיִּין שְׁוִין וְאִין בְּנִיגָה שׁוּם חִילוּף וְשִׁינּוּי אֲזִי יֵשׁ רְשׁוּת לֹא מֵהֶם לֹמֵר לְחֵבֵירוֹ אַחַר שְׁיִין זֶה כְּמוֹ יִין הֵהוּא וְזֶה קְרוֹב לְמִקְוֵי קְרוֹב לְמִקְוֵי קַח אֶתְהָ הַיִּין שְׁיֵשׁ שְׁמֵן וְנְאֻנִי אֶקַּח זֶה וְאֵל תְּטַרְיַחְנִי לִיקַח מִן הֶרְחֹק וְלִשְׂאֵת לְבֵית וְאִין חֵבֵירוֹ יוֹכֵל לְעַכֵּב עָלָיו דְּכַגּוֹן זֹו כּוֹפִין עַל מִידַת סְדוּם אָבֵל בִּכ"מ אִין זֶה מ"ס וְיוֹכֵל לְמַחֲוֹת וְהִשְׁתָּא אֶפְשָׁר לִינְשַׁב דְּבָרֵי הַתּוֹס' דָּגֵם בְּבָא זֹו בְּכַה"ג וּמִשׁוּם מ"ס נִגְעוּ בָּהּ בְּחַד מִינָא אָבֵל בְּתִרֵי מִינֵי לִיכָּא מִשׁוּם מ"ס וְאֵע"ג דְּכָבֵר שְׁמַעַת לֵה מֵהֵא דְרִישָׁא מ"מ הֵדֵר תְּנִי לֵהָ דְּחֵבֵר וְע"ה מִשׁוּם סִפָּא אָבֵל ל"י שׁוֹל אֶתְהָ לַח וְנְאֻנִי יָבֵשׁ וְהָא וְדָאִי לֹאֹ מִשׁוּם דִּינָא תְּנִי לֵה דְלַח וְיָבֵשׁ חַד מִינֵי אִינְהוּ אֶלָּא שְׁלַח הַוְכָשֵׁר וְיָבֵשׁ לֹא הַוְכָשֵׁר בְּכַגּוֹן זֶה וְדָאִי שְׁיִיגָה מ"ס פִּינּוּן דָּאִין זֶה טוֹב יוֹתֵר מִזֶּה אֶלָּא לְעַנְיָן אִיסוּרָא אֲזִירִי דְכִינּוּן דְּזֶה הַוְכָשֵׁר וְזֶה ל"ה מִחֲלִיף חֲלָקִי בְּחֻלְקָא ע"ה וּס"ל לֵהֵא תִנָּא דֹא"ב וְלִמָּאִי דְפִי א"ר מֵהָא מִתְּנִי י"ב דִּמ"מ בִּק"מ בִּב' מִינֵי א"ב דְּהָא הָאִי חֲנָא א"ב ס"ל וְנְאֻנִי בְּחַד מִינָא נְמִי לֹא מ"מ אֶפ"ת כְּדָפִי מ"מ אֶפִּי לְמ"ד י"ב ע"כ בִּב"מ לִכ"ע א"ב וְשְׁלֹא כְּדָבָרֵי הַתּוֹס' וְכַדְמֹכַח מֵהֵיא דְבִפ"ט דְּבִכּוֹרוֹת דְּבְחֻלְקוֹ גְּדִיִים אִמ' י"ב אָבֵל בְּחֻלְקוֹ גְּדִיִים פְּנִיגָד תְּיָשִׁים דִּה"ל ב"מ א"ב וְכַדְפִּי: אָבֵל ל"י טוֹל אֶתְהָ לַח וְנְאֻנִי יָבֵשׁ טוֹל אֶתְהָ חִטִּין וְנְאֻנִי שְׁעוֹרִין ה"ג סִפֵּר דִּידֵן בְּשִׁמְעֵתִין אָבֵל בְּסֻדְרָה הַמִּשְׁנָה שְׁבִירֵי וְשִׁלְמֵי הִגִּי אִיפְכָּא אָבֵל ל"י טוֹל אֶתְהָ חִטִּין וְנְאֻנִי שְׁעוֹרִין טוֹל אֶתְהָ לַח וְגִי זֹו מְדוּקְדָּת יוֹתֵר דְּסִפָּא קִמ"ל לְהִיפּוֹד מְרִישָׁא דְּבַחֲטִין וְשְׁעוֹרִין אִסוּר אֵע"ג דְּבַחֲטִין וְחִטִּין ש"ד וְאֵלוּ מְלַח וְיָבֵשׁ ל"מ פְּלֵל בְּרִישָׁא וְכ"ש לְמָאִי דְפִי בְּבָא דְּחִטִּין וְחִטִּין וְחִטִּין וְשְׁעוֹרִין מִיִּירִי לְעַנְיָן מַעֲשָׂר וְאֵלוּ הָא דְלַח וְיָבֵשׁ דְּמִיִּירִי לְעַנְיָן טוֹמָאָה מֵהָא ל"מ בְּרִישָׁא פְּלֵל: ה"נ מְדַמְהִימֵן אֶפְסַח מְהִימֵן נְמִי אֶתְרוּמָה נ"ל דְּאַשְׁגַּרְת לִישְׁנָא דְּמְדַמְהִימֵן אֶקְדָּשׁ מְהִימֵן נְמִי אֶתְרוּמָה נְקִט נְמִי הִכִּי אֵע"ג דְּגִבֵּי בֵּית הַפֶּרֶס ל"ש נְאָמְנוֹת אֶלָּא פִּינּוּן דְּמֵהִנִּי בְּדִיקָה לְפִסַּח מְהִינִי נְמִי לְתִירוּמָה אָבֵל ק"ל דְּבִפ"יב דְּנִבְחִים (דָּף יט) תַּנּוּ אוּנּוּ נּוּגַע וְאִינוּ מְקַרִּיב וְאִינוּ חוֹלֵק לְאַכּוֹל לְעֶרֶב וּבִגְמ' מִפְּלֵג הָא דל"פ וְכִי מְזַמְנִי לִי אָכֵל וְרִמִּינְהוּ אוּנּוּ טוֹבֵל וְאוֹכֵל אֵת פֶּסַח וְלְעֶרֶב אָבֵל לֹא בְּקִדְשִׁים וְשִׁנֵּי ר"י מְדִיפְתִי ל"ק פָּאן בְּפִסַּח מִיגוּ דְּאַכִּיל פֶּסַח אָכֵל נְמִי קִדְשִׁים בְּשָׂאֵר יְמוֹת הַשְּׁנָה דְּלֹא חֲזִי וְיָמָאִי אָבֵל לֹא קִדְשִׁים בְּקִדְשִׁים שְׁל פֶּל הַשְּׁנָה וְר"א שְׁנֵי ל"ק פָּאן דְּמַת לוֹ מַת בִּי"ד וְקִבְרוּ בִי"ד פִּי הֵהוּא אוֹכֵל בְּפִסַּח אָבֵל לֹא בְּקִדְשִׁים אֶפִּי בְּלִיל פֶּסַח נְמִי אִינוּ אוֹכֵל בְּשָׂאֵר קִדְשִׁים פָּאן שְׁמַת בִּי"ג וְקִבְרוּ בִי"ד יוֹם קְבוּרָה לֹא תְּפִיס לִילוֹ וְאַפִּי מְדַרְבְּנּוּ וְהִשְׁתָּא תְּקֻשָּׁה לִר"א מֵהָא דְּהִכָּא דְּמוֹכַח לֵה מְמַתְנִימֵן דְּמִיגוּ מְהִינִי בְּדִיקָה לְעוֹש' פֶּסַח מְהִינִי נְמִי לְאַכּוֹל בְּתִירוּמ' דְּלֹא הֶעֱמִידוּ דְּבִרְיָה לְחֻצְאִין וְה"נ הַל"ל מִיגוּ דל"ג עַל אוּנּוּ בְּלִיל פֶּסַח לְפִסַּחוּ ה"נ ל"ג לִשְׂא' קִדְשִׁי מִיָּהוּ לוֹלִי פִּי רִשְׁ"י הֵתָם הִיִּתִּי מִפ' דִּר"א לֹא פְּלִיג אִר"י דְּבְלִיל פֶּסַח מִיגוּ דְּאוֹכֵל פֶּסַח אוֹכֵל נְמִי קִדְשִׁים אֶלָּא לֹא נִיחָא לִי

לאוקמי מתני' דהתם וא"ת לאכול ערב דל"מ אלא מליל פסח דוקא דאלו כל ימות השנה
הא אפילו אי מזמני לי נמי לא אכל אבל לפי רש"י קשה וי"ל דהא דאמרין מיגו הכא
דוקא מתמירת' לקילתא כגון מפסח או מקדשים התמורים לתרומה הקלה לענין בית
הפרס וטומאה ע"ה אבל מפסח לקדשים ל"א מיגו תדע דהא ע"כ לא מבעיא לי אלא
בדק לפסחו מהו שיאכל בתרומה דה"ל מתמירתא לקילתא אבל בדק לפסח פשיטא לי
דאינו אוכל בשאר קדשים דמתמירתא לתמירתא ל"א מיגו ולפי"ז סגיא זו (כר"מ) [צ"ל
כרב אסי] אתי אבל לר"י בדק לפסחו אוכל נמי ע"י בדיקה זו אפי' לשאר קדשים ע"ל
דאין לחלק בין תמירת' לתמירת' ובין תמירתא לקילת' לעולם ל"א מיגו לר"א לפיכך
אונן אין אוכל בקדשים אפי' בליל פסח אע"ג דאוכל פסחו ול"ד להני מיגו דשמעתין
דהני משום לתא דטומאה נגעו בה דשמא נטמא במגע ע"ה או בבית הפרס וכיון דאתה
מחזיקו בתזקת טהרה לענין פסח וקדשים ע"כ א"א לה לחוש שוב חשש טומאה לתרומה
או לד"א דכיון דהתזקתה אותו בתזקת טהור לדבר אחר (ל"ח) [צ"ל ול"ח] לספק טומאה
א"א לחוש מעתה לטומאה לשום דבר דה"ל תרתי דסתרו אהדדי ממ"נ אבל לענין אונן
כיון דפסח וקדשים תרי מילי נינהו בהא גזרו בהא לא גזרו ולא שייך פאן תרתי דסתרו
אהדדי הרי כל השנה גזרו על האונן שאין אוכל בקדשים לערב לא נפיק ליל פסח מהא
גזי אע"ג דל"ג מפסח לשאר קדשי בליל זו בכלל גזירה דכל השנה הו"ל נ"נ מכלל דמה
נשפנה הלילה הזה מכל הלילות לענין שאר קדשים: מן המודעים פי' רש"י שם כרף
רחוק מירושלים ט"ו מילין כדאמר במס' פסחים ואני תמה דהא במסקנא לא קיימי הכא
דהכא תנו התם בפ"ט דפסחים (דף צט) [צ"ל צג] אינהו דרף רחוקה מן המודיעים ולחזק
וכמדתה לכל רוח דר"ע ובגמ' א' עולא מן המודיעים לירושלים ט"ו מילין הוי ס"ל כהא
דא' ר"י כמה מהלך אדם ביום עשרה פרסאות מעלות השחר עד הגז החמה ה' מילין
משקיעות החמה עד צאת הכוכבים ה"מ פשו לה תלתין חמיסר מצפרא לפלגא דיומא
וחמיסר מפלגא דיומ' ולאורתא עולא לטעמי' דא' אינהו דרף רחוקה כל שא"י לכנוס
בשעת שחיטה הרי לעולא הוי ט"ו מילין וְהָא איתותב עולא התם מדתניא רי"א כמה
מהלך אדם בינוני ביום עשרה פרסאות מעה"ש עד הגז החמה ד"מ ומשקיעת החמה עד
צה"כ ד"מ הרי למסקנא פשו לה ל"ב מילין שיתסר מצפרא לפלגי דיומא ושיתסר מפלגא
דיומא לאורתא נמצא מן המודיעים לירושלים לפי המסקנא ששה עשר מיל מיהו כל זה
אליבא דעולא דס"ל דרף רחוקה כל שא"י לכנוס בשעת שחיטה אבל ר"י פליג עליו
התם וא' כל שא"י לכנוס בשעת אכילה וְהָא אליבא דר"ע קיימי וְהָא ר"ע ס"ל אכילת
פסחים זמנו כל הלילה בסוף מס' פסחים (דף ככ) נמצא מודיעים רחוק מירושלים כדי
מהלך מפלגא דיומא עד צה"כ שהוא מהלך כ' מילין ועוד כדי מהלך כל הלילה ואם נשנה
מהלך לילה למהלך יום הי' עולה מן המודיעים לירושלים יותר משתסר פרסאות מיהו
אפשר דמהלך לילה באפילה דינו שנה לשל יום אלא פחות ממנו והתוס' תמהו הת' דל"ר
יהודא מן המודיעי' א"י לכנוס בחצי יום וכל הלילה ולעולא בשעת שחיטה דנחזי אנו
ותי' דאיסתתים דרכי' כדאמ' בר"ה ועוד תי' דאליבא דר"ע קיימינא דס"ל תחומין
דאורייתא ולר"י יכול לכנוס מן המודיעי' עד סמוך לתחום בתחילת הלילה וליבא בנייהו
השתא כולה האי וכ"מ בירושלמי ולהאי תי' לא הוסיף ר"י אשעורא דעולא אלא כדי
מהלך מיל ולא יותר דה"ל בין הפל קרוב לשבעה עשר מיל ואין להאריך פאן בזה:

וּלְפָנִים נֶאֱמָר מְדַלָּא תְּנִי וּכְמִדְתָּהּ לְכָל רוּחַ כְּדִתְגִי בַּפ"ט דְּפִסְחִים גְּבִי דְרַךְ רַחוּקָה וּכְמ"ש
בְּסִמְפּוּף מִשְׁמַע לְכַאוּרָה דַּא"נ עַל כ"ח אֶלְא בְּאוּתוּ רוּחַ שְׁל הַמּוֹדִיעִים אֶבֶל בְּג' רוּחוֹת
הָאֲחֵרוֹת א"נ זֶה תִּימָא בְּעֵינֵי מ"ש לְרוּחַ זֶה שְׁנַתְנָהוּ גְבוּל לְנֶאֱמָנוֹת ע"ה עַל כ"ח מִשְׁא"כ
לְשָׂאָר הַרוּחוֹת וְהִי נִרְאָה לֹמַר מִתּוֹךְ פֶּךְ דַּאע"ג דְּלֹא תְּנִינָן וּכְמִדְתָּהּ לְכָל רוּחַ אַפ"ה הִכִּי
הָוִי וְזֶה שְׁלֹא כְּדַבְרֵי הַתּוֹס' בִּסְפ"ג דְּפִסְחִים (דָּף מַט) גְּבִי יִצְא מִירוּשְׁלַיִם וְנִזְכָּר שְׁיִישׁ בְּיָדוֹ
בְּשֶׁר קָדַשׁ אִם עֶבֶר צוֹפִים שׁוֹרְפוֹ בְּמִקּוּמוֹ וְכִתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת צוֹפִים פ"ה פְּפָר וְקִשָּׁה לַר"י
א"כ הַל"ל וּכְמִדְתָּ לְכָל רוּחַ וְאוֹר"י דְּבַתּוֹסְפֵתָא דְּמְכִילְתָּן מִפ' בְּהִדְיָא אֵיזָה צוֹפִי הַרְוֹאָה
וְאֵין מְפָסִיק פִּי כ"מ סְבִיב לִירוּשְׁלַיִל שְׁיִכּוּל לְרֹאוּתָהּ מִשָּׁם וּלְמֵאֵי דְפִי לַק"מ ע"פ רִש"י
הָא דַּל"ק הַחֵם כְּמִדְתָּהּ לַכ"ר דְּהָא הִכִּי נָמִי לֹא תְּנִינָן לָהּ וְאַפ"ה בַּע"כ הִכִּי הוּא מִיְהוּ י"ל
דַּה"נ א"נ אֶלְא לְאוּתוֹ רוּחַ בְּלִבְד אֶבֶל לְשָׂאָר ג' רוּחוֹת א"נ וְה"ט דַּא"ל דְּעֶפֶר שְׁל אוּתוֹ
רוּחַ הִי יָפָה לְעֵשׂוֹת מְמַנָּה כ"ח מְעַפֵּר דְּשָׂאָר הַרוּחוֹת שְׁאֵין עֶפֶר כָּל יוֹצֵא הָוִי כְּלָפְנִים
דְּוִמְיָא דְּקִדְר יוֹצֵא וְחִבְר נְכֻסָּ וְאֵין פְּלַחוּץ אֶלְא בְּהִנֵּי תִרְתִּי בְּבִי דְּשְׁנִיָּהֶם נְכֻסִין אוּ שְׁנִיָּהֶן
יוֹצֵאִי לְחוּד הָרִי מְהִנֵּי ד' בְּבִי ב' מְהֵם כְּלָפְנֵי וּב' מְהֵם פְּלַחוּץ א"ש דַּלְפִי"ז אָף אֲנִן נָמִי
תְּנִינָן דְּקִאָמֵר הוּא מְשִׁשׁ מְתַנֵּי כְּבָרִיִּיתָא פִּינָן דְּמַרְיָשָׁא דְּמִתְנֵי אֵיכָּא לְמִידְק דְּמוֹדִיעִים
גּוֹפָה ל"מ וּמְסִיפָא דְּמַהִימָן יֵשׁ לְחַלְק לְחֻצְאֵין בְּב' מְהִנֵּי ד' ל"מ וּב' מְהִימָן מִיְהוּ לְפִי רִש"י
נָמִי י"ל פִּינָן דְּלֹא חֲנִי בְּהִדְיָא דְּמַהִימָן מְדִיּוּקָא דְּרִישָׁא אֵין לְאַתּוּנָא דְּמַהִימָן אֶלְא בְּחֻדָּא
בְּבָא וְאֵינָךְ ג' בְּבִי לְחוּמְרָא אֲזִלִּינָן: אוּ שְׁנִיָּהֶם יוֹצֵאִים פְּלַחוּץ פִּירִש"י כ"ש קִדְר נְכֻסָּ
וְחִבְר יוֹצֵא הוּאִיל וְסוֹף הַקִּדְר לְכֻנוֹס לְפָנִים יַחְזִיר הַחִבְר הַצָּרִיף לִיקָח וְיִקָּח וּק"ל מֵאֵי
כ"ש זֶה דִּיקְמָא קִדְר נְכֻסָּ וְחִבְר יוֹצֵא קִיל טְפִי דְּהוּאִיל וְחִבְר יוֹצֵא כְּבָר בְּעוֹד שְׁלֹא נְכֻסָּ
הַקִּדְר עֲדִינָן לֹא הִטְרִיחוּהוּ לְחִבְר לְחֻזָּר לְאַחֲרֵיו וּלְיִקָּח וּל"ד לְשְׁנִיָּהֶם יוֹצֵאִים דַּש"ה
הוּאִיל וְשְׁנִיָּהֶם הִי לְפָנִים ה"ל לְחִבְר לִיקָח שָׁם וּכ"ש ש"ד לִב' נְכֻסִין דַּש"ה דְּהָא אֶפְשָׁר
לְהַמְתִּין עוֹד עַד שְׁיִכְפְּנוּ שְׁנִיָּהֶן לְפָנִים אֶבֶל בְּחִבְר יוֹצֵא וְקִדְר נְכֻסָּ דְּלֹא הִי אֶפְשָׁר לְחִבְר
לִיקָח בְּעוֹדוֹ לְפָנִים דְּהָא בְּאוּתוֹ שְׁעָה לֹא הִי קִדְר לְפָנִים וְאִם אֲמַרְתָּ שְׁלֹא יִקָּח הַחִבְר שָׁם
א"א לוֹ לִיקָח לְפִי דְרַכּוֹ אַא"כ שְׁיִחְזוֹר לְאַחֲזוֹר לֹא הִטְרִיחוּהוּ חֲכָמִים לְהַחְזִיר וְיִקָּח שָׁם
בְּתוֹךְ הַפְּרָף וְאַפְשָׁר דְּדִיִּיק לָהּ רִש"י מְדַקְאָמ' בְּרִישָׁא קִדְר יוֹצֵא וְחִבְר נְכֻסָּ כְּלָפְנֵי מִשְׁמַע
דְּנוֹקָא בַּכַּה"ג דְּאֵיכָּא כַּא תִּרְתִּי לְטוֹבְתוֹ דְּקִדְר לֹא יִכְנָס עוֹד לְפָנִים וְגַם הַחִבְר לֹא הִי לוֹ
שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר כְּבָר לִיקָח מְמַנָּו אֶבֶל בְּקִדְר נְכֻסָּ וְחִבְר יוֹצֵא דְּלִיכָּא אֶלְא חֻדָּא לְטוֹבְתוֹ
דְּהַחִבְר לֹא ה"ל שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר כְּבָר אַפ"ה הוּאִיל וְהַקִּדְר סוֹפוֹ לִיכְנָס לְפָנִים מִן הַפְּרָף
יַחְזִיר הַרְבֵּה לְאַחֲרֵי וְיִקָּח מִיְהוּ אֵין זֶה דִּיּוּק דְּהָא דְּקִאָמֵר סִיפָא שְׁנִיָּהֶם נְכֻסִין אוּ שְׁנִיָּהֶם
יוֹצֵאִים פְּלַחוּץ מִשְׁמַע דְּנוֹקָא בַּכַּה"ג הָוִי פְּלַחוּץ אֵי מְשׁוּם שְׁהִי לוֹ אֶפְשָׁר לִיקָח כְּבָר וְלֹא
לִקָּח אֵי מְשׁוּם שְׁעֲדִינָן יֵהָא לוֹ שְׁהוּת לִיקָח לְפִי דְרַכּוֹ פְּשִׁיכְפְּנוּ לְפָנִים מִן הַפְּרָף בְּשְׁנִיָּהֶם
נְכֻסִי אֵי מְשׁוּם דְּכְבָר הִי לוֹ שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר לִיקָח פְּשָׁהִי שְׁנִיָּהֶם כְּבָר לְפָנִים בְּשְׁנִיָּהֶם
יוֹצֵאִים וְהוּאִיל וְלֹא לִקָּח לְפָנִים לֹא יִקָּח עוֹד אֶבֶל בְּקִדְר נְכֻסָּ וְחִבְר יוֹצֵא דְּלֹא ה"ל שְׁהוּת
כְּבָה וְגַם אֵי אֲמַרְתָּ שְׁלֹא יִקָּח בְּפְרָף אֵין לוֹ שְׁהוּת לִיקָח לְפִי דְרַכּוֹ אַא"כ יַחְזוֹר לְאַחֲזוֹר
א"ל כְּלוּלֵי הֵאִי לֹא הִטְרִיחוּהוּ רַבְּנָן וְיִקָּח פָּאן וְעַל פִּירִש"י ק"ל אֵי הֵאִי דְּלֹא תְּנִי קִדְר נְכֻסָּ
וְחִבְר יוֹצֵא דְּכִלְחוּץ מִשׁוֹ דַּכ"ש הוּא מְשִׁנֵּיה' יוֹצֵאִים דְּכִלְחוּץ א"כ ל"ל דְּתַנֵּי שְׁנִיָּהֶם
נְכֻסִין פְּלַחוּץ הָא בְּבָא זוֹ עֲדִיפָא וְחִמְרָא טְפִי אִפִּי מְקִדְר נְכֻסָּ וְחִבְר יוֹצֵא דְּלֹא תְּנָא לָהּ
לְפִירִש"י מְשׁוּם דַּמְכ"ש שְׁמַעַת נַה שְׁנִיָּהֶן נְכֻסִין דַּכ"ש הָוִי ק"ו דְּלֹא ה"ל לְמִיתְנֵי כְּלָל

וְלוֹחֵק לֹאמֵר אֵינִי דִּתְנִי שְׁנִיָּהֶם יוֹצְאִים תְּנִי נְמִי שְׁנִיָּהֶם נִכְנָסִין דֵּה"ל דְּבָר וְהַפּוֹכִי אַע"ג
דל"צ דְּהָא מַכ"ש אֶתְנָא הָא: וְאַפְּי' אֶפִּיקְרוֹסוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ פִּי' רַש"י אֶפִּי' מְלֵאִין מְשַׁקִּין שְׁלוֹ
שְׁאִינָן שְׁל קִדְשׁ וַאֲ"י מַה עֲנִין אֶפִּיקְרוֹסוֹתוֹ לְמִשְׁקִין וּל"מ בְּשׁוֹם דְּנִכְתָּא שְׁמִשְׁקִין קְרוּאִין
כֵּן וְעַק"ל פִּינֵן דַּאר"י אֶפִּי' מְלֵאִין הָא וַדַּאי בְּאִינוּ מְלֵאִים בְּמִשְׁקִין שְׁל קִדְשׁ מִיַּרְי דְּאֵלוֹ
מְשַׁקִּין שְׁל קִדְשׁ בִּיהוּדָא נְאָמְנִין בַּכ"מ כְּדִתְנִן לְעֵיל שְׁבִיהוּד' נְאָמְנִין ע"ט יִין וְשָׁמֵן וְעוֹד
דְּבַמְלֵאִין מְשַׁקִּין ש"ק בְּהָא לֹא רְצָה לֹאמֵר מְלֵאִין לֹא דְעַל מְשַׁקִּין ש"ק בְּלֵאוּ הֵכִי נְאָמְנִין
אַלָּא וַדַּאי מְלֵאִין בְּמִשְׁקִין שְׁל חוֹלִין מִיַּרְי וְהַשְׁתָּא ל"ל תּוֹ וְאַפְּי' אֶפִּיקְרוֹסוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ הָא
וַדַּאי הַמְקוּמוֹת רַאוי וְנִפְה לְטִיט בְּשׁוֹה פְּדוּמוֹכַח בַּסַּפ"ה דַּב"מ (דָּף עַד) גְּבִי וְעַל הַבִּיצָם
שְׁל יוֹצֵר וְאָמַר הֵתָם בְּאַתְרָא דְאַמִּימֵר עֲשִׂיק עַפְרָא: נְאָמְנִין עַל כ"ח וּמִשְׁמַע לִי לְמַה דַּפִּי
רַש"י לְקַמֵּן דֵּהגְבָאִין שְׁנִכְנָסוּ לְתוֹף הַבֵּית נְאָמְנִין לֹאמֵר לֹא נִגְעֵנוּ דְּבַקְדָּשׁ נְאָמְנִין אַבְּל לֹא
בְּתַרוּמָה דְּכֻלָּה מִתְנִי אַחֲוֹמֵר בְּתַרוּמָה מְבַקְדָּשׁ קִיָּמִי כ"ש הָא דְמֵן הַמּוֹדִיעִי וְלִפְנֵים
נְאָמְנִין עַל כ"ח דְּמִתְנִי בְּמִיצְעָתָא דְאַהָא קִיָּמָא וּבַקְדָּשׁ נְאָמְנִין אַבְּל לֹא בְּתַרוּמָה וְה"ט
כְּדַמְפ' לְקַמֵּן מִפְּנֵי שֵׁא"ע כְּבִשׁוֹנוֹת בִּירוּשָׁלַיִם לְפִיכָף הַקִּילוּ לְהַאֲמִין לְכָל וְהָא ל"ש אַלָּא
בַּקְדָּשׁ שְׁפָל מַעֲשִׂי וְאַכִּילְתוּ בִירוּשָׁלַיִם מִשֵּׁא"כ תַּרוּמָה דְּנוֹהֲגַת בְּגַבּוּלִין וְאַפְּי' לְפִי הַתּוֹס'
דְּלְקַמֵּן גְּבִי גְבָאִי דְאַקְדָּשׁ וְאַתְרוּמָה קָאִי מ"מ מְסַתְבֵּר לִי דֵּהָא דְהִכָּא דְּוָקָא בַּקְדָּשׁ נְאָמְנִין
אַבְּל לֹא בְּתַרוּמָה מִטְעָמָא דַּפִּי וְאַחֲוֹמֵר בְּתַרוּמָה מְבַקְדָּשׁ דְּלְעֵיל קָאִי מִשְׁנַתְנִינוּ: דָּף כו
ע"א אָף אֲנִן נְמִי תְנִינָא פִּי דְמוֹדְעִים פְּעָמִים פְּלָפְנִים פְּעָמִים פְּלַחוּץ אַבְּל אִינוּ מוֹכַח לְגַמְרִי
מִתְנִי כְּבַרְיֵית' דְּהָא אִיכָּא לְאוּקְמִי מִתְנִי לְדִיוקָא דְרִישָׁא דְמוֹדְעִים גּוֹפוּ לֹא מִהַמְנִין
בְּשִׁנְיָהֶן נִכְנָסִין אוֹ בְּקַדָּר נִכְנָס וְחִבֵּר יֵצָא הוֹאִיל וְסוּף הַקְדָּר נִכְנָס לְפְנֵים יַחְזוֹר הַחִבֵּר
וְיִקַּח אַבְּל בְּשִׁנְיָהֶם יוֹצְאִים שְׁנֵה לְקַדָּר יוֹצָא וְחִבֵּר נִכְנָס דָּאֵם לֹא יִקַּח אִימְתִי יִקַּח וְנִאָמֵן
כְּדִיוקָא דְסִיפָא א"נ דִּיוקָא דְרִישָׁא דַּל"מ בְּשִׁנְיָהֶם נִכְנָסִין לְחוּד הוֹאִיל וְחִבֵּר נְמִי נִכְנָס
יַמְתִּין הַחִבֵּר עַד לְפְנֵים אַבְּל בְּקַדָּר נִכְנָס וְחִבֵּר יוֹצָא נְאָמֵן כְּדִיוקָא דְסִיפָא דְהוֹאִיל וְהַחִבֵּר
יוֹצָא א"ל לְטָרוּחַ לְהַחְזִיר אַחוֹר עַד לְפְנֵים א"ו ל"ק אָף אֲנִן נְמִי תְנִינָן אַלָּא דְמוֹכַח מִמִּתְנִי
דְּבַמוֹדְעִים גּוֹפוּ עַכ"פ מוֹכַח דִּישׁ בְּהַ חִילוּק דְּפְעָמִים פְּלָפְנִי וּפְעָמִים פְּלַחוּץ אַבְּל מ"מ
אִינוּ מוֹכְרַח לְגַמְרִי כְּדִתְנִינָא בְּבַרְיֵיתָא מִיְהוּ כָּל זֶה לְשִׁיטַת רַש"י דְּקַדָּר נִכְנָס וְחִבֵּר יוֹצָא
הוּא כ"ש מְשִׁנְיָהֶם יוֹצְאִים וְאִינוּ פְּלָפְנִים אַלָּא בְּקַדָּר יוֹצָא וְחִבֵּר נִכְנָס לְחוּד וְאִינָף ג'
בְּבִיכוּלִין הוּי פְּלַחוּץ אַבְּל לְמֵאִי דַּפִּי בְּסַמוּף דְּקַדָּר נִכְנָס וְחִבֵּר בְּהָא מִיַּרְי הָא פְּלוּגְת'
דַּר"י וְר"ל וְהָא ל"ל דְּמוֹדִיעִים לָאו בִּיהוּדָא קִיָּמִי אַלָּא בְּגַבּוּל אַחַד מִשְׁאָר שְׁבִטִי וַאֲע"פ
שְׁאִינוּ רְחוּק' כ"כ מִירוּשָׁלַיִ' כְּדַפְּי' בְּמִשְׁנַתְנִינוּ וַאֲפ"ה י"ל הֵכִי שְׁהָרִי מְקוּם הַמְקַדָּשׁ
שְׁבִירוּשָׁלַיִ' גּוֹפִי' מְקַצְתוּ הִי בְּגַבּוּלִי בְּנִימָן כְּדַמְפ' בַּפ"ק דִּיומָא (דָּף יב) מַה הִי בְּגַבּוּל
שְׁל יְהוּדָא לְשִׁכּוֹת וְעֶזְרוֹת וּמָה הִיָּה בְּגַבּוּל שְׁל בְּנִימָן אוּלָם וְהִכָּל וְכוּ וְכִינֵן דְּלֹא קִיָּמָא
מוֹדִיעִי בִּיהוּדָא א"נ עַל מִשְׁקָה קִדְשׁ מ"מ אַפ"ת דְּהִכִּי הוּא לִיכָּא שׁוֹם רְבוּתָא בְּמִלְאִי
מְשַׁקִּים שְׁאִינוּ ש"ק לְש"ק דְּהָא בְּגַלִּיל הַפֶּל שׁוּיָן וְאִין חִילוּק בֵּין ש"ק לְשְׁאִינוּ ש"ק וְעוֹד
אַא"ל כְּדַכְּפֵר מוֹדִיעִי הִיָּה חוּץ לְגַבּוּל הַמְקוּם שְׁנִאָמְנִין ע"ט יִין וְשָׁמֵן דְּהָא לְעֵיל אָמַר
בִּיהוּדָא אִין בְּגַלִּיל לֹא מ"ט אַר"ל מִפְּנֵי שְׁרַצוּעָה שְׁל כּוֹתִי מִפְּסֻקַת בְּנִיָּהֶם וּבְשִׁינְיָה תִיבָה
וּמְגַדֵּל נְמִי לֹא כְּרַבִּי דַּאמ' אֲנִהֵל זְרוּק לֹא שְׁמִי אֲנִהֵל וּבַכ"ח הַמְנוּקָף צְמִיד פְּתִיל נְמִי לֹא
דָּאִין הַקְדָּשׁ נִיצוּל בַּצ"פ וְכִינֵן שְׁפָן בַּע"כ אַא"ל דְּרַצוּעָה שְׁל כּוֹתִי מִפְּסֻקַת בֵּין מוֹדִיעִים
לִירוּשָׁלַיִם דַּא"כ הָאִיף נְאָמְנִין עַל כ"ח ש"ק הָא פִּינֵן דַּא"א לְהַבִּיא הַכ"ח אַלָּא דְרָף רַצוּעָה

זו של פותים נטמא הכ"ח גופני אפי' מצ"פ דצ"פ לקדש לא מהני ותו א"י להשתמש בו קדש דהא דצ"פ לקדש ל"מ אפי' בעידו חולין נמי לא דאל"כ אפתי מ"ל דבגליל נמי שהע"ה נאמן ע"ט יין ושמן לקדש בהביאן לירושלים בעודו חולין כדפני' התם וכיון דצ"פ ל"מ לקדש אפי' בעודו חולין ה"נ ל"מ לכלי חולין להשתמש בו קדש כמ"ש שם והערך פי' דאפיקרוסותו היינו לבוש התחתון ופתוח בכתפיו וכשלבשו קושר כדתנן בסוף מס' דמקואות (דף קלד) הקשר של שבפרקסי' שבפתח ובכלים בפ' נזמי של א' עשר ותנא בד"א הנכנס לבית המרחץ פיצד יעשה חולץ מנעליו ומסלק פוכעו וטליתו ומתיר חגורו ופושט חלוקו ואת"כ מתיר אפיקרוסתו התחתונה ועוד הביא ראי' לפי' זה והשתא ר"י רבותא קמ"ל אפי' אפיקרוסתו לתוכו אע"ג שהוא בגדי ע"ה וה"ל מדרס לפרושים כ"ב לקדש ולתרומה כדתנן בס"פ בגדי ע"ה מדרס וכו' עד בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש אפ"ה מן המודיעים ולפנים הקילו שפאמר על כ"ח ש"ק נאפי' אפיקרוסתו לתוכו נאמן לומר שהבגד נמי לא ניטמא והשתא הא דקאמר אפי' במלאין משקין דסת' פלים מלאין משקין הם וכדאמ' רבא עלה ומודה ר"י במשקין עצמן שהו טמאים והדר קאמ' רבותא יותר נאפי' אפיקרוסתו לתוכו דאיכא למישח למדרס זב וזבה דהנה אב הטומאה ומטמא כ"ח מה"ת דה"ל דררא דטומאה דאורייתא משא"כ במשקין דלית בהן דררא דטומאה דאורייתא דהא משקין טמאי' אין מטמאין פלים מה"ת אפ"ה נאמנין ואני תמה על רש"י למה פי' פן הא בפ"ג דמועד קטן (דף כב) אמ' על כל מתים פולן אפי' לבוש עשרה חלוקין אינו קורע אלא עליון על אביו ועל אמו קורע פולן נאפיקרוסתו אינו מעכבת פי' רש"י נאפיקרוסתו של ראשו אינו מעכבת פלומר א"צ קריעה ובפ"ג דברכות (דף כג) תנא צורר אדם תפילו עם מעותיו באפיקרוסתו פי' רש"י סודר של ראשו עוד שם (דף כד) ה"י עומד בתפילה ונזדמנה לו רוק מבליע בטליתו ואם ה"י טליתו נאה מבליע באפיקרוסתו ופי' נמי סודר שבראשו ולמה שני את טעמו לפ' הקא אפיקרוסתו משקין ומ"מ מפל הני דנכתא משמע להדיא אפיקרוסתו היינו בגד: נאמנין לומר לא נגענו רש"י פי' דנאמנין לקדש אבל לא לתרומה דכולה מתני' אונחמר בקדש מבתרומה קיימא והתוס' פי' דנאמני' בין לקדש בין לתרומה וכל אחד פי' לפי גירסתו בתוספתא כמבואר בדבריהם ועל גי' רש"י ופירושו ק"ל דאין כאן טעם כ"כ להקל בקדש יותר מבתרומה ולא דמי להא דנאמני' ע"ט יין ושמן לקדש ולא לתרומה דה"ט כדמפרש בר"פ כד' שלא יהי' כל אחד בונה במה לעצמו אבל תרומה אפשר ליתנו לע"ה חבירו וכן הא קולא דכ"ח דנאמני' לקדש ולא לתרומה ה"ט כדמפר' בגמ' שאין עושין כבשונ' בירושלים וה"ט ל"ש גבי תרומה שפאקלת פגבולין אבל בהא אין שום סברא וטעם להקל בקדש יותר מבתרומה דה"ל פיציא בארעא וכו' ועק"ל על פירש"י דא"כ מאי פריך הגמ' מהא דהגבאין שפאקלו לתוף הפית הפית פולו טמא וכן מגבבים שפאקלו לתוף הבי וכו' מאי קושני' דילמא התם לא מיירי מקדש ועוד דבע"כ לא מיירי התם פלל מקדש דהכי תנן בפ"ד דמס' טהרות הגבאין שפאקלו לתוף הפית הפית טמא וכו' הגבבים שפאקלו לתוף הפית אינו טמא אלא מקום דריסת רגלי הגבבים ומה הן מטמאין האוכלים והמשקין וכ"ח פתוחין אבל המשפכות והמושבו' וכ"ח שפאקפין צמיד פתיל טהורין ואי מיירי בקדש אין לחלק בכ"ח במצ"פ לאינו מוקף דהא אמר לעיל אין קדש ניצל בצ"פ דאפי' פלי ריקנית מצ"פ אין ניצל לקדש להניח אוכלים ומשקים של קדש לתוכו כדפני' לעיל

ולפי' התוס' ניחא וכ"ת אי האי נאמנין אקודש ואתרומה קאי מה ענייננו לכאן דתני לה
הכא וי"ל דאיידי דמייירי הכא מנאמנות ע"ה לקודש ולתרומה תני לה נמי הכא דנאמנין
לומר לא נגענו: הפותח את חביתו פירש"י באבר הפותח מייירי ובגמ' כתב וי"מ אותה
בע"ה וא"א לומר בע"ה לא יגמור דמי צניית לן ואי בא לאסור שלא יקחו חבירים ממנו
יקחו ולא יקחו מ"ל ועוד אמ' במס' ביצה דזה א' מן הדברים שהותרו סופן משום תחילתן
ואי בע"ה אפי' לא שרית לי לגמור ניחא במאי דמזבין ברגל ומ"מ נ"ל דאפי' מע"ה
מותר לקנות ברגל מפיתו ונינו בלבד שיודע לן שלא בא לידי הפשר קודם לרגל דניחש
לטומאה פגון שהחטים שנעשה פת זה מהן וכן הענבים שנעשה יין זה מהן לא הוכשרו
קודם לרגל דכיון דטומאת ע"ה פטהרה הוי ברגל ל"ש דידן שנגע בו ע"ה ול"ש דידהו
אלא לא ניחא לי לרש"י לפ' דבשל ע"ה איירי מטעמא דמסיק: רי"א יגמור בפ"ק דביצה
(דף יא) מפרש רחבא משום ר"י דטעמא דר"י דא' יגמור משום דהתירו סופן משום
תחילתן דאי לא שרתי לי לגמור לא פתח לי מעיקרא ופריה הגמ' פשיטא ומשני מה"ד
טומאת ע"ה ברגל פטהרה שוין רבנן ואע"ג דלא התחיל נמי קמ"ל דהתירו סופן משום
תחילתן התחיל אין ל"ה לא וק"ל האיך סד"א דר"י טומאת ע"ה פטהרה שוין רבנן
הא תנו בסמוך משעבר הרגל מעבירין ע"ט העזרה עבר הרגל ביום ו' לא הי' מעבירין
מפני כבוד השבת רי"א אף לא ביום ה' שאין הפהנים פנויין משמע דאם עבר הרגל
בשאר כל הימים מודה ר"י דמעבירין ע"ט העזרה ומטבילין כל הכלים שהי' במקדש מפני
מגע ע"ה ברגל אי טומאת ע"ה פטהרה הוא ברגל העברה לטהרת העזרה ל"ל הא אין
כאן טומאה למפרע כלל ושמא י"ל דסד"א ר"י לדבריהם דרבנן קאמ' לדידי א"צ להעביר
ע"ט"ע כלל משום דטומאת ע"ה ברגל טהרה היא לדידכו דס"ל דמטמאים למפרע אודו
לי מיהת דאף לא ביום ה' וכה"ג משני הגמ' בכ"מ: וחכ"א לא יגמור ק"ל אמאי לא התירו
רבנן הכא סופן משו' תחילתן דהא אמ' בפ"ק דביצה ג' דברים התירו סופן משום תחילתן
ואלו הן עור לפני הדורסן התירו שטיחתן משום שחיטתן ותריסי חניות התירו חזרתן
בי"ט משום סילוקן וחזרת רטי' במקדש התירו לחזור בשבת לכהן העובד משום נטילתן
שיטלה מעל המכה לעבודה ולר"י אף הפותח את חביתו והשתא מ"ש בהני תלתא מילין'
מודו רבנן דהותר סופן משום תחילתן ומ"ש בפותח את חביתו פליגי ול"ל ה"ט וי"ל
דבשלמא התי' סופן משום תחילתן דאי לא שרית לי לשטוח העור לא אתי
למשחיט ואי לא שרית להחזיר התריסין ל"א לסלק ואתי למנוע משמחות י"ט וכן גבי
רטי' ואי ל"ש לי להחזיר ל"א ליטלו וממנע ול"ע עבודה אבל הכא אי ל"ש לי לגמור
אפ"ה לא מימנע מלפתח דהא אפשר ליזהר שלא להניח ע"ה למשמש בהן ברגל א"נ לא
יפכר ברגל אלא לחבירים וע"ה יקח מע"ה חבירו וכדף שאמ' גבי תרומה דלא מקבלין
מע"ה ול"ח לאיבה דאזל ויהב לע"ה חבירו לעיל (דף כב) א"נ הכא גבי פותח את חביתו
הא פיון דאפשר דיגמור וימפור ברגל את הפל מספיקא שמא ישאר לו קצת אחר הרגל
לא מימנע ומ"מ ר"י חנייש לה לפי התירו סופן משום תחילתן: מהו שיניחנה לרגל אחר
ק"ל מאי קמבעי' לי מ"ש מהא דתנו לעיל בשעת הגיתות והבדים נאמן ע"ה על התרומה
לומר שטהורה היא עברו הגיתות והבדים והביאו לו חביות יין של תרומה לא יקבלו
ממנו אבל מניחה לגת הבא וכבר נתבאר למעל' דהאי מניחו לגת הבא מניחו הע"ה בידו
ומקבלו הפהן מידו לגת הבא אע"פ שמפיר הפהן שהיא של אישתקד אלמא פיון דל"ג

על תרומה בשעת הגיתות והבדים אע"פ שיד ע"ה ממשמש בו בין גת לגת ל"ל כ"ש
הכא דאין הע"ה ממשמש כה בין דגל לרגל שהרי היא ביד הקבר דמתני' הפותח א"ח
בקבר מייגרי כדפ"ל במתני' מיהו י"ל אדרבה דהא דהא גרע טפי מה שהיה ביד הקבר
בין רגל לרגל מדעתם דהוא ביד ע"ה בין גת לגת ואין הקבר מקבלו אלא לשעת גת הפא
דקא תנן עברו הגיתות והבדים לא יקבלו ממנו ובגמ' מבעי' לי' התם עבר וקיבלו מה
שיניחנו לגת הפא וא"כ למאי דמשמע הכא דבמסקנא איפשט לן בעינין דמה הוא שיניחנו
לרגל הפא דקא מסיק קא דקתני ניחנו רבנן א"כ איפשט לן נמי קא בעי' דהתם דא"ע
וקיבלו מניחו לגת הפא דאע"ג דלא איפשט לן בדוכתא פשיטתו נפקא לן מהכא וכה"ג
בכ"מ דל"א בעינין במקומן ואיפשט ע"י במקום אחר כמ"ש הרמב"ן בס' המלחמות בפ"ב
דברכות א"נ א"ל אע"ג דהכא מסקינן דיניחנו לרגל הפא מ"מ התם א"ל בעבר וקיבלו
אין מניחו לגת הפא הואיל ועבר ע"ד חכמים שאמר' לא יקבלו ממנו קנסינן לי' אבל
הכא ל"ע מידי לפיכך מניחו לרגל הפא א"נ י"ל דל"ד פלל קא דהכא לדהתם דאע"ג
דהתם מניחו לגת הפא הכא א"ל דא"מ לרגל הפא דהתם ה"ט משום דהפל מטהרין את
פליהם כדפירש"י התם ואפ"ה אי מביאן אחר הגת לא יקבלו ממנו דהשוו חכמים מידותי'
בכ"מ שלא לחלק בין אותן שגזרו עכשיו לאותן שגזרו בשעת הגת דאע"ג
דלית בהו חשש טומאה לא חלקו א"נ גזרו דאי שרית לי' לקבל בין גת לגת אותן שגזרו
בשעת הגת דילמא אתא למיטעי לקבל נמי אותן שגזרו לאחר הגת דבההיא אין מטהרין
פליהן א"נ משום גזירת הרואין נגעו בה אבל קא דהכא פותח חביתו ברגל לאו משו'
ל"ח לטומאות ע"ה משו' דמטהרי את עצמן ברגל אלא משום דברגל ל"ג טומאה על ע"ה
כדי שלא לביישן או מפני איבה כמשכ"ל א"כ לאחר הרגל חזרה טומאו' ע"ה למפרע
וא"ל דא"מ לרגל א' דקמו שאם נגע ע"ה קודם הרגל ודאי אפי' פשהגיע רגל שוב לא ו
פקע טומאתו ה"נ פינן דהפסיק ימי החול אחר הרגל שוב אין רגל א' מפקיעו למפרע
וא"ל איפקא דל"ד לנגע בימות החול דכבר נטמא בשעת מגע ושוב אין פח ברגל לבתר
להפקיע טומאה הקדים אבל פותח א"ח ברגל פינן דאין טומאת ע"ה חל בשעת נגיעה
כשמניחו לרגל אחר ש"ד דה"ל תחילתו וסופו בכשרות ומ"מ אע"ג דמסיק דמניחו לרגל
א' אפ"ה א"ל א"ע וקיבלו דא"מ לגת א' משום קנסא וכמ"ש נזה שלא כדברי הרמב"ם
בפ"א (מהא) [צ"ל מו"מ] שפי' טעמא שטומאת ע"ה ברגל ליתא לפי שהפל מטהרין
עצמן ועולין לרגל: עבר הרגל ליום ו' לא הי' מעבירין ק"ל פינן דלאחר הרגל חזרו
טומאת ע"ה למפרע למקומו א"כ האיך הי' משתמשין בו ביום בכל פלי המקדש ולר"י
דא' אף לא ביום ה' וכ"ש בע"ש וכמ"ש א"כ עצמו בטומאה יום א' יותר ובשלא היכא
שהטבילו במוצאי י"ט מיד הי' אפשר להשתמש בהן לאחר טבילה מיד משום דטומאת
ע"ה א"צ הע"ש כדאמ' לעיל (דף כב) גבי פלים הנגמרי' בטורה צ"ט לקדש משנה
צינורא דע"ה ואמ' בגמ' טבילה אין הע"ש לא וכן כל טומאת דרבנן א"צ הע"ש כדתנן
בפ"א מס' פרה אבל קאי י"ל פינן דא"מ בע"ש לרבנן מפני כ"ש ואף לא ביום ה'
לר"י פינן דל"א עצמן רבנן ברגל עצמו ולא חל עדיין טומאת ע"ה דרגל למפרע: עבר
הרגל ליום ו' לא ה"מ מפרש"י משמע שלא הי' מטבילין עד לאחר שבת שכן פי' בדר"י
דא' אף לא ביום ה' דא"מ אותו עד לאחר השבת וק"ל אמאי א"מ אותן בשבת ואי משום
דגזרו על ט"כ בשבת משום שבות כדאמ' בפ"ב דביצה (דף יח) דלכ"ע פלי בשבת ל"מ

אי משום שְמָא יַעֲבִירוּ ד' אַמוֹת בַּר"ה או גְזִירָה מְשׁוּם סְחִיטָה או שְמָא יִשְׁהָא או מְפָנִי שְׁנֵרְאָה כְּמַתְקֵן כְּלִי כְּדָאֲמַר הֵתָם הָא טְבִילַת כְּלִי מְקַדְּשׁ הֵיךְ בַּעֲזָרָה כְּדַמּוּכַח בְּפִרְקָא י' דְּפִסְחִים (דף קט) גְּבִי שְׁלַחַן שְׁל מְקַדְּשׁ שְׁל פִּשְׁקִי'הִי וְקו"ל אֵין שְׁבוּת בְּמְקַדְּשׁ מִיְהוּ הָא ל"ק כ"כ דְּמַצִּינוּ שְׁגָזְרוּ שְׁבוּת לְפַעְמֵי אַפִּי בְּמְקַדְּשׁ כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ רַפ"ד דְּסוּפָה (ד' מא) גְּבִי עֲרָבָה שְׁבַמְקַדְּשׁ בְּחַג וְכֵן לִוְלֵב הַנִּיטָל בְּמְקַדְּשׁ כָּל ז' דְּלוּלָב מִתְחַזְּקִיתוּ דוּחָה שְׁבַת וְעֲרָבָה בְּסוּפָה מְטַעֲמָא דַּמְפ' הֵתָם אָבֵל שְׁאָר כָּל הַיָּמִים לֹא מְשׁוּם שְׁבוּת דְּשְׁמָא יַעֲבֹר ד"א בַּרְה"ר וְכַמ"ש בַּח' רַפ"ד דַּר"ה (דף כט) אַע"פ שְׁרַש"י ל"פ שֵׁם כֵּן גְּבִי הָא דְתַנּוּ י"ט שְׁל ר"ה שְׁחַל בְּשַׁבַּת בְּמְקַדְּשׁ הִי תוֹקְעִין אָבֵל לֹא בְּמַדִּינָה מְשׁוּם שְׁבוּת דְּשְׁמָא יַעֲבִיר ד"א אָבֵל בְּמְקַדְּשׁ אֵין שְׁבוּת בְּמְקַדְּשׁ כֵּן פִּירַשׁ"י וְכַמְש"כ שֵׁם אָבֵל הָא ק"ל מְכַדִּי טְבִילַת כְּלִים דְּמְקַדְּשׁ אֵינּוּ מְשׁוּם לְתַא דְּטוֹמְאָה דְּאוֹרֵייתָא אֵלָא מְשׁוּם טוֹמְאָת ע"ה שְׁאִינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנֵן דַּמְש"ה בְּרַגְלָא כְּטַהֲרָה שׁוֹינֵן רַבְּנֵן וְאִמ' הֵתָם כְּלִי שְׁנַטְמָא בְּאַב הַטוֹמְאָה א"מ אוֹתוּ בִי"ט בְּוֹלַד הַטוֹמְאָה מְטַבִּילֵן אוֹתוּ בִי"ט וְפִירַשׁ"י הֵתָם דְּוֹלַד הַטוֹמְאָה כֵּינֵן דְּאִינוּ טְמָא אֵלָא מְדַרְבְּנֵן ל"ל בַּה וְא"כ ה"ה לְטוֹמְאָת ע"ה כֵּינֵן דְּאִינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנֵן כְּלִי שְׁנַטְמָא בּוֹ מְטַבִּילֵן אוֹתוּ בִי"ט כֵּינֵן דְּבַדְרַבְּנֵן תַּלְיָא מִילְתָא ל"ש אַב הַטוֹמְאָה דְּמַדְרַבְּנֵן מוֹלַד הַטוֹמְאָה וְהָא דְנִקְט וְלַד הַטוֹמְאָ' מְשׁוּם דְּמִילְתָא דְּפִסְקִתָּא הִיא דְכָלִי שְׁנַטְמָא בְּוֹלַד הַטוֹמְאָה לְעוֹלָם לַמ"ל אֵלָא טוֹמְאָה דְּרַבְּנֵן דַּמְה"ת אֵין כְּלִי מְקַבֵּל טוֹמְאָה אֵלָא מֵאַב הַטוֹמְאָה לְפִיכָף מְטַבִּילֵן אוֹתוּ בִי"ט וְה"ה נְמִי לְשַׁבַּת.

וּבַחֲזִי לְמַס' בִּיעָזָה יִתְבָּאָר יוֹתֵר: רִי"א אַף לֹא בְּיוֹם ה' לְפִי שְׁאִין הַפְּהִגִים פְּנוּיִם ק"ל מַה בְּכַף הָא אֶפְשָׁר לְטַבֵּל ע"י לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים שְׁהָרִי כָּל הַכְּלִים הִי בַּעֲזָרָה וּבַהִיכָל לֹא הִי אֵלָא שְׁלַחַן וּמִזְבֵּחַ הַזֶּהָב וְהַנִּי א"צ טְבִילָה נְאֻפִילוּ מְנוּרָה שְׁהִי בַּהִיכָל אַצ"ט לְתַנָּא דְּבַרֵּייתָא לְקַמֵּן נְאֻפִי לְתַנָּא דְּמַתְנִי אַפ"ה אֵין לְהַשְׁהוּת אֵת הַכְּלִי בְּטוֹמְאָה מְשׁוּם טוֹרַח מוּעֵט זֶה לְהוֹצִיא הַמְּנוּרָה מִן הַהִיכָל לְעֲזָרָה שְׁצָרִיף כְּהִנֵּם לְזֶה וְאַע"פ שְׁהִיו טְרוּדִין בְּהוֹצָאת הַדָּשָׁן מ"מ הֵיךְ אֶפְשָׁר לְאַחַד מֵהֶם לְפָנוּת אֵת עַצְמוֹ לְשַׁעָה קַלָּה כְּשֶׁהִיָּה זֶה נְעוּד מ"מ הִי לְהֵם לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים לְיִטְבֵּל אֵת כָּל שְׁאָר כְּלִים דְּהָא אֶפְשָׁר ע"י וְאַע"ג דְּתַנּוּ בַּפ' קַמָּא דְכָלִי עֲזַרְתָּ הַכְּהֵנִי מְקוֹדֵשׁ מְמַנָּה שְׁאִין יִשְׂרָאֵלִי נְכַנְסִין לְשֵׁם אֵלָא בְּשַׁעַת צָרְכִיהִי לְסְמִיכָה וְלְשַׁחֲיטָה וְלְתַנּוּפָה מ"מ כֵּינֵן דְּבַשְׁעַת הַצְּוֹרָף נְכַנְסִין וְאַפִּי לְצוֹרָף שַׁחֲיטָה אַע"ג דְּאֶפְשָׁר בְּכַהֲנִי וְאַפְשָׁר נְמִי לְיִשְׂרָאֵל לְשַׁחוּט בְּעֲזַרְתָּ יִשְׂרָאֵל וְאַפִּי ק"ק דְּבַעֲי' צְפוּן לְרַבִּי דַּס"ל בַּפ"ב דְּזַבְּחִים (דף ד) וּבַפ"ג דְּיוֹמָא (דף לו) דִּי"א אִמָּה מְקוּם דְּרִיסַת רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁר לְשַׁחֲיטַת ק"ק מ"מ כֵּינֵן דְּלָאוּ בִּיאָה רַקְנִית הִיא אֵלָא נְכַנְסִין לְצוֹרָף ל"ג רַבְּנֵן וְה"נ כֵּינֵן דְּאֵין הַכְּהֵנִי פְּנוּיִם שְׁרוּ לְיִשְׂרָאֵל לְיַכְנִס לְשֵׁם לְהַעֲבִיר הַכְּלִים וּלְהַטְבִּיל דַּה"ל לְצוֹרָף וְהָא בְּשַׁלְהִי מַס' עִירוּבִין (דף ק"ה) תַּנְיָא הַכָּל נְכַנְסִין לְהִיכָל לְבָנוֹת וּלְמַתְקֵן לְהוֹצִיא אֵת הַטוֹמְאָה מְצֻנָה בְּכַהֲנִים אֵין שֵׁם כְּהֵנִי נְכַנְסִין לוֹי' א"ש לְוִיִּם נְכַנְסִין יִשְׂרָאֵלִים מְשַׁמַּע דוּקָא בַּהִיכָל קְפִדִּינוּ אַהֲאִי סִידְרָא אָבֵל בְּכּוֹלוּ עֲזָרָה כֵּינֵן שְׁלַצְוֹרָף הוּא כּוֹלֵן שׁוֹיֵן וְש"ד דוּמָא דְשַׁחֲיטָה וּבְדוּחַק י"ל: שְׁאִין הַכְּהֵנִי פְּנוּיִם כְּדַמְפ' בַּגַּמ' מְלַהוֹצִיא בְּדָשָׁן ק"ל דַּלַּה"ט אִימַת שְׁעֵבֵר הַרְגָל לַר"י לֹא הִי מוֹצִיאָן בְּמוֹצָאֵי י"ט מְפָנִי טְרַדַת הוֹצָאת הַדָּשָׁן א"כ אַמְאִי פְּלִיג אֶסִיפָא בְּעֵבֵר הַרְגָל בִּיו' ה' לֹא הִי מוֹצִיאָן ה"ל לְמִפְלַג אַרִישָׁא מְשַׁעֲבֵר הַרְגָל הִיוּ מְעַבְרִין רִי"א לֹא ה"מ בּוֹ בְּיוֹם מְשַׁעֲבֵר הַרְגָל מְפָנִי הוֹצָאת הַדָּשָׁן אֵלָא לְמַחְרָתוֹ וְלָמָּה לִי לְמִתְלִי בְּעֵבֵר הַרְגָל בִּיו' ה' דוּקָא וְשְׁמָא י"ל דַּלַּר"י דוּקָא בְּעֵבֵר הַרְגָל בְּיוֹם ה' הוּא דְנִדְחָה

טְהַרְתָּ פְּלִים מִפְּנֵי הוֹצָאָה הַדְּשָׁן דַּא"א טְהַרְתָּ פְּלִים יְהִי בְּיוֹם ה' בְּמִי"ט א"כ נִדְחָה הוֹצָאָת
הַדְּשָׁן לְזִמְנָן רַב עַד אַחַר הַשְּׁבִעַת דְּהַיּוֹם א"א מִפְּנֵי טְהַרְתָּ פְּלִים וְאִין פְּנֵי לְדָבָר וּלְמַחְרָא
שְׁהוּא ע"ש מִפְּנֵי כְבוֹד שְׁבִעַת וּכ"ש בְּשִׁבְעַת דַּל"מ שְׁהַרְי הוֹצָאָת הַדְּשָׁן הוּא חוּץ לַג' מַחְנוֹת
כְּדָאמְ' בַּפ"ו דְּיוֹמָא וְאִיכָא אִיסוּר הוֹצָאָה בְּשִׁבְעַת וְנִמְצָא הַדְּשָׁן רַב בְּמִנְצָבַח וּמְזִיק לְסִדְר
הַמְעַרְכָּה אֲבָל בְּחַל י"ט בְּשָׁאָר יָמוֹת הַחֹל שְׁאֲפָשֶׁר לְהוֹצִיא הַדְּשָׁן לְמַחְרָתוֹ וְאִין מְזִיק
כ"כ בְּיָנָן שְׁעֵדִינָן אִינוּ הַדְּשָׁן רַב טְהַרְתָּ פְּלִים עֲדִיף וּמוֹדָה ר"י דְּטוֹבֵל פְּלִים מִיָּד בְּמִי"ט
וְהוֹצָאָת הַדְּשָׁן נִדְחָה מִפְּנֵי לְיוֹם הַמְּחַרְתָּ: ע"ב שְׁלֵא תִגְעוּ בְּשִׁלְחָן פִּי הַתּוֹ' וְכֹהֲנִים ע"ה
הַהוֹלְכִין לְהִיכָל לְהַשְׁתַּחֲוֹת קְאָמַר וּכּו' וְכֵן פִּירֶשׁ"י וְאֵע"ג דְּכַתִּיב אֵל יָבֵא בְּכָל עַת אֵל
הַקֹּדֶשׁ וְהִינּוּ הִיכָל כְּדָאמְ' בַּפ"ג דְּמִנְחוֹת (דף כז) כְּפָר הַקֶּשֶׁה שֵׁם הַתּוֹ' מְהָא דְתַנּוּן בַּפ"ז
דְּתַמִּיד בְּזִמְנָן שְׁכַה"ג נְכַנְס לְהַשְׁתַּחֲוֹת וּכּו' נְכַנְס וְהַשְׁתַּחֲוֹה וְיִצְא נְכַנְסוּ אֲחֵיו הַכֹּהֲנִים
וְהַשְׁתַּחֲוּוּ וְיִצְאוּ וְתִי בְּשֵׁם ר"ת דְּהַשְׁתַּחֲוֹה צְנוּרָה עֲבוּדָה הִיא אֲבָל ק"ל אִם אֵיתָא שְׁבִיֵּאָה
לְהִיכָל לְצִוְרָה הַשְׁתַּחֲוִי' שְׁרִי א"כ הָא דְאָמַר הָתָם לְרַבְנָן מְבִית לְפָרוּכָת אֵל פְּנֵי הַפְּפוּרָת
בְּמִיתָה וְאֵל הַקֹּדֶשׁ דְּהִינּוּ הִיכָל לְחוּד בְּאַזְהָרָה דְאֵל יָבֵא דַאס"ד דְּמְבִית לְפָרוּכָת שְׁוֹה
לְהִיכָל דְאִינוּ אֵלָא בְּאַזְהָרָה מְבִית לְפָרוּכ' ל"ל הִיכָל מְחַיִּיב מְבִית לְפָרוּכָת מְבַעְי' בִּיֵּאָה
לְצִוְרָה הַשְׁתַּחֲוִי' בְּהִיכָל שְׁרִי וְהוּא הַדְּבָר בְּרוּר שְׁמְבִית לְפָרוּכָת אִפִּי צְנוּרָה הַשְׁתַּחֲוִי' אִיסוּר
דְאִין נְכַנְס לְשֵׁם אֵלָא כַה"ג בִּיּוֹה"כ בְּשַׁעַת הַעֲבוּדָה כְּדַתְנּוּן בַּפ"ק דַּמַּס' פְּלִים וְהָא בַּפ"ה
דְּיוֹמָא (דף נ"ג) אֵהָא דַאִם נְכַנְס לְפָנֵי וְלְפָנִים בְּקִטְרוֹת חֲסִירָה דְרַבִּי קְרָא דְמְחַיִּיב מִיתָה
פְּרִיָּה ת"ל דְעֵינִיל בִּיֵּאָה רַקְנִית וּדְחִיק הָתָם לְשִׁנּוּי דְשַׁגַּב בְּבִיֵּאָה וְהַיּוֹד בְּהַקְטָרָה א"נ דְעֵינִיל
ב' קִטְרוֹ' אַחַת שְׁלִימָה וְאַחַת חֲסִירָה וְאִי לְצִוְרָה הַשְׁתַּחֲוִי' לְפָנֵי וְלְפָנֵי ל"ל בַּהּ מְשׁוּם בִּיֵּאָה
רַקְנִית ל"ל לְדַחְוִי בְּהַכִּי הַל"ל פְּגוּן דְעֵינִיל לְצִוְרָה הַשְׁתַּחֲוִי' וְכִינּוּן שְׁפָן אִפִּי דְמְבִית
לְפָרוּכָת נְמִי אִינוּ אֵלָא בְּאַזְהָרָה עַל בִּיֵּאָה רַקְנִית כְּמוֹ בְּהִיכָל מ"מ כְּתַב רַחֲמָנָא מְבִית
לְפָרוּכָת לְהַדְיָא לְאַסוּר בּוֹ אִפִּי לְצִוְרָה הַשְׁתַּחֲוִי' דְאִי הִיכָל ה"א דְשְׁרִי א"ו הִיכָל נְמִי אִפִּי
לְצִוְרָה הַשְׁתַּחֲוִי' אִסוּר וְהַשְׁתָּא א"ש הָא דְקָא הִיכָל מְחַיִּיב מְב"ל מְבַעְי' מְב"ל דְכ"ר ל"ל
וּכ"ש בְּשִׁנְדְּקָא דְמֵאִי דִיִּיקוּ רַבְנָן דְאִי מְב"ל אִינוּ אֵלָא בְּאַזְהָרָה מְב"ל ל"ל הִיכָל מְחַיִּיב
מְב"ל מְבַעְי' מְהִיכ' מִיִּיתִי לָהּ אִי מְשׁוֹ' דַא"א לְבֵא מְב"ל אֵלָא דְרָהּ הִיכָל וְהַרִי מְשַׁעַת
בִּיֵּאָת הִיכָל כְּפָר עֲבַר בְּלֵא יָבֵא כְּדַמְשַׁמַּע לְכַאוּרָה מִפִּירֶשׁ"י הַת' הָא וְדַאִי לָאו פְּלוּם הוּא
דַנ"מ אִם נְכַנְס לְהִיכָל בְּרִשׁוּת פְּגוּן לְצִוְרָה קִטְרוֹת וְנִירוֹת וְלַחֶם הַפָּנִי וְלַמֶּתַן דְמִים פְּנִימִים
שְׁבַהֲהִיכָל דְמְשׁוּם בִּיֵּאָת הִיכָל ל"ל בַּהּ וּמ"מ אִם הֵלֶךְ עַד מְב"ל קַמ"ל קְרָא דְחַיִּיב וְאִי
בְתוֹרַת ק"ו אֲתִינוּ עֲלָה מָה הִיכָל הַקֶּל בְּלֵא יָבֵא ק"ו מְב"ל דְחַמִּי מִינָן' הָא קו"ל דְאִין
עוֹנְשִׁין מַה"ד וְאִפִּי לְמ"ד עוֹנְשִׁין מַה"ד מוֹדָה דְאִין מְזַהֲרִין מַה"ד כַּדָּא רַפ"ג דְזַבְחֵי
(ד' י"ז) וְרַפ"ג דְמַכּוֹת וּבַע"כ ה"פ מְב"ל ל"ל הַשְׁת' הִיכָל הָוִי בְּכָלֵל קוֹדֶשׁ וְאִיתָ' בְּכָלֵל
אַזְהָרָת לֹא יָבֵא ב"ע אֵל הַקוֹדֶשׁ כ"ש מְב"ל דְקַדִּישׁ טְפִי דְקַרוֹי קוֹדֶשׁ וְהָוִי בְּכָלֵל אַזְהָר'
זוּ וְל"ל דְכ"ר אַזְהָר' לְמַב"ע בַּפ"ע הָא הִיכָל וּמְב"ל שְׁנִיָּהֶם חֲדָא הֵן דְקוֹדֶשׁ מִיְקַרוּ וְקָאִי
עֲלֵיָהּ אַזְהָרָה זוּ דְאֵל הַקוֹדֶשׁ בְּשׁוֹה וְאַזְהָר' מִיּוֹחֲדָת לְמַב"ל ל"ל וְהַשְׁת' אִי בִיא' בְּהִיכָל
לְצִוְרָה הַשְׁתַּחֲוִי' שְׁרִי מְשֵׁא"כ מְב"ל דְלֵא שְׁרִי אֵלָא לְצִוְרָה עֲבוּדָה גְרִידָא וְלֹא לְהַשְׁתַּחֲוִי'
וְהָא ע"כ ה"ט מְשׁוּם דְפִרְט קְרָא לְמַב"ל בְּלֵאוּ בַּפ"ע וְהַשְׁתָּא מֵאִי קְאָמַר מְב"ל מְבַעְיָא
הָא בַע"כ צְרִיָּה לְפִרְט לְמַב"ל לָאו בַּפ"ע דְאִי פִינִיל לִי בְּחַד לָאו עִם הַהִיכָל הָא וְדַאִי ה"א
דְשְׁנִיָּהּ שׁוֹיִן וְלְצִוְרָה הַשְׁתַּחֲוִי' שְׁרִי בִי כְּמוֹ בְּהִיכָל א"ו הִיכָל שְׁוֹה בְּהָא לְמַב"ל וּבְשְׁנִיָּהֶם

אפי' לצורך השפתחוני' אסור והשתא א"ש הא דקא' היכל מחניב דה"ל באזהרת דאל
הקונדש מב"ל מפע' דה"ל בכלל אזהרה דקונדש דהא קדיש טפי מהיכל ול"ל דפרט
למב"ל בפ"ע ובחני' למס' תמיד יתבאר יותר: ות"ל דכלי עץ העשוי לנחת הוא הראב"ד
בהשגת (פ"ג מה"כ) מ"פ דלא אמרו פלי עץ העשוי לנחת אלא גבי שולחן ומנוח' של
מקד' דהתם איכא איסורא בטלטול אבל שאר פלי עץ דליכא איסור לטלטלן אע"פ
שעשוינן לנחת טמא אם אין מחזיקין מ' סאה בלח פ' לפירושו דשולחן אסור לטלטלו
משעמא דאמר הקא דכתיב בי' תמיד מ"מ ל"ד במה שכלל למנוחה בהדי שולחן דמנוחה
בלא"ה טמאה דכיון דשל מתכות היא לא אתקש לשק פדמוכח בסוגי' מ"מ עיקר דברים
תמוהי' בעיני דהא בפ"ד דמגילה (דף כו) גבי בה"כ דהוי פתיחא להיא אידרנא דמחית
בי' מיתא והוי פהני בעו למעל לצלוי' בגונ' וא"ל רבא דלו תיבותא אותבוה דה"ל פלי
עץ העשוי לנחת ואינו מקבל טומאה וא"ל רבנן והא זימנין דמטלטל לי' פדמנח ס"ת
עליוני' וה"ל מטלטל מלא וריקן אלמא אע"ג דמותר לטלטלו כד"א והא זימנין דמטלטל
אפ"ה אי לא הי' עביד לטלטל לגמרי לעולם לכ"ע הוי טהור: דף כו ע"א סלמנדרא פי'
רש"י חיה הנבראת מן האור פשוטין אש במקום אחד שבע שנים תמיד בלי הפסק
וכ"פ בסנהדרין פ"ז (דף סג) גבי חזקי' שפכתו אמו סלמנדרא ובפ"ט דחולין (דף קכז)
פי' שרץ הנוצר מן האור מעצי הדס ע"י כשפי' והתוס' פי' בשם הערוף החלד והעכבר
תירגם יהונתן פכוששתא וסלמנדרא וק"ל הא שם בפ"ט דחולין תניא הציב למינהו להבי'
הערוך וכו' הנפילים וסלמנדרא אלמא מינא דציב הוא ולא עכבר אבל בתנחומא פ' וישב
קאמרי הזגין העושין את הזכוכית פשהן מסיקין הכבשן ז' ימי' וז' לילות רצופים מכונד
האור יוצא משם ברי' הדומה לעכבר והברייתא קורין אותו סלמנדרא אדם סף לידו מדמו
או א' מאבריו אין האור שולטת באותו מקום למה ע"י שתחילת ברייתו מן האור מכאן
אמרו ת"ח אין אור של גיהנם שולטת בו וזה קרוב לפירש"י דכאן ואפשר שרש"י גרס
בתנחומא ז' שנים במקום ז' ימים שבס' שלגו ואפשר נמי פיון דסלמנדרא דומה לעכבר
תרגום יונתן לעכבר סלמנדרא: השמות דף ט ע"א שאני טומאה הואיל ויש לה תשלומין
בפ"ש פי' לפיכך הנדחה בא' מפני הטומאה חזי בשני ויש לו תשלומין משא"כ הנדחה
בא' מפני דבר אחר ל"ח בשני ומספקא לי אם היו טמא ועוד דיהוי אחר פגון חגור בא'
ונטהר ונתפשט בשני למ"ד פ"ש תשלומין דא' אם יש לו תשלומין או לא מי אמרי' מ"ד
אחגור דעמא ביום א' דשוב אין לו תשלומין בב' אע"פ שנתפשט פיון דכולן תשלומין
דא' א"ד ש"ה דהא בלא"ה ל"ח בא' מפני הטומאה ואפ"ה לא מדחי פי נטהר וחזי בב'
תו לא מהני הא דנעשה חגור ביו' א' למידחי לגברא דכי הדר חזי ונתפשט ביו' ב'
למידחי'.

וכה"ג מבע"ל בפ"ה דמנחות (דף נו) דקיימ"ל מחמץ אחר מחמץ במנחה חייב והמחמץ
את הפסולה פטור דאשר תקריבו לה' למעוטי פסולה ובעי ר"פ חקמצה וניצאת והדר
חקמצה מהו פיון דניצאת איפסלי' ביוצא וכי הדר מחמץ לי' לא מחויב משום מחמץ אחר
מחמץ א"ד פיון דחקמצה פסול יוצא לא מהני ב' וכי הדר מחמץ לה מחייב עלה משו'
מחמץ אחר מחמץ מיהו היכא דחל יט"ר בשבת והי' חגור ביום א' ונתפשט בשני אע"ג
דבחל יט"ר בשבת יש לו תשלומין אע"ג דלא חזי להקריב בשבת דאין חגיג' דוחה שבת
מ"מ בהי' חגור ודאי אין לו תשלומין דשבת לא חשיב דיהוי בין לפי התוס' משום דגברא

חזי אלא שהיום אינו ראוי בין למאי דפי' הואיל ואם עבר והקריב חגיגה בשבת י"ח חגיגה ש"מ דב"ח הוי ביט"ר אלא דארי דאסור שבת רביע עלי' דא"א להקריב לכתחילה וכן לאידך פי' דפי' דאי אמר אין לו תשלומין ממיל' ראוי לדחות שבת דה"ל זמנו קבוע מש"ה א"ד שבת ויש לו תשלומין וכמ"ל של להאי פי' נמי שבת ל"ח דחוי דאי חשבת לי' דחוי ראוי לדחות שבת וכיון דאין שבת דחוי ליפא פאן דחוי אחר אלא משום דגברא הי' חגור ביט"ר שוב אין לו תשלומין פיון דכולן תד"ר.

ותדע דשבת וחגור הוי דחוי דאי לא הוי דחוי תקשה לך האי דריש פירקין דקאמר הפל חייבין בראי' לאתויי חגור ביום א' ונתפשט בב' ופריה למ"ד פולן תד"ר מא"ל הל"ל לאתויי חל יט"ר בשבת והי' חגור ונתפשט ביום ב' דלכ"ע יש לו תשלומין מיהו יש לדחו' פיון דהא מילתא תליא באבעי' דר"פ בחימצה ויצאת וא"א התם פיון דיצאת איפסלי' ביוצא ה"נ שבת (וחגיגה יש) [צ"ל וחגור אין כ'] לו תשלומין פיון דאבעי' דר"פ לא נפשט התם מש"ה לא מ"ל הכי מ"מ מסתברא כדפירש דשבת וחגור הוי דחוי וטומאה וחגור ודאי מבעיא לי' דהא טמא דחוי מעליא הוא נאפילו הכי יש לו תשלומין בפס' שני מגזיר' הפתוב א"ל לא מהני בי' דחוי אחר דמ"ל חד דחוי ומה לי ב' דחוי וכי הדר חוי ביום ב' מדחויי טומאה ומדחויי אחר שעמו יש לו תשלומין ונדמ' לגמרי לאבעיין דחימצה ויוצאת.

מיהו מפירש"י יש לי לדייק דטמא וחגור נמי פשיטא לן דהוי דחוי ואין לו תשלומין כמו חגור לחוד ול"א פיון דטמא לחוד לא הוי דחוי ה"נ לטמא וחגור והא דר"ל התם א"ד פיון דחימצה פסול יוצא לא מהני בי' לאו משום דמ"ל חד פסול ומ"ל תרי פסולים אלא מטעם אחר שפי' א"ד פיון דחימצה פסול יוצא ל"מ ב"י דלאו קדושה גמורה היא ואין בה אלא פסול חימץ לחוד ותייב כשאר מחא"מ הרי דמבע"ל דילמא פסול יוצא אינו חל פלל פיון דכבר נפסלו פקע קדושתה ואין פסול יוצא אלא בקדושה גמורה ואין פאן אלא פסול חימץ לחוד אבל אי הוי חל פסול יוצא ונדאי פטור בחזר וחחימצה דכמו ביצאת וחחימצה פטור בחימצה ויצאת וחוזה וחחימצה נמי פטור ול"א כמו דמחמץ וחוזה ומחמץ חייב ה"נ מחמץ אחר יוצא שאחר מחמץ נמי חייב וה"נ ל"א כמו דטמא לחוד יש לו תשלומין ואינו דחוי ה"נ טמא וחגור אע"ג דחגור לחוד הוי דחוי ומ"מ ק"ל דבריש פי"ב דזבחים (דף צ"ט) בעי ר"ל בעל מום והוא טמא מהו שפחלקו לו פי' בקדושי' פיון דלא חזי פי' להקרב' ורחמנא רבי' ל"ש מה לי טמא מ"ל בעל מום פי' מה לי בעל מום לחוד ומ"ל טמא ובעל מום א"ד ראוי לאכילה חולק שאין ראוי לאכילה אינו חולק ע"כ לא מבע"ל אלא אי חלוקה תליא בראוי לאכיל' אבל אי תלי' בראוי לחיטוי דהיינו הקרבה וטמא שאין ראוי לחיטוי אינו חולק בעל מום חולק אע"פ שא"ר לחיטוי הוי פשיטא לן בב"מ והוא טמא דחולק כמו ב"מ בלחוד מה"ט דמ"ל חד דחוי מ"ל תרי ואלו בחימצה וחוזה וחחימצה לפירש"י פשיטא לן איפכא דאלו חל פסול יוצא אפסול חימץ וחחימצה ויצאת וחוזה וחחימצה פטור אע"ג דמחמץ אחר מחמץ חייב ולולי פי' רש"י הייתי מפרש הא דקאמ' א"ד פיון דחימצה פסול יוצא לא מהני בי' לאו משום דכבר נפסלה לאו קדושה גמורה היא לחול עלי' פסול יוצא ונדאי דאפ"ה חל עלי' פסול יוצא אלא דמיבעי' לי' מה"ט דאמרן משום מה לי חד דחוי מה לי תרי וכיון דמחייב מיהו מגזה"כ אע"פ שנספל כבר ה"ה בנתחמצה ויוצאת וחוזה ונתחמצה מהאי דזבחים דבעי ר"ל בב"מ והוא טמא

וקאמר א"ד ראוי לחיטוי חולק משמע דאי בראוי לאכילה תלי פשיטא לי' דל"א מה לי
חד דיהוי מ"ל ב' דיהוי דא"תל קאמר את"ל דגבי חימץ אמרי' מ"ל חד דיהוי מ"ל תרי
מ"מ בב"מ והוא טמא מבע"ל דילמא בראוי לאכיל' תליא חלוקה ואין ב"מ דיהוי פיון
דראוי לאכילה וא"כ ב"מ והוא טמא נמי אינו חולק דאין פאן אלא חד דיהוי דטומאה
אבל ב"מ לאו דיהוי הוא דהא ראוי לאכיל' אבל לפי רש"י תיקשה דגבי חימץ משמע
דפשיטא א לי' דל"א מ"ל חד פסול מ"ל תרי ולא מבע"ל אלא משום דאין פאן פסול
יוצא פלל פיון דאיפסול ואלו בטמא והוא ב"מ פשיט' לי' דאי חלוק' בחיטוי תליא אמרי'
מ"ל חד דיהוי מ"ל תרי: דף כג ע"ב הפלי מצרף מה שבתוכו לקדש ד"ת ענינים במקומן
ועשירי' במ"א.

ועיקר הדבר בפ"ג דמנחות (דף פד) וה"ג התם פי סליק רב פהנא אשפחינהו לבני ר"ח
דיתבי וקאמ' עשרון שחלקו והניחו בביסא ונגע טבול יום בא' מהן מהו פי תנן הפלי
מצרף מה שבתוכ' לקדש ה"מ היכא דנגעי בהדדי אבל היכא דל"נ בהדדי לא א"ד ל"ש
א"ל איהי מי תנן פלי מחבר פלי מצרף תנן פל דהוא פי' דאי הוי תניא מחבר הוי משמע
דנגעי אהדדי והפלי מחברו פאלו הוי חד ונאם נטמא זה נטמא זה מצרף תנן משמע דלא
נגע וזה מצרפן להיות אחד.

תו גרסינן התם הושיט ט"י את אצבעו בנייהן מהו א"ל אין לה דבר שמטמא מאוירו אלא
כ"ח בלבד וק"ל פיון דכבר פשיט להו ר"כ מהתם הפלי מצרף ולא תנן מחבר ש"מ אע"ג
דל"נ בהדדי משום דמצרף משמע דהפלי מצרפן ועושה אותן א' אע"ג דל"נ אהדדי ש"מ
דאין מטמאין באויר פדין כ"ח דאין מטמא באויר ככ"ח צירוף פלי ל"ל ואפ' חיבור גרידא
נמי ל"צ דלמאי אהני האי חיבור דהא אפ' לא חיבור הפלי מ"מ מה שפפלי שוין זה לזה
לטמא מאויר אפ' מה שלא נגע הט"י בהן פדין אויר כ"ח.

וי"ל דנ"מ אם חלק לעשרון והניחו חציו בכלי א' וחצי השני בתוך פלי אחר והניח פלי
א' עם חצי עשרון שבו בתוך פלי אחר שבו חצי עשרון השני ונגע ט"י בכלי החיצון
בתוכו או באוירו דאי משו' אויר כה"ג אפ' בכ"ח אין מה שפכלי הפנימי מטמא מחמת
אוירו של פלי החיצון פדאי' רפ"ק דזבחים (דף ג) וספ"ב דחולין (דף כו) תוכו אמר
רחמנא ולא תוף תוכו קמ"ל דהפלי החיצון מצרף ומחבר את חציו עשרון הפנימי פאלו
הוא מתוכו עם חצי העשרון החיצוני ואין הפלי הפנימי מפסיקתו.

תו גרסינן התם הדר איהו בעי מנייהו פי' ר"כ מבני ר"ח מהו לקמן מזה ע"ז צירוף
דאורייתא או דרבנן א"ל זו לא שמענו פיוצ' בו שמענו דתנן ב' מנחות שלא נקמצו
ונתערבו זו בזו א"י לקמן מזו בפ"ע ומזו בפ"ע פשיירי' וא"ל פסולה פי' יכול לקמן
מיהא פשייר' אמאי הך דמערב הא לא נגע פי' דמשמע להו לבני ר"ח דהא דתנן א"י
לקמן מזו בפ"ע שעומד מכל מנחה פדי קומץ בפ"ע בצד הפלי שאינו מעורב ואע"ג
דל"נ אהדדי פשיירי' משום שהפלי מצרפן אלמא צירוף דאורייתא והשתא ק"ל פיון
דפשיטא להו לבני ר"ח ממתני' דהתם דאע"ג דל"נ אהדדי אפילו הכי מהני צירוף אפ' ל
לקולא לענין קומץ דמנחה כ"ש דלחומרא מהני צירוף ולגבי טומאה אף בדל"נ אהדדי
ומאי קא מבעי' להו בתחילה בדל"נ אהדדי אי מהני צירוף לחומרא לענין טומאה השתא

לקולא מְהַי לְמַאי דְמִשְׁמַע לָהּ לְבַנֵי ר"ח דְמַתְנִי דב' מְנַחוֹת שְׁנַתְעַרְבוּ מִיָּרִי בַדל"נ כ"ש דְמַהַי לְחוּמְרָא לְגַבֵי טוּמְאַה דְהַכְּלִי מְצַרְרָא אַף בַדל"נ אַהֲדָדִי.

ועק"ל בְּהָא דב עֵי עֶשְׂרוֹן שְׁחֻלְקוֹ וְהַנִּיחוּ בְּבִיסָא וְנָגַע ט"י בא' מְהֵן וּפִירִש"י לְהַכִּי נָקַט ט"י מְשׁוּם דְאִין טוּמְאַתּוּ חֲמוּרָה לְעִשׂוֹת רֵאשׁוֹן וְשַׁנֵּי דְאִי טוּמְאַה אַחֲרַת ל"ל צִירוּף הָא מְטַמָּא אוֹתוֹ הַטְּמָא אֶת הַכְּלִי וְהַכְּלִי מְטַמָּא אֶת הַשְּׂאֵר הָא בְּטַמָּא אַחֲרַת נְמִי מְצִי לְמִיבְעִיָּא הָא בְּנָגַע הַטְּמָא בְּאַחַד מִחֻצֵי עֶשְׂרוֹנֵי וְלֹא נָגַע בְּכָלִי עֲצָמָה דְהָא קו"ל דְאִין אִנְכֹל מְטַמָּא כְּלִי דְאִין כְּלִי מְקַבֵּל טוּמְאַה אֲלֵא מֵאֵב הַטוּמְאַה וּבַחֲלִי לְמַס' פְּסָחִים יִתְבָּאַר יוֹתֵר: דָּף פֶּה ע"א מִיְהוּ פִי דִיִּיקָתָּה ה"ט לִיתָא דְכִינּוֹן דַּע"ה נְאַמֵּן עַט"ק א"כ כְּלִי בְּחֻזְקַת טְהָרַת הֵן לְגַבֵי קַדְשׁ וְרֵאוּיִין לְהַצִּיל בַּצ"פ לְקַדְשׁ א"ו הָא דַּא"מ לְקַדְשׁ לָאו מַש"ה הוּא אֲלֵא מַה"ט שְׂאֵפְרֵשׁ בְּסַמוּךְ אֲבָל ה"ט דְהַחֲמִירוּ לְגַבֵי הַשִּׁיקָן אוֹ דְרָפֵן בְּתַרוּמָה מְשַׁעֲתָ ק"ש מַשְׂא"כ בְּקַדְשׁ ל"ק עַד קַדְוֶשֶׁת כְּלִי מְשׁוּם דְקַדְשׁ אַע"פ שְׁק"ש אִית לִי גְבוּל אַחֲרִינָא לְעִיקָר קַדְוֶשֶׁתוֹ שְׁהוּא קַדְוֶשֶׁת כְּלִי שְׂאִין נְפֹסֵל בַּט"י מַשְׂא"כ תַּרוּמָה שְׂאִין לָהּ גְבוּל א' וְכָל קַדְוֶשׁוֹ תְּלוּי בַּק"ש וּמַעֲתָה נְפֹסֵל בַּט"י וְהָא דְתַרוּמָה נִיצְלַת בַּל פ' וְקַדְשׁ לָאו מַש"ה הוּא וְכַמוֹ שְׂאֵפְרֵשׁ בְּסַמוּךְ: אַבְנֵי שְׁהֵם דָּף ב ע"א סוּמָא בא' מְעִינְיוּ פְטוּר מִן הֶרְאֵינִי שְׁנֵא' יִרְאֵה יִרְאֵה.

וְהָא דְמַתְנִיָּא לְקַמֵּן רַגְלִים פְּרִט לְחִיגָר לְחוּלָה וְלְסוּמָא דְמִשְׁמַע דְוּוּקָא סוּמָא בַב' עֵינְיוּ אֲבָל בא' מְעִינְיוּ לָאו דְהָא זֶה א"צ מְשַׁעֲנַת אַחַר לְבַד מְרַגְלִי וְלִיכָּא לְמַעֲטוֹ מְרַגְלִים הֵהוּא רַבְּנָן הִיא דְפְלִיגִי עֲלֵי דַר"י.

וּמַכָּאן ק"ל הָא דְתַנּוּן סַפ"י דְמַנְחוֹת (דָּף צד) סוּמָא אִינוּ סוּמָה וּבְגַמְר' סוּמָא מ"ט לָאו פְּלִיגִי בַה רִיב"א וּר"ח ח"א אֲתִיָּא סְמִיכָה סְמִיכָה מְזַקְנֵי הָעֵדָה וּח"א אֲתִיָּא סְמִיכָה סְמִיכָה מְעוֹלַת רַאֲיִי וּפִירִש"י דְהִתְם פְּתִיב יִרְאֵה וְאִמ' פְּרִט לְסוּמָא וְהָרִי הִהִיא דִּירְאֵה יִרְאֵה ר"י דְרִשׁ לָהּ וּמְמַעֵט מִיָּנִי אַפִּי סוּמָא בא' מְעִינְיוּ וְה"ל לַפ' אֲלִיבָא דְרַבְּנָן דְמַמְעֵטִי סוּמָא מְרַגְלִים וְדוּוּקָא סוּמָא בַב' עֵינְיוּ חֻדָּא דְקו"ל יְחִיד וְרַבִּים הִלְכָה כְּרַבִּים וְעוֹד דְהַכִּי נִיחָא טְפִי דְהָא אִיכָּא לְמִיד' מֵאִי בְּנִיָּהוּ וְהַשְׁתָּא א"א בְּשֻׁלְמָא לְמֵאן דִּילִיף מְע"ר אֲלִיבָא דְרַבְּנָן קֵאִי דְלֹא פְטָרִי בְּרַאֲיִי אֲלֵא בְּסוּמָא גְמוּר בַב' עֵינְיוּ סוּמָא בא' מְעִינְיוּ א"ב לְמֵאן דִּילִיף מְרַאֲיִי סוּמָה וְלְמֵאן דִּילִיף מְזַקְנֵי עֵדָה אַפִּי בא' מְעִינְיוּ נְמִי לָאו פְּדֹאֲמֵר רַפִּי"ב דִּיבְמוֹת (דָּף קא) מְדֹאֲצֻטְרִיף לְעֵינֵי לְמַעוֹטִי סוּמ' ש"מ אַפִּי הִדְיוֹטוֹת דַּאס"ד סְנֵהֲדָרִין בְּעֵינֵן ל"ל לְמַעוֹטִי סוּמָא מְדַר"י נְפִיקָא דְתַנָּא ר"י כְּשֵׁם שַׁב"ד מְנֻקִין בְּצֻדָּק כְּפֹה ב"ד מְנֻקִין מְכָל מוּם וְהָא סוּמ' בא' מְעִינְיוּ נְמִי בְּעַל מוּם הוּא וְאִין בְּכָלֵל זַקְנֵי הָעֵדָה שֶׁל סְנֵהֲדָרִין כַּדַּא בַּפ"ק דְסְנֵהֲדָרִין וְלְמֵאן דִּילִיף מְע"ר סוּמָא בא' מְעִינְיוּ סוּמָה דְהָא חֲזִיב בְּרַאֲיִי אֲבָל א"א לְמֵאן דִּילִיף מְע"ר אַדַּר"י קֵאִי דְפּוּטֵר סוּמָא בא' מְעִינְיוּ מִן הֶרְאֵינִי וְא"כ ה"ה נְמִי דְאִינוּ סוּמָה מֵאִי אִיכָּא בֵּין מֵאן דִּילִיף מְע"ר לְבִין מֵאן דִּילִיף לָהּ מְזַקְנֵי הָעֵדָה דְבִין כְּפֹה וּב"כ סוּמָא בא' מְעִינְיוּ נְמִי אִינוּ סוּמָה וּמַהֲהִיא סוּגֵיָא דִּיבְמוֹת תְּרַאֲהָ נְמִי שְׁלֵא דַק רַש"י בְּמָה שְׁפִי שָׁם בַּפ"י דְמַנְחוֹת אַמְאִי דִּילִיף מְזַקְנֵי הָעֵדָה שְׁפִי דְמָה לְהֵלֵן סוּמָא לָאו דְאֲמֵר בַּפ"ק דְסְנֵהֲדָרִין (דָּף י"ח) אַתָּה בְּדוּמָה לָהּ וְהָא לִיתָא דְבַעַל מוּם מְמוּם אִין כְּפֹה אֲתִיָּא וְהָא אַתָּה בְּדוּמָה לָהּ לְעֵינֵן פְּסוּלֵי יוֹחֲסִין אִיָּרִי וּמִיְהוּ לְמַאי דְאֲפְרִשׁ לְקַמֵּן דְמֵאן דִּילִיף סְמִיכָה

סמיכה מעולת ראיה' פל דפטור מן הראיה' אין סומך א"כ טובא איכא בגיניהו וניחא נמי לפרש"י: ע"ב כופין את רבו.

הקשו התוס' בפ"ח דב"ב (דף י"ב) האיה פופין הא עובר הרב בעשה וכי אומר' לאדם חטא בשביל שיזפה חבירו דהכי אמרי' בפ"ק דשבת (דף ד') גבי הדביק פת בתנור ותני' דוקא התם אמר הכי משום דפשע בהדביק סמוך לחשיכה אבל הכא דלא פשע לא וכן בפ"י דעירובין (דף קב) אמר' כהן שעלתה לו יבלת חבירו חותכו לו בשניו דקעביד שבות כדי שיזפה חבירו בעבודה.

ונאני אומר דהאי דיבלת אין לו ענין פאן דהתם ה"ט דאין שבות במקדש וזה מבואר למדקדק שם. ועוד ל"ד דהתם אידחי שבות דרבנן הקל כדי שיזפה חבירו בעשה של תורה דעבודה אבל הכא איה נידחי העשה שאצל הרב מפני העשה דפ"ו דעבד דאפי' אם הי' שניה' אצל אדם אחד אין טעם לדחות זו מפני זו דמאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה ועו' עשה דפ"ו נתבטל מאליו ע"י שב ואל תעשה ואלו עשה דתעבדו אמה מבטל בקום ועשה ע"י מעשה כ"ש דאין לכוף לרב שיבטל עשה ט"מ כדי שיזפה העבד שלא יעבור בשו"ת תעשה דפ"ו.

והתוס' בפ"ח דפסחים תי' מצנה רבה שאני דלא לתוהו בראה כדמשני גבי ר"א ששחרר עבדו מצנה דרבים שאני. והא נודאי ל"ד דהתם ר"א עצמו עושה מצנה ע"י השחרור שהשלי' העבד לעשרה לתפילה שוב ראיתי להתו' פ"ק דב"ב שדחו להאי תי' מהאי טעמא דפרישית ושם התוס' ה"ד לזה דמצנה רבה שאני מהא דאמר רפ"ה דפסחים (דף נט) דמחוסר פיפורים בע"פ מביא פפרתו אחר תמיד הערב משו' דאתי עשה דפסח שיש בו פרת ודחי עשה דהשלמה אלמא דחי כהן עשה דהשלמה כדי שקני' מח"פ עשה דפסח מיהו שם הק' התו' בש' ריב"א הא בעידנ' דמעקר עשה דהשלמ' ל"מ עשה דאכילת פסח דאינו אלא בלילה ותי' דמירי שישחטו פסח עליו קודם שידח' עשה דהשלמה דשוחטין וזורקין על ט"י ומח"פ לכ"ע אפי' לא יאכל לבסוף הואיל ובגידו תלוי ופטור מפ"ש אפי' אכל הילכף כשמקריב פפרתו מקני' לעשה דפסח דאז הוי ראוי לאכול שאם לא יהי' להקריב לא יהי' ראוי לאכול לערב והפסח הי' פסול וא"כ תקשה הכא אע"ג דהוי מצנה רבה מ"מ בעידנא דעבר הרב עשה דשחרור עדיין לא מקיים העבד עש' דפ"ו עד אחר גישואין וביאה ודוחק לומר שמשחררו על תנאי דכשישאה ויבעל דבאותו שעה מקני' מ"ע דפ"ו אז יחול ג"כ למפרע השחרור דהשתא בעידנא דמעקר העשה דשחרור חל העשה דפ"ו דל"מ הכי אלא משמע דמשחררו מיד להדיא לגמרי ועוד הא בפ"ג דגיטין (דף כח) פליגי תנאי אי חיישינן לשמא ימות אע"ג דלשמא מת ל"ת ובאומר לאשתו ה"ז גיטף שעה א' קודם מותו אחרה לאכול בתרומה מיד ואי משחררו על תנאי וכדאמר איה נושא בת חורין שמא ימות קודם שמקני' פ"ו ונמצא שלא חל השחרור ועברו הוא והיא על לאו דקדשת מיהא יש לדחות זה דבשעת ביאה חל העשה דפ"ו מיד כדמוכח מהא שהק' התוס' לייתי עשה דפ"ו ולדחי' לאו דל"י קדש ואע"פ מ"מ הא תי' התוס' דמשעת העראה עובר בלאו דקדש ועשה דפ"ו א"מ עד גמר ביאה א"כ תקשה ממ"נ אי חל השחרור בשעת גמר ביאה הא בשעת העראה ה"ל עבד והוא והיא עוברין בלאו

דקדושת ואי השחרור חל בפשעת הערצאה אפתי תקשה הא עובר הרב עשה דמעבדו קודם
קיום עשה דפ"ו של העבד.

מיהו התוס' תי' התם בשם ר"י דדוקא בל"ת דחמיר בעינן בעידנא דמעקר ללא מקנים
לעשה אבל עשה החמורה דוחה לעשות הקל בכל ענין אפילו ל"מ עשה החמור בעידנא
דעקר לעשה הקל כדמוכח בהשולח גבי דבי אליעזר ששחרר עבדו ובשלוש הקו בן חולין
(דף ק"מ) דהוי דחי עשה דמצורע דחמיר לעשה דשלוש הקו אי לא דאמר רחמנא שלח
תשלח אפילו לךבר מצנה ואף על פי שראינו מר"א יש לדחות דשחרור על תנאי שיהי'
השחרור חל בפשעת תפילה דביטל מצנת מעבדו תפילה צנת תפילה באים פאחת וכ"כ
כן בפ"ד דר"ה בחדושי מ"מ פשטא דעבדא ל"מ כן וגם לא הי' שתק הגמ' לפ' כן.

מ"מ ראינו' זו משילוח הקו אינו מכיר דהאי עשה דשילוח הקו אינו מבוסס על עיקר כל
כמה דלא שחט אף האם דהא מוקי לה התם בעבר ושלח אף את האם דלא עברי עשה הוא
דאיכא ולר"י דאמ' שלח מעיקרא משמע בכה"ג אפי' עשה ליכא פגון שנטל ע"מ לשלחו
דלאו ליכא עשה הא דאיכא וס"ד ליתא עשה ולידחי לעשה קמ"ל שלח תשלח אפי' לד"מ
וכיון דקרא ל"צ אלא בלאחר ששלח או בהיתר או באיסור דהלאו אודא לה ואין פאן
עוד אלא העשה לחוד שחייב עדיין לשלחה משום עשה דשלח תשלח והא האי עשה
אפשר לקיימה לעולם עד שישחטנה נמצא בשרוצה לשחוט אותה למ"ע דמצורע עדיין
אינו מבטל עשה עד שעת שחיטה וכששחטה לשם מצורע בא ביטול עשה דשילוח עם
קיום העשה דטהרת מצורע פאחת ובעידנא דמעקר להא עשה מקנים לאידך עשה.

וכ"ת א"כ האידך פריף התם בתחילת קודם דמוקי בעבר ונטלה א"נ נטלה ע"מ לשלח והא
אין עשה דמצורע דוחה עשה ול"ת דשלוש הקו ה"ל להקשות הא בעידנא דמעקר עשה
דש"ה ל"מ לעשה דמצורע דולטעמיה הא בל"ת ונדאי בעינן בעידנא כו' וה"ל להקשו'
הכי על הל"ת דש"ה א"ו עדיפא מיני' פריף עשה ול"ת הוא דסבא הוא דאין עשה גרידא
ראוי' לדחו' לעשה ול"ת.

מ"מ מהא דעשה דפסח דוחה עשה דהשלמה א"ר לעשה דשבת דוחה לעשה דמעבדו
דעשה דפסח שאני דחמי' דבכרת והא התוס' עצמם ברפ"ג דזבחים (דף ל"ג) כתבו אהא
דמצורע שחל ח' שלו בע"פ וראה קרי שטובל ומכניס ידיו לבהונות וא' רבינא התם
דביאה במקצת הוי ביאה למלקות ולא לכרת והקשה הר"ח הא אין עשה דוחה ל"ת
דביאה במקצת ועשה דטמא יהי' דט"י ועוד אפי' לאו גרידא היכא דחי לי' הא בעידנא
דמעקר ללאו ל"מ לעשה ותי' דעשה שש בו פרת חמור ודחי להו כדא' גבי מח"כ בע"פ
דעשה דפסח דוחה לעשה דהשלמה אע"ג דבעלמא אין עשה דוחה עשה והא עשה
דמצורע דחמיר משום שלום בית ודוחה לעשה אפ"ה לא דחי לל"ת בהדי עשה כדאמר
ל"צ שנטלה ע"מ לשלחה דלאו ליכא שאני עשה דמצורע אע"ג דחמי' פיון דליכא פרת
לא דחי לתרנוניהו אבל פסח איכא פרת מיהו הא דקשה לי' מבעידנא דמעקר לאו לק"מ
די"ל ע"ד שפי' ריב"א ההיא דרפ"ה דפסחי' ואין להאריף בזה יותר בכאן.

מיהו כ"ז ע"ד פי' התוס' שיש בכפי' זו עקירת עשה דמעבדו אבל הר"ן פי' הא דשחרור
ר"א עבדו להשלים עשרה לתפילה הוא משום דאין זה עשה גמורה דאי לא תימא הכי
איך דחי עשה שבתורה משום האי מצנה אלא שק"ל על פי' הר"ן דנדאי עשה גמורה

היא דְּהָא בְּרַפְ"ק דְּסוּטָה (נַף ג') תַּנְיָא לֵה יִטְמָא רְשׁוּת דְּר"י רַע"א חוּבָה לְעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ רְשׁוּת דְּר"י רַע"א חוּבָה וְאִמ' מ"ט דְּר"ע דְּכַתְי' לֵה יִטְמָא חוּבָה וְר"י לֵה יִטְמָא וְאִינוּ מְטַמָּא לְאַבְרִי' וְר"ע א"כ לְכַתּוּב רַחֲמֵנּוּ לֵה יִטְמָא ל"ל לְחוּבָה וְר"י אֵינְדִי דְּכַתְב לֵה כְּתִיב נְמִי יִטְמָא כְּדַתְנָא דְּבִי ר"י פִּל פְּרִשָׁה שְׁנָאֵמ' וְנִישְׁנִית לֹא נִישְׁנִית אֶלָּא בְּשִׁבִיל דְּבַר שְׁנַתְחַדֵּשׁ בְּה לְעוֹלָם בַּה"ת חוּבָה וְר"י כו' בְּהֵם וְלֹא בְּאַחִיכֶם וְר"ע בְּאַחִיכֶם מְסִיפִין דְּקִרָא נְפָקָא וּבְאַחִיכֶם בְּנִי יִשְׂרָאֵל וְגו' וְר"י אֵינְדִי דְּכַתְי' בְּאַחִיכֶם כַּתְי' נְמִי בְּהֵם כְּדַתְנָא דְּבִי ר"י כָּל פְּרִשָׁה שְׁנָאֵמְרָה וְנִישְׁנַת כו' וְכִינּוּן דְּהִנֵּי תַרְתִּי דְּרְשׁוּת דְּבְהֵם תַּעֲבֹדוּ וְדָלָה יִטְמָא בְּחֻדָּא גִוְוָנָא דְּרְשִׁינּוּ לְהוּ דְּלִר"י כָּל פְּרִשָׁה שְׁנָאֵמְר וְנִישְׁנִית וְלִר"ע ל"ל הָאִי סְבָרָא הָא וְנִדְאִי לְמ"ד לְעוֹלָם בַּה"ת חוּבָה דְּרְשָׁא גְמוּרָה הִיא כְּמוֹ לֵה יִטְמָא דְּלְמ"ד חוּבָה מְטַמָּא אֶפִּילוּ בַע"פ וְנִדְחָה מְעַשְׂיָת הַפְּסַח כְּדָאֵמְר בְּפָרְק י"ב דְּזוּבָחִים [נַף ק] מְעַשָׁה בְּיוֹסֵף הַכֹּהֵן שְׁמַתָּה אֲשֵׁתוֹ בַע"פ וְדַחְפוּהוּ אֶחָיו הַפְּהִיגִים וְטְמָאוּהוּ ע"כ וּמ"ל כַּמ"ד לֵה יִטְמָא חוּבָה וּבַפ"ב דְּסוּפָה (נַף פֶּה) אָמְר דְּאוֹתָן הָאֲנָשִׁים הַטְּמָאִים בְּפְסַח מְדַבֵּר טְמָאִי מִת מְצָנָה שְׁחָל ז' שְׁלָהֶם בַע"פ הָוִי וּנ"ל הֵתֵם דְּעוֹסֵק בְּמְצָנָה פְטוּר מִן הַמְצָנָה וְהָאִי טְמָאִים מ"מ דְּקָאֵמ' הֵינּוּ שְׁנָטְמָאוּ לְקִרוּבֵי וְכַדְפִּין רַש"י הֵתֵם וּמְוַכְרַח הוּא וְכַמ"ש שְׁם בְּחִידוּשֵׁי בַפ"ק דְּר"ה.

וּמְדַנְטָמָאוּ לְקִרוּבִים אַע"פ שְׁנִדְחוּ עַל יְדֵם מְפָסַח ש"מ עוֹסֵק בְּמְצָנָה פְטוּר מִן הַמְצָנָה וְכַמ"ד לֵה יִטְמָא מְצָנָה ש"מ דְּדְרְשָׁה גְמוּרָא הִיא דָּלָה יִטְמָא מְצָנָה הוֹאִיל וְנִדְחוּ ע"י זֶה מְפָסַח דְּבִכְרַת ה"נ הָאִי דְּרְשָׁא דְּלְעוֹלָם בַּה"ת חוּבָא דְּרְשָׁא גְמוּרָה הִיא וְאֵע"ג דְּק"ל אֵהָא דְּדִיִּיק מִיתוּרָא דְּלְעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ לְחוּבָה הָא מְבַע"ל הָאִי לְעוֹלָם בַּה"ת לֵהָא דְּאָמְר בַּפ"ק דְּקִידוּשִׁין (נַף כַּב) דַּנ"ל הֵתֵם דְּעֻבְד פְּנַעֲנִי נִקְנָה בְּכֶסֶף וּבְשִׁטְר וּבְחֻזְקָה מְדַכְתִּי וְהִתְנַחֲלֵתֶם אִנְתֶּם לְבְנֵיכֶ' אַחֲרֵיכֶם לְרִשְׁת אַחְוָה הַקִּישׁוּן הַפְּתוּב לְשִׁדָּה אַחְוָה כו' וּפְרִיף אִי מַה שְׁדָּה אַחְוָה חוּזְרַת לְבַעֲלִים בְּיֹבֵל אִף ע"כ חוּזַר לְבַעֲלִים בְּיֹבֵל ת"ל לְעוֹלָם בַּה"ת אֶלְמָא מְבַעֲנִי לִי הָאִי קִרָא לֵהָא דְּרְשָׁא לְשִׁאִינוּ חוּזַר בְּיֹבֵל מְהִיקָשָׁא דְּשִׁדָּה אַחְוָה וְאַפְתִּי מַנ"ל דְּלְחוּבָה אֲתִי מ"מ הָא חוּזִינוּ לְהַדְנִי מַפ"ק דְּסוּטָה דַּנ"ל מְהָא דְּלְחוּבָה אֲתָא.

עוֹד כְּתַב הָר"ן שְׁם בְּשֵׁם י"מ שְׁלֹא אֶמְרָה תוּרָה לְעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ וְכו' אֶלָּא לְצוּרָה עֲצָמוֹ וְה"ל כְּנוֹתָן דְּמִי עֲצָמוֹ הִנֵּה מְלַבֵּד מַה שְׁהַקְשָׁתִי בְּפָנִים עָלָיו עוֹד ק"ל עַל זֶה מַפ"ד דְּגִיטִין (נַף לַח) דְּאָמְר הֵתֵם הָאִי אֶמְתָּא זְהוּיָת בְּפוּמְפְדִיתָא דְּהוּי קָא מְעַבְדִי בַה אִינְשֵׁי אִסוּרָא אָמְר אֲבִי אִי לָאו דְּאָמְר ר"י א"ש כָּל הַמְשַׁחֵר עֲבָדוּ עוֹבֵר בְּעִשָׂה הִנֵּה כִּיפִינָא לֵה לְמַרָה וְכַתְב לֵה גִיטָא דְּחִירוּתָא וְהַשְׁתָּא אִי אִמ' דְּאִין אִיִּסוּר לְשַׁחְרוּר עֲבָדוּ אֶלָּא בְּמִשְׁחָרְרוֹ שְׁלֹא לְצוּרָה כָּלֵל אֶלָּא בְּתוֹרַת חֲנִינָה בְּעֻלְמָא אִמָּאִי נְמַנַע אֲבִי מְלַכּוּפּוּ הָא כִּינּוּן דְּמִשְׁחָרְרוֹ לְמְנוּעַ בְּנִי אָדָם מְלַמְעֵבֵד בַּה אִסוּר' לָאו בְּתוֹרַת חֲנִינָה הוּא אֲבָל לְמָאִי דְּפִי בְּפָנִים נִיחָא דְּלֹא הִי פַח לַב"ד לְכוּף אֶת הָרַב מְלַהֲשֵׁתְעֵבֵד בַּה אַע"ג דְּב"ד מְתַנִּין לְעַקּוּר דְּבַר מַה"ת בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֵׂם ה"מ לְמִגְדַר מִקְלֵת' כָּאֵן לְאַבְי לֹא הִי מְגַדַר מִקְלֵתָא כְּדַמְסִיק הַגַּמ' הֵתֵם אֲלִיבָא דְּאַבְי אֶפְשֵׁר דְּמִיחַד לֵה לְעַבְדוּ וּמְנַטַר לֵה וְרַבִּינָא דַּאֵמ' הֵתֵם כִּי הָא מוֹדָה ר"י מְשִׁים אִיִּסוּרָא הָכִי פִי וְכִינּוּן דְּאִיפָא אִיִּסוּרָא ה"ל לְמִגְדַר מְלֵתָא וְיִישׁ פַּח בְּיַד ב"ד לְעוֹקְרוּ בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֵׂה.

מִיָּהוּ מְהֵיָא דַּפ"ז דְּבְרַכּוֹת דְּפְרִיף אֵהָא דַּר' אֲלִיעֶזֶר דְּשַׁחֵרַר עֲבָדוּ לְהַשְׁלִים לְעִשְׂרוֹהָא אִמ' ר' אֲלִיעֶזֶר כָּל הַמְשַׁחֵר עֲבָדוּ עוֹבֵר בְּעִשָׂה וּמְסִיק מְצָנָה דְּרַבִּי וְאֵע"ג דְּמְצָנָה דְּרַבִּינּוּ

היא איך דחי לעשה של תורה דלעולם בה"ת ואולי במקום מצנה דרבים אע"פ שהיא מדרבנן הפקיעו רבנן רשות הרב מן העבד והשתא אינו עובר בעשה בשחרורו וע"ש בתוס' ועוד אפשר לומר כדאמר בעלמא כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקינהו רבנן לקדושין מיני' ואמ' התינח קדוש בכספא קדוש בביאה מא"ל ומשני שוניהו רבנן לבעילתו בעילת זנות.

ה"נ פיון דקיי"ל עבד פנעני נקנה בכסף ובשטר ובחזקה א"כ לא מיבעי' אם קנו רבו בכסף אי בשטר אפקינהו רבנן הקינו מיני' דהא קיי"ל הפקר ב"ד הפקר וה"ל פאלו קנה בכסף של אחרים או בשטר של אחרי' דהא בעינן שטר קנין משל הרב כמו גבי שטר קדושין אלא אפילו קנו בחזקה אפילו הכי א"ל אפקינהו כמו גבי קדושי ביאה אל' שיש לגמגם קצת ע"ז דשאני קדושי ביאה דשיני' לומר אפקינהו כדפירש"י ותוס' בכ"מ משום דה"ט דכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש מש"ה תיקנו רבנן לומר בשעת קידושין פדת משה וישראל אבל גבי קנין עבד לא מצינו שתקנו לומר פן אם קנו בחזקה מא"ל ועוד אפי' קנו בכסף ובשטר אי אפקינהו כ"ש דגרע טפי דה"ל פנכרי למפרע ומילת הרב וטבילותו לשם עבדות אין עולה לו פיון דאין זה רבו למפרע והמתנור כדפי'.

ויש לי לה"ר עוד למאי דפי' מהא דתנן בפ"ד דגיטין (דף מ) עבד שעשאו רבו אפותיקי לאחרים ושחררו שורת הדין אין העבד חייב כלו' אלא מפני תקון העול' כופין את רבו ועושה אותו ב"ח ומפרש עולא בגמרא מי שחררו רבו שני שורת הדין אין העבד חייב פלום במצות אלא מפני תקון העולם שהרי יצא עליו שם ב"ח כופין את רבו הראשון ועושה אותו ב"ח והשת' האיך כופין את רבו הראשון לשחררו פיון דמה"ת הוא רבו ואין שחרור של הב' פלום הא קעבר בעשה א"ו כדפי': ע"ב קתני חרש דמאי דש"ו דלאו בני דעה נינהו ובמסקנא הא דתני חרש דומיא דידהו היינו לענין שמחה אבל לענין ראיי' אע"ג דלאו דומיא דשיטה וקטן פטו' אפי' מדבר ואינו שומע או שומע ואינו מדב' ומתני' ח"מ.

וק"ל בפ"י דמנחות (דף צג) תנן הפל סומכין חוץ מחש"ו וסומא והנכרי והעבד והשליח והאש' ואמר בגמ' בשלמא חש"ו לאו בני דע' נינהו נכרי ומי בני ישראל סומכין ולא נכרים אלא סומא מ"ט לא ואיכא למ"ד התם דה"ט דסומא לא אתיא סמיכה סמיכה מ"ער וגבי ע"ר סומא פטור כדאמר לעיל וא"כ ה"ה נמי מדבר ואינו שומע או שומע וא"מ אינו סומא כמו שפטור מן הראי' וכיון דילפי לה מראי' תקשה נמי למה נקט התם חרש דומיא דש"ו לענין שאינו סומא הא אע"ג דלאו דומיא דידהו אלא שומע וא"מ ומדבר וא"ש לחוד נמי פטור ול"ל דווקא סומא דבגופי' דראי' כתיב לפטור דכתיב יראה פרט לסומא שאינו רואה מש"ה ילפי לה בגז"ש דסמיכה סמיכה לפטור מן הסמיכה אבל א"ש א"נ א"מ דלא נאמר פטור דידהו גבי ראיי' גופי' אלא יליף לה מגז"ש דראי' ראיי' מהקהל לא ילפי לה מגז"ש על סמיכה ליתא דהא פשיט רבא בפ"ה דזבחים (דף מט) דדבר הלמד בגז"ש חוזר ומלמד בגז"ש בקדושים.

וי"ל למאי דפי' בפנים ניחא דהא דדייק בשמעתינן חרש דומיא דש"ו לאו משום דתני להו גבי הדדי דייק לה אלא משום דלא ידע המקשה דמתני' חסורי מחסרה והאי חוץ מחש"ו קס"ד דאראי' קאי בע"כ מיירי מחרש דדמי לשוט וקטן דפטור מכל המנות דלאו

בר דעה הוא דאי מיירי מאינו שומע לחוד דבר דעה הוא ובע"כ ה"ט דפטור מן הראי' משום דיליף לה בגז"ש מהקהל א"כ ליחשוב נמי לשומע וא"מ בין פטורי ראי' דמתני' דהא הוא נמי פטור מהקהל.

ול"ל דתני ושייר דא"כ תקשה מאי שייר דהאי שייר אע"כ תנא דידן ל"ל גז"ש זו דראי' ראי' מהקהל ומהשת' בע"כ חרש דתנן בדומיא דש"ו מיירי מש"ה פטורי מן הראי' דלאו בני דעה נינהו דמה"ט פטורים מן המצות.

אבל התם גבי סמיכה א"ל דמחרש דלאו דומיא רש"ו דלאו בני דעה נינהו מיירי וה"ט דפטור מגז"ש דסמיכה. סמיכה מראייה וראי' אתיא בגז"ש דראי' ראי' מהקהל וקא דלא תני נמי לפטור מסמיכה לשומע וא"מ נמי מהאי גז"ש (נמי) תני ושייר וכ"ת מאי שייר דהאי שייר נמי חגור דפטור מן הראי' פדתנן א"כ פטור נמי מן הסמיכה מהאי גז"ש.

ואפשר לומר דהאי טעמא דשייר גבי סמיכה לא"מ וחגור משום דתני סומ' לפטור ובע"כ ה"ט דילי לה בגז"ש מראי' ממילא ש"מ לפטור לחיגר ולא"מ מהאי גז"ש גופי'. וקא דתני לחרש אע"ג דממילא שמעת מיניה לסומא אשגרת ליחשי היא דכן דרף התנא בכ"מ למיתני חש"ו בהדי הדדי.

וקא דנא תני לחרש לחוד ולא ליתני לסומא דה"א דמיירי מחרש דלא בר דעה הוא השתא דתני לסומא מגלי לן על חדש דאפילו מדבר וא"ש לחוד נמי פטור מהאי גז"ש כמו סימא ועוד בשלמא ההם דתני סומא לפטור דסמיכה ש"מ דיליף גז"ש מראי' ממילא ש"מ דחרש אפילו באינו שומע לחוד אע"ג דלאו דומיא דש"ו נמי פטור מהאי גז"ש.

אבל גבי ראי' אס"ד דמא"ש לחוד איירי ה"ל לפ' בהדיא שמחרש פזה איירי דלא פחרש דכ"מ דלא ליתי למיטעי דמיירי כבכ"מ דהא למאי דס"ד לא שמעינן דילפינן ראייה מהקהל אם פן ה"ל לאשמעינן בשומע וא"מ דפטור מראייה ובע"כ משום דיליף לה מהקהל וממילא ש"מ למדבר וא"ש: דף ג ע"א שהוא מפעמים נפקא.

מפאן נ"ל לה"ר דחגיג' וראי' לא שוין ונלמד סד מחבר' דהפטור בזה פטור מאידך דהא פעמים גבי ראי' פתיב ג"פ יראה ורגלים גבי חגיגה פתיב ג' רגלים תחוג ואי לא ילפי מהדדי דילמא תרנוייהו למעוטי בעלי קבין סד מחגיגה וסד מראי'.

א"ו ילפי לה מהדדי וה"נ אמר בסמוך חגור ברגל א' פטור מן הראי' שנ' רגלים וקא רגלים גבי חגיגה פתיב ויליף מינ' לראי'. מפאן ק"ל על הא דפי' התוס' לעיל גבי שומע וא"מ או מדבר וא"ש שפטור מן הראי' דחייב בחגיגה ולא נקט אלא חייב בשמחה שנשים חייבת וח"ש פטורין ותקש' מהא דאמרן דהא ילפי' מהדדי ול"ל דראי' מחגיגה לפטור שפיר ילפי' להקל מק"ו דראי' קילא מחגיגה דישנה לפני הדבור משא"כ בראי' פדאמר לקמן אבל חגיגה מראי' להקל לא ילפי' דאין דנין תמור מקל להקל ואע"ג דקא' לקמן יש בראי' שעולה פולה לגבוה מה שאין בשניה' פי' בראי' ושמחה הא לאו חומר הוא לב"ה דאמר הא דאמר ראי' עדיפא דעולה פולה לגבוה אדרכה חגיגה עדיפא דאית בה' אכילות מש"ה פל הגי דאמרן דכ"ר פטורי דידהו גבי חגיגה התמור שישנו לפני

הדיבור כ"ש דפטירי מראי' הקל אבל מדבר וא"ש או שומע וא"מ דבראי' נ"ל דפטירי בגז"ש מהקהל לא ילפינו חגיגה החמור מהקל.

והא דקאמר הכא ההוא נפקא מפעמים לאו למימרא דמפעמים דראי' הוי נ"ל לחגיגה לפטור בעלי קבין ובע"כ רגלים למעוטי חגור דליתא דוודאי חגיגה דחמור לא אתיא להקל מראי' הקל.

אלא ה"ק פיון דכתיב פעמי גבי ראי' אע"ג דכבר פתיב רגלים גבי חגיגה החמור ואתיא ראי' בק"ו מחגיגה החמור לפטור בעלי קבין מראי' בע"כ פעמי דראי' למעוטי חגור מראי' ומ"מ חגור בחגיגה אה"נ דחייב ולא אתיא לפטור מראי' הקל.

א"נ י"ל דפעמי מסיימי קר' גופי' דלמעט ב"ק אתי דלאו בר מנעל הוא דאי לחגור נחברי בני מנעל ניהו ומהשתא בע"כ רגלי דחגיגה למעט חגור דאי למעוטי ב"ק פעמים ל"ל גבי ראי' למעט ב"ק ק"ו מחגיגה דחמור אתיא וכיון דרגלים דחגיגה אתי לפטור חגור מחגיגה ק"ו דפטור חגור מראי' הקל.

ובהכי ניח' דכ"ר פעמי גבי ראי' דקילא ורגלים גבי חגיגה דחמור דאלו פתיב רגלים גבי ראי' ופעמים גבי חגיגה ה"א דפעמים דמשמע בר מנעל דמעט ב"ק מחגיגה אבל חגור חייב בחגיגה החמור ובראי' דקל אתי רגלים למעט אפילו חגור נחברי דאלו ב"ק מק"ו מחגיגה אתי השתא דכ"ר רגלים גבי חגיגה ופעמים גבי ראי' ש"מ דב"ק וחגור פטורין בין מראי' בין מחגיגה מדין ק"ו וכדפי'.

הא ליתא דהא תשלומין פל ז' גבי חגיגה פתיב וסגותם אותו ז"י וגבי ראי' פתיב אפ"ה יש לו תשלומין פל ז' וכדאמ' לעיל הפל חייבין בראי' לאתווי חגור ביו' א' ונתפשט ביו' ב' ובע"כ תשלומין דראי' מחגיגה נ"ל.

נהרי הא דיש לו תשלומין לאו קולא לחוד היא לומר דאם רוצה שלא להביא קרבן ביו' א' שהרשות בידו להקריב למחר וליומא חרא דתימא דאתיא ראי' לתשלומין בק"ו מחגיגה החמור. אלא חומרא נמי איפא דאם לא הקריב א' של סג מחנוייב להקריב פל ז' וכיון דק"ו זה תחילתו להקל דא"ל להקריב ביו' א' דווקא וסופו להחמיר דאם א"א לו להקריב ביום א' חייב עדיין להקריב פל ז' א"א ללמד ראי' מחגיגה לתשלומין בהאי ק"ו פלל כדאמ' בפ"ב דפסחי' [דף פח] דיליף ר"י חמץ בשריפה ק"ו מנותר ובפ"ג דסנפה [דף לו] יליף ר"י דאין סנפה נוהגת אלא בד"מ שבלולב ק"ו מלולב ואהדרו לי' רבנן פל דין שאפיה דן תחילתו להחמיר וסופו להקל א"ד דאי ל"מ עצים לשורפו א"נ ד"מ דלולב והא יושב בטל ואם תדקדק י"ל בכה"ג אפילו ר"י מודה דאינו דין.

מיהו אפתי י"ל לדעת התו' דאע"ג דילפי' ראי' וחגיגה מהדדי בבגנן אב ליתן את האמור של זה בזה ה"מ בדבר שפתיב בא' מהן בפירושו אבל הא דשומע וא"מ או מדבר וא"ש לא בא' פטורי דידהו גבי ראי' גופי' אלא אתיין לפטור ראוי' מהקהל בגז"ש ראי' ראי' ה"ל דבר הלמד בגז"ש ראי' מהקהל ואין חוזר ומלמד ראי' על חגיגה במה מציינו שהוא בגנן אב דקי"ל אין למדין למד מלמד בקדשים כדאמ' בפ"א דשבועות (דף ח) מיהו בפ"ה דזבחים (דף נ) מבעיא לן אי דבר הלמד בגז"ש חוזר ומלמד בבגנן אב ועלתה בתיקו את"ל חוזר ומלמד א"א לקיים שיטת התוס' והמחנור נ"ל דראי' וחגיגה למדין זה מזה

בין להקל בין להחמיר וכן כתבו החו' בפ"ז דפסחים (דף פ) בשם הירושלמי דחגיגה איתקש לע"ר ורב פפא ס"ל התם בפ"ה דזבחים דדבר הלמד בגז"ש חוזר ומלמד בהיקש ואפילו מאן דל"ל הא דר"פ י"ל דכלהו בחד זימנא גמר דהא דטמא פטור מראי' נ"ל לקמן מובאת שמה והבאת שמה ומקשישא דחגיגה לראי' נ"ל דפטור מן החגיגה נמי כדפי' התו' שם בשם ריב"א.

וכיון דלמד חגיגה בהאי הקישא מראי' לפטור טמא דכתיב גבי ראי' גופי' לפטור בחד זימנא אחיא נמי חגיגה מראי' בהיקש זה לפטור שומע וא"מ או מדבר וא"ש ואע"ג דראי' גופי' אתי' בגז"ש מהקהל כדאמ' בפ"ג דיומא (דף ס) ובפ"ה דזבחים ובפ' דמנחות חזן מפוי' בחד זימנא גמר.

א"נ י"ל הא דאין למדין למד מלמד בקדשים ה"מ בגוף הקדשי' אבל לענין חיובי ופטורי שפיר למדין וכן כתבהרמב"ם בה' חגיגה דא"ש או א"מ פטור מן הראי' ומן החגיגה וכן עיקר: מה שה"ר התוס' מדאמר לקמן יש בשמחה מ"ש בשמחה שנוהגת בנשים כבאנשים ולא חשיב שאינו שומע או א"מ שיש בשמחה מ"ש בשמחה ש"מ דבחגיגה חייבין נ"ל דא"ר דהא חגור וכתביו דפטורי מראי' וחגיגה אע"ג דנודאי חייבין בשמחה ואפ"ה ל"ח לה ביש בשמחה מה שאין בשמחה: דף י ע"א מנין שנשבעין לקיים את המצוה בפ"ק דנדרים פריד עליה ונהלא מושבע ועומד מהר סיני ופי' הרא"ש ונהלא מושבע ואין שבע' חל על שבע' ודרשינן לה בפ"ג דשבועות (דף כז) מלהרע או להיטיב דבהטבת רשות איירי ולא בקיום מצוה מפי' משמע דבקיום מצוה אין שבעה חלה כלל אפילו במזיד לאיסור ולמלקות אינו חלה כלל אבל הר"ן מסיים עליה וכת"ה"מ לקרבו דלהרע או להיטיב גבי קרבו כתיבי אבל כל יחל איפא אפי' לדבר מצוה א"כ מאי נשבעתי ואקיימה הכי הל"ל נהי דאימעט מצוה מקרבו מכל יחל ל"א כדאמ' התם מילתא דליתא בלאו והו' א"נ בלהבא דאמעט מקרבו מלהרע או להיטיב ול"א ממלקות ולהא ל"צ קרא א"כ מ"ק נשבעתי ואקיימה ומתריצין הא קמ"ל דשרי לאינש לזרוזי נפשיה כלומר דנודאי ל"צ האי קרא לומר שחל לגבי' ב"י אלא ה"ק מנין שדבר הגון הוא להשבע לקיים את המצוה וק"ל על פי הר"ן הא בפ"ב דנדרים (דף יו) נ"ל דאין נשבעין לעבוד על המצות מדכתיב לא יחל דברו דברו לא יחל אבל מיחל הוא לחפצי שמים ופריד מהתם נ"ל מלהרע או להיטיב נ"ל מה הטבה רשו' אף הרעה רשות יצא נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל שאין רשות בידו ומשני חז קרא למפטרין' מקרבו שבעה וחד למפטרין' מלאו דשבעה ש"מ דאין שבעה חלה בבטול מצוה לגמרי אפילו לבל יחל.

מיהו י"ל דה"מ דאין שבעה חל על ד"ח לגמרי אפי' לבל יחל ה"מ הנשבע לבטל פגון שלא ישב בסוכה ושלל ליטול לולב אבל לקיים המצוה לישב בסוכה וליטול לולב חלה עליו דהא התם בפ"ג דשבועות תנן נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל פטור לקיים ולא קיים ריב"ב מחייב מק"ו מדבר הרשות שאינו מושבע עליו מהר סיני א"ל לא א"א בדבר הרשות שכן עשה בה לאו פהו תאמר בשבועת מצוה שלא עשה בה לאו פהו שאם נשבע לבטל ולא ביטול פטור והא מתני' גבי קרבו שבעה נשנית וכיון דלרבו נשבע לקיים אינו פטור אלא מטעמא דליתא בלאו פהו וקרא גבי קרבו שבעה להרע ולהיטיב כתיב דמשמע דבר וחילופו דהיינו לאו והו' אין לנו לפוטרו אפי' בנשבע לקיים אלא מקרבו

דלְהִרְע או להיטיב גְּבִי קֶרֶן כחי אָבֵל לְבַל יחל דנ"ל מל"י דְּבָרוֹ אָבֵל מִיחַל הוּא לְחַפְצֵי שמי' זֶה אֵינוֹ אֵלָא בְּבִטּוּל מְצוּה אָבֵל בְּקִיּוּם מְצוּה אֵין לָנוּ וואע"ג דלרַבֵּן א"א לְמִילֵיף דלְבַל יחל חל בְּקִיּוּם מְצוּה מק"ו דְּדָבָר רְשׁוּת כדנ"ל לריב"ב מהאי ק"ו לעֲנִין קֶרֶן דְּהָא דס"ל לעֲנִין קֶרֶן אֵינוֹ חל אף לְקַיָּים מְעַתָּה אף לעֲנִין ב"י א"א לְמִילֵיף מְדַבֵּר רְשׁוּת דְּהָא א"ל קֶרֶן יוֹכִיחַ שְׁחַל ע"ד רְשׁוּת וְאֵינוֹ חל ע"ד מ' אֲפִילוּ לְקַיָּים אף אָנִי אָבִיא לעֲנִין ב"י מ"מ בְּלֹא הָאֵי ק"ו מְדַבֵּר הַרְשׁוּת פִּינּוֹ דְּלֹא גְּלִי קָרָא שְׁעָנִין ב"י דְּלֹא חל אֵלָא בְּלִבְטַל.

מְסַבְּרָא אֵין לָנוּ לְלַמּוּד לְקַיָּים מְלִבְטַל דְּלִבְטַל דִּין הוּא שְׁלֹא יִכּוּל לְבַטַּל דְּבָרֵי הָרַב אָבֵל לְקַיָּים מְהִיכֵי תִּיתִי דְּלֹא וְהָא דִּילֵיף רִיב"ב לְקִיּוּם מק"ו וְלֹא נ"ל מְסַבְּרָא פְּדָפְלִי י"ל דְּאֵלּוּמֵי אֵלִים לְמִילְתָּא ע"י ק"ו אע"ג דְּסַבְּרָא הוּא וְעוֹד דְּהַמְדַּקְדַּק בְּאוֹתָהּ סוּגְיָא הֵיטֵב יִרְאֶה דלעֲנִין קֶרֶן שְׁבוּעָה א"א לְלַמּוּדוֹ אֵלָא ע"י ק"ו דְּמַמְעוּטֵי דְּקָרָא דְּהַת' אֵיפָא לְמַעַט לְקַיָּים פְּמוֹ לְבַטַּל וְעוֹד דְּאָפִי לְרַבֵּן אֵיפָא לְמִילֵיף לְקַיָּים מק"ו דְּדָבָר הַרְשׁוּת וּל"ל קֶרֶן שְׁבוּעָה יוֹכִיחַ שְׁאֵינוֹ חָלָה בְּלִקְנִיָּים לְרַבֵּן אֵיפָא לְמִילֵיף מֵהַ לְקַרְבּוֹ שְׁבוּעָה דְּבָעֵי הֵן וְלֹא לְרַבֵּן מִשָּׂא"כ לָאוּ שְׁבוּעָה דְּלֹא בְּעֵי מִיָּדֵי דְּאֵיתִי' דְּוּנְקָא בְּהֵן וְלֹא כמ"ש הַתּוֹס' ב"ג דְּשְׁבוּעוֹת (דף פד) גְּבִי הָא דְּשְׁלֹא אוֹכַל וְאִכַּל עֶפֶר דלעֲנִין מְלַקוֹת לֹא בְּעֵינּוּ לָאוּ וְהֵן וְכִינּוֹן שְׁכּוֹן לעֲנִין מְלַקוֹת אֵיפָא לְמִילֵיף שְׁפִיר דְּבְּקִיּוּם מְצוּה חל ק"ו מְדַבֵּר הַרְשׁוּת וּל"ל קֶרֶן שְׁבוּעָה תוֹכִיחַ דְּמָה לְק"ש דְּבָעֵי לָאוּ וְהֵן מִשָּׂא"כ לעֲנִין מְלַקוֹת דל"ב לָאוּ וְהֵן וְזֶה שְׁלֹא פְּדָבְרֵי תוֹס' ב"ג דְּמַפּוֹת (דף כב) גְּבִי יֵשׁ חוֹרֵשׁ תְּלָם א' וּח"ע מְשׁוּם ח' לְאוּנִין וּפְרִיף הַגַּמ' וְלְחֲשׁוֹב לְמִי פְּגוֹן דָּאמ' שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֲחֻרוֹשׁ בֵּין בַּחוּל בֵּין בִּי"ט וְהַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' הָא לִיתָא בְּלָאוּ וְהֵן וְתִירְצוּ דְּאוּלֵי י"ל דמ"ל בְּהֵן פְּגוֹן בְּעֶפֶר תִּיַּחוּס כו' וּא"צ לְזֶה דלעֲנִין מְלַקוֹת לֹא בְּעֵי לָאוּ וְהֵן: דִּילְמָא לְאִפּוֹקֵי מְדַשְׁמוּאֵל דָּא' גְּמַר בְּלָבוּ צְרִיף שְׁיִוְצִיא בְּשִׁפְתֵי קמ"ל דְּלֹא פִי לְאִפּוֹקֵי אֵתִי דְּבַהֲקַדְשׁ בְּגַמַר בְּלָבוּ סְגִי אָבֵל גְּבִי שְׁבוּעוֹת וּנְדָרִים אֵיתָא לְדַשְׁמוּאֵל וְה"ט דְּגְּבִי שְׁבוּעָה לְבַטַּא בְּשִׁפְתֵי פְּתִיב בִּי אָבֵל בְּהַקְּדָשׁ כָּל נְדִיב לֵב פְּתִיב מְשַׁמַּע דְּבַגְמַר בְּלָבוּ נְמִי סְגִי וְהִכִּי אֲמַרִּין לְהַדְּנָה ב"ג דְּשְׁבוּעוֹת (דף כו) וְכֵן פִּי הַתּוֹס' בְּשִׁמְעָתִין וּק"ל פִּינּוֹ דְּבַהֲקַדְשׁ בְּגַמַר בְּלָבוּ סְגִי הָא דְּתַנּוּן פ"ג דְּתַרּוּמוֹ וּמִיִּיתִי לָהּ בְּפ"ה דְּפְסָחִי (דף מ) הַמְתַּפְּנוֹן לְוַמַר תְּרוּמָה וְאִמַר מְעַשֵּׁר מְעַשֵּׁר וְאִמַר תְּרוּמָה עוֹלָה וְאִמַר שְׁלָמִים שְׁלָמִים וְאִמַר עוֹלָה כו' לֹא אִמַר פְּלוּם עַד שְׁיִהִי פִּי וְלָבוּ שְׁוִים וּמְדָאמ' לֹא אִמַר פְּלוּם עַד שְׁיִהִי פִּי לָבוּ שְׁוִים מְשַׁמַּע בְּמַתְּפַנּוֹן לְוַמַר עוֹלָה וְאִמַר שְׁלָמִי אֲפִי עוֹלָה לֹא הֵנִי הוֹאִיל וְאֵין פִּי שְׁוִה לְלָבוּ וְאִמַי הָא פִּינּוֹ דְּגַמַר בְּלָבוּ לְעוֹלָה דֵּל מְפָאן דְּבוּר פִּי מְשַׁעָה שְׁגַמַר בְּלָבוּ לְעוֹלָה סְגִי וְה"נ קָשָׁה דְּהַמְתַּפְּנוֹן לְוַמַר תְּרוּמָה וְאִמַר מְעַשֵּׁר דל"א פְּלוּם וְאִפִּי תְּרוּמָה לֹא הֵנִי וְאִמַי הָא תְּרוּמָה נִיטְלַת בְּמַחְשָׁבָה פְּדַכְתִּיב וְנִחְשָׁב לְכֶם תְּרוּמַתְכֶם כדא' רפ"ב דְּקַדוּשִׁין (דף מא) וּבְהָאֵי שְׁמַעְתָּ דְּשְׁבוּעוֹת' אֲמַרִּין דְּהֵנִי תְּרוּמָתִי וְקַדְשִׁי (ג) [צ"ל ב'] פְּתוּבִי הַבָּאִים פְּאָחַד וּפִי הַתּוֹ דְּתַרּוּמָה מְמַשׁ קָאמַר דְּנִיטְלַת בְּמַחְשָׁבָה וְגַמַר בְּלָבוּ וּא"כ דֵּל מִיָּנִי דְּבוּרוֹ וְלְהֵנִי מִיֵּהַת תְּרוּמָה פְּדַגְמַר בְּלָבוּ וּי"ל דְּהַתָּם ב"ב דְּשְׁבוּעוֹת מְקַשִּׁין לְשְׁמוּאֵל מְהָא דְּתַנּוּן בְּשִׁפְתֵי וְלֹא בְּלֵב גְּמַר בְּלָבוּ מִיָּנִי ת"ל וְלִכְלֵל אֲשֶׁר יְבַטָּא וְאִמ' הָא גּוּפִי קָשִׁיא אִמ' בְּשִׁפְתֵי וְלֹא בְּלֵב וְהַדְּרֵי א' גְּמַר בְּלָבוּ מִיָּנִי וְא' ר"ש ה"ק בְּשִׁפְתֵי וְלֹא שְׁגַמַר בְּלָבוּ לְהוֹצִיא בְּשִׁפְתֵי וְלֹא הוֹצִיא גְּמַר בְּלָבוּ סְתָם מִיָּנִי ת"ל לְכָל א"י אֵלְמָא אֲפִי לְמַאי דס"ד דְּשְׁבוּעָה בְּגַמַר בְּלָבוּ סְגִי אֲפ"ה אִם גְּמַר בְּלָבוּ לְהוֹצִיא בְּשִׁפְתֵי וְלֹא הוֹצִיא לָאוּ פְּלוּם הוּא.

וה"נ א"ל הָא דְנִתְפֹנֵן לְוֹמֵר תְּרוּמָה וְאָמַר מַעֲשֵׂר א"נ עוֹלָה וְאָמַר שְׁלָמִים מִיָּרִי בְכַה"ג דְגָמַר בְּלָבוּ לְהוֹצִיא בְשִׁפְתַיִם תְּרוּמָה אוֹ עוֹלָה וְאָמַר מַעֲשֵׂר אוֹ שְׁלָמִים מִש"ה ל"א פְלוֹם וְאֵע"ג הֵתָם בְּמִסְקָנָא מְתַרְץ לָהּ הֵכִי אֵלִיבָא דְשְׂמוּאֵל בְּשִׁפְתַיִם וְלֹא שְׁגָמַר בְּלָבוּ לְהוֹצִיא פֶת חֵיטִים וְהוֹצִיא פֶת שְׁעוּרִים הוֹצִיא פֶת סֶתָם מִנֵּין ת"ל לְכֹל א"י וְהִשְׁתָּא אִין לְבוּ מְקָרָא דְגָמַר בְּלָבוּ לְהוֹצִיא וְלֹא הוֹצִיא דְלָאוּ פְלוֹם הוּא הֵיכָא דְגָמַר בְּלָבוּ סְגִי כְגוֹן תְּרוּמָה וְקִדְשִׁים י"ל דְהָא לְמִסְקָנָא מְסַבְרָא יְדַעִינן לָהּ דְגָמַר לְהוֹצִיא כָּל כְּמָה שְׁלֹא הוֹצִיא לָאוּ פְלוֹם הוּא וְא"ל קָרָא לְהֵכִי דְוַנְדָאֵי לְמָאֵי דַס"ד מְדוּחָק ר"ל כֵּן הוּאִיל וְא"א לְפָרֵשׁ הִבְרִייתָא בַע"א אָבָל לְמִסְקָנָא מְסַבְרָא אֲתִי.

א"נ י"ל ע"ד שפ"י התוספו' הָתָם דְהָא דְלִיף שְׂמוּאֵל מְלַבְטָא בְשִׁפְתַיִם וְלֹא ג"ב לָאוּ מִיתוּרָא אֲתִיָּא אֵלָא פְשִׁטָא דְקָרָא הוּא מְדַפְרִיף הֵתָם וְנִגְמֹר מְקִדְשִׁים וּמְשַׁנֵּי דְהוּי תְּרוּמָה וְקִדְשִׁי ב"כ הַבָּאִים כֹּא' וְהִשְׁתָּא ל"ל קָרָא גְבִי שְׁבוּעָה א"ו אִינוּ מִיְוֹתָר לְכָהּ וְה"נ לְמָאֵי דַס"ד דַּה"ק בְּשִׁפְתַיִם וְלֹא שְׁגָמַר בְּלָבוּ לְהוֹצִיא אִינוּ מִיְוֹתָר לְכָהּ אֵלָא מְסַבְרָא אֲמַר' הֵכִי הוּא הַדִּין לְמִסְקָנָא נְמִי אֲמַר' הֵכִי: נְפֶשׁ תַּחַת נְפֶשׁ מְמוֹן בְּפָרֵק הַנְּחַנְקִין (דָּף פז) גְבִי זְקוֹן מְמָרָא דַס"ל לר"מ דְאִינוּ חֵיִיב אֵלָא בְּדָבָר שְׁזָדוּנוּ פֶרֶת וְשִׁגְגָתוֹ חֲטָאת וּמוֹקֵי דְפְלִיגֵי בְּדִינֵי נְפֶשׁוֹת בְּהָא דְפְלִיגֵי רַבִּי וְרַבָּנָן וּפְרַש"י וְאֵי תְּפִסִּי יוֹרְשֵׁי דְהָרוּג מְמַנּוּ דְהוֹרֵג וּפְטוֹר לִי זְקוֹן מְמָרָא וְקִידְשׁ בּוֹ אֵת הָאֲשֶׁה לְרַבִּי מְקוֹדְשֵׁת וְלְרַבָּנָן א"מ וְאֵי אֲתָא אִינְשׁ אַחֲרֵינָא וְקִידְשֵׁה מְקוֹדְשֵׁת לְשַׁנֵּי הָרִי חֵיִיב פֶּרֶת בְּדָבָר.

מְכָאן ק"ל אֵהָא דְאָמְרִי בַפ"ז דב"ק (דָּף ע) אֲתָנָן אֲסָרָה תוֹרָה אִפִּי בָּא עַל אָמוּ וּפְרַש"י דַּאֲע"ג דְקִי"ל מִיְתָה וּמְמוֹן קִים לִי בְּדַרְבָּה מִיְנֵי. מ"מ אֵי תְּפִיס לֹא מְפָקִינן מִיְנֵי וְהִשְׁתָּא מָאֵי נ"מ בֵּין רַבִּי לְרַבּוֹ לְעַנְנֵן קְדוּשִׁין הָא בְּכָל גּוֹנֵי שְׁמֹנוּ הַהוֹרֵג בָּא לִיד יוֹרְשֵׁי הַנְּהַרְג בֵּין ע"י ב"ד בֵּין שְׁתַּפְּסוּ מַעֲצָמָן וְקִידְשׁוּ בּוֹ מְקוֹדְשֵׁת הוּאִיל וְהִמְמוֹן תְּפִיס וְעוֹמֵד תַּחַת יָדָם וְאִם אַח"כ בָּא אַחַר וְקִידְשֵׁה אַחַר כֵּן אִינוּ מְקוֹדְשֵׁת לְשַׁנֵּי אִפִּי לְרַבָּנָן וְהָא ל"ל דַּנ"מ אֵי תְּפִיסוּ יוֹרְשֵׁי הַנְּרָצָח וְחֹזֵר הַרוֹצֵחַ וְתַפְשׁ מִהֵן וְקִידְשׁ בּוֹ הַרוֹצֵחַ אֲשֶׁה לְרַבִּי א"מ וְלְרַבָּנָן כֵּינֵן דְּמִדִּינָא לֹא מְצוּ מְפָקֵי מִיְנֵי וְלֹא זְכוּ אֵלָא מְחַמַּת תְּפִיסָתָן אֲתָא תְּפוּסָה דִּידֵי וּמְפִיק מִיְדֵי תְּפִיסָתָן וּמְקוֹדְשֵׁת הָא לִיתָא אֲטוּ הָא דַּאֲמ' תְּפִיס מְהַנֵּי בְּמַחְוִיבֵי מִיְתָה מְשׁוּם דְּסַפִּיקָא הוּא וְכֵינֵן דְּתְּפִיס תְּפִיס דְּנִימָא כִּי הֵדֵר תְּפִיס אִיהוּ מְהַנֵּי וְאִין מוֹצִיאָן מִיְדוּ.

אֵלָא ה"ט מְשׁוּם דְלֹא עֲבָדִינן בִּי תְּרִיתִי כַּדנ"ל הֵתָם וְכֵינֵן דְאִין רְשׁוּת לַב"ד לְעוֹנְשׁוֹ בְּמִיְתָה וּמְמוֹן קִים לִי בְּדַרְבָּה מִיְנֵי מִיְתָה וּמ"מ חֵיִיב מְמוֹן נְמִי עָלְיוּ מִש"ה אֵי תְּפִיס ל"מ מִיְנֵי וְכֵינֵן דְּתְּפִיס יוֹרְשֵׁי נְרָצָח מַעֲכָשׁוּ.

מִן הַדִּין הוּא שְׁלֵהֶם וְאִפִּי חֹזֵר הַרוֹצֵחַ וְתַפְס מִיְדָם מוֹצִיאָן מִיְדוּ בְּדִינֵינן וּמְחַזִּירָן לְיוֹרְשֵׁי הַנְּרָצָח. וְהָא ל"ל דַּנ"מ לְהָא דְאָמַר הֵתָם ר"פ הַנְּחַנְקִין (ד' פָּה) הִינְצָא לְהָרוּג וּבָא אַחַר וְהִפְהוּ וְקִלְלוּ פְטוֹר וְהִשְׁתָּא נ"מ אִם בָּא אַחַר וְהִפְהוּ לְרַבָּנָן יוֹצֵא לְהָרוּג הוּא וּפְטוֹר הַמְּפָה מְלִשְׁלָם וְלְרַבִּי לָאוּ יוֹצֵא לְהָרוּג הוּא דְהָא אִינוּ חֵיִיב מִיְתָה וְחֵיִיב מְמוֹן הַמְּפָה וְאֵי תְּפִיס מִן הַמְּפָה הוּא אוֹ יוֹרְשֵׁי וְקִידְשׁוּ בּוֹ לְרַבִּי מְקוֹדְשֵׁת וְלְרַבָּנָן א"מ הָא לִיתָא דְשָׁם מוֹכַח לְהִדְיָא דְהָא פְטוֹר הַמְּפָה אֵת הִינְצָא לְהָרוּג אִינוּ אֵלָא מְמַלְקוֹת וּבְהִפְהוּ הַכָּאָה שְׁאִין בּוֹ ש"פ וְטַעְמָא מְשׁוּ וְנִשְׂיָא בְּעַמְּהָ לֹא תֹאנֵר בְּמִקְוֵיִם שְׁבַעמָה אָבָל בְּהִפְהוּ הַכָּאָה שְׁיֵישׁ בּוֹ ש"פ וְיוֹתֵר חֵיִיב מְמוֹן וְא"כ אִפִּי לְרַבָּנָן בְּכַה"ג מְקוֹדְשֵׁת.

מיהו י"ל דנ"מ בְּהִפְהוּ הַפָּאָה שְׁאִין בּוּ ש"פ לְרַבְּנָן פְּטוּר הַמַּכָּה מִן הַמְּלָקוֹת וּלְרַבֵּי חֲזוֹן
וְאֵי הַלְקוּהוּ ב"ד לְרַבְּנָן חֲזוֹן חֲזוֹן וְאֵי תְּפִיס מְמוֹנָם וְקִיְדָשׁ בּוּ מְקוֹדְשֵׁת וּלְרַבֵּי
פְּדִין הַלְקָהוּ וְאֵי תְּפִיס מְמוֹנָם וְקִיְדָשׁ בּוּ א"מ.

וכה"ג אָמְרִי הֵתָם מְכוּת בְּפִלּוּגְתָּא דר"י וְרַבְּנָן דְּתַנּוּן מְכוּת בְּג' רִי"א בְּכ"ג וּפְרַש"י וְאֵם
הַלְקוּהוּ ג' לר"י חֲזוֹן חֲזוֹן לֹא מְמוֹן כְּשֶׁאֵר חוֹבֵל בְּחִבְיָרוּ וְאֵי תְּפִיס וְקִיְדָשׁ בּוּ מְקוֹדְשֵׁת וּלְרַבְּנָן
פְּדִין הַלְקָהוּ וּא"מ.

ומ"מ ק"ל אֵם אֵי דְהִיכָא דְאִיתָא מִיתָה וּמְמוֹן מְדִינָא בְּרַ תְּשַׁלּוּמִין הוּא וּבְכָל עֲנִין שְׁבָא
מְמוֹנוּ לִיד שְׁכַנְגָדוּ זְכָה בּוּ מְדִינָא תְּקַשָּׁה הָא דְפָרְק בֶּן סוּרָר (דָּף ע"ב) רְבָא אֵיגְנַב לִי
דִּיכְרִי בְּמַחְסְרָתָא אֶהְדְּרִינָהוּ נִיְהִלִּי וְלֹא קַבְלִינָהוּ אָמַר הוּאִיל וְנִפְיָק מְפֻנְמָא דְרַב פִּי דָאמ'
רַב הֵתָם הִי בָּא בְּמַחְסְרָת וְנִטַּל כְּלִים וְיִצָּא פְּטוּר מ"ט בְּדָמֵי קִנְיָנָהוּ וְאִמָּאֵי לֹא קִיבֵל פִּינּוּן
דְּמְדִינָא רְמֵי חֲזוֹן עָלֵי אִפִּי בְּמַקּוֹם מִיתָה וּמִי גָרַע הָא דְאֶהְדְּרִינָהוּ מְנַפְשֵׁינָהוּ
מְתָפֵס בַּע"כ.

א"ו כָּל הִיכָא דְקִים לִי בְּדַרְבָּה מִינִי אֵינוּ עָלִיו חֲזוֹן מְמוֹן כָּלֵל מְדִינָא וְאִפִּי תְּפִיס מְפָקִינוּ
מִינִי וְהֵאֵי דְאֶתְנָן אֶסְרָה תוֹרָה אִפִּי בָּא עַל אִמּוֹ נִרְאָה כְּפִי ב' שְׁפַרש"י הֵתָם דַּה"ט מְשׁוּם
דְּמַחְזוּיָב לְצִאָת יְדֵי שְׁמִים וְהַשְׁתָּא א"ש הָא דְאֶהְדְּרִינָהוּ רְבָא כְּדָפִי הַתּוֹס' הֵתָם דְּאֵלוּ לֹא
הִי רוֹצִים לְהַחְזִיר אַא"כ יִתְחַזְּבוּ בְּדִינֵי אָדָם: דָּף י"ז ע"א יוֹם טְבוּחַ אַחַר שְׁבַת פְּרַש"י
יוֹם טְבוּחַ שְׁל רֵאֲנִי וְחִגִּיגָה שֶׁא"ק לֹא בִיו"ט וְלֹא בְּשַׁבַּת וְהַק' תּוֹס' חִגִּיגָה אִמָּאֵי לֹא מ"ש
מְשַׁלְמִים וּל"נ דְּלִק"מ דְּנוֹדָאֵי שְׁלֵמֵי נְדָרִים וְנִדְבוּת כ"ש דְּאֵינוּ קָרַב בִּי"ט וְהֵאֵי מְבִיאִין
שְׁלֵמִים דְּקָאמ' ב"ש הִינּוּ שְׁלֵמֵי שְׁמַח' דֹּא"א לְאַחַר דִּי"ט רֵאֲשׁוֹן נְמִי חֲזוֹן בְּשַׁמְחָה אָבֵל
חִגִּיגָה דִּישׁ לֹא תְּשַׁלּוּמִין כָּל ז' וְכ"ש שְׁלֵמֵי נו"נ דְּאֵין קְבוּעַ לְהֵם זְמַן כָּלֵל אֵינוּ קָרַב בִּי"ט
לְב"ש וּבִירוּשְׁלָמֵי מְבֹאָ' לְהַדְּנָ' כְּפִירש"י דַּה"ג הֵתָם א"ל ב"ש לְב"ה נו"נ יוֹכִיחוּ א"ל
ב"ה מַה לְנוּ"נ שְׁאֵין קְבוּעַ לְהֵן זְמַן תֵּאמַר בְּחִגִּיגָה שְׁקְבוּעַ לֹא זְמַן א"ל ב"ש חִגִּיגָה נְמִי
א"ק לְהָ זְמַן דָּאֵם לֹא חָג בֹּא חוּגָל כָּל הַרְגָל א"ל פִּינּוּן שְׁלֵא חָג בְּרַגְלֵי א"י לְחֹג אַחַר הַרְגָל
הִינּוּ זְמַנּוּ וְכ"ת א"כ דְּפִלְגִי נְמִי בְּחִגִּיגָה דְּלִב"ש א"ק בִּי"ט אִמָּאֵי אָמְרִי ב"ש מְבִיאִין
שְׁלֵמִים בִּי"ט אָבֵל לֹא עוֹלָת בְּשְׁלֵמִים גּוֹפִינָהוּ ה"ל לְאַפְלוּגִי דְשָׁל שְׁמַחָה מְבִיאִין אָבֵל שְׁל
חִגִּיגָ' לֹא וְכ"ש עוֹלוֹ' דְּלֹא.

י"ל דְּלֵהוֹדִיעַ פָּחוּ דְּב"ה דְּאִפִּי עוֹלָת מְבִיאִין. וְכ"ת אֵי מְבִיאִין שְׁלֵמֵי דְּב"ש אִש"ש קָאֵי
הִיכִי קָאֵמַר וְאֵין סוּמְכִין עָלֵיהֶם וְהֵאֵי אֵיכָא לְמ"ד בְּפ"ב דְּבִיזָה (דָּף יט) דַּה"ט דְּאֵין סוּמְכִין
מְשׁוּם דְּשְׁלֵמֵי חוֹבָה לְב"ש לֹא בְּעֵי סְמִיכָה דְּחוֹבָה מְנַדְבָה ל"ג וְהֵאֵי ש"ש לֹא חוֹבָה הֵן
דְּהָא תַנּוּן בְּפ"ק יִשְׁרָאֵל יי"ח בְּנו"נ.

דִּי"ל פִּינּוּן דָּאֵם אֵין לֹא נו"נ צְרִי לְהַבִּיא שְׁלֵמִים לְשֵׁם ש"ש שֵׁם שְׁלֵמֵי חוֹבָה עָלֵיהֶן וְא"צ
סְמִיכָה לְב"ש. מ"מ שִׁיטַת הַגַּמ' שְׁלֵנוּ מְשַׁמַּע דְּלֹא פְּלִיגִי בְּחִגִּיגָה כְּדָא עוֹלָא הֵתָם מְחַלְקֵת
בְּשְׁלֵמֵי חִגִּיגָה לְסַמּוּךְ מְשַׁמַּע אָבֵל לְקָרַב מוֹדוּ ב"ש דְּקָרַב.

וּבְפ"ק דְּמַגִּילָה (דָּף ה) תְּנִינָא חִגִּיגָה וְכ"ז חִגִּיגָה מְאַחְרִין וּמִפ' ר"א חִגִּיגָה בְּשַׁבַּת וְע"ר
אִפִּי בִי"ט דְּזְמַן חִגִּיגָה הוּא מְאַחְרִין וּמִנִּי ב"ש הִיא וּש"מ דְּבְחִגִּיגָה מוֹדוּ ב"ש דְּקָרִיבָה
בִּי"ט וְהַתְּיָמָה עַל רַש"י דְּשַׁבַּק שִׁיטַת הַגַּמ' דִּינּוּ וְנִקַּט שִׁיטַת הִירוּשְׁלָמֵי מִיְהוּ בַּע"כ נ"ל

הָא דְשִׁמְחָה קְרִיבָה בִּי"ט אָבֵל חֲגִיגָה לֹא לְפִי הִירוּשָׁלַיִם מִשׁוּם דָּם ל כַּמ"ד בַּפ"ו דְּפִסְחָי (דָּף ע) שְׁלָמִים שְׁשֻׁחָטִין מֵעִי"ט אֵינוּ יוֹצֵא מִשׁוֹ שְׁמִחָה דְּבַעֲיָנָן זְבִיחָה בְּשַׁעַת שְׁמִחָה הִלְכָּה זְמַנָּה קְבוּעָה פִּינּוֹן דַּא"א מְאֵתְמוּל דְּאֵלוּ לְמ"ד יוֹצֵא בְּשַׁל עִי"ט מ"ש חֲגִיגָה דַּא"ק בִּי"ט לַב"ש לְשִׁיטָה זוֹ מְשִׁים דְּאֶפְשָׁר לְמַחֵר (חֲגִיגָה) [צ"ל שְׁמִחָה] נְמִי הָא אֶפְשָׁר מְאֵתְמוּל וּכ"ת ל"ד דְּחֲגִיגָה עֲדִינָן יָמִים הַבָּאִין עֲתִידִין לְבוֹא וְאֶפְשָׁר בְּתַקְנָתָא אָבֵל יוֹם אֶתְמוּל כְּבָר עֶבֶר וְאֵי לֹא יִקְרִיב בִּי"ט ה"ל מְעַנּוֹת שַׁא"י לְתַקּוֹן הָא לִיתָא דַּמָּה"ט דְּאִין קְבוּעָה לְהֶם זְמַן אִין חִילּוּק בֵּין עֶבֶר לְעֵתִיד דַּא"ל תְּהֵא יְהִי חֲגִיגָה לַב"ש וְעוֹלַת רַאִי קְרִיבָן בִּי"ט אַחֲרוֹן הוֹאִיל וַא"א לְאַחַר אֱלָא א"כ הוֹאִיל וְאֶפְשָׁר מְאֵתְמוּל לֹא דְחִי וּש"מ הָא דְשִׁמְחָה דּוּחָה י"ט מִשׁוּם דַּל"א מְאֵתְמוּל וּכַמ"ד בְּעֵינָן זְבִיחָה בְּשַׁעַת שְׁמִחָה וְה"נ אַמ' גְּבִי פֶל שְׁזַמְנָו קְבוּעָה דּוּחָה שְׁבַת אַם אֶפְשָׁר מְאֵתְמוּל א"ד בַּפִּי"ט דְּשַׁבַּת (דָּף קַלָּא) גְּבִי מִילָה וּבַפ"ו דְּפִסְחִים (דָּף סו) גְּבִי פֶסַח וּבַפ"י דְּמִנְחוֹת גְּבִי לְחֶם הַפָּנִי וּבַכ"מ וְלַמַּאי דַּפִּי לְשִׁיטַת הִירוּשָׁלַיִם אֶפִּילוּ שְׁמִחָה אֵינוּ קְרִיבָה בִּי"ט אַחֲרוֹן לַב"ש דַּה"ל לְשַׁחוּט מְאֵתְמוּל דַּה"ל זְבִיחָה בְּשַׁעַת שְׁמִחָה אַם לֹא שְׁחַל י"ט אַחֲרוֹן בַּא' בְּשַׁבַּת דְּמְאֵתְמוּל ל"א שְׁהִי שְׁבַת וְלַפְנֵי אֶתְמוּל נְמִי א"א דַּה"ל נוֹתֵר אַחַר ב' יָמִים וְלִילָה אַחַד וְלַמ"ד לֹא בְּעֵינָן זְבִיחָה בְּשַׁעַת שְׁמִחָה מְשַׁכַּחַת לָהּ שְׁמִחָה קְרִיבָה בִּי"ט רַאשׁוֹן בְּחַל בַּא' בְּשַׁבַּת דַּל"א מְאֵתְמוּל כְּדַפְּנִי.

מ"מ ק"ל לַפ"ד הִירוּשָׁלַיִם וְכִי אֶפְשָׁר לִזְמַר דַּלְב"ש חֲגִיגָה אִין קְרִיבָה בִּי"ט הָא מְקַרָּא מְלָא דְיִבְר הַפְּתוֹ גְּבִי חַג הַסֹּכּוֹ וְחַגְוֹתָם אֲנֹתוֹ חַג לְה' שְׁבַעַת יְמֵי וְאֵי אִין מְבִיאִין בִּי"ט לִיכָּא אֱלָא שְׁנֵי דְהָא רַאשׁוֹן וְשְׁמִינִי י"ט הֵן דְּהָא דְאִין חֲגִיגָה קְרִיבָה בִּי"ט לַב"ש מַה"ת הוּא דְמִיִּתִּי לָהּ הֵתָם בִּירוּשָׁלַיִם מְקַרָּא דְהִכִּי מְסִיק הֵתָם א"ל ב"ש וְהֵלָא כְּבָר נְאֻמַר אֶפְשָׁר יֵאָכַל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבָדוּ יַעֲשֶׂה לְכֶם א"ל ב"ה מִשָּׁם רַאִי לְכֶם אֵינוּ נַעֲשֶׂה אָבֵל נַעֲשֶׂה הוּא לְגַבּוֹ.

וְעוֹד ק"ל הָא תַּנּוּן בַּפ"ק יַט"ר שֶׁל פֶּסַח ב"ש אֲמַרִים מִן הַחֻלְיִין וּבַה"א מִן הַמַּעֲשֵׂר וְאַחֲחִיגָה קָאִי כְּדַאֲמַר הֵתָם בְּגִמְרָא וְתַנְיָא הֵתָם מִסַּת מְלַמֵּד שְׁאֲדָם מְבִיא חוּבְתוֹ מִן הַחֻלְיִין בַּש"א י"ר מִן הַחֻלְיִין מְכָאן וְאֵילָף מִן הַמַּעֲשֵׂר וּבֵית הִילָל אֲמַרִים אֲכִילָה רַאשׁוֹנָה מִן הַחֻלְיִין מְכָאן וְאֵילָף תַּן הַמַּעֲשֵׂר וַאִיט"ר שֶׁל פֶּסַח קָאִי וְחוּבְתוֹ מְחִיגָה אֵינִירִי מְדַתְנִי סִיפ' וְשָׂאָר יְמוֹת הַפֶּסַח אָדָם י"ח מִן הַמַּעֲשֵׂר אָבֵל בִּיט"ר לֹא דְשַׁמָּא אֲתִי לַעֲשׂוֹרִי בִּי"ט וַא"א לַעֲשֵׂר בִּי"ט מִשׁוּם סְקַרְתָּא כְּדַמְפ' הֵתָם אֱלָמָא חֲגִיגָה לַב"ש דּוּחָה י"ט.

מִיָּהוּ לְמַאי דַּפִּי הַתּוֹס' בַּפ"ק הָא דְאִין נְדָרִים וּנְדָבוֹת קְרִיבִין בִּי"ט אַע"ג דְּיִנְצָא בְּהֶם י"ח ש"ש דְּמִיִּירִי כְּשֶׁקְרַב כְּבָר ש"ש א"כ הָא דְיִנְצָא יְדִי ש"ש בְּנו"נ הֵינּוּ דְוּוֹקָא כְּשֶׁשְׁחָטִין וְהַקְרִיבִין לְשֵׁם ש"ש גִּיחָא דְהַשְׁתָּא ה"ל חֲגִיגָה קְרִיבָה בִּי"ט לַב"ש בְּשַׁלָּא קְרַב לַש"ש עֲדִינָן אוֹ בְּשַׁחָטִין וְהַקְרִיבִין לְשֵׁם ש"ש דַּבְכָה"ג חֲגִיגָה לַב"ש קְרִיבָה בִּי"ט דְּלָא גָרַע מְנו"נ דְּקְרִיבִין בִּי"ט בַּכָּה"ג.

אָבֵל לְמַאי דְהוֹכַחְתִּי הֵתָם דְאַפִּי שְׁחָטִין וְהַקְרִיבִין לְנו"נ לַש"ש אַפ"ה אִין קְרִיבִין בִּיו"ט הוֹאִיל וְעֵיק' הַקְרִיבָה זוֹ לְשֵׁם נְדָרוֹ אוֹ נְדָבְתוֹ הוּא וַאֲע"ג דְּיִנְצָא בְּהֶם י"ח ש"ש דְּמִי לְנו"נ גּוֹפִיָּהוּ דַּא"ק בִּי"ט אַע"ג דַּאִית בְּהוֹ אֲנֹכַל נֶפֶשׁ הוֹאִיל וְכַהֲנִים וּבְעֵלִים בְּאֲכִילַת קֻדְשִׁים מְשַׁלְחִין גְּבוּהָ קָא זְכוֹ וְעֵיקַר שְׁחִיטָה וְהַקְרִיבָה לְצִנּוּרָה גְּבוּהָ הוּא וְלֹא לְצִנּוּרָה הַדְּיוּט וְכַדְפִּי הֵתָם הָא נוֹדַאי קִשָּׁה לַפ"ד הִירוּשָׁלַיִם מְקַרָּא וּמְתַנִּיתָן פִּינּוֹן דְּש"ח לַב"ש דְּמִי לְנו"נ דְּאֵינוּ

קרב בי"ט בשום ענין אפילו בגוונא דיצא בהם י"ח ש"ש חגיגה פל זו היכי משפחת לה וגם הא די"ט א' של פסח דאמרי ב"ש חגיגה בא מן החולין המ"ל דחגיגה קריבה בי"ט פל עיקר אליבא דב"ש: אבני מלואים לא לתהוה בראה פי' התוס' במכילתן דהאי עשה אלים טפי פדאמר במגילה פ"ב (דף פח) מוכר אדם ס"ת ללמוד תורה ולישא אשה ומייתו מלא לתהוה בראו אבל יש מפרשים דעבד לא מפקד אפ"ו דאמ' היו לו בנים בעבודתו ונשתחרר לא קנים פ"ו נדחי התו' דה"ט דל"ק פ"ו דבעינו זרעו מנוחס אתריו ואפילו ישראל שיש לו בן מן השפחה אינו קרוי אתריו ועו' פ"ו אפולקוהו ב"נ פתיב אף לכנעו.

הא דכתבו דפ"ו אב"נ פתיב נעלם מהם גמ' ערוכה בפ' ד"מ (דף נז) דקאמרי ונהרי פ"ו שפאמר לב"נ ואתם פ"ו ונישנית בסיני כו' ולישראל נאמ' ולא לב"נ. מיהו התוס' ה"ר מהירושל' דמ"ק דקאמ' עבד מהו שישא אשה במועד נשמענו מן הדין מתני' ליבטל הלא ל"נ העולם אלא בשביל פ"ו וא' שמעון ב"א משום ר"י כל שהו' מצנוה על פ"ו לא ישא אשה במועד.

מיהו הא גופ' ק"ל פינן דקי"ל האיש מצנוה על פ"ו אבל לא האשה ודלא כריב"ב דאמר על שניה' הוא אומר פ"ו פדאמ' ספ"ו דיבמות (דף סו) והא פל מצנוה שאין האשה חייבת בו אין העבד חייב דגמרינו לה לה מאשה פדאמר לקמן (דף ד) וא"כ מ"ט העבד חייב בפ"ו פינן שאין האש' חייב'.

והא ל"ל פינן דמפ' התם דה"ט דאין אשה מצנוה על פ"ו משום שפאמר וכבשונה איש דרכו לכבש אבל לא אשה וכינן דפטורה דאשה תלה רחמנא משים דאין דרכה לכבש מש"ה עבד שהוא איש ודרכו לכבש חייב ול"ל למגמר בהא לה לה מאשה פינן דכבבוש תליא ועבד בר פבוש הו' משא"כ באשה.

וכה"ג פתב הרמב"ם (פי"ב מה"ל ע"ז) אשה שגלחה פאת ראש האיש או שנתגלח' פטור' שפאמר לא תקיפו פאת ראשה ול"ת פאת זקנה פל שישנו בכל תשחית ישנו בכל תקיף ואשה אינה בכל תשחית לפיכך אינו בכל תקיף לפי שא"ל זקן לפיכך העבדים הואיל ויש להם זקן אסורים בהקפה הכי נמי פינן דלא אימעט נשים מפריה ורביה אלא משו' דלאו בני פבוש נינהו אבל עבדים דבני פבוש הן חייבין ואע"ג דר"י נ"ל התם הא דאין אשה מצנוה על פ"ו מדכתוב ואני אל שדי פרה ורבה ולא פתיב פרו ורבו ולה"ט אין לחלק בין אשה לעבד דכינן דאשה פטורה עבד נמי פטור מגזר"ש דלה לה מאשה.

י"ל הירושלמי ס"ל כמ"ד דה"ט דאשה פטורה מפ"ו משום וכבשה מש"ה עבד דבר פבוש הוא חייב ליתא דהא כ"כ בפנים אהא דגמר לה גז"ש לה לה מאשה דמצנוה שאשה חייב בה עבד חייב ושאין אשה חייבת אין עבד חייב אע"ג דהאי לה גבי חצי שפחה וחצי ב"ח פתיב א"כ מנלן דעבד זכור פטור במצות דאין אשה חייבת בה ומפח קושיא זו פי"ד דמהא גז"ש ל"נ לן פלל לפטור עבד ממצות שאין הנשי' חייבה בהן אלא אי לאו גז"ש זו היינו פוטר לגמרי בין עבד בין שפחה מפל המצות אפי' שהנשים חייבות בהן דלכלל ישראל לא באו ואין דינם אלא כב"נ אלא דגז"ש אתיא וגלי לן דשפחה חייבת במצוה שהאש' חייבת ומהכי נ"ל נמי לעבד דלא גרע משפחה אבל לחייב לעבד במצוה שאין האשה חייב' בה אין לנו דמהיכי תיתי להחמיר עליו.

וכיון שפן אפ"ל למאן דיליף לפטור אשה מפ"ו מוכבשה אע"ג דמה"ט עבד ל"ד לאשה אפ"ה מהיכא תיתי לחיבו פיון דא"א לחיבו מהא גז"ש דלה לה מאשה דהא אשה פטורה ממילא העבד פטור כמו כל ב"נ דפטורין מפ"ו וה"נ ק"ל ע"ד הרמב"ם דמחיב עבד אהקפה ואתשתתה אע"ג דאשה פטורה משום דל"ד לאשה דהא יש לו זקן.

מה בכך הא פיון דא"א לן למיתי לחיבא בהא גז"ש דלה לה מאשה ממילא קאי בחזקת פטורה כמו כל ב"נ ומנ"ל לחיבו ואין זה מקומו מיהא בהא י"ל דהירושלמי ס"ל כהני אמוראי שם בגמרא דידן דאמ' הילכת' כר"י ב"ב דאש מצונה על פ"ו א"כ עבד ושפח' נמי חיבין מהאי גז"ש דלה לה מאשה.

ע"ל דהא דקיי"ל כל מצנה שנאמר לב"נ ולא נשנית בסיני לישראל נאמ' ולא לב"נ ופ"ו היא אחת של"נ בסיני כדא' התם הא דל"נ לב"נ היינו מסיני ואילך דנטולה מב"נ מעתה ואין חיבון אלא לישראל בלבד כדפרש"י התם משום דפקע קדושת ב"נ מסיני ואילך מהשתא י"ל דה"מ דפקע קדושת המצנה בב"נ גמור שקודם סיני הי' להם קדושה יותר מאח"כ.

אבל מעבד לא מבעיא דלא פקע קדושתו הקודמת ע"י סיני אלא אדרבה ניתוספה להו קדושה יותר דהא נתחיבו מסיני ואילך בכל המצות כולן שהנשים חיבות כ"ש דלא פקע מהו קדושת ב"נ דמעיקרא ואע"ג בעודם בגיותן פקע מהו מ"מ כשנכנסו לקדושת עבד דישאל ונתחיב במצות שאשה חייבת בהו כ"ש דהדרו במילתא קמייחא של מצות ב"נ והשתאאפ"ל רבנן דס"ל דאשה אין מצונה על פ"ו אפ"ה עבד מצונה ול"ד לאשה דאע"ג דגמר לה לה מאשה היינו לחיבו במצות שאין ב"נ חיבין בהם ונשי ישראל חיבין בהו אבל לחיבם במצות שב"נ נצטון עליהו ל"צ קרא דחיבין ואי משום דמסיני ואילך נפטרו ב"נ ממצות פ"ו היינו מפני קלות קדושתו אבל עבד מסיני ואילך אדרבה בא לידי קדושה חמורה לענין מצות כ"ש דלא פקע.

ול"ל נשים יוכיחו דבאו לידי קדושה חמורה מסיני ואילך ואפ"ה א"מ על פ"ו לרבנן. דמה לנשים דמעולם לא נצטוו על מצנה זו אפ"ל קודם סיני משא"כ בעבדים שנצטוו קודם סיני אינו בדין שתפקע קדושתו ע"י סיני דהא סיני קידש אותם יותר מיהו אפתי ק"ל דא"א לומר דעבד מצו' על פ"ו הא עבד אין לו חיוב ואין זרעו מתייחס אחריו וא"א לו לחיבם מצנה זו כלל.

ובע"כ צ"ל דהירושלמי ס"ל דהלכה כר"י ב"ב דאשה מצו' על פ"ו והא עבד א"א לו לישא אשה אלא שפחה ובע"כ לר"י ב"ב שפחה נמי מצונ' וכדתנן רע"א יכולין ממזרים לטהר פיצד ממזר נושא שפחה הולד עבד פמוהו ואינו ממזר שיתחררו נמצא בן חורין.

נמצא לענין פ"ו גבי עבד ושפחה אשה חמורה מן האיש לר"י ב"ב דאילו עבד אין חיב במצנה זו כל עיקר פיון דאין זרעו מתייחס אחריו ואלו שפחה פיון דזרעה מתייחס אחר' חייבת והשתא הדין דהירושלמי דעבד מהו לישא אשה במועד ופשט לה מדר"י דאמ' שמצונ' על פ"ו אינו נושא במועד וטעמא משום בטיול פ"ו.

לאו משום לתא דידי' הוא דאינו נושא במועד הא לא שייך גבי חיוב פ"ו אלא משום לתא דידיה שהוא מצנות על פ"ו ואיכא למיגזר גבה משום בטיול פ"ו שפא תשהא עד

המועד. ומקא דפי' ק"ל על הא דפי' התוס' בשם ר"ת ור"י דקאמ' לישא שפחה א"י והקשו לישא ממזרת דצד עבדות מותר בה כדאמרן ממזר נושא שפחה וצד חירות מותר בו דקהל גרים לא איקרי קהל ותי' דאין זו תקנה להרבות ממזרים בישראל.

וקא בפ"ד דגיטין (דף מב) מיבעי' לן מי שחציו עבד וחציו ב"ח שקידש בת חורין אי קדושו קדושין או לא ואמ' ת"ש מי שחציו עבד וחציו ב"ח נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ליורשי' וא"א קדושו לאו קדושין יורשיו מנ"ל ופי' התוס' אע"ג דירוששה לאו בקידושין תליא דבנו מן הערוה יורשו אע"ג דאין קדושין תופסין בה.

משמע לי' להגמ' דאם אי' דלאו בר קידושין הוא אין בנו מתי חם אחריו ול"ד לעריות דתפסי בה קדושין לעלמא אבל האי אי' לאו בר קדושין הוא בשום מקום אין הבן מתניחס אחריו דלאו ורעו מיקרי ש"מ מקא דא"א מי שח"ע לאו בר קדושין הוא אין הבן מתניחס אחריו ולא מיקרי ורעו ונהרי הוא כעבד גמור לענין זה לפ"ז הה"נ איפכא חציה שפח' וחב"ח למ"ד התם שאם נתקדשה אין קדושי' קדושין כשפחה גמורה וולדה פמותה ומטהר את ממזרים כשפחה גמורה וכדברי ר"ט דאמ' ממזר נושא שפחה הולד עבד דה"ה לחצי הפחה אם נשאת לממזר למ"ד אין תופסין בה קדושין הולד עבד ואין ממזר וכיון שכן תקשה הדין דפ"ד דגיטין בחציה שפחה וחב"ח שפכאו את רבה לעשות ב"ח בין למאי דס"ד דכרי"ב סבירא ליה דנשים נמי מצוות על פריה ורביה בין למאי דמסיק התם מנהג הפקר נהגו בה פי' כיון דא"א לה להנשא לא לעבד ולא לב"ח ולא היתה משמרת עצמה ואמאי כפאו את רבה כיון דאפשר לה להנשא לממזר ואין כאן משו' ריבוי ממזרים אדרבה ממעטת אותן דשפחה מקנה טהרה לממזרים ומטהרין ע"י ואע"ג דר"א פליג אדר"ט ואמ' ה"ז עבד ממזר אפי' כשפחה גמורה כ"ש בחציה ב"ח א"כ אפתי איפא משום ריבוי ממזרים מ"מ תקשה הא קי"ל כר"ט כדא' התם.

ויותר מזה ק"ל מעובדא דההיא אמתא דפ"ד דגיטין (דף לח) דהוי עבדי בה אינשי אסורא ואמ' אביי אי' לאו דאמ' ר"י פל המשחרר עבדו עוב' בעשה הנה כייפנא למרה וכתב לה גיטא דחירותא ורבינא א' התם פי' הא מודה ר"י משום דאסור והשתא ל"ל כולה האי הא אפשר לה להנשא לממזר ואין בו משום ריבוי ממזרים אדרבה ממעט אותן ומטהרתן וכדפי' דקא' מעשה בחציה שפחה י"ל דלא הי' מצוי להם ממזרים לישא אותה ועוד הא פוסקי הלכות פסקו כן וקבעו הכי הלכה לדורות: לא לתנהו בראה לשבת יצרה.

פי' התוס' הא דלא נקט קרא דפ"ו משו' דמוכח מהאי קרא דמצוה רבה היא וכן בפ"ב דמגילה (דף כו) מיתי לה גבי מוכר ס"ת ללמוד תורה ולישא אשה וקאמר שאני ת"ת דאמר מר גדול ת"ת שמביא לידי מעשה אשה נמי לא לתנהו בראה מיהו בפ"ק דע"ז (דף י"ב) אמרינן מטמא פהו בבית הפרס דרבנן ובח"ל ללמוד תורה ולישא אשה ופי' התם ודווקא בהני מצות שהם חשובים אבל שאר מצות לא וה"מ בפ"ב דמגילה אבל בשאלתות דר' אחאי מפ' הנה דקילי כ"ש שאר מצות שהן חמורי'.

ולדעת השאלתות נ"ל הא דאמ' בפ"ב דמגילה שאני ת"ח לאו למימרא דהני עדיפי משאר מצות ואין למכור ס"ת אלא להני משו' דעדיפי דליתא אלא כ"ש לשער מצות דעדיפיא טפי מוכרין דק"ו מהני דקילי.

אֵלָא דְהֵתָם קָאִי אַהָא דְמַבְעִי לָן מַהוּ לְמַכּוּר ס"ת יִשְׁן לִיקַח בּוּ חֲדָשׁ וְאַתִּינּוּן לְמַפְשֵׁט מְהָא דְמוֹכְרִין ס"ת לְלַמּוּד תּוֹרָה וְלִישָׂא אִשְׁה ש"מ תּוֹרָה בְּתוֹרָה ש"ד וע"ז מְשַׁנֵּי שְׂאֵנִי ת"ת וְהֵתָם קָאִי אַהֲיָדוּר מְצוּנָה בְּלִבְד דְהָא עֵיקַר מְצוּנָת פְּתִיבַת ס"ת מְקַיִים בְּיִשְׁן כְּמוּ בְּחֲדָשׁ אֵלָא דְאִיפָא הַיָּדוּר מְצוּנָה בְּחֲדָשׁ טְפִי מְיִשְׁן פְּדָאָמ' בְּכַמְה דְּוֹכְתִי זֶה אֵלִי וְאַנְוָהוּ הַתְּנָאָה לְפָנָיו בְּמְצוּת בִּס"ת נְאָה מִש"ה ת"ת חֲשִׁיב יוֹתֵר מֵהַיָּדוּר מְצוּת וְכֵן לִישָׂא אִשְׁה חֲשׁוּב יוֹתֵר מִשְׂאָר הַיָּדוּר מְצוּנָה אֲבָל לֹא בְּעִי לְהַגְדִּיל ת"ת וּפ"ו מִשְׂאָר עֵיקְרָן שֶׁל מְצוּת דְהָא לֹא מַבְעִיָא לָן אִי מוֹתֵר לְמַכּוּר ס"ת לְד"מ פְּגוֹן לִיקַח שְׂיַפֵּר וְלוֹלֵב וּשְׂאָר מְצוּת דְאִיֶּצְטְרִיף לְשַׁנּוּי עֵלָה וְלַחֲלַק בֵּין מְכִירוֹת ס"ת לְלַמּוּד וְלִישָׂא לְדַבֵּר מְצוּנָה אַחֲרַת וְלְשַׁנּוּי עֵלָה דְהָנִי עֲדִיפָא וְלֹא מִיִּתִי לֶה אֵלָא גְבִי מְכִירַת יִשְׁן לִיקַח חֲדָשׁ דְּלִית בִּי מְשׁוּם עֵיקַר מְצוּנָה אֵלָא מְשׁוּם הַיָּדוּר מְצוּנָה לְחֻד וע"ז מְשַׁנֵּי שְׂאֵנִי ת"ת כּו' מִש"ה עֵיקַר מְצוּנוֹתוֹ חֲשִׁיבִי יוֹתֵר מֵהַיָּדוּר מְצוּנָה אַחֲרַת וְכֵן לִישָׂא אִשְׁה.

וּמ"מ לְגוּף שְׂאָר מְצוּת וְעֵיקְרָן לֹא הִגִּיעוּ וְהָרִי בְּכ"מ פְּתָבוּ הַתּוֹס' וְהַמְּפ' דְּדַבְרֵי שְׂאֵלְתוֹת דְּבָרֵי קְבֵלָה הֵן וְרָאוּי לְסַמְּנָה עֲלֵיהֶן כְּמוֹ עַל הַתְּלֻמוֹד וְכ"ת לְפִי דְּבָרֵי תְּקֻשָׁה אֲמַאי מִיִּתִי לְהָאִי קָרָא דְלִשְׁבַת וְלֹא קָרָא דְפ"ו פִּינּוּ דְמ"מ מְקָרָא דְלִשְׁבַת אַכְתִּי לֹא אֵלִים מְצוּנוֹתוֹ פְּקָרָא דְפ"ו דִּי"ל דְּנִקְט הָאִי קָרָא דְלִשְׁבַת לְהִיכָא דְקַיִים פ"ו בְּגִיּוּתוֹ קוֹדֵם שְׁנַמְכֵר לְעֶבֶד דְּמְשׁוּם פ"ו לִיכָא וּמְשׁוּם דְלִשְׁבַת אִיכָא א"נ הָא דְנִקְט הָא קָרָא דְלִשְׁבַת לְהִיכָא דְקַיִים פ"ו בְּגִיּוּתוֹ קוֹדֵם שְׁנַמְכֵר לְעֶבֶד דְּמְשׁוּם פ"ו לִיכָא וּמְשׁוּם דְלִשְׁבַת אִיכָא א"נ הָא דְנִקְט הָאִי קָרָא דְלִשְׁבַת וְלֹא קָרָא דְפ"ו דְּמְשׁוּם פ"ו לֹא הָנָה פִּינִינּוּ לְהֵרֵב לְשַׁחֲרוּ פִּינּוּ שְׂאָנִס וּפְטוֹר מִפ"ו וְכַדִּי שְׂיִתְחַיִּיב בָּהּ לֹא פִּינִינּוּ אֶת רַבּוֹ וְכַמ"ש הַתּוֹס' הֵהֵם דָּא"כ בְּכָל עֲבָדִים נְכוּף לְרַבָּם לְעֲשׂוֹתָם ב"ח כְּדִי לְקַיִים פ"ו אֵלָא מְשׁוּם שְׁבַת דְּבְכָל עֲבָדִים אִיתָא וְכַמִּי שְׂחַצִּיו עֲבָד לִיתָא פִּינִינּוּ הָכָא.

וְלֹאוּ מְשׁוּם דַּע"י שְׁבַת ה"ל מְצוּנָה רַבָּה כְּדַמְסִימִי הַתּוֹס' הֵתָם דָּא"צ לְזֶה דָּאפ"ת כְּדַבְרֵי הַשְּׂאֵלְתוֹת דְּקִילָא אַפ"ה נִיחָא דְמִיִּתִי לְהָאִי קָרָא דְלֹא תְּקֻשָׁה דְמ"ש ח"ע דְּכוּפִין לְשַׁחֲרוּ וְעֶבֶד גְּמוּר אֵין כּוּפִין אֲבָל לְטַעֲמָא דְלִשְׁבַת נִיחָא דְבְּעֶבֶד שְׁבַת מִיָּהוּ אִיכָא שְׁנוּשָׂא שְׁפַחָה מִשָּׂא"כ מִי שַׁח"ע דָּא"א לֹא בְּשְׁבַת כָּלָל פִּינּוּ שָׂא"א לֹא בְּשַׁפְחָה וְלֹא בְּב"ח מִש"ה כּוּפִין וְכַדְפִּי'.

מ"מ ק"ל בִּסְפ"ק דְּב"ק (דְּף יז) כְּתָבוּ הַתּוֹסְפוֹ בְּשֵׁם הַשְּׂאֵלְתוֹת גְּבִי הָא דָּא רַבּב"ח כִּי הָיָה אֲזַלִּינָא בְּהַדִּי דְר"י לְמִשָּׂא לְשִׁמְעָתָא דְגֵרִס וּמִנַּח תְּפִילִין וְהָדָר אָמַר לָן וּפְרִיף גְּמ' וְהִיאָף הָנִי מִנַּח תְּפִילִין תְּחִלָּה קוֹדֵם שְׁהִי' א' לְהֵם הַשְּׁמַעְתָּא לֹא לִימוּד גְּדוֹל מִמְעֵשָׂה וּמְשַׁנֵּי הָא לְמַגְמַר כּו' דְּלִיגְמַר נְפִשֵׁי לִימוּד גְּדוֹל שְׁמַבִּיא לִידֵי מְעֵשָׂה כּו' אֵלְמָא ס"ל לְהַשְּׂאֵלְתוֹת דְּלִימוּד גְּדוֹל מִמְעֵשָׂה וְזֶה הִיכָף מִמָּה שְׁפַתְבוּ הַתּו' בְּשִׁמּוֹ בְּפ"ק דַּע"ז וּבְאַמַּת מִה שְׁפַתְבוּ הַתּו' בְּשִׁמּוֹ בִּסְפ"ק דְּב"ק מְצָאִי בְּשְׂאֵלְתוֹת שְׁלָנוּ אֲבָל מִה שְׁפַתְבוּ בְּפ"ק דַּע"ז לֹא נִמְצָא שָׁם וְאֲדַרְבָּה בְּשְׂאֵלְתוֹת פ' בְּרָאשֵׁי וּבִפ' נַח בִּג' מְקוּמוֹ נִמְצָא לְהִפּוּף דְּתַלְמוּד גְּדוֹל מִמְעֵשָׂה: דְּף ד ע"א אִיֶּצְטְרִיף קָרָא לְמַעוּטִי סְפִיקָא דַּע שְׁדַעַת הָרַמְבַּ"ם (בִּפ"ט ט מַהֲל' מְאָכְלוֹת אֲסוּרוֹת) דְּהָא דְקִי"ל סְפִיקָא דְאוּרִינִי לְחוּמְרָא אֵינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנָן אֲבָל מִן הַתּוֹרָה סְפִיקָא לְקוּלָא שְׁכַתֵּב כָּל הַסְּפִיקוֹ בֵּין בְּטוּמְאוֹ בֵּין בְּמַאֲכָלוֹ אֲסוּרוֹ בֵּין בְּעֲרִיּוֹת וְשְׁבַתוֹת אֵין לְהֵם אִיסוּר אֵלָא מְדַבְרֵי סוּפְרִי גַם הָרַבָּב"ד הַסְּכִי עֲמוּ בְּסוּף (ה"כ)

ולפ"ד הא דפרייה הכא בשמעתינן א"ק למעוטי ספיקא אתי בפשוטה דכינן דטנמטום ספיקא הוא פשיטא דפטור דהא מה"ת ספיקא לקולא וזכורף למעוטי טנמטום ל"ל.

אבל הרשב"א והר"ן ספ"ק דקדושין ה"ר דספיקא דאורייתא לחומרא מה"ת מפ"ק דחולין (דף יא) דנ"ל דאזלינן בתר רובא משבירות עצם בפסח דרחמנא א' ועצם לא תשברו בו וניחוש שמא ניקב קרום של מוח אלא דא' זיל בתר רובא ואם אית' מאי ראני' מהא לרובא דעלמא הא הני אפי' לא אזלינן בתר רובא שרי דספק גינהו ושרי מה"ת א"ו סד"א לחומרא מה"ת ול"נ דאין זה ראוי דהא אמר בפ"ק דחולין (דף ט) ובפ"ג דביצה (דף כ"ה) אמר רב הונא בהמה בחי' בחזקת איסור עומדת עד שינדע לה במה נשחטה נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שינדע לה במה נטרפה והאי בהמה בחי' בחזקת איסור עומדת פירש"י והרי"ף בפ"ק דחולין דבחזקת איסור אבר מן החי עומדת ופ"ל זה נ"ל עיקר אעפ"י שתו' שם בפ"ג דביצה כתבו דל"נ דא"כ ל"ל עד שינדע במה נשחטה פיון דחזינן שמתה א"ב ל"ש בה איסור אמ"ה דאיסור אמ"ה ל"ש אלא מחיים ע"כ פ"ל התו' דחזקת איסור דמחיים משום איסור שאינו נבוחה דרחמנא א' תנבוח ואכלת נבוח ואכיל ובזה ניחא אפי' למ"ד בהמה בחי' לאו לאברים עומדת.

לק"מ דאע"ג דחזינן דמתה ובע"כ יצאת כפר מחזקת אמ"ה אפ"ה מחזקינן איסור זה מאיסור חבירו דכינן דעד האידנא בחזקת איסור אמ"ה קיימ' וקודם דיצאת מחזקת אמ"ה נולד לה ספק בשחיטה שמא לא נשחטה פהוגן ונבילה היא מחזקינן מאיס' אמ"ה שהיתה עומדת מחמתו עד עכשיו בחזקת איסור דאפילו נולד לה ספק איסור אחר כגון של נבילה בעוד שלא יצאת מחזקת אמ"ה משום חזקת איסור וכבר הוכחתי פן בחידושי במס' ביצה וכיון שכן סיפא דקאמר נשחטה דבחזקת היתר עומדת עד שינדע לה במה נטרפה פ"ל ואם נולד לה ספק טריפה שריא האי חזקת היתר וליתא אלא לבתר דקים לון מקרא דאזלינן בתר רובא ומיד שנשחטה פהוגן ויצאת מידי אמ"ה עומדת בחזקת היתר מעתה ולא חיישינן דילמא טריפה היא דהא אזלינן בתר רובא ורוב בהמות אינן טריפות אם נולד לה לאחר שחיטה איזה ספק כגון בא זאב ונטל בני מעיים והחזירו פשהו נקובי' ל"ח שמא במקום נקב נקב כדאמר התם אבל כל כמה דלא נ"ל מקרא דאזלינן בתר רובא ומ"מ בתר חזקה ונדאי אזלינן כמו שפכתתי בסמוך וא"ב לא מיבעיא דלאו בחזקת היתר קיימא בנשחטה לענין נולד לה ספק איסור טריפו' אלא אדרבה אפי' בחזקת איסור קיימ' דהא בחי' בחזקת איסור אמ"ה עומדת ועד שינדע לה שלא נטרפ' לא יצאת בחזקת איסור דמעיקרא דהא מחזקינן איסור ר מאסור זה לאסור אחר.

והשתא ניחא הא דמוכיח מהא דשבירת עצם דאזלינן בתר רובא דאם לא פן אע"ג דס"דא שרי' מה"ת אפ"ה גיחש שמא ניקב קרום של מוח דאי לא אזלינן בתר רובא ה"ל למיחש מספק לזה דהעמיד בהמה בחזקת איסור אמ"ה ובמקום חזקה חיישינן לספיקא מה"ת כדאמר התם מוינא הפהו.

א"ו אזלינן בתר רובא ובנשחטה ליתא חזקת איסור פלל וכ"ת אי לא אזלינן בתר רובא כ"ש בתר חזקה לא אזלינן דקי"ל רובא וחזקה רובא עדיף הא כפר פ"ל התוספות לפי שיטתם דהא דאמר רובא רובא עדיף וחזקה חיינו לבתר דנ"ל מקרא דאזלינן בתר רובא משריפת פרה אדומה דל"ח דילמא טריפה היא אע"ג דאיכא חזקה כנגדה דהעמיד טמא

על חזקה וה"נ א"ל בְּהָא דנ"ל מְשַׁבֵּירַת עֲלָם בְּפֶסַח וע"ד שפ"י: דף ו ע"ב מי איכא מִיָּדִי דְּמַעֲיָקְרָא לָא בְּעֵי הַפְּשִׁט וּלְבִסּוּף בְּעֵי.

ק"ל אפתי תקשה אפי' לר"ע דְּמַעֲיָקְרָא נְמִי בְּעֵי הַפְּשִׁט וְנִיתּוּחַ כְּמוֹ לְבִסּוּף אֶפְתִּי אִיָּדִי אֶפְשָׁר לומר דְּעוֹלַת תְּמִיד הָנִי הָא קו"ל דְּחֹבֶת צִיבּוֹר אִין קְרִיבִין בְּכַמּוֹת יָחִיד לַכ"ע וְכִדְאָמְרִינוּ בַּפ' בְּתָרָא דְזָבְחֵי (דף קיז) בְּפִיֶּסְקָא דְבָאוּ לְגַלְגַּל.

וְהָא עוֹלַת תְּמִיד מְחֹבֶת צִיבּוֹר הוּא וְכ"ת דְּהָא דְאִין ח"ל קְרִיבִין בְּכַמּוֹת יָחִיד ה"מ בְּזִמְנָא גַּלְגַּל דְּמִיָּרֵי הֶתֶם שְׁהִי לְאַחַר הַקְּמוֹת הַמְּשָׁפֵן וְכֵן בְּנוֹב וְגַבְעוֹן שְׁהוֹתְרָה ב"י וְהִי שֵׁם ג"כ בְּכַמּוֹת צִיבּוֹר שְׁהוּא אֹהֶל מוֹעֵד שְׁעֵשֶׂה מֵה שְׁבַמְדָּבָר וְכִינּוּ דִישׁ מְקוֹם לְהַקְרִיבַת חוֹבוֹת בְּשֵׁל צִיבּוֹר וְאֶפְשָׁר לְהַקְרִיבֵם שֵׁם אִינוּ קְרִיבִין בְּשֵׁל יָחִיד אֲבָל קְרָא הָא דְוִיַּעְלוּ עוֹלוֹת דְּהִי קוֹדֵם הַקְּמוֹת הַמְּשָׁפֵן פִּינּוּ דְעַדְיִין בְּכַמּוֹת צִיבּוֹר לָא הָנִי חוֹבֶת קְרִיבִין אֶפְי' בְּשֵׁל יָחִיד הָא לִיתָא דְהָא בַּפ"ק דְּבְכּוֹרוֹת (דף ד) תְּנִיָּא אוֹתוּ הִיוּ שְׁהוּקַם הַמְּשָׁפֵן קְרָבוּ נְדָרִים וְנִדְבוֹת חֲטָאוֹת וְאֶשְׁמוֹת בְּכוֹרוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת וְאָמַר בְּגִמְרָא אִימָא מְאוּתוּ יוֹם וְאִילָף אִין מַעֲיָקְרָא לָא אֶלְמָא חוֹבֶת בְּכַמָּה ל"ק ש מ דְקוֹדֵם הַקְּמוֹת הַמְּשָׁפֵן אַע"ג דְּלֵא הִי עַדְיִין בְּכַמּוֹת צִיבּוֹר אַפ"ה ל"ק חוֹבֶת בְּכַמּוֹת יָחִיד אֶפְי' שֵׁל יָחִיד מַכ"ש שֵׁל צִיבּוֹר.

וְכִינּוּ דְכַמּוֹת צִיבּוֹר אֶפְתִּי לָא הִי אִיָּדִי קְרָבוּ עוֹלַת תְּמִיד אֶלְא ע"כ הוֹרָאֵת שְׁעָה הִיָּתָה הָא דְקָרְבוּ חוֹבֶת בַּב"י. ה"נ א"ל אֲדַר"י וְאֶפ"ת עוֹלַת תְּמִיד הָנִי לַק"מ מְהָא דְמַעֲיָקְרָא לָא בְּעֵי הַפְּשִׁט דְהוֹרָאֵת שְׁעָה הִיָּתָה.

וְעוֹד קָשָׁה הָא אֶפ"ת דְּעוֹלַת רְאִי' הָנִי בַע"כ צ"ל דְהוֹרָאֵת שְׁעָה הִיָּתָה הָא שְׁהַקְרִיבוּהוּ בַּב"י אַע"ג דְאָמַר לְעֵיל דְנִין קְרָבוּ יָחִיד מַק"י אֶלְמָא ע"ר ק"י חֲשִׁיב לִי מַכ"מ שֵׁל חוֹבָה הוּא כְּדָמַר בַּפ"ב דְּבִיָּצָה (דף יט) וְיִקְרַב אֶת הָעוֹלָה וְיַעֲשֶׂה כְּמַשְׁפָּט לִימַד עַל עוֹלַת חוֹבָה שְׁטַעוֹנִין סְמִיכָה בְּפָרְק י' דְמִנְחוֹת (דף צ) אֶמְרִינוּ אוֹצִיא אֶת חוֹבוֹת הַבָּאוֹת מִחֲמַת הַרְגֵל בְּרָגֵל וּמֵאֵי נִיגְהוּ ע"ר וְש"ח ת"ל אוּ בְמוֹעֲדֵיכֶם כו' וְחוֹבוֹת אֶפְילוּ שֵׁל יָחִיד לַכ"ע א"ק בַּב"י.

ה"נ קָשָׁה עַל הַחֲגִיגָה שְׁהַקְרִיבוּהוּ הָא שֵׁל חוֹבָה הוּא א"ו הוֹרָאֵת שְׁעָה הִיָּת' לַכ"ע הָנִי עוֹלַת וְשִׁלְמִים שְׁהַקְרִיבוּהוּ וְלֵא גְמָרִינוּ מִנִּיָּהוּ וּמֵאֵי ק"ל מְהַפְּשִׁט וְנִיתּוּחַ אֲדַר"י. מְהָא בְּהָא י"ל דְוִנְדָאֵי הָנִי עוֹלוֹת וְשִׁלְמֵי אַע"ג דְמִשּׁוּם רֵאִי וְחֲגִיגָה קְרִיב עַל שֵׁם יָחוּגוּ לִי בְּמִדְבָר מ"מ פִּינּוּ דְלֵאוּ מִשּׁוּם חוֹבֶת רְגֵל הַקְרָבוּ לָא דְמִי לְעוֹלַת רְאִי' וְחֲגִיגָה שֵׁל חוֹבֶת דוֹרוֹת דְרָגְלִים לְפִיכָף מִן הַדִּין קְרִיבָה בְּכַמּוֹת יָחִיד וְלֵאוּ מִשּׁוּם הוֹרָאֵת שְׁעָה וְאַע"ג דְלְעַנְיָן מְעָה פְסָף ב' פְסָף מְדַמְיָנוּ לְרֵאִי' וְחֲגִיגָה שֵׁל חוֹבֶת דוֹרוֹת דְרָגְלִים לְהָנִי.

לֵאוּ מִשּׁוּם דְשׁוּוּ אֶהְדְּדִי לְגַמְרֵי אֶלְא בְשִׁמָּא בְעֵלְמָא שׁוּוּ שֵׁם חֲגִיגָה וְרֵאִי' עַל הָנִי דְלְפָנֵי הַדִּיבּוֹר פְּאוֹתָן שֵׁל דוֹרוֹת לְפִיכָף לַב"ה דְשֵׁם חֲגִיגָה יִשְׁנוּ לְפָנֵי הַדִּיבּוֹר וְלֵאוּ שֵׁם רֵאִי' חֲגִיגָה עַדִּיפָא מִש"ה חֲגִיגָה בְּעֵי ב' פְסָף וְרֵאִי' בְּמְעָה כַּס' סְגִי לָהּ.

וְהַנ"מ בִּירוּשָׁלַיִם לְהַדְנָי דְגַבֵּי הָא דְתַנִּי הֶתֶם יֵשׁ בְּחֲגִיגָה מֵה שְׁאִין בְּרֵאִי' חֲגִיגָה נוֹהֶגֶת לְפָנֵי הַדִּיבּוֹר וְלֵאחַר הַדִּיבּוֹר מִשָּׂא"כ בְּרֵאִי' וּמַפ' חֲגִיגָה נוֹהֶגֶת לַפ"ד לְשׁוֹן חֲגִיגָה נוֹהֶגֶת לַפ"ד שְׁלַח אֶת עַמִּי וְיָחוּגוּ לִי בְּמִדְבָר וְה"נ יֵשׁ לַפ' הָא דֵאמ' בַּגְמ' דִּידֵן חֲגִיגָה וְרֵאִי' דְנוֹהֶג לַפ"ד

דָּשָׁם לְשׁוֹן בְּעֶלְמָא קאמ' וְלֹא מְשׁוּם דְּדָמִי לְשָׁל דּוֹרוֹת בְּכָל מְצוֹת וּמִשְׁפָּטֵי אֲנָא נְדָבָה בְּעֶלְמָא הִי'.

מִיָּהוּ הָא נְדָאִי קָשָׁה אֶהָא דְּדִינִיק אַבְיִי דר"י ל"ל דע"ת הָנָה מְשׁוּם דק"ל מְהַפְּשֵׁט וּנְגִיתוּחַ וּמ"מ לר"ע נִיחָא לִי. הָא לר"ע נְמִי הִקְשָׁה דְּהִקְרִיבוּ ע"ת וְשָׁהוּא מִן ח"צ בּב"י וּבַע"כ הוֹרָאֵת שְׁעָה הִיָּתָה וְהִשְׁתָּא בְּהַפְּשֵׁט וּנְגִיתוּחַ דר"י נְמִי לק"מ דא"ל נְמִי הָכִי וּאֵע"ג דלר"י הִיָּתָה שָׁם הוֹרָאֵת שְׁעָה בְּתַרְתִּי מְעִיקָר הַקְרָבָה דְּחוּבָה בּב"י וּמְהַפְּשֵׁט ל"ל בַּה פִּינּוֹן דַּבַּע"כ הוֹרָאֵת שְׁעָה הִיָּתָה מַה לִּי בְּחֻדָּא מַה לִּי בְּתַרְתִּי.

וּי"ל דְּמִשְׁמַע לִי לְאַבְיִי דָּאִין סַבְר' לֹאמַר דְּהִיָּתָה הוֹרָאֵת שְׁעָה לְהַקְל א"כ א"א בְּעַנְיָן אַחַר אָבֵל הִיכָא דְּאֶפְשָׁר הוֹרָאֵה זֹו לָמָּה וְהִשְׁתָּא לִק"מ מְהָא דְּהִקְרִיבוּ חוּבַת בּב"י לְמ"ד עוֹלַת תְּמִיד הָנָה דְּכִינּוֹן בְּאוֹתוֹ שְׁעָה עֲדִינּוֹן ב"צ לֹא הָנָה וְאִי אֶמְרַת דְּתְמִיד לֹא תִקְרִיב בּב"י א"א לְהִקְרִיבוּ לְגַמְרִי פֶּלַע עִיקָר לְפִיכּוּד הַתָּמִיד לְהַם בְּהוֹרָאֵת שְׁעָה.

אָבֵל הָא דְּהַפְּשֵׁט וּנְגִיתוּחַ אַדְר"י וְנְדָאִי קָשָׁה וְאִי ע"ת הָנָה מִי אִיכָּא מִיָּדִי דְּמְעִיקָרָא ל"ב הַפְּשֵׁט וּלְבַסּוּף בְּעִי דְּכִינּוֹן דְּנַצְטוּוּ פְּכָר עַל הַתְּמִיד ה"ל לְהוֹרַת לְהַם הַפְּרָטִיּוֹת דְּהַפְּשֵׁט וּנְגִיתוּחַ נְמִי כְּמוֹ לְבַסּוּף וְהוֹרָאֵת שְׁעָה זֹו לָמָּה פִּינּוֹן דְּסִגִּי בְּלֹא"ה וּלְמֵאִי דְּפִי א"ש וּא"צ לְמֵאִי שְׁדַחְקוּ רַש"י וְתוֹס' דְּאֶמְאִי נִיחָא לִי לְאַבְיִי אִי עוֹלַת רֵאִיָּה הָנָה מְהָא דְּהַפְּשֵׁט.

מְשׁוּם דָּאִי ע"ר הָנָה א"ש פִּינּוֹן דְּלֹאוּ מְמַשׁ הָנָה ע"ר פְּשָׁל דּוֹרוֹת דְּרַגְלִי אֶלְא שְׁמָא בְּעֶלְמָא ע"ש וְנִיחָזוּ וְנִיחָגוּ (א"נ) [צ"ל א"כ] בְּדִין הַקְרָבָה בּב"י וּא"ל דֹּא"צ לְהוֹרָאוֹת שְׁעָה פְּלֵל אֶפְילוּ בְּהָא דְּהַפְּשֵׁט נְמִי וּס"ל לְאַבְיִי כְּרַב דְּאָמַר (בפ"ג) [צ"ל בְּפָרְק י"ד] דְּנִזְבָּחִים (דָּף קד) דְּעוֹלַת בּמ"י אֶפְילוּ מְאוּהָל מוֹעֵד וְאִילָף אִין טְעוֹן הַפְּשֵׁט וּנְגִיתוּחַ אָבֵל אִי אֶמְרַת עוֹלַת תְּמִיד הָנָה בַּע"כ הָנָה חוּבַת דּוֹרוֹת מְמַשׁ וְלֹא בְּשְׁמָא בְּעֶלְמָא וְהָא תְּמִיד שָׁל דּוֹרוֹת לֹא מְשַׁפְּחַת לְהַ שְׁיָהֵן קָרַב בּב"י וּבַע"כ בְּלֹא הַפְּשֵׁט לֹא סִגִּי פִּינּוֹן דְּלַעוֹל' לִיתָא אֶלְא בְּשָׁל צִיבּוּר נְהִי הוֹרָאֵת שְׁעָה הִיָּתָה בְּהָא דְּקָרַב בּב"י מְשׁוּם דְּלֹא אֶפְשָׁר הוֹאִיל דַּב"צ אֶפְתִּי לֹא הִיָּתָה.

מ"מ הַפְּשֵׁט וּנְגִיתוּחַ דְּאֶפְשָׁר הוֹרָאֵת שְׁעָה זֹו לָמָּה. וּאֵע"ג דֹּא"ל דְּהָא בְּהָא תְּלִיָּא דְּכִינּוֹן דָּאִין טְעוֹן הַפְּשֵׁט אֶלְא עוֹלַת ב"צ אָבֵל שָׁל יַחֲדִיד לֹא הִכָּא פִּינּוֹן דְּהוֹתָר ע"י הוֹרָאֵת שְׁעָה ע"ת זֶה לְקָרוֹב בּב"י מְשׁוּם דְּלֹא אֶפְשָׁר מְמִילָא הַפְּשֵׁט וּנְגִיתוּחַ מְדִינָא ל"צ כַּשָּׂא עוֹלַת ב"י דְּעֶלְמָא.

וּא"ל לְהוֹרָאֵת שְׁעָה אֶלְא בְּהָא לְחוּד דְּקָרַבָּה בּב"י וּמִש"ה לִק"מ דְּהָא לֹא סִגִּי בְּלֹא"ה דְּמִשְׁמַע לִי לְאַבְיִי דְּתַרְתִּי מִיָּלִי נִינְהוּ וְלֹא הָא בְּהָא תְּלִיָּא אֶלְא עוֹלַת חוּבָה חִמּוּר בְּתַרְתִּי מְשָׁל נְדָבָה אַחַת דֹּא"ק בּב"י וְעו' דְּטְעִין הַפְּשֵׁט וּנְגִיתוּחַ וְה"נ מְסַתְּבָר' דְּהָא ר"י פְּלִיג הַתָּם אַדְרַב וּא' עוֹלַת ב"י טְעִין הַפְּשֵׁט וּנְגִיתוּחַ: יֵשׁ בְּשַׁמְחָה מַה שְּׂאִין בְּשַׁתִּיָּהוּן.

נ"ל דְּתַנִּי וְשִׁינִי חִיגָר וְחִבְרִי דְּאִימְעַט מְרַגְלִים וְכֹן בְּעֵלִי קַבִּין וְחִרַשׁ בְּאֲזֵן אַחַת מְדַבֵּר וּא"ש שׁוֹמַע וּא"מ דָּאִינּוֹן לֹא בְּרֵאִי' וְלֹא בְּחִיגָה פְּדַפְּל' לְעֵיל וְיִשְׁנֹן בְּשַׁמְחָה וְה"נ הָנָה מְצִי לְמִימַר הַשְׁמָחָה נוֹהֲגַת בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִימֵי הַרְגֵּל בַּפ"ע מִש"א כַּבְּרֵאִי' וְחִיגָ' שֹׁא"נ אֶלְא יוֹם אַחַד וְלֹא אִינְתְּרָבוּ לְכָל שְׁבַעָה אֶלְא לְתַשְׁלוּמִין בְּלִבְד אֶלְא שְׁבַעָה י"ל פִּינּוֹן דְּבַעֲצָרַת אִין נוֹהֲגַת אֶלְא יוֹם אַחַד דְּהָא י"ט שְׁלוֹ אִינוּ אֶלְא יוֹם א' מִש"ה ל"ק הָא דִּישׁ בְּשַׁמְחָה מַה

שָׂאִין בְּשִׁתְיָהוּ דַל"ח אֶלְא מַה שְׁשֻׁמְחָה שֶׁל שָׁל כָּל א' מַג"ר רַבִּין עֲלֵיהוֹן וְהָא בַּעֲצָרְתָּ לִיתָא.

ולפ"ז כ"ש דְנִיחָא הָא דַל"ח יֵשׁ בְּשִׁנְיָהֶם שְׁנוּהַג בַּעֲצָרְתָּ כָּל ז' לְתַשְׁלוּמִין מַה שֶׁא"כ בְּשִׁמְחָה דְלִית' כָּלֵל אֶלְא יוֹם אֶחָד. דְּכִינּוֹן דְּהָא מִקְלָתָא גַבִּי פְּסַח וְסוּפּוֹת ל"ש דְּבָהָא אֲדַרְבָּה מַצּוֹת שְׁמֻחָה אֵלִימָא מְנַיְהוּ ל"ח לָה מִיְהוּ בְּלֵא"ה נִיחָא הָא דַל"ח יֵשׁ בְּשִׁתְיָהוּ מ"ש בְּשִׁמְחָה דַּעֲצָרְתָּ.

דַל"ח אֶלְא חוּמְרָא דְאֶחָד מַה שְׂאִין בַּב' וְלֹא הִקְוֵלָא כְּמוֹ שְׁפַתְבוּ הַתּו' דַל"ח דְשִׁתְיָהוּ אִינּוּן בְּאִין מַכ"ד מַה שֶׁא"כ בְּשִׁמְחָה שְׁבָעָה מַכ"ד מִיְהוּ הָא דַל"ח הָא נ"ל דְּבֵלֵא"ה נִיחָא דְהָא אִין רֵאִי וְחִגְיָה שְׁנוּיִן דְּחִגְיָה בָּא מְמַעוֹת מ"ש בְּטוּפֵל מַה שֶׁא"כ בְּרֵאֲנִי דְאֶפִי טוּפֵל נְמִי לֹא וְשִׁמְחָה אֶפִילוּ טְפִילָה א"צ וְכִינּוֹן דְאִין אֶחָד שְׁנוּיִן לְחִבְרֵוּ בְהָא ל"ל לֹא בָּא מַה שְׂאִין בַּב' וְלֹא בַב' מַה שְׂאִין בַּא'.

וְהָא דְקָאֻמֵר יֵשׁ בְּשִׁמְחָה מַה שְׂאִין בְּשִׁנְיָהֶם כְּתָבוּ הַתּוֹס' וּבַתּוֹסְפָתָא גְרַסִינּוּ דְשִׁמְחָה יֵשׁ לוֹ תַשְׁלוּמִין כָּל ז' מַה שְׂאִין בְּשִׁתְיָהוּ וְהַגְמָרָא שְׁלַנּוּ ל"ג לָה ס"ל דָּגַם בְּאִינּוּף יֵשׁ לָה' תַשְׁלוּמִין.

וְאִי תַמָּה דְהָא וְדָאי הֵהִיא תּוֹסְפָתָא מְשַׁבְּשָׁתָא הִיא דְמַה שְׁיִינּוּ תַשְׁלוּמִין גַּבִּי שְׁמֻחָה הָא כָּל יוֹם מִימֵי הַרְגֵל חֵיבִי בְּשִׁמְחָה בְּפָנֵי עֲצָמוּ וְעוֹד מֵאֵי קֵאמ' מַה שְׂאִין בְּשִׁתְיָהוּ הָא מְקָרָא מְלֵא הוּא וְחִגְוֹתָם חַג לָה' שְׁבַעַת יָמִים גַּבִּי חַג הַסּוּכּוֹ' אִם לֹא שְׁתֵּאֻמֵר דְדוֹנּוֹק' גַּבִּי סוּכַת הַכִּי הִיא וְהָא לֹא מִקְלָתָא דַלכ"ע יֵשׁ לְכָל ג' רַגְלִים תַשְׁלוּמִין כָּל ז' כַּדָּא' בְּהַרְבֵּה מְקוּמוֹת: א"ד אִידי וְאִידי פְּרִים.

פִּי הַתּוֹס' אֵלִיבָא דַמ"ד ע"ר הָנָה וְאֶפִי לְמ"ד ע"ת הָנָה קוֹדֵם מ"ת הִיָּתָה שֶׁל פְּרִים וְהַדָּר גִּשְׁתַּנָּה כְּמוֹ שְׁנִשְׁתַּנָּה מִן הַפֶּשֶׁט וְנִיחָתוּם לַר"י הַגְּלִילִי. וְקו"ל לְמ"ד ע"ת הָנָה מְשַׁמַּע דַּנ"ל מְקָר' דַּע"ת הַעֲשׂוֹי בְּהַר סִינֵי וְהֵתָם כְּבָשִׂים כְּתִיב.

הִקְלִפּוּ נ"ל דְלֹא מְבַעֲיָא אֶלְא לְמ"ד ע"ר הָנָה כ"ת פִּינּוֹן דְלֹא מְבַעֲיָ לִי אֶלְא לְמֵאן דְאֻמֵר ע"ר הָנָה אִמָּאֵי לֹא מ"ל אֶלְא אִי פִינּוֹן דְלֹא מְבַעֲיָ אֶלְא לַמ' דַּע"ר הָנָה אִמָּאֵי לֹא מ"ל אֶלְא אִי פְּרִים אִי כְּבָשִׂי הָנָה וְלֹא מְבַעֲיָ לִי שְׁמָא עוֹלָת עוֹף הוּא י"ל פִּינּוֹן דַּע"ר הִי דוּמְיָא דַּע"ר שֶׁל דוֹרוֹת דְאִינּוּ בָּאָה מִן הַעוֹף וְדִלָּא כַּהֲר"מ בַּב' דַּע"ר בָּאָה מִן הַעוֹף.

וּמָהָא נְמִי קָשָׁה לְתוֹס' דַּפִּי דְאֶפִי לְמ"ד ע"ת הָנָה מְבַעֲיָ לִי דְלֵמָּא אֲשַׁתְּנוּ מְשַׁל פְּרִים לְשַׁל כְּבָשִׂים לַפ"ז ה"ל לְמְבַעֲיָ נְמִי דִילְמָא שֶׁל עוֹף הָנָה א"ו שְׁיִנּוּי לָאו מִקְלָתָא הִיא מִיְהוּ י"ל פִּינּוֹן דְשַׁל צִיבּוֹר הִיָּתָה הָא קו"ל אִין עַה"ע בְּצִיבּוֹר: דָּף יֵא ע"א בַּמִּי מִי מְקַנָּה פִירֵש"י בַּמִּים גְּקוֹדְתוּ בַּפְת"ח מְשַׁמַּע מִים הַמִּינּוֹתִים לְאֶפּוֹקֵי שְׁאוּבִים וְהִיָּנּוּ לְמֵאן דַּס"ל דְכּוֹלוּ שְׁאוּב פְּסוּל מִן הַתּוֹרָה אֶבֶל לְמֵאֵי דַפִּי הַרְבֵּה מִן הַמְּפָרְשִׁים דְאֶפִי לוֹ כּוֹלָה שְׁאוּב כְּשֶׁר מַה"ת וְהֵאֵי הַקִּישָׁא דַת"כ מַה מְעִין בִּידֵי שְׁמִים אֶף מְקַנָּה בִּידֵי שְׁמִים אֶסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא הוּא א"א לְפָרֵשׁ כֵּן כַּמ"ש בְּפָנִים.

וְנ"ל דְאִין לַה"ר דְכּוֹלָה שְׁאוּב פְּסוּל מַה"ת מְהָא דַרפ"ו דְחוֹלִין [ד' פד] דְמְמַעֵט הֵתָם בְּהַמָּה פִּסּוּי הַדָּם אַע"ג דְבַהֲמ' בְּכָלֵל חִי לְסִימְנִין מְדַכְת' עַל הַאָרֶץ תַשְׁפְּכֵנוּ כְּמִים מַה מִים לֹא בְּעֵי פִּסּוּי אֶף הֵאֵי לֹא בְּעֵי פִּסּוּי וּפְרִיָּהּ אֶלְא מַעֲתָה יִטְבְּלוּ בּוֹ וּמְשַׁנֵּי א"ק אֶף

מעין ובור מקנה מים יהי טהו' הני אין אחרניא לא וקאמ' אימא ה"מ שאר משקין דלא איקרו מים אבל דם דאקרי מים ה"נ ומשני תרי מעוטי פתיבי מעין מים ובור מים ופריד ואימא אידי ואידי למעוטי שאר משקין חד למעוטי זוחלין וחד למעוטי מכונסין ומשני תלתא מעוטיא פתיבי מעין מים בור מים מקנה מים ופירש"י למעוטי שאר משקין שנתנו במקום מדרון והזחילן למקנה דאילו גבי מים קי"ל בתמוך' פ"ב (נ"ח יב) השאיבאמטהרת ברביה והמשכה אם רבו מי הגשמים עד ד"א סאה ממשיך לתוכו שאובים בזחילה י"ט סאין והשתא אא"ב פולה שאוב פסול מה"ת ניקח דכיון דכתיבי תלתא מעוטי בע"כ חד למעוטי דם אתא דאי למעוטי משקין בב' מעוטי סגי חד למעוטי זוחלין דהיינו ברובו שלא בהזחיל ומיעוטו בהזחלה חד למעוטי אפי' פולן מכונסין נמי לא דאילו למעוטי שאר משקין בכולן שאובין ל"ל דכולה שאוב פסול אפי' במים אבל א"א דאפי' פולה שאוב פשר במי' השתא מנ"ל למעט דם מטביל' דילמא למעוטי שאר משקין לחוד ואפ"ה צריד תלתא מעוטי חד למעוטי פולה שאוב אע"ג דבמים פשר מה"ת אפ"ה בשא' משקין פסול וחד למעוטי רביי' והמשכ' וחד למעוטי מכונסין די"ל דהא דקאמ' התם חד למעוטי זוחלין וחד למעוטי מכונסין לאו כדפרש"י דזוחלין היינו רביי' והמשכ' דכיון דאין לפסול שאובין עיקר מה"ת מה לי זוחלין מה לי מכונסין ולהא ל"צ ב' מעוטי אלא נ"ל דה"פ דקי"ל מעיין מטהר אף בזוחלין ומקנה אינו מטהרת אלא באשפון דהיינו מכונסין והשתא הכי קאמ' דצריד תרי מעוטי לשאר משקים למעוטינהו מדין מעין ומקנה חד למעוטי זוחלין דאין תורת מעיין עליהן שמטהר אף זוחלין וחד למעוטי מדין מקנה שאר תורת מקנה אין עליהן לטהר במכונסין דהיינו אשבורן ואי לא כתב רחמנא אלא חד מעוטי' ה"א דלא ממעט אלא מדין מעין לחוד לטהר אף בזוחלין אבל באשפון מטהר דתורת מקנה עליהן קמ"ל אידך מעוטיא למעט אף מדין אשפון דמקנה: ד' י"ג ע"א אין מוסרין ד"ת לנכרי.

כ"כ בפני' מה שהקשו התוס' ת"ל משום לפני עיור דנכרי העוסק בתורה ח"מ ותי' דמיירי בהיכא דאפשר לו ללמוד בלא"ה מנכרי א'. מ"מ יש לעיין בכה"ג אם אפשר לעשות העבירה בלא"ה נהי דאיסור דאורי' אי מיתסר מיהא מדרבנן או לא דע דגרסינן בפ"ק דע"ז (נ"ח ו') אהא דתנן ג' ימים לפני אידיהן של נכרים אסור לשאת ולתת עמהן איבעיא להו משום הרנוחא או משום לפני עיור למנ"מ דאית לי' בהמה לדידך' דמשום הרנוחא איכא ומשום לפני עיור ליכא פנין דא"ל לדידך'.

ואי כה"ג אסורא דרבנן מיהו איכא אפתי מאי קמ"ל הא אפי' א"ל לדידך' אפ"ה אסור מדרבנן והא אפי' לטעמא דהרנוחא אין פאן איסור תורה אלא מדרבנן והתם מדמינן להדדי הא דא"ל לדידך' להא דקאי בתרי עברי דנהרא שהביאו התו' דפריד וכי א"ל לדידך' לא עבר משום לפני עיור מהא דלא יתן כוס יין לנזיר ואבר מן החי לב"נ משום לפני עיור ואוקי לה בדקאי בתרי עברי דנהרא.

והתוס' והרא"ש פתבו שם דאסור להושיט למומרים דבר איסור אפי' שלקחן פי ודאי יאכלוהו ודווקא דקאי בתרי עברי דנהרא משמע מדבריהם היכא דל"ק בתרי עברי דנהרא אפי' אסורא דרבנן ליכא ואני תמה על הרא"ש דבפר"ק דשבת גבי הא דתנן התם פשט העני את ידו לפניו ונתן לתוך ידו של ב"ב או שנטל מתוכו והוציא העני חייב וב"ב

פֿטור וּה"נ תַּנּוּן בְּפֶשֶׁט ב"ב אֶת יָדוֹ לַחוּץ וּמְפָרֵשׁ בַּגַּמ' דְּפֶטוֹר וּמְוֹתֵר הוּא וְהָק' הָרָא"שׁ הֵיכִי מְוֹתֵר הָא עוֹבֵר עַל לְפָנַי עֵינֹר וּא"ל דְּמִיָּרִי בַכּה"ג דְּאַפִּי' אִם לֹא הִי נוֹתֵן בְּיָדוֹ הִי יָכוֹל לִיטְלוֹ דְהַשְׁתָּא לִיפָא לְפָנַי עֵינֹר דְהָא דְכוּס יַיִן לְנֹזֵיר וּאמ"ה לַב"נ מוּקִי דְקָאֵי בְתַרִי ע"נ וּא"י לִיטְלוֹ אִם לֹא הוֹשִׁיט לוֹ.

דמ"מ אִיסוּרָא דְרַבְּנָן אִיפָא דְאַפִּי' קָטָן אוֹכֵל גְּבִילוֹת ב"ד מְצוּוִין לְהַפְרִישׁוּ כ"ש גְּדוֹל שְׁלֵא יִסְיִיעַ לוֹ כו'. הָרִי ס"ל אפ"י בַדל"ק בְּתַרִי ע"נ אפ"ה אִסוּר מְדַרְבְּנָן וְזֶה סוֹתֵר לַמַּש"כ בַּפ"ק דַּע"ז גַּבֵּי מוּמְרִין.

מ"מ הֵאֵי דַפ"ק דַּע"ז נ"ל וְכַמוֹ שְׁהוֹכַחְתִּי וּמ"ש בַּפ"ק דְּשַׁבַּת דַּמ"מ אִיסוּר דְרַבְּנָן אִיפָא דַל"ג מְקָטָן אוֹכֵל גְּבִילוֹת נ"ל דַּל"ד דְּנוֹדָאֵי ב"י מְצוּוִין לְהַפְרִישׁ עוֹבְרֵי עֲבִירָה מִן הָעֲבִירָה בְּדַאפְּשָׁר מַש"ה מְחַוֵּיבִים לְהַפְרִישׁ קָטָן א"נ פִּינּוּן דְאַפְּשָׁר לְהַפְרִישׁוּ אָבֵל הָכָא עֲסָקִינוּן בְּדָלָא אָפְשָׁר מַש"ה הֵיכִי דָלָא קָאֵי בְתַרִי ע"נ וְהוֹאִיל וְהָא עֲבִירָה מְזוּמָן לְפָנָיו לַעֲשׂוֹתָהּ בְּאִין מוֹחָה וּמַעֲפָב ע"י דָּאִם לֹא יִתֵּן לוֹ זֶה וְיִקַּח בְּעַצְמוֹ פִּי נוֹתֵן לוֹ מֵאֵי הָיוּ הִילְכָהּ אפ"י אִיסוּר דְרַבְּנָן לִיפָא.

מִיְהוּ ק"ל מְהָא דַּסַּפ"ק דַּע"ז (דָּף כֵּא) דְתַנִּיָּא רַשְׁבַּ"א אָמַר לֹא יִשְׁכַּר אָדָם שְׂדֵהוּ לְכוּתֵי מְפָנַי שְׁנִקְרָאֵת עַל שְׁמוֹ וְכוּתֵי זֶה עוֹשֶׂה בּוֹ מְלֵאכָה בַחַש"מ וּפְרִיָּהּ מֵאֵי אַרְי' שְׁנִקְרָאֵת ע"ש ת"ל מְשׁוּם לְפָנַי עֵינֹר וּמִשְׁנֵי חָדָא וְעוֹד קָאֵמַר וְהַשְׁתָּא מֵאֵי פְרִיָּהּ וּל"ל לְשִׁנּוּיָא שְׁנוּיָא דְחִיקָא לִימָא נ"מ פְּדָאֵי לִי לְכוּתֵי זֶה שְׂדֵה א"נ בְּדָאִית לוֹ לְשַׁפְּוֹר שְׂדֵה אַחֲרַת אָצֵל כּוּתֵי אוֹ נְכָרֵי דְמְשׁוּם לְפָנַי עֵינֹר לִיפָא פִּינּוּן דַּבְּלֵא"ה יֵשׁ לוֹ שְׂדֵה אוֹ אָפְשָׁר לוֹ לְשַׁפְּוֹר וְכַדָּאֵמַר הֵתָם גַּבֵּי הֵיכִי דַא"ל בְּהִמָּה לְדִידֵי' דְלִיפָא מְשׁוּם לְפָנַי עוֹר אָבֵל מְשׁוּם טַעֲמָא דְנִקְרָאֵת ע"ש אָפִילוֹ בַכּה"ג גַּמִּי אִסוּר: דָּף יח ע"א מְפָלֵל דְתַרְנוּנֵיהוּ ס"ל דַּחַש"מ אִסוּר בְּעַשְׂוִיָּת מְלֵאכָה מְנַה"מ כו' פְּשָׁטָא דְכוּל' שְׁמַעְתִּין רִיְהֵטָא דַּחַש"מ אִסוּר בְּמְלֵאכָה מַה"ת וְהַתּוֹס' הַקְּשׁוֹ בְּשֵׁם ר"ת א"כ דְּבַר הָאֲבוּד וְכַמְּהָ מְלֵאכּוֹת דְשַׁרְיָנָן בַּמַּס' מ"ק הֵיכָא מְשַׁתְּרֵי וְכִי הֵיכֵן מְצִינּוּ אִיסוּר דְאוֹרְיָתָא מְקַצְתוּן מְוֹתֵר וּמְקַצְתוּן אִיסוּר וּא"י מֵאֵי קָא ק"ל הָא לְקַמָּן נ"ל דְבִיּוֹם ז' עֲצָרַת כו' הָא לֹא מְסַרְן הַפְּתוּב אֵלָא לְחַכְמִים וְטַעֲמָא כְּדַפְּל' בְּפָנִים מְדַכְּתִיב וּבִיּוֹם הַז' נִי"ו מוּסִיף עַל עֲנִין רַאשׁוֹן א"נ מְדַאֲהֲדֵרִי קָרָא לְאִיסוּר מְלֵאכָה דְשְׁבִיעֵי בְּמַשְׁנֵה תוֹרָה וְלֹא אֶהְדְּרִי לְשַׁאֲר י"ט ש"מ לְאֶקוּשֵׁי שְׁשֶׁת יָמִים לְיוֹם הַשְּׁבִיעֵי לַעֲנִין אִיסוּר מְלֵאכָה וּמ"מ ל"ל דְלַגְמֵרִי הַקְּשׁוֹ לְשְׁבִיעֵי לְאַסוּר כָּל מְלֵאכָה הָא כְּתִיב בְּיוֹם הַשְּׁבִיעֵי עֲצָרַת דְמַשְׁמַע שְׁבִיעֵי אִין אִידָהּ לֹא וְכֵן בַּפ' בָּא וּבַפ' אָמַר לֹא אִיסוּר אֵלָא רַאשׁוֹן וְשְׁבִיעֵי לְחוּד דְמַשְׁמַע אִינָהּ לֹא וְכִינּוּן שְׁפָתוּב אֶחָד מְרַבָּה וְאִינָהּ מְמַעֲטִי הָא לֹא מְסַרְן אֵלָא לְחַכְמִים לְהַתִּיר דְבַר הָאֲבָד וּכְיֹצֵא בּוֹ וְלְאַסוּר הַשְׁאָר וְה"נ לְאִינָהּ תַּנְּאֵי דַנ"ל מְקַרְאֵי אַחֲרֵינָא א"נ מַק"ו מ"מ פִּינּוּן דָּלָא אִיסוּר רַחֲמֵנָא יְמֵי חַש"מ בְּמְלֵאכָה לְהַדְּיָא כְּמוֹ שְׁאָסוּר לִימֵי י"ט מְפָלֵל דְקִילוֹ מִהֵן וְלֹא מְסַרוֹ אֵלָא לְחַכְמִים וּמֵאֵי דַק"ל לַר"ת הֵיכֵן מְצִינּוּ אִיסוּר דְאוֹרְיָא שְׁמַקְצָתוּן מְוֹתֵר וּמְקַצְתוּן אִיסוּר לְאוֹ קוּשְׁנֵי הֵיא בַע"כ הֵיכֵן שְׁפָתוּב וְשְׁבִיעֵי לְקַרְאֵי דְאִיְהוּ דְחִיק וּמוּקִי אַנְפְּשֵׁי' וְעוֹד י"ט יוֹכִיחַ דְאוֹכֵל נֶפֶשׁ מְוֹתֵר בּוֹ אֵלְמָא מְקַצְתוּן מְוֹתֵר וְאִין לֵה יוֹם שְׁאָמוֹר בְּמְלֵאכָה לְגַמְרֵי אֵלָא שְׁבַת וִי"ה"כ בַּלְבַּד א"ו כָּל דְטַפֵּי קַדְשָׁתוֹ מְתַבְּרִירוּ חֲמִיר אִיסוּרוֹ הִילְכָהּ שְׁבַת וִי"ה"כ דְקַדְדִישֵׁי טַפֵּי אִיסוּר בְּכָל מְלֵאכָה י"ט דְקִיל מְנַהוֹן מְוֹתֵר א"נ וְהַשְׁתָּא י"ל חַש"מ דְקִיל קַדְדוּשָׁתוֹ מְשָׁל י"ט הַוֹתֵר גַּמִּי בְּדַבַּר הָאֲבָד וּכְיֹצֵא בּוֹ וְכַה"ג

מצינו בפ"ב דכריתות (ד' ט) תניא גר חושב מותר לעשו' מלאכ בשב' פישראל בח"ש
פי' מלאכת האבד רע"א פישראל בי"ט רי"א גר תושב עושה מלאכה בשבת לעצמו
פישראל בחול רש"א א' גר תושב ואחד עבד ואמה התושבים עושין מלאכה בשבת
לעצמן פישראל בחול ומשמע ונדאי דהני תנאי בשל תורה פליגי דאי מדרבנן הא כל
מילי דרבנן אלאו דלא תסור אסמכוהו א"נ אשאל אביה ויגדה וכדאמ' בפ"ב דשבת וגבי
גר תושב ליתא הא דאינו מצנוה ע"ז א"ו מה"ת פליגי ובהאי קרא פליגי דכתי' וינפיש
בין אמתה והגר ואמ' בספ"ד דיבמות (דף מח) והגר זה גר תושב או אינו אלא גר צדק
כשהוא אומר וגר הרי גר צדק אמו' כו' ומשמע לי' לת"ק ור"ע דג"ת דרבי קרא היינו
שאסו' במלאכה אפי' לעצמו אלא לת"ק קיל דאינו אסו' אלא פישראל בחש"מ ומותר
בדבר האבד ור"ע מחמיר לאסור בדבר האבד ואינו מותר אלא בא"נ פישראל בי"ט ור"י
ור"ש ס"ל דלצורך עצמן שרי במלאכה לגמרי פישראל בחול ואינו אסו' אלא לצורך
ישראל והרי לת"ק אסו' ג"ת במלאכה לעצמו מה"ת ואפ"ה אינו אסור אלא פישראל
בחש"מ ושרי בדבר האבד הרי מצינו בשל תורה מקצתה מותר ומקצתה אסור כמו
בח"ש אע"ג דאיפסק התם הילכת' כר"ש הא ע"כ לא פליג ר"ש אלא דלעצמו שרי
לגמרי אבל לא מה"ט דל"מ מקצתה מותר וכ"ז ברור ובירושלמי בפ"ד דפסחים אמרו
כתיב שם תזבח את הפסח בערב אין לי אלא הוא שלוחו מנין ת"ל ובשלת ואכלת מה
ת"ל שם תזבח את הפסח בערב ואינו בדין שתהא עסוק במלאכתה וקרבה קרב קרב
אבל אסרו מלעשו' מלאכה כהא דתניא כל אינש דיהוי עלוהי עאין וביפורים והאומ' הרי
עלי עצים למזבח וגיזרין למערכה אסו' בהספד ותענית ומלעשות מלאכה בו ביום אר"י
אלין תמידין קרבנות של כל ישראל אינהו אם יהי' כל ישראל יושבין ובטלים הא כתי'
ואספת' דגנה מי אוסף להם את הדגן כו' ופישטא רהטא דביום הבאת קרבן אסור במלאכה
מה"ת דהא מקראי מ"ל וגם להתיר תמידין נמי נ"ל מקראי אפ"ה אינו אסור בכל מלאכה
כדאמ' בירושלמי שלמי דמכילתין כתוב א' אומ' וחג הקציר בפורי מעשיה וכתוב א' אומ'
כל מלאכת עבודה לא תעשו א"ר חנניא פיצד יתקימו ב' מקראות הללו בשעה שקח
בחול את חוגג ושובת בשעה שהוא חל בשבת את חוגג וקיצר א' ר' יוסי בר"ב ובלבד
שיבולים לעיסתו דא דתני אינש דיהוי עלוהי אעין ובפורים כו' אסו' מלעשות מלאכה
בו ביום הרי מצינו בשל תורה מקצתה מותר ומקצתה אסו' עוד ה"ר ר"ת מדתנן בפ"ד
דמגילה כל יום שאין י"ט ויש מוסף קורין ד' כגון ר"ח וחש"מ אלמא לא מיתסר במלאכה
מדקאמ' אין י"ט ועוד מדכיל לי' בהדי ר"ח דרבנן כדאמ' בירושלמי פ"ד דתענית מקום
דנהגו הלין נשיא דלא למעבד עבידתא בריש ירחא מנהג הוא ואין זה ראי' כלל דאע"ג
דדבר שאינו אבד אסו' מה"ת אפ"ה פיון דדבר אבד ושאר מלאכות דשרי רבנן כדאמ'
בפ"א וב' דמ"ק לאו י"ט הוא גם מדכיל לי' בהדי ר"ח א"ר דהא כדאיתא והא כדאיתא
ועוד הא אפי' לר"ת לא דמו אהדדי דחש"מ נהי דשרי מה"ת אפ"ה מדרבנן אסו' ור"ח
אינו אלא מנהגא והיכי דנהג נהג והיכי דלא נהג ל"נ וכ"ש למאי דפי' בחידושי בפ"ג
דמגילה דר"ח וחש"מ בזמן הבית שקרב קרבן מוסף אסור במלאכה מה"ת לכל מפני
המוספים הקרובין בהם שהוא קרבן כל ישראל דהא מה"ט הני אסור במלאכה לכל
ישראל לעולם מפני התמידין אלא דגלי קרא דואספת להתירא ותמידין דגלי גלי מיספי'
דל"ג ל"ג כ"ש דניחא טפי הא דכיל הא דר"ח וחש"מ להדדי דבשניהם יש איסו' מלאכה

מה"ת בזמן הבית ומ"מ לאו י"ט מיקרי כיון דמותר ליקצר לעיסתו עוד ה"ר מדאמ' בירושלמי פ"ב דמ"ק פלוג אסרו במלאכה בחש"מ אלא שיהו אוכלים ושותי ויהיו יגעין בתורה והו אוכלים ושותים ופוחזין משמע לישנא דמדרבנן היא ובאמת ראי' גדולה היא לפי הירו' מ"מ כיון דהוכחנו מן גמ' דידן שהו מה"ת גמ' דידן עדיפא ובלא"ה הא מילתא נאמר בירושלמי בשם ר' אבא בר ממל וב' דברים אמר שם וגם דבר ב' ליתא לפי גמרא דידן והכי אמר התם א' ר"א בר ממל אלו הי' לי מי שימנה עמי היתרתי בשר בכור להישקל בליטרא והתרתי שיהיו עושים מלאכה בחש"מ פלוג אסרו בשר בכור מלשקל בליטרא לא פדי שימפרו אותו בזול והו מערימין עליו ומוכרין אותו ביוקר פלוג אסרו לעשו' מלאכה בחש"מ אלא פדי שיהו אוכלין ושותי ויגעין בתורה ואינהו אוכלין ושותין ופוחזין והא לפ"ד הא דאסו' לישקל בשר בכור בליטרא אינו אלא מדרבנן ומטעמא שיהי' נמפר בזול וברפ"ו דבכורות (דף לא) בגמ' דידן לא משמע הכי דתנן כל פסולי המוקדשין הנאתן להקדש ונמכרין באטלים ונשחטין באטלים ונשקלין בליטרא חוץ מבכור ומעשר הנאתן לבעלים פ"ה הנאתן להקדש ומפרש בגמ' מאי הנאתן להקדש אדמעיקרא כדון דשרית לי' נמכרין באטלים ונשחטין באטלים ונשקלין בליטרא טפי ופריק מעיקרא אבל בכור ומעשר הואיל והנאתן לבעלים ולא להקדש ל"ל בה אם מוכר בזול ואסור משום זילותא דקדשי' כדמוכח להדי' בפ"ח דזבחי' (דף עה) בעי רמי ב"ח התפיס בכור לבדק הבית מהו שישקול בליטרא רנוחא דהקדש עדיף או זלותא דבכור עדיף הרי לא פדי שימכר בזול אסרו לשקול בליטרא אלא הא דאסו' לשקול הוא הסיבה שגורם למכור בזול והא דלא חששו להפסד הוא מפני שהנאתן לבעלים ואיסור למכור בליטרא הוא מט"א משו' זילותא וה"מ להדי' בגמ' דידן פ' חלק (ד' קיב) ובפ"ק דתמורה (דף ח) דהוי מה"ת דאמ' התם מי שנאכל בתורת בהמתה יצא בכור ומעשר שאין נאכלין בתורת בהמתה דתנן כל פסולי מוקדשין כו' ונשקלין בליטרא חוץ מבכור ומעשר וכן פתבו התו' שמהא משמע שמה"ת א"נ בליטרא' והשתא י"ל כמו שחולק בהא אגמ' דידן ה"ל בהא דאסו' מלאכה בחש"מ חולק נמי ולגמ' דידן דמפיק לה מקראי או מק"ו הוי מה"ת והרא"ש רפ"ק דמ"ק הוסיף לומר דאינו אלא מדרבנן ואמ' דהתייבח למאן דדרש ביום השביעי עצרת לדידי' מסר הפתוב לחכמים משום דמקראי משמע לאסור במקצת מלאכה ולא בכל מלאכה אבל שאר תנאי דדרשי איסו' מלאכה מקראי או מק"ו מנ"ל לחלק במלאכה ועו' איף דרש מחג המצות תשמך' איסו' מלאכה לחש"מ א"ו אסמכת' בעלמא היא ונ"ל דאין אילו ראיות כלל דכבר בארתי יפה בפנים דמדכתב רחמנא איסור מלאכה בהדיא בא' וז' פסח וא' וח' של חג וחש"מ מיייתי לה רק מרבוי' משמע מקצתה מותר ומקצתה אסו' ולא מסרן אלא לחכמים וכן מאן דדריש מחה"מ תשמך' הכי מיייתי לה מדסמך ז' ימים תאכל מצות לתשמך' ולא פתוב תאכל מצות ז' ימים ש"מ תשמך' אז' ימים נמי קאי וקרי בי' תשמך' ז' ימים ותשמך' ממלאכה קאמ' דאי מאכילת מצה דאיירי בי' קראי להדי' קאי ה"ל למימר תאכל מצה ז' ימים עו' פתב הר"ש וכן ר"י דאמ' ק"ו לאסון מלאכה בחש"מ האי ק"ו למעקר קרא הוא דכתי' ז' ימי מצנה תאכלו ביום הראשון מקרא קודש כל מלאכת עבודה לא תעשו וגומ' ביום השביעי מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו וכן כתי' נמי בחג הסוכות אלמא מוכח קרא להדי' דלא נאמ' כ"א לאכילת מצה ולהקרבת אשה אבל מלאכה לא נאסרה כ"א א' וז' א"ו ק"ו ליתא

אֵלָא אַסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא וּלְחֻזְק דְּבְרֵי חֲכָמֵי שְׁאֶסְרוּ מְלָאכָה בַּחֲשׁ"מ וּג"ז א"ר כָּלֵל דְּכֻבְרָא
פִּי בְּפָנִים דְּר"י דְּדָרְשׁ ק"ו לְאַסְנִי מְלָאכָה בַּחֲשׁ"מ נְמִי אֵינוּ אֵלָא בְּדֻבְרָא הָאֵבֵד בְּלִבְד
וְהַתּוֹרָה דְּאֶסְרֵי מְלָאכָה בָּא וְזֵי לִבְד הֵינְנוּ בְּכָל מְלָאכָה אַחַר שְׁנִדְחוּ רְאִינִי הַמְּפַדְשִׁים
דְּמְלָאכּוֹת חֲשׁ"מ אֵינוּ אֵלָא דְּרַבְּנָן אֲבִיָּא רְאִינִי לְהִיגָדָה שֶׁהוּא מַה"ת חֲדָא שְׁזֵה דְּחֻסְק גְּדוּל
מַה שְׁפִי הָא דְּקָאֵמֵר הַגַּמ' מְכָלֵל דְּתַרְנוּנֵיהוּ ס"ל דְּחֲשׁ"מ אָסוּר בְּעֵשְׂיִית מְלָאכָה אַע"ג
דְּאֵינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנָן פִּינּוּ דְּאֶקְרָאֵי סְמִכִינוּ לֵה לְמִתְסַר לַמ"ל לְאוּקְמֵי לִי קְרָא דְּשָׂרְנִי לְהִדְנִי
בְּהִכִּי דְּמַה בְּכָה פִּינּוּ דְּאֵינוּ אֵלָא דְּרַבְּנָן לְמַה לֹא אֶפְשָׁר לְאוּקְמֵי לְקָרָא דְּשָׂרֵי בְּהִכִּי גַם מַה
שְׁפִי הָא דָּאֵמ' דַּמ"ק ל"מ אֶבֶל דְּרַבְּנָנוּ אֵלָא אֶפֶי חֲשׁ"מ דְּאוּרְיִנִי כְּעֵינ דְּאוּרְיִנִי קָאֵמ' לְפִי
שְׁיֵשׁ לֵה סְמָךְ מְקָרָאֵי מַה"ת קָרִי לִי דְּאוּרְיִיתָא א"ו דְּאוּרְיִיתָא מְמַשׁ וּבְפָנֵי הַבַּאֲתִי רָאִי
גְדוּלָה דְּהִנֵּה מַה"ת מְמַשׁ מְדַתְמָה ר"י אֶקְרָא דְּחַג הָאֶסְיָף בַּחֲשׁ"מ מִי שְׂרִי וְהָא פְּמַה תְּנָאֵי
בַּפ"ק דְּסִנְהֶדְרִין [ד' יד] דְּרָשִׁי חַג הָאֶסְיָף אַחֲשׁ"מ וְאֶסְיָף מְמַשׁ קָאֵמ' וְלֹא חַג הַבָּאָה בְּזִמְנָן
אֶסְיָפָה וּמֵאֵי קִשִׁי לִי אֲדַר"ל טְפִי מְעַל כָּל הֵנִי תְּנָאֵי וַעֲפ"ז מוּכַח דְּמְלָאכְתָּא חֲשׁ"מ אָסוּרָה
מַה"ת ע ש בְּפָנִים וַא"ל לְכַפּוֹל אֵת הַדְּבָרִים וְעוֹד נ"ל לֵה"ר מְהֵאֵי דַּפ"ב דְּכָרִיתוֹת דַּס"ל
לַת"ק דְּגַר תּוֹשֵׁב עוֹשֶׂה מְלָאכָה לְעַצְמוֹ בְּשִׁבְתָּא פִּישְׂרָאֵל בַּחֲשׁ"מ וְהֵינְנוּ בְּדֻבְרָא הָאֵבֵד
וְאֶקְרָאֵי קָאֵי דַּמ"ל בַּפ"ד דִּיבְמֹת וַיִּנְפֹּשׁ בֶּן אֶמְתָּהּ וְהִגֵּר זֶה גַּר תּוֹשֵׁב וּמִשְׁמַע לִי דְּרַבִּי
קָרָא לַג"ת שְׁאֶסְרוּ בְּמְלָאכָה אֶפֶי לְעַצְמוֹ אֵלָא שְׁאֵינוּ חֲמִיר פִּישְׂרָאֵל וְדִי לֵה לְאֶסְרוּ כִּיּוֹם
הַקָּל שֶׁהוּא חֲשׁ"מ וְהַשְׁתָּא אַא"ב דְּחֲשׁ"מ אָסוּר בַּע"מ מַה"ת נִיחָא דְּכִיּוֹן דְּרַבִּי קָרָא
בְּהַנְפֹּשׁ סְתָמָא אֵי אַתָּה רִשְׁאֵי לְמִשְׁכּוֹ לְהַחְמִיר עָלֵינוּ וְדִי לֵה לְאֶסְרוּ בַּע"מ כִּיּוֹם הַקָּל מִימֵי
שְׁבִיתָה הָאֵמֹר בְּתוֹרָה שֶׁהוּא חֲשׁ"מ אֶבֶל אֵי אֶמְרַתְּ דְּחֲשׁ"מ בְּדֻבְרָא שְׁאֵינוּ אֵבֵד אֵינוּ אֵלָא
מְדַרְבְּנָן פִּינּוּ דְּלֹא מְצִינוּ שְׁבִיתָה מַה"ת בְּדֻבְרָא שְׁאֵינוּ אֵבֵד לְחוּד מַנִּין לְנוּ לְאוּקְמֵי שְׁבִיתוֹת
ג"ת בְּדֻבְרָא שְׁאֵינוּ אֵבֵד לְחוּד מַה שְׁלֹא מְצִינוּ שְׁבִיתָה דְּוַגְמָתָה בְּשִׁל תּוֹרָה וְעַנ"ל לְהִבִּיא
רְאִינֵיהּ לְזֵה מְפָרַק ב' דְּבִיצָה (דָּף יט) אֵין מְבִיאָן תּוֹדָה בְּחַג הַמְּצוֹת מְפָנִי חֲמִץ שְׁכּוֹ וְלֹא
בְּעֶצְרַת מְפָנִי שֶׁהוּא יוֹם טוֹב אֶבֶל מְבִיא אֲדָם תּוֹדָתוֹ בְּחַג הַסְּנוֹפוֹת רַש"א כּו' כָּל שְׁאֵינוּ
בָּאָה בְּחַג הַמְּצוֹת אֵינוּ בָּאָה בְּחַג הַשְּׁבִינְעוֹ וּבְחַג הַסְּנוֹפוֹת מִתְקַנֵּי לֵה ר"ז הַשְׁתָּא סִילְוִתִּי
מְסִלְתִּינִן פִּי דְּקוּצְצִין עֲצִים בְּמוֹעֵד לְצוֹנְרָה הַמוֹעֵד נְדָרִים וּנְדָבוֹת מְבַעֵי דַּס"ד דַּר"ז דַּר"ש
לְמִסַּר לְהַקְרִיב נְדָרִים וּנְדָבוֹת בַּחֲשׁ"מ מְשׁוּם מְלָאכָה קָאֲתִי וְאֵי חֲשׁ"מ מוֹתֵר בְּמְלָאכָה
מַה"ת ל"ל לְמַפְרָךְ מְסִילְוִתָּא עֲדִיפָא מִינֵי ה"ל לְמִיפְרָךְ הָא אֵין אֶסוּר מְלָאכָה לְגַמְרֵי
בַּחֲשׁ"מ מִן הַתּוֹרָה וְאֵיךְ מִינִיתִי לֵה ר"ש מְהִיקְשָׁא דְּקָרָאֵי דַּחַה"מ וְעוֹד אֵי אֵין עֶקוּר לְאַסְרוּ
מְלָאכָה בַּחֲשׁ"מ מַה"ת אֵיךְ טְעָה ר' זִירָא דְּמְשׁוּם אֶסוּר מְלָאכָה קָא אָסַר ר"ש בְּנו"ג
בַּחֲשׁ"מ מְקָרָאֵי פִינּוּ דַּמ"ה אֵין בֵּין חֲשׁ"מ לִימֵי הַחֹל לְעַנְיָן מְלָאכָה וְלֹא כְּלוּם א"ו ש"מ
בַּחֲשׁ"מ אָסוּר מַה"ק עַנ"ל לֵה"ר מְהֵא דְּאֶמְרִינֵן רַפ"ב דְּתַמּוּרָה (דָּף יד) פִּי אַתָּא ר"ד
אַר"י מְשׁוֹ ר"ש בֶּן יְהוֹצְדֵק אֵלָה תַּעֲשׂוּ לֵה בְּמוֹעֲדֵיכֶם אֵלוּ חוֹבוֹת הַבָּאוֹת חוֹבָה בְּרַגְלֵי
מְלִבְד מְנַדְרִיכֶם לְיַמַּד עַל נו"ג שְׁקָרִיבִין בַּחֲשׁ"מ וְאֵי אֶסוּר מְלָאכָה בַּחֲשׁ"מ אֵין לֵה עֵיקוּר
מַה"ת ל"ל לְמִיִּשְׂרֵי נו"ג בַּחֲשׁ"מ פְּשִׁטָּא מ"ש מְכָל יְמוֹת הַחֹל א"ו ש"מ דַּע"מ בַּחֲשׁ"מ
אָסוּר מ"ה וְצָרִיךְ קָרָא לְמִיִּשְׂרֵי נו"ג וְאֵע"פ שֶׁק"ל ל"ל קָרָא לְמִיִּשְׂרֵי לְהַקְרִיב נו"ג
בַּחֲשׁ"מ הָא מְסַבְרָא יְדַעִינֵן לֵה הַשְׁתָּא סִילְוִתִּי כּו' וּכְקָן ר"ז בַּפ"ב דְּבִיצָה יְתַבָּאֵר בְּמַקּוֹ
אַחַר אֵין כָּאֵן מְקוּמוֹ מ"מ ש"מ דַּע"מ בַּחֲשׁ"מ אָסוּר מַה"ת וְאֵל תַּקְשָׁה עָלֵי מְהֵא דְּקִינִי
לֵן בַּפ"ק דְּבִיצָה אֵלִיבָא דַּב"ה דְּאֶמֵר מִתּוֹךְ שְׁהוֹתְרָה הוֹצְאָה לְצוֹנְרָה הוֹתְרָה נְמִי שְׁלֹא

לצורך זה"נ אח' התם גפי הבער והשתא איך אפש' לומר דמלאכת חש"מ אסור מה"ת
הא פינו דדבר דדבר האבד שרי וכן אין לו מה יאכל וכיוצא פדאמ' בפ"ב דמ"ק א"כ
בטלת פל איסור מלאכה בחש"מ דנימא מתוך שהותרה לצורך דבר האבוד הותר לגמרי
וכ"ת היא הנותנת דהא אי אמרת מתוך בטלת הפל לגמרי בע"כ א"א לה לומר מתוך
דא"כ מלאכת חש"מ שאסר' תורה לא משפחת לה פלל ליתא דא"כ נגמור מינ' דל"א
מתוך וגבי י"ט נמי לק"מ דהא פ"ה התו' התם דל"א בלאו לצורך פלל מתוך אלא היכי
דאיכא לצורך מצוה או שמחת י"ט אבל בשלא לצורך פלל ל"א מתוך השתא מ"ל איסור
מלאכה בחש"מ בשלא לצורך פלל דבהכ"ג ל"א מתוך ומ"מ ק"ל לרבה דאמ' בפ"ג
דפסחים (דף מז) דהאופ' מי"ט לחול אינו לוקה הואיל ואיקלע לי' אורחי חזי לי ופריך
התם לרבה מדתנו יש חורש תלם א' ותייב עליו ח' לאונין החורש בשור ותמור כו' וי"ט
כו' וא"א הואיל אחריתה לא לחייב הואיל וחזי לאפסוי דם ציפור ופ"ה התו' אם הי' דם
ציפור במקום התרישה וכה"ג אם הי' מבקש עפר אחר ונגב הדם או יששטש ע"י מים
ולא יתיים מצנת פיסוי וגם מיירי שאין יכול לקפל וליטלו דאל"כ ל"ש פאן דלדחי עשה
לל"ת פדאמ' ר"ל בשבת כ"מ שאתה מוציא עש' ול"ת אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב
ואם לאו יבא עשה וינדחה ל"ת אלמא אע"ג דאין פאן דם ציפור במקום התרישה אפ"ה
אמר אלו הי' פאן דם ציפור ובגוננא דאם הי' מבקש עפר אחר יששטש או ינגב וגם בענין
שאין יכול לקפלו וליטול דאל"כ ל"ש פאן דייבא עשה וינדח' ל"ת ש"מ דאמר הואיל
אילו הי' מנדמן שעת היתר אפילו בענין רחוק פנה אף על גב דבשעה שחורש אין פאן
שום צד היתר אפילו הכי אמרינן הואיל אלו הי' פאן שעת היתר נאפילו בענין רחוק פנה
כ"ש דיש לומר גפי מלאכת חש"מ הואיל ואלו היתה מלאכה זו דבר האבד א"נ אין לו
מה יאכל הי' שרי' השתא נמי שרי ולפ"ז פמעט בטלה פל איסור מלאכה בחש"מ ל"מ
לאיסורו אלא מעט על צד רחוק י"ל דונדאי בכה"ג לא אמר הואיל אילו הי' פאן צד
היתר פינו דהשתא בשעת עשיית מלאכה זו אין פאן שום צד היתר קמן ואלו הי' פאן לא
אמ' ופיר' הלכה דפ"ג דפסחים הוא ע"ד אחרת ואעתיק מש"כ בחידושי נזה תופסו
אחריתה לא לחייב הואיל וחזי לכסוי דם צפור ק"ל מאי בכך הא אפילו אי לאתר תריש'
אינדמן לו דם צפור לכסות מ"מ פי חרש באיסור חרש פינו דבשעת תרישה אפתי לא
הי' דם ציפור במקום תרישה דקי"ל אין עשה דוחה ל"ת אלא א"כ בעידנא דמעקר ללאו
מקיים לעשה ומה"ט אמר' בפ"ק דביצה (דף ח) דאין עשה דכיסוי דוחה ל"ת די"ט א"כ
בהדי דכחש מפסי דומיא דסדין בציצית אבל לא לבתר דכתיש ול"ל דנימא אילו הי' שם
דם ציפור אינו חייב אחריתה משום דחזי לי' השתא נמי לא לחייב משום הואיל ליתא
דעד פאן לא קאמר רבה דאמר הואיל אלא משום דאי מקלע לי' אורחים חזי לי' דבשעת
אפי' י"ל דבהיתר אפה נ"ה דה"ל צורך וה"נ אופ' מי"ט לי"ט הא לא"ה לא אמר דנימא
הואיל וקודם אכילה שרי' לאתר אכילה נמי שרי אע"ג דהוי מי"ט לחול והא ע"כ עיקר
טעמא דרבה משום הואיל דאורחים הוא וכדמוכח לקמן בהא דבעי לאוקמה הא דרבה
ור"ח במחלוקת ר"א ור"י ובמאי דדחי לה ר"פ ע"כ ל"ק ר"א כו' אבל הכי דלאורחי
חזי לדיד' לא אמרי' הואיל ונ"ל הא דפריך אחריתה לא לחייב לאו משום הואיל
דלמפרע קא קשיא לי' הואיל ואלו הי' שם דם ציפור הנה שרי' תרישה זו משום מצנת
פיסוי דונדאי הואיל למפרע לא אמרינן אלא הכי ק"ל פינו דמשפחת לה לשום תרישה

דְּשָׁרְנִי בִי"ט בְּמִקּוֹם מְצֻנֶת פִּיֶסוּי פְּגוֹן אִי ה"ל דָּם צִיפּוֹר פֶּאן קוֹדֵם חֲרִישָׁה דְּאִתִּי עֲשֵׂה וְדָחִי ל"ת הַשְּׁתָּא שְׁרִי נְמִי לְחֲרוֹשׁ אַע"ג דְּלֹא קָדִים דָּם צִיפּוֹר לְחֲרִישָׁה מֵה"ט מִתּוֹךְ שְׁהוֹתְרָה חֲרִישָׁה לְצוֹנְרָה מְצֻנָה הוֹתְרָה נְמִי שְׁלֵא לְצוֹנְרָה וְכִדְקָאֵמֵר בַּפ"ק דְּבִיצָה (ד' יב) לַב"ה מִתּוֹ שְׁהוֹתְרָה הוֹצָאָה לְצוֹנְרָה הוֹתְרָה נְמִי שְׁלֵא לְצוֹנְרָה מ"מ שֶׁל"ל לְגַמְרִי לֹא אָמַר מִתּוֹךְ כִּדְאָמֵר הֵכָא גְבִי הָאוּפָה מִי"ט לְחוֹל אֶלָּא בְּשִׁישׁ לוֹ צוֹנְרָה קֶצֶת כְּמוֹ לְצוֹנְרָה מְצֻנָה פְּגוֹן קֶטָן לְמוֹלוֹ וְלוֹלֵב לְצִאֵת בּוֹ וּס"ת לְקָרוֹת בּוֹ אֶבֶל בְּשִׁלָּא לְצוֹנְרָה לְגַמְרִי לֹא אָמַר מִתּוֹךְ וּכְמ"כ הַתּוֹסֵף שָׁם וַא"כ ה"נ גְּבִי חֲרִישָׁה פִּינּוֹן דְּבְּמִקּוֹם דָּם צִיפּוֹר דְּחִי עֲשֵׂה דְּכִיֶּסוּי לַל"ת דִּי"ט דְּהָא בְּעִידְנָא דְּמַעְקָר לָאו מְקַיִים לַעֲשֵׂה שְׁלֵא בְּמִקּוֹם דָּם צִיפּוֹר נְמִי אָמַר מִתּוֹךְ וּמ"מ אִם א"א לְחֲרִישָׁה זֶהוּ שְׁתֵּהֲנִי לְצוֹנְרָה מְצֻנָה כְּלָל אֶלָּא לְצוֹנְרָה רְשׁוּת גְּרִידָא ה"נ דְּלֹא אִמַּר מִתּוֹךְ וְחִיִּיב כְּדַפְּנִי אֶלָּא פִּינּוֹן שְׁאִפְשֵׁר לְחֲרִישָׁה זֶה שְׁתּוֹעִיל קֶצֶת לְצוֹנְרָה מְצוֹ פְּגוֹן אִם נִשְׁחַט לְהַבָּא צִיפּוֹר בְּמִקּוֹ חֲרִישָׁה זֶה וַיִּקְוִיִּים מְצֻנֶת פִּיֶסוּי ע"י חֲרִישָׁה זֶה אַע"ג דְּמַצֵּד עֲצָמוֹ שֶׁל פִּיֶסוּי דְּלֵהַבָּא לֹא נִיְתְּנָה י"ט לְיִדְחָוֹת אֶצְלוֹ פִּינּוֹן דְּעִידְנִין לֹא שְׁחִיטָה וְלֹא מְקַיִים לַעֲשֵׂה בְּעִידְנָא דְּמַעְקָר לְלָאו מ"מ אָמַר מִתּוֹךְ שְׁהוֹתְרָה לְצוֹנְרָה פִּיֶסוּי דְּלַעֲבַר הוֹתְרָה נְמִי שְׁלֵא לְצוֹנְרָה פִּיֶסוּי דְּלַעֲבַר אֶלָּא מִשׁוֹ מְצֻנֶת פִּיֶסוּי דְּלֵהַבָּא נְמִי ש"ד כְּמוֹ הוֹצִיא קֶטָן לְמוֹלוֹ וְאִינְךָ דְּשְׁרִי מִשׁוֹם מִתּוֹךְ אַע"ג דְּבְּעִידְנִין דְּמַעְקָר לְלָאו לֹא מְקַיִים לַעֲשֵׂה אַפ"ה הוֹאִיל וְצוֹנְרָה מְצוֹ הֵן ש"ד ה"נ לֹא שְׁנָא וְהַשְּׁתָּא פְּרִיָּה שְׁפִיר לְרַבָּה דְּאִי לִי הוֹאִיל בְּלֵהַבָּא הוֹאִיל וְאִי מְיַקְלַע לִי ה"נ נִימָא הוֹאִיל לְהַבָּא הוֹאִיל וּמִיְקַלַּע לִי ד"צ אַחֲרֵי חֲרִישָׁה בְּמִקּוֹ זֶה וְה"ל הַחֲרִישָׁה זֶה לְצוֹנְרָה מְצֻנָה קֶצֶת הִי מְוֹתֵר לְחֲרוֹשׁ קוֹד' שְׁחִיטָה אַע"ג דְּלָאו בְּעִידְנָא דְּמַעְקָר הוּא מְשֻׁנָה מִתּוֹךְ שְׁהוֹתְרָה פִּיֶסוּי דְּלַעֲבַר דֵּה"ל בְּעִידְנָא דְּמַעְקָר (גְּנוֹן) [צ"ל כְּגוֹן] בְּעִידְנָא דְּחֲרֵשׁ מְכֹסָה לֵה כְּדַפְּנִי הַתּוֹסֵף הוֹתְרָה נְמִי פִּיֶסוּי דְּלֵהַבָּא מִשׁוֹ מִתּוֹךְ דֵּה"ל צוֹנְרָה מְצֻנָה א"כ אִפִּי לֹא אִיְקַלַּע לִי ד"צ אִמָּאִי חִיִּיב נִימָא הוֹאִיל וְאִי מְיַקְלַע לִי כִּדְאָמֵר גְּבִי אוּפָה הוֹאִיל וְאִי מְיַקְלַע לִי אוֹרְחִים וַיֵּשׁ לִי לְלַמּוֹד מְפָאן דְּכְמוֹ דְּאִמַּר הוֹאִיל גְּרִידָא לְרַבָּה וְכֵן מִתּוֹךְ גְּרִידָא ה"נ אִמַּר מִתּוֹךְ וְהוֹאִיל בְּיַחַד שְׁהֲרִי א"א לְפִינְטָרוֹ אַחֲרִישָׁה אֶלָּא מִשׁוֹם הוֹאִיל דְּחִזִּי לְכִסּוּי וְהֵאִי הוֹאִיל דְּלֵהַבָּא לְחוּד לֹא מְהַנִּי אֶלָּא א"כ נִימָא נְמִי מִתּוֹךְ שְׁהוֹתְרָה פִּיֶסוּי לְצוֹנְרָה לְדַעֲבַר כְּדַפְּנִי וּש"מ דְּאִמַּר הוֹאִיל וּמִתּוֹךְ בְּיַחַד וַא"ת מֵאִי פְּרִיָּה דִּילְמָא מִתְּנִיתָן ב"ש הִיא דְּלִי לִי מִתּוֹךְ גְּבִי קֶטָן וְלוֹלֵב וּס"ת כִּדְאָמֵר הֵתֵם וִי"ל דֵּא"א לְאוֹקְמִי סְתֵם מְשֻׁנָה כַּב"ש דַּב"ש בְּמִקּוֹם ב"ה אִינוּ מְשֻׁנָה וַא"ת אִפְתִּי מֵאִי פְּרִיָּה לְרַבָּה הֵא רַבָּה ס"ל הֵתֵם דַּב"ה נְמִי ל"ל מִתּוֹךְ וּבְעִירוֹב וְהוֹצָאָה לִי"ט פְּלִיגִי א"כ מְכִיֶּסוּי דְּלֵהַבָּא אִין פֶּאן הוֹאִיל פִּינּוֹן דַּל"ל מִתּוֹךְ וִי"ל דְּרַבָּה וְנוֹדָא הֵדֵר בִּי מִשׁוֹ קֶשְׁיָא דְּר"י הֵתֵם מְדָלָא אִיפְלַגוּ בְּאַבְגִּי דַּמְש"ה מְסִיק הֵתֵם דְּבְּמִתּוֹךְ פְּלִיגִי וּב"ה ס"ל דְּאִמַּר מִתּוֹךְ וְהֵכִי מ"ל מְדַבְּרִי תוֹס' דְּרַבָּה הֵדֵר בִּי מְהָא וְכִדְפְּנִי דְּלִקְמֵן גְּבִי מְבַשֵּׁל גִּיד הַנְּשָׂה בְּחֻלְבִּי בִי"ט דְּפְרִיָּה אִפְּי לְרַבָּה וַא"א הוֹאִיל אֶהְבְּעָרָה לֹא לְחִיִּיב כְּתָבוּ בְּשֵׁם רִיב"א דְּמוֹכַח מְפָאן דְּאִמַּר הוֹאִיל אִפִּי לַב"ש דַּל"ל מִתּוֹךְ וְאִי לֹא הֵדֵר בִּי רַבָּה וּס"ל דַּל"ל ע"כ לֹא אִמַּר מִתּוֹךְ בְּלֵא"ה ע"כ הֵכִי הוּא דְּהָא רַבָּה מִתּוֹךְ ל"ל וְאַפ"ה אִית לִי הוֹאִיל א"ו כַּמְש"כ ע"כ בְּחִידוּשֵׁי שָׁם עוֹד כְּתָבוּ הַתּוֹסֵף אֶהְוֵא ק"ו דְּר"י דְּמָה רֵאשׁוֹן וְז' הֵנָּה מְצִי לְמִיפְרָה מֵה לְהִנִּי שְׁכֵן דְּבָר הָאֵבֵד מִיְתָסֵר אֶלָּא שְׁאִין זֶה ק"ו גְּמוֹר אֶלָּא גִילוּי מִיְלִתָּא בְּעִלְמָא לְפִי מֵה דְּפִי דְּמִלְאָכָה לֹא מִיְתָסֵר אֶלָּא מְדַרְבְּנֵן וּנ"ל דְּאִין זֶה רְאִינִי דְּמִלְאָכָה בַּחֲש"מ לֹא מִיְתָסֵר מֵה"ת מְדָלָא פְּרִיָּה אֶהְוֵא ק"ו מֵה לְהִנִּי שְׁכֵן דְּבָר הָאֵבֵד מִיְתָסֵר דְּנוֹדָאִי מִפְּחֵ ק"ו זֶה הִי שְׁנָה לְחַש"מ לְרֵאשׁוֹן

ושביעי לגמרי ליתסר פמותם אף דבר האבד והא דשרי היינו טעמא כדפלי בפנים דר"י אקרא דרי"ה סמיה דנ"ל לחש"מ של סוכות מקרא לאסון שאינו אבד ולהתיר אבוד וכפלי בפנים מש"ה א"א לו ללמוד בהאי ק"ו לאסור נמי אבד דהא איפא למיפרה של סוכות יוכיח דאיפא נמי קדושה לפניהם ולאחריהם ואפ"ה אבד שרי וה"ה נמי לשל פסח אבד שרי מ"מ אין זה פירכא על ר"י דמצד הק"ו ראוי למיתסר אפ"ה אבד אלא מצד אחר אתי לן שריותא לאבד אבל מצד הק"ו אתי לן איסורו לגמרו בכל ענין: דף יז ע"ב ופניתי בפוקר בפני פתבתי אפ"ה לר"ע דס"ל תחומין דאורייתא מלא יצא איש ממקומו ביום השבת כדאמר בסוף פ"ק דערובין ה"מ בשבת דחמור ואפתי י"ט דקיל משבת אין לנו דאין למידן קל מחמור להחמיר עליו ובע"כ תחומין בי"ט אפ"ה לר"מ אינן אלא מדרבנן אע"ג דר"ע מפיק דתחומין מן התורה בפ"ה דסוטה מומדתם מח"ל את פאת קדמה אלפים באמה ומקרא א' אומר מקיר העיר וחוצה אלף אמה כו' הא כיצד אלף אמה מיגרש ואלפ"ה אמה תחום שבת נמי אקרא דאל יצא סמיה וכדיליף לה רב חסדא בפ"ה דערובין (דף נא) למדנו מקום ממקום ומקום מניסה כו' עד וחוצן מחוצן והאי מקום דקרא אל יצא איש ממקומו הוא וחוצן דקרא דומדתם מחוצן לעיר פאת קדמה אלפים באמה הוא חדא דאי לא תימא הכי מתניתן דר' חייא ספ"ק דתני לוקין על ערובי תחומין ונ"ל מקרא דאל יצא מני לא ר"ע ולא רבנן דלרבנן תחומין מד"ס בכוליהו גמ' ולר"ע דס"ל תחומין מה"ת מ"מ מלקות מנין אי נ"ל מומדתם מחוצן לעיר אין פאן לאו אלא איסורא בעלמא ועוד מנ"ל לר"ע דקרא דאלף אמה למגרש ואלפ"ה אמה לתחום שבת איפא אנא דילמא אלף לתחום שבת ואלפיים למגרש מגזירת הפתוב שהרי בקרא הכי פתיב ומגרשי הערי אשר תתנו ללויים מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב ומדתם מחוצן לעיר את פאת קדמה אלפיים אמה וגו' והעיר בתנהו זה יהי להם מגרש הערים ולר"ע מגרש הערים דסיפ"ה דקרא לאו אאלפים קאי אלא על אלף אמה דרישא ואימא איפכא דמגרש הערים דרישא אאלפים דסיפ"ה ואלף אמה לתחום שבת ויש לדחות בדוחק גדול אבל אי ר"ע אקרא דאל יצא סמיה וכדר"ח ניחא שהרי התם מקשה הגמ' אדר"ח וניילף מקיר העיר וחוצה אלף אמה ומשני דנין חוצן מחוצן ואין דנין חוצן מחוצן ועוד אטו משו' דקש"ה לר"ע קראי אהדדי מוקי לתחו' שבת בדבר חדש שאין שום רמז בכל התורה כולה לאסון תחומין בשבת א"ו ר"ע אקראי דאל יצא סמיה ומפיק לי' מאלפיים באמה דשיעור מקומות של תחומין הנה אלפיים וכן פתבו התוספות להדיא בסוף פ"ק דערובין גבי הא דקאמר שם לאו שנייתן לאזהרת מיתת ב"ד דר"ע ס"ל תחומין דאורייתא ונ"ל במי שהוציאו מאל יצא וכ"ת אי לא ילפינן איסור י"ט משבת לענין תחומין ואפ"ה לר"ע איסור תחומין בי"ט אינן אלא דרבנן שהרי בקרא דאל יצא יום שבת כתי' שהוא שבת דחמיר א"כ הא דתנן בפ"ה דביצה (דף לו) אלו הן משום שבות לא עולין באילן ולא רוכבין ע"ג בהמה ומפרש בגמ' טעמא דאין רוכבין ע"ג בהמה גזירה שמה יצא חוצן לתחום ומקשה ש"מ תחומין דאורייתא ומסיק אלא גזירה שמה יצאה זמורה משמע אי הנה תחומין דאורייתא הנה נ"ל בה"ט דגזירה שמה יצא חוצן לתחום ואמאי הא מ"מ תקשה לן דהרי בהאי מתני' בסיפ"ה תנן שפך אילו אסורין בי"ט הרי בי"ט תחומין דרבנן לכ"ע ואמאי אסיר רכיבה בי"ט משום האי גזירה א"ו ילפינן איסור תחומין י"ט משבת ולמ"ד דאורייתא בי"ט נמי הנה דאורייתא וי"ל הואיל דתחומין בשבת דאורייתא ושייך למיגזר על רכיבה בשבת אטו איסור תחומין דאורייתא

גזרו נמי בי"ט אטו שבת אע"ג דהנה גזירה לגזירה פדאמ' בפ"ב דביצה (דף יח) דמפ' רבה טעמא דגזרו אטבילת פלים בשבת או י"ט משו' שמא יעבירנה ארבע אמות בר"ה וגזירה י"ט אטו שבת ופי' שם התוס' ולא הנה גזירה לגזירה די"ט ושבת אחת היא מיהו קא פלוגתא דקמאי הוא הנה הרמב"ן פתב בתורת האדם פתב בעל הלכות עבדין דישאל אסור להון למקבור מתין בי"ט ראשון דקא דאמ' רבא יתעסקו בו עממין מאי עממין גוים אבל עבדים לענין מלאכה בשבת וי"ט אתקושו למריהו אי קברי מחינן וקרב"ן פתב עליו ומ"מ לא נתברר לי מנין לבעל הלכות שיהי' י"ט כשבת לענין אסו' מלאכה דעבדים דכיון שגזירת הכתוב בשבת אין למדין ממנו י"ט שאין דנין קל מחמור להחמיר עליו ונ"ל שריב"א ס"ל כהרמב"ן דברפ"ק דפסחים יליף ר"ע התם דאף ביום הראשון תשביתו שאור מעי"ט דאילו בי"ט קא כתיב כל מלאכה לא תעשו ומצינו להבערה שהוא אב מלאכה ואמר רבא שם ש"מ מדר"ע תלת ש"מ דאין ביעור חמץ אלא שריפה וש"מ הבערה לחלק יוצאת וש"מ ל"א הואיל והתורה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ופי' התוס' ש"מ הבערה לחלק יצאת מדקרי לה אב מלאכה ועו' אומר ריב"א דלמ"ד ללא יצאת לא הי' אסור בי"ט פנין דאין שם מלאכה עלה אלקא לפי' ריב"א אי הבערה ללאו בעלמ' יצאת ואין חיוב עליה דלא הוי בכלל לאו דל"ת מלאכה שנ' גבי שבת אע"ג שפרטה תורה עלה לאו בפני עצמה דכתי' לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת אפ"ה פנין דאינו בכלל מלאכה לא תעשו לא נאסרה בי"ט שלא נאמר בתורה גבי י"ט אלא כל מלאכת עבודה ל"ת אבל שאר אסורי שבת שלא נכללו בלאו דמלאכה ומקרא אחרניא ילפינן להו בשבת שבת דגלי קרא גלי י"ט דלא גלי לא גלי דא"א למילף י"ט הקל משבת החמור וא"כ הה"נ דשביתות עבד ובהמה שנ' בשבת מקרא אחרניא ולא מקרא דל"ת מלאכה והה"נ לתחומין אליבא דר"ע בי"ט שרי' ואלבא דבעל הלכות י"ל דמפ' כפי' ראשון של התוס' וכן פרש"י שם ובא"ח ס' תצ"ה פתב הב"י בשם הפל בו שבימת בהמ' ומחמר יש אסרין בי"ט שאחר שנקרא מלאכה הרי זה בי"ט בכלל ל"ת מלאכה יש אומרי' שאפ"י בי"ט מותר שאין לאוסרו רק בשבת שפרט לה בה הכתוב ופי' הב"י טעמן של המתירין משו' דא"ל דשביתות בהמ' ומחמר לאו בכלל ל"ת מלאכה נינהו שהרי אינן בכלל מ' אבות מלאכות ולא מתולדותיהן אלא לאו בפני עצמה יחוד להו קרא וכיון דלא כ"ר בי"ט משרי שרי ומדברי פולם למדנו דשבימת בהמה ושבימת עבד וכן לתחומין אליבא דר"ע שוין הן בי"ט אי ילפינן י"ט משבת פולן אסורין ואי לא ילפינן לה פולן מותרין ביום טוב דאין טעם לחלק ביניהם ואחרונים בא"ח (סי' רמ"ו) שפכתבו ביום טוב אינה מצוה על שבימת בהמתו (ובסימן ד"ש) פתבו דאדם מצוה על שבימת עבדו בי"ט ל"ד דאין נחלק ביניהם אלא או שניהם אסורין או שניהם מותרין מה"ט דפי' וכ"ת אי לא ילפינן י"ט משבת קא דדרשינן ברפ"ה דפסחים (דף נט) עולת שבת בשבת ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול בי"ט וקא האי קרא גבי שבת דחמור כתי' מנ"ל למילף מיני' עולת חול בי"ט הקל כפר פי' שם התוספות בשם ריב"א דאתיא כר"ע דאמר בסוף אלו קשרי' (דף קיד) עולת שבה בשבתו למוד על חלבי שבת שקריבין בי"ט ומשמע לי קרא עולת שבת זו בשבת אחרת דהיינו של שבת בי"ט מפלל דשל חול בי"ט לא קרבה ונ"ל לה"ר דילפינן י"ט משבת להחמיר דבפ"ג דפסחי' (דף מ"ח) פריה לרבה דא"ל הואיל מהא דתניא המבשל גי"ה בחלב בי"ט וכו' לוקה חמש וא' מנהון משו'

הבְּעֵרָה וּא"א הוֹאִיל אֶהְבְּעֵרָה ל"מ וְכו' וּמִשְׁנֵי אֶפְיֵק הַבְּעֵרָה וְעֵינִיל עֲצֵי מְוִקְצָה וְנ"ל לְאִסּוּר מְוִקְצָה מִדְּכֵתִי וְהָיוּ בְיוֹם הַשְּׁשִׁי וְהַכִּינּוּ וְאִזְוֹהֲרֵתִי מל"ת כָּל מְלֶאכֶה אֶלְמָא דְיִלְיָף אִסּוּר מְוִקְצָה מְוִהְכִינּוּ דְכֵתִיב גְּבִי שְׁבֵת לְאִסּוּר נְמִי בִי"ט מִן הַתּוֹרָה מְדִלּוֹקִין עֲלֵיו וְה"נ מוֹכַח בְּפֶר"ק דְּבִיּוֹצָה (דָּף ב) דְּמִפְרָשׁ רַבָּה בְּהָא דְּבִיּוֹצָה שְׁנוּלְדָה בִּי"ט דְּל"ת לִב"ה הֵכָא בִּי"ט שְׁחַל לְהָיוֹת א"ש עֶסְקִינָן וְכו' וְאִין י"ט מְכִין לְשֵׁבֶת וְאִין שְׁבָה מְכִין לִי"ט וּמִשְׁמַע הֵתָם דְּהִכְנָה דְּאוֹרֵיִתָא הִיא בֵּין שְׁל י"ט לְשֵׁבֶת וּבֵין שְׁל שְׁבֵת לִי"ט וְהִשְׁתָּא בְּשִׁלְמָא הָא דְּאִין י"ט מְכִין לְשֵׁבֶת נִיחָא מִדְּכֵתִי גְּבִי שְׁבֵת וְהִי בְיוֹם הַשְּׁשִׁי וְהַכִּינּוּ וְסִתָּם שְׁשִׁי הוּא חוּל אֲבָל הָא דְּאִין שְׁבֵת מְכִין לִי"ט מִנ"ל וְאֵעִפ"י שֶׁהַתּוֹס' פִּי שָׁם דְּאִתֵּיָא מִכ"ש פִּינּוּ דְּאִין י"ט מְכִין לְשֵׁבֶת כ"ש דְּאִין שְׁבֵת מְכִין לִי"ט נ"ל דִּק"ו פְּרִיכָא הוּא שְׁהָרִי הַתּוֹס' בְּעֲצָמָן פְּתִיבוּ שָׁם וְהָא רִש"י א"כ בִּיּוֹצָה שְׁנוּלְדָה בָּא בְּשֵׁבֶת אוֹ לְאַחַר י"ט תִּיָּאֶסֶר מִכ"ש דְּשֵׁבֶת וִי"ט לֹא מְכִינּוּ אֶהְדְּדִי כ"ש דְּלֹא מְכִינּוּ לְחוּל וְתִי דְּגָבִי סְעוּדוֹת חֵיל ל"ל הִכְנָה דְּאִין סְעוּדוֹת חוּל חֲשִׁיבִי וְש"מ דְּהָא דְּאִין י"ט מְכִין לְשֵׁבֶת הוּא מְחַמַּת חֲשִׁיבוֹת דְּשֵׁבֶת שְׁהָרִי י"ט לְחוּל מְכִין וְא"כ מִנ"ל לְמִילֵיף מְפָאֵן דְּאִין שְׁבֵת מְכִין לִי"ט דִּי"ל י"ט דְּקִיל לֹא אֶחְשָׁבִי רַחֲמָנָא וְשֵׁבֶת מְכִינּוּ לוֹ כְּמוֹ שְׁמִינּוּ לְחוּל א"ו ש"מ דְּיִלְפִינָן י"ט מִשְׁבֵּת וְשָׁם יִתְבָּאֵר בְּחִי בְּאוֹרָה: סְלִיק מִסְכַּת חֲגִיגָה דָּף ב ע"א מְגִילָה נִקְרָאת בִּי"א ק"ל אֲמַאי לֹא תִנָּא קוֹרִין אֶת הַמְּגִילָה בִּי"א כְּדִתְנּוּ לְקַמּוֹ בְּפֶרֶק ב' אִין קוֹרִין אֶת הַמְּגִילָה.

וכה"ג דְּנִיָּק רִפ"ק דְּקִדּוּשִׁין (דָּף ב) גְּבִי הָאִשָּׁה נִקְנִית וּפְרָק ב' תִּנָּא הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ וְיִשׁ לְזִמְרָה דְּמַה"ט לֹא תִנָּא הֵכָא קוֹרִין אֶת הַמְּגִילָה מִשּׁוּם דְּזִמְנִים חֲלוּקִים הֵן לְאֲנָשִׁים מְחֻלְקִים לְכַנֵּי כְּרַפִּים וְלְכַנֵּי עֵינִירוֹת וְלְכַנֵּי כְּפָרִים וְזִמְנּוּ שְׁל זָה אִינוּ כְּזִמְנּוּ ש"ז וְאִין הַפֵּל קוֹרִין בְּכָל הַיָּמִי הַלְלוּ מִש"ה תִּנָּא מְגִילָה נִקְרָאת דִּמ"מ קוֹרִיָּאתוּ בְּכָל הַיָּמִי בְּאֲנָשִׁי מְחֻלְקִי.

מִיָּהוּ י"ל דְּאִין בְּזָה קְפִידָא כ"כ דִּה"נ תִּנָּא הֵתָם בְּפ"ב וְלֹא מְלִין וּבִס"פ י"ט דְּשֵׁבֶת תִּנּוּן קִטְוֹן נִימּוּל לַח' וְלֹט' וְכו': לֹא פְּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר פִּירִש"י ל"פ מִי"א וְלֹא יוֹתֵר מִט"ו. וְק"ל א"כ ה"ל מִשְׁנָה שְׁאִינָה צָרִיכָא פִּינּוּ דְּתִנָּא מְגִילָה נִקְרָאת מִי"א עַד ט"ו פְּשִׁיטָא שְׁאִין לְהִקְדִּים וְלֹא לְאַחַר וְעַק"ל אִי ל"פ וְלֹא יוֹתֵר שְׁנִיָּהֵן אִימִי הַחֻדְשׁ קָאִי א"כ לֹא קִמ"ל תִּנָּא אֶלְא שְׁלֹא לְהוֹסִיף עַל קוֹרִיָּאתָה עַל מְנִין הַיָּמִים הַלְלוּ שְׁמִי"א עַד ט"ו אֲבָל שְׁלֹא לְהַפְחִית מַה' יָמִים הַלְלוּ לֹא מְיִירִי פְּלָל וְזָה תִּימָא שְׁעַל הַתּוֹסְפוֹת חֲשִׁשׁ וְהַזְהִיר בְּאִזְוֹהֲרָה כְּפּוֹלָה בְּל"פ וְלֹא יוֹתֵר וְעַל הַפְּחוֹת לֹא חֲשׂ פְּלָל וְלֹא תִנָּא מִיָּדִי הָא נִפְקָא הַקְּלָה בְּפְּחוֹת כְּמִי בְּתוֹסְפַת דְּהָא מְוִקְפִין אִין י"ח בְּקוֹרִיָּאת י"ד.

וְעַק"ל עַל פִּי זָה דְּאִי הָאִי ל"פ וְלֹא יוֹתֵר אֲמַנְנָן יָמִי הַחֻדְשׁ קָאִי א"כ ה"ל לְמִימֵר לֹא קוֹנְדָם וְלֹא מְאוּחָר וְכְדִתְנּוּ לְקַמּוֹ בְּאֵלּוּ אֲמָרוּ מְקַדִּימִין וְלֹא מְאַחְרִין וְל"נ לִפ' לְהָא ל"פ וְלֹא יוֹתֵר אֲמַנְנָן הַיָּמִים שְׁמִי"א עַד ט"ו שְׁהַמְּגִילָה נִקְרָאת בְּהֵן קָאִי וְקִמ"ל לְאַפּוֹקִי מִדְּר"י דָּא' בְּגַמ' בְּזוּה"ז א"ק אוֹתָהּ אֶלְא בְּזִמְנּוּ מִש"ה תְּנִי ל"פ פְּלוּמֵר דְּלַעוּלָם אִין הַמְּגִילָה נִקְרָאת פְּחוֹת מַה' זִמְנִים הַלְלוּ אִפִּי בְּזוּה"ז וְאִיִּדִי דְּתִנּוּ ל"פ תִּנָּא נְמִי לֹא יוֹתֵר וְיִשׁ הוֹכְחָה לִפִּי זָה בְּגַמ' וְכַמ"ש שָׁם: כְּרַפִּים הַמְּק"ח וְכו' קוֹרִין בְּט"ו הָא דְּנִקְט לְכְרַפִּים קוֹנְדָם לְעֵינִירוֹת גְּדוּלוֹת וְנִקְט לְסִינְדָא דִּירְחָא לְמִפְרָע וּבְרִישָׁא נִקְט כְּסִינְדָא דִּירְחָא בִּי"א בִּי"ב בִּי"ג וְכו' וְכַה"ג דְּנִיָּק בְּגַמ' (דָּף ד) גְּבִי חַל בְּב' י"ל אִיִּדִי דְּזוּטְרָא מְיִלִי דְּכְרַפִּים פְּסִיק שְׁדִי לְהוּ וְהִזְדַּר נִקְט

לע"ג דְכִינִיל לְהוּ תִנָּא בְּהַדִּי פְּפִרְיָ דְנִפְיִשִּׁי מְיִלְיָהּוּ פְּדִמְסִיק וְכַה"ג מְשַׁנֵּי הַגְמָ' גְּבִי שְׁבוּעוֹת וַיְדִיעוֹת הַטְּוֹמָאָה בַּפ"ק דְשְׁבוּעוֹת (דָּרָג ג) וְהוּ"נ אַמ' רַפ"ב דְּבְכּוֹרוֹת (דָּרָג יג) דַּמְש"ה מְפָרֵשׁ מְיִלְיָ דְּבְכּוֹר בְּהַמָּה טְמָאָה קוֹדֵם לְטְהוּרָה.

וְעִי"ל דְּבְסִיפָּא אֵינְדִי דְּמַתְּהַפְּכָא לִי נִקְט סִינְדְרָא דִּיּוֹמָא וּמְמִיל' הָנִי סִינְדְרָא דִּינְרָחָא לְמַפְרַע פְּדִמְפָּ' בַּגְמ' וְכִינִן דִּי"א דִּי"ב דִּי"ג דְּבִנְי הַפְּפָרִים בַּע"כ נִקְט סִינְדְרָא דִּינְרָחָא לְמַפְרַע נִקְט נְמִי לִי"ד וְט"ו בְּפִרְפִּי וְע"ג סִינְדְרָא דִּינְרָחָא לְמַפְרַע דְּזָה וְזָה לַפ' רִישָׁא דְקַתְנִי מְגִילָה נְקֵרָאָת בִּי"א בִּי"ב וְכו' קֵאָתִי.

מִיָּהוּ תִי' א' נ"ל עֵינְקֵר מְדִינִיק גַּמ' אֲסִיפ' מ"ש דְּנִקְט סִינְדְרָא דִּינְרָחָא לְמַפְרַע גְּבִי חוּל בַּב' וְלֹא דִינִיק פֶּן אַרְיִשָׁא דְכַרְפִּים הַמוֹק"ח: פְּפָרִים וְע"ג קוֹרִין בִּי"ד. לְקַמֵּן בְּמַתְנִי מַפ' אֵיזָהוּ עִיר גְּדוּלָה כָּל שְׁיֵשׁ בָּהּ עֲשָׂרָה בְּטִלְנִים פְּחוֹת מְפָאן ה"ז פְּפָר.

וּק"ל אַמְאִי לֹא פִינִיל לְפְפָרִים בְּרִישָׁא בְּהַדִּי מְנֻקְפִין חוּמָה לְקִרְיָאָת ט"ו וְנ"מ שְׂאָם חָל י"ד בַּא' בְּשִׁבְתָּ אוֹ בַד' פְּפִרְיָ הַמְּנֻקְפִין חוּמָה קוֹרִין בַּב' אוֹ בַה' שְׁהִיא זְמַן קִרְיָאָה עֲנִירוֹת פְּדַתְנָן גְּבִי חָל י"ד בַּב' אוֹ בָּהּ פְּפָרִים קוֹרִין בּוֹ בִּיּו' וְטַעֲמָא מְשִׁים דְּמִיּוֹם הַפְּנִיסָה לִיּוֹם הַפְּנִיסָה לֹא דְחִינִן וְכַדְמָפ' בַּגְמ' וְלְכַאוּרָה נ"ל מְשׁוּם זֶה דְּכַפְּרִים הַמ"ח אַע"פ שְׂאִין בְּהֵם עֲשָׂרָה בְּטִלְנִים דִּינִן פְּכַרְדָּ וְלַעוּל' א"ק אֶלָּא בַט"ו וְכַמְש"ל בְּשֵׁם הַתּוֹס' הִלְכָּהּ שְׁנִיר לְפְפָרִים בְּרִישָׁא וְלֹא פִינִיל לְהוּ בְּהַדִּי מַק"ח מְשׁוּם דְּבַעֲי לְסִימִי אֶלָּא שְׁהַפְּפָרִים מְקַדִּימִין לִיּוֹה"כ וְהָא הַקְּדִימָה בְּדִידָהּ לַמ"ל וְהַנ"מ מְדַתְנָן אֵיזָה ע"ג כָּל שְׁיֵשׁ בָּהּ ע"ב וּמְדַמְפ' אֵיזָה ע"ג וְשְׁבִיק פְּרָפִים מַק"ח דְּתַנִּינָן בַּר שְׂאָ קוֹדֵם לַע"ג ש"מ דַּמְק"ח א"צ עֲשָׂרָה בְּטִלְנִים אֶלָּא שְׂאֲפִתִי י"ל נְהִי דַמְק"ח שְׂאִין בָּהּ ע"ב אֵין דִּינָם פְּכַפְּרִי לְדַחוֹת לִיּוֹה"כ דְּלֹא מַחְתִּינָן לְהוּ תְּרִי דְרַגָּא מְדִין מַק"ח לְדִין פְּפָרִים לְגַמְרִי מִיָּהוּ חַד דְּרַגָּא מְדִין מַק"ח לְדִין עֲנִירוֹת מַחְתִּינָן לְהוּ לְקִרוֹת בִּי"ד וּלְפִי"ז סִיפָּא נְמִי נִיחָא דְנִקְט אֵיזָה ע"ג מְשׁוּם דְּמְסִיִּים עֲלָה פְּחוֹת מְפָאן ה"ז פְּפָר לְהַקְדִּים לִיּוֹה"כ וְאֵלוֹ מַק"ח אֵינוֹן פֶּן דְּאַפִּי פְּחוֹת מְפָאן זְמַנָּם קְבוּעַ לְקִרוֹת בִּי"ד לַעוּלָם אֶלָּא שְׁלִפִּי"ז מַק"ח הִלְלוֹ שְׂאִין בְּהֵם עֲשָׂרָה בְּטִלְנִים לֹא נְאֻמַּר זְמַנָּם כָּלֵל בְּמַשְׁנַתְנִינוּ דְּאֵינָם בְּכָלֵל הַמַּק"ח דְּאֵלוֹ קוֹרִין בַּט"ו וְאֵלוֹ בִּי"ד וְגַם בְּכָלֵל עֲנִירוֹת גְּדוּלוֹת אֵינוֹן דְּהָא סִיפָּא דְּמַתְנִי דְּאֵיזָה עִיר גְּדוּלָה כָּל שְׁיֵשׁ בָּהּ ע"ב לְפָרֵשׁ רִישָׁא קֵאָתִי וְהָא הִלְלוֹ אֵין בְּהֵם ע"ב אַפ"ה קוֹרִין בִּי"ד וְגַם בְּכָלֵל פְּפָרִים אֵינוֹן דְּהָא אֵין מְקַדִּימִין לִיּוֹה"כ כְּמוֹתָן וְלְפִי' הַתּוֹס' נִיחָא הִלְלוֹ בְּכָלֵל מַק"ח דְּמַתְנִי אַע"פ שְׂאִין בְּהֵם ע"ב וְלְקַמֵּן דְּתַלָּה מִיְלָתָא בַּע"ב אַעִיר גְּדוּלָה בְּלַחוּד דְּוִקָּא קֵאִי וְכַדְתַּנָּא לְהַדְנָא אֵיזָה ע"ג וְכו' מ"ת אֵין זֶה רֵאִי מְדַלָּא תִנָּא בְּרִישָׁא פְּרָפִים וְכַפְּרִים ש"מ דְּאַלָּא שְׁהַפְּפָרִים מְקַדִּימִין לִיּוֹה"כ לֹא עֲלִיָּהּ קֵאִי דַּאֲפ"ת לְכַפְּרִי הַמַּק"ח מְקַדִּימִין נְמִי לִיּוֹה"כ אַפ"ה שְׁבִיק לְהוּ בְּרִישָׁא מְשׁוּם שְׁהֵאִי אֲנָא שְׁהַפְּפָרִים מְקַדִּימִין לְפְרוּשִׁי רִישָׁא קֵאָתִי דְּתַנִּי מְגִילָה נְקֵרָאָת בִּי"א בִּי"ב בִּי"ג וְהָא דְּנְקֵרָאָת בִּי"א לַמ"ל אֶלָּא בְּחַל י"ד בַּא' בְּשִׁבְתָּ פְּדִמְפָּ' וְאֵזִיל וְהָא גְּבִי פְּפָרִים הַמַּק"ח קִרְיָאָת י"א לַמ"ל לַעוּלָם פִּינִן דִּי"ד חָל בַּא' בְּשִׁבְתָּ קִרְיָאָת ט"ו דַּמְק"ח לְמַחַר בַּב' בְּשִׁבְתָּ א"כ קוֹרִין בְּזְמַנָּם בַּב' בְּשִׁבְתָּ דְּהָא מִיּוֹה"כ לִיּוֹה"כ לֹא דְחִינִן פְּדַתְנָן חָל בַּה' פְּפָרִים וְע"ג קוֹרִין בּוֹ בִּיּוֹם וְלֹא בִּיּוֹם ב' שְׁהוּא י"א מַה"ט פְּדִמְפָּ' בַּגְמ' וְכַהֲכָא נְמִי א"ש הָא דְּנִקְט בְּסִיפָּ' אֵיזָה ע"ג מְשׁוּם דְּרוּצָה לְסִיִּים פְּחוֹת מְפָאן הַרִי זֶה פְּפָר וְלְפְרוּשִׁי דְּאַלָּא שְׁהַפְּפָרִים מְקַדִּימִין לִיּוֹה"כ דְּתַנָּא רִישָׁא קֵאָתִי דְּנְקֵרָאָת בִּי"א נְמִי וְהָא בַּמַּק"ח לַמ"ל

כְּדַפְּנֵי עַנְלֵל לְכַאוֹרָה לַה"ר לְסִבְרַת הַתּוֹסֵ' מֵהַאֵי דַסְפ"ב דְּתַעֲנִית (יח) דַּאֲר"י הֶלְכָה
כְּרַבֵּי יוֹסֵי דַס"ל הֵתֵם יָמִים הַפְּתוּבִים בְּמַגִּילַת תַּעֲנִית לְפְנֵיהֶם נְמִי אָסוּר וּפְרִיָּה וְהָא אַר"י
הֶלְכָה כְּסֵתֵם מִשְׁנָה וְתַנּוּ אַע"פ שְׁאָמְרוּ מִקְדִּימִין מְוֹתְרִין בְּהֶפְסֵד וְתַעֲנִית דְּקָרוּ אֵימַת
אֲלִימָא בְּנֵי חַמִּיסַר וְקָרוּ בְּאַרְבֵּיסַר וְהָא שְׁל זֶה בְּזָה אָסוּר בְּמַגִּילַת תַּעֲנִית דְּכַתְּב בְּהַ יוֹם
י"ד וַיּוֹם ט"ו יוֹמֵי פּוּרְיָא וְכו' כְּדָאֲמַר לְקַמֶּן (ד' ה) אֲלֵא בְּנֵי אַרְבֵּיסַר וְקָרוּ בְּתַלִּיסַר יוֹם
נְקַנּוּר הוּא אֲלֵא בְּנֵי אַרְבֵּיסַר וְקָרְאוּ בְּתַרִּיסַר יוֹם טוּרְיִינוּס הוּא אֲלֵא דְקָרוּ בְּחַדְסַר וְקָאֲמַר
מְוֹתְרִין בְּהֶסְפֵּד וְתַעֲנִית אֲלִמָּא לְפְנֵיהֶם שְׁרִי וְאִיפָּא לְמִידַק אַמַּאי שְׂבִיק תַּלְמוּדָא לְאוּרְחָא
קָמָא שְׁהַתְחִיל בְּבְנֵי חַמִּיסַר וְקָרוּ בְּאַרְבֵּיסַר וּבְתַר הֵכָּא מְתַלִּיסַר וּלְמַטָּה מְדַלַּג דִּילּוּגֵי
מְחַמִּיסַר לְאַרְבֵּיסַר דְּקָא' אֲלֵא בְּנֵי אַרְבֵּיסַר וְקָרוּ בְּתַלִּיסַר וּבְתַרִּיסַר וְהַל"ל אֲלֵא בְּנֵי
חַמִּיסַר וְקָרוּ בְּתַלִּיסַר אוּ בְּתַרִּיסַר כְּמוֹ שְׁהַתְחִיל בְּבְנֵי חַמִּיסַר וְאַע"ג דְּגַבֵּי חַדְסַר בַּע"כ
צָרִיף לְמַשְׁבַּק לְאוּרְחָא קָמָא דְבְּנֵי חַמִּיסַר דְּבָהָא לַמ"ל דְּקָרוּ בִּי"א דְּמִיּוֹם הַכְּנִיסָה לַיּוֹה"כ
לֹא דְחִינּוּ וְכַדְפֵּי מ"מ לֹא ה"ל לְמִימַר בְּנֵי אַרְבֵּיסַר אֲלֵא גַבֵּי חַדְסַר וְלֹא לְגַבֵּי תַלִּיסַר
וּתַרִּיסַר א"ו מַש"ה לֹא נִקְט גַבֵּי י"ב וִי"ג בְּנֵי חַמִּיסַר מְשׁוּם דְּבְדִידְהוּ לַמ"ל אֲלֵא לְהַקְדַּמַת
י"ד בְּלַבַּד אֲבָל הַקְדַּמַת י"ב וִי"ג שְׁאִינוּ אֲלֵא מְשׁוּם יוֹם הַכְּנִיסָה שְׁל כְּפָרִים בְּבְנֵי ט"ו
לִיתָא דַמְק"ח לְעוֹלָם א"ק בִּיּוֹה"כ וְכַדְבְּרֵי הַתּוֹסֵ' וְכ"ת א"כ הַקְדַּמַת י"ד לְבְנֵי ט"ו הַמ"ל
דְּקָאֲמַר בְּהַתְחַלַּת דְּבְּרֵי אֲלִימָא בְּבַר חַמִּיסַר דְּקָרוּ בְּאַרְבֵּיסַר וְהָא לַמ"ל אֲלֵא בְּחַל י"ד
בב' אוּ בַה' דְּבְנֵי ט"ו מִקְדִּימִין לַיּוֹה"כ שְׁהוּא י"ד וְאַע"פ שְׁרַש"י פִּי' בְּנֵי חַמִּיסַר סַר וְקָרְא
בְּאַרְבֵּיסַר כְּגוֹן שְׁהֶלֶף לְכַפֵּר (צ"ל לְעִיר) וְקָרְא עֲמָהּ דְּכָרוּז בְּן יוֹמָא קְרוּי פָּרוּז כַּדָּא
בְּמַגִּילָה (יח י"ט) אֲנִי הֵמָּה עַל פִּי דְּהָא וּנְדָאֵי כִּינּוּ דַצ"ל לְקַמֶּן בַּפ"ב מְקָרְא דְּעַל כִּן
הִיְהוּדִים הַפְּרָזִים דְּכָרוּז ב"י קְרוּי פָּרוּז מַה"ו, פְּקַע מִינֵי' חוּבַת קְרִיאַת מְקוּמוֹ לְגַמְרֵי וְחַל
עָלֵיו חוּבַת פְּרָזִים שְׁל יוֹם י"ד לַכ"ד וְאַסוּר נְמִי בְּהֶסְפֵּד וְתַעֲנִית בְּיוֹם י"ד כְּכָל הַפְּרָזִים
וְאַפִּי' מְשִׁתָּה וְשִׁמְחָה נוֹהֵג בּוֹ בְּיוֹם וּל"ד לְהַקְדַּמָּה דְּכַפָּרִים דְּלִיתְנוּ בְּכָל הַנֵּי בְּיוֹם הַקְרִיאָה
אֲלֵא בְּזַמְנוֹ בִּי"ד דְּהֵתֵם ה"ט כְּדָאֲמַר רַבָּא בַּפ"ב בְּן כְּפָר שְׁהֶלֶף לְעִיר בְּן כְּפָר וּבִין כְּפָר קוּרָא
עֲמָהּ מ"מ הַאֵי כְּבְנֵי עִיר בְּעֵי לְמִיקְרֵי וּרְבָנָן הַקְּלוּ עַל הַכְּפָרִים כְּדִי שְׁיִסְפְּקוּ מִים וּמְזוֹן
לְאַחֵיהֶם שְׁכַפְּרִים וְה"מ כִּי אֵיתִי' בְּדוּכְתִּי' כו' וְכִינּוּ דַה"ט הוּא לֹא הַקְּלוּ אֲלֵא לְעַנְּן
קְרִיאָה לְחוּד אֲבָל לַכ"ד אֵינוּ נוֹהֵג אֲלֵא בְּזַמְנוֹ אֲבָל פָּרוּז ב"י דְּגַלִּי קָרְא דְּהוּי בְּכָלל פָּרוּז
מְעִיקַר תַּקְנָתֵם דְּדַבְּרֵי קַבְּלָה מְקָרְא פָּרוּז וְהִינּוּ זַמְנוֹ כְּדַמוּכַח הֵתֵם בַּגַּמ' דִּידָן וּבִירוּשְׁלָמִי
וְכַמ"ש שְׁם וְזֶה בְּרוּר וְעוֹד אֲנִי תָמָה עַל פִּירַש"י דְּהָאֵיף אֶפְשָׁר לְפָרַשׁ בְּנֵי חַמִּיסַר דְּקָרוּ
בְּאַרְבֵּיסַר דְּהִינּוּ פָּרוּז ב"י דָּאֵם אֵיתָא הָאֵיף ס"ד לַפ' מְתַנִּי' אַע"פ שְׁאָמְרוּ מִקְדִּימִין וְלֹא
מְאַחֲרִין בְּהַכִּי דַא"כ מַאי אַרְיָא מִקְדִּימִין הָא בְּמַאַחֲרִין וְלֹא מִקְדִּימִין נְמִי מ"ל כַּה"ג וְה"ד
בְּבִן עִיר שְׁהֶלֶף לְכַרְבָּ דְּמִן קָרְבָּ ב"י נְמִי קְרוּי מְוֹקָף כְּדָאֲמַר הֵתֵם וּבְנוּדָאֵי חַד דִּינָא אֵית לְהוּ
לְעַנְּן הַתִּיר הֶסְפֵּד וְתַעֲנִית וְעוֹד מַאי פְּסָקָא דְּקָאֲמַר אַע"פ שְׁאָמְרוּ מִקְדִּימִין וְל"מ מְשׁוּם
פָּרוּז ב"י הָא בְּמִן קָרְבָּ ב"י הוּי אִיפְכָּא דְּמַאַחֲרֵי' וְל"מ וְזֶה קְרוּב לְקוּשְׁי' א' וְעַק"ל אֵי הַאֵי
מִקְדִּימִין אַפְרוּז ב"י קָאֵי כַּדְפַרְש"י מַאי אַע"פ שְׁאָמְרוּ דְּתַנִּי נְאֵהִיא קָאֵי דְּהָא הַהוּא דְּפָרוּז
ב"י עֲדִינּוּ לֹא תַנִּינוּ לָהּ עַד לְקַמֶּן בַּפ"ב אֲלֵא וּנְדָאֵי לִיתָא לְהָא דְּפִירוּשׁ רַש"י וְאַף עַל פִּי
שְׁאָמְרוּ מִקְדִּימִין אֵיּוֹם הַכְּנִיסָה דְּכַפְּרֵי' דְּתַנִּינוּ לָהּ בְּמִשְׁנַתִּינוּ קָאֵי וְש"מ דַּמְק"ח נְמִי
מִקְדִּימִין לַיּוֹם הַכְּנִיסָה מְדַר"ל דְּהָאֵי מִקְדִּימִין בְּבְנֵי חַמִּיסַר דְּקָרוּ בְּאַרְבֵּיסַר מְיִירֵי וְהִינּוּ
דְּלֹא כְּדַבְּרֵי הַתּוֹסְפוֹת לַק"מ דְּהָאֵי דְּרַצָּה לוֹמַר דְּמִיירֵי בְּבְנֵי חַמִּיסַר וְקָרְאֵבְּאַרְבֵּיסַר לְאוּ

אהקדמה דיום הפניסה קאי דהא בהא למ"ל וכדברי התוס' אלא אחל י"ד בע"ש קאי וכדתני במשנתנו חל ע"ש פפרי מקדימין ליוה"כ וע"ג ומק"ח קורין בו ביום ודע שיש שם בפ"י רש"י יותר תימא שפ"י לאסור של זה בזה כגון בני ט"ו דקרו בי"ד ובני י"ד בט"ו וזה פ"י לפי שיטתו בפרוז ב"י ומק"ח ב"י ומשמע דאין לאסור ש"ז בזה אלא בקרו אבל בסתמא לא והא ודאי ודאי ליתא דהא לקמן (דף ו') גבי רבי דנטע נטיעה בפורים וכו' רבי בר חמיסר הוי וכי נטע בארביסר הוי פריה עלה מהא דלאסור ש"ז בזה והשתא מאי פריה הא ש"ז בזה אינו אסור אלא בקרו בו ורבי ל"ק אלא בחמיסר כדמסיק התם א"ו ש"ז בזה בכל ענין אסור אפי' בדלא קרו ונחזור לענינינו דיש לה"ר מהקא לדברי התוספות מ"מ יש לדחות ראי' זו דאפ"ת דמק"ח נמי מקדימן ליוה"כ אפ"ה ל"ק בני חמיסר וקרו בתליסר משום דאה דלדידהו בלא ה"ט דיום נקנור הוא תליסר אסור בהפסד ותענית משום יום דלפני י"ד דבשלמא בני י"ד דאסור להו י"ד מקרא הפתוב במגילה א"ל דיום שלפניו אינו אסור כדאמ' בפ"ק דר"ה (דף יט) גבי צום גדלני דאין אסור יום שלפניו דדברי קבלה הוא דכד"ת דמי דא"ל חזיוק כשבתות אל דמותרין לפנייהם וה"ט פתבו מקצת המפ' דמש"ה נהגו להתענות בי"ג באדר יום לפני פורים משום די"ד דברי קבלה הוא ואצ"ח מיהו א"ל הא דמהני ה"ט ה"מ לבני עיירות די"ד אסור להו מן הפתוב דד"ק אצ"ח לאסור' לפני' אבל לבני מק"ח דאין אסור להו מד"ק אלא ט"ו אבל לא י"ד אלא משום מג"ת דאסרו ש"ז לזה הא ודאי י"ד לדידהו צריף חזיוק לאסור י"ג שלפניו וכיין שפן לא המ"ל בבני חמיסר וקרו בתליסר דא"כ אפתי תקשה לר"י דס"ל דמים הפתובים במג"ת אסור לפנייהם א"כ אמאי שרי י"ג לבני ט"ו הא לדידהו אין אסור י"ד אלא מד"ס דמג"ת דבעי חזיוק לאסור י"ג שלפניו לפיכך גבי דקרו בתליסר נקט בני ארביסר דלדידהו י"ד אסור מד"ק דאצ"ח לאסור י"ג שלפניו ואי לאו משום דה"ל יום נקנור הוי שרי וכיין דגבי תליסר בע"כ צריף למשבק לאורחא קמא דבני חמיסר וצריף לדלג לארביסר נקט נמי בתריסר להאי אורחא דקאי בי' השתא ואע"ג דמסיק ואזל אלא בבני ארביסר וקרו בתריסר יום טוריניוס הוא וקא ת"ל דמסיק קשה לר"י דאוסר לפנייהם דא"כ בלא ה"ט דיום טוריניוס י"ב אסור משום יום שלפני נקנור היינו דמשום הא ה"מ לאוקמי בבני ארביסר וקרו בחדסר לפיכך מוקי לאסור' י"ב מצד עצמו משום יום טוריניוס דהשתא א"א לאוקמי להא דר"י דאוסר לפנייהם אפילו בדקרו בי"א דאם פן אסור משום יום דלפני טוריניוס כדמסיק ואזל והתוספות הביאו ראי' לדבריהם מדאר"יבל בגמ' (דף ג) פ"ה שאין בו ע"ב נידון ככפר דפריה מאי קמ"ל תנינא איזה ע"ג וכו' ומשני פ"ה איצטרף לי' אע"ג דמיקלע לי' מעלמא והל"ל מוק"ח א"ל אע"ג דחשיב חומה דידהו שהגינו מן האויבים וגם מ"ל מעלמא דהוי רבות' טפי א"ו במק"ח ל"צ ע"ב ולדידי א"ר מוכרחת דאפ"ת דהאי פ"ה מוק"ח מיירי אפ"ה לא הוי מ"ל מוק"ח א"ל דאין זה רבותא כלל דמ"ש מוק"ח משאינו מוקפת להא מילתא דעשרה בטלנים וכמו שהקילו לאינה מוקפת להקדי' ליוה"כ מטעמא דהספקות מים ומזון לאחיהם ה"ה למק"ח ואין הגנות מן האויב ענין לזה עוד ה"ר מהא דאמ' בגמ' פ"ה שישב ולבסוף הוקף נידון ככפר ובע"כ מיירי בדליכא עשרה בטלנים דאי בדאיכא מי גרע מע"ג שקורין בי"ד וטעמא דישב ולבסוף הוקף הא הוקף ולבסוף ישב קורין בט"ו ככ"ה אע"פ שאין בו ע"ב וק"ר דחה ראי' זו פ"י דכי אמ' פ"ה שא"ב ע"ב נידון ככפר היינו

לומר שאם רצו מקדימין ליוה"כ מיהו אם לא רצו קורין בט"ו והאי דכרף שישב ולבסוף
הנקה נידון ככפר היינו לומר שאין חומתו מעלה ול"מ אלא קורין בי"ד ואם אין פה ע"ב
אם רצה להקדים מקדים ול"נ דאין זה דחוי אטו קריאת י"ד הנזכר הכא בהאי דישב
ולבסוף הנקה נידון ככפר קאמר ולהקדים ליוה"כ אם א"ב ע"ב מייירי והשתא שפיר
דייקי התוס' הא הנקה ולבסוף ישב א"נ ככפר ואם רצה להקדים אינו רשאי אע"ג דא"ר
ע"ב מ"מ לדידי גם זה א"ר דריב"ל אמתני' קאי דתני הכפרי' מקדימין ליוה"כ וארישא
קאי דתני מגילה נקראת בי"א בי"ב וכו' והא אפ"ת דמק"ח נמי מקדימין ליוה"כ בא"ב
ע"ב אפ"ה קריאת י"א שהוא בחל י"ד בא' בשבת במק"ח שזמנן למחר בט"ו שהוא גופא
יום הכניסה למ"ל דהא מיום הכניסה ליוה"כ לא דחינן כדפני' לעיל ובע"כ י"א דתנינן
גבי כפריים ל"מ ממק"ח אלא משאינו מוקפין דזמן קריאתן בא' בשבת שהוא י"ד והשתא
ה"ק כרף שישב ולבסוף הנקה נידון ככפר דמתני' לכל מילי ואפי' לקריאות י"א שבאין
בו ע"ב מייירי משום שדינו כאינו מוק"ח שזמנן בי"ד וכשחל י"ד בא' בשבת נדחית
ליוה"כ דה' בשבת שהוא י"א אבל אם קדמה הקפתה לישבתה דינו כמק"ח שזמן קריאתה
בט"ו דה"ל יוה"כ ואן מקדמת לי"א דמיום הכניסה ליוה"כ ל"ד אבל בהקדמת י"ב בחל
י"ד בשבת או י"ג בחל בע"ש או בג' בשבת כפריים מוק"ח ואין מוק"ח שוין להקדים
ליוה"כ הואיל ואין בהם ע"ב: אלא שהכפריים מקדימן ליום הכניסה פירש"י שהכפריים
מתכנסין לעיירות למשפט לפי שב"ד יושבין בעירות למשפט בב' ובה' בתקנת עזרא
והכפרי' אין בקיאתן לקרות וצריף שיקרא להם א' מבני העיר ולא הטריחו חכמים
להתאחר ולבא ביום י"ד וק"ל דאמ' בירושלמי בן עיר אינו מוציא בן כפר דכל שאינו
מחויב בדבר אינו מוציא אחרים י"ח ש"מ דבני הכפריים קורין לעצמן אבל בן עיר א"י
להוציאן וי"ל דמ"ח א' מבני העיר קורא להן אלא שבני הכפריים עונין אחריו מה שהוא
אומר ובהכי סגי וכדתנן בפ"ג דסנופה (דף לח) מי שהי' עבד או אשה או קטן מקרין אותו
עונה אחריו מה שהן אומרים ואע"פ שאין מחויבי' בדבר בהכי סגי מ"מ ק"ל מדתנן
לקמן (דף ה) איזהו ע"ג כל שיש בו עשרה בטלנים פחות מכאן ה"ז כפר ואי טעמא
דהקדמת הכפריים משום דבאין לעיירות למשפט בב' וה' מ"ט תלה לה בע"ב הא ביש
בה ב"ד או אין בה ב"ד תלה טעמא ועוד אי טעמא דהקדמת כפריים משום ב"ד היושבין
בעיירות בב' וה' א"כ כפר הסמוך לעיר שב"ד קבועין בכל יום לא יקדימו ליוה"כ וכה"ג
מצינו רפ"ק דכתוב' (דף ג) בתולה נישאת ברביעי' ואלמנה ליום ה' שפעמים בשבת ב"ד
יושבי' בעיירו' ביום ב' וביו' ה' שאם היו לו טענת בתולי' ישכים לב"ד ואמ' בגמ' היכ'
דב"ד קבועין בכל יום אשה נשאת בכל יום וה"נ אי טעמ' דהקדמה משום ב"ד הוא היכא
דב"ד קבועין בכ"י בטלה לי' הקדמה וכת"ה ה"נ א"כ לא נשתמיט הגמ' לאשמעינן הא
ועוד ר"י דמחלק בין מקום שזכנסין בב' ובה' לא' נ דהשת' אין פאן טובה לבני הכפרי'
בהקדמה יותר ה"ל לאשמעינן הא דהיכא דב"ד קבועין בכ"י א"ק אלא בזמנן מה"ט דאין
פאן שום טובה להו וכ"ש הא דא"נ דא"ק אלא בזמנן אבל הפי' המזנון נ"ל דה"ט
דהקדמ' דהואיל וקורין בהן בס"ת בני הכפריים באין לעיירות לשמוע קריאת התור' וה"ט
גופא דתקנת עזרא שיהא ב"ד יושבין בעיירות בב' וה' משום דשכיחי רבים דקרו
לסיפרא פדאמר בספ"ז דב"ק (דף פג) וכיון דבאין בלאו הכי לעיירות הקילו להם לקרות
בו המגילה ולא יטריחו לבא בשביל קריאת בי"ד מש"ה תלי הקדמה בע"ב דכל היכא

דליפא עשורה בטלנים אינהו גופייהו באים לעיירות לשמוע קריאת התורה דהא א"ק בתורה פחות מי' פדתנו לקמן בפ' הקורא עומד (נף כג) מש"ה הקילו להם להקדי' ליוה"כ ומיהו גם לפי פי' זה צ"ל דבגוי הפפרים אין בקיאים לקרות לעצמן דאל"כ יקראו בי"ד לעצמן בעירם והקדמה זו ל"ל וא"כ אפתי ק"ל הא דתלי להקדמה בע"ב וכי פסקא למילתא דכל שאין בה ע"ב אין בקיאים לקרות לעצמן ומ"ט תלה בהכי וי"ל דלמאי שאפ' לקמן בגמ' (נף ה) דאפי' למ"ד מגילה בזמנה קורין אותה אפי' ביחיד ה"מ דיעבד אבל לכתחיל' בעי עשורה משום פרסומא נוסא א"ש דמש"ה פל שאין בה ע"ב קבועי' זימנין דליפא עשורה בזמנן הילכף התירו להקדים ליוה"כ שקורין בתורה דאיפא פרסומי נסי בעשורה אבל לפירש"י דתלי טעמא דהקדמה משום דאין בקיאים לקרות הא ודאי קשה מאי פסקא דע"ב והתו' פ"ק דיבמות (נף י) פי' דבגוי הפפרים הי' קורין בעירן והא דקרי לי' ליוה"כ לפי שבעירם הי' מתאספין לבא לבה"כ בב' ובה' לקה"ת וזה קרוב למאי דפי' מ"מ מה שה"ר התוספות שם מהאי דירו' דב"ע א"מ ב"כ משום דה"ל אינו מחויב בדבר וכיון דבגוי הפפרים הי' בקיאים לקרות ודאי הי' קורין בעירם למש"כ כל לפי רש"י אין זה ראי': מנין כדב"ל לקמן חכמים הקילו וכו' פדי שייספיקו מים הא דנקט כפי' ס"ד לקמן (נף ד) והא במסקנא הדר בי' ומפ' דהקילו מפני שמספיקין י"ל משום דלקמן פריף אה"ט דכדי שייספיקו מדאר"י אימתי במקום שנוכנסים בב' ובה' אבל במקום שא"נ בב' ובה' א"ק אותה אלא בזמנה ואס"ד דתקנתא דכרפים היא משום דא"נ מפסידין להו לכרכי' ומש"ה מסיק לא תימא פדי שייספיקו אלא אימא מפני שמספיקין והא ל"ק אלא לר"י וריב"ל דאמר בפז"ב (ד כ) כ"מ שא"רי אימתי אינו אלא לפ' דברי חכמים אבל רמי ב"ח ס"ל ה"ת דאימתי לחלוק ולפי"ז לחכמים אפי' במקום שא"נ מקדימין והשתא בע"כ איחנו לב' הטעמים לר"י מפני שמספיקין ולרבנן פדי שייספיקו מש"ה אפי' במקום שא"נ מקדימין פיון דתקנתא דכרפים הוא לפיכך נקט בשמעתין פדי שייספיקו למימרא דאית' לה"ט אליבא דחכמים לרמי ב"ח דס"ל אימתי לחלוק ולקמן דמסיק מפני שמספיקין היינו לר"י וריב"ל דס"ל אימתי לפרש וכוונתיהו קיי"ל דהשתא ליתא אלא לה"ט לחוד: ואימת זמנים טובא ק"ל בכ"מ אמר תפשת מרובה לא תפשת תפשת מועט תפשת ומה"ט מקשינן חג השבועות לחג המצות לתשלומין שבועה ולא לח"ה לתשלומין ח' משום דתפשת מרובה לא תפשת כדאמר בפ"ק דר"ה (נף ה) ובספ"ב דחגיגה והאיף ס"ד ה"כ למימר זמנים טובא והא ל"ל פיון דהא דכפרים מקדימין ליוה"כ בטעמא תליא מילתא פדי שייספיק א"כ יש לרבות עשורה נמי לקריאה בחל י"ד בשני לקדום ליוה"כ שילפניו ביום ה' שהיא עשורה פדי שיהיו פנוים והכי פריף לקמן אה"ט פדי שייספיקו חל בשני דכפרים קורין בב' וא"א להקדימו ומשני ה"ל עשורה ועשורה לא תקנו רבנן והיינו לבתר דמשני זמניהם דומיא דזמנא אבל למאי דס"ד השתא עשורה נמי יהא ראוי' לקריאה פיון דשייף בי' ה"ט די"א י"ב גופא ולפי"ז הא דפרי' נאימא זמנים טובא לא בעי להוסיף על זמנים דמשנתנו אלא עשורה בלבד ומשום דכיל ליה עם זמנים דמתני' קריליה טובא ואף על גב דפריף לקמן בחר הכי מדתנו חל בה' פפרים קורין בב' ואם איתא לקדימו ליום הכניסה דיש אומרים הוא ומשני מיום הכניסה ליוה"כ לא דחינו והא מסבךא בלא קרא שמעינו לי' ומהשתא כ"ש דלא בעי קרא לחל ביום ב' דלא ליקדמה ליום ה' שהיא יום הכניסה מה"ט גופא דמיום הכניסה ליוה"כ לא דחינו ולא מהני בהא

ה"ט פְּדִי שְׂיִסְפִיקוּ וּא"כ מֵאֵי פְּרִיָּהּ וְאִמָּא זְמַנִּים טוֹבָא י"ל דְּהָא דְּמִשְׁנֵי לְקַמְן מִיּוּה"כ לִיּוּה"כ ל"ד לָאוּ מְסַבְרָא קֵאל"ל דְּוֹדָאֵי לַה"ט פְּדִי שְׂיִסְפִיקוּ אִיפְכָא מְסַתְבְּרָא לְדַחוּת מִיּוּה"כ פְּדִי שְׂתָהָא פְּנוּי' לְהַסְפִיק אֶלָּא לְבַתֵּר דְּמִשְׁנֵי זְמַנִּיהֶם דְּוִמָּיָא דְּזַמְנָם דְּגַלִּי קָרָא דְּאִין עֲשָׂרָה רְאוּיָם לְקַרִּיאָה אַע"פ שֶׁהוּא יוּה"כ בְּחַל י"ד בְּשַׁנֵּי ש"מ מִיּוּה"כ לִיּוּה"כ ל"ד וּא"כ ה"ה בְּחַל בַּה' דַּל"ד לִיּוּה"כ לַב' מַה"ט גּוּפָא אֶבְל כָּל פְּמָה דְּלָא יִדְעִינן לְהֵאֵי זְמַנִּיהֶן דְּוִמָּיָא דְּזַמְנָם מְסַבְרָא ל"ל דְּמִיּוּה"כ לִיּוּה"כ ל"ד אֶלָּא אֲדַרְבַּה רְאוּי לְדַחוּת מַה"ט שְׂיִהֵי' פְּנוּיָם וְהַשְׂתָּא פְּרִיָּהּ שְׂפִיר דְּנַרְבָּה נְמִי לְעֲשָׂרָה מַה"ט גּוּפָא וּלְפִי"ז א"ש דְּחַל בַּב' דְּלָא מְקַדִּימִין לִיּוּה"כ דַּה"ל עֲשָׂרָה וּמִשְׁנֵי עֲשָׂרָה ל"ת רַבְּנִין וּבַתֵּר הָכִי פְּרִיָּהּ מְחַל בַּה' וְאָהָא מְשַׁנֵּי מִיּוּה"כ לִיּוּה"כ ל"ד דְּאַפ"ה צְרִיָּה לְשַׁנּוּי' קַמָּא וְלָא הֵדֵר מִיּוּנָי' דְּהָא גּוּפָא דְּמִיּוּה"כ לִיּוּה"כ ל"ד מְהָא גְּמַרִּינן מְדַל"ת רַבְּנִין עֲשָׂרָה וְכַדְפִּי' אֶלָּא הַמְקַשָּׁה לָא אֲסִיק אֲדַעַת' מ"ט ל"ת עֲשָׂרָה מַש"ה פְּרִיָּהּ תּוּ מְחַל בַּה' וְכִינּוּן דְּמִשְׁנֵי דְּמִיּוּה"כ לִיּוּה"כ ל"ד מְמִילָא קִים לָן דְּמַה"ט נְמִי ל"ת עֲשָׂרָה דְּהָא לִיתָא וּא"א לֹמַר פִּן דַּא"כ הָא דְּפְרִיָּהּ וְאִמָּא זְמַנִּים טוֹבָא וְלֶאֱתוּיָי עֲשָׂרָה קְאֲתִי הִיָּנּוּ דְּנוּקָא אֲלִיבָא דַּמ"ד דְּאַיְמָתִי דַּר"י לְחַלּוֹק וּלְרַבְּנִין אֲפִי' בְּמַקּוּם שַׁא"נ אַפ"ה מְקַדִּימִין לִיּוּה"כ וּבַע"כ ה"ט מִשּׁוּם פְּדִי שְׂיִהֵי' פְּנוּיָם א"כ מְסַבְרָא רְאוּי' לְדַחוּת מִיּוּם הַכְּנִיסָה לִיּוּם הַכְּנִיסָה פְּדִי שְׂיִהֵי' פְּנוּיָם אֶבְל לַר' יוֹחֲנָן דַּס"ל דְּאַיְמָתִי דַּר"י אִינוּ אֶלָּא לַפ' דְּבַרִּי חֲקַמִּי וּלְכ"ע אִין פִּאן אֶלָּא טַעְמָא מְפַנֵּי שְׂמַסְפִּיקוּן לְחוּד א"כ מֵאֵי פְּרִיָּהּ וְאִמָּא זְמַנִּי' טוֹבָא וְלֶאֱתוּיָי נְמִי עֲשָׂרָה פִּינּוּ דִּיּוּה"כ לְטוֹבַת הַכְּפָרִים תְּקַנּוּ בְּשִׁכְרָ שְׂמַסְפִּי' מְמִילָא מִיּוּה"כ לִיּוּה"כ ל"ד מְסַבְרָא בְּלָא קָרָא דְּבָזָה לִיפָא שׁוּם טוֹבָה לְכַנֵּי הַכְּפָרִי' וְדַמִּי לְמַקּוּם שַׁא"נ דַּר"י דְּמְסַבְרָא אַמ' דַּא"ק אוּתָהּ אֶלָּא בְּזַמְנָן וּא"כ מֵאֵי פְּרִיָּהּ וְאִמָּא זְמַנִּים טוֹבָא הָא הֵכָא אֲלִיבָא דַּר' יוֹחֲנָן קִיָּימִינן דַּס"ל אִימָתִי דַּר"י לְפִי וּמְמִילָא עֲשָׂרָה לָא מְסַבְרָא וְכַדְפִּי' וּמִיּוּה"כ ל"ד דְּהָא גּוּפָיָה דַּס"ל לַר"י דְּהַקְדַּמַת יוּה"כ לְטוֹבוֹת כְּפָרִים תְּקַנּוּ בְּשִׁכְרָ שְׂמַסְפִּיקִים וּלְפִיכָהּ בְּמַקּוּם שַׁא"נ א"ק אֶלָּא בְּזַמְנָהּ פִּינּוּ דַּל"ל מִשּׁוּם הֵכָא בְּהַקְדָּמָה וּל"א שְׂתַקְנּוּ לְטוֹבַת הָעֵינִירוֹת פְּדִי שְׂיִסְפִיקוּ וְאַפִּי' בְּמַקּוּ' שַׁא"נ נְמִי הִיָּנּוּ נְמִי לְבַתֵּר דְּקִים לָן ה"ט זְמַנִּיהֶם דְּוִמָּיָא דְּזַמְנָם תְּרִי וְתוּ לָא דְּמִיּוּה"כ לִיּוּה"כ ל"ד אֲלַמָּא מִשׁו' תְּקַנְתָּא דְּכְפָרִים הִקְנּוּ לְהַקְדִּים דְּאִי מִשׁו' תְּקַנְתָּ עֵינִירוֹת אֲפִי' מִיּוּה"כ לִיּוּה"כ נְמִי אֶבְל כָּל פְּמָה דְּלָא יִדְעִינן מְהָא דְּוִמָּיָא דְּזַמְנָהּ א"ל דְּמִשּׁוּם תְּקַנְתָּ עֵינִירוֹת הוּא וְאַפִּי לְעֲשָׂרָה נְמִי לְקַדְמוֹ וְהָא דְּפְרִיָּהּ בְּסוּמוּף אִימָא י"ב וּי"ג פִּי' אֶבְל י"א לָא אַע"ג לַה"ט דְּמְפַנֵּי שְׂמַסְפִּיקִין י"א נְמִי רְאוּי לְקַרִּיאָה בְּחַל (י"א) [צ"ל י"ד] בַּא' בְּשַׁבַּת וְאִין פִּאן דִּיחוּי מִיּוּה"כ לִיּוּה"כ י"ל הִיָּנּוּ בַּתֵּר דְּקָא מְשַׁנֵּי זְמַנִּיהֶם דְּוִמָּיָא דְּזַמְנָם מַה זְמַנָּם תְּרִי אַף זְמַנִּיהֶם תְּרִי אֲלַמָּא גַּלִּי קָרָא בְּהַדְּיָא דְּאִין לָהּ לְרַבּוֹת יוֹתֵר מְשַׁנֵּי יָמִים אַחֲרֵי' דְּוִמָּיָא דְּהִנֵּי דְּמְפָרְשֵׁי בְּהַדְּיָא טַעְמִין דְּקָרָא לָא יִדְעִינן מ"ש י"ב וּי"ג מִי"א הָא בִּי"א נְמִי שְׂיִיָּהּ לַה"ט מ"מ לְבַתֵּר דְּשַׁנֵּי י"ג זְמַן קַהִילָה לְכָל הִיא ל"צ לְרַבּוּי וּבַע"כ לִי"א וּי"ב רַבִּי קָרָא וּי"ג מְמִילָא מְשַׁמַּע מַעֲתָה קִים לָן טַעְמָא דְּקָרָא פְּדַמְפ' הַגַּמ' וְה"נ יֵשׁ לַפ' גַּבִּי יָמִים פְּיָמִים דְּבְסוּמוּף דְּהַתָּם נְמִי גַּלִּי קָרָא בְּהַדְּיָא דְּאִין לָהּ לְרַבּוֹת מְפִימִים אֶלָּא ב' דְּוִמָּיָא דְּיָמִים מַה יָמִים הַמְפָרְשִׁים ב' כַּדְפִּי' רַש"י: י"ג זְמַן קַהִילָה לְכָל הִיא פִירַש"י הַפִּל נִקְהִלוּ לְהַנְקַם מְאוּבִיבִיָּהּ בֵּין בְּשׁוּשָׁן בֵּין בְּשַׁאָר עֵינִירוֹת ל"צ קָרָא לְרַבּוּי שְׂיִהֵי' רְאוּי' לְקַרִּיאָה דְּעִיקָר הַגָּס בּוֹ הִי' וְכַתְּבוּ הַמְפָרְשֵׁי שְׂהַקְשָׁה ר"ת דְּלָאוּ זְמַן מְלַחְמָה גּוֹרֵם לְקַרִּיאָה אֶלָּא זְמַן נִיחָא פְּדַכְתִּי פְּיָמִים אֲשֶׁר נָחוּ הִיְהוּדִים וּנ"ל דְּאִין זֶה קוֹשְׁיָא כ"כ דְּכִינּוּן דְּזַמְן נִיחָא רְאוּי לְקַרִּיאָה כ"ש זְמַן

מלחמה שהיא עיקר הנס אבל לי קשה דאם איתא דטעמא דא"צ לרבויי ליי"ג משום דעיקר הנס בו היא א"כ אמאי א"ק בו אלא הפפרים וביו"הכ דנקא יהי ראוי לקריאה לעולם ולכל אדם דומיא די"ד וט"ו פיון שהיא עיקר בנס ואע"ג די"ד וט"ו גופייהו אינו זמן קריאה לכל אלא י"ד לעיירות וט"ו למקפין ה"ט דהני בנחם תליא ונהנוח לא הי' שנה לכל דבשושן לא הי' נוח עד ט"ו ובשאר עיירות בי"ד והנשוו כל המקפין לשושן אבל זמן מלחמ' די"ג הי' שנה בי"ג לכל ואם אית' דמש"ה ראוי לקריאה יהי' זמן קריאה לכל ולעולם ועוד ק"ל דאמ' לקמן דלחכמים דלא דרשי זמן זמנ' ומניהם א"ק אלא י"ד וט"ו הפתובים בהקדמ' ומשמע דאפי' י"ג נמי א"ק אלמא י"ג נמי בעי קרא שיהא ראוי לקריאה א"כ לר"ע נמי צריך קרא לרבויי נמי י"ג וכ"ת ה"ט דזמן קהילה לכל לא מהני שיהא כי"ד וט"ו שהו זמן נייחא אלא להא לחוד מהני לקרו' בו ליוה"כ דלא גרע מי"א וי"ב וא"כ לרבנן דלא דרשי זמן זמנ' ומניהם לי"א לי"ב ממילא י"ג נמי אינו ראוי לקריאה והשתא לק"מ דא"כ אפתי תקשה דמנלן דמרב' לי"א וי"ב וי"ג ממילא משמע דלא גרע מנייהו משו' דזמן קהילה היא אימא קרא לא מרב' אלא י"ב וי"ג לחוד ואפתי י"א מנ"ל דהא אי לא קרא לי"ג לא ה"א מסבך' שיהא ראוי לקריאה אפי' ביוה"כ פיון דל"ד לי"ד וט"ו המפורשי' בקרא וכיון שפן די"ג גופא צריך קרא א"ל דזמניהם דומיא דזמנ' היינו י"ב י"ג ואפתי י"א מנין ובשם ר"ח פי' זמן קהילה לפל היא שהפל מתאספין לתענית אסתר ובאין בני הפפרים לעיירות לומר סליחות ותחנונים לפי שבו נקהלו לעמוד על נפשם והיו צריכין רחמים וגם על פי' זה קשה דע"כ לה"ט נמי י"ג משום לתא דיוה"כ אחי מדאין ראוי לקריאה אלא ביוה"כ לר"ע ולחכמים פלל לא ואפתי תקשה הא דאמ' דילמא לא מרב' קרא אלא לי"ב ולי"ג אבל י"א לא ונ"ל דהמחנור מה שפיר' הרא"ש בשם י"מ דסוגית גמ' דידן כעין הירושלמי דפריה' התם על שנוי פ'מים אשר נחו ואימא י"ב י"ג וי"ד ט"ו ומשני ר' חלבו י"ג זמן מלחמה היא והוא מוכיח על עצמו שאין נייחא פי' ליכא לרבויי דלא הוי פ'מים אשר נחו אלא מעתה לא יקר' בו לפניו ולאחריו קורין בו א"ק וה"נ י"ל זמן קהילה פי' זמן מלחמה וליכא לרבויי מפ'מים אשר נחו ולא מבזמניהם דמשמע זמנים אחר' דומי' דזמנ' דהוי בהו נייחא ולא צריך קרא לרבויי דמ"מ קורין ול"ל קרא דמק"ו דירו' אתא ואע"פ שהרא"ש פתב שר"ת מפקפק על פי' זה דהל"ל זמן מלחמה הוא ועוד קשה דקאמר ול"צ קרא לרבויי דאין דר' הגמ' נסתור דבריו פיון שלא הונכר הק"ו בגמ' דידן אין זה קושיא כ"כ ונ"ל לה"ד לפי' זה דבע"כ הא דמרב' י"ג היינו מק"ו דלפניו ולאחריו קורין אבל אי אמרינן דא"ק לפניו אין לנו שיה' בו וקא דא' י"ג זמן קהילה היא לאו למימרא דמה"ט ראוי לקריאה אלא ה"ק דא"אל דקרא מרב' לי"ג שהיא ל"ד לי"ד וט"ו וכדפ' דאם אית' דהא דקאמ' זמן קהילה היא למימרא דמה"ט ראוי' לקריאה וכדפ' רש"י ור"ת ולה"ט אפי' את"ל דא"ק בי"א ובי"ב דלפניו אפ"ה בו קורין דהא לא תליא קריאת י"ג בקריאת ימים שלפניו ולא משו' לתא קריאת ימים שלפניו מיייתין לי' לתורת קריאה תקשה לה מאי פריה' בסמוך ואימא שיתסר ושבסר כנון דמ"מ י"ג בר קריאה הוא משום זמן קהילה וקיי"ל מיוה"כ ליוה"כ ל"ד פדתנן במתניתין ודמפ' בגמרא לקמן קריאה בשבסר המ"ל: ואימא תריסר ותליסר ק"ל למאן דמפ' דקולא דאקדומי ליוה"כ לכפרי' דלמקפין נמי איתקין פדפ' במתני' אדפריה' ואימא תריסר ותליסר שהו ימים מחודשים שאינן נכתבין בספר ה"ל להקשות

אימא י"ג וי"ד ואי משום די"ד כתב בספר היינו לפרזין ורבוניא אתא לכפרים של מוקפין תרי יומא י"ג וי"ד ואי משום דא"כ הקדמת מוקפין ב' ימים ושל פרזי אינו אלא יום א' י"ג בלבד ואע"ג דלפי המסקנא דרבי נמי י"א לקריא פפרים קא קדים התחלת זמן הקדמה של פרזים שהוא י"א לזמן של מוקפין דבדידהו הקדמת י"א למ"ל פיון דמיום הפניסה ליום הפניסה לא דחינו כדפין במתני' בהא ל"ל בה פיון דמשוה זמן הקדמה של זה וש"ז שוין שהן ד' ד' ימים לזה מי"א עד י"ד ולזה מי"ב עד ט"ו ואי משום דקדים זמן הקדמה של זה לשל זה ל"ל בה דהא בעיקר זמן הפתוב בספר של זה קדים לט"ו ש"ז אבל א"א דהקדמה ליחא אלא י"ג וי"ד ולמוקפין בלבד א"כ הקדמת פרזים אינו אלא יום א' תקשה מ"ש שלהם אינו להם הרנוחה להקדים אלא יום א' ואלו למוקפין ב' ימים אין זה קושלי' דהא אפי' למאי דר"ל דהקדמת הפפרי' המה י"ב וי"ג אפתי משוה זמן מוקפין יותר שלהם זמנה י"ב עד ט"ו שהן ד' ימים ושל פרזים אינו אלא ג' ימים בלבד שהן מי"ב עד י"ד אלא ע"כ אין קפינדא בזה אבל לפי התוס' דלא רבי הקדמת פפרים אלא לפרזים אבל למוקפין לא ניחא דמהשתא בע"כ פי דבי ב"י להקדים היינו י"ב וי"ג דקדי' לי"ד של פרזים וה"נ ק"ל להני דמפרשי דקרא רבי קריאת יום הפניסה אף למוקפין מהא דפריה בסמוך אימא שתסר ושבסר אמאי פשיטא ליה דאי אמרינו לאחר הו' י"ו וי"ז דילמא הו' ט"ו וי"ו אע"ג דלמוקפין אינו אלא יום א' וקרא ע"כ ב"י מרבי נימא דהני ב"י לא רבי אלא לפרזים בלבד אבל לא למוקפין דבשלמא לפי התוס' דלא רבי יום הפני סה אלא לפרזים ולא למוקפין ניחא דא"א לאחריו רבי בע"כ הני ב"י דרבי הני י"ו וי"ז פגון בחל י"ד בג' ה"ל יום הפניס' שלה י"ו א"נ בחל בשבת ה"ל יום הפניסה של ב' בי"ו ובחל בע"ש ה"ל יום הפניסה של ב' בי"ז דהשתא פיון דזמן קריאת פרזים הני ד' ימים דאפי' חל י"ד בע"ש דהני יום הכנסה של ב' בי"ז אפ"ה קורין בו ואיכא למיתלי בטעמא הא דהקילו לפרזים לאחר מפני שמספיקין מי' ומזון לפרים וכדאמ' אבל א"א דהני תרי יומא דרבי ט"ו וי"ו אבל י"ז לא בחל י"ד בע"ש ליכא למיתלי בטעמא הא דהקילו להו ואי משום שמספיקים הני להו לאקלוי לקור בי"ז נמי ואפתי אינו מיום הפניסה ליוה"כ דל"ד לי' כדאמ' לקמן דהא בחל י"ד בע"ש ה"ל יוה"כ דלאחריו בשני דה"ל י"ז מש"ה פשיט' לי' להמקשה דאי אמרינו לאחר בע"כ הם י"ו וי"ז דא כא למיתלי בטעמא אבל אי לא רבי י"ז אלא לט"ו וי"ו לבד אין טעם לדבר ואע"ג דלעיל פריה ואימא י"ב וי"ג אבל י"א לא ואע"ג דאי י"א לא ליכא למיתלי בטעמא דמספיקין דא"כ י"א בחל י"ד בא' בשבת נמי לק"מ דכל כפה דלא ידע לה"ט די"ג זמן קהילה לפל היא ול"צ לרבוני בע"כ א"א למיתי ברבוני דוקא אלא ב"י בלבד דזמניהם דומיא דזמנם א"נ מ'מים פ'מים וא"א לרבות אלא ב"י דומיא ד'מים המפורשי' שהן ב"י אבל בי"א לא ואע"ג דא"א למיתלי בטעמא מ"ט י"א לא מ"ש מי"ב וי"ג אפ"ה א"א לרבות יותר מב"י אע"ג דלא ידעינו טעמא מאי אבל אי אמרינו דהני ב"י דרבי קרא לאחר הן ולא להקדים ניחא טפי לומר דהני ב"י המה מחודשים לגמרי שאינו מפורשים בספר שהן י"ו וי"ז דהשת' איכא למיתלי בטעמא מלומר שהן ט"ו וי"ו אבל לא י"ז דהשתא ליכא למיתלי בשים טעם וגם המקשה למאי דר"ל דהני ב"י דרבי לאחר הן ולא להקדים בע"כ מוכרח להעמיד זמן הקריאה על ד' ימי' דאי אינו אלא ג' ימים בע"כ מסתבר טפי דלהקדי' רבי דהשתא איכא למיתלי בטעמא דהא ה"ל ד' ימים לבתר דמשני

י"ג זמן קהילה לכל היא ול"ל לרבוני הלכה לפי התוס' ניחא אבל למאן דמפרש דקולא דיו"ה רבי אף למקפין והא אפי' למאי דמקשה ואימא שפסר ושפסר אינו אלא ג"י למקפין מט"ו עד י"ז מהשתא לאו בטעמא מפני שמספיקין תלי' מילתא דא"כ ניתיב למקפין רוןחא טפי עד י"ח בחל ט"ו בע"ש שיקרו ביוה"כ של שני בשבת שלאחריו דה"ל י"ח וכיון דלאו בטעמא תלי' מילתא הל"ל דלא רבי קרא אלא ט"ו וי"ו לחוד ולפרזי' דה"ל לדידהו ב"י יותר מהמפורש בקרא להדיא ולמקפין יום א' מהמפורש וע"ק פיון דא"א דהני ב"י דרבי קרא היינו בלאחריו ובע"כ לאו בטעמא תלי' מילתא פיון דליתא למקפין אלא ג"י בלבד בחל ט"ו בע"ש א"כ מאי ק"ל דלמא לאחר רבי הא נדאי ניחא טפי לומר דלהקדים רבי דאיפא נמי רוןחא מקפין ד' ימים דלכתר דשני די"ג זמן קהילה פל היא ול"צ לרבוני שהן מי"ב עד ט"ו פמו לשאינו מקפין ד"י מי"א עד י"ד דאיפא למיתלי בטעמא אבל לא לאחר דליפא למיתלי בטעמא אבל לפי הפל ניחא: זו דברי ר"ע דדריש זמן זמנא זמניהם אבל חכ"א וכו' נ"ל הא דנקט דדריש זמן זמנא בכדי נקט לה דנדאי כ"ע זמן זמנא דרשי דנ"ל מהא לקמן דזמנא שלזה אינו פזמנא של זה ולא פליגי אלא בדרש זמניה' לחוד דרבנן לא דרשי' לי' אידי דנקט לעיל הכי ה"נ נקט לה הכי: אלימא אדר"ע אפילו בזה"ז נמי איתא להא תקנתא פירש"י דהא ר"ע בזה"ז וקאמ' דמקדימין וק"ל מה בכך מפל מקו' אפשר דקמ"ל דין קריאת הפסרים בזמן הבית וכדאמר בעלמא סדר קדשים לא ניתנו אלא דרוש וקבל שחר ועוד דקאמ' אלא לאו רבנן ופירש"י דהני מקמי ר"ע א"כ עיקר חסר מן הספר דלא הל"ל רבנן סתמא אלא רבנן דהני מקמי ר"ע פיון דעיקר הקושני' בהא תלי' ובחזי' הרשב"א נמי הקשה דהא ד"ע בזמן הבית נמי הוי נחתנו דכן כלב' שבווע הי' והרשב"א בשם התוספ' פי' דדייק לה דר"ע בזה"ז איירי מדמפליג בסיפא בין מקים שנכנסין בב' ובה' לא"נ ולא מפליג בין לפני הבית לזה"ז ש"מ דאפילו בזה"ז נמי איתא וכדדייק מינה ר"א בסמוך ואני או' דא"א לתרז קושני' בקושני' חברה דהא דר"א גופא קשיא מנ"ל למיזק מהא דאפילו בזה"ז נמי איתא וכמש"ל אבל למאי דפי' במתני' דהאי לא פחות ול"י לאו אימי חדש קאי וכדפירש"י אלא אה' ימים שהם מי"א עד ט"ו קאי וקמ"ל דלעולם א"ק פחות מה' ימים הללו אפי' בזה"ז א"ש הא דקאמר אלימא ר"ע אפי' בזה"ז נמי דהא מוקמת למתני' כר"ע ובמתני' תנינן לא פחות לאתויי לזה"ז אלא לא רבנן דנא שמעינן להו דבזה"ז נמי וה"נ יש לפ' בסמוך בדרב אשי מקום שנכנסין אפי' בזה"ז נמי דהאר"י אימתי מקום שנכנסין בשני ובחמישי מתני' היא לקמן (דף ה) אמשנתינו דמגילה נקראת בי"א בי"ב כו' לא פחות דמשמע אפילו בזה"ז קאי ועלה קאמר אימתי דמשמע דמודה בכולה מתני' אלא שבה לדש הא לחוד דמקום שא"נ א"ק אלא בזמנא והשתא תקשה אברייתא דאר"י אבל בזה"ז כו' מ"מ אפתי ק"ל בין לפירש"י בין למאי דפי' מאי פריה ר"י אליבא דמאן לימא ר"י טעמא דנפשי' קא' נהרי מצינו בהרבה מקומ' ר"ע חולק עם ר"א ור"י שהי' רבותיו ורבי עם רשב"ג שהי' אביו ורבו ונהרבה פן ול"ל דהכא אליבא דר' יוחנן קיימינן והא איהו ס"ל בפ' ז"ב (דף כ"ה) כ"מ שאמר ר"י אימתי אינו אלא לפ' ד"ח ולפי"ז לרמי ב"ח דס"ל אימתי דר"י לחלוק לק"מ ולא איתותב ר"י הכא אלא למאי דס"ל הא ליתא ושתי תשו' בדבר חדא דע"כ ל"ק ר' יוחנן אימתי דר"י לפ' אלא במתני' אבל בברייתא מודה דלחלק פדפי' התוס' ספ"ז דעירובין (דף פב) והא בריית' היא ועו' הא ההוא ברייתא

איכא דתנא לה כר' יוסי ב"י כדאמר בסמוך א"כ אמאי איתותב ר' יוחנן דילמא איהו נמי כר"י ב"י תני לה דהכי דווקא וכדמסיק ר"א ואימתי דידן' לא שמעינן לשום אמורא שיאמר דלפרש ד"ח בא אלא לחלוק פאימתי דכולהו תנאי והשתא י"ל דטעמא דידן' קאמר וחולק על ר"ע ונתכמים דר"ע ובדוחק גדול יש לנישב זה וא"נ: אבל בזה"ז הואיל ומסתפלין בה פרש"י הכל צופים למקרא מגילה וא' י"ד באדר קרינן המגילה נשאר לאדר ט"ו יום וט"ו לניסן פסח ואם תקדים קריאתם יעשו פסח לסוף ל' יום לקריאתם ונמצא אוכלים חמץ בימים אחרונים של פסח וק"ל מדתנן לקמן (דף ה) אף על פי שא' מקדימן מותרין בהספד ותענית א"כ מופת מילתא דיום הקריאה לאו פורי' הוא מדמתר בהני ומיום י"ד דאסור בהספד ותענית ימנה ל' יום עד הפסח וכ"ת דלא מוכח מילתא משום דבסוף פ"ב דתענית (דף יח) פריה אהיא דתנן דמקדימן מותרין בהו אימת אי דקרו בתליסר יום נקנור הוא אי דקרו בתריסר יום טוריינוס היא אלא דקרי בחדסר ורצה להוכיח מהא דס"ל כר"מ דא' התם לפניהם מותר ולא כר"י דאסור והשתא א"ל דר"י דהכא בר' יוסי ס"ל דאוסר נמי לפניהם וא"כ לא מוכח מילתא פינון דכל ימי הקדמה דהיינו י"א י"ב י"ג בלא"ה נמי אסורין בהו"ת ואע"ג דמסיק התם דבני י"ד דקרו בתריסר ואי משום יום טוריינוס ב בטולי בטלו הואיל ונהרגו בו שמעי' ואחי' ואי משום יום שלפני נקנור השתא איהו גופא בטלהו משום יום שלפני נקנור ניקם ונגזור י"ל פינון דאם חל יוה"כ בי"ג דאסור אפתי בהספד ותענית משום יום נקנור לא מוכח מילתא א"א לקרות בו ותו א"ק אפי' בי"א וי"ב אע"ג דמוכח מילתא וא"א לבא לידי תקלה דיה"כ לחצאין לא תיקנו רבנן וכ"ש פינון דבטלו יום י"ג דסמוך לי"ד ועוד דאלים טפי וכדאמר' י"ג זמן קהילה לכל הא ול"צ לרבו י"א וי"ב דלא אלימא ורחוקי מעיקר הקריאה שהם י"ד וט"ו שמתבטל הא ליתא דלפי"ז ע"כ ר"י דא' בזה"ז דהיינו לאסר חורבן הבית בגלות הארץ א"ק אלא בזמנ' משום תקלה הואיל ומסתפלין בה כר"מ ס"ל דא' בפ"ק דר"ה (דף יח) דלא בטלו מגילת תענית ואפי' בזה"ז אסור ולא מוכח מילתא ואיכא למיחש לתקלה דאלו לר' יוסי דא' התם בזמן שאין בה"מ קנים מותר ל"ל בה דהא ל"ל לתקלה פינון דכל ימי הקדמה מותרין בהו"ת מוכח מילתא א"כ מאי פריה לר"י אליכא דמאן אלימא אליכא דר"ע אפי' בזה"ז איתא להאי תקנת' הא ר"י פינון דחייש לתקלה ע"כ כר"מ ס"ל וא"ל דר"ע כר"י ס"ל דבזה"ז בטלה מג"ת ותו ליכא למיחש לתקלה מש"ה אפי' בזה"ז איתא להקדמה דכפרים ועק"ל על פירש"י הא בלא"ה איכא הוכחה טפי דיום הקריאה של יוה"כ לאו פורים הוי דהא שמחה אינו נוהגת אלא בזמנא כדאמ' לקמן (דף ה') וה"ה לשלוח מנות וכ' ש למאן דס"ל לקמן דפורים אסור בעשיית מלאכה דאין אסור אלא בי"ד ולא ביום הקריאה דמוכח מילתא טפי וליכא למיחש לתקלה ובדוחק יש לישב פירש"י דאפ"ה לא מוכח מילתא פולי האי וחישינו לתקלה ואין זה נכון.

אבל יש מפרשים הואיל ומספלין בה כלומר הואיל ועיניהם של עניים נשוא' למקרא מגילה לחנן לנהן מעות פורים ביום הקריאה כדאמר לקמן (דף ד') א"ק אותה אלא בזמנה שאם יקראו קודם זמנה יחלקו להן בו ביום ויוציאו הפעות קודם י"ד ולא יהי' להם במה לשמחם בי"ד דשמחה א"נ אלא בזמנה כדאמר התם והא דאמר בזה"ז משו' דעניות מצוין ויס"ג הואיל ומסתפלין בה פי' בזה"ז שאין יכולין להעמיד בדתם ובאין לידי סכנה א"ק

אוֹתָהּ אֵלָא בְּזַמְנָהּ וּפ"א נ"ל עֵיקָר וּכ"פ הָרִי"ף: ע"ב וְאִמָּא פְּרָזִים בְּאַרְבֵּיסַר וּמִן קָפִין
בְּאַרְבֵּיסַר וְחִמְסִיר כְּדַכְתִּי כו' פִּי מְוִקְפִין בְּשִׁנְיָהֶם דְּהָא בְּסִמּוּד פְּרִיָּה מְוִקְפִין אִי בְּעִי
בְּאַרְבֵּיסַר א"ב בְּחִמְסִיר וּק"ל אֵלִיבָא דְמֵאן פְּרִיָּה הָכִי אִי אֵלִיבָא דְר' יוֹנָתָן הָא אָמַר מִשְׁמַע
אָחָד בְּפָנֵי עֶצְמוֹ עַר שְׂפִירוּט לֵה הַפְּתוּב יַחְדָּיו וְאִי אֲדַר"י דַּס"ל אַע"ג דְּנָא פְּתִיב יַחְדָּיו
כְּמֵאן דְּכְתִיב דְּמִי א"כ מֵאִי מְשַׁנֵּי אִי הָוִי פְּתִיב אֶת יוֹם י"ד וּט"ו כו' אֶתִּי אֶתְּ וּפְסִיק הָא
עֵיקָר פְּלִגְתִּינְהוּ בַּפ"ט דְּסִנְהֶדְרִין (דָּף פ) גְּבִי אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלַל אֶת אָב וְאֶת אִמּוֹ דַּס"ל
לר"י דְּאָבִיו וְאִמּוֹ קִילֵל דְּסִיפָא דְקָרָא אֶהָא לְאָבִיו שְׁלֵא אִמּוֹ וְלֵאמּוֹ שְׁלֵא אָבִיו וְהִשְׁתָּא
ל"ל קָרָא גִימָא גְּמִי דְאֶתִּי אֶתְּ וּפְסִיק לְחַיִּיב עַל אָחָד לְחוּד מְדָלָא פְּתִיב אֲשֶׁר יִקְלַל אָבִיו
וְאִמּוֹ וִי"ל דַּש"ה דַּאפ"ת דְּאִינוּ חַיִּיב עַד שְׂיִקְלַל שְׁנֵיֶהֶם אַפ"ה אִינְצִטְרִיָּה אֶת דְּלָא תִימָא
עַד שְׂיִקְלַל תַּחֲזִילָה לְאָבִיו וְאֶת"כ לֵאמּוֹ פְּדַכְתִּי קָרָא אָבֵל אִיפְכָא לָא אֶתִּי אֶתְּ וּפְסִיק דְּאֶפִּי
קִילֵל אִיפְכָא גְּמִי חַיִּיב וּמ"מ אִינוּ חַיִּיב עַד שְׂיִקְלַל שְׁנֵיֶהֶם א"נ ה"א דְּאֶפִּי עַד שְׂיִקְלַל
שְׁנֵיֶהֶם בְּיַחַד אָבֵל בְּזַה אַחַר זַה לָא אֶתִּי אֶתְּ וּפְסִיק דְּאֶפִּילוּ בּוֹזָא חַז גְּמִי חַיִּיב וּמ"מ שְׁנֵיֶהָ
בְּעִינָן מַש"ה אִינְצִטְרִיָּה לְאָבִיו וְאִמּוֹ קִילֵל דְּסִיפֵי דְקָרָא דְאֶפִּי בְּאָחָד לְחוּד חַיִּיב אָבֵל הָכָא
כִּי אֶתִּי אֶתְּ וּפְסִיק ע"כ לְגַמְרֵי פְּסִיק דַּא"צ לְקָרוֹת אֵלָא בְּאָחָד מֵהֶן דְּהָא א"א לַט"ו לְיַקְדָּם
לִי"ד וְלֵא לְחוּל שְׁנֵיֶהֶם בְּיַחַד וּבְלֵא אֶתְּ גְּמִי א"א לְקָרוֹת אֵלָא קוֹדָם בִּי"ד וְאֶת"כ בַּט"ו
דְּבַתְרִי וְבַע"כ כִּי אֶתִּי אֶתְּ וּפְסִיק לְגַמְרֵי פְּסִי וְא"ת לר' יוֹנָתָן דַּאמ' יַחְדָּיו אֶתְּ דְּאֶתִּי וּפְסִיק
ל"ל וִי"ל דְּוִדָּאִי אֶתְּ אֲוֹרְחָא דְקָרָא הוּא וְאִינוּ מְיֻתְרָא לְגַמְרָא אֵלָא דְאָנָן ה"ק אַס"ד מְוִקְפִין
בִּי"ד וּט"ו לָא שְׂיִיָּה לְהַפְּסִיק קָרָא בְּנֵיֶהֶם בְּאֶתְּ דְּאֶתִּי אֶתְּ וּפְסִיק בְּמִשְׁמַע א"ק בְּזַמְנֵיֶהֶם
זְמַנּוֹ שְׁל זַה ל"ז ש"ז י"ל דְּהִשְׁתָּא ל"צ לְשַׁנּוּיָא קְמָא דְּאֶתִּי אֶתְּ וּפְסִיק דְּבָהָא לְחוּד סְגִי
דְּכִינּוֹן דּוּש"ז לזש"ז שׁוֹב ל"ל דְּמִן קָפִין בִּי"ד וּט"ו.

י"ד זְמַן פְּרָזִים הִיא וִי"ל דְּאֶפְתִּי צְרִיָּה לְאֶתִּי אֶתְּ וּפְסִיק דְּאִי מְבַזְמֵיֶהֶם לְחוּד לָא ש"מ
אֵלָא הָא בְּלַחּוּד דְּאִי בְּעוּ בִּי"ד לְחוּד סְגִי דְלִית' א"כ יִצְאָן י"ל בְּזַמְנָן א' נְקָרָא אָמַר בְּזַמְנֵיֶהָ
אָבֵל הָא דַּס"ד תַּחֲזִילָה דְּמִן קָפִין בְּעִי י"ד לָא אִימְעִיטוּ מֵהָכָא דְּכִינּוֹן דְּאִין יי"ח בִּי"ד לְחוּד
שְׁהוּא זְמַן פְּרָזִים עַד דְּקָרוּ גְּמִי בַט"ו לָאוּ זְמַן א' לְשִׁנְיָהֶם וְשִׁפִּיר קָרִינָן בִּי בְּזַמְנֵיֶהֶם וְהָכִי
מְסַתְּבָרָא טְפִי: וְכַתִּיב הֵתָם לְבַד מְעַרֵי הַפְּרָזִים מֵה לְהֵלֵן מִיב"נ ק"ל הָא הָאִי קָרָא בְּמִשְׁנָה
תוֹר' פְּתִיב גְּבִי עָרִי עוֹג מְלָךְ הַבָּשָׁן שְׁכַבְשׁ מִשֶּׁה וְהַל"ל מֵה לְהֵלֵן מִימּוֹת מִשֶּׁה וְאִמָּאִי תְּלִי
קָרִיאת מְוִקְפִין בַּט"ו בִּימּוֹת יב"נ וְנ"ל דְּרַש"י רְצָה לְתַקּוֹן קוֹשְׁיָא זֹו לְפִיכָךְ פִּי וְכַתְּב הֵתָם
כְּבִיא' הָאָרֶץ בִּימּוֹת וִיהוֹשֻׁעַ לְבַד כו' מֵה לְהֵלֵן מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ אָבֵל מ"מ קְשִׁיָּא אִמָּאִי שְׁבִיק
הַגְּמ' לִימּוֹת מִשֶּׁה דְּבִימּוֹ מִיָּרִי קָרָא וְאִיהוּ קוֹדָם לִיהוֹשֻׁעַ וְנִקְט יְמּוֹת יְהוֹשֻׁעַ שִׂאח"כ
דְּמִשְׁמַע דְּאֶפִּילוּ לָא הֵיִתָּה מִק"ח בִּימֵי מִשֶּׁה אִם הִוָּקְפָה אַח"כ בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ גְּמִי סְגִי וְאִמָּאִי
הָא גַז"ש זֹו מְבִימֵי מִשֶּׁה מִיָּרִי וְה"נ ק"ל לְגַבִּי בְּתִי ע"ח דְּתִלִּיבִמִּק"ח מִיב"נ פְּדַתְנָן בַּפ"ט
דְּעַרְכִּין (דָּף לֵב) וְנ"ל מַגְז"ש זֹו דְּנִצְאָמַר כָּאֵן חוּמָה וְנִצְאָמַר לְהֵלֵן חוּמָה כָּל אֵלָה עָרִי
בְּצוּרוֹת חוּמָה וְאִמָּאִי תְּלָה בִּימּוֹת יב"נ הָא הָאִי קָרָא בִּימֵי מִשֶּׁה גְּבִי עָרִי עוֹג פְּתִיב וְנ"ל
דְּהָא מִקְלָתָא דַּמִּק"ח דְּלַגְבִּי בְּתִי ע"ח וּמִקְרָא מְגִילָה דְּתִלָּה בִּימֵי יב"נ ל"ד דְּלָאוּ בְּמִן קָפִין
בְּיָמָיו תְּלִיא אֵלָא עֵיקָר קְפִידָא הָוִי שְׂיִהָי' מְוִקְפִין קוֹדָם שְׁכַבְשׁוּ יִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ עִיר מִיָּדִי
נְכָרִי הִילְכָךְ עָרִי סִיחּוֹן וְעוֹג שְׁכַבְשׁוּ בִּימֵי מִשֶּׁה בְּעִי מִק"ח קוֹדָם שְׁכַבְשׁוּ וְשִׂאָר עָרִי
א"י שְׁכַבְשׁוּ בִּימֵי יב"ן בְּעוּ מִק"ח בְּיָמָיו קוֹדָם שְׁכַבְשׁוּ וְהָא דְּתִלָּה בִּימֵי יב"ן מִשׁוּם
דְּרוּב א"י שְׁכַבְשׁוּ יִשְׂרָאֵל נְכַבְשׁוּ בְּיָמָיו לְפִיכָךְ תְּלוּ בּוֹ וּבַפ"ט דְּעַרְכִּין (דָּף לֵג) לְגַבִּי בַע"ח

תנאי יכול אפי' הקיפועה ישראל נאמר פאן חומה ונאמר להלן חומה מה להלן נכרי' אף פאן נכרי' יכול אפי' הקיפועה נכרים לאחר מפאן נאמר כו' מה להלן נכרי' קודם לכן כו' ופירש"י יכול אפי' הקיפועה ישראל לאחר שפכשו את א"י ואפילו קודם שישובו בה ועל אחר מפאן פי' לאחר שפכשו ישראל וק"ל על פי' אי הא דממעט הקיפועה ישראל היינו לאחר פיבוש א"כ מה אירי' הקיפועה ישראל דלא אפי' הקיפועה נכרי' לאחר פיבוש נמי לא פדקתני יכול אפילו הקיפועה נכרים לאחר מפאן דהיינו לאחר פיבוש ישראל ועוד קשה מ"ש גבי בבא דסיפא גבי הקיפועה נכרים נקט לאחר מפאן וגבי הקיפועה ישראל נקט סתמא יכול אפי' ישראל ולא נקט לאחר מפאן פינו דאידי ואידי מירי' לאחר פיבוש ונתמעטו שניהם בזמן אחד וכ"ת הקיפועה נכרים דלא היינו דווקא לאחר פיבוש וישיבה אבל בהקיפועה ישראל אפי' קודם ישיבה לאחר פיבוש לחוד נמי לא וכדפירש"י הא ליתא דכינן נכרים לאחר מפאן נתמעט מגז"ש זו בעינן דומי' דהתם שהקיפועה נכרים קודם פיבוש נמי אבל לחלק בין קידם ישיבה לאחר ישיבה מנין לנו ומ"ט יש בה לחלק בזה ועוד אס"ד דהקיפועה נכרים דלא היינו דווקא לאחר פיבוש וישיבה א"כ מאי איריא משום דהקיפועה נכרים לאחר מפאן וממעט לה מגז"ש זו ת"ל אפי' הקיפועה נכרים קודם פיבוש אלא לאחר ישיבה לחוד נמי לא דהא בעינן היקף ולבסוף ישב וכדתיני ברישא דהא ברייתא בית מושב ע"ח שהיקף ולבסוף ישב ונא שישב ולבסוף הוקף וה"ל אמרינן לקמן אלא ע"כ כדפי' דעיקר קפיידא הוא שיהי' מוקף קוד' שפכשו ישראל מיד הנכרי אותו פרו עצמו אע"פ שפכשו פרו שאר א"י ל"ל בה והשתא מ"ל הקיפועה ישראל לאחר ביאת ארץ וכיבשו אלא שעדיין לא פיכשו לאותו פרו מיד הנכרים ואלו הקיפועה נכרי לאותו פרו באותו זמן בעוד שלא פיכשו ישראל מיידם הי' סגי דלא ממעט אלא הקיפועה נכרים לאחר מפאן דהיינו לאחר פיבוש ישראל לאותו פרו אבל בעוד שלא פיכשוהו לא ומ"מ בהיקף ישראל אפי' קודם פיבוש נתמעט מגז"ש זו דמה להלן נכרים דווקא והיינו דנקט גבי הקיפועה נכרים לאחר מפאן ולא נקט הכי גבי הקיפועה ישראל ורש"י מפני שפי' להאי הקיפועה נכרים דממעט היינו אפי' לאחר פיבוש א"י לגמרי אע"פ שלא פיכשו לאותו פרו עדיין והשתא למ"ל להקיפועה ישראל קודם שפיכשו והכניעו את הנכרים תחת ידם לפיכך פי' דממעט הקיפועה ישראל לאחר פיבוש דאלו קודם פיבוש א"א אבל למאי דפי' דממעט הקיפועה ישראל לאחר שפיכשו לא"י אלא שלא פיכשו עדיין לאותו פרו שבינדם וכבר הכניעו את הנכרים והניחום למס עובד פדמצינו בס' שופטים גבי כמה שבטים שלא הורישו הרבה ערים והניחו בהם ובנותיה' את הכנעני' למס עובד והיו כבר יד ישראל תקיפה עליהם מ"ל הקיפועה ישראל אע"פ שלא פיכשו אותם מיידם אפ"ה פיון שהי' יד ישראל תקיפה כבר עליהם היו ביכולת של ישראל להקיף הערים ואין בידי הנכרים למחות ואולי יש להשיב גם פירש"י ע"ד שפרשתי לפיכך פי' גבי הקיפועה ישראל לאחר שפכשו את הארץ וגבי הקיפועה נכרים לאחר מפאן מפרש אחר שפכשו ישראל ולא נקט אחר שפכשו את הארץ אלא לאחר שפכשו סתמא דמירי' לאחר שפכשו לאותו הערים דווקא והקיף ישראל ממעט לאחר שפכשו את הארץ דאלו קודם לכן הקיף ישראל לא מ"ל ומ"מ מירי' דעדיין אותן פרפי' עצמם לא פיכשו ואפ"ה ממעט לי' דמה להלן הקיף נכרים דווקא ולא ישראל ומ"מ יש מפאן ראי' גדולה למאי שפירשתי: אלא שושן דעבדא פמאן פירש"י הא פרוזי הוי ול"י שהוקפו מימות

יהושע ונ"ל דרש"י סובר פדברי מקצת מפרשי דאפילו לת"ק דס"ל דקריאת ט"ו
במקפין מימות יהושע תלי' דמ"מ מק"ח בח"ל מימות יהושע נמי קורין בט"ו ולא פדברי
האומר דלריב"ק דתל' במק"ח מימות אהשורוש ל"ש בין א"י לח"ל אכל לת"ק לא
דמאי ענן יהושע לח"ל דא"כ למה דחיק לפרש שושן דל"י שהיקפו מימות יהושע דאין
זה קושיא ברורה דילמא בשעת הגס ידעו שהקפו בימיו יותר ה"ל לפרש הכי פיון דת"ק
קריאת ט"ו תלה לה בימות יהושע שושן שהיתה בח"ל דעבדא בט"ו כמאן דהא מוקפין
דח"ל שנה לפרזי וקורין בי"ד.

אלא דק"ל מפירש"י גופי' דידי' אדידי' דלקמן (דף י) תניא כל שהוא מוקפות חיתה
מיב"נ כל המצות הללו נוהגין בה מפני שקדושה ראשונה קידשה לע"ל ופירש"י כל
המצות הללו הנוהגת בע"ח שילוח מצורע וקריאת מגיל' בט"ו כו' משמע למ"ד לא
קידשו לע"ל אין ק"מ בט"ו נוהג אמאי וכי מפני שהיתה קדושה כבר גריעי מס"ל שלא
קידשו מעולם ואפ"ה קורין במק"ח דידהו בט"ו אלמא לא בקדושת א"י תלי' הא מילתא
דקריאת המגיל' בט"ו: שאני שושן הואיל ונעשה בו גס פרש"י שניתן להם מחר לעשות
פדת היום להרוג בשונאייהם ב"י ע"כ לא נחו עד ט"ו וכן קבעו לדורות ואין לשון הואיל
ונעשה בו גס משמע פכירושו אלא הואיל וכל מעש' גס זה הפתוב במגילה נעשה בתוכה
חלקו לה כבוד וחשיבותה בגס זה שתהא קריאתה שוין למק"ח מיב"נ שכל עיקר שתלו
קריאת מק"ח בימות יב"נ הו' פדי לחלק כבוד לא"י פדברי הירו' כמש"כ המפרשי וע"ז
ס"ל שאני שושן דהא מן הדין היו להם לתלות קריאת ט"ו במק"ח מימות אהשורוש
בשעת הגס אלא משום כבוד א"י עקרו ממק"ח דשעת הגס למק"ח דשעת יב"נ אכל
שושן מפני שכל עיקר של גס זה נעשה בתוכ' אוקמה אדינא לקרות בה בט"ו הואיל
והיתה מק"ח בשעת הגס והא דל"ק מפני שלא נחו עד ש"ו וכדפרש"י משום דה"ט לחוד
מ"ל להגמ' שאינו מספיק לשנותה משאר עיירות שהיו מק"ח בשעת הגס ואפ"ה אין
קורין בט"ו אכל מפני שנעשה בה גס חשיבות גדול היא וכדאי וראוי הוא לקבוע לה
לבד' זמן מיוחד לעצמה ועוד יש להמתיק הטעם הזה יותר משום דאיכא למאן דדריש
לקמן קרא לקיים את אגרת הפורים הזאת שנית שבתחילה קבעוה בשושן ולבסוף בכל
העולם פונו פי' בשנה א' של גס לא קבעו ק"מ ומצות פורים אלא בשושן בלבד ובשנה
שנית קבעו בכל העולם והנה בשנה א' כשקבעו בשושן בלבד בנדאי נתנו לה דין מק"ח
לק"מ בט"ו דהא בשעת הגס היתה מק"ח וראוי' להלך בזה בטר שעת הגס במק"ח באותו
שעה שהרי לא עקרו ק"מ בט"ו ממק"ח באותו שעה אלא מפני כבוד א"י שהיתה חריבה
בשעת הגס שלא תהא נידונית כפרזות וגנאי הוא לה והא באותו שעה כשלא קבעו אלא
בשושן מלבד ולא במ"א ל"ש גנאי לא"י כלל דהא אפתי מצנה זו אינו נוהגת בשום מקום
אלא בשושן ומסתמא קבעו בה בט"ו הואיל והיתה מק"ח באותו שעה מש"ה אעפ"י
שקבעו בשנה ב' בכל העולם לא זנה שושן מקביעת היו שקבעו בתחילה שהוא ט"ו
והרי הא גופא שבתחילה קבעו בשושן בלבד בע"כ ה"ט מפני חשיבות הגס שנעשה' בה
והיינו דקא' שאני שושן הואיל ונעשה בו גס ומפני זה קבעו בה מצות פורים לחוד
בתחיל' ובע"כ קבעו בט"ו פדין מק"ח מה"ט דפי' מש"ה לא זנה מק"מ בט"ו אף לבתר
שקבעוה בכל העולם וכדפרי' מיהו לכאורה משמע לקמן דלמ"ד בשנת מעוברת ק"מ
באדר ב' דרש האי שנית לאדר שני אכל למ"ד קורין באדר א' דריש להאי שנית להא

דְּרִשָׁה דְּלִבְסוֹ קִבְעוּהָ בְּכָל הָעוֹלָם וְהָא אֵיפְסָקָא הִלְכְתָא הֵתָם כַּמ"ד קוּרִין בְּאֶדְר ב' א"כ
לִיפָא לְמִשְׁמַע מְשַׁנֵּית לְהָא דְּלִבְסוֹף קִבְעוּהָ וְהָא קו"ל כַּת"ק דְּקִרְיָאֵת ט"ו תְּלִי' בַּמַּק"ח
מִי"ב וּלְפ"ז צ"ל ש"ש הוֹאִיל וּנ"ב גַּם וְאִי הָא דְּשִׁאֲנֵי מְפַנֵּי הַגָּס הוּא מְשׁוּם דְּמִתְחַיְלָה
קִבְעוּהָ בְּשׁוֹשׁוֹן קְשִׁיָּא הִלְכְתָא אֶהֱלַכְתָּא אֶלָּא דִּישׁ לִינִישׁב הָא דְּבִתְחִילָה קִבְעוּ בְּשׁוֹשׁוֹן דַּכ"ע
אִית לְהוּ חֵכִי וְלֹאִיִּדָּה תִּנָּא גְּמָרָא גְּמָר לִי הָא תַּדְע דְּהָא רִשְׁבִּי א' לָה הֵתָם וְלֹא מִיִּיתִי לָה
מְקָרָא זֶה דְּהַשְּׁנִית וְתַדְע דַּאֲלַת"ה קָמָה לִי דְּרִשְׁבִּי דְּלֹא פְּהִלְכְתָּא א"ו כַּד"ה וּמ"מ גַּם
סְבָרָא קְמִיִּיתָא שְׁפִי בְּהוֹאִיל וְנַעֲשֶׂה בּוֹ גַּם לְחוּד מְסַפִּיק נ"ל: אֶלָּא קָרָא לְדְרִשָׁא הָא דַּאֲתָא
וְכַדְרִיב"ל פִּרְשִׁי וּבְחִלּוּק לֹא אֵינִירִי כָּלֵל אֶלָּא ה"ק כָּל עִיר וְעִיר הַסְּמוּךְ לְמַדִּינָה שְׁתָּהָא
כְּמוֹתָהּ וּק"ל דְּהָא וְדָאִי מִשְׁמַע דְּמָאִי דַּר"ל מְדִינָה מְדִינָה וְעִיר וְעִיר לְחֻלְק הֵינּוּ מְדַכְּפֵל
קָרָא לְמַדִּינָה וְעִיר ב"פ וְכַדְפִּירִש"י בְּדַבְרֵי הַמְּקַשָּׁה לְמַדְנּוּ שִׁישׁ מְנַהֵג חֻלְק בְּמַדִּינַת וּמְנַהֵג
חֻלְק בְּעִירוֹת וְה"נ פִּי עִיר וְעִיר לְמָאִי אֲתִי הָרִי כָּל הַפְּרָזִים שְׁוִים וְכָל הַמְּנַקְפִּים שְׁוִים
וְאִין חִילּוּק בֵּין עִיר וְעִיר וְזֶה בְּרוּר א"כ אֲמָאִי מְשַׁנֵּי כְּדִרִיב"ל אֲתִי לְלַמּוּד דְּעִיר הַסְּמוּךְ
לְמַדִּינָה תֵּהִי כְּמוֹתָהּ וְאֶפְתִּי כְּפֵל לִישְׁנָא דְּמַדִּינָה וְעִיר ל"ל וְהָא אִפִּי אִי לֹא כְּתִיב אֶלָּא
פַּעַם אַחַת מְדִינָה וְעִיר הָיִי נ"ל הָא אֶבֶל א"י מִי דְּחָקוּ לְרִשְׁ"י לְפָרֵשׁ דְּנָא אֵינִירִי כָּלֵל בְּחֻלְק
וְהָא דְּרִשָׁא נ"ל מְדַסְמוּךְ קָרָא עִיר לְמַדִּינָה דִּי"ל דַּנ"ל הָא מְדַכְּפֵל וְאֶהָא דְּפִרִיָּה עִיר וְעִיר
ב"פ ל"ל מְשַׁנֵּי דַּאֲתִי לְהָא דְּרִשָׁא דְּרִיב"ל וּקַמ"ל דִּישׁ מְנַהֵג חֻלְק בְּעִירוֹת בֵּין עִיר הַסְּמוּךְ
אוּ נְרָאָה לְכַרְךָ דְּנִיְדוֹן כְּכַרְךָ וְקוּרִין בַּט"ו וּבֵין אֵינּוּ סְמוּךְ וְנְרָאָה דְּנִיְדוֹן כְּעִיר וְקוּרִין
בִּי"ד וְלְמָאִי דְּמְשַׁנֵּי הַשְּׁתָּא בֵּין לְרִיב"ק בֵּין לְרַבְּנָן כְּפֵל דְּמַדִּינָה וּמְדִינָה לְחֻלְק בֵּין שׁוֹשׁוֹן
לְשִׁאֲרַ עִירוֹת כְּדָאֲמַר הַמְּקַשָּׁה אֲדִרִי"ב וְדְעִיר וְעִיר לְכַדְרִיב"ל זֶה הוּא מַה שֶּׁנ"ל נְרָאִיתִי
לְרִשְׁבִּי"א בַּחִי דְּהַקְשָׁה אֶהָא דְּמְשַׁנֵּי קָרָא לְכַדְרִיב"ל דַּא"כ עִיר וְעִיר ל"ל וְתִי דְּדְרִשְׁיִנּוּ
מִינִי נְמִי עִיר וְכָל הַסְּמוּךְ לוֹ נִיְדוֹן כְּעִיר וּנ"מ לְהַקְדָּמָה שְׁאֵינּוּ מְקַדִּים לִיּוּה"כ וְד"ז חִידוּשׁ
הוּא לֹאֲמַר דְּכָל כְּפָר הַסְּמוּךְ לְעִיר נִיְדוֹן כְּעִיר וְאֵינּוּ מְקַדִּים לִיּוּה"כ דָּאֵם אִית' לְהָא מִילְתָּא
לֹא הָיִי שְׁחַק הַגַּמ' מִינִי וְל"ד לְכָל הַסְּמוּךְ לְכַרְךָ דַּש"ה דַּה"ט דְּהַקְלִיּוּ עַל הַכְּנִיסָה לְהַקְדִּים
לְיוֹם הַכְּנִיסָה מְפַנֵּי שְׁמִסְפִּיקוֹן מִים וּמְזוֹן לְבַנֵּי עִירוֹת כְּדָאֲמַר לְקַמֵּן וְאֵם כֹּן כ"ש דְּכַפֵּר
הַסְּמוּךְ לְעִיר רָאוּי לְקוֹלָא זֹו יוֹתֵר מִהֶרְחֹק דְּכָל הַסְּמוּךְ יוֹתֵר מְסַפִּיק יוֹתֵר אֶבֶל קִרְיָאֵת
י"ד לְעִירוֹת דְּלֹאֲו מְשׁוּם קוֹלָא נִגְעוּ בָּהּ א"ל דְּכָל הַסְּמוּךְ וְנְרָאָה לְכַרְךָ נִתְּנָן לְוִדִּין כְּרָךְ
וּמַה דַּק"ל לְהַרְשִׁב"א עִיר וְעוֹד ל"ל לְק"מ כְּדָפִי' וְאֵנִי תִּמְמָה אֲמָאִי ק"ל עִיר וְעִיר הָא הַגַּמ'
קַאמ' לְהַדְּנִי אֲעִיר וְעִיר לְכַדְרִיב"ל קָאֲתִי וְאִי מְפָרֵשׁ כַּפִּירִש"י הָא מְדִינָה וְעִיר אֲתָא לְסַמְוּךְ
וְנְרָאָה וְאִי כְּפֵל לִישְׁנָא דְּעִיר וְעִיר ל"ל ק"ל ה"נ לְהַקְשׁוֹת נְמִי כְּפֵל לְשׁוֹן דְּמַדִּינָה מְדִינָה
אֶבֶל לְמָאִי דְּפִי הַכָּל נִיחָא: הָא קַמ"ל דְּשִׁעוּרָא דְּמִיל הָיִי כְּמַחְמַתָּן לְטְבָרְיָא ק"ל לְמָה תְּלָה
שִׁעוּרָא דְּמִיל בְּדַבְרֵי שְׁאִין יְדוּע לְכָל הָא שִׁעוּר קְצוּב שְׁהוּא אֶלְפִי' אֶמָה כְּדָאֲמַרִּי בְּכּוֹלָא
תַּלְמוּדָא וְה"נ ק"ל אֶהָא דַּפ"ג דְּפִסְחִי (דָּף מ"ו) דְּתַנּוּן בְּצַק הַחֲרָשׁ אֵם יֵשׁ פִּיּוּצָא בּוֹ
שְׁהַחְמִיץ ה"ז אֲסוּר וְאֶמְרִינָּ בַּגַּמ' אִין שְׁם פִּיּוּצָא בּוֹ מַהוּ אַר"א אַר"ל כְּדִי שְׁיִהְלָה מְמַגְדֵּל
נוּנִי' לְטְבָרְיָא מִיל וְלִימָא מִיל הָא קַמ"ל דְּשִׁעוּרָא דְּמִיל הָיִי כְּמַמְגְדֵּל כּו' וְאֲמָאִי לֹא נִקַּט
שִׁעוּר הַקְצוּב וְעַק"ל בֵּין אֶהָיָא דְּהָכָא בֵּין אֶהָיָא דְּהָתָם דְּמָאִי צָרִיךְ לְאַשְׁמַעִינּוּ שִׁעוּר
דְּמִיל בְּמָה הָיִי הָא פְּשִׁיטָא לֹן בְּכּוֹלָא תַּלְמוּדָא דְּשִׁעוּר מִיל הָיִי אֶלְפִי' אֶמָה וְעַק"ל מ"ש
הֵתָם דְּנִקַּט סִימְנָא כְּמַמְגְדֵּל נוּנִי' לְטְבָרְיָא וְהָכָא נִקַּט מַחְמַתָּן לְטְבָרְיָא וְהָא חַמְתָּן הִי' כְּבָר
בִּימֵי רַבִּי דְּקָדָם לַר"ל כְּדָאֲמַרִּינּוּ בַּפ"ה דְּעִירוּבִין (דָּף סָא) הַתִּיר רַבִּי שְׁיָהוּ בְּנֵי גְדַר

יורדים לתחתן ואין בני חמתן עולין לגדר והכא נמי מגדל נוננ' פיון שהי' בימי ר"ל דקדם
לר"ח בר אבא ור"י אמאי לא נקטי אינהו להאי שיעורא ונ"ל פיון דמידת מיל מקנפץ
מאמות הרב' שהוא אלפי' אמה והא מצינו תרי גוונא אמות לאפני משמין' דר"נ אמות
סנפה ואמות מבוי באמות בת חמשה טפחי' אמות פלאי' באמות בת חמשה וקרבא משמין'
דר"נ כל אמות באמות בת חמשה אלא שהללו פי' של פלאים שחוקות והללו של סנפה
ומבוי עוצבת פי' מצומצמת והכל לחומרא פדאמר דפ"ק דעירובין (דף ג) מ"מ בין למר
בין למר תרי גוונא אמות איכ' גדולה וקטנה וא"כ מידת מיל נמי המקנפץ מאמות איפא
תרי גוונא מיל המקנפץ מאמות גדולה הוי מיל גדול ומקטנות קטן ובכ"מ אית לן למיזל
לחומרא ואי פי משערת בקטן הוי חומרא בי' משערינו פדאמרינו גבי אמות סנפה ומבוי
ואי בגדולה הוי חומרא בי' משערינו פדאמרינו גבי אמות פלאי' וה"ה גבי מיל המקנפץ
מאמות לענין גדול וקטן אולינו הכל לחומרא הילכף לענין חמץ אולינו לחומרא דבכדי
הילוף מיל קטן אסור והיינו דמשערינו התם בכדי מהלף ממגדל נוננ' לטברני' שהי' מיל
באמות קטנות וקמ"ל דשיעור מיל זה הוא בקטנות שהוא לחומרא אבל מיל דמחמתן
לטברני' דשמעתין הוי מיל של אמות גדולת דהכא ל"ש לומר זה או זה לחומרא דאי
תשער בקטנות ותאמר מיל קטן הוא דנידון פכרף לקריאת ט"ו ומיד חולה לו אעפ"י
שהוא בתוף כדי מיל גדול קורין בי"ד מה חומר יש בקריאת י"ד טפי משל ט"ו הילכף
משערינו בגדולות שהוא מיל סתם והיינו דקמ"ל דשיעורא דמיל לענין מגילה דשמעתין
הוי כמיל זה הגדול וטובא קמ"ל דלא בינא אותן העיירות שבין מיל קטן לגדול נשדי
עליהו אומר שניהם ויהי' קורין בי"ד פפרזים ובט"ו פמוקפים קמ"ל דכולא האי לא
מחמרינו: מנפף צופים אמרון משום דהא נמי ר"י ואי תימא רחב"א אמרה משום הכי
מ"ל בשמעתין וכן להא דוראיתי אני דניאל וה"נ הא דתרגום של תודה מ"מ קק"ל דהא
בפר"ק דסנהדרין (דף ח) אשר תשים לפניהם אשר תלמדם מבעיא ליה אר"י אי תימא
רחב"א אלו פלי דניינים ה"ל לאתויי הכא ה"נ מה"ט כדמ"ל לאינף: דף ג' ע"א דלא הוי
דעין הי באמצע תיבה ק"ל ה"ל למידע מן הלוחות הי באמצע והי בסוף דהא פתוחות
וסתומו' דמנפף ישנו בי' הדברות הפתובים על הלוחות ואפ"ל לפי התוספות דצופים
הללו הי לאחר ששרף אמון את התורה הא מ"מ הארון עם הלוחות לא נגנזו עד בימי
בנו יאשי' ובמי' מצא חלקי' את התודה בבה"מ קודם שנגנזו ארון עם הלוחות פדכתיב
בס' מלכים וא"כ ה"ל לידע מן הלוחות ולבתר גניזתן מן הס"ת: בהספדא דאחאב ק"ל
הא אמר בפ"ד דסנהדרין (דף לט) ויעבר הרינה במחנה באבוד רשעים רינה באבוד
אחאב ב"ע רינה אלמא לא הספידהו מיהו בספ"ק דב"ק (דף יז) אמ' וכבוד עשה לו
במותו לחזקת' מלך יהודה שיצאו לפניו ל"ו אלף חלוצי פתף דר"י א"ל ר' נחמ' הלא
לפני אחאב מלך ישראל עשו כן אלמא הספידהו וצ"ל דרשיעי הדור הספידהו ולצדיקים
רינה: דקטל יתי' הדרימון וק"ל הא גבי נעמן שר צבא מלך ארם פתיב פי בו נתן ה'
תשועה לאר' פירש"י שהרג לאחאב וה"ק הדרימון הרג אותו ושמא י"ל דשם איש אחד
הן והי' לו ב' שמות א"נ מדרשים חלוקים הם: אינהו עדיפי מנינ' דאינהו נביאי ואיהו
לאו נביא פירש"י דאינהו נביאי שנתבאו בשליחותו של מקום והוא לא נשתלח לישראל
בשום נבואה מפירושו משמע שה"ה נביא אבל לא נביא לאחרי' ואין הלשון משמע כף
אלא לא הי' נביא כלל ולא נתחדד אליו הדבור מפי הגבורה לעולם וכל דברי העתידות

בס' דניאל הי' ע"י מלאך או חלום פדמפ' בקרא ורש"י בעצמו נרא' שחזר בו דלקמן בפ"א (דף י"ד ע"א) דאמר מ"ח גביאי' נתנבאו לישראל וקשב רש"י דניאל א' מהן ומסיים ועל דניאל אמרו לעיל ואיהו לאו גביא אלא אפיק דניאל ועייל שמעי' נאי דניאל הי' גביא אלא שלא נשתלח אמאי אפיק דניאל הא חשיב התם במ"ח גביאים הרבה שלא נשתלחו כמו בותהא דקחשיב להו ול"מ שנסתלחו: פהנים בעבודתן כו' מבטלין הקשה התוס' אמאי מבטלין והלא אחר הקריאה יש שהות לעבודה ותי' פיון דמששהאיר היו' הוי זמן עבודה והן מניחין אותה בשביל הקריאה מש"ה קרי לי' ביטל וא"ת ויעשה עבודתן מיז ואח"כ יקראו המגילה לבדן וי"ל דטוב לקרות עם הצבור דהוי טפי פרסומי גיטא ולידידי הא ודאי קשה דהא ודאי כל כה"ג לא שינוי לשון ביטל פיון דאין עבודה בטלה לגמרי דלאחר הקריאה יש שהות עדין לעבודה אלא שמקדים קריאת המגילה לעבודה והל"ל שמקדימן קריאת המגילה לעבודה והא נמי ל"ל דמייירי פשיעבור זמן עבודה בתוך כף שישמעו המגילה ליתא דהא פהני' בעבודת' וכו' וישראל במעמדן אינו אלא בתמידין כדתנן רפ"ד דמענית והא תמיד של שחר אינו קרב אלא עד ד' שעות לר"י ועד חצות לרבנן כדאמר רפ"ד דברכות (דף כו) נאי מייירי שפעוד שקורין יעבור זמן עבודה למר כד"א ולמר כדאית ליה דאם פן תקשה אמאי מבטלין עבודתן יעבדו תחילה פיון שהיא שמצוה עוברת ועדין יש שהות הרבה לקריאה דהא כל היום פשר לקריאת המגילה כדתנן לקמן בפ"ב (דף כ) ונ"ל דהאי מבטלין עבודתן דקא' אתמיד של בין הערבים קאי ומייירי בשלא קרו המגילה עד סמוך לערב עד דלא נשאר שהות ביום כדי לשניהם לעבוד עבודה ולקרות מגילה אלא או זה או זה מבטלין עבודתן לגמרי ובאין לשמוע מ"מ ונ"ל הא דדחקו התוספות בפ"י דחוק ולח ר"ל כדפני' משום דלטעמייהו אזלי שפי' בספ"ה דזבחי' (ד' נו) דאמ' התם דם נפסל בשקיעת החמה היינו תחיל' שקיעה שהיא קוד' צאת הפוכבים דהוי לילה בכדי מהלך ד' מיל ולפי"ז אפ"ת דהא מבטלין עבודתן מייירי מתמיד של בין הערבים אפתי תקשה אי מבטלין עבודה מפני מ"מ לגמרי קאמר ובדליפא שהות לעבוד' אחר מ"מ דמיד תחילת שקיעה אמאי מבטלין את העבודה לגמרי ולהקדים מ"מ זה יעבוד תחילה את העבודה דה"ל מצוה עוברת בתחילת שקיעה ועדין יש שהות למקרא מגילה מתחילת שקיעה עד הצילה שהוא זמן גדול שעה וחומש לפי חשבון מהלך אדם בינוני עשרה פרסאות ביום מיהו כבר כתבתי בתשוב' סימן ו' והוכחתי בראיות ברורות הא דקאמר דם נפסל בשקיעת החמה היינו סוף שקיעה שהוא צאת הכוכבים דה"ל לילה ממש נמצא עבודה ומ"מ זמן א' להן שפשרין כל היום עד הלילה והשתא אין צריך לדחוק כפי' התו' דמבטלין עבודה למקרא מגילה דקאמר היינו להקדים אלא מבטלין לגמרי קאמר ומייירי בתמיד של בין הערבים ובדליפא שהות ביום אלא לא משתי אלו וכדפני' פן נראה לכאורה אלא דק"ל אפתי דהא זמן תמיד של בין הערבים שאני משאר קרבנות ואינו כשר מפלג המנחה לר"י שהיא שעה ורביע קודם הלילה הואיל ונאמר בו בין הערבים ומפלג המנחה אינו קרוי בין הערבים וכמ"ס בתשו' שם מש"ה ס"ל ברפ"ד דברכו' (דף כו) דתפילת מנחה עד פה"מ שפן תמיד של בין הערבים קרב והולך עד פה"מ וא"כ אפתי קשה אמאי מבטלין תמיד של בין הערבים לגמרי מפני מ"מ הא אחר זמן התמיד יש שהות הרבה למקרא מגילה דזמנה עד הלילה ואפ"ת דדרשא זו אליפא דרבנן אתיא דס"ל התם דתפילת מנחה עד הערב שפן תמיד של בין הערבים קרב

והולך עד הערב מ"מ הא שמואל גופא דא' פהגים ולוים וכו' מבטלין עבודתן כר"י ס"ל דאחר התם מתפלל אדם של שבת בע"ש ושל מוצאי שבת בשבת וה"נ ס"ל לרבי התם דמתפלל של שבת בע"ש ומוכח התם משום דס"ל כר"י דתפילת מנחה עד פלג המנחה ומכאן ואילך זמן ערבית הוי וא"כ האיך קא' שמואל הכא דמבטלין עבודתן ושל בית רבי סמכו ע"ז דבטלו ת"ת מק"ו מעבודה והא לדידהו לא מ"ל ביטול עבוד' בשביל מ"מ פלל דה' אחר פלות זמן עבודת תמיד של בין הערבין אפתי איפא שהות מ"מ ומיהו אי נימא הא דא"ק מגילה בשבת אליבא דרבה דמפ' לקמן גזי' שפא יעבור ד' אמות בר"ה אינו מתקנו' אנשי כה"ג אלא רבנו בתראי גזרו וכדפירש"י לקמן (דף ה) גבי פורים שקל בשבת ע"ש זמנא וכמ"ש שם א"כ אפתי מ"ל ביטול עבודה לגמרי מפני מ"מ דנ"ל ממשפחה משפחה אליבא דרבי ושמואל בחל פורים בשבת דאיפא קרבן מוסף דכשר פל היום פדתנו לקמן ספ"ב (דף כ) פל היום פשר לתפילת מוספין ולמוספין והשתא אם לא הקריבו מוסף שבת ולא קראו את המגילה עד סמוך לחשיכה ואין שהות כדי לשניהן מבטלין עבודתם פהגים ולוים דוכנו וישאל מעמדן דהא מוסף קרבן ציבור הוא נמי בעי מעמד פדתנו בפ"ד דתענית וקורין את המגילה דזמנה נמי עוברת מ"מ לר"י גופא לא מ"ל פלל לביטול עבודה מפני מ"מ דהא ס"ל רפ"ד דברכות שם דקרבן מוסף אין קרב אלא עד שש שעות על היום בלבד ואפתי שהות ביום טובא למ"מ ועוד לר"י דמפ' התם דה"ט דאין קורין את המגילה בשבת מפני שעניניהם של עניים נשואת למ"מ ולדידי הא דאין קורין את המגילה בשבת מתקנת אכה"ג עצמן שתקנו את המגילה הוא מא"ל: אמש בטלתם תמיד של בין הערבין הקשה התוס' אמאי לא הקריבו הפהגים ות"י פיון דארון לא הי' במקומו פדאמר בפ' הדר (דף ס"ג) והפהגים נושאים אה הארון וק"ל הא בהקפת יריחו לא הי' צריכין פל הפהגים לנשיאת הארון והא באותו העת הי' פהגים הרבה דהא משה תיקן ח' משמורת מאלעזר וד' מאיתמר מפני שבני אלעזר הי' רבים מבני איתמר פדאמר בפ"ד דתענית (דף כז) ואיפא למ"ד התם משה תיקן י"ו ח' מבני אלעזר וח' מב"א ורש"י ב"א פי' בחי' בשם י"א דלא תמיד ממש ביטלו אלא שלא הי' שם מעמד מישאל לפי שהי' טרודים במלחמה והעלה עליהם פאלו בטלו התמיד והן לא חששו כ"כ לפי שאין מעפבין את הקרבן והקשה הרשב"א על פי זה דאם פן מאי פריך מהא דיהושע דהתם ת"ת עדיף ממעמדות אבל עבודה ממש עדיפא מת"ת ולי' בלאו הכי ק"ל לומר דל"ח למעמד פיון דלא מעפבי פיון דמ"מ מצו' איפא איך ל"ח וא"י למה הוסיפו לומר והן לא חששו למעמד אלא בהא לחודי סגי דמפני טרדות המלחמה לא הי' שם מעמד וקושית הרשב"א לדידי לק"מ דמעמד נדאי מעכב לקרבן למאי דאמרי' בפ"ד דתענית (ד' כ) פהגים ולוים וישאל דהיינו מעמד מעכב את הקרבן: ע"ב אבל לא מטפחות פירש"י על לבן ובפ"ה דביצה (דף ל"ו) תנו ולא מטפחין פירש"י בי' נזה סותר למה שפי' פאן ואולי ה"ט דלא פי' התם ולא מטפחין על לב משום דהתם בטיפוח דשמחה מיירי כדפירש"י וכדמפרש טעמא בגמרא התם גזי' שפא יתקן פל שיר ואין דרך לטפח משום שמחה על לב אבל א"י אמאי נא פי' למטפחות דהכא בי' דדרך לטפח משום אבל בי' נזה אלא זה ובירו' שם בפ"ה דביצה מפ' ול"מ סיפוק שהוא מחמתו פמה דאת' א' ניחר אף בלק אל בלעם ניספוק את פפיו ולא מטפחין טפוח שהוא לרצונו ושתיהן סיפק פפיו זא"ז פדמוכח התם ואין להאריך פאן בזה: אמר רבה בר"ה אין מועד מפני ת"ח

ובפ"ג דמ"ק גרסינן לה בדר"פ ולכאורה משמע דקאי אמתני' דנשים במועד מענות אבל
ל"מ וקא' דמפני ת"ח אין מועד ומותר לטפח בהספדו וליתא דההיא דא"מ מפני ת"ח
לאו על משנה זו דנשים במועד מענות אבל ל"מ איתמ' אלא אהא דתנן התם לעיל מינ'ן
אין מניחן את המטה ברחוב שלא להרגיל את ההספד ועלה איתמר הא דא"מ מפני ת"ח
כ"ש חנוכה ופורים והשתא ק"ל למה מביא הקא להא מתני' דנשים במועד פנין דהא
דא"מ מפני ת"ח לאו עלה איתמר ומקא מימרא לחוד פריה אהא דקא' ת"ת דניחיד קיל
ומתני' אין לו ענין לקושיתו פלל וי"ל משו' דקא מסיים אהא דא"מ מפני ת"ח כ"ש
חנוכה ופורים דש"מ דאינהו קילו ממועד נ"ל מהא מתני' דתנן במועד אבל לא מטפחין
ובחנוכה ופורים מטפחות אלמא קילו ממועד מש"ה מ"ל למתני' הקא ומ"מ קק"ל אמאי
לא נקט בהאי כ"ש לר"ח בהדי חנוכה ופורי' ושם אפרש: ת"ת ומ"מ מ"מ עדיף מדתניא
ק"ל פנין דמיתתי לקמן עבודה ומת מצוה מ"מ עדיף מלאחותו כ"ש דמת מצוה עדיף
מת"ת דקילה מעבודה ול"ל לאתויי הא דתניא מבטלין ת"ת להוצאת המת וי"ל דאסיפא
סמוך דהאי בריית' מיתתי לה לקמן בפ"ד (ד' כט) דתני סיפא למאן דמתני' ל"ל שיעורא
דש"מ אפילו ת"ת דרבים דעדיפא מעבודה נמי מבטל להוצאו' המת וכ"כ בריש מכילת'י
דמצינו כה"ג דלא מיתתי אלא לרישא ואסיפא קא סמיה ושם בפ"ד יתבאר זה: ולאחותו
מה ת"ל רישא דהאי ברייתא הכי מתני ברפ"יב דנבחים (דף ק) רע"א נפש אלו הקרובים
מת אלו הרחוקים לאביו לאביו אינו מטמא אבל מטמא הוא למ"מ לאמו הרי שהי' פה
ונזיר לאמו הא דא"מ אבל מטמא הוא למ"מ לאחיו שאם הי' כה"ג ונזיר לאחיו הוא
דא"מ אבל מטמא הוא למ"מ ולאחותו מה ת"ל וכו' וק"ל מנ"ל דהני ארבע' קראי פוגן
למעוטי מ"מ קאתי דילמא חד מינייהו לגופא אתא שאם הי' פה ונזיר נמי א"מ לקרובים
פמו נזיר גרידא וכ"ת ולא כ"ש הוא ליתא דה"א פה ונזיר גרע טפי מנזיר גרידא דהואיל
נהתר לו טומאת קרובים לכהונתו היתר לו נמי לנזירתו וכה"ג אמר בפ"ג דנבחים (דף
לב) לעולא דס"ל ביאה במקצת שמי' ביאה אפ"ה מצורע שחל ח' שלו להיו' בע"פ וראה
קרי בו פיום וטבל מכניס ידיו לבהונות ומטעמא דהואיל ונהתר לצרעתו הותר נמי לקריו
ול"ל דה"ט דא' התם הואיל דה"ל מחמירתא לקילתא דהא מצור' נדאי חמיר מבטל קרי
אבל נזיר דחמיר מפהו דה"ל מקילת' לחמירת' ל"א הואיל לתא דהתינח לר"א רפ"ז
דנזיר (דף מז) גבי כה"ג ונזיר שמצא מ"מ דס"ל יטמ' פהו שאין מביא קרבן על טומאתו
אבל לחכמי' דס"ל התם יטמא נזיר שאין קדושתו קדושת עולם אלמא פהו חמיר מנזיר
מא"ל ועוד דהרי ר"י יליף התם מהא דעול' לרובם טמאי מתי' ונעש' זבים הואיל והיתר'
טומאתו הותרה נמי לזיבתו אע"ג דזב חמיר מט"מ כדאמ' רפ"ו דפסחים (דף סז) גבי
יאמר ט"מ וא"י זבים מיהו התם לקמן אמר אדרב ט"מ חמור מזב שפן טעונה הנאה ג'
וז' מ"מ הא דכה"ג ונזיר מוכח דכהו חמיר מנזיר לחכמים ועוד הא דעולא דאמר הואיל
ונהתר לצרעתו הותר נמי לקריו האי הואיל הוי נמי מקילתא לחמירתא דהא בשמיני
לימי ספירתו קאי דאין אלא מחוסר פפורים וקיל מט"י דב"ק דקי"ל טבל ועלה אוכל
במעשר העריב שמשו אוכל בתרומה הביא כפירתו אוכל בקדשים אלמא ט"י אפילו דקרי
אסור בתרומה ואלו מח"כ אפי' דצרעת מותר בתרומה וגבי מצורע גופא תנן בספי"ד
דמס' נגעים וביום הז' מגלחו כפס בגדיו וטבל טהור מלטמא פשרץ ונהרי הוא ט"י אוכל
במעש' הע"ש אוכל בתרומ' הביא כפירתו אוכל בקדשי' ואפ"ה אמרי' הואיל מקילתא

לחמירתא ואע"ג דבפ"ק דיבמו' (דף ז) אמרי' מי לא מודה עול' דאם ראה קרי בליל ח' שא"מ ידו לבהונו' שלא יצא לשעה שהוא ראוי להביא קרבן ומה"ט אמר נמי התם למאי דמשני דאיצטריך עלי' לאסור אחות אשה ליבום דסד"א הואיל ואינשתרי אשת אח ליבום אינשתרי נמי אחות אשה פהא דעולא דלא צריך קרא אלא לנשא מת ומת ואח"כ נשא חסי אלמא לא אמר להאי הואיל אא"כ היתר פבר איסור הא' קודם שחל עליו איסור הב' הא ה"נ א"ל דלהכי בעי קרא לכהן ונזיר דלא תימא הואיל היינו במת קרובו של פהן ואח"כ קיבל על יו נזירות דכבר הותר לו איסור טומאת פהן קודם שח"ע נזירות וה"א דאע"פ שהוא נזיר מטמא לקרובים אע"ג דנזיר דעלמא א"מ כהן משום הואיל ה"א דאינשתרי קמ"ל חד מהני קראי דלא ומהשתא לא נשאר אלא ג' קראי לדיוקא דמ"מ חד לנזיר גרידא ואידך לכהן ונזיר והג' לכה"ג ונזיר' אפתי להולך לעשות את פסחו ולמול את בנו דמטמ' למ"מ מנ"ל והניחא לרבא דא' הת' בפ"ג דנבחי' מצורע התירו הוא להא אינשתרי להא ל"א אלמא היכא דהתירת הוא ל"א הואיל ה"נ ל"צ קרא לנזיר וכהן דל"א הואיל ואינשתרי דכיון דטומאו' קרובים לכהן התירה בלא קרא ל"ש לומר הואיל אבל לאפני' וה"נ עולא דס"ל התם דלגבי התירא אמר הואיל הא ונדאי צריך קרא למעוטי הא דאמר' והדרא קושני' לדוכתא ואע"פ שהתוס' פי' שם בפ"ק דיבמות אהא דאמר רבא ערוה גופה לא צריכא קרא והקשו והא לכל הפחות איצטריך בנשא מת ומת ואח"כ נשא חי דלא תימא הואיל ואינשתרי ואינשתרי ותי' בשם ר"י דיש לחלק דגבי בעל קרי דשם טומאה אחת היא אמרינו הואיל ואינשתרי דחד לאו הוא בבעל קרי ומצור' אבל הכא דשני שמות הן לא אמרי' הואיל ואינשתרי ואינשתרי וה"נ נזיר וכהן שני שמות הן לא אמרי' הואיל ואינשתרי מ"מ לסתמא דגמ' דקאמ' פי איצטריך עליה להיכא דנשא מת ומת ואח"כ נשא חי מא"ל ועוד נ"ל דא"צ לדחוק דרבא פליג אסתמ' דגמ' וס"ל דגבי שני שמות ל"א הואיל ואינשתרי אלא ה"ט דרבא דס"ל ערוה גופה לא צריכא קרא דרבא לטעמ' דאמר התם בפ"ג דנבחים דלא אמרינו הואיל ואינשתרי אלא גבי טומאה דדחוי' היא בצביבור דמה לי חד דחוי ומה לי תרי דחוי' אבל גבי מצורע דהיתרא ל"א הואיל ואינשתרי אינשתרי ה"נ גבי נשא מת ומת דיבום אשת אח התירא הוא ליכא למימר הואיל ואינשתרי אינשתרי מש"ה קאמ' רבא ערו' גופה לא צריך קרא ומהתימא על התוס' שדחקו עצמם בזה כי הדבר ברור כדפי' גם מה שתי' התוס' עוד שם דרבא לית לי' דעול' דסבר דביא' במקצת לא שמי' ביאה ליתא דפשטא דשמעתא התם משמע דלא פליג אדעולא דס"ל ביאה במקצת שמי' ביאה ועוד אפי' את"ל דלא ס"ל פעולא בהא מכ"מ משמע התם דס"ל הואיל ואינשתרי אינשתרי גבי דחוי ומחונרתא כדפירש' דה"ט דס"ל דלא אמרי' הואיל גבי היתרא ואין להאריך פאן ובמ"א יתבאר עוד: בתר דבעיא הדר פשטא מת מצוה עדיף דאמ' גדול כבוד הבריו' שדוחה את ל"ת שבתורה פירש"י דכתיב לא תוכל להתעלם פעמים שאתה מתעלם כגון זקן ואינו לפי כבודו וק"ל הא אע"ג דמת מצוה דוחה פסח ומילה אפ"ה מבעיא לרבא דלמא מגילה עדיף א"כ מאי אולמא הא דכבוד הבריות דוחה להשבת אבידה למילף מני' דמת מצו' עדיף ממגילה יותר מהא דפסח ומילה ונהרי אדרבה פסח ממילה אלימא טפי מהשבת אבידה דבפ"ב דברכות (דף י"ט) פריך אהא דאמרינו המוצא פלא' בבגדו פושטו אפילו בשוק מהא דהתעלמת דזקן ואינו לפי כבודו ומשני איסורא מממונא לא ילפינו והדר

פְּרִיָּה מְלֶאֱחֹתוֹ דְּכְבוֹד הַבְּרִיּוֹת דְּמַת מְצֻנָּה דּוּחָה פְּסַח וּמִילָה וּמְשַׁנֵּי שָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה שְׂאֵנִי
אֵלְמָא הַשְּׁבַת אַבְיָדָה דְּמָמוֹן הוּא קִיל מְפָסַח וּמִילָה דְּאִסּוּרָא נִיגְהוּ וְכִינּוּן דְּאִי אֶפְשָׁר
לְמִיפְשֵׁט מְלֶאֱחֹתוֹ דְּמַת מְצֻנָּה עָדִיף מְמַגְיָלָה כ"ש שְׂאֵין לְפִשְׁט מִהַשְּׁבַת אַבְיָדָה דְּקִיל
דְּמָמוֹנָא הוּא וּבַע"כ ה"ט דא"א לְמִיפְשֵׁט מְפָסַח וּמִילָה דְּמַת מְצֻנָּה עָדִיף מְשׁוּם דְּמַקְרָא
מְגִילָה נְמִי אֵלִים לְמִדְּחֵי עֲבוּדָה מְדַר' יוֹסִי ב"ח וְה"ה מְסַבְרָא שְׂדוּחִין נְמִי לְמִלּוֹת בְּנוֹ
מְשׁוּם פְּרִסוּמִי נִסְאָ וּא"כ מְדַדְּחֵי פְּבוֹד הַבְּרִיּוֹ' לְהַשְּׁבַת אַבְיָדָה נְמִי אֵין לְפִשְׁט מִה"ט
גּוּפִי' דְּנוֹדָאִי אִם הוּלָה לְמַקְרָא מְגִילָה וְרוּאָה אַבְיָדָת חֲבִירוֹ מְנִיחוֹ וְהוּלָה לּוֹ קַל וְחֹנְמֵר
מְפָסַח לְמִילָה דְּאִסּוּרָא נִיגְהוּ וְנוֹדָאִי עָדִיפוֹ' מִהַשְּׁבַת אַבְיָדָה דְּמָמוֹנִי' הוּא וְדְּחֵי לִי כ"ש
מְגִילָה דְּעָדִיף מְעֲבוּדָה וּמִילָה דְּדַחוּ לְהַשְּׁבַת אַבְיָדָה וִי"ל עַל דְּרָף שְׂפִירְשׁוֹ הַתּוֹ' רפ"ד
דְּשְׁבוּעוֹת (ד' ל) אֲתָא שְׂפִיר דְּאֶמְרִינוּ הַתָּם הַאי אַבְיָדָה מְרַבְּנֵי דִּידַע בְּסִדְּהוּתָא דְּזִילָא בְּיָה
מִקְלָתָא לְמִיזַל לְב"ד דְּזוּטְרָא מְנִי' לְאַסְהוּדָא קְמִי' לָא לִיזַל וּמִיָּתִי רֵאִי' מִהָא דְּתַנּוּן מְצָא
שָׁק אוֹ קְנֻפָּה וְאֵין דְּרַכּוֹ לִיטוֹל הַרִי זָה לָא יטוֹל וְה"מ בְּמָמוֹנָא אַבְל בְּאִסּוּרָא כּוֹ' אֵין
חוֹלְקִין פְּבוֹד לְרַב וְהַקְשׁוֹ הַתּוֹסְפוֹת בְּאִסּוּרָא אֲמַאי לָא הָא שָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה הוּא וְדְּמִי לְהָא
דְּמַת מְצֻנָּה שְׂדוּחָה מְפִנִי פְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת לְפָסַח וּמִילָה בְּשָׁב וּא"ת וְתִירְצוּ כְּשַׁעוֹשִׁין אִסּוּר
ע"י לָא מְקַרִי שָׁב וּא"ת וְהִכָּא כְּדַפְּנֵר' הַקּוּנִ' כְּגוֹן שְׁבָאֵת אִשָּׁה לְפָנֵי חֲכָם לְהַתִּיר' לְהִינְשָׂא
וְתַלְמוּד זָה יוֹדַע שְׁבַעֲלָה חֵי וּבְמָמוֹנָא שְׂרִי אֲפִי מוֹצִיאָן מָמוֹן ע"י מְבַעְלִיו שְׂלָא כְּדִין
וּבְמָצָא שָׁק דְּמִיָּתִי רֵאִי' מִיָּנִי' כְּגוֹן שְׂרוּצָה אַחַר ל טְלוּ וְכִינּוּן דְּהִכִּי הוּא דְּהַשְּׁבַת אַבְיָדָה
בְּרוּצָה אַחַר לִיטְלֵן קוּם וַעֲשֶׂה חֲשִׁיב לִיָּה הָא נְדָאִי אֵין מְגִילָה דְּרַבְּנֵי דּוּחָה אוֹתוֹ דְּהָא
קִיָּמָא לֵן אֵין ב"ד מְתַנִּין לְעַקוֹר דְּבַר מִה"ת בְּקוּם וַעֲשֶׂה אֵלָא בְּשָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה וְכַדְאֶמְרִינוּ
ב"פ הָאִשָּׁה רַבָּה (דָּף צ) וְאֶפְיָלוּ הִכִּי פְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת דְּחֵי לָה ש"מ דְּמַת מְצֻנָּה דְּכְבוֹד
הַבְּרִיּוֹת הוּא אֵלִים מְמַגְיָלָה וְכ"ת עֲבוּדָה וּמִילָה יוֹכִיחוּ שְׂדוּחִין לְהַשְּׁבַת אַבְיָדָה וּא"ד
לְמַגְיָלָה אַף אֲנִי אָבִיא לְמ"מ אַע"פ שְׂדוּחָה לְהַשְּׁבַת אַבְיָדָה לָא יְדַחָה לְמַקְרָ' מְגִילָ' דְּמַה
לְעַבּוֹד' וּמִילָה דְּקִילִי שְׁפֵן נִדְּחִין מְפִנִי מ"מ לְפִיכָף דִּין הוּא שְׂיִדְּחוּ מְפִנִי מְגִילָה מִשָּׂא"כ
בְּמַת מְצֻנָּה דְּלָא מְצִינוּ שְׂנַדְּחָה מְפִנִי שׁוּם מְצֻנָּה וְדְּמִי בְּהָא לְמַגְיָלָה וְכִינּוּן דְּמְצִינוּ צַד חֲמוּר
בְּמַת מְצֻנָּה לְעַנְן הַשְּׁבַת אַבְיָד' מִשָּׂא"כ בְּמַגְיָל' הִילְכָף דִּין הוּא שְׂיִהָ' מַת מְצֻנָּה עָדִיף
מְמַגְיָלָה וְנ"ל מִהַ שְׂהַכְרִיחוּ לְרַש"י לְפַר' הָא דְּגָדוֹל כַּה"ב שְׂדוּחָה ל"ת דְּוַהֲתַעֲלַמַת וְלָא
פִּירְשׁ כְּדַמְפְּר' הַגַּמ' שָׁם בַּפ"ב דְּבַרְכוֹת בְּלָאוּ דְּלָא תְּסוּר דְּכָל מִילֵי דְּרַבְּנֵי אֶסְמַכְהוּ אֵלָאוּ
דְּלָא תְּסוּר וְהָא מִילֵי דְּרַבְּנֵי אֶפְיָלוּ בְּקוּם וַעֲשֶׂה נְדָחָה בְּמַקּוֹ' פְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת כְּדַאֲמַר הַתָּם
גַּבִּי אַבְל בָּא בְּטַמְאָה בָּאִין עֲמוּ בְּטַמְאָה מְפִנִי כְּבוֹדוֹ וּמְדַלְגִין ע"ג אַרוֹנוֹת שְׁל מְתִים מְפִנִי
הַמְּלָכִים וּבְהָא דְּאִיפְסִקוּ צִיצִיּוֹתוֹ בְּשָׁבַת בְּכַרְמִלִית דְּסוּף פְּרָק ג' דְּמִנְחוֹת וְטִילְטוּל אַבְנִים
לְבֵית הַפְּסָא דַס"פ הַמוֹצִי וְטִילְטוּל הַמַּת מְפִנִי הַדְּלִיק' דַּפ' הַמְצַנִּיעַ וְאֵלוּ מְגִילָה אֵין דּוּחָה
אִסּוּר דְּרַבְּנֵי בְּקוּם וַעֲשֶׂה ש"מ דַּכָּה"ב אֵלִים מְמַגְיָלָה דְּהָא גּוּפָא מְנַלֵן דְּאֵין מְגִילָה מְשׁוֹ'
פְּרִסוּמִי נִסְאָ דּוּח' אֵת אִסּוּר דְּרַבְּנֵי בְּקוּם וַעֲשֶׂה אַבְל לְמַאי דַּפִּי' רַש"י לְהַאי ל"ת שְׁבַתוֹרָ'
מְשׁוֹ דְּוַהֲתַעֲלַמ' נִיחָא דְּהַדְּב' מְוַכְרַע בְּעַצְמוֹ דַּא"א לְמַגְיָל' לְדַחוֹת ל"ת שְׁל תוֹרָה בְּקוּם
וַעֲשֶׂה וְכַמְש"כ וְהָא דְּמַפְרֵשׁ הַגְּמֵר' לְהָא דְּגָדוֹל כַּה"ב שְׂדוּחָה אֵת ל"ת שְׁבַתוֹרָה בְּלָאוּ
דְּלָא תְּסוּר וְלָא בל"ת שְׁל תוֹרָה מְשׁוֹ דְּוַהֲתַעֲלַמַת נ"ל מְשׁוּם דְּמִשְׁמַע לִי שְׂהַתְּנָא רוּצָה
לְהַגְדִּיל כַּה"ב עַד לְמַעֲלָה שְׂאִי אֲתָה מוֹצָא דְּנוֹגְמַת' וְאִי מִהַשְּׁבַת אַבְיָדָה אֵיירִי הָא פְּסַח
וּמִילָה דּוּמִין לָה שְׂדוּחִין לְהַשְּׁבַת אַבְיָדָה מְבַל אֵי מְלָאוּ דְּלָא תְּסוּר אֵיירִי נִיחָא דְּאֶפְיָלוּ

פסח ומילה פּעמי' שְׁנַדְחִין מִפְּנֵי אִסּוּר דְּרַבְּנָן שֶׁל קוּם וַעֲשֵׂה פְּדָאֲמַרְיָנָא בְּסוּף פְּר' ח' דְּפִסְחִים דְּעָרְל וְהַזָּאָה וְאִיזְמַל הַעֲמִידוּ דְּבַרְיָהּ בְּמִקּוּם פֶּרֶת וְעוֹד פְּמָה דְּבָרִים שֶׁל שְׁבוּת אִיפָּא שְׁמִילָה נִיְדַחְתָּ מִפְּנֵיהֶם פְּדָאֲמַרְיָנָא בִּפ' ר"א דְּמִילָה וּבְמִסְכַּת עִירוּבִין אָבֵל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת דּוּחָה אֶת כּוֹנֵן הָרִי שְׁאִין דּוּמָה לָהּ וּמִיָּהוּ הָא דְּהַשְׁב' אַבְיָד' נְמִי בְּכֻלָּל הָא דְּאָמַר מֶר גְּדוּל כַּה"ב וְלֹא נִפְיָק מִהָאִי פְּלִלָא לְפִיכָּהּ מִיִּתִי רַבָּא רְאִיָּה מִיָּנִיָּה לְמַת מְצֻנָּה דְּעַדִּיף מִמְּגִילָה וּכ"כ כ"ז בְּתַשׁוּבָה (ס' נח) וּלְמָה שֶׁפְּתַבְתִּי יֵשׁ לִי לְהַסְתַּפֵּק אִם מְגִיל' וְהַשְׁבַּת אַבְיָדָה וְעַבּוּדָה לְפָנָיו אֵיזָה מִהֶם קוּדָם אִי אָמַר מְגִילָה עַדִּיף הָא אִיפָּא הַשְׁבַּת אַבְיָדָה דְּקוּדָם לָהּ דַּה"ל פְּקוּם וַעֲשֵׂה וְאִי אֶפְשָׁר לְמְגִילָה דְּרַבְּנָן לְדַחוּתָהּ פְּדַפְרִישַׁת וְאִי אִמ' הַשְׁבַּת א' קוּדָם הָא אִיפָּא עַבּוּדָה דְּעַדִּיפָּא מַה"א וְאִי עַבּוּדָה קוּדָם הָא אִיפָּא מְקַרָּא מְגִילָה דְּעַדִּיפָּא מְעַבּוּדָה וּמְסַתְּבַר לִי דְּעַבּוּדָה קוּדָם לְכָל דְּהָא אַדִּיפָּא מַה"א וְלֹא מְבַעֵי לְמ"ד בְּפָרָק י' דְּזַבְּחִים (דף צ) דְּמַבְעֵי לֵן הֵתָם חֲטָאת הָעוֹף וְעוֹלַת בְּהֵמָה וּמַעֲשֵׂר אֵיזָה מִהֶם קוּדָם תְּקִדִים חֲטָאת הָעוֹף אִיפָּא מַעֲשֵׂר דְּקִדִים לָהּ לְקִדִים מַעֲשֵׂר אִיפָּא עוֹלַת בְּהֵמָה דְּקִדְמָה לִיָּה תְּקִדִים עוֹלַת בְּהֵמָה אִיפָּא חַה"ע דְּק"ל אֲמַרְיָנָא הֵכָא תַּרְגִּימוּ מִיָּן זָבַח עַדִּיף לְכָל אֱלֹא אֶפְיָלוּ לְמַד"א הֵתָם עֵיילָא בַּה עוֹלַת בְּהֵמָה בַּחַה"ע וְאִגְבַּהֲתָא מִמַּעֲשֵׂר הֵכָא ל"ל הֵכִי דְּעֵיילָא בַּה עַבּוּדָה בְּמ"מ וְאִגְבַּהֲתָא מַה"א דְּהָא א"ל נְמִי אִיפָּא דְּעֵיילָא ה"א בְּעַבּוּדָה וְאִגְבַּהֲתָא בְּמְקַרָּא מְגִילָה א"נ מְקַרָּא מְגִילָה בְּהַשְׁבַּת אַבְיָדָה וְאִגְבַּהֲתָא מְעַבּוּדָה וּל"ד לְהֵתָם דְּלֹא אֲמַרְיָנָא דְּעֵיילָא מַעֲשֵׂר בְּעוֹנַת בְּהֵמָה וְאִגְבַּהֲתָא מַחֲטָאת הָעוֹף א"נ חַט"ה עַבְיָדָה בְּמַעֲשֵׂר וְאִזְבַּחַת' מְעוֹלַת בְּהֵמָה דַּש"ה דְּאוּתָהּ חֲשִׁיבוּת גּוּפָה שְׁיֵשׁ בְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה שְׁהוּא מִיָּן זָבַח הָא גּוּפָה אִיפָּא נְמִי בְּעוֹלַת בְּהֵמָה שְׁהוּא מִן זָבַח וְעַדִּיפָּא מִיָּנִיָּה שְׁהוּא קוּדָשׁ קִדְּשִׁים וְכֻלִּיל וּמַגְזֵרַת הַפְּתוּ' חֲטָאת ה' קִדְּמִיָּה לִיָּה לְפִיכָּהּ י"ל עֵייל בִּי מַשֶּׁא"כ הֵכָא ל"ל הֵכִי מוּד' וְעוֹד הָא דְּהֵכָא ע"כ א"א לֹא מְרַדְּמִים מְגִילָה לְה"א פִּינּוֹן דַּה"ל פְּקוּם וַעֲשֵׂה וְא"א לְמְגִילָה דְּרַבְּנָן לְקִדִים לָהּ הָוִי לִיָּה מְגִילָה כְּמֵאן דְּלִיתָא פְּלִל אֱלֹא ה"א וְעַבּוּדָה לְחוּד וּבַע"כ עַבּוּדָה קוּדָם לְה"א וְזֵה בְּרוּר: תְּנָא סְמוּךְ אַע"פ שֶׁא"נ פְּדַמְפֶּר' שְׁיִוְשַׁבַּת בְּנַחַל וּק"ל מ"ש הֵכָא דְּסְמוּךְ אַע"פ שֶׁא"נ וְנִרְאָה אַע"פ שְׁאִינָה סְמוּךְ נִידוֹן כְּמוֹתָהּ וְאֵלוּ בְּרַפ"ד דַּר"ה (דף כט) לְעַנְיָן תְּקִיעַת שׁוֹפָר בְּר"ה שְׁחַל בְּשַׁבַּת שְׁפַל הַעִיד שְׁהִיא רוּאָה אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְשׁוּמַעַת וּקְרוּבָה וִיכּוּלָה לְבוּא תּוֹקְעִין וּמְפָרֵשׁ בְּגַמ' רוּאָה פֶּרֶט לִיוְשַׁבַּת בְּנַחַל שׁוּמַעַת פֶּרֶט לִיוְשַׁבַּת בְּרֵאשׁ הָהָר קְרוּבָה פֶּרֶט לִיוְשַׁבַּת חוּץ לְתַחוּם וִיכּוּלָה לְבוּא פֶּרֶט לְמַפְסִיק לָהּ נִהְרָא מ"מ יוְשַׁבַּת בְּנַחַל יוְשַׁבַּת בְּרֵאשׁ הָהָר א"נ כְּמוֹתָהּ וְאֵלוּ לְמְקַרָּא מְגִילָה נִידוֹן כְּמוֹתָהּ וּנ"ל דְּהֵינּוּ טַעְמָא דְּבְּמְגִילָה אַע"ג דִּיוְשַׁבַּת בְּנַחַל אוּ בְּרֵאשׁ הָהָר הוּאִיל וְאִינּוּ רַחוּק מִיָּל נִידוֹן כְּמוֹתָהּ דְּהוּאִיל וּקְרוּבָה בְּתוּף מִיָּלוּ אִי יְשִׁיבַתָּה בְּנַחַל וּבְרֵאשׁ הָהָר מוֹנַעַתָּה מִלְּהִיּוֹת רְגִילִין תְּמִיד אֲנָשִׁים שֶׁל זוּ בָּזוּ וְשֶׁל זוּ בָּזוּ כָּל הַיּוֹם דַּא"א דְּזוּ תְּקִינִים מְצוֹת פּוּרִים בִּי"ד זָו בַּט"ו דְּנִרְאָת בְּעִיר אַחַת חֲלָקִים בְּמִנְהֵגִי אֵלוּ מְאֵלוּ וּמַחֲד מִיָּלִי דְּרַבְּנָן כְּחוּכָא שְׁהִלּוּ קוּרִין וְעוֹשִׂין מְשַׁתָּה וְשַׁמְחָה וְשַׁאֲר מְצוֹת הִיוּ וְלֵאלּוּ יוֹם זֵה כְּשַׁאֲר פֶּל יְמו' הַחֹל וּל"ד לְבָן עִיר שְׁהִלּוּ לְכַרְבָּה וּב"כ שְׁהִלּוּ לְעִיר דָּאִם עַתִּיד לְהַחֲזִיר לְמִקּוּמוֹ קוּרָא כְּמִקּוּמוֹ פְּדַתְנָן לְקַמְן בִּפ"ב (דף יט) דַּש"ה דְּאִקְרָאִי בְּעֵלְמ' הוּא וְלֹא שְׁכִיחַ פְּוִלִי הָאִי כְּמוֹ הִלּוּ שְׁשַׁכְּיָחִין וּרְגִילִין תְּמִיד כָּל הַיּוֹם זוּ בָּזוּ וְא"א בְּאוּתוֹ שְׁעָה שְׁהוּא בְּמִקּוּמוֹ יְנַהֵג חוֹבַת מְקוּמוֹ וּכְשֶׁהוּא הוּלֵךְ לְעִיר הַסְּמוּכָה יְנַהֵג כְּמוֹתוֹ דַּכ"ש דְּמַחְזִי כְּחוּכָא שְׁיִנְהֵג קֶצֶת יוֹם כֵּן וּבְקֶצֶתוֹ לְהִיפָּךְ לְפִיכָּהּ הַשְׁוּוּ חֲכָמִים מְדוּתֵיהֶן בְּסְמוּכָה בְּתוּף מִיָּל שְׁלַעוּלָם

ליגרו אחריה ועושות פמותן אבל גבי ת"ש לא מחזי פחלוקה דהא אם הם ביום ר"ה בתוך ירושלים אפי' שעה אחת כבר הן תוקעין פמותן דהא מצות היום בשופר לכ"ע אפי' אם בא מרחוק לירושלים תוקע פמותן דבתוך ירושלים לא גזרי על ת"ש משום גזיר' דרפה לכל אדם ל"ש ב"ע ל"ש לא בסוף עולם פשהוא בתוכו הילכה בחוץ לעיר אפי' בתוך מיל ביושבות בנחל או בראש הנהר דהוי הפסק ואינו בטילא לגבי אין תוקעין ול"ש פאן ה"ט דחלוקה דהא ת"ש ליתא אלא פעם א' כל היו' ואם הי' בתוכו אפי' שעה א' הא נוהג פמותה ותוקע ואי ליתא בעיר כל היום א"כ אין פאן משום חלוקה פינו דליתא התם והוי ליה ככל עיירות שבעולם ושם בפ"ד דר"ה פתבתי עוד בזה: פרה שישב ולבס"ה גידון ככפר רש"י פי' דלענן פתי ערי חומ' מיירי ולא לענן מגילה ונתוס' הקשו עליו דא"כ הל"ל גידון פבתי חצרים דשייכא גבי' ולידידן' ק"ל עוד הא כל מימרות של ריב"ל דלפניה ולאחרי' דמיירי מדיני פרה לענן מגיל' איירו ואי הא לא מיירי אלא לענן פתי ע"ח לא הוי לי' להגמ' לקבוע באמצע דהני ונתוס' פי' דלענן מגילה איירי וענ"ל ראי' לזה דאי לענן פתי ע"ח לחוד איירי הא בפ"ט דעירכין מ"ל פריית' דמניא פה להדיא בית מושב ע"ח שהוקף ולבסוף ישב ולא שישב ולבס"ה ואי ריב"ל למ"ל אלא לענן פתי ע"ח לחוד ה"ל להגמ' למיתי מהא סייעתא למילת' ולומר תנ"ה אלא ודאי עיקר מילתא דריב"ל לא קמ"ל אלא לענן מגילה ויליף לה מבתי ע"ח מש"ה ל"מ לה סייעת' מפריית' זו דל"מ אלא לענן פתי ע"ח לחוד: בית מושב ע"ח שהוקף ולבס"י הקשו התוס' מהא דאמר' לקמן אשר לו חומה ולא שור איגר פי' שאגרו חומה שלה פגון שהפתיים מדובקי' יחד בעיגול והוי כמו חומה סביב לעיר ול"ל קרא ת"ל דה"ל ישב ולבס"ה שהרי לא נגמור חומות העיר עד שנגמרו כל הפתיים וחי' דקרא אתא לאשמועין אפילו קים לן שלא דר אדם שם עד שנגמרו כל הפתי' אפ"ה ל"ח הוקף וק"ל אטו בית מושב דקר' אישוב בני אדם קא קפיד הא לא קפיד אלא אבנן הבית שתהא נבנית ונתנישבה בתוך הוקף החומה ולא שקדמה לה הוקף ואע"פ שלא דרו בה וה"ל דלא מיעוט קרא אלא בקדמה ישובה להקיפה פדאמר ריב"ל ולא שישב ולבס"ה אבל בפאים בב"א לא הילכה אי לאו דמיעט קרא לשור איגר ה"א דש"ד דהא ישוב הפתי' עם היק' החומ' באי' פאחת הא ליתא דע"כ קרא קפיד דווק' שיהא הוקף החומ' קוד' לישבת הפתי' כדנ"ל מבית מושב ע"ח דמשמ' שנתנישבו בתוך החומה ש"מ שהחומ' קדמה לבתים דוקא ואפי' בב"א נמי לא והא דאריב"ל ולא שישב ולבס"ה לאו למימרא דבב"א ש"ד דא"כ תקשה לך דיוקא דרישא וסיפא אהדדי דברישא קאמר שהוקף ולבס"י דמשמע הא בב"א לא ובסיפא קא' ולא שישב ולבס"ה דמשמע הא בב"א ש"ד א"ו רישא עיקר דרישא היא דקרא קפידא אמוקף תחילה פדכתיב בית מושב ע"ח דבעינן חומה תחילה בדווקא והא דמסיים ולא שישבו ולבס"ה היינו משום דלבתר דמיעוט קרא לשור איגר דהוי בב"א למ"ל תו אלא או הוקפה ולבסוף ישבה או ישבה ולבסוף הוקפה אבל בב"א למ"ל ומ"מ אפילו לא מיעט קרא לשור איגר ממילא נתמעט מבית מושב ע"ח דמשמע שהחומה קדמה לישבתה ואפילו שור איגר נמי נתמעט מהא אע"פ שבאים בב"א הואיל ולא הוקף תחילה קודם לישבתם והשתא אשר לו חומה למעוטי שור איגר ל"ל וראיתי להטור א"ח (סי' תרפ"ח) שכתב בשם הר"מ דלא מקרי ישבה ולבס"ה אלא פשישב תחילה אדעת' שלא להקיפו אבל אם ישב תחילה ע"ד להקיפו מקרי שפיר הוקף

ולבס"י ונ"ל דלפי"ז אַזדא ליי קונש'ן התוס' דצריף למעוטי שור איגר דל"ח להקיף חומה
דנדאי לא גרע שור איגר מינשב בתחיל' ע"ד להקיפה דמהני פהקיף תחילה כ"ש שור
איגר דהקיפה וישובה באין פאחת מ"מ ק"ל על פיה זה דבסוף פ"ט דערכין (דף ב') ממעט
בתי ע"ח של לויים שאינן נחלטת לאחר שנה פשל ישראל משום שגאמר גאולת עולם
תהי' ללוי' ופריה בתי ע"ת דלויים מי מ"ל וקא תניא אין עושין אות פרכים גדולים ומשגי
ר"כ פאן שהוקף ולבס"י למ"ל בדלויים פאן שינשב ולבס"ה לאחר שבאה לנד הלוי' הקיפו
הן ופריה כה"ג מי הני חומה והתניא בית מושב ע"ח שהוקף ולבס"י ולא שינשב ולבס"ה
יכול אפי' הקיפה ישראל גאמר פאן חומה ונגאמר להלן חומה כל אלה ערי' בצורות
חומה מה להלן נכרי' אף אף פאן נכרים יכול אפי' הקיפיהו נכרים לאחר מפאן גאמר
פאן חומה ונגאמר להלן חומה מה להלן חומה מה להלן נכרים קודם לכן אף פאן נכרים
קודם לכן ופירש"י כה"ג דינשו לובס"ה מי חשיב חומה דאיצטרף קרא למעוטי ערי
הלויים מדין בתי ע"ח והשתא מאי פריה דילמא איצטרף בינשב תחילה ע"ד להקיפו
ואח"כ הקיפיהו הן דמקרי שפיר הוקף ולבס"י א"ו כל כה"ג נמי ינשב ולבס"ה מקרי
מיהו י"ל דלאו מטעם ינשב ולבס"ה קא פריה וכה"ג מי הני חומה אלא פינן דינשו הלויים
קוד' ולבס"ה בע"כ הקיפיהו לאחר מפאן וקא כה"ג אין לו דין ערי חומה פדמסיק בסיפא
מ"מ ד"ז ה"ל מילתא בלא טעמא דבינשב ע"ד להקיפו ה"ל פהוקף תחילה דמנ"ל הא וקא
קרא פתיב בית מושב עיר חומה דמשמע דבעי הקיף ממש תחילה קודם לישוב ולא סגי
בינשב ע"ד להקיפו אכל לדידי לק"מ דהני תרתי מעוטי תרתי מילי נינהו שור איגר
נתמעט החומה מדין חומה לגמרי אכל ינשב ולבס"ה לא נתמעט החומה מדין חומה אלא
הבתיים נתמעטו מדין בתי ע"ח פדכתי' בית מושב ע"ח שנתיינשבה בתוף החומה ולמעוטי
בית שנתיינשבה קודם החומה שאין עליה דין בית בתי ע"ח ונ"מ שור איגר שנתמעטו
החומה מדין חומה אפי' אי בנה בה בתיים חדשים אח"כ לאחר הקיפן אין עליהם דין בתי
ע"ח דקא חומת העיר שהיא נעשה ע"י שיר איגר אין עליה דין חומה פדכתיב בית אשר
לו חומ' למעוטי שור איגר שנתמעטו מדון חומה וה"ל בתי העיר פכתי חצרים אשר א"ל
חומה ל"ש בתיים של שור איגר גופיא ל"ש בתיים הנבנים לתוכה לאחר מפאן אכל ינשב
ולבס"ה החומ' תורת חומה עלי' אלא הבתי' לחוד נתמעטו מתורת בתי ע"ח הא נדאי
הבתיים הנבנים בתוכה לאחר שהוקפה החומה דין בתי ע"ת עליהם לכ"ד דקא חומות
העיר תורת חומה עלי' וגם בתיים הללו הא נתיינשבה לאחר הקיפה וקרין בהו בית מושב
ע"ח שהוקפה ולבס"י וקא נדאי דבתיים שקדמה להקיפה אינן מעפבין על הבתיים שנתבנים
לאח' הקיפה מלחול עליה' תורת בתי ע"ח פינן שקדמה החומה לישבתם והשתא א"ש
הא דמעט שור איגר מאשר א"ל חומה ולא משום דלא קדמה הקיפה לישבתה דקמ"ל
דשור איגר אין תורת חומה עלי' לגמרי ונאפי' בתיים הנבנים לתוכה לאחר מפאן אע"ג
דקדמה הקיפן לישבתם אין תורת בתי ע"ח עליהם ומדע לה דהכי היא פדפי' דבינשב
ולבס"ה אפ"ה בתי העיר הנבנים לאחר שהוקפה דין בתי ע"ח עליה' ואין הבתיים שקדמו
להקיפו מעפבין עליהן מלחול דין בתי ע"ח שהרי לקמן (דף י) א' ראב"י וכי אלו בלבד
הי' פיה הערים שמונו חקמים בספ"ה דערכין (דף לב) הלא פבר נא' ששים עיר וגו' כל א
ה בצורות חומה וכו' ומאי ק"ל אע"פ שהי' ע"ח רבוא אפ"ה אין תורות בתי ע"ח נוהגת
בהן מפני שינשו ולבס"ה חוץ מאלו שמונו דקים להו לרבנן שהוקפה ולבס"י א"ו אפי'

ישבה ולבס"ה בתים שנגבנו לאחר שהוקפה תורת בתי ע"ח נוהג בהן והשתא פריה שפיר
דה"ל למיחשב פל אלה ואפ"ת שישב ולבס"ה אפ"ה נ"מ דבתים הנגיבנים בהו לאחר
שהוקפו דתורת בתי ע"ח נוהג בהו ולמאי דפי' הא דישבו ולבס"ה דנידון ככפר לענין
מגילה היינו בלא גבנה בה בתים חדשי' לאחר שהוקפה אבל אם נגיבו בה דל בתים
שקדמו להיקפן מפאן ונידונת ככרה ע"י בתים הללו שלאחר הקיפן ונ"ל דאזלינן בתר
רובא דאם רוב הבתים שבעיר קדמו להקיפן מיעוטי בטלה לגבי רובה וכמאן דליתא
למיעוטי דמי וקורין פולן בי"ד ואם איפכא איפכא אבל במקצה על מקצה צ"ע: ישב אין
לא ישב לא והא תניא וכו' אע"פ שאין לו עכשיו לקמן (דף י) תניא פל שמעלה לה
מסורת מאבותיה שמק"ח מימות יב"ן פל מצות הללו נוהגת בהם מפני שקדושה ראשונה
קינדשה לשעטתה וקינדשה לע"ל ומוקי לה כראב"י דהכא דא' אע"פ שאין לו חומה עכשיו
ופירש"י ה"ם פל מצות הללו הנוהגת בערי חומה שילוח מצורע וקריאת מגילה בט"ו
וכו' מפני משמע דלמ"ד ל"ק לעתיד אין קורין המגילה בט"ו אע"פ שהי' מוקפות חומה
מימות יב"ן אי לא קינדשו בקדושה ב' של עזרא וה"ה אם קינדשו אלא שאין להם חומה
עכשיו ור"ל דלקמן (דף ה) אמר רבי בר ארביסר הוי פריה והא רבי בטבריא היא
וטבריא מוקף חומה מימות יהושע בן נון הווי והשתא אע"ג דבפ"ק דחולין (דף ז) אמר
דרכי התיר בית שאן משום של"ק עזרא וס"ל דקדושה ראשונה ל"ק לע"ל מכ"מ קדוש'
ב' ס"ל לרבי דלא בטלה מדהתיר בית שאן לבד מכלל דשא"ר א"י שקדשו עולי בבל
בקדושתו קימי לענין פל המצות הנוהגות בארץ דקדושה ב' לא בטלה בזה"ז כדפי'
רש"י ה"ם מ"מ ק"ל האיה פריה בפשיטת כ"כ והא רבי בטבריא הווי ומנ"ל דטבריא
נתקדשו בקדושה ב' לדין ע"ח ועוד דאפ"ת דטבריא נתקדשה בקדושה ב' לענין ע"ח הא
פינו דרכי ס"ל דקדושה א' בטלה א"כ קריאות מגילה בט"ו בקדושה ב' תליא לא ה"ל
להקשות אליבא דרבי וטבריא מוק"ח מיב"נ הווי הא לרבי קריאת ט"ו לא תלי' אלא
במוק"ח בימי עזרא בקדושה ב' ולא בקדושה ראשונה של יב"נ ועוד הא טבריא נדאי
אין לו קדושה ע"ח לכ"ד כדאמר ה"ם סביב פרט לטבריא שומה חומתה ולפי' רש"י
קריאת ט"ו בקדושה ע"ח תליא והא בלא הא לא סגי ועק"ל דאמ' לקמן דחזק' קרי
בטבריא ורב אחא בהוצל בי"ד וט"ו מספקא להו אי מוקפת חומה מיב"נ הן אי לא וכי
מוקפת חומה הן מאי הווי למ"ד קדושה ב' נמי בטלה בזה"ז והא רוב פוסקים פסקו פן
וגם איה קורין בזה"ז בט"ו במק"ח לפי"ז ועוד הרבה עיירות בא"י אין מק"ח עכשיו
ואפ"ה קורין בט"ו הווי והי' מוק"ח בימיב"ן והא לא מהני למ"ד ל"ק לע"ל הווי ואין
לו חומה השתא ועק"ל מעיקר תקנתן דמ"ט תלי קריאת מגילה במק"ח בימי יב"ן ולא
במק"ח בימי הגס הוא כדי לחלק כבוד לא"י שהתה חרבה בימי הגס שלא תהא נידונת
כפרזים כדאמ' בירושל' וכמ"ש המפ' והשת' הועילו בתקנתם במה שתלו בימי יהושע
למ"ד ל"ק לע"ל הא מ"מ נידונת כפרזים פינו שלא הי' להם חומה בשעת הגס ועוד
אפילו הי' להם חומה לא מהני למ"ד ל"ק לע"ל פינו דבשעת הגס שהי' לאחר גלות הארץ
כבר בטלו קדושה ראשונה וקרא קא' ע"כ ה'הודים הפרזים עושין את יום י"ד וגומר
משמע אבל מוק"ח בשע' הגס שהי' בין ק"ר לשנ' עושין ט"ו ולפירש"י הא לא אפשר
פינו דבאותו זמן בטלו קדושת ע"ח לגמרי ואין סבר' לומר דלמ"ד ל"ק לע"ל ס"ל
כריב"ק דלעיל דתלוי קריאת ט"ו במק"ח מימות אחשורוש וכ"ש למאי דהספיקו רוב

מפ' דמק"ח מייב"נ אפילו של ח"ל קורין בט"ו דאא"ל דשל א"י ל"מ"ד ל"ק לע"ל קורין
בי"ד וכי א"י מגרע גרע משל ח"ל של"ק לכ"ע מעולם הילכף נ"ל דקריאת מגילה בט"ו
לאו בקדושת חומה פקדושת א"י תליא אלא פל שְהִיְתָה מוק"ח מימי יהושע סגי וקורין
בט"ו והאי דקאמר לקמן מק"ח מייב"נ פל המצות הללו נוהגת בו ויהב טעמא דקדושה
ראשונה קלע"ל משמע אי לא קדושה לא אשאר מצוה קאי דתלינהו רחמנא בע"ח ולא
אק"מ דלא תליא בהכי וכדפי' והא דכרף שחרבו ולבס"י דשמעתין ה"פ דנדאי למאי
דס"ד דחרכה חומתה קאמר בע"כ לא מייגרי ריב"ל לענגן קריאת מגילה דלא תליא לכ"ע
במק"ח עכשיו אלא פינן שְהִיְתָה מוק"ח בימות יב"נ סגי אע"פ שא"ל עכשיו ואפילו
ל"מ"ד לקלע"ל ואין ענגן הא לראב"י דאין לו חומ' דס"ל קלע"ל לענגן קריאת מגילה
בט"ו וריב"ל דבְעֵי ולבס"י בע"כ לענגן עיר פתי עירי חומה וכיוצא בו דתלה רחמנא
בקדושת חומה מש"ה פריף עלי' מהא דראב"י דא"צ לאח"כ ישב ומסיק מאי חרב שחרב
מע"ב ומהשתא לא מייגרי מבתי ע"ח דלא תלה בהכי ובע"כ מקריאת מגילה איגרי דתליא
בע"ב וקרי"ף פתב פריף שהי' מוקף מייב"נ אע"פ שאין לו עכשיו קורין בט"ו דתניא
רא"א אשור לו חומה וכו' הא דמיייתי הא דר"א ב"י לאו משו' דקריאת ט"ו בקדושת
חומה תליא אלא משום הואיל ומ"ל הגמרא בשמעתין אהא מימרא דריב"ל נקט לה נמי
הכי: אשור לא חומה אע"פ שאין לא עכשיו בפ"ט דערכין (ד' לט) פירש"י לוא פתיב
משמע לא ומשמע לו פלומר אין לו עכשיו והיו לו חומה קודם ונתוס' פתבו ע"ז ואינו
פן בחומשים מדויקי' פתיב בנזו ולא קרי בא' וט"ס הוא בדברי התוס' אלא פתיב בא' ולו
קרינו בנזו והכי הוא נדאי דבע"כ לו בנזו קרינו דהא ביש לו חומה מייגרי קרא מיהו קשה
לי פינן דקרא לא לחוד פתיב מנ"ל למידרש ללא ממש אע"פ שאין לו עכשיו הא לא
בא' משמע נמי פלו בנזו ופירשו יש לו פדאמרין בפ"ו דסוטה וכל היכא דכתיב בל"א
לא הוא אלא מעתה בכל צרתם לא צר דכתיב בל"א ה"נ לא הוא וכ"ת ה"נ והא פתיב
ומלאך פניו הושיעם אלא לא משמע הכי ומשמע הכי וכו' אלמא לא בא' נמי משמע פלו
בנזו וי"ל דאע"ג דלא בא' משמע נמי פלו בנזו מ"מ היכא דאפשר למידרש דלא ממש
נמי במשמע דרשינן לי' דאם איתא דלאו לדרשה אתיא פינן דאיכא למיטעי לא הוי כ"ר
בא' אלא בנזו וכה"ג פי' לקמן (דף ח) גבי טהור מפריעה ופרימה דמעיקרא א"נ י"ל
לשון תורה בלחוד ולשון נביאים בלחוד וכה"ג פי' התוס' בר"ה (דף יג) גבי מפקרת
הפסח מ"מ תי' הראשון נ"ל עיקר ולקמן בפירקין (דף י) אכתוב עוד בזה: לוד ואונו
פירש"י מערי בנימין הן פדכתיב ובני אלפעל וגו' הוא בנה את אונו ואת לוד ובס' ד"ה
מיחסו על שבט בנימין ובערכין תנן תרי מנייהו דקא מני לוד ואונו אצל ע"ח שאינו
נוהגין אלא מיתות יב"נ ולפי שחומותיהן גיראות חדשי' הונוק ריב"ל להעיד שבכלל
תק"ח הן הנה מה שפי' דבערכין תנן תרתי מנייהו לא דק דלא תנן התם אלא אונו לחוד
אבל לוד לא תנן ונתוס' הקשה בשם הר"א דאמאי איצטרף לי' לריב"ל לאשמועינן
דאונו מק"ח מיב"נ הא משנה שלימה היא ותי' דאגב לוד וגי התרשים תני אונו בהדני'
ונני תמה על רש"י ונתוס' דאמאי ענגן אונו דהכא לשל אונו דמתני' דהא הני דהכא מערי
בנימין הן מדפריף עלה והא אלפעל בניניהו שהי' משבט בנימין וכדפירש"י ואלו אונו
דמתני' מערי יהודה מייגרי כמו שאכתוב בסמוך וביותר אני תמה על התוס' שהקשו עוד
אהא דפריף והא אלפעל בניניהו דאמאי לא פריף בפ"ב דערכין כה"ג דמאי ענגן זה לזה

דְּהֶתֶם חֲשִׁיב וְאוֹנוּ מְעַרֵי יְהוּדָה וּמָה עֲנִן אֶלְפֶּעַל שֶׁהִי מִשְׁבֵּט בְּנֵימִין לְבָנוֹת עֲרִי בִּיהוּדָה אֶבֶל הֶכָּא מִקְשׁ שְׁפִיר דַּע"ב רִיב"ל דְּקַמ"ל דְּאוֹנוּ מִק"ח מִימּוֹת יב"נ לְאוּ מְעַרֵי יְהוּדָה אֲיִירִי דְּמֵאֵי קַמ"ל הָא מִשְׁנָה שְׁלִימָה הִיא אֶלָּא מְשָׁל בְּנֵימִין אֲיִירִי מִש"ה פְּרִיָּה שְׁפִיר וְהִנֵּי יְהוּשֻׁעַ בְּנִינְהוּ וְהָא אֶלְפֶּעַל בְּנִינְהוּ גַם מָה שֶׁתְּרַצוּ הַתּוֹס' דְּהֶתֶם לֹא תֵּנּוּ אֶלָּא אוֹנוּ וְהִי יוֹדֵעַ דְּמֵצִי לְשִׁנּוּי תְּרִי אוֹנוּ הִיא אֶבֶל הֶכִי דְּהִנֵּי ג' בְּשִׁלְשָׁתָן לֹא שִׁינְיָה לְמִימֵר שֶׁהֵן כְּפוּלוֹת הֵנָּה מִלְבַּד שְׁלֹא דְקוּ בְּמָה שְׁפִירֵשׁ דְּהֶכָּא הִנֵּי ג' דְּבִקְרָא לִיתָא אֶלָּא ב' בְּלְבַד שֶׁהֵן לוֹד וְאוֹנוּ וְהִל"ל ב' לֹא שִׁינְיָה לְמִימֵר שֶׁהֵן כְּפוּלוֹת וְגַם עֵיקַר דְּבִרְיָהֶם לִיתָא שֶׁהִרִי לְרַבֵּאֲהֶתֶם בְּעֶרְכִין מְצִינּוּ אֶפְיָלוּ ה' כְּפוּלוֹת כַּמ"ש בְּסוּמָה וְלִמְאֵי דְפִי רִיב"ל דְּשִׁמְעָתִין לֹא ס"ל כְּרַבָּא דְּהֶתֶם דְּהֶכִי תֵּנּוּ הֶתֶם (עִירוּבִין ד' ל"ב ע"א) וְאֵילוּ הֵן בְּתֵי ע"ח ג' חֲצֵרוֹת שְׁל שְׁנֵי בְּתֵים מְוָקָפוֹת חוּמָה מִימּוֹת יב"נ פְּגוֹן קֶצֶרָה הִישְׁנָה שְׁל צְפוּרִי וְחִקְרָה שְׁל גּוּשׁ חֶלֶב יוֹרוּרְפַת הִישְׁנָה וְגַמְלָא וְגַדוּד וְחִדִּיר וְאוּנָה וִירוּשְׁלִי וְכֵן פְּיוּצָא בְּהֵן וּבְגַמ' תְּנִי גַמְלָא בְּגַלִּיל וְגַדוּד בְּעֶבֶר הִיֶּרְדֵן וְחִדִּיר וְאוּנָה וִירוּשְׁלִים בִּיהוּדָא וְאִמ' מֵאֵי קֶאֱמֵר א' אֶבְיִי ה"ק עַד גַּמְלָא בְּגַלִּיל עַד גַּדוּד בְּעֶבֶר הִיֶּרְדֵן וְחִדִּיר וְאוּנָה וִירוּשְׁלִים בִּיהוּדָא רַבָּא א' ה"ק גַּמְלָא בְּגַלִּיל לְאַפּוֹקִי גַמְלָא דְשָׂאֵר אֲרַצוֹת דְּלָא וְגַדוּד בַּעֲה"י לְאַפּוֹקִי גַדוּד דְש"א דְלָא אֵינְיָה דְלָא אֵינְיָה דְכּוֹנְתִינְיָהוּ לֹא מִיְצְטַרְיָה לִי וְהָא לְדְבָרֵי רַבָּא צ"ל ג"כ גְּבִי גַדוּד וְאוּנָה דְהֵינּוּ אוּנָה וִירוּשְׁלִי בִּיהוּדָה דְתְנִי בְּבִרְיָתָא הֵינּוּ נְמִי לְאַפּוֹקִי אוּנָה וְאֵינְיָה דְש"א אֶלְמָא אוֹנוּ דְרִיב"ל דְּמֵיִירִי מְשָׁל שְׂאֵר אֲרַצוֹת דְהֵינּוּ מְשָׁל בְּנֵימִין לְאוּ מְוָקָפוֹת חוּמָה מִיב"נ הִיא וַע"כ רִיב"ל מְפָרֵשׁ לְהֵאֵי בְּרִיָּיתָא פְּאֵבִי וְא"כ טוֹבָא קַמ"ל לְאַפּוֹקִי מְדַרְבָּא עוֹד יֵשׁ לִי לוֹמֵר דְאוֹנוּ דְקֶרָא וְדְרִיב"ל דְגַרְסִינּוּ אוֹנוּ בְּנִי"ו לְחֹד וְנִהְיָא דְעֶרְכִין דְגַרְסִינּוּ אוּנָה בַּה"א לְחֹד וְנִהְיָא מְשָׁל יְהוּדָה וְאֵינְיָה מְשָׁל בְּנֵימִין וְלִפְי"ז הָא דְרִיב"ל נִיחָא אֶפְיָלוּ לְמֵאֵי דְמַפ' רַבָּא וְאֵין לִי לְהֶאֱרִיָּה יוֹתֵר בְּזָה: דָּף ד ע"א נְשִׁים חֲיִיבוֹת בְּמִקְרָא מְגִילָה וּפִי הַתּו' דְחִיָּבוֹת וּמוֹצִיאֵוּ אֲנָשִׁים י"ח מְדָלָא אֱמֵר לְשִׁמּוֹעַ מ"מ וְהֶכִי נְמִי מְשַׁמַּע בְּעֶרְכִין (דָּף ג) דְקֶאֱמֵר הַפֶּל כְּשֵׁרִי לְקֶרָא אֶת הַמְּגִילָה לְאַתּוּי נְשִׁים מְשַׁמַּע דְמוֹצִיאֵוּת אֶפְיָלוּ אֲנָשִׁים וְהֵן תּוֹס' הָא בְּתוֹסְפָתָא תְּנִי בְּהֶדְיָא דְטוֹנְמָטוּ אֵינוּ מוֹצִיא לֹא אֶת מִינּוּ וְלֹא אֶת שְׂאֵינּוּ מִינּוּ וְאַנְדְּרוּגִינוֹס מוֹצִיא אֶת מִינּוּ וְלֹא שֵׁא"מ וּפְשִׁיט' דְלָא עֲדִיפָא אִשָּׁה מְאַנְדְּרוּגִינוֹס וְכֵן פֶּסֶק הִלְכוֹת גְּדוּלוֹת דֹּאש' מוֹצִיאָה מִיָּנָה וְלֹא אֲנָשִׁים וּמְסִיק הַתּוֹס' דְסד"א דְלֹא יוֹעִיל קְרִיאָתָן אֶפְיָלוּ לְהוֹצִיא הַנְּשִׁים קַמ"ל דְהַפֶּל חֲיִיבִים בְּשִׁמְיָעָה נְשִׁים עֲבָדִים וּקְטַנִּי מ"מ ק"ל דְהָא גּוֹפְי' טַעְמָא בְּעִי מ"ט אֵינוּ מוֹצִיא אֲנָשִׁי דְהָא פִּינּוּ דְאַף הֵם הִיוּ בְּאוֹתוֹ הֵנֵס דְמוּ לְגַמְרִי לְאַנְשִׁים וְכַדְאָמ' בְּפָרֶק ב' דְשֶׁבַת (דָּף כ) אִשָּׁה וְנֹדָאֵי מְדִלִיקָה הוֹאִיל וְחֲיִיבָת בְּנֵר חֲנוּכָּה מַה"ט שְׂאֵף הֵם הִיוּ בְּאוֹתוֹ הֵנֵס וְגַם מָה שְׁמַחְלִקִין בֵּין חֲיִיב שְׁמִיעָה לְחֲיִיב קְרִיאָה גְּבִי נְשִׁים לֹא נִתְבָּרַר חִילּוּק זֶה וּבְקֶאֱמַת דְבָרֵי בַה"ג אֵינוּ נִרְאָה לְהַרְבֵּה מְפָרֵשִׁים וְסְבָרֵי שְׁהַנְּשִׁי מוֹצִיאֵוּת י"ח אֶפִי אֲנָשִׁים וְכַפְשֻׁטָא דְשִׁמְעָתָא דְמַס' עֶרְכִין וּמִיָּהוּ לִפ"ז הָא תּוֹסְפָתָא וְדָאֵי קְשִׁיָּא וְל"נ דְנֹדָאֵי נְשִׁים חֲיִיבוֹת בְּקְרִיאָה פְּאֲנָשִׁים מַה"ט שְׂאֵף הֵן הִיוּ בְּאוֹתוֹ הֵנֵס דְאֵין טַעַם לְחֶלֶק בֵּין קְרִיאָה לְשִׁמְיָעָה וְאֶפ"ה א"מ אֲנָשִׁים כְּדְבָרֵי הַתּוֹסְפָתָא וְטַעְמָא דְמִקְלָתָא נ"ל מְשׁוּם דְנֹדָאֵי ה"ט שְׂאֵף הֵן הִיוּ בְּאוֹתוֹ הֵנֵס מִן הַתּוֹרָה לֹא מְהַנִּי לְחֲיִיב נְשִׁים וְכַמ"ש הַתּוֹס' דֹּא"כ גְּבִי מְצָה הַקִּישָׁא דְכָל שְׁיִשְׁנוּ בְּכָל תֹּאכֵל חֲמִץ יִשְׁנוּ בְּקוּם אֶכּוֹל מְצָה לְחֲיִיב נְשִׁים ל"ל ת"ל מְשׁוּם שְׂאֵף הֵן הִיוּ בְּאוֹתוֹ הֵנֵס וְכַמ"ש לְקַמּוֹן וְכִינּוּן שְׁפָן י"ל פִּינּוּ דְאֶסְתֵּר נְאֻמָּה לְכ"ע בְּרוּחַ הַקּוֹנֵדֵשׁ לְקִירוּתָהּ פְּדֻמְרִינּוּ לְקַמּוֹן הָא וְדָאֵי פְּעִין שְׁל תּוֹרָה נְאֻמָּה פִּינּוּ דְאֶל אֶחָד

אמרן מפי אדון כל המעשים ב"ה לאנשים נאמרה חיובא ולא לנשים אלא מדרבנן תיקנו והוסיפו לחייב נשים נמי כמו שתקנו והוסיפו על מה שנאמר ברה"ק לקרות ולא לכתוב לשמואל כדאמרנו לקמן ואפ"ה תנו קראה על פה לא יצא והיינו מדרבנן וכמ"ש שם וה"נ דכנותיה וכינון דעיקר חיוב מ"מ לנשים ברה"ק ליתא אלא מהוספת חכמי ע"כ אינו אלא לחומרא ולא להקל להוציא את האנשי י"ח דהא מעיקר חיוב של רה"ק אינו מחוייבת בדבר וא"א להו להוציא את אנשים המחווייבי מעיקר רה"ק והשתא ניחא האי דתוספתא דטומטום אינו מוציא אפי' את מינו דדילמא הקורא אשה והשומע איש וכן אנדרוגנוס אינו מוציא את שא"מ דהיינו איש דדילמא אשה היא ואין אשה שאינ' מחוייבת אלא מדרבנן דקליש חיובא מוציא לאיש דאל"י חיובא מעיקר רה"ק ומהשתא בע"כ מתניתן דלקמן דהכל פשרי לקרות המגילה דאמרנו לאתויי נשים אתאי דהיינו להוציא נשים דכנותיהו ולא אנשים אלא סיפא דקתני חוץ מחש"ו דמשמע דקטן אפי' נשים אינו מוציא ור"י דמכשיר התם בקטן ומשמע שם בגמ' דמכשיר אף באנשים הא נדאי טעמא בעי ושמ יתבאר ויש לעיין אי מהני ה"ט שאף הן היו באותו הגס לחייב נמי לאנשים מדרבנן מלבד עיקר חיובן של רה"ק או לא ול"ד לנשי שא"ח מעיקר חיוב של רה"ק חייבינהו רבנן מה"ט מיהת אבל אנשים דבלא"ה חל עליהם עיקר חיוב של רה"ק לא הוסיפו רבנן לחייבינהו מה"ט ונ"מ אם אין פאן אלא אשה היודעת לקרות את המגילה ויש פאן איש שא"י לקרות המגילה ולא לענות אחר' מה שהיא אומרת פגון שהוא אלם אם חייב מ"מ לשמוע ממנה מ"מ דא"א מלבד חיוב של רה"ק חל נמי עליהם מדרבנן כמו אשה חייב לשמוע ממנה כדי לצאת מיהו מחיוב דרבנן אע"ג שאין יוצא ע"י שמיעה זו מעיקר חיוב של רה"ק וא"א דאינו חל עליו חיוב דרבנן א"ל לשמוע מינה כיון שא"א לו לצאת ע"י שמיעה זו מעיקר חיוב של רה"ק ומסתבר לי דחייב לשמוע ממנה דחל עליו חיובא דדבריהם כמו לאשה ובהכי ניחא לי האי דהכל פשרי לקרות המגילה דאתא לאתויי נשים דלדברי התוס' שפי' דאתא לאתויי דאשה מוציאה אשה י"ח דסד"א שלא יועיל קריאתה אפי' להוציא נשים ק"ל מהיכי תיתי לומר פן כיון דכל הנשי שוות בחיובן בין למאי דפי' תוס' דחייבין בשמיעה ולא בקריאה בין למאי דפי' דחייבין מדבריהם ולא מעיקר חיובא של רה"ק ולפי' דפי' אתי שפיר דאתא לאתויי נשים שמוציאו אנשים מחיובא דדבריהם שיש על אנשי כמ' על הנשי וכה"ג דפי' וקמ"ל דלא גזרינן דאש' לא תוציא איש דילמא אתי למיסרף להוציאם י"ח במקום שיש איש שיודע לקרו' ולהוציא י"ח עיקר קריאה של רה"ק קמ"ל דלא גזרינן הא אטו הא עוד אני אומ' למאי דכתבו תו' לקמן בפ"ב דהא דתנו הפל פשרים לקרות את המגילה חוץ מחש"ו דמייירי בקטן שהגיע לחינוך דהוי בר חיוב מדרבנן ואפ"ה א"מ י"ח הגדול אע"ג דכל עצמו של קריאה המגילה אינו אלא מדרבנן משום דלגבי קטן ה"ל תרי דרבנן דהא אינו חייב במצות אלא מדרבנן ומגילה דרבנן ולא אתא ב' דרבנן ומוציא לגדול שאינו אלא חד דרבנן דמגילה אינו אלא מדרבנן דהא גדול חייב בכל המצות מה"ת והנ"ל דהיינו טעמא דאשה אינו מוציא את האיש במ"מ דהא נשים פטורים ממצות עשה שהז"ג אפי' בשל דבריהם פדתנו בסנפה (דף לח) גבי הלל מי שהיו עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהם מה שהם אומרי' אע"ג דהלל אינו אלא מדרבנן אפ"ה אשה פטורה הואיל והוי מ"ע שהז"ג אנא דבמ"מ חייבות אע"ג דהוי מ"ע שהז"ג מטעם באף הן היו באותו הגס והאי טעמא לא

סגי אלא מדרבנן ולא מן התורה כדמוכח האי דמצה ומגילה עצמה אינו אלא מדרבנן וה"ל גבי נשים ב' דרבנן ולא מוציא אשה את אנשים דלא הוי אצלה רק חד דרבא אלא שלפ"ז לא א"ש האי דהכל פשרים דאיתי לאתווי נשים וע"כ אינו אלנן להוציא את הנשים דכנותיהו י"ח אבל לא אנשים והשתא תקשי לה פשיטא מהיכי תיתי לומר שאינו מוציא את הנשים י"ח דלפ"ז צ"ל כדפ"י ובלא"ה סברות התוס' הא דתרי דרבנן אינו מוציא את חד דרבנן אינו לדברי הכל ולא כ"ע שוונים בדבר וכמ"ש שם: שאף הן היו באותו הגס הק' תוס' ל"ל הקישא דכל שישינו בבל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה ת"ל מטעם שאן הם היו באותו הגס ותי' ר"י איש ירושלמי דש"ד למיפטרין מגז"ש דט"ו ט"ו דחג הסוכות וכו' וק"ל דבספ"ב דסוכה (דף פח) פריה ל"ל האזרח להוציא את הנשים הא מ ע שה"ג הוא והשתא מה פריה הא אי נאו קרא ה"א דחייבות בסוף מטעם שאף הן היו באותו הגס דכי בסוכות הושבתי את ב"י דה"ט דסוכה כדמפרש קרא בהד"ל לפיכך נ"ל כתיבין ב' של תו' דה"ט שאף הן היו באותו הגס אלא מדרבנן וא"ת מ"ש גבי סוכה דאורייתא נשים פטורו' אפילו מדרבנן כדמוכח בריש פרק קמא דסוכה (דף ב) גבי הגלגלי המלכה ואילו גבי מגילה למאי דפי' דאע"ג דאינו חייבי' מעיקר איוב רה"ק אפ"ה חייבו' מדרבנן מטעם שאף הן היו באותו הגס וי"ל דנדאי דבר שחייבו ברה"ק ל"ד לשל תורה לגמרי ולא לכל דברייה' אלא היא מילתא מליעי בין של תורה לשל סופרים תדע דהא איפא מ"ד דס"ל דספק במגילה לקולא אזלינן כמ"ש לקמן גבי חזקין' דקרי בטברין' בארביסר ובחמיסר משום ספיקא ואלו בדאוריית' ספיקא לחומר' ש"מ דדבר שחייבו ברה"ק אין דינו לגמרי בשל תורה וכיון שכן כ"ש שנתנו עליו חומר דד"ש לחומר' לחייב את הנשי' מהאי טעמא שאף הן היו באותו הגס: סבר מינן' למיקר' בליל י"א ולמיתני' מתניתין דידה ביממא ונ"ל דלאו למיקרא דס"ד דלא צריה למיקרין' ביממא דהא תנו לקמן ספ"ב (דף כ) אין קורין את המגילה עד שתגז החומה ותנו נמי כל היום פשר לקריאת המגילה ש"מ שצריה לקרות המגילה ביום אלא הכי ס"ד דמלבד קריאת המגילה ביום צריה למתני נמי מתניתין דידה ביממא אלא לפ"ז לא א"ש דיליף מקרא דאקרא יומם ולילה פינן דביום נמי צריה לקרותה הרי קיים בו נמי אקרא יום ולילה ואפי' למיתני מתניתין דידה ביממא מנ"ל ובע"כ צ"ל דס"ד דאין לקרותה פלל ביום רק במיתנא מתניתין לחוד סגי ביממא ובהכי מתיי' לקרא דאקרא ביממא במתנית' דידן' ולילה בקריאת' והני מתניתן דלקמן דמגילה פשינה לקרו' פל היום ודאין קורין את המגילה עד שתגז החמה בדלא קרא את המגילה בלילה מייירי דצריה לקרותה ביום אבל בקרא בלילה במתניתא דידה סגי ודחוק וי"ל דס"ד הא בת"ח הא בע"ה בת"ח דגמיר סגי במיתנא מתניתא דידה ביממא והא בע"ה דלא גמיר קורא את המגילה ביום והני דספ"ב בע"ה מייירי: פגון דאמרי אינשי אעבור פ' דא ואתנן' ולמסקנא זו משמע שחייב לקרות את המגילה בלילה וחוזר וקורא ביום ונ"ל דהאי קריאה דליל' אינו אלא מדרבנן ואינו עיקר חיוב של רה"ק ונהרי קרא פתיב והימים האלה נזכרים ונעשים איתקש זכירה לעשי' מה עשי' למפרע לא אן זכירה למפרע לא ומש"ה אמרינן לקמן רפ"ב (דף יז) דמה"ט הקורא את המגילה למפרע לא יצא ומהאי הקישא אמ' לעיל דפרזים קורין בי"ד ה"נ איתקש זכירה לעשי' מה עשי' בלילה לא כדאמרינן לקמן (דף ז) סעודות פורים שאכלו בלילה לא יצא י"ח מ"ט ימי משתה ושמחה כתי' אף זכירה אינו בליל' והני קרא

דמייתי להו בשמעתי לקריאת המגילה בלילה אינו אלא אסמכתא בעלמא ואע"ג דהוי ס"ד למיקרי בלילה ולמיטנא מתניתין דידה ביממא מ"מ לא קנימא הכי וכה"ג פתב קרא"ש בשם ר"ת דמפ' דקריאה דיממא הוא עיקר משל לילה ואע"ג דמברך זמן בלילה מ"מ חוזר ומברך ביום דעיקר קריאה ביום לפי המסקנא תדע דתנן התם דבר שמצוותו ביו' פשר כל היום דבר שמצוותו בלילה פשר כל הלילה ואמרין בגמ' דבר שמצוותו בלילה כו' לאתויי אכילת פסחים ודלא כראב"ע דס"ל אכילת פסחים כל הלילה [צ"ל עד חצות] ולפ"ז פליג ההי סתמא אסתמ' דספ"ה דנבחי' (דף נו) ודשיליהי פסחים (דף קכ) דסתים לן תנא התם כראב"ע כמ"ש התוס' שם והשתא ל"ל לעשות פלוגתא בין סתמי הל"ל דלאתויי מ"מ של לילה אתא דכשיהיה כל הלילה דהכי עדיף טפי דהשתא לא פליגי סתמי אהדדי ועוד דהא פולה מכילתין עד התם ממקרא ממצה מיירי א"ו משו' שכל הני שפשירים כל היו' או כל הלילה דחשיב התם במתניתין לא חשיב התם מידי דרבנן אלא פולהו אינתנו של תורה ואע"ג דתנן התם כל היום פשר לקריאת המגילה ולקריאת ההלל פיון דמגילה נאמרה ברוח הקודש פשל תורה דמי ולא מדרבנן היא ובהלל פיון דנביאים תיקנו לאמרו על כל פרק ופ' ועל כל צרה וצרה לכשנגאלים פשל תורה דמי וה"נ אמרינן בפ"ד דתענית (דף יח) זאת אומרת הלל דר"ח לאו דאורייתא מפלל דשאך הלל דאורייתא היא מטעמא דפי' וכן פי' רש"י התם והא דתנן התם גבי כל היום פשר לתפילת מוספין ולמוספין ותפילת מוספין ודאי דרבנן הוא אע"ג דבמס' תענית קרא לתפילת מנחה ד"ת היינו משום דיצחק תיקנו פדילף לה מקרא דויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב כדא' רפ"ד דברכות (דף כו) אבל תפילת מוסף רבנן תיקנו פנגד קרבן מוסף כדאמרינן התם מ"מ פיון דרבנן תיקנו לתפילת מוסף נגד קרבן מוסף אגב מוספין חשיב נמי לתפילת מוסף דתדא הוא וחד טעמא הוא כדאמרינן התם ולתפילת מוספין פמוספין שוון' רבנן: ע"ב מיוה"כ ליו"ה כ לא דחינן פכר פי' בריש מכילתין דמ"מ לא הדר בי משנויא קמא דעשרה ל"ת רבנן דאי לא דנ"ל מקרא דלא תיקנו בעשרה ה"א דטעמא דהקילו על הכפרים הוא לטובת הכפרים פדי שייספיקו ובחל בב' ובה' נמי ידחו מיוה"כ ליוה"כ מה"ט אבל פתר דגלי קרא דעשרה לא ש"מ דלא חששו רבנן פולי האי לטובת הכפרים דלחות מיוה"כ ליוה"כ א"כ א"כ הה"נ בחל בה' לא דחינן ליוה"כ די"א מה"ט: ואס"ד תקנתא דכפרים היא משו' דאינו נכנסים וק"ל מאי פריף דילמא ר"ח פרמי ב"ח ס"ל דבפ' ז"ב (ד' כח) דאימתי דר"י לחלק על ת"ק קאתי וא"כ פיון דלחלק אתי ע"כ לרבנן אפי' במקו' שא"נ אפ"ה מקדימין ולפ"ז בע"כ ה"ט דתיקנו להקדים משום תקנתא דכפרים כר"ח ולמה דחי הגמרא דברי ר"ח לגמרי ומסיק ל"ת פדי שייספיקו אלא אימא מפני שמספי' לימא ר"ח קאמר ליה לטעמיה דידן' אליבא דרבנן וי"ל פיון דר"ח לפרושי אתי לטעמא דתיקנו ליוה"כ לא הו"ל למיסתם טעמא דידניה אליבא דרבנן לחוד וה"ל לפרש נמי טעמא דהקדמה אדר"י לפיכך מגי' הגמ' להא דר"ח ל"ת פדי שייספיקו אלא אימא מפני שמספיקין פי' דר"ח ה"ק והשתא קא"ל לטעמא דידן' אדכ"ע משום דס"ל פשאך אמוראי דס"ל התם אימתי דר"י אינו אלא לפרש ד"ח ולנו לחלוק והא דאמ' לקמן בפ"ב (דף יט) גבי בן פפר שהלך לעיר ורבנן הוא דאקילו על הכפר' פדי שייספיקו והיינו כס"ד דהכא ולא פמסקנא יתבאר שם: רי"א מפני שעניניהם של עניים נשואות במ"מ פתבו התוס' ע"כ צ"ל דר"י לא פליג לטעמא דרבנן דהא גבי שופר ולולב ליבא טעמא

אחרינא ומ"מ קא' הקא ט"א משום דאיכא נ"מ מהא במקדש דליכא שבות ואפ"ה אסור משום האי סבבא דקא' ר"י וק"ל הא אפ"י אי טעמא משום גזיר' דרבה במקדש נמי מגילה בשבת לא קרינו דהא תנו ברפ"ד דסופה (דף מב) לולב וערבה ששה ושבעה ומפ' במתני' לולב ז פיצד יט"ר של חג שחל בשבת לולב ז' שאר פל הימים ו' ערבה ז פיצד ז' של ערבה שחל בשבת ערבה ז' שאר פל הימים ו' אלמא מצות לולב פל ז' דאינו אלא במקדש וכן ערבה אינו אלא במקדש לבד ואפ"ה א"ד שבת משום הא גז' דרבה דאפ"י יום א' דלולב ויום ז' דערבה לא הי' דוחה שבת אי לאו משום טעמא דמפ' התם בגמ' גבי לולב ראשון דאית' בגבולין מה"ת ל"ג בי' רבנן וכן בערבה שבו רנוחא חד יומא למידחי שבת כדי לפרסומא שהיא מה"ת הא לא"ה לא דחה שבת במקדש משו' גזי' דרבה וקא דתנו (ר"ה כ"ט) י"ט של ר"ה שחל בשבת במקדש היו תוקעין אכל לא בפדינ' משו' גזי' דרב' לאו ה"ט דתוקעין במקדש משום דאין שבות במקדש כמו שפי' רש"י התם אלא ה"ט פינו דתקיעת שיפר הוא להעלות זכרוןם של ישראל לאביהם שבשמים לא רצו לבטלו לגמרי והניחו לו רנוחא פורתא במקדש תדע דהא משחרב בה"מ התקין ריב"ז שייהי' תוקעין כ"מ שיש בו ב"ד פדתנו התם וכוונאי דהא ת"ש ומגילה אין לו ענין להא דשבות במקדש דה"ל שבות דגבולין במקדש כדאמ' בספ"י דערובין (דף קג) וקא דערבה ולולב א"ד שבת משום האי גזי' דרבה הא ה"ל שבות מקדש דהא לולב בשאר יומי וערבה לגמרי א"נ אלא במקדש (פכר פי' במ"א) וא"כ במגילה דלאו מה"ת היא ול"ש ה"ט הא נדאי א"ד שבת אפ"י במקדש משום גזי' דרבה וא"כ טעמא דר"י ל"ל ונ"ל דמש"ה נאדי ר"י גבי מגילה מהא גזי' דרבה אע"ג דגבי שופר ולולב לא סגי בלא"ה משום דרבה גופי' ל"ג משום העברת ד' אמות בר"ה אלא מטעמא דמפ' הפל חייבים בקריאת מגילה ואין הפל בקיאים במ"מ פלומר מתוך שהוא מחויב בדבר הוא פהול לצאת י"ח וכן פי' רש"י אלא בהילת המצוה הוא דקא גרים למגזר שפא ישפח שהוא שבת ויעביר ד"א הא אי לאו בהילת המצוה ל"ג דמדכיר דכיר וה"נ פהאי לישנא נקט ברפ"ד דר"ה גבי שופר הפל חייבי' בת"ש ואין הפל בקיאים בת"ש וכו' אלא חייב המצוה הוא דקא גרים לבא לידי שכחת שבת מש"ה איכא למגזר שפא יעביר ואע"ג דרפ"ד דסופה לא נקט רבה גופי' פהאי לישנא אלא מקשה התם אהא דמצות לולב א"ד שבת בשאר ימים ואמאי טילטול בעלמא הוא א' רבה גזי' שפא יטלנו בידו וילך אצל בקי ללמוד ויעבירונו ד"א ברה"ר וה"ט דשופר וה"ט דמגיל' ולא תלה טעמא משו' דהפל חייבים בנטילת לולב למימרא דבהילת המצוה גורמת לו לבא לידי העברה ע"י שכחה ש"מ דבלא"ה נמי חיישינו לשפא יעביר הא לק"מ דנדאי אפ"י לדבר רשות גמור גזור רבה שפא יעבור דהא הוא מפ' בפ"ב דביצה (דף יח) בחל י"ט אחר שבת דמטבילין פלים מלפני שבת אכל בשבת לא משום גזי' שפא יטלנו בידו ויעבירונו ד"א בר"ה וקא טבילות פלים לדבר רשות הוא ואפ"ה גזר א"ו ה"ט הא גזיר' שפא יטלנו ויעביר גזי' רחוקה היא ואינו פדאי לבטל מצוה משום גזי' רחוקה זו ולדב' רשות ל"ל פה ואע"פ שגזי' רחוקה היא גזיר' כמו גבי טבילת פלים ובמקו' מצוה ל"ג אי לאו משו' הא גופא פינו דמצוה היא בהילות המצוה שהוא פהול לצאת ידי חובתו היא היא הגורמת לו לבוא לידי שכחה וה"ל מקלתא דשכיח' לבא לידי העברות ד"א בשגגות שבת וכינון דמילתא דשכיחא היא אפילו במקום מצוה נמי ראוי לגזור וכינון דהכי הוא דלדבר רשות נמי חייש

רַבָּה לְשֵׁמָא יַעְבּוֹר מֵה"ט מְסַתֵּם לָהּ סְתוּמֵי בִרְפ"ד דְּסוֹנָ' וְקֹאֲמֵר גּוֹזֵי שְׁמָא יִטְלֹנוּ בְּיָדוֹ וְלֹא תִלְהָ לְטַעֲמָא מְשׁוּם דְּהַפְּלֵ חַיִּיבִים בְּנִטְיִלְתָּ לְוֹלָב דְּהָא אֶפִּילוּ בְּלֹא חַיּוּבָא אֱלָא בְּדָבֵר רְשׁוּת גָּמוּר חַיִּינֵשׁ רַבָּה לְהָא גּוֹזֵי וּמ"מ פִּינּוֹן דְּלִדְבָר מְצֻנָה לֹא סָגִי לִי בְּהָא אֵי לָאוּ מְשׁוּם חַיּוּב הַמְצֻנָה הִיא הַנּוֹתְנָת וְגוֹרְמָת לּוֹ לְבֹא לִידֵי הַעֲבָרָה ע"י שְׂכָחָה מְחַמַּת בְּהִילוּת הַמְצֻנָה וְה"ל מִיִּלְתָּא דְשְׂכִיחָ' לְפִיכָהּ הַעֲמִידוּ דְבִרְיָהֶם אֶפִּי בְּמִקּוּם מְצֻנָה דְמְצֻנָתוֹ מְשׁוּנֵי לִי מִיִּלְתָּא דְשְׂכִיחָ' לְפִיכָהּ תִּלְהָ טַעֲמָא בְּשׁוֹפֵר וּבְמַגִּילָה מְטַעֲמָא דְהַפְּלֵ חַיִּיבִים בְּהֵן וְהַשְׁתָּא נִיחָא הַפְּלֵ וְהַשְׁתָּא א"ש הָא דִּמְפ' ר"י ט"א גַבִּי מַגִּילָה אַע"ג דְּבְשׁוֹפֵר וְלֹוּלָב ע"כ לִיתָא אֱלָא מְשׁוּם גּוֹזֵי דְרַבָּה מְשׁוּם דְּרַבָּנּוּ הִיא מְמוֹצְעַת בֵּין דְּבֵר מְצֻנָה שְׁל תּוֹרָה וּבֵין דְּבֵר רְשׁוּת גָּמוּר וְהָא מַגִּילָה אֵינּוּ מִן הַתּוֹרָה אֱלָא דְרַבָּה גּוֹזֵי שְׁמָא יַעְבִּיר בֵּין לְדָבֵר רְשׁוּת אַע"ג דְּלֹא שְׂכִיחָ פִּינּוֹן דְּרְשׁוּת גָּמוּר הוּא גְזֵרִי וּבֵין לְדָבֵר מְצֻנָה דְבְּהִילוּת מְצֻנָתוֹ מְשׁוּנֵי לִי מִיִּלְתָּא דְשְׂכִיחָ וּגַבִּי מַגִּילָה מִמ"נ גְזֵרִי דְלִמְאֵי מְדַמִּית לָהּ אֵי לִד"ר גָּמוּר הָא לִד"ר אַע"ג דִּל"ש גְּמִי גְזֵרִי וְאֵי לְדָבֵר מְצֻנָה מְדַמִּית לִי א"כ דֵּה"ל ד"מ הִיא הַנּוֹתְנָת לְגִזְרֵי דְבְּהִילְתָּ הַמְצֻנָה גּוֹרְמָת לְבֹא לִידֵי הַעֲבָרָה ע"י שְׂכָחָה וְה"ל מִיִּלְתָּי דְשְׂכִיחָ א"נ רַבָּה מְשׁוּנֵי לִי לְמַגִּילָה דְרַבָּנּוּ כִּד"מ גָּמוּר וְא"ש כְּפִשׁוּטוֹ הָאֵי לִישְׁנָא דְנֹקֵט הָא הַפְּלֵ חַיִּיבֵי בִּמ"מ וּכְמוֹ שְׁפִי רִש"י אֲבָל לְרַב יוֹסֵף מְצֻנָה דְרַבָּנּוּ פְּגוּן מ"מ לְדָבֵר רְשׁוּת מְדַמִּי לָהּ וְאֵין בְּהָ מְשׁוּם בְּהִילוּת מְצוֹ דְנִיחָא דְהָא גְרָמָה לָהּ לְבֹא לִידֵי הַעֲבָרָה וְה"ל מִיִּלְתָּא דְשְׂכִיחָ וְר"י לְטַעֲמָי דִּלְד"ר ל"ג מְשׁוּם שְׁמָא יַעְבִּיר מְשׁוּם דְמִיִּלְתָּא דְלֹא שְׂכִיחָ הִיא שְׁהֵרִי בִּפ"ב דְּבִיצָה גַבִּי טְבִילַת פְּלִים ל"ל גּוֹזֵי דְרַבָּה אֱלָא מִפ' הָתֵם טַעֲמָא מְשׁוּם שְׁמָא יִסְחֹןט וְאַע"ג דְּבְשׁוֹפֵר וְלֹוּלָב ע"כ ה"ט מְשׁוּם שְׁמָא יַעְבִּיר חַיִּינֵנוּ פִּינּוֹן דְּדָבֵר מְצֻנָה הוּא מְצֻנָתוֹ גּוֹרְמָת לּוֹ לְבֹא לִידֵי הַעֲבָרָה וְכִינּוֹן דְמִיִּלְתָּא דְשְׂכִיחָ הִיא ע"י בְּהִילוּת מְצֻנָתוֹ לְבֹא לִידֵי הַעֲבָרָה אַע"ג דִּד"מ הוּא גְזֵרִי אֲבָל ד"ר דְּאֵינּוּ בְּהוּל לֹא שְׂכִיחָ וְאַע"ג דִּד"ר הוּא ל"ג פִּינּוֹן דִּל"ש וּמַגִּילָה כִּד"ר מְשׁוּנֵי לִי ר"י וְכִינּוֹן דְּאֵין בּוֹ מְשׁוּם בְּהִילוּת מְצֻנָה ה"ל מִיִּלְתָּא דְלֹא שְׂכִיחָ וְל"ג מְשׁוּם שְׁמָא יַעְבִּיר לְפִיכָהּ מִפ' בְּהָ טַעֲמָא אַחֲרֵינָא מְפִנֵי שְׁעֵינֵיהֶם וְכו' וְא"ת לְמֵאֵי דִפִּי דִּלְר"י אֶפִּילוּ בְּמְצֻנָה דְרַבָּנּוּ ל"ג ר"י לְשְׁמָא יַעְבִּיר א"כ מ"ט גְזֵרוֹ עַל הַזָּאָה בְּשִׁבְתָּ מְשׁוּם שְׁמָא יַעְבִּיר כִּדָּא בִּפ"ו דְּפִסְחִים (נַף סט) וְהָא הַזָּאָה רְשׁוּת גָּמוּר הוּא וְאֵם רְצָה לַעֲמֹד בְּטוֹמְאָתוֹ ל"ל בְּהָ וְהַנִּיחָא לְמ"ד הַזָּאָה בְּזִמְנָה מְצֻנָה מְשׁוּם דְמַקְשִׁינּוּ הַזָּאָה לְטְבִילָה כְּדָאֲמֵר בִּפ"ק דְּיוֹמָא (ד' ח) וְכִינּוֹן דְמְצֻנָה מֵה"ת הַזָּאָה בְּזִמְנָה שְׁפִי וְא"ל דְּאֶפִּי שְׁלֹא בְּזִמְנָה גְזֵרִי אִטּוּ בְּזִמְנָה כְּדָאֲמֵר הָתֵם בִּפ"ב דְּבִינָה גּוֹזֵי בּוֹר בְּחֻצֵירוֹ אִטּוּ בּוֹר בִּר"ה וְלֹא הֵנִי גְזֵרִי לְגִזְרֵי דְכּוֹלָהּ חֲדָא גּוֹזֵי הִיא א"נ לְמ"ד הַזָּאָה בְּזִמְנָה מְצֻנָה אַע"ג דְּלֹא עֲבִיד בְּזִמְנָה מ"מ ב"כ בְּאַפְשֵׁר לְאַקְדָּמָה מְצוֹ אֵיכָּא אֲבָל לְמ"ד הָתֵם הַזָּאָה בְּזִמְנָה לָאוּ מְצֻנָה לְר"י מֵא"ל דְּהָא הַזָּאָה א"ד שְׁבִתָּ וְכ"ע מוֹדָה וְי"ל דִּמ"מ גְזֵר עַל כָּל הַזָּאוֹת אִטּוּ הַזָּאָה שְׁל מְצֻנָה שְׁחַל ז' שְׁלוּ בַע"פ דְהַזָּאָה זוֹ וְדָאֵי מְצֻנָה לְכ"ע כְּדֵי לַעֲשׂוֹת פִּסְחוֹ א"נ אִטּוּ הַזָּאָת אֲכִילַת קַדְשִׁים וְהַדוּמָה דְמְצֻנָה הֵן וְגִזְרֵי עַל הַזָּאָת רְשׁוּת אִטּוּ הַזָּאָת מְצֻנָה דְכּוֹל' חֲדָא גּוֹזֵי הִיא וְכִמ"ש וּבְהִכֵי נִיחָ לִי דִּל"ק רַבָּה גְמִי ה"ט דְהַזָּאָה כְּמוֹ שֵׁא' וְהַיִּינוּ טַעֲמָא דְלֹוּלָב וְה"ט דְשׁוֹפֵר וְה"נ בִּרְפ"ד דִּר"ה וְסוֹפָה מְזַכִּיר הֵנִי תִלְתָּ דֵּה"ט דְשׁוֹפֵר וְסוֹפָה וּמַגִּילָה וְאֵילוּ הַזָּאָה שְׁיִירָא וְל"ק ה"ט דְהַזָּאָה אַע"ג דְרַבָּה גּוֹפִי מִפ' הָתֵם בִּרְפ"ו דְּפִסְחִים דֵּה"ט דְהַזָּאָה וְכֵן שְׁיִיר וְל"ק דֵּה"ט דְטְבִילַת פְּלִים בְּשִׁבְתָּ דְלֹא אַע"ג דְלִדְדִי ה"ט כְּדִמְפָּרֵשׁ פ"ב דְּבִיצָה וְכֵן גַבִּי הַזָּאָה וְטְבִילַת פְּלִים ל"ק דֵּה"ט דְשׁוֹפֵר וְלֹוּלָב וּמַגִּילָה מְשׁוּם דִּל"ד דְהַנִּי תִלְת' דְבֵר מְצֻנָה נִינְהוּ וְהַנִּי

תּרַתִּי דְבַר רְשׁוֹת הֵן וּל"ד לַהֲדָדִי דִּישׁ סִבְרָא לֹא מְצִנָּה ל"ג וַיֵּשׁ סִבְרָא לֹא מְצִנָּה
דְּאֲדַרְבֵּה דְּנִקְא בְּמִקּוּם מְצִנָּה יֵשׁ לְגִזְרֵי טְפִי מִחֲמַת בְּהִילוֹת הַמְצִנָּה שְׂכִיחַ לְהַעֲבִיר מִשָּׂא"כ
לְדַבְּרֵי רְשׁוֹת וּכְדִס"ל לר"י וְהָא דְלָא פִּיגִיל הַנְּזָא וּט"כ בְּהֲדָדִי לֹא מְצִנָּה דְּהַ"ט דְּט"כ
וּגְבִי ט"כ ה"ט דְּהַנְּזָא מְשׁוּם דְּל"ד לַהֲדָדִי דְּטְבִילָה פְּלִים לְעוֹלָם רְשׁוֹת מִשָּׂא"כ בְּהַנְּזָא
דְּלַפְעָמִים אִיפָּא מְשׁוּם מְצִנָּה וּמ"מ פִּינֵן דְּהַנְּזָא פְּעַמִּים ד"ר הוּא מִה"ט לָא פִּיגִיל לִי בְּהֲדָדִי
הֵנִי תִּלְתָּא דְּלְעוֹלָא אִינֵן אֲלָא דְּבַר מְצִנָּה וְכַדְפִּי וּבְסִמּוֹ אֲכַתְּוּב עוֹד בְּזָה: תַּנ"ה וְכוּ' אֲלָא
הוֹאִיל וְאֲמַרִּי פְּפָרִים מְקַדִּימִין לְיוֹם הַפְּנִיסָה גּוֹבִין בּוּ בְּיוֹם יֵשׁ לִי לִפ' הָאִי תַּנ"ה בְּחָרִי
גּוֹנְנִי אוּ הָאִי תַּנ"ה לָא קָאִי אֲפִנְלֵהוּ מִיְלִתָּא דְּר"י דְּהַ"ט דְּאִין קוֹרִין הַמְּגִילָה בְּשַׁבַּת מְפָנִי
שְׁעִינִיָּהֶם שְׁל עֲנִיִּים נְשׁוֹאוֹ' לִמ"מ דְּאֲפ"ה אִי מִה"ט לְחוּד נָא עֲקֵרוּ קְרִיאַת מְגִילָה מְבֻזְמָנָא
בְּשַׁבַּת דְּמֵאִי אֲנִלְמָא הָא דְּמִתְּנוֹת עֲנִיִּים מְקַרִּיאַת מְגִילָה בְּזַמְנָה לְבִטּוּלִי הָא מְקַמִּי הָא
וּכְמ"ש בְּסוּמָה מוֹדֵ אֲלָא ה"ט מְשׁוּם גּוֹזִי דְּרַבָּה א"נ י"ל דְּהָאִי תַּנ"ה אֲפִנְלֵהוּ מִיְלִתָּא קָאִי
דְּמִה"ט אִין קוֹרִין הַמְּגִילָה בְּשַׁבַּת מְדַתְּנִי בְּרִינִת' הוֹאִיל וְאֲמַרִּי מְקַדִּימִין לְיוֹה"כ
גּוֹבִין בּוּ בְּיוֹ' וְלָא תְּנִי סְתָמָא עַל כָּל הַמְּקַדִּימִין גּוֹבִין ב"ב דְּהֵנִי נְמִי בְּכָלִל הַמְּקַדִּימִין מְפָנִי
שְׁחַל יוֹם קְרִיאַת שְׁלָהֶם בְּשַׁבַּת וְכַדְתְּנוּ לְקַמֵּן בְּאֵלוּ אֲמַרוּ מְקַדִּימִין וּל"מ וְקָאִי נְמִי אַחַל
יוֹם קְרִיאַת שְׁלָהֶם בְּשַׁבַּת כְּמ"ש שְׁם א"ו ש"מ דְּהַ"ט גּוֹפָא הָא דְּמְקַדִּימִין בְּחַל יוֹם קְרִיאַת
שְׁלָהֶן בְּשַׁבַּת מִשָּׂא"ה הוּא מְפָנִי שְׁעִינִיָּהֶם שְׁל עֲנִיִּים נְשׁוֹאוֹת מִשָּׂא"ה אִי אֲפָשֵׁר לֹא מְשָׁא"פ
שְׁמְקַדִּימִין בְּחַל בְּשַׁבַּת גּוֹבִין בְּב' הָא אֲדַרְבֵּא מְפָנִי שְׁבַע"כ שְׁגּוֹבִין מְפָנִי שְׁעִינִיָּהֶם נְשׁוֹאוֹת
מִה"ט הוּא דְּמְקַדִּימִין דְּהַ"ל כְּמוֹ תְּלִי תַּנִּי בְּדָלָא תַּנִּי וּש"מ מְהָא דְּהַ"ט דְּא"ק הַמְּגִילָה
בְּשַׁבַּת כְּדִר"י מ"מ נ"ל פִּי' א' עֵיקֵר דְּהָאִי תַּנ"ה לָא קָאִי אֲעֵיקֵר טַעְמָא דְּר"י דְּמִשָּׂא"ה א"ק
הַמְּגִילָה בְּשַׁבַּת וְלֹא פּוֹקִי מִטַּעְמָא דְּרַבָּה דְּא"כ ה"ל לְהַגְמָרָא לְמִימַר תַּנִּי פְּנוּת' דְּר"י
וּמְדַקְאֵמ' תַּנ"ה סְתָמָא ש"מ דְּלָא קָאִי אֲלָא אֵהָא לְחוּד דְּהָא דְּעִינִיָּהֶם שְׁל עֲנִיִּי נְשִׂאוֹת
מִיְלִתָּא הוּא וְהָא דְּלָא קָאִי אֲסַתֵּם מְקַדִּימִין גּוֹבִין בְּב' דְּלֵהֵנִי הַמְּקַדִּימִין לַע"ש נְמִי בְּכָלִל
מְשׁוּם דְּתַנִּי סִיפָא אֲבָל שְׁמַחָה אוֹנוּ נוֹהֲגַת אֲלָא בְּזַמְנָה וְהָא רְבוּתָא אִינוּ אֲלָא לְכַפְּרִים
הַמְּקַדִּימִין לְיוֹה"כ דְּהַ"א הוֹאִיל וְנִפְקָא לָן מְקַר' דְּמְקַדִּימִין מְפָנִי הַקְּדָמוֹת מִים וּמְזוּן לְבָנִי
פְּרָפִים ה"א שְׁדִינָם לְגַמְרִי כְּבָנִי עֵינִירו' הַקּוֹרִין בִּי"ד וּמְוַקְפִין הַקּוֹרִין בְּט"ו שְׁיִוִם שְׁמַחָה
שְׁלָהֶן בְּיוֹם הַקְּרִיאַת קִמ"ל דְּלָא אֲבָל הַמְּקַדִּימִין לַע"ש מְשׁוּם גּוֹזִי דְּרַבָּה פְּשִׁיטָא דְּשְׁמַחָה
אִינְהָ נוֹהֲגַת אֲלָא בְּזַמְנָה דְּהָא הַקְּרִיאַת גּוֹפִי' לָא עֲקֵרוּ מְזַמְנוּ אֲלָא בְּטַעְמָא דְּגָזִי' שְׁמָא
יַעֲבֹר ד' אִמּוֹ וְהָא לָא שְׁיִיךְ גְּבִי שְׁמַחָה אִי נְמִי י"ל דְּמִשָּׂא"ה שְׁיִיר בְּדַחַל בְּשַׁבַּת דְּאֵלוּ
הֵתֵם אִפִּי שְׁמַחָה שְׁל מְאָכֵל וּמְשַׁתָּה כְּדַפְּרִישׁ"י אִין נוֹהֲגִין בְּזַמְנָן אֲלָא מְאַחְרִינֵן לִיהָ
כְּדַאֲמַרִּינֵן בִּירוּשְׁלַמִי בְּפָרְקִין סְעוּדַת פּוֹרִי' מְאַחְרִין וְלָא מְקַדִּימִין ר"ז בְּעֵי קוּמִי ר"א
וַיַּעֲשֶׂה אוֹתָהּ בְּשַׁבַּת א"ל לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ יְמֵי מְשַׁתָּה וְשְׁמַחָה פְּתִיב אֵת שְׁשַׁמְחָתוֹ תְּלוּיָהּ
בְּב"ד יָצָא זֶה שְׁשַׁמְחָתוֹ תְּלוּי בִּיּוֹדִי שְׁמִים מִיּוֹם הָא גּוֹפָא טַעְמָא בְּעֵי אֲמַאי ל"מ לְמִשְׁתָּה
כְּמוֹ מְקַרָּא מְגִילָה גּוֹפָא שְׁמְקַדִּימִין וְהַ"ן פִּי' דְּהַ"ט דְּל"מ מְשׁוּם דְּאֲפִתִי לָא מְטִי זְמַן חִיּוּבָא
כְּכּוּלְהוּ הֵנִי דְּאֲמַרִּי לְקַמֵּן זְמַן עֲצִי כְּהֵנִי ת"ב חֲגִיגָה וְהַקְּהֵל דְּמְאַחְרִין וְאִנִּי אוֹמֵר דְּל"ד
דְּבִשְׁלָמָא דְּבַחֲגִיגָה וְהַקְּהֵל דְּמִפ' לְקַמֵּן דְּהַ"ט דְּמְאַחְרִין וּל"מ דְּאֲפִתִי ל"מ זְמַן חִיּוּבָא נִיחָא
דְּהָא אִי מְאַחְרִית לְהוּ אֲפִתִי לָא עֵבֵר זְמַן חִיּוּבָם דְּהָא חֲגִיגָה יֵשׁ לוֹ תְּשַׁלּוּמִין כָּל הַרְגֵל
וְאֲפִי עֲצָרַת דְּחַד יוֹמָא יֵשׁ לוֹ תְּשַׁלּוּמִין כָּל ז' כְּדַאֲמַרִּינֵן הֵתֵם וְכֵן הַקְּהֵל אַע"ג דְּתַנּוּן בְּפ"ז
דְּסוּטָה (דָּרַף מ) שְׁהִי בְּמוֹצָאֵי יוֹמֵי ח"מ לָא עֵבֵר זְמַנּוּ בְּשַׁאֲרַי מוֹת הַחָג נְמִי מִה"ת פְּדַכְתִּי

במועד שנת השמיטה בזה"ס תקרא כמו שאכתוב לקמן הלכה מאחרין להו פינו דל"ע
זמן מצותו ויצא י"ח אבל אי מקדמת להו פינו דלא מטא זמן חיובא לא פלוס עביד ולא
יצא י"ח אבל שמהו פורי' אלא ביומו אבל לאחריו אינו נוהגת כמו שאינו נוהג לפניו
ושוין הן אלא דבחל בשבת לא סגי ביומו מטעמא דירושלמי ובע"כ נדחה שלא פמצותו
א"כ מאי חזית לאחר ולא להקדים כמו מ"מ גופא ותדע לה דכל לאקדומה טפי עדיף
דקא גבי ח"ב קא דמאחרין ול"מ מפ' לקמן משום דאקדומי פורעניות ל"מ קא לא"ה
אקדומי עדיף משום דהתם נמי מצותו א"נ אלא ביומו דוקא אבל אין לו תשלומין לא
לפניו ולא לאחריו אלא דבחל בשבת דא"א ביומו פמצותו ובע"כ נדחה אי לאו טעמא
דפורעניות הזי מקדימין לי' וגבי שמחת פורים דלא שינה לה"ט אמאי ל"ח לי' ומיהו
למאי דאפרש שם איכא טעמא קצת גבי ת"ב לאקדומי לרבנן דס"ל אתחוליא פורעניות
עדיף מש"ה אי לאו אקדומי פורעניות ל"מ הוי מקדימין לי' א"כ אין ראי' מהא דט"ב
מ"מ מהא דמ"מ גופא איכא ראי' דכיון דא"נ מצותו אלא ביומו ובחל בשבת דביומו
א"א מקדימין לי' ולא מאחרין וגבי שמחות פורים נמי פינו דלא סגי ביומו דלאקדומא
עדיף ואמאי מאחרית לי' ול"נ דה"ט דמאחרין השמחה בחל בשבת דאי אמרת להקדי'
ליום הקריאה אתא למטעי ולומר דמצנה שמחה נוהג ביום הקריאה כמו מתנות אביונים
שגובי' ביום נאטי תקלה לכפרים שמקדימין וקורין ליוה"כ וגובין ב"ב שיעשו מצות
שמחה נמי ב"ב בכל השנים ולא בזמנם ולדידהו פינו דאפשר בזמנה בשאר כל השנים
בשחל י"ד בחול א"נ אלא בזמנה אבל אי מאחרית ליה לשמח' בחל בשבת לא אתו כפרין'
למטעי לאחר פינו דאינו לא זמנו ולא יום הקריאה מידע ידעו דמשו' דל"א בזמנו מאחרין
ליה אבל בהקדמה דידהו ליוה"כ פינו דאפשר' בזמנו ל"מ ליה וכ"ת בחל בשבת לאקדומי
לשמחה קודם יום הקריאה דעכשיו נמי לא אתא למטעי פינו דאינו לא זמנו ולא יום
הקריאה ל דאין מן הראוי להרחיק מצות שמחה מבזמנה כ"כ אלא בסמוך לו לפניו או
לאחריו ועי"ל דאין ראוי להקדים עשיני' לזכירה כדאמר' לקמן בפ"ד (דף ל) גבי פורים
שחל בע"ש לענין פ' זכור: דף ה ע"א מגילה בזמנה קורין אותה וכו' פי' רש"י בזמנה
בי"ד מתוך שהיא חובה ב"ב על כל יחיד ויחיד קורין אותה אפ' ביחיד דהפל קורין בו
ואיכא פירסום נס שלא בזמנה כגון כפרים המקדימין ליוה"כ א"ק אותה אלא בעשרה
דבעינו פרסום נוסא וק"ל אי טעמא מש"ה הוא מאי פריה מהא דפורים שחל בשבת
דקס"ד שקורין בע"ש ביחיד קא שלא בזמנה דע"ש דמי להא דבזמנה הו' שהרי לגמרי
בעל הקריאה מיום השבת שהו' י"ד והפל קורין בע"ש ואיכא פרסומי נוסא אבל שלא
בזמנה של כפרים דהפל קורין בי"ד אלא שפני הכפרים לחוד קורין ביוה"כ ליכא
פירסום לפיכך צריך עשרה דוקא ונה"ר"ן כתב שנא בזמנה י"מ פשמקדימין ליוה"כ ונ"נ
דקא בימי (ר"א) [צ"ל רב ור"א] כפר בטלה הקדמת יוה"כ אלא של"ב הניני כשחל י"ד
לבני עיירו' בשבת או ט"ו לבני הכרפי' שמקדימין וקורין בע"ש ולדידי משו' קא לא
איריא דמאן יימר דס"ל לרב ור"א דבזה"ז א"ק אותה אלא בזמנה כחכמים דריש מכילתן
דילמא כר"ע ור"י ס"ל דאפ' בזה"ז איתא להאי תקנת' וכסת' מתני' דס"ל הני וכמש"ל
ועוד קא רבא א' לקמן בפ"ב (דף יט) בן כפר שהלך לעיר בין כה' ובין כה' קורא עמהן
והרי רבא הי' בתר רב ור"א פמה דרי ואפ"ה איירי מדין בני הכפרים המקדימין ומ"מ
אפ' אם תפרש כפי' ה"ר"ן דשל"ב היינו בדחל יום הקריאה בשבת שקורין בע"ש אפטי

צָרִיף טַעַם מַה בֵּין בְּזִמְנָה לְשֵׁל"ב הָא דְאוּדָא אַחַת הִי וּל"ג דֵּה"ט דְּנֻדְאֵי קָרִיאַת מְגִילָה
מִצַּד עֲצָמָה כְּשֶׁהִיא בְּיַחֲדֵי לִיכָא פְּרִסוּמָא מִלְּת' פְּנִלָה הָאֵי דְנִרְאָה פְּקוּרָא בְּכַתְבֵי הַקּוּדְשׁ
בְּעֵלְמָא אַע"ג דְּמִבְּרַךְ עֲלֵי מַנ"ח פְּדָאָמֵר לְקַמְן רַפ"ג אֵין זֶה הֵיכֵר גְּמִיר הָרִי בַפ"ב דְּשַׁבַּת
(דָּר כג) אָמְרִינָן גְּבִי נַר חֲנוּכָּה הִי תוֹפְסֵי נַר חֲנוּכָּה וְעוֹמֵד ל"ע וְלֹא פְּלוּם וְכֵן אֵי הַדְּלִיקָה
מִבְּפָנִים וְהוֹצִיאָה לַחוּץ ל"ע וְלֹא פְּלוּם מַה טַעְמָא הֵרוּאָה אוֹמֵר לְצוּרְכוּ הוּא דְנִקְט לִי
וְהָרִי בַנ"ח נְמִי מְבָרַךְ וְאַפ"ה כֹּל הֵיכָא דַא"ל לְצוּרְכוּ הוּא דְנִקְט לִי לִיכָא מִשׁוּ' פְּרִסוּמָ'
נִסָּא וְה"נ גְּבִי מְגִילָה בְּיַחֲדֵי אַע"ג דְּמִבְּרַךְ עֲלֵי לִיכָא פְּרִסוּמָא נִסָּא דְהֵרוּאָה אוֹמֵר קוּרָא
בְּכַתְבֵי הַקּוּדְשׁ בְּעֵלְמָא הוּא אַא"כ קוּרָא בְּעֵשְׂרָה דְהָא וְדָאֵי אֵיכָא מִשׁוּם פְּרִסוּמָא נִסָּא
מִיְהוּ בְּזִמְנָה פִּינּוּ דְאָסוּר בְּהִסְפַּד וְתַעֲנִית וְחִיִּיב בְּשִׁלּוּחַ מְנוֹת וְאֵיכָא מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה יִתִּירָא
אִפִּי קוּרָא בְּיַחֲדֵי ש"ד דְּנִיְהִי דְבִקְרִיאָה זֹו לִיכָא מִשׁוּם פְּרִסוּמָא אַפ"ה אֵיכָא פְּרִסוּמָא
נִסָּא בְּהִי מִלִּי אַחֲרִינָא דְאֲמָרֵן אָבֵל שְׁלֹא בְּזִמְנָה דְמִוֹתֵר בְּהִסְפַּד תַּעֲנִית וַא"צ לְשִׁלּוּחַ
מְנוֹת כְּדִתְנֵן לְקַמְן אַע"פ שֵׁא' מְקַדִּימִין וּל"מ מוֹתְרִין בַּהו"ת וּמְשִׁלּוּחַ מְנוֹת וְשִׁמְחָה נְמִי
אַ"נ אֵלֹא בְּזִמְנָה פְּדָאָמֵר לְעֵיל א"כ לִיכָא פְּרִסוּמָא נִסָּא כָּלֵל אֵי לֹא קָרָא בְּעֵשְׂרָה וַאֲע"ג
דְּגוֹבִין בּוּ בּוּ' וּמְחֻלְקֵי בּוּ בִיּוֹם מ"מ מִשׁוּם מִתְּנַת אֲבִיוֹנִים לְחוּד אֵין בְּזָה פְּרִסוּמֵי נִסָּא
דְּכָל הַשָּׁנָה דְרַךְ לְגַבּוּ' לְחֻלּוֹק לְעַנְיִים דְּהֵינּוּ תְּמַחוּי פְּדָאָמֵר בַּפ"ק דַּב"ב וְכ"ש עַנְיִים
וְאֲבִיוֹנִים גּוֹפִיָּה שְׁנוּטִילִים וְאֵין נוֹתְנִים דַּל"ל פְּרִסוּמָא נִסָּא בְּזָה לְפִיכָה שְׁלֹא בְּזִמְנָה אִפִּי
חָל בְּשַׁבַּת דְּקוּרִין בַּע"ש אַע"ג דַּכ"ע קוּרִין בַּע"ש לִיכָא בְּיַחֲדֵי מִשׁוּם פְּרִסוּמָא נִסָּא פִּינּוּ
דַא"נ בּוּ שֶׁהִי מִלִּי דְאֲמָרֵן עַד בְּזִמְנָה שֶׁהוּא יוֹם הַשַּׁבַּת וְר"א דְאָמֵר בֵּין בְּזִמְנָה בֵּין שֵׁל"ב
אַע"ג דְּבְזִמְנָה אֵיכָא פְּרִסוּמָא נִסָּא בְּהָא דְאֲמָרֵן וְר"א ס"ל דְּבִקְרִיאַת מְגִילָה גּוֹפִיָּה בְּעֵינָן
הִפִּירָא דְפְּרִסוּמֵי נִסָּא לְפִיכָה לְעוֹלָם בְּעֵי עֲשָׂרָה: רַא"א בֵּין בְּזִמְנָה בֵּין שְׁלֹא בְּזִמְנָה בִּי
רַש"י פִּי הָא דַּר"א לְמַצּוּה וִי"מ דְּבַעֲי עֲשָׂרָה לְעַכְבֵּי וְאֵי לִיכָא עֲשָׂרָה אֵין קוּרָא כָּלֵל וְק"ל
אַהֲאֵי פִּי וְהָא דִּתְנֵן לְקַמְן בַּפ"ב (דָּר יט) בֵּין עֵיר שְׁהִלְף לְכַרְף וְכ"כ שְׁהִלְף לְעֵיר אִם
עֲתִיד לְחֻזֵר לְמְקוּמוּ קוּרָא כְּמְקוּמוּ וְהָרִי ב"ע זֶה יַחֲדֵי הוּא בְּכַרְף וַא"כ זֶה יַחֲדֵי הוּא בְּעֵיר
וְאַפ"ה קוּרָא כְּמְקוּמוּ וְש"מ דְּבְזִמְנָה אֵיכָא קָרִיאַת בְּיַחֲדֵי עַכ"פ בְּדִיעֵבַד דְּהִנֵּי שְׁהֵן יַחֲדִים
מְעֵיר אַחֲרֵת וְאֵין לְהֵם בְּכָאן עֲשָׂרָה בְּזִמְן קָרִיאוֹת מְקוּמוּ וִי"ל לְמֵאֵי דַפִּי הֶרְמִבּוֹן נִחָא
שְׁהִרְז"ה הַקְּשָׁה דָאֵי בְּעֵיר ר"א עֲשָׂרָה אָפֵּלּוּ בְּדִיעֵבַ' אַמֵּאֵי לֹא מְנוּ לְקַמְן בַּפ"ג (דָּר כג)
דִּתְנֵן אֵין אֵין פּוֹרְסִין אֵת שְׁמַע וְכו' אֵלֹא בִי לְמְגִילָה נְמִי בְּהִדְיָהוּ וְהַשִּׁיב הֶרְמִבּוֹן דְּלֹא
ק"מ דְּכָל אוֹתוֹן דְּחֻשִׁיב הֵתֵם תִּיבּוֹת צִיבּוֹר הֵן וְאֵין עוֹשִׂין אוֹתָם אַא"כ הֵם עֲשָׂרָה אוּ רֹבֵם
מְחוּזְיָיִבִים בְּדָבָר כְּגוֹן שְׁמַע קְדוּשָׁה וּבְרָכָה אָבֵל בְּמְגִילָה לֹא בְּעֵי אֵלֹא מִשׁוּם פ"ג
הִלְכָה אִפִּילוּ בְּשִׁבְלֵי יַחֲדֵי קוּרָא אוֹתָהּ בִּי אַע"פ שְׁיִצְאוּ הֵן פִּינּוּ שְׁהֵאֵי יַחֲדֵי לֹא יִצְא וַא"כ
ב"ע שְׁבַכְרָה וְכ"כ שְׁבַעֲרֵי כְּשֶׁקוּר' שֵׁם כְּמְקוּמוּ קוּרָא בְּפָנֵי י' מֵאֲנָשֵי הַמְּקוּם שֶׁהוּא שֵׁם
וַאֲע"פ שְׁאֵין הַיּוֹם זְמַן קָרִיאָה לְהֵם אַפ"ה לְדִידֵי אֵיכָא מִשׁוּם פ"ג וּבְהִכֵי נ"ל דָאֵי לַר"א
אִפִּי בְּזִמְנָה בְּעֵינָן עֲשֵׂר' לְעַכְבֵּי דְלֹא תְּקַשָּׁה מְהָא דְתַנִּי בַפ"ב (דָּר יח) נִכְנַס לְבֵית הַכְּנָס'
וּמָנָא צִיבּוֹר שְׁקָרָאוּ חֲצִי לֹא יֵאמֵר אֶקְרָא חֲצִי עִם הַצִּיבּוֹר וְאַח"כ אֶקְרָא חֲצִי אֵלֹא קוּר'
אוֹתָהּ מִתְּחִילָתָהּ וְע"ס טַעְמָא מִשׁוּם דְּהַקּוּרָא לְמַפְרַע ל"י וְהַשְׁתָּא אִפִּי אֵי קוּרָא מִתְּחִילָתוֹ
וְע"ס בְּפָנֵי עֲצָמוּ שְׁלֹא עִם הַצִּיבּוֹר מֵאֵי הָנִי וְאַמֵּאֵי יִצְא פִּינּוּ דְלִיכָא עֲשָׂרָה א"ו בְּדָאֵיכָא
עֲשָׂרָה וְקוּרָא יַחֲדֵי בְּפָנֵיהֶם וַאֲע"פ שְׁהֵם יוֹצְאֵי כְּבָר אַפ"ה סְגִי לִי בְּהִכֵי דְהָא אֵיכָא פ"ג
בְּעֵשְׂרָה מִיְהוּ בְּשֵׁם הֶרְאָב"ד אֲמָרוּ דְבְּמְקוּם שְׁיִשׁ צִיבּוֹר שְׁקָרָאוּ בְּעֵשְׂרָה אִפִּי יַחֲדֵי שְׁלֹא

קרא עמקו קורא יחידי פינון שהי בעיר פירסום דקריאות הצבור וא"כ לפ"ז א"ר מְהָא דנכנס לבה"כ ומצא ציבור שקראו חצי דאי לאו ה"ט דה"ל קורא למפרע הנה יכול לקרות יחידי פינון דקראו באותו העיר פְּכָר בַּעֲשָׂרָה ועי"ל דש"ה פינון דקור' חצי עם הצבור אי לאו דה"ל קורא למפרע ש"ד לקרות חצי השני ביחידו' ודמי להא דתנו לקמן אין פורסין ע"ש וא"ע לפני התקנה וכו' אלא בי' ואמר עליהם בירושלמי וכו' וכן אמר התחילין בי' והלכו מקצתו גומרון וה"נ דכנתיה: ע"ש זמנא פ"א משמע שהוה זמן הקבוע להו מימי אנשי פנסת הגדולה מדלא קאמר מקדימין לערב שבת להכי קשה לי והא שבת זמנו הוא שהרי י"ד הנקבע לפרזים אלא להכי נקט האי לישנא דתשמע מיני' הואיל ותקינו להן חכמי ישראל שאחר כה"ג להקדים משום דרבה ה"ה להו פיוס וזמן הקבוע מתחילה לכל דבריו ואע"פ שהוא שלא בזמנו הוי בזמנו וק"ל התניח לרבה דמפ' דה"ט דאין קורין המגילה בשבת משו' שפא יעביר א"ל חכמי אחרוני' תיקנו בחל בשבת להקדי' לע"ש ואע"ג דאין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו פדאמ' לעיל (דף ב) גבי הקדמה ליוה"כ ה"מ בדבר שאינו סניג משום דררא דאיסורא אבל בדבר סניג אפי' לעקור דבר מה"ת בשב ואל תעשה ש"ד פדאמ' בפ"ח דיבמות (דף צ) דהא שופר ולולב דשל תורה הו נמי בטלו בשבת משום הא גזי' דרבה גופי' ולא עדיף מגילה מהו אבל לר"י דלעיל דמפ' ה"ט דאין קורין מגילה בשבת מפני שעניניהם של עניי' נשואות למקרא מגילה בע"כ אנשי כה"ג עצמן תיקנו להקדים מה"ט דאל"כ א"א לרבנן בתראי לעקור לתקנתם פינון דאין בו סניג משום דררא דאיסורא דמאי אןלמא מאות מתנת עניי' ממצות מקרא מגילה דנבטל קריאתה בזמנה משום עניניהם של עניי' נשואות למ"מ ועוד דהשת' דמקדימין ר"ש דגרע טפי דבטלו מ"מ עם מתנות עניי' שניהם מי"ד וט"ו של תקנה א"ו אליבא דר"י כה"ג תיקנו להקדים והשתא מאי פרי' לרב שב' זמנא היא דילמא רב כר"י ס"ל והשתא נדאי ע"ש זמן הקבוע מאנשי כה"ג הוא וכ"ת מ"מ מאי נ"מ בְּהָא דרב אי הוה דמקדימין וקורין.

בע"ש בחל בשבת הוא מעיקר שפירות הקודש או מדרבנן בעלמא י"ל דנ"מ להא דפי' לעיל דנשים אין חייבות במ"מ אלא מדרבנן וא"י להוציא אנשים י"ח דאלימא חייבא דידהו שחייבן מעיקר שפירות הקודש והשתא בחל בשבת אי אמרינן הוה דקורין בע"ש מעיקר שפירות הקודש הוא נשים דקלישא חייבא דידהו א"י להוציא אנשים דאלימא חייבן מעיקר שפירות הקודש ואי הוה קריאה דע"ש בחל בשבת אפילו לאנשים אינו אלא מתקנת חכמים ולא מעיקר שפירות הקודש נשים מוציא' את האנשים י"ח מקריאות של בו פיוס דהו חייבן שנה בקלישתא ומיהו לפי שיט' התוס' דלקמן בפ"ק ב' (דף י"ח) דקטן אע"פ שחייב מדרבנן א"י להוציא גדול י"ח בגדול ה"ל סד דרבנן דמגילה דרבנן ובקטן ה"ל ב' דרבנן דהו אינו חייב בכל המצות אלא מדרבנן ולא אתא ב' דרבנן דקליש ומפיק סד דרבנן דאלימ טפי א כ לשיטתם נמי א"א לנשי' להוציא אנשי' אפי' בחל בשבת אפ"ת דקריא' דע"ש אינו אלא מדרבנן מ"מ בנשי' ה"ל תרי מדרבנן דהו אפי' בקריא' בזמנ' לגבייהו אינו אלא מדרבנן ואפתי ליכא נ"מ בין טעמא דרבה לטעמא דר"י והוה דרב למנ"מ והוה ליכ' למימר דאפתי איכא בין טעמא דרבה למאי דפי' לעיל דקריאות מגילה דלילה אפי' בזמנה אינו מעיקר דדברי קבלה ושברה"ק אלא מדרבנן בעלמ' וא"כ בחל יום הקריאה בשבת דמקדימין וקורין שלא בזמנה לר"י אין אשה מוציאות לאיש

מקריאת הלילה דבאיש אינו אלא חד דרבנן ובאשה תרתי דרבנן וילרבה באיש נמי תרתי דרבנן דקריאת הלילה ודשלא בזמנה מוציא אות ודחוק לומר דבאשה ה"ל תלתא דרבנן ובאיש אינו אלא תרתי ואפי' לטעמא דרבה אינו מוציא אות אבל מסתברא דזה אינו דהא קריאה בלילה בין בזמנו בין שלא בזמנו חדא מילתא היא דשם לילה דרבנן חד הוא ולא דמי לאשה דקרא לי' תרתי דרבנן דשאני התם דתל' בתרי טעמי דכל עצמה של מגיל' אינו חל לא מדרבן ועוד דאפילו בפשל תורה פל כה"ג דה"ל מצות עשה שהו"ג גשים פטורות וה"נ דר"י דרבנן דקטן כה"ג הוי אבל שם לילה דרבנן בין בזמנו בין שלא בזמנו חד היא וא"כ אפי' לרבה אין אשה דה"ל חרי מדרבנן מוציא את לאיש אפי' שלא בזמנו ובליל' דלגבי איש ה"ל חד דרבנן דשם לילה חד הוא ואפתי אין נ"מ בין טעמ' דרב' לטעמ' דר"י וקא דרב ל"ל מיהו להרמב"ן דס"ל דכל מדרבנן אין לחלק בין חד דרבנן לתרתי דרבנן כמו שאכתוב שם ולדבריו אש' אע"ג דהוי תרתי דרבא מוציא או' שלא בזמן שאינו אלא חד דרבנן אפתי תיקוש' לרבה הא דאמרו ועק"ל למאי דאפרש לקמן דדברי קבל' בפל תיר' דמי לענין ספיקא דקי"ל ספיקא דאורייתא לחומרא ודרבנן לקולא א"כ אפתי איכא נ"מ בהא דרב דקמ"ל ע"ש זמנ' מעיקר דד"ק ואי מספקא לי' בחל י"ד בשבת אי קרא את המגילה אי לא קרא חוזר וקורא דאלו לרבה קריאו' ע"ש אינו אלא מדרבנן וספק קרא אין חוזר וקורא ונדמי להא דאר"י דיש פ"ג דברכות (דף כא) ספק קרא ק"ש ספק לא קרא אין חוזר וקורא ספק אמר אמת ויציב ספק לא אמר חוזר ואומר מ"ט ק"ש דרבנן אמת ויציב דאורייתא מיהו למאי דפי' לעיל (דף ג) דהא דסמכו של בית רבי לבטל תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגילה ק"ו מעבודה דלא משפחת לה לביטול עבודה של ציבור לגמרי בשביל מקרא מגילה למאן דס"ל תפיל' המנחה עד פלג המנחה וה"ה נמי דאין תמיד של בין הערבים קרב אלא עד פלג המנחה אלא בחל י"ד או ט"ו בשבת ולבטל קרבן מוסף מיירי וקא דאין קורין את המגילה בשבת רבנן בתראי הוא דתיקנו משום גזי' דרבה וקא רב הי' מדבית רבי כדאמר פ"ה דגיטין (דף נח) אמר רב אגא הוי במנינא דרבי ומנאי דידי וכו' וקא רב ס"ל דתמיד של בין הערבים אין קרב אלא עד פלג המנחה וה"ה לתפיל' מנחה מדרב צלי של שבת בע"ש ריק פ"ד דברכות (דף כז) ומדסמיה רב לבטל ת"ת למ"מ קל וחומר מעבודה וקא לא מ"ל דתידחה מ"מ לעבודה לגמרי אלא בקריאת המגילה של שבת ש"מ לרב דרבנן בתראי בטלו לקריאת מגילה של שבת משום הא גזי' דרבה ולא כר"י והשתא פריף שפיר וקא שבת זמנה לרב מעיקר התקנה: איזהו עיר גדולה כפר פי' בריש מכילת' לפי התוס' דווקא עיר קאמ' אבל פריף המוקף חומה לעולם קורין בט"ו אע"פ שאין בהו עשרה בטלנים ושש מפרשים דלאו דווקא עיר אלא הוא הדין נמי לכפר וילדבריהם צ"ל הא דנקיט איזה ע"ג משנה דבעי לסיומי עלי' פחות מכאן ה"ז פפר ואמתני' דלעיל קאי דתני מגילה נקראת בי"א וקא ליתא אלא בחל י"ד בא' בשבת והשתא הקדמה זו ממקופי חומה דזמנ' בט"ו שהיא בב' בשבת למ"ל דהא מיום הפניסה ליום הפניסה לא דחינן מש"ה נקט איזה ע"ג דמ"ל להקדמת י"א נמי אבל הקדמת י"ב וי"ג דמ"ל נמי במקפין חומה באין בה עשרה בטלנים מקדימין נמי ליום הפניסה: באלו אמ' מקדימין משמע לי דוודאי אפוליהו מקדימין דתנינן לעיל קאי בין אפריים המקדימין ליום הפניסה בין אחל בשבת דעירות מקדימין ליום הפניסה או בחל בע"ש דמקדימין כרפי' לע"ש לתנא דידן שהרי הא דתני סיפ' אבל זמן

עצי הפהני חגיג' והקהל מאחרין אחל בשבת לחוד קאי מקלל ובאלו אמרו מקדימין דרישא נמי בכה"ג מיירי ועלי' קתני סיפא אע"פ שאמ' מקדימין מותרין בהפסד ותענית והא דניק עלה הגמ' ספ"ב דתענית (נ"ח יח) דקרו אימת אי בני ט"ו וקרו בי"ד הא של של זה בזה אסור ואי דקרו בי"ג יום ניקנור הוא ואי דקרו בי"ב יום טורנינוס הוא אלא דקרו בי"א וש"מ דלפניהם שרי והאיך ס"ד דהאי מותרין בהפסד ותענית דקתני סיפא אקרא בי"א לחוד קאי אם פן לא הוי דומיא דרישא דבאלו אמרו מקדימין דקאי נמי אחל בשבת וסיפא בעל פרחו לאו אהא קאי דחל בשבת לא משפחת ליה דקרו בי"ד לתנא דידן דאם חל ט"ו בשבת מוקפין קורין בע"ש דה"ל י"ד ואי חל י"ד בשבת עיירות קורין ליום הפניס' דה"ל י"ב פדתנו לעיל אבל י"א למ"ל דמקדימין בחל בשבת וכן למאי דרצו לומר דקרו בי"ג בחל בשבת למ"ל לא בעיירות ולא במוקפין לתנא דידן ואין ה"נ דה"מ לאקשוני הכי ונדא מתרתי נקט ולמאי דמסיק התם דקרו בי"ב ניחא דמקדימין דסיפא אחל בשבת נמי קאי ולאו אמוקפין אלא אעירות דמקדימין ליום הפניסה שהוא י"ב: הקהל מאחרין פ"י רש"י שהי' המלך קורא משנה תורה בשנה ראשונה של שמטה במוצאי י"ט ראשין של חג ותייב' כל העם לבא ולהביא את טפם ובשבת א"א ובירושלמי מפ' האי דלא עבדינו לי' בשבת מפני הבימה פדתנו בימה של עץ היו עושין למלך בעזרה ויושב עלי' ופרכינו התם ולעבד' מאתמול ומשני דחיקא לי' עזרה ואני תמה ל"ל לרש"י לפ' פ"א דבשבת א"א להביא טפם הא בלא"ה לדידך' צ"ל פטעמא דירו' מפני הבימה דהא בפ"ז דסוטה (נ"ח מא) אמ' כ"ר בבוא כל ישראל מאתחלתא דמועד ופ"י רש"י שם ומיהו בי"ט לא שאין תיקון הבימה דוחה לא את השבת ולא את י"ט הרי ס"ל דמצות הקהל מתחלת מה"ת בי"ט א' של חג והא דדחו לעולם למוצאי י"ט א' הוא מפני הבימה בע"כ אבל מפני הטף לא שייך גבי י"ט למאי דק"ל כב"ה דס"ל בפ"ק דביצה (נ"ח יב) מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ומש"ה מתירין להוציא הקטן לרשות הרבים בי"ט פדתנו התם ול"מ לפירוש התוספות התם דב"ה מתירין להוציא קטן אפילו לטיול בעלמא כל שפן משום מצות הקהל דש"ד אלא אפילו לפירוש ר"ח שהביאו שם התוספות דבית הקלל לא שרו להוציא קטן אלא לצורך מצוה הא הקהל נמי מצוה היא פדכתיב הקהל את העם אנשים ונשים וטף וכ"ש לרש"י גופא דמתוך פ"י דהתם משמע דב"ה שרי אפי' שלא לצורך לגמרי משום מתוך כמ"ש התוס' התם דכ"ש דמשום מצות הקהל דש"ד ועק"ל בלא"ה דהא אמר (פפ"א) דעירובין דירושלים קודם שגפצו בה פרצות אין חייבין עלי' משום ר"ה וא"כ אמאי דחו הקהל בשבת לעולם הא קודם שגפצו הי' אפשר להביא טפם מירושלים להר הבית ושם קורא המלך פ' הקהל כדאמר התם במס' סוטה עוד איכא למ"ד בירושלמי מפני התקיעות ויתבאר עוד שם: ומתנות לאביונים פירש נמי נוהג ביום הקריאה כדאמר לעיל גבי הכפרים המקדימין ליום הפניסה גובים ומחלקים בו ביום מפני שעניניהם של עניים נשואות במקרא מגילה וכ"ש כרפי' ועיירו' המקדימין מפני שתל יום הקריאה שלהם בשבת שגובים ומחלקין ביו' הקריאה דהא בשבת א"א דהא מה"ט מגילה בשבת לא וקרנינו לר"י כדאמ' לעיל: מנין שאין מנין ימים לשנים פ"י רש"י דנ"מ לענן נדרים וגבי א"מ שעות לחדשים פ"י רש"י דנ"מ למנין גיטין וא"י למה אסברה בתרתי במונה ימים לענן נדרים ושעות לענן גיטין הא בתרנוייהו שייך האי נ"מ לענן נדרים ולענן גיטין

וגם על עיקר פ"א ק"ל לענין גיטין ונדרים ל"ל קרא דאין מונין ימים לשנים ושעות
לחדשים פשיטא הא ק"ל בנדרים הלך אחר לשון בני אדם וה"ד לענין תנאי שבין אדם
לחבירו כגון לענין גיטין ונדאי אחר לשון בני אדם אזלינן אכל הפ"א הפרור נ"ל הכי
שאין מונין ימים לשנים לומר שלא נוסף על כל שנה ושנה י"א יום שימו' החמה יתירין
על ימות הלכה ונעשה כל שנים י"ב חדשי לכה ועוד י"א יו' ויהי' בין פסח לפסח כמנין
זה וכן בשאר כל המועדות וה"פ גמי מנין שאין מונין שעה לחדשים ויהי' בין ר"ח לר"ח
כ"ט יום י"ב שעות תש"צג חלקי' שפן חודש של לכה כדא' ר"ג בפ"ב דר"ה (דף פה)
וכהאי פ"א משמע להדי' ובפ"ק דנזיר (דף ו) דיליף ר' יונתן התם דסתם נזירות ל' יום
דכתיב עד מלאות הימים אלו הן ימים שאריכין למלאות הני אומר ל' יום כלומר חדש
שפעמים כ"ט יום ופעמים ל' יום ופריד ואימא שבת ומשני שבת מי איפא חסירתא תו
פריד ואימא שנה ומשני מי מנינן ימים לשנה והא רבנן דקסרי אמ' מנין שא"מ ימים
לשנה שנאמר לחדשי השנה כו' אלמא בסדר שנת עולם איירי הא: תשעה באב אקדומי
פורעניות לא מקדימין משמע דמזירי בת"ב בזה"ז לחוד שהוא יום צום דאילו בזמן
הבית לששון ולשמחה כדאמרינן בפ"ק דר"ה (דף י"ח) וה"נ משמע ממתניתין דקחשיב
תשעה באב בין הני דמקדימין ול"מ ואי בזמן הבית מאי מאחרין שיניד למימר בי' וקצת
קשה לי אמאי נקיט לתשעה באב דא"נ אלא בזמן שאין בית המקדש קיים לבין זמן עצי
כהנים חגיגה וקהל שאינם אלא בזמן הבית דהא זמן עצים גמי מקרבן מזירו כדפ'י
רש"י והא דיהב טעמא לתשעה באב משום אקדומי פורענות ל"מ ק"ל ל"ל ה"ט ת"ל פיון
דבזמנו א"א לאחר ליום העשירי עדיף טפי מלאקדומי דהא בספ"ד דתענית (דף כט)
אר"י (אלמלא) [צ"ל אלמלי] הייתי באותו דור לא קבעתי אנה בעשירי מפני שרובו של
היכל נשרף בו ורבנן אתחלתא דפורענות עדיפי והא בחל תשעה באב להיות בשבת
דא"א להתענות באתחלתא דפורענות הא נדאי אפילו לרבנן עכ"פ ראוי לן לקובעו
להתענות בעשירי שרובו של היכל נשרף בו מלאקדומי ושפא י"ל משום דאמרינן התם
בז' נכנסו נכרים להיכל ואכלו וקלקלו בו ז' וח' וט' סמוך לחשיכה הציתו בו את האור
והי' דולק והולך כל היום כולו הא עדיפי אליבא דרבנן מה"ט דבעשירי רובו של היכל
נשרף בו הילכף אי לאו האי טעמא דאקדומי פורענות ל"מ הי' ראוי להקדים ביום ח' או
ז' מלאחר: וחגיגה וקהל משום דאפתי לא מטו זמן חיוביהו פ"א רש"י במתניתין חגיגה
אם חל י"ט בשבת דוחין שלמי חגיגה למחר דמע"ט אין זמן חגיגה וה"נ אמרינן בסמוך
בשלקא חגיגה דאי מיקלע בשבתא מאחרין לה לבתר שבתא וה"נ מוכח מהא דלקמן
מודי' באם חל עצרת להיות בשבת ושיום טבוח פ"א של חגיגה וראי' אחר שבת ולכאורה
ל"מ הכי בפ' ו' דפסחים (דף ע) דאמרינן התם שלמי' ששחטן מערב י"ט אין יוצא בהם
משו' חגיגה דהוי דבר שפחוכ' דאינו בא אלא מן החולין ומשמע דווקא משו' שפכר
הקדישן לשם שלמים הוא דא"י בהם ידי חגיגה אבל אם הקדישן לשם חגיגה ושחטן
וזרקו בו ביום דהא דם נפסל בשקיעת החמה יוצא ידי חגיג' מיהו הא דאמרי' לקמן
בשלקא חגיג' דאי מיקלע בשבתא איפא למימר כי מיקלע ערב יום טוב בשבתא קאמר
אבל מהא דמידי שאם חל עצרת כו' נדאי ש"מ דאין זמן חגיגה בעי"ט מדיום טבוח אחר
שבת והשתא תקשי מהא דשלמים ששחטו מבערב יום טוב וכמ"ש ונ"ל דאע"ג דבשחט
חגיגה בעי"ט וזרק יצא י"ח חגיגה הני מילי בחל י"ט ראשון בחול אבל אם חל בשבת

א"י יְדֵי חֲגִיגָה בְּשׁוֹחֲטָה בְּעֶרְבַּיּוֹם טוֹב שֶׁהוּא ע"ש וּה"ט פִּינּוֹן דְּהֶקְטֵר חֲלָבִים כְּשֶׁרִין כָּל הַלְּיָלָה אִם מִקְטִירֶנָּה בְּלֵיל י"ט שֶׁהוּא זְמַן חֵיוֹבָן סְגִי בְּהֶכִי וּש"ד וּאֲע"ג דַּק"ל עוֹלֵת שֶׁבֶת בְּשִׁבְתוֹ וְלֹא לְעוֹלֵת חוֹל בְּשִׁבְתָּהּ וי"ט דַּמְש"ה מוֹקֵי לֵי לְקָרָא דְלֹא יָלִין זָבַח חַג הַפֶּסַח הָא כָּל הַלְּיָלָה יָלִין בִּי"ד שֶׁחֵל בְּשִׁבְתָּהּ דְּחֲלָבֵי שֶׁבֶת קוֹרֵיבֵי בִי"ט וְשִׁבְקֵי לְקָרָא דְאִיהוּ דְּחִיק וּמוֹקֵי אֲנַפְשֵׁי פְּדָאֵמֵר רַפ"ה דְּפֶסְחִים (דָּף נט) חֲגִיגָה שְׁאֵנִי דְּחוּבוֹת י"ט הִיא דְּהָא מוֹתֵר לְהֶקְרִיב בִּי"ט וְכִינּוֹן דַּעִי"ז יֵצֵא י"ח חֲגִיגָה חֲלָבֵי י"ט בִּי"ט הוּא זְהוּ מַה שֶׁנ"ל מִפְּשָׁטָא דְשִׁמְעָתָא דַּפ"ו דְּפֶסְחִים מִיְהוּ הַתּוֹסְפוֹת פִּי הֵתֵם בְּשֵׁם ר"י דְּהֵיִיא שְׁלָמִים שֶׁשׁוֹחֲטִין מַעִי"ט מִיְרֵי דְאֶפִי הַקְּדִישׁן מִתְחַלְּקָה וְשׁוֹחֲטִין לְשֵׁם חֲגִיגוֹת ט"ו דְּאִי לְשֵׁם שְׁלָמִים דְּעֵלְמָא א"י מְשׁוּם חֲגִיגָה אֶפִילוֹ שׁוֹחֲטִין בִּי"ט דַּכ"ד שֶׁבְּחוּבָא אֵין בָּא אֲלֵא מִן הַחֲוֹלִין לְכוּ נִרְאָה דְּהֶקְדִישׁן וְשׁוֹחֲטִין לְשֵׁם חֲגִיגָה דְּהוּאִיל וְהוּי דְּבָר שֶׁבְּחוּבָה וְאִינוּ בָּא אֲלֵא מִן הַחֲוֹלִין שֶׁצָּרִיף לְהֶקְדִישׁן לְשֵׁם כֶּף סִבְרָא הוּא שֶׁיִּשְׁחַט נְמִי בְּשַׁעַה הָרְאוּי לְחֲגִיגָה וּל"נ דְּמַה שֶׁהֶכְרִיחוּ דְּמִיְרֵי בְּהִיקָדִישׁן תְּחַלְּקָה לְשֵׁם חֲגִיגָה דַּל"כ אֶפִי בְּשׁוֹחֲטִין בִּי"ט אִי"ח דַּד"שֵׁב אֵין זֶה בְּהֶכְרַח דְּהָא דְּנִקְט מַעִי"ט מְשׁוּם דְּמַסִּיִּים הֵתֵם דַּא"י בְּהֵן מְשׁוּם שְׁמָחָה דְּכַתִּיב וְזָבַחְתָּ וְשִׁמְחָתָּ בְּעֵינֵי זְבִיחָה בְּשַׁעַת שְׁמָחָה דְּאִילוֹ שׁוֹחֲטִין בִּי"ט יוֹצֵא בְּהֵן מְשׁוֹ שְׁמָחָה כְּדַתְנִי בַּפ"ק דְּחֲגִיגָה (דָּף ח) וְאֶדְרָבָה י"ל לְאִידָף גִּיסָא דַּמְש"ה נִקְט שְׁלָמִים שֶׁשׁוֹחֲטִין מַעִי"ט לְמִידָק דְּדוֹנָקָא שְׁלָמִים דְּעֵלְמָא הוּא דְּאֵין יוֹצֵא בְּהֵן יְדֵי חֲגִיגָה מְשׁוֹ דְּבָר שֶׁבְּחוּבָא הָא אִם הַקְּדִישׁן לְשֵׁם חֲגִיגָה אַע"פ שֶׁשׁוֹחֲטִין מַעִי"ט יוֹצֵא בְּהֵן יְדֵי חֲגִיגָה גַּם מַה שֶׁפִּי ר"י דְּהָא דְּקָאֵמ' הוּי לֵי דְּבָר שֶׁבְּחוּבָא טַעְמָא יֵהֵב לֵי לְמִלְתֵּי דַּמְש"ה אִי"ח אֶפִילוֹ שׁוֹחֲטִין לְשֵׁם חֲגִיגָה בַּעִי"ט דְּכִינּוֹן דְּצָרִיף לְהֶקְדִישׁן לְשֵׁם כֶּף סִבְרָא הוּא שֶׁיִּשְׁחַט נְמִי בְּשַׁעַה הָרְאוּי לְחֲגִיגָה א"י מַה עֲנִין זֶה לְזֶה דַּאֲע"ג דַּא"ב אֲלֵא מִן הַחֲוֹלִין אֶפִי א"ל שְׁאֵין צָרִיף לְשַׁחֲטוֹן בְּשַׁעַה הָרְאוּי לְחֲגִיגָה אֲלֵא בְּהֶקְדֵּשׁ לְשֵׁם חֲגִיגָה לְחוּד סְגִי אֶפִילוֹ שַׁחֲטוֹן מַעִי"ט נְמִי ש"ד וּבִלְבַד שֶׁיִּקְטִיר חֲלָבֵי בְּלֵיל י"ט מַה"ט דְּפָרִי גַּם מַה שֶׁפִּימוֹ הַתּוֹס' הֵתֵם וְרָאָן לְדְּבָר מְדָאֵמֵר לְעֵיל וְחֲגוּתֵם אֲנִתוֹ חַג לֵה' שְׁבַעַת יָמִים בְּשַׁעַת שְׁבַעַתָּה שְׁמָחָה הוּא אֲלֵא מִכָּאן לְחֲגִיגָה שְׁאֵינוּ דוֹחָה אֶת הַשֶּׁבֶת וְאִי יָכוֹל לְשַׁחֲטוֹן מַעִי"ט אֶפִי ח' הוּי וְהַשְׁתָּא ק"ל לְמַה לֵי לְהוֹכִיחַ דַּא"י י"ח בְּשַׁחֲטוֹן מַעִי"ט מְשׁוּם סִבְרָא זֶה דְּדְּבָר שֶׁבְּחוּבָה אֵין בָּא אֲלֵא מִן הַחֲוֹלִין ה"ל לְהִבִּיא רַאִי גְדוּלָה מְזוּ מְדַכ"ר שְׁבַעַת יָמִים ש"מ דַּא"א לְשַׁחֲטוֹ מַעִי"ט דַּל"כ ח' הוּי וְאִידָף שְׁבִיק מְקָרָא מְלֵא וּמִיְתָא דְּחֲגִיגָה מְאַחֲרִין מְשׁוּם דַּאֶפִי נַא מְטִי ז"ח הֵינּוּ פִּינּוֹן דְּחֵל י"ט רַאשׁוֹן בְּשִׁבְתָּהּ א"א לְשַׁחֲטוֹן אֶת הַחֲגִיגָה בַּע"ש וְלְהֶקְטִיר אֶת הַחֲלָבִים בְּלֵילָה דְּהָא אֵין חֲגִיגָה דוֹחָה שֶׁבֶת וְאִם יִקְטִיר בְּעוֹד יוֹם לֹא פְלוּם הִיא פִּינּוֹן דְּלֹא מְטִי ז"ח אֶפִי וּמַש"ה חֲגִיגָה אֵינוּ אֲלֵא שְׁבַעַתָּה דַּאֲע"ג דַּאֶפִי שֶׁ לְשַׁחֲטָה מַעִי"ט פִּינּוֹן דַּא"י י"ח אֲלֵא ע"י הֶקְטֵר שֶׁל לֵיל י"ט שֶׁהוּא א' מַז' יָמִים דְּקָרָא הָרִי אֵינוּ אֲלֵא שְׁבַעַתָּה וְעוֹד רַאִי דַּאֶמְרִינּוּ הֵתֵם מְתִיב רַב יוֹסֵף חֲגִיגוֹ י"ד יוֹצֵא בְּהֵן מְשׁוּם שְׁמָחָה וְא"י בְּהֵן מְשׁוּם חֲגִיגוֹ אֲמַאי הָא בְּעֵינֵי זְבִיחָה בְּשַׁעַת שְׁמָחָה וְלִכָּא א"ר אִידֵי בְּרַ אָבִין שְׁעֵיכֶב וְשׁוֹחֲטֵי א"ר אָשִׁי ה"נ מְסַתְּבָרָא דַּאֲלֵת"ה הָא מְתַנִּיתוּן מֵאן קְתַנִּי לֵה בֵּן תִּמְאָה הָא פְּסָלָה לֵה בְּלִינָה ש"מ וְהַשְׁתָּא לְמַאי דַּס"ד דַּר"י שֶׁשְׁחָטָה בִּי"ד מִיְרֵי מַאי אִירֵא שֶׁהֶקְדִישׁוֹ לְחֲגִיגָתָה י"ד אֶפִילוֹ הַקְּדִישָׁה לְחֲגִיגָה ט"ו נְמִי וְהֶכִי אַא"ל כַּפִּי ר"י דְּהָא חֲגִיגָתָה י"ד קְתַנִּי גַּם ר"א דַּאֲמ' הַנ"מ ה"ל לְהוֹכִיחַ מַה"ט נְמִי וְא"ת לְמַאי דַּפִּי דְּחֲגִיגָה מְצוּנָתוֹ בַּעִי"ט נְמִי הוּאִיל וְיָכוֹל לְהֶקְטִיר הַחֲלָבִים בְּלֵיל י"ט וְאֵין בְּזֶה מְשׁוּם וְלֹא עוֹלֵת חוֹל בִּי"ט א"כ הֵיכִי תִּנּוּן בַּפ"ק דְּחֲגִיגָה

ומייתי לה בסמו' מי שלא חג בי"ט א' של חג חוגג והולך את כל הרגל וי"ט א' של חג
דמשמע אפי' לכתחילה יכול להמתין מלהקריב עד י"ט אחרון ואחג הסנופות קאי כדמוכח
התם בגמ' דיליף לה עצרת עצרת מחג המצות והשתא היכא יכול להמתין לכתחילה
מלחוג עד שיעבר עליו כל ז' ימי הסנופות הא פנין שעבר עליו רגל א' עובר בעשה דובאת
שמה ובהבאת שמה כדא' בפ"ק דר"ה (דף ו) גבי כל הקרבנות אע"פ דאינו עובר עליו
בכל תאחר עד ג"ר אפ"ה פנין שעבר עליו רגל א' עובר בעשה וקרי על עולת רא' ושלמי חגיג'
נמי עובר בג"ר בב"ת כדנ"ל התם (דף ה) פי דרש ידרשנו אלו חטא' ואשמות ועולות ושלמים והינינו עולות רא' ושלמי חגיגה שהן חובות דאלו נדרים
ונדבות ברישא דקרא בהדיא פתיבי וכן פירש"י ותוס' התם ומסתמא כמו שעובר עליו
בכל תאחר בג"ר ה"ה שעובר עליו בעשה ברגל א' וקרי לענין ב"ת שמיני של חג פרגל
בפ"ע דמי והנודר לפני פסח פנין שע"ע ז' ימי הסנופות מיד עובר בב"ת אע"פ שלא עבר
עליו שמיני של חג עדיין דהא ג"ר לב"ת מחג המצות וחג השבעה וחג הסנופות יליף לה
הת' ואין שמיני בכלל חג הסנופות שהרי אין מצות סוכה נוהג בו א"כ ה"ה דז' ימי הסנופות
בלא שמיני חשובין לרגל א' לעבור עליו בעשה והשתא א"א בשלמא דאין חיוב מצות
חגיג' חלה אלא בי"ט א' ביום אבל לא בלינה משו' דא א להקריב בלינה ובעי"ט נמי נא
דאפתי לא מטא זמן חיובא ניחא דבו' ימי הסנופות ליכא עשה דובאת שמה ובהבאת שמה
דליכא פולה רגל דהא חסרה לה ליל י"ט א' וכמו שאינו עובר בג"ר בב"ת אי חסרה אפי'
לילה א' מג"ר ואפי' מקצתה פגון שגדר בליל י"ט א' כדאמ' בפ"ק דר"ה (דף ז) גבי הא
דאר"ח התם פי קחשיב מידי דחזיל מאורתא וכמו שפי' התוס' התם וכמ"ש שם ה"נ
לענין עשה דרגל א נמי אמ' ר"י הכי וכיין דמצות חגיגה רהא א"א למיחל מאורתא אינו
עובר עליו בעשה בכלות הרגל פנין דלא ע"ע כל הרגל דהא חסרה לה ליל י"ט אבל אם
איחא דיוצא ידי חגיגה בשחט מעי"ט והקטיר את החלבים בי"ט א' נמצא מצות חגיגה
נוהג וכל עליו מאורתא דליל י"ט א' מהשתא איכא פולה רגל פשעוב' עליו ז' ימי החג
והשתא איך אפשר לאחר את החגיגה לכתחילה מלהקריבו עד י"ט ראשון של חג הא
פנין שעברו עליו ז' ימי החג עובר עליו בעשה וקרי לענין לאו דב"ת בג' רגלים ולענין
עשה דובאת שמה ברגל אחד אמר ולא אפריש בנדרים א"נ בקרבנות חובה משנתחייב
אע"ג דלא אפריש עובר עליו בלאו ועשה הללו כדמוכח שם פולה סוגיא וי"ל דלמאי
דפי' התה בפ"ק דחגיגה עלה דהא מתני' דמי שלא חג ניחא דגם שמיני של חג שייך לחג
ואינו עובר בכל תאחר בג' רגלים וברגל אחד בעשה עד שיעבוד גם השמיני ובסמוך
אכתוב עוד בזה: חגיגה והקהל משום דאפתי לא מטא זמן חיובי' וק"ל הא אמ' בפ' ז'
דסוטה (דף מא) וצריכא פי' אפי' הקהל קאי דכתי' מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה
בחג הסנוכות וכל הני סימני ל"ל צריכא כו' ואי פתיב במועד הנה אמינא מריש שתא כתב
רחמנא בחג הסנוכות ואי כ"ר בחג הסנוכות ה"א אפי' י"ט אחרון כתב רחמנא בבוא כל
ישראל מאתחלתא דמועד והקשו התוס' השתא דכתיב בחג הסנוכות במועד ל"ל ועוד לא
לכתוב אלא מקץ שבע שנים שנת השמטה בבא כל ישראל לראות ואנא ידענא דלאו
היינו מר"ה דאז אינם באין לראות ותי' א"כ ה"א בחג המצות להכי איצטריו בחג הסנוכות
מיהו במועד לא הוי צריך ונראה דלהכי איצטריו משום דבבוא כל ישראל לראות משמע
מאתחלתא דמועד בי"ט ראשון קמ"ל במועד דמשמע בתוך המועד ואהני בבוא כל

ישׂראל דמשמע אאתחלתא דמועד לא ב"ט שני או ב"ט שלישי אלא במוצאי י"ט ראשון משמע דאחר מוצאי י"ט ראשון עבר זמן מצות הקהל מן התורה והשתא הקהל בכול מוצאי י"ט ראשון בשבת מ"ט לא מקדימין משום דאפתי לא מטא זמן חיובי' הא השת' נמי כי מאחרית ליה הא פבר עבר זמן חיובי' ובע"כ צ"ל דאפי' אחר מוצאי י"ט נמי אתחלת' דמועד מיקרי ולא עבר זמן חיובי' עדיין אלא דא"כ לא נודע עד אימת קרוי אתחלתא דמועד לעגנן זמן הקהל ואפשר דעד חצי המועד מיקרא אתחלתא דמועד פיון דרוב מועד עדיין מבחוץ עוד פתבו התוס' שם אכל פי' רש"י תמוה דפי' דמה"ט ב"ט ראשון לא דתיקון בימה אינו דוחה י"ט פיון דגזינר' הכתוב לקרות מאתחלתא דמועד יקראו בלא בימה מנ"ל דבימה מעפכת להכי מסתבר כדפי' ודבריהן תמוהין לי מהיכן הבינו דלפי' רש"י מוצאי י"ט מן התורה לאו זמן הקהל הוא אי משום דפי' דמה"ט ב"ט ראשון לא דאין תיקון הבימה דוחה יו"ט לאו למיקרא שאין זמן הקהל אלא ב"ט ראשון לחוד דוודאי במוצאי ראשון נמי אפתי זמנו היא דאתחלתא דמועד מיקרי אלא רצה לפרש מ"ט תקנו זמן קבוע להקהל מוצאי י"ט ראשון דווקא ועוד זריזין מקדימין למצות וה"ל לקבוע ב"ט ראשון ומש"ה מפרש דמפני תקון הבימה דא"ד י"ט תקנו פו ואין להאריף פאן יותר בזה ושם בחדושי יתבאר יותר ומ"מ לפי דרכינו למדנו מדקא' הגמ' דאי כתב רחמנא בחג הסוכו' ה"א י"ט אחרון כו' דהיינו שמיני של חג ש"מ דשמיני של חג נמי בכלל חג הסוכו' הוא וע"כ ה"ט הואיל ויש תשלומין לקרבנו' החג בשמיני שלו וזה ראי' גדולה למה שפכתתי לעיל בסמוך דלעגנן ב"ט דקי"ל דברגל א' עובר בעשה דבאת שמה והבאת' שמה ובג' רגלי' עובר בלאו דב"ט דגם שמיני של חג נגדר אחר החג ואין עובר לא בלאו ולא בעשה עד שיעבור גם שמיני של חג: וביקש לעקור תשעה באב הק' התו' הא אין ב"ד יוכל לבטל דברי ב"ד חבירו אלא א"כ כו' ותי' דרצה לעקרו לט' ולקובעו בעשירי וכדאמר אלמלא ה קי קבעתי בעשירי וק"ל הא מסיק בתשעה באב שחל בשבת הי' ודחנהו לאחר שבת דהיינו עשירי ואמר רבי הואיל ונדחה ידחה והודה ר"א גופו דכף הי' המעשה דהא קרא עלי' טובים שנים מן האחד אלא שטעה ע"י שכחה ואס"ד דטעותו מעיקרא הוי דרבי רצה לעקור לט' לקובעו בי' משום שבו נשרף היכל דעדיף הא פיון לפי המסקנא תשעה באב שחל בשבת וא"ר הואיל ונדחה מט' ידחה אפי' מעשירי אלמא טעמא דהואיל ונשרף בו רובו של היכל לאו מילתא היא אפי' היכא דנדחה יום ט' מתענית מפני שחל בשבת אפ"ה אינו ראוי להתענות בעשרה כ"ש פשחל ט' בחול וראוי להתענות בו שאין ראוי לקובעו בעשרה ואיך טעה מתחילה מהיפוך אל היפוך לומר דאדרבה עשירי עדיף ואפילו חל תשעה באב בחול ראוי לעקור התענית ולקובעו בעשרה ובמאי טעה בזה עוד תיר' התוס' דלא רצה לעיקרו אלא מחומרא שיש בו יותר משאר תענית ומיהו מדאמר סתם דלא רצה לעקור תשעה באב משמע שרצה לעקרו לגמרי ורש"בא בחי' תירץ פיון דבשאר צומות אמרי' בפ"ק דר"ה [דף יז] רצו מתענין רצו אין מתענין אם אין שמד ואין שלום ה"ה נמי בתשעה באב והא דאמרינן התם דתשעה באב לאו ברצו תלי' הואיל והוקפלו בו צרות לאו מדינא היא אלא שנהגו פו והא דרצה רבי לבטל לתשעה באב היינו היכא דאין שמד ואין שלום גם על תירץ זה ק"ל דאחא דקאמר רחץ ב"ז בתמוז הק' התוס' מאי אריא לרחוץ אפי' לאכול נמי שרי פיון דאין שמד ואין שלום ותירצו פיון דכבר קיבלו אבותינו ע"ע להתענית סתמא גם הם קיבלו א"כ השתא

בי"ז בתמוז לא ביטל מלכתענו' איה ס"ד שרצה לבטל ת"ב מלכתענו' מה"ט דאין שמד ואין שלום ובדוחק יש ליישב זה ומיהו שם בפ"ק דר"ה לא משמע פדברי הרשב"א: ע"ב וכי פשיטא לי' מי שרי והא פתיב במג"ת קשה לי מאי פריה הא איכא למ"ד בפ"ק דר"ה [דף יז] דבזמן שאין בהמ"ק קנים בטלה מג"ת ואע"ג דמסקינן הת' דהילכתא בטלה והילכתא לא בטלה קשי' הילכתא אהילכתא ל"ק הא בתנופה ופורים הא בשאר יומי ובע"כ הא דפסק הילכתא דתנופה ופורי' ל"ב היינו לאסור של זה בזה דאי ימי פורים עצמם י"ד לבני עיירות וט"ו לבני פרקים תקשה לה הלכה מכלל דפליגי הא כ"ע מודו דל"ב דהתם פריה למ"ד בטלה ממעשה דגזרו תענית בתנופה בלוד בלוד ירד ר"א ורחץ ור"י וסיפר ומסיק שאני חנוכה דמפרסמא ניסא פלומר דמה"ט כ"ע מודו דל"ב וא"כ כ"ש פורים דמפרסמא ניסא יותר דלכ"ע ל"ב ועוד דהא כל עיקר של פורים בגולה תיקנו שלא בזמן הבית וא"כ מאי הלכה דקאמר ובע"כ צ"ל על של זה בזה דמג"ת קאי האי הילכתא דל"ב וחנוכה דל"ש בי' של זה בזה אגב גררא דפורים נקט לה בהילכתא דל"ב אע"ג דצ"ל אשגרת לישנא הוא בכ"מ להזכיר חנוכה ופורי' ביחד פדתנו אין גוזרין תענית על הציבור בר"ח חנוכה ופורים ותנו נמי בר"ח חנוכה ופורי' מענות ומטפחות וכו' בכמה מקומות תני להו בהדידי וכה"ג פתבו התוס' רפ"ג דמפוח (דף יג) דקחשיב בין הלוקין גרושה ונחלוצה לכהן הדיוט אע"ג דנחלוצה דרבנן היא ול"ש בה מלקות פלל מ"מ לא שביק תנא לאורחי' שפן דרכו לימנות לגרוש ונחלוצה בכ"מ ביחד כ"ש הכא דאמת הוא דבתנופה ל"ב מג"ת אלא דא"צ בזה הילכתא פיון דלא פליגא דמ"מ נקט לה באגב פאורחי' בכ"מ לשנותם יחד מ"מ מדאמר הילכתא דפורים ל"ב מגילת תענית ועל זה לזה קאי מכלל למ"ד בטלה של זה לזה שרי והשת' מאי ק"ל אדרבי דילמ' סבירא לי' פמאן דשרי של זה בזה בזה"ז ונהרי רבי פתר חורבן הוי נאפ' אם תדחק לומר דהגמ' רצה לאוקמי לדרכי פהילכתא מ"מ קשה מאי פרי' פתר הכי מדרב דלטי' להא גברא דהוי שדי פיתנא בפורי' וקס"ד דשל זה לזה הוי האיף אפשר לומר פן הא רב סבירא ליה הת' בפ"ק דר"ה דבטל מג"ת וא"כ לדיד' של זה לזה שרי וי"ל דהמ"ל ולטעמ' וכן דרף הגמ' בכ"מ דהמ"ל ולטעמיה ול"ק כמ"ש התוס' בדוכתי טובא ועי"ל דלעולם של זה לזה לכ"ע ל"ב והשתא ניחא דפריה מהא דרבא אדרבי ורב והא דפסק הת' הילכתא דחנוכה ופורים ל"ב הלכה מכלל דפליגי אימים דלפניהם קאי וכדתנא התם הימים הללו הפתובים במגילת תענית אסורים בלפניהם ובלאחריהם משום דדברי סופרים צריף חיזוק ולמאן דאמר בטלה לפניהם ולאחריהם דחנוכה ופורים שרי ומסיק הילכתא חנוכה ופורים בלפניהם ל"ב אבל ק"ל על זה אס"ד לפניהם דפורים אסור כשחר הימים הפתובים במג"ת א"כ אמאי גזרו תליסר באדר לאסור בהפסד ותענית משום יום ניקנור כדאמרינן בספ"ב דתענית (דף יח) תיפוק לי' דהיה לפניו דפורים ואי משום דנ"מ לאסור יום י"ב משום יום דלפני ניקנור תיפוק ליה דיום י"ב יום טוריניוס הוא כדאמר התם ואע"ג דניקנור קדם לטוריניוס שיהיה בימי מלכו' יון ומאפרכי יונים ואילו טוריניוס פתר הכי הי' בימי מלכו' רומי כדמוכח להתם וככש"כ הר"ן שם מ"מ המסדר מג"ת לה"ל למיתני יום י"ג של ניקנור פיון דבימיו הי' שלא לצורך פיון דכבר גזרו על יום י"ב שלפניו משום טוריניוס ומשום איהו גופ' נמי ל"צ דהוי ליה יום שלפני פורים וכה"ג פריה שם ספ"ב דתענית כ"ט נמי מ"א דה"ל יומא מקמי דאיתוקם תמידא ת"ל דה"ל

יומא דבַּתַּר כ"ח אע"ג דיומא דאיתוקם תמידיא הי' בַּזְמַן הַבַּיִת וְיוֹם כ"ח הי' טוּבָא בַּתַּר
הַכִּי בִּימֵי יְהוּדָה ב"ש תַּלְמִידוֹ שֶׁל ר"מ פְּדָאֲמַר הֵתָם בַּפ"ק דר"ה מ"מ לָא הֲוֵי לִיה לְמִיתְנֵי
מְרִישׁ יִרְחָא דְנִיסָן פִּינּוֹן דְּבִימִי הָיָה שְׁלֵא לְצַרְרָה וּכְמַש"כ הַתּוֹ שֵׁם וְה"נ דְּכֻנּוּתֵי פִּינּוֹן
דְּכֻבְרָ גְזָרוּ עַל י"ב מְשׁוּם טְרַיְיָנוּס תּוֹ ל"צ לְמִיתְנֵי יוֹם גִּיקְנוֹר לְאַסְוֹר י"ב מְשׁוּם יוֹם
שְׁלַפְנִיּוֹ נְאִי מְשׁוּם דְּבִטְלָה יוֹם טִירְיָנוּס הוּאִיל וְנִהְרָגוּ בּוֹ שְׁמַעִי נְאֻחִי אַחִיו פְּדָאֲמַרִּי
הֵתָם הָא לְאַחַר שְׁבִיטְלוֹ אֶפְיָלוֹ מְשׁוּם יוֹם שְׁלַפְנֵי גִיקְנוֹר שְׁרוּ פְּדָאֲמַר ר"א הֵתָם הַשְׁתָּא
אִיהוּ גּוֹפְנִי בְטָלוֹ מְשׁוּם יוֹם שְׁלַפְנֵי גִיקְנוֹר גִּיקוּם וְנִגְזָרוּ א"ו מְדַגְזָרוּ עַל יוֹם י"ג מְשׁוּם
יוֹם גִּיקְנוֹר דְּאִין בּוֹ אִיסוֹר מְשׁוּם יוֹם שְׁלַפְנֵי פּוֹרִים ש"מ דְּפוֹרִים אִין אִסוֹר שְׁלַפְנֵי
מְטַעֲמָא שְׁפַתְבוֹ הַתּוֹס' שֵׁם בַּסַּפ"ב דְּתַעֲנִית מְשׁוּם דְּפוֹרִים דְּבָרֵי קַבְלָה הוּא וּד"ק כַּד"ת
דְּמִי וַא"צ חִיזוּק פְּדָאֲמַרִּינּוּן שֵׁם בַּפ"ק דר"ה גְּבִי צוּם גְּדַלְנִי ה"ט וַי"ל דְּאֶפְיָלוֹ אַת"ל
דְּפוֹרִים דַּד"ק הוּא וַא"צ חִיזוּק לְאַסְוֹר יוֹם י"ג מְשׁוּם לְפָנִיּוֹ מ"מ הַנ"מ לְפָרְזִים דְּיוֹם י"ד
אִסוֹר לְהֵם מַד"ק אֶבֶל הַמְּוֹקְפִין דְּאִין אִסוֹר לְהֵם מַד"ק אֶלָּא יוֹם ט"ו אֶבֶל יוֹם י"ד אִינוּ
אִסוֹר לְהֵם אֶלָּא מְשׁוּם מַג"ת שְׁאֶסְרוּ שֶׁל זָה לְזָה וְה"ל יוֹם י"ד מַד"ס דְּצַרְיָה חִיזוּק וְאִסוֹר
לְהֵם יוֹם י"ג מְשׁוּם יוֹם דְּלַפְנֵי י"ד וְהַשְׁתָּא נִיחָא הָא דְּגָזְרוּ עַל יוֹם י"ג מְשׁוּם יוֹם גִּיקְנוֹר
מְשׁוּם פְּרִזִּי אִיְצַטְרִיָּה דְּלִדִּידָהוּ יוֹם י"ג אִין לְאַסְרוֹ מְשׁוּם יוֹם דְּלַפְנֵי י"ד דְּיוֹם י"ד לִדִּידָהוּ
ה"ל ד"ק וַא"צ חִיזוּק נְאִי לָאו מְשׁוּם יוֹם גִּיקְנוֹר י"ג שְׁרִי לִדִּידָהוּ וְהָא דְּאֶפְסִיק' הִילְכְתָּא
דַּמ"גַּת ל"ב בְּלַפְנֵיהֶם הִיָּנוּ דְּמִוֹקְפִין דְּיוֹם י"ד מַד"ק שְׁרִי לְהוּ אֶלָּא מְשׁוּם מַג"ת אִסְרוּהוּ
וְהָא וַדַּאי צ"ח דַּמַּד"ס הוּא וְאִסוֹר לְהוּ יוֹם י"ג שְׁלַפְנֵי אֶפְיָ בַּתַּר דְּבִטְלָה מַג"ת י"ג לִדִּידָהוּ
בְּאִיסוֹרָא פְּדָקְאִי קְאִי: אֶלָּא לְאַסְוֹר אֶת שֶׁל זָה בְּזָה מְכָאן ק' לִי עַל פִּי רַש"י סַפ"ב דְּתַעֲנִית
(דַּף יט) דְּשֶׁקֶל וְטָרִי הַגַּמ' הֵתָם אַמְתַּנִּיתוּן דְּהֵכָא דְּמַקְדִּימִין מְוֹתְרִין בְּהַסְפֵּד וְתַעֲנִית אִימַת
אִלִּימָא מְבַנֵּי חַמִּיסַר וְקָרוּ לִי בְּאַרְבִּיסַר וּמִי שְׁרִי וְהָא פְּתַב בַּמַּג"ת יו' י"ד בּוֹ וְיוֹם ט"ו בּוֹ
יומא פּוֹרִיא אִינְהוּן דְּלָא לְמַסְפַּד בְּהוֹן וַא"ר לָא נְצַטְרְכָא אֶלָּא לְאַסְוֹר שֶׁל זָה בְּזָה וּפִי
רַש"י בְּנֵי חַמִּיסַר דְּהִיָּנוּ פְּרָפִים הַמְּוֹקְפִי חוּמָה וְקָא קָרוּ בְּאַרְבִּיסַר פְּגוֹן שְׁהֵלָה לְכַפֵּר
(צ"ל לְעִיר) וְקָרוּ עֲמָהֶם דְּפָרוּז בֶּן יוֹמוֹ נְקָרָא פָרוּז וְעַל לְאַסְוֹר אֶת שֶׁל זָה בְּזָה פִּי פְּגוֹן
בְּנֵי ט"ו דְּקָרוּ בִּי"ד וּבְנֵי י"ד וְט"ו מְשַׁמַּע מִפִּי דְּלָא לְאַסְוֹר אֶת ש"ז בְּזָה אֶלָּא בְּקָרָא אֶת
הַמְּגִילָה עֲמָהֶם הָא לָאו הַכִּי לָא א"כ מַאי פְּרִיָּה הֵכָא וְאִיפְשִׁיטָא לִיה מִי שְׁרִי הָא וַדַּאי שְׁרִי
בְּאַרְבִּיסַר לְרַבֵּי פִּינּוֹן דְּלָא קָרָא בּוֹ כ"א בַּט"ו גַּם לְמַאי דְּמַשְׁנֵי ה"מ בַּהו"ת אֶבֶל בְּמִלְאָכ'
לָא מְשַׁמַּע אַעפ"י שְׁלֵא קָרָא הַיּוֹם אִסוֹר בַּהו"ת וּבְרִישׁ מְכִילְתִּין הַקְּשׁוּ עוֹד עַל פִּי רַש"י
וּמָה שְׁדַחְקוּ לְרַש"י לְפָרֵשׁ כֵּן נ"ל מְשׁוּם דְּלָא נִיחָא לִי לְפָרֵשׁ בְּנֵי חַמִּיסַר וְקָרוּ בְּאַרְבִּיסַר
הִיָּנוּ בְּכַרְרָה שְׁאִין בּוֹ עֲשָׂרָה בְּטָלְנֵי וּכְדַתְנּוּן בְּמַתְנִיתוּן מַקְדִּימִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה וּכְגוֹן שְׁחַל
י"ד בַּב' וּבַה' דְּסַבִּירָא לִי דְּבַכְרָה אַע"פִּי שְׁאִין בּוֹ ע"ב אַפ"ה קוֹרִין בַּט"ו וּכְשַׁכ"ל בְּשֵׁם
הַתּוֹס' מ"מ ה"ל לְפָרֵשׁ דְּכַרְכֵּי קוֹרִין בִּי"ד בְּחַל ט"ו בְּשַׁבַּת שְׁמַקְדִּימִין וְקוֹרִין בַּע"ש
שְׁהוּא י"ד פְּדַתְנּוּן לְעִיל וּכְמַש"כ שֵׁם וּגְדוּל' מְזוֹ נ"ל דְּבָן פְּרָה שְׁהֵלָה לְעִיר אַע"פִּי שְׁדַעְתּוֹ
לְחֻזוֹן פִּינּוֹן דַּה"ל פָּרוּז ב"י א"נ בֶּן עִיר שְׁהֵלָה לְכַרְרָה וְה"ל מְוֹקְפָה בֶּן יוֹמוֹ דְּאֶמְרִינוּן לְקַמּוֹ
דְּקוֹרָא עֲמָהֶם אִסוֹר בְּהַסְפֵּד וְתַעֲנִית בְּיוֹם קְרִיאָתוֹ וְחִיב בְּשַׁמְחָה וּבְשִׁלוּחַ מְנוֹת בּוֹ בְּיוֹם
וּכ"ש בְּמַתְנוֹת לְאַבְיוֹנִים שְׁאֶפְיָ לְמַקְדִּימִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה א"נ מִשְׁב' לַע"ש גּוֹבִין וּמְחַלְקִין
בּוֹ בְּיוֹם מְפִי שְׁעִינֵיהֶם שֶׁל עֲנִיִּים נְשׁוּאוֹ לְמַקְרָא מְגִילָה פְּדָאֲמַרִּינּוּן לְעִיל וְל"ד לְמַקְדִּימִין
לְיוֹם הַכְּנִיסָה שְׁאִין נוֹהֲגִין בְּכָל הַנֵּי אֶלָּא בְּזַמְנוֹ דְּשַׁאנֵי הֵתָם דְּעִיקָר זַמְנָם הוּא י"ד אֶלָּא

שחכמים הקילו על בני הכפרים להקדים ליום הפניסה מפני שמקדימין מים ומזון לבני הכפרים ודווקא בקריאה הקילו עליהם מה"ט אבל בשאר מילי דאין בהקדמה קולא אצלם הקדמה זו ל"ל לפיכך א"נ אלא בזמנו וכן במקדימין משבת לע"ש עיקר זמנה שבת הוא אלא משם גזירה דרבה שמא יעביר א"נ כדר"י מפני שעניניהם של עניים נשואות במקרא מגילה מש"ה א"צ להקדים אלא מתנות עניים בלבד אבל שאר הני מילי דלא שייך בהו ה"ט הא ודאי אין ראוי לעוקרם מזמנם לפיכך א"נ אלא בעיקר זמנ' אבל גבי בן עיר שהלך לכרף א"נ בן כרף שהלך לעיר פינון דגלי קרא דפרוז ב"י קרוי פרוז ומוקף ב"י קרוי מוקף פרח מני' מקומו לגמרי וקל עליו חובות המקו' שהו' שם לכ"ד ול"מ בהספד ותענית דבלא"ה ש"ז בזה אסו' וכן מתנות אביונים דנוהג עמהם דהא עניניהם של עניים נשואות במ"ק אלא אפי' משתה ושמחה ומשלוח מנות נמי נוהג עמהם דלגמרי פרח חובות מקומו ממנו וקל עליו חובות המקום שהוא שם לכל תצות היום וזה ברור: ה"מ בהספד ותענית אבל במלאכ' יום א' ותו לא ונ"ל דמה"ט דהחמירו בהספד ותענית ממלאכה דמשום דכל י"ט הפתובים במגילת תענית לא גזרו איסור מלאכה אלא בהספד ותענית לבד לפיכך ש"ז בזה מות' במלאכה אע"ג דביומו אסור במלאכה מן הפתוב היינו משום דחמיר שלהן עצמן נעשה הנס היו' לפיכך חמיר איסורם אבל של זה בזה שגזרו לזה מפני ניסו של חבירו למקפין בי"ד מפני הנס של עיירות ולעירות בט"ו מפני הנס של מוקפין לא החמירו יותר משאר ימים הפתובים במגילת תענית: אבל במלאכ' יום א' משמע להאי שינויי דפורים אסור במלאכ' לעיירו' בי"ד ומקפין בט"ו וק"ל הא בפ"ב (דף י"ו) תנו הי' כותבה דורשה ומגי' אם פינון לבו יצא וכתבו המפרשי' ירושלמי הדא אמרה שהוא מותר בעשיית מלאכה והאי שינויא תקשה הא דהי' כותבה וי"ל דלגמ' דידן הי' כותבה מיירי בכפרים המקדימין ליום הפניסה דכ"ע דמקדימין מותרין בהספד ותענית ה"נ מותרין ביום קריאתן במלאכה וראיתי בירו' גופ' ויש שם ט"ס ואין להאריך פאן בהא דירושלמי זה: חזקה קרא בטבר' בארביסר ובחמיסר מספק' ליה כו' וה"נ אמרינו לקמן רב אסי קרא מגילה בהוצל בארביסר ובחמיסר כו' וכתב הר"ן בשם הגאונים שבמידות חסידות נהגו בן שמדינא הולכים אחר רוב עיירות שאינו מוקפין חומה מימו' יהושע בן נון וקוראין בהן בי"ד ועוד שאפ' תאמר שהוא ספק שקול ה"ל ספק של דבריהם ולקולא נמצא פוטרן בשניה' ומבטל ממנו בונדאי מקרא מגילה לפיכך קורא בראשון ופטור בשני ואני תמה א"כ ל"ל למימר לחזק' מספק' לי לרבי פשיטא לי דאפ"ת לרבי נמי מספקא לי פינון דמדינא שרי ל"ל בה ואע"ג דלמאי דמסיק רבי בר חמיסר הוי אלמא לא מספק' לי דאי מספקא לי ה"ל למקרא בארביסר פדיו ספק מוקף חומה אפתי תקשה הל"ל כדס"ד מעיקרא דרבי בארביסר קרי ואע"ג דלדידן נמי ס"ל אפ"ה סגי לי מספקא לי בהכי פדיו ספק מוקף חומה והניח' לטעמא קמא שמדינא הולכי' אחר רוב עיירות בספיקא ה"ט ל"ש למימר גבי ספיקא דטבר' דבשלמא שאר עיירות דמספק' לן אי מוקף חומה הן מימו' יהושע בן נון או לא א"ל זיל בתר רוב עיירות אבל טבר' דספיקא דידה מט"א משום דחד גיסא דשודא ימא הוי ומספקא לי אי זה תשיב הקיף תומה לענין מקרא מגילה כדמסיק ל"ש פאן לומר זיל בתר רובא אבל לטעמא דספיקא דדבריהם לקולא ה"ט שייך לומר נמי גבי טבר' וא"כ ל"ל למימר לרבי פשיטא לי ואולי פינון דחזק' קרי בי"ד ובט"ו ממידת חסידו' ה"ל לרבי

נְמִי לְהַחְמִיר אִי ס"ד דְּמִסְפָּקָא לִי וּמ"מ יֵשׁ לְדוֹן בְּסַפִּיקָא דְטַבְרִינָא פִּינּוֹן דְּל"ש בְּהַ טַעְמָא דְזִיל בְּתַר רֹב עֵינְרוֹ אִי אֶזְלִינּוּ בְּסַפִּיקָא דִּינְדָּה לְקוֹלָא דֵא"ל פִּינּוֹן דְּאֶסְתֵּר נְאָמַר לְקַרוֹ בְּרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ וּמְדַבְּרֵי קַבְלָה וְה"ה שְׁאָר מַצּוֹת הַנּוֹהֲגִין בְּפוּרֵי שְׁהַפֵּל נְאָמַר בְּרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ וּמְדַבְּרֵי קַבְלָה הֵן דִּינּוּ פְּשֵׁל תּוֹרָה וּסְפִיקוֹן לְחוּמְרָא וְהָרִי גַבֵּי תַשְׁעָה בְּאָב קִינְמָ' לֹן פְּרָבָא וּר"י דְּאָמַר בַּפ' ד' דְּפִסְחִים (דָּף נד) דְּבִין הַשְּׁמָשׁוֹת שְׁלוֹ אָסוּר אֲלֵמָא פִּינּוֹן דְּתַשְׁעָה בְּאָב דַּב"ק הוּא הַחְמִירוּ בְּסַפִּיקָא פְּשֵׁל תּוֹרָה הוּא הַדִּין נְמִי הָכִי גַבֵּי קַרִּיאת מְגִילָה דְּהָא כ"כ לְמַעַלָּה דְּמְגִילַת אֶסְתֵּר הוּאִיל וְנְאָמַר בְּרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ דִּינוּ פְּדַבְּרֵי קַבְלָה לַכ"ד וַא"ל אִפִּי שְׁמוּאֵל דֵּא' הֵתָם תַשְׁעָה בְּאָב בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹ' שְׁלוֹ מוֹתֵר לָאו לְמִימְרָא דַס"ל דְּשְׁמוּאֵל דְּסַפֵּק דַּד"ק כְּסַפִּיקָא דְרַבְּנָן דְּמִי וּלְקוֹלָא אֵלָא שְׁמוּאֵל מִיָּרִי בְּזִמְן שְׁאִין שְׁמַד וְאִין גְּזִי הַמְלָכוֹ' דְרַצוּ מְתַעֲנִין רַצוּ אִין מְתַעֲנִין פְּדָאָמָ' בַּפ"ק דַּר"ה (דָּף יח) וַאֲע"ג דְּאָמַר' הֵתָם אִי הָכִי תַשְׁעָה בְּאָב נְמִי וְשְׁנֵי ר"פ שְׁאִנִּי ת"ב הוּאִיל וְהוֹכְפְלוּ בּו צְרוּ' דַּמַּש"ה תַּנּוּ הֵתָם דְּשְׁלוּחִים יוֹצְאִין עַל אָב לְהוֹדִיעַ לְבְנֵי הַגּוֹלָה מַתִּי קוֹדֶשׁוֹ ב"ד אֵת הַהוֹדֶשׁ מַשֵּׂא"כ עַל תַּמּוּז וְטַבַּת מְשׁוּם דְּבָרְצוּ תַלִּי מְיֻלְתָּא אִיכָּא לְמִימַר דְּוַדַּאי מַד"ק כָּל הַד' צוּמוֹת שְׁוֹנִין בֵּין לְקוֹלָא בֵּין לְחוּמְרָא שְׁהָרִי הַקִּישׁוֹן וְכוּלְלָן הַפְּתוּב בְּיַחַד דְּכַתִּיב פֶּה אָמַר ה' צוּם הָרְבִיעִי וְצוּם הַחֲמִישִׁי וְגו' וּבְזִמְן שְׁאִין שְׁמַד ט' בְּאָב נְמִי בְּרַצוּ תַלִּי צוּם דִּינְדָּה אֵלָא מְדַרְבְּנָן הַחְמִירוּ בַח"ב דְּאִפִּילוּ אִין שְׁמַד חֲזִיבִין לְהַתְעַנּוֹת מַה"ט דְּהוּאִיל וְהוֹכְפְלוּ בּו צְרוֹת וְכִינּוּן דְּמְדַרְבְּנָן הוּא וְלֹא מְדַבְּרֵי קַבְלָה אֶזְלִיל שְׁמוּאֵל בְּסַפִּיקָא לְקוֹלָא וְרָבָא וּר"י דַּס"ל הֵתָם דְּתַשְׁעָה בְּאָב בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹ' שְׁלוֹ אָסוּר אַע"ג דְּמְדַרְבְּנָן הוּא וּסְפִיקוֹ לְקוֹלָא א"ל הוּאִיל דְּבִישׁ שְׁמַד אִיסוּרוֹ מַד"ק לֹא פְלוּג רַבְּנָן וְגִזְרוּ הָא אָטוּ הָא דָּאִי אֶזְלַת בְּסַפִּיקָא לְקוֹלָא בָּאִין שְׁמַד יוֹלְזוּ בְּסַפִּיקוֹ אִפִּי בִישׁ שְׁמַד וּשְׁמוּאֵל לֹא גִזַּר הָא אָטוּ הָא וּמַש"ה נֶקַט שְׁמוּאֵל תַשְׁעָה בְּאָב לְחוּד וְלֹא כָּל הַד' צוּמוֹת מְשׁוּם דְּבִאִינְהוּ אִם אִין חֲזִיבִין לְהַתְעַנּוֹת אֵלָא א"כ יֵשׁ שְׁמַד וּבִישׁ שְׁמַר חֲזִיבִין לְהַתְעַנּוֹת בְּהוֹן מְדַבְּרֵי קַבְלָה וְאֶז בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שְׁלֵהֶם אָסוּר דְּסַפֵּק דְּדַבְּרֵי קַבְלָה לְחוּמְרָא אֶבֶל תַשְׁעָה בְּאָב דַּמ"ל בּו חֲזִיב תַעֲנִית מְדַרְבְּנָן וְלֹא מְדַבְּרֵי קַבְלָה בָּאִין שְׁמַד מַש"ה אֶזְלִיל שְׁמוּאֵל בְּסַפֵּק שְׁלוֹ לְהַקֵּל וּבִין הַשְּׁמָשׁוֹת שְׁלוֹ מוֹתֵר וּבְהָא דַפִּי נִיחָא לִי הָא דְּפָרִיף הֵתָם לְרָבָא וּר"י דַּס"ל תַשְׁעָה בְּאָב בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שְׁלוֹ אָסוּר מְהָא דַּתְנַנְיָ' אִין בֵּין תַשְׁעָה בְּאָב לִיו"ה אֵלָא שְׁנָה סְפִיקוֹ אָסוּר וְזֵה סְפִיקוֹ מוֹתֵר מֵאִי סְפִיקוֹ (יּוֹתֵר) [צ"ל מוֹתֵר] לָאו בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹ' וּמַשְׁנֵי לֹא לְקַבֵּיעַ דִּירְחָא וְאִיכָּא לְמִידָק מְכַדִּי הָא סְפִיקָא וְהָא סְפִיקָא מ"ש בְּקַבֵּיעַ דִּירְחָא לְרָבָא וּר"י אֶזְלִינּוּ לְקוֹלָא וּבְסַפֵּק דְּבִין הַשְּׁמָשׁוֹת אֶזְלִין לְחוּמְרָא וּלְמֵאִי דַפִּי אֲתִי שְׁפִיר דְּוַדַּאי בְּזִמְן שְׁיֵשׁ שְׁמַד דְּחֲזִיבִין לְהַתְעַנּוֹת מְדַבְּרֵי קַבְלָ' תַרְוַנְיָהוּ לְחוּמְרָא אֶזְלִינּוּ וּסְפִיקוֹ אָסוּר אֵלָא מִיָּרִי בְּזִמְן שְׁאִין שְׁמַד דָּאִין צְרִי' לְהַתְעַנּוֹת מַד"ק אֵלָא מְדַרְבְּנָן וּמַדִּינָא סְפִיקָא לְהַקֵּל אֵלָא דְּגִזְרִינּוּ אִין שְׁמַד אָטוּ יֵשׁ שְׁמַד דְּסַפִּיקוֹ לְהַחְמִיר וּבְמִילְתָּא דְּשְׁכִיחָא גִזְרוּ רַבְּנָן בְּמִילְתָּא דְּלֹא שְׁכִיחָא לֹא גִזְרוּ פְּדָאָמַר' בְּכַמְהָ דּוֹכְתִי הַלְכָה עַל סַפֵּק בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דִּישְׁנוּ בְּכָל הַשָּׁנִים וּשְׁכִיחָא גִזְרוּ אִין שְׁמַד אָטוּ יֵשׁ שְׁמַד אֶבֶל סְפִיקָא דְּקַבֵּיעַ דִּירְחָא דְּמִיָּרִי בְּמַהֲלָף בְּמַדְבָּר וְאִינוּ יוֹדַע מְקַבֵּיעַ דִּירְחָא כְּמוֹ שְׁפִי הַתּוֹס' הֵתָם דְּלֹא שְׁכִיחַ לֹא גִזְרוּ עַל סְפִיקָא בָּאִין שְׁמַד אָטוּ יֵשׁ שְׁמַד וּמ"מ אִין לְדַקְדָּק דְּסַפֵּק דְּדַבְּרֵי קַבְלָה לְחוּמְרָא מְהָא תּוֹסְפֵתָא שְׁהִבִּיאוּ הַתּוֹס' לְעֵיל (דָּף ד) דְּטוֹמְטוּם אִינוּ מוֹצִיא לֹא אֵת מִינוּ וְלֹא אֵת שְׁאִינוּ מִינוּ וְאֶנְדְּרוּגְנוּס מוֹצִיא אֵת מִינוּ וְאִינוּ מוֹצִיא אֵת שְׁאִינוּ מִינוּ וְאִי סְפִיקוֹ לְקוֹלָא אִפִּי טוֹמְטוּם יוֹצִיא אִפִּי אִישׁ גְּמוּר דִּילְמָא אִיהוּ נְמִי זָכַר

הוא אלא ש"מ ספיקו לחומרא הא לאו מילתא היא דלטעמיה דאפ"ת ספיקא לחומרא הא תינח הא דטומטום ואנדורגנוס אינו מוציא את שאינו מינו דהיינו זכר גמור דילמא נקיב ת ניהו אבל הא דטומטום אינו מוציא אפי' אה מינו טומטום פמותו אמאי הא ה"ל ספק ספיקא דילמא זה הטומטום המוציא זכר הוא ואת"ל דהוי נקיבה אפתי איפא ספיקא שפא גם השומע נמי נקיבה כמו המוציא והא פל ספק ספקא אפי' בשל תורה לקולא אזלינן אנא מה אית לה למימר מ"ט טומטו' אינו מוציא את מינו אע"ג דאיפא ס"ס להקל דלפעמי' מתהפך הספק ספיק' דטומטום זה לאידך גיסא פגון אם טומטום אחר בא להוציא את זה ותאמר נמי שמוציאו מחמת ס"ס ספק שפא המוציא איש ואם תמצי לומר אשה שפא גם הינצא אשה הר הרי להוציא טומטום אחר אזלת להקל מחמת ספיקא שפא זכר הוא וה"ל ס"ס וכשטומטו' אחר בא להוציא אתה מספקו בנקיב' וה"ל תרתי קולא דסתרי אהדדי ומ"ה [צ"ל לא] אמרינו כלל ס"ס זה וכמש"כ בהידושי ספ"ג דר"ה (דף פח) והבאתי ראי' לזה דכל כה"ג שהספק ספיקא יכול להתהפך לאידך גיסא להקל לאו ס"ס מיקרי וה"נ אפ"ת דדברי קבלה פדרבנן דמי וספיקא להקל אפ"ה טומטום א"מ אפי' את מינו דמאי אמרת דילמא המוציא זכר הוא זימנן דאשה בא להוציא את זה המוציא ואז תהפך הספק להקל ותאמר שיוצא דילמא הטומטום אשה ואי אזלת להקל שטומטום יוציא את מינו מחמת אידך ספיקא דילמא השומע נקיבה היא זימנין שזה שומע יוציא את איש מחמת ספק לאידך גיסא דילמא זכר הוא וה"ל ב' קולין דסתרו אהדדי וכמו בשל תורה כל שהספיקא יכולה להתהפך לאידך גיסא להקל לאו ס"ס מיקרי ה"נ בדרבנן דספיקא לקולא כל היכא שהספק יכול להתהפך לאידך גיסא לאו ספק מקרי כ"ש שא"מ אשה לטומטום מספיקא מה"ט דזמנין יוציא היא לאיש מספיקא דאידך גיסא מ"מ מסתבר לי דדברי קבלה בשל תורה דמי וספיקא להחמיר פיון דאל אהד אמרן מפי אדון כל המעשים ב"ה אין לחלק בנייהו ודבר זה יתבאר הדק היטב במ"א: לענין פתי ערי חומה לא מיבעי' לי' כי קמבע"ל לענין מקרה מגילה וכו' הקשו התוס' לעיל (דף ג) גבי פרו' שישב ולבס"ה נידון ככפר ולענין מ"מ איירי כדפ' לעיל ונ"ל מקרא דבית מושב עיר חומה דכתב רחמנא גבי פתי ערי אומה אלמא פתי ערי חומה ומ"מ לענין הקיף חומה כהדדי ניהו וכיון דהקיף ים לא חשיב חומה לגבי פתי עיר חומ' הוא הדין לגבי מקרא מגילה ומאי מספקא לי' ותי' התוס' דשאני טבר' פיון דחזינו דהיקף ים מהני כהיקף חומה לענין מגילה ג"כ דין הוא שיקראו המגילה בט"ו שהרי היקף של' קדמה ליישיבה והוי בשאר היקף דמהני בפתי עיר חומה אבל ישב ולבסוף היקף לא מצינו בשום מקום דחשיב חומה שלה וא"י מ"ק דהיכן מנינו דהיקף ים חשיב כהיקף חומה אדרבה לענין פתי ע"ח שנה לישב ולבסוף היקף דל"ח כהיקף חומה \$\$\$ציוור בספר \$\$\$ וכ"ת דהיקף ים חשיב כחומה לענין מצורע המשלח חוץ לג' מחנות ונדקא מעיר חומה הוא משלח ולא משאר ערים כדתנן בפ"ק דמס' פלים אבל ישב ולבסוף היקף א"צ שילוח דמנא לן לחלק בנייהו לגבי שילוח פיון דדינם שנה לגבי עיר חומה דשניהם לא חשיבי כחומה ועוד הא תנא בת"כ גבי אבנים מנוגעות אתהו מחוץ לעיר ואין אדם חוץ לעיר אלא חוץ לעיר מוקף חומה בלבד ופי' התוס' בשם ר"י בפ"ט דערכין (דף לב) אע"ג דלא כתי' חומה גבי אדם מצורע דגמר' חוץ למחנה מושבו דכתיב גבי מצורע מושב גבי עיר חומה וכיון דמינן גמור הא ודאי אין ג"ש למחצה ומה דאינו חשיב

פְּמוֹנֶה לְגַבִּי בְּתֵי עָרֵי חוֹמָה ה"ה דא"ת לְגַבִּי שְׁלִיחַת הַיְלָכָה יֵשֵׁב וּלְבַס"ה א"צ
שְׁלִיחַת וְהָר"ן תִּי דְהָא דְרִיב"ל פְּלִיג אֲדַחְזֻקְנִי דְלִרִיב"ל אֵינוֹ נִדוֹן פְּחוּמָה לְעֵנִין מְקַרָּא
מְגִילָה אַע"ג דְּמִכְפְּסֵי וּמִגְנֵי אֶלָּא מַה שְׁנִידוֹן חוֹמָה לְעֵנִין בְּתֵי עָרֵי חוֹמָה אֶלָּא שְׁהַקְּלוּ
בְּסִמוּךְ וְנִרְאָה פִּינּוֹן שְׁחֻמַּת הַכְּרָךְ חוֹמָה גְּמוּרָה וּק"ל מְהָא דא' לְעֵיל רַבִּי בַר אַרְבִּיסֵר הָוֵי
וּפְרִיף וְהָא טְבַרְיָא מְוֹקֶה חוֹמָה מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן הָנֹאֵי וּמְסִיק אֶלָּא רַבִּי בַר חַמִּיסֵר הָנֹה
וְאַע"ג דְּלַחְזֻקְנִי מִבְּעֵי לִי לְרַבִּי פְּשִׁטָּא לִי וְהִשְׁתָּא אַמְאֵי מְסִיק לְרַבִּי בַר חַמִּיסֵר הָוֵי
דַּה"ל דְּלֹא פְּחוּזְנִי דְּמִבְּעֵי לִי וְלֹא פְּרִיב"ל הַל"ל בַּר אַרְבִּיסֵר הָנֹה דַּה"ל מִיְהִת פְּרִיב"ל
וְעוֹד קָשָׁה לִי לְמֵאֵי דַמְפ' הַגַּמ' דַּה"ט דַּמְבַּע"ל לְחַזְזֻקְנִי פְּרִזִּים דַּמ"מ אֵי מְשׁוּם דְּמִיגְלֵי א'
מְשׁוּם דְּלֹא מִיגְלֵי וְהִקְרָה יָם דְּמִיגְנֵי כַּמְק"ח חֲשִׁיב וְהִשְׁתָּא לַה"ט דְּמִיגְנֵי אַתְיָא כְּרַבִּי דְּקָרִי
בְּטַבְרִיָּא בַּט"ו לְפִי הַמְּסַקְנָא דְּלְעֵיל אֶבְל לְטַעְמָא דְּמִיגְלֵי לֹא אַתִּי כְּרַבִּי דְּחֲשִׁיב לִי
פְּמוֹנֶה חוֹמָה מְדַקְרָא בַּט"ו וְלֹא פְּרִיב"ל דְּלֹא חֲשִׁיב מְוֹקֶה חוֹמָה לְעֵנִין מ"מ אֶלָּא מַה
דְּחֲשִׁיב מְוֹקֶה חוֹמָה לְעֵנִין בְּתֵי עָרֵי חוֹמָה דַּה"כ מ"א מְשִׁים דְּמִיגְלֵי ת"ל בַּלֵּא"ה ל"ח
מְק"ח לְגַבִּי מ"מ כְּמוֹ דַּל"ח חוֹמָה לְגַבִּי בְּתֵי עָרֵי חוֹמָה מְגֻזְרַת הַפְּתוּב \$\$\$צִיּוֹר בְּסַפְרָא \$\$\$
וְאַפְּי' אִם תְּדַחֲוֹק לֹמַר דַּה"ט דַּל"ח יָם כַּמ"ח לְעֵנִין בְּתֵי עָרֵי חוֹמָה מְשׁו' דְּמִיגְלֵי מ"מ
בַּע"כ פְּלִיג חֻזְקִי אַדַּר' עוֹד בְּפִי דְּפְרִזִּים דַּלֵּר' מְשׁוּם דְּלֹא מִיגְנֵי הוּא אֶבְל מְשׁוּם מְגִנֵּי
ל"ל בַּה וְלַחְזֻקְנִי מְסַפְקָא לִי דִּילְמָא מְשׁוּם מִיגְלֵי הוּא הַל"ל דְּחַזְזֻקְנִי מְפָרֵשׁ נְמִי לְפְרִזִּים
מְשׁוּם דְּלֹא מִיגְנֵי כְּרַבִּי וּמ"מ לֹא סָגִי לִי בְּקַרְיַאת ט"ו לְחוּד כְּרַבִּי מְשׁוּם דְּמְסַפְקִי לִי אֵי
כְּרַבִּי אֵי פְּרִיב"ל דְּיֵשֵׁב וּלְבַס"ה אֵינוֹ כַּמְק"ח לְעֵנִין מְגִילָה אַע"ג דְּלֹא מִיגְלֵי וּמִיגְנֵי הוּאֵיל
וּל"ח גַּבִּי בְּתֵי ע"ח ה"ה לִים אַע"ג דְּמִיגְנֵי כְּדַמְפ' רַבִּי לְפְרִזִּים אַפ"ה אֵינוֹ כַּמְק"ח לְעֵנִין
מְגִילָה כְּמוֹ לְעֵנִין בְּתֵי ע"ח וּל"ל לְהַגְמ' לְעֵשׂוֹת מְחַלְוֹקַת חֲדָשׁ בְּנִיְהוּ הָא פֶּל לְמַעוֹטֵי
בְּמַחְלֻקַּת עֲדִיף טְפִי וְכֹן דְּרַף הַגַּמ' בַּכ"מ: דָּר ו' ע"א חֲמַת זֹו טְבַרְיָ' פְּסוּק הִיא בִּיהוֹשֻׁעַ
בְּחַלְקוֹ שֶׁל נִפְתְּלֵי וְעָרֵי הַמְּבַצָּר צַר חֲמַת וְרַקַּת וְכַנְרַת וּלְפִי"ז ר"י דַּמְפ' רַקַּת זֹו צְפוּרֵי
בְּחַלְקוֹ שֶׁל נִפְתְּלֵי הֵיְתָה ל"ל הָא דְאַמַר זְעִירֵי קַטְרוֹן זֹו צְפוּרֵי דְהָא קַטְרוֹן בְּחַלְקוֹ שֶׁל
זְבוּלָן הֵיְתָה א"א רַבָּא כֹו חֲמַת זֹו חֲמֵי גְרַר א"י לְמָה נִקְרָא גְרַר חֲמַת ע"ש חֲמֵי גְרַר וְלֹא
נִקְרָא טְבַרְיָ' חֲמַת ע"ש חֲמֵי טְבַרְיָ' וְשָׁמָּה חֲמֵי גְרַר הָיוּ יָפִים וְטוֹבִים וִידוּעִים לְכָל יוֹתֵר
מְחֵמֵי טְבַרְיָ' מַש"ה זֹו נִקְרָאת ע"ש חֲמֵי אֶבְל לֹא זֹו א"נ טְבַרְיָ' הָיוּ לָהּ מַעְלוֹת אַחֲרוֹת
הַחֲשׁוּבֵי יוֹתֵר שְׁרָאוּי' לְקַרְאָתוֹ ע"ש כְּדַמְסִיק וְאַזְוִיל מַשָּׂא"כ חֲמַת שְׁלֵא הֵיְתָה בַּהּ מַעְלָה
יְתִירָא אֶלָּא זֹו שֶׁל חֲמֵי מַש"ה נִקְרָאת ע"ש: לְמָה נִקְרָא שְׁמָה רַקַּת שְׁאַפְלִי רַקְנִין שְׁבַה
מְלֵאִין מַצּוֹת כְּרִימּוֹן א"י מֵאֵי עֲדִיפוּתָא דְּטְבַרְיָ' בְּדָבָר זֶה מְכָל עָרֵי א"י וְכ"ת דְּקַדְוִשָׁה
יְתִיר' יֵשׁ בַּהּ הַגּוֹרֵם שְׁאִין יֵצֵא ר"ר שׁוֹלֵט בַּהּ כ"כ א"י בְּמָה קַדְוִשָׁה יוֹתֵר מְכָל א"י וְעוֹד הָרִי
יְרוּשָׁלַיִם דְּקַדְוִשָׁה יוֹתֵר מְכָל א"י כְּדַתְנּוּן בַּכ"ק דַּמְס' פְּלִים וְלֹא מְצִינוּ לָהּ מַעְלָה זֹו וְעַק"ל
מֵאֵי רְבוּתָא דְּטְבַרְיָ' הָא דְרִשִׁינּוּן בַּכ"ד דְּסִנְהֶדְרִין (דָּר לֹו) כְּפֻלַּח הַרְיָמוֹן רַקַּתָּהּ אַפְלִי רַקְנִין
שְׁבַה מְלֵאִין מַצּוֹת כְּרִימּוֹן וְאַכְל יִשְׂרָאֵל מַעֲיֵד הַפְּתוּב כֹּן וְא"כ מֵאֵי רְבוּתָא דְּטְבַרְיָ': רַבָּא
אַמַר רַקַּת שְׁמָה הַדְּבָר בְּרוּר שְׁיֵשׁ כָּאֵן טְעוֹת סוּפ' בְּסַפְרֵי דִידֵן דְהָא לְעֵיל גְרַסִּינוּ רַבָּא
אַמַר רַקַּת זֹו טְבַרְיָא וְלְמָה נִקְרָא שְׁמָה רַקַּת וְכו' וְכָאֵן אַמַר אֵיפְכָא רַקַּת שְׁמָה וּל"נ שְׁמָה
טְבַרְיָ' וְכו' וְאֵי נִימָא דְּבַקְמִיְתָא גְרַסִּינוּ רַבָּא בַּא' וְכֹן רַבָּה בַּה': אֵין דְרַף הַגַּמ' לְהַקְדִּים
דְּבָרֵי רַבָּא לְדַבְרֵי רַבָּה שְׁהִי דוֹר קוֹדֵם לֹו.

ואי גימא איפכא דבהא גרסינן רבא בקמיינתא רבה בה'. דהא לימא דלפי"ז צ"ל דהאי כי נח נפשין' דר"ז רבה קאמר לה ונה א"א דרבה נפטר קונדם לר"ז פדמוכח בשלתי מס' הוריות (דף י"ד) דאמרי' ה'תם אבני ור'בא ור"ז ורבה ב"ח ה'וי יתבי ו'הוי צריכא רישא אמרי' כל דאמר מילת' ולא איפרה לה'וי רישא דכולהו איפרה דאבני לא איפרה חזי' רבא לאבני דגבה רישא א"ל נחמני פתח ואימא אלמא פי מלה אבני אפתי הי' ר"ז קניים ו'הא בתחילה מלה רבה ו'הדר אבני פדאמר' בספ"ה דגיטין גבי ההוא שופרי דה'וי מעיקרא בי ר"י ולבסוף בי ר"י ולבסוף בי ר"י ולבסוף בי' אבני ו'היינו כל חד פי מלה ה'וי שופרי בביתו כדפרש"י שם וכיון דלא מלה אבני עד כמה שנים אחר פטירת רבה ר"ז שהי' קניים פי מלה אבני חי כמה שנים אחר רבה \$\$\$צויר בספר \$\$\$: דף ו ע"ב ואפעית אימא ה'הא ו'הא במילי דידן' ולח קשיא ה'הא בצדיק גמור.

לפי סוגי' דשמעתין משמע דהא דמחלק בהאי שנויי' בין צדיק גמור לאינו גמור הוא דוק' במילי דידי אכל במילי דשמין' אין חילוק ביניה' ו'שנוי' בתרא דמשני שעה משחקת לו שאני נמי דוקא במילי' דידן' ולא במילי' דשמיא דהא שנוי' זה אשנוי' דקמאי קאי דמוקי לתרנוייהו במילי' דידן' ואי שנוי' בתרא אמילי דשמיא קאי שעה משחקת לו שאני ה'וי מפ' פן בהדן' הוא ו'הא במילי דשמיא וש"מ לו שאני וק"ל דבפ"ק דבבב"ק דבבב"ק סוגי' זו לגמרי להיפוך דגרסינן ה'תם (דף ד') איפעית אימא ה'הא ו'הא במילי דשמיא ולא קשי' ה'הא ברשע שהשעה משחקת לו ה'הא ברשע שאין השעה משחקת לו ואי' בעית אימא ה'הא ו'הא ברשע שהשעה משחקת לו ול"ק ה'הא בצדיק גמור ה'הא בצדיק שאינו גמור אלמא אפי' במילי דשמיא רשע שהשעה מש"ל לא לשנוי' מצעיתא ואפי' לשנויי' בתרא רשע שהשעה משחק' לו ובצדיק גמור אפ"ה דוקא במילי דשמין' אבל לא במילי דידן' ומ"מ אפי' במילי דשמין' אפ"ה ברשע שהשעה משחקת לו בצדיק שאינו גמור לא.

ושמא י"ל לכל סוגי' מגלות על של חכרתה ולא פליגי ולהני תרתי שנויי' דמחלקין בין צדיק גמור לשאינו גמור ודשעה משחקת לו שאני אין חילוק בין במילי דידן' למילי דשמיא אלא בין דשמיא ובין דידן' בצדיק גמור א"נ באין גמור ברשע שאין השעה משחקת לו ש"ד ובצדיק שאינו גמור ובשעה משחקת לו בין דשמין' בין דידן' תרנוייהו לא ו'הכא נקט בשנוי' מצעי' ובתרא לחלק במילי דידן' ו'התם מחלק במילי דשמיא למימרא דתרנוייהו איתנו ו'הכא נקט לחלק במילי דידן' לרבותא דאפ"ה בצדיק גמור א"נ ברשע (שהשעה) [צ"ל שאין השעה] משחקת לו ש"ד ו'התם נקיט לחלק במילי דשמיא נמי לרבותא דאיך צד דאפ"ה בצדיק שא"ג א"נ ברשע שהשעה משחקת לו לא יתגרה: סדר פ'רשיות א"ב.

ק"ל מ"ט דת"ק ו'רשב"ג דס"ל סדר פ'רשיות בשני בסמוך לענין מגילה אמ' בשלמא ראב"י אין מעבירין על המצות אלא רשב"ג מ"ט ומפ' אי משום מסמוך גאולה לגאולה עדיף. אי משום דכתיב השנית ו'הא ה"ט ל"ש גבי סדר פ'רשיות וה"ל למעבד בראשון מה"ט דא"מ על המצות וי"ל דסדר פ'רשיות ודאי שייכי בשני דה'וי סמוך לניסן דטעמא דקורין בפ' שקלים בר"ח אדר שחל בשבת משום דבניסן בעי לאקרובי מתרומה חדשה קדמינו וקרינו בא' באדר ל' יום קונדם.

פי היכי דלית שְקלים לְמַקְדָּשׁ לְמִ"ד שׁוֹאֲלִין בְּהַל' פֶּסַח ל' יוֹם קוֹדֶם וְלִמִּד' ב' שְׁפָתוֹת קוֹרִין בְּר"ח אֲדָר מְשׁוּם שְׁוֹלְחָנוֹת הַיּוֹשְׁבִים בְּמִדְיָנָה בִּט"ו כְּדָאָמ' בִּפ"ד (דָּף כֹּט) הִילְכָף א"א לְאֶקְדוּמֵי מִר"ח נִסָּן יוֹתֵר וְלִקְרוֹת בְּאֲדָר א' וְכֵן בְּשָׁנֵי זְכוּר ה"ט לְמִסְמוּף מְחִינִת עֲמֵלֵק לְשֵׁל הַמָּן וְכִינּוֹן דְּשֵׁל קְרִיאַת מְגִילָה בְּשָׁנֵי קְרִינּוֹן נְמִי לְפָרְשָׁה זְכוּר סְמוּף לָהּ בְּשָׁנֵי וְכֵן פְּרָשָׁה פָּרָה קְרִינּוֹן סְמוּף לְפֶסַח לְהַזְהִיר אֶת הַטְּמְאֵי לְטַהֵר לְעֲשׂוֹת הַפֶּסַח מִש"ה קְרִינּוֹן לָהּ בְּשָׁנֵי סְמוּף לְפֶסַח וְכֵן פְּרָשָׁה חֲדָשׁ קְרִינּוֹן סְמוּף לִר"ח נִסָּן שְׁנֵי בִּפ' זוֹ הַחֲדָשׁ הַזֶּה ר"ח וְשָׁקָאֵי אֲנִיסָן וְגַם כָּל דִּינֵי חַה"מ וְקָרְבַּן פֶּסַח נֵא' בָּהּ מִש"ה צָרִיף לְמִסְמוּף קְרִיאַתוֹ סְמוּף לִר"ח נִסָּן דְּהָא ה"ט דְּקְרִיאַת פ' הַלְלוּ בְּזִמְנִים אֱלוֹ וְאֲדַרְבָּה אֲדָרָב"י קָק"ל אֲמָאֵי מְקַדִּים סָדֵר פ' בְּאֲדָר א' וְשָׁמָּא י"ל הוֹאִיל וּס"ל דְּקְרִיאַת מְגִילָה בְּאֲדָר א' בַּע"כ צָרִיף לְסְמוּף לָהּ פ' זְכוּר מְחִינִת עֲמֵלֵק לְשֵׁל הַמָּן כִּי הֵיכָא דְלֵא תְקַדּוּם אֶת עֲשִׂינִי לְזִכְרָה כְּדָאָמ' הֵתָם גְּבֵי פוֹרִים שְׁחַל בַּע"ש וְאֲגַב פ' זְכוּר וְשָׁרִיף לְאֶקְדוּמֵי בְּאֲדָר א' סְמוּף לְקְרִיאַת מְגִילָה אֲלִיב' דְּרָאב"י מִה"ט קְרִינּוֹן כָּל ד' פ' כְּסֻדְרָן סְמוּף לָהּ לְפָנֶיהָ וְלֹאֲחֲרֶיהָ שְׁלֵא לְשִׁנוּתָן מְסֻדֵר כָּל הַשָּׁנִים: וְשָׁנִיָּהֶם מְקַרָא א' דְּרָשׁוּ.

ק"ל מְפָדֵי קְרָא לֹא כְּמִר דִּינִיקָא וְלֹא כְּמִר דְּהָא אִיפָא לְמִדְרָשֵׁי לְהֵכִי וְלְהֵכִי מ"ט דְּרָאב"י וְכַה"ג דִּינִיק לָהּ הַגְּמ' בִּפ"ק דְּב"ק (דָּף ג) גְּבֵי מְבַעֵה בְּשֵׁלְמָא רִשְׁבִּי"ג דִּינִיק לָהּ מִהַשְׁנִית וְצָרִיכָא תְּרוּנוּיָהּ כְּדִמְסִיק אֲבָל רָאב"י מ"ט ל"א כְּכֹל שָׁנָה וְשָׁנָה לְאֲדָר הַסְּמוּף לְנִסָּן: וְעַק"ל כִּינּוֹן דְּמְסִיק טַעְמָא מְשׁוּם אִין מְעַבְרִין ל"ל לִר"י לְמִימֵר דְּדָרַשׁ לָהּ מְכַבֵּל קְנָה כִּינּוֹן דְּסִבְרָא הִיא וִי"ל דְּוִדָּאֵי מְקַרָא דְּכָל שָׁנָה לְחוּד לֹא ב"ל לְרָאב"י הָא דְּהָא אִיפָא לְמִדְרָשֵׁי אִיפָא כְּרִשְׁבִּי"ג אֲלֵא מְשׁוּם דְּאִיפָא נְמִי סִבְרָא דֵא"מ דְּמַגְלֵי אֶקְרָא דְּכָל שָׁנָה דְּאֲדָר א' הוּא מִיְהוּ אִי מְסִבְרָא לְחוּד ה"א אִי לֹא קְרָא בְּאֲדָר אִיחְסִיב לְקְרוֹתָהּ בְּאֲדָר ב' דְּהָא ה"ט דֵא"מ דְּעֵבֵד אִינוּ מְעַכְבֵּ קמ"ל קְרָא דְּכָל שָׁנָה דְּאִפִּי דִיעֵבֵד מְעַכְבֵּ דְּוִמְאֵי דְּכָל שָׁנָה: מְסַתְּבֵר טַעְמָא דֵא"מ.

נ"ל הָא דְּנִקְט א"מ ל"ד דְּכָל מְקוֹם דֵא"מ א"מ. פִּי דְּכָל הֵיכָא שְׁיֵשׁ לְפָנֵיו ב' מְלוֹת שְׁיֵשׁ לוֹ לְעֲשׂוֹת תְּחִילָה לְהֵאֵי דְּפָגַע בְּרִישָׁא מִה"ט דֵא"מ וְכִי הָא דִּפ"ג דִּיּוֹמָא (דָּף ל"ג) דְּדִיּוֹשׁוֹן מְזַבַּח הַפְּנִימֵי קוֹדֶם לְמְנוֹרָה דְּכִי עֲיִיל בְּהֵיכָל בְּמִזְבֵּחַ פָּגַע בְּרִישָׁא וּמִש"ה אִמ' הֵתָם דְּעֵבּוּרֵי דְּרוּעָא אֲטוּטְפָתָא אָסוּר וּבִפ"ה דִּיּוֹמ' (דָּף נח) גְּבֵי מִתְּנַת קְרָנוֹת הַמְּזַבֵּחַ הַפְּנִימֵי קֵאמ' דְּמִדְיָנָא בְּקָרְוֹן מְעַרְבִית דְּרוּמִית דְּפָגַע בְּרִישָׁא בְּהֵאֵי עֵבִיד בְּרִישָׁא מִשׁו' ח"מ דְּהֵנִי כִּינּוֹן דְּפָגַע בְּמִזְבֵּחַ הַפְּנִימֵי א"נ בְּקָרְוֹן מְעַרְבִית דְּרוּמִית בְּרִישָׁא אִין לְעַבְוֹר מְעַלִּיהוֹן לְמִקוֹ' וּמְצָנָה אַחֲרוֹ' לְהִקְדִים לְהֵם מְשׁוּם א"מ וְכ"ש אִם הִתְחִיל כְּבָר בְּאִיזוֹ מְצָנָה שְׁאִין לְהִפְסִיק בְּאֲמָצַע לְדַבֵּר הַרְשׁוֹת כְּהָא דְּתַנּוּ בִּפ"ה דְּפֶסֶק יָם שְׁחַט יִשְׂרָאֵל וְקִיבֵל הַפָּהוֹן גוֹתָן לְחַבְרֵוֹ וְחַבְרֵוֹ לְחַבְרֵוֹ מְקַבֵּל אֶת הַמְּלָא וּמְחִזִיר אֶת הַרִיקוֹן וְדִינִיק לָהּ בַּגְּמ' אֲבָל אִיפָא לֹא מְסִייע לִי לִר"ל דֵא"מ עַל הַמְּצוֹת דְּהֵתָם כִּינּוֹן דְּכָבֵר הוֹשִׁיטוּ לוֹ אֶת הַמְּלָא ה"ל כְּאֱלוֹ הַתְּחִיל בְּהוֹלְכוֹת הַדָּם וְאִין לוֹ לְעַבְוֹר עַה"מ וְלְהַתְּעַסֵּק קוֹדֶם בְּחֻזְרַת הַרִיקוֹן שְׁהוּא שְׁל רְשׁוֹת וְלֹא עוֹד אִפִּי לְדַבֵּר מְנֻנָה אַחֲרַת אִינוּ רִשָׁאֵי לְהִפְסִיק מִן הַמְּצָנָה שְׁהַתְּחִיל בָּהּ כְּבָר מְשׁוּם א"מ כְּהָא דִּפ"ז דִּיּוֹמָא (דָּף סח) הַרְוָאָה כַה"ג כְּשְׁהוּא קוֹרָא אִינוּ רוּאָה פֵר וְשְׁעִיר הַנִּשְׂרָפִין וְהַרְוָאָה פֵר וְשְׁעִיר הַנִּשְׂרָפִין א"ר כַה"ג כְּשְׁהוּא קוֹרָא לֹא מְפָנֵי שְׁאִין רִשָׁאֵי וְכו'.

ובגמ' (דף ע) ולא מפני שאין קשאי פשיטא מ"ד כדר"ל דא"מ ומאי מצנה ברוב עם
הדרת מלה קמ"ל פירש"י קמ"ל דלאו מעבור הוא פיון שאינו עסוק בה הא לא"ה בכל
כה"ג איכא משום א"מ וכ"ש הוא מהני דפ"ג ופ"ה דיומא דאפי' בלא התחיל א"מ הואיל
ופגע בה ברישא כ"ש בהתחיל בה פבר דאי מפסיק ממנה לעסוק במצנה אחר' כ"ש לדבר
רשות דאיכא משו' דא"מ דכל הני ניחא דשינה בהא אי משום דעובר ממקו' הקרוב לו
שהוא מקומו של מצנה זו ועובר דרף עלי' ומניחו והילך למקום אחר רחוק שהוא מקום
של מצנה אחרת ואי משום שהתחיל פבר במצנה א' אי מניחו לעסוק באחרת כ"ש לדבר
רשות דאיכא משום א"מ שעובר ממצנה שהתחיל בה פבר ומניחה אבל הכי בהאי
דמגילה אין בה משום א"מ דאין בזה לא העברת מקומו וגם לא התחיל בה עדיין אלא
העברת זמן בלבד ודמי לכל הני דתנו בספ"ב (דף כ) שמצוותן פל היום כמגילה והלל
ומוספין ושאר דקחשיב התם דאם לא עשאן שחרית עושה פל היום פולו ואין בהו
משום א"מ אלא דזריזין מקדימין למצות והיינו דא"מ רפ"ג דיומא (דף פח) ורפ"ק
דפסחים (דף ז) וביום הח' ימול מלמד שכל היום פשר למילה אלא שזריזין מקדימין
למצות שנא' וישכם אברהם בבקר ובפ"ק דתגיגה (דף ה) אמ' וא"נ לחצאין סבר ר"י
למימר מאן דא"ל י' בנים לא ליסקו האידנא ה' ולמחר ה' א"ל אבני פשיטא הי מנייהו
משנית להו פושעים וה"מ מ"ל זריזין ש"מ דבמאחר אין בו משום א"מ אלא משום
זריזות בלבד ובע"כ א"מ דא' הכי ל"ד אלא לשון הרגיל ושגור בכל הני דוכתי נקט ול"ד
תדע דבכל הני דוכתי מיייתי לה להא דר"ל דא"מ על המצות והכא לא מ"ל להא דר"ל
א"ו אין ענין דר"ל להכא אלא דענין אחר הוא וכדפי' ואל תתמה דנקט הכא האי לישנא
דא"מ פי התם ואין פי' שוין דמצינו כה"ג בכ"מ בגמרא דהלשונות שוין והפי' מתחלפין
כמש"כ בתשו' סי' (א') [צ"ל ע"ז]: טעמא דאין מעבירין על המצות פתבו התוס' מהא
קשה אהא דאמר בפ"ה דזבחים (דף צב) דתנו שירי דמים פנימי' הי' שופך על יסוד
מערבי של מזבח ואמ' בגמ' מ"ט א"ק אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אוה"מ השתא
ל"ל קרא ת"ל דא"מ על המצות וכשהוא יוצא מפתח ההיכל שהוא במערב ביסוד מערבי
הוא דפגע ברישא מיהו י"מ דל"ש לומר א"מ על המצות אלא היכא שיש לפניו ב' מצות
שיש לו לעשות קוד' הא דפגע ברישא וז"א דהא הכא ליכא אלא מצנה א' ואפ"ה מפרש
הטעם משום א"מ ונ"ל לה"ר עוד מהא דתנו בפ"ה דפסחי' (דף סד) שחט ישראל וקבלו
הפהו נותן לחבירו ונחבירו לחבירו ומקב' את המל' ומחזיר את הריקו ודייק בגמ' אבל
איפכ' לא (ושאלו) [צ"ל מסייע לי' לר' לוי] דאמר א"מ עה"מ ונהא הנהם ליכא אלא מצנה
א' בהא דמקבלין את המלא פדי לזרוק אבל במאי דמחזיר את הריקו אין בו משו' מצנה
ואפ"ה איכא משום דא"מ ותרצו התוס' דמטעם דא"מ לא חזינו אלא דכל מערבי של
מזבח פשר אבל יסוד לא חזינו דצריף מש"ה איצטרף קרא לאשמעינו יסוד ואני תמה
על תירוץ זה דהא יסוד נ"ל מעל יסוד המזבח לחוד ומאשר פתח אה"מ יתירא נ"ל יסוד
שכנגד פתח אנה מ' והוא יסוד מערבי שהפתח במערב הי' וא"כ אשר פתח אוה"מ ל"ל
עוד תי' התוס' בשם ר' יהודא דאי לאו קרא ה"א דא"מ לכתחילה הא דיעבד ש"ד מש"ה
איצטרף דאסוד בדיעבד וא"י מה ענין לכתחילה ודיעבד לגבי שפיכות שיריים הא
שיריים לא מעבדי פדתנו התם בכל השיריים אם לא נתן לא עינב והניחא למ"ד התם
דשיריים פנימים מעבדין א"ל (דה"א) [צ"ל דהא] פמו דאם לא נתן פלל עינב בדיעבד

ה"נ אה נתן ולא פנגד הפתח עיכב אלא למ"ד שירינים ל"מ השתא לא נתן פלל אינו מעכב כ"ש בנתן אלא שלא נתן פנגד הפתח דאינו מעכב והשתא קרא דפתח לדידי' ל"ל והא נמי ל"ל דקמ"ל קרא דהיכא דעבר עם השירינים מרוח מערבי שהוא יסוד שפנגד הפתח ובא לו לאחת מן הרוחות האחרות דאי משו' א"מ ה"א דיתן ליסוד של אותו הרוח שהוא עומד אצלה עכשיו דאי אמרינו שיחזור ויבא לו לרוח מערבי ה"ל מעביר מיסוד של אותו הרוח שהוא עומד אצלה עכשיו ואין מעבירין על המצות אבל אי יתן ליסוד זה שעומד אצלה השתא ש"ד ואין נתינה זו משום א"מ פנין דכבר עבר מרוח שפנגד הפתח ובאותו שעה עבר כבר על א"מ וה"ל מענות שא"י ליתקן ואם יעבור מרוח זה למערב עובר משו' א"מ פעם שנית וסד"א שייתן דווקא לרוח זה מה"ט דא"מ גופא מש"ה כ"ר אל פתח לומר מצותו אל פתח דווקא אפילו עבר ממנה ובא לו לרוח אחר מעביר ממנו וחוזר לו לרוח מערב ואפש' דהיינו לכתחילה ודיעבד דפי' ר"י וכיון להא דפי' דהא ליתא דאפי' אי לא קרא דאל פתח נמי אמרי אפי' היכא דעבר מרוח מערבי ובאה לו לאחד משאר רוחות חוזר לרוח מערבי שנתתיב ליתן שם תחילה משום א"מ ואין חוששין למעבירין דהשתא שחל בטר הכי ע"י מעשיו מחמת שעבר בתחילה על א"מ דרוח מערבי אלא בטר חלות דא"מ קמא אולינו ונעדיין הוא פדקאי קאי ורא' לדבר מהא דאמר בפ"ה דיומא (דף נח) גבי הגזאת קרנות מזבח הפנימי לאחר שהיה על הפרוכת א' למעלה וז' למטה התחיל מחטא ויורד מהיכן מתחיל מקרו מזרחית דרומית דרומית מערבית ומקיף דרוך שמאל לר"ע ומפ' בגמ' טעמא דר"ע מדינא בהא קרו דפגע ברישא בהאי עבד ברישא דאמ' ר"ל א"מ עה"מ ואמאי לא עביד משום דכתיב ויצא אל המזבח אדנפק מפולה מזבח וכיון דיהב בההוא קרו הדר אתי לההוא קרו דחייב למיהב ברישא והשתא מה היתם דהא דלא יהב בקרו דרומית מערבית דפגע ברישא ואית בי' משום דא"מ הוא מגז"הכ ויצא אל המזבח עד דנפיק מפולה מזבח ובע"כ צריף לעבור דרוך עליו לילך וליתן באחת מן הרונות אחרת ואפ"ה אמרינו דהדר אתי לקרו הא' דאיחייב למיהב ברישא ולא פקע הא מעלה דא"מ מקרו א' דפגע ברישא אע"פ שהוכרח לעבור מעליו מגז"הכ וברשות עביד אפ"ה חוזר עליו אחר מתן ראשון דכבר נפיק מפולה מזבח משום א"מ שחל עליו תחילה כשפגע בו אע"ג דהשתא אין עו מד אלל אותו קרו וכבר עבר מעליו מראשית וגם ע"י חזרתו שחוזר לה הוא קרו שפגע ברישא עובר משום כל פינות שאמה פונה לא יהי אלא לימין כ"ש הקא גבי שפיכת שירינים ליסוד דמדינא איתחייב למיהב במערב הסמוך לפתח וכשעבר מעליו לאו ברשות עבר אלא שלא פדין דאפתי לא פקע הא מעלה דא"מ מרוח מערבי דאיחייב למיהב ברישא וקרא דאל פתח אה"מ ל"ל ולא מסתבר לי לחלק דש"ה גבי מתנות מזבח הפנימי דאפי' אם יתן תחיל' מההוא קרו שעומד השת' מ"מ צריף לחזור וליתן נמי בההוא קרו דאיחייב למיהב ברישא דהא בע"כ צריף ליתן בפל הארבע קרנו' של המזבח וכיון דאפתי לא פקע לגמרי מצו' נתיבות מתנו' מאותו קרו דאיחייב למיהב ברישא ובע"כ צריף ליתן עליו נמי לא פקע נמי מצות א"מ שחל עליו בתחילה אבל שפיכת שירינים שא"צ לשפכם אלא ביסוד של א' מן הקרנות וסגי בהכי אלא מטעמא דא"מ איחייב לקיים מנות שפיכה בההוא קרו דפגע בריש היכא דעבר דרוך עליו ובאה לו לקרו אחר יתן באותו קרו דכבר פקע לגמרי מנות שפ פת שירינים הללו מקרו קמא וחל מצותו ליתן על קרו זה משום א"מ דאין טעם לחלק

בה דנהי דבנתני' קרן זה לחוד סגי וא"ל ליתן גבי קרן קמא שפגע ברישא אפ"ה כ"ז
שלא נתן עדיין אמאי פקע לכתחילה מצות נתינה מקרן קמא דפגע ברישא משום טעמא
דא"מ כדא' גבי קרנות מנבב הפנימי ונ"ל דמש"ה אל פתח אה"מ נלמד על שפיכת שירי'
פנימים ששופך על יסוד מערבי אע"ג דבלא"ה ל"ל להיות פן משו' א"מ דנ"מ אם
נתערבו שירי פנימים עם שירי חיצונים פוס בכוסות למ"ד אין בילה בין בבלול לתוך
פוס א' למ"ד יש בילה בפ"ח דזבחי' (נ"ח פ) ושירי דמים חיצונים נתינין ביסוד דרומית
משום שהוא סמוך לירידתו מן הפכש שהוא בדרום פדאמ' בפ"ה דזבחי' שם דהשתא יש
בתערובת הזבב מיני שיריים פנימים הנשפכין ביסוד מערבי וחיצונים הנשפכי' ביסוד
דרומי ואי לאו קרא דאל פתח דגז"ה הוא בשירי פנימים לשפוך ליסוד מערבי אע"ג
דמסבא ה"א הכי מטעמא דא"מ מ"מ בתערובות הזבב דא"מ בא' משיריים הללו אא"כ
עובר על א"מ דאם יתנם ליסוד דרומי הפל איכא בפנימים משום א"מ דהא בהן פגע
ביסוד מערבי תחילה ואם יתן הפל ליסוד מערבי איכא בשפיכת חיצונים משום א"מ
דהא בירידתו מן הפכש ושירי חיצונים בידו פגע ביסוד דרומי תחילה ונהרי אפי' בבלול
א"א שישפוך מקצת שיריים ליסוד מערבי ומקצת ליסוד דרומי דהא צריך לשפוך פל
השיריים פדכתיב את פל הדם ישפוך וכיון דיש בילה איכא בכל שפיכה ושפיכה משירי
ב' הדמים וכיון דבשפיכת שיריים הללו לא סגי אא"כ עובר על א"מ ה"א דהרשות בידו
אי בעי נותנם ליסוד מערבי ואי בעי נותן ליסוד דרומי דהא מ"מ לאיזה יסוד שיתנם אין
עובר עליו יותר מאם נותן ליסוד דאיך דהשתא קמ"ל קרא דאל פתח דבלא טעמ' דא"מ
גז"ה לשירי פנימים להישפך ליסוד מערבי דיקא והשתא בתערובות הללו בע"כ מחווייב
לשפוך הפנימים ליסוד מערבי דהשתא אין עובר על חיצונים אלא משום דא"מ לחוד
אבל אם ישפכם על יסוד דרומי עובר על הפנימים משום א"מ ומשום גז"ה דאל פתח
ומוטב לקיים ב' דברי' ולדחות א' מפני ב' מלידחות ב' מלפני א' וכ"ת לרשב"י דא' התם
זה וזה אל יסוד דרומי א"כ אם נתערבו פנימים בחיצונים נשפכי' אל יסוד א' דיסוד
דרומי נמי בכלל אל פתח אה"מ הנה פדמפ' ר"א התם קסבר פתחי בדרום קאי א"כ אפי'
נתערבו השיריים זה עם זה ליכא נ"מ מידי פיון דשניהם אל יסוד א' נשפכים ואפתי
תקשה אשר פתח אה"מ לדידי' ת"ל משום א"מ בשלמא לתנא דבי ר"י דא' התם זה וזה
אל יסוד מערבי לק"מ דהא מפ' התם טעמא דר"י משום דקסבר ילמוד סתום דהיינו שירי
חיצונים ממפנרש מפנימים דגלי בהו קרא אשר פתח אה"מ והא בחיצונים פשפשכם אל
יסוד מערבי איכא משו' דא"מ דהא בירידתם מן הפכש ביסוד דרומי פגע ברישא אפ"ה
מטעמא דילמוד סתום מן המפנרש לא חיישינו להא דא"מ והשתא א"ל דהאי קרא אשר
פתח אה"מ אע"ג דלגופי' לשיריים פנימים ל"ל ת"ל בלא"ה משום א"מ אפ"ה איצטריו
לגלות על שירי החיצונים דל"ח בהא לא"מ לשפכם על יסוד דרומי על יסוד מערבי
מטעמא דילמוד סתום מן המפנרש אבל אדרשב"י קשיא וי"ל דלרשב"י נמי ניחא דהא
טעמא דידן' משום דסבר פתח בדרום קאי וה"ט אינו אלא בבית עולמים אבל במשפך
דלא הי' פתח הכי א"נ בבית עולמים נמי אם רצה לשנות פתח מלמיקם בדרום ונעשה
בע"א דביציאתו מן ההיכל פגע בקרן מערבי ולא של דרומי ל"ל בה ונהרשות בידו
והשתא אפתי צריך קרא אשר פתח אה"מ ולא נ"ל מטעמ' דא"מ דנ"מ בנתערבו שירי
פנימי' עם החיצונים זה עם זה וכדפי' וא"ת הא אמרינו ההם יסוד המנבב זה יסוד דרומית

או אינו אל יסוד מערבית אמרת ילמוד ירידתו מן הכבש ליציאתו מן ההיכל מה יציאתו מן ההיכל בסמוך לו ואיזה זה יסוד מערבי אף ירידתו מן הכבש בסמוך לו ואיזה זה יסוד דרומי והשפא ל"ל לילף ירידתו מן הכבש ליציאתו מן ההיכל דיסוד דרומית מסמוך לו ת"ל בלא"ה בע"כ ירידתו מן הכבש יסוד דרומי הסמוך לו מטעמא דא"מ י"ל דצ"ל ה"ט לאפוקי מדר"י דא' זה וזה יסוד מערבי מטעמא שילמוד סתום מן המפנרש ואע"ג דאיפא בחיצונים משו' א"מ ל"ל בה נקאמ' האי תנא דאדרבה וילמוד סתום מן המפנרש לאידך גיסא ומה יציאתו מן ההיכל בסמוך לו אף ירידתו מן הכבש בסמוך לו והיינו יסוד דרומי דוקא ומ"מ אע"ג דהא תנא נ"ל לחיצוני' שהוא יסוד דרומי מפנימי משום נלמו' סתו' מן המפנרש להאי גיסא אפ"ה א"ש הא דפי' דקרא דאל פתח אנהל מועד איצטר'י דנ"מ בנתערבו שירי פנימי' וחיצונים זה עם זה דינתן ליסוד מערבי ולא ליסוד דרומי דאיפא משום תרתי משום א"מ ומשום גזרת הפתח דאשר פתח אנהל מועד ואע"ג דהשפא נמי פשנותן ליסוד מערבי איפא נמי משום תרתי א' משום א"מ ומשום טעמא דילמוד סתום מן המפנרש מ"מ פיון דקרא גלי בהדיא לפנימי' אשר פתח אנהל מועד וחיצונים נלמוד מהם בטעמא שילמוד סתום מן המפנרש אין הלומד חמור מן המלמד דלא יאה טפל חמור מן העיקר וכה"ג אמרי' בפ"ה דנבחי' (דף מ"ח) גבי שחיטה וקבלה בצפון דמעכב בחטאת ק"ו מעולה דכלום מצינו טפל חמור מעיקר דהיינו עולה הלמד מחטאת חמור מחטאת המלמד ומסברא י"ל נמי דהמלמד ראוי להיות חמור מן הלמד ונ"מ אם אפה מוכרח לדחות את א' מהם פגון בתערובות שיריים הללו נדחה הלמד מפני המלמד דאם אפה דוחה את המלמד מפני הלמד נמצא טפל חמיר מן העיקר: וא"ת למאי דפי' דאפי' בעובר דרף על המצנה שפגע בתחילה ופגע באחרת אפ"ה לא פגע מעלות א"מ מהראשונה שפגע בה בתחילה וחוזר לראשונה משום טעמא דא"מ תקשה לך הא דאמרינו בפ"ג דמנחות (דף לו) תנא פשהו מניח של יד ואח"כ מניח של ראש ומפ' בגמ' טעמא דכתי' וקשרתם לאות על ידה ונהדר והיו לטוטפות בין עיניה והשפא ה"ט ל"ל ת"ל משים א"מ דהא בזרוע פוגע בתחילה וכדאמ' רבא בפ"ג דיומא (ד' לג) ש"מ מדר"ל דא' א"מ על המצן' עבורי דרועא אטוטפתא אסור היכא עביר מדרועא לטוטפתא וכבר פי' רש"י התם עבורי דרועא לאחר תפילין שבזרועו בשביל תפילין של ראש אסו' דהא בזרועו פגע תחילה והקשו התוס' על פר"י ת"ל מההיא דפ"ב דמנחות דשל יד פתוב ברישא ופיר"ח בשם רב האי גאון דמייירי בשעצה שחולץ תפילין ומניחן בתיק שלא יעבור אותם של יד וניחן בתיק תחילה ואח"כ של ראש למעלה דא"כ פשיבא להניח יפגע בשל ראש תחלה ויצטרף להעביר עה"מ משום דש"י יש להניח תחילה לפיכך צריף להניח בתיק של ראש תחילה ואח"כ ש"י למעלה ובשם ר' אלי' פי' דלענין משמוש בתפילין משום היסח הדעת מייירי נקאמר דבש"י ימשמש תחילה משום דפגע בה ברישא ואח"כ ימשמש בשל ראש והשפא ל"ל טעמא דמניח ש"י תחילה משום דאקדמ' קרא קרא ת"ל משום דא"מ דהא בזרוע פגע תחילה וכדא' לה"ט גבי עבורי דרועא אטוטפתא לכל הפירושי' דאא"ב דאי עבר דרף עלי' על מצנה שפגע בתחילה ופגע באחרת שהוא ליכא משו' א"מ בראשונה א"ל דמש"ה מ"ל מקרא להקדים ש"י לש"ר דנ"מ אם פגע בתפילין של ראש קודם לש"י דה"א דיקדים להניח לש"ר קודם פיון דכבר פגע בו שהגיעו לידו אם הניחו מידו להניח ש"י תחילה איכא השפא משום א"מ לפיכך יחב טעמא משו' דאקדמי קרא

דמש"ה אפי' פגע בש"ר תחילה לא חיישינן עלה משום א"מ אלא ש"י קודם לה מגזה"כ וע"ד שפי' רב האי גאון דאפי' עבר דרף עליו על ההיא שיש לה מצד עצמו מענות א"מ משום דפגע בה בכדרפה ברישא וע"י מעשיו גרם לפגוע בשנ' תחילה אפי' לא פקע מראשונה מעלת דא"מ שזכתה בה ככר מעצמה א"כ אפי' פגע והגיע לידו ש"ר תחילה מעלת א"מ לא פקע עי"ז מש"י השתא ל"צ טעמא דמניח ש"י קודם משום דאקדמ' קרא ת"ל דלעולם איתא למעלות שא"מ על ש"י וי"ל דמש"ה צריף לטעמא דמניח ש"י תחילה משום דאקדמ' קרא דאי משו' דאין מעבירין הנה אמינא דאפילו הכא של ראש קודם משום דקדיש טפי משל יד וכדאמר ההם בפ"ג דמנחות (דף לד) תפילי של יד עושין אותה ש"ר וש"ר א"ע אותה ש"י משום שאין מורידין מקדושה חמור' לקדושה קלה אלקא תפילין ש"ר מקודשת יותר מש"י והרי תנו ברפ"י דנבחים (דף פט) כל המקודש מחבירו קודם את חבירו דם חטאת קודם לדם עול' מפני שהוא מרצה אברי עולה קודמין לאימורי חטאת מפני שהוא פליל לאישים חטאת קודם לאשם מפני שדמה ניתן לד' קרנות על היסוד וכן הרבה דחשיב התם ולא תימא דל"ש מקודש מחבירו להקדי' אלא בקדשי' ולא בשאר דברי' דלימא דהא ביה הוא פירקא (דף צא) קאמר הגמ' ת"ש ד"א ברפ"ת היין תדירא וברפ"ת היו' אינה תדירא ותדיר ושאינו תדיר תדיר קודם אע"ג דברפ"ת היום קדיש עוד אמרינן התם ת"ש דאר"י הלכה מתפלל אדם של מנחה ואס"פ של מוספין אלקא דלגבי תפילות וברכות נמי אמרי' כל המקודש מחבירו קודם את חבירו וה"נ גבי תפילין ש"י וש"ר פינן דש"ר קדשי טפי ה"א דתיקדום לש"י אע"ג דבשל יד איתא לטעמא דא"מ אפי' מעלות מקודש מחבירו עדיף ודוחה למעלת דא"מ מקדושה קלה דפגע ברישא קמ"ל מגז"ה כ דאפי' ה"ש קודם משום דאקדמ' קרא ומאי דפי' יש לגמגם על פי' ר"א דפי' עבדא דרועא אטוטפתא אסור דלעגנן משמוש איירי דצריף למשמש בש"י תחילה משו' א"מ דהא א"ל דלעגנן משמוש ש"ר דמקודש מש"י קדים ולפי דרכינו למדנו ב' דברים בהא דא"מ עה"מ א' היכא דעבר עה"מ ובאה לו לשנ' עובר מעליה ובא לו לראשונה שנתחייב בה תחילה ומהא דמחטא בה ויורד דפרק ה' דיומא נלמוד זה ועוד למדנו מהא דתפילין דאיצטריף קרא להקדים ש"י לש"ר דהא דא"מ בשתייהו שוין בקדושתו אבל בקדושה טפי ממנה ל"ל בה ומ"מ א"ר מהא דההיא שקדושתה חמורה תקדו' דהא אפי' ת דשקולין הן קמ"ל קרא לתפילין ש"י תקדום דווקא ולא ש"ר: ואיצטריף למיכתב בכל שנה ושנה איצטריף למיכתב ל"ד דהא בלא"ה מבע"ל לחל בע"ש לכל חד כדא"ל בדאמ' לעיל (דף ד).

אלא ה"ק איצטריף לר"י למימר דטעמא דרש"בג מפל שנה ושנה ולמאי דפי' לעיל הא דאין קורין המגילה בשבת משום גזי' דרבה שפא יעביר אינו מתקנת אנשי כנה"ג אלא רבנו בתראי הוא דגזרו עלה.

והא דילפינן לעיל בחל בע"ש מקרא דכל שנה אינו אלא אסמכתא בעלמא ועיקר קרא להא דהכא לשנה מעוברת אתי גיחא ואע"ג דלר"י הא דא"ק מגילה בשבת מפני שענינה' של עניי' נשואו' למקרא מגיל' ה"ל מתקנת אנשי כה"ג הא דא"ק מגילה בשבת כמ"ש שם ולה"ט הא דנפקא לן מפל שנה לחל בע"ש דרבה גמורא היא אפי' נקט הכא ואיצטריף למיכתב אליבא דרבה וכדפי': כתבני לדורות ולעיל אמר קבעוני לדורות היינו דבתחלה שלחה להם לקבועה לקרי' בעלמא בע"פ ולי"ט ולא רצו וכאשר אמרה להם

כָּבֵר כְּתוּבָה אֲנִי הוּדוּ לְדַבְרֵיהָ חֲזָרָה וְשִׁלְחָה כְּתוּבֵי שְׁתֵּהָ אֲנִי כְּתוּבָה בֵּין הַכְּתוּבִים: עַד שְׁמָצְאוּ לָהּ מִקְרָא כְּתוּבָה כְּתוּבָה זֹאת ק"ל דְּמָאֵי עַד שְׁמָצְאוּ לָהּ מִקְרָא דְקָאֵמֵר הָא בְּתַחֲלֵיהּ נְמִי יָדְעוּ וְשְׁלִישֵׁי שְׁרֵי אֱלָא שְׁחָשְׁבוּ כָּאֵן וּמִשְׁנֵה תוֹרָה בְּשָׁנִים וּפְעַם ג' דְּנִבְיָאִים וּכְבֵר נְשַׁלְמוּ שְׁלִישִׁים וּא"כ מָאֵי מָצְאוּ לָהּ מִקְרָא הָא מִקְרָא לֹא מוּכַח דְּכָאֵן וּמ"ת נְחָשְׁבִים לֹא'.

וְשָׂמָא דְמִזְאֵת יְתִירָה נְפָקָא לָן הָא דְהֵוָה מְנִי לְמִימֵר כְּתִב זְכָרוֹן בְּסִפְרָא זֹאת ל"ל אֱלָא לְרַבּוֹת אֵת מִשְׁנֵה תוֹרָה נְמִי יִקְרָא לְכָאֵן וּמ"ת זֹאת בְּלִשׁוֹן יְחִיד ש"מ דְּשִׁתִּיהֶם אֵין נְחָשְׁבִים אֱלָא א' וּר"י דְלִקְמָן דְּדַרְיָשׁ כְּתִב זֹאת מַה שְׁפָתֵב כָּאֵן וְכו' לִמ"ל הָא דְפִי: נְאָמֵר לְקָרוֹת וְלֹא נְאָמְרָה לְכְתוּב.

הַקְּשׁוּ הַתּוֹסֵף הָא תְּנִן לְקָמָן (דָּף יח) קִרְאָה ע"פ לֹא יֵצֵא. וְתִי הָא ל"נ לְכְתוּב הֵינֵנו בְּרַה"ק אֲבָל מְדַרְבְּנֵן נִיתֵן לִיְכַתְּבֵן וּנ"ל דְּאִיפָּא בְּהָא מִיְלֵתָא קוֹלָא וְחוּמְרָא קוֹלָא הֵיכ' דְקָרָא וְדָאֵי אֱלָא מְסַפְקָא לִי אֵי קָרָא בְּכְתִב בַּע"פ ה"ל סְפִיקָא דְרַבְּנֵן וּלְקוֹלָא דְהָא אֵילוּ מְסַפְקָא לִי בְּעִיקָר הַקְּרִיאָה אֵי קָרָא לְגַמְרֵי אֵי ל"ק פְּלֵל לְמָאֵי דְפִי דְסְפִיקָא דְרַה"ק כְּפִשְׁל תוֹרָה דְמִי לְאוּמֵר חוּזֵר וְקוֹרָא חוּמְרָא אֵי ל"ל מְגִיל כְּתוּבָה וְיִודַע לְקָרוֹת ע"פ אֵי הָא דְקָרָא ע"פ ל"י מְעִיקָר תְּקַנְתֵּן שְׁבֵרָה"ק הוּא א"צ לְקָרוֹתוֹ ע"פ דְהָא לֹא פְלוּם הוּא וְאֵי הָא דְל"י בְּקִרְיָאֵת שַׁע"פ אֵינוֹ אֱלָא מְדַרְבְּנֵן חֵיב לְקָרוֹת בַּע"פ דְנֵהִי דְאִי"ח בְּנֵה מְדַרְבְּנֵן מ"מ עִיקוֹר חֵיב שְׁבֵרָה"ק י"ח וְרַבְּנֵן לֹא לְאִקוּלֵי אֵתוּ אֱלָא לְאַחְמוּרֵי בְּמִקוּם דָּאֵם שֵׁר וְהָא דְפָרִיף לְקָמָן בַּפ"ב (דָּף י"ח) גְּבִי קוֹרִין אוֹתוֹ לְלוּעֲזוֹת בְּלַעַז ה"ד אֵלִימָא דְכְתִיב' אֲשׁוּרֵי וְקָרִי לִי יְוֹנִית הֵינֵנו ע"פ.

אָמֵר ר' אֵלְעָזָר שְׁכְתוּבָה בְּלַעַז יְוֹנִית וְהַשְׁתָּ' הוּי מְצִי לְמִימֵר דְהָא דְקוֹרִין בְּלַעַז מִיָּקִיר בְּדִלְפָא פְּלֵל מְגִילָה כְּתוּבָה וְקוֹרָא אוֹתָהּ בַּע"פ לְצֵאת י"ק תְּקַנְהָ שְׁבֵרָה"ק וְהָא קִמ"ל דְלוּעֲזוֹת יוֹצֵאִין בְּלַעַז דִּי"ל דְר"א לֹא ס"ל הָא דְשְׁמוּאֵל אֱלָא ס"ל דְנִיתֵן לְכְתוּב בְּרַה"ק וְקָרָא ע"פ ל"י לְגַמְרֵי אֵפִי מְעִיקָר תְּקַנְהָ שְׁבֵרָה"ק.

וּבְלֹא"ה סוּגְיָא דְהֵתֵם דְלֹא כְּשָׁמוּאֵל דְהָא דְקָרָא ע"פ מְפִיק לִי מִקְרָא אֲתֵיָא זְכִירָה זְכִירָה וּש"מ דְמְעִיקָר תְּקַנְתָּה שְׁבֵרָה"ק ע"פ ל"י: הוּא דָא' כְּר"י דָא' בְּסִפְרָא מ"ש בְּנִבְיָאֵי אֲבָל אֲסֵתֵר ל"נ לִיְכַתְּבֵן בְּרוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ אֱלָא מְדַרְבְּנֵן כְּדָפִי בְּסִמּוּף בְּשֵׁם הַתּוֹ וְהֵיָא דְכ"ל שְׁלִישִׁים וְלֹא רַבְעִים אֲפִתִיבָה שְׁבָרוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ קָפִיד וְהָא דָאֵמ' לְעִיל דְשִׁלְחוּ לָהּ הֵלֵא כ"ל שְׁלִישִׁים צ"ל שְׁפָקְשָׁה מֵהֶם כְּתוּבֵי לְדוֹרוֹת שַׁע"פ רוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ נְצַטְנוּתִי שְׁתַּכְתְּבוּ וּכ"ת א"כ אֲמָאֵי דְחוּ אוֹתָהּ מִקְרָא דְשְׁלִישִׁים וְכִי מִשׁוּם דְרָשָׁא דְקָרָא שְׁדָרְשׁוּ מְעַצְמָן לֹא שְׁמַעוּ לְקוֹל רוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ שְׁבָה וְיֵשׁ לוֹמֵר כִּיּוֹן דְקָרָא קָאֵמ' שְׁלִישִׁי וְלֹא רַבְעִי חָשְׁדוּ אוֹתָהּ שְׁמָא טְעָתָה אוּ כְּנֻבָה לָהֶם עַד שְׁמָצְאוּ מִקְרָא הַמְּסִינֵעַ לָהּ סְמָכוּ עַל עֲדוּתָהּ שְׁבָרוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ נְאָמֵר לָהּ שְׁתַּכְתְּבוּ לְדוֹרוֹת: אֲסֵתֵר בְּרוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ נְאָמֵר שְׁנֵא' וְיִוְדַע הַדְּבָר לְמַרְדְּכִי ק"ל מָאֵי רָאִי הֵיא זֹו עַל הַמְּגִילָה שְׁנֵאֲמָר' בְּרוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ דָּאֵפִי ל"נ בְּרוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ כּוֹתֵב הַסִּפְרָא מְסַפֵּר לָנוּ מַה שְׁנִתְגַּלְגַּל לְמַרְדְּכִי בְּרוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ וְאֵי מִשׁוּ' דְמַרְדְּכִי וְאֲסֵתֵר כְּתוּבֵי הַמְּגִילָה זֹו וּמְצִינוּ שְׁשִׁרְתָּה רוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ עַל אֲסֵתֵר כְּדִן"ל לְקָמָן (דָּף יד) מוֹתְלִבְשׁ אֲסֵתֵר מְלָכוּ' מְלַמֵּד שְׁלִבְשָׁה רַה"ק וּמֵהָאֵי קָרָא מְשַׁמַּע לְר"מ שְׁשִׁרְתָּה רוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ עַל מַרְדְּכִי וְכִיּוֹן דְכּוֹתְבֵי הַסִּפְרָא בְּעִלֵי רוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ הֵיוּ מְסַתְמָא בְּרוּחַ הַקְּוֹדֵשׁ כְּתוּבָה זֵה א"ר דְהָא ר"מ גּוֹפָא אֵמ'

לעיל קהלת א"מ את הידיים ומחלוקת בשיר השירי הרי אע"ג דאזכא למ"ד שיר השירים מטמא ש"מ דבר"הק אמרה שלמה ועוד הא משלי לכ"ע מטמא וגם בקרא פתיב דפעימים נראה ה' אל שלמה הרי ששרתה עליו רוח הקודש ואפילו הכי לר"מ קהלת לאו ברוח הקודש נא' אלמא לר"מ אינו מוכח שבעל רוח הקודש יכתוב ספרו דוקא ברוח הקודש הכי נמי אזכא למימר גבי מגילת אסתר: רנ"א מהכא וזכר' לא יסוף מזרע' פי' התוס' דברישיא דקרא לא חזינון אלא היהודים שבאותו הדור וק"ל הא מ"מ ש"מ שפירוש הקודש נאמ' פיון דמדבר על העתיד מ"ל בין אותו הדור לדורות עולם דבר עתיד אפי' לזמן קרוב ודאי א"א לידיע אלא ברוח הקודש ול"נ דמרישיא דקרא דימי הפורים ל"י מתוך היהודים אינו נראה ראי' לר"נ דברוח הקודש נא' דקר' לאו הבטח' לעתיד קא"ל אלא למצנה קא' שאין לנו להעביר מצותו אבל סיפא דקרא דזכרם מיותר הוא וכיון דכתי' לא יעברו פשיטא דנוהג מיד ולדור' וזכרם לא יסוף ל"ל ש"מ דהבטחה היא ובעל פירוש ברוח הקודש נאמרה: ע"ב קיימ' בנו דבינו ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנו' לאביוני' לכאור' נ"ל לפ' דה"ק דבהני ב' מתנות אטמא וגרבא דשלח לי קיים מ"מ איש לרעהו דהא איפא ב' מתנות לאיש א' וגם קיים מתנות לאביונים דר"א עני' הי' כדמוכח בירו' ונ"מ פשתשלח עוד מתנה לאביון אחר הא דר"א מצטרף דהא איפא ב"מ לב' אביוני' וגם מצות מ"מ קיים בהא דר"א לבד דאביון לא נפיק מפלל רעהו והא איפא ב"מ לאיש אחד ולפי"ז הא דכתב קרא מ"מ וגם מתנות נ"מ באינו משלח אלא ב"מ לב' אביונים משום מ"מ ליפא דבעי' ב"מ לאדם א' וצריף לשלוח עוד ב' מתנות לאדם א' אבל בשולח ב"מ לאביון א' עלתה לו לכאן ולכאן למ"מ ולמתנות אביונים ומ"מ נ"ל עיקר דבשלוח ב"מ לאביון אי אינו עולה לו לשפיהן אלא או מ"מ דאביון לא נפיק מפלל רעהו וצריף לשלוח עוד ב"מ לב' אביונים לקיים מצות מתנות או עולה לו למצות מתנות לאביונים לחוד אבל לא לכאן ולכאן וא"ר לקיים ב' מצות הללו אלא ע"י ג' בני אדם ב' מהן אביונים וא' בין עשיר ובין אביון והא דשלח לי קיימת בנו מ"מ ומתנות לאו למימרא דקיים לשפיהן אלא אסיפא דקרא סמיך דקיי' ע"י מתנות לאביונים וה"מ בירושלמי דפרקין דמ"ל לעובדא זו הכי ר"י נשיאה שלח לר"א רבא חדא אטס וחדא לגין דחמר שלח וא"ל קיימתה בנו מתנות לאביונים חזר ושלח לי חד עגיל וחד גרב דחמר שלח וא"ל קיימתה בנו מ"מ איש לרעהו ומדנקט בסיפא מ"מ וברישיא מתנות ש"מ דוקא הוא א"נ הא דנקט בגמ' דידן למ"מ עם מתנות או או קאמר דאם רצה לחשוב זה למ"מ או למתנו' הרשות בידי ושל' ובירו' אגב דנקט וחדר ושלח לי וא"ל קיימתה בנו ומ"מ דהתם משום מתנות ליפא דרבי יהודא הנשיא עשיר הי' נקט נמי ברישיא ק"ב מתנות לאביונים מה שבדר"א איפא ובדר"י ליפא אבל גמ' דידן דלא נקט להא דהדר שלח לי נקט לכולה קרא למימרא דע"י קיים א' מב' מלות הללו שירצה או מ"מ או מתנות וכ"ת אי ל"ק אלא דקיים א' מב' מצות ע"י פשיטא מאי קמ"ל דנדאי אביון מכלל רעהו לא נפיק י"ל דאה"נ דלאו משום רבותא שלח לי הכי אלא מילתא בעלמא שלח לי תדע דהא בההיא דירו' במאי דהדר שלח לי דא"ל קיימתה בנו ומ"מ איש לרעהו פשיטא אלא ודאי מילתא בעלמא הוא דשלח לי הכי: סעודת פורים שאכלו בלילה ל"י י"ח מ"ט ימי משתה ושמחה כתיב וק"ל אלא מעתה הא דדרשינו לעיל (דף ה') שמחה מלמד שאסור בהספד משתה מלמד שאסור בתענית ה"נ שפילל פורי' מותר בהספד הא ודאי לא ובירו' בפ"ב גבי הי' פותבה דורשה

ומג' אם פינו לבו יצא קאמר ה'דא א' שהווא מותר בעשיית מלאכה וקמ"ל די"ט לא קיבלו עלי' כדאמר לעיל ובירו' בפירקו והשתא מנ"ל דמותר דילמא י"ט נמי קיבלו עליוהו ומתני' דהי' כותב' מקריאת הלילה איירי אלא ע"כ אי י"ט נמי ק"ע בלילה נמי אסור בעשיית מלאכה והא קרא פתיבי ע"כ וגו' עושים את יום י"ד שמחה ומשתה וי"ט ונימא נמי יום י"ד דווקא ביום ולא בלילה ועוד מתיבת י"ט גופי' נדייק יום דווקא ולא לילה וי"ל דודאי פל דתיקנו רבנן וכן דד"ק פ'עין דאורייתא הוא והא לענן שבת וי"ט לילו פיומו לכ"ד ומיהו לענן מצות שמחה של י"ט ושל תורה אין מצות שמחה נוהג מה"ת בליל י"ט כדאמר בפ"ד דסוכה [דף מח] והי' אף שמח לרבנות ליל י"ט אלא לשמחה או אינו לרבנות ליל י"ט אף חלק הרי דליל י"ט חלוק מיומו לענן מצות שמחה ומשמע ודאי דאפילו עצרת דאינו אלא יום א' אין הלילה בכלל שמחה הילכך פורים נמי אע"ג דאין שמחתו נוהג אלא יום א' דמי לעצרת דאין לילו בכלל שמחה וה"נ לענן מ"מ דכתיב והימים אלו נזפרים ונעשי' נמי ימים דווקא אבל קריאת מגילה של לילה אינו מד"ק כדפי' לעיל וד"ז ג"כ פ'עין דאורייתא דמצות הנוהג ברגלים כשופר סוכה ולולב א"נ אלא ביום ולא בלילות כדתנן לקמן ספ"ב וה"ה לק"מ שהיא מ"ע דקום ועשה דומיא דהני וכן שמחה א"נ אלא ביום דומיא דמ"ע דקום ועשה של תורה אבל לענן הספד בעשיית מלאכה דשב וא"ת הוא הא בש"ת נמי לילי של שבת וי"ט אפי' ליל י"ט פיומו לכ"ד מיהו הא גופא צריך טעם מ"ש דלפעמים אמר' דאין לילות בכלל ימים דקרא ופעמים אמר' דימים אפילו לילות בכלל ואין זה מקומו: אין בין י"ט לשבת כה"ג תנן בפ"ב דביצה (דף יז) ונמי עלה בגמ' מהא דתנן התם משילין פירות דרף ארובה בי"ט אבל לא בשבת ומסיק ר"פ ל"ק הא ב"ש הא ב"ה דתנן בש"א אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ס"ת לר"ה וב"ה מתירין ופריף ממאי דלמא לא היא ע"כ לא קאמר ב"ש התם אלא אהוצאה אבל אטלטול לא ומשני אטו טלטול לאו צורף הוצאה היא וק"ל דהא חנן בפ"ב דביצה (דף יז) ושון פלומר ב"ש וב"ה שצחקו שם אם מותר לטבול פלים בשבת ובי"ט שמשיקין את המים בכלי אבן לטהרם אבל לא מטבילין ומפ' בגמ' מאי ל"מ אין מטבילין את הפלי ע"ג מימיו לטהרם בי"ט ומחלק התם בין שבת לי"ט לענן השקה והטבילה דאיכא למ"ד דבשבת השקה והטביל' אסירא ומתני' בי"ט ואיכא למ"ד דבי"ט תרנוניהו שרי ומתני' בשבת מ"מ לכ"ע שבת חמי' מי"ט או בהטבילה או בהשקה והא בין לב"ש ובין לב"ה איתא והשתא תקש' מתני' אין בין י"ט לשבת לכ"ע ועק"ל דבפ"כ דשבת (דף קלז) תנן רא"א תולין את המשמרת בי"ט ונותני' לתלו' בשבת וחכ"א אין תולין את המשמרת בי"ט ואין נותנין לתלו' בשבת אבל נותנין לתלו' בי"ט מ"מ בין לר"א בין לחכמים י"ט קיל משבת ושרי בי' מה דלא שרי בשבת ושמא י"ל דלא חשיב במשנתנו אלא מה שבין י"ט לשבת מה"ת אבל ה"מ אינו אלא מדרבנן והתם דפריף ממשילין פירות היינו משום דשם מיירי משבות דדבריהם דקתני רישא פל שחיבים עליו משום שבות משום רשות משום מצוה בשבת ח"ע בי"ט וחשיב להו ואזיל ומסיים פל אלו בי"ט אמרו ק"ו בשבת אין בין י"ט לשבת אלא א"נ לבד שוב רחיתי להתוס' שם שפי' דמש"ה לא פריף עלה מהא דמשילין כדפריף הקא משום דמתנית' במיני דאורייתא איירי והיינו כדפי' מ"מ ק"ל ע"ז התם דמירו במילי דרבנן אמאי לא חשיב ההיא דמשיקין דפ"ב דביצה והאי דמשמרת דבפ"כ דשבת ועק"ל אס"ד די"ל

דטעם דתנא אין בין ל"מ אלא במילי דאורייתא ושל מדרבנן שייר א"כ לקמן (דף ט) גבי אין בין פהו משמש לכהו שעבר דחיק לאוקמי רישא רבנן סיפא ר"מ דאי רבנן הא אפא נמי הא דשני אינו משמש בח' בגדים ככה"ג ומדרבנן בעלמא הוא משום איבה ואמאי לא מוקי לה פרבנן ותנא ל"ח אלא מילי דאורייתא ומילי דרבנן שייר א"ו הא לאו מילתא היא ושם בחי אכתוב עוד בזה: אלא אנכל נפש בלבד ק"נ אע"ג דמתני' מ"ל כב"ש דאמר א"מ לא את הקטן וכדמוקי לה בפ"ב דביצה וכמ"ש בסמוך אפ"ה לב"ש נמי איכ' בין י"ט לשבת הא דחגיג' פא בי"ט אכל לא בשבת וכדאמרינן לעיל (דף ה') והאי נפקותא מה"ת הוי פדיליף בפ"ו דפסחים (דף ס"ט) והאי מתנותם חג ז' ימים דחגיגה אינו דוחה את השבת וי"ל פנין דלב"ש עולת ראני' אע"ג דחובות הרגל היא אינו פאה בי"ט ש"מ הא דחגיגה פאין בי"ט היינו משום לתא דאנכל נפש שבה א"כ ה"ל בכלל אנכל נפש דתני במתניתין דבין י"ט לשב'.

ולפי"ז הא מתני' נמי כב"ש אתי דאמרי מביאין שלמי בי"ט דהינו שלמי חגיגה אכל לא עולת דהינו עולת ראני' פדמפ' בפ"ב דביצה (דף י"ט) דאי ב"ה פנין דאמרי עולת ראני' נמי פאה בי"ט אע"ג דאינו בכלל אנכל נפש ה"ל למחשב נמי הא דבין י"ט לשב'.

ומיהו י"ל פנין דהת' בפ"ב דבינה מפ' טעמא דב"ה דמביאין עולת ראני' בי"ט מטעמא שלא יהי שולחנה מלא ושולחן רבף ריקם א"כ הא גופא דמביאין עולת ראני' בי"ט משום לתא דא"נ נגעו פה וא"ל דבכלל א"נ דחשיב בין י"ט לשבת הוי נאפ"ה לב"ה ניחא: אין בין שבת ליוה"כ.

ק"ל לרפרם דס"ל בפ"י דיומא (דף ס"ג) ובפ"ב דכריתות דעירוב והוצאה לשבת ואין עירוב והוצאה ליוה"כ אמאי לא חשיב במתניתין הא מילתא בין שבת ליום הפפורים ונ"ל דהא ודאי הא דרפרם טעמא פעי מנ"ל דאין עירוב והוצאה ליוה"כ מ"ש הוצאה משאר פל מלאכות.

ועק"ל שגרי הא דתנן בפ"ב דביצה (דף י"א) בש"א אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את הס"ת לר"ה וב"ה מתירין ובמסקנא מסיק דה"ט דב"ה מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך הא לא"ה אפילו לב"ה הוצאה בי"ט הוי אסירא.

נהרי ביוה"כ דלא הותרה אנכל נפש וליכ' למימ' מתוך הא ודאי אפ"ה ב"ה מוד' דהוצאה אסירא א ובע"כ צ"ל דרפרם לא ס"ל במסקנא דפ"ק דביצה דמוקי לפלוגתא דב"ש וב"ה בטעמא דמתוך אלא ס"ל כדס"ד דרבה התם דבעו"ה לשבת ואין עו"ה לי"ט פליגי דב"ש סברי עירוב והוצאה לשבת ועירוב והוצא' לי"ט ובית הגלל סברי עירוב והוצא' לשבת ואין עירוב והוצא' לי"ט פדכתיב לא תוציאו משא מפתיכ' ביום השבת בשבת אין בי"ט לא וכינון דטעמא דב"ה מהאי קרא ס"ל לרפרם עירוב והוצאה בשבת אין ביוה"כ לא דהא יוה"כ קיל משבת דאלו שבת במיתת ב"ד דחמיר ויוה"כ בכרת דקיל ומ"מ זה אינו אלא לב"ה דדייק בשבת אין בי"ט לא וה"ה ביוה"כ דלא אכל לב"ש דלא דייקו בשבת אין בי"ט לא דהוצא' בי"ט אסירא אע"ג דקיל דאינו אלא בלאו ק"ו ליוה"כ דבכרת דחמיר דהוצאה אסירא בי' ומהשתא לא תקשה מתני' די"ל מתני' ב"ש היא דאסור' הוצאה בי"ט כ"ש ביוה"כ ורפרם דא' כב"ה דדייקו שבת אין בי"ט לא וה"ה דיוה"כ דלא נאל תתמה לאוקמי סתם משנה דלא פהלכתא דהא ב"ש במקום ב"ה אינו משנה דהא

מתני' דלעיל דאין בין י"ט ושבת מ"ל נמי בפ"ב דביצה (דף ל"ז) כב"ש ודלא כב"ה וכמש"ל וכ"כ בזה הרבה בתשובה (סימן ע') נכאן אין להאריך בזה: הא לענין תשלומין זה וזה שוין ה"ה דהגוי מצי למימ' הא לענין חילוק מלאכות זה וזה שוין ומתניתין ר"י היא דיליף בפ"ז דשבת (דף ע) לחילוק מלאכו' מאחת מהנה דכתיב גבי חטאת של פרת סתם ובין שבת ובין יוה"כ במשמע דאלו לר"נ דיליף התם מהבערה דיצאת לחלק דכתיב לא תבערו אש בכל מושבות נכס ביום השבת אי נמי מדשמואל דיליף הא ממנות ימות דכתיב גבי שבת דאם אינו ענין למיתה תנהו ענין לחטאת גבי שבת דגלי גלי יוה"כ דל"ג ל"ג ואין בו חילוק מלאכות שיקרי בפ"ג דמפוחות (דף כב) אמרי' ח"מ לשבת ואין ח"מ ל"ט ופי' שם הר"ב דה"ט משום דח"מ דשבת יליף לה מהבערה דכתוב גבי שבת א"נ מאחת מהנה דכתיב גבי חטאת דכרת וי"ט דלית בי' פרת וגם לא נאמר בו הבערה לחלק לא וא"כ ה"ה ליו"ה הכ לר"נ ולשמואל דלא גלי אין בו ח"מ מ"מ ק"ל אמאי לא דייק הגמ' הא לענין ח"מ זוז"ש ור"י היא ולא ר"נ כדדייק לא ין תשלומין וי"ל דקתני אין במזיד מייירי כדקתני שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בכרת בח"מ דבשוגג ל"מ ושם בפ"ג דמפוחות יתבאר הא דח"מ היטב: ר' נחוני' ב"ה הי' עושה יוה"כ כשבת לתשלומין פירש רש"י דעונש פרת דיוה"כ פיטרו מן התשלומין פעונש מיתת ב"ד דשבת וק"ל הא כל מיתת ב"ד שוין הן לענין פטור תשלומין וה"ת מה"נ לר"נ כל חייבו פרישות שוין הן לענין זה כדאמר (דף כט) מ"ש דפרט לשבת ויוה"כ לחודייהו הל"ל סתמא הי' עושה חייבי פרישות כחייבי מיתת ב"ד לתשלומין וכולן בכלל.

ועק"ל לאביי שם בפ"ו דכתובות דמפרש טעמא דר"נ ב"ה דיליף אסון האמור בידי שמים מאסון האמור בידי אדם ולדידן' אוכל תרומה של חבירו דבמיתה בידי שמים פטור מה"ת מאי איירי' דנקט ר"נ הי' עושה את יוה"כ דכרת הוא כשבת הא אפילו מיתה בידי שמים דקילא מפרת כדאמר בפ"ב דפסחים (דף לג) גבי מעילה נמי פוטרו מה"ת אבל לרבא דאמר התם דוקא פרת פוטרו ר"נ אבל לא במיתה דתרו' ניקח אבל לאביו דאפי' מיתה בידי שמים נמי פוטר ה"ל למיתני' מיתה וכ"ש פרת דחמיר ממיתה.

וייתבאר זה במקום אחר: ונקלה אחיה לעיני' פיון שלקה ה"ה פאחיה וק"ל מנ"ל דמייירי במלקות של חייבי פרישות דיקמא מייירי ממלקות של חייבי לאוין דמתכפר להן ע' מלקות אבל חייבי פרישות אע"פ שלקה עדיין עונש פרת עניו וי"ל פיון דס"ל דח"פ נמי בכלל מלקות הנאמר באותו פרשה א"כ קרא דונקלה עליהו נמי קאי א"נ י"ל דהאי ונקלה אחיה דקמ"ל פיון שלקה ה"ה פאחיה לחייבי מלקות גרידא א"צ דפשיטא דמתכפר לו במלקות פיון דאין עליו עונש אחר א"ו בח"מ של פרישות איירי אע"ג דאיכא עונש אחר של פרת קמ"ל קרא פיון שלקה ה"ה פאחיה ונפטור נמי מעונש פרת: דף ה' ע"א אין בין הפנדר הנאה מחבירו לפנדר ממנו מאכל כו' ברפ"ד דנדרים מ"ל באומר הנאה המביאה אה לידי מאכלה עלי אבל בפנדר ממנו מאכל אינו ואסור אלא במאכלו לבד: וכלים שאין עושין בהם אוכל נפש.

כפ"ז דנדרים שם בסיפא וכ"ד שא"ע בו א"נ מקום שמשפירין פיוצא בהן אסור ופי' התוס' בשמעתי' במקום שמשפירין אסור אפילו בפנדר מאכל דאותו פרוטה ראוי לקנות ממנו מאכל אבל בכלים שעושין ממנו א"נ אסור אפי' בפחות משנה פרוטה פיון דהגוי

א"נ וְאִינִי יוֹדֵעַ מִנֵּל דְּבִמְקוֹ שְׁמִשְׁפִּירִין אֵינוֹ אֲסוּר אֲלָא בְּשָׁנָה פְּרוּטָה דְּנוֹקָא אֲבָל אִי הַשְׁכִּירוֹת אֵינוֹ שָׁנָה פְּרוּטָה מְוֹתֵר הָא אִפִּי אִם אֵינוֹ ש"פ הֵנָּה הַמְבִיא לִידֵי מְאָכְל הוּא דְּהָא רָאוּי לְקַנּוּ מְאָכְל כָּל שֶׁהוּא בְּהָא פַחוּ' מִש"פ נְמִי.

וְנ"ל דְּמִש"ה פִּי מְשׁוּ דָאמ' בִּפ"ק דְּגִיטִין דָּף י"ב הַמְקַדִּישׁ מַעֲשֵׂה יָדַי עֲבָדוּ אוֹתוֹ עֲבָד לְוָה וְאוֹכְל עוֹשֶׂה וּפּוֹרְעַ. וּפְרִיָּךְ עוֹשֶׂה וּפּוֹרְעַ קְמָא קְמָא קְדוּשׁ ל' וּמ"ל בְּפַחוּ' פְּחוֹת מִש"פ.

וּפִי הֵתוּ בְּשֵׁם ר"י דֵּה"ט שְׁאִין בְּדַעְתּוֹ שֶׁל מְקַדִּישׁ שְׂיַחְוֹל הֶהְקַדְּשׁ עַל פְּחוֹת מִש"פ. וְהֵ"נ י"ל שְׁאִין בְּדַעְתּוֹ שֶׁל נוֹדֵר שְׂיַחְוֹל עַל פְּחוֹת מִש"פ מ"מ ק"ל הָא דְּמִסְיָמִי אֲבָל פְּלִים שְׁעוֹשִׂין מֵהֶם א"נ אֲסוּר אֲפִילוּ מִפְּחוֹת מִש"פ.

אֲמַאי פִּינּוֹן דָּאִין בְּדַעְתּוֹ שֶׁל נוֹדֵר עַל פְּחוֹת מִש"פ אֵינוֹ אֲסוּר אֲלָא בְּיָשׁ בְּהִנְאָתוֹ ש"פ דְּנוֹקָא וְהָא אִיכָּא בֵּין עוֹשִׂין לְאִין עוֹשִׂין דְּבַעוֹשִׂין אֲפִילוּ בְּמָקוֹם שְׁאִין מְשַׁכְּרִין אִסוּר וּבְאִין עוֹשִׂין מְקוֹם שֶׁא"מ שְׂרִי אֲבָל בְּפַחוֹת מִש"פ בְּכָל עֲנִין א"ל דְּשְׂרִי לְשִׁיטַת הַתּוֹסְפוֹת.

מ"מ נ"ל דְּמִנְדֵּר הֵנָּה דַּעְתּוֹ נְמִי עַל פַּחוּ' מִש"פ דְּהָא בִּירוּשְׁלַמִי מִבְּעַיְ' לִי נִדֵּר מִן הַפֶּקֶר מֵהוּ לְחַמֵּם בּוֹ אֶת יָדָיו וְלֹא אִיפְשָׁט וּמְבִיאָה הֶר"ן (בִּפ"י) [צ"ל בִּפ"ד דָּף פ'] דְּנִדְרִים וְהָא הִנְאָת חִימוּם אִין בּוֹ ש"פ ש"מ דְּשְׂאָר הִנְאָה גְמוּרָה אִפִּי פְּחוֹת מְשָׁנָה פְּרוּטָה אֲסוּר דְּדַעַת הַנּוֹדֵר אִפִּי עַל פְּחוֹת מִש"פ נְמִי: דְּרִיסַת הֶרְגֵּל הָא לֹא קִפְדִי אִינְשֵׁי מִתּוֹךְ פִּי הֶר"ן שֶׁם בְּנִדְרִים מְשַׁמַּע דֵּה"פ פִּינּוֹן דְּמִיָּדִי דְּלֹא קִפְדִי אִינְשֵׁי הוּא אִין זֶה קְרוּי נְהִיגָה מְחַבְּרִין וּק"ל ע"ז אֲטוּ בְּאִיסוּר הִנְאָה מִדִּי דל"ק מִי שְׂרִי הָא תָּנַן בִּפ"ג דַּע"ז (דָּף מ"ו) גְּבִי אֲשִׁיר' לֹא יָשַׁב בְּצִילָהּ וְלֹא יַעֲבֹר תַּחְתֶּיהָ.

וְהֵנָּה מ"ב בִּפ"ב דְּפִסְחִים (דָּף כ"ו) דְּאֲסוּר לִישֹׁב בְּצִילָהּ שֶׁל הֵיכַל גְּבִי רִיב"ז שְׂיָשַׁב בְּצִילָהּ שֶׁל הֵיכַל וְנִדְרָשׁ וְאָמַר הֵתָם דְּקוֹל מְרָאָה וְרִיחַ שֶׁל קוֹדֶשׁ אֲסוּר וְהָא כָּל אֵלוֹ לֹא קִפְדִי דְּהָא לֹא מְחַסֵּר לָהּ בְּהָא אִפִּי הַבְּאִיסוּר הִנְאָה אֲסוּר וְהָכִי מוֹכַח בַּגְמ' בִּכ"מ.

וּמִדְּבָרֵי הַרְשָׁבָ"ם בִּפ"ג דְּב"ב (דָּף נ"ז) מְשַׁמַּע דְּמִיָּדִי דל"ק ה"ל הַפֶּקֶר גְּבִי הָא דְּמִשְׁנֵי הֵתָם הֵכָא בְּחִצְרַת הַשְּׁנוֹתָפִין עֶסְקִינוּ דְּבַהֲעֵמְדָה כְּדִי לֹא קִפְדִי פִּי פִינּוֹן דל"ק בַּעֲמִידָה הָרִי הַפְּקִירוֹ אֶת הַחִצְרַת לְכָל בְּנֵי הַחִצְרַת לַעֲמוֹד בּוֹ וּלְגְבִי הַעֲמִידָה אִין לוֹ חֵלֶק בּוֹ וְאוּלַי הֶר"ן ג"כ פִּינּוֹן לְזֶה אֲלָא שֶׁא"כ לֹא ה"ל לְסִתּוֹם דְּבָרָיו בְּיוֹתֵר וּל"נ לְפָרֵשׁ דְּכָל מִיָּדִי דְּלֹא קִפְדִי אִינְשֵׁי וְאִין דַּעְתָּם עֲלֵיהֶם אִין דַּעַת הַנּוֹדֵר מְחַבְּרִין לְאֲסוּר בְּאֵלוֹ וְדְבָרֵי קְרוֹבִים לְפִי הַרְשָׁבָ"ם אֲלָא מִדְּמִשְׁנֵי הָא מְנִי ר"א הוּא דְּאָמַר וְיִתֵּר אֲסוּר בְּמִנְדֵּר הִנְאָה לְמַאי דְּפִי א"ש טְפִי הָא דְּמִדְּמִי דְּרִיסַת הֶרְגֵּל דל"ק לְוִיתֵר דְּלִפְנֵי הַרְשָׁבָ"ם מֵה עֲנִין הַפֶּקֶר דְּדְרִיסַת הֶרְגֵּל לְגְבִי וְיִתֵּר: אֲבָל אִי טַעֲמָא פִּינּוֹן דל"ק עַל דְּרִיסַת הֶרְגֵּל הוּא מְשׁוּם דָּאִין דַּעַת הַנּוֹדֵר עֲלִיו א"ש דְּהָא וְיִתֵּר נְמִי פִּינּוֹן דל"ק וּמְנוּת' פֶּן לְכָל הַלּוֹקְחִים אִפִּי הָא אָמַר לר"א וּל"א אִין דַּעַת הַנּוֹדֵר עֲלִיו וּל"א ה"ה לְדְרִיסַת הֶרְגֵּל דְּאֲסוּר לר"א וּל"א אִין דַּעַת הַנּוֹדֵר עֲלִיו אֲבָל לְרַבָּנָן שְׂרִי מֵה"ט וּל"ד לְפַחוֹת מְשָׁנָה פְּרוּטָה דְּפִי לַעֲלִיל בְּמַחְנוּ' בְּמוֹדָא הִנְאָה.

דִּש"ה דַּעַת הַנּוֹדֵר עַל פְּחוֹת מְשׁוּ פְּרוּט' נְמִי אַע"ג דְּלַעֲנִין גְּזֵל נָא נִתַּן לְהִישְׁבּוֹן מ"מ קִפְדִי אִינְשֵׁי עַל פְּחוֹת מְשָׁנָה פְּרוּטָה נְמִי בְּדָאֲמָד רפ"ז דְּעִירוּבִין [דָּף ס"ב]. וְעִיקַר הַדְּבָר אִין שֶׁם וְנִמְצָא בְּסִנְהֶדְרִין נִינְהוּ דְּבִתֵּר הֵכָא מְחִיל צַעֲרָה בְּשַׁעֲתָי' מִי ל"ל.

עק"ל על הרשפ"ם דתל' טעמא דנ"ק בדרים' הרגל שנתפי אהדדי משו' דמפקיר את
החצר לבני חצר לעמוד הא פיון דאינו מפקיר לכ"ע ומקפיד לענין עמידה לגבי אחרים
אין זה הפקר דקיי"ל בכ"ה דאמ' במס' פיקאה ברפ"ו דאין הפקר עד שייפקר לעניי'
ועשירי' פשמיתה ואפי' מפקיר לכ"ע חוץ מאדם א' אין זה מפקיר פדאמ' בפ"ב דב"מ
(דף ל) בעובדא דר"י וה"נ פי מפקיר העמדה לבני חצר ולא לכ"ע אין זה הפקר אפי'
לגבי בני חצרו והא עמידה אסורה במודר הנאה אפי' לבני חצר והא התם בפ"ג דב"ב
משמע דשרי והא דפריה דריסת הרגל הא לא קפדי הקשו התוס' מהא דאמ' בפ"ג שם
שנתפין הוא דל"ק אהדדי הא שאר אינשי קפדי ותל' בשם ר"ת דה"מ בבבקה דל"ק בה
שום אדם וסברא הו' לומר פן דומיא דרישא דכלי שא"ע בהן א"נ דאיירי שאין משפירין
פיקצא בהן דמ"ל בנדריים פר"א ונ"ל דלפי דבריו האי קוש' דריסת הרגל הא ל"ק צ"ל
רבא גופי' פריה לה ואל תתמה על זה דכהג"מ בפ"ב דב"מ (דף כא) גבי נכמה אר"י קב
בד"א דר"י גופי' קא"ל להאי נכמה וכמ"ש"כ התוס' ההם וכהנה רבות בגמ' ומ"מ ק"ל
דר"ת דידן' אדידן' דלמאי דפי' הקא משמע דר"ה דאחר דלאו שנתפי קפדי אינשי אפי'
לרבנן דפליגי על ר"א ביותור מודו בדריסת הרגל דאחר שאסור במודר הנאה והא
ברפ"ה דנדריים [דף מה] תנו השנתפין שנודרי' הנאה זה מזה אסורין לכנס לחצר ראב"י
א' זה נכנס לתוף שלו וזה כו' וקתני סיפא הי' אחד מן השוק מודר בא' מהן הנאה לא
יכנס לתוף החצר ראב"א יוכל לומר לתוף של חבירו אני נכנס וא"נ לתוף של
ואיפשטא התם הלכתא כרא"ב ויהקשו התוס' בשם ר"ת הא טעמא דראב"י משום דיש
ברירה ואנן קי"ל בדאורייתא אין ברירה ותל' בשם ר"ת דהלכה כרא"ב ויא' מוטעמין
דהנה סבר יש ברירה ויותור אסור במודר הנאה ואנן קי"ל א"ב ויותור מותר במודר הנאה
מ"מ תקשה סיפא בא' מן השוק מודר בא' מהם הנאה דבהא נמי הלכה כראב"י דהא
סתמא איפסקא הלכתא פנותי' משמע במאי דאיירי בכולי כבי דמתני' דהכא הלכתא פנותי'
לכנס בחצר השנתפין זה ואמאי אי משום ברירה הא קי"ל א"ב ואי משום דל"ק נדמי
ליותור הא הקא בחצר מיירי והא כ"ע קפדי בחצר אדריסת הרגל של אחר שאינו
שנתפו: אין בין נדרים לנדבות נ"ל דמתני' מיירי בכל גוונא נדרים ונדבות בין דקדשי
מזבח בין דקדשי בדיק הבית ול"מ לר"י בפ"ג דחולין [דף קלט] דבקב"ה נמי באומר
עלי דהיינו נדר חייב באחריותו בין במת השור או נפל הבית שהקדיש לב"ה דליתנו בין
בנגב או נאבדו דאיתנו נמצא קב"ה שוין לענין אחריות לק"מ לכ"ד אלא אפי' לר"ל
דא' התם דנגב או אבדו אין חייב באחריותו בקב"ה דכל היכא דאיתני' בי' גזא דרחמנא
איתני' דכתי' לה' הארץ ומלואה הא מודה במת השור או נפל הבית דליתנהו כדא' התם
ומתני' דתני' שהנדרים חייב באחריותו בכל סד וסד אחריות דשייף אצלו בק"מ אפי'
בדאיתנהו וקב"ה דנאקא בדליתנהו כגון מת השור או נפל הבית דאילו בדאיתנהו ל"ש
פאן אחריות דהא אכתי' בי' גזא דרחמנא הוי: אלא שנדריים חייב באחריותו הקשו התוס'
אמאי לא תני' שהנדרים אין באין אלא מן החולין ונדבו' אף מן המעשר דגמ' שם שם
משלמי' ותל' דתני' ושייר וק"ל מאי שייר דהאי שייר ועוד דבכל הני אין בין דתנינו
בפירקו דייק הגמ' עלה הא לענין פלוני זה וזה שוין ומקצתו דייק ומוקי לה דלא כהלכתא
כגון באין בין שבת לי"ט קא' הא לענין מכשירי אוקל נפש זה וזה שוין ודלא כר"י וקיי"ל
כר"י בפ"ג דביצה [דף פח] ואין בין שבת ליום הפפורי' קא' הא לענין תשלומי' זה וזה

שׁוֹיֵן וּרְנ"ב הִיא וְלִית הִילְכֶתָּא פְּנוּתָי וְלִקְמֵן בְּאִין בֵּין פְּהוּ מְשִׁיחַ וְא"ב פְּהוּ מְשִׁמֵּשׁ דְּחִיק לְאוּקְמֵי רִישָׁא ר"מ וְסִיפָא רַבְּנֵן וּל"ק תְּנֵי וְשִׁיבֵי עוּד תֵּי הַתּוֹס' דְּמַתְּנֵי מְיִירֵי בְּקֶרְבָּן שְׁהַפְּרֵשׁ כְּבָר וּקְמ"ל שְׁאִין חִילּוּק בְּעִבּוּדְתָּן וְגַם זֶה דְּחֹסֵק דָּאֵם אִיתָא שְׁיֵשׁ עוּד חִילּוּק בֵּינֵיהֶן וּבְשִׁלָּא הַפְּרֵי עֲדִינֵן ה"ל לְמִיתְּנֵי וְלֵאמְרוּ הַחִילּוּ שְׁיֵשׁ בֵּינֵיהֶן בְּשִׁלָּא הַפְּרֵשׁ נְמִי וּבִרְפ"ו דְּב"ק (דָּף סב) תֵּי הַתּוֹס' דְּמִשְׁנֵה זֹו שְׁנוּל' בְּמַס' קִינִין גְּבִי עוֹלוֹת עוֹף וְעוֹלָה פִּינֹן שְׁאִין בְּהָ אַכִּילוֹת אָדָם נְדָבָה נְמִי אִין בָּא מִן הַמַּעֲשֵׂר כְּדָאֵמַר בְּסִיפָרֵי פ' עֶשֶׂר תַּעֲשֹׂר וְקָרוּב לְזֶה תֵּי בִּפ"ק דְּתַעֲנִית (דָּף י') וּבִפ"ק דְּחִגִּיגָה (דָּף ח) אָבָל לְמֵאֵי דְּפִי דְּמַתְּנֵי מְיִירֵי בֵּין מְק"מ בֵּין מְקב"ה בְּלֵא"ה א"ש וּלְק"מ דְּקב"ה אִינֵן חִלִּין עַל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְמֵאֵי דְּקו"ל כְּר"מ דְּס"ל מ"ש מְמוֹן גְּבוּהָ הוּא כְּדָאֵמַר בִּפ"ב דְּקִדּוּשִׁין (דָּף נה) דְּע"כ ל"פ בִּפ"ח דְּמִנְחוֹת (דָּף פב) אָלָא בְּמַתְּפִיס מְעוֹת מ"ש לְשִׁלְמִים דְּאִיפָא לְמ"ד הֵתָם דְּקִנּוּ שְׁלָמִים אִפִּי לְר"מ מְטַעֲמָא דְּמַפ' הֵתָם פִּינֹן דְּמַעֲשֵׂר קָרִיב שְׁלָמֵי פְּלוּמֵר הִלּוּקַח בְּהֵמָה סְתָם מְמַעוֹת מ"ש דִּינוֹ לְהַקְרִיב שְׁלָמִים דִּילְפִינֹן מַעֲשֵׂר שָׁם שָׁם מְשִׁלְמִים פִּי אִיתְּפִס לִי נְמִי תְּפִיס אָבָל בְּמַתְּפִיס מ"ש לְקַדְשֵׁי בְּדָק הַבֵּית דְּל"ש ה"ט לְכ"ע לָא תְּפִיס לְמֵאֵי דְּק"ל מ"ש מְמוֹן גְּבוּהָ הוּא וּבְזֶה נו"נ דְּקֶרְבָּנוֹת בַּה"ב שְׁוִין.

עֲנ"ל דְּלִק"מ דְּהֵא הֲרֵי עָלֵי קֶרְבָּן ע"מ שְׁלָא אַחֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ אַע"ג דָּא' עָלֵי הוֹאִיל וְאִינוּ חֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ נְדָבָה מִיקְרָא כְּדָא' בִּפ"ק דְּר"ה (דָּף ו') דְּפָרִיף וּמִי מְצִית אִמֵּר דְּאָמַר וְלָא אִפְרִישׁ וְהָא נְדָבָה כְּתִי דְּהִינּוּ הֲרֵי זֶה וּמ"ל רְבָא פְּגוֹן דָּא' הֲרֵי עָלֵי עוֹלָה עַל מְנַת שְׁאִינוּ חֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתֵי דְּנִדְרָה כַּה"ג נְדָבָה מְקָרִי וְכִינֹן דָּאֵמַר ה"ע כַּה"ג בְּכָלֵל נְדָבָה הוּא וְהָא נְדָאֵי נְדָבָה כְּזוֹ דְּאָמַר וּל"א דִּין נְדָר גְּמוּר עָלֵי לְעִנְיָן זֶה דָּאִינוּ בָּא מִן הַמַּעֲשֵׂר דְּהָא טַעֲמָא דְּנִדְרָה אִין בָּא אָלָא מִן הַחֻלִּין מְשׁוֹ דְּקו"ל דְּבָר שְׁבַחְוּבָה אִינוּ בָּא אָלָא מִן הַחֻלִּין כְּדָאֵמַר שָׁם בִּפ"ח דְּמִנְחוֹת וְכִינֹן דָּא' עָלֵי הַקְּרָבָן מְטַל עָלֵי חוּבָה מְעַתָּה וְא"א לְבָא מִן הַמַּעֲשֵׂר א"כ נְדָבָה כְּזוֹ דָּא' ה"ע אַע"ג דָּא' ח בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ ה"ל דְּבָר שְׁבַחְוּבָה וְאִין בָּא מִן הַמַּעֲשֵׂר כְּנִדְרָה גְּמוּר מִש"ה לָא תְּנֵי הָא דָּא' ב מִן הַמַּעֲשֵׂר בְּאִין בֵּין נְדָרִים לְנְדָבוֹת הָא אִיפָא נְמִי נְדָבוֹת דָּא' ב מִן הַמַּעֲשֵׂר כְּגוֹנוּנָא דְּאָמַר: עוּד אֲנִי אוֹמֵר דְּקוּשֵׁי הַתּוֹס' מַעֲיָקְרָא לִיתָא דְּהָא פִּינֹן דְּטַעֲמָ דְּנְדָרֵי אִין בְּאִין מִן הַמַּעֲשֵׂר מִשָּׂא"כ בְּנְדָבוֹת הוּא מְשׁוּם דְּנְדָרִים פִּינֹן דְּאָמַר עָלֵי ה"ל דְּבָר שְׁבַחְוּבָה שְׁהַקְּרָבָן מְטַל עָלֵי וְכָל דְּבָר שְׁבַחְוּבָה אִינוּ בָּאֵה אָלָא מִן הַחֻלִּין.

מִשָּׂא"כ נְדָבָה סְתָמָא דְּהֲרֵי זֹו קָא' וְכִינֹן שְׁפִי מַעֲשֵׂר זֶה לְקֶרְבָּן הָא פִּי' וְאִין כָּאֵן מְשׁוּם דְּבָר שְׁבַחְוּבָה שְׁהֲרֵי לָא קָבֵל עָלֵי לְחוּב אָלָא לְהִבִּיא מִן הַמַּעֲשֵׂר זֶה דְּוִקָא וְלָא בַע"א וְכִינֹן דְּפִי לְהִדְיָא הָא פִּי'. וְהָא בְּנְדָרִים נְמִי כַּה"ג דְּנְדָבוֹת הִיכִי דְּפִי בְּהִדְיָא בְּשַׁעַת נְדָרוֹ וְא' הֲרֵי עַל קֶרְבָּן מִן הַמַּעֲשֵׂר פִּינֹן דְּפִי פִי' וּמִבִּיא מִן הַמַּעֲשֵׂר וּכְדָתָנּוּ הֵתָם תּוֹדָה מִן הַמַּעֲשֵׂר וּלְחַמּוֹ מִן הַחֻלִּין יָבִיא הִיא וּלְחַמּוֹ מִן הַמַּעֲשֵׂר יָבִיא.

וְכִינֹן בְּדָפִי' נְדָרִים שְׁוִין בְּהָא לְנְדָבוֹת ל"ש לְמִיתְּנֵי הָא בְּאִין בֵּין לְנְדָרִים וּנְדָבוֹת דְּמַתְּנֵי בְּמָה שְׁחֲמִיר נְדָרִים מִן נְדָבוֹת קַחְשִׁיב וּבְהָא אִין זֶה חֲמִיר מְזָה דְּהָא טַעֲמָא דְּנְדָבוֹ בְּהָא מִן הַמַּעֲשֵׂר הוּא מְשׁוּם דְּנְדָבָה אִינוּ אָלָא בְּהֲרֵי זֹו וְלָא בְּעִנְיָן אַחֲרֵי וְהָא הֲרֵי זֶה הִינּוּ פִי' וּבַכַּה"ג בְּדָפִי' נְדָר נְמִי בָּא מִן הַמַּעֲשֵׂר וְלָא מְצִי לְמִיתְּנֵי נְדָרִים דְּוִקָא דְּנְדָבוֹת דְּלָא מ"ל אָלָא בְּדָפִי' שְׁהֲרֵי אִין זֶה חֲמִיר מְזָה וְאַע"ג בְּדָלָא פִי' בְּנְדָרִים אִין בְּאִין מִן הַמַּעֲשֵׂר אִין

בְּהָא חוֹמֵר יוֹתֵר מְנַדְבוֹ דְּבַדְלָא פִּי בְּנִדְבוֹת לָא מִשְׁפַּחַת לֵה וְאִי הוּי מ"ל הִי לֵהּ דִּין נְדָרִים בְּהָא.

אָבֵל בְּהָא מִילְתָּא דְאַחֲרִיּוֹת אַפ"ת דְּבִאוּמֵר ה"ע ע"מ שא"ח בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ כה"ג נְדָר מִיקְרִי הוֹאִיל וּא' ה"ע וּבכֵה"ג נְדָרִים שׁוּי לְנִדְבוֹת שא"ח בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ אַפ"ה מ"ל בְּסַתְמָא בְּדָלָא פִּי שא"ח בְּאַחֲרִיּוֹת' חֲמִיר זֶה מְזַה דְּסַתְּם נְדָרִים חֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ וְסַתְּם נְדָבָה א"ח אָבֵל לְעִנְיָן מְעַשֵּׂר לְעוֹלָם לָא מִשְׁפַּחַת לְנְדָרִים דְּוּמְיָא דְנִדְבוֹת דְּאִינְן אֵלָא בְּדַפְּנִי שְׂיֵהָא חוֹמֵר זֶה דְּמַעְשֵׂר בִּינִיָּהוּ: רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר אֵה שְׁעָלִי חֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ פִּירֵשׁ"י הֲכִי דְרִישׁ לִי לְקָרָא וְנִרְצָה לּוֹ נְדָרוֹ לְכַשְׁיִתְפַּפֵּר בְּהוּי הוּיָא נִרְצָה אָבֵל מִקְמִי כַּפָּרָה לָא נִרְצָה וּבִאִינְהָ קָרְבָּן אֲמַרְתִּי לֵה בְּאוֹתוֹ שְׁעָלִי וְהִינּוּ עָלִי דְקָרָא וּק"ל הָא תַנִּי בַּפ"ה דְּמַעֲיֵלָה (דָּף יט) אִי מָה חֲטָא הָאֲמוֹר בְּתֵרוּמָה עַד שְׂיַצָּא מִקְדָּשׁ לְחוּל מִן הַקְדָּשׁ לְקָדָשׁ כְּגוֹן לְקַח קִינִי זָבִין וְקִינֵי זְבוֹת וְקִינֵי יוֹלָדוֹת וְשָׁקֵל וְשָׁקֵל וְהִבִּי חֲטָאָת' וְאֲשָׁמוּ מִן הַקְדָּשׁ כִּינּוֹן שְׁהִבִּי לְעִזְרָה מְעַל דְּבָרֵי ר"ש הֲכִי גֵרֵס רַש"י שְׁם רִי"א עַד שְׂיִזְרוֹק הַדָּם וּפִירֵשׁ"י שְׁם בְּדַר"ש כִּינּוֹן שְׁהִבִּי לְעִזְרָה מְעַל דְּקִסְבֵּר מֵאֵן דְּמִחְזִיב חֲטָאָת אוֹ אֲשָׁם לְעוֹלָם הוּא חֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ עַד שְׂיַבִּיאֲנוּ לְעִזְרָה וְכִינּוֹן שְׁהִבִּיאֵוּ נִפְטֵר מֵאַחֲרִיּוֹתוֹ אִף הָאִי נָמִי דְמוֹצֵי מִקְדָּשׁ לְקָדָשׁ יַצָּא י"ח יְדֵי אַחֲרִיּוֹתוֹ מְעַל וְרִי"ס לְעוֹלָם הוּא חֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ עַד שְׂיִזְרוֹק הַדָּם אִף ה"ג כִּינּוֹן שְׂנִזְרַק הַדָּם וְיַצָּא יְדֵי אַחֲרִיּוֹת חוֹבָתוֹ מְעַל דְּכִינּוֹן דִּי"ח כְּמוֹ שְׁהוֹצִי לְחוּלִין דְּמִי וְאִיָּהּ אֲפִשֵׁר לומ' כֵּן הָא לר"ש אִפִּי בְּנְדָר ס"ל דְּחֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ עַד לְאַחַר הַקְרָבָה דְּהֲכִי קָאֲמַר הֲכָא וְנִרְצָה לּוֹ לְכַפֵּר עָלָיו רַש"א אֵת שְׁעָלִי חֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ וּמָהָא נ"ל דְּנְדָרֵי חֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ וְכַדְמִסִּיק מ"ט כִּינּוֹן דְּאָמַר עָלִי כְּמֵאֵן דְּטַעוֹן לִי אַכְפָּתִי דְּמִי וְכִי גֵרַע חוֹבָתוֹ מְנַדְרִים דְּחֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ עַד לְאַחַר כַּפָּרָה וּבִלְא"ה פִּירֵשׁ"י תַּמּוּהָ מְאוּד דְּאִיָּהּ אֲפִשֵׁר לומ' דְּחֲטָאָת וְאֲשָׁם שְׁהֵן חוֹבָה דִּי"ח לר"ש בְּהִבִּיאֵוּ לְעִזְרָה לְחוּד וְשׁוּב נִפְטֵר מֵאַחֲרִיּוֹתוֹ דַּא"כ בְּמָה יִתְכַפֵּר לּוֹ הַחֲטָא שְׁהִבִּי עָלָיו חֲטָאָתוֹ וְאֲשָׁמוּ הָא אִין מִתְכַפֵּר לּוֹ עַד לְאַחַר זְרִיקָה וְה"ג חֲזִיבֵי קִינִין אִיָּהּ יי"ח אַחֲרִיּוֹתוֹ בְּהִבָּהָ לְעִזְרָה לְחוּד הָא אֲסוּרִין בְּקָדָשִׁים עַד שְׂיַבִּיאֵוּ כַּפָּרְתָן וְאִין כַּפָּרָה אֵלָא בְּדָם וְגַם בְּמִקּוּמוֹת הַרְבֵּה בַּגַּמ' רַבּוּ מִלְּמִנּוֹת מוֹכַח לְהִדְרָה דְּחוֹבוֹת חֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ עַד לְאַחַר כַּפָּרָה וְזֶה פִּשְׁוֵט מְאוּד וּמְבֹאָר מְעַצְמוֹ וְאִין צָרִיף לְהֵאָרִיף בְּזֶה לְרוּב פְּשִׁיטוֹתוֹ אָבֵל גִּירָס' סְפָרִי דִּינּוֹן שְׁם דַּפ"ה דְּמַעֲיֵלָה הֲכִי הִבִּי חֲטָאָתוֹ וְאֲשָׁמוּ מִן הַקְדָּשׁ כִּינּוֹן שְׁהוֹצִיא מְעַל דְּבָרֵי ר"ש וְגִירָסָה נְכוּנָה הִיא דְּוּדָאִי אִין עִנְיָן אַחֲרִיּוֹת לְגַבִּי מַעֲיֵלָה וְלכ"ע חֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ עַד לְאַחַר כַּפָּרָה שְׁהוּא זְרִיקוֹת דְּמִים וְלִפִּי גִירָס' זוֹ נ"ל דְּבָהָא פְּלִיגֵי ר"י וְר"ש רַש"ס דְּמִן הַקְדָּשׁ לְקָדָשׁ דְּמִי לְמִן הַקְדָּשׁ לְחוּל מָה לְהִלָּן כִּינּוֹן שְׁהוֹצִי מְעַל אִף מִקְדָּשׁ לְקָדָשׁ כִּינּוֹן שְׁהוֹצִי מְעַל מִיָּד וְרִי"ס דְּלָא דְּמִי מִן הַקְדָּשׁ לְקָדָשׁ לְמִן הַקְדָּשׁ לְחוּל דְּהִתָּם בְּהוֹצִי לְחוּל בָּא לְמַעוֹל מִשׁוּם שְׁמוֹצִי מְרִשׁוֹת הַקְדָּשׁ לְרִשׁוֹת הַדִּיּוֹ אָבֵל מִן הַקְדָּשׁ לְקָדָשׁ בְּהוֹצִי לְחוּד דְּלָא הוֹצִיאֵוּ מְרִשׁוֹת זֶה לְרִשׁוֹת אַחַר דְּאַכְתִּי בְּרִשׁוֹת הַקְדָּשׁ קִינִי מִש"ה לָא מְעַל עַד לְאַחַר זְרִיקָה וְס"ל כְּהָא דְּתַנּוּן בַּפ"ב דְּשָׁקֵלִים הַשׁוֹקֵל שְׁקָלוֹ מִמְעוֹת הַקְדָּשׁ אִם נִתְרָמָה הַתְּרוּמָה וְקָרְבָּה הַבְּהֵמָה מְעַל וְקָתְנִי רִישָׁא הַנּוֹתָן שְׁקָלוֹ לְחִבְרֵוֹ לְשָׁקֵל עִי"ד וְשָׁקֵל עִי"ד עֲצָמוֹ אִם נִתְרָמָה הַתְּרוּמָה מְעַל וְהָאִי אִם נִתְרָמָה הַתְּרוּמָה דְּרִישָׁא דְּמְעַל הִינּוּ נָמִי בְּקָרְבָּה הַבְּהֵמָה דְּוּוּקָא דְּוּמְיָ דְּסִיפָא וְהָאִי וְקָרְבָּה הַבְּהֵמָה דְּסִיפָא אֲרִישָׁא נָמִי קָאִי וְטַעְמָא דְּמִילְתָּא דְּבַעֲי קָרְבָּה הַבְּהֵמָה וְלָא מְעַל קוֹדֵם מִשׁוּם שְׁאִין מַעֲיֵלָה אֵלָא בְּמוֹצֵיָא מִהַקְדָּשׁ לְחוּל אָבֵל בְּמוֹצֵיָא מִן הַקְדָּשׁ לְקָדָשׁ אִינוּ מְעַל אֵלָא לְאַחַר

שנעשה מעשה בהקדש שני ובקרבה הבהמה ונוקא: והא לענין משפב ומשפב הא דל"ק
הא לענין שילוח זה וזה שוין כדא' לקמן ואין בין מצורע מוסגר למצור' מוחלט והא זב
נמי חמיר שילוחו שמשפלת חוץ לב' מחנות כדאמ' בפ"ו דפסחי' (דף סח) י"ל דמה
אינא זב בעל ב"ר אפי' בעל ראי' א' דה"ל כבעל קרי הא ב"ק נמי משפלת חוץ לב"מ
כדא' ה"תם זב וכל זב לרבו' ב"ק שמשפלת חוץ לב' מחנו': מנה"מ אמשפב ומושב דשנה
בעל שתי ראין' לרואה שלשה קאי והא נ"ל מדר' סימאי מנה הפתוב שתיים דאלו ספירת
שבעה לבעל שתי ראין' נ"ל לקמן מקרא אחר דמזובו וספר [הא דנ"ל מדר"ס] וק"ל
דקא מהאי קרא לא נפקא אלא לר"י אבל לרבנן נפקא מקרא אחר כדאמר בפ"ה דנדה
(דף מג) זובו תדא רר בשרו חרי את זובו חלת למד על זב בעל ג"ר שחייב בקרבן או
החתיים בשרו מזובו טמא מקצתו זובו טמא לימד על זב בעל ב"ר שמשפב ומושב
ור"י נ"ל ה"תם מהא דר"ס ואמאי שביק הגמ' הא דרבנן ונקט דיחידאי ושפא י"ל הואיל
ושמואל דאיהו אמורא ס"ל ה"תם כר"י דא' זב צריף חתימת פי האמה ומנינא מדר"ס
נ"ל כדא' ה"תם לפיכך נקט לי' נמי סתמא דגמ' אליבין': ואימא שתיים לקרבן ולא לטומאה
ק"ל מאי פריף הא בסמוך דרשינן מזובו וספר לימד על זב בעל ב"ר שטעון ספירת ז'
כבעל ג"ר והשתא בע"כ מטמא נמי מ"ומ הבעל ג"ר מק"ו דש"י כנגד יום שאינו טעונין
ספירת ז' מטמא מו"מ דהכי אמר בסמוך אהא דמזובו וספר ונהלא דין הוא אם מטמא מו"מ
לא הי' טעון ס"ז וקאמר ש"י יוכיח שמשפב' מו"מ ואין טעון ספירת ז' אבל לבתר דגלי
קרא דגבי זב בעל ב"ר דטעון ספירת ז' יש ללמוד למו"מ דמטמא מק"ו דשומרת יום
ושפל דין בעל ג"ר עליו לכ"ד של טומאה ובע"כ ב' לטומאה ולא לקרבן ג' אף לקרבן
וקרא דמזובו מקצת זבין מביאין קרבן ל"ל.

וי"ל דאיכא למיפריף מה לש"י דזבה שפן מטמא באונס כדאמ' בפ"ד דנדה (דף לו)
שהוא אומר אשה פי תהי' זבה הרי אונס אמור תאמ' בזב דאינו מטמא באונס כדאמר'
ה"תם. ועוד מה לש"י דזבה שצריכה לשמור יום המחרת כנגד יום שראתה אפי' בראי'
א' כדאמ' בשילהי דמס' נדה תאמ' בראי' א' של זב שטובל בו ביום כב"ק בעלמא כדתנן
בפ"ק דזבין ועור דאיכא למימר טמא מת יוכיח שטעון ספירת ז' מטמא מו"מ שגרי אפי'
מת גופא א"א מו"מ כדאמ' בת"כ כמש"כ הר"ש בפ"ק דכלים: מזובו ולא מזובו ונגעו.

פירש"י דמונה מיד ועולין לו לספירת זוב לכשיתרפא מצרעתו וכו' ומנהגי טבילה קמיינתא
לטהרו מלטמ' מו"מ וכלי חרס בהיסט משמע דאם יספור ז' ויטבול לזובו קודם שיתרפא
מצרעתו ל"מ כלום טבילה זו דמצורע כל חומר טומאת זובו עליו לפיכך מפ' לכשיתרפא
מצרעתו יטבול דאילו טבל קוד' שיתרפא אין נ"מ בטבילה זו פיון דעדיין טומאת צרעת
עליו וה"מ ממה שפי' בפ"ד דנדה (דף ל"ז) גבי הא דא' ה"תם מזובה ולא מנגעה.

ולא מלידה. ופירש"י ולא מנגעה פיון שטהרה מזובה סופרת מיד ותביא קרבן לזיבתה
ואז תטהר מלטמא בוועלה ואפי' מנגעת משמע דליכא נ"מ במה שטהרה מזובה קודם
לנגעה אלא מלטמא בוועלה לחוד.

ואיני יודע למה דחק בכך שגרי כ"ח בהיסט אין שום טמא מטמא אלא הזב בלבד וכן
משפב ומושב חומר בזב מבמצורע כדאמר בפ"ו דפסחים (דף סו) אדרבה זב חמור

ממצורע שפן מטמא מו"מ ומטמא כ"ח בקיסט ופירש"י גופי' התם אכל מצורע אע"ג דתניא בת"כ עושה מו"מ לאו אב הטומאה לטמא בגדים אלא לטמא אוכלין ומשקין.

והשתא אפי' טבל לזיבה קודם שיתרפא מן הנגע נ"מ בקא טבילה שאין מטמא כ"ח בקיסט ואין עושה מו"מ לטמא בגדים פחותם זב וביותר ק"ל על הא דפי' גבי זבה פיון שטורה מזובה סופרת מיד ותביא קרבן לזיבתה ואז טהורה מלטמא בועלה לטהרה מלטמא בועלה קרבן זה ל"ל: ועל הא דאמ' ולא מזובה ונגעה ק"ל קרא ל"ל מהיכי תיתי לא יעלה ימי צרעתה לספירת זיבתה מ"ש משאר כל הטומאות שימי צרעתן עולין לספירת ימי טומאה פגון נדה ויולדות וטמא מת דה"ל טומאת ז' אע"ג דלא גלי קרא בקו שיעלו אפ"ה עולין פדאמ' בפ"ט דזבחים (דף צא) מי נדה שנטמאו טהורין שפן נדה מזין עלי' והא לא מציינו בשום מקום דימי צרעת אין עולין למגן שום טומאה.

מיהו בקא י"ל דסד"א מד"כר וכי יטהר וספר לו דעד שיהא טהור לגמרי מכל טומאה אינו סופר קמ"ל מזובו דכי יטהר מזובו דהיינו לכשיפסוק מזיבה מונה מיד אע"פ שטמא טומאה אחרת מיהו ק"ל לפי"ז דאמאי נקט מזובו ולא מנגעו יותר מכל הטומאות הל"ל סתם מזובו ולא מטומאה אחרת ואף נגעו נמי במשמע וראיתי להתוס' בפ"ה דמנחות (ד' סב) גבי השולח קרבנו ממדה"י שהקשו אהא דאמרי' ערל וטמא משלחין קרבנותיהו אע"ג דא"א להו לסמוך אמאי נימא כל שאין ראוי לביילה ביילה מעכבת בהו ויתהא סמיכה מעכבת בהו ופי' ויש לדקדק מהא דדרשינו בת"כ מזובו ולא מנגעו ש"מ דטמא משלח קרבנו דבהבאת קרבן איירי וא"כ י"ל דלא כתב רחמנא אלא משום הא לחוד דאע"ג דאין ראוי לסמיכה אין מעכב והשתא ניחא הא דנקט ולא מנגעו דוקא דאלו שאר טמאין דאין לסמוך פיון דאין משתלחין אלא ממחנ' שכינה אפשר דמעיייל דו וסמיה למ"ד ביאה במקצת לא שמי' ביאה ואם ת"ל נמי הסומך אינו מכניס ראשו ורובא פדאמ' רפ"ג דזבחי' (דף לב) אכל מצורע ודאי מילתא דפסיקתא היא דאין ראוי לסמוך שיהרי משתלח חוץ לג' מחנות פדאמ' בפ"ו דפסחי' (דף סו) ואע"ג דזב וב"ק נמי ודאי א"א לסמוך שיהרי משתלחין חוץ לב' מחנות פדאמ' התם מ"מ פיון דא"א להתנא למיתני מזובו ולא מטומאה אחרת סתמא דהא רוב טמאים בני סמיכה נינהו אלא הני תלתא חדא מנייהו נקט ועוד נקט מצורע דחמיר שילוחו מכולן.

אבל א"א לומ' פן דמהא דמזובו ולא מנגעו נ"ל דאע"ג דאין ראוי לסמיכה מחמת טומאת נגעו אפ"ה מביא קרבן זיבה וכדברי התו' קרבן זיבה הוא ב' תורין או שני בני יונה פדכתי' בקרא והא קרבן העוף א"צ סמיכה פדאמ' בפ"ג דגיטין (ד' כח) גבי השולח חטאתו ממדה"י דפרי' והא בעי סמיכה ומשני בחטא' העוף וא"א ללמן' מהא דזב וזבה דסמיכה באינו ראוי לביילה דא"מ.

ועוד ק"ל דע"כ הא דדרשינו ולא מנגעו גבי זב וזבה לאו אקרבן קאי דבעודו מצורע א"א להביא קרבן. דהא אמר בפ"ג דמועד קטן (דף ט"ו) מצורע מהו שישלח קרבנותיו ת"ש דתניא ואחר טהרתו אחר פרישתו מן המת ז' ימים יספרו לו אלו ז' ימי ספירתו וכיום בואו א"ה וגו' יקרב חטאתו זו עשירית האיפה שלו דר"י רש"א בבואו יקרב בזמן שראוי לביאה ראוי להקרבה בזמן שאינו ראוי לביאה א"ר להקרבה.

והשתא ל"מ למאי דפי' רש"י ה'תם דפ'שט לה מדאר"י יקרב חטאתו זו עשירית האפה
שלו אלמא שלא יוכל להקריב קרבנו עד שנטטה מט"מ ה"ה מצרעתו א"כ כל הטמאים
א"מ קרבן בימי טומאה אלא אפי' למאי דפי' התוס' ה'תם דאמצורע לחוד קאי מ"מ ש"מ
דמצורע א"מ קרבן והא התוס' גופי' פי' ה'תם האי מזובו ולא מנגעו דשמעתין לאו אקרבן
קאי אלא נ"מ שתהא טהור מטומא' מו"מ דזב וכדפי' רש"י בשמעתין.

גם על רש"י ק"ל למאי דפי' בפ"ד דגידה גבי מזובה ולא (מזובה) [מנגעה כצ"ל] ולגידה
פינון שטבלה מזובה סופרת מיד ותביא קרבן זיבה הא לפירושו בפ"ג דמ"ק לכ"ע אין
ט"מ ומצורע משלחין קרבן ואפילו לר"ש הא אמר בזמן שאר"ל אינו ראוי להקרבה
ועק"ל דאי ס"ד דהאי מזובו ולא מנגעו משום קרבן לחוד קאמר וקמ"ל דמביא קרבן
בעוד טומאת צרעתו עליו א"כ הא דאמר שם בפרק ז' דגידה דאיצטרף קרא מזובו
למעוטי נגעו וכן מזיבה גבי זבה ולא מנגעה ולא מלידה וצריכה דאי כ"ר גבי זב משום
דלא מטמא באונס ואי כ"ר גבי זבה משום דלא מטמאה בראיות כבימי'.

והשת' אא"ב הא דכ"ר למעוטי נגעו בזב וזבה משום עיקר טומאה קאמי דמ"מ מונין ימי
ספורי' אע"ג דטומאת צרעת עליהן ול"א דאין אלו ימי טהרה גמורה ניחא דכ"ר תרנונייהו
משום דחד מחברין' לא ילפינו דבכל חד איכא חומר בטומאתו משא"כ באידך פדמסיק
אבל אי ל"מ לענין טומאה אלא משו' הבאת קרבן לחוד וא"כ אפשר למילף חד מחברין'
ואין חומר שבטומא' דחד מה שאינו בחבירו פירכא לענין קרבן תדע דהא שכל הטמאים
שא"ר לסמיכה משלחין קרבנותיהן לפי שיטה זו מהכא ילפינו אע"ג דאיכא אמור מהו
פגון מת שטעונון הזאה וכדאמר בפ"ו דפסחים אע"כ אין פירכ' מהו' דטומאת נענין
שילוח קרבן ובע"כ הא דנא מנגעו דקאמר גבי זב וזבה משו' עיקר טומאתו קאמר
ומהשת' הדרא קושין' לזוכתא מ"ש דנקט ולא מנגעו יותר מבשאר כל הטומאות: מזובו
נספר לימד על זב בעל ב' ראית וכו' פירש"י להכי סמיך ספירה אצל זובו ללמדך שאף
משום מקצת זב טעון ספירה ואיני יודע מאי ענין דרש סמוכין לכאן דודאי צריך לכתוב
הכי דכי יטהר מראית הזוב מתחיל לספור וא"א לכתוב בע"א אבל אני תמה למה דחק
לפ' בן אלא האי מזובו לגמרי קרא יתיר' הוא וה"ק אביי לקמן בהדיא לכ"ר יטהר הזב
ולישתוק מזובו ל"ל לימד על זב בעל ב"ר שטעון ספירת ז': ע"ב אס"ד האי למעוטי הוא
דאיתי לישתוק קרא מיני' ק"ל הניחא האי מזובו דגבי ספירה דדרש (למעוטי) [לרבוני
כצ"ל] מה"ט אבל האי מזובו דגבי קרבן מנ"ל למדרש למקצת זבין ולמעוטי זב בעל
ב"ר מקרבן דלמא האי מזובו נמי לרבות בעל ב"ר לקרבן ומקצת זיבה קא' דהיינו ב"ר
מביא נמי קרבן דהשתא נדרש להני תרתי מזובו דגבי ספירה וקרבן שניהם בע"א לרבות
בעל ב"ר לקרבן כמו לספירה ואפתי תקשה ואימא ב' לקרבן ולא לטומאה דהיינו למו"מ
והיסט וג' אף לטומאה ויש לומר דודאי מן הסתם היכא דליכא הוכחא בקרא ראוי לדרוש
למזובו למקצת זבין ולמעוטי ב"ר ולא למקצת זיבה ולרבות לפיכך האי מזובו דגבי
קרבן פינון דליכא הוכחא בקרא מסתמא נדרוש למקצת זבין למעוטי ב"ר אבל מזובו
דגבי ספירה דחיק ומוקי אנפשי' דלרבות אתי פדמסי' דאי למעט לישתוק קרא מיני'
ולפי"ז הא דא"ל ר"פ לאביי מ"ש האי מזובו דמרבי בי' זב בעל ב"ר ומ"ש וכו'.

לאו למימר דאתרונניהו גיסא קא ק"ל דנדרוש תרונניהו בחד גנונא או לרבות או למעט דלרבות א"א כדפ"ל אלא נדרוש תרונניהו למעט קא ק"ל: אלא פריעה ופרימה ונ"ל דמתני' אתי כמ"ד מצורע מוחלט מותר בתשמיש המטה דהכי תניא (בפ"ב) [צ"ל פ"א] דמ"ק (דף ז') וישוב מחוץ לאהל ו"י שיהי' אסור בתשמיש המטה רי"א ימי ספורו ולא ימי חלוטו רי"ב ימי ספורו ק"ו לימי חלוטו דאי למ"ד מוחלט אסור בתשמיש המטה הל"ל נמי הא דבין מוסגר למוחלט אסור ומוסגר מותר בתה"מ.

וכ"ת מש"ה לא קחשיב הא דתה"מ משום דלא חשיב אלא מה דנוהג בכל המצורעים איש ואשה דבמוחלט אית' ובמוסגר ליתא משא"כ הא דתשמיש המטה דליתא פלל באשה כדאמר רפ"ב דכריתות (ד"ח) דחוץ לאהל ולא חוץ לאהל דמצורעת מותרת בתה"מ ליתא דהא פריעה ופרימה דמתני' נמי אינו נוהג באשה כדאמר התם וכ"ת דלעולם מתני' כמ"ד מוחלט אסור בתה"מ והא דלא חשיב לי' הא בין מוסגר למוחלט משום דמוסגר נמי אסור בתה"מ כמוחלט.

דא"כ אמאי קאמר בגמ' הא לענין שילוח זה וזה שוין הל"ל נמי הא לענין תה"מ זה וזה שוין: הא לענין שילוח זה וזה שוין. נ"ל דחסרון יש פאן וה"ג הא לענין שילוח ולטמוני בביאה זה וזה שוין והכי מבואר לקמן בדברי אב"י ומפ"י רש"י נראה דה"ג הא לענין שילוח וטומאה זה וזה שוין ומפ"י שילוח חוץ לחומת העיר וטומאה פל חומר טומאה האמו' במצורע זה יותר נכון שכולל כל עניני טומאה של מצורע והא דפרט שילוח בפ"ע משום דטומאה משמע בעיקר טומאתו שמשמא בביאה ואדם וכלים ושילוח הוא ענין לעצמו ואב"י דנקט לטמוני בביאה משו' דזה חומר מיוחד למצורע משא"כ בשאר טומאות חוץ ממת דחמור מיני' שמשמא באוהל כדתנן בפ"ק דמס' כלי' וכדפ"י המפ"ש' התם: מנה"מ פי' רש"י דאין פריעה ופרימה במוסגר קאי דילמא גלי רחמנא במוחלט וה"ה למוסגר כדא' לענין טומאה.

ותמהני למאי דלא אסיק אדעת' השתא להני קראי דמייתי בסמוך וטהר מפריעה ופרימה איפכא ה"ל למיפ"ה מנ"ל להחמיר במוסגר הקל במוחלט החמור. הא אין דנין קל מחמור להחמיר על הקל ול"ש לומר מדגלי רחמנא להחמיר במוחלט החמור ה"ה למוסגר הקל.

ול"נ לפ' להיפ"ה דבעי מנה"מ דאין בין מוסגר להחמיר ומשני מדכתיב וטהר לטהר מפריעה ופרימה דמעיקר' מכלל דלשאר חומר שבמוחלט נוהג במוסגר נמי וה"נ הא דמסיק מאשר בזהנגע דמעט מוסגר מחומר פריעה ופרימה דמוחלט מכלל דשאר חומר שבמוחלט נוהג נמי במוסגר.

וכן הא דא' רבא טהור מלטמא למפרע ה"פ דלעולם אין חומר של מוחלט במוסגר וא"צ לטהרו מפו"פ דמהיכי תיתי לטמאו אלא קרא קמ"ל דטהור מלטמא בביאה למפרע ופי' אם אח"כ פשה הנגע וכדפירש"י ואע"ג דלא ילפינו מוסגר ממוחלט להחמיר מ"מ מוסגר נמי מטמא בבואה דהא דמצורע מטמא בביאה נ"ל בת"כ מדכתיב זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק ולצרעת הבגד ולבית מה בית מטמא בביא' אף כולן מטמא בביא'.

והשת' א"ל למילף לטומאת ביא' מוסגר ממוחלט אלא מהא היקישא גופא נ"ל מוסגר במוחלט דהא בית מוסגר מטמא בביא' כדכתיב והבא אל הבית כל ימי הסגיר אותה יטמא

וה"ה לאדם מוסגר ובהכי אתי פל הסוגני על נכון: לוכבס בגדיו וטהר טהור מפריעה ופרימה דמעיקרא.

ק"ל מנ"ל דבפריעה ופרימה קאי דילמא וטהר משאר חומרא מוחלט קאמר אטו הגי רמיזא אהא. וי"ל משום דהגי קילא מפל השאר דנוהגין במוחלט בין באיש בין באשה משא"כ הגי דאין נוהגין באשה אפילו מוחלטת פדתנן האיש פורע ופורם ואין אשה פורעת ופורמת.

ובריש פ"ק דערכין [דף ג'] תני איש אין לי אלא איש אשה מנין ת"ל ונהצרוע הרי פאן שנים א"כ מת"ל איש לענין שלמטה איש פורע ופורם ואין אשה פורעת ופורמת. וכיון דקילא מפל חומר מצורע שדי נמי קילוימא דרבי קרא מוטהר דמוסגר קיל ממוחלט עליוהו ובסמוך יתבאר יותר: טהור מפריעה ופרימה דמעיקרא פי' רש"י מדלא פתיב ויטהר לישנא דמעיקרא הוא וה"ק דכבר קוד' טבילה הי' טהור ממקצת טומאה של חומר מצורע.

אע"ג דבכ"מ פתיב וטהר הים ליפא למיטעי אבל הכא דאיפא למיטעי הל"ל ויטהר וכה"ג אמר רפ"א דמס' ברכות [דף ב'] דנבא השמש וטהר ביאת השמש ומאי וטהר טהר יומא דאי ביאת אורו ומאי וטהר טהר גברא.

לקיחוב קרא ויטהר מאי וטהר. ופי' התוספות עד"ז שפתיבתי ואע"פ שאין פי' וטהר וטהר דהכא ודהתם אחד מ"מ הדיוקא דגמ' מדל"כ ויטהר אלא וטהר מחז טעמא הוא פיון דאיפא למיטעי הל"ל ויטהר.

ואין להקשות מנין למדרש הים מדכתב רחמנא וטהר וטהר יומא והאי ובא השמש ב ואת השמש דילמא ביאת אורו ומאי וטהר וטהר גבר' והא דלא פתיב ויטהר דקמ"ל טהור דמעיקר' דקוד' ביאת אורו לאחר טבילה מיז הי' טהור במקצת דהיינו לענין מעשר פדתנן טבל ועלה אוכל במעשר וע"ד שדרש הכא לטהר דמוסגר טהור מעיקרא.

י"ל דלהא ל"צ דמקרא אחר נפקא לן הא דטבל ועלה אוכל במעשר בפ"ק דיבמות [דף עה] וע"כ וטהר לטהר יומא אתי' ואין להאריך פאן בזה: אע"ג דהדר חזי לא מטמא למפרע. וק"ל התינוח לרבנן דס"ל ב"פ כ"צ [דף פ"א] דזב שראה בז' לימי סיפורו מטמא למפרע וסותר את הפל אבל לר"י דס"ל הים דאינו סותר ואינו מטמא למפרע אלא מכאן ולהבא והשתא האי וטהר דגבי זב מאי דרש בי' דהא ל"ל טהור מלמא פלי חרס בהיסט למפרע אע"ג דהדר חזי דהא אינו מטמא למפרע כלל ושפא י"ל דלר"י קאי האי וטהר למפרע אסתירה שבתוך ימי סיפורו פגון שראה זיבה ביום ד' לימי סיפורו וסתר ג' ימים שפנה כבר וצריך לספור ז' ימים מחדש ד' ימים לתשלום ז' ימי זיבה ועוד ג' ימים אחרים נגד ג' ימי הסתירה.

והשתא בג' ימי השלמה בעוד שעומד בג' ימים שפנה ימי הסתירה אע"ג שצדיקין פל טומאות זיבה עליו לכ"ד אפ"ה גלי קרא וטהר למפרע מלמא כ"ח בהיסט באותו ג"י שפור נגד ימי הסתירה הואיל וכבר פלו לן ז' ימי זיבה.

צ"ע בספר \$\$ ואל תתמה ע"ז דכיון דראיית זיבה שפותרת את הקודמין ה"ל פזיבה חדשה והימים ראשונים יפלו לגמרי והיו כלא היו ואין לחלק בין ימי השלום לימים

שְׁפָנְגָד יְמֵי הַסְתִירָה לְבֵין יְמֵי זִיבָה לְהַקְלֵ בְּהֵן מְלֻטְמָא כ"ח בְּהֵיסְט דְּכַה"ג מְצִינּוּ בַפ"ב דְּנִזְרִיר [דף י"ד] לְנֻטְמָא בְּיוֹם גִּידוּל שְׁעָר רַב א' אֵינּוּ סוֹתֵר וּפִי הַמְּפָרֵשׁ בְּלִישְׁנָא ב נֻטְמָא בְּיוֹם גִּידוּל שְׁעָר פְּגוֹן שְׁמֵנָה כ' יְמִים נְזִירוֹת וְנֻטְמָא וְסוֹתֵר אֶת הַכֹּל וְאַח"כ חֲזָר וּמְנָה עֲשָׂרָה יְמִים לִימֵי נְזִירוֹת וְאַח"כ נֻטְמָא בְּאוֹתָן כ' יוֹם הַנּוֹתְרִין לְתַשְׁלוּם יְמֵי נְזִירוֹת אֵינּוּ סוֹתֵר הִלְלוּ עֲשָׂרָה.

וּמְפָרֵשׁ בַּגַּמ' דַּה"ט דְּגִידוּל שְׁעָר תַּשְׁלוּם דְּנְזִירוֹת הוּא פִּי מְשׁוּם דְּכִי מְצַטְרַפְת הֵנִי עֲשָׂרָה לַכ' קַמְאֵי ה"ל ל' הִלְכָּה הַאי דְּהִדָּר מְיֻטְמָא קִי' וְאֵילָף לֹא הֵנִי אֶלְא תַשְׁלוּם נְזִירוֹת וְאֵינּוּ סוֹתֵר לְהֵנִי עֲשָׂרָה אֶלְמָא אַע"ג דְּטְמָא מֵת סוֹתֵר אֶת יְמִים רֵאשׁוֹנִים בְּנְזִירוֹת מ"מ כִּי מְצַרְפוֹת יְמִים שֶׁל אַחַר שְׁנֻטְמָא וְגַם יְמִים שְׁקוֹנְדָם וְכֹלּוּ יְמֵי הַנְּזִירוֹת שׁוֹב קְלִישָׁא הַנְּזִירוֹת וְאֵין פֶּחַ לְטוֹמְאָת מֵת לְסוֹתֵר לְמַפְרַע.

ה"נ כִּי מְצַרְפוֹת יְמֵי זִיבָה שְׁקוֹנְדָם לְסוֹתֵרָה עִם יְמִים שֶׁל אַחֲרָיו פְּלוּ יְמֵי זִיבָה קְלִישָׁא הַיְמִים הַנּוֹתְרִים לְהַשְׁלֵמוֹת יְמֵי סְתִירָה וְטֵהוּרִין מְלֻטְמָא כ"ח בְּהֵיסְט וְאַפְּי' לְשִׁמּוּאֵל דְּפִלִּיג הֵהֵם בְּנְזִירוֹת וְאֵמ' סוֹתֵר מְשׁוּם דְּחִדָּא נְזִירוֹתָא הִיא י"ל דְּמוֹדָה הֵכָא אֶלִיבָא דַר' יוֹסִי דְּאֵינּוּ מְטְמָא כ"ח בְּהֵיסְט מְשׁוּם רַבּוּיָא דְקִרְא וְטֵהָר מִיְהוּ לְפִי הַתּוֹס' הֵתָם דְּנֻטְמָא בְּיוֹם גִּידוּל שְׁעָר הֵינּוּ פְּשִׁמְנָה כ' יוֹם גִּילְחָ וְצָרִיף לְהַמְתִּין ל' יוֹם עַד יוֹם הַבְּאוֹת קַרְבְּנוֹתָיו דְּאֵין גִּידוּל שְׁעָר פְּחוֹת מַל'.

דְּאֵם נֻטְמָא אַחַר עֲשָׂרָה יְמִים לְגִידוּל שְׁעָר דְּכִשְׁתְּצָרְף עֲשָׂרָה יְמִים הִלְלוּ לַכ' יוֹם שְׁקוֹנְדָם גִּילְחָת פְּלוּ יְמֵי נְזִירוֹת ס"ל לְרַב דְּאֵינּוּ סוֹתֵר וְהֵתָם שְׁאֵנִי דְּאֵין ג"ש סוֹחַר לְנְזִירוֹת כְּלָל לְמַפְרַע תַּדַּע דְּהָא בְּנְזִירוֹת מְרַנְבָּה אֵינּוּ סוֹתֵר אֶלְא ל' יוֹם וְה"ט דְּבַנְזִירוֹת מוּעֻטָּת צָרִיף לְהַמְתִּין נ' יוֹם מְשׁוּם דְּאֵין גִּידוּל שְׁעָר פְּחוֹת מַל' יוֹם מַש"ה אֵם נֻטְמָא אֵינּוּ סוֹתֵר דְּהָא כְּבָר פְּלוּ יְמֵי נְזִירוֹתוֹ אֶבְל אֵם נֻטְמָא בְּתוּף יְמֵי הַנְּזִירוֹת וְחֲזָר וְנֻטְמָא לְאַחַר ל' לְקַבְּלַת נְזִירוֹתוֹ אֶבְל מְטוֹמְאָתוֹ אֶכְתִּי לֹא נִשְׁלְמוּ ל' יוֹם הוּאִיל וְטוֹמְאָה סוֹתֵרַת לְנְזִירוֹת שְׁמֵנָה לְפָנָיו אֵם חֲזָר וְנֻטְמָא בְּתוּף ל' הַב' שֶׁל טוֹמְאָה לֹא פִלְתָה הַנְּזִירוֹ' וְסוֹתֵר הַכֹּל ה"נ אֵין סְבָרָא לֹמַר לַר"י דְּאֵם רָאָה זִיבָה וּמְנָה מְקַצְתוֹ וְחֲזָר וְרָאָתָה זִיבָה פַּעַם ב' דְּקִלִּישׁ וְנ"מ דְּבַנְשֵׁלֵם ז' לְרֵאנִי' יְמֵי זִיבָה הָרֵאשׁוֹן אַע"פ שֶׁלֹּא שְׁלְמוּ ז"י לְסוֹתֵרָה שׁוֹב אֵינּוּ מְטְמָא כְּלִי חֲרֵס בְּהֵיסְט דְּכִינּוּ דְּרֵאנִיָּה סוֹתֵרַת בְּסוּף דֵינּוּ כְּתוּחִיל' זִיב' שֶׁל (ב' רֵאנִיוֹת) [צ"ל ג' רֵאנִיוֹת] לַכ"ד וְאַע"ג דְּאַלִיבָ' דְּרַבְּנָן טֵהוּר מְלֻטְמָא כ"ח בְּהֵיסְט בְּרוּאָה בְּזו אַע"ג דְּלִדְיָהוּ מְטְמָא לְמַפְרַע בְּרוּאָ' בְּזו' וְסוֹתֵר אַפ"ה אֵמַר' קְלִישׁ.

שְׁאֵנִי הַת' דְּאֵם לֹא חֲזָר וְרֵא' בְּזו' ה"ל טֵהוּ' בְּיוֹם הַז' אַחַר הַטְּבִילָה כְּדָמָ' בַפ"ב דְּנִינְדָה גַבִּי זָבָה מַש"ה בְּחֲזָר וְרָאָה אֵמַר קְלִישׁ אֶבְל בְּרוּאָה בְּתוּף ז' שֶׁל סְתִירָה לַר"י דְּסוֹתֵר לְמַפְרַע דַּה"ל טוֹמְאָה גְּמוּר' כָּל ז"י מְשַׁעֵת סְתִירָה אֵין סְבָרָא לֹמַר וּלְאוּקְמִי לְקִרְא דְטֵהָר בַּכַּה"ג שֶׁלֹּא לְטְמָא כ"ח בְּהֵיסְט דַּה"ל כְּתוּחִילַת זִיבָה לַכ"ד וְהַשְׁתָּא ר"י בְּהָאֵי וְטֵהָר מֵאֵי דְרִישׁ בּוּ וּמִיְהוּ לְמֵאֵי דְפִי בְּסִמוּף דַּאע"ג דְּבַכ"מ כְּתִי' וְטֵהָר הֵתָם לִיכָּא לְמִיטְעֵי אֶבְל הֵכָא דְאִיכָּא לְמִיטְעֵי הַל"ל וְיִטְהָר וְהֵינּוּ לְרַבְּנָן אִיכָּא לְמִיטְעֵי וּלְמִדְרַשׁ הֵכָא טֵהוּר מְלֻטְמָא כ"ח בְּהֵיסְט דְּמִסְתַּבֵּר לְמִדְרַשׁ הֵכִי בְּרוּאָה בְּיוֹם הַז' דְּכִינּוּ דַס"ל דְּמְטְמָא לְמַפְרַע הִלְכָּה אֵם אֵיתָא דְלֹא אֲמַרִינּוּ הֵכִי הַל"ל וְיִטְהָר כִּי הֵיכָא דְלֹא לִינְיָתִי לְמִטְעֵי אֶבְל נַר"י דַּא"א לְמִדְרַשׁ כֵּן כִּינּוּ דַס"ל מְכָאן וּלְהַבָּא מְטְמָא לַכ"ד בְּרוּאָה בַג' וּבְרוּאָה בִימֵי הַסְפִירָה וְע"ד דְּפִי אֵין

סְבָרָא לְמַדְרֵשׁ פֶּן וּכְמִשׁ"כ וְכִינּוּן דָּא א לְמִטְעֵי שׁוּב אִין קְפִידָא בֵּין וַיִּטְהַר לוֹטְהַר אֱלָא
אֲתִי לְדַרְשָׁא: מֵהֵכָא וְהַצְרוּעַ אֲשֶׁר בּוּ הִנֵּגַע מִי שְׁצַרְעָתוֹ תְּלוּי בְּגוּפוֹ הָאֵי קַר' דְּצָרוּעַ גְּבִי
פּו"פ כְּתֹב דְּסִיפָא דְקָרָא בְּגִדְיוֹ יְהִי פְּרָנְמִים וְרֵאשׁוֹ יְהִי פְּרוּעַ מִיְהוּ ק"ל הָא בְּהָאֵי קָרָא
כְּתֹב גְּמִי וְעַל שְׁפָם יַעֲטָה דַּנ"ל גְּמִי מִינְהָ שְׁאָסוּר בְּשִׂאֵילַת שְׁלוּם וְחִיבֵי בְּעֵטִיפּוֹת הָרֵאשׁ
כְּדָאמְ' בּפ"ג דַּמ"ק וַא"כ גְּמַעֲט לְמִןסְגָר מֵהָאֵי דְרֵשָׁא אֲשֶׁר יְהִי בּוּ הִנֵּגַע מִי שְׁצַרְעָתוֹ תְּלוּי
בְּגוּפוֹ וְאֲמַאי לָא תִּנּוּ בְּמַתְנֵי דְבִין מִןסְגָר לְמִןחֻלְט שְׂאֵלַת שְׁלוּם וְעֵטִיפַת הָרֵאשׁ דְּזִהָ אֲסוּר
וְזִהָ מְוֹתֵר וְה"נ ק"ל לְמַאי דְפִי לְעֵיל לְשִׁנּוּי קָמָא דַּנ"ל דְּמִןסְגָר א"צ פְּרִיעַ וּפְרִימָה מְטַהַר
דְּמַעֲיָקְרָא קָרָא דְהָא דְמַשְׁמַע לְעֵיל לְמַעוּטֵי הִנֵּי וְלֹא שְׂאָר חֲוָר שְׁבַמְחֻלְט מְשׁוּם דְּקִילוֹ
שְׂאִין נוֹהֲגִין בְּנָשִׁים הָא וְדָאֵי אִיסוּר שְׂאֵילַת שְׁלוּם וְעֵטִיפַת הָרֵאשׁ דַּנ"ל מְעַל שְׁפָם יַעֲטָה
גְּמִי מַשְׁמַע דַּא"נ בְּנָשִׁים אֲפִי בְּמִןחֻלְטֵת דְּכִינּוּן דְּכִינּוּן דָּאִישׁ לְמַעוּטֵי אֲשֶׁה קָאֵי אַעֲנִנּוּ שְׁל
מְטָה לְמַעוּטֵי נָשִׁים מְפְרִיעָה וּפְרִימ' ה"נ אִיכָּא לְמַעוּטֵי נָשִׁים מֵהָא דְאַתְיָא מְעַל שְׁפָם יַעֲטָה
דְּכְתוּב בְּהָאֵי קָרָא [פֶּן כְּתֹב הֶרְמֵב"ם בְּפִי"ב מַה ט"צ] הַמְצַנְרַעַת אִינוּ פּוֹרַעַת וְאִינוּ פּוֹרַמַת
וְלֹא עוֹטָה עַל שְׁפָם וַא"כ בְּמִןסְגָר אִין נוֹהֲג אֲפִי בְּאִישׁ וְאֲמַאי לָא חֲשִׁיב לְמַתְנֵי לְהָא בֵּין
מִןסְגָר לְמִןחֻלְט אַע"ג דִּישׁ לְגַמְגָּם ע"ז מֵרַפ"ב דְּכָרִיתוֹת (דָּרַח) דְּחֲשִׁיב בְּמַתְנֵי ד' מְחֻסְרֵי
כְּפָרָה וְחֲשִׁיב לְמַצוּרַע בַּא' וּפְרִיף וְאֲמַאי לָא מְנוּ לְמַצוּרַע וּמְצַנְרַעַת בְּתַרְתִּי דְהָא חֲלוּקִין
יְהוּ דְמַצוּרַע טְעוּן פְּרִיעָה וּפְרִימָה וְאֲסוּר בְּתַה"מ מִשְׂא"כ בְּמַצוּרַעַת שְׁנַאֲמַר וַיִּשָּׁב מַחוּץ
לְאַהֲלוֹ ז"י וְלֹא חוּץ מֵאַהֲלָהָ וְאֲמַאי ל"ק דְּחֲלוּקִין גְּמִי בְּהָא דְעַל שְׁ"י אִין כָּאֵן מְקוּמוֹ
לְהַאֲרִיף בְּזִהָ: אִין בֵּין סְפָרֵי לְתַפְּלִין וּמְזוּזוֹ' ק"ל בְּמַאי קְמִיִּירֵי אֵי בְּתַפְּלִין וּמְזוּזוֹת
דְּוִמְיָא דְסְפָרֵי שְׁלֹא נִכְתְּבוּ לְמַצוּתוֹן תַּפְּלִין לְהַנְחִיתוֹן בְּרֵאשׁ וּבְזָרוּעַ וּמְזוּזוֹת לְקַבּוּעַ בְּבֵית
א"כ הָא וְדָאֵי נִכְתְּבוּ בְּכָל לְשׁוֹן דְּוִמְיָא דְסְפָרִים דְהָא דַּכ"ר וְהִי דְמִינְיָ' נ"ל בְּגַמ' דְּבַהּוֹנִיתוֹן
יְהִיו דְּבַלְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ דְּוִןקָא הִינּוּ שֵׁא"י י"ח מְצַוּוֹתוֹן אֱלָא בְּכְתוּב בְּלַה"ק אֲבָל בְּכְתוּבֵי
לְלַמּוּד בְּהֵן מ"ש הִנֵּי פְּרִשׁוֹת דְּתו"מ מִפְּל הַתּוֹרָה פְּלוּהָ וּבְכָלְלָהּ אוֹתָם פ' הֵן שְׁנִכְתְּבוּם
בְּכ"ל וְאֵי מִיִּירֵי בְּנִכְתְּבוּ לְמַצוּתוֹן הָא תּוֹרָה דְּוִמְיָא דִּידְהוּ שְׁנִכְתְּבָהּ לְמַצוּתָהּ דְּכָל אָדָם
חִיִּי לְכְתוּב ס"ת לְעַצְמוֹ כְּדָאמְ' בּפ"ב דְּסִנְהֶדְרִין (דָּרַח) גְּמִי אִין נִכְתְּבַת אֱלָא בְּלַה"ק
דְּדַבְּד בְּרוּר הוּא אִין י"ח מְצוּת כְּתִיבַת ס"ת אֱלָא בְּכְתוּב' דְּוִקָא בְּלַה"ק וַי"ל דְּלַעוּל'
מִיִּירֵי בְּכְתוּבֵי שְׁלֹא לְמַצוּתוֹן לְלַמּוּד בְּהֵן בְּלַבַּד דְּסְפָרִים נִכְתְּבוּם בְּכ"ל וְאַפ"ה פ' תו"מ
לְחֻדְדֵי אִין נִכְתְּבוּם אֱלָא בְּלַה"ק וּכְמ"ד בְּפ"ה דְּגִיטִין (דָּרַח) אִין פּוֹתְבִין מְגִילָה לְתִינּוּק
לְהַתְּלַמֵּד בָּהּ וּפְלוּגְתָא דְּתַנְאֵי הִיא הֵתָם וְאַפְשָׁר אֲפִי לְמ"ד פּוֹתְבִין ה"מ בְּלַה"ק אֲבָל בְּכ"ל
לֹא דְתַרִי קוּלֵי לָא מְקִילִין שְׁתַּהָא נִכְתְּבַת מְגִילָה לְבַד וּבְכ"ל וּמַתְנֵי ה"ק אִין בֵּין סְפָרֵי
לְתו"מ אֱלָא שְׁהַסְפָּרִים נִכְתְּבוּם בְּכ"ל בְּכּוֹתֵב שְׁלֹא לְמַצוּתוֹן אֱלָא לְהַתְּלַמֵּד בְּעַלְמָא וְתו"מ
א"נ אֱלָא בְּלַה"ק דְּבַע"א לְמ"ל דָּאֵי בְּכּוֹתֵב לְשֵׁם מְצוּתוֹן הָא בְּעֵינּוּ וְהִי וְאֵי בְּשְׁלֹא
לְמַצוּתוֹן אִין פּוֹתְבִין כְּלָל אֲפִי בְּלַה"ק גְּמִי לָא דַּאע"ג דְּסְפָרִים דְּוִמְיָא דְּתו"מ בְּהָאֵי צַד
דְּמִיִּירֵי מַתְנֵי בֵּין תַּפְּלִין לְמְזוּזוֹת הִינּוּ בְּלַמְצוּתוֹן מְדַקְאֵמ' וְתו"מ א"נ אֱלָא אֲשׁוּרִית הָא
לְמ"ל אֱלָא בְּלַמְצוּתוֹן דָּאֵי שְׁלֹא לְמַצוּתוֹן אִין פּוֹתְבִין מְגִיל' כְּלָל אֲפִי אֲשׁוּרִית וְכַדְפִּי הָא
בְּמַצוּתוֹן ס"ת גְּמִי א"נ אֱלָא אֲשׁוּרִית מ"מ קִילָא ס"ת אֲהֵם דַּמ"ל שְׁנִכְתְּבַת בְּכ"ל אֲבָל פִּי
דְּתו"מ בְּלַה"ק תְּלִי דַּל"מ כְּלָל אֱלָא בְּלַמְצוּתוֹן וּבְעֵי אֲשׁוּרִית דְּוִקָא נְמַצָּא אִין נִכְתְּבוּ לְעוּל'
בְּכ"ל וְכַה"ג אֲמַר בּפ"ג דְּשַׁבּוּעוֹ' (דָּרַח) חֲוָר בְּנְדָרִים מְבַשְׁבוּעוֹת שְׁהַנְדָּרִים חֲלִין עַל
דְּבַר מְצוּהָ כְּדַבְּר רְשׁוֹת מִשְׂא"כ בְּשַׁבּוּעוֹת וּפִי הַתּוֹס' הֵתָם לְשִׁיטְתָם דַּה"פ דְּנְדָרִים לְמ"ל

לעולם אלא באוסר החפץ עליו לפיכך חלין על דבר מצוה לעולה אבל בשבועות אע"ג
 דמ"ל דחלין בכה"ג עד"מ באוסר החפץ עליו מ"מ איפא חד צד בשבועות שאינו חלין
 עד"מ באוסר נפשו מחפצו משא"כ בנדרים שא"ח כלל בכה"ג אפי' לדבר רשות ולמ"ל
 להאי צד כלל וכה"ג מצינו נמי בפ"ק דסנהדרין (דף ה) יפה פח הפשעה מפת הדין
 ששנים שדנו ב"ד יכולין לחזור בהן וב' שעשו פשעה אין ב"ד יכולין לחזור בהן ואע"ג
 דבדין דומין דפשעה דלא משפחת לפשעה אלא מדעת שניהם נמי א"י לחזור מ"מ קא
 יפה פח פשעה דלעול' א"י לחזור דהא למ"ל לפשעה כלל אלא מדעת שניהם משא"כ
 בדין דמ"ל נמי בע"כ ובכה"ג יכולין לחזור אע"ג דדין שהוא מדעת ב' דהוי דומיא
 דפשעה שמדעתם נמי א"י לחזור מ"מ בהאי צד דבע"כ פיון דליתא בפשעה כלל קא
 יפה פח הפשעה במאי דמ"ל בפשעה מפת הדין במאי דמ"ל בדין ולא בפשעה זה הוא
 מה שנ"ל עיקר הפי' שם אע"פ שהתו' לא פי' פן שם והא דפי' הוא ע"ד פי' התוס' גבי
 חומר בנדרים דהתם נמי הא דנדרים דחלין עד"מ בשבועות נמי בכה"ג חלין אלא דאיפא
 בשבועות חד צד דא"ח ומש"ה חשיב לי' לחומר האי צד דחלין וה"נ אע"ג דס"ת כה"ג
 דתו"מ דלמצותן א"נ אלא אשורית אפ"ה פיון דלהתלמד בס"ת מ"ל בתו"מ לא מ"ל ח"ל
 האי צד דתו"מ א"נ אלא אשורית לחומר אע"ג דלהאי צד דלמצותן בס"ת נמי בעי
 אשורית פיון דאיפא להתלמוד דלא בעי אשורית דבס"ת מ"ל ובתפילין ומזוזות לא מ"ל
 ותדע דהכי הוא וכדפי' דספרים נכתבין בכ"ל דקאמ' בלהתלמוד מיירי ולא בלמצותן
 דהא לכולהו שנויי בגמ' לבד משנויא דר"א הוי נמי גביאים וכתובים בכלל ספרים דמתני'
 ונביאים וכתובים מאי למצותן איפא אלא א"ו בהתלמוד מיירי: רשב"ג אומר אף
 בספרים לא התירו שיכתבו אלא ינונית י"ל טעמא דרשב"ג בתרי גונוני אי משום דס"ל
 דלשון ינונית רחמנ' שריא בהדיא לכתוב בהן ספ' כדנ"ל בגמ' מיפת אלקים ליפת יפיותא
 של יפת יהי' באהלי שם ואפ"ש' לומר דמה"ת אסו' לכתוב ס"ת ופרש"י של תורה בכ"ל
 אלא אשורית או ינונית בלבד מדאיצטרך קרא למישרי לשון ינונית מפלל דשאר כל
 לשון חוץ מאשורית אסור מה"ת ואל תתמה ע"ז דהא אמרינן בפ"ה דגיטין (דף ס) אין
 כותבין מגיל' לתינוק להתלמוד בה ומשמע דאיסור תורה הוא דהא אמ' בפ"ב דסנהדרין
 (דף כ) דמצוה לכתוב ס"ת משלו ונ"ל מכתב לכם את השירה הזאת ולא אמרינן דשירה
 דוקא קאמ' רחמנא משו' דהא אין כותבין מגילה כדפי' הרמב"ם (בה' ס"ת) ואם איתא
 דהא דאין כותבין מגילה אינו אלא מדרבנן מצות פתיבת ס"ת מה"ת מנין אלא ודאי אין
 כותבין מגילה איסור תורה הוא וה"נ דקנותי' איסור פתיבות ס"ת בכ"ל לרשב"ג לבד
 מאשורית וינונית איסור תורה הוא א"נ יש לפ' דכתי' בכ"ל מה"ת לרשב"ג ל"ל בה
 וקרא דיפת דמייתי לה בגמ' להתיר ינונית אינו אלא אסמכתא בעלמא.

והא דשרי רשב"ג בלשון ינוני יותר משאר לשון. ה"ט משום מעשה דתלמי המלך
 דכתבו לו הזקנים התורה בלשון ינונית כדאמר בגמ' ואע"ג דא"ר יהוד' בגמ' אף
 כשהתירו רבותינו ינונית לא התירו אלא בס"ת ומשום מעשה דתלמי אבל לא שאר
 ספרי' ואלו רשב"ג דמתני' ספרים סתמא קאמר דמותר בלשון ינונית משמע אפי' שאר
 ספרים נמי א"ל דבהא פליגי דלר"י לא התירו אלא כעין מעשה שהי' ובתורה דוקא
 ולרשב"ג דמתני' התיר כל הספרי' מק"ו דכיון דראוי להתיר תורה התמור' משום מעשה

שהי' ק"ו לשאר ספרים ואין ראוי להחמיר בספרים הקלין יותר מתורה התמורה ואע"ג דמגילה קיל מס"ת ואמ' בגמ' דבבב לשון הקדש.

ש"ה דגלי קרא פכתבם וכלשונם ואכל שאר ספרים דלא גלי אינו ראוי להחמיר בהן יותר מבס"ת. ונ"מ בין ב' פרושים הללו במגילה ינונית אי יצא י"ח לאינו מפיר לשון ינונית וכמו שאפ' בגמ': הא לתפרון בגיד' וכו'.

נ"ל דהאי זה נזה שוין לאו למימרא דשוין לאסור הא בפ"ב דמכות [דף י"א] פליגי בס"ת שתפרון בגידין ומאן דפוסל משום דאימקש כל התורה כולה לתפילין מה תפילין הל"מ לתפרון בגידין הא איפא למאן דאמר התם דאפי' תפילין אין צריף לתפרון בגידין דאמר רב הים חזינו להו לתפילין דבי תביבי דתפירי בכיתנ'.

וכיון דתפילין אין צריף גידין ספר תורה מנין וא"ל דתנא דידן הכי ס"ל דתפילין וכל שפן ספר תורה אין צריף גידין אלא מ"מ הא ש"מ דאין לחלק בין תפילין לספר תורה אלא או שניהן צריכין גידין או שניהן אין צריכי' ולאפוקי מאן דמתיר התם בספר תורה לתופרה בפשתן ופוסל בתפילין כדאמ' התם ומאן דמתיר כי אימקוש למותר בפיר להלכותיו לא אימקיש אלמא מחלק בניהו.

ורש"י פירש שניהם לאסורא קושטא דמילתא קאמר דהתם איפסקו הילכתא דלא כרב וכיון דתפילין צריכין גידין ותנא דידן משנה ספרים לתפילין בע"כ שוין לאיסורא קא: ולטמא את הידים זה נזה שוין.

ק"ל מאי סלקא דעתך דתפילין ומזוזות אין מיירי את הידים. והא תנו בפירק ג' דמסכת ידים מגילה שכתב בו פ"ה אותיות כפ' ניהי בסנוע מטמא את הידים וכי גרע תו"מ שיש בהם יותר מפ"ה אותיות ממגילה בעלמא \$\$\$ציוור בספר\$\$.

ועוד דתנו התם רצועות התפילין עם התפילין מטמאין את הידים רש"א רצועו' תפילין אין את הידים דש"מ דתפילין גופא מטמאי' מיהו י"ל משו' מזוזה דייק לה ממחני' דמטמא אבל קושטא א' קשה: דף ט' ע"א כאן בגופן שלנו ק"ל איף טעה רבא לאוקמי בגופן שלנו הא מקרא שכתב תרגם וכו' קתני אלמא דלא מיירי משנינוי הכתוב אלא משנינוי הלשון.

ועוד ק"ל אמאי פריף עלה אב"י מסיפא מרישא גופה ה"מ להקשות אי בגופן שלה אפילו מקרא שכת' מקר' א"מ דה' קתני וכתב עברי' א"מ ועו' ק"ל דהא בסמו' מוקי להא כרבן שמעון בן גמליא ופריף אי רשב"ג הא איפא ינוני' אמאי קתני עד שיכתוב אשורי'.

ומאי קושטא הא מדפריף אב"י לרבא דמוקי לה בגופן שלקם מדקתני ע"ש אשורית אלמא אכתב אשורי קאי ולא אלשון והשתא יש לומר דרישא מקרא שכתב תרגום ר' שמעון בן גמליאל היא וע"כ לא מתיר אפילו ינונית אלא בלשון ינונית אבל בגופן שלקם לא דמדרבנו לרבא דרצה לאוקמי הא כרבנו דספרים נכתבין בכ"ל ואפ"ה בגופן שלקם לא נשמע לרשב"ג ביונית דע"כ לא שרי אלא בלשון ולא בגופן ינונית מיהו בהא י"ל דנדאי הא דקתני עד שיכתב אשורית אלשון נמי קפיד דהא רישא משנינוי לשון וכתב מיירי דתני מקרא שכתב תרגום היינו שנינוי לשון וכתב עברי' היינו שנינוי הכתב ועלה מסיים ע"ש אשורית משמע דאתי לאפוקי מתרנוייהו שנינוי דמיירי ברישא שהו כתב ולשון

מ"מ הני גושני קמייטא קשה וי"ל דרבא דמשני פאן בגופן וכו' ה"פ משנתנו בגופן
ש'לנו מייירי ולא שינוי אלא הלשון לחוד ואידך הוי גופן ש'להם יש שינה הכתב עם
הלשון.

והא דקתני מקרא שפתי תרגום ותרגום שפתי מקרא וכתב עברי קדא קתני ששינה הפל
במקום מקרא פתי תרגום וגם שינה את הפתי שלא פתי בגופן ש'לנו אלא פתי עברי
א"מ פין דאיפא פתי לריעותא שינוי פתי ולשון אכל מתני' ליפא אלא קדא שינוי לשון
לחוד ומינני' שינוי הכת' בלא לשון נמי ל"ל בה ואבני מקשה לי מסיפ' דקתני ע"ש אשורי
אפי' אפתי אשורי אלשון לחוד קפיד קשה לרבא דאין אוס' אלא בשינה שניהם וכל שפן
אי קפיד אתרוננייהו ביחד דק"ל טפי מיהו הא דמקשה בסמוך אי רבי שמעון בן גמליא'
הא איפא ינונית למאי דפי' השפא לא מוכח מידי מהא דרבא דשינוי הפתי גרע משינוי
לשון וי"ל דמשמע להגמ' דשקולין הן ולר' שמעון בן גמליא' דמתי' לשון יונג' ה"ה לכתב
ינוני ואין צריף למידחק בהא דנדאי האי עד ש'יפתי אשורית בכתב ולשון דמייירי ברישא
קאי: תו"מ מ"ט משו' דכתיב והי' בהווייתו והא לקמן רפ"ב (דף יז) דרשי רבנן דהאי
והי' לענין ק"ש שלא יקרא למפרע וק"ש בכ"ל ודלא פרי דדרש והי' בהווייתו לק"ש
דבלה"ק דווקא דהשפ' לענין תו"מ דרשינו להאי והי' אתרוננייהו בין לענין לה"ק וכן
שלא לכתבן למפר' דקי"ל דתו"מ צריף לכותבו פסדו דהא דתרוננייהו בכלל הווייתו
הוא וכל היכא דאינו בלה"ק או למפרע אינו בהווייתו הילכף תרוננייהו פסולים בתו"מ
אבל בקריאת שמע לרבנן האי והי' אשלא יקרא למפר' אתא ולא ללה"ק דמשמ' להו
שמע בכ"ל ובע"כ והי' ללמפרע לחוד אתא ומיהו ק"ל א"כ למה לי למימר התי' ורבי
שלא יקרא למפרע מנ"ל נ"ל מדברים הדברי' ת"ל דוהי' פתי במשמע לה"ק ולמפרע
דלא ואי משום שמע דכ"ר גבי קריאות שמע הא דריש לי רבי הת' דלהשמע לאזני
אתא וי"ל למאי דפירש' הת' דפשיטא דקרא דשמע משמ' יותר למדרש בכל לשון
מלמדרש להשמיע לאזני' הילכף אי לאו דנ"ל לרבי מקרא אחר ללמפרע דלא ה"א והי'
ללמפרע לחוד אתא לענין קריאת שמע אבל בכ"ל ש"ד דהא שמ' פשטי משמע בכ"ל ול'
להשמיע לאזני'.

אבל השפא דכ"ר דברים הדברים דלמפרע לא בע"כ והי' ללה"ק אתי ושמע להשמיע
לאזני' דנדאי האי והי' אפוליהו מילתא האמור בפ' הוא בין אק"ש ובין אתו"מ: בשלמא
תורה איפא גר ש'הדווא הקשו התוספות אמאי איפסל בהכי לא יה' אל' חסר לגמרי
תיבו' אלו הא אין חיסרון פוס' בספר תורה לקרות בה אלא בחסר יריעה אחת פדאמר
בפ"ה דגיטין (דף ס) ודחיק בקו' דגרע טפי פשהו פתי תרגום משלא נכתב פלל.

ותי' דהכא לא בעי להשמיענו אלא דהוי טעות וצריף להגי' וק"ל דאם פן אמאי א"מ הא
בכולהו שמעתין מוכח פל היכי דכשינה לקרות מטמא ועוד מאי קמ"ל דצריף להגי'
פשיטא פין דאינו פתובה פהלקתא.

ועוד קשה לי הא נדאי לא גרע מפרשה א' של תורה ש'מטמא אפילו למאן דאמר אין
פתיבין מגילה פדתניא בתוספתא דמסכת ידים הביאה הר"ש הכותב הלל ושמע לתינוק
להתלמד בה אף על פי שאין רשאי לעשות פן מטמא אה"י ובירו' למסכת סוטה מביאו
התוספות שם לוי בר סיסי בעי קומי רבי מגילת סוטה מה היא ש'מטמ' אה"י א"ל הרי

זה שאלה אָמר רבי יוסי אינו שאלה כלום גָּנרו על הספרי' שְׁתַּטְמא אה"י לא מְפָנִי קְדוּשָׁתוֹ וְזוֹ לְמַחִיק' גִּיתָנִי מִשְׁמִי הָא אַחַד מְשַׁאֵר פ' שְׁבַתוֹרָה לְחֹד מְטַמְאוֹת מְפָנִי קְדוּשָׁתוֹ וּמִשְׁנֵה שְׁלִימָה שְׁנִינֵנו שֵׁם בְּפָרְק ג' דַּמַּס' יָדִים מְגִילָה שֵׁשׁ בּו פ"ה אוֹתִיּוֹת כֹּפ' נִיְהִי בְּנֹסְעֵ מְטַמֵּא א"הִי וְכִינֵן דְּמְגִילָה מֵאַחַת מִן הַפְּרָשִׁיּוֹ בְּתוֹרָה לְחֹד מְטַמֵּא א"כ תוֹרָה שְׁפָתָב בָּה ב' תִּיבּוֹת הִלְלוּ יָגֵר שְׁהִדוּתָא מְקַרָּא אַמַּאי אִין מְטַמֵּא דְכָל שְׁנֵי תִיבּוֹת הִלְלוּ מְפָאן הָא נְשַׁתְּיָר בָּה הֵרַב בְּמָה וְכַמָּה פְּעָמִים פ"ה תִּיבַת שְׁזָה שְׁיַעוֹר מְגִילָה לְטַמ' הִלְכָּה נ"ל הָא דְמְקַרָּא שְׁפָתָבו תְּרַגּוּ לָאו בַּס"ת גְּמוּרָה אֵינִי בְּדַמְשַׁמַּע מְדַבְּרֵי הַתו' אֲלֵא בְּמְגִילָה מֵא' מְפָל פְּרָשִׁיּוֹת שְׁבַתוֹרָ' אֵינִי וְלִית בָּה אֲלֵא פ"ה אוֹתִיּוֹת א"נ בַּס"ת גְּמוּרָה שְׁנַמְחָקָה וְלֵא נְשַׁתְּיָר בָּה אֲלֵא פ"ה אוֹתִיּוֹת וְכַדְתָּנוּ הֵתָם סִפְר שְׁנַמְחָק וְנִשְׁתִּי' בּו פ"ה אוֹתִיּוֹת מְטַמֵּא וְב' תִּיבּוֹ' אֵלוּ יָגֵר שְׁהִדוּתָא מְשַׁלִּימִין לַפ"ה אוֹתִיּוֹת וְקַמ"ל דָּאָם כּוֹתְבָן מְקַרָּא א"נ מְקַרָּא שְׁפָתָב תְּרַגּוּם אִין מְשַׁלִּימִין וְאִינוּ מְטַמֵּא מִשׁו' דְּסַבְּרֵי לִיה סַפְרֵי א"נ אֲלֵא דוֹק' אֲשׁוּרִית וְכֵן הָא דַּאמ' לְקַמֵּן גְּבִי מְגִילָ' תְּרַגּוּ שְׁפָתוֹב מְקַרָּא אִינוּ מִטַּמ' כְּגוֹן וְנִשְׁמַע פְּתָגָם הַמְּלָךְ אוֹ שְׁאָר תִּירוּצִים דְּלְקַמֵּן אַע"ג דְּחִסְרוֹן אִין פּוֹסֵל בְּמְגִילָה בְּמִיעוּטָה כְּדַתָּנוּ בַּפ"ב (דף י"ח) הַשְּׁמִיט בָּה הַסּוֹפֵר אוֹתִיּוֹת אוֹ פְּסוּקִים וְקַרְאָן הַקּוֹרָא כְּמַתְּוֹרָגְמֵן הַמְּתַרְגֵּם פִּירֵשׁ בַּע"פ יֵצֵא וְאִם כֵּן תִּיב' אֵלוּ תְּרַגּוּם שְׁפָתָב מְקַר' לֵא יְהִי אֵלוּ חִסְרוֹ לְגַמְרוֹ דַּל"ל בָּה.

נ"מ נְמִי דָּאִין תִּיבַת הִלְלוּ שֶׁל תְּרַגּוּם שְׁפָתָבו מְקַרָּא מְשַׁלִּימִין לַפ"ה אוֹתִיּוֹת וְכַדְפִּי: אֲלֵא הֵכָא. כְּלוּמַר בְּתַפְּיִלִּין וּמְזוּזוֹת מֵאֵי תְּרַגּוּם אֵיכָּא נ"ל דַּה"ה דַּה"מ לְמַפְרָךְ פִּינֵן דְּסַפְרִים נִכְתָּבִים בַּכ"ל א"כ מֵאֵי גְרִיעַתָּא דְּפְרָשִׁיּוֹת הִלְלוּ שְׁבַת־פְּיִלִּין וּמְזוּזוֹת דַּאֲע"ג דְּפְסוּלִים לְמַצְוֹתָן מִשׁוּם דְּכַתִּיב בְּהוּ וְהִיוּ מ"מ לֵא יְהֵא אֲלֵא כְּאַחַת מְפָל הַפְּרָשִׁיּוֹת שְׁבַתוֹרָה דָּאָם יֵשׁ בְּהֵן פ"ה אוֹתִיּוֹת מְטַמֵּאִין הָא בַּפ' הִלְלוּ יֵשׁ בְּהֵן יוֹתֵר מִפ"ה אוֹתִיּוֹת בְּכָל פ' מִהֵן וְאַפִּילוּ אֵי סְבִירָא לִיה לְהֵאֵי תַנִּי דָּאִין כּוֹתְבִין מְגִילָה לְחֹד וְכִינֵן דְּפְסוּלִין לְתו"מ וְאִין רַאוּיִי לְמַצְוֹתָן ה"ל כְּמְגִילָה בַּפ"ע וְלֵא גִיתָן לְכַתּוֹב מַה בְּכָךְ הָא מ"מ מִטַּמ' כְּדַתָּנִי בְּתוֹסַפְתִּי שְׁפָתָבִי בְּסִמּוּךְ הַכּוֹתֵב הִלְל וְשַׁמַּע לְתִינוּךְ לְהַתְּלַמֵּד בּו אַע"פ שְׁאִינוּ רִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹ' כֵּן פִּי מִשׁוּם דַּס"ל אִין כּוֹתְבִין מְגִילָ' מְטַמֵּא א"הִי וְהָא קוֹנְשֵׁיָא ה"מ לְהַקְשׁוֹת נְמִי אַרְיֵשׁא דְּמְקַר' שְׁפָתוֹב תְּרַגּוּ וְאֵי מֵינִי בְּדֵלָא נְשַׁתְּיָר פ"ה אוֹתִיּוֹת מ"א מְקַרָּא שְׁפָתוֹב תְּרַגּוּם אִפִּי מְקַרָּא שְׁפָתוֹב מְקַרָּא פְּחוֹת מִפ"ה אוֹתִיּוֹת א"מ אֲלֵא נ"ל לְמַפְרִיךְ מְסִיפָא דְּתְרַגּוּם שְׁפָתוֹב מְקַרָּא הֵכָא מֵאֵי תְּרַגּוּם אֵיכָּא דְּקוֹנְשֵׁיָא פְּשׁוּטָה וְלְהַדְיָא הִיא יוֹת' מִיהוּ י"ל דְּמֵינִי דְּהֵנִי מְשַׁלִּימֵן לַפ"ה אוֹתִיּוֹת: כָּאן בְּמְגִילָה כָּאן בְּסַפְרִים פִּירֵשׁוּ הַתּוֹסַפּוֹת הָא כְּרַבְּנֵן לֵא אֲתִיָּא דָּאָם כֵּן הָוִי לִיה לְמַחְשָׁבִי לְמְגִילָה בְּמַתְנֵי בְּהַדִּי תו"מ שֵׁא"נ אֵל אֲשׁוּרִית אֲלֵא כְּרַשְׁבִּי"ג אֲתִיָּא וּבְמְגִילָה אֲפִילוּ יוֹנְגִי לֵא וְל"ל לְהֵאֵי מְתַרְץ הָא דְּרַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמַר בַּפ"ב (דף יח) דְּלַעֲזוּ יוֹנְגִית לְכָל כְּשֵׁר וְרַב וּשְׁמוּאֵל דְּלְקַמֵּן ס"ל כַּר"א דְּבְסִמּוּךְ וְק"ל פִּינֵן דְּלַרְבֵּן מְגִילָה כְּשִׁירָה בְּכָל לְשׁוֹן כְּשֵׁאָר סַפְרִים כְּדַמּוּכַח מַתְנֵי אֲלֵמָא כְּכַתְּבָם וְכַלְשׁוֹנָם לַמ"ל אֵלֵה"ק דְּוֹקָא גִימָא מְדַרְבְּנֵן נִשְׁמַע לְרַשְׁבִּי"ג דְּמַכְשִׁיר בְּמְגִילָה לְשׁוֹן יוֹנְגִי נְמִי כְּשֵׁאָר סַפְרִים דְּהָא לֵא שְׁמַעְנוּ דְּפִלִּיג ר' שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אֲדַרְבְּנֵן בְּהָא וּמַחְמִיר בְּמְגִילָה יוֹתֵר מְשַׁאֵר כָּל כָּל הַסַּפְרִים אֲבָל ל"נ דְּוֹנְדָאֵי בְּמְגִילָה בֵּין לְרַבְּנֵן בֶּן לְרַשְׁבִּי"ג נִכְתָּבוּ בַּכ"ל כְּדַתָּנִי בַּפ"ב (דף י"ח) גְּפֻטִית לְגַפְטִית עֲלֵמִית לְעֵלְמִית יֵצֵא וְלֵיכָּא מֵאן דְּפִלִּיג עֲלֵה וְאַפִּילוּ ר' שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל מוֹדָה בָּה וְכִינֵן דְּכָל אַד' יוֹצֵא בְּלִשׁוֹן שְׁמַפְּרִיר בּו וּבַע"כ נִכְתָּב בְּאוֹתוֹ לְשׁוֹן דַּל"כ ה"ל קַרָּא ע"פ דְּלֵא יֵצֵא כַּדָּא הֵתָם גְּבִי קַרָּאָה תְּרַגּוּם וְכִינֵן

שָׁפוּן לְעֵנָן פְּתִיבוֹת מְגִילָה לַכ"ע נִכְתְּבִי בַכ"ל דְּהָא חֲזִי לְמִיפָק בִּי בְּעַל אוֹתוֹ לְשׁוֹן הַמְּפִיר
בוּ וּלכ"ע מְגִילָה ל"ד לְתוֹמ"מ דַּא"נ כָּלֵל אֲלָא אֲשׁוּרִית וְאֵלּוּ מְגִילָה לַכ"ע נִכְתְּבוֹת בַּכ"ל
דְּהָא חֲזִי לְמִכִּי בּוּ מִיְהוּ אֵינּוּ מְפִיר בּוּ לֹא נִפְיָק וּבִקָּא עֲדִיפָא אֲשׁוּרִית עַל כָּל הַלְּשׁוֹנוֹת
דְּאִפִּי אֵינּוּ מְפִיר בּוּ נִפְיָק פְּדִתְנָן בַּכ"ב הַלּוּעִז שִׁשְׁמַע אֲשׁוּרִית יֵצֵא אַע"פ שְׁאֵינּוּ מִכִּי
כְּדָאֻמֵּר הֵתֵם בְּגִמְרָא וְהָא נ"ל מִפְּכִתְבָּם וְכַלְשׁוֹנָם לְאֵינּוּ מְפִיר בְּלְשׁוֹנָם שֶׁהוּא אֲשׁוּרִית
אַפ"ה נִפְיָק וּבַכ"ל לֹא נִפְיָק אֲלָא הַמְּפִיר בּוּ לֹא לְשִׁאֵינּוּ מְפִיר וְכִינּוּן דְּכָל לְשׁוֹן שְׁאֵינּוּ מְפִיר
בּוּ לֹא יֵצֵא אֵין מְטַמָּא כְּדִפְיִרְשׁוֹ הַתּוֹסְפוֹת בְּמִשְׁנֵתֵינוּ פִּינּוּן דְּאֵין רְאוּי לְצִאת אֲלָא לְמְפִירִים
בְּלִבְד א"מ מִשֵּׁא"כ אֲשׁוּרִית דְּכְשִׁירָה אַף לִשֵּׁא"מ דִּין הוּא שְׁתַּטְמָא וְהַשְׁתָּא נִיחָא דְּהִכִּי
פִּירִשׁ כָּאֵן בְּמִגִּילָה הָא דְּקִתְנִי א"מ אֵת הַיָּדִים עַד שְׁיִכְתְּבוּנוּ אֲשׁוּרִית בְּמִגִּילָה פִּינּוּן דְּכִתִּיב
כְּכִתְבָּם וְכַלְשׁוֹנֵי דְּאֵין מְפִיר אֵין יי"ח בַּכ"ל אֲלָא בְּאֲשׁוּרִי בְּלִבְד דַּאע"ג דְּנִכְתְּבוֹת בְּכָל
לְשׁוֹן לְצִאת אֵת הַמְּפִיר בּוּ יי"ח אַפ"ה אֵין מְטַמָּא הוֹאִיל וְאֵינּוּ מְפִיר א"י בּוּ אֲבָל בְּלְשׁוֹן
אֲשׁוּרִי שֶׁהִפֵּל יי"ח בֵּין מְפִיר וּבֵין א"מ בּוּ מְטַמָּא הוֹאִיל וְשׁוֹנָה לְכָל כָּאֵן בְּסְפָרִים מִתְנִי
דְּקִתְנִי בַכ"ל דְּלֹא מִיִּירִי לְעֵנָן טוֹמָאָה אֲלָא בְּהִיתָר פְּתִיבָה פְּתִיבָה לְחוּד מִיִּירִי בְּכָל
הַסְּפָרִים וּמְגִילָה בְּכָלֵל וְאִדְרָבָה מְגִילָה קִילָא טְפִי דְּאִפִּי רִשְׁבִּי"ג מוֹדָה דְּנִכְתְּבוֹת בְּכָל לְשׁוֹן
הוֹאִיל וַיִּי"ח לְמְפִירָן וְהֵינּוּ דְּלֹא קָאֻמֵּר כָּאֵן בְּמִגִּילָה כָּאֵן בְּשִׁאָר סְפָרִים אֲלָא כָּאֵן בְּסְפָרִין
סְתָמָא מִשׁוּם דְּאַף מְגִילָה בְּכָלֵל סְפָרִים דְּמִשְׁנֵתֵינוּ וְהַשְׁתָּא לְמֵאֵי דְּפִירִשׁ מְגִילָה נִכְתְּבוֹת
בְּכָל לְשׁוֹן לַכ"ע מִיְהוּ א"מ עַד שְׁתָּהָא פְּתוּבָה אֲשׁוּרִית וְאֵלּוּ יְוֹנְנִי לֹא דַמ"ל הַשְׁתָּא
בְּמִגִּילָה י"ל דְּאִתְּיָא פְּרִשְׁבִּי"ג נְמִי וְאַף עַל גַּב דְּמִתִּיר יְוֹנְנִי בְּסְפָרִים אַפ"ה מְגִילָה פְּתוּבָה
יְוֹנְנִי דִּינָה כְּכִתּוּבֵי בַכ"ל דַּא"מ דְּהוֹאִיל וְאֵינּוּ מְפִיר בְּהַ אֵי"ח בְּקִרְיָאֵת ה"נ בְּיוֹנְנִי א"מ
בְּהַ אֵי"ח בְּקִרְיָאֵתָהּ הִילְכֵי אֵינּוּ מְטַמָּא וְלֹא מִיִּבְעִיָּא דַּא' לר"י לֹא הִתִּירוּ יְוֹנְנִי אֲלָא בְּסְפָר
תּוֹרָה בְּלִבְד וְלֹא בְּשִׁאָר סְפָרִים הָא מְגִילָה בְּכָלֵל שִׁאָר סְפָרִים הִיא אֲלָא אִפִּילוּ לְרִשְׁבִּי"ג
דְּמִתְנִי דְּמִתִּי בְּסְפָרִים יְוֹנְנִי וּמִשְׁמַע דְּכָל הַסְּפָרִים הִתִּיר אַפ"ה מְגִילָה בְּיוֹנְנִי לִשֵּׁא"מ בְּהַ
לֹא יֵצֵא דְּאֵין יְוֹנְנִי בְּכָלֵל כְּכִתְבָּם וְכַלְשׁוֹנָם דְּכִתִּיב גַּבִּי מְגִילָה דְּהָא הִית' יְוֹנְנִי מִמְעֵשָׁה
דְּתַלְמִי וְאִילָף הִתִּיר וּמִמְעֵשָׁה זֹה הִי בְּבִי שְׁנֵי בִימֵי מַלְכוּת יְוֹן וּמְגִילוֹ אֶסְתֵּר נִכְתְּבָה קוֹדֵם
לְכֹן בְּגִלוֹת בְּכָל נְעֻדִין לֹא הִי שׁוּם מַעְלָה לְיוֹנְנִי כְּלוּם וְה"ל כְּכָל לְשׁוֹן וּלפ"ז רַב וּשְׁמוּאֵל
דַּפ"ב דַּא' לַעֲזוּ יְוֹנְנִי לְכָל פֶּשֶׁר וְאֵינְהוּ דַּא' פְּרִשְׁבִּי"ג כְּדָאֻמֵּר הֵתֵם פְּלִיגָא אֲשַׁמְעֵת' וַא"ל
בְּשַׁמְעֵתִין נְמִי דְּיוֹנְנִי א"מ הֵינּוּ פְּרַבְּנֵן דְּוּוּקָא דַּס"ל דַּכ"ל פֶּשֶׁר בְּסְפָרִים וּבַע"כ ל"ל
דְּרִשָּׂא דִּיפֵת אֲבָל ר' שַׁב"ג דְּמִתְנֵנוּ דְּפוֹסֵל כָּל לְשׁוֹן בְּסְפָרִים וּמִתִּיר יְוֹנְנִית ה"ט דַּא"ל
דְּרִש' דִּיפֵת וּדְרִשָּׂא גְמוּרָה הִיא וּכְפִי קָמָא שְׁכִתְבִתִּי בְּמִשְׁנֵתֵינוּ וַא"כ פִּינּוּן דַּמַּה"ת יֵשׁ
מַעְלָה לְיוֹנְנִי עַל כ"ל א"ל דְּבְכָלֵל כְּכִתְבָּם וְכַלְשׁוֹנָם דְּכִתִּיב בְּמִגִּילָה הָוִי נְמִי יְוֹנְנִי פִּינּוּן
שְׁהַסְּפָרִים נִכְתְּבוּ בְּהַ וְה"ט דְּרַב וּשְׁמוּאֵל דַּפ"ב דַּא' לַעֲזוּ יְוֹנְנִי לְכָל פֶּשֶׁר אֲלִיבָא דְּרִשְׁבִּי"ג
וּשְׁמַעֲתִין כְּרַבְּנֵן אֲתִיָּא דַּל"ל דְּרִשָּׂא דִּיפֵת וּכ"ל פֶּשֶׁר בְּסְפָרִים אֲבָל מְגִילָה דְּכִתִּיב כַּלְשׁוֹנָם
לְמַעוּטֵי כ"ל וְאַף יְוֹנְנִי בְּכָלֵל דְּהֵאֵי כַּלְשׁוֹנָם אַא"ל דְּהֵינּוּ בְּמֵאֵי שְׁנִכְתְּבִים בְּהוּ סְפָרִים
הָא פִּינּוּן דְּלַרְבְּנֵן סְפָרִים נִכְתְּבִים בַּכ"ל כְּכִתְבָּם לְמַעוּטֵי מֵאֵי הָא הִפֵּל בְּכָלֵל אֲלָא וְנִדְּאֵי
כְּכִתְבֵי וְכַלְשׁוֹנָם הִמְיוּחָד לְהוּן שְׁאִפִּילוּ תו"מ נִכְתְּבִים בּוּ וְהֵינּוּ אֲשׁוּרִית דְּוּוּקָא וְנִתְמַעֵט
נְמִי יְוֹנְנִי מִיְנֵי דְּאֵין תו"מ נִכְתְּבִים בּוּ דְּהָא פְּתִיב וְהֵו אֲבָל לְרִשְׁבִּי"ג דְּסְפָרִים א"נ בַּכ"ל
אֲלָא יְוֹנְנִי ס"ל דְּיוֹנְנִי נְמִי בְּכָלֵל כְּכִתְבָּם וְכַלְשׁוֹנָם הוֹאִיל וּסְפָרִים נִכְתְּבִים בּוּ וְלֹא אֲתִי
לְמַיְעוּטֵי אֲלָא שִׁאָר כָּל לְשׁוֹן וְזֵה הִיפָּף מְדַבְּרֵי הַתּוֹס': מְגִילָה מ"ט דְּכִתִּיב בְּהַ כְּכִתְבָּם

וכלשונם ולקמן בפ"ב גבי הא דרב ושמואל דאמרי לעז ינוני לפל פשר אמרינו ולימא הלכה פרש"ג אי אמרי הלכה פרש"ג ה"א הנ"מ בשאר ספרים אבל מגילה דכתיב בה פכתבם אימא לא קמ"ל משמע דמפכתבם נתמעט כל לשון דככתבם משמע למעוטי גופן של שאר פתיבות פגון פתב עברי ומשמע נמי למעוטי לשון אחר שאינו לשון הקודש שאין זה פתיבה המיוחדת לישראל בדבר שצריך פתיבה משום מצוה פגון תפילין ומזוזו' וכן פתיבת פ' סוטה במקדש ומצות פתיבת ספר תורה דהא דתנו ספרים נכתבין בכל לשון ואפי' ספר תורה בכלל היינו בכותב להתלמד בו אבל לשם מצות פתיבת ספר תורה נדאי אין יוצא י"ח אלא בכתובה בלה"ק וכמש"כ לעיל.

וה"נ אמרי לקמן (דף יז) ק"ש פכתבה והיינו לה"ק שאין לו ענין לכתב אלא למצות קריאה בעלמא ואפי' בע"פ והאי פכתבה אלשון קאי דבלה"ק דווקא אלמ' לשון בכלל פתב הוי וכתב קרי לה וה"נ מפכתבם לה"ק משמע ולא שאר כל לשון ומשמע דמהאי קרא נ"ל להיות עושין את שני הימים האלו פכתבם וכן מנ"ס דהאי קרא גבי מצות עשיית פורי פתיב ונ"ל נמי מינ' לקריאת המגילה מדכתיב והימים האלה נזפרים ונעשים ואיתקוש זכירה לעשי' פדאמר לעיל ריש פירקין.

ולקמן רפ"ב דאלו קרא דאל היהודים פכתבם וכלשונם האי קרא לאו גבי מצות היום כתי' אלא גבי שלוח ספרים לעמוד היהודים על נפשם פתיב ואין זה ענין ללמוד מצות היום מפאן ואע"ג דכתיב שם פכתבם וכלשונם אין המקרא מדקדק בזה דכל היכא דכתיב כלשונם אצל פתבם הוי פתבם גופן של אותיות ולא לשון וכל היכא דכתיב פתבם לחוד שניהם במשמע וגדולה מזו מצינו בתורה גבי תיבת גרב פשהוא סמוך אצל חרם קורא לילפת גרב וכשהוא סמוך אצל ילפת קורא לחרס גרב פדפירש רש"י בפ' אמור והוא מדברי הגמ' פ"ו דבכורו' (ד' מ"ד) והא דקאמר בשמעתין מ"ט משום דכתיב פכתבם וכלשונם משמע דמהאי קרא נ"ל לה"ק צ"ל דלא דק הגמרא פאן פינו דאינו עיקר מקום דין מגילה דהא נדאי מהתם א"א ללמוד על קריאת מגילה וכמ"ש ועוד דברי פ"ב גבי הא דיליף רבא לקורא למפרע לא יצא מקרא דככתב' דגבי להיות עושין וגם גבי קרא ע"פ דבעי התם מנ"ל מוכח פדפ' ולפי אומר לי דהא דמיייתי ללה"ק פאן מקרא דככתבם וכלשונם ט"ס הוא דמהתם לא מוכח מידי אלא מפכתבם לחוד מיייתי ליה ומהאי קרא דפי' והספרים טעו וסברו דמהאי קרא נ"ל וכתבו בספרים האי קרא דככתבם וכלשונם וליתא: דף ט' ע"ב אין בין פהו משיח בשמן המשחה למרובה בגדים אלא פר הבא על פל המצות.

וכתבו התוס' פי' פהו משיח שחטא בשוגג בדבר שזדונו פרת אבל לא מיירי בפר העלם דבר של ציבור דכתי' ביה הפהו המשוח דהא מרבינו בת"כ דאפילו פהו הדיוט יכול להביאו וכ"ש מרובה בגדים ואני אוסיף על דבריהם דאי פר הבא על פל המצות אין הקרבתו פשירה אלא במשוח דוקא.

א"כ הה"נ לשעירים דע"ז דשונים הם לכל דבר פדאמרינו בפ"ד דזבחים (דף ל"ט) החטאת אילו שעירי ע"ז ששוין לדין פר הבא על פל המצות. א"כ במקדש שני דלא הי' משוח דיאשי' גנו צלוחית של שמן המשחה פדאמרינו בפ"ה דיומא (דף ל"ב) א"א להקריב פר הבא על פל המצות ושעירי ע"ז.

והרי בפ"ק דהוריות (דף ז') אר"י הבאים משבי הגולה הקריבו פרים י"ב על ע"ז הביאום וישקל וטרי הש"ס הטהם הא אליבא דר"מ ור"י ור"ש דתייתי פנותיהו. והשתא הא ר"ש פליג על ר"מ בכה דאין מרובה בגדים מביא פר הבא על כל המצות ומתני' דאין בין משוח מוקי ליה רבא פנותי' בסוף פ"ג דהוריות (דף יב).

והשתא לר"ש היכא משפחת לה לשעירי ע"ז במקדש שני פינון שלא הי משוח. ובפ"ה דיומא (דף נ"ז) אמר ראב"י אני ראיתי ברומה פי' להפרוכת והי עליה כמה טיפי דמים מפר העלם דבר פתבו התוספות שהקשה ריב"א והא בבית ראשון לא הוי פרוכת ובבית שני דהו' פרוכת לא הוי מקריבין פר העלם דבר פדתנו בפ"ק דמגילה אין בין פהו משוח למרובה בגדים אלא פר הבא על כל המצות דכהו משוח מקריבו ולא מרובה בגדים.

ותירצו בבית ראשון הוי ובפרוכת דבבא. ודברי תימא הו שראה ראב"י טיפי דמים מבית ראשון קודם שגנו יאשי' שמן המשחה שהרי ראב"י הי בזמן רשב"י ועמו הלך לרומי ע"פ מעשה שהו' ושם ראה הפרוכת בגגו הקיסר וטיפי דמים שעליו כדאמרי' במסכת מעילה (דף ט"ו).

והרי הוא הי כמה שנים אחר החורבן בית שני דכבר הי מימות יאשיה שגנו שמן המשחה עד אותו זמן הרבה יותר מה' מאות שנים וא"א לשנים רבות הללו שיהי' הטיפת דמים ניפרות ולא נקנחו ולא נבלע א"ו בבית שני הי מ"מ רש"י פריב"א ס"ל דתנו בפ"ק דקדושין (דף לז) הזאות נוהגת באנשים ולא בנשים ופרי' הגמ' הזאה דהיכא אי דפריה אלעזר כתיב בה אי דפנים הפהו המשיח כתיב בה ופרש"י הזאה דפנים הזאות פרוכת ומזבח הזהב האמורים בפר פהו המשיח ופר העלם דבר של ציבור הפהו המשיח כתיב בה למעוטי הדיוט כ"ש נשים ומאי איצטרך ליה לתנא למתניתין אל מא סבירי ליה לרש"י דאין הזאת פנים כשירי אלא בכהו משוח והתוספות פירשו שם בשם הר"מ דאע"ג דפר העלם דבר מרבינו בת"כ דעבודתו כשירה אפילו בכהו הדיוט דמרבינו לי' מן ה' דהפהו המשיח אפ"ה מדאיצטרך קרא לרבו' פהו הדיוט דכשר בה מפלל דפשיטא לתנא דנשים אינם כשירות בה מיהו פירש הר"מ מגומג' קצת דאי הזאות פני' כשירות בכהו הדיוט מרבו' דקרא ממילא שמעת מינ' דנשים אינן כשירות בה ול"צ לתנא למתני' הא הת' תנו הקמיצות והקטרות והמליקות והקבלות נוהגין באנשי' אבל לא בנשים אע"ג דבכולהי כתיב בהד' בני אהרן ולא בנות אהרן ואפ"ה תנא להו במתני' דאינו נוהג בנשים אבל לפרש"י דהזאת פנים אינו כשירה אלא בכהו משיח פרי' שפיר דמאי ארי' דתנא ולא בנשים אפילו באנשים כהנים נמי אינו נוהג מיהו מדפרי' אי דפריה אלעזר כתיב בה משמע כדפירש הר"מ כמ"ש התוס' שם.

ואין להקשות אהאי דפי' רש"י וריב"א דכהו משיח האמור גבי פר העולם הוא דווקא וא"כ הו"נ פהו משיח האמור גבי פר פהו משיח הוא דווקא ואין שני עבודת פרים הללו כשירים בכהו הדיוט אלא במשוח דווקא ובע"כ אינו קרב אלא ע"י עצמו דהא אין מושחין ב' כהנים גדולים פאחת כדאמר בירושלמי דהוריות ובפ"ז (ד' עד) דמנחות תני' והיתה לפהו כמנחה שתהא עבודתה כשירה בו פירש הפהו עצמו שחט' מקריב מנחת חוטא שלו ופרי' והא מהכ' נפקא והא מהת' נפקא וכפר הפהו על הנפש השונגת בכתא' בשגגה מלמד שכהו מתפפר ע"י עצמו ומשני' אי מההיא ה"א ה"מ בשוגג אכל במזיד לא קמ"ל

במזיד היכי משכחת לה בנדון שבועה והשתא ל"ל קרא לשוגג שמתכפר עיי"ע הא מפר פהו משוח נ"ל דמתכפר עיי"ע דבשלמא (מוכפר) [צ"ל והיתה לכהן] לחוד לא נ"ל דהשתא במזיד מתכפר עיי"ע שוגג לא כ"ש דה"א (דוכפר) [צ"ל דהיתה לכהן] מיירי משוגג לחוד דה' שמיעות קול דעדות חייב נמי על השוגג פדתנן רפ"ד דשבועות (דף ל) השתא דכ"ר (והיתה לכהן) פמנחה [צ"ל וכפר] לשוגג בע"כ איך בנדון שבועה איירי וקמ"ל דאפילו מזיד מתכפר על ידי עצמו אבל הא נדאי תקשה קרא לשוגג ל"ל תפוק ליה מפר פהו משיח דמתכפר על ידי עצמו וי"ל דאין דנין אפשר משאי אפשר דה"א שאני פר פהו משיח דא"א על ידי אחר אבל מנחת חוטא דאפשר ע"י אחר שהרי פל הפהנים פשירים להקריבו סד"א דעל ידי עצמו לא קמ"ל.

וכה"ג אמרינו בפ"ג דמנחות (דף י"ט) אליבא דר"ש דנ"ל שחיטה בנזר פשיר' מוסמך ושחט מה סמיכה בנזרים אף שחיטה בנזרים ופריה אי מה סמיכה בבבועלים אף שחיטה בבבועלים ודחיק ההיא ל"מ אמרת ק"ו מה זריקה דעיקר פפרה לא בעי בבועלים שחיטה דלאו עיקר פפרה לא כ"ש וכ"ת אין דנין אפשר משא"א פירש שחיטה אפשר בבבועלים זריקה לא אפשר דהא בעי פהונה גלי רחמנא ביוה"כ וכו'.

ה"נ דכנותיה: ולא לכהן הדיוט משום מעלין בקודש הקשו התוס' ל"ל ה"ט תפוק ליה פינן דראוי לכה"ג אי לאו משו' איבה א"כ אינו יכול לשמש בד' בגדי' דה"ל מחוסר בגדי'. ול"ל דלאחר מיתת ראשון קאמר דלא הני כה"ג משו' איבה.

הא מודה ר"י שאם מת ראשון שני חוזר לעבודה ולי מש"ה לא אריא וי"ל הא דקאמ' כה"ג משום איבה היינו מחיים דראשון ובאירע בו פסול ביוה"כ אחר עוד הפעם אין ממנין אותו תחתיו שנית משום איבה והא לא תקשה דאס"ד דלר"י דינא פהדיוט א"כ מאי קאמר ר"י ומודה ר"י שאם עבר ועבד עבודה פשירה.

מודה למאן לאו לר"מ בר פלוגתא ומהשתא בע"כ הא דמודה דעבר ועבד דכשירה היינו שעבד בח' בגדים ונוקא דהא לר"מ שני פל מצות כה"ג עליו דאל"כ הא אמרי' בפ"ב דזבחים (דף י"ח) בני אהרן הפהני בכיהונן.

מפאן לכהן הדיוט שלבש בגדי כה"ג ועבד עבודתו פסולה ש"מ לר"י נמי הרי הוא ככה"ג לכ"ד. דהא לק"מ די"ל דהא דעבר ועבד דקאמר אליבא דר"י היינו שעבד בד' בגדים פהדיוט והאי ומודה לאו לר"מ קאמר אלא טעמא דנפש' קאמר ואע"ג דס"ל דא"ר לכהן הדיוט אפ"ה בדעבד פשר אי עבד ובד' בגדים ונוקא פהדיוט דלר"י דינו פהדיוט לכ"ד.

מיהו מאי דפי' דחוק קצת לפ' כה"ג משו' איבה והיינו באירע לו פסול לכה"ג שנית ביוה"כ אחר דמה איבה שייך פאן פינן דאין כה"ג ראוי לעבוד בע"כ צריך אחר תחתיו מה לו אם זה משמש תחתיו או אחר ולא שייך פאן איבה והתוס' תי' דמש"ה ליכא קפינא פינן דע"פ ב"ד הו' אי לאו טעמא דמעלין.

מ"מ ק"ל מהא דאמ' בפ"ז דיומא (ד' ע"ב) דאמיר' דימי בגדים שכה"ג משמש בהן פהו משוח מלחמה משמש בהן ומייתי לה מקרא מיתב ר' פהו משוח מלחמה אינו משמש לא בד' ככ"ה ולא בח' ככה"ג ומפ' אפיי כה"ג משום איבה כ"הד משום מעלין בקודש ל"ל ה"ט דמעלין בקודש הא פינן (דלר"ז) [צ"ל דלרב דימי] דמה"ת עובד בח' אי עבד בד'

בלא"ה עבודתו פסולה דה"ל מחוסר בגדי' וי"ל דהא דקאמ' ר"ד כ"ה מה"ט דמעלין בקד' דווקא'.

נ"מ אפי' עבר ממשיכתו ונתמנה משום מלקמה אחר תחתיו אפ"ה אין עובד בד' משום מעלין בקדש מ"מ עדיין ק"ל דהא נדאי פהו גדול אע"ג דעבר ממשיכתו בקדושתו קאי דהא תנן בפ"ג דהוריו' (דף ט) משום שעבר ממשיכתו ואח"כ חטא וכן הנשיא שעבר מגדולתו ואח"כ חטא פהו משום מביא פ'ר והנשיא פהדיוט ומ"ל התם מקרא.

אלמא משום אע"פ שעבר אפתי בקדושתו קאי מש"ה מביא פ'ר פדמעיקרא ושם בפ"ג (דף י) מבעי' לר"פ משום שנגטרע מהו באלמנה ופשוט לי' מדתנן' אין לי עבר מחמת קריו עבר מחמת מומו מנין ת"ל והוא וש"מ מהא דאפי' עבר מחמת מום וצרעת דאינו ראוי לעבודה פלל לעולם אפ"ה בקדושתו קאי: הלכך נ"ל לפרש דהא גופי' הא דאמרה תורה משום שעבר אפתי קאי בקדושתו הוא מה"ט גופי' דמעלין בקדש ולא מורידן ומש"ה פליג רחמנא בין משום לנשיא דמשום שעבר מביא פ'ר ונשיא שעבר פהדיוט משום הא דנשיא מביא שעיר הא לאו משום קדושה הוא דהא קרבו נעשה בחוץ פשל הדיוט אלא גדולתו גרמה לו לשנות גוף קרבו משל הדיוט דהאי בשעיר והאי בפשה או שעירה וכיון שעבר עבר ודינו פהדיוט אבל משום דקדושתו גרמה לו לשנות קרבו שיהי' פ'ר פהו משום נכנס לפני' מש"ה אע"פ שעבר לא פקע קדושתו דקדושת הגוף לא פקע בכדי פדאמר בפ"ג דגדרים [דף כט] גבי שור זה עולה ל' יום ומיני' ילפינן דלכ"ד אפתי בקדושתו קאי ולא פקע והא הוא גופי' מטעמ' דמעלין בקדש ול"מ אפי' היכא דאינו ראוי לקדושה ראשונה כגון שעבר מחמת מומו אפ"ה מצנוה על הבתולה ומנוה' על האלמנה וכיון דהכי הוא הא דנקט ר"י פהו הדיוט משום מעלין בקדש הא מילתא גופא הוי טעמא דמדינא קדושות כה"ג עליו פשעבר ואי לא ה"ט הוי פקע לגמרי פשעבר: וכ"ת אי הא דמעלין בקדש מהא ריבוי' דכתיב גבי פ'ר וכן גבי בתולה יקח ללמד דמשעבר בקדושתו קאי תרתי ל"ל גיליף חד מחבירו ועוד דהא ה"ל ב' פתובי' הבאי' כא' וא"מ לעלמא י"ל דצריכי תרנוייהו דאי משו' דכ"ר גבי בתולה יקח ה"א מש"ה נוהג במשום שעבר הואיל ונוהג נמי במרובה בגדים ומשום מלקמה שמצנוין על הבתולה פדאמ' התם אבל פ'ר פהו משום אינו נוהג בהם אפי' לר"מ דס"ל דנוהג במרובה בגדים מודה דבמשום מלקמה אינו נוהג וה"א משעבר הרי הוא פהדיוט ואי הוי כתי' גבי פ'ר דנוהג במשום שעבר ה"א משו' דהואיל ואינו נוהג אלא במשום בלבד ולא במרובה בגדים לרבנן דר"מ אלימא קדושתו הואיל ומשום בשמן המשחה פדאמר בפ"ב דשבועות גבי אם נאמר משפן למה נאמר מקדש וכיון דאלימ' קדושתו קדש אף משעבר אבל הא דמצנוה על הבתולה דנוהג נמי במרובה בגדי' ה"א דמרוב' בגדי' דלא אלי' קדושתו כ"כ אימא דמשעב' פקע קדושתו צריכא והשת' דכ"ר תרנוייהו ילפינן במה הצד דמשום שעבר שדינא ככה"ג לכ"ד ומשמש מה"ת בח' בגדי' וכ"ת תינוס לרבנן ואבל לר"מ דס"ל מרוב בגדי' מביא פ'ר והוא דגבי בתולה ל"ל ת"ל מפר כיון דנוהג נמי במרובה בגדי'.

י"ל דר"מ לא דרש להאי והוא כר"ע דהתם לעבור מחמת מומו אלא כר"י ס"ל דאמר התם אחר שחלק הפתוב ריבה למשום מלקמה א"נ אפ"ת ר"מ כר"ע ס"ל מ"מ הואיל ופ'ר א"נ במשום מלקמה ה"א דמשום שעבר נמי קלישא קדושתו ואינה מביא פ'ר

משעבר קמ"ל: וא"ת הא דא"מ בקדש נ"ל בפיי"א דמנחות (נ"ד צ"ט) רמ"א מדכת' ויגם
משה את המשפן ויתן את אדניו וי"ל דאי מהתם ה"א ה"מ בעודו בקדושתו דהת' מ"ל
לענן לקחם הפנים שביציאתו הנה מניחן אותו על שלחן של זהב מה"ט דאמר הואיל והי'
מונח פל השבוע על שלחן הזהב שבהיכל אם הי' מניחו ביציאתו על של פסח ה"ז הורד'
נהרי לקחם הפני' קוד' הקטרו' הבזיכין עדיין בקדושתו לגמרי קמ"ל גבי פר ובתולה דלא
ואי מהני ה"א ניהו דלא פקע קדושתו לגמרי בכדי ע"י שום סיבה מ"מ אע"פשהוא
בקדושתו מותר לפתחו פבודו הראשון כמו גבי לקחם הפנים משלחן של זהב לשל פסח
קמ"ל מקרא דניקם דאפילו לכה"ג נמי לא וא"ת למאי דפי' דמה"ת משום שעבר ראוי
להיות כה"ג אם פן הא דאמרי' רפ"ז דנזיר (נ"ד מ"ז) גבי מת מצנה משום בשמן המשחה
ומרובה בגדים עדיף טפי פירש ויטמא מרובה בגדים למת מצנה ולא משום דנה מביא
פר ונה א"מ משום שעבוד ומרובה בגדים מ"ב עדיף דעבד עבודה ואלו משום שעבוד
לאו בר עבודה הוא ופירשו התוספו' והמפרשי' דכר"י א"ת דאמר שני א"ר לכה"ג
והשתא פיון דמשום שעבר מה"ת בר עבודה הוא ואין שום מעלה מה"ת למרובה בגדים
עליו והא הא מעלה דמשום מביא פר ולא מרובה בגדים מעלה של תורה היא לרבנן
דר"מ והשתא האיה מעלה דרבנן דמ"ב על משום שעבר דוחה למעל' של תורה דמשום
שעבר מביא פר ולא מרוב' בגדי' א"ו הא דמשום שעבר א"ר לעבוד' בכה"ג מה"ת הוא
והואיל והוא מעלה של תורה וכן הא משמע להגמ' דמעלות שראוי לעבודה עדיף טפי
מאידי' מעלה דנה מביא פר ונה אינו מבי' וי"ל דכל הני מעלות דאמר' התם דנה עדיף
מזה לענן לטמא למת מצנה אינו אלא מדרבנן דמה"ת כולן שווין וכיון דמשום שעב'
מדרבנן לאו בר עבודה הוא פלל אע"ג דמה"ת בר עבודה הוא ועדיף מרובה בגדים
לענן פר אפ"ה פיון דהאי עדיפותא מה"ת אינו לא מעלה ולא מוריד לענן טומאת מת
אלא מדרבנן וכיון דהאי לאו בבר עבודה הוא פלל מדרבנן מ"ב עדיף מני' מדרבנן: רבי
היא ונסוב לה אליבא דתנאי ובפ"ג דהוריו' משני רבא עוד ר"ש היא ובפר הבא על כל
המצות ס"ל כרבנן דפליגי אדר"מ ובכהן שעבר ס"ל כר"מ דכל מצות כ"ג עליו ומביא
שם מברייתא ומפני שארובה היא וכאן אין עיקר מקום הלכות הללו אלא אגב גררא
דאין בין תנא להו תנא במכילתין קיצר הגמרא ולא הביא לשנוי' דרבא הקא מ"מ משנויי
דכולהו אמוראי שמעינן דסתם משנה זו אתיא כר"מ וק"ל פיון דסתם לן תנא כר"מ
דשני פל מצות כה"ג עליו א"כ \$\$\$ ציור בספר \$\$\$ קשיא דר"י אדר"י דאמ' רבה בב"ח
אר"י הלכה פסתם משנ' ואלו הקא אמר רבה בב"ח אר"י בב"ח דיומא (נ"ד יג) הלכה
כר' יוסי וכה"ג הרבה פעמים להגמ' דפריי' הכי דר"י אדר"י ובחידושי למס' הוריו'
יתבאר זה: אין בין במה גדולה לב"ק אלא פסחים ק"ל הא טובא א"ב וכדתנן בפ' בתרא
דזבחים (נ"ד קי"ב) מה בין במות יחיד לבמות ציבור סמיכה ושחיטות צפון ומתן סביב
ותנופה והגשה: רי"א אין מנחה בבמה וכהן ובגדי שרת וכלי שרת וריח ניחוח ומחיצה
לדמין וריחוי' ידי' ורגלי' וכל הני א"נ בבמות יחיד שהיא במה קטנ' אבל נוחגין בבמות
ציבור וכ"ע מודי' בכל הני פדמוכח שם בגמ' ולא פליגי רבנן אלא אאין מנחה בבמה
לחוד דלר"י ל"ש במה גדולה ל"ש במה קטנ' אין מנחה וה"ה דאין עופות בבמה בין
גדולה ובין קטנה כדאמ' התם ולרבנן יש מנחה ועופות בבמה.

וי"ל דמתני' ל"ק דאין בין בָּמָה גְדוּלָה לְבָמָה קַטְנָה אֵלָא בְּעִיָּקָר קַרְבָּן מַה שְּׁקָרוּב בְּזָה וּבְזָה אֲבָלִי בְּתַכְסִּיס קַרְבָּן לֹא מֵיָרִי: שִׁילָה יֵשׁ אַחֲרֵי הָיִתָּר. ק"ל מְדַקְאָמ' יֵשׁ אַחֲרֵי הָיִתָּר מְפָלָל דס"ל דְּבִזְמַן שִׁילָה נֶאֱסְרוּ הַבְּמוֹת וְהֵינְנוּ דְלֹא פָר"ש דבפ"ב דְּזִבְחִים (דף קי"ב) תָּנוּ בָּאוּ לְשִׁילָה נֶאֱסְרוּ הַבְּמוֹת וְכוּ' בָּאוּ לִירוּשָׁלַיִם נֶאֱסְרוּ הַבְּמוֹת וְלֹא הִי לְהֵם הָיִתָּר וְהִיא הֵימָתָא נְחֵלָה וּבְגָמ' (דף קיט) יְלִיף לָהּ מִדְּכַתִּי כִּי לֹא בָּאתֶם עַד עֶפְתָּה אֶל הַמְּנוּחָה זֹה שִׁילָה וְאֶל הַנְּחֵלָה זֹה יְרוּשָׁלַיִם וְלָמָּה חִלְקוּ הַפְּתוּב כַּדִּי לִיתָן הָיִתָּר בֵּין זֶה לְזֶה וְאִם"פ אִם' תֵּנָּא דְּבִי ר"י זֹה וְזֹה שִׁילָה רְשָׁב"י אֵיזֹו וְזֹו יְרוּשָׁלַיִם וְאִמְרִינָן בְּשִׁלְמָא לְמ"ד זֹו וְזֹו יְרוּשָׁלַיִם אֲבָל שִׁילָה הָוִי שְׂרָיָא בְּמוֹת הֵינְנוּ דְּכַתִּיב וַיִּקַּח מְנוּחַת וְכוּ' אֵלָא לְמ"ד זֹו וְזֹו שִׁילָה וּבְמוֹת הָוִי אֲסִירִין מֵאִי וַיִּקַּח מְנוּחַת וּמִשְׁנֵי הוֹרְאוֹת שְׁעָה הֵימָתָה אֲלֵמָּא לר"ש דא' זֹו וְזֹו יְרוּשָׁלַיִם וְלֹא מֵיָרִי קָרָא כָּלֵל מִשִׁילָה ש"מ דְּבִשְׁלִילָה הִי בְּמוֹת מְנוּחָת וּמִהִשְׁתָּא מַתְנִי דְּקַתְנֵי שְׁבִשְׁלִילָה יֵשׁ אַחֲרֵי הָיִתָּר הָא בְּזַמְנָה לֹא הִי הָיִתָּר לְבְּמוֹת וּע"כ דְּלֹא פָר"ש.

א"כ אִמָּאֵי לֹא דֵינִיק הַגַּמ' רִישָׁא דְּאִין בֵּין בָּמָה גְדוּלָה לְבָמָה קַטְנָה ר"ש הִיא פְּדָאָמ' לְעִיל וְסִיפָא דְּלֹא פָר"ש כְּדֵינִיק לְעִיל בַּה"ג גְּבִי אִין בֵּין פְּהֵן מְשׁוּחַ וְא"ב פְּהֵן הַמְּשַׁמֵּשׁ וְאֵע"ג דְּבִבְרִיתָא דְּלְעִיל מְהָא גִי סְפָרִים דִּידָן רִש"א מְנוּחָה זֹו יְרו' נְחֵלָה זֹו שִׁילָה.

ע"כ גִי מְשׁוּבְשׁוֹת הִיא וְל"ג רִש"א. דא"כ קָשָׁה דר"ש אדר"ש וְלִיפָא לְמִימַר דב' תֵּנָּא הָוִי וְאֲלִיפָא דר"ש דְּכָל כַּה"ג דְּרָף הַגַּמ' לְהַקְשׁוֹת וּלְשַׁנוּיֵי הַכִּי.

א"ו גִי מְשׁוּבְשׁוֹת הִיא אֲבָל אִין לְשִׁבְשׁ הָא בְּרִיתָה דְּתֵנָּא רְשָׁב"ג א' זֹו וְזֹו יְרוּשָׁלַיִם דְּנִדְאֵי גִי זֹו נְכוּנָה דֵאמ' הָתָם בְּסִמּוּף דְּתֵנִי דְּבִי ר"י בְּדִרְש"בִי זֹו וְזֹו יְרו' וְסִי מְשַׁכְּהוּ גְּבָרָא לְגַבְרֵי וְה"ג רִש"י שָׁם וְהַכִּי גְרָסִי הַתּוֹס' בַּפ"ה דְּזִבְחִים (דף לג) גְּבִי זֶה וְזֶה יְסוּד מְעַרְבֵי וְא"כ קָשָׁה וִי"ל דְּנִדְאֵי הִכִּי דב' בְּבוֹת תְּכּוּפוֹת זֹו לְזוּ כְּמוֹ הִיא דא"ב פְּהֵן מְשִׁיחַ וְא"ב פְּהֵן מְשַׁמֵּשׁ שְׁפִיר שְׁיָיָה לְהַקְשׁוֹת רִישָׁא הִיא תֵּנָּא וְסִיפָא דְּלֹא פְּנוּתָהּ אֲבָל בְּהָא דא"ב ב"ג וְהִיא בְּבָא דְּקִידוּשַׁת שִׁילָה יֵשׁ אַחֲרֵי הָיִתָּר דְּמִפְסִיק בְּנִיחָה בְּהָא דְּאִין בֵּין שִׁילָה לְיְרו' וְכוּ' לֹא שְׁיָיָה לְאִקְשׁוּיֵי הַכִּי אֵע"ג דְּהָא גּוּפָא דְּבִשְׁלִילָה אֲוֹכְלִים ק"ק וּמ"ש בְּכָל הַרְוָאָה יְלִיף ר"א הָתָם (דף קיח) מִפֶּן תַּעֲלָה עֲוֹלָתֵיךָ בְּכ"מ אֲשֶׁר תִּרְאֶה בְּכ"מ א"א מְעָלָה.

אֲבָל אִתָּהּ אוֹכְל בְּכ"מ שְׁאִתָּהּ רוּאָה וְהָא א"א לְמִילָף אֵלָא לְמ"ד דְּבִהָאֵי קָרָא שִׁילָה רְמִיזֵי. אֲבָל רְשָׁב"י דֵאמ' זֹו וְזֹו יְרוּשָׁלַיִם לֹא רְמִיזֵי שְׁיָיָה הָכָא א"א לְלַמּוּד זֶה וְע"כ הָא גְּמִי דְּלֹא פָר"ש אַפ"ה נֹא דֵינִיק הַגְּמָרָא לִימָא רִישָׁא ר"ש וְסִיפָא דְּלֹא פָר"ש מְשׁוּם דְּאִיפָא אֲמוּרָאֵי הָתָם דְּמֵיִתִּי לָהּ מְשַׁאֵר קָרָאֵי מוּלוּ תֵּאֲנַת שִׁילָה א"נ מְשַׁאֵר קָרָאֵי דְּהָתָם.

וְלִדְיָדָהוּ ר"ש גְּמִי מוּדָה בְּהָא. מ"מ ק"ל דְּתֵנָּן הָתָם בָּאוּ לְנוּב וּגְבַעוֹן הַנּוֹתָרוּ הַבְּמוֹת ק"ק נֶאֱכָלִין לְפָנֵי מִן הַקְּלָעִים קְדָשִׁים קָלִים בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל וּפְרִיָהּ בְּגָמְרָא מְעַשָּׂר שְׁנֵי גְּמִי לִיתְנֵי וּמִסִּיק הָא מְנִי ר"ש הִיא דְּאָמַר אָף צִיבּוּר לֹא הִקְרִיבוּ אֵלָא פָּסַח וְחֻבּו' הַקְּבו' לְהֵם זְמַן אֲבָל חֻבּו' שְׁאִין קְבוּעַ לְהֵם זְמַן הָכָא וְהָכָא ל"ק מְעַשָּׂר בְּהֵמָה חֻבּוֹת שְׁאִין קְבוּעַ לְהֵם זְמַן וְאִיתְקַשׁ מְעַשָּׂר דָּגָן לְמְעַשָּׂר בְּהֵמָה וְהִשְׁתָּא בְּשִׁינָה לר"ש דְּהַנּוֹתָרוּ הַבְּמוֹת מְעַשָּׂר בְּהֵמָה לֹא קָרַב כָּלֵל וּמ"ד נֶאֱכָל בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בְּנוּב וּגְבַעוֹן מְהִיקָשָׁא דְּמְעַשָּׂר דָּגָן לְמְעַשָּׂר שְׁנֵי דְּנָהִי דְּלֵהֲנֵי אֲמוּרָאֵי דִּיפִי מִתֵּאֲנַת שִׁילָה וּמְשַׁא' קָרָאֵי י"ל דְּאֵהֲנֵי לְק"ק שְׁנֶאֱכָלִין בְּכָל הַרְוָא' מ"מ אֲמַעְשָׂר דָּגָן לֹא אֵהֲנֵי לְאִפּוּקֵי מְהִיקָשָׁא דְּמְעַשָּׂר דָּגָן לְמְעַשָּׂר

בְּהִמָּה וְהִנֵּי קָרְאֵי אֵיפָא לְאוּקְמֵי אַק"ק לְחוּד וְלֹא אַמ"ש וְא"כ רִישָׁא דְבָבָא דְאִין בֵּין שִׁילָה לִירו' נְמִי דְלֹא פְר"ש.

וּצ"ל פִּינוּ דְכָבֵר דְיִינֵק לָהּ הַגְמָרָא כַּה"ג אַהֲנֵי בָבָא דְאִין בֵּין פְּהֵן מְשִׁוּחַ וְכֵהֵן הַמְשַׁמֵּשׁ וּמוּקִי לָהּ פְתֻנָאֵי א"נ רַבִּי הִיא כְּדָא' לְעֵיל וְה"נ אֵיפָא לְשִׁנּוּי בְּהָא בָבָא דְאִין בֵּין שִׁילָה לִירו' לֹא חָשׁ תּוֹ לְדִיִּיק בְּהָא דְאִין בֵּין שִׁילָה הַסְמוּךְ לָהּ דְמִילָא מְשַׁמַּע דַּא"ל הֵכָא הֵכִי: דָּף י ע"א מְקִישׁ נְחֻלָּה לְמְנוּחָה מַה מְנוּחָה יֵשׁ אַחֲרֵיהּ הֵיטֵר ק"ל א"כ אֵי נְחֻלָּה יֵשׁ אַחֲרֵיהּ הֵיטֵר אֵיךְ קָרְא לִירוּשׁ' נְחֻלָּה פִּינוּ דְאַחֲרֵי נְמִי יֵשׁ הֵיטֵר דַּא' בַּפ"ב דְּנֻבְחִים מִפ' טַעְמָא דְקָרִי יֵרו' נְחֻלַת עוֹלָמִים וְכִינוּ דְלֹא קִידְשׁוּ אֶלְא לְשַׁעֲתָה אֵינּוּ נְחֻלוֹת עוֹלָמִים מִיְהוּ מִדְּבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת בַּפ"ב דְּשַׁבּוּעוֹת [דָּף ט"ז] יֵשׁ לְלִמּוּד תִּי לְקוּשְׁי' זֹו דְאָמַר הֵתָם גְּבִי טְוּמָאוֹת מְקִדְשׁ דְּכְתִיב אֵת מְשַׁכֵּן ה' טַמְא וְאֵת מְקִדְשׁ ה' טַמְא דְאֵם נְאָמַר מְקִדְשׁ וְלֹא נְאָמַר מְשַׁכֵּן ה"א עַל מְקִדְשׁ יְהִי חֵיב שְׁהָרִי קְדוּשָׁתוֹ קְדוּשָׁתוֹ עוֹלָם וּפְיִרְשׁ הַתּוֹסְפוֹת אֶפְיִלוּ לְמ"ד לֹא קִידְשׁוּ לַע"ל אֶפ"ה קָרִי לִי ק"ע שְׁהֶאֱרִיךְ בְּקְדוּשָׁתוֹ יוֹתֵר א"נ שַׁא"ר לְחֻזֵּר וּלְקִדְשׁ אֶלְא בְּאוֹתוֹ מְקוֹם ק"ל ק"ע וְה"נ י"ל דְּמַה"ט קָרִי לִי נְחֻלָּה: מְתִיב ר"מ קְדוּשַׁת יֵרו' אֵין אַחֲרֵים הֵיטֵר ק"ל מֵאֵי קוּשְׁי' הָא הֵתָם בַּפ"ב דְּנֻבְחִים פְּלִיגֵי תַנְאֵי בְּהָאֵי קָרְא דְאֵל הַמְנוּחָה וְאֵל הַנְּחֻלָּה דְאֵיפָא לְמ"ד מְנוּחָה זֹו וְשִׁילָה נְחֻלָּה זֹו יֵרו' וְאֵיפָא לְמֵאֵן דְאָמַר זֹו וְזֹו שִׁילָה וְרַש"א זֹו"ז יֵרו' וְהַשְׁתָּא הָא דַר"י דְּמִקִּישׁ נְחֻלָּה לְמְנוּחָה בַּע"כ הֵינּוּ פְמֵאֵן דְאָמַר שִׁילָה וִירו' אַמּוּרִין בְּהָאֵי קָרְא אֶבֶל לְמ"ד זֹו"ז שִׁילָה אוֹ זֹו"ז יֵרוּשְׁלַיִם אֵין לְנוּ לּוֹמַר דִּירו' יֵשׁ אַחֲרֵי הֵיטֵר דְהָא ר"י ל"ק דִּישׁ אַחֲרֵי הֵיטֵר אֶלְא מְהֶקִּישָׁא הָא לַא"ה לֹא מִיְהוּ לְמֵאֵי דְמִקְשָׁה מִמְתַּנְי' דְּנֻבְחֵי מְשַׁבָּאוֹ לִירו' נְאָסְרוּ הַבְּמוֹת נִיחָא דְהָא קַתְנִי וְהִיא הֵיטֵה לְנְחֻלָּה וּלְעֵיל מִינֵי תַנּוּן בָּאוּ לְשִׁילָה נְאָסְרוּ הַבְּמוֹת וְהִיא הֵיטֵה מְנוּחָה אֶבֶל מִמְשַׁנְתֵּינוּ דְמוֹתֵיב ר"מ קֶשֶׁה מֵאֵי פְרִיךְ דְהָא אַע"ג דַּע"כ מְתַנִּי לֹא אַתִּי כַּמ"ד זֹו"ז יֵרו' דְהָא לְדִידֵי בְזַמֵּן שִׁילָה לֹא נְאָסְרוּ הַבְּמוֹת פְּדָאֲמַר הֵתָם וְכַמְש"ל וְאֵלוּ מְתַנִּי תַנּוּן קְדוּשַׁת שִׁילָה יֵשׁ אַחֲרֵיהּ הֵיטֵר הָא בְּזַמְנֹו מִיְהוּ נְאָסְרוּ הַבְּמוֹת מ"מ י"ל דְּמְתַנִּי כַּמ"ד זֹו"ז שִׁילָה וְנְאָסְרוּ הַבְּמוֹת בְּזַמְנָה וִירו' לֹא פְתִיבֵי הֵכָא וְלִיכָא לְאַקְשׁוּנֵי יֵרו' לְשִׁילָה לְפִיכָה אֵין אַחֲרֵיהּ הֵיטֵר אֶבֶל מֵאֵן דַּס"ל מְנוּחָה זֹו שִׁילָה וְנְחֻלָּה יֵרו' א"נ אֵיפְכָ' פִּינוּ דְשִׁילָה וִירו' פְּתִיבֵי בְּהָאֵי קַר' יֵשׁ לְהַקִּישׁ יֵרו' לְשִׁילָה וְיֵשׁ הֵיטֵר אַחֲרֵי יֵרו' כְּמוֹ אַחַר שִׁילָה וִי"ל דְּנֻדַּאי קוּשׁ ר"מ אֵינּוּ אַעֲקִיר מִקְלַתֵּי דַר"י דְאָמַר שְׁמַקְרִיבִין בְּבֵית חוּנְיֹו בּוּזָה"ז מְשׁוּם דִּירו' לֹא קִידְשׁוּ לַע"ל וּמְתַנִּי תַנּוּן יֵרו' אֵין אַחֲרֵי הֵיטֵר דְהָא אֵיכ' לְשָׁמֵי פְדָאֲמַ' אֶלְא אַמְאֵי דִילִיף לָהּ מְהֶקִּישָׁא פְרִיךְ לָהּ אַמְתַּנִּי דְמְתַנִּי ע"כ לֹא אַתְיָא אֵלִיבָא דַר' יִצְחָק כַּמ"ד תַּרְנוּנֵיהוּ שִׁילָה וִירו' רְמִיזֵי בְּהָאֵי קָרְא דַּא"כ יֵרו' אַמְאֵי אֵין אַחֲרֵי הֵיטֵה לְדִידֵךְ דְּמִקְשִׁי לְהוּ אַהֲדָדֵי וַע"כ אֵלִיבָא דַר"י מְתַנִּי אַחֲרֵי כַּמ"ד דְהָא קָרְא לֹא מִיְיָרֵי אֶלְא מִחֻדָּא מְנִיְהוּ וְהֵינּוּ כַּמ"ד זֹו"ז שִׁילָה לְפִיכָה תַנּוּן שִׁילָה אַחֲרֵי הוּא דִישׁ הֵיטֵר לְבְמוֹת הָא בְּזַמְנָה הֵינִין אֶסִירִין דְאֵלוּ לְמ"ד זֹו"ז יֵרו' שִׁילָה אֶפְיִלוּ בְּזַמְנֹו שְׁרִינֵן וְהָרִי אַע"ג דְקָרְא לֹא מִיְיָרֵי מִיְרו' אֶלְא מְשִׁילָה לְחוּד לְתַנָּא דְמְתַנִּי קִידְשָׁה לַע"ל פְּדָאֲמַר הֵתָם אֵלִיבָא דַמ"ד תַּרְנוּנֵיהוּ פְתִיבֵי בְּקָרְא לְמָה חוּלְקִין הַכְּתוּב לִיתָן הֵיטֵר בֵּין זֶה לְזֶה וְאַפ"ה תַנּוּן קְדוּשַׁת שִׁילָה יֵשׁ אַחֲרֵי הֵיטֵר אֵלְמָא מְסַבְרָא בְּלֹא קָרְא יְדַעִינוּ דְאִין שׁוּם קְדוּשָׁה אֶלְא בְּשַׁעֲתוֹ וְלֹא לַע"ל וְא"צ קָרְא לְהֵכִי וְקוּשְׁיָא לְר"י ל"ל הַקִּישָׁא דִירו' דִישׁ הֵיטֵר אַחֲרֵי הָא בְּלֹא"ה מְסַבְרָא יְדַעִינוּ לָהּ אַע"ג דְבִלָּא מְתַנִּי ה"מ

להקשות כה"ג מהאי תנא דא' זו"ז שילה ובע"כ קדושת שילה לכ"ע יש אחררי היתר
דמצינו בשמואל ושואל ונדוד ושלמה שהקריבו בכמו' פדכתיבי בקר'.

מ"מ אלימא ליה לאקשוני' ממתניתין ועוד דמתני' פריה בפשיטות דתני בהדי' שילה יש
אחררי הית' דמשמע שנאסר ואח"כ הותרו ואלו פריה מהא ברייתא דזו"ז שילה הי' צריה
להביא הני קראי שמצינו שהקריבו בכמות בטר שילה.

וכ"ת מאי ק"ל לר"מ אדר"י אטו ליכא כלל מ"ד דקדושת ירו' קידשה לע"ל וע"כ לא
מקיש ירו' לשילה ואפ"ה ס"ל מסברא הכי. י"ל דלאו מסברא משמע לי' הכי אלא מקרא
נ"ל דקלע"ל כדאמר בפ"ט דערכין (דף לב) מאשרירשו אבותי וירשת אמר הכי אבל
לר"י נדאי קשה דע"כ האי דרשה ל"ל ולמאי דפי' קושני' ר"מ ממתני' אינו (אלא) על
עיקר דברי ר"י דאמר לא קידשה ירו' לע"ל אלא אהא דנ"ל מהקישא אהא לחוד פריה
וקושני' שני' מהא דתנן שפאו לירו' נאסרו הבמות אפוקיהו מילתא פרין דש"מ אפי' למ"ד
מנוחה זו שילה ונחלה זו ירו' אפ"ה לא מקיש ירו' אין אחררי היתר ודלא כר"י והאי
תנא נ"ל מקרא דמס' ערכין דירו' קלע"ל.

והשתא כ"ש דניחא טפי דאע"ג דאיתותב ר"י משום קושני' ר"מ אפ"ה פריה לי' מהא
דתנן משפאו לירו' משום דקושני' ר"מ אינו אעיקר דבריו אלא אהא דנ"ל מהקישא לחוד
אבל קושני' ב' מהא דתנן משפאו לירו' הני תברא לכל דבריו מש"ה הדר פריה לה גמי
מינ': ובהכי נ"ל מה שהקשו התוס' פ"ין דתנאי פליגי בהא דקלע"ל אמאי הדר בי' לימא
אנא דאמ' כמ"ד לא קידשה דלמאי דהדר ביה היינו מהא דנ"ל הא דלק לע"ל מהקישא
דבהא לא אשכחן דפליגי תנאי כדפי' ובסמוך יתבאר עוד: ומ"ט הדר בי' משום קושני'
דבר מרי.

הקשו התוס' פ"ין דתנאי פליגי מ"ט הדר בי' ועוד וכי מתחילה לא דע המשנה הלא הן
שגורו' בפ"י כל ופי' בשם הר"ח דכו"ע מודו דמשפאו לירו' נאסרו הבמות ושוב לא הי'
להן היתר והני תנאי פליגי דמ"ד ל"ק תבר אף במקומו של מנבח אינו יוכל להקריב
עקשין.

ומ"ד קידשו קסבר דבמקום מנבח מותר להקריב אבל לא בכמה. מיהו לפי"ז צריה ליישב
מא מייתי תנאי דפליגי בקידשו ול"ק פ"ין דלכ"ע לית להו לדר"י אלא שבכאן קוצרו
ולא פי' כל הצורך.

ובפ"ו דנבחים (דף ס"א) פי' ותנאי דמייתי הכא בקידשו ולא קידשו לא קאי אדר"י אלא
רהיטא דגמ' הוא משים דאיירי אי קדושה ראשונה קלע"ל נקט בתנאי ומייתי פלוגתא
דבתי ערי חומה דדמיא לקדושת ארץ דמשויה להו אהדדי בפ"ב דערכין (דף ל"א) גבי
ביאתם בימי עזרא לביאת' בימי יהושע ואע"פ דקושני' התוס' שהכריחו לפ' כן אינו הכרח
כ"כ דמצינו בפ"ה דב"ב (דף פ"א) דא' שמואל מחייב הי' ר"מ אף בלוקח פירו' מן השוק
דאיתותב מן המשנה [דף פ"ג] דמס' בכורים אלמא לא ידע המשנ' \$\$\$ ציור בספר \$\$\$ גם
מה שהקשו פ"ין דתנאי פליגי בהא אמאי הדר בי' אינו קושני' כל כף דלבתר דשמיע לי
דסתמא דמתני' כמ"ד קידשו הדר בי' דק"ל הלכה פסתם משנה וגם למאי דפ' בסמוך

לק"מ: מ"מ נ"ל עיק' פדברי ר"ח כמו שאכתנ' בסמוך ואל תתמה על מה שפי' דאפי' למ"ד ל"ק אפ"ה כמו' אסורו' ואמאי פנין דל"ק יהי' היתר הבמות.

דע"כ לאו הא ביהא תליא דהא בפ"ב דנבחים נ"ל דשילה יש אחר' היתר מדכתב רחמנא מנוחה זו שילה ונחלה זו ירו' ולמה חילקו הפתוב ליתן היתר בין זה לזה טעמא דחילקו הפתוב הא לא"ה ה"א דשילה אין אחר' היתר במות.

אע"ג דנדאי לא קידשה לע"ל דהא ירו' נבחרה אחריה אלמא משחרבו פסקו קדושתה. ואפ"ת דהא ביהא תליא דכיון דלא קדשה לפיכך יש אחר' היתר והא גופא דנא קדשה נ"ל מדחילקו ולא פתב אל המנוחה לחוד ומדכתב רחמנא נמי נחלה זה ירוש' ש"מ דבטלה קדושת שילה מדנבחר' ירו'.

דאי לא בטלה א"א לקדש מקום אחר וממילא יש אחר' היתר פנין דלא קדשה הא ליתא דא"כ לא הל"ל למה חילקו פדי ליתן היתר בין זה לזה דהא ממילא נ"ל מדדרש מנוחה זו שילה ונחלה זו ירו' ש"מ דשילה לא קידשה לע"ל וממילא יש היתר אחר'.

ועוד דמדקא' למה חילקו ש"מ דלאו מדכתב רחמנא נחלה זו ירושלי' ש"מ דקדושת מנוחה זו בטלה וממילא בע"כ יש היתר בין זה לזה אלא אע"ג דכתב רחמנא נחלה לירו' אי לא חלקו ה"א אע"ג דשילה לא קידשה לע"ל אפ"ה אין אחר' היתר וכדפי' והאי חלקין נ"ל היינו מדכתב רחמנא אל המנוח' ואל הנחלה אל אל למה הל"ל אל המנוח' ונחלה.

אלא להכי פתב אל בין מנוחה לנחלה לחלק ניתן היתר בין זה לזה ואע"פ שפפי' רש"י ל"מ פן מה שפי' הוא מוכרח ועיקר: ונ"ל להביא ראיה לפי' ר"ח מהא דאמ' בפ"ק דחולין (דף ט"ז) לעולם שוחטין מאן תנא ומוקי לה רבה כר' ישמעאל דא' שפתחילה נאסר להם בשר תאנה כשנכנסו לארץ הותר להם ועכשיו שגלו יכול יחזרו לאסורן הראשון.

לכן שנינו לעולם שוחטין. ופרי' עלי' רב יוסף מעיקרא מ"ט אינסר משים דהוי מקרבי למשפן ולסוף מ"ט אישתרו משום דהוי מרחק' ממשפן וכ"ש השתא דאירחק להו טפי וכתבו התוס' לספרים דגרסי בפ"ג דמכות לעולם לא קידשה לע"ל א"כ לר"י היתרה הבמות.

וקשה דא"כ מאי קא' הכי לר"י דאירחקי להו טפי אדרב' איקרבת להו טפי פנין דהותרה להו הבמות \$\$\$ציוור בפסר \$\$\$ והשת' לפי' ר"ח ניתא דאע"ג דס"ל לר"י ל"ק אפ"ה קדושת ירוש' אין היתר הבמות אחר'.

וה"נ מוכח מהאי דפ"ק דע"ז (דף י"ג) דקא' רבא התיב דבזה"ז שאין בה"מ קנים ולא קרינו תמים יהי' לרצון ל"ל בה משום מטיל מום בקדשים הואיל ול"ח להקרבה. והשתא אליבא דמאן אמר' אי למ"ד קדשה לע"ל הא אליבא דידי' מקריבן אע"פ שאין בית ונהרי חזי להקרב' כדא' ר' יהושע בסמוך וכמו שתייב בזה ולר"י כפי"ג דנבחי' (ד' ק"י) משום דס"ל קלע"ל וראוי אל פתח אנהל מועד ה"נ לחייב משום מטיל מום ואי אליבא דמ"ד ל"ק כ"ש דתייב משום מטיל מום אם אית' דלמ"ד ל"ק במות מותרו' בזה"ז לגמרי הא חזי להקרבה פשהיא תם וכשנעשה בעל מום לא חזי להקרבה בבמה פדאמ' בשילהי מס' נבחים (דף קכ) קדשי במה קטנה המום פוסל בהם וכו' וכיון שפן הא נדאי המטיל מום

בְּקִדְשֵׁי בְּמָה עוֹבֵר מִשׁוּם מוֹם לֹא יֵהי' בּוֹ פִּינּוֹן דְּקָרִינּוֹן תַּמִּי' יֵהי' לְרִצּוֹן אֱלֹא וְדָאֵי ש"מ
דְּאִפְּי' לְמ"ד לְקַלְע"ל אַפ"ה קְדוּשַׁת יְרוּשָׁה אֵינּוֹן אַחֲרֵי הִיִּתֵר בְּמוֹת וּלְפִי"ז בּוּזָה"ז לֹא חֲזִי
פְּלִל לְהִקְרָבָה אִפִּי מְקוֹם מְקַדֵּשׁ לֹא.

וְכִינּוֹן דְּלֹא קְדוּשָׁה לַע"ל בְּטִלָּה קְדוּשַׁתוֹ וְהִשְׁתָּא מְקוֹם מְקַדֵּשׁ וְכָל הָעוֹלָם פְּנִילוֹ דִּין בְּמָה
עָלִיָּהֶם וְהָא אֵינּוֹן זְמַן הִזְהָ הִיִּתֵר בְּמוֹת וְלֹא חֲזִי לְהִקְרָבָה וּל"ל בְּהָ מִשׁוּם מְטִיל מוֹם וְהָא
דְּאִמֵר רַבָּא מִשׁוּם שְׁנִירָאָה פְּמִטִיל מוֹם וְלֹא מוֹם מְעַלְיָא הָוִי אֲלִיבָא דְמ"ד דְּלֹא קוּדְשֵׁי
קַא"ל.

מִיְהוּ זֶה אֵינּוֹן רֵאִי אֱלֹא לְמֵאֵי דְפִי הַתּוֹסֵף בְּפ"ו דְּזִבְחִים (דָּף ס"א) דְּהָא דְמַחְזִיב ר' יוֹחָנָן
פְּרַת בְּפִי"ג דְּזִבְחִים לְמַעְלָה בּוּזָה"ז מִשׁוּם שְׁחוּטֵי חוּץ וּמִפ' הַגַּמ' טַעְמָא מִשׁוּם דְּס"ל
דְּקִדְשָׁה לְעִתִּיד לְבֹא דָאֵי לֹא קִדְש' לֹא מְחִיב מִשׁוֹ שְׂאִין רָאוּי לְבֹא לְפִתַּח אֹהֶל מוֹעֵד
דְּנִדְרוּ לְגַמְרֵי אֲבָל אֵי קִדְש' לֹא נִדְח' דִּיכּוֹל לְבָנוֹת מְזַבַּח בְּמִקְוָמוֹ וְיִקְרִיב עֲלֵי' וְא"כ לְמ"ד
קִדְש' מִיִּלְת' דְּרַבָּא דֹא מְפָנִי שְׁנִירָאָה פְּמִטִיל מוֹם בְּקִדְשֵׁי אֲתֵיָא פְּנוּתִיָּה פִּינּוֹן דָּאֵם יְבָנָה
מְזַבַּח בְּמִקְוָמוֹ יוֹכֵל לְהִקְרִיב עָלָיו אֲפִילוֹ בּוּזָה"ז מוֹם מְעַלְיָא הוּא וּמֵאֵי מְפָנִי שְׁנִירָאָה דְקַא
רַבָּא וּבַע"כ לֹא אֲתֵי מִיִּלְתָּא דְרַבָּא אֱלֹא כְּמ"ד לֹא קְדוּשָׁה לְעִתִּיד לְבֹא וּש"מ דְּמַכ"מ
הַבְּמוֹת לֹא הִנְתֵּרוּ וְכַדְבְּרֵי הַר"ח מִש"ה קְאָמֵר רַבָּא מְפָנִי שְׁנִירָאָה פְּמִטִיל מוֹם אֲבָל אֵינּוֹן
מוֹם מְעַלְיָא דָאֵינּוֹן רָאוּי לְהִקְרָבָה בְּשׁוּם מְקוֹם וְכַדְפִּי': אֲבָל לְמֵאֵי דְתִירְצוֹ הַתּוֹ שֵׁם עוֹד
דְר"י מִיִּירֵי בְּקִטְנוּתָא דְלֹא בְּעֵי מְזַבַּח מִש"ה נְקִיט הַמַּעְלָה בְּחוּץ וְלֹא הַשְׁחִט מִשׁוּם
דְּהַשְׁחִט צְרִיף לְזִרוּק וְנִפְּלִי ר"י מוֹדָה דְּפִטוֹר דְּזִרְיָקָה בְּעֵי מְזַבַּח דְּוּקָא פְּדָאָה הֵתָם.

וּלְפִי זֶה א"ל דְּרַבָּא דֹא מְפָנִי שְׁנִירָאָה פְּמִטִיל מוֹם אֲלִיבָא דְמ"ד קְדוּשָׁה לַע"ל קַא דְּנִירָאָה
וְלֹא מוֹם מְעַלְיָא הוּא דֹא ע"ג דְּקִדְשָׁה אַפ"ה הוּאִיל וְלִיכָא מְזַבַּח בְּנוֹי אֵינּוֹן רָאוּי לְהִקְרָבָה
אֲבָל לְמ"ד ל"ק א"ל דְּרָאוּי לְהִקְרָבָה וּמוֹם מְעַלְיָא הוּא וְלֹא פְּדָבְרֵי ר"ח: מ"מ נ"ל דִּישׁ
מְהָא רֵאִי לְדָבְרֵי הַר"ח דְּהָא אֵהָא שְׁנוּיֵי דְמִשְׁנֵי אֲבָל בּוּזָה"ז דְּלֹא חֲזִי לְהִקְרָבָה ל"ל בְּהָ
פְּרִיף הֵתָם וְלִהוּי פְּמִטִיל מוֹם בְּבַעַל מוֹם אַע"ג דְּלֹא חֲזִי לְהִקְרָבָה אֲסִיר.

פִּי' לְר"מ בְּפ"ה דְּבִכּוּרוֹת (דָּף לֵג) דְּאִילוֹ רַבְּנָן פְּלִיגֵי עָלָיו הֵתָם וּס"ל מְטִיל מוֹם בְּב"מ
מֵה"ת ל"ל בְּהָ. וּמִשְׁנֵי מְטִיל מוֹם בְּב"מ נְהִי דְלֹא חֲזִי לְגוּפִי' לְדָמֵי חֲזִי לְאִפּוֹקֵי הֵכָא פִּי'
בּוּזָה"ז דְּלֹא לְדָמֵי חֲזִי וְלֹא לְגוּפִי' וּמִדְּפִרְיָה וְלִהוּי פְּמִטִיל מוֹם בְּב"מ וְהָא לֹא אֲתֵי אֱלֹא
אֲלִיבָא דְר"מ דְּאִילוֹ לְרַבְּנָן מְטִיל מוֹם בְּב"מ מֵה"ת ל"ל בְּהָ וְהִלְכְתָּא פְּרַבְּנָן כְּדָא הֵתָם
בְּפ"ה דְּבִכּוּרוֹ' אֲלֵמָא דְחִיק הַגַּמ' דְּתִיִּתֵי הָא דְרַבָּא פְּכוּלְהוּ תַנְיָא אַע"ג דְּלִית הִילְכְתָּא
פְּנוּתֵי וְהִשְׁתָּא תְּקִשָׁה דְמ"מ מִיִּלְת' דְּרַבָּא לֹא אֲתֵי פְּכוּלֵי עֲלָמָא דְלָמ"ד נ"ק מֵאֵי מְפָנִי
שְׁנִירָאָה דְקַא רַבָּא הָא מוֹם מְעַלְיָא הוּא דְהָא רָאוּי לְהִקְרָבָה בְּכָל מְקוֹ' פִּינּוֹן שְׁהִנְתֵּרוּ הַבְּמוֹ'.

אַע"כ פְּדָבְרֵי ר"ח דְּאֲפִילוֹ לְמ"ד ל"ק אַפ"ה הַבְּמוֹ' אֲסוּרוֹת וְהִשְׁתָּא לְכ"ט אֵינּוֹן אֱלֹא נִירָאָה
פְּמִטִיל מוֹם דְּהָא ל"ח לְהִקְרָב' דְלָמ"ד קִדְשָׁה בְּעֵינּוֹן מְזַבַּח וְלִיכָא וְלָמ"ד ל"ק אֵינּוֹן רָאוּי
לְהִקְרָבָה בְּשׁוּם מְקוֹם: שְׁמַעְתִּי שְׁמַקְרִיבִין אַע"פ שְׂאִין בֵּית פְּלוֹמֵר שְׁמַקְרִיבִין בְּמְקוֹם
הַבֵּית אַע"פ שְׁחָרְבַת הַבֵּית פְּדָמְסִיק טַעְמָא מְפָנִי שְׁק"ר קַלְע"ל וְכֵן אוֹכְלִים קְדוּשִׁים קְלִים
וּמ"ש בִּירוּשָׁלַי אַע"פ שְׂאִין חוּמָה מֵה"ט.

וק"ל א"כ תקש' מהא לר' יצחק דס"ל אי ק"ר ל"ק שמקריבין בבמה דמש"ה א' שמקריבין בבית חוניו בזה"ז והא משמע מדר' יהושע דאף במקו' בה"מ א"מ בזה"ז אי ל"ק מדינה טעמא שמקריבין אע"פ שאין בית משום דקדושה ראשונה קלע"ל והיגו במקום בית דאלו במקו' אחר הא פיון דס"ל קלע"ל כ"ש דגרע טפי וא"א להקריב במ"א וחיב פרת משום שוחט ומעלה בחוץ.

אע"כ שמקריבין במקום בית קאמר וטעמא משום דקלע"ל הא אי ל"ק אפילו במקום בית אין מקריבין וכ"ש במ"א והא לר' יצחק אי ל"ק אפי' בכ"מ פשר להקריב כ"ש במקום הבית והא דר' יהושע נמי מתני' הוא בסוף מס' עדיות ומאי פריד ממשנתנו ומתני' מפ"ד דזבחים דלא אלים פולי האי די"ל דמתני' כמ"ד קלע"ל ור"י דאמ' כמ"ד ל"ק אבל האי דר' יהושע אלים טפי דמוכת להדי' דאפי' ל"ק אפ"ה ליכא היתר הקריב קלל בשום מקום.

מיהו איכא למימ' דהאי מקריבין אע"פ שאין בית מיירי בקדשים שאין קריבין בבמות יחיד אפי' בשעת היתר הבמות פגון פסחי' וקרבות צבור פדתנן בפ"ד דזבחים וכדאמ' לעיל גבי אין בין במה גדול' לבמ"ק.

וכן הא דקדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים היגו דוקא משום דקלע"ל דאי ל"ק קדשי קדשים הנאכלין אין קריבין בבמות יחיד דכל שאינו נידר ונידב אין קריבין בבמות יחיד נמצא שאין חטא' ואשם קריבין בבמות יחיד וכן אין מנחה בבמה דמש"ה תנן בפ"ד דזבחים גבי גלגול נוב וגבעון הי' היתר הבמות קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים וכדפי' רש"י שם ומ"מ אפתי סיפא קשי' לר"י דקאמר קדשים קלים ומ"ש אע"פ שאין חמה משום דקדושה ראשונה קלע להא אי לא קידשו קדשים קלים אין נאכלין אפילו בירושלים.

הא אדרבא אי לא קידשו נאכלין בכ"מ דכמו שמקריבין בכ"מ לר' יצחק ה"נ נאכלין בכ"מ וכדתנן התם גבי גלגל קדשים קלים נאכלים בכ"מ וגבי נוב וגבעון תנן קדשים קלים נאכלין בכל ערי ישראל והיגו בכ"מ דכמו שהקריבתן הותר בכ"מ הכי נמי אכילתן.

והכי נמי קשה ממעשר שני דתנן שאוכלין אף על פי שאין חומה משום דקידושה לעתיד הא לאו הכי מ"ש אינו נאכל אפילו בירושלים. ואי כר' יצחק דקדושה ראשונה ל"ק אפילו אחר קדושות ירושלים הנה ליה פמעיקרא דהותרו הבמות ה"ה לענן אכילת מ"ש חזרין להתירן הראשון כמו קודם שנבחרו ירושלים שהיתה היתר הבמות ותנן התם גבינוב וגבעון שהי' שעת היתר הבמות ק"ק ומ"ש בכל ערי ישראל ה"ג התוס' שם בגמ' (דף קי"ט).

מיהו גם לגירסא זו לק"מ דהא אמר התם הא מני ר"ש היא דאמר ציבור לא הקריבו אלא פסח וחובות קבוע להם זמן אבל חובות שאין קבוע להם זמן הכא והכא לא קרב ומעשר בהמה חובות שאין קבוע להם זמן ואיתקוש מעשר דגן למעשר בהמה אבל לר"י קרב.

ואיכא למימר ר' יהושע כר"י ס"ל דאית ליי מ"ש נאכלים בנזב וגבעון דווקא ולא בכל
ערי ישראל ולפי"ז דאי ל"ק ירושלים לע"ל א"א לאכול שם מ"ש אבל סיפא אפתי קשה
לר"י מדקאמר ק"ק אע"פ שאין חומה ויהב טעמא משום קלע"ל.

הא אדרב' דאי ל"ק דכ"ש דקריבין ונאכלין בכ"מ. אע"כ דאפ"י ל"ק ירושלים לע"ל אין
אחריה היתר ומשנבחרה נסתלקו פל המקומות מהקרב' נאכילות קדשים לעולם אפי'
לאחר חרבנה ומשחרב הבית גרע טפי דאפ"י ממקומה פרוחה קדושתה ודלא כר' יצחק
לפיכך יהב טעמא ר"י דמקריבין ואוכלין במקומה משום דקיידשו לע"ל הא לא"ה במקומו
נמי לא ויש ליישב בדוחק ואין נ"ל: מקלל דר"א סבר ל"ק לע"ל.

ק"ל אפי' דס"ד דר"א סבר ל"ק אפ"ה א"ל דל"פ ר"א ור"י דהא ר"א מייירי מבנין שבימי
עזרא שהי' אחר ק"ר דיהושע מש"ה ס"ל דקדושה ראשונה בטלה אבל ר' יהושע מייירי
בזה"ז שהוא אחר קדושה ב' של עזרא מדקאמר שמקריבין אע"פ שאין בית אוכלים וכו'
משמע שמייירי בזה"ז שרשאין לעשות כן ובהא א"ל דאפ"י ר"א מודה דקדושה ב' קלע"ל
וכר"י דס"ל בפ"ח דיבמות גבי קדושת ארץ לענין מעשרות קדושה ראשונה ושני יש
להן וג' אין להן וכ"מ בסמוך דלמ"ד קדושה ב' קלע"ל לענין מעשרות ה"ה לכל מילי
אמר הכי ק"ר ושני' יש להן ג' אין להן וי"ל דדייק לה מדיהב ר"י טעמא למילתא מפני
שק"ר קלע"ל אלמא ס"ל דק"ר שקודם לעזרא לא בטלה ולא אקדושת עזרא קאי שהיא
קדושה ב': אלמא קסבר ק"ר קידש' לשעתה וכו' הכא מדמי הגמ' קדושו' הבית אי קידשו
לע"ל אי ל"ק פהאי דבית חוניו דר"י וקדושות בתי ע"ח וה"נ מדמה להו אהדדי בפ"ב
דשבועות (דף טו) וק"ל דבפי"ג דנבחי' (דף קי) אמר המעלה בזה"ז רי"א סייב ק"ר
קלע"ל ור"ל א' פטור ל"ק לע"ל ורצה הגמ' לאוקמי בהא פלוגתא דרבי יוחנן כר' יהושע
ור"ל אמר כר"א ודחי לה כדדחי בשמעתין ומשמע דנידחו דברי ר"ל לגמרי פיון דליכ'
תנא דקאי פנותי' ואמאי לא מיייתי לתנא דגבי בתי ע"ח דקאי פנותי' כדמיייתי לה הכא
ובפ"ב דשבועות.

ואפ"י למאי דפי' התוס' בשם ר"ח אפי' למ"ד ל"ק גבי קדושת הבית מ"מ הבמות לא
הותרו שוב משפאו לירושלים הא מ"מ המעלה בזה"ז בחוץ פטור למ"ד ל"ק הואיל
וא"ר לפתח אנהל מועד בזה"ז פנון דל"ק ואין סייבין משום שחוטי חוץ דהא מהאי טעמא
פי' הגמרא דטעמא דר"י דמחייב משום דס"ל קידש' דלא נדחה הקרבן לגמרי דיוכל
לבנו' מזבח במקומו להקריב עליו אבל אי ל"ק אע"ג דאין אחרי' היתר א"ח עליו הואיל
וא"ר לפתח אה"מ כדפ"י התו' בפ"ו דנבחי' (ד' ס): וכ"ת דמה"ט לא מיייתי התם הא דגבי
בתי ע"ח דמצא אלו וקידשו דלא ש"מ אלא דק"ר דיהושע בטלה אבל קדושת ב' דעזרא
א"ל דלא בטלו כדשמעת לר' יוסי דאמר ירושה א' וב' יש להם ג' אין להם והא דר"ל
דמעלה בזה"ז דה"ל אחר קדושה ב' פוטר אין ללמוד מהא דבתי ע"ח דא"כ היכא מיייתי
לה מדר"א דאמר פשה' בונין בהיכל ורצה לומר דר"ל כר"א ס"ל הא מדר"א נמי לא
ש"מ אלא ק"ר דיהושע בטלה דהאי פשה' בונין בימי עזרא קאמר ואפתי א"ר מהא
לבזה"ז דקדושת ב' דעזרא בטלה וי"ל דאין ה"נ דה"מ למידחי הכי דר"א דמייירי בק"ר
א"ר לקדושת ב' דמייירי ר"ל אלא דניחא לי למידחי מר מה דשמיע לי כו' השתא לא
פליגי ר"א ור"י כלל ועוד דלפי"ז אפי' ק"ר לא ש"מ אדר"א דבטלה ועוד הואיל והתם

בפ"ב דשבועות דפליגי אמוראי בקדושת עזרא שְהִיְתָה שְׁלֵא בְּמִלָּה נְאוּרִים וְתוּמִים אִי קְדוּשָׁה דִּיהוּשַׁע בְּטָלָה וְעִזְרָא קְדוּשָׁה קְדוּשָׁה אִי קְדוּשָׁה לַע"ל וְעִזְרָא זָכַר בְּעֵלְמָא עֶבֶד וּמ"ל פְּלוּגְתָא דַר"א וַר"י וְהָתָם ל"מ לְמִדְחֵי אֱלָא כַה"ט דְּמַר מַה דְּשָׁמִיעַ לִי כּו' נֶקֶט לִי נְמִי בַפ"י דְּנִבְחִים דַּאֲע"ג דְּהָתָם אֲיִירִי מִבּוּזָה"ז שְׁהוּא לְאַחַר קְדוּשָׁה שְׁנִי דְּעִזְרָא: לְמַה מְנוּ חֲכָמִים אֶת אֵלּוּ הַקְּשׁוֹ הַתּוֹסֵפ' הָא לָא מוּכַח מְהָא אֱלָא דַק"ר ל"ב וְהָא אִיפָא תַנָּא דַס"ל דַק"ר וּב' יֵשׁ לְהֶן ג' אִין לְהֶן וְתִי אִפִּי לְמ"ד קְדוּשָׁת ב' ל"ב הִיָּינוּ דְּנִקְא לְעִנְנֵי תְרוּמָה בּוּזָה"ז אֲבָל לְכָל מִילֵי אַחֲרִינָא וְדַאי בְּטָלָה וּק"ל דְּהָא בַפ"ט דְּעֵרְכִין (דָּף לַב) מְפָרֵשׁ טַעְמָא דַמ"ד גַּבִּי בְּתִי ע"ח לְקַלְע"ל דְּכַתִּיב וְהִבִּיאָה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִרְשׁוּ אֲבוֹנֵתֶיהָ וִירִשְׁתָּ מִקִּישׁ יִרְוּשָׁתָהּ לִירְוּשָׁת אֲבוֹנֵתֶיהָ מַה יִרְוּשָׁת אֲבוֹנֵתֶיהָ בְּחִידוּשׁ כָּל הַדְּבָרִי הִלְלוּ פִי מְנוּ שְׁמִיטִין וְיִוְבְּלוּת וְקִדְוּשׁ בְּתִי ע"ח כְּדַאֲמַר הָתָם אַף יִרְוּשָׁתָהּ פֻּן וְהָא מְהָא קְרָא גּוֹפ' נ"ל לַר"י דַג' אִין לְהֶם דְּדַרְשׁ אֲשֶׁר יִרְשׁוּ וִירְשָׁתוּ יִרו' א' וּב' יֵשׁ לְהֶן וּג' א"ל ש"מ דַּאִין לְחִלְק בֵּין תְרוּמָה לְמִילֵי אַחֲרִינָא בְּהָא מִילָת' וְהָא מְחַד קְרָא נ"ל הַפִּל: אֲבָל קְוָשִׁית הַתּו' בְּלֵא"ה לַק"מ דְּהִנֵּי תַנָּאִי דְּמִיָּתִי לָאו אַדַר' יִצְחָק קָאִי לְיֵשֵׁב דְּבָרֵיו דְּהָא דַר"י לִיתָא לַכ"ע בְּלֵא"ה דַּאֲפִי לְמ"ד ל"ק אַפ"ה אִין אַחַר קְדוּשָׁת יִרו' הִיָּתֵר לְבָמוֹת אֱלָא מִילָתָא בְּאִפִּי נְפִשֵׁי קַא דְּבִקְדוּשׁוֹ וּל"ק פְּלִיגִי תַנָּאִי וּכְמַש"ל בְּשֵׁם הַתּוֹסֵפ' גּוֹפָא וּלְפִי"ז א"ל דְּקְדוּשָׁה רֵאשׁוּנָה דִּיהוּשַׁע מִיָּתִי לְהִנֵּי תַנָּאִי וְלֵא אַקְדוּשָׁת שְׁנִינִי דְּעִזְרָא וּנ"מ לְהָא דַאֲמ' בַפ"ק דְּחֻלִּין דְּהַרְבֵּה פְּרָפִים כִּיבְשׁוּ עוֹלֵי מְצָרִים וְלֵא כִיבְשׁוּ עוֹלֵי בְּבָל וְתַמְהִנֵּי עַל הַתּוֹסֵפ' מַאי ק"ל הָא דַר"י דְּבֵית חוּנִיּוֹ לְאַחַר קְדוּשָׁת שְׁנִינִי הִיא כִּינּוּ דִּהֶן בְּעֵצְמֶן פִּי הָא דַקַּא' הַגַּמ' תַנָּאִי הִיא לָאו אֲמִילָתִי דַר"י דַּאֲיִירִי אַחַר קְדוּשָׁת שְׁנִינִי קָאִי.

ומ"מ בְּעִיקָר דְּבָרֵי הַתּו' שְׁרוּצָה לְחִלְק בֵּין תְרוּמָה לְשַׁאֲר דְּבָרֵי אִפִּי לְמ"ד קְדוּשָׁה אַחֲרוֹנָה לֵא בְּטָלָה הִיָּינוּ דְּנוּקָא לְעִנְנֵי תְרוּמָה בּוּזָה"ז אֲבָל לְכָל מִילֵי אַחֲרִינִי וְדַאי בְּטָלָה. מְצָאִי לְהֶם עִיקָר מְדַבְּרֵי הַגְּמָרָא דִּישׁ לְחִלְק בֵּין תְרוּמָה לְמִילֵי אַחֲרִינִי אֱלָא שְׁמֵן הַגַּמ' נִרְאָה לְהִיָּפֹךְ וְנִעְתִּיק מַה שְׁכַתְּבִי בַס' חוּבו' קַרְקַע שְׁלִי.

הַכִּי גְרָסִינּוּ בַפ"ב דְּכַתּוּבּוֹ (דָּף כ"ה ע"א) אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיָּה דְרַב יְהוּשַׁע אֲשַׁפְּחִינָהּ לְרַבְּנָן דְּבִי רַב דִּיִּתְבִי נְאֻמֵי אִפִּי לְמ"ד תְרוּמָה בּוּזָה"ז דְּרַבְּנָן חֲלָה דְּאוּרִיָּת' דְּהָא ז' שְׁכַבְשׁוּ וְז' שְׁחֲלָקוּ לֵא נִתְחַיְיְבוּ בְּתְרוּמָה וְנִתְחַיְיְבוּ בְּחֲלָה וְר"ה אֲפִיָּה לְהוּ הָתָם אִפִּי לְמ"ד תְרוּמָה בּוּזָה"ז דְּאוּרִיָּתָא חֲלָה דְּרַבְּנָן דְּכַתִּיב וּקְרַאֲתֶם דְּרוּר בְּאָרֶץ לְכָל יוֹשְׁבֵיהָ בְּזִמְנָא שְׁפַל יוֹשְׁבֵי עֲלֵי וְכִי סָלִיק עִזּוֹר' לֵא לְכוּלְהוּ סָלִיק וּמִשְׁמַע אִפִּי ר"ה דְּאֲפִיָּה לְהִיָּינוּ מַטְע' דְּלֵאוּ כְּוָלְהוּ סָלִיק הָא כְּוָלְהוּ סָלִיק בְּהָא סְבָרָא מוּדָה דְּלְמ"ד תְרוּמָה בּוּזָה"ז דְּרַבְּנָן חֲלָה דְּאוּרִיָּי' וְאִיפ' לְמִיָּדִק דְּהָא ע"כ הָא דַקַּא' אִפִּי לְמ"ד תְרוּמָה בּוּזָה"ז דְּרַבְּנָן הִיָּינוּ כַמ"ד בַפ"ח דִּיבְמוֹ' (ד' פַּא) דַּאֲפִי קְדוּשָׁה שְׁנִינִי שְׁל עִזּוֹר' נְמִי בְּטָלָה וְהִשְׁתָּא תַקְשָׁה דְּהָא כְּמוֹ דְּבְטָלָה קְדוּשָׁת אָרֶץ לְעִנְנֵי תְרוּמָה פְּשִׁיטָא דְּבְטָלָה נְמִי לְעִנְנֵי חֲלָה דַמ"ש הָא שְׁנִינֵהֶם חוּבוֹת קַרְקַע הֵם וְאִינוּ נוֹהֲגִין אֱלָא בְּאָרֶץ כְּדַתְּנֵן סוּף פ' קַמָּא דְּקְדוּשִׁין (דָּף לו) וּל"ד לְשִׁבַע שְׁכַבְשׁוּ וְחֲלָקוּ דְּנִתְחַיְיְבוּ בְּחֲלָה ש"ה דְּמִשְׁפָּאוּ לְאָרֶץ מִיָּד נִתְחַיְיְבוּ בְּכָל הַמְצוֹת הַתְּלוּיִין בְּאָרֶץ כְּדַתְּנֵן בַפ"ק דְּעֵרְלָה עֵת שְׁפָאוּ אֲבוֹתֵינוּ לְאָרֶץ מְנָאוּ נְטִיעַ פְּטוּר נְטִיעוּ אַע"פִי שְׁלֵא כְּבִשׁוּ חִיָּיבִי אֲבָל בּוּזָה"ז הִיָּינוּ דְּרַבְּנָן הִיָּינוּ מִשׁוּם דְּבְטָלָה קְדוּשָׁת הָאָרֶץ לְגַמְרִי א"כ כָּל חוּבוֹת קַרְקַע בְּטָלָה וְשׁוּה לַח"ל וּמִמִּילָא לְעִנְנֵי חֲלָה נְמִי בְּטָלָה דְּהָא א"נ אֱלָא בְּאָרֶץ וְאִיָּה ס"ד דְּחֲלָה נוֹהֲגַת מַה"ת בּוּזָה"ז הָא כְּמוֹ שַׁא"נ בַח"ל בַּא"י נְמִי א"א לּוֹמַר שְׁתַּנְהֵג: וּנ"ל דְּהָאִי

למ"ד תרומה בזה"ז דרבנן לאו משום דבטלה קדושת הארץ קאמר אלא קדושת הארץ לא בטלה וכמ"ד קדושה שניה דעזרא לא בטלה ומ"מ תרומה דרבנן והיינו טעמא דהא דקאמר בזו שפכשו ובזו שחלקו נתחייבו בחלה ול"נ בתרומה פרש"י משום שתלה הפתוח המעשרות במנין שני השמיטת דכתיב בשנה השלישית שנת המעשר ושביעית לא מנו אלא משפכשו וחלקו ונהרי רבי דרש בפ"ק דמ"ק (דף ב') וזה דבר השמיטה שמוט (בג') [צ"ל בב'] שמיטות הפתוח מדבר אחת שמיטת קרקע דהיינו יובל.

ואחת שמיטת כספים ובזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים. ובזמן שאי אתה משמש קרקע א"א משמע כספי.

ובזה"ז שאין יובל נוהג דהא אין כל יושביה עלי' משמט כספי' פ"א דאין שביעית המשמט כספי' נוהג. הכי פ"א ר"ת בתוס' פ"ק דקדושין [ד' לא].

וכיין דאין שביעית נוהג בזה"ז אין נוהג נמי מה"ת תרומות ומעשרות כמו דלא נוהג מה"ת בזו שפכשו ושחלקו: וכ"ת הא ר' ס"ל שביעית בזה"ז דרבנן ואפ"ה ס"ל מעשר מה"ת מדהתיר בפ"ק דחולין את בית שאן משום דקדושת יהושע הוא ובטלה מפלל דקדושת עזרא לא בטלה יש לומר לעול' לר' מעש' בזה"ז דרבנן כמו שביעי' ומ"מ בקדושות עזרא נוהג מעשר מדרבנן כמו שביעית אבל בקדושת יהושע שלא קידשו עזרא אין נוהג שביעי' אפי' מדרבנן כדמשמע במס' ידים דקאמר הניחו כדי שיסמכו עניים עליהן בשביעית ש"מ דא"נ בהן שביעית והא מיירי בעמון ומאב שפכשו מסיחון שקידשו יהושע כדפיר"שי ושאר מפרשים אע"פ שר"ת לא פירוש כן.

מיהו ה"מ במקומות הקרובים לקדושת עזרא אבל במקומות הרחוקים מקדושת עזרא כגון בית שאן אע"פ שקידשו יהושע לא גזרו על המעשרות כמש"כ התוס' בכ"מ דל"ג על תרומות ומעשרו' בח"ל אלא במקומו לא"י.

והשת' ניחא הא דקא"ה התם גבי בית שאן שהתיר ר' משו' דס"ל קדוש ראשון' לא קדש' לאו למימ' דבשאר א"י הי' נוהג בה תרומו' ומעשרו' מה"ת אלא דאם קידשו' לע"ל אין לחלק בין קדושות עזרא לשל יהושע וכמו שגזרו על של עזרא על התרומו' ומעשרו' בזה"ז ה"נ על של יהושע דדא ודא אחת היא פינן דבזמן שהשביעית נוהג קדושתו שנה לכל דבר וגם בזה"ז הן שוין לכל דבר שא"נ אלא בארץ פלקט שכחה ופיאה וכינצ' בהן וכיין שפן דלר' דס"ל דאין שביעית נוהג בזה"ז ממילא תרומה נמי א"נ מן התורה והיינו דמייתי מזו שפכשו וז' שחלקו דאינו נוהג תרומות ומעשרות מה"ט גופי' הואיל ולא נהג שביעית דהא בהא תלי' כדפ"י אבל חלה דלא תלי' בשביעית כדמצינו בזו שפכשו וז' שחלקו דלא נוהג שביעית ואפ"ה בחלה נתחייבו וה"נ בזה"ז נתחייבו בחלה מה"ת בא"י פינן דלא בטלה קדושת הארץ ור"ה אפ"ה לה דאפ"י למ"ד תרומה בזה"ז דאורייתא והיינו רבנו דפליגו עלי' דר' וס"ל שביעית בזה"ז מה"ת חלה דרבנן אע"ג דלא בטלה קדושת שניה של עזרא אפ"ה פינן דקדוש' ראשון' דיהושע בטלה שוב לא נתחייבו בחלה בקדושה של עזרא כדמסיק וכי סליק בימי עזרא לא פוּלהו סליק כן הי' נראה לפרש לכאורה: מיהו ק"ל הא דאמר' בפ"ה דנדה (דף מו) וסבר ד"י תרומה בזה"ז דרבנן והא תנא בסדר עולם אשר ירשו אבותי וירשת ירושה ראשונה ושניה יש להן שלישי אין להם ומשני ר"י תנא לה ולא סבר לה השתא ל"ל לדחוקי בהכי אפ"ת סבר לה דקדושת

עזרא לא בטלה אפ"ה תרומה בזה"ז דרבנן דס"ל כר' דשביעית בזה"ז דרבנן וממילא תרומה נמי אדרבנן וכי קאמר ירושה ג' אין להם לשאר מילי התלוין בחובת קרקע חוץ מתרומה וקמ"ל דקדושת עזרא לא בטלה והא ל"ל דע"כ לרבי יוסי ממן שאין כל יושבי עלי לא בטלה מצות יובל לגמרי ואסור בכל עבודת קרקע ופירוטי הפקר ופטור מן המעשרות שהרי קרא דלכל יושבי גבי קריאת דרור פתיב שהוא שילוח עבדים פדכתיב וקראתם דרור בארץ לכל יושבי ואין לנו ללמוד מהאי קרא דבעינו כל יושבי עלי אלא לענו שילוח עבדים לחוד דבזמן שכל יושבי עלי הוא דקראתם דרור ולא בזמן שגלו מקצתו אבל לשאר מצות יובל אין לנו מכאן שאין נהגין בזמן שאין יושבי עליו.

והא דקאמר התם בשילהי ערכין משגלו שבט ראובן בטלו היובלות משום דאין כל יושבי עליו וע"כ כר' יהודא או פרבנן אתי דאמרי בפ"ק דר"ה (דף ח) דשילוח עבדי מעפב לכל מצות יובל דר"י דריש התם יובל היא יכול אעפ"י שלא שלחו ת"ל היא דשילוח עבדי מעפב לכל מצות יובל וה"נ לרבנן דס"ל שלשון מעפבות בו הא שילוח א' מהן.

אבל ר' יוסי דס"ל התם יובל אעפ"י שלא שמוטו אעפ"י שלא שלחו ואין מעפב אלא תקיעת שופר לחוד א"כ אע"ג דאין יושבי עלי ואין שילוח אפ"ה יובל לכל מצנתו נוהגות ולא בטלה אעפ"י שאין שילוח הא שילוח לר' יוסי אין מעפב בו וכמו שאם לא שלחו בזמן שהשילוח נוהג דהיינו בזמן שכל יושבי עלי אינו מעפב ליובל ה"נ בזמן שאין יושבין עליו דליתא למצות שילוח לגמרי אפ"ה אינו מעפב למצות יובל דהא ליתא דא"כ מאי פריד התם אר' ישמעאל בר"י דדריש הת' מקרא של תורה דמקיש ביאתו בימי עזרא לביאתו בימי יהושע לענו דמנו שמטיין ויובלות וקינדשו בתי ע"ח מהא דתניא משגלו שבט ראובן בטלו היובלות מטעם שאין כל יושבי עליו ודחיק התם לשנויי מנה יובלות לקדש שמטיין ומאי קושני ניימא ר"י בר"י כאבוה ס"ל דאין שילוח מעפב ליובל ואע"ג דבטל שילוח בזמן שאין כל יושבין עלי אפ"ה יובל לכל שאר מצות לא בטל א"ו בהא אפי' ר"י מודה דע"כ לא קאמר ר"י דאין שילוח מעפב ליובל אלא בזמן שכל יושבי עליו דראוי ואפשר לקני' מצות שילוח אבל בזמן שאין יושבי עלי דא"א לקני' למצות שילוח כל עיקר מודה דמצית שילוח מעפב ליובל לגמרי.

פדאמרינו בכל דונקתא כל הראוי לביילה אין ביילה מעפבת בו וכל שא"ר לביילה ביילה מעפבות בו. וא"כ פיון דלר"י נמי אין נוהג בזמן שאין כל יושבי עלי דקרא קושני דונקתא מאי פריד וסבר ר"י תרומה בזה"ז דרבנן הא תנא בסדר עולם דירושא שלישיית אין להם מאי קושני דילמא תרומה שאני דתל' בשביעית וס"ל כרבי דמקיש שביעית ליובל ותרומה לשביעית וכיון דשביעית בטל ה"ה תו"מ התלוין בזמן השמיטה בשביעית א"ו ליתא לה ט דפרי' ואכתי תקשה הא דפ"ב דכתובות ע"כ פתבתי שם: מצאו אלו וקינדשו.

בפ"ט דערכין שם פ"י רש"י במסכת שבועות (דף יו) מפ' דמקדשי לה בשתי תודות ובשיר וב"ד מהלכין וב' תודות אחריהן וכו' ומימה לי הא התם מקדושת דירוש' איירי שתהא קדושה לאכילת ק"ק ובמ"ש אבל לענו קדושת ע"ח א"צ הא יעוד שאין ענו תודה לענו קדושת ע"ח שהרי אמ' התם (דף טו) אין עזרה מקודשת אלא בשירי מנחה

מ"ט כִּירוּשׁ' מֵה יֵרוּ' דְּבַר הַנֶּאֱכָל בֵּה וַיּוֹצֵא מִמֶּנָּה נֶפֶסֶל אַף עֲזָרָה וְכוּ' וְכִינּוּ דְטַעֲמָא מִשׁ"ה
הוּא בְּשֵׁאֲרַ ע"ח ל"ש ה"ט דְּהָא תּוֹדָה אִינוּ נֶאֱכָלֶת בְּהוּן וְאֲדַרְבֵּה בְּבִיאָתוֹן לְתוֹכּוֹ נֶפֶסֶלֶת
בְּיּוֹצֵא בִּינוּ שְׂיָצֵא חוּץ לִירוּ'.

ובפ"ב דְּשְׁבוּעוֹת פֶּתַב רִשׁ"י לֹא פִי לִי בְּמָה מְקַדְּשִׁין עָרֵי א"י: וּל"נ דְּקַדְּוֹשׁ' עָרֵי א"י ה'
בְּפָה מִפִּי ב"ד: וּמְדַקָּא' מְצֵאוּ אִילוּ וְקִידְּשׁוּ מִשְׁמַע לִי דַמ"מ לֹא מְהַנִּי קִידְּוֹשׁ שְׁנֵי שְׁבִימִי
עֲזָרָא אֶלָּא לְאוֹתוֹן עָרִים שְׁהִי מְקַפּוֹת חוּמָה כְּבָר בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ אֶבֶל לְמוֹקְפִין חוּמָה לְאַחַר
מִפְּאֵן לֹא.

אֶלָּא שְׁמַדְבְּרֵי הֶרֶמְב"ם נִרְא' שְׁקִידְּוֹשׁ עֲזָרָא אֶהְנִי אִפִּי לְמו"ח שְׁבִימִיו אַע"פִּי שְׁלֹא הָיוּ
מְקַפּוֹת חוּמָה מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ. שְׁפֶתַב [בְּפִי"ב מ"ה שְׁמִיטָה] בִּינוּ שְׁגִלוּ בְּחַוְרָבּוֹן רֵאשׁוֹן
בְּטָלוּ קְדוּשַׁת עָרֵי חוּמָה שְׁהִי בִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּינוּ שְׁעָלוּ בִימֵי עֲזָרָא בְּבִיאָה שְׁנִיָּה נִתְקַדְּשׁוּ
כָּל הָעָרִים הַמו"ח בְּאוֹתוֹ הָעֵת וְק"ל הָא ר' יִשְׁמַעֲאֵל בֵּר"י אִמְתְּנִי דַפ"ט דְּעֶרְכִין (דָּף לֵג)
קָאִי לְפָרוּשֵׁי דְלָמָּה מְנוּ חֲכָמִים אֶת אֵלוּ דְתַנּוּ הֵתָם וְעָלָה קְאָמַר כְּשִׁעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה מְצֵאוּ
אֵלוּ וְקִידְּשׁוּם אֶבֶל רֵאשׁוֹנִים בְּטָלוּ וְהֵתָם תַּנּוּ עִיר שְׁגִגּוֹתֶיהָ חוּמוֹתֶיהָ וְשְׂאִינָה מו"ח מִימּוֹת
יְהוֹשֻׁעַ ב"נ אִינוּ כְּבִתֵּי עָרֵי חוּמָה עוֹד תַּנּוּ הֵתָם אִילוּ הֵן כְּבִתֵּי עָרֵי חוּמָה ג' חֲצִירוֹת שְׁל ב'
כְּתִים מו"ח מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ ב"נ כְּגוֹן קְצָרָה כו' עַד וִירוּשָׁלַי'.

אַלְמָא אַע"ג דְּמָנָה אֶת אִילוּ מִשׁוּם קִידְּוֹשׁ ב' שְׁל עוֹלֵי בְּנֵי הַגּוֹלָה אַפ"ה (מֵה"ע) חָלָה
קְדוּשַׁת כְּתִי עָרֵי חוּמָה דִּידְהוּ הוֹאִיל וּמו"ח מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ הָא לֹא הָכִי ק יְדוּשׁ בְּנֵי הַגּוֹלָה
לֹא מְהַנִּי הָכִי. וְאַפְּשֵׁר שְׁהֶרֶמְב"ם נָמִי סָבַר דַּל"מ קִידְּוֹשׁ ב' דְּעֲזָרָא אֶלָּא לְעָרִים שְׁהִי
מְקַפּוֹ' חוּמָה בִימֵי יְהוֹשֻׁעַ וּמָה שְׁכַת' נִתְקַדְּשׁוּ הָעָרִים הַמו"ח בְּאוֹתוֹ הָעֵת הִינּוּ לּוֹמַר
דְּתַרְתִּי בְּעִינוּ דַּע"פִּי שְׁהִי מְקַפּוֹת בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ אִי אִינוּ מְקַפּוֹת נָמִי בְּשַׁעַת קִידְּוֹשׁ ב'
דְּעֲזָרָא ל"מ לְהוּ קִידְּוֹשׁ ב'.

אֶלָּא שְׁמַפְּשֵׁט דְּבָרֵיו נִרְ' דְּאַמְּקַפּוֹת חוּמָה בְּאוֹתוֹ עֵת לְחוּד קִפִּיד דַּל"כ הַל"ל ג"כ דְּבָעֵי
נָמִי מְקַפּוֹ' תַּנּוּמָה מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ א"ו אִמו"ח בִּימֵי עֲזָרָא לְחוּד קִפִּיד וְסָגִי בְּהָכִי. וּמ"מ לְפִי
סוּגִיַת הַגַּמ' מִשְׁמַע כְּדָפְנִי דְּקִידְּוֹשׁ ב' דְּעֲזָרָא לֹא אֶהְנִי אֶלָּא לְאוֹתוֹן שְׁהִי מְקַפּוֹת בִּימֵי
יְהוֹשֻׁעַ וַא"ל נָמִי דְּבְּמְקַפּוֹת בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ לְחוּד סָגִי אַעפ"י שְׂאִינוּ מְקַפּוֹת בִּימֵי עֲזָרָא
וַאֲע"ג דְּלֵהֲאִי תַנָּא קְדוּשָׁה רֵאשׁוֹנָה לֹא קִידְּוֹשָׁה לְעֵתִיד מְדַצְרִיף לְחִזּוֹר וּלְקַדְּשׁ בְּבִיאָה ב'
נִהְרִי לְמ"ד ל"ק בְּאִין לָה חוּמָה עֲכָשׁוּ אֲזַדָּא קְדוּשַׁתִּי דְּמַע יְקַרָּא כְּדַמּוּכַח מְהָא דְּמוֹקִי
לָה לְכַרְיָתָא ב' כַּר' אֲלִיעֶזֶר בֵּר"י כ"ש דְּלֵא חַל עֲלֵי קְדוּשָׁה חֲדוּשָׁה.

מ"מ אֶהְנִי קְדוּשָׁה דְּעֲזָרָא לְכַשְׁיִקְפוּ לָה חוּמָה הָא לָה קְדוּשַׁת ע"ח לְכָל דְּבַר הוֹאִיל וְהִיָּתָה
מְקַפּוֹת בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ אֶבֶל בְּהִיקָף דְּבִימֵי עֲזָרָא לְחוּד לֹא סָגִי וּבְסַמוּף יִתְבָּאָר עוֹד זָה:
וְרַמְיָנָהוּ אַר"י פִּי רִשׁ"י מְסַקְנָא דְּמִילְתָא דְּאָמַר לְעִיל הִנֵּי תַנָּאִי פְּלִיגִי בְּקַלְע"ל.

וְק"ל לְמָה דְּחַק לִפ' כֵּן הָא כְּבָר אִיכָּא תַנָּא דְּהָא ר"י דַּא' מְקַרִּיבִין אַע"פִּי שְׂאִין בֵּית דַּס"ל
קַלְע"ל אֶלָּא דְּהַגְמָר' ר"ל דַּר"א ס"ל ל"ק כַּר' יִצְחָק וְדַחֵי לָה רַבִּינָא דַּר"א נָמִי מְצִי סָבַר
קִידְּשׁוּ וְהַשְׁתָּא לְבַתַּר דְּאִיָּת' הָא דַּר"י ב"י וְס"ל ל"ק כַּר"י כְּבָר קָם לָן תַּנָּאִי דְּפְּלִיגִי בְּהָא
אִי קִידְּשׁוּ אִי ל"ק וְהֵאִי וְרַמְיָנָהוּ מִילְתָּא בְּאִפִּי נְפִישׁ' לְמִרְמֵי דַּר"י אַדַּר"י וְלֹא אֲדַלְעִיל
קָאִי דַּקָּא תַנָּאִי וּבַפ"ט דְּעֶרְכִין נָמִי רַמִּי לָה מֵהוּ לִישְׁנָ' דַּגְמ' דַּקָּא אֶלָּא כְּהִנֵּי תַנָּאִי וְל"ק

אָלאַ פֿהאי תנא משמע דרצה להביא ב' תנאי חדשי אַחד ס"ל קודשו וא' ס"ל ל"ק ואַפֿשר
שְׂרָצָה להביא ב' תנאי דפליגי בַּחֲדָא מילתא דבתי ע"ח בְּהָא דקודשו ול"ק: דף י' ע"ב
פֿל המצות הללו נוהגין בָּהֶן פּי' רש"י פֿל המצות הנוהגין בְּבֵתִי עָרֵי חוּמָה שִׁילוּחַ מְצוֹרֵעַ
וק"מ בט"ו וְהַבֵּית חָלוּט בָּהּ בְּסוּף שָׁנָה מֵה שִׁפִּי' לְעֵנִין ק"מ בט"ו מִיִּירֵי כָּבֵד תִּמְהַתִּי עָלָיו
לְעִיל בִּפ"ק (דף ג).

ובפ"ב דשבועות (דף טו) פּי' דנ"מ נְמִי שְׁאִין עוֹשִׂין מְגֵרְשִׁיהוּ שְׂדוֹת גַּם עַל זֶה אֲנִי תִּמְהַ
דְּמָה עֵנִין הָא לְעִיר מְנַקֵּף חוּמָה מִימּוֹת יב"נ וְהָא סַתְמָא תָּנּוּ בִּסְפ"ט דְּעֵרְכִין (דף לג) אִין
עוֹשִׂין שְׂדָה מְגֵרֵשׁ וְלֹא מְגֵרֵשׁ עִיר וְלֹא עִיר מְגֵרֵשׁ וְסַתְמָא אַכֵּל עֵינְרוֹת קֵא' וְלֹא אֲמַנְקֵף
חוּמָה מִימּוֹת יב"נ לְחוּד.

ועוד דה"ט וְשִׁלָּא לְהַחְרִיב אֶת נוֹי הָעִיר וּלְפִי"ז פֿל הָעֵינְרוֹת שְׁוִין בְּזָה וְעוֹד הָא דְקַתְנֵי סִיפֵא
בד"א בְּעָרֵי הַלְוִיִּים אַבְל בְּעָרֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין שְׂדָה מְגֵרֵשׁ וְכו' וּבְגַמ' יְלִיף מְקָרָא דְשְׂדָה
מְגֵרֵשׁ עָרִיָּהֶם לֹא יִמְכֹּר וְהֵינּוּ לֹא יִשְׁנֶה וְהָא בְּעָרֵי הַלְוִיִּים מְנַקֵּף חוּמָה מִימּוֹת יב"נ ל"מ"ל
כְּדִפְרִיף הֵתָם אֶקְרָא דְגֵאֲוֹלַת עוֹלָם תִּהִי לְלוֹיִם בְּתִי ע"ח לְלוֹיִם מִי אֵית לְהוּ וְהָא תִּנְיָא
עָרִים הַלְלוּ אִין עוֹשִׂין אוֹתָם לֹא כְּפָרִים קִטְנִים וְלֹא כְּרַכִּי' גְּדוֹלִים אָלָא עֵינְרוֹת בֵּינוֹנִים
פּי' בְּלֹא חוּמָה.

ודחק הֵתָם לְשׁוּנֵי פְּגוֹן שְׁנַפְלָה לְהֵם הֵן וּמְגֵרְשִׁיהוּ פּי' כְּשֶׁהוּ מְנַקֵּף חוּמָה וְאֵע"ג דְּקִינְמ'
לְמַסְתְּרִינְהוּ סד"א אֲדַמְסַתְרִי אִי מְזַדְּבָנִי לְחַלְטוּ קמ"ל וְה"ט אִין שְׁיִיף כ"כ גְּבִי הָא דְלֹא
יִשְׁנֶה: אֲשֶׁר לֹא חוּמָה אֵעפ"י שְׁאִין לוֹ עֲכָשְׁוֹ מִשְׁמַע לְמ"ד קְדוּשָׁה רֵאשׁוּנָה לֹא קוּדְשָׁה
לע"ל לֹא דְרִישׁ לֹא אֵע"ג דְּכַתֵּב רַחֲמָנָא לּוֹא בְּאַלְף.

וק"ל דבספ"ג דְּחֻלִּין (דף ס"ה) תִּנְיָא גְּבִי סִימְנֵי חֲגָבִים אִין לוֹ עֲכָשְׁוֹ וְעַתִּיד לְגַדֵּל לְאַחַר
זְמַן פְּגוֹן הַזּוֹחֵל מְוֹתֵר. רַאב"י אֹמֵר אֲשֶׁר לוֹ פְּרַעֲיָה פּי' לּוֹא בֵּא' כְּתִיב אֵעפ"י שְׁאִין לוֹ
עֲכָשְׁוֹ וְעַתִּיד לְגַדֵּל לְאַח"ז אֶלְמָא כ"ע דְּרִשִׁי כה"ג ומ"ש הֵכָא גְּבִי לּוֹא חוּמָה דְּאִיכָּא לְמָאן
דְּלֹא דְרִישׁ לִי'.

וְהַתּוֹס' פּי' הֵתָה דה"ט דְּדְרִשִׁינָן הֵכָא וְהֵתָם לְהֵנִי לּוֹא בֵּא' כְּאִילוּ כְּתִיב בְּנִי"ו לְחוּד מְשׁוּם
דְּמוּכָח דְּבִישׁ לוֹ חוּמָה דְּבַע"ח מִיִּירֵי קָרָא וּבִישׁ לוֹ פְּרַעֲיִים דְּהוּא סִימֵן טְהֵרָה מִיִּירֵי קָרָא
וּבַע"כ לֹא בֵּא' דְּכַתֵּב רַחֲמָנָא גְּבִיָּיהוּ בֵּא"ל עֲכָשְׁוֹ אֶתְיָא וְהַשְׁתָּא קָשָׁה הָא דְּפְרִישִׁית
וְעַק"ל דְּהֵתָם פּי' הַתּוֹס' גְּבִי אֲשֶׁר לֹא יַעֲדָה וְהַפְּדָה דְּכַתִּיב בֵּא דְּרִשִׁינָן כְּאִילוּ כְּתִיב בְּנִי"ו
וְנִפְקָא לָן מִינ' בִּסְפ"ק דְּבִכּוּרוֹת דְּמַצּוֹת יַעֲדָה קוֹדֵם לְמִנּוֹת פְּדִיָּיה דה"ט דל"ל לְמַכְתֵּב
אֲשֶׁר לֹא יַעֲדָה פְּשִׁטָּא דְּבִלָּא יַעֲדָה מִיִּירֵי דָּאִם יַעֲדָה הֵתָה צְרִיכָה גַּט גַּם לֹא הִי צְרִיכָה
פְּדִיָּית אַב שְׁבֻשָׁעַת יַעוֹד פְּקַע שִׁיעֲבוּד שְׁפָחוֹת מִיָּנָה אֶלְמָא פִּינָן דְּמוּכָח דְּרִשִׁינָן שְׁנִיָּהֶם לוֹ
בְּנִי"ו לְמַצּוֹת יַעוֹד וְלֹא בֵּא' נְמִי וְהָא כ"ע מוֹדוֹ דל"מ מָאן דְּפִלִּיג אֲמַצּוֹת יַעוֹד ומ"ש הֵכָא
דְּפִלִּיגָא: מִיָּהוּ מְהָא לְק"מ דְּכִינָן דְּמוּכָח לִקְדוּשָׁה לֹא בֵּא' פָּחוּ לֹא בְּנִי"ו דֵּאל"כ ל"ל
לְמִכְתֵּב פֿלֵל לְאַשֶׁר לֹא יַעֲדָה פְּשִׁטָּא דָּאִם יַעֲדָה ל"ש פְּדִי' כ"ש דְּאִי אֲמַרְתָּ דְּהֵאִי לֹא
מִקְדָּשׁ כְּאִילוּ כְּתִיב בְּנִי"ו לְחוּד דֵּאל"כ תְּקַשָּׁה מֵאִי וְהַפְּדָה הָא ל"ש פְּדִי' אַחַר יַעוֹד וּבַע"כ
מֵה"ט גּוֹפִי' צ"ל דְּלֹא בֵּא' נְמִי בְּמִשְׁמַע אַבְל בָּאִין לֹא חוּמָה מִשְׁמַע לִי לְמ"ד ל"ק לע"ל
דְּלֹא דְרִשִׁינָן לְהֵאִי לֹא בִי"ו וְא' אָלָא בְּנִי"ו לְחוּד בַּע"כ מְהֵאִי עֲמָא דְּפִי' הַתּוֹס' אַבְל אִינוּ
מְוַכְרָח לְמִקְדָּשֵׁי נְמִי בֵּא' לֹאִין לוֹ עֲכָשְׁוֹ.

אָבֵל מָהָא דא"ל פְּרַעִים וְנֹדָאֵי קָשָׁה דְּנֹדָאֵי נָמִי אִין הֶכְרַח לְמִדְרָשְׁנִי אֶלְא בְּנִי"ו לְחוּד וְאִפ"ה דְּרִישֵׁינִן לִי נָמִי בֵּא' לִכ"ע לֹא"ל עֲכָשְׁוֹ וּמ"ש גַּבִּי אִין לֹו חוּמָה אִיכָּא מ"ד דְּלֹא דְרִישֵׁינִן לִי לֹא בֵּא' נָמִי: וַי"ל פִּינֹן דְּל"ק לֵע"ל נ"ל מִקְר' בִּספ"ט דְּעַרְכִּין (דָּף לֵב) מֵאַשְׁרֵי יִרְשׁוּ אַבְנֹתֶיהָ וִירִשְׁתָּהּ מִקִּישׁ יִרְנִשְׁתָּהּ לִירִנְשֵׁת אַבְנֹתֶיהָ בֵּע"כ שְׁבָקִי לְקָרָא דְלֹא חוּמָה בֵּא' לְחֶרְבָּה חוּמָרָה שְׂבִימֹת יב"נ וְחִזֵּר וְהִנְקֵפ' בְּחוּמָה חֲדָשָׁה וְקִינְדְּשׁוּהוּ דְהָא וְנֹדָאֵי מְהֵנִי לִכ"ע אִפִּי לְמ"ד צ"ק לֵע"ל פְּדֹאֲמָרִינוּ הֵכָּא לְמָה מְנִי אֶת אֵילֹו בְּשַׁעְלוֹ בְּנִי הַגּוֹל' מְצִאוּ אֵלֹו וְקִינְדְּשׁוּם וְהָא א"י פְּלוֹ הֵיטָה חֲרִיבָה וְלֹא הֵיטָה בְּהָ שׁוּם עִיר מִק"ח לְאַחַר שְׁחֶרְבָּה דְהָא מֵה"ט תְּלוּ קְרִיאֹת מְגִילָה בִּט"ו בִּמְק"ח מִימֹו' יב"ן וְלֹא בְּמִנְקָף בִּימֵי הַגָּס מְפָנִי כְּבוֹד א"י שְׁהֵיטָה חֲרִיבָה בִּימֵי הַגָּס שְׁלֹא תְהֵא נִידוּנָת כְּפָרְזִי כֹדָא בִּירו' וְכִדְפִי לְעִיל.

אֶלְא ע"כ קְדוּשַׁת חוּמָה חֲדָשָׁה מְהֵנִי אַף עַל פִּי שְׁאוּתוֹ חוּמָה לֹא הִי בִּימֵי יב"ן פִּינֹן שְׁהֵי לָהּ חוּמָה אַחֲרֵת בְּיָמָיו מְהֵנִי. וְכֵן פְּתַבּוּ הַתּוֹסְפוֹת לְעִיל (דָּף ד') גַּבִּי פְּרָה שְׁחֶרְבַּ וְלִבְסוּף יֵשֵׁב דְחֶרְבּוֹ חוּמוֹתָיו וְלִבְסוּף הַנְּקָף אֵי קִינְדְּשׁוּ קְדוּשָׁה שְׁנִית מְהֵנִי אֶפִּילוּ לְמ"ד לֹא קִינְדְּשׁוּ לֵע"ל וּמִנ"ל הָא דְחֻמְי' חֲדָשָׁה מְהֵנִי לָהּ קִינְדוּשׁ פִּינֹן דְּקָרָא קְפִיד אִמְק"ח מִימֹת יב"ן דְּוִקָא.

אֵע"כ מֵא"ל חוּמָה בֵּא' נ"ל הָא וְדָרִישׁ לָהּ דְלֹאוּ אִין לֹו חוּמָה הַשְּׁתֵּא קֹא אֶלְא בְּשֵׁהִי לָהּ זְמַן שְׁלֹא הֵיטָה מִק"ח דְּהַשְּׁתֵּא אִם נִתְקַדְּשָׁה מְהֵנִי לָהּ לְהִי' נִידוּנִית בֵּע"ח. אָבֵל בְּאִין לֹו חוּמָה לְגַמְרֵי הַשְּׁתֵּא לֹא דְהָא גַלִּי קָרָא דְוִנְרִשַׁת דְּל"ק לֵע"ל אָבֵל רֹאב"י לֹא דְרִישׁ הֶתֶם לְוִנְרִשַׁת לְהַקִּישׁ יִרְנִשְׁתָּהּ לִי"א.

לִי"א מ"ל לְדָרְשׁ' דְּקָרִי לֹא בֵּא' לֹא אִין לֹו עֲכָשְׁוֹ פְּלֵל וְקִינְדְּשׁ לֵע"ל. אָבֵל הֶתֶם גַּבִּי לֹא בֵּא' דְאִין לֹא פְּרַעִים א"א לְמִדְרָשׁ פְּלֵל בֵּע"א אֶלְא לֹא"ל עֲכָשְׁוֹ וְעַתִּיד לְגַדֵּל לְאַחַר זְמַן: מ"מ אִפְתִּי קָשָׁה לִי דִבְפ"ב דֵּע"ז [דָּף לֵט] תְּנִיָּא גַבִּי סִימְנֵי דָּגִים אִין לֹו עֲכָשְׁוֹ וְעַתִּיד לְגַדֵּל לְאַחַר זְמַן פְּגוֹן הַסּוּלְתָנִית ה"ז מוֹתֵר יֵשׁ לֹו עֲכָשְׁוֹ וְעַתִּיד לְהַשִּׁיר בְּשַׁעָה שְׁעוּלָה מְהֵיָם כּו' מוֹתֵר.

וּפִי' הַתּוֹ בְּשֵׁם ר"י דִּנ"ל הָא מְדַכְתִּי אִין לֹו סְנִפִּיר וְכו' עֵינִן עָלָיו אִם יֵשׁ לֹו עֲכָשְׁוֹ אִו עַתִּיד לְגַדֵּל אַח"ז פְּדִדְרִישֵׁינִן וּבֵן אִין לֹו עֵינִן עָלָיו וְה"ט דְּדִרְשֵׁינִן הֵכִי מְדָלָא כ"ר וּבֵן אִין לֹו בְּלֹא יוֹד פְּדַכְתִּי מֵאִן בְּלַעַם מֵאִן יִבְמֵי פְּדֹאֲמֵר בִּפ"ק דְּקִדְּוִשֵׁין [דָּף ד'] וּמֵה"ט דְּרִישׁ הֶתֶם מֵאִין פְּסָף אִין פְּסָף לְאֶדוֹן זֶה אָבֵל יֵשׁ פְּסָף לְאֶדוֹן אַחַר דְּכֶסֶף קִדְּוִשֵׁין לְאַבִּיָּה הוּא וְא"כ ה"נ דְּכַתִּי וּבְתִי ע"ח אֶשֶׁר אִין לֹא חוּמָה סְבִיב מְדַכְתִּי אִין בִּי עֵינִן עָלָיו: וּבְשִׁלְמָא לְרֹאב"י דְּדִרְשֵׁי מֵא"ל חוּמָה לֹא"ל עֲכָשְׁוֹ יֵשׁ לֹו מְרִיכָא אִין וְלֹא דְמַחְדָּא ה"א דְּקָרָא לֹא מְרַבָּה אֶלְא לְחֶרְבַּ וְלִבְסוּף חִזֵּר וְהִנְקֵפ' וְנִתְקַדְּשׁ וְע"ד שְׁפִי אֶלְיָבָא דְמֵאִן דְּפִלִּיג עֲלֵי הַשְּׁתֵּא דְכ"ר שְׁנִיָּהֶם ע"כ חֲדָא לֹא הִנְקֵפ' פְּלֵל אֶתְא דְק"ר קִלְע"ל וּמֵהַשְּׁתֵּא מְסַתְּבָרָא לִי דְלֹא לֹא"ל עֲכָשְׁוֹ פְּלֵל אֶתְא דְפִשְׁטָא דְקָרָא הֵכִי מְשַׁמַּע אָבֵל מ"ד ל"ק לֵע"ל וְאִין לֹו עֲכָשְׁוֹ אִין לֹו דִּין ע"ח בְּשִׁלְמָא חֲדָא קָרָא אֶתְא לְחִזֵּר וְהִנְקֵפ' וְנִתְקַדְּשׁ לְאַחַר יב"נ אָבֵל אִינְדֵּי קָרָא ל"ל וְכ"ת דְלֹא דְרִישׁ אִין א"כ עֵינִן לֹו דְנִרְע פְּסֵל פּוֹסֵל מִן הַתְּרוּמָה וְכֵן דְּבִן מְמֹזֵר פּוֹטֵר מִן הַיְבוּם בִּפ"ב דִּיבְמוֹת מִנ"ל וְלֹא מְצִינוּ מֵאִן דְּפִלִּיג אֶהֱנִי דְרִישֵׁי: וַי"ל דְּנֹדָאֵי אִין בִּיּוֹד אֹרְחָא דְקָרָא הוּא וּבְהֶרְבָּה מְקוּמוֹ' פְּתִיב בִּיּוֹד וְלֹא אֶתְא לְדִרְשָׁא מִיָּהוּ פֵּל הֵיכָא דְאִיכָּ' לְמִיטְעֵי וְלְמִימ' דְאַתָּא לְדִרְשָׁא אִם אִיתָא דְלֹאוּ לְדִרְשָׁא אֶתְא ה"ל לְמִיכְת' אִן כְּמוֹ

מאן בלעם מאן יבמי וְהִשְׁתָּא לת"ק דצ"ל מְרִישׁוּ אַבּוּתִיהּ וירשת דלא קודש לע"ל מהשתא בע"כ א"א למיטעי ולמדרוש לא"ל עכשיו תו לא קפיד קרא בין אין לאן וכה"ג פ"ה התו' רפ"ק דברכו' [דף ב] גבי ובא השמש וטהר טהר יומא דפריה אימא טהר גברא ומשני א"כ לימא קרא ויטהר מאי וטהר טהר יומא וכתבו התו' ואע"ג דבכ"מ פתיב וטהר ולא ויטהר ש"ה פיון דאיפא למיטעי הל"ל ויטהר ולא וטהר והיינו ע"ד שפי' ולמאי דפרישת בסמוך דאיפא לא בא' דמשמע נמי פלו בוי"ו אלא בל היכא דאיפא למיטעי דרשינו לי' נמי א"ש דבהאי לא דסי' חגבי' פיון דאיפא למיטעי דרשינו לי' משא"כ לא דא"ל חומה לת"ק דלא אתי למיטעי וכדכתיבנא: ויהי בימי שפוט השופטים א"י למה הקדים האי קרא דד"ק לקראי של תורה טובא דמייתי בתר הכי וגם הכא לא חשיב הני ויהי דאחז ויהויקם דח"ל ר"א במסקנא דה' ויהי בימי מיהו ביהו דהקדים קרא דויהי בימי שפוט השופטים לקרא של תורה א"ל דצרות רעב שבימיהם אלים טובא פדאמ' בפ"ק דב"ב רעב קשה מחרב לפיכה אקדמיה: גביאים דאר"ל כו' וכתוב חזון ישעיה' בן אמוץ.

פלומר ואמרינו לקמן בפרקין כל ששמו ושם אביו בנבוא' בידוע שהוא גביא ב"נ א"כ ישעיה' ואביו שניה' הי' גביאים והיינו גביאים שיצאו מתמר מ"מ ק"ל דבספ"ב דסנפה [דף כז] אמרינו אין לה כל שבט ושבט מישראל שלא יצאו ממנו גביאים שבט יהוד' ובגמיני העמידו מלכים ע"פ גביאי' משמע דמשבט יהוד' לא יצאו גביאי' והיכי אמר' דישעיה' ואביו שהיו גביאי' יצאו משבט יהוד' ושפא י"ל אגב דנקט גבי שבט בגימין שהעמיד מלה ע"פ גביא את שאול ע"פ שמואל אבל גביא ממש לא העמיד נקט נמי גבי יהודא הכי דהאמת הכי הוי שהעמיד דוד ע"פ שמואל ומיהו ביהוד' הוי נמי מקלתא אחריתא שהעמיד גביאי' ממש: ארון יש לו עשר אמות רינח לכל רוח רש"י פ"ה באמצע בית ק"ק הי' יושב ויש לו עשר אמות רינח לכל ד' רוחותיו ורשב"ם פ"ה דב"ב [דף צט] שהי' יושב סמוך לכותל מערבי של בית ק"ק ונהרינח עשר אמות שהי' לבינו לכותל לא הי' אלא בגימין ושמואל לדרום ולצפון: וכתוב ולפני הדביר עשר אמות אורה וכתוב פנה הכרוב הא' עשר אמות וכנה הכרוב הא' עשר אמות גופ' היכא הנה קאי אלא ש"מ בגס הי' עומד.

ה"ג ספרי' דידן ונ"ל דגירסא משונבשות היא דמשמע דמקראי מייתי לה להא דארון בגס הי' עומד מדכנפי הכרובים היו מחזיקין עשר אמות ולפני הדביר שהוא חלל ק"ק לא הי' אלא עשר אמות דמקום ארון אינו מן המדה.

והא נדאי שיבוש הוא דהא ארון עם הפנרת שעליו אינו גבוה מן הקרקע אלא עשרה טפחים לר"מ דאמ' כל האמות היו בינוני' ולר' יהוד' דא אמות פנים בת ה' לא הי' אלא תמניא ופלגא גובהן פדאמ' בפ"ק דסנפה (דף ה) וכרובים שעשה שלמה הי' עומדי' בשליש הבית דהי' גבוה ל' אמה וכרובים היו עומדים בארץ אצל ארון אהד לימינו ואהד לשמאלו והי' גובהן עשר אמות וכנפיהן פרושות עלוי ראשיהו פדאמ' התם.

הרי ארון נמוך הרבה מכנפיהן ואין מפסיק בין כנפיהן כלל וא"כ משום כנפיהן אצל"ל דארון בגס הי' עומד. לפיכה אני אומר דל"ג אלא האי קרא דלפני הדביר עשר חמות אורה לחוד ולא מקרא מיית לה אלא מפרייתא דכיון דלפני הדביר שהוא חלל ק"ק אינו

אָרְרָה אֶלֶּא כ' אִמָּה וְתַנְיָא דְאָרוֹן יֵשׁ לוֹ עֶשֶׂר אַמּוֹת רֵינַח לְכָל רוּחַ ש"מ דְאָרוֹן גּוּפֵי בְּנֵס הִי עוֹמֵד.

וְגַם קָרָא לְאוּ הֵכִי פְתִיב דְכְתִיב חֲמֵשׁ אַמּוֹת פְּנֵי הַפְּרוּב הָא' וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת פְּנֵי הַפְּרוּב הַשְּׂנִית עֶשֶׂר אַמּוֹת מְקַצּוֹת פְּנֵי וּמֵהָא יְלִיף שְׁמוּאֵל בַּפ"ו דב"ב (דף צ"ט) דְכְרוּבֵי בְּנֵס הִי עוֹמְדֵי מְשִׁים דְגוּפֵי הֵיכָא הֵי קִינְיָא.

וְהַסּוּפְרֵי טְעוּ הֵכָא וְעַרְבְּבוּ הַדְּבָרִים. הֵיכְלָפָה נ"ל דל"ג מִיְפְתִיב עַד ש"מ בְּנֵס הִי עוֹמֵד.

אָבֵל אִין נ"ל דְגָרְסִינָן לְהֵאִי קָרָא דְכַנְף הַפְּרוּב בְּשִׁמְעֵתִין אֶלֶּא דְגָרְסִינָן בְּדַר"ל מְקוּם אָרוֹן וְכְרוּבֵי אִינוּ מִן הַמִּדָּה דה"ג בַּסּוּפְרֵי דִידָן בַּפ"ו דב"ב בְּדַר"ל וְעַל אָרוֹן מִיְיָתִי לָהּ מְבַרְיָתָא וְעַל פְּרוּבֵי מְקָרָא דר"ל דְגַם שָׁשׁ בַּפ"ו דב"ב ט"ס הוּא וּל"ג פְּרוּבֵי בְּדַר"ל אֶלֶּא אָרוֹן לְחוּד תַּדְעַ דבספ"ק דִּיּוֹמָא (דף כ"א) גְּבִי עֶשְׂרֵה גְּסִים שְׁנַעְשׂוּ בְּבַה"מ פְּרִיָּה וְתוּ לִיכָא וְהֵאִיכָא הָא דר"ל דְמְקוּם אָרוֹן אִינוּ מִן הַמִּדָּה וְהֵדַר פְּרִיָּה וְהֵאִיכָא דְאָמַר שְׁמוּאֵל פְּרוּבֵי בְּנֵס הִי עוֹמְדִין וְאִי גָרְסִינָן בְּדַר"ל אָרוֹן וְכְרוּבֵי לֹא הִי צְרִיָּה לְהֵא דְשְׁמוּאֵל וּבְדַר"ל לְחוּד סְגִי וְגַם מִצְדָּה תְּבָרָה דבַּפ"ו דב"ב מִיְיָתִי לָהּ דְשְׁמוּאֵל דְכְרוּבֵי סְמוּרָה לְמִימְרָא דר"ל וְאִי גָרְסִינָן בְּדַר"ל פְּרוּבֵי ה"ל לְהַגְמָ' לְמִימְרָא וְכֵן אר"ל א"ו ל"ג בְּדַר"ל פְּרוּבֵי הֵיכְלָפָה בְּשִׁמְעֵתִין נְמִי ל"ג מְנוּכְתִיב עַד ש"מ בְּנֵס הִי עוֹמְדִים: דָּף יא ע"א וְיֵהִי בִימֵי אַחְשָׁרוּשׁ אָמַר רַב נִי וְהִי.

א"י לְמָה הַפְּסִיק הַגַּמ' בְּהָא דְרִשָּׁא דְרַב בֵּין הַפְּתִיחוֹ שְׁהָרִי בְּתַר הֵכִי מִיְיָתִי עוֹד פְּתִיחַ דְכַמָּה אָמוּרָאֵי וְשָׁמָּה הָא דְרַב נְמִי פְתִיחָא הִיא: הוּא מְשָׁה וְאֶהְרֹן הֵן בְּצַדְקָתָן בְּתַחֲתֵי' מִיְיָתִי לְכָל הֵנִי הוּא דְדַרְשִׁינָן לְגַנְאֵי דְוִימָא דְאַחְשָׁרוּשׁ וְאַח"כ מִיְיָתִי הֵנִי דְלִשְׁבַח וְאֵע"ג דְהוּא דְמְשָׁה וְאֶהְרֹן קָרָא שֶׁל תּוֹרָה הוּא וְאַבְרָם הוּא אַבְרָהָם דד"ק אַפ"ה אַקְדָּמָה מְשׁוּם דְאַבְרָהָם קָדִים לְמְשָׁה וְאֶהְרֹן: בְּתַחֲתֵי' מְלָךְ עַל שְׂבָעָה נ"ל דְהַשְׁתָּ' ס"ד דְנִפְקָא לִיָּה הָא מְדַאקְדִי חֲשָׁבוֹן הַמוּעֵט לְמַרְוּבָה לְפִיכָה פְּרִיָּה לָהּ מוֹשְׁנֵי חַיֵּי עֵמֶר' דְאַקְדִים נְמִי חֲשָׁבוֹן הַמוּעֵט לְמַרְוּבָה וְהָא דְקָא' דְלַבְסוּף מְלָךְ עַל כ' נ"ל דכ' לְבַד ז' שְׁבַתְחִיל' דה"ל כ"ז וְלַבְסוּ' מְלָךְ עַל מָאָה לְבַד כ"ז שְׁבַתְחִיל' דה"ל הַפֶּל קכ"ז אָבֵל אִין לְפָרֵשׁ לְסוּף מְלָךְ עַל כ' עִם ז' קַמִּיָּת' וְלַבְסוּף מְלָךְ עַד תְּשָׁלוּם מָאָה דא"ה הֵיכָא אָמְרִין לְקַמְן דְאַחְשָׁרוּשׁ מְלָךְ בְּכִיפָה הָא אַפִּי' דְרִינּוּשׁ דְמְלָךְ עַל ק"ד לֹא חֲשִׁיב לְקַמְן כ"ש הָא דְלֹא מְלָךְ אֶלֶּא עַל מָאָה לְחוּד.

א"ו פְּדַפְּי: מְפָדֵי פְתִיב מֵהֵדוּ וְעַד פּוּשׁ קכ"ז מְדִינָה ל"ל. נ"ל דס"ל כמ"ד הוֹדוּ בְּסוּף הָעוֹלָם וְכוּשׁ בְּסוּף הָעוֹלָם א"כ דִּיִּיק שְׁפִיר קכ"ז מְדִינָה ל"ל דְהִינּוּ פֶּל הָעוֹלָם דְלִיכָא אֶלֶּא קכ"ז מְדִינָה בְּדַמּוּכַח לְקַמְן דְאֵלוּ לְמ"ד הוֹדוּ וְכוּשׁ גְּבִי הַדְּדִי קִינְיָמִי וְכַשׁ' שְׁמֵלָךְ כו' הָא וְדַאִי צ"ל קכ"ז מְדִינָה: אַחְשָׁרוּשׁ הָא דְאַמְרֹן פִּי רַש"י מֵהֵדוּ וְעַד פּוּשׁ וְהָא לִיתָא לְמ"ד דְגַבִּי הַדְּדִי קִינְיָמִי לְפִיכָה נ"ל דמקכ"ז מְדִינָה נְפָקָא לִיָּה דְהִינּוּ פֶּל הַכִּיפִי' וְכַדְפִּי': ע"ב וְכְתִיב וְדַרְיֹנּוּשׁ מְדַאָה קַבֵּל מִלְכוּתוֹ כְּבַר שְׁנֵין שִׁתִּין וְתַרְתִּין.

א"י לְמָה מְבִיא לְהֵאִי קָרָא הֵכָא. וְרֵאִיתִי לְרַש"י בְּפִי סֵפֶר דְנִיַּאל אֵהֵאִי קָרָא וְדַרְיֹנּוּשׁ מְדַאָה קַבֵּל מִלְכוּתָא כְּבַר שְׁנֵין שִׁתִּין וְתַרְתִּין לְמָה מְנָה שְׁנוּתֵיו לומ' לָהּ בִּי' שְׁנַכְנַס נְבוּכַד נְאָצַר לְהֵיכַל בִּימֵי (יְהוֹיָקִי) [צ"ל יְהוֹיָכִין] נוֹלַד שְׁטַנּוּ דְרִינּוּשׁ מְגִלוֹ יְכַנְיָ' וְעַד כָּאן ס"ב שְׁנָה דְאָמַר מַר גְּלוּ בִימֵי יְהוֹיָכִין בְּשָׁבַע לְכַפּוּשׁ יְהוֹיָקִים מְשִׁמְנָה לנ"ו.

נשתיירו לנ"ל ל"ז שְהַרִי מ"ה מְלֶךְ וּכ"ג דְאָוִיל מְרֻנְדָּה כְּמוֹ שְאָמְרוּ רז"ל בְּמִס' מְגִילָה וּב' שְעֶבְרוּ לְבַלְשָׁצַר הָרִי ס"ב וְכִינּוּ דְמַהֲאֵי קָרָא נְמִי ש"מ דנ"ג מְלֶךְ מ"ה וּבְגִי כ"ג דאל"כ הַקְשָׁה לְמָה נִמְנָו שְנוֹתָיו מִש"ה מִיִּתִי לָהּ הָאֵי קָרָא שְׁיֵשׁ מִמְּנָו רֵאִי לְהָאֵי חֻשְׁפָּנָא: י"ב ע"א פְּתִיב חֵיל פָּרְס וּמְדִי וּכְתִיב לְמַלְכֵי מְדִי וּפָרְס וּפִי' רִש"י פְּתִיב פָּרְס וּמְדִי הַפְּרָתְמִים סָמָךְ הַפְּרָתְמִים אֶצֶל מְדִי וּכְתִיב לְמַלְכֵי מְדִי וּפָרְס סָמָךְ מַלְכֵי אֶצֶל מְדִי וְא"י א"כ מנ"ל לְרָבָא לְדְרֻשׁ דְאֶתְגִי דְמַחֲד מַלְכָּא וּמֵאִידָךְ אַפְרָכֵי דִילְמָא מַלְכָּא וְאַפְרָכֵי תְרַנּוּיָהּוּ מִמְּדִי הָווּ דְהָא מַלְכֵי וּפְרָתְמִים שְׁנִיָּהֶם סְמִיכִין לְמְדִי וְאֵלוֹ אֶצֶל פָּרְס לֹא סְמִיכֵי וְלֹא חֲדָא.

וְעוֹד דְאִידְרָשָׁא דְרָבָא מִפְּרָתְמִים דְסְמִיכִין אֶצֶל מְדִי אֲתִי ה"ל לְהַגְמִ' לְהִבִּיא תִּיבַת הַפְּרָתְמִים. א"ו הַפְּרָתְמִי אֲתְרַנּוּיָהּוּ קָאֵי וְה"ה לְמַלְכֵי וְאִין הַפְּרָתְמִים לְשׁוֹן אַפְרָכֵי דְפְרָתְמִים לְשׁוֹן שְׂרָרָה הוּא וְהַרְבֵּה מִיְנֵי שְׂרָרוֹת אִיפָּא בְּחַד מַלְכוּת אֶבֶל אַפְרָכֵי הוּא מְשַׁנָּה לְמֶלֶךְ וְאִינוּ בְּמַלְכוּת אֶלָּא א' לְבַד כְּדַמּוּכַח בְּפ"ק דְשַׁבְּוֹעוֹ' (דָּף ו') בְּשִׁמְעֵתִי דְמַרְאוֹת נְגַעִים חָבֵל ל"ג דְרָבָא דִּיִּיק לָהּ מְדַפְעֵם הַקְדִּים פָּרְס לְמְדִי וּפְעַם מְדִי לְפָרְס דְשִׁקּוּלִים הֵן וְכִינּוּ דְמֶלֶךְ א' לְמְדִי וּפָרְס א"כ אֵי מְלֶךְ מַהֲאֵי בַע"כ צָרִיךְ שְׁיָהִי' הַמְשַׁנָּה מֵאִידָךְ: י"ב ע"ב הִיָּנּוּ דְאֶמְרֵי אִינְשֵׁי אִיהוּ בְּקַרְיָי וְאֶתְתִּיקָה בְּבוּצִינֵי פִי' רִש"י קְרִי דְלוּעִין גְּדוּלוֹת בּוּצִינֵי דְלוּעִין קְטַנּוֹת.

כְּלוּמַר דְבְּאוֹתוֹ מִיָּן עֲצָמוּ זֶה נוֹאֲרָף זֶה נוֹאֲפֶת הוּא אוֹמַר לְהִרְאוֹ' אֵת יְוִפְיָהּ וְהִיא לְכוּן נִתְפַּנּוּ' שְׁיִסְתַּכְלוּ בִּיּוֹפֵי'. וּבְמִס' סוּפָה (דָּף נו') גְּבִי הָא דְתַנּוּ הֵתָם רִי"א הַנְּכֻנְס נּוֹטֵל שְׁבַע פִּי' ז' חֲלוּ' מִן לְחֵם הַפְּנִים וְהִיּוּצָ' נּוֹטֵל הֵה' אִמ' בְּגַמ' וְהִנֵּי תִרְתִּי מֵאֵי עֲבִידְתִּיהוּ אִר"י בְּשִׁכְרֵי הַגָּפוֹ' דְלִתּוֹת וְנִימָא לִי' דַּל בְּדַל א' אֶבְיֵי בּוּצִינָא טְבָא מַקְרָא פִי' רִש"י מְשַׁל הַדְּיוּט הוּא הָאוּמַר לְחַבְרִי דְלַעַת קְטַנָּה אֲנִי נוֹתֵן לָךְ בְּמַחְנֻבֵּר אִם תִּרְצָה לְהַנִּיחָהּ עַד שְׁתַּגְדִּיל וְתַעֲשֶׂה קָרָא תִּנְיָחָה טוֹב נּוֹטֵלָה מִיָּד כּו' וְכְתָבוּ הַתּוֹס' וְר"ת מִפ' שַׁע"כ בּוּצִינָא וְקָרָא שְׁנֵי מִיָּנִי' הֵם דְקִשּׁוּאִים מְתַרְגְּמִין בּוּצִינָא וְדַלַּעַת הִיָּנּוּ קָרָא כּו' וּמִפ' ר"ת שְׁהַקִּישׁוֹת מִיָּן פְּרִי קֶטֶן מְדַלַּעַת שְׁמַמְהַר לְהַתְבַּשֵּׁל וְיֵשׁ לוֹ לְתוֹלְשׁוֹ מִיָּד וְהַדְּלַעַת גְּדוּלָה וְאִינָהּ מְמַהֲרַת לְהַתְבַּשֵּׁל וְאִין יְכוּל לְתוֹלְשָׁה עַד לְאַחַר זְמַן וְאִוְיָהּ אֲדָם דְבָר מוּעָט לְאַלְת' מְדַבֵּר מְרֻנְדָּה לְאַחַר זְמַן וְהַשְׁתָּא לְפִי' ר"ת תַּקְשָׁה מַהֲאֵ דְשִׁמְעֵתִין דְאִיהוּ בְּקָרָא וְאִתְתִּי' בְּבוּצִינָא דְאֵי שְׁנֵי מִיָּנִין הֵם אִין הַמְשַׁל דּוּמָה לְמִשׁוּל וְרֵאִיתִי בְּתַשׁוּבַת מְהַר"ם מִיָּנִץ (סִי' קִי) דְכָתַב מַהֲהִיא דְאִיהוּ בְּקָרָא דְשִׁמְעֵתִין שְׁפִי' הַתּוֹס' שְׁנִיץ בְּשֵׁם ר"ש אִיהוּ בְּקָרָא שְׁהַעֲלִים גְּדוּלֵי' מְכַסִּים אוֹתָהּ וְאִתְתָּא בְּבוּצִינָא שְׁהַעֲלִי' קְטַנִּים וְאִינָם מְכַסִּי אוֹתָהּ כְּלוּמַר עוֹד הִיא מְזוּנָה בְּפִרְהֶסְיָא יוֹתֵר מִמְּנָו עַכ"ל וְלֵהֲאֵי פִירוּשָׁא דְבְרֵי ר"ת נְכוּנִים וְלִק"מ: דָּף יג ע"א שְׁיָרְדָה לְרַחוּץ מְגִילוּלֵי בֵּית אֲבִיהָ פִי' רִש"י לְרַחוּץ לְטַבּוֹל לְשׁוּם גְּיָרוֹת לְכַאוּר' מְשַׁמַּע שְׁטַבְלָה לְשֵׁם גְּיָרוֹת דְקִימ"ל גַּר צָרִיךְ טְבִילָה וְהָא לִיתָא דז"א אֶלָּא שְׁפָא לִיכְנוּס לְקַדוּשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְצִאת מְסוּרוֹת בְּגִי נַח דְהָא נ"ל הָא מְדוֹר הַמְדַבֵּר שְׁמָלוֹ וְטַבְלוֹ כְּשַׁבָּאוֹ לְקַבֵּל אֵת הַתּוֹרָה בְּפ"ב דְמִס' פְּרִיתוֹת (דָּף י') וּבְפ' הָעֶרֶל וְה"נ עֶבֶד כְּנַעֲנִי כְּשִׁינְצָא מְתוֹרַת ב"נ וּבָא לְכַנוּס לְכָלֵל מְצוֹת שְׁהַנְשִׁים חֲיִיבַת בְּהֵן בְּעֵי טְבִילָה כְּדָאֲמַרִּין בְּפ"ד דִּיבְמוֹת אֶבֶל בְּאוֹתוֹ זְמַן עֲזִינּוּ כְּוָלָן הִי' עֲלֵיהֶם תּוֹרַת ב"נ וְטְבִילָה זֹו לְמָהּ וּבְסִפ"ק דְסוּטָה (דָּף יב) דְרִשְׁיִנּוּ וְתַרְדּ בַּת פְּרַעָה לְרַחוּץ עַל הַיָּאוֹר אִר"י מְשׁוּם רִשְׁב"י מְלַמֵּד שְׁיָרְדָה לְרַחוּץ מְגִילוּלֵי אֲבִיהָ וְכַה"א אִם רַחֵץ ה' אֵת צִנְאֵת בְּנוֹת צִיּוֹן וּפִי' רִש"י וְכַה"א שְׁהַרוּחֵץ וּמְתַנְקָה מְעוֹנּוֹ קְרוּי רַחֵץ מְשַׁמַּע דְהָא גּוּפֵי' מַה שְׁכַפְרָה בְּגִילוּלֵי אֲבִיהָ הוּא דְמַקְרִית רַחֲצָהּ: ע"ב וְכִי אֲחִי

אבי' הוא כו' ק"ל הא מצינו לאברהם דאמר ללוט שהי' בן אחיו פי אנשי אחי' אנחנו אלמא אח עם בן אחיו אחים מיקרו וא"כ הה"נ בן אחותו פיעקב עם לבן אחים מיקרו ומאי ק"ל ונהלא בן אחות אבי' הוא ואע"פ שרש"י פי' בפ"י השורה בשם מדרש האגדה הא דא"ל אברהם ללוט פי אנשי אחי' אנחנו שהיו דומין בקלסתר פנים ולאו משום שהי' ב"א ק"ל את ובגמ' דידן נ"מ הכי דבפ"ב דיבמות (דף יז) נ"ל לרבה דביום נהג באחים מן האב דילפי אחיה מבי יעקב מה להלן מאב מאם ופריד לילף אחיה אחיה מלוט דכתיב אנשי אחי' אנחנו פי' רש"י ותתיבם אשת אחי אביו שהרי ב"א הי אלמא הא דקרו לי' אח מחמת קרובה הוא דב"א פאח וה"ה בן אחותו וממילא אח האם קרוי אח לבן אחותו וה"נ כתיב וישמע אברהם פי נשבה אחיו ש"מ דלוט קרוי אח לאברהם וא"כ ה"ה יעקב ללבן ואע"ג דאיפא למימ' הא דאח ו"א קרוי אח היינו משום דבני בנים הם כבנים וה"ל לוט ב"א אברהם פאילו הוא בן תרח אבי אברהם דמה"ט אמר אברהם על שרה אשתו שהי' בת אחיו בת ה'רן אמנה אחותי ב"א היא משום דב"ב ה"ה כבני' וה"ל פאילו היא בת תרח כדפ' רש"י בפ"י התורה וה"מ בס"פ ד"מ (דף נח) דאמר התם ה"ק קורבה דאחיה אית לי בהדני' מן האב ולא מן האם הא בני בנות נמי ה"ה כבנים כדנ"ל בפ"ו דיבמות שם דמני מכיר יחדו מחוקקים וא"כ בן אחות נמי פאחיו הו' ואעפ"י שלכאור' מהאי סוגי' דפ"ב דיבמות יש לדחו' קוש' זו גבי הא דאמר התם מדהנ"ל ריעים וכתיב אחים ש"מ לאפנויי מ"מ למדקדק היטיב יראה שאין ממש בדחוי זה וי"ל דהכא דייק מדכתיב פי אחי אבי' וכי בן רבקה הוא ובבן רבקה לחוד סגי אחי אביה דקאמר ל"ל ש"מ פאחיו ממש קאמר ובמאור קאמר וכדמסיק: ועל הפלאים פי' לעקור פלאי זרעים הגדלין בשדות ונ"ל דסתמא דהאי משנה כר' עקיבא אתיא דתניא בפ"ק דמ"ק (דף ב') המנפש והמחפה בכלאים לוקה רע"א אף המקיים דאלו לרבנן מקיים פלאים ליכא איסורא וא"צ לעקור.

והא ל"ל כדאמר' בירושלמי רפ"א דכלאים אהא דתנו התם פלאי הכרם וכלאי זרעים אמורין מלזרוע ולקיים מה כר"ע אר"י ד"ה היא הפל מודים באיסור שהוא אסור בשלא קיים ע"י מעשה דלר"ע לאו שאין בו מעשה לוקין עליו ולרבנן אין לוקין עליו מיהו אסור מה"ת פהדא דתנא המחפה בכלאים לוקה דע"כ לגמ' דידן ליתא אלא לרבנן ליכא איסורא פלל במקיים נאפי' במקיי' ע"י מעשה אינו לוקה ורא' לזה מהאי דפ"ה דע"ז (דף סד) דרצה לפשנט דשרי לשפור בי"נ דא"עג דרצה בקיומו הואיל ומיעוטי תיפלה הוא שפיר דמי מהא דתניא אין עוזרין עם הנכרי בכלאים אבל עיקרון עמו כדי למיעוטי את התיפלה סברה מני ר"ע היא דא' המקיים בכלאים לוקה ואלו למעוטי תיפלה שרי ודחי הא הא מני רבנן היא ופריד אי רבנן מאי אירא עוקרים אפי' קיומי נמי ש"ד.

וש"מ דלרבנן ליכא איסורא פלל במקיים דאי איכא איסורא אלא דאין לוקין עליו במקיים שלא ע"י מעשה אפי' אי מוקמית לה פרבנן אפתי ש"מ דלמיעוטי תיפלה ש"ד פיון דמקיים בכלאים אסור מה"ת שלא על ידי מעשה אלא שאין לוקין עליו ועוד נ"ל לגמ' דידן ע"כ פי פליגי במקיים על ידי מעשה דוקא דאי בשלא על ידי מעשה אפי' לר"ע לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו כדמוכח בפ"ג דמכות (דף יז) כמ"ש התוס' שם ומינ' דלרבנן אפי' ע"י מעשה אין לוקין ש"מ דל"ל איסור פלל במקיים א"ו מתני' דאוסר מקיים ר"ע היא ומכאן ק"ל על מה שפי' התוס' התם דהא לר"ע דאוסר במקיים פלאים

ע"י מעדה דווקא דאי שלא ע"מ אין לוקין עליו והא דעוקר בכלאים אי לא למעוטי תיפלה הי' אסור משום דמחשבתו משונוי לי' מעשה פינון שהוא עושה מעשה לבסוף כשהוא עוקרה דודאי אם אינו עוקר אינו עובר פינון שאינו עושה שום מעשה שיהי' נזכר בו אבל עוקר מראה שהוא רוצה במה שהוא לכך הי' אסור דדמי למקנים אי לא טעמא דמעוטי תיפלה ומשמע דאפי' לר"ע במקנים שלא ע"מ ואינו עושה מעשה לב בסוף שרצה בקיומו ליכא איסורא פלל דא"כ מתני' דעל הכלאים שהי' מכריזין לעקור פלאים מן השדות מני אי רבנן הא ל"ל מקנים פלל אי ר"ע דא"ל מקנים הא לדידן' נמי ליכא איסורא כל עיקר אלא דמקנים ע"מ או במגלי דעתו לבסוף ע"מ שניחא לו למפרע אבל בע"א לא וא"כ ל"ל להכריז על הכלאי' פינון שאינו עושה מעשה וליכא גילוי דעת' דנ"ל ל"ל לעוקרן א"ו אע"ג דאפי' לר"ע במקנים שגא מי"מ אין לוקין עליו מ"מ אסור תורה מיהו איכא מידי דהני על כל לאו שאין בו מעשה שאין לוקין עליו ואפ"ה אסרה תורה ולמאי דפי' מקנים לרבנן אפי' ע"מ ליכא איסורא פלל ודלא פהאי ירושלמי ולר"ע מקנים ע"מ אסור ולוקין עליו ושללא ע"מ ניהי דאין לוקין עליו אסור תורה מיהו איכא ודלא כפי' התוס' וכן הני מתני' דאוסר במקנים בכלאים ר"ע היא ואפי' בשלא ע"מ מה"ת אסור מיהת לקנים ועוד נ"ל לה"ר לזה דלרבנן דפליגי אר"ע נ"ל פלל איסור של תורה במקנים פלאים אפי' ע"מ מעשה לגמרא דידן ודלא פהירושלמי מהא דתנן בפ"ח דסוטה (דף מב) גבי הני דחוזרין מערכי מלחמה אחד הנוטע ואחד המכריף וא' המרכיב חוזר ובגמ' תניא לא חילל ולא חיללו פרט למכריף ומרכיב נרמי לה מתני' וברייטא אהדדי ומשני פאן בהרפכת התיר פאן בהרפכת איסור פ' ברייתא בהרפכת איסור מן בשאינו מינו ונהכי סלקא המסקנא דשמענתין שם ואיכא למידק דהא תו תני' התם לא חניף ולא חניכו פרט לגזלן ופריף לימא דלא כר"י הגלילי דהא אמר הירא ונהרף לבב זה המתניירא מן העבירות שפידו ומשני אפ"ת ר"י פגון דעבד תשובה ויהב דמי וגבי אינס אשה תני' לא לקח ולא לקחה פרט לאלמנה לכה"ג גרושה ונחלוצה לכהן הדיוט וכו' דייק עלה נמי הגמ' לימא דנא כריה"ג ומשני פדרבה דאמר לעולם אינו חייב עד שיבעול פי באינס לחוד לא עבד איסור' והשתא תקשה אמאי לא דייק עלה הגמ' אהא דממעט הרפכות איסור' מלא חילל ולא חיללו נימא דלא כריה"ג דאמר הירא ונהרף לבב זה המתניירא מעבירות שפידו ול"ל למעט מלא חילל ולא חיללו ת"ל מן הירא ונהרף לבב דהא עבר עבירה בהרפכת זו של לאיסור ול"ל מש"ה לא דייק משום דאיכא נמי לשנויי עלה בדעבד תשובה וכיון דדייק כה"ג גבי לא חניף ולא חניכו דגבי בית ושני בדעשה תשובה תו לא חש למידק הכי גבי לא חיללו די"ל נמי דמייירי בדעבד תשובה דהא ליטא דבשלקא גבי ביה שפיר י"ל הכי בדעבד תשובה ויהב דמי מדעת הנגזל דתיקון עיוותו ואפ"ה רבי קרא דאין חוזר אע"ג דה"ל לוקח פינון דמעיקרא בתורת גזל אמת ל ידו כדמסיק התם אבל גבי הרפכות איסור ליכא למימר דעבד תשובה הא כל כמה שמקיימו ולא עקרו כל שעה ושעה עובר עליו הואיל ומקיימו דהא ודאי איסור מקנים בהרפכות אילן נמי נאסר דהא איסור מקנים נפקא לן מדכתיב שדף לא תזרע כל ים דרשינן פלאים שדף לא כדאמ' התם בפ"ק דמ"ק.

והא מהאי קרא גופי' נ"ל בספ"ק דקידושין לעיקר איסור של הרפכת אילן. ועוד ק"ו מה פלאי זרעים שאין נוהגין אלא בארץ אסור לקנים הרפכת אילן שנוהג נמי בח"ל לא

כ"ש שְׁאָסוּר לְקַיְימוֹ דְּהָא בַּע"כ הָא דְּבַכְלָאֵי פְּרָם דְּתַנּוּ דְּאָסוּר לְקַיְימוֹ אִינוּ אֶלְא מִק"ו
דְּכַלְאֵי נְרַעִים דְּאִינוּ אָסוּר בְּהִנְאָה אָסוּר לְקַיְימָן כַּה"כ שְׁאָסוּר בְּהִנְאָה לֹא כ"ש.

וה"נ י"ל כן גבי הרפכת אילן מהאי ק"ו דאמרן וכיון שפן פל פמה שלא עקרו באיסור
קאי ולא בר תשובה הוא וה"ל להגמ' לדייק עלה לימא דלא כר"יהג והשתא אי אמרת
בשלא לרא לרבנן דפליגי עלי דר"ע ל"ל איסור במקנים פלאים פלל א"ש הא דלא דייק על
לא חיללו לימא דלא כריה"ג דהא א"ל בדעבד תשובה אע"ג דלא עקרו בר תשובה הוא
וכיון דכבר שני הכי גבי לא חנכו תו לא חש לדייק הכא הכי אבל א"א כ"ע מקנים אסור
מה"ת ולא פליגי אלא אי לוקין עליו או לא א"כ אמאי לא דייק ה"נ גבי לא חיללו לימא
דלא כריה"ג.

א"ו כדפין: דף יד ע"א מ"ח נביאים נתנבאו להם לישראל רש"י חשיב מ"ו נביאי
בפרטות ומסיים שנים לא ידעתי ואני תמה הא איפא אלעזר בן אהרן הפהו שנתייחד
הדיבור אליו עם משה למנות את ישראל כדכתיב בפ' פנחס ועוד אליהו בן ברכאל הבוזי
שהי' נביא והי' ישראל כדכתי' ממשפחת רם כדאמרי' בס"פ דב"ב [דף ט"ו] ואע"ג
דחשיב לי' ה"תם בין ז' נביאים שהי' להם לא"ה משום דעיקר נביאותו לא"ה מ"מ פיון
דישר' הוי יש לחשב בו במ"ח נביאי שנתנבאו לישראל ועוד פיון דכולהו הי' עיקר
נבואתייהו לישראל משום אחד לא דיקדק התנא כ"כ להוציא מן הפלל ועל פירש"י
דחשיב לברוך ונרי' שרי' מחסי' מרדכי בלשן אע"ג דאמרינו לקמן דכל אלו נתנבאו
בשנת ב' לדרגוש מ"מ הא אמרינו בסמוך הרבה נביאי עמדו להם לישראל כפלים
פיוצאי מצרים ול"ח אלא נבואה שהוצרכ' לדורות ושלא הוצרכה לא נכתבה אלא אותן
נביאי דחשיב נבואתן נכתבה והא אילו אעפ"י שהיו נביאי' פיון דלא נכתבה נבואתן
ע"כ אינם ממנין מ"ח נביאים דחשיב: מה מעבדות לחירות אמרינו שירה פירש"י
ביציאות מצרים אמרו שירה על הים.

וק"ל טובא חדא דשירה זו לא הוקבע חובה לדורות אלא לשעה בשעת הנם לחוד אמרוהו
ועוד נס שעל הים לאו מעבדות לחירות לחוד הי' אלא ממנת לחיים גמי כדכתיב המבלי
אין קברי' במצרים לקחתנו למות.

ועוד הא דפריף בסמוך א"ה הלל גמי גימא ואי האי ק"ו מעבדות לחירות אשירה שעל
הים קאי הא קריעת ים סוף הי' בשביעי של פסח ואותו היום ל"א הלל דהא בפ"ב דערכין
חשיב כ"א יום שגומרין את ההלל ובחג המצות לא חשיב אלא י"ט ראשון לחוד ולא ז'
שלו נגם בשעת הנס ליכא למ"ד שאמרו הלל אלא יחידאי לחוד בפ"י דפסחים (דף ק"ז)
ר"א וראב"י דאמרו משה וישראל אמרוהו בשעה שעמדו על הים ונחכמים וכולהו תנאי
פליגו עליהם ה"תם.

ול"נ דה"פ מה מעבדות לחירות אחר' שירה אהלל קאי דאמרינו ביום א' דפסח שהוא
יום יצ"מ וס"ל פחכמים דאמרו בפ"י דפסחי' שם נביאי' שפיהם תקנו לישראל שיהיו
אומרי' אותו על כל פירק ופירק ועל כל צרה וצרה שלא תבוא עליהם ולכשנגאלין אומרים
אותו על גאולתן ממיתה לחיים לכ"ש והיינו דפריף א"ה הלל גמי גימא כמו שאמרינו
ביום יצ"מ שהוא י"ט ראשון של פסח.

ואל תתמה למאי דפרי דקרו להלל שירה דהא בסמוך פריה אהא דרב נחמן דאמר קרייתא זו הלילא ואדרבא מהא דהכא משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה אלמא הלל נמי שירה מיקרי ושם בפ"ב דערכין אמרי פורים דאיכא גיטא לימא אר"י לפי שא"א שירה על גס שבח"ל ועו"ך נהרי יצ"מ דגס שבח"ל הוא ואמרי הלל הרי דקרו להלל שירה מדפריה נהרי יצ"מ כו' ואמרי הלל מוכח כדפי': יציאת מצרים דגס שבח"ל הוא היכי אמרי שירה פי' הלל כדאמרי בערכין להדיא וכמ"ש בסמוך.

וק"ל מאי פריה מי"ט ראשון של פסח שאמרי הלל דילמא לאו משום גס אמרי אותו אלא מפני שהוא מועד מידי דהנה אעצרת וסוכות דלא נעשה בהם גס ואפ"ה אמרי אותו ואפי' ר"ח ה"ל למימר אלא דלא איקדש בעשיית מלאכה וה"ל בר"ה וי"כ הל"ל אלא משום דמלך יושב על כסא דין כדאמרי התם הא לאו הכי הוי אמרי בהו הלל א"כ יו"ט ראשון של פסח מהראוי לומר בו הלל מצד עצמו דאיקרי מועד דאיקדש בעשיית מלאכה ולא משום לתא דניסא.

וי"ל הא דפריה נהרי יצ"מ אהלל שאמרי בליל יו"ט ראשון של פסח קא קשי' לי דהא לאו משנה לתא דרגל אמרינו ליה אלא משום לתא דניסא היא דהא בשאר רגלים א"א הלל בלילה אלא ביום לחוד ונהא אמרי הלל כדחנן בפסחי פ"ט [דף צ"ה] ש"מ משו' לתא דניסא אמרי ליה בלילה מ"מ אפתי קש' לי דהא פריה התם ר"ח דאיקרי מועד לימא ומשני לא איקדש בעשיית מלאכה דכתיב השיר הזה יהי לכם כליל התקדש חג לילה המקוד' לחג טעון שירה שאין מקוד' לחג אין טעון שירה והשת' אי הלל זה אינו מעין הלל דמועדו' מאי ראי' מהא דא"א הלל ביו' של ר"ח דאיקרי מועד משום דלא איתקדש בעשיית מלאכה הא אינו ממעטו אלא לילה דכונתיה דהשיר אינו בא בגלל מועד דהא שיר של כל המועדו' אינם אלא ביו' אבל לא בליל' וקא ממעט פסח שני דאין טעון הלל בליל אכילתו כדאמרי התם הואיל ולא איקדש בעשיית מלאכה אבל ר"ח דאיקרי מועד ה"נ דטעון הלל ביומו אע"ג דלא איקדש בע"מ ובחידושי לפרק ד' דמס' תענית יתבאר עוד: פיון שגלו חזרו להכשרו הראשון נ"ל דהא תלי' כה"ט דס"ל כמ"ד ק"ר לא קדשה לע"ל כדאמרינו לעיל [דף יוד] וכמו שבטל קדושות הארץ לכל מצות התלו' בארץ ושוות לח"ל הבי' נמי בטל לענגן זה ואע"ג דהאי דבטלו לענגן מצות היינו להקל לדמותה לח"ל אבל לענגן שירה אם אמה מדמה אותה לח"ל אין מן הראוי לומר שירה כלל אחר שגלו אפי' על גס דא"י דפקע קדושתה לגמרי כ"ש של ח"ל יש לומר כל דבר חוזר למילתא קמיינתא מש"ה לענגן מצות התלו' בארץ פיון דפקע קדושת' ארץ הדרא למילתא קמיינתא קודם שנתקדשה שהיתה פטורה אבל לענגן שירה אי אמרת הדרא למילתא קמיינתא עד שלא נתקדשה הא הוכשרו כל ארצות לומר שירה והא מילתא דשיר' דמי להיתר במות דעד שלא הוקם המשכן הותרו הבמות ונאסרו וחרו להיתרו וכן קדושת המקדש לר"י לעיל וה"ט משום דכל דבר חוזר למילתא קמיינתא והא מצינו לר"נ בפ"ב דשבועות (דף יו) דס"ל בהדי' לענגן קדושת המקדש דקדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבוא אם שלא נחלק בין קדושת המקדש דתלו' במחיצות לקדושת א"י וע"ד שפי' התוס' בפ"ו דנבחים (דף סא): ע"ב מורד במלכות הוא ול"צ למדייני' הק' התו' א"כ היאך דרשינו בפ' אד"מ (דף לו) דדיני נפשות מתחילין מן הצד מדכתיב גבי

נָבַל וַיִּחַגְרוּ אִישׁ חֲרָבוֹ וַיִּחַגְרוּ גַם דָּוִד חֲרָבוֹ וְהָא מוֹרֵד בַּמַּלְכוּת הָיָה וְלֹא בָעֵי לַמְדֵינֵי וְעַ"ק מִפ' בְּהִמָּה יוֹצְאוֹת (דָּף נו) גַּבֵּי אוֹרְזֵי שְׁהִי לֹו לְדוֹנוֹ בְּסִנְהֶדְרִין וְאִמְאִי וְהָא מוֹרֵד בַּמַּלְכוּת הָיָה וְתִי דְהִקְא הִכִּי פִי מוֹרֵד בַּמַּלְכוּת הָיָה וְל"צ לַמְדֵינֵי פִשְׁאָר דֵּינֵי נְפִשׁוֹת שְׁדֵינִין בּוֹ בְּיּוֹם לְזִכּוֹת וּבְיּוֹם שְׁלֹאֲחֵרִיו לְחוֹבָה אֲלֵא אִפִּי בּוֹ בְּיּוֹם גּוֹמְרִים לְחוּב וְהִינּוּ הָא דַּק"ל וְכִי דֵינִין נְפִשׁוֹת בְּלִילָה הִי לָךְ לְהַמְתִּין לְגַמְרוּר עַד לְמַחֵר וְהוּא הַשִּׁיב לָהּ מוֹרֵד בַּמַּלְכוּת הוּא וְא"צ לְהַמְתִּין עַד לְמַחֵר אֲבָל לְדוֹנוֹ וְנִדְאִי צָרִיף וְק"ל הָא שָׁם בִּפ' בְּמָה בְּהִמָּה מְהַפֵּה רַבִּי בְּזִכּוֹתָא דְדָוִד שְׁלֹא חֲטָא בְּשִׁפְיַת דְּמִי דְאוֹרְזֵי אֲלֵא עַל שְׁהִי לֹו לְדוֹנוֹ בְּסִנְהֶדְרִי וְלֹא דְנוֹ וְהַשְׁתָּא א"א דְמוֹרֵד בַּמַּלְכוּת צָרִיף לְדוֹנוֹ מְדִינָא פִשְׁאָר ד"נ אֲלֵא שֵׁא"צ הַלְנַת דִּין לְחוּד אִפְתִּי אִין פָּאן הִיפֵּה זְכוּת לְדָוִד דְכִינּוּ דְצָרִיף לְדוֹנוֹ וְלֹא דְנוֹ ה"ל שְׁפִיכַת דָּם גָּמוֹר כְּכָל הַהוֹרֵג נְפִשׁ שְׁלֹא פְדִין דְהָא אֲמַרִי בִּפ"ק דְמַכּוֹת (דָּף ה') בָּאוּ שְׁנַיִם וְאָמְרוּ בְּחַד בְּשִׁבְתָּא הֲרַג פְּלוֹנִי אֶת הַנְּפִשׁ וּבָאוּ שְׁנֵי וְאָמְרוּ עִמָּנוּ הֵייתָם בְּחַד בְּשִׁבְתָּא אֲלֵא בְתַרִּי בְּשִׁבְתָּא הֲרַג פ' אֶת הַנְּפִשׁ וְלֹא עוֹד אֲלֵא אִפִּי אָמְרוּ בַע"ש הֲרַג פ' אֶת הַנְּפִשׁ נְהַרְגִין דְּבַעֲיָדְנָא דְקָא מְסַדֵּי גְבָרָא לָאו בַר קְטָלָא הוּא וְאָמְרִי מֵאִי קַמ"ל תְּנִינָא לְפִיכָף נְמַצָּא א' מְהֵם זִמְמוֹת הוּא וְהוּ נְהַרְגִין וְהַב' פְּטוֹרִי וּמְשַׁנֵּי סִיפָא מִשֵּׁא"כ בְּגַמְר דִּין אִיִּצְטְרִיף לִי בָּאוּ שְׁנַיִם וְאָמְרוּ בְּחַד בְּשִׁבְתָּא נְגַמְר דִּינוֹ שֶׁל פ' וּבָאוּ ב' וְאָמְרוּ בְּחַד בְּשִׁבְתָּא עִמָּנוּ הֵייתָם אֲלֵא בַע"ש נְגַמְר דִּינוֹ שֶׁל פ' כו' אִין אִילוֹ נְהַרְגִים דְּבַעֲיָדְנָא דְקָא מְסַדֵּי גְבָרָא בַר קְטָלָא וְהִינּוּ טַעֲמָא כְּדַפְּנִי הַתּוֹסֵס דְקוֹדֵם שְׁנַגְמַר הַדִּין לָאו בַר קְטָלָא הוּא דְשִׁמ' לֹא יְבוֹאוּ עַדִּי וְאִם יְבוֹאוּ עַדִּי שְׁמָא לֹא יְהִי עַדוּתָן קִיִּי וְעוֹד שְׁאָסוּ לְהוֹרְגוֹ עַד שְׁיִגְמוּן דִּינוֹ וְכִשְׁנַגְמַר דִּינוֹ כְּכָר וְנִדְאִי בַר חִיּוּבָא הוּא הוֹאִיל וּכְכָר בָּאוּ עַדִּים וְנִתְקַבְּלוּ עַדוּתָן וְהַהוֹרֵג פְּטוֹר דְש"מ קוֹדֵם גָּמַר דִּין אַע"ג דֵּינֵשׁ פָּאן עַדִּים אַחֲרֵי שְׁהַרְגֵי אֶת הַנְּפִשׁ וְה"ה שְׁעֵבַר עֲבָרָה שְׁחִיבּוּ עַלִּי מִיְתָה אַפ"ה עַדִּי זִמְמִין נְהַרְגִי וְכ"ש שְׁהַהוֹרְגוֹ דְחִיבֵי פִשְׁאָר רוּצַח וְא"א לְפִטוֹר הַהוֹרְגוֹ אַא"כ הוֹרְגוֹ לְאַחַר גָּמַר דִּין וְא"כ אִין בְּזָה זְכוּת לְדָוִד דְאֵע"ג דְמוֹרֵד בַּמַּלְכוּת פִּינּוֹן דְעַדִּינִין ה"ל לְדוֹנוֹ וְלֹא דְנוֹ ה"ל כְּהוֹרֵר קוֹד' ג"ד וְנְהַרְגֵי עֲלֵיו כְּכָל הוֹרֵג בְּמִזִּיד מַכ"ש דְעַדִּים זִמְמִין קוֹד' ג"ד אַע"ג דְסוּף סוּף יֵשׁ עֲלֵיו עַדִּי אַחֲרֵים שְׁהַרְגֵי אֶת הַנְּפִשׁ נְהַרְגִי עֲלֵיו כְּכָל עַדִּים זִמְמִי עַל אֲדָם פִּשְׁר: וְהַנְּרָאָה לִי בְּזָה דְנִדְאִי מוֹרֵד בַּמַּלְכוּת א"צ לְדוֹנוֹ בְּסִנְהֶדְרִין פִּשְׁאָר דֵּינֵי נְפִשׁוֹת אֲלֵא פִינּוֹן שְׁמַרְד בִּיד הַמְּלָךְ לְהוֹרְגוֹ מִיד מִיְהוּ ה"מ אִם הַדְּבַר בְּרוּר שְׁזָה שְׁמַרְד בּוֹ יֵשׁ לֹו דִין מְלָךְ גָּמוֹר א"נ הַדְּבַר בְּרוּר שְׁיֵשׁ בְּדָבָר זֶה דִין מְרַד גָּמוֹר וְיִדוּעַ אֲבָל אִם יֵשׁ בְּדָבָר זֶה סַפְקָא בְּעֵינֵי הַדְּבַר אִם יֵשׁ לְזָה דִין מְלָךְ גָּמוֹר דְחִיבֵי הַמוֹרֵד בּוֹ א"נ אִפִּי בְּיָדוּעַ שְׁיֵשׁ עֲלֵיו דִין מְלָךְ גָּמוֹר מ"מ אִפְתִּי אִיכ' לְמִימ' שְׁמָא מְרַד כַּה"ג לָאו בְּכָלל מְרַד הוּא בְּתַרְתִּי אֲלֵא צָרִיף לְדוֹנוֹ תְּחִילָה בְּסִנְהֶדְרִין לְגִלוּנֵי מִיְלְתָא אִם יֵשׁ עַל זֶה דִין מְלָךְ אוֹ שְׁדָבָר זֶה נִקְרָא מְרַד מִיְהוּ אִין דִּין זֶה דוּמָה לְגַמְרִי לְשָׁאָר דֵּינֵי נְפִשׁוֹת דְצָרִיף עַדִּים וְהַתְּרָאָה וְשָׁאָר חוֹמְרָא שְׁיֵשׁ בֵּין דֵּינֵי מְמוֹנַת לְדֵינֵי נְפִשׁוֹת דְתַנּוּן בִּפ"ד דְסִנְהֶדְרִין דְהֵתָם גּוֹזַה"כ הוּא דְאֵע"ג דְעֵבַר עֲבָרָה שְׁחִיבֵי עֲלֵיהָ מִיְתָת ב"ד אִין עוֹנֵשׁ הַמִּיְתָה נְגַמְר עַד שְׁיִדוֹנוֹ אוֹתוֹ הַסִּנְהֶדְרִין ע"פ תְּנַאֲרִי הַנְּאָמְרִי שָׁם מַגְז"ה כְּכָל פְּמָה שְׁלֹא נִידוֹן בְּאוֹתוֹ עֲנָן אִין עֲלֵיו דִין מִיְתָה מִש"ה הַהוֹרְגוֹ נְהַרְגֵי עֲלֵיו דְעַדִּינִין לָאו בַר מִיְתָה הוּא עַד שְׁיִדוֹנוֹ אוֹתוֹ ע"פ דִּין שְׁגִזְרָה תוֹרָה אֲבָל מוֹרֵד בַּמַּלְכוּת מִיד שְׁמַרְד בַּמְּלָךְ נְגַמְר עוֹנֵשׁ מִיְתָה עֲלֵיו וְא"צ דְבַר אַחַר הַקְּלָפָה אִפִּי הִיכָא דְאִיכָא לְסַפּוּקָא אִם זֶה דִין מְלָךְ עֲלֵיו אוֹ אִם זֶה נִקְרָא מְרַד אִין זֶה אֲלֵא גְלוּנֵי מִיְלְתָא בְּעֵלְמָא וְנָהִי שְׁדָבָר זֶה צָרִיף לְדוֹן בְּסִנְהֶדְרִין

לְבַרר שְׁדִין מְלָךְ יֵשׁ לוֹ וְשׁוּה נְקֵרָא מְרַד הָא פִּינּוֹן שְׁדִינוּ שְׁיֵשׁ דִּין מְלָךְ ע"ז וְזֵה נְקֵרָא מְרַד אִיגְלַאי מִקְלֵתָא לְמִפְרַע דְּמִשְׁעָה שְׁמֵרַד בְּר קִטְלָא הוּא וְהַשְׁתָּא נִיחָא הַפֵּל דְּמְרַד נְבַל בְּדוּד הִי צְרִיף לְדוּנוּ בְּסִנְהֶדְרִין אַם דִּין מְלָךְ עַל דְּוּד בְּאוֹתוֹ זְמַן דְּעַדְיָן שְׁאוּל קִינִים וְאֵע"פ שְׁנִמְשַׁח כְּבָר לְמְלָךְ ע"י נְבִיא מ"מ אֲפֹשֶׁר לֹמַר דְּלֵא נִמְשַׁח לְמְלָךְ אֲלֵא לְאַחַר מִיתַת שְׁאוּל וְלֵא בְּעוּדוֹ חֵי וְכִשְׁדִּינָן עֲלִיו דִּין מְלָךְ מִהַשְׁתָּא מִמִּילָא א"צ שׁוּם תְּנַאי מְחֻמְרָא שְׁל ד"נ וְהִינּוּ דְאַמְרִי בִירוּשְׁלַמִי כְּבָר נְגַמַר דִּינוּ מִבַּע"י פְּלוּמַר פִּינּוֹן שְׁדִינוּ שְׁיֵשׁ עֲלִיו דִּין מְלָךְ שׁוּב א"ל יוֹתֵר וּבְהֶכִי נ"ל מַה שְׁהַק' הַתּוֹס' אִיף יִתִּיב בְּדִין הָא אִין מוּשְׁבִין מְלָךְ בְּסִנְהֶדְרִין וְתִי בְּדוּחַק וְלִמְאִי דְפִי נִיחָא דְעֵיקַר הַדִּין ע"ז הִי אַם יֵשׁ עֲלִיו עֲכָשְׁוֹ דִּין מְלָךְ אוֹ לֵא וְה"ט דְּאִין מוּשְׁבִין מְלָךְ בְּסִנְהֶדְרִין הוּא מִשׁוּם דְּכְתִי לֵא תַעֲנֶה עַל רִיב נָא תַעֲנֶה עַל רַב כְּדַאמְרִי הֵתֵם וְהַשְׁתָּא אַם יֵשׁ עֲלִיו דִּין מְלָךְ הָא מִמִּילָא נְבַל בְּר קִטְלָא הוּא וְאַם אִין עֲלִיו דִּין מְלָךְ אִין פְּאֵן מִשׁוּם לֵא תַעֲנֶה עַל רַב וְהָא דְאַמְרִי גְבִי אוּרְיָ שְׁהִי לְדוּנוּ בְּסִנְהֶדְרִין אֵע"ג דְּבִאוֹתוֹ פַּעַם כְּבָר הִי דְּוּד מְלָךְ מ"מ הַמְרַד לֵא הִי בְּרוּר וְע"ז הִי צְרִיף לְדוּנוּ בְּתַחֲזִיקָה בְּסִנְהֶדְרִין קוֹדֵם שְׁהַרְגוּ אַם זֵה נְקֵרָא מְרַד אוֹ לֵא דְהָא הַמְרַד שְׁל אוּרְיָ בְּדוּד קִלִּישׁ טוּבָא רַש"י פִּי שְׁהַמְרַד הִי דְאַמַר וְאֲדוּנִי יוֹאֵב לֵאוּ אוּרַח אַרְעָא לְקַבֵּל עֲלִיו מְרוּת אַחֲרִי בְּפִנֵי מְלָךְ וְהַתּוֹס' הַק' ע"ז דְּאִין זֵה מְרַד שְׁלֵא הִי בְּלַבּוֹ לְהַמְלִיכוֹ וְלְקִרוֹת מְלָךְ וְפִי בְּשֵׁם ר"מ דְּהוּה מְרַד מִשׁוֹ דְּבִסְיָפָא דְקֵרָא פְּתוּב וְאֲנִי אָבוּא אֵל בֵּיתִי לְאַחְוֹל וְלִשְׁתוֹת וְלִשְׁכַּב עִם אִשְׁתִּי וְגו' שְׁדוּד א"ל לְעֵשׂוֹת וְלֵא רַצָּה נַעֲשׂוֹת מ"מ זֵה הַמְרַד הִי קִלִּישׁ טוּבָא וּבְנוּדָאי כֹּל כַּה"ג צְרִיף לְדוּנוּ בְּסִנְהֶדְרִין אַם זֵה קְרוּי מְרַד אַם לֵא מ"מ פִּינּוֹן דְּלִפִּי הָאָמַת הִי מְרַד כְּדֵא"ל הַנְּבִיא וְאֹתוֹ הַרְגַת בְּחֶרֶב בְּנִי עִמּוֹן מַה חֶרֶב בְּנִי עִמּוֹן אִי אַתָּה נַעֲנֵשׁ עֲלִיו אַף אוּרְיָ הַחֲתִי אִי אַתָּה נַעֲנֵשׁ עֲלִיו אֲלֵמָא הוּי מְרַד וְאִין זֵה אֲלֵא גִילּוּי מִקְלֵתָא לְמִפְרַע דְּבַר קִטְלָא הִי מִשְׁעַת הַמְרַד וּמֵאוֹתוֹ שְׁעָה אִין לוֹ דְּמִים דַּל"ד נִשְׁאַר ד"נ כְּדָפְיָ דְגַבְרָא קִטְלָא קִטְלָא: דְּאִיגִירָה וּנְסֻבָּה יְהוֹשֻׁעַ.

הַקְּשָׁה הַתּוֹס' הַאִיף נְסֻבָּה הָא אַמְרִי בְּפ' הָעֶרֶל (דָּף עט) דְּאַפִּי בְּגִירוּתָן (ל"ל) [צ"ל אִית לְהוּ] חֲתוּנָת וְצ"ל שְׁלֵא הִיְתָה מִז' עֲמָמִים אֲנָא מִשְׁאַר עֲמָמִים וּבִאֲתָה לְגוּר שְׁם וּמִיָּהוּ בְּפ"ז דְּסוּטָה דְּחוּ הַתּוֹס' סְבָרָא זֹו דְּתַנְיָא הֵתֵם וְשְׁבִיתָ שְׁכִיב לְרַבּוֹת כְּנַעֲנִי שְׁבַח"ל שְׁאֵם חֲזָרוּ בְּתַשׁוּבָה מְקַבְּלִים אוֹתָן הַק' הַתּוֹסְפוֹ הַאִיף קִבְּלוּ לְרַחֵב שְׁהָרִי הִיא הִיְתָה מִן הַכְּנַעֲנִים שְׁפְתוֹכָה כְּדַאמְרִינּוּ בְּסִפְרֵי בְּפִרְשָׁה בְּהַעֲלוּתָהּ (וּמֵאִי) [צ"ל וּמֵא] אַם מִי שְׁהִיְתָה מַעַם שְׁנֵאמ' בְּהֵם לֵא תַחֲי' כֹּל נִשְׁמָה עַל שְׁקֶרְבָה עֲצָמָה כֹּף קוּרְבָה הַמְּקוּם וְאַרְחֵב קָאִי.

וְאַמְרִי נְמִי בְּמַס' מְגִילָה שְׁנַתְּגִירָה וּנְסֻבָּה יְהוֹשֻׁעַ וְהָא מִן כְּנַעֲנִים שְׁפְתוֹכָה לְדַבְרֵי הַפֵּל אִין מְקַבְּלִי אוֹתָן. וּמִיָּהוּ לְמֵאִי דִישׁ מְפָרְשִׁים דְּהָאִי סוּגְיָ דְּפ' הָעֶרֶל דְּקֵאמַר יְהוֹשֻׁעַ גְּזוּר עַל הַנְּתִיבִים מְפִנִי שְׁרִימוּ אֵת נְשִׂאֵי הָעֵד' לְאַחַר זְמַן שְׁאַמְרוּ מֵאֵר' רַחוּקָה בְּאֵנוּ וּפְלִיג אַהָא דְּמִסִּיק רְבָא דְּבַגְיִירוּתָן אִית לְהוּ חֲתוּנָת אֲלֵא ס"ל כַּקַּס"ד דְּרָבָא מְעֵיקְרָא דְּבַגְיִירוּתָן אִין לְהוּ חֲתוּנָת וּבְנַתְּגִירוּ מוֹתְרִין י"ל דַּר"נ דְּהָכָא הֶכִי ס"ל דְּהָא דְּקֵאמַר דְּאִיגִירָה וּנְסֻבָּה יְהוֹשֻׁעַ אוֹתוֹ מְעֵשָׂה הִי קוֹדֵם שְׁגִזוּר עֲלֵיהֶם א"נ לֵא גְזוּר אֲלֵא אַגְבְּעוּנִי שְׁרִימוּ לְנְשִׂאִים אֲבַל לֵא עַל אֶחָד מִשְׁאַר ז' עֲמָמִים לְאַחַר גִּירוּתָן.

מִיָּהוּ הַרְמַב"ן וְהַרְשֵׁב"א פִּי דְלֵא פְּלַגוּ הַנִּי תְּרַתִּי סוּגְיָן אַהֲדַרִי דְּנוּדָאי נָא תַתְּחַתְּנוּ בְּם בְּגִירוּתָן קָאִי כְּמִסְקֵנָּה דְּרָבָא וּמִיָּהוּ מַה"ת אִינּוּ אָסוּר אֲלֵא אִינְהוּ גּוּפִיָּהוּ לְאַחַר גִּירוּתָן

אָבֵל נָא בְּנִיָּהֶם דְּהָא לֹא מְנָה הַפְּתוּב בְּהוּ דוֹרוֹת וְאַתָּא יְהוּשֻׁעַ וְגַזַּר אַף לְדוֹרוֹת עַד עוֹלָם אַפְתִּי תִּקְשִׁי הָאִיד וְנִסְבָּה יְהוּשֻׁעַ אֶלָּא דְעַל פִּי זֶה ק"ל דְּאִם אֵיתָא דְמֵן הַתּוֹרָה אִין אָסוּרִים אֶלָּא אוֹתָן שְׁנַתְּגִירוּ בְּלִבְד וּבְנִיָּהֶם מְגַזְזֵרֵת יְהוּשֻׁעַ הִיא א"כ הָא דְאָמַר ר"י בְּפ' הָעֶרְל (ע"ז).

ע"ש) אִי לָאו דַּאר"י אֲשֶׁר יְנַלְדוּ תְּלָאָן הַפְּתוּב בְּלִידָה כְּלוּמַר דְּמַצְרֵי וְאָדוּמֵי אֵין הַנְּקֻבוֹת אָסוּרִין לְבֵא בְּקֵהֶל דוֹר שְׁלִישִׁי לֹא מְצָא יָדוֹ וְנִרְגְּלוֹ בְּבַהמ"ד פִּינּוּ דַּאר"י קֵהֶל גְּרִי' אֵיקְרוּ קֵהֶל מַצְרֵי שְׁנֵי בְּמֵאֵי יִטְהַר.

וּמֵאֵי קוּשְׁיָא דְכִינּוּן דְּמֵן הַתּוֹרָה ז' עֲמָמֵי אֵינּוּ אָסוּרֵי אֶלָּא אוֹתָן שְׁנַתְּגִירוּ בְּלִבְד אַפ"ת דְּנֻקְבוֹת דְּמַצְרֵי וְאָדוּמֵי מוֹתְרִין מִיָּד וְגַם הֵם בְּכָלֵל קֵהֶל הֵם אַפ"ה מְשַׁפְּחֵת לָהּ טַהַר' בְּמַצְרֵי וְאָדוּמֵי שְׁנֵי שְׁיָקִחוּ לְגִיּוֹרֵת רֵאשׁוֹנָ' מִז' עֲמָמֵי שְׁנַתְּגִירוּ הֵם עֲצָמָם וְכִינּוּן דְּאָסוּרֵי מֵן הַתּוֹרָה מְלֻבָּא בְּקֵהֶל לָאו קֵהֶל מִיקְרוּ לְכ"ע פְּדַתְּנָן כָּל הָאָסוּרִים לְבֵא בְּקֵהֶל מוֹתְרִין לְבֵא זֶה בְּזַה וְאַפְּי' ר"י מִיָּדָה בְּהָא פְּדַאמְרִינָן בַּספ"ק דְּקְדוּשִׁין וְאַפ"ה בְּכַה"ג טְהוּרִין דְּהָא מֵן הַתּוֹרָה בְּנִיָּהֶם מוֹתְרִין לְבֵא בְּקֵהֶל אֶלָּא ע"כ מ"ד בְּגִיּוֹרֵתָן א"ל חֲתָנוּת ז' עֲמָמֵי דְאָסוּרִין מַה"ת הֵן אָסוּרִין לְעוֹלָם כְּמַמְזוֹר וְעַמּוּנֵי וּמוֹאָבֵי וַא"כ א"א לְמַצְרֵי וְאָדוּמֵי שְׁנֵי לְבֵא לִידֵי טְהַרָה ע"י לְעוֹלָם דְּהָא מ"מ אָסוּר לְבֹא בְּקֵהֶל מִצַּד אִמּוֹ דְּהִלָּף אַחַר הַפְּגוּם שְׁבַשְׁנֵיהֶם וְכ"ת הָא הַקְּשׁוֹ הַתּוֹס' שֵׁם וַיִּשָּׂא נְתִינָה וְהוֹלֵד כְּשֶׁר לר"י דְאָמַר בְּסִמּוּף מַצְרֵי שְׁנֵי שְׁנַשָּׂא מַצְרִיּוֹת רֵאשׁוֹנָה בְּנָה שְׁלִישִׁי הָוֵי דְבַתְר דִּידָ' שְׁדִינּוּ וְתִי' דר"י דְהִכָּא סָבַר כְּאִידָ' דר"י דְאָמַר רַב דִּימֵי אר"י בְּנָה שְׁנֵי הָוֵי דְבַתְר דִּידָה שְׁדִינּוּ לִיהָ וְכִמוֹ שְׁפִי' הַתּוֹס' לְשִׁטְתָּם דְנִתְיִנֵי לְעוֹלָם אָסוּרֵי וַא"א לְמַצְרֵי שְׁנֵי לְטַהַר ע"י נְתִינָה פִּינּוּ דְבַתְר דִּידָה שְׁדִינּוּ.

ה"נ לְשִׁיטַת הַרְמַב"ן וְהַרְשָׁב"א דְנִתְיִנֵים לֹא נֶאמַר בְּהֵם דוֹרוֹת וְדוֹר שְׁנֵי מִיָּד מוֹתְרִין לְבֹא בְּקֵהֶל וְכִמוֹ דְבַתְר דִּידָה אֲזַלִּין לְחוּמְרָא בְּמַצְרֵי שְׁנֵי שְׁנַשָּׂא מַצְרִית רֵאשׁוֹנָה הַה"נ דְאֲזַלִּין בְּתַר דִּידָה לְקוֹלָא בְּמַצְרֵי רֵאשׁוֹן שְׁנַשָּׂא מַצְרִית שְׁנִיָּה וּבְנָה הָוֵי שְׁלִישִׁי דְמַדְאֵלִיבָא מ"ד בְּתַר דִּידָ' אֲזַלִּין אַפִּי' לְקוֹלָא אֲזַל בְּתַר דִּידָ' בְּשְׁנֵי שְׁנַשָּׂא רֵאשׁוֹנָה דְבְנָה שְׁלִישִׁי הַה"נ גְּלֻמוֹד לְמ"ד בְּתַר דִּידָה אֲזַלִּין לְקוֹלָא גְּמֵי אֲזַל בְּתַר דִּידָה וְהָכִי מוּכַח הֵתָם וַא"כ בְּמ"ר שְׁנַשָּׂא נְתִינָה אַע"ג דְבְנָה הָוֵי שְׁנֵי אַפ"ה חוּתְרָא לְבֹא בְּקֵהֶל דְבַתְר דִּידָה אֲזַלִּין וּבְנִתְיִנֵין ל"נ דוֹרוֹת וַא"כ תִּקְשָׁה מַצְרֵי שְׁנֵי בְּמֵאֵי יִטְהַר בְּשִׁלְמָא מ"ר דִּיהָ בְּנוֹ שְׁנֵי לְהַכְשִׁיר בְּן בְּנוֹ אַע"ג דַּא"ל שְׁנַשָּׂא נְתִינָה דַא"כ מֵאֵי אֵיירֵי' דְכַתְב רַחֲמֵנָא דוֹר שְׁלִישִׁי יְבֹא אַפִּי' שְׁנֵי גְּמֵי פִינּוּ דְבַתְר דִּידָה אֲזַלִּין מ"מ אֶפְשֶׁר לוֹמַר דְעֵבַר וְנָסִיב לְכַשְׁיָה אַע"ג דְפִרְיָה הֵתָם וְזִלְמָא דְעֵשֶׂר וְנָסִיב וּמְשַׁנֵּי דַאִי לֹא כְּתַב קְרָא.

הָא הִדְר פְּרִיָה וְהָרֵי מְחֻזַּר דַּאִי הוּא וְכַתְבִּי' קְרָא וּמְשַׁנֵּי דַאִי לְאִסוּרָא כְּתִיב. דַּאִי לְהַתִּירָא לֹא כְּתִיב וְה"נ דַּאִי לְאִסוּרָא דְדוֹר שְׁנֵי עֲדִינּוּ בְּאִסוּרָא הוּא עוֹמֵד וַא"ל דְבַעֲבַר וְנָסִיב אֵיירֵי' וְאַתָּא קְרָא לְאַסוּרָא אֵת בְּנוֹ לְקֵהֶל אָבֵל הָא תִּקְשָׁה מַצְרֵי שְׁנֵי בְּמֵאֵי יִטְהַר דְכְּתִיב דוֹר שְׁלִישִׁי יְבֹא בְּקֵהֶל אִי דְנָסִיב לְנִתְיִנָה מ"א לְהַתִּיר מִפְּנֵי שְׁהוּא דוֹר שְׁלִישִׁי לְמ"ר הָא אַפִּי' שְׁנֵי בְּכַה"ג גְּמֵי בְּנַשָּׂא אָבִיו הִרְאִישׁוֹן נְתִינָה שְׁרֵי לְקֵהֶל פִּינּוּ דְבַתְר דִּיד' אֲזַלִּין וּבַע"כ מִיירֵי קְרָא לְהַכְשִׁיר דוֹר שְׁלִישִׁי בְּדַעֲבַר גְּמֵי הַשְּׁנֵי וְנָסִיב כְּשִׁירָה א"כ ה"ל דַּאִי לְהַתִּירָא וְלֹא כְּתִיבָה קְרָא: מ"מ עֵיקַר דְבְרֵי הַתּוֹס' תְּמוּהֵי' דְתֵלוּ הָא דְמַצְרֵי דְנָסִיב נְתִינָ' לְהַכְשִׁיר וְרַעַם בְּהָא פְּלוּגְתָּא דְבַתְר דִּידָ' אוֹ דִּידָה אֲזַלִּין דְפִלְיָגֵי בְּמ"ש שְׁנָסִיב מ"ר דְעַד כְּאֵן ל"פ

אָלאַ בַּמְצָרִי שְׁנֵי שְׁנֹסב מ"ר שְׁהֵם מַעַם אֶחָד אָבֵל כְּשֶׁהָאִישׁ וְהָאִשָּׁה הֵן מִשְׁנֵי עֲמֻמִּין הֵלֶךְ אַחַר הַפְּגוּם שְׁבַשְׁנִיָּה' כְּדָאֲמַרִּי הִתְהַבּוּ בְּאֲנָמוֹת הֵלֶךְ אַחַר הַזֶּכֶר נִתְגַּיְרוּ הֵלֶךְ אַחַר הַפְּגוּם שְׁבַשְׁנִיָּה' וְאָמַרִּי הֵתָם בְּעֲמוּנֵי שְׁנֹסב מְצָרִיּוֹת אֵי זָכָר הוּא הֵלֶךְ אַחַר הַפְּגוּם שֶׁל אָבִיו וְאֵי נִקְיָבָה הִיא הֵלֶךְ אַחַר הַפְּגוּם שֶׁל אִמּוֹ שׁוּב רְאִיתִי לְהַתּוֹס' בַּפ"ג דְּקִיּוּשֵׁין (דָּף ס"ז) שְׁפִי דְהֵי' פְּלֹנְגָת' אֵי בְּתַר אָב שְׁדִינָן אוֹ בְּתַר אִם אֵינּוּ אָלָא בְּעַם א' וְלֹא בַב' עֲמֻמִּין וְכַדְפִּי' עַכ"ל הֵרָזָה עוֹד נִרְא' לְהַבִּי' רֵאִי לְזֶה דַּסְפ"ק דַּע"ז (דָּף פ"ה) דְּרִשֵׁינָן מְקַרָּא דְלֹא תִּחְנַם דְּלֹא תִּתֵּן לְהֵם חֲנִי' בַּקְּרָקַע וְהַקְּשׁוּ הַתּו' דְּהָא קָרָא כְּתִיב וְנִשְׁלַ גוֹי' רַבִּי מִפְּנֵי הַחֲתִי וְגו' וְכַתִּיב לֹא תִּכְרוֹת לְהֵם בְּרִית וְלֹא תִּחְנַם וְלֹא תִּתְחַתֵּן בְּהֵם וּבְכַרְק הַעֲרַל מוֹקְמִינָן לִי בּו' אֲנָמוֹת דְּבַגְיָרוּתָן ל"ש חֲתָנוֹת וְתִי הַתּוֹס' דְּלֹא תִּתְחַתֵּן לִיכָּא לְאֻקְמָא אָלָא בּו' אֲנָמוֹת שְׁהֵרִי כֹּל שְׁחַר אֲנָמוֹת מוֹתְרִין לְבוֹא בְּקַהֲל בְּגִיּוּרֵתָן חוּץ מֵאוּתָן שְׁאֲמֹר הַכְּתוּב מְצָרִי עֲמוּנֵי וּמֵאָבִי וְהִשְׁתָּא אַא"ב דְּהָאֵי חֲתָנוֹת דְּאָסוּר קָרָא סְתָמָא אַף דוֹרוֹת בְּכָלל אִסּוּר זֶה מִהִשְׁתָּא בַע"כ לֹא מִיַּיְרִי אָלָא מִז' אֲנָמוֹת בְּלַבַּד דְּאֵי כֹּל הָאֲנָמוֹת בְּכָלל לָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן הֵנִי הָאֲנָמוֹת דְּפִרְט בְּהוּ קָרָא לְאַסְוֹר לְבוֹא בְּקַהֲל ל"ל הָא בְּלֹא"ה הֵרִי הֵם בְּלָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן אַע"כ לָאו זֶה לֹא קָאֵי אָלָא אִז' אֲנָמוֹת בְּלַבַּד אָבֵל א"א דְּלָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן דְּאֲתָא לְאַסְוֹר בְּגִיּוּרֵתָן אֵינּוּ לוֹ דוֹרוֹת וְלֹא אָסוּר הַכְּתוּב אָלָא דוֹר רֵאשׁוֹן שְׁנַתְגַּיְרִי בְּלַבַּד מִהִשְׁתָּא לְעוֹלָם אִימָא לָךְ דְּבָלָאוּ דְל"ת כֹּל הָאֲנָמוֹת בְּכָלל כְּמוֹ אֵיךְ קָרָא דְלֹא תִּחְנַם דְּסַמִּיךְ לִיָּה וְאַפ"ה אִיִּצְטְרִיךְ קָרָא לְפָרוּט בְּהֵנִי אֲנָמוֹת דְּאֲמָרָן מִשׁוּם לְאַסְוֹר בְּהֵם דוֹרוֹת דְּעֲמוּנֵי וּמוֹאָבִי אָסוּרִין לְעוֹלָם וּמְצָרִי וְאָדוּמִי מִשׁוּם דוֹר שְׁנֵי דְדוֹנְקָא דוֹר שְׁלִישִׁי יְבוֹא בְּקַהֲל וְלֹא שְׁנֵי דְאֵי מִשׁוּם לָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן אִפִּי' שְׁנֵי מוֹתֵר וְאַע"ג דְּדְרִשֵׁינָן עֲמוּנֵי וְלֹא עֲמוּנֵי הֵיִינוּ לְהַתִּיר הַנְּקִיבוֹת מְדוּר שְׁנֵי וְאֵילָךְ אָבֵל דוֹר רֵאשׁוֹן לֹא דְבַכְלָל לָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן אֵיִתְּנוּ וְכ"ת פִּינָן דַּכ"ר עֲמוּנֵי לְמַעוּטֵי עֲמוּנֵי וְהֵיִינוּ ע"כ לְהַתִּירָן מְדוּר שְׁנֵי וְאֵילָךְ דְּאֵי דוֹר רֵאשׁוֹן בְּלָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן הוּוּ מִמִּילָא ש"מ דְּהִזְכְּרִים אָסוּרִין עַד עוֹלָם וּל"ל דַּכ"ר גַּם דוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֵא לָךְ בְּקַהֲל עַד עוֹלָם אַע"כ דְּכָל הָאֲנָמוֹת אֵינָן בְּכָלל לָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן וְאֵי לֹא פִּרְט קָרָא לְאַסְוֹר דוֹרוֹת בְּעֲמוּנֵי וּמוֹאָבִי ה"א דְלִית בְּהוּ דוֹרוֹת הָא לִיתָא דַּאֲפ"ת דְּכָל הָאֲנָמוֹת אֵיִתְּנוּ בְּכָלל לָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן אַפ"ה צְרִיךְ לְפָרוּט וְלְאַסְוֹר דוֹרוֹת בְּהֵן דְּאֵי לֹא פִּרְט פִּינָן דְּמֵן הַסְתָּם וּמִפְּשֻׁטָא דְקָרָא לֹא נְאַסְוֹר דוֹרוֹת כְּדָאֲמַ' דְּגַבִּי לָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן לְפִי סְבָרָא זֹו אָלָא מִשׁוּם יִתּוּרָא לְחוּד מִיִּיתִינָן בְּהוּ לְאַסְוֹר דוֹרוֹת דִּי לָךְ אֵי מִיִּיתִית לְאַסְוֹר בְּהוּ דוֹר שְׁנֵי בְּלַבַּד דְּאֵינּוּ בְּכָלל לָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן אָבֵל מְדוּר שְׁנֵי וְאֵילָךְ ה"א דְּמוֹתְרִין קַמ"ל דְּאָסוּרִין עַד עוֹלָם וְכ"ת א"כ גַּבִּי מְצָרִי וְאָדוּמִי דְפִרְט דוֹר שְׁלִישִׁי יְבוֹא וְלְאַסְוֹר שְׁנֵי בָּא וְאֵי לָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן אָכַל אֲנָמוֹת קָאֵי ל"ל הָא מְדָאָסַר הַכְּתוּב לְמְצָרִי וְאָדוּמִי בַע"כ לְדוֹר שְׁנֵי בָּא דְאֵלוּ לְרֵאשׁוֹן לֹא צְרִיךְ דְּבַכְלָל לָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן הֵם וּמִשְׁלִישִׁי וְאֵילָךְ מִמִּילָא מוֹתֵר כְּדָאֲמַרְתָּ גַבִּי עֲמוּנֵי וּמוֹאָב אַע"כ לָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן לֹא קָאֵי אָלָא אִז' אֲנָמוֹת בְּלַבַּד וְלֹא עַל שְׁאָר אֲנָמוֹת הָא לָאוּ מִיִּלְתָּא הִיא דְהָא גַבִּי מְצָרִי וְאָדוּמִי לֹא כְּתַב קָרָא לְאַסְוֹר לְהִדְיָא אָלָא מְכָלל הַתִּירָן דְּכַתִּיב דוֹר שְׁלִישִׁי יְבֵא מְכָלל קוֹנְדָם דוֹר שְׁלִישִׁי לֹא וְלֹא בָּא הַכְּתוּב לְאֻסְרִין בְּלָאוּ גְמוּרָא אָלָא בְּלָאוּ הַבָּא מְכָלל עֲשֵׂה דַה"ל עֲשֵׂה א"כ א"א לְכַתּוּב בְּעִנְיָן אַחַר שְׁיָהָא בְּלָאוּ הַבָּא מְכָלל עֲשֵׂה דְאֵי כְּתַב קָרָא דוֹר שְׁנֵי א"כ מִמִּילָא הֵנִי שְׁנֵי מוֹתֵר מ"מ קְשִׁיָּא מְהָא עַל סְבַרְתָּ הַרְמַב"ן וְהַרְשָׁב"א א"ו כְּסַבְרַת הַתּוֹס' דְּלָאוּ דְלֹא תִּתְחַתֵּן לְמ"ד דְּבַגְיָרוּתָן מִיַּיְרִי אַע"ג דְּלֹא נְאַמַר בְּהוּ דוֹרוֹת אַפ"ה לְעוֹלָם בְּמִשְׁמַע וְכ"ת אֵי כֹּל הִיכָּא דְכַתְּב רַחֲמָנָא

סְתָמָא אַע"ג דְּלֹא נְאָמַר דּוֹרוֹת לְעוֹלָם בְּמִשְׁמַע דּוֹרוֹת דְּכַתְב רַחֲמָנָא גַבִּי לָאו דְּעִמוּנִי וּמוֹאֲבֵי דְכַתִּיב גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבוֹא לְהֵם עַד עוֹלָם ל"ל.

הָא סְתָמָא נְמִי לְעוֹלָם בְּמִשְׁמַע פְּדָאֲמֶרְתָּ גַבִּי לָאו דְּלֹא תַתְחַתְּנִי. י"ל דְּוִנְדָאֵי אִי לֹא גְלִי קְרָא בְּהֶדְיָא גַבִּי עִמוּנִי וּמוֹאֲבֵי לְאַסּוֹר דּוֹרוֹ' ה"א בֵּין עִמוּנִי וּבֵין מוֹאֲבֵי וּבֵין לָאו דְּלֹא תַתְחַתְּנִי דּוֹר רֵאשׁוֹן שְׁנַתְּגַיְרִי הֵן עֲצָמֵן הוּא דְאַסּוֹרִין אַבְל דּוֹרוֹת לֹא דְוִנְדָאֵי בְּסְתָמָאֵין אִיסּוֹר דּוֹרוֹת בְּכָלֵל אַבְל הַשְׁתָּא דְגְלִי קְרָא גַבִּי עִמוּנִי וּמוֹאֲבֵי בְּהֶדְיָא לְאַסּוֹר דּוֹרוֹת אֶתְיָא לֵן גַבִּי לֹא תַתְחַתְּנִי לְאַסּוֹר דּוֹרוֹת מִק"ו מַה בְּמָקוֹם שְׁהַתִּיר אֶת הַנְּקֻבוֹת מִיָּד דְּהֵינּוּ עִמוּנִי וּמוֹאֲבֵי דְדַרְשִׁינֵן עִמוּנִי וְלֹא עִמוּנִי מוֹאֲבֵי וְלֹא מוֹאֲבֵי מְקוֹם שְׁאֲסוֹר אֶפְיָלוּ נְקֻבוֹת גַבִּי לָאו דְּלֹא תַתְחַתְּנִי אִינוּ דִּין שִׁיחַ אֶסּוֹרִין לְעוֹלָם וְכַה"ג דְּרִישׁ ר"ש ק"ו בַּפ' הָעֶרְל (דָּף ע"ו) לְהִתְיָא הַנְּקֻבוֹת שֶׁל מִצְרַיִם וְאֲדוּמֵי מִיָּד מַה אִם בְּמָקוֹם שְׁאֲסוֹר אֶת הַזְּכָרִים אִיסּוֹר עוֹלָם הַתִּיר אֶת הַנְּקֻבוֹת מִיָּד מְקוֹם שְׁלֹא אֲסוֹר אֶת הַזְּכָרִים אֲלֵא עַד שְׁלִישֵׁי דּוֹרוֹת א"ד שְׁנַתְּרִי אֶת הַנְּקֻבוֹת מִיָּד וְאֵע"ג דְּרַבְּנֵן פִּירְכוּ לְהֵאֵי ק"ו הָא בְּמִסְתָּמָא הֵתֵם מִיָּתִי לְהֵאֵי פִירְכָא מְחַלְל דְּחִיבֵי עֲשֵׂה וּר"ש ס"ל דְּאִין חָלַל מְחִיבֵי עֲשֵׂה הָא ל"ל הָכִי.

דְּהָא פִּי ר"ש יי הֵתֵם וּמְחַלְל דְּחִיבֵי לְאוּיִן לֹא מִצִּית לְמַפְרֵי דַא"ל מַה לְהַנְּדָּה שְׁפֵן לָאו תֹאמַר בְּמִצְרַיִם וְאֲדוּמֵי שְׁהֵן עֲשֵׂה וְאִין חִמּוֹר. דְּהָכֵא נְמִי ל"ל מִצְרַיִם וְאֲדוּמֵי יוֹכִיחַ שְׁאֲסוֹרִין נְקֻבוֹת בְּזָכָרִים לְרַבְּנֵן דְּפִלִּיגּוּ עֲלֵי דַר"ש וְאֵפ"ה אִין אֶסּוֹרִים לְעוֹלָם דְּמַה לְמִצְרַיִם וְאֲדוּמֵי שְׁפֵן קָלִים שְׁאִינֵן אֲלֵא בְּעֲשֵׂה הַקָּל תֹאמַר לֹא תַתְחַתְּנִי שְׁהוּא בְּלָאו דְּחִמּוֹר.

וְכִינֵן שְׁפֵן הַשְׁתָּא תַקְשָׁה דַר"נ דַא' יְהוֹשֻׁעַ נִסְבָּה הָא עֵבֵר בְּלָאו דְּלֹא תַתְחַתְּנִי לְמ"ד דְּבַגְיָרִיתָן אִיבִירִי וְאֵפ"ת דַר"נ ס"ל כַּס"ד דְּרַבָּא דְּבַגְיָרִיתָן מִיָּירִי הָאֵי לָאו דְּלֹא תַתְחַתְּנִי בְּהֵם מ"מ תַקְשָׁה לְמ"ד בְּגִיָּרִיתָן מִיָּירִי מִהֵאֵי בְּרִיָּתָא דַח' גְּבִיאִים יִצְאוּ מְרַחֵב הַזְּוֹנָה: וְצ"ל לְהֵאֵי מ"ד בְּרִיָּתָא דַח' גְּבִיאִים פְּלִיג אֵהֵא דְסַפְרֵי וְס"ל דְּרַחֵב לֹא הִיָּתָה מִז' עֲמִמִּין אֲלֵא מִשָּׂא אֲנָמוֹת וּבָאֲתָה לְגוֹר שָׁם: דָּף יו ע"א הָכִין לוֹ תְּנִי לוֹ הָכִין פִּי מִשּׁוּם דְּלוֹ יִתִּירָא הוּא אֲלֵא לְהָא דְרִשָּׂא אֲתָא וְקִשָּׂה אֶתְּיָא מֵאֵי קַמ"ל בְּהֵאֵי לוֹ אִי מִשּׁוּם הָא דְלִבְסוֹרְךָ נִתְגַלְּגַל הַדְּבָר שְׁנַתְּלָה הֵן עֲצָמוּ עַל אוֹתוֹ הָעֵץ שְׁהִכִּין לְמַרְדְּכֵי הָא לֹא צָרִיף לוֹ יִתִּירָא דְהָא בְּהֶדְיָא פְּתִיב וִי"ל דְּקַמ"ל דְּבִשְׁעַת הַכְּנַת הָעֵץ בְּאוֹתוֹ שְׁעָה כְּבָר נִגְזוֹר מִן הַשְּׁמַיִם שְׁיִתְלָה הֵן עָלִיו וְלֹא תִימָא דַאח"כ נִגְזוֹר גְּזוּרָה זוֹ עָלִיו פְּדַכְתִּיב בְּלִילָה הַהוּא נִדְדָה שְׁנַת הַמִּלְחָמָה וְאֹמַר ר' תְּנַחוּם לְעִיל נִדְדָה שְׁנַת מַלְכוּתָא שְׁל עוֹלָם וְה"נ אֶמְרִי בְּמַדְרַשׁ כִּינֵן שְׁהִבִּיאוּ הָעֵץ לְפָנֵי הַמֶּן הַכִּינָה עַל פְּתַח בֵּיתוֹ וּמִדַּד עֲצָמוּ עָלִיו לְהִרְאוֹת עֲבָדֵי אִיף יִתְלָה מְרַדְּכֵי עָלִיו הַשִּׁיבָהוּ בַת קוֹל נְאֻה לְהָ הָעֵץ מִשְׁש' יְמֵי בְּרֵאשִׁי רַבְּנֵן דְּתַמָּן אֶמְרוּ כְּוָלִי: ע"ב גְּדוּל ת"ת יוֹתֵר מְבַנֵּן בַּה"מ שְׁפָל זְמַן וְכו' ק"ל אֶתְיָא מִנ"ל שְׁגְדוּל ת"ת מְבַנֵּן הַמְקַדָּשׁ דְּלִמָּא שְׁקוּלִין הֵן מִש"ה לֹא הִי מְחַוֵּיב לְעֵלוֹת וְהִירִי מְצִינּוּ לֵב מְצוֹת שְׁשְׁקוּלִין הֵן זוֹ כְּזוֹ בְּרַפ"י דְּשַׁבְּתָא גְּדוּל הַכְּנַסַת אוֹרְחִים כְּהַשְׁכַּמַת בַּה"מ.

וְה"נ קִשָּׂה אֵהֵא דְקֵא' בְּסוּמָה גְּדוּל ת"ת יוֹתֵר מְכִיבּוּד אָב וְאִם מִיַּעֲקֹב שְׁלֹא נִעְנַשׁ עַל אוֹתָן שְׁנִימִים שְׁהִי בְּבֵית עֵבֵר מִנ"ל הָא דְלִמָּא ת"ת וְכִיבּוּד אָב וְאִם שְׁקוּלִין הֵן מִש"ה לֹא נִעְנַשׁ. וִי"ל דְּוִנְדָאֵי אֵלוּ לֹא הִי וְעַמְד נִגְדָה ת"ת גַבִּי יַעֲקֹב אֲלֵא כְּבוֹד אָב וְאִם לְחַוּד וְגַבִּי עֲזָרָא אִינוּ אֲלֵא בְּנֵן בַּה"מ לְחַוּד וְדַאי הַמ"ל דְּשְׁקוּלִין הֵן אֲלֵא מִשּׁוּם דְּעַמְד נְמִי נִגְדָה ת"ת דְּעֲזָרָא מְצוֹת יְשִׁיבוֹת א"י שְׁהִירִי בְּרוּךְ בֶּן נִרִי רַבּוֹ בְּבָבֶל הִי כַדְפִירִש"י וְהַנ"מ קִצַּת בְּמַדְרַשִׁים

דַּעֲבַר הַי' דָּר בַּח"ל בְּעֵבֶר הַנֶּהָר וּכְדֻכְתֵּיב בְּעֵבֶר הַנֶּהָר יֵשְׁבוּ אַבּוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם וְגוֹמֵר וְאַבְרָהָם בֶּן בְּנוֹ שֶׁל עֶבֶר הַי' וְהָא בֵּימֵי אַבְרָהָם כָּבָר הָיְתָה א"י מְקוֹדֶשֶׁת כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמִים עַל מַה שֶׁנֶּאֱמַר בְּיִצְחָק אֵל תִּרְדּוּ מִצְרַיִם שְׂאֵתָה עוֹלָה תְּמִימָה וְאִין ח"ל כְּדָאֵי לָךְ וְהַשְׁתָּא אִס"ד דַּת"ת וְכִיבּוּד אָב וְאָם א"נ תִּלְמוּד תּוֹרָה וּבְגִינן בַּה"מ שְׁקוֹלִין הֵן א"כ מִצְנוֹת יְשִׁיבָה א"י וְכִיבּוּד אָב וְאָם דִּיעֲקֹב וְכֵן יְשִׁיבַת א"י וּבְגִינן בַּה"מ דְּעֲזָרָא ה"ל לְהַכְרִיעַ וְלְהַעֲדִיף עַל ת"ת שְׁפָנְגֵדָם וְלָמָּה לֹא נִעְנַשׁ יַעֲקֹב וְכֵן עֲזָרָא לָמָּה לֹא עָלָה.

אֵע"כ ש"מ דַּתִּלְמוּד תּוֹרָה עַכ"פ עֲדִיף מִכִּיבּוּד אָב וְאָם לְחוּד וְכֵן מְבַיְנֵן בַּה"מ לְחוּד וְאַפְּי' אֵי אֵיכָא נְמִי יְשִׁיבּוֹת א"י בְּהַדְּיָהּ אִפְתִּי אֵינּוּ מְעֲדִיף וּמְכַרִיעַ עַל תִּלְמוּד תּוֹרָה וְעַכ"פ שְׁקוֹלִין הֵן ת"ת וְהֵי תַרְתִּי שְׁכַנְגָדוֹ: דָּף יז ע"א לָמָּה נִמְנוּ שְׁנוֹתָיו שֶׁל יִשְׁמַעְאֵל.

פִּירֵשׁ"י מַה לָּנוּ לְשָׁנוֹת הַרְשָׁעִים. וְתִמְמָה לִי הָא אֲמַרִּינן בְּסוּף פ"ק דְּב"ב (דָּף יו) דִּישְׁמַעְאֵל עָשָׂה תְּשׁוּבָה וּנ"ל מְדַכְתֵּיב גְּבִי' נִיגוּעַ וְנִמְתָּ דְכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר גּוֹי' אֵינּוּ אֶלָּא מִיתְּתוּן שֶׁל צְדִיקִים וְאִיף הַרְשִׁיעַ רַש"י אֵת הַצְּדִיק שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה וְאַדְרָבָה אֲמַרִּינן בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּמְקוֹם שֶׁבַעֲלִי תְּשׁוּבָה עוֹמְדִין אֵין צְדִיקִים גְּמוּרִי' יְכוּלִי' לַעֲמֹד אֶבֶל אֵינִי יָדַע מִי דְחָקוּ לְרַש"י לְפָרֵשׁ דְּהַדְּבָר בְּרוּר דְּהַכִּי ק"ל לָמָּה נִמְנוּ שְׁנוֹתָיו שֶׁל יִשְׁמַעְאֵל שֶׁהָרִי אִפִּי' שְׁנוֹת שֶׁל צְדִיקִי' מְאֹבּו' הָעוֹלָם וְאֵילָף שׁוֹב לֹא מָנָה קָרָא שֶׁהָרִי שְׁנוֹת הַשְּׂבָטִי' לֹא נִמְנוּ בְּקָרָא וְאֵע"פ שֶׁמְצִינּוּ שֶׁמָּנָה קָרָא שְׁנוֹת שֶׁל יוֹסֵף וְשֶׁל לׁוֹי קֵהַת וְעַמְרָם הִנְהוּ לְדָרְשָׁא אֲתִי' כְּדָפְי' בְּמִדְרָשִׁי וּמִשְׁנֵי הָאֵי נְמִי לְדָרְשָׁא אֲתִיָּא כְּדִי לִיַּחֲסוּ בְּהוֹן שְׁנוֹתָיו שֶׁל יַעֲקֹב כְּדַמְסִיק וְאַזְזִיל: פָּרָק שְׁנֵי קָרָאָה עַל פֶּה הָא דְלָא כְּיִיל לְקָרָא ע"פ עִם קוֹרָא לְמַפְרַע בַּחֲדָא בְּבָא נ"ל שֶׁה"ט מִשׁוּם דְּלִמְפָרַע פּוֹסֵל אִפִּי' בְּמַקְצַת וְאַפְּי' פְּסוּק אֶחָד כְּדַתְּנִיא בְּגַמ' הַשְּׂמִיט בּוֹ הַקּוֹרָא פְּסוּק א' לֹא יֵאמֵר אֶקְרָא אֵת כְּוֹלָה וְאַח"כּ אֶקְרָא אוֹתוֹ פְּסוּק פִּי' מִשׁוּם דַּה"ל קוֹרָא לְמַפְרַע אֶבֶל קוֹרָא ע"פ דְלָא יֵצֵא אֵינּוּ אֶלָּא בְּקָרָא כְּוֹלָה אוֹ רֹבָה בַּע"פ אֶבֶל מַקְצַתָּה לִית לָן בַּהּ כְּדַאֲמַרִּינן בְּגַמ' גְּבִי' הַשְּׂמִיט בּוֹ הַסּוֹפֵר אוֹתִיּוֹת אוֹ פְּסוּקִים.

וְלִישְׁנָא דַּמְתְּנִי' הַכִּי דִּיִּיקִי דְּגְבִי לְמַפְרַע תְּלָה בְּהַקּוֹרָא דַּתְּנִי הַקּוֹרָא לְמַפְרַע וְגְבִי ע"פ תְּלָה בְּמַגְלָה דַּתְּנִי קָרָאָה בַּה' דְּאַמְגִּילָה קָאֵי מִשׁוּם דְּקָרָאָה מִשְׁמַע כְּוֹלָה אוֹ רֹב' אֶבֶל הַקּוֹרָא מַקְצַתָּה נְמִי בְּמִשְׁמַע.

וּבְגַמ' אֲפָרֵשׁ יוֹתֵר. וְכ"ת אֲכַתִּי תִקְשָׁה לַה"ט דַּא"כ לָמָּה כְּיִיל תִּנָּא לְקָרָא עַל פֶּה עִם קָרָא תַרְגוּם בְּכָל לְשׁוֹן בַּחֲדָא בְּבָא הָא לֹא דְמִי דְקַר' ע"פ אֵין פּוֹסֵל אֶלָּא בְּרוּבּוֹ וְהֵי אִפִּי' בְּפִסְיָא א' אוֹ בְּתִיב' וִי"ל דַּמַּה"ט כְּיִיל לְהוֹן בְּסִיפ' לּוֹמֵר שֶׁשׁוּוֹיִן לְהַדְּדִי בְּהָא דְכְמוֹ קָרָא תַרְגוּ' בְּכָל לְשׁוֹן אֵינּוּ יוֹצֵא מְעַיקֵר תִּקְנָה שֶׁל ד"ק לַכ"ע כַּדְנ"ל בְּגַמ' מְקָרָא.

ה"נ קָרָא ע"פ לֹא יֵצֵא מְעַיק' דְּבָרִי קַבֵּל' לְאַפּוּקִי מְמ"ד בַּפ"ק דְּאַסְתֵּר לְאוֹ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נֹא' אֶלָּא לְקִירוֹ' אֶבֶל לְכַתּוֹ לֹא וְהָא דְקַר ע"פ לֹא יֵצֵא אֵינּוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנָן בְּעֵלְמ' כַּמ"ש הַתּוֹס' (דָּף ז' ע"א) וְנ"מ שְׂאָם אֵין בְּיָדוֹ מַגְלָה מְחוּנ' לְקִירוֹתָהּ בַּע"פ כְּדִי לְצִאת עַכ"פ י"ח קָרִיאָה שֶׁל דְּבָרִי קַבְּלָה קַמ"ל דְּרוּמִיא דְּהֵי דְמְעַיקֵר דְּדְבָרִי קַבְּלָה אֵינּוּ יוֹצֵא בְּהוֹ אִף בְּקָרָא ע"פ מְעַיקֵר דְּדְבָרִי קַבְּלָה אֵינּוּ יוֹצֵא וְאַפִּי' אֵין בְּיָדוֹ מַגְלָה א"צ לְקִירוֹתָהּ בַּע"פ דְלָאוּ כְּלוּם הוּא.

ובהכי ניקח לי מאי דפריד בגמ' אהא דקרא תרגום לא יצא היכי דמי אלימא דכתיבא
מקרא וקרא לה תרגום היינו ע"פ. ומאי קושיא דילמא לעולם דכתוב מקרא וקרא לה
תרגום וקמ"ל דלא יצא אפי' מעיקר תקנה דדברי קבלה משא"כ בע"פ דמעיקר דברי
קבלה יוצא ואינו אלא מדרבנן בעלמא ומתניתין אתי כמ"ד בפ"ק אסתרי לא נאמר ברה"ק
אלא לקרות אבל לכתוב לא אלא ודאי מגופי דמתניתין דניק לה דלא אתיא פהאי תנא
מדכיל לקרא ע"פ עם קרא תרגו' בכל לשון בתדא בבא וכדפי'.

ובזה א"צ למ' שפכתתי שם אבל ק"ל דמאי אירג' קרא ע"פ דל"י הא אפי' בכת' אלא
דאינו כתב' כול' לפניו בשע' קריא' אלא כתב פסוק פסוק וקד' לה נמי לא אע"ג דבקרנא'
כל פסוק כבר נכתוב אותו פסוק ולא ע"פ הוא אפ"ה ל"י הואיל ובשעת קריאת פסוקי
קמאי אפתי פסוקי בתראי לא הוי פתיבי פדדייק הגמ' דהי' פותבה ה"ד אי דמסדר פסוקי
פסוקי וכתב לה פי פיון לבו מאי הוי ע"פ הוא אלא דכתב ע"פ וקרא לה וכו' אפי' למ"ד
מאיש יהודי צריכה שתהא פתובה פולה ואע"ג דהתם מיעוטי אינו מעכב אלא בשאינו
פתובה עדיין רובא דווקא אבל פתובה כבר רובא אין מיעוט שאינו פתב מעכב על הרוב
שכתב כבר וקרא מתוך הפתב פדמוכח לקמן אהא דה יא השמיט בה הסופר אותיות או
פסוקי יצא דמוקי לה הגמ' במקצתה אלמא מקצתה אפי' לא פתב כלל ל"ל בה הא פהאי
בריימא דהשמיט בה מסיים וקרא הקורא פמתורגמן המתרגם פי' ע"פ יצא ש"מ דע"פ
במקצתה נמי ל"ל בה.

וכיון שפן מאי אירג' ע"פ דלא יצא אפי' בכתב דומיא דע"פ דכתב פסוקא פסוקא וקרא
לי נמי דינא הכי דברובא ל"י נאי במקצתה אפי' בע"פ נמי יצא כדפי'. וי"ל דהא דנקט
קרא ע"פ לרבותא נקט דקרא פולה או רובה במשמע מדנקט קרא בה"א ולא נקט
קרא משמע דאמגילה קאי שקרא פונה בע"פ וה"ה לרובה דרובה פכולה.

והשתא קמ"ל דאפי' בע"פ דחמי' אפ"ה בקר' מקצתה בע"פ ל"ל בה נאי הוי תנא דכתב
פסוקי פסוקי וקרא לה ה"א דווקא בהא מקצתה לית לן בה אבל בע"פ דחמיר אפי'
מקצתה מעכב קמ"ל דאפי' ע"פ נמי דווקא בקרא פולה או רובה מעכב אבל מקצת' אפי'
ע"פ ל"ל בהו ועי"ל דנודאי לא דמי רובה דמעכב בקריא' ע"פ לרובא דמגילה החסירה
דשאינו פתיב מעכב על הפתוב דרוב החסרון דמגיל' לכמה תנאי עודף על רוב' שבע"פ
שקרי למ"ד שא"צ לקרותן אל' מאיש יהודי אפ"ה צריכה שתהא פתובה פולה והה"נ
לשאר תנאי דלקמן דממעטי בקריאה יותר שאין צריך לקרותה אלא מואחר הדברים
האלה או מפלילה שהוא מ"מ לעגן פתיבה מודו שצריכה שתהא פתובה פולה.

ונהרי לפי זה הדבר ברור שרובא דקריאות ע"פ דפוסל אזלינן בטר רובא דינשו בקריאה
שהוא רוב קטן ורוב חסרון הפתיבה המעכב על הפתוב בעי רוב גדול מפל דינשו פכתיבה
דהיינו כל המגילה מתחלתה ועד סופה דהא לעגן פתיבה לכ"ע צריכ' שתהא פולה.

והשת' ניקח דתנא דמתני' פחד מהני תנאי הממעטין קריאה דס"ל דא"צ לקרותה פולה
ומ"מ פולה איתה בכתיבה ורוב החסרון דכתיב' הפוסל את המגילה מצד עצמה הוי יותר
גדול מרוב הפוסל בקריאו' ע"פ דאזלינן בטר שיעור קטן של קריאה.

וכינן דהא דתנא מתניתן קרא גבי ע"פ דמשמע רובא מדתנא קרא בת' וכדפני' וקמ"ל דהיינו רוב קטן של קריאה ואינו בכלל רוב הפוסל בכתיבה דלגבי פתיכה אפתי אינו אלא מיעוט: קראה תרגום בכל לשון ל"י.

הא דנקט לקראה תרגום בפרטות הא ה"ל בכלל כל לשון משום דתרגום חשוב טפי כדאמר במ"ר פרשה ניצא אל תהא לשון ארמי קלה בעיניה שמצינו בתנ"ך שחלק הפתוב פבוד ללשון ארמי בתורה יגר שהדוּתא כו': והשתא מתני' זו ואצ"ל זו קתני קראה תרגום ואצ"ל בכ"ל וכן פי' רש"י בגמרא דמתני' זו ואצ"ל זו קאמר מיהו י"ל איפקא דמתני' לא זו אף קתני דתרגום גרע מנ"ל.

כדאמר בפ"ז דסוטה (נ"ד לג) אר"י לעולם אל ישאל אדם צרכיו בלשון ארמי דאר"י השואל צרכיו בלשון ארמי אין מה"ש נזקקין לו לפי שאין מה"ש מפירין בלשון ארמי ופי' קצת מן המפרשי' דווקא לשון ארמי אבל שאר לשוני' ל"ל בה פי' שלשון ארמי מגונה בעיני מה"ש משא"כ בשאר כ"ל אלמא גרע ארמי מכל הלשונות.

מיהו י"מ דהא דא' אל ישאל צרכיו בלשון ארמי ל"ד הה"נ כ"ל חוץ מלה"ק בכלל ארמית הוי א"כ אין ראי' משם שארמית גרע מכ"ל: אבל קורין אותו ללועז' בלעז. משמע שאחר קורא להוציא הלועז והוא י"ח בשמיעה וה"נ מסיים והלועז ששמע אשורית יצא משמע שאחר והוא יוצא ע"ד שמיע'.

וק"ל הא הני בבא דרישא עד השתא קא עסיק בקורא עצמו הקורא למפרע קרא ע"פ קרא תרגום בכל לשון והשת' התחיל בבבא זו לדבר מן השומע ה"ל למתני קורא לועז בלעז והלועז שקרא אשורית יצא.

וי"ל דמש"ה עסיק בהאי בבא מן השומע דקמ"ל דאע"פ שהקורא יודע אשורית ולעז אפ"ה מוציא את הלועז בלעז ולא אמרינן שהקורא עצמו אין יכול לצאת בלעז הואיל והוא יודע אשורית וא"כ א"י להוציא את הלועז בלעז דדמי למי שאינו מחויב בדבר שאין יכול להוציא אחרים י"ח וכדאמרני' בירושלמי יודע אשורית ויודע לעז מהו שיוציא אחרים בלעז יבא פהדא כל שאינו מחויב בדבר אין מוציא את הרבים י"ח פי' דס"ל להירושלמי יודע אשורית ולעז אין מוציא י"ח עצמו בלעז קמ"ל מתני' דלא.

אי משום דס"ל דאפי' לעצמו מוציא בלעז ואי משום דס"ל דאע"ג דלעצמו אין יכול להוציא בלעז אפ"ה מוציא ללועזות בלעז ולא דמי לא"מ בדבר דהא מ"מ בר חיוב הו' במקרא מגיל ודמי להא דאמרינן בספ"ג דר"ה (נ"ד כא) כל הברכות פולן אע"פ שיצא מוציא והיינו טעמא משום דכל ישראל ערביין זה בזה למצות וכינן דחבירו לא יצא פאלו ל"י הוא עצמו משא"כ א"מ בדבר דאין עליו ערבות בהא.

וכמש"כ התוס' והמפרשים בפ"ו דברכות (נ"ד מח) ולא גרע מזה היודע אשורית ולעז דכחול להוציא חבירו הלועז מטעם ערבות אע"ג דלעצמו א"מ בלעז ולא עוד אלא אפי' לדעת בעל הלכות גדולות דס"ל בכל המצות דלאח' שיצא א"מ הואיל דמעט' א"מ בדבר כמ"ש שם בספ"ג דר"ה בחי'.

אפתי לא דמי דשאני התם פיון דכבר יצא שוב ה"ל א"מ בדבר אבל יודע אשורית ולעז אע"ג דלעצמו א"מ בלעז אפתי בר חיוב' פיון דל"י עדיין לעצמו ומוציא ללועז בלעז

\$\$ציוור בִּסְפָרָה \$\$\$\$ וכ"ת למאי דפי' תקשה להירו' ממתני' י"ל דהאי ירוש' משבשת' היא ובמ"ש ה"ר"ן ואין למדין ממנו ומ"מ מתני' קמ"ל דלא נימא הכי.

מיה' א"ל דהעיקר פְּדֵי הִירו' ומתני' לק"מ דהא דמשמע מתני' דיודע אשורית ולעז יכול להוציא הלועז משום דס"ל לתנא דמתני' הרהור פְּדֵיבו' דמי ומיירי שְׁהִלְעִז גַּש לְפָנָיו מְגִילָה כְּתוּבָה בְּלִעֻז וְשׁוּמַע מִתּוֹכָהּ.

והשתא דל קריאות הקורא מפאן הוא יוצא עי"ד הרהור של עצמו שמתא את אָנּוּ לְשִׁמּוֹעַ מִתּוֹךְ הַמְּגִילָה הַכְּתוּבָה לְפָנָיו כֹּל סִיבָה וְתִיבָה וְיוֹצֵא עִי"ד הַרְהוֹר שֶׁל עֲצָמוֹ. וְהִירו' מִיִּירֵי שְׁאִין מְגִיל' לְפָנָי הַלְעִזוּ הַשׁוּמַע אֲלָא לְפָנָי הַקּוֹרֵא דְהַשְׁתָּא א"א לו לְצֵאת עִי"ד הַרְהוֹר שֶׁל עֲצָמוֹ דְהָא הַקּוֹרֵא ע"פ לא יצא אלא משום שומע פְּעוּנָהּ הוּא דְיוֹצֵא וְכִינּוּ דְיוֹדַע הַקּוֹרֵא אֲשׁוּרִית דְּמִי לָאִין מְחַנְיָב שְׁאִינוּ מוֹצִיא אֲחֵרִים.

א"נ דהירושלמי ס"ל כמ"ד הרהור לאו פְּדֵיבוֹר דְּמִי דְהָא פְּלוּגְתָּא דְתַנְיָאֵי הִיא כַּמ"ש לְקַמּוֹ (דף יט) וְאִפְי' מְגִילָה לְפָנָי הַשׁוּמַע א"א לו לְצֵאת מִחֲמַת הַרְהוֹר דְעֲצָמוֹ אֲלָא מִטַּעַם שׁוּמַע פְּעוּנָהּ הוּא יוֹצֵא וְכִינּוּ דְהַקּוֹרֵא הוּא יוֹדַע אֲשׁוּרִית ה"ל פְּאִין מְחַנְיָב בְּדָבָר דָּאִין מוֹצִיא אֲחֵרִים י"ח: הִנֵּה כּוֹתְבָה דוֹרְשָׁהּ וּמַגִּי' אִם פִּינּוֹן לְבוּ יוֹצֵא לְמ"ד ספ"ג דר"ה (דף כח) מְצוֹת אִין צְרִיכוֹת פְּנוּנָהּ.

האי פִּינּוֹן לְבוּ לְקִרוֹת פְּרָאוּי וְלֹא פְּדֵיבוֹר קוֹרֵא לְהַגִּי' שְׁקוֹרֵא בְּעִנְיָן שְׁיַפִּיר הַשׁוּמַע מִחֲסִירוֹת וַיִּתְרוֹת וְלֹא פְּדֵיבוֹר קְרִיאָהּ. וְהַכִּי דְיִיק לְיִשְׁנָא דְכּוֹתְבָהּ וּמַגִּי'.

וְלִהְכִי לֹא מְקֻשָׁה מְהָא פְּדֵיבוֹר מְהִי קוֹרֵא גְבִי ק"ש פִּן פִּי הַר"ן. וְאִנִּי תַמָּה ע"ז דְאֲדַרְבָּה מְדַקְאֵמֵר כְּתוּבָה דְרִשָׁהּ וּמַגִּי' מְכַלֵּל דְכְּתִיבָהּ וְדְרִשָׁהּ לֹא פְּדֵיבוֹר קוֹרֵא לְהַגִּי' מִיִּירֵי וְאִפְי' הַ בְּעִי פְּנוּנָהּ.

וְתַקְשָׁ לְמ"ד מְצוֹת א"צ פְּנוּנָי אֲבָל אֲנִי פִי שָׁם בַּפ"ב דר"ה דְאִפְי' לְמ"ד מְצוֹת א"ל פְּנוּנָהּ בְּקִרְיָאוֹת מְגִילָה מוֹדָה דצ"כ וְהַבְּאֵתִי רֵאִי לְזָה מְהָא דְפָרִיף הַת' לְמ"ד א"צ פְּנוּנָהּ מִדְתָּנּוּ הִי עוֹבֵר אַחֲרֵי בַּח"נ אוֹ שְׁהִי בֵּיתוֹ סְמוּ' לְבַה"כ וְשָׁמַע קוֹל שׁוֹפ' אוֹ קוֹל מְגִיל' אִם פִּינּוֹן לְבוּ יוֹצֵא וְאִם לֹא לֹא יוֹצֵא מֵאִי לָאוּ אִם פִּינּוֹן לְבוּ לְצֵאת.

וּמִשְׁנֵי לֹא לְשִׁמּוֹעַ לְשִׁמּוֹעַ וְהָא שָׁמַע כְּסָבוֹר חֲמוֹר בְּעֵלְמָא הוּא. וְאִיכָּ' לְמִיזְדַּק בְּשִׁלְמָ' כֹּל קוֹל שׁוֹפֵר אֲפֻשֵׁר לְטַעוֹת בְּקוֹ' חֲמוֹר.

דְּקוֹל שׁוֹפֵר בְּקוֹל חֲמוֹר מִיִּחְלָף. אֲבָל קְרִיאַת מְגִילָה שְׁקוֹר' בְּחִיְתוּף אוֹתִיּוֹת וְתִיבּוֹת הִיכָּא אֲפֻשֵׁר.

לְמַחְלָף וְלְמִטְעֵי בְּקוֹל חֲמוֹר. אֲלָא וְדָאֵי בְּמְגִילָה אִפְי' לְמ"ד מְצוֹת אִין צְרִיכוֹת פְּנוּנָהּ בְּמְגִילָה מוֹדָה דְצָרִיף פְּנוּנָהּ וּמִתְנִי' לְצִדְדִין קְתַנִּי אִם פִּינּוֹן פָּאן לְבוּ גְבִי קוֹל שׁוֹפֵר הִינּוּ לְשִׁמּוֹעַ וְלֹא פּוֹקֵי כְּסָבוֹר חֲמוֹר וְלְשִׁמּוֹעַ דְּמְגִילָה הִינּוּ לְצֵאת: מַנ"ה מְלֹמֵר הַקּוֹרֵא לְמַפְרַע לֹא יוֹצֵא.

ק"ל פִּינּוֹן דְּבִסְמוּ' נ"ל מְקַר' לְכ"ע בֵּין לְדָבִי וּבֵין לְרַבָּנּוּ דְהַקּוֹרֵא ק"ש לְמַפְרַע לֹא יוֹצֵא. אִי מוֹהִיּוּ אִי מְדַבְּרִים הַדְּבָרִים א"כ גִּילִיף גְּמִי לְמְגִילָה מְק"ש דְּלֹא יוֹצֵא.

דְּהָא לְקַמֵּן בְּפִירְקִין תְּנִן הַפֵּל כְּשִׁירִין לְקִרוֹת הַמְּגִילָה חוּץ מַחֲשׁוֹ. וְאָמְרִינָן בְּגִמְרָא מֵאֵן תְּנָא חֲרָשׁ דְּעֵבֵד נְמִי לֹא וּמוֹקֵי לָהּ רַב מִתְּנָא כַּרְ"י דְּאָמַר גְּבִי ק"ש בְּלֹא הַשְּׁמִיעַ לְאֲזִנָּיו לֹא יֵצֵא.

וְנ"ל מְקַרְא שְׁמַע דַּכ"ר גְּבִי ק"ש אֶלְמָא גְּמַרִּין מְגִילָה מִק"ש לְעֵנִין הַשְּׁמַע לְאֲזִנָּהּ. וְה"ה נְמִי לְשַׁאֲרֵי מִצּוֹת כְּדָאֵמַר הֵתָם.

לְעֵנִין בַּה"מ וְשַׁאֲרֵי בְּרִכּוֹת וַא"ב ה"נ גִּילִיף מְגִילָה מִק"ש דְּהַקְוָרָא לְמַפְרַע לֹא יֵצֵא וְה"נ בְּסִמּוּד דְּמִיִּתָּא מְקַרְא דְּהַלֵּל לְמַפְרַע לֹא לָמָּה לִי קָרָא גִילִיף בְּוִלְהוּ מִק"ש. וְלִקְמָן בְּאוֹתָן סוּגְיָא יִתְבָּאָר זֶה הֵיטִיב: מַה זְמַנָּם לְמַפְרַע לֹא.

כְּלוּמַר דְּהָא א"א שְׂיָהָא ט"ו קוּדָם לִי"ד כַּפִּירֵשׁ"י וְקָשָׁה לִי לַר"ע דְּאִית לָהּ בַּפ"ח דְּמִנְחוֹת (דָּף פ"ב) דְּאִין דְּנִין אֶפְשָׁר מְשַׁאי אֶפְשָׁר אֶפִּי בְּהַקְיִישָׁא א"כ הֵיכָא יְלִיף הֵכָא בְּהַקְיִישָׁא דְּכַתְּבָם מְזַמְנָם דְּלְמַפְרַע לֹא הָא כְּתָבָם אֶפְשָׁר בְּלְמַפְרַע.

מִשָּׂא"כ זְמַנָּם דַּא"א. דְּהֵכִי אָמְרִינָן הֵתָם.

דַּר"א יְלִיף פְּסַח דּוֹרוֹת דְּאִינָהּ בָּא מִן הַמַּעֲשֵׂר מְפָסַח מְצִרִים דְּאֶפְתִּי לֹא הִי נוֹהֵג מ"ש. וְקַא"ל ר"ע וְכִי דְנִין אֶפְשָׁר מְשַׁאי אֶפְשָׁר וּבְמִסְקָנִי יְלִיף לָהּ ר"א מְהַקְיִישָׁא דְּנִעְבְּדַת אֶת הַעֲבוּדָה הַזֹּאת בְּחֻדְשׁ הַזֶּה.

שְׂיָהָי' כָּל הַעֲבוּדוֹת שֶׁל חֹדֶשׁ הַזֶּה כְּזֶה. וְהָא הַקְיִישָׁה הוּי.

דְּפִרִיף הֵתָם וְהַשְּׁתָּא נְמִי לְפָרוּף אָמַר רַב שֵׁשֶׁת זֹאת אוֹמְרַת אִין מְשִׁיבִין עַל הַהַקְשׁ וְאֶפ"ה לֹא גָמַר ר"ע מִהֵוּא הַקְיִישָׁא לְפָסַח דּוֹרוֹת דְּאִינוּ בָּא מִן הַמַּעֲשֵׂר דְּפִרִיף וְר"ע פְּסַח דְּאִין בָּא אֶלָּא מִן הַחֻלִּין מִנ"ל וּמִיִּתָּא לָהּ הֵתָם מְהַקְיִישָׁא דְּחֻטָּאת דְּאִין בָּא אֶלָּא מִן הַחֻלִּין אֶלְמָא אֶפִּי בְּהַקְיִישָׁא אִין דְּנִין אֶפְשָׁר מִשָּׂא"א לַר"ע.

וַא"כ לְדִידִי' הֵיכָא יְלִיף כְּתַב' מְזַמְנָם דְּלְמַפְרַע לֹא הָא הֵנָּה לִי אֶפְשָׁר מְשַׁאי אֶפְשָׁר וְאֶע"ג דְּפָרַק ד' דְּנִנְדָה (דָּף ל"ז) יְלִיף מְהַקְיִישָׁה דְּכִימִי נִדַת דּוֹתָהּ תִּטְמָא כִּימִי נִדְתָהּ דְּאִין רְאוּיִין לְסְפִירוֹת יְבֻזְתָּה אֶף יְמִי לִידְתָּה כֵּן וּפְרִיף וְכִי דְנִין אֶפְשָׁר מִשָּׂא"א וּמְשַׁנֵּי הָא מְנִי ר"א הִיא דְּאָמַר דְּנִין וּבְחַר הֵכִי מְשַׁנֵּי ע"כ הַקְיִישׁן הַפְּתוּב וּמְשַׁמַּע אֶפִּי ר"ע מוֹדָה בְּהַקְיִישָׁא וּמ"מ לְשַׁנּוּיִי קָמָא דְּמְשַׁנֵּי ר"א הִיא מְשַׁמַּע דַּלְר"ע אֶף בְּהַקְיִישׁ נְמִי אִין דְּנִין אֶפְשָׁר מִשָּׂא"א קָשָׁה.

וְעוּד הָא כְּבָר פִּירְשׁוּ הַתּוֹס' הֵתָם דַּע"כ ר"ע אֶפִּי בְּהַקְיִישׁ ס"ל דְּאִין דְּנִין דְּהָא הִיא וְעֵבֵדַת הַקְשׁ הוּא וְר"ע נְמִי אִית לִי הֵוּא הַקְיִישָׁא לְכַמָּה מִיְלִי. כְּדָאֵמְרִינָן בַּפ"ט דְּפְסָחִים (דָּף צ"ו).

אֶלָּא מִשָּׂה"ה ל"ל בְּהָא דְּנִעְבְּדַת ע"כ הַקְיִישׁן הַפְּתוּ. מִשׁו' דַּבְּלָא"ה אִינְצִטְרִיף הַקְיִישָׁא לְשַׁאֲרֵי מִיְלִי בַּפ"ט דְּפְסָחִי' לְפִיכָף אִין דְּנִין בְּהָא הַקְיִישָׁא נְמִי אֶפְשָׁר מִשָּׂא"א כִּינּוּן דְּהַקְיִישׁ' לְשַׁאֲרֵי מִיְלִי קָאֲתָא מִשָּׂא"כ הִיא הַקְיִישָׁא דְּכִימִי נִדַת דּוֹתָהּ דְּלֹא צְרִיף אֶלָּא לְהָא ס"ל לְשַׁנּוּיִי בְּתָרָא דְּדְנִין אֶפִּי לַר"ע.

וְאֶפ"ה לְשַׁנּוּיִי קָמָא אִין דְּנִין כָּלֵל אַע"ג דְּלֹא אֲתִי הִיא הַקְיִישָׁא לְשַׁאֲרֵי דְּבָרִים. וְהַשְּׁתָּא הִיא הַקְיִישָׁא דְּכַתְּבָם לְזְמַנָּם.

לא מְבַעֵי לְשׁוֹנֵי קָמָא דפ' ד' דְּנִדְהָ דָּאִין דְּנִין לר"ע אֶלָּא אפ"י לְשׁוֹנֵי בְּרָרָא דע"כ הַקִּישׁוּ הַפְּתוּב מ"מ פֶּל הֵיכָא דְהַקִּישׂא אַתָּא נָמִי לְשַׁאֲר מְלִי מַע"כ לר"ע אֶפְשָׁר מְשַׁאי אֶפְשָׁר אִין דְּנִין פְּדֻמוּכַח הַאי דוֹעֲבָדַת מ"מ לְמִסְקָנָא קָשָׁה דִּילִיף דְלִמְפָּרַע לֹא מְדַאֲתַקֵּשׁ זְכִירָה לְעֵשְׂיָה.

מָה עֵשְׂיָה לְמִפְּרַע לֹא פְּלוּמֵר דָּא"א לְעֵשׂוֹת יוֹם ט"ו קוֹדֵם לִי"ד אַף זְכִירָה לְמִפְּרַע לֹא. וְהָא נָמִי אֶפְשָׁר מְשַׁאי אֶפְשָׁר הוּא וְהֵיכָא דְנִין לר"ע אפ"י לְשׁוֹנֵי בְּתָרָא דפ' ד' דְּנִדְהָ הָא בְּלֹא"ה מְבַעֵי לִי הַקִּישׂא לְהָא דְדָרְשִׁינָן בְּרִישׁ מְכִילְתִּין דְּקָא' אֲשַׁכְּחֵן עֵשְׂיָה פְּלוּמֵר מְוַקְפִּין בַּט"ו וּפְרָזִים בִּי"ד זְכִירָה מִנ"ל.

וּמִיִּתִּי לָהּ מַהֵי קָרָא דְהֵימִי הָאֵלֶּה גְּזָפְרִים וְנַעֲשִׂים אִיתַקֵּשׁ זְכִירָה לְעֵשְׂיָה וְכִינּוּן דְּהֵי הַקִּישָׁה מְבַעֵי לִי לְהָא תוּ אִי אֶפְשָׁר לְהַקִּישׁ אֲדַר"ע זְכִירָה וְעֵשְׂיָה. דְלִמְפָּרַע לֹא דָּאִין דְּנִין אֶפְשָׁר מְשַׁא"א וְא"כ מִנ"ל לר"ע דְלִמְפָּרַע בְּמַגִּילָה לֹא יֵצֵא וְעוֹד תְּמִיזָה לִי יוֹתֵר הָא רְבָא הֵתֵם בַּפ"ד דְּנִדְהָ מְשַׁמַּע דְּלֹא ס"ל הָא הַקִּישׂא דְלִינְדָה לְזִיבָה לְגַמְרִי דְּהָא ס"ל הֵתֵם דִּימִי לִינְדָה שְׁאִינְדָה רוּאָה בְּהֵם אִינּוּן מְוַתְרוֹת וְעוֹלָה לְסַפִּירוֹת זִיבְתָה אֶלְמָא לִית לִי הַאי שְׁוֹנֵי דְבַע"כ הַקִּישׁוֹן הַפְּתוּב וְאֵע"ג דְּלֹא מְבַעֵי לִי הַאי הַקִּישׂא לְמִלִּי אַחֲרִינָא אַפ"ה אִין דְּנִין אַפְשׁ' מְשַׁאי אֶפְשָׁר וְהַשְׁתָּא לֹא מְבַעֵי לְמִסְקָנָא דִּילִיף לְמִפְּרַע דְּלֹא מְהַקִּישׂא דְזְכִירָה לְעֵשְׂיָה דְלִרְבָּא אִי אֶפְשָׁר פִּינּוּ דְּהֵי הַקִּישׂא מְבַעֵי לִי לְדַאֲמָרוּן בְּרִישׁ מְכִילְתוֹן.

אֶלָּא אפ"י מַאי דַּס"ד דְּרְבָּא לְמִילָף מְהַקִּישׂא דְכְּתָבָם לְזַמְנָם נָמִי א"א לְלַמֵּד בְּהֵי הַקִּישׂא אַע"ג דְּהַקִּישׂא זֶה לֹא מְיַבְעֵי לְדָבָר אַחֵר מ"מ אפ"י בְּכַה"ג לְרְבָּא גּוּפִי' אִין דְּנִין אֶפְשָׁר מְשַׁא"א פְּדֻשְׁמַעִינוּ לִיהָ לְרְבָּא גְּבִי הַקִּישׂא דְלִינְדָה לְזִיבָה: וְלִי גְּרָאָה לְפָרַשׁ דְּמָה זַמְנָם לְמִפְּרַע לֹא.

לֹא פְּמוּ שְׁפִי רַש"י דְלִמְפָּרַע אִימִים קָאִי דָּא"א לְהַקְדִּים ט"ו לִי"ד. וְכַה"ג צְרִיף לִפ' נָמִי הַקִּישׂא דְמָה עֵשְׂיָה לְמִפְּרַע לֹא נָמִי אִימִים קָאִי לְפִי שִׁיטְתוֹ דָּא"כ ה"ל אֶפְשָׁר מְשַׁא"א.

וְאִין דְּנִין וְכַדְפִּי' אֶלָּא ה"פ מָה זַמְנָם לְמִפְּרַע לֹא הִינּוּ ב"ז שְׁקַבַּע הַפְּתוּב י"ד וְט"ו הַמְּוַקְדִּי' לְפָרְזִי וְהַמְּוַקְדִּי' לְמִוּקְפִי' וְזַמְנָם אִינּוּן לְמִפְּרַע דְלַעוֹלָה' אִין זַמְנָם הַמְּוַקְפִי' קוֹדֵם לְפָרְזִי דְהִינּוּ שְׁיִקְרָאוּ הַמְּוַקְפִי' קוֹדִי' י"ד שְׁהוּא זַמְנָם הַקְּבוּעַ לְפָרְזִים וְכֵן מָה עֵשְׂיָה לְמִפְּרַע לֹא הִינּוּ שְׁיַעֲשׂוּ הַמְּוַקְפִי' מִשְׁתָּה וְיוֹם טוֹב קוֹדֵם י"ד.

הַקְּבוּעַ לְפָרְזִים. אַף פְּתָבָם וְזְכִירָה.

לְמִפְּרַע לֹא וְהַשְׁתָּא אֲתִי שְׁפִיר דָּאִין בְּהַקִּישׁוֹן אֵלּוּ דְבָר שַׁא"א פְּלָל. וְכִי תִימָא לְמ"ד בַּפ' קָמָא (דָּף ד') בַּחֵל בַּע"ש מְוַקְפִּין וְכַפְרִים מְקַדִּימִין לְיוֹם הַכְּנָסָה.

וְעֵינֵירוּ' גְּדוּלוֹת קוֹרִין בּוּ בְיוֹם א"כ זַמְנָם גּוּפָה הֵנִי לְמִפְּרַע דְּהָא מְוַקְפִּין קוֹרִין קוֹדֵם לְעֵינֵירוֹת וּבְשַׁלְמָא לְמִסְקָנָא דְנִפְקָא לִי מְהַקִּישׂא דְזְכִירָה לְעֵשְׂיָה נִיחָא דְלַעוֹלָם אִין עֵשְׂיָה לְמִפְּרַע דְּהָא בְּשַׁחֵל בִּי"ד אַע"ג דְּמְוַקְפִּין קוֹרִין בְּיוֹם הַכְּנָסָה מְוַתְרִין רְאוּתוֹ הַיּוֹם בְּהַסְפֵּד וְתַעֲנִית וְכֵן שְׁמַחָה אִינְדָה נוֹהֲגָת אֶלָּא בְּזַמְנָה.

פְּדַאֲמֵרִינוּ בַּפ' קָמָא. אַבְל לְמַאי דַּס"ד לְמִילָף מְהַקִּישׂא דְמָה זַמְנָם לְמִפְּרַע לֹא.

קש'.

וי"ל דלהאי שינוי הכי מקי לה מה זמנ' למפר' אעשי'. דיום טוב קאי דהא ביהאי קרא עשי פתיבא ולאו אקריאה קאי ונעשי לעולם למפרע למקפין קודם לפרזים ליתא וכדפרישית והרמב"ם בפ"י המשנה פתב במגילה והימי האלו נזפרים ונעשי כמו שא"א לאדם לעשות מלאכה בזמן שעבר אם לא עשה כמו כן אין ראוי לקרות את המגילה אחר זמן קריאתה ויש ט"ס בסוף דבריו וצ"ל כמו כן אין ראוי לקרות את המגילה למפרע ומ"מ ק"ל על פי אפי' לפי המסקנא דנין פאן אפשר משא"א והא ליתא בכה"ג אין דנין לכ"ע וכמ"ש: אף פתבם למפרע לא.

ק"ל דהכא משמע דכתבם דקרא היינו קריאה ולא פתיבה דהא מפיך לה מהכא דקורא למפרע לא יצא. ועוד דבכתבת שלא פסדון דהיינו למפרע לא מציינו בשום מקום שיהא קפידא במגילה ואפי' בס"ת ל"ל בה אלא בתפילין ומזוזות לחוד בעי פתיבא פסדון ולא למפרע ולקמן (דף יט) יליף בגמרא הא דתנו עד שתהא פתובה אשורית מדכתיב ככתבם אלמא ככתבם אכתב קאי ולא אקריאה.

ואע"ג דלא קיימא במסקנא הא דרבא דיליף למפרע מהכא דבכתבה מ"מ ביהא נודאי אין סברא שיטעה רבא. ונראה דנודאי ככתבה תרתי משמע.

משמע קריאה שיקרא ככתבה דהיינו בלה"ק ולא בכל לשון ומשמע נמי פתיבה שיכחוב ככתבם דהיינו אותיות אשורית דווקא וה"נ משמע לקמן דככתבם קריאה במשמע גבי לעז יונגי לכל פשר וכמ"ש לקמן גבי הא דבעי הגמ' מנ"ל דקרא ע"פ לא יצא: מ"ט דרבי א"ק והי' ק"ל מנ"ל להגמ' דטעמייהו דרבי ורבנן מקרא דילמא בסברא פליגא דרבי סבר פל התורה בלה"ק נאמרה ולרבנן בכ"ל דהא אי פל התורה פולה בלה"ק נאמרה א"צ קרא דק"ש ככתבה ואי בכ"ל א"ל קרא לק"ש דבכ"ל דה"נ דינא הכי דלא נפיק ק"ש מפלגא דכה"ת פולה וה"נ פריף בסמוך אי כה"ת בלה"ק נאמרה והיו לרבי ל"ל ואי בכ"ל שמע לרבנן ל"ל ושמע והיו לכ"ע שמע להשמיע לאזנו והיו שלא יקרא למפרע אתא ומיהו אליבא דרבנן י"ל דלא ניחא לי להגמ' למימר דטעמייהו מסברא ושמע לה"ל דא"כ קמו רבנן דלא פהלקתא דקי"ל כת"ק דר"י דלא השמיע לאזנו, יצא כדא בפ"ב דברכות (דף טו) אבל הא נודאי קשה הל"ל טעמא דרבי מסברא וכדפני' והי' שלא יקרא למפרע דרש לה וי"ל דא"כ שמע ה"ל לרבי למדרש לכ"ל ולא לה"ל דהא פל במה דלית לן קרא דק"ש ככתבה משמע לי להגמ' דיותר ראוי לומר דשמע בכ"ל אתא מלומר דלה"ל אתא דהא דקא' הגמ' בסמוך דאי ס"ל לרבי כה"ת בלה"ק נאמר איצטרף והיו דס"ד שמע פרבנן הוא דווקא אע"ג דכה"ת בלה"ק נאמרה ניחא טפי לומר דשמע בכ"ל אתא מלומר דאתיא לה"ל מיהו הא דל"ק הגמ' אליבא דרבנן דה"ט משום דס"ל כה"ת בכ"ל נאמרה ושמע לה"ל ע"כ ה"ט פדפני' דא"כ קמו רבנן דלא פהלקתא אבל אין לפרש דמש"ה ל"ק דטעמ' דרבנן מסברא דק"ש בכ"ל משום דכה"ת בכ"ל משום דמ"ל להגמרא דיותר ראוי לומר דהיו לככתבה מלומר שלא יקרא למפרע פדמסיק אליבא דרבנן דאפי' את"ל כה"ת בכ"ל נאמר איצטרף שמע ס"ד והיו פרבי ונימא דמשמע להגמ' טפי והי' לככתבה אתא מלומר שלא יקרא למפרע אתא ושמע הדרשות שקולין הן או לכ"ל או לה"ל דא"כ לא אתא שפיר סוגיא זו פלל כמו שאכתוב בסמוך א"ו שמע פשטי דלכ"ל אהא משמע להגמ' אבל והיו הדרשו' שקולין וכ"ש דא"א לומר דשמע

משמע להגמ' לדרוש יותר דלכ"ל אתא מלדרוש לה"ל אתא וקו משמע יותר לדרוש דלכתבה אתא מלומר למפרע אתא כדמשמע לפום רהיטא מדברי הגמ' דמשני דלרבי אצטריף וקו דס"ד שמע פרבנו ולרבנו אצטריף שמע דס"ד וקו פרבי דא"כ השתא נמי דנ"ל לרבנו משמע לכ"ל מאי חזית דדרשת לשמע בכ"ל והי' למפרע דלמא וקו לכתבה ושמע לה"ל ונאי משום דיותר ראוי לדרוש לשמע בכ"ל קא וקו נמי יותר ראוי לדרוש לכתבה מדרשא למפרע ומאי חזית לאפוקי וקו מפשטי' דמשמע לכתב' יותר משמע אלא ע"כ לא משמע לכתבה יותר מלמפרע אלא שקולין הן אלא לרבי דמ"ל דברי' הדברי' דלמפרע לא וקו ע"כ לכתבה אתא אבל שמע משמע יותר לכ"ל מללה"ל: ע"ב שמע בכל לשון שאתה שומע ק"ל קא שמע מבעי' לי' להא דדרש בספ"ב דברכות (דף ט"ז) הקורא את שמע צריף שיכנון את לבו שנואמר שמע ישראל ולהלן הוא אומר הסכת ושמע ישראל מה להלן בהסכת אף פאן בהסכת.

מיהו בקא י"ל דסבירא להו רבנו כשאר תנאי דהתם ריש פ"ב דילפי לכוננת הלב מעל לבבה אבל אפתי ק"ל א"כ ל"ל למימר לרבי דשמע לה"ל אתי הל"ל דלכוננת הלב אתי וי"ל דהא גז"ש דבהסכת לאו משמע אתי' אלא מישראל ישראל אתי: ורבנו סברי במ"ד הקורא את שמע ולא השמיע לאזניו יצא.

בפ"ז דסוטה (דף לב) הקשו התו' הל"ל ורבנו תרתי ש"מ כדאמרי' פ"ב דברכות (דף ט"ו) דר"י דאמ' בלא ה"ל לא יצא תרתי ש"מ משמע דבכל לשון וצריף להשמיע לאזניו ולדידי אין זה גנושני' פלל פיון דקיי"ל לא השמיע לאזניו יצא כדאיפסקא הלכתא בפ"ב דברכות א"כ ל"ל לאוקמא לרבנו דלא פהלקת'.

ואע"ג דאפסק' נמי התם הילכת' כראב"ע דלכתחיל' צריף להשמיע לאזניו וקא דלכתחילה נ"ל לראב"ע התם מקרא דשמע וא"כ הל"ל תרתי ש"מ אליבא דרבנו האי לכתחילה דר"א ב"ע אינו אלא מדרבנו וקרא אסמכתא בעלמא הוא דאי דרשא גמורה היא הל"ל אפי' בדעבד לא יצא וכמ"ש לקמן בפרקין אבל בדר"י דחיק הגמרא למימר תרתי ש"מ פדי לאוקמי לר"י אליבא דהלכתא בקא דק"ש בכל לשון דקיי"ל כרבנו דס"ל הכי.

ועוד אע"ג דדרש ר"י שמע להשמיע לאזניו בע"כ אית ליה נמי דשמע לכ"ל אתא דפשטא דדרשא משמע לכל לשון יותר מלהשמיע לאזניו וכמ"ש. ותדע לה דהכי הוא כדפי' דהגמ' מהדר לאוקמי להא דרבנו פהלקתא דאל"כ לא הי' צ"ל פלל לרבנו נ"ל בכל לשון משמע אלא הוי מצי למימר דמסברא נ"ל דס"ל פל התורה בכל לשון נאמרה ושמע ללה"ל קאתי לרבנו אלא ע"כ משום דלא רצה הגמ' לאוקמי לרבנו דלא פהלקתא וכדפי' לעיל בסמוך: שלא יקרא למפרע.

בספ"ב דברכות פי' רש"י למפרע כגון ובשעריה בביתו מזונו'. ובפ"ב דסוטה (דף י"ח) גבי מגילות סוטה אמ' רבא כתבה למפרע פסולה דכתיב וכתב את האלות האלה פדכתיבה והתם נמי פי' רש"י למפרע ירו' ולגפול בטון לצבות במעיה וכו'.

פסדר הנה או אחד מהן היפה והשאר פתוב פהלקתן. ואני תמה אמאי דחק לפרש פו דהא
ונדאי פל כה"ג שהיפה התיבות למפרע א"ל קרא למעט דאין זה לא קריאה ולא פתיבה
פינו דאין לו שום משמעו זה אלא פמתלוצין ומשחק בעלמא.

א"ו הכי פ"י למפרע הפסוקים למפרע דהקדים הפסוק הפתוב מאןחר להפתוב לפניו
בק"ש בקריאה ובמגילת סוטה בכתיבה אע"ג דכל פסוק ופ' ענין בפ"ע הוא אפ"ה נ"ל
מקרא דלא יצא וכדתנן לקמן השמיט הקורא פסוק א' לא יאמר אקרא את פולה ואח"כ
אקרא אותו פסוק אלא קורא מאותו פסוק ואילך נכנס לבה"כ לא יאמר אקרא חציה עם
הציבור ואח"כ אקרא חציה הראשון כו' וטעמא משום דה"ל קורא למפרע אלמא בקורא
ענין שיש לו משמעות בפ"ע אלא שהקדים לו מה שפתוב מאןחר לו ה"ל למפרע וכה"ג
נמי קורא למפרע דהלל דלעיל: והיו שלא יקרא למפרע ורבי שלא יקרא מנ"ל.

הקשו התוס' בפ"ב דסוטה אמאי לא נ"ל למפרע בק"ש מהאלו פדכתיב כדנ"ל ה"ל
למפרע במגילת סוטה מהאלו פדכתיבי ות"י פיון דגמירא מרבותינו דשמע אית לן למדרש
בכל לשון שאתה שומע אימתר לן והיו שלא יקרא למפרע והאלו דרשינו לי' לדרשא
אחרת.

ובעני דברי תימא הו ונה שיטה חדשה לומר דדרשא דקראי גמירא ועוד התינוח לרבנו
פיון דרשי שמע לכ"ל ע"כ והיו למפרע אבל רבי דדרש והיו לככתבה א"כ ל"ל להגמרא
לומר דנ"ל למפרע דלא מדברים הדברים לימא דנ"ל מהאלה ודברים הדברים רבי נמי
לא משמע לי' פדמסיק לרבנו אלא י"ל דהאי האלה דגבי ק"ש לכוננת הלב אתא פדדרשי
פמה תנאי ריש פ"ב דברכות וכמ"ש לעיל.

ומיהו האי תנא דנ"ל פנונת הלב מגז"ש דהסכת ושמע ישאל צ"ל דס"ל דהאלה לשלא
יקרא למפרע אתא והיו לככתבה ושמע לה"ל: ורבנו דברים הדברים לא משמע להו
פלומר ה' לא דרשי וק"ל הא בפ"ב דסוטה (דף י"ז) דרשו ר"מ אלות אלות ממש האלות
לרבות קלות הפאות מחמ' ברכות אלה למעוטי קלות שבמשנה תורה האלה למעוטי
צנואת וקבלת אמן.

וה"נ דרש רבי יהודא ה"ל אלא דדרש ה' דהאלות למעוטי קלות הפאות מחמת ברכות.
וא"כ פיון דר"מ ור"י דרשי ה' דהאלות ודהאלה.

ה"נ דרשי ה' דדברי הדברים דמ"ש ונ"ל מהא דלא יקרא למפרע ונהיו ע"כ לככתבה
אתא פרבי ודלא פרבנו דדרשי שלא יקרא למפרע דהא למפרע אתיא להו מה' דהדברים.
ולפי"ז בע"כ שמע להשמיע לאזניו אתא ולא פרבנו דאמרו אם לא השמיע לאזניו יצא
והא לקמן בפירקין (דף י"ט) ובפ"ב דברכות אמר ר"מ דא"צ להשמיע לאזניו אפי'
לכתחילה וגם לר"י קשה דס"ל ה"ל ה"ל דבלא השמיע לאזניו יצא דר"ל הגמ' דאפילו
לכתחילה א"צ להשמיע לאזניו לר' יהודא ואפ' לר' יוסי דס"ל ה"ל בלא השמיע לאזניו
לא יצא אפתי קשה דה"ל בפ"ב דברכות מפ' הגמ' טעמא דר' יוסי בלא השמיע לאזניו
דלא יצא משמע ות"ק שמע בכ"ל.

ור"י תרתי ש"מ. וכיון דמהדר הגמ' לאוקמי לר"י פרבנו דק"ש בכ"ל ע"כ והי' שלא
יקרא למפרע אתא.

השָׁמַת לר' יוסי ל"ל וְהָיוּ לְהָא ת"ל מה' דְּהַדְּבָרִים דְּהָא הָתָם בַּפ"ב דְּסוּטָה דְּרַשׁ ה' דְּהָאֵלוֹת לְרַבּוֹת קַלְלוֹת הַבָּאוֹת מִחֶמֶת בְּרָכוֹת וי"ל עַל דְּרַף שְׁפִי הַתּוֹס' בַּסַּפ"ד דְּסוּטָה' (דף כ"ג) גְּבִי ור"י הָאֵי אִישׁ אִישׁ מִבְּעֵי לִי לְרַבּוֹת אֲשֶׁת חֲרַשׁ וכו' דְּהִקְשׁוּ נָשָׁם מִהַרְבָּה מְקוֹמוֹ מִשְׁמַע דְּהַרְבָּה תַּנְאֵי ס"ל דְּבַר' תּוֹרָה פְּלִשׁוֹן בְּגֵי אָדָם וּבְכַמְּ' מְקוֹמוֹת ס"ל לְהִפּוּף.

וּתִי דְּדַרְשָׁא פְּשׁוּטָה דְּרַשׁוּ מִן הַכְּפָל וְלֹא אָמְרִי ד"ת פְּלִשׁוֹן ב"א אַבְל דְּרַשָּׁא שְׁאִינוּ פְּשׁוּטָה כ"כ וְלֹא מִסְתַּבֵּר לְמִדְּרַשָּׁה מִמְּשַׁמְעוֹת לֹא דְּרַשִּׁינָן לִי וְאָמְרִי יוֹתֵר דְּד"ת פְּלִשׁוֹן ב"א זֶה הוּא תּוֹרָף דְּבַרְיָהּ וְא"כ ה"נ גִּימָא גְּבִי יְתוּרָא דְּקִרְאֵי כְּמוֹ שְׁאֲכַתְּוּב לְקַמְּן וּמַהֲאֵי שְׁמַעְתָּא גּוּפָא גְּבִי הָאֵלוֹת הָאֵלֶּה מוּכַח הֵכִי דַר' יוֹסִי דְּרַשׁ שָׁם כַּר"מ בְּהָאֵי ה' דְּהָאֵלוֹת דְּלַרְבוּ אֲתָא קַלְלוֹת הַבָּאוֹת מ' בְּרָכוֹת וְה' דְּהָאֵלֶּה אִינוּ מְמַעֵט צְנוּאָת וּקְבָלוֹת אֲמֵן דְּאֲתָא אֲתָּ וּמְרַבִּי לְהוּ וְהַשְׁתָּא אִיכָּא לְמִדְּק לֹא לַכ"ר ה' דְּהָאֵלֶּה דְּמִשְׁמַע מִיעוּטִי וְל"ל אֵת לְרַבּוֹת א"ו הֵהִינן פְּאָלוּ אֹרְחָא דְּקִרְא הוּא וּמ"מ כָּל פְּמַהֲדֵלָא גְּלִי קִרְא דְּרַשִּׁינָן לְהוּ מִסְתַּמָּא לְפִיכָּד ה' דְּהָאֵלוֹת דְּלֹא גְּלִי קִרְא דְּרַשׁ לִי ר"י וְה"נ ה' דְּהָאֵלֶּה הֵנִי דְּרַשׁ לִי מִסְתַּמָּא אִי לֹא דְּאֲתָא אֲתָּ וּמְרַבִּי לִי וּמ"מ לֹא שְׁבַק קִרְא לְאֹרְחֵי לְכַתְּבָה וְכַתְּבַנְיָא לְאֵת לְגַלוֹת דְּלֹא אֲתָא ה' דְּהָאֵלֶּה לְדְרַשָּׁא אֵלֶּא מִשׁוּם אֹרְחָא דְּקִרְא לְחוּד הוּא דְּכַתְּבוּ וְהַשְׁתָּא גִּיחָא כָּל פִּינּוּ דְּאֹרְחָא דְּקִרְא הוּא לְכַתְּוֵב ה' יְתִירָא אִין לְבוּ לְדוֹרְשׁוֹ וְלְהוֹצִיא שׁוּם קִרְא מִמְּשַׁמְעוֹתוֹ כְּמוֹ גְּבִי כְּפָל לִישְׁנָא כְּדַבְּרֵי הַתּוֹס' וְא"כ ה"נ אִי דְּרַשׁוּ לִי וּמִחֶמֶת דְּרַשָּׁא זֹו תּוֹצִיא דְּרַשָּׁא דְּקִרְא אַחַר מְפָשְׁטָא וּמִשְׁמַעוֹתֵי אִי אֶפְשָׁר לָּהּ לְמִדְּרַשֵּׁי אֵלֶּא שְׁבַקִּינָן לִי אֹאֲרֹחָא דְּקִרְא וּמַש"ה ר"מ ור"י ס"ל דְּלֵה"ל יִצָּא וְשְׁמַע לַכ"ל אֲתָא מִשׁוּם דִּיּוֹתֵר רְאוּי לְדְרוֹשׁ פְּשָׁטָא דְּקִרְא דְּשְׁמַע לַכ"ל אֲתָא מִדְּרַשָּׁא דְּלֵה"ל אֲתָא כְּדַמוּכַח בְּסוּגִין וְכַדְפִּי לְעִיל וְכִיּוֹן דְּשְׁמַע לַכ"ל אֲתָא ע"כ וְהִי לְשֵׁלָא יְקִרְא לְמַפְרַע אֲתָא וּמִמִּילָא ה' דְּהַדְּבָרִים לֹא דְּרַשִּׁינָן לִי אֵלֶּא שְׁבַקִּינָן לִי אֹאֲרֹחָא דְּקִרְא דְּאִי דְּרַשִּׁינָן לְה' דְּהַדְּבָרִים לְשֵׁלָא יְקִרְא לְמַפְרַע הַשְׁתָּא בַּע"כ וְהִי לְכַתְּבָה אֲתָא וּבַע"כ מַעֲתָה א"א לָּהּ לְמִדְּרַשׁ שְׁמַע אֵלֶּא לְה"ל אַבְל לֹא לְכָל לְשׁוֹן וְהָרִי אֲתָה עוֹקֵר פְּשָׁטָא דְּדְרַשָּׁא דְּשַׁמ' דְּלַכ"ל אֲתָא לְפִיכָּ לֹא דְּרַשׁוּ ר"מ ור' יְהוּדָּ לְהָא ה' דְּדַבְּרֵי הַדְּבָרִי מִשׁוּ דְּרַשׁ דְּשַׁמ' וְכַדְפִּי וּמ"מ רַבִּי לֹא חֲנִישׁ לְהוּ וְס"ל כְּהֵנִי תַּנְאֵי דְּדְרַשִּׁי כְּפָל לְשׁוֹן כְּמוֹ אִישׁ אִי בְּכָל עֲנָנָא אֲפִי לְמַעַקֵּר פְּשָׁטָא דְּקִרְא לְגַמְרֵי ע"י דְּרַשׁ זֹו מִשׁוּ דְּלֹא ס"ל לְגַמְרֵי דְּדַבְּרֵי תּוֹרָה פְּלִשׁוֹן בְּגֵי אָדָם וְה"נ דְּרַשׁ ה' אֲפִי הִיכָּא דְּמַעַקֵּר פְּשָׁטָא דְּקִרְא.

וְהַשְׁתָּא לר' יוסי נְמִי א"ש הָא דְּלֹא דְּרַשׁ ה' דְּהַדְּבָרִי לְדְרַשָּׁא אַע"ג דְּדְרַשׁ ה' דְּהָאֵלוֹת דְּהָא לְדִידִי נְמִי א"א לָּהּ לְמִדְּרַשׁ לְשׁוּם ה' כָּל הִיכָּא דַּע"י דְּרַשָּׁא זֹו נְעַקֵּר פְּשָׁטָא דְּדְרַשָּׁא מֵאִיזָה קִרְא אֵלֶּא שְׁבַקִּינָן לִי אֹאֲרֹחָא דְּקִרְא כְּמוֹ שְׁהוּכַחְתִּי מְהָא דַּס"ל הָתָם דְּאֲתָא אֵת לְרַבּוּי וְהָרִי אִם תְּדַרְשׁ לְה' דְּהַדְּבָרִים לְשֵׁלָא יְקִרְא לְמַפְרַע בַּע"כ וְהָיוּ צְרִיף אֲתָה לּוֹמֵר לְכַתְּבָה אֲתָא וְשְׁמַע לְהַשְׁמִיעַ לְאֲזַנָּיו לְחוּד קִרְא אֲתָא וְלֹא לְכָל לְשׁוֹן א"כ אֲתָה עוֹקֵר פְּשָׁטָא דְּדְרַשָּׁא לְשְׁמַע דְּלְכָל לְשׁוֹן אֲתָא וְהָא לר' א"א: בְּהִכָּא גִיחָא לִי הָא דְּקִרְאֵר הַגַּמ' דַּר"י תְּרַתִּי ש"מ פִּי שְׁמַעְתָּ מִיְּנִיָּה דְּלְהַשְׁמִיעַ לְאֲזַנָּיו וְכָל לְשׁוֹן דְּאִי ס"ל שְׁמַע לְלֹא הַשְׁמִיעַ לְאֲזַנָּיו לְחוּד אֲתָא ה"ל לְמִדְּרַשָּׁא לַכ"ל דְּהוּא פְּשָׁטָא דְּקִרְא וְלֹא לְהַשְׁמִיעַ לְאֲזַנָּיו לְאֲפּוֹקִי מִמְּשַׁמְעוֹתֵי.

אָלאַ ודאי לר"י תרתי ש"מ פֿדקאָמֶר הגמ' וה"ט דְּלֵא קאָמֶר דס"ל פֿרבי דק"ש פֿכְּתָבָה דוּנְקָא וְשָׁמַע לְהַשְׁמִיעַ לְחֹד אֶתָּא מְשׁוּם דְּבִשְׁלָמָא לְרַבִּי דְּמַפִּיק לְשָׁמַע מִפְּשָׁטָא דְּמַשְׁמַע לְכָל לְשׁוֹן מְשׁוּם דוֹהִי ע"כ לְהוֹנִינְתָּן אֶתָּא דְּאִי לְשָׁלָא יִקְרָא לְמַפְרַע מַה' דְּהַדְּבָרִים נ"ל וּמַהֲשֵׁתָּא בַע"כ שְׁבָקִי לְקָרָא דְּשָׁמַע דְּהוּא דְּחִיק וּמוּקִי אֲנַפְשִׁי שְׁלָא תְּדַרְשׁוּ פֿפְּשׁוּטוֹ לְכָל לְשׁוֹן אָלָא לְהַשְׁמִיעַ לְאַזְנִי לְחֹד דְּהָא כְּתִיב וְהִי דְּמַשְׁמַע פֿהוֹנִינְתָּן אָבֵל לר' יוֹסִי דְּשָׁמַעַתָּ לִי בַפ"ב דְּסוּטָה דְּלַפְעָמִים שְׁבָקִינָן לַה' יִתִּירָא אַאוֹרְחָא דְּקָרָא וְלֵא דְּרִשִׁינָן מִינֵי מִיִּדֵי אִי ס"ד דְּלֵא מַשְׁמַע לִי מַשְׁמַע תְּרַתִּי ה"ל לְמַדְרַשׁ שְׁמַע לְכָל לְשׁוֹן פֿפְּשָׁטָא וְלֵא לְהַשְׁמִיעַ לְאַזְנִי וְאִי מְשׁוּם וְהִי ה"ל לְמַדְרַשׁא לְשָׁלָא יִקְרָא לְמַפְרַע וְה' דְּהַדְּבָרִים שְׁבָקִינָן לִי לְאוֹרְחָא דְּקָרָא וְלֵא דְּרִשִׁינָן לַהּ כָּלֵל כְּדִי שְׁלָא לְעַקֵּר דְּרִשָׁא דְּשָׁמַע מִפְּשָׁטָא דְּאֶתָּא לְכָל לְשׁוֹן.

א"ו תְּרַתִּי מַשְׁמַע לִי מַשְׁמַע וְלֵא עַקֵּר לִי לְגַמְרֵי מִפְּשָׁטָא דְּדְרִשָׁא דכ"ל וְהִי דְּרִשׁ לְשָׁלָא יִקְרָא לְמַפְרַע וְה' הַדְּבָרִים בַע"כ לֵא מַשְׁמַע לִי פִּינָן דְּאִי אֶפְשָׁר לְמַדְרַשׁ לַה' זֹו אַא"כ תְּעַקֵּר דְּרִשָׁא דְּשָׁמַע לְגַמְרֵי מִמַּשְׁמַעוֹתֵי וְכָל כַּה"ג לֵא דְּרִשׁ לַה' ד"י.

וכ"ת א"כ לֵא לִיכְתוּב רַחֲמָנָא וְהִי פֿלֵל לר"י וְהָא דְּלֵא יִקְרָא לְמַפְרַע מִמִּילָא נִפְקָא לָן מְדַבְּרִים הַדְּבָרִים דְּהָא פֿל כַּמָּה דְּאִיכָּא לְמִדְרַשׁ לַה' לֵא שְׁבָקִינָן לִי אַאוֹרְחָא דְּקָרָא אָלָא דְּרִשִׁינָן לִי וְה"ל אִי לֵא פֿתַּב רַחֲמָנָא וְהִי לְלַמְפְרַע דְּלֵא מִמִּילָא קִים לָן לְמִדְרַשׁ ה' דְּהַדְּבָרִים לְשָׁלָא יִקְרָא לְמַפְרַע דִּי"ל דְּנִיחֵי דְּלֵא דְּרִשִׁינָן לַהֲאִי וְהִי אַק"ש דְּלֵא יִקְרָא לְמַפְרַע וּלְכַתְּבָה מְשׁוֹ דְּכְתִיב שְׁמַע דְּמַשְׁמַע פֿשְׁטֵי דבכ"ל.

מ"מ מְשׁוּם תְּפִילִין וּמְזוּזוֹת אִיֶּצְטְרִיף וְהִי דְּאִין נְכַתְּבִים אָלָא אֲשׁוּרִית פֿדְאָמְרִינָן בַּפֿר' קָמָא (ד"ט) תְּפִילִין וּמְזוּזוֹת מ"ט מְשׁוּם דְּכְתִיב וְהִי וְכַדְפִּירֵשׁ רַש"י הֵתָם דְּמַהֲי הַדְּבָרִים הָאֵלָּה נִפְקָא לָן הָא וּבַע"כ הֵכִי הוּא דְּלִיכָּא לְמִימֵר דְּמַהֲי לְטוֹטְפוֹת בֵּין עֵינָהּ נִפְקָא לָן הָא תִּינַח תְּפִילִין מְזוּזוֹת מִינֵין וְעוֹד אֶפִּילוֹ תְּפִילִין לֵא נִפְקָא מִינֵי דְּהָא וְהִי מִיבַעֲזֵי לָן לַהֲא דְּרִשִׁינָן בְּפֿרָק ג' דְּמִנְחוֹת (דף ל"ו) פֿשְׁחוּלֵץ חוּלֵץ שֶׁל יָד תְּחִילָה וְאַח"כ שֶׁל רֵאשׁ מְשׁוּם דְּכְתִיב וְהִי לְטוֹטְפוֹת בֵּין עֵינָהּ כָּל זְמַן שְׁבִין עֵינָהּ יְהִי שְׁנַיִם וּמַהֲי לְשׁוֹן רַבִּים דְּרִשׁ פֿדְפִּירֵשׁ רַש"י הֵתָם צִיּוֹר בְּסִפְרָא: לִימָא קְסִבֵּר פֿל הַתוֹרָה כְּנִלָּה בַכ"ל נְאֻמְרָה רַפ"ז דְּסוּטָה פֿי הַתוֹסֵף בְּשֵׁם ר"ח הָא פֿשִׁיטָא דְּבִשְׁעַת מַתָּן תוֹרָה נִתְּנָה לְמִשָּׁה בַלַּה"ק וְהִי דְּקָמֶר הֵכִי הִינּוּ אִם נִתָּן לְהַעֲתִיקוֹ בְּלִשׁוֹן אַחַר אוֹ לֵא וְהָא דְּאֻמְרֵי ק"ש פֿכְּתָבָה הִינּוּ פֿכְּתָבָה הַמִּינוּחַד לַהּ פֿשְׁנַכְּתַב יַחֲדֵי בְּתְּפִילִין וּמְזוּזוֹת דכ"ע מוֹדוֹ דבַלַּה"ק.

וְהָא דְּקָא לִימָא סְבֵר רַבִּי כַה"ת בַכ"ל נָא ה"פ וּל"ל דְּרִשְׁבֿ"ג דֵּא דְּוּנְקָא יוֹנְנִית בַּפ"ק (דף ט') וְרַבָּנָן דֵּא בַלַּה"ק לִית לַהּ דְּרַבָּנָן הֵתָם דֵּאמ' סְפָרִים בְּכָל לְשׁוֹן וּלְדַבְּרֵיהֶם צ"ל דְּהָא פְּלוּגְתָּא דַּפ"ק אִי סְפָרִים נְכַתְּבִין בַכ"ל אוֹ לֵא הִי מַה"ת וְרִשְׁבֿ"ג דְּמַתִּיר לְשׁוֹן יוֹנְנִית הִינּוּ מְשׁוּם דְּיִלִּיף הֵתָם מִיַּפֿת אֱלִקִי לִיַּפֿת יַפֿוֹתוֹ שֶׁל יַפֿת יְהִי בְּאֵהָלָ שֶׁל שֵׁם וְדְרִשָׁא גְמוּרָה הִיא וְלֵא אִסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא.

דְּאִי עֵינָהּ טַעֲמָא דְּמַתִּיר יוֹנְנִית הוּא מְשׁוּם מַעֲשָׂה דְּתַלְמֵי הַמֶּלֶךְ הַאִיף הַתִּיר אִיסוּר תוֹרָה מְשׁוּם הָאִי מַעֲשָׂה וְהֵכָא בְּפֿלוּגְתָּא דְּרַבִּי וְרַבָּנָן מִקְרָא מַפִּיק לַהּ וְהָאִיף ר"ל וְרַבָּנָן מְשׁוֹ דְּבַלְשׁוֹן הַקוֹדֵשׁ נְאָמֶר אִיֶּצְטְרִיף שְׁמַע דְּאִי לֵא הִי אָלָא אִיסוּר דְּרַבָּנָן אִפִּי מֵאֵן דְּאוּסֵר אַכְתִּי שְׁמַע ל"ל.

מ"מ אני תמה על התוס' מה ענין פתיכה לק"ש דהתם פליגא באיזה לשון רשאי לכותבו
אבל אינו ענין פתיכה לק"ש שאין מצותו בכתיבה אלא מצות קריאה בעלמא ואפי' בע"פ
ש"ד \$\$\$ ציור בספר \$\$\$.

ועק"ל מאי קאמר לימא קסבור רבי פל התורה בכל לשון נא' ודלא פרשב"ג דאל"כ והיו
ל"ל דלמא פרשב"ג והיו למעוטי ינונית אתא וכ"ת פיון דכה"ת בלשון ינוני ש"ד א"כ
א"א למעוטי ינונית מוהיו דא"כ ינונית נמי היייתו הוי פיון דכה"ת נכתבת בו לרשב"ג
א"כ האיך ר"ל לרבי כה"ת בכ"ל לא הא השתא כ"ש דגרע טפי פיון דבכל לשון נאמר
האיך ממעטן מוהיו פהיייתו הא כ"ל בכלל הנויתו הו.

וגם הא דקאמ' לימא קסברי רבנו פל התורה בלשון הקודש נאמר דאי בכל לשון שמע
למה לי ודחי משום דכתי' והיו הא אי בכ"ל נאמר הא לא אהמעט מוהיו ואפתי שמע ל"ל
ובשמעתי פ' התוס' כה"ת בכ"ל נא' דה"פ כל קריאות שבתורה כגון מצות חליצה ופ'
עגלה ערופה וידוי מעש' ובפורים וכל אלו השנוני' פ' א"נ בסוטה (דף ל"ב).

ומה שפלו לוידי מעשר עם אלו לא דקו דהא וידי מעשר בכ"ל נאמ'. עוד פ' התו'
אהא דקא' דאי בלה"ק נא' למה לי למכתב והיו קשה דבפ"ז דסוטה מצריף קרא בין
למ"ד בכ"ל נא' בין למ"ד בלה"ק נא' ותי' דהתם בעי לאוקמי ריבוי' אליבא דכ"ע למ"ד
בכ"ל נא' צריף קרא לרבוני לה"ק ולמ"ד בלה"ק נא' צריף לרבוני בכ"ל ולכאורה
דבריהם נראין עיקר שהרי התם במתני' מיייתי ראי' שפל הני דנאמר' בלה"ק מקראי ולא
מיייתי פלל קרא להני דנאמ' בכ"ל ש"מ משום דס"ל כה"ת בכ"ל נאמ' ול"ל קרא לרבוני'
אלא להני דבלה"ק דווקא ובגמ' הא דמיינתא לה קראי להני דבכ"ל והיינו אליבא דמ"ד
כה"ת בלה"ק וצריף קראי להני דבכ"ל.

מיהו ק"ל דשם בפ"ז דסוטה אמר וידי מעשר דבכ"ל מנ"ל דכתיב ואמרת לפני ה' ויליף
אמירה מסוטה בכ"ל שהוא אומר א"ל רב זביד לאפני ולילף אמירה אמירה מלויים
דבלה"ק והשתא הא דמיינתא קרא לוידי מעשר דבכ"ל היינו בע"כ למ"ד כה"ת בלה"ק
נאמ' וא"כ מאי פריף ולילף מלויים דבלה"ק א"כ גז"ש ל"ל הא כה"ת בלא"ה נאמ'
בלה"ק.

וגם מפ' רש"י נראה שלא כפי' התוס' דהתם אמרי' ברפת המזון מנלן דכתיב ואכלת
ושבעת וברכת בכ"ל שאתה מברך ופי' רש"י ה"ג דכתי' וברפת ול"ג מנ"ל דלא בעיא
קרא דמהיכא תיתי דבעינן לה"ק.

ולפי' התו' הא ודאי בעיא קרא למ"ד כה"ת בלה"ק נא' גם התוס' פי' סד"א גילף ברכה
מהר גריזים דבלה"ק פדאמר התם. ולמאי דפי' הקא ל"צ לזה וגם א"א לפ' פן וכיון דמ"ל
מקרא לבה"מ דבכ"ל ש"מ דס"ל כה"ת בלה"ק א"כ הר גריזים גופא בע"כ ליכא קרא
דבלה"ק דהא לא צריף פיון דכה"ת נמי דוקא בלה"ק: ומה ר"ל רפואה בח' ק"ל הא פבר
מיינתא מקרא דגאולה ורפואה פתר סליחה היא ואע"ג דקרא אקדים לרפואה מקמי גאולה
הרופא לכ"ת הגואל הא פבר נתן טעם לגאולה בז' מתוך שעתיד' לגאול בז' והשתא
ממילא ראוי לרפואה לאמור פתר גאולה מיד כדי לסמכה לסליחה בכל מה דאפשר ושא
להפסיק עוד בברכות אחרות בין סליחה לרפואה וי"ל דכיון דבמ"ש פן דוד בא יש מקום

להאמר גאולה בח' דהא מ"ש שנת ח' הוא לכל אותן השנויי' שיהי' בעולם בשבוע שכן דוד בא דקחשיב בפ' חלק (ד' צו) אע"ג דמשני לעיל מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא מ"מ שיהא בו עיקר גאול' לא גרע מינ' וכיון דיש מקו' לגאולה לקבוע בח' ה"ל לאקדומי לרפואה מקמי גאולה בז' פדאקדמי' קרא לרפוא' מקמי גאולה אי לאו טעמא דמפ' מתוך שנתנה מילה בח' כו'.

מיהו ק"ל ל"ל טעמא לגאולה בז' מתוך שעתידים לגאול בז' ת"ל פיון דגאולה ורפואה בטר סליחה הו' ורפואה יש לה טעם להיות בח' מתוך שנתנה מילה בח' ממילא צריך לאקדומה לגאולה קודם לה ולא ברכה א' כדי לסמוך גאולה לסליחה: דף יח ע"א ומה ראו לומר ש"ש אחר ברפת פהנים נ"ל דלאו אסיקרא לחוד ק"ל כמו פל הגי מה ראו לומר דעד השתא דכיון דכל הגי ברכות דעד ש"ש נאמר על סדר המקראות הא"א להקדים ש"ש קודם לכו וגם א"א להקדי' ש"ש קודם לאבות דהא ג' ראשונות שבחו של מקום הן וא"א להקדים שאלת צרכיו לשבחו של מקום כדא' בפ"ק דע"ז מיהו פיון דמשפחת לי' טעמא לסיקרא אמר לה כמו בשאר ברכות: למי נאה למלל מי שיכול להשמיע כל תהילתו פירש ואין מי שיכול לספר את פולה לפיכך אין נראה לספר מדעתו אלא את מה שתיקנו חכמים וקשה לי א"כ איך תיקנו חכמים לספר בשבחו של מקום הואיל ואין מי שיכול לספר את פולה ומדברי הירושלמי דברי' פ"ט דברכו' לא נראה כפירש"י דהכי אמרי' התם ר' אבא בשם ר' אבהו בשם ר' יוחנן היסופר לו פי ידבר אם אמר איש פי יבולע אם בא אדם לספר גבורותיו של הקב"ה מתבלע מן העולם אמר ר' שמואל בר נחמן מי ימלל גבורות ה' פגון אני ונחבירי משמע דחכמי' גדולי' כר"ש נחבירי יש רשות בידם לספר בשבחו של מקום: קרא על פה לא יצא מנ"ל.

ק"ל ל"ל ג"ש זו היא יליף לקמן (דף יט) אהא דתנו עד שתהא פתובה אשורית מדכתיב פכתבם ואי ע"פ נמי יצא הא א"ל פתיבה פל עיקר ומאי פכתבם דאמר קרא פתיבה זו ל"ל וא"ל דאי לאו גז"ש זו דמפיק פתיבה פתיבה ה"א בע"פ יצא והאי פכתבם לאו אכתב אשורית קפיד אלא אלשון אשורית לחוד כדאמר לקמן אבל מגילה דכתיב בה פכתבם אימא לא פלומר דאפי' לעז ינוני נמי פסול אלמא פכתבם לשון אשורית במשמע ואע"ג דבלישנא פכתבם משמע פתב יותר מלשון אפ"ה ה"א דככתבם לא קפיד אלא אלשון ולא אכתב משום דבכל הדברים שמצונן בקריאה מה"ת דחשיב להו בר"פ ז' דסוטה (דף מ"א) בכולהו ליכא קפידא שתהא קריאתו בספר אלא בע"פ נמי סגי להו ולא עדיפא קריאות מגילה מפל הגי וה"א דככתבם לא משמע אלא לשון ולא כתב ושכקי' לקרא דאיהו דחיק ומוקי נפש' דאינו במשמעו לכתב דא"כ חמיר מפל הגי שמצונן קריאתו מן התורה ובע"פ נמי סגי להו א"ו האי פכתבם ללשון אתא וכהני דחשיב בר"פ ז' דסוטה הרבה מנייהו דמצונן בלה"ק דווקא פדתנו התם אבל לכתב דגלי גז"ש זו דמגילה בע"פ לא יצא ובע"כ חמירא מגילה מפל הגי ממילא בכלל פכתבם דגבי מגילה כתב אשורית נמי במשמע ואין לה לרבות לשון לחוד ולהוציא כתב דהא פכתבם יותר במשמע פתב ולשון והא דאמ' בפ"ק (דף ט') מגילה מ"ט פלומר מ"ט פסול לעז ינונית במגילה יותר משאר ספרי' דכתיב בהו פכתבם וכלשונם משמע דמפלשונם מ"ל לשון כפר פירשתי שם: ממאי דהאי זכירה קריאה היא כו'.

קָשָׁה לִי אֲמַאי קָאֵי הָאֵי שְׁקֵלֵי וְטַרְנֵי דְקָאָמַר וּמַמַּאי כּוֹ עֵיּוֹן בְּעֵלְמָא פִּירְשׁ ע"י הִרְהוּר בְּלַב מְדַמֵּינִי עֲלֵה לָא ס"ד דְּכִתִּיב זְכוּר יָכוֹל בְּלַב פְּשֵׁהוּא אֹמַר לֹא תִשְׁכַּח הִרֵי שְׁכַחַת הִלַּב אָמֹר. הָא מַאי אָנִי מְקַיִּים זְכוּר בְּפֹה אֵלְמָא דְעֵיּוֹן בְּעֵלְמָא הִיָּינוּ הִרְהוּר הִלַּב וְהָא לָא מֵיָרִי עַד הַשְׁתָּא בְּכֹלָא שְׁמַעְתִּין דְּמַגְלֵה צְרִיכָה קְרִיאָה בְּפֹה דְנוּקָא וְלֹא סָגִי לָהּ בְּהִרְהוּר הִלַּב וְאִי מְשׁוּם דְּתַנִּי לִישְׁנָא קָרָא וְעַל פֹּה מְשַׁמַּע דְּמַצְנֻתָהּ בְּקְרִיאָה וְלֹא סָגִי לָהּ בְּהִרְהוּר.

א"כ ה"ל לדייק הכי ארישא דתנא הקורא למפרע משמע דמצננתה בקריאה דנוקא. א"ו דאין זה דיוק דהא גבי ק"ש אית לי לרבינא בפרק ב' דברכות דהההה דבדבור דמי ואפ"ה בכולא פרק א' וב' דברכות אני לה בלשון קריאה מאימתי קורין את שמע בשחרית מאימתי קורין את שמע בערבובת עומדי וקורין כו' הנה קורא בתורה והגיע זמן המקרא וכו' וי"ל משום דרבא מפיק לה להא דקרא ע"פ ל"י מגז"ש דזכירה זכירה.

והא למה לי גז"ש זו הא לקמן נפקא לן דעל הספר ובדיו מגז"ש דכתיבה פתיבה וממילא שומעת מיני' מהא דבעל פה ל"י דאי בע"פ נמי סגי ספר ודיו ל"ל. א"ו בע"פ לא סגי אלא שצריך לקרותה מתוך הכתב דנוקא ונפקא לן מגז"ש זו דכתיבה פתיבה דכתיבה זו בעי ספר דהיינו קלף ובדיו דנוקא וא"כ גז"ש דמיימתי לה רבא מזכירה זכירה ל"ל הא מהתם ממילא נ"ל דבע"פ ל"י.

א"ו גז"ש זו גמר לן ללמדנו שניתן גז"ש זו דזכירה זכיר' לדון למיליף מהדדי דמה זכירה דהתם קריאה היא ולא בלב היא ה"נ זכירה דמגילה קריאה היא ולא בלב מש"ה פריף זכירה דהתם גופי' ממאי דקריאה היא דילמא עיונא בעלמא ואפשר דהאי ממאי זכירה קריאה היא רבא גופי' קאמר לה ומסיים למילתיה דמש"ה צריכא לגז"ש זו ואף שהוא דחוק קצת מ"מ א"א לישבבה בענין אחר אם לא בדרך רחוק ודחוקה מאוד ואין נראה: ה"ד אילימא דכתי' מקרא וקרא לי' תרגו' היינו ע"פ.

ק"ל מאי פריף הא קריא' ע"פ אינו מעכב במיעוטו כדאמר' לקמן השמיט הסופר אותיות וכו' ואילו תרגום בכ"ל דמייירי באין מפיר אותו לשון דאילו במפיר יוצא כדאמר' לקמן גיפטיט לגיפטיט יצא אפי' נמי מעכב.

דהא תנן הלועז ששמע אשורית יצא ופריף הא לא ידע מאי קאמר ומשני מ"ד אנשים וע"ה ומתקוף לה רבינא אטו אנו אחשתרנים ב"ה מי ידעינן אלא מצות קריאה ופרסומי ניסא משמע דבכל לשון חוץ מאשורית אפילו אינו מפיר אלא מיעוטו לא יצא דומיא דהא דאחשתרני' דאל"כ האף דייק לה רבינא מהא דבאשורית מצות קריאה ופרסומי ניסא סגי הא בכה"ג בכ"ל נמי ל"ל בה א"ו כדפלי'.

וכיון שפן אפשר לומר דקרא תרגו' לא יצא דקא' היינו דכתב מקרא וק"ל תרגו' אלא דלא מייירי דקרא כולה או רובה תרגום אלא מיעוטו דמשום ע"פ ל"ל בה ומשום דקרא תרגום או כל לשון גרע טפי ואפילו מיעוטו בכל לשון אם אינו מפירו מעכב וי"ל דקרא תרגום משמע ליה להגמ' דבקרא כול' או רובה מייירי מתני' אע"ג דמיעוטו נמי מעכב מדפסיק ותנא קרא תרגום ל"י הא איכא כפה תיבת במגילה שכתובין בלשון תרגום ובע"כ צריף לקרותן כמו שהן כתובין ומסתברא אפי' קראן אשורית לשאינו מפיר אשורית ל"י כמו אחשתרנים ב"ה דלא ידעינן להו ואפ"ה אנו יוצאין בקריאת תיבת

הָלָלוּ אֵת"פ שְׁתִּיבַת אֱלֹהֵי אֵינֶן לְשׁוֹן אֲשׁוּרִית מ"מ פִּינֹן שְׁאָנוּ קוֹרְאִין כַּמ"ש בְּמַגִּילָה אָנוּ
י"ח וְהָיָה"נ אֵיפְכָא אוֹתָן הַתִּיבַת הַפְּתוּבִין בְּלִשׁוֹן תְּרַגּוּם כְּמוֹ וְנִשְׁמַע פְּתָגָם הַמְּלִיךְ וְכֵן כָּל
הַנְּשִׂים יִתְּנוּ יָקָר לְבַעֲלֵיהֶן כְּדֹאמְרֵיהֶן בַּכ"ק (דף ט) אִם קִרְאָן בְּלִשׁוֹן אֲשׁוּרִית ל"י וְהָיָה"נ
אָמְרֵי הַתָּם תְּרַגּוּ שְׁפָתָבוּ מִקְרָא א"מ אֵת הַיְדִים וּמוֹקֵי לָהּ בְּמַגִּילָה.

וְכִינֹן שְׁכֵן מֵאֵי פִּיֶסְקָא דִּתְּנוּ קִרְא תְּרַגּוּם ל"י אִם מִיְיָרֵי בְּמַקְצָתָן הָא מַקְצָתָן אֵיפְכָא דְצָרִיף
לְקִרְוֹתָן תְּרַגּוּ דְנוּקָא א"ו בְּרֹבָא אוּ פְּוֹלָה מִיְיָרֵי דְקִרְא תְּרַגּוּם לֹא יֵצֵא וְהִינְנוּ דְנִקְט לְשׁוֹן
דְּקִרְאָה בַּה' וְלֹא קֹאֲמֵר קִרְא בְּלֹא ה' אֶלָּא וְדָאֵי מְשׁוּם דְּקִרְאָה רֹבָא אוּ פְּוֹלָה בְּמִשְׁמַע
וְהַשְׁתָּא פְּרִיף שְׁפִיר אֵי דְכַתְּב מִקְרָא מַה שְׁמִיְיָרֵי דְקִרְא תְּרַגּוּ דְהִינְנוּ רֹבָא אוּ פְּוֹלָה הִינְנוּ
ע"פ דְּבַכְהֵאֵי שְׁעִיעוֹר' ע"פ נְמִי מְעַכְב וְנִיחָא נְמִי הָא דְקֹאֲמֵר בְּסִמּוּף אֵהָא אָבָל קוֹרִין אוֹתוֹ
לְלַעֲזוֹן בְּלַעֲזוֹ דְמוֹקֵי לָהּ רַב וְשִׁמוּאֵל בְּלַעֲזוֹ יְנוּנִית וְדִיִּיק עֲלֵהּ הַגַּמ' ה"ד אֵלִימָא דְכַתְּב
אֲשׁוּרִית וּק"ל יְנוּנִית הִינְנוּ ע"פ מְשׁוּם דְנִקְט אָבָל קוֹרִין אוֹתָהּ וְאוֹתָהּ פְּוֹלָה אוּ רֹבָא
בְּמִשְׁמַע א"נ מְשׁוּם דְסִיפָא דְאָבָל קוֹרִין אוֹתָהּ לְלַעֲזוֹת בְּלַעֲזוֹ דְוֹמֵיָא דְרִישָׁא דְקִרְא תְּרַגּוּם
כָּכָל לְשׁוֹן ל"י דְקִרְא תְּרַגּוּם אָבָל קוֹרִין אוֹתָהּ לְלַעֲזוֹת בְּלַעֲזוֹ דְקַמ"ל דְבָזָה לֹא יֵצֵא וּבָזָה
יֵצֵא וְא"כ ט"כ מִיְיָרֵי בְּקִרְא רֹבָא אוּ פְּוֹלָה דְוֹמֵיָא דְקִרְא תְּרַגּוּם דְאִילוּ בְּמִיעוּטוֹ בַּע"כ
צָרִיף לְקִרְוֹתָן תְּרַגּוּ אוֹתָן הַתִּיבֹו הַפְּתוּבִי בְּמַגִּילָה בְּלִשׁוֹן תְּרַגּוּם וְכַדְפִּי'.

א"נ י"ל דְרִישָׁא דְקִרְא לְמַפְרַע ל"י נִקְט לָהּ בְּכָבָא בַּכ"ע וּלְבַתֵּר הֵכִי נִקְט לְקִרְא תְּרַגּוּם
בַּכ"ל עִם קִרְא ע"פ בְּחֻדָּא בְּבָא וְקַתְּנֵי אַפְוִלְהוּ ל"י ש"מ דְמִיְיָרֵי הָא דְקִרְא תְּרַגּוּם דְוֹמֵיָא
דְקִרְא ע"פ דָּאִין מְעַכְב אֶלָּא בְּכֹלוֹ אוּ רֹבָא אָבָל בְּקוֹרָא לְמַפְרַע אִפִּי' בְּפִסּוּק אָחַד מְעַכְב
כַּמ"ש פְּנ"ל לְפִיכָף נִקְט לָהּ בְּבָא בַּכ"ע וְהָא דְדִיִּיק אֵהָא דְלַעֲזוֹ יְנוּנִית הִינְנוּ ע"פ נִיחָא
כַּדְפִּי' לְעִיל בַּתִּי' ב' מִיְהוּ אַפְתִּי' ק' אַמְאֵי נִקְט הַסְּנָא לְמִילְתֵּי' הָא דְקִרְא תְּרַגּוּם בַּכ"ל
בְּדְקִרְאָה פְּוֹלָה אוּ רֹבָא פִּינֹן דְבְּמַקְצָתָהּ בַּכַּה"ג נְמִי ל"י.

וּי"ל אֵיִדִּי דְנִקְט גְּבִי ע"פ קִרְאָה בַּה' דְדוּנוּקָא בְּכֹלָהּ אוּ רֹב' הוּא דְמְעַכְב ע"פ אָבָל
מַקְצָתָהּ לֹא תְּנִי נְמִי גְּבִי תְּרַגּוּם בַּכ"ל קִרְאָם אַע"ג דְאִפִּי' מִיעוּטוֹ נְמִי לֹא: רַב וְשִׁמוּאֵל
דְאָמְרֵי תְּרַוּוּיָהוּ בְּלַעֲזוֹ יְנוּנִית ק"ל הָא מְדַשְׁנֵי לִי בֵּין יְנוּנִי לַכ"ל ש"מ רִשְׁבָּ"ג הִיא דָּאֵי
לְרַבְּנָן כ"ל וְלִשׁוֹן יְנוּנִי חוּץ מִלֵּה"ק שְׁוּוּין וְהַשְׁתָּא בַּע"כ מִתְּנִיתָן הֵכִי מִפְרָשָׁא (כַּכ"ל לִי)
[צ"ל בַּכ"ל לֹא יֵצֵא] אִפִּילוּ לְמַפְרִין בּוֹ דְהָא לְמֵאֵי דַס"ד הַשְׁתָּא אִין חִילוּק בֵּין מַפְרִין
לְאִין מַפְרִין לֹא יֵצֵא בַּכ"ל עַד לְמַסְקָנָא מְחַלֵּק בְּהֵכִי אָבָל קוֹרִין אוֹתָהּ לְלַעֲזוֹת בְּלַעֲזוֹ
דְהִינְנוּ לַעֲזוֹ יְנוּנִי וּבַע"כ לְמַפְרִין בּוֹ דוּנוּקָא דְהָא קַתְּנֵי סִיפָא הַלּוּעֵזוֹ שְׁשִׁמַּע אֲשׁוּרִית יֵצֵא
פִּי' אַע"ג דְלֹא יִדַּע מֵאֵי קֹאֲמֵר וְדוּנוּקָא אֲשׁוּרִית אָבָל יְנוּנִית לֹא נְעוּד דְהָא הֵאֵי הַלּוּעֵזוֹ
דְשִׁמַּע אֲשׁוּרִית קָאֵי אֵהָא דְקֹאֲמֵר אָבָל קוֹרִין אוֹת' לְלַעֲזוֹת בְּלַעֲזוֹ דְמִשְׁמַע לִי הַשְׁתָּא
בְּלַעֲזוֹ יְנוּנִי.

וְהָא עֲלֵהּ קֹאֲמֵר הַלּוּעֵזוֹ דְהִינְנוּ יְנוּנִי שְׁשִׁמַּע אֲשׁוּרִית יֵצֵא אַע"ג דְלֹא יִדַּע מֵאֵי קֹאֲמֵר מְשִׁמַּע
אֵיפְכָא לֹא דְאֲשׁוּרִי שְׁשִׁמַּע יְנוּנִית אֵי לֹא יִדַּע מֵאֵי קֹאֲמֵר לֹא יֵצֵא וְרִישָׁא דְיֵצֵא הִינְנוּ
לְלַעֲזוֹת דוּנוּקָא דְהִינְנוּ הַמְּבִין וּמַפְרִין בְּלִשׁוֹן יְנוּנִי.

וְכִינֹן שְׁכֵן תִּיקְשֵׁי מְפָדִי לְשׁוֹן אֲשׁוּרִית וְיוּנִי שְׁוּוּין הֵם לְרִשְׁבָּ"ג וְסִפְרֵי' נִכְתְּבֵי' בְּהֶן וְלֹא
בְּלִשׁוֹן אַחַר מ"ש אֲשׁוּרִית דְמַכְשִׁיר מִתְּנִיתָן אִפִּילוּ לְאִינוּ מַפְרִין וְאִילוּ יְנוּנִית לֹא מַכְשִׁיר
אֶלָּא לִינְדַע וּמַפְרִין בּוֹ.

ול"ל שאני מגילה דכתי' בה פכתבם והא ונדאי מיעוטא משמע אפי' למאי דס"ד השתא ולמעוטי מאי אתא אי למעוטי בכ"ל הא ל"ל מיעוטא לרשב"ג הא פיון דכל הספרי' אינם נכתבי' אלא אשורית ויוננית הא לא גרע מגילה מנייהו וקרא למעוטי ל"ל.

אלא ע"כ למעוטי יוננית אתא דאע"ג דכשיקרה לכל שאר ספרי' אפ"ה מגילה לא ומיהו פיון דלרשב"ג יוננית שנה לאשורית בכל הספרי' אלא דגבי מגילה דכתיב פכתבם א"א להשוות בה יוננית לאשורית אין לה למעט לגבי מגילה ליוננית לגמרי ולהשוותה כמו כל הלשונות שפסול אפי' למכירי' בהם פיון דיוננית עיולי מעליא מהן לגבי שאר ספרי' ושנה לאשורי' לגמרי די לה אם תיחות לגבי מגילה חד דרגא ותוקמי למעוטי יוננית דפסולה לאין מכירין בו אבל למפיר יוננית שנותה לאשורית וכשיקרה.

דקא לימא דא"כ ל"ל לדחוקי דבלעז ינוני דווקא מיירי מתניתן ורשב"ג ה"ל לאוקמי בפשוטה דמיירי בכל לעז ורפגן היא ומה"ט גופי' דכיון דספרי' לרפגן פשירי' בכל לשון די לה למעט מפכתבם דמגילה בכ"ל שא"מ בו אבל למפירין ש"ד: ועוד ק"ל להא דפי' למאי דס"ד השתא מתניתן רשב"ג היא אבל לרפגן כל הלשונות ולשון ינוני בכלל פסולי' אפי' למפירין בהם.

א"כ מאי פריה מהא למתניתן דתנן גיפטיית כו' מאי קושני' הא רפגן ומתניתן דמוקי לה רב ושמואל בלעז יוננית בע"כ רשב"ג היא דשני לי' בין יוננית לכ"ל: הלכא נ"ל לפרש סוגי' זו הכי דרב ושמואל דמוקי לה מתניתן בלעז יוננית אליבא דכ"ע מוקי לה הכי באפי' לרפגן.

וכ"ת הא לרפגן אין לחלק בין יוננית לכל לשון דקא שוויין הו' לדידהו דגבי ספרים ס"ל דנכתבין בכל לשון. י"ל דרפגן נמי בהא פרב"ג ס"ל די'ש ללשון ינוני מעל' ועילוי על כל לשונות.

אלא דבהא פליגי לרפגן לענין פתיבת ספרים א"צ להקפיד בכתבתן על לשון של מעלה אלא כל הלשונות שווין להכשיר. ורשב"ג ס"ל דבכתבת ספרים יש להקפיד על לשון של מעלה דווקא לפיכך אינו נכתבין אלא אשורית ויוננית בלבד וכיון לרפגן נמי יש מעלה ללשון יוננית על כל הלשונות הא דמוקי לה רב ושמואל למתניתן בלעז יוננית פרבגן נמי אחי ומתניתן כ"ע היא ולמאי דס"ד השתא אין חילוק במפיר אותו לשון לאין מפיר בכל לשון אלא בכל גוונא פסולי' בקריאו' מגיל' דכתיב פכתבם ובאשורי' בכה"ג פשר אפילו לאינו מפיר פדאמרין לקמן מידי דהנה אנשי' וע"ה.

מיהו לשון יוננית החשוב' כל לשונות ולמעלות אשורית אינו מגעת הואיל וממנצעת היא במעלה בין אשורית לכל לשון לפיכך יש לה קצת דין אשורית וקצת דין כל לשון וכשיקרה למפירין בו פאשורית ולאין מפירין פסולה בכל לשון.

והשתא פריה שפיר מהא דתנא קרא גיפטי' כו' יוננית לא יצא מני' דה' לכ"ע בין לרפגן ובין לרשב"ג לרב ושמואל יש חילוק בין יוננית לכל לשון והאי תנא משני' להו אהדדי דמשמע דיוננית וכ"ל דין א' להם וקא' הא ל"ד אלא להא גיפטיית לגיפטיית וכו' פי' וכ"ל פשר למפיר בו ופריה עלה אי הכי רב ושמואל כו' ומשני' כי קא' רב ושמואל אליבא

דְּרִשְׁבָּ"ג וכו' והשָׁתָא פִּינּוּ דְּכָל לְשׁוֹן פְּשִׁירִין לְמַפִּיר בְּהוּן וְהָאֵי פְּכַתְבָּם אֵינוּ מְמַעַט אֶלְא לְאֵינוּ מַפִּיר בְּהוּן.

הִילְכֵהּ לְרִשְׁבָּ"ג דִּישׁ מַעְלָה לְלְשׁוֹן יְנוּנִית עַל כָּל לְשׁוֹן גְּבִי סְפָרִים דִּי לֵה לְמַעַט מִפְּכַתְבָּם לְכָל לְשׁוֹן חוּץ מִלְשׁוֹן יְנוּנִית לֹא מִבְּהוּן אֶבְל לְרַבְּנָן דְּלְשׁוֹן יְנוּנִית וְכ"ל שְׁוִיין הוּוּ לְעַנְנֵן סְפָרִים פִּי מִיעַט קָרָא פְּכַתְבָּם לְמַעוּטֵי כ"ל לְאֵינוּ מַפִּיר בְּהוּן בַּע"כ לְשׁוֹן יְנוּנִית נְמִי בְּכָלֵל מִיעוּט זֶה דְּהָא אֵין לוֹ שׁוּם מַעְלָה עַל כָּל לְשׁוֹן.

וְכ"כ בְּזָה בַּפ"ק מַה שְׁיִישׁ בּוֹ דִּי: הֵיכִי דְמִי אֵלִימָא דְכַתִּיבָא אֲשׁוּרִי וְקָרִי לִי יְנוּנִית הֵינְנוּ ע"פ אר"א כו'. ק"ל אַמַּאי אר"א לְהָא אֲסִיפָא וְלֹא אֲרִישָׁא דְקָרְאַה תְּרַגּוּם דְּמִיָּירִי נְמִי הָכִי כְּדַמ"ל סְתָמָא דְגַמ' וי"ל לְמַאי דְפִי נִיחָא דְלֹא מִיבְעִי רִישָׁא דְקָרְאַה תְּרַגּוּם דְּבַע"כ מִיָּירִי בְּדַכְתְּבָה תְּרַגּוּם דַּא"ל כִּי הֵינְנוּ ע"פ דְּהָא ל"ל דְּמִיָּירִי בְּקָרְאַה תְּרַגּוּם מִיעוּטָא דְּמַגִּיל' דְּמִשׁוֹ ע"פ בְּמִיעוּטָא ל"ל בַּה דְּהָא מִיעוּטָא לֹא סִגִּי בְּלִי קָרִיאַת תְּרַגּוּם אוֹתָן תִּיבּוֹת הַפְּתוּבִים בְּמַגִּילָה בְּלְשׁוֹן תְּרַגּוּם וּמַאי פְּסָקָא דְקַתְנִי קָרְאַה תְּרַגּוּם דְּל"י א"ו בְּקָרְאַה רַבּוּבָה תְּרַגּוּ מִיָּירִי וְבַע"כ בְּכַתְּבָה תְּרַגּוּם דַּא"ל כִּי הֵינְנוּ ע"פ אֶבְל סִיפָא סַד"א דְּמִיָּירִי בְּכַתְּבָה אֲשׁוּרִית וּקְרָאַה יְנוּנִית מְקַצְתָּה דְּמִשׁוֹ ע"פ בְּמַקְצָתָה ל"ל בַּה אַפ"ה קַמ"ל ר"א דְּבַכְתְּבָה יְנוּנִית מִיָּירִי דַּא"ל כִּי הֵינְנוּ ע"פ מִשׁוּם דְּתַנָּא קָרְאַה כְּוֹלָה אוֹ רַבּוּבָא בְּמִשְׁמַע: לֹא הָוִי יְדַעֵי רַבְּנָן מַאי הַשְּׁלַף עַל ה' יְהִבֵּה נ"ל דַּט"ס הוּא מְתַחֲזִילָה גְּרַסִּינָן לֹא הָוִי יְדַעֵי רַבְּנָן מַאי וְטַאטְטִי וְאַח"כ הָא דִּיִּהְבֵּה דְאַמַּאי מְפָסִיק בֵּין הַנִּי דִּיִּדַעֵי לָה ע"י אַמַּת' דְּבִי רַבִּי בְּהָא וְה"ג לָה נְמִי בַּפ"ג דַּר"ה וְכַאֵן ט"ס הוּא: י"ח ע"ב וּקְרָאֵן הַקּוּרָא פְּמַתְּוֹרְגָּמֵן הַמְּתַרְגָּם הַרִי"ף פִּי שְׁהַמְּתַרְגֵּי מוֹסִיף דְּבָרִים כְּדִי לְבָרַר טַעְמֵוּ שֶׁל פְּסוּק וְנִמְצָא קוּרָא אוֹתָן הַדְּבָרִים ע"פ כְּוֹלָה זֶה הַקּוּרָא אִם קָרְאַה פְּסוּק אוֹ אוֹתִי' ע"פ יִצָּא וְא"י לְמַה דְּחַק לְפָרֵשׁ שְׁהַמְּתַרְגָּם מוֹסִיף דְּבָרִי ע"פ וְלְמַה לֹא פִי כְּפִשׁוּטָה בְּלִי שְׁהוֹסְפֵת דְּבָרִי אֶלְא מִשׁוּם שֶׁכָּל מְתַרְגָּם אֵינוּ רִשָּׁאֵי לְתַרְגָּם בְּכַתֵּב אֶלְא ע"פ דְּוּוּקָא כְּדָא בִירוּ' הִבִּיא וְהַרִי"ף בְּעַצְמוֹ פְּרַק בְּנִי הָעִיר ר' שְׁמוּאֵל בַּר יִצְחָק עַל בֵּי כְּנִישְׁתָּא חָמָא חַד סוּפֵר מוֹשִׁיט תְּרַגּוּמָא מִן גּוֹ סְפָרָא א"ל אֲסוּר לָה דְּבָרִי שְׁנַאמ' בַּפָּה בַּפָּה בְּכַתֵּב בְּכַתֵּב.

אַלְמָא מְדִינָא אֲסוּר לְתַרְגָּם בְּכַתֵּב אֶלְא בַּע"כ דְּוּוּקָא. וְה"נ מְשַׁמַּע מַפְרָשׁ"י שְׁפַתּוּב כְּמַתְּוֹרְגָּמֵן הַמְּתַרְגָּם ע"פ: ל"ק הָא בְּכּוֹלָה הָא בְּמַקְצָתָה פִּי אִם חֲסָרָה מְקַצְתָּה וְקָרָא ע"פ יִצָּא.

אַבְל כְּוֹלָה לֹא וּמְשַׁמַּע וְנודֵא דְרַבּוּבָה כְּכּוֹלָה דְּמִי דְּבַכְוֹלָה דְּקַאמַר ל"ד דְּהָא תְּנִי הָיוּ בַּה אוֹתִיּוֹת מְטוֹשְׁטָשׁוֹת כּו' אֵלְמָא מִיָּירִי בְּיִישׁ בַּה קַלַּת אוֹתִיּוֹת פְּתוּבִים כְּהוּגָן וְאַפ"ה אִם אֵין רִישׁוּמָן גִּיפֵר פְּסוּלִין מִיהוּ מְסַפְקָא לִי הֵיכָא דְחֲסָרָה חֲצִיָּה אִי כְּרַבּוּבָה דְּמִי וּפְסוּלָה אוֹ כְּמַקְצָתָה דְּמִי וּכְשִׁירָה.

וְהַה"נ לְעַנְנֵן קָרָא ע"פ נְמִי פְּשִׁיטָא דְרַבּוּבָה כְּכּוֹלָה דְּמִי אֶבְל בְּקָרָא חֲצִיָּה ע"פ מְסַפְקָא לִי אִי כְּרַבּוּבָה דְּמִי וְלֹא יִצָּא אוֹ כְּמַקְצָתָה דְּמִי וְיִצָּא. וְהַקְּשָׁה הַרִשְׁבָּ"ג אַ בַּחִי' מַהָא דְאַמַר לְקַמָּן הַלְכָה כַּר"מ דְאַמַר כְּוֹלָה וְאַפִּילוּ לְמ"ד מַאִישׁ יְהוּדִי צָרִיכָא שְׁתָּהָא פְּתוּבָה כְּוֹלָה וְהָכָא שְׁרִינּוּ.

בְּדָבָר אֶחָד א"א וְהָא פִּינּוֹן שְׁנֵיכֶתֶב רַבְּנָה חֶסְרוֹן הַמֵּיעוּט בְּדַעְבַּד לִית לֵן בְּהָ וּאִפ"ת דְּחֻצְיָה
בְּרַבְּנָה דְּמִי לְפִסּוּל מְשׁוּם חֶסְרוֹן וּקְרִיאַת ע"פ וְהַשְׁתָּא פִּי כְּתַב פְּסוּקָא פְּסוּקֵי וְקָרִי לֵה
כְּשִׁמְגִיעַ לְחֻצְיָה מְכַוֵּן ה"ל קוּרָא מִתּוּף מְגִילָה שְׁחִסְרָה עֲדִינּוֹן אִידָף חֻצְיָה מְכַוֵּן דְּהָא ב'
חֻצְיָאִין בְּחֻדָּא מְגִילָה מְשַׁפְּחַת לֵה וְחֻצְיָה הִרְאִישׁוֹן קָרָא בְּפִסּוּל מְשׁוּם חֶסְרוֹן דְּחֻצְיָה שְׁנִיָּה
שְׁלָא נִכְתַּב עֲדִינּוֹן וְחֻצְיָה פְּרַבְּנָא דְּמִי לִכ"ד.

מִשָּׂא"כ אִי אִינוּ פּוֹסֵל אֲלָא בְּרַבְּנָה הָא תְּרִי רַבְּנָה בְּחֻדָּא מְגִילָה לֹא מְשַׁפְּחַת לֵה וּמִמ"נ
יֵצֵא דְּהָא עַד שְׁלָא קָרָא רַבְּנָא אִין פֶּאן פְּסוּל קְרִיאָה וּבְהַשְׁלַמַּת קְרִיאוֹת הָרוּב הָא פְּבָר
כְּתוּבָה רַבְּנָה דְּהָא בְּכּוֹתֵב פ"פ וְאַח"כ קוּרָא מִיָּרִי.

מ"מ אֶפְתִּי תִקְשָׁה מֵאִי פְּרִיף דְּנָהִי דְּחֻצְיָה פְּרַבְּנָה דְּמִי לִכ"ד וְכִי פְּסָקָא לְהַגְמָרָא דְּבִכְתָּן
פ"פ וְקָרִי לֵה דְּבְהַשְׁלַמַּת הַפְּסוּק הָנָה לִי חֻצְיָה מְכַוֵּן וְה"ל תְּרִי חֻצְיָאִין שְׁוִוִּין הַנִּכְתָּב עִם
שְׁאִינוּ נִכְתַּב דְּלָמָּא בְּקָרָא לֵה פְּסוּקָא פְּסוּקָא הַפְּסוּק הָאֲחֵרוֹן הַמְשָׁלִים לְחֻצְיָה שְׁל מְגִילָה
מְשָׁלִים נְמִי לְרַבְּנָה וּבְלָא אוֹתוֹ פְּסוּק אִינוּ אֲלָא מֵיעוּט וְהוּא מְשָׁלִים לְחֻצְיָה וּמַעְדִּיף עָלָיו
וּאִפ"ת דְּקִים לִיָּה לְהַגְמָ' זָה.

הָא בְּמִתְנִיתוֹן לֹא תְּנּוּן בְּהִדְיָא דְּמִיָּרִי בְּכּוֹתֵב דְּוּוּקָא פְּסוּקָא פְּסוּקָא וּקְרָא לִי וִי"ל דְּמִיָּרִי
בְּמִגִּיעַ סְמוּף לְחֻצְיָה כּוֹתֵב הַפְּסוּק הַמְשָׁלִים לְחֻצְיָה וּמַעְדִּיף עָלָיו עוֹד פְּסוּק עַד רַבּוֹ וְאַח"כ
קָרָא לוֹ וְאִין פֶּאן אִפִּי חֻצְיָו מִתּוּף קְרִיאוֹת מְגִילָה פְּסוּלָה.

אֲלָא וּנְדָאִי לִיתָא לֵהָא דְּפְרִישַׁת אֲלָא הָא דְּפְרִיף אִי דְּכְתַב פְּסוּקָא פְּסוּקָא וּקְרָא לֵה וּמִי
יֵצֵא בַע"כ צ"ל כְּדָבְרֵי הַרְשָׁב"א וְלָאוּ מְשׁוּם חֶסְרוֹן תְּחִילַת' נִגְעוּ בְּהָ דְּהָא בְּכּוֹתֵב פְּסוּקָא
פְּסוּקָא וְאַח"כ קָרָא לֵה תְּחִילַתָּה מִיָּרִי אֲלָא מְשׁוּם חֶסְרוֹן סוּפָה נִגְעוּ בְּהָ דְּהָא קְרִיאַת כָּל
הַמְגִילָה עַד פְּסוּק הָאֲחֵרוֹן קוּרָא הַכָּל מִתּוּף מְגִילָה פְּסוּלָה פִּינּוֹן שְׁעֲדִינּוֹן חֶסֶר סוּפָה וְהָא
וּנְדָאִי מְעַכְב: דָּף יט ע"א עַל הַסְפָּר וּבְדִיו מ"ל אֲתִיָּא כְּתִיבָה כְּתִיבָה כו'.

וְכַתֵּב הֵתֵם וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ ק"ל אֲמַאי מִיָּתִי לֵה מְקָרָא דְּדָבְרֵי קַבְלָה ה"ל לְאֲתוּיָי מְקָרָא שְׁל
תוֹרָה. כַּדְנ"ל לְעִיל דַּע"פ לֹא יֵצֵא אֲתִיָּא זְכִירָה זְכִירָה מִכְּתָב זֹאת זְכָרוֹן בְּסִפְר וְה"נ גִּילִיף
כְּתִיבָה כְּתִיב' מִהֵתֵם מַה לְהֵלֵן בְּסִפְר אָף פֶּאן בְּסִפְר.

וִי"ל דְּמִכְתוּב זֹאת זְכָרוֹן בְּסִפְר לִיכָּא לְמִילָף אֲלָא דְּמִגִּילָה בְּעֵי סִפְר דְּהִיָּנוּ קִלְף וְאַפְתִּי
דִּיו לֹא ש"מ. לְפִיכָף מ"ל מְקָרָא דְּבְרוּף דְּאִיכָּא לְמִילָף מִיָּנָה סִפְר וּדְיוֹ: ל"ש אֲלָא שְׁעֲתִיד
לְהַחֲזִיר בְּלִיל י"ד פִּירִש"י דְּאָכּוֹן כְּרָף שְׁהֵלָף לְעִיר קָאִי דַּא"צ לְקָרוֹת בִּי"ד עֲמָהֵם אַע"פ
שְׁעוֹדְנּוֹ שְׁם הוֹאִיל וּבִיּוֹם לֹא יְהִי שְׁם אִין זָה אִפִּי פְּרוּז ב"י.

וּק"ל דַּא"כ אֲמַאי תְּנּוּן אִם עֲתִיד לְחַזֵּר לְמְקוֹמוֹ קוּרָאָה כְּמְקוֹמוֹ דְּהִיָּנוּ בַט"ו וְאִם לֹא
קוּרָא עֲמָהֵן וְהִיָּנוּ בִי"ד דְּמְשַׁמַּע אֲבָל לֹא בַט"ו וְהָא וְדָאִי דָּאִין זָה רְבוּתָא הָא דְּקוּרָא
כְּמְקוֹמוֹ בַט"ו דְּהָא אִפִּי ב"ע שְׁקָרָא בִי"ד בְּעִירוֹ וְעִקָר דִּירְתוֹ בְּלִיל ט"ו לְכָרָף אֲמָרִי
בִּירוּשְׁלַמִי דְּנִתְחַיֵּיב פֶּאן וְכָאן וְהִבִּיאוּ לְזָה הִירוּשְׁלַמִי כְּמָה מְפָרְשִׁים כ"ש שְׁזָה שְׁהוּא
בְּכָרָף וַיִּשְׁנּוּ שְׁם בְּזִמָּן קְרִיאַת מְקוֹמוֹ וְלֹא קָרָא בִי"ד שְׁקוּרָא בַט"ו וְע"ב עִקָר הַרְבוּתָא
הוּא מַה שְׁאִין קוּרָא בְּלִיל י"ד עִם בְּנֵי הָעִיר אַע"פ שְׁעוֹדְנּוֹ שְׁם א"כ ה"ל אִם עֲתִיד לְחַזֵּר
לְמְקוֹמוֹ א"ק עֲמָהֵן דְּזָה הוּא עִקָר הַרְבוּתָא מַה שְׁאִין קוּרִין בִּי"ד.

והיאף שְׂבִיגָה הָעֵינָה וְנִקְטָה דְּבַר שְׂאֵצָ"ל. וְעוֹד סִפָּא דָּאָם לָאוּ קוּרָא עֲמָהּוּ וְהִינְנוּ בְּאִין עֲתִיד לְחַזֵּר בְּלִיל י"ד אַע"פ שְׁעֵתִיד לְחַזֵּר בְּיוֹם י"ד לְכַרְךָ אַפְ"ה קוּרָא בִּיּוֹ הוֹאִיל וְה"ל פְּרוּז ב"י דְּהִינְנוּ בִּי"ד וּמִשְׁמָ' אֲבָל לֹא בִּט"ו דְּהָא הָאִי סִפָּא הִיפָּה לְרִישָׁא דְּבַעֲתִיד לְחַזֵּר לְמַקְוֵמוּ קוּרָא כְּמַקְוֵמוּ אֲבָל בְּאִין עֲתִיד לְחַזֵּר לְמַקְוֵמוּ לֹא.

וְאַמַּאי א"ק כְּמַקְוֵמוּ בִּט"ו הָא לֹא גָרַע מִבְּן עִיר שְׁעָקָר דִּירְתוּ בְּלִיל ט"ו לְכַרְךָ שְׁקוּרָא כָּאֵן וְכָאֵן וִי"ל לְמַאי דְּפִי רַש"י גָּבִי ב"ע שְׁהֵלְךָ לְכַרְךָ נִחָא שְׁפִי וְה"ה לְבֹן עִיר שְׁהֵלְךָ לְכַרְךָ אִם עֲתִיד לְחַזֵּר בְּלִיל ט"ו לֹא הֵוִי מְנַקֵּף לְמַקְוֵמוּ וְקוּרָא בִּי"ד כְּחוֹבוֹת מְקוּמוּ אַע"פ שֶׁהוּא בְּכַרְךָ אֲבָל אִין עֲתִיד לְחַזֵּר בְּלִיל ט"ו א"צ לְקֵרוֹת בִּי"ד וּמִמַּתִּין וְקוּרָא עֲמָהּוּ וְהִשְׁתָּא י"ל דְּמִשּׁוּם בְּן עִיר שְׁהֵלְךָ לְכַרְךָ דְּנִקְטָה בְּרִישָׁא קוּד' לְבֹן פְּרָךְ שְׁהֵלְךָ לְעִיר נִקְטָה קוּרָא כְּמַקְוֵמוּ אַפִּי א"ע לְחַזֵּר עַד קוֹדֵם עֲמוּד הַשַּׁחַר בִּט"ו אַפְ"ה קוּרָא בְּלִיל י"ד וְלֹא בְּלִיל ט"ו וְאִם לֹא שְׁאִין עֲתִיד לְהִחְזִיר עַד יוֹם ט"ו קוּרָא עֲמָהּוּ בְּלִיל ט"ו וְיוֹמוֹ הוֹאִיל וְהוּא בִּי"ד וְט"ו בְּפִרְךָ פֶּרַח מִינְיָ' חוֹבוֹת מְקוּמוּ וְנַעֲשֶׂה מְנַקֵּף בְּן יוֹמוֹ: וְהָרָא"ש פִּי דְּהָאִי ל"ש אֲלָא שְׁעֵתִיד לְחַזֵּר בְּלִיל י"ד אֲבָן עִיר שְׁהֵלְךָ לְכַרְךָ נְמִי קָחִי דָּאָם עֲתִיד לְחַזֵּר בְּלִיל י"ד קוּרָא בְּלִיל י"ד כְּחוֹבוֹת מְקוּמוּ אֲבָל אִין עֲתִיד לְחַזֵּר עַד יוֹם י"ד פֶּרַח מִינְיָ' חוֹבַת מְקוּמוּ וְקָרִינֵן בִּי מְנַקֵּף בְּן יוֹמוֹ כִּינֵן שֶׁהוּא בְּן פְּרָךְ בְּקָרִיאַת מְקוּמוּ וְאַף אִם יִחְזִיר לְעִירוֹ יִקְרָא בְּיוֹם ט"ו.

וְק"ל כִּי אִין עֲתִיד לְחַזֵּר עַד יוֹם י"ד אַמַּאי א"ק כְּמַקְוֵמוּ כִּינֵן שֶׁהוּא חֲזוֹר בְּיוֹם י"ד לְמַקְוֵמוּ וְהֵוִי קִצָּת מִן הַיּוֹם כְּמַקְוֵמוּ יִקְרָא כְּחוֹבוֹת מְקוּמוּ דְּמַאי חֲזוֹת לְקֵרוֹתוֹ מְנַקֵּף ב"י עַל שֵׁם תְּחִילַת הַיּוֹם שֶׁל י"ד שֶׁהִי בְּפִרְךָ קָרִינֵן בִּי פְּרוּז ב"י ע"ש סוּף הַיּוֹם שֶׁל י"ד שֶׁהוּא בְּעִיר.

וִי"ל דְּלַעֲנִין פְּרוּז בְּן יוֹמוֹ וּמְנַקֵּף בְּן יוֹמוֹ אֲזֵלִינֵן בְּתַר תְּחִילוֹת הַיּוֹם דְּאוֹתָהּ שְׁעָה מְפָרִיחַ מִינְיָ' חוֹבַת מְקוּמוּ וּמִיחַל עֲלֵיו חוֹבַת הַמְּקוֹם שֶׁהוּא שֵׁם לְגַמְרֵי דָתוֹ לֹא הָדַר עֲלֵי אַע"פ שֶׁיִּחְזֵר לְמַקְוֵמוּ כְּאוֹתוֹ יוֹם בְּסוּפּוֹ תַדַּע שֶׁהָרִי הִירוּשָׁלַיִם אוֹמֵר בְּן עִיר שְׁעָקָר דִּירְתוּ בְּלִיל ט"ו לְכַרְךָ גַּתְחִיב כָּאֵן מִשְׁמַע דְּיִיָּקָ' שְׁעָקָר דִּירְתוּ בְּלִיל ט"ו אֲבָל אִם לֹא עָקָר דִּירְתוּ עַד יוֹם ט"ו לֹא גַתְחִיב לְקֵרוֹת בִּט"ו אַע"ג דְּכִסּוּפּוֹ הוּא בְּכַרְךָ אֲלֵמָא בְּתַר תְּחִילתוֹ אֲזֵלִינֵן וְכִינֵן שֶׁהוּא בְּתַחֲלִיתוֹ בְּעִיר אַע"ג שְׁעָקָר דִּירְתוּ בְּסוּפּוֹ מְעִיר לְכַרְךָ תוֹ לֹא הָדַר עֲלֵי חִיּוּב שֶׁל ב"כ שֶׁהוּא שֵׁם בְּסוּף יוֹם ט"ו: מְפָדִי כְּתִיב הִיְהוּדִים הַפְּרוּזִים הַיּוֹשְׁבִים בְּעָרֵי הַפְּרוּזוֹת ל"ל וכו'.

ק"ל דְּאֲדַרְבֵּי הַיּוֹשְׁבֵי בְּעָרֵי הַפְּרוּזוֹת לֹא פְּרוּז בְּן יוֹמוֹ בְּמִשְׁמַע וְכַדָּאָמ' בַּפ"ק דְּב"ב (דף ח) הַחֲמֵרוֹת וְהַגְּמֵלוֹת הָעוֹבְרוֹת מְמַקְוֵמוּ לְמַקְוֵמוּ וְלָנָה בְּתוֹכָהּ וְהוֹדְחָה עֲמָהּוּ הֵן בְּסִקִּילָה וּמְמוֹנֵם פְּלִט וְאִם נִשְׁתַּהוּ שֵׁם ל' יוֹם הֵן בְּסִיף וּמְמוֹנֵם אֲבָד וּמִפ' טַעְמָא מִשּׁוּם דִּישִׁיב' מְתָא לֹא מְקָרָא פְּחוֹת מִל' יוֹם וְגַבִּי עִיר הַנְּדַחַת יוֹשְׁבֵי הָעִיר כְּתִיב וּמִיָּתָא לָהּ מְדַתְּנִיא הַמְּוֹדָר הַנָּאָה מֵאַנְשֵי עִיר כָּל שְׁנִשְׁתַּהוּא שֵׁם י"ב חוֹדֵשׁ אֲסוּר לְהַנּוֹת מְמַנּוּ וכו'.

מִיּוֹשְׁבֵי הָעִיר כָּל שְׁנִשְׁתַּהוּא שֵׁם ל' יוֹם אֲסוּר לְהַנּוֹת מְמַנּוּ פְּחוֹת מְכָאֵן מוֹתֵר לְהַנּוֹת מְמַנּוּ וְא"כ ה"נ נִימָא הַיּוֹשְׁבִים בַּעַה"פ כָּל שְׁנִשְׁתַּהוּא שֵׁם ל' יוֹם לְלַמַּד דְּוּנוּקָא בְּמִשְׁמַע אֲבָל לֹא פְּרוּז ב"י וּמִש"ה כְּתִיב הַיּוֹשְׁבֵי בְּעָרֵי הַפְּרוּזוֹ דְּבִיּוֹשְׁבַת שֵׁם ל' יוֹם נִקְרָא יוֹשֵׁב בְּעִיר פְּרוּז: וְרַבְּנָן הוּא דְּאֲקִילוּ עַה"כ כְּדִי שְׁיִסְפִיקוּ כו' וְכ"ת הָא לְעִיל בַּפ"ק (דף ד') בְּמִסְקָנָא קְאָמַר הָא דְּאֲקִילוּ מְפָנִי שְׁמִסְפִּיקִין הוּא י"ל דַּל"מ קְאָמַר.

ל"מ אי ה"ט דאקילו לטובתם מפני שמספיקין לא אטרחו רבנו לבא לעיר ביו הקריא' השתא שהו בעיר אין פאן טורח ואין להם שום טובה ופשיטא דקורין עמהן אלא אפי' ה"ט דאקילו משום טובת עיירות פדי שייספיקו וה"א אפי' כשהן בעיר א"צ לקרות עמהן פדי שיהא פנויים להספיק קמ"ל דלא נקראת: ספר שאם תפירה בחוטי פשתן פסולה ק"ל הא אמרינו בפ"ב דמכות (נ"ד י"א) ספר שתפירה בפשתן פליגא בה ר' יהודה ור"מ חד אמר פשר וח"א פסול מ"ד פסול דכתיב למען תהי תורת ה' בפיה איתק' כל התורה פולה לתפילין מה תפילין הלכה למשה מסיני לתפרו בגידין אף כל הת"כ לתפרו בגידין ואיד' פי איתקש למותר בפיה להלכותיהן לא איתקש ואמ' אמר רב חזינא לתפילה דבי חביבי דתפירה בכיתנא וכיון דרב לא פליג משמע דהכי ס"ל וכיון דאפי' תפילין לרב פשר לתפרו בחוטי פשתן כ"ש ס"ת דאפי' את"ל דמקשינו ס"ת לתפילין לכל מילי מ"מ פשר לתפירה בפשתן הא תפילין נמי נתפרין בפשתן וכיון דס"ת נתפרת בפשתן האיך אמר רב גופי' הךא דמגילה נקראת ספר שאם תפירה בחוטי פשתן פסול' ושם הא דמסיק התימ' בחר מלתא דרב ולית הלכתא כותי' לאו סתמא דגמרא מסיק לה אלא מסיום דברי רב עצמו הוא מיהו ק"ל למ"ד ס"ת שתפירה בפשתן פשיטה למאי נפקא מנה מגילה נקראת ספר ונקרא אגרת שאם הטיל בה ג' חוטי גידין דכשיירה פדמסיק הא בלא"ה אפי' פולה של פשתן נמי כשיירה דהא ספר גופה בכה"ג נמי פשר.

וי"ל נ"מ דקר' אגרת דאין מדקדקין בטעותי' פאגרת: יט ע"ב ומחו לה אמוחא בצייבור שני. פלומר אבל ביחיד יצא תמיה לי הא מלתא טובא דמשמע בצייבור הוא דלא יצא אבל ביחיד יצא מי איכא מידי דביחי' יצא ובצייבור לא אטו מפני שהו בצייבור גריעי טפי. ועוד דל צייבור מהכא ויהי' נחשב כל אחד ואחד ליחיד בפני עצמו ולא לצטרפו אהדדי ועוד כיון דאמרת בצייבור לא יצא ממילא אין מצטרפין זה עם זה ומעתה נעשו ביחידים וכל אחד נחשב לעצמו ונתפרדה החבילה וממילא יצאו דהא אמרת דביחיד יצא.

ועוד דהא טעמא דהקורא במגילה הכתובה בין הכתובים דלא יצא הוא משום דלא מפורסם ניסא דנראה פקור' במקר' והא בקריאת צייבור שהו בעשרה איכא משום פירסומא ניסא טפי מקריא' דביחיד כדאמרינו בפ' קמ' (נ"ד ה') אליבא דכ"ע דשלא בזמנה אין קורין אותה אלא בעשרה ואיכא למ"ד דאפי' בזמנה צריף עשר' וטעמא משום דאיכא פירסומא ניסא בעשרה טפי מבחייד.

וא"כ השתא ק"ו הדברי' מה ביחיד דליכא בקריאתו פ"נ כבצייבור אפ"ה יוצא י"ח במגילה הכתובה בין הכתובים ולית לן בה משום דנרא' פקורא במקרא בעלמא צייבור דאיכא משו' פ"נ יותר לא כ"ש דלא חיישינו להא פ"נ דלא לתחזי פקורא במקרא.

ונ"ל דשמעת' זו מתפרשא ע"ד שמעת' דפ' קמא דא' בזמנה קורין אות' ביחיד ושללא בזמנה בעשרה וטעמ' משום דבזמנ' איכא פ"נ אפי' ביחיד משא"כ שלא בזמנ' דליכא פ"נ אלא בי' וכמ"ש שם והשת' הא דאמרינו הךא לא אמרו אל' בצייבור לאו למימרא דאיכא לאפלוגי בזמן א' בין צייבור ליחיד דצייבור לא יצ' ויחי' יצא דזה אי אפשר וכדפי'.

אלא ה"פ בצייבור שנו היינו בזמן שאין קורין את המגילה אלא בצייבור והיינו שלא בזמנו דבעי פ"נ לפיכך אין קורין נמי במגילה הכתובה בין הכתובים דליכא פ"נ דנראה

פקורא במקרא נאנן שלא בזמנו פ"נ בעינו וכיון דבעי ציבור משום פ"נ מגילה הפתובה בין הפתובי ל"י דהא ליכא משום פ"נ ואע"ג דאיכא ציבור אין פאן משום פ"נ דמחזי פקורא במקרא וליכא משום פ"נ מעליא עד דאיכא תרתי ציבור וכתובה בפ"ע ולא בין הפתובים.

אבל בזמן שקורין אותה ביחיד דהינו בזמנה פינו דהשתא לא חיישינן לפ"נ דציבור ה"נ לא חיישינן לאידך פ"נ דכתובה בין הפתובים דבזמנה בכל ענין איכא מצד עצמו של יום משום פ"נ ואין צריף לפ"נ מצד אחר תדע מדלא מסיים אהא דקאמר בציבור שנו אבל ביחיד (ל"י) [צ"ל יצא].

א"ו דאין חילוק בהא מלתא בין ציבור ליחיד וכל היכ' דביחיד יצא בציבור נמי יצא והאי בציבור שנו דקאמ' היינו שלא בזמנו שאין קוראין אלא בציבור. ובשלא בזמנו ביחיד לא משפחת לה כלל דהא א"ק אותה ביחיד לגמרי ואל תתמה על מה שפ"י דהאי בציבור שנו היינו בזמן שא"ק תלא בציבור דכה"ג פ"י ר"ת אהא דאמר ריש פ"ק דערכין (דף ג) גבי פלאים דבגדי פהונה נהי דאישתרי בעידן עבוד' שלא בעידן עבודה לא אישתרי דבעידן עבוד' דקאמר היינו במקדש שהוא מקום עבודה ואפ"י שלא בשעת עבוד' שרי כמ"ש התוס' בשמו בפ' פל הבשר (דף ח) ופ' התכלת ה"נ י"ל האי בציבור היינו בזמן שא"ק אלא בציבור שהא שלא בזמנו וכדפ"י ונהר"ן פתב יש מפרשים לא אמרן אלא בציבור אבל ביחיד יצא וכן דעת הרי"ף ולישנא לא משמע הכי דא"כ הל"ל ה"מ בציבור ומדאמר ומתו לי' אמוחא משמע שהו מחלישין פח הדבר בעצמו לפיכך נראה דה"ק ומחו לי' אמוחא שאין לה לומר ל"י של"א אלא בציבור אבל ביחיד אפילו לכתחילה הלכך בציבור דעבד מיהו יצא אלו דבריו מיהו קצת קוש' לפי אפתי קזה.

והמחנור כדפ"י והא דנקט לישנא דמחו לי' אמוחא דמפרש ה"ן דמשמע דמחלישין פח הדבר בעצמו ולמאי דפ"י אא"ל דהאי ומחו לי' אמוחא שמחלישין פח הדבר בעצמו דוונדאי אין ללמוד מבזמנו דביחיד לשלא בזמנו דבציבור דל"ד דשלא בזמנו בעי פרסומי ניסא משא"כ בזמנו לא בעי פרסומי ניסא דהא מה"ט שלא בזמנו אין קורין אותו אלא בי' אפ"י דעבד נמי לא משא"כ בזמנה והאי ומחו לי' אמוחא אינו מוכרח לפרש שמחלישין פח הדב' בעצמו.

ונהרי כל המפרשים פירשו לשיטתם דבדעבד נמי לא יצא בציבור אלמא ל"ל ההוא דיקדוקא דה"ן מלישנא דמ"ל אמוחא. והטור (בא"ח סי' תרצ"א) בשם בעל העיטור פ"י הא דאמר בציבור לא יצא היינו בבה"כ שהוא מקום ציבור ובעי פ"נ אבל שלא בבה"כ אפ"י בי' יצא.

ונ"ל שדוחקו לפ' פן פי היכא דלא ליפלוג הא אדר"א בפ' קמא (דף ה) דאמ' בין בזמנו ובין שלא בזמנו אין קורין אלא בי' והכא קאמר בציבור שנו אלמא קורין אפ"י ביחיד לפיכך מפרש בציבור היינו בבה"כ מקום ציבור ולעולם אין קורין אותו ביחיד והוא ע"ד שפ"י בציבור היינו זמן ציבור ופי' תמוה הוא וגם קשה לפירושו כל מה שהקשתי והנכון כדפ"י: חוץ מחשו"ו וה"ט משום דה"ל אינו מחויב בדבר וא"מ אחרים י"ח.

אפשר לו לצאת אלא משו' דשומע כעונה מקריאות הקורא מתוך הפתח וכינן דהקורא אין מחנניב בדבר א"מ ולהאי טעמא דא דחש"ו אין מוציא את השומע למ"ל אלא בשומע מהו רובא של מגילה דמיעוטו אפתי תיפוק לי' משום הרהור דנפשי' ואי משום ע"פ הא בקורא מיעוטו של מגילה ע"פ ל"ל בה פדאמרי' לעיל וגם להאי שנוני' לא א"ש הדין דפ"ב דסופה: ר"י מתיר בקטן.

הק' התוס' קטן מיירי אי בלא הגיע לחינוך מ"ט דר"י דמתיר הא ה"ל אינו מחנניב בדבר ואי בהגיע לחינוך מ"ט דרבנן הא מגילה נמי דרבנן. ליתיה קטן דרבנן ולפיכך מגילה דרבנן דהכי אמרינן בפ' מי שמתו (דף כ"א) דקטן דרבנן מוציא בבה"מ את אביו שאכל שיעור' דרבנן ולכאור' זה קוש' די"ל דמיירי בקטן שהגיע לחינוך ואע"פ שהו' מחנניב מדרבנן אפ"ה אינו מוציא גדול פיון דמגיל' נאמ' ברה"ק לקרות לכ"ע כדא' בפ"ק (דף ו') הוי כמו של תורה וכיון שפן קטן אפי' הגיע לחינוך פטור מעיקר חיוב של רה"ק כמו שפטור מה"ת מכל המצות ואע"ג דרבנן תיקנו חינוך לקטן אינו מוציא לגדול המחנניב במגילה מעיקר דרה"ק כמו שאין מוציא' בכל מאות של תורה.

מ"מ פי דייקת יפה הקשו דהא הפל כשירי' לקרו' דרישא לאתויי נשי' אתא כדא' ברפ"ק דערבין ולהוציא נשים ולא אנשי' כדתנן' בתוספתא וכמש"כ לעיל וה"ט משום דבעיקר חיוב דברה"ק נשי' פטורי' דה"ל מ"ע שהז"ג ואין חייבי' אלא מדרבנן.

הילכך אינה מוציאה את אנשי' מעיקר חיוב שברה"ק. וכיון שפן הא סיפא דחוץ מחש"ו נמי קאי אנשי' שאין חש"ו מוציאין אפי' את הנשי' והשתא ונדאי תקשה הא חש"ו חייבן שוין לנשים מדרבנן ושניה' אין חייבין מעיקר רה"ק ואמאי א"מ לנשים.

ותי' התוס' דמיירי בקטן שהגיע לחינוך מיהו קטן הוי תרי דרבנן דאין חייב (בבה"מ) [צ"ל במקרא מגילה] אלא מדרבנן ומג' גופה דרבנן אבל בגדול ליכא אלא חד דרבנן במגילה שהרי בשאר מצוה הוא חייב מדאורייתא ולא אתי תרי דרבנן ומפיק חד דרבנן.

אבל האי דבה"מ מיירי שקטן אכל כדי שביעה דהוי חייבא דאורייתא וליכא אלא חד דרבנן ומפיק האב שלא אכל אלא שיעורא דרבנן וק"ל על סברה התוס' דאם אי' דתרי דרבנן קליש מחד דרבנן תקשה הא דא' בפ"ק דפסחי' (דף יד) גבי הא דתנן הוסיף ר"ע ואמר מימיהם של פהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שננטמא בטמא מת אע"פ שמוסיפי' טומאה עצל טומאתו ואמר רבא ש"מ קסבר ר"ע טומאת משקין לטמא אחר' דאורייתא דאי ס"ד דרבנן.

מכדי האי גר מאי קח מהניא להאי שמן אי לאיפסולי הוא גופי' הא פסול וקאי פריד' ממאי דילמא לטמא אחר' מדרבנן ומשני מדרבנן מאי איריא ב'אב הטומאה אפילו בראשון ושני נמי תחיל' הוי דתנן כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיו' תחילה חוץ מטבול יום.

אלא ש"מ דאורייתא היא והשתא לעולם אימא לך קסבר ר"ע טומאת משקין לטמא אחר' אינו אלא מדרבנן ודקק"ל מאי איריא אב הטומאה אפי' ראשון ושני נמי דילמא לרבותא נקט אב הטומאה לא מבעיא ראשון ושני דא"כ הוסיפו' טומא' לשמן זה אינו אלא ע"י תרי דרבנן דהא טומאות משקין לטמא אחרים כל עיקר אינו אלא מדרבנן והא

כל המטמא את הידני' עושה משקין להיו' תחילה אינו אלא מדרבנן אלא אפי' אב הטומא' דע"י חד דרבנן גרידא שגזרו טומאה על המשקי' יש פאן הוספת טומאה אפ"ה שורפין בגר שנטמ' בטמא מת.

א"ו כל בדרבנן אין לסלק בין חד דרבנן לתרי דרבנן ואין בזה אומר יותר וא"כ אין שום רבות בנטמא באב הטמא' דאינו אלא חד דרבנן יותר מנטמא בראשון או בשני וש"מ כל בדרבנן הכל שוין וא"כ ה"נ לענן להוציא זה את זה אין לסלק ביניהם ולא קליש חיובא דתרי דרבנן מחד דרבנן כמו דלא קליש התם לענן טומאה ותרי דרבנן מוציא לחד דרבנן: וכ"ת אם איתא דאין לסלק בין חד דרבנן לתרי דרבנן תקשה לה דא' בפ"ג דמנחות (דף לא) אר"ש שזורי פעם אחד נתערב לי טבל בחולין ובאתי ושאלתי את ר' ואמר לי לה קח לה מן השוק ועשר עליו קסבר דאורייתא ברובא בטל ורוב עמי הארץ מעשרין הן והני לי' כתורם מן הפטור על הפטור ופריה ולימא לי' לה קח מן הנכרי ומשני קסבר אין קנן לנכרי בא"י להפקיע מיד מעשר וה"ל הן החיוב על הפטור.

והקשו התוס' אהא דקא' קסבר אין קנן והא מ'פטר משעת מירוח הנכרי ות' דמ"מ דמי לחיוב כי היכא דלא א"ל קח מעציץ שאינו נקוב או מתבואת חוץ לארץ ועוד כל לוקח דרבנן הוא מו' והשתא משמע לכאורה דיש לסלק בדרבנן בין חד דרבנן לתרי דרבנן דקליש חיובא דתרי דרבנן יותר מחד דרבנן דמש"ה קא"ל קח מן השוק ולא מן הנכרי דאין קנן אע"ג דמ"מ מן הפטור הוא דהא מירוח נכרי פטור מה"ת משום דדמי הא לחיוב יותר מהא אלקא דבדרבנן כל דדמי לפטור יותר מאידך קליש חיובא דידני'.

וה"ה בתרי דרבנן הא קליש חיובא דידני' מחד דרבנן ואיך יוצא זה דקליש חיובא לאידך דאלים חיובא. הא לאו מילתא היא דאדרבה משם יש ראי' להיפך שגרי התו' מסיימי שם ועוד כל לוקח דרבנן הוא כדדרשינן תבואת זרעה ולא לקוח כו'.

והשתא אי ס"ד דתרי דרבנן קליש לחיובא מחד דרבנן איך א"ל קח מן השוק ועשר עליו משום דרוב ע"ה מעשרין הן א"כ איך אפשר לעשר מלקוח מעם הארץ ע"ז של תערוכת. הא זה של תערוכת אינו אלא חד דרבנן דמאורייתא חד בתרי בטל ולקוח מע"ה ה"ל תרי דרבנן דרוב ע"ה מעשרין הן וכל לקוח אינו אלא מדרבנן וכן ללישנא בתרא דהתם דא"ל קח מן הנכרי ולא מן השוק דאין רוב ע"ה מעשרין אכל מן הנכרי ש"ד דיש קנן לנכרי מה"ת ואין חייב במעשר אלא מדרבנן כמו זה של תערוכות.

אפתי תקשה איך מפריש מזה של לקוח מן הנכרי דה"ל תרי דרבנן של נכרי ולקוח דקליש על של תערוכות דאינו אלא חד דרבנן דמה"ת בטיל ברוב א"ו כל בדרבנן ל"ש חד דרבנן ול"ש תרי דרבנן שניה' שוויין בקלישותא ואין זה אלים מזה ועוד בע"כ אין ללמוד מהאי עובדא דר"ש שזורי דא"ל ר"ע קח מן הנכרי דיש לסלק בין תרי דרבנן לחד דרבנן דא"כ תקשה דרבי טרפון אדר"ט דהתם מסלק בניהו ואלו הכא במשנתנו ר"י מתיר בקטן וחולק על ת"ק דס"ל לר"י דאין לסלק בניהם ואמרין בגמ' פניא אמר ר"י קטן הייתי וקראתי למעלה מר"ט וזקני' וא"כ תקשה דר"ט אדר"ט דכאן משנוה חיוב' דחד דרבנן לתרי דרבנן והת' גבי תערוכות טבל לא משוו להו א"ו לא דמי הא דקרב לחיוב יותר מלפטור לחד ותרי דרבנן.

מיהו לפי הריב"ם שם בתוס' בפ"ג דמנחו' דמפ' הא דלוקח פטור מה"ת ה"מ בשלקחו עד שלא נתמרח אין להכריח משום שאין ר"ט מחלק בין חד דרבנן לתרי דרבנן ומ"מ מצד הסברא י"ל דל"ד הא דחד מדרבנן לתרי מדרבנן להא דקרוב לחיוב יותר מן הפטור.

עוד למאי דפי' בפ"ק דאשה נמי ה"ל תרי דרבנן א"אל כפי' התוס' דא"כ אמאי קטן אינו מוציא לאשה לת"ק הא שניהן שוין דה"ל תרי דרבנן: ומדברי התוס' בפ"ד דר"ה (דף ל"ג) משמע דה"ט דר"י דמתיר בקטן משום דס"ל דרשות מוציא בר חיובא בדרבנן שכתבו דרשות יוכל להוציא בר חיוב דרבנן כמו קטן המברך לאביו ועולה למגן שבעה ומוציא אחרים י"ח במגילה לר"י.

ולפי"ז צ"ל דהאי דפ' ג' דסנפה גפי' הלל דרבנן דעונין אחריהן דלא כר"י וכן האי דפ' ב' דשבת (דף כ"ג) דקאמר הגמרא השתא דאמרת הדלקה עושה מצנה הדליקו חש"ו לא עשו ולא פלוג אלא אשה ונדאי מדליקה דאריב"ל נשים חייבות בגר חנופה שאף הו' הו' באותו גס משמע דאי לאו ה"ט דאף הו' הי' באותו גס הו' פטורי' מור חנופה אם הדליקה אשה לא עשה פלוג וכן אם הדליקו חש"ו לא עשו פלוג ש"מ דאין רשות מוציא ב"ח בדרבנן והיינו דלא כר"י.

מ"מ קשה לי דה' מציד' תברא דאי ס"ל לר"י דבדרבנן רשות מוציא בר חיוב אמאי פליג ר"י את"ק אקטן לחוד ומשמע דבשוטה מודה להו'. ה"ל לאפלוגי נמי אשוטה ולהתירו נמי להוציא ב"ח ידי חובתו מה"ט גופי'.

אבל לפי' התוס' דשמעתין ניקח דבקטן לחוד מתיר דהא מ"מ מחויב מדרבנן ואע"ג ד"הלתרי דרבנן ר"י אינו מחלק בין חד דרבנן לתרי דרבנן פיון דמ"מ מחויב מדרבנן אבל לפי' התוספות דהתם דלר"י אפי' רשות גמור בדרבנן מוציא ב"ח א"כ אמאי לא פליג את"ק אשוט' נמי דיוצא.

וי"ל הא דשוט' אינו מוציא ב"ח בדרבנן לר"י לאו משום דלאו ב"ח הוא אלא מטעם אחר משום דלאו בר פנונ' הוא דהא מה"ט שחיטת חש"ו פסול' אפילו באחרים רואין אותן למאן דבעי פנונה לשחיטה כדאמר בפ"ק דחולין (דף י"ב) משום דלאו בגי' פנונ' ניהו ומ"מ מתיר ר"י בקטן אע"ג דלאו בר פנונה הוא דיש לו תקנ' משא"כ בחרש וכמו שאפרש.

ולא מבעיא למ"ד מצות צריכות פנונה וכ"ש למאי דפי' בריש פירקין דבמגילה כ"ע מודים דצריף פנונה הגי' לאו בגי' פנונה ניהו אלא אפי' למ"ד מצות אין צריכות פנונ' באפי' תימא דבמגיל' נמי אין צריכות פנונה מ"מ הגי' גריעי טפי.

דהא תנן בפ' ד' דר"ה (דף ל') המתעסק לא יצא ופרשתי התם דמתעסק מקרי באינו יודע שנה שופר או שהיום ר"ה וכיוצא בזה והה"נ אם אינו יודע שנה מגילה ושהיום פורים וכיוצא בזה מקרי מתעסק ולא יצא לכ"ע.

והא חש"ו כל מעשיהו כמתעסק דיינינו להו כדאמר התם בפ"ק דחולין דקטן אין לו מחשבה לענין שחיטת קדשים ואם שחט עולה לשמה פסולה. ופי' התוס' אע"ג דזבחים מסתמא לשמה הו' עומדין ואינו פסול עד שישחט שלא לשמ' בהדיא מ"מ סתמ' דקטן גרע טפי שאינו יודע שהוא קדשים.

ואמרנו לשם חולין פשר משום חולין פלי שהוא סבר שזה חולין פסול ואפילו אומר הקטן בפלי שהוא שוחט לשם קדשים לאו כלו' הוא דאין לו מחשבו'. וה"נ אפלי' אומר בפלי שזה מגיל' ושהיו' פורים כמתעס' דיינינו לי' וה"ה לשוטה דלאו בר דעה הוא השומע ממנו לא יצא דהוי לי' שומע מן המתעסק.

מיהו בקטן יש לו תקנה בגדול עומד על גביו וכדתנו בפ"ב דגיטין (נ"ד כ"ג) הפל פשרין לכתוב את הגט ואפלי' חש"ו ופריה בגמרא והא לאו בני דיעה ניהו ואמר ר"ה והוא שגדול עומד על גביו ופלי' התוס' דדוק' גבי פתיבות גט מהני לשוטה בגדול עומד על גביו דהתם מתוך שהוא פותב בגט שמו ושמה והוא עומד על גביו ומזהירו מתוך כך הוא מפיר יותר שהוא נכתב לשמה משא"כ בחליצה.

דתניא בתוספת שנהלץ חליצתו פסול ולא מהני לי' פוננת ב"ד העומדי' שם אבל חרש וקטן אי לא משום דאיש פתיב בפרישה וחרש וחרשת פסול משום דאין באמ' ואמרה הוי מכשרין להו אע"ג דחליצה בעי פוננה אפלי' הכי הוי מכשרין להו כיון שהבית דין עומדין על גבו בני פוננה ניהו משו' דיש להו דעת קלישתא בני פוננה ניהו באחרי' עומדים ע"ג ומזהירין אותן לעשות לשמה אבל שוטה אין לו דעת כלל.

וה"נ גבי מגילה בקטן מהני לי' באחרי' עומדין ע"ג דבר פוננה הוא לפיכך מתיר ר"י ואפ"ה לת"ק לא משום דלאו בר חיובא הוא אבל שוטה אפלי' באחרי' עומדין ע"ג לא מהני לי' גבי מגילה להיות בר פוננה כמו דלא מהני גבי חליצה ואפילו ר"י מודה דפסול דה"ל כמתעסק דלאו ב"כ הוא כלל ואע"ג דלפי סברא זו דרשות מוציא בדרבנן את בר חיובא מ"מ מתעסק גרע טפי מ"מ ק"ל על סברא זו דרשות מוציא ב"ח דרבנן כמו שאכתוב לקמן בפ"ג: ולי נראה דה"ט דקטן אינו מוציא לאחרי' לת"ק אע"ג דמגילה דרבנן.

משום דאמר בספ"ג דר"ה (נ"ד כ"ט) כל ברכות פולן אע"פ שיצא מוציא ואמר נמי התם בהלל ובמגילה אע"פ שיצא מוציא. וה"ט דאע"ג דיצא פבר ואינו מחויב בדבר אפ"ה מוציא דכל ישראל ערבים זה לזה במצות ועליו להצילו מן העון ולפטור אותו מן המצות וה"ט דא' בפ"ז דברכות (נ"ד מ"ח) להוציא אחרים ידי חובתן עד שיאכל פזית דגן.

והא בשיעור פזית אינו חייב אלא מדרבנן אפ"ה מוציא אחרי' שאכלו פזי שביע' וחיובן מה"ת וכדפלי' התוס' ומקצ' מן המפ' התם. ומיהו בקטן ודאי ל"ש ה"ט דערבות ואע"ג דחיי' במצות מדרבנן בכלל ערבות ודאי אינו והשת' י"ל הא דקטן אינו מוציא במגילה דרבנן לת"ק מיירי ביצא פבר ידי חובתו כיון דאינו בכלל ערבות הואיל ויצא אינו מוציא דה"ל השתא אינו מחויב בדבר.

א"נ אפלי' בלא יצא עדיין אפ"ה א"מ לת"ק גזירה ל"י אטו שיצא פבר דבגדול אפלי' כה"ג מוציא מטעם ערבות והשוו חכמים מדותיהן בקטן דלעולם א"מ גזירה היכא דלא יצא עדיין אטו היכא דיצא פבר ומסתברא בפלי' זה חזק דתנא ת"ק קטן דומיא דח"ש דבכל ענין א"מ.

ועוד דאי איירי ביצא פבר מ"ט דר"י דמתיר בקטן הוא ודאי אינו בכלל ערבות א"ו ח"ק מיירי אפלי' בקטן שלא יצא עדיין אפ"ה אינו מוציא אחרים גזירה אטו היכא דיצא פבר

ר"י לא גזר ובלא יצא דהוי לי מחניב בדבר לר"י מוציא והשתא א"ש דלא תקשה מהא דבן מברך לאביו בדאכל האב שיעורא דרבנן דאפי' לת"ק דגבי בה"מ ל"ש למגזר דאינו מוציא בדלא יצא אטו היכא דיצ'.

דברכ' המזון שאני דאפילו גדול אם אינו חייב בברכת המזון אינו מוציא כדא' התם להוציא אחרים ידי חובתן עד שיאכל פזית דגן ופי' התו' והמ"פ דה"ט דשאני בה"מ מפל המצן דאע"פ שיצ' מוציא מטע' ערבות והכא בעינן שיאכל פזית דגן משום דאם לא אכל איהו יאמר שאכלנו משלו הילכך פינו דאפי' בגדול בבה"מ אם יצא אינו מוציא אא"כ לא יצא ונתחייב הוא עצמו לברך בה"מ ל"ש למגזר גבי בה"מ בקטן היכא דל"י אטו היכא דיצא כבר פינו דבכה"ג דביצא כבר דלא נתחייב אפי' גדול אינו מוציא וכ"ת אפתי תקשה לר"י דמתיר בקטן להוציא אחרים י"ח הא קטן אינו חייב במגילה מעיקר' חייב דרה"ק וא"כ היכא מצי להוציא את הגדול י"ח אע"ג דבמתניתן י"ל הא דמתיר ר"י בקטן היינו להוציא נשים י"ח דהא רישא דהכל פשרי' לקרות אמרי' בריש ערכין דלא תויי אשה אתא ובע"כ היינו להוציא אשה דכונתה אבל לא איש כדפי' לעיל מהאי דתוספתא א"כ סיפא נמי דחוץ מחש"ו נמי אאשה קאי שאין פשרי' להוציא את האשה ועלה קאי ר"י ומתיר בקטן היינו להוציא את האשה ונוקא דתרנוייהו אין חיובן מעיקר דרה"ק אלא מדרבנן.

מ"מ מבריינתא דמייתי בגמ' דר"י קרא פשה' קטן למעלה מר"ט וזקני' ור' דקרא למעלה מר"י ונדאי קשה. ודוחק לומר דר"י ורבי שקראו למעלה מר"ט וזקני' ולמעלה מר"י לאו להוציא אותם אלא להוציא נשים דלא משמע הכי.

וי"ל למאי דפי' לעיל בפ"ק דעיקר חיובן שברה"ק אינו אלא ביום אבל פליגה לא וכיון דקריאת לילה אינו אלא מדרבנן קטן מוציא אפי' אנשים י"ח דהא גדול בקריאת הלילה שנה לקטן. א"נ י"ל דלר"י ל"ל פלל הא דאמרי' בפ"ק אסתר ברה"ק נאמרה ואפי' לקרות ל"ל דכל עיקר קריאת מגילה אינו אלא מדרבנן הילכך קטן וגדול שווי' הן בחיובא לפיכך קטן מוציא את הגדול שאינו אלא מדרבנן פמותו א"נ י"ל דאפ"ת דסבר ר"י שניתן לקרות ברה"ק אלא דס"ל כשמואל דלא ניתן לכתוב ברה"ק וכיון דלא נתנה לכתוב ע"כ ל"ל גז"ש דלעיל דכתיב' פתיבה מכתוב זאת זכרון בספר וכיון דל"ל גז"ש זו ל"ל נמי דמגילה בעי זכרון בפה ונוקא אלא אפי' בהרהור סגי לי' כמ"ד הרהור דקיבור דמי והשומע מן הקטן יוצא י"ח בהרהור דנפשי' אע"ג דלכ"ע מדרבנן צריף לכתוב מיירי בפשיש מגיל פתוב' לפני השומע ואינו שומע ע"פ ע"ד שפירשתי לעיל: ר"י היא דתנן הקורא את שמע התוס' פי' הא דמדמה מגילה לק"ש אליבא דר"י דאמר גבי ק"ש לא השמיע לאזניו ל"י משום דתקון רבנן במגילה כעין ק"ש דאורייתא והא דמדמה לקמן בה"מ דאורייתא לק"ש פינו דלא פתיב שמע גבי בה"מ מנ"ל דבעי להשמיע לאזניו משו' דקי"ל דילפינן בה"מ מק"ש.

וק"ל הא אפי' דרבנן משל תורה לא גמרינן דהא לעיל ריש פירקין מייתי לה מקרא דקור' ק"ש למפרע לא יצא ואפ"ה מייתי מקרא דבהלל ומגיל' דרבנן נמי למפרע ל"י ולא גמר להו מק"ש דאורייתא וה"נ אמרי' בפ"ב דברכות (נ"ד יג) דפרשה ראשונה דק"ש בעי קריאה וכוננה אבל פרשה שניה פליגי תנאי מר נפקא לי' מקרא דבעי קריאה

ולא פּוֹנָה וּלְמַר אִיפְכָּא וְהָא פְּרָק ב' דְּקָרִיא' שְׁמַע דְּרַבְּנָן וּקְרָא אֲסַמְכְתָּא בְּעֵלְמָא וְלֹא גְמַרְיָנָן פְּרָק ב' לְקָרִיאָה וּכְוֹנָה מִפְּרָק רַאשׁוֹנָה.

וּנ"ל לַפ' דַּר"מ דְּמַדְמָה מְגִילָה לַק"ש אֲלִיבָא דַּר"י וְכַוְלָה סוּגְיָי דְּמַדְמָה שְׁאָר מְצוֹת לַק"ש לֹא ס"ל פְּסוּגָי דַּפ' ב' דְּבִרְכוֹת אֵהָאִי מִשְׁנֵי דְּמַפְרֵשׁ טַעְמָא דַּר"י מִשְׁמַע הַשְּׁמַע לְאַזְנָה אֲלֹא ה"ט פְּדָאֵר הֶתֶם בְּסוּף הַסּוּגְיָי מִהֶסְכֶּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכַדָּאֵר רַב יוֹסֵף הֶתֶם מַחְלֻקְתָּ בַק"ש אֲבָל בְּשְׁאָר מְצוֹת ד"ה לֹא יֵצֵא וּמִיָּתִי לָהּ מִהֶסְכֶּת וּשְׁמַע דְּקָאִי עַל רַל הַמְצוֹת וְאֵע"ג דְּאִתְּוֹתֵב הֶתֶם רַב יוֹסֵף מְהָא דְּלִקְמָן דָּאֵם בְּיַרְדָּ בַה"מ בְּלַבּוֹ יֵצֵא מִנֵּי הַיָּינוּ לְמֵאִי דְּקָאֵמ' בְּשְׁאָר מְצוֹת ד"ה לֹא יֵצֵא דֹא"כ הָא דְּבַה"מ מִנֵּי.

אֲבָל מ"מ א"ל דְּטַעְמָא דַּר' יוֹסֵי מִהֶסְכֶּת וּר' יְהוּדָא ס"ל דְּהֶסְכֶּת בַּד"ת כְּתִיב פְּדָאֵר הֶתֶם. וְכ"מ בִּירוּשְׁלַמִי דְּקָאֵר אֲמַתְנִיתָן לְמִי נִצְרַכָּא לַר"י דְּאָמַר גְּבִי ק"ש בַּלְה"ל ל"י אָמַר ר"מ כַּר"י הוּא אָמַר ר' יוֹסֵי הַיָּינוּ סְבָרִין מִיָּמַר מֵאִי פְּלִיגִי ר"י וְרַבְּנָן בַּק"ש דְּכַתְּבִי בָּהּ שְׁמַע הָא שְׁאָר כָּל הַמְצוֹת לֹא.

מִן מַה דָּאֵמ' ר"מ ר"י הִיא הִנֵּי הִיא שְׁמַע הִיא שְׁאָר כָּל הַמְצוֹת. מ"ט דַּר"י וְהַאֲזִינָתָּ לְמְצוֹתֵי הַשְּׁמַע לְאַזְנֵיךָ מַה שְּׁפִיחָה מְדַבֵּר.

הַרִי דַּמְק"ש ל"ג לְשְׁאָר כָּל הַמְצוֹת אֲלֹא מִשׁוֹ דְּגִלִי קָרָא לַר"י בְּכָל הַמְצוֹת שְׁצָרִיךָ לְהַשְׁמִיעַ לְאַזְנוֹי אֲלֹא דְּבִירוּשְׁלַמִי נ"ל מִן הַאֲזִינָתָּ לְמְצוֹתֵי וּגְמ' דִּינָן נִפְקָא לִי מִהֶסְכֶּת וּשְׁמַע וְהָא דָּאֵמ' לְקָמָן הָא דִּינָן הָא דְּרַבִּי אֲפֵרֵשׁ לָהּ שָׁם.

וְכ"ת לְמֵאִי דְּפָרִי דַּר"י מִהֶסְכֶּת וּשְׁמַע נ"ל כָּל הַמְצוֹת לְאַשְׁמוּעֵינָן בְּכָל הַמְצוֹת מ"ש דְּנִקְטָ לָהּ גְּבִי ק"ש. י"ל לְהוֹדִיעָה פַּחוּ דַּר"י אֲפִי ק"ש דְּכַתְּבִי בָּהּ שְׁמַע אֲפ"ה לֵה"ל יֵצֵא וּשְׁמַע לְכָל לְשׁוֹן שְׁאֵתָה שׁוֹמַע אֲתָא.

וְהָא דְּלֹא פְּלִיג בְּשְׁאָר מְצוֹת לְהוֹדִיעַ פַּחוּ דַּר' יוֹסֵי כַח דְּהַתִּיר' עֲדִיף: מִיְהוּ ק"ל הָא דַּר' יוֹסֵי דְּאָמַר בַּלְה"ל נ"י אִיפְכָּא נְמִי פּוֹחוּ דְּהִתִּירָא מִצַּד אֲחָד דְּחַרְשׁ הַמְדַבֵּר וְאִינוּ שׁוֹמַע דַּר' יוֹסֵי פְּטוּר מִכָּל הַמְצוֹת הַתְּלוּיִי בְּדִיבּוּר פֶּה כַק"ש וּבְרַכַּת הַמְזוֹן וְתַפְקִיל' וְקִידוּשׁ הַיּוֹם וְכִינּוּצָּ בְּהוּ פִּינּוּ דְּהַשְׁמַעַת אֲזִינּוּ מְעַכְבַּב בְּדַעְבַּד לְדִינָן חַרְשׁ זֶה שֵׁא"א לְהַשְׁמִיעַ לְאַזְנוֹי פְּטוּר מִמְצוֹת הַלְלוּ וְלַר' יְהוּדָא דָּאִינוּ מְעַכְבַּב חֲזִיב וּבְהָא ר' יוֹסֵי לְקוּלָּא וּר' יְהוּדָא לְחוּמְרָא וְא"כ אֲדַפְּלִיגִי בַק"ש לְהוֹדִיעַ פַּחוּ דַּר"י דְּאֲפִי ק"ש דְּכַתְּבִי שְׁמַע אֲפִי הִכִּי בְּסַתֵּם אָדָם שְׁאִינוּ חַרְשׁ יוֹצֵא י"ח בְּדַעְבַּד וְא"ל לְהַחֲזִי וְלִקְרוֹת ה"ל לְאַפְלוּגִי בְּשְׁאָר מְצוֹת לְהוֹדִיעַ פַּחוּ דַּר' יוֹסֵי דְּאֲפִי בְּשְׁאָר מְצוֹת דְּלֹא כְּתִיב בְּהוּ שְׁמַע אֲפ"ה בַּלְה"ל ל"י וְהוּי פַּחוּ דְּהַתִּירָא בְּחַרְשׁ שְׁאִינוּ שׁוֹמַע דְּפְטוּר מִהֶם הוּאִיל וְאִינוּ יוֹכֵל לֵה"ל.

וּי"ל פַּח הִתִּירָא דַּר"י עֲדִיפָא לָן מִשׁוּם דְּהִילְכְתָּא פְּנוּתֵי בְּהָא פְּדָאֵרִי בַפ"ב דְּבִרְכוּ' שָׁם וּבְתַשׁוּ' ג' פְּרִשְׁתִּי בְּעִנְיָן אַחַר וּבְסוּגְיָא דְּשְׁמַעַתִּין בְּהָא דְּפִרְשְׁתִּי סְגִי: דִּילְמָא ר"י הִיא וּלְכַתְּחִילָה הוּא דְּלֹא בַפ"ב דְּבִרְכוּ' מְסִיִּים עֲלָה תַדַּע דְּהָא קְתַנִּי הַקּוּרָא דַּעְבַּד אִין לְכַתְּחִילָה לֹא אָמַרִי ר"י אֲפִי לְכַתְּחִילָה וְהָא דְּקַתְּנִי הַקּוּרָא לְהוֹדִיעַ פַּחוּ דַּר"י דָּאֵמ' דַּעְבַּד נְמִי לֹא וְהָא הַתּוֹס' לְאַשְׁמוּעֵינָן פַּחוּ דַּר"י דְּכַח דְּהַתִּירָא עֲדִיף.

וְתִי פִינּוּ דַּר"י לֹא דְּרִישׁ הַשְּׁמַע לְאַזְנָה אִין פְּאֵן שׁוּם חִידוּשׁ וּפְשִׁיטָא דְּלְכַתְּחִיל' נְמִי דְּמַהִיכָא תִּיתִי לְאַסְרוּ אִי שְׁרִי דַּעְבַּד ה"ה לְכַתְּחִיל'. וְאֲנִי אֹמַר דִּיפָּה הַקְּשָׁה דָּאֵע"ג דְּחַרְשׁ

הוּי אַלִּיבָא דר' יוֹסִי לְקוּלָא א"כ דר"י הוּי נְמִי פִּתְחֵיהּ דְהִתִּירָא בְּהַאי צַד אַחַר מ"מ הָא פִּתְחֵיהּ דְהִתִּירָא דר"י עֲדִיף לֵן דְּהָא הִילְכֵת' פְּנוּתֵי' מֵה"ט דְּחַק הַגַּמ' לִזְמַר חֲסוּרָא מְחַסְרָךְ כְּדִי לְאוּקְמֵי כר"י מְשׁוּם דְּהִלְכֵתָא פְּנוּתֵי' כְּדַפְּנֵי' הַתּוֹסֵ' מ"מ מֵה שְׁתִּירְצוּ פִּינוּן דר"י לֹא דְרַשׁ הַשְּׁמַע לְאַזְנָה פְּשִׁיטָא דְאִין לְחַלְקֵי בֵּין לְכַתְּחִילָה לְדַעְבָּד ק"ל דא"כ מֵאֵי קֵאמ' הַגַּמ' הָא דְקַתְּנֵי הַקּוּרָא לְהוֹדִיעָהּ פִּחוּ דר"י דְאָמַר דְּעַבְד נְמִי לֹא הָא מֵה"ט גּוֹפְנֵי' אִין פְּאֵן פִּחוּ דר"י וְאִי הוּי פְּלִיגֵי בְּלַכְתְּחִילָה וְאָמַר ר"י דְּלֹא מְמִילָא הוּי יְדַעִינוּ דְאִפִּי' דְּעַבְד לר"י דְּלֹא דְאִי דְּעַבְד ש"ד אֶלְמָא לֹא דְרַשׁ הַשְּׁמַע לְאַזְנָה מֵה"ט אִין לְאַסְרוּ לְכַתְּחִילָה וְאִי הוּי שְׁרֵי ר"י בְּדַעְבָּד לֹא הוּי אֶסְרֵי לְכַתְּחִילָה וּמְדַלְכַתְּחִילָה לֹא ש"מ דְּעַבְד נְמִי לֹא וּמֵאֵי לְהוֹדִיעָהּ פִּתְחֵיהּ קֵא' דְּהָא בֵּין אִי פְּלִיגֵי דְּעַבְד וּבֵין אִי פְּלִיגֵי בְּלַכְתְּחִילָה א"כ לִיפָא מְשִׁים פִּתְחֵיהּ דְּמַר וְלֹא מְשׁוּם פִּתְחֵיהּ דְּמַר הָא פְּמֹו הֵתֵר דְּעַבְד מְמִילָא ש"מ הֵתֵר לְכַתְּחִילָה אַלִּיבָא דר"י.

ה"ה אִיפְּכָא מְשַׁל לְכַתְּחִילָה מְמִילָא ש"מ דְּאִסְרוּ דְּעַבְד נְמִי אַלִּיבָא דר"י פִּינוּן דְּאִין סְבָרָא לְחַלְקֵי בֵּין לְכַתְּחִילָה לְדַעְבָּד בְּהָא. וּלְפָנֵינוּ יִתְבָּאַר דְּקוּשְׁנֵי' הַתּוֹסֵ' ל"ק מִיַּדִּי: בּוּד"א בְּקַטְוֵן שְׁלֵא הִגִּיעַ לְחִינּוּף.

פ'י ר'ש"י לְחִינּוּף מְצֻנָה פְּגוּן בֶּן ט' וּבֶן עֶשְׂרִי כְּדָאמַר בּפ"ט דְּיוֹמָא וּבּפ"ק דְּעַרְכִּין (דָּף ג) אֶמְרִינוּ הַפֵּל חֲיִיבִין בַּת"ש לְאַתּוּנֵי קָטָן שְׁהִגִּיעַ לְחִינּוּף. פ'י ר'ש"י פְּלוּגְתָא הִיא בּפ"ב דְּיוֹמָא (דָּף פ"ב) חַד אָמַר כְּבֵר שְׁתֵּית כְּבֵר שְׁבַע וּח"א כְּבֵר תִּשְׁעֵי כְּבֵר עֶשְׂרִי שְׁמַחְנִכִים אוֹתוֹ לְשַׁעוֹת וְתִימָא לִי דְּלֹא מְצִינוּ הֵתֵם מֵאֵן דְּמַקְדִּים חִינּוּ' לְשַׁעוֹ' לְעַנְנֵן תַּעֲנִית דְּיוֹם כְּפּוּר קוּדֵם בַּת ח' לְתִינוּקַת בְּרִיאָה וּבַת ט' בְּכַחוּשָׁה וּבֶן ט' בְּתִינוּק בְּרִי' וּבֶן עֶשְׂרִי בְּכַחוּשׁ כְּדַפְּנֵי' ר'ש"י הֵתֵם.

וּעַק"ל אֵהָא דְּפִי' פְּאֵן בֶּן ט' בֶּן עֶשְׂרִי דְּבַשְׁלֵמָא גַּבֵּי עֵינּוּי דְּיוֹה"כ שְׁיִיף לְחַלְקֵי בֵּין בְּרִיא לְכַחוּשׁ שֵׁא"א לְכַחוּשׁ לְהַקְדִּים הָעֵינּוּי כ"כ כְּבָרִיא אַבְל בְּחִינּוּף דְּשָׂאַר מְצוֹת ל"ש לְחַלְקֵי בֵּין בְּחִוּשׁ לְבָרִיא וּכְיִנּוּן דְּחִינּוּן דְּעֵינּוּי דְּבָרִי' בֶּן ט' ש"מ דְּעַל בֶּן ט' הִטִּילוּ חֲכָמֵי' חוֹבוֹת חִינּוּף אֶלָּא דְּבְּכַחוּשׁ הַקִּילוּ עוֹד שְׁנָה א' גַּבֵּי מִילּוּי אַבְל בְּשָׂאַר מְצוֹת דל"ש לְחַלְקֵי בְּנִינָהוּן אִי מְדַמִּית זְמַן חִינּוּף שְׂאָר מְצוֹת לְשַׁל עֵנּוּי הָא וְדִאִי זְמַן חִינּוּף בֶּן ט' הוּא: דָּף כ ע"א לְעוֹלָם ר"י הָא דִּידִין וְהָא דְּרַבֵּי' לְמֵאֵי דְּפִי' עַל פִּי הִירוּשְׁלָמֵי דְּמַק"ש לֹא יִלְפִינוּ לְשָׂאַר מְצוֹת דְּהִיכֵי דְּגִלֵי גִלֵי ק"ל אִיף מוּקִי לָהּ הָאֵי דְּבַה"מ בְּלֹא הַשְּׁמִיעַ לְאַזְנוֹ לְכַתְּחִילָה לֹא כר' א"ב ע הָא פִּינוּן דְּאִיהוּ יִלְיָף לְהַשְּׁמִיעַ לְאַזְנָיו לְכַתְּחִילָה מְשַׁמַּע דְּגַבֵּי ק"ש גִּימָא ק"ש דְּיוֹקָא דְּגִלֵי קָרָא גִלֵי אַבְל בַּה"מ וְשָׂאַר מְצוֹת לֹא וִי"ל דְּנוֹדֵאִי הָא דְּקֵאמ' ר' אב"ע דְּהַקּוּר' אֵת שְׁמַע צְרִיף לַה"ל לְכַתְּחִילָה אַבְל בְּדִיעְבָּד יֵצֵא וּנ"ל מְשַׁמַּע ע"כ אִינוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנֵן וּקְרָא אֶסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא הוּא דְּאִי דְּרַשָּׁה גְּמוּרָה הוּא הָא מֵה"ט אִין לְחַלְקֵי בֵּין לְכַתְּחִילָה לְדַעְבָּד דְּלֹא בְּעֵינּוּ שְׁנָה עֲלִיו הַכְּתוּב לְעַכְב אֶלָּא בְּקַדְשֵׁים כְּדָאמַר בּפ"ג דְּמִנְחוֹ' (דָּף כ) אַבְל בְּכָל דְּנוֹכְתָא לֹא וְהָא לְעִיל רִישׁ פְּרָקִין נ"ל לְרַבֵּי דַק"ש כְּכַתְּבָה מוּהָיו וְשְׁלֵא יִקְרָא לְמַפְרַע מִן דְּבָרִים הַדְּבָרִים וְאֵע"ג דְּלֹא שְׁנָה בְּהָא קָרָא לְעַכְב אֶפ"ה מְעַכְבֵּן דְּהָא תְּנִן הֵתֵם בּפ"ב דְּבָרְכוֹת הַקּוּרָא לְמַפְר' לֹא א"ו הָא דְּאָמַר צְרִיף לַה"ל לְכַתְּחִילָה מְדַרְבְּנֵן וּקְרָא אֶסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא וּכְיִנּוּן דְּאִינוּ אֶלָּא מְדַרְבְּנֵן אִין לְחַלְקֵי בֵּין ק"ש לְשָׂאַר מְצוֹת אֶלָּא בְּכוּלָן תִּקְנוּ לַה"ל לְכַתְּחִילָה דְּמ"ש ק"ש מְשָׂאַר מְצוֹת דְּבַשְׁלֵמָא בְּשַׁל תּוֹרָה דְּגַזַּה"כ הוּא א"ל הִיכ' דְּגִלֵי גִלֵי אַבְל מְדַרְבְּנֵן אִין לְחַלְקֵי וְתוֹדַע לָהּ דְּהִיכֵי הִיא כְּדַפְּנֵי' דְּהָא דְּרַאב"ע אִינוּ אֶלָּא

מדרבנן ומה"ת לא שנייה לחלק בין לכתחילה לדעבד דהא בפ"ב דברכות מסיים אהא דקאמר בריש סוגיין דילמא ר"י היא ולכתחילה הוא דלא.

תדע דהא תנא הקורא דעבד אין לכתחילה לא נדחי אמרו הא דתנא הקורא להודיעה פחו דר יהודא דאמר אפי' בדעבד נמי לא. וכבר פתבתי למעלה שהקשו התוס' לאשמעינן פח דרבי (יוסי) [צ"ל יהודא] דכח דהתיירא עדיף ומה שתיירא התוס' פבר דחיתי למעל' ועק"ל על תי' התוספות דהתיירא נח עד השתא דלא ידעינן להא דראב"ע אבל השתא דאמר לעולם ר"י ואפילו לכתחילה ול"ק הא דידן' והא דרבי' דא' לכתחילה' לא ודעבד ש"ד והשתא פיון דמצינו מאן דמחלק בין לכתחילה לדעבד בהא איה ר"ל (אפתי ר"י ולכתחילה הוא דלא) [צ"ל לעולם ר"י ואפ' לכתחילה] א"כ תקשה אדפליגי בדעבד להודיעה פחו דר' יוסי ליפלגו בלכתחילה ולהודיע פחו דר' יהודא דאפ' לכתחילה ש"ד.

דה"ל פחו דהתיירא והא השתא האי פחו דהתיירא הוי רבותא גדולה לאפוקי מדרב דנ"ל מקרא דלכתחילה לא ואע"ג דבדעבד ש"ד אבל למאי דפי' השתא דמה"ת ל"ש לחלק בין לכתחילה לדעבד ואי דעבד ש"ד ה"ה לכתחילה אלא בדרבנן יש לחלק בין לכתחילה לדעבד.

א"כ אפי' אי ר"י לכתחילה נמי קאמר אפ"ה ניחא לי' לאפלוגי בדעבד להודיע פחו דר' יוסי דאפ' דעבד נמי לא ומה"ת. דלא תימא דלר"י דעבד ש"ד ומדרבנן לכתחילה לא וה"ל רבותא בשל תורה להודיע פחו דר"י מלאשמעינן לכתחילה דלא תימא ר"י אסרו לכתחילה דבע"כ אינו אוסר חלא מדרבנן דהא מה"ת ל"ש לחלק בהא ואינו רבותא אלא בדרבנן והא ודאי רבותא בשל תורה ואליקא דר"י עדיף לן.

אבל אי אמרת הא דראב"ע מה"ה הוא אלמא מדאורייתא נמי שנייה לחלק בין לכתחילה לדעבד הא ודאי תקשה ליפלגו בלכתחילה להודיע פחו דהתייר' דר"י דאפ' לכתחילה ש"ד דה"ל פחו דהתיירא ובשל תורה נמי מיהו אין זה ראוי' דהא דקאמר השתא לעולם ר"י ואפ' לכתחילה ואמאי לא פליגי לפ"ז בלכתחילה להודיעה פחו דר"י הא השתא דפליגי בדעבד קמ"ל פחו דר"י דאפ' דעבד נמי לא ומאי אולמא פחו דר' יהודא מדר' יוסי אי משו' פחו דהתיירא הא דר' יוסי נמי פחו דהתיירא בחד צד בחרש דאי דעבד נמי לא חרש פטור לגמרי ואי משום דהלכתא פנותי' הא התם בפ"ב דברכות לא איפסקא הלכתא אלא כראב"ע דאמר דעבד ש"ד ולכתחילה לא והשתא דקאמר דר"י אפילו לכתחילה קאמר מאי אולמ' להודיע פחו דלכתחילה שפיר דמי יותר מהשתא דפליגי בדעבד וקא משמע לן פחו דר' יהודא דכמו דלית הלכתא פנותי' דר"י בדעבד הכי נמי לית הלכתא פנותי' דר' יהודא בלכתחילה פיון דאין אנו צריכין לפי' התוס' דפי' בין לכתחילה לדעבד ליכא רבותא א"כ ניחא נמי הא דקאמר הגמ' דפליגי בדעבד להודיע פחו דר"י ואודא לי' התדע שכתבתי מפת שתי קושיות הנראה לי כי שניהם לק"מ פיון דק' התוס' לק"מ.

מ"מ הדב' ברור דהא דראב"ע דנ"ל השמעות אונן לכתחילה משמע אינו אלא מדרבנן דאלו מה"ת אין לחלק בין לכתחילה לדעבד וכמו שהוכחתי בתחילה. מיהו דצריף להשמיע לאזניו דקאמר ראב"ע דנ"ל משמע דרשא גמורה היא וכ"ת א"כ דעבד נמי לא י"ל דס"ל נמי הא דר"מ טל לבקבא אחר פנונת הלב הן הן הדברים דש"מ דא"צ לה"ל

דאָתן' בַּהֲרֵהוּר יי"ח ובע"כ שְׁמַע דְּכַתְב רַחֲמָנָא דְּמִשְׁמַע דְּצַרִּיף לַה"ל אִינוּ אֶלָּא לְכַתְחִילָה וְעַל לְכַבֵּד מִיַּרְי בְּדַעְבַּד וְאַפְּי' לֹא ה"ל וְאַפְּי' עֵי"ד הֲרֵהוּר יוֹצֵא יָדֵי חוֹבְתוֹ בְּדַעְבַּד: וְלֹא טוֹבְלִין וְלֹא מִזִּין אֶלָּא בְּיוֹם פִּי רַש"י לֹא טוֹבְלִין מִשְׁהִיֵּעַ ז' לְזָב וּלְטַמֵּא מֵת אֵין אוֹמְרִי מִשְׁחַשְׁיָקָה בְּכַנִּיסַת ז' רֵאוּיִין לְטַבּוֹל אַע"ג דְּלִילָה תְּחִילַת יוֹם הוּא הֵכָא יוֹם בְּעֵינֵן אֶבֶל מִשְׁעַבֵּר הַיּוֹם מְוֹתֵר לְטַבּוֹל בְּלִילָה.

וְהַכִּי וְנֹדַאי הוּא דְּהָא נָשִׁי דִּינֵן סָפֵק זְבוֹת נִיגְהוּ וְטוֹבְלִין בְּלִילָה כְּדַאֲמַר בַּפ"י דְּנִיגְדָה (דָּף ס"ט) אֶלָּא דַּק"ל הָא בַּגְמ' מַפ' טַעֲמָא הָא דְּאִין טוֹבְלִין אֶלָּא בְּיוֹם מְשׁוּם דְּאִיִּתְקוּשׁ טְבִילָה לְהַזְאָה וְאִי הָא דְּאִין טוֹבְלִין מְטַבִּילַת טְהָרָה אִיִּרִי וְהָא אִיִּתְקוּשׁ לְהַזְאָה וְאַפְּי' שְׁלֵא בְּזַמְנֵו לֹא תַהִי אֶלָּא בְּיוֹם דְּוֹמְיָא דְּהַזְאָה דְּאַפְּי' שְׁלֵא בְּזַמְנֵו אִינוּ אֶלָּא בְּיוֹם כְּדַתְנֵן בְּסוֹף מַס' פְּרָה טָבַל אֶת הָאֶזּוֹב בְּיוֹם וְהִזָּה בְּיוֹם פֶּשֶׁר בְּיוֹם וְהִזָּה בְּלִילָה בְּלִילָה וְהִזָּה בְּיוֹם פְּסוּל אֶבֶל הוּא עֲצָמוֹ טוֹבַל בְּלִילָה וּמִזָּה בְּיוֹם.

וּבַע"כ הָא דְּתַנֵּן הוּא עֲצָמוֹ טוֹבַל בְּצִילָה הִיָּינוּ לְאַחַר זַמְנֵו דְּאִי בְּיוֹם ז' הָא תַנֵּן הֵכָא דְּאִין טוֹבְלִין אֶלָּא בְּיוֹם דְּקֵאִי אִיוֹם ז' לְפִירִש"י וְעוֹד בְּלֹא"ה אַא"ל דְּהוּא עֲצָמוֹ טוֹבַל בְּלִילָה אֶלִּיל ז' קֵאִי הָא כִּינֵן דְּאִי דְּאַפְּשֶׁר לְהַזּוֹת עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי א"א לְהַקְדִּים טְבִילָה לְהַזְאָה כְּדַתְנֵן בַּת"כ וְרַחֲזֵן בְּמִים וְטָהַר בְּעַרְבַּ מַה ת"ל מְפַנֵּי שְׁהִיֵּתִי או' אִם קְדָמָה טַב לָהּ לְהַזְאָה יֵצֵא ת"ל וְחֻטְאוֹ בְּיוֹם וְאַח"כּ וְכַבֵּס בְּגָדֵיו וְרַחֲזֵן.

אֶלָּא ע"כ הָאִי טוֹבַל בְּלִילָה הִיָּינוּ לְאַחַר ז' וּמִזָּה בְּיוֹם שְׁלֹאֲחֶרִיו דְּלְאַחַר זַמְנֵו ל"ל בַּה אִי מְקַדִּים טְבִילָה לְהַזְאָה וְכ"פ שֶׁם הֶרְמַב"ם דְּאִם גְּדַחָה הַזְאָה לְאַחַר ז' טוֹבַל בְּלִילָה וּמִזָּה בְּיוֹם וּש"מ דְּאַפִּילוֹ לְאַחַר זַמְנֵו הַזְאָה אִינוּ אֶלָּא בְּיוֹם וְעוֹד נ"ל לְהַבִּיא רֵאִיָּה דְּהַזְאָה אֶפִּילוֹ שְׁלֵא בְּזַמְנֵו אִינוּ אֶלָּא בְּיוֹם מַפ"ד דְּיוֹמָא (דָּף מ') דְּיִלְיָף דְּשַׁחֲסוּת פְּרָה וְקַבְּלָה וְהַזְאָה וּשְׁרִיפָה וְהַשְׁלִיכוֹ עַץ אֶרְזוֹ וְאֶזּוֹב דְּאִינֵן כְּשִׁרִין אֶלָּא בְּיוֹ מְהֵזָא וּבְהַזְאָה כְּתִיב בְּיוֹם ג' וּבְיוֹם הַז'.

וְאִי הָא דְּאִין מְצַנַת הַזְאָה אֶלָּא בְּיוֹ דְּנוֹק' בְּזַמְנֵו בַע"כ ה"ט מְשׁוּם דְּבִלִיל ז' אֶפְתִּי לֹא שְׁלַמוּ יָמֵי טוֹמְאָתוֹ עַד הַיּוֹם וְה"ל כְּמִזָּה בְּיוֹם ו' אוֹ קוֹדֵם דְּאַפְתִּי בְּתוֹף יָמֵי טוֹמְאָתוֹ הוּא אֶבֶל מִיּוֹם הַז' וְאִילָף שְׁכַבֵּר שְׁלַמוּ מְנַן הַיָּמִים ל"ל בַּה אִי מִזָּה אֶפִּי בְּלִילָה א"כ אֶפִּי אִי מְקַשְׁיָה שַׁחֲסִיטַת הַפְּרָה וְכָל הַנִּי לְהַזְאָה אֶפְתִּי מַנ"ל דְּכּוֹלֵן פְּסוּלִין בְּיוֹ הָא הַזְאָה גּוֹפָה כְּשִׁירָה בְּלִילָה שְׁלֵא בְּזַמְנֵו וְעוֹד דְּהָא דְּפְסוּלָה בְּזַמְנֵו בְּלִיל ז' אִינוּ מְצַד עֲצָמוֹ שְׁל הַזְאָה אֶלָּא מְשׁוֹ מְחֻסָּר זַמֵּן דְּאַפְתִּי לֹא הִגִּיעַ זַמֵּן הַזְאָה עַד עִיצוּמוֹ שְׁלִיּוֹם הַז' וְלִילוֹ דְּמִי לְיוֹם ו' אַע"ג דְּחַד יוֹמָא הִי אַפ"ה פְּסוּל לְהַזְאָה מְשׁוּם מְחֻסָּר זַמֵּן אֶלָּא וְנֹדַאי הַזְאָה אֶפִּי בְּזַמְנֵו אִינוּ אֶלָּא בְּיוֹם בַע"כ מְצַד עֲצָמוֹ שְׁל הַזְאָה הוּא דְּפְסוּלָה לְעוֹלָם בְּלִילָה וְשְׁפִיר יִלְיָף לְכָל הַנִּי דְּאִין כְּשִׁרִין אֶלָּא בְּיוֹם מְהֵזָא: וְעוֹד נִרְאָה לְהַבִּיא רֵאִיָּה מְגוֹפָא דְּמַתְנֵן דְּמַס' פְּרָה דְּתַנָּא סִיפָא אֶבֶל הוּא עֲצָמוֹ טוֹבַל בְּלִילָה וּמִזָּה בְּיוֹם הָא תוֹ ל"ל דְּנִקְט וּמִזָּה בְּיוֹם הָא תַנָּא רִישָׁא דְּטְבִילָה וְהַזְאָה בְּלִיל' פְּסוּלִין אֶלָּא ע"כ סִיפָא מְשׁוּם שְׁלֵא בְּזַמְנֵו קַמ"ל דְּאִינוּ לְהַזְאָה אֶלָּא בְּיוֹם דְּהָא מְדַקְאֲמַר הוּא עֲצָמוֹ טוֹבַל בְּלִילָה בְּעַל כְּרַחֲף שְׁלֵא בְּזַמְנֵו אִין אֶפְשֶׁר לְהַקְדִּים טְבִילָה לְהַזְאָה וְכַדְתְּנֵן בַּת"כ אֶלָּא וְנֹדַאי שְׁלֵא בְּזַמְנֵו אִיִּרִי וְהָא אֶפִּילוֹ הַכִּי קֵאֲמַר וּמִזָּה בְּיוֹם אַף עַל גַּב דְּשְׁלֵא בְּזַמְנֵו הוּא וַא"כ הָא דְּאִין טוֹבְלִין אֶלָּא בְּיוֹם אֶטְבִּילַת טְהָרָה קֵאִי וּמְהִיָּקְשָׁא דְּהַזְאָה נְפָקָא אֶפִּילוֹ שְׁלֵא בְּזַמְנֵו נְמִי לֹא יְטַבּוֹל אֶלָּא שִׁי בְּיוֹם וְעוֹד

ק"ל אי האי לא טובלין אטבילת טהרה קאי ועלה קא' הגמרא דאיתקש טבילה להנאה
הא בפ"ק דיומא (דף ו) איפא למ"ד דלא מקיש הנאה לטבילה לענין דהנאה בזמנו מצוה
כמו טבילה א"כ ה"ה איפא דלא מקשינו טביל' ביו' להנאה דמ"ש הא מהא ועוד הא
קיי"ל אין היקש למחצה.

שוב ראיתי להר"ש סוף מס' פרה שהקשה קוש' זו ומ"מ לא תקשה לפירש"י דאי האי
ל"ט מטבילת טהרה מיירי ודווקא בזמנה א"כ אמאי מקדים תנא דידן ל"ט ללא מזין הא
בזמנה הנאה קודמת לטבילה.

י"ל דל"ט לאו מטמא מת לחוד מיירי אלא אשאר פל טמאים נמי קאי כמו זב וטבירי
דלאו בני הנאה ניהו מ"מ קשה הא דאמר' ובשם רי"בא פי' התוספות ל"ט מיירי מטבילת
אזוב דהנאי ביו' וה"נ משמע בירו' דמייתי קרא דוטבל והנה איתקש טבילה להנאה בהאי
דטבילת אזוב ולהאי פי' צ"ל דטבילת אזוב אפי' שלא בזמנו אינו אלא ביו' כמו הנאה
דאיתקש לה וכדפי': מ"מ ק"ל מהא מתני' דסוף מס' פרה דלעיל ברישא מיירי מטבילת
אזוב והנאה דפסולין בליה נהדר תנא בסיפא אבל הוא עצמו טובל בליה ומזה ביום
נהאי ומזה ביום לא צריף לבזמנו דכבר תנא רישא הנה בלי' פסולה אלא לשל"ב אתיא
דומיא דהוא עצמו טבל בלי' דאינו אלא שלא בזמנה כדפי' ואלו טבילת אזוב שפירא
בסיפא ש"מ דכשירה בליה ואמאי פינן דאיתקש להנאה.

וי"ל פינן דקתני סיפא אבל הוא עצמו טובל בליה והיינו שלא בזמנו ומדנקט הוא עצמו
משמע ממילא הוא עצמו אין אבל טבילת אזוב אפי' שלא בזמנו בלי' פסול: עד שתנין
החמה משמע ודאי פל הני דחשיב במתני' לקמן הלל שופר לולב וכו' צריף לכתחילה
להמתין עד שתנין החמה דילמא אתי למיטעי דמ"ש מהני דהכא.

והא דתניא בפ"ד דברכות (דף ל') השפים לצאת לדרוף מביאין לו שופר ותוקע לולב
ומנענע: מגילה וקורא בו וכשמגיע זמן ק"ש קורא. והאי השפים היינו קודם הנגן החמה
דעדיין לא הגיע זמן ק"ש ואפ"ה תוקע ומנענע אין שעת הדחק ראי' תדע דקתני מגילה
וקורא ואנן תנו אין קורין את המגילה עד שתנגן החמה.

א"ו שעת הדחק שאני ואפשר דלא התירו לו התם להקדים אלא בהשפים לצאת דווקא
לדבר מצוה וכ"ת אמאי לא תנו גבי הני דלקמן דמצותן לכתחילה מהנגן החמ' ואילף
אפרש במתניתן דלקמן: ולא מלין דכתי' וביום השמיני הקשו התוס' דבפי"ט דשבת (דף
קל"ב) דרש מהאי קרא דאפי' בשבת ומבן שמונת ימים דרש אפי' בליה.

וי"ל דהכא מייתי הדרש' הפשוטה יותר וזה דנסק דאטו מבן שמונת ימים דדריש ולא
בליה לאו דרש' פשוטה היא ועוד דקרא מבן שמונת ימים קדם להאי קרא דביום הח'
ימול. אבל הדבר פשוט דמ"ה מ"ל הגמ' להאי קרא משום דמיני' נ"ל לרבנן בפ"ח
דיבמות דאפי' מילה שלא בזמנו אינו אלא ביום מויו דוביום ואלו ומבן שמונת ימים אינו
ממעט אלא ליל שמיני לחוד אבל לאחר זמנו לא מש"ה ס"ל לראב"ש התם דשלא בזמנו
נימול אפי' בליה וי"ו לא דריש ואנן קיי"ל פרבנן: דף כ' ע"ב פל היום כשר לקריאת
מגילה בחי' רשב"א הקשה בשם ר"ת אמאי לא תני הכא למילה וטבילה והנאה וכ"ת הא
תנא להו לעיל קריאת מגילה נמי הא תני לי' לעיל והניח בצ"ע ולי י"ל דלהכי הדר תני

לק"מ דלא תימא הני דחשיב הקא פשרין כל היום לכתחילה משעלה עמוד השחר אפי' קודם הגז החמה להכי הדר ותני לק"מ בהדי הני.

לומר דכל היום דכל הני דומיא דק"מ דאינו פשר לכתחיל' עד הגז פדתנו לעיל אף כל הני דחשיב הכי לכתחילה קודם הגז לא. והא דנקט ק"מ יותר ממלין והני דחשיב במתני' דלעיל משום דלעיל פתח באין קורין את המגילה וטעמא משום דכולה מכילתין איירי מק"מ חביבא לי' ואקדמה מש"ה הדר נקט לק"מ לאשמועינו הא דאמרן מ"מ ק"ל מאי קמ"ל דכל היום פשר דכל הני דקחשיב הא פינן דמצוותן ביום דכשירין כל היום ונ"ל לפ' דמשנתנו תרתי קמ"ל דכל הני דקחשיב אינו אלא ביום ולא בלילה כדנ"ל בגמ' מקראי ואיכא מנייהו דקמ"ל תרתי דאונן בלילה וביום פשרין כל היום כמו מוספין ותפיל' מוספין לאפוקי מדר"י דס"ל רפ"ד דברכות (דף כ"ו) דמוספין ותפילת מוספין אינו אלא עד תצות וכן כל הני מילי דבקדשים דחשיב קמ"ל דכשרין כל היום משום דאמ' בספ"ה דזבחים (דף נ"ו) דם נפסל.

בשקיעת החמה ונ"ל מביום הקריב את זבחו ביום שאתה זוכה אתה מקריב. ול"ת הא דנפסל בשקיעת החמה היינו תחילת שקיעה כדפיל' התוס' התם דאכתי יום הוא קמ"ל דכשירה כל היום וכדפיל' ר"פ דלעיל.

ומהא מתני' מוכח פן דכנייל לכל הני בבבא א' מה הני שאינו בקדשים פשרין כל היום עד צאת הכוכבים אף מילי דקדשים פן. ואע"ג דאיכא מילי טובא במתני' כשופר ולולב וכיוצא בהן שאין להן עסק בקדשים ואין בהן שום רבותא במה שפשרין כל היום מ"מ פינן דכנייל להני והני בחדא בבא נקט האי לישנא דכל היום פשר ואיכא רבותא בהנהו לאשמועינו דכשרין ביום דוקא ולא בלילה ומש"ה לא אשמועינו למילה וטבילה והזא' דכשירין כל היום דמילת' דפשיטא היא פינן דתני לעיל דמצוותן ביום פשיטא דכשרין כל היום ולא חזר ותני קריאת מגילה אלא לאשמועינו דכל הני לכתחילה לא עד הגז החמה דומיא דק"מ.

וכינן דתני בהדיהו דקריאת מגילה בדידנ' לחוד סגי וא"צ למהדר ולמיתני למולין וטובלין ומזין בהאי בבא לא משום ללמד על עצמן דפשיטא ולא משו' ללמד על פולן דהא מדהדר ותני לק"מ סגי ללמד על פולן: ובהכי נ"ל הא דלא תני לשרפופות נותר במתני' בהדי הנהו דכשרין כל היום וגם בגמ' לא מיייתי לה בזה הפלל והא שרפופות נותר אפי' שלא בזמנו אינו אלא ביום כדאמ' בפ' הערל (דף ע) דכ"ע מודי' בה.

ולמאי דפי' א"ש דהאי דכל היום פשר דכל הני דקחשיב בתרי גוונ' מיירי לכתחילה ודעבד אחר הגז פשר לכתחילה ומשעל' עמוד השחר דעבד דווק' לאפוקי בלילה דעבד נמי לא.

והא ונדאי ליכא לאפלוגי בין לכתחילה לדעבד אלא במילתא דאיכ' תקנתא בחזרה כמו הני דחשיב מגילה לולב ושופר וכולן דחשיב דאם עשאן בלילה ל"י וצריף לחזור לעשותן ביום.

דהא איכא תקנת' בחזרה אבל אם עשאן ביום קודם הגז דעבד ש"ד וא"צ לחזור לעשותן אבל שרפופות נותר אין לחלק בין לכתחילה לא כגון ביום קודם הגז ללילה גמור דאפי'

דעבד נמי לא וְהָא פִּינּוּ דל"ל תְּסַנְתָּא בְּחֻזְרָה דְּאָם שְׂרָף לְנוֹתָר זֶה שְׂלֵא בְּזִמְנָא מְצַנְתּוּ א"א בְּתַסְנַתָּא וְה"ל מְעוֹנוֹת שֶׁא"י לְתַקֵּן א"כ אִין חִילּוּק בֵּין לְכַתְּחִילָה דְּקוֹדֵם הַנִּץ לְדַעְבָּד שְׂל לִילָה הָא גַם אִם שְׂרָפוּ בְּלִילָה מַה שְׂעָשָׂה עָשָׂה דֵּא"א בְּחֻזְרָה א"כ ל"ל לְמַתְנִי דְּנוֹתָר פֶּל הַיּוֹם פֶּשֶׁר וְאִפִּי קוֹדֵם הַנִּץ בְּדַעְבָּד דְּכִינּוּ דֵּא"א בְּחֻזְרָה מַה אִירֵיָא קוֹדֵם הַנִּץ אִפִּי בְּלִילָה נְמִי דַּעְבָּד מַה שְׂעָשָׂה דֵּא"א בְּחֻזְרָה מִש"ה לֹא תְּנִי לָהּ וְרַש"י פִּי פֶּל הַיּוֹם פֶּשֶׁר אַע"ג דְּקִי"ל זְרִיזִין מְקַדְיָמִין לְמַצּוֹת דְּכַתִּי וְיִשְׁכַּם אַבְרָהָם בְּבוֹקֵר אַפ"ה פֶּשֶׁר פֶּל הַיּוֹם מִשְׁמַע שֶׁר"ל דְּקַמ"ל דֵּאע"ג דְּלֹא הִקְדִּים פְּזִרְיָזִין אַפ"ה יֵצֵא.

וְזֶה תִּימָא דְּמִילְתָּא פְּשִׁיטָא הִיא וְכִי ס"ד מִשׁוּ דְּלֹא עָשָׂה מְצוּה מִן הַמְּוֹבָחָר פְּטוֹר לְגַמְרֵי וְכִי מִי שְׂאָכַל שׁוּם וְרִיחֻוּ נִוּדָף וְחֻזָּר וְיֵאכַל כּו': וְלְתַקִּיעוֹת שׁוֹפָר נ"ל דְּתַקִּיעוֹת דְּר"ה וְשֶׁל יוֹבֵל בְּמִשְׁמַע אַע"ג דְּקָרָא דְּמִיָּתִי בְּגַמ' מִיּוֹם תְּרוּעָה גַבִּי ר"ה כְּתִי לִישְׁנָא קְלִילָא נֶקֶט דְּגַבִּי יוֹבֵל נְמִי כְּתִיב בִּיּוֹה"כ תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בִּיּוֹם וְלֹא בְּלִילָה וְכִדְאָמַר בַּסְפ"ד דְּר"ה (דָּף ל"ד) וְסוּגִיָא דִּידָן אֲזַלָּא כַּמ"ד הֶתֶם א' מַד"ת וּב' ד"ס.

וְדֵר"ה נ"ל דְּבִיּוֹם וְלֹא בְּלִילָה מִיּוֹם תְּרוּעָה וְדִיּוֹבֵל מִיּוֹה"כ דְּאֵלוּ לְמ"ד ב' מַד"ת וּבִיּוֹם וְלֹא בְּלִילָה הָא דְּר"ה וְדִיּוֹבֵל תְּרַנְוִיָּהּ מִיּוֹה"כ דְּלַגְבֵּי יוֹבֵל אֲתִי וְכ"ש לְמ"ד הֶתֶם בְּבְרִיָּתָא קְמִיָּתָא דְּמִשְׁמַע דְּכָל ג' תַּקִּיעַ מַד"ת דְּבַע"כ ר"ה מִיּוֹבֵל נ"ל הָא: וְלִנְטִילַת לְיֹלָב.

נ"ל דֵּאע"ג דְּגַמ' מִיָּתִי קָרָא דִּוְלַקְחַתֶּם לְכֶם בִּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן אַפ"ה פֶּל שְׁבַעָה דְּבַמְקַדְשׁ נְמִי מְהָא אֲתִיָּא. כְּדַמּוֹכַח רַפ"ד דְּסוּפָה (דָּף מ"א) דְּר"א דְּרַשׁ בִּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן בִּיּוֹם אֲפִילוּ בְּשַׁבַּת וְרַבְּנָן דְּרַשִּׁי בִּיּוֹם וְלֹא בְּלִילָה וְר"א נ"ל מְסִיפָא דְּקָרָא וְשִׁמְחַתֶּם לְפָנֵי ה' ז"י יָמִים וְלֹא לִילּוֹת.

וְרַבְּנָן אִי מְהֶתֶם ה"א דְּנִילִיף יָמִים מְסוּפָה דְּאֲפִי לִילּוֹת וּש"מ דְּיִלְפִינּוּ יוֹם א' דְּגַבּוּלִין מַז"י דְּמַקְדָּשׁ מְהַדְּדִי דְּר"א יִלִּיף לִיּוֹם וְלֹא לִיל' בְּגַבּוּלִין מַז"י יְמִי דְּמַקְדָּשׁ וְרַבְּנָן נְמִי הָנִי יִלְפִי לְהָא מְהָא אִי לָאו גַז"ש דְּמַסּוּכ'.

וְלֹא תִימָא דִּיּוֹם א' וְדֵאִי אֲתִיָּא לָן מַז"י דְּהוּא אֲחַד מֵהֶן וּבְכָלֵל ז' הוּא וְכִינּוּ דְּלַגְבֵּי ז' כְּתִיב יְמִי לְמַעַט לִילּוֹת לִיל א' נְמִי מְמִילָא מְמַעַט בְּכָלֵלֵן אֲבָל לְרַבְּנָן דְּמַמַּעַט לִיל א' מְבִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן הָא וְנִדְאִי אִין ז' שְׁבַמְקַדְשׁ בְּכָלֵלוּ.

הָא לִיתָא דְּהָא קֵאָמ' וְרַבְּנָן ה"א נִילִיף יָמִים מְסוּפָה דְּאֲפִי לִילּוֹת בְּמִשְׁמַע ש"מ דְּלִפִּי הָאָמַת אִינוּ פֶּן אֲלָא ז"י וְלֹא לִילּוֹת דַּנ"ל מִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן וְעוֹד דְּאָמַר הֶתֶם אֲדֵר"א בִּיּוֹם אֲפִי בְּשַׁבַּת הָרֵאשׁוֹן מְלַמֵּד שְׂאִין דּוּחָה שְׁבַת אֲלָא רֵאשׁוֹן בְּלַבַּד טַעְמָא דְּכַתֵּב רַחֲמָנָא ה' דְּהָרֵאשׁוֹן לְמַעַט שְׂאָר ז' שֶׁא"ד שְׁבַת הָא לֹא ה"א נִילִיף הָנִי לְדַחּוֹת שְׁבַת מִיּוֹם א'.

וּמִדְּר"א נִשְׁמַע לְרַבְּנָן דְּבִיּוֹם וְלֹא בְּלִילָה דְּלוּ בְּנָן דְּכַתִּי הָאִי מִיְעוּט' גַּבִּי יוֹם הָרֵאשׁוֹן מִיָּנִי' נ"ל נְמִי לִז' יָמִים דְּמַקְדָּשׁ דְּבְּלִילָה לֹא: וְלוֹיָדוּי מְעַשֵּׂר בְּהִלְכוֹת הָרִי"ף גָּרַס וְלוֹיָדוּי בְּכּוּרִים וּל"נ דַּט"ס הוּא בַּס' הָרִי"ף הָא דְּוִיָּדוּי בְּכּוּרִים גַּם הָרַמְבַּ"ם שְׁהוּלָהּ בַּכ"מ בְּשִׁיטוֹת הָרִי"ף לֹא כְּתִב שְׁוִיָּדוּי בְּכּוּרִים אִינוּ אֲלָא בִּיּוֹם.

וְהָר"ן פִּי לְוִיָּדוּי בְּכּוּרִים כְּשֶׁמְבִיא בְּכּוּרִים מְתוּנָדָה כְּדְּכַתִּיב הַגְּדַתִּי הַיּוֹם לֵה' אֲלֵהֶיךָ וְכו' וְק"ל אִי מְקָרָא בְּכּוּרִים אִינוּ נוֹהֵג בְּלִילָה. ה"ל מ"ע שֶׁהוּז"ג א"כ הָא דְּתַנּוּן בַּפ"ק דְּבְּכּוּרִים

האפטרופס והעבד והאשה וטומטום ואנדרוגנוס מביאין ואין קורין שא"י לומר אשר נתת לי והשתא ל"ל למעט עבד ואשה מקרא ת"ל דה"ל מ"ע שהז"ג דנשים פטורות וכן עבדים דגמר לה לה מאשה בפ"ק דתגיגה וליפא למימר דמש"ה ממעט לה מקרא דאשר נתת לי משום טומטום ואנדרוגנוס דה"ל ספק איש וה"א דחייבין בקריאה מספיקא לחומרא שמה איש הו.

ולא מיבעי למאי דאמר בפ"ה דב"ב (נ"ד פ"א) גבי קונה ב' אילנות בשל חבירו דמביא ואין קורא לר"מ דמספקא לי' א' קנה קרקע או לא מש"ה מביא מספיקא ואפ"ה א"ק מספיקא דילמא יאמרו בפורים ונדאין הו נאמא לאפקועינ' מתרומו' ומעשרות פדין בפורים דה"ט ל"ש אלא אי מספקא לן על עיקר הבאות בפורי' אי חייב או פטור כהתם.

דאי לא קנה קרקע אין חייב להביא לגמרי ודלמא לאו בפורים ניהו נאמא לאפקועי מן המעשר שלא פדין אבל הכא דממ"נ חייבים בהבאה דאפילו אשה ונדאית מביאה ואינו ספק אלא על הקריאה דשמה אשה הו ופטורה מן הקריאה הו ודאי ה"א דקורין מספקם דל כא למיחש לתקלה דהפקעה.

דקא בפורים ונדאין הו ופטורין מתרומת ומעשר אפ"ה אי הו נשים. אלא אפ"ה לאידך טעמא דמפ"ה התם הו דאין קורין לר"מ בקונה ב' אילנות משו' דמיחזי כשקרא ולה"ט אפ"ה אי בפורים ונדאין הו אלא דמספקא לן על הקריאה לחוד אי מחייבין בקריא' אי לא אין קירא מספיקא דמיחזי כשקרא בקורא ואינו חייב בקריאה אע"פ ששפ"ה הרשב"ם לכאורה לא משמע הכי כפר כמתבתי בתשו' דגם הרשב"ם מודה להא דפ"ה מ"מ האי מיחזי כשקרא אינו אלא מדרבנן והו ודאי מה"ת ל"ח לה וקורא מה"ת מספיקא מש"ה ממעט לה מנתת לי דהשתא פטורין בנודאין מן הקריא' כמו אינך דתני בהדייהו דכיון דלא נטלו חלק בארץ מספק שמה נשים הו מהשתא פטורין מן הקריאה כאשה ונדאית שפטורה מה"ט ונדע לה דהכי הו דמקרא דנתת לי פטורין בנודאין מן הקריאה ולא משום ספק אשה דאל"כ אמאי מביאין דקא אקונה ב' אילנו' פריך והו פיון דאינו ראוי לקריאה אי משום גזי' דהפקעה אי משום מיחזי כשקרא הו קריא' מעפכת בהו כדר"ז דא' פל שא"ר לבילה בילה מערבת בו וה"נ אי הני לא פטירי אפ"ה לבתר דכתב רחמנא נתת לי אלא משום ספק אשה אפתי תקשה אמאי מביאין דילמא אנשים ניהו וסחיבין בקריאה וכיון דא"ר לקריאה מדרבנן מספק מה"ט דאמ' תהא קריא' מעפכת בהו ואמאי מביאין לבתר דנתנו רבנן דאין קורין מספק ואפ"ה היכא דנדאין חייב להביא לה"ט דמיחזי כשקרא ואע"ג דמשני התם דעבד לי' כריב"ח דא' בצרו ושגרו פיז שליח הכא א"א לומר פן דא"א להני להביא אלא ע"י שליח א"כ היינו שליח דתני ברישא דא"ק אלא ע"כ הו בעצמן מביאין אע"פ שא"ר לקריא' ולא הוי לי' אינו ראוי לבילה פיון דספק אשה הו ומספיקא לא נטלו חלק בארץ פטורין מן הקריאה בנודאין וכיון שפן י"ל דקריא' בלילה אינו וה"ל מ"ע שהז"ג דנשים פטורין ואפ"ה צריך למיעוטינהו דה"א מספיקא לחיי' ליתא דא"כ למה נסיב לאשה ועבד בהדייהו ונסיב לה תלמודא מנתת לי תיפוק לי' דה"ל מ"ע שהז"ג גרמא אי ליתא למצנת קריאה בלילה.

אלא ע"כ ש"מ דמצנת קריא' בלילה נמי איתא והו דפ"ה ה"ן דמכתו' הגדתי היום משמע ביום ולא בלילה הו מבע"ל לכדדרש הירו' פ"ק דבפורים הגדתי היום פעם אחת מגיד

ואינו מגיד ב' פעמים לר"י באדם א' וּלְרַבָּנָן בב' ב"א וכ"ת מנ"ל למעט ב' הגדות דילמא למעוטי לילה (את) [צ"ל אתי].

י"ל משום דרישא שא דקרא ובאת אל הפהו ואמרת אליו הגדתי היום דאי למעוטי לילה אתא ל"ל לומ' לפהו פן וכי הפהו בעצמו אינו מבין בין יום ללילה. וה"ל לקרא למעוטי לילה מן הקריא' במקום אחר ולא בהגדתו אל הפהו.

א"ו למעוטי ב"פ אתא מש"ה אומר לפהו שמביא אליו בפורים הכי להודיע לו שזו הגדתו ראשונה ועדיין לא הוגד. דאל"כ א"ק: וכ"ת אפי' למאי דפי' דמקרא בפורים נוהג נמי בלילה אפ"ה תקשי ל"ל קר' לפטו' אשה ועבד מאשר נתת לי הא מ"מ ה"ל מ"ע שהז"ג דנשי פטורות.

דקא תנן בפ"ק דבפורים מהחג ועד חנוכה מביא וא"ק. לק"מ דולטעמך קא מן החנוכה ואילף איני מבי' לגמרי פדתנ' בספרי ומייתי לה בפ"ב דפסחים (דף ל"ו) מקרא דכתי' אשר תביא מארצה כל זמן שמנוי' ע"פ ארצה שלא פלו לחיה מן השדה ואמאי אשה ועבד מביאין הא ה"ל מ"ע שהז"ג.

אלא מאי אית לה למימר דלא מיקרי מ"ע שהז"ג אלא מצות שאינו נוהג בכל זמן מצד עצמו פמצן' שיש ימים מיוחדים למצותו. א"נ שא"נ בלילות אלא בימים לחד מגזה"כ אבל הא דמן חנוכה ואלף אינה זמן הבאה אינו מצד עצמו של הימים שגורם שאינו בני הבאה אלא דבר אחר גורם להם שאין מצויין ע"פ השדה ולא פוטרו הכתוב מן הבא מצד עצמן של הימים אלא מפני ד"א.

ואלו הי' מצויין עוד ע"פ השדה הי' הימים בני הבאה. וה"נ הא דמן החג אינו זמן קריי' אינו מצד עצמן של ימים.

אלא ד"א גורם להן. דרחמנא אמר ושמחת בכל הטוב דהיינו בזמן שמחה כדא' בפ"ג דפסחים וזה אינו אלא בזמן קצירה ולקיטה שאדם שמח במעשיו ואלו היו בזמן קצירה ולקיטה אחר החג נמי הי' הימים מצ"ע בני קריי'.

הילכך לאו מ"ע שהז"ג הוא ובהכי נ"ל הא דפ"ב דפסחי' (דף לח) דממע' מצה של בפורים שאין יוצא י"ח בפסח משום דבעינן מצה הנאכלת בכל מושבות. והקשו התוס' הא בפורים ה"ל חובות הקבוע להם זמן עד חנוכה וא"כ א"ק בנזב וגבעון לכ"ע כמו פסחי' דמה"ט ממעט התם לחלות תוד' ורקיקי נזיר מקרא ולא משום דא"נ בכל מושבות הואיל ונאכלין בנזב וגב' ולמאי דפי' א"ש דאין זה זמן קבוע דקא דאין מביאין אחר חנוכה אין זה חיסרון מצד עצמו של זמן.

אלא דבר אחר של מקרה גרם לה שא"מ ע"פ השד' ולא דמי לקביעו' זמן של פסח דכל הימי' מצד עצמו אינו ראוי ל'פסח לא ע"פ בלבד מיהו בלא"ה קוש' התוס' לק"מ דקא דנאכל בנזב וגבעון לא מיקרי נאכל בכל מושבות אלא לזמן נזב וגבעון בלבד מש"ה צריך למעט חלות תודה ורקיקי נזיר מקרא דאפי' באותו זמן שהי' נאכלין בכ"מ אפ"ה בהן אין יוצ' י"ח אבל דקא ממע' בכורי' מפל מושבות לזמן שילה ובית עולמי' ממעט לה דבאותו זמן אין נאכלין בכ"מ ואין להאריף פאן בזה.

מיהו למאי דפי' הרמב"ם (בפ"ג מה"ב) דה"ט שא"מ בכורי' מן התנופה שיהפ' שביכרו אחר תנופה הו' תשובין אחר שנה הבא' והניח' אחר עצרת והראב"ד פי' דה"ט משו' שיהפ' שביכרו אחר תנופ' אינו אלא פסולת פי' ולפי דברי' הדב' ברור (ופי') [צ"ל פירות] שביכרו קוד' תנופ' מביאן מהו בכורי' אפי' לאח' תנופ' דהוי' פי' תשובין ולא פסולת וגם תשובין עדיין משנה שעברה א"כ בלא"ה לק"מ.

הא דנשים ועבדים מביאין בכורים ולא ה"ל מ"ע שהז"ג דהא מאותן שביכרו קודם תנופה מביאין מהו בכורי' לעולם ולפי"ז קושני' התו' דפ"ב דפסחים נמי לק"מ. דלה"ט בכורים אינו זמנו קבוע וקריבין בנוב וגבעון אל' שעל פי' הרמב"ם והראב"ד ק"ל טובא דהא תנו מעצרת ועד החג מביא וקורא ומחג עד תנופה מביא וא"ק.

משמע מהחג ועד תנופה דומיא דמעצרת ועד החג מה אחר החג אפי' מה שביכרו. קודם החג אינו קורא דהא אינו זמן שמחה.

ארף מן החג ועד תנופה משמ' דאאותן בכורי' עצמן קאי ואע"פ שביכרו קודם החג עד תנופה הוא דמביאין ולא אח"כ ועוד בסיפרי' יהיב טעם אחר משום אשר תבוא מארצה כ"ז שמצוין ע"פ ארצה ולה"ט אפילו ביכרו קודם תנופה אין מביאין לאחר תנופה ועוד דבריו' פ"ק דבכורים אמר חב"י' משום ריב"ל הפרישן קודם לחג ועבר החג מביא ואין קורא הפרישן קודם תנופה ועבר עליהו תנופה ירקבו.

והראב"ד שם בהשגות מביאו אלמ' בעבר עליהו תנופה אע"פ שביכרו קוד' תנופה אינו בהבאה. ומאוד אני תמה על הראב"ד שמביא לירושלמי זה מה שפותר לפי' א"ו כדפי' עיקר וכו' ת"הא מ"מ הבאת בכורים הוי' לה מ"ע שהז"ג דהא התם תנו אין מביאין בכורים קודם לעצרת י"ל פינן דתנו התם אם הביא פשר וכדאמר במנחות פ"י (דף פ"ח) ה"ל קודם לעצרת נמי זמנה ואין זה זמן גרמא: מיהו אכתי ק"ל אמאי נשים ועבדים מביאין בכורים הא ה"ל מ"ע שהז"ג.

דאינו נוהג בלילות ל"מ לפי' הר"ן דקריאת בכורים אינו בלילה כ"ש הבאה עצמה. דהא הבאה עיקר וקרי' טפילה לה הא יש מביאין וא"ק פדתנו ובפ"ק דבכורי' אבל קורין ואינו מביאין ליתא וכיון דקרי' הטפל אינו אלא ביום.

הבא' דעיקר לא כ"ש דלא מצינו טפל חמור מן העיקר. כדאמ' בפ"ה דזבחי' [דף מ"ט] ועוד' הא קרי' בשעת הבא' היא ועוד אפ"ת שלא כדברי הר"ן הא מ"מ הבאות בכורים צרי' תנופה בשעת הבאה כדאמ' בפ"ג דמכות [דף י"ח] ותנופה אינו אלא ביום כדאמ' בשמעתין ועוד הא תנו התם פר"י אין מביאין מנחות ובכורים ומנחות בהמה קודם לעומר ואם הביא פסול.

וטעמא משום דכתי' ממשקה ישראל מן המותר לישראל כדמוכח התם. ובפ"ק [דף ה'] ובספ"ח דזבחים (דף פ"ח) והא האי דממשק' גבי קרבנות כחי' ואפ"ה בכורים בעו נמי מן המותר לישראל אלמא בכורים חומר קדשים עליהו וכיון שפן ה"ה נמי שאינו מביא בלילה כקדשים וא"כ ה"ל מ"ע שהז"ג פינן דא"נ בלילה ואמאי נשי' ועבדים חייבים בהבאות בכורים ואמ' אני דמכאן ראי' להא דפי' בחי' פ"ב דתגיגה דהא דאיצטרי' קרא אותו ולא אותה דנשים פטורין מלמול את בנייהו ות"ל דה"ל מ"ע שהז"ג.

דְּהָא מִילָה אִינוּ נוֹהֵג בְּלִילָה דְּלָא חָשִׁיב מְצוֹת עֲשֵׂה שְׁהִזְמֵן גְּרָמָא פִּינּוּ דְּמְצוֹת מִילָה אִינוּ נוֹהֵג בְּאִישׁ א' אֶלְא פְּעַם אַחַת וְאֵם הִי מְלוּ הַיּוֹם א"צ לְמַלוּ יוֹתֵר. אֶלְא שְׂאֵם לֹא מְל רְמִי חִיבָא עֲלֵיו לְעוֹלָם אַע"ג דְּאִין מִילָה בְּלִילָה אִינוּ אֶלְא מְפַסְקוֹת וְלֹא מְבַטְלוֹת דְּהָא בְּהַאִיר הַיּוֹם אוֹתָהּ מְצוֹה גּוּפָא הֶדְרָא וְחִיילָא עֲלִי ה"נ גְּבִי בְּפוּרִים דְּמְצוֹנוֹתוֹן אִינוּ אֶלְא פ"א עַל פִּירוֹת הֶלְלוּ וְאִי הִבִּיאֵן בִּיּוֹם פְּקַע מְצוֹנוֹתוֹן לְעוֹלָם מִפִּי הֶלְלוּ אַע"ג דְּאִינוּ בְּלִילָה אִינוּ אֶלְא מְפַסְקוֹת וְלֹא מְבַטְלוֹת דְּהָא לְכִי הַאִיר הַיּוֹם אוֹתָהּ מְצוֹה גּוּפָא הֶדְר' וְחִיילָא עֲלִי מִש"ה לֹא תָשִׁיב לֵה מ"ע שְׁהוּ"ג וְהַשְׁתָּא דְאַתִּית לְהִכִּי לְגִי הֶר"ן דְּגֶרְס וְיָדוּי בְּפוּרִי א"נ בְּלִילָה אַפ"ה ל"ח מ"ע שְׁהוּ"ג מִה"ט גּוּפָא וְלֹא קָשָׁה מִפ"ק דְּבְּפוּרִים דְּצָרִיף קָרָא אֲשֶׁר נִתְּתָ לִי מִלְּפִטְוֹר נְשִׁים וְעֶבְדִים מִן הַקְּרִיאָה דְּה"א דְּחִיבִין דְּלָא ה"ל.

מ"ע שְׁהוּ"ג כְּדָפְי'. מ"מ ק"ל אַגִּירְסַת הֶר"ן דְּגֶרְס וְלוֹיָדוּי בְּכוּרִים.

דְּלָא מְצִינוּ בְּשׁוּם מְקוּם שְׁקוּרָא לְמַקְרָא בְּכוּרִים וְיָדוּי אֶלְא מְקָרָא בְּכוּרִים כְּדָתְנָן אֱלוּ מְבִיאִין וְקוּרִין מְבִיאִין וְלֹא קוּרִין וְכֵן בְּכ"מ בְּלִשׁוֹן קוּרָא קְרִי לֵה וְהִיא הַגְּדִתִי הַיּוֹם מִבְּע"ל לְדָרְשָׁא דִירוּשְׁלָמִי וְכַדְפִּירְשִׁתִּי לְעִיל: מְנַל דְּאָמַר קָרָא וְהִימִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים לְמֵאִי דְפִי בְּמִתְנִי דְכָל הַנִּי שְׂאִין לְהֵם עֲנִין לְקִדְשִׁי דְקָחְשִׁיב לֵה בְּמִתְנִי אִין הֶרְבוֹת' דְּכִשְׁרִי' כָּל הַיּוֹם דְּמִילְתָא דְּפְשִׁיטָא הִיא אֶלְא עֵיקַר הֶרְבוּתָא דְּבִיּוֹם דְּנוּקָא א"כ לֹא הִי צָרִיף הַגְּמ' לְהִבִּיא קָרָא זֶה לְמַגִּילָה דְּהָא כְּבָר אֵייתִי לֵה לְעִיל בְּמִשְׁנָה דְּאִין קוּרִין אֵת הַמַּגִּילָה אֶלְא בִּיּוֹם אֶלְא אֵיזִידִי דְּמִייתִי קָרָאִי לְאִינָהּ פּוּלְהוּ דְּתַנָּא הֶכָּא דְּמְצוֹנוֹתוֹן בִּיו'.

אַגַּב גְּרָרָא מִייתִי נְמִי לְק"מ. תַּדְע דְּהָא בְּהֵאִי קָרָא לֹא רְמִינָא דְּזַמְנֹו כָּל הַיּוֹם: רִי"א זֶה הַיּוֹם עֲשֵׂה.

מְפָאן רֵאִי לְמֵאִי דְפִי דְלְכָל הַיּוֹם ל"צ קָרָא דְּמִילְתָא דְּפְשִׁיטָא הִיא דַּל"כ אַמְאִי יְלִיף מְקָרָא דְּזֶה הַיּוֹם דְּלֹא רְמִינָא בִּי דְּכָשֶׁר כָּל הַיּוֹם. הָא וְדֵאִי קָרָא דְּמִזְנַח שְׁמֵשׁ עַד מְבוֹאוֹ עֲדִיף דִּש"מ כָּל הַיּוֹם א"ו כְּדָפְי': וְלְמוֹסְפִין דְּכִתִּי דְּבָר יוֹם בִּיּוֹמוֹ אַע"ג דְּגְבִי כָּל מוֹסְפָּ וּמוֹסְפָּ בִּיו' כִּתִּי בְּהוּ אַפ"ה מִייתִי לְהֵאִי קָרָא לְאַפּוֹקִי מִר"י דִּס"ל מוֹסְפִין א"ק אֶלְא עַד ו' שְׁעוֹת לְחוּד וּמְהָא קָרָא נ"ל דְּכִשְׁרִין כָּל הַיּוֹם.

דְּכַרְפ"ק דְּתַמוּר' (דָּף י"ד) תְּנִי דְּבָר יוֹם מְלַמֵּד שְׁכָל הִיוּ פְּשֶׁר לְמוֹסְפִין בִּיּוֹמוֹ מְלַמֵּד שְׂאֵם עֶבֶר הִיוּ וְלֹא הִבִּיאִו אִינוּ חִיִּיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹן. וְנ"ל דְּנ"ל מְדֵאִיצְטִיף בִּיּוֹמוֹ לְמַעוּטִי שְׂאֵם עֶבֶר הַיּוֹם.

ש"מ דְּבִיּוֹמוֹ כָּל הַיּוֹם כְּשֶׁר. דְּאִי עַד ו' שְׁעוֹת לְחוּד.

ל"ל בִּיּוֹמוֹ לְמַעוּטִי שְׂאֵם עֶבֶר הַיּוֹם הַשְׁתָּא בִּיּוֹמוֹ אִינוּ כְּשֶׁר כָּל הַיּוֹם עֶבֶר יוֹמוֹ מְבַעֲי., וְפִי רִש"י הֵתֵם מְלַמֵּד שִׁכ"הִי כְּשֶׁר וּבְלִבְד שְׁיִקְדִימוּ לְתַמִּיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים דַּאֲמ' עֲלִי הַשְּׁלֵם כָּל הַקְּרַבְנוֹת כְּוָלָם.

וה"ה שְׁצָרִיף לְאַחַר לְתַמִּיד שֶׁל שְׁחַר כְּדָתְנָן רַפ"י דְּזַבְּחִים (דָּף פט) הִתְמַיִדִין קוּדְמִין לְמוֹסְפִין וְרִש"י דְּנִקְט לְאַקְדוּמוֹ הִיָּינוּ דְּמִשׁוּם עֵיקַר קָרָא קִמ"ל לְאַפּוֹקִי מִדְּר"י דַּא' עַד ש"ש. דְּלִיתָא אֶלְא כָּל הַיּוֹם כְּשֶׁר וְיָכוֹל לְהַקְרִיבוֹ עַד הַלִּילָה מִש"ה קַא' וּבְלִבְד שְׁיִקְדִימוּ: וְלְתַפְּלִת מוֹסְפִין כְּמוֹסְפִין שׁוִי' רַבָּנָן נ"ל דְּלָאוּ לְכָל מִילֵי שְׁוֹנִי' כְּמוֹסְפִין דְּהָא בַּפ"ד

דְּבָרְכוֹת (דף כ"ז) תִּנְיָא הָיוּ לְפָנָיו ב' תְּפִילּוֹת אַחַת שָׁל מוֹסָף וְא' שָׁל מְנַחָה מִתְּפִלַּל שָׁל מְנַחָה וְאַח"כּ שָׁל מוֹסָף.

וְהָא תְּפִילָה מְנַחָה כְּנֶגֶד תְּמִיד שָׁל בֵּין הָעֶבְרִים תִּיקְנוּ וּמוֹסָף קוֹדֵם מִשּׁוּם עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה וּבְקָרְבָּן אִפִּי מִש"ש וּלְמַעַלְהָ דְכָבֵר הִגִּיעַ זְמַן תְּמִיד אִפִּי ה' קָרְבָּן מוֹסָף קוֹדֵם לְתְּמִיד אִפִּי לְכַתְּחִילָה כְּדָאמ' רפ"ה דְּפָסְחִי (דף נ"ח) וְאַפִּי ה' בְּתְּפִילָה שָׁל מְנַחָה קוֹדְמוֹת.

א"ו לֹא שׁוּי' לְתְּפִילָה כְּקָרְבָּן שְׁתִּיקְנוּהָ כְּנֶגֶד אֵלָא לְעִיקָר זְמַנָּם שְׁמַעְכַּב אִפִּי בְּדַעְבַּד אִם הִקְדִּימוּ אוֹ אִיחְרוּ כְּגוֹן שְׁהִקְדִּי תְּפִילַת מְנַחָה קוֹדֵם חֲצוֹת. אוֹ שְׁאִיחְרוּ עַד הַלֵּילָה דְתְּמִיד שָׁל בַּה"ע בְּכַה"ג אִפִּי דְעַבְד פְּסוּל.

וְכֹן שְׁאָר תְּפִילַת אִם הִקְדִּימוּ אוֹ אִיחְרוּ לְזְמַן הַקָּרְבָּן שְׁנִיתְקְנוּ כְּנֶגֶד פִּינּוֹ דְבְּקָרְבָּן בְּכַה"ג פְּסוּל אִפִּי בְּדַעְבַּד בְּתְּפִילָה נְמִי לֹא יֵצֵא אֶבֶל הָא עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה דְאִינוּ מְעַכַּב בְּדַעְבַּד כְּדָפִי הַתּוֹס' בְּכ"מ בְּתְּפִילָה אִפִּי לְכַתְּחִיל' ש"ד הִיכָא דְאִיכָא טַעְמָא כְּמָדָפ' הָתָם דַּה"ט דְּמִתְּפִלַּל שָׁל מְנַחָה תְּחִילָה מִשּׁוּם דְּתִדְרִיָּה לְמוֹסָף: וְלוֹדְוֵי פְרִי' דִּילְיָן כְּפָרָה כְּפָרָה מִיּוֹה"כ.

פִּי רַש"י בְּמִתְנִיתוֹן דְּכְתִיב בִּיּוֹה"כ יַעֲמַד חַי לְפָנָיו ה' לְכַפֵּר עָלָיו וּנ"ל דְּטַעוֹת סוֹפֵר הוּא דְהָאֵי קָרָא גְבִי שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח כְּתִב. וְהַגְמ' יְלִיף לָהּ מוֹכָפֵר בְּעֵדוֹ דְּגְבִי פְרוֹ שָׁל אֶהְרֹן כְּתִיב וְהָא דִּילְיָן הַגְמ' מֵהָאֵי קָרָא דִּיעֲמַד חַי מִשּׁוּם דְּהָתָם לְכַפֵּר כְּתִיב (וּלְכַפֵּר) [צ"ל וְכַפֵּר] מוֹכָפֵר עֲדִיף טְפִי מְלָדוֹן וְכַפֵּר מְלַכְכֵּר.

וְעִי"ל מִשּׁוּם דְּבַפ"ד דִּיּוֹמָא (דף מ') אֶמְרִי' לְכַפֵּר בְּכַפְרוֹת דְּמִי הַכְּתוּב מְדַבֵּר דַּר"י. רַש"א לְכַפֵּר עָלָיו בְּכַפְרוֹת דְּבָרִי הַכְּתוּב מְדַבֵּר.

וְלַר"י דָּאמ' לְכַפֵּר זֶה כְּפָרוֹת דְּמִי א"א לְמִילִיף לוֹדְוֵי פְרִי' מֵהָא פִּינּוֹ דְלֹא מִיִּירֵי מוֹדְוֵי אֶבֶל מוֹכָפֵר בְּעֵדוֹ דְּגְבִי פְרוֹ לְכ"ע בְּכַפְרוֹת דְּבָרִי הוּא כְּדַנ"ל הָתָם דַּר"ל דְּהָאֵי וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ דְּגְבִי פְרוֹ בְּכַפְרוֹת דְּבָרִי כְּמוֹ לְכַפֵּר דְּגְבִי שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וְדַחֵי דְּנִילִיף מְכַפְרָה כְּאָמֹר בְּשַׁעֲרֵי הַפְּנִימִי דְּבַדְמִי וּמִסִּיק הָרִי הוּא אוֹמֵר וְכִיפֵר וְעַדִּין לֹא נִשְׁחַט הַפֵּר.

וְכ"ת לַר"י גִּילְיָן וּבְפֵר דְּשַׁעֲרֵי הַפְּנִימִי דְּבַדְמִי בְּשַׁלְמָא לַר"ש י"ל דְּבַתֵּר דְּגִלִי קָרָא וְכַפֵּר דְּפָרוֹ דְּהוּא בְּדָבָרִי מֵהַשְׁתָּא יְלַפִּינוּ לְוְכַפֵּר דְּפָרִים מֵהַנִּי תְּרַתִּי דְּפָרוֹ וְדְשַׁעֲרֵי הַמִּשְׁתַּלַּח שִׁהוּ בְּדָבָרִים וְלֹא שְׁבָקִינוּ תְּרַתִּי וְגִילְיָן מְחַדָּא מְשַׁעֲרֵי הַפְּנִימִי שִׁהוּא בְּדָמִים.

וְאַפְשָׁר דְּלָזָה כְּיוֹן רַש"י דְּמִיִּתָּא לִי נְמִי לְקָרָא דִּיעֲמַד חַי דְּכְתִיב גְבִי שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח דְּמִש"ה לֹא יְלִיף מְשַׁעֲרֵי הַפְּנִימִי דְּבַדְמִי מִשּׁוּם דְּהָכָא תְּרַתִּי. אֶבֶל לַר"י דְּדָרִישׁ לְכַפֵּר דְּגְבִי שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח בְּכַפְרוֹ' דְּמִים שָׁל חֲבִירוֹ נְהִי דְלֹא יְלַפִּינוּ וְכַפֵּר דְּפָרִי מְשַׁעֲרֵי הַמִּשְׁתַּלַּח וְשַׁעֲרֵי הַפְּנִימִי מִשּׁוּם דְּהָכָא תְּרַתִּי דְּוְכַפֵּר מְלַכְכֵּר דְּשַׁעֲרֵי הַמִּשְׁתַּלַּח לֹא יְלַפִּינוּ מ"מ נְגַמֵר וְכַפֵּר דְּפָרִי דְּבַדְמִים מוֹכָפֵר דְּשַׁעֲרֵי הַפְּנִימִי וְלֹא מוֹכָפֵר דְּפָרוֹ דְּבַדְבָּרִים דְּהָכָא חֲדָא וְהָכָא חֲדָא וְהָא לֹא מְצִינוּ לַר"י דְּלִית לִי וְיָדוּי פְרִים.

וּי"ל דַּה"ט דְּלֹא יְלִיף ד"י לְפָרִים דְּכַפְרַת דְּמִים מְשַׁעֲרֵי הַפְּנִימִי דְּדָנִין וְכַפֵּר דְּפָרִי מוֹכָפֵר דְּפָר דְּחַד מִיָּנָא הֵן וְאִין דְּנִין וְכַפֵּר דְּפָרִי מְשַׁעֲרֵי דְּתָרִי מִיָּנִי הֵן וְכַה"ג מ' בְּפ"ה דְּזִבְחֵי (ד) מַה בְּמִקּוֹ שְׁהוֹשְׁוּהָ קָרְבָּן לְקָרְבָּן דְּהִיָּנוּ פְרִים כו' וּבְהִכֵּי נִיחָא הָא דְּפָרַט בְּמִתְנִי' לוֹדְוֵי

פָּרִים יוֹתֵר מִחֲטָאת וְאֲשָׁמוֹ דְּטֻעוּנֵינּוּ נָמִי וְיָדוּי כְּדַתְנָנִי בַּפ"ג דְּיוֹמָא (דָּף לו) דְּבִשְׁעַת סְמִיכָה מִתְנוּדָה עַל חֲטָאת עוֹן חֲטָאת וְעַל אֲשֶׁם עוֹן אֲשֶׁם וְאֲפִי אַעוּלָה מִתְנוּדָה עוֹן לְקַט שְׂכָחָה וּפְאָה מִשׁוּם דְּבַע"כ נָמִי ה"ט מִשׁוּם דְּיִלְפִינּוּ וְכִפָּר דִּידְהוּ מְנוֹכָפֵר דְּפָר וּלְפִי זֶה אֶתָּא שְׁפִיר דָּאִי לָאוּ וְכִפָּר דְּכַתֵּב רַחֲמָנָא גְבִי פִרִי הָוִי יִלְפִינּוּ וְכִפָּר דְּשִׁאָר קִרְבָּנוֹ מְנוֹכָפֵר דְּשְׁעִיר הַפְּנִימִי דְּבְדָמִי.

אָבֵל הַשֵּׁשׁ דְּכ"ר גְּבִי פָּרִים וְכִפָּר בַּע"ב דְּנוֹכָפֵר דִּידְהוּ בְּדָבָרִים דְּוֹמְיָא דְּפָרוּ וְלֹא בְּדָמִי דְּוֹמְיָא דְּשְׁעִיר הַפְּנִימִי דְּפָרִים מְפָרוּ עַדִּיף הַשְׁתָּא מִמֵּילָא קָם לָן לְנוֹכָפֵר דְּכָל קִרְבָּנוֹ דְּבְדָבָרִי דְּלֹא שְׂבָקִינוּ טוֹבָא פָּרוּ וּפְרִי וְלִלְפִינּוּ מִחֲדָא מְשַׁעִיר הַפְּנִימִי דְּבְדָמִי.

וְאֵע"ג דְּקו"ל אֵין לְמִידִין לְמַד מְלַמֵּד בְּקִדְשֵׁי כְּדָא בַּרפ"ה דְּזִבְחֵי (דָּף מֵט) וְהָא וְכִפָּר דְּפָרִים דְּהוּא בְּדָבָרִי הָא גּוּפָא חָפֵר יִלְפִינּוּ לָהּ וְהָאִיף גִּילְיָף לְכַפָּר דְּשִׁאָר קִרְבָּנוֹ מִנְיָהּ וְהוּא בְּדָבָרִי הָא ה"ל לְמַד מִן הַלְּמַד.

י"ל דְּאֵין זֶה לְמַד אֱלָא גִילּוּי מִקְלָתָא בְּעֵלְמָא דְּנוֹכָפֵר פִּירוּשׁוֹ בְּדָבָרִים וְלֹא דְדָמִים וְעוֹד דְּעִיקָא מַה דְּיִלְפִינּוּ מְנוֹכָפֵר דְּכָל הַקִּרְבָּנוֹ דְּבְדָבָרִי הוּא מִשׁוּם דְּכַתֵּב רַחֲמָנָא וְכִפָּר בְּהִדְיָא גְבִי פָּרוּ אֱלָא מִשׁוּם דְּלֹא גִילְיָף מְשַׁעִיר הַפְּנִימִי דְּבְדָמִים הוּא לְחוּד הוּא דְּמִיִּתִּינּוּ לְסִייעָתָא לְמִקְלָתָא אֵין זֶה לְמַד מִן הַלְּמַד פִּינּוּ דְּעִיקָר דְּמִקְלָתָא בְּפָר גּוּפָא לְהִדְיָא כְּתִי וְכִינּוּ דְּהָאִי וְכִפָּר דְּכָל הַקִּרְבָּנוֹ דְּמִתְנִית' מְפָרִי אֶתְיָא לָן חֲבִיבָא לְחַנּוּא וּמִש"ה נְקֻט וְיָדוּי פָּרִים לְחוּד.

וְעוֹד דְּהָא גּוּפָא מִקְלָתָא אֲגַב אֲוֶרְחֵי קַמ"ל דְּנוֹכָפֵר דְּכָל הַקִּרְבָּנוֹ דְּבְדָבָרִי מְנוֹכָפֵר דְּפָרִי אֶתְיָא לָן וְכַדְפִּי: דְּכַתִּיב בְּיוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר אֱלֹמָא דְּסַתֵּם כְּפָרָה אֵינּוּ אֱלָא בְּיוֹם וְה"ה וְכִפָּר דְּכַתִּיב גְּבִי פָּרִים וּפָרוּ בְּיוֹם הַזֶּה אֱלָא אֵין לְפָרֵשׁ דְּכַפָּר' בְּיוֹמָא הוּא דְּקָא אֶפְרוּ לְחוּד קָאִי וּפְרִי יִלְפִינּוּ מִינְיָ לִימָמָא כְּדִילְיָף לְכַפָּרוּ דְּבָרִים דְּלִיתָא דְּכִי בְּיוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לָאוּ אַכְפָּרוֹת פָּרוּ קָאִי אֱלָא אַעֲיָצוּמוּ שְׁל יוֹם דְּמְכַפֵּר כְּדָמוּכַח בַּסַּפ"ק דְּשְׁבֻעוֹ (דָּף יד) גְּבִי הָא דְּפָרִיף אֱלָא פָּרַת דִּימָמָא הַמ"ל וְה"מ לְהִדְיָא בַּפ"ט דְּיוֹמָא (דָּף פ"ו) גְּבִי ד' חֲלוּקֵי כְּפָרָה וְהוֹצֵרְכֵתִי לְכַתְּוֵב זֹאת מִשׁוּם שְׁרַש"י פִי כִי בְּיוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר אֱלֹמָא כְּפָרְתוֹ בְּיוֹם מְדַנְקֵט כְּפָרְתוֹ מְשַׁמַּע דְּפָרוּ קָאִי וְאוּלֵי כְּפָרְתוֹ דְּנְקֵט ל"ד א"נ ט"ס הוּא וַצ"ל אֱלֹמָא כְּפָרָה בְּיוֹם וְכַדְפִּי: לְסְמִיכָה וְלִשְׁחִיטָה דְּכַתִּיב וְסַמְיָ וְשַׁחַט וְכַתִּיב בְּשַׁחֲטָה בְּיוֹם זְבַחֲכִי אֵין לִפ' דְּהָא נְפָקָא לִי לְסְמִיכָה בְּיוֹם מְדַאֲיִתְקַשׁ לְזַבִּיחָה דְּבַפ"ג דְּזִבְחִים (דָּף ל"ב) מְשַׁמַּע דְּלֹא מְיָקֵשׁ לָהּ אֶהְדְּדִי דָאֵמ' הֵתֵם וְסַמְיָ וְשַׁחַט מַה סְמִיכ' בְּטֵהוּרִין אִף שַׁחֲט' בְּטֵהוּרִין וּמְסִיק מְדַרְבְּנָן שַׁחֲט' בְּטֵהוּרִין שְׁמַע יַגַּע בְּבִשְׁרָ קָרָא אֶסְמַכְתָּא בְּעֵלְמָא אֱלָא ה"פ מְנוֹכָפֵר וְשַׁחַט נ"ל דְּתִיכָף לְסְמִיכָה שַׁחֲטָה וְכַדְתְּנִי הֵתֵם כָּל הַסְּמִיכָתָ שְׁהִיּוּ שְׁם קוּרָא אֲנִי עֲלִיָהּ תִיכָף לְסְמִיכָה שַׁחֲט' רַש"י כְּדַכְתִּיב וְסַמְיָ וְשַׁחַט וְכִינּוּ דְּסְמִיכָה וְשַׁחֲטָה נְעֻשִׁים תְּכּוּפִין זֶה לְזֶה וְכִינּוּ דְּשַׁחֲטָה אֵינּוּ אֱלָא בְּיוֹם מְמִילָא לְסְמִיכָה דְּאֵינּוּ אֱלָא בְּיוֹם וְה"נ פִי רַש"י גְּבִי מְלִיקַת עוֹף דְּאֵינּוּ אֱלָא בְּיוֹם פִּינּוּ דְּמְלִיקַתוֹ וְהִזְאָתוֹ כָּא' וְהִזְיָיתוֹ הוּא הַקִּרְבָּת.

וּמִיָּהּ אֵיכָּא לְמ"ד הֵתֵם דְּתִיכָף לְסְמִיכָה שַׁחֲטָה לָאוּ דְּאוּרִיָּתָא וְלִדְיָדִי תִקְשָׁה מִנ"ל דְּסְמִיכָה אֵינּוּ אֱלָא בְּיוֹם הַלְּכָף נ"ל לִפ' דְּמַהֲקִישָׁא סְמִיכָה לְשַׁחֲטָה נ"ל לְבְּיוֹם וְהָא דְּלֹא מְקִישׁ שַׁחֲטָה דְּאֵינּוּ אֱלָא בְּטֵהוּרִין מְסְמִיכָה י"ל דְּהָא דְּסְמִיכ' לִיתָא בְּטֵמְאִין אֵינּוּ מְצַד עֲצָמוּ שְׁל סְמִיכ' מַגְזָה"כ אֱלָא מִשׁוּם דְּבַעֲינּוּ סְמִיכָה לְפָנֵי ה' בְּעִזְרָה וְטֵמָא שְׁנַכְנַס לְמַקְדָּשׁ בְּכַרְתָּ וְה"ט ל"ש בְּשַׁחֲטָה דְּאֶפְשָׁר דְּעַבַד סְפִין אַרְוֶפָה וְשַׁחַט כְּדָמִי הֵתֵם אָבֵל הָא

דְּשַׁחֲטָהּ אֵינוֹ אֶלָּא בַּיּוֹם גִּזְה"כ הוּא מִבְּיּוֹם זְבַחְכֶם וְלֹא בְּטַעַמָּא תִּלְיָא מִלְּתָא שְׁפִיר
מִקְשִׁין סְמִיכ' לְשַׁחֲטָהּ דְּבִיּוֹ דְּוּוּקָא תַּדַּע דְּבַפ"ג דְּמִנְחֹת (דָּף יט) פְּרִיף לר"ש דא"ל וי"ו
מוֹסִיף עַל עֲנָן רֵאשׁוֹן אֶלָּא מֵעַתָּה וְשַׁחַט וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים מִקְבֵּלָה וְאִילָף מִצְוֹת
כְּהוֹנָה מְלַמֵּד עַל הַשַּׁחֲט' שְׁכַשְׁיָה בְּזַר לר"ש וי"ו מוֹסֵף עַל עֲנָן רֵאשׁוֹן שַׁחֲטָה ה"נ
הֵיא פְּסוּלָה בְּזַר וְשָׁנִי ש"ה דְּאָמַר קָרָא וְסִמוּךְ וְשַׁחַט מֵה סְמִיכָה בְּזָרִים אִף שַׁחֲטָה בְּזָרִים
אֶלְמָא מִקְשִׁינָן לְהוּ אֶהְדְּדִי.

וּבַע"כ הָא דל"מ לְהָא לְעֲנָן טְהוּרִין הוּא מְטַעַמָּא דְּפִי: דָּף כָּא ע"א מֵה מְשַׁפֵּט בַּיּוֹם כּו'
וּפ"ב דְּסוּטָה (דָּף י"ז) א' רַבָּא מְגִילַת סוּטָה שְׁכַתְּבָה בְּלִילָה פְּסוּלָה מ"ט אֲתִי תוֹרָה תוֹרָה
כו' כְּדָאמ' הָכָא וּפִירַש"י הֵתֵם וְהָכָא נ"ל מִבְּיּוֹם הַנְּחִילוֹ אֵת בְּנָיו וְכַתְּבוּ עָלָיו הַתּוֹס' שָׁם
וְלֹא מִסְתַּבֵּר דְּהָא ע"פ הַתּוֹר' כְּתִיב גְּבִי זָקֵן מִמָּרָא דְּמִשְׁתַּעֲי בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת וְהָאִי קָרָא דְּבִיּוֹם
הַנְּחִילוֹ מִשְׁתַּעֲי בַד"מ אֶלָּא וְהוֹקַע לֵה' נֶגֶד הַשָּׁמַשׁ נ"ל הֵתֵם דְּבִיּוֹם וּנ"ל דְּכָל דִּין סוּטָה
בֵּין גָּמַר בֵּין תַּחֲזִילָה פְּסוּל בְּלִילָה דְּוּמִיָּא דַד"נ וְלֹא כְּדִינֵי מְמוֹנַת תַּחֲזִילַת דִּין בַּיּוֹם אֶבְל
גָּמַר דִּין אִפִּי בְּלִילָה אֵלוֹ דְּבָרֵי הַתּוֹס' וְאִינֵי יוֹדַע מֵאִי קֻשְׁיָה לְהוּ עַל פִּירַש"י דֵּאע"ג דַּע"פ
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יָרָף גְּבִי זָקֵן מִמָּרָא כְּתִיב.

מ"מ לָא מִיָּרִי מְהוֹרָאֵת מְשַׁפֵּט דַד"נ אֶלָּא מְהוֹרָאָה וּמְשַׁפֵּט דְּעֶלְמָא לר"מ בְּדָבָר שְׁזוֹדוֹ
כְּרַת וּלר"י עַד שְׁעִיקְרוּ מַד"ת וּפִי מַד"ס וּלר"ש אִפִּי דְּקָדוּק אֶחָד מַד"ס כְּדָאמְרִי בַפ'
הַנְּחִינְקִין (דָּף פ"ז) אֶלָּא שְׂאֵם הַמָּרָה עַל הוֹרָאָה וּמְשַׁפֵּט זֶה שֶׁל ב"ד הַגְּדוֹל חֲזִיב מִיָּתָה
וּמ"מ הוֹרָאָה וּמְשַׁפֵּט זֶה דְּמִיָּרִי קָרָא אֵינוֹ בַד"נ וְאִפִּי [צ"ל דִּינֵי מְמוֹנַת] נְמִי בְּמִשְׁמַע
וְאִפִּי לר"מ דְּאָמַר א"ח אֶלָּא ע"ד שְׁזוֹדוֹ כְּרַת בַד"מ נְמִי מִשְׁפַּחַת לֵה' שְׁנַמְשָׁף עִי"ז דְּבָר
שְׁזוֹדוֹ כְּרַת לְעֲנָן קִדְוִשֵׁי אִשָּׁה וּכְיוּצָא בּוֹ כְּדָאמ' בְּכּוֹלָא סוּגֵי דְּהֵתֵם מִיָּהוּ לְמֵאִי דְּפִי
מִקְצַת מַפ' דָּאֵם דְּנוֹ דִּינֵי מְמוֹנַת בְּלִילָה בְּדַעְבַד דִּינוֹ דִּין בַע"כ מֵה מְשַׁפֵּט בַּיּוֹם דְּקָאמַר
לָאוּ מְשַׁפֵּט דַד"מ נ"ל דְּהָא כָּל הֵנִי דְּחֻשִׁיב בְּמִשְׁנַתִּינוּ דְּכֻשְׁרִי כָּל הַיּוֹם אִפִּי בְּדַעְבַד
פְּסוּלִי בְּלִילָה וְה"ה לְהַשְׁקָאֵת סוּטָה וְכְדָאמַר רַבָּא הֵתֵם לְהַדְיָא מְגִילוֹת סוּטָה שְׁכַתְּבָה
בְּלִילָה פְּסוּלָה.

מַה"ט דְּמֵה מְשַׁפֵּט בַּיּוֹם וְאִי בַד"מ אִמְאֵי פְּסוּל בְּדַעְבַד הָא בְּדִינֵי מְמוֹנַת גּוּפִי כְּשֶׁר דַּעְבַד.
א"ו מְשַׁפֵּט דַד"נ גָּמַר דְּלִינָה דַּעְבַד נְמִי פְּסוּל וּל"ל דֵּאע"ג דְּבַד"מ לִילָה דַּעְבַד כְּשֶׁר
אִפ"ה לְבַתֵּר דְּמִיָּתִינָן מַגז"ש דְּתוֹרָה תוֹרָה לְסוּטָה דְּבִיּוֹם מְמִילָא בְּסוּטָה יוֹם אִפִּי בְּדַעְבַד
מְעַכְב וְע"ד שְׁאָמְרוּ בִירוּשָׁלַיִם וְקִנְיָא שְׁלָא יְקִנְיָא לֵה' מִתּוֹךְ שְׁחוּק וְקִלוֹת רֵאשׁ וּמְסִיק דְּאִפִּי
עֶבֶר וְקִנְיָא לֵה' מִחֻמַּת דְּשָׁרְי' הִלְלוּ אִין קִינְוִי קִינְוִי.

דְּכָל מְקוֹם שְׁנֵא חֻקָּה תוֹרָה לְעַכְב וְה"נ יוֹם דַּעְבַד נְמִי מְעַכְב מַה"ט דְּתוֹרָה כְּתִיב גְּבִי
סוּטָה וּל"ד לְהָא דַפ"ק. דְּמִנְחֹת (דָּף ה') גְּבִי הַקְּדִים חֻטְאֵתוֹ שֶׁל מְצוֹרַע לְאֲשָׁמוּ פְּסוּל
דְּפָרִיף אִמְאֵי פְּסוּל דֵּאע"ג דְּהִנְיָה כְּתִיבָא גְּבִי מְצוֹרַע דְּמִשְׁמַע עֵיכּוּבָא הֵנִי מִלִּי עֶבּוּדָה.

שַׁחֲטָהּ לָאוּ עֶבּוּדָה הִיא וּפִי הַתּוֹסְפוֹת דֵּאע"ג דְּקַבְּלָה עֶבּוּדָה הִיא וּל"ל הָא דְּהַקְּדִים פְּסוּל
מְשׁוּם קַבְּלָה הוּא י"ל דְּהִנְי' לָא קָאִי אֶלָּא אִמְיָדִי דְּכְתִיב' בְּאוֹתוֹ פְּרֻשָׁה. וְה"נ אֶפְשָׁר לוֹמַר
גְּבִי עֵיכּוּבָא דְּתוֹרָה גְּבִי סוּטָה לָא קָאִי אֶלָּא אִמְיָדִי דְּכְתִיבָה בְּאוֹתוֹ פְּרֻשָׁה דְּהָא לִיתָא דְּכִינּוּ
דַנ"ל מַגז"ש דְּתוֹרָה דְּכְתִיב גְּבִי סוּטָה הוּי לִי כְּאֵלוֹ כְּתִיב בְּאוֹתוֹ פְּרֻשָׁה דְּבַעֲי יוֹם וְקָאִי
עֵיכּוּבָא דְּתוֹר' עֲלָה נְמִי וּל"ד לְקַבְּל' דְּלֵא כְּתִיב לְגַמְרִי גְּבִי מְצוֹר' אֶלָּא קַבְּל' דְּמְצוֹר' בְּכָלִל

קבלה דכל קדשים הוי דאאל"כ פיון דעיקר יום דבעי בסוט' ממשפט אתי דמה משפט ביום ואי משפט דד"מ אתיא א"א להחמיר בלמד דסוטה יותר מבלמד דמשפט של ד"מ דלא יהא טפל חמור מן העיקר וכה"ג אמרי בפ"ה דנבחים (נ"ח סח) גבי שחיטת צפון דכתיב גבי עולה בהקדא ובחטאת פתיב ושחט החטאת במקום העולה ושנה הפתוב בחטאת לעכב ובעולה לא שנה ואמרי בעולה לעכב מנין ומסיק לא אמרינו טפל חמור מן העיקר והיינו ע"ד שפיר'.

ועוד בלא"ה אא"ל לפי גיר' דידן דנ"ל בסוטה לעכב בדעבד ביום מתורה דהוי עפובא דהא בפ"ג דמנחות (נ"ח יט) מסיק דחוקה הוי עיכובא אבל תורה לא וא"כ א"א להעמיד פרש"י דמתורה דד"מ נ"ל הא אלא שהרבה מן המפרשים ס"ל דבדיני ממונות יום נמי מעכב בדעב' ולפ"ז יש מקום לפרש"י: מיהו אפתי קשה לי מהאי דפ"ד דסנהדרין דאמרי רמי כתיב ושפטו את העם בכל עת וכת' והי' ביום הנחילו הא פיצד יו' לתחיל' דין לילה לגמר דין ופי' רש"י התם לילה לגמ"ד דעיקר משפט היינו גמר דין ומוכרח הוא דאל"כ אימא איפכא מ"מ ש"מ דמשפט היינו גמ"ד דאם אית' דמשפט ביום דאמר הקא היינו משפט דד"מ הא גמ"ד דדיני ממונות בלילה נמי פשר מיהו הא ל"ק אלא לפרש"י דידן' אדידן' אבל מ"מ עיקר פירוש דהקא יש להעמידו דמה משפט ביום דקאמר אד"מ קאי ואע"ג דגמר דין דדיני ממונות ביו' דאין עקר משפט גמ"ד לחוד כדמוכח להדיא רפ"ג דר"ה (נ"ח פה) דקאמר א"ק פי חוק לישראל הוא משפט אימת הוי חוק בגמ"ד וקא קרא לי' משפט מת משפט ביום אף ה"נ ביום וש"מ דמשפ' היינו תחילת דין דאי גמ"ד הא קאמ' מה משפט ביום הא גמ"ד דד"מ אפי' בלילה והתם מדמה קידוש החודש לד"מ וכפרש"י גופי' התם דמשפט היינו תחיל' דין וכ"ת אי משפט תחיל' דין במשמע היכי מ"ל לקר' דושפטו בכל עת לגמ"ד ככר פי' התם בחידושי דונדאי בין תחילת דין בין גמ"ד בכלל משפט הוויין והקא מענינא דקרא וכן הקא גבי קידוש החודש דמקיש לי' חוק למשפט ע"כ לתחילת דין מקיש לי' לפסול בלילה דאי לגמר דין ולהכשיר לשתוק קרא מינ' וממילא ה"א דחוק שהוא גמ"ד שנה לגמ"ד דד"מ כדא' התם מ"ד אד"מ דתנן ד"מ דנין ביו' וכו' וגבי ושפטו בכל עת בע"כ ממשפ' דגמ"ד מיירי ללמד דגמ"ד אפילו בלילה משום דקרא ביום הנחילו דמשמע ביום דווקא דמיירי מצוואת ה' השומעים הצוואה רשאים לעשות דין כדאמרי' התה' הא ודאי שמיעת הצוואה פתחילת דין הוי ומהשתא בע"כ ושפטו בכל עת דמכשיר לילה מגמ"ד איירי והשת' ניקא נמי הא דשמעתין דקאמר מה משפט ביום דכיון דמשפט תחילת דין וגמ"ד במשמע בע"כ גז"ש דתורה תורה ללמד לסוטה ממשפט דתחילת דין לפסול בלילה דאי ממשפט דגמ"ד להכשיר בלילה לשתוק קרא מינ' דמה"ת לפסול בלילה דאיצטריך קרא להכשיר ואע"פ שאפילו למאי דפרי' אפתי ק' מריש פ"ד דשבועות (נ"ח ל') דאמר התם ר"ה בשעת גמ"ד דברי הפל דייני' בישיבה ובעלי דינין בעמידה דכתיב וישב משה לשפוט א"ה ויעמוד העם והשתא אי משפט בין ת"ד בין גמ"ד במשמע מנ"ל דבעי ישיבת דינין ועמידות בע"ד משעת גמ"ד והאי וישב לשפוט מגמ"ד מיירי אימא איפכא דמת"ד מיירי פיון דהוי ג"כ בכלל משפט ולא מגמ"ד וכ"כ בזה שם בחידושיי' ולהקטר חלבים דכתיב כל הלילה עד הבוקר ק"ל אמאי לא קתני נמי לנאכלין ליום א פשר כל הלילה.

ואי משום דנאכלין נמי ביום הקרבה הא הקטרה נמי איתא ביום הקרבה. ואפ"ה קתני לה הואיל וכשירין נמי בלילה שלאחריו.

מיהו רפ"ק דברכות (דף ב) תנן ולא זו בלבד פ"א ק"ש אלא כל מה שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שייעל עה"ש הקטר חלבי ואפרו מצותן עד שייעל עה"ש וכל הנאכלין ליו"א מצותן עד שייעלה עה"ש א"כ למה אמרו חכמים עד חצות כדי להרחיק אדם מן העבירה ופ"א רש"י הקטר חלבים ואיברים דתנא הכי לא אמרו חכמים ע"ח פלל ולא נקט להו הכא אלא להודיע שדבר הנוהג בלילה פשוט כל הלילה והכי תנן בספ"ק דמגילת פל הלילה פשוט לקצירת העומר ולהקטר חלבים ולפי"ז י"ל מש"ה ל"ח לנאכלין במתני' משום דאע"פ דמה"ת נאכלין כל הלילה מדרבנן אין נאכלין אלא ע"ח אבל הקטר חו"א אפי' מדרבנן זמנן כל הלילה.

אבל התוס' בספ"י דפסחים פ"א דהקטר חו"א נמי עד חצות מיהו אם עינב להקטיר עד קצות לא נפסל בכך דהא מה"ת פשיט' להקטיר עד הבוקר וחכמים לא עשו לה סיג לדבר להביאן לידי פסול קודם הזמן וכן בנאכלין ואפי' אירע דעבר על דברי חכמים ולא אכל קודם חצות לא נפסל ואוכל אחר חצות כדמשמע בפ"ק דברכות גבי ק"ש בההוא מעשה שבאו בניו של ר"ג מבית המשטה מ"מ איכא סיג דעבר על דברי חכמים שלא אכל קודם חצות ולדבריהם נאכלין והקטר שוין הו מדרבנן מצוות קודם חצות ובדעבד אוכל ומקטיר עד הבוקר אפי' מדרבנן: ולפי"ז קשה אמאי לא נקט נמי (הקטר חו"א) [צ"ל נאכלין] במתני' פדתני (נאכלין) [הקטר בחו"א] כיון דאפי' בסיג דרבנן שוין ול"נ דנדאי בהקט' נמי איכא משום סיג כמו בק"ש ונאכלין והיגו דח"ל בפ"ק דברכות גבי שאמרו חכמים ע"ח דאנאכלין נמי קאי דאי כפי' רש"י ה"ל למתני נמי קצירת העומר ה"תם דלר"ג נדאי אין זמן קה"ע אלא בלילה ואם נקצר שלא כמצותו פסול כמו שהוכחתי בתשו' אע"כ ר"ג ל"ח אלא מה שא' חכמים ע"ח מפני סיג מש"ה ל"ח לקה"ע שלא אמרו בה חכמים ע"ח דהכל נעשה ע"פ שלוחי ב"ד דזריזין הן וא"צ להן סיג משא"כ ק"ש והקטר ונאכלין שנמסר לכל ואע"ג דאמ' בכ"מ פהגים זריזין הן אפ"ה לא חשיב זריזין כנגד שלוחי ב"ד ואפתי בעו סיג אלא דהא איכא בנייהו דק"ש אע"פ שמסורה לכל אפ"ה אם עבר על סיג ולא קרא קודם חצות קורא בדעבד אחר חצות דהא לא שייך סיג בדעבד שלא יקרא לאחר חצות דא"כ אתה מפקיע מצות ק"ש השתא בנדאי משום סיג שלא יאמר פעם אחרת יש לי שהות עדיין לקרות ובתוף כף יעלה עה"ש ועבר זמנו הא אפי' אם יקרא לאחר שעלה עה"ש לא עבד איסורא כדתנן גבי ק"ש של שחרית הקורא מפאן ואילף לא הפסיד פאדם הקורא בתורה.

וא"כ ה"נ לק"ש של ערבית אלא שבטל מ"ע זו של ק"ש וא"כ היכא אפשו לבטל ק"ש של עכשיו ובנדאי בדלא קרא קוד' חצות מפני סיג של אחר זמן שמא יסמוך על שהות שיש לו ובתוף כף יעלה עה"ש הא אין ספק דאחר זמן מוציא מדנדאי ק"ש של עכשיו ובסיג דנאכלין אם לא אכל קודם חצות מדרבנן אסור לאכול לאחר חצות דאיכא למיחש לדררא דאיסור חמור מפרת שמא כבר עלה עה"ש ונעשה נותר ובכרת והוא יטעה וסבר שעדיין לא עלה ואוכל לפיכך העמידו דבריהם במקום עשה דאכילות קדשים ואינו אוכל לאחר חצות ומ"מ בהקטר אע"ג דאם יטעה בין יום ללילה איכא דררא דאיסור' דהא

בַּעֲמוּד הַשַּׁחַר חו"א נִפְסָלִין וְאָסוּר לְהַעֲלוֹת דָּבָר פְּסוּל ע"ג הַמְּנַבֵּחַ אַפ"ה הוֹאִיל וְאִינוּ מְסוּר לְכָל אֲלָא לִפְתָּנִי בְּלִבְד וְכִהְנִים זְרִיזִין הֵן וְעוֹד דְּלֹא חָמִיר אִיִּסוּרָא כ"כ כְּנוֹתֵר דְּבִכְר' ל"ג אֲלָא לְכַתְּחִילָה אֲבָל בְּדַעְבַּד מִקְטִיר וְהוּל' כָּל הַל לָה וְהַשְׁתָּא נִיחָא הָא דְלֹא חָשִׁיב נֶאֱכָלִין בְּמַתְנִי מִשּׁוּם נְהִי דְמַה"ת כְּשִׁירִין כָּל הַלִּילָה כְּבָר בְּטָלוּהוּ רַבְּנָן מִשּׁוּם סִיג וְאִפְּלוּ בְּדַעְבַּד נְמִי אִין נֶאֱכָלִין לְאַחַר חֲצוֹת מַה שֶּׁא"כ בְּהַקְטֵר אִפְּלוּ מְדַרְבְּנָן בְּדַעְבַּד אִיתָא לְאַחַר חֲנוּת וּלְמֵאֵי דְפִי א"ש הָאֵי סִידְרָא דְמַתְנִי דְקַתְנִי כָּל הַלִּילָה כְּשֶׁר לְקַצִּירַת הָעֹנָמֵר וּלְהַקְטֵר חו"א מְפָדֵי הַקְטוּר הֵיא תְדִיר בְּכָל לַיְלוֹת הַשָּׁנָה וּקַצִּירַת הָעֹנָמֵר א"נ אֲלָא פ"א בַּשָּׁנָה וְאִמְאֵי אֶקְדִּימָה בְּמַתְנִי קַצִּירָה קוֹנְדָם הַקְטוּר אִיִּפְכָא מ"ל.

וּלְמֵאֵי דְפִי נִיחָא מִשּׁוּם נְהִי דְהַקְטֵר בְּדַעְבַּד כְּשֶׁר כָּל הַלִּילָה לְכַתְּחִילָה מִשּׁוּם סִיג אִינוּ אֲלָא עַד חֲצוֹת מִשְׁא"כ קַצִּירָה אִפְּלוּ מְדַרְבְּנָן מִצְנוֹתוֹ לְכַתְּחִילָה כָּל הַלִּילָה וְאִין פֶּאן מִשּׁוּם סִיג וְכִינּוּ דִישׁ מַעֲלָה לְקַצִּיר' עַל הַקְטוּ' בְּהָא מִקְלָתָא דְמִצְנוֹתוֹ כָּל הַלִּילָה דְזָה אִפְּלוּ לְכַתְּחִילָה וְזָה אִינוּ אֲלָא בְּדַעְבַּד הָא וְדָאֵי לְכַתְּחִילָה עֲדִיף מִש"ה אֶקְדִּמִי': דְּבָר שְׂמִצְנוֹתוֹ בְּלִילָה כְּשֶׁר כָּל הַלִּילָה לְאַתּוּנֵי מֵאֵי.

הָא דְלֹא קָאָמֵר לְאַתּוּנֵי קְרִיאַת מְגִיל' כְּבָר פִּי בַּפ"ק דַּק"מ דְּלִיל' אִינוּ אִינוּ מְדַבְּרֵי קַבֵּל' אֲלָא מְדַרְבְּנָן בְּעֵלְמָא וְהָאֵי תַנָּא בְּדַרְבְּנָן ל"מ. וְאֵע"ג דְתַנִּי תְּפִילַת מוֹסְפִין אַגַּב מוֹסְפִין תַנָּא לַת"מ דְחַד טַעְמָא נִינְהוּ כְּדָאָמֵר לְעִיל וְלַת"מ כְּמוֹסְפִין שׁוֹי רַבְּנָן.

וְכֹן הָא דְתַנָּא לְקִרְיָא' הַלֵּל הַלֵּל נְמִי דְבָרֵי קַבֵּל' הוּא וּבַפ"ב דְתַעֲנִי' (דָּף כ"ח) אָמֵר הַלֵּל דַּר"ח לָאו דְאֹרְיִיתָא ש"מ דְשָׁאָר הַלֵּל כְּדָאֹרְיִיתָא דְמִי מִשּׁוּם דְתַקְנוּ גְבִיאִים רֵאשׁוּנִים לְאוֹמְרָה עַל כָּל פְּרָק וּפְרָק וְעַל כָּל צָרָה וְצָרָה וְשָׁלָא תְּבָא עַל הַצִּיבוּר כְּדָאָמֵר' בַּסַּפ"י דְפְּסָחִים.

מ"מ ק"ל אִמְאֵי לָא קָאָמֵר דְלְאַתּוּנֵי ק"ש שֶׁל עֲרַבִית קָאָתָא דְזַמְנָה כָּל הַלִּילָה עַד שְׁיַעֲלָה עַה"ש וְכַר"ג דַּס"ל הַכִּי רַפ"ק דְבִרְכוֹת וְקִי"ל כְּנוֹתֵי' וּבְהַכִּי נִיחָא טְפִי מִהַשְׁתָּא דַּמ"ל דְלֹא כְרַאב"ע דְלִפִּי"ז פְּלִיג הֵהוּא סְתָמָא אֶסְתְּמִי דַּפ"ה דְזִנְבָחִים (דָּף ג) דְתַנּוּ הַפְּסָח אִינוּ נֶאֱכָל אֲלָא עַד חֲצוֹת וְד"פִי דְפְּסָחִים (דָּף ק"כ) דְתַנּוּ הַפְּסָח אַחַר חֲצוֹת מְטַמָּא אֶת הַיְדִים וּמ"ל בְּגִמְרָא לְהִנֵּי סְתָמִי כְרַאב"ע.

וְכ"ת מִש"ה ל"ק דְלְאַתּוּנֵי ק"ש דְעֲרַבִית אֶתָּא מִשּׁוּם דְאִיכָא מ"ד בַּפ"ג דְבִרְכוֹת (דָּף כ) קְרִיאַת שְׁמַע דְרַבְּנָן הָאֵי תַנָּא בְּדַרְבְּנָן לָא מִיִּירֵי כְּדַפְּרִישׁ. לִיתָא דְהָא פְּרִיף הֵתָם אַמ"ד קְרִיאַת שְׁמַע דְרַבְּנָן מְדַכְּתִיב בְּשִׁכְבָּהּ וּבְקוּמָהּ וּמִשְׁנֵי הֵהִי' בַּד"ת כְּתִיב וּכְבָר הוֹכַחְתִּי בְתִשׁוּ' (סִי' א') בְּרֵאשִׁית בְּרוּרוֹת דַּה"פ דְלָמ"ד קְרִיאַת שְׁמַע דְרַבְּנָן הִינּוּ שְׁאִין צָרִיף לְקִרוֹת מַה"ת לְפָרְשָׁה זֹו שֶׁל שְׁמַע דְנוֹקָא אֲלָא בְּקוּרָא אִינְזָה ד"ת בְּשַׁעַת שְׁכִיבָה וְקִימָה סָגִי וְרַבְּנָן תַקְנוּ וַיַּחֲדוּ דְנוֹקָא לְפָרְשָׁה זֹו שֶׁל שְׁמַע מְפָנֵי קַבְלוֹת עוֹל מְלָכוֹת שְׁמִים וְכִינּוּ שְׁכָן אִפְּלוּ לְמֵאֵן דָּאָמֵר קְרִיאַת שְׁמַע דְרַבְּנָן הַמ"ל דְלְאַתּוּנֵי קְרִיאַת ד"ת שְׁצָרִיף לְקִרוּא מִן הַתּוֹרָה קְמַרְבָּה בְּזָה הַפְּלֵל וַיֵּשׁ לְזִמְר מִשּׁוּם דְבַפְּרָק קָמָא דְבִרְכוֹת (דָּף ח) סְבִירָא לִי לַר' שְׁמַעוֹן ב"י דְאַפְּלוּ לְאַחַר שְׁיַעֲלָה עַמוּד הַשַּׁחַר עַד הַגִּזַּח הַחֲמָה הֵנִי זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל לִילָה אַף עַל גַּב דִּימְמָא הוּא מִשּׁוּם דְאִיכָא אִינְשֵׁי דְגִנֵּי בְּהָאֵי שַׁעֲתָא וּבְשִׁכְבָּהּ קְרִינּוּ בִי' וְהִלְכְּתָא כְּנוֹתֵי' כְּדָאָמֵר' הֵתָם אֶלְמָא לְדִידִי' לָאו כָּל הַלִּילָה לְחוּד זְמַן ק"ש שֶׁל עֲרַבִית אֲלָא נְמִשְׁוֹ זְמַנּוֹ עַל מְקַצַּת הַיּוֹם וְלֹא נ"ל לְאוֹקְמָא סְתָמָא דְמַתְנִי דְלֹא כְּהִלְכְּתָא וְאֵע"ג דְהַשְׁתָּא נְמִי

דמ"ל דלא כראב"ע הוי נמי דלא פהלכתא לדעת מקצת מפרשים דפסקו פנותיה ביה ל"ל בה פינו דאיפא נמי הוי סתמא דאמרן דאתיין פנותי אכל אי הוי מוקי לה למנין ק"ש ליפא שום סתמא דסתם לן תנא פהלכתא.

מ"מ אפתי ק"ל נימא דאתא לאתויי הזפרת של יציאת מצרי' דלילה דכשר פל הלילה וכדתנן ספ"ק דברכו' (דף יב) מזכירן י"מ בלילות וכבן זומא דדריש כל. ימי חייך לרבות את הלילות ואע"ג דרבנן פליגי עליה ה"מ וס"ל פל לרבות לימות הפשיח קי"ל פבן זומא פדמוכח שם בפ"ג (דף יד) דקא' ה"מ אק"ש דלילה לא אמר אני ה' אלתיכם אצ"ל אמת והא בעי אדכורי י"מ דקאמר הכי מודים אנו לך שהוצאתנו מארץ מצרי' והא נדאי הזפרת י"מ דלילה עד שיעלה (עהמ"ש) [צ"ל עמוד השחר] ועק"ל דה"ל לאתויי תרומת הדשן שפשר פל הלילה פדאמ' ספ"ק דיומא (דף כ) אכל הא ל"ק לי אמאי לא קא' אדבר שמצנתו ביום פשר פל היום דלאתויי דין אתא דאינו אלא ביו' דינו ממונות לתחילת דין ודיני נפשו' אפי' לגמ' דין פדתנן רפ"ד דסנהדרין (דף לב) וה"נ המ"ל דלאתויי מצנת חליצה אתא פדתנן בפ"ב דיבמות (דף קד) חליצה בלילה חליצתה פשרה ור"א פוסל וק"ל כר"א והא פל ה"מ ל"ל נמי לכתחלה דלא קודם הנץ ולאחר שעלה עה"ש ובלילה ממש דעבד נמי לא פינו דתנינן השקאות סוטה בין ה"מ דכשירן כה"י ולא בלילה והא נ"ל לעיל ממה משפט ביום ש"מ דכל ה"מ דמשפט ה"מ דכשירן פל היו' ולא בלילה דהא דפוסל ר"א חליצה בלילה נמי ה"ט דדמי לתחילת דין כדא' ה"מ ומש"ה נמי לא קאמר דלאתויי קידוש החודש דאינו אלא ביו' פדאמר רפ"ג דר"ה (דף כו) והה"נ לעיבור שנה פדאמרין בפ"ק דסנהדרין (דף יא) דה"מ נמי בכלל משפט ה"מ דמדקרי' קרא משפט פנ"ל ה"מ הא: פ"ק שלישי הקורא את המגיל' עומד ויושב הטור פתב (בא"ח סי' תר"צ) משמע פדיעבד אכל לכתחילה לא יקרא יושב ובירו' אמר דאפי' לכתחילה והרמב"ם פתב אכל לא יקרא לכתחילה יושב פציבור מפני פבוד ציבור וק"ל ע"ז דאם איתא דציבור א"ק לכתחילה יושב הא אמר' בגמ' משא"כ בתורה ואקריאת התור' פציבור קאי דא"ק יושב וכדפרש"י ומוכרח הוא וכמ"ש בגמ'.

והשתא מה בין מגילה לתורה הא שניהן שוים דבחידי קורין יושב לכתחילה ובציבור לא ולא מסתבר דבתורה דציבור יושב אפי' דעבד ל"י דהא נדאי לא א"ו אפי' פציבור קורין יושב לכתחילה והא דתנא הקורא לישנא דדעבד ל"ד אלא ה"ה לכתחילה תדע דתנא סיפא קרא א' קראה ב' לישנא דדעבד ואפ"ה אפי' לכתחילה ש"ד כדא' בגמ' פהלל ובמגיל' אפי' י' קורין דמשמע אפי' לכתחילה וא"נ לומר דתנא קרא ב' לישנא דדעבד אגב רישא דיושב דציבור לכתחילה לא: תנא משא"כ בתורה פרש"י שאין קורין בתורה פציבור מיושב ומוכרח הוא דהא ל"ל משא"כ בתורה איחיד נמי קאי וכדא' פסמוף עד ימות ר"ג הי' לומדי' תורה מעומד וכדלירף לה פסמוף ונ"ל מואתה פה עמוד עמדי דהא ליתא חדא דהא משא"כ בתורה אמתני' קאי ורבי דסתם מתני' אחר ר"ג הי' לאחר שיירד חולי לעולם ולומדין תורה מיושב ועוד אי קודם ר"ג מגילה נמי מעומד דאטו קריאות מגילה מי נפקא מפלל לימוד תורה.

א"ו משא"כ בתורה אקריאת ציבור קאי כדפרש"י: מנין לרב שלא יושב ע"ג מטה וכו' ק"ל הא בע"כ מירי' לאחר שיירד חולי לעולם דאלו בתחילה לא הי' לומדי' תורה אלא

מְעוֹמֵד אֶלָּא לְאַחַר שְׂרִיד חוֹלֵי שְׁלוֹמֵי דִּין מְיֻשָּׁב וּקמ"ל דְּלֹא יֵשֵׁב ע"ג מְטָה וְתַלְמִיד ע"ג קָרַע א"כ מַאי רַאִי מִיֵּתִי לְהָא מְנַאֲתָה פֶּה עֲמוּד עֲמָדִי דְהַת' טַעְמָא מְשׁוּם דְּבַעֲי דְוּוּקָא עֲמִידָה וְהָרִי עֵיקְרָא שְׁל עֲמִידָה בַת"ת מְהָא אַתִּי.

וי"ל דר"א ס"ל פְּרָבָא דְבִסְמוּךְ דַּא' רַכּוּת מְעוֹמֵר קְשׁוּת מְיֻשָּׁב וּקמ"ל דְּאַפְּי' קְשׁוּת דְּמְיֻשָּׁב אַפ"ה לֹא יֵשֵׁב הָרַב ע"ג הַמְטָה וְכו' וְכַוְלָה נ"ל מְהָאֵי קְרָא דּוֹאֲתָה פֶּה עֲמוּד עֲמָדִי: מִימּוֹת מְשָׁה וְכו' לֹא הִי לּוֹמְדִי תּוֹרָה אֶלָּא מְעוֹמֵד ק"ל הָא בַּפ"ה דְּעֵרוּבִין (דָּף נד) תְּנִינָא פִּיצַד סֵדֶר מְשָׁנָה מְשָׁה לְמַד מְפִי הַגְּבוּרָה נְכַסֵּס אַהֲרֹן שְׁנָה לּוֹ מְשָׁה פִּירְקוֹ נְסַתְלַק אַהֲרֹן וַיֵּשֶׁב לְשִׁמְאֵל מְשָׁה וְכו' אֶלְעָזָר יֵשֵׁב לִימִין מְשָׁה וְאַתְמַר כּו' אֶלְמָא בִּימֵי מְשָׁה גּוּפָא הִי לְמִדִּין מִיּוֹשֵׁב וְשִׁמְאֵל יּוֹשֵׁב לְאוֹ דְוּקָא אֶלָּא אַהֲרֹן עֲמַד לִימִין מְשָׁה וְכֵן כְּוָלָם אֶלָּא שִׁמְפֵּר ש"י הֵתָם מְשָׁמַע דְּיֵשֵׁב מְמָשׁ קַא' שְׁפִי יֵשֵׁב לְשִׁמְאֵל מְשָׁה דְתְּנִינָא הַהוּלָה לִימִין רַבּוּ הָרִי זֶה בּוּר וְכו"ש יּוֹשֵׁב בְּזִמְנָא שְׁאִין שְׁנִי לִיֵּשֵׁב בְּשִׁמְאֵל מִיְהוּ לְרַבָּא דַּא' בְּסְמוּךְ רַכּוּת מְעוֹמֵד קְשׁוּת מְיֻשָּׁב נִיחָא דְהֵתָם בְּקְשׁוּת מְיֻרִי: לֹא עוֹמֵד וְלֹא יּוֹשֵׁב אֶלָּא שׁוֹחָה מְשָׁמַע דְּשׁוֹחָה הָוִי בְּכָלֵל עֲמִידָ' וּבְכָלֵל יְשִׁיבָה לְפִיכָה כְּתִי אֲנָכִי עוֹמֵד וְכְתִי נְאֻשָׁב בְּהָרָא קְרָא לִי עֲמִידָה וַיֵּשִׁיבָה וּק"ל מְהָא דַּאֵמ' בַּפ"ב דְּזַבְחִים (דָּף י"ט) פִּיצַד קִידוּשׁ מְנִיחַ יְדוֹ הִימְנִית ע"ג רַגְלוֹ הִימְנִית יְדוֹ הַשְּׁמָאֵלִית ע"ג רַגְלוֹ הַשְּׁמָאֵלִית וּמְקַדֵּשׁ ר' יוֹסִי ב"י אֹמֵר מְנִיחַ שְׁתֵּי יְדָיו זֹו ע"ג זֹו וְע"ג ב' רַגְלָיו זֹו ע"ג זֹו וּמְקַדֵּשׁ א"ל הַפְּלִגְתָּה א"א לְעֵשׂוֹת כֵּן וּמַפ' בַּגְמ' לר"י חֲבִירוֹ מְסִייעוֹ וְאוֹ מַאי בְּנִייהוּ עֲמִידָה מִן הַצַּד אִיכָּא בְּנִייהוּ פְּלוּמֵר עֲמִידָה כְּזוֹ שַׁא"א בְּלֹא סְמִיכָה ע"י אַחַר לְרַבְּנָן לֹא הָוִי עֲמִידָ' וּבְקִידוּשׁ עֲמִידָה בְּעֵינָן דְּכְתִי לְעֲמוּד וּלְשֵׁרֵת כְּדַמְפ' הֵתָם.

אלמא לרַבְּנָן לֹא בְּכָלֵל עֲמִידָה הִיא. וְצ"ל דְּבִשְׁחִי מוֹדוּ רַבְּנָן דְּהָוִי בְּכָלֵל עֲמִידָה תַּדַּע דְּהָא אַפִּי לְרַבְּנָן דַּא' מְנִיחַ יְדוֹ ע"ג רַגְלוֹ וְכו'.

א"א בְּלֹא שְׁחִי אַפ"ה הָוִי עֲמִידָה לְעֵינָן קִידוּשׁ דְּבַעֲי עֲמִידָה וּבְחִי' לְמַס' שְׁבוּעוֹת רַפ"ד תְּבַאֵר עוֹד: דָּף כַּא ע"ב וּבְלִבְד שְׁלֹא יְהִי ב' קוֹרִין וּב' מְתַרְגְּמִין. נ"ל דְּב' מְתַרְגְּמִין דְּנִקְט פְּדִי נְסֻבָה דְּאִיסוּרָא מְשׁוּם ב' קוֹרִין הָוִי אֶבֶל מְשׁוּם ב' מְתַרְגְּמִין לְחוּד לִית לֵן בָּהּ וְאַפְּי' לְכַתְחִילָה ש"ד פְּדִתְנִי רִישָׁא וּבְנִבְיָא א' קוֹרָא וּב' מְתַרְגְּמִין אֶלָּא אִיִּדִי דְתְּנָא רִישָׁא גְבִי תּוֹרָה וּבְלִבְד שְׁלֹא יְהָא א' קוֹרָא וּב"מ דְּאַפִּי ב' מְתַרְגְּמִין בְּתוֹרָה לֹא.

מְסִיִּים גְּמִי גְּבִי נְבִיא וּב' מְתַרְגְּמִין אֶבֶל א"נ לִי לִפ' הָא דְנִקְט גְּבִי נְבִיא ב' קוֹרִין וּב' מְתַרְגְּמִין מְיֻרִי בְּעֵבֶר וּקְרָאוּ ב' וּקמ"ל דְּהוֹאִיל וּקְרָאוּ ב' אִין ב' מְתַרְגְּמִין אַחֲרֵיהֶן אַע"ג בְּקָרָא א' ב' מְתַרְגְּמִין הִינּוּ פִּינּוּ דַל"ק אֶלָּא א' וְנִשְׁמַע הַמְקָרָא שְׁפִי לִיכָּא קְפִידָא תּוֹ אִי ב' מְתַרְגְּמִין אַע"ג דְּתֵרִי קְלִי לֹא מְשַׁתְּמַעֵי שְׁפִיר אֶבֶל הִיכָּא דְעֵבֶרוּ וּקְרָאוּ ב' הוֹאִיל וּמְקָרָא לֹא מְשַׁתְּמַעֵי שְׁפִיר אִין ב' מְתַרְגְּמִין אַחֲרֵי דְבַעֲינָן הַשְּׁתָּא עַכ"פ שִׁי' הַתְּרַגּוֹ מְשַׁתְּמַעֵי שְׁפִי דְלִישְׁנָא לֹא מְשַׁמַּע הָכָּא דְמְשַׁמַּע דְּסִיפָא לְהִסְפָּה מְרִישָׁא קמ"ל דְּקַא' וּבְנִבְיָא א' קוֹרָא.

וב' מְתַרְגְּמִין וּקַא' בְּסִיפָא וּבְלִבְד שְׁלֹא יְהִי ב' קוֹרִין וְעוֹד הַדְּבָר מְסַתְּפֵר דְּהִיכָּא דְקָרָא בְּנִבְיָא ב' ל"י וְצָרִיף לְחִזּוֹר וּלְקָרוֹת וְאִין לּוֹ תְּקַנָּה ע"י שְׁשׁוּמַע הַתְּרַגּוֹם שְׁפִיר א"ו כְּדַפְּי' ב' מְתַרְגְּמִין דְּסִיפָא פְּדִי נְסֻבָה: אֶבֶל לְפָנֵי מַצּוּהָ לְבָרָה.

וה"נ אמ' אב"י בפ"ג דסוכה (דף לט) דתנן התם גבי הלל מקום שנהגו לברך מברך צ"ל דאב"י ס"ל כמ"ד בפ"ד דסוכה (דף מ"ו) מצות לולב פל ז' לברכה ודלא פריב"ל ור"י דאמרו התם יום ראשון מצות לולב פ"י מה"ת ובעי ברכה מפאן ואילך מצו' זקנים וא"צ ברכה ולדידהו הלל ומגילה א"צ ברכה לפניהו.

וליא למימר דאפילו אינהו מודו בהלל ומגילה דצריכין ברכה ועדיפא משאר מצות דרבנן דמגיל' דברי קבלה הוי וברה"ק נאמרה כדא' בע"ק וה"נ הלל גביאים תיקנו לומר על פל פרק ופרק וה"ל פשל תורה כדאמ' בפ"ד דתענית הלילא דר"ח לאו דאוריית' מפלל דשאר הלל פשל תורה חשיבא דלימא דהא אב"י מניתי ראי' לדבריו הכא והתם מדאר"י א' שמואל פל המצות פולן וכו' ש"מ דכלל הוא על פל המצות נאפי' דרבנן ולא אהני לחוד וה"מ בפ"ב דשבת (דף כ"ג) דא' אב"י ודאי דדבריהם בעי ברכה אלא דק"ל מאי ראני' מניתי למילתי' מהא דא' שמואל הא התם בפ"ד דסוכה אר"י א' שמואל מצות לולב פל ז' לברכה ופליגי עלי' ריב"ל ור"י וש"נ דברבנן לא בעי ברכה ומאי אולמ' דר"י א"ש מהני אמוראי דפליגי עלי': פנגד עשרה הילולין שא' דוד בספר תהלים בפ"ד דר"ה (דף ל"ב) פריי' גבי הני עשרה מלכיות פנגד מי וקא' רמי ר' לוי פנגד עשרה הילולין ופריי' הילולין טובא הוי ומשני הני דכתי' בהו הללוהו בתקע בשופר.

וק"ל אמאי לא פריי' ומשני לה הכא פהתם וכדמסיק דברי ר"י הכא פהתם הי גינהו ויאמ' וכו' ועק"ל דאי הכא ה"ט שתיקנו עשרה פסוקים משום הני הילולים דכתי' בהו הללוהו בתקע שופר.

מה ענין זה של שופר לקריאות התורה פל השנה דבשלמא גבי מלכיות ניחא דאמרין אותן בין תרועה ותינו דנקט הנה דכתי' בהו הללוהו בתקע שופר דנקט גמרא קרא של אמצע המזמור משום דעיקר דתיקנו פנגד הילולים הללו משום שיש בו פסוק זה דתקע בשופר שהוא מענינא של יום דמצות היום בשופר אבל קריאות התורה דכל השנה אין להם ענין מיוחד דתיקנו עשרה פסוקים פנגד הילולים הללו יותר מהילולים טובא שבס' תהלים: ונ"ל דהא דקא' הכא פנגד עשרה הילולים לאו אהני הילולים דתקע בשופר קאי פהתם דהני אין להם ענין הכא.

אלא פי הא דאמ' ריב"ל בפ"י דפסחים (דקי"ז) בעשרה מאמרות של שבח נא' ספר תהלים בנציצות בנגינתו במשפיל וכו'. ותינו שבח דריב"ל ותינו הילולים דר"ל דהכא והא דפריי' התם גבי מלכיות הילולים טובא הוי ולא קאמר דתינו מאמרות של שבח קא' דמה ענין לתמן בר"ה מלכיות פנגד מאמרות של שבח שבס' תהלים שאין זה ענין לענין של יום דאי בשביל זה תיקנו ראוי' כמו כן לתמן פנגד פל יום הילולי' שבס' תהלי' וטובא הוי ומשני שתיקנו פנגד הילול מיוחד דתקע בשופר דשיי' לחובו' היום.

מיהו אפתי צריי' טעם למאי דאר"י שתיקנו ע"פ פנגד עשר' מאמרות שבהם נברא העולם מה ענין בריאות העולם לקריאות התורה בשלמא גבי מלכיות ניחא משום דבר"ה נברא העולם כדפרש"י התם וכן מ"ד פנגד י' דברות דשעת מ"ת ניחא דכנגדן ראוי' לתמן ע"פ דקריאות התורה אבל לר"י טעמא בעי ונ"ל דה"ט דהעולם נברא וקני' בזכות קבלת התורה כדאמ' בפ"ק דע"ז (דף ה') ובפ"ט דשבת מאי דכתי' ויהי ערב ויהי בוקר ביום הששי וכו'.

והיינו דכתיב ארץ יראה ושקטה בתחילה יראה ולבסוף שקטה. ובפ"ד דר"ה יתבאר יותר: ראשון שקרא ארבעה וכו' פי' רש"י ואם יש להן ריווח בפ' וקרא פל' א' ד' פסוקים פולן משנבחרו ואיני יודע מנין לו זאת די"ל דאין פאן שבח למי שקר' ד' אָנא בקר' פסוק רביעי יותר על ג' פסוקי' שצריף הקורא בתורה לקרות והוא ממנין העשרה פסוקים שחייבים לקרו' בין פולן דבע"כ צריף א' מהן לקרות ד' פסוקי' פדי שיעלה עשרה פסוקים בין קריאת פולן אכל בקדם ראשון או שני וקרא ד' זכה ושוב אין שבח בקריאות הפא אחריו יותר על ג"פ פיון שבקריאות ג"פ שחייב הקור' לקרו' פבר נשלם מנין עשרה פסוקים שאמרו חכמים דאין פוחתין מהם בבה"כ.

דאלת"ה א"כ כל המוסיף לקרות הרי זה משנבחר ואין קצבה בדבר. אפי' ה' או ו' פסוקים ויותר ומ"ש דמשבח לקורא ד' דווקא א"ו ה"ט פיון שזה הפסוק הד' בע"כ צריף א' מהן לקרות פדי להשלים בין שלשתן מנין י' פסוקים שחייבין לקרות לפיכ' משנבחר אכל בקריאת יותר על מנין י' פסוקי' שחייבו חכמים אין פאן שבח ונ"ל שזה הכריחו לרש"י לפ' פן דאי אין שבח לקרא ד' אא"כ פסוק זה עולה למנין ע"פ של חיוב התיבח דמשבח לראשון ושני שקדמו וקראו ד' פסוקי' ויליף לה מקנפות ומנורה פדמסיק ואזיל משו' שקדמו לזכות בקריאת פסוק ד' ולא הניחוהו לבא אחריו שהיה האחרון שבהן אכל הא דמשבח לאחרון שקרא ד' ויהב טעמא משום דמעלין בקוד' ולא מורידין ל"ל הא.

ת"ל דכיון דאותן שלפניו לא קרא פל' א' אלא ג"פ בע"כ האחרון חייב לקרות ד' פסוקים פדי להשלים י"פ של חובה ואם לא יקרא אלא ג"פ אין פאן בין בין קריאות שלשתן אלא ט' פסוקים ואנו עשרה בעינן אלא ע"כ מייירי שקרא א' משלפניו ד"פ וקא' אם קרא גמי האחרון ד' משנבחר אע"פ שבלא"ה פבר עלה המנין עשרה פסוקים של חובה בין שלשתן והא דיהב טעמ' דמעלין וכו' לא משום מעלין מיייתי לי' הא פיון דאחד משלפניו פבר קרא ד' אם הוא קור' ד' אין פאן מעלה אלא משו' דאין מורידין הוא פיון דאחד משלפניו קרא ד' אם הוא לא יקרא אלא ג' ה"ל הורדה.

ולפי"ז צ"ל דהא דקא' שני שקרא ד' ג' שקר' ד' דלצדדין קא' שני שקרא ד' משנבחר פדאשפחון במנור' היינו בדלא קר' ראשון וקר' ב' דאי בקר' ראשון ד' צ"ל למילף ממנור' ת"ל משו' מעלין בקודש ולא מורידין ואחרון שק' ד' מייירי בדקרא א' משלפניו ד' דאל"כ ל"צ לטעמ' דמעלין בקוד' וכדפ' מיהו הא דפי' דלצדדין קא' לאו לצדדין ממש קאמינ' דזה א"א לפרש' דמייירי בתרי גוונא א"ו בין ב' שקרא ד' בין ג' שקרא ד' מייירי בכל גוונא בין שקרא שלפניו ד' בין שלא קרא אלא בטעמא דמעלין בקודש בג' שקרא ד' לא צריף אלא בקרא א' משלפניו ד' אכל בלא קרא ל"צ לה' ט דהא ת"ל משום שצריף בהכרח לקריאות ד' פדי להשלים העשרה פסוקים של חובה ובשני שקרא ד' אע"ג דמייירי בכל ענין בין קרא הראשון ד' בין ל"ק מ"מ ל"צ לה"ט דאמצעי משנבחר ממנורה אלא בדלא קרא הראשון ד' דאי בדקרא ת"ל משום מעלין בקודש ויהב טעמא דאמצעי משנבחר ממנורה דמיהו מ"מ בדקרא הראשון ד' נמי סגי בה"ט.

אלא משום הא לחוד ל"צ לה"ט דבחד טעמא דמעלין בקודש לחוד הוי סגי על ב' ועל אחרון שקרא ד' ולפי"ז צ"ל דדווקא אם קרא פל' א' מהם ד' פסוקים ה"ז משנבחר דהואיל וא' מהן צריף לקרות ד' פסוקים בע"כ פדי להשלים מנין פסוקים של חובה הנה נמי אם

קראו ד' פסוקים אע"פ שהוא יותר על מנין י' פסוקים של חובה הרי הן משופכות פינו דכל אחד מהן יש לו מעלה של שבח כדילפינו מקנפות וממנורה ואחרון משום מעלין בקודש אבל לקרות יותר מד' פסוקים אין בזה שבח דכיון דלא מצינו פיוצא בו בקריאות של חובה שא' ממנו הקרואים צריף לקרות יותר מד' פסוקים והשתא רש"י שפי' ראשון מן הג' שקרא ד"פ משופכת וכן ב' וכן ג' אם לא עשה הא' ועשה הב' וכן אם לא קרא האחד ולא הב' ד' פסוקים וקרא אותן הג' משופכת אם יש להן ריווח בפ' וכו' כדלעיל הפל לפרש דברי רבא קאתא דרבא מיירי בכל ענין וע"ד שפי'.

בין בקרא א' מהן ד' פסוקים בין שפ' א' מהן קרא. אע"ג דלפרש דברי רבא סגי או בקרא א' מהן או בקרא הב' והג' לחוד מ"מ לא חש רש"י להאריף דהא אע"ג דאין הברח בדברי רבא דמיירי בקרא נמי ראשון ד' או אחד מהב' והג'.

מ"מ פינו דבקר' פל א' מהם ד' אינו הא' נמי אמרי' הכא דכולן משופכות נקט הכי. ועוד שבהכי מרנוח יותר לפ' דברי רבא דמיירי או בקרא א' מהן לחוד ד' פסוקים או בקרא פל א' מהן ולא מיירי לצדדין דהא לחוד קרא ג' פסוקים והנה ד' ד' זהו מה שנ"ל לקיים פ' רש"י: מ"מ ל"נ לפרש דאם קרא ראשון ד"פ תו ליפא שבח בקורין אחריו ד' וכן אם לא קרא הראשון אלא ג"פ וקרא הב' ד"פ שוב אין שבח לג' אם יקרא ד"פ ואין פאן מטעמא משום מעלין בקודש אא"כ קורא ד"ת מקראיות י' פסוקים של חובה אבל במוסיף על קריאות של חובה לא ולא מבצי' בקרא הא' או הב' ד' פעמים אם יקרא הג' ג"כ ד"פ אין פאן שבח פלל דהא כגמר לקרות ג"פ כב' נשלם העשרה פסוקים של חובה אלא אפי' בקר' הא' ד"פ אם הב' יקרא נמי ד"פ אין פאן שבח דהג' שיקרא אחריו בע"כ צריף לקרו' ג"פ דהא אין פוחתין (מי"פ) [צ"ל מ"ג פסוקים] נמצא שהפסוק הד' שקרא הוא אין עונה לכלום וכ"ת א"כ הא דקא' ג' שקרא ד"פ משופכת מטעמא דמעלין בקודש פינו דאינו משופכת אא"כ ל"ק שום א' משלפניו ד"פ ל"ל משום מעלין בקודש ת"ל דבע"כ צריף לקרות ד"פ להשלים י"פ של חובה לק"מ דהאי.

משופכת לאו על אותו שקרא ד"פ קאי אלא אעיקר קריאה קאי דקריאות התורה זו נעשה פהוגן ובשבח כמתקנת חכמים בכל דקדוקי קריאי פינו דכל א' מהני ג' אית בי' מעלה פל א' מהן ראוי לקריאות ד"פ ואיזה מהן שקרא אותה קריאה משופכת היא בלא חסרון מיהו הא דקא' ראשון ושני שקרא ד' משופכת אנברי נמי והינו ושבת' ר"פ דקא' אראשון: דתנו בג' קופת של ג' וכו' והי' פתב עליהן א' ב' ג' לינדע איזה מהן נתרמה ראשון הכי גי' ספרי' דידן ונ"ל דגי' משופכת היא דבמתני' בפ"ק דשקלים לא תנו אלא בג' קופות וכו' והי' פתב עליהן א' ב' ג' ותו לא אבל ברייתא היא הא דלינדע איזה מהם נתרמה א' והג' התם בספ"ה (דף סג) וברפ"ו (דף סד) ומניא אר"י למה פתב עליהן א' ב' ג' וכו' עד שמצוה בא' וכן צ"ל פאן.

וק"ל מאי ראני' מייתא מדר"י דראשון משופכת הא ע"כ רבנן פליגי עלי' ול"ל דראשון משופכת דהא תניא התם במס' יומא המפריש פסחו ואבד והפריש אחר תתתיו ואח"כ נמצא הראשון והרי שניהם עומדין איזה מהן שירצה יקריב דברי חכמים רי"א מצוה בראשון אלמא לחכמים ל"ל הא דמצוה בא' והא דמי להאי דקופות וכ"ת בהאי דקופו' מזדו רבנן דהת' בתתיל' מייתי ראי' דמצו' בא' מהאי דקופו' נדחי ונדלמא בעידנ' דאיתתו

קמיימי לא אתחזי בתרתי' נהדר מיימי לה מהא דמפריש פסחו ומפריש רש"י התם ואח"כ נמצא הא' או קודם חצות של י"ד או אחר חצות ואר"י מצנה בא' ואע"פ שהפריש השני קודם חצות וכי מטי חצות תרנוניהו חזו פי הדדי דהא כל פמה דלא מטא זמן שחיטות הפסח לא אתחזי לה קמא.

ואפשר לומר דה"ט דרבנן דאמרי אינה שירצה יקריב ול"א מצנה בראשון דראשון משנבח משום דלא אתחזי הא' קודם הפרישת הב' שהפרישו קודם חצות אבל בהאי דקנפות דאיתחזי הא' קודם לב' וג' מודו דהא' משנבח וקא דראשון שקרא ד' להא דמי ליתא דבע"כ הא דמ"ל דבהפריש הב' קוד' חצות מייירי ואפ"ה אר"י מצנה בא' אע"ג דקמא ובתרא איתחזו כחדא בהגיע חצות היינו משום דכיון דקתני סתמא והפריש אחר תחתיו אפי' אי הפרישו קוד' חצות נמי במשמע וה"נ איכא למידק מדקתני סתמא אפי' הפריש להשני לאחר חצות נמי במשמע דאע"ג דבעידן דאיתחזי קמא לא אתחזי בתרא ונדמא להאי דקנפת אפ"ה אמרי רבנן אינה מהו שירצה להקריב ול"א הא' משנבח וה"ה בהא דקרא הראשון ד' אינו משנבח וקא ל"ל דהא דדייק דר"י מייירי אפי' בהפריש הב' ק"ח לאו משום דתנא לה סתמא דתידיק מייני' מדקתני סתמא דאף בהפריש הב' לאחר חצות מייירי ואפ"ה לרבנן אינה שירצה יקריב אלא מש"ה משמע להגמ' דבע"כ מייירי בהפריש ק"ח משום דקיי"ל פסח טעון ביקור ד' ימים קודם שחיטה כדאמ' בפ"ט דפסחים [דף צו] ואפ"ת דביקור אין מעכב בדעבד כמ"ש בחי' דמס' סנפה פ"ד (דף מ"א) מ"מ כיון דלכתחילה טעון ביקור ד' ימים אמאי אמרו רבנן אינה שירצה יקריב הא ודאי מצנה בראשון שנתבקר כדן ולא בב' שמחוסר ביקור.

א"ו מייירי שהב' נמי נתבקר ד"י קודם והשתא אליבא דרבנן א"ל דמודו בהאי דקנפות ובהאי דראשון קורא ח הא נמי ליתא חדא דאמ' התם דפסח שני אין טעון ביקור וא"כ אין ראוי' מתמת ביקור דמייירי בהפריש קודם חצות.

ד"ל בהפריש אחר חצות ומפסח שני איירי הא פלוגת' דר"י ורבנן ועוד אפי' (אין) [צ"ל אי] מפסח ראשון מייירי אינו. ראוי' מהא דביקור שע"כ הפרישו קודם חצות דהא ביקור והפרישה תרתי נינהו דהפרישה היינו שמקדישו לשם פסח דאמר התם פסח מצרים מקחו מבצעשור והיינו שמקדישו לשם פסח כדפירש"י התם ופסח דורות אין מקחו מבצעשור וביקור היינו שמבקר ממום ד' ימים קודם לפסח ואין מפרישו ומקדישו כלל והפרישה זו דפליגי ר"י ורבנן ע"כ היינו שהפריש אחר תחתיו והקדישו דאו לא הקדישו הא ודאי מצנה בראשון שהקדישו כבר ואם איירי שלא הקדיש נמי עדיין את הראשון ל"ש לומר מצנה בא' כיון דעדיין לא אקדשו הא ודאי הנמנה בעלמא לאו פלוגתא הוא.

וכיון שפן בע"כ הא דדייק דר"י אפי' בהפרי' הב' קודם חצות איירי היינו מדקתני סתמא וא"כ קשי' הא דאמר אליבא דרבנן ומיהו א"ל הואיל והאי דקנפות סתם משנה היא בפ"ג דשקלים דתנו וכתב עליהו א' ב' ג' ובע"כ משום הכי הוא דמצנה בא'.

וכדר"י ש"מ דהלכתא פנותי' דקיי"ל הלכה כסתם משנה: מיהו אפתי ק"ל דהתם בספ"ה דיומא (דף סב) גבי שעיר יוה"כ אמ' היכא דנתן מקצת דמים ונשפך הדם דמביא ב' שעירים ומגריל עליהו דא' ר"פ משמ' דרבא ראשון משלח.

ורב שימי משמי' דרבא א' אחרון משלח וקאמר בשלמא ר"ש דאמ' אחרון משלח קסבר
הואיל וגמר בו פפרה. אלא ר"פ משמי' דרבא מאי קסבר ומשני ס"ל כר"י דא' מצנה
בא' וא"ל להא דר"י דקנפות והשתא אליבא דר' שימי למה לי לרבא הא דר"י דקנפות.

ותקשה לדידי' הא דאמר רבא הכא ראשון שקרא ד' משנבח ומ"ל מהא דר"י דקנפות
ש"מ דס"ל לרבא הא דר"י דקנפות וליפ' למימ' דר"ש נמי א"ל להא דר"י דקנפות ומ"מ
ס"ל אחרון משלח וכדדחי התם דשאני קנפות דבעידנא דאיתחזי קמייתא ל"א בתרייתא.

הא ליתא למאידפי' דלמאי דמיייתי התם אח"כ ההיא דהמפריש פסחו דלר"י בכל גוונא
מצנה בא' אע"ג דאיתחזי פהדדי דהיינו בהפריש הב' קודם חצות ולרבנן בכל גוונא אינה
שירצה יקריב אפי' בהפריש אחר חצות דקמא חזא תחילה לשני ממילא אידחי לי' הא
דדחי.

ול"ל דיש לחלק בין בדאחזי קמא תחילה ללא איתחזי דהא בין לרבנן ובין לר"י אין לחלק
בהכי ממילא ר"ש אליבא דרבא בע"כ ל"ל הא דר"י דקנפות והשתא הקשה הא דרבא
דראשון שקרא ד'.

וי"ל דהא דקא' התם אליבא דר"פ דס"ל כר"י דא' מצנה בא' לאו למימרא דר"ש אליבא
דרבא דא' אחרון משלח לית לי' דר"י. אלא ה"ט דקא' הגמ' אליבא דידי' הואיל וגמר בה
פפרה דה"ט עדיפא לי' מהא דמצנ' בא' וא"ל בין ר"ש ובין ר"פ כר"י ס"ל דמצנה בא'
אלא לר"ש ה"ט הואיל וגמר בה פפרה עדיפא מהא דמצנה בא' ולר"פ מצנה בא' עדיפא
לי' מה"ט ובחז' למס' יומא אפרש עוד: רב אמר דולג ושמואל אמר פוסק.

ק"ל הא אפי' ע"י דילוג ופוסק ליכא עשרה פסוקים דהא בראשית ויהי רקיע אינו אלא
ח' פסוקים ואין פוחתין מעשרה פסוקים כדפי' לעיל אע"ג דכתבו התוס' והרבה מפ' דפ'
עמלק אע"ג דליכא אלא ט' פסוקים פיון דסיקרא דיומא הוא ומפסיק עניינו בי' סגיא
בהכי ומן הירו' למדו זה.

מ"מ הכא שאני דהא סיקרא דיומא ביום א' אינו אלא בראשי' לחוד ויהי רקיע הוא מסדר
יום ב' ואפ"ה קורין אותו אע"ג דאינו מסיקרא דיומא וה"נ ה"ל לקרות מסדר יום ג'
שהוא יקונו המים להשלים לעשרה פ' ותו א"צ לא לדלוגי ולא לאפסוקי דהא איכא רוןחא
וי"ל דאע"ג דלכ"ע צריף לקרות שלא בעניינא דיומא דהיינו יהי רקיע משום לא יפחות
מג' פסוקים לכל א' ע"י דילוג ופוסק אפ"ה משום לא יפחות לכולן מעשרה פסוקים לא
אלים כולי האי לקרות מש"ה עוד מפרשה שאינו מסיקרא דיומ' אע"ג דכבר קרא בע"כ
שלא מסיקרא דיומא משו' לא יפחות מג"פ לכל א' וה"נ אע"ג דאפשר עוד בדולג ופוסק
לקורא שלישי מ"מ פיון דבדולג איכא גזי' הנכנסין והיוצאין ובפוסק איכא משום כל
פסוקא דלא פסקא משה משום לא יפחות מי' פסוקים לא עבדינן הכי: מ"ט לא אמר דולג
גזי' משום הנכנסין ומשום היוצאין ק"ל אפילו למאי דס"ל פוסק אפתי לא הועיל פלום
דהשתא נמי איכא משום הנכנסין והיוצאין דהשומע שהראשון התחיל בפסוק ג' ויצא
קודם שפסק באמצע אותו הפסוק כסבר פיון שהתחיל גמרו ונמצא שלא קרא הב' אלא
אותן ב"פ שנשתיירו עד הפרשה ואיכא משום היוצאין.

וה"נ פי מתחיל השני באמצע אותו הפסוק השלישי שפסקוהו הא איפא משום הנכנסין אם יבא אדם לאחר שהתחיל בעודו קורא אותו פסוק פסבור שהתחיל מתחילו' אותו פסוק ונמצא שלא קרא א' אלא ב' פסוקים לחוד וי"ל מ"מ היכא דפוסק עדיף טפי דהשתא ליכא למיחש אלא שנקנס ויוצא בשעת קריאת הא' והב' אבל לא ביוצא ונקנס בין קריאות הראשון לקריאות השני דהא שמע שקרא הא' חצי פסוק מן הפסוק הג' וה"נ השני גמר קריאות אותו פסוק אבל אי אמ' דולג איפא חששא דנקנס ויוצא בקריאת אותו פסוק מן הא' ומן הב' ונוסף עוד חששא דיוצא ונקנס בין קריאת א' לב' שהנקנס ושומע הב' מתחיל פסוק ג' סבר שהא' לא קרא כ"א ב"פ והיוצא סבר שהשני ל"י אלא ב"פ לפיכך ניחא ל"י לשמואל פוסק ודולג כדי למעוטי בחששא דנקנסין ויוצאין: הילקתא דולג ואמצעי דולג פירש"י דאמעמדו' קאי האי הילקתא וק"ל דא"כ הוי הילקתא למשיחא שוב ראיתי להרשב"א בחי' שהקשה כן.

ועק"ל דאי אמעמדות קאי הא הילקתא ה"ל להגמרא לקבוע הילקתא זו בפ"ד דתענית דשם עיקר מילתא דמעמדות ולא הכא דלא מיייתי לה אלא אגב גררא דפ' ר"ח פיצד קורין אותו ועק"ל דאי אמעמדו' קאי ל"ל ואמצעי דולג פשיטא דאי אחרון דולג ואמצעי קורא תרתי פסוקי מבראשית וא' מויהי רקיע פחות מג"פ ואיפא נמי משום גזי'.

היוצאין לבתר קריאת הראשון ששייר פ' בראשית פחות מג"פ ואיפא נמי משום גזי' היוצאין לבתר קריאת השני ששייר בפ' ויהי רקיע פחות מג"פ ועוד דאיפא משום גזי' הנכנסין על קריאתו שהתחיל בפ' פחות מג"פ אבל פי דולג ואמצעי ליכא אלא משום גזי' הנכנסין והיוצאין בין ראשון לשני דה"ל תרי חששא ותו לא משא"כ א אחרון דולג איפא גזי' הנכנסין והיוצאין בין ב' לג' ועוד חשש ג' דיוצאין בין ראשון לשני והגאונים והרבה מן המפרשים פי' דהלקתא דולג אקריאת פ' ר"ח קאי ואמצעי דולג אשני קאי ולפי' זה ניחא לי דצ"ל אמצעי דהיינו השני דולג דה"א דהשלישי דולג ותרי קמאי ליקרו תלתא תלתא פסוקא והשלישי ב' פסוקים מפ' צו ע"י דילוג פסוק א' שקרא השני ועוד ב"פ אע"ג דאיפא השתא גזי' היוצאין בין ב' לג' הא אם מדלג נמי השני איפא גזי' הנכנסין בין א' לב' דהשני מתחיל בפ' פחות מג"פ קמ"ל דהשני מדלג דעדיף טפי דחששא דיוצאין חמור לן מחששא דנקנסין דמאן דעיייל שיולי שיייל כדאמ' בסמוך.

ואע"ג דהיכא דאפשר חיישינן נמי לנכנסין וכי א וכדפס' ריב"ל ה"מ בדאפשר אבל בדלא אפשר שבקינן חששא דנקנסין מפני חששא דיוצאין מטעמא דפי'. ובהכא ניחא לי נמי הא דקבע הגמרא להאי הלכת' דדולג ואמצעי דולג אחר הא דמסיק טעמ' דת"ק וה"ל לאקדומי מיד אחר דמ"ל להא סוגי' דמעמדות דמיניה איפשט לן הא דפ' ר"ח.

א"ו משום דטעמא דאמצעי דולג ולא הג' הוא מה"ט דמסיק אליבא דת"ק מאן דעיייל שיולי שיייל לפיכך נקט לה אבתרי': ואמצעי דולג פלומר השני ואפרשת דר"ח קאי דאיפא ד' קרואי כפי' הגאונים וכדפ' בסמוך ונ"ל האי דקרי לב' אמצעי יותר מג' שכן דר' חכמים לקרוא לב' אמצעי אפי' היכא דאיפא טובא דהא למ"ד גרות של מנורה מנחה ומערב מונחין קרא לגר שני הסמוך למנחה גר מערבי וא' עלה ר"י מכאן שאמצעי משוכח הרי אע"ג דאיפא טובא קרא לשני אמצעי וכדפ' לה רש"י לעיל §§ציוור בספר§§: בשלמא ר"ה קרא בכהני דהא אפי' ר"א ור"א דכהני חשיב' דא"י מיכונה פניפי

לי וכו' ק"ל מאי פריה הא ל"צ לה"ט דמיכף פייפי לי אלא בשבתות וי"ט אבל בחול לא דהכי תנן בפ"ה דגניטין (דף ס) פהו קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל מפני דרכי שלום ובגמרא מניתי לה מקראי ופריה מפני דרכי שלום דאורייתא הוא ומשני דמפני ד"ש דקתני היינו פדתנא הבוצע הוא פושט ידו תחלה ואי בעי לחלוק פבוד לרבו או למי שגדול ממנו הרשות בידו וא' רבה עלה ל"ש אלא בסעוד' אבל בבה"כ לא דאתא לאינצויי פ' והיינו ד"ש דקתני דאין רשאי לחלוק פבוד א"ר מתנה הא דא' בבה"כ לא לא אמרן אלא בשבתות וי"ט דשכיחי רבים אבל בב' וה' לא איני והא ר"ה קרא בכהנא בשבתות וי"ט ומשני שאני ר"ה דאפ' ר"א ור"א פהני חשיבא וכו' הרי דאין חלוק בין ר"ה ודכוותי' דכל פהנא פייפי להו לשאר פהני אלא בשבתות וי"ט דלכהנא דכייפי לי אפילו בשבתות וי"ט שרי אבל לשאר פהני דלא פייפי לי בשבתות וי"ט לא אבל בשאר יומא.

אפי' למאן דלא פייפי לי שרי. וכן פ' התוס' שם להדיא הא דבעי פייפי היינו בשבתות וי"ט דווקא מהא דר' פרידא דלקמן פ"ד (דף פח) א"כ מאי פריה ארב דקרא בכהנא הא איכא שמואל דכהנא הי' ודבר עלי' הא רב לא בשבתות וי"ט קרא בכהנא אלא בימות החול דהא תענית ציבור הוי ושרי לקרות בכהנא אפי' מאן דלא פייפי לי ושמא י"ל דתענית ציבור נמי שכיחי רבים בבה"כ ודמי לשבתות וי"ט דל"א למקרא בכהנא אלא למאן דכייפי דווקא: ושאין בו ביטול מלאכה לעם פגון ר"ח פרש"י ר"ח שאין בהם ביטול מלאכה כל פ' שאין הנשים עושות מלאכה בו וה"נ אמרי' במס' ר"ה גבי משואות משים ביטול מלאכה לעם ב' ימי' ושמעתי שנתנה מצוה זו בשביל שלא פקרו נזמיהם בעגל וכה"ג מביא מפרקי דר"א ומסיים רש"י ומקרא מסייעו דכתיב אשר נסתר שם ביום המעשה ות"י ביומא דחולא והתם נמי גבי ר"ח קאי כו' אלמא ר"ח לאו יום המעשה הוא והאי דר"ה פבר פירש"י גופ' התם דאר"ה דווקא קאי ולא אשאר ר"ח מיהו התוס' פיר' התם כדפירש"י הקא ובנדאי מקרא דיום המעשה משמע להדיא דר"ח לאו יום המעשה הוא והא ל"ל דהאי ר"ח חל בשבת דהא יונתן ירה חיצים לסימן לדוד ואמר לנושא פליו ללקטם ונתן לו פליו להביאם העיר פדכתי' בקרא ש"מ דלאו שבת הי'.

ומ"מ ה"ט דר"ח לאו יום המעשה קריא מפני שאין הנשים עושות בו מלאכה הוא דוחק פינון דליהונתן ודוד שהן זכרים יום המעשה הוא איך קרי לי' אשר נסתר שם ביום המעשה. ועוד דלא ה"ל לגמרא למסתום סתומי ולקרותן ר"ח יום שאין בו ב"מ פינון דזה לא נזכר בשום מקום בגמ' שאין נשים עושות ב"מ.

וה"ט דמפני עגל דברי אגדה בעלמא הוא ואפי' מדרבנן ליכא איסורא ועוד אי האי אין בו ב"מ ה"ט מפני שאין הנשים עושות ב"מ הא מ"מ הא איכא ב"מ לאנשים שהן מותרין בע"מ בר"ח ונהרי נשים פטורי' מקריאת התורה וא"ח אלא אנשים ולהם יש ביטול מלאכה: ול"נ דר"ח אסור בעשיות מלאכה מדינא אפי' לזכרי' בזמן שבהמ"ק קיים מפני המוספין שקריבי' בו שהן לכל ישראל וה"ט שהחמירו בע"פ אחר תצות בע"מ יותר משאר ע"ש וי"ט כדאמרי' ברפ"ד דפסחי' (דף נ') וכדמפ' בירו' משום דזמן פסח מתצות ואידך אף יחיד בשאר ימות השנה ביו' שמביא קרבן אסור בע"מ ונהכי אמרי' התם מה ת"ל שם תזבח את הפסח בערב אינו בדין שתהא עסוק במלאכתה וקרבתה קרב ולא

תימא דנוקא בקרבן שמינחוד ליחיד הוא דאסור אבל בשביל קרבן ציבור כמו קרבן מוסף אין כל ישראל אסורי בע"מ.

הא ליתא דהא שם בירו' אמר ר' יונה אינון תמידי' קרבן של כל ישראל אינון אם כ"י יתבין ובטילין וְהָא כתי' וְאֶסַּף אֶת דְּגָנְךָ מִי אוֹסֵף לָהֶן אֶת הַדָּגָן אֲלֵמָּא אִי לָאו הָא טַעֲמָא הָיוּ כֹּל יִשְׂרָאֵל אֲסוּרֵי בע"מ כֹּל הַיָּמִים מִפְּנֵי הַתְּמִידִין: וְעַד פָּאן לָא שְׁמַעִינן מִקְרָא דְנוֹאֲסַפְת דְּשָׂרֵי בע"מ אֲלֵא מִפְּנֵי הַתְּמִידִין שְׁקָרִיבִין בְּכָל יוֹם חִיֶּסֶף עֲלֵיהֶן הַפְּתוּב דַּאל"כ מִי אוֹסֵף לָהֶן הַדָּגָן אֲבָל מוֹסְפִין שְׂאִין קָרִיבִין אֲלֵא לְפָרְקִים מִר"ח לר"ח וּמְמוּעַד לְמוּעַד דְּסָגִי לְאַסִּיפְת דָּגָן בְּשָׂאָר כֹּל הַיָּמִים לֹא חִיֶּסֶף וּבְאַסוּרִין הֵן קְוִיָּמָן לְאַסוּר בע"מ בְּיוֹם הַקְּרָבָתוֹן לִכ"י.

וכה"ג אמרי' בספ"ז דמנחות (דף עז) סולת ואפית אותו מלמד שניקחת סולת ומניין אפי' חיטין ת"ל וְלִקְחֹתָ יָכוֹל אֵף בְּשָׂאָר מְנַחוֹת כֹּן ת"ל אֲנֹתוּמִפְּנֵי הַחִיטָחוֹן הַתּוֹרָה חֹסֶה עַל מְמוּנָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כ"ש הָכָא דִּי"ל כֹּן.

וה"נ אמרינון בפ"ק דזבחים (דף ו) אמור מעתה ראוני' היו ישראל להקריב קרבנותיהן בכל עת ובכל שעה אלא שחיסף הכתוב ועוד דמש"ה לא ילפינו למוספי' מתמיד אלא מדמינון להו לפסח שאסור בעשני' מלאכה דשאני מוספין דתמיר דהא תמידין אינו אלא שנים ליום ואילו מוספי' טובא הוו.

ועוד דמוספי' אינון קריבין אלא בימי' המקודשי'. ועוד דתמידין אינו אלא ככש ים ובמוספין איפא נמי פרי' ואילים דקדשי טפי כדאמרי' רפ"ט דזבחי' (דף נ) פרי' קודם בהקרבתו לאילי' ואילי' לפכשי' והתם מפרש טעמ' ואין למידין חמור מקל להקל עליו ואע"ג דמשו' פסח אינו אסור בעשני' מלאכה ביום הקרבתו אלא מחצו' ואילף אביל קוד' חצות מותר כדתנן רפ"ה דפסחי' ירו' מקשה לה הרי פסח קרבנו של כל ישראל ותלה אותו מנהג אמר ר' אבהו שניא הוא שאין פסח קרב אנא משש שעות ולמעלה ר"א בעי אמר הרי עני עולה משש שעות למעלה מותר בע"מ מש"ש ולמטן אר"י פסח שהקריבו מש"ש ולמטן אינו פסח עולה שהקריבו בשחרית עולה היא אביל מוספין זמן הקרבתו פשר כל היום כדתנן לעיל ספ"ב כל היו' פשר למוספי'.

ולישנא דירוש' הכי משמע דקא' שאני תמיד התור' הוציאה מן הכלל משמע דנוקא תמיד הוציאה מן הכלל הא שאר קרבן פיוצא בו כגון מוספין שהוא לכל ישראל אע"פ שאינו מיוחד לבעליו כפסח דכללו הוא דאי כל פיוצא בו נמי שרי ל"ש לישנא דהוציאתו מכללה פינון דכל פיוצא בו נמי שרי: וכ"ת הא דאמ' בפ"ב דחגיגה (דף י"ח) א"ל ר' יוחנן לריש לקיש אלא מעתה חג האסיף איזה חג שיש בו אסיפה הוי אומר זה חג הסופו' אימת אילימא בי"ט מלאכה בי"ט מי שרי אלא בח"ש"מ מי שרי וכו' מפלל דתרנוניהו ס"ל דחש"מ אסור בעשני' מלאכה.

והשתא בע"כ הא דפריף חש"מ מי שרי בעשנין מלאכה היינו מצד עצמו של חש"מ קא קשי' לי' ולא מפני מוספין שקריבין בו דיל דחד מתרי טעמי נקט ועוד הא עדפי' לי' להקשו' מצד עצמו של חש"מ דפסיק' לי' איסור' לעונ' אפי' אי ליפא קרבן מוסף אביל הא ודחי קשה הא דדייק מפלל תרנוניהו ס"ל חש"מ אסור בע"מ מדשתק לי' ר"ל לר'

יוֹחֲנָן מִנִּי דִס"ל לִר"ל דַחֲש"מ מִנִּי עֲאָסוֹר בַּע"מ דִּילְמ' מְנוֹתָר וְאַפ"ה שְׁתַּק לִי דַמ"מ קִשִּׁי אֲדַרְשָׁא דִידִי דַאפ"ה אָסוֹר בְּמִלְאָכ' מְפַנִּי מוֹסְפִי וְהָרִי קָרָא בְּזַמְנָא שְׁבַמ"ק קִיִּי מִיִּירִי דַאיִכָּא מוֹסְפִין הָא לִק"מ דְּנִדְאִי מְפַנִּי הַמוֹסְפִי לִילָה שְׁרִי בַעֲשִׂינִית מְלָאכָה שְׁאִין זְמַן קָרְבָּן בְּלִילָה וְכַמוֹ דַּע"פ עַד חֲנוּת שְׁמֹנְתָר בְּמִלְאָכָה וְאִי הָוִי ס"ל ר"ל דַחֲש"מ אִינוּ אָסוֹר מְצַד עַצְמוֹ בְּמִלְאָכָה אַמַּאי שְׁתַּק לִי הָא אִיכָּא לִילָה שְׁל חַה"מ דְּמֹתָר בַּעֲשִׂינִית מְלָאכָה.

אֲלָא וְדַאי ס"ל חֲש"מ מְצַד עַצְמוֹ אָסוֹר בַּע"מ יוֹם וְלִילָה שְׁוִין פְּמוֹ שְׁבַת וְיוֹ טוֹב: וְכ"ת לְמַאי דְפִי קָרְבָּן לִיל שְׁרִי בַעֲשִׂינִית מְלָאכ' מַאי קָאמ' הִירוּשְׁלַמִי דְתַמִּיד הַתּוֹרָה הוֹצִיאָתָה מֵאִיסוֹר מְלָאכ' דְכַתִּיב וְאָסַפְתָּ דְגָנְךָ דִּילְמָא וְאָסַפְתָּ דְגָנְךָ מִיִּירִי בְּלִילָה אֲבָל כָּל הַיּוֹם אָסוֹר מְפַנִּי הַתַּמִּיד.

אוּמַר אַנִּי וְלִטְעָמָה דְהַנִּיחָא לְרַבְּנָן דִּס"ל בַּפ"ד דְּבִרְכוֹת (דָּף כו) דְתַמִּיד שְׁל (אָחַד) [צ"ל שְׁחַר] קָרַב עַד שֶׁשׁ שָׁעוֹ וְתַמִּיד שְׁל בֵּין הָעֶרְבִי קָרַב מִש"ש וְמַעֲנָה עַד הָעֶרְבִי נִמְצָא מְשֻׁף זְמַן הַקָּרְבוֹת ב' תַּמִּידִין כָּל הַיּוֹם מִן הַבֶּקֶר עַד עֶרֶב.

אֲתִי שְׁפִיר דַּע"כ מְדַכְתִּיב וְאָסַפְתָּ דְגָנְךָ אִם תֵּאמַר אָסוֹר בַּעֲשִׂינִית מְלָאכָה דַא"כ וְאָסַפְתָּ דְגָנְךָ הִיכִי מְשַׁכַּח לִי אֲבָל לִר"י דִּס"ל הֵתָם דְתַמִּיד ש ש אִין קָרַב אֲלָא עַד ד' שָׁעוֹ וְשָׁל בֵּין הָעֶרְבִי עַד פְּלַג הַמְּנַחָה שְׁהוּא י"א שָׁעוֹת חֶסֶר רַבִּיעִית אַפ"ת דְתַמִּיד אוֹסֵר בְּמִלְאָכ' מְשַׁכַּח לְאָסַפְתָּ דְגָנְךָ מַד' שָׁעוֹ שְׁעוֹ עַד ש"ש וְמִפְּלַג הַמְּנַחָה עַד הַלִּילָה אֲלָא מָה אִית לָךְ לְמִימַר דְאוֹתוֹן שָׁעוֹ אִינֵן מְסַפִּיקִין לְאָסִיפְתָּ דְגָן תִּירוּשׁ וְיִצְהָר כְּלוּ הַנְּאָמ' בְּאוֹתוֹ קָרָא מִהֲשָׁתָא אַע"ג דַּאִין קָרְבָּן אוֹסֵר לִיל הַקָּרְבָּתוֹ בַּעֲשִׂינִי מְלָאכ'.

אִינוּ מְסַפִּיק לְאָסִיפ' זוּ. וְעוֹד דַּכ"ש לִילָה פִּינֵן שְׁאִין דְרָפָן שְׁל בְּנֵי אָדָם לַעֲשׂוֹ עֲבוּד' קָרְקַע בְּלִיל' כְּדַאמְרִי בַּפ"ד דְּפִסְחִי (דָּף נ"ד) גְּבִי נִיפּוּשׁ דַּאִינוּ מְסַפִּיק לְאָסִיפּוֹ הַפִּל מְהָא דַר"י א"ר כ"כ דַּאֲע"ג דְאוֹתוֹן שָׁעוֹ (אָד) [צ"ל אִינָם רְאוּיָן] לַעֲיָקֵר הַקָּרְבוֹ הַתַּמִּיד וְלִזְרִיק דְמוֹ אַפ"ה כָּל הַיּוֹם מִן הַבֶּקֶר עַד הָעֶרֶב רְאוּי לְהַקְטִיר אִיבְרִי תַמִּיד ש"ש דְלָא גָרַע מְלִיל' דְכָשֵׁר לְהַקְטִיר חֲלָבִים וְאִיבְרִים וְאַע"ג שְׁנִדְחָה הָרְאִי מ"מ בַּלֵּא"ה י"ל כֵּן דְמִשְׁמַעוֹ הִירוּש' מְאָסַפְתָּ דְגָנְךָ דְהוֹצִיא הַכְּתוֹ לְתַמִּיד מְכַלְלָה מַה"ט דַּאמְרוּן.

וּמ"מ שְׁפִיר מוֹכִיחַ שָׁם בַּפ"ב דְחַגִּיגָה דִּס"ל (לִר"ש) לְרִישׁ לְקִישׁ דַּחֲש"מ מְצַד עַצְמוֹ אָסוֹר בַּעֲשִׂינִית מְלָאכָה מְדַשְׁתַּק לִר"י וְאַס"ד מְנוֹתָר מְצַד עַצְמוֹ וְאִין אִיסוּרוֹ אֲלָא מְפַנִּי הַמוֹסְפִין לְחוּד הָא אַע"פ שְׁאִין דְרָפָן שְׁל ב"א לַעֲסוֹק בַּעֲבוּדַת קָרְקַע בְּלִילָה אַפ"ה שְׁפִיר קְאָמַר קָרָא שְׁאֲתָה חוּגְג וְאוֹסֵף דְבִיּוֹם אַתָּה חוּגְג וּבְלִילָה אַתָּה רִשָּׁא לְאָסוֹף.

וְה"נ הָא דַאמְרִי הֵתָם גְּבִי הָא דְבַעֲי לְמִילְחָ אִיסוּר מְלָאכָה בַּחֲש"מ מִק"ו מַא' וְז' שְׁאִין קְדוּשָׁה לְפָנֵיהֶם וְלֹא חֲרִיגוֹן וְקָאמַר ר"ח יוֹכִיחַ וְאַע"ג דַּר"ח נְמִי אָסוֹר בַּע"מ מְפַנִּי הַקָּרְבוֹת כִּי הַמוֹסְפִים הִיָּינוּ מְשׁוּם דְהֵתָם בְּעִי נְאָסוֹר חֲש"מ בַּע"מ מְצַד עַצְמוֹ וְלֹא מְפַנִּי הַקָּרְבוֹת הַמוֹסְפִי.

וּנ"מ אִפִּי בְּזַמְנָא דְלִיכָא קָרְבָּן וְע"ז קְאָמַר ר"ח יוֹכִי דַאִין אָסוֹר בַּעֲשִׂינִית מְלָאכ' אֲלָא מְפַנִּי הַקָּרְבָּן וּבְזַמְנָא דְלִיכָא קָרְבָּן שְׁרִי וְעוֹד דְמְצַד עַצְמוֹ שְׁל חֲש"מ חֲמִיר יוֹתֵר מִמְּפַנִּי הַקָּרְבָּן שְׁהָרִי הַרְבֵּה מְלָאכָת אָסוּרוֹת בַּחֲש"מ וּבְעֶרְבִי פִּסְחָ שְׁרִי כְּדַאמְרִי בַּפ"ה דְּפִסְחִים א"כ ה"ה דַּבְרִי חֲשִׁי וְעַלִּיהוֹן קֵא' ר"ח יוֹכִיחַ וְהֲשָׁתָא א"ש הָא דְשְׁמַעְתִּין דְקֵא' וְשְׁאִין בַּה'

בִּיטוּל מְלֶאכָה לְעַם כְּגוֹן ר"ח דְּאִיסוּר מְלֶאכֹת שְׁבוּ הוּא מְפָנֵי הַקְרָבוֹת הַמוֹסְפִין וְאֵע"ג דְּהַרְבֵּה מְלֶאכֹת שְׂרִי בַע"פ וְקִיל לְעֲנִין אִיסוּר מְלֶאכָה יוֹת' מַחֲש"מ וְא"כ ה"ה לְעֲנִין ר"ח אַפ"ה קָרִי לִי תֵנָּה אֵין בָּהֶם בִּיטוּל מְלֶאכָה לְע' כִּינּוֹן שְׂאִין בָּהֶם בִּיטוּל מְלֶאכָה כ"כ כִּינּוֹן שְׂאִיסוּר בְּהַרְבֵּה מְלֶאכֹת תִּדְעַ שְׂהָרִי חָשׁ מ קָרִי לִי א ב בִּיטוּל מְלֶאכָה לְעַם אַע"ג דְּדָבָר אָבָד שְׂרִי בּוּ.

וּכְבָר תִּיקוֹן רַש"י זֹאת וְכָתַב חֲש"מ נָמִי ל"ל בִּיטוּל מְלֶאכָה לְעַם שְׂהָרִי בָּאִים לְבַה"כ יוֹתֵר מִימּוֹת הַחֹל לְפִי שְׂאִין עוֹשִׂין מְלֶאכָה אֲלֵא בְּדָבָר הָאָבָד וְה"ט שִׁינּוּד נָמִי גָבִיר ר"ח וּמִיָּהוּ לְר"י דְּאָמַר הֵתֵם בַּר"פ ד' דְּבָרְכוֹת דְּזָמַן מוֹסַף אֵינּוּ אֲלֵא עַד (ש"ש) [צ"ל שְׁבַע שְׁעוֹת] יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם מוֹתֵר בְּעֵשִׂיַת מְלֶאכָה בַּר"ח אַחַר חֲנוּת הוֹאִיל וְעָבַר זְמַן הַקְרָבָה וְאֵינּוּ רָאוּי לְהַקְרִיב קֶרְבָן מוֹסַף מִשְׁשׁ וּלְמַעֲלָה.

וְנָמִי לְפָסַח הוֹאִיל אֵינּוּ רָאוּי לְהַקְרִיבוֹ קוֹדֵם חֲצוֹת מוֹתֵר בְּעֵשִׂיַת מְלֶאכָה בַּע"פ קוֹדֵם חֲצוֹת ה' נ גָבִיר קֶרְבָן מוֹסַף נִימָא אֵיפְכָא הוֹאִיל וְעָבַר זְמַן הַקְרָבָה מִשְׁשׁ לְמַעֲלָה מוֹתֵר בְּעֵשִׂיַת מְלֶאכָה וְאֵינּוּ אֲשׁוּר אֲלֵא עַד חֲצוֹת אוֹ נִימָא ל"ד לְפָסַח דְּהוֹאִיל וְאֵינּוּ רָאוּי לְפָסַח עַד חֲצוֹת וְעֲדִינּוּ לֹא חָל הָאִיסוּר מִש"ה מוֹתֵר בְּעֵשִׂיַת מְלֶאכָה כָּל זְמַן אִיסוּר הַקְרָבָתוֹ.

אָבָל מוֹסְפִין שְׁחָל הָאִיסוּר בְּבִקְרָתוֹ לֹא פָקַע אִיסוּרוֹ כָּל הַיּוֹם מ"מ נ"ל עֵיקַר דְּבִיּוֹם שְׂקָרַב מוֹסַף כָּל הַיּוֹם אִיסוּר בְּעֵשִׂיַת מְלֶאכָה אִפִּי לְר"י מַה"ט: מִיָּהוּ ק"ל דְּהָא תּוֹסֹס וְהָר"ן רַפ"ה דְּפָסְחִי מְבִיאִין לְהִירוֹ זֶה דְּמַה"ט בַּע"פ אִיסוּר בַּע"מ א"ח מְפָנֵי הַקְרָבָן וְאִיסוּרוֹ מִן הַתּוֹרָה וּמִסִּימּוֹ תּוֹסֹס וְנַר' דְּאָף בּוֹזֵה"ז דְּלִיכָא הַקְרָבָה כִּינּוֹן שְׂנֶאֱסְרוּ אִיסוּר לְעוֹלָה.

וְהָר"ן שֵׁם הַרְחִיב הַדָּב' יוֹתֵר וְכָתַב בְּשֵׁם הַרְז"ה דְּכִינּוֹן דְּמִשׁוֹ פָּסַח הוּא דְּאִיסוּר הָאִידִנָּא דְּלִיכָא פָּסַח לֹא שְׁנִי לֹן בֵּין ע"פ לְשֶׁאֵר ע"י ט וְהַשִּׁיבוּ עָלָיו כִּינּוֹן דְּנֶאֱסַר בַּע"פ אַע"פ שְׂבַטְל הָאִיסוּר לֹא בְּטַל עַד שְׂעֵמֻד ב"ד וְיִתִּיר שְׂכָל דְּבָר שְׂנֶאֱסַס' בְּמִנּוּן צְרִיף מְנַגֵּן אַחַר לְהַתִּירוֹ.

וְה"נ מִשְׁמַע בַּפ' ע"פ דְּאָמְרִי הֵתֵם ע"פ לֹא יֵאכַל אָדָם עַד שְׂתַחֲשֹׁף וּמִסְפָּקָא לֹן אֵי מִשׁוּם פָּסַח וְאֵי מִשׁוּם מִצָּה וְאָמְרִינּוּ דְר"י נְשִׂיאָה הָוִי יְתִיב בְּתַעֲנִית כְּפֹלִי יוֹמָא קְסַבְר מִשׁוּם פָּסַח וְס"ל כַּמ"ד מוֹדָה רִיב"ב בְּפָסַח שְׂשִׁחְטוּ שְׁחָרִית שְׁהוּא כְּשֵׁר.

וְאֵי אֵי תֵא אֲדַרְבָּא כִּינּוֹן דְּמִשׁוּם פָּסַח הוּא נָא ה"ל לְהַתְעַנּוֹת כְּלָל שְׂהָרִי בּוֹזֵה"ז אֵין פָּסַח נוֹהֵג וְא"כ ה"נ כִּינּוֹן דְּר ח נֶאֱסַר בְּזָמַן שְׁבַה"מ ק מְפָנֵי קֶרְבָן מוֹסַף בּוֹזֵה"ז נָמִי לִיתְסַר וְהָא לֹא שְׂמַעְנוּ י"ל שְׂאֵנִי ע"פ שְׂאֵינּוּ אֲלֵא פַעַם אַחַת בְּשָׁנָה מִשְׁא"כ מִשׁוּם מוֹסְפִי דְּשִׁכְחִי בְּכָל ר"ח דְּחָשׁוּ לְפָסִי דָא יִתִּירָא שְׂהָרִי חֲפִי הַתּוֹרָה חָסָה בָּהָא מִלְתָּא לְפָסִידָא יִתִּירָא וְלֹא אֲסָרָה תּוֹרָה ע"מ מְפָנֵי קֶרְבָן תְּמִיד וְכַמִּש"כ.

וּמ"מ לְעֲנִין קוֹרִין ד' אֲפִילוּ בּוֹזֵה"ז נָמִי דַּע"ג דְּאִיכָא בִּיטוּל מְלֶאכָה לְעַם אַפ"ה קוֹרִין ד' דְּתַקְנָה רַאשְׁנָה לֹא זָנָה מְמַקְוָמָה וְלֹא פְלוּג רַבָּנָן בֵּין בְּזָמַן הַבֵּית לְבּוֹזֵה"ז מִשׁוּם בִּיטוּל מְלֶאכָה פּוֹרְתָא דְּהוֹסְפוֹת גְּבָרָא יִתִּירָא וְכַמּוֹ שְׂאִיסוּר ע"מ בַּע"פ אַחַר חֲצוֹת לֹא זָנָה מְמַקְוָמָה אִפִּי בְּזֶה ז דְּלִיכָא פָּסַח מִשׁוּם דְּלִיכָא פָּסִידָא כְּפֹלִי הָאֵי כְּדִפְיָר' וְהַשְׂתָּא א"ש קָרָא דְּאֲשֶׁר נִסְתַּרְתָּ שֵׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה מְכָלֵל דְּר ח לָאו יוֹם הַמַּעֲשֶׂה מַה"ט דְּפָרִי: בַּג' וְכַד קוֹרָא א' וּמְפָטִיר א'.

אינו יודע מ"ט דת"ק דממעט בקריאת ט' באב יותר מב' וה' דקורין ג' מ"ט דמפרש לעיל
פנגד פהנים ולנים וישראלים א"נ פנגד תורה נביאים וכתובים וי"ל למאי דאמ' בספ"ז
דב"ק (דף פ"ב) אסא דאמ' ה'תם עזרא תיקון שיהו קורין בתורה בב' ובה' ופריף וקא
מעיקרא תיקון הכי בימי משה פדי שלא ילכו ג' ימים בלא תורה ומשני מעיקרא תיקון
חד גברא ג' פסוקים וא"ל דבט"ב נמי סגי בחד גברא פעיקר תקנתו ל' וה' וקא דמחיק
ה'תם א"נ תלתא גברי ג' פסוקים ת"ק כל"ק ס"ל דמעיקרא חד גברא תיקון ועזרא הוא
דאוסף בב' וה' ג' גברי.

וכיון דט"ב לא תיקון עזרא כלום בחד גברא סגי שעיקר תקנתו דחד גברא סגי בקריאות
התורה: ור"י פלישנא בתרא ס"ל דמעיקרא נמי ג' גברי תיקון וכיון דמעיקר תקנתו פחות
מג' גברא בקריאות התורה א"א ט"ב נמי ל"ש.

עי"ל דבין ת"ק ובי לר"י אתיא כל"ק דמעיקרא תיקנו חד גברא וה"ט דר"י משום דכיון
דמדינא ראוי לתקן בט"ב שיהו קורין ד' הואיל ואיפא מוסף תפילה אלא משום בטיול
מלאכה לא תיקנו פן כדא"ל פל שיש בו בטיול מלאכה לעם פגון ט"ב קורין ג'.

אלמא אי לאו משום בטיול מלאכה ראוי לתקן ד' הלכך די לפחות א' מן הקוראין מש"ה
ויהא קורין בו עכ"פ בפחות שבקריאות בב' וה' דקורין ב' ולא פחות. מיהו תי' קמא
עיקר דהני תרי לישני דגמ' דספ"ז דב"ק חד אתיא כת"ק נחדא כר"י ואלו להאי תי'
לישנא בתרא דהתם פמאן אתי' כי בדוחק יש ליישב להאי לישנא בתי' ב': ומפסיר א'
קל הא תנו בר"ח ובחש"מ קורין ד' ואין מפסירן בנביא וטעמא משום בטיול מלאכה
כדפי' במתני' אלמא יותר אלימא מנין הקוראין מהפסירה לפיכך בר"ח ובחש"מ קורין ד'
ואין מפסירין ואמאי בט"ב הוי איפכא דהא א' לעיל פל שיש בו בטיול מלאכה לעם פגון
תענית ציבור וט"ב קורין ג' משמא דמדינא ראוי לקרות ד' בט"ב משום מוסף תפילה
שבו אלא משום בטיול מלאכה לא בטיולו מנין הקוראים משום בטיול מלאכה ואפ"ה
מפסירין ואמאי הי' ראוי לבטל יותר את הפסירה דלא אלים משו' בטיול מלאכה ומנין
הקוראין במקומו יהי' עומד פדאמ' בר"ח ובחש"מ וקא קשיא נמי לר"י דא' קורא ג'
ומפסיר א' פלומרהג' הוא המפסיר אמאי מפסירין ואין קורין אלא ג' ולא ד' איפכא מבעי
לי' פדאשפחן בר"ח ובחש"מ ובחז' למס' תענית בפ"ד ותבאר זה: ריצפה של אבנים
היתה ומניא ואכן וכו' הא דמיתי הא ברייתא אע"ג דאין בה נ"מ להא דמשני ריצפא של
אבנים היתה והא איסור השתחונ' קרא בהדיא פתיב.

י"ל משום דמקרא ה"א דאין איסור השתחונ' על ריצפות אבנים נוהג בח"ל דהא
בארציקם פתיב ועובדא דרב בכבל הי' לפיכך מביא ברייתא זו דבארציקם לאו למעוטי
ח"ל אלא למעוטי בה"מ אתא: עליה אי אפה משתחנה אבל אפה משתחנה על אבנים של
בית המקדש דהא ל"ל דבארציקם למעוטי ח"ל אתא הא איסור השתחונ' חובות הגוף
הוי וקיי"ל פל חובות הגוף נוהג בארץ ובח"ל פדאמ' בפ"ק דקדושין [דף לז] אלא נודאי
האי בארציקם למעוטי אבנים של בה"מ קאתי וכה"ג אמ' בפ"ב דתגיגה (דף יא) שאלו
את פן זומ' מהו לסרוסי פלפא א"ל בארציק' ל"ת פל שבארציקם ל"ת.

ופי' התוס' כפי"ד דמס' שבת (דף קי) בשם שאילתות דרב אחאי דהא סירוסי חובות הגוף היא מה לי בארץ ומה לי בח"ל אלא האי בארץ לכל אשר בארץ אתא. מיהו ק"ל דהתם אמר מנין לסירוסי בארץ שהוא אסור ת"ל בארציקם לא תעשו.

פי' התוס' דתתי ש"מ מדלא פתיב בארץ לכל אשר בארץ אפי' פלב וכתוב בארציקם משמע בכם וא"כ ה"נ מבארץ לחוד נ"ל מיעוטי בה"מ בארציקם ל"ל וי"ל דבשלמא התם הוי סגי למכתב בארץ לחוד לכל שבארץ לרבות פלב לאיסור סירוסי אבל מבארץ לחוד לא נתמעט משם מקדש אא"כ כתב רחמנא בארציקה ולא בשל מקדש דלאו ארצה הוא אלא של גבוה וכיון דלא סגי למיכתוב בארץ לחוד למעוטי בה"מ בע"כ צריך למפתוב בארציקם לשון רבים דהא פולה קרא בלשון רבים משמע פדכתי לא תתנו ולא כתי לא תתנו: לא אסרה תורה אלא פישוטי ידים ורגלים דסתם השתתנוי פה היא.

כדנ"ל לקמן מקרא להשתתות לה ארצה. וק"ל הא גפי ע"ז פתיב לא תשתתנה.

ואפ"ה חייב עלי אפי' בלא פישוטי ידים ורגלים פדאמר' בפ"ק דכריתות: דף כג ע"א ביוה"כ ז' ובשבת ו' טעמא דר"ע לא נתברר לי. בשלמא ר"י דא' ביוה"כ ו' ובשבת ז' ה"ט פדמפ' לעיל פל דטפי לי מילתא מחברני טפי לי גברא יתירא יוה"כ דעונש פרת ששה שבת דאיסו' סקילה ז' אבל ר"ע דטפי לי יוה"כ הקל משבת הקמור מ"ט.

ואי משום דיוה"כ יום עינוי הוא אין זה ענין לקדושות היו' למטפי ברא יתירא מש"ה דא"כ פסח דאסור באכילת חמץ נטפי לי גברא יתירא על שאר י"ט מש"ה וי"ל דאיפא צלותא יתירא משבת וי"ט שהוא תפילת נעילה מה"ט מטפי לי גברא דהא בתענית אי לאו טעמא דאיפא ב"מ לעם הי' גורם מוסף תפילה שבו לגברא יתירא כדא' לעיל וביוה"כ ל"ל הכי.

מיהו אפתי טעם זה אינו מספיק דהא אמר לעיל פל דטפי מילתא וכו' הלכך בר"ח ומועד דאיפא קרבן מוסף קורין ד' בי"ט דאסור בעשיית מלאכה ה' יוה"כ דעונש פרת [צ"ל ו'] (ו) שבת דאיפא איסו' ז' אלמא הא דטפי חז מחבריו אינו גורם אלא חז גברא יתירא: הפל עולין למגן ז' אפילו אשה.

התוס' בפ"ד דר"ה (דף לג) פתבו שר"י בר יהודא מוכיח מפאן דנשים אף ע"פ שפטורים ממ"ע שהז"ג אם רצו מברכות עליהן מדעולת למגן ז' אע"פ שפטורת מת"ת. ר"ת דחה די"ל הא דאשה עולה היינו באמצע שלא הי' רגילין לברך כדא' בר"פ הפותח מברך לפניה ונהחיתם מברך לאחריה ומסיימי התוס' מיהו עולין למגן ז' משמע בסוף ז' וק"ל אם איתא דעולות למגן ז' בסוף ז' מייירי ובההוא דמברך לאחריה וזה דאשה עולה משום דאע"פ שפטורה מת"ת הרשות בידה לברך מ"מ קשה דהא ברכה דלפניה של פותח ולאחרי של חותם מוציאין את פל הז' שקראו בתורה וכיון דאשה אינה חייבת בת"ת וברכותיה ה"ל א"מ בדבר והאיך מוציא אות את פל הז' קרואים מברכה שלאחרי וה"נ ק"ל מקטן דעולה למגן ז' אי בסוף ז' מייירי דמבר' לאחריה האיך קטן מוציא מברכה דלאחריה את פל הקרואי' פיון דא"מ בדבר מ"ש ממגילה לרבנן דא"מ לעיל בסוף פ"ב.

ולקמן תנו קטן אינו פורס על שמע ואינו עובר לפני התורה ותנו מי שהיו עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מה שהן אומרים בפ"ג דסוכה (דף ל"ח) וה"ט משום

דא"מ בְּדָבָר וְהִנֵּן אֲמָרִינוּ בַּפ"ב דְּשִׁבְתָּ (דף כ"ג) הַדְּלִיקָה חֲשׂוּ לֹא עָשָׂה כָּלוּם וְהָא פֶּל הֵנִי דְרַבְּנָן נִיְהוּ וְאִפ"ה מִי שְׂאִינוּ מְחַוְּיָב בְּדָבָר אֵינוּ מוֹצִיא וּמ"ט מוֹצִיאֹת אִשָּׁה וְקָטָן לְאַחֵרִים מְבָרְכָה הַתּוֹרָה לְאַחֲרֵיהָ אִם אֵיתָא דְהָא דְאִשָּׁה וְקָטָן עוֹלָה לְמַנְיָן ז' מִיְיָרֵי בְּאוֹתוֹ שְׂמֵבְרָה לְאַחֲרֵיהָ מִיְהוּ אִפִּי' אִם נִפְרָשׁ לְהָא דְאִשָּׁה וְקָטָן עוֹלָה לְמַנְיָן ז' הֵינֵנוּ דְוּוּקָא בְּאַמְצַע הַקְּרוּאִי' וְלֹא מִן הַמְּבָרְכִין לְפָנֶיהָ וְלְאַחֲרֵיהָ אִפְתִּי תִקְשָׁה הָא דְתַנּוּ לְקַמְן הַמְּפָטִיר בְּנִבְיָא הוּא פּוֹרֵס ע"ש וכו' וְאִם הָיָה קָטָן אָבִיו אִו רַבּוּ עוֹבֵר עַל יָדוֹ אֲלֵמָא קָטָן מְפָטִיר בְּנִבְיָא וְהָא הַמְּפָטִיר בְּנִבְיָא צָרִיף שְׂיִקְרָא בְּתוֹרָה תְּחִילָה כְּדָא' בְּסֻמוּף וְא"כ הַמְּפָטִיר הוּא ה"ל הַחֹתֵם דְּמְבָרָה לְאַחֲרֵיהָ וְכִינּוּן שְׂקָטָן מְפָטִיר בַּע"כ הוּא מְבָרָה לְאַחֲרֵיהָ וּמוֹצִיא אֵת כָּל הַקְּרוּאִי מְבָרְכָה שְׂלֵאַחֲרֵיהָ וְאִמָּאי מוֹצִיא הָא ה"ל אֵינוּ מְחַוְּיָב בְּדָבָר.

וְהָא ל"ל דְּהַחֹתֵם דְּמְבָרָה לְאַחֲרֵיהָ לְאוּ הַמְּפָטִיר הוּא אֲלֵא אוֹתוֹ שְׂלֵפְנֵי שְׂבּוּ נְשִׁלְמָה מַנְיָן ז' אֲבָל לֹא הַמְּפָטִיר שְׂאִינוּ עוֹלָה לְמַנְיָן ז' דְּאִפְתִּי לְמ"ד עוֹלָה תִקְשָׁה הָא. וְעוֹד אִפִּי' לְמ"ד אֵינוּ עוֹלָה בַּע"כ הַמְּפָטִיר הוּא הַחֹתֵם שְׂמְבָרָה לְאַחֲרֵיהָ דְּאֵי אוֹתוֹ שְׂלֵפְנֵי א"כ הַמְּפָטִיר בְּמָה נִפְטֵר מְבָרְכָה שְׂלֵאַחֲרֵיהָ וְכ"ת דְּמְפָטִיר קִיל וְא"צ לְבָרָה לְאַחֲרֵיהָ הוּאִיל דָּא"צ לְקָרוּ' בְּתוֹרָה אֲלֵא מִשּׁוּם כְּבוֹד הַתּוֹרָה בְּלִבָּד.

דָּא"כ לְמָה מְבָרָה הַמְּפָטִיר עֲכָשְׁוּ לְאַחֲרֵיהָ. דְּהָא לְעִיל בַּר"פ אִמ' וְהָאִידְנָא פְּוֹלְהוּ מְבָרְכִין לְפָנֶיהָ וְלְאַחֲרֵיהָ ה"ט דְּתַקְנּוּ רַבְּנָן גְּזִי' מִשּׁוּם הַנְּכַנְסִי' וְיוֹצֵאִין פִּי' שְׂיִאֲמָרוּ אֵין בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהָ בְּתוֹרָה וְכִינּוּן דְּהַמְּפָטִיר מְדִינָא א"צ בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהָ אֲפִילוּ לְאַחַר הַתְּקִנָּה נְמִי לֹא צָרִיף דְּאֵין פֶּאן מִשּׁוּם גְּזִר' אֲלֵא ע"כ הַמְּפָטִיר נְמִי צָרִיף לְבָרָה לְאַחֲרֵיהָ וּמִהֲשִׁתָּא הַחֹתֵם דְּמְבָרָה לְאַחֲרֵיהָ הוּא הַמְּפָטִיר וְהִשְׁתָּא הָאֵיף קָטָן הַמְּפָטִיר מְבָרָה לְאַחֲרֵיהָ לְהוֹצִיא אֵת כָּל הַקְּרוּאִי' הָא ה"ל אֵינוּ מְחַוְּיָב בְּדָבָר וְהָא נְמִי ל"ל דְּאֲפִילוּ קוֹנְדִים הַתְּקִנָּה הִי' הַמְּפָטִיר מְבָרָה לְאַחֲרֵיהָ עַל קְרִיאָתוֹ לְחוּד וְאוֹתוֹ שְׂלֵפְנֵי הוּא הַחֹתֵם דְּמְבָרָה לְהוֹצִיא אֵת כָּל הַז' הַקְּרוּאִין.

דְּאֵין זֶה סְבָרָא שְׂהַמְּפָטִיר הַקָּל יְהִי שְׂקוּל פְּכּוֹלָן קוֹנְדִים הַתְּקִנָּה לְקַבּוּעַ בְּרָכָה לְעַצְמוֹ לְאַחֲרֵיהָ כְּכָל הַז' א"ו הַחֹתֵם הַמְּבָרָה לְאַחֲרֵיהָ הוּא הַמְּפָטִיר וְהִשְׁתָּא הָאֵיף מְפָטִיר קָטָן וּמְבָרָה לְאַחֲרֵיהָ לְהוֹצִיא אֵת כָּל הַקְּרוּאִי' הָא ה"ל א"מ בְּדָבָר.

וּלְפָנֵינוּ גַבִּי הָא דְתַנּוּ לְקַמְן קָטָן פּוֹרֵס עַל שְׂמַע תְּבָאָר דְּבַר זֶה הֵטִיב: ע"ב אֵין פּוֹרְסִין עַל שְׂמַע וְאֵין עוֹבְרִין לְפָנֵי הַתְּיָבָה וְכו'. בַּגְמ' נ"ל מְקָרָא דְכָל דְּבַר שְׂבִקְדוּשָׁה לֹא יְהִי פְחוֹת מִעֲשָׂרָה.

וְק"ל דַּבְּפ"ג דְּבָרְכוֹת (דף כא) א' רַב הוּנָא הַנְּכַנְסִי לְבַה"כ וּמְצָא צִיבּוֹר מְתַפְּלִין אִם יְכוֹל לְהַתְּחִיל וְלִגְמֹר עַד שְׂלֵא יִגִיעַ ש"צ לְמוֹדִים יְתַפְּלֵל וְאִם לֹא יִתְפַּלֵּל וְרִיב"ל אוֹמֵר אִם יְכוֹל לְהַתְּחִיל וְלִגְמֹר עַד שְׂלֵא יִגִיעַ ש"צ לְקַדוּשָׁה יְתַפְּלֵל וְאִם לֹא יִתְפַּלֵּל וְאִם בְּמָאי קָמְפְּלִי מִרְ סָבַר יְחִיד אוֹמֵר קַדוּשָׁה וּמ"ס אֵין יְחִיד א' קַדוּשָׁה.

וְכֵן אֲמַר רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה מַנְיָן שְׂאֵין יְחִיד א' קַדוּשָׁה שְׂנָא וְנִקְדְּשִׁי בְּתוֹף ב"י כְּדַמְסִיק בַּגְמ' בְּשִׂמְעֵתִין. וְהִשְׁתָּא תִקְשָׁה לַר"ה דַּס"ל יְחִיד אוֹמֵר קַדוּשָׁה מִמְתַּנִּי' וְרִש"י פִי' הֵתֵם ר"ה סָבַר יְחִיד הַמְתַּפְּלֵל עִם הַצְּבוּ' א' קַדוּשָׁה הַלְכָה אִם לֹא יִגְמֹר עַד שְׂלֵא יִגִיעַ ש"צ לְקַדוּשָׁה ל"ל בַּה וְאִי מָאי כְּוָנְתוּ אִם ר"ל שְׂאִם הִגִיעַ הַיְחִיד לְקַדוּשָׁה בְּשַׁעַה שְׂהַצִּיבּוֹר

אומ' קדושה עונה עמם בָּהָא כ"ע מודו דְּדָבָר שְׁבַקְנוּשָׁה זו ה"ל בַּעֲשָׂרָה וְאֵי מְשׁוּם דְּרִיב"ל חָשִׁיב לִי לְהַפְסֵק בְּתַפִּילוֹת יַחִיד לַעֲנִיית קְדוּשָׁה הוֹאִיל וְלֹא נִתְקַנָּה קְדוּשָׁה לְיַחִיד הַמְתַּפְּלֵל בְּפָנָי עֲצָמוּ הָא הָכָא לָאו מְשׁוּם הַפְּסֵק קְאָתִינֵן עָלָה אֱלָא מְשׁוּם דָּאִין דְּבָר שְׁבַקְנוּשָׁה פָּחוֹת מִי פְדַמְסִיק עָלָה וְכֵן אר"א מְנִין שְׁאִין הַיַּחִיד א' קְדוּשָׁה וְכו' פֶּל דְּבָר שְׁבַקְנוּשָׁה לֹא יְהִי פָּחוֹת מִי מְפָלֵל דְּלר"ה אומ' מִי וְנ"ל שֵׁט"ס נָפֵל בְּדַבְרֵי רַש"י וְכֵן מוּכַח מִמָּה דְמְסִיִּים אָבֵל מוּדִים אַע"פ שְׁיַחֲזִיד אומֵר מוּדִים אִם אֵינּוּ א' עִם הַצִּיבּוֹר הַרוֹאֶה אֶת כּוֹלֵן כּוֹרְעִין וְהוּא אֵינּוּ כּוֹרַע נִרְאֶה כְּכּוֹפֵר בְּמֵי שְׁחַבְרֵי מְשַׁתְּחוּיָן לוֹ מְפָלֵל דְּמַקְדוּשָׁה אַע"פ שְׁאִין א' עִם הַצִּיבּוֹר ל"ל בַּה וְיַחֲזִיד בְּפָנָי עֲצָמוּ נְמִי אומֵר קְדוּשָׁה לר"ה דְּזָנָה הוּא הַחִלּוּק שְׁבִין מוּדִים לְקְדוּשָׁה לר"ה וְגַם אֵין נִרְאֶה לוֹמֵר דְּלר"ה דְּכִינֵן שְׁיַתְּפַלֵּל יַחִיד זֶה עִם הַצִּיבּוֹר אֵלִים טְפִי דְיוֹכֵל לוֹמֵר אַח"כ קְדוּשָׁה בְּפָנָי עֲצָמוּ בְּיַחֲזִיד דָּאִין לְזֶה טַעַם וְרִיחַ. וְעוֹד מְדַמְיָתִי לָהּ וְכֵן אר"א מְנִין שְׁאִין הַיַּחֲזִיד א' קְדוּשָׁה מְשַׁמַּע דר"א פְּרִיב"ל ס"ל וְדָלֵא כר"ה וְאֵי מְקִלְתָּא דר"ה מְתַפְּרֵשׁ כְּדָאָמ' אֵין בְּדַבְרֵי ר"א הַכֶּרֶח דְּפָלִיג עַל ר"ה הַיִּלְכָּף הַדְּבָר בְּרוּר דְּט"ס נָפֵל בְּפִי רַש"י א"ו בָּהָא פְּלִיגֵי דְלר"ה יַחֲזִיד א' קְדוּשָׁה בְּפָנָי עֲצָמוּ לְגַמְרֵי בְּלֹא עֲשָׂרָה.

ול"ל הָא דר"א דָּאִין דְּבָר שְׁבַקְנוּשָׁה פָּחוֹת מִי וְהַשְׁתָּא תַּקְשָׁה לִי מִמְתַּנִּי דְהָכָא דְקָנִי דְחָשִׁיב בְּרִישָׁא דָּאִינֵן בְּפָחוֹת מִי בַע"כ ה"ט מְשׁוּם דָּאִין דְּבָר שְׁבַקְנוּשָׁה פָּחוֹת מְעֲשָׂרָה כְּדָמָ' עָלָה בְּגַמ' וְהַגְּאוּנִי פִי לְהָא דָּאִין פּוֹרְסִין עַל שְׁמַע בַּע"א כַּמֶּש"כ הַר"ן וְלִפ' גִּיחָא: וְאֵין נוֹשְׂאִין אֶת כַּפֵּיהוֹן.

פִּי הַרְשָׁפ' אַ בְּחִי מְשׁוּם שְׁמַזְפִּיר אֶת הַש' וְאוּמ' יְבָרְכָהּ ה' וְה"ל כְּזִימּוֹן דְּצָרִיף י' מְשׁוּם דְּאִמֵר נְבָרָה אֱלִינֵנוּ. וְלִדִּידִי ק"ל הָא אֵין קוֹרִין בְּתוֹרָה דְתַנָּא אַחֲרֵינוּ וְנִדְאֵי טַעְמָא דְצָרִיף י' מְשׁוּ דְּבָר שְׁבַקְנוּשָׁה הָיִי וְה"ט דְּרִיש' דָּאִין פּוֹרְסִין וְעוֹבְרִין לְפָנָי הַתִּיבָה.

וְאִם אֵיתָא דְטַעַמ' דָּאִין נוֹשְׂאִין לָאו מְש"ה הוּא אֱלָא מְפָנִי הַזְּכָרֵת ה' אַמְאֵי נָקַט לָהּ בְּאֲמָצַע בֵּין הָנִי דְטַעְמָא מְשׁוּם דְּבָר שְׁבַקְנוּשָׁה וְכַה"ג פְּרִיף בַּפ"ב דְּב"ק (דָּף כ"ה) גְּבִי זוּבוּ שְׁל זָב וְרוֹקוֹ וְשִׁכְבַת זָרְעוֹ דְקָאָמ' וְדִילְמָא ה"נ לְפִי שֵׁא"א בְּלֹא צַחְצוּחֵי זִיבָה א"כ לִיתְנִינִי גְּבִי זוּבוּ מ"ש דְתַנָּא לָהּ גְּבִי רִנְקוֹ אֱלָא מְשׁוּם דְאֵתָא מְרוֹקוֹ.

וכ"ת דְתַנָּא סִינְדְרָא נָקַט וְאֵתָא דְנִשְׂיָאוֹת כַּפִּים בְּתַר פְּרִיסוֹ שְׁמַע וְהַעֲבָרוֹת תִּיבָה הָיִי דַא"כ לִיתְנָא לְהָאֵי בְּבָא דְפְרִיסוֹת שְׁמַע וְעוֹבְרִין לְפָנָי הַתִּיבָה וְנִשְׂיָאוֹ כַּפִּים לְבָסוּף אַחַר א"ק בְּתוֹרָה וּמְפִטִירִין בְּנָבִיא.

וכַה"ג אָמַר רַפ"ק דְכָרִיתוֹת (דָּף ג') גְּבִי מְפִטֵם אֶת הַשְּׁמֵן מְפִטֵם אֶת הַקְּטוֹרֶת וְהַסָּף אֶת הַשְּׁמֵן הַמְּשֻׁחָה נ"ל דְתַנָּא הַמְּפִטֵם אֶת הַקְּטוֹרֶת בְּאֲמָצַעוֹ כו' וְכ"ת דְבַעֲזֵי לְמִיתְנָא פְּטוּמִין בְּהַדִּי הַדְּדִי לִיתְנָא אֵיפְכָ' וְכו' וְכַהֲאֵי גּוֹנֵן פְּרִיף בַּפ"ק דִּיבְמוֹת (דָּף ג') לְתַנִּיְהוּ לְאַחוֹ' אִשָּׁה לְבָסוּף וְדוֹחֵק לוֹמֵר הוֹאִיל וּפְרִיס' שְׁמַע (וַע"ל דְתַדְרִיא וְנ"כ ה"ת) [צ"ל וְעוֹבֵר לְפָנָי הַתִּיבָה וְנ"כ דְתַדְרִירִי יוֹתֵר].

מְקַרִיאֹת הַתּוֹרָה וּמְפִטִיר אַקְדִים לָהּ אַע"כ טַעְמָא דַּנ"כ מְשׁוּם דְּבָר שְׁבַקְנוּש' חָשִׁיב לָהּ וְאַע"ג דְּבָכֵל הָנִי מְיָלִי דְּבָר שְׁבַקְנוּשָׁה דְחָשִׁיב בְּמִתְנֵי דָּאִינֵן אֱלָא בִי ל"ד לַנ"כ דְבַהֲנֵי פֶל הִי שְׁיִכִּין לְהָאֵי מְצוּהָ וְחָזִיבִין בְּהֵן וְכַשְׁנַעֲשָׂה בַּעֲשָׂר' יוֹצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ מִשֵּׂא"כ נ"כ

בי' דלאו אפנהנים העושין המצנה קאי שיהו י' דהא פהן אַחַד לַחֹד נָמִי נ"כ פְּדָאָמַר בַּפ"ז דְּסוּטָה (דָּף לַח) לְשַׁנְי' קוּרָא פְּהָנִים וְלֹא א"ק אֶלָּא פְּהֵן.

אַלְמָא פְּהֵן א' נָמִי נוּשָׂא פְּפִיּו וְהָא דְּבַעֵי עֶשֶׂר' הִיָּנּוּ שְׂיֵהָי' הַצִּיבּוּר שֶׁל עֶשְׂרָה. מ"מ כה"ג נָמִי דְּבַר שְׂבַקְדוּשָׁה בַּעֲשָׂר' חֲשִׁיבֵי פִּינּוּ דְּהַמְתַּבְּרְכִין שֶׁם מְצֻנָת נְשִׂיאת פְּפִים נְתַקְיִים ע"י עֶשְׂרָה הָיוּ: עֶשְׂרָה פְּהָנִים פְּתוּבִים בְּפִרְשָׁה.

הַקְּשׁוּ הַתּוֹס' אַמַּאי לֹא בְּעֵי י"א דָּאִין ב"ד שְׁקוּל בַּכ"ד שֶׁהוּא תְּלוּי וְעוֹמֵד בְּשִׁיקוּל הַדַּעַת וְתִי' הַרְשָׁב"א בַּחִי' דְּשִׂאנֵי הָכָא שְׁפֵרַט לָהּ הַכְּתוּבָה עֶשְׂרָה פְּהָנִים בְּפִי' וְא"כ הַלֵּל י"א וְלֹא דְּמִי לְהָא דְּאָמַר רַפ"ג דַּר"ה (דָּף כ"ה) הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם וְאִין ב"ד שְׁקוּל וְאֵע"ג דְּכַתִּיב נִיאָמַר ה' אֵל מִשָּׁה וְאֵל אַהֲרֹן זֶה אֵינוֹ פּוֹרֵט לְפִי שֶׁהַדִּיבּוּר אֵינוֹ אֶלָּא עֲמָהֶן וְאִין פְּאֵן מְקוּם לְהַזְכִּיר הַג' אֶלָּא סְמוּךְ עַל הַדְּבָר הַדְּיוּעַ שְׂאִין ב"ד שְׁקוּל אֲבָל פְּאֵן פִּינּוּ דְּנַחֲתִית הַכְּתוּבָה לְמַנְיִנָא יְמָנָה גַם הִיא וְלָמָּה שְׂיִירִי.

וְטַעְמָא דְּמִיקְלָתָא מְשׁוּם דְּשׁוּמָא הוּא וְאֵינוֹ פְּדִין מִמֶּשׁ וְק"ל לְהָא דְּאָמַר בַּפ"ק דְּסַנְהֶדְרִין (דָּף ג') וְנִקְרַב בְּעַל הַבַּיִת אֶל הָאֱלֹהִים. הָרִי פְּאֵן א'.

עַד אֱלֹקִים יָבֵא. הָרִי פְּאֵן שְׁנַיִם.

אֲשֶׁר יִרְשִׁיעוּן הָאֱלֹהִים. הָרִי פְּאֵן ג' דְּבָרֵי ר' יֵאֲשִׁי' ר' יוֹנָתָן אוֹמֵר רֵאשׁוֹן תַּחֲזִילָה נֶאֱמַר וְאִין דּוֹרְשִׁין תַּחֲזִילוֹת אֶלָּא עַד אֱלֹקִים.

הָרִי פְּאֵן א'. אֲשֶׁר יִרְשִׁיעוּן אֱלֹקִים.

הָרִי פְּאֵן שְׁנַיִם. וְאִין ב"ד שְׁקוּל מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן עוֹד א' הָרִי פְּאֵן ג'.

וְהָא הָכָא פְּרִט הַכְּתוּבָה לְאוֹתָן שְׁנַיִם לְכָל אַחַד בְּפָנֵי עֲצָמוּ וְנַחֲתִית לְמַנְיִנָא וְאֵפ"ה אָמַר אִין ב"ד שְׁקוּל לְהַבִּיא אֶת הַג'. וְאֶפְשָׁר לִי לֹאמַר דְּהָכָא לְגַבֵּי פְּדִיוֹן הַקֹּדֶשׁ אִין לוֹ עֲגוּנָן לַב"ד שְׁקוּ.

דְּהָנִי מִיְלֵי דְּבַעֵי ב"ד שְׁקוּל כֹּל הֵיכָא דְּאֲזַלִּין בְּתַר רַבָּא לְפִיכָּהּ אִם יַחֲלוּקוּ שְׂיֵהָא א' מְכַרִיעַ לְצַד א' אֲבָל גַּבֵּי הַקֹּדֶשׁ דְּרַבֵּי רַחֲמָנָא עֶשְׂרָה בְּעֵינֵן שְׂיֵהָיו כֹּל הַעֶשְׂרָה מְסַפְּיִין לְדַעַת אַחַד וְלֹא אֲזַלִּין בַּת' רוּב דִּיעוֹת.

וְאֵפִי' א' מְעַכְבּ וְטַעְמָא דְּמִיקְלָתָא מְשׁוּם דְּהֵתָם אֲמַרִּין וְאֶלָּא הָא דְּתַנּוּ ב' אוֹמְרִים זַכָּאי וְא' אָמַר חֲזִיב זַכָּאי. נִימָא דְּלֹא כַר' יֵאֲשִׁי' פִּי פִּינּוּ דְּאֵיהּ יְלִיף הַג' מְקַרָּא וְלֹא מְשׁוּם נוּטָה צָרִיף שְׂיֵהָא דַּעַת שְׁלִשְׁתָּן שְׁוֹת וְה"נ פִּינּוּ דְּעֶשְׂרָה מְקַרָּא אֲתֵיָא צָרִיף שְׂיֵהָא דַּעַת כֹּלָן שְׁוֹת וְאֵע"ג דְּמִשְׁנֵי הֵתָם אַפ"ת ר"י מִיְיָתִי לַהּ בַּק"ו מְדִינֵי נְפֻשׁוֹת מַה דִּינֵי נְפֻשׁוֹת דְּחַמִּיר אֲמַרָּה תוֹרָה זִיל בְּחַר רַבָּא ד"מ לַכ"ש.

י"ל דְּדִינֵי מְמוֹנֵו שְׁפִיר יְלַפִּינּוּ בַּק"ו מְדִינֵי נְפֻשׁוֹת אֲבָל פְּדִיוֹן הַקֹּדֶשׁ דְּגַבּוּהַ אֶפְשָׁר לֹאמַר דְּחַמִּיר וְלֹא אֲזַלִּין בְּתַר רַבָּא. תַּדַּע דְּהָכָא חַמִּיר טְפִי דְּהָא בְּעֵינֵן פְּהֵן א' מַה שֶׁא"צ בַּד"נ וּבַד"מ.

אַלְמָא גַּזְה"כ הוּא בְּפְּדִיוֹן הַקֹּדֶשׁ לְהַצְרִיף דְּנֻקָּא פְּהֵן מַה שְׂאִין כֹּן בְּשׁוּם מְקוּם. ה"נ אֶפְשָׁר לֹאמַר דְּלֹא אֲזַלִּין בִּי בְּתַר רַבָּא פְּכַכְל דְּנֻקְתָּא: וּמ"מ אַכְתִּי ק"ל לַר"י דַּנ"ל מַב' אֱלֹקִים

ב' מנ"ל למיתי הג' מטעם דאין ב"ד שקול דילמ' א"צ אלא שנים ואע"ג דהוי ב"ד שקול לית לן בה דנימא דרחמנא קפיד אהני פרחי דכתיב בקרא ביהדיא שיהא דעת שניהם שוות כדאמר גבי עשרה דפדיון הקדוש דשמעתין וליפא למימר דהא גופא נ"ל מהא ק"ו דדיני נפשו' דאזלינו בטר רנבא הא לית' דבשלמ' הא דיליף התם לר' יהודא דסמיכות זקנים ועריפות עגלה בתמשה משום דלדידן' גלי קרא ארבע ביהדיא ומשום אין ב"ד שקול מיימא לי' לחמישי ניחא דל"ל דילמא קפיד קרא אהני ד' דכתיבא שיהא דעת פולן שוות דק"ו הוא מדיני נפשות דחמירא אזלינו בטר רוב' והכא לא סגי לי' בשלשה דה"ל רנבא עד שיהא דעת ארבעתן שוות ובע"כ פדעת ג' מהן סגי.

וכיון דאזלינו בטר רנבא ממילא ב"ד שקול לא דצריף לקיים אחר רבים להטות ואם יחלוקו לחצאין אין פאן רבים אבל לר' יונתן דלא גלי קרא בד"מ אלא ב' וכן גבי סמיכת זקנים ועריפת עגלה לר"ש דלא גלי קרא אלא ב' והג' לא מ"ל בכל הני אלא מטעמא דאין ב"ד שקול מנ"ל דילמא א"צ אלא ב' לחוד וכעי שיהיו דעת שניה' שוות ואין שניף הכא לומר ק"ו כד"נ דאזלינו בת' רנבא דגבי שנים לא שניף רוב דהא אם יחלוקו א' לקאן וא' לקאן למ"ל רוב לא' מן הצדדי' והא אי אפילו אמר דצריף ג' מטעם דאין ב"ד שקול ואזל' בטר רנבא מק"ו.

דדיני נפשות אין פאן קלא ע"י ק"ו זה יותר מהיכא דא' דא"צ אלא ב'. ושיהא דעת שניהם שוות דהא השתא דמיימית לג' מטעם ב"ד שקול ואזלת בטר רנבא אכתי צריף בע"כ דעת ב' מהם שוות דבג' רנבא בצר מב' לא משפחת לה ועוד הא דצריף התם ר' יאשי' ל"ל ב"ד נוטה והא פניא מה ת"ל לנטות אחר רבים להטות התורה אמר שיהי' לה' ב"ד נוטה ומשני מ"ל בדיני נפשות אבל בדיני ממונות לא ול"ד בד"מ אלא ה"ה בשאר ב"ד פגון סמיכת זקני'.

ועריפות עגלה אדר"י לא מ"ל ר' יאשי' לחמישי מטעם ב"ד שקול כדאמר התם. והשתא ל"ל למימר דר"י ל"ל ב"ד נוטה אפי' היכא דצריף יותר משלשה פגון הני לר"י דילמא הכא בדיני ממונ' לא מיימתן להג' מטעם ב"ד נוטה אבל יותר מג' אית לי' מטעמא דפי'.

אע"כ ש"מ מאן דא"ל ב"ד נוטה מלנטות בכ"מ אפי' שלא בד"נ בכל גוונ' אית לי' ולא מטעמא דאמר וא"כ קשה הא דפדיון הקדוש בי' דתנינו הכא ובפ"ק דסנהדרין והא פולה פירקין דהתם רהטא כמ"ד בעי ב"ד נוטה כדתנו החליצה בג' וכן הרבה מילי דתנינו התם בג' וכולן לא נ"ל הג' אלא מטעם דאין ב"ד שקול: חד לגופיה וחד למעוטי ואידך הני מיעוט אחר מיעוט.

הכי גי' ספרים דידן בשמעתין ולפי גי' זו משמע דמפהן השלישי ואילף מתחיל לדרוש במיעוט אחר מיעוט וק"ל הא פהן שני ה"ל מא"מ דהראשון ושני שניהם ממעטין דישראל לא ומאי שני למעוטי דקאמ' הא ראשון נמי מיעוט הוא ועוד אי שני חדא מיעוט' משמע א"כ ניבעי ב' פהנים ואמאי סגי בכהן אחד ותדע לה עוד דשני ה"ל מיעוט אחר מיעוט ודפריף עלה ואמאי ה' פהנים וה' ישראלים ואי מיעוט אחר מיעוט מפהן שלישי ואילף אתיא לן אין לה לאתויי מדרשא זו אלא ד' ישראלים.

ובע"כ שיש פהגים מיהו בעי ובפ"ק דסנהדרין (דף טו) גרסינן הכי עשרה פהגים פתובים בפ' חד לגופי' הנה הוי מא"מ ולפי' גירסא זו מהשני דרש מא"מ והשתא א"ש הא דפריד ואימא ה' פהגים ונ"ל דגם בשמעתין ה"ג ויהי נחד למעוטי ט"ס הוא.

מיהו אשפתן כה"ג דג' זו דשמעתין גבי ריבוי אחר ריבוי בפ"י דמנחות (דף פט) תניא ר"ע אומר מה ת"ל בשמן בשמן שני פעמים אלו לא נאמר אלא בשמן אחד. הייתי אומר ה"ה פכל המנחות ללוג.

עכשיו שכתב בשמן בשמן הוי ריבוי אחר ריבוי כו' ופריד ריבוי א"ר חד ריבוי הוא. אלא אלו ל"נ בשמן פל עיקר כו' אלא לא דריש לריבוי השני א"ר אלא ח"ל חד ריבוי.

ה"נ גבי מא"מ השני חשיב חד מעוט ובהכי א"ש ג' דשמעתין. מיהו התוס' תמהו שם אהא דקאמ' חד ריבוי הוא דהא כה"ג קרי רא"ר לעיל בהקומץ רבה (דף לא) דמניא מזוזות שומע אני מעוט מזוזות שתים כש"א מזוזות בפ"ב שאין ת"ל הוי רא"ר וא"כ הוא ה"נ י"ל מא"מ וזה מסייע לגי' דפ"ק דסנהדרין וקאמת סוגיא זו דפ"י דמנחות תמוה הוא וצריד תלמוד אין פאן מקומו: אדם מי קדוש הקשו התוס' אמאי ל"ק דמייירי בעבד פנעני שלו שיוכל להקדיש פדאמ' בפ' השולח (דף לט) פל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה לרבות עבדים ושפחות הפנענים.

ותי' דאם איתא דמייירי בעבד פנעני אע"ג דמה"ת בעי עשרה מדרבנן סגי בג' פדאמ' בירו' גזי' שפא ישמעו ויברחו. וק"ל דלגמ' דידן בע"כ ל"ל הכי דאע"ג דמה"ת צריד עשרה יהי' סגי מדרבנן בג' דהא אמ' בפ' הנהניקין (דף פח) גבי זקן ממרא דברי אלו ערכין ונתחייבין ונתקדשות וקא' הקדשות בפלוגתא דר"א ורבנן דמני' ראבי"א אפי' צנורא של הקדש צריכא עשרה וב"א לפדותה.

פי' משום דאמ' התם לר"מ זקן ממרא אינו חיי' אלא על דבר שדונו פרת ועל שגגתו חטאת. וקא' דאלקא דר"מ פליגי בהא דראב"י ורבנן ונ"מ אם פדה בפחות מי' לרבנן דסגי לי בג' פדוי ואם קידש בו אשה מקודשת.

ולר"א אינו פדוי ואינה מקודשת א"נ לר"א אינו פדוי ומועלין בו וחיובין קרבן מעילה וחיובין עליו משום פיגול נותר וטמא ולרבנן פדוי וליכא מעילה. וכדפי' רש"י התם גבי ערכין.

מ"מ ש"מ פל כמה שפדוי פחות מחשבון ב"א שנתנה תורה קצבה לפדיונו אפי' בדעבד א"פ דאל"כ אין שום נ"מ בהא פלוגתא לענין דבר שחיובין עליו פרת וחסאת פיון דאפי' לראב"י דעבד פדוי אין פאן קרבן מעילה ואם פדוי בג' וקידש בו לכ"ע מקודשת וכיון שפן א"כ עבד שצריד י' בני אדם לפדותו מן ההקדש בפחות מי' אינו פדוי.

וא"א לרבנן לעקור דבר מה"ת להקל דסגי לי' בג' ואע"ג דאין מועלין בעבדים דהוקשו לקרקעות ואין מעילה במקורב לקרקע ואפי' בשערו העומד לגזוז איכא למ"ד דאין מועלין כדא' התם בפ' השולח.

מ"מ נהי דמעילה במקורב ליכא איסור דאורייתא מיהו איכא ומקרבן מעילה לחוד הוא דמעט פדמכח בפ"ב דמעילה (דף י) והירושלמי א"ל דפליג על הגמ' שלנו וס"ל שאם

פְּדוּי בְּפָחוֹת מִחֲשָׁבוֹן ב"א שְׁנָתָן תּוֹר' קֶצֶפָה לְפִדְיוֹנוֹ בְּדַעֲבָד פְּדוּי אָבֶל הַגַּמ' דִּינָן בַּע"כ
אִם פְּדוּי (עֶבֶד) [צ"ל בְּדַעֲבָד] בְּפָחוֹת מִי א"פ.

הָא ל"ל דְּמִדְרָבָּן סְגִי לִי בַג'. וּמֵאֵי פְּרִיָּה וְהָא אָדָם מִי קְדוּשׁ נִימָא דְּמִיָּרִי בְּעֶבֶד פְּנֻעֵנִי:
שׁוֹב רְאִיתִי לְהַתּוֹס' בַּסַּפ"ה דְּתַמּוּרָה (נָרְף כֹּז) שְׁהִקְשׁוּ מֵהָא דַּפ' הַנְּחַנְקִין אֵהָא דַּאמ' הָתָם
דְּהָא דְּהַקְדֵּשׁ אֵין לוֹ אוֹנָאָה הֵינּוּ אִפִּי בְּפָחוֹת מִפְּדֵי אוֹנָאָה חוּזָר.

וְאָמַר עֲוֹלָא לֹא אֲמַרְנָן אֲלָא בְּשִׁמּוֹ בְּתַרִּי אָבֶל בְּשִׁמּוֹ בְּתַלְתָּא לֹא וּש"מ דְּבַדְעָבָד בְּתַרִּי פְּדוּי
וְעוֹד הִקְשׁוּ מֵהָא דַּא' שְׁמוּאֵל קִדְשׁ שְׁוֵה מְנָה שְׁחִילְלוּ עַל שְׁוֵה פְּרוּטָה מְחַנְקֵל וְתִי
דְּבַתְמוּרָה מִיָּרִי בַב"ה הַפּוֹדָה הַקְדֵּשׁ שְׁלוֹ.

וְכַה"ג א' שְׁמוּאֵל דְּמְחַנְקֵל עַל פָּחוֹת מִשְׁנֵי. אָבֶל בְּגַזְבָּר הַמוֹכֵר הַקְדֵּשׁ צְרִיָּה ג' או' י' לְמַר
כַּדַּא"ל וְלִמָּר כַּדַּא"ל וְלִפִּי"ז י"ל דְּהִירוֹ מִיָּרִי בְּבַעַל הַבַּיִת עֲצָמוֹ הַפּוֹדָה אֶת הַקְדֵּשׁ עֲבָדוֹ
וְאֵע"ג דְּלַכְתַּחֲקִילָה צְרִיָּה י' ב"א בְּקַרְקָעוֹת וְגַם לַכְתַּחֲקִילָה צְרִיָּה לְפָדוֹתוֹ בְּשִׁנְי' פְּדָאָמ' הָתָם
דְּשְׁמוּאֵל לַכְתַּחֲקִילָה לֹא.

מ"מ הוֹאִיל וּבְדַעֲבָד פְּדוּי תַקְנֵנוּ רַבָּנָן דְּדֵי לְפָדוֹת בַּג' אִפִּי לַכְתַּחֲקִילָה גִזִּי שְׁמָא יִשְׁמַעוּ
וְיִבְרַחוּ אָבֶל בְּגַזְבָּר הַמוֹכֵר אֶת הַקְדֵּשׁ לְאַחֲרִים פִּינָן דַּמָּה"ת לֹא סְגִי אֲלָא בִי אִפִּי בְּדַעֲבָד
צְרִיָּה י'. וְכ"ת אִפְתִּי ה"ל לְאֹקְמִי לְהָא דָּאִם פִּינָצָא בְּהֵם בְּעֶבֶד וּבְגַזְבָּרִי הַמוֹכְרִים אֵיָּרִי
י"ל מִשׁוּם דְּתַנִּי בְּקַרְקָעוֹת ט' וְכַהֵן וְאָדָם פִּינָצָא בְּהֵן מִשְׁמַע דְּוּמִיָּא דְּקַרְקָעוֹת מִיָּרִי דְּבָכֶל
גְּוֹנֵי צְרִיָּה י' וְכַהֵן ל"ש בְּפּוֹדָה בַּעַל הַבַּיִת וְלַכְתַּחֲקִילָה וְל"ש בְּגַזְבָּרִים הַמוֹכְרִי וְאִפִּי
דְּעֶבֶד.

וְאֵלוֹ מִיָּרִי בְּעֶבֶד הָא כַּבֵּה"ב הַפּוֹדָה אִפִּי לַכְתַּחֲקִילָה בַּג' סְגִי פְּדַבְרֵי הִירוֹ וְא"כ לֹא הָיוּ
פִינָצָא בְּהֵן דְּקַרְקָעוֹת. אֲלָא וְנָדַאי ל"מ בְּעֶבֶד.

וְהַשְׁתָּא פְּרִיָּה שְׁפִיר וְאָדָם מִי קְדוּשׁ: וּמִפְּנֵי שְׁדַבְרֵי הַתּוֹ' הִלְלוּ דְּבַר חִידוּשׁ הוּא לְחַלְקֵי בֵּין
[בַּעַל הַבַּיִת] הַפּוֹד' הַקְדֵּשׁוֹ דְּמְחַנְקֵל בְּדַעֲבָד אִפִּי בַש"פ וּבְשִׁלּוּשׁ'. לְגַזְבָּר הַמוֹכֵ' דָּאֵין
פְּדוּי אֲלָא בְּשִׁנְי' וְע"פ חֲשָׁבוֹן בְּנֵי אָדָם שְׁהִצְרִיכ' תּוֹרָה לְפִדְיוֹנוֹ.

אֲמַרְתִּי לְהַצְרִיָּה קֶצֶת בְּזָה וְנָרָא' לִי רְאִיָּי מֵהָא דַּאמ' בַּפ"ק דְּבַכּוֹרוֹ' (ד' יא) מִי שְׁיֵשׁ לוֹ
פְּטָר חֲמוּר וְא"ל שְׁה לְפָדוֹתוֹ פּוֹדְהוּ בְּשִׁנְי' וּמִפ' הָתָם דַּה"ט דְּלֹא יְהִי חֲמוּר מִן הַהַקְדֵּשׁ
וְל"א תּוֹר' בְּשִׁיָּה לְהַחֲמִי אֲלָא לְהַקְלֵ עָלָיו פִּי דָּאִם פְּדוּי בְּשִׁיָּה יָכוֹל לְפָדוֹתוֹ בִּשְׁוֹ' כֹּל שְׁהוּא
וְאִיכָּ' לְאִקְשׁוּנֵי הַאִיָּה קַאמ' דְּפּוֹדָה בְּשִׁנְי' מִטְעָמָא דְּלֹא יְהִי חֲמוּר מִן הַהַקְדֵּשׁ הָא בַּע"כ
פְּדִינָן פְּטָר חֲמוּר מִן הַהַקְדֵּשׁ דְּהָא בְּכָל אֵלוֹ דְּתַנּוּ הָתָם דָּאֵין פּוֹדִין לֹא בְּעַגְלָא וְלֹא
בַּחֲי' וְלֹא בְּשַׁחֲוִטָה מִשְׁמַע וְנָדַאי דָּאִם עֶבֶר פּוֹד' בְּהֵן אִפִּי דְּעֶבֶד אֵינוֹ פְּדוּי וְהַפְטָר חֲמוּר
בְּאִיסוּרוֹ קָאִי לְמֵאֵי דְּקִי"ל כַּר"י דַּא' פ"ח אָסוּר בְּהַנָּאָה כַּדַּא' הָתָם וְהִכִּי מוֹכַח שְׁם וְכֵן
כְּתַבּוּ הַמִּפ' גְּבִי הָא דַּמְבַּע"ל הָתָם.

מַהוּ לְפָדוֹת בְּנִדְמָה. וְלֹא אִיפְשֵׁט דָּאִם פְּדוּי בּוֹ וּמַת פ"ח יְקַבְּרוּר ש"מ דָּאִם פְּדוּי בְּדַבְרָ
שַׁא"פ אִפִּי בְּדַעֲבָד אֵינוֹ פְּדוּי וְזָה בְּרוּר וּבַע"כ מִיָּרִי בְּשִׁאֵינוֹ כְּדֵי שְׁוִיָּו שְׁל פ"ח דָּאִי בְּכַדִּי
שְׁוִיָּו בַּכ"ד סְגִי וְאֲמַרִּינָן נְמִי הָתָם.

ד"מ ברי' דר"נ פריק לי' בְּשִׁילְקֵי בְּשׂוּיָו מ"מ ש"מ דָּאָם פְּדָאוּ פְּחוּ' מְפָדֵי שְׂוִיּוּ בְּדָבָר אַחַר
שְׁלֵא בְּשָׂה אִפִּי בְּדַעְבַּד א"פ וְהָא גַבֵּי הֶקְדָּשׁ א' שְׂמוּאֵל הֶקְדָּשׁ ש"מ שְׁחִילְלוּ עַל שְׁנֵיהּ
פְּרוּטָה מְחֻלְלָל בְּדַעְבַּד וְהִשְׁתָּא בַע"כ פְּדִיּוֹן פְּטָר חֲמוּר חֲמוּר מִהֶקְדָּשׁ בְּשִׁלְא בְּשׂוּיּוּ וְכִיּוֹן
שְׁפָן א"ל דְּבִשְׂוִיּוּ נְמִי חֲמִיר פְּטָר חֲמוּר מִהֶקְדָּשׁ וְאִין פּוֹדִין לְגַמְרֵי אֲלֵא בְּשָׂה דְּנֻקָּא וְאֵע"ג
דְּהֶקְדָּשׁ נִפְדָּה בְּשׂוּיּוּ בַכ"ד אִפִּי לְכַתְּחִילָה אִפִּי"ה פ"ח לֵא.

וְאִפִּי בְּדַעְבַּד פִּינּוּ דַע"כ חֲמִיר מִהֶקְדָּשׁ בְּשִׁלְא בְּשׂוּיּוּ. אֲלֵא עַל פְּרֻחָה הֶקְדָּשׁ נְמִי ל"א
דְּנִפְדָּה שְׁלֵא בְּשׂוּיּוּ בְּדַעְבַּד אֲלֵא בְּשִׁפְדוּ בְּעִלְיוּ גּוּפִי'.

אָבַל ע"י אַחֲרִים אִפִּי בְּדַעְבַּד לֵא וְבַע"כ ה"ט דִּישׁ לְחַלְקָא בֵּין אַחַר לְבַעֲלִים מְשׁוּם דְּבַעֲלִים
פִּינּוּ שְׁהֶקְדָּשׁ חָל ע"פ קִילָא. וִיכּוּלִין לְפָדוּתוֹ שְׁלֵא בְּשׂוּיּוּ אָבַל אַחֲרִים שְׁאִין הֶקְדָּשׁ חָל
ע"י אִינוּ פְּדוּי שְׁלֵא בְּשׂוּיּוּ.

וה"ט ל"ש לְחַלְקָא אֲלֵא בְּקַדְוִשָׁה שְׂאִי נוּ בְּאָה מְאֵלְיוּ אֲלֵא עַל פִּיו כְּמוֹ הֶקְדָּשׁ אָבַל בְּקַדְוִשָׁה
הָבֵא מְאֵלְיוּ וְלֵא ע"פ בְּעִלְיָם כְּמוֹ פְּטָר חֲמוּר שְׁקַדְוִשָׁתוֹ מְרַחֵם וְקַדְוִשׁ מְאֵלְיוּ בְּעִלְיָם כְּאֲחַר
דְּמִי וְאִפִּי"א א"א שֵׁא"פ פ"ח שְׁנָא בְּשׂוּיּוּ אִפִּי"ע ע"י בְּעִלְיָא אִפִּי"א אִינוּ חֲמִיר מִהֶקְדָּשׁ דְּבַעֲלִי'
דְּגַבֵּי פ"ח כְּאֲחַר לְגַבֵּי הֶקְדָּשׁ דְּמִי.

דְּמֵאִי טַעַמ' דְּאַחֲרֵי לְגַבֵּי הֶקְדָּשׁ א"פ שְׁלֵא בְּשׂוּיּוּ מְשׁוּ' דְּלֵא חָל הֶקְדָּשׁ ע"פ בְּעִלְיָ: לְגַבֵּי
פ"ח נְמִי הוּאִיל וְלֵא חָל הֶקְדָּשׁ עַל פִּיו אִינוּ יְכוּל לְפָדוּתוֹ שְׁלֵא בְּשׂוּיּוּ וְאִין כְּאִין חֲנוּמָר
בְּפְטָר חֲמוּר מִבְּהֶקְדָּשׁ אָבַל בְּשׂוּיּוּ אִי אֲמַרִינּוּ דַפ"ח אִפִּי בְּשׂוּיּוּ אִין פּוֹדִין אֲלֵא דְּנֻקָּא
בְּשָׂה.

נִמְצָא פ"ח חֲמִיר מִהֶקְדָּשׁ דַּע"ג דְּבַעֲלִי לְגַבֵּי פ"ח כְּאֲחַר לְגַבֵּי הֶקְדָּשׁ דְּמִי הָא בְּשׂוּיּוּ
הֶקְדָּשׁ אִפִּי ע"י אַחֲרֵי נְמִי נִפְדּוּ מִש"ה נִפְדּוּ בְּשׂוּיּוּ מִה"ט שְׁלֵא יְהֵא חֲמִיר מִהֶקְדָּשׁ.
וְרֵאזִי' עֲצוּמָה הִיא וְכַבֵּר הַמְתִּיקוּ הַתּוֹס' לְסַבְּרָתֵם.

בַּסְפ"ו דְּמִנְחוֹת (דָּף ע"א) וּפִי הֵתֵם דְּדוּנּוּקָא בְּעִלְיוּ הָא דִּיּוּכַל לְפָדוּת שְׁנֵיהּ מְנָה עַל שְׁנֵיהּ
פְּרוּטָה דְּאִין סְבָרָא שְׁיּוּכַל לְפָדוּת הֶקְדָּשׁ חֲבִירוֹ ש"מ עַש"פ וַיִּקְחֵנוּ לְעֲצָמוֹ וּמ"מ שְׁמ תִּי
הַתּוֹס' בַּע"א הָא דַק"ל הֵתֵם אֵהָא מַעֲשָׂה דְּאַנְשֵׁי רִיחּוֹ אֲלֵא שְׁיִישׁ לְדוּן עַל תִּי זֶה וּבַמ"א
תְּבַאֵר הַרְבֵּה בְּעִנְיָן זֶה: דָּף כָּד ע"א הֵנִי ג' פְּסוּקִים כְּנֻגָּד מִי אַר"א כְּנֻגָּד תַּנ"ךְ.

ק"ל בַּסְפ"ז דַּב"ק (דָּף פ"ב) גַּבֵּי הָא דְּתִיקוֹן עֲזָרָא שְׁיֵהָא קוּרִין בְּתוֹרָה בַב' וְה' פְּרִיָּה וְהָא
מַעֲיָקְרָא הֵוִי מִיתְקַנָּא. וּמְשַׁנֵּי מַעֲיָקְרָא תִיקְנוּ חַד גַּבְרָא ג' פְּסוּקִים א"נ תְּלַתָּא גַבְרָא ג"פ
כְּנֻגָּד כְּהֵנִים לְוִיִּם וַיִּשְׂרָאֵל אֲתָא הוּא תִיקְנוּ ג' גַּבְרָא עֲשָׂרָה פְּסוּקִים כְּנֻגָּד עֲשָׂרָה בְּטַלְגָּמִים.

וּמְשַׁמַּע וְדָאִי הָא דְּקֵאָמ' כְּנֻגָּד כְּהֵנִים וְכו' אָג פ דְּקֵאָמ' בֵּין בַּל"ק בֵּין בַּל"ק [צ"ל בַּל"ב]
דָּאִי אֲתַלְת' גַּבְרָא דְּאֵלִישָׁנ' בְּתַרָּא קָאִי א"כ אֲמַאי לֵא מַפ' טַעַמ' דַּג' פְּסוּקִי אֵלִיָּבָא דְּלִישָׁנָא
קָמָא וְעוֹד דְּמְשַׁמַּע דְּטַעַמָא דְּמַגְנִן פְּסוּקִים נְחִית הָכָא לְפְרוּשֵׁי וְלֵא לְגַבְרָא דְּהָא מְסִיק
בְּתַקְנַת עֲזָרָא עֲשָׂרָה פְּסוּקִים כְּנֻגָּד עֲשָׂרָה בְּטַלְגָּמִים.

אֲלֵמָא טַעַמָא דְּפְסוּקִי אֲתָא לְפְרוּשֵׁי דְּתַקְנָה רַאשׁוֹנָ' וְדַעְזָרָא וּמַפ' כְּנֻגָּד כְּהֵנִי וְכו' נִתְקַנוּ
וְהָכָא מַפ' דְּתִיקְנוּ כְּנֻגָּד תַּנ"ךְ וְצ"ל דַּר"א דַּמַּפ' הָכָא טַעַמָא כְּנֻגָּד תּוֹרָה וְכו' אֲזֵלָא לְטַעַמֵי
דַּמַּפ' לְעִיל בְּרִי פִירְקוֹן (דָּף כ') דְּקוּרָא שְׁלֵשׁ גַּבְרָא כְּנֻגָּד תַּנ"ךְ.

וילדידי ה"ט נמי דג"פ לקל א' אַבְל רְבָא דמ"פ הת' טעמ' דתלתא גבְרָא פְּנֵגְד פְּהֵגִים דג"פ נְמִי ה"ט וְהָאֵי דספ"ז דב"ק פְּרָבָא אֲתֵינָא: לָא קִשְׁיָא פְּאֵן בְּכַדִּי שְׂיַפְסִיק ק"ל אִיךְ טְעֵי אַבְיִי בְּזָה הָא בְּמִתְנִי גּוֹפ' מְפָרֵשׁ וְעַד פְּמָה מְדַלַּג וְכַדְפְּרִיךְ ע"ה.

ונ"ל דס"ד דאבְיִי דְהָאֵי וְעַד פְּמָה הוּא מְדַלַּג אֲתָא לְפָרֵשׁ סִיפָא דְאִין מְדַלְגִין בְּתוֹר' וְה"ק וְעַד פְּמָה הוּא מְוֹתֵר לְדַלַּג בְּתוֹרָה. וְהַגְמָרָא לָא נְחִית לִי לְפָרֵשׁ הֵכִי דְאִי הָאֵי עַד פְּמָה אֲתוֹרָה קְאִי וְאִין מְדַלְגִין קְאִי ה"ל לְמִיתְנָא וְעַד פְּמָה אִין מְדַלְגִין בְּכַדִּי שְׂיַפְסֹק הַמְתוֹרְגָמֵן פִּינֵן דלפ' אִיסוּר דִּילוג אֲתָא הָוִי לִי לְמִינְקֵט לִישְׁנָא דְאִיסוּרָא וּמְדַנְקֵט ע"כ מְדַלַּג לְשׁוֹן הָיִתֵר ש"מ דְהֵיִתֵר דְמְדַלְגִין בְּנָבִי דְרִישָׁא אֲתָא לְפָרוּשֵׁי שׁוּב רְאִיתִי לְהִתּוֹ בַּפ"ז דְיוֹמָא (דָּף ס"ט) שְׁפָתְבוּ לָא בְעִי לְשׁוּנָא דְאֲתוֹרָה קְאִי וּמְשׁוּם דְקַתְנִי אִין מְדַלְגִין בְּתוֹרָה הָדֵר קָא מַפ' דַּע"כ מְוֹתֵר לְדַלַּג בְּתוֹרָה בְּכַדִּי שְׁלֵא יַפְסִיק הַמְתוֹרְגָמֵן וְהָא דְאָסֵר בְּרִישָׁא בְּכַדִּי שְׁלֵא יַפְסִיק דִּי"ל דָּא ה"נ דְהַמ"ל הֵכִי אֲלָא אַבְיִי מְתַרְץ לְפִי הָאָמַת פְּאֵן בְּעֵנִין א' פְּאֵן בַּב' עֲנִינִים פְּדַתְנִי וְכו' וְדְכָרִי תִימָא הֵן דְוַדָּאֵי אִם אִיתָא דְהָוִי מְלִי לִישֵׁב הִתִּי א' הָוִי מְיִשֵׁב וְלָא הָוִי הָדֵר בִּי מְחַמַּת קְזִי וּבְכַרְט לְמָאֵי דְגָרְסִי בְּשִׁמְעָתִין אֲלָא א' אַבְיִי מְשִׁמַּע דְתִי א' גְּדַחָה לְגַמְרִי מְחַמַּת קִשְׁיָא זֵו וָא"א לְהַעֲמִידוּ כָּלִל.

וְעוֹד קְשָׁה לְמָאֵי דַּג' בְּשִׁמְעָתִין בּו' א אַמ' אַבְיִי מְשִׁמַּע דְלָא שְׁמִיעַ לִי לְאַבְיִי הָא דְתַנְי' אֲלָא הַגַּמ' מְיִיתִי לָהּ וְאַמָּאֵי הָדֵר בִּי וְהַמְחַנּוֹר פְּדַפְי': וְהוּא נוֹשָׂא אֶת פְּפִיו מְשׁוּם סִיפָא נְקִט לָהּ דְאֵלוּ קְטָן לָא תִי"ט וְאִין זֵה פְלוּם דְהָא בְּהַדְיָא תְּנֵן בְּסַמוּךְ קְטָן אִין נוֹשָׂא פְּפִיו עַד פִּי א"נ שְׁהוּא מְתַחִיל פְּאֵלוּ הוּא הַגְּדוּל שְׁבֵהָם וְגַם זֵה אִין נִרְאָה דְלָא מְצִינּוּ בַּג' שְׂיִשׁ תּוֹרַת קְדִימָה לְגְדוּל לְגַבִּי בְּרַכּוֹת פְּהֵגִים.

ול"נ דנ"מ לְהָא דְאָמְרִי בַּפ"ז דְסוּטָה (דָּף ל"א) בַּה"כ שְׁפֹלֶן פְּהֵגִים פְּוֹלֵן עוֹלִין לְדוּכּוֹן וּפְרִיךְ וְהָא תַנְיָא בַּה"כ שְׁפֹלֶן פְּהֵגִים מְקַצְתוּן עוֹלִין וּמְקַצְתוּן עוֹנִין אָמֵן וּמְשַׁנִּי ל"ק הָא דְאִשְׁתַּיִיר בִּי עֲשֶׂרָה הָא דל"א בִּי עֲשֶׂרָה.

וקמ"ל מְתַנִּי הֵיכָא לְאַשְׁתַּיִיר בִּי עֲשֶׂר דְמְקַצְתוּן עוֹלִין וּמְקַצְתוּן עוֹנִין אָמֵן דְהַמְפְּטִיר בְּנָבִי הוּא אֲחַד מִן הָעוֹלִין דְוּוֹקָא וְלָא מִן הָעוֹנִין אָמֵן: וְאִם הִי' קְטָן אָבִיו אוֹ רַבּוּ עוֹבְרִין עַל יָדוֹ. פִּי אִם אִין לְאָב וַיִּשׁ לוֹ רַב רַב עוֹבֵר ע"י.

אַבְל בְּיֵשׁ לוֹ אָב וְרַב אָב קוֹדֵם לְרַב לְעַבְוֹר ע"י. וְלָא דְמִי לְהָא דספ"ב דב"מ (דָּף לָה) גַבִּי אַבְיָדָה אָבִיו וְאַבְיָדָת רַבּוּ וְאַבְיָו וְרַבּוּ נוֹשְׂאִין מְשִׁאוּי אוֹ שְׁהִי בְּבֵית הַשְּׁבִי דְבְּכּוֹלְהוֹן רַבּוּ קוֹדֵם לְאָבִיו מְפָנִי שְׁאָבִיו הֵבִיאוּ לְחַיִּי עוּה"ז וְרַבּוּ שְׁלַמְדוּ חֲכָמָה הֵבִיאוּ לְחַיִּי עַה"ב דש"ה דְבִזְכוּת הַקְטָן וּכְבוֹדוֹ הָאָב קוֹדֵם לְזְכוּת בּוּ יוֹתֵר מִן הָרַב שְׁהָרִי אָבִיו יוֹרְשׁוֹ וְזָכָה בְּמַצִּיאָתוֹ פְּדַתְנֵן בַּפ"ק דב"מ (דָּף יב) מַה שְׁאִין הָרַב זוֹכָה בּוּ וְעוֹד דְהִת' שְׁאִנִּי שְׁעָלִיו מוּטָל לְהַקְדִּים פְּבוֹד רַבּוּ לְכְבוֹד אָבִיו מְטַעֲמָא דַּמְפ' שְׁאָבִיו מְבִיאוּ כּו' אַבְל הָכָא שְׁהוּ דְבָר הַבָּא מְאָלִיו ע"י תְּקַנַּת חֲכָמִי מְטַעֲמָא דַּמְפ' בַּגַּמ' הָא נוֹדָאֵי הָאָב קוֹדֵם לְרַב וְה"ט דְאֶקְדַּמְי' תַּנְיָא דִּידֵן וּמְדַתְנֵן אוֹ רַבּוּ עוֹבֵר ע"י מְשַׁמ' דְוּוֹקָא נְעַבְוֹר לְפָנֵי הַתִּיבָה הָא דְזָכוּ מְזִכּוּתוֹ אַבְל לְפָרוּס עַל שְׁמַע וְלִישָׁא אֶת פְּפִיו לָא: קְטָן קוֹרָא בְּתוֹר' פְּדִי נְסָבָא דְהָא קְתַנִּי רִיש' וְאִם הִי' קְטָן הַמְפְּטִיר אָבִיו וְכו' וְאָמַר לְעֵיל דְהַמְפְּטִיר בְּנָבִיא צְרִיךְ שְׂיַקְרָא בְּתוֹרָה תַּחֲזִילָה מְפָנִי פְּבוֹד תּוֹרָה וּש"מ דְקָטָן קוֹרָא בְּתוֹר' מִיְהוּ אִינְפָא לְמִימ' דְמַהֲת' ה"א דְוּוֹקָא לְמְפְּטִיר עוֹלָה דְהָא אִיכ' לְמַ"ד לְעֵיל דְכִינּוּן דְמְשׁוּם פְּבוֹד תּוֹר' הוּא נָא סַל ק לְמִנְיָנָא וְאַפְי' לְמַ"ד עוֹלָה מ"מ

מפטר קיל טפי פיון דאינו אלא משום פבוד תורה וסד"א דדוןקא למפטר עולה אכל לא לא' משאר קרוים קמ"ל דקורא בתורה בכל עניין: אכל אינו פורס וכו'.

הא ודאי פדי נסבא דהא תני לעיל ואם הי' קטן אביו או רבו עובר ע"י לפני התיבה ולפרוס על שמע ש"מ דקטן עצמו לא אלא אידי דבעי למיתני נושא את פפיו נקט נמי הא ועוד פריסות שמע נמי איצטריף לי' דאי מרישא ה"א דעובר על ידו דקא' היינו לפני התיבה אכל פורס ע"ש קטן עצמו ש"ד קמ"ל דלא ועוד הא דאינו פורס ע"ש ואין עובר לפני התיבה פי' לעיל: אינו פורס ע"ש פי' התוס' ואפי' לר"י דמכשיר לי' במגילה לעיל הקא מודה דא"מ בדבר שבקדושה משו' דבקטן איכא תרתי דרבנן כדפי' לעיל לרבנן דר"י אכל במגילה יש להקל משום דטרף ונשים הי' בספק להשמיד ולהרוג לפיכך עשאו ר"י פגדול.

ולפי זה האי דפ"ב דשבת דקא' הדליק חש"ו לא עשה פלום אע"ג דבגס חנוכה הי' קטנים נמי בספק הא דלא כר"י אלא פרבנן ובנודאי זה מוכרח דבהא אפי' ר"י מודה מדפליג ר"י בסיפא גבי סומא מפלל דבהא דרישא דקטן מודה ומ"מ י"ל דמט"א מודה ר"י בהא דקטן אין פורס על שמע ולא דמי למגילה דבהגיע לחינוך חייב במגילה מדרבנן פגדול ואע"ג דה"ל תרי דרבנן לית לן בה וכדפי' לעיל בפ"ב אכל בק"ש וברכותיה אפי' הגיע לחינוך נמי פטור אפי' מדרבנן וע"ד שיטת רש"י בפ"ג דברכות [דף כ'] דתנו התם נשים ועבדים וקטנים פטורין מק"ש ופי' רש"י הא דקטן פטור מק"ש אפי' בהגיע לחינוך לא הטילו על אביו לחנכו בק"ש לפי שאינו מצוי תמיד כשמגיע זמן ק"ש וכיון שפטור מק"ש כ"ש שפטור מברכת ק"ש לפני' ולאחריה לפיכך אין פורס על שמט שהוא מברכת ק"ש לפני' דהואיל ואינו מחוייב בדבר אפי' מדרבנן א"מ.

אלא שאין טעם זה עולה בהא דאין קטן יורד לפני התיבה אמאי מודה ר"י הא דמי למגילה שחייב קטן מדרבנן פדתנו התם וסחיבין בתפילה ואמאי אינו מוציא אחרים כמו במגילה לר"י דמוציא וגבי סיפא דתנו ר"י אומר מי שלא ראה מאורו' מימיו כו' כתבו התוס' משמע הא ראה ונסמ' מודה ר' יהוד' דפורס ואמאי הא אמר ר"י בפ"ח דב"ק (דף פז) סומ' פטור מכל המצות.

ותי' מדרבנן סומא חייב במצות אפי' נסתמה משנולד שלא יראה פנכרי. ול"ד לנשים שפטורות ממ"ע שהז"ג אפי' מדרבנן ש"ה דעדיין יש הרבה מצות שחייבות בהן אכל סומא אם נפטר אותו מכל המצות יתאי חשיב פנכרי.

ואע"ג דקטן אינו פורס הואיל והוי' ב' דרבנן אפ"ה סומא שהוא ב' דרבנן מוציא אחרים פיון שהוא גדול ובר דעת עדין טפי מקטן ובסוף פ"ב הקשו התוס' דבפ"י דפסחי' (דף קי"ט) אמרינן דרב ששת ורב יוסף אמרי אגדתא בליל פסחים ומוציאין אחר' משום דסברו מצה בזה"ז דרבנן ואמאי הא אינהו הוו ב' דרבנן דהא סומא פטור מלומר אגדה ומפקי אחרים דאינו אלא חד דרבנן ותי' דסומא עדיף מקטן שהרי נתחייב פכר מה"ת משא"כ קטן.

ולה"ט דסומא עדיף משום דנתתיב פּבּר אי נולד סומא דל"נ בּמצו' מה"ת מעולם אפי' מדרבנן אינו מחויב דדמי לגמרי לקטן. ק"ל א"כ למה מפ' בגמ' דה"ט דר"י דכל שלא ראה מאורו' לא יפרנס משו' דל"ל הנאה ורבנן א"ל הנאה כר"י.

והשתא ל"ל לאוקמא בפלוגת' חדשה לימא דכ"ע ס"ל כר"י דסומא נמי א"ל הנאה מן המאנך' אלא ר"י לטעמי' דפוטר סומא מפל המצות מה"ת. לפיכך א"מ דה"ל תרי דרבנן ודמי לקטן הואיל ולא נתחייב במצות מה"ת מעולם אבל ראה ונסתמא עדיף מקטן הואיל ונתחייב פּבּר אבל למאי דפי' התוספו' פּאן דעדיפותא דסומא מקטן הואיל וגדול ובר דעת הוא א"כ אין לחלק בין סומא משנולד לראה ונסמא שניהם עדיפי מקטן מה"ט.

ומהשתא בע"כ הא דלא ראה מאורו' מימיו דלא יפרנס לר"י בע"כ ה"ט משו' דל"ל הנאה וקק"ל דלר"י דפוטר סומא מפל המצות היכא אפשר לחייבו מדרבנן דהא כל מילי דרבנן אסמכוהו על לאו דלא תסור א"נ אשאל אביה ויגדה פּדאמרי' בפ"ב דשבת (ד' כ"ב) והא לא שניף אלא מאן דאיתא במצות מה"ת ומנוהר בלאו דלא תסור ובשאל אביה.

אבל מאן דפטר מפל מצות האמורות בתורה לא רמי חייב' לשמוע דברי חכמים ומקנותיהו ולא רמי רחמנא אגודא דרבנן עלי' הואיל ואינו מצוה על עיקר ושורש דהני קראי גופייהו דנ"ל מהן דמצוה לשמוע לד"ח.

ול"ד לקטן שחייב בחיובו מדרבנן דהתם לאו אקטן רמו אלא אאביו לחנכו במצות והאב מחויב לשמוע דברי חכמים. מיהו למאי דפי' התו' עוד בשם הירושלמי דהאי דכל של"ר מאורת מימיו דקאמ' ר"י ל"מ מסומא ממש אלא מיירי שהי' כל ימיו בבית אפ"ל נחא.

ולפי"ז נמי א"ש ה"ט דפי' התו' בפ"ב אלא דעל פי' הירושלמי שדו התוס' נרצא שם בפ"ד דר"ה דבגמ' דידן ל"מ הכי אלא מיירי מס מא ממש מדמפרש בשמעתינ טעמא דר"י משום דאינו נהנה מהמאורות ורבנן אית לי' הנאה כר"י שראה סומא ואבוקה בידו וכו' ובאדם שראה יפה אנה שנולד במערה ולא ראה מאורות מעולם ל"ש ה"ט.

ואפשר לומר דהא דר"י פוטר סומא מפל המצו' מה"ת אינו אלא מצו' עשה דהוי בקום ועשה אבל מצות ל"ת חייב מה"ת א"כ חל עליו תקנת חכמי' שהרי מוזהר על לאו דלא תסור ובסוף פ"ב כתבתי מה שפי' התוס' שם דרשות יוכל להוציא בד חייב דרבנן כמו קטן מברך לאביו ועולה למנן שבעה ומוציא אחרים י"ח במגילה לר"י.

אלמא ס"ל להתו' דהא דר"י מתיר במגיל' בקטן היינו משום דס"ל דרשות יוכל להוציא ב"ח דרבנן. ופירשתי שם הא דלא פליג ר"י אשוטה נמי ה"ט משום דשוטה הוי כמתעסק בעלמא ולא מהני אפי' באחרים עע"ג משא"כ בקטן דבאחרים עע"ג בר פנונה הוא.

ואע"ג דשוטה נמי יש לו מעשה פּדמשמע לפום ריהטא בפ"ק דחולין גבי העלם חש"ו ה"ז בכי יותן אלמא בר פנונה דיינינן לי' ע"י מעשה דהיינו במפרש בהד' שעושה לשם פּבּ. מ"מ ה"ט דלא פליג ר"י אשוטה ובמפרש בהד' שקורא לשמה.

י"ל ע"ד שפי' התוס' בשם הירושלמי דמקשה אהא דתנן בפ"ק דתרומות חש"ו שתּרמו אין תרומתן תרומה ויזכיח מעשה שלהן על מחשבתן ומשני ונחשב לכם תרומתכם. את שכתב בו מחשבה אין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו ושאין כתוב בו מחשב' מעשה

שְׁלוֹ מוֹכִיחַ עַל מַחְשַׁבְתּוֹ פִּי פִּינּוֹ דְעֵיקָר תְּרוּמָה בְּמַחְשַׁבָּה וְחַשׁ"ו אֵין לָהֶם מַחְשַׁבָּה אֵין מַעֲשֵׂה מוֹכִיחַ עַל מַחְשַׁבְתּוֹ.

וְהַ"נ א"ל דַּס"ל לַר"י הִיָּרְהוּר פְּדִיבוֹר דְּמִי וְכִינּוֹ דִּינְצָא י"ח מְגִילָה ע"י הִיָּרְהוּר וּמַחְשַׁבָּה אֵין מַעֲשֵׂה שְׁלוֹ מוֹכִיחַ עַל מַחְשַׁבְתּוֹ וְהַ"ל פְּמַתְעַסֵּק: מִיְהוּ ק"ל עַל דְּבָרֵי תוֹס' אֵלוֹ אַס"ד דַּס"ל לַר"י דְּרִשׁוֹת מוֹצִיא ב"ח דְּרַבְּנָן הָא אָמְרִי הֵתֵם בַּפ"ב פְּנֻלָה ר"י הִיא וְחַסְרֵי מְחַסְרָא וְהַ"ק הַפֶּל פְּשִׁירִין לְקָרוֹת אֵת הַמְּגִילָה חוּץ מַחַשׁ"ו בַּד"א בְּקָטָן שְׁלֵא הִגִּיעַ לְחִינּוּף וְכו' שַׁר"י מִתִּיר בְּקָטָן וּמַשְׁמַע הֵתֵם דְּהִכִּי הָיִי מְסַקְנָא דְשִׁמְעֵתִין אֶלְמָא לַר"י נְמִי רִשׁוֹת אֵינּוּ מוֹצִיא ב"ח דְּרַבְּנָן לַכ"ע.

וְעַק"ל דְּהָא בְּתַחֲלִילָה רְצוֹ הַתּוֹ' לְהוֹכִיחַ דְּסוּמָא לַר"י חֲזִיב מְדַרְבְּנָן מְהָא דַּפ"י דְּפִסְחֵי דַּאמ' רַאב"י סוּמָא פְּטוֹר מְלוּמַר הַגְּדָה וּפְרִיָּה מַר"י וְר"ש דְּהָיִי אָמְרִי בַּל חַד אֲגַדְתָּא בְּבֵיתִי וּמְדַמּוֹצִיא אָחְרֵי י"ח ש"מ דְּחִינּוּבִין וּמְשַׁנֵּי קְסָבְרֵי מְצָה בַּזֶּה"ז דְּרַבְּנָן ש"מ דְּאֵינְהוּ נְמִי מְדַרְבְּנָן חֲזִיבִין וּמְסִימִי וְנִישׁ לְדַחֲוֹת דְּרִשׁוֹת יָכוֹל לְהוֹצִיא ב"ח דְּרַבְּנָן וְכו' הָא מְמַסְקְנָא דְּהֵתֵם מוֹכֵחַ לְהִפּוּף דְּאֵהוּא דְּמְשַׁנֵּי קְסָבְרֵי מְצָה בַּזֶּה"ז דְּרַבְּנָן פְּרִיָּה וְהָא כָּל דְּתַקּוֹן רַבְּנָן פְּעִינּוּ דְּאוֹרֵייתָ' תִּיקּוֹן.

וּמַשְׁמַע וְנִדְאֵי לַפִּי הַתּוֹס' דַּה"ק קְסָבְרֵי מְצָה בַּזֶּה"ז דְּרַבְּנָן לְפִיכָּה סוּמָא דְּרִשׁוֹת מוֹצִיא דְּרַבְּנָן וּפְרִיָּה וְהָא כָּל דְּתַקּוֹן וְכו' פִּי וְכַמוֹ דְּאֵינּוּ מוֹצִיא בְּשַׁל תּוֹרָה ה"נ בְּדַרְבְּנָן אֵין מְחַנּוּב א"מ אָחְרִים י"ח.

וּמַחְמַת קְוִשְׁנֵי זֹו מְסִיק דַּר"י וְר"ש ל"ל דַּר"א דְּסוּמָא פְּטוֹר מְלוּמַר הַגְּדָה וְש"מ לַפִּי הַמְּסַקְנָא דְּרִשׁוֹת א"מ בְּדַרְבְּנָן. וְעוֹד דַּא"א לְפָרֵשׁ כֵּן דְּהָא אֵהָא דְּמְשַׁנֵּי קְסָבְרֵי מְצָה בַּזֶּה"ז דְּרַבְּנָן פְּרִיָּה מְפָלֵל דַּרַאב"י ס"ל מְצָה בַּזֶּה"ז דְּאוֹרֵייתָא וְהָא הִיא דְּאָמַר מְצָה בַּזֶּה"ז דְּרַבְּנָן קְסָבְרֵי כָּל דְּתַקּוֹן רַבְּנָן פְּעִינּוּ דְּאוֹרֵייתָא תִּיקּוֹן וְלַר"י וְר"ש נְמִי הָא וְדַאֵי כָּל דְּתַקּוֹן רַבְּנָן פְּעִינּוּ דְּאוֹרֵייתָא תִּיקּוֹן וְאֵי הָא דְּמְשַׁנֵּי קְסָבְרֵי מְצָה בַּזֶּה"ז דְּרַבְּנָן ה"פ דְּרִשׁוֹת מוֹצִיא דְּרַבְּנָן הִכָּא דִּיִּיק מְפָלֵל דַּרַאב"י ס"ל מְצָה בַּזֶּה"ז דְּאוֹרֵייתָא הָא הוּא לֹא אֵיִירִי פְּלָל בְּסוּמָא לְהוֹצִיא אָחְרִים י"ת וְל"ק אֶלְא דְּסוּמָא עֲצָמוּ פְּטוֹר מ"מ מוֹדָה דְּמוֹצִיא אָחְרִים כַּר"י וְר"ש מְשׁוּם דְּמְצָה בַּזֶּה"ז דְּרַבְּנָן וְרִשׁוֹת מוֹצִיא דְּרַבְּנָן דְּהָא הִיא שְׁנוּיָא גּוּפָא דְּקְסָבְרֵי מְצָה בַּזֶּה"ז דְּרַבְּנָן לַפִּי הַתּוֹס' הוּא הוּלְפָה עַד"ז.

וּמ"מ נ"מ בַּדַּר"א דְּסוּמָא עֲצָמוּ פְּטוֹר מְלוּמַר הַגְּדָה וְהָא ל"ל דְּהָא דְּפְרִיָּה לַר"י וְר"ש הָא וְדַאֵי דְּכָל דְּתַקּוֹן הִיָּנּוּ לַת"ק דַּר"י דְּרִשׁוֹת א"מ ב"ח דְּרַבְּנָן בְּמְגִילָה דַּא"כ לֹא הִנְהָ פְּרִיָּה בְּפִשְׁטוּת כ"כ הָא וְדַאֵי דְּכָל דְּתַקּוֹן רַבְּנָן פִּינּוֹ דַּר"י ל"ל הִיא סְבָרָא.

וּמְפִי' רְשַׁב"ם נִרְא' שַׁמְפ' בְּעֵנִין אַחַר דְּהָא מְשַׁנֵּי קְסָבְרֵי מְצָה בַּזֶּה"ז דְּרַבְּנָן הִיָּנּוּ דְּהָא דְּסוּמָא פְּטוֹר מְלוּמַר הַגְּדָה הוּא בְּזִמְן הַבֵּית דְּוִןקָא אַבְּל בַּזֶּה"ז חֲזִיב מְדַרְבְּנָן שְׁהָרִי אֵהוּא דְּקָאמַר דְּכָל דְּתַקּוֹן רַבְּנָן וְכו' פִּי פִּינּוֹ דְּבְזִמְן שַׁבַּה"מ קִיָּים פְּטוֹר הַשְּׁתָא נְמִי פְּטוֹר וְאֵינּוּ מוֹצִיא אָחְרֵי' דִּי חוֹבְתָם מְשַׁמַּע דְּמְפָרֵשׁ הָא דְּמְשַׁנֵּי מְצָה בַּזֶּה"ז דְּרַבְּנָן הִיָּנּוּ בַּזֶּה"ז סוּמָא חֲזִיב מְדַרְבְּנָן אַע"פ שְׁבְזִמְן הַבֵּית הִי' פְּטוֹר לְגַמְרֵי אִפִּי' מְדַרְבְּנָן.

ופי' תמוה הוא דמאי ס"ד לומר דבזמן הבית שְׁהוּוּ הפל סְיִיבין מה"ת הי' סומא פטור מדרבנן ובזמן הגז דקיל דְּקִיל עֲצָמוּ דְהַגְדָּה לְכָל אִינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנָן וְשִׁיְהָא סומא מְחִיב מדרבנן אין זה אלא כְּעֵין יִצְיָא בְּאַרְעָה וכו'.

ואע"ג שְׁבַמְסַקְנָא לא קְיִימָא הָכָא מ"מ הדְּבָר תְּמוּהָ שְׁיִטְעָה הַמְתַּרְז בְּתַחֲלִילָה בְּזוּה. אָבֵל ל"נ לְפָרֵשׁ הָאֵי שְׁמַעְתָּא כְּפִשׁוּטָה הִיא דְלִמְאֵי דְמִשְׁנֵי בְּתַחֲלִילָה קְסִיבַר מְצָה בּוּזָה"ז דְרַבְּנָן הִינּוּ לֹוֹמַר כִּינּוּ דְאִינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנָן וְסוּמָא נְמִי סְיִיב מְדַרְבְּנָן מִש"ה מוֹצִיא אַחֲרֵי בְּזָמֵן הִזְה דְאֵתִי דְרַבְּנָן וּמְפִיק דְרַבְּנָן וּפְרִיָּה מְכָלֵל דַּר"א סְבַר מְצָה בְּזָמֵן הִזְה כּו' דְמַדְאָמַר סוּמָא פְטוֹר מִן הַתּוֹרָה אַע"ג דְבוּזָה"ז לִיכָא נ"מ בְּדְבָר אֵי הָוִי ס"ל מְצָה בּוּזָה"ז דְרַבְּנָן דַּמ"מ סוּמָא נְמִי סְיִיב מְדַרְבְּנָן וְשׁוּה לְכָל אָדָם וּבַע"כ ס"ל מְצָה בּוּזָה"ז דְאִוְרִינְיָתָא וְהַשְׁתָּא אִיכָא נ"מ בְּהָא דְסוּמָא פְטוֹר מְלוֹמַר הַגְדָּה מִן הַתּוֹרָה דְאִינוּ יְכוּל לְהוֹצִיא אַחֲרֵי דְלֵא אֵתָא דְרַבְּנָן וּמְפִיק דְאִוְרִינְיָתָא וְהָא אִיהוּ אָמַר מְצָה בְּזָמֵן הִזְה דְרַבְּנָן א"כ סוּמָא דְרַבְּנָן מוֹצִיא אַחֲרֵי בּוּזָה"ז דְכוּלְהוּ אִינוּ אֵלָא דְרַבְּנָן דְהָא וְנִדְאֵי הָא דַּאמ' סוּמָא פְטוֹר מְלוֹמַר הַגְדָּה בְּזָמֵן הִזְה קָאֵי וְלָד דּו' קָאמַר וְעַד"ז פִּירֵשׁ"י רַפ"ק גְּבִי ור"י אֵלִיבָא דְמֵאן וּמִשְׁנֵי כָּל תְּקוּנָה רַבְּנָן כּו' פִּי' וּכְמוֹ שְׁסוּמָא פְטוֹר בְּזָמֵן הַבֵּית דְהָוִי מְצָה מַה"ת ה"נ בְּזָמֵן הִזְה דְמְצָה אִינוּ אֵלָא מְדַרְבְּנָן אַפ"ה סוּמָא פְטוֹר אִפִּי' מְדַרְבְּנָן וְהַדְר פְּרִיָּה ור"י ור"ש הוּא וְנִדְאֵי כָּל דְתִיקְנָנוּ כּו' וַא"כ סוּמָא אַפ"ה דְמְצָה בְּזָמֵן הִזְה דְרַבְּנָן א"י לְהוֹצִיא אַחֲרֵי כִינּוּ דְהוּא פְטוֹר אִפִּי' מְדַרְבְּנָן אֵין רְשׁוּת מוֹצִיא בַר חֵיב אִפִּי' בְּדְרַבְּנָן וּמְסִיק דַּר"י ור"ש ל"ל לְהָא דַּר"א וּמְכָאן רֵאִי בְרוּרָה דְרִשׁוּ' אֵין יְכוּל לְהוֹצִיא בַר חֵיב דְרַבְּנָן שְׁלֵא כְּדַבְּרֵי הַתּו' וְהַשְׁתָּא לְמַסְקְנָא לַר"א דַּס"ל דְסוּמָא פְטוֹר מְלוֹמַר אַגְדָּה ל"ש בְּזָמֵן הַבֵּית ל"ש בְּזָמֵן הִזְה דַּס"ל לַר"א דַּמְצָ' בּוּזָה"ז דְרַבְּנָן אַפ"ה סוּמָא פְטוֹר כְּעֵין בְּשַׁל תּוֹרָה.

וע"ד שְׁפִי הַרְשָׁפָם הֵתָם וְהָא כָּל דְתִיקְנָנוּ וכו' וְכִינּוּ שְׁבַזְמָן בַּה"מ פְטוֹר הַשְׁתָּא נְמִי פְטוֹר וַא"מ אַחֲרֵי. וְהָכִי מְסַתְבַּר דְאֵין סְבָרָא אַדַּר"י לֹוֹמַר דַּאע"ג דְסוּמָא פְטוֹר מַה"ת אַפ"ה מְדַרְבְּנָן סְיִיב דְהָא נְשִׁים דַּמַּה"ת פְטוֹרֵי מְכָל מ"ע שְׁהוּז"ג וְאַפ"ה לֵא גְזָרוּ רַבְּנָן לְחִיבּוּן כ"ש עַל סוּמָא דְאִינוּ פְטוֹר לַרַב"י אֵלָא מְמַצָּה וְאַגְדָּה לְחוּד דְבַע"כ לֵא ס"ל לַר"א כַר"י דְסוּמָא פְטוֹר מְכָל הַמְצוֹת דַּא"כ קָרָא לְפִטְרוּ מְאַגְדָּה ל"ל וַא"כ אִינוּ בְּדִין לְחִיבּוּ מְדַרְבְּנָן.

ול"ד לְסוּמָא אֵלִיבָא דַּר"י דְחִיבּוּ מְדַרְבְּנָן דַּש"ה דְכִינּוּ דְפְטוֹר מְכָל הַמְצוֹת מַה"ת חִיבּוּהוּ רַבְּנָן שְׁלֵא יִרְאָה לְגַמְרֵי כְּנִכְרֵי כְּדַפְּנֵי הַתּוֹס': פּוֹחַח פִּירֵשׁ"י בַּמַּס' סוּפְרִים מַפ' כָּל שְׁכַרְעֵי נְרֵאִין וְהַתּוֹס' פִּי' זֶה אוֹתוֹ שְׁלוּבֵשׁ בְּגָדִים קְרוּעֵי.

וק"ל עַל פִּירֵשׁ"י דְבַגְמָ' מְשַׁמַּע דְפּוֹחַח אָסוּר מִשׁוּ' לֵא יִרְאָה בְּהַ עֲרֹנָת דְבָר גְּבִי בַעֲיָא דְקִטְנָן פּוֹחַח לְפִירֵשׁ"י וּבְכַרְעֵי נְרֵאִין מֵאֵי עֲרֹנָת דְבָר אִיכָא וּבַגְמָ' אַפְרֵשׁ לְהֵיָא בְּבָא: סוּמָא פּוֹרַס ע"ש וּמְתַרְגַּם.

ק"ל אַמֵּאֵי שְׁיִיר לְעוֹבֵר לְפָנֵי הַתִּיבָה בְּסוּמָא מַה דִּינוּ כְּדַתְנֵי לְהוּ גְבִי פּוֹחַח וְקִטְנָן דְבִשְׁלֵמָא קוֹרָא בְּתוֹרָה שְׁיִיר דְמִילְתָא דְכְּפִשְׁטָא הִיא דַּא"ק כִּינּוּ דְאִינוּ רוּא' בַּס"ת וְכֵן נוֹשֵׂא כְּפִיו לֵא פְסִיקָא לִי כְּדַאמַר לְקַמֵּן סוּמָא בַּא' מַעֲיָנוּ לֵא יִשָּׂא אֵת כְּפִיו וְאֵם הִי דְשׁ בְּעִירוֹ מוֹתֵר וְה"ה לְסוּמָא בַּב' עֵינָיו בְּדִשׁ בְּעִירוֹ מוֹתֵר וּכְמ"ש שָׁם.

אָבֵל אַמַּאי לֹא תָנָא דִּין עוֹבֵר לְפָנֵי הַתִּיבָה דְש"ד וְאִי מְשׁוּם דְּמִקְלָתָא דְּפִשְׁיטָא הִיא דְּעוֹבֵר
מִש"ה לֹא תָנִי לָהּ הָא קַתְנִי מִתְרַגְּם אַע"ג דְּמִקְלָתָא דְּפִשְׁיטָא הִיא וְאַמַּאי לֹא תָנָא נְמִי לְעוֹבֵר:
כָּל שְׂלֵא רָאָה מְאֹרֵו' מִיָּמִיו לֹא יִפְרֹס.

טַעֲמָא דְר"י מְפָנִי דל"ל הֵנָּה מִן הַמְּאֹרֹת. ק"ל לֵה"ט אִפִּי בְּרָאָה כְּבָר אִם הַשֵּׁת אֵינֹו
רוֹאָה אַמַּאי מְבַרְךְ דְּמַאי אֶהְיִי מַה שְׂרָאָה כְּבָר דְּהָא כִּינֹו שְׂאֲנוּ מְבַרְכִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל
הַמְּאֹרֹת ש"מ דְּעַל הַנְּאֹוֹת הַמְּאֹרֹת שְׁל אוֹתוֹ יוֹם וְשַׁעָה מְבַרְכִי וְהָאִי כִּינֹו דְּהַשְׁתָּא הוּא
סוּמָא וְלִית לִי הַנְּאָה בְּשַׁעְתִּי אַמַּאי מְבַרְךְ מִיְהוּ מְצִינֹו כַה"גבכ"ד דְּמִנְחֹו' (דָּף מ') תָּנִיא
ר' מְאִיר אוֹמֵר חַיִּיב אָדָם לְבַרְךְ ג' בְּרִכּוֹת בְּכָל יוֹם שְׂלֵא עֲשִׂנִי עוֹבֵד פּוֹכְבִים וּמְזֹלוֹת שְׂלֵא
עֲשִׂנִי עֹבֵד שְׂלֵא עֲשִׂנִי אִשָּׁה וְהָא בְּרִכּוֹת הִלְלוּ הֵמָּה עַל חֲסָדֵי הַמְּקוֹ' עַל בֵּר יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַת
הַלִּידָה שְׁנִבְרָא אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי וְאִין רְאוּיִין לְבַרְכֶם אֲלָא עַל הַחֲסָד שְׁבִשַׁעַת הַלִּידָה וְכִינֹו
שְׁנוּלֵד זָכַר וְיִשְׂרָאֵלִי שׁוֹב א"א לְהַשְׁתַּנּוֹ' לְעוֹבֵד פּוֹכְבִים וּמְזֹלוֹת עֹבֵד וְאִשָּׁה וְאִין מְקוֹ'
לְבַרְךְ בְּרִכּוֹת הִלְלוּ בְכ"י אִפ"ה כִּינֹו דְרַמִּי חַיִּיבָא שְׁל בְּרִכּוֹת הִלְלוּ עֲלִיו פַּעַם אַחַת לְבַרְךְ
עַל חֲסָדֵי הַמְּקוֹם שְׁבַתְחִילַת בְּרִייתוֹ רְמוּ רַבְּנֹו חַיִּיבָא עֲלִיו לְבַרְךְ בְּכָל יוֹם.

ה"נ כִּינֹו דְרָאָה מְאֹרֹת מִיָּמִיו וְרַמִּי עַלִי חַיִּיב בְּרִכַּת מְאֹר פ"א בְּאוֹתוֹ שַׁעָה שְׁנִינְהָ
מִהַשְׁתָּ' לֹא פִקַּע. וַאֲע"פ שֶׁהַשְׁתָּא הוּא סוּמָא וְנ"ל הַנְּאָה אִפ"ה מְבַרְךְ.

מ"מ לֹא דְמִי כָּל כָּף דְש"ה דְּחֲסָדֵי הַמְּקוֹם שְׁהוּא זָכַר יִשְׂרָאֵלִי שְׁל פַּעַם אַחַת שְׁל שַׁעַת
יִצִירְתוֹ גְּרָם לוֹ מ"מ עַל הַחֲסָד שְׁל שַׁעָה גְּרָם לוֹ שְׁנִינְהָ מְמַנֹו לְעוֹלָם בְּכָל עַת וְשַׁעָה
לְפִיכָף יִשׁ מְקוֹם לְבְּרִכּוֹת הִלְלוּ בְּכָל יוֹם שְׁהָרִי אַפְתִּי לֹא חֲלַף וְעוֹבֵר הַנְּאָה זֹו שַׁע"י עֲשִׂנִי'
שְׁל שַׁעַת לִידָה וְעַדִּינֹו נִינְהָ מְמַנֹו אָבֵל בְּרָאָה מְאֹרֵו' כְּבָר וְעַכְשָׁיו אֵינֹו רוֹאָה כִּינֹו דְלר"י
ל"ל הַנְּאָה מִיָּנִי' מַה מְקוֹ' לְבְּרַכָּה זֹו וּמַה טִּיבָה לְבַרְךְ הַשְׁתָּא עַל הַנְּאָה שְׁעַבְרָה כְּבָר כִּינֹו
דְּאִין לוֹ הַנְּאָה הַשְׁתָּא בְּשַׁעְתִּי בְּשַׁעַת בְּרַכָּה וְהָא עַל הַנְּאָה שְׁעַבְרָ כְּבָר בִּירְךְ עַלִי בְּשַׁעְתָּה
בְּשַׁעַת הַנְּאָה.

וְהַשְׁתָּא ל"ל לְבְּרִכּוֹי כִּינֹו דֵא"ל הַנְּאָה: ע"ב קִטָּן פּוֹחַח מַהוּ שְׁיִקְרָא בְּתוֹרָה פְּרַש"י גְּדוֹל
פּוֹחַח הוּא דְאַסוּ' מְשׁוּם לֹא יִרְאָה בְּ עֲרֹנַת דְּבָר אָבֵל קִטָּן אֵינֹו מְוֹנְהָר אוֹ דִּילְמָא לֹא פְּלִיג
מִתְנִי' בֵּין קִטָּן לְגְּדוֹל וְק"ל דְּאִם אֵיתָא דְטַעֲמָא דְפּוֹחַח אֵינֹו קוֹרָא בְּתוֹרָה הוּא מְשׁוּם עֲרֹנַת
דְּבָר אַמַּאי פּוֹרַם עַל שְׁמַע וּמִתְרַגְּם הָא אָסוּר מְשׁוּם עֲרֹנַת דְּבָר: וְעַק"ל דְּאַמַּאי מְסִיק
דְטַעֲמָא דְקִטָּן לֹא מְשׁוּם כְּבוֹד צִיבּוּר ת"ל דְּהָאִיךְ מְנִיחִין אֶת הַקִּטָּן לְעֲשׂוֹת אִיסוּר לֹא
מִיבְעִי לְמ"ד קִטָּן אוֹכַל גְּבִילוֹת ב"ד מְצוּוִין לְהַפְרִישׁוּ דְאַסִּיר לְהַנִּיחַ לְקִטָּן לְקֹרֹת בְּתוֹרָה
אִפִּי' הִיכָא דְלֹא שְׁיִיךְ כְּבוֹד צִיבּוּר אֲלָא אִפִּי' לְמ"ד אִין ב"ד מְצוּוִין לְהַפְרִישׁוּ כְּדָאָמ'
בְּסִפִּי"ג דִּיבְמוֹת (דָּף קי"א) מ"מ בְּיָדִים לֹא כְּדָאָמֵר הֵתֵם וְהָאִיךְ מְנִיחִין אוֹתוֹ לְקֹרֹת בְּס"ת
בְּצִיבּוּר בְּרִשׁוֹת דְּהָא אִין אָדָם קוֹרָא בְּס"ת בְּצִיבּוּר עַד שְׁאוּמְרִים לוֹ קָרָא שְׁאִין אָדָם
מְבַזְזֵוּ לוֹ כְּדַתְנִי' בְּתוֹסְפָתָא שְׁהִבִּיאוּ הַמֶּפֶל.

וְעוֹד נִהִי שְׁהַקִּטָּן אֵינֹו מְוֹנְהָר עַל לָאו דְּעֲרֹנַת דְּבָר מ"מ הַצִּיבּוּר שְׁבַבָה כ"א א"א שְׂלֵא יִרְאוּ
עֲרֹנַתוֹ בְּשַׁעָה שְׁקוֹרָא בְּתוֹרָה מִיְהוּ בְּהָא י"ל דְּלְדְבָרֵי הַמֶּפֶל דְּבִקְטָן שְׁאֵינֹו רְאוּי לְבִיאַה לֹא
מְקָרִי עֲרֹנָה י"ל דְּהָאִי קִטָּן פּוֹחַח מִיָּרִי בְּאֵינֹו רְאוּי לְבִיאַה דְּהִינֹו שְׁאֵינֹו כֵּן ט' שְׁנִינִים וְיוֹם
א' לְפִיכָף לֹא אָסוּר לִי אֲלָא מְשׁוּם כְּבוֹד צִיבּוּר אָבֵל מְשׁוּם עֲרֹנַת דְּבָר ל"ל בִּי אָבֵל
קוֹשְׁיָא א' וְדָאִי קִשָּׁה דְּגְּדוֹל אַמַּאי פּוֹרַס ע"ש וּמִתְרַגְּם הַלְכָף נ"ל דְּוַדָּאִי בְּפּוֹחַח לִיכָא

משו' לא יראה בך ערות דבר אפי' לפי התו' דפוחח היינו שלובש בגדים קרועי': מ"מ ודאי מייירי בערותו מכוסה וה"ט דא"ק בתורה משום כבוד וכדפני' רש"י גופא במתני' ומבע"ל בקטן דאיכא למימר דאינו מנוזהר על כבוד ציבור והא דקא' ותבעי לך ערום היינו דמ"מ ערותו מכוסה ומהתימא על פי' רש"י שתלה טעמא דפוחח משום לא יראה בך ערות דבר ובמתני' פי' משום כבוד ציבור: כהן שיש בידו מומין לא ישא את כפיו מה"ת בעל מום נושא ומדרבנן גזרו דלא וה"ט מפני שהעם מסתכלין בו תדע דהא בגמ' אמרינן מומין דאמ' בפניו ידיו ורגליו ואי מה"ת שאר מומין נמי לא ועוד דאמ' סומא בא' מעיניו לא ישא את כפיו ואם הי' דש בעירו מותר והא סומא באחת מעיניו נמי בעל מום הוא ואי מה"ת בעל מום לא כי דש בעירו מה הוי אלא ש"מ מדרבנן הוא מפני שהעם מסתכלין בו וכי דש בעירו תו לא מסתכלין בו והכי אמרינן להדיא בפ"ז דתענית (דף כו) אקרא דלשרת ולברך בשמו וכו' דאסמכתא ניהו ומה דק"ל מהא על פ"ז דסוטה (דף לח) וסוגי' פה תברכו בעמיד' יתבאר בחי' שם: מפני שהעם מסתכלין בו פי' רש"י ואמ' בתחילה המסתכלין בפנהי' בשעה שנושאים כפייהו עיניו כהות לפי שהשכינה שורה על ידיהו.

וק"ל הא בגמ' אמר מומין שאמ' בפניו ידיו ורגליו ולה"ט אם יש מומין ברגליו אמאי אינו נושא כפיו. ושמא י"ל אגב שמסתכלין במומין שברגליו אתו לאסתכולי נמי בידו ששם איכא שריי' שכינה.

מיהו התוס' שם בפ"ב דתחילה הקשו על פרש"י דהא מסיק התם דוקא בזמן שבה"מ קיים שהי' מברכין בשם המפורש והכא בגבולין איירי מדפריה מהאי דהוי בשבבותי' דר"ה ור"י ופי' דאף בגבולין אסור משום היתסח הדעת והכי מפ' בירו' הדא אמ' שאסור להסתכל בפנהי' בשעה שהי' מברכין את העם א' ר' חגא כלום אמ' אלא משום היתסח הדעת אני מסתכל ולא מסחינא דעתאי.

ונ"ל דרש"י יפה כיון משום דק"ל אמאי לא תנן במתני' אלא כהן שיש בידו מומין. והא בברייתא בגמ' תני דאפי' בפניו ורגליו נמי לא ישא את כפיו ואמאי שייירו במתני' לפניו ורגליו א"ו מתני' מייירי במקדש מפני שהשכינה שורה על ידיהו ולה"ט ליכא קפינדא אלא במומין שבידו לחוד אבל לא בפניו ורגליו וכ"ת מ"מ אפתי ת"ל דאפי' במקדש בפניו ורגליו נמי לא מפני שמסתכלין בו ואיכא היתסח הדעת.

י"ל דנ"מ אפי' אי נושא כפיו בציבור שכולן זריזין וחכמים כר' חגי דאע"ג דמסתכלין אין מסיחין דעתן מ"מ אסור במומין שבידו במקדש משום דאפי' זריזין איכא למיחש דילמא מסתכלין בו ונהי דלהיתסח הדעת בזריזין ליכא.

משום אסור הסתכלות בשכינה איכא ותנא דידן מילתא דפסיקא נקט דבידו במקדש בכל גונא אסור אפי' בזריזין אבל בפניו ורגליו בזריזין ליתא. ולמאי דפי' לפי' רש"י ליתא למה דפי' בתחילה דאגב שמסתכלין במומין שברגליו אתא לאסתכלו בידו.

א"ו ל"ח לה דמה"ט לא תנן אלא בכהן שיש בידו מומין לחוד וכדפני'. שוב ראיתי בפי' רש"י שבגמ' פניו ידיו ורגליו הנושא את כפיו חולץ מנעליו ואם יש בי מום מסתכלין בו ומתוך כך רואין את ידיו והיינו כדפני' בתחילה.

ומ"מ אע"פ דרש"י לא פינון לזה הדבר נכון בעצמו מדש"ייר למומין דפניו ורגליו במתני' ש"מ כדפ"י: מומין שאמרו בפניו ידיו ורגליו. משום דהנושא את פפיו חולץ מנעלו וכדפ"י.

ק"ל הא בפ"ז דסוטה (דף מ) אמר אין הפהני' רשאין לעלות בסנדליהן לדוכן ומתקנת ריב"ז הוא רב אשי טעמ' שאמא נפסק' רצועה בסנדלו ונהדר אגיל למיקטרי'. ואמרי בן גרושה וכן חלוצה הוא כלומ' פינון שאין נושא את פפיו יוציאו עליו לעז שהוא חלל וכינון דטעמ' דתקנתן דחליצו' סנדל לנשיא' פפים הוא מטעמ' דשאמא נפסק' הרצועה ומימנע מנשיאות פפים ויוציאו עליו לעז חלל.

א"כ בישנו מומין ברגליו אמאי אינו נושא פפיו מפני תקנה זו דחליצת מנעל שישתכלו בו הא השתא כ"ש שיוציאו עליו לעז חלל פינון דאינו נ"כ כלל לעולם. ומוטב שישא פפיו במנעלו דהא רוב פעמים לא שכיח פסיקות רצועה וליכא לעז ואף אם תרמי לו פסיקת רצועה ויבא לידי לעז.

הא השתא פשאינו נושא פפיו כלל איכא יותר חששא דלעז וה"ל כלפי לניא. שביטלו נשיאת פפים ונדאי דאיכא לעז ודאי מפני ספק דילמא אתא לידי ביטול נשיאת פפים וספק לעז מיהו התם רצו רבנן להוכיח מהא תקנה דחליצת סנדל לדוכן דלעולם יהי אימת ציבור עליה דקס"ד דמפני כבוד ציבור תיקנו כן.

והא למעל' מהא הוכיחו הא מפהני' בשעת נשיאות פפים דפניהם כלפי העם וכו' ועוד הוכיחו מדאמ' דוד שמעוני אחי ורבנן רצו להוכיח נמי מהא ודחי לה ר"א מה"ט דחששו לפסיקות רצועה כלומר מהא ליכא להוכיח אימת ציבור מ"מ אמת הוא ה"ט דאימות ציבור דהא כבר הוכיחו הא מפהני' ודוד וא"כ מומין שברגלו מעפבין מנשיאות פפיו דהכי לעבד ישא פפיו במנעלים איכא משום כבוד ציבור ואי בלא מנעלים מסתכלין בו הלכך לא אפשר.

אבל מ"מ למאי דדחי ר"א קשה דנדאי טעמ' דמשום כבוד ציבור הוי הא תקנתא דאם לא כן תקשה מ"ט מומין שברגליו מעפבין מנשיאות פפים וכמ"ש ובדוחק י"ל דמשום לא פלוג השוו חקמי' את מידותיהן וכמו שפל הפהנים אינן נושאין פניהם בסנדליהן משום חששא שאמא נפסקה הרצועה.

ואתי לידי לעז. ה"נ לבעל מום ברגליו לא התירו לישא פפיו בסנדלו.

אע"ג דכשאינו נושא פפיו כ"ש דאיכא לעז ודאי לא פליג ומיהו אף ר"א לא אמ' אנא לדחיוי בעלמא דמהא ליכא למשמע מיני' לאימת ציבור אבל לפי האמת דעיקר הטעם משום אימות ציבור ניחא.

וא"צ למדחיק כלל ובנדאי מפני כבוד ציבור בטלו לחששא דלעז ודאי מזה שיש מומין ברגליו ואע"ג דזה הוי היפוך סברת ר"א דלא (ש"ש) [צ"ל חייש] לכבוד ציבור כלל וחישי אפילו לספק לעז דילמא נפסקה הרצועה.

מ"מ לפי האמת דחיישינן לכבוד ציבור חמיר לן כבודם אפי' מלעז ונדאי הלכך בעל מום ברגליו אינו נשיאת פפיו בסנדלו מפני כבוד ציבור אע"ג דאיכא לעז ונדאי דאף ר"א לא

אמר אלא לדיחוי בעלמא וכמ"ש: חיפני ובישני לא ישא כפיו וטעמא מפני שקורין לאלפין עיניו כדמסיק ופירש"י אם הי' עושין ברכת פהנים היו אומרין יאר יער ה' פניו וילשון קללה הוא כו' משמע דאי לאו ה"ט שמהפכין הברכה לקלל' היו נושאים בפיה'.

וק"ל ותפוק לי' משו' שפוגמין ברכתו ואומרין תיב' אחרת שלא פתוב שהרי אהא דתנא אין מורידין לפני התיבה וכו' מפני שקורין לאלפין עיניו פירש"י ופוגמין תפילתו וה"נ ח"ל דפוגמין ברכתו וי"ל דאי לאו משום דעי"ד חילוף אלפין לעיניו מתהפכין מברכה לקללה לא הי' קפידא משום פגם הברכה דהא לעגנו תפילה נמי לא קפיד תנא אלא להורידו לפני התיבה והיינו להוציא אחרים י"ח.

וה"ט כיון דאפשר להוריד מן הקורין פהנגן ל"ל להוריד מן המחליפין וקורין אבל בפ"ע להוציא את עצמן גופי' ש"ד וא"ל להדר להוציאן אחד מן הקורין פהנגן. וה"ג גבי ברכות פהנים אי לאו טעמא דמהפכין הברכה לקללה היו נ"כ דלא דמי למוציא אחרים אלא למוציא א"ע אבל כיון דאיפא הופך הברכה לקללה לא ישא את כפיו: סומא באחד מעיניו כו' ואם היה דש בעירו מותר.

נ"ל לאו דווקא סומא באחד מעיניו דהכי נמי אפילו סומא בשתי עיניו אם דש בעירו מותר ומשום רבותא דרישא נקט סומא באחד מעיניו. דאפ"ה לא ישא את כפיו וה"ה לכל המומין בדש בעירו מותר.

מיהו הנ"מ במומין שפפניו וידיו כיון שהן מומין במקום גלוי ודש בעירו ורגילין לראות את המומין תו לא מסתכלין בו בשע' נ"כ אבל במומין שברגליו לא דכיון שמומיאלו הן במקום סתר כי דש בעירו מאי הוי מ"מ לא דשין ורגילין בראיית מומיו כיון שהן במקו' סתר והיינו דלא אמרו דמותר בדש בעירו אלא גבי זבלגן וסומא ושהן במקום גלוי: תנא אם רוב אנשי העיר מלאכתו בכך מותר פלומר דתו לא תמי' אינשי ולא מסתכלין בי' ומ"מ בדש בעירו ואין רוב מלאכתו בכך נמי ש"ד: אף בלבנים לא יעבור וכו'.

אף יחף לא יעבור הרמב"ם (בפ"י מה"ת) פ"א אף בלבנים לא יעבור באותו תפלה דווקא ופ"א הרי"ב בש בתשובה (סי' לח) כיון דאין זה אלא לחששא בעלמא שפא מינות נזרקה בו כדמפ' בגמ' די לו אם נחוש לשעצתו אבל לא שפחזיקו למין לעולם ובתפ' שלא ראינו שהקפידו.

וק"ל דהא תני' בספ"ב דחולין (דף מא) ובשוק לא יעשה פן פ"א לשחוט לתוך הגומא משום שפאמר ובחוקותיהם לא תלכו ואם עשה פן צריך בדיקה אחריו. ופ"א הרמב"ם (בפ"ב מה"ש) שאם שחט בגומא בשוק אסור לאכול משחיטתו עד שיבדקו אחריו שפא מין הוא ומדלא פ"א שאותו שחיטה לבד אסורה כמו שפ"א פאן גבי תפילה משמע מחמת חששא שפא מין הוא כל השחיטו' שישחוט אסור לעולם עד שיבדקו אחריו להוציא מוספק מין.

ובהכי נ"ל מה שהק' הרשב"א בת"ה עליו דאם איתא דשחיטתו פסול בדעבד כיון דתנא לעיל מיני' השוחט לנכרי שחיטתו פסולה וקתני בסיפא השוחט לשם עולה שחיטתו פסולה ותנא ה"א אם אית' דשחיטתו פסולה היכי לא תנא בהא גמי שחיטתו פסולה \$\$\$ציור בספר\$\$\$ ולמאי דפ"א לק"מ דבהני לא נפסול אלא אותו שחיטה בלבד ששחט

לנכרי או לשם עולה משום דהבהמה של נכרי מהני מחשבות עוכמ"ז שסתמא לכו"ז להאי תנא לפוסלו כדמפ' התם אבל שאר שחיטות להבא שלא לנכרי או לשם עולה ודאי פשירין אבל בהא חששא שמא מין הוא נפסל גברא מתורת שחיטה לעולם הלכך בשחט בשוק בגומא פינו דזה מחוקו המינין ומספקינן להאי שוחט לספק מין שחיטתו פסולה לעול' פשחית מין.

ומש"ה לא תנא בהא שחיטתו פסולה כדתנא בהני משום דלא דמי להני דאינו פסולין אלא לאותו שחיט בלבד ואלו האי כל שחיטתו לעולם פסולה עד שיבדוק ואי הוי תנא שחיטתו פסולה בהדי ה'ה"א דאין פסול' אלא לאותו שחיטה בלבד דומיא דהני ועוד פינון שמחזיקן אותו בספק מין פשיטא דשחיטתו פסולה לעוצ' מספק דהא שחיטת מין פסולה מה"ת ול"צ למיתני וש"מ מהא דלא תנא שחיטתו פסולה כמו גבי אינך דמחמת ספק מין שחיטתו פסולה לעול'.

והשתא תקשה מ"ש הכא דמשום ספק מין אינו פסול אלא לענן אותו תפילה בלבד ושמא י"ל דש"ה דפסלינן שחיטתו לעול' מספק מין דהא ליכא למימ' העמד גברא בחזקת פשרות ואל תפסלנו מספק.

אדרבה העמד בהמה בחזקת איסור דקיימ"ל בהמה בחיי בחזקת איסור עומדת עד שינודע לה כמה נשחטה כדאמ' בפ"ק דחולין משא"כ הכא גבי תפילה מדינא אין לספק שמא מין הוא דהעמדנו בחזקת פשרות ואין לפוסלו מספק ואינו אלא חומרא בעלמא ודי להחמיר באותו תפילה אבל לא להבא ועוד דהתם אם מין הוא שחיטתו אסורה מה"ת לפיכך חששו לספקו פדין ספיקא דאוריית' דאזלינן לחומרא אבל הכא חששא דרבנן הוא ספיקו לקולא ודי להחמיר באותו תפילה לבד מיהו רש"י פי' התם צריף בדיקה אחריו שמא מין הוא לע"ז ויבדלו מפיתו ומיינו משמע דבדיקה זו לפוסלו הוי אבל כל זמן שלא בדקוהו לא חיישינן לה ונאף שחיטה זו עצמה ששחט בגומא ובשוק פשירה כ"ז שלא נתברר שהוא מין ולפ"ז ק"ל מ"ש הכא דמשום חששא דמינות פסלינן לעבור לפני התיבה ובין שהפרש פסול לאותו תפילה או לעולם והתם ל"ח כלל ואפילו לאותו שחיטה ואע"ג דשחיטה חמירא מהא דתפילה מה"ט דפי' ובגמ' אפרש עוד: העושה תפילתו עגולה סכנה פי' רש"י סכנה שלא תיכנס בראשו.

והתוס' בשם ר"ת פי' בשעת סכנה יכול להסתכן בהן ולא תגין עליו המצנה ולא יעשה לו נס כמו אלישע בעל פנפים וק"ל לפי' ר"ת דמאי איריא עגולה בכל שעושה שלא כמצותן לא תגין עליו פינון שהו פסולין ואין פאן מצנה ועוד מה איריא תפילין כל מצות גמי בעשה שלא כמצותן אין מגינין עליו ועוד הא מילתא דפשיטא היא דשלא כמצותן אין מגינין פינון דאין פאן מצנה כלל וביותר אני תמה על ר"ת שהחליף שחיטתו דבפ"ג דמנחות (דף לב) תניא גבי מזוזה תלה אות' במקל או שהניחו אחורי הדלת סכנה ואין בו מצנה וכתבו התוספות פ"ה פינון דעשה שלא כמצותו אין הבית משתמר מפני המזיקין וק"ל לר"ת דא"כ ה"ל למימר הכי בכל העושה שלא כמצותו ופי' ר"ת דתל' במקל נוקף ראשו ולא אדעת' וכן אחורי הדלת רגילה להיות בולטת ומכה בה ראשו.

והשתא מה שהק' התם לפירש"י הא גופי' תקשה לפירושו דהכא וגם אותו ענין של סכנה דפי' התם כה"ג ה"ל לפרש הכא וע"ד פירש"י הכא. מיהו לרש"י י"ל דלא החליף

שיטתו והא דנא פלי ספנה דהתם כפי ר"ת וע"ד שפי ספנה דהכא גפי תפילה עגולה די"ל דספנת מזיקין פשיטא לי יותר דספנה ברורה היא פנין דליכא מזו זה בבית ע"כ שעירים ירקדו שם משא"כ נקוף ראשו דנא פשיטא לי פולי האי ומצינו שהקפידו חכמים על ספנת מזיקין ושמירה בבית היא עי"ד מזוזה פדאמ' בפ"ג דמנחות (דף לג) מצוה להניחו בטפח הסמוך לרה"ר מ"ט רב תנינא מסורא אמר כי היכי דתנטרי פלומר את כל הבית מן המזיקין ואמרינן התם שלא כמדת הקב"ה כו' עבדיו יושבין מבפנים והוא משמר מבחוץ עי"ד מזוזה והנכון דספנה דהכא גפי תפילין הוא ע"ד פירש"י דעל פי ר"ת קשה כמ"ש וספנה דהתם הוא כפי ר"ת דאלו לפירש"י קשה קו' התוס' דהתם.

והשתא ספנה דתפילין ומזוזה הכל ע"ד אחד וענין אחד: ציפון זהב ונתנן על בית אונקלי וכו' פירש"י ואנן בעינן לה לאות ולא לאחרים לאות ובציפון זהב נמי פתיב למען תהי תורת ה' בפיה שיהי הכל מן בהמה טהורה דמשמע דמשום והיו לה לאות פסלו בנתן באונקלי בחוץ דלא לאחרים לאות מעכבין בדעבד.

וק"ל דאמרינן התם ר"א הוי יתיב (נמי) [צ"ל קמי] דאמימר הוי ציינא בידו וקא מתחזון תפילין אמר לא סבר מר לה לאות ולא לאחרים לאות א"ל במקום לה לאות אמר ופירש"י מקום שרוב בני אדם אינו נראה לאחרים דהיינו קיפונת ולעולם אם נקרע שרי.

וא"כ פנין דלא קפיד אלא על חקים לה לאות כמו שבנקרע שרי ה"ה במנח על בגדו נמי פנין דמנחין במקום לה לאות. ול"ל דהאי דרף חיצונים לאו משום דאינו מקנים מצות תפילין בהכי אלא משום פנין דמניח על בגדו מבחוץ גלי דעתו דאינו מאמין במדרש חכמים שדורשין דא"צ להניח תפילין בגלוי ומפרש לאות בכל ענין ואפ"ל לאחרים דהיינו שייחצנו בגלוי שגראה לכל לפיכך מניחו מבחוץ על בגדו.

הא ליתא דהא תנא לי בהדא בבא עם ציפון זהב והתם נדאי לא יצא ידי חובת תפילין דהא בעינן מן המותר בפיה ה"נ באונקלי אינו יוצא י"ח תפילין ואמאי הא אין בזה קפידא לעיקר מצות תפילין אלא במקום לה לאות וכדפ"ל והיה נ"ל לפרש דמשום חציצה נגעו בה דרתמנא אמר על ידה ולא שיהי' הבגד חוצץ בין יד לתפילין כדמשמע לכאורה בפ"ב דזבחים (דף י"ט) דקאמר כהנים אסורין להניח תפילין של יד בשעת עבודה משום שחוצץ בין ידו לכתונת ואם אפשר להניח על הכתונת היו מותרין להניח של יד בשעה עבודה על הכתונת של בגדי כהונה שוב ראיתי להרשב"א בתשובה שפלפל בהא אי הבגד חוצץ בין יד לתפילין: מ"ט חיישינן שמא מינות נזרקה בו.

פירש"י המינין ע"ז מקפידין בכך. והר"ן הוסיף פנין שאין דרפן של ישראל להקפיד בהם חיישינן שמא הירהורין של שטות עלה בלבבו ונזרקה בו מינות וי"ל שהרמב"ם שאינו פוסלו אלא לאותו תפלה מפרש כפי זה וכינון שאין זה חוק מינות אלא מפני חשש רחוק שמקפיד במה שאין דרף להקפיד די לפוסלו באותו תפילה ולא להבא.

והשתא ניחא דלא דמו להא דשוחט בגומא דאפי' להבא חוששין לדברי הרמב"ם דשאני התם דה"ל חוק מינין נדאי וה"ל חשש גמור שמא מין הוא לפיכך אף להבא חוששין לו

מ"מ פירש"י נ"ל עיקר דאי ה"ט משום שמקפיד במה דאין דרף להקפיד הוא הא לה"ט ודאי צבועין וסנדל לאו דווקא.

וה"ה אם מקפיד בשאר דברים שאין דרף להקפיד והני לדוגמא בעלמא נקט לה א"כ ל"ל למיתני תרתי ליתני חדא או צבועין או סנדל א"נ ליתני סתמא המקפיד שלא לעבור לפני התניבה במה שאין דרף להקפיד לא יעבור כלל.

אלא ע"כ דהני דווקא משום שדרפן של מינין להקפיד בכף לפיכך חוששין באלו שמה מינות נזרקה בו אבל מקפיד במה שאין דרף להקפיד לית לן בה גם הרב"ד בהשגות פ"א אנו אומרין מפני חשש מינות ולא באותו תפילה ולא בתפילה אחרת: דף פה ע"א האומר יברכה טובים הרי זה דרף מינות.

פירש"י שאינו כולל רשעים בשבחו של מקום והר"ז פ"א באותו זמן היו מינין מאמינין ב' רשויות אחד מיטב ואחד מריע. והאומר יברכה טובים פלומר אותם שאתה מיטב להן הרי זה דרף מינות שגראה מדבריו שאינו אלוה אלא להם וק"ל על פירוש זה הא אומר מודים מודים מפרש בגמ' דה"ט דמשתקין אותו משום דמיתני כב' רשויות ואי טעמא דיברכה טובים נמי מש"ה למה הפסיק ביניהם בהאי בבא דעל קו ציפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך דטעמא לאו מש"ה הוא פדמפ' בגמ' ואי משום דמודים מודים משתקין אותו פהני מ"מ האי בבא דמשתקין אותו הנה לי להתחיל בהא דמודים מודים.

א"נ פתר מודים בסמוך ה"ל למיתני להא דיברכה טובים ה"ז דרף מינות למקסמינהו אהדדי פיון דתרנוניהו בני חדא בוקתא גינהו וכה"ג מדייק הגמ' בכמה מקומות וכמו שפתיבתי לעיל גבי אין נושאין פנים פחות מעשרה ור"י פ"א בספ"ה דברכות טובים אותן שהשפעת להן טובה והן שבעי' מלשון ונשבע להם ונהי' טובים וזה דרף מינות דמשמע מפני שאמר' הורה ואכלת ושבעת וברכת שהשבעים יש להן לברך ולא האחרים.

וק"ל א"כ היינו ועל טוב זכר שמך דתני ותרתי למה לי ועוד אחאי בהא תנא דה"ז דרף מינות ובהא משתקין אותו ואפ"י אם תדחוק לומר דיש קצת חילוק ביניהם מ"מ ה"ל למיתנינהו גבי אהדדי פיון דענין אחד הן ולא להפסיק ביניהם בהא דקו ציפור: המכנה בעריות הרמב"ם פ"א בפ"ה המשנה הוא שיכנה וישים פיוני הנסתר במקום פיוני הנזכר ויאמר במקום אביה ואמך ואחותך אביו ואמו ואחותו וא"י מהו זה אע"ג דנסתר במקום נזכר פיונימיקרי כדאמר' בספ"ו דשבועות (דף צ"ו) גבי יתיב רב פהנא קמי' דר"ג וקאמר גם אל יתצך לנצח א"ל כנה וגם גבי מתניתן דהתם א"ל רב כה"ג מ"מ אמתניתן מפרש הגמ' בענין אחר תני ר"י קלון אביו וקלון אמו ועוד אטו בשופטני עסקינן דמכנה שלא לצורך מנזכר לנסתר הא אין כאן שום קללה: האומר מרעיה וכו' משתקין אותו בנזיפה.

פירש"י שעוקר הכתוב ממשמעו ונותן פרת לבא על הנכרית במזיד וכו'. וק"ל דא"כ מ"ש דהכא תנא משתקין אותו בנזיפה וברישא גבי מכנה בעריות קתני משתקין אותו סתמא הא אשת אב נמי במזיד בסקילה בהתראה ובלא התראה בכרת ובשוגג בחטאת וכשמכנה קלון אביו וקלון אמו נותן אלו עונשין על קלון ועוקר הכתוב ממשמעו: על טוב אין ועל רע לא.

וְהָא תַנּוּן חַיִּיב אָדָם לְבַרְךָ וְכו': קַק"ל דְּמַרְיָשָׁא דְבַפ"ק דְּבִרְכוֹת (נ"ד ט') ה"ל לְמִיפְרָךְ דְּתַנּוּן עַל גְּשָׁמִים וְעַל בְּשׂוּרוֹת טוֹבוֹת אוֹמֵר הַטּוֹב וּמְטִיב. וְעַל שְׂמוּעוֹת רְעוֹת.

אוֹמֵר בְּרוּךְ דַּיָּין אַמֶּת. וְתַנּוּן מְבַרְךָ עַל הַרְעָה מְעִין הַטּוֹבָה.

וְהָא דְחַיִּיב אָדָם לְבַרְךָ דְּמִיָּתִי סִיפָא דְהֵהִיא הִיא וְאָמַר' בְּגַמ' שָׁם לֹא נִצְרָכָה אֱלָא לְקַבְּלִינָהּ בְּשִׁמְחָה. וְצ"ל דְּלֵאלוּמ' לְמִילְתָא מִיָּתִי לָהּ לְסִיפָא פְּלוּמֵר דְּמַדְאָמֵר מְעַל טוֹב יְזַכֵּר שְׂמֵךְ דְּמִשְׁמַע עַל רַע לְגַמְרִי לֹא מְזַפְרִין שְׂמוֹ וְאֲנִן תַּנּוּן חַיִּיב אָדָם לְבַרְךָ עַל הַרְעָה וְכו' דַּל"מ דְּמְבַרְכִין עַל הַרְעָה.

אֱלָא אִפִּי צְרִיךְ לְבַרְךָ עֲלִיו בְּלֵב שְׁלָם וּבְנִפְשׁ חֲפִיזָה וְהָא דְאָמְרִין בְּב"ר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֲוֹשֶׁה קָרָא לַיְלָה אָמַר ר"א לְעוֹלָם אֵין הַקַּב"ה מִיָּיחַד שְׂמוֹ עַל הַרְעָה אֱלָא עַל הַטּוֹבָה וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֲוֹשֶׁה קָרָא אֱלֹקִים לַיְלָה אֵין פְּתִיב פְּאֵן אֱלָא וְלַחֲוֹשֶׁה קָרָא לַיְלָה וּבִתּוֹס' רַפ"ק דְּתַעֲנִית מְבִיאִין מִן הַהַגְדָּה עוֹד פְּמָה מְקוּמוֹת שְׂאִין הַקַּב"ה מִיָּיחַד שְׂמוֹ עַל הַרְעָה אֵינוֹ עֲנִין לְכָאן: מְפַנֵּי שְׂמִטִּיל קִנְיָה בְּמַעֲשֵׂה בְּרַאשִׁית.

נ"ל דְּהַכִּי פִי' דְּנוֹדָאֵי הָאֵי מ"ד נְמִי ס"ל שְׂאִין טַעַם קִין צִיפּוֹר מְשׁוּם רַחֲמִים אֱלָא גְזִירוֹת הַמְלִיךְ לְחוּד הוּא. מִיָּהוּ ס"ל מַש"ה לְחוּד לֹא הָיוּ מְשַׁתִּיקִין לִי' עַל שְׂטֵעָה וְעֵשֶׂה מְדוּתִיו שְׁל הַקַּב"ה רַחֲמִים וְאֵינוֹ פִּן אֱלָא מַש"ה מְשַׁתִּיקִין אוֹתוֹ מְפַנֵּי שְׂעִי"ד טְעוּתוֹ מְטִיל נְמִי קִנְיָה בְּמַעֲשֵׂה בְּרַאשִׁית וְאֵיךְ ס"ל דְּמַש"ה לְחוּד מְשַׁתִּיקִין אוֹתוֹ מְפַנֵּי שְׂהוּא עוֹשֵׂה מְדוּתִיו שְׁל הַקַּב"ה רַחֲמִי וְאֵינוֹ אֱלָא גְזִירוֹת וּלְקִנְיָה לֹא חִיִּישִׁין.

אֲבָל אֵין לְפָרֵשׁ דְּלָמ"ד מְשׁוּם קִנְיָה ס"ל דְּטַעַם קִין צִיפּוֹר בְּאַמֶּת מְשׁוּם רַחֲמִים וְאֵינוֹ גְזִירוֹת דַּא"כ הָאֵי טַעַמָא דְּמְטִיל קִנְיָה לְאוּ מִילְתָא הִיא וְלֹא אֵיכְפַת לָן כִּינּוּן דְּהַתּוֹר' לֹא חֲשָׁשָׁה לְזָה וְאֵיָהוּ קוּשְׁט' קַאמ' א"ו כְּדַפְּנִי: אַתָּה חֲסַת עַל אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ בַּסַּפ"ה דְּבִרְכוֹת (נ"ד לה) ל"ג לָהּ לְהָאֵי דְאוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ וְגַם בְּהָאֵי דְנַחֲתִית קַמִּי דַּר"ח מוֹסִיף דְּבַרִּי שְׁבַח יוֹתֵר שְׂאָמֵר מַה שְׁלֹא נִזְכֵּר פְּאֵן: הַשְׁתָּא הֵנִי תִלְתָּא וְכו' וְאוֹתוֹ כְּנֵה"ג וְתַקְנִינָהּ וְכו' אֵין זָה פִּיהוּדָא וְעוֹד לְקַרָא מְשׁוּם דְּמַהָא דְּכַתְּבָה מֹשֶׁה אֵין רַאֲנִי' לְאָמְרוֹ בְּזִמְן הַזֶּה כְּדָא בַּפ"ז דִּיּוֹמָא (נ"ד ס"ט) לְמָה נִקְרָאוּ שְׂמֵן אֲנָשִׁי כַּה"ג שְׂהַחֲזִירוּ עֲטָרָה לִינוֹשְׁנָה אַתָּא מֹשֶׁה אָמַר הָאֵל הַגְּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אַתָּא יְרַמֵּי' אָמַר נְכָרִים מְרַקְדִין בְּהִיכְלוֹ אֵי' גְּנוֹרָאֲתִיו לֹא אָמַר נוֹרָא אַתָּא דְּנִיָּאֵל אָמַר נְכָרִי' מְשַׁתְּעַבְדִין בְּכַנְיָו אֵי' גְּבוּרָתִיו לֹא אָמַר גְּבוּר אֵתוֹ אֵינָהּ וְאָמְרִי אֲדַרְבָּה זָהוּ גְבוּרָתִיו שְׁנוֹתָן אַרְבֵּי אַפְּסִים לְרַשְׁעִים וְאֵלוֹ הֵן גְּנוֹרָאֲתִיו שְׂאֵלְמָלָא מוֹרָאוֹ שְׁל הַקַּב"ה הָאֵיךְ אֲנִיָּה אַחַת יְכוּלָה לְהַתְּקַיְימָה בֵּין הָאֲנוּמוֹת א"כ לִירְמִיָּה וְדְנִיָּאֵל אֵין רַאוּי לְזַמֵּר עַכְשָׁיו בְּזִמְן הַגְּלוּ' גְבוּר וְנוֹרָא אֱלָא דְמָה שְׂאֵנוֹ אוֹמְרִין אֲאֲנָשִׁי כַּה"ג סְמִכִין שְׂאָמְרוֹ אֲדַרְבָּה זָהוּ גְבוּרוֹתִיו וְנוֹרָאוֹתִיו.

וּמ"מ נִקְטַט נְמִי כְּתַבָּה מֹשֶׁה אַע"ג דְּאֵינוֹ רַאֲנִי' מְמֹשֶׁה לְזִמְן הַגְּלוּ' אַפ"ה נִקְטַט לִי' לְאַשְׂמוּעִינּוּ דְּנִישׁ לְשִׁבְחִים הִלְלוּ עֵיקַר וְשׁוֹרֵשׁ בַּתּוֹרָה שְׂרַאוּיִין לְאַנְמָרָן מַשׂא"כ בְּאֲדִיר וְחִזְקוּ. מִיָּהוּ מְדַבְרִי ר"ח מְשַׁמַּע לְפִי הַמְּשָׁל שְׂמַבִּיא לְאָדָם שְׂהִי לוֹ אֶלְפָּה וְכו' דְּזָה מְחַמַּת רֹב גְּדוּלוֹ' שְׁל מַמַּה"מ הַקַּב"ה.

א"א לְסַפֵּר אִפִּי' בְּמַקְצַת שְׁבַחֲיו וְאֵלוֹ הָא דִּירְמִיָּה וְדְנִיָּאֵל נִרְאָה לְהִיפָךְ דְּאֵין נִרְאִין גְּבוּרָתוֹ וְנוֹרָאֲתוֹ בְּגָלוֹת כְּדָאמ' הֵתֵם דְּמַש"ה עֵיקַר תַּקְנִינָה דְּתִיקָן מֹשֶׁה מִתּוֹךְ שְׂיַדְעוּ בַּהַקַּב"ה

שְׁאֵמִיתִי הוּא לֹא כִּינְבוּ בּוֹ אֶלָּא י"ל דְּאֵי לָאוּ דְּאֵתוּ כְּנֵה"ג וְתִיקְנוּ מִמְּשָׁה לֹא גְמָרִינוּ דְּשִׁאנִי מִשָּׁה דְּרַב גּוּבְרִין נְאֻה לְסַפֵּר בְּשִׁבְחַת בְּיוֹתֵר מִשָּׂא"כ כִּלְ אֶדְהָ רָאוּי לְכַף וְכִדְאָמְי' בִּפ"ק דַּע"ז (דָּף ז') רַא"א שׁוֹאֵל אֶדָם צְרָכִיו וְאֵח"פ יִתְפַּלֵּל רִי"א יִתְפַּלֵּל וְאֵח"פ יִשְׁאֵל צְרָכִיו וְאֵמְרִינוּ קְאָמְפִּלְגוּ כְּדִרְיֵשׁ ר"ש לְעוֹל' יִסְדֵּר אֶדָם שְׁבָחִיו שֶׁל מְקוֹם וְאֵח"פ יִתְפַּלֵּל מְנַלֵּן מִמְּשָׁה דְכְּתִיב ה' אֱלֹקִים אֶתְהָ חֲסִלוֹת וְכְתִיב בְּתֵרִין אֶעֱבֹרָה רִי"ס יִלְפִינוּ מִמְּשָׁה וּר"א לֹא יִלְיָ מִמְּשָׁה שְׁאֵנִי מִשָּׁה דְרַב גּוּבְרִין וּפִירֵשׁ"י גְדוּלוֹת מַעֲשָׂיו וְחֲכָמָתִיו רַבָּה וְנְאֻה לּוֹ לְשִׁבְחָ וְלִהְעֲדִיף בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל מ"ה אֶבֶל אֵינְשׁ בְּעֵלְמ' מִיְחֲזִי כִּיְהוּרָא.

וּי"ל דַּע"כ ל"ג ר"י מִמְּשָׁה אֶלָּא מִשׁוּם דְּבָהָא דְּמִסְדֵּר הַשְּׁבַח וְאֵח"פ יִתְפַּלֵּל ל"ש לּוֹמֵר כִּלְ כָּף שְׁאֵנִי מִשָּׁה דְרַב גּוּבְרִין דְּאֵין עֲנָנוּ רַב גּוּבְרִין אִם מְקַדִּים שְׁבַח לְתַפְּיֵלָה אוֹ תַפְּיֵלָה לְשִׁבְחַת כִּינּוּן דַּמ"מ מְסֻדֵּר שְׁנֵיהֶם אֵין מַעֲלוֹת ר"ג מַעֲלָה וּמוֹרִיד לַעֲנָנוּ הַקְּדָמָה זֶה לְזֶה וְשִׁפִּיר יִלְפִינוּ מִמְּשָׁה אֶבֶל לַעֲנָנוּ לְהַעֲדִיף בְּשִׁבְחָ וְנִדְאֵי תִלִּי בְּמַעֲלוֹת ר"ג כְּדָאָמְי' לְעִיל רַפ"ב (דָּף ט"ז) לְמִי נְאֻה לְמַלְל גְּבוּרוֹת ה' לְפִי שְׁיִכּוֹל לְהַשְׁמִיעַ כִּלְ תַהֲיִלוֹתֵיו דְּהֵינּוּ חֲכָמִים גְּדוּלִים כְּדָפִי שֶׁם ע"פ הִירוּשְׁלָמִי לְפִיכָף מ"ל מְכָה"ג דְּתַקְנוּהוּ.

וּמ"מ מִיִּיתִי לִי נְמִי מִמְּשָׁה לּוֹמֵר דִּישׁ לְשִׁבְחָי הִלְלוּ שְׁוֹרֵשׁ וְעֵיקָר בְּתוֹרָה נְמִי וְכִדְפִי'. וְהַשְׁתָּא לְמֵאֵי דְפִי דְהָא דְאָמֵר וְאֵתוּ כַה"ג וְתַקְנִינְהוּ לֹא כַדְפִירֵשׁ"י בַּס' עֲזָרָא וְעַתָּה אֱלֹקֵי הָאֵל הַגְּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא דְּוִנְדָאֵי כַה"ג שְׁאֵנִי דַר"ג וּל"ג מְנִיָּהוּ אֶלָּא תִיקְנִינְהוּ בְּנוֹסַח תַּפְּלַת י"ח קְאָמֵר וְכִדְאָמֵר לְעִיל ק"ד זְקֵנִי וְכֵהוּן כְּמָה נְבִיאֵי תִיקְנוּ י"ח בְּרָכוּ' עַל הַסְּדֵר וְהֵינּוּ לְשׁוֹן דְּתַקְנִינְהוּ דְקָאָמֵר דְּמַשְׁמַע דְּתַקְנָה קְבוּעָה לְדוֹרוֹת וְאֵלוּ תַפְּיֵלָה שְׁבַס' עֲזָרָא אֵינוּ נוֹפֵל עֲלֵיו לְשׁוֹן תַּקְנָה שְׁלֹא הֵיִתָּה אֶלָּא לְשַׁעָה וְעוֹד הָאֵי שְׁבַס' עֲזָרָא לֹא אָמְרוּ אֶלָּא עֲזָרָא לְחוּד וּבַסְפ"ה דְּבְרָכוֹת (דָּף לֵג) אִמ' וְאֵתוּ כַה"ג וְתַקְנוּם בְּתַפְּי' וְהֵינּוּ כְּדָפִי'.

וְאֵע"פ שְׁרֵשׁ"י פִי הֵתָם נְמִי בְּתַפְּלָה כְּשֶׁהַתְּפַלֵּל עֲזָרָא עַל מַעַל הַגּוֹלָה בַּס' עֲזָרָא הָא דְפִי נִרְאָה עֵיקָר: אָמֵר ר"ח הַפֵּל בְּיַדִּי שְׁמַיִם אֵינִי יוֹדַע מֵאֵי עֲנִינּוּ לְשִׁמְעֵתִין וְהָא דְקָא מְכָלֵל דִּירְאָה מְלִתָּא זוֹטְרִתָּא הִיא בַסְפ"ה דְּבְרָכוֹת אֵיִתָּא לְכוּלָּהּ שְׁמַעֲתִין וּמְסִיִּים בָּהּ וְהָא ר"ח מִשׁוּם רַשְׁבִּי אֵין לְהַקְב"ה בְּבֵית גְּנִזְיוֹ אֶלָּא אוֹצָר שֶׁל יִרְאֵת שְׁמַיִם שְׁנָאָמֵר יִרְאֵת ה' הִיא אוֹצָרוֹ וּבַפ"ב דְּשִׁבְתָ (דָּף לֵא) מִיִּיתִי לָהּ בַדַּר"י מִשׁוּ' ר"א וְהָכִי גַרְס' הֵתָם אֵין לְהַקְב"ה בְּעוֹלָמוֹ אֶלָּא יִרְאֵת שְׁמַיִם בְּלִבְד שְׁנ' וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹקֵיךָ שְׁוֹאֵל מַעֲמָךְ כִּי אִם לִירְאָה וְכְתִיב וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יִרְאֵת ה' הִיא חֲקָמָה שְׁפָן בַּל' יוֹנִי קוֹרִין לְאַחַת הֵן: מַעֲשָׂה רְאוּבֵן נִקְרָא וְלֹא מִתְרַגֵּם מְשִׁים כְּבוֹדוֹ ק"ל הָא אִמ' בַּגְמ' מַעֲש' עֲגָל הָרֵאשׁוֹן וּקְרָא וּמִתְרַגֵּם פְּשִׁטָא מ"ד נִיחּוּשׁ לְכְבוֹד' שֶׁל יִשְׂרָאֵל קַמ"ל כ"ש דַּנ"ל דַּה"ל כְּפָרָה וְה"נ מַעֲשָׂה רְאוּבֵן יְהִי מִתְרַגֵּם דַּנ"ל דַּה"ל כְּפָרָה.

מִיְהוּ לְמֵאֵי דְפִירְשׁוּ הַתּוֹס' בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי גְבִי מַעֲשָׂה עֲגָל שְׁנֵי דְלֹא מִתּוּ גַם מִשׁוּם דְּאֵינוּ דוֹמָה גְּנָאֵי שֶׁל יְחִיד בְּיְחִיד אוֹ שֶׁל צִיבּוּר בְּצִיבּוּר לְגִנָּאֵי שֶׁל יְחִיד בְּצִיבּוּר נִיחָא דְמַעֲשָׂה רְאוּבֵן לֹא מִתְרַגֵּם רַה"ל גְּנָאֵי שֶׁל יְחִיד בְּצִיבּוּר אֶבֶל לְרֵשׁ"י דְפִי הָא דְהַשְׁנִי אֵינוּ מִתְרַגֵּם מִטַּעַם אַחַר כַּמ"ש בְּגִמְרָא קִשָּׁה.

וּי"ל דְּרְאוּבֵן שְׁאֵנִי שְׁשָׁב מְחֻטָּאוּ וְעֲשָׂה תְשׁוּבָה כְּדָאָמְי' בְּמִדְרָשׁ וַיִּשָּׁב רְאוּבֵן אֵל הַבּוֹר הֵיכָן הִי עָסוּק בְּשִׁקּוֹ וְתַעֲנִיתוּ הִי עַל אוֹתוֹ מַעֲשָׂה וְכִינּוּן שְׁעֲשָׂה תְשׁוּבָה כַּהוּגֵן נִתְכַּפֵּר לוֹ וְתוּ לֹא צְרִיךְ כְּפָרָה.

עי"ל משום דאמ' בספ"ה דשבת (דף נ"ה) דראובן לא חטא בבלקה אלא שבבלבל יצועי אביו מעלה עליו הפתוב פאלו שכב עמה לפיכך חיישינן לכבודו ואע"ג דהא מ"מ חטא בבלבול יצועי אביו אפ"ה פיון דקרא פתיב וינשכב את בלהה ושהוא עון יותר גדול מבילבול חיישינן לכבודו שלא לגנותו בעון היותר גדול מאותו שעשה וכ"ש למ"ד התם שביקש לעשות ולא עשה דניחא ולק"מ וקא דאמר בגמ' גבי מעשה תמר נקרא ומתרגם פשיטא מ"ד נוחש לכבודו דיהודא קמ"ל שפתי' הוא דאודי לאי למימרא הא לאו הכי לא הי' מתרגם מפני כבודו דליתא דנדאי נ"ל בכפרה.

אלא רבותא קא דאפי' שבח איכא: ע"ב איזהו מעשה העגל השני מן ויאמר משה עד וירא משה. רש"י פי' במתניתן דהינו טעמא דמעשה העגל השני לא מ' שלא יאמרו ממשות היא בו מדאמר אהרן ויצא העגל הזה והקשו התוס' מדאמרין בירושלמי דעד לשימצה בקמיהם הוא מעשה עגל השני והינו סיפא דקרא (דוידר) [צ"ל דנירא] משה. ולפי' רש"י לא הי' לו לומר אלא עד תחלת הפסוק ופירשו הם משו' כבודו של אהרן. וק"ל הא רש"י פירש יפה לשיטות גמ' דידן דקא' עד וירא משה ואלו חיישינן לכבודו של אהרן אין ראוי לתרגם גם פסוק זה שנאמ' כי פרעה אהרן ולא חיישינן לכבודו ול"ד למעשה ראובן דלא מתרגם כדפרישית במתניתן: שרי לי' לבזייה בגימ' ל ושי"ן.

פי' רש"י בר גי'ת' זונה שמא סרייא שם מןסרח כף היא בתשובת הגאונים מותר לבזות אמו שילדתו והרי"ף פי' בן שפחה בן גויה מ"מ מדברי שניהם נלמד דמותר לבזות את אמו אעפ"י שהיא צנועה וכשיירה ונ"ל דר' אשי לטעמין' אזיל דאמ' ריש פ"ז דסנהדרין (דף נ"ב) רמ"א מה ת"ל את אביה היא מחללת שאם היו נוהגין בו קודש נוהגין בו חול פבוד נוהגין בו בזיון אומ' ארור שנה ילד ארור שנה גידל ארור שיצא זה מחלציו ואמר עלה רב אשי כמאן קרינן רשיע' בר רשיע' אפי' לרשע בר צדיק כמאן פי' האי תנא וכשם שמוותר לבזות את אביו ה"ה נמי לאמו דמ"ש: מ"מ ק"ל דהא אמרינן התם בת פהן דבשריפה לר"י ארוסה ולא נשואה ונ"ל מבנין אב מה פשהוציא את בת ישראל מחנק לסקיל' ארוסה ולא נשואה ה"נ פשהוציא את בת פהן מחנק לשריפה ארוסה הוציא ולא נשואה ור"ע ורבינו נ"ל מגז"ש דאביה אביה דבזינתה עם זיקות הפעל הפתוב מדבר אלא דלר"ע בין ארוסה בין נשואה יצאה לשריפה משום דשריפה חמורה מסקילה ולרבינו נשואה ולא ארוסה משום דסקילה חמורה וקאמ' ור"י האי את אביה היא מחללת מאי דריש בי' מוקי לה לכי הא דר"מ דאמרן וקא פיון דק"ל סקילה חמורה משריפה בע"כ ל"ל בנין אב דר"י דארוסה בשריפה ונ"ל מגז"ש דאת אביה דבזינתה עם זיקת הפעל הפתוב מדבר וליתא לדרשא דר"מ ואיך קרינן לרשיע' בר צדיק רשיע' בר רשיע' ומבזין נמי לאמו כדאמ' ר"א הקא.

ומיהו לפי' רש"י בסוגי' שלפני זה גבי ברייתא דכי תחל יכול אפי' חללה את השבת יש לישב זה מיהו יש לדקדק על פי' רש"י אין זה מקומו: פירק רביעי בני העיר שמכרו רחובה של וכו' שש מעלות של קדושה קא חשיב במשנתנו זו למעלה מזו רחוב בה"כ תיבה מטפחת ספרים תורה וק"ל הא איכא עוד מעלה דאמ' בגמ' (דף כ"ו) לרב פפי משמ' דרבא מבי פנישתא לבי רבון שרי ומב' רבון לבי פנישתא אסור דבית המדרש קדיש טפי מבה"כ.

ור' פפא משמין דרבא מתני איפכא דבה"כ קדיש טפי מבה"מ. מ"מ בין למר ובין למר בה"כ ובה"מ תרתי קדושות ניגהו וה"ל ולמתניגהו בתרתי מעלות והכי הל"ל לר' פפי מקרו רחוב לוקחין בדמיה בה"כ בה"כ לוקחין בה"מ ולר' פפא הל"ל איפכא מרחוב בה"מ ומבה"מ בה"כ.

ומיהו י"ל דלר' פפא דאלימא לי' בה"כ מבה"מ מה"ט לא תני בה"מ בסדר מעלות משום דרחוב ובה"מ לדידן שקולין הן ואם מקרו בה"מ אין לוקחין בדמיו רחוב. וכן מרחוב בה"מ דליפא עיולי ואינן מסדר מעלות דמשנתנו שיהן זו למעלה מזו ולר' פפי דאלימא לי' בה"מ מבה"כ א"ל דמש"ה ל"ח לבה"מ בהדי מעלות דבה"מ ותיבה שקולין הן ולא מתני לבה"מ לוקחין תיבה דהא בעינן עיולי ואין פאן עיולי: ספרים פלומר גביאים וכתובי' לוקחין תורה פד פי' רש"י ק"ל הא נדאי בין ספרים לתורה איפא מעלה ממוצעת ביניהן ומה ניגהו חנומשים ואלוימא מספרים ומינחתא מתורה כדא' בגמ' (דף כז) גוללין ס"ת במטפחת חנומשים וחנומשים במטפחת גביאים וכתובים אבל לא גביאי' וכתובים במטפחת חנומשים ולא חנומשים במטפחת ס"ת והל"ל במתני' ספרי' לוקחין חנומשים חנומשים לוקחין תורה והרמב"ם נרא' שמפ' לספרי' דמתני' חנומשי' שפן פתב (בפ"י מה"ת) מקרו מטפחת או תיק לוקחין בדמיו חנומשי' מקרו חנומשים לוקחין בדמיו ס"ת.

גם לפי זה ק"ל הל"ל הא מעלה דגביאים וכתובים והל"ל מטפחת לוקחין גביאים וכתובים גביאים וכתובי' לוקחין חנומשים. מיהו להאי פי' א"ל דמטפחת ס"ת ונביאי' וכתובים שקולין הן ואין לוקחין זה בדמיו של זה פיון דליפא עיולי אבל לפי רש"י שפי' ספרים היינו גביאים וכתובים דאיגהו מעולין ממטפחת הל"ל הא מעלה דחנומשים בין ספרים לתורה מיהו גם לפי הרמב"ם אינו ניתא כ"כ דלא מסתבר לומר דמטפחת ותיק שאין בה קדושה מצד עצמן ואינו אלא תשמישי קדושה כדתני לקמן אלו הן ת"ק דלוסקמי ספרי' תפילין ומזוזות ותיק של ס"ת וכו' יהיו שקולין לקדושת גביאים וכתובים שקדושתן מצד עצמן: אבל אם מקרו תורה וכו' פי' רש"י משום דמעלין בקודש ולא מורידין ומשמע מדפני' ה"ט לסיפא דמתני' דמקרו תורה לא יקחו ספרים ולא ארישא דמקרו רחוב לוקחין בדמיו בה"כ וכו' דמשמע לי' רישא לאו דוקא דבעי עיולי בקדושה יותר אלימא אבל בדכונותי' לא אלא הה"נ בדכונותי' בדקתני בסיפא אבל מקרו תורה לא יקחו ספרי' ספרי' לא יקחו מטפחת דהוי הורדה הא בדכונותי' ש"ד וקא דתני רישא רחוב לוקחין בה"כ בה"כ לוקחין תיב' וכו' הה"נ מקרו רחוב לוקחין רחוב בה"כ בה"כ וכן פולן אלא אידי דתני סיפא תיבה לא יקחו בה"כ בה"כ לא יקחו דחוב וכן פולן נקט רישא איפכ' ואל תתמא דנקט ריש משו' סיפא הא אמר בפ"י דנבחים (דף צ"ח) אמ' במערבא תני רישא משום סיפא זה הוא מה שנ"ל ע"ד פי' רש"י מיהו ק"ל הא דאמ' בגמ' בכמה מקומות מעלין ולא מורידין ל"ל פלל מעלין בקודש פיון דמעלין לאו דוקא ועק"ל דבפ"א דמנחות (דף צ"ט) אמ' מעלין בקודש ולא מורידין.

מנ"ל דאין מורידין אמ' רבא דא"ק ניקם משה את המשכן ויתן אדניו וגו' ניקם את עמודיו ומנ"ל דמעלין אמר ר' אחא ב"י דאמר קרא את מחתות החטאים וגו' ועשו אותם רקועי צפוי פחים למזבח פי הקריבן לפני ה' ויקדשו ויהי' לאות לב"י מתחילה תשמישי מזבח

ועכשיו גופו של מזבח ועשיתא פינון דאיימתא קרא פבר לאין מורידין דהוא דוקא תו קרא למעלין למה לי פינון דהוא ל"ד וכבר נ"ל מקרא דא"מ.

מיהו אפ"ת דרישא דמשנתינו דמכרו רחוב לוקחין בה"כ וכו'. דמעלין דוקא ותנא סיפא משו' רישא אפתי תקשה פינון דנ"ל מקרא דמעלין דוקא ממחנות למה לי קרא דויקם לא"מ דהשתא עיילי מעלין אין מורידין מבעיא וגם הא נמי קשה דנקט בכל דוקתא מעלין בקודש וא"מ.

אין מורידין ל"ל פינון דמעלין דוקא הוא ונ"ל דאי אין מורידין דוקא א"ש דאי לא גלי קרא ה"א דאין משניו מקדושה לקדושה פלל. אפ"ל מקדושה קלה לקדושה חמורה ממנה וכדאמ' רפ"ט דבכורו' (דף נ"ג) אהא דקאמר התם דהא דאין מעשר בהמה נוהג במקדשין משום דיהי' קודש אמר רחמנא ולא שפבר קדוש ופריה ל"ל קרא השתא קדושה חמורה אקדושה קלה לא חזיילי.

דתנו אחד קדשי מזבח וא' קדשי ב"ה אין משניו אותו מקדוש' לקדושה קדושה קלה אקדושה קלה מבעיא וכיון שפון ה"א דכמו בקדשי גבוה אין משניו אפ"ל מקדושה קלה לחמורה.

ה"נ בשאר מיני קדושות פון קמ"ל דמעלין ש"ד. פדאשכחן גבי מחנות מיהו אין מורידין נ"ל מויקם משה אבל א"א דמעלין דוקא כדנ"ל ממחנות ל"ל דויקם לא"מ.

א"ו ש"מ דמעלין לאו דוקא ותדע לה עוד דבע"כ אא"ל דמעלין דוקא קא' וכדמצינו גבי מחנות דבתחילה תשמשי מזבח ועכשיו גופו של מזבח דהא מהא ליכא למשמע מיני' דמעלין דוקא דילמא לעולם א"צ עיולי דוקא והא דאמר רחמנא לעשות מן המחנות ציפוי ופחין למזבח לאו משום דצריה עיולי דוקא אלא פדמפ' קרא טעמא להדי' ויהי' לאות לב"י א"ו לא ילפינו מיני' אלא הא דמותר לשנות מקדושה לקדושה דאי אסור משום אות לא הי' הכתוב מצוה למעבד איסורא א"ו מקדושה לקדושה שרי והא דקא' ר' אחא מתחילה תשמשי מזבח ועכשיו גופו של מזבח לאו משום עיולי נקט לה אלא משום קדושה אחרת נקט לה.

דמעיקרא תשמשי של מזבח ועכשיו גופו של מזבח שה"ה קדושה אחרת פנ"ל לשיטת רש"י ומיהו בגמ' מבעי לן מהו למכור ס"ת ישן ליקח בו חדש משמע לכאורה להדיא דבעי עיולי דוקא דע"כ לא משכחת לה אלא בס"ת דליכא לעיולי אבל בשאר קדושות דמתני' דאיכא עיולי דוקא עיוני בעיניו ולא סגי בדכונותי'.

ויש פאן בפ"י רש"י תוס' מאיזה חכם שפ"ל מעלין בקודש מויקם משה את המשכן בצלאל עשה משה שהי' גדול ממנו הקימו ול"מ דכתי' את מחנות וגו' פינון שהוקדשו הוקדשו וטעות הוא בידו דהדבר להקפד דא"מ נפקא לי' מויקם.

ומעלין נפקא לי' ממחנות פדאמ' בגמ' שם להדיא. וה"ט דאין מורידין א"א ללמוד ממחנות דהא אפ"ל דמורידין.

מ"מ עשה ציפוי למזבח משו' אות אבל הא דמעלין נ"ל שפיר ע"ד שפ"ל ומויקם נ"ל דא"מ ע"ד שפ"ל רש"י שם. ובגמ' אפרש עוד: דף כ"ו ע"א ל"ש אלא בה"כ של פפרים

וכו' וְהָא דְלָא אָמַר הָאִי ל"ש אַרְיִשׁ אַמְכָרוּ רְחוּב' שֶׁל עִיר ל"ש אֵלָא שֶׁל פְּפָרִי וְכו' פְּדָאֻמַר לָה אַבָּה"כ.

י"ל פִּינּוּן דְרְחוּב אֶפִּילוּ לר' מְנַחֵם ב"י אֵין בּוּ מִשׁוּ' קַדְוִשָׁה אֵלָא מְפָנִי שְׁמַתְפַּלְלִים בּוּ בְתַעֲנִית אַפִּי דְכַרְפִּים יְכוּלִין לְמַפְנֹר דְבִין לְטַעֲמָא שְׁפִי הַתּוֹס' הָא דְבַה"כ שֶׁל פְּרָפִים לָא מְצוּ לְמַזְבְּנִי לִי פִינּוּן דְלַדְעַת רַבִּים נַעֲשֶׂה חֲמִירָא קַדְוִשְׁתּוּ וְאִינוּ יְכוּל לְמַכְרוּ הָא רְחוּב אֵין עֵיקַר עֲשִׂייתוּ לְצוּרָה תְּפִילָה אֵלָא לְצָרְכֵי חוּל שֶׁל בְּנֵי הָעִיר לְפִיכָף לָא חֲמִיר קַדְוִשְׁתּוּ וּמְצִי לְמַזְבְּנִי לִי וְעוֹד פִּינּוּן שְׂאִין מִתְּפַלְלִין שֶׁם אֵלָא בְּאַקְרָאֵי בְּעֵלְמָא בְּתַעֲנִי ל"ל דְלַדְעַת רַבִּים נַעֲשׂוּ דְלָא פְּסִיקָא לִי דְמִיקְלַע רַבִּים מְעֵלְמָא בְּיוֹם הַתַּעֲנִית מִשְׂא"כ בַּה"כ שְׁמַתְפַּלְלִין בּוּ תְּמִיד בְּפְרָפִים דְשִׁכְיָחֵי רַבִּים נַעֲשׂוּ נְמִי ע"ד בֵּין לְפִי ב' שֶׁל תּוֹסַפ' מִשׁוּם דְרַבִּים נוֹתְנִין לְבְנֵינּוּ וּבִשְׂאָר צָרְכֵי אֵין בְּנֵי הָעִיר לְבָדָם בְּעֵלְיוּ גַבִּי רְחוּב אֵלָא בְּנֵי הָעִיר לְבָדָם פִּינּוּן שְׁעֵיקְרוּ לְצָרְכָם נַעֲשׂוּ וְלָאוּ לְתַפְּיָלָה.

ועי"ל דמש"ה ל"א למילתין ארְחוּב מִשׁוּם דִּיחִידָאֵי הִיא וּרְבִנּוּ פְּלִיגֵי עֲלֵי וס"ל רְחוּב אֵין בּוּ מִשׁוּם קַדְוִשָׁה לְפִיכָף א' לְמִילְתֵּי אַבָּה"כ שְׂכ"ע מוֹדִים בָּהּ: אֲנִי לָא שְׁמַעְתִּי אֵלָא מְקוּם מְקַדְּשׁ בְּלִבְד. פִּי רַש"י מִשׁוּם דְבֵית שֶׁל קוּד' הוּא וּגְבִי נְגַעִים וּבָא אֲשֶׁר לוֹ הַבֵּית בְּעֵינּוּ וּק"ל דְבַפ"ק דְּיוֹמָא (דָּף י"ב) לָא פִי כֵּן אֵלָא מִשׁוּם דְכִשְׁקָנָה דְוֹד הַגִּוֶּרֶן מְאַרְוָנָה הֵיבּוּסִי גְבָהּ הַפְּסָף מְכַל שְׁבֻט וְשְׁבֻט פְּדָאֻמַר בְּסִיפְרֵי וּבִשְׁחִיטַת קַדְוִשִׁים מְשַׁמַּע מִטַּעַם הוֹאִיל וְאֵין מִיּוֹחַד לְשֵׁם שְׁבֻט אִינוּ מְטַמָּא: הָא בְּתֵי כְּנִסְיֹת וּבְתֵי מְדַרְשׁוֹת מְטַמָּא וְאַמְאֵי הָא דְכַרְפִּי הֵנִי ק"ל הָאֵי מ"מ אֶפִּילוּ בְּשֶׁל פְּרָפִים אַא"ל דְּאֵין מְטַמָּאִין בְּנִגְעֵי אַא"כ אֵין לְהֵן בֵּית דִּירָה לְשׁוּם אָדָם אֲבָל בְּיֵשׁ בְּהֵן בֵּית דִּירָה מְטַמָּאִין וְהִכִּי אָמַר בַּפ"ק דְּיוֹמָא (דָּף י"א) דְתַנָּא הֵתֵם בַּה"כ מְטַמָּא בְּנִגְעִים וּפְרִיָה וְהָא תַנָּא יְכוּל בַּה"כ וּבַה"מ מְטַמָּאִים בְּנִגְעִים.

ת"ל וּבָא אֲשֶׁר לוֹ הַבֵּית מִי שְׁמִיּוֹחַד לוֹ יֵצְאוּ אֵלּוּ שְׂאִין מִיּוֹחַדִּין לוֹ וּמִשְׁנֵי ל"ק הָא ר"מ וְהָא רַבִּנּוּ דְתַנָּא בַּה"כ יֵשׁ בָּהּ בֵּית דִּירָה לְחַזֵּן הַכְּנֶסֶת חֲזִיב בְּמַזְוָנָה וְשְׂאִין בָּהּ בֵּית דִּירָה ר"מ מְחִיב וְנַחְמֵי פּוֹטְרִין וַאֲב"א הָא וְהָא רַבִּנּוּ וּל"ק הָא דְאֵית בַּהּ בֵּית דִּירָה הָא דְלִית בַּהּ בֵּית דִּירָה.

אב"א הָא וְהָא דְלִית בַּהּ בֵּית דִּירָה וְהָא דְכַרְפִּים וְהָא דְכַפְרִים אֵלְמָא הָא דְמַחְלַק בֵּין פְּרָפִים לְכַפְרִי אִינוּ אֵלָא בְּדִלִית בָּהּ בֵּית דִּירָה דְכַה"ג דְכַפְרִים מְטַמָּא וְכַרְפִּים לָא. אֲבָל בְּדֵאִית בְּהֵן בֵּית דִּירָה אַפִּי דְכַרְפִּי מְטַמָּא וְהַשְׁתָּא מֵאֵי פְרִיָה וְהָא בְּתֵי כְּנִסְיֹת מְטַמָּא הָא דְכַרְפִּים הֵוּוּ מֵאֵי קוּשְׁיָא דְמִיָּרֵי מְבַה"כ שְׂיֵשׁ בְּהֵן בֵּית דִּירָה דְאֵפִי דְכַרְפִּים נְמִי מְטַמָּא וְדוּק הִכִּי אֲנִי ל"ש אֵלָא מְקוּ' מְקַדְּשׁ בְּלִבְד אַע"פ שְׂיֵשׁ בָּהּ ב"ד דְבַמְקַדְּשׁ נְמִי הֵיוּ כְּפָה ב"ד כְּדָאֵר"י גּוֹפִי' בַּפ"ק דְּיוֹמָא (דָּף י) וְהֵלָא כְּפָה לְשִׁכּוֹת שְׁהִי בְּמַקְדָּשׁ שְׁהִי לְהֵם ב"ד אֲבָל בַּה"כ וּבַה"מ דְכָוּוּתִי שְׂיֵשׁ לְהֵן ב"ד אַע"ג דְכַרְפִּים הוּא אַפִּי' מְטַמָּא וּבְחִי' לְמַס' יוֹמָא אַכְתּוּב עוֹד בְּזָה: ע"ב וְאַפִּי' לְמַ"ד הַזְמָנָה מִיְלְתָא הִיא וְכו' אֲבָל הַכ' כְּטוּוִי לְאַרְיֵג דְמִי.

ק"ל דְמִשְׁמַע דְהָאֵי פְּלוּגְתָא דְהַזְמָנָה אֵי מִיְלְתָא הִיא אוּ לָא שְׂיָיָה נְמִי בְבַה"כ וְלִבְנֵי מִשׁוּם דַּה"ל כְּטוּוִי לְאַרְיֵג הוּא דְשָׁרִי לְמַ"ד מִיְלְתָא הִיא אֲבָל הִיכִי דְדְמִי לְאַרְיֵג לָא וְדוּקָא לְמַ"ד מִיְלְתָ' הִיא אֲבָל לְמַ"ד לָאו מִיְלְתָ' הִיא ש"ד וְה"נ מִשְׁמ' גַּבִּי גָבוּ וְהוֹתִירוּ וְאַמְאֵי הָא פִּינּוּן דְבַה"כ עֲצַמ' קַדְוִשָׁה דְגוֹפ' הִיא וְלָא מְכַשִּׁירִי וְתַשְׁמִישֵׁי קַדְוִשׁ' כְּכָל הֵנִי דְחֻשְׁבֵּי בְּשִׁמוּ'

דלוסקמי ספרי וכו' משמע ודאי דכ"ע מודו דהזמנ' מילת' היא בדב' שגופו קדש וְהָא
בפ' נ"ה (ד' נ"ז) ס"ל לאבני דהזמנ' מילת' היא ונ"ל מעגל' ערופ' דמיתסרי בהזמנ' ורב'
ס"ל דלאו מילת' היא ונ"ל מע"ז דל' מיתסרי בהזמנ' ואמ' רב' מ"ט ל"ג מע"ע א'ל'ה רבא
משמשין ממשמשין גמרין לאפוקי ע"ע גופ' קדוש' ומשמ' דבדב'ר שְׁהִיא גופה קדושה
מודה רבא דדמי לע"ע דהיא גופה קדושה דהזמנה מילתא היא ומיתסרא בהזמנה וכיון
שפן בה"כ שְׁהִיא גופה קדושה יהי מיתסרא נמי בהזמנה לכ"ע מיהו למה שפי' התוס'
שם ניקח שְׁהִקשו אהא דפריה ורבא מ"ט לא גמר מע"ע האמר ר"י בפ' או"ב דע"ע
עריפותה אסרתה ורבא פסק כר"י בר מג'.

ותי' דה"ק מ"ט ל"ג מע"ע לטעמ' וכיון שפן אין הזמנה אוסרות אפ' בדב'ר שגופה
קדושה דהא ע"ע גופה קדושה ואפ"ה הזמנה לאו מילתא היא אלא עריפה אוסרתה
ובמ"א יתבאר יותר: מתנה פליגי בה ר"א ורבינא חד אסר וחד שרי ק"ל הא ודאי משמע
דר"א אוסר ורבינא שרי וכדאמ' בפ"ז מחולין (דף צ"ג) בקל הת"כ רבינא לקולא ור"א
לחומרא והלכתא פרינא לקולא לבר מהני תלת דהתם וה"נ אמר בפ"ז דפסחים (דף
ע"ו) ואלו בפ"ק דב"מ (דף ט"ו) גבי גזלן שפכר שדה גזולה וחסר ולקחו מבועלים
ראשונים דאמר מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבא לידו וקנה הלוקח ואמר התם נפלה
לו בירוש' ירו' ממילא היא ולא איהו קא טרח אבתרה יתבא נהלי' במתנה פליגי בה
ר"א ורבינא ח"א מתנה פירוש' דהא ממילא וח"א מתנה פמכר דאי לא דאטרח וארצי
קמי' לא הוי יתב לי' מתנה להכי טרח וארצי קמי' פי היכי דליקו' בהמנות'.

וכיון דרבינא לקולא בכ"מ הא ונדאי רבינא קא' התם דמתנה פירוש' דממילא ולא קנה
לוקח דקולא בד"מ הוי שלא להוציא מיד המוחזק דמש"ה פסקו התם המפ' דמתנה
פירוש' ולא מפקינן ממונא מחזקת הגזלן ועל הלוקח לה"ר שנתפנון להעמידו בידו
והשתא קשי' אהדדי דהא ר"א דמחמיר בכ"מ בע"כ ס"ל הקא דמתנה לאו פמכר ואסור
והתם דמתנה לאו פמכר הוי לקולא בע"כ א' מתנה פמכר לחומרא לגזלן המוחזק וקנה
הלוקח וה"נ קשה אדרבינא דהא רבינ' דמיקל בכ"מ בע"כ א' הקא מתנ' נמכר לקולא
ושרי והתם דאי מתנ' פמכר הוי חומר' לגזלן המוחזק וקנה לוקח בע"כ התם מתנה לאו
פמכר אלא פירוש' דממילא ול"ק לוקח והשתא קשיא דר"א אדר"א ודרבינא אדרבינא:
\$\$ציור בספר\$\$ דף כז ע"א אכל אם מכרו תורה ל"י ספרים איבעי להו מהו למכור
ס"ת ישן כתב הרנ"ה בס' המאור בש' הר"א הא מתני' קשי' רישא אסיפא דכולה רישא
ש"מ פיון דלא מעלין אסור אכל סיפא דקתני א"מ תור' ל"י ספרים ש"מ דל"ב עיולי
וכיון דקשי' ריש' אסיפא ליכ' למשמע מינ' אי מעלין דנוק' אי מורידין דוק' אלא מדא'
לקמן בענין ס"ת פיון דלא קמעלי לי' אסור אלמא מעלין דוקא אלו דבריו מ"מ דיוק'
דריש' וסיפא דקשיא אהדדי צריה ליישב ונ"ל דרישא ונדאי מעלין דנוקא פדמוכח דאמר
בענין ס"ת לקמן.

מיהו ה"מ דמעלין פעם ראשון במכירה ראשונה כגון מכרו רחוב לוקחין בדמיו בה"כ
אבל אם חזרו ומכרו הבה"כ שלקחו בדמי רחוב א"צ עילוי לקנו' בדמיו תיבא. והא דתנן
בה"כ לוקחין תיב' ל"מ בה"כ שלקחו בדמי מכירות רחוב אלא בבה"כ הבא בקדושת
גופה שגבו לצרכה ובנו או לקחו בה"כ וכן כל הני דחשיב כגון תיבא מייירי בגבו המעו'

לצורך תיבה מתחיל' ולא שבאו המעות מדמי בה"כ ששקרו ולקחו בדמיו תיב' וכן מטפחת לוקחין ספרים ספרים לוקחין תורה בכה"ג מיירי בהקדש הדמים תחילה לצורך קדושה זו ולא שבא מקדושה אחרת שלמטה ממנה: ולמאי דפי' מתני' לאו בתדא מחתא מיירי מקרו רחוב לוקחין בה"כ חזר ומקרו פעם ב' בה"כ לוקחין תיבה חזר ומכר לתיבה לוקחין מטפחת וכן אם חזר פעם ד' ומקרו למטפחת לוקחין ספרים מקרו פעם ה' ספרים לוקחין תורה אלא מילי מילי קתני וכולה בקדושה ראשונה מיירי ולא בבא מפח קדושה אחרות שלמטה ממנה וסיפא דקתני אבל אם מקרו תורה לא יקחו ספרים אתורה דמיירי בה רישא קאי דבאה מפח ספרי' כדתני ספרי' לוקחין תורה ואתורה זו שגלקחה מדמי ספרים קאי ששקרו פעם ב' ל"י ספרים וכן ספרים ל"י מטפחת אספרים דרישא קאי שבאה מפח מטפחת כדתני מטפחת לוקחין ספרים וה"נ מטפחת לא יקחו תיבה אמטפחת דרישא קאי הבא מפח תיבה וכן תיבה לא יקחו בה"כ אתיבה דרישא קאי הבאה מפח בה"כ וכן בה"כ לא יקחו רחוב אבה"כ דרישא קאי הבאה מפח רחוב כדתני בני העיר ששקרו רחוב' ש"ע לוקחין בדמיו בה"כ וכיון דסיפא במקיר' ב' מיירי מש"ה א"מ להחזירו לקדושה א' פגון אם קנה מדמי רחוב בה"כ א"א לקנות במקירה ב' רחוב דלא גרע ממכירות רחוב בפ"א דא"א לקנות מדמי רחוב רחוב דהא בעי עיולי אבל מדמי בה"כ זו שנקנו בדמי רחוב כמו שבמכירה ראשונה הי' יכול לקנות מדמי רחוב בה"כ דהא איפא עיולי ה"נ במקירה ב' דבה"כ יכול לקנות בה"כ פיוצא בה הואיל ואיפא עיולי אקדוש' קמא שבאו אלו מפחו ולמאי דפי' ניחא מאי דק"ל הא דא' בכ"מ מעלין בקודש וא"מ א"מ ל"ל דהשתא לעיולי חגיב כ"ש דא"מ.

די"ל דכולה חדא מילתא היא וה"ק מעלין בקודש דבעי עיולי דנוקא ולבתר דהעלה הקודש לקדושה חמורה מקמייתא אם מוציא מקדושה זו לקדושה אחרות אין צריך עיולי ובלבד שא"מ ובמאי דפי' ניחא דהא יש להקשות פיון דא"מ הוא אזהרה שאין להוריד והא דאמ' מעלין בקודש הוא צווי פיצד יעשה דבעי עיולי הל"ל קודם לאזהרה דא"מ ואח"כ ליתני פיצד יעשה והל"ל הכי א"מ בקודש אלא מעלין.

ולמאי דפי' דכולה חדא מילתא היא וא"מ אמעלין קאי דלבת' דמעלין בקודש מעתה א"מ פלומ' שוב אין קפידא אלא אהורדה אבל עיולי ל"צ א"ש. והא דמיבעי' מהו למכור ס"ת ישן ליקח בה חדש אס"ת דעלמא קאי שבאה ע"י קדושת עצמה ולא מדמי קדושה אחרת דמיירי בה מתני': וכ"ת א"כ איך רצה למיפשט ממתני' דתורה בתורה ש"ד מטעמא דליכא עיולי אתורה הא בגוונא דמיירי סיפא דמתני' דבאה מקדושה אחרת נמוכה מנה אפי' קדושה אחרת מהני דמתני' מותר לקנות בדמיו קדושה פיוצא בה אע"ג דאיפא לעיולי אבל בעינין דתורה בתורה דמיירי בקדושות גופה ולא באה מקדושה אחרת לא תיפשט מיני' י"ל דהא דקאמר ספרים הוא דלא הא תורה בתור' ש"ד לאו מחדא עני נא מיירי מכה"ג דקא' מתני' דספרים לא דייקנין מיני' לבעינין הא תורה בתור' ש"ד דא"כ אין לו ענין לבעינין דמבעי' לן בתורה שלא באה מקדושה קלה אחרת אלא מקדושות גופה אלא הכי דייק דהא ע"כ כולה סיפא דמתני' דאבל מקרו תורה וכו' לגופה ל"צ דפשיטא דא"מ אפי' בשבאה מקדושה א' נמוכה הימנה אפ"ה אין חוזר ומוריד אותה במקירה ב' לאהדורי אותה לקדושה אחרת קלה דהשתא במקירה א' שלא באה עדיין לקדושה אחרת חמורה ממנה אסור לקנות בדמי' פיוצא בה"כ ש"ש במקירה ב' שבאה כפר

לקדושה תמורה מראשונה שאסור להחזירה לקדושה הראשונה הקלה א"ו היא דתני דאין מורידין אותה לדייקא דידה איצטריף דנוקא להוריד אסור הא לכיוצא בו שרי וא"כ הא דתנא מכרו תורה ל"י ספרי נמי קמ"ל משו' דיוקא דידה דהא תורה בתורה והיגו בתורה שפאה מקדושה נמוכה ממנה דבהכי מיירי פולה מתני' ש"ד ומיני' דתורה בתורה פגונוא דבעינן שלא פאה מקדושה אחרת נמוכה אלא מקדושת עצמה לאו ש"ד.

ולהאי פי' רנה לפשוט לבעינן לחומרא וקא דקאמר ספרים הוא דלא הא תור' בתור' ש"ד אהאי גונוא תורה דמיירי סיפא דמתני' קאי שפאה מקדושה א' נמוכה. והכי פירושא ספרים הוא דלא הא תורה בתורה ש"ד פלומר האי פבא דסיפא לגופה ל"ל אלא לדייקא ובע"כ הא דקא' תורה לא יקחו ספרים נמי להאי דיוקא איצטרי' דאבל תורה בתורה פי' תורה זו שפאה מפת קדושה אחרת נמוכה ש"ד וממילא ש"מ דבתורה שפאה מקדושות גופה דתורה בתורה לא.

דאס"ד אפי' תורה בתורה ש"ד. השתא הא דתני במתני' תור' שפאה מקדושה אחרת דלא יקחו ספרי' ל"ל דאי משום הא גופא פשיטא וכדפלי' נאי משו' דיוקא מאי אריא תורה זו שפאה מקדושה אחרת אפי' פאה מקדושת עצמה פיון דליפא עיולי נמי ש"ד.

וא"כ צ"ל לא לגופה ולא לדייקא ול"ל דתנא פלל להא דתורה לא יקחו ספרים. א"ו תור' הפאה בקדושת גופה בתורה אסו' והשתא הא תורה לא יקחו ספרים דמתניתין דמיירי מתורה הפאה ע"י קדושה אחרת משום דיוקא איצטריף דבתורה ש"ד אע"ג דתורה אחרת שפאה ע"י קדושת עצמה אפי' בכיוצא בה אסור.

והשתא קמ"ל בהאי פבא דתורה לא יקחו ספרים דומיא דכל הני דסיפא דקמ"ל משו' דיוקא דידהו דהואיל ובאה מקדושה א' שרי בכיוצא בהו נדחי מתני' דעבד וא"כ פשיטא דתורה בתורה ש"ד.

לא מבעיא בכה"ג דמיירי מתני' בתודה הפאה מקדושה אחרת. אלא אפי' בתורה הפאה מקדושות עצמה נמי מילתא דפשיטא היא דאם עבר ומכר פבר שיקחו תורה שאם לא מאי יקחו דהא ליפא לעיולי ומהשתא בע"כ האי פבא דאם מכרו תורה לא יקחו ספרים פדי נסבה ולא לגופה ולא דיוקא דידה איצטריף אלא אגב קתני לה אידי דבשאר קדושות דמתני' מהא בא דספרי' לא יקחו מטפחת דאיצטריף משום דיוקא דידהו תני להו נמי דתורה לא יקחו ספרים הואיל דברישא תנא לה בהדי הנה דמיירי בקדושה שבתחילה: עוד אני אומ' אפי' אם תרצה שלא לדייק כל פה ותפרש הא דקאמר ספרים הוא דלא הא תורה בתורה ש"ד כפשוטו דאבעינן קאי הא תורה בתורה ש"ד.

דש"מ דכולה פבא דסיפא לא מיירי מפאה מקדושה אחרת דנוקא ודייקא איצטרי' לי' דבכל הני א"מ דנוקא מ"מ היגו למאי דס"ד דאיפא למיפשט ולדייק ממתני' הא תורה בתורה ש"ד.

דהשתא אפשר לומר דסיפא לאו ארישא קאי ובפאה מקדושה אחרת מיירי בכל הני דסיפא אלא בפאה מקדושת עצמן איירי ומ"מ ל"ק דיוקא דרישא וסיפא אהדי וקא דנקט פכול' פבי דסיפא דא"מ דמשמע דבכיוצ' בה שרי וברישא פעי עיולי דנוקא די"ל

דבסיפא קמ"ל תורה לא יקחו ספר ים משים דיוקא בתורה בתורה הואיל וליפא עיולי ש"ד.

ואידי דתני בבבי זו הורה לא יקחו ספרים בהני דא"מ תני נמי בשאר כל הני דסיפא בכה"ג דא"מ. אע"ג דכולהו חוץ מתורה בכיוצא בהן נמי אסור הואיל ואיפא בהו עיולי אבל לבתר דמשני מתני דיעבד וא"כ ליפא למיפשט מיני מידי דתורה בתורה ש"ד מהשתא ודאי דלא תקשה דיוקא דרישא וסיפא אהדדי בע"כ צ"ל כדפי' דכולהו בבבי דסיפא ארישא קאי ומיירי פולן בבאה מקדושה אחרת נמוכה הימנה: אלא לאו שגבו והותירו טעמא דהתנו.

ק"ל מאי ס"ד דאבני דבגבוהותירו נמי בעי התנו הא אע"ג דס"ל לאבני בפ' נגמר הדין (דף מ"ז) הזמנה מילתא היא הא א' לעיל ליבני אופינהו אסור הני מילי בעתיקתא אבל בחדתא ל"ל בה נאפי' למ"ד הזמנה מילתא היא ה"מ פגון האורג בגד למת אבל הכא פטווי לאריג דמי וליפא למ"ד ב"ש מעות שגבו שרחוק טפי לקדושה' בה"כ מליבני דנדאי הזמנה לאו מילתא היא והאיך ס"ד דאבני אפי' גבו והותירו בעי התנו ואומר אני דכאן צריכינן אנו לדברי התוס' דפריף התם מהא דתנו מותר הפתי' למתים מותר הפת' לירוש'יו אלמא הזמנה לאו מילתא היא הקשו התוס' אי בגבו מעות טווי לאריג מי איפא למ"ד ואי בגבו בגדים איך קא' ר"נ התם יעשונו דימוס על קברו הא א"א לקנותו דאסו' בהנאה פהווא איצטלא דמילתא דפרסויה אמיתנא בפ"ז דיבמות (דף ס"ו).

ותי' מעות עדיפא מטווי לאריג משום דחזי למיקני בה כל מילי והשתא אבני שר"ל גבו והותירו בעי התנו לטעמ' אזיל דס"ל התם הזמנה מילתא היא. ואע"ג שהתוס' תי' שם עוד בע"א דפרסויה שאני בכאן בע"כ מוכח כתי' ראשין דמעות עדיפא וכ"ת א"כ תקשה לרבא דא' גבו והותירו מותר וזה רבא אמתני' דוכן במותריהו קאי ואכל הני דקחשיב במתני' קאמר וכן מותריהו וזה בהני איפא מקצתן שהו עצמן קדושין ואינן תשמישי מצוה וקדושה פגון תורה וספרים והרי בדבר שבקדושה' נדאי הזמנה מילתא היא לכ"ע דגיליף מעגלה ערופה שהיא עצמה קדושה ונאסרת בהזמנה דהא טעמא דאורג בגד למת אינו נאסר בהזמנה היינו משום דיליף לה ממשמשי ע"ז דאין נאסרין בהזמנה דמשמשיין ממשמשיין עדיף ולא מעגלה ערופה דהיא גופה קדושה אבל בדבר שגופו קדוש אפי' לרבא בע"כ הזמנה מילתא היא מעגלה ערופה וכמש"ל והשתא אי אמרת שבגבו מעות עדיף מטווי לאריג ולמ"ד הזמנה מילתא היא אסור א"כ גבו מעות לגוף קדושה פגון תורה וספרי' והותירו פינן דלכ"ע בגוף הקדושה הזמנה מילתא היא גבו והותירו אמאי מותר וי"ל למאי דפי' התו' התם דלרבא ס"ל דע"ע דאע"ג דגופה קדושה עריפתה הוא דאוסרתה ולא הזמנה ע"כ בגוף קדושה נמי הזמנה לאו מילתא היא: מימי לא עשיתי קפנדריא כו' וכ"ת מאי רבות' דידי' הא מדינא אסו' י"ל דמיירי בגוונא שיש היתר פגון שהיתה שבייל מעיקרא.

א"נ שונכס על מנת שלא לעשות קפנדריא. א"נ בנכנס לבה"כ להתפלל.

למאן דגרם לקמן (דף כ"ח) דמותר לעשות קפנדריא מיהו למאן דגרם לקמן הנכנס לבה"כ להתפלל מצוה לעשות קפנדריא בע"כ מהאי לא מיירי ר"א פינן דמצוה הוא וזה דקא' ולא פסעתי על ראשי עם קדוש אע"ג דאיסורא איפא פדאמרינן בפ"ק דסנהדרין

(דף ז') מנין לדיין שלא יפסיע על ראשי עם קודש שנה לא תעלה במעלות וסמיה לי' ואלה המשפטים.

י"ל פדאמ' בפ"יב דיבמות (ד' ק"ה) גבי ר"י בר יוסי מי שצריך לו עם קדוש יפסיע על ראשי ע"ק ובסוף פ"ג דהוריות (דף י"ג) אמרינו תלמיד חכה ובני ת"ח בזמן שרבים צריכים להן מפסיעין על ראשי העם ור"א רבים היו צריכין לו ומדינא הנה שרי אפ"ה הקמיר על עצמו וקא דקא ולא נושא בפיו בלא ברכה אע"ג דכהן מברך קוד' נ"כ פדאמרי' בפ"ז דסוטה (דף ל"ט) שמה מתחילה לא תיקנו ברכה קודם נ"כ ור"א הוא דתיקנו לברך דהרבה מצות מצינו שאין טעונוין ברכה וכן נראה קצת שם בפ"ז דסוטה דמ"ל להא דשאלו את ר"א ושאל הגמ' מאי מברך משמע דמדור"א אתיא לן דנ"כ צריך לברך: ולא אכלתי מבהמה שלא הורמה מתנותי' דאר"א אר"י אסור כו'.

ובפ"י דחולין (ד' קל"ב) גרסינו בהא מימרא ובאידיך דהאוכל מבהמה שלא הורמה מתנותי' פאלו אוכל טבלים דרבה בב"ח אמר משמ' דר"י ושם פי התו' דטבלים ממש קא' דמתנות ילפינו נתינה נתינה מתרומה בפ' ראשית הגז (דף ק"לו).

וק"ל דהא התם אמ' הכי בהמת השותפי' תייבת במתנות ור"א פוטר דיליף נתינה נתינה מתרומה ומהאי גזירה שנה נ"ל לר"א דמתנות אין נוהגין בח"ל פתרומה ורפנו ל"ל גזירה שנה זו ומחייבי' מתנו' בח"ל והא סתם משנה דלא כר"א דתנו התם הזרוע והלחי' והסקבה נוהגין בארץ ובח"ל ותנו (דף קלב) השוחט לכהן ולנכרי פטור מן המתנו' והמשתתף עמהן צריך שירשום משמע אבל משתתף עם ישראל חייב והיינו דלא כר"א וקא ר"י ס"ל בכ"מ הלכה פסתם משנה והאיך יליף גז"ש זו נתינה נתינה מתרומה דמתנו' טובלין והיינו כר"א ולפ"ז אין נוהגין בח"ל ובשל שותפין ודלא פסתם משנה ודרך הגמ' בכ"מ להקשות ומי אר"י הכי והאר"י הלכה פסתם משנה אע"ג דכמה פעמים משני הגמ' אמוראי גינהו ואדר"י מ"מ ה"נ ה"ל להגמ' להקשו' ולשנוני' הכי וכ"ש לגי' דהת' דרב' בב"ח אמרה (משני) [צ"ל משמ' דר"י וקא רבב"ח הוא דא' משמ' דר"י הלכ' כס"מ כדא' בפ"ג דחולין (דף מ"ג) והשת' קשה דר"י אדר"י \$\$\$ ציור בספר \$\$\$: ועק"ל הא אמ' בפ"ו דיבמו' (דף ס"ג) אמרו לר"י אתו חברי לכתב גזרו על הפשר ואר"י מפני המתנות פ"א מפני עון שאין בני ככל נוהגין מתנות אלמא ס"ל לר"י דמתנות נוהג בח"ל ש"מ דלא יליף נתינה מתרומה א"כ ה"ה נמי דאין טובלין פתרומה פיון דלא יליף להו מתרומה הילכך נ"ל דוודאי לכ"ע מתנו' אין טובלין ואפ"ל לר"א דיליף נתינה נתינה מתרומ' להא מילתא לא גמר דהא ל"ד לתרומה דאינו מבוררת בתוך הפרי קוד' קריאת השם אבל מתנות הא מבוררין ועומדין וניכרין בפ"ע מתוך שאר בשר וקא אפילו בטבל ככה"ג סגי ויוצא מידי טבל בנותן עיניו מצד זה לתרומה ואוכל מצד אחר פדאמרינו בכ"מ ואע"ג דאינו מפריש בקובע מקום בעלמ' סגי פיון שמוכרר התרומה והמעשר בתוך הפרי והקא גבי מתנות הא מבוררין מעצמן וניכרין בתוך שאר הפשר לפיכך אפי' אי מדמית להו לתרומה הא תרומה ככה"ג דומיא דמתנות במכרר התרומה מתוך הפרי אף ע"ג שלא הפריש עדיין יצא מידי טבל הילכך במתנות לכ"ע איזו בהן משום איסור טבל וקא דאר"י אסו' לאכול כו' אינו אלא מדרבנן ודקא' פאלו אוכל טבלי' רבנו גזרו עליו שיהא פאוכל

טָבַל וְכִדְאָמַר בַּפ' ט"ז דְּשַׁבַּת (דָּף קי"ג) גָּבַי אוֹכַל אֲדַמָּה פִּינּוּ דְּמַלְקֵי גְזָרוּ רַבָּנּוּ עֲלֵיהּ כְּאוֹכַל שְׁקָצִים וּרְמָשִׁי.

וּנ"ל דְּהָאֵי וְלִית הִיְלָכְתָּא פְּנוּתֵי ר"פ גּוּפֵי מְסִיק לָהּ דַּאֲל"כּ מֵאֵי רַבּוּתֵי: וְהָאָמַר ר"י פֶּל ת"ח כּו' וְאֵע"ג דְּכִהּוּ מְצָנָה מַה"ת לְקַדְשׁוֹ בַּכ"ד שְׁבַקְדוּשָׁה לְפִתּוּחַ רַאשׁוֹן וּלְכַרְפֵּי רַאשׁוֹן כְּדִנְפָקָא לָן בַּפ"ה דְּגִיטִין (דָּף נ"ט) ה"נ ת"ח יֵשׁ לוֹ דִּין פִּהּוּ בְּהָא פְּדָאָמַר בַּפ"ח דְּנִדְרִים שְׂרִי לְצוֹרְפָא מְרַבְּנּוּ לְמִימַר צוֹרְפָא מְרַבְּנּוּ אֲנִי שְׂרִי לִי תַגְרָא בְּרִישָׁא.

שְׁנָאָמַר וּבְנֵי דְוֹד פִּהּוּ מַה פִּהּוּ נּוּטַל חֵלְקַ בְּרַאשׁ אַף ת"ח פֶּן וְכִינּוּ דְאַיְתִקֵּשׁ לְכִהּוּ מִשׁוֹ כְּבוֹד תּוֹרָה עֲדִיף מִשְׁאָר עֲשֵׂה כְּדָא בַּפ"ד דְּשְׁבוּעוֹ (דָּף ל') ר"י הֵוֵי יָדַע לִי סְהַדוּתָ לְמַר זּוּטְרָא אָתּוּ לְקַמֵּי דְאַמִּימַר אֲתַבְּינָהּ לְכוּלְהוּ א"ל ר"א וְהָא' עוֹלָא מְחַלְקַת בַּב"ד אֲבָל בְּעַדֵי דְבָרֵי הַפֶּל בְּעַמִּידָה א"ל הָאֵי עֲשֵׂה וְהָאֵי עֲשֵׂה דְכְבוֹד הַתּוֹרָה עֲדִיף וְה"נ תָּנּוּ בַּסַּפ"ג דְּהוֹרְיוֹת מְמַזְר ת"ח קוֹדֵם לְכַה"ג ע"ה.

וּנ"ל הַגַּמ' מְדַכְתִּיב יְקָרָה הִי מְפַנֵּינִים וּמְשַׁמַּע הֶתֶם דְּלָקַל מִיְלֵי קָדִים. וְכַמ"ש בַּח' שְׁם: אַל תִּקְרָא מְשַׁנְּאֵי.

ק"ל וְהָא אָמַר בַּפ"ק דְּקִדּוּשֵׁי (ד' י"ב) הֶרַב שְׁמַחַל עַל כְּבוֹדוֹ כְּבוֹדוֹ מְחוּל מִשׁוֹ דְּתוֹרָה דִּילָן הִיא דְּכַתִּיב וּבַתּוֹרָתוֹ יִהְיֶה וְאֵע"ג דַּס"ל לַר"י הֶתֶם דְּאִין כְּבוֹדוֹ מְחַל וְר"י א"ל דְּכּוֹנּוּתֵי ס"ל מ"ח מֵאֵי פְּרִיף אַר"פ דִּילְמָא ס"ל כַּמ"ד דְּכְבוֹדוֹ מְחַל מִיְהוּ בְּהָא י"ל מַדָּא מִימֵי לֹא בְּרַכְתִּי לְפָנֵי פִהּוּ מְשַׁמַּע דְּלְפָנֵי שְׂאָר כָּל אָדָם בְּיָרֵף וְלֹא מְחַל ע"כ ש"מ דַּס"ל דְּאִין כְּבוֹדוֹ מְחוּל וְע"כ הָא דְּלֹא בְּיָרֵף לְפָנֵי פִהּוּ מִשׁוּם עֲשֵׂה דְּוִקְדָּשׁוֹ וְהָא אַר"י כּו' אֲלֵמָא עֲשֵׂה דְּכְבוֹד הַתּוֹרָה עֲדִיף מִשְׁל פִּהּוּ.

מ"מ ק"ל דְּהָא מְסַקְנָא דְּשַׁמְעָתָא הֶתֶם כַּמ"ד דְּרַב שְׁמַחַל ע"כ כְּבוֹדוֹ מְחַל וְדוּחַק לְאוּקְמֵי מִיְלָתָא דַּר"י דְּלֹא כְּהִילְכַתָּ וְל"ל דְּוִקְא בְּצַנְעָה כְּבוֹדוֹ מְחַל אֲבָל בְּפִרְהָסִיָּא לֹא דְּהֶתֶם מוּכַח דְּאַפֵּי בְּפִרְהָסִיָּא גָּבַי ר"ג וְרַבָּא דְּהוּוּ מְשַׁקֵּי בְּהִילּוּלֵי וּמְחַלֵּי עַל כְּבוֹדֵם וְהָא הִילּוּלֵי פְּרַהָסִיָּא הוּא נְאֻפ"ה מְחַלֵּי עַל כְּבוֹדֵם.

וּי"ל דַּאֵע"ג דְּהֶרַב רַשָּׁאֵי לְמַחְוֹל עַל כְּבוֹדוֹ הֵנִי מִיְלֵי כְּגוֹן בְּקִימָה וְהִידּוּר רַשָּׁאֵים לְמַחְוֹל עֲלֵיהֶם פִּינּוּ דְּתוֹרָה דִּילָן הִיא אֲבָל לַחַת כְּבוֹדוֹ לְאַחַר אִם הוּא ע"ה כְּבוֹדוֹ לְאַחַר לֹא יִתֵּן דְּאִיפָּא מִשׁוּם מְשַׁנְּאֵי.

כַּדְפִּיר"שִׁי שְׁגוֹרֵם לְבָנֵי אָדָם לְשַׁנְּאָתוֹ שְׁהִרְוָאָה ת"ח שְׁפַל לְפָנֵי ע"ה אֹמַר אִין נַחַת רוּת בַּתּוֹרָה וְאִיפָּא זְלוּל לְכְבוֹד הַתּוֹרָה וְלוּמְדִיָּה וְכַה"ג פְּתַב הָרִיב"ש בְּתִשׁוֹ סִימָן (ר"ד) בְּשֵׁם הָרַבָּב"ד דַּאֵע"ג דְּהֶרַב שְׁמַחַל ע"כ מְחַל דְּתוֹרָה דִּילָן הִיא הֵינּוּ בְּמִיָּדֵי דְּלִית בִּי בְּזִיוֹן אֲלֵא בְּאוֹתָן דְּבָרִים שְׁחִיבֵי אָדָם לְנַהֲוֹג כְּבוֹד לְרַבּוֹ מְחַמַּת תּוֹרָתוֹ כְּגוֹן לְעַמּוּד מְפָנִי וְכִיּוּצָא בְּזָה יְכוּל לְמַחְוֹל אֲבָל עַל בְּזִיוֹנוֹ אִינוּ יְכוּל לְמַחְוֹל אֲדַרְבָּה אֲסוּר לְמַחְוֹל דְּהַתּוֹרָה מְתַבְּזָה בְּכַף וְנָמִי לְמֵאֵי דַאֲמ' הֶתֶם הָאָב שְׁמַחַל ע"כ כְּבוֹדוֹ מְחוּל דַּל"ל שְׁהָאָב יְכוּל לְמַחְוֹל לְבִן לֹמַר לוֹ דְּבָרֵי חֲרוּפֵי וְגִידּוּפֵי וְהֵינּוּ דְּאַמַר בַּפ"ג דִּיוֹמָא דַּת"ח צְרִיף שְׁיֵהָא נּוֹקֵם וְנוּטַר פְּנַחֶשׁ: וַיֵּשׁ לִי לְהִבִּיא רַאֲי מְהָא עוֹבְדָא דְּאַמִּימַר דְּאוֹתְבִינָהּ לְכוּלְהוּ מִשׁוּם דְּהָאֵי עֲשֵׂה וְהָאֵי עֲשֵׂה דְּכְבוֹד הַתּוֹרָה עֲדִיף וְאַמֵּי הַל"ל לְמַחְוֹל עַל כְּבוֹדֵם פְּדִי לְקִנִּים אִידָף עֲשֵׂה וְעוֹד דַּאֲס"ד דִּיְכוּל לְמַחְוֹל ע"כ אַפֵּי בְּמִקּוֹ בְּזִיוֹן אִין בְּדִין שַׁעֲש' דְּכְבוֹד תּוֹרָה

תדחה לעשה אחרת כדאמרי' בפ"ג דכתובות (דף מ') גבי אנוסה דתנו נמצא בה דבר עונה או שאינה ראוי' בישראל אינו רשאי לקיימה שניאמר ולו תהי' לאשה אשה הראוי' ובגמ' פריה גייתי עשה ונדחה ל"ת ומשני הכי אמרי' גייתי עשה ונדחה ל"ת כגון מילה בצרעת דלא אפש' לקיימה לעשה אבל הכ' אי אמרה לא בעינא מי איתא לעשה כלל ופי' התוספו' וכיון דאי אמרה לא בעינא ליתא לעשה אפי' אמרה בעינא לי' לא חשיב עשה לדחות דל"ד למילה בצרעת אלמא אע"ג דעשה אלים למדחי ל"ת אפ"ה הכי דאפשר לבטל העשה ע"י מחילה אפי' לא מחלה לא אלים למדחי ל"ת ה"נ אע"ג דעשה דכבוד התורה אלים משאר עשה א"א דיכול הרב למחול ע"כ אפי' במקום בזיון לא הי' דוחה לעשה אחר.

ולא מבעיא לפי' ריב"א רפ"ה דפסחי' (דף נט) גבי הא דאמר התם אתא עשה דפסח שיש בו פרת נדחי עשה דהשלקה שאין בו פרת דמזירי דווקא בענין דבעידנא דמעקר עשה דהשלקה מקיים לעשה דפסח.

אלמא ס"ל דאין פח בעשה החמור לדחות עשה הקל אלא בכה"ג דעשה דוחה לל"ת דתקשה הא. אלא אפי' ר"י התם בתוספו' דעשה דחמיר דוחה לעשה הקל אע"ג דלא מקיים החמור בעידנא דמעקר הקל מש"אכ בעשה הדוחה לל"ת דבעינו דווקא בעידנא דמעקר הקל ומקיים העשה אלמא גדול פח עשה החמור לדחות לעשה הקל יותר מעשה הדוחה לל"ת ותאמר ה"נ כיון דעשה דכבוד התורה עדיף ואלים משאר עשה אע"ג דאיתא במחילה ובכה"ג אין עשה דוחה לל"ת מ"מ עשה החמור דוחה לעש' הקלה בכה"ג גמי.

הא ליתא שהרי אין עשה חמורה דוחה עשה ול"ת קלה כדמוכח בשילהי מס' חולין (דף קמ"א) דדרש שלח תשלח אפי' לטהר את המצורע ופריה ל"ל קרא הא אין עשה דוחה לעשה ול"ת דשלוש הקן ודחיק הגמ' בכמה גוונא לאוקמי לשילוח הקן אעשה לחוד וה"א דאתא עשה דמצורע דחמיר משום שלום בית דאסור בתשמיש המטה דאפילו השם שנקתב בקדושה נמחק על המים בסוטה מפני שלום בית וה"א דידחה לעשה דשילוח הקן קמ"ל דלא ומדדחיק הגמ' לשילוח הקן על עשה לחוד מש"ה איצטריוה קרא למעוטי דאין עשה דמצורע החמור דוחה אותה הא הכי דשילוח הקן הוא בל"ת ועשה ל"צ למעוטי דפשיטא דאין פח בעשה החמור לדחות ל"ת ועשה אע"ג דקילא אלמא אלים פח עשה ול"ת קלין מעשה לחוד החמור.

ואפ"ה עשה ול"ת דאיתנו במחילה נדחין אפי' מפני ל"ת לחוד כגון באנוסה שאינה ראוייה לבא בישראל דאינו אלא בל"ת לחוד אלים כולי האי לדחות אפי' לעשה וצ"ת דלו תהי' לאשה הוא עשה ול"ת דל"י לשלקה.

אלמא מפני קילותא דעשה ול"ת הללו הואיל ונתנו למחילה ל"ת לחוד אלימא מהן לדחותן אע"ג דאין פח זה בעש' החמור לדחות לעש' ול"ת. כ"ש עשה הנחתן למחילה שאפי' עדיפא אפ"ה מה שניתן למחיל' גרע פח העדיפותא והחומר שבה שהרי החמור שבה אין פח להעדיפה מעשה ול"ת נאלו הגרעון שבה מפני שניתן למחילה גריע טפי שאפי' אי הי' עמה ל"ת נידחת מפני ל"ת גרידא כ"ש דעדיפתא נידה לא מהני לדחות לעשה אחרת דהא מצד המעלה שבה לא אלימא לדחות העשה ול"ת וכח הגרעון מורידה שאפי' עשה ול"ת שניתן למחילה נידחן אפי' מפני שאר ל"ת גרידא והשתא אי כבוד

הרב אפי' במקום בזיון כבודו מחול אע"ג דעשה דכבוד התורה עדיפא הא גירעון שפיה שניתן למחילה מגרע פח העדיפותא ואינו ראוי לדחות עשה אחרניא.

א"ו במקום בזיון ל"א הרב שפחל ע"כ כבודו מחול והואיל ולא ניתן למחילה מש"ה אמ' עשה דכבוד תורה עדיף וקא בזיון הוא לעמוד לפני הב"ד: ונ"ל עוד ראוי לדבריו מדאמ' ר"פ הגנחנקין (דף פ"ד) רב לא שביק לבר' למשקל לי סילויא מר ברי' דרבינא לא שביק לבר' למיפתח לי פנותא דילמא חביל וה"ל שגגו' איסור ואי האב יכול למחול על בזיונו א"כ ה"ה על הכאותו נמי יכול למחול א"כ למה לא שבוו לבניהם למיפתח פנותא ולמשקל סלויא ה"ל למחול ע"כ.

א"ו כל כה"ג שהוא דר' בזיון אין כבוד האב מחול וה"ה לכבוד הרב וקא דפרי' התם א"ה אחר נמי ומשני אחר שגגות לאו בנו שגגות חנק אע"ג דאחר יכול למחול על הפאתו כדמוכח בספ"ד דב"ק (דף צ"ג) קא דפרי' א"ה אחר נמי היינו בסתמא היכא דלא מחל בהדיא מיהו ק"ל דאמ' בפ"ק דקדושין (דף לב) רב הונא קרע שיראי באנפלי רבה ברי א' איזיל אחזי אי רתח אי לא רתח ופרי' דילמא רתח ועבר אלפני עור ופירש"י ודילמא רתח ואמ' לאבוה מידי ברייתח' ומשני דמוחל לי ליקרא אלמא אפי' לענן בזיון כבוד אב מחול.

ואולי י"ל דכבוד הרב שאני דכבודו גדול משל אב מש"ה במקום בזיון אינו יכול למחול על כבודו: מימי לא נסתפלותי בדמות אדם רשע וכו' ואע"ג דאסור להסתפל בדמות אדם רשע מ"מ אי אפשר לרוב עולם לזהר בזה והיינו רבותא דידי' וקא דא' ר"א עיניו פהות ויליף לה מיצחק ודאי יצחק טעה וסבר שעשו צדיק גמור הוא כדאמ' בב"ר ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו שהי' צד את אביו בדברי פיו שהי' שאלו אבא פיצד מעשרין אח התבן וסבור אביו שהוא מדקדק במצות וקא דאמ' בפ"ק (דף ו) אמ' יצחק לפני הקב"ה יוסן עשו א"ל רשע הוא היינו לאחר שהיה עיניו הודיעו לו זה תדע שהרי אחר שפיהו עיניו רצה לברכו אלמא עדיין החזיקו בחזקות צדיק: וקא דמשני קא וקא גרמא לי ק"ל דא"כ היכא יליף מיצחק דעיניו פהות פיון דהתם הי' גרם אחר נמי קללות של אבימלך ועוד קשה מנ"ל דקא וקא גרמא לי דלמא חזא מנייהו לחוד: ועוד קשה פיון דאיסור הסתפלות רשע נ"ל מאלישע ומשאת פני רשע מנ"ל כלל דקללות הדיוט מילתא היא ומהא דיצחק א"ל דהסתפלות עשו לחוד גרמו לו וי"ל דמשום דהסתפל בעשו לחוד פיון שהי' שוגג שהי' סבור שהוא צדיק כדפלי' לא הי' עיניו פהות אלא שהקללה נמי גרמה לו ואי משום קללה לחוד צדיק גמור פיצחק לא הי' פוגע בו קללות הדיוט תדע שהרי אבימלך קילל את שרה ואפ"ה לא עשה לה קללתו רשע ובע"כ ה"ט שהיתה צדקת גמורה וה"ה יצחק נמי אי לאו שגגות הסתפלות דגרמו לו נמי לא היו עיניו פהות.

א"ו קא וקא גרמו לי: דף מ"ב ע"ב ד"ה תיתי לי דל"ע שנותפות בהדי עובד כוכבים ומזלות הקשו המפרשים מאי רבותא דידי' קא אמרינן בפרק ד"מ אסור לאדם שיעשה שנותפות עם עובד כוכבים ומזלות שבא"י שפא ותחייב לו שבוועה והתורה אמרה לא ישמע על פיך אלמא אסורא מדינא וק"ו בספ"ק דעבודת כוכבי' ומזלו' תירץ בשם הרמב"ן וק"ו וק"ו אסורא ממש קאמר אפי' מדרבנן לא מיתסר דמשום לפ"ע ליכא אלא במה

שאי אפשר לו לעשות אלא ע"י ישראל כמו מושיט כוס יין לגזיר בדקאי בתרי עברי נהרא.

וקא אפשר שאין בן נח אסור שלא לידור ונשלא לקנייג בשם עבודה זרה. וקרא דלא ישמע על פיה לא אתא להני כלל אלא לישראל גופא מזהיר רחמנא אבל כה"ג אפי' מדרבנן לא מיתסר פיון שאין משביע בע"ז אלא הנכרי הוא שנושבע מאילי ע"י שנתחייב לו שבועה לישראל ומשו' דלא מיתסר אלא ממידות חסידות בעלמא אמר תיתי לי.

וק"ל הא ונדאי איסורא איכא דהא ברפ"ק דבכורות תנן הלוקח עובר חמורו של נכרי והמוכר לו אע"פ שאינו רשאי והמשתתף לו והמקבל ממנו והנותן לו בקבלה פטור מן הכבירה ורצה הגמ' לדקדק מדלא תני גבי נותן לו בקבלה אע"פ שא"ר ש"מ שמונתר ליתן בהמה לנכרי בקבלה ודחי ולטעמיה והמשתתף לו ל"ק ה"נ דרשאי וקא אמר אבוי דשמואל אסור לאדם שיעשה שותפות עם הנכרי כו' והשתא מ"ק הא ונדאי נשתתף רשאי מדינא ואינו אלא מידות חסידות א"ו מדינא אסור ומה שכתב הרמב"ן דמשום לפני עור ליכא אלא כמה שא"א לו לעשות אלא ע"י ישראל ה"נ שבועה זו מחמת השותפות באה שנושבע לפטור מתביעות ישראל ול"ד למושיט כוס יין לגזיר בדלא קאי בתרי עברי נהרא דליכא משום לפני עור דש"ה דבלא דידי' הי' אפשר לגזיר ליקח מעצמו ונא עבד מידי בהושטתו ואינו גורם לו איסור ע"י אבל הכא אי לאו שותפות הישראל לא הי' בא הנכרי לידי שבועה בע"ז שלו מיהו נ"ל דהכא ליכא משום לפני עור שאין הנכרי מוזהר שלא לישבע ולקנייג בע"ז שלו כדברי הרמב"ן שהרי אפי' בגוף איסור ע"ז אמרי' בפד"מ (דף נו) אין ב"ד של ישראל ממיתין עליהן ואין ב"נ מוזהר עליהן למעוטי גיפוף ונישוק שלא כדרכו אבל מ"מ הא לא מוכרע דליכא איסורא לישראל בכה"ג משום דלא ישמע ע"פ והתו' ושאר מפרשי' פי' בע"א ואין להאריה פאן והנ"ל בזה הוא דאפ"ת דמשביע לעובד פוכבים ומגלו' בשם עבודת פוכבים ומגלות שלו הנה עובר משום לא ישמע על פיה.

מ"מ מה"ט לחוד אין לאסור שותפות דהא אם הנה מתחייב לו שבוע' אפשר שמחל לו השבוע' אלא דס"ל לאבוה דשמואל כר"י בספ"ק דעבודת פוכבים ומגלות דאסור ליתן מתנת חנם לעובדי פוכבים ומגלות שבא"י ואם מחל לו השבועה שנתחייב לו הנה לי' מתנת חנם דשמא ע"י השבוע' ישלם לו וכשמוחל הנה פנותן לו מתנת חנם וא"כ אם מתחייב לו שבועה ומחלה ממ"נ איסורא עביד דאם ישביענו עובר משום לא ישמע על פיה ואם לא ישביענו הנה פנותן לו מתנת חנם אבל לר' מאיר דמתיר התם ליתן מתנות חנם לנכרי מותר לעשות עמו שותפות ואם יתחייב לו שבועה ימחול לו מיהו קשה לי מהא דרפ"ק דבכורות דקאמ' ולטעמיה המשתתף לו דל"ק ה"נ דרשאי מאי ק"ל לימא מתני' כר"מ ס"ל דמותר ליתן מתנת חנם ואם יתחייב לו שבועה ימחול לו ובמ"א הא יתבאר יותר: שאלו תלמידיו את ר"ז במה הארכת ימים בפ"ג דמענית גרסינן שאלו תלמידיו את ר"ז וא"ל את רב אדא ב"א וגירס' דשם עיקר דהא התם מ"ל אעובדא דראב"א להא ומאי דקאמר לא הרהרתי וכו' אפרש התם: שצאמר והשימותי את מקדשיכ' קדושתו אף פשהו שוממין.

לְכַאוֹר' ר"י ס"ל כמ"ד בפ"ק (דף י') קְדוּשָׁה רַאשׁוֹנָה קְדוּשָׁה לְעֵתִיד לְבֹא וּכ"נ מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם בַּפ"י שְׁנוֹתַן טַעַם לְמֵאֵי דַס"ל שְׁקֵדוּשׁוֹ מְקַדְשׁ וִירוּשָׁלַיִם קְדוּשׁוֹ לַע"ל וּבְקְדוּשׁוֹת שְׁאָר א"י לְעִנְיָן מַעֲשֵׂר וְשִׁבְעֵיט וְכִיּוֹצֵא בְהֵן ל"ק לַע"ל מְפִנֵי שְׁקֵדוּשׁוֹת מְקַדְשׁ וִירוּשָׁלַיִם מְפִנֵי הַשְּׂכִינָה וְשִׁכִּינָה אֵינָה בְּטִילָה וְהָרִי הוּא אוֹמֵר וְהַשְּׁמוֹתֵי מְקַדְשֵׁיכֶם אָמְרוּ חֲכָמִים אַע"פ שְׁשׂוּמָמִין בְּקְדוּשָׁתוֹ הוּ עוֹמְדִין.

וּק"ל הָא בַּפ"ט דְּבִרְכוֹת (דף ס"א) תְּנִינָא הַנְּפָנָה בִּיהוּדָא לֹא יִפְנָה מְזַרְחָ וּמַעֲרַב פִּי מְפִנֵי כְּבוֹד יְרוּשָׁלַיִם שְׁהִיא בְּצַפּוֹנָה שְׁל אֶרֶץ יְהוּדָא רִי"א בְּזִמְנָ שְׁבַה"מ קְיָיִם אָסוּר בְּזִמְנָ שְׁאִין בַּה"מ קְיָיִם מוֹתֵר וְאִי קְדוּשָׁה רַאשׁוֹנָה לַר"י קַלַע"ל אִין לְחַלְקָ בֵּין בְּזִמְנָ שְׁבַה"מ קְיָיִם לְאִינוּ קְיָיִם הַלְכָּה נ"ל דְּהֵאִי קְרָא דְמַתְנִי אַסְמַכְתָּא בְּעַלְמָ' הִיא וְאֵע"ג דְּמִן הַרִין עַל מוֹרָא מְקַדְשׁ מַה"ת כְּדַכְתִּי וּמְקַדְשֵׁי תִירָאוּ אַפ"ה כְּשֵׁהוּא חֲרַב בְּטַל קְדוּשָׁתוֹ מַה"ת לַר"י אֶלָּא מְדַרְבְּנָ עֲדִינָן בְּקְדוּשָׁתוֹ קְאִי ק"ו מְבַה"כ שְׁחֲרַב דָּאמ' פֶּאן בְּמַשְׁנַתְנוּ דְאַפְתִּי בְּקְדוּשָׁתוֹ קְאִי מִיְהוּ ה"מ בַּה"מ וְבַה"כ עֲצָמָן קְיָיִמוּ בְּקְדוּשָׁתוֹ מְדַרְבְּנָ אַפִּי בְּחִוְרָבְנוּ אֶבְל הַנְּפָנָה בִּיהוּדָא דְמְדַרְבְּנָ בְּעַלְמָ' הוּא אַפִּילוּ בְּזִמְנָ הַבֵּית ס"ל דְּלֹא גִזְר' בְּחוֹרְבָנָ הוּאִיל וּק"ר לְקַלַע"ל.

וְתַדַע דְּהֵא בַּפ"ק דִּיבְמוֹת (דף ז') נ"ל בְּבְרִייתָא דְמִן הַר עַל מוֹרָא מְקַדְשׁ לְעוֹלָם אַפִּי בְּזִמְנָ שְׁאִין בַּה"מ קְיָיִם מְקַרָּא דְשִׁבְתוֹתֵי תְשֻׁמְרוּ וּמְקַדְשֵׁי תִירָאִי מַה שְׁמִירָה הָאִמּוֹר בְּשִׁבְתָ לְעוֹלָם אַף מוֹרָא הָאִמּוֹר בְּמְקַדְשׁ לְעוֹלָם וְהֵא וְנִדְאִי אֶתְיָא כַּמ"ד קַלַע"ל דְּאִי ל"ק וְנִדְאִי אִין מְצוּוִין עַל מוֹרָא מְקַדְשׁ בַּזֶּה"ז א"ו ס"ל לְהֵאִי תְנָא דְקַלַע"ל וּמַהָּ הַקִּישָׁא גּוֹפָא אֶתְיָא לִי הָא מְדַאִיתְקַשׁ מוֹרָא מְקַדְשׁ לְשִׁמִּירַת שְׁבַת דְנוֹהֵג לְעוֹלָ' אַף בְּחִרְבוֹנָ וְאִי דְרָשָׁא דַר"י דְמַתְנִי דְרָשָׁא גְמוֹר' הִיא הָא בְּרִייתָ' דִּילִיף לָהּ מְהִיקְשָׁא מְנִי א"ו הָא דַר"י אַסְמַכְתָּ' בְּעַלְמָא הִיא וּל"ל דְרָשָׁא דַפ"ק דִּיבְמוֹת אֶלָּא ס"ל כַּמ"ד לְקַלַע"ל וְהֵאִי דַפ"ק דִּיבְמוֹת דְרָשָׁא גְמוֹר' הִיא כְּדַמּוּכַח הָתָם וּס"ל כַּמ"ד קַלַע"ל וְאֵע"פ שְׁיֵשׁ לְדַחוּת כָּל הַדְּבָרִים הַלְלוּ וּלְפָרֵשׁ בַּע"א אֶבְל מַה שְׁפִי נ"ל עֵיקָר: ע"ב וְאִין גְּכֻסִּין בְּהֵן בְּחִמָּה מְפִנֵי הַחִמָּה וּבְגֻשְׁמִי מְפִנֵי הַגֻּשְׁמִי ק"ל הָא הַר הַבֵּית קְדוּשׁ טְפִי מְבַה"כ שְׁהָרִי רְקִיקָה וּמַנְעֵל בְּבַה"כ שְׁרִי וּבַהַר הַבֵּית אָסוּר כְּדָא בַּפ"ט דְּבִרְכוֹ' (דף ס"ב) וְהַשְׁתָּא פִּינוּ דְבַבַּה"כ אָסוּר לְכַנּוֹס בְּגֻשְׁמִי מְפִנֵי הַגֻּשְׁמִי כ"ש בְּהַר הַבֵּית וְהֵא בַּפ"ג דְּתַעֲנִי (דף יט) גְּבִי עוֹבְדָא דְחוֹנֵי הַמַּעֲגָל שְׁהַתְּפַלֵּל וְיִרְדוּ גְשָׁמִי עַד שְׁעָלוּ יִשְׂרָאֵל מִירוֹ' לְהַר הַבֵּית מְפִנֵי הַגֻּשְׁמִי וְהֵא אִיכָּא אִיסוּרָא וְשֵׁם אַפְרָשׁ: אָמַר רַבָּא וְחֲכָמִי וְתַלְמִידֵיהוֹן מוֹתְרִין דְאַרְיָב"ל כו' וְאֵע"ג דְמִילְתָא דַרִי"ב לְאַבִּית הַמְדַרְשׁ אִיתְמַר וְהָכָא מְבַה"כ מִיָּרִי.

מִיָּתָא שְׁפִיר דְהֵא רִיב"ל אֵלִימָא לִי קְדוּשָׁתָ בַּה"מ מְבַה"כ כְּדָא לְעִיל וְא"כ בַּה"כ לְרִיב"ל אֶתְיָא בַּק"ו מְבַה"מ. וּבְהַכִּי א"ש אַפִּי לְרַב פְּפָא מְשָׁמִי דְרַבָּא דְאַלִימָא לִי קְדוּשָׁתָ בַּה"כ מְבַה"מ.

מ"מ מְדַרְיָב"ל דְאַלִימָא לִי קְדוּשָׁתָ בַּה"מ נִשְׁמַע לְדִידִי לְבַה"כ: דָּף כַּט ע"א מְבַטְלִין ת"ת לְהוֹצָאָת הַמַּת וּלְהַכְּנָסוֹת כְּלָה. כְּתַב הָרַא"ש בַּפ' דְכְתוּבוֹ י"מ מֵאִי מְבַטְלִין ת"ת הֵינּוּ רְשָׁאִין לְבַטְלָה וְהִבִּיא רֵאֵינָה לְפִי מַפ"ק דְמַשְׁמַע דְנוֹקָא מ"מ עֲדִיף מַת"ת אֶבְל מַת אַחַר אִין חוֹבָה לְבַטְלָ' אֶבְל רְשָׁאִי לְבַטְלָ וְהֵא דְאָמַר רַבָּא מ"מ עֲדִיף מַת"ת בַּפ"ק וְהִבִּיא רֵאֵינָה מַהָּ ה"פ מְדַשְׁאָר מַתִּים רְשׁוֹת לְבַטְלָ בַּמ"מ חֲזִיב בְּטַל.

וק"ל הא אַמרי' בפ"ק מפאן סמכו של בית ר' שמבטלין ת"ת ובאין לשמוע מקרא מגילה ק"ו מעבודה ומסיק דת"ת דרבים תמור מעבודה לדיחיד קיל ופריה מהא דאין מועד בפני ת"ח וכ"ש תגנפה ופורים ומשני וכבוד תורה קאמרת פבוד תורה דיחיד תמור ת"ת דיחיד קיל וכינן שפבוד תורה דיחיד תמיר אפי' ממקרא מגילה ק"ו לעבודה דקילא ממגילה וק"ו בן ק"ו ת"ת דיחיד דקילא אפי' מעבודה דיחיד והא דמבטל ת"ת להוצאת המת מירי ממאן דקרי ותני וכדמסיק וה"ל פבוד התורה א"כ הא נודאי דתייבין לבטל קאמ' שיקרי אפי' עבודה ומגילה תייבין לבטל מפני פבוד תורה ק"ו ת"ת דקילא מהו דתייבין לבטל מפני הוצאות המת דקרי ותני דה"ל פבוד תורה.

א"ו האי מבטלין תייבין לבטלו קאמר ולהכנסות פלה היינו נמי דתייב לבטל קאמר כדפין גבי הוצאות המת. מיהו ק"ל פיון דהוצאת המת והכנסות פלה עדיפי מת"ת א"כ כ"ש דעדיפי מכבוד המלך דהא ת"ת עדיפא מכבוד המלך פדאמ' בספ"ו דסנהדרין (דף מ"ט) גבי אשכחיהו לרבנן דפתחו להו במסכתא אמר פתיב פל איש אשר ימרה את פיה ולא ישמע אל דבריה לכל אשר תצוונו ימות יכול אפי' לד"ת ת"ל רק חזק ואמץ ואמרי' החם צדיקים וטובים ממנו שהי' דרש אכין ורקין אלמא הודו לו חכמים דת"ח עדיף מכבוד המלך וכינן שפון כ"ש להוצאות המת והכנסו' פלה דעדיפ' מד"ת דעדיפ' מכבוד המלך והא אמרי רפ"ב (דף י"ז) מעבירין את המת מלפני הפלה וזה מלפני מלך ישראל אלמא פבוד המלך עדיף מהוצאות המת והכנס' פלה.

ואמאי הא אינהו אלימא מת"ת דכבוד המלך לא אלימ' מת"ת אדרבא ת"ת אלימא מכבודו וי"ל דודאי פבוד המלך גדול מהני מיהו ה"מ בכבוד הפא מאיליו שלא מחמת צווי המלך אבל אם מצוה איזה דבר מעצמו אע"ג דזה בכלל פבודו שלא להמרות את פיו והממרה תייב מיתה פדכתי' גבי יהושע אפ"ה ת"ת עדיף וה"ט משום דכבוד הפא מאליו פיון דלימא במחילה דהא קי"ל מלך שמשל ע"כ א"כ מחול אלימ' מפל הני אבל דבר ציווי המלך אע"ג דזה בכלל פבודו שלא להמרו' פיו מ"מ פיון שפידו לבטל ציווי וולשנותו דבר מצות אלימ' מינ' וע"ד שפכתתי למעל' גבי ת"ת ע"ש הטיב: אבל אי ק"ל הא ק"ל פיון דברייתא זו הא דהוצאת המת איירי מת"ח דקרי ותנא דה"ל פבוד תורה דעדיף טפי אפי' מעבודה ומגילה איך מיימא רבא ראי' בפ"ק לסתם מת דמבטלין ח"ת בשבילו לשאינו קרי ותנא דש"ה דאיפא משום פבוד תורה דאלימ' טפי: ציור בפספ"ס והשיב לא נאמר אלא ושב מלמד שהק"ב שפ עמהן מבין הגליות.

וק"ל הא גבי קיבוץ גליות של א"ה נמי מצינו שפאמר ושבתתי אח שבות בני עמון וראיתי לפרש"י בפ' נצבי' אהאי קרא ושב ה' אלהיה את שבותה הי' לו לכתוב והשיב את שבותה רבותינו למדו מפאן פביכול שהשכינה שרויה עם ישראל בצרות גלותם וכשנגאלין הכתיב גאולה לעצמו שהוא ישוב עמהן ועי"ל שגדול יום קיבוץ גליות ובקנשי פאלו הוא עצמו צריף להיות אוחו בידו ממש איש איש ממקומו פענן שנא' ואתם תלקטו לא' א' בית ישראל ואף בגליות שאר אומות מצינו פן ושבתתי את שבות בני עמון מ"מ צריכון אנו ליישב דברי רבותינו ונ"ל דדייקו לה מדכ"ר ושב ושב ב' פעמים ושב ה' אלקיה את שבותה ושב וקבצה ואי כדפרש"י משום דגדול קיבוץ גליות הל"ל פעם א' ושב ופעם ב' והשיב א"ו ללמד הא נמי אתא שהקב"ה שפ עמהן.

ועי"ל שאני גבי אה"ע דאין למטעי ולומר שהק"בה שב עמקו אין קפידא לכתב ושב
דנדאי אבני עמון קאי ולא אקב"ה אבל גבי ישראל דאפש' למטעי שהקב"ה שב עמקו
כמו שמצינו במצרי' שהיתה שכינה עמקם אם איתא דהאי ושב אישראל לחודייהו קאי
ולא אהקב"ה הל"ל והשיב דלא למטעי.

א"ו האמת פן שקאי נמי אהקב"ה ששב עמקו. וכה"ג מצינו רפ"ק דברכו' (ממי) [צ"ל
ממאי] דהאי נטהר טהר יומא וכ"כ פנה בפ"ק גבי סוגי' דאין בין זב הרואה ב' ראיות:
פיון דשמענא להא דאמר דוד ה' אהבתי מעון ביתה הוי גרסינא בבי כנישתא.

ק"ל הא אמר אבני גופא בפ"ק דברכו' (דף ה) מריש הוי גרסינ' בגו ביתאי ומצלינא בבי
כנישתא פיון דשמענא להא דאמ' רחבא משמ' דעולא מיום שחרב בה"מ אין לו להקב"ה
בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד לא הוי מצלינא אלא היכא דגרסינא.

ומשמ' שהי' מתפלל בביתו היכא דגרס מדאמר לא הוי מצלינא אלא היכא דגרסינא ולא
אמר איפכא לא הוי גרסינא אלא היכא דמצלינא. ועוד מהא דעולא דאמר דאין להקב"ה
אלא ד' אמות של הלכה בלבד אין ללמוד אלא דמקום גירסא עדיף.

ועוד דמיינתא התם עובדא דר"א ור"א דאע"ג דהוי להו תליסר פי כנישתא בטבריא לא
מצלו אלא ביני עמודי היכא דהוי גרסי אלמא מקום גירסא עדיף מלהתפלל מבה"כ.
ומדמ"ל התם סמוך להא דאבני אלמא לדידנ' נמי מקום גירסא עדיף להתפלל.

ול"ל דשני שמועות נינהו מעיקרא שמע להא דעולא והוי מצלי בביתו היכא דהוי גרס
אבל בתר הכי שמע נמי להא דאמר דוד וקבע מקום לתורה ולתפילה שניהם בבה"כ.
דא"כ האיהו קאמר נמי בשמעתין מריש הוי גרסינא בביתא ומצלינא בבי כנישתא כדאמ'
התם הא משעה ששמע להא דעולא לא עבד פן וה"ק דעד ששמ' להא דוד עביד פן ונ"ל
שהוא א' מן הסוגי' המתחלפות.

ונ"ל דפליגי אי קדוש' בה"כ עדיף מבה"מ או להיפך וכדאמר' לעיל: מאי כשמה כמ"ד
אדמקיפנא אדרי איעול בהא גירסא דשמעתין מתוקנת ובפ"ח דברכות (דף סג) גירסא
ספרי' דידן משונבשות דגי' מאי קפנדריא א' רבא קפנדריא כשמה ורב חנן בר אדא משמ'
דרב סמא ברי' מרי א' כמ"ד וכו' משמע דר"ס פליג אדרבא וליתא דהינו פ'י של
קפנדריא כשמה וצריף לגרוס התם מאי כשמה א' ר"ח וכו' כמ"ד אדמקיפנא וכו' כדגרסי'
בשמעתין: הנכנס להתפלל מותר לעשות קפנדריא הכי גי' ספרים דידן והרי"ף בסוף
פ"ח דברכות גורס מצנה לעשות קפנדריא וגי' זו נ"ל עיקר דקרא מצו' קאמ' וחיובא
הוא ולא רשו' כדכתי' בסיפא דקרא לא ישוב דרף השער אשר בא בו פי נכחו יצא: אמר
רנב"י הנכנס ע"מ שלא לעשות וכו' שם בפ"ח דברכות גרס לה בדר"נ אמר רבה בר
אבוה וגם הא דאם הי' שביל מעיקר' מותר גרס לה בתר הא דהאי הנכנס: ע"ב כמאן
דלא פרשב"ג.

ק"ל ולרבנן מי ניחא הא פיון דשואלין ל' יום קודם למעשה והא בניסן בעי אקרובי
מתרומה חדשה וקיימ"ל דתמיד טעון ביקור ד' יום קודם שחיטה א"כ תמיד של ר"ח
ניסן צריף ללוקחו ד' יום קודם לו וצריף שתהי' ת"ח בו ביום.

וא"כ אע"ג דקרינו אדר ליפא ל' יום עד הפּרשות ת"ח. ולא מיבעי למאי דפי' התוס' ספ"ג דסוּפָה (דף מ') גבי הא דאמר הָתָם שֶׁהֵבִיא מְלִישָׁפָה שְׂאִינָה מְבֻקָּר דְּבִיקוּר ד' ימי' בְּתֵמִיד מְעַכָּב אֶלָּא אפי' למאי דפי' בְּחִדוּשֵׁי הָתָם דְּבִיקוּר אֵינוֹ מְעַכָּב מִצְוָה מִיְהוּ אִיפָּא הָרִי הָא דא"ר טְבִי דק"צ מִצְוָה לְהֵבִיא מִת"ח נְמִי אֵינוֹ אֶלָּא לְמִצְוָה בְּעֵלְמָא דְהָא אִם הֵבִיא מִן הֵיכָן יָצָא כְּדָאמְרִי בַפ"ק דר"ה אפ"ה תִּיקְנוּ לְהֵקְדִים פ' שְׁקָלִים מר"ח אָדָר מְשׁוּם מִצְוָה דת"ח.

והה"נ דמשום מצות ביקור אע"פ שאינו מעכב אפ"ה ראוי להקדים ל' יום קודם ביקור וכ"ת דביקור קוד' להקדישו סגי (וא"נ) [צ"ל וא"כ] א"צ הפּרשו' ת"ח עד ר"ח ניסן ותמיד של ר"ח יבוקר ד' יום קודם להקדישו ליתא דהא אמרינו בפ"ק דשבועות (דף י') תמידין שלא הוצרכו לצבור גפדין תמימי' לרבנן ופרש"י שלקחון ממעות תרומת הלישפה ותנן אין פוחתין מו' טלאים המבוקרים וכשמגיע ר"ח ניסן לא הי' מקריב טוב קרבנות ציבור ממעות התרומה של אשתקד ונמצא בכל שנה ושנה ד' טלאים ממעות תרומ' הישנה והיינו לא הוצרכו לצבור להקריב בשנה שעברה והא טעמא דאין פוחתין מו"ט המבוקרים הוא משום דתמיד טעון ביקור ד"י קודם שחט' כדאמרי' בפ"ד דמנחות (דף מ"ט) ופ"ב דערכין (דף י"ג) וש"מ דטעון ביקור אחר לקיחתו והקדשו דאי בקודם סגי ל"ל ללקחם ולהקדיש לאותן ד' טלאים ע שלא הוצרכו בקרם קודם לקיחתו הקדש ואח"כ יקחם מת"ח בר"ח ניסן ויקדשם.

א"ו ביקור קודם לקיחתו והקדשם לא מהני ובע"כ צריף ללקחם מתרומה ישנה קודם ביקור. ואע"ג דהני ד' טלאים אינו ראויים לתמידין מר"ח ואילף דבעינ' ת"ח אפ"ה בע"כ מפריש להו כדי שיהי' ו"ט בער"ח ניסן שיהי' ראויים להקריב לתמידי היום איזה שני שיצאו כדפירש"י שם בפ"ד דמנחות דתקנות חכמים הוא שיהא שם בכל יום וששה ראויים לטול איזה שנים מהם שירצה מ"מ ש"מ דטעון ביקור אחר לקיחה והקדש ובע"כ תמידין ר"ח ניסן והה"נ של ב' וג' בחודש צרי' ליקחם ד' ימים קודם הקרבנות משום ביקור ד"י אחר הקיחה והקדש וכינון שאי אפשר ללקחם מת"י בע"כ צריף שיהי' ת"ח מןפּרש כָּבֵר וא"כ פי משמיעין על השקל' בר"ח אדר אפתי ליפא ל' יום להפּרשות ת"ח.

מיהו בפ"ח דמנחו' (דף ע"ט) פרש"י בש' רבו דהאי תמידין שלא הוצרכו לצבור היינו שאבדו והפריש אחר' תחתיהן ואח"כ נמצאו וא"כ א"ר מהא שצריף ביקור ד"י (קודם לקיחתו) [צ"ל אחר לקיחתו] והקדשו ואני תמה על רש"י למאי דפי' תמידין שלא הוצרכו לצבוראד' טלאים שבכל שנה ושנה קאי דמשמע דביקור דקודם לקיחה לא מהני: דהא בפ"ט דפסחים (דף צ"ו) אמרי' דפסח מצרים מקחו מבצעשור אבל לא ואין פסח דורות (מבעי לי) [צ"ל ומפיק לי] מדכתיב בי' לחודש הזה ויקחו זה מקחו בי' הזה פ"ד מקחו מבי'.

ופריף מדכתיב והי' לכם למשמרת עד י"ד לחודש ה"נ זה טעון ביקור ד"י קודם שחיטה ואין אחר טעון ביקור והא תמיד טעון ביקור ד"י מג"ש דנאמר כאן תשמרו להקריב לי ונאמ' להלן והי' לכם למשמר' ומשני שאני הָתָם דכתי' תשמרו פסח דורות נמי הכתיב ועבדת כו' אלא הנה ל"ל למעוטי פ"ש דכונותי' אלמא דביקור ולקיחה דהוא מקח ב' מילי

גינהו דתמיד ופ"ר של דורות טעון ביקור ד' ימי אכל לא מקח ד"י קודם לו דאימעטי מהנה דגבי מקח והיגו כדפירש"י גופי' התם דמקח היגו שמקדישו מבעשו' לשם פסח וביקור היגו אם לא הפרישו מבעשור יבקר ב' וג' טלאים מבעשור ובשעת שחיטה יקח א' מהם.

ומוכרח הוא דהא ל"ל דלעולם אין ביקור אלא לאחר לקיחה והקדש לשם פסח ותמיד והא דאימעט פ"ד מהנה יתירא דאין מקחו מבעשור היגו משו' דפסח נמנין עליו בני חבורה ומושכי' עד שישחט פדתנן בפ"ח דפסחים (ד' פט) אפי' לאחר שהקדישו כבר לפסח ממנה אחר עמו פדתנן התם הממנה אחרי' עמו על פסחו וחגיגתו מעות שבידו חולין והשתא א"ל דה' איפא בין פ"מ לפ"ד דפ"מ מקחו מבי' וצריף כל א' ואחד להיות נמנה עליו מבי' ולא אחר כן כדי שיהי' לכל אחד מבני החבורה מקחו מבעשור פדכתיב בעשור לחודש הנה ויקחו להם איש שיהי' שפול אחד מבני חבורה יקח וימנ' עליו מבי'.

ומהא נתמעט פ"ד שאין צריף קיחה ומנין לכל א' מבני החבור' מבי' אלא בענין שבישע' שחיט' נמי סגי אכל מ"מ עיקר לקיח' והקדש דגוף הפסח בעי מבי' ובכלל והי' לכם למשמר' דנ"ל מיג' ביקור ד"י קודם הני נמי עיק' הקדש הפסח דאיתרבי פסח דורות ותמיד.

הא ליתא דהא בספ"ק דנבחה' (נ"ד יב) אמרי' אליבא דב"ב דפוסל בפסח ששחטו בי"ד שחרית בין לשמו בין שלא לשמו הואיל ומקצתו ראוי ופריף א"כ פסח כשר לב"ב המ"ל אי דאפרשי' האיג' דיהוי ממעיקר' הוא ואי דאפרשי' מאתמול נראה ונדח' הוא.

ומוקי לה ר"א תהא לאחר חצות פ"י לא משפחת לה פסח כשר לב"ב אלא במפרישו לא"ח שהוא זמן הקרבתו נחזי לשמו ואי הא דפסח דורות טעון ביקור ד"י הקדישו נמי בכלל אפתי תקשה לב"ב פסח כשר המ"ל אע"כ דביקור ד"י דפס' ה"ה תמיד דיליף לה מיג' אין הקדישו בכלל זה.

ודחוק לומר דבשלקמא לב"ב דפסח כשר א"א אלא בפריש אחר חצות בע"כ ביקור רבירבי רחמנא לפ"ד לאו היגו הקדש דאי אפשר משוט דיהוי. אבל למאן דל"ל דב"ב ואפשי' להקדישו קודם לכן א"ל דביקור דרבי רחמנא היגו הקדש דהא כתיב ועבדת' ודי לה למעט מהנה הפחו' שא"צ קיחה ומנין לכ"א מבני החבורה מבי'.

ועוד למאי דמשני התם אפ"ת דמפריש מצפרא אין מחוס' זמן לבו ביום ור"פ שני אפ"ת מאורתא לילה אין מחוס' זמן וא"כ לב"ב נמי אין בו משום דיהוי אפילו הכי א"צ להפרישו ולהקדישו אלא מאורתא לר"פ ש"מ כדפ"י: ועוד נ"ל ראי' להא דביקור לאו היגו הקדש מפכ"ג דשבת (נ"ד קס"ח) דאר"י מקדיש אדם פסחו בשבת וחגיגתו בי"ט ואע"ג דא"ל דל"מ בע"פ שחל בשב' אגא ביו' הראשון של ד' ימי ביקור הוא חל בשב' בפסח שני דא"צ ביקור ובחל י"ד בשבת.

מ"מ הא דר"ל התם אליבא דר"י מדתנן וכן ע"פ בירושלים שחל בשבת מניח טליתו אצלו ונוטל את פסחו ועושה עמו חשבון לאחר י"ט ודחי התם הב"ע בממנה אחרי' עמו על פסחו דמעיקר' מקדש וקאי והשתא למאי דס"ד דהוא מקדש לי' בע"פ תיקשה הא

בְּעֵי בִּיקוּר וְהַקְדֵּשׁ ד"י קוֹדֵם לְכֵן וְהָא ע"כ מְפָסַח רֵאשׁוֹן מִיָּרִי שֶׁהוּא עי"ט דְּאֵילוּ פָּסַח שְׁנֵי אֵינּוּ סְמוּךְ ליי"ט וּמֵאֵי וְע"ע חֲשׁבוֹן לְאַחַר יי"ט דְּתַנָּא וּמְדַנְקֵט ע"פ שְׁחַל בְּשַׁבַּת וּס"ד דְּמַקְדֵּשׁ לִי בּו בּוֹ ש"מ דְּבִיקוּ ד"י לְאוּ הֵינּוּ הַקְדֵּשׁ וְהָא לְפִי הַתּוֹ דְּבִיקוּר ד"י מְעַכְבַּב בְּתַמִּיד דְּלִיף מְפָסַח כ"ש דְּמְעַכְבַּב בְּפָסַח וּקס"ד דְּמַקְדֵּשׁ לִי בַע"פ וְאֵי בִּיקוּר הֵינּוּ הַקְדֵּשׁ פָּסַח פְּסוּל הוּא.

מִיְהוּ לְמֵאֵי דְּפָרְקִי בְּחִידוּשֵׁי שָׁם דְּאֵין בִּיקוּר מְעַכְבַּב א"ז רֵאִי דְּמִיָּרִי מְלֵא הַקְדֵּשׁוֹ וּבִיקוּרוֹ קוֹדֵם וְאִפֻּה הַפָּסַח פָּשַׁר וּכ"ת ל"ל לְתַנָּא לְמִיתְנֵי לְמִילְתֵּי בְּדַעְבַּד וְשֵׁלֵא כְּמַצְוֹתוֹ בְּשֵׁלֵא הַקְדֵּשׁוֹ וּבִיקוּרוֹ עַד ע"פ ה"ל לְמִיתְנֵי בְּלַכְתְּחִילָה בְּמַצְוֹתוֹ וּמְחַל יוֹם רֵאשׁוֹן מִיָּמֵי הַבִּיקוּר בְּשַׁבַּת דְּמַקְדֵּשׁוֹ.

לְק"מ דִּי"ל דְּבִשְׁבִיל מְנוֹת בִּיקוּר לֹא הִתִּירוּ חֲכָמֵי לְהַקְדֵּשׁוֹ בְּשַׁבַּת. וְלֹא מִיָּבְעֵי דל"ד לְהָא דָּאֵם חַל ע"פ בְּשַׁבַּת דְּמַקְדֵּשׁ פָּסַחוּ דְּשֵׁאֲנֵי הַקְדֵּשׁ דְּמְעַכְבַּב בְּדַעְבַּד וְלֹא הֶעֱמִידוּ דְּבָרֵיהֶם בְּמָקוֹם פָּרַת דְּפָסַח כְּמוֹ דְּלֹא הֶעֱמִידוּ דְּבָרֵיהֶם גְּבִי אֲוֹנֵן מְצוּרַע וּבֵית הַפָּרֶם כְּדִאֲמַרִי ספ"ת דְּפָסַחִים (דָּף צ"ב).

אֲלֵא אִפִּי לְהָא דְּמַקְדֵּשׁ חֲגִיגָתוֹ ביי"ט נְמִי ל"ד דֹּא ע"ג דְּאֵין בְּחֲגִיגָה פָּרַת וְגַם אֲפֹשֶׁר לְמַחַר דְּהֵתֵם ה"ט דְּהַקְדֵּשׁוֹ דּוּחָה יי"ט כְּדָפְקִי רש"י מְקַדֵּשׁ פָּסַחוּ בְּשַׁבַּת וְחֲגִיגָתוֹ ביי"ט בְּיוֹם הַקְרָבָתוֹ מוֹתֵר לְהַקְדֵּשׁוֹ וְאֵע"ג דְּאֵין מְקַדֵּשִׁין ביי"ט הִתִּירוּ כִּינּוּן דְּהַקְרָבָתוֹ דּוּחָה קְדוּשָׁתוֹ נְמִי דּוּחָה.

וה"ט ל"ל אֲלֵא בְּמַקְדֵּשׁ בְּיוֹם הַקְרָבָתוֹ דֹּא"ל הוֹאִיל אֲבָל בְּיוֹם א' שֶׁל בִּיקוּר דְּאֵין מְקַרִּיבוֹ ב"ב דל"ל הוֹאִיל אֵין הַקְדֵּשׁוֹ דּוּחָה שַׁבַּת וְעוֹד בְּלֹא"ה י"ל הָא דְּמַקְדֵּשׁ חֲגִיגָתוֹ ביי"ט הֵינּוּ ביי"ט אַחֲרוֹן דָּאֵם לֹא חָג בּוֹ בְּיוֹם עֶבֶר זְמַנּוֹ וְה"ל מְעַנּוֹת אֲבָל ביי"ט ר"ל הוֹאִיל וַיֵּשׁ לּוֹ עֲדִינּוּ תְּשֻׁלוּמִין וְאֵין זֶה מְקוֹמוֹ וּבמ"א יתְּבַאֵר הַכֹּל: וּמִיְהוּ לְמֵאֵי דְּאֲפָרַשׁ לְקַמֵּן לְמֵאֵי דְּמִשְׁנֵי אִפ"ת רש"י וּמִשׁוּם שְׁלֻחַנוֹת מְקַדֵּמִין לְבֵא' בְּאֲדָר לֹא כְּמוֹ שְׁפִי רש"י דְּהֵינּוּ ב' שַׁבָּתוֹת דְּרִשְׁבֻּג אֲלֵא מְטַעַם אַחַר הוּא לְפִי הַמְּסַקְנָא לְק"מ מְשַׁמְעֵתִין אֵהָא דְּתַמִּידִין שְׁלֵא הוֹצֵרְכוּ לְצִיבוּר דֹּא"ל דְּתַמִּיד טְעוֹן בִּיקוּר ד' יָמִים קוֹדֵם שְׁחִיטָה דְּבִיקוּר לְאַחַר הַקְדֵּשׁוֹ הוּא וְאֵע"ג לְמֵאֵי דס"ד כְּמֵאֵן כַּת"ק וּמִשׁוּם ת"ח קְדִינִין וּקְרִינִין בַע"כ בִּיקוּר דְּתַמִּיד הוּא קוֹדֵם הַקְדֵּשׁוֹ דֹּא"ל כִּי צָרִיךְ תְּרוּמָה חֲדָשָׁה לְהַפְרִישׁ ד"י קוֹדֵם ר"ח וְאֵין פָּאֵן ל' יוֹם מ"מ י"ל דֵּהמ"ל וּלְטַעְמֵיהּ וְכֵן דְּרָךְ הַתּוֹסֵ' בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת לְפָרַשׁ כֵּן דֵּהמ"ל וּלְטַעְמֵיהּ וּל"ק: רש"י בַּג אֲוִמֵר ב' שַׁבָּתוֹת נ"ל הָא דְּנִקְט ב' שַׁבָּתוֹת וּל"ק י"ד יְמֵיהָ מִשׁוּם דְּהֵתֵם בַּפ"ק דְּפָסַחִי אִמ' דֵּה"ט דְּרש"י בַּג דנ"ל מְפָסַח מְדַבֵּר שְׁנַצְטוּוּ עָלָיו בְּשַׁנָּה הַשְּׁנִית לְיִצְיָאוֹת מְצָרִים בַּר"ח נִיסָן וּבַפ"ט דְּשַׁבַּת (דָּף פ"ז) אִמַר' דַּר"ח נִיסָן זֶה הִי בֵּא' בְּשַׁבַּת א"כ ה"ל ב' שַׁבָּתוֹת שְׁלֵמּוֹת עַד הַפָּסַח שֶׁהִי בְּשַׁבַּת כְּדִאֲמַ' בְּמִנְחוֹת (דָּף ס"ז) כְּתוּב א' אֲוִמֵר ז' שְׁבוּעוֹת תְּסַפֹּר לָךְ וְכָתוּב א"א חֲמִשִּׁים יוֹם הָא כִּי צַד פָּאֵן בְּחַל פָּסַח בְּשַׁבַּת פָּאֵן בְּחַל בְּאֲמָצַע שַׁבַּת אֲלֵמָא לֹא חֲשִׁיב שְׁבוּעָה שְׁלֵמָה אֲלֵא הִכָּא שֶׁהַחֲשׁבוֹן מִתְחִיל בֵּא' בַּשַּׁבָּת וְנ"ל לְרש"י בַּג לְמִילְתָּא מֵהֵתֵם דֵּה"ל ב' שַׁבָּתוֹת נִקְט בְּמִילְתֵּי ב' שַׁבָּתוֹת וְלֹא י"ד יוֹם וְאֵע"ג דְּמִתְחִילָה רְצָה לֹמַר הֵתֵם דנ"ל מַפ"מ וַר"ח נִיסָן שֶׁל אוֹתוֹ שְׁנָה לֹא הִי בֵּא' בְּשַׁבַּת כְּדִאֲמַ' הֵתֵם שַׁע"פ הִי בֵּה' בְּשַׁבַּת מ"מ בְּמַסְקְנָא לֹא קְרִימֵי הֵכִי: מֵאֵי פ' שְׁקָלִים רַב א' צוּ וְכו'.

וכ"ת הא מְפָרֵשׁ לְקַמֵּן דְּמַה"ט קָרִי לְהוּ פ' שְׁקָלִים מְשׁוּם דר' טְבִי דְזֹאת עוֹלֵת חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ חֲדָשׁ וְהִבִּיא קָרְבָּן מִת"ח וְהָא גְבִי מוֹסֵף דר"ח פְּתִיב וְלָמָּה מִתְחִיל מִפ' צו דְּמִיָּרִי מִתְמִידִין בִּפ' ר"ח בְּלַחֲוֹד סְגִי כְּמוֹ בִּר"ח שְׁחָל בְּשַׁבָּת אֵין הַמְּפָטִיר קוֹרֵא אֱלָא פ' ר"ח בְּלִבְד.

י"ל מְשׁוֹ דְּבִסְמוּךְ פְּרִיף לְרַב מְאִי שְׁנֵי הָאֵי ר"ח מְשַׁאֵר ר"ח וּמְשַׁנֵּי דְשְׁנֵי דְהָאִידְנָא פְּוֹלָן קוֹרִין בִּדְר"ח אוֹ תְּלִתָּא בְּעֵנִינָא דְיוֹמָא וּד' בִּדְר"ח וְהָא אִפִּי בִּר"ח שְׁחָל בְּחוֹל דְּקוֹרִין ד' לָא מְשַׁפְּחֵת לָהּ לְרַב אֱלָא בְּדוֹלֵג וְאֵע"ג דְּלִכְתְּחִילָהּ אֵין רִשְׁאֵי לְדִלֵּג.

ש"ה דל"א פְּדָאָמ' רפ"ג (דף כ') וְאֵלוֹ הֵי קוֹרֵא בִּפ' ר"ח בְּלִבְד דְּאֵין בּוֹ אֱלָא ה' פְּסוּקִים כְּדִי קְרִיאוֹת א' פְּדָאָמ' הֵתָם לְמ"ד הַשְּׁתָּא פְּוֹלָן בִּדְר"ח הֵי צְרִיף לְדִלֵּג שְׁבַעַה פְּעַמִּים וְלְמ"ד קְרֵא ד' בִּדְר"ח הֵי מְוֹכְרַח לְדִלֵּג ד' פְּעַמִּים מִש"ה מִתְחִיל מִפ' דְּצוֹ דְּכָל מִיעוּטֵי בְּדִילוּג עֲדִיף אֵע"ג דְּהַשְּׁתָּא נְמִי א"א בְּלָא דִילוּג לְמ"ד דְּהַשְּׁתָּא קְרֵא ד' בִּדְר"ח צְרִיף אֲמַצְעֵי לְדִלֵּג כְּמוֹ בְּכָל ר"ח פְּדָאָמ' הֵתָם וּכ"ש לְמ"ד הַשְּׁתָּא פְּוֹלָהּ בִּדְר"ח צְרִיכִין ד' מִהֵן לְדִלֵּג מ"מ כָּל מִיעוּטֵי בְּדִילוּג עֲדִיף וּמִתְחִיל מִפ' דְּצוֹ שְׁהוּא ג"כ מְעַנִּינָא דְיוֹמָא שְׁהֵרִי בְּכָל ר"ח מִתְחִילִין מִפ' דְּצוֹ.

אָבֵל דִּיתְחִיל מְקוֹדֵם צו כְּדִי שְׁלֵא יְהִי שׁוּם א' מִהֵן צְרִיף לְדִלֵּג א"א דְּכִינּוֹן דְּאֵינוֹ מְעַנִּינָא דְיוֹמָא פְּלָל. תְּדַע דְּאֵל"כ לָמָּה אֲמַצְעֵי מְדִלֵּג בְּכָל ר"ח יִתְחִיל קוֹדֵם פ' צו וְאֵין צְרִיף דִילוּג.

א"ו כִּינּוֹן שְׁאֵינוֹ מְעַנִּינָא דְיוֹמָא פְּלָל לָא קְרִינּוֹן לִי וּמוּטָב לְקִרוֹת מְעַנִּינָא שְׁל יוֹם וּלְדִלֵּג אָבֵל פ' תְּמִידִין שְׁיָיֵף לְעֵנִינָא שְׁל יוֹם שְׁפָכָל יוֹם וְיוֹם מְעַנִּין יוֹם הוּא שְׁהֵרִי קְרִיבִין בְּכָל יוֹם: לְמ"ד סֶדֶר הַפְּטוּרוֹת חוֹזֵר מְאִי שְׁנֵי ק"ל לִישְׁנָא דְמְאִי שְׁנֵי דְהָא וְדְאֵי שְׁנֵי דְבְּכָל ר"ח שְׁחָל בְּשַׁבָּת מִתְחִילִין מִפ' דְּר"ח וְהַשְּׁתָּא קְרֵא נְמִי לִפ' דְּצוֹ.

וי"ל וי"ל דְּכִינּוֹן דְּבְּכָל ר"ח בְּחוֹל קוֹרִין מִפ' צו אֵע"ג דְּשְׁנֵי הָאֵי ר"ח מְשַׁאֵר ר"ח שְׁחָל בְּשַׁבָּת שְׁאֵינוֹ מִתְחִיל אֱלָא מִפ' שְׁל ר"ח ה"נ שְׁשֵׁם נְאֻמֵּר עוֹלֵת חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ חֲדָשׁ וְהִבִּיא קָרְבָּן מִת"ח אֵין זֶה שְׁיֻנוֹי כ"כ לְהַפְּיָרָא דְּפְרָשֵׁת שְׁקָלִי: וְאֵלוֹ הָאִידְנָא קְרוֹ ג' מְעַנִּינָא דְיוֹמָא וּד' קְרוֹ בִּדְר"ח ק"ל מ"ט נִתְנוּ דִין קְדִימָה לְעֵנִינָא דְיוֹמָא קוֹדֵם דְּר"ח וּבִסְף הַקְּרוֹאִים נִתְנוּ תוֹסֶפֶת מַעְלָה לְדְר"ח דְּקוֹרֵא ד' וּבְעֵנִינָא דְיוֹמָא א"ק אֱלָא ג' מִמ"נ אֵי חֲשִׁיב לִי לְר"ח תְּדִיר אֵע"ג דְּע"ד הוּא בְּכָל שַׁבָּתוֹת הַשְּׁנָה הָאֵי אֵין קוֹרִין בְּכָל שַׁבָּתוֹת עֵנִין חֲדָא אֱלָא בְּכָל שַׁבָּת מְעַנִּין אַחַר אָבֵל ר"ח בְּכָל חֲדָשֵי הַשְּׁנָה קוֹרִין עֵנִין אַחַד א"כ לְקַדוּם ר"ח לְע"ד בְּקְרִיאָתוֹ דְּה"ל תְּדִיר פְּדָאָמ' לְקַמֵּן גְּבִי ר"ח טְבַת שְׁחָל בְּחוֹל וְאֵי ע"ד חֲשִׁיב לִי תְּדִיר מְשׁוּם דְּשֵׁם ע"ד ה"ל תְּדִיר גְּבִי ר"ח וְאֵלוֹ בְּחַר שְׁם עֵנִינָא דְיוֹמָא אֲזִלִּין לְפִיכָף אַקְדִּימוּהוּ.

א"כ יְהִי לָהּ מַעְלָה יִתִּירָא בְּמִסְפַּר הַקְּרוֹאִים נְמִי וּמִיָּהוּ י"ל מַה"ט גּוּפָא כִּינּוֹן דְּאֵי אֲזִלַּת בְּחַר דְּעֵנִינָא דְיוֹמָא פְּלָלִי ה"ל תְּדִיר לְגַבִּי ר"ח וּלְגַבִּי עֵנִינָא דְיוֹמָא פְּרֻטֵי ה"ל ר"ח תְּדִיר וְכִינּוֹן דְּבְּכָלֵל ה"ל זֶה תְּדִיר וּבְכַרְטֵי אֵינְדֵּף נוֹתֵן לְזֶה מַעְלוֹת קְדִימָה וְלְזֶה מַעְלַת הַקְּרוֹאִין.

וּמְפָל מְקוּם אִפְתִּי ק"ל הָא בְּכָל ר"ח שְׁחָל בְּשַׁבָּת קְרוֹ שִׁית מַע"ד וְחֲדָ בְּדְרָאשׁ חוֹדָשׁ וְנִתְנוּ ב' מַעְלוֹת לְע"ד קְדִימָה וְתוֹסְפוֹת קְרוֹאִין וְה"נ נְהִי דְר"ח אֲדָר שְׁחָל בְּשַׁבָּת צְרִיף לְהוֹסִיף מְנִין קְרוֹאִין בִּדְר"ח יוֹתֵר מֵא' מְשׁוּם דְּאֵל"כ מ"ש מְשַׁאֵר ר"ח.

ומאי ניכר קריא' זו לפ' שקלים הא מ"מ בב' קרוואין נמי סגי ואיכא הפירא לפרשה שקלים דבשאר ר"ח שקל בשבת קורא א' בדר"ח והיום שנים. וי"ל פיון דבר"ח זה בע"כ צריף לקרות בדר"ח יותר מאחד משום שינוי להפירא אוקמא אד' כמו בר"ח שקל בחול תדע דהא קריאה זו בכל ר"ח לא סגי בד' אלא בדילוג אליבא דרב ואע"ג דאין ראוי לדלג ש"ה משום דל"א.

והשתא בלא"ה תקשה בר"ח אדר שקל בשבת לרב האיף קורין ד' בר"ח הא השתא אפשר בלא דילוג כשתוסף א' על מגן הקרואים לע"ד ואי משום שינוי להפירא לפ"ש הא פשקורין ב' איכא נמי שינוי דבשאר ר"ח שקל בשבת קורין בדר"ח א' והיום ב' וכ"ש בקרו שלשה והא פיון דאפשר בלא דילוג ל"ל לדלגי.

א"ו ה"ט כדפ' פיון דאפקיעת' משא' ר"ח שקל בשב' דא"ק אלא א' בדר"ח והכא לא סגי בהכי משום ש שינוי להפירא דפ"ש אוקמא אד' כשאר ר"ח שקל בחול. והא דקאמר וד' קרו בדר"ח נ"ל דדוקא בר"ח אדר שקל בשבת קאמ' רב שמתחיל מפ' דצו משום שינוי להפירא ובע"כ צריף לקרות ד' בדר"ח וכדפ' ולא סגי אם לא שמתחיל מפ' דצו אבל בחל בתוף השבת שמקדימין לשעבר וקורין פ"ש קודם ר"ח אין צריף להתחיל מפ' דצו אלא פ' של ר"ח בלבד והא איכא הפירא לפ"ש פיון שקורין פ' ר"ח היום: ולימא הא ולא בעי הף.

ואי משום דקמ"ל דר"ח קודם לתנופה לאפוקי מ"ד בסמוך דתנופה קודם הא מאידך דר"י דלקמן ש"מ דאפי' בר"ח טבת שקל בחול קאמר קורא ג' בדר"ח וחד בתנופה והתם נמי ר"י נפחא קא"ל אע"ג דמתחילה קאמ' ר"י סתם קורא ג' בדר"ח וחד בתנופה וסתם ר"י דשמעתא הוא ר"י בר אחי כדאמ' בפ"י דפסחי' נ"ל דאר"י נפחא גרסינן וה"נ גי' הספרי' אר' מני פנותי' דר"י נפחא מסתברא: מי גרם לד' שביבא ר"ח וכו' ק"ל פיון דהא דמקדים תנופה לדר"ח אע"ג דר"ח תדיר הוא מטעמא דמי גרם לד' שביבא ר"ח.

מ"מ תקשה מ"ט יקראו ג' בדתנופה ובר"ח אינו אלא א' לקרא בתנופה הא' תחיל' ובדר"ח דתדיר יקרו ג' דראוי' רוב הקרואים לדר"ח דיותר תדיר מדתנופה וכה"ג נמי רביעי דר"ח יקרא בדר"ח. וי"ל דיש טעמא דא"א לקרוא בדתנוכ' אלא הראשון בלבד משום דאמרי' בפ"ה דגיטין (דף ס') אין שם לוי קורא פהו במקום לוי ודוקא באותו פהו וקורא ב' פעמים זא"ז אבל לא בכהן אחר משום פגמו של ראשון כדמפרש התם.

והשת' אם אינו קירא בתנופה בתחיל' אלא הראשון בלבד זימנין דליכא לוי וצריף אותו הפהו לקרות במקום לוי א"כ בפעם א' יקרא בספר תורה אחת של תנופה ובקריאות שני' במקום לוי יקרא בספר תורה ב' של ר"ח דהא משים של תנופה ור"ח צריכין ב' ספרי תורות כדאמ' בסמוך בר"ח טבת שקל בשבת וכו' והא א"א בחד גברא לקרות בב' ס"ת משום פגמו של ס"ת ראשון כדאמ' בפ"ז דיומא (דף ס"ט) גבי כה"ג דקורא ובצעשור שבתנמש הפקודים ע"פ ופריף וליתי ס"ת אחריןא ויקרא ומשני משום פגמו של ראשון ואע"ג דר"ח טבת שקל בשבת מביאין ג' תורות.

תרי גברי בתרי ספרי ליכא פגמא וחד גברא בתרי ספרי איכא פגמא. וה"נ איכא למימר הכי דאי פהו זה הקורא במקו' לוי קרא בב' ס"ת איכא משו' פגמו של ס"ת א' וכיון

דְּהִיכָא דְלִיכָא לֹוי וְצָרִיף הִפְהוּ לְקָרוֹת ב' פְּעָמִים לָא סְגִי אִי לָא קִירָא בִּס"ת אַחֲרַת בְּשָׁל ר"ח לָא פְּלוֹג רַבְּנָן וְתִיקְנוּ לְעוֹלָם שְׂיִקְרָאוּ הַשָּׁנִים רֵאשׁוֹנִים בִּס"ת אַחַת וְאַפְּי' בְּמָקוֹם דְּאִיכָא לֹוי.

א"נ בְּמָקוֹם דְּלִיכָא לָא פְּהוּ וְלֹא לֹוי בְּכָל הַקּוֹרְאִין רַק יִשְׂרָאֵלִי בְּלִבְד: וְכ"ת מ"מ אַמְאִי קוֹרִין ג' בְּשָׁל תְּנֻפָה בִּב' סְגִי וְעכ"פ יְהִי ר"ח דְּתִדִיר שְׁנָה בְּמִנְיָן הַקּוֹרְאִין דְּשָׁל תְּנֻפָה. י"ל פִּינּוֹן דֵּא"א שְׂיִקְרָא בִּס"ת הַא' אַחַד בְּלִבְד בְּשָׁל תְּנֻפָה וְעכ"פ פַּחוּ' מִב' א"א מְטַעְמָא דְפִי' א"א לְחַלְקֵי הַקּוֹרְאִין שָׁנִים לִס"ת א' וְשָׁנִים לְפָנֵי צָרִיף לְקָרוֹן בִּס"ת אַחַת עכ"פ מִנְיָן הַקּוֹרְאִין שְׂמִינּוּ בְּמָקוֹם אַחַר דְּהָא לְכָל מִנְיָן הַקּוֹרְאִין יֵשׁ טַעַם לְמִנְיָנָם לְמָה תִּיקְנוּ כֵּן כְּדֵא' בַּפ"ג וְהָא לָא מְצִינוּ בְּמִנְיָן הַקּוֹרְאִין פְּחוֹת מִג'.

וְאִי קוֹרְאִין בִּס"ת זֹו ב' וְכִס"ת שְׁנִי' ב' אִין בְּשׁוּם ס"ת מִנְיָן הַקּוֹרְאִין בְּמָקוֹם אַחַד וְכֵן בְּאַחַת מְהִי צָרִיף לְקָרוֹן ג' וְא' בְּאַחַד וְכִינּוֹן דְּרַבִּיעֵי צָרִיף לְקָרוֹת בְּדֵר"ח לָא סְגִי בְּשָׁל תְּנִיכָה פְּחוֹת מִג' דְּבְאַחַד א"א מְטַעְמָא דְאַמְרֵן וּבְשָׁנִים נְמִי א"א דֵּא"כ אִין פֶּאן מִנְיָן הַקּוֹרְאִין לָא בִּס' וְלֹא בְּשָׁנֵי מִש"ה קוֹרִין בְּשָׁל תְּנֻפָה שְׁלִישָׁה הַפְּחוֹת בְּמִנְיָן הַקּוֹרְאִין שְׂתִיקְנוּ כְּנֻגַד פְּהִינִים לֹוִים וְיִשְׂרָאֵלִי א"נ כְּנֻגַד תְּנֻפָה אַבְּל אִי יִקְרָא בְּכָל ס"ת ב' ב' לִיכָא בְּשׁוּם ס"ת מִנְיָן הַקּוֹרְאִין כְּנֻגַד מִי: דָּף ל' ע"א אֶלֶּא אָמַר אַבְּיִי קִרָא שְׁיִת מֵאַתָּה תְּצוּ' עַד וְעֲשִׂיתָ וְה"נ אַבְּיִי בְּסִמּוּף גַּבִּי חָל בְּכִי תִשָּׂא עֲצֻמוֹ וְחַד תְּנִי וְקִרָא מְכִי תִשָּׂא וְכו'.

אֵע"ג דֵּאמ' אַבְּיִי לְקַמֵּן כְּנֻתִי' דֵּר"א מְסַתְּבָרָא דְתַנּוּ לְכָל מְפָסִיקוֹן וְכו' אֶלְמָא ס"ל דְּאִינוּ קִירָא בְּע"ד פְּלָל אֶלֶּא בְּהִי ד' פְּרִשְׁיִית לְחֻד לְבַתֵּר שְׁנֻדְחָה רֵאֲיִית אַבְּיִי לְקַמֵּן הֵדֵר בִּי אַבְּיִי וְס"ל כַּמ"ד לְסֻדֵּר הַפְּטָרוֹת הוּא חוֹזֵר וּפ' דִּיּוֹמָא קְרִינּוּ.

וְהָא דְקָאֵמ' חַד תְּנִי וְקָרִי מְכִי תִשָּׂא עַד וְעֲשִׂיתָ ק"ל הָא דְתַנִּי לְעִיל חָל בַּפ' הַסְּמוּכָה לָהּ בֵּין מְלִפְנֵי' וּבֵין מְלִאחֲרֵי' קוֹרִין אוֹתָהּ וְכוּפְלִין אוֹתָהּ דְהִינּוּ בְּשַׁבְּתוֹת כְּדֵא' לְעִיל מִשׁו' דְּלֵאחֲרֵי' ע"כ בְּשַׁבְּתוֹת אֵיירִי ה"ל לְמִימֵר רְבוּתָא יוֹתֵר אַפִּי' בְּחָל בְּכִי תִשָּׂא עֲצֻמָּה בְּאוֹתוֹ שַׁבַּת גּוּפָא דְקוֹרִין וְכוּפְלִין כ"ש שְׁכוּפְלִין בְּשַׁבְּתוֹת בְּחָל לְפָנֵי' וְלֵאחֲרֵי'.

וּי"ל גְּהִי דְבְּחָל אַחֲרֵי' לְאַבְּיִי הָאִי כּוּפְלִין אוֹתָהּ הִינּוּ בְּשַׁבְּתוֹת מִשׁו' דְּבַע"א לָא מְשַׁכַּחַת לָהּ אַפ"ה בְּחָל לְפָנֵי' דְקָאֵמ' נְמִי כּוּפְלִין אוֹתָהּ הִינּוּ בְּכָל עֲנִין כְּפִילָה דַּמ"ל בְּחָל לְפָנֵי' דְהִינּוּ דְכוּפְלִין בְּשַׁבְּתוֹת וְכוּפְלִין נְמִי דְתַנּוּ וְקָרִי מְכִי תִשָּׂא עַד וְעֲשִׂיתָ וְהִשְׁתַּ' בְּחָל בְּכִי תִשָּׂא כ"ש נְמִי שְׁכוּפְלִין לָהּ בְּאוֹתָהּ שַׁבַּת מְשׁוּם דְּלְמַפְרַע א"א וְכֵן כ"ש כּוּפְלִין ק"ו מְלִפְנֵי' וְכַדְפִי וְה"ה לְפִי"ז דַּל"צ לְמִתְנִי חָל לְאַחֲרֵי' דַּמְכ"ש דְּלְפָנֵי אַתִּי אֶלֶּא אֵיִדִי דְתַנּוּ לְפָנֵי' תְּנָא נְמִי לְאַחֲרֵי': הַשְׁתָּא אָמְרִי לְמַפְרַע הוּא דְקָרָא נ"ל דְהָאִי אָמְרִי ל"ד דְהָא וְדֵאִי מְמַשׁ הוּא קוֹרָא לְמַפְרַע אֶלֶּא אֵיִדִי דְקָאֵמֵר לְעִיל בְּחָל בְּאַתָּה תְּצַנּוּה אָמְרִי אוֹקְמָא הוּא דְקָא מוֹקְמָא הָתֵם דְהָתֵם מְדִינָא סְגִי כְּדֵר"י בְּדְקָרוּ שְׁיִת מֵאַתָּה תְּצַנּוּה עַד כִּי תִשָּׂא וְחַד מְכִי תִשָּׂא וְעַד וְעֲשִׂיתָ דְהָא פ' כִּי תִשָּׂא אִין לוֹ עֲנִין לָא וְאַתָּה תְּצַנּוּה אֶלֶּא מְשׁוּם דְהִרְוִאִין דְאַמֵּר אוֹקְמָא פִּי' וְאִין הַדְּבָר נִפְרָ שְׁקוֹרִין כִּי תִשָּׂא לְשֵׁם פ"ש נְקֻט נְמִי הִכָּא פְּהָאִי לִישְׁנָן אָמְרִי לְמַפְרַע הָא דְקָרוּ: רַב אָמַר מְקַדִּימִין דֵּא"כ בְּצָרִי לְהוּ יוֹמִי שְׁוֹלְחָנוֹת ק"ל הָא אֶפְּלִיּוֹ אִם מְאַחֲרִין בְּשַׁבַּת שְׁלֵאחֲרֵר ר"ח שְׁהוּא שְׁנִי בְּחֻדָּשׁ הָא אַפְּתִי נְשַׁתִּיר עַד ט"ו בּוֹ שְׁהוּא יְשִׁיבַת הַשְׁוֹלְחָנוֹת י"ד יוֹם עִם יוֹם הַמַּעֲשֵׂה וְסָגִיא הִכִּי לְרִשְׁבִּי"ג דְהָא יְלִיף טַעְמָא בַּפ"ק דְּפָסְחִים (דָּף ו) מְפָסַח מְדָבָר שְׁנַצְטוּוּ עָלָיו בַּר"ק נִסְוֵן וְהָא עַד יוֹם י"ד שְׁהוּא זְמַן הַקְּרִבּוֹת הַפָּסַח

אינו אלא י"ד יום עם יום המעשה מיהו י"ל דנדאי לרשב"ג בעינן י"ד יום מלבד יום המעשה מש"ה מקדימין לרב וגבי פסח שאני פנין דאין זמן הקרבות הפסח מן הבקר עד בין הערבים הרי מקצת י"ד מן הבקר עד בין הערבים שהוא זמנו עולה זה ליום א' מי"ד ימים דקי"ל מקצת היום ככולו בכ"מ וה"ל י"ד יום לבד משעת המעשה אבל בשאר מקלי פגון שולחנות שראויי לישבתן מתחילת היו' וליפא אפילו מקצת מקודם לזמן המעשה אין יום המעשה מן המנגן וצריף י"ד יום מלבד יום המעשה וכ"ת הא טעמא דרבנן דס"ל שואלין ל' יום קודם מפ' התם שהרי משה עומד בפ"ר ומזהיר על פסח שני והתם נמי נימא דאין יום המעשה בכלל הואיל ואין פסח שני קרב עד בה"ע וה"ל ל"א יום ואמאי קורא פ' שקל' בר"ח אדר שאינו אלא ל' יו' עם יום המעשה' שהיא בר"ח ניסן דמן הסתם אדר הסמוך לניסן לעולם חסר י"ל דלענן מעשה של ר"ח ניסן היא הקרבת תמידין ומוספין בו ביום מתרומה חדשה ונהרי קרבנות אין קריבין בליילה וליילה נמי ה"ל מקצת היו' ככולו לענן זה.

וא"כ איפא ל"י שאין ראוי למעשה לפיכך יום המעשה עולה מן החשבון משא"כ ישיבות שולחנות בט"ו דליילה נמי ראוי לזה הילכך ליל ט"ז נמי יום המעשה הוי ואינו עולה מן החשבון. אבל מ"מ קשה מדאמר רב מקדימין משום יומי שולחנות ואפילו שמואל לא פליג עלי' אלא מטעמא דסוף סוף שולחנות כו' משמע דס"ל דשואלין י"ד יום פרב"ג דאלו לת"ק שלשים יום בעי נאי טעמא דפ' שקלים משום שולחנות ה"ל לאקדומי מט"ו בשבט וכדמוכח לעיל דהא דקאמר דטעמא דפ' שקלים משום ת"ח קאמר כמאן דלא פרב"ג ומשני אפ"ת רשב"ג וה"ט משום שולחנות שיושבין במדינה בט"ו והשתא למאי דמפ' טעמא דרב ושמואל משום שולחנות ש"מ פרב"ג ס"ל.

וק"ל דבפ"ק דפסחי אמר רב המפרש והיוצא בשנירא קודם ל"י אין זקוק לבער תוך ל"י זקוק לבע' ואמרי' ל"י מאי עבידתיהו פדתנן' שואלין ודורשין בה"פ קודם לפסח ל"י אלמא רב כת"ק ס"ל. וי"ל דנדאי רב כת"ק ס"ל מיהו שמואל דאית לי' מאחרין וע"כ אי טעמא דפ' שקלים משו' ת"ח א"א לאחר דא"כ בצרי לי' ל"י עד ר"ח ניסן וכ"ש דל"ל דטעמא דפ' שקל' משו' שולחנו' דהא אליב' דת"ק ה"ל לאקדומי מט"ו בשבט אלא ע"כ פרב"ג ש"ל דסגי בב' שבתות ובע"כ טעמא דפ' שקלים משום שולחנות וכדמסי'.

וכיון דאליבא דשמואל בע"כ טעמא דפ' שקלים משום שולחנו' וכרב"ג ס"ל אין בעל הגמ' מכניס עצמו בהא דרב דס"ל התם כת"ק פנין דמילתא דרב דהכ' א"ש אפי' אליבא דרב"ג וכדמסי'.

אבל לפי האמת דס"ל הת' כת"ק נמי א"ש מה"ט דא"כ בצרי לי' ל"י לת"ח: מ"מ אפתי ק"ל פנין דמילתא דשמואל בע"כ לא אתיא כת"ק ל"ל להגמ' לעשות פלוגתא חדשה ולומר דפליגי אליבא דרב"ג אלא דשמואל ס"ל סוף סוף שולחנות כו' ורב ל"ל להאי טעמ' לימא דכ"ע אית להו לה"ט אלא דרב לטעמ' דס"ל כת"ק ובע"כ ה"ט דפ"ש משום ת"ח וא"א לאחר דא"כ בצרי ל"י דת"ח.

ועק"ל הא דמסיק פתנאי נימא כ"ע פדשמואל דלטעמ' דשולחנות מאחרין וה"ט דר"י הנשיא משום דס"ל דטעמא דפ' שקלים משום ת"ח וס"ל כת"ק. ורב"ג א"ס"ל דטעמא

דפ' שקלי משום שןלקנות וס"ל פּרשָׁב"ג דאָמר ב"ש וסוף סוף חמיסר כו' פּטעמא דשמואל.

ואי הוי טעמא משום שןלקנות אפי' ר"י הי' מודה דמאחרין פּשמואל וקא דאמ' מקדימין משום דטע' אחר הוא וכדפ' מיהו בקא י"נ דלא מסתברא להגמרא דלפליגו תנאי בעיקר טעמא דתיקנו לפ' שקלים.

א"ו כ"ע ס"ל משום שןלקנות ופליגא בה"ט דקאמר אליבא דרב ושמואל וכיון דתנאי בה"ט פליגא חלי' נמי הגמ' פּלוגתא דאמוראי נמי בה"ט. מיהו אפתי ק"ל פּינן דכ"ע חיישי לשןלקנו' א"כ רב דס"ל כת"ק דרשָׁב"ג כדא' בפ"ק דפסחי' גבי הינצא בשיירא אמאי א' ר"ח אדר שקל בע"ש מקדימין הא לדידן צריך לעולם להקדים מט"ו בשבט שהוא ל"י קודם ישיבות השןלקנות: הילכך נ"ל לפרש אע"ג דלמאי דרצה לומר לעיל פמאן דלא פּרשָׁב"ג דקא ס"ד דה"ט דמקדימין באדר משום ת"ח ל"י קודם לו ומדמי לי' לזמן שאלה דה"פ דבְּעִינן ל"י.

מ"מ למאי דמשני אפ"ת רשָׁב"ג ומשום שןלקנות לאו למימרא דאפתי ס"ל דדמי לזמן שאלה דה' פסח ולפ"ז למאי דס"ל משום שןלקנו' לה"ט מתניתן דוקא רשָׁב"ג היא ולא כת"ק. א"ו קא דקאמר אפ"ת רשָׁב"ג היינו לומר אף דכונתו' נמי אתיא ולעולם לת"ק נמי גיחא.

דונדאי אי למאי דס"ד דה"ט דפ' שקלים הוא משום ת"ח א"כ ליכא למיתלי טעמא דל"י קודם אלא משום דדמי לה"פ ששואלין ל"י ומהשתא בע"כ ל"א פּרשָׁב"ג. אבל לבתר דמשני דה"ט משום שןלקנות א"ל דת"ק נמי מודה בקא דאע"ג גבי ה"פ בעינן דווקא ל"י קודם הא ודאי ל"ד דה"פ הלכותיו מרובים הן פּדאמ' בפ"ק דע"ז (דף ו) לדידן דאפי' דוקין שבעין פוסלין בעי ל"י אבל קא מאי הלכות מרובות יש פאן מש"ה אפילו לת"ק לא בעי ל"י.

ומיהו ט"ו יום מיהת בעי לכ"ע מט"א. ונ"ל דה"ט משום דתנן בפ"ק דתענית (דף י) בג' במרחשון שואלין את הגשמים ר"ג אומר בז' בו ט"ו יום אחר הַחַג כְּדִי שִׁיגִיעַ אַחֲרוֹן שְׁבִישָׁרְאֵל לְנֶהֱרַת פָּרַת שְׁהוּא סוּף גְּבוּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲלֶמָּא מִסּוּף גְּבוּל א"י עַד יְרוּשָׁלַיִם הָיוּ מִהֲלֹךְ ט"ו יוֹם וְהָרִי הָא דִתְנֵן בַּט"ו בּו שןלקנות יושב' במדינה פ' הר"עב במדינה בירושל' והי' מחליפין מחצית השקל לאנשי' שמביאים כ"א ממטבע מדינתו ואינן יודעין פמה מהן יוצאין למחצית השקל מש"ה משום שןלקנות שבירושלים קורין פ"ש ט"ו יום קודם לו כְּדִי שִׁיגִי אַחֲרוֹן לִיו' יְשִׁיבו' הַשןלקנות לִירו'.

ורש"י לפי שפי' במדינה בכל עיר ועיר מש"ה פ' דלפי המסקנא הא דקורין פ"ש בר"ח אתיא פּרשָׁב"ג דווקא דאל"כ הני ט"ו יום דמקדימין מאי עבידתיהו ומיהו גם לפירש"י דבמדינה היינו בכל עיר ועיר אינו מוכרח לפרש דאתיא פּרשָׁב"ג מה"ט דשואל יום קוד' אלא אפי' לת"ק נמי גיחא דהא לא שייך פאן הלכו' מרובו': פּינן דאיכא מוקפין דעבדי בחמיסר כו'.

ק"ל דהא האי עשייה היינו לעשות משתה ושמת' דנה קרא עשיי' בכולו מכילתין דאלו למקרא מגילה זכירה קרי לי' כדאמר לעיל רפ"ק ורפ"ב והימים האלה נזכרים ונעשים איתקש זכירה לעשיי'.

ועוד דהא א"ק את המגילה בשבת כדאמר בפ"ק ובע"כ האי עשיי' היינו משתה והשתא תקשה הא אמרו בירו' בפ"ק סעודת פורים שחל בשבת מאחרין אבל ל"מ מטעמא דמשת' ושמתה פתיב את שמתתו תלוי בב"ד יצא זה פי' שבת שמתתו תלוי בידי שמים וא"כ האיך קא' עשיי' בהדי הדדי קא אתי הא קדים זכירה דפ' זכו' דאירינין מיני' בשמעתין לעשיי' משתה דכיון דט"ו של מוקפין שחל בשבת עשיי' משת' דידהו למחר בא' בשבת לפי הירוש' זה נישב ליישב \$\$\$ ציור בספר \$\$\$: ע"ב לסדר פ' הוא חוזר ואע"ג שאין בד' פרשיות הללו פדי קריאת ז קרואים ובפ' שקלים וזכור אין בהן אלא פדי קריאת אדם א' בלבד מ"מ מדלגין וקורין וחוזר וקורין אותו פ' עד שישתלמו לז' קרואים.

וק"ל הא ל"ש דילוגי אלא במקום דל"א והכא אפשר שיקראו שית בעניינא דיומא וחד מפרשיות אלו ועק"ל מ"ש מר"ח שחל בשב' שקורין שית בעניינ' דיומא וחד בדר"ח וה"נ נעשה פן. וכ"ת דלר"א אה"נ דבר"ח שחל בשבת נמי קרו פולן בדר"ח כדאמר גבי ד"פ.

ליתא דהא לעיל פריף לרב דאמר פ"ש הוא פ' צו מאי שנא האי ר"ח משאר ר"ח שחל בשבת ומשני שני דאלו ר"ח קורין ששה בע"ד וחד בדר"ח ואלו האידנא פולן בדר"ח ופריף ה"נ למ"ד לסדר פ' הוא חוזר אלא למ"ד וכו' והשתא א"א דלר"א דאמ' לסדר פ' הוא חוזר א"ק בע"ד ואין קורין אלא בד' פ' הללו לחוד ס"ל ה"נ בר"ח שחל בשבת דקורין פולן בדר"ח אפתי תקש' לרב מאי שנא האי ר"ח משא' ר"ח שחל בשבת אלא ודאי בר"ח שחל בשבת אפילו ר"א מודה דקורין ששה בע"ד וחד בדר"ח מ"ש ד"פ מדר"ח: ובתעניות ל"ל הפסקה.

פי' רש"י לר"א פריף דא' היכא דאפשר לא מפסקינ' תענית פיון דאיכא קריאה במנחה למה יפסקו שחרית. וק"ל א"כ איך קא' מסייע לר"ה דא מצפרא פנופיא פיון דלר"א דא' לסדר הפטרות הוא חוזר אין כאן סיוע דהא א"ל בין בצפרא בין במנחה קורין בס"ת וליכא פנופיא בצפרא ואפ"ה מפסקין וקורין בצפרא ובמנחה בשל תעניות וכי מאי אולמא דר"י מדר"א דמייתי סייעתא לדר"ה משום דאל"כ תקשה לר"י פיון דאדר"א לק"מ ואין כאן סייעתא פלל לדר"ה אבל איני יודע למה דחק רש"י לפרש דלא פריף אלא אדר"י לחוד הא י"ל דאליבא דכ"ע פריף לה ליקרי בצפרא מע"ד ובמנח' בתענית דע"כ ל"ק ר"א לסדר פ' הוא חוזר וא"ק בע"ד פלל היינו לבטל קריאה אחת מע"ד דהיינו של שחרית דשבת ומי לא מודה ר"א דמנחה דשבת שחל בו ר"ח אדר או השאר מד"פ שקורין בע"ד ולא מפ' הללו.

וה"נ אי ס"ד דאיכא ב"ק בתענית למה מפסקין לגמרי ליקרו בצפרא וכו' מ"מ ק"ל דבפ"ק דתעני' (דף יב) נ"ל מקרא דקדשו צום קראו עצרה אספו זקנים דתענית אסור בעשיי' מלאכה פעצרת. ומ"מ אין אסור מאורתא פעצרת דדומיא דאסיפת זקנים דביום ופריף ואימא מטהירא וקא' מסייע לר"ה דא מצפרא פנופיא והשתא למאי דפרי' דמשנתנו מסייע לר"ה אליבא דכ"ע וא"כ ל"ל לאתויי לי' סייעתא מדר"י ב"א דה"ל

כיהודא ועוד לקרא ולפירש"י ניקח פיון דליכא סייעתא לר"ה ממתיני אלא אדר"י אבל אדר"א לא מש"ה מ"ל הגמ' גמי מדר"י ב"א לומר דאיהו גמי כר"ה ס"ל וי"ל דהתם גמי מברייתא מ"ל דתניא התם פשאמ' אסור במלאכה ל"א אלא ביום אבל בלילה מותר ומדאינו אסור בלילה בע"כ ה"ט דומיא דאסיפת זקני' ומדלא מחלק אלא בין יום ללילה ש"מ דביום אסור מצפרא שהוא זמן אסיפת זקנים ומהשתא בע"כ מס"ל האי ברייתא לר"ה דא' מצפרא פנופיא וריב"א לפ' טעמא דברייתא קא אתא: מסייע לי לר"ה דא' מצפרא פנופיא.

ק"ל מ"מ מעמדו' מא"ל דהא בפ"ד דתענית (דף כ"ח) תני' בשחרית ובמוסף נכנסים וקורין פדרה שקורין כל השנה פי' שקורין במעמדות במ"ב ובמנחה יחיד קורא אותן ע"פ והשתא אמאי תנו במעמדות מפסיקין ל"ל הפסקה ליקרו בצפרא מע"ד ובמוסף במעמדות דהא בתענית של מעמדות ל"ש פנופיא כלל דבתענית של גשמי' הוא דהוי פנופיא לבדוק במעשה העם אולי בידם איזה עון שגורם לעצירות גשמי'.

אבל תעניות של מעמדות אינו אלא פדי שיקובל קרבן אחיהם ברצון כדאמ' התם. מיהו הא ל"ק אלא לפי הרמב"ם שמפ' דבכל יום דמעמדות היו מתפללין תפילה יתירה וזה קרוי מוסף אבל לפי שאר מפ' שלא היו מתפללין אלא פשאר העם והאי במוסף דקא' היינו בדחל ר"ח בא' מימי מעמדות לק"מ דא"ל דאה"נ דביום שיש בו מוסף עבדי הכי כדפי' ומתיני דתנא מפסיקין בשא' כל הימים דליכא מוסף מיירי ושמ' בחידושי' אפרש עוד: דף לא ע"א שנגמר נידבר משה כו' מצותן שיהי' קורין כל א' בזמנו ובפ"ב דר"ה (דף פד) נ"ל מיני' התם לענין קידוש החדש שראש ב"ד אומר מקודש שנ' נידבר משה את מועדי ה' מפאן שראש ב"ד אומר מקודש ואע"ג דאיכ' מ"ד התם שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים ולדידי פיון דאין מקדשין חדשים אין ראש ב"ד אומר מקודש כלל ולדידי האי קרא דוידבר משה לדרשא דהכא אתיא וא"ל דמשנתנו כנות' ס"ל מ"מ אפתי קשיא סתמא אסתמא דהתם תנו ראש ב"ד אומר מקודש אלמא ס"ל דמקדשין חדשי' אבל הדבר ברור דדרשא דהכ' אסתמא' בעלמא היא תדע דהא בגמ' בברייתא דקא' משה תיקון שיהיו שואלין ודורשין מענינא של יום כו' ואי דרשא גמורה היא אין זה תקנות משה אלא מה"ת הוי כמו ש' דקאמ' ראש ב"ד אומר מקודש ונ"ל מהאי קרא ולא קרא לי' תקנתא דמשה א"ו קבלה היתה בידם דמשה תיקון כן ואסמכוהו אהאי קרא דוידבר משה: והאי דנא דאיכא תרי יומי עבדינו כתרוניהו ואיכפא.

פי' דביום א' קרינו בחדש השלישי ופרש"י דה"ט דמתן תורה בשש' בסיון הי' והיינו פרבנו דתני' בפ"ט דשבת (דף פ"ה) ולא כר"י דאמ' בז' בחדש. מ"מ ק"ל ובי פסקא דשבועות חל לעולם בו' בסיון שהוא יום חמת תורה הא בפ"ק דר"ה תנא ר"ש עצרת פעמים ה' פעמים ו' פעמים ז' הא כיצד שניהם מלאים כו' ולא אפשר לאוקמא סתמא דגמ' כאחרים דפליגי התם ואמרי אין בין עצרת לעצרת אלא ד' ימים בלבד.

ועוד לפום ריהטא משמע התם אליבא דאחרים דבח' בסיון ניתנה תורה דהכי אמרי' התם לכ"ע בר"ח אתו למדבר סיני וכו' ולכ"ע בשבת ניתנה תורה וכו' פי פליגי בקביעי דירחי רי"ס בחד בשבת איקבע ירחא רבנו סברי בתרי בשבתא ולבתר הכי פריה מהא די' עצרות נטל יום הקמות המשפן שהי' בר"ח ניסן שנת ב' ליצ"מ וא' מהן שהי' בא' בשבת

ומדריש ירחא דניסן הי' בחד בשבתא אישתקד הי' בד' בשבת וכו' וכאחרי' ה"ל ריש ירחא דאייר במעלי דשבת' כו' ומשני לר"י ז' חסרי' עביד ולרבנן ח' חסרין (צ"ל) [צ"ל ול"ל] הא דאחרים מ"מ ש"מ דלאחרים ריש ירחא דסינן של מ"ת שבת הי' דכיון דנ"ל מגז"ש דבר"ח באו לסיני ובשבת שלאחרינו ניתנה תורה ע"כ לא ניתנה תורה עד ח' בסיון א"כ ששה בסיון לעולם אינו יום מ"ת ומיהו זה י"ל דאחרים ל"ל הא דעשרה עטרות ור"ח ניסן דשנה ב' לא הי' בא' בשבת ואע"ג דמקשי התם מהא בין לר"י ובין לרבנן לאו למימרא דליפא מאן דפליג אהא שהי' ר"ח דהקמות המשפן בא' בשבת אלא ה"ק גימא דהאי מתני' לא כר"י ולא כרבנן וכמה פעמים אמ' התם בהאי שמעתא קשי' לרבנן או קשי' לר"י ע"כ ה"ק דהאי ברייתא אי רבנן היא קשי' לר"י וה"נ איפכא מ"מ קושני' א' נדאי קש דגימא דסתמא דגמ' פאחרים ס"ל דבכמה דנקתא במס' ר"ה מוכח דלית הלכתא פאחרי' וי"ל דאע"ג דעצרת פעמים ה' וכו' מ"מ רוב פעמים קביעי דירחא הוי כסדר א' מלא וא' חסר וכיון דברוב פעמים חל עצרת בו' בסיון מש"ה תקנו לקרות בעצרת בחדש השלישי דאזלינן בתר רוב שנים כדאמר' לענן נדרים כה"ג בפ"ב דערכין (דף ט') דהאומר כימות הלבנה מונה שנה"ד הלא אחר רוב שנים: ע"ב לפי שא"א ברכות על הפורעניו'.

ק"ל הא בעיקר תקנתא הפותח מברך לפני' והחותר מברך לאחר' כדאמ' לעיל רפ"ג וא"כ אפי' מפסיק מאי ברכה על הפורעניות איכא הכא אי יקרא הא' הברכות וב' אחרי' בין שניהם הקללות.

וכ"ת משום דמייירי בחול בתעניות דאין קורין אלא ג' נמצא שהג' שקרא חצי הקללות הוא החותר מברך לאחר' ובשבילו שהוא צריך לברך אחרי' הוא דקא קפיד ליתא דא"כ למה אמר בסמוך תנאכשהוא מתחיל מתחיל בפסוק שלפניו הא זה הג' א"צ לברך לפניו וגם לפי"ז הא אפשר להפסיק בקללות ויקרא האמצעי חצי' דהא אינו מברך כלל והג' אף אם יתחיל באמצע הקללות כיון דאין מברך לפני' ל"ל בה נאי משום.

ברכה לאחר' דמברך החותרים יסיים בפסוק שלאחרי' וסגי בהכי אבל ל"ל להתחיל בפסוק שלפניו ושמא י"ל דהא דהפותח מברך לפני' והחותר לאחר' וסגי בהכי מדינא היינו משום דמוציאין את אמצעי י"ח בברכות שלפני' ולאחרי' ולפי"ז צריכין פולן לכנון ולשמע ברכות הפותח והחותר ואם בא אדם א' באמצע הקריאה ולא שמע ברכות הקורא לפני' נדאי צרי' לברך לפני' לעצמו ה"ל פאלו הו' בעצמן מברכין ואיכא משום אין אומרין ברכה על הפורעניות: תנא פשהוא מאחיל מתחיל בפסוק שלפני' ק"ל תקשה מהא לר"א דא' דה"ט דא"מ משום מוסר ה' לפי"ז ל"ל להתחיל ולסיים בפסוק שלפני' ושלאחרי' בקריאות הקללות לחוד מרישא לסיפא סגי דהא אינו קץ ומאס בהו' כיון שקורא את הפל': מ"ט הללו לשון רבים אמורות ומשה מפי הגבורה אמן וכו' נ"ל שצריכין ב' טעמים אלו דהשתא א"ש אליבא דכ"ע דלמ"ד דה"ט משום מוסר ה' כיון דמשה מפי עצמו אמן אע"ג שברה"ק אמן אין זה בכלל מוסר ה' ולמ"ד שא"א ברכה עה"פ כמו שאמרו במס' סופרי' הביאו התוס' אר"י דסקני אני אמרתי עמו אנכי בצרה א"כ א"ד שיברכוני בני על הצרות שלהם כיון דבלשון יחיד אמן ל"ל בה: הלווחות והבימו' אין בהו' משנה קדושה פי' התו' בשם הערוך גליוני ס"ת כו' והקשו התוס' דהא

התם מבע"ל היכי דגניזי אי יש בְּהוּ קְדוּשָׁה וְאִמָּאי לָא פְּשִׁיט לִי מְהֵבָא וְאִין זֶה קוּשְׁיָא כ"כ דְּמַצִּינוּ כה"ג בכ"מ דְּלָא אִיפְשָׁט לֹו בְּמִקוּמָן וּממ"א אִיפְשָׁט לֹו הִבְיָאן הֶרְמֵב"ן ב'ס' מְלַחְמוֹת ב'פ"ג דְּבִרְכוֹת גְּבִי בְּעֵינָא דְנִשְׁיִים בְּבֵה"מ דְּאוּרִינְתָא אוּ דְרַבְנִין: מְשֵׁה תִיִּשְׁנֵן לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל שְׁשׁוּאֲלִין הַלְכוֹת פֶּסַח בְּפֶסַח כו' הַקְּשׁוּ הָאֲחֵרוֹנִים מְהָא דְתַנְיָא שׁוּאֲלִין וְדוֹרְשִׁין ב'ה"פ קוּדָם לְפֶסַח ל"י וְתִי' ע"ד שְׁפִי הֶרְ"ן דְּשׁוּאֲלִין וְדוֹרְשִׁין קוּדָם פֶּסַח לָאו לְמִמְרָא דְמַחְוִיבֵי לְדְרוּשׁ ל"י קוּדָם הַזְּמַן אֲלָא נ"מ לְהָא דְקִי"ל בְּתַלְמִידֵי א' שׁוּאֵל פְּעַנְגִּין וְא"ש שְׁלָא פְּעַנְגִּין נִזְקָקִין לְשׁוּאֵל פְּעַנְגִּין תַּחֲזִילָה וְהִשְׁתָּא ל"י לַת"ק וּב"ש לְרֵשׁב"ג הַשׁוּאֵל ב'ה"פ הָוֵי שׁוּאֵל פְּעַנְגִּין וְנִזְקָקִין לֹו תַּחֲזִילָה.

וּנ"ל רֵאִי לְדַבְרֵי הֶרְ"ן מְהָא דֵּא' ב'פ"ק דְּפֶסַחִים מ"ט דַּת"ק שְׁהָרֵי מְשֵׁה עוֹמֵד ב'פ"ר וּמְזַהֵיר ע"פ שְׁנֵי שְׁנָא' וְיַעֲשׂוּ ב"י אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֵדוֹ וְכַתִּיב וַיְהִי אֲנֹשִׁי אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים כו' מ"ט דְּרַש"ב גְּשְׁהָרֵי מְשֵׁה עוֹמֵד ב'ר"ח וּמְזַהֵיר ע"פ שְׁנֵי שְׁנָא' הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם ר"ח וְכַתִּיב דְּבָרוֹ וְגוֹמ' בְּעֵשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֵׁה וְהִשְׁתָּא לַת"ק תַּקְשָׁה מְהָא דְמְשֵׁה עוֹמֵד ב'ר"ח וּמְזַהֵיר עַל הַפֶּסַח וְאִי שׁוּאֲלִין ל"י ה"ל לְהַזְהִיר עַל הַפ' מִי"ד בְּאֲדָר שְׁהוּא ל"י קוּדָם לְפֶסַח.

וּלְפִי דְבְרֵי הֶרְ"ן פִּינִין דְּאִין חַיִּיב לְדְרוּשׁ בְּזֶה הַזְּמַן ב'ה"פ תוּ לָא קִשִׁי מִיָּדֵי לַת"ק מְהָא דְמְשֵׁה עוֹמֵד ב'ר"ח וּמְזַהֵיר עַל הַפֶּסַח וְלָא קוּדָם לְכוּ: אַבְנֵי שְׁהֶם דְּב' ע"א מְגִילָה נְקֵרָא תַּבִּי"א בִּי"ב ב'ספ"ק דְּיִבְמוֹת (דְּב' י"ד) פְּרִיָּה אִיקְרִי פָּאן לָא תַּתְּגוּדְדוּ לָא תַּעֲשׂוּ אֲגוּדוֹת אֲגוּדוֹת וּבְמִסְקָנָא אָמַר אַבְיֵי פִי אַמ' לָא תַּתְּגוּדְדוּ פְּגוּן ב' ב"ד בְּעֵיר אַחַת הִלְלוּ מוֹרִין פְּדַבְרֵי ב"ש וְהִלְלוּ מוֹרִין פְּדַבְרֵי ב"ה אֲבָל ב' ב"ד ב'ב' עֵירוֹת ל"ל בְּהַ וְרַבָּא אָמַר פִּי אַמְר' ל"ל פְּגוּן ב"ד אֲחַד בְּעֵיר א' פְּלַג מוֹרִין כְּדַב"ש וּפְלַג כְּדַב"ה אֲבָל ב' ב"ד בְּעֵיר א' ל"ל בְּהַ הַקְּשׁוּ הַתּוֹס' מ"מ מֵאֵי תִיַרְץ מְמַגִּילָה דְּבְעֵיר א' הָיוּ קוּרִין לְבְנֵי הָעֵיר בִּי"ד וּבְנֵי פְּפִרְיָא הָיוּ מְקַדְמִין לִיוֵה"כ.

וְא"ר חַיִּים דְּבְנֵי פְּפִרִים הִי קוּרִין בְּעֵירָן פְּדַמוּכַח בִּירוּיָא דְהִשְׁתָּא ה"ל ב' ב"ד ב'ב' עֵירוֹת דְּבַכְה"ג ל"ש ל"ת אִפִּי לְאַבְיֵי וְהָא דְקָרִי לִי יוֵה"כ לְפִי שְׁבַעֲעִירָם הָיוּ מְתַאֲסְפִין לְבֵא לְבַה"כ ב'ב' וְבַה' לְקִרְיָאוֹ הַתּוֹרָה.

וּכ"נ דֵּאֵמ' בִּירוּשָׁי דְּבִן עֵיר אִין מוֹצִיא בִּין פְּרָה דְּכָל שְׁאִינוּ מְחֻוּיָב בְּדַבְרֵי א"מ אַחֲרִים י"ח. וְכִינִן שְׁבְנֵי הַפְּפִרִים הָיוּ בְּקִרְיָאִין לְקֵרוֹת וְדֵאִי הָיוּ קוּרִין בְּעֵירָם וְלִדְיָדֵי ק"ל מְהָא דְתַנְיָן לְקַמְן ב'פ"ב (דְּב' יט) בִּין עֵיר שְׁהֵלֶה לְכַרְהַ וּבִין פְּרָה שְׁהֵלֶה לְעֵיר אִם עֲתִיד לְחַזְרוֹר לְמִקוּמוֹ קוּרָא פְּמִקוּמוֹ וְאִם לָאו קוּרָא עֲמֵהֶן וְכִי עֲתִיד לְחַזְרוֹר לְמִקוּמוֹ קוּרָא מֵיֵהֵת פְּמִקוּמוֹ בִּין עֵיר בְּכַרְהַ בִּי"ד וּבִין פְּרָה בְּעֵיר ב"ט"ו הָרֵי דְבְעֵיר א' אֵלוּ קוּרִין בְּיוֹמָם וְזֶה קוּרָא בְּיוֹמוֹ וְאִמָּאי אִיקְרִי פָּאן ל"ת.

וְהַנִּיחָא לְרַבָּא דְב' ב"ד ב'ע"א ל"ל בְּהַ א"ל דְּב"ע בְּכַרְהַ וּב"כ בְּעֵיר כְּב' ב"ד דְּמֵי אֲלָא לְאַבְיֵי דְאַפִּי ב' ב"ד ב'ע"א נְמֵי לָא אִפִּי"ת דְהִנְיָ כְּב' ב"ד דְּמוֹ אִפְתִּי אִיכָּא מְשׁוּם ל"ת וְזוֹחֵק לְוִמֵר דְּמְשׁוּם אָדָם א' לְחַוֵּד שְׁקוּרָא בְּיוֹמוֹ ל"ל מְשׁוּם ל"ת דְּאִין אֲגוּדָה פְּחוֹת מְג' פְּדֵאָמ' ב'פ"ק דְּסוּפָה (דְּב' י"ד) וְעוֹד מִי לָא עֲסָקִינוּ דְאַפִּי הַרְבֵּה ב"ע שְׁהֵלְכוּ לְכַרְהַ א"נ אִיפְכָּא נְמֵי דְיִצְאָ הָכִי דָּאִם עֲתִידִין לְחַזְרוֹר לְמִקוּמָן קוּרִין בְּעֵיר וּבְכַרְהַ פְּמִקוּמָן וְהָא לָא אִיִּשְׁתַּמִּיט תַּנָּא לְאַפְלוּגֵי בְּהָא בִּין יַחֲדֵי לְרַבִּי וְעַק"ל מְדָא' לְקַמְן ב'פ"ב א' רַבָּא בִּין פְּפִרֵי שְׁהֵלֶה לְעֵיר

בין פה וב"כ קורא עמקן מ"ט האי פכני עיר פְּעִי לְמִקְרֵי וכו' אִיִּתְבִּיָּה אֲבִי ב"כ שְׁהֲלֹף לְעִיר ב"כ וב"כ קורא פְּמִקוּמוֹ ב"כ ס"ד בָּאֵם עֵתִיד לְחֹזֵר תְּלִיא מִלְתָּא אֲלָא לָאו בֶּן פְּכָר וְהִשְׁתָּא לְמֵאֵי דִס"ד דְּאֲבִי דְבַכ"פ ב"כ וב"כ קורא בְּעִיר פְּמִקוּמוֹ תְּקֻשָּׁה לִי לְדִידִן דְּאֲפִי תְּשִׁיב לְהוּ כב' ב"ד מ"מ פִּינֹן דְּבָעִיר א' הֵן הָא אִיפָא מְשׁוּם ל"ת פְּשְׁקוּרָא בְּעִיר פְּמִקוּמוֹ.

דְּבִשְׁלָמָא לְרָבָא נִיחָא דִּיהַב טַעְמָא לְבֹן פְּכָר שְׁהֲלֹף לְעִיר דְּב"כ וב"כ קורא עֲמָקָן מְשׁוּם דְּהֵאֵי פְּכֹן עִיר בְּעִי לְמִקְרֵי נְת"ל מְשׁוּם ל"ת דְּלִידִידִן לְק"מ דְּהָא ס"ל דְּב"כ ב"ד בע"א ל"ל בְּה מְשׁוּם ל"ת וּבְגֵי פְּפָרִים וְעֵינִירוֹת א"ל כב' ב"ד דְּמִי.

אֲלָא לְאֲבִי לְמֵאֵי דִס"ד וְדֵאֵי תְּקֻשָּׁה. וְהָרָא"ש פִּי שָׁם דְּמַגִּילָה הָנִי כב' ב"ד בע"א שְׁכָנִי הַפְּרָכִים לֹא הָיוּ קוֹרִין לְבְּגֵי הַפְּרָרִי אֲצֵא בְּגֵי הַפְּרָרִי הָיוּ קוֹרִין לְעַצְמָן בְּפְרָכִים מֵהֵיא דִירוֹ דְּב"ע א"מ בֶּן פְּכָר וּמָה שְׁלָא הָיוּ קוֹרִין בְּכָפָר שְׁלֵהֵן לְפִי שְׁלָא הִי מְקוֹנְבָצִין יַחַד אֲלָא בְּעֵינִירוֹת.

וּלְפִי"ז בְּב"ע שְׁהֲלֹף לְכָרָף א"נ אִיפְכָא פְּשְׁקוּרָא פְּמִקוּמוֹ ע"כ קִירָא לְעַצְמוֹ דְּב"ע אוֹ ב"כ שְׁהוּא שְׁמָה א"י לְהוֹצִיאָו שְׁהוּא א"מ בְּדָבָר וּמ"מ ק"ל דְּאֲפ"ה תְּקֻשָּׁה לְאֲבִי מָהָא דְּב"ע שְׁהֲלֹף לְכָרָף וּמִמְתְּנִי דְּמַגִּילָה נְקֵרָאת בִּי"א בִּי"ב בִּי"ג.

עוֹד פִּי הָרָא"ש דְּבַמְגִיל לִיפָא מְשׁוּם ל"ת פִּינֹן דְּלָא עָבְדִי הֵכִי מְשׁוּם פְּלוּגְתָּא אֲלָא שְׁהַמְקוּם גּוֹרָם וְאֵם הִי בֶּן מְקוּם זֶה הוֹלְף לְמ"א הִי עוֹשָׂה פְּמוֹתוֹ הִילְכָף לֹא מִיחְזִי כב' תוֹרוֹת וְאֵע"פ שֶׁר"ל הִקְשָׁה לְר"י מְמַגִּילָה ל"ח לְהַשְׁיִבוֹ מְשׁוּם דְּלָא אֲחִזִּי כב' תוֹרוֹת מְשׁוּם טַעְמָא דְּפִי.

וְא"ל ע"כ לֹא שְׁלִיִת מְקוּם שְׁנַהֲגוּ מֵהֵאֵי ה"ל לְהַקְשׁוֹת פִּי מֵהֵאֵי דְּמַגִּילָה לְק"מ. וְזֶה נ"ל דְּחֻק לְבָדוֹת סְבָרָא מִן הַלֵּב נֶגֶד דְּבָרֵי ר"ל הַמְּפֹרָשִׁי וּל"מ לְר"י בְּהִדְיָא דְּפְלִיג עֲלֵי בְּהָא: וּמָה שֶׁנ"ל בְּהָא דָּאֲר"י ע"כ ל"ש מְקוּם שְׁנַהֲגוּ דְּמָה אֲלִימָא הָא מֵהֵאֵי דְּמַגִּילָה הָא תְּרַנְוִיָּהוּ מִתְּנִי הֵן הִינְנוּ מְשׁוּם דְּר"ל נְמִי יָדַע בְּע"כ דְּב"כ ב"ד בְּב' עֵינִירוֹת ל"ל בְּה דַּלְת"ה אֲדָק"ל מִתְּנִי דְּמַגִּילָה נְקֵרָאת בִּי"א בִּי"ב תְּקֻשָּׁה לִי קִרָא דְּתִקְנוּ י"ד לְפָרְזִין וּט"ו לְמִןְקָפִין הָא אִיפָא מְשׁוּם ל"ת א"ו קִרָא ל"ק לִי מְשׁוּם דְּפָרְזִים וּמִןְקָפִין כב' ב"ד בְּב' עֵינִירוֹת הֵן וּל"ל בְּה אָבֵל פְּפָרִים וְעֵינִירוֹת בְּעִיר א' הֵן דְּוִדָּי בְּגֵי הַפְּרָרִים הַמְּקִדִּימִין לִיוֹה"כ בְּעֵינִירוֹת הָיוּ קוֹרִין וְשָׁם הָיוּ מְתַקְבָּצִין בְּיוֹם ב' וְה' לְמִשְׁפָּט שְׁב"ד יוֹשְׁבֵינ בְּה פְּתַקְנַת עֲזָרָא כְּדִפִּירִש"י א"נ לְקִרְיָאוֹת הַתּוֹרָה וְכִינֹן דְּהֵכִי הוּא אִיפָא מְשׁוּם ל"ת.

וְא"ל ר"י ע"כ ל"ש מ"ש לְעֵשׂוֹת מְלָאכָה בְּע"פ עַד חֲצוֹת עוֹשִׁין מ"ש שְׁלָא לְעֵשׂוֹת א"ע מְשָׁם ה"ל לְהַקְשׁוֹת דְּאֲלִימָא דָּאלוּ מָהָא דְּמַגִּילָה א"ל דְּבְּגֵי הַפְּרָרִים בְּעֵרֵן הָיוּ קוֹרִין בִּיוֹה"כ וְלֹא בְּעֵינִירוֹת אָבֵל מְקוּם שְׁנַהֲגוּ קִשְׂיָא.

וְלֹא מְרִישָׁא ק"ל דְּהָא מ"ש לְעֵשׂוֹת וּמְקוּם שְׁנַהֲגוּ שְׁלָא לְעֵשׂוֹת ב' מְקוּמוֹת הֵן וּל"ל בְּה מְשׁוֹ ל"ת אֲלָא אֲסִיפָא דְּהֵתָם סְמִיף הַהוֹלְף מְקוּם שְׁעוֹשִׁין לְמְקוּם שֶׁא"ע אוֹ מְקוּם שֶׁא"ע לְמְקוֹ שְׁעוֹשִׁין נוֹתְנִין עֲלֵיו חוּמְרָא הַמְּקוֹ שְׁיִלָא מְשָׁם וְלֹא עָבִיד אֵע"פ שְׁבָאוֹתוֹ הָעִיר שְׁהֲלֹף עוֹשִׁין וְה"ל כב' ב"ד בע"א וְאֵל תַּתְּמָה דְּלָא מִיִּתִי אֲלָא לְרִישָׁא וְעִיקָר קוֹשְׁיָתוֹ סְמִף אֲסִיפָא דְּכַהֲג"מ בְּפ"ו דְּבָרְכוֹ (דָּף מו) גְּבִי ב' אִם רוֹצִין לְזַמֵּן מְזַמְנִין.

וּפְרִיָּהּ מִדְתַּנּוּן שְׁלֵשָׁה שְׁאֲכָלוּ פֶּאֶסֶת חֲזִיבִין לְזַמֵּן וְאִין רִשְׁאִין לְחַלֵּק וּפִי' הַתּוֹ דְּעֵינְקֵר
פִּירְכָתוֹ סְמוּדָּה אֶסְיָפָא דְקֶתְנִי ד' אִין רִשְׁאִין לְחַלֵּק דֹּאע"ג דְּאִיפָא ב' מִכָּאן וּב' מִכָּאן וְהוּי
כְּמוֹ וּכ' וּכְה"ג תְּמַצָּא בְּהֶרְבֵּה מְקוֹמוֹת וְה"נ דְּכִנּוּתֵי וְאע"ג דְּמַסִּיק הֶתֶם הַתּוֹס' א"כ אֲמַאי
לֹא מִקְשָׁה מִן הַסִּיפָא בְּהֶרְבֵּה דְּבָרֵי תִימָה הוּ פִּינּוּן שְׁהוּ עֲצָמָן הַעִידוּ שְׂכָה"ג תְּמַצָּא בְּהֶרְבֵּה
מְקוֹמוֹ וּכְה"ג תְּמַצָּא בִּסְפ"ג דְּקִדּוּשֵׁין גַּבֵּי נְכָרִית מִנ"ל דְּלֹא תִפְסִי בֵּה קִדּוּשֵׁין א' קִרָּא לֹא
תִתְחַסֵּן בָּם וּפִי' ר"ת דְּגַמ' דְּמִיָּתֵי קִרָּא לֹא תִתְחַסֵּן הוּי כְּמוֹ וּגו' וּמִסִּיפָא דְּקִרָּא דְּרִישׁ
דְּכִתִּי בִּתְּרָה לֹא תִתֵּן לְבָנוּ וּבִתּוֹ לֹא תִקַּח לְבָנָה מִשְׁמַע שְׁאִין בָּהּ קִיחָה.

וְדַחֵי דְּהֶתֶם הַרְוֹאָה או' מְלֹאכָה הוּא דִל"ל אֲבָל מֵהַאי דְּמַגִּילָה קִשָּׁה לְמַאי דִס"ל לר"ל
דְּבַנֵּי הַכְּפָרִים בְּעֵינֵירוֹת הָיוּ קוֹרִין וְה"ה דִּהִמ"ל מֵהָא מִתְּנִי דְּב"ע שְׁהֵלְהָ לְכַרְהָ דְּאֵלִימָא
וְהָא דִל"ק ר"י ע"כ ל"ש ב"ע שְׁהֵלְהָ לְכַרְהָ מִשּׁוּ דְּלֹא אֶסְיָק ר"י אֲדַעְתֵּי הָאֵי דִיחֻוּי דְּרוֹאָה
אֲמַר מְלֹאכָה וּכ' כ"כ אֵלִים הָאֵי דִמ"ש כְּמוֹ הָאֵי דְּב"ע וְחֻדָּא מְנַיְיָהּ נִקְטָא וּר"ל נ"ל לְמִיפְרָה
מֵהַאי דְּמַגִּילָה לְקִרְאָת הַשְּׁנוּי בְּרִישׁ מְכִילֵתִין קוֹדֵם לְבָן עִיר דְּלִמַּאי דִס"ל דְּבַנֵּי הַכְּפָרִי
קוֹרִין בִּיּוֹה"כ בְּעֵינֵירוֹת אֵלִים הוּא כְּמוֹ מִתְּנִי דְּב"ע שְׁהֵלְהָ לְכַרְהָ.

וְעוֹד הַשִּׁיב ר"ל לר"י אֲמִינָא לָהּ אִיִּסוּרָא וְאֵת א"ל מְנַהֲגָא ה"ה דְּלִדִּידֵי א"צ לְזַה דְּהָא
אֵלִים לִי הֵיִיא דְּמַגִּילָה אֲלֵא לְדְּבָרֵי דְּר"י דְּאֵלִים הָא דִמ"ש קֵא"ל דְּמֵהָא דִמ"ש לְק"מ.
וּלְעַנּוּן מַה שְׁקִשָּׁה אֵלִיפָא דְּאֲבִי מֵהַאי דְּמַגִּילָה נְקִרְאָת כְּבָר תִּירֵץ הַר"ן דְּהֵי נָמִי כַב'
ב"ד בְּב' עֵינֵירוֹת דְּמוֹ שְׁהֵרִי בְּנֵי הַכְּפָרִים מְצוּיְיָיִן לְעֲצָמָן וְדַעְתּוֹן לְחֻזּוֹר וְא' מִהוּ הוּא
שְׁמוּצִיאָן שֵׁא"נ שְׁיָהָא א' מְב"ע פּוֹטְרָן פִּינּוּן שֵׁא"מ בְּדָבָר הִילְכָה ה"ל כַב' ב"ד בְּב"ע וְשָׂרִי
לכ"ע: וְזֶה נ"ל מְבִנְיָאָר בְּדְּבָרֵי אֲבִי שֵׁא"כ א"ל ל"ת פְּגוֹן ב' ב"ד בְּע"א מִשְׁמַע דְּוִמְיָא דְּב"ד
בְּעִיר דְּקִבּוּעֵי הוּ בְּעִירָן אֲבָל ר"י וּר"ל וְנֹדָאֵי לֹא מְחַלְקִין בְּהִכִּי שְׁהֵרִי ק"ל מִמ"ש וְאֶסְיָפָא
סְמָכוּ הַהוּלְהָ מִמ"ש לְמַש"ע נוֹתְנִין עָלָיו חֻזְמָרִי הַמְקוֹם ש' יָצָא מִשָּׁם וְהָא חַה"מ שְׁיָצָא
מִשָּׁם אִין נוֹתְנִין אֲא"כ דַּעְתּוֹ לְחֻזּוֹר לְמְקוֹמוֹ כְּדָמָ' הֶתֶם בְּפ"ד דְּפִסְחִים (דָּף נ) אֲלֵמָא
ס"ל אָף בְּדַעְתּוֹ לְחֻזּוֹר יֵישׁ בּוֹ מִשּׁוּם ל"ת מִש"ה שְׁפִיר ק"ל מֵהָא דְּמַגִּילָה נְקִרְאָת דְּשָׂרִי
לְבַנֵּי הַכְּפָרִים לְקִרְוֹת בְּעֵינֵירוֹ בִּיּוֹה"כ וְאֲמַאי הָא אע"ג דְּדַעְתּוֹן לְחֻזּוֹר אֲפ"ה יֵישׁ בּוֹ מִשּׁוּם
ל"ת: דָּף ז ע"א מִתְּנִי לְאֲבִינִים שְׁתֵּי מִתְּנִי לְב' אֲבִינִים ב' בִּירוֹ פ"ק דְּחֻגִיגָה אֵהָא
דְּתַנּוּן הַפֵּל חֲזִיבִים בְּרִאֵי חוּץ מִחֻש"ו ר' יוֹחֲנָן בְּעִי חֲרַשׁ בְּאֲזוּנֵי א' מֵהוּ אֲמַר ר' יוֹסִי בַר
בוֹן מְחַלְקֵת ר"י וְרַבְּנָן דְּתַנָּא וְלְבַנֵּי אֵהָרֵן תַּעֲשֶׂה כְּתַנּוּת רַבְּנָן א' שְׁתֵּי כְּתַנּוּת לְכָל א' וְא'
ר' יוֹסִי א' אֲפִי כְּתַנּוּת א' לְכ"א וְאֲחָד מ"ט דְּרַבְּנָן וּלְב"א תַּעֲשֶׂה כְּתַנּוּת מ"ט דְּר"י לְמֵאָה
ב"א תַּעֲשֶׂה כְּתַנּוּת וְהִכָּא תִקְרָא אֵת הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאֲזוּנֵיהֶם רַבְּנָן אֲמַרֵי
שְׁתֵּי אֲזוּנִים לְכ"א וְא'.

רִי"א אֲפִי אֲזוּן א' לְכ"א וְא' וּלְפִי"ז סוּגְיָ דִּינּוּ ע"כ לֹא אֲתִיָּא כְּר"י דֹּאמ' אֲפִי כְּתַנּוּת א'
לְכ"א וְא' וְלִשׁוֹן רַבִּי דְּכַתּוּב וְאֲזוּנֵיהָ אֲבַנֵּי אֲדָם רַבִּים קָאֵי בְּנֵי אֵהָרֵן וְכָל יִשְׂרָאֵל וְה"נ
מִתְּנִי לִשׁוֹן רַבִּים אֲבִינִים רַבִּים דְּקִרָּא קָאֵי וְדִי לְכָל אֲבִיּוֹן בְּמִתְּנָה א' אֲבָל לְרַבְּנָן דִס"ל
הֶתֶם דְּלִשׁוֹן רַבִּים דְּכַתּוּב וּב' אֲזוּנִים אֲכָל א' מְב"א וּכ"י קָאֵי וְצָרִיף לְכָל א' וְאֵי ב' כְּתַנּוּת
וּב' אֲזוּנִים הֵה"נ דְּצָרִיף ב"מ לְכ"א מִשְׁנֵי אֲבִינִים דְּקִרָּא: וְהָא לִיכָּא לְמִימַר דְּהִכָּא אֲפִי
רַבְּנָן מוֹדוּ דְּסָגִי בְּמִתְּנָה א' לְכָל אֲבִיּוֹן דָּאֵי ס"ד תְּרַמֵּי דְּנֻקָּא מְשֻׁלּוּחַ מְנוּת אִישׁ אֵל רַעְהוּ
דְּכַתִּיב בְּקִרָּא דְּהֵינּוּ ב"מ לְאֲדָם אֲחָד ל"ל דְּהָא בְּמִתְּנִי לְאֲבִינֵי לְחוּד סָגִי וּבְכָלֵל זֶה

הנה נמי משלוח מנות דבמשלח ב"מ לא' מן האביונים הא קנים מ"מ תרי איש לרעהו דאביון נמי לא נפיק מפלל רעהו ומצטרף נמי ב' מנות שישלח לאביון א' לב"מ שישלח לאביון ב' ויש פאן משום מתנות לאביונים ומשום מ"מ איש אל רעהו ומצות מ"מ איש אל רעהו המ"ל הא בכלל מתנות לאביונים הוי ובמתנו' לאביוני' מתקנים ממילא מצות שלוח מנות נמי.

א"ו מתנות לאביונים מתקני' במתנ' א' לכל אביון ואין משלוח מנות בכלל זה דצריד ב' דווקא לאדם א' והא ליפא. דזה אינו דנדאי אי משלח ב"מ לאביון א' לא עלתה לו לכאן ולכאן אלא או למשלוח מנות או משום מתנות לאביונים אבל לכאן ולכאן לא וא"א לעולם שיקנים ב' מצות הללו אלא ע"י ג' בני אדם אבל ע"י ב' לא וכמ"ש בפנים.

ועוד הא בלא"ה נמי י"ל שאין מצית משלוח מנות בכלל מצות מתנות לאביונים דמצות משלוח מנות ליתא אלא במידי דמיכל ומשתי דווקא וכמ"ש המפ' וכמו ושלחו מנות לאין נכון בס' עזרא דדרשינן ברפ"ב דביצה (דף כא) דמי שלא הניח ע"ת וקא"ל דישלחו לו מידי דמיכל שיהי' לו מה למיכל בי"ט וכמו בש"א א"מ י"ט אלא מנות והיננו דברים המוכנים ועומדים לאכילה בי"ט אבל מתנות אביוני' מצוותן אפי' במידי דלאו מיכל ובכסף ושוה כסף נמי סגי כדאמ' ר"י לעיל (דף ד') דמה"ט אין קורין המגילה בשבת מפני שענינהו של עניים נשיאות למ"מ וזה א"א בשבת ש"מ דמתנות לאביונים עיקר מצותו במעות המוקצין בשבת ולא במידי דמיכל.

והשתא הא דפ"ק דתגיגה (דף ד') דגרסי' אר' תנחום חרש באונן א' פטור מן הראי' שנ' באזניהם ופריד באזניה' מבע"ל באזניהם דכל ישראל ומשני שהוא מנגד כ"י נפקא. אתיא נמי כר"י דא' כתונת לכ"א יא דטעמ' דכ"ר נגד כ"י דמגלי על אזניהם דב' אזנים לכל א' וא' קאמר קרא הא לא"ה ה"א אזניה' לשון רבים דקרא אכל ישראל קאי וה"נ גפי מתנות לאביונים דלא גלי קרא מתנו' לשון רבי' אאביוני' רבים ודי במתנה א' לאביון א' א"כ שיטות גמ' דידן דשמעתין ודפ"ק דתגיגה אתיא כר"י דירו': מיהו בהאי דראי' פליג גמ' דידן אגמ' דירו' דהירו' אליבא דר"י אפי' אונן א' לכ"א סגי ואלו לגמ' דידן בהא דראי' לכ"ע אפי' לר"י בעי ב' אזני' לכ"א מטעמא דפי': מ"מ קק"ל מאי פריד התם באזניהם מבע"ל באזניה' דכ"י דילמא ר' תנחום פרבנן ס"ל דאמ' ב' כתונת לכ"א וה"נ ב' אזנים לכ"א מיהו מספקא לי אי שלח ב"מ לאביון א' אי עולה לו לכאן ולכאן למשלוח מנות ולצטרף למתנת אביונים וכשישלח עוד מתנה א' לאביון א' יי"ח או דילמא אין ב"מ של אביון א' עולה לשתייהן אלא או למ"מ או למתנת לאביוני' לחוד ואין אדם יי"ח בב' מצות הללו אלא ע"י ג' ב"א: ד' כ"א אף פאן עד תצות.

פ"ק דברכות (ד' ט) הקשו התו' היכא מצי למימר עד תצות הא כתיב לא תותירו ממנו עד בוקר דמשמע דמצי לאונקלו עד בוקר ותו' דמ"ל דה"ק לא תעשה דבר שפא לידי גומר עד בוקר שאם לא יהי' נאכל ע"ח לא תוכל לאונקלו ולא לשרפו בלילה כדאמר ביום אמה שורפו ואי אמה שורפו בלילה וא"כ ישאר ע"ב וק"ל לפי גמרא שלנו א"א לפרש קרא הכי דהא ברפ"ה דפסחים (דף נט) אמרי לי' רב ספרא לרבא כתיב לא ילין לבקר זבח חג הפסח לבקר הא דלא ילין הא כל הלילה ילין הא כתיב עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשב' ולא עול' חול בי"ט א"ל כפר רמני' נהלי' ראב"ח לר"א ושני לי'

הָאָא בִּי"ד שְׁחַל בִּשְׁב' עֶסְקִינָן דְּחַלְבֵי שְׁבַת קַרְיָבִין בִּי"ט א"ל מְשִׁים דְּחַלְבֵי שְׁבַת קַרְיָבִין בִּי"ט אָנָּן גִּיקוּ' וְנִימָא לִי דְהָאֵי קָרָא בִּי"ד שְׁחַל בִּשְׁב' הוּא דְכָתִיב א"ל שְׁפָקִי לִי לְקַר' דְּהוּא דְחִיק וּמוֹקִי אֲנִפְשִׁי'.

וְהִשְׁתָּא ל"ל לְדַחְוִי בְּמִלְתָּא וּלְאוֹקְמִי לְקָרָא בִּי"ד שְׁחַל בְּשַׁבַּת הָאָא נְמִי גִימָא דַּה"ק ל"ת דְּבָר שְׁיָבִיאוּ הָאֲמֹרִין לִיְדִי לֹא יְלִין שְׁאֵם לֹא הִקְרִיבִן בַּע"פ מְבַע"י לֹא תוּכַל לְהִקְרִיבִן בְּלִילָה וּבַע"כ יִשְׁאַר עַד הַבְּקָר וּכְדַמְפָּ רַאב"ע לְהָאֵי קָרָא דְלִינַת בְּשִׁיר לְדִידָן'.

ה"נ נִפְרָא קָרָא לְעֲנִין לִינַת אִימֹרִין לַכ"ע וּל"ל לְמַדְחָק וּלְאוֹקְמִי לְקָרָא דַּל"י אֶלָּא מִי"ד שְׁחַל בְּשַׁבַּת דְּוֹקָא וְאֵע"פ שְׁהַתּוֹס' פְּתָבוּ בִּירו' דִּינִיק מְקָרָא דְלֹא יְלִין חֶלֶב חֲגִי כַּה"ג וּמְפָר' שְׁמַרְהוּ שְׁלֹא יָבִיא לִיְדִי לֹא יְלִין שְׁיִקְרָבֵהוּ מְבַע"י מ"מ פִּינֹן דְּבַגְמָ' דִּינֹן דְּחִיק לְאוֹקְמִי בִּי"ד שְׁחַל בְּשַׁבַּת וְלֹא רְצָה נְפָרֵשׁ פֶּן ש"מ דַּס"ל לְהַג' שְׁלָנוּ דַּא"א לְפָרֵשׁ קָרָא עַד"ז וְאֵם אִיתָא דְאַלְיָב' דְּרַאב"י בַּע"כ מְתַפְרֵשׁ קָרָא ל"ת דְּגַבִּי בְּשִׁיר פְּסַח עַד"ז א"כ הָאֵי קָרָא דְלֹא יְלִין דְּגַבִּי אִימֹרִי' ה"ל נְמִי לְפָרֵשׁ פֶּן וי"ל דְּבַשְׁלָמָא הָאָא כ"ר ל"ת עַד בְּקָר וְאֵע"ג דְּלֹא מְצִי לְאַכְלוּ מְחֻצו' דַּנ"מ דְּאִין שֵׁם נוֹתֵר חָל עָלָיו עַד הַבְּקָר אַע"ג דְּעֵבֵר חֻצוֹת אִין עוֹבֵר עֲנִיו אֶלָּא בַּעֲשָׂה אֶבְל אַפְתִּי לֹא חֲשִׁיב חוּץ לְזַמְנוּ פְּנוֹתֵר גְּמוּר עַד הַבְּקָר.

וְנ"מ דְּאֵם חֲשַׁב בַּא' מִן הָעֲבוֹדוֹת עַל מְנַת לְאַכְלוּ לְאַחַר חֻצוֹת אִינוּ פִּיגוּל כְּמוֹ שְׁאַר מְחֻשְׁבוֹת חוּץ לְזַמְנוּ דְּהוּי פִּיגוּל וְחִיבִין עָלָיו פְּרַת וְאַפְּיָלוּ הָאוֹכְלוּ בְּזַמְנוּ. לֹא מְבַעֲיָא לַר"י דַּא' בַּפ"ה דְּזַבְּחִים (דָּרָף נו) הַמְחֻשָּׁב לְאוֹר ג' פִּי' בְּקַדְשֵׁי קָלִים שְׁנֵאֲכַלִּין לַב' יָמִים וְלִילָה א' דְּפָסוּל.

פִּי' דַּהּוּ פִּיגוּל דְּהָא אִינְדְּחִי לִי מְאַכִּילָה דַּה"ל פִּיגוּל בְּמַחְשָׁב בְּפָסַח לְאַכְלוּ מְשַׁעְלָה עַמ"ה שׁ וְכַדָּא הָתָם אַלְיָבָא דַּר"י וְקַדְשִׁים הַנְּאָכְלִי לְיוֹם א' מְחֻשְׁבִין בְּבִשְׁרוֹן וּבְאִימֹרִין מְשַׁעְלָה עַה"ש אֶלָּא אִפִּי' לְחֻזְקָ' דְּאָמַר הָתָם דְּכָשֵׁר דְּהָא לֹא אִינְתִּיק לְשַׁרְיָפָה מְשׁוּם דְּאִין נְשַׁרְפִין לְאוֹר ג' כְּדָאֵם הָתָם יְכוּל יִשְׂרָף מִיַּד ת"ל וְהַנּוֹתֵר מְבַשֵּׁר הַנְּזַבַּח בְּיו' הַשְּׁלִישִׁי בְּאֵשׁ יִשְׂרָף בְּיוֹם אַתָּה שׁוֹרְפוּ וְאִי אַתָּה שׁוֹרְפוּ בְּלִילָה.

וְהָא נוֹתֵר דְּפָסַח אִינוּ נְשַׁרְף בַּט"ו עַד שְׁשָׁה עֶשֶׂר כְּדַתְנֹן בַּפ"ז דְּפָסַחִים (דָּרָף פ"ד) הָתָם לְאוּ מְשׁוּם דְּלֹא הִגִּיעַ זְמַן שְׁרִיפְתוֹ הוּא אֶלָּא מְשׁוּם דְּאִין שְׁרִיפַת נוֹתֵר דוּחָה י"ט כַּדַּא הָתָם וּלְעוֹלָם הִגִּיעַ עָלָיָה זְמַן שֵׁר פְּתוּ אָנָּא דְּאַרִי דְּאִיסוּר י"ט רְמִי דַּא"א לְשַׁרְפוּ הַיּוֹם וְה"ל אִינְתִּיק לְשַׁרְיָפָה כְּשַׁאֲר הַנְּאָכְלִין לְיוֹם א' דְּאִינְתִּיק לְשַׁרְיָפָה בַּע"ה"ש.

דְּהָא אֵם עֵבֵר וְשַׁרְף בַּט"ו בְּמִזִּיד אוּ בְּשׁוּגָג אַע"פ שְׁחִילָל י"ט מְצו' שְׁרִיפָה מִיְהוּ קִיִּי וְהִגַּע בְּעֲצָמָה בְּשַׁאֲר הַנְּאָכְלִין לְיוֹם א' אוּ לַב' יָמִים שְׁחַל זְמַן שְׁרִיפָה שְׁלֵהֵן בְּשַׁת וִי"ט אִטוּ גִימָא לְחֻזְקָ' דְּבְמַחְשָׁב לְאַכְלוּ מְשַׁעְלָה עַה"ש שְׁל יוֹם א' אוּ יוֹם ב' דְּכַש' הוּאִיל וַא"א לְשַׁרְפֹן כּוּ בְּיוֹם הָא נוֹדַאי לֹא דְּאִינְתִּיק לְשַׁרְיָפָה וְאַרִי הוּא דְּרַבַּע עָלָיו וְה"נ דְּכּוֹנְתִי'.

וְכ"ת אַלְיָבָא דַּר"י דְּפּוֹסֵל בְּמַחְשָׁב לְאוֹר ג' אַע"ג דְּלֹא אִינְתִּיק לְשַׁרְיָפָה הוּאִיל וְאִינְדְּחִי לִי מְאַכִּילָה וְה"נ גַּבִּי פְּסַח אַלְיָבָא דְּרַאב"ע פִּינֹן דְּאִינְתִּיק מְאַכִּילָה מְחֻצוֹת בְּמַחְשָׁב לְאַכְלוּ לְאַחַר חֻצוֹת יְהִי פְּסוּל וְלִמְאִי נ"מ מְהָא דְּכָתַב רַחֲמָנָא לֹא תוֹתִירוּ מְמַנּוּ ע"ב י"ל דַּע"כ ל"ק ר"י דַּע"ג דַּל"א נְשַׁרְיָפָה פִּינֹן דְּאִינְדְּחִי מְאַכִּילָה פְּסוּל אֶלָּא בְּאִינְדְּחִי מְאַכִּילָה בְּדִיחּוּי גְּמוּר שְׁל נוֹתֵר אֶבְל פְּסַח שְׁאִינוּ נְדַחָה מְאַכִּילָה לְאַחַר חֻצוֹת אֶלָּא בַּעֲשָׂה בְּעִלְמָא לֹא מְהַנִּי

מחשבה כמו דל"מ מחשבה בשאר פסולי אכילה פדתנו בפ"ג דנבחים (דף לו) שחטה להניח את דמו וכו' שאין מחשבה פוסלת אלא בחוץ לא מנו וה"נ נ"מ להא דאמ' התם האוכל אור ג' חזקת' אמר פטור פי' משים פרת דנותר דל"א לשרפה רי"א חייב דהא אינתק לי' מאכילה והשתא באוכל לאחר חנות לכ"ע פטור אפי' לר"י דהא אין פאן משום איסור נותר עדיין אלא עשה בעלמא אבל לאחר עה"ש יש פאן לאו דנותר דל"ת ממנו ע"ב האוכל לאחר שעה"ש חייב לכ"ע דכבר חל עליו איסור נותר ואפי' לחזקת' חייב דה"ל אינתק לשריפ' וכדפי' וכינון שפן י"ל דקרא ה"ק ל"ת דבר שייבא לידי נותר ע"ב ואע"ג דכבר נפסל מחצות אפ"ה כ"ר ל"ת למימרא דשם נותר חל עליו מעה"ש ונ"מ לענן פרת דנותר ומחשבות פיגול וכדפי' אבל גבי לינת האימורים דפסח פינו דא"א להקריב בליזה משום ע"ת בי"ט ל"ל דכ"ר לא ילין לבקר הא א"א להקריב מתחילת הליזה ואי משום ללמד דפסול לינה חל עליו משע"ה ונ"מ למחשב להקריב בליזה לא הוי לי' פסול ופיגול דהא לא עבר זמן הקרבת' אלא דארי איסור י"ט רמי עלה ומשע"ה הוי מחשבה להא ל"ל קרא דאימורי' דכל הקדשי' דנפסלי' בלינה נ"ל מהעולה על מוקדה על המזבח כל הליזה לעשה ומלא ילין חלב חגי עד ביקר ל"ת פדאמ' בפ"ק דחגיגה ופסח גמי נ"ל מהכא: דף כג ע"ב עשרה פהנים פתובי' בפ' כ"כ בפנים הא דפי' התו' דמאי דא' שמואל הקדש שנה מנה שחיללו עש"פ מחולל ה"מ היכא שמחילין הבעלים עצמן אבל אם חללו אחר א"פ כ"א בשונוי ופירשתי הטעם משום שע"י הבעלים חלה הקדש מש"ה יכול לחללו בכ"ש ומה"ט פ"ח אינו חמור מהקדש דאפי' בדיעבד אינו פדוי שלא בשונוי כש"אל שיה לפדותו בו דבעלים דפ"ח פאחר לגבי הקדש דמי דלא חל הקדשו ע"פ אלא קדוש מאיליו עוד נ"ל לחלק בין בעלים לאחר גבי הקדש משום דקי"ל נשאלין על הקדשות הלכך הבעלי' הואיל וביד' לשאול אפתי לא יצאו מרשותם וכדידהו דמי מש"ה יש להם פח לפדות בדעבד ש"מ מש"פ משא"כ באחר ולה"ט גמי ניחא הא דפ"ח דא"פ שלא בשונוי ואינו חמור בהא מהקדש דהבעלים פאחר דמי דל"ש בו שאלה ונ"מ בין הני ב' טעמים באם בא ההקדש ליד גיזבר דקי"ל הקדש פינון שפא ליד גיזבר אין נשאלין עליו דלהאי טעמא שוב אפי' הבעלים א"פ אלא בשונוי דכבר יצאו מרשותו ואי אפשורלשאול עליו מעתה אבל לטעמא קמא דה"ט דבעלים פודין ש"מ עש"פ הואיל וחל ההקדש ע"י אע"ג דבא ליד גיזבר הואיל ותחילת הקדש ע"י בא מחולל עש"פ: מ"מ ק"ל דהא לב' הטעמים הללו כל היכא שההקדש חל מאיליו שלא ע"י הבעלים א"א לחלל אלא בשונוי הא פתבו התוס' והמפ' בכ"מ בשם השאלתות דבו"הז פרום רבעי נפדה ש"מ עש"פ והא פרום רבעי קדוש מאיליו ואינו בשאלה וה"ל בעלים פאחר ואמאי יכול לחלל שלא בשונוי והא הוא דמי לפ"ח הואיל וקדוש מאיליו ואינו בשאלה אינו נפדה אלא בשונוי וי"ל דכינון דכל עיקר פדיון פרום רבעי ודמוסיפין חנומש בפדיונו הפל נלמד ממעשר שני וכדאמרין ספ"ב דקידושין והא נודאי מ"ש פודין אותו שנה מנה עש"פ דהא קדושתו תל ע"פ הבעלים וישנו בשאלה הה"נ לפרם רבעי הלמד ממנו לא יהא חמור מן המלמד וכ"ת מאי חזית דילפת בהאי גז"ש לקולא שפדה כ"ר בש"פ אע"ג דקדושה הבא מאיליו וליתא בשאלה ממ"ש שקדושתו חל ע"פ הבעלים וישנו בשאלה אדרבה גילף לחומר' ונקיש מ"ש לכ"ר דאינו בשאלה וקדוש מאיליו דהא חומר' וקולא לחומר' מקשינו י"ל פינון שפיתנ' גז"ש זו ללמד מ"ש על כ"ר לענן פדיון מסתבר' דלכל

מילי הַקֶּשׁ לַמ"ש ומוטב שְׁנִלְמַד הַלְּמַד מִן הַמְּלַמֵּד וְלֹא נִלְמַד הַמְּלַמֵּד מִן הַלְּמַד: כ"ט ע"ב
שָׁל מִזְבֵּחַ לְמִזְבֵּחַ וְשָׁל אֲדָנִים לְאֲדָנִים.

כ"פ פִּי תִשָּׂא פִּי רַש"י שְׁנַמְנוּ יִשְׂרָאֵל בְּתַחֲלִילַת נִדְבַת הַמְּשָׁפָן אַחַר יוה"כ בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה
וּמְשָׁקְלִים הִלְלוּ נַעֲשׂוּ אֲדָנִים וְשׁוּב נָמְנוּ בַר"ח אֵיזֵר בְּשָׁנָה הַשְּׁנִית פְּדֻכְתִּיב בְּחֻמְשׁ
הַפְּקוּדִים וְשָׁקְלִים אֵלּוּ הָיוּ לְקַרְבָּנוֹת צְבוּר וּק"ל א"כ לֹא הָיְתָה הַתְּרוּמָה בַר"ח נִסָּן פִּינּוֹן
שְׁלֹא נָתְנוּ שָׁקְלִים עַד אֵיזֵר לְצוּרָה קַרְבָּנוֹת וְהָא בִּירוּשָׁלַיִם רַפ"ק דַּמַּס' שָׁקְלִים אִמְתַּנִּי'
דַּא' בְּאֲדָר מְשִׁמְעִין עַל הַשָּׁקְלִים אָמְרוּ וְלָמָּה בַּא' בְּאֲדָר פְּדִי שְׂבִיבֵיאוּ יִשְׂרָאֵל שָׁקְלִיהוֹן
בְּעוֹנָתָן וְתַתְּרוּם תְּרוּמַת הַלְּשָׁפָה מִן הַחֲדָשָׁה בְּזִמְנָהּ בַּא' בְּנִסָּן אַר"ש ב"י תְּרוּמַת הַלְּשָׁפָה
כַּתְּחִילָתָהּ שֶׁנִּי הָיָה בְּחֻדְשׁ הָרִאשׁוֹן וְגו' בַּא' לְחֻדְשׁ הַיּוֹקֵם הַמְּשָׁפָן וְתִנָּא עַל' בְּיוֹם שֶׁהַיּוֹקֵם
הַמְּשָׁפָן בּוֹ בְּיוֹם נִתְרַמָּה הַלְּשָׁפָה וְהַשְּׂתָא אִי לֹא נָתְנוּ שָׁקְלִים לְקַרְבָּנוֹ' עַד א' בְּאֵיזֵר בְּשָׁנָה
הַשְּׁנִית מֵאִזֵּן נִתְרַמָּה הַתְּרוּמָה בַּא' בְּנִסָּן שְׁלֹפְנִי: אַבְנֵי מִילּוּאִים ג' ע"ב גִּידוֹן כַּכְּפָר.

הַקֶּשֶׁה הָר"ן א"כ עִיר הַמְּנוֹקֶפֶת חוֹמָה מִיב"נ אֵיזֵר קוֹרִין בַּט"ו גִּיחוּשׁ דִּילְמָ' יִשְׁבָּה וּלְבַסּוֹף
הַקֶּשֶׁה וִי"ל דִּישִׁיב' עוֹבְדֵי כּוֹכְבֵי אֵינּוּ יִשִּׁיב' וְנִמְצָא בְּשַׁעַר שְׂפָכָשָׁה? הַיּוֹשׁוּעַ הִיט' בָּהּ
חוּמ' וְלֹא יִשְׁבָּה עַד שְׁנִתְּיִישְׁבוּ בָּהּ יִשְׂרָאֵל וְדוֹקָא בְּמִנוֹקֶפֶת חוֹמָה שְׁבֵא"י אַמ' הִכִּי אָבֵל
מִנוֹקֶפֶת חוֹמָה שְׁבַח"ל שְׁמִינִי חוּמ' מִי"י בְּהוֹקֵפ' וּלְבַסּוֹף נִתְּיִישְׁבוּ אַפִּי בְּעוֹבְדֵי כּוֹכְבֵי
סְגִי וְטַעַמ' דְּבֵא"י לְעִנְיָן בְּתִי ע"ח ל"מ יִשִּׁיב עוֹבְדֵי כּוֹכְבֵי לְפִיכָה לְעִנְיָן מְגִילָ' נָמִי לֹא
מִשָּׂא"כ בַּח"ל.

וּלְשׁוֹנוֹ מְגוּמָגָם דַּה"ל אָבֵל מִנוֹקֶפֶת חוֹמָה שְׁבַח"ל הַמְּנוֹקֶפֶת חוֹמָה מִי"י וְנִתְּיִישְׁבָּה וּלְבַסּוֹף
אַפִּי בְּעוֹבְדֵי כּוֹכְבֵי סְגִי וְאִין בָּהּ דִּין מִנוֹקֶפֶת חוֹמָה לְעִנְיָן מְגִילָה. מ"מ אַעֲיָקֵר דְּבָרֵי ק"ל
אִי ס"ד דְּבֵא"י יִשִּׁיבַת נְכָרִים לֹא מְהַנִּי לְמַחֲשָׁב כְּיִשָּׁב וּלְבַסּוֹף וְהָא תַּנְיָא בַּפ"ח דְּעֵרְכִין
(ד' ל"ג) אִישׁ פִּי יִמְכּוֹר בֵּית מוֹשָׁב ע"ח שְׁהַקֶּשֶׁף וּלְבַסּוֹף יִשְׁבָּה וְלֹא שְׂיִשְׁבָּה וּלְבַסּוֹף ה' יְכוּל
אַפִּי הַקִּיפּוּהוּ יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר כָּאֵן חוֹמָה וְנֶאֱמַר לְהֵלֵן חוֹמָה מֵה לְהֵלֵן נְכָרִים אַף כָּאֵן נְכָרִים
יְכוּל אַפִּי הַקִּיפּוּהוּ נְכָרִים לְאַחַר מְכָאֵן כְּלוּמַר לְאַחַר כְּיָבוּשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל נֶאֱמַר לְהֵלֵן חוֹמָה
וְנֶאֱמַר כָּאֵן חוֹמָה מֵה לְהֵלֵן נְכָרִים קוּדָם לְכֹן אַף כָּאֵן נְכָרִים קוּדָם לְכֹן וְהַשְּׂתָא בִּינוֹן דְּבַעֲיָנּוּ
הַקִּיפּוּהוּ עוֹבְדֵי כּוֹכְבֵי וְדוּוֹק' קוּד' כְּיָבוּשׁ יִשְׂרָאֵל וְאִי לֹא אַפִּי הַקֶּשֶׁף וּלְבַסּוֹף ל"ח אִי
יִשִּׁיבוּ עוֹבְדֵי כּוֹכְבֵי אֵינּוּ יִשִּׁיבָה יִשְׁבָּה וּלְבַסּוֹף דְּמִיעוּט קָרָא מִבֵּית מוֹשָׁב ע"ח הִכִּי
מְשַׁכַּחַת לֵה אִי הַקִּיפּוּהוּ יִשְׂרָאֵל אוֹ נְכָרִים לְאַחַר מְכָאֵן אַפִּי הַקֶּשֶׁף וּלְבַסּוֹף לֹא פְלוּם הוּא
וְאִי בְּהַקִּיפּוּהוּ נְכָרִים קוּדָם לְכֹן הָא לַמ"ל לְעוֹלָם יִשְׁבָּה וּלְבַסּוֹף פִּינּוֹן דִּישִׁיבוּ נְכָרִים אֵינּוּ
יִשִּׁיבָה הָא לְעוֹלָם ה"ל כְּאֵלּוּ הַקֶּשֶׁף וּלְבַסּוֹף דְּהָא יִשִּׁיבַת יִשְׂרָאֵל קוּדָם כְּיָבוּשׁ לִיכָּא.

א"ו ש"מ דִּישִׁיבוֹת נְכָרִים יִשִּׁיבָה הִיא וְהַשְּׂתָא מְשַׁכַּחַת לָהּ יִשְׁבָּה וּלְבַסּוֹף וְאִצְטְרִיף קָרָא
לְמַעוּטֵי וְהִכִּי מְשַׁמַּע לִי מִדְּבָרֵי הַתּוֹסָפוֹ שֶׁהַקֶּשֶׁף מְדַאֲמ' לְקַמָּן אֲשֶׁר לוֹ חוֹמָה וְלֹא שׁוּר
אַיִגֵּר פִּי הַגְּגוֹת חוֹמָה שְׁלָהּ כְּגוֹן שְׁבָתִים מְדוּבְקִי יַחַד בְּעֵיגוּל וְהוּי פַּחוֹ חוֹמָה סְבִיב לְעִיר
וּל"ל קָרָא ח"ל דַּה"ל יִשָּׁב וּלְבַסּוֹף ה' שְׁהֵרִי לֹא נִגְמַר חוֹמַת הָעִיר עַד שְׁנַגְמְרוּ כָּל הַבָּתִּים
וְחִי דְקָרָא א"ל אַפִּי הִכִּי דְקִי"ל שְׁלֹא דָר אָדָם שָׁם עַד שְׁנַגְמְרוּ כָּל הַבָּתִּים אַפ"ה ל"ח
הַקֶּשֶׁף וְאִי יִשִּׁיבוּ עוֹבְדֵי כּוֹכְבֵי ל"ח יִשִּׁיבָה מֵאִי ק"ל וְאַפִּי דְרוֹ נְכָרִי קוּד' גְּמַר כָּל הַבָּתִּים
נָמִי גִיחָא.

וכ"ת א"כ בְּמִנְקָף חוּמָה אִיף קוּרִין בט"ז נִיחוּשׁ שְׁמָא יִשְׁבָּה וּלְבַס"ה הָא מְסִינִים הָר"ן לְשִׁיטְתוֹ בְּעִינְרוֹ שְׁמִנְקָפִין חוּמָה שְׁבַח"ל נִיחוּשׁ שְׁמָא קְדָמָה יִשְׁיבְתָן לְחוּמָתָן. דִּיל"ל דְּהוּלְכִין אַחַר הָרֹב שְׁעַל הָרֹב קְדָמוֹ חוּמָתָן לִישְׁיבְתָן וְכֵן דְּרָף רֹב מְדִינֹת מְקִיפִין חוּמָה תְּחִילָה וְאַח"כּ מְיִשְׁבִין אוּתָהּ.

וה"נ י"ל לְמָאֵי דְפִי לְמִנְקָפִין חוּמָה שְׁבַא"י: וְא"ת לְמָאֵי דְפִי א"כ כָּל דִּין מו"ח שְׁאַנּוּ דְנִין בַּא"י הוּא מְטַעֲמ' דְאַזְלִינּוּ בְּתַר רֹב עִינְרוֹת שְׁקָדְמוֹ הַקְּיָפֹן לִישְׁיבְתָן וּל"ח דִּילְמָא מְמִיעוּט הִיא שְׁיִשְׁבָּה וּלְבַס"ה וְאַמָּאֵי הָא קי"ל כְּשִׁמוּאֵל דַּאמ' בְּרַפ"ו דב"ב (דָּף צב) דְּאִין הוּלְכִין בְּמָמוֹן אַחַר הָרֹב וְאַמָּאֵי הַבֵּית חָלוּט לְסוּף שְׁנָה מִן הַסַּת' בַּע"ח וְכֵן דְּאִין יִנְצָא בִּיּוֹבֵל כְּדִין בְּתֵי עָרֵי תְּצַרִי נִיחוּשׁ שְׁמָא קְדָמָה יִשְׁיבְתָה לְחוּמָת'.
וּלְדַבְּרֵי הָר"ן נִיח' פִּינּוֹן דִּישְׁיב' עוֹבְדֵי כּוּבְבִי אִינוּ יִשְׁיב' כָּל עִיר מו"ח בַּא"י ה"ל הַקְּפָה וּלְבַס"י אֲבָל לְמָה דְפִי קָשָׁה וִי"ל דַּה"מ דְּאִין הוּלְכִין בְּמָמוֹן אַחַר הָרֹב הִיכָא שְׁהוּא מְוַחֲזָק אֲבָל הִיכָא דְלִיכָא חֲזָקָה דְּמָמוֹנָא אֲזַלִּינּוּ בְּתַר רֹבְפָא דַּמָּה"ט תָּנּוּ בַּפ"ב דב"ב (דָּף סג) גְּבִי נִיפּוּל הַנְּמָצָא חוּץ לְנָא אַמָּה הָרִי הוּא שְׁל מוּצָא וְלֹא שְׁל בַּעַל הַשׁוּבָף מְשׁוּם דְּאַזְלִינּוּ בְּתַר רֹבְפָא דְעֵלְמָא וְכַדְפִי הַתּוֹ הַתָּם.

וה"נ מה"ט הַבֵּית חָלוּט בָּהּ נְאִינוּ יִנְצָא בִּיּוֹבֵל מְשׁוּם דְּאִין כָּאֵן חֲזָקָה דְּמָמוֹנָא לְמוֹכֵר הַמְּסִינֵי לְמַעוּטֵי. וְאֵע"ג דְּקִי"ל קְרַקַּע בְּחֲזָק' בְּעֵלִי עוֹמֵד' מ"מ הָא מְכִירָה גְּמוּרָה הִיא וּבְכַתִּי תְּצַרִים גְּזַה"כ הִיא שְׁיּוּצָא בִּיּוֹבֵל וְנִגְאָלֵת לְעוֹל וּמ"מ כְּבָר יִצְאָת ע"י מְכִירָה גְּמוּרָה מְחֻזָּקֵת בְּעֵלִי לְפִיכָף ל"ח לְמַעוּטֵי: מִיְהוּ לְמָאֵי דְפִי בְּפָנִים דְּהָא דְתִלִּי מו"ח בִּימּוֹת יב"נ ל"ד אֵלָא בַּמו"ח קוֹדֵם שְׁכַבְשׁוּהוּ וּבָאוּ לְרִשׁוּת יִשְׂרָאֵל תִּלְיָא וְהָא דְתִלִּי בִּימּוֹת יב"נ מְשׁוּם דְּרֹב א"י נְכַפֵּשׁ ע"י וּבְיָמֵי לְק"מ דְּהַשְׁתָּא מ"ל יִשְׁיבְת יִשְׂרָאֵל לְאַחַר בִּיאָתָם בְּאַרְץ וְקוֹד' שְׁכַבְשׁוּ מִיַּד נְכָרִים נַעֲשֶׂה כְּרָף: וּמ"מ מְהָא שְׁפִי הָר"ן דְּאִין יִשְׁיבְת נְכָרִים יִשְׁיבָה מְשַׁמַּע מְדַבְּרֵי דְכְּרָף שְׁיִשְׁב דְּקָאמ' הִינּוּ יָשׁוּב בְּגִי אָדָם וְזֶה תְּמוּהָ דְאַטוּ אִישְׁיבְת ב"א קְפִיד רַחֲמָנָא הָא לֹא קְפִיד אֵלָא אִישׁוּב בְּתִים לְחוּד כְּדַכְתִּי בֵּית מוֹשֶׁב ע"ח שְׁבִית יוֹשְׁבַת לְאַחַר שְׁהוּקָף וּכְמ"ש בְּפָנִי וְא"כ אִפִּי אַת"ל יִשְׁיבְת נְכָרִים א"י הָא ח"מ יִשְׁיבְת בְּתִים קוֹדְמוֹן לְהַקְּיָפוֹ.

וה"נ מה"ט הַבֵּית חָלוּט בָּהּ נְאִינוּ יִנְצָא בִּיּוֹבֵל מְשׁוּם דְּאִין כָּאֵן חֲזָקָה דְּמָמוֹנָא לְמוֹכֵר הַמְּסִינֵי לְמַעוּטֵי. וְאֵע"ג דְּקִי"ל קְרַקַּע בְּחֲזָק' בְּעֵלִי עוֹמֵד' מ"מ הָא מְכִירָה גְּמוּרָה הִיא וּבְכַתִּי תְּצַרִים גְּזַה"כ הִיא שְׁיּוּצָא בִּיּוֹבֵל וְנִגְאָלֵת לְעוֹל וּמ"מ כְּבָר יִצְאָת ע"י מְכִירָה גְּמוּרָה מְחֻזָּקֵת בְּעֵלִי לְפִיכָף ל"ח לְמַעוּטֵי: מִיְהוּ לְמָאֵי דְפִי בְּפָנִים דְּהָא דְתִלִּי מו"ח בִּימּוֹת יב"נ ל"ד אֵלָא בַּמו"ח קוֹדֵם שְׁכַבְשׁוּהוּ וּבָאוּ לְרִשׁוּת יִשְׂרָאֵל תִּלְיָא וְהָא דְתִלִּי בִּימּוֹת יב"נ מְשׁוּם דְּרֹב א"י נְכַפֵּשׁ ע"י וּבְיָמֵי לְק"מ דְּהַשְׁתָּא מ"ל יִשְׁיבְת יִשְׂרָאֵל לְאַחַר בִּיאָתָם בְּאַרְץ וְקוֹד' שְׁכַבְשׁוּ מִיַּד נְכָרִים נַעֲשֶׂה כְּרָף: וּמ"מ מְהָא שְׁפִי הָר"ן דְּאִין יִשְׁיבְת נְכָרִים יִשְׁיבָה מְשַׁמַּע מְדַבְּרֵי דְכְּרָף שְׁיִשְׁב דְּקָאמ' הִינּוּ יָשׁוּב בְּגִי אָדָם וְזֶה תְּמוּהָ דְאַטוּ אִישְׁיבְת ב"א קְפִיד רַחֲמָנָא הָא לֹא קְפִיד אֵלָא אִישׁוּב בְּתִים לְחוּד כְּדַכְתִּי בֵּית מוֹשֶׁב ע"ח שְׁבִית יוֹשְׁבַת לְאַחַר שְׁהוּקָף וּכְמ"ש בְּפָנִי וְא"כ אִפִּי אַת"ל יִשְׁיבְת נְכָרִים א"י הָא ח"מ יִשְׁיבְת בְּתִים קוֹדְמוֹן לְהַקְּיָפוֹ.

ומִיְהוּ לְמָאֵי דְפִי בְּפָנִים הָא דִּישְׁבָּה וּלְבַס"ה דְּלֹא הִינּוּ הַבְּתִים דְּקוֹדֵם הַקְּיָפָה אֲבָל אוּתָן שְׁנִיבְנוּ לְאַחַר הַקְּיָפָה דִּין בְּתֵי ע"ח עֲלִיָּהֶן לְכָל דְּבָר א"כ לְעַנְנִין מ"מ נְמִי הָכִי הוּא. וְהַשְׁתָּא לִיכָא לְמִיחָשׁ לְדִילְמָא יִשְׁבָּה קוֹדֵם לְהַקְּיָפ' דַּא"נ הָכִי הוּי אַפ"ה נְחֻשְׁבַת כְּמו"ח ע"י בְּתִים שְׁנִיבְנוּ בָּהּ לְאַחַר שְׁהוּקָפוֹ: לֹא ס"ד דְּתַנִּי חֲרַשׁ דְּוַמְיָא דַּש"ו.

מְפָאֵן נְרָאָה לִי תְּשׁוּב' לְמ"ש הָרַזְנָה בַּס' הַמְּאֹר פ"ג דְּבְרָכוֹת דְּאִית מָאֵן דְּמוּקִי לָהּ לְפִלּוּגְתָא דְּהָתָם דְּלְרַבִּינָא הִנְרְהוּר כְּדַבּוּר דְּמִי לְר"ח לָאו כַּד"ד בְּהָא פְּלוּגְתָא דְּר"י וְר' יוֹסִי בְּלֹא הַשְׁמִיעַ לְאַזְנֵי דְּרַבִּינָא כַּר' יְהוּדָא וְר"ח כַּר' יוֹסִי.

א"כ דְּר"י מְכַשֵּׁר בְּלַה"ל ס"ל הִנְרְהוּר כַּד"ד מָאֵי דְּחִי מְדַתְּנִי חֲרַשׁ דְּוַמְיָא דַּש"ו ש"מ דְּעַבְד לֹא וְלַר' יְהוּדָא חֲרַשׁ דְּעַבְד ש"ד הָא פִּינּוֹן דַּא"ל הִנְרְהוּר כַּד"ד ש"ו דְּעַבְד נְמִי ש"ד וְה"ל כְּמוֹ חֲרַשׁ דְּוַמְיָא דַּש"ו לְהַכְּשִׁירוֹ דְּדַעְבְּד אִפִּי ש"ו ש"ד לְר"י.

דדל מִפֶּאן קריאת תש"ו הואיל וא"מ בדְבָר אפ"ה השומע יוצא י"ח בְּדַעְבַּד ע"י הרהור וכמ"ש בפְּנִים א"ו אפ"י לר"י דא' בלה"ל יצא אפ"ה לר"ח דהרהור לאו כד"ד לא יצא השת' לר"י אדר"ח א"א חרש דְעַבְד ש"ד לא הוּאֵי דוּמְיָא דש"ו דְאֶפְי' דְעַבְד נְמִי לא פִּינּוּ דַאִינוּ מְחֻיָּב בְּדָבָר וְהִירָהוּר דְנִפְשִׁיהָ לָאוּ פְלִנְהָ הוּא וְהוּא סוּגְיָא אֶזְלִי כר"ח.

מיהו למאי דפי' בְּמַתְנֵי דְבִמְגִילָה לכו"ע היראהור לאו כד"ד אין זה ראוי' דְאֶפְי' ר"י דְאָמַר לה"ל יצא גְּבִי ק"ש וה"ה להיראהור בְּמִגִּילָה מוֹדָה דְהִירָהוּר לָאוּ כְלוּ' הוּא וְה"נ לְמַאי דפי' דְבִשׁוּמַע ע"פ מש"ו שא"מ בְּדָבָר ל"י וְלֹא מְהִי לִי הִירָהוּר דְנִפְשִׁי הוּאִיל וְע"פ הוּא נְמִי א"ש הָא דְקָאָמ' לָא ס"ד דְרָנָא חָרַשׁ דוּמְיָא דש"ו דְמָה ש"ו בְּשׁוּמַע ע"פ דְעַבְד נְמִי לָא אָף חָרַשׁ פֶּן דַּע"ג דבש"ו גופייהו בְּשׁוּמַע מְהֵן מִתּוֹף הַכְּתָב ש"ד.

מ"מ בְּעִינּוּ חָרַשׁ דְנִמְיָא דש"ו בְּכָל צַד אפ"י בְּשׁוּמַע מְמַנּוּ בע"פ: אָף פֶּאן עַד חֲצוֹת. ור"ע פְּלִיג עֲלֵי' הֵתָם וס"ל דְנֶאֱכָל כָּל הַלֵּיל' וְאָמְרִי' בַּפ"ק דְבִרְכוֹת (דף י) וְהִנֵּי תַנְיָא פְּהִינֵי תַנְיָא דְתַנְיָא שְׁם תַנְיָבַח אֵת הַפֶּסַח בְּעָרְב פְּבּוּא הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתָהּ מִמִּצְרַיִם ר"א אומ' בְּעָרְב אֵתָהּ זוֹבַח פְּבּוּא הַשֶּׁמֶשׁ אֵתָהּ אוֹכֵל מִצ"מ אֵתָהּ שׁוֹרֵף ר' יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר בְּעָרְב אֵתָהּ זוֹבַח פְּבּוּא הַשֶּׁמֶשׁ א"א וְעַד מְתִי א"א וְהוֹלֵךְ עַד מִצ"מ.

וכפרש"י אָבֵל לר"א ע"ח לִילָה הָיִי זְמַן אֲכִילָה וְתוּ לָא דְאֵי לָא מְאִי בְּנִיְיָהוּ וְהָא דַאמ' ר"א מִצ"מ אֵתָהּ שׁוֹרֵף פְּלוּמַר בְּבוֹקֵר הוּא נְעֻשָׂה נוֹתֵר שְׁהִיֵּעַ זְמַן שְׁרִיפָה אֲלָא לְפִי שְׂאִין שׁוֹרְפִין קְדָשִׁי בִּי"ט מְמַתִּינִין לוֹ עַד בּוֹקֵר שְׁנֵי וק"ל אדר"א למנ"מ פְּתַב קְרָא לִמִּצ"מ אֵתָהּ שׁוֹרֵף פִּינּוּ דַא"א לְשׁוֹרְפוֹ עַד בּוֹקֵר שְׁנֵי מִיְהוּ מִפְּרַש"י פִּי"ט דְשַׁבַּת (דף קלב) לְמַדְתִּי תִי לְזָה דַאמ' הֵתָם שְׁמִילָה אִינוּ דוֹחָה י"ט אֲלָא בְּזַמְנֵוּ ונ"ל לְחֻזְקָי' מְדַכְתִּי ל"ת מְמַנּוּ עַד בּוֹקֵר וְהַנּוֹתֵר מְמַנּוּ עַד בּוֹקֵר שְׂאִין ת"ל עַד בּוֹקֵר בָּא הַפְּתוּב לִיָּתֵן לוֹ בּוֹקֵר שְׁנֵי לְשְׁרִיפְתוֹ פְּרַש"י אֲלָמָא מִיָּדִי דְחוּל לָא עָבְדִּינּוּ בִּי"ט וּפְסַח קָרַב בִּי"ד בְּנִיָּסוֹן שְׁהוּא חוּל וּמִילָה שֶׁל"ב נְמִי מִיָּדִי דְחוּל הוּא דְבִשְׁבַת זוֹ לָא הִי זְמַנּוּ וְה"נ פִּי' בְּדַאבְיֵי דנ"ל הֵתָם מְקָרָא דְעוֹלוֹת שַׁבַּת בְּשַׁבְתוֹ וְלֹא עוֹלוֹת חוּל בְּשַׁבַּת וי"ט וּמִילָה שֶׁל"ב נְמִי פְּעוֹלוֹת חוּל בִּי"ט דְמִי.

ומהא נְמִי נ"ל לְאֲבִי שְׁם בַּפ"ז דְפְּסָחִים (דף פד) דַאִין שׁוֹרְפִין לְנוֹתֵר בְּפֶסַח דִּי"ט וּמַדְתָּלָא לְטַעְמָא דְפֶסַח עוֹלוֹת חוּל שְׁקָרַב בִּי"ד בְּנִיָּסוֹן שְׁהוּא חוּל כְּעוֹלָה חוּל בִּי"ט הָיִי ש"מ דַאִם חָל י"ד בִּשְׁבַת דַּה"ל פֶּסַח קָרְבָן שָׁל שַׁבַּת שְׁרִיפּוֹ נוֹתֵר שְׁלוֹ דוֹחָה (שַׁבַּת) [צ"ל י"ט] אֶפְיִלוּ לְחֻזְקָי' דַּנ"ל מְשַׁאִין ת"ל עַד בּוֹקֵר וכו"ש לְאֲבִי דַנ"ל מוֹלָא עוֹלוֹת חוּל בִּי"ט בַּחֵל י"ד בְּשַׁבַּת דְמִי לַע"ש בְּיוֹם טוֹב וְחֻלְבֵי שַׁבַּת קָרִיבִין בְּיוֹם טוֹב וְהַשְׁתָּא י"ל דְהָא דְקָאָמַר מוֹעֵד צ"מ אֵתָהּ שׁוֹרֵף מִיָּרִי בַּחֵל י"ד בְּשַׁבַּת דְזַמְן שְׁרִיפְת הַנּוֹתֵר בְּבוֹקֵר אָף עַל פִּי שְׁהוּא יוֹם טוֹב וְאֶפְיִלוּ לְרָבָא דְנִפְקָא לִיהָ הֵתָם הָא דְמִילָה שְׁלֹא בְּזַמְנָהּ וּשְׁרִיפְת פֶּסַח א"ד י"ט מְלַבְדוּ וְלֹא מִילָה שֶׁל"ב וְכֵן ר"א דְאָמַר הֵתָם שַׁבְתוֹן עֲשֵׂה הוּא וְה"ל י"ט עֲשֵׂה וְל"ת אִיכָא לְמוּמַר דְבַּחֵל י"ד בְּשַׁבַּת מוֹדוּ דְשְׁרִיפ' נוֹתֵר דְפֶסַח דוֹחָה י"ט כְּמוֹ שְׁעוֹלוֹת שַׁבַּת קָרִיבִין בִּי"ט דְבָהָא כ"ע מוֹדוּ: מ"מ אֲנִי תַמָּה עַל פְּרַש"י דַא"א לּוֹמַר פֶּן דְבַּחֵל י"ד בְּטַבַּת שְׁרִיפְת נוֹת' דְפֶסַח דוֹחָה י"ט לָא מְבַעֵי לְחֻזְקָי' דַּנ"ל תֵּן לוֹ בּוֹקֵר שְׁנֵי לְשְׁרִיפְתוֹ דַאִין שְׁרִיפְת נוֹתֵר דוֹחָה י"ט אִין לְחֻלְקָא בֵּין חָל י"ד בְּשַׁבַּת בֵּין חָל בַּחוּל פִּינּוּ דְגִלִי קְרָא בְּדָבָר שְׁאֶפְשֵׁר לְקַיֵּים מְצַנְתוֹ לְאַחַר יו"ט א"ד י"ט כ"ש אֲלָא אפ"י לְאֲבִי דַנ"ל מוֹלָא ע"ח בְּשַׁבַּת וי"ט אפ"ה א"א לְלַמּוֹד אוֹתָם דַּע"ש קָרִיבִין בִּי"ט הַה"נ לְנוֹתֵר דְפֶסַח בַּחֵל י"ד בְּשַׁבַּת

דל"ד בשלמא עולת שבת ניתא דקרב בי"ט שְהרי אפ"י בשבת מותר להקטיר אברים ופדרים של שבת כדא' בפ"ו דפסחים (ד' סח) אר"ש בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שְהרי הקטיר חלבים ואיברים ופדרים פְשירין כל הלילה ואין משהיו להן עד שפתחשו ומקרא דע"ש בשבתו על עלת התמיד נ"ל התם.

וכינן דאומן חלבים ואברים היו ראויין להקריב בשבת וניתן שבת החמור לדחות אצלן כ"ש שדוחין י"ט הקל הסמוך לו מלאחריו אבל נותר דפסח מה בכך שחל י"ד בשבת הא לא ניתן שבת לדחות אצל נותר לעולם אפ"י אם נעשה נותר בשבת ב"ש לנותר דפסח זה שחל י"ד בשבת דעדיין לא נעשה נותר ולא ניתק מצותו לשריפה עד אחר שבת.

וא"כ אין לנו דשְרִיפְתוּ דוחה י"ט הואיל וקרב בשבת דאין הא דקרב בשבת מוכיח על שְרִיפְתוּ נותר שלו למה לו מעלה לדחות י"ט ואינו מוכיח אלא על הקטיר חלבים ואיברים לחוד הואיל ומותר להקטירן בו ביום בקרבן של שבת כ"ש בי"ט שלאחריו וכדפ"י וכ"ש דלרבא ור"א דאינו ראוי לחלק כלל בחל י"ד בשבת או בחול ולעולם אין שְרִיפְתוּ נותר דוחה י"ט וגדולה מזו נ"ל דאפ"י גבי מילה אם חל יום שמיני בשבת ולא מלו אין דוחה י"ט שלאחריו שחל בא' בשבת אע"ג דאב"י מדמה לע"ש בי"ט דהא מילת קטן זה הנה ראוייה לדחות שבת דהא ח' שלו חל בשבת ש"ה פנין דמילה של"ב אין דוחה י"ט כדנ"ל מהני קראי ואין דוחה י"ט אלא ביום ח' דוקא א"כ ליכא למימר השתא מילת קטן זה ראוי לדחות שבת החמור כ"ש י"ט הקל.

דאין זה הוכחה דהא דהי' דוחה ביו' ח' שהיא שבת משום דבשבת זה הי' זמנו וראוי לדחותו דמילה בזמנו דוחה שבת וי"ט אבל בי"ט שלאחריו הא נעשה מילה שלא בזמנו ואין דוחה שלא בזמנו אפ"י י"ט משא"כ גבי הקטיר חלבים אין חילוק בין בזמנו שהיא יום הקרבנותו שלא בזמנו שְהרי יכול להקריבן משפתחשו כמו ביום הקרבנות אפ"י דוחין שבת ביום הקרבנות כ"ש שדוחה י"ט שלאחריו הואיל ושבת החמיר ניתן לדחות אצל הקטרתו כ"ש י"ט הקל.

עוד יש לחלק בין עולת שבת בי"ט להא דמילה דה"ט דהא דדוחה הקטיר ע"ש י"ט לאו מהאי טעמא לחוד משום דהואיל וראוי לדחות שבת החמור כ"ש י"ט הקל אלא משום דכבר דחתה שחיטה את השבת דהא מה דהקטיר חלבים של שבת אף ע"ג דאפְשָר להקטירן משפתחשו אפ"י דוחה את השבת.

הא גופא ה"ט הואיל וכבר דחתה שחיטה את השבת כדאמר במנחות ס"פ י' (ד"ע) וה"ט ל"ש גבי מילה בי"ט שאחר שבת פנין דלא מלו בזמנו ולא דחי שבת אינו מן הדין לדחות י"ט אלא דלפי"ז היכי שחל ח' בשבת ומל ולא פָרע דדחתה מילה את השבת וברשות עביד הא דמל בשבת דאע"ג דלא פָרע וקי"ל מל ולא פָרע כאלו לא מל.

אפ"י עביד ברשות כדאמ' בפ"ט דשבת (דף קל"ה) אָנא עבדא פלגא דמצוה וכו' וא"כ יהי' מותר לפרוע בי"ט של אחריו הואיל וכבר דחתה מילה את השבת והא לא מצינו מאן דאמ' הכי: א"ו טעם א' עיקר דמש"ה אפ"י פריעה אינו דוחה מ"ט משום דבי"ט זה ה"ל מילה של"ב וכדפ"י והשתא תקשה לר"א מצ"מ אפ"י שזרף למאי נ"מ הא א"א לשרפו בי"ט: מיהו למאי דפי' התוספות בפ"ק דפסחים בשם ריב"א למ"ד דהבערה ללאו

יצאת לא הי' אסור ביי'ט פנין דאין שם מלאכה עלי' א"כ לפי'ז שריפת נותר ביי'ט מותר
פנין דאין פאן חילול י"ט בשריפתו דאפי' לחזקה ואפי' דצ"ל מקרא בע"כ ה"ט דממעט
קרא משום אסור מלאכה ולא מגזה"כ דהא מיני' נ"ל דמילה של"ב אינו דוחה י"ט וכיון
שפן אם אין אסור הבערה ביי'ט א"א למדרש קרא בהכי לאסור עולה חול א"נ שריפת
נותר ביי'ט פנין דאין בזה אסור מחמת י"ט.

והשתא א"ל דר"א ס"ל הבערה ללא יוצאת ואין בו אסור פלל ביי'ט ומצ"מ אתה שורף
היינו שריפה ממש אלא שק"ל על פי' ריב"א אי ס"ד דלמ"ד הבערה ללא יוצאת אין בו
אסור ביי'ט א"כ מנ"ל להגמ' דהני תנאי פהני תנאי ור"א ור"י בפלוגתא דראב"ע ור"ע
פליגי דר"י דאמר עד מתי אתה אוכל והולך עד מועד צ"מ כר"ע ור"א דאמר מצ"מ אתה
שורף כרא"ב דאין נאכל אלא ע"ח דאל"כ מאי בניהו דלמא ר"א נמי כר"ע ס"ל דזמן
אכילות פסח פל' הלילה והא איכא בניהו דלר"י הבערה לחלק יצאת ואסורה ביי'ט
ובע"כ מצ"מ לאו לשריפה אתא דאין דוחה י"ט אלא לזמן אכילה בלחוד אתא אכל ר"א
ס"ל דהבערה ללא יצאת ושרי' ביי'ט ולידדני' מצ"מ לאתה שורף נמי אתא דשרי' וחיוב
לשרפו מיד ביי'ט והא דנקט שריפה ולא אכילה רבותא קמ"ל דמותר לשרפו ביי'ט ומצ"מ
אתה חיוב לשרפו אלא ש"מ דלכ"ע הבערה אסורה ביי'ט אפי' למ"ד ללא יצאת ואין
שורפין נותר ביי'ט ובע"כ פליגי בפלוגתא דרא"ב ור"ע וא"כ אפתי קשה מצ"מ אתה
שורף דקא' ר"א למנ"מ.

וי"ל דנ"מ בהא דכ"ר מצ"מ אתה שורף לומר שזמן שריפות נותר ומצונותו הגיעה בעלות
השחר של ט"ו ואע"ג שאין רשאי לשרפו דאין מצוות שריפת נותר דוחה י"ט מטעמא
דכל הני אמוראי. אפ"ה אם עבר ושרפו ביי'ט אינו לוקה דה"ל לאו דל"ת פל' מלאכה
כמאן דליתא דמי דעשה דשריפות נותר דוחה אותה וכה"ג פי' התוס' בספ"ב דחולין
אהא דפרי' בפ"ג דפסחים (דף מ"ז) וא"א הואיל אחריתה לא לחייב הואיל וחי' לכפוי
דם צפור והקשה ריב"א הא י"ט עשה ול"ת הוא ות' נהי דל"ד מיהו אינו עובר על אותו
לאו דהא דלא דחי היינו משום עשה אכל הלאו כמאן דליתא דעשה דחה לי' וה"נ לר"א
דא' שבתון עשה הוא ומש"ה אין עשה דשריפת נותר דוחה י"ט מ"מ לאו די"ט נדחה
מפני עשה זו ופקע לי' מלקות אם עבר ושרף ביי'ט לאחר שיעלה עה"ש וה"נ להני
אמוראי דנ"ל מקראי ל"א דאהדר' קרא לאסור קמא ללקות עליו משום לאו דלא תעשה
מלאכה ואינו עובר אלא בעשה ול"ד להא דאמ' בפ"ק דביצה (דף י"ב) השוחט עולות
נדבה ביי'ט לוקה לב"ש אכל לב"ה דס"ל דאמ' מתוך שהותרה לצורף הותרה נמי שלא
לצורף אין לוקין ופי' התוספות אע"ג דלב"ה נמי מפלל עשה ואע"ג דבגזית פסולי
המקדשין דנ"ל מתזבח ולא גיזה נו"נ א"ק ביי'ט ונ"ל מלכם ולא לגבוה.

אפ"ה א"ל דאין אלא לאו הבא לוקין אלמא אמרי' פנין דאהדר' קרא אהדר לי' לאסורה
קמא קודם שפסל דאיכא לאו דלא תגזו וה"נ נימא דאהדר' ללאו דל"ת מלאכה. שאני
התם שלא הותר פסולי המוקדשין בהדר' לפיכך מוקמינו לי' באיסור' קמא אכל הכא
אנכל נפש הותר בהדר' וה"ה נו"נ מתוך שהותרה וכיון דאשכחן דהותר בהדר' ל"א
דאהדר' לאסור קמא אלא למאי דאהדר' וקאי דווקא בעשה וה"נ דכונת' דהא שריפת
נותר ביי'ט פאלו הותר בהדר' פנין דנ"ל מקרא בפ"ק דיבמות דעשה דוחה ל"ת ל"א

דאָהָדָר'ן לַאסוּרָא קָמָא וְלֹא קָאֵי אֶלָּא בַעֲשֵׂה בְּעֵלְמָא וְאָם עֶבֶר וְשׂוֹרֵף נוֹתֵר בִּי"ט א"ע
בְּלֹא דְמִלְאִכָּה וְהֵינּוּ בְּזִמְנָן שְׁעֵלָה הַשְּׁחַר דְּקַמ"ל קָרָא דְּמַצ"מ אֶתְּהָ שׂוֹרֵף פְּלוֹמֵר דְּכֹבֵר
חַל מְצוֹת שְׂרִיפְתוֹ וְלֹא דִי"ט גְּדָחָה מְפִנֵי עֲשֵׂה דְשְׂרִיפּוֹת נוֹתֵר וְנִהֵי דָאֵין, רִשְׁאֵי לְשִׁרְפוֹ
בִּי"ט מִפְּתַח מִיעוּטָא דְקָרָא אַפ"ה לֹא לִיכָא וְאָם עֶבֶר וְשִׁרְפוֹ בִּי"ט אֵינוּ לוֹקָה וּבְמ"א
יִתְבָּאָר עוֹד: כֵּט ע"ב חֲדָשׁ וְהִבֵּיָא קָרְבָּן מִתְרוּמָה חֲדָשָׁה.

בְּפָנִים הַבְּאֵתִי הָא דְתַמִּידִין שְׁלֵא הֵנְצִיבּוּר לְצִיבּוּר דְפִירִש"י דְהֵינּוּ ד' טְלָאִים הַנְּשִׂאָרִין
בְּר"ח גִּיסָן דְתַנּוּ אֵין פּוֹחֲתִין מִשְׁשֵׁה טְלָאִים הַמְבֹנְקָרִים בְּלִשְׁפַת הַטְּלָאִים וְנִמְצָא נִשְׂאָרוֹ
בְּר"ח גִּיסָן ד' טְלָאִים שֶׁא"ר לְהַקְרִיבָה מֵהַיּוֹם מְפִנֵי שְׁנִקְחוּ מִתְרוּמָה יְשִׁנָּה.

וְק"ל פִּינּוּ דְמַר"ח גִּיסָן צְרִיכִין תְּרוּמָה חֲדָשָׁה ל"ל לְהַפְסִידָם בְּחֻנָּם לְר"ש דַּס"ל אֵין נִפְדִין
תְּמִימִי וְאַפִּילוּ לְרַבָּנָן דַּס"ל נִפְדִין תְּמִימִים טוֹרַח זֶה לְמָה דְהָא בַע"כ הֵנִי ד' יָמִים שְׁמַר"ח
וְאֵילָף תְּמִידֵי הַיָּמִי הַלְלוּ טְעוּנִין בִּיקוּר ד"י קוֹדֵם לְהוֹן וּבַע"כ תְּמִידֵי דְר"ח גִּיסָן וְכֵן שְׁל
יוֹם ב' וְג' נִקְחִין קוֹדֵם לְהוֹן ד"י וְא"כ קוֹדֵם דְר"ח גִּיסָן ג' יָמִים פְּשִׁלּוֹקְחוּ ב' תְּמִידֵי הַיּוֹם
וְנִשְׁתַּיָּירוּ עוֹד ד' טְלָאִים מִתְרוּמָה הַיְשִׁנָּה לְהַקְרִיב לְמַחֵר בְּעָרְב ר"ח גִּיסָן בַּע"כ מִנִּיחִין
ב' טְלָאִים מִת"ח ג"י קוֹדֵם ר"ח גִּיסָן לְאַחֵר שְׁלִקְחוּ ב' תְּמִידֵי הַיּוֹם וְנִשְׂאָר שֵׁם ד' וּמְצָרְפִין
אֵלוֹ ב' הַחֲדָשִׁים עִם ד' הַיְשִׁנִּים כְּדֵי שְׁיִהְיֶה ו"ט מְבֹנְקָרִין וּלְמַחֵר כְּשִׁנְטְלוּ שְׁנֵים הַיְשִׁנִּים
מִנִּיחִין מִת"ח ב' תַּחֲתֵיהֶן.

וְכֵן בַּעַר"ח כְּשִׁנְטְלוּ ב' הַיְשִׁנִּים מִנִּיחִין ב' מַח"ח תַּחֲתֵיהֶן כְּדֵי שְׁבַכְל יוֹם וַיְהִי ו"ט
מְבֹנְקָרִין וְנִמְצָא שְׁבַר"ח גִּיסָן אֵיכָּא כַּא ו"ט מְבֹנְקָרִים מִת"ח וְכֵן חוֹזֵר חֲלִילָה דְהָא מַר"ח
גִּיסָן וְאֵילָף בְּעֵי ת"ח וְג"י קוֹדֵם דְר"ח ל"ל לְהַנִּיחַ מִתְרוּמָה יְשִׁנָּה כְּדֵי שְׁיִהוּ מְבֹנְקָרִים ד"י
קוֹדֵם הָא לְאַחֵר ד' יָמֵי בִיקוּר הַלְלוּ אֵין רְאוּנִין לְהַקְרִיב מִתְרוּמָה יְשִׁנָּה אֶלָּא מִן חֲדָשָׁה
מִיְהוּ י"ל הָאֵי תְּמִידִין שְׁל"ה לְצִיבּוּר ע"ד פִּירִשׁ רִש"י וְלֹא אַד"ט קָאֵי דַא"כ תַּקְשָׁה הָא
דְאַמְרֵן דְהָא הֵנִי נִלְקַחִין מִת"ח אֶלָּא אֶתְּמִידֵי יוֹם ל' שְׁל אֶדֶר לְחוּד קָאֵי דְהוּא יוֹם עִיבּוּרוֹ
שְׁל אֶדֶר וּבַע"כ תְּמִידֵי יוֹם ל' שְׁל אֶדֶר צְרִיף לְהַפְרִישׁ ד' יָמִים קוֹדֵם לוֹ מְסַפֵּק מִת"י דְלִמָּא
מְעַבְרִין לְאַדֶּר וְעַדִּין תְּמִידֵי הַיּוֹם מִתְרוּמָה יְשִׁנָּה בְּאֵין כְּמַש"כ בַּפ"ק דְר"ה בַּח' וְאָם אֵינְרַע
שְׁחַסְרוּ לְאַדֶּר וַיּוֹם ל' שְׁלוֹ ר"ח גִּיסָן נִמְצָא ב' תְּמִידִין לְהַצִּיבּוּר שְׁאֵינוּ רְאוּיִין לְהַקְרִיב
הַיּוֹם דְבַעֲיִנּוּ ת"ח וְלִיכָא: מ"מ ק"ל הָא כְּבָר הוֹכַחְתִּי בְּפָנִים דְהָאֵי בִיקוּר ד"י שְׁל תְּמִיד
סָגִי לִי קוֹדֵם לְקִיחָה וְהַקְדִּישׁוּ וְכִינּוּן שְׁכֵן ב' תְּמִידֵי שְׁל אֶדֶר ל"ל לְלַקְחָם מִת"י מְסַפֵּק
יְבַקְרוּ וְלֹא יִקְדִּישׁם וְאָם יְבוֹאוּ עֲדִים וְקִינְדִּישׁוּ אֶת הַחֲוֹדֶשׁ יִקְחוּ הַיּוֹם מִתְרוּמָה חֲדָשָׁה וְאָם
לֹא מִן הַיְשִׁנָּה אַפְתִּי טוֹרַח זֶה לְרַבָּנָן לְמָה וְכ"ש לְר"ש דַּס"ל אֵין נִפְדִין תְּמִימִים וּבַפ"ח
דְּמִנְחוֹת (דָּף עט) פִּי רִש"י בְּשֵׁם רַבּוֹ תְּמִידִין שֶׁל"ה לְצִיבּוּר שְׁאֶבְדוּ וְהַפְרִישׁ אַחֲרֵים
תַּחֲתֵיהֶן וְאַח"כ נִמְצָאוּ וּלְפ"ז ל"ק מִיְדֵי אֶבֶל מ"מ ק"ל אֵי מִיְרֵי דְאַבְדוּ וְהַפְרִישׁ אַחֲרֵים
תַּחֲתֵיהֶן וְאַח"כ נִמְצָאוּ מ"א דְקָאֵמֵר תְּמִידִים שֶׁל"ה בְּכָל ק"צ גְּמִי דִינָא הָכִי מ"ש פֶּרֶט
לְתַמִּיד דִּין בְּכָל ק"צ הִי' יְכוּל לְאַשְׁמְעִינּוּ הָא וְה"ל ק"צ שֶׁל"ה לְצִיבּוּר דְלְדָבְרֵי ר"ש א"נ
(תְּמִידִין) [צ"ל תְּמִינִין] וּלְדָבְרֵי חֲכָמִים נִפְדִין וְה"ל תְּמִידִין גְּמִי בְּכָלל ק"צ.

אַבְל לְמֵאֵי דְפִירִש"י ה"ה לְמֵאֵי דְפִי' נִיחָא דְפִסְיָא לִי דְלַעוֹלָם מִשְׁכַּחַת לָהּ בְּהוּ שֶׁל"ה
לְצִיבּוּר מִשֶׁא"כ בְּשִׂאָר ק"צ דְלֹא פְּסִיקָא לִי אָם לֹא ע"י מְקַרְהָ שְׂא יַרְע לְהוֹן שְׁנִאָבְדוּ
וְהַפְרִישׁ א' תַּחֲתֵיהֶם וְאַח"כ נִמְצָאוּ.

י"ל דהא משמע הָתָם בפ"ק דשבועות דהא דלב ב"ד מתנ' עליהו לרבנן ה"מ במילתא דשכיחא אבל בפר ונשעיר של יוה"כ שנאבדו דל"ש לא. ומוכח הָתָם הָא דכי אבודים לא ה"מ היכא דהקרבן גופי' לא נשכיח פגון הני שאינן אלא פ"א בשנה אבל בשעירי הרגלי ור"ח דשכיחי טפי אפילו באבודי' נותנין ב"ד לב להתנות עליהו וכמ"ש פי' התוס' הָתָם והא לר"ש נמי תנאי ב"ד מהני אלא משום דתמידין של"ה לצ'בור הואיל דא"ל תקנתא ברעיי' אין ב"ד נותנין לב להתנות עליהו כדאמר בפ"ח דמנחות (דף עט).

והשתא להודיעו פחו לדר"ש נקיט תמידין של"ה לצ'בור דל"מ שאר ק"צ דל"ש כל כף אלא אפי' תמידין דשכיחי יותר אפ"ה הואיל וא"ל תקנתא ברעיי' אין לב ב"ד מ"ע ומשום דנקט ר"י גבי פלוגתא דר"ש ורבנן תמידין של"ה לצ'בור משום פחו דר"ש אגב גררא נקיט נמי במילתא דידן' תמידין של"ה לצ'בור ובמ"א יתבאר: שואלין ודורשין.

בפסחים פ"ק (דף ח) מ"ט דת"ק שהרי משה עומד בפסח ראשון ומזהיר על פ"ש דכתיב ויעשו ב"י את הפסח במועדו וכתיב ויהי אנשי אשר היו טמאים לנפש אדם ורשב"ג א"ל אידי דאיירי במילי דפסחא מסיק להו לכל מילי דפסחא מ"ט דרש"בג שהרי משה עומד בר"ת ומזהיר על הפסח שנאמר החודש הזה לכם ר"ח וכתיב דברו וגו' בעשור לח"ה ויקחו להם איש שיה לב"א.

וכבר פתבתי בפנים דלא תקשה מהא דמשה עומד בר"ח ומזהיר על הפסח לת"ק. מ"מ קשה לי מנ"ל לרשב"ג דשואלין ב' שבתות מדמזהיר בר"ח על הפסח דילמא משום מקחו שהוא בעשור הזהיר על הפסח בר"ח ואין ללמוד מכאן ששואלין אלא עשרה ימים קודם ולא ב"ש.

בשולמא לת"ק דנ"ל מדקאי בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני ליכא למימר דילמא משום מקחו מבעשור מזהיר בפסח ראשון על השני דאין כאן אלא ל' יום פחות ד' ימים. דהא ליתא דפ"ש אימעט אפי' מביקור ד"י קודם כמ"ש כ"ש ממקח בעשור ועוד דבלא"ה לת"ק א"א לומר דמשום מקח דבעשור הוא דא"כ לא הי' לו להזהיר על שאר מילי דפסח דהא ל"ל לת"ק אידי דאיירי במילי דפסח מסיק להו מדנ"ל ל' יום משום שעומד בפ"ר מזהיר על פ"ש.

אבל לרש"בג דא"ל אידי מש"ה לא נ"ל ל' יום מדקאי בפ"ר ומזהיר על פ"ש א"כ גם ב"ש א"א ללמוד מדקאי בר"ח ומזהיר על פסח שהוא בי"ד דהיינו ב"ש דא"ל משום מקח דבעשור הוא דמזהיר משום דאידי מסיק לכולהו מילי דפסח.

ונהי דא"ל דאה"נ דאין ללמוד מכאן אלא עשרה ימים אלא פיון דע"כ צריף לשאול מר"ח משום מקח שהוא עשרה ימים מר"ח וה"ה לפסח דורות צריף נמי לשאול מר"ח משום ביקור ד"י שהתחלתו בי' לחודש וממילא צריף נמי לשאול מבעשור לחודש עד י"ד שהן ב' שבתות משום שאר דיני פסח דה"ל בין הפל ב"ש מ"מ אין ללמוד מכאן שיהא שואלין קודם למעשה אלא עשרה ימים לרשב"ג.

והא לקמן בשמעתין אמרין דמש"ה ר"ח אדר שחל בשב קורין בפ"ש לרשב"ג משום דיושבין שולחנות בט"ו בו דה"ל עוד למעשה ב"ש ואמאי בעשרה ימים קודם לשיבת שולחנות סגי ואפי' חל בתוך השבת עד יום ד' אמאי מקדימין לשעבר יאחרו עד שבת

שלאחר ר"ח לקרות פ' שקלים ואפתי עד זמן ישיבות שולחנות איכא עשרה ימים וסגי בהכי א מיהו הא ל"ק אלא לפירש"י אבל למאי דפי' בפינים דהא דפ"ש לאו מטעמא דשואלין ב"ש קודם הוא לק"ת מהא דפ"ש: כט ע"ב פנותי' דרב דימי מסתברא תדיר ושא"ת תדיר קודם.

ק"ל הא פ"ב דשבת (נ"ד לד) אמרי' דנר חנוכה עדיף לקידוש היום אע"ג דקידוש היום תדיר אפ"ה נר חנוכה עדיף משום פרסומא ניסא וה"נ אע"ג דר"ח תדיר תקדים בקריאת התורה של חנוכה לשל ר"ח משום פרסומא ניסא דקדים לתדיר כמו התם.

שוב ראיתי להתוס' שכתבו שם בשם רשב"א: בחל ר"ח טבת בשבת מפטירן בגרות דזכרני' משום פרסומא ניסא ולא של ר"ח ועוד כיון דהמפטיר קורא בשל חנוכה יש לו להפטיר מעניו שקרא.

ומה שמקדימין לקרות בשל ר"ח משום דבקריאת התורה כיון דמצי למיעבד תרנוניהו תדיר קודם אבל היכא דל"א למיעבד תרנוניהו פרסומא ניסא עדיף. ועוד בקה"ת אין כ"כ פרסומא ניסא שאינו מזכיר גרות כמו בהפטרה.

ועוד נראה להרש"ב דע"כ הקדימו של ר"ח כדי שהמפטיר יקרא בשל חנוכה ויפטיר בגרות זכרני'. ועל פי' זה דע"כ הקדימו של ר"ח כדי שהמפטיר וכו'.

ק"ל דא"כ ר"ח טבת שחל בחול אמאי הקדימו ר"ח משום טעמא דתדיר לקדום של חנוכה משום פ"נ דהא בחול הפטרה ליכא וכ"ת הואיל ואיכא טעמא בשבת להקדים של ר"ח לחנוכה משום הפטרה לא חלקו בין שבת לחול והקדימו נמי בחול.

הא ליתא דמדפליגי הני אמוראי בר"ח טבח שחל בחול וקאמר רב דימי דקרו ג' בשל חנוכה וא' בדר"ח מפלל דבחל בשבת מזדו לדר"י דלעיל דמקדים ר"ח לשל חנוכה ומשמע ודאי דמשה הוא דכיון דה"ט דמקדים של חנוכה לשל ר"ח בחל בחול מטעמא דמי גרם לד' שייבא ר"ח וכו' וה"ט לא שייך בחל בשבת דהא פל הקוראין מז' הקורין בשבת קרו בענינו של יום לבד בא' שקור' בדר"ח וחנוכה ול"א הואיל ואיכא טעמא בחל בחול לאחר של ר"ח לשל חנוכה בחל בשבת נמי נימא הכי.

ואע"ג דרוב פעמים ר"ח טבת חל בחול ובמיעוט זמנים חל בשבת אינו נגרר המיעוט אחר הרוב אלא כל חד וחד כראוי לו כ"ש דלר"י אין הרוב דחל בחול ראוי לגרור אחר המיעוט שחל בשבת דאיכא טעמא להקדים ר"ח מפני הפטרה הא מ"מ בחול דליכא הפטרה לקדים של חנוכה משום פ"נ וגם בדר"ד תקשה אמאי תלה הטעמא דחנוכה קודם בחל בחול משום דמי גרם לד' שייבא וכו' ת"ל בלא"ה משום משום פ"נ עדיף.

ואע"ג דבשבת ר"ח קדים ה"ט משום הפטרה דהא השתא דיהיב טעמא דמי גרם וכו' נמי אין קביעות שבת וחול שווין ואין זה נגרר אחר זה אלא כל חד וחד כפי טעם השייך בו: פתיב בתורה אשר.

יאכל לכל נפש יעשה לכם. לכם ולא לעובדי כוכבים ומזלות לכם ולא הראוי לכלבים נ"ל דסירכא דלישנא דברייתא דפ"ג דביצה נקט דדרשי ב"ה התם הכי וה"ה דהמ"ל הכי

אליבא דת"ק דר"י לךם אינו ממעט אלא עובדי כוכבים ומזלות בלבד כדס"ל לר"ע ובפ"ב דביצה (דף כ"א).

והא ליבא למימר דמה"ט נקט נמי בטעמא דת"ק. דלכם ולא לפלבים משום דמאן דס"ל דאמ' הואיל ונהאופה מי"ט לחול אינו לוקה דאמר הואיל ומיקלע לי אורחים חזי לי כדאמר התם ובפ"ג דפסחים (דף מז) ומשמע התם דמאן דאית לי הואיל שרי מה"ט לגמרי דמה"ט אופין מי"ט לשבת ע"י עירוב תבשילין וכיון שפן אין לנו למעט מלפם לנכרים פיון דאפי' מי"ט לחול שרי מה"ט דאמרין הואיל ה"ה בלבד בענין דל"ל הואיל פגון שאינו ראוי לאכילת אדם פלל אלא לכלבים וכדתנן במס' חלה ומייתא לי התם עיסת הפלבים בזמן שאין הרועים אוכלין ממנו פ"א שא"ר לאכילות אדם אינו נאפת בי"ט והא לא ברירא לן מאי ס"ל לת"ק אי אית לי הואיל או לאו ולפ"ז ה"ק ות"ק לךם ולא לנכרים א"נ ולא לכלבים דאו או קאמר פ"א הואיל בע"כ לךם ולא לכלבי' אמת דהא ליתא דאפי' תימא א"ל הואיל לנכרים דהא חזי לאורחים ישאל ולפ"ז א"א למעט מלפם אלא פלבים אי לת"ק ל"ל הואיל לךם ולא לנכרי' אבל לכלבים שרי ואי אית לי מ"מ איפא למיזרש לךם ולא לנכרים פגון שמבשל דבר איסור פגון נבילה או טרפה דל"ל הואיל ומיקלע לי אורחי' דהא לאורחים ישאל לא חזו מיהו לר"ל דס"ל בפ"ח דיומא (דף ע"ב) דחצי שיעור מותר מה"ט אי אמרת הואיל אין לה דבר דלא חזי לאורחים ישאל אפי' דבר איסור דהא חזי הוא למיכל בי"ט פחות פחות מפשיעור אבל לר"י דס"ל חצי שיעור אסור מה"ט למ"ד אמרי' הואיל מ"ל לךם ולא לנכרי' בדבר איסור.

מיהו י"ל לר"י נמי לא משפח' לה מה"ט לךם לא לנכרי' למ"ד דאמרין הואיל דהא חזי לישאל באוכלו שלא כד' אכילתו ונהנתו וכדא' ר"י בפ"ב דפסחי' (דף כ"ז) ואע"ג דאמרין התם דלמעוטי אוכל חלב חי ואם פן אם מבשל דבר איסור לצורף נכרים תו לא משפחת לה שלא פדרף אכילתו אחר הבישול ושיהא צד היתר לישאל דאפשר למישרי משום הואיל אפ"ה איפא גונוי דמשפחת לה שלא פדרף אכילתו אפילו בלאחר בישול פגון שאכלו פשהוא חם או שעירב בו דבר מר וכיוצא בו שפי' הרמב"ם (בפ"ה מה' יסודי התורה).

ולפ"ז א"ש הא דנקט הגמ' אליבא דת"ק לךם למעוטי וכו' דאו או קאמר וע"ד דפי'. ולמאי דפי' ניחא האי דפ"ק דביצה (דף י"ב) גבי מבשל גיד הנשה בחלב בי"ט ואכלו לוקה ה' וא' מהם משום הבצרה ואמר ר"י הא דלא כב"ה דאית לי מתוך דא"כ הל"ל מתוך שהותרה לצורף הותרה נמי שלא לצורף.

והקשו התו' מה צורף איפא במבשל גיד פיון שהוא אסור. ותי' פיון שהי' בדעתו של זה לאכלו היינו צורף י"ט.

ולמ"ש א"ל לדהוק ביהא אלא יש בו צורף י"ט בהיתר מה"ט פיון שיכול לאכלו שלא פדרף אכילתו ונהנתו. מיהו פיון דזה אכלו דרף אכילתו מדלקה משו' אוכל גיד הנשה ובשר בחלב למאן דל"ל מתוך לוקה משום הבצרה וכ"ת הא אחד מהמלקיות הוא משו' אוכל בב"ח והא אמרין התם בפ"ב דפסחים אליבא דאביי דבב"ח לוקין עליו אפי' שלא פדרף הנתתו וא"כ אפתי תקשה לר"י דמוקי להא דלוקה משום הבצרה כב"ש דאלו

לב"ה פִּינּוֹן דא"ל מתוך אין לוקין וְהָא אִין כָּאן שׁוּם צוֹנְרָה פִּינּוֹן דְּאַפִּילוּ שְׁלֵא פְּדִרְה אַכִּילְתּוֹן אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל מַה"ת.

י"ל דה"מ דאמ' דבב"ח לוקין אפילו שלא פְּדִרְה אַכִּילְתּוֹן הִינּוּ לְאִיסֵי ב"י דנ"ל לְאַסּוֹר בב"ח מגז"ש דְּקִדְּשׁ קִדְּשׁ מִנְּבִילָה דְּכִינּוֹן דְּלֹא פְּתִיב אַכִּילָה בְּגוּפֵי לוקין עָלֵיו שְׁלֵא מְדִרְה אַכִּילְתּוֹן פְּדִאָמְרִינּוּ הֵתָם.

אָבֵל ר"י נ"ל מְקַרָּא אַחַר פְּדִאָמְרִינּוּ בַפ"ח דְּחִנּוּלִין (דָּף קט"ו) דנ"ל לר"ל אִיסוּר אַכִּילָה שְׁל בב"ח מְבַשֵּׁל מְבִנְשֵׁל דְּגַבֵּי פֶסַח וּא"ל ר"י פְּעוּרָה זוּ שְׁנִשְׁנָה רַבִּי לֹא תֹאכְלֶנָּה בב"ח הַפְּתוּב מְדַבֵּר וְהֵכָא אַכִּילָה פְּתִיבָה וְשׁוֹנָה לְשַׁאֲר אִיסוּרִין שְׁהוּצִיא הַפְּתוּב בְּלִשׁוֹן אַכִּילָה דְּאִין לוקין עָלֵיהּ אֵלָּא ד"א וְאַפְתִּי קִחְזִי לִי מַה"ת שְׁלֵא כד"א וְה"ל צוֹנְרָה י"ט מַש"ה לב"ה דא"ל מִתּוֹךְ אֵלִיבָא דר"י אַע"ג דְּבִשְׁלוֹ בְּחֻלְב חִזִּי לִי מַה"ת שְׁלֵא כד"א.

מִיְהוּ י"ל הָא דְּמַמְע' וְלֹא לְנִכְרֵי הִינּוּ בְּמַבְשֵׁל הַמַּאכ' שְׁל נִכְרֵי לְצוֹנְר' הַנִּכְרֵי דְּלֹא שְׁיִנְיָה בְּהָא לְוַמֵּר הוֹאִיל וְאִי מִיְקַל' לִי אִוְרְחִי חִזִּי לְהוּ פִּינּוֹן דְּלֹאוּ דִּידִי הוּא: סְלִיק מְסַכְת מְגִילָה אֲמַר הַמְּבִיא לְבֵית הַדְּפוּס הֵן זֶה פְּמִשְׁל' שְׁנִימַם אֲשֶׁר הַכְּנוּתִי אֶת לְבָבִי לְהַפִּיץ אִוֵּר עַל פְּנֵי תֵבֶל אִוֵּר הַמַּאִיר עֵינֵי חֲכָמִים וְתַלְמִידֵיהֶם הִנֵּי סְפָרֵי דְּבִי רַב רַבִּינוּ הַגְּדוֹל מְרַבֵּן שְׁמוֹ שְׁאָרֵי הַגְּאוֹן בְּעַל שְׁאֲגַת אַרִי'.

וְזָכוּת שְׁאָרֵי הַגְּאוֹן הַנִּזְ"ל עֲמֵדָה לִי כִּי זָכוּ אוֹתִי מִן הַשְּׁמַיִם לְהוּצִיא לְאוֹר עוֹל סְפָרוֹ הַקְּדוּשׁ שׁו"ת שְׁאֲגַת אַרְיָה בַכַּמ' הוֹסְפוֹת וְתִיקוּנֵי אֲשֶׁר הַכְּנוּתִי בְּעַנְיֵי מְעַט מְטַעְמִים לְדַכְרִיו הַקְּדוּשִׁי לְהַעֲלוֹת עַל הַשְּׁוֹלְחָן אֲשֶׁר לְפָנָי ה' נִקְרָא בְּשֵׁם קוֹנְטַרַס אַחֲרוֹן חוֹבֵר לְקוֹדֶשׁ.

וְעַתָּה לְחַפֵּץ רַבִּים מְבַקְשֵׁי תוֹרַת אֲמַת מְפִי מְלֹאךָ ה' צְבָאוֹ'. רַבִּינוּ הַמְּחַבֵּר נ"ע תְּאֵבִים וְנִכְסָפִים לְסַפְרוֹ הַקְּדוּשׁ וְהִיק' אֲבָנֵי חַפֵּץ סֶפֶר טוֹרֵי אֲבָן: שֵׁם הַפְּלִיא לְעֲשׂוֹת חֵיל וְיָרָה אֲבָן פִּינָה שְׁהַפֵּל פּוֹנֵי אֵלָיו.

מִמְּנוּ יַחַד מְמַנּוּ פְּנֵה לְמוֹסְדֵי הַחֲכָמָה דְּרָה פֶּלְפוּל וּבְקִיאוֹת לְאַמִּיתָה שְׁל תוֹרָה. מְשֵׁם רוּאָה אֲבָן יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא אֲבָן בְּחוֹסֵן.

יְנֻטָּה קוּ עַל אֲבָנֵי תוֹנְהוּ וְבוֹנְהוּ לְהַבְחִין. אֲמַת יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ פְּנִינְתּוֹן לְמִשְׁה מְפִי הַגְּבוּרָה.

לְבוֹ לֵב הָאֲרִי' אִין חֲקֵר. וְדַבֵּר שְׁפָתִים בְּזֶה אָף לְמַחְסוֹר: וְעַתָּה לְבִי בְּקַרְבִּי חָלַל וּבְפִי אִין אוֹמֵר וּמְלַל לְהוֹדוֹת לְה' הַגּוֹמֵר עָלַי.

בְּעַל גְּמוּלוֹת אֲשֶׁר גְּמַלְנִי הַחֲזִינִי וְהַחֲלִימֵנִי לְהַכִּיל מִשָּׂא דְּבַר ה' אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי. עַד אֲשֶׁר מְלֹאֲתִי דְּבָרֵי בְּמִלּוּאֵת טוֹרֵי אֲבָן לְהוּצִיא לְאוֹר מִתַּחַת מְכַבֵּשׁ הַדְּפוּס דְּפָה הַקְּהִילָה לְחַדֵּשׁ אוֹרוֹ שְׁנִית בְּכַמָּה הַגְּהוֹת וְתִיקוּנֵינִים.

בְּצִירוֹף קוֹנְטַרַס אַחֲרוֹן מֵאֲשֶׁר חֲנַנִּי ה'. לְהַעִיר לֵב הַמְּעִיִן בְּדַכְרִיו הַקְּדוּשִׁים בְּאִיזָה מְקוֹמוֹת הַצְּרִיכִין עֵיוֹן וּבִיאֹר לְעַנ"ד הַקְּלוּשׁ' וְכַמָּה מִיְלֵי מְעַלְיוֹתָא דְּאִיתְמַר מְשִׁמֵּי הוּ דְּגַבְרֵי רַבְרָבֵי גְדוּלֵי הַדּוֹר.

כֵּן יוֹסִיף ה' לְאַזְרֵנִי חֵיל בְּחִילָא לְאוֹרֵיִתָּא. יְצוּ ה' אֶת בְּרַכְתּוֹ לְהַשִּׁים חֲלָקֵי עִם הַעוֹסְקִים בְּתוֹרָתוֹ וְיֹאִיר עֵינֵי לְהַבִּין וּלְהַשְׁפִּיל עַל דְּבַר אֲמַת.

וה' אַמַת יַגְחִי בְּדַרְךָ אַמַת כְּנוֹאֲמוֹ אֲמֵן כֹּן יְהִי רָצוֹן כ"ד הַמְבִיא לְבֵית הַדְּפוּס מִשֶּׁה אַרְי' לִיב בִּלְא"א מוהר"ר יְהוֹשֻׁעַ זְצִלָּה"ה בַּעַ"מ קוֹנְטְרָס אַחֲרוֹן לַש"וֹת שְׁאַגַת אַרְיָה קוֹנְטְרָס אַחֲרוֹן דָּף ב ע"ב ד"ה מְקִישׁ מַלְכוּת שְׁלֹמֹה.

אַבְל הַדְּבָר בְּרוּר דֶּהֱאִי בְּחֻדְשׁ הַשְּׁנִי לֹא קָאִי אֶלְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה אֶלָּא אַחְדָּשִׁים וְקָרִי לִי שְׁנֵי לַחְדָּשִׁים כּו'. הִנֵּה גַם הַמְהַרְש"א עֲמַד בְּזֶה עַל דְּבָרֵי תוֹס' אֵלּוּ דֶּהֱאִי י"ל דֶּהֱאִי שְׁנֵי לַחְדָּשִׁים הוּא.

וְהוּא ז"ל פָּתַב ע"ז וַיֵּשׁ לַיִּשְׁב. וְלְכֹאֲוֶרָה הִזָּה נִרְאָה לַיִּשְׁב דְּכַנּוּנַת הַתּוֹס' הוּא.

דְּכִינּוֹן דֶּהֱאִי קָרָא מְקָרָא מְסוֹרָס הוּא כַפִּירֵש"י ז"ל דֶּה"ל לְמַכְתָּב בְּחֻדְשׁ הַשְּׁנִי בְּשָׁנָה הַרְבִּיעִית לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה פְּדָכְתִּיב בְּאִידָהּ קָרָא דְּוִיחַל הַמְּלָךְ שְׁלֹמֹה. וּמְדָסְרָס הַפְּתוּב לְמִיכְתָּב הַאִי בְּחֻדְשׁ הַשְּׁנִי סְמִיךְ לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה ש"מ דֶּה"פ בְּחֻדְשׁ זִיו שְׁהִיא אֵייר הוּא הַחֻדְשׁ הַשְּׁנִי לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה.

וְהִינּוֹ שְׁלֹשְׁלֹמֹה מְגִינּוֹ. וְאִי הַאִי חֻדְשׁ שְׁנֵי שְׁנֵי לַחְדָּשִׁים הוּא הו"ל לְמַכְתָּב בְּחֻדְשׁ הַשְּׁנִי בְּשָׁנָה הַד' כַּנ"ל.

וְע"ז פְּתָבוּ הַתּוֹס' שְׁפִיר דִּי"ל דְּאִין מְגִינּוֹ לְשֶׁאֲר מְלָכִים מְגִינּוֹן כ"א לְשְׁלֹמֹה מְטַעַם שְׁמֶלֶךְ בְּגִינּוֹן כַּפְּשֻׁטִי דְּקָרָא לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה הִינּוֹ שְׁמֶלֶךְ בְּגִינּוֹן: אֶלָּא ש"מ דְּבָרֵי הַתּוֹס' תְּמוּהִים מְמָה שְׁתָּמָה רַבִּינּוֹ.

דֶּא"כ מֵאִי פְּרִיךְ הַש"ס וְאִימָא אֵייר וכו'. הָא פִּינּוֹן דְּמוּכַח דְּשְׁלֹמֹה עֲמַד בְּגִינּוֹן וּמְמִילָא גַם דְּלִיצ"מ מוֹגִינּוֹ מְגִינּוֹן.

וְעוֹד ק"ל לַפ"ד הַתּוֹס' מֵאִי עֲדִיפּוּתִי דְּקָרָא דְּוִיחַל הַמְּלָךְ שְׁלֹמֹה דְּמִינּוֹ מוּכִיחַ הַש"ס לְבַסּוּף דְּלְשְׁלֹמֹה מוֹגִינּוֹ מְגִינּוֹן וּמְמִילָא מוֹגִינּוֹ לְכָל הַמְּלָכִי מְגִינּוֹן. שְׁהִרִי י"ל דְּדוֹקָא שְׁלֹמֹה מוֹגִינּוֹ מְגִינּוֹן מְטַעַם שְׁעֲמַד בְּגִינּוֹן כַּמ"ש הַתּוֹ' דֶּהֱקָא וּבד"ה תְּנִיָּא.

וּמִש"ה מְנָה לְהֵם הַפְּתוּב מְגִינּוֹן אַחַד. וְעוֹד הָא י"ל אִיפְכָא דְּנִקִּישׁ יצ"מ לְמַלְכוּת שְׁלֹמֹה.

דְּלִיצ"מ מְגִינּוֹן מוֹגִינּוֹ וְלֹא לְמַלְכִים. וְע"כ הַאִי בְּחֻדְשׁ הַשְּׁנִי שְׁנֵי לַחְדָּשִׁים הוּא וּמְקָרָא מְסוֹרָס הוּא כַפִּירֵש"י ז"ל וְלֹא מוּכַח כָּלֵל דְּשְׁלֹמֹה מְלָךְ בְּגִינּוֹן אֶלָּא דְּמוֹגִינּוֹ לְמַלְכִים מְגִינּוֹן מְטַעַם דֶּהֱקוּשׁ לִיצ"מ וְהַשְׁתָּא פְּרִיךְ שְׁפִיר וִיצ"מ גּוּפָא.

וּכ"ד רַבִּינּוֹ: וּמ"מ יֵשׁ לַיִּשְׁב דְּבָרֵי הַתּוֹס'. דְּגַם כְּנוּנוֹת הַתּוֹ' לְפִי הַאֲמַת שְׁהַמְקָרָא מְקָרָא מְסוֹרָס הוּא וּכְדַפְרֵש"י וְהַאִי חֻדְשׁ הַשְּׁנִי שְׁנֵי לַחְדָּשִׁים הוּא וְלֹא קָאִי אֶלְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה וּכ"ד רַבִּינּוֹ.

אֶלָּא שְׁהַתּוֹס' מְפָרְשִׁים דַּר"י הִנֵּה מְצִי לְמִילָף בְּלֹא הַקִּישָׁא אֶלָּא מְפָשֻׁט הַפְּתוּב מְדָסְמָךְ הַפְּתוּב לְהַחֻדְשׁ הַשְּׁנִי סְמוּךְ לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה ש"מ דְּמוֹגִינּוֹ לְמַלְכִים מְגִינּוֹן. וְלָמָּה לִי לַר"י לְבוֹא עֲלָה מְדִין הַקִּישׁ.

ע"ז פְּתָבוּ דֶּה"א דֶּהֱכִי הִנֵּה מְעַשָּׂה פִי דִי"ל דֶּהֱפְתוּב מְנָה מְגִינּוֹן א' לְהֵם מְטַעַם דְּשְׁלֹמֹה מְלָךְ בְּגִינּוֹן וְהִי מְגִינּוֹ מְכַנּוּן עִם הַשְּׁבוֹן יצ"מ וּמ"מ אִין לְנוֹ דְּמוֹגִינּוֹ לְמַלְכִי מְגִינּוֹן. ע"כ הַנְּצָרָךְ ר"י לְבוֹא עֲלָה מְדִין הַקִּישׁ וּמְקִישׁ מַלְכוּת שְׁלֹמֹה לִיצ"מ וְהַקִּישׁ אֲתִי לְאַשְׁמוּעִינּוֹ לְכָל

המלכים דמונין מניסן ומקרא מסורס הוא וי"ל דשלמה לא עמד פלל בניסן: ואין להקשות לפי האמת מנ"ל לר"י דהפתוב אתי להקיש מלכות שלמה ליצ"מ פדי למילף מינה דמונין למלכים מניסן ולומר מקרא מסורס הוא.

אימא דאה"נ פפושטי' דקרא והפתוב מונה מנגן אחד לשלמה וליצ"מ מטעם שפלה בניסן פנ"ל בדברינו. די"ל דא"כ ה"ל למיכתב להאי חודש השני מיד בחדשבוני של יצ"מ וממילא הנה גדעין פיון דחודש אייר הוא שני ליציאת מצרי' ה"ה דהוא שני למלכות שלמה דהפתוב פלן במנגן אחד אלא מדכתב הפתוב להאי חודש שני במנגן דמלכות שלמה ע"כ לדרשא אתי ולהקישא אתי.

דנקיש מלכות שלמה ליצ"מ. ונהה כמ"ש ליצאת בני ישראל מארץ מצרים בחודש השני כו' למלוך שלמה דאתי להקיש מנגן הדדשי' דשלמה למנגן חדשים דיצ"מ דמניסן מנינו.

ועוד י"ל דמסתבר יותר לר"י דמקרא מסורס הוא ושלמה לא מלה בניסן ואתי לדרשא להא דמנינו למלכים מניסן ממה שנאמר דקאי אלמלוך שלמה שפלה בניסן והפתוב אתי לסיפור חשבון בעלמא.

והתו' לא כתבו די"ל דהכי הנה מעשה ולא אתי לדרשא אלא לפי הס"ד דר"י הנה מ"ל מפושטא דקרא מטעם דמנגן אחד להם. דבאמת מפושטי' דקרא י"ל פנ"ל לכן מפרש לי ר"י בלשון הקישא פדי להודיענו שהפתוב משמיע לנו בזה דמונין למלכים מניסן.

והשתא פריף שפיר הש"ס פיון דמפושטא דקרא לא מצית למילף ומקשת מלכות שלמה ליצ"מ א"כ יצ"מ גופא מנ"ל דמניסן מנינו כו' וכיון דמסיק לבסוף מקרא דויחל המלוך שלמה דמונין לשלמה מניסן והאי חודש שני אייר שמעינו שפיר דמה שהקיש הפתוב מלכות שלמה ליצ"מ היינו למנות מניסן א"כ ה"ה נמי לכל המלכים דמאי שנא: שם ד"ה ויצ"מ.

וכ"ת דלמאי דס"ד השתא י"ל דלא מת משה באדר שאחר עשתי עשר חודש דמשנה תורה כ"א בשנה שלאחריו. א"כ טפי להו אכילת הפן על מ' שנה וכו' לכאורה תמוה דהא לפ"ז שפיר החשבון מכונן מ' שנה פיון דעד ט"ו לחודש אייר טעמו טעם מן בעוגות שהוציאו ממצרים א"כ אי נימא דאייר הוי ר"ה ליצ"מ א"כ חסר למלוי שנה י"א חודש ומחצה.

שקרי ב' שבועות מט"ו בניסן עד ר"ח אייר אכלו מן מהעוגות. וב' שבועות מט"ז בניסן שאחר מיתת משה עד ר"ח אייר השלים לשנה והיה שנה שלימה מכונן.

וכן בשאר כל החדשים למשל אי סיון ר"ה חסר לשנה הראשונה של אכילת מן י' חדשים ומחצה. והשנה של מיתת משה משלמת י' חדשי' ומחצה היינו עד ט"ז ניסן שאחר מיתת משה שפסק הפן וחודש ומחצה של שנה ראשונה לאכילת הפן משלים לשנה שלימה.

לזה העירני הרב המובהק מוה' שמואל שטראשון: שם ד"ה ואימא אייר כו' נ"ל דלהכי מביא הש"ס גושפא זאת מפסוקי ויהי כו' אף דלא הי צריף לזה פקושפית הגאון דמנה מוכח ג"כ דלא מנינו מט"ו בניסן כמ"ש התוס' לעי' דף ב' ע"ב.

הָרַב הַגָּ'ל: שָׁם ד"ה וְאִם אֵינָא. וְהָא דל"ק בְּשָׁנָה הַשְּׁנִית מְשׁוּם דְאִפְתִּי לָא עֵינִיל אֶלְא יוֹם א' כו'.

וּי"ל לְפּוֹם הַש"ס דִּילֵן דְלָא מִיִּתִי רְאָיָה לר"מ דְיוֹם א' בְּשָׁנָה ח"ש מְקַרְא דְנוֹיָהי בְּחֻדְשׁ הָרֵאשׁוֹן כו' פְּדִמִּיתִי הִירוּשָׁלַיִם וְאִסִּיק בְּקֻנְשִׁיא אֶלְיָבָא דר"א (הֵבִיאוּ הַתּוֹס' לְקַמֵּן ד' י' ע"ב ד"ה מְדַאֲפִתִי) י"ל דס"ל דָּאָף לר"א נֹכַח לְחֻשׁוֹב הַשָּׁנָה שְׁלֵא נְכַסַּס בָּהּ עֲדִינֵן ל' יוֹם בְּחֻשׁוֹב הַשָּׁנִים שְׁעָבְרוּ בְּמִסְפָּר הַמְצֻטָּרַף ר"ל שְׁנִית שְׁלִישִׁית כו' וְכֵן שְׁנַת דְּבוּק כְּמוֹ בְּשַׁנַּת עֶשְׂרִי וְכְדוּמָה וּבְזָה מִיָּנֻשָׁב ג"כ קו' הַגָּאוֹן לְקַמֵּן ד"ה וְכַתִּיב.

מֵהַגָּ'ל: דָּף ד' ע"א דה' רַאב"י שְׁהָרִי לְרַבְּנָן דְרַאב"י דְדָרְשִׁי כו' פִּל עֲצָמוֹ שְׁל הַנְּקֻשׁ זָה ל"צ אֶלְא לְעֶצְרַת ור"ה כו' צ"ע דְשָׁם בְּשָׁבוּעוֹת אֵינָא עֶצְרַת וְיוֹה"כ דְבַר"ה פְּתִיב וְשְׁעִיר וּע"ע בְּמִנְחַת שִׁי. מֵהַגָּ'ל: דָּף ג' ע"א ד"ה אֶחָד הַנּוֹדֵר כו' אַע"ג דְלָא אָתִי לִידֵי גִזְבָּר שׁוֹב אֵינִי עוֹבֵר לְכַאוּרָה יֵשׁ לְדַקְדָּק מְהֵא דְתַנּוּן בְּחֻגִיגָה ד' ז' מִי שְׁלֵא חָג בִּיו"ט רֵאשׁוֹן שְׁל חָג חוּגָא אֵת פֶּל הַרְגָל עָבַר הַרְגָל וְלֹא חָג אֵינִי חֲטִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ.

וְהָרִי בְּשִׁמְעֵתִין מְרַבִּינָן לְעוֹלוֹת רַאִי וְשִׁלְמִי חֻגִיגָה לְכַל תְּאָחַר בְּג' רְגָלִים כַּמ"ש רֵש"י וְתו' אֶלְמָא אִפִּי הֵיכָא שְׁאֵינִי חֲטִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ מ"מ עוֹבֵר בְּב"ת. וְה"נ אֶמְרִינָן לְקַמֵּן דְה"א בְּאַפְרִישׁ וְלֹא אֶקְרִיב אֵינִי עוֹבֵר מִטַּעַם פֶּל הֵיכָא דְאֵינָא בִּי גִזְא דְרַחֲמֵנָא אֵינָא קַמ"ל קְרָא דְעוֹבֵר.

הָרִי אִפִּי הֵיכָא דְאֵינָא בִּי גִזְא דְרַחֲמֵנָא אֵינִי חֲטִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ. מ"מ עוֹבֵר בְּב"ת.

וּי"ל דְדוֹקָא בְּק"מ שְׁעוֹמְדִין לְקַרְבִּי שְׁפִיר עוֹבֵר אֶפִּילוּ הֵיכִי שֵׁא ח' בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ אֶבֶל בְּקַדְשִׁי בְּדָק הַבַּיִת אֵינִי עוֹבֵר אִפִּי הֵיכָא שְׁאֵינִי מוֹסְרָם לִיד גִּזְבָּר וְכֵן מוֹכַח לְהֵדְאָא בְּחֻלְיוֹ דָּף קל"ט יְעו"ש: שָׁם ע"ב ד"ה נְחַרְמִים דְאֵלוּ לְפַהֲגִי לִית לֵן בָּהּ.

כֵּן הוּא דַּעַת רֵש"י בְּע"ז ד' י"ג וְיוֹמָא ס"ו וּבְכוּרוֹת אֶבֶל הַתּוֹס' בְּיוֹמָא שָׁם פְּתָבוּ לְהֵדְאָא דְאֶפִּילוּ לְפַהֲגִים אֲסוּר דְחֻיָּשִׁינָן לְתַקְלָה מ"מ הַתּוֹס' בְּע"ז הַסְּכִימוּ לְדַעַת רֵש"י וְע"ש: דָּף ד' ע"א ד"ה צְדָקוֹת.

וְהָר"ן פִּי פֶּל מִיִּדֵי דְלָא תְלִיָא בְּמַקְדָּשׁ אֵינִי לוֹ עֲנִין לְרַגְלִי כו'. בְּכַתְבֵי הַגָּאוֹן הַחֲסִיד מוֹה' אֶלְיָהוּ נ"ע מוֹוִילְנָא רַאִי לְזָה דְכַה"ג מְצִינִי בְּקַרְא דְכַתִּיב וְאֶלָּה בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר יִנְלָדוּ לוֹ בְּפָנָיו אָרָם.

וְחֻשִׁיב לְבַנְיָמִין בְּהַדְיָהוּ אַעפ"י שְׁנוֹלַד בְּבֵית לְחָם דְלָא קָאִי אֶלְא אֲשָׁאָרָא וְעֵינֵן מ"ש רַבִּינוּ לְקַמֵּן בְּסוּף הַדְּבוּר דְבְּפִסְחָא פְּקַעִי ב"ת דִּידְנִי לְאַלְתֵּר. וּבְד"ה וּפְסַח כָּתַב דְבְּפִסְחָא ל"ש ב"ת.

וְלֹא קָאִי פֶּלֶל אֶפְסַח כְּמוֹ שְׁלֵא קָאִי עַל צְדָקוֹת: שָׁם וְדוֹחַק לְאוּקְמִי מִיִּלְתָּא דְרַב אֲשִׁי דְלָא פֶּהֶלְכְתָּא כַּמ"ד לָאוּ שֵׁאב"מ לְוִקִין עֲלֵיוּ הַקְּשָׁה הָרַב הַחֲרִיף מו"ה מְרַדְכִי אֶלְיַעֲזָר נִי דְהָא הַתּוֹס' בְּשָׁבוּעוֹ ד' י"ז ד"ה צָרִיף שֶׁהִי לְמַלְקוֹ.

הַקְּשׁוּ מְהֵא מוֹכַח דְלוֹקִין עַל שֶׁהִי וּבְמַכּוֹת ד' כ"א תַּנּוּן הִי לֹבֵשׁ פְּלָאִים וְאֶמְרוּ לוֹ אֵל תְּלַבֵּשׁ חֲטִיב. וְאֶמְרִי שָׁם בְּגַמ' אֶמְרַב בִּיבִי לֹא לֹבֵשׁ מִמֶּשׁ כו' וְרַב אֲשִׁי אֶמְרַב אֶפִּילוּ לֹא שְׁהָה אֶלְא כְּדִי לְפִשְׁטָא וְלְלַבּוֹשׁ חֲטִיב.

הרי לרב ביבי לא משייב אשהיה ותיקצו דר"ב לפ' אדר"א כו' עוד תי' דר"ב פוטר בשקני' משום דה"ל לשב"מ. והכא קבעי למ"ד לאו שאין בו מעשה לוקין עליו.

ור"א ס"ל פנין שתחלתו בא ע"י מעשה לוקין עליו ע"ש. הרי לחד תירוץ סובר ר"א לאו שאב"מ לוקין עליו.

אף ד' התוספות צ"ע שהרי בזבחים ד' ק"ט ע"ב אפרין א"ל ר"א לרב מרי לאו שאב"מ הוא וכל לשב"מ אין לוקין עליו. הרי להדיא דר"א סובר לאו שאב"מ אין לוקין.

והרמב"ם ז"ל בפ"י מהלכות פלאים פסק כתי' דר"א דמכות. הרי דס"ל כתי' הב' של התוספות משום דתחלתו ע"י מעשה ולפ"ז נדחה ראית הגאון מהך דנזירות טהרה די"ל דכינן דתחלתו על ידי מעשה הטומא' עובר נמי בב"ת ד"ג רגלים שאח"כ ויתיישב בזה מה שהקשה במילואים ד' הרמב"ם אהדדי עכ"ד הנ"ל.

ונראה לי דאה"נ דרבינו לא ס"ל כתי' קמא של התו"ס שבועות הנ"ל. שהרי לפ"ד בתי' הא' גם ר"א ס"ל לאו שאב"מ לוקין עליו.

ונה דחוק גדול. וס"ל כתי' השני שם דכינן דתחלתו בא ע"י מעשה.

ומ"מ הקשה רבינו שפיר מהך דנזירות. דאי ס"ד דב"ת דנזירות תלוי בב"ת דרגלים א"כ אין לוקין עליו אף שתחלתו בא ע"י מעשה.

דשאני גבי פלאים פנין שתחלת לבישה הי' באיסור א"כ כל זמן שהוא לבוש בכלאים נמשך אחר מעשה האיסור משא"כ גבי טומאת נזיר אי ס"ד דב"ת דידי' תלוי ב"ג רגלים א"כ במה שמשמא עצמו אין כאן שום איסור ב"ת ואימתי בא איסור ב"ת לאחר ג' רגלי' ולא נמשך כלל למעשה הטומאה וה"ל לאו שאב"מ.

אף מ"מ יש להקשות עליו שהרי מהא דבעי רבא צריף שהיה למלקות מוכח עכ"פ דבעי אליבא דמ"ד לאו שאב"מ לוקין עליו והוא דלא פהלקתא. ויש לחלק דהאבעיא שפיר אזלא למ"ד אפי' אי לא פסקינן פנותי'.

אבל ר"א דפסק הלכה אליבא דמ"ד שלא פהלקה הוא דחוק. ומ"ש רבינו דר"א אתיא כמ"ד לאו שאב"מ לוקין עליו לאו למימרא דר"א הכי ס"ל אלא דהמימרא שילו אזלא אליבא דהך מ"ד.

ויתיישב קושני' הנ"ל מזבחים פנ"ל ליישב ד' רבינו. אף כל זה ל"ד רבינו.

אבל הרא"ש שם מפרש להדיא דר"י ור"ל שם בנזיר דפליגי לענין מלקות היינו דפליגי אליבא דמ"ד לאו שאין בו מעשה לוקין עליו. ובדר"א מפרש דלאו דווקא טימא עצמו מזיד אלא אפי' שוגג כל שהשהיה היה במזיד עובר בב"ת וע"כ צ"ל דאתי' כמ"ד לאו שאין בו מעשה לוקין עליו.

אבל התו' נזיר י"ז ד"ה אל תנזור כתבו להדיא דהא דנזר והוא בבה"ק הוי לאו שיש בו מעשה במה שאינו יוצא משם בשעת נזירות: ומ"מ נ"ל דמשפחת לה ע"ד הרא"ש דב"ת דנזירות תלוי ברגלים בגונא שיש בו מעשה.

כגון שטקמא עצמו במזיד סוף רגל שלישי אחר שנטהר מטומאת שוגג וכיון שהגיע סוף הרגל השלישי ונטהר מטומאתו בשוגג טקמא עצמו במזיד ועשה מעשה וכיון שא"א לו לטטהר א"ע עד אחר שיעבור עליו כל הרגל א"כ ביטל ל"ת דבל תאחר במעשה.

ונה נדאי היכא דעבר הרגל ולא השלים נזירותו דעובר: שם והא אפשר לומר דהאי תנא ל"ל דרבי יאשיה לכוונה צ"ע דבד' התוס' מכות וחקולין מוכח דלד"ה חייב משום פלאי זרעים וכלאי הפרם פשזרע חטה ושלורה וסרצון.

ונראה דה"ק דל"ל להתוס' לדחוקי שזרע פלאי פרם וכו': דף ז' ע"א ד"ה כגון שזרעו עליו ב' רגלים והומם כו' ק"ל למה נאדי רב שישת ממאי דס"ד עד השתא בשלא הומם ומיירי בשאבד אחר שזרעו עליו ב' רגלים והפריש אחר תחתיו כו' לכוונה י"ל דבנאבד כיון דהבעלים צריכין להקדישו מחדש פשיטא דכקרבן אחר הוא ולא מצטרף להראשון.

אבל בהומם שמחללו על אחר ואומר זה תחת זה ומפח קמא קאתי ה"א דמצטרף קמ"ל דלא. ועיין יומא (ד' ס"ג) דבנאבד השעיר צריך הגרלה שנית ובהומם א"ל הגרלה שנית.

וכן עמד בזה הרב מורש"ש נ"י ומדקדק היטיב הלשון מכ"ח קמא קאתי אבל אין זה מוכרח כ"כ ומ"מ תקשי לר"ש מנ"ל לאוקמי קרא בגונא דהומ' אימא דאה"נ בהומם מצטרף וקרא מיירי בנאבד וקמ"ל דלא מצטרף דנדאי אין זה פשוט כ"כ דבנאבד ל"מ כיון דמ"מ מפח נדרו קמא קאתי ה"א דמצטרף קמ"ל קרא דלא ובירושלמי משמע דאיירי בלא הומם אלא שהמירה באחרת וקמ"ל דלא מצטרף.

וע"כ צ"ל דגם הירושלמי מיירי בהומם דאי בהמיר בתמורתו א"כ התמורה הוא קרבן חדש בפ"ע ומה"ת נאמר דמצטרף: שם ד"ה ולא בקרבנה. ורש"י פי' דבכור שזרעה שנתו סד"א שפסול הואיל ואיחרו ג"ר כו' תיפוק לי' דס"ד שפסול הואיל ועבר על עשה דתאכלנו שנה בשנה.

לכוונה הי' מקום לומר דכוננת רש"י ז"ל דהא דשינה הכתוב עליו בכור לעכב דאף דבכל הקדשים אינו נפסל הקרבן באיחורו מ"מ בכור שנה עליו הכתוב לעכב בעשה דנהבאת שמה ועשה דתאכלנו שנה גבי בכור לעכב.

ורש"י דנקט ג' רגלים קושטא נקיט כיון שזרעה שנתו ממילא גם ג' רגלי' עברו וכשזרעו ג"ר בכור שנה עליו לעכב ונפסל הקרבן. אבל מעשה דתאכלנו בלבד לא שמעין דנפסל הקרבן כיון דבקדשים בעינן שנה עליו הכתוב לעכב.

ובאמת יש לדקדק על מה שכתב רבינו לעיל ד"ה יהי דאי לאו דאשמועינן קרא דאין הקרבן נפסל באיחורו ה"א דתרונויהו ללא אפריש ושהנה עליו הכתוב לעכב כו' שלפ"ז למה לן תרי עשה ותרי לאוי.

וע' מה שכתב דבמילואים יישב זה: שם וכ"כ הרמב"ם בפ"א מהלכות בכורות עבר ואיחר הבכור בתר שנתו אעפ"י שזרעו בל"ת לא נפסל כו' בעל בה"ז הקשה על דברי הרמב"ם ז"ל שהרי הרמב"ם פסק באחרי דאין בין עצרת לעצרת אלא ד' ימים בלבד ולא משפחת לדידהו שנה בלא רגלים.

א"כ תפוק ל' דעובר אחר שנתו בל"ת דב"ת כמו בכל הקדשים. ולכאורה הי' נ"ל ליישב דהוקשה לו להרמב"ם דלמה לן קרא דתאכלנו שנה בשנה גבי בכור הא בלא"ה עובר בפעשה דנהבאתם שמה ברגל א' כמו בכל הקרבנות.

ובג"ר עובר בב"ת פדרבינו לעיל בכור בב"ת. אלא ע"כ דגלי לן קרא גבי בכור דאינו עובר עליו כ"א בפעשה דתאכלנו שנה בשנה.

וקא דרבי קרא ב"ת לגבי בכור אינו כ"א אחר שעברה שנתו וכיון דאמר רחמנא אייתי ולא אייתי קם ל'י' בבל תאחר. ולא קאי פלל לענין ג' רגלים דחשיב התם בבירייתא כמו דלא קאי אצדקות ופסח.

אבל י"ל דקרא איצטריף לאשמועינן להיכא שפאבד הבכור דפשיטא דאינו עובר עליו בפאבד דל"ש לומר שחייב להפריש אחר תחתיו כמו בשאר קרבנות קמ"ל קרא היכא דנמצא הבכור לאחר שעברו ג' רגלים דחייב מיתה לאוכלי שנה בשנה א"נ פגון שהי' הקרבן חולה בקהרגלים שעברו או שהי' הבועלים טמאים דמ"מ חייב לאכול בסוף שנתו ומ"מ שפיר פתב הרמב"ם בכה"ג דמירי' בי' קרא.

ולמה שפי' רבינו דגם לאחרים מ"ל שנה בלא רגלים בלא"ה א"ש: והרב הגאון מוה' צבי הירש מסאלאנט אמר ליישב זה פגון שהבועלים טפלו בבכור רגל אחד ואח"כ נתנוהו לפהו. וזה פשוט דאין הפהו עובר בב"ת עד שיעברו אצלו ג"ר לבד הרגל א' של בועלים וקמ"ל קרא דמ"מ אם איחר שנתו עובר.

וא"ש דברי הרמב"ם ז"ל: והגאון בעל ח"צ האריף בשאלה י"ב והעלה דבבכור ליכא עשה דרגל אחד ולא ב"ת דג"ר אלא להבועלים שיתנונו לפהו. אבל הפהו רשאי לקיימן י"ב חודש ומ"ש התוס' ר"ה ד' ו' ד"ה הא בכ"מ דאין לדקדק מפאן שיהא שייף ב"ת בנתינה לכהו כו' היינו בב"מ אבל בבכור תם ודאי דאיכא ב"ת בנתינה לכהו וא"ש ד' הרמב"ם: דף ח' ע"ב אלא ולדה בעצרת היכא משתינו לה.

ק"ל דלמא חל עצרת בשבת ואין קרבן יחיד דוחה שבת כו' ונ"ל מפאן דעצרת פיון די"ל תשלומין פל ז' עובר בב"ת פל ז' וכו'. וק"ל דהא אמרינו בביצה י"ט דאין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שפה ולא בעצרת מפני שהו' יו"ט.

אבל מביא אד' תודתו בחג הסוכו' ומוקמינו התם בלעבור בב"ת הרי אעפ"י שא"י להקריב מ"מ עובר. וכן עמד בזה הרב מוהרש"ש והק' עוד שיהרי רש"י פי' לקמן (ד' ז) אהא דאמר פיון שצריף לאתויי מעיקרא קרא חייב ולא הוקבעו רגלי' לענין הקרבה ויש ליישב.

ומ"ש פיון דיש לעצרת תשלומין פל ז' עובר בב"ת. א"כ קשה אמאי אינו מביא תודתו בחג העצרת הרי חייב להביא בתשלומי העצרת את התודה.

וי"ל דהתם מסקינן דעצ' טובה קמ"ל דביא תודתו בחג הסוכות מחמת שבחה"מ ועצרת א"א לו להביא. א"כ פיון דבחג המצות ועצרת א"י עוד להקריב ועכשיו בחג הסוכו' יכול להקריב.

וכינן דאמר רחמנא אייתו וְלֹא אֵייתו קם לִי בב"ת. א"כ האי עצה טובה הוא שאינו צריך לטרוח בחינם להביא תודתו אחר הרגל וא"כ שפיר הנה עצה טובה דלא יהי צריך לעכב בירושלים לאחר עצרת בשביל תודתו.

תדע הרי יכול להביאה ביום שלאחר חג המצות מה לי בתשלומין של עצרת מה לי ביום שלאחר חג המצות אע"כ כינן דע"ט קמ"ל יבי' תודתו בעת שפא לירושלים בשביל הקרבן ראיה נחגיגה ולא לעכב ולאחר בשביל הקרבנות.

ועוד שהרי על עצרת נמי עובר בב"ת אע"פ שגדרים ונדבות אין קרובין ביו"ט וע"כ צ"ל כמ"ש התו' ד"ה מאורחא חגיל ע"ש: שם דה' ות"ק ור"ש כו' וכיוון דת"ק ל"ל בע"כ לדיוקא למה נאמר חה"ס כו' לכאורה קשה דילמא איצטריך דהקישא דסכות לחג המצות דטעון לינה א"כ י"ל דחה"מ אתי לאקושי לִי חה"ש לענין תשלומין והדרא קושיא לדוכתא.

וי"ל דמ"מ מקשה הגמרא שפיר דאפי' את"ל דת"ק נמי א"ל א"כ למה נממר כו' וחה"ס אתי לאקושי לחה"מ לענין לינה מ"מ תו ליפא למידרש מחה"מ לתשלומין דעצרת דהא פבר אפיקתא לענין לינה מהנ"ל: דף ט' ע"א ד"ה מ"ל לרבי וכו' והשתא מ"ל בשנה מעובר ובשנה מלאים דה"ל מר"ח אייר עד אדר ב' שנו' ימים.

ויש לעיין דהא הא דשמואל ס"ל דעושין שניהם מלאים ומפרש פן להמשנה דעירוכין היינו דעושין השנ' מתשרי ועד תשרי ח' מלאי דמוסיפין מרחשון ואייר שאח"ז דהם חסרים לפי חשבון לבנה ועושין אותם מלאים.

ולפי סברת הגאון דמקשה בשניהם מלאים הוא איפכא דאייר קודמת למרחשון. וכה"ג ל"צ למילתא דשמואל דהא השתא לא יהא אלא שבעה מלאים בשנה שלפני המעוברת ושבעה בשנה המעוברת וע"כ פוננתו דהא מה"ט גופא דאין עושין ח מלאים בשנה א' משום למאן דל"ל דשמואל דקדים אתי סיהרא תרי יומי מיז אחר חשון בשנה שניה.

ורש"י דפי' שם בתשרי נראה דל"ד הוא דהא מיז אחר אייר קדים אתי סיהרא תרי יומי וא"כ קשה מ"ש אח"ז ואע"ג דמשמע שם בעירוכין דאין עושין שניהם מלאים א"כ שנה שלפניה מעוברת והכא א"א דשנה זו מעוברת ואין עושין שני שנים רצופין מ"מ בפרש"י ותוספות משמע שאפשר להיות.

פוננתו למ"ש רש"י ותוספו' שם כמו שאפשר לשמואל לעשות ח' מלאים כששנה שלפניה מעובר' ה"ה כשהוא עצמה מעוברת דהא השתא נמי יחסר כמו ע"י העיבור וליפא תרי יומי וה"ה פאן שהשנה מעוברת לא צריך תו שיהי' ר"ה שלפניה מעוברת.

ולפ"ז ק"ל בה טובא דבשלמא התי' דעושין ח' מלאים וחשון קודם לאייר אימתי קדים אתי סיהרא לאח' אייר וזה נתיקן ע"י העיבור דהא חודש העיבור לעול' חסר ס"ל והתוס' מחשון נחסר ע"י העיבור ולא קדים אתי סיהרא תרי יומי דע"י חודש העיבור נעשה פסדרן אבל הכא מה יתן ומה יוס' יש השנה מעובר' אחר שהוספנו ועשינו אייר בשנה העברה מלא ובשנה זו חשון מלא במה שיעב' השנ' ויעשו אדר ב' חסר דהא מ"מ מיז אחר חשון קדי' אתי סיהרא תרי יומי ומה יועיל לו העיבור שאח"ז.

ועוד הא גם פאן נמי י"ל ש'השנה שלפני אייר מעוברת דהא אין עושין שני שנים מעוברות זא"ז וכה"ג בהפסק שנה עושין ולא הוצרכו לרש"י ותוס' דמ"ל בגונא דמוקי שם להמשנה דעירוכין.

ול"ל דאפי' לא יהא שנה שלפניה מעוברת נמי ניקח דהא איכא שתי ידות שעה היתירים על כ"ט יום וי"ב שעות מרחק מולד האחד מתבירו וזה יעלה לשנה ומחצ' י"ב שעות ותו לא קדים אתי סיהר' חד יומא אשר נדח' רש"י בפ"י ע"ש דלפ"ז תקשי על הגמ' גופא ל"ל לשנויי במעוברת דגם בפשוטה מ"ל וע"כ דקדים את סיהרא יום וחצי נמי לא וא"כ מה יועיל בעיבו' השנה אם לא שיהי' שנה שלפניה מעוברת.

ועוד ק"ל דהא לפי חשבוננו ע"כ אדר שני מלא ס"ל דבלא"ה שני"ו ל"מ בשילהי אדר ב' וא"כ יש לפניה שלש ימים יתירים מאייר ומרחשון ומאדר ב' ומלשנונו משמע דלא ק"ל אלא על אייר ומרחשון וע"ז רמז לעינין ברש"י ותוספו' דע"י חודש העיבור ותקון הפל ומה תקן דהא השתא מיגרע גרע דהשתא קדים ואתי סיהרא תלתא יומי אף שיש לדחוק ולינישב דאה"נ דמאדר ב' ומרחשון ק"ל שנה שלפניה לא הי' יכול לעשות מעוברת דהא שנה זו מעוברת.

פשוטות לשון לא משמע פן להמעיין בדבריו ועוד דע"ז ל"ת פלוג גם מרש"י ותוס': מהרב מו"ה מרדכי אליעזר נ"י: שם בד"ה ומאן תנא וכו' וק"ל דלאחרים נמי מ"ל ע"כ. ונראה ליישב דלפי סברת הגאון דגם לאחרים מ"ל במאי טעה המקשה שהקש' אלא שנה בלא רגלים המ"ל עד דמסיק כדר"ש הא לכ"ע מ"ל.

ותו דבד' ד' א' מוקי לה לברייתא דרבה ב"ש דאין מחסרין ואין מעברין שום חודש לצורך פאחרים. ולפי שיטת הגאון הלא לאחרים נמי מעברין ומחסרין לצורך וכן בסופה ד' נ"ד ב' דקאמר ל"ק הא רבנן והא אחרים משמע דלאחרים אין מעברין ואין מחסרין לעולם: ומזה נראה לומר הא דמשני בערכין הך ברייתא דאור יום הנה פאחרים היינו דהך ברייתא ס"ל בהא פאחרים דאין בין ר"ה לר"ה ועצרת לעצרת אלא ד' ימים בלבד מיהו בהא פליגי דהברייתא דאור יום הנה ס"ל דחודש העיבור לעולם שלשים וא"כ ההכרח לחסר שאח"ז בשנה מעוברת שלא יהי' יותר מחמשה ימים בין עצרת לעצרת אבל אחרים עצמו לא ס"ל בהא פהך ברייתא אלא ס"ל אדר הסמוך לניסן לעולם חסר.

ולפ"ז תו לא צריך לחסר ניסן ועצרת לעול' ו' בסיון ולא מ"ל לאחרים שנה בלא רגלים וכפירש"י. וזה שפירש"י ואם היתה מעוברת חמש' דחודש העיבור חסר ס"ל.

מיהו לפ"ז לא הנה צריך לומר כפרש"י דהמ"ל פהאי חנא דאור יום הנה ובסנהדרין די"ג ע"ב משמע פפירוש הגאון דא' שם מאי קסברי אמר רב שמואל בר"י אחרים בתקופת ניסן קניימי ופריה שם ולעבר' לאדר משמע כפי' הגאון: אולם התוס' הרגישו בזה והקשו מר"ה שהבאתי לעיל דאין מעברין ואין מחסרין שום חודש לאחרים ולא הזכירו הדין דסוף' והניחו בתימא.

ורש"י שם הרגיש בזה שכתב דמוטב לעבר יום א' מלעבר חודש אחד. דהא פסח בב"דו נמי לא עבדינן אף פדי שלא יתעבר השנה טוב לעבר אדר ולעשות פסח בב"דו וה"נ דכונתי'.

מיהו קושיות התוס' יש ליישב ולומר דאפיי בר"ה דף ד' דלא מוקי פריית' דרבה ב"ש כאתרי' מה"ט הוא דס"ל דגם לאתרי' נמי מעברין ומחסרין לצורך' ורבה ס"ל דאין מעברין ומחסרין בצורה לאתרי' וא"כ ההוא סוגיא דעירוכין אליבא דאפיי דמעברין מחסרין לצורה וסוגיא דסופה פרהא דאין מעברין ואין מחסרין לצורך' וא"כ רש"י שפי' פאן דלאחרים לא מ"ל פי' פן לרבה.

מהרב הנ"ל ני' דף י ע"א ד"ה בעל מום אף בעל מום א"צ לאכלו בתוך שנתו מה"ת כו'. פן הוא להדיא בירושלמי פ"ק דר"ה וכן ראיתי בשו"ת בית אפרים שמיביא לירושלמי זה: שם ע"ב ד"ה בהפסקה לא מיירי.

ק"ל מ"מ ה"ל למיחשב לא' בתשרי ר"ה להתחלת עיבורין כו' כ"ש ה"א דבשע' הדחק מעברין אפי' לכתחיל' ואפי' שלא בשע' הדח' בדיעבד מיהו מעובר' וכו' ביאור דבריו דלאח' ר"ה מיד בדיעב' מעובר' ומ"ש ואפי' שלא בשע' הדח' קאי אר"ה פוננתו מדתנן תני א' בניסן ר"ה להפסק' אע"פ להפסיקו מאתמול מ"מ קרוי ר"ה לענן דיעב' דאינו מעובר' אף בדיעבד מכ"ש דה"ל למיחשב דב' בתשרי ר"ה להתחיל' לכתחלה מפני הדחק או באחד בתשרי לענן דיעבד: שם בד"ה מעברין אותה אח' ר"ה מיד וקא א"א לידע זמן אביב ופירות אילן אחר ר"ה מיד קודם זריעה ונתנה וכו'.

התוס' ר"ה ד' כ"א ד"ה עברה פתבו דבתקופת ניסן מעברין עליו בלבד. וא"כ אפשר לומר דקא דאמרינן מעברין אותה אחר ר"ה מיד מיירי דמעברין אותה בשביל תקופת ניסן.

ועיין במשנה למלך: דף י"א ע"ב ד"ה מידי דתלי במעשה וכו' מ"מ למ"ד אין מנחה בבמה אפילו בשל ציבור מא"ל. ע"כ.

מה דפשיטא לי' להגאון דמנחה אפילו של ציבור אינה קריבה בבמה. מספקא לי' להגאון בעל משנה למלך בפ"א מה"ל ק"פ הלכה א'.

ובעיקר ראיות הגאון יש לפקפק דר"י ור"ש הוא דס"ל בנבחים קי"ג דאין מנחה בבמה. ומר"י ודאי אין ראיה דבר"ה ד' י"ג קאמר עומר שהקריבו ישראל מהיכן הקריבו.

ופריך ממאי דאקריבו ומשני לא ס"ד דכתיב ויאכלו מעבור האר' ממחרת הפס' ממחה"פ אכול מעיקר' לא אכלו וע"כ דאקריבו עומר. והתוס' ד"ה ומהיכן פתבו ודלא כמ"ד האיר המזר' מתיר ע"כ (פי' דלדידך אפ"ל דלעול' לא הקריבו העומר והאיר המזרח מתיר) והשתא לר"י תקשה הא דאכלו בט"ז בניסן.

ומעיקרא לא אכול אמאי דל"ל דס"ל האיר המזרח מתיר וכסבר' התוס' הא ר"י גופא ס"ל בר"ה ד' למ"ד ובמנחות ד' ס"ח דיום הגף פולו אסור מדאוריית' בזמן שאין בהמ"ק קיי' דאין עומר ולדידיה בזמן שיש עומר ע"כ עומר מתיר וא"כ במה הותרו לר"י לאכול מן החדש' בט"ז.

וע"כ דאקריבו עומר והדר אכול הרי להדיא דלר"י דס"ל אין מנחה בבמה מ"מ הקריבו מנחת ציבור בבמת ציבור. דקא בגילגל הי' במת ציבור פדמוכח בקדושין דף ל"ז ובנבחים דף קי"ג וה"ה לשתי הלחם.

ואין לומר דס"ל פדמשיני בקדושין דף ל"ז דפריה אלא למ"ד מושב לאחר ירושה וישיב משמע אמאי לא אכלו מעיקרא. ומשני לא הנה צריכי דא"כ ס"ל דחדש אין נוהג אלא בארץ דהא תלמיא פיון דמושב לאחר ירוש' וישיבה משמע.

עי"ש דלפ"ז נדחה ראיתו דמיתי ראי' ובזמן שאין שה"ל הותר החדש מאיליו ואי ר"י ס"ל דחדש א"נ בח"ל אין פאן ראי' פלל דאפ"ת דבזמן שאין שה"ל לא הותר החדש מאיליו נמי א"ש. דאפ"ל דהקריבו מנחה מתבואה הגדל בח"ל דהא משנה מפונקשת היא במנחות פל קרבנות הציבור והיחיד באין מהארץ ומח"ל חוץ מעומר ושה"ל.

וגם אין לומר דר"י ס"ל דחדש נוהג בח"ל והא דלא אכלי מעיקרא דלא הוו צריכי ואכלו ממנחת הפסח מן הישן. דא"כ יקשה קושיות הירושלמי דאמאי לא אכלו מצה בלילי פסח דהו"ל לאכול מן הישן ובזה נדחה קושיות הט"ז על הב"ח ביו"ד סי' רצ"ג עי"ש.

ולר"ש נמי דס"ל בקדושין ד' ל"ח דחדש נוהג בח"ל ונדאי אין לפרש דלא הנה צריכי וע"כ הא דאכלו מן החדש בט"ז בניסן משום דאקריבו עומר. דאין לומר דס"ל האיר המזרח מתיר דהא ניחא לר"י ולר"ל.

אלא לרב ושמואל דס"ל עד הביאכם לעיכובא מא"ל. ועוד הא רש"י ותוס' בקדושין שם פירשו דלר"ש דאמר דחדש אין איסורו איסור עולם ס"ל כר"י דאמר יום הגוף פולו אסור והדק"ל הא דאכלו מן החדש בט"ז בניסן וע"כ דאקריבו עומר.

הרי דלר"ש קריבה מנחת ציבור בבמת ציבור וכן ר' ישמעאל דס"ל בזבחים שם דמנחה אינה קריבה בבמה דהוא חכמים דפליגי שם וס"ל דלא קרבו נסכים במדבר ס"ל בהדיא בקדושין דחדש אינו נוהג אלא בארץ וא"כ הי' אפשר להבי' מנחה מן החדש.

וכן להפוסקים דס"ל דאין חדש בשל עכו"מז אין פאן ראיה: מהרב מו"ה מרדכי אליעזר נ"י: דף י"א ע"א ד"ה לרנב"י ליתני חמשה מ"מ ק"ל הא תנן בפר' ר"י קודם לשתי הלחם לא יביא ואם הבי' פשר וכיון דאם הביא פשר לא פסיקא לי' דומיא דת"ש.

וי"ל דלא דמי דהתם חשיב א' בניסן ר"ה לדברים אחרים שפיר משני דלהכי ל"ח תרומת שקלים בהדיניהו משו' דלא דמו להו לענין דיעבד. אבל הכא דלא חשיב פלל ו' בניסן לר"ה פריה שפי' ולא שייך לתרוצי פיון דאם הביא פשר דמ"מ הני ר"ה לענין לכתחילה: דף י"ב ע"ב סד"ה מר"ה ועד יו"כ כו' ולמאי דפי' א"ש דס"ד דאף לר"י תלוי במעשה.

תי' הגאון עולה יפה להא דפריה שם ונהרי יובלות לשינויא דר"ש בדר"א דלא חשיב כ"א מידי דלא תלי במעשה אבל לשינויא דר"פ שם דל"ח אלא מידי דחגיל מאורתא דפריה שם ג"כ ונהרי יובלות אשר גם ע"ז שייך קושיות התוס' דשם אין תירוץ מספיק מהרב המובהק מו"ה ש"ש: שם ד"ה אף קציר ונהה מ"ל דמקיש איפכא מה חריש אסור לעולם כו' אף קציר לאתחלוק כו' וכה"ג מצינו בחולין (פ"ד ע"א) דכתיב חי' או עוף מה חי' אינה קודש כו' אי מה חי' אין במינה קודש כו' לא כחי' מה חי' לא כו' ע"כ.

דְּבָרָיו צ"ע דְּאֶדְרָבָה מְטוּנָה דְּהָא גַם הֵתָם אֲמַרְיָנָן מָה חַי' אֵינָה קוֹנְדֵשׁ וְלֹא אֲמַרְיָנָן בְּזַה מָה חַי' לֹא חִלְקֵתָ כּו' וּע"כ צ"ל דְּלִמְעַט מִיָּן כְּלָלִי כְּמוֹ דְּהוּהוּ ס"ד שֶׁם לְהוֹצִיא תוֹרִים וּב"י בְּזַה אֲמַרְיָנָן מָה כּו' לֹא חִלְקֵתָ (ע"ש בְּרַש"י).

אָבֵל אִם חָל עַל קִצַּת מְאִישֵׁי הַמִּין מְקַרְהָ מָה כְּגוֹן קוֹנְדֵשׁ בְּזַה לֹא אֲמַרְיָנָן מָה כּו' לֹא חִלְקֵתָ. אֶדְרָבָה אֲמַרְיָנָן מָה חַי' אֵינָה קוֹנְדֵשׁ.

וּא"כ ה"ה הֵכָא דְּהָא לֹא מְמַעְטִינָן אֶלְא לְצוֹנְרָה מְצוּנָה דְּנוֹקָא אוֹלָם לְדְבָרֵי הַתּוֹס' שֶׁם ד"ה מַה. יֵשׁ קִצַּת מְקוּם לְדְבָרָיו.

אִף דְּבָרֵי הַתּו' בְּעֶצְמָם צָרִיכִים בְּיָאוּר קִצַּת. אֵין פֶּאן מְקוּמוֹ.

מְהַרְבַּ הַנְּ"ל דָּף י"ג ע"א ד"ה ור"י מוֹסִיפִין מַחְוֵל עַל הַקּוֹנְדֵשׁ. ק"ל מֵאֵי פְרִיָּה דְּלִמָּא נ"ל מְדֵאִיצְטְרִיָּה יוֹבֵל הִיא לְמַעוּטֵי שֶׁא"מ בְּסוֹפ' כּו' ש"מ שְׁמוֹסִיפִין ע"כ.

וְלִי י"ל דְּהַקּוֹנְדֵשׁ קָאֵי לְרַבָּנָן וְתַיְבַת וְרַבָּנָן דְּלַעֲיֵל קָאֵי גַם עַל קוֹנְשֵׁיָא הַזֹּאת וְדוּק: שְׁנִיָּה דְּדָף ט"ז ע"א ד"ה בְּן בְּקָר בְּן שְׁתֵּימִם. תְּיַרְצוּ תְּמוּהָ דְּהָא פְּרָה וְרַחֵל ג"כ אֵינָן בְּאוֹת חוֹבָה לְדוֹרוֹת.

וְאֵת"ל פִּינּוֹן דְּהַזְכָּרִים מְהֵן בְּאֵים חוֹבָה לְדוֹרוֹת לְהַכִּי מְסַפְקִינָן בְּנִקְבוֹתֵיהֶם נְמִי. עֲגָל וְעֲגָלָה מֵא"ל (עֵינָן מֵל"מ רִישׁ ה' פְּרָה אֶדְנּוּמָה דְּהַ' וְדַע הָרֵאשׁוֹן) שְׁעִיר וְשְׁעִירָה מֵא"ל (עֵינָן מֵל"מ פ"ז מֵה' מַעַה"ק דִּין י"ד) וּבְאֶמְתָּ י"ל דְּלִק"מ ע"פ שֶׁפ' הַרְמַב"ם שֶׁם ה' י"ד דְּפַר שְׁתֵּימִם וְכֵרִיָּה"ג.

דְּאִף חֲכָמִים ל"פ עֲלִיו אֶלְא מוֹסִיפִין וְעֵינָן מֵל"מ שֶׁם ה' פְּרָה אֶדְנּוּמָה ד"ה וְדַע הָאֶחְסְרוֹן. וְדַע דְּגַם בְּדִיבּוּר שֶׁלֹּפ"ז ד"ה עֲגָל נִרְאָה דְּאִישְׁתַּמִּיטְתִּי ד' הַרְמַב"ם בְּהָא דְּמַקְשָׁה עֲלִיו מִיּוֹמָא דָּף ס"ה וְד' הַתּוֹס' שֶׁם ד"ה מְשׁוּם.

מְהַרְבַּ הַנְּ"ל: שֶׁם בְּד"ה עֲשׂוּר תְּעֲשׂוּר. וְהַשְּׁתָּא קָרָא ל"ל לְפִטוֹר לְקוּם בְּמַעֲשֵׁי בְּהֵמָה ת"ל מְהַקְשֵׁיָא דְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה לְמַעֲשֵׂר דְּגֵן וּמַעֲשֵׂר דְּגֵן אֵינּוּ בְּלִקּוּם כְּדַתְנִיָּא תְּבוּאָת זֶרְעָה פְּרִט לְלִקּוּם וְלֹא מְבַעֵי לְפִי ר"ת דְּהָא דְּלִקּוּם פְּטוֹר הֵינּוּ בְּלִקּוּם אַחַר מִירוּם דְּנוֹקָא דְּהַשְּׁתָּא הַנִּי דְּוּמִיָּא דְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה אֶלְא אֶפְיָלוּ לְפִי רִיב"א וְכּו' וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לוֹמַר דְּאֵה"נ כָּל עֵינָר טַעְמוֹ שֶׁל ר"ת שְׁמִפְרֵשׁ דְּהָא דְּלִקּוּם פְּטוֹר הֵינּוּ דְּנוֹקָא הֵיכָא שְׁלִקְחוּ אַחַר הַמִּירוּם אָבֵל בְּלִקְחוּ קוּד' חֲזִיב מְשׁוּם דְּוּדָאֵי י"ל דְּגַמְרִינָן פְּטוֹרָא דְּמַעֲשֵׂר דְּגֵן מְפִטוֹר' דְּמַעֲשֵׁי בְּהֵמָה.

וְכִינּוֹן דְּגִלֵי קָרָא גְבִי מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה דְּפִטוֹר לְקוּם דִּידִי' הֵינּוּ דְּנוֹק' בְּלִקּוּם אַחַר שְׁחַל חוֹבַת מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה אָבֵל בְּלִקּוּם קוֹנְדֵם שְׁחַל חוֹבַת מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה כְּגוֹן בְּלִקְחָ עוֹבְרִין בְּמַעֲי אִמּוֹן חֲזִיב וְא"כ ה"נ י"ל גְבִי מַעֲשֵׂר דְּגֵן נְמִי פְטוֹר דְּלִקּוּם דִּידִי' דְּמִי לְפִטוֹר דְּלִקּוּם דְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה וְהֵיכָא שְׁנַתְמַרְח בְּיָדוֹ וּבָא בְּרִשׁוֹתוֹ לְכָלל חֲזִיב מַעֲשֵׂר חֲזִיב בְּמַעֲשֵׂר.

אָבֵל הֵיכָא דְּלֹא נִתְחַזְּבוּ בְּרִשׁוֹתוֹ וְלִקְחָ פְטוֹר מְמַעֲשֵׂר. וְנִרְאָ' שְׁזַה ג"כ ד' הַרְאָב"ד בְּהַשְּׁגוֹת שְׁמִפְרֵשׁ לְקָרָא דְּעֲשֵׂר תְּעֲשֵׂר וְהֵינּוּ לְאַחַר שְׁנַתְמַרְח וְדָאֵי פְטוֹר לְקוּם אָבֵל בְּלִקּוּם קוֹנְדֵם שְׁחַל חוֹבַת מַעֲשֵׂר וְנִתְחַזְּבוּ בְּיָדוֹ וְוּדָאֵי חֲזִיב לְעֲשֵׂר מְהַקְשֵׁיָא לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה וְכַנ"ל.

וא"כ מְיֻשָּׁב קְוֹשֵׁית רַבִּינוּ מַעַל ר"ת קָרָא דוּכֵן תַּעֲשֶׂה גַבִּי מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה ל"ל דְּוֹדָאֵי אֵי לֹא דְגַלִּי לֹן קָרָא דוּכֵן תַּעֲשֶׂה גַבִּי מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה לֹא הָוֵה יִדְעִינוּ בְּהֵי צַד פְּטוּר לְקוּם גַּבִּי מַעֲשֵׂר דְגֵן.

וְעוֹד דְּהָא דְגַבִּי מַעֲשֵׂר דְגֵן פְּטוּר לְעוֹלָם לְקוּם בֵּין קוּדָם שְׁחַל חוֹבַת מַעֲשֵׂר בֵּין לְאַחַר שְׁחַל חוֹבַת מַעֲשֵׂר קַמ"ל קָרָא דוּכֵן תַּעֲשֶׂה. וְע"כ וְרַעְוָה דְכַתִּיב גַּבִּי עֲשֵׂר תַּעֲשֵׂר הֵינְנוּ לְאַחַר שְׁנַתְמָרְח וְנִתְחַיֵּיב בְּמַעֲשֵׂי לְקוּם פְּטוּר.

אֵלָּא שְׁלַפ"ז יִקְשֶׁה עַל ר"ת וְרַעְוָה דְכַתִּב רַחֲמָנָא גַבִּי מַעֲשֵׂר דְגֵן שְׁפִטוּר קָרָא ל"ל בֵּינוּ דִּינְדְעִינוּ מְהַקְיִשָּׂא לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה. וִי"ל לְדַעַת ר"ת ע"פ שְׁפִי הָר"ן בַּפ"ק דְּנִדְרִים דְכָמוּ דְאָמְרִינוּ מִלְתָּא דְאִתְיָא בַּק"ו טַרַח וְכַתִּב לָהּ קָרָא.

ה"נ מִלְתָּא דְאִתְיָא בְּהַקְיִשָּׂא. הֵיכָא דְלִיכָא שְׁנוּיֵי רוּוִיחָא אָמְרִינוּ טַרַח וְכַתִּב לָהּ קָרָא.

א"כ אַע"ג דִּינְדְעִינוּ פְּטוּר לְקוּם דְּדָגֵן מִפְּטוּר לְקוּם דְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה קַמ"ל קָרָא בְּדָגֵן לְהַדְיָא לְפְטוּר לְקוּם. וְא"כ בְּלֹא"ה שְׁיִטַּת ר"ת אֲתֵי שְׁפִיר: אֵלָּא דְלַפ"ז קְשִׁיָּא טוּבָא לְשִׁיטַּת רִיב"ם דְּמַפְרֵשׁ אִיפְכָּא דְלְקוּם בְּמַעֲשֵׂר דְגֵן פְּטוּר הֵיכִי שְׁלַקַּח קוּדָם הַמְיָרוּם.

וְנִתְמַרַח בְּיָדוֹ. אֲבָל בְּלְקוּם אַחַר הַמְיָרוּם וְנִתְחַיֵּיבוּ כְּבָר בְּמַעֲשֵׂר אֵין לְקוּם פּוֹטֵר נִהְרִי בְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה מְצִינוּ אִיפְכָּא דְגַלִּי קָרָא כֵּן תַּעֲשֶׂה דְבִשְׁעַת עֲשִׂיָּה קַפִּיד קָרָא וְהֵינְנוּ הֵיכָא שְׁלַקַּח אַחַר שְׁנוּלְדוֹ וְכָאוּ לְחוֹבַת מַעֲשֵׂר פּוֹטֵר לְקוּם וְהֵיכָא שְׁלַקַּח עֲוֹבְרִין בְּמַעֲשֵׂי אֲמֹן וְנוּלְדוֹ בְּרִשׁוּתוֹ וְכָאוּ אֲצִלוּ לְחוֹבַת מַעֲשֵׂר חֲזִיב בְּמַעֲשֵׂר וְא"כ ע"כ צ"ל נְמִי ג"כ בְּמַעֲשֵׂר דְגֵן דְּפְטוּר לְקוּם דִּידְנִי בְּכַה"ג הוּא מְהַקְיִשָּׁי דְעֲשֵׂר תַּעֲשֵׂר: וְנִרְאֶה דְלְדַעַת הַרִיב"ם י"ל דְּוֹדָאֵי גַבִּי מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה נְמִי אִם לְקַח עֲשֶׂרָה בְּהֵמוֹת לְאַחַר שְׁכָבָר נִתְחַיֵּיבוּ בְּמַעֲשֵׂר אוֹ שְׁהִי לוֹ תַּשְׁעָה בְּהֵמוֹת וְלְקַח עֲשִׂירֵי בְּאֹפֶן שְׁאוֹתוֹ עֲשִׂירֵי נִתְחַיֵּיב בְּמַעֲשֵׂר וְוֹדָאֵי אֵין לְקוּם פּוֹטֵר מְמַעֲשֵׂר דְלֹא פְקַע חִיּוּבֵיהוּ בְּכַדִּי: אֵלָּא דְלֵהֲכִי אַהֲנִי קָרָא דוּכֵן תַּעֲשֶׂה לְהֵיכָא שְׁלַקַּח בְּהֵמוֹת שְׁלֹא נִתְחַיֵּיבוּ מֵעוֹלָם בְּמַעֲשֵׂר וְנִצְטַרְפוּ בְּיָדוֹ לְעֲשֶׂרָה.

אוֹ שְׁהִי לוֹ תַּשְׁעָה בְּהֵמוֹ' שְׁנוּלְדוֹ בְּיָדוֹ וְלְקַח עֲשִׂירֵי מִן הַשִּׁיק דְּהָא דִּיתְחַיֵּיבוּ בְּמַעֲשֵׂי כִּינוּן דְּמַעֲכָשִׁין שְׁלוֹ הַעֲשֶׂרָה בְּהֵמוֹת קַמ"ל קָרָא דוּכֵן תַּעֲשֶׂה דְבַכַּה"ג פְּטוּר מְמַעֲשֵׂר אֲבָל בְּלַקַּח לְאַחַר שְׁחַל חוֹבַת מַעֲשֵׂר עֲלֵיהֶם וְוֹדָאֵי אֵין לְקוּם פּוֹטֵר.

וְהַשְׁתָּא לְדַעַת הַרִיב"ם שְׁוֵה בְּהָא מַעֲשֵׂר דְגֵן לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה דְּהֵיכָא דְלַקַּח קוּדָם שְׁחַל חוֹבַת מַעֲשֵׂר וְהִגִּיעוּ בְּיָדוֹ לְכֻלְל מַעֲשֵׂר פְּטוּר מִטַּעַם לְקוּם. מ"מ הֵיכָא שְׁלַקַּח עֲוֹבְרִין בְּמַעֲשֵׂי אֲמֹן וְנוּלְדוֹ בְּרִשׁוּתוֹ וְוֹדָאֵי דְחֲזִיבִין בְּמַעֲשֵׂר.

וּמִטַּעַם דְּתִלְאֵן הַכְּתוּב בְּלִיָּדָה כְּסוּגִין דְּבַכּוֹרוֹ' הַנָּ"ל. וְהַשְׁתָּא א"ש דְּגַלִּי קָרָא וְרַעְוָה גַבִּי מַעֲשֵׂר דְגֵן לְפְטוּר לְקוּם קוּדָם שְׁחַל חוֹבַת מַעֲשֵׂר וְנִתְחַיֵּיבוּ בְּיָדוֹ וְהֵינְנוּ לְאַחַר שְׁמִירְחֵן דְּהָא דְאֵין לְקוּם פּוֹטֵר בְּכַה"ג כִּינוּן דְּבְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה בְּכַה"ג כִּינוּן שְׁנוּלְדוֹ בְּרִשׁוּתוֹ וְכָאוּ בְּיָדוֹ לִידֵי חֲזִיבַת מַעֲשֵׂר דְאֵין לְקוּם פּוֹטֵרִין קַמ"ל קָרָא דְוִרְעָה בְּמַעֲשֵׂר דְגֵן דְּפְטוּר וְה"פ דְּקָרָא לְדַעַת הַרִיב"ם עֲשֵׂר תַּעֲשֵׂר הֵינְנוּ לְאַחַר שְׁמִירְחֵם דְּוִקָּא תְּבוּאָת מַה שְׁמִירְחֵתֶם מִשְׁלָה אֲבָל לֹא מִשְׁלָל לְקוּם וְזֵהוּ כ"ד הַרְמַב"ם וְלַק"מ הַשְּׁגוֹת הָרַאב"ד ז"ל.

אָבֵל בְּלִקּוּם לְאַחַר שְׁנַת־חַיִּיבוֹ בְּמַעֲשֵׂר דָּגָן לְאַחַר שְׁנַת־מֶרְחֹו וּבְאֹו לְחֹבֶת מַעֲשֵׂר אוֹ בְּמַעֲשֵׂר בַּהֲמָה הֵיכָא שְׁלֵקְתָּן לְאַחַר שְׁפָבֵר חָל עַל־יְהִיֵּהוּ חֹבֶת מַעֲשֵׂי וְדַאי א"א לְלִקּוּם לְהַפְקִיעֵן מִיַּדִּי מַעֲשֵׂר וְכַנ"ל.

וְנִיחָא נְמִי דְלָא תִקְשִׁי מ"ש רַבִּינוּ דְאִימָא דְבְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה פְּטוּר לְקוּם לְעוֹלָם וְאִפְּלִי הֵיכָא שְׁלֵקְתָּן קוּדָם שְׁחַל חֹבֶת מַעֲשֵׂר וְנַתְחַיִּיבוּ בְּיָדוֹ מְהֵקִישָׂא לְמַעֲשֵׂי דָּגָן דְּפְטוּר בַּכַּה"ג. דִּי"ל דַּא"כ וְרַעְיָה דְכַתְּבַת רַחֲמָנָא גַבִּי מַעֲשֵׂר דָּגָן ל"ל נִילַף מַעֲשֵׂר דָּגָן מְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה דְהֵתָם ע"כ לְקוּם דְּפְטוּר רַחֲמָנָא הֵינְנוּ בְּקוּדָם שְׁחַל חֹבֶת מַעֲשֵׂר וְהֵינְנוּ הֵיכָא שְׁלֵקְתָּן עוֹפְרִין בְּמַעֲשֵׂי אֲמֵן.

דַּא"ל דַּה"א דְנוֹקָא הֵיכָא דְלִקְחָ וְנִלְדוּת גְּמוּרִין הוּא דְפְטוּר לְקוּם אָבֵל בְּלִקְחָ עוֹפְרִין חַיִּיב. דַּמ"ש לְחַלֵּק דְהָא מִפְּנֵי תַעֲשֶׂה לִיכָא לְמִיִּשְׁמַע חַיִּיבָא דְמַעֲשֵׂר דְאִיִּצְטְרִיף לְגִלוּיִי דְמִיִּרִי מְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה וְלֹא מִבְּכּוֹר כְּדַאִיתָא הֵהֵם בְּבְכּוֹרוֹת דְּדוֹנָא עַכְשָׁיו דְגִלִּי קְרָא דְזַרְעָה גַבִּי מַעֲשֵׂי דָּגָן ש"מ דְּפְטוּר לְקוּם דְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה הוּא בְּגוּנָא דְלִקְחָ וְלְדוּת גְּמוּרִין דְּמִסְתַּבֵּר יוֹתֵר לְהַאי גוּנָא מְלִמְדְרִישׁ לְלִקְחָ עוֹפְרִין שְׁבַמְעֵי אֲמֵן אָבֵל אִי ס"ד דְּגַם בְּלִקּוּם קוּד' חַיִּיב פְּטוּר א"כ וְדַאי מְמִילָא י"ל דְּבָכָל גוּנָא לְקוּם פְּטוּר וְאִפְּלִי בְּלִקְחָ עוֹפְרִין דַּמ"ש.

וְנִהְרִי לְדַעַת רִיב"ם לְאַחַר שְׁחַל חֹבֶת מַעֲשֵׂר א"א שׁוּב לְקוּם לְפָנוֹטְרוֹ וְלֹא פָקַע חַיִּיבִיֵּהוּ בְּכַדִּי אֲלֵא ע"כ מְדַגְלִי קְרָא וְרַעְיָה לְפְטוּר לְקוּם דְּמַעֲשֵׂר דָּגָן וְע"כ קוּדָם שְׁחַל חֹבֶת מַעֲשֵׂר. מְמִילָא יְדַעִינָן דַּבַּמ"ב לְקוּם עוֹפְרִין בְּמַעֲשֵׂי אֲמֵן חַיִּיב בְּמַעֲשֵׂי וְתַעֲשֶׂה לְחַיִּיבָא אֲתִי.

וּמַש"ה אִיִּצְטְרִיף פְּטוּרָא דְזַרְעָה גַבִּי מַעֲשֵׂר דָּגָן: דָּף י"ב ע"ב בַּד"ה יוֹבְלוֹת וְע"כ צ"ל כֵּן דַּא"ל"כ לַר"א נְמִי לַק"מ כו'. אָבֵל הַמְהַרְשָׁא ו"ל מְגִיָּה בַּד' הַתּוֹס' בְּשֵׁם תּוֹס' יִשְׁנִים דַּצ"ל דְּלִרְבָּא פְּרִי וְלֹא לַר"א.

וּמֵהַתִּימָה בַּמ"ש רַבִּינוּ לְעֵיל ד"ה וְנִהְרִי יוֹבְלוֹת שַׁלְפ"ד הַתּוֹס' נִיחָא לְהוּ לְשִׂאָר אֲמוּרָאֵי שְׁהָרִי וְנִדַּאי לְרַבָּא קָשָׁה. וְעוֹד שְׁהָרִי רַב אֲשֵׁי ע"כ אִית לִי הָא דַּר"א כְּמוֹ שְׁפַר"שִׁי שְׁם בַּדַּר"א: שְׁם זֶה נִפְקָא לִי מְדַתְנָא וְעֵינִיתָם אֶת נִפְשׁוֹתֵיכֶם כּו' וִי"ל דְלָא רַצָּה הַש"ס לְאוֹקְמֵי דַר"י דְלָא פְּהַלְכְתָּא כּו' וְאִין לְהַקְשׁוֹת דְּנִימָא דַּר"י אִית לִי הָא דַּר"ח מְדַפְתִּי וְנִפְקָא לִיָּה מוֹעֲנִיתָם וְתוֹס' יוה"כ נִפְקָא לִיָּה מַעְצָם עֲצָם.

וְתוֹס' שׁוּי"ט מְדַכְתִּיב תְּשַׁבְּתוֹ שַׁבְּתָכֶם דַּז"א דַּא"כ מַאי שְׁיִטְיִי דְתוֹס' שׁוּי"ט לְמִיִּכְתֵּב גַבִּי יוה"כ פִּינּוֹן דְּלִיּוּה"כ גּוֹפְנִי לֹא צָרִיף קְרָא. תַּדַּע דַּא"ל"כ מַאי פְּרִיף שְׁם בְּיוֹמָא וְתַנָּא דְעֲצָם עֲצָם הָאִי וְעֵינִיתָם מַאי עֲבִיד לִי הָא מְבַעֲיָא לִיָּה נְמִי לְתוֹס' שׁוּי"ט א"ו פְּדַאֲמָרָן.

שׁוּב רְאִיתִי בַּל"מ שְׁפָתָב כְּזֶה: וְעוֹד נ"ל דַּע"כ כָּל עֵינְקֵר דְרָשָׂא דְחִיָּיא בַּר רַב מְדַפְתִּי הוּא מְדַכְתִּיב בְּעָרְב כְּמוֹ שְׁפ"ר שִׁי שְׁם. דַּע"כ פִּינּוֹן דְכְּתִיב בַּט' לְחֻדְשׁ בְּעָרְב לֹא קָפִיד קְרָא אַעֲנׁוּי דְתַשְׁעָה דַּא"כ ה"ל בְּעָרְב בְּתַשְׁעָה לְחֻדְשׁ כַּמ"ש הַתּו' בְּבְרָכוֹת (דָּף ז') וַא"כ ל"ל לְמִילַף מְהָא תּוֹס' בְּכַנִּיסָתוֹ: וְנִרְאָה שְׁנַעְלָם מְפָרָן הַט"ז ו"ל דְּבַרִּי רַש"י אֵלוֹ דְלְדְבָרִיו שְׁם תִקְשִׁי אֲמַאי אִיִּצְטְרִיף בְּעָרְב הַל"ל וְעֵינִיתָם אֶת נִפְשׁוֹתֵיכֶם בַּט' לְחֻדְשׁ מַעְרַב עַד עָרַב דַּע"כ הָוִי יְדַעִינָן דַּא"צ לְהַתְעַנּוֹת ב"ט דַּא"ל"כ הָוִי יוֹתֵר מַעְרַב וְעַד עָרַב דְהָא ע"כ גַּם בְּעֵשְׂרֵי צָרִיף לְהַתְעַנּוֹת כְּדַכְתִּיב אָף בְּעֵשׂוֹר לְחֻדְשׁ תַּעֲנּוּ אֶת נִפְשׁוֹתֵיכֶם.

ועוד דהל"ל בפערב בתשעה עד ערב אע"כ דאענוי דט' לא קפיד קרא: והנה לכאורה קשה ל"ד רבינו דמ"מ תקשי פיון דקי"ל תוס' שוי"וט כר"י מוענית' א"כ לית לן להא דרשא דכל האוכל ושותה בתשיעי כו' א"כ חזיא ב"ר מדפתי ומר בר רב אשי דנפקא להו להך דכל האוכל ושותה מועניתם וע"כ הוא מה"ת פדאמר מ"ל להא דתניא.

משמע שמה"ת הוא. וכה"ג פתב רבינו בתשובה סי' א'.

א"כ תוס' שבת ויו"ט מנ"ל דהא קרא דבחריש וקציר מבעיא לן דקצירת עומר דוחה את השבת כר"י. שוב ראיתי בעל ל"מ וקרפן אהרן ופ"ח האריכו בזה יעו"ש: דף יג ע"א ד"ה חריש ומהכא נפקא לי' לר"ע שמוסיפין מחול על הקודש דלית לי' הא דאמר ר' ישמעאל עשר נטיעות כו'.

אף שבאמת פתבו התוס' לקמן ד"ה בסה"ד דלפי המסקנא דמ"ק יתכן דגם לר"ע ס"ל הלכתא דעשר נטיעות מ"מ י"ל שרבינו שקיל וטרי השתא לפי פשט הסוגיין דר"ע לית ליה הלכתא די' נטיעות: אמנם הגאון בעל פ"י הקשה על ד' התוס' אלו שכתבו דגם ר"ע ס"ל ההלכה די' נטיעות וההלכה אחי לבזמן שבהמ"ק וקראי לבזמן שאין בהמ"ק דתוס' שביעית אסור שד' תו' אלו תמוהין.

והוא ו"ל ליישב בדוחק דה"פ התוס' דהקרא אחי לאפוקי דלא נטעה לומר מדסמך הלכתא דעשר נטיעות לניסוף המים דש"מ דאינו נוהג תו' שביעית כ"א דומיא דניסוף המי' והיינו בזמן שבהמ"ק קמ"ל קרא דאינו כן אלא דתוס' שביעית לעולם אסור.

והדוחק מבואר דלפ"ז קבה למאי נסמך ההלכתא לניסוף המים דמטעם זה איצטרף קרא לאפוקי שלא נטעה ונא ה"ל למיסמך הלכתא די' נטיעות לניסוף המים וממילא לא הנה צריך קרא.

ונלפע"ד ליישב פונות התוס' בפשיטות דהא ע"פ לר"ע הא דקי"ל תוס' שבת ותוס' יו"ט הוא מק"ו דשביעית הקל צריך תוס' כ"ש שבת ויו"ט דחמיר דבעי תוס' ונהו דוקא שמעינן מקרא בחריש וקציר אבל מהלכה אין דנין ק"ו.

א"כ גם לר"ע איצטרף קרא דבחריש משו' שבתות ויו"ט דאלו מהלכה דעשר נטיעות אין דנין ק"ו פנ"ל ואיצטרף סמיכות ההלכתא די' נטיעות לניסוף המים לגלויי אקרא דמירי ונדאי אפילו בזמן שאין בהמ"ק שהרי אשמעינן בזה תוספות שבת ויו"ט דבעינן בהו תו' לעולם אפי' בזמן שאין בהמ"ק דכל הלכתא אחי לגרועי.

ואין להקשות דלמה להו להתוס' לחלק בין זמן שבהמ"ק לזמן שאין בהמ"ק הו"ל לפרש בפשיטות לפ"ד הנ"ל דאיצטרף קרא לר"ע לשבתו' ויו"ט דבעי תוס' מק"ו דשביעית ואיצטרף סמיכות ההלכתא דתוס' שביעית אינו נוהג כ"א בזמן שבהמ"ק.

לק"מ דא"כ לא הני לי' לקרא למיכתב תו' שבת ויו"ט גבי שביעית פיון דלגופי' א"צ פלל דמהלכתא די' נטיעות שמעינן דזקנות אסורות ומאי שייטי דשבת ויו"ט לשביעית. אבל לפ"ד התוס' א"ש דעיקר קרא אחי לכל מיני תוס' הן שביעית דמירי בי' קרא וממילא תוס' שבת ויו"ט.

אָלָא דְהֵלְכְתָא אַתִּי לְגִלּוּיִי אַקְרָא דְבִזְמַן שְׁבַהמ"ק דְּוָקָא נוֹהֵג תּוֹ שְׁבִיעִית דְּמַיְירִי בִּי קָרָא וּמַמִּילָא תּוֹ שְׁבַת וּיּו"ט בְּקַדְוִשְׁתָּן עוֹמְדִין. וְאַפְשָׁר דַּמ"ש הַתּוֹס' וּקְרָא לְבִזְמַן שְׁאִין בַּהַמ"ק כִּי דְהַקְרָא מְשַׁמַּע דְּלַעוֹלָם נוֹהֵג תּוֹ שְׁבִיעִית דְּוָמְיָא דְּתּוֹס' שְׁבַת וּיּו"ט דְּנוֹהֵג לְעוֹלָם קַמ"ל סְמִיכוֹת הֵהֲלַכְתָּא לְנִיְסוּף הַמִּים דְּתּוֹס' שְׁבִיעִית אִינוּ נוֹהֵג אָלָא בְּזַמַּן שְׁבַהמ"ק וַא"ש.

וּמ"מ אִין זֶה תְּפִיסָה עַמ"ש רַבִּינוּ בַּד"ה וּר"י לְהַקְשׁוֹת עַל הַתּוֹ דְּאַצְטְרִיף קָרָא מְשׁוּם שְׁבַתוֹת וּיּו"ט לְאִין בַּהַמ"ק דְּמַהֲלָכָה לִיפָא לְמַשְׁמַע אָלָא לְבִזְמַן שְׁבַהמ"ק כּו'. וְהָרִי לַפ"ד לֹא תְלוּי קַדְוִשְׁתָּא שְׁבַת וּי"ט בְּקַדְוִשְׁתָּא הַבֵּית.

דִּי"ל דִּיּו לְפָא מִן הַדִּין וְהִינּוּ תּוֹס' שְׁבַת וּיּו"ט לְהִיּוֹת פְּגֻדוֹן תּוֹס' שְׁבִיעִית. וְאִין הַלְמַד חֲמוּר מִהַמְלַמֵּד.

אַבְל מִיתוּרָא דְקָרָא דְבַחְרִישׁ וְקַצִּיר דְּשְׁמַעִינוּ מִהַלְכָה ע"כ אַתִּי לְשְׁבַת וּיּו"ט: וְנִרְאֶה שְׁנַעְלָם ד' הַתּוֹסְפוֹת אֵלּוּ בַּמ"ש דְּגַם לַר"ע ס"ל הַלְכְתָּא דִּי נְטִיעוֹת מִבְּעַל טַעַם הַמְלִיף שְׁהַקְשָׁה אַהָא דְאַמְרִינוּ בְּמַפּוֹת בְּסוּגִינָן דִּישׁ חוֹרֵשׁ תְּלָם א' וְחִיִּיב עָלֵינוּ מְשׁוּם שְׁמוּנָה לְאוּיִן דְּרָצָה שָׁם הַש"ס לְאוּקְמִי הַמְשָׁנָה דְּשָׁם כַּר"ע יַעו"ש וְהָרִי ר"ע דְּפְלִיג אַר"י לִית לִי הַלְכְתָּא דִּי נְטִיעוֹת א"כ אִיף חִיִּילָא אִיסוּר יו"ט דַּר"ה אַאִיסוּר שְׁבִיעִית דְּבִשְׁלָמָא לַר"י י"ל דְּמַיְירִי בִּיְלָדוֹת שְׁלֹא נְאָסְרוּ עַד ר"ה מִמֶּשׁ א"כ הָנִי אִיסוּר ר"ה וְאִיסוּר שְׁבִיעִית אִיסוּר בְּבַת אַחַת דְּאַף מֵאֵן דַּל"ל אִיסוּר כּוֹלָל אִית לִי אִיסוּר בְּבַת אַחַת וּכַמ"ש רַבִּינוּ ג"כ בְּתַשׁוּבָה סִי' ס' אַבְל לַר"ע דְּלִית לִי הַלְכְתָּא דִּי נְטִיעוֹת וּלְדִידִי אִפִּי' יְלָדוֹת אִיסוּר לְחַרְוֵן קוֹדֵם ר"ה קַשְׂיָא יַעו"ש דַּלפ"ד הַתּוֹס' הַנִּל לַק"מ.

וְלֹא עוֹד אָלָא שְׁמַשְׁנָה עֲרוּכָה הִיא וּכַמ"ש רַבִּינוּ. וּמ"מ אִין לְתַפְנוֹס עָלֵינוּ דְּהָא ר"ה הָנִי אִיסוּר מוֹסִיף לְגַבֵּי תּוֹס' שְׁבִיעִי דְּתּוֹס' שְׁבִיעִית אִינוּ כ"א בְּעֵשָׂה וְאִיסוּר ר"ה הָנִי בְּלָאוּ וְעֵשָׂה דְּכַבֵּר כְּתַבּוּ הַתּוֹס' בַּפ"ג דְּשְׁבוּעוֹת דָּף כ"ב ע"ב ד"ה דְּמוֹקִי לָהּ דְּאַאִיסוּר לָאוּ עַל עֵשָׂה לֹא מְקַרֵי אִיסוּר מוֹסִיף ע"כ ה"נ לֹא מְקַרֵי מוֹסִיף.

וְאִין לוֹמַר נְמִי דַּמ"מ מְקַרֵי ר"ה מוֹסִיף מְטַעַם דְּחַרְיִשְׁתָּא אִיסוּר שְׁל תּוֹ שְׁבִיעִית אִינוּ כ"א בְּקַרְקַע אֵל א"י וְכִינוּן שְׁחִיִּיל ר"ה גְּתוֹסְפָה לוֹ אִיסוּר גַּם בְּקַרְקַע אַחְרַת שְׁל ח"ל דַּז"א דְּלֹא מְקַרֵי מוֹסִיף כ"א הִיכָא שְׁנִיְתוּסַף אִיסוּר חֲדָשׁ בְּזָה הָאִיסוּר עֲצָמוּ שְׁהִי אִיסוּר מִתְחַלָּה כְּגוֹן חֲמוּתוֹ וְנַעֲשִׂית א"א וְכַדוּמָה.

מִשָּׂא"כ הָכָא זֹאת הַחַרְיִשְׁתָּא שְׁל ח"ל לֹא הִי עָלֵיהָ קוֹדֵם ר"ה שׁוּם אִיסוּר וּבְהַחְרִישָׁה שְׁל א"י לֹא גְתוֹסְפָה בָּהּ שׁוּם אִיסוּר כִּינּוּן דַּבְּלֵא"ה הִי אִיסוּר מְשׁוּם עֵשָׂה וְאִיסוּר לָאוּ עַל אִיסוּר עֵשָׂה לֹא הָנִי מוֹסִיף כַּנ"ל: וְהַנְּהָרָה בְּגוֹף הָעֵנָן מַה שְׁהוֹקְשָׁה לְהַתּוֹסְפוֹת מְרוּמְיָא דְּהַלְכָה וּקְרָאִי לְכַאוּרָה יֵשׁ מְקוּם לוֹמַר דַּר"ע ע"כ ל"ל סְמִיכוֹת הַלְכְתָּא דִּי נְטִיעוֹת לְנִיְסוּף הַמִּים.

שְׁהָרִי ר"ע ס"ל דְּנִיְסוּף הַמִּים ד"ת מְנַסְפִּיהֶם יו"ד מ"ס יו"ד פְּדַאִיתָא בְּזַבְחִים ד' קִי"א א"כ א"ש בַּלֵּא"ה מַה דְּתַנּוּן לְהַדְיָא דַּר"ע ס"ל נְטִיעָה כְּשִׁמְהָ וּס"ל הַלְכְתָּא דִּי נְטִיעוֹת. דִּי"ל דַּס"ל הַלְכָה דִּי נְטִיעוֹת בְּלַבַּד וְלֹא ס"ל הַלְכָה דְּנִיְסוּף הַמִּים כִּינּוּן דְּנִיְסוּף הַמִּים לְדִידִי הָנִי מַה"ת וַא"כ מֵאִי מִיִּיתוּ הַתּוֹסְפוֹת סִיְעֵתָא מְסוּגִין דַּמ"ק לַר"ע.

י"ל דמ"מ מדנסמך לערבה והיגנו ערבה שמקיפין בה המזבח יש ללמוד נמי די נטיעות דמי לערבה והיגנו בזמן שבהמ"ק וע"כ ר"ע ס"ל דערבה הוא הלכה לח"מ דפליג על אבא שאול בפסוקה שם וס"ל דמה אטרוג אחד אף ערבה אחת.

וע"כ ס"ל דערבה הוא הלכה למ"מ. וא"כ יש ללמוד נמי לדידן' מסמיכות נטיעה לערבה.

אלא שרש"י בסופה פ' החליל פתב להדיא ששאלשה דברים הללו נאמרו יחד בבהמ"ד וא"כ ע"כ רב אשי דמסיק במ"ק דר"ג וב"ד בטלו תוס' שביעית אינו כמו שמפרשים התוס' מטעם דדייק למה נסמכו להדדי אלא מסברא בעלמא דהכי הנה גמר לי דהלכתא אתי לזמן שבהמ"ק: ונהגה מ"ש התוס' פאן דר"ג ל"ל תו' שבת ויו"ט זה היפוך ממ"ש התו' במ"ק ד' ד' דר"ג ס"ל תו' שהרי הקשו שם אהא דאמרינן התם דר"ג וב"ד בטלו תוס' שביעית מהא דמסקינן ביומא ד' פ"ח דשבת ויו"ט אית בהו תוס'.

והיגנו שפנינונו להך ברייתא דועניתם. ומירצו דהא דקאמר התם דמותר לפניה ולאחרי היגנו דסגי בתוס' משהו.

הרי לפי הס"ד דשם בעינן תוס' משהו ולפ"ד התוס' דהכא להס"ד דהתם לא בעינן כלל תו' אפי' משהו. ובאמת יש להבין קושיתם מהך דיומא דהיגנו מהך ברייתא דועניתם דהא.

י"ל דר"ג וב"ד דל"ל תוס' משהו דרשי להך ברייתא דועניתם להא דחייא בר רב מדפתי כל האוכל ושותה בעי"כ כו' כמו לר"ע דאיתר לי הך דועניתם להכי. דע"כ ר"ע לא דריש לתשבתו שבתכם לתוס' שבת ויו"ט פינו דלדידן' שמעינן תוס' משביעית כמ"ש התו' דהכא.

א"כ ה"נ לר"ג וב"ד נימא הכי: הרב הגאון מו"ה צבי הירש ברוך ני' אב"ד דק"ק סאלאנט הקשה מהך דמסקינן במ"ק דר"ג וב"ד בטלו תוס' שביעית מטעם שפכתו התוספו' שם מדנסמך הלכתא די נטיעות לניסוף המים ש"מ דווקא לזמן שבהמ"ק נוהג תוס' שביעית דומיא דניסוף המים.

א"כ לפ"ז תקשה אמה שהכריחו התוס' חולין ד' י"ו וזבחים ד' ס"ד דגרסינן הת' ר' ישמעאל סובר קדושה ראשון' קדושה לשענתה וקדושה לע"ל והרי במגילה ד' י' אמרי' א"ר יהושע שמעתי שמקריבין אע"פ שאין בית אוכלים קדשי קלים אע"פ שאין חומה כו' מטעם דסובר קדושה ראשונה קדושה לעתיד לבא.

א"כ אי נימא דר"י סובר קדושה לעתיד לבא תקשי למנ"מ נסמכו הלכתא די"נ לניסוף המים לאורווי דאין תוס' שביעית נוהג כ"א בזמן שבהמ"ק והרי לדעת האומר דקדושה ראשונה קדושה לעתיד לבא קדושת הבית בקדושתו אע"פ שאין בית א"כ מנסכין המים כמו שמקריבין אף ע"פ שאין בית וליכא למשמע מינה כלל די"נ אינו נוהג כ"א בזמן שבהמ"ק משום דדמו לניסוף המים והרי ניסוף המי' גופא נוהג אע"פ שאין בית קיים.

דלכאורה משמע למ"ד קדושה לע"ל מצוה להקריב קרבנות בזה"ז: אמנם לכאורה נ"ל לומר פינו דאנחנו פולן בזה"ז טמאי מתים א"א להקריב בטומאה דאין לנו פהו ראוי לעבודה והא דאמר ר"י שמעתי שמקריבין אעפ"י שאין בית.

הַיָּינוּ שְׂאֵז הַי' לְהֵם עֲדִינן אֶפֶר פֶּרֶה כְּדַמְצִינוּ בְּכֹמָה מְקוּמוֹ וְכִינוּן שְׂאִין לָנוּ אֶפֶר פֶּרֶה בְּטֵל קְדוּשׁ הַבַּיִת. אֶף שְׂגָה ז"א דא"כ אֲמָאֵי בְּטֵלוּ ר"ג וּב"ד לְתוֹס' שְׁבִיעִית בִּימִיה' שְׁהִי יְכוּלִין לְהַקְרִי וּלְנִסּוֹף וּצ"ל פִּינוּ דְּבִלָּא מְזַבְּחַת לְהַקְרִיב כַּמ"ש הַתוֹ' נְבָחִים (נ"ט) וְתוֹ' סוּכ' (מ"א) א"כ א"ש סְמִיכוֹת הַהִלְכָתָא לְבִזְמַן שְׂאִין בַּיִת.

וְהָא דִּאר"י שְׁמַעְתִּי שְׁמַקְרִיבִין אַע"פִּי שְׂאִין בַּיִת לָאוּ לְמִימְרָא דְּחִיּוּבָא אִיכָּא אֲלָא שְׁרַשְׂאִין לְבָנוֹת מְזַבְּחַת: שָׁם ע"ב ד"ה וְלִנְטִיעָה מִנ"ל דְּכַתִּיב שְׁלֹשׁ שָׁנִים וּבִשְׁנָה הֶרְבִּיעִית וְיִלִּיף שְׁנָה שְׁנָה מִתְּשַׁרְי.

ק"ל ה"נ נִימָא הָכִי דְּנִבְשָׁנָה הַד' מוֹסִיף עַל עַגְוִן רֵאשׁוֹן דְּבַתֵּר שְׁנָה דִּידִן אֲזִלִּינוּ וְלֹא בַּתֵּר מְנַן עוֹלָם כּו'. נִרְאֶה לִינִישָׁב דִּא"כ נִימָא וּבִרְבִּיעִית כְּמוֹ דְּכַתִּיב בְּעֶבֶד עֲבָרִי וּבִשְׁבִיעִית.

שְׁנָה ל"ל ש"מ לְגִזְרָה שְׁנָה. וּבְהָכִי נִיחָא נְמִי מַה שְׁהַקְשָׁה רַבִּינוּ בְּסֻמוּף בַּד"ה פְּתִיב וְנ"ל מִשְׁמַע מְדַמִּיתִי נְמִי לְקָרָא דְּנִבְשָׁנָה הֶרְבִּיעִית דְּאִינְרִי מְרַבְּעִי דְּרַצָּה לְלַמּוֹד דְּלַרְבְּעִי נְמִי אֲזִלִּינוּ בַּתֵּר שְׁנָה דְּמִנְיָן עוֹל'.

וּק"ל הָא תַּנְיָא בְּסֻמוּף וּפִירוּ' נְטִיעָ' זֶה אֲסוּרִין עַד ט"ו בְּשַׁבָּט א"כ לְעוֹלָם תְּחַלְתּוּ שְׁל רַבְּעִי וְסוּפוֹ נְמִשָּׁף עַד ט"ו בְּשַׁבָּט א"כ לְעוֹלָ' אִין ר"ה שְׁלוֹ' בֵּא' בְּתַשְׁרִי כּו' דַּלְפ"ד הַנְּל"ל א"ש דְּבִאָמ' הָא דְּמִיִּיתִי הַש"ס לְקָרָא דְּנִבְשָׁנָה הֶרְבִּיעִית לָאוּ לְמִימְרָא דִּיהָא נוֹהֵג ר"ה שְׁל רַבְּעִי בְּאֶחָד בְּתַשְׁרִי דַּז"א דַּר"ה שְׁלוֹ' לְעוֹלָם בַּט"ו בְּשַׁבָּט אֲלָא דְּהַש"ס מִיִּיתִי לְהוֹכִיחַ דַּר"ה שְׁל עֶרְלָה בְּאֶחָד בְּתַשְׁרִי הוּא מְדַכְתִּיב וּבִשְׁנָה הֶרְבִּיעִית וְלֹא פְּתִיב וּבִרְבִּיעִית כְּדַכְתִּיב כַּה"ג וּבִשְׁבִיעִית גְּבִי עֶבֶד עֲבָרִי ש"מ דְּנִבְשָׁנָה אֲתִי לְגִזְרָה שְׁנָה דְּשְׁנָה שְׁנָה מִתְּשַׁרְי דְּמִנְיָן לְעֶרְלָה מֵא' בְּתַשְׁרִי דְּאִי הֵנָּה פְּתִיב שְׁלֹשׁ שָׁנִים יְהִי לְכֶם עֶרְלִים וּבִרְבִּיעִית קוֹדֶשׁ הַלְוִיִּים ה"א דְּהֵאֵי וּבִרְבִּיעִית מוֹסִיף הוּא לֹאמֵר דְּשְׁנֵי עֶרְלָה שְׁלִישִׁית נְמִשָּׁף לְרַבִּיעִית הוּא דְּמוֹנִין לְמִנְיָן נְטִיעָתָן כְּמוֹ שְׁמוֹנִין לַע"ע בַּתֵּר שְׁנָתוֹ דִּידִן'.

קַמ"ל וּבִשְׁנָה לְגַז"ש דִּא' בְּתַשְׁרִי הוּא וַע"כ וִי"ו דְּנִבְשָׁנָה אֲתִי לְהָא דְּרַשָּׁא דְּפַעְמִים שְׁבַד' וְעֲדִינן אֲסוּרָה מִשׁוּם עֶרְלָה דְּנִמְשָׁף אִסוּר עֶרְלָה עַד ט"ו בְּשַׁבָּט וְאִסוּר רַבְּעִי עַד ט"ו בְּשַׁבָּט שְׁל חֲמִישִׁית: דָּף י"ד ע"א ד"ה אֶחָד הַמְּבָרִיף.

הֵנָּה לְפִי מֵאֵי דְּמַסִּיק רַבִּינוּ לְפָרֵשׁ ד' הַש"ס דַּע"כ הָא דְּוֹלָא חֲלָלוּ אֲתִי כַּרֵּאב"י. דְּאֵלוּ לַת"ק דְּחֻזְרָא אֲפִי עַל שְׂאֵר אֵילָנִי מֵאֲקָל דְּאִינוּ נוֹהֵג בְּהֵן רַבְּעִי וַע"כ צ"ל דַּמ"מ חוֹזֵר מִטַּעַם דְּחִיָּיב בְּעֶרְלָה וְלֹא נִהְנֶה עֲדִינן לְכֵן חוֹזֵר א"כ כַּש"כ מְבָרִיף וּמְרַפִּיב דִּישׁ לוֹ לְחֻזְרָא אֲבָל לְרֵאב"י י"ל שְׁפִי פִּינוּ דַּס"ל פְּרָם כְּמִשְׁמַעוֹ א"כ אִינוּ חוֹזֵר אַא"כ הִיכָא דְּטַעוֹן רַבְּעִי א"כ מְבָרִיף וּמְרַפִּיב בִּינְד' שְׁנִטְע' לְסִיג וּלְקוֹרוֹת דְּלֹא מִשְׁכַּחַת בְּהוּ דִּין רַבְּעִי הִיכָא דְּלֹא אִימְלִיף עֶלְהָ לְכַף אִינוּ חוֹזֵר כֵּן הוּא תְּנִיכָן דְּבָרִיו.

אֲלָא דַּלְפ"ז מ"מ קָשָׁה מֵאֵי קְאָמֵר ה"נ נְטַע כְּמִשְׁמַעוֹ הָרִי לַפ"ד נְטַע לָאוּ דְּוֹקָא וּנְטַעְתֶּם דְּכַתִּיב גְּבִי עֶרְלָה ה"נ לָאוּ דְּוֹקָא וַא"כ מְבָרִיף וּמְרַפִּיב נְמִי בְּכָלֵל אֲלָא דְּשִׁאנֵי הָכָא דְּגִלִּי קָרָא דְּוֹלָא חֲלָלוּ א"כ מֵאֵי קְאָמֵר נְטַע כְּמִשְׁמַעוֹ.

וַע"כ צ"ל דְּהָא נְטַע כְּמִשְׁמַעוֹ דְּקְאָמֵר הַיָּינוּ לְבַתֵּר דְּגִלִּי קָרָא דְּוֹלָא חֲלָלוּ א"כ לַפ"ז הָא שְׁפִיר י"ל כְּסֻבְּרַת הַרְמַב"ן וְהָא דְּאִמְרִינוּ וּנְטַעְתֶּם דְּגְבִי עֶרְלָה פֶּרֶט לְמְבָרִיף וּמְרַפִּיב הַיָּינוּ לְבַתֵּר דְּגִלִּי קָרָא וְלֹא חֲלָלוּ דְּמַמְעֵט פֶּרֶט לְמְבָרִיף וּמְרַפִּיב וַע"כ נְטַע דְּכַתִּיב וּבִי עוֹרְכִי

המלחמה דוקא הוא וש"מ דלא נהג בהו ערלה במבריה ומרפיב ולכה אינו חוזר עליו מעורכי המלחמה דאי נהגא בהו ערלה ונהרי עדיין לא נהגה מהן פשיטא דחוזר עליהן מעורכי המלחמה כמו דאמרין לת"ק דא"א דפטר' התורה למבריה ומרפיב מטעם פיון דנהגו בהו ערלה ועדיין לא נהגה מהן א"כ ה"נ נימא לראב"י דה"ט דממעט קרא למבריה ומרפיב ע"כ משום דלא נהגה בהו ערלה וכמ"ש רבינו לקמן דמה"ט אינו חוזר באילן הנטוע לסייג ולקורות.

ואף דלראב"י אינו חוזר על שאר אילני מאכל אף דנהגה בהו ערלה ש"ה פיון דקפיד קרא אפרם דוקא. וי"ל דדוקא פרום דחשיב ויש לו עגמת נפש ביותר ואין אומרים שירה אלא על הינו הוא דחוזר עליו אבל לא על שאר אילני מאכל אבל מבריה ומרפיב דכרום אס"ד דנהגה בהו ערלה לא הנה מיעטו רחמנא.

וכ"מ לשון הרמב"ן שפתיב ומש"ה הוא דאין חוזר מעורכי המלחמה כלומר דאלו הנה נהג בהו ערלה ודאי דה"ל לחזור עליו מעורכי המלחמה: ובכתבי הגאון החסיד כ' ונ"ל מה שתי' הר"ן ע"ז דהאי מרפיב איירי במרפיב ילדה בילדה ונטע ראשונה לסייג ולקורות א"נ שהרפיב באילן סרק.

ויצא לו זה מהא דמשני הש"ס שם בסוטה פאן בהרפבת היתר פאן בהרפבת איסור ופריה היכי דמי האי הרפבת היתר כו' ולא הקש' פן אמתייתין גופא האי הרפכ' ה"ד. אלא ע"כ די"ל דמתייתין מיירי מהרפבת איסור היינו באילן סרק אבל עכשיו פריה שפיר האי הרפבת היתר ה"ד אבל אחר העיון נראה שב' התירוצים המה תמוהים שהתירוצ' הראשון אף שהגמ' תירץ פן היינו דוקא לענין דא"ל לחזור בשביל זה השניה פיון שנטע הראשונה לסייג ולקורות.

אבל לענין למנות שני ערלה מינה לא מיירי הש"ס כלל ואיפא למימר דמונין משעת נטיעה הראשונה דבטלה. אף שהג"מ קאמר דלא בטלה.

לענין לפטור מערלה לא בטלה לגבה כמו שמתרץ הש"ס. אבל למנות שני ערלה מונין מראשונה או שמונין משניה גופא ממקום שנתלשה אבל למנות שני ערלה משעת הרפבת עתה אין למנות.

וכ"מ בירושלמי דמונין משעת נטיעה הראשונה דא' שם בפ"ק דערלה גוי שהרפיב אילן מאכל באילן סרק ואעפ"י שאינו רשאי לעשות פן ישראל חייב בערלה מאימתי מונין משעת נטיעה וכו' שמעון ב"ל אומר ובלבד שהן באין במחשבה שבמחשבה באין לידי ערלה פעין חרובי צלמונה אבל ערבה דהוי אילן סרק דא"א לבוא לידי חיוב פנטוע בארץ ור"י אומר אפ"י ערבה נמי דבטיל לגבי ערבה ומונין משעת נטיעה כו' ופריה אין נוטעין כו' פחות מל"י יום ואם נטע כו' יעקר אלמא דמונין משעת הרפכה.

תפתר בערבה וע"ד דר"י למה יעקר ומשני דמתאחין הן בשביעית ופריה תנינן ל' יום לפני ר"ה ע"ל שנה ע"ד דר"י קשה הרי מונין לו משעת נטיעת הערבה. ותי' לית פאן מרפיב לר"י אבל לר"ל י"ל דמיירי בערבה דנטיעה חדש' הוא.

ועוד תי' דאפי' לר"ל לית פאן מרפיב דדוקא לשעבר אבל לא לכתחילה. ע"כ לשון הירושלמי.

א"כ נדחו הב' תירווצים הת'י הא' נדחה פנ"ל ונתת'י הב' שתיגרץ באילן סרק דחה הירושלמי זה דא"א דהגמ'ר' מייירי שיהרפיב באיסור. וע"כ צ"ל דלית פאן מרפיב: וקרב הגאון מו"ה צבי הירש מסאלנט אמר דנדאי דמרפיב באילן הנטוע לסניג ולקורות אף אי מימליה עלה מ"מ נוהג ביה רבעי דהיינו טעמא דנהגה בהו ערלה משום דניחא לי בהרפבתה ויונקת מן האילן וכיון דכח היניקה מן מאילן ניחא לי לכן נהגא בהו ערלה ורבעי וה"פ הש"ס פיון דאילו מימליה עלה נדאי דסיניבת בערלה השתא נמי דאימלוף על פח יניקתה שיונק ממנו ההרפכה לכן נהגא בהו ערל' ורבעי ואה"נ דאי מימליה על הראשונ' לאחר ג' אין נוהג עוד רבעי: דף טז ע"א ד"ה ור"א אומר ור"א לטעמ' כו' הנה פאן הוא ר"א בר פלוגתיה דר"מ ונתם ר' אליעזר מ"מ הנתם בנדח מוכח דגם ר"א ס"ל כר"א דהקא כמ"ש התוס' שם מדר"י בן פיפר משום ר"א מוכח ה"כ: אָמַנְם מ"ש רבינו דאפתי גז"ש מאי אהני לכאורה תמוה דאפ' לסברת הירושלמי דפחות מל' יום לר"א שדינו בתר שנה שעברה.

היינו היכא דבעינו שנה אין פחות מל' יום נחשבין לשנה אבל זה נדאי דיו' אחד יותר על שנה מקרי יחר על שנה א"כ פריה המקשה שפיר ואימא חד יומא. פ' דכיון דכתיב מן חמש שנים ומעלה י"ל אפי' חד יומא עודף על חמש מקרי למעלה לגבי עירוכין.

ע"ז משני לו א"כ גז"ש מאי אהני' לי דבלא"ה ידעינן מנמעלה דאפ' חד יומא אע"כ דמגז"ש ש"מ דבעינו חודש ויום אחד כמו בלויים. ונדע דאל"כ מאי פריה ואימא חד יומא הרי ר"א מפיך לה הקא מהקישא דשנה לחודש דבעינו שלשים יום.

אלא ע"כ כדפרישית דלא דמי להתם: שם ד"ה עגל כו' וראיתי להרמב"ם ז"ל בפ"ח מה"ק והגדולים בבקר כו' יותר ע"ז ה"ל זמן ואין מקריבין אותו. ונשתא פל הני שיעורי דעגל וכן בקר בחדא מחתא נינהו.

אבל אני חמה ע"ז דאי יותר מן ג' ה"ל זמן וזמן פסול להקרבה אפי' בדיעבד. הקשה הרב מוה' מרדכי אליעזר.

דקא לר"מ קיימינן ור"מ גופא סובר במשנה דפרה הביאו התוס' פאן דאף בני ד' וה' פשרים. אלא דהרמב"ם שפוסל יותר מג' שנים פוסק כחכמים דפליגי על ר"מ וסוברים פרים בני ג'.

ולפ"ז מה שהקשה מפ' אין מעמידין שה"ל להוכיח דהוראת שעה היתה א"ש דטפי ניחא לשנויי אליבא דכ"ע. ובהא לר"מ ליכא הוכחה פלל.

ולפי שיטתו טפי הל"ל לאקשוני מהו דלעיל דר' פפיס דעדיות דאמר שם שהי לנו פרה של זבחי שלמים ואכלנו איתה שלמים ונלדה בחג ופחותה משלש מי קא ילדה וכל עדות הלכה היא.

ומ"ש דמדקאמר אלים בני שתיים לאו למעוטי למעלה קאתי ה"נ בפריים בני ג'. תמוה דמדפליג ר"מ ואמר אף בני ד' וה' פשרים ש"מ דלרבנן בני ג' דוקא עכ"ד וע' תוס' יומא ד' ס"ו ד"ה גזירה: ונראה לי דהנה המשנה למלך בפ"ב מהלכות איסורי מזבח הקש' דאי לדעת הרמב"ם ז"ל יותר מן ג' פסול מה"ת תקשה מסוגיא דסוטה (דף מ"ו) דאמרינן נתם דאין שנים פוסלים בקדשים היכא דלא פתיב בן שנתו לעפובא וע"כ הרי הוא זמן

שְׁכַתב הַרְמַב"ם לְאו מִן הַתּוֹרָה הוּא דְזָקֵן שְׁפָסוּל מִן הַתּוֹרָה מְשִׁירֵתִית וְתַשׁ פָּחוּ כְּמִי זָקֵן שְׁפָסוּל בְּאֵדָם וְהוּא מְשִׁירֵתִית פְּדֵאִיתָא בַּפ"ק דְּחֻלִּין (ד' כ"ד) אֲלֵא שְׁהִזְקֵן יוֹתֵר מִג' שָׁנִים אִין מְקַרִּיבִין אוֹתוֹ מִפְּנֵי הַכְּבוֹד.

וְנָהוּ כַּמ"ש הַמְּשֻׁנָּה לְמִלָּה בַּפ"א מֵהַלְכוֹת פָּרָה אֲדוֹנָה דְּמַד' הַרְמַב"ם בַּפ"י הַמְּשֻׁנָּה פ"ק דְּפָרָה גְּרָאָה שְׁהוּא מְפָרֵשׁ דְּהָא דְתַנֵּן ר"מ אוֹמֵר אַף בְּנֵי ד' וְה' לְאו לְמִימְרָא דְּפְלִיג אַחְכָּמִים אֲלֵא פִירוּשֵׁי קָא מְפָרֵשׁ דְּהָא דְּפָסְלֵי רַבְּנָן יוֹתֵר מִג' הוּא שְׁאִין מְבִיאִין זְקָנִים מִפְּנֵי הַכְּבוֹד וְאִפְשָׁר דְּלִר"מ אִפ"י מִפְּנֵי הַכְּבוֹד שְׁרֵי בְּנֵי ד' וְה'.

וְכ"כ הַתּוֹי"ט דְּהַרְמַב"ם מִיְיָרֵי מְדַרְבְּנָן. (אַף מַד' הַתּוֹס' פ' שְׁנֵי שְׁעִירִים (דף ס"ה) שָׁם מְשַׁמַּע דְּפָסוּל מֵה"ת יוֹתֵר מִג' שְׁנֵים תְּקֻשָּׁה הֵךְ דְּסוּטָה דְּאִין שְׁנֵים פּוֹסְלִין בְּקַדְשִׁים) וְכִינוּן דְּצָא נִיחָא לְרַבֵּינוּ לְפָרֵשׁ ד' הַרְמַב"ם.

א"כ הַקְּשָׁה הַגָּאוֹן עַל פִּשְׁטוֹת לְשׁוֹן הַרְמַב"ם מְדַלָּא מְסִיִּים שְׁאִין מְקַרִּיבִין מִפְּנֵי הַכְּבוֹד מְשַׁמַּע שִׁמְה"ת קָאמֵר לְזֵה הַקְּשָׁה שְׁפִיר וּבְזֵה נִיחָא נְמִי מַה שְׁקָשָׁה לְכַאוֹר' לְרִיחָה"ג דַּאֲמ' פֵּר בֵּן שְׁתֵּים תְּקֻשָּׁה הֵךְ וְאֵת הַפְּרוֹת הַעֲלוּ לְעוֹלוֹת ע"כ הֵיךְ יִתְּרוֹת עַל שְׁתֵּים דְּפַחוּתָה מְשַׁתְּי' אִינְהָ יוֹלְדָת וְאִיךְ לֹא הוֹכִיחַ הַמְּקָשָׁה דַּע"כ דְּהוֹרָאוֹת שְׁעָה הֵיחָה אַע"כ דְּמְדַרְבְּנָן בְּעֻלְמָא הוּא פָּסוּל לְמַעְלָה מִהַשְׁיָעוֹר: וּמ"ש רַבֵּינוּ לְהַקְשׁוֹת מַפ' א"מ דְּהָא ע"כ הוֹרָאָה שְׁעָה הֵיחָה שְׁהַרִּי הַפְּרוֹת הֵיךְ יוֹתֵר עַל שְׁלֹשׁ מְדַפְּחוּתָה מְשַׁלֵּשׁ מִי קָא יְלָדָה.

הַקְּשָׁה הַרְב ר' יְחִזְקֵאל כְּהֵנָּא שְׁאִינוּ גְּרָאָה כֵּן מַד' הַתּוֹס' שֵׁט בְּכּוֹרוֹת וְרִש"י וְר"ש בַּפ"א דְּפָרָה. וְע"כ דְּמַה שְׁאֲמָרוּ פַּחוּתָה מְשַׁלֵּשׁ מִי קָא יְלָדָה הֵינּוּ קוֹדֵם שְׁהַגִּיעָה לְשְׁלִישִׁית אֲבָל מְשַׁהֲגִיעַ לְשְׁלִישִׁית נִדְּאִי מִתְּעַבְּרַת וְיוֹלְדו' וְהָא דְּאָמְרוּ יִתְּרָה עַל כֵּן סָפַק הֵינּוּ בְּכַדִּי שְׁתַּתְּעַבֵּר וְתַלְד: שָׁם ד"ה פֶּל הַרְפָּכָה כו' מ"נ אִי אֲמָרִינוּ לְעַנְּנֵי קְלִיטָה וְהַשְׁרָשָׁה מְקַצָּת הַיּוֹם כְּכּוֹלוֹ כְּכָר גְּשָׁרֵשׁ בְּתַחֲלַת לַיִל י"ו קוֹדֵם קְצִירַת הָעֵנָּב כו'.

הַגָּאוֹן בְּעַל א"ח תָּמָה ע"ז דְּהָא י"ל דְּבַעֲיָנָן ג' יָמִים מַעַל"ע א"כ אִי גְּשָׁלְמוּ ג' מַעַל"ע לְאַחַר קְצִירָה קוֹדֵם הַבָּאָה לְמ"ד קְצִירָה מִתִּיר א"כ פִּינוּן שְׁנִשְׁרֵשׁ לְאַחַר קְצִירָה שׁוֹב אִינוּ מִתִּיר. וּבְזֵה מִינְשָׁב נְמִי מַה שְׁהַקְשָׁה רַבֵּינוּ בְּאַבְנֵי שׁוֹנֵם ד"ה וְקָסְבֵר עַד וְעַד בְּפֶלֶל אַהָא דְּפָרִיךְ בְּמִנְחוֹת (דף פ') לְרַב מַה לְמִנְחַת הָעֵנָּב שְׁפֵן מִתִּיר חֲדָשׁ וְהַרִי רַב סָבֵר שְׁבִנְזָן שַׁאבְהַמ"ק הָאִיר הַמְּזַרְח מִתִּיר א"כ הַקְּרַבַּת הָעֵנָּב לֹא דִי שְׁאִין מִתִּיר חֲדָשׁ אֲלֵא אִפְי' מְאָרִיךְ אִיסוּרוֹ.

דַּלְפ"ד מִתִּיר מַה שְׁנִשְׁרֵשׁ בֵּין הָאִיר הַמְּזַרְח קוֹדֵם הַבָּאָה הָעֵנָּב יַעו"ש. מ"ש דְּבַעֲיָנָן ג' מַעַל"ע תָּמוּה דַּא"כ מֵאִי פְּרִיךְ בְּפִסְחִים נ"ה לְמָה לִי י"ג וְהָאִיכָּא י"ד וְט"ו וּמְקַצָּת ט"ז כו' וְהָא ג' מַעַל"ע בְּעֵי א"כ דּוּק' נְקֻט י"ג דְּאִיכָּא ג' מַעַל"ע.

וְמַה שְׁהִבִּיא רַאִי מִהַפְּרוּשְׁלָמִי דְּפְלִיגִי שָׁם בְּהַשְׁלָמַת יְמֵי הַשְׁרָשָׁה אִי בְּקְצִירָה אִי בְּהַבָּאָה ש"מ דְּבַעֲיָנָן מַעַל"ע. י"ל כַּד' רַבֵּינוּ לְבַסּוּף דְּבַאֲמַת לְפַעְמִים נְמִשְׁכִּים יְמֵי הַשְׁרָשָׁה יִתֵּר וְכו' וְעוֹד תָּמוּה מֵאִי הוֹסִיף לְהַקְשׁוֹת מִהַפְּרוּשְׁלָמִי יוֹתֵר מִהַש"ס דִּידָן בְּמִנְחוֹת דְּפְלִיגִי אִי קְצִירָה מִתִּיר אִי הַבָּאָה מִתִּיר וְע"כ מִיְיָרֵי שְׁנִשְׁלַם הַשְׁרָשָׁה לְמַר בְּקְצִירָה וְלְמַר בְּהַבָּאָה.

וּמ"ש דְּהָעֵנָּב מִתִּיר מַה שְׁנִשְׁרֵשׁ אַחַר הַה"מ קוֹד' הַבָּאָה הָעֵנָּב א"כ מֵאִי פְּרִיךְ מַה לְמִנְחַת הָעֵנָּב שְׁפֵן מִתְּרַת חֲדָשׁ אִימָא דְּרַב ס"ל כַּמ"ד בְּמִנְחוֹת שָׁם ע"א דְּקְצִירָה מִתִּיר

ולא בהבאה וְהָא דְפָרִיף בְּפִסְחִים שָׁם וְהָאִיפָא י"דוּט"ו וּמְקַצָּת ט"ז וְהָרִי לְמ"ד קְצִירָה מְתִיר א"כ לִיכָא אִפִּי' מְקַצָּת.

י"ל דְפָרִיף אֲלִיבָא מ"ד הַבָּאָה מְתִיר: דָּף יב ע"א ד"ה וְלִיְתַנִּי מְעַשֵּׂר וְז"ל ה"ל לְשִׁנוּי תְּרֵי גִּוּוּנֵי מְעַשֵּׂר דְּהָא תַּנּוּן הַתְּבוּאָה מְשִׁימְרַח וְאָא"מ עַד שְׂיַעֲמֹד עֲרִימָ' כּו' ע"כ דְּבָרֵי תְּמוּהִים מְאוּד דְּמִלְבַד דְּלֹא שְׂיִיף לְשִׁנוּי הָכִי אֲלֵא אִי הָנָה תַּנִּי דְּגָנִים כְּדִקְתַּנִּי יְרָקוֹת אֲבָל הַשְּׂתָא דְּקִתְּנֵי מְעַשְׂרוֹת דְּמִשְׁמַע תְּרֵי גִּוּוּנֵי מְעַשְׂרוֹ' אִיף שְׂיִיף לֹאמַר דְּמִשְׁוֹ' תְּרֵי גִּוּוּנֵי תְּבוּאָה נְקִיט מְעַשְׂרוֹת לְשׁוֹן רַבִּים.

אֲבָל בְּלוֹ"ז ג"כ לִק"מ דָּאִין זֶה תְּרֵי מִינֵי תְּבוּאָה אֲלֵא הִכ' הָנָה חַד מִינָא. רַק שְׂאִינוּ רוּצָה לְמַרְח כְּדִמְשַׁמַּע לִישְׁנָא וְאָא"מ.

אֲבָל גַּבִּי יְרָקוֹת הָנִי שְׁפִיר תְּרֵי מִינֵי כְּדִמְשַׁמַּע לִישְׁנָא וְשְׂאִינוּ נְאָגַד. דְּפִירוּשֵׁי מִין יָרֵק דָּאִין דְּרָף לְאָגְדוּ.

ר"ל שְׁהוּא מִמִּין שְׂאִין אוֹגְדִין אוֹתוֹ. תַּדַּע דַּא"כ קִשָּׁה מְאִי קְאָמַר הַש"ס תְּרֵי גִּוּוּנֵי יָרֵק הִלָּא ג' גִּוּוּנֵי אִיפָא דְּהָא מְסִיִּים שָׁם.

וְאִם אִינוּ מְמַלָּא אַה"כ מְשִׁילְקֵט כ"צ. כְּאֲשֶׁר הִבִּיאוּ הַתּוֹ'.

א"ו כְּאֲפֹר פִּי הֶרֶב מוּה' ש"ש: דָּף י"ח ע"א ד"ה קְצִירְכֶם אָמַר רַחֲמָנָא כּו' וְאִינִי יוֹדַע מְאִי קְאָמְרֵי אֲדַרְבָּא אֲשִׁירוֹת שְׁמַדוֹרוֹת הֶרְאִשׁוּנִי' קוּד' שְׁנִיתָן לְאַבְרָהָם הָיוּ יְכוּלִין לְאָסְרוֹר כּו'. וְכֵן עָמַד בְּזֶה בַּעַל פ"ד וְכַת' שָׁב יַעֲקֹב.

וְהֶרֶב הֶגְאוֹן מוּה' צְבִי הִירָשׁ נִי' אב"ד דִּק"ק סַאֲלָאֲנַט אָמַר שְׁכּוֹנּוֹת הַתּוֹס' הוּא מְאוֹתָן אֲשִׁירוֹת שְׁנִיתָן לְאַבְרָהָם וְהַעֲכוּמ"ז עֲבָדוּם אַחַר שְׁנִיתָן לְאַבְרָהָם. וְשְׁפִיר הוֹכִיחַ הַש"ס הָא אִין אָדָם אוֹסֵר דְּבָר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ' אָא"כ מִטַּעַם בְּתַר דְּפִלְחוּ לְעַגְלָא עֲבָדוּ שְׁלִיחוּתֵיָהּ וְכ"נ מְפַרְשִׁי לְהִדְיָא.

וְשׁוּב בָּא לִידֵי שְׁגָם הַה"ג מוּה' מְנַחֵם אֲלִיעֶזֶר זַלְלָה"ה פִּי' כֵּן ד' הַתּוֹסֶפֶת הָאֵלוּ. וְא"כ יֵשׁ לְאָסְרוֹר כָּל הָאֲשִׁירוֹת מִחַמַּת אוֹתָן אֲשִׁירוֹת שְׁעַבְדוּ הַעֲפוּ"ם אַחַר דְּפִלְחוּ יִשְׂרָאֵל לְעַגְלָא וְלֹא יַדְעִינוּ הֵי נִינְהוּ הָאֲשִׁירוֹת שְׁעַבְדוּ הַעֲפוּ"ם אַחַר דְּעַבְדוּ יִשְׂרָאֵל לְעַגְלָא.

וְאִין לֹאמַר דְּאָסְרָה הַתּוֹר' בְּשִׁבִיל אוֹתָן הָאֲשִׁירוֹ' שְׁעַבְדוּ הַעֲפוּ"ם וְנִינְתָנוּ לְאַבְרָהָם דַּה"ל ע"א שְׁלֵ יִשְׂרָאֵל דְּלֹא מְהַנִּי לְהוּ בְּיָטוּל דַּע"כ לֹא נִיחָא לִי לְאַבְרָהָם דְּלִיקְנֵי אִיסוּרָא וְלֹא זָכָה בְּהֶם כָּלָל.

וּמ"מ אִין לְתַמּוּהָ מ"ש מְכָל יוֹרֵד שְׁלֹא בְּרִשׁוֹת דְּנוּטֵל שְׁכָרוֹ אִם הִיצִיאָ' תִּתְּרָה עַל הַשְּׁבַח שְׂיַעוֹר שְׁבַח וְאִם הַשְּׁבַח יֵתֵר עַל הִיצִיאָה שְׂיַעוֹר יִצִּיאָה. דַּז"א דָּאִי נִימָא דַּמַּה"ט שְׂיַשׁ לֹא חִלְק בְּמַה שְׂזַרַע הָנִי שְׁלוֹ לְאָסְרוֹר א"כ שׁוּב לֹא הַשְּׁבִיחַ מִיַּדִּי אֲבָל הָנִי מְקַלְקֵל גְּמוּר מְשַׁעָה שְׁעַבְדוּ לְהָאִילָן וְא"כ שְׁפִי' פָּרִיף וְהָא אִין אָדָם אוֹסֵר דְּבָר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ' מְאִי אֲמַרְתָּ דְּהָנִי שְׁלוֹ' מְשׁוּם שְׂיַשׁ לֹא בְּמַה שְׁנַטַּע הָא וְדָאִי כִּינּוּן שְׁעַבְדוּ אִין לֹא בְּמַה שְׁנַטַּע כִּינּוּן דְּהָנִי מְזִיק גְּמוּר: אָמְנָם שְׁטַת הַסּוּגִיא מְשַׁמַּע כַּד רַבִּינוּ.

דמטעם שײש לױ בַּמָּה שְׁזַרַע אֵין יָכוֹל לְאַסֹּךְ אַם לֹא מְטַעַם בְּרִירָה כ"ד רַבֵּינוּ שְׁהָרִי הַש"ס אֵינוּ מוֹצֵא כ"א שְׁנֵי חֲלוּקוֹת הֵינּוּ מִהֶאֱשִׁירוֹת שְׁעָבְדוּ אַחַר שְׁנִיתָן לְאַבְרָהָם וּמִהֶאֱשִׁירוֹת שְׁעָבְדוּ קִנְדָם שְׁנִיתָן לְאַבְרָהָם.

וְהָרִי לִפ"ד הַתּוֹסֵ' יֵשׁ לְמִצּוֹא חֲלֻקָּה ג' וְהֵינּוּ מֵאוֹתָן הָאֵילָנוֹ' שְׁנִטְעוּ הַנְּכָרִים אַחַר שְׁנִיתָן הָאֶרֶץ לְאַבְרָהָם וַיֵּשׁ לָהֶם בְּמָה שְׁזַרְעוּ וְה"ל לְהַש"ס לְמִפְרָף וְאֵי מִשּׁוּם הֵף דְּנִטְעֵי הָעֶפּו"ם אַח"כ וַיֵּשׁ לָהֶם בְּמָה שְׁזַרְעוּ בְּבִיטוּלָא בְּעֵלְמָא סְגִי דְּבָזָה הָוֵי אֲשַׁמוּעֵינּוּ רַבּוּתָא דְּיֵשׁ לְהָעֶפּו"ם חֲלָק בְּמָה שְׁזַרְעוּ דְּמָה"ט יְכוּלִין לְאַסֹּךְ וְהָוֵי יוֹתֵר רַבּוּתָא מִמָּה שְׁמִקְשָׁה מִשּׁוּם הֵף דְּמַעֲיַקְרָא בְּבִיטוּלָא בְּעֵלְמָא דְּזָה פְּשִׁיט דְּהֶאֱשִׁירוֹת שְׁל עֶפּו"ם מְהַנִּי לְהוּ בִּיטוּל.

אַבְל אֵי יֵשׁ לְהָעֶפּו"ם חֲלָק בְּמָה שְׁזַרַע אֵינוּ פְּשוּט כ"כ וּמֵאֵי פְּרִיף בְּפְשִׁיטוֹ' מֵאוֹתָן הֶאֱשִׁירוֹ שְׁנִיתָנוּ לְאַבְרָהָם וְהָא אֵין אָדָם יָכוֹל לְאַסֹּךְ דְּבָר שְׁאֵינּוּ שְׁלוֹ. וְהָרִי כָּל אוֹתָן הָאֵילָנוֹת שְׁנִטְעוּ הָעֶפּו"ם אַח"כ הָוֵי שְׁלָהֶם בְּמָה שְׁזַרְעוּ וְשִׁפִּיר הָוֵי יְכוּלִין לְאַסֹּךְ אֲלָא שְׁמַהֲנֵי בִּיטוּל לְחֻלְקוֹ וְחֻלְק הַיִּשְׂרָאֵל בְּלֹא"ה א"י לְאַסֹּךְ וּא"צ בִּיטוּל.

וְאַף שְׁיֵשׁ לְדַחֲוֹק וְלוֹמַר דְּמִשּׁוּם אוֹתָן הֶאֱשִׁירוֹת שְׁנִטְעוּ אַחַר שְׁנִיתָן לְאַבְרָהָם לֹא הִי לְהַתּוֹרָה לְאַסֹּךְ כָּל הֶאֱשִׁירוֹת אִפִּי' אוֹתָן שְׁיִדּוּעַ לָהֶם שְׁהִיוּ בְּעַת שְׁנִיתָן לְאַבְרָהָם מִשֵּׁא"כ מִשּׁוּם הֵנָּה דְּמַעֲיַקְרָא שְׁפִיר הָיוּ לְאַסֹּךְ כָּל הֶאֱשִׁירוֹ' מְטַעַם דְּנִטְעוּ אוֹתָן מִיַּחוּרֵי הֶאֱשִׁירוֹת הֶרְאִשׁוּנִים.

חֲדָא דְּזָה דְּנֹחַק דְּמִנ"ל לְהַש"ס שְׁהִיוּ יְדוּעִים לָהֶם אוֹתָן הָאֵילָנוֹת שְׁהִיוּ קִנְדָם שְׁנִיתָן לְאַבְרָהָם. וְעוֹד דְּמ"מ ה"ל לְהַש"ס לְכָלְוֹל לְהַנִּי ב' חֲלוּקוֹת בְּיַחַד וְלְמִימַר וְאֵי מִשּׁוּם דְּנִטְעוּ הָעֶפּו"ם אַח"כ וְאֵי מִשּׁוּם הֵנִי דְּמַעֲיַקְרָא בְּבִיטוּלָא בְּעֵלְמָא סְגִי דְּבָזָה הָוֵי אֲשַׁמוּעֵינּוּ רַבּוּתָא כְּנ"ל.

אַלָּא ע"כ דְּפִשְׁט הַתּוֹסֵ' מוֹרִים לְהַנָּה שְׁמִדּוּרוֹת הֶרְאִשׁוּנִים כְּלוּמ' הֵנָּה דְּמַעֲיַקְרָא דְּקָאֵמ' הַתָּם וְשִׁפִּיר תָּמָה רַבֵּינוּ אֲלָא דְּיֵשׁ מְקוּם לוֹמַר שְׁהַתּוֹסֵ' כִּינּוּנוּ לְדוּרוֹת הֶרְאִשׁוּנִים הֵינּוּ בְּמָה שְׁנִטְעוּ הַדּוּרוֹת הֶרְאִשׁוּנֵי' מְזַרַע אַבְרָהָם וְאֵילָף עַד כִּיבוּשׁ הָאֶרֶץ דְּאַהֲנָף פְּרִיף שְׁפִיר הַש"ס מְפָדֵי יְרוּשָׁה הִיא לָהֶם מֵאַבוֹתֵיהֶם.

פִּי' מַעַת שְׁנִיתָן לְאַבְרָהָם וְנִטְעוּ זָרְעוּ אֵילָנוּ וְהָא אֵין אָדָם אִיפְסַר כו' וּא"ש הָא דְּאָמַר וְאֵי מִשּׁוּם הֵנָּה דְּמַעֲיַקְרָא פִּי' אוֹתָן הָאֵילָנוֹת שְׁהִיוּ מְפָכָר קִנְדָם שְׁנִטְעוּ הַיִּשְׂרָאֵל וּא"כ מִמִּילָא ה"ה מָה שְׁנִטְעוּ הָעֶפּו"ם אַחַר שְׁנִיתָן לְאַבְרָהָם קִנְדָם שְׁנִיתָנִישְׁבוּ זָרַע אַבְרָהָם וְנִטְעוּ שְׁם אֵילָנוֹת וְהִיָּה לָהֶם חֲלָק בְּמָה שְׁזַרְעוּ בְּבִיטוּלָא בְּעֵלְמָא סְגִי וְה"ה מִמִּילָא בְּמָה שְׁנִטְעוּ הַנְּכָרִים אַח"כ בְּבִיטוּלָא סְגִי: שְׁם ע"ב ד"ה מִמְחַרַת הַפְּסַח אֲכוּל.

וּלְדַעַת הַרְמַב"ם דְּלֹא הִנְתֵּר לָהֶם ד' טָמֵא אֲלָא בְּאֵין לָהֶם מָה שְׁיֵאֲכְלוּ א"ש מָה דְּלֹא אֲכָלוּ מַעֲיַקְרָא כִּינּוּן שְׁהִי' לָהֶם אַז הִתֵּר. לְכַאוּרָה קֶשְׁה א"כ מֵאֵי מוֹכִיחַ הַש"ס דְּאַקְרִיבוּ עוֹנָמַר מַעֲיַקְרָא וְהָדַר אֲכָלוּ מִשּׁוּם אִיפְסוּר חֲדָשׁ.

הָא י"ל לִפ"ז דְּלַעוּלָם לֹא הִקְרִיבוּ עוֹנָמַר וְהָא דְּלֹא אֲכָלוּ מַעֲיַקְרָא מִשּׁוּם שְׁהִי' לָהֶם אַז הִתֵּר מִמְחַרַת הַפְּסַח וְכִינּוּן שְׁפָלָה לָהֶם מִן הַהִתֵּר הַתּוֹרָה לְאַכּוּל מִן הַחֲדָשׁ בְּלֹא עוֹנָמַר וְאַפְשָׁר דְּמַדְתְּלָה הַכְּתוּב אֲכִילְתֶּם מְעַבּוּר הָאֶרֶץ בְּמַחַרַת הַפְּסַח ש"מ מְטַעַם שְׁאֵז זְמַן הַבָּאָת הָעוֹנָמַר וּמַחַמַת שְׁהַקְרִיבוּ עוֹמ' אֲכָלוּ וּמִדְּהוֹצְרָכוּ לְעוֹנָמַר ש"מ שְׁהִי' אַז לָהֶם עוֹד

מן ההיתר: והגאון בעל אור חַדָּשׁ תי' דמשום הכי לא אָכְלוּ חַדָּשׁ דהי' לָהֶם אִיסוּר קְצִירָה קוֹדֵם לְעוֹמֵר דְּכַתִּיב רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַפֶּהוּ כְּדַאִית' בְּמַנְחוֹת ד' ע"א וְלֹא הִתְרַה לָהֶם אֲלֵא מַה שְּׁמָצְאוּ דְּבַר מוֹכֵן כְּדַכְתִּי וּבְתִים מְלֵאִים כָּל טוֹב.

וְהַשְׁתָּא פְּרִיף שְׁפִיר דְּמֵאן דְּאָמַר מוֹשְׁבוֹת לְאַחַר יְרוּשָׁה וְיֵשׁ בֵּהּ מִשְׁמַע א"כ לֹא הִי כָּלֵל אִיסוּר קְצִירָה אֲבָל לֹא דְחַדָּשׁ הִי לָהֶם דְּנֶאֱסַר לָהֶם אִיסוּר חַדָּשׁ (יעו"ש) וּמִשְׁנֵי מַעֲקָרָא לֹא הָיוּ צְרִיכֵי דְנִסְתַּפְּקוּ מִמֶּן שְׁבִכְלֵיהֶם וּכְשֶׁהֲל' לָהֶם מַה לְאַכּוֹל לֹא הִתְרַה לָהֶם דְּבַר אִיסוּר וְהוּא כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם.

וּבְיוֹם ט"ז שְׁנַאָמַר וַיִּשְׁבְּנוֹת הָפֶן מִמְּחַרַת אֲזַי מִיָּד אָכְלוּ אַף שֶׁהִי עֲדִינָן אִיסוּר חַדָּשׁ פִּינָן שְׁלֵא מָצְאוּ מַה לְאַכּוֹל רַק לִפ"ז קָשְׁיָא אַמַּאי לֹא אָכְלוּ כְּזִית מִצָּה לִילָה הִרְאִישׁוּנָה וּא"ל דְּלֹא הָיָה מִצָּה הִרְאִישׁוּנָה שְׁבַעָה ז"א שְׁהָרִי לְמַחַר נִשְׁבַּת הָפֶן.

אַף י"ל שְׁלֵא יָדְעוּ שְׁיִפְסוּק הָפֶן לְמַחַר וַיְהִי אִיסוּר לָהֶם כָּל הַיּוֹם ט"ז וְאִינוּ רְאוּי לְשַׁבַּעָה: שֵׁם ד"ה אֶל תִּקְרָא לְשֵׁלֶשׁ וְכו'. בְּכַתְּבֵי הַגְּאֹוֹן הֶחֱסִיד נ"ע מוֹוִילָנָא רְאִיתִי שְׁפַתְבּ בּוֹזֵה"ל לְכַאוּרָה תְּמוּהָ אִיף מוֹכַח דְּנִדְרָשׁ עַל שְׁלִישׁ.

וְנִרְאָה דֵּה"ק וְעֵשֶׂת הַתְּבוּאָה לְשֵׁלוֹשׁ הַפָּנִים הִינְנוּ שְׁבִשְׁלִישׁ גִּידוּלָה תֵּהִי תְּבוּאָה שְׁלִימָה כְּמוֹ בְּשָׂר הַשְּׁנַיִם וּמִמִּילָא כְּשִׁיגְדֵל כְּנִלָה תֵּהִי גִדוּלָה ג' פְּעָמִים כְּתְּבוּאָה שְׁלֵשׁ הַשְּׁנַיִם.

וּדְפַח"ח: שֵׁם ד"ה נִפְל פּוֹתְאֵי בְּבִירָא. הֵתֵם מִשְׁמַע דִּר"ש שְׁזוּרֵי סוּבְר דְּרוּב ע"ה מְעַשְׂרִין וְהַטְעַם שְׁהַתִּיר לְשֵׁאוֹל לִע"ה מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשְּׁבַת וְסִמְכִינָן אֵהָא דְּרוּב ע"ה מְעַשְׂרִין הֵן וְעִינָן מַהֵה"ג כְּמוֹהַר"י: שֵׁם ד"ה כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה מִיְהוּ בְּדַמַּאי אִפִּי' בְּשֵׁל דְּגָן דְּוֹנְדַאי שְׁלוֹ אִפִּי' לֹא גְזַרוּ בִי כו'.

לְכַאוּרָה קָשָׁה דְּאִי כְּדַבְּרֵי דְּגַם בְּפַת דְּעֵיקָרוּ מִן הַתִּירָה נְמִי מְהִי בִּילָה א"כ אֲדַתְנָא בְּסִיפָא וּבְתַמְרֵי' וּבְגִרוּגְרוֹת מְהִי בִּילָה דְּזָה פְּשִׁטָא דְּמַה פַּת שְׁעֵיקָרוּ שְׁל תוֹרָה מְהִי בִּילָה כ"ש תְּמָרִים וּגְרוּגְרוֹת דְּמַדְרַבְּנָן דְּמְהִי בִּילָה וְאֲדַרְבָּה מְדִיוקָא דְּסִיפָא מִשְׁמַע אִיפְכָא דְּוֹוִקָא בְּתַמְרִים וּגְרוּגְרוֹת דְּרַבְּנָן מְהִי בִּילָה מִשָּׂא"כ בְּפַת אִפִּי' אִי הִי נִבְלָל לֹא מְהִי בִּילָה מִשׁוּם דְּעֵיקָרוּ מַה"ת.

וְה"ל לְאַפְלוּגֵי בְּעֵיקָרוּ שְׁל תוֹרָה גּוֹפְנִי' בֵּין הִיכָא דְּלֹא נִבְלָל דְּמַעְשָׂר מְכַל א' וּא' וְהִיכָא דְּנִבְלָל בּוֹלָל וְנוֹטֵל דְּמְהִי בִּילָה וִי"ל דְּסִיפָא קמ"ל דְּאִפִּי' בְּתַמְרֵי' וּגְרוּגְרוֹת לֹא מְהִי בִּילָה אֲלֵא מִטְעַם דְּאִיירֵי בְּדַמַּאי מִשָּׂא"כ וְוֹדַאי טְבָל דְּרַבְּנָן לֹא מְהִי בִּילָה דְּזָה לֹא הָוִי שְׁמַעִינָן מְרִישָׁא דְּפַת דְּה"א כְּשֵׁם דְּמְהִי בִּילָה לְדַמַּאי שְׁל תוֹרָה ה"ה דְּמְהִי בִּילָה לְוֹוִדַאי דְּרַבְּנָן דְּלֹא עֲדִיף מְדַמַּאי שְׁל תוֹרָה.

קמ"ל דְּוֹוִדַאי דְּרַבְּנָן לֹא מְהִי בִּילָה כ"א בְּתַמְרִים וּגְרוּגְרוֹת דְּרַבְּנָן וְוֹקָא: דָּף י"ט ע"א ד"ה לְכַל אִין בִּילָה. רַבִּינוּ הַנִּיחַ בְּקוֹנְשָׁיָא.

תוֹ ק"ל בַּמ"ש רַש"י לַעִי' ד"ה אִישְׁתַּמִּיטְתִּיה וְו"ל לְמַדְנָו דְּאִשְׁכַּח שְׁמוּאֵל תַּנָּא כו' א"כ ה"ל לְשְׁמוּאֵל לְמִיפְסַק לְהַדְיָא כְּהַאי תַּנָּא וְלֹא הָיָה צְרִיף לְמִימַר הִנֵּי תַרִי מִמְרוֹת הַלְכָה כְּרַש"ש וְהָא דְּהַפֵּל הוֹלֵף אַחַר גָּמַר פִּירֵי.

ונ"ל דהאי תנא דאשפח שמואל ס"ל הכל הולך אחר גמר פירי אפי' תבואה ונתים. ולפ"ז א"ש הכל.

דל"מ למימר הלכה פאותו תנא דה"א דאפי' בתבואה ונתים נמי וגם הצריכותא א"ש דאי אשמועינן הני תרתי היינו הא דרש"ש וק"ה דהכל הולך אחר גמר פירי ליפא למיטעי דאפי' תבואה ונתים נמי ויש בילה כקו' רבינו.

דא"כ ה"ל למפסק בהדיא פאותו תנא וברש"ש. אע"כ דלא ס"ל הכל הולך אחר גמר פירי אלא בקטניו ומאן מוכח ע"כ האי מקרא דהלכה כרש"ש.

וא"כ מוכח דלא פסק רש"ש לענין בילה דא"כ מאן מוכח וק"ה דקאמר הש"ס ע"י נאי אפרי' הכל הולך אחר גמר פירי ה"א אפי' תבואה ונתים נמי. היינו דמה"ת ה"א בקטניו אמר דמאן מוכח וע"כ ה"א דאפי' בתבואה ונתים נמי.

וק"ה דל"ק הלכה פאותו תנא ע"כ היינו דוחקים דידוע לי' לשמואל דאיפא מאן דמפכי להו. וכה"ג משנינו בכמה דוכתי.

וע"י במאור ד"ה אמר לי' רש"ש קאמרתי ולדבריו א"ש כל הסוגיא על נכון: דף כ ע"א ד"ה פטרה מן המעשר וק"ל הקישא דשביעית ל"ל לפטור מן המעשר ת"ל דשביעית הפקר הוא. הנה התוס' בנדדים ד' מ"ד הקשו פן נכתבו דאיפא למימר תרנוהו צריכי ולא פ"י טעמא: והנה מ"ש דנ"מ דאם זכה בהן קודם מירוח ונתמרח ברשותו כו' קמ"ל דאפ"ה פטור מן המעשר.

ונתה זה מהא דתניא המפקיר פרמו ולמחר השפים ובצרו פטור מן המעשר כו'. י"ל דאה"נ דזה אמת לן אחר דגלי קרא בשביעית שפטו' מן המעשר אע"פ דבלא"ה הפקר פטור ממעשר וע"כ קמ"ל קרא להיכי שקדם וזכה דמ"מ פטור ממעשר.

וכיון דילפי' הפקר משמיטה כב"ה ברפ"ו דפיאה. וכמ"ש בירושלמי שם דכתב רחמנא אותם מעוטה גבי פיאה אע"ג דכתב גבי' תעזוב דיש לה עזיבה כו' והנה הפקר.

מ"מ דוקא בפיאה הוי הפקר אבל בעלמא בעינו דומיא דשמיטה. וכיון דהפקר דשמיטה פטור ממעשר אפי' היכי שקדם וזכה.

א"כ ה"ה דבכל הפקר אפי' בשקדם וזכה פטור ממעשר דומיא דשמיטה. ואי לאו דגלי קרא בשביעית דבכה"ג נמי פטור ממעשר ה"א דהיכי דקדם וזכה חייב במעשר דתבואת זרעה קרינו ביה: אלא דמ"מ תקשי שהרי הר"ש בפ"א דפיאה הקשה לשיטת הריב"ם דלקוח קודם מירוח פטור ממעשר א"כ ל"ל קרא דנבא הלוי כי אין לו חלק ונתלה עמו למיפטר הפקר ממעשר מטעם שידה וידו שוויין.

ת"ל מטעם דלא קרינו בהפקר תבואת זרעה מידי דהנה אלקוח דפטור. ות"י הר"ש דנ"מ להיכי שקדם איהו וזכה דמ"מ פטור.

א"כ לשיטת הריב"ם תיחדר קו' לדוכתה ל"ל הקישא דחיה בשביעית לפטור מן המעשר. ומ"ש הר"ש להקשות אמאי דאפרי' דפיאה פטור מן המעשר מטעם דהוי הפקר דכתיב גבי' תעזוב והפקר פטור מן המעשר מדכתיב ובא הלוי כו' יצא הפקר שידה וידו שוויין.

והרי בפניאה פינון שלוי עשיר א"י לנפות בפניאה א"כ אין ידה וידו שוויין וליחייב במעשר י"ל בזה דמ"מ גם בפניאה יד העני הזוכה פינון שאין לו חלק בגוף השדה שנה בזה ליד הלוי וקריו ביה אפילו לגבי לוי עשיר ידה וידו שוויין שלשניהם אין להם חלק בגוף הקרקע ודמי בזה להפקר ומש"ה פטורה מן המעשר: ומ"ש עוד הגאון דהניחא לר"ל דאמר הפקיר לישראל ולא לנכרים אינו הפקיר וכיון דשביעית אינו הפקיר כ"א לישראל קמ"ל קרא בשביעית דמ"מ פטור מן המעשר תמוה דהא ע"כ לד' הירושלמי שביעית הוי הפקיר אפי' לנכרים דמש"ה לר"ל דסובר דב"ה ילפי משמיטה הפקיר שלא לנכרים אינו הפקיר משום דלא דמי לשמיטה.

ובאמת דברי הירושלמי תמוהין דהא כתיב להדיא בקרא ואכלו אביוני עמך ובת"כ אי' להדיא לכם ולא לעכומ"ז. והרב המובהק מוהר"ר שמואל שטראשון נ"י הראה לי בשנות אליהו שהגאון מוהר"ח רמז לזה שבשנות אליהו השמיט בבא זו דהפקיר לישראל וכו' מן הירושלמי ע"ש אבל לא נראה כן מהר"ש דפ"ח דפניאה ע"ש.

ע"כ נראה דהירו' מייגרי בהפקיר שלא לנכרים ואפי' לאכסניא של נכרים. ובת"כ מרבינו להדיא מלשכירי ולתושבא לרבות אכסניא: ואולי יש ליישב פוננת התוס' נדרים הנ"ל וקו' רבינו אע"ג דנפקא לן מובא הלוי דהפקיר שידו וידו שוויין דפטור ממעשר.

מ"מ אין למידין חמור מקל להקל עליו וכיון דהפקיר דשביעית אינו כשאר הפקיר ורבי ביה רחמנ' קדושה ומצות יתירות אין למידין מהפקיר דעלמא שפטור ממעשר. מש"ה גלי רחמנא בהדיא דשביעית פטורה ממעשר: והרב מוהר"ר מ"אל ני' אמר דנ"מ אם אסר פ' שביעית על העולם פה הוא דאמרי' בנדרים דף מ"ב דאדם האוסר פירות שביעית על חבירו קודם שהגיע שביעית אסיר לחבירו לאכול מהם א"כ פינון דלא הוי הפקיר לכל ה"א דחייב במעשר קמ"ל קרא דמ"מ פטור ממעשר.

ויש לעיין בזה: שם ע"ב ד"ה שאין לה. ע"ש בבבאור החי' הב' של התוס' והנה לפי התי' הא' של התוס' דדוקא לענין ביעור אמר ר"ש.

(וכ"נ קצת מ"ד רש"י) אבל לענין שארי דיני שביעי' מודה ר"ש דאזלינן בטר חנטה הא דדייק הש"ס מהאי דאבטולמוס דלא ס"ל כר"ש אף דלא קאמר אלא אחר חנטה לשביעית וא"ל דלענין ביעור ס"ל כר"ש.

צ"ל דמשמע לי' להש"ס פינון דאבטולמוס דיני אתרוג אתי לאשמועינן דלענין ביעור אזלינן אחר שניהם אע"כ דס"ל דגם לענין ביעור אזלינן בטר חנטה: וזה נכלל במאי דקאמר אחר חנטה לשביעית.

ולפ"ז יתיישב על נכון הא דלא מיייתי הש"ס מתני' דבכפורים שנה לאילן בג' דרכים. והתוס' פתבו לעי' (ד"ה י"ד) ובחנם כו' ובמאוד דחק בזה הביאו רבינו.

ולפי מ"ש ממתני' דבכורי' ל"מ מידי דפליגא על ר"ש לענין ביעור. דשם לא איירי לאשמועינן דיני אתרוג אלא אגב דחשיב שם דברים ששנה לזה בדרה א' ולזה בדרה א' חשיב ג"כ הא דאתרוג בהדיניהו: שם ד"ה ר"י ור"ל ועוד י"ל כו' אלמא לריב"ב וכו' חסר מפאן ענין שלם: ונ"ל שפירושו להא דאמרינן בשבועות ד' ד' ר' יוחנן סתמא אחרניא

אשכח ומשנה ראשונה לא זנה ממקומה א"כ סתמא בתרא לר"י עדיף וכמ"ש הרב בעל
עצמו' יוסף ב"ר רפ"ק דמס' קידושין.

א"כ ה"נ אף אי ניקא דמשנה דבפורים חשוב סתמא מ"מ סתמא דסנפה הוא בתרייתא
דבב' סדרים יש סדר למשנה וכמ"ש הכ"מ בפ"ט מה' רוצח ומד' אי איתא דס"ל כר"ש
ה"ל ג"כ לאשמועינן. ועיין מ"ש התו"ט פ"א דקדושין מ"א דכתב דלא כהכ"מ הנ"ל:
ראיתי להביא בקאן מה שהקשה הרב בעל עצמות יוסף על מ"ש התוס' בקדושין דהא
דאמרינן אתרוג שנה לאילן דאזלינן בי' בשביעית לענין חנטה היינו כ"א לחומרא.

א"כ אמאי פריה פריה הש"ס בסנפה אהא דאמרינן דאזלינן באתרוג בתר לקיטה וששית
שנכנסת לשביעית אסו' והא בין לר"ג בין לר"א אזלינן בתר חנטה. ומאי קושיא פיון
דמה"ת אזלינן בתר לקיטה אלא בז' הנכנס לח' אזלינן לחומרא בתר חנטה יעו"ש.

תיירץ בזה בעל שער המלך דכוננת התוס' הוא שמה"ת נדאי אזלינן בתר חנטה מקרא
דנפרביעית אלא שמדרבנן ה"ל לאסור אתרוג בת ו' הנכנס לז' פיון שדומה לירק. ע"ז
תיירצו דאה"נ דאסור מדרבנן והא דאמרינן דאזלינן ביה בתר חנטה היינו לחומרא בת ז'
הנכנס לח'.

והש"ס בסנפה פריה פריה שפיר פיון שמה"ת אזלינן בתר חנטה אלא מדרבנן אזלינן ביה בתר
לקיטה נמי א"כ לית לן למיחש שפא לא ינהוג בו הע"ה מנהג שביעית פיון דמה"ת מותר
פרבותינו שמה"ת אזלינן בתר לקיטה: אף בעיקר הקושיא פן עמד עליו בעל שער המלך
ומפח קושיא זו תי' ד' הרמב"ם ז"ל בפ"א מהלכות שמית' ויובל שפכת והאתרוג אפילו
הי' פפול קודם ר"ה הרי הן כפירות ז' להקמיר.

ולכאורה תמוה הא פוליהו אמוראי ס"ל דאחר חנטה לשביעית ואי מטעם דרבותינו
שהולכין אחר לקיטה א"כ פיון דנוהג שביעית תפטור אף ממעשר פדמוכח סוגיא דהתם.
ותירץ משים דקושיא לי' להרמב"ם דאי כפרש"י דהא דקאמר ר"י ור"ל לעולם שישית
היינו שחייבת במעשר ופטור מביעור.

א"כ ע"כ צ"ל דס"ל דהולכין אחר חנטה. א"כ הו"ל להש"ס להקשות ומי אמה ר"י הכי
והאמר ר"י הלכה כס"מ דסנפה דהולכין אחר לקיטה ומאי אולמא דהאי סתמא מהאי
סתמאי.

לכן מפרש הרמב"ם דמ"ש לעולם שישית היינו לענין מעשר דאזלינן לחומרא מספק
דלא ידעינן איזו סתמא עיקר וכמ"ש הר"ן פ' ע"פ. אבל לענין שביעית פיון דסתמא
דסנפה דהולכין אחר לקיטה מספק נהג ביה שביעית ואב"י ורבא דאמרי דמעשר תלוי
בשביעית היינו ליתובה מילתא דרבה אבל לר"י ע"כ לא ס"ל פרבה וסובר לעולם שישית
ומספיקא אזלינן בשביעית נמי לחומרא מספק: בשם הגאון הקסיד מוויילנא ראיתי ליישב
ד' הרמב"ם הנ"ל.

דבתר דמיימי שם לההיא דר"י ור"ל מיימי פי אתא רבין אר"י אתרוג בת ו' שנכנס לז'
חייב עליו משום טבל. ומאי בעי רבין בזה שמוסיף על ר"י ור"ל לכה מפרש הרמ"בם
דרבין אתי לפלוגי על ר"י ור"ל דס"ל לעול' שישית פיון למעשר פיון לענין ביעור אלא
לדידי' חייב עליו משום טבל.

אָבֵל לְעֵנָן בִּיעוֹר הוֹלְכִין אַחַר הַשְּׂבִיעִית וְחַיִּיב בְּבִיעוֹר וּפְסוּק פְּרָבִין אֲר"י: דָּף ר"א ע"א
ד"ה בד' פְּרָקִים כו'. י"ל דְּוָקָא דִּין פְּירוֹת וְתַבּוּאָה וּמִיָּם דְּשִׁינָה לְכָלֵל הָעוֹלָם גִּידוֹן בַּד'
פְּרָקִים מִטַּעַם דְּהָעוֹלָם גִּידוֹן אַחַר רַבּוּ וְיַחֲזִיד מְכַרִיעַ אֶת הָעוֹלָם כְּפִלּוֹ מִשָּׂא"כ שְׂאָר עֲנִינִים
שְׂאֵפְשָׁר לְדוֹן כ"א בְּפֶרֶט גִּידוֹנִין בֵּר"ה: שְׁם ד"ה וּבְחַג.

בְּתִירוּצוֹ לֹא יִתְיַשֵּׁב עַדִּין תִּיבַת גִּידוֹנִין דְּבַד' ר"י וּבְתַנָּא דְּבְרֵיִתָּא דְּמִיָּתִי הַש"ס. וּנ"ל
ע"ד שְׁטַת הָר"ן שְׂהֵבִיא רַבִּינוּ לַעִי דְּכָלֵל הָעוֹלָם גִּידוֹן בְּפֶסַח עַל הַתַּבּוּאָה כו' וּבֵר"ה
גִּידוֹן כְּלֵא' וְא' חֶלְקוֹ בְּדְבָרִים הִלְלוּ ע"ש.

אִךְ הָא תִּינַח דְּדִין הַפְּלֵל קָדִים. אָבֵל מִיָּם פִּינּוֹן דְּבַר"ה שְׂלֶפְנֵי פְּבָר גִּידוֹן הַפְּרֵט כְּאו"א
חֶלְקוֹ בְּמִיָּם א"כ מִמִּילָא גִּידוֹן גַּם הַפְּלֵל.

וּע"כ צ"ל דְּבַר"ה שְׂיִיר לְמִידוֹן אֶת הַפְּרֵט בְּמִיָּם וּבְסוּפּוֹת גִּידוֹן הַפְּלֵל וְהַפְּרֵט בְּיַחַד אִו
הַפְּרֵט בְּלֵבָד וְא"כ מְדוּקְדָּק הֵיטִיב תִּיב' גִּידוֹנִין לְשׁוֹן רַבִּים דֵּר"ל כֵּל פְּאִי עוֹלָם בְּפֶרֶט.
לְאַפּוּקֵי תַבּוּאָה וּפְירוֹת דְּהָעוֹלָם גִּידוֹן בְּפֶרֶט בְּזַמְנֵי הַגְּזַפְרִים.

לְכֹן קָאָמַר גִּידוֹן בְּלִשׁוֹן יַחֲזִיד דְּקָאֵי עַל הָעוֹלָם דְּהַפְּרֵטִים יְדִינוּ אַח"כ בֵּר"ה הֵרַב
מוֹהַרש"ש: שְׁם ע"ב ד"ה ר"י אוֹמַר אָדָם גִּידוֹן בְּכָל יוֹם מ"מ ק"ל וְכו' לֹא הִבְנַת. ד"ק
הָא י"ל פְּשׁוּט דֵּר"י וְר"נ ס"ל דְּבַתְּשָׁרֵי גְבָרָא הָעוֹלָם כֵּר"א א"כ וְנִדְאֵי הָאֵי מְרַאשִׁית
הַשְּׂנָה תְּשָׁרֵי הוּא וּמ"מ אִינוּ זְמַן דִּין פְּלֵל וְשְׁפִיר יִלְפִינּוּ מַג"ש דְּשְׁנָה שְׁנָה.

וְהָא דְּאִיצְטְרִיף הַש"ס לְקָרָא דְּתַקְעוּ בְּחוֹדֶשׁ שׁוֹפָר הֵינּוּ לֵר' יְהוֹשֻׁעַ דְּקִי"ל כְּנוֹתִי דְּקִי"ל
דְּלַתְקוּפָה מוֹנִין מְנִיסוֹן: דָּף כ"ב ע"א ד"ה מְפָלֵל דְּבַחֲוֹד' וְשַׁבַּת בְּעֵי לְמִיזֵל כו' דְּאִי אֶקְדַּמְנָ'
לְשַׁבַּת הָא תוּ ל"צ חוֹדֶשׁ וְכו' לְכַאוֹר' תְּמוּזָה דְּמִשְׁמַע מְדַבְּרִיו דְּאִי הֵוָה פְּתִיב שַׁבַּת וְאַח"כ
חוֹדֶשׁ א"ש אֵי לָאו דְּחוֹדֶשׁ מְנוֹתָר דֵּר"ה בְּכָלֵל יו"ט הוּא.

אָבֵל זֶה פְּשׁוּט דְּהִנֵּה יְדַעִינּוּ דְּשַׁבַּת הוּא יו"ט וְחוֹדֶשׁ הוּא ר"ה. וְזֶה סוֹתֵר לַמ"ש דְּכָל עֵינְקָר
הוֹכַחְתּוּ שְׁל ר"י דְּשַׁב' הוּא יו"ט וְלֹא שַׁבַּת הוּא רַק מִטַּעַם דְּשִׁנֵּי קָרָא וְכַתֵּב חוֹדֶשׁ קוֹדֶם
לְשַׁבַּת וְאֵלּוּ כְּתִב שַׁבַּת קוֹדֶם לְחוֹדֶשׁ ה"א שַׁבַּת וְחוֹדֶשׁ כְּפִשׁוּטֵי'.

וְנִרְאֶה כְּנוֹנְתּוֹ דְּלַפ"ז כְּתִב דְּלֹא מְסַתְּבַר לֵר"י דְּחוֹדֶשׁ כְּפִשׁוּטֵי וְיִהְיֶה יוֹתֵר רְאוּי לְהַקְפֵּלֵת
פְּנִיָּם מֵר"ה אָבֵל ר"ה אֶפְשָׁר דְּלֹא גָרַע מִיּו"ט. א"כ ה"נ אֶפְשָׁר אִם כְּתוּב שַׁבַּת וְאַח"כ
חוֹדֶשׁ ג"כ מְסַתְּבַר לֵר"י דְּחוֹדֶשׁ הֵינּוּ ר"ה מַה"ט גּוּפָא דְּאִין סְבָרָא דְּחוֹדֶשׁ יֵהִי לוֹ מַעְלָה
יִתִּירָא עַל יו"ט אַע"כ דְּחוֹדֶשׁ הֵינּוּ ר"ה.

וְכִינּוּן דְּמְפָרְשִׁינּוּ חוֹדֶשׁ כְּפִשׁוּטוֹ וְהֵינּוּ ר"ה מְסַתְּבַר ג"כ דְּשַׁבַּת הֵינּוּ יו"ט דְּרְאוּי יוֹתֵר
לְקַבְּלַת פְּנִיָּם מְשַׁבַּת דְּעַלְמָא וְלֹא גָרַע יו"ט מֵר"ה. מִשָּׂא"כ אִם נֹאמַר דְּשַׁבַּת מְשִׁשׁ וְר"ה
וְיּו"ט לֹא.

ע"ז מְשַׁנֵּי שְׁפִיר דַּמ"מ אֵי הֵוָה כְּתִיב שַׁבַּת וְאַח"כ חוֹדֶשׁ לֹא הֵוָה דְּרְשִׁינּוּ כְּלֵל שַׁבַּת לִיּו"ט
וְחוֹדֶשׁ לֵר"ה דֵּא"כ חוֹדֶשׁ בְּכָלֵל שַׁבַּת וְל"צ לְחוֹדֶשׁ שְׁהָרֵי גַם ר"ה בְּכָלֵל יו"ט. וְע"כ הֵינּוּ
מְפָרְשִׁינּוּ דְּשַׁבַּת מְשִׁשׁ וְאַפְשָׁר דְּמִמִּילָא נְמִי מַה"ט חוֹדֶשׁ מְשִׁשׁ: דָּף כג ע"ב ד"ה בְּזַמֵּן.

מיהו למאי דפירש הרא"ש כו' לכאורה תמוה דמשמע מפשטות קושיתו דכיון דזה נזה שוין בהספד ותענית א"כ גם למ"ד נוהגת בראשון אסורים וע"כ צריכין השלוחין לצאת מפני התענית.

וא"כ לא משני מידי. ממ"ש הרא"ש שם.

דהרא"ש לא פתב שם אלא דהא דאדר ראשון אסור בהספד ותענית דוקא היכ' שקראו את המגילה באדר ראשון ואח"כ נתעברה השנה דה"ל פפורים פיון שקראו את המגילה בו ביו'. משא"כ היכא שעברו השנה קודם שקראו את המגילה ה"ל כשבת דעלמא.

אבל מאדר ב' לא מייירי הרא"ש כלל. ובאמת י"ל דאה"נ דאדר ב' אסור לעולם בהספד ותענית.

ונ"ל בכוננתו דזה נדאי למ"ד מצות הנוהגת בראשון נוהגת בשני אדר ב' מותר בהספד ותענית והא דאמרי' דלענין הספד ותענית זה נזה שוין. סיומא דמילתא דרשב"ג הוא דס"ל דמצות הנוהגת בשני אין נוהגת בראשון.

אח"ז מצאתי בתוספת' להדיא שמסיים הא דזה נזה שוין ממילתא דרשב"ג. אלא שבאלפסי דפוס סלאנויטא חסר שם שיטה שלימה משורה המתחלת שקל ממילתא דראב"ש יעו"ש.

אלא שרבינו מקשה דלכאור' יש מקום לומר דכמו למ"ד אינו נוהגת בראשון מ"מ אדר ראשון אסור בהספד ותענית א"כ ממילא גם למ"ד נוהגת בראשון אסור אדר השני בהספד ותענית ממגילת תענית כמ"ש קצת מהפוסקים.

וע"ז סיים דלכמ"ש הרא"ש דהא דאדר ראשון אסור בהספד ותענית לרשב"ג דס"ל דאין נוהגת בראשון דהיינו דוקא היכא שקראו ואח"כ נתעברה השנה אבל בלא"ה דין אדר ראשון כמו שבת דעלמא.

א"כ באמת למ"ד אינו נוהגת מותר אדר הראשון בהספד ותענית ופשוט. דגם אדר שני מותר בהספד ותענית למ"ד מצות הנוהגת בשני נוהגת בראשון: שם ד"ה זה ט' בתמוז.

ונ"ל שפוננו כו'. צ"ע הרי בתענית שם איתא להדיא דרבא שני הכא דבראשונה בט' ובשניה בי"ז והוא בעצמם ד' התוספת דהכא ומה זה שכתב אח"כ דלש"ס דילן נמי בע"כ בראשונה הובקעה העיר בי"ז וזה היפוך ממה דאיתא התם בפרייתא להדיא.

(והוא בסדר עולם סוף פ"ל והרי"ב לא ציין שם) הרב מוה"ש ני'. אלא שקוש' רבינו צריף ישיב למה אין מתענין ג"כ בט' בתמוז כמו בצום גדלי' שמתענין בו אעפ"י שאירע בו בראשונה וע' במ"א רי"ש ה' ט"ב שיישב זה: שם ד"ה ומי הרגו ע' בב"ק (דף י"ז) רש"י ד"ה זה חזק' מלך יהודא ובב"ב קי"ח ע"ב ברשב"ם ד"ה זה צלפחד מהרב מורש"ש: דף כ"ד ע"א ד"ה ותפוק לי' דהו"ל יום שלפני יום שנהרג בו גדלי'.

נ"ל ליישב דהמקשן לא ידע מהברייתא שמביא הש"ס אח"כ דמג"ת אסורים לפניהם ולאחריהם בהספד ותענית. וכששני לו לא נצרכה אלא לאסור את שלפניו הבין דיו"ט של תורה ממש נדאי דאסור בהספד ותענית לפניהם ולאחריהם ולפיכך תקנו כעין דאורי' ליו"ט של דבריהם שבג' בתשרי לאסור ג"כ שלפניו מטעם דהוקפל בו הי"ט עשאוהו

כיו"ט של תורה אָבֵל סָתָם יו"ט שֶׁל מַגְלַת תַּעֲנִית אֲפֹשֶׁר דְּמוֹתָר בְּהֶסְפֵּד וְתַעֲנִית לְכַף לֹא הִקְשָׁה לוֹ מִיּוֹם שֶׁלִּפְנֵי צוּם גְּדֻלָּי גּוֹפָא דְּמִסְתַּבֵּר דִּיּו"ט מִדְּבַרֵי קַבְּלָה מוֹתֵר לְפָנָיו וּלְאַחֲרָיו לְכַף פָּרִיף לוֹ מִר"ח שֶׁהוּא מֵה"ת פִּינּוֹן דְּעַשְׂאֵוּ בִּיּו"ט זֶה שֶׁל ג' בְּתַשְׁרֵי פְּעִין שֶׁל תוֹרָה וְנוֹדָא דֵּה"ל לְאַסּוֹר יו' שֶׁלְאַחֲרֵי ר"ה וְכִינּוֹן דְּשַׁנֵּי לִי דְּמָה שֶׁאַסּוֹר בֵּהו"ת בִּיּו"ט שֶׁל דְּבַרֵי הֶם לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם הוּא מִטַּעַם חִזּוּק.

ויו"ט שֶׁל ג' בְּתַשְׁרֵי שְׁנֵה לְשָׁאֵר יו"ט שֶׁל מַג"ת. א"כ הִקְשָׁה דֵּה"ל מִטַּעַם דֵּה"ל יוֹם שֶׁלִּפְנֵי גְּדֻלָּי שֶׁצָּרִיף חִזּוּק ע"ז שְׁנֵי לִי דְּדַבְּרֵי קַבְּלָה כִּד"ת דְּמִי וּא"צ חִזּוּק.

ולפ"ז הִמְקַשָּׁה שֶׁהִקְשָׁה וְה"ל דֵּה"ל יוֹם שֶׁלְאַחֲרֵי ר"ח י"ל דֵּס"ל דְּבַר"ה אֵין בּוֹ צַד אִסּוֹר תַּעֲנִית. אִף רַבִּינוּ לְשִׁיטְתוֹ שֶׁסּוֹבֵר דְּהַמְקַשֵּׁן יָדַע מֵהָא דֵּד"ת א"צ חִזּוּק וּפְסַק דֵּר"ה אִסּוֹר בְּתַעֲנִית.

כַּנ"ל לִינִישֵׁב קוֹשְׁיוֹת רַבִּינוּ שֶׁהֵנִיחַ בַּצ"ע. אַח"ז רְאִיתִי לֵהפ"י שֶׁהִקְשָׁה פְּקוּשְׁיוֹת רַבִּינוּ וְתִי כַּמ"ש בַּע"ה.

אָבֵל מ"מ אֵין הִתְרִוּץ מִסְפִּיק דְּזֶה אֵין סְבָרָא לּוֹמֵר דְּהַמְקַשֵּׁן לֹא יָדַע דְּמַגְלַת תַּעֲנִית אִסּוֹר בֵּהו"ת לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם כְּדִתְנִי בְּבִרְיָתָא שֶׁהָרִי מְשַׁנָּה מְפֹרְשֵׁת הִיא בְּתַעֲנִית שִׁמְג"ת אִסּוֹר בֵּהו"ת לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁמְבִיא רַבִּינוּ בְּסִמּוּף.

כְּמוֹ שֶׁהִקְשָׁה בְּדַבּוֹר הַקּוֹדֵם עַל הַמְקַשֵּׁן מֵהַמְשַׁנָּה הַנ"ל דְּאִימָא דֵּס"ל כַּת"ק דְּלְאַחֲרֵיהֶם מוֹתֵר. וְכִבֵּר פְּתַבּוּ הַתּוֹס' מַגְלָה י' וּב"מ קי"א וּבְחֻלִּין דְּהַאֲמוֹר' צָרִיף לִידַע הַמְשַׁנָּה שֶׁהִיא שְׁגוּרָה בְּפִי כָּל וְה"נ סְתָמָא דְּתַלְמוּדָא.

וְעִינּוּ מ"ש בְּקו"א לְמַגְלָה ד"ה וּמ"ט. אִף לְפַעְמִים מְצִינוּ שֶׁהַמְקַשָּׁה לֹא אִסִּיק אֲדַעְתָּי לֵאמֹר לְמֵאֵי דְּאִיתָא בְּמַשְׁנֵה לְהַדְיָא וְהַמְפִּלֵּג וְחִרְיָ מו"ה גְּרִישׁוֹן פְּהֵנָא אֲמַר לִינִישֵׁב דַּמְש"ה פָּרִיף הַמְקַשָּׁה מִיָּד מִר"ח פִּינּוֹן דְּבַאֲמַת אִסּוֹר תַּעֲנִית דֵּר"ח קוֹדִים לְגְּדֻלָּה הַרְבֵּה.

ל"ש לְמִיפְר' מִטַּעַם דְּאַסּוֹר מִיּוֹם שֶׁלִּפְנֵי גְּדֻלָּה פִּינּוֹן דְּבַאֲמַת הִנֵּה אִסּוֹר מִטַּעַם ר"ח: שֶׁ ד"ה מ"ש ל' כו' דְּהַשְׁתָּא יִגִּיעוּ עֲלֵיהֶם בְּיוֹם הַפּוֹרִים כו' מְשַׁמַּע שֶׁהֵם רְחוּקִים מְמָקוֹ הַנוֹעַד מִהִלָּף ט"ז יוֹם אִם יֵצְאוּ בַּכ"ט אֲדַר הִינּוּ כ"ט וּל' וּי"ד יוֹם עַד הַפּוֹרִי'.

א"כ מֵה זֶה שֶׁכָּתַב דְּלָמ"ד אֲדַר הַסְּמוּ' לְנִיסָן לְעוֹל' חֶסֶר לְק"מ. וְהָרִי וְנוֹדָא קֹשָׁה פִּינּוֹן דְּאַלוּ מוֹנִין י"ד יוֹם מַל' אֲדַר וְאִם לֹא יָבֹאוּ הַשְּׁלוּחִים יַעֲשׂוּ יו"ט שְׁנֵי יָמִים וְיַעֲשׂוּ בְּרַכּוֹת לְבַטְלָה דְּבִיּוֹם הַט"ז יָבִינוּ שְׁנַתְעַבְרָה הַשְּׁנָה אָבֵל אִם יִלְכוּ הַשְּׁלוּחִים בַּכ"ט יִגִּיעוּ אֵלֵיהֶם בְּיוֹם הַפּוֹרִי' עֲצָמוּ שֶׁהוּא יוֹם ט"ו מִן אֲדַר לְדַעְתָּ נְעֻדְיָן יִקְרָאוּ אֶת הַמַּגְלָה וְיַעֲשׂוּ פּוֹרִים.

וְאִם כְּנוֹנְתוֹ שֶׁהִרְחוּקִים ט"ו יוֹם וְהַשְּׁלוּחִים יֵצְאוּ בְּלִיל ל' אִם יַעֲבְרוּ אֶת הַשְּׁנָה בְּסוּף כ"ט. א"ש לָמ"ד אֲדַר הַסְּמוּף לְנִיסָן לְעוֹלָם חֶסֶר שֶׁהַשְּׁלוּחִים מִגִּיעִין אֵלֵיהֶם תְּמִיד בְּיוֹם ט"ו וְעַכְשָׁיו שֶׁלֹּא יָבֹאוּ יָבִינוּ שֶׁעָבְרוּ אֶת הַשְּׁנָה וְהַיּוֹם פּוֹרִים.

אֵלָּא מ"מ זֶה תְּמוּהָ דְּהָא ע"כ הִרְחוּקִים ט"ו יוֹם הַשְּׁלוּחִים אֵין מִגִּיעִין אֵלֵיהֶם לְעוֹלָם פִּינּוֹן שֶׁהוּא תְּמִיד יוֹם טוֹב רְאִשִׁין שֶׁל פֶּסַח וְהֵם עוֹשִׂים ב' יָמִים יו"ט. וְהַשְׁתָּא קֹשָׁה יִלְכוּ הַשְּׁלוּחִים וְיִגִּיעוּ אֲצֵלָם בְּיוֹם ט"ז שֶׁהוּא פּוֹרִים בְּאֲמַת וּלפ"ד הוּא יו"ט וְעוֹשִׂין בְּרַכּוֹת לְבַטְלָה.

ואין לומר דכיון למ"ד עבור שנה כ"ט יו' נאדר לעולם חסר ושני אדרים חסרים דא"כ לא יועילו השלוחים פשיטאו בכ"ט באדר דא"כ אפי' למ"ד פעמים מלא נמי א"ש כמ"ש בסמו'. ומ"ש שם עוד שפכדי יות' ממהל' י"ד ימי' מירושל' לא הי' מקום ישוב צ"ע שיהי' תנון במסכת תענית בז' במרחשון שואלין על הגשמים לר"א פדי שיגיע האחרון שבא"י לנהר פרת והוא ט"ו יום.

וכמ"ש התוי"ט לכונן החשבון עפ"י חלוקת א"י וכ"כ התוס' לקמן דרצועה יוצאות מא"י לנהר פרה ודרין שם ישראל יותר: ע"ב שם ד"ה אדר הסמוך לניסן. והא דלא תקנו שיהא אלול לעולם כו' אין כוונתו שלא יעשו מספק ויחמירו ביו"ט ב' במת ורפואה.

שהרי פתב למעלה שבגולה סומכין על רוב השנים שאין אלול מערב' ומקילין ביו"ט ב' אל' דכוננתו הוא אמ"ש מקוד' דלכן עושין אד' חסר ומ"מ עושין ב' ימים גזירה אטו תשרי. ע"ז הקשה דייעשו לעולם חסר ויעשו בין ניסן ובין תשרי לעולם רק יום אחד: שם ה"ה אמאי מחללין כו' לכאור' ק"ל מאי דקא' הש"ס אליב' דר"נ דמשה מחללין על אדר למ"ד לעולם חסר משו' דמצוה לקדש על הראיה.

נהרי ר"נ גופי מוקי לסתם מתני' דרפ"ק דסנהדרין ש' כפלימו דס"ל לקמן בפ"ב דבזמנ' אין מקדשין אות' משמע דא"צ לקבל עדות ולומר מקודש מקודש א"כ למ"ד אדר הסמוך לניסן לעולם חסר א"צ לקבל עדות כלל לר"נ וממילא נתקדש החודש בזמנו.

א"כ ע"כ דמתני' דהכא דעל שני חדשים מחללין נמי הכי ס"ל ומתני' דפ"ב דלקמן דתנו בין בזמנו ובין שלא בזמנו מקדשין אותו לא חשיב כסתמא פינון שפחלוקת דר"א ב"צ בצידו וכה"ג ל"ח סתמא.

וצ"ל דלר"נ חזר בה רבי מההיא דהך וסתמא בסנהדרין כפלימו. ואי אמרי' דבב' סדרים נמי אין סדר י"ל איפכא דחזר מההי' דסנהדרין תו' רפ"ב דע"ז: דף כ"ה ע"ב ד"ה משום מתיא וכו'.

המג"א מביא בשם הרמב"ן דה"ט דאסור לקבור מת בשבת ע"י עממין דגנאי הוא להמת שייאמרו שנתחלל שבת בשבילו. א"כ א"ש פינון דמצ"ע של השבת מותר גם בשבת א"כ לא שייך למיחש בי': שם ד"ה ל"ק הא בניסן ותשרי הא בשאר ירחי.

מיהו גם על פירש"י קשה וכו' לכאורה תמוה איך אפשר שלא להגיה הבבביתא ולומר דאין מעברין דקתני קאי אשאר ירחי. הא ע"כ ריב"ל דאמר מאימין על העדים לעברו ע"כ אשאר ירחי דאלו בניסן ותשרי אפי' קדוש שרי מדר"י הנשיא דאמר מאימין על העדים לקדשו דקאי ע"כ אביסן ותשרי עכ"פ.

גם מה שמתרץ הגאון המסבך דהא דמחלקי אבני בין ניסן ותשרי לשאר ירחי היינו לתרץ רומיא דריב"ל ור"י הנשיא דמדרבנן בעלמא יש חילוק ביניהם. זה תמוה דהא דאין מקדשין נמי מקרא נפקא ואיך מחלק בשל תורה בין ניסן ותשרי לשאר ירחי.

ועוד פינון דאסרה תורה לקדש שום חוד' אפי' לניסן ותשרי דה' ע"כ קרא דהחוד' הגה' לכ' קאי נמי אביסן ותשרי דאירי בי' קרא בהאי ענינא א"כ איך יכולת ביד החכמים לעבור על ד"ת לר"י הנשיא ואע"פ שקביעות החדשים מסור לב"ד היינו היכא שלא

כַּתְּבָה הַתּוֹרָה בְּהִדְיָא לְאַיְסוּר אֲזַ פֶּחַ בְּיַד הַחֲכָמִים לְקַדְּשׁ כְּפֵי הַצְּנוּרָה אֲבָל בְּהָא דְּאִין מְקַדְּשִׁין וְשֶׁהַתּוֹרָה מִיְעֻטָּה בְּהִדְיָא וְשֶׁלֹּא לְקַדְּשׁ שׁוּם חוֹדֵשׁ לְצְנוּרָה אֲפִילוּ לְגִיסוֹן וְתִשְׁרִי וְנִדְאֵי תְּקֻשָּׁה לְר"י הַנְּשִׂיא דְּאָמַר מְעַבְרִין.

וְעוֹד דְּלִפ"ז לִק"מ מְעַיְקְרָא עַל עֲוֹלָא מִהֵךְ בְּרִייתָא דִּי"ל דְּהֵךְ בְּרִייתָא קָרָא קְדָרִישׁ וְעוֹלָא מְדַרְבְּנָן קְאָמַר. וְעוֹד דְּאִין לֹוֹמַר דְּרִיב"ל וְר"י הַנְּשִׂיא פְּלִיגֵי עַל בְּרִייתָא אִף דִּי"ל דְּתַנְאֵי גִינְהוּ מ"מ דִּוְחָק הוּא: וְנ"ל לְיִישׁב דְּכֻנּוּנְתּוֹ הוּא דִּי"ל הָא דְּאִין מְעַבְרִין דְּהִנֵּי בְּבְרִייתָא דְּמִיירִי מְשַׁאֵר יְרַחֲי הִינּוּ מֵה"ת וְרִיב"ל דְּאָמַר מְאִימִין עַל הָעֵדִי לְעַבְרוּ קְאִי אֲנִיסוֹן וְתִשְׁרִי.

וְהָא דְּאִין מְאִימִין עַל הָעֵדִי לְקַדְּשׁוּ הִינּוּ מְדַרְבְּנָן בְּעֵלְמָ' אַע"פ שְׁמַה"ת בְּיַד חֲכָמִים לְעַבְרָא וְלְקַדְּשׁ כְּפֵי הַצְּנוּרָה לְגִיסוֹן וְתִשְׁרִי מ"מ לֹא הַתִּירוּ לְאִימִים עַל הָעֵדִים לֹוֹמַר רְאִינוּ אַע"פ וְשֶׁלֹּא רְאוּ.

וְר"י הַנְּשִׂיא פְּלִיג בְּאֵמַת עַל רִיב"ל וְס"ל דְּאֵה"נ דְּמְקַדְּשִׁין כְּדִין תּוֹרָה. א"כ מֵאֵי דְּוִוְחָקִין לְהַגִּיהַ הַבְּרִייתָא וְלְחַלֵּק בֵּין רִיב"ל לְר"י הַנְּשִׂיא בֵּין גִּיסוֹן וְתִשְׁרִי לְשַׁאֵר יְרַחֲי יוֹתֵר גִּיחָא וְשֶׁלֹּא לְשַׁבֵּשׁ הַבְּרִייתָא וְלֹוֹמַר דְּאֵה"נ דְּר"י הַנְּשִׂיא פְּלִיג אֲרִיב"ל מְדַרְבְּנָן.

דְּבִשְׁלָמָא לְפִי הָאֵמַת דְּמַגִּיהִין הַבְּרִייתָא מְקַדְּשִׁין בְּמַקּוּם מְעַבְרִין א"כ שְׁפִיר הַקְּשָׁה הַש"ס לְר"י הַנְּשִׂיא דְּאָמַר מְקַדְּשִׁין מִהֵךְ בְּרִייתָא. אֲבָל אֵי לֹא נִגִּיהַ הַבְּרִייתָא וְאֵה"נ דְּמִוֹתֵר לְקַדְּשׁ לְגִיסוֹן וְתִשְׁרִי כְּפֵי הַצְּנוּרָה א"כ לִק"מ אֲר"י הַנְּשִׂיא וְרִיב"ל דְּאָמַר אִין מְקַדְּשִׁין הִינּוּ מְדַרְבְּנָן כְּנ"ל: וְהַשְּׁתָּא א"ש גַּם תִּי הַגָּאוֹן דְּא"א וְשֶׁלֹּא לְשַׁבֵּשׁ הַבְּרִייתָא וְלְחַלֵּק בֵּין גִּיסוֹן וְתִשְׁרִי מְשׁוּם דְּאֲבִי מְפָרֵשׁ הַבְּרִייתָא הָא דְּמַמְעֻט עַבּוּר וְקִידּוּשׁ לְצְנוּרָה אִינוּ כ"א מְדַרְבְּנָן וְקָרָא אֲסַמְכְּתָא בְּעֵלְמָא.

כְּזֵה וְנִדְאֵי דְּהַדְּבָר מְסוּר לְב"ד לְקַדְּשׁ חֲדָשִׁים כְּפֵי הַצְּנוּרָה כְּדִאִיתָ' בְּמִשְׁנֵה וְכְּרִייתָא לְקַמֵּן פ"ב דָּף כ"ה. אֲלֵא וְשֶׁלֹּהֲחֲכָמִים עֲדִיף יוֹתֵר לְעַבְרָא הַחוֹדֵשׁ לְצְנוּרָה מְלַקְדָּשׁ כִּינּוּן וְשֶׁהַלְבָּנָה לֹא נִרְאִיתָ עֲדִינּוּ.

וְהַשְּׁתָּא א"ש דְּלִפִּי מַה שְּׁמַגִּיהִין מְקַדְּשִׁין בְּמַקּוּ' מְעַבְרִין וְעַיְבוּר שְׁרִי בְּכָל הַחֲדָשִׁים אֲלֵא קִידּוּשׁ הוּא דְּאָסוּר רַק בְּגִיסוֹן וְתִשְׁרִי דְּתַלּוּי בְּקַבִּיעוֹת הַמוֹעֲדוֹת מִוֹתֵר אִפִּי לְקַדְּשׁ לְד' רַש"י א"ש.

אֲבָל אֵי גִימָא וְשֶׁלֹּא לְשַׁבֵּשׁ הַבְּרִייתָא וְלִתְנִי אִין מְעַבְרִין וְהִינּוּ ג"כ מְדַרְבְּנָן לְאֲבִי כְּנ"ל תְּקֻשָּׁה הָא ע"כ רִיב"ל דְּאָמַר מְאִימִין עַל הָעֵדִים לְעַבְרוּ מִיירִי אִפִּי מְשַׁאֵר יְרַחֲי מְדָאֵמַר וְאִין מְאִימִין עַל הָעֵדִי לְקַדְּשׁוּ דַע"כ בְּשַׁאֵר יְרַחֲי מִיירִי דְּאֵלוּ בְּגִיסוֹן וְתִשְׁרִי אִפִּי לְקַדְּשׁ ש"ד.

דְּאִין לֹוֹמַר דְּלִרִיב"ל גַּמִּי אִין מְעַבְרִין לְשַׁאֵר יְרַחֲי וְמִאִימִין עַל הָעֵדִים לְעַבְרוּ מִיירִי מְגִיסוֹן וְתִשְׁרִי וּמ"מ אִין מְקַדְּשִׁין אִפִּי לְגִיסוֹן וְתִשְׁרִי דְּנִדְאֵי א"א לֹוֹמַר כְּנ"ל לְמָה נִקְטַ הַבְּרִייתָא דְּאִין מְעַבְרִין חוֹדֵשׁ לְצְנוּרָה מֵהָא דְּכֻזָּה רְאוּ וְקַדְּשׁ.

דְּהָא עַכ"פ לֹא מִיתּוֹקְמָא אֲלֵא בְּשַׁאֵר יְרַחֲי דְּאֵלוּ גִיסוֹן וְתִשְׁרִי מְעַבְרִין. ה"ל לְמַנְקַט רְבוּתָא יוֹתֵר דְּאִין מְקַדְּשִׁין דְּמִיתּוֹקְמָא בְּכָל הַחֲדָשִׁים אִפִּי בְּגִיסוֹן וְתִשְׁרִי וְלְמָה נִקְטַ הַבְּבָא דְּאִין

מעברין ושׁבֿק לְבָבָא דְאִין מְקַדְשִׁין אַע"כ דְקַדְדוּשׁ בְּנִיסָן וְתַשְׁרִי שְׁרִי וְהַבְּרִייתָא מִיְיָרִי בְּשָׂאָר יְרַחֲי דְאִין מְעַבְרִין וְה"ה דְאִין מְקַדְשִׁין דְתַרְנוּנְיָהוּ אִימְעֵיטוּ מִמְשַׁמְעוּתָא דְכְּזָה רְאָה וְקַדְשׁ.

אִדָּהּ זֶהוּ דְוָקָא בְּשָׂאָר יְרַחֲי אָבֵל בְּנִיסָן וְתַשְׁרִי מְעַבְרִין וְה"ה דְמְקַדְשִׁין לְצוֹרָה וְעַכְשָׁיו אִין רְבוּתָא בְּמְקַדְשִׁין יוֹתֵר מִמְעַבְרִין דְשָׂאָר יְרַחֲי. וְכִינּוּ דַע"כ ג"ל דְמְקַדְשִׁין לְנִיסָן וְתַשְׁרִי.

א"כ אִין מְאִימִין לְקַדְשׁוֹ קָאִי אֲשָׂאָר יְרַחֲי וּמְאִימִין עַל הַעֲדִים לְעַבְרוֹ קָאִי גְמִי אֲשָׂאָר יְרַחֲי. ע"כ צְרִיף לְהַגִּיָּה הַבְּרִייתָא מְקַדְשִׁין בְּמָקוֹם מְעַבְרִין.

וְהִינּוּ שְׂאִין מְקַדְשִׁין לְשָׂאָר יְרַחֲי וּבְנִיסָן וְתַשְׁרִי אִפִּי מְקַדְשִׁין ש"ד. וְזֶהוּ דְוָקָא מְדַרְבְּנִין דְאִי מַה"ת אִין לְחֻלְק פּנ"ל.

וְעוֹד כִּינּוּ דְמְעַבְרִין בְּשָׂאָר יְרַחֲי ע"כ הָא דְאִין מְקַדְשִׁין אִינוּ כ"א מְדַרְבְּנִין דְאִלוּ מַה"ת כִּינּוּ דְמִמְעֵטִין מְכֻזָּה רְאָה וְקַדְשׁ א"כ אִין מְעַבְרִין גְמִי לְצוֹרָה. וְזֶה פְּשׁוּט.

פּנ"ל בְּרוּר וְנִכּוֹן בַּס"ד: וְעוֹד דַע"כ א"א לֹמֵר דְהַבְּרִייתָא מִיְיָרִי מְשָׂאָר יְרַחֲי כִינּוּ דְלִרְיָב"ל אִפִּי גִיסָן וְתַשְׁרִי אִין מְקַדְשִׁין א"כ הָא דְמִמְעֵט הַבְּרִייתָא מְכֻזָּה רְאָה וְקַדְשׁ ע"כ גִיסָן וְתַשְׁרִי גְמִי אִימְעֵיט.

דְעִיבּוֹר וְקַדְדוּשׁ אִימְעֵיטוּ מְכֻזָּה רְאָה וְקַדְשׁ אַע"ג דְכְּתִיב גְבִי קְבִיעוֹת הַמוֹעֲדוֹת אַתֵּם אִפִּי שׁוֹגְגִין וּמְזִידִין שְׁמִסוֹר לַב"ד מ"מ אִין מְקַדְשִׁין. א"כ י"ל דְלְנִיסָן וְתַשְׁרִי גְמִי אִין מְעַבְרִין מַהֲוֵה בְּרִייתָא דְכְּזָה רְאָה וְקַדְשׁ וְתַקְשִׁי לְרִיב"ל דְמוֹקִי לֵה בְּשָׂאָר יְרַחֲי.

אַע"כ דְלְנִיסָן וְתַשְׁרִי מְקַדְשִׁין מְטַעַם דְכְּתִיב גְבִי מְקַרָא קוֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם וְכִינּוּ דְבְנִיסָן וְתַשְׁרִי תוֹלִין קְבִיעוֹת הַמוֹעֲדוֹת וְדָאִי דְמְעַבְרִין וּמְקַדְשִׁין לַד' רַש"י. וְא"כ נָא מִיְיָרִי הַבְּרִייתָא כָּלֵל מְנִיסָן וְתַשְׁרִי אֲלָא מְשָׂאָר יְרַחֲי הוּא דְמְסַמְכִינּוּ אַקְרָא דְכְּזָה רְאָה וְקַדְשׁ נְאִין מְעַבְרִין וְה"ה דְאִין מְקַדְשִׁין.

אַבֵּל גִיסָן וְתַשְׁרִי מְעַבְרִין וְה"ה דְמְקַדְשִׁין: דָּף כ"ח ע"א ד"ה בְּרַאשׁוֹנָה אָבֵל אִם נִתְעַבְּרָה הַשְּׁנָה בְּמַאי יָדְעִי. י"ל דְאָז לֹא הִי מְעַבְרִין לַד"ה כ"א עַד פּוּרִים וְא"כ ה"ל יוֹתֵר מְכ"ט יוֹם.

וּבְזָה מִיְיָשֵׁב הַלְשׁוֹן שֶׁהִי אֹמְרִי עַד הַפּוּרִי הִינּוּ כְּמוֹ בְּעַת שֶׁהִי ע"פ הַמְשׁוֹאוֹת: שְׁם ע"ב ד"ה וְלֹאִין הִי נוֹטָה. קֶצֶת מְגוּמָגָם בַּמ"ש שְׁלֻצְפוּנָה הִינּוּ לְאַחַר הַחֲמָה כו'.

הָא אֲפֻשֶׁר ג"כ שְׁיָהָא הַפְּגִימָה לְעוֹמֵת הַלְבָּנָה וּפְגִי הַפְּגִימָה לְדְרוֹם וְכֵן אִיפְכָא. אִדָּהּ בְּעִיקָר קוֹשְׁיָא ע"ש מ"ש הַתוּ"ט ע"ז בַּר"ה: דָּף ל ע"א ד"ה וְהָא דְקָאֵמֵר וְכו' אֲלָא ש"מ דְחֻקִּירוֹת עֲדוֹת אַע"ג דְלְגְבִי עֲדִים כְּגַמֵר דִּין דְמִי לְגְבִי דִינִים לָאו כְּגַמ"ד לְשַׁעַת חֻקִּירוֹת עֲדוֹת לָא כְּעִינּוּ יְשִׁיבַת דִינִין.

אַבֵּל הָר"ן מְבִיא בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי דַר"פ שְׁבוּעוֹת הַעֲדוֹת אֵהָא דְתַנּוּ בְּסִנְהֶדְרִין בַּפ' דִּינִי מְמוֹנוֹת כְּשֶׁהַדִּינִין שׁוֹמְעִין עֲדוֹת הַמְּעִידִין עַל הַמְּגַדֵּף עוֹמְדִין עַל רַגְלֵיהוֹן וְקוֹרְעִין ש"מ שְׁהַדִּינִין שְׁקַבְלוּ עֲדוֹת מְעוֹמֵד דִּינָם דִּין בְּדִיעְבַּד.

הרי דלכתחילה בעינו ישיבת הדיינים כמו דבעינו עמידה עדים. ומ"מ אם העידו מןושב
בדיעבד פשר שהרי ת"ח מעיד אפי' לכתחילה מןושב: שם סד"ה מה משפט.

מיהו אי לא קרא דובפל עת הנה נ"ל ד"מ מד"נ דביום משום משפט אחד. צ"ע א"כ
לפ"ז ל"ל פלל ביום הנחילו דהא בלא"ה ידענו ממשפט אחד דד"מ שנה לד"נ לבד
הדברים דחשיב שם במתני' ר"פ אד"מ אע"כ מדבעינו קרא דביו' הנחילו ש"מ דאתא
לתחלת דין ונקא.

א"כ תקשה ופשטו ל"ל. ונרא' פוננתו דבל"ז הנה דרשינו ביום לדרשא דר"מ בסנהדרין
דביו' אתה מפיל נחלות ואי אתה מפיל נחלות בליה נאין עד נעשה דין.

אלא שמ"מ תקשה לר"מ דפוס' אפי' גמ"ד בליה. ל"ל הקישא תיפוק לי' ממשפ' דג"ד
פסול בליה' וידענו נמי דסומין וקרובין פסולין בד"מ כמו בד"נ: שם ע"ב ד"ה ואמאי
לא תהא שמיצה גדולה מרא'.

ולא עוד אלא אפילו בד"נ מצינו שנעשו דיינים ע"פ ראיתן. כדאמר רבא בסנהדרין דף
ע"ח אמר רבא טריפה שהרג את הנפש בפני ב"ד חייב.

ואין להקשות לדבריו א"כ ל"ל לרבא קרא דובערת הרע תיפו' לי' דלא תהא שמיצה
גדולה מרא' שהרי עד הרואה נעשה דין כמו בכ"מ. דז"א דטעמא מאי אמרינו עד
הרואה נעשה דין מטעם לא תהא שמיצה גדולה מראיה משא"כ בטריפה ונדאי מטעם
שמיצה גרע טפי דטריפה אינו נהרג דבעינו עדות שאתה יכול להזימה.

א"כ קושיות רבינו א"ש דהא בטריפה מצינו שראי' עדיף משמיצה. אף באמת נראה
ליישוב.

דשאני גבי טריפה דגלי קרא דובערת פיון דבטריפה לא משבחת לעולם דין עדות. ע"כ
חייבי' הב"ד מצות ביעור הרע דאי משום דטריפה הוא לזיל בטר שביקי' ויהרג נפשות
ויפטור.

אבל בעלמא היכי דאמינו עלה מטעם דבעינו עדות ונדאי בעינו עדות שאתה יכול להזימ'
דאל"ה חיישינו שמשקרים פיון דאין יכולין לבא לידי הזמה ואין עד הרואה נעשה דין
לדברי רש"י אלא בעינו שהעדים יעידו לפני הב"ד שאפשר לקיים בהו דין הזמה.

ולפ"ז לא פליג רבא בסנהדרין על ר"ע בהך דטריפ'. והנה מ"ש התוס' בסנהדרין לרבא
דמייירי בראו ביו' נהרי לר"ע אפי' ראו ביו' אין עד נעשה דין מטעם דלא מצו חזו לי'
זכותא.

ואין סברא לחלק בין ראו ביום לראו בליה. ע"כ צ"ל דפרשו פן לר"ט אכל לר"ע י"ל
דבטריפה אם ראו אפילו בליה נהרג עפ"י ראיתן פיון דלא בעינו עדות פלל.

ובפ' החובל דמוקי להא דר"ט בראו בליה. ה"ל לר"ע לאשמוענו רבותא יותר דאפי'
ראו ביום אין עד נעשה דין: ומ"ש בסוף הדביו'.

דלמסקנא אין עד הרואה נעשה דין. מדפרש"י גבי ד"נ עדות בעינו.

לכאורה תמוה פיון דכאן מיירי שמקצתו נעשו דיניגים אעפ"י שראו ונראה פוננתו פוננתו שאין יותר דיניגים בלתי עד הרואה. פגון שראו שנים דומיא דהד: דף לג ע"ב ד"ה שלמים דלאו בני מעילה נינהו.

וא"א לבוא לידי איסור מעילה אא"כ תאמר שיש צא ואז איפא הנאות מצנה כו' לכאורה צריף לתת טעם מה בכך שחל איסור מעילה ממילא. ואמאי לא יצא נהרי אפי' הזיד במעילה קי"ל פרבנו דאינו כ"א באזקהרה.

תייתי עשה דשופר ותדחה ל"ת דלא תוכל דמעילה נהרי אדרבא אפי' מצנה יש פאן. וצ"ל דרב יהודה מיירי היכא דאפשר לו לתקוע בשופר אחר וקי"ל כדר"ל דכ"מ שאפה יכול לקיים שניהם אין עשה דוחה ל"ת: הרב הגאון בעל שער המלך מביא בשם י"מ דמ"ש מצות לאו ליהנות ניתנו היינו היכא שנהנה בשעת קיום המצנה מהדבר האיסור.

אבל לא שיהנה מזה אחר עשיית המצנה ג"כ. לכך אסר לטבול במעין בימות החמה.

פיון שנהנה מהרחיצה אף אחר הרחיצה של טבילת מצנה. משא"כ במסכה בסכה של איסור הנאה שהנאה באה לו בשעת קיום המצנה בלבד לכך שרי.

מ"ש רבינו במלואים להקשות על הר"ן שכתב דמילי דרבנו לא אמרינו מצות לא ליהנות ניתנו מהך דבפ' בפל מערבין. ראיתי להרב הגאון בעל שעה"מ שחילק בזה דדוקא במנדר הנאה שנהנה מגוף האיסור עצמו היכא ששומע מהמנדר תקיעות שופר.

שקרי השופר הוא אסור לו ליהנות ממנו משא"כ. הא דבפ' בפל מערבין דאינו נהנה מגוף בה"ק אלא שהיום גורם הנאה במה שנהנה מבית המשטה ובכה"ג שפיר אמרינו מצות לאו ליהנות ניתנו: דף ל"ד ע"א ד"ה מצות אין צריכות פנונה.

וק"ל דא"כ מאי פריף מהי קורא בתורה הא במידי דתלוי בדבור צ"כ לכ"ע. הרב בעל פפות תמרים כתב לחלק.

דהר"י לא קאמר אלא במידי דעיקרה תלוי במעשה כמו מצות לולב. אבל שופר אינה כ"א מצות שמיעה: שם ע"ב ד"ה אבל נתפנון שומע.

ולהאי פירוש כו' נראה שרבינו מפרש שהתו' פי' פן לדחות קושיות המקשה ולומר דלעול' י"ל מצות אין צריכות פנונה ותוקע לשיר יצא. ומ"מ בעיני פנונות משמיע.

לזה דחה דברייה' ולא ידעתי למה אינו מפרש דכוננתם הוא דה"ל להמקש' להוכיח דמצות צ"כ ותוקע לשיר לא יצא מפשט הברייתא דבעיני ג"כ פנונות משמיע ע"כ צריכות פנונה. וכד' רבינו דכוננות משמיע קיל ממצות אצ"כ.

ע"ז מסיימו התוספות דגם המקשה דהכא ס"ל כהס"ד דלקמן דשמיע' היינו לעצמו ומוכיח מזה דמצות אין צריכו' פנונה אח"ז ראיתי שהרב בעל פפות תמרים פי' ג"כ דברי התוספות כמ"ש: שם הרי הוא עובר כו' וק"ל הא בפי"א דזבחים וכן משמע בשעה"מ בשם החכם מוהר"ש שפי'.

והוא ז"ל חילק בין מתן א' לד' דמיד שקבל הדם הניתן מתן א' מיד חל פיגול בחצי זית בשך דהיתר מצטרף לאיסו' א"כ בשעה שנגע בפשיעותו עדיין לא חל עליו הל"ת דפסולו

בְּקִדּוֹשׁ פִּינּוֹן דָּאָז לֹא הִי' כ"א חֲצֵי שְׁנֵעוֹר וּלְר"ל אִפִּי' אִיסוֹר לִיכָא א"כ ע"י פְּשִׁיעוֹתוֹ
הַעֲשֶׂה וְהִל"ת בְּאִינן פְּאָחַד וְשִׁפִּיר אֲמַרִינּוּ דְדַחִי: בֵּא"ד הָרִי דְלִהְיִי תַרְתִּי שְׁנוּיִי כּו' מִשְׁמַע
דְּיֵשׁ שְׂאֵלָה אֲפִילוּ לְאַחַר זְרִיקָה כּו' וַיֵּשׁ לִינִישׁב דְּלִכְאוּרָה קָשָׁה מֵאִי מְשַׁנֵּי הַש"ס בְּשִׁבּוּעוֹת
ד' כ"ז ע"ב מִיָּדֵי דְאִיתָא בְּשִׂאֵלָה ל"ק.

וְהָרִי אֲלִיב' דְּרָבָא קְוִימִינּוּ וְרָבָא ס"ל שָׁם דְּנִשְׁבַּע עַל כְּפָר שְׂלֵא יֵאכְלֻנוּ וְאָכַל לְכַוְלָה אִינּוּ
נִשְׂאָל עָלָיו. וְהִזְרַר קְוִשְׂיָא לְדוֹכְתִּי נְהָרִי גַם שְׁבּוּעָה מִשְׁפַּחַת לָהּ דְאִינּוּ בְּשִׂאֵלָה.

וְעַכְצ"ל דְּמִיָּדֵי דְאִיתָ לָהּ שְׂאֵלָה ה"ה פִּינּוֹן שֶׁהִי' יָכוֹל לְשִׂאֹל עָלֶיהָ אַע"פ שְׁעַתָּה אִינּוּ יָכוֹל
לְשִׂאֹל עָלֶיהָ לֹא קַתְּנִי וּפְרִיָּה שְׁפִיר וְהָרִי מְוַקְדָּשִׁין ע"כ פִּינּוֹן שֶׁהִי' יָכוֹל לְשִׂאֹל עָלֶיהָ קְוֹדֵם
זְרִיקַת דְּמִים מ"מ פִּינּוֹן שְׁעַתָּה א"י לְשִׂאֹל עָלָיו לֹא קַתְּנִי וְע"כ הַוָּצְרָךְ לְשִׁנּוּי בְּבִכּוֹר.

אָבֵל בְּש"ס דְּכַרִּיתוֹת מְיִשְׁבֵי הַתּוֹס' שָׁם אֲלִיבָא דְהִלְכָה דְאִנּוּ קִימ"ל דְּלֹא פְּרָבָא אֲלֵא
כְּאִמְרָא שָׁם בְּשִׁבּוּעוֹת דְאֲפִילוּ אָכַל לְכַוְלָה נִשְׂאָל עָלֶיהָ לְפִי"ז שְׁפִיר דְיִיקָא הַתּוֹס' מִיָּדֵי
דְאִיתָא בְּשִׂאֵלָה פִּי' דְאִיתָא עֲכָשְׁוֹ בְּשִׂאֵלָה לֹא קַתְּנִי אָבֵל מְוַקְדָּשִׁין אַע"פ שֶׁהִי' יָכוֹל
לְשִׂאֹל עָלָיו מִתְחַלְקָה מ"מ פִּינּוֹן שְׁעַכְשָׁיו אִינּוּ יָכוֹל לְשִׂאֹל קַתְּנִי: דָּף לָהּ ע"ב ד"ה אֲפִנּוֹן
וְתַקַּע לִי יֵשׁ מְפָרְשִׁים דְר"ז ס"ל כּו' עַד סוּף הָעֲנָנִין.

לְכַאוּרָה יֵשׁ לְדוֹן בְּזָה וְלוֹמַר דַּאֲע"ג דְּלִפִּי הַס"ד דְהַמְקַשָּׁה דְמַצּוֹת צ"כ ע"כ דְּכַוְנֹנַת מַצָּה
חֲמִיר מְכַוְנֹנַת מִשְׁמִיעַ מ"מ לְפִי שְׁנִינְיָא דְמִיָּרִי בְּמַנְבַּח גְּבוּחִי וּמַצּוֹת אצ"כ וְתוֹקַע לְשִׁיר
יָצָא א"כ ע"כ סִיפָא דְהָךְ בְּרִיקָתָא לְר' יוֹסִי דְסוּבֵר דְבַעֲיִנּוּ פְּנוֹנוֹת מִשְׁמִיעַ צ"ל דְּכַוְנֹנוֹת
מַצָּה קִיל מְכַוְנֹנוֹת מִשְׁמִיעַ וַאֲע"ג דְּלֹא בַעֲיִנּוּ פְּנוֹנוֹת מַצָּה מ"מ בַּעֲיִנּוּ פְּנוֹנַת מִשְׁמִיעַ
דַּאֲל"כ תַּקְשָׁה לְרָבָא סִיפָא דְבְּרִיקָתָא דְר' יוֹסִי דְסוּבֵר דְבַעֲיִנּוּ פְּנוֹנַת מִשְׁמִיעַ וְאִי גִימָא
פְּדַעַת רַבִּינוּ דַּמְכ"ש דְבַעֲיִ פְּנוֹנַת מַצָּה א"כ תַּקְשִׁי לְרָבָא לְדִידֵי דַּס"ל מַצּוֹת אצ"כ.

וְאִי גִימָא דַּאֲה"נ רָבָא אֲמַר לָךְ אֲנָא כַּת"ק ס"ל. ז"א דְהָא י"ל דְּלֹא פְּלִיגִי ת"ק וְר"י בְּמַצּוֹת
צ"כ אוֹ לֹא דְגַם ת"ק ס"ל צ"כ אֲלֵא דְבַכְּוֹנֹנַת הַשּׁוֹמֵעַ לְחוּד סְגִי וְר"י ס"ל דְּכַוְנֹנַת מִשְׁמִיעַ
נְמִי בַעֲיִנּוּ וְעוֹד דְהוּ"ל לְהַש"ס לְהַקְשׁוֹת לְרָבָא מְסִיפָא דְר' יוֹסִי וְלִישְׁנֵי תְנַאי הוּא וְהַמְּוַפְּלָג
הַשְּׁנוֹן כְּמוֹ"ה שְׂאוֹל כְּהֵנָּא מְבַאֲבְרָא יִסְק הַעִירְנִי שְׁמַדַּעַת הָרָא"ש בְּפִירְקִין סִימָן י"א
מוֹכַח לְהַדְיָא דְר"י ס"ל חֲצוֹת צ"כ ע"ש וַאֲ"כ תַּקְשִׁי פְּנ"ל.

אָבֵל מ"מ נ"ל לְפַמ"ש רַבִּינוּ לְעִיל ד"ה אֲלֵמָא לְהוֹכִיחַ דְאַבְיִי וְרָבָא בְּסוּפָה ס"ל דְר"י
סוּבֵר מְלוֹת א"צ פְּנוּנָה. וְהָא דְאֲמַר ר' יוֹסִי בְּפִסְחִים ד' קִי"ד מַצָּה לְהִבִּיא חֲזַרְתָּ הִינּוּ
מִשׁו' הַפִּירָא.

א"כ ר"י דְהִכָּא דְסוּבֵר בַּעֲיִנּוּ פְּנוֹנוֹת מִשְׁמִיעַ תַּקְשָׁה לְדִידֵי דְהָא ע"כ ר"י ס"ל מַצּוֹת צְרִיכוֹ
פְּנוּנָה פִּינּוֹן דְבַעֲיִ פְּנוֹנוֹת מִשְׁמִיעַ. וְע"כ נ"ל לְדִידֵהוּ דְכַוְנֹנַת מַצָּה קִיל מְכַוְנֹנוֹת מִשְׁמִיעַ
וַאֲע"ג דְּמַצָּנ' א"ל פְּנוּנָה מ"מ בַּעֲיִנּוּ לְר"י דְהַמְשַׁמֵּיעַ יְכוֹנּוּן לְהַשְׁמִיעַ לְחַבִּירוֹ קוּל שְׁיַפֵּר כֹּל
דְהוּ וְלֹא בַעֲיִנּוּ שְׁיִכּוֹנּוּן לְהוֹצִיאֵם י"ח וַאֲ"כ גִּיחָא נְמִי דְלֹא הַקְשָׁה הַש"ס הָכָא מְסִיפָא דְר"י
לְרָבָא דִּי"ל פְּנ"ל.

דְּכַוְנֹנוֹת מִשְׁמִיעַ חֲמִיר מְכַוְנֹנוֹת מַצָּה וַאֲ"כ ל"ק מִיָּדֵי עַל הַי"מ. וְאַדְרָבָא לְפ"ז תַּקְשָׁה עַל
שִׁיטַת רַש"י דְמֵאֵן דְבַעֲיִ פְּנוֹנוֹת מִשְׁמִיעַ בַּעֲיִ נְמִי פְּנוֹנוֹת מַצָּה א"כ תַּקְשָׁה פְּנ"ל כְּמוֹ
לְהָרָא"ש פְּנ"ל: וְנִרְאֶה לִינִישׁב עַפ"י מ"ש הַתּוֹס' פְּסָחִים קִי"ד לְהוֹכִיחַ דְסוּגִיוֹן דְהַש"ס

אזלא בכ"מ דמצות צ"כ ודלא פאבוה דשמואל הנ"ל א"כ הי"מ שפי' בדר"ז ע"כ להך סוגיון דתמיר פנונות מצנה מכנונות משמיע.

והא דדחי לעיל דלמא דקא מנבח נבוחי דחוי בעלמא ה"א אבל לאפיי ורבא דס"ל מצות אצ"כ ע"כ לדקדוהו ר"י ס"ל מצות אצ"כ וכוונות מצנה קיל מכנונות משמיע ואע"ג דא"צ פונה מ"מ פנונות משמיע בעינן: דף ל"ז ע"א סד"ה מדרבנן.

ועל תי' הא' יש לדון כו". י"ל דכוונות התוס' הוא פשוט פיון דנטילת הלולב אין מעשה חכמה אלא כ"א נענוע בעלמא לא גזרו בזה כ"כ דיולכנו אצל הבקי וכ"מ מלשון התוס' דלא מסיק עלה טעמא דיולכנו אצל הבקי כדמסיק על שופר וכו' לכן לא ביטלו מיו"ט ראשון משא"כ שיפר שחקמה הוא גזרו טפי לשמא יולכנו אל הבקי: שם ע"ב ד"ה ונתקלקלו הלויים בשיר.

וק"ל אי עשה דמוסף דוחה לשאר עשה משום דקרבו ציבור הוא א"כ מאי מקשה הש"ס איך עומר בא בשביעית כו' ונהרי עומר קרבן ציבור הוא כו'. משמע מד' רבינו דלאכלה ולא לשריפה שפאמר גבי שביעית הוי פשאר לאו הבא מפלל עשה וא"כ לפ"ד התוספ' ה"ל לדחות מפני עשה דעומר דקרבו ציבור הוא.

אבל לפי"ז צ"ע מהא דאמרי בבכורות (דף י"ב) ע"ב אמ' ר"ח בהמה של שביעית פטורה מן הבכורה לאכלה אמר רחמנא ולא לשריפה. ופריף הש"ס התם מהא דתנו האוכל מעיסת חלה שלא הורמה חלתה חייב מיתה כו' לא מיבעיא לד' הרמב"ם שסובר דעשה גמורה דוחה לאו הבא מפלל עשה דנדאי הקשה פתימי עשה דבכור ודחלה ותידחי ל"ת הבא מפלל עשה דולא לשריפה.

אלא אפי' לד' החולקים וסוברים דלאו הבא מפלל עשה היא עשה גמורה ואמרי מאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה. מ"מ הך דאם אוכל הבכור בלא הקרבה עובר בעו"ל דשחויטי חויץ שבכרת.

וה"נ באוכל מעיסה שלא הורמה חלתה דאיפא איסור מיתה בידי שמים. אמאי אמרי דפטור מבכורה ומחלה ויעבור בעו"ל דכרת ומיתה בקום ועשה יותר ה"ל למימר דיתחייב בבכורה ולא יעבור כ"א באיסור עשה דולאכלה בלבד ועוד דהא היכי דלא אפשר להקטיר האימורין לא מעכבי דאם נטמא האימורין או נאבדו לא מעכבי אכילה כדאי' בפסחים (ד' נ"ט) ע"ב.

וא"כ ה"נ לא יקטיר אימורין ולא ישרוף החלה אם נטמא. וה"ל בשוא"ת.

ואעפ"י שמ"מ מצנה איפא בהקטרת אימורין ובשריפת חלה. שנטמאת מ"מ אינו אלא ביטול מצנה בשב ואל תעשה ואמאי אמרי דפטור מבכורה ומחלה.

ע"כ נראה לפרש לד' התו' והרמב"ם דכיון דפי' שביעית הוה הפקר מאפקעמא דמלפא ואין לבעל השדה זכות בהן כ"א לאכילה ולא להניח וש"ד דאמעטו מולאכלה א"כ כל מה שאינו לאכילה אין לו זכות בהן וכיון דאין לו זכות מן ההפקר בכדי לשורפם ממילא אין ענין לקדושת בכור מפני שביעית ואין קדושה חלה על הבכור פיון שלענין שריפה הוא הפקר ולאו דידי' הוא.

א"כ אעפ"י שְאֶפְשֵׁר שְׁלֵא לְהִקְטִיר אִמּוּרֵינּוּ כַּנִּל בְּדַבְרֵינוּ מ"מ פִּינּוּ דמ"מ מְנִיחָה אִיפָּא בְּהִקְטִירָה וְעוּמַד לְשִׁרְיָה לֹא זָכְתָּה לּוּ רַחֲמֵנָא בְּגוּיָה פְּלִל: שָׁם מְמִילָא אִין שׁוֹרְפִין אוֹתָם בְּלִילָה כּו' לְכַאוּרָה מוּכַח לְהִדְיָא בְּתוֹס' יוֹמָא (דָּף כ"ט ב') סה"ד נְהִדְרִי דְשָׂאָר פְּסוּלֵי קְדָשִׁים נְשָׂרְפִין בְּלִילָה (דוּק שָׁם).

אָכּוּן לְפִי מְאִי דְמַסִּיק רַבִּינוּ לְקַמֵּן דְּהִתּוֹסְפוֹת לְשִׁטְתֵּיהוּ בְּפִירוּשָׁם בְּהָא דְדָם נְפֹסֵל בְּשִׁקְעָה"ת נוּכַל ג"כ לְדַחֲוֹק שָׁם הֵיכָא דְנִיקְמָצָה אַחַר שִׁקְעָה"ח תְּשַׁרְף מִיַּד קִינְדָּה צִה"כ אִיךָ מְאוּד נְפִלְאֵתִי עַל רַבִּינוּ אִיךָ הֶעֱלִים עֵינָיו מִדַּבְרֵי הַתּוֹס' שָׁם בְּמִנְחוֹת בְּדִיבּוּר הַקְּוֹדֵם ד"ה לְפִי.

דְּמוּכַח שָׁם לְהִדְיָא דְשׁוֹרְפִין שְׂאָר פִּס"ק בְּלִילָה. וְכ"נ דְּעַת הֶרְמֵב"ם (בְּפִי"ט מֵה"ל פְּסוּלֵי הַמְּוֹקְדָשִׁין הַל' ה') דְּשָׂאָר פִּס"ק לְבַד נוֹתֵר וּפְיִגּוּל נְשָׂרְפִין בְּלִילָה.

וְעִי' כ"מ שָׁם. וּבְאַמַּת מְצֵאתִי לְהִדְיָא בַת"כ פ' צו (פִּי"ב פְּרָשָׁתָא ז) בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאֶשׁ שְׂרָף.

בְּנֵה אָב לְכָל הַנְּשָׂרְפִין שְׂאִין נְשָׂרְפִין אֲלֵא בְּיוֹם ע"כ. וְדַעַת הֶרְמֵב"ם י"ל שְׂדַחֵי הָךְ דַּת"כ מְקַמֵּי הָא דְיוֹמָא וְכַתִּי הַתּוֹסְפוֹת שָׁם.

אח"ז רְאִיתִי שְׂפָכָר קְדָמֵי בְּזֵה קֶצֶת הַנּו"ב מ"ת חֶלֶק או"ח (סִימָן צו). וְעוּד אֲנִי תַמָּה עַל רַבִּינוּ דְהָא וְנִדְאִי נִרְאָה פְּשִׁיט דְפָרִים הַנְּשָׂרְפִים וּשְׁעִירִים הַנְּשָׂרְפִים נְשָׂרְפִין אִפִּי' בְּלִילָה. מִיַּד דְּהִנֵּה אֶהְקֵטֵר חֲלָבִים וְאַבְרִים. וְכ"נ לְהִדְיָא מִדַּבְרֵי הֶרְמֵב"ם בַּפ"ז מֵהִלְכוֹת מַעַה"ק הַלְכָה ה'.

וא"כ ה"ה שְׁתֵּי הַלָּחִם הַבָּאוֹת בַּפ"ע. הוּאִיל דַּס"ל לְרַב יוֹסֵף דְּלְשִׁרְיָה אֲתֵי וְנִדְאִי דְנְשָׂרְפִין ג"כ בְּלִילָה.

וְנֵה יוֹקֶשֶׁה ג"כ עַל דַּבְרֵי הַתּו' שָׁם ד"ה לְפִי מְהֵרַב מוֹהֲרַש"ש: דָּף לַח ע"א ד"ה שְׁלֵא אֲמָרוּ שִׁירָה כָּל עֵינָקֵר וּלְפִי"ז צ"ל שְׁנֹסְפִי נְדָבָה לְסִפְלִים כּו'. הֶרַב בְּעַל מְשָׁפִיל לְאִיתָן כְּתַב ע"ז שְׂאִין זֶה הֶכְרַח שְׁהֵרִי הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת (דָּף צ"ט) וּבְחֻלִּין ד' ד"ג פְּתָבוּ דְדוּקָא בַּסַּת' סוֹבֵר ר"מ לְאִישִׁים.

אָבֵל בְּמִפְרָשׁ לְסִפְלִים מוֹדָה דְּלְסִפְלִים א"כ ה"נ לְק"מ יַעו"ש אָבֵל נִרְאָה דְּרַבִּינוּ פְּתָבוּ עַפ"י הַתּוֹס' בְּקְדוּשִׁין (דָּף נ"ה) שְׂכָתָבוּ כַּד רַבִּינוּ וְלֹא חִזְקוּ פְּלִל בֵּין סָתָם לְמִפְרָשׁ יַעו"ש. וּבְאַמַּת צ"ע לְיִשָּׁב שְׁנֵי דַבְרֵי הַתּוֹס' אֵלוּ: וְנִרְאָה לְיִשָּׁב.

דְּלְכַאוּרָה צ"ע שְׁהֵרִי שָׁם בְּזָבָחִים מְשַׁמַּע דְּלֵא פְּלִיג ר"ט אר"ע בִּינֵן וְכ"מ מִפְרַש"י שָׁם. וְנִרְאָה שִׁט"ס נְפִל שָׁם בַּד' הַתּוֹס' וּבְמִקּוֹם ר"ט צ"ל ר"ש וְכַוּוֹנָתָם בְּשִׁלְמָא לר"ע דְּבִרְיֵיתָא דְאַמֵּר לְסִפְלֵי נִחָא אָבֵל לר"ש דְּלִדְיָדִי דְבָר שְׂאִינוּ מִתְּכַוֵּן מוֹתֵר ע"כ מִתְּנַדְבִין לְאִישִׁים. וּמְתַרְצִין דְּבִמְפָרַשׁ מוֹדָה ר"ש דְּלְסִפְלִים וּפָן צָרִיף לְהַגִּיחַ בַּד' הַתּוֹס' חֻלִּין ד' כ"ג ע"ב ד"ה דְאַמֵּר. ר"ש בְּמִקּוֹם ר"ט.

וְנִרְאָה שְׁרַבִּינוּ סוֹבֵר עֵינָקֵר כַּד הַתּוֹס' קְדוּשִׁין. דְּקו' הַתּוֹס' חֻלִּין וּמִנְחוֹת לְק"מ דְּבִר פְּדָא דְרִישׁ לְקָרָא אֲלִיבָא דר"י דְדַבְרַי שִׂא"מ אָסוּר וְע"כ לְעוֹלָם לְסִפְלִים וּר"ש גּוֹפְי' סָבֵר

אליבא דר"ע דבר שא"מ מותר וכמ"ש התוס' זבחים (דף צ"א) דר"ש אליבא דר"ע סובר
כן וא"כ לר"ע נמי לאישים א"כ הסוגיא דקדושין אליבא דר"ש דבר שאין מ"מ וע"כ
נספי נדבה לאישים.

ועי"ל דדוקא גבי פלגס דע"כ חייב להביא לספלים דבין הקרבן איל או פבש טעון נסכים
לספלים א"כ פיון שע"כ הופרש פבר לספלים א"כ המותר נמי לספלים משא"כ היכא
דאפשר שהקרבן אינו טעון נסכים כמו באשם ושלמים דקדושין.

דאי אשם הוא אין טעון נסכים כלל וא"כ ה"ל נספי נדבה הבאין בפ"ע דהווי לאישים
אע"ג דסוגיא דעלמא דזבחים ד' ע"ד ע"ב דלא פשמואל אליבא דר"ש דאמר התם
לאפוקי מדר"ש דאמר לאישים.

מ"מ פריף הש"ס בקדושין אמ"ד לאישים: דף ל"ח ע"ב ד"ה עד שהראשונה ונ"ל וקא
דפריף מהא דר"ק אהא דרב דאמר פוסק בתורת ק"ו פריף לה כו' ע"כ לכאורה צ"ל
דאמר אינו פוסק. אכל דבריו תמוהין דהא אשמואל פריף דאמר פוסק וא"כ לתירוץ א"נ
מאי פריף דהא בדשמואל סופו להשלים ובהא דר"ח אין דעתו להשלים הרב מוהר"ש ש:
דף ל"ט ע"ב ד"ה מ"ש השני מתקיע.

איני יודע מה ענין רוב עם אם השני מתקיע כו' בירושלמי בסוגיון הלכה ח' מפורש
להדיא הטעם משום דכתוב ואתי יום יום ידרשון זו תקיעה נערכה. ופי' המפרש שהכל
שומעין תקיעת שופר והכל נוטלין הערכה.

הלכך תקנו במוסף שיהי' גם הקטנים בבהכ"נ. משא"כ בשחרית עדין ישנים הקטנים.
פדתנו דקטן פטור מק"ש לפי שאינו מצוי אז בשעת ק"ש. מהרב הג' מו"ה אלי' אב"ד
דק"ק סלאבאדקע: שם ד"ה לא יפחות.

ונ"ל דה"פ כו' פבר הקדימו בזה הרש"א ע"ש. ונלע"ד לפרש פשיטתא דהש"ס בדרף
אחר והוא דבמתני' תני בד' ריב"ן שלש שלש מכולן דמשמע מכל חז בעיניו שלש
ובברייתא תני שלש (חז זימנא) מכולן משמע דמכולן ביחד סגי בשלש.

וא"כ סתרי אהדדי ובע"כ צ"ל דמכולן דמתני' קאי על מלכות דבעי' שלש וכן מזו"ש.
ומכולן דברייתא קאי על תורה נו"כ דמכולן ביחד שלש.

מהרב מהיר"ש ש: דף מ"א ע"א אשפתון זכרון תרועה וק"ל פיון דר' יונתן ל"ל ג"ש
דשביעי שביעי דמש"ה מפיק ליום תרועה ולא לילה א"כ פשוטה לפני' ולאחריה גבי
יובל מנ"ל יש לתמוה לפי מה דסובר רבינו דמאן דלא יליף ר"ה מיובל להא דבי' ולא
לילה ע"כ ל"ל ג"ש דשביעי שביעי א"כ קשה מסוגין דשפת קל"ב דר"א דריש התם
ליום תרועה דמכשירי שופר דוחין את השפת דיום ואפילו בשפת ופריף ורבנן (הכתיב
יום) ולא לילה ור"א כו' נ"ל מיום הכפורים וגמרי מהדדי דיו' יעו"ש והשתא לפ"ד
רבינו קשה למה להו לאוקמי לרבנן דפליגי אדר"א דדרשי יום ולא לילה כ"ר יונתן
דקא ולית להו גז"ש דשביעי שביעי.

נהרי פולהו תנאי לבד מדר' יונתן ס"ל גז"ש דשביעי ונהרי בפשיטות לק"מ קושיות הש"ס
דהא י"ל דרבנן דר"א ס"ל פהנה תנאי דפליגי אדר"ר יונתן וס"ל שלש תרועות בר"ה

מד"ת מגז"ש דשביעי וְלֹא דְרָשִׁי לְיוֹם וְאֶפְיָלוּ בְּשַׁבַּת יוֹם וְלֹא לִילָה דְלִדְיָהּוּ מִבְּעֵי לְגוּפָא וְהָרִי אֶפְיָלוּ ת"ק דר' יונתן דס"ל שְׁתִּים מִד"ת וְיִלְיָף יוֹם וְלֹא לִילָה מִיּוֹבֵל אֶפ"ה לֹא דְרִישׁ לְיוֹם וְאֶפְיָלוּ בְּשַׁבַּת דַּא"כ לֹא שְׁמַעֲיָנָן כ"א אַחַת מִד"ת כְּמוֹ לר"י דְדְרִישׁ יוֹם וְלֹא לִילָה לֹא שְׁמַעֲיָנָן כ"א אֶחָד מִד"ת.

וְעוֹד שְׁהָרִי רַבִּינוּ בְּשׁוֹהֵם ד"ה וְהִשְׁתָּא הַקְּשָׁה עַל רִש"י וְתוֹס' בְּסוּגְיָא דְשַׁבַּת הַגְּז"ל. שְׁפִירְשׁוּ דְגַמְרִי מִהֲדָדִי דְאֶמְרִינוּ הֵתָם הֵינְנוּ בְּהַקְּשִׁישָׁא וְהָרִי מְסַקִּינָן הֵכָא דְכִינוּ דְאִתִּי בְּגוֹז"ש הַקְּשָׁא ל"צ יַעו"ש.

דְּזָה ל"ק כ"כ פִּינָן דְלֹא שְׁמַעֲיָנָן לר"א בְּהֲדָא דס"ל גוֹז"ש דְשַׁבְּעֵי יוֹתֵר נִיחָא לְפָרְשׁ בְּדֵר"א דְגַמְרִי מִהֲדָדִי הֵינְנוּ בְּהַקְּשִׁישָׁא דְהִשְׁתָּא לִפ"ז לֹא אֵינְתֵר לָן הַקְּשִׁישָׁא שְׁהָרִי בְּאַמַּת דְחִיקָא טוֹבָא לְהַךְ תַּנָּא דְמֵינְתִי בְּגוֹז"ש דְשַׁבְּעֵי פִינָן דְמִהַקְּשִׁישָׁא שְׁמַעֲיָנָן לָהּ לְמָהּ נִיחָא גוֹז"ש זֹו בְּסִינֵי עַל חֲנָם וְכְמוֹ שְׁהַקְּשָׁה רַבִּינוּ בְּעַצְמוֹ.

יוֹתֵר ה"ל לְהַקְּשׁוֹת בְּפִשְׁטוֹת שְׁהָרִי בְּהַקְּשִׁישָׁא לֹא שְׁמַעֲיָנָן כָּלֵל לְשַׁלֵּשׁ מִד"ת וְאֶפְיָ שְׁתִּים מִד"ת א"א לְמֵינְתִי כ"א בְּגוֹז"ש דְשַׁבְּעֵי מֵינְתִינָן לְתַרוּעָה דִּיּוֹבֵל לר"ה. וְלר"א נְמִי פִינָן דְלר"א מִבְּעֵי לְיוֹם וְאֶפְיָלוּ בְּשַׁבַּת א"כ מִהַקְּשִׁישָׁא לֹא שְׁמַעֲיָנָן אֶפְיָלוּ לְשַׁתִּים מִד"ת שְׁהָרִי אֶפְיָלוּ ת"ק דר"י דס"ל שְׁתִּים מִד"ת לֹא דְרִישׁ לְאֶפְיָלוּ בְּשַׁבַּת.

אֶלָּא שַׁע"ז י"ל דְלִק"מ דַּע"כ ת"ק דר"י בְּדוּקָא נְקֻט לְיוֹם תַּרוּעָה לְגוֹז"ש דְהִכִּי גְמִיר לָהּ מִרְבִּיָּה דְתַרוּעָה הָאֲמוּרָה אֶצְל יוֹם אֶתְיָא לְגוֹז"ש דְאִי ל"ד הַךְ תַּרוּעָה אֶלָּא דְתַרוּעָה דְשַׁבַּתוֹן תַּרוּעָה נְמִי י"ל דְאִתִּי לְגוֹז"ש וְל"ד נְקֻט יוֹם תַּרוּעָה.

א"כ קֻשָּׁה מִנ"ל שְׁתִּים מִד"ת אֵימָא דְשַׁבַּתוֹן תַּרוּעָה אֶתִּי לְגוֹז"ש וְיוֹם תַּרוּעָה מִבְּעֵי לְיוֹם וְאֶפְיָלוּ בְּשַׁבַּת דְבַע"כ צָרִיף לְמִדְרָשׁ הִכִּי לְיוֹם אוֹ לְמַעַט לִינָה אוֹ לְרַבּוֹת וְאֶפְיָלוּ בְּשַׁבַּת. וּמִהַשְׁתָּא פִינָן דְגַמְר לָהּ דְתַרוּעָה הָאֲמוּרָה אֶצְל יוֹם לְגוֹז"ש וְכָל גוֹז"ש מְוַפְנָה הִיא ע"כ דְהִיא יוֹם ל"ד.

וּבְהִכִּי נִיחָא לִי דְלֹא תִקְשִׁי מֵאֵי פְרִיף בְּשַׁבַּת שֵׁם אַרְבָּנָן דְלֹא דְרָשִׁי לְיוֹם וְאֶפְיָ בְּשַׁבַּת מֵאֵי קוּשְׁיָא אֵימָא דס"ל גוֹז"ש דְשַׁבְּעֵי שְׁבִיעֵי וּמֵינְתִינָן ל"ג מִד"ת כְּהִנְךָ תַּנָּאֵי דג' מִד"ת וְלֹא דְרָשִׁי לְיוֹם וְאֶפְיָלוּ בְּשַׁבַּת וּמִבְּעֵי לְגוּפָא כְּמוֹ לר"י דְלֹא דְרִישׁ לְיוֹם וְאֶפְיָ בְּשַׁבַּת וְכַנ"ל.

דז"א דַּע"כ לְהֵאֵי תַנָּא דל"ל גוֹז"ש דְמַדְבָּ' ע"כ דְרָשִׁי בְּיוֹם אוֹ לְרַבּוֹת שַׁבַּת אוֹ לְמַעַט לִילָה. דְדוּקָא לְהִנְךָ תַנָּאֵי דִילְפִי גוֹז"ש דְמַדְבָּר פִּינָן דְבְּעֵי חַד תַּרוּעָה לְגוֹז"ש מְוַפְנָה א"כ אֵי נִימָא דְדְרָשִׁינָן יוֹם לֹא אֶפְשָׁר לְמֵינְתִי בְּגוֹז"ש דְשַׁבְּעֵי כ"א שְׁתִּים מִד"ת אוֹ חַד מִד"ת דַּא"כ לֹא הָוִי גוֹז"ש מְוַפְנָה אֶבְל לְהַךְ תַנָּא דל"ל גוֹז"ש דְמַדְבָּר וְנִדְאֵי דְרִישׁ לְיוֹם אֶפְיָ בְּשַׁבַּת.

אֶבְל קוּשְׁיוֹת הָרַאשׁוֹנוֹת וְדֵאֵי קוּשְׁיָא וְעוֹד דַּא"כ גַּם תִּירוּצֵי בְּאַבְנֵי שׁוֹהֵם דְלִכְךָ פִּירְשׁוּ דְגַמְרִי מִהֲדָדִי הֵינְנוּ בְּהַקְּשִׁישָׁא מְשִׁים דְבֵר"א קְיָיְמִינָן וְר"א ס"ל דְמְוַפְנָה מְצַד אֶחָד לְמַדִּין וּמְשִׁיבִין.

הא מ"מ קשׁיָא למאי דמשׁני לרבנן דדרשׁי יום ולא לילה וְלא ילפי מיִום ולפ"ד רבינו ש"מ דל"ל גז"ש דשׁביעי א"כ ע"כ גַם רבנן דר"א ל"ל גז"ש דשׁביעי. ועוד דא"כ ע"כ בְּהַקְיָשׁ גַּמְרֵי מְהֻדְדֵי וְהָרֵי מְהַקְיָשׁ א"א למייתי לְשֵׁלֶשׁ מִד"ת פנ"ל.

ועוד לפ"ז ה"ל להקשות בְּיוֹתֵר תימָא אֶסְנָגְיָא דְהָכָא פִּינּוּ דר"י לָא יְלִיף מִיּוֹבֵל וְלִית לִי גז"ש דשׁביעי א"כ מנ"ל לְאַתּוּי בֵּר"ה אֶפְלוּ תְקִיעָה אַחַת מִד"ת. שְׁהָרֵי חַד קָרָא מִבְּעֵי לְגז"ש מְוֹפְנָה וְאִידָף לְיוֹם וְלֵא לִילָה א"כ א"א למייתי לְתְקִיעָה אַחַת כ"א מְוֹהַעְבְּרַת שׁוֹפֵר תְּרוּעָה הַנְּאָמָר גְּבִי יוֹבֵל.

דא"ל דעכ"פ שְׁמַעֲיָנָן מִיּוֹם תְּרוּעָה תְקִיעָה אַחַת דְּנָהֵי דְאִמְעֵיט מִיּוֹם וְלֵא לִילָה מ"מ מְמִילָא שְׁמַעֲיָנָן לְתְקִיעָה אַחַת. ז"א דְאִי נִימָא דעכ"פ שְׁמַעֲיָנָן מְמִילָא לְתְקִיעָה אַחַת מִיּוֹם תְּרוּעָה א"כ גז"ש דְשַׁבְּתוֹן תְּרוּעָה אִינָה מְוֹפְנָה.

דְּהָא י"ל דְשַׁבְּתוֹן תְּרוּעָה לְגוֹפָא וְיוֹם תְּרוּעָה פִּינּוּ דְצָרִיף לְמַעַט לִילָה ע"כ צָרִיף לְמִקְתָּב תְּרוּעָה אֶצֶל יוֹם דְּבִיּוֹם בְּלֵא תְרוּעָה לָא סָגִי. אע"כ שְׁמֹנְהַעְבְּרַת דְּיוֹבֵל שְׁמַעֲיָנָן לְתְקִיעָה דר"ה בגז"ש דשׁביעי פנ"ל וְאִי ר"י ל"ל גז"ש דשׁביעי מנ"ל לְתְקִיעָה בֵּר"ה.

וּבְאַמַּת הָרַב בְּעַל כְּפוֹת תְּמָרִים בְּיוֹם תְּרוּעָה שֵׁם הַנִּיחַ בְּצ"ע עַל הַסְּנָגְיָא וְלֵא עוֹד אֶלָּא שְׁדַקְדַּק מִד' הַש"ס דְּפָרִיף וְאִידָף בְּיוֹם וְלֵא בְּלִילָה מנ"ל וּמְשַׁנֵּי יְלִיף מִיּוֹבֵל כּו' מִשְׁמַע דְּבֵלֵא"ה לָא יְלִיף מִיּוֹבֵל וְהָרֵי אִי לָא יְלִיף מִיּוֹבֵל מנ"ל לְשַׁתִּיב מִד"ת.

יעו"ש שְׁהַנִּיחַ בְּצ"ע: וְקוֹשְׁיָא זֶה נוֹדָאֵי דְגַם לְפ"ד רְבִינּוּ לְק"מ דע"כ ת"ק דר"י דְרִישׁ לְגז"ש זֶה אֶלָּא דְהַש"ס מְפָרֵשׁ הָאמַת דְּלִדְיָדִי ל"צ כְּלָל דנ"ל מִיּוֹבֵל וּלְאַפּוֹקֵי מִדְר"י דְלֵא יְלִיף מִיּוֹבֵל מִשׁוּם דל"ד ר"ה לְיוֹבֵל: אֶלָּא שְׁיַישׁ לְתַמּוּהָ עַל תְּמִיהַת הַגְּדוּלִים שְׁלֵא הִבִּיאוּ לְמ"ש הַתּוֹס' שֵׁם בְּסוּגְיָא דְשַׁבְּתָא קל"ב הַנ"ל ד"ה וְגַמְרֵי מְהֻדְדֵי דְרַבְּנָן דְלֵא יְלִיף מִיּוֹבֵל לְמַעַט לִילָה הֵינּוּ מִשׁוּם דְלַעֲנָן זְמַן א"א לְהַשְׁוֹת ר"ה לְיוֹבֵל שְׁהָרֵי נוֹדָאֵי חֲלוּקִין הֵן בְּזְמַן שְׁזָה בְּאַחַד לַחֲוֹדֵשׁ וְזָה בִּי לַחֲוֹדֵשׁ.

ע"ש.

הָרֵי לְפִי ד' הַתּוֹס' הָאֵלוּ סְרוּ מִהָר קוֹשְׁיֹת הַגְּדוּלִי הָאֵלוּ מְעַל סוּגִין דְהָכָא וּכ"ע ס"ל גז"ש דשׁביעי שְׁבִיעֵי וְר' יוֹנָתָן דְדְרִישׁ מִיּוֹם וְלֵא לִילָה ס"ל כְּהֶנָּה רַבְּנָן דְשַׁבְּתָא דְפְּלִיגֵי אֲדַר"א וְאִין לְהַשְׁוֹת ר"ה לְיוֹבֵל לַעֲנָן זְמַן וּמְמִילָא תִּינְיָשׁב נְמִי קוֹשְׁיֹת רְבִינּוּ דמנ"ל לר"י פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֵי בְּיוֹבֵל כּו'.

שְׁהָרֵי מִר"ה לְהִדְיָא בְּדִר"י לְקָרָא דְוֹהַעְבְּרַת שׁוֹפֵר וְאַחַת מִד"ת וְאִי גז"ש דשׁביעי שְׁבִיעֵי גַמְרֵי לָהּ בְּג"ש דשׁביעי שְׁבִיעֵי. וּבְאַמַּת יֵשׁ לְתַמּוּהָ שְׁהָרֵי הַש"ס דְהָכָא מִיִּתִּי ל"ל מֵאֵי שְׁיִטְיָא דְוֹהַעְבְּרַת שׁוֹפֵר דְּיוֹבֵל לר"ה.

ומ"ש רְבִינּוּ דְלִר' יוֹנָתָן הַעְבְּרַת תַּעֲבִירוּ מִשְׁמַע לִי לְפְשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֵי וְיְלִיף לְיוֹבֵל מְהַעְבְּרַת תַּעֲבִירוּ גּוֹפִי' דְכְּתִיב גְּבִי'. לְכַאוּרָה אִינּוּ נִרְאָה פֶּן מִד' הַש"ס דְאִתָּא לְהִדְיָא הַעְבְּרַת תַּעֲבִירוּ לָא מִשְׁמַע לְהוּ הָרֵי לר"י נְמִי לָא מ"ל: וְכֵן בְּסוּמוֹף שֵׁם אִיתָא נְמִי לָא מִשְׁמַע לְהוּ.

אָבֵל לַפֶּ"ד הַתּוֹסֵ' שְׁבֵת הַנָּ"ל א"ש דְּנֻדָּי גַם לר"י לֹא מִשְׁמַע לִי הַעֲבֵרַת תַּעֲבִירוֹ. דָּאֵי מִשְׁמַע לִי א"כ ל"ל לַהֶךְ גַּז"ש דְּמַדְבֵּר כָּלֵל לַפְּשׁוּטָה לַפְּנִי וְלֹא חֲרִי' בַר"ה הָא שְׁפִיר יֵשׁ לְלַמּוּד בַּגַּז"ש דְּשְׁבִיעֵי מִיּוֹבֵל דְּכַתִּיב גַּבִּי וְהַעֲבַרְתָּ תַּעֲבִירוֹ וּפְשׁוּטָה לַפְּנִי וְלֹא חֲרִי'.

אע"כ הַעֲבֵרַת תַּעֲבִירוֹ לֹא מִשְׁמַע לִי לַפְּשׁוּטָה לַפְּנִיָּה וּמַש"ה נִיֵּתָן לַגַּז"ש דְּמַדְבֵּר לַפְּשׁוּטָה לַפְּנִיָּה וְשׁוֹב יִלְפִינָן לִיּוֹבֵל מַר"ה בְּהַקְּיִישָׁא אוֹ בַּגַּז"ש: וּמָה שְׁפַתְּב רַבִּינוּ בְּאַבְנֵי שְׁוֹהֵם דַּלְר"א ל"ל גַּז"ש דְּשְׁבִיעֵי שְׁבִיעֵי מִשׁוּם דְּשְׁבִיעֵי הָאֲמוּ' בַר"ה אֵינוּ מְוַפְּנָה וּמִמִּיל' ל"ל לַג' מַד"ת.

נִרְאֶה שְׁאִין זֶה מְוַכְרַח. דְּהִכִּי פְתִיב בְּקָרָא דַּפ' אֲמֹר בְּחֻדְשׁ הַשָּׁבַע עַי בְּאַחַד לַחֻדְשׁ יִהְיֶה לְכֶם שְׁבֵתוֹן זְכָרוֹן תְּרוּעָה.

וּמַדָּה"ל לְמִיכְתָּב בְּאַחַד לַחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעֵי וּבְחֻדְשׁ מִיְנוֹתָר הוּא וּמַדְסַמָּךְ הַשְּׁבִיעֵי לְבַחֻדְשׁ וּכְתִיב בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעֵי ש"מ לַגַּז"ש בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעֵי הָאֲמוּר בִּיּוֹבֵל. וְהָא דְלָא גָמִיר בְּחֻדְשׁ בְּחֻדְשׁ לַגַּז"ש י"ל מִשׁוּם דְּהִרְבָּה בְּחֻדְשׁ נְאֻמָּרוּ בַּתּוֹרָה לְכַד נְקִיט בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעֵי.

וּלפ"ז הִיָּה נִרְאֶה לִינִישָׁב מַה דַּק"ל לְכַאוּרָה אִהָא דְאַמְרִינוּן דְּבַחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעֵי אֲתִי לְהַקְּיִישָׁא שְׁיָהֵי' כֹּל תְּרוּעוֹת חֻדְשׁ הַשְּׁבִיעֵי שְׁוֹת וּע"כ אֵן לְאַחַר דְּאַתִּינוּן בַּגַּז"ש דְּשְׁבִיעֵי שְׁבִיעֵי מ"מ הַקְּיִישָׁא נְמִי אִיכָּא אֲלָא דְהַקְּיִישָׁא ל"צ וְעוֹד שְׁהָרִי רַבִּינוּ הוֹכִיחַ מִהַסּוּגִין בַּד"ה שְׁתִּינִים דְלָא שְׁמַעִינוּן לַג' מַד"ת כ"א ע"י גַּז"ש וְהַקְּיִישָׁא א"כ ע"כ צ"ל שְׁהַקְּיִישׁ הוּא לְבַד הַגַּז"ש.

וְזֶה תְּמוּהָ שְׁהָרִי פִּינוּן דְאַצְטְרִיף בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעֵי הַנְּאָמָר גַּבִּי יוֹבֵל לַגַּז"ש דְּשְׁבִיעֵי וּע"כ א"א לְמִיכְתָּב שְׁבִיעֵי בְּלֹא חֻדְשׁ א"כ אִיף שְׁמַעִינוּן מִינְהָ הַקְּיִישָׁא נְמִי. אָבֵל לַפֶּ"ד הַנָּ"ל א"ש דַּה"נ לְרַבְּנָן דַּר"א דְלָא בְּעֵי מְוַפְּנָה מְשַׁנֵּי צְדִידִים א"כ אִי הִנָּה פְתוּב בְּאַחַר לַחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעֵי נְמִי אֲתִי לָן גַּז"ש דְּשְׁבִיעֵי מִיּוֹבֵל פִּינוּן דְּבִיּוֹבֵל הוּא מְוַפְּנָה וְהָאֵי בְּחֻדְשׁ לְמָה לִי אַע"כ מַדְסַמָּךְ לְהָאֵי בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעֵי ש"מ לְהַקְּיִישָׁא אֲתִי וּלפ"ז דַּעַת הַתּוֹסֵ' שְׁבֵת צ"ע.

וּלְק"מ קְוִשְׁוֹת רַבִּינוּ בַּד"ה הָאֵי תַנָּא עַל רַש"י פִּינוּן דְּמַהַקְּיִישָׁא נְמִי מִיֵּיתִינוּן לַג' מַד"ת לְמָה נִיֵּתָן גַּז"ש דְּשְׁבִיעֵי בְּחַנְּם פִּינוּן דַּל"צ כו' וּלפ"ד א"ש דְּבַקְּאֵת אַחַר דְּאַתִּיא לָן גַּז"ש שׁוֹב א"א פְּלֵל בְּהַקְּיִישָׁא פְּנ"ל וּמָה דְקָאֲמַר הַש"ס הַשְׁת' דְּאִיכָּא גַּז"ש הַקְּיִישׁ' ל"צ ה"פ אִיף אִי לֹא נִיֵּתָן הַגַּז"ש הִיָּה יְדַעִינוּן מִיְתוּרָא דְבַחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעֵי דְכַתִּיב בִּיּוֹבֵל דְלְהַקְּיִישָׁא דַר"ה אֲתִי וְהַתּוֹרָה לֹא סְמַכָּה ע"ז פִּינוּן דְּמִיְתוּרָא דְבַחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעֵי בְּלַבַּד אֵינוּ מוּבָן כ"כ דְלְהַקְּיִישׁ אֲתִי שְׁיָהָא כֹּל תְּרוּעוֹת הַחֻדְשׁ שְׁוֹת אֲפָשֵׁר דְלָא יְדַעִינוּן לְמֵאֵי אֲתִי נְאֻמִי גַּז"ש דְּשְׁבִיעֵי שְׁבִיעֵי לְהַקְּיִישׁ יוֹבֵל לַר"ה לְהַדְּיָא וְכַה"ג מְצִינוּ בְּסִנְהֶדְרִין פְּרָק נְגַמַר הַדִּין דָּאֵי לָאו גַּז"ש דְּפָרִים הִיָּה מְפִיק לִי מִמִּשְׁמַעוֹת הַקְּרָא דְהוּצָא אֶת הַמְּקַלֵּל וּמ"מ אַצְטְרִיף גַּז"ש לְפָרוּשֵׁי מִשְׁמַעוֹתָא דְקָרָא וְה"נ בְּכַה"ג הוּא עֵינִין תּוֹס' ב"מ ס"א ד"ה מ"ע וּבִירו' דְּפִיִּרְקִין: דָּף מ"א ע"ב בְּהַשְּׁמָטוֹת עַל (דָּף י"א) ד"ה מִיְהוּ כו' ש"מ דַּא"א בְּשׁוּם עַנְיָן כו' דַּא"ל כו' יֵשׁ לִינִישָׁב דְּרַבְּנָן דְּאַהֲדַרוּ לִי כְּבָר מְוַבְּטָח כו' סְבָרִי כַר אֲלִיעֶזֶר דַּעַתוֹ הוּא בְּתַשְׁרִי וְהַתָּם בְּנִיסָן קָאֵי וּע"כ לָאו קִיָּ דְבַעַתוֹ הוּא אֲלָא קִיָּ דְאַחֲשִׁינָה וְשַׁפִּי קָאֲמָרִי כְּבָר מְוַבְּטָח כו' מִהַמְּוַפְּלָג הַשְּׁנוּן מו"ה שְׁאוּל הַפְּהֵן נ"י מִבְּאַבְרָאִיִּסְק: דָּף מ"ב ע"א אַבְנֵי שְׁוֹהֵם ד"ה מִהִיכָן הַקְּרִיבוּ וְאַנִּי תַמָּה.

נ"ל דמ"ש בתוספות שבהמ"ק היא ר"ת ש'אין בית המקדש ושיעור דבריהם פה הוא דע"כ הסוגין אגלא אלכא דר"י וריב"ז במנחות דס"ל עד עצמו של יום ובזמן שאין עומר פל היו' אסור דאלו למ"ד אף בזמן דאף שאין בהמ"ק פי' דלר"י ולריב"ז פל היום אסור ומ"מ לדני' האיר המזרח מתיר א"כ לא פריף הש"ס מידי ולפ"ז מיןשב פל התמיהות של רבינו.

ודוק (ואולי בא' ט"ס): שם ד"ה ויצבור גורנו שיפריש מעשר א' ויחול על המעות כו'. לכאורה תמוה פנין דאינו יודע כמה הוא מ"ע וכמה הוא מ"ש א"כ על כמה יחלל.

וצ"ל כמ"ש התוס' לקמן ל"א דאף במעשר שני מחללין אפילו לכתחילה שנה מנה על שנה פרוטה. אבל מ"ש עוד דא"צ לזה אלא שמ"ע בטל ברוב של המ"ש והביא ראי' לזה מהה' המשנ' דמכשירין.

לכאורה תמוה דאין זה ענין לנ"ד דשאני התם דידוע כמה הוא הרוב אי הטבל הטביל למ"ע אי הטבל הטביל למ"ש בזה שפיר אמרינן דבטל ברוב משא"כ בנ"ד דלא ידעינן איזו נדאי ע"כ יחלל המעשר על מעות והמעשר יתן לעניים ולפ"ז תמוה ג"כ מ"ש בסוף הדבור פנין דפריף ויצבור גורנו לתוכו ע"כ דסובר יש בילה וא"כ אין בטל ברוב דהא יש לו מתירין לעשר מני' ובי' תמוה מטע' הנ"ל פנין דאינו יודע הקשבון וע"כ צ"ל פסקרת התו': דף מ"ג ע"א ד"ה הדר אמר רבא.

ועוד דהא אמר רבא בפ"ג דסנפך כו'. הנה רבא גופא ס"ל בביצה ד' דאם זרק הורצה ואיהו ס"ל דלינה מועלת בראשו של מזבח: שיפ' לאבני שניהם ד"ה מאי עבידתה' בחה"ס בסוה"ד.

אבל א"י אמאי דחקו התו' כו'. פבר עמדו בזה הרש"ל והרש"א שם ע"ש.

אף מ"ש הרש"א שם דבגמפר בלא פגע בו יובל נמי יוצא בשש למכירתו. במחכ"ת אישתמטתה' דשש שנים שבעבד עברי הוא מעל"ע כדאי' בעירוכין (דף י"ח ב') ומקץ שבע שנים היינו למנין עולם ובעיקר פי' הש"ס ושבע לנרצע.

ולא פירש"י ותו' נלפע"ד לפרש ע"פ ל"ב מדות דר"א בשריה"ג מדה ט' בדרף קצרה ע"ש דוגמאו' שהביא. וה"נ חסר תיבה אחת והוא תיבת שבתות.

ושיעורו מקץ שבע שבתות שנים והוא יובל. וכה"ג מצינו חסר תיבה ברות (ג' ט"ו) וימד שש שעורים דשיעורו לפי הפשט (וגם לפי הדרש לפי היפ"ע במדרש) שש סאים.

א"ו דחסר עוד פעם תיבת שבע. וע' רשפ"ם ע"פ ותמנע היתה פלגש וכ"ה בש"ס בכמה דוכתי פי' אתא רבין אמר ר"י דשיעורו אמר אמ' ר"י.

וע' תו' בפ' בא ע"פ ומושב ב"י שתרגם שלשים שנה שלשים שמיטין דשנין. והוא ממש כנ"ד: מילואים דף מ"ד ע"א ד"ה אהד באול.

הל"מ תירץ דה"א מטעם ק"ו מה כבשים ועזים שהן ב' מינין מתעשרין זע"ז. חדש וישן לא כ"ש עשר תעשר: ד"ה אחר רבא אלמא אשה ישנה בכל תאחר הנה בספרי פ' מטות איתא להדיא מדכתיב שם בפרישה ואשה נ"ו מוסיף להקיש אשה לאיש גם לענין ב"ת

הרי להדיא כד' הרמב"ם מהרב המופלג מו"ה ש"ש: וכבר תי' פן בעל ס' נ"ת (דף נ"א):
שם ד"ה אומר רבא כו' דקיי"ל פאפיי לגבי ר"ז דבתרא הוא.

צ"ע בדברי המפרשים דהלכה פבתרא היינו מאפיי ורבא ואילך ומכ"ש לפי מאי דגרסינן
אמר לי אפיי ונדוע דהיכי דהתלמיד משיב בחיי הרב הלכ' פהרב ע' שונה הלכות. ועיין
בנ"י ר"פ חזקת הבתים שפביא פן להדיא בשם הרי"ף מדהשיב א"ל רבא ולא אומר רבא
הוי פתלמיד לגבי הרב: דף מ"ה ע"א הדר אומר.

ואני תמה הא הרז"ה בס' המאור כו' עפ"י מ"ש רבינו בפנים דאף למ"ד מצוה הבאה
בעבירה מ"הת לאו מילתא היא היינו דוקא היכא דע"י מה שמקנים המצוה בעבירה אינו
מוסיף ע"ז איסור שבלא"ה נעשית העבירה כגון שמקנים המצוה ע"י עבירות גזל מה
שגזל מפבר משא"כ בנ"ד ע"י העבירה שמועל והיינו שנהנה בזה מקנים המצוה מוטב
שנימ' וממילא לא מעל שלא קנים המצוה גם על הרז"ה לא קש' מידי הא י"ל דגם בעביר'
דרבנן כה"ג אף דבכ"מ לאו מילתא הוא מ"מ בנ"ד אמרינן שפיר דאינו יוצא י"ח המצוה
וממילא לא נהנה ולא מעל באיסור דרבנן.

העירני מופלג א': שם ד"ה ואין עד נעשה דין ונהא דפריף בפ"ב דכתובות לאו אשעת
הגדת עדות קאי. נראה מזה דרש"י מפרש לה אהגדת עדות וא"י מנ"ל זה הא אדרבא
רש"י גופי' בכתובות פי' אהא דפריף וליתבו בדוכתייהו אחר שהעידו לפניו.

ע"כ מוכח דמפרש על אחר הגדות עדות אלא דמ"ש רש"י לפניו פניו בזה למ"ש באן
דהשני' יעידו לפני היחיד וא"כ ישובו עמו ויקדשו וא"צ פלל להושיב מחבריהם גם
מ"ש א"כ יגידו קודם וא"כ יושיבו תמוה ג"כ דא"כ איף יאמרו השנים מקודש אם
לא יעידו בפניהם וע"כ צריף מיד להושיב מחבריהם כדי שיעידו לפניהם ויכלו א"כ
לומר מקודש מקודש: סליק מסכת חגיגה דף מ"ו ע"ב הפל לאתויי מאי.

ודלא כפי' התוס' א"כ דמה"ט דמאיס מרבה לערל אדר"ע כו' אבל לפי"ז לא יתיישב
עדיין הסוגיא דהכא שהרי התוספות לקמן הוכיחו מדאיצטריף קרא למעט טומטום
ואנדרוגינס ולא ממעטינן לי' מספק ערל דפטור מראיה ש"מ דאלבא דרבנן איצטריף
דלר"ע לא איצטריף דבלא"ה ממעטין מספק ערל וסוגיא דהכא פליגי אסוגיא דיבמות
שם דס"ל דגם רבנן מודו הכא מטעם דמאיס.

א"כ אפתי תקשה לפום סוגייתנו נימא הפל לאתויי ערל ורבנן: דף מ"ז ד"ה פאן כמ"ר.
אלא ודאי פרש"י ותוס' עיקר דלמ"א דינו כב"ח לכ"ד כו' הרב בעל משנה למלך בפי'
מהלכות מלכים פתב ליישב ד' רש"י בעירובין (דף ב') שפתב דהא דעבד פנעני שאינו
משוחרר פטור מראיה הוא משום דממעטין לי' מקרא דאל פני האדון ה'.

דלכאורה הוא נוד הסוגיא בתגיגה שם דפריף מכדי פל מצוה כו' דגמרי' לה מאשה ומשני
רבינ' דלא נצרכה אלא לחצי עבד וחצי ב"ח. הרי להיפוף מד' רש"י.

וכתב הוא ז"ל דהא רבינא מיירי למשנה ראשונה אבל לפי המסקנא דר"פ דמתני'
דמרבינן להפל חייבין בראיה אפי' חצי עבד וחצי ב"ח והיינו פמשנה אחרונה דהוי
פמשוחרר וחיוב בכל המצות.

א"כ ע"כ קרא דאל פני האדון אתי לעבד גמור. ולא תקשי הא עבדים גמרי' בגז"ש דלה לה.

משום דיל' ע"פי מ"ש התוס' בשם הירושלמי דעבד חייב בפ"ו אע"ג דנשים פטורות מפ"ו וה"ל למיפטר עבדים נמי בגז"ש דלה לה. וע"כ צ"ל דלה לה לא אתי לפוטרו משאר מצות שהאשה פטורה מהם אלא לחייבו עכ"פ כל מה שהאשה חייבת.

ונסתיע שם מד' התוס' ר"פ החובל שפתבו דגז"ש דלה לה לא אתי לגורעו מאיש ולעשותו פאשה יעו"ש (והנה כ"ז שלא כד' רבינו בד' כ"ב ע"ב ד"ה דגמר לה לה. ובמילואים ד"ה לא לתנהו יעו"ש).

ובאמת מד' הש"ס בכ"מ דפריד בפשיטות מכדי כל מצוה שהאשה חייבת כו' וכל שאין אשה חייבת אין העבד חייב נראה שלא כד' המשנה למלך ומה שמסתיע מד' התוס' ר"פ החובל אדרבא נראה כד' רבינו שהתוס' לא פתבו אלא דמהגז"ש דלה לה אעפ"י שמדמין אותו לאשה היינו שאינו חייב אלא במצות שהאשה חייבת.

ומ"מ לענין שיהא פסול לעדות: מטעם דבעינן אנשים. ודאי שבשביל זה הגז"ש לא נעשה אשה ולגרעו מאיש דעכ"פ איש הוא פמבואר להמענין.

וכן פתבו התוס' ריש פ"ק דעירובין דהא דתנן התם דעבדים נערכין כזכר דאעפ"י שישוים לאשה לענין מצות מ"מ לענין ערכין ודאי דנערכין כזכר גם בעיקר ישו בו לד' רש"י נראין תמוהי' דמ"ש דלמ"א דחצי עבד וחצי ב"ח חייב בכל המצות א"כ ע"כ קרא דאל פני האדון אתי לעבד גמור.

אין זה מוכרח שהרי דלמ"א כופין את רבו לשחררו. הוא הפקר ב"ד שהפקיעו שעבוד העבד בע"כ של הרב מפני תיקון העולם דלשפת יצרה.

ועוד אפי' נימא דהרב חייב מה"ת לשחררו מ"מ נ"מ להיכי דלא הספיק לשחררו ונתחייב בראיה או שמת הרב והיתומים קטנים. וכה"ג שפטור מן הראיה: הירושלמי בריש פירקין ממעט עבדים מהראיה מקרא דלפני האדון ה' והיינו פדעת רש"י ערכין הנ"ל.

ובירושלמי פ"ג דברכות אהו מתני' דנשים ועבדים פטורים מק"ש ומן התפילין פריד נשים מנ"ל דכתיב ולמדתם את בניכם ולא בנותיכם. עבדים מנ"ל דכתיב שמע ישראל ה' אחד מי שאין לו אלא אדון א'.

הרי דלא גמר לה לה. ואין לומר דהירושלמי לא ס"ל הו מימרא דכל מצוה שהאשה חייבת בה עבד חייב בה אף דנדאי דוחק לומר דלא שמיע להו ברייתא דמייתנין בגיטין פ' השולח (דף מ"א) ע"ב ד"ב עבדי' אין משתחררין בגט אחד ובתלוש ולשמו מ"מ י"ל דדוקא להשוותן בכל הדברים שאפשר להשוותן.

אבל בהא דנחייב עבד במצו' שהאשה חייבת לא ס"ל להירושלמי. דהא ליתא שהרי בהירושלמי במ"ס עירובין ר"פ המוצא תפילין איתא ר"ג הנה מחייב נשי' בתפילין מהא דטבי עבדו הנה מניח תפילין ולא מיחו בו חכמים והיא עבד והיא אשה פי' דעבד ואשה שווין במצות והנה נראה להביא ראיה להמשנה למלך בסוף ה' מלכים שפתב דבכל מצות שהאשה פטורה רק מגז"כ כגון במ"ע שלא הז"ג או בל"ת אין עבדים פטורין.

וא"כ ניתקא דעבדדים חייבין בפ"ו וכן בראיה מל"ת דצא יראה פני ריקם. וה"נ למ"ד תפילין מ"ע שלא הז"ג ה"נ דעבדי חייבין אי לא דמעטינהו קרא.

לזה העירני ש"ב המןפלג השנון כמוהר"ד נ"י. אלא שיש לי לעמוד על תמיהת הגאונים האלו ע"ד הירושלמי דעבד חייב בפ"ו מ"ד התוס' דחגיגה שיקרי מ"ד התוס' גיטין פ' השולח (דף מ"ב) מוכח איפכא לד' הירושלמי דעבד פטור מפ"ו ואינו חייב כ"א בשבת.

שיקרי פתבו שהריצב"א מפרש דמה"ט נקט קרא דשבת משום דצד עבדות אינו כ"א בשבת. ומסתיעים מ"ד הירושלמי הנ"ל שמעון ב"ר אבא בשם ר"י כו' דמקא משמע דפ"ו ושבת חדא היא מדפתח בפ"ו וסיים בשבת.

ואעפ"י שאין חייב כ"א בשבת מ"מ אסור לו לישא במועד. וכ"ה במפרשי ירושלמי.

וא"כ ד' התוס' דגיטין סותרים ד' התוס' דהקא ולא ראיתי מי שהרגיש בזה. ואין נראה לומר שהריצב"א דגיטין הוא הי"מ דהקא שיקרי הריצב"א אינו מזכיר בדבריו מהא דשיה' לו בנים בעבדותו ל"ק פר"ו.

ועוד אף מיסתיע שם מר' שמעון ב"ר אבא בשם ר' יוחנן נהרי ר' יוחנן ס"ל ביבמות (דף ס"ב) דמי שיהיו לו בנים בגיותו ונתגזיר קנים פ"ו ונהרי ב"נ נמי אינו מצוה על פ"ו כדאי בסנהדרין (דף נ"ז).

ומ"מ קנים פ"ו בהוליד בנים בגיותו וא"כ ע"כ צריך לומר בעבד דמשמע שאין לו חיים הוא. ע"כ נראה שהי"מ אלו פי' דלהכי נקטי קרא דלשבת כדי לאשמענו דעבד פטור מפ"ו.

ולפ"ז אפי' הוליד בנים כפר בעבדותו לא מהני וכופין את רבו לשחררו כדי שיקנים פ"ו. ע"ז דחו התוספות מהירושלמי מדפתח בפ"ו וסיים בשבת הרי פ"ו ושבת חדא מילתא היא.

אלא דהא דאחר נן דהיו לו בנים בעבדותו ל"ק פ"ו שאין זרעו מיוחס אחריו. א"כ לא מוכח מידי מהא דנקט קרא דלשבת.

וז"ש התוס' ועוד דהא פ"ו אפוליהו פתיב אף לכנען פי' דהא דכתיב לשבת יצרה היינו שבעת היצירה צוה לכל על פ"ו וע"כ אף לכנען בכלל. וז"ש נהלא לא נברא העולם אלא לפ"ו שאז הי' הכל מצוין לינישב העולם בפ"ו וכיון דחייב מד"ק דלשבת ה"ה אשה חייבת בשבת כמ"ש התוס' גיטין שם.

ולפי"ז שפחה נמי שייכה בשבת מגז"ש דלה לה. והשתא א"ש ול"ק קושיות הגאונים הנ"ל: והא דפריה בירושלמי ברכות הנ"ל נשים מנ"ל.

ומפיק מולדתם את בניכם משמע דק"ש ותפילין תרנוניהו מפיק מהך קרא ונהרי ק"ש הוי מ"ע שהז"ג ותפילין נמי י"ל דהמשנה סוברת דהוי מ"ע שהז"ג. די"ל עפ"י התוס' דהקא בר"פ דנשים אינם פטורות כ"א מראית קרבן שהוא בל"ת אבל במ"ע דר"פ חייבות א"כ ליפא למילף מראה דבמ"ע שהז"ג נשים פטורות.

דבאמת חייבות. וע"כ נ"ל מתפילין דהוקש לת"ת.

וא"ש דמפיק תרנונייהו מולמדתם בנניכם ולא בנותיכם דמינה שמעינן דפטורות ממ"ע שהז"ג. ואפ"ל למ"ד דתפילין הוי מ"ע שלא הז"ג נמי נ"ל ממצה ראוי ונהקהל דה"ל שלשה כתובים ה"כ דלד"ה אין מלמדין ונהוי מיעוטא לומר דבהגני הוא דחייבות אבל בעלמא פטורות כמ"ש התוס' קדושין ד' ל"ה ד"ה אלא למ"ד.

ומד' הירושלמי יש להביא ראיה לד' התוס' דלא כפר"ש שי שם דאי כפר"ש דאף למ"ד ב"כ ה"כ אין מלמדין מ"מ גמרינן הא דנשים פטורות מבנין אב דרא"ל. ונהרי לפ"ז הקש' לד' הירושלמי דנשים חייבות ברא"ל: וי"ל לד' רש"י ע"ד שפ"י התוס' ברפ"ק דעירובין דההיא דירושלמי אסמכתא היא דנדאי לא גמרינן מהקהל דהא דרשינן זכורף להוציא את הנשים יעו"ש.

משמע דמדרבנן בעלמא חייבות לראות פני בעצרה ומ"מ אין עוברות במה שפראות בלא קרבן בל"ת דלא יראו ריקם פנין דאין חייבות בר"פ א"ע על ל"ת דריקם. (ומזה סתירה לד' הט"ז שפ"ת דהיכי שהתורה פטרה להדיא נשים א"א לרבנן לחייבם מדרבנן יעו"ש.

ונהרי הקא דמיעט קרא בהדיא מזכר להוציא את הנשים ממ"ע דר"פ ומ"מ חייבות חכמים. ומ"ש התוס' בפסחים (דף ק"ח) דמטעם הו"ה בראותו הגס א"א לחייבם כ"א במצוה דרבנן אבל לא בסופה דאורייהא.

ע"כ צ"ל דמ"ע דר"פ חמיר) ולפ"ז אינו מוכרח מה שפ"י המפרש בעירובין דפריף שם מנ"ל דפטורות מתפילין דפריף למ"ד תפילין הוי מ"ע שלא הז"ג. דלפ"ז אפ"ל למ"ד תפילין הוי מ"ע שהז"ג נמי נ"ל מולמדתם את בניכ' ולא בנותיכם ועוד שהרי התם בירושלמי פריף ע"ז מהא דאשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיחו בה חכמים.

ומיכל בת שאול היתה מנחת תפילין דמזה מוכח דלהירו' נשים פטורות אפ"ל ממ"ע דר"פ דאל"כ מאי פריף מאשתו של יונה. די"ל דכיון דחייבה א"ע בל"ת לכה לא מיחו בה חכמים אבל במ"ע מוחין בה: שם בא"ד בשלמא האי דפ"ח דפסחים דל"מ לברייתא כו' פנין דקטן הוא חלק בפסח מנ"ל ש"ב המנפולג השנון מו"ה דוד נ"י אמר דמשפחת לה שיש לו גם שנתף גדול וכיון דחלק הקטן אינו עומד לשיחרור גם הגדול אינו מחוייב לשיחרור ומש"ה אינו אוכל אפ"ל מחלק של גדול: דף מ"ז ע"ב ד"ה לישא שפחה א"י וכו'.

פנין דאין מקום למ"ע דציצית לחול לעולם בלתי עבירת הלואו כו' לא נכיתי להבין דברי קדשו. הא לפ"י דעת התוס' החיוב הוא אחר העיטוף ויכול ללבוש טליתו בלא ציצית ואח"כ יטיל בה ציצית ואז יהי בעידנא.

ולפע"ד נראה לתרץ קושיה רבינו דאע"ג דהחיוב הוא אחר שנתעטף ואם לובש טלית בלא ציצית אינו עובר מ"מ אם הוא לובש טלית מצניצת גם בשעה שהוא מתעטף בה הוא מקיים מצות ציצית.

והגע עצמה הלא אם לבוש ציצית כל היום הוא מקיים מצות עשה בכל רגע ורגע וכמו כן אם הוא לובש טלית מצניצת גם בשעה שמתעטף בה היא מקיים מצות עשה ולפי דעת התוס' אין לברך קודם העיטוף דה"ל קודם דקודם כמו שכתב הרב סי' ל"ב (דעיקר

החיוב היא אחר העטוף וצריף לברך על עיקר החיוב כמו שפתיב הט"ז סי' תרמ"ג ס"ק ב' וילאחר עיטוף אין לברך דלא הוי עובר לעשייתו וא"כ צריף לברך בשעת עיטוף.

וכדעת התו' הביא הרב ב"י בשם התשובה דמותר ללבוש בשבת טלית בלא ציצית עיין סי' י"ג סעיף ג' ולכן פתב הרב בי' בסי' ח' ס' א' יתעטף בציצית ויברך מעומד דכיון שהעיטוף והברכה הנה בחד ונהעיטוף צ"ל מעומד מג"ש דלקם לכם א"כ גם הברכה הוא מעומד.

ומתורץ בזה קושית הרב מג"א שם ס"ק ב' דהא משנה שלמה היא אשה יושבת וכו' ולמה יברך מעומד. ולפי מ"ש א"ש שצריף לעמוד בשעת עיטוף וממילא גם הברכה הוא מעומד ויסולק בזה גם קושית הט"ז על הרב ב"י שם ס"ק שפתיב קודם שיברך יעיין בציצית פדי שלא יברך ברכה לבטלה.

והקשה הא בלאו הכי צריף לעיין שלא ילבוש בגד בלא ציצית. ולפי מה שפתיבתי בדעת התו' דמותר ללבוש בגד בלא ציצית א"כ יכול להתעטף ואח"כ יעיין אבל משום ברכה צריף לעיין מקודם גם נ"מ בטלית שאולה או בשבת משום שלא ילבוש בגד בלא ציצית אין צריף לבדוק ומשו' ברכה צריף.

הרב החר"י מוה"ר רג פהנא נ"י: שם עוד אפשר לומר דמהאי טעמא כופין את רבו לשחררו כיון דכבר הוא חצי ב"ח א"כ א"א לקיים בו עוד עשה דלעול' בהם תעבדו וכן פתב הרשב"א בחי' לדחות קושיות התוס' מהטעם שפתיב רבינו.

ומביאו הגר"א בבאורו בס"ס ש"ו דלד' הרש"א בא אפי' משו' מצנה רבה אין אומרים לאדם חטוא בשביל שיזכה חבירו היכי דאין האיסור פא על ידו. ומסיים שם ונהיה דחצייה שפחה וחצי ב"ח דעבדו בה אינשי איסורא וכפאו את רבה לשחררה כיון דרבים נכשלים בה מצנה דרבים שאני יעו"ש.

ומקשים ע"ז א"כ מאי פריף הש"ס בגיטין דף ל"ח אהא דהיה אמתא דעבדו בה איסורא דאמר אבני אי לאו דאמר רב יהודא פל המשחרר עבדו עובר בעשה הנה כייפינו למרה וכתב לה גיטא דחירותא.

מהא דהיה חצי שפחה וחצי ב"ח דנהגו בה מנהג הפקר דכופין את רבה לשחררה מאי קושיא הא בחב"ח ליכא עשה דלעולם בהם תעבדו אף לכאורה הי' נראה ליישב די"ל דעד כאן לא אמרו למשנה אחרונה דבעינן לעולם בהם תעבדו ונהיכא דלא אפשר לקני' לעול' כמו בח"ע בעשה דתעבדו א"ע היינו דוקא בעבד שעי"ז יזכה במצות פ"ו ושאר מצות משא"כ בשפחה כיון שאף אחר שישחררה לא תתחייב יותר ממה שהיא חייבת עכשיו דבלא"ה חייבות במצות שהאשה חייבת מגז"ש דלה לה א"כ לא בעינן דוקא לעולם.

ופריף שפיר הש"ס בגיטין: אלא דמ"מ קשה לי מסוגיון הנ"ל על מה שתי' רבינו בסמוך דמה"ט כופין את רבו דאין כאן איסור עשה דתעבדו כיון שהחכמים הפקיעו רשו' רבו מהעבד משו' מיגדר מילתא דלשבת (הי' פח ביימים קדמונים וכן תמיד) בי"ד לפקוע רשות רב מהעבד ומאחר שהפקיעו רשות רבו מעליו שוב אין הרב עובר באיסור שיחרור.

א"כ קושה לאבני שם בגיטין דהא ע"כ פיון דלא חגיגיש למה שהי' מפקיעין רשו' הרב מהשפח' צ"ל שהוא משו' לתא דאיסורא ונהי מגדר מילתא ויש פח ביד חכמים להפקיע רשות הרב מעליה וא"כ פיון שלא חששו להפקיע רשות הרב משום לתא דאיסורא ה"נ ה"ל לכוף את הרב לשחררה פיון דאינו עושה בזה שום איסור וביותר יש לתמוה על רבינו באבני שוהם שכתב דלאבני דאפשר דמיחד לעבדו ומנטרה לה לא הי' מגדר מילתא ולרבינא הוי מגדר מילתא.

דאי לאבני לא הוי מגדר מילתא א"כ אף בלא עשה דשחרור היכי הוי פנין למרה לשחררה דאין יכולת ביד הב"ד לכוף הרב ולהפקיר ממונו אע"כ צ"ל פיון דע"י פפיה יעבור הרב בעשה בקום ועשה אין יכולת ביד הב"ד לכופו.

וצ"ל לד' רבינו דהא דמיחד לעבדו ומנטר לה לא מהני אלא שלא להפקיע מ"ע דתעבדו פיון דאפשר דמינטר לה. ומ"מ רבנן חששו פיון שמ"מ אינה בתורת קדושין להעבד ואפשר שמ"מ יפלו בה רבים הנה נראה לאבני להפקיע רשות רבה לשחררה שלא יפלו בה עוד.

אבל להפקיע מ"ע דתעבדו בשב ווא"ת לא רצו חכמים פיון דאפשר דמיחד לעבדו אין יכולת ביד חכמים להפקיע מ"ע של תורה: בס"ה הג"ל והשתא היכי הנה מצי למימר הכי הא אפתי איכא איסורא כו' עיין רש"א ותוי"ט.

שוב ראיתי להגאון בעל המקנה בחי' שם שהקשה גם ע"ז דמ"מ איך נסיב לי' עצה אפי' ליקח שפחה מן השוק דהא עושה איסור במה שמשחררה. ותירץ הוא ז"ל דהנה יכול לישא שפחה המעופכת גט שיחרור דנהי דאיבע' לן בגיטין שם בפ' השולח אי תפיס קדושין בתציה שפחה וחסיה ב"ח ולא איפשיטא.

מ"מ במעופכ גט שחרור דאי דתופס בה קדושין וא"כ הנלד נמי יהי' מעופכ גט שחרור ובמעופכ גט שחרור פיון דא"א לקני' לעול' בהם תעבדו אינו עוב' אם משחררו יעו"ש: שם ד"ה והשתא אמאי כופין כו' ימכרו כ"א עצמו בע"ע על תנאי אם הוא בן כהנת. עיין מה שתיירץ ע"ז הגאון בצל"ח ר"פ האשה. והגאון בעל א"ח לקדושין דחה את דבריו.

והיא ז"ל כתב ליישב דהתוס' בחגיגה שכתבו דהטעם משום דבעינן ושב אל משפחתו ולא כתבו התי' בב"ב ד' י"ג שכתבו שאסור למכנ' א"ע בע"ע דכתיב פי לי בני ישראל עבדים כו'. (ובאמת יש לעמוד בזה דהיא דריב"ז בקדושין דאמר אנון ששמע כו' ע"כ קאי אלאחר שש דאל"כ ירצענו בתחלת שש מה"ט.

וע"כ במוכר עצמו מפני דוחקו מותר. וכ"כ הרמב"ם בהלכות עבדים דיש לו רשות למכור א"ע דכתיב וכי ימוך אחיך ונמכר לך.

אלא דאם אינו רוצה לצאת בשש עובר על פי לי בני' עבדים) דהתוס' בחגיגה כתבו דלקח אומרים לאדון חטוא בשביל שינקה העבד משום דעבד לא פשע. ולא נחתי לתי' ר"י בב"ב משום דפ"ו הוי מצוה דרבה.

א"כ תקשי קושיות המהר"ש שם מ"מ ל"ל להרב לעבור בעשה דלעולם בהם תעבדו. יעביר העבד בעצמו באיסור דלי בני עבדים וא"כ ל"ש פאן תי' בב"ב דנחתיה להך דפ"ו מצוה רבה דא"כ אף אי ימפור עצמו בע"ע וישא שפחה לא יקיים בזה פ"ו שאין זרעו מיוחס אחריו.

א"כ מיושב קושיתו מהך דולד פהנת פיון דאין אהד מבני התערובות יכול לשעבד בתבירו ואין פאן איסור דתעבדו. א"כ לק"מ ימפור עצמו בע"ע שיהי עושה איסור במכירתו יעו"ש.

ועוד תמה עליו שהרי בבני תערובות נמי א"א לתקיים ושב אל משפחתו יעו"ש: ונ"ל שאין זה מספיק לדחות דברי רבינו הגאון. דמ"ש דהתו' בתגיגה לא נחת לתי' ד"י בב"ב דפ"ו הוי מצוה רבה.

ז"א דאי לאו דפ"ו הוי מצוה רבה ונדאי דאין אומרים להרב חטוא בשביל שיזכה העבד דמה לי שיעבור הרב מוטב שיעבור העבד דאפ"י בעבד גופא אמרינן מאי אולמא דהאי עשה כו'. ועוד דעבירת הרב הוא בקום ועשה ועבירת העבד הוא בשוא"ת.

וע"כ משו' דמצוה רבה היא אומרים להאדון חטוא בשביל שיזכה העבד במצוה רבה. ומהתימה שהרי ד' התוס' בתגיגה מוכיחין פן שהרי כתבו ניחא לן דליעבד הרב איסורא זוטא ולא ליעבד העבד איסור' רבה.

וה"נ התו' בב"ב שכתבו להך תי' דפ"ו הוי מ"ר. ע"כ צ"ל נמי הטעם דלא פשע כדמוכח גבי רדיית הפת בבבב ד"ד.

וכן גבי עשה דהשלקמה אמרינן דלמחו"כ אינו דוחה לעשה דהשלקמה דשאר ימות השנה דמאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה ומה שנסתייע מד' המהר"ש"א בב"ב דאי אמרינן דפ"ו הוי מ"ר א"כ א"א שהעבד ימפור עצמו דאינו מקיים בזה פ"ו שאין זרעו מיוחס אחריו ובאמת מ"ד התוס' שם ד"ה שצאמר נראה להיפוך שהרי כתבו דעבד אינו מצוה על פ"ו ומצוה רבה היינו לא לתהו ברעה לשבת יצרה א"כ פ"ו דנקטי התוס' בדבריהם ל"ד אלא פ"ו דלשבת הוא.

ואדרבה התוס' שם בד"ה נישא כתבו להוכיח דאפ"י אם היה יכול לקיים אפי' שבת כ"ד שוב אין כופין את הרב לשחררו. א"כ איהו אפשר שיעבור הרב בעשה דתעבדו בשביל שיקיים העבד מצות פ"ו היינו שיהי' זרעו מיוחס אחריו פיון דאין העבד חייב בה.

ודןסק לומר דע"כ לא כתבו התו' דבשבת כ"ד סגי ואין כופין הרב דווקא אם הי' יכול לקיי' שבת שלא באיסור משא"כ עתה שא"א לו לקיים אפי' שבת כ"ד אם לא ע"י איסור דימפור א"ע א"כ אומרי' להרב חטוא בשביל שיזכה העבד בזרע המיוחס אחריו.

דזה דןסק דמ"מ למה יעבור הרב באיסור עשה בשביל מצוה שאין העבד חייב בה. ועוד דא"כ מאי מקשי התוס' מעיקרא אמאי כופין לימי עשה דפ"ו ולידחי לאו דקדש שהרי יותר טוב שיעבור הרב בשביל שיזכה העבד בפ"ו שיהי' זרעו מיוחס אחריו.

וע"כ צ"ל בכוננתו דווקא ל"ת דקדש שפיר דחי לה עשה דשבת ואין כופין את הרב פיון דיכול לקיים שבת כ"ד אבל איסור מכירה לע"ע הוי איסור לאו הבמ"ע עשה א"כ לא

דחי לה עשה דשבת כ"ד וקא דדחינו לעשה דמעבדו מפני עשה דשבת היינו שעי"ז מקיים פ"ו בזרע המינס: ונ"ל ליישב קושיות המהרש"א דכינון דיש איסור למכור א"ע בע"ע א"כ ל"ק יעבור העבד שהרי אין פאן בעידנא לחד תי' התו' פסחי' נ"ט דאם ימכור א"ע באופן דחול המקח בשעת הערצה או בשעת גמר ביאה.

ס"ס עובר או בלאו דקדוש או באיסור עשה דלי בני"י עבדי' כמו שתי' התו' למעלה אהא שהקשו לידחי ל"ת דקדוש דליפא בעידנא כו' יעו"ש. והנה באמת כבר הקשה רבינו במילואים על תי' ר"י דהא פאן בעשה דמעבדו נמי אין פאן בעידנא יעו"ש.

אף שי"ל דתי' ר"י אגלא לתי' הב' שם. י"ל עוד פיון דס"ס ליכא בעידנא מוטב שיעבור הרב בעשה דמעבדו ממה שיעבדו העבד בל"ת שהרי ל"ת חמיר מעשה שהרי לוקין עליה כדאית' ביבמות בסוגין דעלג' ד"ז (ואף שפמה מפרשים פתבו דעשה חמיר מל"ת שהרי על ל"ת לוקין ארבעים ועל עשה עד שתצא נפשו מ"מ מסוגיא הנ"ל אין נראה פן) ובלא תקנתא דעבד לא סגי.

י"ל שהרי התו' פתבו לתרץ דהיכי דאפשר לקיים שניהם ע"י כפי' לא דחי והקשה רבינו הרי מ"מ עובר הרב בעשה דמעבדו. ונ"ל דכוננת' דבמה שפופין רבו בהרב לשחר ממיל' פקע רשות רב מהאדון וא"ע בעשה דמעבדו פיון דע"י כפי' משחררו כמסקנת רבינו שם וכ"ד הפ"י בגיטין יומה שהקשה התוס' וכי אומר' לאדם חטוא בשביל שיזכה חבירו היינו לאידך תירוץ שם.

וא"כ לק"מ קושיות המהרש"א ימכור עצמו בע"ע פיון דיש איסור במכירתו א"כ מוטב לקיים שניהם ע"י כפייה: ד"ה לענן ראיה ע"ש שפשוט אצלו דלועז פטור מהקהל. ולי מבעיא טובא עי' מגילה (דף י"ח ע"א) דפריה על הא דתנו והלועז ששמע אשורית יצא. וקא ל"י מאי קאמרי. ומתרץ מדי דהנה אנשים וכו' וא"כ ה"נ נימא הכי.

ואף שיש לחלק מ"מ הא קאמר התם אלא כו' ופרסומי נוסא ופרש"י שואלין את השומעים ואומרין מאי היא הקריאה הזו ואיך הנה ומודיעים להם. מהרב מו"ה ש"ש: ד"ה פדי ליתן שחר למביאהו ואי בנשא אשה וירשה למ"ד ירושת הבעל דרבנן מאי איכא למימר.

הגאון בעל צל"ח פתב דמשפחת לה שפיר בכה"ג שהוליד ממנה בן וגירשה ומתה וירשה בנה ומת הבן אח"כ בלא בנים א"כ ירשו אביו ושפיר משפחת לה שיהי' להגר קרקע בא"י בכה"ג אף למ"ד ירושת הבעל דרבנן: דף נ"א ע"א ד"ה פי הנה הדר בי'.

ראיתי להעתיק פאן מ"ש רבינו בתשוב' הביאו בס' אור הישר ונ"ל. הרמב"ם פתב בפ"ט מהל' עדות.

השוטה פסול להעיד מה"ת שאינו בן מצות ולא שוטה שהוא הולך ערום ומשבר פלים וזורק אבנים לבד. אלא כל מי שנטרפה דעתו ונמצאת דעתו משונבשת תמיד בדבר מן הדברי' כו'.

משמע מדבריו דל"ד הני תלתא דקחשיב בברייתא דהכא. ולפ"ז פ"ד רש"י בנדה (דף מ"ה) ונ"ל ובכלל שוטה נמי לא מחזקין להו דסופו לבוא לכלל דעת ואין שיטה אלא המקרע פסותו והלן בבה"ק והיוצא חודי כו'.

דלקאורה דברי רש"י סותרים תחלתן את סופן. ונראה ד' רש"י כד' הרמב"ם הנ"ל אעפ"י דהני תלת דוקא הוי סי' שוטה לעלמא.

מ"מ שאם הוא שוט' לדבר אחר הוי שוטה מיהת לאותו דבר וא"כ ה"נ פאן ה"א דהוי שוטה לאותו דבר שא"י לשום מי נדר והקדיש מש"ה פ"א פיון דסופו לבוא לכלל דעת כו'. ואין שוטה אלא המקרע כו'.

פ"א דבהני דאין סופן לבוא לכלל דעת הוי שוטה וה"ה לדבר אחר דהוי שוטה לאותו דבר בעי' שלא יבוא לעולם לכלל דעת וא"כ זה שסופו לביא לכלל דעת לא הוי שוטה אפי' לאותו דבר מיהו לדעת הרמב"ם קשה למה נקט דוקא הני תלת בברייתא.

נראה דלרבות' נקט דלר"ה דאמר עד דעביד לכולהו. נקט דוקא הני תלת בעי' עד שיהי' פולן משו דבכ"א י"ל פל הני אימור לאמרין אכל בשאר מיני שטות אי עביד לי' דרף שטות אפי' בתדא מנהון מגי'.

ולר"י דאמר דאפי' באחת מהן נקט נמי לרבותא דלא מפעיא בשאר מיני שטות דליכא למתלי במידי דבתדא סגי אלא אפי' בהני תלת דאיכא למתלי כו' מ"מ אי עביד דרף שטות הוי שוטה באחת מהן.

וה"נ הא דתניא התם איזהו שוטה זה המאבד מה שנותנים לו נמי לרבותא נקט אע"ג די"ל קוביקוס הוא פדאי' בירושלמי אפ"ה אי עביד דרף שטות שוטה יחשב. ובהא אפי' ר"ה מודה לגמ' דילן פדאמר ר"פ התם אי שמיע לי' לר"ה הא וכו': מ"מ אפתי קשה לן לד' הרמב"ם.

המקשה דאפתי לא אסיק אדעתה' לכל הני אימור דמפרש ואזיל אמאי קשה לו אדר"ה לחוד אי עביד להו דרף שטות כו'. ה"ל למפרך אדר"י נמי אי דעביד ד"ש מאי איירא הני תלת אפי' ש"ד אי עביד להו ד"ש נמי.

ונ"ל דנדאי להמקש' דלא אסיק אדעתה' לכל הני אימר בע"כ לא תליא סי' שוטה אלא בהני תלתא דקחשיב ואזיל דאל"כ ה"ל למיחשב ש"ד נמי ולא קשי' לר"י מידי אכל לבתר דשני פל הני אימר.

י"ל דהני לרבותא נקט פנ"ל: והב"י בא"ע סי' קכ"א הביא ראיה לד' הרמב"ם מהא דתניא שם איזהו שוטה זהו המאבד מה שנותנין לו. ומדלא נקט להו דמאבד בברייתא קמייטא ולא הני להני בברייתא בתרייתא ש"מ דכל הברייתות לדוגמא נקטי'.

ואין זה ראי' אע"ג דנימא דלדוקא נקט מ"מ ה"ל למיחשב מאבד בברייתא קמייטא לרבותא דלא אמרינן אימור קוביקוס הוא פדאי' בירושלמי כמ"ש התוס'. וכמה דחשיב בירושלמי לארבעתן יחד.

וְהָא ל"ל דגמ' דידן ל"ל ה"ט דְאִימור קוּבְיָקוּס הוּא וּלפ"ז אִין פְּאן שׁוּם רְבוּתָא בְּמַאבְד
וְהָא דְחָשִׁיב לִי בְּפְרִיָּתָא בְּתַרְיָּתָא מְשׁוּם דְקִתָּם לָא נְחִית לְרְבוּתָא מְדָלָא נְקִט לְהִנּוּ ג'
קְמִיָּתָא הָא לִיהָא דַּא"כ אַמַּאי אר"פ אִי הָנִי שְׁמִיעַ לִי לר"ה הָא דְמַאבְד הָנִי הָדָר בִּי'.

מנ"ל הָא דְלָמָא מַאבְד שְׁאָנּוּ דְלִיכָא בִּי לְמִתְלִי מִיָּדִי מִש"ה הָנִי שׁוּטָה בְּמַאבְד לְחֹד. א"ו
דגמ' דידן נמי ס"ל ה"ט דִּירוּשְׁלָמִי דְאִימור קוּבְיָקוּס הוּא וְכִינּוּן שְׁפָן אַמַּאי לָא נְקִט מַאבְד
בְּקְמִיָּתָא.

וְאִי מְשׁוּם דְדָמִי לְמִקְרַע דְהָא מִש"ה אר"פ אִי הָנִי שְׁמִיעַ לִי לר"ה כו' הָנִי הָדָר בִּי מְמַקְרַע
ש"מ דְדָמִי לְמִקְרַע וְלָא גָרַע מְקַרַע מְמַאבְד. דַּא"כ קָשָׁה ל"ל לְמִיחְשָׁב מְקַרַע פְּלָל
בְּקְמִיָּתָא דמכ"ש הִיא דְמֶלֶן וְיוֹצֵא יְחִידֵי אָתְיָא.

דְהָא אִיבְעִי לֶן מְמַקְרַע לְחֹד הָנִי הָדָר אָבֵל מֶלֶן וְיוֹצֵא לָא הָדָר בִּי אֶלְמָא דְמְקַרַע גָּרַע מֶלֶן
וְיוֹצֵא. וְאַפְּי' לְמַאי דְבְעִי לְמִימְרָדְמְכוּלְהוּ הָנִי הָדָר בִּי'.

לָאוּ לְמִימְרָד' דְשְׁקוּלִים הֵם לְמִקְרַע. אֶלְא בְּדָפְי' הַתּו' פִּינּוּן דְהָדָר בִּי מְמַקְרַע מְמִילָא י"ל
דְהָדָר גַּם מְאִינְף דְחָשָׁב לְהוּ בְּהַדִּי מְקַרַע.

וַא"כ מְקַרַע אָתְיָא בּמכ"ש דְלֶן וְיוֹצֵא. וּל"ל לְמִיחְשָׁב בְּהַדִּיָּהוּ אֶלְא וְדַאי ש"מ דַּאע"ג
דַּאי נִימָא דְלָא נְקִט לְהוּ אֶלְא לְדוּגְמָא אַפ"ה נְקִט לְכוּלְהוּ אִי מְשׁוּם רְבוּתָא דְלָא אָמְרִינּוּ
אִימור דְשִׁינְף בּכ"א מְהוּ.

וַאע"ג דְמְקַרַע אָתִי בּמכ"ש אַפ"ה פִּינּוּן דְאִימור דִּידִנִי ל"ש בְּהִנּוּ חָשִׁיב לְהָ א"כ אַמַּאי
שְׁיִיר לְמַאבְד דְהָא אִימור דִּידִנִי וְדְמְקַרַע לָא דְמוּ. א"ו בַּע"כ צ"ל דְלָא דִּינִיק הַתְּנָא לְמִתְנִי
פּוֹלֶן דְשִׁינְף בְּהוּ לְמִתְלִי בְּדָבָר אַחַר בְּהִנּוּ אִימור דְאָמַר הַגַּמ'.

מְהַשְׁתָּא אַפִּי אַת"ל דְלָא הָנִי סִי שׁוּטָה אֶלְא בְּהִנּוּ ג' דְקְמִיָּתָא וְהַד' דְבְּתַרְיָּתָא וְאַפ"ה לָא
דִּינִיק הַתְּנָא לְמִיחְשָׁב פּוֹלְהוּ וְקָמָא נְקִט ג' וְשִׁייר הַד' וּבְתַרְיָּתָא נְקִט אִיפְכָא. א"כ אִין מְזָה
רַאִי לַד' הַרְמַב"ם: דָּף נ"ג ע"א ד"ה הָא יְרַאוּנִי יַע"ש לְכַאוּר' הַתּו' לְשִׁיטְתִּיהוּ בְּרִישׁ
אִינְהוּ נְשִׁיף (ס"א ע"א) ד"ה לְעַבּוּר.

דְלוֹקִין עַל כְּבִישַׁת ש"ש. אָבֵל בְּאַמַּת כְּבָר תְּמָה עֲלֵיהֶם רְבִינוּ בַּס' ש"א (סִי פ"ב) מְטַעַם
דַּה"ל לָאוּ שַׁאב"מ אָמְנָם עכ"ז ד' רְבִינוּ פַּה תְּמוּהִי בַּמִּש"כ בְּטַעַם א' דַּה"ל לָאוּ הַנְּל"ע
הָא קִי"ל דְלָא אָתִי חַד עֲשָׂה וְעָקַר תְּרִי לָאוּ (תְּמוּרָה ד') וּבְכּוּבֵשׁ ש"ש ה"ל תְּרִי לְאוּנִי.

כְּדַאמְרִינּוּ בְּרִישׁ א"נ. וְכִמוּ שְׁבִיָּאָר רְבִינוּ עֲצָמוּ עֲצָמוּ בְּזָה שְׁם בְּתַשׁוּבָה ד' הַתּו' ע"ש.
אַף דְבְּרִיו יְפוּנוּ ע"פ הָאִמור בְּהַגָּהַת נו"ב מ"ת חֶלֶק יו"ד (סִי ע"ז) ע"ש. מְהַרְבַּ
מוֹהַרש"ש: דָּף נ"ד עַא.

ד"ה הַרְאָה ב"כ. עֵינִין כַּה"ד.

מִש"כ דְחִגִּיגָה וְרַאָ' בַּאִי בְּשׁוֹתְפוּת. אָנוּכִי מְצַאֲתִי פֶן לְהַדְיָא בְּתוֹסְפָת' דְמַכְלִתִּין לְעַנְיָן
חִגִּיגָה וְז"ל אִם יֵשׁ לוֹ לְהַבִּיא בְּתוֹף בֵּיתוֹ ה"ז מְבִיא.

וַא"ל מְשַׁתְּפָה הוּא עִם אַחֲרִים כּו' ע"כ ע"ש. מְהַרְבַּ הַנְּל: דָּף נ"ו ע"ב ד"ה עוֹלוֹת נ"ו
בִּיו"ט כּו'.

וְדוֹחֵק לֹמֵר דְּרָבָא וְרַבָּה בַר"ה ל"ל הָא הוּאִיל דְּרַב' כּו' וּלְפַמ"ש בַּק"א לַש"א בַּסִּי ק"ג
דְּרָבָא אִית לִי הוּאִיל דְּרַבָּה דְּהוּאִיל דְּשָׁרִי קוֹדֵם בִּיטוּל שְׁרִי נְמִי לְאַחַר טִיבּוּל בְּחַר דְּהִדְר
בִּי רָבָא א"כ ע"כ ל"ל הָכִי: שָׁם ד"ה וְשִׁמְחָה א"כ פִּינּוֹן דְּכַתְּב רַחֲמָנָא שְׁמִחָה בְּחַג
הַשְּׁבוּעוֹת ל"ל לְמִיְהִדְר לְמִיְכַתְּב גַּבִּי חַג הַסְּפֹכוֹת כּו' צ"ע הָרִי הָךְ דּוֹשְׁמַחְתָּ בְּחַגֵּי פְתִיב
גַּבִּי חַג הַסְּפֹכוֹת וְגַבִּי חַג הַשְּׁבוּעוֹת פְּתִיב וְשִׁמְחָתָ סְתָמָא א"כ אִי לֹא הָוָה פְּתִיב וְשִׁמְחָתָ
בְּחַגֵּי חַג הַסְּפֹכוֹת לֹא יִדְעִינּוּ כָּלֵל שְׁמִחָה לְחַג הַמְּצוֹת: שָׁם מָה שֶׁהִבִּיא בְּשֵׁם הָרַא"ם
דְּנִפְקָא לָן שְׁמִחָה בַּחַה"מ מִן שְׁמִחָתָ בְּחַגֵּי חַג"מ שְׁיֵשׁ חֲגִיגָה יֵשׁ שְׁמִחָה.

ק"ל א"כ מאי פרייה הש"ס לקמן (דף ח' ב') ור"א האי בחגייה מאי עבד לי'. הָא מ"ל
לְכַדְאָמְרוֹ וּצ"ע.

מְהָרַב מוהר"ש ש: שָׁם ד"ה אֵלוֹ דְּבָרִים. וְאֲנִי תָמָה קָרָא ל"ל א"כ בְּכוּרֵי קָרָא לְמַעוּטֵי
ל"ל כּו' צ"ע הָא גַּבִּי בְּפוּרִים נְמִי פְתִיב מְרַאשֵׁית דְּכַתְּיב וְלִקְחָתָ מְרַאשֵׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה
א"כ שְׁפִיר אֵינְצִטְרִיף קָרָא דְּבְכוּרֵי כָּל דְּלָא גִימָא דְּבַעֵי שִׁירֵיהּ נְכָרִים.

אָף לְכַאוּרָה הִי אֶפְשָׁר לֹמֵר דְּהָךְ מְרַאשֵׁית מִיְבַעֵי לְהָא דְתַנּוּ אִין מְבִיאִין בְּכוּרֵי אֶלָּא
מְשַׁבְּעַת הַמִּינִין הוּא דְנִשְׁתַּבְּחָה בְּהֵן א"י. אָף רַש"י בְּפִסְחִים נ"ג פְּתַב דְּהָא דַּנ"ל דְּאִין
מְבִיאִין בְּפוּרִים אֶלָּא מְשַׁבְּעַת הַמִּינִים הוּא מְדַכְתֵּיב אַרְצָךְ אַרְצֵי אֶרֶץ לַג' דְּאֶרֶץ חֹטָא
וּשְׁעוֹנָרָה מָה לְהֵלֵן בְּשַׁבַּת א"י ה"נ בְּשַׁבַּח א"י א"כ עֲדִינּוּ אֶפְשָׁר לֹמֵר דְּהָא מְרַאשֵׁית
אֲתִי לְשִׁירֵי נְפָרִין קַמ"ל בְּכוּרֵי כָּל דְּעוֹשֶׂה אָדָם כָּל שְׂדֵהוּ בְּכוּרֵי.

אֶלָּא דְּהַסְּגִיָּא בְּמַנְחוֹת שָׁם ק"ק פִּינּוֹן דְּמַסְקִינִין שָׁם לַגְז"ש א"כ הָא מְרַאשֵׁית ל"ל
וּמְצִאֲתִי לְבַעַל בַּה"ז שְׁעַמַּד בְּזָה. וְהִנֵּה הַתּוּי"ט הַקְּשָׁה עַל הַרַע"ב בַּפ"ב דְּבְפוּרִים מְשַׁנָּה
ד' דְּפִי דְּכַתְּיב בְּיִכוּרֵי כָּל מְרַאשֵׁית כָּל מְהָא דְּבִירו' אִיתָא רַאשֵׁית כָּל בְּכוּרֵי כָּל יַעו"ש.

וּנ"ל דְּהַרַע"ב יָפָה פִּינּוֹן דְּבַאָמַת ל"צ קָרָא דִּיחֲזַקְאֵל שְׁמַבִּיא הִירוּשְׁלַמִי אֶלָּא דְּהִירוּשְׁלַמִי
פִּינּוֹן לְהַנְדָּף קַר' דְּכַתְּיב בַּפ' קַרְח בְּפוּרֵי כָּל אֲשֶׁר בְּאַרְצְכֶם וּבַפ' תְּבוּא פְתִיב מְרַאשֵׁית כָּל
חַד לְצוּוֵי וְחַד לְמַתְנוֹת כְּהֻנָּה.

לְכַף שְׁיִנָּה הַרַע"ב מְלִשׁוֹן הִירוּשְׁלַמִי שְׁמַבִּיא הַתּוּי"ט. וְאִי גִימָא דַּמ"ש רַש"י בְּפִסְחֵי
גַז"ש דְּאֶרֶץ אַר' הִינּוּ אַחַר דְּכַתִּי נְמִי מְרַאשֵׁית כְּמִשְׁמַעוֹת הַסְּגִיָּא הַנְּ"ל א"כ א"ש וּלְק"מ
עַל רַבִּינוּ דְּהָא דְּכַתְּיב מְרַאשֵׁית מְבַעֵי לִי לְהָא דְּאִין מְבִיאִין בְּפוּרִים אֶלָּא מְשַׁבְּעַת
הַמִּינִים.

שׁוּב רַאִיתִי לְהַתּוּי"ט שְׁהַרְגִישׁ בְּזָה בְּהַשְּׁמָטוֹת שְׁפָסוּף מַס' טְהָרוֹת וְנִדְחָק לִינִשְׁב יַעו"ש:
שָׁם ד"ה וַע"ל דְּמְרַאשֵׁית מַב"ל שְׁאִין חֲטִיב בְּבְפוּרִים כ"א גְּרַגְר אָחַד. וְרַאִיתִי לְהַרַב בַּעַל
שְׁנוֹת חַיִּים שְׁפִי ד' ר"ת דְּאוּרְלִינְשׁ שְׁמַבִּיא הָרַא"ש דְּאִי לֹא הָוִי פְתִיב מְרַאשֵׁית ה"א
דְּדוֹקָא אִם יֵשׁ לוֹ כָּל הַז' מִינִים חֲטִיב לְהַבִּיא בְּפוּרִים אֲבָל אִם אִין לוֹ כָּל הַז' מִינִין אִינוּ
חֲטִיב בְּבְפוּרִים מְשׁו' דְּכַתְּיב כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תְּבִיא מֵאַרְצָךְ וְגַמְרִינּוּ אַרְצֵי אֶרֶץ לַגְז"ש
דְּהוּא ז' מִינִין וְה"א דְּבַעֵינּוּ כָּל הַז' מִינִין לְהָכִי פְתַב רַחֲמָנָא מְרַאשֵׁית שְׁאֶפִּילוּ אִם אִין לוֹ
אֶלָּא מְקַצַּת מִז' הַמִּינִין חֲטִיב בְּבְפוּרִים.

ובירוּשְׁלָמִי פ"ק דְּבַכּוּרִים גְּרָסִינָן אֵלּוּ נֹאמֵר רַאשִׁית כּל פְּרִי הָאֲדָמָה ה"א כּל הַדְּבָרִים חֲזִיב ת"ל מְרַאשִׁית וְאִי מְרַאשִׁית ה"א חֲטִים וּשְׁעוּרֵי בְּלֶכֶד ת"ל פְּרִי אֲדָמָתָה רִיבָה נֹאמֵר כָּאן אֲרָצָה וְנֹאמֵר לְהֵלֵן אֲרָץ מֵה לְהֵלֵן ז' מֵינִים אֶף כָּאן ז' מֵינִים.

נ"ל דה"פ דְּהָא ע"כ אִיזְטָרִיף לְמִיכְתָּב רַאשִׁית כּל פְּרִי לְהָא דְּעוּשָׁה אָדָם כּל שְׂדֵהוּ בְּכּוּרִים וּא"כ אִי כְּתִיב רַאשִׁית כּל פְּרִי לֹא הָוֵי דְּרַשִׁינָן לְהָא דְּעוּשָׁה כּל שְׂדֵהוּ בְּכּוּרִים אֱלָא ה"א כּפִּשׁוּטוֹ דְּכָל הַדְּבָרִים חֲזִיב בְּבַכּוּרִים וּמְפִיק לָהּ מַגּוּז"ש דְּאֲרָץ א לְהִכִּי כְּתִיב מְרַאשִׁית דְּאִין חֲזִיב בְּבַכּוּרִים כ"א מְקַצָּת.

וְכִינּוּן דַּא"ח בְּבַכּוּרִים אֱלָא מְקַצָּת פִּירוּת שְׁפִיר יַדְעִינָן מַגּוּז"ש דְּאֲרָצָה דו' מֵינִין חֲזִיב בְּבַכּוּרִים אֱלָא דְּה"א מְקַצָּת ז' מֵינִין וְהֵם חֲטָה וּשְׁעוּרָה קמ"ל פְּרִי אֲדָמָתָה לְרַבּוּת כּל ז' מֵינִין וְהִשְׁתָּא שְׁמַעֲנִין מְרַאשִׁית כּל לְהָא דְּעוּשָׁה אָדָם כּל שְׂדֵהוּ בְּכּוּרִים כּנ"ל: דָּף נ"ט ע"א ד"ה דְּלֹא חֲזִי בַּא' כּו' עֵינָן מְהַרְשָׁ"א שְׁפִי דמ"ש הַתּו' וּמִיָּהוּ כִּינּוּן דְּהִשְׁתָּא לֹא בַר חֲזִיבָא הוּא הֵינּוּ אִפִּי לר"י שְׁאָמַר תְּשַׁלּוּמִין דְּרַאשׁוֹן יַעו"ש.

א"כ לְכַאוּרָה לִפ"ז לִק"מ גְּנוּשִׁיּוֹת רַבִּינוּ. וְרַאשִׁית בַּת' וְשֵׁב הַפָּהוּן סִימָן צ"ד הַשִּׁיג עַל הַמְהַרְשָׁ"א מְהִירוּשְׁלָמִי דִּפ"ק דְּחִגִּיגָה (סוֹף הַלְכָה א') דר"י ס"ל הַפְּרִישׁ חֲגִיגָתוֹ וּמַת הַיּוֹרְשִׁים חֲזִיבֵי לְהִבִּיא וּר' אֵילָא סָבַר יִרְאֶה יִרְאֶה הָרְאוּי לְבוֹא מְבִיא וְשְׂאִינּוּ רְאוּי לְבוֹא אִינּוּ מְבִיא וּבְמַחְלֻקָּת שְׁמוּאֵל וּר"י בְּקִדּוּשֵׁין הָאֲשָׁה וְשֶׁהַפְּרִישָׁה חֲטָאָתָה וּמַתָּה דִּלְר"י אִפִּילוּ בְּשַׁלְּא הַפְּרִישָׁה.

וְהוּא וְשִׁירְשׁוֹ קַרְקַע. וּנ"ל דר"י לְשִׁיטָתוֹ דְּתְשַׁלּוּמִין דְּרַאשׁוֹן הֵם וְכִינּוּן שְׁנַתְּחִיב בְּרַאשׁוֹן חֲזִיבִים הַיּוֹרְשִׁים לְהִבִּי דס"ל שְׁעַבּוּדָא דְּאוּרִיזְיָתָא וְהָרִי הִי בַר בִּיאָה בְּרַאשׁוֹן.

וּלִפ"ז אִם הִי פְּשׁוּט בְּרַאשׁוֹן וְנַעֲשֶׂה חִיגָר בְּשַׁנֵּי וְדַאי דִּלְר"י חֲזִיב לְהִבִּיא דְּלֹא גָרַע מַמַּת. וְע"כ מ"ש הַתּו' וּמִיָּהוּ כִּינּוּן דְּהִשְׁתָּת' לֹא בַר חֲזִיבָא הוּא לֹא מְצִי מֵינִיתִי.

ע"כ הוּא לר' אוּשִׁיעָא וְלֹא לר"י. וְה"פ דְּבַרְיָהּ וּמִיָּהוּ מְטַעַם אַחַר יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דִּלְר"א אִפִּי הִי בַר חֲזִיב בַּא' מ"מ פְּטוּר בְּשַׁנֵּי כִּינּוּן דְּהִשְׁתָּא לֹא ב"ח הוּא ע"ש.

אֶף הוּא ז' לְכָתֵב דְּהָא דִּל"ק ר"ז אִיכָא בִּינְיָהוּ פְּשׁוּט בַּא' וְנַעֲשֶׂה חִיגָר בְּשַׁנֵּי דִּי"ל דְּחֻדָּא מֵינְיָהוּ נִקְט. א"נ י"ל מְשׁוּם דְּלֹא פְּשִׁיט לּו' כ"כ דְּפְטוּר לר"א.

וּבְזָה יִישֵׁב ד' הַרְמָב"ם ז' לְבַפ"א מ"ה חֲגִיגָה ה' ד' שְׁפָסֵק כר"י לְגַבִּי ר' אוּשִׁיעָא מְשׁוּם דר' יוֹנָתָן בִּירוּשְׁלָמִי כר"י ס"ל יַעו"ש: דָּף ס"א ד"ה מָה הָתָם שְׁלוּחוֹ ש"א כְּמוֹתוֹ פִּירֵשׁ"י דְּכְתִיב כֵּן תִּרְיָמוּ כו'. וְאִנִּי תָמָה כו' יֵשׁ לִינִישֵׁב פִּירֵשׁ"י דְּהָא שָׁם בְּקִדּוּשֵׁין (ד' מ"א ע"ב) בְּאוֹתָהּ סוּגְיָא פְּרִיף וּלר"ש דְּפְטוּר דְּתַנּוּן כו' אַתֶּם גַּם אַתֶּם ל"ל וּמְשַׁנֵּי אִיזְטָרִיף סד"א הוֹאִיל וְאָמַר מֶר אַתֶּם וְלֹא אֲרִיסִין אַתֶּם וְלֹא שְׁנוֹתְפִין כו' אִימָא אַתֶּם וְלֹא שְׁלוּחָכֶם נְמִי קמ"ל.

א"כ יֵשׁ לוֹמַר דְּלִמְסַקְנָא גַּם לְרַבָּנָן אִיזְטָרִיף גַּם לְרַבּוּת שְׁלִיחוֹת וְלֹא הָוֵה מְצִינָן לְמִילָף מְגִירוּשִׁין וְקִדְשִׁים דְּה"א דְּהָא אַתֶּם מִיעוּטָא הוּא לְשְׁלִיחוֹת וּכְמוֹ לר"ש דְּאָמְרִינָן הוֹאִיל וְאָמַר מֶר אַתֶּם כו' (וְהָא דְּלֹא קָאֵמַר אֱלָא מְשׁוּם דְּאֵלִיכָא דר"ש דְּקִינִינָן בִּי לֹא הָוֵה לָן שְׁיַנּוּיָא אַחֲרִינָא).

וכ"ת א"כ מַגְלַן הָדָר יִנְאִי דָמָה אַתֶּם ב"ב כו' כָּבֵר פִּירֵשׁ"י גּוֹפָא בְּמִסְכַּת גִּיטִין (דף כ"ג ע"ב) דְּאִיתָא שָׁם לָאו מִשׁוּ דְּכָתִיב אַתֶּם גַּם אַתֶּם וְדַרְשִׁינן מָה אַתֶּם יִשְׂרָאֵל אַף שְׁלוּחְכֶם יִשְׂרָאֵל וּפִירֵשׁ"י שָׁם ד"ה לָאו מִשׁוּם.

וְנ"ל דְּשְׁלִיחוֹת דְּתְרוּמָה דְּכָתִיב פֶּן תְּרִימוּ גַם אַתֶּם וְדַרְשִׁינן מִדְּהִנָּה מְצִי לְמִיכְתָּב אַתֶּם וְכָתִיב גַּם אַתֶּם לְרַבּוֹת שְׁלוּחְכֶם וְאִתְקַשׁ שְׁלִיחַ לְשׁוֹלְחוֹ בְּהֵאִי קָרָא לְמִימַר דְּמָה אַתֶּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַף שְׁלוּחְכֶם ב"י כו' עכ"ל רש"י ו"ל.

הָרִי לְנוּ בְּרוּר בְּכַוֵּנוֹת רִשׁ"י דְּלְמִסְקָנָא דְּקִידּוּשִׁין יִלְפִינן שְׁלִיחוֹת מְגַם וּמְדַכְת' הָאִי רְבוּיָא דְּגַם סְמוּךְ לְאַתֶּם הוּא לְאַקוּשִׁי שְׁלִיחַ לְשׁוֹלְחוֹ לְעַנְנָן ב"ב דְּתַרְתִּי ש"מ וּכְמ"ש הַגָּאוֹן בְּעֶצְמוֹ כָּאֵן בְּסוּף דְּבוּר זֶה.

מִהַמְּוִפְלָג הַשְּׁנוֹן כְּמוֹ"ה שְׁאוּל הַפֶּהֶן נ"י מְבַאֲבְרָאִיִּסְק: דָּף ס"ב ע"א ד"ה אֶלָּא הִנְהוּ לְרַבּוֹת אֶת הַנְּכָרִים כו'. אִישׁ אִישׁ אֶשֶׁר יִקְלַל אָבִיו וְאָמוֹ מָה ת"ל אִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹת בַּת טוֹמְטוּם כו'.

ה"נ דְּבִרְכוֹת ה' וְדַעְרִיּוֹת נִימָא לְרַבּוֹת אֶת הָאִשָּׁה אֲתִי וּבִפ"יג דְּזַבְּחִים אִישׁ אִישׁ דְּשְׁחוּטֵי חוּץ לְרַבּוֹת שְׁנַיִם שְׁאֲחָזוּ בְּאַבְרָ וְהַעֲלוּ. ה"נ נְדָרוֹשׁ לְרַבּוֹ נְשִׁים אֲתִי כו'.

מָה שְׁהַקְשָׁה מְאִישׁ אִישׁ דַּעְרִיּוֹת. ה"ג בַּת"כ פ' אַחֲרֵי מְאַחַר דְּכָתִיב אִישׁ אִישׁ לְרַבּוֹת עֹכּוּמ"ז שׁוֹמֵעַ אֲנִי שְׁאִישׁ מְוִזְהָר ע"י אִשָּׁה אִשָּׁה ע"י אִישׁ מְנִינן ת"ל לֹא תִקְרְבוּ הָרִי כָּאֵן שְׁנַיִם.

וְאִישׁ אִישׁ דְּבִרְכוֹת ה' נְמִי לְק"מ דַּה"ג הֶתֶם כִּי יִקְלַל אֶלְקִיו מִת"ל כִּינּוֹן דְּכָתִיב בְּתַרְג' וְנוֹקֵב שֵׁם ה' יוֹמֵת הַל"ל אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְוֵב שֵׁם ה' וְנִשְׂא חֲטָאֹ שְׂיִכּוֹל אֵין לִי חֲיִיבִי מִיֵּתָה אֶלָּא נוֹקֵב שֵׁם הַמְּיֻחָד כו' וּבְתַר הָכִי תִנְיָא כְּגַר לְרַבּוֹת נְשִׁי גְרִים כְּאַזְרַח, לְרַבּוֹת נְשִׁי אֲזַרְח.

וְאִישׁ אִישׁ דְּמִקְלַל אָבִיו וְאָמוֹ נְמִי א"ש ע"פ מ"ש בְּק"א שְׁלִי לִש"א ס' מ"ט דְּלֹא אֲזַלִּינן בְּעֹכּוּמ"ז בְּתַר רַבָּא יְעוּ"ש וְא"כ ע"כ לְרַבּוֹת נְשִׁים. וְאִישׁ אִישׁ דְּשְׁחוּטֵי חוּץ דְּרִישׁ שָׁם לְהִדְיָא בְּתוֹכֶם לְרַבּוֹת נְשִׁי וְעַבְדִּים א"כ לְמָה נְאָמַר אִישׁ אִישׁ ע"כ לְרַבּוֹת שְׁנַיִם שְׁהַעֲלוּ כו' יְעוּ"ש: דָּף ס"ד ע"ב ד"ה דְּבַר אֶל ב"י וְסָמָךְ.

וְכַמְדוּמָה לִי שְׁאִיזָה תִלְמִיד טוֹעָה כְּתִב פֶּן כו'. כ' הַגָּאוֹן בְּעַל א"ח לְקִידּוּשִׁין נִרְאָה שְׁשָׁנִי הַקְּוִשִׁיּוֹת שֶׁל הַתּוֹס' הֵם מִפְּחַ הַהִיקָשׁ סְמִיכָה לְשַׁחֲיטָה דְּנִילָף מִהֵאִי טַעְמָא דְּאֵין נְשִׁים שׁוֹחֲטוֹת וְהָרִי מְרַבִּינן לְהוּ לְשַׁחֲיטָה וְה"נ אֵין לְמִילָף לְשַׁחֲיטָה שְׁתַּהֲא בְּבַעֲלִים דְּוִקָא שְׁהָרִי הַהִיקָשׁ אֵינוֹ כ"א מְדַרְבָּנן.

וּמ"ש דְּסָמוּךְ טְפִי לְהַקְרָבָה פִּי דְּהִיא עֲבוּדָה חֲשׁוּבָה מְסַמִּיכָה שְׁהִיא סְמוּכָה טְפִי לְהַקְרָבָת הַקְרָבָן וּמ"ש עוֹד בַּד"ה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְשׁוֹת עַל הַתּוֹס' ל"ל קָרָא לְמַעוֹטֵי נְשִׁים מְסַמִּיכָה דְּהֵא אֶפְיָלוּ אֵי מְקַשְׁת לְשַׁחֲיטָה וְהָרִי שַׁחֲיטָה גּוֹפָא אֵינוֹ חוֹבָה בְּנְשִׁים כו' תִּי בְּזָה בְּעַל בַּה"ז דִּי"ל דְּהֵא גּוֹפָא קִמ"ל קָרָא דְּסַמִּיכָה בְּכָל פָּחוּ בְּעֵינָן דְּה"א דְּרִשׁוֹת בְּיָדָן לְהַתְּמִיר ע"ע כְּמוֹ בְּשַׁאֲר מְצוֹת קִמ"ל קָרָא דְּלֹא.

מחמת דבועינן סמיכה בכל פחו ועבדי עבודה בקדשים: דף ס"ה ד"ה ופנית ע' סוה"ד גם מה שהקשה התוס' בכמה דוכתין ל"ל היקישא דחג הסוכות לחג המצות דטעון לינה ת"ל דטעון לינה משום שלמי שמחה דטעון כל שמונה ותירצו כגון ששלה שלמי אמתמול כו'.

ואפתי לא הועילו פלום דס"ס חייב להקריב שלמים פדי שיהי' לו מה לאכול בלינה דטעון שמחה כו'. והנה לכאורה הי' מקום לומר דאין פנונות התוס' במ"ש ששלה שלמי אמתמול היינו עיו"ט דלמ"ד בעינן זביחה בשעת שמחה א"א לומר פן.

אלא פנונתם ליום שביעי של חג וביום אחרון בליל מוצאי יו"ט ה"א שילה' לו דאינו נוהג שמחה בו קמ"ל היקישא דטעון לינה. על ש"ע דשמיני עצרת קרוי ג"כ חג הסוכות.

שהרי רבינו כ"כ להדיא בחידושי מגילה וכ"כ הט"ז ואף דמרבין לש"ע לינה בפ"ע במס' סוכה. משמע אפילו היכא שפבר קיים מצות לינה בז' ימים שלפניו מ"מ חייב בלינה בפ"ע מטעם שהוא רגל בפ"ע דאפשר דמהקישא גופי' ש"מ דש"ע טעון לינה בפ"ע ולא סגי במה שקיים לינה מקודם.

דאי משום דחלקו הפתוב וקראו לשמיני חג בפ"ע לא ידעינן פלל דיטעון לינה אם לא הביא בו קרבן קמ"ל קרא דטעון. אלא דנראה מד' התוס' במ"ש ששלה שלמי אמתמול ולא כתבו שהביא שלמי אמתמול.

דאלו הביא בעצמו וע"כ קיים ג"כ מצות לינה ע"י ההקרה דאמתמול שוב לא הי' חייב בלינה דלא מהדרינן אלא אלינת לינה א'. אלא דמ"מ קשיא ל"ל להתוס' להקשות דבלא"ה ידעינן לינה לינה אחת משמחה ה"ל להקשות בל"ז מרא' ונחגיגה שחייב להביאם ביו"ט דסוכות וממילא טעון לינה.

ואף שיש להם תשלומין כל שמונה מ"מ כל אימת שביאם ילין לינה אחת: ע"ב נ"ל דוודאי הוא מה שהתורה רבתה לינה בחג הסוכות היינו לבד לינת ראי' ונחגיגה של חג הסוכות וא"כ מקשה התוס' שפיר משמחה דטעון כל שמונה וע"ז כ' דנ"מ להיכא ששלה שלמי אמתמול והיינו בשביעי של חג.

ומ"מ א"ש הא דנקטו התוס' בדברייהם ששלה שלמי וכלא כתבו שהביא שלמי וכגון שהביא ג"כ בשביעי קרבן ראי' ונחגיגה שיש להם תשלומין כל ז'. די"ל דכיון דמצוה בראשון להקריב מיד קרבן ראי' ונחגיגה מסתמא הקריב פבר בראשון פדינו וע"כ צ"ל ששלה שלמי אמתמול א"נ י"ל דהא דרבתה התירה לינה בחל הסוכות היינו מיד שבא לירושלים אע"פ שבדעתו להקריב ראיתי ונחגיגתו בשאר ימות הרגל שיש להם תשלומין כל ז' מ"מ חייב מיד בלינה וע"ז מקשו התוס' הא מ"מ חייב מיד להקריב שלמי שמחה שנוהג כל ח'.

ותירצו כגון ששלה שלמי אמתמול ע"י שליח וכנ"ל ומה שהקשה רבינו דמ"מ חייב להקריב ש"ש משום שמחת הלילה י"ל לד' התוס' דהא דחייב' התורה בשמחה כל ח' היינו אם יושב בירושלים חייב לשמח כל ח'.

ומ"מ רשות בידו ללכת מירושלים לצורה ואין לו שמחה בישיבתו בירושלים ואפשר דלד' התוס' יש תשלומין לשמחה כמו שיש תשלומין לרא' ונחגיגה וא"כ כשיחזור

לירושלים ישלים מה שחסר ביום הקודם וע"ד דס"ל לר"א ב"סנפה מי שלא אכל לילי יו"ט ראשון משלים ביו"ט אחרון דל"ש ב"ה לומר ריפאת דיומיה הוא כמו ב"סנפ' שפל מה שאוכל חייב ב"סנפ' משא"כ ה"א א"ח כ"א ב' סעודות ביום ותדע דהכי הוא דאל"כ קרא דכתיב גבי חג המצות ופנית בפוקר והלקח לאנהליה היכי משפחת לה דע"כ האי פוקר היינו פוקר שני כמש"כ תוס' נרש"י נהרי א"א לילה לביתו פיון שנתחייב בשמח' דנדאי נוהג שמחה במצות כמו ב"סנפו' שנוהג בכל הרגלי' כמ"ש התוס' בר"פ.

אע"כ שיש לו רשות לילה מירושלים ולחזור ולשמח ואע"פ שאין דעת רבינו פן שיהא שניה תשלומין בשמחה פיון שפל יום טעון שמחה בפ"ע שפן כתב לתמוה בחי' לחגיגה בפ"ק שכתבו התוספות בשם התוספת' שהשמחה יש לה תשלומין.

וכתב רבינו שהתוספתא משבשתא הוא. (ובאמת הגירסא בתוספת' שלפנינו ששמח' נוהגת כל ז' ולא נזכר כלל הטעם תשלומין) מ"מ לפ"ד התו'.

ע"כ צ"ל שיש תשלומין בשמחה וא"כ היכי ששלח שלמיו מאתמול ובא היום לירושל' חייב בלינה ליל' אחת אע"פ שהרשו' בידו לילה אח"כ מירושל' לצרכו ואינו חייב להתעכב בשביל שמחה של לילה מ"מ טעון לינה מהקישא.

ומ"מ מקשו התו' שפיר ת"ל דטעון לינה משום שמחה אע"ג דלפ"ד רשות בידו לילה מירושלים לצרכו מ"מ י"ל פשוט אע"ג דאין חייב להתעכב משום חייב שמחה הבא אכל משום חייב שמחה של עכשיו שפכר נתחייב בה פיון שהוא עומד עכשיו בירושלים ונדאי דא"א לו לפקוע מחיובו ולילה לו.

אבל בשביל שמחה של לילה ונדאי דאינו חייב להתעכב כדמשמע מקרא דופנית בפוקר וכנ"ל: דף ס"ו ע"א ד"ה אמר רבא ותיסברא כו' ואילו האי תנא מפיק לי וכו' ש"ב הרב הגדול מה"ו אהרון מקארטינגא אמר ליישב קושיות רבינו וז"ל ונראה שאע"ג שפכר חי' בתוס' ואיצטריף דר"א דהיא ברייתא אתי נסתור דרשת הצדוקים במנחו' (דף ס"ה) מ"מ לשון הברייתא ה"א מה חודש למניו אף עצר' למניו משמע ונדאי דלתשלומין כל ז' אתי וכדמפ' רבא.

וכן בר"ה (דף ה') אמרינן דלת"ק ור"ש דמפקי להאי ב"ח המצות לבל תאחר מפקי תשלומין לעצרת מדתני רבה בר שמואל. והשתא לר' אושעיא תרתי לתשלומין ל"ל וכן קשה בדרשא דמנה ימי' כו'.

דה"א מייתי לה לתשלומין והתם מייתי לה לסתירת דרשת הצדוקים. ונ"ל ליישב בחדא מחתא עם מאי דקשיא תו בשמעתינן וכדומה שהרב הגאון מו"ה אברהם ברודא הניחו בקושיא.

שלפי מה שפירשו בתוס' אלא לאו בתשלומין דשרי לקצור וכו' ואע"ג דחו"ה מ אינו אלא מדרבנן משום שבועי דאורייתא נקטי'. והשתא מאי קא משני בתוס' (ד"ה ואיצטריף) דדרשת מנה ימים פנ"ל אתיא לסתור דרשת הצדוקין.

הא ממילא ליתא דאי ס"ד ממחרת הפסח כפשוטו א"כ לעולם עצרת בחד בשבת ושביעי שלו בשבת ולא משפחת וקראתם וקצרתם. וגם שישבנו קושיא זו בכמה פנים.

אָבֵל לַיִּזְשָׁב בְּוֹלָם כְּאֶחָד נ"ל לְפִי מֵאֵי דְפָרִיף בְּשִׁמְעֵתִין וְאֵימָא מְקִישׁ לְחַג הַסּוֹכּוֹת וּמִסְקִינּוּ תְּפִשְׁתָּ מְרוּבָה ל"ת כּו' וּפְיָרֵשׁ בְּהַ רֵשׁ"י ז"ל וְתוֹס' הֵכָא וּבְסוֹפָה (דָּרָה ל"ה) דְּשָׁמָא הַמוּעֵט יֵשׁ לָהּ לְתַפּוּס.

וְהַשְׁתָּא וּנְדָאֵי מְנוּטְעֵי קְאָטְעִינִין בְּתַרְתֵּי אֵי לָא הֵוִי לִי לְיַמּוּד לְסַתּוֹר דְּרִשְׁתָּ הַצְּדוּקִין דְּה"א דְּמַמְחֶרֶת וְנְדָאֵי כְּפִשׁוּטוֹ וְע"כ הֵי קִישָׁא לְתַשְׁלוּמִין דְּחַג הַסּוֹכּוֹת דְּבִהְכִי מְשַׁפְּחַת וּקְרֵאתָם וּקְצַרְתָּם בְּשִׁמְיָנִי וְאֵי לָאוּ הֵי קִישָׁא דְּבַחַג הַמִּצּוֹת וְה"ל רַק דְּרִשָּׁא דְּמִנְהָ יָמִים אַע"ג דְּאֵי מוֹקְמִינִין לְתַשְׁלוּמִין דְּעֶצְרַת לְמַנוּיִין מִמִּילָא נְסַתֵּר גַּם דְּרִשְׁתָּ הַצְּדוּקִין מְנוֹקְצַרְתָּם.

מ"מ הָא אֵיכָּא לְאוּקְמֵי רַק לְסַתּוֹר דְּרִשְׁתָּ הַצְּדוּקִין וְלָא יַדְעֵנָּא בְּמָה תַשְׁלוּמִין לְעֶצְרַת. כְּלוּמַר ז' אוֹ ח' מִש"ה אֵי צְטְרִיף דְּרִשָּׁא דְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת נְמִי.

וְלַת"ק וְר"ש דְּר"ה דְּלָא דְּרִשֵּׁי הֵי קִישָׁא לְתַשְׁלוּמִין אֵין לְהַקְשׁוֹת מִנ"ל לְמִילָף מְהָא דְּמִנְהָ יָמִים לְתַשְׁלוּמִין לְעֶצְרַת דְּאֵימָא רַק לְסַתּוֹר הַצְּדוּקִין דִּי"ל דְּנ"ל מְדַרְשָׁא אַחֲרִיתִי דְּנִפְקֵי לְהוּ לְתַנְאֵי אַחֲרִינִי בְּמִנְחָו' שָׁם אָבֵל מֵאֵן דְּלָא מְשַׁמַּע מְדַרְשָׁא אַחֲרִינִי וְנְדָאֵי הֵוִהּ מְפִיק לְהֵכִי דְּרִשָּׁא דְּמִנ' יִמִּי וּמִש"ה אֵי צְטְרִיף הֵי קִישָׁא לְתַשְׁלוּמִין.

וּמְהֵקִישָׁא לְחוּד הֵוִהּ קְטְעִינִין בְּתַרְתֵּי אָבֵל הַשְׁתָּא דְּאֵיכָּא נְמִי דְּרִשָּׁא דְּמִנְהָ יָמִים מִמ"נ נִפְקָא לֹן תְּרַנּוּיָהוּ אֵי מוֹקְמִינִין לְתַשְׁלוּמִין דְּעֶצְרַת לְמַנוּיִין שְׁבַעָה הֵרִי נְסַתֵּר דְּרִשְׁתָּ הַצְּדוּקִים וְאֵי מוֹקְמִינִין לְסַתּוֹר א"כ הֵי קִישָׁא דְּתַשְׁלוּמִין הֵוִי לְחַג הַמִּצּוֹת דְּתַפְשְׁתָּ מוּעֵט תְּפִשְׁתָּ.

וְכִינּוּן דְּבִלָּא דְּרִשָּׁא דְּמִנְהָ יִמִּי הֵוִהּ קְטְעִינִין בְּתַרְתֵּי וּמִינְהָ מוֹכַחֵי תְּרַנּוּיָהוּ. מִש"ה וְנְדָאֵי נִפְקָא לְהוּ שְׁתֵּי הַדְּרִשׁוֹת מְהָא דְּמִנְהָ יָמִים.

עכ"ד: וְנ"ל דְּהָא הַתּוֹס' ד"ה מְצוּהָ הַקְשׁוֹ נִילִיף מִיּוֹבֵל דְּמוֹנִין ג"כ שְׁנִי וְשִׁמְיָטִין וּמ"מ אֵין מְדַרְשִׁין כ"א שְׁנִים. (וּבְאַמַּת לִפ"ד הַתּוֹס' ר"ה ד' לִק ע שְׁהָרִי אָנוּ דְּנִין קְרַבְנוֹת עֶצְרַת מְקַרְבֵּן דְּחוּדָשׁ וְלֵא הַקְשׁוֹ שָׁם כ"א לְגִי' הַר"ר מְשׁוּלָם דְּגָרִיס בְּכָל דְּוֹכְתִי מִנְהָ שְׁנִים וְקַדָּשׁ יוֹבֵל) וְתִירְצוּ דְּלֵהֵכִי אֵי צְטְרִיף דְּרִשָּׁא דְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת דְּמִדְּאִמְרָה תוֹרָה כְּנ"ל לְסַתּוֹר דְּרִשְׁתָּ הַצְּדוּקִין.

וְע"כ צ"ל דְּהָא דְּנִקְטַת הַבְּרִייתָא הַבְּנִין אָב לְתַשְׁלוּמִין הֵינּוּ אַחַר דְּיַלְפִינִין תַשְׁלוּמִין מִחַג הַשְּׁבוּעוֹת לְחַג הַמִּצּוֹת מִדְּר"א וְלִפ"ז ה"פ ה"ס"ס דְּהַמְקָשָׁה דְּלָא אֲסִיק אַדְעֵתִי דְּלְכָל מְנוּיָה אֵי תַקְשָׁ סָבַר דְּמַבְנִין אָב מוֹכַח עכ"פ דְּאֵין תַשְׁלוּמִין לְעֶצְרַת וְשְׁנִי לִי דְּלְכָל מְנוּיָה אֵי תַקְשָׁ וְהֵינּוּ מְקַרָּא דְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת לְחַג הַמִּצּוֹת אָבֵל בְּאַמַּת עֵיקַר בְּנִין אָב דְּחוּדָשׁ לְעֶצְרַת אֲתִי לְסַתּוֹר דְּרִשְׁתָּ הַצְּדוּקִין.

אֵלָא דְּנִרְאָה דְּרַבִּינוּ מְפָרֵשׁ מְשַׁמְעוֹת הַבְּרִייתָא דְּכָל עֵיקַר בְּנִין אָב דְּאִמְרָה אֵי רָה וְנְדָאֵי לְתַשְׁלוּמִי עֶצְרַת אֲתִי דְּהֵכִי נִרְאָה לִישְׁנָא דְּבְרִייתָא מֵה חוּדָשׁ לְמַנוּיִין אַף עֶצְרַת לְכָל מְנוּיִין. וְהֵינּוּ שְׁמַקְדָּשִׁין עֶצְרַת בְּקַרְבְּנוֹת שְׁבַעָה כְּמוֹ שְׁמַקְדָּשִׁין חוּדָשׁ לְמוֹנִיין בְּקַרְבֵּן וְלֵא לְסַתּוֹר דְּרִשְׁתָּ הַצְּדוּקִין.

וְר' יְהוֹשֻׁעַ דְּדַרְשֵׁי לְסַתּוֹר דְּרִשְׁתָּ הַצְּדוּקִין דְּרֵשׁ הֵכִי מֵה חִידָשׁ סְמוּךְ לְבִיאָתוֹ נִיפְרָ וְכו'.

וּמִיּוֹשֵׁב גּוֹשְׁתֵי הַרְב הַנ"ל.

ולא קשיא לי' כלל קושיות התוס' נגמור מיובל די"ל כמ"ש התוס' בעצמם בר"ה כמ"ש בסמוך דדנין קרבן מקרבן א"נ כמ"ש התוס' דהכא בתי' הב'. ועוד נראה לנישב שקושיות רבינו הוא לפי המסקנא דאיצטריך לכל הני דרבה ב"ש ודראב"י ודר"א אר"א.

א"כ לק"מ קושיות התוס' נגמור מיובל דאין תשלומין לעצרת שיהי מדראב"י מוקראתם ויבגוץרכם מוכח דיש תשלומין לעצרת אלא דלא ידעינן פמה וא"כ מבגין אב ידעינן פמה דהוקש לכל מנויה לתשלומין שבעה.

והשתא הו' ברייתא דמפיק תשלומין מבגין אב ומקראתם ויבגוץרכם נ"ל תשלומין לעצרת אלא דלא ידעינן פמה הוי והשתא שפיר שמעינן מבגין אב תשלומי שבעה מהו ברייתא.

ול"ל דהו' ברייתא דרשה נמי מהאי בגין אב לסתור דרשת הצדוקין ג"כ וא"כ אי לא דשמעי' מדרשא דחג השבועות דר"א הנה דרשינן להאי בגין אב כ"א לסתור דרשת הצדוקין בלבד כמ"ש התוס' ד"ה ואיצטריך.

דז"א שיהי פניו דהו' ברייתא מפיק מינה לענין תשלומין ע"כ א"א למישמע מינה נמי לסתור דרשת הצדוקין פניו שאפשר דהאי בגין אב אתי כ"א לתשלומין. וה"ה נמי דצ"ל דר"א ל"ל הו' בגין אב לתשלומין כ"א לסתור דרשת הצדוקין שיהי פרי' הש"ס אדר"א ונקיש לחג הספות שיהי מבגין אב דחודש לעצרת מוכח עכ"פ לתשלומין שבעה ולא לשמונה דלכל מנויה איתקש והמנוין של עצרת הם שבעה ולא שמונה.

וע"כ הו' ברייתא דמפיק מב"א לתשלומין ע"כ מפיק לסתור דרשת הצדוקין מדרשא אחריתי פהנה תנאי דמנחות שם וכ"מ מד' רבינו שהבגין אב נאמר לדרשא ממה שהקשה בד"ה מאי לאו גמר מחודש ליום אחד דאי ליום א' האי בגין אב ל"ל ש"מ דהבגין אב ניתן לדדשא.

ולא קפה מידי מד' התוס' ד"ה ואיצטריך שכתבו דאי מדרבה ב"ש ה"א דאתי לסתור דרשת הצדוקין לכו' איצטריך דר"א הקישא דחג השבועות לתשלומין. דז"א שיהי התוס' פירשו פן לפי המסקנא דעביד צריכותא דלפי האמת איצטריכו כוליהו די"ל דהאי בגין אב לסתור דרשת הצדוקין ולא לתשלומין.

אבל הו' ברייתא דרבה ב"ש דמפיק תשלומין לעצרת מהאי בגין אב ע"כ מפיק לסתור דרשת הצדוקין מדרשא דהנה תנאי במנחות שם. א"כ שפיר הקשה רבינו היקשא דר"א ל"ל ולפ"ז אינו מספיק מה שתי' הרב הנ"ל דאיצטריך דרשא דחג השבועות דאל"ה ה"א דהבגין אב אתי לסתור דרשת הצדוקין.

שיהי קושיות רבינו היא להו' תנא דרבה ב"ש ונאי תנא דרבה ב"ש פניו דמייתי מהו' בגין אב לתשלומין ע"כ מייתי לסתור דרשת הצדוקין ממקום אחר פהנה תנאי דמנחות שיה ונאי' לו דרשא דאמרה תורה לתשלומין א"כ חג השבועות לתשלומין דר"א ל"ל: אלא דמ"מ נראה לנישב קו' רבינו שיהי ר"א אמר למלת' אהנה תנאי דלא דרשי בחד השבועות לב"ת דפרי' שם בר"ה בחג השבועות מאי עביד לי' ומשני מהא דר"א דאיצטריך לאקושי לחג המצות לתשלומין שבעה.

וא"כ י"ל פשיט דהנה תנאי דררשי לחג השבועות לתשלומין מייתו לבגן אב דמנה ימי לסתור דרשת הצדוקין ונהו בריתא דרבה ב"ש דמייתי לבגן אב לתשלומין דררשי לחג השבועות לב"ת כת"ק ור"ש דהתם ולסתור דרשת הצדוקים מייתי פהנה תנאי במנחות.

ומ"מ פריה המקשה שפיר אדר"א מהו דרבה ב"ש דאפ"ת דדרשת הו בגן אב לסתור דרשת הצדוקין מ"מ מדהשנה התורה עצרת לחודש בגן אב ע"כ דמו ליום אחד ג"כ ושני לי' דלכל מנויה איתקש והיגו מדרשא דחג השבועות לר"א: דף ס"ט ע"א ד"ה אלמא קסבר רבא חולין שנעשו על טהרת הקודש דמי וק"ל הא בפ"ק דחולין וכו'.

לכאורה יש להעיר מאי קא קשיא לי' לרבינו הא איכא נמי סתמא דלאו פקודש דמי כדתנן בגדה (דף ע"א) בראשונה היו אומרים היושבת על דם טוהר מערה מים לפסח (אבל נוגע לא דחולין שנעשו על טהרת הקודש פקדוש דמו) חזרו לומר דלאו פקודש דמי.

וכיון דחזרו לומר דלאו פקודש דמי לא ניחא להו להנה אמוראי לאוקמי למתניתין דחולין דלא פהלקתא. וכ"כ הרמב"ם בפ"י למשנה בפ"ב דטהרות ובשמעתין דכ"מ שנאמרה חולין שנעשו על טהרות הקודש פקודש דמי היא למשנה ראשונה אבל חזרו לומר דלאו פקודש דמי אלא למקצת דברים יעו"ש.

ונ"ל דקושית רבינו היא למאי דתופס בקושיתו דאין לחלק בין היכא דאית בהו דררא דטומא דאורייתא להיכא דלית בהו דררא דטומאה נהרי הו סתמא דחגיגה כ"ע מידי' בה וס"ל דהוי פקודש.

אע"ג דבמתניתין דנדה אמרו שחזרו לומר דלאו פקודש מ"מ פיון שר' סתם פאן דהוי פקודש ש"מ דאיהו ס"ל כמשנה ראשונה א"כ י"ל נמי דהו סתם דחולין אתיא נמי דהוי פקודש. ע"ז תירץ דע"כ צריף לחלק בין היכי דאיכא דררא דטומאה דאורייתא וכו' אילאי א"כ מתני' דהכא אתי' נמי אף לפי המתניתין דנדה דחזרו לומר דלאו פקודש דמי דהיינו היכי דליכא דררא דטומאה דאורייתא אבל מתניתין דהכא דהוי דררא דטומאה דאו' שפיר הוי פקודש וזהו ממש כדברי הרמב"ם ז"ל ה"ל: ונהו הרמב"ם בפ"י למשנה פאן פתב וז"ל וכבר נתבאר בסוף נדה כי זאת המשנה היא משנה ראשונה דפקודש דמי לכל הדברים אבל חזרו לומר דלאו פקודש דמי לכל אלא למקצת דברים.

ונה לכאורה תמוה שגרי ע"כ לפ"ד ה"ל משנתנו אזלא אליבא דהילכתא אף לפי משנה אחרונה שגרי פאן איכא דררא דטומאה דאורייתא שפא ישבה עליהן אשתו נדה וכו' הוכיחו התוס' לקמן (דף כ"א ע"ב) ד"ה אחרונות.

ואפשר דמ"ש פי זאת המשנה מוסב על משנה ראשונה דנדה וא"ש. וצ"ע על הרע"ב ותוי"ט שפי' ד' הרמב"ם כפשוטו: דף ע"ה ע"ב ד"ה מן המודיעים.

אבל רב יהודא פליג עליו וס"ל פל שא"י לכנוס בשעת אכילה ונהו ר"ע ס"ל אכילת פסחים זמנו פל הלילה נמצא מודיעים רחיק מירושלמי מפלגא דיומא עד צה"כ מהלך כ' מילין ואם נשנה מהלך לילה למהלך יום עילה יותר משיתסר פרסאות.

לְכַאוֹרָה זֶה תְּמוּנָה כִּינּוּן דְּמִפְּלֶגֶא דְיוֹמָא עַד צִה"כ אֵינוֹ כ"א תְּמַשָּׁה פְּרָסְאוֹת וּמְהִלָּה לִיְלִיָּה
עֲשָׂרָה פְּרָסְאוֹת וְנֹה וְדַאי דְצָרִיף לְבוֹא לִירוּשָׁלַיִם מְעַט קוֹנְדִם שְׁיַעֲלָה ע"ה בְּכַדִי שְׁיִהְיֵ לֹ
שָׁהוּת לְאַכּוֹל הַפֶּסַח וְלֹא יִפְסֹל בְּנוֹתֵר א"כ ה"ל פְּחוֹת מִט"ו פְּרָסְאוֹת דְּנֹדַאי זֶה פְּשוּט
דְּאִיִּפְסֹל בְּנוֹתֵר מִיָּד אַחַר שְׁיַעֲלָה עה"ש וְלֹא מֵהַנ"ח: וְכֵן מ"ש אַח"כ דר"י לֹא הוֹסִיף
אֲדַעְוֵלָא לר"ע דס"ל תְּחוּמִין דְּאוּרִינְתָא כ"א שְׁיַעוּר מִיֵּל.

גַּם זֶה תְּמוּנָה דְהָא ע"כ לְעוֹלָא דס"ל עַד שְׁעַת שְׁחִיטָה הֵינּוּ תְּחִלַּת שְׁקִיעָה דְהוּא ד' מִיֵּלִין
עַד צִה"כ וְכַמוֹ שְׁהוֹכִיחַ בְּתֻשׁוֹב' ס' י"ז וּבְחִידוּשֵׁיו לר"ה א"ב לר"י דְמוֹסִיף אֲדַעְוֵלָא ה"ל
ה' מִיֵּלִין בְּקִירוֹב: שָׁם ד"ה נֶאֱפִי אֶפִיקוֹרְסוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ.

וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה עֲנִין אֶפִיקוֹרְסוֹתוֹ לְמִשְׁקִין כו' שְׁמַעְתִּי לִיִּישָׁב בְּפְשִׁיטוֹת שְׁהַמְדָּפִיס נְתָן
מְקוֹם לְטַעוֹת בְּזֶה שְׁנִיקְדַּד בְּשִׁנֵי נְקוּדוֹת בַּד"ה נֶאֱפִי אֶפִיקוֹרְסוֹתוֹ. אַבְל בְּאַמַּת הַכֹּל דְּבוּר
אַחַד וְקָאִי אֲדַלְקַמֵּי שְׁהָרִי סוּפִינוֹ לְטַהַר אֶפִילוֹ מְלֵאִין מִשְׁקִין וְאַפִילוֹ אֶפִיקוֹרְסוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ
כְּלוּמֵר דְּאִיכָּא לְמִיחַשׁ לְמַגְעַ זָב וְזָבָה בְּמַה שְׁנוּגָע בְּבִגְדוֹ וְכַמָּה שְׁפֹתֵב רַבִּינוֹ וְאַפ"ה
נֶאֱמָרִין: שָׁם ד"ה נֶאֱמָרִין עַל כ"ח כו' לֹא נִגְעָנוּ וְאִי מִיָּרִי בְּקִדְשׁ אֵין לְחַלֵּק כו' הִנֵּה בְּיוֹתֵר
יֵשׁ לְתַמְנָה עַל בְּיָאוּר הַגָּאוֹן דְּשָׁם דְּמִפְּרֵשׁ לְרַבִּיעֵי דְמִיָּרִי לְקוּדְשׁ יַעו"ש וְהָרֵב הַגָּאוֹן
מַהוּ צְבִי הִירֵשׁ מִסְּלֵאֲנֵט אָמַר לִיִּישָׁב דְּהִנֵּה הַש"ס מְקַשָּׁה וְלִיִּתִי בַכ"ח הַמְּוֹקֵף צ"פ.

וַע"ז תִּירָץ הַש"ס אָמַר ר"א שׁוֹנֵינִין אֵין הַקִּדְשׁ נִיצוֹל בַּצ"פ וְהֵינּוּ ג"כ מְטוֹמָא מִת שְׁמַטְמָא
בְּאוּרִי. וְהַטַּעַם שְׁכַמָּה חִלּוּקֵי דִינִים יֵשׁ בְּדִינֵי מְוֹקֵף צ"פ כְּדַאיִתָּא בְּכוּל' פְּרָקִין דְּמִס'
כְּלִים וּא"כ גְּזָרוּ שְׁמָא לֹא הַמְּוֹקֵף יָפָה וְנִטְמָא מְאוּרִי מִשָּׂא"כ שָׁם בְּמִשְׁנָה דְּהַגְבָּאִין דְּמִיָּרִי
מְטוֹמָא ע"ה שְׁאֵין מְטוֹמָא אֶלָּא בְּמַגְעַ וְלֹד' הַתּוֹס' אֶפִילוֹ בְּהִיִּסְט אֵינוֹ מְטוֹמָא א"כ לִיכָּא
לְמִיחַשׁ שְׁאֵינוֹ מְוֹקֵף יָפָה שְׁהָרִי ע"כ לִיכָּא לְמִיחַשׁ שְׁמָא נִגַּע בּוֹ ע"ה כִּינּוּן שְׁרוּאִין שְׁיִוְקֵף
צ"פ הוּא.

וּבְזֶה מִיִּישָׁב קו' הַתּוֹסְפוֹת דְּפָרִיף שָׁם וְלִיחַשׁוֹב נְמִי הֵף מַעֲנָה דְּקוּדְשׁ אֵין נִיצוֹל בַּצ"פ
וְתִירוּמָה נְצֻלַת בַּצ"פ כְּדַאיִתָּא שָׁם בְּגִיטִין. וְלִפ"ד הַנְּ"ל לִק"מ דְּהִתָּם מִיָּרִי בְּטוֹמָא ע"ה
שְׁפִיר אֶמְרִינּוּ דְּנִיצוֹל מִשָּׂא"כ בְּהֵף דְּטוֹמָא מִת וְדַאי י"ל דְּאֵינוֹ נִיצוֹל: דָּף ד"ה וְת"ל
דַּה"ל כְּלִי עֵץ הָעֲשׂוּי לְנִחַת כו'.

א"י מָה אִיסוּר יֵשׁ בְּטִלְטוּל כו' פִּי לִפִּי כו' כִּינּוּן בְּזֶה לִיִּישָׁב קוֹשְׁיוֹת הַכ"מ שְׁהַקְשָׁה שָׁם
וְזֶה כְּמִפְּרֵשׁ מְטַעֲמ' דְּאֶמְרִינּוּ הֵכָּא דְכָתִיב בּוֹ תְּמִיד. וּמ"ש וּמ"מ עֵיקַר הַדְּבָרִי תְּמִיחִין
בְּעֵינֵי כו' הִנֵּה הַכ"מ כְּתִיב אִמ"ש הַרְאָב"ד וְאוּלֵי לֹא כְּמוֹ שְׁהִיא סוּבֵר.

הָרִי אֵין הַשְּׂגָה בְּאוּלֵי כו'. וְאַמִּינָא דְּחֻדָּא מְתַרְצָא בְּחִבְרָתָהּ.

וְהַרְאָב"ד הַשִּׁיג בַּמִּמ"נ וְתַחֲזִיקָה יֵשׁ לְדוֹן דְּלֹא תִקְשִׁי לְהַרְאָב"ד בַּמ"ש גְּבִי שְׁוֹלְחָן כְּאֵינוֹ
מְקַבֵּל מ' סָאָה וּבְתוֹסְפָתָא דַּב"מ פ"ה תְּנִי לְגְבֵי כְּלִים שְׁל מ' סָאָה שְׁהֵן אִמָּה עַל אִמָּה בְּרוּם
ג' שְׁהֵן יִשְׁנֵן תְּרַמ"ח טְפָחִים וְרָאָן לְדָבָר מִדַּת הַשְּׁוֹלְחָן שְׁהִי אֶרְכוּ אִמָּתִי אִמָּה וְרַחְבּוֹ אַח'
אִמָּה וְחֻצֵי קוּמְתוֹ וְיַעֲלָה בְּשִׁיבוּרוֹ תְּרַמ"ח טְפָח יַעו"ש.

וּמִיָּהוּ א"א לְפָרֵשׁ לְעוֹלָם שְׁיִהָא הַשְּׁוֹלְחָן עִם גְּבוּהַ רַגְלֵיו וְהַרְוּחַ בֵּינֵיהֶם נִחְשָׁב כְּלִי כְּבִיל
מ' סָאָה וְהַדְּבָר מְבוֹאֵר וְאֵין לְהַאֲרִיף. וּמ"מ דְּחֻסַּק לְפָרֵשׁ דְּלִסְמִנָּא וְזָכַר בְּעֵלְמָא נְקִטוּ
לְשְׁוֹלְחָן.

שְׁהָרֵי דְרָף הַתַּנָּא לְדַקְדָּק בְּכַף כְּדַתְנִיָּא בְּתוֹסְפָתָא קַמְיִיתָא דְבִרְכוֹת אַע"פ שְׁאִין רֵאִי לְדַבְרֵי זָכַר לְדַבְרֵי. עוֹד קִשְׁיָא לָן בְּתוֹסְפָתָא דְמִיִּיתָא מִמַּדַּת הַשְּׁוֹלְחָן וְהִיא תִּבְרָא גְדוּלָּה לְחֻשְׁבוֹן תַּרמ"ח טַפַּח דְנִקֻּט הַחֲלָה.

דבפ' שְׁתֵּי הַלָּחֵם ד' צ"ו פְּתָבוּ הַתּוֹס' בד"ה הַמְזַבֵּחַ עַץ שֶׁלֵּשׁ אַמּוֹת דְשִׁמָּא זָה הִי גוֹבָה שֶׁל סְנִיפִין וּבִגְלִיּוֹן שֶׁם דְחָקוּ בְהָא מִלְתָּא דְלָא מִשְׁכַּחַת לָהּ אֶלָּא לְמ"ד דט"ו טְפָחִים הִי כּוֹפֵל הַשְּׁשִׁי חֲלוֹת וְהִשְׁתָּא פִּינּוּן דְחֻשְׁבֵּי כּוֹפֵל הַחֲלָה אַחַת מִכָּל צַד ב' טְפָחִים וּמְחַצָּה ע"כ דְקַחְשִׁיב אַמָּה רֹחֵב הַשְּׁוֹלְחָן ה' טְפָחִים כּר' יְהוּדָא פְּדַמְפְּרֵשׁ בְּמַתְנִיתִין שֶׁם וּלר"מ לָא מִשְׁכַּחַת פְּתָרָא לְהָאֵי קָרָא אֶלָּא יְהִי בְּמַדַּת שְׁוֹלְחָן אוֹ הַמְזַבֵּחַ אִינוּ דוֹמָה לָא לְשֶׁל מִשְׁהָ וְלָא לְשֶׁל שְׁלֹמֹה כַּמ"ש הַרְד"ק שֶׁם.

וְכִינּוּן דְפִשְׁטֵי דְקָרָא כּר"י דִּיִּיקָא לָא יַעֲלֶה א"כ מַדַּת הַשְּׁוֹלְחָן בְּשִׁיבוּרוֹ כ"א שַׁע"ה טְפָחִים. לְכֵן נִרְאֶה מִשׁוּ' דְבָהָא דְקָאָמַר ר"י הֵתֵם לְדַבְרֵי הָאוּמ' טְפָחִים וּמְחַצָּה נִמְצָא שְׁוֹלְחָן מְקַדָּשׁ ט"ו טְפָחִים לְד' הָאוּמַר טְפָחִים נִמְצָא מְקַדָּשׁ י"ב טְפָחִים וְשֶׁם ד' צ"ד בְּתוֹ' ד"ה פְּמִין תִּיבָה הַקְּשׁוּ שְׁהָרֵי לָחֵם הַפָּנִים עֲוָבִיו טַפַּח וְנִמְצָא שְׁוֹלְחָן מְקַדָּשׁ טוּבָא וְנִדְחָקוּ בְּזָה וּנ' שֶׁר"י שֶׁבָּא לְהוֹרוֹת פְּמָה מְקַדָּשׁ לַכ"א אֵי יְהִיב מִיָּדִי בְּאוּרֵי הַשְּׁוֹלְחָן כַּפְרֵשׁ"י וְכַדְדִּיִּיקִינּוּ מִיָּנָה בַּפ' שְׁתֵּי מַדּוֹת דָּף פ"ז לְמִיפְשֻׁט מִיָּנָה בַּעֲיָא דַּרְב"ח וְדָאֵי לָא ה"ל לְמִיחְשָׁב עוֹבֵי הַלָּחֵם דְשֶׁם לָא מְצִי לְמִיָּהֵב מִיָּדִי דַּלְר"י הִיּוּ מְמַלְאִין כָּל אֲנָרָף וְרוֹחֵב הַשְּׁוֹלְחָן וּלר"מ שֶׁהִי טְפָחִים רִיּוּחַ בְּאַמְצַע דְשֶׁם וְדָאֵי לָא הִי מְקַדָּשׁ אֵי יְהִיב מִיָּדִי.

דַּע"כ לָא קָא מִבְּעֵיָא לְרַמְב"ח אֶלָּא הִכָּא דְמְקַדָּשׁ לָחֵם אֵי מְקַדָּשׁ נְמִי קִמְצִין א"ד דַּל"ח לִי לָא מְקַדָּשׁ. מִשָּׂא"כ בְּמַקּוֹם שְׁאִינוּ אֶלָּא פְּדִי שְׁתֵּהֵן הַרוּחַ מְנַשְׁבֵּת בְּהֵם פְּדַמְפְּרֵשׁ בְּמַתְנִיתִין וְלָכֵן לָא מִשְׁכַּחַת דְמְקַדָּשׁ אֶלָּא י"ב אוֹ ט"ו טְפָחִים וְשִׁנָּה גוֹבָה הָאוּרֵי בְּמַקּוֹם שְׁמֻנְחַת.

אַבְל גְּבַהּ כָּל הַמְעַרְכָּה שְׁעַם עוֹבֵי הוּ' לָחֵם הַוִּינּוּ לר"מ י"ח טְפָחִים וּלר"י כ"א טְפָחִים וְהִשְׁתָּא פִּשְׁטֵי דְקָרָא כּר"מ דִּיִּיקָא. וְרֵאזָה גְדוּלָּה מִיִּיתִי בְּתוֹסְפָתָא שְׁאֵמָה עַל אַמָּה בְּרוּם ג' הוּוּ תַרמ"ח טַפַּח בְּאַמָּה בַּת ו"ט פְּדַמּוּכַח מִמַּדַּת הַשְּׁוֹלְחָן אַבְל הַשְּׁוֹלְחָן עֲצָמוּ וְדָאֵי דְלָא מְחַשְׁבֵּי מְקַבֵּל מ' סָאָה וּבַמ' סָאָה וְדָאֵי דְלָא מְקַבֵּל טוּמְאָה לַכ"ע פְּשַׁעְשׁוּי לְנַחַת אֶפִּילוּ לִיכָּא אִיסוּרָא בְּטַלְטוּל.

וְהִשְׁתָּא הִהִיא דְלוּ תִיבּוּתָא דְפָרְק בְּנֵי הָעִיר. דַּפִּירֵשׁ"י אָרוֹן וּבַפ' ט"ו דְכָלִים חֻשְׁבֵּי הָאָרוֹן בְּכָלִים דָּאִית בְּהוּ מ' סָאָה אֶלָּא דַּלְד' הָרָאָב"ד דְבְּמַחְזִיק מ' סָאָה אִינוּ מְקַבֵּל טוּמְאָ' אִפִּי אֵי מְטַלְטֵל מְלָא וְרִיקוֹן ע"כ צ"ל דְהָאֵי תִיבּוּתָא לָא הִיָּתָה בַּת מ' סָאָה דַּאֵל"כ מֵאֵי אֶהְדְּרוּ רַבְּנָן לְרַבָּא וְהָא זִימְנָן דְמִיטְלְטֵל מְלָא וְרִיקוֹן פְּדַמּוּנָח ס"ת עֲלוּגִיה וְהָרֵי פִּינּוּן שְׁמַחְזִיקַת מ' סָאָה מַה בְּכַף שְׁמִיטְלְטֵלַת מְלָא וְרִיקוֹם דְלָא מְקַבֵּל טוּמְאָה בְּמַחְזִיקַת מ' סָאָה כ"א דוּמְיָא דְסַפִּינַת הַיָּרְדֵּן.

וְהִשְׁתָּא תַקְשָׁה לְהַרְמַב"ם ז"ל מַמ"נ אֵי תִיבּוּתָא הַנוֹת בַּת מ' סָאָה פְּמַדַּתְדָּאִין וְשַׁפִּיר מוּכַח חֲזָה דְכָלִי הַמְחַזֵּקַת מ' סָאָה מְקַבֵּל טוּמְאָה מִמֵּאֵי הָדְרוּ לִי רַבְּנָן וְהָא זִימְנִין דְמִיטְלְטֵל כּו'. א"כ לָא שְׁמַעִינּוּ מְהִכָּא דְבְּפָחוּ מַמ' סָאָה נְמִי אִינוּ מְקַבֵּל טוּמְאָ' אִם עֲשׂוּיָה לְנַחַת מְדָאָמַר רַבָּא דֵל תִּיבּוּת' וְאוֹתְבוּהִי דַה"ל פְּלִי הַעֲשׂוּי לְנַחַת שְׁהָרֵי הַף תִּיבּוּתָא הַחֲזִיקָה מ'

סָאָה וּע"כ יֵצֵא לוֹ מֵהַךְ דְּשׁוֹלְחַן וְהָרִי מְשׁוֹלְחַן אֵינּוּ רְאִינָה דֵּהֵת' אֵיכָּא אִיסוּרָא בְּטִילְטוּל
וְאִי גִימָא דְהַךְ תִּיבוּתָא לֹא הִתְזַיקָה מ' סָאָה מְדַאֲהֵרִי לִי' רַבְּנָן וְהָא זִמְנִין דְּמִטְלִטֵל כּו'
דְּאֵלוּ הִתְזַיקָה מ' סָאָה אַע"פ שְׁמִיטְלִטֵל מְלֵא וְרִיקוֹן אֵינּוּ מִקֵּב' טַנְמָאָה.

א"כ קָשָׁה עַל הַדִּין הַשְּׁנִי בַּמ"ש דָּאָם מְטִלְטֵל כּו' מְקַבֵּל טַנְמָאָה אֲפִינוּ מִחֲזִיק מ' סָאָה. וְנָה
וְדַאי דְבַעֲיָקֵר הַדִּין דִּין אֲמַת מוֹדָה הֶרְאָב"ד לְהַרְמַב"ם ז"ל דְּכָלִי עֵץ הָעֵשׂוּי לְנַחַת אֵינּוּ
מְקַבֵּל טַנְמָאָה אֲפִילוּ בְּפָחוֹת מִמ' סָאָה מֵהַךְ דְּתִיבוּתָא הֵנ"ל.

וּז"ש הֶרְאָב"ד וְאוּלַי לֹא כְּמוֹ שֶׁהִיא סוֹבֵר כּו' פִּי דִּי"ל לְפִי הָאֲמַת דְּהָא דְעֵשׂוּיָה לְנַחַת
טְהוּרָה אֲפִילוּ בְּפָחוֹת מִמ' סָאָה יֵשׁ לְלַמּוּד מֵהַךְ דְּתִיבוּתָא הֵנ"ל. וְהָךְ דְּסִפִּינַת הַיְרֵדוֹן לֹא
כְּמוֹ שֶׁהוּא סוֹבֵר דְּבִמְחֻזִיק מ' סָאָה נְמִי טַמְאָה אֲלֵא בְּפָחוֹת מִמ' סָאָה דְּוּקָא וְסִפִּינַת הַיְרֵדוֹן
שְׂאֵנִי מִפְּנֵי שְׁדַרְכָּי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ טְעוּנָי.

מֵהַה"ג ש"ב כְּמוֹהֶר"א אב"ד דְּקֵאֲרָט נג': בְּאַבְנֵי שְׁהֵם דָּף ע"ח ע"ב ד"ה נֶפֶשׁ כּו'. עַד
מ"מ ק"ל אִי אֵית' דְּהִיכִי דְּאֵיתָא מְמוֹן וְמִיתָה מְדִינָא ב"ת הִיא וּבְכָל עֵנִין שְׂבָא מְמוֹנוֹ לֹד
שְׂפַנְגָדוֹ זָכָה בִּי מְדִינָא תִקְשָׁה הָא דפ' ד"מ דָּף ע"ב רַבָּא אִיגְנוּב לִי' דִּינְרִי בְּמַחְתְּרָתָא
אֶהְדְרִינְהוּ נִיְהֵלְנִי וְלֹא קִבְלִינְהוּ אִמ' הוּאִיל וְנִפְיָק מִפְּנִמִּי' דְרַב כּו' וְאַמְאִי לֹא קִיבֵל פִּינוֹן
דְּמְדִינָא רְמִי חִיּוּבָא דְּמִמוֹנָא עֵנִיו אֲפִילוּ בְּמִקּוּם מִית'.

וְמִי גֵרַע הָא דְּאֶהְדְרִינְהוּ מִנְפִּישְׁיָהוּ מִתְפָּס בַּע"כ כּו'. וּבְתוּנָמִים סִימָן כִּף חֵית אוֹת דְּלִית
מִיִּשְׁבַּב קוֹשְׂיָא זֹו דְּהָא דְּאֲמַרִּינָן דְּתַפְסָה מְהֵנִי הֵינּוּ לְפִי מַה דְּקִי"ל דְּלֵא כְּרַב וְדוּקָא בְּנִטְל
כְּלִים וְשִׁיבְרָן אֲזוּ פְטוּר אֲבָל כְּשֶׁהֵן בְּעֵינֵי חֵיבֵיב לְהַחְזִיר אַף אָנוּ מוֹסִיפִין וְאוּמַרִּין דְּאֶף
כְּשֶׁשִׁיבְרֵי אִי תְפָס ל"מ מְנִיָּה דְּהָרִי חֲזִינָן דַּעכ"פ יֵשׁ עֲלֵיו חִיּוּב לְשַׁל' הִיכָא שְׁהֵן בְּעֵינֵי.

אֲבָל לְרַב דַּס"ל דְּאֶפִּי הַכְּלִי בְּעֵינֵי אֵינּוּ מְחֻיָּב לְהַחְזִיר א"כ אַף אִם תְּפָס מִפְּקִינִין מְנִי' דְּהָא
חֲזִינָן דְּפַקַּע כ"כ חִיּוּבָא דְּמִמוֹנָא מְנִי' דְּאֶפִּילוּ כְּשֶׁכְּלִי שְׁל נִגְזַל הֵן בְּעֵינֵי אֵינּוּ מְחֻיָּב
לְהַחְזִיר. וְא"כ רַבָּא דְּחֶשֶׁשׁ לְדַבְרֵי רַב אַף בְּזוֹ חֶשֶׁשׁ שְׁלֵא יוֹעִיל תְּפִיסָה לְשִׁיטָתוֹ דְּהִיא
הִיא: בְּמִלּוּאִים דָּף ע"ט ע"ב ד"ה לֹא לְתוּהִי כּו' דְּמִשׁוּם פ"ו לִיכָא וּמִשׁוּ' שְׂבַת אֵיכָּא כּו'
לְכַאוּרָה סוּתֵר לַמ"ש בְּפָנִים דְּבִקְיָם פ"ו בְּעוּדוֹ נְכָרִי גַם מִשׁוּם שְׂבַת לִיכָא וּמַכ"ש דְּקִנִּים
פ"ו.

וּנ"ל דְּהִיכִי כְּנוֹנְתוֹ דְּאֵלוּ נְקֻטוּ ב"ש קָרָא דפ"ו ה"א דַּחב"ח חֵיבֵיב בַּפ"ו. כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל גְּמוּר
פִּינוֹן שְׁנַתְחֵיב בְּכָל הַמְצוֹת כְּמוֹ יִשְׂרָאֵל וַע"כ בְּעֵינֵי זִרְעוֹ מְנוּחָס אַחֲרָיו לְכַד נְקֻטוּ קָרָא
דְּשְׂבַת לְאֶשְׁמוּעֵינָן דְּלֵא קִפְדִּינָן רַק אֲשַׁבַּת: שָׁם בַּסוּה"ד אֲבָל מַה שְׂכַתְבוּ בַּפ"ק דַּעְכוּמ"ז
לֹא נִמְצָא שָׁם.

אַעֲתִיק מ"ש לִי ש"ב הֶרַב הַה"ג מַה"ו אֶהְרֹן אב"ד דְּדַק"ק קְאֲרִטִינְגָא. הֶרְוָאָה יִרְאָה שְׂכָן
מְפֹרָשׁ בְּשִׂאלְתוֹת פ' אֲמֹר סִימָן ק"ג בְּרַם צ"ל אֵלוּ כְּהֵן דְּקֵאֲזִיל לְמִינְסַב אִיתְתָּא אוֹ
לְמִיגְמַר אוֹרְיִיתָא וְאֵיכָּא בֵּית הַפָּרַס בְּאוּרְחָא וְלִיכָּא אוּרְחָא אַחֲרִינָא מַהוּ כּו' לְשִׂאָר מְצוֹת
לֹא תִבְעוּ לֹן פִּינוֹן דְּלֵא סְגִי דְּלֵא אֲזִיל וְנִדְּאִי דְּשָׂרִי כּו' לְמִימְרָא דְּכָל לְמִיזֵל לְבֵית הַפָּרַס
לְדַבֵּר מְצוּנָה שְׁפִיר דְּמִי.

לֹא פִי קַמְבַּעֲיָא לְלַמּוּד תּוּרָה וְלִישָׂא אֲשֶׁה וְאִי אֲפִשֵׁר לְמִיזֵל בְּדוּכְתָא אַחֲרִיתִי לְמִיגְמַר מִי
שָׂרִי אוֹ לֹא. נִרְאָה שְׁלֵא לְשַׁבֵּר דְּבָרֵי הַשְּׂאֵלְתוֹת שְׂכַתְבוּ הֶרְאִשׁוּנִים שְׁדַבְרֵיהֶם דְּבָרֵי קִבְלָה

וראונן לסמוך עליהן כמו על התלמו' ושללא לשונן' להגאון בעל טורי אכן כמעיד עדות שקד ח"ו.

אבל האמת עד לעצמו שדברי השאלות עולין בקנה אחד וכמו שפירשו התוס' בבכורות דף כ"ט. ובתר דדייקינו שמעתא דשאלות שכתב תחלה וליכא אורחא אחריתא ואח"כ כ' בלשון דאי אפשר למיזל בדנקתא אחריתא ואם בא לומר שבמקום אחר אינו מוצא ללמוד למה הרבה הדרף בין האיבעי לפשיטותא דמסקינו שאפילו מוצא ללמוד יטמא.

אבל הדבר ברור שמה שכתב א"א פירושי אם אפשר דלא קמבעיא לן אי אסור לטמאות רק אם אפשר למיגמ' בל"ז דהיינו בדנקתא אחריתא ודכונתה גבי אשה שמוצא לישא במקום אחר הכל כמו שפירשו התוס' בבכורות בפ' עד כמה בתוס' ד"ה היכא אגיל ודברי השאלות שפירשו בתרתי בבי ללמוד ולישא אש' וסייגים בלמגמר בלבד קרוב מאוד שנסמט מן ואי עד ואי וכצ"ל אלא פי קמבעיא ללמוד תורה ולישא אשה [אי אפשר למינסב בדנקתא אחריתי] ואי אפשר למיגמר וכו' ופי' בשניהם אם בלשון השאלות בכמה מקומות.

אח"כ ראית. בשאלת שלום שמפרש דברי השאלות בענין זה בדרף הכי במאי עסקינו וכבר בררנו שבשאלות בעצמו מבורר פן באר היטיב.

גם מה שכתב היא שהאבעיא במוצ' ללמוד במקומו אין להכניס כלל בלשון השאלות. גם מה שרצה להעמיד בתוספו' שהיינו פה בשאלות אין זה נראה להגאון בעל טורי אכן במשמעו' לשונם: שם ד"ה אין כו' ואני תמה על הרא"ש כו' ועיין בפ"ה יורה דעה סימן קנ"א מ"ש לחלק בזה: שם והשתא מאי פריף כו' לימא נ"מ בדאית לי לכותי שדה כו'.

י"ל דלא דמי להך דכוס יין לגזיר היכא דיכול ליטלו דש"ה דמ"מ מושיט לי ונדאי איסור משא"כ היכא דאית לי לדידן' בהמה תלינן שלא יקריב כלל אותה בהמה שקונה אותה לאכילה דכל היכא דאיכא למתלי תלינן כדאית' שם ד' י"ג ב' פן נ"ל.

ומ"ש עוד להקשות מהא דלא ישפיר שדהו ופריף ות"ל משום ל"ע לימא נ"מ בדאית לי שדה אחרת. העירני הרב מו"ה מרדכי אליעזר נ"י די"ל דלא דמי לכוס יין לגזיר דהתם אינו מוסיף לו שים איסור דבלא"ה ישתה היין משא"כ בהך דשדה לכותי אף אם יש לו שדה אחרת מ"מ גם זאת השדה ששוכ' ממנו יעבוד אותה דמ"ש.

דה"פ דהש"ס ות"ל משום לפני עור פינו דאמרת דנקרא' על שמו היינו כשנה עוש' מלאכה בשדהו א"כ ת"ל משום לפני עור כשנה עושה מלאכה בהשדה וכעין זה פתבו התוספות גבי רביעה ע"ש: סליק מסכת מגילה ד"ה לא פחות כו'.

הנה לפי"ז תקשי עדיין האי לא פחות ולא יותר דקתני גבי קטן נמול ל"ל הא משנה יתירא היא דממילא ידעין פקושיו' הרב הכא וכן במנחות (דף ק') לה"פ נאכל לט' לי' לי"א ל"פ ול"י הנה ג"כ משנה יתירא ואהא ליכא לשנויי כמו הכא דאשמיעינו דאפי' בזה"ז דפשיטא.

וצ"ע.

קָרָבָן תָּמִיד מְשׁוּם עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה וּמִתְנִי' דְּמַגִּילָה דְתַנּוּן כָּל הַיּוֹם כְּשֶׁר לְתַפְלַת מוֹסָפִין וְלַמוֹסָפִין ע"כ אֵלֶיכָא דְרַבְּנָן אֲבָל לְמַאן דְּפָסַק כּר"י דְזָמַן תָּמִיד שָׁל בַּה"ע כְּלָה מְפָלַג הַמְנַחָ' וְדַאי דְכָלָה אִזּוּ זְמַן מוֹסָף מְטַעַם דְּמוֹסָף אֵינּוּ קָרַב אַחַר הַתָּמִיד מִשּׁוּ' עֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה.

וּלפ"ז הִיָּה נֵרָא' לְהוֹכִיחַ שֶׁר' יוֹחֲנָן דְּאָמַר בַּפ' ת"ה הִלְכָה מִתְפַּלֵּל אָדָם שָׁל מְנַחָה וְאַח"כּ שָׁל מוֹסָפִין לִית לִי' כּר' וּכְרַב דְּהַתְּפַלְלוּ שָׁל מוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּשַׁבָּת כּר"י דַּמְפַּה"מ וְאַיְלָף הָרִי זְמַן עַרְבִית וּכַמ"ש הַתּוֹסֵ' שָׁם (דָּף ר"ח) דַּא"ל"כ תִּקְשָׁה ל"ל לר"י לְמִימַר הִלְכָה כּו' הַל"ל הִלְכָה כְּרַבְּנָן וְעוֹד פְּשִׁיטָא דְהִלְכָה כְּרַבְּנָן לְגַבֵּי ר"י בְּהַדָּף בְּרִיית' וּכַמ"ש רַבִּינוּ בַּת' סִי י"ט וְאִין לְהוֹכִיחַ מְזַה כַּמ"ש רַבִּינוּ שָׁם דְּלִדְיוּקָא אֲתִי דְדוּקָא בְּיַשׁ שְׁהוּת לְהַתְּפַלֵּל אַח"כּ שָׁל מוֹסָף אִזּוּ מְנַחָה קוֹדֵם אֲבָל בְּאִין שְׁהוּת מוֹסָף קוֹדֵם מְטַעַם דְּאִין לּו' תְּשַׁלּוּמִין הָרִי לְדִידְהוּ לָא מְשַׁפְּחַת לָהּ בִּינּוּ דְקָרָבָן תָּמִיד קָרַב עַד פְּלַג הַמְנַחָה וּמוֹסָף כָּל הַיּוֹם א"כ לְעוֹלָם יֵשׁ שְׁהוּת לְהַתְּפַלֵּל מוֹסָף אַחַר מְנַחָה וּלפ"ז י"ל דְּרִיב"ל וּר"י דְּפִלְגִי בַּפ"ק דְּבִרְכּוֹת (דָּף ג' ע"ב) דַּלר"י צְרִיף לְסַמּוּךְ גְּאֻלָּה שָׁל עַרְבִית לְתַפְלָה וְהִינּוּ כְּרַבְּנָן דְּתַפְלַת הַמְנַחָה עַד הָעֶרֶב וּק"ש קוֹדֵם לְתַפְלָה וְרִיב"ל דַּס"ל תְּפִילוֹת בְּאֲמָצַע תְּקִנוּם סָבַר כּר"י דַּמְפַּה"מ הָרִי זְמַן עַרְבִית לְתַפְלָה וְזָמַן ק"ש הוּא אַח"כּ דְּתִלוּי בְּזָמַן שְׁכִיבָה וְעִינּוּ מ"ש רַבִּינוּ רַפ"ב בַּד"ה לְתַפְלַת מוֹסָפִים כְּדַעַת הַתּוֹסֵ' דְעֲשֵׂה דְהַשְׁלָמָה אֵינּוּ מְעַכֵּב בְּדִיעֵבַד: ד"ה בְּחַר דְּבַעֵי הַדָּר פְּשִׁטָה.

אֲבָל לְמַאי דְּפִרִישַׁת לְהַאי ל"ת שַׁבְּתוֹרָה ל"ת דְּוַהֲתַעֲלַמַת נִיחָא דְּהַדְּבָר מְוֹכָרַע מְעַצְמוּ דַּא"א לְמַגִּיל' לְדַחוּ' ל"ת שַׁבְּתוֹרָה בְּקוּם וְעֲשֵׂה. לְכַאֲוָר' יֵשׁ כְּאִן מְקוּם עִינּוּ דַּאי כָּל עֵינְקָר הוֹכַחַת רַבָּא מְהָא דַּמ"מ דּוֹחָה ל"ת שָׁל תּוֹרָה בְּקוּם וְעֲשֵׂה א"כ ל"ל לְמִיפְשִׁט מַל"ת שָׁל מְמוֹן הָא מְקַרָא דּוֹלְאַחוּתוֹ דְּמִייתִי רַבָּא גּוֹפִי' מוֹכַח דַּמ"מ דּוֹחָה ל"ת שָׁל טְוִמְאָה כְּהֵן וְנָזִיר בְּקוּם וְעֲשֵׂה מְדַגְלִי קָרָא לְאַבּוּ וּלְאַמּוֹ וְנָדְרָשִׁינּוּ מִינְיָה הָרִי שְׁהִיָּה כְּהֵן וְנָזִיר לְאַבּוּ לָא יִטְמָא אֲבָל מְטַמָּא הִיא לַמ"מ הָרִי דַּמ"מ דּוֹחָה ל"ת שָׁל טְוִמְאָ' כְּהֵן וְנָזִיר בְּקוּם וְעֲשֵׂה.

אִף לְשִׁיטַת רַש"י דְּקִינִימִין בְּהַ לְק"מ שְׁהָרִי בַּפ' מ"ש (דָּף י"ח) פִּירַש"י דְּטְוִמְאָת כְּהֵן וְנָזִיר לָא נְאֻמְרָה בְּמְקוֹ' מ"מ וְלָאוּ מְטַעַם דְּחִיטָּת עֲשֵׂה ל"ת קְאָתִינּוּ עֲלָה א"כ א"ש וּלְק"מ. אֲבָל לַד' הַתּוֹ' שָׁם שְׁדַחוּ ד' רַש"י וּפְיָרְשׁוּ דַּה"ט דְּלָא גְּמַרִי' דַּכַּה"ב דּוֹחָה ל"ת בְּקוּם וְעֲשֵׂה מְהַדָּ דְּטְוִמְאָת כְּהֵן וְנָזִיר מְשׁוּם דְעֲשֵׂה וּל"ת דַּכְּהֵן אֵינּוּ שְׁנָה בְּכָל וְנָזִיר יֵשְׁנּוּ בְּשַׁאֲלָה א"כ אִף מְפָרְשִׁים הַסּוֹגֵינָא דְהִכָּא דַּאי ל"ת דְּתוֹרָה שָׁל קוּם וְעֲשֵׂה קְאָמַר א"כ ה"ל לְהוֹכִיחַ מְעֲשֵׂה וּל"ת דְּטְוִמְאָת כְּהֵן וְנָזִיר שְׁבֻדָּאֵי אִין יְכוּלַת בְּמְקַרָא מְגִילָה דְּדַבְּרִיהָ' לְדַחוּת עֲשֵׂה וּל"ת דְּטְוִמְאָה בְּקוּם וְעֲשֵׂה וּבַל"ת דְּלָא תְּסוּר נְמִי א"א לְאוּקְמִי בִּינּוּ דְּמַגִּילָה אֵלֶיכָא כ"כ פְּשִׁיטָא דְּדוֹחָה ל"ת שָׁל דְּבִרִיהֶם.

וְאִין לּוֹמַר דַּא"נ דְּמְפָרְשִׁים לְהַאי ל"ת ל"ת דְּטְוִמְאָה דַּא"כ מַאי קְאָמַר בְּתַר דְּבַעֵי הַדָּר פְּשִׁטָה דְּאָמַר מַר כּו' הָרִי מְהַדָּ קָרָא דּוֹלְאַחוּתוֹ גּוֹפִי' דְּנִקְט מוֹכַח זֶה דַּכַּה"ב דַּמ"מ דּוֹחָה ל"ת דְּטְוִמְאָה בְּקִים וְעֲשֵׂה. וְעוֹד קָשָׁה דַּא"כ ה"ל לְאַשְׁמוּעִינּוּ רַבּוּתָא יוֹתַר דְּגְדוּל כַּה"ב שְׁדוּחָה לְעֲשֵׂה וּל"ת שְׁהָרִי בְּטְוִמְאָת כְּהֵן וְנָזִיר אֵיכָא עֲשֵׂה דְּקוּדוּשִׁים יְהִי' וּל"ת דְּלָא יִטְמָאוּ.

וּבְאַמַּת דְּמְטַעַם זֶה יֵשׁ לְתַמּוּנָה נְמִי לַד' רַש"י שְׁמְפָרַשׁ ל"ת דְּלָא תּוּכַל לְהַתְּעַלֵּם וְהָרִי לַד' רַש"י בַּב"מ (דָּף ל"א) מְשַׁמַּע הַרּוּאָה אֲבִידָה וּמִנִּיחָ' וְהוֹלֵף לּו' עוֹבֵר בְּעֲשֵׂה וּל"ת וּל"ד

להא דאמרי המתין לה עד שנתקיימו הפעלים ונטלה דאינו עובר משום השב תשיב שאני התם שלא הניח והולך לו אלא שרצה לזכות בה לאחר יאוש בעלים שהרי אהא דאמרי התם דוהתעלמת אתי לכהן והוא בבה"ק טעמא דכתיב והתעלמת כו' אמאי עשה ול"ת הוא פירש"י והרי"ף ואע"ג דבהשבת אבידה נמי איכא עשה דהשב תשיב ול"ת דלא תוכל להתעלם כו' הרי דלד' ו"ל עובר בעשה ול"ת.

א"כ אי נימא כד' רש"י דהאי ל"ת דאמר מר הוא לא תוכל להתעלם א"כ רבותא יותר ה"ל לאשמועין דגדול כה"ב שדוחה לעשה ול"ת שבתורה. אלא דזה יש ליישב דמ"ה לא אמר מר שדוחה לעול"ת משום דיש לטעות דמייירי מעול"ת דמזון או דטומאה דקילי שאינה ש"ב או דישנה בשאלה משא"כ בשאר איסורים בל"ת דלא תסור לא.

קמ"ל ל"ת סתם וממילא לא נפקא מפלגא עשה ול"ת דמזון ודטומאה. מ"מ קושן הראשונה ודאי קשה: ונ"ל ליישב דבריו ע"פ מ"ש התוס' ב"מ ד' ל"א ושבעות ד' ל' ע"ב אמאי איצטריך קרא דוהתעלמת לזמן ואינו לפי כבודו פיון דשמעי מולאחותו דכה"ב דוחה אפי' לפסח ומילה שבכרת מכ"ש למזון הקל ותירצו דמולאחותו ה"א דוקא כבוד הבריות דמ"מ שהוא גנאי גדול פן יסריח ויאכלוהו פלבים וכן המוצא פלאים בבגדו דהולך ערום הוא גנאי גדול שפיר דחי לפסח ומילה אבל בהא דזמן ואינו לפ"כ לא.

קמ"ל והתעלמת ומהתעלמת ה"א דוקא מזון הקל אבל פסח ומילה לא יעו"ש. אף שלכאורה קו' התוס' לק"מ דאי מולאחותו ה"א דוקא שדוחה לפסח ומילה בשב ואל"ת פסקנת הש"ס התם שב ואל תעשה שאני ואע"ג שדוחה לל"ת דטומאה אפי' בקום ועשה מ"מ ה"א דוקא ל"ת שאינה שנה בכל או שישנה בשאלה אבל ל"ת דאלימא אפי' היא של מזון ה"א דלא דחי קמ"ל והתעלמת.

ועוד שהרי השבת אבידה עשה ול"ת איכא. וי"ל דהתוס' פתבו פן לתירוץ הא' בשבועות דגם ל"ת דלא תוכל להתעלם הוי בשב ואל"ת.

ומהא דהשבת אבידה הוי עו"ל"ת. נמי לק"מ שהרי התוס' זבחים ל"ב פתבו דעש' דכרת חמיר מעשה ול"ת דביאה במקצת.

לפ"ז י"ל לפי שיטתו דהא ודאי לא מפעי לי' לרבא במ"מ שאין לו קוברים דהוי גנאי גדול ודוחה לעו"ל"ת דטומאה בקום ועשה דנדאי עדיף ממגילה דדבריהם מה"ט שאין יכולת ביד חכמים לעקור ד"ת בקום ועשה.

אלא דבעייתו היתה במ"מ שיש לו קוברים ואין לו פדי צרכו פדאמרי בפ"ד ד' כ"ח ובכתובות פ"ב בכה"ב פי האי וקריאת המגילה הי מנייהו עדיף. ומ"מ דקאמר גבי מקרא מגילה ביש לו קוברים קאמר ול"ד.

וע"ד שפי' התוס' דמ"מ דנקט גבי ת"ת ל"ד מ"מ אלא כל המתים שבעולם. והשתא א"א להוכיח מטומאת פהו ונזיר שדוחה לל"ת דטומאה בקום ועשה דש"ה דע"כ קרא מייירי במ"מ גמור שאין לו קוברים והוי גנאי גדול אבל מכלבד הבריות דוהתעלמת פשיט שפיר פיון דכה"ב הקל פי האי דוחה לל"ת בקום ועשה כ"ש כה"ב דמ"מ דדוחה למגילה.

ואין להקשות מאי מבעי ליה לרבא במ"מ שיש לו קוברים פניו דמ"מ פי האי אינו דוחה
עבודה דע"כ מ"מ דקרא באין לו קוברים מיירי פדמוכח ג"כ מד' תוס' ה"ל וכו' דמגילה
דוחה עבודה מצונו צד תמור במגילה משא"כ במ"מ שיש לו קוברים וכו' השיג המ"א
על הרב בהגה"ה שם בה' מגילה.

די"ל עפ"י מ"ש רבינו בד"ה ת"ת ומ"מ פניו דרבא מייתי פבר דמ"מ דוחה עבודה מכ"ש
דדוחה לת"ת ות"י דאסיפא סמיה דמאן דמתני לית לי' שיעורא ומבטלין ת"ת דרבים
דעדיפא מעבודה וא"כ מ"מ דתני ומתני דדוחה ת"ת דרבי' מכ"ש דדוחה עבודה ודמי
לזון ואינו לפ"כ דפשיט מינה.

אלא דרבינו הניח בקושפא לקמן בפ"ד אהך פריקתא דמבטלין ת"ת להוצאות המת פניו
דמיירי מהך דתני ומתני א"כ ה"ל פבוד התורה וכבוד התורה עדיף אפי' מעבודה ומגילה
הרי דקושפא זו בלא"ה קשה בסוגיון.

אף בלא"ה י"ל לד' התוס' דקיימין השתא דהא דמבטלין היינו דוקא להקדים ולא לבטל
א"כ מדחזונו שכה"ב דמ"מ אלים פולי האי לדחות פסח ומילה וכה"ג ונזיר ממילא ש"מ
להקדים כה"ב דמ"מ אפי' ביש לו קוברים פניו דליכא פדי צרכו לשאר מצות ועבודה
וכיון שפיר מבעי' לרבא פניו דמגילה וכה"ב דמ"מ שאין לו פדי צרכו שוין אינה
מהן קודם: אף בעיקר ד' רבינו לד' רש"י יש לי מקום עיון דמ"ש דמהא דכה"ב דוחה
לל"ת של תורה בקום נעשה ש"מ דעדיף ממגילה כו' והרי יכולת פיד חכמים להפקיר
מזון משום לתא דידהו ולפמ"ש רבינו בחגיגה דמה"ט כופין את רבו לשחרר חצי עבד
נחצי ב"ח אף דעובר הרב בעשה דתעבודו דמפני תקון העולם שיקני' העבד שבת א"כ
ה"נ נימא מי שהולך לקריאת מגילה ורואה אבידת חבירו מניחו והולך לו מטעם הפקר
ב"ד.

אלא דע"ז י"ל דנדאי אין שייך הפקר ב"ד אלא ולצורך שעה או סיג וגדר הדומה לשל
תורה אבל בשביל מצוה דדבריהם לא יפקירו מזון היכא דאיכא בהדי ממין ל"ת דקו'
נעשה. אבל מ"מ ק"ל מהא דאמרי' בבבב"ב מ"ח גבא ר"א ששיחרר עבדו והשלימו
לעשרה והיכי עביד הכי כו' מצוה הבאה בעבירה היא ומשני מצוה דרבים שאני והרי
עשה דשיחרור הני עשה דקום נעשה דנדאי הנה פותב לו גט שחרור שיהא מותר בבת
חורין כמו שכתב רבינו בעצמו בר"פ אלמא מצוה דרבים דתפילה שיהא מדרבנן ל"ד
התוס' ורש"י ומ"מ פניו שיהא מצוה דרבים דחי לעשה של תורה אפילו בקום נעשה
והתוס' הקשו שם על הבה"ג שכתב דאין יו"ט שני של דבריה' דוחה לאבילות של תורה
מהך דר"א דהוי מצוה דרבנן ודחי לעשה של תורה.

נראה דהקשו אעפ"י שאבילות נדחה ביו"ט בקום נעשה מ"מ הרי עשה דשיחרור נמי
נדחה בקום נעשה מפני מצוה דרבים דדבריהם א"כ ה"נ לה גרע קריאות מגילה דהוי
מצוה דרבים מתפלה דדבריהם.

אף לפי הרא"א במ"ק שפי' דהך מצוה דרבים דר"א היינו שזיכה רבים במצות תפלה
לק"מ אכל ל"ד התו' קשה אי מפרשים הסוגיא דהכא בל"ת דלא תוכל להתעלם. מטעם
שהיא בקום נעשה וכו' וביותר ק"ל על מ"ש התוס' הכא בד"ה ושמהה מלמד שאסורים

בהספד ותענית וז"ל השיב רש"י וכי מי נתן פח למרדכי ואסתר לעקור אבילות של תורה ונדחקו דהיינו שאסור בנפילת אפים.

ולפ"ד הנ"ל לק"מ פיון דשמחת פורים הוי מצנה דרבים שפיר דוחה לאבילות של תורה אפי' בקום נעשה: וכדאמר' במ"ק ד"ד אתי עשה דרבים ושמחת בתגיה ודחי לאבילות של יחיד א"כ ה"נ שמחת פורים הוי מצנה דרבים: אף מ"ש רבינו לקמן בפ"ד להקשות איה מייתי רבא ראי' מהך ברייתא דמבטלין ת"ת להוצאת המת כו' דמ"מ עדיףשם ד"ה למה נקרא ולי יותר קשה האיה רמוז בשם רקת שמלאים כו' (אח"ז מצאתי שעמד בזה בתא"ג) לכן נ"ל דר"ל דנקראת רקת לפי שאנשי' הי' ריקנים ומשום דלא רצה הש"ס לדבר בגנותה של א"י לכן קאמר אפילו ריקנים שבה מלאים כו' וסמך בזה על דרשא דכפ"ח הרמון הרב המונהק מוהרש"ש: ד"ה רבא אמר כו'.

ול"נ דהאי פי נח נפש' דר"ז סתמא דגמ' קא' לה ולא מד' רבה תדע מדלא קאמר וכי נ"נ בנ"ו כמו דקאמ' וכי מסקי כו'. הרב הנ"ל: שם ע"ב טעמא שאין מעבירין כו' ונ"ל להביא ראיה והא ה"תם אין פאן מצנה אחת בהא דמקבל את המלא כו' אין לדחות שאני הכא שיקבל את הריקן שהוא דבר הרשות ויניח את המלא שהוא מצנה א"כ טפי שמקדים רשות למצנה.

ז"א שהרי רבינו בתשובה סי' כ"ב הוכיח שאין קפידא להקדים רשות למצנה יעו"ש. אף לפמ"ש בדבור הקודם דבה' את המלא הוי כאלו התחיל כבר במצנה א"כ אין ראיה מכאן לד' התוספות די"ל דהי"מ מודים בזה.

ומ"ש עוד שם והשתא ומה ה"תם כו' עביד אפ"ה חוזר עליו כו' וגם ע"י חזרתו כו' עובר נמי משום פל' כו' הקשה הרב הוהרש"ש דה"תם השתא לא יעבור על אין מעבירין הא כבר נתן על קרן מז"ד שהוא עומד אצלו אף שיעבור על פל' פינות דתיקון אין מעבירין אף שפ"כר עבר עדיף טפי.

אבל הכא אם יתקן שעבר כבר יעבור עתה מחדש על איסור אין מעבירין עצמו והיותר דשם בסוגיא מבואר דלר"ע אין בזה משים פל' פינות אי משום דלא ילקי פנים מחוץ אי משי' דסבר הקפה ביד עכ"ד: ונ"ל ליישב פוננת התוס' די"ל דאה"נ דהא דלר"ע חוזר לקרן מערבי דפגע ברישא היינו אחר דגלי קרא דאל פתח אנהל מועד דיסוד מערבי דפגע ברישא דווקא והיינו ע"כ דלא איצטריף אלא להיכי שפ"כר לרוח אחרת כמ"ש התוס' א"כ מה"ט נמי אמרינן גבי הנאת מזבח א אע"ג דכתב רחמנא ויצא אל מזבח אשר לפני ה' עד דנפיק מכולה ע מ"מ חוזר על קרן מערבי אע"פ שעבר עליו ואי לאו דגלי רחמנא א דאל פתח אנהל מועד אה"נ דה"א דאי עבר מקרן מערבי דפגע ברישא שוב א"צ לחזיר לראש אלא אדרבא חייב ליתן בהקרן שהוא עומד עכשיו מחמת אין מעבירין דהשתא: שם והשתא ל"ל טעמא דמניח תפילין ש"י קודם משום דאקדמי' קרא כו' י"ל דכל עיקר הלימוד דאין מעבירין על המצות לאו מסב"א בעלמא אמרינן לה אלא מדאקדמי' רחמנא תפילין ש"י לשל ראש ש"מ דה"ט דפגע בפרוע תחילה: דף פ"ט ע"ב ד"ה קיימת.

בסופו. וכ"ת כו' פשיטא מאי קמ"ל כו' ולענ"ד לולא דמיסתפינא הייתי אומר דבר חדש (ארף) שהוא נגד משמעות גדולי האחרונים) והוא שפשוטם אהד לחברו קיימו שניהם הנותן והמקבל מצות משלוח מנות פינו דע"י שניהם נעשתה המצנה.

והכי דייק לישנא דקרא ומשלוח ולא קאמר לשלוח ע' רש"י שם ובזה מדוקדק שפיר קיימת בנו ר"ל אני ואתה. וזה אשמעינן.

ומינשב קושיות רבינו מאי קמ"ל. וגם יתיישב היטיב ד' רש"י בד"ה מחלפי סעודתייהו אשר פבר צנוחו עליו ולא העלו פלום.

והכי משמע לי עוד דהא המג"א ורבינו פתבו דמנות דוקא מבןשלים וראויים לאכילה. וא"כ קשה טובא האיך שדר בתורה מרי ב"מ לרבה ונגבלא ופלפלא הא אמרי ברכות (ל"ו ב') פס פלפלא ביו"כ פטור וכן פס ונגבלא אמרי שם דפטור.

ארף שיש לדחוק קצת. מ"מ לפי מש"כ א"ש טפי פינו דכבר קיים המצנה בקבלתו ולכוננה זו שלח לו דברים הללו להורות דין זה: הרב מוהרש"ש: שם ע"ב ד"ה אין בין יו"ט לשבת.

וק"ל מהא דתנו אין תולין את המשמרת כו' מ"מ בין לר"א בין לחכמים יו"ט קיל משבת. הרב מוהר"ר מ"א אל נ"א אמר לי שנה זמן רב אשר תמה ע"ז שנהרי אמרי שם להדיא דר"א דס"ל תולין את המשמרת ביו"ט עדיפא מדר"י וס"ל דמכשירין אע"פ שאפשר לעשותן מעיו"ט מ"מ שרי ביו"ט וכיון דמתני' דהקא דלא כר"י וכ"ש דהוי דלא כר"א.

וה"נ רבנו דס"ל ה"מ נותנין לתלויה ביו"ט אבל לא בסבת היינו משום דאנכל נפש שרי ביו"ט ונהרי חשיב להדיא דאו"נ במתני' דהקא עכ"ד. גם מ"ש לתרץ דמה"ט לא חשיב ליה הקא מטעם ק הוי כ"א מדרבנו.

תמוה. להדיא מ"ד ה"מ דמחייב משום פורר ונראה לי להעמיד דברי רבינו דלר"א שפיר הקשה שנהרי א שמותי הוא מתלמידי ב"ש כמ"ש התוס' בכ"מ בשם הירושלמי ובביצה (לד' ע"ב ד"ה) א פתבו דהש"ס פריה מדב"ש אדר"א יעו"ש.

ושם בשבת פתבו התו' דר"א מודה דמכשירין שאפשר לעשותן מעיו"ט אסור לעשותן ביו"ט א"א דקרא פתיב הוא ופתיב לך. אלא דנהו דווקא במלאכה שאסור מה"ת אבל תולין דאינו כ"א אנהל עראי דרבנו שרי.

א"כ י"ל דר"א סובר כב"ש דמכשירי או"נ אסור ביו"ט ודוקא במלאכה שאסורה מה"ה אבל לא בההיא דתולין את המשמרת דאינו כ"א דרבנו שרי ביו"ט (ול"צ למ"ש התו' בשבת שם דלר"א מכשירין שא"א מבע"י שרי) א"כ יש חילוק בנה בין שבת ליו"ט לב"ש.

והא דאמרי ה"ה דר"א עדיפא מדר"י ה"פ דלר"י לן שמעינן ליה דמתיר מכשירי או"נ במלאכה דרבנו ור"א שרי להדיא. ולפ"ז א"ש תירוצו דכינו דלא הוי כ"א מדרבנו לא חשיב ליה פנ"ל ליישב אבל במ"ש להקשות גם מדרבנו תמוה: דף צ' ע"א ד"ה ר' נחוניה.

הל"ל סתמא הָיָה עוֹשֶׂה חֲזָקָה פְּרִיתוֹת כְּמִיתוֹת ב"ד כו' הַמְּוֹפֵלֵג הַשְּׁנוֹן כְּמוֹ"ה שְׂאוּל הַפֶּה מִבְּאֵרֵי אֵיֶסֶק הָרֵאֵנִי שְׂבִירוֹשְׁלִמִי דְפִירְקִין אִיתָא לְהִדְיָא בְּתַר דְּמִיָּתִי דַּר' נְחוּנְיָא א' הָתָם ר"ש בְּן מְנַסֵּיָא אומ' מְחַנְיָבִי פְּרִיתוֹת כְּמִיתוֹת מִיתוֹת ב"ד.

מה נפק מן ביניהון ר' אבא בשם ר' אבינא נערה נדה ביניהון ר' מנא אומר אף אחות אשתו ביניהון פי' דבאלו יש היתר לאיסורן א"כ לר' נחוניא המאנס אותן חייב בתשלומין. דבעינו דוקא דומיא דיוה"כ שאין היתר לאיסורו ולר"ש בן מנסיא פטור מתשלומין דכל חייבי פרייתות שוין יעו"ש: דף צ"א ע"א ד"ה אלא פריעה ופרימה כו' וכ"ת דלעולם מתני' כמ"ד מוחלט אסור ומסגר נמי אסור א"כ הל"ל נמי הא לעגנו תה"מ זה וזה שוין כו' הרב מוהרמא"ל הקש' שהרי התו' במ"ק שם כתבו להדיא דלמ"ד מוחלט אסור מסגר נמי אסיר מהאי קו' גופא ימי סיפורו אסור ק"ו לימי הסגרו והא דלא קאמר הש"ס ה"א דלעגנו זה וזה שוין משום דלא פסיקא לי' אי לאיסור או להיתר עכ"ד ונראה לי דדברי רבינו מוכרחים מאידך מתלי' דבסמוך אין בין ספרים לתפילין ומזוזות דאמרי' הָתָם הָא לְתוֹפְרוֹן בְּגִידֵין זֶה וְזֶה שְׁוִין הָרִי הָהֵם אִיפָא לְמַ"ד נְמִי בַפ"ב דְּמַכּוֹת דְּאָפִי תְּפִילִין א"צ גידין ומכ"ש ס"ת.

א"כ הָתָם נְמִי לֹא מִפְּתַח מִיָּדֵי אִי שְׁוִין לְאִיסוֹר אוֹ לְהִתְרַם מ"מ נְקֻט דְּבִזְהָ שְׁוִין. א"כ ה"נ הל"א דבתה"מ שוין לכל חד כדאית ליה: דף צ"ה ע"ב ד"ה ולטמא את הידים ק"ל מאי ס"ד דתפילין ומזוזות אין מטמאין כו' וכי גרע תפילין ומזוזות יותר ממגילה בעלמא שיש בה"ה אותיות כו' לא זכיתי להבין ד"ק דנראה פשט פנונת הש"ס דאף הספרים שנכתבים בכל לשון מקל מקום מטמאין את הידים דה"א פיון שנכתבים שלא בלה"ק אין מטמאין קמ"ל דמטמאין פיון דלעתיד מהן נכתבים בכל לשון אבל תפילין ומזוזות דאין נכתבין כ"א אשורית פשיטא דמטמאין: דף צ"ח ע"ח ד"ה ובהכי ל' ח'.

ומיהו לשון רבי דריש כדפירש"י הָתָם. לפי דעת רבינו דהא דתפילין ומזוזות אין נכתבות כ"א אשורית ודפסיל למפרע נפקא לן מוהיו הדברים האלה.

נ"ל דבעינו שוא' ה"פ של שמע צריכ' שתהא פתיבה תמיד בהווייתה וגם בקריאתה א"כ קשה התינח פ' שמע אבל שאר פרישיות מנ"ל. ועוד דא"ל מאי פריש בברכות י"ג למימרא דסבר רבי כה"ה בכל לשון נאמרה דאי ס"ד בלה"ק והיו דכתב רחמנא ל"ל ולפ"ד רבינו איצטריך יהיו משום תפילין ומזוזות אבל רש"י במנחות בפ' המפלת פי' להדיא דמיהו לטוטפו' בין עיניה נפקא לן וא"כ א"ש אנא דקוששית רבינו חזקה היא דיהיו הדברים צריכא להא דבין עיניה יהיו שתיים.

ובאמת הנה נראה לומר דהא דבעינו בהווייתם נ"ל מיהיה דכתיב בפ' קדש והנה פי' יביא. ומ"מ יש ליישב הסוגיא בברכות דלרבי ל"צ והיו הדברים לתו"מ פיון דכה"ת בלה"ק נאמרה ולמפרע נ"ל מדברים הדברי'.

ועיין מ"ש רבינו לעיל ד' צ"ב ע"א ד"ה תפילין ומזוזות: דף צ"ג ע"א ד"ה אין בין פהן משיח. ואין להקשות על פירש"י וריב"א כו' ובפ"ז דמנחות כו'.

תמוה. דנה יקשה ג"כ לפי התוס' דהא מודו דכשר גם פן בכהן משיח עצמו דכן פתיב בקרא (וכ"נ מלשון התוס' במגילה וביומא ובקידושין דאפי' פהו הדיוט כו' משמע דכ"ש פהו המשיח עצמו) אלא דמרבינו דגם הדיוט פשר.

ולכאורה תירוצו לא יעלה ארוכה לדעת התוס' דהא לדעתם אפשר בכהן הדיוט. ואולי דמ"מ מצנה לכתחילה בהמשיח א לדעתם וכן איתא להדיא בת"כ בפ' פר פהו משית ונ"ל מצנה שיקבל פהו משיח ואם קבל פהו אחר עבודתו פשיטה ע"כ.

ולכן נקרא ג"כ א"א. אבל מד' רש"י ביומא (דף ע"ג) ד"ה פר כ"מ נראה דאפי' מצנה לכתחילה ליכא.

וע' תו' שם (וד' רש"י אלו סותרין למש"כ עצמו בקידושין שהביא רבינו ולפני' בהוריות) וכ"נ לכאורה מד' התוס' במגילה דאל"כ נוכל לפרש האי א"ב אף בפר הדש"צ. ונ"מ לענין לכתחילה דאינה אלא במשיח דוקא ולא במרובה בגדי'.

וצ"ע בכ"ז. הרב מוהרש"ש: ד"ה נטובלת ויושבת.

מיהו באגדה אמרינו שדרינש האחרון הנה טהור כו' המהרש"א הקשה ג"כ קושיות רבינו ותיירץ ע"פ דאמרינו אהא דכאשר אבדתי אבדתי שבסוף נבעלה ברצון ונאסרה למרדכי יעו"ש.

מיהו ד' הגאון נראים מוכרחים דהא אמרינו לעי' (דף י"א) דאחשורוש מלך ארביסר. ובשנת שנים עשרה למלכותו הפיל פיר ובשנה ההיא אמרה אסתר פאשר אבדתי אבדתי.

א"כ לא יגיע לדרינש פאשר צנה לבנות הבית כ"א שתי שנים ומחצה הרב כמוהרמ"א אל גי' פיון דהבריית' מירי ממאן דקרי ותני וה"ל פבוד התור' שפיר עדין מת"ת משא"כ סתם מת' י"ל דאין מבטלין לא נראה פן מד התו' שם שכתבו להדי' דממיל' למאן דלא קרי ותני עכ"פ מבטלין פדי צרכו ונרא' פונת' דאין אין מבטלין בשביל סתם מת אפי' לכדי צרכו.

א"כ לפעמי' ישאר מוטל בבזיון ונהרי מ"מ שאין לו קוברים דוחה עבודה וכ"ש ת"ת דקינא מעבודה וע"כ מבטלין ת"ת שיהי' לו קוברים פדי צרכו אפילו לסתם מת. וכיון דע"כ גיפת ת"ת לדחות בכדי צרכו.

אמרו רבנן פמה שיעור פדי צרכו. אף לפ"ז דאסיפא דברייתא סמיך למאן דתני ומתני וה"ל פבוד התורה א"כ קשה למאי נ"מ מיייתי לי' הקא פיון שאבועייתו הוא בסת' מ"מ ובמ"מ דתני ומתני ודאי עדיף ממגיל'.

י"ל דרבא לא שמיע לי' הך דרבא בר ר"ה וקמ"ל דבמ"מ כה"ג דתני ומתני עדיף אפילו מת"ת דרבים. וממילא דבמ"מ כה"ג לא איבעי לי' דודאי עדיף ממגילה ואיבעייתו לסתם מ"מ: ומ"ש בס' פנים מאירות דפשיטותיה דרבא הנה פיון דכה"ב אלים לדחות לאו דלא תסור א"כ ממיל' דדחי נמי מגילה דרבנן שהיא מלא תסור.

איני יודע הדמיון ל"ת מגילה לשאר לא תסור. שהרי מגילה אלים כמ"מ הדוחה פסח ומילה שפכרת ומה שכה"ב דוחה ללא תסור אינו כ"א אסור טלטול או אסור פרימלית.

א"כ י"ל נמי דמגילה אליהם כ"כ למיךחי אפילו שאר לא תסור דדבריהם ולכה"ב נמי ואין אומרים בגזירות חכמים זו דומה לזו ומ"ש בְּכָאן הַס' מְקוּם שְׁמוּאֵל בְּיָשׁוּב ד' רש"י הַנ"ל אין לו שחר פמבןאר להמענין: ד' פה ע"א ד"ה לוד ואונו אָנִי תַמָּה מַה עֲנֵנו אונו דְהָא לְאוּנו דְמַתְנִי דְהַתָּם מְעָרֵי יְהוּדָא וְהָא מְעָרֵי בְנֵימִין.

אבל בירושלמי דמכילתין איתא להדיא דהו דריב"ל ודמתני' הפל אַחַד דה"ג הַתָּם רִיב"ל בְּשֵׁם ר' לוד וְגַי הַתְּרָשִׁים מְוָקְפּוֹת חוּמָה מִיב"נ וְלָמָּה לֹא אֶמְרֵן וְאוּנו בְּגִין דְכַתִּיב וְהִכְתִּי לוד מַה אֶתְ אֶמְרַתְּ (הִינְנו דְכַתְּב לוד וְאוּנו וְגַי הַתְּרָשִׁים) אֲלֵא בְּגִין דְתַנְיֵנו וְאוּנו וִירוּשָׁלַיִם כו' וְהִכְתִּיב וְבָנֵי אֶלְפַעֵל כו' אר"א בִּימֵי פִלְגָשׁ בְּגַבְעָה חֲרָבָה עָמַד אֶלְפַעֵל בְּנִינְהוּ.

הרי אותן שחשב ריב"ל מְעָרֵי יְהוּדָא הֵן הַשְּׁנוּיִם בְּמַתְנֵי דְעִירוּכִין וע"כ אף שֶׁהַפְּתוּב מוֹנֶה אוֹתָן מְעָרֵי בְנֵימִין צ"ל כמ"ש הַמְּפָרֵשׁ שֶׁם לְעַנְיָן גַּי הַתְּרָשִׁים דְאַחַר שְׁעָלוּ מִן הַגּוּלָה הַחֲזִיקוּ בְּמִקּוּמוֹת בְּנֵי יְהוּדָא.

והתוספות שֶׁהִקְשׁוּ פֶּאֶן לָמָּה חָשִׁיב אוּנו הוּא עפ"י הִירוּשָׁלַיִם דְלֹא חָשִׁיב אוּנו מַה"ט פִּינּוּ דְחָשִׁיב לִי בְּמַתְנֵיתִין: ד"ה פְּגוּן כו' ונ"ל דְהָאֵי קְרִיאָה דְלִילָה אֵינוּ אֲלֵא מְדַרְבְּנָן כו' עכ"ל. וכ"כ ג"כ הַר"ן ז"ל בְּרִישׁ פִּירְקִין דְקְרִיאַת הַלִּיל' אֵינוּ עִיקָר וּכְפָרִים הַמְּקַדִּימִין לִיוֵה"כ לֹא קָרוּ מְגִילָה דְלִילָה וְכַשֵּׁם שֶׁהִקְלוּ עַל בְּנֵי הַכְּפָרִים לְהַקְדִּים כֵּן הִקְלוּ אֲלֵיהֶם שְׁלֵא לְקָרוֹת אֲלֵא מְגִילָה שֶׁל יוֹם יְעו"ש בְּר"ן.

ולפי דברי הַר"ן הִלְלוּ יֵשׁ לְפָרֵשׁ סוּגְיָא דְלִקְמָן (דף י"ט ע"א) דְמִמְרָא דְרַבָּא דְבֶן כְּפָר שֶׁהִלְךָ לְעִיר כו' לֹא קָאֵי כִי אִם אֶקְרִיאַת הַלִּילָה (וע"ש בְּתוֹס' ד"ה בֶּן כְּפָר) דְהִבּוּ כְּפָר לֹא קָרָא מְגִילָה דְלִילָה וְלִכְפֹּד כְּשֶׁהָיָא בְּעִיר מְחֻנְיֵיב לְקָרוֹת עֲמָהֶם בְּלִילָה דְלֹא קָרָא עַדִּינּוּ בְּלִילָה.

ומה שאמר הַש"ס הַאֵי כְּבָנֵי הָעִיר בְּעֵי לְמִיקְרֵי ר"ל שְׁהִי מְחֻנְיֵב לְקָרוֹת בְּלִילָה כְּמוֹ בֶּן עִיר. וְרַבְּנָן הוּא דְאֶקְלוּ עַל הַכְּפָרִים כְּדִי שְׁיִסְפְּקוּ כו' ר"ל וּמְמִילָא אֵינָם קוֹרִין בְּלִילָה. מְאַחַר שְׁאִין בָּאִים לְעִיר כִּי אִם בְּיוֹם הַכְּפִיָסָה. ה"מ כִּי אֵיתִי בְּדוֹכְתָא כו' כְּבָנֵי הָעִיר בְּעֵי לְמִיקְרֵי.

ר"ל וְקוֹרָא עֲמָהֶן בְּלִילָה אֲבָל אִם נִשְׁתַּהֲא שָׁם הִבּוּ כְּפָר בְּיוֹם י"ד א"צ לְקָרוֹת עֲמָהֶן מְאַחַר שֶׁכְּבָר קָרָא בִּי"ה כ וְלָמָּה יִקְרָא שְׁנֵי פְעָמִים וְכַקְוִשִׁית הַתּוֹסְפוֹת שָׁם. מִהֶמְוָפְלָג הַשְּׁנוּן כְּמוֹ הַשְּׁאוּל הַכְּהֵן נִי: שָׁם ע"ב דְהַ שְׁאָר הֵן הָיוּ בְּאוֹתוֹ הַגִּס א"כ מֵאֵי פְרִיף בְּסוּפָה כ"ח הָאֲזַרְחָ לָמָּה לִי כו'.

לְכַאוּרָה הִי נִרְאָה לִינִישׁב דְהַמְקָשָׁה שֶׁהִקְשָׁה הָאֲזַרְחָ ל"ל וְלֹא אֶסִיק אֲדַעְתִּי גַז"ש דַּט"ו ט"ו אה"נ דְסָבַר דְאֵין לְחַיִּיב נְשִׁים מִטַּעַם שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַגִּס דַּא"כ ל"ל דְכַתְּב רַחֲמָנָא כָּל לְרַבּוֹת אֶת הַנְּשִׁים לְאַכִּילַת חֶמֶץ וְלַחֲיִיבָם בְּמִצְוָה כְּדִאי בְּכִסְחִים ד' מ"ג ע"ב.

הָא ע"כ מְמִילָא יְדַעִינּוּ דְחַיִּיבוֹת בְּמִצְוָה מִטַּעַם הָיוּ בְּאוֹתוֹ הַגִּס כְּקוֹנְשִׁיּוֹת הַתּוֹס' דְהָכָא אַע"כ דְזָה אֵין סְבָרָא לְחַיִּיבָם כ"א בְּמִצְוָה דְרַבְּנָן אֲבָל לְבַתֵּר דְאַתִּינּוּ לְגַז"ש דַּט"ו ט"ו שְׁפִיר י"ל לְחַיִּיב' מִטַּעַם הָיוּ בְּאוֹתוֹ הַגִּס מְדְאוּרִיָּת' וּמ"מ אֵינְצִטְרִיף כָּל בְּמִצְוָה כְּדִי שְׁלֵא נִילְף מְסוּפָה.

ונראה דרבינו פינן לשינויא דהש"ס שם דמאי משני איצטריה סד"א גילף ט"ו ט"ו מחג המצות כו' ואי ס"ד דיש לחייב נשים מה"ת מטעם שהיו באותו הגס א"כ הקישא ברח המצות גופי' ל"ל.

והשתא אין לתרץ כמ"ש התוס' דה"א לילף מט"ו דסוכת הרי השתא קיימינן דלא לכתוב האזרח בסיכה ושפיר ידעינן דחייבות במצה וסוכה מטעם היו באותו הגס. אע"כ מדכתב רחמנא הקישא במצה לחייבם ש"מ שפטורות מסוכה אעפ"י שהיו באותו הגס וה"א ליפטור אותם ממצה ג"כ ושפיר איצטריה הקישא במצה.

וש"מ דמטעם הו' היו באותו הגס אין לחייבם כ"א במצה דרבנן וכ"כ התו' פסחים ק"ט ע"ב דנשים פטורות מסוכה ואפי' מדרבנן אעפ"י שהיו באותו הגס דמטעם זה אין לחייבם כ"א במצה דרבנן אבל לא בעשה דאורייתא א"כ לק"מ קושיותם דהכא מהקישא דמצה: מ"מ נראה ליישב פונת התוס' דלקאורה ד' התוס' דהכא תמוהין במ"ש לתרץ דאיצטריה הקישא במצה דלא גילף ט"ו ט"ו מחג הסוכות כו' דאי גם במצה פטורות א"כ תקשה האזרח ל"ל כקו' הש"ס בסוכה ומדכתב האזרח בסוכה ש"מ דחייבות במצה.

וע"כ נ"ל דכוננת התוס' הוא דה"א דהאזרח אתי להוציא מסוכת הו' היו באותו הגס פדי שלא לחייבם בסוכה וממילא דגם במצה יהי פטורות מט"ו ט"ו דסוכה קמ"ל הקישא במצה לחייבם ומדפטר רחמנא לנשים בכל מ"ע שהז"ג לבד מהקהל דגלי קרא טעמין למען ישמעו ומ"מ חייבם התורה במ"ע דמצה ש"מ שפטעם שהיו באותו הגס חייבתן התורה (ומה שחייבות בקדה"י י"ל שהיא זכר ליצ"מ) וא"כ משני הש"ס בסוכה שפיר דסד"א פינן דבמצה חייבות והיינו באמת מטעם שהיו באותו הגס א"כ בסוכה נמי חייבות פינן שהי' באותו הגס קמ"ל האזרח בסוכה דמ"מ פטורות.

ולפ"ז התוספות בפסחי' ק"ט הנ"ל שכתבו דבמ"ע דאורייתא אין לחייבם מטעם היו באותו הגס היינו לתירוצם הראשון דהכא דמה"ט אין לחייבם כ"א מדרבנן וא"כ לא חייבום רבנן אלא במ"ע של דבריהם.

ובס' מקים שמואל הניח דברי התוס' דהכא בצ"ע עפ"י ד' התוס' פסחים הנ"ל ולק"מ והתוס' בקדושין לד' ע"ב ד"ה סד"א הקשו ג"כ ל"ל הקישא במצה כמ"ש התוס' דהכא והתם תירצו דה"א דהאזרח אתי לרבוני נשים בסוכה ומדאיצטריה הקישא במצה ש"מ שפטורות מסוכה ועיין בפ"י ביאור דבריהם וע"כ ד' התוס' האלו הם ג"כ לפי תירוצם הראשון דהכא דמה"ט אין לחייבם כ"א מדרבנן: והתוס' בפסחים מ"ג ע"ב ד"ה פל שישנו הקשו איהו ס"ד להקיש לקולא לפטור נשים גם מאכילת חמץ הא לקולא וחומר לא לחומר מקשינו ותי' לת' א' דה"א גילף ט"ו מסוכת י"ל שהקשו אפי' לפי תירוצם הב' דהכא דהא ע"כ ממילא נקיש לחומר מטעם היו באותו הגס ע"ז תי' דגילף ט"ו מסוכת פעין תירוצם דהכא.

והמקשה האזרח ל"ל לפי מאי דלא אסיק אדעתה' לגז"ש דט"ו ט"ו ולא הוקשה לו כל דכתיב גבי חמץ ל"ל ל דהיה מפרש כפי הת' האחר של התוספות דסיפא דקרא מפרש לרישא: שם ד"ה ע"ש זמנא לטעמא דר"י שעניניהם של עניים נשואות למקרא מגילה ע"כ אכנה"ג עצמם תיקנו להקדים דאל"כ א"א לרבנן לעקור תקנתם.

ולענ"ד י"ל פֿינן דאָנאָשי כנה"ג רמזו שײַש רשות להקדים מי"א פֿדילפֿינן פֿריש מְכילתן
מבְּמַנְיָהֶם אוּ מְכִימִים. וְאַטוּ פֿפֿרים רְמִיזֵי הָכָא אע"כ מְסֵרוּ הַדְּבָד לְכָל חֲכָמֵי דוֹר וְדוֹר
שְׁפֹאֲשׁ יִרְאוּ צוֹרֵךְ בַּדְּבָר לְהַקְדִּי הַרְשׁוֹת בְּיָדָם.

ומה"ט פֿסק המאור הֵבִיאוּ הַר"ן דְּהַמְּפָרֵשׁ לָיָם וְהִיֻצֵּא בְּשִׁירָא יְכוּלִים לְקֵרוֹת מִי"א. ע'
טור וב"י ס"ס תרפ"ח.

הַרְבּ הַמְּנַבְּהֵק מוהרש"ש: דָּף פ"ח ע"א ד"ה לְעַנְיָן בְּתֵי עָרֵי חוּמ' וְהַשְׁתָּא אַמְאֵי מְסִיק
אַלָּא רַבֵּי בַר תְּמִיסֵר הָנִי כו' ה"ל בַּר אַרְבֵּיסֵר הָנִי כו' וְכֵן הַקְּשָׁה הַפ"י. ונ"ל דְּמֵאַחַר
דְּאַתְיָנָן לְהָא דְּמַעֲשֵׂה הַנְּטִיעָה הָיָה בְּטַבְּרִיא וְכַמ"ש הַתּוֹס' א"כ צ"ל דְּרַבֵּי בַר תְּמִיסֵר הָנִי
וְנֻטַע בִּי"ד דַּל"כ ה"ל לר' תְּנִינָא לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְּרַבֵּי קָרִי בִּי"ד וּמְמִילָא יְדַעִינן דְּחֻשְׁבֵּי
לְטַבְּרִיא פֿפֿרְזִי דַּמְש"ה קָרִי בִּי"ד וּמְמִילָא נְמִי דְּהָיָה מוֹת' לִיטַע בַּט"ו וְל"ל לר"ח
לְהַשְׁמִיעֵנוּ מִהַנְּטִיעָה דַּט"ו הַמְּאַחֵר יוֹתֵר ה"ל לְהוֹדִיעֵנוּ מְקַרִּיאַת י"ד הַקּוֹדֵם לַט"ו א"ו
דְּהָא דַּר"ח אֲשַׁמְעִינן דַּר' נֻטַע בִּי"ד שְׁהָיָה פּוֹרִים לַכ"ע מַה"ט דְּחֻשְׁבֵּי לְטַבְּרִיא מְנַקְּפַת
חוּמָה: וְעוֹד נ"ל עֵינָקֵר דְּהָא דְּאַמְרֵי הַתָּם לְרַבֵּי פֿשִׁיטָא לִי לְחַזְקָה מְסַפְּקָא לִיה.

לְאוּ לְמִמְרָא דְּחַזְקָה פְּלִיג עַל רַבֵּי אַע"ג דַּלר' פֿשִׁיטָא לִיה טַבְּרִיא לְמַנְקְפַת חוּמָה לֹא
רָצָה חַזְקָה לְסַמְּוֵךְ עַל רַבֵּי שְׁהָרִי הָאֵי חַזְקָהוּ הָיָה אַמּוֹרָא בְּנוֹ שֶׁל ר' חֵינָא. אַלָּא דְּלַחְזַקְנִי
מְסַפְּקָא לִיה נְמִי בְּגוּפָא דְּעוֹבְדָא דְּנְטִיעָה הִיכִי הָנָה אֵי בִּי"ד וְחֻשְׁבֵּי לְטַבְּרִיא פְּמַנְקְפַת חוּמ'
אֵי בַּט"ו וְחֻשְׁבֵּי לְהָא לְפֿרְזִי דְּהָא עֵיק' דִּירְתוֹ שֶׁל רַבֵּי הָנָה בְּבֵית שְׁעָרִים וְאַח"כּ בְּצִפּוֹרִי
פְּדַמוּכַח (בַּפ"ד דְּסַנְהֶדְרִין וּבַפ"י דְּכַתְּוּבוֹת) רַק אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה דְּנְטִיעָה הָיָה בְּטַבְּרִיא כַּמ"ש
הַתּוֹסְפוֹ הָכָא וְע' בַּפ"ד דַּר"ה דָּף ל"א ע"ב וּבַפֿירֵשׁ"י שָׁם.

דְּחֻשְׁבֵּי שָׁם לְטַבְּרִיא אַחַר בֵּית שְׁעָרִים וְצִפּוֹרִי. וְא"כ גַּם לְחַזְקָה גּוּפָא מַס"ל פְּנ"ל וְהַשְׁתָּא
א"ש פֿינן דְּפֿרִיף וְהָא ר' בְּטַבְּרִיא הָנִי הִינְי פֿינן דְּאֵיכָּ' לְסַפּוּקֵי בְּטַבְּרִיא פְּדַלְקָמֵן לְחַזְקָה
אֵי חֻשְׁבֵּי כַּמוֹק"ח אוּ לֹא.

א"כ וְדַאי אֵינן לּוֹמֵר בְּפֿשִׁיטוֹת דְּרַבֵּי בַר אַרְבֵּיסֵר הָנִי לְזָה דְּחֵי הַש"ס אַלָּא רַבֵּי בַר תְּמִיסֵר
הָנִי פְּלוֹמֵר דִּי"ל נְמִי דְּבַר תְּמִיסֵר הָנִי אָבֵל זָה וְדַאי דְּלָא הָיָה פֿשִׁיטָא לְהַש"ס דַּר' חֻשְׁבֵּי
לְטַבְּרִיא לְמַנְקְפַת חוּמָה מַה"ט דְּאֵיכָּא לְסַפּוּקֵי פְּמוֹ לְחַזְקָה וְהָא נֻטַע נְטִיעָה בְּפּוֹרִים
דְּאַמֵּר חַזְקָה לְ בְּרִיר לָן אֵי בִּי"ד אֵי בַּט"ו וְהַשְׁתָּא ל"ק פְּלַל אַחְזַקְנִי פְּנ"ל וּבְזָה מִיֻּשְׁב
נְמִי מַה שְׁהַקְּשׁ' בַּפ"י מַאי פְּרוּ' וּמִי פֿשִׁיטָא לִי לְרַבֵּי וְהָא חַזְקָה מְסַפְּקָא לִיה כו' הָא י"ל
דְּלַחְזַקְנִי מְסַפְּקָא לִיה אֵי קַנְוִשָׁה רַאשׁוֹנִי קַדְוִשָׁה לְעַתִּיד לְבֹא א"כ חֻשְׁבֵּי טַבְּרִיא פְּמַנְקְפַת
חוּמָה אוּ לֹא.

אַבֵּל רַבֵּי ע"כ ט"ל דְּלָא קַדְוִשָׁה לַע"ל מְדַהֲתִיר בֵּית שְׁאָן שְׁלֹא קִדְוִשׁ' עֲזָרָא כו' דַּלְפ"ד
הַנ"ל ל"צ לְחַזְקֵי שְׁחַזְקָה פְּלִיג עַל רַבֵּי. וּלְפַמ"ש רַבֵּינוּ בַּד"ה יֻשְׁב דְּקַרִּיאַת מְגִילָה לֹא
תְּלוּי פְּלַל בְּקַנְוִשַׁת הָאַרְץ בַּלֹּא"ה קְוִשְׁיַת הַפ"י לְק"מ: דָּף צ"ד ד"ה וּמ"ט הַדַּר בִּיָּה וְאֵע"פ
שְׁקוֹנְשִׁיּוֹת הַתּוֹס' מְנַכְרַח שְׁהָרִי מְצִינּוּ בַּפ"ה דַּב"ב ד' פ"ב דְּשְׁמוּאֵל אֵיִתּוֹמַב מִהַמְּשַׁנָּה כו'
צ"ע שְׁהָרִי שְׁמוּאֵל אֵיִתּוֹמַב שָׁם מְבַרִּינְתָּא וְהִיא תּוֹסְפַתָּא וְאֵינָה מְשַׁנָּה.

אך שם בפי י"ג (דף קכ"ז) איתותב רב שרביא דאמ' התם המפלת טומטום אין אמו טמאה
ש ידה ממתני' דהמפלת טומטום תשב לזכר כו' אם שפרש"ם פי' שהיא פרייטא פבר
הגיה רי"ב דצ"ל משנה.

וכד' התוס' דהכא פתבו ג"כ בתוס' ב"מ (ק"ד) וחו' (ק"י) ועיין במבוא התלמוד: דף
צ"ד ע"א ד"ה אכל קורין אותה ללועזות בלעז. דקמ"ל אע"פ שיודע אשורית ולעז אפ"ה
מוציא אחרים ידי חובתן כו' פהר"ן לדייק כמ"ש רבינו.

ומ"ש שפר"ן פתב שהירושלמי משבשפתא היא עיין בר"ן: גרסינו בירושלמי מה אנו
קיימין אם היתה פתובה אשורית ומתרגמה בלע"ז הלא דתנינו בכל לשון לא יצא אם
שהיתה פתובה בלע"ז ומתרגמה אשורית הלא דתנינו מגילת אסתר אינה נכתבת אלא
אשורית ומשני שהיתה פתובה גיגנטון ופי' המפרש בלע"ז ונוני.

נראה דמש"ה לא ניחא לי' להירושלמי לשנויי פש"ס דידן בגיפטיט לגיפטיט משו'
דקשיא להירושלמי לישנא דמתני' אכל קורין ללועזות דמשמע שהקורא יודע אשורית
ג"כ וא"כ אינו מוציא אחרים נמי מש"ה הוצרך לשנויי בשפתונה בלע"ז ונוני וכרש"ב"ג
משא"כ הש"ס דילן סובר דיודע אשורית ולע"ז מוציא שפיר יש לאוקמא אפ"ה ברבנן:
והנה המפרש פי' שם אהא דגרסי' התם יודע אשורית כו' בלעז יוצא פה בלעז פי' בלעז
ונוני וזה תמוה שהרי תניא בברייתא להדיא גפטיט לגיפטיט יצא הרי אם אינו מכיר אלא
באותו לשון של לע"ז לכ"ע יוצא פה ומה שהקשה שם המפרש אהא דאמר התם אם
שהיתה פתובה אשורית ומתרגמה בלע"ז כו' נהרי הוי קורא ע"פ.

נ"ל דהאי ומתרגמה לא מייירי מקריאת המתרגם אלא ה"פ שהיתה פתובה בכתב אותיות
אשורית ומתרגמה בלשון לעז שהאותיות הי' אשורית והלשון לעז וה"ה איפכא ולא הוי
פקורא ע"פ ותדע שהרי מסיק לבסוף אם היתה פתובה פהלקתא הלעזו יוצא פה בלעז.

א"ו פדאמרן: ומ"ש שם עוד אהא דאמר התם היתה פתובה פהלקתא והמתרגם קורא
מתוך המגילה בלשון לעז הלעזו יוצא פה ומ"מ הקורא עצמו אינו יוצא פה פנין שהוא
יודע אשורית ג"כ.

תמיה דאי הקורא עצמו אינו יוצא פה א"כ ה"ל אינו מחוייב בדבר ואינו מוציא אחרים
ג"כ. ונ"ל דנדאי אפ"ה הקורא עצמו נמי יוצא ולא תיקשי הרי יודע אשורית ויודע לעז
אינו מוציא אחרים ידי חובתן.

דז"א דזהו דוקא אם המגילה פתובה בלשון לעז והקורא יודע אשורית ג"כ בזה שפיר
לד' הירושל' אינו יוצא ואינו מוציא אחרים ג"כ אכל אם המגילה פתיבה אשורית
פהלקתא אלא שהקורא קורא מתוכה ומתרגם לפני הלועז שפיר אמרינו דיןצא פה בלעז.

אך לכאור' קשה ל"ג לדחוקי לאוקמי להא דתנן אכל קורין אותה ללועזות בשפתונה
גיגנטון יותר ה"ל לפרושי אכל קורין ללועזית בלע"ז מתוך לשון עברי פנ"ל דלד'
הירושלמי לא הוי פקורא ע"פ ולא בכל לשון.

יש לומר דמשמע להש"ס ירושלמי דהא' אכל קורין אותה קאי אבכל לשון דלקמיה
והיינו שהיתה פתובה בכל לשון ומש"ה הוצרך לשנויי בפפתבה גיגנטין: דף ק"ד ד"ה
ואמצעי דולג.

דבריו תמוהים דמפירש"י משמע דלכ"ע הנה מצד פניהם כלפי אמצעי ממש ולפיכך
כתב דמ"ש בברייתא כלפי גר מערבי לא אתיא כמ"ד מזרח ומערב כו' דלדידן לא הנה
הצידוד כלפי נ"מ אלא כלפי אמצעי.

ובאמת במנחות הגי' כלפי גר אמצעי. ואתיא ככ"ע.

ומהתימה על הגאון רי"ב שלא העיר בזה על שינוי הגרסא ה ולדעת ר' אבהו דהיכי דאיכא
ארבעה נקרא השני אמצעי סתם. במנחות (צ"ח ע"א) מכלל דהני אמה דנפישא מינה
אין כו' שתי אמות כו' ע"כ אלקא אע"ג דהוי ארבעה מיני אמות (א) חמשה טפחים (ב)
ששה ט' (ג) יתירה עליה חצי אצבע (ד) יתירה עליה אצבע נקראת הב' בינונית.

מהרב מוהרש"ש ני': שם ושאיין בו ביטול מלאכה והא ליכא למימר דהאי ר"ח חל בשבת
דהא יונתן ירה חצים לדוד. מקשים דהא בקרא מוכח דהיריית חצים הנה ביום השלישי
שהוא יום שאחר ר"ח ע"כ.

ובימות' תמיה לי שהרי במנחות (דף צ"ה) איתא להדיא דהמעשה הנה בג' חודש שהנה
ע"ש ודוד בא לנוב בשבת וא"כ אין לומר דהאי ר"ח חל בשבת: דף נ"ז ד"ה אף בלבנים
וכו' ובהכי ניחא לי מה שהקשה הרשב"א בתוה"ב כו'.

עיינן שם וצ"ע. ומ"ש שם בסוה"ד ולפ"ז קשה לי מ"ש הקא כו'.

יש לחלק דאחזוקי איסורא לא מחזקינן בשביל חשש זה משא"כ בתפלה דהוי פלכתחילה
ועיינן: דף קח ע"ב ד"ה מימי לא עשיתי קפנדריא. לולא ד' רש"י הנה נ"ל מדאמ' לב"ה
(לפי ג"י הש"ס פה לאפוקי הגי' בסוטה) משמ' דה"ק אם הנה הולך לבהכ"נ והנה יכול
לעשות קפנדרי' לקצר הילוכו לא עשה פן אלא סיבב הדר' כדי ליטול שכר פסיעות
פדאמרי' ב"מ (דף ק"ז) וכההוא עובדא דאלמנה בסוטה (דף כ"ב) מהרב מוהרש"ש:
שם ד"ה ולא אכלתי והא רבב"ח היא דאמר משמ' דר"י הלכה כסתם משנת כו'.

אף הגאון רי"פ הגיה בגליון הש"ס חולין שם דמוכח מסוגיון דגיטין דאמוראי נינהו
אליכא דר"י ורבב"ח ע"כ לא ס"ל להך מימרא דר"י סובר הלכה כס"מ. וראיתי להגאון
מוהר"ע אייגער ני' שפי' דהא דאמרינן בגיטין לרבב"ח דאין הלכה כס"מ היינו משום
דהתם איכא שני פעמים מחלוקת ע"ז ומ"ש התוס' ס"פ המוציא דאמוראי נינהו אליכא
דר"י אין פנונתם דאיכא מאן דפליג אהך פסקא דאר"י הלכה כס"מ אכל פנונתם דפליגי
אמוראי אי אמרי' הלכה כס"מ היכי דמצינו מחלוקת בברייתא אי נימא דכבר ידע רבי
המחלוקת בברייתא ומ"מ סתם במתניתין כפי דעתו אי דלא ידע להברייתא ואי הנה ידע
הנה הדר בי' ע"ש: דף דף קי"א ע"ב ד"ה פיון דאיכא מוקפין כו' הא עשיה וזכירה בהדי
הדי קא אתיין כו'.

עֵינַן מ"ש המג"א בה' מגיל' ע"ז בַּשֵּׁם הַרְלַב"ח וְעֵינַן מ"ש בְּזֶה בְּנו"ב מ"ת סוֹף ח' או"ח לַיִשׁ' קו' הַר"ן עַל הַיְרוּשָׁלַיִם שֶׁשׁ שְׁפוּבֵר דְּסֵעוּדַת פּוּרִים שְׁחָל בְּשַׁבַּת מְאַחֲרֵין וְלֹא מִקְדִּימֵין. וְהַקְשָׁה הַר"ן אֲמַאי לֹא מִקְדִּימֵין.

וּתְלֵי בְּנו"ב דְּהַיְרוּשָׁלַיִם מֵיְיָרִי בּוּזָה"ז שֶׁהַפֶּל מְסַתְּפֵלִין בֵּה בְּקִרְיַאת הַמְּגִלָּה לַעֲשׂוֹת לְאַחַר ל' יוֹם פֶּסַח מִש"ה עֶבְדוֹ הַכִּיָּרָא שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת הַסֵּעוּדָה בַּע"ש בְּזִמְנוֹ הַקְּרִיאָ' פְּדֵי שְׂיַדְעוּ שְׁהַקְּרִיאָ' בַּע"ש אֵינּוּ כ"א לְתַשְׁלוּמֵין וְלֹא חוֹבָה בּוֹ בְּיוֹם יַעו"ש.

וְנִרְאֶה שֶׁא"נ לֹמֵר פֶּן שְׁהָרִי הַיְרוּשָׁלַיִם מִפִּיק לָהּ מִקְרָא דְלִהְיוֹת עוֹשֵׂי יוֹם מְשֻׁתָּה וְשֻׁמְחָה וְהֵינּוּ הֵיכִי שְׁתִּלּוּי בַּעֲשִׂיַת ב"ד אֲבָל בְּשַׁבַּת שֶׁהוּא בִּידֵי שְׂמִים לֹא. וְהָרִי אֲמָרִינוּ לְהַדְיָא לַעֲלִיל (דָּף ה) וְהָא שַׁבַּת זְמַנָּה הוּא וּפִירֵשׁ"י שְׁבִזְמַן אֲנָשִׁי כְּנֵה"ג קְרָאוּ הַמְּגִלָּה בְּשַׁבַּת אֲלֵא שְׁחַכְמִים הָאֲחֵרוֹנִים תִּקְנוּ לְהַקְדִּים מְשׁוּם גְּזִירָה דְּרַבָּה א"כ ע"כ קְרָא דְלִהְיוֹת עוֹשֵׂי מֵיְיָרִי מְזִמֵּן אֲנָשִׁי כְּנֵה"ג.

וְנִרְאֶה דֵּה"ט דְּתִקְנוּ לְאַחַר דָּאִי הָיוּ מִקְדִּימֵין הַסֵּעוּדָה בַּע"ש א"כ קְדָמָה עֲשִׂיהָ לְזִכְרָה פִּינּוּן שֶׁהִי קוֹרִין הַמְּגִלָּה בְּשַׁבַּת וַע"כ אֲחֵרוּהוּ לֹא' בְּשַׁבַּת וּקְרָא דְלֹא יַעֲבֹר לֹא קָאִי כ"א אֲקִרְיָאָה וּכְמ"ש הַר"ן וַע"מ"ש רַבִּינוּ בַּפ"ק ד"ה ע"ש זְמַנָּם: שֶׁם ד"ה לְסִדֵּר פְּרָשִׁיּוֹת.

מ"ש דַּפ' שְׁקֵלִים אֵין בֵּה אֲלֵא פְּדֵי קְרִיַאת אָדָם אֶחָד. תְּמוּהָ שְׁהָרִי יֵשׁ בֵּה שְׂשֵׁה פְּסוּקִים פְּדֵי קְרִיַאת ב' ב"א וְכ"ש לְרַב דַּס"ל דַּפ' שְׁקֵלִים הִיא כּו' מֵהַנ"ל: בְּאַבְנֵי מִלּוּאִים דָּף קי"ג ע"ב ד"ה אָף בְּתוּה"ד.

מֵאִי דְמִקְשָׁ' עַל הַרִיב"א שְׁבִתוֹ' פְּסָחִים שֶׁכ' דְלָמ"ד הַבְּעָר' לְלֹא יִצְאָתָה אֵין בּוֹ אִיסוּר פֶּלֶל בְּיו"ט א"כ מִנ"ל לְהַגְמ' בְּבִרְכוֹת (ט' א') דְהֵנִי תַנְאִי כ"ת וּר"א דְאָמַר מוֹעֵד לִמ"מ אֲתָה שְׂיַרְץ כְּרַאב"ע ס"ל דְאֵינּוּ נֶאֱכָל אֲלֵא עַד תְּצוּת דַּל"כ מֵאִי בְּנִיחָהוּ דִילְמָא כּו'.

וְלַעֲנ"ד נִרְאֶה אָף שְׁרַש"י שֶׁם פִּי' דְדִיּוּקָא דְהַש"ס הוּא פֶּן דַּל"כ מ"ב. אֲבָל נִרְאֶה שְׂשֵׁה הוּא דְחִיק מְאוּד אֲשֶׁר עַל פֶּן נ"ל לְפָרֵשׁ בְּדַרְבָּי אַחַר.

וְהוּא דְחִזְיָנוּ דְזִרְיַחַת הַשְּׁמֵשׁ נִקְרָא יִצְיָאָה (הַשְּׁמֵשׁ יִצָּא עַל הָאָרֶץ וְאוֹהֲבֵיו פְּצִיַת הַשְּׁמֵשׁ) וְשְׂקִיעֻתָהּ נִקְרָא בִּיאָה. שְׁנִרְאֶה כְּמוֹ שְׂעִיקָר מְקוּמָה הוּא תַחַת הָאֲנָפֶק וְהִיא יוֹצֵאת מְמַעַןָה בְּפִנְקָר לַפְעוּל פְּעוּלְתָהּ עַדִי עָרַב שְׁחֻזְרַת לְבֵיתָהּ וְנִקְרָא בִּיאָה.

וְהֵנָּה לֹא נוֹכַל לְקַרְוֵא בִּיאָה אֲלֵא עַד תְּצוּת הַלִּילָה אֲבָל מִשְׁעַבְרָה אֲנֹפֶן חֲצִי הַלִּילָה וּמִתְקַרְבַּת וְהוֹלְכַת לְצֵאת עַל הָאֲנָפֶק לֹא נוֹכַל לְקַרְוֵתוֹ בְּשֵׁם בִּיאָה. וְהֵנָּה ר"א שְׁלֹא נָתַן מוֹעֵד לְזִמְנוֹ סוֹף אֲכִילָה ע"כ מַפ' כְּבוֹא הַשְּׁמֵשׁ אֲתָה אוֹכַל הֵינּוּ כ"ז שְׁנִקְרָא בִּיאָה.

וְהוּא עַד תְּצוּת וּר"י ס"ל כְּבוֹא הַשְּׁמֵשׁ הֵינּוּ תְּחִילַת בִּיאָה הוּא תְּחִילַת זְמַן אֲכִילָה וְעַד מְתִי אֲתָה אוֹכַל כּו' וּמַעֲתָה מִמִּילָא שְׁקִטָה קוֹשְׁתוֹ עַל פִּי רִיב"א: וּבְדַבְרֵינוּ אֲלֵה יוֹבְנוּ דְבָרֵי הַתּו' בְּרְכוֹת (ב' ב') ד"ה דִילְמָא ע"ש.

דְלַכְאוּרָה לְפִי פִירוּשָׁם אִיפְכָא מ"ל לְמִימַר דְבִיאַת אוּרוֹ מְאֻחָר לְבִיאַת הַשְּׁמֵשׁ. וְכֵן הוּא בְּאֻמַּת גִּי הַגְּאוּנִים שֶׁהִבִּיא הַמְּאוּר ע"ש (וּכְבָר הַעִיר בְּזֶה בַּעֲט"ר) וּלְפַמְש"כ דְלִזְאֵת נִקְרָא שְׂקֵעָה"ח בְּלִשׁוֹן בִּיאָה לְפִי שְׂעִיקָר מְקוּמָה מִתַּחַת לְאָרֶץ.

וא"כ אורה נכנס תחילה למתחת הארץ תיכף אחר תחילת שקעה"ח. אבל גוף השמש אינו בא אלא אחר גמר השקיעה.

ודו"ק: מהרב מוהרש"ש נ"י: שם ד"ה פנותי דרב ילחק. ע"ש פל דבריו.

לכאורה יותר קשה על הרשב"א מר"י דאמר דר"ת קידם לתנופה. ור"מ מפרש טעמי משום דתדיר קדים ולהרשב"א אדרבא פרסומי ניסא עדיף.

וע"כ צ"ל דס"ל לרשב"א דאינהו פליגי בזה על רבא בשבת דס"ל פ"נ עדיף והרשב"א מיישב דמ"מ לענין דינא לא פליג רבא אף דחלוקים בטעמא. ובהכי א"ש הו"ד דהוצרך בש"ס לפסוק והילכתא אף דבלא"ה הלכה פרבה נגד ר"י (וענין תוס' ד"ה והילכתא) משום דרבא פליג עלי' בטעמא והשתא דאיתת להכי מיישב ג"כ פל מה שגמגם עלי' רבינו המחבר: ובלא"ה נראה לי ליישב קושיתו דע"כ לא קאמרינו שלא תחלוך בין חול לשבת אלא אם לא מצינו עדיפותא להקדים בחול של תנופה אלא מטעם דפ"נ עדיף דה"ט נמי איתא בשבת.

ומ"מ מקדמינו בשבת לקרות בר"ח מטעם הרשב"א. אבל לטעמא דמי גרם כו'.

דזה ליתא בשבת. שפיר מחלקינו.

מהרב הג"ל: שם ד"ה לכם. מש"כ דאף לר"י דח"ש אסור מה"ת א"א הואיל למ"ל מה"ת לכם ולא לעובדי פוכבי' אף אם מבשל דבר איסור הואיל דחזי לישראל שלא פדרף אכילתו ע"כ.

לענ"ד הוא תמוה דהא כתיב אשר יאכל לכל נפש והינו פדרף אכילתו ואולי פנונתו בזה שרי מחמת מתוך וכ"נ לכאורה מדבריו לקמן במה שמישב בזה קושית התוס' דפ"ק דביצה.

אף לפ"ז לא א"ש במ"ש שם מיהו פנון דזה אכלו דרף אכילתו כו' מאי איריא שאכלו ד"א אפי' אכלו שלא כד"א נמי לקי פנון דלית לי' מתוך. ובלא"ה דבריו שם תמוהים מאי תלוי פנונה לענין מתוך.

פנונה לא שייך רק לענין הואיל. מהרב הג"ל: לאבני מילואים ד"ה אף בתוה"ד.

מנ"ל להגמרא דהני תנאי פהני תנאי כו' אימא דר"א ס"ל הבערה ללא יצאתה כו' הרב בעל משפיל לאיתן כתב דבסוף פרק ד"מ בעובדא דר"א חלה כו' ואמר האיך מניחין איסור סקילה. ופרש"י הדלקת הנר והטמנת חמין.

הרי דר"א קרי לי' איסור סקילה ומוכח דס"ל הבערה לחלק יצאתה. הנה לפי מה שפרש"י שם גם הטמנת חמין.

א"כ י"ל דהאי איסור סקילה דקאמר הוא משום הטמנת חמין לחוד. אכן בירושלמי סוף פרק במה מדליקין איתא האיך מניחין מצנות הנר כו' ותייבין עלי' פרת ע"ש.

וא"כ קשה פנ"ל ותי' הרב הגאון מוה' אברהם אבלי נ"י דאיסור סקילה דקאמר ר"א הוא משום פיבוי דר"א לשיטתו דס"ל בשבת (דף ד"ט ע"א) דאין מדליקין בפתילה

שְׂאִינָה מְחֻנְרֶכֶת. וּא"כ יְהִי צָרִיף לְכַבּוּתָהּ וּלְחֻזְרוֹ וּלְהַדְלִיקָהּ: סְלִיֵק בְּעוֹ"ה הַשְּׂמֻטוֹת מֵהַטּוֹרֵי אֶבֶן מ"ס תְּגִיגָה דָף ד' ד"ה כָּל שְׂאִינֵי בְּהֶסְתֵּר פְּנִיִם אֵינֻ מֵהֶם.

נ"ל שֶׁהִיא לְטוֹבָה ע"ד דְּאֶמְרִינֵן בַּפ"ק דַּעֲכוּמ"ז מ"ד אָף לֹא בְּעֵי יִשְׁלַח יָד אִם בְּפִדּוֹן לְהֵן שִׁיעַ אָמַר הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל פֶּשְׁאָנִי דָן לְיִשְׂרָאֵל אֵין אֲנִי דָן אוֹתָם עוֹהָ עוֹהָ אֲשִׁימְנָה אֲלֵא אֲנִי נִפְרַע מֵהֶן כְּפִיד שֶׁל תְּרַנְגוּלִים פֶּרֶש"י שְׁמַנְקֵרִין מְעַט מְעַט וְכֵן אֲנִי נִפְרַע מֵהֶן מְעַט מְעַט בְּהֶסְתֵּר פְּנִיִם לְפָרוּעַ מְעוֹנוֹתֵיהֶם כְּדִי שִׁיזְכּוּ לַעוֹה"ב וְאֶמְרִינֵן עוֹד הֵתֵם וְהֵינֵנו דְּאָמַר ר"א אֲנִי אֶמְרָתִי אֶפְדֵּם בְּמִמּוֹנֵי בְּעוֹה"ז פִּי מִנִּיחֵי לְאַכּוֹל כְּדִי שִׁיזְכּוּ לַעוֹה"ב.

וְהֵינֵנו דְּאָמַר ר"פ מִשְׁמֵי דְרַבָּא מ"ד וְאֲנִי יִסְרָתִי חֻזְקִי זְרוּעוֹתָם אָמַר הַקַּב"ה אֲנִי אֶמְרָתִי אֲיִסְרַכֶּם בְּיִסּוּרֵינִי בְּעוֹה"ז כְּדִי שִׁיחֲזִקוּ זְרוּעוֹתָם בְּעוֹה"ב ש"מ דְּהֵאִי הֶסְתֵּר פְּנִיִם הוּא לְטוֹבָה לְכַפֵּר עוֹנוֹתֵיהֶם בְּעוֹה"ז כְּדִי שִׁיזְכּוּ לַעוֹה"ב: שָׁם דָּף כָּה ע"א ד"ה הָא מִנֵּי רַבִּי ה"א דְּאָמַר אֲנֵהְל זְרוּק לֹא שְׁמִי אֲנֵהְל אֶבֶל רִיב"י ס"ל שְׁמִי אֲנֵהְל כְּדֵאִיתָא בַּפ"ק דְּגִיטִין ד"ח.

וּק"ל דִּילְמָא ר"י נְמִי מוֹדָה בְּבַה"ק דְּלֵא שְׁמִי אֲנֵהְל וְהָא דְהִי מְטַהַר בְּאַרְצֵי הָעַמִּים מְשׁוּם דַּס"ל כַּר"ש דַּמ' בַּפ"י דִּיבְמו' דָּף ס"א דְּקַבְרֵי עַמִּים אֵינֵן מְטַמְּאִין וְכָל עֵינְקָר גְּזוּרָה עַל אֶרֶץ הָעַמִּים הִי מְשׁוּם הַקְּבָרוֹת.

וְכֵן פֶּרֶש"י בַּפ"ק דְּשַׁבַּת דִּי"א דְּגָזְרוּ מִשׁוּ סִפְקַ קְבָרוֹת דְּמִטְמֵ' בְּמַגָּע וּבְמִשְׁאָ וְאֲנֵהְל וּלְר"ש דְּאָמַר אֵינֻ מְטַמְּא בְּאֲנֵהְל בְּמו"מ מְטַמְּא. וְכֵן פִּי הַתּוֹסְפוֹת הֵתֵם וּבַפ"ק דְּגִיטִין לְחַד שְׁנוּיָא דְּהָא דְּאֶמְרִינֵן הֵתֵם גְּזָרוּ עַל גְּנוּשָׁא וְאֲוִירָא וּבַפ"ג דְּאֵהְלוֹת תַּנּוּ אֵלוּ מְטַמְּאִין בְּמַגָּע וּבְמִשְׁאָ וְאֵין מְטַמְּאִין בְּאֲנֵהְל עֶצֶם כְּשֶׁעוֹרָה וְאַרְצֵי הָעַמִּים הֵאִי כַּר"ש אֲתֵיָא דְּלֵא הִחְמִירוּ בְּאַרְצֵי הָעַמִּים יוֹתֵר מִהַקְּבָרוֹת עֶצְמוֹן.

וּא"כ אֵין לְטַמְּא בְּנִכְנֹס לְשֵׁם בְּשִׁידָה תִּיבָה וּמַגְדֵּל פִּינֵן דְּלֵא נִגַּע וְלֹא הִיִּסִיט. וִי"ל דְּאֵם אִיתָא דְּטַעְמָא דְּר"י מִש"ה הוּא אֲדַפְלִיגִי בְּנִכְנֹס לְשֵׁם בְּשִׁידָה וְה"ל לְאַיְפְלוּגִי אֵי מְטַמְּא בְּאֲנֵהְל גְּרִידָה אוֹ לֹא וְאֵי מִשׁוּ דְּרַבּוּתָא דְּרַבִּי נִקֵּט הֵכִי דְּאֶפִּי בְּשִׁידָה מְטַמְּאָה ה"ל לְאַיְפְלוּגִי בְּאֲנֵהְל גְּרִידָה וְלַהוֹדִיעַ כַּחוֹ דְּר"י דְּאֶפ"ה מְטַהַר דְּכַחוֹ דְּהִתִּירָא עֶדִיף.

מ"מ ק"ל (דְּהֵתֵם מְסִיק רַבִּינֵי דְּבְּאֲנֵהְל צ"ל בְּמַגָּע וּבְמִשְׁאָ ר"ש נְמִי מְטַמְּא) אֵהָא דְּפִרְיָה הֵתֵם מְקַרָּא דְּכָל הַהוֹרָג נֶפֶשׁ כּו' וּמִשְׁנֵי בְּשִׁנוּיָא קַמָּא דִּילְמָא אֵיִקְטֵל חַד מִיִּשְׂרָאֵל וּמִשְׁמַע לְהֵאִי תִּירוּץ דְּאֶפִּילוּ בְּמַגָּע וּמִשְׁאָ אֵינֻ מְטַמְּא א"כ מ"ט גְּזָרוּ טוֹמְאָה וּבְחִי' לְנִזְיֵר פ"ק יְתַבָּאָר בְּאֲנֵרָף: וְאֵהָא דְּאֶמְרִינֵן הָא מִנֵּי רַבִּי הִיא דְּאָמַר אֲנֵהְל זְרוּק ל"ש אֲנֵהְל ק"ל עַל פִּי הַתּוֹס' בַּפ"ג דְּעִירוּבִין ד"ל שֶׁהִקְשׁוּ לְרַבִּי מֵאֵי מוֹעִיל הַדְּלָתוֹת תַּחַת הַתִּינּוּקָת מִפְּנֵי קְבָר הַתְּהוּם כְּדֵאֶמְרִינֵן בְּפֶרֶק הֵיִשָּׁן ד' כ"א הָא אֲנֵהְל זְרוּק הוּא וְתִי בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א דְּדִלְתוֹת שַׁע"ג הַשְּׁנוּרִים לַכ"ע הוּי אֲנֵהְל דַּא"כ אֶפְתִּי תִּיקְשָׁה בְּגָלִיל אֲמַאי לֹא נִיִּיתִי ע"ג דְּלָתוֹת שַׁע"ל הַשְּׁנוּרִים דְּהוּי אֲנֵהְל לַכ"ע וּמִפְּסִיק וְגַם אוֹתָהּ סוּגְלִי גוֹפ' בַּפ"ג דְּעִירוּבִין קִשָּׁה לְפִי פִינֵן דְּאֶפִּילוּ לְרַבִּי אֵיכָא תַּקְנָתָא לְחוּץ בְּדִלְתוֹת שַׁע"ג שְׁנוּרִים ה"ה בְּכַה"ג כְּמוֹ נִתְּן נִדְבָּף ע"ג אֶבְנִים שְׂאִינֵם פְּלִים אֲמַאי אֵין מְעַרְבִין לְרַבְּנָן לְכַהֵן בְּבַה"ק פִּינֵן שִׁישׁ לוֹ תַּקְנָה לְחוּץ וְלִילָף וּבְמִקוּם אַחַר יְתַבָּאָר כ"ז: לְמַגִּילָה דָּף י"ב ע"ב מְלַמֵּד שֶׁפְּרָחָה בָּהּ צָרַעַת ה"ג בְּמִתְנִית' תְּנָא בָּא גְּבַרְיָאֵל כּו' וּבְסִפְרֵים דִּינֵן חֶסֶר הָא דְּבְּמִתְנִיתָא.

ופי' הָרָאָב"ן דְּמַאֲלִיָּה [צ"ל דְּמַעְלִיָּה] דְּרִישׁ לָהּ כְּתִיב הֲכֵא הָאֵלִיָּה [צ"ל עֲלֵיָּה] וְכִתִּיב הֵתָם הַשּׁוֹק עִם הָאֵלִיָּה [צ"ל עִם הָעֲלִיָּה] (שְׁמוּאֵל א'): שֵׁם ד"ה וְטוֹבֵלֶת וְיוֹשֶׁבֶת הַקָּשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת וְהָא לֹא הָיָה שֵׁם הַבְּחִנָּה ג' חֲדָשִׁי וְחִיָּצוֹ שֶׁהֵיטָה מְשֻׁמֶשֶׁת בְּמוֹד.

מִיָּהוּ בְּאֵגְדָה אֲמַרִּינּוּ שְׁדָרְיָנוֹשׁ הָאֲחֵרוֹן הָיָה טְהוֹר מֵאִמּוֹ שֶׁהָיָה בְּנֵה שֶׁל אֶסְתֵּר מְאַחְשָׁנוֹשׁ אֶלְמָא נְתַעְבְּרָה מִמְּנֹו וְלֹא שְׁמֻשָּׁה בְּמוֹד. וי"ל דְּנִדְאֵי בִשְׁע' שְׁיִמּוּשֵׁי שֶׁל אֶחְשָׁנוֹשׁ הָיְתָה יְרִיָּאָה לְשֻׁמֶשֶׁת בְּמוֹד אֶלָּא בִּשְׁעַת שְׁיִמּוּשׁוֹ שֶׁל מְרֻדְכִי הָיְתָה מְשֻׁמֶשֶׁת בְּמוֹד מִשׁוּם הַבְּחִנָּה: סְלִיק ע"י הַפּוֹעֵל הָעוֹסֵק בְּמִלְאֲכַת הַקְּנֻדָּשׁ הַמְּסַדֵּר אוֹתִיּוֹת כְּמַר יוֹסֵף בְּמַהוֹר"ר אַבְרָהָם יצ"ו מַק"ק סְדִילְקָאָב: ע"י הַפּוֹעֵל הָעוֹסֵק בְּמִלְאֲכַת הַקְּנֻדָּשׁ הַמְּסַדֵּר אוֹתִיּוֹת הֶחָתָן כְּמַר יְהוֹשֻׁעַ בְּמַהוֹר"ר זָאָב יצו' מַק"ק וְוִילְנָא: ע"י הַפּוֹעֵל הָעוֹסֵק בְּמִלְאֲכַת הַקְּנֻדָּשׁ מְכַבֵּשׁ הַדְּפוּס מוֹה' שְׁבֵתִי בְּמַהוֹר"ר יִשְׂרָאֵל יצו' מַק"ק וְוִילְנָא: